B. 5137
Be

Del Collegio de La Compañia de Iesv de Granada

SACRORVM BIBLIORVM TOMVS TERTIVS.

R. 5137
Be

Del Collegio de la Compañia de Iesv de Granada

SACRORVM BIBLIORVM TOMVS TERTIVS.

del collegio de la Compañia de Jesus de granada

שער בית יו שלישי

כתובים

כתיבי׳א

AGIOGRAPHOI.

SANCTI LIBRI.

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לַמֶּלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ׃

PSALMO LXXII.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

PROLOGVS B. HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBRVM ESDRÆ.

VTRVM difficilius ſit facere quod poſcitis, an negare, necdum ſtatui. Nam vobis aliquid imperantibus annuere ſententia eſt; & magnitudo oneris impoſiti ita ceruices premit, vt antè ſub faſce ruendum ſit quàm leuandum. Accedunt ad hoc inuidorum ſtudia, qui omne quod ſcribimus reprehendendum putant. Et interdū contra ſe conſcientia repugnante, publicè lacerant quæ occultè legūt; intantum vt clamare compellar & dicere: Domine libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Tertius annus eſt quòd ſemper ſcribitis atque reſcribitis, vt Eſdræ librum & Eſther vobis de Hebræo transferam: quaſi non habeatis Græca & Latina volumina; aut quicquid illud eſt quod à nobis vertitur, non ſtatim ab omnibus conſpuendum ſit. Fruſtra autem (vt ait quidam) niti neque aliud fatigando, niſi odium quærere, extremæ dementiæ eſt. Itaq; obſecro vos mi Dommon & Rogatiane chariſſimi, vt priuata lectione contenti, libros non efferatis in publicum, nec faſtidioſis cibos ingeratis, vitetiſq; eorum ſupercilium, qui iudicare tantum de aliis, & ipſi facere nihil nouerunt. Si qui autem fratrum ſunt quibus noſtra non diſplicent, his tribuatis exemplar; admonētes. vt Hebræa nomina, quorum grandis in hoc volumine copia eſt, diſtinctè & per interualla tranſcribant. Nihil enim proderit emendaſſe librū, niſi emendatio librariorū diligētia cōſeruetur. nec quēquam moueat q; vnus à nobis liber editus eſt: nec apocryphorū tertij & quarti libri ſomniis delectetur. quia & apud Hebrēos Eſdrę Nehemięq; ſermones in vnū volumen coartātur: et quę nō habētur apud illos, nec de vigintiquatuor ſenibus ſunt procul abiicięda. Si quis autē ſeptuaginta vobis oppoſuerit Interpretes, quorū exēplaria varietas ipſa lacerata & euerſa demōſtrat, nec poteſt vtiq; verū aſſeri quod diuerſum eſt; mittite eū ad Euangelia, in quibus multa ponuntur quaſi de veteri Teſtamēto, quæ apud ſeptuaginta Interpretes nō habentur: velut illud, Quoniā Nazarēus vocabitur: &, Ex Ægypto vocaui filiū meū: &, Videbunt in quē cōpunxerunt: multaq; alia, quæ latiori operi reſeruamus, & quęrite ab eo vbi ſcripta ſunt. Cumq; proferre non potuerit, vos legite de his exēplaribus, quę nuper à nobis edita, maledicorū quotidie linguis cōfodiuntur. Sed vt ad cōpēdiū veniā, certè quod illaturus ſum, ęquiſsimū eſt. Edidi aliquid quod non habetur in Græco, aut aliter habetur q̄ à me verſum eſt. Quid interpretē laniant? interrogent Hebrēos: & ipſis autoribus, trāſlationi meę vel arrogent vel derogent fidē. Porrò aliud eſt, ſi clauſis, quod dicitur, oculis mihi volūt maledicere, & nō imitantur Grēcorū ſtudium & beneuolentiā, qui poſt ſeptuaginta trāſlatores, iam Chriſti Euāgelio coruſcāte, Iudęos & Hebionitas legis veteris interpretes, Aquilā videlicet et Symmachū, & Theodotionē, & curioſè legūt, & per Origenis laborē in Hexaplois, eccleſiis dedicarunt. Quantomagis Latini grati eſſe deberent, q; exultantē cernerent Grēciam à ſe aliquid mutuari. Primum enim magnorū ſumptuū eſt & infinitę difficultatis, exēplaria poſſe habere omnia: deinde etiam qui habuerint, & Hebręi ſermonis ignari ſunt, magis errabunt, ignorantes quis è multis veriùs dixerit. Quod etiā ſapientiſſimo cuidā nuper apud Græcos accidit, vt interdum ſcripturę ſenſum relinquens, vniuſcuiuſlibet interpretis ſequeretur errorem. Nos autem qui Hebrææ linguæ ſaltem paruam habemus ſcientiā, & Latinus nobis vtcunque ſermo non deeſt; & de aliis magis poſſumus iudicare, & ea quę ipſi intelligimus, in noſtra lingua promere. Itaque licet hydra ſibilet, victorque Sinon incendia iactet; nunquam meum, iuuante Chriſto, ſilebit eloquium. etiam præciſa lingua balbutiet. Legant qui volūt: qui nolunt abiiciant. Euentilent apices, literas calumnientur. Magis veſtra charitate prouocabor ad ſtudium, quàm illorum detractione et odio deterrebor.

א

1 בִּשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס
לִכְלוֹת דְּבַר יְהוָה מִפִּי יִרְמְיָה
הֵעִיר יְהוָה אֶת רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ
פָּרַס וַיַּעֲבֶר קוֹל בְּכָל מַלְכוּתוֹ וְגַם
בְּמִכְתָּב לֵאמֹר׃

2 כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא פָקַד עָלַי לִבְנוֹת
לוֹ בַּיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה׃

3 מִי בָכֶם מִכָּל עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל
לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם׃

4 וְכָל הַנִּשְׁאָר מִכָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר שָׁם
יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִרְכוּשׁ
וּבִבְהֵמָה עִם הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלָם׃ 5 וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִיהוּדָה
וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים אֶת
רוּחוֹ לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם׃

6 וְכָל סְבִיבוֹתֵיהֶם חִזְּקוּ בִּידֵיהֶם בִּכְלֵי כֶסֶף בַּזָּהָב
בָּרְכוּשׁ וּבַבְּהֵמָה וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד עַל כָּל הִתְנַדֵּב׃

7 וְהַמֶּלֶךְ כֹּרֶשׁ הוֹצִיא אֶת כְּלֵי בֵית יְהוָה אֲשֶׁר
הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשָׁלַם וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהָיו׃

8 וַיּוֹצִיאֵם כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עַל יַד מִתְרְדָת הַגִּזְבָּר
וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר הַנָּשִׂיא לִיהוּדָה׃

9 וְזֶאת מִסְפָּרָם אַגַרְטְלֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים אַגַרְטְלֵי
כֶסֶף אֶלֶף מַחֲלָפִים תְּשִׁעָה וְעֶשְׂרִים׃

10 כְּפוֹרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים כְּפוֹרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים אַרְבַּע
מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵלִים אֲחֵרִים אָלֶף׃

11 כָּל כֵּלִים לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע
מֵאוֹת הַכֹּל הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הָעֲלוֹת הַגּוֹלָה
מִבָּבֶל לִירוּשָׁלִָם׃

ב

1 וְאֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיֵי הַגּוֹלָה
אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ
לִירוּשָׁלַם וְיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃

2 אֲשֶׁר־בָּאוּ עִם זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה שְׂרָיָה
רְעֶלָיָה מָרְדְּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּרֶת בִּגְוַי רְחוּם בַּעֲנָה מִסְפַּר
אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל׃

LIBER ESDRÆ PRIMVS.

CAP. I.

1 IN anno primo Cyri regis
A Persarum, vt compleretur
Hier. 25. & 29. Paral. 36. verbum Domini ex ore
Hieremiæ, suscitauit Do-
minus spiritum Cyri re-
gis Persarum, & traduxit
vocem in omni regno suo, etiam per scri-
2 pturam dicens: *Hæc dicit Cyrus rex Per-
sarum: Omnia regna terræ dedit mihi do-
minus Deus cæli: & ipse præcepit mihi, vt
ædificarem ei domum in Hierusalem, quę
3 est in Iudæa. *Quis est in vobis de vniuer-
so populo eius? sit Deus illius cũ eo. Ascen-
B dat in Hierusalẽ quæ est in Iudæa, & ædifi-
cet domũ Dñi Dei Israel, ipse est Deus qui
4 est in Hierusalẽ. *Et omnes reliqui in cun-
ctis locis vbicunque habitant, adiuuent
eum viri de loco suo argento & auro, sub-
stantia & pecoribus, excepto quod volun-
tariè offerunt templo Dei quod est in Hie-
5 rusalem. *Et surrexeruut principes patrum
C de Iuda & Beniamin, & Sacerdotes & Le-
uitæ, & omnis cuius suscitauit Deus spiri-
tum vt ascenderet ad ædificandum tem-
plum Domini, quod erat in Hierusalem.
6 *Vniuersique qui erant in circuitu, ad-
iuuerunt manus eorum in vasis argenteis
& aureis, in substantia, & iumentis, in su-
pellectili, exceptis his quæ sponte obtule-
7 rant. *Rex quoque Cyrus protulit vasa tẽ-
pli Domini, quæ tulerat Nabuchodono-
sor de Hierusalem, & posuerat ea in tem-
8 plo Dei sui. *Protulit autem ea Cyrus rex
D Persarum per manum Mitridatis filij Ga-
zabar: & annumerauit ea Sasabasar princi-
9 pi Iudæ. *Et hic est numerus eorum:
Phialæ aureæ triginta, phialæ argenteæ
10 mille, cultri viginti nouem, *Scyphi
aurei triginta, scyphi argentei secũdi, qua-
dringenti decem, vasa alia mille.
11 *Omnia vasa aurea & argentea, quinq;
millia quadringenta. vniuersa tulit Sasa-
basar, cum his qui ascendebant de trans-
migratione Babylonis in Hierusalem.

CAP. II.

1 HI sunt autem prouincię filij qui ascen-
A derunt de captiuitate quam transtule-
rat Nabuchodonosor rex Babylonis in Ba
bylonem, & reuersi sunt in Hierusalem &
Iudæam vnusquisque in ciuitatem suam,
2 *qui venerũt cum Zorobabel, Iesua, Nee-
mia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Belsan,
Mesphar, Beguai, Reum, Baana. Nume-
rus virorum populi Israel.

ESDRAS PRIMVS.

CAPVT I.

1 ET in anno primo Cyri regis
Persarum, vt compleretur
verbum Domini ab ore Hie-
remiæ, suscitauit Dominus
spiritum Cyri regis Persarũ,
& mandauit vocem in omni
regno suo, etiam in scripto, dicens:
2 *Sic dixit Cyrus rex Persarum: Omnia re-
gna terræ dedit mihi Dominus Deꝰ cæli. & ipse
consideraut super me, vt ædificarem ipsi domũ
in Hierusalem quæ in Iudæa.
3 *Quis in vobis de vniuerso populo eius? et
erit Deus illius cum eo, & ascendat in Hieru-
salem quæ in Iudæa, & ædificet domum Domini
Dei Israel, ipse Deus qui in Hierusalem.
4 *Et omnis reliẽtus ab omnibus locis vbi ipse
habitat, ibi adiuuabunt eum viri loci sui in ar-
gento & auro, & in substantia, & in iumen-
tis cum voluntario in domum Dei quæ in Hie-
rusalem.
5 *Et surrexerunt principes familiarum Iuda
& Beniamin, & Sacerdotes & Leuitæ, omnes
quorum excitauit Deus spiritum eorum vt as-
cenderent ad ædificandum domum Domini quæ
in Hierusalem.
6 *Et vniuersi qui in circuitu eorum, confor-
tauerunt in manibus eorum in vasis argenti, in
auro, & in apparatu, & in iumentis, et in mu-
neribus, præter ea quæ in voluntariis.
7 *Et rex Cyrus protulit vasa domus Domi-
ni quæ cepit Nabuchodonosor ab Hierusalem,
& dedit ea in domo Dei sui.
8 *Et protulit ea Cyrus rex Persarum in ma-
num Mithridatis Gazbarei. & numerauit ea
Sasabasar principi Iuda.
9 *Et hic numerus eorum: Phialæ aureæ tri-
ginta, & argenteæ phialæ mille, mutatoria no-
uem & viginti.
10 *Chephori aurei triginta, & argentei dupli-
cati quadringenti et decem: et vasa alia mille.
11 *Omnia vasa & auri & argenti, quinque
millia quadringenta: vniuersa tulit Sasabasar
cum ascensu transmigrationis ex Babylone in
Hierusalem.

CAP. II.

ET hi filij prouinciæ qui ascendunt de capti-
uitate transmigrationis, quam transtulit
Nabuchodonozor rex Babylonis in Babylonem.
& reuersi sunt in Hierusalem & Judam vir
in ciuitatem suam:
2 *Qui venerunt cum Zorobabel, Jesua, Nee-
mias, Saraias, Reelias, Mardocheus, Balasan,
Masphar, Bague, Reum, Baana. numerus vi-
rorum populi Israel.

ESDRAS.

ΕΣΔΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣ.

κεφ. α΄.

1 ΚΑΙ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου βα-
σιλέως περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον κυ-
ρίου ἀπὸ στόματος ἱερεμίου, ἐξήγειρε κύ-
ριος τὸ πνεῦμα κύρου βασιλέως περ-
σῶν, καὶ παρήγγειλε φωνὴν ἐν πάσῃ τῇ
2 βασιλείᾳ αὐτοῦ, καί γε ἐν γραπτῷ λέγων· * οὕτως εἶπε
κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν, πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς
ἔδωκέ μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ. καὶ αὐτὸς ἐπεσκέ-
ψατο ἐπ' ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ
τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ.
3 * τίς ἐν ὑμῖν ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; καὶ ἔστω ὁ θεὸς
αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναβήτω εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν ἐν τῇ
ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσ-
ραήλ, αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἐν ἱερουσαλήμ.
4 * καὶ πᾶς ὁ καταλιπόμενος ἀπὸ παντῶν τῶν τόπων
οὗ αὐτὸς παροικεῖ ἐκεῖ λήψονται αὐτοῦ ἄνδρες τοῦ τόπου
αὐτοῦ ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, ἐν ὑποταγῇ καὶ ἐν κτή-
νεσι μετ' ἐξουσίου εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.
5 * καὶ διέστησαν ἀρχόντες τῶν πατριῶν ἰούδα καὶ βεν-
ιαμίν, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ λευῖται πάντες ὧν ἐξήγειρεν ὁ θεὸς
τὸ πνεῦμα αὐτῶν τοῦ ἀναβῆναι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυ-
ρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.
6 * καὶ πάντες οἱ κυκλόθεν αὐτῶν ἐνίσχυσαν ἐν χερσὶν
αὐτῶν ἐν σκεύεσιν ἀργυρίου ἐν χρυσῷ, καὶ ἐν ἀποσκευῇ, καὶ
ἐν κτηνέσι, καὶ ἐν ξενίοις, παρεξ τῶν ἐν ἑκουσίοις.
7 * καὶ ὁ βασιλεὺς κύρος ἐξηνέγκε σκεύη οἴκου κυρίου,
ἃ ἔλαβε ναβουχοδονόσορ ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ
8 ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτοῦ. * καὶ ἐξενέγκεν αὐτὰ κύρος ὁ βα-
σιλεὺς περσῶν διὰ χειρὸς μιθριδάτου γαζβαρέου. καὶ ἠ-
ρίθμησεν αὐτὰ τῷ σασαβασαρ τῷ ἄρχοντι ἰούδα.
9 * καὶ ἦσαν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. ψυκτῆρες χρυσοῖ τεσσα-
κονταὶ, καὶ ἀργυροῖ ψυκτῆρες χίλιοι, παρηλλαγμένα ἐννέα
10 καὶ εἴκοσι. * χέφοροι χρυσοῖ τεσσαράκοντα, καὶ ἀργυροῖ δι-
πλαῖ τετρακόσιαι καὶ δέκα· καὶ σκεύη ἕτερα χίλια.
11 * πάντα τὰ σκεύη καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου, πέν-
τακις χίλια τετρακόσια· τὰ πάντα ἀνήγαγε σασαβα-
σαρ μετὰ τῆς ἀναβάσεως τῆς ἀποικίας ἐκ βαβυλῶνος εἰς
ἱερουσαλήμ.

β΄.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνοντες ἀπὸ
τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας, ἧς ἀπῴκισε ναβουχο-
δονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐ-
πέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἰούδαν αὐτῶν εἰς τὴν πό-
λιν αὐτοῦ·
2 * οἱ ἦλθον μετὰ ζοροβαβέλ, ἰησοῦ, νεεμίας, σαραίας,
ρεελίας, μαρδοχαῖος, βαλασσού, μάσφαρ, βαγουέ, ρε-
ούμ, βαανά· ἀριθμὸς ἀνδρῶν λαοῦ ἰσραήλ.

3 * בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם :
4 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם :
5 * בְּנֵי אָרַח שְׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים :
6 * בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ יוֹאָב אַלְפַּיִם שְׁמֹנֶה
מֵאוֹת וּשְׁנֵים עָשָׂר :
7 * בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה :
8 * בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה :
9 * בְּנֵי זַבַּי שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים :
10 * בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם :
11 * בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה :
12 * בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם :
13 * בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה :
14 * בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה :
15 * בְּנֵי עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה :
16 * בְּנֵי־אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה :
17 * בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה :
18 * בְּנֵי יוֹרָה מֵאָה וּשְׁנַיִם עָשָׂר :
19 * בְּנֵי חָשֻׁם מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה :
20 * בְּנֵי גִבָּר תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה :
21 * בְּנֵי בֵית־לָחֶם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה :
22 * אַנְשֵׁי נְטֹפָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה :
23 * אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה :
24 * בְּנֵי עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם :
25 * בְּנֵי קִרְיַת עָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שִׁבַּע מֵאוֹת
וְאַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה :
26 * בְּנֵי הָרָמָה וְגָבַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד :
27 * אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם :
28 * אַנְשֵׁי בֵיתְאֵל וְהָעַי מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה :
29 * בְּנֵי נְבוֹ חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם :
30 * בְּנֵי מַגְבִּישׁ מֵאָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה :
31 * בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה :
32 * בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים :
33 * בְּנֵי־לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ שִׁבַּע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה :
34 * בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה :
35 * בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים :
36 * הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת
שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה :
37 * בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם :

3 * Filii Phares, duo millia centum septuaginta duo.
4 * Filii Saphatia, trecenti septuaginta duo.
5 * Filii Area, ſeptingenti ſeptuaginta quinque.
6 * Filii Phetmoab filiorum Ioſue Ioab, duo millia octingenti duodecim.
7 * Filii Helam, mille ducenti quinquaginta quatuor.
8 * Filii Zerhua, nongenti quadraginta quinque.
9 * Filii Zachai, ſeptingenti ſexaginta.
10 * Filii Bani, ſexcenti quadraginta duo.
11 * Filii Bebai, ſexcenti viginti tres.
12 * Filii Azgad, mille ducenti viginti duo.
13 * Filii Adonicam, ſexcenti ſexaginta ſex.
14 * Filii Begui, duo millia quinquaginta ſex.
15 * Filii Adin, quadringenti quinquaginta quatuor.
16 * Filii Ather qui erant ex Ezecia, nonaginta octo.
17 * Filii Beſai, trecenti viginti tres.
18 * Filii Iora, centum duodecim.
19 * Filii Aſem, ducenti viginti tres.
20 * Filii Gebbar, nongenti quinque.
21 * Filii Bethleem, centum viginti tres.
22 * Viri Netupha, quinquaginta ſex.
23 * Viri Anathoth, centum viginti octo.
24 * Filii Aſmaueth, quadraginta duo.
25 * Filii Cariathiarim, Cephira & Beroth, ſeptingenti quadraginta tres.
26 * Filii Rama & Gabaa, ſexcenti viginti vnus.
27 * Viri Machmas, centum viginti duo.
28 * Viri Bethel & Chai, ducenti viginti tres.
29 * Filii Nebo, quinquaginta duo.
30 * Filii Megbis, centum quinquaginta ſex.
31 * Filii Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.
32 * Filii Arim, trecenti viginti.
33 * Filii Lodadin & Ono, ſeptingenti viginti quinque.
34 * Filii Hiericho, trecenti quadraginta quinque.
35 * Filii Senaa, tria millia ſexcẽti triginta.
36 * Sacerdotes filij Iadaia in domo Ieſue, nongenti ſeptuaginta tres.
37 * Filij Emmer, mille quinquaginta duo.

* *Filii Phoros, duo millia centum ſeptuaginta duo.* 3
* *Filij Saphatia, trecenti ſeptuaginta duo.* 4
* *Filij Ares, ſeptingenti ſeptuaginta-quinque.* 5
* *Filij Phaath-moab filiis Ieſue Ioab, duo millia octingenti & duodecim.* 6
* *Filij Elam, mille ducenti quinquaginta quatuor.* 7
* *Filij Zethua, nongenti quadraginta-quinque.* 8
* *Filij Zacchaia, ſeptingenti ſexaginta.* 9
* *Filij Banea, ſexcenti quadraginta & duo.* 10
* *Filij Babai, ſexcenti viginti tres.* 11
* *Filij Azigad, mille ducenti viginti-duo.* 12
* *Filij Adonicam, ſexcenti ſexaginta ſex.* 13
* *Filij Bague, duo millia quinquagin-ta ſex.* 14
* *Filij Addin, quadringenti quinquaginta quatuor.* 15
* *Filij Ater Ezecia, nonaginta octo.* 16
* *Filij Baſſu, trecenti viginti tres.* 17
* *Filij Iora, centum duodecim.* 18
* *Filij Aſum, ducenti viginti tres.* 19
* *Filij Gaber, nonaginta quinque.* 20
* *Filij Bethleem, centum viginti tres.* 21
* *Filij Netophath, quinquaginta ſex.* 22
* *Filij Anathoth, centum viginti octo.* 23
* *Filij Aſmoth, quadraginta duo.* 24
* *Filij Cariathiarim Chaphera & Beroth,* 25
ſeptingenti quadraginta tres.
* *Filij Rama, & Gabaa, ſexcenti viginti* 26
vnus.
* *Viri Machmas, centum viginti duo.* 27
* *Viri Bethel & Hai, ducenti viginti* 28
tres.
* *Filij Nabo, quinquaginta duo.* 29
* *Filij Magbis, centum quinquaginta ſex.* 30
* *Filij Helam alterius, mille ducenti quin-* 31
quaginta quatuor.
* *Filij Eram, trecenti viginti.* 32
* *Filij Lodadid & Ono, ſeptingenti viginti* 33
quinque.
* *Filij Hiericho, trecenti quadraginta* 34
quinque.
* *Filij Senaa, tria millia ſexcenti tri-* 35
ginta.
* *Et Sacerdotes filij Iedua in domo Ieſu,* 36
nongenti ſeptuaginta tres.
* *Filij Emmer, mille quinquaginta duo.* 37

3 * υἱοὶ φόρ Θ, διχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο.
4 * υἱοὶ Ζαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο.
5 * υἱοὶ Ἀρές, ἑπτακόσιοι ἑβδομηκονταπέντε.
6 * υἱοὶ φααθ μωὰβ τῶν υἱῶν ἰησοὺε ἰωὰβ, διχίλιοι ὀκ-τακόσιοι καὶ δώδεκα.
7 * υἱοὶ ἐλὰμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
8 * υἱοὶ ζαθουά, ἐννακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
9 * υἱοὶ ζακχαΐα, ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα.
10 * υἱοὶ βανέα, ἑξακόσιοι τεσσαράκοντα καὶ δύο.
11 * υἱοὶ βαβαΐ, ἑξακόσιοι εἴκοσιτρεῖς.
12 * υἱοὶ αζιγάδ, χίλιοι διακόσιοι εἴκοσιδύο.
13 * υἱοὶ αδωνικάμ, ἑξακόσιοι ἑξήκονταἓξ.
14 * υἱοὶ βαγοέ, διχίλιοι πεντηκονταἓξ.
15 * υἱοὶ αδδίν, τετρακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
16 υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκία, ἐννενηκονταοκτώ.
17 * υἱοὶ βασσῦ, τριακόσιοι εἴκοσιτρεῖς.
18 * υἱοὶ ἰωρά, ἑκατὸν δώδεκα.
19 * υἱοὶ ἀσούμ, διακόσιοι εἴκοσιτρεῖς.
20 * υἱοὶ Γαβέ, ἐννενηκονταπέντε.
21 * υἱοὶ βεθλεέμ, ἑκατὸν εἴκοσιτρεῖς.
22 * υἱοὶ νετωφάθ, πεντηκονταἓξ.
23 * υἱοὶ ἀναθώθ, ἑκατὸν εἴκοσιοκτώ.
24 * υἱοὶ ἀσμώθ, τεσσαρακονταδύο.
25 * υἱοὶ καριαθιαρεὶμ χαφηρὰ καὶ βηρώθ, ἑπτακόσιοι τεσσαρακονταπτεῖς.
26 * υἱοὶ τῆς ῥαμὰ καὶ γαβαά, ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς.
27 * ἄνδρες μαχμάς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
28 * ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἴ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
29 * υἱοὶ ναβώ, πεντηκονταδύο.
30 * υἱοὶ μαγβείς, ἑκατὸν πεντηκονταἓξ.
31 * υἱοὶ ἠλὰμ ἑτέρου, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσ-σαρες.
32 * υἱοὶ ἠρὰμ, τριακόσιοι εἴκοσιν.
33 * υἱοὶ λοδαδίδ, καὶ ὠνώ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιπέντε.
34 * υἱοὶ ἱερειχώ, τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
35 * υἱοὶ Σαναά, τρισχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα.
36 * καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἰεδδὰ τῷ οἴκῳ ἰησοῦ ἐννακόσιοι ἑβδο-μηκονταπτεῖς.
37 * υἱοὶ ἐμμὴρ, χίλιοι πεντηκονταδύο.

38 * בְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה׃
39 * בְּנֵי חָרִם אֶלֶף וְשִׁבְעָה עָשָׂר׃
40 * הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה׃
41 שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃ * הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה׃
42 עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃ * בְּנֵי הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלּוּם בְּנֵי־
אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבַי
הַכֹּל מֵאָה־שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה׃
43 * הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא בְּנֵי־חֲשׂוּפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃
44 * בְּנֵי־קֵרֹס בְּנֵי־סִיעֲהָא בְּנֵי פָדוֹן׃
45 * בְּנֵי־לְבָנָה בְּנֵי־חֲגָבָא בְּנֵי עַקּוּב׃
46 * בְּנֵי־חָגָב בְּנֵי־שַׁמְלַי בְּנֵי חָנָן׃
47 * בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גַחַר בְּנֵי רְאָיָה׃
48 * בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי־נְקוֹדָא בְּנֵי גַזָּם׃
49 * בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי־פָסֵחַ בְּנֵי בֵסַי׃
50 * בְּנֵי־אַסְנָה בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִישְׂסִים׃
51 * בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃
52 * בְּנֵי־בַצְלוּת בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃
53 * בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי־תָמַח׃
54 * בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃
55 * בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי סוֹטַי בְּנֵי־הַסֹּפֶרֶת בְּנֵי פְרוּדָא׃
56 * בְּנֵי־יַעֲלָה בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִדֵּל׃
57 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִם בְּנֵי אָמִי׃
58 * כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃
59 * וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֶּל מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב
אַדָּן אִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבֹתָם וְזַרְעָם
אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃
60 * בְּנֵי דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת
חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
61 * וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי
אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא
עַל־שְׁמָם׃
62 * אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כִתְבָם הַמִּתְיַחְשִׁים וְלֹא נִמְצָאוּ
וַיִּגָּאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃
63 * וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים׃

38 * Filij Pheſſur, mille ducenti quadraginta ſeptem.
39 * Filij Arim, mille decem & ſeptem.
40 * Leuitæ: filij Ieſue, & Cedmihel filiorum Odouiæ, ſeptuaginta quatuor.
41 * Cantores. filij Aſaph, centum viginti octo.
42 * Filij Ianitorum: filij Sellum, filij Ather, filij Thelmon, filij Accub, filij Athita, filij Sobai, vniuerſi centum triginta nouem.
43 * Nathinæi: filij Sia, filij Aſupha, filij Thebboat.
44 * Filij Ceros, filij Siaa, filij Phadon,
45 * Filij Lebana, filij Agaba, filij Accub,
46 * Filij Agab, filij Selmai, filij Anan,
47 * Filij Gaddel, filij Gaer, filij Raahia,
48 * Filij Raſin, filij Nechoda, filij Gazen,
49 * Filij Azec, filij Phaſea, filij Beſee,
50 * Filij Aſemaa, filij Munim, filij Nephuſim,
51 * Filij Becbuc, filij Acupha, filij Azur,
52 * Filij Beſluth, filij Maida, filij Arſa,
53 * Filij Bercos, filij Zizara, filij Thema.
54 * Filij Naſia, filij Athupha.
55 * Filij ſeruorum Salomonis, filij Sothei, filij Sophereth, filij Pharuda.
56 * Filij Iala, filij Darcon, filii Gedeli,
57 * Filij Saphata, filij Athil, filij Phocereth, qui erat de Aſebaim, filij Amim.
58 * Omnes Nathinæi, & filij ſeruorum Salomonis, trecenti nonaginta duo.
59 * Et hi qui aſcenderunt de Thelmala, Thelarſa, Cherub, & Don, & Mer, & non potuerunt indicare domum patrum ſuorum, & ſemen ſuum, vtrum ex Iſrael eſſent.
60 * Filij Dalaia, filii Thobia, filii Nechoda, ſexcenti quinquaginta duo.
61 * Et de filiis Sacerdotum, filii Iobia, filii Acos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditidis vxorem, & vocatus eſt nomine eorum.
62 * Hi quæſierunt ſcripturam genealogiæ ſuæ, & non inuenerunt, & eiecti ſunt de Sacerdotio.
63 * Et dixit Atherſatha eis, vt non comederent de ſancto ſanctorum, donec ſurgeret Sacerdos doctus atque perfectus.

38 * *Filij Phaſur, mille ducenti quadraginta ſeptem.*
39 * *Filij Charim, mille & decem & ſeptem.*
40 * *Et Leuitæ, filij Jeſu & Cadmiel filiis Oduiæ, ſeptuaginta quatuor.*
41 * *Cantores, filij Aſaph, centum viginti octo.*
42 * *Filij Janitorum, filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Acub, filij Atita, filij Sobai, omnes centum triginta nouem.*
43 * *Nathenæi, filij Suaa, filij Aſuphat, filij Tabaoth,*
44 * *Filij Corès, filij Siaa, filij Phadon,*
45 * *Filij Balana, filij Agaba, filij Acub,*
46 * *Filij Agab, filij Sellami, filij Annan,*
47 * *Filij Gaddel, filij Gaer, filij Raia,*
48 * *Filij Raſon, filij Necoda, filij Gazam,*
49 * *Filij Aza, filij Phaſi, filij Baſi,*
50 * *Filij Aſena, filij Mounim, filij Nephuſim,*
51 * *Filij Bagbuc, filij Acupha, filij Arur,*
52 * *Filij Baſaloth, filij Meida, filij Arſa,*
53 * *Filij Barcos, filij Siſara, filij Thema,*
54 * *Filij Neſia, filij Atipha,*
55 * *Filij ſeruorum Salomon, filij Sotai, filij Sephera, filij Pharuda,*
56 * *Filij Jela, filij Dercon, filij Geddel,*
57 * *Filij Saphatia, filij Attel, filij Phacerath, filij Aſeboim, filij Emei:*
58 * *Omnes iſti Nathenæi ſimul & filij ſeruorum Salomonis, trecenti nonaginta duo.*
59 * *Et hi qui aſcenderunt de Thelmelech, Thelareſa, Cherub, Edan, Emmer, & non potuerunt indicare domum familiæ ſuæ, & ſemen ſuum ſi ex Iſrael ſunt.*
60 * *Filij Dalaia, filij Tobiæ, filij Necoda, ſexcenti quinquaginta duo.*
61 * *Et de filiis Sacerdotum, filij Obaia, filij Accus, filij Berzelai, qui accepit de filiabus Berzelai Galaaditæ vxorem, & vocatus eſt in nomine eorum.*
62 * *Hi quorum quæſierunt ſcripturam ſuam, quærentes genealogiam, & non inuentæ fuerunt, & eiecti ſunt de Sacerdotio.*
63 * *Et dixit Atherſatha eis, vt non comederent de ſancto ſanctorum, donec ſurgeret Sacerdos illuminantibus & perfectis.*

38 * υἱοὶ φαβύε, χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακονταεπτά.
39 * υἱοὶ χαρίμ, χίλιοι καὶ δεκαεπτά.
40 * καὶ ⓛ λευῖται, υἱοὶ ἰησοῦ καδμιὴλ τῆς υἱοῖς ὠδουΐα ἑβδομηκοντατέσσαρες.
41 * ⓛ ᾄδοντες, υἱοὶ ἀσάφ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ,
42 * υἱοὶ τῶν πυλωρῶν, υἱοὶ Σελλούμ, υἱοὶ ἀτήρ, υἱοὶ τελμών, υἱοὶ ἀκκώβ, υἱοὶ ἀτιτά, υἱοὶ Σωβαΐ, ⓛ πάντες ἑκατὸν τριακονταεννέα.
43 * ⓛ ναθιναῖοι, υἱοὶ Σιαά, υἱοὶ ἀσυφάτ, υἱοὶ ταβαώθ,
44 * υἱοὶ κορές, υἱοὶ σιαά, υἱοὶ φαδών,
45 * υἱοὶ βαλανά, υἱοὶ ἀγαβά, υἱοὶ ἀκκώβ,
46 * υἱοὶ ἀγάβ, υἱοὶ Σελλαμί, υἱοὶ ἀνάν,
47 * υἱοὶ γεδδήλ, υἱοὶ γαήρ, υἱοὶ ραϊά,
48 * υἱοὶ ρασών, υἱοὶ νεκωδά, υἱοὶ γαζάμ,
49 * υἱοὶ ἀζά, υἱοὶ φασί, υἱοὶ βασί,
50 * υἱοὶ ἀσενά, υἱοὶ μουνίμ, υἱοὶ νεφουσείμ,
51 * υἱοὶ βαγβύκ, υἱοὶ ἀκκυφά, υἱοὶ ἀρούρ,
52 * υἱοὶ βασαλώθ, υἱοὶ μεϊδά, υἱοὶ ἀρσά,
53 * υἱοὶ βαρκὸς, υἱοὶ σισάρα, υἱοὶ θαμά,
54 * υἱοὶ νεσία, υἱοὶ ἀτιφά,
55 * υἱοὶ τῶν δούλων Σολομών, υἱοὶ Σωτάϊ, υἱοὶ Σεφηρά, υἱοὶ φαρουδά,
56 * υἱοὶ ἰελά, υἱοὶ δερκών, υἱοὶ γεδδήλ,
57 * υἱοὶ Σαφατίας, υἱοὶ ἀτιήλ, υἱοὶ φαχερέθ, υἱοὶ ἀσσεβαείμ, υἱοὶ ἠμεί·
58 * πάντες οὗτοι ⓛ ναθινααῖοι ἅμα καὶ υἱοὶ δούλων Σολομῶντος τριακόσιοι ἐνενηκονταδύο.
59 * καὶ οὗτοι ⓛ ἀναβάντες ἀπὸ θελμελὲχ θελαρησά, χερούβ, ἠδάν, ἐμμήρ, καὶ οὐκ ἠδυνήσαντο τοῦ ἀναγγεῖλαι οἶκον πατριᾶς αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν εἰ ἐξ Ἰσραήλ εἰσιν.
60 * υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τωβίου, υἱοὶ νεκωδὰ ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο.
61 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων υἱοὶ ὀβαΐα, υἱοὶ ἀκκῶς, υἱοὶ βερζελαΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ τῶν θυγατέρων βερζελαῖ τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῶν.
62 * οὗτοι ὧν ἐζήτησαν τὴν γραφὴν αὐτῶν ⓛ γνεαλογοῦντες, καὶ οὐχ εὑρέθησαν, καὶ ἐξώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας·
63 * καὶ εἶπεν ἀθερσαθὰ αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτίζουσι καὶ τοῖς τελείοις.

64 כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים׃

65 מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת
אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם
מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתָיִם׃

66 סוּסֵיהֶם שֶׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פִּרְדֵיהֶם
מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃

67 גְּמַלֵּיהֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃

68 וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַ‍ִם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ
עַל־מְכוֹנוֹ׃

69 בְּכֹחָם נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דַּרְכְּמוֹנִים
שֵׁשׁ־רִבֹּאוֹת וְאֶלֶף וּכְסֶף מָנִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים
וְכָתֹנֶת כֹּהֲנִים מֵאָה׃

70 וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן־הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְּתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל־יִשְׂרָאֵל
בְּעָרֵיהֶם׃

ג

1 וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים
וַיֵּאָסְפוּ הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־יְרוּשָׁלָ‍ִם׃

2 וַיָּקָם יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאַחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל
בֶּן־שְׁאַלְתִּיאֵל וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת־מִזְבַּח אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת בַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה
אִישׁ־הָאֱלֹהִים׃

3 וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל־מְכוֹנֹתָו כִּי בְאֵימָה עֲלֵיהֶם
מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת
לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב׃

4 וַיַּעֲשׂוּ אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת יוֹם בְּיוֹמוֹ
בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפַּט דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃

5 וְאַחֲרֵי־כֵן עֹלַת תָּמִיד וְלֶחֳדָשִׁים וּלְכָל־
מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים וּלְכֹל מִתְנַדֵּב נְדָבָה
לַיהוָה׃

6 מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ לְהַעֲלוֹת
עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל יְהוָה לֹא יָסָד׃

7 וַיִּתְּנוּ־כֶסֶף לַחֹצְבִים וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה
וְשֶׁמֶן לַצִּדְנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים מִן־
הַלְּבָנוֹן אֶל־יָם יָפוֹא כִּרְשִׁיּוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס
עֲלֵיהֶם׃

64 * Omnis multitudo quasi vnus, quadraginta duo millia trecenti sexaginta.

65 * Exceptis seruis eorum & ancillis, qui erant septem millia trecenti triginta septem: & in ipsis cantores atque cantatrices ducenti.

66 * Equi eorum septingenti triginta sex, muli eorum ducenti quadraginta quinq;

67 * Cameli eorum quadringenti triginta quinque, asini eorum sex millia septingenti viginti.

68 * Et de principibus patrum cùm ingrederentur templum Domini quod est in Hierusalem, sponte obtulerũt in domum Dei ad extruendam eam in loco suo.

69 * Secundùm vires suas dederunt impẽsas operis, auri solidos sexaginta millia & mille, argenti minas quinque millia, & vestes sacerdotales centum.

70 * Habitauerunt ergo Sacerdotes & Leuitæ, & de populo, & cantores, & ianitores, & Nathinæi in vrbibus suis, vniuersusque Israel in ciuitatibus suis.

CAP. III.

1 IAmque venerat mensis septimus, & erãt A filij Israel in ciuitatibus suis. Congregatus est ergo populus quasi vir vnus in Hierusalem: Nota.1.

2 * Et surrexit Iosue filius Iosedech & fratres eius Sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & fratres eius, & ædificauerunt altare Dei Israel, vt offerrent in eo holocaustomata, sicut scriptũ est in Lege Moysi viri Dei.

3 * Collocauerunt autem altare Dei super bases suas, deterrentibus eos per circuitum populis terrarum, & obtulerunt super illud holocaustum Domino manè & vesperè.

4 * Feceruntque solennitatem tabernaB culorum, sicut scriptum est, & holocaustum diebus singulis per ordinem secundùm præceptum, opus diei in die suo:

5 * Et post hæc holocaustum iugetam in Kalendis quàm in vniuersis solennitatibus Domini quæ erant consecratæ, & in omnibus in quibus vltrò offerebatur munus Domino.

6 * A primo die mensis septimi cœperũt offerre holocaustum Domino. Porrò templum Domini nondum fundatum erat.

7 * Dederunt autem pecunias latomis & cæmentariis, cibum quoque & potum, & oleum Sidoniis Tyriisq;, vt deferrẽt ligna cedrina de Libano ad mare Ioppem, iuxta quod præceperat Cyrus rex Persarum eis.

64 * *Omnis autem conuocatio simul quasi quater decem millia duo millia trecenti sexaginta:*

65 * *Absque seruis eorum & ancillis eorum. ipsi septem mille trecenti triginta septem. et eis cantores & cantatrices ducenti.*

66 * *Equi eorum septingenti triginta sex. muli eorum ducenti quadraginta quinque.*

67 * *Cameli eorum quadringenti trigintaquinque. asini eorum sex millia septingenti viginti.*

68 * *Et de principibus familiarum cùm ingrederentur ipsi in domum Domini quæ in Hierusalem, spontè obtulerunt in domum Dei ad extruendam eam in præparationem eius;*

69 * *Quemadmodum potentia eorum, dederũt in thesaurum operis, auri drachmas sex decem mille & mille, & argenti minas quinque millia, & vestes Sacerdotum centum.*

70 * *Et habitauerunt Sacerdotes & Leuitæ, & qui de populo, & cantores, & ianitores, & Nathinæi in vrbibus suis, & vniuersus Israel in vrbibus suis.*

CAP. III.

1 *ET præuenit mensis septimus, & filij Israel in ciuitatibus suis, & congregatus est populus quasi vir vnus in Hierusalem.*

2 * *Et surrexit Iosue filius Iosedec & fratres eius Sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & fratres eius, & edificauerunt altare Dei Israel, vt offerrent in eo holocaustomata, sicut scriptum est in lege Moysi hominis Dei.*

3 * *Et parauerunt altare super præparationem suam, quoniam in terrore super ipsos de populis terrarum. & obtulerunt super illud holocaustomata Domino manè & in vesperam.*

4 * *Et fecerunt solennitatem tabernaculorum secundùm scriptum, & holocausta singulis diebus in numero vt iudicium, ratione diei in die eius.*

5 * *Et post hoc holocaustum continui sacrificij, & in neomenias, & in solennitates Domino sanctificatas, & omni sponte offerenti voluntarium Domino.*

6 * *In die vno mensis septimi incæperunt offerre holocausta Domino; & domus Domini nondum fundata erat.*

7 * *Et dederunt argentum latomis & cæmentariis, & cibum & potum, & oleum Sidoniis & Tyriis, vt deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Ioppes, per sententiam Cyri regis Persarum super eos.*

64 * πᾶσα ὴ ἐκκλησία ὁμοῦ ὡσεὶ τέσσαρες μυριάδες δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα,

65 * χωρὶς δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν· οὗτοι ἑπτακισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ αὐτοῖς ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι.

66 * ἵπποι αὐτῶν ἑπτακόσιοι τριακονταέξ. ἡμίονοι αὐτῶν διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

67 * κάμηλοι αὐτῶν τετρακόσιοι τριακονταπέντε· ὄνοι αὐτῶν ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.

68 * καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν ὡς τῆ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸν ὄν ἐν ἱερουσαλήμ, ἠκουσίασαν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ στῆσαι αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ·

69 * ὡς ἡ δυνάμις αὐτῶν, ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν τοῦ ἔργου, χρυσίου δραχμὰς ἓξ μυριάδας καὶ χιλίας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς πεντακισχιλίας, καὶ χιτῶνας τῶν ἱερέων ἑκατόν.

70 * καὶ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ λευῖται καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ πυλωροί, καὶ οἱ ναθινεῖοι ὡς ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ὡς πόλεσιν αὐτῶν.

γ'.

1 * Καὶ ἐφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὡς πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθη ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς ἱερουσαλήμ.

2 * καὶ ἀνέστη ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ τοῦ ἀναφέρειν ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαυτώσεις, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.

3 * καὶ ἡτοίμασαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, ὅτι ἐν καταπλήξει ἐπ' αὐτοῖς ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν γαιῶν. καὶ ἀνεβίβασαν ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ τὸ πρωὶ καὶ εἰς ἑσπέραν.

4 * καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν σκηνῶν κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ ὁλοκαυτώσεις ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ἀριθμῷ ὡς ἡ κρίσις, λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.

5 * καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁλοκάυτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ εἰς τὰς νουμηνίας καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τῷ κυρίῳ τὰς ἡγιασμένας, καὶ παντὶ ἐκουσιαζομένῳ ἐκούσιον τῷ κυρίῳ.

6 * ἐν ἡμέρᾳ τῇ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἤρξαντο ἀναφέρειν ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ κυρίου οὐκ ἐθεμελιώθη.

7 * καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λατόμοις καὶ τοῖς τέκτοσιν καὶ βρώσιν, καὶ πόσιν, καὶ ἔλαιον τοῖς σιδωνίοις καὶ τοῖς τυρίοις, τοῦ ἐξενέγκαι ξύλα κέδρινα ἀπὸ τοῦ λιβάνου ἐπὶ θάλασσαν ἰόππης, διὰ γνώμης κύρου βασιλέως περσῶν ἐπ' αὐτούς.

8 * וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְבוֹאָם אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים
לִירוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי הֵחֵלּוּ זְרֻבָּבֶל בֶּן־
שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּשְׁאָר אֲחֵיהֶם
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכֹל הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלִָם
וַיַּעֲמִידוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית יְהוָה׃
9 * וַיַּעֲמֹד יֵשׁוּעַ בָּנָיו וְאַחָיו קַדְמִיאֵל וּבָנָיו בְּנֵי־
יְהוּדָה כְּאֶחָד לְנַצֵּחַ עַל־עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה בְּבֵית
הָאֱלֹהִים בְּנֵי חֲנָדָד בְּנֵיהֶם וְאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם׃
10 * וַיִּסְּדוּ הַבֹּנִים אֶת־הֵיכַל יְהוָה וַיַּעֲמִידוּ
הַכֹּהֲנִים מְלֻבָּשִׁים בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּנֵי־אָסָף
בַּמְצִלְתַּיִם לְהַלֵּל אֶת־יְהוָה עַל־יְדֵי דָּוִיד מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל׃
11 * וַיַּעֲנוּ בְהַלֵּל וּבְהוֹדֹת לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי־לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם הֵרִיעוּ תְרוּעָה גְדוֹלָה־
בְּהַלֵּל לַיהוָה עַל הוּסַד בֵּית־יְהוָה׃
12 * וְרַבִּים מֵהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר רָאוּ אֶת־הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּיִסְּדוֹ זֶה־
הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בֹּכִים בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בַּתְּרוּעָה־
בְּשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל׃
13 * וְאֵין הָעָם מַכִּירִים קוֹל תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל
בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקּוֹל
נִשְׁמָע עַל־לְמֵרְחוֹק׃

ד

1 * וַיִּשְׁמְעוּ צָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן כִּי־בְנֵי הַגּוֹלָה
בּוֹנִים הֵיכָל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיִּגְּשׁוּ אֶל־זְרֻבָּבֶל וְאֶל־רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ
לָהֶם נִבְנֶה עִמָּכֶם כִּי כָּכֶם נִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵיכֶם
וְלוֹ אֲנַחְנוּ זֹבְחִים מִימֵי אֵסַר הַדֹּן מֶלֶךְ אַשּׁוּר
הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ פֹּה׃
3 * וַיֹּאמֶר לָהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וּשְׁאָר רָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל לֹא־לָכֶם וָלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ
כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
צִוָּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס׃
4 * וַיְהִי עַם הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם־יְהוּדָה וּמְבַלְּהִים
אוֹתָם לִבְנוֹת׃
5 * וְסֹכְרִים עֲלֵיהֶם יוֹעֲצִים לְהָפֵר עֲצָתָם כָּל־יְמֵי
כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס׃

8 * Anno autem ſecundo aduentus eorũ
ad templum Dei in Hieruſalem menſe ſe-
cũdo cœperũt Zorobabel filius Salathiel,
& Ioſue filius Ioſedech, & reliqui de fra-
tribus eorum Sacerdotes & Leuitę, & om-
nes qui venerant de captiuitate in Hieru-
ſalẽ, & conſtituerunt Leuitas à viginti an-
nis & ſuprà, vt vrgerent opus Domini.
9 * Stetitque Ioſue & filij eius, & fratres
eius, Cedmihel & filij eius, & filij Iuda
quaſi vir vnus, vt inſtarent ſuper eos qui
faciebant opus in tẽplo Dei, filij Enadab,
& filij eorum, & fratres eorum Leuitæ.
10 * Fundato igitur à cæmentariis templo
Domini, ſteterunt Sacerdotes in ornatu
ſuo cũ tubis, & Leuitæ filij Aſaph in cym-
balis, vt laudarent Dominum per manus
11 Dauid regis Iſrael. * Et concinebant
D in hymnis & confeſsione Domino, quo-
niam bonus, quoniam in æternum miſe-
ricordia eius ſuper Iſrael. Omnis quoque
populus vociferabatur clamore magno in
laudando Dominum, eo quòd fundatum
12 eſſet templum Domini. * Plurimi etiam de
Sacerdotibus & Leuitis, & principes pa-
trum, & ſeniores qui viderant templum
prius cùm fundatum eſſet, & hoc templũ
in oculis eorum, flebant voce magna: &
multi vociferantes in lætitia eleuabãt vo-
13 cem: * Nec poterat quiſquam agnoſcere
vocem clamoris lætantium, & vocem fle-
tus populi. commixtim enim populus vo-
ciferabatur clamore magno, & vox audie-
batur procul.

CAP. IIII.

1 A * Audierunt autem hoſtes Iudæ & Ben-
iamin, quia filij captiuitatis ædificarẽt
templum Domino Deo Iſrael:
2 * Et accedentes ad Zorobabel & ad prin-
cipes patrum, dixerunt eis: Ædificemus
vobiſcum, quia ita vt vos quęrimus Deum
veſtrum. Ecce nos immolauimus victimas
à diebus Aſſoraddam regis Aſſur, qui ad-
duxit nos hue.
3 * Et dixit eis Zorobabel, & Ioſue, & re-
liqui principes patrum Iſrael: Non eſt no-
bis & vobis vt ædificemus domum Deo
noſtro, ſicut præcepit nobis Cyrus rex Per
ſarum.
4 * Factum eſt igitur vt populus terræ im
pediret manus populi Iudæ, & turbaret
eos in ædificando.
5 * Conduxerunt quoque aduerſus eos
conſiliatores, vt deſtruerent cõſilium eo-
rum omnibus diebus Cyri regis Perſarum
& vſque ad regnum Darij regis Perſarum.

8 * *Et in anno ſecundo aduentus eorum in do-*
mum Domini Dei quæ in Hieruſalem, in menſe
ſecundo incœpit Zorobabel filius Salathiel, &
Joſue filius Joſedec, & reliqui de fratribus eo-
rum Sacerdotes & Leuitæ, & omnes qui ve-
nerant de captiuitate in Hieruſalem. & conſti-
tuerunt Leuitas à viginti annis & ſuprà, vt
vrgerent ſuper facientes opera in domo Do-
mini.
9 * *Et ſtetit Joſue & filij eius, & fratres eius*
Cedmiel & filij eius filij Juda vnanimiter vt
vrgerent ſuper facientes opera in domo Dei. fi-
lij Enadad, filij eorum & fratres eorum Le-
uitæ.
10 * *Et fundauerunt qui ædificabant vt ædifi-*
carent domum Domini. & ſteterunt ſacerdotes
ornati in tubis, & Leuitæ filij Aſaph in cymba-
lis vt laudarent Dominum per manus Dauid
regis Iſrael.
11 * *Et reſponderunt in laude et florilegio Do-*
mino, quoniam bonum quoniam in æternum
miſericordia eius ſuper Iſrael. & omnis popu-
lus vociferabãtur voce magna in laudando Do-
minum pro fundatione domus Domini.
12 * *Et multi de Sacerdotibus & Leuitis, &*
principes familiarum ſeniores qui viderunt do-
mum primam in fundatione eius, & hanc do-
mum oculis ſuis, flebant voce magna: et multi
in iubilo cum lætitia ad eleuandum vocem.
13 * *Et non fuit populus cognoſcens vocem ſig-*
nificationis lætitiæ à voce fletus populi: quoniã
populus clamauit voce magna, & vox audie-
batur vſque à longè.

CAP. IIII.

1 *ET audierunt tribulantes Iudam & Benia-*
iamin, quòd filij tranſmigrationis ædificant
domum Domino Deo Iſrael:
2 * *Et acceſſerunt ad Zorobabel, & ad prin-*
cipes familiarum, & dixerunt eis: Ædifice-
mus vobiſcum, quia ſicut vos quærimus Deũ
veſtrum, & ipſi nos ſacrificamus à diebus A-
ſaradan regis Aſſur qui adduxit nos huc.
3 * *Et dixit ad eos Zorobabel, & Ioſue, &*
reliqui principum familiarum Iſrael: Non no-
bis & vobis vt ædificemus domum Deo no-
ſtro, quoniam nos ipſi in idipſum ædificabimus
Domino Deo Iſrael, ſicut præcepit nobis Cyrus
rex Perſarum.
4 * *Et fuit populus terræ diſſoluens manus po*
puli Iudæ, & impediebant ipſis ædificationem:
5 * *Et conducebant aduerſus eos cõſiliatores,*
vt deſtruerent conſilium eorum omnibus die-
bus Cyri regis Perſarum, & vſque ad regnum
Darij regis Perſarum.

8 * καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τοῦ ἐλθεῖν αὐτοῦς εἰς τὸν οἶ-
κον κυρίου τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευ
τέρῳ ἤρξαντο ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ, καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ
ἰωσεδὲκ, καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν οἱ ἱε-
ρεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχ-
μαλωσίας εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἔστησαν τοὺς λευίτας ἀπὸ
εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω τοῦ νικοποιεῖν ἐπὶ τοῦς ποιοῦντας τὰ
ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου.
9 * καὶ ἔστη ἰησοῦς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
κεδμιὴλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἰούδα ὁμοθυμαδὸν τοῦ ἐπι-
νικοῦν ἐπὶ τοῦς ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ. υἱοὶ ἰη-
ναδάδ, υἱοὶ αὐτῶν καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται.
10 * καὶ ἐθεμελίωσαν οἱ οἰκοδομοῦντες καὶ οἰκοδομῆσαι
τὸν οἶκον κυρίου. καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐσταλισμένοι ἐν σάλ-
πιγξι, καὶ οἱ λευῖται υἱοὶ ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις τοῦ αἰνεῖν τὸν
κύριον ἐπὶ χεῖρας δαυὶδ βασιλέως ἰσραήλ.
11 * καὶ ἀπεκρίθησαν ἐν ὕμνῳ καὶ ὁμολογήσει τῷ κυ-
ρίῳ ὅτι ἀγαθὸν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν
ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἠλάλαξαν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῷ
αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τῇ θεμελιώσει τοῦ οἴκου κυρίου.
12 * καὶ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ ἀρχον-
τες τῶν πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἶδον τὸν οἶκον τὸν πρῶ-
τον ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ, καὶ τοῦτον τὸν οἶκον ὀφθαλμοῖς
αὐτῶν, ἔκλαιον φωνῇ μεγάλῃ. καὶ πολλοὶ ἐν ἀλαλαγ-
μῷ μετ' ὀδυρσμοῦ τοῦ ὑψῶσαι φωνήν.
13 * καὶ οὐκ ἦν ὁ λαὸς ἐπιγινώσκων τὴν φωνὴν σημα-
σίας τῆς ὀδυρσμοῦ ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ τοῦ
λαοῦ, ὅτι ὁ λαὸς ἐκεφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἡ φω-
νὴ ἠκούετο ἕως ἀπομακρόθεν.

δ΄.

1 * Καὶ ἤκουσαν οἱ θλίβοντες ἰούδαν καὶ βενιαμὶν, ὅ-
τι οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας οἰκοδομοῦσιν οἶκον τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ
ἰσραήλ·
2 * καὶ ἦλθαν πρὸς ζοροβαβὲλ, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχον
τας τῶν πατριῶν, καὶ εἶπον αὐτοῖς, οἰκοδομήσωμεν μεθ' ὑ-
μῶν, ὅτι ὡς ὑμεῖς ἐκζητοῦμεν τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ αὐτῷ ἡμεῖς
θυσιάζομεν ἀπὸ ἡμερῶν ἀσαραδὰν βασιλέως ἀσσὲρ τοῦ
ἀνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε.
3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ζοροβαβὲλ καὶ ἰησοῦς καὶ οἱ κα
τάλοιποι τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραήλ, οὐχ ἡ-
μῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς
αὐτοὶ ἐπὶ ταυτὸ οἰκοδομήσομεν τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ,
ὡς ἐνετείλατο ἡμῖν κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν.
4 * καὶ λαὸς τῆς γῆς ἐκλύων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ
ἰούδα, καὶ ἐνεπόδιζον αὐτοῖς τοῦ οἰκοδομεῖν·
5 * καὶ μισθούμενοι ἐπ' αὐτοὺς συμβούλους τοῦ διασκε-
δάσαι τὴν βουλὴν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας κύρου βα
σιλέως περσῶν, καὶ ἕως τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ βα σι-
λέως περσῶν.

6 וּבְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ
שִׂטְנָה עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃
7 וּבִימֵי אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא כָּתַב בִּשְׁלָם מִתְרְדָת
טָבְאֵל וּשְׁאָר כְּנָוָתוֹ עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מֶלֶךְ פָּרָס
וּכְתָב הַנִּשְׁתְּוָן כְּתוּב אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם אֲרָמִית׃
8 רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא כָּתְבוּ אִגְּרָא
חַדָּא עַל־יְרוּשְׁלֶם לְאַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מַלְכָּא כְּנֵמָא׃
9 אֱדַיִן רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר
כְּנָוָתְהוֹן דִּינָיֵא וַאֲפַרְסַתְכָיֵא טַרְפְּלָיֵא אֲפָרְסָיֵא
אַרְכְוָיֵא בָּבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא דְּהָוָא עֵלָמָיֵא׃
10 וּשְׁאָר אָמְמַיָּא דִּי הַגְלָל אָסְנַפַּר רַבָּא וְיַקִּירָא
וְהוֹתֵב הִמּוֹ בְּקִרְיָה דִּי שֲׁמְרַיִן וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה
וּכְעֶנֶת׃ 11 דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי
עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מַלְכָּא עַבְדָּךְ אֱנָשׁ עֲבַר־נַהֲרָה
וּכְעֶנֶת׃ 12 יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְהוּדָיֵא דִּי
סְלִקוּ מִן־לְוָתָךְ עֲלֵינָא אָתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא
מָרְדְתָּא וּבְאוּשְׁתָּא בְּנַיִן וְשׁוּרַיָּא שַׁבְלְלוּ וְאַשְׁיָא
יַחֲיטוּ׃ 13 כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא
דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן מִנְדָּה בְלוֹ וְהַלְךְ לָא
יִנְתְּנוּן וְאַפְּתָם מַלְכִים תְּהַנְזֵק׃
14 כְּעַן כָּל־קֳבֵל דִּי־מִלַּח הֵיכְלָא מְלָחְנָא וְעַרְוַת
מַלְכָּא לָא־אֲרִיךְ לָנָא לְמֶחֱזֵא עַל־דְּנָה שְׁלַחְנָא
וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃
15 דִּי יְבַקַּר בְּסִפַּר דַּכְרְנֵי דִי אֲבָהָתָךְ וְתַשְׁכַּח
בְּסִפְרָא דַכְרְנַיָּא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא דָךְ קִרְיְתָא
מָרְדָא וּמְהַנְזְקָת מַלְכִין וּמְדִנָן וְאִשְׁתַּדּוּר עֲבַדִין
בְּגַוַּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־דְּנָה קִרְיְתָא דָךְ
הַחֲרְבַת׃
16 מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ
תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּהּ יִשְׁתַּכְלְלוּן לָקְבֵל דְּנָה חֶלְקָ בַּעֲבַר
נַהֲרָה לָא אִיתַי לָךְ׃
17 פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל־רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם
וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין בְּשֲׁמְרַיִן
וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה שְׁלָם וּכְעֶת׃
18 נִשְׁתְּוָנָא דִּי שְׁלַחְתּוּן עֲלֵינָא מְפָרַשׁ קֳרֵי קֳדָמָי׃
19 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבְקַרוּ וְהַשְׁכַּחוּ דִּי קִרְיְתָא דָךְ
מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־מַלְכִין מִתְנַשְּׂאַת וּמְרַד
וְאִשְׁתַּדּוּר מִתְעֲבַד־בָּהּ׃

6 *In regno autem Assueri, ipse est Artaxerxes: in principio regni eius scripserunt
accusationem aduersus habitatores Iudæ
7 & Hierusalem. *Et in diebus Artaxerxis scripsit Besellam Mitridates & Thabeel & reliqui qui erant in consilio eorum ad
Artaxerxem regem Persarum. Epistola autem accusationis scripta erat Syriacè, & le-
8 gebatur sermone Syro. *Reum Beeltheem & Samsai scriba scripserunt epistolam vnam de Hierusalem Artaxerxi regi huius-
9 cemodi. *Reum Beeltheem, & Samsai scriba, & reliqui consiliatores eorum, Dynçi & Apharsathæi, Therphalçi, Arphaseçi,
Herchuæi, Babylonij, Susannachæi, Dyçi,
10 & Elamitæ, *Et cæteri de gentibus quas transtulit Assennaphar magnus & gloriosus, & habitare eas fecit in ciuitatibus Samariæ, & in reliquis regionibus trans flu-
11 men in pace. *Hoc est exẽplar epistolæ
C quam miserunt ad eũ. ARTAXERXI regi serui tui viri qui sunt trans fluuium, salu-
12 tem dicunt. *Notum sit regi, quia Iudæi qui ascenderunt à te ad nos venerunt in Hierusalem ciuitatem rebellem & pessimam, quam ædificant, extruentes muros eius, & parietes componentes.
13 *Nunc igitur notum sit regi, quia si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri eius instaurati, tributum & vectigal, & annuos redditus non dabunt; & vsque ad reges
14 hæc noxa perueniet. *Nos ergo memores salis quod in palatio comedimus, & quia læsiones Regis videre nephas ducimus, idcircò misimus
15 & nunciauimus regi, *Vt recenseas in libris Historiarum patrum tuorum, & inuenies scriptum in Commentariis, & scies quoniam vrbs illa vrbs rebellis est, nocens regibus & prouinciis, & bella concitantur in ea ex diebus antiquis; quamobrem & ci
16 uitas illa destructa est. *Nunciamus nos Regi, quoniam si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri ipsius instaurati, possessionem trans fluuium nõ
17 habebis. *Verbum misit rex ad Reum Beltheem & Samsai scribam, & ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores Samariæ, & cęteris trans fluuium salutem dicens & pacem.
18 *Accusationem quam misistis ad nos
19 manifestè lecta est coram me, *Et à me præceptũ est, & recensuerunt, inuenerunt-que, quoniam ciuitas illa à diebus antiquis aduersum reges rebellat, & seditiones & prœlia concitantur in ea.

Interp. ex Græc. lxx. ESDRAS. ΕΣΔΡΑΣ. Μεθερμήνευσις τῆς ὁ'. 13

6 * Et in regno Assueri, & in principio regni ipsius scripsit epistolam aduersus habitantes Judam & Hierusalem:
7 * Et in diebus Arthasastha scripsit in pace Mithridates, & Tabeel cum reliquis conseruis suis ad Arthasastha Regem Persarum; scripsit Tabellarius scripturam Syriacè & interpretatam.
8 * Reum Belteem & Sampsa scriba scripserunt epistolam vnam aduersus Hierusalem Arthasastha regi.
9 * Hæc iudicauit Reum Belteem & Sampsa scriba & reliqui conserui nostri, Dinæi, Arphasathacæi, Tarphallæi, Arphasæi, Archyæi, Babylonij, Susanachæi, Dauæi, Elamitæ,
10 * Et reliqui gentium quas transtulit Assenaphar magnus & gloriosus, & habitare fecit eos in ciuitatibus Samariæ & in reliquum trãs flumen.
11 * Hæc dispositio epistolæ, quam miserunt ad eum. Ad Arthasastha regem serui tui viri trãs fluuium.
12 * Et nunc notum sit Regi, quòd Judæi qui ascenderunt à te ad nos, venerunt in Hierusalem ciuitatem rebellem & prauam, quam ædificant, & muri eius constructi sunt, & fundamenta eius erexerunt.
13 * Nunc igitur notum sit regi, quòd si ciuitas illa reædificata fuerit, & muri eius instaurati fuerint, tributorum exactionem & vectigal non dabunt, & hoc reges malè afficit.
14 * Et nunc igitur sicut sal palatij saliti sumus, & turpitudinem Regis non licet nobis videre. propter hoc misimus, & notum fecimus Regi,
15 * Vt consideret in libro Historiarum patrum tuorum, & inuenies in libro Commentariorum; & cognosces quòd ciuitas illa ciuitas rebellis, & quæ malè afficit reges & prouincias; & profugia seruorum fiunt in medio eius à temporibus antiquis: propter hoc ciuitas hæc destructa est.
16 * Notum facimus igitur nos Regi, quòd si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri eius instaurati fuerint, ad hæc pars in eo quod trans fluuium non erit tibi.
17 * Verbum quod misit rex ad Reum Belteẽ & Sampsa scribam, & reliquos conseruos eorum habitantes in Samaria, & cæteros trans fluuium, pacem.
18 * Et ait: Tabellarius quem misistis ad nos, vocatus est coram me:
19 * Et à me posita est sententia, & considerauerunt, et inuentum est quod ciuitas illa à diebus antiquis aduersus reges attollitur, & rebelliones & profugia fiunt in ipsa:

ESDRAS.

6 * καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀστυήρου, καὶ ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ ἔγραψεν ἐπιστολὴν ἐπὶ οἰκοιοῦντας ἰουδαίαν καὶ ἱερουσαλήμ·
7 * καὶ ἐν ἡμέραις ἀρθασασθὰ ἔγραψεν ἐν εἰρήνῃ μιθριδάτης καὶ ταβεὴλ σὺν τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτοῦ πρὸς ἀρθασασθὰ βασιλέα περσῶν. ἔγραψεν ὁ φορολόγος τὴν γραφὴν συριστὶ καὶ ἡρμηνευσμένην.
8 * ρεημ βελτεεμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς ἔγραψαν ἐπιστολὴν μίαν κατ' ἰερουσαλὴμ τῷ ἀρθασασθὰ βασιλεῖ.
9 * τάδε ἔκρινε ρεημ βελτεεμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ κατάλοιποι συνδοῦλοι ἡμῶν, δειναῖοι, αρφασαθαχαῖοι, ταρφαλλαῖοι, ἀρφασαῖοι, ἀρχυαῖοι, βαβυλώνιοι, συσαναχαῖοι, δαυαῖοι, ἐλαμῖται,
10 * καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἐθνῶν οὓς ἀπώκισεν ἀστεναφὰρ ὁ μέγας καὶ τίμιος, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν πόλεσι Σαμαρείας καὶ τὰ κατάλοιπον πέραν τοῦ ποταμοῦ.
11 * αὕτη ἡ διαταγὴ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. πρὸς ἀρθασασθὰ βασιλέα οἱ παῖδές σου ἄνδρες πέραν τοῦ ποταμοῦ.
12 * καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι οἱ ἰουδαῖοι ἀναβάντες ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν ἀποστάτιν καὶ πονηρὰν, καὶ οἰκοδομοῦσι, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς κατηρτισμένα εἰσί, καὶ θεμελίους αὐτῆς συνέχουσιν.
13 * νῦν οὖν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη οἰκοδομηθῇ, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῶσι, φόρων πρᾶξιν καὶ συντέλεσμα οὐ δώσουσι, καὶ τοῦτο βασιλεῖς κακοποιεῖ.
14 * καὶ νῦν οὖν καθὼς ἅλας τοῦ ναοῦ ἠλισμένα, καὶ ἀσχημοσύνην βασιλέως οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἰδεῖν. διὰ τοῦτο ἐπέμψαμεν καὶ ἐγνωρίσαμεν τῷ βασιλεῖ·
15 * ἵνα ἐπισκέψῃ ἐν βίβλῳ ὑπομνηματισμάτων τῶν πατέρων σου, καὶ εὑρήσεις ἐν τῇ βίβλῳ τῶν μνημοσυνίων, καὶ γνώσῃ ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη πόλις ἀποστάτις, καὶ κακοποιοῦσα βασιλεῖς καὶ χώρας, καὶ φυγαδίαι δούλων γίνονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ἀπὸ χρόνων αἰῶνος, διὰ τοῦτο ἡ πόλις αὕτη ἠρήμωται.
16 * γνωρίζομεν οὖν ἡμεῖς τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη οἰκοδομηθῇ καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῇ, πρὸς τοῦτο μέρος ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἔσται σοι.
17 * τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ῥεημ βελτεεμ καὶ σαμψὰ γραμματέα καὶ τοῦ καταλοίποις συνδούλοις αὐτῶν τοῦ οἰκοῦσιν ἐν Σαμαρείᾳ καὶ τοῦ καταλοίποις πέραν τοῦ ποταμοῦ εἰρήνην.
18 * καὶ φησίν, ὁ φορολόγος ὃν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς ἐναντίον ἐμοῦ ἀνεγνώσθη ἐμφανῶς·
19 * καὶ παρ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ εὑρέθη, ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος ἐπὶ βασιλεῖς ἐπαίρεται, καὶ ἀποστάσεις καὶ φυγάδες γίνονται ἐν αὐτῇ·

9 * אֱדַיִן שְׁאַלְנָא לְשָׂבַיָּא אִלֵּךְ כְּנֶמָא אֲמַרְנָא לְהֹם
מַן־שָׂם לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה־ לְמִבְנְיָה וְאֻשַׁרְנָא
דְנָה־ לְשַׁכְלָלָה־ :
10 * וְאַף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאַלְנָא לְהֹם לְהוֹדָעוּתָךְ דִּי
נִכְתֻּב שֻׁם־גְּבַרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁהֹם :
11 * וּכְנֶמָא פְּתִגָּמָא הֲתֵיבוּנָא־ לְמֵמַר אֲנַחְנָא הֹמוֹ
עַבְדוֹהִי דִּי־ אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבְנַיִן בַּיְתָא דִּי־ הֲוָא
בְנֵה מִקַּדְמַת דְנָה־ שְׁנִין שַׂגִּיאִן וּמַלְכָּ לְיִשְׂרָאֵל רַב
בְּנָהִי וְשַׁכְלְלֵהּ :
12 * לָהֵן מִן־ דִּי הַרְגִזוּ אֲבָהַתַנָא לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא יְהַב
הֹמוֹ בְיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּ־ בָּבֶל כַּסְדָּיָאּ וּבֵיתָהּ דְנָה
סַתְּרֵהּ וְעַמָּה הַגְלִי לְבָבֶל :
13 * בְּרַם בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוֹרֶשׁ
מַלְכָּא שָׂם־ טְעֵם בֵּית־ אֱלָהָא דְנָה לִבְנָא :
14 * וְאַף מָאנַיָּא דִּי־ בֵית־ אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה־ וְכַסְפָּא
דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־ הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֶל
הֹמוֹ לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל הַנְפֵּק הֹמוֹ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־
דֵּיכְלָא דִּי בָבֶל וְיִתְיְהִבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר שְׁמֵהּ דִּי פֶּחָה־
שְׁמֵהּ :
15 * וַאֲמַר־ לֵהּ אֱלָהּ־ מָאנַיָּא שֵׁא אֵזֵל־ אַחֲרָה־ הֹמוֹ
בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־
אַתְרֵהּ :
16 * אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דֵּךְ אֲתָא יְהַב אֲשָׁיָא דִּי־ בֵּית־
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־ אֱדַיִן וְעַד־ כְּעַן מִתְבְּנֵא
וְלָא שְׁלִים :
17 * וּכְעַן הֵן עַל־ מַלְכָּא טָב יִתְבַּקַּר בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי־
מַלְכָּא תַּמָּה דִּי בְבָבֶל הֵן אִיתַי דִּי־ מִן־ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא
שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵית־ אֱלָהָא דֵךְ בִּירוּשְׁלֶם וּרְעוּת
מַלְכָּא עַל־ דְּנָה־ יִשְׁלַח עֲלֵינָא :

ו

1 * בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבְקַרוּ בְּבֵית
סִפְרַיָּא דִּי גְנָזַיָּא מְהַחֲתִין תַּמָּה־ בְּבָבֶל :
2 * וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא בְּבִירְתָא דִּי בְמָדַי מְדִינְתָּא
מְגִלָּה חֲדָה וְכֵן כְּתִיב בַּגַוַהּ דִּכְרוֹנָה־ :
3 * בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם
טְעֵם בֵּית־ אֱלָהָא בִּירוּשְׁלֶם בֵּיתָא יִתְבְּנֵא אֲתַר דִּי־
דַבְחִין דִּבְחִין וְאֻשּׁוֹהִי מְסוֹבְלִין רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין
פְּתְיֵהּ אַמִּין שִׁתִּין :

9 * Interrogauimus ergo ſenes illos, & ita diximus eis: Quis dedit vobis poteſtatem vt domum hãc ædificaretis, & muros hos
10 inſtauraretis? * Sed & nomina eorum quæſiuimus ab eis, vt nunciaremus tibi: ſcripſimusq; nomina eorũ virorũ qui ſunt principes in eis.
11 * Huiuſcemodi autem ſermoné reſpon derunt nobis, dicentes: Nos ſumus ſerui Dei cæli & terræ. & ædificamus templum quod erat extructum ante hos annos mul tos, quodque rex Iſrael magnus ædifica-uerat & extruxerat.
12 *Poſtquàm autem ad iracundiam prouocauerunt patres noſtri Deum cæli, tradidit eos in manus Nabuchodonoſor regis Babylonis Chaldæi: domum quoque hanc deſtruxit, & populum eius tranſtulit in Babylonem.
13 * Anno autem primo Cyri regis, Cyrus rex Babylonis propoſuit edictum, vt domus Dei ædificaretur.
14 * Nam & vaſa templi Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonoſor tulerat de templo quod erat in Hieruſalem, & aſpor tauerat ea in templum Babylonis, protulit Cyrus rex de templo Babylonis, & data
D ſunt Saſabaſar vocabulo, quem & princi-pem conſtituit.
15 * Dixitque ei: Hęc vaſa tolle & vade, & pone ea in templo quod eſt in Hieruſa-lem, & domus Dei ædificetur in loco ſuo.
16 * Tunc itaque Saſabaſar ille venit, & poſuit fundamenta templi Dei in Hieru-ſalem: & ex eo tempore vſque nunc ædificatur, & necdum completum eſt.
17 * Nunc ergo ſi videtur regi bonum, re-cenſeat in Bibliotheca regis quę eſt in Babylone, vtrumnã à Cyro rege iuſſum fue-rit vt ædificaretur domus Dei in Hieruſa-lem: & voluntatem regis ſuper hoc remit-tat ad nos.

CAP. VI.

1 TVnc Darius rex præcepit, & recenſue-A runt in Bibliotheca librorum qui erãt repoſiti in Babylone:
2 * Et inuentum eſt in Ecbathanis, quod eſt caſtrum in Medena prouincia, volu-men vnum, taliſque ſcriptus erat in eo Commentarius:
3 *Anno primo Cyri regis, Cyrus rex de-creuit, vt domus Dei ædificaretur quæ eſt in Hieruſalẽ, in loco vbi immolãt hoſtias: & vt ponant fundamenta ſupportantia al titudinem cubitorum ſexaginta, & latitu-dinem cubitorum ſexaginta:

9 * *Tunc interrogauimus ſeniores illos, & ita diximus eis: Quis poſuit vobis ſententiam, vt domum hanc ædificaretis, & impenſam hanc præpararetis?*
10 * *Et nomina eorum interrogauimus ab eis, vt notificaremus tibi, vt ſcriberemus tibi no-mina virorum principum eorum.*
11 * *Et tale verbum reſponderunt nobis, di-centes: Nos ſumus ſerui Dei cæli & terræ: & ædificamus domum quæ fuit ædificata ante hoc annos multos, & rex Iſrael magnus ædificaue-rat eam, & perfecit eam ipſis.*
12 * *Ex quo autem ad iracundiam concitauẽ-runt patres noſtri Deum cæli, tradidit eos in manus Nabuchodonoſor regis Babylonis Chal-dæi; & domum hanc deſtruxit, & populum tranſtulit in Babylonem.*
13 * *Sed in anno primo Cyri regis Babylonio-rum, Cyrus rex poſuit ſententiam, vt domus Dei hæc ædificaretur.*
14 * *Et vaſa domus Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonoſor extulerat de domo quæ in Hieruſalem, & aſportauerat ea in templum Regis quod in Babylone, abſtulit ea Cyrus rex à templo quod in Babylone, & dedit ea Saſa-baſar theſauri cuſtodi qui ſuper theſaurum.*
15 * *Et dixit ei: Hæc vaſa tolle, & vade, po-ne ea in domo quæ in Hieruſalem, & domus Dei ædificetur in ſuo loco.*
16 * *Tunc Saſabaſar ille venit, & dedit fun-damenta domus Dei quæ in Hieruſalem: & ex tunc vſque nunc ædificatur, & nondum per-fecta eſt.*
17 * *Et nunc ſi ſuper Regem bonum, conſideret in domo diuitiarum Regis ibi in Babylone, vt cognoſcas quòd à rege Cyro poſita fuit ſententia vt ædificaremus domum Dei illam quæ in Hie-ruſalem. & cognoſcens Rex circa hoc, mittat ad nos.*

CAP. VI.

1 *TVnc Darius rex poſuit ſententiam, et con-ſideraui in Bibliothecis vbi diuitiæ iace-bant ibi in Babylone:*
2 * *Et inuentum eſt in Amatha ciuitate pa-latio Medorum ciuitatis capitulum vnum, & hoc erat ſcriptum in eo Commentarium.*
3 * *In anno primo Cyri regis, Cyrus rex po-ſuit ſententiam circa domum Dei quæ in Hie-ruſalem, domus ædificetur, & locus vbi ſacri-ficant ſacrificia, & fundamenta ponantur craſ-ſa, altitudo cubitorum ſexaginta, latitudo eius cubitorum ſexaginta:*

9 * τότε ἠρωτήσαμεν οὖν πρεσβυτέρους ἐκείνους, καὶ οὕ-τως εἴπομεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τὸν οἶκον τοῦτον οἰκοδομῆσαι, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι;
10 * καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς τοῦ γνω-ρίσαι σοι, ὥστε γράψαι σοι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀρχόντων αὐτῶν.
11 * καὶ τοιοῦτον ῥῆμα ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες, ἡμεῖς ἐσμεν δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ οἰκοδομοῦ-μεν τὸν οἶκον ὃς ἦν ᾠκοδομημένος πρὸ τούτου ἔτη πολλά, καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ μέγας ᾠκοδόμησεν αὐτόν, καὶ κατηρτίσατο αὐτὸν αὐτοῖς.
12 * ἀφ' οὗ δὲ παρώργισαν οἱ πατέρες ἡμῶν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ, ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ναβουχοδονόσορ βασιλέ-ως Βαβυλῶνος τοῦ χαλδαίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον κατέλυ-σε, καὶ τὸν λαὸν ἀπῴκισεν εἰς Βαβυλῶνα.
13 * ἀλλ' ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων κύρος ὁ βασιλεὺς ἔθετο γνώμην τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦτον οἰκοδομηθῆναι.
14 * καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν Ἱερου-σαλήμ, καὶ ἐπήνεγκεν αὐτὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ βασιλέως τὸν ἐν Βαβυλῶνι, ἐξήνεγκεν αὐτὰ κύρος ὁ βασιλεὺς ἀπὸ ναοῦ τοῦ ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ σασαβασαρ τῷ ἀπὸ σατραπῶν ἐφ' ὑπάρχοις τῆς Ἰουδαίας τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦτον.
15 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, ταῦτα τὰ σκεύη λαβὲ καὶ πορεύου, θὲς αὐτὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ οἰκοδομηθήτω ἐπὶ τὸν αὐτοῦ τόπον.
16 * τότε σασαβασαρ ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔδωκε τὰ θεμέλια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ τό-τε ἕως τοῦ νῦν οἰκοδομεῖται, καὶ οὐκ ἐτελέσθη.
17 * καὶ νῦν εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, ἐπισκοπείτω ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως ἐκεῖ ἐν Βαβυλῶνι, ὅ-πως γνῶς ὅτι ἀπὸ τοῦ βασιλέως κύρου ἐτέθη γνώμη οἰκο-δομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ. καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πεμψάτω πρὸς ἡμᾶς.

ϛ'.

1 * Τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώμην καὶ ἐπε-σκέψατο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ἃς ἀγαζαι ἔκειντο ἐκεῖ ἐν Βαβυλῶνι·
2 * καὶ εὑρέθη ἐν ἀμαθὰ πόλει ἐν τῇ βάρει τῆς μήδων πόλεως κεφαλὶς μία, καὶ οὕτως ἦν γεγραμμένον ἐν αὐ-τῇ τὸ ὑπόμνημα.
3 * ἐν ἔτει πρώτῳ κύρου βασιλέως, κύρος ὁ βασιλεὺς ἔ-θηκε γνώμην περὶ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, ὁ οἶκος οἰκοδομηθήτω, καὶ τόπος ἔθυσιάζουσι τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰ θεμέλια τεθήτω παχέα ὕψος πήχεις ἑξήκοντα, πλάτος αὐτοῦ πηχέων ἑξήκοντα·

4 * נְדַבְּבִין דִּי־אֶבֶן גְּלַל תְּלָתָא וְנִדְבַךְ דִּי־אָעָ֫ הַחֲדַת
וְנִפְקְתָא מִן־בֵּיתָ מַלְכָּא תִּתְיְהֵב׃
5 * וְאַ֫ף מָאנֵי בֵּית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה־וְכַסְפָּא דִּי
נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
לְבָבֶל יַהֲתִיבוֹן וְיִתְּךְ לְהֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם
לְאַתְרְהוֹן וְתִתַּח בְּבֵית־אֱלָהָא׃
6 * כְּעַן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר־בוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן אַפַּרְסְכָיֵא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין הֲוֹו
מִן־תַּמָּה׃
7 * שְׁבָקוּ לַעֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דְּךָ פַּחַת יְהוּדָיֵא
וְלִשְׁבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית אֱלָהָא דְּךָ יִבְנוֹן עַל־אַתְרָהּ׃
8 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְמָא דִּי־תַעְבְּדוּן עִם־שָׁבֵי
יְהוּדָיֵא אִלֵּךְ לְמִבְנָא בֵּית אֱלָהָא דְּךָ וּמִנְכְּסֵי מַלְכָּא
דִּי מִדַּת עֲבַר־נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא נִפְקְתָא תְּהוֹא
מְתְיַהֲבָא לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־לָא לְבַטָּלָא׃
9 * וּמָה חַשְׁחָן וּבְנֵי תוֹרִין וְדִכְרִין וְאִמְּרִין לַעֲלָוָן
לֵאלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִין מְלַח חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר
כָּהֲנַיָּא דִּי־בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֹא מְתְיְהֵב לְהוֹם יוֹם בְּיוֹם
דִּי־לָא שָׁלוּ׃
10 * דִּי־לֶהֱוֹן מְהַקְרְבִין נִיחוֹחִין לֵאלָהּ שְׁמַיָּא
וּמְצַלַּיִן לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃
11 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא
דְּנָה יִתְנְסַח אָעָ מִן־בֵּיתֵ֫ הּ וּזְקִיף יִתְמְחֵא עֲלֹהִי
וּבֵיתֵ֫ הּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה׃
12 * וֵאלָהָא דִּי־שַׁכֵּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגַּר כָּל־מַלְכ וְעַם
דִּי יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָא לְחַבָּלָה בֵּית־אֱלָהָא דְּךָ
דִּי־בִירוּשְׁלֶם אֲנָא דָרְיָוֶשׁ שָׂמֶת טְעֵם אָסְפַּרְנָא
יִתְעֲבֵד׃
13 * אֱדַיִן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן לָקֳבֵל דִּי־שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֳמָא
אָסְפַּרְנָא עֲבָדוּ׃ 14 * וְשָׁבֵי יְהוּדָיֵא בָּנִין וּמַצְלְחִין
בִּנְבוּאַת חַגַּי נְבִיאָה וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹ וּבְנוֹ וְשַׁכְלְלוּ
מִן־טַעֲם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְעֵם כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ
וְאַרְתַחְשַׁשְׂתָּא מֶלֶךְ פָּרָס׃
15 * וְשֵׁיצִיא בֵּיתָה דְּנָה עַד יוֹם תְּלָתָה לְיַרַח אֲדָר
דִּי־הִיא שְׁנַת־שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃
16 * וְעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כַּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא וּשְׁאָר בְּנֵי־
גָלוּתָא חֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְּנָה בְּחֶדְוָה׃

4 *Ordines de lapidibus impolitis tres,& sic ordines de lignis nouis. Sumptus autem de domo regis dabuntur.
5 *Sed & vasa rempli Dei aurea & argentea,quæ Nabuchodonosor tulerat de templo Hierusalem,& attulerat ea in Babylonem,reddantur & referantur in templum Hierusalem,in locum suum,quæ& posita sint in templo Dei.
6 *Nunc ergo Thantannai dux regionis quæ est trans flumen, & Starbuzannai, & consiliarij vestri Apharsathęi qui estis trâs flumen, procul recedite ab illis:
7 *Dimittite fieri templum Dei illud à
B duce Iudęorũ & à senioribus eorũ,& domus Dei illa ædificetur in loco suo.
8 *Sed & à me præceptum est quòd oporteat fieri à presbyteris Iudæorum illis, vt ædificetur domus Dei, scilicet vt de arca regis,id est, de tributis quæ dantur de regione trans flumen,studiosè sumptus détur viris illis, ne impediatur opus.
9 *Quod si necesse fuerit & vitulos, & agnos & hœdos in holocaustum Deo cæli,frumentum,sal,vinum & oleum secundùm ritum sacerdotum qui sunt in Hierusalem,detur eis per singulos dies, ne sit in aliquo querimonia:
10 *Et offerant oblationes Deo cæli,orétque pro vita regis & filiorum eius.
11 *A me ergo positum est decretum, vt omnis homo qui hanc mutauerit iussionem, tollatur lignum de domo ipsius, &
C erigatur & configatur in eo: domus autem eius publicetur.
12 *Deus autem qui habitare fecit nomẽ suum ibi, dissipet omnia regna & populũ qui extenderit manum suam vt repugnet & dissipet domum Dei, illam quæ est in Hierusalem. Ego Darius statui decretum,
13 quod studiosè implere volo.*Igitur Thannai dux regionis trans flumẽ, & Starbuzannai & cõsiliarij eius, secundũ quod præceperat Darius rex, sic diligenter exe-
14 cuti sunt. *Seniores autem Iudæorum ædificabant, & prosperabantur, iuxta prophetiam Aggæi prophetæ & Zacharię filij Addo. & ædificauerunt & constituxerunt, iubente Deo Israel, & iubente Cyro & Dario & Artaxerxe regibus Persarum.
15 *Et compleuerunt domum Dei istam vsque ad diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus regni Darij regis.
16 *Fecerunt autem filij Israel Sacerdotes & Leuitæ, & reliqui filiorum transmigrationis dedicationẽ domus Dei in gaudio.

4 * Et domus lapideæ fortes tres, & domum lignorum nouorum vnam. & sumptus de domo regis dabitur.
5 * Et vasa domus Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonosor abstulit de domo quæ in Hierusalem, & portauit in Babylonem, & dentur & referantur in templum quod in Hierusalem in locum suum, & ponantur in domo Dei.
6 * Nunc igitur Thathanæ dux eius quod trans fluuium, Sathrabuzanes & conserui eius Apharsachæi, qui in eo quod trans fluuium longè existentes illinc:
7 * Et nunc dimittite opus domus Dei, duces Iudæorum & seniores Iudæorum, domum Dei illam ædificent in loco suo.
8 * Et per me positum est ædictum, vt faciant per seniores Iudæorum illorum, vt ædificetur domus Dei illa. & à substantijs regis tributorum trans flumen, studiosè sumptus sit datus viris illis, ne impediantur:
9 * Et quodcunque necesse fuerit. & filios boum & arietum, & agnos in holocaustomata Deo cæli; frumentum, sal, vinum, oleum, secundùm verbum Sacerdotum qui in Hierusalem, sit datum eis per singulos dies immutabiliter quodcunque petierint:
10 * Vt sint bonum odorem offerentes Deo cæli, & orent pro vita Regis, & filiorum eius.
11 * Et à me positum est decretum, quòd omnis homo qui mutauerit verbum hoc, tolletur lignum de domo eius, & erectus configetur in eo, & domus eius erit in direptionem.
12 * Et Deus, cuius habitat nomen ibi, dissipet omnem regem & populum qui extenderit manum suam, vt mutet & dissipet domum Dei illam quæ in Hierusalem. Ego Darius posui decretum, accuratè fiat.
13 * Tunc Thathannai dux trans flumen, & Sathrabuzanes, & conserui eius, secundum quod miſit Darius rex, sic diligenter fecerunt.
14 * Et seniores Iudæorum ædificabant, & prosperabantur in prophetia Aggæi prophetæ, & Zachariæ filij Addo. & ædificauerunt & construxerunt ex sententia Dei Israel, & ex decreto Cyri & Darij & Arthasastha regum Persarum.
15 * Et compleuerunt domum istam vsque ad diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus regni Darij regis.
16 * Et fecerunt filij Israel Sacerdotes & Leuitæ, & reliqui filiorum transmigrationis dedicationem domus Dei cum gaudio.

4 * καὶ δόμοι λίθινοι κεκλασμοὶ τρεῖς, καὶ δόμον ξύλων καινῶν εἷς. καὶ ἡ δαπάνη ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως δοθήσεται.
5 * καὶ τὰ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ, ἃ ναβεχοδονόσορ ἐξεμέγκει ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκόμισεν εἰς βαβυλῶνα, καὶ δοθήτω καὶ ἀπελθέτω εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τόπου αὐτῶν καὶ τεθήτω ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ.
6 * νῦν οὖν θαθθαναὶ στρατηγὲ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ σαθραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ ἀφαρσαχαῖοι οἱ ὄντες πέραν τοῦ ποταμοῦ μακρὰν ὄντες ἐκεῖσεν·
7 * καὶ νῦν ἀφετε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ οἱ ἀφηγούμενοι τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων, οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον οἰκοδομησάτωσαν ἐπὶ τόπου αὐτοῦ.
8 * καὶ δι' ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα καὶ ποιῆσαι διὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἰουδαίων ἐκείνων τοῦ οἰκοδομηθῆναι οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον. καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων τοῦ βασιλέως τῶν φόρων πέραν τοῦ ποταμοῦ, σπουδαίως δαπανᾶσθαι δοθήσεται τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἵνα μὴ καταργηθῶσιν·
9 * καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα. καὶ υἱὸς βοῶν καὶ κριῶν καὶ ἀμνοὺς εἰς ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, πυρούς, ἅλας, οἶνον, ἔλαιον, κατὰ τὸ ῥῆμα τῶν ἱερέων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ, ἔστω δεδόμενον αὐτοῖς ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπροσκαλύπτως ὃ ἂν αἰτήσωσιν.
10 * ἵνα ὦσιν ὀσμὴν εὐωδίας προσφέροντες τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ προσεύχωνται εἰς ζωὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.
11 * καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀλλάξει τὸ ῥῆμα τοῦτο, καθαιρεθήσεται ξύλον ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὡρθωμένος παγήσεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἔσται εἰς διαρπαγήν.
12 * καὶ ὁ θεὸς οὗ κατασκηνοῖ τὸ ὄνομα ἐκεῖ, καταστρέψαι πόλιν βασιλέα καὶ λαὸν ὃς ἐκτείνει τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἀλλάξαι καὶ ἀφανίσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. ἐγὼ δαρεῖος ἔθηκα γνώμην, σπουδαίως γενέσθω.
13 * τότε θαθθαναὶ ὁ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ, καθ' ὅτι ἀπέστειλεν δαρεῖος ὁ βασιλεύς, οὕτως σπουδαίως ἐποίησαν.
14 * καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων ᾠκοδόμουν κατὰ σύνεσιν ἐν προφητείᾳ ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ ζαχαρίου υἱοῦ ἀδδώ. καὶ ᾠκοδόμησαν καὶ κατηρτίσαντο ἀπὸ γνώμης θεοῦ ἰσραήλ, καὶ ἀπὸ γνώμης κύρου καὶ δαρείου καὶ ἀρταξέρξου βασιλέων περσῶν.
15 * καὶ ἐτέλεσαν τὸν οἶκον τοῦτον ἕως ἡμέρας τετάρτης μηνὸς ἀδάρ, ὅ ἐστιν ἕκτον τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ βασιλέως.
16 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ κατάλοιποι υἱῶν ἀποικίας ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ μετ' εὐφροσύνης.

17 * וְהַקְרִיבוּ לַחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלֹהָא דְנָה תוֹרִין מְאָה
דְּכַרִין מְאַתַּיִן אִמְּרִין אַרְבַּע מְאָה וּצְפִירֵי עִזִּין
לְחַטָּאָה עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרֵי־עֲשַׂר לְמִנְיַן שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל׃

18 * וְהַקִּימוּ כַּהֲנַיָּא בְּפֻלְגָתְהוֹן וְלֵוָיֵא בְּמַחְלְקָתְהוֹן
עַל־עֲבִידַת אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֵם כִּכְתַב סִפַּר מֹשֶׁה׃

19 * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־הַגּוֹלָה אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃

20 * כִּי הִטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם כְּאֶחָד כֻּלָּם טְהוֹרִים
וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה וְלַאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים
וְלָהֶם׃

21 * וַיֹּאכְלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַשָּׁבִים מֵהַגּוֹלָה וְכָל
הַנִּבְדָּל מִטֻּמְאַת גּוֵיי־הָאָרֶץ אֲלֵהֶם לִדְרֹשׁ לַיהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

22 * וַיַּעֲשׂוּ חַג־מַצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה כִּי־
שִׂמְּחָם יְהוָה וְהִסֵּב לֵב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק
יְדֵיהֶם בִּמְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

ז

1 * וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא
מֶלֶךְ־פָּרַס עָזְרָא בֶּן־שְׂרָיָה בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה׃

2 * בֶּן־שַׁלּוּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב׃

3 * בֶּן־אֲמַרְיָה בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־מְרָיוֹת׃

4 * בֶּן־זַרְחְיָה בֶּן־עֻזִּי בֶּן־בֻּקִּי׃

5 * בֶּן־אֲבִישׁוּעַ בֶּן־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
הָרֹאשׁ׃

6 * הוּא עֶזְרָא עָלָה מִבָּבֶל וְהוּא־סוֹפֵר מָהִיר בְּתוֹרַת
מֹשֶׁה אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן־לוֹ הַמֶּלֶךְ
כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהָיו עָלָיו כָּל בַּקָּשָׁתוֹ׃

7 * וַיַּעֲלוּ מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים וְהַנְּתִינִים אֶל־יְרוּשָׁלִַם
בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ׃

8 * וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת
הַשְּׁבִיעִית לַמֶּלֶךְ׃

9 * כִּי בְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יְסַד הַמַּעֲלֶה
מִבָּבֶל וּבְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּא אֶל־יְרוּשָׁלִַם
כְּיַד־אֱלֹהָיו הַטּוֹבָה עָלָיו׃

10 * כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרֹשׁ אֶת־תּוֹרַת יְהוָה
וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל חֹק וּמִשְׁפָּט׃

17 * Et obtulerunt in dedicatione domus Dei vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato totius Iſrael duodecim, iuxta numerum tribuum Iſrael.

18 * Et ſtatuerunt ſacerdotes in ordinibus ſuis & Leuitas in vicibus ſuis ſuper opera Dei in Hieruſalem, ſicut ſcriptum eſt in libro Moyſi.

19 * Fecerunt autem filij tranſmigrationis Paſcha quartadecima die menſis primi.

20 * Purificati enim fuerant ſacerdotes & Leuitæ quaſi vnus, omnes mundi ad immolandum Paſcha vniuerſis filiis tranſmigrationis, & fratribus ſuis ſacerdotibus, & ſibi.

21 * Et comederunt filij Iſrael qui reuerſi fuerant de tranſmigratione, & omnes qui ſe ſeparauerant à coinquinatione gẽtium terræ ad eos vt quærerent Dominum Deũ Iſrael.

22 * Et fecerunt ſolennitatem azymorum ſeptem diebus in lætitia, quoniam lætificauerat eos Dominus, & conuerterat cor regis Aſſur ad eos, vt adiuuaret manus eorum in opere domus Domini Dei Iſrael.

CAP. VII.

1 POſt hęc autem verba in regno Artaxerxis regis Perſarum, Eſdras filius Saraiæ
A filij Azariæ, filij Helchiæ,

2 * Filij Sellum, filij Sadoch, filij Achitob,

3 * Filij Amariæ, filij Azariæ, filij Maraioth,

4 * Filij Zariæ, filij Ozi, filij Bocci,

5 * Filij Abiſue, filij Phinees, filij Eleazar filij Aaron ſacerdotis ab initio.

6 * Ipſe Eſdras aſcendit de Babylone, & ipſe ſcriba velox in lege Moyſi quam Dominus Deus dedit Iſrael. Et dedit ei rex ſecundum manum Domini Dei eius ſuper eum omnem petitionem eius:

7 * Et aſcenderunt de filiis Iſrael & de filiis Sacerdotum, & de filiis Leuitarum, & de cantoribus, & de ianitoribus, & de Nathinæis, in Hieruſalẽ, anno ſeptimo Artaxerxis regis:

8 * Et venerunt in Hieruſalẽ menſe quinto, ipſe eſt annus ſeptimus regis.

9 * Quia in primo die menſis primi cœpit aſcendere de Babylone, & in primo die menſis quinti venit in Hieruſalem, iuxta manum Dei ſui bonam ſuper ſe.

10 * Eſdras autem parauit cor ſuum vt in-
B ueſtigaret legem Domini, & faceret & doceret in Iſrael præceptum & iudicium.

* *Et obtulerunt in dedicationem domus Dei huius vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato pro omni Iſrael duodecim in numerum tribuum Iſrael.*

* *Et ſtatuerunt ſacerdotes in diuiſionibus ſuis, et Leuitas in partitionibus ſuis, ſuper ſeruitutem domus Dei quæ in Hieruſalem, ſecundùm ſcripturam libri Moyſi.*

* *Et fecerunt filij tranſmigrationis Paſcha quartadecima menſis primi.*

* *Quoniam purificati fuerant ſacerdotes & Leuitæ quaſi vnus omnes mundi. & immolauerunt Paſcha vniuerſis filiis tranſmigrationis & fratribus eorum ſacerdotibus & ſibi.*

* *Et comederunt filij Iſrael Paſcha qui venerunt à tranſmigratione, & omnis ſeparatus à coinquinatione gentium terræ ad eos, vt quærerent Dominum Deum Iſrael.*

* *Et fecerunt ſolennitatem azymorum ſeptem diebus cum lætitia. quoniam lætificauerat eos Dominus, & conuerterat cor regis Aſſur ad eos, vt fortificaret manus eorum in operibus domus Dei Iſrael.*

CAP. VII.

ET poſt verba hæc in regno Arthaſaſthæ regis Perſarum, aſcendit Eſdras filius Saraiæ filij Azariæ, filij Celciæ,

* *Filij Sellum, filij Sadoc, filij Achitob,*

* *Filij Amariæ, filij Azariæ, filij Marioth,*

* *Filij Zaraiæ, filij Ozi, filij Bocci,*

* *Filij Abiſue, filij Phinees, filij Eleazar, filij Aaron ſacerdotis primi.*

* *Ipſe Eſdras aſcendit de Babylone, & ipſe ſcriba velox in Lege Moyſi, quam dedit Dominus Deus Iſrael. & dedit ei Rex, quoniam manus Domini Dei eius ſuper ipſum in omnibus quibus quæſiuit ipſe.*

* *Et aſcenderunt de filiis Iſrael, & de Sacerdotibus & de Leuitis, & Cantores, & Ianitores, & Nathinæi in Hieruſalem in anno ſeptimo Arthaſaſtha regi.*

* *Et venerunt in Hieruſalem menſe quinto, iſte annus ſeptimus Regi:*

* *Quia in vna menſis primi ipſe fundauit aſcenſum qui à Babylone. in autem prima menſis quinti venit in Hieruſalem, quoniam manus Dei ſui fuit bona ſuper eum.*

* *Quia Eſdras parauit cor ſuum vt quæreret legem Domini, & faceret & doceret in Iſrael mandata & iudicia.*

17 * καὶ ἀπεστείλεγκαν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἴκου θεοῦ
τοῦτου μόσχους ἑκατόν, κριοὺς διακοσίους, ἀμνοὺς τετρακο-
σίους, χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας ὑπὲρ
παντὸς ἰσ-
ραὴλ δώδεκα εἰς ἀριθμὸν φυλῶν ἰσραήλ.

18 * καὶ ἔστησαν τοὺς ἱερεῖς ἐν διαιρέσεσιν αὐτῶν καὶ τοὺς
λευίτας ἐν μεριδμοῖς αὐτῶν, ἐπὶ δουλείας οἴκου θεοῦ
ἐν ἱερουσαλήμ, κατὰ τὸ γεγραμμένον βίβλου μωυσῆ.

19 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας τὸ πάσχα τῇ τεσσα
ρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.

20 * ὅτι ἐκαθαρίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ὡς εἷς
πάντες καθαροί. καὶ ἔσφαξαν τὸ πάσχα τοῖς πᾶσιν υἱοῖς
τῆς ἀποικεσίας, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι καὶ
ἑαυτοῖς.

21 * καὶ ἔφαγον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πάσχα, οἱ ἐξελθόν-
τες ἀπὸ τῆς ἀποικεσίας, καὶ πᾶς ὁ χωριζόμενος τῆς ἀ-
καθαρσίας ἐθνῶν τῆς γῆς πρὸς αὐτούς, τοῦ ἐκζητῆσαι
κύριον θεὸν ἰσραήλ.

22 * καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας
μετ' εὐφροσύνης· ὅτι εὐφρανεν αὐτοὺς κύριος, καὶ ἐπέ-
στρεψε καρδίαν βασιλέως ἀσσὺρ ἐπ' αὐτοὺς κραταιῶσαι
τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐν ἔργοις οἴκου θεοῦ ἰσραήλ.

ζ.

1 * Καὶ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθασα-
σθὰ βασιλέως περσῶν, ἀνέβη ἔσδρας υἱὸς σαραΐου, υἱοῦ ἀ-
ζαρίου, υἱοῦ χελκίου,

2 * υἱοῦ σελλούμ, υἱοῦ σαδώκ, υἱοῦ αχιτώβ,

3 * υἱοῦ ἀμαρίου, υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ μαριώθ,

4 * υἱοῦ ζαραΐου, υἱοῦ ὀζί, υἱοῦ βοκκί,

5 * υἱοῦ ἀβισουέ, υἱοῦ φινεές, υἱοῦ ἐλεάζαρ, υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱε-
ρέως τοῦ πρώτου.

6 * αὐτὸς ἔσδρας ἀνέβη ἀπὸ βαβυλῶνος, καὶ αὐτὸς
γραμματεὺς ταχὺς ἐν νόμῳ μωυσῆ, ὃν ἔδωκε κύριος
ὁ θεὸς ἰσραήλ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ὅτι χεὶρ κυ-
ρίου θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐζήτει αὐτός.

7 * καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀπὸ τῶν ἱε-
ρέων, καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οἱ πυλω-
ροὶ, καὶ οἱ ναθιναῖοι εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ἔτει ἕβδόμῳ τῷ
βασιλεῦσαι τὸν βασιλέα.

8 * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, ἔτ
τὸ ἕβδομον τοῦ βασιλέως.

9 * ὅτι ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου αὐτὸς ἐθεμελίωσε τὴν
ἀνάβασιν τὴν ἀπὸ βαβυλῶνος. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς
τοῦ πέμπτου ἦλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, ὅτι χεὶρ θεοῦ αὐτοῦ ἦν
ἀγαθὴ ἐπ' αὐτόν.

10 * ὅτι ἔσδρας ἡτοίμασε τὴν καρδίαν αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν
νόμον τοῦ κυρίου, καὶ ποιεῖν καὶ διδάσκειν ἐν ἰσραὴλ πρ-
στάγματα καὶ κρίματα.

1 * וְזֵה פִּרְשֶׁגֶן הַנִּשְׁתְּוָן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ
אַרְתַּחְשַׁסְתְּא לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי מִצְוֹת־
יְהוָה וְחֻקָּיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃

2 * אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מְלָכַיָּא לְעֶזְרָא כָּהֲנָא סָפַר
דָּתָא דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא גְּמִיר וּכְעֶנָת׃

3 * מִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־מִתְנַדֵּב בְּמַלְכוּתִי מִן־
עַמָּא יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי וּלְוָיֵא לְמֵהָךְ לִירוּשְׁלֶם
עִמָּךְ יְהָךְ׃

4 * כָּל־קֳבֵל דִּי מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעָה יָעֲטוֹהִי
שְׁלִיחַ לְבַקָּרָה עַל־יְהוּד וְלִירוּשְׁלֶם בְּדָת אֱלָהֲךְ
דִּי בִידֶךְ׃

5 * וּלְהֵיבָלָה כְּסַף וּדְהַב דִּי־מַלְכָּא וְיָעֲטוֹהִי
הִתְנַדָּבוּ לֶאֱלָהּ יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשְׁלֶם מִשְׁכְּנֵהּ׃

6 * וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח בְּכֹל מְדִינַת בָּבֶל
עִם הִתְנַדְּבוּת עַמָּא וְכַהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין לְבֵית
אֱלָהֲהֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם׃

7 * כָּל־קֳבֵל דְּנָה אַסְפַּרְנָא תְּקִנָּא בְּכַסְפָּא דְנָה
תּוֹרִין׀ דִּכְרִין אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהֹן וְתִקְרֵב
הִמּוֹ עַל־מַדְבְּחָה דִּי בֵית אֱלָהֲכֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם׃

8 * וּמָה דִּי עֲלַיִךְ וְעַל־אָחָיִךְ יִיטַב בִּשְׁאָר כַּסְפָּא
וְדַהֲבָה לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעְבְּדוּן׃

9 * וּמָאנַיָּא דִּי־מְתִיהֲבִין לָךְ לְפֻלְחַן בֵּית אֱלָהֵךְ
הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֶם׃

10 * וּשְׁאָר מַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהֵךְ דִּי יִפֹּל־לָךְ לְמִתַּן
תִּתַּן מִן־בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא׃

11 * וְאֲנִי אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְכֹל
גִּזְבְּרַיָּא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה דִּי כָל־דִּי יְשַׁאֲלִנְכוּן עֶזְרָא
כָּהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא אַסְפַּרְנָא
יִתְעֲבֵד׃

12 * עַד־כִּסְּלָא כַּבְרִין מְאָה וְעַד־חִנְטִין כּוֹרִין מְאָה וְעַד־חֲמַר בַּתִּין מְאָה וְעַד־בַּתִּין מְשַׁח מְאָה וּמֶלַח
דִּי־לָא כְתָב׃

13 * כָּל־דִּי מִן־טְעֵם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדְרִזְדָּא
לְבֵית אֱלָהּ שְׁמַיָּא דִּי־לְמָה לֶהֱוֵא קְצָף עַל־מַלְכוּת
מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃

14 * וְלָכֻם מְהוֹדְעִין דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא זַמָּרַיָּא
תַּרְעָיֵא נְתִינַיָּא וּפֻלְחֵי בֵית אֱלָהָא דְנָה מִנְדָּה בְלוֹ
וְהֶלֶךְ לָא שַׁלִּיט לְמַרְמֵא עֲלֵיהֹם׃

11 * Hoc eſt autem exemplar epiſtolæ edicti, quod dedit rex Artaxerxes Eſdræ ſacerdoti Scribæ erudito in ſermonibus & in præceptis Domini, & ceremoniis eius in Iſrael.

12 * ARTAXERXES rex Regum, Eſdræ ſacerdoti ſcribæ Legis Dei cæli doctiſſimo, ſalutem.

13 * A me decretum eſt, vt cuicumque placuerit in regno meo de populo Iſrael & de Sacerdotibus eius, & de Leuitis ire in Hieruſalem, tecum vadat.

14 * A facie enim regis & ſeptem conſiliatorum eius miſſus es vt viſites Iudæam & Hieruſalem in lege Dei tui quæ eſt in manu tua:

15 * Et vt feras argentum & aurum quod rex & conſiliatores eius ſponte obtulerũt
C Deo Iſrael, cuius in Hieruſalem tabernaculum eſt.

16 * Et omne argentum & aurum quodcunque inueneris in vniuerſa prouincia Babylonis, & populus offerre voluerit, & de ſacerdotibus qui ſpõtè obtulerint domui Dei ſui quæ eſt in Hieruſalem,

17 * Liberè accipe, & ſtudiosè eme de hac pecunia vitulos, arietes, agnos, & ſacrificia & libamina eorum, & offer ea ſuper altare tẽpli Dei veſtri quod eſt in Hieruſalẽ.

18 * Sed & ſi quid tibi & fratribus tuis placuerit de reliquo argento & auro vt facias, iuxta voluntatem Dei veſtri facite.

19 * Vaſa quoque quæ dantur tibi in miniſterium domus Dei tui, trade in conſpectu Dei in Hieruſalem.

20 * Sed & cætera quibus opus fuerit in domũ Dei tui quantũcunq; neceſſe eſt vt ex-
D pendas, dabis de theſauro & de fiſco regis,

21 * & à me. Ego Artaxerxes rex ſtatui atque decreui omnibus cuſtodibus arcæ publicæ qui ſunt trans flumen, vt quodcunque petierit à vobis Eſdras ſacerdos ſcriba Legis Dei cæli, abſque mora detis, * vſque ad argenti talenta centum, & vſque ad frumenti coros centum, & vſque ad vini bathos centum, & vſque ad bathos olei centum, ſal verò abſque menſura. * Omne quod ad ritum Dei cæli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei cæli, ne fortè iraſcatur contra regnum regis & filiorum eius. * Vobis quoque notum facimus de vniuerſis ſacerdotibus & Leuitis & cantoribus & ianitoribus, Nathineis, & miniſtris domus Dei huius, vt vectigal, & tributum, & annonas non habeatis poteſtatem imponendi ſuper eos.

1 * Et hoc tranſumptum edicti, quod dedit Arthaſaſtha rex Eſdræ ſacerdoti ſcribæ Libri ſermonum mandatorum Domini, et præceptorum eius ſuper Iſrael.

2 * ARTHASASTHA rex Regum, Eſdræ ſacerdoti ſcribæ Legis Dei cæli perfectus eſt ſermo & reſponſio.

3 * A me poſita eſt ſententia, quòd omnis ſponte volens in regno meo de populo Iſrael, & ſacerdotibus & Leuitis ire in Hieruſalem, tecum vadat:

4 * Quoniam à facie Regis & ſeptem conſiliatorum eius miſſus es viſitare in Iudæam & Hieruſalem, & in Lege Dei ipſorum in manu tua,

5 * Vt feras & in domum Domini argentum & aurum, quod Rex & conſiliatores ſponte obtulerunt Deo Iſrael, in Hieruſalem habitanti.

6 * Et omne argentum & aurum quodcunque inueneris in omni prouincia Babylonis cum voluntario populi, & ſacerdotum ſponte offerentium in domum Dei quæ in Hieruſalem:

7 * Et omnem accedentem hunc promptè ordina in libro hoc vitulos, arietes, agnos, & ſacrificia ipſorum & libamina eorum. & offeres ea ſuper altare domus Dei veſtri quod in Hieruſalem.

8 * Et ſi aliquid ſuper te & fratres tuos bene viſum fuerit in reliquo argenti & auri facere, ſicut placitum Deo veſtro facite.

9 * Et vaſa data tibi in miniſterium domus Dei, trade in conſpectu Dei in Hieruſalem.

10 * Et reliquum neceſſitatis domus Dei tui, quodcunque apparuerit tibi dare, dabis de domibus gazæ regis,

11 * Et à me. Ego Arthaſaſtha rex ſtatui ſententiam omnibus gazis quæ trans flumen, quòd omne quodcunque petierit à vobis Eſdras ſacerdos, & ſcriba Legis Dei cæli, promptè fiat;

12 * Vſque ad argenti talenta centum, & vſque ad tritici coros centum, & vſque ad vini batos centum, & vſque ad olei batos centũ, & ſal cuius non eſt ſcriptura.

13 * Omne quod eſt in ſententia Dei cæli, fiat in domo Dei cæli. Attendite ne aliquis conetur in domum Dei cæli, ne fortè fiat iracundia ſuper regnum regis & filiorum eius.

14 * Et vobis notum fuit in omnibus Sacerdotibus, & Leuitis, cantoribus, ianitoribus, Nathineis, & miniſtris domus Dei huius, tributum & exactionem & vectigal non habere vos poteſtatem imponendi ſuper eos.

11 * καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τοῦ διατάγματος, οὗ ἔδωκεν ἀρθασασθὰ ὁ βασιλεὺς ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ τῷ γραμματεῖ βιβλίῳ λόγων ἐντολῶν κυρίου καὶ προσταγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ισραηλ.

12 * ἀρθασασθὰ βασιλεὺς βασιλέων, ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ γραμματεῖ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ τετέλεσται λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις.

13 * ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅπως ὁ ἐκπορευόμενος ἐν βασιλείᾳ μου ἀπὸ λαοῦ Ισραηλ καὶ ἱερέων καὶ λευιτῶν πορευθῶσιν εἰς ἱερουσαλήμ, μετ' αὐτοῦ πορευθήτω.

14 * καθ' ὅτι ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἑπτὰ συμβούλων ἀπέσταλης σκέψασθαι ἐπὶ τὴν Ιουδαίαν καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν νόμῳ θεοῦ αὐτῶν ἐν χειρί σου,

15 * ἀποσκευὴν καὶ εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι ἐκουσιάσθησαν τῷ θεῷ τοῦ Ισραηλ τῷ ἐν ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντι.

16 * καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὃ τι ἂν εὑρεθῇ ἐν πάσῃ χώρᾳ Βαβυλῶνος μετ' ἐκουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ, καὶ ἱερέων τῶν ἐκουσιαζομένων εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ·

17 * καὶ πᾶσα προσπορευόμενον τοῦτον ἑτοίμως ἀνάξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ μόσχους, κριούς, ἀμνούς, καὶ θυσίας αὐτῶν, καὶ σπονδὰς αὐτῶν. καὶ προσθήσεις αὐτὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

18 * καὶ ὃ καταλοιπὸν χρείας οἴκου θεοῦ σου, ὃ ἂν φανῇ σοι δοῦναι, δώσεις ἀπὸ οἴκων γάζης βασιλέως

19 * καὶ ἀπ' ἐμοῦ. ἐγὼ ἀρθασασθὰ βασιλεὺς ἔθηκα γνώμην πάσαις ταῖς γάζαις ταῖς ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὅτι πᾶν ὃ ἂν αἰτήσῃ ὑμᾶς ἔσδρας ὁ ἱερεύς, καὶ γραμματεὺς τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἑτοίμως γινέσθω,

20 * ἕως ἀργυρίου ταλάντων ἑκατόν, καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατόν, καὶ ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἕως ἐλαίου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἅλας ὃ οὐκ ἔστι γεγραφή.

21 * πᾶν ὃ ἐὰν οὖν γνώμῃ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, γινέσθω σὺν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ. προσέχετε μήτις ἐπιχειρήσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, μή ποτε γένηται ὀργὴ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

22 * καὶ ὑμῖν ἐγνώσθη σὺν πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις, ᾄδουσι, πυλωροῖς, ναθινααίοις, καὶ λειτουργοῖς οἴκου θεοῦ τοῦτο, τὸν φόρον καὶ πρᾶξιν καὶ ἀποφορὰν οὐκ ἔχειν ὑμᾶς ἐξουσίαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτούς.

כה * וְאַתְּ עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהֲךְ דִּי־בִידֶךְ מַנִּי שַׁפְטִין
וְדַיָּנִין דִּי־לְהוֹן דָּאנִין לְכָל־עַמָּא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה
לְכָל־יַדְעֵי דָתֵי אֱלָהֲךְ וְדִי לָא יַדַּע תְּהוֹדְעוּן׃
כו * וְכָל־דִּי־לָא לְהֵוֹא עָבֵד דָּתָא דִי־אֱלָהֲךְ וְדָתָא
דִי מַלְכָּא אַסְפַּרְנָא דִּינָה לְהֵוֹא מִתְעֲבֵד מִנֵּה הֵן
לְמוֹת הֵן לְשָׁרְשׁוֹהִי הֵן לַעֲנָשׁ נְכְסִין וְלֶאְסוּרִין׃
כז * בְּרוּךְ יְהוָה אֱלָהֵי אֲבָתַי אֲשֶׁר נָתַן בְּזֹאת בְּלֵב
הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃
כח * וְעָלַי הָטָה חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹעָצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי
הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כְּיַד־יְהוָה אֱלָהַי
עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים לַעֲלוֹת עִמִּי׃

ח

א * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבֹתֵיהֶם וְהִתְיַחֲשָׂם הָעֹלִים עִמִּי
בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל׃
ב * מִבְּנֵי פִינְחָס גֵּרְשֹׁם מִבְּנֵי אִיתָמָר דָּנִיֵּאל מִבְּנֵי
דָּוִד חַטּוּשׁ׃
ג * מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פַּרְעֹשׁ זְכַרְיָה וְעִמּוֹ הִתְיַחֵשׂ
לִזְכָרִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים׃
ד * מִבְּנֵי פַחַת מוֹאָב אֶלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זַרְחְיָה וְעִמּוֹ
מָאתַיִם הַזְּכָרִים׃
ה * מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן וְעִמּוֹ
ו חֲמִשִּׁים הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה בֶן־
ז עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה
זְבַדְיָה בֶן־מִיכָאֵל וְעִמּוֹ שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים׃
ח * מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶן־יְחִיאֵל וְעִמּוֹ מָאתַיִם
ט הַזְּכָרִים׃
י * וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מָאָה וְשִׁשִּׁים
הַזְּכָרִים׃
יא * וּמִבְּנֵי בֵבָי זְכַרְיָה בֶן־בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה
הַזְּכָרִים׃
יב * וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן בֶּן־הַקָּטָן וְעִמּוֹ מֵאָה וַעֲשָׂרָה
יג הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי אֲדֹנִיקָם אַחֲרֹנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם
אֱלִיפֶלֶט יְעוּאֵל וּשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים הַזְּכָרִים׃
יד * וּמִבְּנֵי בִגְוַי עוּתַי וְזַבּוּד וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃
טו * וָאֶקְבְּצֵם אֶל־הַנָּהָר הַבָּא אֶל־אַהֲוָא וַנַּחֲנֻ
שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וָאֶבְינָה בָּעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי
לֹא־מָצָאתִי שָׁם׃

15 * Tu autem Esdra secundùm sapiẽtiam
Dei tui quæ est in manu tua constitue iu-
dices & præsides, vt iudicent omni popu-
lo qui est trans flumen, his videlicet qui
nouerunt Legem Dei tui, sed & imperitos
26 docete liberè. * Et omnis qui non fece-
rit legem Dei tui & legem Regis diligen-
ter, iudicium erit de eo siue in mortem, si-
ue in exilium, siue in condemnationé sub-
stantiæ eius, vel certè in carcerem.
27 * Benedictus Dominus Deus patrum
nostrorum, qui dedit hoc in corde Regis,
vt glorificaret domum Domini quæ est in
28 Hierusalem: * Et in me inclinauit mise-
ricordiam suam coram Rege & consiliato-
ribus eius, & vniuersis principibus Regis
potentibus. Et ego confortatus manu Do
mini Dei mei quæ erat in me, congregaui
de Israel principes qui ascenderũt mecum.

CAP. VIII.

1 A HI sunt ergo principes familiarum, &
genealogia eorũ qui ascẽderunt me-
cum in regno Artaxerxis regis de Babylo-
2 ne. * De filiis Phinees, Gersom. De filiis
Ithamar, Daniel. De filiis Dauid, Atthus.
3 * De filiis Secheniæ, & de filiis Pharos,
Zacharias, & cum eo numerati sunt viri
centum quinquaginta.
4 * De filiis Phetmoab, Elioenai filius Za
reæ, & cum eo ducenti viri.
5 * De filiis Secheniæ, filius Ezechiel, &
cum eo trecenti viri.
6 * De filiis Addan, Nabeth filius Iona-
than, & cum eo quinquaginta viri.
7 * De filiis Helam, Esaias filius Athaliæ,
& cum eo septuaginta viri.
8 * De filiis Saphatiæ, Zebedia filius Mi-
chael, & cum eo octoginta viri.
9 * De filiis Ioab, Obedia filius Iehihel,
B & cum eo ducenti decem & octo viri.
10 * De filiis Selomith, filius Iosphiæ, &
cum eo centum sexaginta viri.
11 * De filiis Bebai, Zacharias filius Bebai,
& cum eo viginti octo viri.
12 * De filiis Ezeab, Iohannan filius Eze-
than, & cum eo centum decem viri.
13 * De filiis Adonicam qui erant nouis-
simi, & hæc nomina eorum, Helipheleth,
& Heihel, & Samaias, & cum eis sexaginta
14 viri. * De filiis Begui, Vthai & Zachur,
& cum eis septuaginta viri.
15 * Cõgregaui autem eos ad fluuium qui
decurrit ad Hana, & mansimus ibi tribus
diebus. Quæsiuiq́ue in populo & in sa-
cerdotibus de filiis Leui, & non inueni
ibi.

25 * *Et tu Esdra secundùm sapientiam Dei quæ*
in manu tua, constitue Scribas & Iudices, vt
sint iudices omni populo qui trans flumen omni-
bus cognoscentibus legitima Dei tui, & non co-
gnoscenti notificabitis.
26 * *Et omnis qui non fuerit faciens legem Dei*
& legem Regis, diligenter iudicium erit facti
de ipso, siue in mortem, siue sit eradicare eum,
aut castigare, aut condemnare substantiam, aut
in carcerem claudere.
27 * *Benedictus Dominus Deus patrũ nostro-*
rum, qui dedit in corde Regis sic, vt glorifica-
ret domum Domini quæ in Hierusalem:
28 * *Et super me inclinauit misericordiam in o-*
culis regis & consiliatorum eius, & omnium
principum regis potentium. & ego confortatus
sum in manu Domini Dei mei bona super me,
& congregaui de Israel principes vt ascende-
rent mecum.

CAP. VIII.

1 ΕΤ isti principes familiarum eorum et gene-
alogia eorum qui ascẽderunt mecum in regno
Arthasasthæ regis de Babylone.
2 * *De filiis Phinees Gersom, de filiis Ithamar*
Daniel, de filiis Dauid Attus:
3 * *De filiis Sachaniæ, de filiis Phoros Zacha-*
rias, & cum eo genealogia numerati sunt mas-
culi centum quinquaginta.
4 * *De filiis Phaath Moab, Elianai filius Sa-*
raiæ, & cum eo ducenti masculi.
5 * *De filiis Secheniæ filius Aziel, & cum eo*
trecenti masculi.
6 * *De filiis Adin, Obed filius Jonathan, &*
cum eo quinquaginta masculi.
7 * *De filiis Elam, Isaias filius Athelia, &* cum
eo septuaginta masculi.
8 * *De filiis Saphatia, Zabdias filius Michael,*
& cum eo octoginta masculi.
9 * *De filiis Ioab, Abadias filius Ieiel, et cum*
eo ducenti decem & octo masculi.
10 * *De filiis Selimuth filius Iosephia, & cum*
eo centum sexaginta masculi.
11 * *De filiis Babi, Zacharias filius Babi, &*
cum eo viginti octo masculi.
12 * *De filiis Asgad Jonan filius Acatan, et cum*
eo centum decem masculi.
13 * *De filiis Adonicam nouissimi, & hæc no-*
mina eorum, Eliphalat, Ieiel & Samaia, et cum
eis sexaginta masculi.
14 * *De filiis Bague, Vthai & Zacchur, et cum*
eis septuaginta masculi.
15 * *Et congregaui eos ad fluuium venientem*
ad Eui, & castrametati sumus ibi diebus tri-
bus. & intellexi in populo & in sacerdotibus,
& de filiis Leui non inueni ibi.

25 * καὶ σὺ Ἔσδρα κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν χειρί
σου, κατάστησον γραμματεῖς καὶ κριτάς, ἵνα ὦσι κρίνοντες
παντὶ τῷ λαῷ τῷ ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ πᾶσι τοῖς εἰδόσι τὰ δί-
καια τοῦ θεοῦ σου, καὶ τῷ μὴ εἰδότι γνωριεῖτε.
26 * καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ᾖ ποιῶν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νό-
μον τοῦ βασιλέως σπουδαίως, τὸ κρῖμα ἔσται γινόμενον ἐξ
αὐτοῦ, ἐάντε εἰς θάνατον, ἐάντε ἐκριζῶσαι αὐτὸν ἢ παι-
δεῦσαι ἢ ζημιῶσαι τὰ ὑπάρχοντα ἢ εἰς φυλακὴν ἐγκλεῖσαι.
27 * Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἔδω-
κεν ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως οὕτως, τοῦ δοξάσαι τὸν οἶκον
κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ·
28 * καὶ ἐπ' ἐμὲ ἔκλινεν ἔλεος ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ βασι-
λέως καὶ τῶν συμβούλων αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν δεχόντων
τοῦ βασιλέως τῶν δυνατῶν. καὶ ἐγὼ ἐνεθαρρύνθην ἐν τῇ
χειρὶ κυρίου τοῦ θεοῦ μου τῇ ἀγαθῇ ἐπ' ἐμέ, καὶ συνῆξα
ἀπὸ ἰσραὴλ ἀρχόντας τοῦ ἀναβαίνειν μετ' ἐμοῦ.

η'.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες πατριῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γενεα-
λογία τῶν ἀναβαντων μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθα-
σαθὰ τοῦ βασιλέως ἐκ βαβυλῶνος.
2 * ἀπὸ τῶν υἱῶν φινεὲς γηρσώμ· ἀπὸ υἱῶν ἰθάμαρ δα-
νιήλ, ἀπὸ υἱῶν δαυὶδ ἀτθούς·
3 * ἀπὸ υἱῶν σαχανίας, ἀπὸ υἱῶν φόρος ζαχαρίας, καὶ μετ'
αὐτοῦ ἐγενεαλογήθησαν οἱ ἄρσενες ἑκατὸν πεντήκοντα.
4 * ἀπὸ υἱῶν φααθ μωάβ, ἐλιωναὶ υἱὸς ζαραΐα, καὶ μετ'
αὐτοῦ διακόσιοι τὰ ἀρσενικά. * ἀπὸ υἱῶν ζεχενὶς υἱὸς
5 αἰζήλ, καὶ μετ' αὐτοῦ τριακόσιοι τὰ ἀρσενικά.
6 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀδὶν ὠβὴδ, υἱὸς ἰωνάθαν, καὶ μετ' αὐτοῦ
πεντήκοντα τὰ ἀρσενικά.
7 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλαὶ ἰσαΐας υἱὸς ἀθελία, καὶ μετ' αὐτοῦ
ἑβδομήκοντα τὰ ἀρσενικά.
8 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαφατία, ζαβδίας υἱὸς μιχαήλ, καὶ
μετ' αὐτοῦ ὀγδοήκοντα τὰ ἀρσενικά.
9 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰωάβ, ἀβαδίας υἱὸς ἰεϊήλ, καὶ μετ' αὐτοῦ
διακόσιοι δεκαοκτὼ τὰ ἀρσενικά.
10 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ζελιμεθ υἱὸς ἰωσεφία, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑ-
κατὸν ἑξήκοντα τὰ ἀρσενικά.
11 * ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβὶ ζαχαρίας υἱὸς βαβί, καὶ μετ' αὐτοῦ
εἰκοσιοκτὼ τὰ ἀρσενικά.
12 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ασγὰδ ἰωνδὴ υἱὸς ἀκατάν, καὶ μετ' αὐ-
τοῦ ἑκατὸν δέκα τὰ ἀρσενικά.
13 * ἀπὸ τῶν υἱῶν αδωνικὰμ ἔσχατοι, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόμα-
τα αὐτῶν, ἐλιφαλὰτ, ἰεϊὴλ καὶ σαμαΐα, καὶ μετ' αὐτῶν
ἑξήκοντα τὰ ἀρσενικά.
14 * ἀπὸ τῶν υἱῶν βαγοὲ οὐθαὶ καὶ ζακχούρ, καὶ μετ' αὐ-
15 τῶν ἑβδομήκοντα τὰ ἀρσενικά. * καὶ συνῆξα αὐτοὺς
πρὸς ποταμὸν τὸν ἐρχόμενον πρὸς τὸ ὄρος, καὶ παρενεβά-
λομεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. καὶ συνῆκα ἐν τῷ λαῷ καὶ ἐν τοῖς
ἱερεῦσι, καὶ ἀπὸ υἱῶν λευὶ οὐχ εὗρον ἐκεῖ.

16 * וָאֶשְׁלְחָה לְאֶלִיעֶזֶר לַאֲרִיאֵל לִשְׁמַעְיָה
וּלְאֶלְנָתָן וְלִיעָרִיב וְלְאֶלְנָתָן וְלִנָתָן וְלִזְכַרְיָה
וְלִמְשֻׁלָּם רָאשִׁים וְלִיוֹיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן מְבִינִים׃
17 * וָאֲצַוֶּה אוֹתָם עַל אִדּוֹ הָרֹאשׁ בְּכַסְפְּיָא הַמָּקוֹם
וָאָשִׂימָה בְּפִיהֶם דְּבָרִים לְדַבֵּר אֶל אִדּוֹ אָחִיו
הַנְּתוּנִים בְּכַסְפְּיָא הַמָּקוֹם לְהָבִיא־לָנוּ מְשָׁרְתִים
18 לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ * וַיְבִיאוּ לָנוּ כְּיַד אֱלֹהֵינוּ הַטּוֹבָה
עָלֵינוּ אִישׁ שֵׂכֶל מִבְּנֵי מַחְלִי בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל
19 וְשֵׁרֵבְיָה וּבָנָיו וְאֶחָיו שְׁמֹנָה עָשָׂר׃ * וְאֶת־חֲשַׁבְיָה
וְאִתּוֹ יְשַׁעְיָה מִבְּנֵי מְרָרִי אֶחָיו וּבְנֵיהֶם עֶשְׂרִים׃
20 * וּמִן־הַנְּתִינִים שֶׁנָּתַן דָּוִיד וְהַשָּׂרִים לַעֲבֹדַת הַלְוִיִּם
נְתִינִים מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים כֹּל נִקְבוּ בְשֵׁמוֹת׃
21 * וָאֶקְרָא שָׁם צוֹם עַל־הַנָּהָר אַהְוָא לְהִתְעַנּוֹת
לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לָנוּ וּלְטַפֵּנוּ
22 וּלְכָל־רְכוּשֵׁינוּ׃ * כִּי בַשְׁתִּי לְשְׁאוֹל מִן־הַמֶּלֶךְ
חַיִל וּפָרָשִׁים לְעָזְרֵנוּ מֵאוֹיֵב בַּדֶּרֶךְ כִּי־אָמַרְנוּ לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר יַד־אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה׃
וְעֻזּוֹ וְאַפּוֹ עַל כָּל־עֹזְבָיו׃
23 * וַנָּצוּמָה וַנְּבַקְשָׁה מֵאֱלֹהֵינוּ עַל־זֹאת וַיֵּעָתֶר לָנוּ׃
24 * וָאַבְדִּילָה מִשָּׂרֵי הַכֹּהֲנִים שְׁנֵים עָשָׂר לְשֵׁרֵבְיָה
חֲשַׁבְיָה וְעִמָּהֶם מֵאֲחֵיהֶם עֲשָׂרָה׃
25 * וְאֶשְׁקְלָה לָהֶם אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־
הַכֵּלִים תְּרוּמַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ הַתְּרִימוּ הַמֶּלֶךְ וְיוֹעָצָיו
וְשָׂרָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים׃
26 * וָאֶשְׁקְלָה עַל־יָדָם כֶּסֶף כִּכָּרִים שֵׁשׁ־מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים וּכְלֵי־כֶסֶף מֵאָה לְכִכָּרִים זָהָב מֵאָה כִּכָּר׃
27 * וּכְפוּרֵי זָהָב עֶשְׂרִים לַאֲדַרְכֹנִים אֶלֶף וּכְלֵי
נְחֹשֶׁת מְצֻהָב טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדַת כְּזָהָב׃
28 * וָאֹמְרָה אֲלֵהֶם אַתֶּם קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַכֵּלִים קֹדֶשׁ
וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נְדָבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם׃
29 * שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ עַד־תִּשְׁקְלוּ לִפְנֵי שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם וְשָׂרֵי־הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם
הַלִּשְׁכוֹת בֵּית יְהוָה׃
30 * וַיִּקְבְּלוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב
וְהַכֵּלִים לְהָבִיא לִירוּשָׁלַם לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃
31 * וַנִּסָּעָה מִנְּהַר אַהְוָא בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת יְרוּשָׁלַם וְיַד אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ
וַיַּצֵּלֵנוּ מִכַּף אוֹיֵב וְאוֹרֵב עַל הַדָּרֶךְ׃

16 *Itaque misi Heliezer,& Ariel,& Semeiã,
& Helnathan Arib,& alterum Helnathã,
& Nathan,& Zachariã, & Mosollam prin
17 cipes,Ioarib & Helnathan sapientes. *Et
misi eos ad Heddo, qui est primus in Cas-
phie loco.& posui in ore eorum verba quę
loquerentur ad Heddo, & ad fratres eius
Nathinæos in loco Casphie, vt adduce-
18 rẽt nobis ministros domus Dei nostri. *Et
adduxerunt nobis per manum Dei nostri
bonã super nos,virum doctissimũ de filiis
Mooli filij Leui filij Israel,& Sarabiam,&
19 filios eius,& fratres eius decẽ & octo; *Et
Asabiam,& cum eo Esaiam de filiis Mera-
20 ri,fratresq́ue eius & filios eius viginti. *Et
de Nathineis,quos dederat Dauid & prin
cipes ad ministeria Leuitarũ, Nathinæos
ducẽtos viginti. omnes hi suis nominibus
21 vocabantur. *Et prædicaui ibi ieiunium
iuxta fluuium Hana,vt affligeremur corã
Deo nostro, & peteremus ab eo viam re-
ctam nobis & filiis nostris,vniuersq́; sub-
22 stantiæ nostræ. *Erubui enim petere regẽ
auxilium & equites qui defenderẽt nos ab
inimico in via,quia dixeramus regi: Ma-
nus Dei nostri est super omnes qui quęrũt
eum in bonitate, &imperium eius & for-
titudo eius, & furor super omnes qui de-
23 relinquunt eum. *Ieiunauimus autẽ & ro-
gauimus Deum nostrũ ꝓ hoc,& euenit no
24 bis ꝓsperè. *Et separaui de principibus sa-
cerdotũ duodecim,Sarabiã & Asabiam,&
25 cũ eis de fratribus eorũ decem. *Appẽdiq́;
eis argentũ & aurũ,& vasa consecrata do-
mus Dei nostri quæ obtulerat rex & consi-
liatores eius & principes eius, vniuersuq́;
26 Israel,eorũ q̃ inuenti fuerant. *Et appendi
in manibus eorum argenti taléta sexcenta
quinquaginta, & vasa argentea centũ,auri
27 verò centũ talenta: *Et crateras aureas vi-
ginti quę habebãt solidos millenos,& va-
28 sa æris fulgẽtis optimi duo pulchra,vt au-
rũ. *Et dixi eis: Vos sancti Domini,&vasa
sancta & argentũ & aurum, quod sponte
29 oblatũ est Dño Deo patrũ nostrorũ. *Vi-
gilate & custodite, donec appendatis corã
principibus Sacerdotũ & Leuitarũ & du-
cibus familiarũ Israel in Hierusalẽ in the-
30 sauris domus Dñi. *Susceperunt autem sa-
cerdotes & Leuitę pondus argenti & auri,
& vasorũ,vt deferrent Hierusalẽ in domũ
31 Dei nostri. *Promouimus ergo à flumine
Hana duodecima die mensis primi, vt pgeremus Hierusalem. Et manus Dei no-
E stri fuit super nos, & liberauit nos de ma-
nu inimici & insidiatoris in via.

16 * Et misi Eleazar Ariel Semeia, & Elina-
than, & Iareb, Eleathan, Nathan, Zacharia,
Messolam principes Forib, et Elnathã sapientes.
17 * Et præcepi eis ad Adai principem de Cas-
phie loco, & posui in ore eorum verba vt lo-
querentur ad Addai & ad fratres eorum Na-
thinæos qui in argento loci Casphie, vt adduce-
rent nobis ministros & cantores in domum Dei
nostri. * Et venerunt nobis sicut manus Dei
18 nostri bona super nos, vir prudens de filiis Moo-
li filij Leui filij Israel. & Saruia & filij eius,
& fratres eius decem & octo:
19 * Et Asebia, & Esaia de filiis Merari, fra-
tres eius, & filij eius viginti.
20 * Et de Nathineis quos dedit Dauid et prin
cipes in seruitutem Leuitarum Nathinei ducẽti
viginti: omnes isti nominati sunt in nominibus.
21 * Et vocaui ibi ieiunium super fluuium A-
thue, vt humiliaremur in conspectu Dei nostri,
vt peteremus ab eo viam rectam nobis & fi-
liis nostris, & omni substantiæ nostræ.
22 * Quoniam erubui petere à rege potentiam,
& equites vt saluarent nos ab inimico in via,
quia locuti sumus regi dicentes: Manus Dei no-
stri super omnes quærentes eum in bonum, &
fortitudo eius, & furores eius super omnes qui
derelinquunt eum.
23 *Et ieiunauimus, & quæsiuimus à Deo no-
stro pro hoc, & exaudiuit nos.
24 * Et separaui de principibus sacerdotũ duo-
decim, Saraia, Asabia, & cum eis de fratribus
eorum decem.
25 * Et commendaui eis argentum & aurum,
& vasa primitiarum domus Dei nostri, quæ
obtulit rex & consiliatores eius & principes e-
ius, & omnis Israel qui inuenti fuerant.
26 * Et commendaui in manus eorum argenti
talenta sexcenta quinquaginta, & vasa argen-
tea centum, & talenta auri centum:
27 *Et crateres aureos viginti drachmarũ mille,
& vasa æris fulgentis boni diuersa desidera-
bilia vt aurum.
28 * Et dixi ad eos: Vos sancti Domino Deo, &
vasa sancta, & argentum & aurum sponte
oblata Dominô Deo patrum nostrorum:
29 * Vigilate & custodite, donec apponatis co-
ram principibus Sacerdotum, & Leuitarum,
& principibus familiarum Israel in Hierusa-
lem, in pastophoria domus Domini.
30 * Et susceperunt Sacerdotes & Leuitæ pon-
dus argenti & auri & vasorum, vt deferrent
in Hierusalem in domum Dei nostri.
31 * Et promouimus à flumine Achua in duode-
cima mensis primi, vt veniremus in Hierusalem.
et manus Dei nostri fuit super nos, et liberauit
nos de manu inimici & hostis in via.

16 * καὶ ἀπέστειλα τῷ ἐλεάζαρ τῷ ἀριὴλ τῷ Ϛεμεία, καὶ
τῷ ἐλναθαν καὶ τῷ ἰαρὶβ τῷ ἐλναθὰν τῷ ναθαν τῷ ζα-
χαρία τῷ μεσολαμ ἀρχόντας τῷ ἰωριὸβ Ϛ τῷ ἐλναθὰν
17 συνιέντας. * καὶ ἐνετειλάμην αὐτοῖς πρὸς ἀδδαὶ
τὸν ἄρχοντα ἐν τοπῳ κασφιὲ τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκα ἐν στόματι αὐ-
τῶν λόγους λαλῆσαι πρὸς ἀδδαὶ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτῶν τοὺς ναθιναίους τοὺς ἐν χρυσείῳ Ϛ τόπῳ κασφιὲ τοῦ
ἐνέγκαι ἡμῖν λειτουργοὺς καὶ ᾄδοντας εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν.
18 * καὶ ἦλθον ἡμῖν ὡς ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ ἀγαθὴ ἐφ'
ἡμᾶς, ἀνὴρ συνετὸς ἀπὸ υἱῶν μοολεὶ τοῦ λευὶ τοῦ ἰσραήλ·
καὶ Ϛαρουία καὶ Ⓐ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δεκα-
19 οκτώ· * καὶ ἀσεβία καὶ ἠσαΐα ἀπὸ υἱῶν μεραεί, ἀ-
δελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ εἴκοσι.
20 * καὶ ἀπὸ τῶν ναθιναίων ὧν ἔδωκε δαυὶδ καὶ Ⓐ ἄρ-
χοντες εἰς δουλείαν τῶν λευιτῶν ναθιναῖοι διακόσιοι εἴκοσι,
21 πάντες ἐξεγνωμάσθησαν ἐν ὀνόμασι. * καὶ ἐκάλε-
σα ἐκεῖ νηστείαν ἐπὶ τὸν ποταμὸν αἰθαέ, Ϛοῦ πατεινωθῆναι
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ ὁδὸν εὐθείαν ἡ-
μῖν καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν καὶ πάσῃ τῇ κτήσει ἡμῶν.
22 * ὅτι ἠισχύνθην αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ βασιλέως δύνα-
μιν καὶ ἱππεῖς σῶσαι ἡμᾶς ἀπὸ ἐχθροῦ ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι εἴ-
πομεν τῷ βασιλεῖ λέγοντες, χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ πάν-
τας τοὺς ζητοῦντας αὐτὸν εἰς ἀγαθόν, καὶ κράτος αὐτοῦ,
καὶ θυμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντας τοὺς ἐγκαταλείποντας αὐτόν.
23 * καὶ ἐνηστεύσαμεν καὶ ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡ-
24 μῶν περὶ τούτου, Ϛ ἐπήκουσεν ἡμῶν. * Ϛ διέστειλα ἀπὸ ἀρ
χόντων τῶν ἱερέων δώδεκα, τὸν Σαραΐα τὸν ἀσαβία, καὶ μεθ'
25 αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν δέκα. * καὶ ἔσπασα αὐ-
τοῖς τὸ ἀργύριον Ϛ τὸ χρυσίον, καὶ τὰ σκεύη τὰ ἀπαρχῆς οἴκου
θεοῦ ἡμῶν, ἃ ἀφώρισεν ὁ βασιλεὺς Ϛ Ⓐ σύμβουλοι αὐτοῦ,
καὶ Ⓐ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ πᾶς ἰσραὴλ Ⓐ εὑρισκόμενοι.
26 * καὶ ἔσπασα ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἀργυρίου τάλαντα ἑ-
ξακόσια πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἑκατόν, Ϛ τάλαν-
27 τα χρυσίου ἑκατόν. * καὶ χαφουρὶ χρυσοῦς εἴκοσι δραχ-
μῶν χιλίων, καὶ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος ἀγαθοῦ διάφο-
ρα ἐπιθυμητὰ ὡς χρυσίον.
28 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἅγιοι κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ
τὰ σκεύη ἅγια, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἑκούσια κυ-
29 ρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν. * ἀγρυπνεῖτε καὶ τη-
ρεῖτε ἕως στῆτε ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων τῶν ἱερέων καὶ τῶν
λευιτῶν Ϛ ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραὴλ ἐν ἱερου-
σαλήμ, εἰς παστοφόρια οἴκου κυρίου.
30 * καὶ ἐδέξαντο Ⓐ ἱερεῖς καὶ Ⓐ λευῖται τὸν σταθμὸν Ϛ
ἀργυρίου καὶ Ϛ χρυσίου καὶ τῶν σκευῶν τοῦ ἐνεγκεῖν εἰς ἱε-
ρουσαλὴμ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
31 * καὶ ἐξήραμεν ἀπὸ Ϛ ποταμοῦ Ϛ αχουα ἐν τῇ δωδε-
κάτῃ Ϛ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ
χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἦν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
ἐχθροῦ καὶ πολεμίου ἐν τῇ ὁδῷ·

16 * וָאֶשְׁלְחָה לְאֶלִיעֶזֶר לַאֲרִיאֵל לִשְׁמַעְיָה
וְלֶאֱלְנָתָן וְיָרִיב וְלֶאֱלְנָתָן מְבִינִים :
17 * וָאֲצַוֶּה אוֹתָם עַל־אִדּוֹ הָרֹאשׁ בִּכְסִפְיָא הַמָּקוֹם
וָאָשִׂימָה בְּפִיהֶם דְּבָרִים לְדַבֵּר אֶל־אִדּוֹ אָחִיו
הַנְּתוּנִים בִּכְסִפְיָא הַמָּקוֹם לְהָבִיא־לָנוּ מְשָׁרְתִים
18 לְבֵית אֱלֹהֵינוּ : * וַיָּבִיאוּ לָנוּ כְּיַד־אֱלֹהֵינוּ הַטּוֹבָה
עָלֵינוּ אִישׁ שֵׂכֶל מִבְּנֵי מַחְלִי בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל
19 וְשֶׁרֶבְיָה וּבָנָיו וְאֶחָיו שְׁמֹנָה עָשָׂר : * וְאֶת־חֲשַׁבְיָה
וְאִתּוֹ יְשַׁעְיָה מִבְּנֵי מְרָרִי אֶחָיו וּבְנֵיהֶם עֶשְׂרִים :
20 * וּמִן־הַנְּתִינִים אֲשֶׁר נָתַן דָּוִיד וְהַשָּׂרִים לַעֲבֹדַת הַלְוִיִּם
נְתִינִים מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים כֻּלָּם נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת :
21 * וָאֶקְרָא שָׁם צוֹם עַל־הַנָּהָר אַהְוָא לְהִתְעַנּוֹת
לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לָנוּ וּלְטַפֵּנוּ
22 וּלְכָל־רְכוּשֵׁינוּ : * כִּי בַשְׁתִּי לְשְׁאוֹל מִן־הַמֶּלֶךְ
חַיִל וּפָרָשִׁים לְעָזְרֵנוּ מֵאוֹיֵב בַּדֶּרֶךְ כִּי אָמַרְנוּ לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר יַד־אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה
וְעֻזּוֹ וְאַפּוֹ עַל כָּל־עֹזְבָיו :
23 * וַנָּצוּמָה וַנְּבַקְשָׁה מֵאֱלֹהֵינוּ עַל־זֹאת וַיֵּעָתֶר לָנוּ :
24 * וָאַבְדִּילָה מִשָּׂרֵי הַכֹּהֲנִים שְׁנֵים עָשָׂר לְשֵׂרֵבְיָה
חֲשַׁבְיָה וְעִמָּהֶם מֵאֲחֵיהֶם עֲשָׂרָה :
25 * וָאֶשְׁקְלָה לָהֶם אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־
הַכֵּלִים תְּרוּמַת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ הַתְּרִימוּ הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו
וְשָׂרָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים :
26 * וָאֶשְׁקְלָה עַל־יָדָם כֶּסֶף כִּכָּרִים שֵׁשׁ־מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים וּכְלֵי־כֶסֶף מֵאָה לְכִכָּרִים זָהָב מֵאָה כִּכָּר :
27 * וּכְפוֹרֵי זָהָב עֶשְׂרִים לַאֲדַרְכֹנִים אֶלֶף וּכְלֵי
נְחֹשֶׁת מְצֻחָב טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדַת כְּזָהָב :
28 * וָאֹמְרָה אֲלֵהֶם אַתֶּם קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַכֵּלִים קֹדֶשׁ
וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נְדָבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם :
29 * שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ עַד־תִּשְׁקְלוּ לִפְנֵי שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם וְשָׂרֵי־הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם
הַלְשָׁכוֹת בֵּית יְהוָה :
30 * וַיִּקְבְּלוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב
וְהַכֵּלִים לְהָבִיא לִירוּשָׁלַם לְבֵית אֱלֹהֵינוּ :
31 * וַנִּסָּעָה מִנְּהַר אַהְוָא בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת יְרוּשָׁלַם וְיַד אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ
וַיַּצֵּלֵנוּ מִכַּף אוֹיֵב וְאוֹרֵב עַל הַדָּרֶךְ :

16 *Itaque misi Heliezer,& Ariel,& Semeiã,
& Helnathan Arib,& alterum Helnathã,
& Nathan,& Zachariã, & Mosollam prin
17 cipes,Ioarib & Helnathan sapientes. *Et
misi eos ad Heddo, qui est primus in Cas-
phie loco.& posui in ore eorum verba quę
loquerentur ad Heddo, & ad fratres eius
Nathinæos in loco Casphie, vt adduce-
18 rẽt nobis ministros domus Dei nostri. *Et
adduxerunt nobis per manum Dei nostri
bonã super nos,virum doctissimũ de filiis
Mooli filij Leui filij Israel,& Sarabiam,&
19 filios eius,& fratres eius decẽ & octo; *Et
Asabiam,& cum eo Esaiam de filiis Mera-
20 ri,fratresque eius & filios eius viginti. *Et
D de Nathineis,quos dederat Dauid & prin
cipes ad ministeria Leuitarũ, Nathinæos
ducẽtos viginti. omnes hi suis nominibus
21 vocabantur. *Et prædicaui ibi iciunium
iuxta fluuium Hana,vt affligeremur corã
Deo nostro, & peteremus ab eo viam re-
ctam nobis & filiis nostris,vniuersq; sub-
22 stantiæ nostræ. *Erubui enim petere regẽ
auxilium & equites qui defenderẽt nos ab
inimico in via,quia dixeramus regi : Ma-
nus Dei nostri est super omnes qui quęrũt
eum in bonitate, & imperium eius & for-
titudo eius, & furor super omnes qui de-
23 relinquunt eum. *Iciunauimus autẽ & ro-
E gauimus Deum nostrũ ꝓ hoc,& euenit no
24 bis ꝓsperè. *Et seperaui de principibus sa-
cerdotũ duodecim,Sarabiã & Asabiam,&
25 cũ eis de fratribus eorũ decem. *Appẽdiq;
eis argentũ & aurũ,& vasa consecrata do-
mus Dei nostri quæ obtulerat rex & consi-
liatores eius & principes eius, vniuersusq;
26 Israel,eorũ q inuenti fuerant. *Et appendi
in manibus eorum argenti taléta sexcenta
quinquaginta,& vasa argentea centũ,auri
27 verò centũ talenta: *Et crateras aureas vi-
ginti quę habebãt solidos millenos,& va-
sa æris fulgẽtis optimi duo pulchra,vt au-
28 rũ. *Et dixi eis: Vos sancti Domini,&vasa
sancta & argentũ & aurum, quod sponte
29 oblatũ est Dño Deo patrũ nostrorũ. *Vi-
gilate & custodite, donec appendatis corã
principibus Sacerdotũ & Leuitarũ & du-
cibus familiarũ Israel in Hierusalẽ in the-
30 sauris domus Dñi. *Susceperunt autem sa-
cerdotes & Leuitę pondus argenti & auri,
& vasorũ,vt deferrent Hierusalẽ in domũ
31 Dei nostri. *Promouimus ergo à flumine
Hana duodecima die mensis primi, vt pge-
remus Hierusalem. Et manus Dei no-
stri fuit super nos, & liberauit nos de ma-
nu inimici & insidiatoris in via.

16 * Et misi Eleazar Ariel Semeia, & Elina-
than, & Iareb, Eleathan, Nathan, Zacharia,
Messolam principes Iorib, et Elnathã sapientes.
17 * Et præcepi eis ad Adai principem de Cas-
phie loco, & posui in ore eorum verba vt lo-
querentur ad Addai & ad fratres eorum Na-
thinæos qui in argento loci Casphie, vt adduce-
rent nobis ministros & cantores in domum Dei
nostri. * Et venerunt nobis sicut manus Dei
18 nostri bona super nos, vir prudens de filiis Moo-
li filij Leui filij Israel. & Saruia & filij eius,
& fratres eius decem & octo:
19 * Et Asebia, & Esaia de filiis Merari, fra-
tres eius, & filij eius viginti.
20 * Et de Nathinæis quos dedit Dauid et prin
cipes in seruitutem Leuitarum Nathinæi ducẽti
viginti: omnes isti nominati sunt in nominibus.
21 * Et vocaui ibi iciunium super fluuium A-
thue, vt humiliaremur in conspectu Dei nostri,
vt peteremus ab eo viam rectam nobis & fi-
liis nostris, & omni substantiæ nostræ.
22 * Quoniam erubui petere à rege potentiam,
& equites vt saluarent nos ab inimico in via,
quia locuti sumus regi dicentes: Manus Dei no-
stri super omnes quærentes eum in bonum, &
fortitudo eius, & furores eius super omnes qui
derelinquunt eum.
23 * Et iciunauimus, & quæsiuimus à Deo no-
stro pro hoc, & exaudiuit nos.
24 * Et separaui de principibus sacerdotũ duo-
decim, Saraia, Asabia, & cum eis de fratribus
eorum decem.
25 * Et commendaui eis argentum & aurum,
& vasa primitiarum domus Dei nostri, quæ
obtulit rex & consiliatores eius & principes e-
ius, & omnis Israel qui inuenti fuerant.
26 * Et commendaui in manus eorum argenti
talenta sexcenta quinquaginta, & vasa argen-
tea centum, & talenta auri centum:
27 * Et crateres aureos viginti drachmarũ mil-
le, & vasa æris fulgentis boni diuersa desidera-
bilia vt aurum.
28 * Et dixi ad eos: Vos sancti Domino Deo, &
vasa sancta, & argentum & aurum sponte
oblata Domino Deo patrum nostrorum:
29 * Vigilate & custodite, donec apponatis co-
ram principibus Sacerdotum, & Leuitarum,
& principibus familiarum Israel in Hieruſa-
lem, in pastophoria domus Domini.
30 * Et susceperunt Sacerdotes & Leuitæ pon-
dus argenti & auri & vasorum, vt deferrent
in Hierusalem in domum Dei nostri.
31 * Et promouimus à flumine Achua in duode-
cima mensis primi, vt veniremus in Hierusalem.
et manus Dei nostri fuit super nos, et liberauit
nos de manu inimici & hostis in via.

16 * καὶ ἀπέστειλα τῷ ἐλεάζαρ τῷ ἀριὴλ τῷ ϛεμεία, καὶ
τῷ ἐλναθαν καὶ τῷ ἰαρὴβ τῷ ἐλναθὰν τῷ ναθαν τῷ ζα-
χαρία τῷ μεσολὰμ ἀρχόντας τῷ ἰωρεὶβ ϲ τῷ ἐλναθὰν
17 συνιεῖσι. * καὶ ἐνετειλάμην αὐτοῖς πρὸς ἀδαὶ
τὸν ἀρχοντα ἐν τόπῳ χασφίε τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκα ἐν στόματι αὐ-
τῶν λόγους λαλῆσαι πρὸς ἀδδαὶ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτῶν τοὺς ναθιναίους τοὺς ἐν χωρίῳ ϗ τόπῳ χασφίε τοῦ
ἐνέγκαι ἡμῖν λειτουργὸς καὶ ᾄδοντας εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν.
18 * καὶ ἦλθον ἡμῖν ὡς ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ ἀγαθὴ ἐφ'
ἡμᾶς, ἀνὴρ συνετὸς ἀπὸ υἱῶν μοολεῖ τοῦ λευὶ τοῦ ἰσραήλ·
καὶ Ϛαρουία καὶ ϕ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δεκα-
19 οκτώ· * καὶ ἀσεβία καὶ ἠσαΐα ἀπὸ υἱῶν μεραρεί, ἀ-
δελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ εἴκοσι.
20 * καὶ ἀπὸ τῶν ναθιναίων ὧν ἔδωκε δαυὶδ καὶ ϕ ἀρ-
χοντες εἰς δουλείαν τῶν λευιτῶν ναθιναῖοι διακόσιοι εἴκοσι,
21 πάντες ἐξ ὀνομάσθησαν ὀνόματι. * καὶ ἐκάλε-
σα ἐκεῖ νηστείαν ἐπὶ τὸν ποταμὸν αἰθέ, τοῦ ταπεινωθῆναι
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ ὁδὸν εὐθεῖαν ἡ-
μῖν καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν καὶ πάσῃ τῇ κτήσει ἡμῶν.
22 * ὅτι ἠσχύνθην αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ βασιλέως δυνά-
μιν καὶ ἱππεῖς σώσαι ἡμᾶς ἀπὸ ἐχθροῦ ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι εἴ-
πομεν τῷ βασιλεῖ λέγοντες, χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ πάν-
τας τοὺς ζητοῦντας αὐτὸν εἰς ἀγαθόν, καὶ κράτος αὐτοῦ,
καὶ θυμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντας τοὺς ἐγκαταλείποντας αὐτόν.
23 * καὶ ἐνηστεύσαμεν καὶ ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡ-
24 μῶν περὶ τούτου, ϗ ἐπήκουσεν ἡμῶν. * ϗ διέστειλα ἀπὸ ἀρ
χόντων τῶν ἱερέων δώδεκα, τῷ Ϛαραΐα τῷ ἀσαβία, καὶ μεθ'
25 αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν δέκα. * καὶ ἔϛησα αὐ-
τοῖς τὸ ἀργύριον ϗ τὸ χρυσίον, καὶ τὰ σκεύη τὰ ἀπαρχῆς οἴκου
θεοῦ ἡμῶν, ἃ ἀφώρισεν ὁ βασιλεὺς ϗ ϕ σύμβουλοι αὐτοῦ,
καὶ ϕ ἀρχοντες αὐτοῦ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ϕ εὑρισκόμενοι.
26 * καὶ ἔϛησα ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἀργυρίου τάλαντα ἑ-
ξακόσια πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἑκατόν, ϗ τάλαν-
27 τα χρυσίου ἑκατόν. * καὶ χαφὴρ χρυσοῦς εἴκοσι δραχ-
μῶν χιλίων, καὶ σκεύη χαλκοῦ ϛίλβοντος ἀγαθοῦ διάφο-
ρα ἐπιθυμητὰ ὡς χρυσίον.
28 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἅγιοι κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ
τὰ σκεύη ἅγια, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἑκούσια κυ-
29 ρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν. * ἀγρυπνεῖτε καὶ τη-
ρεῖτε ἕως ϛῆτε ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων τῶν ἱερέων καὶ τῶν
λευιτῶν ϗ ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραὴλ ἐν ἱερου-
σαλήμ, εἰς παστοφόρια οἴκου κυρίου.
30 * καὶ ἐδέξαντο ϕ ἱερεῖς καὶ ϕ λευῖται τὸν ϛαθμὸν τοῦ
ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τῶν σκευῶν τοῦ ἐνεγκεῖν εἰς ἱε-
ρουσαλὴμ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
31 * καὶ ἐξήραμεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἀχαὰ ἐν τῇ δωδε-
κάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ
χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἦν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
ἐχθροῦ καὶ πολεμίου ἐν τῇ ὁδῷ.

3 * וַנָּבוֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם וַנֵּשֶׁב שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃
33 * וַיְהִי בַיּוֹם הָרְבִיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים
בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ עַל יַד־מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ
אֶלְעָזָר בֶּן־פִּינְחָס וְעִמָּהֶם יוֹזָבָד בֶּן־יֵשׁוּעַ וְנוֹעַדְיָה
34 בֶּן־בִּנּוּי הַלְוִיִּם׃ * בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקָל לַכֹּל וַיִּכָּתֵב
35 כָּל־הַמִּשְׁקָל בָּעֵת הַהִיא׃
* הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי בְּנֵי־הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת
לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנֵים־עָשָׂר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
אֵילִים תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה׃
צְפִירֵי חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר הַכֹּל עוֹלָה לַיהוָה׃
36 * וַיִּתְּנוּ אֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וּפַחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר וַיְנַשְּׂאוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־בֵּית
הָאֱלֹהִים׃

ט

1 * וּכְכַלּוֹת אֵלֶּה נִגְּשׁוּ אֵלַי הַשָּׂרִים לֵאמֹר לֹא־
נִבְדְּלוּ הָעָם יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מֵעַמֵּי
הָאֲרָצוֹת כְּתֹעֲבֹתֵיהֶם לַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַיְבוּסִי
הָעַמֹּנִי הַמֹּאָבִי חַמְאֲרִי וְהָאֱמֹרִי׃
2 * כִּי־נָשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם וְהִתְעָרְבוּ
זֶרַע הַקֹּדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וְיַד הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים
הָיְתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רִאשׁוֹנָה׃
3 * וּכְשָׁמְעִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת־בִּגְדִּי
וּמְעִילִי וָאֶמְרְטָה מִשְּׂעַר רֹאשִׁי וּזְקָנִי וָאֵשֵׁבָה
4 מְשׁוֹמֵם׃ * וְאֵלַי יֵאָסְפוּ כָּל חֲרֵד בִּדְבְרֵי אֱלֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה וַאֲנִי יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד
5 לְמִנְחַת הָעָרֶב׃ * וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב קַמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי
וּבְקָרְעִי בִגְדִּי וּמְעִילִי וָאִבְרְכָה עַל־בִּרְכַּי וָאֶפְרְשָׂה
כַפַּי אֶל־יְהוָה אֱלֹהָי׃
6 * וָאֹמְרָה אֱלֹהַי בַּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי
פָּנַי אֵלֶיךָ כִּי עֲוֹנֹתֵינוּ רַבּוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ וְאַשְׁמָתֵנוּ
7 גָּדְלָה עַד לַשָּׁמָיִם׃ * מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ
בְּאַשְׁמָה גְּדֹלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבַעֲוֹנֹתֵינוּ נִתַּנּוּ אֲנַחְנוּ
מְלָכֵינוּ כֹּהֲנֵינוּ בְּיַד מַלְכֵי הָאֲרָצוֹת בַּחֶרֶב בַּשֶּׁבִי
וּבַבִּזָּה וּבְבֹשֶׁת פָּנִים כַּיּוֹם הַזֶּה׃
8 * וְעַתָּה כִּמְעַט רֶגַע הָיְתָה תְחִנָּה מֵאֵת יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ לְהַשְׁאִיר לָנוּ פְלֵיטָה וְלָתֵת לָנוּ יָתֵד
בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ לְהָאִיר עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְלָתֵת
מִחְיָה מְעַט בַּעֲבְדָתֵנוּ׃

32 *Et venimus Hieruſalem,& manſimus
33 ibi tribus diebus. *Die autẽ quarta appen
G ſum eſt argentum & aurum, & vaſa in do-
mo Dei noſtri per manum Remmoth fi-
lij Vriæ ſacerdotis,& cum eo Eleazar filius
Phinees,cumq; eis Ioſabed filius Ioſue, &
34 Noadaia filius Bennoi Leuitæ, *Iuxta nu-
merũ & pondus omnium . deſcriptum eſt
35 omne pondus in tempore illo. *Sed & qui
venerant de captiuitate filij trãſmigratio-
nis obtulerũt holocauſtomata Deo Iſrael,
vitulos duodecí pro omni populo Iſrael,
arietes nonaginta ſex , agnos ſeptuaginta
ſeptem,hircos pro peccato duodecim, oĩa
36 in holocauſtum Dño. *Dederunt autem
edicta regis ſatrapis qui erant de cõſpectu
regis & ducibus trans flumen,& eleuaue-
runt populum & domum Dei. CAP. IX.

1 POſtquàm autem hęc completa ſunt,ac-
A ceſſerunt ad me principes dicentes: Nõ
eſt ſeparatus populus Iſrael & ſacerdotes
& Leuitæ à populis terrarum,& de abomi
nationibus eorum, Chananæi videlicet &
Ethæi,& Pherezæi,& Iebuſæi, & Ammo-
nitarũ,& Moabitarum,&Ægyptiorum &
2 Ammorræorũ. *Tulerũt enim de filiabus
eorũ ſibi & filiis ſuis,&cõmiſcuerunt ſemẽ
ſanctum cũ populis terrarum . manus etiã
principũ & magiſtratuũ fuit in tranſgreſ-
3 ſione hac prima. *Cũq; audiſſem ſermonẽ
iſtum,ſcidi pallium meum & tunicã, & e-
uelli capillos capitis mei,& barbæ,& ſedi
4 mœrẽs. *Conuenerunt autẽ ad me omnes
qui timebant verbum Dei Iſrael pro tranſ
greſsione eorum qui de captiuitate vene-
Brant; & ego ſedebã triſtis vſque ad ſacrifi-
5 cium veſpertinum. *Et in ſacrificio veſper-
tino ſurrexi de afflictione mea,& ſciſſo pal
lio & tunica, curuaui genua mea, & expan
6 di manus meas ad dñm Deum meum, *Et
dixi: Deus meus,cõfundor & erubeſco leua-
re faciem meam ad te, quoniã iniqtates
noſtrę multiplicatę ſunt ſup caput noſtrũ,
& delicta noſtra creuerunt vſq; ad cælum,
7 *à diebus patrum noſtrorũ. Sed & noſipſi
peccauimus grauiter vſq; ad diẽ hãc, & in
iniq tatibus noſtris traditi ſumus ipſi &re-
ges noſtri, & ſacerdotes noſtri in manũ re-
gũ terrarũ,& in gladiũ,& in captiuitatẽ,&
C in rapinã & in cõfuſionem vultus,ſicut &
8 die hac. *Et nunc quaſi ad parũ & momẽ-
tũ facta eſt dep̃catio noſtra apud Dominũ
Deũ noſtrũ,vt dimitteretur nobis reliqæ,
& daretur nobis paxill' in loco ſancto ei',
& illuminaret oculos noſtros Deus noſter,
& daret nobis vitã modicã ĩ ſeruitute nr̃a:

*Et venimus in Hieruſalem, et ſedimus ibi 32
diebus tribus.
*Et die quartà appoſuimus argentum et au- 33
rum & vaſa in domo Dei noſtri ſuper manum
Marimoth filij Vria ſacerdotis , & cum eo E-
leazar filius Phinees, & cum eis Ioſabab filius
Jeſu, & Noadia filius Baania Leuitæ:
*In numero & in pondere omnia , & de- 34
ſcriptum eſt omne pondus. In tempore illo
*Qui venerunt de captiuitate filij tranſmi- 35
grationis, obtulerũt holocauſtomata Deo Iſrael,
vitulos duodecim pro omni Iſrael , arietes no-
naginta ſex , agnos ſeptuaginta ſeptem , hircos
pro peccato duodecĩ, omnia holocauſta Domino.
*Et dederunt edictum regis procuratoribus 36
regis & ducibus trans flumen. & eleuauerunt
populum & domum Dei.

CAP. IX.

ET poſtquàm completa ſunt hæc, acceſſerunt 1
ad me principes, dicentes: Non ſeparati ſunt
populus Iſrael & Sacerdotes & Leuitæ à po-
pulis terrarum in abominationibus eorum, Cha-
nanei, Eththi, Pherezi, Jebuſi, Ammoni, Moabi,
Moſri & Amorri:
*Qui acceperunt de filiabus eorum ſibi & 2
filiis ſuis. & commixtum eſt ſemen ſanctum in
populis terrarum. & manus principum & im-
peratorum in tranſgreſſione iſta in principio.
*Et poſtquàm audiui ſermonem iſtum, ſcidi 3
veſtimenta mea & tunicam meam , & euelle-
bam capillos capitis mei , & à barba mea, &
ſedi quieſcens.
*Et conuenerunt ad me omnis tremens ſer- 4
monem Dei Iſrael in tranſgreſſione tranſmi-
grationis. & ego ſedens quieſcebam uſque ad
ſacrificium veſpertinum.
*Et in ſacrificio veſpertino ſurrexi de af- 5
flictione mea. & cùm ſcinderem ego veſtimen-
ta mea & tunicam meam , & inclino ſuper ge-
nua mea, & extẽdo manus meas ad Dominum
Deum meum:
*Et dixi: Domine, confuſus ſum, et erubui 6
leuare, Deus meus, faciem meam ad te: quoniam
iniquitates noſtræ multiplicatæ ſunt ſuper ca-
put noſtrum, & delicta noſtra creuerunt uſque
ad cælum: *A diebus patrum noſtrorum ſu- 7
mus in delicto magno uſque ad diem hanc . &
iniquitatibus noſtris traditi ſumus nos et reges
noſtri, & ſacerdotes noſtri in manibus regũ gen
tium in gladio & in captiuitate, in rapina et in
confuſione vultus noſtri, ſicut dies hæc.
*Et nunc quaſi parum manſuefactus eſt no- 8
bis Dominus Deus noſter, vt dimitteret nos in
ſalutem , & daret nobis firmamentum in loco
ſanctificationis eius , vt illuminaret oculos no-
ſtros, et daret vitam modicã in ſeruitute noſtra:

ESDRAS.

32 * καὶ ἤλθομεν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐκεῖ
33 ἡμέρας τρεῖς. * καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τεταρτῃ ἐστήμεσεν
τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
ἡμῶν διὰ χεῖρος μαριμὼθ υἱοῦ οὐρία τοῦ ἱερέως, καὶ μετ'
αὐτοῦ ἐλεάζαρ υἱὸς φινεές, καὶ μετ' αὐτῶν ἰωσαβὰθ υἱὸς ἰη-
34 σοῦ, καὶ νωαδία υἱὸς βαανία ④ λευῖται, * ἐν ἀριθμῷ
καὶ ἐν σταθμῷ τὰ πάντα, καὶ ἐγράφησαν ὁ σταθμός. ἐν
35 τῷ καιρῷ ἐκείνῳ * ④ ἐλθόντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας
υἱοὶ τῆς παροικίας, προσηνέγκαν ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ
ἰσραήλ, μόσχοις δώδεκα ὑπὲρ παντὸς ἰσραήλ, κριοὺς ἐν-
ενηκοντὰ ἕξ, ἀμνοὺς ἑβδομηκονταεπτά, χιμαίρους ὑπὲρ ἁ-
μαρτίας δώδεκα, τὰ πάντα ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ.
36 * καὶ ἔδωκαν τὸ νόμισμα τοῦ βασιλέως τοῖς διοικηταῖς
τοῦ βασιλέως καὶ ἐπάρχοις πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἐδό-
ξασαν τὸν λαὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

Θ'.

1 * Καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα, ἤγγισάν μοι οἱ ④ ἄρχον-
τες λέγοντες· οὐκ ἐχωρίσθησαν ὁ λαὸς ἰσραὴλ καὶ ④ ἱε-
ρεῖς καὶ ④ λευῖται ἀπὸ λαῶν τῶν γαιῶν ἐν τοῖς βδελύγ-
μασιν αὐτῶν τοῦ χαναναίου, ὁ ἐθθί, ὁ φερεζί, ὁ ἰεβουσί, ὁ ἀμ-
2 μωνί, ὁ μωαβί, ὁ μώσελ καὶ ὁ ἀμορραί· * οἱ ἔλαβον ἀ-
πὸ θυγατέρων αὐτῶν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. καὶ συνε-
μίγη τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον ἐν λαοῖς τῶν γαιῶν. καὶ χεὶς τῶν
ἀρχόντων ⓒ τῶν σεσαπτῶν ἐν τῇ ἀσωθεσίᾳ ταύτῃ ἐν ἀρ-
3 χῇ. * καὶ ὡς ἤκουσα τὸν λόγον τοῦτον, διέρρηξα τὰ ἱμα-
τιά μου ⓒ τὸν ποδύτην μου καὶ ἔπλον τὰς τρίχας τῆς
κεφαλῆς μου καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνός μου, καὶ ἐκαθήμην
4 ἠρεμάζων. * καὶ συνήχθησάν πρός με πᾶς ὁ σύντεγ-
μα ⓒ λόγου θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ ἀσωθεσίᾳ τῆς ἀποικίας.
κἀγὼ καθήμενος ἠρεμάζον ἕως τ' θυσίας τῆς ἑσπερινῆς.
5 * ⓒ ἐν θυσίᾳ τῇ ἑσπερινῇ δύεσιν ἀπὸ τ' ταπεινώσεώς
μου. καὶ ἐν τῷ διαρρῆξαί με τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὸν ποδύ-
την μου, καὶ κλίνω ἐπὶ τὰ γόνατά μου, καὶ ἐκπετάζω
τὰς χεῖράς μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου·
6 * καὶ εἶπα, κύριε ἠσχύνθην καὶ ἐντετρόπην τοῦ ὑψῶ-
σαι τὸ πρόσωπόν μου πρὸς σέ, ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡ-
μῶν ἐπλεονάσθησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, καὶ αἱ πλημ-
μέλειαι ἡμῶν ἐμεγαλύνθησαν ἕως τοῦ οὐρανοῦ·
7 * ἀπὸ ἡμερῶν πατέρων ἡμῶν ἐσμὲν ἐν πλημμελείᾳ
μεγάλῃ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν
παρεδόθημεν ἡμεῖς καὶ ② βασιλεῖς ἡμῶν καὶ ④ ἱερεῖς
ἡμῶν ἐν χερσὶ βασιλέων ἐθνῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν αἰχ-
μαλωσίᾳ, καὶ ἐν ἁρπαγῇ, ⓒ ἐν αἰσχύνῃ προσώπου ἡμῶν,
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
8 * καὶ νῦν ὡς βραχὺ ἐπῆλθέν ⓒ ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς
ἡμῶν τοῦ καταλιπεῖν ἡμᾶς εἰς σωτηρίαν, καὶ δοῦναι ἡμῖν
στήριγμα ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ τοῦ φωτίσαι ὀφθαλ
μοὺς ἡμῶν, καὶ δοῦναι ζωοποίησιν μικρὰν ἐν τῇ δουλείᾳ
ἡμῶν·

9 * כִּי־עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדָּתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ
וַיֵּט־עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס לָתֵת־לָנוּ מְחַיֶּה
לְרוֹמֵם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת־חָרְבֹתָיו
וְלָתֵת לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃
10 * וְעַתָּה מַה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עָזַבְנוּ
מִצְוֹתֶיךָ׃
11 * אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְיַד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לָרֶשֶׁת אֹתָהּ הִיא בְנִדַּת
עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְאוּהָ מִפֶּה־
אֶל־פֶּה בְּטֻמְאָתָם׃
12 * וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ לִבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם
אַל־תִּשְׂאוּ לִבְנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרְשׁוּ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם
עַד־עוֹלָם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ וַאֲכַלְתֶּם אֶת־טוּב הָאָרֶץ
וְהוֹרַשְׁתֶּם לִבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃
13 * וְאַחֲרֵי כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים
וּבְאַשְׁמָתֵנוּ הַגְּדֹלָה כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ לְמַטָּה
מֵעֲוֹנֹתֵינוּ וְנָתַתָּה לָנוּ פְּלֵיטָה כָּזֹאת׃
14 * הֲנָשׁוּב לְהָפֵר מִצְוֹתֶיךָ וְלִהְתֹחַתֵּן בְּעַמֵּי
הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הֲתֶאֱנַף־בָּנוּ עַד־כַּלֵּה לְאֵין
שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה׃
15 * יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ
פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּנוּ לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין
לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת׃

יוד

1 * וּכְהִתְפַּלֵּל עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי
בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב־מְאֹד
אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְיִלָּדִים כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה־
בֶכִי׃
2 * וַיַּעַן שְׁכַנְיָה־בֶן־יְחִיאֵל מִבְּנֵי עֵילָם וַיֹּאמֶר
לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ בֵּאלֹהֵינוּ וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת
מֵעַמֵּי־הָאָרֶץ וְעַתָּה־יֵשׁ־מִקְוֶה לְיִשְׂרָאֵל עַל־
זֹאת׃
3 * וְעַתָּה נִכְרְתָה־בְרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל־נָשִׁים
וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ
וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃ 4 * קוּם כִּי־עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ
עִמָּךְ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃

9 * Quia serui sumus, & in seruitute nostra non dereliquit nos Deus noster, & inclinauit super nos misericordiam coram rege Persarum, vt daret nobis vitã, & sublimaret domum Dei nostri, & extrueret solitudines eius, & daret nobis sæpe in Iuda & Hierusalem.
10 * Et nunc quid dicemus Domine Deus noster post hæc? Quia dereliquimus man-
11 data tua, * Quæ præcepisti in manu seruorum tuorum Prophetarum, dicés: Terra ad quam vos ingredimini vt possideatis eam, terra immunda est, iuxta immunditiam populorum cæterarumque terrarum abominationibus eorum, qui reple-
D uerunt eam ab ore vsque ad os coinquina-
12 tione sua. * Nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum, & filias eorum ne accipiatis filiis vestris: & non quæratis pacem eorum & prosperitatem eorum vsque in ęternum, vt confortemini & comedatis quę bona sunt terræ, & hæredes habeatis filios vestros vsque in seculum.
13 * Et post omnia quæ venerunt super nos in operibus nostris pessimis, & in delicto nostro magno, quia tu Deus noster liberasti nos de iniquitate nostra, & dedisti nobis salutem sicut est hodie:
14 * Vt non conuerteremur, & irrita faceremus mandata tua, neq; matrimonia iungeremus cum populis abominationum istarum. Nunquid iratus es nobis vsque ad cõsummationem, ne dimitteres nobis reliquias ad salutem?
15 * Domine Deus Israel iustus es tu, quoniam derelicti sumus qui saluaremur sicut die hac. Ecce coram te sumus in delicto nostro. Non enim stari potest coram te super hoc.

CAP. X.

1 SIc ergo orante Esdra & implorante eo, &
A flente & iacente ante templum Dei, collectus est ad eum de Israel cœtus grandis nimis virorum & mulierum & puerorum.
2 & fleuit populus multo fletu. * Et respondit Sechenias filius Iehihel de filiis Helá, & dixit Esdræ: Nos præuaricati sumus in Deum nostrum, & duximus vxores alienigenas de populis terræ. Et nunc si est pœnitentia in Israel super hoc, * Percutiamus
3 fœdus cum Deo nostro, vt proiiciamus vniuersas vxores, & eos qui de his nati sunt. iuxta voluntatem Domini, & eorum qui tenent præceptum Dñi Dei nostri, secun-
4 dùm legem fiat. * Surge, tuũ est discernere, nosq; erimus tecum. confortare & fac.

9 * *Quia serui sumus. & in seruitute nostra non dereliquit nos Dominus Deus noster: et inclinauit super nos misericordiam coram regibus Persarum, vt darent nobis viuificationem vt sublimarent ipsi domum Dei nostri, & erigerẽt deserta eius, & darent nobis sepem in Iuda & Hierusalem.*
10 * *Et nunc quid dicemus Deus noster post hoc? quoniam dereliquimus præcepta tua,*
11 * *Quæ dedisti nobis in manu seruorum tuorum prophetarum, dicens: Terra in quam ingredimini ibi vt hæreditetis eam, terra commota est in commotione populorum terrarum, abominationibus eorum, quibus repleuerunt eam ab ore in os in immunditiis eorum.*
12 * *Et nunc filias vestras non detis filiis eorum, & à filiabus eorum ne accipiatis filiis vestris: & ne quæratis pacem eorum & bonum eorum vsque in æternum, vt confortemini & comedatis bona terræ, & per sortem diuidatis filiis vestris vsque in æternum.*
13 * *Et post omne quod venit super nos in operibus nostris prauis & in delicto nostro magno, quia tu Deus noster leuauisti nostras iniquitates, & dedisti nobis salutem:*
14 * *Quòd conuersi sumus dissipare mandata tua, & matrimonia iungere cum populis terrarum istarum. nunquid irritatus es in nobis vsque in consummationem ne esset reliquum & saluum?*
15 * *Domine Deus Israel iustus tu, quoniam relicti sumus salui sicut dies hæc. Ecce nos omnes coram te in delictis nostris, quia non est stare coram te super hoc.*

CAP. X.

1 * *ET postquàm orauit Esdras, et postquàm concionatus est plorans & cadens coram domo Dei, collecti sunt ad eum de Israel cœtus multus nimis, viri & mulieres & adolescentuli. quia fletu magno fleuit populus.*
2 * *Et respondit Sechenias filius Jeiel de filiis Elam, & dixit Esdra: Nos præuaricati sumus in Deum nostrum, & duximus vxores alienas de populis terræ. & nunc est spes Israel super hoc.*
3 * *Et nunc percutiamus fœdus Deo nostro ad educendum omnes mulieres & genita ex eis in consilio Domini, & eorum qui timent in mandatis Dei nostri, & sicut lex, fiat.*
4 * *Surge: quia super te verbum, & nos tecum: confortare & fac.*

9 * ὅτι δοῦλοι ἐσμὲν. καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν οὐκ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔκλινεν ἐφ' ἡμᾶς ἔλεος ἐνώπιον βασιλέων περσῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ζωοποίησιν τοῦ ὑψῶσαι αὐτοὺς τὸν οἶκον θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἀναστῆσαι τὰ ἔρημα αὐτοῦ, καὶ τοῦ δοῦναι ἡμῖν φραγμὸν ἐν ἰούδα καὶ ἱερουσαλήμ.
10 * καὶ νῦν τί εἴπωμεν ὁ θεὸς ἡμῶν μετὰ τοῦτο; ὅτι ἐγκατελίπομεν τὰς ἐντολάς σου,
11 * ἃς ἔδωκας ἡμῖν ἐν χειρὶ τῶν δούλων σου τῶν προφητῶν λέγων, ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν, γῆ μετακινουμένη ἐστὶν ἐν μετακινήσει λαῶν τῶν γαιῶν βδελύγμασιν αὐτῶν, ὧν ἔπλησαν αὐτὴν ἀπὸ στόματος ἕως στόματος ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν.
12 * καὶ νῦν τὰς θυγατέρας ὑμῶν μὴ δῶσιν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν μὴ λάβητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκζητήσητε εἰρηνεῦσαι αὐτοῖς καὶ ἀγαθὸν αὐτῶν ἕως αἰῶνος, ὅπως ἐνισχύσητε καὶ φάγητε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ κληροδοθήσητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν ἕως αἰῶνος.
13 * καὶ μετὰ πάντων τῶν ἐρχομένων ἐφ' ἡμᾶς ἐν ποιήμασιν ἡμῶν τοῖς πονηροῖς καὶ ἐν πλημμελείᾳ ἡμῶν τῇ μεγάλῃ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκούφισας ἡμῶν τὰς ἀνομίας, καὶ ἔδωκας ἡμῖν σωτηρίαν·
14 * ὅτι ἐπεστρέψαμεν διασκεδάσαι τὰς ἐντολάς σου, καὶ συναγαμεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν τούτων. μὴ πρόσεχε θυμῷ σου ἐν ἡμῖν ἕως συντελείας τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατάλειμμα καὶ διασῳζόμενον.
15 * κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ δίκαιος σύ, ὅτι κατελείφθημεν διασῳζόμενοι ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἰδοὺ ἡμεῖς πάντες ἐναντίον σου ἐν πλημμελείαις ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν φυγὴ ἐνώπιόν σου ἐπὶ τούτῳ.

ι'.

1 * Καὶ ὡς προσηύξατο ἔσδρας καὶ ὡς ἐξηγόρευσε κλαίων καὶ προσπίπτων ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ, συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἰσραὴλ ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα, ἀνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι· ὅτι κλαυθμῷ μεγάλῳ ἔκλαυσεν ὁ λαός.
2 * καὶ ἀπεκρίθη σεχενίας υἱὸς ιειὴλ ἀπὸ υἱῶν ηλάμ, καὶ εἶπε τῷ ἔσδρα, ἡμεῖς ἠθετήσαμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν γυναῖκας ἀλλοτρίας ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς. καὶ νῦν ἔστιν ἐλπὶς τῷ ἰσραὴλ ἐπὶ τούτῳ·
3 * καὶ νῦν διαθώμεθα διαθήκην τῷ θεῷ ἡμῶν ἐξαποστεῖλαι πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ γενήματα ἐξ αὐτῶν ἐν βουλῇ κυρίου, καὶ τῶν τρεμόντων ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος, γενηθήτω.
4 * ἀνάστηθι· ὅτι ἐπὶ σὲ τὸ ῥῆμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ· κραταιοῦ καὶ ποίησον.

5 * וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת־שָׂרֵי חַבַּהֲנִים הַלְוִיִּם
וְכָל־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ׃
6 * וַיָּקָם עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ אֶל־
לִשְׁכַּת יְהוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ שָׁם לֶחֶם לֹא־אָכַל
וּמַיִם לֹא־שָׁתָה כִּי מִתְאַבֵּל עַל־מַעַל הַגּוֹלָה׃
7 * וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה וִירוּשָׁלַם לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה
לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלָם׃
8 * וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים כַּעֲצַת
הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יֶחֱרַם כָּל־רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל
מִקְּהַל הַגּוֹלָה׃
9 * וַיִּקָּבְצוּ כָל־אַנְשֵׁי־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְרוּשָׁלַם
לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הוּא חֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי בְּעֶשְׂרִים
בַּחֹדֶשׁ וַיֵּשְׁבוּ כָל־הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים
מַרְעִידִים עַל־הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים׃
10 * וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם מְעַלְתֶּם
וַתֹּשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף עַל־אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל׃
11 * וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם
וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וּמִן־הַנָּשִׁים
הַנָּכְרִיּוֹת׃
12 * וַיַּעֲנוּ כָל־הַקָּהָל וַיֹּאמְרוּ קוֹל גָּדוֹל כֵּן כִּדְבָרְךָ
עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת׃
13 * אֲבָל הָעָם רַבִּים וְהָעֵת גְּשָׁמִים וְאֵין כֹּחַ לַעֲמוֹד
בַּחוּץ וְהַמְּלָאכָה לֹא־לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם כִּי־
הִרְבִּינוּ לִפְשֹׁעַ בַּדָּבָר הַזֶּה׃
14 * יַעַמְדוּ־נָא שָׂרֵינוּ לְכָל־הַקָּהָל וְכֹל אֲשֶׁר בְּעָרֵינוּ
הַהשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת יָבֹא לְעִתִּים מְזֻמָּנִים וְעִמָּהֶם
זִקְנֵי־עִיר וָעִיר וְשֹׁפְטֵיהָ עַד לְהָשִׁיב חֲרוֹן אַף־
אֱלֹהֵינוּ מִמֶּנּוּ עַד לַדָּבָר הַזֶּה׃
15 * אַךְ יוֹנָתָן בֶּן־עֲשָׂהאֵל וְיַחְזְיָה בֶן־תִּקְוָה עָמְדוּ
עַל־זֹאת וּמְשֻׁלָּם וְשַׁבְּתַי הַלֵּוִי עָזָרוּם׃
16 * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי הַגּוֹלָה וַיִּבָּדְלוּ עֶזְרָא הַכֹּהֵן
אַנְשֵׁים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְבֵית אֲבֹתָם וְכֻלָּם בְּשֵׁמוֹת
וַיֵּשְׁבוּ בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי לְדָרְוֹשׁ הַדָּבָר׃
17 * וַיְכַלּוּ בְכָל אַנְשֵׁים הַהשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת עַד
יוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃
18 * וַיִּמָּצְאוּ מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ נָשִׁים
נָכְרִיּוֹת מִבְּנֵי יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו מַעֲשֵׂיָה׃
וְאֶלִיעֶזֶר וְיָרִיב וְגְדַלְיָה׃

5 * Surrexit ergo Esdras, & adiurauit principes Sacerdotum & Leuitarum & omnẽ Israel, vt facerent secundùm verbum hoc.
6 & iurauerunt. * Et surrexit Esdras ante domum Dei, & abiit ad cubiculum Iohãnan filij Eliasib, & ingressus est illuc. Panẽ non comedit, & aquá non bibit. lugebat enim transgressionem eorum qui venerant de captiuitate. * Et missa est vox
B 7 in Iuda & in Hierusalem omnibus filiis transmigrationis, vt congregarentur in
8 Hierusalem: * Et omnis qui non venerit in tribus diebus, iuxta consilium principũ & seniorum, auferetur vniuersa substantia eius, & ipse abiicietur de cœtu transmi-
9 grationis. * Conuenerunt igitur omnes viri Iuda & Beniamin in Hierusalem tribus diebus, ipse est mẽsis nonus vicesima die mensis: & sedit omnis populus in platea domus Dei, trementes pro peccato &
10 pluuiis. * Et surrexit Esdras sacerdos, & dixit ad eos: Vos transgressi estis, & duxistis vxores alienigenas, vt adderetis super
11 delictum Israel. * Et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, & facite placitum eius, & separamini à populis terræ, & ab vxoribus alienige-
12 nis. * Et respondit vniuersa multitudo, dixitq; voce magna: Iuxta verbum tuum
13 ad nos, sic fiat. * Veruntamen quia populus multus est, & tempus pluuiæ, & non sustinemus stare foris, & opus non est diei vnius vel duorũ, vehementer quippe pec-
14 cauimus in sermone isto: * Constituantur principes in vniuersa multitudine, & omnes in ciuitatibus nostris, qui duxerunt vxores alienigenas, veniãt in temporibus statutis, & cum his seniores per ciuitatem in ciuitatẽ & iudices eius, donec auertatur ira Dei nostri à nobis super peccato hoc.
15 * Igitur Ionathan filius Asahel, & Iaazia filius Thecue steterunt super hoc, & Mosollam & Sebachi Leuites adiuuerunt
16 eos. * Feceruntque sic filij transmigrationis. Et abierunt Esdras sacerdos, &
C viri principes familiarum in domos patrum suorum, & omnes per nomina sua, & sederunt in die primo mensis decimi vt quærerent rem.
17 * Et consummati sunt omnes viri qui duxerunt vxores alienigenas vsque ad diẽ primam mensis primi:
18 * Et inuenti sunt de filiis Sacerdotũ qui duxerunt vxores alienigenas; de filiis Iosue filij Iosedech & fratres eius, Maasia, & Eliezer, & Iarib, & Godolia.

5 * Et surrexit Esdras, & adiurauit principes Sacerdotum & Leuitas & omnem Israel, vt facerent secundum verbum hoc. et iurauerunt.
6 * Et surrexit Esdras à facie domus Dei, & abijt in gazophylacium Joanan filij Elisub, & mansit ibi. Panem non comedit, & aquam nõ bibit; quoniam lugebat super transgressione transmigrationis.
7 * Et miserunt vocem in Juda & in Hierusalem omnibus filiis transmigrationis, vt congregarentur in Hierusalem.
8 * Omnis qui non venerit in tribus diebus, quemadmodum consilium principum & seniorum, anathematizabitur omnis substantia eius, & ipse abijcietur de cœtu transmigrationis.
9 * Et congregati sunt omnes viri Juda & Beniamin in Hierusalem in tribus diebus, ipse mensis nonus. in vicesima mensis sedit omnis populus in platea domus Dei in tremore pro verbo, & ab hyeme.
10 * Et surrexit Esdras sacerdos, & dixit ad eos: Vos transgressi estis, & duxistis vxores alienas, vt adderetis super delictum Israel.
11 * Et nunc date laudem Domino Deo patrum nostrorum, & facite placitum coram eo, & separamini à populis terræ, & ab vxoribus alienis.
12 * Et responderunt omnis congregatio voce magna, & dixerunt: Juxta sermones tuos quos dixisti, sic faciemus:
13 * Sed populus multus, & tempus hyemale, & non est potentia stare foris. & opus non in diem vnum neque duos, quoniam multiplicauimus iniustè facere in verbo hoc.
14 * Constituantur iam principes nostri vniuersæ multitudini, & omnibus qui in ciuitatibus nostris, qui duxit vxores alienas, veniant in temporibus à statutis: & cum eis seniores ciuitatis & ciuitatis iudices, vt auertant iram furoris Dei nostri à nobis pro verbo hoc.
15 * Veruntamen Ionathan filius Asael, et Iaxias filius Thecue mecum, & Messolam & Sabathai Leuites adiuuerunt eos.
16 * Et fecerunt sic filij transmigrationis. & missi sunt Esdras sacerdos & viri principes familiarum domorum, & omnes in nominibus. quia reuersi sunt in die vna mensis decimi, vt quærerent verbum.
17 * Et finierunt in omnibus viris qui duxerunt vxores alienas, vsque ad diem vnam mensis primi.
18 * Et inuenti sunt de filiis Sacerdotum qui duxerunt vxores alienas, de filiis Jesu filij Josedec fratres eius, Maasia, & Eliezer, & Iarib & Gadalias.

5 * καὶ ἀνέστη Ἔσδρας καὶ ὥρκισε τοὺς ἀρχοντας τῶν ἱερέων καὶ Λευίτας καὶ πάντα Ἰσραήλ, τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ὤμοσαν.
6 * καὶ ἀνέστη Ἔσδρας ἀπὸ προσώπου οἴκου θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς γαζοφυλάκιον Ἰωανὰν υἱοῦ Ἐλιοὺδ καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. ἄρτον οὐκ ἔφαγε καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν, ὅτι ἐπένθει ἐπὶ τῇ ἀσυνθεσίᾳ τῆς ἀποικίας.
7 * καὶ παρῆλθεν φωνὴν ἐν Ἰούδᾳ καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ πᾶσι τοῖς υἱοῖς τῆς ἀποικίας τοῦ συναθροισθῆναι εἰς Ἱερουσαλήμ.
8 * πᾶς ὃς ἂν μὴ ἔλθῃ εἰς τρεῖς ἡμέρας ὡς ἂν ἡ βουλὴ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, διαθεματισθήσεται πᾶσα ἡ ὑπαρξις αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς διασαλήσεται ἀπὸ ἐκκλησίας τῆς ἀποικίας.
9 * καὶ συνήχθησαν πάντες ἄνδρες Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας, ἔστι ὁ μὴν ὁ ἔνατος. ἐν τῇ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐκάθισε πᾶς ὁ λαὸς ἐν πλατείᾳ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν τρόμῳ αἰτίᾳ τοῦ ῥήματος, καὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος.
10 * καὶ ἀνέστη Ἔσδρας ὁ ἱερεύς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἠσυνθετήκατε, καὶ ἐκαθίσατε γυναῖκας ἀλλοτρίας τοῦ προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡμιμέλειαν Ἰσραήλ.
11 * καὶ νῦν δότε αἴνεσιν κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ποιήσατε τὸ θέλημα ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ διασαλήτε ἀπὸ λαῶν τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ γυναικῶν τῶν ἀλλοτρίων.
12 * καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπον, κατὰ τοὺς λόγους οὓς ἐφθέγξω ἡμῖν ποιήσομεν.
13 * ἀλλὰ ὁ λαὸς πολύς, καιρὸς χειμερινός, καὶ οὐκ ἔστι δυνάμις στῆναι ἔξω. καὶ τὸ ἔργον οὐκ εἰς ἡμέραν μίαν οὐδὲ δύο, ὅτι ἐπληθύναμεν καὶ ἠσυνήκαμεν ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ.
14 * στήτωσαν δὴ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν πόλεσιν ἡμῶν, ὃς ἐκάθισεν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἐλθέτωσαν εἰς καιροὺς ἀπὸ Ζ̅ Ν̅ Δ̅ ἀγῶν. καὶ μετ' αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι πόλεως καὶ πόλεως κριταὶ τοῦ ἀποστρέψαι ὀργὴν θυμοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀφ' ἡμῶν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.
15 * πλὴν Ἰωνάθαν υἱὸς Ἀσαὴλ καὶ Ἰαζίας υἱὸς Θεκουὲ μετ' ἐμοῦ, καὶ μεσολὰμ καὶ Σαβαθαὶ ὁ Λευίτης διήλαμεν αὐτοῖς.
16 καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας. καὶ διεξάλησεν ἑαυτῷ Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν τῶν οἴκων καὶ πάντες ἐν ὀνόματι. ὅτι ἐπέστρεψεν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου ἐκζητῆσαι τὸ ῥῆμα.
17 * καὶ ἐτέλεσαν ἐν πᾶσιν τοῖς ἀνδράσιν οἱ συναθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἕως ἡμέρας μιᾶς τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.
18 * καὶ εὑρέθησαν ἀπὸ υἱῶν τῶν ἱερέων οἱ συναθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἀπὸ υἱῶν ἰησοῦ υἱοῦ ἰωσεδὲκ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μαασία καὶ ἐλιέζες καὶ ιαριὲ καὶ γαδαλίας.

15 * וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשָׁמִים אֵיל־צֹאן עַל־אַשְׁמָתָם׃

20 * וּמִבְּנֵי אִמֵּר חֲנָנִי וּזְבַדְיָה׃

21 * וּמִבְּנֵי חָרִם מַעֲשִׂיָּה וְאֵלִיָּה וּשְׁמַעְיָה וִיחִיאֵל וְעֻזִּיָּה׃

22 * וּמִבְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלְיוֹעֵינַי מַעֲשִׂיָּה יִשְׁמָעֵאל נְתַנְאֵל יוֹזָבָד וְאֶלְעָשָׂה׃

23 * וּמִן־הַלְוִיִּם יוֹזָבָד וְשִׁמְעִי וְקֵלָיָה הוּא קְלִיטָא פְּתַחְיָה יְהוּדָה וְאֱלִיעֶזֶר׃

24 * וּמִן־הַמְשֹׁרְרִים אֶלְיָשִׁיב וּמִן־הַשֹּׁעֲרִים שַׁלֻּם וְטֶלֶם וְאוּרִי׃

25 * וּמִיִּשְׂרָאֵל מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ רַמְיָה וְיִזִּיָּה וּמַלְכִּיָּה וּמִיָּמִן וְאֶלְעָזָר וּמַלְכִּיָּה וּבְנָיָה׃

26 * וּמִבְּנֵי עֵילָם מַתַּנְיָה זְכַרְיָה וְיחִיאֵל וַעַבְדִּי וְירֵמוֹת וְאֵלִיָּה׃

27 * וּמִבְּנֵי זַתּוּא אֶלְיוֹעֵינַי אֶלְיָשִׁיב מַתַּנְיָה וְירֵמוֹת וְזָבָד וַעֲזִיזָא׃

28 * וּמִבְּנֵי בֵבַי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה זַבַּי עַתְלָי׃

29 * וּמִבְּנֵי בָנִי מְשֻׁלָּם מַלּוּךְ וַעֲדָיָה יָשׁוּב וּשְׁאָל יְרָמוֹת׃

30 * וּמִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב עַדְנָא וּכְלָל בְּנָיָה מַעֲשִׂיָּה מַתַּנְיָה בְּצַלְאֵל וּבִנּוּי וּמְנַשֶּׁה׃

31 * וּבְנֵי חָרִם אֶלִיעֶזֶר יִשִּׁיָּה מַלְכִּיָּה שְׁמַעְיָה שִׁמְעוֹן׃

32 * בִּנְיָמִן מַלּוּךְ שְׁמַרְיָה׃

33 * מִבְּנֵי חָשֻׁם מַתְּתַי מַתַּתָּה זָבָד אֱלִיפֶלֶט יְרֵמַי מְנַשֶּׁה שִׁמְעִי׃

34 * מִבְּנֵי בָנִי מַעֲדַי עַמְרָם וְאוּאֵל׃

35 * בְּנָיָה בְּדְיָה קְלוּהִי׃

36 * וַנִּיָּה מְרֵמוֹת אֶלְיָשִׁיב׃

37 * מַתַּנְיָה מַתְּנַי וְיַעֲשָׂו׃

38 * וּבָנִי וּבִנּוּי שִׁמְעִי׃

39 * וְשֶׁלֶמְיָה וְנָתָן וַעֲדָיָה׃

40 * מַכְנַדְבַּי שָׁשַׁי שָׂרָי׃

41 * עַזַרְאֵל וְשֶׁלֶמְיָהוּ שְׁמַרְיָה׃ * שַׁלּוּם אֲמַרְיָה

42 יוֹסֵף׃ * מִבְּנֵי נְבוֹ יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד זְבִינָא יַדּוֹ

43 וְיוֹאֵל בְּנָיָה׃ * כָּל־אֵלֶּה נָשְׂאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וַיֵּשׁ

44 מֵהֶם נָשִׁים וַיָּשִׂימוּ בָּנִים׃

19 * Et dederunt manus suas vt eiicerent vxores suas, & pro delicto suo arietem de ouibus offerrent.

20 *Et de filiis Emmer, Annani & Zebedia.

21 *Et de filiis Serim, Masia, & Helia, & Semeia, Iehiel, & Ozias.

22 * Et de filiis Phessur, Elioenai, Maasia, Hismael, Nathanael, Iosabeth, & Helesa.

23 * Et de filiis Leuitarum, Iosabeth, & Semei, & Celaia, ipse est Calitha, Phathaia, Iuda & Eliezer.

24 * Et de Cantoribus, Eliasub; & de Ianitoribus, Sellum & Thelem & Vri.

25 * Et ex Israel, de filiis Pharos Remeia, & Iezia, & Melhia, & Miamin, & Eliezer, & Melchia & Banea.

26 * Et de filiis Helam, Mathania, Zacharias, & Iehihel, & Abdi, & Rimoth, & Helia.

27 * Et de filiis Zethua, Elioenai, Eliasib, Nathania, & Hierimuth, & Zabeth, & D Aziza.

28 * Et de filiis Bebai, Iohannan, Anania, Zabbai, Athalai.

29 * Et de filiis Beni, Mosollam, & Melluch, & Adaia, Iasub, & Saal, & Ramoth:

30 * Et de filiis Phetmoab, Edna, & Chalaai, Banaias & Maasias, Mathanias, Beselehel, Bennui & Manasse.

31 * Et de filiis Erem, Eliezer, Iesue, Melchias, Semeias, Symeon,

32 * Beniamin, Maloch, Samarias.

33 * Et de filiis Asom, Mathanai, Mathet, Azabeth, Elpheleth, Iermai, Manasses, Semei.

34 * De filiis Bani, Maaddi, Amrã & Huel,

35 * Baneas & Badaias, Cheliau,

36 * Bannia; Marimuth, & Eliasib,

37 * Mathanias, Mathanai & Iasi,

38 * Et Bani & Bennui, Semei,

39 * Et Salmias, & Nathan, & Adaias,

40 * Mechnedabai, Syfai, Sarai,

41 * Ezrel, & Selemau, & Semeria,

42 * Sellum, Amaria, Ioseph.

43 * De filiis Nebui, Ahiel, Mathathias, Zabet, Zabina, Ieddu, & Iohel, & Banai.

44 * Omnes hi acceperant vxores alienigenas, & fuerunt ex eis mulieres quæ pepererant filios.

תם ספר עזרא

19 * *Et dederunt manum suam vt eijcerent vxores suas, et delicti arietem ex ouibus pro delicto suo.*

20 * *Et de filiis Emmer, Anania & Zabdia.*

21 * *Et de filiis Eram, Maasia, & Elia, et Samaria, & Jeiel, & Ozias.*

22 * *Et de filiis Phasur, Elionai, Maasia, Ismael, & Nathanael, & Iozabad & Elasa.*

23 * *Et de Leuitis, Jozabab, & Semei, & Colia, ipse Colitas, & Chetheia, & Iudas, & Eliezer.*

24 * *Et de Cantoribus, Eliasab, & de Janitoribus Solen, et Tellen et Urias.*

25 * *Et de Israel de filiis Phoros, Ramia, & Azia, & Melchia, & Meimin, & Eleazar, & Melchias & Baneas.*

26 * *Et de filiis Elam, Matthanias, & Zacharias, & Jaiel, & Abdias, & Hierimoth, & Elia.*

27 * *Et de filiis Zathua, Elionai, Elisub, Mathanai, & Iarmoth, & Zabad & Oziza.*

28 * *Et de filiis Babi, Janan, et Anani, et Zabu & Thalı.*

29 * *Et de filiis Baani, Mosolam, & Maluc, et Adaias, et Iasub, et Saal, et Ramoth.*

30 * *Et de filiis Phaath-Moab, Edne, & Chalel, & Banai, & Maasias, & Matthanias, et Besseleel, et Banui & Manasses.*

31 * *Et de filiis Eram, Eliezer, Jeseia, Melchias, Samai, Semeon,*

32 * *Beniamin, Meluch & Samari.*

33 * *Et de filiis Asem, Matthanai, Matthatha, Zabad, Eliphalet, Hieremi, Manasses & Semei.*

34 * *Et de filiis Bani, Moodias, Amram, Vel,*

35 * *Banai, Badaias, Chelias,*

36 * *Vania, Marimoth, Eliasib,*

37 * *Matthanias & Matthani. & fecerunt*

38 * *Filij Bauni & filij Semei,*

39 * *Et Selemias, & Nathan, & Adaias,*

40 * *Et Machnada, & Sarua & Sesei.*

41 * *Et Esriel, & Selemias, & Samarias,*

42 * *Et Sellum, & Amarias, & Joseph.*

43 * *De filiis Nabu, Ieiel, Matthathias, Zabad, Zebenna, Jadai, Joel & Banaias.*

44 * *Omnes hi acceperant vxores alienas: & sunt autem ex ipsis mulieribus quæ genuerunt ex eis filios.*

19 * καὶ ἔδωκαν χεῖρα αὐτῶν τοῦ ἐξενέγκαι γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ πλημμελείας κριὸν ἐκ προβάτων περὶ πλημμελήσεως αὐτῶν.

20 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἐμμήρ, ἀνανία καὶ ζαβδία.

21 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἠρὰμ, μαασία, καὶ ἐλία καὶ Σαμαρία καὶ ἰεὶηλ, καὶ ὀζίας.

22 * καὶ ἀπὸ υἱῶν φασσοὺρ, ἐλιωναῖ, μαασία, ἰσμαὴλ, καὶ ναθαναὴλ, καὶ ἰωζαβὰδ καὶ ἠλασά.

23 * καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, ἰωσαβὰδ, καὶ Σεμεεί, καὶ κωλία, αὐτὸς κωλίτας, καὶ χεθεία, καὶ ἰούδας καὶ ἐλιέζερ.

24 * καὶ ἀπὸ τῶν ᾀδόντων, ἐλιασάβ. καὶ ἀπὸ τῶν θυρωρῶν Σαλὴμ καὶ τελλὶμ καὶ οὐρίας.

25 * καὶ ἀπὸ ἰσραὴλ ἀπὸ υἱῶν φόρος, ῥαμία καὶ ἀζία, καὶ μελχία, καὶ μειμὶν, καὶ ἐλεάζαρ, καὶ μελχίας, καὶ βανέας.

26 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ηλὰμ, ματθανίας, καὶ ζαχαρίας, καὶ ἰαὴλ, καὶ ἀβδίας, καὶ ἱερεμώθ, καὶ ἠλία.

26 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαθοὺα, ἐλιωναῖ, ἐλιοὺδ, ματθανὰ, καὶ ἰαρμώθ, καὶ ζαβδὰλ καὶ ὀζιζά.

28 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβί, ἰωνὰν, καὶ ἀνανί, καὶ ζαβοὺ καὶ θαλί.

29 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βανί, μοσολὰμ, καὶ μαλούκ, καὶ ἀδαΐας, καὶ ἰασοὺβ, καὶ Σαὰλ καὶ ῥαμώθ.

30 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φααθ μωὰβ, ἐδνέ, καὶ χαλήλ, καὶ βαναΐ, καὶ μασσίας, καὶ ματθανίας, καὶ βεσελεήλ, καὶ βανουὶ καὶ μανασσῆ.

31 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ηρὰμ, ἐλιέζερ, ἰεσεία, μελχίας, Σαμαΐ, Σεμεών,

32 * βενιαμὶν, μέλουχ καὶ Σαμαρί.

33 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ασὴμ, ματθαναΐ, ματθαθὰ, ζαβαὰδ, ἐλιφαλέτ, ἱερεμί, μανασσῆς καὶ Σεμεί.

34 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βανί, μοοδίας, ἀμεσὰμ, ουήλ,

35 * βαναΐ, βαδαΐας, χελίας,

36 * ουανία, μαριμώθ, ἐλιασίβ,

37 * ματθανίας καὶ ματθανί. καὶ ἐποίησαν

38 * οἱ υἱοὶ βαουνί, καὶ υἱοὶ Σεμεΐ,

39 * καὶ Σελεμίας, καὶ νάθαν, καὶ ἀδδαΐας,

40 * καὶ μαχναδαί. οἱ Σαρουά, καὶ Σεσεΐ.

41 * καὶ ἐσριὴλ, καὶ Σελεμίας, καὶ Σαμαρίας,

42 * καὶ Σελλούμ, καὶ ἀμαρίας καὶ ἰωσήφ.

43 * ἀπὸ υἱῶν ναβού, ἰεὶηλ, ματθαθίας, ζαβαδ, ζεβενά, ἰαδαΐ, ἰωὴλ καὶ βαναΐας.

44 * πάντες οὗτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀλλοτρίας. καὶ εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἳ ἐγέννησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς.

FINIS LIBRI ESDRAE. I.

ספר נחמיה

א

1 דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶן־חֲכַלְיָה וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ־כִּסְלֵו
שְׁנַת־עֶשְׂרִים וַאֲנִי הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
2 * וַיָּבֹא חֲנָנִי אֶחָד מֵאַחַי הוּא וַאֲנָשִׁים מִיהוּדָה
וַאֶשְׁאָלֵם עַל־הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ
מִן־הַשִּׁבְיָ וְעַל־יְרוּשָׁלִָם׃
3 * וַיֹּאמְרוּ לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ מִן־הַשִּׁבְיָ
שָׁם בַּמְּדִינָה בְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחָרְפָּה וְחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם
מְפֹרֶצֶת וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ׃
4 * וַיְהִי כְּשָׁמְעִי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָשַׁבְתִּי
וְאֶבְכֶּה וְאֶתְאַבְּלָה יָמִים וָאֲהִי צָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי
5 אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ * וָאֹמַר אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם חָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְחֶסֶד
לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו׃ * תִּהְיֶ נָא אָזְנְךָ
קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ
אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם וָלַיְלָה עַל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְוַדֶּה עַל־חַטֹּאוֹת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וַאֲנִי וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ׃
7 * חָבֹל חָבַלְנוּ לָךְ וְלֹא־שָׁמַרְנוּ אֶת־הַמִּצְוֹת וְאֶת־
הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה
8 עַבְדֶּךָ׃ * זְכֹר נָא אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־
מֹשֶׁה עַבְדְּךָ לֵאמֹר אַתֶּם תִּמְעֲלוּ אֲנִי אָפִיץ אֶתְכֶם
9 בָּעַמִּים׃ * וְשַׁבְתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתָי
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם
מִשָּׁם אֲקַבְּצֵם וְהֲבִאוֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
10 בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן אֶת־שְׁמִי שָׁם׃ * וְהֵם עֲבָדֶיךָ
וְעַמֶּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְיָדְךָ הַחֲזָקָה׃
11 * אֲנָּא אֲדֹנָי תִּהְיֶ נָא אָזְנְךָ קַשֶּׁבֶת אֶל־תְּפִלַּת
עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת־
שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה־נָּא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם וְתֶנֵהוּ לְרַחֲמִים
לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וְאָנֹכִי הָיִיתִי מַשְׁקֵה לַמֶּלֶךְ׃

ב

1 * וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא
הַמֶּלֶךְ יַיִן לְפָנָיו וְאֶשָּׂא אֶת־הַיַּיִן וְאֶתְּנָה לַמֶּלֶךְ
וְלֹא־הָיִיתִי רַע לְפָנָיו׃
2 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ
חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי־אִם רַע לֵב וָאִירָא הַרְבֵּה מְאֹד׃

1 A VErba Neemiæ filij Helchiæ. Et factũ eſt in méſe Caſleu anno viceſimo, &
2 ego eram in Suſis caſtro. *Et venit Anani vnus de fratribus meis, ipſe & viri Iuda. & interrogaui eos de Iudæis q̃ remãſerãt & ſuperant de captiuitate & de Hieruſalé. *Et dixerunt mihi: Qui remãſerunt
3 & derelicti ſunt de captiuitate ibi in ꝓuincia, in afflictione magna ſunt & in opprobrio, & murus Hieruſalé diſſipatus eſt, &
4 portæ eius cõbuſtę ſunt igni. *Cumq́, audiſſem verba huiuſcemodi, ſedi & fleui, &
5 luxi diebus multis, & ieiunabã & orabã ãte facié Dei cæli: *Et dixi: Quæſo dñe Deus
B cęli, fortis, magne atq; terribilis, q̃ cuſtodis pactum & miſericordiã cum his qui te di-
Pſal. 54 Iudic. 6 ligunt & cuſtodiunt mãdata tua; *Fiãt aures tuæ auſcultantes, & oculi tui aperti, vt audias orationẽ ſerui tui quã ego oro corã te hodie die & nocte pro filiis Iſrael ſeruis tuis, & cõfiteor ꝓ peccatis filiorũ Iſrael q̃-
bus peccauerũt tibi. Et ego & dom⁹ patris
7 mei peccauimus: *Vanitate ſeducti ſumus,
C & nõ cuſtodiuimus mandatum tuũ, & ceremonias & iudicia quæ ꝓcepiſti Moyſi fa-
8 mulo tuo. *Memento verbi quod mãdaſti Moyſi ſeruo tuo, dicens: Cùm tranſgreſsi fueritis, ego diſperdam vos in populos:
9 *Et ſi reuertamini ad me, & cuſtodiatis præcepta mea, & faciatis ea, etiam ſi abducti fueritis ad extrema cęli, indè congregabo vos, & reducam in locum quem elegi
10 vt habitaret nomen meum ibi. *Et ipſi
D ſerui tui & populus tuus, quos redemiſti in fortitudine tua magna, & in manu tua
11 valida. *Obſecro Domine, ſit auris tua attendens ad orationem ſerui tui, & ad orationem ſeruorum tuorum qui volunt timere nomen tuum: & dirige ſeruum tuum hodie, & da ei miſericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis.

CAP. II.

1 A FActum eſt autem in menſe Niſan anno viceſimo Artaxerxis regis, & vinum erat ante eum. Et leuaui vinum & dedi regi: & eram quaſi languidus ante faciem eius.
2 *Dixitq́ue mihi rex: Quare vultus tuus triſtis eſt, cùm te ægrotum non videam? Non eſt hoc fruſtrà, ſed malum neſcio quod in corde tuo eſt. Et timui valdè ac nimis.

NEEMIAS.

CAP. I.

1 VErba Neemiæ filij Chalciæ. Et factum eſt in menſe Chaſeleb anni viceſimi, & ego eram in Suſan caſtro: *Et venit Anani vnus de fratribus meis, ipſe & viri Iuda: & interrogaui eos de Iudeis ſaluatis, qui remanſerant
2 de captiuitate & de Hieruſalem. *Et dixerunt ad me, quòd reſidui qui remanſerunt de captiuitate ibi in prouincia, in afflictione magna
3 & in opprobrio, & muri Hieruſalem diſſipati, & portæ eius combuſtæ ſunt igni.
4 *Et factum eſt cùm audirem ego ſermones iſtos, ſedi et fleui et luxi diebus, & eram ieiunans & orans coram Deo cæli.
5 *Et dixi: O iam Domine Deus cæli, fortis, & magne & terribilis, cuſtodiens pactum & miſericordiam amantibus eum, & cuſtodientibus mandata eius.
6 *Sit iam auris tua attendens, & oculi tui aperti, vt audias orationem ſerui tui, quam ego oro coram te hodie die & nocte pro filiis Iſrael ſeruis tuis. & confiteor ſuper peccatis filiorum Iſrael quibus peccauimus tibi. & ego & domus patris mei peccauimus.
7 *Diſſolutione diſſoluimus ergà te, et non cuſtodiuimus mandata tua & præcepta & iudicia, quæ præcepiſti Moyſi ſeruo tuo.
8 *Memento iam ſermonis quem mandaſti Moyſi ſeruo tuo, dicens: Si tranſgreſſi fueritis vos, ego diſpergam vos in populis.
9 *Et ſi conuertamini ad me, & cuſtodiatis mandata mea & faciatis ea, et ſi fuerit diſperſio veſtra vſque ad extremitatem cæli, indè congregabo eos, & reducam eos in locum, quem elegeram vt habitaret nomen meum ibi.
10 *Et ipſi ſerui tui & populus tuus, quos redemiſti in fortitudine tua magna, & in manu tua valida.
11 *Iam Domine, ſit auris tua attendens ad orationem ſerui tui, & ad orationem ſeruorum tuorum volentium timere nomen tuum. & dirige iam ſeruum tuum hodie, & da eum in miſerationes coram viro hoc. & ego eram pincerna Regi.

CAP. II.

1 ET factum eſt in menſe Niſan anno viceſimo Arthaſaſtha regi, & erat vinum ante eum, & cepi vinum & dedi regi, & non erat alter
2 coram eo. *Et dixit mihi rex: Quare vultus tuus triſtis, tu autem non es ægrotans? & non eſt hoc niſi prauitas cordis. & timui multum nimis.

ΝΕΕΜΙΑΣ.

κεφ. ά.

1 Λόγοι νεεμίου υἱοῦ χαλκίου. καὶ ἐγένετο
ἐν μηνὶ χασελεῦ ἔτους εἰκοστοῦ, καὶ ἐγὼ
2 ἤμην ἐν Σουσὰν αἰδιρεῶν. * καὶ ἦλθεν
ἀνανὶ εἷς ἀπὸ ἀδελφῶν μου, αὐτὸς καὶ
ἄνδρες ἰούδα, καὶ ἠρώτησα αὐτὸν περὶ
τῶν ἰουδαίων τῶν διασωθέντων, οἱ κατελείφθησαν ἀπὸ τῆς
3 αἰχμαλωσίας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ. * καὶ εἶπον πρός
με, ὅτι οἱ ὑπολελειμμένοι οἱ καταλειφθέντες ἀπὸ τῆς
αἰχμαλωσίας ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν πονηρίᾳ μεγάλῃ καὶ
ἐν ὀνειδισμῷ, καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ καθῃρημένον, καὶ
πύλαι αὐτῆς ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.
4 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τοὺς λόγους τούτους, ἐκά-
θισα καὶ ἔκλαυσα καὶ ἐπενθησα ἡμέρας, καὶ ἤμην νηστεύων
καὶ προσευχόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ.
5 * καὶ εἶπα, ὦ δὴ κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἰσχυρὸς καὶ
μέγας καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολάς αὐ-
6 τοῦ. * ἔστω δὴ τὸ οὖς σου προσέχον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί
σου ἠνεῳγμένοι, τοῦ ἀκούσαι προσευχὴν τοῦ δούλου σου,
ἣν ἐγὼ προσεύχομαι ἐνώπιόν σου σήμερον ἡμέραν καὶ
νύκτα περὶ υἱῶν ἰσραὴλ δούλων σου. καὶ ἐξαγορεύω ἐπὶ
ἁμαρτίαις υἱῶν ἰσραὴλ αἷς ἡμάρτομέν σοι. καὶ ἐγὼ καὶ οἶκος
τοῦ πατρός μου ἡμαρτόμεν.
7 * διαλύσει διελύσαμεν πρὸς σέ, καὶ οὐκ ἐφυλάξα-
μεν τὰς ἐντολὰς σου καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρί-
ματα, ἃ ἐνετείλω τῷ μωυσῇ παιδί σου.
8 * μνήσθητι δὴ τὸν λόγον ὃν ἐνετείλω μωυσῇ τῷ παιδί
σου λέγων, ἐὰν ὑμεῖς ἀστοχήσητε, ἐγὼ διασπερῶ ὑ-
9 μᾶς ἐν τοῖς λαοῖς. * καὶ ἐὰν ἐπιστρέψητε πρός με, καὶ
φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσητε αὐτάς, καὶ ἐὰν
ᾖ ἡ διασπορά ὑμῶν ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν σώ-
ξω αὐτούς, καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον, ὃν ἐξελεξά-
10 μην καθοικίσαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. * καὶ αὐτοὶ
παῖδές σου καὶ λαός σου, οὓς ἐλυτρώσω ἐν τῇ δυνάμει σου
τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ.
11 * δὴ κύριε ἔστω τὸ οὖς σου προσέχον εἰς τὴν προσευ-
χὴν τοῦ δούλου σου, καὶ εἰς τὴν προσευχὴν παίδων σου τῶν
θελόντων φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. καὶ εὐόδωσον δὴ τῷ παι-
δί σου σήμερον, καὶ δὸς αὐτὸν εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς τούτου. καὶ ἐγὼ ἤμην οἰνοχόος τῷ βασιλεῖ.

β.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ νισὰν ἔτους εἰκοστοῦ ἔτους ἀρταξέρξου τοῦ
βασιλέως, καὶ ἦν ὁ οἶνος ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον τὸν οἶνον, καὶ
ἔδωκα τῷ βασιλεῖ· καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ.
2 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, διατί τὸ πρόσωπόν σου πο-
νηρόν, σὺ γὰρ οὐκ εἶ ἀρρωστῶν; καὶ οὐκ ἔστι τοῦτο εἰμὴ πονη-
ρία καρδίας. καὶ ἐφοβήθην πολὺ σφόδρα.

3 וַאֹמַר לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מַדּוּעַ לֹא־
יֵרַע פָּנַי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית־קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֳרֵבָה
וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃

4 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מָה־זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ
וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃

5 וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב
עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר
קִבְרוֹת אֲבֹתַי וְאֶבְנֶנָּה׃

6 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ עַד־כַּמָּה
יִהְיֶה מַהֲלָכֶךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב לִפְנֵי־הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה־לוֹ זְמָן׃

7 וָאוֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְרוֹת יִתְּנוּ
לִי עַל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר
אָבוֹא אֶל־יְהוּדָה׃

8 וְאִגֶּרֶת אֶל־אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר יִתֶּן־לִי עֵצִים לְקָרוֹת אֶת־שַׁעֲרֵי הַבִּירָה
אֲשֶׁר לַבַּיִת וּלְחוֹמַת הָעִיר וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־אָבוֹא אֵלָיו
וַיִּתֶּן־לִי הַמֶּלֶךְ כְּיַד־אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי׃

9 וָאָבוֹא אֶל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר וָאֶתְּנָה לָהֶם אֶת־
אִגְרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שָׂרֵי חַיִל וּפָרָשִׁים׃

10 וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי
וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר־בָּא אָדָם לְבַקֵּשׁ
טוֹבָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

11 וָאָבוֹא אֶל־יְרוּשָׁלַ‍ִם וָאֱהִי־שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃

12 וָאָקוּם לַיְלָה אֲנִי וַאֲנָשִׁים מְעַט עִמִּי וְלֹא־הִגַּדְתִּי
לְאָדָם מָה אֱלֹהַי נֹתֵן אֶל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלַ‍ִם
וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב
בָּהּ׃

13 וָאֵצֵא בְשַׁעַר־הַגַּיְא לַיְלָה וְאֶל־פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין
וְאֶל־שַׁעַר הָאַשְׁפֹּת וָאֱהִי שֹׁבֵר בְּחוֹמֹת יְרוּשָׁלַ‍ִם
אֲשֶׁר־הֻמּוֹ פְרוּצִים וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃

14 וָאֶעֱבֹר אֶל־שַׁעַר הָעַיִן וְאֶל־בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין־
מָקוֹם לַבְּהֵמָה לַעֲבֹר תַּחְתָּי׃

15 וָאֱהִי עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וָאֱהִי שֹׁבֵר בַּחוֹמָה
וָאָשׁוּב וָאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וָאָשׁוּב׃

16 וְהַסְּגָנִים לֹא יָדְעוּ אָנָה הָלַכְתִּי וּמָה־אֲנִי
עֹשֶׂה וְלַיְּהוּדִים וְלַכֹּהֲנִים וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים
וְלִיתֶר עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה עַד־כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי׃

3 * Et dixi regi: Rex in ęternũ viue. Quare non mœreat vultus meus, quia ciuitas domus sepulchrorum patris mei deserta est, & portæ eius combustæ sunt igni?

4 * Et ait mihi rex: Pro qua re postulas? Et oraui Deum cæli. * Et dixi ad regem;

5 Si videtur regi bonum, & si placet seruus
B tuus ante faciem tuam, vt mittas me in Iudæam ad ciuitatem sepulchri patris mei,

6 & ædificabo eam. * Dixitque mihi rex & regina quæ sedebat iuxta eum: Vsque ad quod tempus erit iter tuum, & quãdo reuertêris? Et placuit ante vultum regis, & misit me. Et constitui ei tempus:

7 * & dixi regi: Si regi videtur bonum, epistolas det mihi ad duces regionis trans flumen, vt traducant me donec veniam in Iudæam:

8 * Et epistolam ad Asaph custodem saltus regis, vt det mihi ligna vt tegere possim portas templi, turres domus, & muros ciuitatis, & domum quam ingressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei

9 bonam mecum. * Et veni ad duces regionis trans flumen, dediq́ue eis epistolas regis. Miserat autem rex mecum principes militum & equites.

10 * Et audierũt Sanaballath Horonites, & Tobias seruus Amanites, & cõtristati sunt afflictione magna, quòd venisset homo
C qui quæreret prosperitatem filiorum Israel.

11 * Et veni Hierusalem, & eram ibi tribus diebus.

12 * Et surrexi nocte ego & viri pauci mecum, & non indicaui cuiquam quid Deus meus dedisset in corde meo vt facerem in Hierusalem: & iumentum non erat mecũ, nisi animal cui sedebam.

13 * Et egressus sum per portam vallis nocte, & ante fontem draconis, & ad portam stercoris, & considerabam murum Hierusalem dissipatum, & portas eius cõsumptas igni.

14 * Et transiui ad portam fontis, & ad aquæductum regis, & non erat locus iumẽto cui sedebam vt transiret.

15 * Et ascendi per torrentẽ nocte, & considerabam murũ, & reuersus veni ad portam vallis, & redij.

16 * Magistratus autem nesciebant quò abiissem, aut quid ego facerem. Sed & Iudæis, & Sacerdotibus, & optimatibus, & magistratibus, & reliquis qui faciebant opus, vsque ad id loci nihil indicaueram:

3 * *Et dixi regi: Rex in æternum viuat. quare non fiet tristis vultus meus, quia ciuitas domus monumentorum patrum meorum deserta est, & portæ eius exesæ sunt igni?*

4 * *Et ait mihi rex: Pro quo hoc tu postulas? & oraui ad Dominum Deum cæli:*

5 * *Et dixi Regi: Si erga regem bonum, & si benignus videbitur seruus tuus coram te, vt mittas eum in Iuda in ciuitatem monumentorum patrum meorum, & reædificabo eam.*

6 * *Et dixit mihi rex & concubina quæ sedebat coram eo: Vsquequo erit iter tuũ, et quando reuertêris? Et placuit ante regem, & misit me, & dedi ei terminum.*

7 * *Et dixi regi: Si erga regem bonum, det mihi epistolas ad principes trans fluuiũ, vt trãsducant me, donec veniam in Iudæam.*

8 * *Et epistolam ad Asaph custodem saltus qui est regi, vt det mihi ligna ad tegendum portas turris domus, & in murum ciuitatis, et in domum in quam ingrediar ad eam. Et dedit mihi rex vt manus Dei bona super me:*

9 * *Et veni ad præsides trans fluuium, & dedi eis epistolas regis. et misit mecum rex principes exercitus & equites.*

10 * *Et audiuit Sanabalat Aroni, & Tobias seruus Ammoni, & graue eis fuit. & contristati sunt quia venit homo vt quæreret bonum filiis Israel.*

11 * *Et veni in Hierusalem, & eram ibi diebus tribus.*

12 * *Et surrexi nocte ego & viri pauci mecum, & non annunciaui homini quod Deus dat in cor meum vt facerem cum Hierusalem: & iumentum non est mecum, nisi iumentum quod ego ascendo super eum.*

13 * *Et egressus sum per portam vallis nocte ad os fontis draconis, & ad portam stercoris. & eram considerans muros Hierusalem dissipatos, & portas eius consumptas igni.*

14 * *Et transiui ad portam fontis, & in piscinam regis, & non erat locus iumento vt transiret sub me.*

15 * *Et eram ascendens per torrentem nocte. & eram considerans murum, & eram in porta vallis. & redij.*

16 * *Et custodes non cognouerunt ad quid abiissem, & quid ego facerem. Et Judæis, & Sacerdotibus, & optimatibus, & principibus, & reliquis facientibus opera, vsque tunc non annunciaui.*

NEEMIAS.

3 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω. διατί οὐ μὴ λυπῇ) πονηρὸν τὸ πρόσωπόν μου, διότι ἡ πόλις οἴκου μνημείων πατέρων μου ἠρημώθη, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς κατεβρώθησαν ἐν πυρί;

4 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, περὶ τίνου τούτου σὺ ζητεῖς; καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ·

5 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, καὶ εἰ ἀγαθωθήσε) ὁ παῖς σου ἐνώπιόν σου, ὥστε πέμψαι αὐτὸν ἐν ἰούδᾳ εἰς πόλιν μνημείων πατέρων μου, καὶ οἰκοδομήσω αὐτήν.

6 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐνώπιον αὐτοῦ, ἕως πότε ἔσαι ἡ πορεία σου, καὶ πότε ἐπιστρέψεις; καὶ ἠγαθώθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλέ με, καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅρον.

7 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, δότω μοι ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε διαγαγεῖν με ἕως ἔλθω ἐπὶ ἰούδαν·

8 * καὶ ἐπιστολὴν ἐπὶ ἀσὰφ φύλακα τοῦ παραδείσου ὃς ἐστὶ τῷ βασιλεῖ, ὥστε δοῦναί μοι ξύλα στεγάσαι τὰς πύλας τῆς βάρεως τοῦ οἴκου, καὶ εἰς τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ εἰς οἶκον εἰς ὃν εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν. καὶ ἔδωκέ μοι ὁ βασιλεὺς ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ·

9 * καὶ ἦλθον πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπέστειλε μεθ' ἐμοῦ ὁ βασιλεὺς δυνάμεως καὶ ἱππεῖς.

10 * καὶ ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὁ ὀρωνὶ, καὶ τωβίας ὁ δοῦλος ὁ ἀμμωνί, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐφάνη. καὶ ἐλυπήθησαν ὅτι ἥκει ἄνθρωπος ζητῆσαι ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς ισ-
11 ραήλ. * καὶ ἦλθον εἰς ιερουσαλήμ, καὶ ἦμεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς.

12 * καὶ διέστειλα νυκτὸς ἐγὼ καὶ ἄνδρες ὀλίγοι μετ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἀπήγγειλα ἀνθρώπῳ ὅτι δώσει ὁ θεός μου εἰς καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι μετὰ τῆς ιερουσαλήμ, καὶ κτῆνος οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ, εἰμὴ τὸ κτῆνος ὃ ἐγὼ ἐπιβαίνω ἐπ' αὐτοῦ.

13 * καὶ ἐξῆλθον διὰ τῆς πύλης τῆς νυκτὸς κατὰ στόμα πυγῆς τοῦ δράκοντος καὶ εἰς πύλην τῆς κοπρίας. καὶ ἦμεν καθαιρῶν τοὺς τείχεσιν ιερουσαλὴμ τοὺς κατεσπασμένους, καὶ τὰς πύλας αὐτῆς τοὺς ἀναλωμένους πυρί·

14 * καὶ παρῆλθον ἐπὶ πύλην τῆς πηγῆς καὶ εἰς κολυμβήθραν τοῦ βασιλέως. καὶ οὐκ ἦν τόπος τῷ κτήνει παρελθεῖν ὑποκάτω μου·

15 * καὶ ἦμεν ἀναβαίνων διὰ τοῦ χειμάρρου νυκτός. καὶ ἦμεν καθαιρῶν τὸ τεῖχος, καὶ ἦμεν ἐν τῇ πύλῃ τῆς φάραγγος, καὶ ἐπέστρεψα.

16 * καὶ οἱ φυλάσσοντες οὐκ ἔγνωσαν τί ἐπορεύθην, καὶ τί ἐγὼ ποιῶ. καὶ τοῖς ἰουδαίοις, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἐντίμοις καὶ τοῖς στρατηγοῖς, καὶ καταλοίποις τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα, ἕως τότε οὐκ ἀπήγγειλα.

17 * וַאֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ
בָהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַ͏ִם חֳרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצָּתוּ בָאֵשׁ לְכוּ
וְנִבְנֶה אֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְלֹא נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה׃
18 * וָאַגִּיד לָהֶם אֶת יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה עָלָי
וְאַף דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבָנִינוּ
וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם לְטוֹבָה׃
19 * וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי
וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וַיִּלְעֲגוּ עָלֵינוּ וַיָּבוּזוּ עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מָה׃
הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹשִׂים הֲעַל הַמֶּלֶךְ אַתֶּם
מֹרְדִים׃ 20 * וָאָשִׁיב אוֹתָם דָּבָר וָאֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם
וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין חֵלֶק וְצֶדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃

ג

1 * וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים
וַיִּבְנוּ אֶת שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ
דַּלְתוֹתָיו וְעַד מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד מִגְדַּל
חֲנַנְאֵל׃
2 * וְעַל יָדָו בָּנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעַל יָדָו בָּנָה זַכּוּר בֶּן
אִמְרִי׃
3 * וְאֶת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה הֵמָּה קֵרוּהוּ
וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתוֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃
4 * וְעַל יָדָם חָזִיק מְרֵמוֹת בֶּן אוּרִיָּה בֶּן הַקּוֹץ
וְעַל יָדָם חָזִיק מְשֻׁלָּ͏ם בֶּן בֶּרֶכְיָה בֶּן מְשֵׁיזַבְאֵל
וְעַל יָדָם חָזִיק צָדוֹק בֶּן בַּעֲנָא׃
5 * וְעַל יָדָם חָזִיקוּ הַתְּקוֹעִים וְאַדִּירֵיהֶם לֹא
הֵבִיאוּ צַוָּארָם בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃
6 * וְאֶת שַׁעַר הַיְשָׁנָה חָזִיקוּ יוֹיָדָע בֶּן פַּסֵּחַ
וּמְשֻׁלָּם בֶּן בְּסוֹדְיָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתוֹתָיו
וּמַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו׃
7 * וְעַל יָדָם חָזִיק מְלַטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן הַמֵּרֹנֹתִי
אַנְשֵׁי גִּבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר׃
8 * עַל יָדוֹ חָזִיק עֻזִּיאֵל בֶּן חַרְהָיָה צוֹרְפִים וְעַל
יָדוֹ חָזִיק חֲנַנְיָה בֶּן הָרֹקְחִים וַיַּעַזְבוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם עַד
הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
9 * וְעַל יָדָם חָזִיק רְפָיָה בֶּן חוּר שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
10 * וְעַל יָדָם חָזִיק יְדָיָה בֶּן חֲרוּמָף וְנֶגֶד בֵּיתוֹ וְעַל
יָדוֹ חָזִיק חַטּוּשׁ בֶּן חַשַּׁבְנְיָה׃

17 * Et dixi eis: Vos noſtis afflictionem in qua ſumus, quia Hieruſalem deſerta eſt, & portæ eius conſumptæ ſunt igni. Venite & ædificemus muros Hieruſalem, & non
18 ſimus vltrà opprobrium. * Et indicaui eis manũ Dei mei quòd eſſet bona mecum, & verba regis quæ locutus eſt mihi. & aio: Surgamus & ædificemus. Et confortatæ ſunt manus eorum in bonum.
19 * Audierunt enim Sanaballath Horonites, & Tobias ſeruus Amanites, & Goſem Arabs, & ſubſannauerunt nos, & deſpexerunt: dixeruntque; Quæ eſt hæc res quam facitis? nunquid contra regem vos
20 rebellatis? * Et reddidi eis ſermonem, dixíque ad eos: Deus cæli ipſe nos iuuat, & nos ſerui eius ſumus. ſurgamus & ædificemus. Vobis autem non eſt pars & iuſtitia & memoria in Hieruſalem.

CAP. III.

1 A ET ſurrexit Eliaſib ſacerdos magnus, & fratres eius ſacerdotes, & ædificauerũt portam gregis. ipſi ſanctificauerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius, & vſque ad turrim centum cubitorum ſanctificauerunt eam vſque ad turrim Ananehel.
2 * Et iuxta eum ædificauerunt viri Hiericho, & iuxta eos ędificauit Zachur filius
3 Amri. * Portam autem piſcium ędificauerunt filij Aſnaa: ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes.
4 * Et iuxta eos ędificauit Marimuth filius Vriæ filij Accus. & iuxta eum ędificauit Mo B ſollam filius Barachiæ filij Meſezebel, & iuxta eum ędificauit Sadoch filius Baana:
5 * Et iuxta eum ædificauerunt Thecueni. Optimates autem eorum non ſuppoſuerunt colla ſua in opere Domini ſui.
6 * Et portam veterem ædificauerunt Ioiada filius Phaſea, & Moſollam filius Beſodia; ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes.
7 * Et iuxta eos ædificauerunt Melchias Gabaonites, & Iadon Meronathites viri de Gabaon, & Maſpha pro duce qui erat in regione trans flumen.
8 * Et iuxta eum ædificauit Ezihel filius Araia aurifex. & iuxta eum ædificauit Ananias filius pigmentarij: & dimiſerunt Hieruſalem vſque ad murum plateæ latioris.
9 * Et iuxta eum ędificauit Raphaia filius Ahur princeps vici Hieruſalem.
10 * Et iuxta eum ædificauit Ioiada filius Aromath contra domũ ſuam. & iuxta eum ędificauit Atthus filius Aſeboniæ.

17 * *Et dixi ad eos: Vos videtis afflictionem hanc, in qua ſumus in ea; quomodo Hieruſalem deſerta, & portæ eius datæ ſunt igni. Venite et ædificemus murum Hieruſalem, & non erimus amplius opprobrium.*
18 * *Et annunciaui eis manum Dei quæ eſt bona ſuper me, & ſermones regis quos dixit mihi. & dixi: Surgamus & ædificemus. & fortificatæ ſunt manus ipſorum in bonum.*
19 * *Et audiuit Sanabalat Oroni, & Tobias ſeruus Ammoni, & Geſam Arabi. & ſubſannauerunt nos, & deſpexerunt nos, & dixerunt: Quod verbum hoc quod vos facitis? nunquid in regem vos rebellatis?*
20 * *Et reddidi eis rationem, & dixi eis: Deus cæli ipſe proſperabit nos, & nos ſerui eius puri: & ſurgamus & ædificemus. & vobis non eſt pars, & iuſtitia, & memoria in Hieruſalem.*

CAP. III.

1 *ET ſurrexit Eliaſub ſacerdos magnus & fratres eius ſacerdotes; & ædificauerunt portam ouinam. ipſi ſanctificauerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius, & vſque ad turrim centum ſanctificauerunt eam vſque ad turrim Ananeel.*
2 * *Et ad manus eius ædificauerunt viri Hiericho, & ad manus eius ædificauit Zacchur filius Amari.*
3 * *Et portam piſcariam ædificauerunt filij Aſana; ipſi texerunt eam, & texerunt valuas eius & ſeras eius & vectes eius.*
4 * *Et ad manus eorum occupauit Marimoth filius Uria, filij Accos. & ad manum eorum occupauit Moſſolam filius Barachiæ filij Maſezubel. & ad manum eorum occupauit Sadoc filius Baana.*
5 * *Et ad manum eorum occupauerunt Thecoim. & fortes eorum non ſuppoſuerunt collum ſuum in ſeruitutem Domini ſui.*
6 * *Et portam veterem tenuerunt Oida filius Phaſec, & Meſulam filius Baſodia; ipſi texerũt eam, & ſtatuerunt valuas eius, et ſeras eius, & vectes eius.*
7 * *Et ad manum eorum tenuit Maltias Gabaonites et Aaron Meronothites, viri Gabaon, & Maſpha vſque ad ſolium principis trans fluuium.*
8 * *Et ad manum eorum firmauerunt Oziel filius Arachiæ probatorum. & ad manum eius confirmauit Ananias filius vnguentariorum, et ſtatuerunt Hieruſalem vſque ad murum latũ.*
9 * *Et ad manum eorum firmauit Raphaias filius Sur princeps dimidij vici Hieruſalem.*
10 * *Et ad manum eorum tenuit Jedaias filius Eromaph & eregione domus ſua. et ad manum eius tenuit Attus filius Aſabania.*

17 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς βλέπετε τὴν πονηρίαν
ταύτην, ὃν ἡ ἐσμὲν ἐν αὐτῇ, πῶς Ἱερουσαλὴμ ἔρημος, καὶ
αἱ πύλαι αὐτῆς ἐδόθησαν πυρί. δεῦτε καὶ διοικοδομήσω-
μεν τὸ τεῖχος Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐσόμεθα ἔτι ὀνει-
δος.
18 * καὶ ἀπήγγειλα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἣ ἐστιν ἀ-
γαθὴ ἐπ' ἐμέ, καὶ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως οὓς εἶπέ μοι.
καὶ εἶπον, ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ἐνεκραταιώ-
θησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν εἰς τὰ ἀγαθόν.
19 * καὶ ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὁ Χορωνί, καὶ Τωβίας ὁ δοῦλος
ὁ Ἀμμωνί, καὶ Γησὰμ ὁ Ἀραβί. καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς, καὶ
κατεφρόνησαν ἡμῶν, καὶ εἶπον, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ὑμεῖς ποιεῖ-
τε, ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστατεῖτε;
20 * καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον καὶ εἶπον αὐτοῖς, ὁ θεὸς τοῦ
οὐρανοῦ αὐτὸς εὐοδώσει ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ κατα-
ρχὴ, καὶ ἀναστησώμεθα καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ὑμῖν οὐκ
ἔστι μερὶς καὶ δικαιοσύνη καὶ μνημόσυνον ἐν Ἱερουσαλήμ.

γ.

1 * Καὶ ἀνέστη Ἐλιασὺβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πύλην τὴν προ-
βατικήν. αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆ,
καὶ ἕως πύργου τῶν ἑκατὸν ἡγίασαν αὐτὴν ἕως πύργου ἀ-
ναναήλ.
2 * καὶ ἐπ' αὐτοῦ ᾠκοδόμησαν ἄνδρες Ἰερειχώ, καὶ
ἐπ' αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν Ζακχοὺρ υἱὸς Ἀμαρί.
3 * καὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηρὰν ᾠκοδόμησαν υἱοὶ Ἀ-
σαανά, αὐτοὶ ἐσέγασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐ-
τῆ καὶ κλεῖθρα αὐτῆ καὶ μοχλοὺς αὐτῆ.
4 * καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὠκοδόμησεν Μαριμὼθ υἱὸς Ἐλία,
υἱὸς Ἀκκώς. καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὠκοδόμησε Μοσολὰμ υἱὸς
Βαραχίου υἱὸς Μασεζαβήλ. καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὠκοδό-
μησε Σαδὼκ υἱὸς Βαανά.
5 * καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὠκοδόμησαν οἱ Θεκωείμ. οἱ δὲ ἰσχυ-
ροὶ αὐτῶν οὐκ εἰσήνεγκαν τὰ αὐχένα αὐτῶν εἰς δουλείαν τοῦ
κυρίου αὐτῶν. 6 * καὶ τὴν πύλην τὴν παλαιὰν ἐκράτη-
σαν οἱ δύο υἱὸς Φασέκ, καὶ Μεθουλὰμ υἱὸς Βασωδία, αὐ-
τοὶ ἐσέγασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆ, καὶ κλεῖθρα
αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆ.
7 * καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκράτησε Μαλτίας ὁ Γαβαω-
νίτης καὶ Ἀρὼν ὁ μηρωνωθίτης, ἄνδρες τῆ Γαβαὼν καὶ τῆς
Μασφὰ ἕως θρόνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ.
8 * καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκραταίωσαν Ὀζιὴλ υἱὸς Ἀρα-
χίου πυρατῶν. καὶ ἐπ' αὐτῆ ἐκραταίωσεν Ἀνανίας
υἱὸς τῶν μυρεψῶν, καὶ ἔθηκαν Ἱερουσαλὴμ ἕως τοῦ τεί-
χους τοῦ πλατέος.
9 * καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκραταίωσεν Ῥαφαίας υἱὸς Οὺς
ἄρχων ἡμίσους τοῦ χωρίου Ἱερουσαλήμ.
10 * καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκρότησεν Ἰεδαΐας υἱὸς Ἐρωμαὲφ
καὶ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκρότη-
σεν Ἄτους υἱὸς Ἀσαβνία.

17 * וָאוֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ
בָּהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַ͏ִם חָרְבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ לְכוּ
וְנִבְנֶה אֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְלֹא־נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה׃
18 * וָאַגִּיד לָהֶם אֶת־יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה עָלָי
וְאַף־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר־לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבָנִינוּ
וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם לַטּוֹבָה׃
19 * וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי
וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וַיַּלְעִגוּ לָנוּ וַיָּבוּזוּ עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מָה־
הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הֲעַל הַמֶּלֶךְ אַתֶּם
מֹרְדִים׃ 20 * וָאָשִׁיב אֹתָם דָּבָר וָאֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם
וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין חֵלֶק וּצְדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃

ג

1 * וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים
וַיִּבְנוּ אֶת־שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ
דַּלְתוֹתָיו וְעַד־מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד מִגְדַּל
חֲנַנְאֵל׃
2 * וְעַל־יָדוֹ בָּנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעַל־יָדוֹ בָּנָה זַכּוּר בֶּן־
אִמְרִי׃
3 * וְאֶת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה הֵמָּה קֵרוּהוּ
וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתוֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃
4 * וְעַל־יָדָם חִזְקִיָּה מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ
וְעַל־יָדָם חִזְקִיָּה מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל
וְעַל־יָדָם חָצוֹק בֶּן־בַּעֲנָא׃
5 * וְעַל־יָדָם חִזְקִיקוּ הַתְּקוֹעִים וַאֲדִירֵיהֶם לֹא־
הֵבִיאוּ צַוָּארָם בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃
6 * וְאֶת שַׁעַר הַיְשָׁנָה חִזְקִיקוּ יוֹיָדָע בֶּן־פַּסֵּחַ
וּמְשֻׁלָּם בֶּן־בְּסוֹדְיָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתוֹתָיו
וּמַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו׃
7 * וְעַל־יָדָם חִזְקִיָּה מַלְטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן הַמֵּרֹנֹתִי
אַנְשֵׁי גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר׃
8 * עַל־יָדוֹ חִזְקִיָּה עֻזִּיאֵל בֶּן־חַרְהַיָּה צוֹרְפִים וְעַל־
יָדוֹ חִזְקִיָּה חֲנַנְיָה בֶּן־רַקָּחִים וַיַּעַזְבוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם עַד
הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
9 * וְעַל־יָדָם חִזְקִיָּה רְפָיָה בֶּן־חוּר שַׂר־חֲצִי פֶּלֶךְ
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
10 * וְעַל־יָדָם חִזְקִיָּה יְדָיָה בֶּן־חֲרוּמָף וְנֶגֶד בֵּיתוֹ וְעַל־
יָדוֹ חִזְקִיָּה חַטּוּשׁ בֶּן־חַשַּׁבְנְיָה׃

17 * Et dixi eis: Vos noſtis afflictionem in
qua ſumus, quia Hieruſalem deſerta eſt, &
portæ eius conſumptæ ſunt igni. Venite
& ædificemus muros Hieruſalem, & non
18 ſimus vltrà opprobrium. * Et indica-
ui eis manũ Dei mei quòd eſſet bona me-
cum, & verba regis quæ locutus eſt mihi.
& aio: Surgamus & ædificemus. Et con-
fortatæ ſunt manus eorum in bono.
19 * Audierunt enim Sanaballath Horo-
nites, & Tobias ſeruus Amanites, & Go-
ſem Arabs, & ſubſannauerunt nos, & de-
ſpexerunt: dixeruntque; Quæ eſt hæc res
quam facitis? nunquid contra regem vos
20 rebellatis? * Et reddidi eis ſermonem,
dixiq́ue ad eos: Deus cæli ipſe nos iuuat,
& nos ſerui eius ſumus. ſurgamus & ædi-
ficemus. Vobis autem non eſt pars & iu-
ſtitia & memoria in Hieruſalem.

CAP. III.

1 A ET ſurrexit Eliaſib ſacerdos magnus, &
fratres eius ſacerdotes, & ædificauerũt
portam gregis. ipſi ſanctificauerunt eam,
& ſtatuerunt valuas eius, & vſque ad tur-
rim centum cubitorum ſanctificauerunt
eam vſque ad turrim Ananehel.
2 * Et iuxta eum ædificauerunt viri Hie-
richo, & iuxta eos ędificauit Zachur filius
3 Amri. * Portam autem piſcium ędifica-
uerunt filij Aſnaa: ipſi texerunt eam, & ſta-
tuerunt valuas eius & ſeras & vectes.
4 * Et iuxta eos ędificauit Marimuth filius
Vriæ filij Accus. & iuxta eum ędificauit Mo
B ſollam filius Barachiæ filij Meſezebel, & iu
xta eum ędificauit Sadoch filius Baana:
5 * Et iuxta eum ædificauerunt Thecue-
ni. Optimates autem eorum non ſuppo-
ſuerunt colla ſua in opere Domini ſui.
6 * Et portam veterem ædificauerunt Io-
iada filius Phaſea, & Moſollam filius Beſo-
dia; ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt val-
uas eius & ſeras & vectes.
7 * Et iuxta eos ædificauerunt Melchias
Gabaonites, & Iadon Meronathites viri
de Gabaon, & Maſpha pro duce qui erat
in regione trans flumen.
8 * Et iuxta eum ædificauit Ezihel filius
Araia aurifex. & iuxta eum ædificauit A-
nanias filius pigmentarij: & dimiſe-
runt Hieruſalem vſque ad murum plateæ
latioris.
9 * Et iuxta eum ędificauit Raphaia filius
Ahur princeps vici Hieruſalem.
10 * Et iuxta eum ædificauit Ioiada filius
Aromath contra domũ ſuam. & iuxta eum
ędificauit Atthus filius Aſeboniæ.

17 * *Et dixi ad eos: Vos videtis afflictionem*
hanc, in qua ſumus in ea; quomodo Hieruſalem
deſerta, & portæ eius datæ ſunt igni. Venite et
ædificemus murum Hieruſalem, & non erimus
amplius opprobrium.
18 * *Et annunciaui eis manum Dei quæ eſt bo-*
na ſuper me, & ſermones regis quos dixit mihi.
& dixi: Surgamus & ædificemus. & fortifi-
catæ ſunt manus ipſorum in bonum.
19 * *Et audiuit Sanabalat Oroni, & Tobias ſer-*
uus Ammoni; & Geſam Arabi. & ſubſannauerunt
nos, & deſpexerunt nos, & dixerunt: Quod verbum hoc quod vos facitis? nunquid in regem vos rebellatis?
20 * *Et reddidi eis rationem, & dixi eis: Deus*
cæli ipſe proſperabit nos, & nos ſerui eius puri:
& ſurgamus & ædificemus. & vobis non eſt
pars, & iuſtitia, & memoria in Hieruſalem.

CAP. III.

1 *ET ſurrexit Eliaſub ſacerdos magnus & fra-*
tres eius ſacerdotes; & ædificauerunt por-
tam ouinam. ipſi ſanctificauerunt eam, & ſta-
tuerunt valuas eius, & vſque ad turrim
centum ſanctificauerunt eam vſque ad turrim Ana-
neel.
2 * *Et ad manus eius ædificauerunt viri Hie-*
richo, & ad manus eius ædificauit Zacchur fi-
lius Amari.
3 * *Et portam piſcariam ædificauerunt filij A-*
ſana; ipſi texerunt eam, & texerunt valuas e-
ius & ſeras eius & vectes eius.
4 * *Et ad manus eorum occupauit Marimoth*
filius Uria, filij Accos. & ad manum eorum
occupauit Moſſolam filius Barachiæ filij Maſe-
zubel. & ad manum eorum occupauit Sadoc fi-
lius Baana.
5 * *Et ad manum eorum occupauerunt The-*
coim. & fortes eorum non ſuppoſuerunt collum
ſuum in ſeruitutem Domini ſui.
6 * *Et portam veterem tenuerunt Oida filius*
Phaſec, & Meſulam filius Baſodia, ipſi texerũt
eam, & ſtatuerunt valuas eius, et ſeras eius,
& vectes eius.
7 * *Et ad manum eorum tenuit Maltias Ga-*
baonites et Aaron Meronothites, viri Gabaon,
& Maſpha vſque ad ſolium principis trans
fluuium.
8 * *Et ad manum eorum firmauerunt Oziel fi-*
lius Arachiæ probatorum. & ad manum eius
confirmauit Ananias filius vnguentariorum,
et ſtatuerunt Hieruſalem vſque ad murum latũ.
9 * *Et ad manum eorum firmauit Raphaias fi-*
lius Sur princeps dimidij vici Hieruſalem.
10 * *Et ad manum eorum tenuit Jedaias filius*
Eromaph & eregione domus ſua. et ad manum
eius tenuit Attus filius Aſabania.

17 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς βλέπετε τὴν πονηρίαν
ταύτην, ἐν ᾗ ἐσμὲν ἐν αὐτῇ, πῶς Ἱερουσαλὴμ ἔρημος, &
αἱ πύλαι αὐτῆς ἐδόθησαν πυρί. δεῦτε καὶ οἰκοδομήσω-
μεν τὸ τεῖχος Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐσόμεθα ἔτι ὀνει-
δος.
18 * καὶ ἀπήγγειλα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἣ ἐστιν ἀ-
γαθὴ ἐπ' ἐμέ, καὶ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως οὓς εἶπέ μοι.
καὶ εἶπον, ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ἐκραταιώ-
θησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν εἰς τὰγαθόν.
19 * καὶ ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὁ Ὡρωνί, καὶ Τωβίας ὁ δοῦλος
ὁ Ἀμμωνί, καὶ Γησὰμ ὁ Ἀραβί. καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς, καὶ
κατεφρόνευν ἡμῶν, καὶ εἶπον, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ὑμεῖς ποιεῖ-
τε, ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστατεῖτε;
20 * καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον καὶ εἶπον αὐτοῖς, ὁ θεὸς τοῦ
οὐρανοῦ αὐτὸς εὐοδώσει ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ καθα-
ρεύσομεν, καὶ ἀναστησόμεθα καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ὑμῖν οὐκ
ἔστι μερὶς καὶ δικαιοσύνη & μνημόσυνον ἐν Ἱερουσαλήμ.

γ.

1 * Καὶ ἀνέστη ἐλιασοὺβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ ⓐ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ ⓐ ἱερεῖς, & ᾠκοδόμησαν τὴν πύλην τὴν προβα-
τικήν. αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς,
καὶ ἕως πύργου τῶν ἑκατὸν ἡγίασαν αὐτὴν ἕως πύργου ἀ-
ναναήλ.
2 * καὶ ἐπ' χεῖρας αὐτοῦ ᾠκοδόμησαν ἄνδρες Ἱερειχώ, καὶ
ἐπ' χεῖρας αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν Ζακχὲρ υἱὸς ἀμαρί.
3 * καὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηρὰν ᾠκοδόμησαν υἱοὶ ἀ-
σαανά, αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτὴν, καὶ ἐστέγασαν θύρας αὐ-
τῆς καὶ κλεῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.
4 * καὶ ἐπ' χεῖρας αὐτῶν κατέσχεν μαριμὼθ υἱὸς ἐζία,
υἱὸς ἀκκώς. καὶ ἐπ' χεῖρα αὐτῶν κατέσχε μοσολὰμ υἱὸς
βαραχίου υἱὸς μασεζαήλ. καὶ ἐπ' χεῖρα αὐτῶν κατέ-
σχε Σαδὼκ υἱὸς Βαανά.
5 * καὶ ἐπ' χεῖρα αὐτῶν κατέσχον ⓐ Θεκωείμ. & ἰσχυ-
ροὶ αὐτῶν οὐκ εἰσήνεγκαν τραχήλους αὐτῶν εἰς δουλείαν τοῦ
κυρίου αὐτῶν.
6 * καὶ τὴν πύλην Ὡσιὰ Σανὰ ἐκράτη-
σαν ὠϊδὰ υἱὸς Φασέκ, καὶ μεθουλὰμ υἱὸς Βασωδία, αὐ-
τοὶ ἐστέγασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς & κλεῖθρα
αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.
7 * καὶ ἐπ' χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησε μαλτίας ὁ Γαβαω-
νίτης καὶ ἀαρὼν ὁ μηρωνωθίτης, ἀνδρὲς τῆς Γαβαὼν καὶ τῆς
μασφὰ ἕως θρόνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ.
8 * καὶ ἐπ' χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσαν ὀζιὴλ υἱὸς ἀρα-
χίου πυραπῶν. καὶ ἐπ' χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσεν ἀνα-
νίας υἱὸς τῶν μυρεψῶν, & ἔθηκαν Ἱερουσαλὴμ ἕως τοῦ τει-
χους τοῦ πλατέος.
9 * & ἐπ' χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσεν ῥαφαίας υἱὸς τοῦ
ἄρχοντος ἡμίσους τοῦ τείχους Ἱερουσαλήμ.
10 * & ἐπ' χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν ἰεδαΐας υἱὸς ἐρωμὰφ
καὶ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἐπ' χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτη-
σεν ἀττοὺς υἱὸς ἀσαβνία.

11 * מַדַּה שֵׁנִית הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן חָרִם וְחַשּׁוּב בֶּן־
12 פַּחַת מוֹאָב וְאֶת מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים: * וְעַל יָדוֹ
הֶחֱזִיק שַׁלּוּם בֶּן הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶלֶךְ יְרוּשָׁלִָם:
13 הוּא וּבְנוֹתָיו: * אֶת שַׁעַר הַגַּיְא הֶחֱזִיק חָנוּן
וְיֹשְׁבֵי זָנוֹחַ הֵמָּה בָּנוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דְּלָתוֹתָיו מְנָעֻלָיו
וּבְרִיחָיו וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה עַד שַׁעַר הַשְּׁפוֹת:
14 * וְאֶת שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן רֵכָב שַׂר
פֶּלֶךְ בֵּית־הַכֶּרֶם הוּא יִבְנֶנּוּ וַיַּעֲמֵיד דְּלָתוֹתָיו מְנָעֻלָיו
15 וּבְרִיחָיו: * וְאֶת שַׁעַר הָעַיִן הֶחֱזִיק שַׁלּוּן בֶּן־
כָּל־חֹזֶה שַׂר פֶּלֶךְ הַמִּצְפָּה הוּא יִבְנֶנּוּ וְיטַלְלֶנּוּ
וַיַּעֲמִידוּ דְּלָתוֹתָיו מְנָעֻלָיו וּבְרִיחָיו וְאֶת חוֹמַת בְּרֵכַת
הַשֶּׁלַח לְגַן־הַמֶּלֶךְ וְעַד־הַמַּעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעִיר
16 דָּוִיד: * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק נְחֶמְיָה בֶן־עַזְבּוּק שַׂר
חֲצִי פֶלֶךְ בֵּית־צוּר עַד־נֶגֶד קִבְרֵי דָוִיד וְעַד הַבְּרֵכָה
הָעֲשׂוּיָה וְעַד בֵּית הַגִּבֹּרִים:
17 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַלְוִיִּם רְחוּם בֶּן־בָּנִי עַל־יָדוֹ
חֲשַׁבְיָה שַׂר־חֲצִי־פֶלֶךְ קְעִילָה לְפִלְכּוֹ:
18 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ אֲחֵיהֶם בַּוַּי בֶּן חֲנָדָד שַׂר חֲצִי
19 פֶּלֶךְ קְעִילָה: * וַיְחַזֵּק עַל יָדוֹ עֵזֶר בֶּן יֵשׁוּעַ שַׂר
הַמִּצְפָּה מִדָּה שֵׁנִית מִמְּגָד עֲלֵית הַנֶּשֶׁק הַמִּקְצֹעַ:
20 * אַחֲרָיו הֶחֱרָה הֶחֱזִיק בָּרוּךְ בֶּן־זַבַּי מִדָּה שֵׁנִית
מִן־הַמִּקְצֹעַ עַד־פֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל:
21 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ מִדָּה
שֵׁנִית מִפֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב וְעַד־תַּכְלִית בֵּית
אֶלְיָשִׁיב:
22 * וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי הַכִּכָּר:
23 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנְיָמִן וְחַשּׁוּב נֶגֶד בֵּיתָם אַחֲרָיו
עֲזַרְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה בֶּן־עֲנַנְיָה אֵצֶל בֵּיתוֹ:
24 * אַחֲרָיו חֵנָדָד בִּנּוּי בֶּן־חֵנָדָד מִדָּה שֵׁנִית מִבֵּית
עֲזַרְיָה עַד־הַמִּקְצֹעַ וְעַד־הַפִּנָּה:
25 * פָּלָל בֶּן־אוּזַי מִנֶּגֶד הַמִּקְצוֹעַ וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר הַמַּטָּרָה אַחֲרָיו
פְּדָיָה בֶן־פַּרְעֹשׁ:
26 * וְהַנְּתִינִים הָיוּ יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל עַד נֶגֶד שַׁעַר הַמַּיִם
לַמִּזְרָח וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא:
27 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד הַמִּגְדָּל
הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת הָעֹפֶל: * מֵעַל שַׁעַר
הַסּוּסִים הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אִישׁ לְנֶגֶד בֵּיתוֹ:

11 *Mediã parte vici ædificauit Melchias fili' Erẽ, & Aſub filius Phetmoab, & turri fur-
12 norũ. *Et iuxta eos ędificauit Sellum filius Aloes princeps mediæ partis vici Hieruſa-
13 lẽ, ipſe & filij eius. *Et portã vallis ædificauit Annũ & habitatores Zanoe, ipſi ædificauerunt eã, & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes, & mille cubitos in muro vſq;
14 ad portã ſterquilinij. *Et portã ſterquilinij
D ædificauit Melchias filius Rechab princeps vici Bethacharẽ. ipſe ędificauit eã, & ſtatuit
15 valuas eius & ſeras & vectes. *Et portã fontis ędificauit Sellũ filius Colozai princeps pagi Maſpha. Ipſe ædificauit eã & texit, & ſtatuit valuas eius & ſeras & vectes, & muros piſcinæ Siloe in hortũ regis, & vſq; ad gradus qui deſcendunt de ciuitate Dauid.
16 *Poſt eũ ædificauit Neemias filius Azboch princeps dimidiæ partis vici Bethſur, vſq; cõtra ſepulchrũ Dauid, & vſq; ad piſcinã quæ grãdi opere conſtructa eſt, & vſq; ad
17 domũ fortium. *Poſt eũ ædificauerunt Leuitæ, Reum filius Bẽni. poſt eum ędificauit Aſebias princeps dimidiæ partis vici Ceilæ
18 in vico ſuo. *Poſt eũ ædificauerunt fratres E eorum Bechiu filius Enebad princeps dimi-
19 diæ partis Ceilæ. *Et ædificauit iuxta eum Azer filius Ioſue princeps Maſpha mẽſurã ſecundã, cõtra aſcẽſum firmiſſimi anguli.
20 *Poſt eum in mõte ædificauit Baruch fili' Zachai menſuram ſecundam, ab angulo vſque ad portam domus Eliaſib ſacerdotis
21 magni. *Poſt eum ędificauit Merimuth filius Vriæ filij Atthus mẽſuran ſecundam, à porta domus Eliaſib, donec extenderetur domus Eliaſib. *Et poſt eum ædificauerunt ſacerdotes viri de cãpeſtribus Ior-
23 danis. *Poſt eos ædificauit Beniamin, & Aſub contra domum ſuam. Et poſt eos ædificauit Azarias filius Maaſiæ filij Ananię
24 contra domum ſuam. *Poſt eum ædificauit Bennui filius Ennada mẽſuram ſecundam, à domo Azariæ vſque ad flexuram &
25 vſque ad angulum. *Poſt eum ædificauit Phalel filius Ozi, cõtra flexuram & turrim quæ eminet de domo regis excelſa, id eſt, in atrio carceris. Poſt eum Phadaia filius
26 Pheros. *Nathinæi autem habitabant in Ophel vſque contra portam aquarum ad Orientem, & turrim quæ prominebat.
27 *Poſt eos ędificauerunt Thecueni menſuram ſecundam è regione à turre magna
G & eminenti, vſque ad murum templi.
28 *Surſum autem ad portam equorum ędificauerunt ſacerdotes vnuſquiſq; contra domum ſuam.

11 *Et menſuram ſecundam tenuit Melchias
filius Eram, & Aſub filius Phaatmoab, et vſq;
ad turrim furnorum. *Et ad manum eius te-
12 nuit Sallum filius Saloes princeps dimidij vici
Hieruſalem. ipſe et filiæ eius *portam vallis te-
13 nuerunt. Annun & habitatores Zano, ipſi ædificauerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius, & ſeras eius, & vectes eius, et mille cubiti in muro vſque ad portam ſterquilinij.
14 *Et portam ſterquilinij tenuit Melchias filius Rechab, princeps vici Bethachcharan, ipſe et filij eius. & cooperuerunt eam, et ſtatuerunt valuas eius, et ſeras eius, & vectes eius.
15 *At portam fontis muniuit Solon filius Cha
leze, princeps partis Maſpha: ipſe ædificauit eam, & texit eam, & ſtatuit valuas eius & vectes eius. & murum piſcinæ Siloa in hortum regis, & vſque ad gradus qui deſcendunt de ciuitate Dauid.
16 *Poſt eum tenuit Neemias filius Exbuch princeps dimidij vici Bethſur vſque ad hortum ſepulchri Dauid, & vſque ad piſcinam quæ fa-
17 cta erat, & vſque ad domum fortium.
*Et poſt eum tenuerunt Leuitæ, Raum filius Banea. ad manum eius tenuit Aſabias princeps dimidij vici Ceela in vico ſuo. *Et poſt eum
18 tenuerunt fratres eorum Babai filius Edanad, princeps dimidij vici Ceela.
*Et tenuit ad manum eius Azur filius Jeſu
19 princeps Maſpha menſuram ſecundam e contrario aſcenſus armorum coniungentis in angulum.
*Poſt in monte eius tenuit Baruch filius Za-
20 bu menſuram ſecũdam ab angulo vſque ad portam domus Eliaſub ſacerdotis magni.
*Et poſt eum tenuit Meramoth filius Vria
21 filij Accos menſuram ſecundam à porta domus Eliaſub vſque ad conſummationem domus Eliaſub. *Et poſt eum tenuerunt ſacerdotes viri
22 Achechar.
*Et poſt eum tenuit Beniamin et Aſſub con-
23 tra domum ſuam. & poſt eos tenuit Azarias filius Maaſeæ filij Ananiæ iuxta domum ſuam.
*Et poſt eum tenuit Baani filius Ennadad
24 menſuram ſecundam, à domo Azariæ vſque ad angulum & vſque ad flexuram *Phalali filij
25 Vſai, contra angulum & turrim eminentem ex domo regis excelſa atrij carceris. & poſt eum Phadaia filius Phoros.
*Et Nathinæi erant habitantes in Ophal vſ-
26 que ad contra hortum portæ aquæ ad Orientem, & turris eminens.
*Et poſt eum tenuerunt Thecoim menſuram
27 ſecundam eregione turris magnæ eminentis, & vſque ad murum Aphla.
*Supra portam equorum tenuerunt Sacer-
28 dotes, vir contra domum ſuam.

11 *Ϛ μέτρον δεύτερον ἐπεράτωσεν μελχίας υἱὸς ἠραμ,
Ϛ αἰγὺς υἱὸς φααθ μωάβ, Ϛ ἕως πύργου τῶν θαναρείμ.
12 *καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐπράτησε Ϛαλλὼμ υἱὸς σαλὼης
ἀρχὼν ἡμίσους θειχώρου ἱερουσαλήμ. αὐτὸς καὶ αἱ θυ-
13 γατέρες αὐτοῦ *τὴν πύλην τ φάραγγος ἐπράτησαν. θμὲν
καὶ ⓓ κατοικοῦντες ζανώ, αὐτοὶ ᾠκοδόμησαν αὐτὴν, καὶ
ἔστησαν θύρας αὐτ, καὶ κλεῖθρα αὐτ, καὶ μοχλὸς αὐτ,
Ϛ χίλιοι πήχεις ἐν τῷ τείχει ἕως τῆς πύλης τ κοπρίας.
14 *καὶ τὴν πύλην τῆς κοπρίας ἐπράτησε μελχίας υἱὸς
ῥηχάβ, ἄρχων θειχώρου βηθαχχαράμ, αὐτὸς Ϛ οἱ υἱοὶ
αὐτοῦ. καὶ ἐσκέπασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ
15 κλεῖθρα αὐτ, Ϛ μοχλὸς αὐτῆς. *τὴν δ πύλην τ πηγῆς
ἠσφαλίσατο ζολὼν υἱὸς χαλεζέ, ἄρχων μέρους τ μασφά,
αὐτὸς ἐξῳκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἐστέγασεν αὐτὴν, Ϛ ἔστησε
τὰς θύρας αὐτ καὶ μοχλὸς αὐτ. καὶ τὸ τεῖχος τ κολυμ
βήθρας Ϛ σιλωὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως, καὶ ἕως τῶν
16 βαθμῶν τῶν καταβαινόντων ἀπὸ πόλεως δαυίδ. *ὀπίσω
αὐτοῦ ἐπράτησε νεεμίας υἱὸς ἐζβὲχ ἄρχων ἡμίσους θει-
χώρου βηθσοὺς ἕως κήπου τάφου δαυίδ, καὶ ἕως τ κολυμ
17 βήθρας τῆς γεγονίας καὶ ἕως οἴκου τῶν δυνατῶν. * καὶ
μετ αὐτὸν ἐπράτησαν ⓓ λευῖται, ῥαοὺμ υἱὸς βανέα. ἐ-
πὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐπράτησεν ἀσαβίας ἄρχων ἡμίσους θει-
18 χώρου κεηλὰ τῷ θειχώρῳ αὐτοῦ. * καὶ μετ αὐτὸν ἐ-
κράτησαν ἀδελφοὶ αὐτῶν βαβαὶ υἱὸς ἠδωνάδ, ἄρχων ἡ-
19 μίσους θειχώρου κεηλά. * καὶ ἐπράτησεν ἐπὶ χεῖρα
αὐτοῦ ἀζοὺρ υἱὸς ἰησοῦ ἄρχων τοῦ μασφὰ μέτρον δεύτερον
ἐξενδυτίας ἀναβάσεως τῶν ὅπλων τῆς συναπλούσης εἰς
20 τὴν γωνίαν. *ὀπίσω εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ ἐπράτησε βα-
ρὺχ υἱὸς ζαβοὺ μέτρον δεύτερον ἀπὸ τῆς γωνίας ἕως
21 θύρας οἴκου ἐλιαοὺδ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. * καὶ μεθ'
αὐτὸν ἐπράτησε μεερμὼθ υἱὸς οὐρία υἱοῦ ἀκκὼς μέτρον
δεύτερον ἀπὸ θύρας οἴκου ἐλιαοὺδ ἕως συντελείας οἴ-
22 κου ἐλιαοὺδ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐπράτησαν ⓓ ἱερεῖς
23 ὁδῦρες ἀχεχαρ. * καὶ μετ αὐτὸν ἐπράτησε βενα-
μὶν καὶ ἀσοὺβ κατέναντι οἴκου αὐτῶν. καὶ μετ αὐτὸν
ἐπράτησεν αἰζαρίας υἱὸς μαασέου υἱοῦ ἀνανίου ἐχόμενα
24 οἴκου αὐτοῦ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐπράτησε βαανὶ υἱὸς λι-
ναδαὰδ, μέτρον δεύτερον, ἀπὸ τοῦ οἴκου αἰζαρίου ἕως τῆς
25 γωνίας καὶ ἕως τῆς καμπῆς * φαλαλι υἱοῦ οὐζαΐ,
ἐξεναντίας τῆς γωνίας καὶ τοῦ πύργου τοῦ ἐξέχοντ
ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως αὐτὸν τῆς αὐλῆς τῆς φυ-
26 λακῆς. καὶ μετ αὐτὸν φαδαΐα υἱὸς φόρ. * καὶ ⓓ
ναθιναῖοι ἦσαν οἰκοῦντες ἐν τῷ ὠφὰλ ἕως ἀπέναντι κή-
πυ πύλης ὕδατος εἰς ἀνατολάς, Ϛ ὁ πύργος ὁ ἐξέχων.
27 * καὶ μετ αὐτὸν ἐπράτησαν ⓓ θεκωεῖμ μέτρον δεύ-
τερον ἐξεναντίας τοῦ πύργου τοῦ μεγάλου τοῦ ἐξέχοντ,
28 καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ ὠφλά. * ὑπὲρ τὸν πύλης
τῶν ἵππων ἐπράτησαν ⓓ ἱερεῖς, ἀνὴρ ἐξεναντίας οἴκου
ἑαυτοῦ.

29 * אַחֲרָיו חָזִיק צַדּוֹק בֶּן־אֲמֵר נֶגֶד בֵּיתוֹ וְאַחֲרָיו
חָזִיק שְׁמַעְיָה בֶּן־שְׁכַנְיָה שֹׁמֵר שַׁעַר הַמִּזְרָח׃
30 * אַחֲרָיו חָזִיק חֲנַנְיָה בֶּן־שֶׁלֶמְיָה וְחָנוּן בֶּן־צָלָף
הַשִּׁשִּׁי מְדָה שֵׁנִי אַחֲרָיו חָזִיק מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה
31 נֶגֶד נִשְׁכָּתוֹ׃ * אַחֲרָיו חָזִיק מַלְכִּיָּה בֶּן־הַצֹּרְפִי
עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים נֶגֶד שַׁעַר הַמִּפְקָד וְעַד
32 עֲלִיַּת הַפִּנָּה׃ * וּבֵין עֲלִיַּת הַפִּנָּה לְשַׁעַר הַצֹּאן
הָחָזִיקוּ הַצֹּרְפִים וְהָרֹכְלִים׃

ד

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט כִּי־אֲנַחְנוּ בּוֹנִים אֶת־
הַחוֹמָה וַיִּיחַר לוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה וַיַּלְעֵג עַל־הַיְהוּדִים׃
2 * וַיֹּאמֶר לִפְנֵי־אֶחָיו וְחֵיל שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר מָה־
הַיְהוּדִים הָאֻמְלָלִים עֹשִׂים הֲיַעַזְבוּ לָהֶם הֲיִזְבְּחוּ
הֲיַכְלִּילוּ בְּיוֹם הֲיִחְיוּ אֶת־הָאֲבָנִים מֵעָרֵמוֹת הֶעָפָר
3 וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת׃ * וְטוֹבִיָּה הָעַמֹּנִי אֶצְלוֹ וַיֹּאמֶר
גַּם אֲשֶׁר־הֵם בּוֹנִים אִם־יַעֲלֶה שׁוּעָל וּפָרַץ חוֹמַת
4 אַבְנֵיהֶם׃ * שִׁמְעָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־הָיִינוּ בוּזָה וְהָשֵׁב
חֶרְפָּתָם אֶל־רֹאשָׁם וּתְנֵם לְבִזָּה בְּאֶרֶץ שִׁבְיָה׃
5 * וְאַל־תְּכַס עַל־עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־
תִּמָּחֶה כִּי הִכְעִיסוּ לִנֶגֶד הַבּוֹנִים׃
6 * וַנִּבֶן אֶת־הַחוֹמָה וַתִּקָּשֵׁר כָּל־הַחוֹמָה עַד־
חֶצְיָהּ וַיְהִי לֵב לָעָם לַעֲשׂוֹת׃
7 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וְהָעַרְבִים
וְהָעַמֹּנִים וְהָאַשְׁדּוֹדִים כִּי עָלְתָה אֲרוּכָה לְחוֹמוֹת
יְרוּשָׁלַם כִּי הַחֵלּוּ הַפְּרָצִים לְהִסָּתֵם וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד׃
8 * וַיִּקְשְׁרוּ כֻלָּם יַחְדָּו לָבוֹא לְהִלָּחֶם בִּירוּשָׁלִַם
9 וְלַעֲשׂוֹת לִי תֹעָה׃ * וַנִּתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵינוּ
וַנָּעֶמֶד מִשְׁמָר עֲלֵיהֶם יוֹמָם וָלַיְלָה מִפְּנֵיהֶם׃
10 * וַיֹּאמֶר יְהוּדָה כָּשַׁל כֹּחַ הַסַּבָּל וְהֶעָפָר הַרְבֵּה
וַאֲנַחְנוּ לֹא נוּכַל לִבְנוֹת בַּחוֹמָה׃
11 * וַיֹּאמְרוּ צָרֵינוּ לֹא יֵדְעוּ וְלֹא יִרְאוּ עַד אֲשֶׁר־נָבוֹא
אֶל־תּוֹכָם וְהָרַגְנוּם וְהִשְׁבַּתְנוּ אֶת־הַמְּלָאכָה׃
12 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּאוּ הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים אֲצֲלָם
וַיֹּאמְרוּ לָנוּ עֲשֶׂר פְּעָמִים מִכֹּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר
13 תָּשׁוּבוּ עָלֵינוּ׃ * וָאַעֲמִיד מִתַּחְתִּיּוֹת לַמָּקוֹם
מֵאֲחֹרֵי לַחוֹמָה בַּצְּחִיחִים וָאַעֲמִיד אֶת־הָעָם
לְמִשְׁפְּחוֹת עִם־חַרְבֹתֵיהֶם רָמְחֵיהֶם וְקַשְׁתֹתֵיהֶם׃

29 * Post eos ædificauit Seddo filius Emmer contra domum ſuam. & poſt eum ędificauit Semeia filius Secheniæ cuſtos portę Orientalis. 30 * Poſt eum ædificauerunt Anania filius Selemiæ, & Anon filius Seloſextus, menſuram ſecundam. Poſt eum ædificauit Meſollam filius Barachiæ contra gazophylaciū ſuum. 31 * Poſt eum ædificauit Melchias filius aurificis vſque ad domum Nathinæorum, & ſcruta vendentium cōtra portam iudicialem & vſq; ad cœnaculum 32 anguli. * Et intra cœnaculū anguli in porta gregis ædificauerunt aurifices & negociatores.

CAP. IIII.

1 * FActum eſt autē cùm audiſſet Sanaballath quòd ædificaremus murum, iratus eſt valdè, & motus nimis ſubſannauit Iu-
2 dæos. * Et dixit coram fratribus ſuis & frequentia Samaritanorum: Quid Iudæi faciunt imbecilles? num dimittēt eos gētes? num ſacrificabunt & cōplebūt in vna die? nunquid ædificare poterunt lapides de a-
3 ceruis pulueris qui cōbuſti ſunt? * Sed Tobias Amanites proximus eius ait: Ædificent. ſi aſcenderit vulpes, tranſiliet murū
4 eorum lapideum. * Audi Deus noſter, quia facti ſumus deſpectui. Conuerte op,briū ſuper caput eorum, & da eos in deſpectio-
5 nem in terra captiuitatis. * Ne operias iniquitatem eorum, & peccatum eorum coram facie tua non deleatur, quia irriſerunt
6 ædificātes. * Itaque ædificauimus murum, & coniunximus totum vſque ad partē dimidiam, & prouocatum eſt cor populi ad
7 operandum. * Factum eſt autem cùm audiſſet Sanaballath, & Tobias, & Arabes, &
B Ammonitæ, & Azotij quòd obducta eſſet cicatrix muri Hieruſalem, & quòd cœpiſſent interrupta concludi, irati ſunt nimis.
8 * Et cōgregati ſunt omnes pariter vt venirēt & pugnarent contra Hieruſalē, & mo-
9 lirentur inſidias. * Et orauimus Deum noſtrum, & poſuimus cuſtodes ſup murū die
10 ac nocte contra eos. * Dixit autem Iudas: Debilitata eſt fortitudo portātis, & humʾ nimia eſt, & nos nō poterimʾ ędificare mu-
11 rum. * Et dixerunt hoſtes noſtri: Neſciant & ignorent, donec veniamus in medium eorum, & interficiamus eos, & ceſſare faciamus opus. * Factum eſt autem venientibus Iudæis qui habitabāt iuxta eos,
C & dicētibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos:
13 * Statui in loco poſt murum per circuitum populum in ordinem cum gladiis ſuis, & lanceis, & arcubus.

29 * *Et poſt eum tenuit Sadoc filius Emmer contra domum ſuam. & poſt eum tenuit Samaia filius Sechenia, cuſtos portæ Orientis.* 30 * *Et poſt eum tenuit Ananias filius Sellemia, & Anon filius Seleph ſextus menſuram ſecundam. & poſt eum tenuit Meſollam filius Barachiæ contra gazophylacium ſuum.* 31 * *Et poſt eum tenuit Melchias filius Sarephi, vſque ad domum Nathinæorum & negociatorum contra portam conſiderationis, et vſque ad aſcenſum flexuræ.* 32 * *Et intra aſcenſum portæ ouinæ, tenuerunt fabri & negociatores.*

CAP. IIII.

1 ET *factū eſt quando audiuit Sanabalat quòd nos ędificaremus murum, & moleſtum fuit ei, & iratus eſt multum, et ſubſannabat in Iudæos.* 2 * *Et dixit coram fratribus ſuis & exercitu Samariæ, & dixit: Quid imbecilles iſti faciunt Iudæi? num dimittemus eos? nunquid ſacrificant? nunquid poterunt? & hodie ſanabunt lapides poſtquàm puluis facti ſunt cōbuſti?* 3 * *Et Tobias Ammanites prope eum: & dixit ad eos: Et iſti ędificant, nonne aſcendet vulpes, & deſtruet murum lapidum eorum?* 4 * *Audi Deus noſter quia facti ſumus in ſubſannationem, & conuerte opprobrium eorum in caput eorum, & da eos in ſubſannationem in terra captiuitatis:* 5 * *Et ne operias iniquitatem eorum, et peccatum eorum à facie tua non deleatur; quoniam irritauerunt coram ædificantibus.* 6 * *Et ędificauimus murum, & coniunctus eſt omnis murus vſque ad medietatem ſuam, et factum eſt cor populi vt ędificaret.* 7 * *Et factum eſt cùm audiſſet Sanabalat, & Tobias, et Arabes, et Ammanitæ, et Azotij, quòd aſcendit germen muris Hieruſalem, quoniam incœperunt cicatrices obduci; et moleſtiū eis viſum fuit valdè.* 8 * *Et congregati ſunt omnes ad idem vt venirent & percuterent in Hieruſalem, & facerent ei deceptionem.* 9 * *Et orauimus ad Deum noſtrum, & ſtatuimus cuſtodes ſuper eos die et nocte à facie eorum.* 10 * *Et dixit Iudas: Contrita eſt fortitudo inimicorum, & humus multa, et nos non poterimus ędificare in muro.* 11 * *Et dixerunt tribulantes nos: Non cognoſcent & non videbunt donec veniamus in medium eorum, & interficiemus eos, & ſedabimus opus.* 12 * *Et factum eſt vt venerunt Iudæi habitantes prope eos, & dixerunt nobis: Aſcendunt ex omnibus locis, quoniam conuertiſtis ſuper nos.* 13 * *Et ſtatui in infima loci poſt murum in abſconditis, & ſtatui populum per populos cum gladiis ſuis, & lanceis ſuis, & arcubus ſuis.*

29 * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκραάτησε Σαδὼκ υἱὸς Ἐμμὴς ἐξενδυτίας οἴκου ἑαυτοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκραάτησε Σαμαΐα υἱὸς Σεχενία φύλαξ τῆς πύλης τῆς ἀνατολῆς.
30 * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκραάτησεν Ἀνανίας υἱὸς Σελλεμία, & Ἀνὼν υἱὸς Σελὲφ ὁ ἕκτος μέτρον δεύτερον. & μετ' αὐτὸν ἐκραάτησε Μεθολλὰμ υἱὸς Βαραχὶὰ ἐξεναντίας Γαζοφυ-
31 λακίου αὐτοῦ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκραάτησε Μελχίας υἱὸς τοῦ σαρεφὶ ἕως οἴκου τῶν ναθιναίων & τῶν μεταβόλων ἀπέναντι πύλης τῆς Ἐπισκέψεως, & ἕως ἀναβάσεως τῆς καμ-
32 πῆς. * καὶ ἀναμέσον τῆς ἀναβάσεως τῆς πύλης τῆς προβατικῆς ἐκραάτησαν οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ μεταβολοι.

δ'.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡίκα ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὅτι ἡμεῖς οἰκοδομοῦμεν τὸ τεῖχος, καὶ πόνηρὸν ἦν αὐτῷ, καὶ ὠργίσθη
Ἐπὶ πολύ, & ἐξεγέλα ἐπὶ τοῖς ἰουδαίοις.
2 * καὶ εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ & τῆ δυνάμεως Σαμαρείας, καὶ εἶπεν, τί οἱ οὐδαμινοὶ οὗτοι ποιοῦσιν οἱ ἰουδαῖοι; μὴ καταλείψομεν αὐτοῖς; ἆρα θυσιάζουσιν; ἆρα δυνήσονται; & σήμερον ἰάσονται ἐκ λίθων μὴ τὸ χῶ-
3 μα χωμάτων καυθησομένων; * καὶ τωβίας ὁ ἀμμανίτης ἐχόμενα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, καὶ γε αὐτοὶ οἰκοδομοῦσιν, οὐχὶ ἀναβήσεται ἀλώπηξ, καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος λί-
4 θων αὐτῶν; * ἄκουσον ὁ θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐγενήθημεν εἰς μυκτηρισμόν, καὶ ἐπίστρεψον ὀνειδισμὸν αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, & δὸς αὐτοὺς εἰς μυκτηρισμὸν ἐν γῇ αἰχμα-
5 λωσίας. * καὶ μὴ καλύψῃς ἐπὶ ἀνομίαν αὐτῶν, & ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθείη, ὅτι παρώργισαν ἐναντίον τῶν οἰκοδομούντων.
6 * καὶ ᾠκοδομήσαμεν τὸ τεῖχος & συνήφθη πᾶν τὸ τεῖχος ἕως ἡμίσους αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ καρδία ἔθνους ὥστε
7 οἰκοδομῆσαι. * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε σαναβαλὰτ καὶ τωβίας καὶ οἱ ἄραβες καὶ οἱ ἀμμανῖται & οἱ ἄζώποι, ὅτι ἀνέβη ἡ φυὴ τοῖς τείχεσιν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἤρξαντο αἱ διασφαλαὶ ἀναφράσσεσθαι, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐφάνη σφόδρα.
8 * & συνήχθησαν πάντες ἅπαξ τοῦ αὐτοῦ ἐλθεῖν & παλαῖσαι
9 ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ποιῆσαι αὐτοῖς πλανήσαι. * καὶ προσευξάμεθα πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐστήσαμεν προφύλακας ἐπ' αὐτοῖς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.
10 * καὶ εἶπεν ἰούδας, συντετρίβη ἡ ἰσχὺς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ χοῦς πολύς, καὶ ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα οἰκοδομεῖν ἐν τῷ τείχῳ.
11 * καὶ εἶπον οἱ θλίβοντες ἡμᾶς, οὐ γνώσονται καὶ οὐκ ὄψονται ἕως οὗ ἔλθωμεν εἰς μέσον αὐτῶν, καὶ φονεύσωμεν
12 αὐτοὺς καὶ καταπαύσωμεν τὸ ἔργον. * καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθον οἱ ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, καὶ εἶπον ἡμῖν, ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅτι ἐπεστρέψατε ἐφ'
13 ἡμᾶς. * καὶ ἔστησα εἰς τὰ κατώτατα τοῦ τόπου κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς, καὶ ἔστησα τὸν λαὸν κατὰ δήμους μετὰ ῥομφαιῶν αὐτῶν καὶ τῶν δοράτων αὐτῶν, & τῶν τόξων αὐτῶν.

14 * וְאֵרֶא וָאָקוּם וְאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים
וְאֶל־יֶתֶר הָעָם אַל־תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת־אֲדֹנָי
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא זִכְרוּ וְהִלָּחֲמוּ עַל־אֲחֵיכֶם בְּנֵיכֶם
וּבְנֹתֵיכֶם נְשֵׁיכֶם וּבָתֵּיכֶם׃
15 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ אוֹיְבֵינוּ כִּי־נֹודַע לָנוּ וַיָּפֶר
הָאֱלֹהִים אֶת־עֲצָתָם וַנָּשׁוּב כֻּלָּנוּ אֶל־הַחוֹמָה אִישׁ
16 אֶל־מְלַאכְתּוֹ׃ * וַיְהִי מִן־הַיּוֹם הַהוּא חֲצִי נְעָרַי
עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים וְהָרְמָחִים הַמָּגִנִּים
וְהַקְּשָׁתוֹת וְהַשִּׁרְיֹנִים וְהַשָּׂרִים אַחֲרֵי כָל־בֵּית
17 יְהוּדָה׃ * הַבּוֹנִים בַּחוֹמָה וְהַנֹּשְׂאִים בַּסֶּבֶל
עֹמְסִים בְּאַחַת יָדוֹ עֹשֶׂה בַּמְּלָאכָה וְאַחַת מַחֲזֶקֶת
18 הַשָּׁלַח׃ * וְהַבּוֹנִים אִישׁ חַרְבּוֹ אָסוּרִים עַל־
מָתְנָיו וּבוֹנִים וְהַתּוֹקֵעַ בַּשּׁוֹפָר אֶצְלִי׃
19 * וָאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים וְאֶל־יֶתֶר הָעָם
הַמְּלָאכָה הַרְבָּה וְרְחָבָה וַאֲנַחְנוּ נִפְרָדִים עַל־
20 הַחוֹמָה רְחוֹקִים אִישׁ מֵאָחִיו׃
* בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמָּה
תִּקָּבְצוּ אֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ יִלָּחֶם לָנוּ׃
21 * וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים
בָּרְמָחִים מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים׃
22 * גַּם בָּעֵת הַהִיא אָמַרְתִּי לָעָם אִישׁ וְנַעֲרוֹ יָלִינוּ
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַ‍ִם וְהָיוּ־לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם
23 מְלָאכָה׃ * וְאֵין אֲנִי וְאַחַי וּנְעָרַי וְאַנְשֵׁי
הַמִּשְׁמָר אֲשֶׁר אַחֲרָי אֵין־אֲנַחְנוּ פֹּשְׁטִים בְּגָדֵינוּ
אִישׁ שִׁלְחוֹ הַמָּיִם׃

ה

1 * וַתְּהִי צַעֲקַת הָעָם וּנְשֵׁיהֶם גְּדוֹלָה אֶל־אַחֵיהֶם
2 הַיְהוּדִים׃ * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים בָּנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ
אֲנַחְנוּ רַבִּים וְנִקְחָה־דָגָן וְנֹאכְלָה וְנִחְיֶה׃
3 * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים שְׂדֹתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ וּבָתֵּינוּ
אֲנַחְנוּ עֹרְבִים וְנִקְחָה דָגָן בָּרָעָב׃
4 * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים לָוִינוּ בֶּסֶף לְמִדַּת הַמֶּלֶךְ
5 שְׂדֹתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ׃ * וְעַתָּה כִּבְשַׂר אַחֵינוּ בְּשָׂרֵינוּ
כִּבְנֵיהֶם בָּנֵינוּ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כֹּבְשִׁים אֶת־בְּנֵינוּ וְאֶת־
בְּנֹתֵינוּ לַעֲבָדִים וְיֵשׁ מִבְּנֹתֵינוּ נִכְבָּשׁוֹת וְאֵין לְאֵל
יָדֵינוּ וְשָׂדֹתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ לַאֲחֵרִים׃
6 * וַיִּחַר לִי מְאֹד כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אֶת־צַעֲקָתָם וְאֶת־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃

14 *Et perſpexi atque ſurrexi,& aio ad optimates & magiſtratus,& ad reliquam partẽ vulgi:Nolite timere à facie eorum.Domini magni & terribilis mementote, & pugnate pro fratribus veſtris, filiis veſtris & filiabus veſtris, & vxoribus veſtris, & do-
15 mibus veſtris.*Factum eſt autem cùm audiſſent inimici noſtri nunciatum eſſe nobis,diſsipauit Deus cõſilium eorum.& reuerſi ſumus omnes ad muros vnuſquiſque
16 ad opꝰ ſuum. *Et factum eſt à die illa,media pars iuuenum eorum faciebat opus,& media parata erat ad bellum, & lanceæ,& ſcuta,& arcus, & loricæ, & principes poſt
17 eos in omni domo Iuda*ædificantium muros,& portantium onera & imponẽtium: vna manu ſua faciebat opus , & altera te-
18 nebat gladium.*Ædificãtium enim vnuſ-
D quiſque gladio erat accinctus renes . & ædificabant & clamabãt buccina iuxta me.
19 *Et dixi ad optimates & ad magiſtratus,& ad reliquam partem vulgi : Opus grande eſt & latum;&nos ſeparati ſumus in muro
20 procul alter ab altero.*In loco quocunque audieritis clãgorẽ tubæ, illuc cõcurrite ad
21 nos.Deus noſter pugnabit pro nobis: *Et noſpſi faciamus opus . Et media pars noſtrum teneat lãceas ab aſcenſu auroræ,do-
22 nec egrediãtur aſtra. *In tempore quoque illo dixi populo:Vnuſquiſque cum puero ſuo maneat in medio Hieruſalem , & ſint nobis vices per noctem & diem ad operã-
23 dum. *Ego autem, & fratres mei,& pueri mei,& cuſtodes qui erant poſt me,non deponebamus veſtimenta noſtra. vnuſquiſque tantum nudabatur ad baptiſmum.

CAP. V.

1 ET factus eſt clamor populi & vxorum
A eius magnus aduerſus fratres ſuos Iu-
2 deos.*Et erant qui dicerent:Filij noſtri & filiæ noſtræ multę ſunt nimis.Accipiamus pro precio eorum frumentum,&comeda-
3 mus & viuamus.*Et erant qui dicerent:Agros noſtros & vineas , & domus noſtras apponamus, & accipiamus frumentum in
4 fame. *Et alij dicebant:Mutuò ſumamus pecunias in tributa regis,demuſque agros
5 noſtros & vineas:*Et nũc ſicut carnes fratrum noſtrorum,ſic carnes noſtræ ſunt; & ſicut filij eorum ,ita et filij noſtri. Ecce nos ſubiugamus filios noſtros et filias noſtras in ſeruitutem,& de filiabus noſtris ſunt famulæ , nec habemus vnde poſsint redimi; et agros noſtros et vineas noſtras alij poſ-
6 ſident.*Et iratus ſum nimis cùm audiſſem clamorem eorum ſecundùm verba hæc:

*Et perſpexi, & ſurrexi , & dixi ad optimates & ad duces, & ad reliquos populi: Ne timeatis à facie eorum . mementote Dei noſtri magni & terribilis , & pugnate pro fratribus veſtris , filiis veſtris & filiabus veſtris , & vxoribus veſtris , & domibus veſtris.

*Et factum eſt cùm audiſſent inimici noſtri quod notum fuit nobis, & diſſipauit Deus conſilium eorum. & reuerſi ſumus nos in murum, vir in opus ſuum.

*Et factum eſt à die illa medietas eorum qui ordinati erant faciebant opus , & medietas eorum reſiſtebant,& lanceæ, & ſcuta, & arcus & thoraces , & principes poſt omnem domum Juda*ædificantium in muro. et tollentes in humeris armati . in vna manu faciebat illic opus, & in vna tenebat iaculum.

*Et ædificatores vir gladium ſuum accinctus ſuper lumbum ſuum, & ædificabant . & buccinans in cornea buccina prope me.

*Et dixi ad optimates, & ad principes, & ad reliquos populi: Opus grande & latum, & nos ſeparamur ſuper murum procul vir à fratre ſuo. *Et in loco vbicunque audieritis vocem buccinæ, illuc concurrite ad nos, et Deus noſter pugnabit pro nobis.

*Et nos faciebamus opus . & medietas noſtrum tenentes lanceas ab aſcenſu auroræ vſque ad egreſſum ſtellarum. *Et in tempore illo dixi populo : Vnuſquiſque cum iuuene ſuo caſtrametabitur in medio Hieruſalem. & ſit nobis nox cuſtodia, & dies opus.

*Et eram ego & fratres mei, & pueri, & viri cuſtodiæ poſt me: & non fuit ex nobis denudans vir veſtimenta ſua . vir & arma eius ad aquam.

CAP. V.

ET factus eſt clamor populi & mulierum eorum magnus ad fratres ſuos Judeos.

*Et erant aliqui dicentes: In filiis noſtris et in filiabus noſtris nos multi,& accipiemus frumentum, & comedemus & viuemus.

*Et ſunt aliqui dicentes: Agri noſtri & vineæ noſtræ,& domus noſtræ, nos promittemus, & accipiemus frumentum & comedemus.

*Et ſunt aliqui dicentes: Mutuo accepimus argentum in tributa regis, agri noſtri & vineæ noſtræ, & domus noſtræ.

*Et nunc ſicut caro fratrum noſtrorum, caro noſtra. ſicut filij eorum, filij noſtri. et ecce nos ſubiugamus filios noſtros et filias noſtras in ſeruos , & ſunt de filiabus noſtris ſubiugatæ , & non eſt potentia manuum noſtrarum, & agri noſtri, & vineæ noſtræ optimatibus.

*Et triſtatus ſum valdè cùm audiui clamorem eorum & ſermones iſtos.

NEEMIAS.

14 * καὶ εἶδον καὶ ἀνέστην καὶ εἶπον τοῖς ἐνδόξοις, καὶ
τοῖς ἐν στρατηγοῖς, καὶ τοῖς ἐν καταλοίποις ἔθνεσι,
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου αὐτῶν . μνήσθητε τοῦ θεοῦ ἡ-
μῶν τοῦ μεγάλου καὶ φοβεροῦ, καὶ παρατάξασθε περὶ
τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, υἱῶν ὑμῶν, καὶ θυγατέρων ὑμῶν, καὶ
15 γυναικῶν ὑμῶν, καὶ οἰκιῶν ὑμῶν. * καὶ ἐγένετο ἡνίκα
ἤκουσαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ὅτι ἐγνώσθη ἡμῖν, καὶ διεσκέδασεν
ὁ θεὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν· καὶ ἐπεστράφημεν ἡμεῖς εἰς
16 τεῖχος, ἀνὴρ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. * καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς
ἡμέρας ἐκείνης ἥμισυ τῶν ἐντεταλμένων ἐποίουν τὸ ἔργον,
καὶ ἥμισυ αὐτῶν διετείχιζον, καὶ λόγχαι καὶ θυρεοὶ καὶ τό-
ξα καὶ θώρακες, καὶ οἱ ἄρχοντες ὀπίσω παντὸς οἴκου Ἰούδα
17 * τῶν οἰκοδομούντων ἐν τῷ τείχει. οἱ δὲ αἴροντες ἐν τοῖς
ὤμοις ἐνωπλισμένοι. ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει αὐτὸ τὸ ἔργον, καὶ ἐν
18 μιᾷ ἐκράτει τὸν βολίδα. * καὶ οἱ οἰκοδόμοι ἀνὴρ
ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐζωσμένος ἐπὶ τὸν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ᾠ-
κοδόμουν. καὶ ὁ σαλπίζων ἐν τῇ κερατίνῃ ἐχόμενά μου.
19 * καὶ εἶπα πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας
καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, τὸ ἔργον πολὺ καὶ
πλατύ, καὶ ἡμεῖς σκορπιζόμεθα ἐπὶ τοῦ τείχους μακρὰν
20 ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. * καὶ ἐν τόπῳ ἂν ἀκού-
σητε τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης, ἐκεῖ συναχθήσεσθε πρὸς
21 ἡμᾶς. καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν. * καὶ ἡ-
μεῖς ἐποιοῦμεν τὸ ἔργον. καὶ τὸ ἥμισυ ἡμῶν κρατοῦντες τὰς
λόγχας ἀπὸ διαβάσεως ὄρθρου ἕως ἐξόδου τῶν ἄστρων.
22 * καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπα τῷ λαῷ, ἕκαστος μετὰ
νεανίσκου αὐτοῦ αὐλισθήτω ἐν μέσῳ ἱερουσαλήμ. καὶ
ἔσω ἡμῖν ἡ νὺξ προφυλακή, καὶ ἡ ἡμέρα ἔργον.
23 * καὶ ἤμην ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ τὰ παιδάρια,
καὶ οἱ ὄπισθεν τῆς προφυλακῆς ὀπίσω μου, καὶ οὐκ ἦν ἐξ
ἡμῶν ἐκδιδυσκόμενος ἀνὴρ τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ· ἀνὴρ τὸ ὅ-
πλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ.

ε.

1 * Καὶ ἐγένετο ἡ κραυγὴ τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αὐτῶν
2 μεγάλη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἑαυτῶν τοὺς Ἰουδαίους. * καὶ ἦ-
σάν τινες λέγοντες, ἐν υἱοῖς ἡμῶν καὶ ἐν θυγατράσιν ἡμῶν, ἡ-
μεῖς πολλοί, καὶ ληψόμεθα σῖτον καὶ φαγώμεθα καὶ ζη-
3 σόμεθα. * καὶ εἰσί τινες λέγοντες, ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπε-
λῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν, ἡμεῖς διεγυμνώμεθα καὶ ληψόμε-
4 θα σῖτον καὶ φαγώμεθα. * καὶ εἰσί τινες λέγοντες, ἐδα-
νείσαμεθα ἀργύριον εἰς φόρους τῷ βασιλέως, ἀγροὶ ἡμῶν
5 καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν. * καὶ νῦν ὡς σὰρξ
ἀδελφῶν ἡμῶν, σὰρξ ἡμῶν. ὡς υἱοὶ αὐτῶν, υἱοὶ ἡμῶν . καὶ ἰδοὺ
ἡμεῖς καταδυναστεύομεν τοὺς υἱοὺς ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέ-
ρας ἡμῶν εἰς δούλους, καὶ εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν κα-
ταδυναστευόμεναι, καὶ οὐκ ἔστι δύναμις χειρῶν ἡμῶν, καὶ
ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν τοῖς ἐντίμοις.
6 * καὶ ἐλυπήθην σφόδρα καθὼς ἤκουσα τὴν κραυ-
γὴν αὐτῶν καὶ τοὺς λόγους τούτους.

7 * וַיִּמָּלֵךְ לִבִּי עָלַי וָאָרִיבָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־
הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה לָהֶם מַשָּׂא אִישׁ בְּאָחִיו אַתֶּם
נֹשִׂאִים וָאֶתֵּן עֲלֵיהֶם קְהִלָּה גְדוֹלָה׃
8 * וָאֹמְרָה לָהֶם אֲנַחְנוּ קָנִינוּ אֶת־אַחֵינוּ הַיְּהוּדִים
הַנִּמְכָּרִים לַגּוֹיִם כְּדֵי בָנוּ וְגַם־אַתֶּם תִּמְכְּרוּ אֶת־
אֲחֵיכֶם וְנִמְכְּרוּ לָנוּ וַיַּחֲרִישׁוּ וְלֹא מָצְאוּ דָּבָר׃
9 * וָיֹאמַר לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הֲלוֹא
בְּיִרְאַת אֱלֹהֵינוּ תֵּלֵכוּ מֵחֶרְפַּת הַגּוֹיִם אוֹיְבֵינוּ׃
10 * וְגַם־אֲנִי אַחַי וּנְעָרַי נֹשִׁים בָּהֶם כֶּסֶף וְדָגָן
נַעַזְבָה־נָּא אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה׃
11 * הָשִׁיבוּ נָא לָהֶם כְּהַיּוֹם שְׂדֹתֵיהֶם כַּרְמֵיהֶם
זֵיתֵיהֶם וּבָתֵּיהֶם וּמְאַת הַכֶּסֶף וְהַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר אֲשֶׁר אַתֶּם נֹשִׁים בָּהֶם׃
12 * וַיֹּאמְרוּ נָשִׁיב וּמֵהֶם לֹא נְבַקֵּשׁ כֵּן נַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר
אַתָּה אוֹמֵר וָאֶקְרָא אֶת־הַכֹּהֲנִים וָאַשְׁבִּיעֵם לַעֲשׂוֹת
13 כַּדָּבָר הַזֶּה׃ * גַּם־חָצְנִי נָעַרְתִּי וָאֹמְרָה כָּכָה
יְנַעֵר הָאֱלֹהִים אֶת־כָּל־הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יָקִים
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִבֵּיתוֹ וּמִיגִיעוֹ וְכָכָה יִהְיֶה נָעוּר
וָרֵק וַיֹּאמְרוּ כָל־הַקָּהָל אָמֵן וַיְהַלְלוּ אֶת־יְהוָה
וַיַּעַשׂ הָעָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃
14 * גַּם מִיּוֹם אֲשֶׁר־צִוָּה אוֹתִי לִהְיוֹת פֶּחָם בְּאֶרֶץ
יְהוּדָה מִשְּׁנַת עֶשְׂרִים וְעַד שְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם
לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ שָׁנִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲנִי
וְאַחַי לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא אָכַלְתִּי׃
15 * וְהַפַּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר־לְפָנַי הִכְבִּידוּ עַל־
הָעָם וַיִּקְחוּ מֵהֶם בְּלֶחֶם וָיַיִן אַחַר כֶּסֶף־שְׁקָלִים
אַרְבָּעִים גַּם נַעֲרֵיהֶם שָׁלְטוּ עַל־הָעָם וַאֲנִי לֹא־
עָשִׂיתִי כֵּן מִפְּנֵי יִרְאַת אֱלֹהִים׃
16 * וְגַם בִּמְלֶאכֶת הַחוֹמָה הַזֹּאת הֶחֱזַקְתִּי וְשָׂדֶה
לֹא קָנִינוּ וְכָל־נְעָרַי קְבוּצִים שָׁם עַל־הַמְּלָאכָה׃
17 * וְהַיְּהוּדִים וְהַסְּגָנִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אִישׁ וְהַבָּאִים
אֵלֵינוּ מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־סְבִיבֹתֵינוּ עַל־שֻׁלְחָנִי׃
18 * וַאֲשֶׁר הָיָה נַעֲשֶׂה לְיוֹם אֶחָד שׁוֹר אֶחָד צֹאן
שֵׁשׁ־בְּרֻרוֹת וְצִפָּרִים נַעֲשׂוּ־לִי וּבֵין עֲשֶׂרֶת יָמִים
בְּכָל־יַיִן לְהַרְבֵּה וְעִם־זֶה לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא בִקַּשְׁתִּי
כִּי־כָבְדָה הָעֲבֹדָה עַל־הָעָם הַזֶּה׃
19 * זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עַל־
הָעָם הַזֶּה׃

7 *Cogitauitque cor meum mecum.& increpaui optimates & magistratus, & dixi eis: Vsuras ne singuli à fratribus vestris exigitis?Et congregaui aduersum eos concionē
8 magnam: *Et dixi eis:Nos,vt scitis,redemimus fratres nostros Iudæos qui venditi fuerant gentibus secūdùm possibilitatem nostram. Et vos igitur vendite fratres vestros, & redimemus eos. Et siluerunt, nec
9 inuenerunt quid responderent.*Dixiq; ad eos: Non est bona res quam facitis. quare non in timore Dei nostri ambulatis, ne exprobretur nobis à gentibus inimicis
10 nostris. *Et ego & fratres mei & pueri mei commodauimus plurimis pecuniam & frumentum.non repetamus in cōmune istud.
11 *Æs alienum concedamus, quod debetur nobis.Reddite eis hodie agros suos, & vineas suas,& olieta sua,& domos suas.quī
C potius & centesimam pecuniæ, frumenti, vini & olei quam exigere soletis ab eis,da-
12 te pro illis.*Et dixerunt:Reddemus, & ab eis nihil quæremus; sicq; faciemus vt loqueris. Et vocaui Sacerdotes,& adiuraui
13 eos vt facerent iuxta quod dixeram. *Insuper excussi sinum meum,& dixi: Sic excutiat Deus omnem virum qui non compleuerit verbum istud, de domo sua & de laboribus suis,sic excutiatur, & vacuꝰ fiat. Et dixit vniuersa multitudo: Amen. & laudauerunt Dn̄m. Fecit ergo populus sicut
14 erat dictū. *A die autem illa qua p̄ceperat rex mihi,vt essem dux in terra Iuda;ab āno vicesimo vsque ad annum tricesimum secundū Artaxerxis regis,p̄ annos duodecim ego & fratres mei annonas, quæ ducibus
15 debebātur,non comedimus. *Duces autē
D primi qui fuerūt ante me grauauerunt populum,& acceperūt ab eis in pane & vino &pecunia quotidie siclos quadraginta.sed & ministri eorum depsserant populū.ego autem non feci ita propter timorem Dei.
16 *Quin potius in opere muri ædificaui, & agrū nō emi,& omnes pueri mei cōgregati
17 ad opus erant. *Iudæi quoq; & magistratꝰ centū quinquaginta viri:& qui veniebant ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro sunt,in mensa mea erant.
18 *Parabatur autem mihi per dies singulos bos vnus,arietes sex electi,exceptis volatilibus,& inter dies decem vina diuersa, & alia multa tribuebam. Insuper & annonas ducatus mei non quæsiui. valdè enim
19 attenuatus erat populus. *Memento mei Deus meus in bonum,secundùm omnia quæ feci populo huic. Inf.13

7 * *Et deliberauit cor meum apud me.& pugnaui aduersus optimates & principes, & dixi eis: Repetitione vos repetetis vir fratrem suū, quæ vos facitis? & dedi super eos concionem magnam.* 8 * *Et dixi eis: Nos possedimus fratres nostros Iudæos venditos gentibus,in voluntario nostro. & vos venditis fratres vestros, & vendentur nobis. & siluerunt, & non inuenerunt sermonem.*
9 * *Et dixi: Non bonum verbū quod vos facitis: non sic in timore Dei nostri redibitis ab opprobrio gentium inimicorum nostrorum.*
10 * *Etiam ego & fratres mei & noti mei posuimus eis argentum & frumentum: reliquimus iam repetitionem hanc.*
11 * *Reddite iam eis vt hodie agros suos, & vineas suas, & olieta sua, & domos suas, et de argento frumentum, & vinum, & oleum afferte eis.*
12 * *Et dixerunt: Reddemus, & ab eis non quæremus: sic faciemus sicut tu dicis. Et vocaui Sacerdotes, & adiuraui eos vt facerent secundum verbum hoc.*
13 * *Et vestem meam excussi, & dixi: Sic excutiat Deus omnem virum,qui nō statuet verbum istud de domo sua & de labore suo, & erit sic excussus & vanus. Et dixit vniuersa ecclesia: Amen. & laudauerunt Dominum. & fecit populus verbum istud.*
14 * *Etiam à die qua præceperat mihi vt essem in principem eorum in terra Iuda, ab anno vicesimo & vsque ad annum tricesimum & secundum Arthasastha regi annos duodecim; & ego & fratres mei panem principatus mei non comedimus.*
15 * *At duces qui ante me, grauauerunt super populum, & acceperunt ab eis in panibus & in vino vltimum argentum siclos quadraginta. etiam ministri eorum dominati fuerunt super populum, & ego non feci sic à facie timoris Domini.*
16 * *Et in opere muri istorum tenui, agrum non possedi; & pueri mei, & omnes congregati ibi propter opus.*
17 * *Et Iudæi & principes centum quinquaginta viri, & venientes ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro, in mensa mea.*
18 * *Et erat quod fiebat in diem vnum, vitulus vnus & oues sex electæ et hircus erant mihi. & inter duodecim dies in omnibus vinum multitudine. & cum istis panem ducatus mei non quæsiui, quoniam grauis seruitus super populum istum.*
19 * *Memento mei Deus in bonum, secundùm omnia quæ feci populo huic.*

NEEMIAS

7 * καὶ ἐβουλεύσατο καρδία μου ἐπ' ἐμέ. καὶ ἐμαχησάμην πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἀπαιτήσει ὑμεῖς ἀπαιτήσετε ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ ἔδωκα ἐπ' αὐτοὺς ἐκκλησίαν μεγάλην.
8 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἡμεῖς κεκτήμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς ἰουδαίους τοὺς πωλουμένους τοῖς ἔθνεσιν, ἐν ἑκουσίῳ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς πωλεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, καὶ πραθήσονται ἡμῖν. καὶ ἡσύχασαν καὶ οὐχ εὗρον λόγον.
9 * καὶ εἶπον, οὐκ ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε, οὐχ οὕτως ἐν φόβῳ θεοῦ ἡμῶν ἀπελεύσεσθε ἀπὸ ὀνειδισμοῦ τῶν
10 ἐθνῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. * καί γε ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ οἱ γνωστοί μου ἐθήκαμεν αὐτοῖς ἀργύριον καὶ σῖτον, ἐγκατελίπομεν δὴ τὴν ἀπαίτησιν ταύτην.
11 * ἐπιστρέψατε δὴ αὐτοῖς ὡς σήμερον ἀγροὺς αὐτῶν καὶ ἀμπελῶνας αὐτῶν, καὶ ἐλαιῶνας αὐτῶν καὶ οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔ-
12 λαιον ἐξενέγκατε αὐτοῖς. * καὶ εἶπον, ἀποδώσομεν, καὶ παρ' αὐτῶν οὐ ζητήσομεν, οὕτως ποιήσομεν καθὼς σὺ λέγεις. καὶ ἐκάλεσα τοὺς ἱερεῖς καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ποιῆσαι ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο.
13 * καὶ τὴν ἀναβολήν μου ἐξετίναξα, καὶ εἶπον, οὕτως ἐκτινάξαι ὁ θεὸς πάντα ἄνδρα, ὃς οὐ στήσει τὸν λόγον τοῦτον ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐκ κόπου αὐτοῦ, καὶ ἔσται οὕτως ἐκτετιναγμένος καὶ κενός. καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία, ἀμήν· καὶ ἤνεσαν τὸν κύριον. καὶ ἐποίησεν ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο.
14 * καί γε ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐνετείλατό μοι εἶναι εἰς ἄρχοντα αὐτῶν ἐν γῇ ἰούδα ἀπὸ ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἕως ἔτους τριακοστοῦ καὶ δευτέρου τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ ἔτη δώδεκα, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν.
15 * οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ἔμπροσθέν μου ἐβάρυναν ἐπὶ τὸν λαόν, καὶ ἔλαβον παρ' αὐτῶν ἐν ἄρτοις καὶ ἐν οἴνῳ ἔσχατον ἀργύριον σίκλους τεσσαράκοντα. καί γε τὰ παιδάρια αὐτῶν ἐκυρίευσαν ἐπὶ τὸν λαόν, κἀγὼ οὐκ ἐποίησα, οὕτως ἀπὸ προσώπου φόβου κυρίου.
16 * καὶ ἐν ἔργῳ τοῦ τείχους τούτων ἐκράτησα, ἀγρὸν οὐκ ἐκτησάμην καὶ τὰ παιδάρια μου καὶ πάντες οἱ συνηγμένοι ἐκεῖ διὰ τὸ ἔργον.
17 * καὶ ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν, ἐπὶ τράπεζάν μου.
18 * καὶ ἦν γινόμενον εἰς ἡμέραν μίαν, μόσχος εἷς καὶ πρόβατα ἓξ ἐκλεκτὰ καὶ χίμαρος ἐγίνοντό μοι. καὶ ἀναμέσον τῶν δώδεκα ἡμερῶν ἐν πᾶσιν οἶνος τῷ πλήθει. καὶ σὺν τούτοις ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐζήτησα, ὅτι βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον.
19 * μνήσθητί μου ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν πάντα ὅσα ἐποίησα τῷ λαῷ τούτῳ.

ו

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע לְסַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וְלִגְשֶׁם
הָעַרְבִי וְלִיתֶר אוֹיְבֵינוּ כִּי בָנִיתִי אֶת־הַחוֹמָה וְלֹא־
נוֹתַר בָּהּ פָּרֶץ גַּם עַד־הָעֵת הַהִיא דְּלָתוֹת לֹא־
הֶעֱמַדְתִּי בַּשְּׁעָרִים׃

2 * וַיִּשְׁלַח סַנְבַלַּט וְגֶשֶׁם אֵלַי לֵאמֹר לְכָה וְנִוָּעֲדָה
יַחְדָּו בַּכְּפָרִים בְּבִקְעַת אונו וְהֵמָּה חֹשְׁבִים לַעֲשׂוֹת
לִי רָעָה׃ 3 * וָאֶשְׁלְחָה עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים לֵאמֹר
מְלָאכָה גְדוֹלָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלֹא אוּכַל לָרֶדֶת לָמּוֹ
תִּשְׁבֹּת הַמְּלָאכָה בֶּאֱשֶׁר אֶרְפֶּה וְיָרַדְתִּי אֲלֵיכֶם׃

4 * וַיִּשְׁלְחוּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה אַרְבַּע פְּעָמִים וָאָשִׁיב
אוֹתָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃

5 * וַיִּשְׁלַח אֵלַי סַנְבַלַּט כַּדָּבָר הַזֶּה פַּעַם חֲמִישִׁית
אֶת־נַעֲרוֹ וְאִגֶּרֶת פְּתוּחָה בְּיָדוֹ׃

6 * כָּתוּב בָּהּ בַּגּוֹיִם נִשְׁמַע וְגַשְׁמוּ אֹמֵר אַתָּה
וְהַיְהוּדִים חֹשְׁבִים לִמְרוֹד עַל־כֵּן אַתָּה בוֹנֵה
הַחוֹמָה וְאַתָּה הֹוֶה לָהֶם לְמֶלֶךְ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃

7 * וְגַם־נְבִיאִים הֶעֱמַדְתָּ לִקְרֹא עָלֶיךָ בִּירוּשָׁלַ͏ִם
לֵאמֹר מֶלֶךְ בִּיהוּדָה וְעַתָּה יִשָּׁמַע לַמֶּלֶךְ כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְעַתָּה לְכָה וְנִוָּעֲצָה יַחְדָּו׃

8 * וָאֶשְׁלְחָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא נִהְיוּ כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר כִּי מִלִּבְּךָ אַתָּה בוֹדֶאת׃

9 * כִּי כֻלָּם מְיָרְאִים אוֹתָנוּ לֵאמֹר יִרְפּוּ יְדֵיהֶם מִן־
הַמְּלָאכָה וְלֹא תֵעָשֶׂה וְעַתָּה חַזֵּק אֶת־יָדָי׃

10 * וַאֲנִי בָּאתִי בֵּית שְׁמַעְיָה בֶן דְּלָיָה בֶן־מְהֵיטַבְאֵל
וְהוּא עָצוּר וַיֹּאמֶר נִוָּעֲדָה אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים אֶל־תּוֹךְ
הַהֵיכָל וְנִסְגְּרָה דַּלְתוֹת הַהֵיכָל כִּי בָאִים לַהֲרָגֶךָ
וְלַיְלָה בָּאִים לַהֲרָגֶךָ׃

11 * וָאֹמַר הָאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרַח וּמִי כָמוֹנִי אֲשֶׁר־
יָבוֹא אֶל־הַהֵיכָל וְחַי לֹא אָבוֹא׃

12 * וָאֲבִינָה וְהִנֵּה לֹא־אֱלֹהִים שְׁלָחוֹ כִּי הַנְּבוּאָה דִּבֶּר
עָלַי וְטוֹבִיָּה וְסַנְבַלַּט שְׂכָרוֹ׃ 13 * לְמַעַן שְׂכוֹר הוּא
לְמַעַן־אִירָא וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן וְחָטָאתִי וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם
רָע לְמַעַן יְחָרְפוּנִי׃ 14 * זָכְרָה־אֱלֹהַי לְטוֹבִיָּה
וּלְסַנְבַלַּט כְּמַעֲשֵׂיהוּ אֵלֶּה וְגַם לְנוֹעַדְיָה הַנְּבִיאָה
וְלִיתֶר הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ מְיָרְאִים אוֹתִי׃

15 * וְתִשְׁלַם הַחוֹמָה בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לֶאֱלוּל
לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנֵים יוֹם׃

CAP. VI.

1 A FActum est autē cùm audisset Sanaballath, & Tobias, & Gosem Arabs, & cæteri inimici nostri q; ædificassem ego murum, & non esset in ipso residua interruptio: vsq; ad tempus autem illud valuas nō
2 posueram in portis: *Miserūt Sanaballath & Gosem Arabs ad me, dicentes: Veni & percutiamus fœdus pariter in vitulis in cā
po Ono. ipsi autem cogitabant vt facerent
3 mihi malum. *Misi ergo ad eos nuncios dicens: Opus grande ego facio, & non possum descendere, ne fortè negligatur, cùm
4 venero & descendero ad vos. *Miserunt autem ad me secundùm verbum hoc per quatuor vices, & respondi eis iuxta sermo-
5 nem priorē. *Et misit ad me Sanaballath
B iuxta verbum prius quinta vice puerum suum, & epistolam habebat in manu sua
6 *scriptam hoc modo: In gentibus auditum est, & Gosem dixit, quòd tu & Iudæi cogitetis rebellare, & propterea ædifices murū, & leuare te velis super eos regem: propter
7 quam causam *& prophetas posueris, qui prædicent de te in Hierusalem, dicentes: Rex in Iudæa est. Auditurus est rex verba hæc. idcircò nunc veni vt ineamus consi-
8 lium pariter. *Et misi ad eos, dicens: Non est factum secundùm verba hęc quæ tu loqueris. de corde enim tuo tu componis
9 hæc. *Omnes enim hi terrebant nos, cogitantes quòd cessarent manus nostræ ab opere & quiescerem. quam ob causam magis confortaui manus meas.
10 * Et ingressus sum domum Semaiæ filij
C Dalaiæ filij Methabeel secretò. Qui ait: Tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi, & claudamus portas ædis, quia venturi sunt vt interficiant te, & nocte vēturi sunt ad occidendum te.
11 * Et dixi, Num quisquam similis mei fugit? & quis vt ego ingredietur templum & viuet? Non ingrediar.
12 * Et intellexi quòd Deus non misisset eum, sed quasi vaticinans locutus esset ad me, & Tobias & Sanaballath conduxissent
13 eum. *Acceperat enim precium, vt territus facerem & peccarem, & haberent malum quod exprobrarent mihi.
14 * Memento mei Deus pro Tobia & Sanaballath, iuxta opera eorum talia, sed & Noadiæ prophetæ & cæterorum prophetarum qui terrebant me.
15 * Completus est autem murus vicesimo quinto die mensis Elul, quinquaginta duobus diebus.

CAP. VI.

1 *ET factū est vt auditum fuit Sanabalat, & Tobia, & Gesam Arabi, & reliquis inimicorum nostrorum, quòd ædificaui murum, & non relicta fuit in eo interruptio, etiam vsque ad tempus illud, valuas non posueram in portis:
2 * Et misit Sanabalat & Gesam ad me dicentes: Veni & congregemur pariter in villis in campo Ono, & ipsi cogitantes mihi vt facerent malum.
3 * Et misi ad eos nuncios, dicens: Opus magnum ego facio, et non potero descendere, ne fortè cesset opus: postquàm vtique finiero illud, descendam ad vos.
4 * Et miserunt ad me secundùm verbum hoc quatuor vicibus, & misi eis iuxta sermonem hunc.
5 * Et misit ad me Sanabalat iuxta sermonem hunc quintum puerum suum, & epistolam apertam in manu eius.
6 * Et erat scriptum in ea: In gentibus auditum est, & Gesam dixit, quòd tu & Iudæi cogitatis rebellare: propter hoc tu ædificas murū, & tu fis eis in regem:
7 * Et ad hæc prophetas statuisti tibi ipsi, vt prædicent de te in Hierusalem, dicentes: Quòd regnasti in Iudea. & nunc nunciabuntur regi sermones isti, et nunc veni consulamus pariter.
8 * Et misi ad eum dicens: Non factum est vt sermones isti quos tu dicis, quoniam à corde tu mentiris eos.
9 * Quoniam omnes terrent nos dicentes: Soluentur manus eorum ab opere isto, & non fiet. & nunc fortificaui manus meas.
10 * Et ego ingressus sum in domum Semei filij Dalaia filij Matabeel, & ipse retentus & dixit: Congregemur in domum Dei in medio eius, & claudamus ianuas eius, quoniam veniunt vt interficiant te, veniunt nocte ad occidendum te.
11 * Et dixi: Quis est vir qualis ego, fugiet? vel quis qualis ego qui ingredietur in domum, & viuet? non ingrediar.
12 * Et cognoui & ecce Deus non misit eum, quoniam prophetia sermo aduersus me. & Tobias & Sanabalat conduxerunt eum,
13 * Vt timerem & facerem sic & peccarem, & fierem eis in nomen malum, vt exprobrarent mihi.
14 * Memento Deus meus Tobia & Sanabalat secundùm opera eorum hæc, & Noadia prophetæ & cæterorum prophetarum, qui erant terrentes me.
15 * Et perfectus est murus quinto & vicesimo Elul mensis, in quinquaginta duobus diebus.

ς'.

1 * Καὶ ἐγένετο καθὼς ἠκούσθη τῷ Σαναβαλὰτ & τῷ Τωβία, καὶ τῷ Γησὰμ τῷ Ἄραβι, καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ᾠκοδόμησα τὸ τεῖχος, & οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῷ διακοπή, καίγε ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου, θύρας οὐκ
2 ἐπέστησα ἐν ταῖς πύλαις· * καὶ ἀπέστειλε Σαναβαλὰτ καὶ Γησὰμ πρὸς με λέγοντες, δεῦρο καὶ συναχθῶμεν ἅπαντες ἐν ταῖς κώμαις ἐν πεδίῳ ὠνώ, καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοί μοι ποιῆσαι πονηρίαν.
3 * καὶ ἀπέστειλα ἐπ' αὐτοὺς ἀγγέλους λέγων, ἔργον μέγα ἐγὼ ποιῶ, & οὐ δυνήσομαι καταβῆναι, μή ποτε καταπαύσῃ τὸ ἔργον· ὡς ἂν τελειώσω αὐτό, καταβήσομαι πρὸς ὑμᾶς.
4 * καὶ ἀπέστειλαν πρός με, ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο τέσσαρσι καθόδοις, & ἀπέστειλα αὐτοῖς κατὰ τὸν λόγον τοῦτον.
5 * καὶ ἀπέστειλε πρός με Σαναβαλὰτ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸν πέμπτον παῖδα αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴν ἀνεῳγυῖαν ἐν χειρὶ αὐτοῦ. * καὶ ἰδοὺ γεγραμμένον ἐν αὐτῇ, ἐν ἔθνεσιν ἠκούσθη, καὶ Γησὰμ εἶπεν, ὅτι σὺ καὶ Ἰουδαῖοι λογίζεσθε ἀποστατῆσαι, διὰ τοῦτο σὺ οἰκοδομεῖς τὸ τεῖχος,
7 καὶ σὺ γίνῃ αὐτοῖς εἰς βασιλέα· * καὶ πρὸς τοῦτοις προφήτας ἔστησας σεαυτῷ κηρύσσειν περὶ σοῦ ἐν Ἰερουσαλὴμ, λέγοντας, ὅτι βασιλεύσας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. & νῦν ἀπαγγελήσεται τῷ βασιλεῖ οἱ λόγοι οὗτοι, & νῦν δεῦρο βουλευσώμεθα ἅπαντες.
8 * καὶ ἀπέστειλα πρὸς αὐτὸν λέγων, οὐκ ἐγένετο ὡς οἱ λόγοι οὗτοι ἃς σὺ λέγεις, ὅτι ἀπὸ καρδίας σου ψεύδῃ αὐτούς.
9 * ὅτι πάντες φοβερίζουσιν ἡμᾶς λέγοντες, ἐκλυθήσονται αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου, καὶ οὐ ποιηθήσεται. νῦν οὖν κραταίωσον τὰς χεῖράς μου.
10 * καὶγὼ εἰσῆλθον εἰς οἶκον σεμεὶ υἱοῦ δαλαΐα υἱοῦ ματαβεήλ, καὶ αὐτὸς συνεχόμενος καὶ εἶπε, Συναχθῶμεν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ κλείσωμεν τὰς θύρας αὐτοῦ, ὅτι ἔρχονται φονεῦσαί σε, ἔρχονται νυκτὸς φονεῦσαί σε.
11 * καὶ εἶπον, τίς ἐστὶν αὐτῷ οἷος ἐγώ, φεύξεται; ἢ τίς οἷος ἐγὼ ὃς εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον & ζήσεται; οὐκ εἰσελεύσομαι.
12 * καὶ ἐπέγνων & ἰδοὺ ὁ θεὸς οὐκ ἀπέστειλεν αὐτόν, ὅτι ἡ προφητεία λόγος κατ' ἐμοῦ. & Τωβίας & Σαναβαλὰτ ἐμισθώσαντο αὐτόν,
13 * ὅπως φοβηθῶ καὶ ποιήσω οὕτως καὶ ἁμάρτω, καὶ γένωμαι αὐτοῖς εἰς ὄνομα πονηρόν, ὅπως ὀνειδίσωσί με.
14 * μνήσθητι ὁ θεός μου τοῦ Τωβία & τοῦ Σαναβαλὰτ, ὡς τὰ ποιήματα αὐτῶν ταῦτα, καὶ τῆς ναδία τῆς προφήτης καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν προφητῶν, οἳ ἦσαν φοβερίζοντές με.
15 * καὶ ἐτελέσθη τὸ τεῖχος πέμπτῃ & εἰκάδι Ἐλοὺλ μηνὸς εἰς πεντηκονταδύο ἡμέρας.

16 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל־אוֹיְבֵנוּ וַיִּרְאוּ כָּל־הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵינוּ וַיִּפְּלוּ מְאֹד בְּעֵינֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי מֵאֵת
אֱלֹהֵינוּ נֶעֶשְׂתָה הַמְּלָאכָה הַזֹּאת׃
17 * גַּם בַּיָּמִים הָהֵם מְרֻבִּים חֹרֵי יְהוּדָה אִגְרוֹת יוֹצְאוֹת
הוֹלְכוֹת עַל־טוֹבִיָּה וַאֲשֶׁר לְטוֹבִיָּה בָּאוֹת אֲלֵיהֶם׃
18 * כִּי־רַבִּים בִּיהוּדָה בַּעֲלֵי שְׁבוּעָה לוֹ כִּי־חֹתֵן הוּא
לִשְׁכַנְיָה בֶּן־אָרַח וִיהוֹחָנָן בְּנוֹ לָקַח אֶת־בַּת־מְשֻׁלָּם
בֶּן־בֶּרֶכְיָה׃
19 * גַּם טוֹבֹתָיו הָיוּ אֹמְרִים לְפָנַי וּדְבָרַי הָיוּ מוֹצִיאִים
לוֹ אִגְּרוֹת שָׁלַח טוֹבִיָּה לְיָרְאֵנִי׃

ז

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִבְנְתָה הַחוֹמָה וַאֲעַמִּיד הַדְּלָתוֹת
וַיִּפָּקְדוּ הַשֹּׁעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַלְוִיִּם׃
2 * וָאֲצַוֶּה אֶת־חֲנָנִי אָחִי וְאֶת־חֲנַנְיָה שַׂר־הַבִּירָה
עַל־יְרוּשָׁלִַם כִּי־הוּא כְּאִישׁ אֱמֶת וְיָרֵא אֶת־
הָאֱלֹהִים מֵרַבִּים׃
3 * וָאֹמַר לָהֶם לֹא יִפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם עַד־חֹם
הַשֶּׁמֶשׁ וְעַד הֵם עֹמְדִים יָגֵפּוּ הַדְּלָתוֹת וְאָחֹזוּ
וְהַעֲמֵיד מִשְׁמְרוֹת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אִישׁ בְּמִשְׁמָרוֹ
וְאִישׁ נֶגֶד בֵּיתוֹ׃ 4 * וְהָעִיר רַחְבַת יָדַיִם וּגְדֹלָה
וְהָעָם מְעַט בְּתוֹכָהּ וְאֵין בָּתִּים בְּנוּיִם׃
5 * וַיִּתֵּן אֱלֹהַי אֶל־לִבִּי וָאֶקְבְּצָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־
הַסְּגָנִים וְאֶת־הָעָם לְהִתְיַחֵשׂ וָאֶמְצָא סֵפֶר הַיִּחַשׂ
הָעוֹלִים בָּרִאשֹׁנָה וָאֶמְצָא כָתוּב בּוֹ׃
6 * אֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיֵ הַגּוֹלָה אֲשֶׁר
הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלִַם
וְלִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃
7 * הַבָּאִים עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה עֲזַרְיָה רַעַמְיָה
נַחֲמָנִי מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּרֶת בִּגְוַי נְחוּם בַּעֲנָה
מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם־יִשְׂרָאֵל׃
8 * בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
9 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
10 * בְּנֵי אָרַח שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
11 * בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ וְיוֹאָב אַלְפַּיִם
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁמֹנָה עָשָׂר׃
12 * בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
13 * בְּנֵי זַתּוּא שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
14 * בְּנֵי זַכָּי שִׁבְעַ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃

16 * Factum est ergo cùm audissent omnes inimici nostri, vt timerent vniuersæ gentes quæ erant in circuitu nostro, & cõciderent intra semetipsos, & scirent quòd à Deo factum est opus hoc.
17 * Sed & in diebus illis multæ optimatum Iudæorum epistolæ mittebantur ad Tobiam, & à Tobia veniebant ad eos.
18 * Multi enim erant in Iudæa habentes iuramentum eius, quia gener erat Sechenïæ filij Ioręi, & Iohannan filius eius acceperat filiam Mosollam filij Barachiæ:
19 * Et laudabant eum coram me, & verba mea nunciabant ei. Et Tobias mittebat epistolas vt terreret me.

CAP. VII.

1 POstquàm autem ædificatus est murus, & posui valuas, & recensui ianitores &
2 cantores & Leuitas, * Præcepi Anani fratri meo, & Ananiæ principi domus de Hierusalem. ipse enim quasi vir verax & timens Deum plus cæteris videbatur.
3 * Et dixi eis: Non aperiãtur portę Hierusalem vsque ad calorem Solis. Cumque adhuc assisterent, clausæ portæ sunt & oppilatæ. Et posui custodes de habitatoribus Hierusalem, singulos per vices suas, & vnumquemque contra domum suam.
4 * Ciuitas autem erat lata nimis & grandis, & populus paruus in medio eius: &
5 non erant domus ædificatæ. * Deus autem dedit in corde meo, & congregaui optimates & magistratus & vulgus, vt recenserem eos. & inueni librum census eorum qui ascenderant primùm, & inuentum est scriptum in eo:
6 * Isti filij prouinciæ qui ascenderunt de
B captiuitate migrantium, quos trãstulerat Nabuchodonozor rex Babylonis, & reuersi sunt in Hierusalem & in Iudæam, vnusquisque in ciuitatem suam: * qui venerant
7 cum Zorobabel, Iosue, Neemias, Azarias, Raamias, Naamin, Mardochæus, Belsar, Mespharat, Beggoai, Naum, Baana. numerus virorum populi Israel. * Filij Pharos, duo millia centum septuaginta duo.
9 * Filij Saphatia, trecenti septuaginta
10 duo. * Filij Area, sexcenti quinquaginta duo.
11 * Filij Phetmoab filiorum Iosue & Ioab, duo millia octingenti decem & octo.
12 * Filij Helam, mille ducenti quinquaginta quatuor.
13 * Filij Zethue, octingenti quadraginta quinque.
14 * Filij Zachai, septingenti sexaginta.

16 * *Et factum est cùm audissent omnes inimici nostri, & timuerunt omnes gentes quæ in circuitu nostro, & cecidit timor magnus valdè in oculis eorum, & cognouerunt, quòd à Deo nostro factum est vt perficeretur opus hoc.*
17 * *Et in diebus illis à multis optimatibus Iuda epistolæ ibant ad Tobiam. & quæ Tobia, veniebant adeos:*
18 * *Quoniam multi in Iuda habẽtes iuramentum erant ei, quia gener erat Sechenia filij Erai. & Jonan filius eius accepit filiam Mesulam filij Barachiæ in uxorem.*
19 * *Etiam vtilia ei dicebat coram me. & sermones meos erant proferentes ei. & epistolas misit Tobia vt terreret me.*

CAP. VII.

1 *ET factum est quando ædificatus est murus, & posui valuas, & recensiti sunt ianitores, & cantores, & Leuitæ:*
2 * *Et præcepi Anania fratri meo, & Ananiæ principi Bera in Hierusalem, quoniam ipse erat quasi vir verax, & timens Deum super multos.*
3 * *Et dixi eis: Non aperientur portæ Hierusalem vsque ad simul cum Sole. & adhuc ipsis vigilantibus, claudantur portæ, & munitæ sint. & pone custodes habitantium in Hierusalem, vir in custodia sua, & vir contra domum suam.*
4 * *Et ciuitas ampla manibus & magna, & populus paucus in ea; & non erant domus ædificatæ.*
5 * *Et dedit Deus in cor meum, & congregaui optimates & principes, & populum in comitatum. et inueni librum comitatus qui ascenderunt in primis. & inueni scriptum in eo:*
6 * *Isti filij prouinciæ qui ascenderunt de captiuitate transmigrationis, quam transmigrare fecit Nabuchodonosor rex Babylonis, & reuersi sunt in Hierusalem & in Iudam vir in ciuitatem suam;*
7 * *Qui venerunt cum Zorobabel & Iesue, & Neemia, Azaria, & Reemai, Nemani, Mardochæus, Balsan, Maaspharath, Boguia, Naum, Baana, & Maasphar, viri populi Israel.*
8 * *Filij Phoros, duo millia centum septuaginta duo.*
9 * *Filij Saphatia, trecenti septuaginta duo.*
10 * *Filij Era, sexcenti quinquaginta duo.*
11 * *Filij Phaathmoab filiis Iesue & Joab, duo millia octingenti decem & octo.*
12 * *Filij Elam, mille ducenti quinquaginta quatuor.*
13 * *Filij Zathua, octingẽti quadraginta quinq;*
14 * *Filij Zacchu, septingenti sexaginta.*

16 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν,
καὶ ἐφοβήθησαν πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν, καὶ ἐπέ-
πεσε φόβος μέγας σφόδρα ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ ἔ-
γνωσαν, ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐγένετο τελειωθῆναι τὸ
ἔργον τοῦτο.
17 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπὸ πολλῶν ἐντίμων
ἰούδα ἐπιστολαὶ ἐπορεύοντο πρὸς τωβίαν. καὶ αἱ τωβίαι
18 ἤρχοντο πρὸς αὐτούς, * ὅτι πολλοὶ ἐν ἰούδα ὅρκοι
ἦσαν αὐτῷ, ὅτι γαμβρὸς ἦν τοῦ σεχενία υἱοῦ ἠραΐ. καὶ ἰω-
νάθαν υἱὸς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν θυγατέρα μεθουλαμ υἱὸς βα-
ραχίου εἰς γυναῖκα.
19 * καί γε τὰ συμφέροντα αὐτῷ ἐλάλουν ἐνώπιόν μου. καὶ
λόγους μου ἦσαν ἐκφέροντες αὐτῷ. καὶ ἐπιστολὰς ἀπέ-
στειλε τωβίας φοβερίζων με.

ζ.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡκοδομήθη τὸ τεῖχος, καὶ ἔστη
τὰς θύρας, καὶ ἐπεσκέπην ἐγὼ καὶ οἱ πυλωροί, καὶ οἱ ᾀδον-
τες καὶ οἱ λευῖται.
2 * καὶ ἐνετειλάμην τῷ ἀνανίᾳ τῷ ἀδελφῷ μου, καὶ τῷ
ἀνανίᾳ ἀρχόντι βηρὰ ἐν ἰερουσαλήμ, ὅτι αὐτὸς ὡς
ἀνὴρ ἀληθὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν ὑπὲρ πολλούς.
3 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, οὐκ ἀνοιγήσονται πύλαι ἰερου-
σαλὴμ ἕως ἅμα τῷ ἡλίῳ. ἔτι αὐτῶν χρηματιζομένων, κλεί-
σθησαν αἱ θύραι καὶ ἀσφαλιζέσθωσαν. καὶ στῆσον φυ-
λακὰς οἰκούντων ἐν ἰερουσαλήμ, ἄνθρωπον ἐν φυλακῇ
ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἀπέναντι οἰκίας ἑαυτοῦ.
4 * καὶ ἡ πόλις πλατεῖα χερσὶ καὶ μεγάλη, καὶ ὁ λαὸς
ὀλίγοι ἐν αὐτῇ, καὶ οὐκ ἦσαν οἰκίαι ᾠκοδομημέναι.
5 * καὶ ἔδωκεν ὁ θεός εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ συνῆξα
ἐγὼ ἐντίμους καὶ ἐγὼ ἀρχόντας καὶ τὸν λαὸν εἰς συνοδίαν.
καὶ εὗρον βιβλίον τῆς συνοδίας οἱ ἀνέβησαν ἐν πρώ-
τοις. καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν αὐτῷ,
6 * οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβάντες ἀπὸ τῆς αἰχ-
μαλωσίας τῆς ἀποικίας ἧς ἀπῴκισε ναβουχοδονόσορ ὁ βα-
σιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἰερουσαλὴμ καὶ
εἰς ἰούδαν ἀνὴρ εἰς πόλιν ἑαυτοῦ.
7 * οἱ ἐλθόντες μετὰ ζοροβαβὲλ, καὶ ἰησοῦ καὶ νεεμία,
ἀζαρία, καὶ ῥεεμαί, ναμανί, μαρδοχαῖος, βαλασάν,
μασφαραθ, βουεῖα, ναούμ, βαδανὰ καὶ μασφάρ,
ἄνδρες λαοῦ ἰσραήλ.
8 * υἱοὶ φόρος, δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκοντὰ δύο.
9 * υἱοὶ σαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκοντὰ δύο.
10 * υἱοὶ ηρά, ἑξακόσιοι πεντηκοντὰ δύο.
11 * υἱοὶ φααθμωὰβ τῆς υἱοῖς ἰησοῦ καὶ ἰωὰβ, δισχίλιοι
ὀκτακόσιοι δεκαοκτώ.
12 * υἱοὶ ηλάμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσ-
σαρες.
13 * υἱοὶ ζαθύα, ὀκτακόσιοι τεσσαρακοντατρία.
14 * υἱοὶ ζακχαῖ, ἑπτακόσιοι ἑξηκοντα.

1 * בְּנֵי בְנוּי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃
2 * בְּנֵי בֵבַי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
3 * בְּנֵי עַזְגָּד אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
4 * בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃
5 * בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃
6 * בְּנֵי עָדִין שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה׃
7 * בְּנֵי אָטֵר לְחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
8 * בְּנֵי חָשֻׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
9 * בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה׃
10 * בְּנֵי חָרִף מֵאָה שְׁנֵים עָשָׂר׃
11 * בְּנֵי גִבְעוֹן תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃
12 * אַנְשֵׁי בֵית־לֶחֶם וּנְטוֹפָה מֵאָה שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנָה׃
13 * אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
14 * אַנְשֵׁי בֵית־עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
15 * אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת
D אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ 30 * אַנְשֵׁי הָרָמָה וָגֶבַע שֵׁשׁ
31 מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד׃ * אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה
32 וְעֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ * אַנְשֵׁי בֵית־אֵל וְחַיָּי מֵאָה
33 עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ * אַנְשֵׁי נְבוֹ אַחֵר חֲמִשִּׁים
34 וּשְׁנָיִם׃ * בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים
35 וְאַרְבָּעָה׃ * בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
36 * בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
37 * בְּנֵי לֹד חָדִיד וְאֹנוֹ שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְאֶחָד׃
38 * בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
39 * הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדָעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת
40 שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ * בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים
41 וּשְׁנָיִם׃ * בְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים
42 וְשִׁבְעָה׃ * בְּנֵי חָרִם אֶלֶף שִׁבְעָה עָשָׂר׃
43 * הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ לְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה
44 שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃ * הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה
45 אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃ * הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלֻּם בְּנֵי־
אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבָי
46 מֵאָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה׃ * הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא
47 בְּנֵי־חֲשֻׂפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃ * בְּנֵי־קֵירֹס בְּנֵי־סִיעָא
48 בְּנֵי פָדוֹן׃ * בְּנֵי־לְבָנָא בְּנֵי־חֲגָבָא בְּנֵי שַׁלְמָי׃
49 * בְּנֵי־חָנָן בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גָחַר׃
50 * בְּנֵי־רְאָיָה בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי נְקוֹדָא׃
51 * בְּנֵי־גַזָּם בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי פָסֵחַ׃
52 * בְּנֵי־בֵסַי בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִוּשְׁסִים׃

15 * Filij Bennui, ſexcenti quadraginta octo.
16 * Filij Bebai ſexcenti viginti octo.
17 * Filij Azgad duo millia trecenti viginti duo.
18 * Filij Adonicam ſexcenti ſexaginta ſeptem.
19 * Filij Beguai duo millia ſexaginta ſeptem.
20 * Filij Adin ſexcẽti quinquaginta quin
21 que. * Filij Ather filij Ezechiæ nongenti octo.
22 * Filij Aſem trecenti viginti octo.
23 * Filij Beſai trecenti viginti quatuor.
24 * Filij Areph centum duodecim.
25 * Filij Gabaon nonaginta quinque.
26 * Viri Bethleem & Nethupha centum octoginta octo.
27 * Viri Anathot centum viginti octo.
28 * Viri Bethamoth quadraginta duo.
29 * Viri Cariathiarim Cephira & Beroth,
D ſeptingenti quadraginta tres.
30 * Viri Rama & Nebo ſexcenti viginti
vnus.
31 * Viri Machmas centum viginti duo.
32 * Viri Bethel & Chai, centum viginti
tres.
33 * Viri Nebo alterius quĩquaginta duo.
34 * Viri Helan alterius, mille ducenti
quinquaginta quatuor.
35 * Filij Arem trecenti viginti.
36 * Filij Hiericho, trecenti quadraginta
quinque.
37 * Filij Lodadin & Ono, ſeptingenti viginti vnus.
38 * Filij Senaa, tria millia nongenti triginta.
39 * Sacerdotes: Filij Idaia in domo Ieſua, nongenti ſeptuaginta tres.
40 * Filij Emmer mille quinquaginta duo.
41 * Filij Pheſſur, mille ducenti quadraginta ſeptem.
42 * Filij Arem, mille decem & ſeptem.
43 * Leuitæ: Filij Ioſue & Cedmihel filiorum Oduiæ, ſeptuaginta quatuor.
44 * Cantores: Filij Aſaph, centum qua-
45 draginta octo. * Ianitores: Filij Sellum,
E filij Ather, filij Thelmon, filij Accub, filij Athita, filij Sobai, centum triginta octo.
46 * Nathinæi: Filij Soa, filij Aſupha, filij
17 Thebaoth, * Filij Ceros, filij Siaa, filij Pha-
18 don, * Filij Lebana, filij Agaba, filij Selmõ,
49 * Filij Anan, filij Geddel, filij Gaer,
50 * Filij Raaia, filij Raſin, filij Nechoda.
51 * Filij Iezen, filij Aza, filij Phaſea,
52 * Filij Beſai, filij Muni, filij Nephuſim,

* Filij Banui, ſexcenti quadraginta octo. 15
* Filij Bebai, ſexcenti viginti octo. 16
* Filij Aſgad, duo millia trecenti viginti duo. 17
* Filij Adonicam, ſexcenti ſexaginta ſeptem. 18
* Filij Bagui, duo millia ſexaginta ſeptem. 19
* Filij Edan, ſexcenti quinquaginta quinq;. 20
* Filij Ater Ezecia, nonaginta octo. 21
* Filij Eſam, trecenti viginti octo. 22
* Filij Beſei, trecenti quinquaginta quatuor. 23
* Filij Areb, centum duodecim. filij Aſen, ducenti viginti tres. 24
* Filij Gabaon, nonaginta quinque. 25
* Filij Bethalem & Netophathi, centum octoginta octo. 26
* Filij Anathoth, centum viginti octo. 27
* Filij Azamoth, viri quadraginta duo. 28
* Viri Cariathiarim Caphera & Beroth, ſeptingenti quadraginta tres. 29
* Viri Arama & Gabaa, ſexcenti viginti vnus. 30
* Viri Machemas, centum viginti duo. 31
* Viri Bethel & Ai, centum viginti tres. 32
* Viri Nabab alterius, quinquaginta duo. 33
* Filij Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor. 34
* Filij Eram, trecenti viginti. 35
* Filij Hiericho, trecenti quadraginta quinque. 36
* Filij Ladadi & Ono, ſeptingenti viginti vnus. 37
* Filij Senaa, tria millia nongenti triginta. 38
* Sacerdotes: filij Foiade in domũ Ieſu, nongenti ſeptuaginta tres. 39
* Filij Emmer, mille quinquaginta duo. 40
* Filij Phaſeur, mille ducenti quadraginta ſeptem. 41
* Filij Eram, mille decem & ſeptem. 42
* Leuitæ: filij Ieſu Cadmiel filius Oduia, ſeptuaginta quatuor. 43
* Cantatores: filij Aſaph, centum quadraginta octo. 44
* Ianitores: filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Acub, filij Atita, filij Sabi, centum triginta octo. 45
* Nathenim: filij Sea, filij Aſepha, filij Tabaoth, 46
* Filij Ceras, filij Siaia, filij Phadon, 47
* Filij Labana, filij Aggaba, filij Selmei, 48
* Filij Anan, filij Gadel, filij Gaer, 49
* Filij Raaia, filij Raſſon, filij Necoda, 50
* Filij Gazem, filij Oza, filij Phaſi, 51
* Filij Beſi, filij Meinon, filij Nephoſai, 52

15 * υἱοὶ βανεί, ἑξακόσιοι τεσσαρακονταοκτώ.
16 * υἱοὶ βηβαΐ, ἑξακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
17 * υἱοὶ ἀσ̈γάδ, δισχίλιοι τριακόσιοι εἰκοσιδύο.
18 * υἱοὶ αἰδωνικάμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταεπτά.
19 * υἱοὶ βαγεί, δισχίλιοι ἑξηκονταεπτά.
20 * υἱοὶ ἠδάμ, ἑξακόσιοι πεντηκονταπτώτε.
21 * υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκία, ἐννενηκονταοκτώ.
22 * υἱοὶ ἠσάμ, τριακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
23 * υἱοὶ βεσεί, τριακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
24 * υἱοὶ ἀρήθ, ἑκατὸν δεκαδύο. υἱοὶ ἀσὴ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
25 * υἱοὶ γαβαών, ἐννενηκονταπέντε.
26 * υἱοὶ βαιθαλὲμ καὶ νετωφαθί, ἑκατὸν ὀγδοηκονταοκτώ.
27 * υἱοὶ ἀναθώθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ.
28 * υἱοὶ αἰζαμώθ, ἄνδρες τεσσαρακονταδύο.
29 * ἄνδρες καριαθιαρεὶμ, καφηρὰ καὶ βηρώθ, ἑπτακόσιοι τεσσαρακοντατρεῖς.
30 * ἄνδρες ἀραμὰ καὶ γαβαά, ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς.
31 * ἄνδρες μαχεμάς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
32 * ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἴ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς.
33 * ἄνδρες ναβὰβ ἑτέρου, πεντηκονταδύο.
34 * υἱοὶ αἰλὰμ ἑτέρου, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
35 * υἱοὶ ἠρὰμ, τριακόσιοι εἴκοσι.
36 * υἱοὶ ἰεριχώ, τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
37 * υἱοὶ λαδαδὶ καὶ ὠνώ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιεῖς.
38 * υἱοὶ Σαναά, τετρακισχίλιοι ἐννακόσιοι τριάκοντα.
39 * ⟨4⟩ ἱερεῖς υἱοὶ ἰωιαδὲ εἰς οἶκον ἰηϑ, ἐννακόσιοι ἑβδομηκονταεῖς.
40 * υἱοὶ ἐμμὴς, χίλιοι πεντηκονταδύο.
41 * υἱοὶ φασεὲς, χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακονταεπτά.
42 * υἱοὶ ἠρὰμ, χίλιοι δεκαεπτώ.
43 * ⟨4⟩ λευῖ) υἱοὶ ἰηϑ τοῦ καδμιὴλ τῶν υἱοῖς τοῦ ὠδυία, ἑβδομηκονταέσσαρες.
44 * ⟨4⟩ ᾄδοντες υἱοὶ ἀσάφ, ἑκατὸν τεσσαρακονταοκτώ.
45 * ⟨4⟩ πυλωροὶ υἱοὶ σελλοὺμ, υἱοὶ ἀτὴρ, υἱοὶ τελμών, υἱοὶ ἀκκὼβ, υἱοὶ ἀτιτά, υἱοὶ σαβί, ἑκατὸν τριακονταοκτώ.
46 * ⟨4⟩ ναθινιεὶμ υἱοὶ σιά, υἱοὶ ἀσηφά, υἱοὶ ταβαώθ,
47 * υἱοὶ κηρὰς, υἱοὶ σιαΐα, υἱοὶ φαδών,
48 * υἱοὶ λαβδυά, υἱοὶ ἀγλαβά, υἱοὶ σελμεΐ,
49 * υἱοὶ ἀνὰν, υἱοὶ γαδὴλ, υἱοὶ γαήρ,
50 * υἱοὶ ῥαιΐα, υἱοὶ ῥασσῶν, υἱοὶ νεκωδά,
51 * υἱοὶ γαζήμ, υἱοὶ ὀζά, υἱοὶ φεσί,
52 * υἱοὶ βησί, υἱοὶ μειῶν, υἱοὶ νεφωσαΐ,

53 * בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃
54 * בְּנֵי־בַצְלִית בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃
55 * בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי תָמַח׃
56 * בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃
57 * בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוֹטַי בְּנֵי־סֹפֶרֶת בְּנֵי
58 פְּרִידָא׃ * בְּנֵי־יַעֲלָא בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי־גִדֵּל׃
59 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי
60 אָמוֹן׃ * כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ
61 מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃ * וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל
מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב אַדּוֹן וְאִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד
בֵּית־אֲבוֹתָם וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃
62 * בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת
אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
63 * וּמִן־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבָיָה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר
לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם׃
64 * אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָא
וַיְגֹאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃
65 * וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים וְתֻמִּים׃
66 * כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ־
מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃
67 * מִלְבַד עַבְדֵיהֶם וְאִמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת אֲלָפִים
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים
וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וַחֲמֵשֶׁת׃
68 * סוּסֵיהֶם שֶׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פְּרִדֵיהֶם
מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
69 * גְּמַלִּים אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
70 * וּמִקְצָת רָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לַמְּלָאכֶת
הַתִּרְשָׁתָא נָתַן לָאוֹצָר זָהָב דַּרְכְּמֹנִים אֶלֶף מִזְרָקוֹת
חֲמִשִּׁים כָּתְנוֹת כֹּהֲנִים שְׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
71 * וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב
דַּרְכְּמֹנִים שְׁתֵּי רִבּוֹת וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם וּמָאתָיִם׃
72 * וַאֲשֶׁר נָתְנוּ שְׁאֵרִית הָעָם זָהָב דַּרְכְּמֹנִים
שְׁתֵּי רִבּוֹא וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם וְכָתֹנֶת כֹּהֲנִים
שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃
73 * וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים
וּמִן־הָעָם וְהַנְּתִינִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם

53 * Filij Bechue, filij Acupha, filij Azur,
54 * Filij Besluth, filij Maida, filij Arsa,
55 * Filij Berchos, filij Zizara, filij Thema,
56 * Filij Nasia, filij Atupha,
57 * Filij seruorū Salomonis, filij Sothai, filij Sopherech, filij Pheruda.
58 * Filij Iohala, filij Dercon, filij Iedel.
59 * Filij Saphata, filij Athil, filij Phocereth, qui erat ortus ex Asbaim filio Ammon.
60 * Omnes Nathinæi & filii seruorum Solomonistrecenti nonaginta duo.
61 * Hi sunt auté qui ascenderunt de Thelmala, Thelarsa, Cherub, Adon, & Emmer: & non potuerunt indicare domum patrum suorum & semen suum, vtrum ex Israel essent.
62 * Filij Dalaia, filij Tobia, filij Nechoda, sexcenti quadraginta duo.
63 * Et de Sacerdotibus filij Iobia, filij Accos, filij Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditidis vxorem, & vocatus est nomine eorum.
64 * Hi quæsierunt scripturam suam in cēsu, & non inuenerunt, & eiecti sunt de sacerdotio.
65 * Dixitque Athersatha eis vt non manducarent de sanctis sanctorum, donec staret Sacerdos doctus & eruditus.
66 * Omnis multitudo quasi vir vnº quadraginta duo millia sexcenti sexaginta,
67 * Absque seruis & ancillis eorum, qui erant septem millia trecenti triginta septem: & inter eos cantores & cantatrices ducentæ quadraginta & quinque.
68 * Equi eorum sexcenti triginta septem;
G muli eorum ducenti quadraginta quinq;
69 * Cameli eorum quadringenti triginta quinque, asini sex millia septingenti viginti.
70 * Nonnulli autem de principibus familiarum dederunt impensas in opus. Athersatha dedit in thesaurum auri drachmas mille, phialas quinquaginta, tunicas sacerdotales quingentas triginta.
71 * Et de principibus familiarum dederunt in thesaurū operis auri drachmas viginti millia, & argenti minas duo millia ducentas.
72 * Et quod dedit reliquus populus, auri drachmas viginti millia, & argenti minas duo millia, & tunicas sacerdotales sexaginta septem. * Habitauerunt autem Sacerdotes & Leuitæ, & ianitores & cantores, & reliquum vulgus, & Nathinæi, & omnis Israel in ciuitatibus suis.
73

53 * *Filij Bachuc, filij Achipha, filij Arur,*
54 * *Filij Basaloth, filij Meida, filij Adasa,*
55 * *Filij Barcue, filij Sisara, filij Thema,*
56 * *Filij Nesia, filij Atipha,*
57 * *Filij seruorum Salomonis, filij Sutei, filij Sapharat, filij Pherida,*
58 * *Filij Jesla. filij Dorcon, filij Gadael,*
59 * *Filij Saphatia, filij Atil, filij Phacharath filij Sabain, & filij Amon.*
60 * *Omnes Natheniim & filij seruorum Salomonis trecentì nonaginta duo.*
61 * *Et isti ascenderunt de Thelmalech, Thelasar, Cherub, Edan & Emmer. & non potuerunt annunciare domos familiarum suarum & semen eorum, si de Israel sunt.*
62 * *Filij Dalaia, filij Tobia, & filij Necoda, sexcenti quadraginta duo.*
63 * *Et de sacerdotibus filij Ebia, filij Accos, filij Berzelei, qui accepit de filiabus Berzelei Galaaditidis vxorem, & vocatus est in nomine eorum.*
64 * *Hi quæsierunt scripturam suam comitatus, & non est inuenta; & eiecti sunt de sacerdotio.*
65 * *Et dixit Arthasastha eis, vt non manducarent de sancto sanctorum, donec staret sacerdos illuminationibus & initiationibus.*
66 * *Et facta est omnis multitudo vnanimiter quasi quadraginta millia & duo millia trecenti sexaginta,*
67 * *Absque seruis eorum & ancillis eorum. isti septem millia trecenti triginta septem. et cantores & cantatrices ducenti quadraginta quinque.*
68 * *Equi septingenti triginta sex, muli ducenti quadraginta quinque.*
69 * *Cameli quadringenti triginta quinque: asini sex millia septingenti viginti.*
70 * *Et de parte principum familiarum dederūt in opus Arthasastha in thesaurū auri drachmas mille, phialas quinquaginta, stolas sacerdotum quingentas triginta.*
71 * *Et de principibus familiarum dederunt in thesauros operis, auri numisma decem millia bis, & argenti minas duo millia ducentas.*
72 * *Et dederunt reliqui populi auri drachmas bis decem millia, argenti minas duo millia, & stolas sacerdotum sexaginta septem.*
73 * *Et sederunt Sacerdotes & Leuitæ, & Janitores & Cantores, & qui de populo, & Natheniim, & omnis Israel in ciuitatibus suis.*

53 * υἱοὶ Βακβούκ, υἱοὶ Ἀχιφά, υἱοὶ Ἀρώρ,
54 * υἱοὶ Βασαλὼθ, υἱοὶ μειδά, υἱοὶ Ἀδασά.
55 * υἱοὶ Βαρκουέ, υἱοὶ σισαρά, υἱοὶ Θημά,
56 * υἱοὶ νησιὰ, υἱοὶ Ἀτιφά,
57 * υἱοὶ δούλων Σολομῶντος, υἱοὶ Σουτεΐ, υἱοὶ Σαφαράτ, υἱοὶ
Φερειδά,
58 * υἱοὶ Ἰεελὰ· υἱοὶ Δωρκών, υἱοὶ Γαδαήλ,
59 * υἱοὶ Σαφατία, υἱοὶ Ἀτίλ, υἱοὶ Φαχαραθ, υἱοὶ Σαβαΐν,
καὶ υἱοὶ Ἀμών·
60 * πάντες ⸋ ναθινιεὶμ καὶ ⸋ υἱοὶ δούλων Σολομῶν-
τος, τριακόσιοι ἐννενηκονταδύο.
61 * καὶ οὗτοι ἀνέβησαν ἀπὸ Θελμαλὲχ, Θελασὰρ, Χε-
ρούβ, Ἀδὰν καὶ Ἰμμήρ. καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαι
οἴκους πατριῶν αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν, εἰ ἀπὸ Ἰσραήλ
εἰσιν.
62 * υἱοὶ Δαλαΐα, υἱοὶ Τωβία, ⸋ υἱοὶ Νεκωδά, ἑξακόσιοι τεσ-
σαράκοντα δύο.
63 * καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων υἱοὶ Ἐβιά, υἱοὶ Ἀκκώς, υἱοὶ Βερζε-
λεΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ θυγατέρων Βερζελεῒ τοῦ Γαλααδίτου
γυναῖκα, ⸋ ἐκλήθη ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτῶν.
64 * οὗτοι ἐζήτησαν γραφὴν ἑαυτῶν ⸋ συνοδίας καὶ οὐχ
ὑρέθη, καὶ ἀπώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας.
65 * καὶ εἶπεν Ἀρθασαθὰ αὐτοῖς, ἵνα μὴ φάγωσιν ἀπὸ
τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, ἕως δυνηθῇ ἱερεὺς τοῖς φωτισμοῖς ⸋
ταῖς τελειώσεσι.
66 * καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία ὁμοθυμαδὸν ὡς τέσ-
σαρες μυριάδες καὶ δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα·
67 * παρεξ δούλων αὐτῶν ⸋ παιδισκῶν αὐτῶν. ⸋ οὗτοι ἑπτακι-
σχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ ᾄδοντες καὶ ᾀδου-
σαι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
68 * ἵπποι ἑπτακόσιοι τριακονταέξ, ἡμίονοι διακόσιοι τεσ-
σαρακονταπέντε.
69 * κάμηλοι τετρακόσιοι τριακονταπέντε. ὄνοι ἑξακι-
σχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.
70 * καὶ ἀπὸ μερίδος ἀρχόντων τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς τὸ
ἔργον τῷ Ἀρθασαθὰ εἰς θησαυρὸν χρυσίου δραχμὰς χι-
λίας, φιάλας πεντήκοντα, στολὰς τῶν ἱερέων πεντακοσίας
τριάκοντα.
71 * καὶ ἀπὸ ἀρχόντων τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς θη-
σαυροὺς τοῦ ἔργου, χρυσοῦ νόμισμα μυριάδας δύο, καὶ ἀργυ-
ρίου μνᾶς διχιλίας διακοσίας.
72 * καὶ ἔδωκαν ⸋ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ χρυσίου δραχ-
μὰς δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς διχιλίας καὶ στο-
λὰς τῶν ἱερέων ἑξήκοντα πέντε.
73 * καὶ ἐκάθισαν ⸋ ἱερεῖς, καὶ ⸋ λεῦται, ⸋ ⸋ πυ-
λωροί, καὶ ⸋ ᾄδοντες καὶ ⸋ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ναθι-
νιεὶμ ⸋ πᾶς Ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν.

ח

וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרֵיהֶם׃
1 * וַיֵּאָסְפוּ כָל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרְחוֹב
אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמָּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא הַסֹּפֵר
לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
2 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּבִיא עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה
לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכֹל מֵבִין לִשְׁמֹעַ
בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃
3 * וַיִּקְרָא־בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם
מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים
וְהַמְבִינִים וְאָזְנֵי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה׃
4 * וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מִגְדַּל־עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ
לַדָּבָר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ מַתִּתְיָה וְשֶׁמַע וַעֲנָיָה וְאוּרִיָּה
וְחִלְקִיָּה וּמַעֲשֵׂיָה עַל־יְמִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ פְּדָיָה
וּמִישָׁאֵל וּמַלְכִּיָּה וְחָשֻׁם וְחַשְׁבַּדָּנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָּם׃
5 * וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי מֵעַל כָּל־
הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמָדוּ כָל־הָעָם׃
6 * וַיְבָרֶךְ עֶזְרָא אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ
כָל־הָעָם אָמֵן אָמֵן בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ
לַיהוָה אַפַּיִם אָרְצָה׃ 7 * וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי וְשֵׂרֵבְיָה
יָמִין עַקּוּב שַׁבְּתַי הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָה קְלִיטָא עֶזְרִיאֵל
יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה וְהַלְוִיִּם מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה
8 וְהָעָם עַל־עָמְדָם׃ * וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת
הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא׃
9 * וַיֹּאמֶר נְחֶמְיָה הוּא הַתִּרְשָׁתָא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן
הַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּם הַמְבִינִים אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם
הַיּוֹם קָדֹשׁ־הוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַל־תִּתְאַבְּלוּ
וְאַל־תִּבְכּוּ כִּי בוֹכִים כָּל־הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי
10 הַתּוֹרָה׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים
וּשְׁתוּ מַמְתַּקִּים וְשִׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ
הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ כִּי־חֶדְוַת יְהוָה הִיא
11 מָעֻזְכֶם׃ * וְהַלְוִיִּם מַחְשִׁים לְכָל־הָעָם לֵאמֹר
הַסּוּ כִּי־הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ׃
12 * וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם לֶאֱכָל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁלֹחַ מָנוֹת
וְלַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר
הוֹדִיעוּ לָהֶם׃

CAP. VIII.

ET venerat menſis ſeptimus, filij autem
A Iſrael erant in ciuitatibus ſuis.
1 * Congregatuſque eſt omnis populus
quaſi vir vnus ad plateam quę eſt ante por
tam aquarum: & dixerunt Eſdræ ſcribæ vt
afferret librum legis Moyſi, quam præce-
2 perat Dominus Iſraeli. * Attulit ergo Eſ-
dras ſacerdos Legem coram multitudine
virorum & mulierum, cunctiſque qui po-
terant intelligere, in die prima menſis ſep-
3 timi. * Et legit in eo apertè in platea quæ
erat ante portam aquarum de manè vſque
ad mediam diem in conſpectu virorum &
mulierum & ſapientium. & aures omnis
4 populi erant erectæ ad librum. * Stetit
autem Eſdras ſcriba ſuper gradum ligneũ,
quem fecerat ad loquendum, & ſteterunt
iuxta eum, Mathathia, & Semcia, & Ania,
& Vria, & Bechia, & Maaſia ad dexteram
eius, & ad ſiniſtram Phadaia, Miſael, &
Melchia, & Aſum, & Aſephdana, Zacharia
5 & Moſollam. * Et aperuit Eſdras librum
B coră omni populo. ſuper vniuerſum quip
pe populum eminebat. Et cùm aperuiſſet
6 eum, ſtetit omnis populus. * Et benedi-
xit Eſdras Domino Deo magno. & reſpon
dit omnis populus, Amen, amen, eleuans
manus ſuas. & incuruati ſunt & adoraue-
7 runt Dominum proni in terram. * Porrò
Ioſue, & Baani, & Serabi, Iamin, Accub,
Sebthai, Odia, Maaſia, Celita, Azarias, Io-
zabet, Anani, Phalaia, Leuitæ ſilentium fa
ciebant in populo ad audiendam legem.
Populus autem ſtabat in gradu ſuo.
8 * Et legerunt in libro legis Dei diſtin-
ctè & apertè ad intelligendum, & intelle-
9 xerunt cùm legeretur. * Dixit autem
Neemias, ipſe eſt Atherſatha, & Eſdras ſa-
cerdos & ſcriba, & Leuitæ interpretantes
vniuerſo populo: Dies ſanctificatus eſt
Domino Deo veſtro. Nolite lugere & no-
C lite flere. flebat enim omnis populus, cùm
audiret verba Legis.
10 * Et dixit eis: Ite comedite pinguia, &
bibite mulſum, & mittite partes eis qui
non præparauerunt ſibi, quia ſanctus dies
Domini eſt, & nolite contriſtari. Gaudiũ
etenim Domini eſt fortitudo veſtra.
11 * Leuitæ autem ſilentium faciebant in
omni populo, dicentes: Tacete, quia dies
12 ſanctus eſt, & nolite dolere. * Abiit ita-
que omnis populus vt comederet & bi-
beret, & mitteret partes, & faceret læti-
tiam magnam, quia intellexerant verba
quæ docuerat eos.

CAP. VIII.

ET *prauenerat menſis ſeptimus, & filij Iſ-*
rael in ciuitatibus ſuis:
* *Et congregati ſunt omnis populus quaſi*
1 *vir vnus ad plateam quæ ante portam aquæ. et*
dixerunt Eſdræ ſcribæ, vt afferret librum Le-
gis Moyſi, quam præceperat Dominus Iſrael.
* *Et attulit Eſdras Sacerdos Legem coram*
2 *multitudine à viro vſque ad mulierem, &*
omnis intelligens ad audiẽdum in die vna men-
ſis ſeptimi.
* *Et legit in eo contra plateam quæ ante por-*
3 *tam aquarum, ab hora illuminationis Solis, vſ-*
que ad medietatem diei, in conſpectu virorum
& mulierum, & ipſi intelligentes. & aures
omnis populi in librum Legis.
* *Et ſtetit Eſdras ſcriba ſuper gradum lig-*
4 *neum quem fecerat ad concionandum, & ſtete-*
runt iuxta eum Matthathias, & Semeias, &
Ananias, & Urias, & Chelcias, & Maaſias
à dextris eius; & à ſiniſtris Phadaias, & Mi-
ſael, & Melchias, & Aſon, & Aſabdana, et
Zacharias, & Meſſollam.
* *Et aperuit Eſdras librum coram omni po-*
5 *pulo, quoniam ipſe erat ſupra populum. & fa-*
ctum eſt cùm aperuiſſet eum, ſtetit omnis po-
pulus. * *Et benedixit Eſdras Domino*
6 *Deo magno. & reſpondit omnis populus et di-*
xerunt, Amen, amen: eleuantes manus ſuas,
inclinauerunt & adorauerunt Dominum in fa-
ciem ſuper terram.
* *Et Ieſue, & Baneas, & Sarabias, & Ja-*
7 *min, & Acub, & Sabbthæus, & Oduias, et*
Maaſias, & Callitas, & Azarias, & Joſabed,
& Anan, & Phalaias, & Leuitæ erant in-
ſtruentes populum in Legem, & populus in ſta-
tione ſua.
* *Et legerunt in libro Legis Dei, & docuit*
8 *Eſdras. & diſtinxit in ſcientiam Domini. &*
intellexit populus in lectione.
* *Et dixit Neemias qui eſt Atarſatha, et Eſ-*
9 *dras ſacerdos & ſcriba, & Leuitæ inſtruentes*
populum. & dixerunt omni populo: Dies ſan-
ctus eſt Domino Deo noſtro, ne lugeatis neque
fleatis, quoniam flebat omnis populus vt audi-
uit ſermones Legis. * *Et dixit eis: Ite &*
10 *comedite pinguia, & bibite mulſa, & mittite*
partes non habentibus. quia ſanctus eſt dies do-
mino Deo noſtro. et ne concidatis, quia gaudium
Domini, hæc eſt fortitudo noſtra.
* *Et Leuitæ ſilere faciebant omnem populum*
11 *dicentes; Tacete, quia dies ſanctus, & non de-*
cidatis. * *Et abiit omnis populus vt come-*
12 *deret & biberet, & mitteret partes, & vt*
faceret lætitiam magnam, quia intellexerant in
verbis quæ docuerant eos.

NEEMIAS.

η'.

Καὶ ἔφασεν ὁ μὲν ὁ ἔσδρομ, ⁊ ⓗ υἱοὶ ἰσραὴλ
1 ἐν πόλεσιν αὐτῶν, * καὶ συνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀ-
νὴρ εἷς εἰς τὸ πλάτος τὸ ἔμπροσθεν πύλης τοῦ ὑδατ. καὶ
εἶπον τῷ ἔσδρα τῷ γραμματεῖ, ἐνέγκαι τὸ βιβλίον νό-
μου μωυσῆ οὗ ἐνετείλατο κύριος τῷ ἰσραήλ.
2 * καὶ ἤνεγκεν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς τὸν νόμον ἐνώπιον τῆς
ἐκκλησίας ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός, καὶ πᾶς ὁ συνιὼν ἀ-
κούειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου.
3 * ⁊ ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ἀπεναντι τ πλατείας τ ἔμπρο-
σθεν τ πύλης τῶν ὑδάτων ἀπὸ τ ὥρας τοῦ διαφωτίσαι τὸν
ἥλιον ἕως μεσούσης τ ἡμέρας, ἀπεναντι ἀνδρῶν καὶ γυ-
ναικῶν, καὶ αὐτοὶ συνιέντες. καὶ ὦτα πάντες τοῦ λαοῦ εἰς
τὸ βιβλίον τοῦ νόμου.
4 * καὶ ἔστη ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἐπὶ βήματος ξυλίνου
ὃ ἐποίησεν εἰς τὸ δημηγορῆσαι, καὶ ἔστησαν ἐχόμενα αὐ-
τοῦ ματθαθίας, καὶ σαμείας, καὶ ἀνανίας, καὶ ὠρίας, ⁊
χελκίας, καὶ μαασίας ἐκ δεξιῶν αὐτ, καὶ ἐξ ἀριστερῶν
φαδαΐας, καὶ μισαὴλ, καὶ μελχίας, καὶ ἀσὼν, καὶ ἀ-
σαβδανὰ, καὶ ζαχαρίας καὶ μεθολλάμ.
5 * καὶ ἤνοιξεν ἔσδρας τὸ βιβλίον ἐνώπιον παντὸς τοῦ
λαοῦ, ὅτι αὐτὸς ἦν ἐπάνω τοῦ λαοῦ. καὶ ἐγένετο ἡνίκα
ἤνοιξεν αὐτὸ, ἔστη πᾶς ὁ λαός.
6 * καὶ εὐλόγησεν ἔσδρας κύριον τὸν θεὸν τὸν μέγαν. καὶ
ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπον, ἀμὴν ἀμήν, ἐπαίροντες
τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἔκυψαν καὶ προσεκύνησαν τῷ κυ-
ρίῳ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.
7 * καὶ ἰησοῦς, καὶ βανέας, καὶ σαραβίας, καὶ ἰαμεῖν,
καὶ ἀκκὼβ, καὶ σαβαθαῖος, καὶ ὠδεΐας, καὶ μαασίας,
καὶ καλλίτας, καὶ ἀσαρίας, καὶ ἰωσαβὲδ, καὶ ἀνὰν, καὶ
φαλαΐας, καὶ ⓛ λευῖται ἦσαν συνετίζοντες τὸν λαὸν
εἰς τὸν νόμον, καὶ ὁ λαὸς ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ.
8 * καὶ ἀνέγνωσαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐδίδασκεν ἔσδρας. καὶ διέστειλεν ἐν ἐπιστήμῃ κυρίῳ. καὶ
συνῆκεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἀναγνώσει.
9 * καὶ εἶπε νεεμίας, ὅς ἐστιν ἀθερσαθά, καὶ ἔσδρας ὁ ἱε-
ρεὺς ⁊ γραμματεὺς καὶ ⓛ λευῖται ⓛ συνιέζοντες τὸν
λαόν. καὶ εἶπον παντὶ τῷ λαῷ, ἡμέρα ἁγία ἐστὶ τῷ κυρίῳ
θεῷ ἡμῶν, μὴ πενθεῖτε, μὴ δ κλαίετε· ὅτι ἔκλαιε πᾶς ὁ
λαὸς ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ νόμου.
10 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, πορεύεσθε ⁊ φάγετε λιπάσματα, ⁊
πίετε γλυκάσματα, καὶ ἀποστείλατε μερίδας τοῖς μὴ ἔ-
χουσιν· ὅτι ἁγία ἐστὶν ἡ ἡμέρα τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν. καὶ μὴ
διαπέσητε, ὅτι ἡ χαρὰ κυρίου, αὕτη ἐστὶν ἰσχὺς ἡμῶν.
11 * καὶ οἱ λευῖται κατεσιώπων πάντα τὸν λαὸν λέγοντες,
σιωπᾶτε, ὅτι ἡμέρα ἁγία, καὶ μὴ καταπίπτετε.
12 * καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀπο-
στέλλειν μερίδας, καὶ ποιῆσαι εὐφροσύνην μεγάλην,
ὅτι συνῆκαν ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγνώρισεν αὐτοῖς.

13 * וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְכָל־הָעָם
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר וְלְהַשְׂכִּיל
אֶל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה׃
14 * וַיִּמְצְאוּ כָתוּב בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת בְּחַג בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי׃
15 * וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל־עָרֵיהֶם
וּבִירוּשָׁלַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי־זַיִת וַעֲלֵי־
עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת
16 לַעֲשֹׂת סֻכֹּת כַּכָּתוּב׃ * וַיֵּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ
לָהֶם סֻכּוֹת אִישׁ עַל־גַּגּוֹ וּבְחַצְרֹתֵיהֶם וּבְחַצְרוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים וּבִרְחוֹב שַׁעַר הַמָּיִם וּבִרְחוֹב שַׁעַר
17 אֶפְרָיִם׃ * וַיַּעֲשׂוּ כָל־הַקָּהָל הַשָּׁבִים מִן־הַשְּׁבִי
סֻכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת כִּי לֹא־עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן־נוּן
כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַהוּא וַתְּהִי שִׂמְחָה גְּדוֹלָה
18 מְאֹד׃ * וַיִּקְרָא בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים
יוֹם בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן
וַיַּעֲשׂוּ־חַג שִׁבְעַת יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת
כַּמִּשְׁפָּט׃

ט

1 * וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֶסְפוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשַׂקִּים וַאֲדָמָה עֲלֵיהֶם׃
2 * וַיִּבָּדְלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכֹּל בְּנֵי נֵכָר וַיַּעַמְדוּ וַיִּתְוַדּוּ
עַל־חַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵיהֶם׃
3 * וַיָּקוֹמוּ עַל־עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם רְבִיעִית הַיּוֹם וּרְבִיעִית מִתְוַדִּים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
4 * וַיָּקָם עַל־מַעֲלֵה הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וּבָנִי קַדְמִיאֵל
שְׁבַנְיָה בְּנִי שֵׂרֵבְיָה בְּנֵי כְנָנִי וַיִּזְעֲקוּ בְקוֹל גָּדוֹל
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
5 * וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה
שֵׂרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְּתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם עַד־הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם
כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
6 * אַתָּה־הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ
הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא
הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים׃

13 * Et in die secundo congregati sunt principes familiarum vniuersi populi, Sacerdotes & Leuitæ ad Esdram scribam, vt interpretaretur eis verba Legis.
14 * Et inuenerunt scriptum in Lege præcepisse Dominum in manu Moysi, vt habitent filij Israel in tabernaculis in die so-
15 lenni mense septimo: * Et vt prædicent & diuulgent vocem in vniuersis vrbibus suis
D & in Hierusalem, dicentes: Egredimini in montem, & afferte frondes oliuæ, & frondes ligni pulcherrimi, & frondes myrti, & ramos palmarum, & frondes ligni nemorosi, vt fiãt tabernacula sicut scriptum est.
16 * Et egressus est omnis populus; & attulerunt: feceruntque sibi tabernacula vnusquisque in domate suo, & in atriis suis & in atriis domus Dei, & in platea portæ aquarum, & in platea portæ Ephraim.
17 * Fecit ergo vniuersa ecclesia eorum, qui redierant de captiuitate, tabernacula; & habitauerunt in tabernaculis. Non enim fecerant à diebus Iosue filij Nun talia filij Israel, vsque ad diem illum. & fuit lætitia
18 magna nimis. * Legit autem in libro Legis Dei per dies singulos, à die primo, vsque ad diem nouissimum. Et fecerunt solennitatem septem diebus, & in die octauo collectam iuxta ritum.

CAP. IX.

1 IN die autem vicesimo quarto mensis huius conuenerunt filij Israel in ieiunio, & in saccis, & humus super eos.
2 * Et separatum est semẽ filiorum Israel ab omni filio alienigena. & steterunt & confitebantur peccata sua & iniquitates
3 patrum suorum. * Et surrexerunt ad standum. & legerunt in volumine Legis Domini Dei sui quater in die, & quater confitebantur, & adorabant Dominum
4 Deum suum. * Surrexerunt autem super gradum Leuitarum Iosue, & Bani, & Cedmihel, Sabania, Bani, Sarebias, Bani & Thanai, & clamauerunt voce magna ad Dominum Deum suum.
5 * Et dixerunt Leuitæ, Iosue, & Cedmihel, Bonni, Asebia, Serebia, Odaia, Sebna, Phataia, Surgite, benedicite Domino Deo vestro ab æterno vsque in æternum. & benedicant nomini gloriæ tuę excelso in om
6 ni benedictione & laude. * Tu ipse Domine solus, tu fecisti cælum & cælum cælorum, & omnem exercitum eorum, terram & vniuersa quæ in ea sunt, maria & omnia quæ in eis sunt. & tu viuificas omnia hæc, & exercitus cæli te adorat.

** Et in die secundo congregati sunt principes familiarum vniuerso populo Sacerdotes & Leuitæ ad Esdram scribam, vt statueret ad omnes sermones Legis.*
** Et inuenerunt scriptum in Lege quam præcepit Dominus Moysi, vt habitent filij Israel in tabernaculis in solennitate in mense septimo:*
** Et vt significent in tubis in omnibus vrbibus suis & in Hierusalem. Et dixit Esdras: Egredimini in montem, & afferte frondes oliuæ, & frondes lignorum cupressinorum, & frondes myrti, & frondes palmarum, & frondes ligni densi, vt faciant tabernacula secundùm scriptum.*
** Et egressus est populus, & attulerunt & fecerunt sibi tabernacula: vir in domate suo, et in atriis suis, & in atriis domus Dei, et in plateis portæ aquarũ, & in plateis portæ Ephraim.*
** Et fecerunt omnis ecclesia qui redierant de captiuitate tabernacula, et habitauerunt in tabernaculis. quoniam non fecerant à diebus Iesue filij Naue sic filij Israel vsque ad diem illum. & fuit lætitia magna nimis.*
** Et legit in libro legis Dei per singulos dies, à die primo vsque ad diem nouissimum: & fecerunt solennitatem septem diebus. et die octauo exodium secundùm iudicium.*

CAP. IX.

ET in die vicesimo & quarto mensis huius conuenerunt filij Israel in ieiunio, et in saccis, & pulueribus super caput eorum.
** Et separati fuerunt filij Israel ab omni filio alieno. & steterunt & confessi sunt peccata sua; & iniquitates patrum suorum.*
** Et steterunt in statione sua, & legerunt in libro Legis Domini Dei sui quater in die. & erant confitentes Domino quater in die, et adorantes Dominum Deum suum.*
** Et stetit super ascensum Leuitarum Iesue, & filij Cadmiel, Sachanias filius Sarabia filij Chanani. & clamauerunt voce magna ad Dominum Deum suum:*
** Et dixerunt Leuitæ Iesue, & Cadmiel, Bonnias, Sarabias, Sobanias, Oduias, Sechenias, Phessias, Surgite, benedicite Domino Deo nostro ab æterno & vsque in æternum. & benedicent nomini gloriæ tuæ, & exaltabunt in omni benedictione & laude. Et dixit Esdras:*
** Tu es ipse Dominus solus, tu fecisti cælum & cælum cæli, omnes exercitus eorum, terram & omnia quotquot sunt in ea, maria & omnia quæ in eis: & tu viuificas omnia, & te adorant exercitus cælorum.*

NEEMIAS.

13 * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ συνήχθησαν οἱ ἀρχοντες
τῶν πατριῶν τῷ παντὶ λαῷ ⸗ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται πρὸς
ἔσδραν τὸν γραμματέα, ⸗πῖσαι πρὸς πάντας τοὺς
14 λόγους τοῦ νόμου. * καὶ εὗρεν γεγραμμένον ἐν τῷ νό-
μῳ ὃ ἐνετείλατο κύριος ⸗ τῷ μωυσῆ, ⸗πως κατοικήσουσιν
⸗ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν σκηναῖς ἐν ἑορτῇ ἐν μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ,
15 * καὶ ὅπως σημανοῦσιν ἐν ⸗άλπιγξιν ἐν πάσαις ταῖς
πόλεσιν αὐτῶν καὶ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ εἶπεν ἔσδρας, ἐξ-
έλθετε εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἐνέγκατε φύλλα ἐλαίας, καὶ φύλ-
λα ξύλων κυπαρισσίνων, καὶ φύλλα μυρσίνης, καὶ φύλ-
λα φοινίκων, καὶ φύλλα ξύλου δασέος, ποιῆσαι σκη-
16 νὰς κατὰ τὸ γεγραμμένον. * καὶ ἐξῆλθον ὁ λαὸς ⸗ ἤ-
νεγκαν, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς σκηνάς· ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ δώ-
ματος αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καὶ ἐν αὐλαῖς οἴ-
κου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν πλατείαις τ̃ πύλης τῶν ὑδάτων, καὶ ἐν
ταῖς πλατείαις τ̃ πύλης ἐφραίμ.
17 * καὶ ἐποίησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία οἱ ἐπιστρέψαντες
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας σκηνάς, ⸗ ἐκάθισαν ἐν σκηναῖς·
ὅτι οὐκ ἐποίησαν ἀπὸ ἡμερῶν ἰησοῦ υἱοῦ ναυῆ οὕτως οἱ υἱοὶ
ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη
μεγάλη ⸗φόδρα.
18 * καὶ ἀνέγνω ἐν βιβλίῳ νόμου θεοῦ ἡμέραν ἐν ἡ-
μέρᾳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης, ἕως τῆς ἡμέρας τῆς
ἐσχάτης, καὶ ἐποίησαν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας. καὶ τῇ ἡμέρᾳ
τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον κατὰ τὸ κρίμα.

Θ΄.

1 * Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τούτου
συνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν ⸗άκκοις, καὶ
κόνις ⸗πὶ κεφαλῆς αὐτῶν.
2 * καὶ ἐχωρίσθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλ-
λοτρίου. καὶ ἔστησαν καὶ ἐξηγόρευσαν τὰς ἁμαρτίας
αὐτῶν, καὶ τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν.
3 * καὶ ἔστησαν ⸗πὶ τῇ ⸗άσει αὐτῶν, καὶ ἀνέγνωσαν ἐν
βιβλίῳ νόμου κυρίου θεοῦ αὐτῶν τετράκαρσον τῆς ἡμέρας.
καὶ ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ τετράκαρσον τῆς ἡμέρας,
καὶ ⸗προσκυνοῦντες τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν.
4 * καὶ ἔστη ⸗πὶ διαβάσει τῶν λευιτῶν ἰησοῦς, ⸗ υἱοὶ καδ
μιήλ, χαχανίας υἱὸς χαρεβίας υἱοῦ χωνδυί. καὶ ἐβόησαν
φωνῇ μεγάλῃ ⸗ὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν.
5 * καὶ εἶπον οἱ λευῖται ἰησοῦς καὶ καδμιήλ, βωνεΐας,
χαρεβίας, ⸗θνίας, ὠδουΐας, ⸗εχνίας, φεσσίας, διάστη-
τε εὐλογεῖτε τὸν κύριον θεὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ⸗ ἕως
τοῦ αἰῶνος. καὶ εὐλογήσουσιν ὄνομα δόξης σου, καὶ ὑψώ-
σουσιν ⸗πὶ πάσῃ εὐλογίᾳ ⸗ αἰνέσει. καὶ εἶπεν ἔσδρας,
6 * σὺ εἶ αὐτὸς κύριος μόνος, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρα-
νὸν καὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντας τοὺς δυνάμεις
αὐτῶν, τὴν γῆν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, τὰς θαλάσ-
σας ⸗ πάντα τὰ ἐν αὐταῖς. καὶ σὺ ζωοποιεῖς τὰ πάντα καὶ
σοὶ ⸗προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν.

* אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם
וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם׃
* וְמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית
לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי
וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק
אָתָּה׃ * וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם
וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף׃
* וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־
עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ
שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
* וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה
וְאֶת־רדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם
עַזִּים׃ * וּבְעַמּוּד עָנָן הִנְחִיתָם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ
לַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
* וְעַל הַר־סִינַי יָרַדְתָּ וְדִבֶּר עִמָּהֶם מִשְׁמַיִם וַתִּתֵּן
לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים
וּמִצְוֹת טוֹבִים׃
* וְאֶת־שַׁבַּת קָדְשְׁךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם וּמִצְוֹת וְחֻקִּים
וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃
* וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִרְעָבָם וּמַיִם מִסֶּלַע
הוֹצֵאתָ לָהֶם לִצְמָאָם וַתֹּאמֶר לָהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ לָתֵת לָהֶם׃
* וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ וַיְקַשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וְלֹא
שָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ׃
* וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא־זָכְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
עִמָּהֶם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וַיִּתְּנוּ רֹאשׁ לָשׁוּב
לְעַבְדָתָם בְּמִרְיָם וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן
וְרַחוּם אֶרֶךְ־אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְלֹא עֲזַבְתָּם׃
* אַף־כִּי־עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר הֶעֱלָךָ מִמִּצְרַיִם וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת גְּדֹלוֹת׃
* וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר אֶת־
עַמּוּד הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם בַּיּוֹמָם לְהַנְחֹתָם
בַּהֲדֶרֶךְ וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה לְהָאִיר לָהֶם אֶת־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
* וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּה לְהַשְׂכִּילָם וּמָנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ
מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לְצִמְאָם׃
* וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם בַּמִּדְבָּר לֹא חָסְרוּ
שַׂלְמוֹתֵיהֶם לֹא בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ׃

7 *Tu ipse Domine Deus qui elegisti Abrã,
B & eduxisti eum de igne Chaldæorum, & Gen.
8 posuisti nomen eius Abraam: *Et inuenisti cor eius fidele coram te: & percussisti cũ eo fœdus, vt dares ei terram Chananæi, Ethæi, & Amorræi, & Pherezæi, & Iebuzæi, & Gergesæi, vt dares semini eius. & implesti verba tua, quoniam iustus es. *Et vidisti afflictionem patrum nostrorum in Æ- Exod.
gypto, clamoremque eorum audisti super
10 mare rubrum: *Et dedisti signa atque portenta in Pharaone, & in vniuersis seruis eius, & in omni populo terræ illius. cognouisti enim quia superbè egerant cõtra eos, & fecisti tibi nomen, sicut & in hac die.
11 *Et mare diuisisti ante eos, & transierunt per medium maris in sicco. Persecutores Exod.
autem eorum proiecisti in profundũ qua-
12 si lapidem in aquas validas. *Et in columna nubis ductor eorum fuisti per diem, & in columna ignis per noctem, vt appare-
13 ret eis via per quam ingrediebantur. *Ad montem quoque Synai descendisti, & lo-
C cutus es cum eis de cælo, & dedisti eis iudicia recta, & legem veritatis, ceremonias &
14 præcepta bona. *Et Sabbatum sanctificatũ tuum ostendisti eis, & mandata & ceremonias, & Legem præcepisti eis in manu
15 Moysi serui tui. *Panem quoque de cælo Exod.
dedisti eis in fame eorum, & aquam de petra eduxisti eis sitientibus. & dixisti eis vt ingrederentur & possiderent terram super quam leuasti manum tuã, vt traderes eis.
16 *Ipsi verò & patres nostri superbè egerũt, & indurauerunt ceruices suas, & non au-
17 dierunt mandata tua, *& noluerunt audire, & nõ sunt recordati mirabilium tuorũ quæ feceras eis. & indurauerunt ceruices suas, & dederunt caput vt conuerterentur ad seruitutẽ suam quasi per cõtentionem.
D Tu autem Deus ppitius, clemens & misericors, longanimis & multæ miserationis,
18 non dereliquisti eos. *Et quidé cũ fecissent sibi vitulum conflatilẽ, & dixissent; Iste est Deus tuus qui eduxit te de Ægypto, fece-
19 runtq; blasphemias magnas: *Tu autem in Num.
misericordiis tuis multis nõ dimisisti eos in deserto. colũna nubis nõ recessit ab eis p die, vt duceret eos in viã, & colũna ignis p noctẽ, vt ostẽderet eis iter p quod ingre-
20 derẽtur. *Et spiritum tuũ bonũ dedisti qui doceret eos, & manna tuum nõ phibuisti ab ore eorum, & aquam dedisti eis in siti.
21 *Quadraginta ãnis pauisti eos in deserto, nihilq; eis defuit. Vestimẽta eorũ nõ inue terauerunt, & pedes eorũ non sunt attriti.

* *Tu es Domine Deus, tu elegisti Abram, & 7
eduxisti eum de regione Chaldæorum, & imposuisti ei nomen Abraam: * Et inuenisti cor 8
eius fidele coram te. & disposuisti ad eum fœdus, vt dares ei terram Chananæorum, et Chetthæorum, & Ammorræorum, & Pherezæorum, & Iebusæorum, & Gergesæorum, et vt dares eam semini eius. & statuisti verba tua, quoniam iustus tu. * Et vidisti humilitatem 9
patrum nostrorum in Ægypto, et clamorem eorum audisti super mare rubrum.
* Et dedisti signa & portenta in Ægypto in 10
Pharaone & in omnibus seruis eius, et in omni populo terræ illius, quoniam cognouisti quòd superbierant super eos, & fecerunt tibi ipsi nomen sicut dies hæc:
* Et mare diuisisti coram eis, & transierunt 11
in medio maris in sicco. & persequentes eos proiecisti in profundum, tanquam lapidem in aqua valida.
* Et in columna nubis duxisti eos die, & in 12
columna ignis nocte, vt illuminares eis viam, in qua ibunt in ea. * Et super montem Si- 13
nai descendisti, & locutus es ad eos de cælo, & dedisti eis iudicia recta, & leges veritatis, præcepta, & mandata bona.
* Et Sabbatum tuum sanctum notificasti eis, 14
mandata & præcepta, & legem præcepisti eis in manu Moysi serui tui.
* Et panem de cælo dedisti eis in cibum eorũ, 15
& aquam de petra eduxisti eis in sitim eorum. & dixisti eis vt ingrederentur ad hæreditandum terram in quam extendisti manum tuam, vt dares eis. * Et ipsi & patres nostri super- 16
bierunt, & indurauerunt ceruicem suam, et nõ audierunt mandata tua. * Et renuerunt vt 17
audirent, & non recordati sunt mirabiliũ tuorum quæ feceras in eis. & indurauerunt ceruicem suam, & dederunt principium vt conuerterentur in seruitutem suam in Ægypto. & tu Deus dimittens peccata, misericors et clemens, longanimis & multæ miserationis, et non dereliquisti eos. * Adhuc autem et fecerunt sibi vitu- 18
lũ conflatilẽ, et dixerunt: Isti dei qui eduxerunt nos de Ægypto. et fecerũt irritationes magnas.
* Et tu in misericordiis tuis magnis non dereli- 19
quisti eos in deserto: columnam nubis non declinasti ab eis die, vt duceret eos in via; et colũnam ignis per noctem, vt illuminaret eis viam in qua ibunt in ea. * Et spiritum tuum bonum dedisti, 20
vt prudentes faceret eos. & manna tuum non prohibuisti ab ore eorum, & aquam dedisti eis in siti eorum. * Et quadraginta annis pauisti 21
eos in deserto: non defuit eis quicquam. vestimenta eorum non inueterauerunt, & calciamenta eorum non interrupta sunt.

NEEMIAS.

7 * σὺ εἶ κύριε ὁ θεός, σὺ ἐξελέξω Αβραμ & ἐξήγαγες
αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας τῶν χαλδαίων, καὶ ἐπέθηκας αὐτῷ ὄνο-
8 μα Αβραάμ· * καὶ εὗρες τὴν καρδίαν αὐτοῦ πιστὴν ἐνώ-
πιόν σου, καὶ διέθου πρὸς αὐτὸν διαθήκην, δοῦναι αὐτῷ τὴν
γῆν τῶν χαναναίων, & χετταίων, καὶ ἀμμορραίων, & φε
ρεζαίων, καὶ ἰεβουσαίων, & γεργεσαίων, & δοῦναι αὐτὴν τῷ
σπέρματι αὐτοῦ. καὶ ἔστησας τοὺς λόγους σου ὅτι δίκαιος σύ·
9 * καὶ εἶδες τὴν ταπείνωσιν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ
τὴν κραυγὴν αὐτῶν ἤκουσας ἐπὶ θάλασσαν ἐρυθρᾶν.
10 * καὶ ἔδωκας σημεῖα καὶ τέρατα ἐν αἰγύπτῳ ἐν φαραὼ
καὶ ἐν πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ, & ἐν παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς αὐτοῦ,
ὅτι ἔγνως ὅτι ὑπερηφάνησαν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐποίησας σε-
11 αυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. * καὶ τὴν θάλασσαν διέρ-
ρηξας ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ παρῆλθον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης
ἐν ξηρασίᾳ· & τοὺς καταδιώκοντας αὐτοὺς ἔρριψας εἰς βά-
12 θεων, ὡσεὶ λίθον ἐν ὕδατι σφοδρῷ. * καὶ ἐν στύλῳ νεφέλης
ὡδήγησας αὐτοὺς ἡμέρας· καὶ ἐν στύλῳ πυρὸς τὴν νύκτα,
τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν ὁδὸν, ἐν ᾗ πορεύονται ἐν αὐτῇ.
13 * καὶ ἐπὶ ὄρος σινᾶ κατέβης, & ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς ἐξ
οὐρανοῦ, & ἔδωκας αὐτοῖς κρίματα δίκαια, καὶ νόμους ἀλη-
14 θείας, προστάγματα & ἐντολὰς ἀγαθάς. * καὶ τὸ σάββατόν
σου τὸ ἅγιον ἐγνώρισας αὐτοῖς, ἐντολὰς & προστάγματα
& νόμον ἐνετείλω αὐτοῖς ἐν χειρὶ μωϋσῆ τοῦ δούλου σου.
15 * καὶ ἄρτον ἐξ οὐρανοῦ ἔδωκας αὐτοῖς εἰς σιτοδοσίαν αὐτῶν,
καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήνεγκας αὐτοῖς εἰς δίψος αὐτῶν·
καὶ εἶπας αὐτοῖς εἰσελθεῖν κληρονομῆσαι τὴν γῆν εἰς ἣν
16 ἐξέτεινας τὴν χεῖρά σου, δοῦναι αὐτοῖς. * καὶ αὐτοὶ &
④ πατέρες ἡμῶν ὑπερηφάνευσαν, καὶ ἐσκλήρυναν
τὸν τράχηλον αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου.
17 * καὶ ἀπείθησαν & οὐκ ἐμνήσθησαν
τῶν θαυμασίων σου ὧν ἐποίησας ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐσκλήρυ-
ναν τὸν τράχηλον ἑαυτῶν, & ἔδωκαν ἀρχὴν ἐπιστρέψαι
εἰς δουλείαν αὐτῶν ἐν αἰγύπτῳ· καὶ σὺ ὁ θεὸς ἀφιὼν ἁμαρ
τίας, ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέ-
18 λεος, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς. * ἔτι δὲ καὶ ἐ-
ποίησαν ἑαυτοῖς μόσχον χωνευτόν, καὶ εἶπαν, οὗτοι ④ θεοὶ
④ ἐξαγαγόντες ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου. καὶ ἐποίησαν πα-
19 οργισμοὺς μεγάλους. * καὶ σὺ σὺ οἰκτιρμοῖς σου
τοῖς μεγάλοις οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς σὺ τῇ ἐρήμῳ, τὸν
στύλον τῆς νεφέλης οὐκ ἐξέκλινας ἀπ' αὐτῶν ἡμέρας, ὁ-
δηγῆσαι αὐτοὺς σὺ τῇ ὁδῷ. καὶ τὸν στύλον τοῦ πυρὸς τὴν
νύκτα, φωτίζειν αὐτοῖς τὴν ὁδὸν σὺ ᾗ πορεύονται ἐν
20 αὐτῇ. * καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ἔδωκας
συνετίσαι αὐτούς. καὶ τὸ μάννα σου οὐ κατεσχέσω ἀ-
πὸ στόματος αὐτῶν, καὶ ὕδωρ ἔδωκας αὐτοῖς σὺ τῇ δί-
21 ψῃ αὐτῶν. * καὶ τεσσαρακονταετῆ ἐθρέψας αὐ-
τοὺς σὺ τῇ ἐρήμῳ, οὐχ ὑστέρησεν αὐτοῖς οὐδέν· ἱμάτια
αὐτῶν οὐκ ἐπαλαιώθησαν, καὶ ὑποδήματα αὐτῶν οὐ διερ-
ράγησαν.

כב וַתִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכוֹת וְעַמִּים וַתַּחְלֵקֵם לְפֵאָה
וַיִּירְשׁוּ אֶת־אֶרֶץ סִיחוֹן וְאֶת־אֶרֶץ מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־
אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן׃
כג וּבָנֵיהֶם הִרְבִּיתָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וַתְּבִיאֵם אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אָמַרְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת׃
כד וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ וַתַּכְנַע לִפְנֵיהֶם
אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים וַתִּתֵּנֵם בְּיָדָם וְאֶת־
מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמֵּי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנָם׃
כה וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצוּרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה וַיִּירְשׁוּ
בָּתִּים מְלֵאִים כָּל־טוּב בֹּרוֹת חֲצוּבִים כְּרָמִים
וְזֵיתִים וְעֵץ מַאֲכָל לָרֹב וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ וַיִּשְׁמְינוּ
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל׃
כו וַיַּמְרוּ וַיִּמְרְדוּ בָךְ וַיַּשְׁלִכוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גַוָּם
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרָגוּ אֲשֶׁר־הֵעִידוּ בָם לְהָשִׁיבֵם אֵלֶיךָ
וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת גְּדוֹלוֹת׃
כז וַתִּתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיָּצֵרוּ לָהֶם וּבְעֵת צָרָתָם
יִצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וּכְרַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים תִּתֶּן לָהֶם מוֹשִׁיעִים וְיוֹשִׁיעוּם מִיַּד צָרֵיהֶם׃
כח וּכְנוֹחַ לָהֶם יָשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת רַע לְפָנֶיךָ וַתַּעַזְבֵם
בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעֲקוּ וְאַתָּה
מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמַע וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ רַבּוֹת עִתִּים׃
כט וַתָּעֵד בָּהֶם לַהֲשִׁיבָם אֶל־תּוֹרָתֶךָ וְהֵמָּה הֵזִידוּ

22 *Et dediſti eis regna & populos,& partit⁹
es eis ſottes.& poſſederũt terrã Seõ,&ter-
23 rã regis Eſebõ,& terrã Og regis Baſan.*Et
multiplicaſti filios eorũ ſicut ſtellas cęli,&
adduxiſti eos ad terrã de qua dixeras patri-
bus eorũ,vt ingrederẽtur & poſsiderẽt cã.
24 * Et venerũt filij & poſſederũt terrã.& hu
miliaſti corã eis habitatores terræ Chana
næos,& dediſti eos in manu eorũ, & reges
eorũ & populos terræ , vt facerẽt eis ſicut
25 placebat illis. *Ceperunt itaq; vrbes mu-
E nitas, & humũ pinguẽ, & poſſederũt do-
mos plenas cunctis bonis , ciſternas ab eis
fabricatas, vineas, & oliueta, & ligna po-
miferã multa. & comederunt & ſaturati
ſunt,& impinguati ſunt, & abũdauerunt
26 deliciis in bonitate tua magna. *Prouoca-
uerũt autẽ te ad iracũdiã, & receſſerunt à
te,& ꝓiecerunt Legẽ tuã poſt terga ſua. &
ꝓphetas tuos occiderũt,q̃ conteſtabantur
eos vt reuerterentur ad te . fecerũtq́; blaſ-
27 phemias grandes.*Et dediſti eos in manũ
hoſtiũ ſuorũ,& afflixerũt eos.& in tẽpore
tribulationis ſuæ clamauerunt ad te, & tu
de cælo audiſti , & ſecundũ miſerationes
tuas multas dediſti eis ſaluatores,q̃ ſaluа-
28 rẽt eos de manu hoſtiũ ſuorũ.*Cũq́; req̃e-
uiſſent,reuerſi ſunt vt facerẽt malũ in
conſpectu tuo,& dereliqſti eos in manu inimi
corũ ſuorũ,& poſſederũt eos . Cõuerſiq́ue
F ſunt & clamauerũt ad te. Tu autẽ de cælo
exaudiſti , & liberaſti eos in miſericordiis
29 tuis multis tẽporib⁹; *& cõteſtat⁹ es eos vt
reuerterẽtur ad legẽ tuam.ipſi verò ſupbè
egerũt,& nõ audierũt mãdata tua,& in iu
diciis tuis peccauerũt, quę faciet homo &
viuet in eis.& dederũt humerũ recedentẽ,
& ceruicẽ ſuã indurauerũt,nec audierunt.
30 *Et ꝓtraxiſti ſup eos ãnos multos, & cõte-
ſtatus es eos in ſpiritu tuo ꝑ manũ ꝓphe-
tarũ tuorũ,& nõ audierũt;&tradidiſti eos
31 in manũ populorũ terrarũ. *In miſericor-
diis autẽ tuis plurimis nõ feciſti eos in cõ-
ſumptionẽ,nec dereliqſti eos, quoniã De⁹
32 miſerationum & clemẽs es tu. *Nunc itaq;
Deus noſter,magne,fortis & terribilis,cu-
ſtodiẽs pactũ & miſericordiã , ne auertas à
facie tua oẽm laborẽ qui inuenit nos,reges
noſtros,principes noſtros,& ſacerdotes nõ
ſtros,& ꝓphetas noſtros,& patres noſtros;
& omnem populum tuum, à diebus regis
33 Aſſur vſque in diem hanc. *Et tu iuſtus es
G in omnibus quæ venerunt ſuper nos,quia
veritatem feciſti nobis, nos autem impiè
34 egimus. *Reges noſtri , principes noſtri,
ſacerdotes noſtri, & patres noſtri, non fe-

cerunt Legem tuam, & non attenderunt mandata tua , & teſtimonia tua quæ teſtificatus es in eis.

*Et dediſti eis regna, et populos partitus es eis, 22
& hæreditauerunt terram Seon regis Eſebõ,
& terram Og regis Baſan. *Et filios eorum mul 23
tiplicaſti ſicut ſtellas cæli. & adduxiſti eos in
terram quam dixiſti patribus eorum vt ingre-
derentur & hæreditarent. *Et ingreſſi ſunt filij 24
eorum, & hæreditauerunt terram, & contri-
uiſti coram eis habitantes terram Chananæorũ,
& dediſti eos in manus eorum, et reges eorum
& populos terræ, vt facerent eis vt placitum
coram eis. * Et ceperunt ciuitates excelſas, & 25
humum pinguem: & poſſederunt domos plenas
omnibus bonis, ciſternas fabricatas, vineta, &
oliueta, & omne lignum fructiferum in multi-
tudine ; & comederunt & impleti ſunt et im-
pinguati ſunt, & deliciati ſunt in bonitate tua
magna. *Et mutauerunt & receſſerunt à te, et 26
proiecerunt Legem tuam poſt corpus ſuum. Et
prophetas tuos occiderunt , qui conteſtabantur
in eis vt reuerterentur ipſi ad te . & fecerunt
irritationes magnas. * Et dediſti eos in manu 27
affligentium eos, & afflixerunt eos. & clama-
uerunt ad te in tempore tribulationis ſuæ: et tu
de cælo tuo audiſti , & in miſerationibus tuis
magnis dediſti eis ſaluatores , & ſaluaſti eos de
manu affligentium eos. * Et poſtquàm quieue- 28
runt, reuerſi ſunt vt facerent malum coram te.
& dereliquiſti eos in manus inimicorum ſuo-
rum, & dominati ſunt in eis. et rurſus clama-
uerunt ad te, & tu de cælo exaudiſti, & libe-
raſti eos in miſericordiis tuis multis, & in tem
poribus *conteſtatus es eos , vt conuerterentur 29
ipſi in Legem tuam. ipſi verò ſuperbierunt, &
non audierunt mandata tua, & in iudiciis tuis
peccauerunt: quæ cùm fecerit ea homo, viuet in
eis. et dederunt humerum inobedientem, et cer-
uicem ſuam indurauerunt & non audierunt.
*Et longanimis fuiſti ſuper eos annis multis, & 30
protraxiſti ſuper eos annos multos. et conteſta-
tus es eos in ſpiritu tuo in manu Prophetarum
tuorũ, et non auribus perceperunt, et dediſti eos
in manu populorũ terræ. *Et tu in miſericordiis 31
tuis plurimis, non feciſti eos in cõſumptionẽ, &
nõ dereliquiſti eos, quoniã fortis es, et miſericors
et clemẽs. *Et nũc Deus noſter fortis, magne, po 32
tẽs et terribilis, cuſtodiẽs pactũ tuũ et miſericor
diã tuã , ne diminuatur corã te omnis labor qui
inuenit nos, et reges noſtros, et principes noſtros
et ſacerdotes noſtros, et prophetas noſtros, et pa
tres noſtros , & in oĩ populo tuo, à diebus regis
Aſſur et vſq; in diẽ hãc. *Et tu iuſtus es in oĩbus 34
veniẽtibus ſuper nos, quia veritatẽ feciſti, et nos
peccauimus. Et reges noſtri, et principes noſtri,
et ſacerdotes noſtri, et patres noſtri, non fecerũt
Legem tuam, & non attenderunt mandata tua
& teſtimonia tua , quæ teſtificatus es eis.

22 * καὶ ἔδωκας αὐτοῖς βασιλείας, & λαοὺς διεμέρισας
αὐτοῖς, & ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν σηὼν βασιλέως ἐσε-
23 βῶν, καὶ τὴν γῆν ὼγ βασιλέως τ βασαν. * καὶ σὺ υἱοὺς
αὐτῶν ἐπλήθυνας ὡς σὺ ἀστέρας τ οὐρανοῦ. καὶ εἰσήγαγες
αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ὑπὲρ ἃ εἶπας τοῖς πατράσιν αὐτῶν τ εἰσελ-
24 θεῖν καὶ κληρονομῆσαι. * καὶ εἰσῆλθον υἱοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκλη-
ρονόμησαν τὴν γῆν, καὶ ἐξέτριψας ἐνώπιον αὐτῶν σὺ τοὺς
ἐνοικοῦντας τὴν γῆν τῶν χαναναίων, καὶ ἔδωκας αὐτοὺς εἰς
τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ σὺ βασιλεῖς αὐτῶν & σὺ λαοὶ τ
25 γῆς, ποιῆσαι αὐτοῖς ὡς ἤρεσὸν ἐνώπιον αὐτῶν. * καὶ κατε-
λάβοντο πόλεις ὑψηλὰς & γῆν πίονα. & ἐκληρονόμησαν
οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, λάκκους λελατομημένους,
ἀμπελῶνας, & ἐλαιῶνας, & πᾶν ξύλον βρώσιμον εἰς πλῆ
θος, καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν καὶ ἐλιπάνθησαν, καὶ ἐ-
26 τρύφησαν ἐν ἀγαθωσύνῃ σου τῇ μεγάλῃ. * καὶ ἠλλαξαν καὶ
ἀπέστησάν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔρριψαν τὸν νόμον σου ὀπίσω σώ-
ματος αὐτῶν. καὶ σοὺ προφήτας σου ἀπέκτειναν οἱ διεμαρ
τύραντό σοι ἐν αὐτοῖς ἐπιστρέψαι αὐτοὺς πρὸς σέ. καὶ ἐποί-
27 ησαν παροργισμοὺς μεγάλους. * καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ
θλιβόντων αὐτούς, καὶ ἔθλιψαν αὐτούς. καὶ ἐβόησάν σοι
πρὸς σὲ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν . καὶ σὺ ἐξ οὐρανοῦ σου
ἤκουσας, & ἐν οἰκτιρμοῖς σου τοῖς μεγάλοις ἔδωκας αὐτοῖς
σωτῆρας, καὶ ἔσωσας αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλιβόντων αὐτούς.
28 * καὶ ὡς ἀναπαύσεως, ἐπέστρεψαν ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώ-
πιόν σου. & ἐγκατέλιπες αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν,
καὶ κατῆρξαν ἐν αὐτοῖς. & πάλιν ἀνεβόησαν πρὸς σέ, &
σὺ ἐξ οὐρανοῦ εἰσήκουσας καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐν οἰκτιρμοῖς
29 σου πολλοῖς, & ἐν καιροῖς * ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐπιστρέ-
ψαι αὐτοὺς εἰς τὸν νόμον σου. αὐτοὶ δὲ ὑπερηφάνευσαν, &
οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί σου ἡ-
μαρτον, ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. & ἔ-
δωκαν νῶτον ἀπειθοῦντα, & τράχηλον αὐτῶν ἐσκλήρυναν &
30 οὐκ ἤκουσαν. * καὶ ἐμακροθύμησας ἐπ' αὐτοῖς ἔτη πολλὰ &
ἐμαρτύρω αὐτοῖς ἐν πνεύματί σου ἐν χειρὶ προφητῶν σου, καὶ οὐκ ἐνωτίσαντο,
31 καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ λαῶν τ γῆς. * καὶ σὺ ἐν οἰκτιρ-
μοῖς σου τοῖς πολλοῖς, οὐκ ἐποίησας αὐτοὺς εἰς συντέλειαν,
καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς, ὅτι ἰσχυρὸς εἶ καὶ ἐλεήμων καὶ
32 οἰκτίρμων. * καὶ νῦν ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἰσχυρὸς ὁ μέγας ὁ κραταιὸς
& φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην σου & τὸ ἔλεός σου, μὴ
ὀλιγωθήτω ἐνώπιόν σου πᾶς ὁ μόχθος ὃς εὗρεν ἡμᾶς, & τοὺς
βασιλεῖς ἡμῶν, & τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν, καὶ σοὺ ἱερεῖς ἡμῶν,
καὶ τοὺς προφήτας ἡμῶν, & τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ ἐν παντὶ τῷ
λαῷ σου, ἀπὸ ἡμερῶν βασιλέως ἀσσὼρ καὶ ἕως τ ἡμέρας
33 ταύτης. & σὺ ὁ ἴκανος εἶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις ἐφ' ἡμᾶς,
34 ὅτι ἀληθείαν ἐποίησας, καὶ ἡμεῖς ἐξημάρτομεν. & οἱ βασι-
λεῖς ἡμῶν & οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, & οἱ ἱερεῖς ἡμῶν, & οἱ πατέ-
ρες ἡμῶν, οὐκ ἐποίησαν τὸν νόμον σου & οὐ προσέχου τοῖς ἐν-
τολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου, ἃ διεμαρτύρω αὐτοῖς.

35 * וְהֵם בְּמַלְכוּתָם וּבְטוּבְךָ הָרָב אֲשֶׁר־נָתַתָּ לָהֶם
וּבְאֶרֶץ הָרְחָבָה וְהַשְּׁמֵנָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִפְנֵיהֶם לֹא
עֲבָדוּךָ וְלֹא־שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם הָרָעִים׃
36 * הִנֵּה אֲנַחְנוּ הַיּוֹם עֲבָדִים וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתָּ
לַאֲבֹתֵינוּ לֶאֱכֹל אֶת־פִּרְיָהּ וְאֶת־טוּבָה הִנֵּה אֲנַחְנוּ
37 עֲבָדִים עָלֶיהָ׃ * וּתְבוּאָתָהּ מַרְבָּה לַמְּלָכִים
אֲשֶׁר־נָתַתָּה עָלֵינוּ בְּחַטֹּאותֵינוּ וְעַל־גְּוִיֹּתֵנוּ
מֹשְׁלִים וּבִבְהֶמְתֵּנוּ כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה גְדֹלָה אֲנַחְנוּ׃
38 * וּבְכָל־זֹאת אֲנַחְנוּ כֹּרְתִים אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל
הֶחָתוּם שָׂרֵינוּ לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ׃

יוד

1 * וְעַל הַחֲתוּמִים נְחֶמְיָה הַתִּרְשָׁתָא בֶּן־חֲכַלְיָה
2 וְצִדְקִיָּה׃ * שְׂרָיָה עֲזַרְיָה יִרְמְיָה׃
3 * פַּשְׁחוּר אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה׃ * חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה מַלּוּךְ׃
4 * חָרִם מְרֵמוֹת עֹבַדְיָה׃ * דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ׃
5 * מְשֻׁלָּם אֲבִיָּה מִיָּמִן׃ * מַעַזְיָה בִלְגַּי שְׁמַעְיָה
6 אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים׃ * וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ בֶּן־אֲזַנְיָה בִּנּוּי
7 מִבְּנֵי חֵנָדָד קַדְמִיאֵל׃ * וַאֲחֵיהֶם שְׁבַנְיָה הוֹדִיָּה
8 קְלִיטָא פְּלָאיָה חָנָן׃ * מִיכָא רְחוֹב חֲשַׁבְיָה׃
9 * זַכּוּר שֵׁרֵבְיָה שְׁבַנְיָה׃ * הוֹדִיָּה בָּנִי בְּנִינוּ׃
10 * רָאשֵׁי הָעָם פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם זַתּוּא בָּנִי׃
11 * בָּנִי עַזְגָּד בֵּבָי׃ * אֲדֹנִיָּה בִּגְוַי עָדִין׃
12 * אָטֵר חִזְקִיָּה עַזּוּר׃ * הוֹדִיָּה חָשֻׁם בֵּצַי׃
13 * חָרִיף עֲנָתוֹת נֵבָי׃ * מַגְפִּיעָשׁ מְשֻׁלָּם חֵזִיר׃
14 * מְשֵׁיזַבְאֵל צָדוֹק יַדּוּעַ׃ * פְּלַטְיָה חָנָן עֲנָיָה׃
15 * הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה חַשּׁוּב׃ * הַלּוֹחֵשׁ פִּלְחָא שׁוֹבֵק׃
16 * רְחוּם חֲשַׁבְנָה מַעֲשֵׂיָה׃ * וַאֲחִיָּה חָנָן עָנָן׃
17 * מַלּוּךְ חָרִם בַּעֲנָה׃
18 * וּשְׁאָר הָעָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם הַשּׁוֹעֲרִים
הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים וְכָל־הַנִּבְדָּל מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת
אֶל־תּוֹרַת הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם כֹּל
יוֹדֵעַ מֵבִין׃
19 * מַחֲזִיקִים עַל־אֲחֵיהֶם אַדִּירֵיהֶם וּבָאִים בְּאָלָה
וּבִשְׁבוּעָה לָלֶכֶת בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה בְּיַד
מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים וְלִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
מִצְוֹת יְהוָה אֲדֹנֵינוּ וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו׃
30 * וַאֲשֶׁר לֹא־נִתֵּן בְּנֹתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם
לֹא נִקַּח לְבָנֵינוּ׃

35 *Et ipsi in regnis suis bonis, & in bonitate tua multa quam dederas eis, & in terra latissima & pingui quam tradideras in conspectu eorum, non seruierunt tibi, nec reuersi sunt à studiis suis pessimis.
36 * Ecce nosipsi hodie serui sumus, & terra quam dedisti patribus nostris, vt comederent panem eius, & quę bona sunt eius, & nosipsi serui sumus in ea.
37 * Et fruges eius multiplicantur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra; & corporibus nostris dominantur, & iumentis nostris secundùm voluntatem suam; & in tribulatione magna sumus.
38 * Super omnibus ergo his nosipsi percutimus fœdus, & scribimus, & signãt principes nostri, Leuitæ nostri, & Sacerdotes nostri.

CAP. X.

1 SIgnatores autem fuerunt, Neemias A-
A thersatha filius Achelai, & Sedechias,
2 * Saraias, Azarias, Hieremias,
3 * Phessur, Amarias, Melchias,
4 * Accus, Sebenia, Melluc,
5 * Maarem, Merimuth, Obdias,
6 * Daniel, Genthon, Baruch,
7 * Mosollam, Abia, Miamin,
8 * Mazia, Belga, Semeia. hi Sacerdotes.
9 * Porrò Leuitæ, Iosue filius Azariæ, Bé-
10 nui de filiis Enadad, Cedmihel, * & fratres
eorũ, Sechenia, Odeuia, Celita, Phalaia, E-
11 nan, * Micha, Roob, Assebia,
12 * Zachur, Serebia, Sabania,
13 * Odia, Bani, Baninu.
14 * Capita populi, Pheros, Phetmoab, E-
15 lam, Zethu, Bani, * Bonni, Azgad, Bebai,
16 * Adonaia, Beggoai, Adin,
17 * Ather, Ezechia, Azur,
18 * Odeuia, Asum, Besai,
19 * Areth, Anathot, Nebai,
20 * Mechphia, Mosollam, Azir,
21 * Mesizabel, Sadoch, Ieddua,
22 * Phelthia, Anan, Ania, * Osee, Ana-
23 nia, Asub, * Aloes, Phaleam, Sobech,
24 * Reum, Asebna, Maasia, * Ethaia,
25 Hannan, Anan, * Mesluch, Aram, Baa-
26 na, * Et reliqui de populo. Sacerdotes, Le-
27 uitę, ianitores, & cãtores, Nathinęi, & oẽs
28 qui se separauerunt de populis terrarũ ad
B legẽ Dei, vxores eorũ, filij eorũ & filiæ eo-
29 rum, & omnes q̃ poterant sapere * respondentes ꝓ fratribus suis optimates eorũ, & qui veniebant ad pollicendũ & iurandum vt ambularent in lege Dei quam dederat in manu Moysi serui sui, vt facerent & custodirent vniuersa mandata Domini Dei nostri, & iudicia eius, & ceremonias eius.

30 * Et vt non daremus filias nostras populo terræ, & filias eorum non acciperemus filiis nostris.

35 * *Et ipsi in regno tuo, & in bonitate tua multa, quam dedisti eis, & in terra lata & pingui, quam dedisti coram eis, non seruierunt tibi, & non reuersi sunt à studiis suis prauis.* 36 * *Ecce sumus hodie serui, et terra quam dedisti patribus nostris vt comederent fructum eius & bona eius, & ecce sumus serui in ea:* 37 * *Et fructus eius multi facti sunt regibus, quos dedisti super nos in peccatis nostris, & in corporibus nostris dominantur et in iumentis nostris, vt placitum eis, & in tribulatione magna sumus.*
38 * *Et in omnibus istis nos disponimus fidem, & scribimus, & sigillant principes nostri, Leuitæ nostri, Sacerdotes nostri.*

CAP. X.

1 *ET in sigillantibus Neemias Artasastha fi-*
lius Achalia, Sedecias 2 * *filius Araia, Aza-*
rias, Hieremias, 3 * *Phasur, Amarias, Mel-*
chias, 4 * *Attus, Sabani, Eram, Maluch,*
5 * *Meramoth, Abdia,* 6 * *Daniel, Ga-*
annathon, Baruch, 7 * *Mesulam, Abia, Mia-*
min, 8 * *Maazias, Belgai, & Samaias. hi*
Sacerdotes.
9 * *Et Leuitæ, Iesue filius Azaniæ, Baneas de*
10 *filiis Enadad, Cadamiel,* 11 * *Et fratres eius, Sa-*
banias, Aduias, Calitan, Phelia, Anan,
12 * *Micha Roob, Esebias,* 13 * *Zacchur,*
Sarabias, Sebanias, 14 * *& Odua. Filij Ba-*
nune, 15 * *principes populi, Phoros, Phaath-*
moab, Elam, & Saththuia. filij 16 * *Baani, As-*
gag, Bebai, 17 * *Adonias, Bagoi, Adin,*
18 * *Ater, Ezecias, Aszur,*
19 * *Oduia, Assom, Besi,*
20 * *Ariph, Anathoth, Nobai,*
21 * *Magab, Mesulam, Ezer,*
22 * *Mesozebel, Saduc, Iedduas,*
23 * *Phaltias, Anan, Anaia,*
24 * *Osee, Ananias, Asub,*
25 * *Aloes, Phalai, Sobec,*
26 * *Raum, Esebana, Maasias,*
27 * *Aia, Ainan, Enan,*
28 * *Maluch, Aram, Baana,*
29 * *Et reliqui populi. Sacerdotes & Leuitæ, Ianitores, Cantores, Nathiniim. & omnes separati à populis terræ ad Legem Dei, vxores eorum, filij eorum, filiæ eorum, omnis qui sciuit & intellexit,*
30 * *Spondebãt super fratribus suis, & maledixerunt eis, & ingressi sunt in execratione & in iuramento, vt ambularent in lege Dei, quæ data fuit in manu Moysi serui Dei, vt custodirent & facerent omnia mandata Domini Dei nostri, & iudicia eius, & præcepta eius,*
30 * *Et vt non daremus filias nostras populis terræ, & filias eorum non acciperemus filiis nostris.*

35 * καὶ αὐτοὶ ἐν βασιλείᾳ σου καὶ ἐν ἀγαθοσύνῃ σου τῇ
πολλῇ, ἣ ἔδωκας αὐτοῖς, καὶ ἐν τῇ γῇ τῇ πλατείᾳ καὶ λιπα-
ρᾷ, ἣ ἔδωκας ἐνώπιον αὐτῶν, οὐκ ἐδούλευσάν σοι, καὶ οὐκ
ἀπέστρεψαν ἀπὸ ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν τῶν πονηρῶν.
36 * ἰδοὺ ἐσμὲν σήμερον δοῦλοι, καὶ ἡ γῆ, ἣν ἔδωκας τοῖς
πατράσιν ἡμῶν φαγεῖν τὸν καρπὸν αὐτῆς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐ-
37 τῆς, καὶ ἰδοὺ ἐσμὲν δοῦλοι ἐπ' αὐτῆς, * καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς
οἱ πολλοὶ ἐγένοντο τοῖς βασιλεῦσιν, οὓς ἔδωκας ἐφ' ἡμᾶς
ἐν ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐπὶ τὰ σώματα ἡμῶν ἐξουσιά-
ζουσι, καὶ ἐν κτήνεσιν ἡμῶν, ὡς ἀρεστὸν αὐτοῖς, καὶ ἐν θλί-
38 ψει μεγάλῃ ἐσμέν. * καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἡμεῖς διατι-
θέμεθα πίστιν καὶ γράφομεν, καὶ ἐπισφραγίζουσιν ἄρ-
χοντες ἡμῶν, λευῖται ἡμῶν, ἱερεῖς ἡμῶν.

ι'.

1 * Καὶ ἐπὶ τῶν σφραγιζόντων νεεμίας ἀρταστὰ
2 υἱὸς ἀχαλία, σεδεκίας * υἱὸς ἀραΐα, ἀζαρίας, ἱερε-
3 μίας, * φασούρ, ἀμαρίας, μελχίας,
4 * ἄττους, σαβανί, ἠράμ, μαλούχ, * μεραμώθ,
5 ἀβδία, * δανιήλ, γαανναθών, βαρούχ,
6 * μεσουλάμ, ἀβιά, μιαμίν, * μααζίας, βελ-
7 γαΐ, καὶ σαμαΐας· οὗτοι ἱερεῖς.
8 * καὶ λευῖται, ἰησοῦς υἱὸς ἀζανίου, βανέας ἀπὸ υἱῶν ἠ-
9 ναδάδ, καδμιήλ, * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, σαβα-
10 νίας, ἀδουΐας, καλιτάν, φελιά, ἀνάν,
11 * μιχά ῥοώβ, ἠσεβίας, * ζακχούρ, σαραβίας,
12 σεβανίας, * καὶ ὠδουά. υἱοὶ βανουνὲ * ἄρχον-
13 τες τοῦ λαοῦ, φόρος, φααθμωάβ, ἠλὰμ καὶ σαθθουΐα.
14 υἱοὶ * βαανί, ἄσγαγ, βηβαΐ, * ἀδονίας, βα-
15 γοΐ, ἀδίν, * ἀτήρ, ἐζεκίας, ἀσζούρ,
16 * ὠδουΐα, ἀσσόμ, βησί, * ἀρίφ, ἀναθώθ, νωβαΐ,
17 * μαγάβ, μεσουλάμ, ἠζήρ, * μεσοζεβὴλ
18 σαδούκ, ἰεδδούας, * φαλτίας, ἀνάν, ἀναΐα,
19 * ὠσηέ, ἀνανίας, ἀσούβ,
20 * ἀλλωῆς, φαλαΐ, σωβήκ,
21 * ῥαούμ, ἐσεβανά, μαασίας,
22 * ἀϊά, ἀϊνάν, ἐνάν,
23 * μαλούχ, ἀρήμ, βαανά,
24 * καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ. ἱερεῖς καὶ λευῖται, οἱ πυ-
25 λωροί, οἱ ᾄδοντες, οἱ ναθινιείμ· καὶ πάντες διαχωρισθέν-
26 τες ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς πρὸς τὸν νόμον τοῦ θεοῦ, γυναῖκες
27 αὐτῶν, υἱοὶ αὐτῶν, θυγατέρες αὐτῶν, πᾶς ὁ εἰδὼς καὶ συνιών,
28 * ἐνίσχυον ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καὶ κατηρά-
29 σαντο αὐτοῦς, καὶ εἰσῆλθον ἐν ἀρᾷ καὶ ἐν ὅρκῳ τοῦ πορεύε-
σθαι ἐν νόμῳ τοῦ θεοῦ, ὃς ἐδόθη ἐν χειρὶ μωυσῆ δούλου
τοῦ θεοῦ, φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς
κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τὰ προ-
στάγματα αὐτοῦ,
30 * καὶ τοῦ μὴ δοῦναι θυγατέρας ἡμῶν τοῖς λαοῖς τῆς γῆς,
καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν οὐ λημψόμεθα τοῖς υἱοῖς ἡμῶν.

31 ‡ וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת־הַמַּקָּחוֹת וְכָל־
שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר לֹא־נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת
וּבְיוֹם קֹדֶשׁ וְנִטֹּשׁ אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׂא
כָּל־יָד׃

32 ‡ וְהָעֲמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית
הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

33 ‡ לְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְלָעוֹלַת
הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת הֶחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳדָשִׁים
וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל מְלֶאכֶת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ׃

34 ‡ וְהַגֹּרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל־קָרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵינוּ
לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לְבַעֵר עַל־מִזְבַּח יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה׃

35 ‡ וְלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבְכוּרֵי כָל־פְּרִי
כָל־עֵץ שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית יְהוָה׃

36 ‡ וְאֶת־בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב
בַּתּוֹרָה וְאֶת־בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית
אֱלֹהֵינוּ׃

37 ‡ וְאֵת רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ וּפְרִי כָל־עֵץ
תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ וּמַעֲשַׂר אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם
הַמְעַשְּׂרִים בְּכָל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ׃

38 ‡ וְהָיָה כֹהֵן בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בְּעַשֵּׂר
הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־מַעְשַׂר מַעְשַׂר
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית
הָאוֹצָר׃

39 ‡ כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי
אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְשָׁם כְּלֵי
הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים
וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

יא

1 וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִַם וּשְׁאָר הָעָם הִפִּילוּ
גֹרָלוֹת לְהָבִיא אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם
עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתִשְׁעָה חִדּוֹת בֶּעָרִים׃

2 ‡ וַיְבָרְכוּ הָעָם לְכָל הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת
בִּירוּשָׁלִָם׃

31 ‡ Populi quoque terræ qui important venalia & omnia ad vsum per diem Sabbati vt vendant, non accipiemus ab eis in Sabbato & in die sanctificato. Et dimittemus annum septimum, & exactionem vniuersæ manus.

32 ‡ Et statuemus super C nos præcepta, vt demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri.

33 ‡ Ad panes propositionis, & ad sacrificium sempiternum, & in holocaustũ sempiternum, in Sabbatis, in Kalendis, in solennitatibus, & in sanctificatis pro peccato, vt exoretur pro Israel, & in omnem vsum domus Dei nostri.

34 ‡ Sortes ergo misimus super oblationem lignorum inter Sacerdotes, Leuitas, & populum, vt inferrentur in domum Dei nostri per dom' patrum nostrorum per tempora à temporibus anni vsque ad annum, vt arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in Lege Moysi.

35 ‡ Et vt afferremus primogenita terræ nostræ, & primitiua vniuersi fructus omnis ligni, ab anno D in annum, in domo Domini.

36 ‡ Et primitiua filiorum nostrorum, & pecorum nostrorum, sicut scriptum est in Lege, & primitiua boum nostrorum & ouium nostrarũ, vt offerantur in domo Dei nostri Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri

37 ‡ Et primitias ciborum nostrorum & libaminum nostrorum, & poma omnis ligni, vindemiæ quoque & olei afferemus Sacerdotibus ad gazophylacium Dei nostri, & decimam partem terræ nostræ Leuitis. Ipsi Leuitæ decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum nostrorum.

38 ‡ Erit autem Sacerdos filius Aaron cum Leuitis in decimis Leuitarum, & Leuitæ offerent decimam partem decimæ suæ in domo Dei nostri ad gazophylacium in domo thesauri.

39 ‡ Ad gazophylacium enim deportabũt filij Israel & filij Leui primitias frumenti, vini & olei, & ibi erunt vasa sanctificata, & Sacerdotes, & Cantores, & Ianitores, & ministri, & non dimittemus domum Dei nostri.

CAP. XI.

1 A HAbitauerunt autem principes populi in Hierusalem. reliqua verò plebs misit sortem vt tolleret vnam partẽ de decem qui habituri essent in Hierusalem ciuitate sancta, nouem verò partes in ciuitatibus.

2 ‡ Benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerant vt habitarent in Hierusalem.

31 ‡ *Et populi terræ ferentes venalia, & omnem venditionem in die Sabbati vt vendant, non ememus ab eis in Sabbato & in die sanctificato. & ascendere faciemus annum septimum, & exactio vniuersæ manus.*

32 ‡ *Et statuemus super nos præcepta, vt demus super nos tertium sicli per annum in seruitutem domus Dei nostri,*

33 ‡ *Ad panes faciei, & sacrificium continuitatis, et ad holocausta sempiterna Sabbatorum, kalendarum; ad solennitates, & ad ea quæ pro peccato, vt exorent pro Israel, & ad opera domus Dei nostri.*

34 ‡ *Et sortes misimus pro donis portationis lignorum, Sacerdotes & Leuitæ & populus, vt inferrentur in domum Dei nostri, ad domos familiarum nostrarum, ad tempora à temporibus, annum secundùm annum, vt arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in Lege.*

35 ‡ *Et afferremus primogenita terræ nostræ, & primitiua fructus vniuersi ligni, annum secundùm annum in domum Domini.*

36 ‡ *Et primogenita filiorum nostrorum & iumentorum nostrorum, sicut scriptum est in Lege; & primogenita boum nostrorum & gregum nostrorum, vt offerrentur in domum Dei nostri, Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri.*

37 ‡ *Et primitias ciborum nostrorum & primitias nostras, & fructum omnis ligni, vini, & olei, afferemus Sacerdotibus in gazophylacia domus Dei nostri, & decimas terræ nostræ Leuitis. & ipsi Leuitæ decimas accipientes in omnibus ciuitatibus seruitutis nostræ.*

38 ‡ *Et erit Sacerdos filius Aaron, cum Leuitis in decima Leuitarum. & Leuitæ offerent decimam decimæ in domum Dei nostri in gazophylacium domus thesauri.*

39 ‡ *Quia in thesauros deportabunt filij Israel, & filij Leui primitias frumenti, & vini, & olei, & ibi vasa sanctificata, & Sacerdotes ministri, & Ianitores, & Cantores; & non dimittemus domum Dei nostri.*

CAP. XI.

1 *ET habitauerunt principes populi in Hierusalem. & reliqui populi miserunt sortes vt tollerent vnum de decem vt habitaret in Hierusalem ciuitate sancta, & nouem partes in ciuitatibus.*

2 ‡ *Et benedixit populus omnibus viris, qui sponte obtulerunt ad habitandum in Hierusalem.*

31 ‡ καὶ λαοὶ τῆς γῆς ⸋ φέροντες σὺν ἀγοραστμοὺς,
καὶ πᾶζαν πρᾶσιν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου ἀποδόσθαι,
οὐκ ἀγοράσομεν παρ' αὐτῶν ἐν Σαββάτῳ καὶ ἐν ἡμέρᾳ
ἁγίᾳ. καὶ ἀφησόμεθα τὸ ἔτος τὸ ἕβδομον, καὶ ἀπαίτησις πάσης χειρός.

32 ‡ καὶ ἐστήσομεν ἐφ' ἡμᾶς ἐντολὰς δοῦναι ἐφ' ἡμᾶς
τρίτον τοῦ διδράχμου κατ' ἐνιαυτὸν εἰς δουλείαν οἴκου τοῦ
θεοῦ ἡμῶν·

33 ‡ εἰς ἄρτους τοῦ προσώπου, ⸋ θυσίαν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, ⸋ εἰς ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τῶν Σαββάτων, τῶν
νουμηνιῶν, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰ ἅγια ἁμαρτίας,
ἐξιλάζασθαι περὶ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ
θεοῦ ἡμῶν·

34 ‡ καὶ κλήρους ἐβάλομεν περὶ τῶν ἀλώρων ξυλοφορίας, ⸋ ἱερεῖς καὶ ⸋ λευῖται καὶ ὁ λαὸς ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, εἰς οἴκους πατριῶν ἡμῶν, εἰς καιροὺς ἀπὸ
χρόνων, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν, ὀκκαῦσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ
νόμῳ·

35 ‡ ⸋ ἐνέγκαι τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς ἡμῶν. ⸋ πρωτογεννήματα καρπῶ παντὸς ξύλου, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν
εἰς οἶκον κυρίου·

36 ‡ καὶ τὰ πρωτότοκα υἱῶν ἡμῶν ⸋ κτήνεων ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, ⸋ τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν ἡμῶν καὶ
ποιμνίων ἡμῶν ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, τοῖς ἱερεῦσι τοῖς
λειτουργοῦσιν ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν·

37 ‡ καὶ τὸν ἀπαρχὸν σίτων ἡμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς
ἡμῶν, καὶ τὸν καρπὸν παντὸς ξύλου, οἴνου καὶ ἐλαίου, οἴσομεν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὰ γαζοφυλάκια, οἴκου τοῦ θεοῦ
ἡμῶν, καὶ δεκάτας γῆς ἡμῶν τοῖς λευίταις. καὶ αὐτοὶ ⸋ λευῖται δεκατεύοντες ἐν πάσαις πόλεσι δουλείας ἡμῶν.

38 ‡ καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς υἱὸς ἀαρὼν, μετὰ τῶν λευιτῶν ἐν τῇ
δεκάτῃ τῶν λευιτῶν. καὶ ⸋ λευῖται ἀνοίσουσι τὸ δέκατον τῆς δεκάτης εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν εἰς γαζοφυλάκιον
οἴκου τοῦ θησαυροῦ.

39 ‡ ὅτι εἰς οὓς θησαυροὺς εἰσίσουσιν ⸋ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ
υἱοὶ τοῦ λευῖ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου, ⸋ τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ ἐλαίου, ⸋ ἐκεῖ σκεύη τὰ ἅγια, ⸋ ⸋ ἱερεῖς ⸋ λῃτουργοὶ ⸋ ⸋
πυλωροὶ ⸋ ᾀδοντες, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψομεν τὸν
οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ια'.

1 ‡ Καὶ ἐκάθισαν ⸋ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. ⸋ οἱ καταλοιποὶ τοῦ λαοῦ ἔβαλον κλήρους ἐνέγκαι
ἕνα ἀπὸ τῶν δέκα καθίσαι ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πόλει τῇ
ἁγίᾳ, ⸋ ἐννέα μέρη ἐν ταῖς πόλεσι.

2 ‡ καὶ εὐλόγησεν ὁ λαὸς πάντας τοὺς ἀνδρας τοὺς ἑκουσιαζομένους, καθίσαι ἐν ἱερουσαλήμ.

3 וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַמְּדִינָה אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם
וּבְעָרֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַנְתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
4 וּבִירוּשָׁלִַם יָשְׁבוּ מִבְּנֵי יְהוּדָה וּמִבְּנֵי בִנְיָמִן
מִבְּנֵי יְהוּדָה עֲתָיָה בֶן עֻזִּיָּה בֶן זְכַרְיָה בֶן אֲמַרְיָה
בֶן שְׁפַטְיָה בֶן מַהֲלַלְאֵל מִבְּנֵי פָּרֶץ׃
5 וּמַעֲשִׂיָּה בֶן בָּרוּךְ בֶּן כָּל חֹזֶה בֶן חֲזָיָה בֶן
עֲדָיָה בֶן יוֹיָרִיב בֶּן זְכַרְיָה בֶּן הַשִּׁלֹנִי׃
6 כָּל בְּנֵי פָּרֶץ הַיֹּשְׁבִים בִּירוּשָׁלִַם אַרְבַּע מֵאוֹת
שִׁשִּׁים וּשְׁמֹנָה אַנְשֵׁי חָיִל׃
7 וְאֵלֶּה בְּנֵי בִנְיָמִן סַלּוּא בֶן מְשֻׁלָּם בֶּן יוֹעֵד בֶּן
פְּדָיָה בֶּן קוֹלָיָה בֶּן מַעֲשִׂיָּה בֶּן אִיתִיאֵל בֶּן יְשַׁעְיָה׃
8 וְאַחֲרָיו גַּבַּי סַלַּי תְּשַׁע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
9 וְיוֹאֵל בֶּן זִכְרִי פָּקִיד עֲלֵיהֶם וִיהוּדָה בֶן
הַסְנוּאָה עַל הָעִיר מִשְׁנֶה׃
10 מִן הַכֹּהֲנִים יְדָעְיָה בֶּן יוֹיָרִיב יָכִין׃
11 שְׂרָיָה בֶן חִלְקִיָּה בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן צָדוֹק בֶּן מְרָיוֹת
בֶּן אֲחִיטוּב נְגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים׃
12 וַאֲחֵיהֶם עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לַבָּיִת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם וַעֲדָיָה בֶן יְרֹחָם בֶּן פְּלַלְיָה בֶּן אַמְצִי
בֶן זְכַרְיָה בֶּן פַּשְׁחוּר בֶּן מַלְכִּיָּה׃
13 וַאֲחָיו רָאשִׁים לְאָבוֹת מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם
וַעֲמַשְׁסַי בֶּן עַזַרְאֵל בֶּן אַחְזַי בֶּן מְשִׁלֵּמוֹת בֶּן אִמֵּר׃
14 וַאֲחֵיהֶם גִּבֹּרֵי חָיִל מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה וּפְקִיד
עֲלֵיהֶם זַבְדִּיאֵל בֶּן הַגְּדוֹלִים׃
15 וּמִן הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן חַשּׁוּב בֶּן עַזְרִיקָם בֶּן
16 חֲשַׁבְיָה בֶּן בּוּנִי׃ וְשַׁבְּתַי וְיוֹזָבָד עַל הַמְּלָאכָה
חִיצֹנָה לְבֵית הָאֱלֹהִים מֵרָאשֵׁי הַלְוִיִּם׃
17 וּמַתַּנְיָה בֶן מִיכָא בֶן זַבְדִּי בֶּן אָסָף רֹאשׁ
הַתְּחִלָּה יְהוּדָה לַתְּפִלָּה וּבַקְבַּקְיָה מִשְׁנֶה מֵאֲחָיו
וְעַבְדָּא בֶן שַׁמּוּעַ בֶּן גָּלָל בֶּן יְדוּתוּן׃
18 כָּל הַלְוִיִּם בָּעִיר הַקֹּדֶשׁ מָאתַיִם שְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה׃
19 וְהַשּׁוֹעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם הַשֹּׁמְרִים
בַּשְּׁעָרִים מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
20 וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל עָרֵי יְהוּדָה
אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ׃
21 וְהַנְתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא עַל
הַנְתִינִים׃

3 Hi ſunt itaque principes prouinciæ
qui habitauerunt in Hieruſalem & in ci-
uitatibus Iuda. Habitauit autẽ vnuſquiſ-
que in poſſeſſione ſua in vrbib⁹ ſuis Iſrael,
Sacerdotes, Leuitæ, Nathinæi, & filij ſer-
4 uorum Salomonis. Et in Hieruſalem ha-
bitauerunt de filiis Iuda & de filiis Benia-
min. De filiis Iuda Athaias filius Aziam, fi-
lij Zachariæ, filij Amarię, filij Saphatiæ, fi-
5 lij Malalehel. De filiis Phares, Hiſmaaſia,
filius Baruch, filius Coloza, filius Azia, fi-
6 lius Adaia, filius Ioarib, filius Zacharię, fi-
lius Silonites. Omnes hi filij Phares, qui
habitauerunt in Hieruſalem, quadringen-
7 ti ſexaginta octo viri fortes. Hi ſunt au-
B tem filij Beniamin. Sellum filius Moſollá,
filius Ioed, filius Phadaia, filius Colaia, fi-
lius Maſia, filius Etheel, filius Eſaia.
8 Et poſt eum Gebbai, Sellai, nongenti
9 viginti octo. Et Iohel filius Zechri pre-
poſitus eorum, & Iudas filius Sennua ſu-
10 per ciuitatem ſecundus. Et de Sacerdoti-
11 bus; Idaia, filius Ioarib, Iachin, Saraia fi-
lius Helchiæ, filius Moſollam, filius Sa-
doch, filius Meraioth, filius Ahitob, prin-
12 cipes domus Dei; & fratres eorum facien
tes opera templi, octingenti viginti duo.
Et Adaia filius Ieroam, filius Pheleia, fi-
lius Amſi, filius Zacharię, filius Pheſſur, fi-
13 lius Melchiæ. Et fratres eius principes
patrum, ducenti quadraginta duo. Et A-
maſai filius Azrihel, filius Azi, filius Mo-
ſollamoth, filius Emmer.
14 Et fratres eorum potentes nimis, cen-
tum viginti octo, & præpoſitus eorum
Zabdihel filius potentium.
15 Et de Leuitis, Zebenia filius Aſoph,
filius Azaricam, filius Aſabia, filius Bonni,
16 Et Sabathai & Ioſabeth ſuper omnia
opera quæ erant forinſecus in domo Dei
à principibus Leuitarum.
17 Et Mathania filius Micha, filius Zebe-
C dæi, filius Aſaph princeps ad laudandum
& ad confitendum in oratione, & Beche-
tias ſecundus de fratribus eius, & Abda fi-
lius Samuha, filius Galal, filius Ydithun.
18 Omnes Leuitæ in ciuitate ſancta, du-
centi octoginta quatuor.
19 Et ianitores, Accub, Telmon, & fra-
tres eorum qui cuſtodiebant oſtia, cẽtum
ſeptuaginta duo.
20 Et reliqui ex Iſrael Sacerdotes & Le-
uitæ in vniuerſis ciuitatibus Iuda, vnuſ-
quiſque in poſſeſsione ſua:
21 Et Nathinæi qui habitabant in O-
phel, & Syaha, & Gaſpha de Nathineis.

*Et hi principes prouinciæ qui habitauerunt 3
in Hieruſalem & in ciuitatibus Iuda. habita-
uerunt vir in poſſeſſione ſua in ciuitatibus ſuis
Iſrael. Sacerdotes, & Leuitæ, & Nathinæi, et
filij ſeruorum Salomonis.
*Et in Hieruſalem habitauerunt de filiis Iu- 4
da & de filiis Beniamin. de filiis Iuda Ad-
thee filius Ozia, filius Zacharias, filius Samaria,
filius Saphatia, filius Maleliel. et de filiis Phares
* Malia filius Baruch, filius Chalaza, filius 5
Ozia, filius Adaia, filius Ioarib, filius Zachariæ
& filius Seloni,
* Omnes filij Phares qui habitant in Hieru- 6
ſalem, quadringenti ſexaginta octo viri forti-
tudinis.
* Et hi filij Beniamin, Selon filius Meſolam, 7
filius Joad, filius Phadaia, filius Colia, filius
Maaſiæ, filius Ethiel, filius Jeſſia.
* Et poſt eum Gebue Seleet, nongenti vigin- 8
ti octo.
* Et Ioel filius Zechri epiſcopus ſuper eos. 9
& Juda filius Aſam ſuper ciuitatem ſecundus.
* De Sacerdotibus & Jadia filius Ioarib, 10
Iachin,
* Sareas filius Elchia, filius Meſulam, filius 11
Adoc, filius Marioth, filius Achitob dux do-
mus Dei.
* Et fratres eorum facientes opus domus, o- 12
ctingenti viginti duo. & Adaia filius Hieroam
filij Phalalia, filij Namaſi, filij Zacharia, filij
Phaſur, filij Melchia,
* Et fratres eius principes familiarum du- 13
centi quadraginta duo. & Amaſai, filius Eſriel,
filij Sacchiæ, filij Maſalimoth, filij Emmer,
* Et fratres eius potentes in acie centum vi- 14
ginti octo. & Speculator ſuper eos Zechriel fi-
lius magnorum.
* Et de Leuitis, Samaia filius Aſub, filij Eſri- 15
cam, filij Aſabia, filij Bonna,
* Et Sabbathæus, et Ioſabad ſuper opera do- 16
mus Dei forinſecus. & de principibus Leuita-
rum,
* & Matthanias filius Micha, filius 17
Zechri, filij Aſab, princeps ad laudandum, &
Judas ad adorandum, & Bocchias ſecundus
de fratribus eius, & Abdias filius Samaiæ, filij
Galel, filij Jdithun.
* Omnes Leuitæ in ciuitate ſancta, ducenti 18
octoginta quatuor.
* Et Janitores, Acub, Telamin, & fra- 19
tres eorum cuſtodientes in portis, centum ſep-
tuaginta duo.
* At reliquum Iſrael, & Sacerdotes et Le- 20
uitæ in vniuerſis ciuitatibus Juda vir in hæ-
reditate ſua.
* Et Nathinæi qui habitauerunt in Ophla, 21
& Siaa, & Geſphas de Nathinæis.

NEEMIAS.

3 * καὶ οὗτοι ⓐ ἄρχοντες τ῀ χώρας οἱ ἐκάθισαν ἐν ἱε-
ρουσαλὴμ καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα. ἐκάθισαν ἀνὴρ ἐν κα-
τασ-
χέσει αὐτ῀ ἐν πόλεσιν αὐτῶν ἰσραὴλ . οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖ-
ται, καὶ ⓐ ναθινεῖοι, καὶ υἱοὶ δούλων Σολομῶντ Ⓖ.
4 * καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκάθισαν ἀπ῀ υἱῶν ἰούδα καὶ
ἀπ῀ υἱῶν βενιαμίν. ἀπ῀ υἱῶν ἰούδα, ἀθὲε υἱὸς ὀζία, υἱὸς ζα-
χαρίας, υἱὸς Σαμαρία, υἱὸς Σαφατία, υἱὸς μαλελιὴλ. Ⓒ
ἀπ῀ τῶν υἱῶν φαρές,
5 * μαλία υἱὸς βαρὲχ, υἱὸς χαλαζά, υἱὸς ὀζία, υἱὸς ἀ-
δαΐα, υἱὸς ἰωαρείβ, υἱὸς ζαχαρίου, καὶ υἱὸς σηλωνί.
6 * πάντες υἱοὶ φαρὲς ⓐ καθήμενοι ἐν ἱερουσαλήμ,
τετρακόσιοι ἑξηκοντοοκτὼ ἀνδρες δυνάμεως.
7 * καὶ δδε ⓐ υἱοὶ βενιαμίν, σηλὼμ υἱὸς μεθλάμ, υἱὸς
ἰωαδὶ, υἱὸς φαδαΐα, υἱὸς κωλεία, υἱὸς μαασίου, υἱὸς ἐθιήλ,
υἱὸς ἰεσεία.
8 * καὶ ὀπίσω αὐτ῀ γεβουὲ σηλεεί, ἐννακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
9 * καὶ ἰωὴλ υἱὸς ζεχρὶ Ⓔπίσκοπ Ⓖ ἐπ' αὐτούς. καὶ ἰούδα
υἱὸς ἀσαὰμ Ⓔπὶ τ῀ πόλεως δεύτερ Ⓖ.
10 * ἀπ῀ τῶν ἱερέων καὶ ἰαδεία υἱὸς ἰωαρείβ, ἰαχίν,
11 * Σαρέας υἱὸς ἐλχία, υἱὸς μεσουλὰμ, υἱὸς ἀδὼκ, υἱὸς μα
ελὼθ, υἱὸς ἀχιτὼβ ἡγούμενο Ⓖ οἴκου θ῀ θεοῦ.
12 * καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ποιοῦντες τ῀ ἔργον τοῦ οἴκου, ὀκ-
τακόσιοι εἰκοσιδύο. καὶ ἀδαΐα υἱὸς ἱερεὰμ υἱοῦ φαλαλία,
υἱοῦ ναμασί, υἱοῦ ζαχαρία, υἱοῦ φασ῀ρ, υἱοῦ μελχία.
13 * καὶ ἀδελφοὶ αὐτ῀ ἀρχόντες πατριῶν διακόσιοι τεσ-
σαρακονταδύο, καὶ ἀμασαὶ, υἱὸς ἐσριὴλ, υἱοῦ ζαχχὶ,
υἱοῦ μασαλιμὼθ, υἱοῦ ἐμμήρ,
14 * καὶ ἀδελφοὶ αὐτ῀ δυνατοὶ ἰσχύος ἑκατὸν ἑ-
κοσιοκτώ. καὶ Ⓔπίσκοπ Ⓖ ἐπ' αὐτοῦ ζεχιὴλ υἱὸς τῶν
μεγάλων.
15 * καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν Σαμαΐα, υἱὸς ἀσὲβ, υἱοῦ ἐσρι-
κάμ, υἱοῦ ἀσαβία, υἱοῦ Βουνᾶ,
16 * καὶ Σαββαθαῖ Ⓖ, καὶ ἰωζαβὰδ Ⓔπὶ τ῀ ἔργα τοῦ
οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐξωτέρου. καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν
λευιτῶν.
17 * καὶ ματθανίας υἱὸς μιχά, υἱὸς ζεχρεί, υἱοῦ ἀσάβ,
ἀρχων τοῦ αἴνου, καὶ ἰούδας τ῀ δευτερουχῆς, καὶ βοκχείας
δεύτερ Ⓖ ἐν τῶν ἀδελφῶν αὐτ῀, καὶ ἀβδίας υἱὸς σαμαΐα,
υἱοῦ γαλὲλ υἱοῦ ἰδιθουν.
18 * πάντες ⓐ λευῖται ἐν τ῀ πόλει τ῀ ἁγία διακόσιοι
ὀγδοηκοντατέσσαρες.
19 * καὶ ⓐ πυλωροί, ἀκοὺβ, τελαμίν, καὶ ⓐ ἀδελφοὶ
αὐτῶν ⓐ φυλάσσοντες ἐν ταῖς πύλαις ἑκατὸν ἑβδομηκον-
ταδύο.
20 * τὸ δ῀ λοιπὸν τοῦ ἰσραὴλ καὶ ⓐ ἱερεῖς καὶ ⓐ λευῖται
ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς ἰουδαίας ἀνὴρ ἐν τ῀ κλη ρονο-
μία αὐτ῀.
21 * καὶ ⓐ ναθινεῖοι οἱ κατῴκησαν ἐν ὀφλᾶ, καὶ σιαᾶ,
καὶ γεσφὰς ἀπὸ τῶν ναθινείων.

* וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלַ͏ִם עֻזִּי בֶן־בָּנִי בֶּן־חֲשַׁבְיָה
בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא מִבְּנֵי אָסָף הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד
מְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃ * כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם
וַאֲמָנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃
* וּפְתַחְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי־זֶרַח בֶּן־יְהוּדָה
לְיַד הַמֶּלֶךְ לְכָל־דָּבָר לָעָם׃ * וְאֶל־הַחֲצֵרִים
בִּשְׂדֹתָם מִבְּנֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ בְּקִרְיַת־אַרְבַּע
וּבְנֹתֶיהָ וּבְדִיבֹן וּבְנֹתֶיהָ וּבִיקַבְצְאֵל וַחֲצֵרֶיהָ׃
* וּבְיֵשׁוּעַ וּבְמוֹלָדָה וּבְבֵית־פָּלֶט׃
* וּבַחֲצַר שׁוּעָל וּבִבְאֵר שֶׁבַע וּבְנֹתֶיהָ׃
* וּבְצִקְלַג וּבִמְכֹנָה וּבִבְנֹתֶיהָ׃
* וּבְעֵין רִמּוֹן וּבְצָרְעָה וּבְיַרְמוּת׃
* זָנוֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצֵרֵיהֶם לָכִישׁ וּשְׂדֹתֶיהָ עֲזֵקָה
וּבְנֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר שֶׁבַע עַד־גֵּיא הִנֹּם׃
* וּבְנֵי בִנְיָמִן מִגֶּבַע מִכְמָשׂ וְעַיָּא וּבֵית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ׃
* עֲנָתוֹת נֹב עֲנַנְיָה׃ * חָצוֹר רָמָה גִּתָּיִם׃
* חֲדִיד צְבָעִים נְבַלָּט׃ * לֹד וְאוֹנוֹ גֵּי חֲרָשִׁים׃
* וּמִן־הַלְוִיִּם מַחְלְקוֹת יְהוּדָה לְבִנְיָמִן׃

יב

* וְאֵלֶּה הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ עִם־זְרֻבָּבֶל
בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ שְׂרָיָה יִרְמְיָה עֶזְרָא׃
* אֲמַרְיָה מַלּוּךְ חַטּוּשׁ׃ * שְׁכַנְיָה רְחוּם מְרֵמוֹת׃
* עִדּוֹא גִּנְתּוֹי אֲבִיָּה׃ * מִיָּמִין מַעַדְיָה בִלְגָּה׃
* שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדַעְיָה׃ * סַלּוּ עָמוֹק חִלְקִיָּה
יְדַעְיָה אֵלֶּה רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וַאֲחֵיהֶם בִּימֵי יֵשׁוּעַ׃
* וְהַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ בִּנּוּי קַדְמִיאֵל שֵׁרֵבְיָה יְהוּדָה
מַתַּנְיָה עַל־הַיְדוּת הוּא וְאַחָיו׃ * וּבַקְבַּקְיָה וְעַנְנִי
אַחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְמִשְׁמָרוֹת׃ * וְיֵשׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־
יוֹיָקִים וְיוֹיָקִים הוֹלִיד אֶת־אֶלְיָשִׁיב וְאֶלְיָשִׁיב
הוֹלִיד אֶת־יוֹיָדָע׃ * וְיוֹיָדָע הוֹלִיד אֶת־יוֹנָתָן
וְיוֹנָתָן הוֹלִיד אֶת־יַדּוּעַ׃ * וּבִימֵי יוֹיָקִים הָיוּ
כֹהֲנִים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִשְׂרָיָה מְרָיָה לִירְמְיָה חֲנַנְיָה׃
* לְעֶזְרָא מְשֻׁלָּם לַאֲמַרְיָה יְהוֹחָנָן׃ * לְמַלּוּכִי׃
יוֹנָתָן לִשְׁבַנְיָה יוֹסֵף׃ * לְחָרִם עַדְנָא לִמְרָיוֹת׃
חִלְקָי׃ * לְעִדֹּא זְכַרְיָה לְגִנְּתוֹן מְשֻׁלָּם׃
* לַאֲבִיָּה זִכְרִי לְמִנְיָמִין לְמוֹעַדְיָה פִּלְטַי׃ * לְבִלְגָּה
שַׁמּוּעַ לְשְׁמַעְיָה יְהוֹנָתָן׃ * וְלִיוֹיָרִיב מַתְּנַי לִידַעְיָה
עֻזִּי׃ * לְסַלַּי קַלַּי לְעָמוֹק עֵבֶר׃

[22] * Et epiſcopus Leuitarum in Hieruſa-
lem, Azi filius Baani, filius Aſabiæ, filius
Mathaniæ, filius Michæ. De filiis Aſaph
Cantores in miniſterio domus Dei.
[23] * Præceptum quippe regis ſuper eos e-
rat, & ordo in cantoribus per dies ſingu-
[24] los: * Et Phathaia filius Meſezebel de filiis
Zara filij Iuda in manu regis, iuxta omne
[25] verbum populi, * Et in domibus per om-
nes regiones eorum. De filiis Iuda habi-
tauerũt in Cariatharbe & in filiabus eius,
& in Dybon & in filiabus eius, & in Cap-
[26] ſeel & in viculis eius, * Et in Ieſue, & in
[27] Molada, & in Bethphalet, * Et in A-
ſerſual, & in Berſabee & in filiabus eius,
[28] * Et in Sicelech, & in Mochona & in fi-
[29] liabus eius, * Et in Remmon, & in Za-
[30] ra & in Hierimuth, * Zonoa, Odol-
lam & in villis earum, Lachis & in regio-
nibus eius, Azecha & in filiabus eius. Et
manſerunt in Berſabee vſque ad vallem
[31] Hennom. * Filij autem Beniamin, A-
geba, Mechmas, & Hai, & Bethel & filia-
[32] bus eius, * Anathot, Nob, Anana,
[33] * Aſor, Rama, Gethai, * Madid,
[34] Seboim, Neballath, * Et Ono valle
[35] artificum: * Et de Leuitis portiones
[36] Iudæ & Beniamin. CAP. XII.

[1] HI ſunt autem Sacerdotes & Leuitæ qui
[A] aſcenderunt cum Zorobabel filio Sa-
lathiel, Ioſue, Saraia, Hieremias, Eſdras,
[2] * Amaria, Melluch, Acchus, * Seche-
[3] nias, Reum, Merimuth, * Addo, Gen-
[4] thon, Abia, * Miniamin, Madia, Belga,
[5] * Semeia, & Ioarib, & Idaia,
[6] * Sellum, Amoch, Elceia, Adaia. Iſti
[7] principes Sacerdotum & fratres eorum in
[8] diebus Ioſue. * Porrò Leuitæ, Ieſua, Ben-
nui, Cedmihel, Sarabia, Iuda, Mathanias,
ſuper hymnos ipſi & fratres eorum:
[9] * Et Becbecia atque Ethanni & fratres
eorum, vnuſquiſque in officio ſuo.
[10] * Ioſue autem genuit Ioachim, & Joa-
chim genuit Eliaſib, & Eliaſib genuit Jo-
[11] iada, * Et Ioiada genuit Ionathan, & Iona-
[12] than genuit Iedda. * In diebus autem Joa-
chim erant ſacerdotes & principes fami-
liarũ Saraię, Maariæ, Hieremiæ, Ananiæ,
[13] * Eſdræ, Moſollam, Amarię, Iohannan,
[14] * Milico, Ionathan, Sebeniæ, Ioſeph,
[15] * Aram, Edna, Maraioth, Elci,
[16] * Adaiæ, Zachariæ, Genthon, Moſollã,
[17] * Abiæ, Zechri, Miamin, et Moadiæ
[18] Phelthi, * Belgæ, Sammua, Semeię Ioathã,
[19] * Ioarib, Mathanai, Iodaiæ, Azzi,
[20] * Sellaiæ, Celaia, Mochober,

* Et epiſcopus Leuitarum in Hieruſalem O- [22]
zei filius Bani filij Sabia, filij Maththaniæ, filij
Micha. de filiis Aſaph cantoribus ante opus do-
mus Dei, * quoniam præceptum regis ſuper [23]
eos. & expectabat in fide in cantoribus, ratio
vniuſcuiuſque diei in die ſua, * Et Phathaia [24]
filius Maſſizabel. de filiis Zara filij Juda ad ma-
num regis in omne verbum populo:
* Et ad ſuburbia in agro eorum. & de filiis [25]
Juda habitauerunt in Cariatharbog & in filia-
bus eius, & in Debon & in filiabus eius, & in
Cabſeel & in viculis eius,
* Et in Ieſue, & in Molada, & in Beth- [26]
phalat, * Et in Aſerſoal, & in Berſabee [27]
& filiabus eius, * Et in Secelag, & in [28]
Mabne, & in filiabus eius,
* Et in Remaon, & in Sara, & in Hieri- [29]
muth, * Et in Zannoa, & Odollam & [30]
ſuburbiis earum, & in Lachis & agris eius,
& in Azeca & in filiabus eius. et caſtrametati
ſunt in Berſabee vſque ad vallem Ennom.
* Et filij Beniamin à Gabaa & Magmas e- [31]
tiam & Bethel & filiabus eius.
* Et in Anathoth, Nob, Ania, [32]
* Aſor, Rama, Geththaim, [33]
* Adod, Seboim, Nabalat, [34]
* Lydda & Onogeraſim. [35]
* Et ex Leuitis partes in Juda et Beniamin. [36]

CAP. XII.

ET hi Sacerdotes & Leuitæ qui aſcenderunt [1]
cum Zorobabel filio Salathiel & Ieſue, Sa-
raia, Hieremias, Eſdras,
* Amarias, Maluch, Attus, [2]
* Secheniæ, Reum, Marimoth, [3]
* Adaias, Genathon, Abias, [4]
* Miamin, Maadias, Belgas, [5]
* Semeias, Ioiarib, Idaias, [6]
* Salu, Amuc, Chelcias, Oduias. iſti princi- [7]
pes Sacerdotum et fratres eorũ in diebus Jeſue.
* Et Leuitæ Jeſus, Banui, Cadmiel, Sarabias, [8]
Jodae, & Matthanias ſuper confeſſiones ipſe et
fratres eius, * Et Bachacias, & Anai, fratres [9]
eorum ante eos ad vices. * Et Jeſue genuit Joa- [10]
cim, & Joacim genuit Eliaſeb, & Eliaſeb ge-
nuit Jodae, * Et Jodae genuit Jonathan, & [11]
Ionathan genuit Addu.
* Et in diebus Joacim erant ſacerdotes & [12]
principes familiarum, Saraia, Amarias, Iere-
mia, Ananias, * Eſdræ, Meſulam, Ama- [13]
ria, Ionan, * Amaluch, Ionathan, Seche- [14]
nia, Ioſeph, * Ares, Ednas, Marioth, Elce, [15]
* Et Addai, Zacharias, Ganathon, Meſolam; [16]
* Abia, Zechri, Miamin, Maadai Pheleti, [17]
* Balgas, Samue, Semeia, Jonathan, [18]
* Joiarib, Mathanai, Idio, Ozi, [19]
* Salai, Callai, Amuc, Abed, [20]

NEEMIAS.

[22] * καὶ Ἐλιασὶφ & λευιτῶν ἐν ἱερουσαλὴμ ὄζει υἱὸς
Βανὶ υἱοῦ Ζαβία, υἱοῦ μαθθανίε, υἱοῦ μιχά. Ἀπὸ υἱῶν ἀσὰφ
[23] τῶν ᾀδόντων ἀπενάντι ἔργου οἴκου τοῦ θεοῦ, * ὅτι ἐντολὴ
τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτούς. καὶ διέμβλεπον ἐν πίστει ἐπὶ τοῖς ᾠ-
δοῖς, λόγῳ ἑκάστης ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτῆ·
[24] * καὶ Φαθαΐα υἱὸς μαασιζαβήλ. Ἀπὸ τῶν υἱῶν ζάρε
υἱοῦ ἰούδα πρὸς χεῖρα τοῦ βασιλέως εἰς πᾶν λόγον τοῦ
[25] λαοῦ. * καὶ πρὸς τὰς ἐπαύλεις ἐν ἀγρῷ αὐτῶν. καὶ
Ἀπὸ υἱῶν ἰούδα, ἐνάθι ζάφ ἐν καριαθαρβῶκ καὶ ἐν ταῖς
θυγατράσιν αὐτῆ, καὶ ἐν δαιβὼν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν
αὐτῆ, καὶ ἐν καβσεὴλ καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτῆ·
[26] * καὶ ἐν ἰησοῦ, καὶ ἐν μωλαδὰ καὶ ἐν βηθφαλάτ,
[27] * καὶ ἐν ἀσερσωάλ, & ἐν βηρσαβεὲ καὶ ταῖς θυγατράσιν
[28] αὐτῆς, * καὶ ἐν ζικελάγ, καὶ ἐν μαβηῶ καὶ ἐν ταῖς
[29] θυγατράσιν αὐτῆ, * καὶ ἐν ῥεμαὼν, καὶ ἐν ζαρὰ καὶ ἐν
[30] ἱερμούθ, * καὶ ἐν ζηνοὰ, καὶ ὀδολλὰμ καὶ ταῖς ἐ-
παύλεσιν αὐτῶν· καὶ ἐν λαχεὶς καὶ ταῖς ἀγροῖς αὐτῆ, & ἐν
ἀζηκὰ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς. καὶ παρενέβαλον
[31] ἐν βερσαβεὲ ἕως φάραγγος ἐννόμ. * καὶ υἱοὶ βενι-
αμὶν ἀπὸ γαβαὰ καὶ μασμὰς καὶ γε καὶ βαιθὴλ & τῶν
[32] θυγατέρων αὐτῆς· * καὶ ἐν ἀναθωθ, νόβ, ανία,
[33] * ἀσώρ, ῥαμά, γεθθαΐμ, * ἀδὼδ, ζεβωείμ, ναβαλάτ,
[34] * λύδδα καὶ ὀνωγηαρασείμ. * καὶ ἐκ τῶν λευιτῶν
[35] μερίδες ἐν τῇ ἰούδα καὶ βενιαμίν.
[36] ιϛ'.

[1] * Καὶ οὗτοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἱ ἀναβαίνοντες μετ'
[2] ζοροβάβελ υἱοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦ, σαρσία, ἱερεμίας,
[3] ἔσδρας, * ἀμαρίας, μαλούχ, ἄττους, * σεχενίας,
[4] ῥεούμ, μαριμώθ, * ἀδαΐας, γναθῶν, ἀβίας, * μιαμείν,
[5] μααδίας, βελγάς, * Σεμεΐας, ἰωιαρείβ, ἰδεΐας,
[6] * Σαλού, ἀμούκ, χελκείας, ὠδουΐας. οὗτοι οἱ ἀρχον-
[7] τες τῶν ἱερέων καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ἡμέραις ἰησοῦ.
[8] * καὶ οἱ λευῖται ἰησοῦς, βανεί, καδμιήλ, σαρεβίας,
ἰωδαέ, καὶ ματθανίας ἐπὶ τῶν ὁμολογήσεων αὐτὸς &
[9] οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶ, * καὶ βακβακίας, καὶ ὠναΐ, οἱ ἀ-
δελφοὶ αὐτῶν ἀπενάντι αὐτῶν εἰς τὰς ἐφημερίας.
[10] * καὶ ἰησοῦς ἐγέννησε τὸν ἰωακείμ, & ἰωακεὶμ ἐγέννησε
τὸν ἐλιασήβ, καὶ ἐλιασὴβ ἐγέννησε τὸν ἰωδαέ,
[11] * καὶ ἰωδαὲ ἐγέννησε τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἰωνάθαν ἐγέννη-
[12] σε τὸν ἀδδού. * καὶ ἐν ἡμέραις ἰωακεὶμ ἦσαν οἱ ἱε-
ρεῖς & ⟨4⟩ ἄρχοντες τῶν πατερῶν· τῷ σαρσία, ἀμαρίας·
[13] τῷ ἱερεμία, ἀνανίας· * τῷ ἔζδρα, μεθυλάμ, τῷ
[14] ἀμαρίᾳ, ἰωναΐ, * τῷ ἀμαλούχ, ἰωνάθου, τῷ σεχε-
[15] νία, ἰωσήφ, * τῷ ἀρὲς, ἐδνάς, τῷ μαριὼθ ἐλκέ·
[16] * καὶ ἀδδαΐ, ζαχαρίας, τῷ γαναθὼν μεθλάμ.
[17] * τῷ ἀβιά, ζεχεί, τῷ μιαμίν, μααδαὶ τῷ φελετί,
[18] * τῷ βαλγάς, σαμουέ, τῷ σεμεΐα, ἰωνάθαν·
[19] * τῷ ἰωιαρείβ, ματθαναΐ· τῷ ἰδίῳ, ὀζί·
[20] * τῷ σαλαΐ, καλλαΐ· τῷ ἀμούκ, ἀβέδ,

לְחִלְקִיָּה חֲשַׁבְיָה לִידַעְיָה נְתַנְאֵל׃ 21
* Elchiæ, Aſebiæ, Idaiæ, Nathanahel.

* הַלְוִיִּם בִּימֵי אֶלְיָשִׁיב יוֹיָדָע וְיוֹחָנָן וְיַדּוּעַ כְּתוּבִים 22
* Leuitæ in diebus Eliaſib, & Ioiada, & Ionan, & Iedboa ſcripti principes familiarum & ſacerdotes in regno Darij Perſę.

רָאשֵׁי אָבוֹת וְהַכֹּהֲנִים עַל־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ הַפָּרְסִי׃ 23
* בְּנֵי לֵוִי רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי 23
* Filij Leui principes familiarum ſcripti in libro verborum dierum, & vſque ad dies
הַיָּמִים וְעַד־יְמֵי יוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב׃ 24
Ionathan filij Eliaſib. * Et principes Leuitarũ Aſebia, Serebia, & Ieſue filius Cedmi-
* וְרָאשֵׁי הַלְוִיִּם חֲשַׁבְיָה שֵׁרֵבְיָה וְיֵשׁוּעַ בֶּן־ 24
B hel, & fratres eorum per vices ſuas, vt laudarent & cõfiterentur iuxta præceptũ Da-
קַדְמִיאֵל וַאֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְהַלֵּל לְהוֹדוֹת כְּמִצְוַת־ uid viri Dei, & obſeruarent æquè per ordi-
דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים מִשְׁמָר לְעֻמַּת־מִשְׁמָר׃ 25 nem. * Mathania, & Bechetia, & Obedia,
* מַתַּנְיָה וּבַקְבַּקְיָה עֹבַדְיָה מְשֻׁלָּם טַלְמוֹן עַקּוּב Moſollam, Thelmon, Accub, cuſtodes por-
שֹׁמְרִים מִשְׁמָר בַּאֲסַפֵּי הַשְּׁעָרִים׃ 26 tarum & veſtibulorum ante portas. * Hi in
* אֵלֶּה בִּימֵי יוֹיָקִים בֶּן־יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּבִימֵי diebus Ioiachim filij Ioſue filij Joſedech,
נְחֶמְיָה הַפֶּחָה וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר׃ 27 & in diebus Neemię ducis & Eſdræ ſacer-
* וּבַחֲנֻכַּת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם בִּקְשׁוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִכָּל־ dotis ſcribæ. * In dedicatione autem mu-
מְקוֹמֹתָם לְהָבִיאָם לִירוּשָׁלִַם לַעֲשׂוֹת חֲנֻכָּה וְשִׂמְחָה ri Hieruſalem, requiſierũt Leuitas de om-
וּבְתוֹדוֹת וּבְשִׁיר מְצִלְתַּיִם נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת׃ nibus locis ſuis, vt adducerent eos in Hie-
* וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי הַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הַכִּכָּר סְבִיבוֹת ruſalem, & facerent dedicationem & læti-
יְרוּשָׁלִַם וּמִן־חֲצֵרֵי נְטוֹפָתִי׃ * וּמִבֵּית הַגִּלְגָּל tiam in actione gratiarum & cantico, & in
וּמִשְׂדוֹת גֶּבַע וְעַזְמָוֶת בִּי חֲצֵרִים בָּנוּ לָהֶם הַמְשֹׁרְרִים cymbalis, pſalteriis & citharis. * Cõgregati
סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיִּטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם ſunt autem filij Cantorum de cãpeſtribus
וַיְטַהֲרוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־הַשְּׁעָרִים וְאֶת־הַחוֹמָה׃ circa Hieruſalẽ, & de villis Netuphati, * &
* וָאַעֲלֶה אֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל לַחוֹמָה וָאַעֲמִידָה de domo Galgal, & de regionibus Geba
שְׁתֵּי תוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת וְתַהֲלֻכוֹת לִימִין מֵעַל לַחוֹמָה & Aſmaueth: quoniã villas ædificauerunt
לְשַׁעַר הָאַשְׁפֹּת׃ * וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵיהֶם הוֹשַׁעְיָה וַחֲצִי ſibi cantores in circuitu Hieruſalem. * Et
שָׂרֵי יְהוּדָה׃ * וַעֲזַרְיָה עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם׃ mundati ſunt Sacerdotes & Leuitę, & mũ-
* יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וְשֶׁמַעְיָה וְיִרְמְיָה׃ dauerunt populum, & portas & murum.
* וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה בֶן־יוֹנָתָן בֶּן־ 31 * Aſcendere autem feci principes Iuda ſu-
שְׁמַעְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָיָה בֶּן־זַכּוּר בֶּן־אָסָף׃ per murũ, & ſtatui duos choros laudantiũ
* וְאֶחָיו שְׁמַעְיָה וַעֲזַרְאֵל מִלַּלַי גִּלַּלַי מַעַי נְתַנְאֵל C magnos. & ierũt ad dexterã ſup murũ ad
וִיהוּדָה חֲנָנִי בִּכְלֵי־שִׁיר דָּוִיד אִישׁ הָאֱלֹהִים portã ſterquilinij. * Et iuit poſt eos Oſaias
וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם׃ & media pars principũ Iuda. * Et Azarias,
* וְעַל שַׁעַר הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל־מַעֲלוֹת עִיר דָּוִיד Eſdra & Moſollá, * Iuda et Beniamin, & Se-
בְּמַעֲלֵה לַחוֹמָה מֵעַל לְבֵית דָּוִיד וְעַד שַׁעַר הַמָּיִם meia & Hieremia. * Et de filiis Sacerdotũ
מִזְרָח׃ * וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהֹלֶכֶת לְמוּאל וַאֲנִי in tubis, Zacharias filius Ionathã, filius Se-
אַחֲרֶיהָ וַחֲצִי הָעָם מֵעַל לַחוֹמָה מֵעַל לְמִגְדַּל meię, filius Mathanię, filij * Michaiæ, filius
הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃ Zechur, filij Aſaph, * Et fratres ei⁹ Semeia,
* וּמֵעַל לְשַׁעַר־אֶפְרַיִם וְעַל־שַׁעַר הַיְשָׁנָה וְעַל־ & Azarel, Malalai, Galalai, Maiai, Natha-
שַׁעַר הַדָּגִים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה וְעַד שַׁעַר nael, & Iuda, & Anani in vaſis cãticiDauid
הַצֹּאן וְעָמְדוּ בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה׃ * וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי viri Dei, & Eſdras ſcriba ante eos * in porta
הַתּוֹדוֹת בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי וְחֲצִי הַסְּגָנִים עִמִּי׃ fontis. Et cõtra eos aſcẽderũt in gradibus
ciuitatis Dauid in aſcenſũ muri ſuper do-
mũ Dauid & vſque ad portã aquarum ad
Orientẽ. * Et chorus ſecundus gratias refe-
rẽtiũ ibat ex aduerſo, & ego poſt eũ, & me-
dia pars populi ſup murũ & ſup turrí furnorum, & vſque ad murum latiſsimum,
* Et ſup portam Ephraim, & ſuper portam D antiquã, & ſuper portam piſcium, & tur-
rim Ananehel, & turrim Emath, & vſque
ad portam gregis; & ſteterunt in porta cu-
ſtodiæ. * Steteruntque duo chori lau-
dantium in domo Dei, & ego & dimidia
pars magiſtratuum mecum.

* Elcia, Aſabia, Oduia, Nathanael. 21
* Et Leuitæ in diebus Eliaſeb, Ioada, et Ioa, 22
& Ioanan, & Idua, ſcripti principes familiarum & Sacerdotes in regno Darij Perſæ.
* Filij autem Leui principes familiarum ſcripti in libro verborum dierum, et vſque ad dies 23
Ionan filij Eliaſub.
* Et principes Leuitarum Aſabeas, & Sa- 24
rabias & Ieſue. & filij Cadmiel et fratres eorum ante eos, vt laudarent & confiterentur in præcepto Dauid regis hominis Dei per vices
ad vices. * Maththanias & Bacbacias, 25
Abdias, Moſolam, Telmon, Accub, cuſtodientes ianitores cuſtodiæ cùm congregarẽ ego ianitores.
* Iſti in diebus Ioacim filij Ieſue filij Joſedec. 26
& in diebus Neemia principis, & Eſdras ſacerdotis & ſcribæ, * Et in dedicationibus 27
muri Hieruſalem, quæſierunt Leuitas in locis ſuis, vt adducerent eos in Hieruſalem, ad faciẽdum dedicationem, & lætitiam, & in laude et
in canticis pulſantes cymbala, & pſalteria & in citharis. * Et congregati ſunt filij Can- 28
torum de regione circa Hieruſalem, & de ſuburbiis Netophati, * Et in Bethgalgal, & de 29
agris Gabeæ & Aſmoth: quoniam villas ædificauerant ſibi Cantores in circuitu Hieruſalem.
* Et mundati ſunt Sacerdotes & Leuitæ, et 30
mundauerunt populum, & portas & murum:
* Et aſcendere fecerunt principes Juda ſu- 31
pra murum, & ſtatuerunt duos de laude magnos. & ierunt à dextris ſuper murum portæ ſterquilinij. * Et iuit poſt eos Aſaias & me- 32
dietas principum Iuda, * Et Azarias, Eſdras 33
& Meſulam, Judas, & Beniamin, & Samaias & Hieremias. * Et de filiis Sacerdo- 34
tum in tubis, Zacharias filius Jonathan, filij Samaia, filij Matthania, filij Machaia, filij Zacchur, filij Aſaph. * Et fratres eius, Samaias 35
& Ezriel, Gelolai, Maia, Nathanael, & Judas & Anani, vt laudarent in vaſis cantus Dauid hominis Dei. & Eſdras ſcriba ante eos
* In porta fontis contra eos, aſcenderunt 36
in gradibus ciuitatis Dauid in aſcenſu muri ſuper domum Dauid, & vſque ad portam aquæ ad Orientem.
* Et de laude ſecundus procedebat obuians 37
eis. et ego poſteum. et medietas populi ſuper murum ſuper turrim furnorum, & vſque ad murum latum,
* Et ſuper portam Ephraim, & ſuper por- 38
tam antiquam, & ſuper portam piſcariam, & turrim Anameel. & à turri Mea & vſque ad portam gregis:
* Et ſteterunt ſuper portam cuſtodiæ, et ſte- 39
terunt duo laudis in domo Dei, & ego et dimidia pars magiſtratuum mecum.

NEEMIAS.

* τῷ ἐλκία, τῷ ἀσαβία, τῷ ὀδουΐα, ναθθαναήλ. * καὶ Φ 21
λευῖται ἐν ἡμέραις ἐλιασὴβ, ἰωαδὰ, καὶ ἰωανὰ, καὶ ἰωσουὲ, γεγραμμένοι ἀρχοντες πατριῶν Φ ἱερεῖς ἐν βα- 22
σιλεία δαρεὶς τοῦ πέρσου. * υἱοὶ δὲ λευὶ ἀρχοντες τὴν πατριὰν γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν, Φ ἕως 23
ἡμερῶν ἰωσηδὲ υἱοῦ ἐλιαβοὺβ. * καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν λευιτῶν ἀσαβίας, καὶ Σαραβίας, καὶ ἰησοῦς. καὶ Φ υἱοὶ καδμιὴλ 24
καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατοὐσηπ αὐτῶν εἰς τὸ αἰνεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι ἐν ἐντολῇ δαυὶδ βασιλέως ἀνθρώπου Φ θεοῦ
ἐφημερεία πρὸς ἐφημερείαν. * μαθθανίας Φ βακβακίας, ἀβδεὶας, μοσολάμ, τελμὼν, ἀκκοὺβ, φυλάσσοντες πυλω- 25
ρεῖ φυλακῆς ἐν τῷ Σαναγαγεῖν με Φ θῦ πυλωρός.
* οὗτοι ἐν ἡμέραις ἰωακὶμ υἱοῦ ἰησοῦ, υἱοῦ ἰωσεδὲκ. καὶ ἐν 26
ἡμέραις νεεμία Φ ἄρχοντος, καὶ ἔσδρας Φ ἱερέως καὶ
γραμματέως, * καὶ ἐν ἐγκαινίοις τείχους ἱερουσαλὴμ 27
ἐζήτησαν Φ λευίτας ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν Φ ἐνέγκαι αὐτοὺς εἰς ἱερουσαλὴμ ποιῆσαι ἐγκαίνια καὶ διφροσυνῶν,
καὶ ἐν αἰνέσει, Φ ἐν ᾠδαῖς κυμβαλίζοντες, Φ ψαλτήρια
καὶ ἐν κινύραις. Φ συνήχθησαν Φ υἱοὶ τῶν ἀδόντων ἀπὸ 28
τῆς περιχώρου κυκλόθεν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων
Φ νετωφατί, * καὶ ἐν βαθγαλγάλ, καὶ ἀπὸ ἀγρῶν γα- 29
βέαν καὶ ἀσμώθ. ὅτι ἐπαύλεις ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς Φ
ᾄδοντες περὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ. * καὶ ἐκαθαρίσθη 30
Φ ἱερεὺς καὶ Φ λευῖται, Φ ἐκαθάρισαν τὸν λαὸν, καὶ τὰς
πύλας καὶ τὸ τεῖχος. * καὶ ἀνέβιβασαν τοὺς ἄρχοντας ἰού- 31
δα ἐπάνω Φ τείχους, καὶ ἔστησαν δύο χορεῖς αἰνέσεως με-
γάλους. καὶ διῆλθον ἐκ δεξιῶν ἐπάνω Φ τείχους τῆς πύ- 32
λης τῆς κοπρίας. * καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῶν ὡσαΐας Φ
ἥμισυ ἀρχόντων ἰούδα, * καὶ ἀζαρίας, ἔσδρας καὶ 33
μεθουλὰμ, ἰούδας, καὶ βενιαμὶν, καὶ σαμαΐας, καὶ ἱε-
ρεμίας. * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἐν σάλπιγξι ζα- 34
χαρίας υἱὸς ἰωνάθου, υἱοῦ σαμαΐα, υἱοῦ ματθανία, υἱοῦ
μαχαΐα, υἱοῦ ζακχούρ, υἱοῦ ἀσάφ. * καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, 35
σαμαΐας, καὶ ἐζεὴλ, γελωλαΐ, μαΐα, ναθαναὴλ,
καὶ ἰούδας καὶ ὠζνεί, Φ αἰνεῖν ἐν σκεύεσιν ᾠδῆς δαυὶδ
ἀνθρώπου Φ θεοῦ. καὶ ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἔμπρο- 36
σθεν αὐτῶν * ἐπὶ πύλης τῆς πηγῆς κατεναντι αὐτῶν, ἀνέ-
βησαν ἐπὶ τῆς βαθμοῖς πόλεως δαυὶδ ἐν ἀναβάσει
Φ τείχους ἐπάνωθεν Φ οἴκου δαυὶδ, καὶ ἕως πύλης Φ 37
ὕδατος κατ' ἀνατολάς. * καὶ κατ' αἰνέσεως ἡ δευτέρα
ἐξεπορεύετο σωαντῶσα αὐτῆς. καὶ ἐγὼ ὀπίσω αὐτῆς.
καὶ τὸ ἥμισυ Φ λαοῦ ἐπάνω Φ τείχους ὑπερανω Φ πύρ-
γου τῶν ἀναφορείμ, καὶ ἕως Φ τείχους Φ πλατέος,
* καὶ ὑπερανω τῆς πύλης ἐφραΐμ· καὶ ἐπὶ τὴν πύ- 38
λην τὴν εἰσιανά, καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηρὰν, καὶ
πύργον ἀνανεὴλ. καὶ ἕως Φ πύργου Φ μεά, καὶ ἕως Φ
πύλης τῆς προβατικῆς. * καὶ ἔστησαν ἐπὶ πύλην Φ φυ- 39
λακῆς, καὶ ἔστησαν αἱ δύο Φ αἰνέσεως ἐν οἴκῳ Φ θεοῦ, καὶ
ἐγὼ καὶ τὸ ἥμισυ τῶν στρατηγῶν μετ' ἐμοῦ.

41 * וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים מַעֲשֵׂיָהוּ מִנְיָמִן מִיכָיְהוּ
אֶלְיוֹעֵנַי זַכַּרְיָה חֲנַנְיָה בַּחֲצֹצְרוֹת׃
42 * וּמַעֲשֵׂיָהוּ וְשֶׁמַעְיָהוּ וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי וִיהוֹחָנָן וּמַלְכִּיָּה
וְעֵילָם וְעֶזֶר וַיְשַׁמְּיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה הַפָּקִיד׃
43 * וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם הַהוּא זְבָחִים גְּדוֹלִים וַיִּשְׂמְחוּ כִּי
הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְגַם הַנָּשִׁים
וְהַיְלָדִים שָׂמְחוּ וַתִּשָּׁמַע שִׂמְחַת יְרוּשָׁלִַם עַד־
44 מֵרָחוֹק׃ * וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא אֲנָשִׁים עַל־
הַנְּשָׂכוֹת לָאוֹצָרוֹת לַתְּרוּמוֹת לָרֵאשִׁית וְלַמַּעַשְׂרוֹת
לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים מְנָאוֹת הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם כִּי שִׂמְחַת יְהוּדָה עַל־הַכֹּהֲנִים וְעַל־הַלְוִיִּם
45 הָעֹמְדִים׃ * וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם וּמִשְׁמֶרֶת
הַטָּהֳרָה וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים כְּמִצְוַת דָּוִיד שְׁלֹמֹה
46 בְּנוֹ׃ * כִּי־בִימֵי דָוִיד וְאָסָף מִקֶּדֶם רָאשֵׁי
הַמְשֹׁרְרִים וְשִׁיר־תְּהִלָּה וְהוֹדוֹת לֵאלֹהִים׃
47 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי זְרֻבָּבֶל וּבִימֵי נְחֶמְיָה נֹתְנִים
מְנוֹת הַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ
וּמַקְדִּשִׁים לַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם מַקְדִּשִׁים לִבְנֵי אַהֲרֹן׃

יג

1 * בַּיּוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם
וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי
2 בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד־עוֹלָם׃ * כִּי לֹא קִדְּמוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּלֶּחֶם וּבַמָּיִם
וַיִּשְׂכֹּר עָלָיו אֶת־בִּלְעָם לְקַלְלוֹ וַיַּהֲפֹךְ אֱלֹהֵינוּ אֶת־
3 הַקְּלָלָה לִבְרָכָה׃ * וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ כָּל־עֵרֶב
4 מִיִּשְׂרָאֵל׃ * וְלִפְנֵי מִזֶּה אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן נָתוּן
בְּלִשְׁכַּת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ קָרוֹב לְטוֹבִיָּה׃
5 * וַיַּעַשׂ לוֹ לִשְׁכָּה גְּדוֹלָה וְשָׁם הָיוּ לְפָנִים נֹתְנִים
אֶת־הַמִּנְחָה הַלְּבוֹנָה וְהַכֵּלִים וּמַעֲשַׂר הַדָּגָן
הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר מִצְוַת הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשּׁוֹעֲרִים וּתְרוּמַת הַכֹּהֲנִים׃
6 * וּבְכָל־זֹאת לֹא הָיִיתִי בִּירוּשָׁלִַם כִּי בִשְׁנַת שְׁלֹשִׁים
וּשְׁתַּיִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאתִי אֶל־הַמֶּלֶךְ
וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי מִן־הַמֶּלֶךְ׃
7 * וָאָבוֹא לִירוּשָׁלִַם וָאָבִינָה בָּרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה
אֶלְיָשִׁיב לְטוֹבִיָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ לִשְׁכָּה בְּחַצְרֵי בֵּית
הָאֱלֹהִים׃

41 * Et Sacerdotes Eliachim, Maasia, Miamin, Michea, Elioenai, Zacharia, & Ana-
42 nia in tubis, * Et Maasia, & Semeia, & Eleazar, & Azi, & Iohannan, & Melchia, & Elã
& Ezer. & clarè cecinerunt Cantores, &
43 Iezraia præpositus. * Et immolauerunt in die illa victimas magnas, & lætati sunt. Deus enim lætificauerat eos lætitia magna. sed & vxores eorũ & liberi gauisi sunt, & audita est lætitia illa Hierusalem procul.
44 * Recensuerunt quoque in die illa viros super gazophylacia thesauri, ad libamina, & ad primitias, & ad decimas, vt inroferrent per eos principes ciuitatis in decore gratiarum actionis Sacerdotes & Leuitas, quia lætificatus est Iuda in Sacerdotibus, & Leuitis astantibus.
45 * Et custodierunt obseruationem Dei sui; & obseruationem expiationis, & Cantores, & Ianitores, iuxta præceptum Dauid
46 & Salomonis filij eius: * Quia in diebus Dauid & Asaph ab exordio erant principes constituti Cantorum in carmine laudantium & confitentium Deo.
47 * Et omnis Israel in diebus Zorobabel & in diebus Neemiæ dabant partes Cantoribus & Ianitoribus per dies singulos, & sanctificabant Leuitas, & Leuitæ sanctificabant filios Aaron.

CAP. XIII.

1 IN die autem illo lectum est in volumine
A Moysi audiente populo. & inuentum est scriptum in eo, quòd non debeant introire Ammonites & Moabites in Ecclesiam
2 Dei vsque in æternum: * Eo quòd non occurrerint filiis Israel cum pane & aqua: & conduxerunt aduersum eos Balaam ad maledicendum eis; & conuertit Deus noster maledictionem in benedictionem.
3 * Factum est autem cùm audissent Legem, separauerunt omnem alienigenam
4 ab Israel: * Et super hoc erat Eliasib sacerdos, qui fuerat præpositus in gazophylacio domus Dei nostri, & proximus
5 Tobiæ. * Fecit ergo sibi gazophylacium grande, & ibi erant ante eum reponentes munera, & thus, & vasa, & decimam frumenti, vini & olei, partes Leuitarũ & Cantorum, & Ianitorum, & primitias Sacerdo-
6 tales. * In omnibus autem his non fui in Hierusalem, quia in anno tricesimo secundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad
7 regem. & in fine dierum rogaui regem, * & veni in Hierusalem. & intellexi malum quod fecerat Eliasib Tobiæ, vt faceret ei thesaurum in vestibulis domus Dei.

* *Et Sacerdotes, Eliacim, Maassias, Miamin, Michaias, Elionai, Zacharias, Ananias in tubis,* 41
* *Et Maasias, & Semeias, Eleazar, Ozi,* 42
Ioanan, Melchias, Elam, & Iezur. & auditi fuerunt Cantores & Iesrias præpositus.
* *Et sacrificauerunt in die illa victimas magnas, & lætati sunt, quoniam Deus lætificauit eos lætitia magna; & vxores eorum & liberi eorum gauisi sunt. & audita est lætitia in Hierusalem procul.* 43
* *Et constituerunt in die illa viros super gazophylacia, thesaurũs, primitiis, & decimis vt introferrent in eis ab agris ciuitatum partes Sacerdotibus & Leuitis. quia lætitia erat in Iuda, & super Sacerdotes & Leuitas stantes.* 44
* *Et custodierunt obseruationem Dei sui, & obseruationes expiationis, & Cantores, & Ianitores, vt præcepta Dauid & Salomonis filij eius.* 45
* *Quia in diebus Dauid & Asaph ab exordio primus Cantorum, in hymnum & laudem Deo.* 46
* *Et omnis Israelin diebus Zorobabel, & in diebus Neemiæ, dantes partes Cantorum & Ianitorum, per rationem diei in die suo, & sanctificantes Leuitas, et Leuitæ sanctificantes filios Aaron.* 47

CAP. XIII.

IN die illa lectum est in libro Moysi in auribus populi: & inuentum est scriptum in eo, quòd non ingrederentur Ammanitæ & Moabitæ in Ecclesiam Dei vsque in æternum. 1
* *Quia non occurrerunt filiis Israel in pane & aqua, & conduxerunt aduersum eos Balaam ad maledicendum eis; & conuertit Deus noster maledictionem in benedictionem.* 2
* *Et factum est vt audierunt Legem, & separati sunt omnis mixtus in Israel.* 3
* *Et ante hoc Eliaseb Sacerdos habitans in gazophylacio domus Dei nostri proximus Tobia.* 4
* *Et fecit sibi gazophylacium magnum, & ibi erant prius dantes sacrificium, & thus, & vasa, & decimam frumenti, & vini, & olei, mandatum Leuitarum, & Cantorum, & Ianitorum, & primitias Sacerdotum.* 5
* *Et in omni istorum non fui in Hierusalem, quia in anno triceſimo & secundo Arthasastha regis Babyloniis veni ad regem, & post finem dierum petij à rege:* 6
* *Et veni in Hierusalem, & intellexi in nequitia quam fecit Eliaseb Tobia, vt faceret ei gazophylacium in aula domus Dei:* 7

41 * καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐλιακὶμ, μαασίας, μιαμὶν, μιχαίας,
ἐλιώναΐ, ζαχαρίας, ἀνανίας ἐν σάλπιγξιν,
42 * καὶ μαασίας, καὶ Σεμεΐας, ἐλεάζαρ, ὀζί, ἰωανὰν,
μελχίας, αἰλάμ, καὶ ἰεζούς. καὶ ἠκούσθησαν οἱ ᾄδοντες καὶ ἰεσρίας προεστῶς.
43 * καὶ ἔθυσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θυσίασμάτα μεγάλα, καὶ εὐφράνθησαν ὅτι ὁ θεὸς εὔφρανεν αὐτοὺς εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εὐφράνθησαν· καὶ ἠκούσθη εὐφροσύνη ἐν ἱερουσαλὴμ μακρόθεν.
44 * καὶ κατέστησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνδρας ἐπὶ τῶν γαζοφυλακίων, τοῖς θησαυροῖς, ταῖς ἀπαρχαῖς, καὶ ταῖς δεκάταις, συναγαγεῖν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν τῶν πόλεων μερίδας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις. ὅτι εὐφροσύνη ἦν ἐν ἰούδα, τοῖς ἐπὶ σοῦ ἱερεῖς καὶ σοῦ λευίτας σοῦ ἑστῶτας.
45 * καὶ ἐφύλαξαν φυλακὴν θεοῦ αὐτῶν, καὶ φυλακὰς τοῦ καθαρισμοῦ, καὶ σοῦ ᾀδόντας, καὶ σοῦ πυλωρούς, ὡς ἐνετείλατο δαυὶδ, καὶ σολομὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ.
46 * ὅτι ἐν ἡμέραις δαυὶδ, καὶ ἀσὰφ ἀπ' ἀρχῆς πρῶτος τῶν ᾀδόντων, εἰς ὕμνον καὶ αἴνεσιν τῷ θεῷ.
47 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ζοροβάβελ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις νεεμίου, διδόντες μερίδας τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτῇ, καὶ ἁγιάζοντες τοῖς λευίταις, καὶ οἱ λευῖται ἁγιάζοντες τοῖς υἱοῖς ἀαρών.

ιγ.

1 * Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεγνώσθη ἐν βιβλίῳ μωυσῆ
ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ. καὶ εὑρέθη γεγραμμένον ἐν αὐτῷ ὅπως
μὴ εἰσέλθωσιν ἀμμανῖται καὶ μωαβῖται ἐν ἐκκλησίᾳ
θεοῦ ἕως αἰῶνος.
2 * ὅτι οὐ συνήντησαν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι, καὶ ἐμισθώσαντο ἐπ' αὐτοὺς τὸν βαλαὰμ καταράσασθαι αὐτούς, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν κατάραν εἰς εὐλογίαν.
3 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν τὸν νόμον, καὶ ἐχωρίσθησαν πᾶς ἐπίμικτος ἐν ἰσραήλ.
4 * καὶ πρὸ τούτου ἐλιασὴβ ὁ ἱερεὺς οἰκῶν ἐν γαζοφυλακίῳ οἴκου θεοῦ ἡμῶν ἐγγίων τῷ τωβίᾳ.
5 * καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γαζοφυλάκιον μέγα, καὶ ἐκεῖ ἦσαν πρότερον διδόντες τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίβανον καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὴν δεκάτην σίτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἐντολὴ τῶν λευιτῶν καὶ τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, καὶ ἀπαρχὰς τῶν ἱερέων.
6 * καὶ ἐν παντὶ τούτων οὐκ ἤμην ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἐν ἔτει τεσσαρακοστῷ καὶ δευτέρῳ τοῦ ἀρθασασθὰ βασιλέως βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ μετὰ τέλος τῶν ἡμερῶν ἠτησάμην παρὰ τοῦ βασιλέως·
7 * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ συνῆκα ἐν τῇ πονηρίᾳ ᾗ ἐποίησεν ἐλιασὴβ τῷ τωβίᾳ, ποιῆσαι αὐτῷ γαζοφυλάκιον ἐν αὐλῇ οἴκου θεοῦ.

8 ‡ וַיֵּרַע לִי מְאֹד וָאַשְׁלִיךְ אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵית־
טוֹבִיָּה הַחוּץ מִן־הַלִּשְׁכָּה׃
9 ‡ וָאֹמְרָה וַיִּטְהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת וָאָשִׁיבָה שָׁם כְּלֵי
בֵית הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה וְהַלְּבוֹנָה׃
10 ‡ וָאֵדְעָה כִּי־מְנָיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנָה וַיִּבְרְחוּ
אִישׁ־לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃
11 ‡ וָאָרִיבָה אֶת־הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה מַדּוּעַ נֶעֱזַב בֵּית־
הָאֱלֹהִים וָאֲקַבְּצֵם וָאַעֲמִדֵם עַל־עָמְדָם׃
12 ‡ וְכָל־יְהוּדָה הֵבִיאוּ מַעֲשַׂר הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר לָאוֹצָרוֹת׃
13 ‡ וָאוֹצְרָה עַל־הָאוֹצָרוֹת שֶׁלֶמְיָה הַכֹּהֵן וְצָדוֹק
הַסּוֹפֵר וּפְדָיָה מִן־הַלְוִיִּם וְעַל־יָדָם חָנָן בֶּן־זַכּוּר בֶּן־
מַתַּנְיָה כִּי נֶאֱמָנִים נֶחְשָׁבוּ וְעֲלֵיהֶם לְחַלֵּק לַאֲחֵיהֶם׃
14 ‡ זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי עַל־זֹאת וְאַל־תֶּמַח חֲסָדַי אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי בְּבֵית אֱלֹהַי וּבְמִשְׁמָרָיו׃
15 ‡ בַּיָּמִים הָהֵמָּה רָאֵיתִי בִיהוּדָה דֹּרְכִים גִּתּוֹת
בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים עַל־הַחֲמֹרִים
וְאַף־יַיִן עֲנָבִים וּתְאֵנִים וְכָל־מַשָּׂא וּמְבִיאִים
יְרוּשָׁלַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד בְּיוֹם מִכְרָם צָיִד׃
16 ‡ וְהַצֹּרִים יָשְׁבוּ בָהּ מְבִיאִים דָּאג וְכָל־מֶכֶר
וּמוֹכְרִים בַּשַּׁבָּת לִבְנֵי יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃
17 ‡ וָאָרִיבָה אֶת חֹרֵי יְהוּדָה וָאֹמְרָה לָהֶם מָה־הַדָּבָר
הָרָע הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְלִים אֶת־יוֹם
18 הַשַּׁבָּת׃ ‡ הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּבֵא אֱלֹהֵינוּ
עָלֵינוּ אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַתֶּם
מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל אֶת־הַשַּׁבָּת׃
19 ‡ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָלְלוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת
וָאֹמְרָה וַיִּסָּגְרוּ הַדְּלָתוֹת וְאָמְרָה אֲשֶׁר לֹא יִפָּתְחוּם
עַד אַחַר הַשַּׁבָּת וּמִנְּעָרַי הֶעֱמַדְתִּי עַל־הַשְּׁעָרִים לֹא־
יָבוֹא מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃
20 ‡ וַיָּלִינוּ הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל־מִמְכָּר מִחוּץ לִירוּשָׁלִָם
21 פַּעַם וּשְׁתָּיִם׃ ‡ וָאָעִידָה בָּהֶם וָאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם לָנִים
נֶגֶד הַחוֹמָה אִם־תִּשְׁנוּ יָד אֶשְׁלַח בָּכֶם מִן־הָעֵת
הַהִוא לֹא בָאוּ בַשַּׁבָּת׃
22 ‡ וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר יִהְיוּ טְהֹרִים וּבָאִים
שֹׁמְרִים הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת גַּם־זֹאת
זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי וְחוֹסָה עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ׃

8 ‡ Et malum mihi visum est valde. & p-
ieci vasa Tobiæ foras de gazophylacio.
9 ‡ Præcepiq́ue,& emundauerunt gazo-
B phylacium. & retuli ibi vasa domus Dei,
10 sacrificium & thus.‡Et cognoui quòd par-
tes Leuitarum non fuissent datæ,& fugis-
set vnusquisque in regionem suam de Le-
uitis & Cantoribus,& de his qui ministra
11 bant. ‡ Et egi causam aduersum magistra-
tus,& dixi: Quare dereliquimus domum
Dei?Et congregaui eos,& feci stare in sta-
12 tionibus suis. ‡ Et omnis Iuda appor-
tabat decimam frumenti, vini & olei in
13 horrea. ‡ Et constituimus super horrea
Selemiam sacerdotem, & Sadoch scribá,
& Phadaiam de Leuitis, & iuxta eos Aná
filium Zachur, filium Mathaniæ, quoniá
fideles comprobati sunt, & ipsis creditæ
14 sunt partes fratrum suorum. ‡ Memen-
to mei Deus meus pro hoc, & ne deleas
miserationes meas,quas feci in domo Dei
mei,& in ceremoniis eius.
15 ‡ In diebus illis vidi in Iuda calcantes
torcularia in Sabbato, portantes aceruos
* & onerantes super asinos vinum, & vuas,
& ficus,& omne opus,& inferétes in Hie-
C rusalem die Sabbati. Et contestatus sum
eos, vt in die qua vendere liceret vende-
16 rent. ‡ Et Tyrij habitauerunt in ea, in-
ferentes pisces & omnia venalia. & ven-
debant in Sabbatis filiis Iuda & Hieru-
17 salem. ‡ Et obiurgaui optimates Iuda,
& dixi eis: Quæ est hæc res mala quã vos
facitis, & prophanatis diem Sabbati?
18 ‡ Nunquid non hęc fecerunt patres ve-
stri,& adduxit Deus noster super nos om-
ne malum hoc, & super ciuitatem hanc?
& vos additis iracũdiam super Israel, vio-
19 lando Sabbatum. ‡ Factum est autem
cùm quieuissent portæ Hierusalem in die
Sabbati,dixi,& clauserunt ianuas, & præ-
cepi vt non aperirent eas vsque post Sab-
batum. & de pueris meis constitui super
portas,vt nullus inferret on⁹ die Sabbati.
20 ‡ Et manserunt negociatores & vendé-
tes vniuersa venalia foris Hierusalem se-
21 mel & bis.‡Et contestatus sum eos,& dixi
eis: Quare manetis ex aduerso muri? Si
secundò hoc feceritis, manum mittam in
vos. Itaque ex tempore illo non venerunt
22 in Sabbato. ‡ Dixiq́ue Leuitis vt
mundarentur, & venirent ad custodien-
das portas, & sanctificandam diem Sab-
bati.Et pro hoc ergo memento mei Deus,
& parce mihi secundùm multitudinem
miserationum tuarum.

‡ *Et malum mihi visum est valdè. et proieci* 8
omnia vasa domus Tobia foras de gazophylacio.
‡ *Et dixi: & mundauerunt gazophylacia.* 9
& retuli ibi vasa domus Dei, sacrificium &
thus.
‡ *Et cognoui quòd partes Leuitarum non* 10
datæ fuerunt: & fugerunt vir in agrum suum;
Leuitæ & Cantores & facientes opus.
‡ *Et pugnaui cum imperatoribus, & dixi:* 11
Quare derelicta est domus Dei? & congregaui
eos, & stare feci eos in statione sua.
‡ *Et omnis Iuda attulerunt decimam tritici* 12
& vini & olei ad thesauros:
‡ *Et præcepi ad manum Selemia sacerdotis,* 13
Sadoc scribæ, & Phadaia de Leuitis; & ad
manum eorum Anan filius Zacchur filij Mat-
thaniæ: quoniam fideles existimati sunt super
eos, vt diuidant fratribus suis:
‡ *Memento mei Deus in hoc, & ne deleatur* 14
misericordia mea quã feci in domo Domini Dei
mei, & in custodiis eius.
‡ *In diebus illis vidi in Iuda calcantes tor-* 15
cularia in Sabbato, & ferentes manipulos &
onerantes super asinos, & vinum & vuam,
& ficus & omne onus, & ferentes in Hieru-
salem in die Sabbati. & contestatus sum in die
venditionis eorum, quòd vendebant cibaria
‡ *Et Tyrij: & habitauerunt in ea ferentes* 16
pisces, & omnem venditionem vendentes in
Sabbato filiis Iuda & in Hierusalem.
‡ *Et veni in iudicium cum ingenuis Iuda, et* 17
dixi eis: Quis sermo iste malus quem vos faci-
tis? & prophanatis diem Sabbati?
‡ *Nunquid sic fecerunt patres vestri? &* 18
adduxit super eos Deus noster & super nos
omnia mala hæc & super ciuitatem hanc? vos
additis iram super Israel ad prophanandũ Sab-
batum.
‡ *Et factum est, cùm quieuerunt portæ in* 19
Hierusalem ante Sabbatum, & dixi, & clau-
serunt portas. & dixi, quòd non aperirentur
ipsæ, vsque post Sabbatum. & ex pueris meis
constitui super portas, vt non eleuent onera in
die Sabbati.
‡ *Et manserunt omnes institores; & fece-* 20
runt venditionem extra Hierusalem semel &
bis. ‡ *Et contestatus sum eos, & dixi ad* 21
eos: Quare vos manetis ex aduerso muri? si
secundò feceritis, extendam manum meam in
vos. à tempore illo non venerunt in Sabbato.
‡ *Et dixi Leuitis qui erant mundi; & ve-* 22
nientes ad custodiendum portas, vt sanctificent
diem Sabbati. ad hæc memento mei Deus meus,
& parce mihi secundùm multitudinem mise-
ricordiæ tuæ.

8 ‡ καὶ πονηρόν μοι ἐφάνη σφόδρα. καὶ ἐρριψα πάντα
τὰ σκεύη οἴκου τωβίας ἔξω ἀπὸ τοῦ γαζοφυλακίου.
9 ‡ καὶ εἶπα, καὶ ἐκαθαρίσθη τὸ γαζοφυλάκια. καὶ ἐπέ-
στρεψα ἐκεῖ σκεύη οἴκου θεοῦ τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίβανον.
10 ‡ καὶ ἔγνων ὅτι μερίδες τῶν λευιτῶν οὐκ ἐδόθησαν. καὶ
ἔφυγον ἀνὴρ εἰς ἀγρὸν ἑαυτοῦ. οἱ λευῖται καὶ οἱ ᾄδοντες
καὶ ποιοῦντες τὸ ἔργον.
11 ‡ καὶ ἐμαχεσάμην τοῖς στρατηγοῖς καὶ εἶπον, διατί
ἐγκατελείφθη ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ καὶ συνήγαγον αὐτοὺς,
καὶ ἔστησαν αὐτοὺς ἐπὶ τῆ στάσει αὐτῶν.
12 ‡ καὶ πᾶς ἰούδας ἤνεγκαν δεκάτην τοῦ πυροῦ καὶ τοῦ
οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου εἰς θησαυρούς.
13 ‡ καὶ ἐνεκλάμην ἐπὶ χεῖρα σελεμία ἱερέως, σα-
δὼκ γραμματέως, καὶ φαδαΐα ἀπὸ τῶν λευιτῶν. καὶ ἐπὶ
χεῖρα αὐτῶν ἀνὰν υἱὸς ζακχὲ υἱὸς ματθανίου, ὅτι πιστοὶ ἐ-
λογίσθησαν ἐπ' αὐτοὺς μερίζειν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν.
14 ‡ μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἐν τούτῳ, καὶ μὴ ἐξαλειφθῇ
τὸ ἔλεός μου ὃ ἐποίησα ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ θεοῦ μου καὶ ἐν
ταῖς φυλακαῖς αὐτοῦ.
15 ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον ἐν ἰούδᾳ πατοῦντας
ληνοὺς ἐν σαββάτῳ, καὶ φέροντας δράγματα καὶ ἐπ-
γεμίζοντας ἐπὶ τοὺς ὄνους, καὶ οἶνον, καὶ σταφυλὴ καὶ σῦ-
κα καὶ πᾶν βάσταγμα, καὶ φέροντας εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν
ἡμέρᾳ σαββάτου. καὶ ἐπεμαρτυράμην ἐν ἡμέρᾳ πράσεως
16 αὐτῶν, ὅτι ἐπώλουν ἐπισιτισμόν ‡ καὶ οἱ τύριοι, καὶ ἐκάθισαν
ἐν αὐτῇ φέροντες ἰχθὺν καὶ πᾶσαν πρᾶσιν πωλοῦντες ἐν
τῷ σαββάτῳ τοῖς υἱοῖς ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλήμ.
17 ‡ καὶ ἐνείσθην μετὰ τῶν ἐλευθέρων ἰούδα· καὶ εἶπα αὐ-
τοῖς, τίς ὁ λόγος οὗτος ὁ πονηρὸς ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ βε-
βηλοῦτε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου;
18 ‡ οὐχὶ οὕτως ἐποίησαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἤνεγκεν
ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμᾶς πᾶν τὸ κακὸν τοῦ-
το καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ὑμεῖς προσθέτε ὀργὴν
ἐπὶ ἰσραὴλ βεβηλῶσαι τὸ σάββατον.
19 ‡ καὶ ἐγένετο ἡνίκα κατέσησαν πύλαι ἐν ἱερουσαλὴμ
πρὸ τοῦ σαββάτου, καὶ εἶπα, καὶ ἐκλεισαν τὰς πύλας. καὶ εἶπα,
ὥστε μὴ ἀνοιγῆναι αὐτάς, ἕως ὀπίσω τοῦ σαββάτου. καὶ ἀπ
τῶν παιδαρίων μου ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας, ὥστε μὴ αἴρειν
βασάγματα ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.
20 ‡ καὶ ηὐλίσθησαν πάντες οἱ μεταβολοι, καὶ ἐποίησαν
πρᾶσιν ἔξω ἱερουσαλὴμ ἅπαξ καὶ δίς.
21 ‡ καὶ διεμαρτυράμην αὐτοῖς, καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς,
διατί ὑμεῖς αὐλίζεσθε ἀπέναντι τείχους; ἐὰν δευτερώ-
σητε, ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐν ὑμῖν. ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκεί-
νου οὐκ ἦλθον ἐν σαββάτῳ.
22 ‡ καὶ εἶπα τοῖς λευίταις οἱ ἦσαν καθαριζόμενοι, καὶ ἐρ-
χόμενοι φυλάσσοντες τὰς πύλας, ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν
τοῦ σαββάτου. πρὸς ταῦτα μνήσθητί μου ὁ θεός μου, καὶ φεῖ-
σαί μου κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου.

23 * בַּיָּמִים הָהֵם רָאִיתִי אֶת־הַיְהוּדִים הֹשִׁיבוּ נָשִׁים אַשְ�dוֹדִיּוֹת עַמֹּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת׃

24 * וּבְנֵיהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית וְאֵינָם מַבְירִים לְדַבֵּר יְהוּדִית וְכִלְשׁוֹן עַם וָעָם׃

25 * וָאָרִיב עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה־מֵהֶם אֲנָשִׁים וָאֶמְרְטֵם וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים אִם־תִּתְּנוּ בְנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וְאִם־תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם וְלָכֶם׃

26 * הֲלוֹא עַל־אֵלֶּה חָטָא־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא־הָיָה מֶלֶךְ בְּמֹהוּ וְאָהוּב לֵאלֹהָיו הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל גַּם־אוֹתוֹ הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃

27 * וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ לְהוֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת׃

28 * וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע בֶּן־אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָתָן לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאַבְרִיחֵהוּ מֵעָלָי׃

29 * זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהַי עַל גֹּאֲלֵי הַכְּהֻנָּה וּבְרִית הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם׃

30 * וְטִהַרְתִּים מִכָּל־נֵכָר וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ׃

31 * וְלִקְרְבַן הָעֵצִים בְּעִתִּים מְזֻמָּנוֹת וְלַבִּכּוּרִים זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה׃

23 * Sed & in diebus illis vidi Iudæos du-
D centes vxores Azotidas, Ammonitidas, &
Moabitidas.

24 * Et filij eorum ex media parte loque-
bantur Azoticè, & nesciebant loqui Iu-
daicè: & loquebantur iuxta linguam po-
puli & populi.

25 * Et obiurgaui eos & maledixi. & ceci-
di ex eis viros, & decaluaui eos, & adiura-
ui in Deo, vt non darét filias suas filiis eo-
rum, & non acciperent de filiabus eorum
filiis suis, & sibimetipsis, dicens:

26 * Nunquid non in huiuscemodi re pec
cauit Salomon rex Israel? & certè in gen-
tibus multis non erat rex similis ei, & di-
lectus Deo suo erat, & posuit eum Deus
regem super omnem Israel. Et ipsum ergo
duxerunt ad peccatū mulieres alienigenę.

27 * Nunquid & nos inobedientes facie-
mus omne malum grande hoc, vt præua-
ricemur in Deo nostro, & ducamus vxo-
res peregrinas?

28 * De filiis autem Ioiada filij Eliasib sa-
cerdotis magni, gener erat Sanaballath
Horonitis, quem fugaui à me.

29 * Recordare Domine Deus meus ad-
uersum eos qui polluunt Sacerdotiū, iusque Sacerdotale & Leuiticum.

30 * Igitur mundaui eos ab omnibus alie-
nigenis, & constitui ordines Sacerdotum
& Leuitarum vnumquemque in minister-
rio suo,

31 * Et in oblatione lignorum in tempo-
ribus constitutis, & in primitiis. Memen-
to mei Deus meus in bonum.

Interp. ex Græc. lxx. NEEMIAS. ΝΕΕΜΙΑΣ. μθ ἑρμηνεύσεις τῆς ο'.

* *Et in diebus illis vidi Iudæos qui duxe-* 23
runt vxores Azotidas, Ammanitidas, Mao-
bitidas:

* *Et filij eorum ex media parte loquuntur* 24
Azoticè, & non sunt cognoscentes loqui Iudai-
cè, sed iuxta linguam populi & populi.

* *Et pugnaui cum eis, & maledixi eis. &* 25
percussi in eis viros, & decalcaui eos, & ad-
iurauí eos in Deo, Si dederitis filias vestras fi-
liis eorum, & si acceperitis de filiabus eorum
filiis vestris & sibiipsis.

* *Nunquid sic peccauit Salomon rex Israel?* 26
& in gentibus multis non erat similis ei rex, et
dilectus Deo erat: & dedit eum Deus in regem
super omnem Israel. & hunc inclinauerunt mu
lieres alienæ:

* *Et vos nunquid audierimus facere praui-* 27
tatem hanc? vt præuaricemur in Deo nostro,
& ducamus vxores alienas.

* *Et de filiis Ioiada filij Eliasib Sacerdotis* 28
magni gener Sanabalat Uranitæ, & fugaui
eum à me.

* *Recordare eorum Deus meus pro appro-* 29
pinquatione Sacerdotij, & testamenti Sacer-
dotum & Leuitarum.

* *Et mundaui eos ab omni alienatione; &* 30
constitui vices Sacerdotibus & Leuitis, vir
quemadmodum opus eius.

* *Et ad donum lignorum in temporibus à* 31
temporibus, & in primitiis memento mei Deus
noster in bonitatem.

23 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον ἐγὼ Ἰουδαίους οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀζωτίας, ἀμμανίτιδας, μωαβίτιδας·

24 * καὶ ὁ υἱὸς αὐτῶν ἥμισυ λαλοῦσιν ἀζωτιστί, καὶ οὐκ εἰσὶν ἐπιγινώσκοντες λαλεῖν Ἰουδαϊστί, ἀλλὰ κατὰ γλῶσσαν

25 λαοῦ καὶ λαοῦ. * καὶ ἐμαχεσάμην μετ' αὐτῶν, καὶ κατηρασάμην αὐτούς. καὶ ἐπάταξα ἐν αὐτοῖς ἀνδρας, καὶ ἐμαδάρωσα αὐτούς, καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ἐν τῷ θεῷ, λέγων· μὴ δῶτε τὰς θυγατέρας ὑμῶν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ εἰ λήψεσθε τῶν θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν καὶ ἑαυτοῖς.

26 * οὐχ' οὕτως ἥμαρτε Σολομὼν βασιλεὺς Ἰσραήλ; καὶ ἐν ἔθνεσι πολλοῖς οὐκ ἦν ὅμοιος αὐτῷ βασιλεύς, καὶ ἀγαπώμενος τῷ θεῷ αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς βασιλέα ἐπὶ πάντα Ἰσραήλ. καὶ τοῦτον ἐξέκλιναν αἱ γυναῖκες

27 αἱ ἀλλότριαι. * καὶ ὑμῶν μὴ ἀκούσωμεν ποιῆσαι τὴν πονηρίαν ταύτην, ἀσυνθετῆσαι ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν· καὶ καθίσαι γυναῖκας ἀλλοτρίας.

28 * καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἰωαδὰ τοῦ Ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου γαμβρὸς τοῦ Σαναβαλὰτ τοῦ Οὐρωνίτου, καὶ ἐξέβρασα αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ.

29 * μνήσθητι αὐτοῦ ὁ θεός μου ἐπὶ ἀγχιστείᾳ ἱερατείας, καὶ τῆς διαθήκης τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν.

30 * καὶ ἐκαθάρισα αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀλλοτριώσεως, καὶ ἔστησα ἐφημερίας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευίταις, ἀνὴρ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ·

31 * καὶ εἰς τὸ δῶρον τῶν ξύλων ἐν καιροῖς ἀπὸ χρόνων, καὶ ἐν τοῖς πρωτογενήμασι μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς ἀγαθωσύνην.

FINIS LIBRI NEHEMIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

תם ספר נחמיה

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א מ

LIBER ESDRAE TERTIVS.

CAP. I.

4.Re. 23.c. 21. 2.Par.35. a.1. ET fecit Ioſias Paſcha in Ieroſolymis Domino, & immolauit Pha- A
1 ſe quartadecima luna primi men
2 ſis, ‡ſtatuens ſacerdotes per vices
dierum ſtolis amictos in templo
Domini: ‡& dixit Leuitis ſacris
3 ſeruis Iſrael, vt ſanctificarent ſe Domino in poſi-
tione ſanctæ arcæ Domini, in domo, quam ædi-
ficauit Salomon filius Dauid rex. ‡ Non erit
4 vobis tollere ſuper humeros eam. Et nunc de-
ſeruite Domino veſtro, & curam agite gentis il-
lius Iſrael, ex parte ſecundùm pagos & tribus
noſtras * veſtras ‡ſecundùm ſcripturam Dauid regis If-
5 rael, & ſecundùum magnificentiam Salomonis
filij eius, omnes in templo, & ſecundùm particu-
lam principatus paternam veſtram eorum qui
ſtant in conſpectu fratrum filiorum Iſrael. ‡ Im-
6 molate Paſcha, & ſacrificia parate fratribus ve-
ſtris, & facite ſecundùm præceptum Domini
quod datum eſt Moyſi. ‡ Et donauit Ioſias in
7 plebem quæ inuenta eſt, ouium, agnorum, & B
hœdorum, & caprarum triginta millia, vitulos
tria millia. ‡ hæc de regalibus data ſunt ſecun-
8 dùm promiſſionem populo: & ſacerdotibus in
Paſcha, oues numero duo millia, ac vituli cen-
tum. ‡ Et Iechonias, & Semeias, & Nathanael
9 fratres, & Haſabias, & Oziel, & Coraba in Pha-
ſe, oues quinque millia, vitulos quingentos.
‡ Et hæc cùm fierent eleganter, ſteterunt ſa-
10 cerdotes & Leuitæ habentes azyma per tribus.
‡Et ſecundùm partes principatus patrum, in con-
11 ſpectu populi offerebant Domino, ſecundùm ea
quæ in libro Moyſi ſcripta ſunt: ‡& aſſauerunt
12 Phaſe igni prout oportebat: & hoſtias coxerunt
emolis. vt.1.reg. 7.f. in *emolis, & in ollis cum beneuolentia: ‡& at-
13 tulerunt omnibus qui erant ex plebe: & poſt hæc
parauerunt ſibi & ſacerdotibus. ‡Sacerdotes e-
14 nim offerebant adipes, vſque dum finita eſſet ho-
ra: & Leuitæ parauerunt ſibi, & fratribus ſuis, fi-
lijs Aaron. ‡Et ſacri cantores filij Aſaph erant per
15 ordinem ſecundùm præceptum Dauid, & Aſaph,
& Zacharias, & Ieddimus, qui erat à rege. ‡Et
16 oſtiarij per ſingulas ianuas, ita vt non præuarica- C
retur vnuſquiſque ſuam: fratres enim illorum pa
rauerunt illis. ‡Et cõſummata ſunt quæ pertine-
17 bant ad ſacrificium Domini. ‡In illa die egerunt
18 Phaſe, & offerebant hoſtias ſuper Domini ſacrifi-
cium, ſecundùm præceptum regis Ioſiæ. ‡Et ege-
19 runt filij Iſrael, qui inuenti ſunt in tempore illo,
Phaſe: & diem feſtum azymorum per dies ſeptẽ:
‡& non eſt celebratum Phaſe tale in Iſrael, à tem-
20 poribus Samuelis prophetæ: ‡& omnes reges
Iſrael non celebrauerunt tale Paſcha quale egit
Ioſias, & ſacerdotes, & Leuitæ, & Iudæi, & omnis
Iſrael, qui inuenti ſunt in commoratione Ieroſo-
21 lymis. ‡Octauo decimo anno, regnante Ioſia ce-
22 lebratum eſt Phaſe. ‡Et directa ſunt opera Ioſiæ
D in conſpectu Domini ſuiin corde pleno *metuen metuẽdi-
23 tis: ‡& quæ circa illum quidem conſcripta ſunt tia.9.
in priſtinis temporibus de eis qui peccauerunt,
quique irreligioſi fuerunt in Dominum præ om-
ni gente, & qui non quæſierunt verba Domini
24 ſuper Iſrael. ‡ *Et poſt omnem actum hunc Io- 4.re.23.f.
29.2.Pa.
ſiæ, aſcendit Pharao rex Ægypti, veniens in 35.c.20
Charcamis ab itinere ſuper Euphraten, & exijt
25 obuiam illi Ioſias. ‡Et miſit rex Ægypti ad Ioſiã,
26 dicens, Quid mihi & tibi eſt rex Iudæ? ‡Non
ſum miſſus à Domino vt pugnem contra te: ſuper
Euphraten enim bellum meum eſt, feſtinans de-
27 ſcende. ‡Et non eſt reuerſus Ioſias ſuper currum:
ſed expugnare eum conabatur, non attendens
28 verbum prophetæ ex ore Domini: ‡ſed conſti-
tuit ad eum bellum in campo Mageddo. Et de-
29 ſcenderunt principes ad regem Ioſiam. ‡Et dixit
rex pueris ſuis, Amouete me à prælio, infirmatus
ſum enim valde. Et ſtatim amouerunt eum pueri
30 ipſius de acie. ‡Et aſcendit ſuper currum ſecun-
darium ſuum: & perueniens Ieroſolymam, vita
functus eſt, & ſepultus eſt in paterno ſepulchro.
31 ‡Et in tota Iudæa lugebant Ioſiam: & qui præſi-
debant, cum vxoribus lamentabant eum vſque
in hunc diem. Et datum eſt hoc fieri ſemper in
32 omne genus Iſrael. ‡Hæc autem præſcripta ſunt
in libro hiſtoriarum regum Iudæ: & ſingula ge-
E ſta actus Ioſiæ, & eius gloria, & intellectus eius in
lege Domini: quæq; geſta ſunt ab eo, & quæ non 4.re.23.f.
33 ſcripta ſunt in libro regum Iſrael & Iudæ. ‡ *Et 30.2.Par.
36.2.1.
aſſumentes, qui erant ex gente, Iechoniam filium
Ioſiæ, conſtituerunt regem pro Ioſia patre ſuo,
34 cùm eſſet annorum trigintatrium. ‡Et regnauit
ſuper Iſrael menſibus tribus. Et amouit eum
35 rex Ægypti, ne regnaret in Ieroſolymis: ‡ &
mulctauit gentem argenti talenta centum, &
36 auri talentum vnum. ‡Et conſtituit rex Ægy-
pti Ioacim fratrem ipſius, regem Iudæ & Ie-
37 ruſalem: ‡ & alligauit magiſtratus Ioacim; &
Zaracelem fratrem ſuum, & apprehendens re-
38 duxit in Ægyptum. ‡ Annorum erat Ioacim
vigintiquinque, cùm regnare cœpiſſet in terra
Iuda & Ieruſalem: & fecit malum in conſpe-
39 ctu Domini. ‡ Poſt hunc autem aſcendit Nabu-
chodonoſor rex Babylonis, & alligans eum in
40

æreo vinculo, perduxit in Babyloniam: * & 41
ſacra vaſa Domini accepit Nabuchodonoſor, &
tulit & conſecrauit in templo ſuo in Babylonia.
* Nam de immunditia illius & irreligioſitate 42
ſcriptum eſt in libro temporum regum. * Et 43
regnauit Ioachin filius eius pro eo. Cùm autem F
(Octo. 9.) conſtitutus eſſet rex, erat annorum * decem &
octo'. * Regnauit autẽ menſes tres, & dies decem 44
in Ieruſalem, & fecit malum in conſpectu Domi-
ni: * & poſt annum mittens Nabuchodonoſor, 45
tranſmigrauit eum in Babyloniam ſimul cum ſa-
cris vaſis Domini. * Et conſtituit Sedeciam re- 46
gem Iuda, & Ieruſalem, cùm eſſet annorum vi-
ginti vnius: regnauit autem annis vndecim.
* Et fecit malum in conſpectu Domini, & non 47
(Iere. 37. a. 2.) eſt veritus à verbis * quæ dicta ſunt ab Ieremia
propheta ex ore Domini: * & adiuratus à rege 48
Nabuchodonoſor, periurans diſceſsit: & indu-
rata ceruice ſua, & corde ſuo, tranſgreſſus eſt le-
gitima Domini Dei Iſrael. * Et duces populi 49
Domini multa iniquè geſſerunt, & impiè ege-
runt ſuper omnes immunditias gentium: & pol-
luerunt templum Domini, quod ſanctum erat
in Ieroſolymis. * Et miſit Deus patrum ipſo- 50
rum per angelum ſuum reuocare eos, propter
quod parceret illis, & tabernaculo ſuo. * Ipſi 51
verò ſubſannabant in angelis ſuis: & qua die lo- G
cutus eſt Dominus, erant illudentes prophetis
eius. * Qui vſque ad iracundiam concitatus eſt 52
ſuper gentem ſuam propter irreligioſitatem ſuã,
& præcepit aſcendere reges Chaldæorum. * Hi 53
occiderunt iuuenes eorum in gladio, in circuitu
ſancti templi eorum, & non pepercerunt iuueni,
& ſeni, & virgini, & adoleſcenti: * ſed om- 54
nes traditi ſunt in manus ipſorum: & omnia ſa-
cra vaſa Domini, & regales apothecas reſumen-
tes, tulerunt in Babyloniam, * & incenderunt 55
domum Domini, & demolierunt muros Ieru-
ſalem: & turres eius incenderunt igne, * & con- 56
ſummauerunt omnia honorifica eius, & ad ni-
hilum redegerunt, & reliquos à gladio duxerunt
in Babylonem. * Et erant ſerui illius vſque 57
(Ier. 25. c. 12. & 29. c. 10. Dan. 9. b. 12.) dum regnarent Perſæ * in repletione verbi Do-
mini in ore Ieremiæ: * quouſque benignè age- 58
ret terra ſabbatha ſua, omni tempore deſertio-
nis ſuæ ſabbathizauit in applicatione annorum
(ſeptuaginta 9.) * ſeptuaginta ſeptem'.

CAP. II.

(2. Par. 36. d. 22. 2. Eſd. 1. a. 1. & 6. a. 3. Ieré. 25. c. 12. & 29. c. 10. Dan. 9. a. 3. 1. Eſd. 1. a. 17 & 1. 11. & 5. c. 2 41) REgnante Cyro rege Perſarum in conſumma- 1
tione verbi Domini in ore Ieremiæ, * ſu- A
ſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum, 2
& prædicauit in toto regno ſuo ſimul per ſcrip-
turam, * dicens, Hæc dicit Cyrus rex Perſarum. 3
Me conſtituit regem orbi terrarum Dominus Iſ-
rael, Dominus excelſus, * & ſignificauit mi- 4
hi ædificare domum ſibi in Ieruſalem, quæ eſt
5 in Iudæa. * Si quis eſt ex genere veſtro, do-
minus ipſius aſcendat cum eo in Ieruſalem.
6 * Quotquot ergo circa loca habitant, adiuuent
7 eos qui ſunt in loco ipſo in auro & argento, * in
dationibus cum equis & iumentis, cumque alijs
quæ ſecundùm vota apponuntur in ædem Do-
8 mini quæ eſt in Ieruſalem. * Et ſtantes prin-
cipes tribuum, pagorum, & Iudææ ex tribu
Ben-iamin, & ſacerdotes, & Leuitæ, quos exci-
tauit Dominus aſcendere, & ædificare domum
Domini quæ eſt in Ieruſalem, & qui erant in cir-
9 cuitu eorum, * adiuuerunt in omni auro & ar-
gento eius, & iumentis, & votis compluribus
10 multi quorum ſenſus excitatus eſt. * Et Cyrus
B rex protulit vaſa ſacra Domini, quæ tranſtulit
Nabuchodonoſor rex Babylonis ex Ieruſalem,
11 & conſecrauit ea idólo ſuo. * & proferens ea
Cyrus rex Perſarum, tradidit Mithridato, qui
12 erat ſuper theſauros ipſius. * Per hunc autem
tradita ſunt Salmanaſaro præſidi Iudææ.
13 * Horum autem hic numerus: Libatoria ar-
gentea duo millia quadringenta, athiſcæ argen-
teæ triginta: phialæ aureæ triginta, item argen-
teæ duo millia quadringentæ, & alia vaſa mille.
14 * omnia autem vaſa aurea & argentea * quinque
15 millia octingenta ſexaginta'. * Et enumerata
ſunt Salmanaſaro ſimul cum his qui ex captiui-
16 tate Babyloniæ venerant in Ieroſolymam. * * In
Artaxerxis autem regis Perſarum temporibus
ſcripſerunt ei de his qui habitabant in Iudæa &
Ieruſalem, Balſamus, & Mithridatus, & Sabel-
lius, & Rathimus, Balthemus, Samelius ſcriba,
& reliqui habitantes in Samaria, & cæteris lo-
cis, ſubiectam epiſtolam regi Artaxerxi.
17 * DOMINE, pueri tui Rathimus ab accidenti-
C bus & Sabellius ſcriba, & reliqui curiæ tuæ iu-
18 dices in Cœleſyria et Phœnice. * Et nunc no-
tum ſit domino regi, quoniam Iudæi qui aſcen-
derunt à vobis ad nos, venientes in Ieruſalem
ciuitatem refugam et peſsimam, ædificant furnos
eius, et ſtatuunt muros, et templum ſuſcitant.
19 * Quòd ſi ciuitas iſta, et muri cõſummati fue-
rint nõ tantùm tributa nõ ſuſtinebunt pendere,
20 ſed etiam regibus reſiſtent. * Et quia id agitur
circa templum, rectè haberi arbitrati ſumus non
21 deſpicere hoc ipſum: * ſed notum facere domi-
no regi, vt ſi videbitur, rex, quæratur in libris pa-
22 trum tuorũ, * & inuenies in admonitionibus
ſcripta de his, et ſcies quoniam ciuitas iſta fuit re-
23 fuga, et reges, et ciuitates concutiens, * et Iu-
dæi refugæ, et prelia cõmittentes in ea ab æterno,
24 ob quam cauſam ciuitas iſta deſerta eſt. * Nunc
ergo notũ facimus, domine rex, quoniã ſi ciuitas
hæc ædificata fuerit, & huius muri erecti fuerint,
deſcenſus tibi non erit in Cœleſyriam & Phœni-
cem

cem. * Tunc ſcripſit rex Rathimo, qui ſcribebat
accidentia, & Balthemo, & Sabellio ſcribæ, & D
cæteris cõſtitutis, & habitãtibus in Syria, & Phœ-
nice, ea quæ ſubiecta ſunt. * LEGI epiſtolam 26
quam miſiſtis mihi. Præcepi ergo inquiri, & in-
uentum eſt quoniam ciuitas illa eſt ab æuo regi-
bus reſiſtens, * & homines refugæ, et prælia 27
in ea efficientes, et reges fortiſſimi erant in Ie-
ruſalem dominantes, et tributa exigentes à Cœ-
leſyria et Phœnice. * Nunc ergo præcepi pro- 28
hibere homines illos ædificare ciuitatem, & pro-
hibere ne quid vltrà hæc fiant: * ſed nec proce- 29
dant in plurimum, ex quo ſunt malitiæ, ita vt
regibus moleſtia importetur. * Tunc recitatis 30
his quæ à rege Artaxerxe ſcripta fuerant, Rathi-
mus, & Sabellius ſcriba, & qui cum his conſti-
tuti erant iungentes feſtinanter venerunt in Ie-
ruſalem cũ equitatu, & turba, & agmine: * cœpe- 31
runtque ædificantes prohibere, & vacabant ab
ædificatione templi in Ieruſalem, vſque ſecundo
anno regni Darij regis Perſarum.

CAP. III.

REx Darius fecit cœnam magnã omnibus ver- 1
naculis ſuis, & omnibus magiſtratibus Mediæ A
& Perſidis: * & omnibus purpuratis, & prætori- 2
bus, & conſulibus, & præfectis ſub illo ab India
vſq; Æthopiam, centum viginti ſeptem prouin-
ciis. * Et cùm manducaſſent, & bibiſſent, & ſa- 3
tiati reuerterentur, tunc Darius rex aſcẽdit in cu-
biculum ſuum, & dormiuit, & expergefactus eſt.
* Tunc illi tres iuuenes corporis cuſtodes, qui cu- 4
ſtodiebant corpus regis, dixerunt alter alteri,
* Dicamus vnuſquiſque noſtrum ſermonem qui 5
præcellat: & cuiuſcunq; apparuerit ſermo ſapi- B
entior alterius, dabit illi rex Darius dona magna,
* purpura cooperiri, & in auro bibere, & ſuper au- 6
rum dormire, & currum aureo fræno, & cydarim
byſſinam, & torquem circa collum: * & ſecun- 7
do loco ſedebit à Dario propter ſapientiam ſuam,
& cognatus Darij vocabitur. * Tunc ſcribentes 8
ſinguli ſuum verbum ſignauerunt, & poſuerunt
ſubtus ceruical Darij regis, * & dixerũt, Cũ ſurre- 9
xerit rex, dabimus illi ſcripta noſtra: & quodcũq;
iudicauerit rex è tribus, & magiſtratus Perſidis,
quoniam verbum eius ſapientius eſt, ipſi dabitur
victoria ſicut ſcriptũ eſt. * Vnus ſcripſit, Forte eſt 10
vinum. * Alius ſcripſit, Fortior eſt rex. * Tertius 11
ſcripſit, Fortiores ſunt mulieres: ſuper omnia autẽ 12
vincit veritas. * Et cùm ſurrexiſſet rex, acceperunt 13
ſcripta ſua, & dederunt illi, & legit. * Et mittens 14
vocauit omnes magiſtratus Perſarum, & Medos, C
& purpuratos & prætores, & præfectos: * & ſe- 15
derunt in concilio, & lecta ſunt ſcripta coram ip-
ſis. * Et dixit, Vocate adoleſcentes, & ipſi indica- 16
bunt verba ſua. Et vocati ſunt, & introierunt.
* Et dixit illis, Indicate nobis de his quæ ſcripta 17
ſunt. Et cœpit prior, qui dixerat de fortitudine
18 vini, * & dixit, Viri, quàm præualet vinum om-
nibus hominibus qui bibunt illud? ſeducit men-
19 tẽ. * Itemq; regis & orphani facit mẽtem vanam.
20 Item ſerui ac liberi, pauperis ac diuitis, * & omnẽ
D mentem conuertit in ſecuritatem & iucunditatẽ,
& non meminit omnem triſtitiam & debitum,
21 * & omnia præcordia facit honeſta, & non memi-
nit regem, nec magiſtratum, & omnia per talen-
22 ta loqui facit, * Et non meminerũt, cùm biberũt,
amicitiam, nec fraternitatem: ſed non multum
23 poſt ſumunt gladios. * Et cùm à vino merſerint
& ſurrexerint, non meminerunt quæ geſſerunt.
24 * O viri, num præcellit vinum? quis ſic cogitat
facere? Et tacuit hoc dicto.

CAP. IIII.

1 ET inchoauit ſequens dicere, qui dixit de forti-
2 tudine regis. * O viri, num præcellunt homi-
A nes, qui terram & mare obtinent, & omnia quæ
3 in eis ſunt? * Rex autẽ ſuper omnia præcellit, &
dominatur eorum: & omne quodcunque dixe-
4 rit illis, faciunt. * Et ſi miſerit illos ad bellatores,
vadunt, & demoliuntur montes, & muros, & tur-
5 res. * Iugulantur, & iugulant, & regis verbum
non prætereunt. nam ſi vicerint, afferunt regi
6 omnia quæcunque prædati fuerint. * Similiter
& alij omnes, & quotquot non militant, nec pu-
gnant, ſed colunt terram: rurſum cùm fuerint
7 metẽtes, afferunt tributa regi: * & ipſe vnus ſolus
ſi dixerit occidite, occidunt: dixerit remittite,
8 remittunt: * dixerit percutite, percutiunt: dixe-
rit exterminate, exterminant: dixerit ædificate,
9 ædificant: * dixerit excidite, excidunt: dixerit
10 plantate, plantant: * & omnis plebs, & virtu-
tes eum obaudiunt, & ſuper hoc ipſe recumbit,
11 & bibit, & dormit. * Hi autem cuſtodiunt
B in circuitu eum, & non poſſunt ire ſinguli, & fa-
cere opera ſua, ſed in dicto obaudientes ſunt
12 ei. * Viri, quomodo non præcellit rex qui ſic
13 diffamatur? Et tacuit. * Tertius qui dixerat de
mulieribus & veritate, hic eſt Zorobabel, cœ-
14 pit loqui. * Viri, non magnus rex, & multi ho-
mines, nec vinum præcellit. Quis eſt ergo qui
15 dominatur eorum? * Nónne mulieres genue-
runt regem, & omnem populum, qui domina-
16 tur mari & terræ: * et ex illis nati ſunt, et ipſæ
educauerunt eos qui plantauerunt vineas ex
17 quibus vinum fit? * Et ipſæ faciunt ſtolas om-
nium hominum, & ipſæ faciunt gloriam homi-
nibus, & non poſſunt homines ſeparari à mulie-
18 ribus. * Si congregauerint aurum & argen-
tum, & omnem rem ſpecioſam, & viderint mu-
19 lierem vnam bono habitu & bona ſpecie, * om-
nia hæc relinquentes in eam intendunt, &
aperto ore conſpiciunt, et eam alliciunt magis

quàm aurum & argentum, & omnem rem pretiosam. [20] Homo patrem suum relinquit qui eum nutrijt illum, & suam regionem, & ad mulierem se coniungit. [21] Et cum muliere remittit animam: & neque patrem meminit, neque matrem, neque regionem. [22] Et hinc oportet vos scire, quoniam mulieres dominantur vestri. Nónne doletis? [23] Et accipit homo gladium suum, & vadit in viam facere furta, & homicidia, & mare nauigare & flumina, [24] & leonem videt, & in tenebris ingreditur: & cùm furtum fecerit & fraudes, & rapinas, amabili suæ affert. [25] Et iterum, diligit homo vxorem suam magis quàm patrē aut matrem. [26] Et multi dementes facti sunt propter vxores suas, & serui facti sunt propter illas: [27] & multi perierūt & iugulati sunt, & peccauerunt propter mulieres. [28] Et nunc credite mihi, quia magnus est rex in potestate sua: quoniam omnes regiones verentur tangere eum. [29] Videbam tamen Apemen filiam Bezacis, mirifici concubinam regis sedentem iuxta regem ad dexteram, [30] & auferentem diadema de capite eius, & imponentem sibi, & palmis cædebat regem de sinistra manu. [31] Et super hæc aperto ore intuebatur eam: & si arriserit ei, ridet. nā si indignata ei fuerit, blanditur, donec reconcilietur in gratiam. [32] O viri, cur non sunt fortiores mulieres? Magna est terra, & excelsum est cælū: quæ ista agunt. quis ista agit? [33] Et tunc rex, & purpurati intuebantur in alterutrū. Et inchoauit loqui de veritate. [34] O viri, nónne fortes sunt mulieres? Magna est terra, & excelsum est cælum: & velox cursus solis conuertit in gyro cælum in locum suum in vna die. [35] Nónne magnificus est qui hæc facit, & veritas magna & fortior præ omnibus? [36] Omnis terra veritatem inuocat, cælum etiam ipsam benedicit, & omnia opera mouentur, & tremunt eam, & non est cum ea quicquam iniquum. [37] Vinum iniquum, iniquus rex, iniquæ mulieres, iniqui omnes filij hominum, & iniqua illorū omnia opera, & non est in ipsis veritas, & in sua iniquitate peribunt: [38] & veritas manet, & inualescit in æternum, & viuit, & obtinet in secula seculorum. [39] Nec est apud eam accipere personas, neque differentias: sed quæ iusta sunt facit omnibus, iniustis ac malignis, & omnes benignantur in operibus eius. [40] Et non est in iudicio eius iniquum, sed fortitudo, & regnum & potestas & maiestas omnium æuorum. Benedictus Deus veritatis. [41] Et desiit loquendo. Et omnes populi clamauerunt, & dixerunt, Magna est veritas, & præualet. [42] Tunc rex ait illi, Pete, si quid vis amplius, quàm quæ scripta sunt, & dabo tibi, secundùm quod inuentus es sapientior proximis, & proximus mihi sedebis, & cognatus meus vocaberis. [43] Tunc ait regi, Memor esto voti tui, quod vouisti, ædificare Ierusalem, in die qua [44] regnum accepisti: [45] & omnia vasa quæ accepta sunt ex Ierusalem, remittere, quæ seperauit Cyrus, quando mactauit Babyloniam, & voluit remittere ea ibi. [46] Et tu vouisti ædificare templum, quod incenderunt Idumæi, quando exterminata est Iudæa à Chaldæis. [47] Et nunc hoc est quod postulo Domine, & quod peto, hoc est maiestas quod à te postulo, vt facias votum quod vouisti regi cæli ex ore tuo. [48] Tunc surgens Darius rex, osculatus est illum: & scripsit epistolas ad omnes dispensatores, & præfectos & purpuratos, vt deducerent eū, & eos qui cū illo erant, omnes ascendentes ædificare Ierusalē. [49] Et omnibus præfectis, qui erant in Syria, & Phœnice, & Libano scripsit epistolas, vt traherent ligna cedrina à Libano in Ierusalē, vt ædificarent cū eis ciuitatem. [50] Et scripsit omnibus Iudæis qui ascendebant à regno in Iudæam pro libertate, omnem potentē, & magistratum, & præfectum non superuenire ad ianuas ipsorum, [51] & omnem regionem quā obtinuerāt immunem esse eis, & Idumæi relinquant castella quæ obtinent Iudęorum, [52] & in structurā templi dare per singulos annos talenta viginti, vsque dum perædificaretur: [53] & super sacrarium holocautomata vstulare quotidie, sicut habent præceptum: alia talenta decē offerre per singulos annos, [54] & omnibus qui procedūt à Babylonia cōdere ciuitatem: vt esset libertas tam ipsis quàm filijs eorum, & omnibus sacerdotibus qui præcedunt. [55] Scripsit autem & quantitatem, & sacram stolam iussit dari, in qua deseruirent, [56] & Leuitis scripsit dare præcepta, vsque in diem qua cōsummabitur domus, & Ierusalem extruetur: [57] & omnibus custodientibus ciuitatem, scripsit dari ei sortes & stipendia. [58] Et dimisit omnia vasa quæcunq; seperauerat Cyrus à Babylonia, & omnia quęcunq; dixit Cyrus, & ipse pręcepit fieri, & mitti Ierusalem. [59] Et cùm processisset ille adolescens, eleuans faciem in Ierusalem, benedixit regē cæli, [60] & dixit, Abs te est victoria, & abs te est sapientia & claritas. Et ego seruus tuus sum. [61] Benedictus es qui dedisti mihi sapientiā, & tibi confitebor Domine Deus patrū nostrorū. [62] Et accepit epistolas, & profectus est in Babyloniam. Et venit, & nūtiauit fratribus suis omnibus qui fuerunt in Babylonia: [63] & benedixerunt Deum patrum suorum, quoniam dedit illis remissionem & refrigerium, vt ascenderent & ædificarent Ierusalē, & templum vbi nominatum est nomen eius in ipso, & exultauerunt cum musicis & lætitia diebus septem.

CAP. V.

[1] APost hæc autem electi sunt, vt ascenderent principes pagorū per domos, & tribus suas, & vxores illorum, & filij & filiæ eorum, & serui & an- [2] cillæ ipsorum, & pecora eorum. [3] Et Darius rex misit

misit vnà cum eis equites mille, donec deducerent eos in Ierusalem cum pace, & cum musicis & cum tympanis & tibijs: [4] & omnes fratres erant ludentes, & fecit eos ascendere simul cū eis.

[5] Et hęc sunt nomina virorum, qui ascenderunt per pagos suos in tribus, & in partem principatus ipsorum. [6] Sacerdotes: Filij Phinees, filij Aarō, Iesus filius Iosedec, Ioacim filius Zorobabel filij Salathiel de domo Dauid, ex progenie Phares, de tribu Iuda, [7] qui locutus est sub Dario rege Persarum sermones mirificos in secundō anno regni ipsius mense Nisan primo. [8] Sunt autem hi, qui ascenderūt ex Iudæa de captiuitate transmigrationis, quos transmigrauit Nabuchodonosor rex Babyloniæ in Babylonē, & reuersus est in Ierusalem. [9] Et requisiuit partē Iudęæ vnusquisq; in ciuitatem suam, qui venerunt cum Zorobabel & Iesu, Nehemias, Areores, Elimeo, Emmanio, Mardocheo, Beelsuro, Mechpsatochor, Olioro. Emonia vnus de principibus eorū. [10] Et numerus à gentilibus eorum, ex præpositis eorū filij Phares, duo millia centū septuagintaduo: [11] filij Ares, tria milla centum quinquagintasep- tem: [12] filij Phœmo, centum quadraginta- duo: in filiis Iesu & Ioabes mille trecentiduo: [13] filij Demu, duo millia quadringēti septuaginta: [14] filij Choraba, ducētiquinque: filij Banica, centū sexagintaocto. [15] filij Bebech, quadringenti tres: [16] filij Archad, quadringenti viginti septem: [17] filij Chā, trigintasceptē: filij Zoroar, duo millia sexagintasceptē: filij Adin, quadringenti sexaginta vnus: [18] filij Aderectis, centū octo: filij Ciaso & Zelas, centum septē: filij Azoroe, quadringenti trigintanouē: [19] filij Iedarbone, centū trigintaduo: [20] filij Ananiæ, centum triginta: filij Asoni, nonaginta. [21] filij Marsar, quadringenti viginti duo: [22] filij Zabarus, nonagintaquinque: filij Sepolemō, centū viginti tres: [23] filij Nepopas, quinquaginta quinq;: filij Hechanatus, centū quinquaginta octo: filij Cebethamus, centū trigintaduo: [24] filij Crearpatros, qui Enocadies, & Modię, quadringēti vigintitres: qui ex Gramas & Gabea, centū viginti vnus. [25] qui ex Bessēlō, & Ceagge, sexaginta quinq;: qui ex Bastaro, centū vigintiduo. [26] Qui ex Bechenobes, quinquagintaquinq;: filij Liptis, centum quinquagintaquinq;: filij Labonni, trecenti quinquagintasceptē: [27] Filij Sichem, trecenti septuaginta: filij Suadon, & Cliomus, trecenti septuagintaocto: [28] filij Ericus, duo millia centū quadragintaquinq;: filij Anaas, trecenti septuaginta. [29] Sacerdotes: Filij Ieddus, filij Euther, filij Eliasib, trecenti septuagintaduo: filij Emerus, ducenti quinquaginta duo: [30] filij Phasurij, trecenti quinquagintasceptem: filij Caree, ducenti vigintisceptem. [31] Leuitæ: Filij Iesu in Caduhel, & Bamis, & Serebias & Edias, septuagintaquatuor. omnis numerus à duodecimo anno, triginta mil- [32] lia quadringenti sexagintaduo. [33] filij, & filiæ, & vxores, omnis cōputatio, quadraginta millia du- [34] centi quadragintaduo. [35] Filij sacerdotū, qui psallebant in tēplo: filij Asaph, centum vigintiocto. [36] Ostiarij verò: filij Esmenni, filij Azer, filij Amō, filij Accuba, Topa filij Tobi, omnes centū trigin- [37] tanouem. [38] Sacerdotes seruientes in tēplo: filij Sel, filij Gaspha, filij Tobloch, filij Cariæ, filij Su, filij Hellu, filij Labana, filij Armacha, filij Accub, filij Vtha, filij Cetha, filij Aggab, filij Obai, filij [39] Anani, filij Canna, filij Geddu, [40] filij An, filij Radin, filii Desanon, filii Nachoba, filij Casseba, filii Gaze, filij Ozui, filii Sinone, filij Attre, filij Hastē, filii Asiana, filii Manei, filii Nasissim, filij Accusu, filij Agista, filij Azui, filii Fauon, filii Phasalon, [41] filij Meedda, filij Phusa, filii Caree, filij Barcus, filij Saree, filii Coesi, filii Nasith, filij Agisti, filii [42] Pedō. [43] Salomō filij eius filii Asophot, filii Phasida, filij Celi, filij Dedō, filij Gaddahel, filij Sephe- [44] gi, [45] filii Aggia, filij Sachareth, filii Sabathē, filii Caroneth, filii Malsith, filii Amæ, filii Sasus, filii Addus, filii Suba, filii Eura, filii Rahotis, filii Phasphat, filii Malmon. [46] omnes sacro seruientes, & [47] pueri Salomonis, quadringēti octogintaduo. [48] Hi sunt filij qui ascenderunt à Thel-mela, Thelharsa: principes eorū, Carmellā, & Careth: [49] & nō poterant edicere ciuitates suas, & progenies suas, quemadmodum sint ex Israel. Filij Dalari, filij [50] Tubal, filij Nechodaici, [51] ex sacerdotibus, qui fungebantur sacerdotio: & non sunt inuenti filii Obia, filii Achisos, filii Addin, qui accepit vxorē [52] ex filiabus Phargeleu: [53] & vocati sunt nomine eius, & horum quæsita est generis scriptura in pædatura, & nō est inuenta, & prohibiti sunt sacer- [54] dotio fungi. [55] Et dixit illis Nehemias & Astharas, Ne participentur sancta, donec exurgat pon- [56] tifex doctus in ostensionem & veritatem. [57] Omnis autē Israel erat exceptis seruis & ancillis, qua- [58] dragintaduo millia trecēti quadraginta. [59] Serui horum & ancillæ, septem millia trecenti trigintasceptem. Cantores & cantatrices, ducenti sexagin- [60] taquinque. [61] Cameli, quadringēti trigintaquinque. Equi, septem millia trigintasex. Muli, ducēta millia quadragintaquinq;. Subiugalia, quin- [62] q; millia vigintiquinq;. [63] Et de prepositis ipsis per pagos, dum venirent in templum Dei, quod erat in Ierusalem, innouare & susciture templum in [64] loco suo, secundùm suā virtutem: [65] & dari in tēplum thesaurum operum sacrum auri mnas duodecim millia, & mnas argenti quinque millia, & [66] stolas sacerdotales centum. [67] Et habitauerunt sacerdotes, & Leuitę, & qui exierant de plebe in Ierusalem & in regione, & sacri cantores, & ostiarij, & omnis Israel in regionibus suis. [68] Instāte autē septimo mēse, cumq; essent fili Israel vnusquis-

que in ſuis rebus, cõuenerunt vnanimes in atriũ,
quod erat ante ianuam orientalem. * Et ſtantes 48
Ieſus filius Ioſedec, & fratres eius ſacerdotes, &
Zorobabel filius Salathiel, & huius fratres, pa-
rauerunt altare, * vt offerrent ſuper illud holo- 49
cautomata, ſecundùm quæ in libro Moyſi hoïs
Dei ſcripta ſunt. *Et conuenerunt ibi ex alijs na- 50
tionibus terræ, & erexerunt ſacrariũ in loco ſuo
omnes gentes terræ, & offerebãt hoſtias, & holo-
cautomata Domino matutina. *& egerũt ſceno- 51
pegiam, & diem ſolennem, ſicut præceptum eſt
in lege: & ſacrificia quotidie, ſicut oportebat:
* & poſt hæc oblationes inſtitutas, & hoſtias ſab- 52
bathorum, & neomeniarum, & dierum ſolen-F
nium omnium ſanctificatorum. * Et quotquot 53
vouebãt Domino à neomenia ſeptimi mẽſis, cœ-
perunt hoſtias offerre Deo, & templum Domini
nondum erat ædificatum. * Et dederunt pecu- 54
niam lapidarijs & fabris, & potum & pabula cũ
gaudio. * Et dederunt carra Sidonijs, & Tyrijs, 55
vt tranſucherent illis de Libano trabes cedrinas,
& facerent rates in Ioppe portu, ſecundùm decre-
tum quod ſcriptum erat eis à Cyro rege Perſa-
rum. * Et in ſecundo anno venientes in templũ 56
Dei in Ieruſalem, menſe ſecundo inchoauit Zo-
robabel filius Salathiel, & Ioſue filius Ioſedec, &
fratres ipſorum, & ſacerdotes & Leuitæ, & om-
nes qui venerant de captiuitate in Ieruſalem:
* & fundauerunt templũ Dei nouilunio ſecundi 57
menſis ſecundi anni, cùm veniſſent in Iudæã &
Ieruſalem. * Et ſtatuerũt Leuitas à viginti annis, 58
ſuper opera Domini: & ſtetit Ieſus & filius eius,
& fratres omnes Leuitæ conſpirantes, & executo-
res legis, facientes opera in domo Domini. * Et 59
ſteterunt ſacerdotes habentes ſtolas cum tubis:
& Leuitę filij Aſaph, habentes cymbala * collau- 60
dantes Dominũ, & benedicentes ſecũdùm Dauid
regem Iſrael. * Et cantabant canticum Domi- 61
no, quoniam dulcedo eius, & honor in ſecula ſu-
per omnem Iſrael. * Et omnis populus tuba ce- 62
cinerunt; & proclamauerũt voce magna, collau-G
dantes Dominum in ſuſcitatione domus Domi-
ni. * Et venerunt ex ſacerdotibus & Leuitis, & 63
præſidentibus ſecundũ pagos ſenioribus, qui vi-
derant priſtinã domum: * & ad huius ædifica- 64
tionem cum clamore & planctu magno, & multi
cum tubis & gaudio magno: * in tantũ vt popu- 65
lus non audiret tubas propter planctum populi.
Turba enim erat tubis canens magnificè, ita vt
1ſd.4. longè audiretur. * Et audierũt inimici tribus Iu- 66
dæ, & Ben-iamin, & venerunt ſcire quæ eſſet vox
tubarum. *& cognouerunt quoniã qui erant ex 67
captiuitate, ædificãt templũ Domino Deo Iſrael.
* Et accedentes ad Zorobabel & Ieſum, præpo- 68
ſitos pagorum, dixerunt eis, Ædificabimus vnà
vobiſcum. * Similiter enim audiuimus Dominũ 69
veſtrũ, & ipſi pariter incedimus à diebus Asba-
zareth regis Aſſyriorum, qui tranſmigrauit nos
70 huc. *Et dixit illis Zorobabel, & Ieſus, & princi-
71 pes pagorum Iſrael, * Non eſt nobis & vobis æ-
dificare dominũ Dei noſtri. nos enim ſoli ædifica-
bimus Domino Iſrael ſecundũ ea quæ præcepit
72 nobis Cyrus rex Perſarũ. * Gentes autẽ terræ in-
cumbentes his qui ſunt in Iudæa, & leuãtes opus
ædificationis & inſidias, & populos adducentes,
73 prohibebant eos ædificare, * & aggreſſuras ex-
ercentes impedierunt, ne conſummaretur ædifi-
cium omni tempore vitæ Cyri regis, & protraxe-
runt ſtructuram per biennium vſque ad Darij
regnum.

CAP. VI.

1 IN ſecundo autẽ anno regni Darij prophetauit
A Aggæus, & Zacharias filius Addin prophetæ 1.Eſd.5.
apud Iudæam & Ieruſalem in nomine Dei Iſrael
2 ſuper eos. * Tunc ſtans Zorobabel filius Sala-
thiel, & Ieſus filius Ioſedec, inchoauerũt ædifica-
3 re domũ Domini, quæ eſt in Ieruſalem: * cũ ad-
eſſent eis prophetæ Domini, & adiuuarent eos. In
ipſo tempore venit ad illos Siſennes ſubregulus
Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanes, & ſodales
4 eius: * & dixerunt eis, Quo præcipiẽte vobis do-
mũ hanc ędificatis, & tectum iſtud, & alia omnia
perficitis? Et qui ſunt ſtructores qui hęc ædificãt?
5 * Et habuerunt gratiam viſitatione facta ſuper
eos, qui erant ex captiuitate à Domino ſeniores
6 Iudęorũ, * & nõ ſunt impediti ædificare, donec
ſignificaretur Dario de omnibus iſtis, & reſpon-
7 ſum acciperetur. * Exemplum epiſtolę, quã mi-
ſerunt Dario: SISENNES ſubregulus Syriæ, &
Phœnicis, & Satrabuzanes, & ſodales eius in Sy-
8 ria, & Phœnice preſides, regi Dario ſalutẽ. *Om-
nia nota ſint domino regi, quòd cũ veniſſemus
in regionem Iudęæ, & introiſſemus in Ieruſalem,
inuenimus ædificantes domum Dei magnam:
9 * & templum ex lapidibus politis, & magnis &
10 pretioſis materiis in parietibus, * & opera illa in-
B ſtãter fieri, & ſuffragare, & proſperare in manibus
eorum, & in omni gloria quàm diligentiſſimè
11 perfici. *Tunc interrogauimus ſeniores, dicentes,
Quo permittente vobis ędificatis domum iſtam,
12 & opera hæc fundatis? * Ideo autem interroga-
uimus eos, vt notum faceremus tibi homines &
prępoſitos, & nominum ſcripturam prępoſitorũ
13 poſtulauimus illos. * At illi reſponderunt no-
bis, dicentes, Nos ſumus ſerui Domini, qui fe-
14 cit cælum & terram, * & ædificabatur hęc do-
mus ante annos iſtos multos à rege Iſrael magno
15 & fortiſſimo, & conſummata eſt. *Et quoniam
patres noſtri exacerbantes erant & peccauerunt
in Deum Iſrael, tradidit eos in manus Nabucho-
donoſor regis Babyloniæ, regis Chaldęorum,
16 * & domum iſtam demolientes incenderunt,
&

& populum captiuum duxerunt in Babylonem.
*In primo anno regnante Cyro rege Babyloniæ, 17
ſcripſit Cyrus rex domum hanc ædificare: * & 18
illa ſacra vaſa aurea & argentea quę extulerat Na-
buchodonoſor de domo quæ eſt in Ieruſalem,
& conſecrauerat ea in ſuo templo, rurſus protu-
lit ea Cyrus rex de templo quod erat in Babylo-
nia, & tradita ſunt Zorobabel, & Salmanaſaro
ſubregulo. *& præceptum eſt eis vt offerrent 19
hæc vaſa, & reponerent in templo, quod erat
in Ieruſalem, & ipſum templum Dei ædificare in
loco ſuo. *Tunc Salmanaſarus ſubiecit funda- 20
menta domus Domini, quæ eſt in Ieruſalem: &
exinde vſque nunc ædificatur, & non accepit
conſummationem. *Nunc ergo ſi iudicatur à te 21
ô rex, perquiratur in regalibus bibliothecis Cy-
ri regis quæ ſunt in Babylonia: *& ſi inuentum 22
fuerit conſilio Cyri regis cœptam eſſe ſtructu-
ram domus Domini, quæ eſt in Ieruſalem, & iu-
dicatur à Domino rege noſtro, ſcribat de his no
bis. *Tunc Darius rex præcepit inquiri in bi- 23
bliothecis, & inuentus eſt in Ecbathanis oppi-
do, quod eſt in media regione locus vnus in quo
ſcripta erant iſta. *ANNO primo regnante Cyro, 24
rex Cyrus præcepit domũ Domini quæ eſt in Ie-
ruſalem ædificare, vbi incendebant igni aſſiduo,
*cuius altitudo ſit cubitorum decem, & latitudo 25
cubitorum ſexaginta, quadratum lapidibus poli-
tis tribus, & meniano ligneo eiuſdem regionis, &
meniano vno nouo, & impendia dari de domo
Cyri regis: *& ſacra vaſa domus Domini tam 26
aurea quàm argentea, quæ extulit Nabuchodo-
noſor in domum Domini, quæ eſt in Ieruſalem
vbi erant poſita, vt ponantur illic: *& præcepit 27
curam agere Siſennem ſubregulũ Syriæ, & Phœ-
nicis, & Satrabuzanem, & ſodales eius, & qui or- D
dinati erant in Syria & Phœnice præſides, vt ab-
ſtinereat ſe ab eodem loco. *Et ego quoque præ- 28
cepi in totum ædificare: & proſpexi, vt adiuuent
eos qui ſunt ex captiuitate Iudæorum, donec cõ-
ſummetur templum ędis Domini: *& à vexatio- 29
ne tributorum Cœleſyriæ & Phœnicis, diligenter
quantitatem dari his hominibus ad ſacrificium
Domini, Zorobabel præfecto, ad tauros & arie-
tes, & agnos; *ſimiliter autem & frumentum, & 30
ſal, & vinum, & oleum inſtanter per ſingulos an-
nos, prout ſacerdotes qui ſunt in Ieruſalem, di-
ctauerunt conſumi quotidie ſine vlla dilatione,
*vt offerantur libationes ſummo Deo pro rege 31
& pueris eius, & orent pro ipſorum vita: *& de- 32
nuntietur, vt quicunque tranſgreſſi fuerint ali-
quid ex his quæ ſcripta ſunt, aut ſpreuerint, acci-
piatur lignum de ſuis proprijs, & ſuſpendantur,
& bona ipſorum regi aſcribantur. *Propterea & 33
Dominus, cuius nomen inuocatum eſt ibi, exter-
minet omnem regem & gentem, qui manum ſuã
extenderit prohibere, aut malè tractare domum
34 Domini illã quæ eſt in Ieruſalem. * Ego Darius
rex decreui quàm diligentiſſimè ſecundùm hæc
fieri.

CAP. VII.

1 TVnc Siſennes ſubregulus Cœleſyriæ & Phœ- 2.Eſd.6.
A nicis, & Satrabuzanes, & ſodales obſecuti 6.13.
2 his, quæ à Dario rege erant decreta, * inſiſte-
bant ſacroſanctis operibus diligentiſimè, coo-
perantes cum ſenioribus Iudæorum principibus
3 Syriæ: * & proſperata ſunt ſacroſancta opera
prophetantibus Aggæo & Zacharia prophetis.
4 * Et conſummauerunt omnia per præceptum
B Domini Dei Iſrael, & ex cõſilio Cyri, & Darij, &
5 Artaxerxis regis Perſarũ. *Et conſummata eſt do-
mus noſtra vſque ad tertiam & viceſimam diem
6 mẽſis Adar, ſexto anno Darij regis. *Et fecerũt filij
Iſrael & ſacerdotes & Leuitæ, & cæteri qui erant
ex captiuitate, qui appoſiti ſunt ſecundùm ea quę
7 ſcripta ſunt in libro Moyſi. * Et obtulerunt in
dedicationem templi Domini, tauros centum,
8 arietes ducẽtos, agnos quadringentos, * & hœ-
dos pro pec catis vniuerſi Iſrael duodecim, ſecũ-
9 dùm numerum tribuum Iſrael. * Et ſteterũt ſa-
C cerdotes & Leuitæ amicti ſtolis per tribus ſuper
omnia opera Domini Dei Iſrael ſecundùm librũ
10 Moyſi, & oſtiarij per ſingulas ianuas. * Et egerũt
filij Iſrael cum his qui erant ex captiuitate illud
Phaſe quartadecima luna menſis primi, quando
11 ſanctificati ſunt ſacerdotes & Leuitæ. * Omnes
filij captiuitatis non ſunt ſimul ſanctificati, quia
12 Leuitæ omnes ſimul ſanctificati ſunt. * Et im-
D molauerunt Phaſe vniuerſi filij captiuitatis, &
13 fratribus ſuis ſacerdotibus, & ſibimetipſis. * Et
manducauerunt filij Iſrael, qui erãt ex captiuita-
te omnes qui remanſerant ab omnibus execra-
tionibus gentium terræ quærentes Dominum.
14 *& celebrauerunt diem feſtum azymotũ ſeptem
15 diebus epulantes in cõſpectu Domini: * quoniã
conuertit conſiliũ regis Aſſyriorum in eos, con-
fortare manus eorũ ad opera Domini Dei Iſrael.

CAP. VIII.

1 ET poſt hunc regnante Artaxerxe Perſarum 2.Eſd.7.6
A rege acceſſit Eſdras filius Azariæ, filij Helciæ, Actu.
2 filij Solome, * filij Sadoc, filij Achitob, filij Ame-
ri, filij Azahel, filij Bocci, filij Abiſue, filij Phinees,
3 filij Eleazari, filij Aaron primi ſacerdotis: * hic
Eſdras aſcendit de Babylonia, cùm eſſet ſcriba &
ingenioſus in lege Moyſi, quæ data eſt à Domino
4 Deo Iſrael: docere & facere. *Et dedit ei rex glo- diſſert6
riam, quòd inueniſſet gratiam in omni dignitate
5 & deſiderio in conſpectu eius. * Et aſcenderunt
ſimul cum ipſo ex filiis Iſrael, & ſacerdotibus, &
Leuitis, & ſacris cãtoribus templi, & oſtiariis, &
6 ſeruis tẽpli in Ieruſalẽ. * Anno ſeptimo regnante
Artaxerxe in quinto menſe, hic annus ſeptimus

est regni, exeuntes de Babylonia nouilunio quin-
ti mensis, *venerunt Ierosolymam iuxta præce- 7
ptum illius secundum prosperitatẽ itineris à Do-
mino ipsorum datam eis. *In his enim Esdras 8
magnam disciplinam obtinebat, ne prætermitte-
ret quicquam eorum, quæ essent ex lege Domi-
ni & præceptis, & docendo vniuersum Israel om-
nem iustitiam & iudicium. *Accedentes autem, 9
qui scribebant scripta Artaxerxis regis, tradide-
runt scriptum quod obuenerat ab Artaxerxe rege
ad Esdram sacerdotem, & lectorem legis Domi-
ni, cuius exemplum subiectum est. *Rex Arta- 10
xerxes Esdræ sacerdoti & lectori legis Domini
salutem. *Humanior ego iudicans in beneficijs, 11
præcepi eis qui desiderant ex gente Iudæorum
sua sponte, & ex sacerdotibus, & Leuitis, qui
sunt in regno meo, comitari tecum in Ierusalem.
*Si qui ergo cupiunt ire tecum, conueniant, 12
& proficiscantur sicut placuit mihi & septem
amicis meis consiliarijs, *vt visitent ea quæ a- 13
guntur secundum Iudæam & Ierusalem, obser-
uantes sicut habes in lege Domini, *& ferant 14
munera Domino Deo Israel, quæ voui ego &
amici Ierusalem, & omne aurum & argentum,
quod inuentum fuerit in regione Babyloniæ
Domino in Ierusalem cum illo, *quod est do- 15
natum pro ipsa gente in templum Domini eo-
rum quod est in Ierusalem: vt colligatur hoc au-
rum & argentum ad tauros, & arietes, & agnos,
& hœdos, & quæ his sunt congruentia, *vt offe- 16
rant hostias Domino super altare Domini ipsorũ
quod est in Ierusalem. *Et omnia quæcunq; vo- 17
lueris cum fratribus tuis facere auro & argento,
perfice pro voluntate tua secundum præceptum
Domini Dei tui: *& sacrosancta vasa, quæ data 18
sunt tibi ad opera domus Domini Dei tui, quę est
in Ierusalem: *& cætera quæcunque tibi subue- 19
nerint ad opera templi Dei tui, dabis de regali
gazophylacio: *cùm volueris cum fratribus tuis 20
facere auro & argento, perfice secundum volun-
tatem Domini. *Et ego quidem rex Artaxerxes 21
præcepi custodibus thesaurorum Syrię & Phœni-
cis, vt quæcũque scripserit Esdras sacerdos, & le-
ctor legis Domini, diligẽter detur ei vsque ad ar-
genti talenta centum, similiter & auri: *& vs- 22
que ad frumẽti modios centum, & vini ampho-
ras centum, & alia quæcunque abundant sine ta-
xatione. *Omnia secũdum legem Dei fiant Deo 23
altissimo, ne fortè exurgat ira in regno regis, & fi-
lij, & filiorum eius. *Vobis autem dicitur, vt om- 24
nibus sacerdotibus, & Leuitis, & sacris cantori-
bus, & seruis templi, & scribis templi huius *nul- 25
lum tributum, neque vlla alia indictio irrogetur,
nec habeat quisquam potestatẽ obijcere eis quic- C
quam. *Tu autem Esdra secundum sapientiam 26
Dei constitue iudices & arbitros in tota Syria &
Phœnice: & omnes qui legem Dei tui non nõ-
uerunt, doce: *vt quotquot transgressi fuerint 27
legem, diligenter plectantur siue morte, siue cru-
ciatu, siue etiam pecuniæ mulctatione vel abdu-
ctione. *Et dixit Esdras scriba, Benedictus Deus 28
patrum nostrorum, qui dedit hanc voluntatem
in cor regis, clarificare domum suam quæ est in
Ierusalem, *& me honorificauit in conspectu re- 29
gis, & consiliariorum, & amicorum, & purpura-
torum eius. *& ego constans animo factus sum 30
secundum opitulationem Domini Dei mei, &
congregaui ex Israel viros, vt simul ascenderent
mecum. *Et hi sunt præpositi secundum suas 31
patrias, & principatus portionales eorum qui
mecum ascenderunt de Babylonia in regno Ar-
taxerxis. *Et ex filijs Phares, Gersomus: ex fi- 32
lijs Siemarith, Amenus: filiorum Dauid, Acchus
filius Sceciliæ: *ex filijs Phares, Zacharias, & cum 33
eo reuerũ sunt viri centum quinquaginta: *ex 34
filijs ductoris Moabilionis Zaraei, & cum ipso
viri ducenti quinquaginta: *ex filijs Zachues, 35
Iechonias Zechoeli, & cũ ipso viri ducenti quin-
quaginta: *ex filijs Sala, Maasias Gotholiæ, & cũ 36
ipso viri septuaginta: *ex filijs Saphatiæ, Zarias 37
Micheli, & cum ipso viri octoginta: *ex filijs 38
Iob, Abdias Icheli, & cum ipso viri ducenti duo-
decim: *ex filijs Baniæ, Salimoth, filius Iosaphię, 39
& cum ipso viri cẽtum sexaginta: *ex filijs Beer, 40
Zacharias Bebei, & cum ipso viri ducenti octo: 41
*ex filijs Ezead, Iohãnes Eccetan, & cum ipso viri 42
centum decem: *ex filijs Adonicam ipsis postre-
mis, & hæc sunt nomina eorum, Eliphalam, filius 43
Gebel, & Semeias, & cũ ipso viri septuaginta. *Et 44
congregaui eos ad fluuium qui dicitur Thia, &
metati fuimus illic triduo, & recognoui eos. *Et 45
ex filijs sacerdotum & Leuitarum non inueni il-
lic. *Et misi ad Eleazarum, & Eccelon, & Masmã, D
& Maloban, & Enaathan, & Samea, & Ioribum,
Nathan, Enuagam, Zachariam, & Mosolamum
ipsos ductores & peritos: *& dixi eis vt venirent 46
ad Loddeum, qui erat apud locum gazophyla-
cij. *Et mandaui eis vt dicerent Loddeo & fra- 47
tribus eius, & illis qui erant in gazophylacio, vt
mitterent nobis eos qui sacerdotio fungerentur
in domo Domini Dei nostri, *& adduxerunt no- 48
bis secundum manum validam Domini Dei no-
stri viros peritos: ex filijs Moholi, filij Leui, filij
Israel, Sebebian, & filios & fratres, qui erant de- 49
cem & octo: *Asbiam & Amin ex filijs filiorum 50
Chananæi, & filij eorum viri viginti. *Et ex his
qui templo seruiebant, quos dedit Dauid, & ipsi
principes ad operationem Leuitis templo ser-
uientium ducenti viginti. Omnia nomina signi- 51
ficata sunt in scripturis. *Et voui illic ieiunium
iuuenibus in conspectu Dei, vt quærerem ab eo
bonum iter nobis, & qui nobiscum erat, & filijs,
& pecoribus propter insidias. *Erubui enim pe- 52
tere à rege pedites & equites in comitatu, tutelæ
gratia contra aduersarios nostros. *Diximus e- 53
nim regi quoniam virtus Domini erit cũ eis qui
inquirunt eum in omni affectu. *Et iterum de- 54
precati sumus Dominum Deum nostrum secun-
dum hæc: quem & propitium habuimus, & com-
potes facti sumus Deo nostro. *Et separaui ex 55
plebis præpositis, & sacerdotibus templi viros
duodecim, & Sedebiam, & Asannam, & cum eis
ex fratribus eorum viros decem. *& appendi eis 56
aurum & argentum, & vasa sacerdotalia domus
Dei nostri, quæ donauerat rex, & consiliarij eius,
& principes, & omnis Israel. *Et cùm appendis- 57
sem, tradidi argenti talenta cẽtum quinquagin-
ta, & vasa argentea talentorum centum, & auri E
talenta centum, *& vasorum aureorum septies 58
viginti, & vasa ærea de bono æramento splenden
tia, duodecim, auri speciem reddentia: *& dixi 59
eis, Et vos sancti estis Domino, & vasa sunt sancta,
& aurum, & argentum votum est Domino Deo
patrum nostrorum. *Vigilate & custodite, do- 60
nec tradatis ex plebis præpositis, & sacerdotibus,
& Leuitis, & principibus ciuitatum Israel in Ie-
rusalem, in pastophorio domus Dei nostri. *Et 61
hi qui susceperunt sacerdotes & Leuitæ aurum
& argentum & vasa, intulerunt in Ierusalem in
templum Domini. *Et promouimus à fluuio 62
Thia, die duodecima mensis primi, vsquequo in-
troiuimus in Ierusalem. *Et cùm factus fuisset 63
tertius dies, quarta autem die ponderatum aurũ,
& argentum traditum est in domo Domini Dei
nostri Marimoth filio Iori sacerdoti: *& cum 64
ipso erat Eleazar filius Phinees: & erant cum ipsis
Iosadus filius Iesu, & Medias, & Banni filius Le-
uitæ ad numerum, & ad pondus vniuersa. *Et 65
scriptum est pondus ipsorum eadem hora. *Qui 66
autem venerunt ex captiuitate, obtulerunt sacri-
ficium Domino Deo Israel, tauros duodecim pro
omni Israel, arietes octoginta sex, *agnos septua- 67
ginta duos, hircos pro peccato duodecim, & pro
salute vaccas duodecim, omnia in sacrificiũ Do-
mini. *Et relegerunt præcepta regis regalibus 68
dispẽsatoribus, & subregulis Cœlesyriæ, & Phœ-
nicis: & honorificauerunt gentem, & templum
Domini. *Et consummatis his, accesserunt ad 69
1.Esd.9. me præpositi, dicentes, Non segregauerunt ge-
nus Israel, & principes, & sacerdotes, & Leuitæ, F
*& alienigenæ gentes, & nationes terræ immun- 70
ditias suas à Chananęis, & Hethæis, & Pherezęis,
& Iebuzęis, & Moabitis, & Ægyptijs, & Idumęis.
*coniuncti enim sunt filiabus eorum & ipsi, & fi- 71
lij eorum: & mistum est semen sanctum alienige-
nis gentibus terrę: & participes erant præpositi,
& magistratus iniquitatis eius ab initio ipsius re-
gni. *Et mox vt audiui ista, conscidi vestimenta 72
& sacram tunicam: & lacerans capillos capitis &
barbam, sedi dolens & mœstus. *Et conuenerũt 73
quotquot tunc mouebantur in verbo Domini
Dei Israel ad me lugẽtem super iniquitatem istã,
& sedebam tristis vsque ad sacrificium vespertí-
num. *Et consurgens à ieiunio, conscissa habens 74
vestimenta & sacram tunicam, ingeniculans, &
extendens manus ad Dominum, *dicebam, Do- 75
mine confusus sum, & reueritus sum ante faciem
tuam. *Peccata enim nostra multiplicata sunt 76
super capita nostra, & iniquitates nostrę exaltatæ
sunt vsque ad cælum, *quoniam à temporibus 77
patrum nostrorum sumus in magno peccato vs-
que ad diem hunc. *Et propter peccata nostra, & 78
patrum nostrorum sumus traditi cum fratribus
nostris, & cum sacerdotibus nostris regibus terrę
in gladium & captiuitatem, & depręd atio nem cũ
confusione vsque in hodiernum diem. *Et nunc 79
quantum est hoc quod contigit nobis misericor-
dia abs te Domine Deus, & relinque nobis radi-
cem, & nomen in locũ sanctificationis tuæ, *de- 80
tegere luminare nostrum in domo Domini Dei
nostri, dare nobis cibum in omni tempore seruí-
tutis nostrę. *Et cùm seruiremus, non fuimus de- 81
relicti à Domino Deo nostro: sed constituit nos
in gratia, ponens nobis reges Persarum dare ci-
bum, *& clarificare templum Domini Dei no- 82
stri, & ædificare deserta Sion, dare nobis stabili-
tatem in Iudæa & Ierusalem. *Et nunc quid di- 83
G cimus Domine habentes hęc? Transgressi enim
sumus præcepta tua, quę dedisti in manus puero-
rum tuorum prophetarum, dicens, *Quoniam 84
terra in quam introistis possidere hereditatem
eius, terra polluta est coinquinationibus alieni-
genarum terræ, & immunditiæ illorum repleue-
runt eam totam immunditia sua. *Et nunc filias 85
vestras non coniungetis filijs eorum, & filias eo-
rum non accipietis filijs vestris, *& non inquire- 86
tis pacem habere cum illis omni tempore, vt in-
ualescentes manducetis optima terrę, & hęredi-
tatem distribuatis filijs vestris vsque in ęuum.
*Et quę contingunt nobis, omnia fiunt propter 87
opera nostra maligna, & magna peccata nostra.
*Et dedisti nobis talem radicem, & rursum reuer- 88
si sumus transgredi legitima tua, vti commisce-
mur immunditiæ alienigenarum gentium terrę
huius. *Nónne irascêris nobis perdere nos, quo- 89
ad vsque non relinquatur radix & nomen no-
strum? *Domine Deus Israel verax es. Derelicta 90
est enim radix vsque in hodiernum diem. *Ecce, 91
nunc sumus in cõspectu tuo in iniquitatibus no-
stris. Non est enim adhuc stare ante te in his. *Et 92
2.Esd.10. cùm adorãdo cõfiteretur Esdras flens, humi pro-
stratus ante templum, congregati sunt ante eum
ex Ierusalem turba magna valde, viri & mulieres
& iuuenes & iuuenculę. Fletus enim erat magnus

in ipſa multitudine. * Et cùm clamaſſet Iecho- 93
nias Ieheli ex filiis Iſrael, dixit Eſdræ, Nos in Do-
minum peccauimus, quòd collocauimus nobis in
matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus
terræ. * Et nunc es ſuper omnem Iſrael. In his er- 94
gò ſit iuſiurandum à Domino expellere omnes v-
xores noſtras quæ ex alienigenis ſunt cum filiis
earum. * Sicut tibi decretum eſt à maioribus ſe-
cundùm legem Domini exurgens explica. * Ad 95
te enim ſpectat negotium, & nos tecum ſumus.
viriliter fac. * Et exurgens Eſdras adiurauit prin- 96
cipes ſacerdotum & Leuitas, & omnem Iſrael fa-
cere ſecundùm hæc, & iurauerunt.

CAP. IX.

ET exurgens Eſdras ab ante atrium tẽpli, abiit 1
in paſtophorium Ionathæ filij Naſabi: * & A
hoſpitatus illic non guſtauit panem, nec aquam 2
bibit ſuper iniquitatem multitudinis. * Et facta 3
eſt prædicatio in omni Iudæa, & in Ieruſalem
omnibus qui erant ex captiuitate in Ieruſalem
congregati; * vt quicunq; non occurrerit biduo 4
vel triduo diei ſecundùm iudicium aſſidentium
ſeniorum, tollerentur facultates ſuæ, & ipſe alie-
nus iudicaretur à multitudine captiuitatis. * Et 5
congregati ſunt omnes qui erant ex tribu Iuda,
& Ben-iamin in tribus diebus in Ieruſalem, hic
menſis eſt nonus, dies menſis viceſimus. * Et ſe- 6
dit omnis multitudo in area templi trementes,
propter hyemem præſentẽ. * Et exurgens Eſdras 7
dixit illis, Vos iniquè feciſtis collocantes vobis in
matrimoniũ vxores alienigenas, vt adderetis ad
peccata Iſrael. * Et nunc date confeſsionẽ, & ma- 8
gnificentiam Domino Deo patrum noſtrorum: B
* & perficite voluntatẽ ipſius, & diſcedite à gen- 9
tibus terræ, & ab vxoribus alienigenis. * Et cla- 10
mauit omnis multitudo, & dixerũt voce magna,
Sicut dixiſti, faciemus. * Sed quoniã multitudo 11
magna eſt, & tempus hybernum, & non poſſu-
mus inſubſidiati ſtare: & hoc opus non eſt nobis
vnius diei, neque bidui: multũ enim in his pec-
cauimus: * ſtent præpoſiti multitudinis, & om- 12
nes qui nobiſcũ inhabitant & quotquot habent
vxores apud ſe alienigenas, * & aſsiſtant accepto 13
tempore ex omni loco presbyteri, & iudices, vſ-
quequo ſoluant irã Domini negotij huius. * Io- 14
nathas autem filius Ezeli, & Ozias Thecam ſuſce-
perunt ſecundùm hæc: & Boſoramus, & Leuis, &
Sabbathæus ſimul cooperati ſunt cum illis. * Et 15
ſteterunt ſecũdùm hæc omnia vniuerſi qui erant
ex captiuitate. * Et elegit ſibi viros Eſdras ſacer- 16
dos principes magnos de patribus eorum ſecun- C
dùm nomina: & conſederunt nouilunio menſis
decimi examinare negotium iſtud. * Et determi- 17
natum eſt de viris qui habebant vxores alienige-
nas, vſq; ad neomeniam primi menſis: * & inuẽ- 18
ti ſunt ex ſacerdotibus permiſti qui habebãt alie-
19 nigenas vxores. * Ex filiis Ieſu filij Ioſedec, & fra-
tribus eius: Maſeas, & Eliozerus, & Ioribus, &
20 Ioadeus, * & iniecerunt manus vt expellerent
vxores ſuas: & ad litandum in exorationem arie-
21 tem pro ignorantia ſua. * & ex filiis Semmeri,
22 Maſeas, & Eſſes, et Icelech Azarias. * Et
ex filiis Foſere: Limoſias, Hiſmaenis, & Na-
23 thanee, Iuſsio, Reddus, & Talſas. * & ex Le-
uitis, Iorabdus, & Semeis, & Colnis, et Calitas, &
24 Facteas, & Coluas, & Elionas. * & ex ſacris
25 cantoribus, Eliaſib, Zaccarus. * & ex oſtia-
26 riis, Salumus, & Tolbanes. * & ex Iſrael ex filiis
D Foro, Ozi, & Remias et Geddias & Melchias &
27 Michel⁹, Eleazarus & Iãmebias & Bannas: * & ex
filiis Iolaman: Chamas & Zacharias & Iezrelus,
28 & Ioddius, & Erimoth & Helias. * & ex filiis
Zathoim: Eliadas & Liaſumus, Zochias & Lari-
29 moth & Zabdis & Tebedias. * & ex filiis Zebes:
30 Iohannes & Amanias & Zabdias & Emeus. * &
ex filiis Bãni: Olamus & Maluchus & Ieddeus &
31 Iaſub & Azabus & Ierimoth. * & ex filiis Ad-
din: Naathus & Mooſias & Cale⁹ & Raanas, Maa
ſeas, Mathathias & Beſeel et Bonnus & Manaſ-
32 ſes. * & ex filiis Nuae: Noneas & Afeas et Mel-
chias & Sameas & Simon, Bẽ-iamin & Malchus
33 et Marras. * et ex filiis Aſom: Carianeus, Matha-
thias & Bannus & Eliphalach et Manaſſes & Se-
34 mei. * et ex filiis Banni: Ieremias & Moadias &
Abramus & Iohel et Baneas & Pelias et Ionas &
Marimoth et Eliaſib et Mathaneus & Eliaſis et
Orizas et Dielus et Semedius et Zambris et Io-
35 ſephus. * et ex filiis Nobei: Idelus et Mathathias
E & Sabadus et Zecheda, Sedmi et Ieſſei, Baneas.
36 * omnes iſti coniunxerunt ſibi vxores alieni-
37 genas, et dimiſerunt eas cum filiis. * Et inhabi-
tauerunt ſacerdotes, et Leuitæ: & qui erant ex Iſ-
rael in Ieruſalẽ, et in tota vna regione nouilunio
mẽſis ſeptimi. Et erãt filij Iſrael in cõmorationib⁹
38 ſuis. * Et congregata eſt omnis multitudo ſimul
39 in aream, quæ eſt ab oriẽte portæ ſacræ: * et dixe-
rũt Eſdræ põtifici, et lectori, vt afferret legẽ Moy-
40 ſi, quæ tradita eſt à Domino Deo Iſrael. * Et attu
lit Eſdras pontifex legẽ omni multitudini eorum
à viro vſque ad mulierem, et omnibus ſacerdoti-
41 bus audire legem nouilunio menſis ſeptimi. * Et
legebat in area, quæ eſt ante ſacram portam tẽpli,
à prima luce vſque ad veſperam corã viris et mu-
lieribus. Et dederunt omnes ſenſum ad legem.
42 * Et ſtetit Eſdras ſacerdos, & lector legis ſuper
F ligneum tribunal quod fabricatum erat. * Et ſte
43 terunt ad eum Mathathias, et Samus, Ananias,
Azarias, Vrias, Ezechias, et Balſamus ad dexte-
44 ram: * et ad ſiniſtram Faldeus, Miſael, Malach-
45 ias, Abuſthas, Sabus, Nabadias, et Zacharias. * Et
aſſumpſit Eſdras librum coram omni multitudi-
ne: præſidebat enim in gloria in conſpectu om-
nium

nium. * Et cùm abſoluiſſet legem, omnes erecti 46
ſteterunt: et benedixit Eſdras Dominum Deum
altiſsimum, Deum Sabaoth omnipotentem.
* Et reſpondit omnis populus, Amen. Et e- 47
leuatis ſurſum manibus procidentes in terram,
adorauerunt Dominum. * Ieſus & Banaeus & 48
Sarebias et Iaddimus & Accubus & Sabbathæus
& Calithes & Azarias & Ioradus & Ananias &
Philias Leuitæ, * qui docebant legem Domini, 49
& in multitudine legebant legem Domini, &
pręferebant ſinguli eos, qui intelligebant lectio-
nem. * Et dixit Atharathes Eſdræ pontifici, & 50
lectori, & Leuitis, qui docebant multitudi-
nem * dicens, Dies hic ſanctus eſt Domino. 51
52 Et omnes flebant, cùm audiſſent legem. * Et
dixit Eſdras, Digreſſi ergo manducate pinguiſ-
ſima quæque, & bibite dulciſſima quæque, &
53 mittite munera his qui non habent. * Sanctus
enim eſt hic dies Domini, & nolite mœſti eſſe.
54 Dominus enim clarificabit vos. * Et Leuitæ de-
nuntiabant in publico omnibus, dicentes, Dies
55 hic ſanctus eſt, nolite mœſti eſſe. * Et abierunt
omnes manducare, & bibere, & epulari, & da-
re munera his qui non habebant, vt epularen-
tur. Magnificè enim ſunt exaltati verbis quibus
56 edocti ſunt. * & congregati ſunt vniuerſi in Ie-
ruſalem celebrare lætitiam, ſecundùm teſtamen-
tum Domini Dei Iſrael.

LIBER ESDRAE QVARTVS

CAP. I.

LIBER Eſdræ prophetæ ſecũdus, 1
filij Sarei, filij Azarei, filij Hel- A
ciæ, filij Sadaniæ, filij Sadoch,
filij Achitob, * filij Achiæ, filij 2
Phinees, filij Heli, filij Ameriæ,
filij Aſiei, filij Marimoth, filij Arna, filij Oziæ,
filij Borith, filij Abiſei, filij Phinees, filij Elea-
zar, * filij Aaron ex tribu Leui, qui fuit captiuus 3
in regione Medorum, in regno Artaxerxis regis
Perſarum. * Et factum eſt verbum Domini ad 4
me, dicens, * Vade, & nuntia populo meo faci- 5
nora ipſorum, & filijs eorum iniquitates, quas in
me admiſerunt, vt nuntient filijs filiorũ: * quia 6
peccata parentũ ipſorum in illis creuerunt. Ob-
liti enim mei ſacrificauerunt dijs alienis. * Nón- 7
ne ego eduxi eos de terra Ægypti de domo ſerui-
tutis? Ipſi autẽ irritauerunt me, & conſilia mea
ſpreuerunt. * Tu autem excute comam capitis 8
tui, & proiice omnia mala ſuper illos: quoniam
non obedierunt legi meæ. Populus autẽ eſt indi-
ſciplinatus. * Vſquequo eos ſuſtinebo, quibus 9
tanta beneficia contuli? * Reges multos propter 10
eos ſubuerti. Pharaonem cum pueris ſuis, & om- B
nem exercitum eius percuſſi. * Omnes gentes à 11
facie eorum perdidi, & in oriente prouinciarum
duarum populos Tyri & Sidonis diſsipaui, &
omnes aduerſarios eorum interfeci. * Tu verò 12
loquere ad eos, dicens, Hæc dicit Dominus:
* Nempe ego vos per mare tranſmeaui, & platéas 13
vobis initio munitas exhibui: ducem vobis dedi
Moyſen, & Aaron ſacerdotem: * lucem vobis per 14
columnã ignis præſtiti, & magna mirabilia feci
in vobis: vos autem mei obliti eſtis, dicit Domi-
nus. * Hæc dicit Dominus omnipotens: Co- 15
turnix vobis in ſigno fuit, caſtra vobis ad tutelã
dedi, & illic murmuraſtis: * & non triumphaſtis 16
in nomine meo de perditione inimicorũ veſtro-
17 rum, ſed adhuc nunc vſq; murmuraſtis. * Vbi
ſunt beneficia, quæ præſtiti vobis? Nónne in de-
18 ſerto cum eſuriretis, proclamaſtis ad me, * dicẽ-
tes, Vt quid nos in deſertum iſtud adduxiſti in-
19 terficere nos? melius nobis fuerat ſeruire Ægyp-
tijs, quàm mori in deſerto hoc. * Ego dolui ge-
20 mitus veſtros, & dedi vobis manna in eſcam. Pa- Sap. 16. c. 20.
nem angelorũ manducaſtis. * Nónne cùm ſiti- Num 20. b. 11. Eſai. 5. a. 4.
21 retis, petram excidi, & fluxerunt aquæ in ſaturi-
C tate? propter æſtus folijs arborũ vos texi. * Diuiſi
vobis terras pingues: Chananæos, & Pherezæos,
22 & Philiſthæos à facie veſtra proieci: quid faciam Exo. 15. d. 25.
vobis adhuc, *dicit Dominus?* * *Hæc dicit* Do-
minus omnipotens, In deſerto cùm eſſetis in flu-
23 mine Amorrhæo ſitientes, & blaſphemantes no-
men meum, * non ignem vobis pro blaſphemiis Exo. 32. b. 1.
24 dedi, ſed mittens lignum in aquam, dulce feci
flumen. * Quid tibi faciã Iacob? Noluiſti obe-
25 dire Iuda. Transferam me ad alias gentes, & dabo
cis nomẽ meũ, vt cuſtodiãt legitima mea. * Quo-
niam me dereliquiſtis, & ego vos derelinquam.
26 Petentibus vobis à me miſericordiam, non miſe-
rebor. * Quando inuocabitis me, ego non ex- Eſai. 1. d. 15.
audiam vos. Maculaſtis enim manus veſtras ſan-
27 guine, & pedes veſtri impigri ſunt ad commit-
28 tenda homicidia. * Non quaſi me dereliqui-
ſtis, ſed voſipſos, dicit Dominus. * Hæc dicit
Dominus omnipotens, Nónne ego vos rogaui,
29 vt pater filios, & vt mater filias, & vt nutrix par-
uulos ſuos, * vt eſſetis mihi in populũ & ego vo-
30 bis in Deum: & vos mihi in filios, & ego vobis in
D patrem? * Ita vos collegi, vt gallina pullos ſuos Mat. 23. d. 37
31 ſub alas ſuas. Modò autẽ quid faciã vobis? proii- Eſa. 66. a. 5.
ciam vos à facie mea. * Oblationem cùm mihi
attuleritis, auertam faciẽ meã à vobis. Dies enim
32 feſtos veſtros, & neomenias & circunciſiones re-
pudiaui. * Ego miſi pueros meos prophetas ad
vos

vos, quos acceptos interfeciſtis, & laniaſtis corpora eorum quorum ſanguinem exquiram, dicit Dominus. * Hæc dicit Dominus omnipotẽs, 33
Domus veſtra deſerta eſt. Proiiciam vos ſicut
ventus ſtipulam, *& filii procreationem non fa- 34
cient: quoniã mandatum meum neglexerunt, &
quod malum eſt coram me, fecerunt. * Tradam 35
domos veſtras populo venienti, qui me non au-
dientes credunt: quibus ſigna nõ oſtendi, facient
quæ præcepi. * Prophetas non viderunt, & me- 36
morabuntur iniquitatum eorum. * Teſtor po- 37
puli venientis gratiam, cuius paruuli exultant cũ
lætitia, me nõ videntes oculis carnalibus, ſed ſpi-
ritu credentes quæ dixi. * Et nunc frater aſpice, 38
quæ gloria: & vide populum venientẽ ab orien-
te, *quibus dabo ducatum Abraham, Iſaac, & 39
Iacob & Oſee, & Amos, & Michææ, & Ioel, &
Abdiæ, & Ionæ, * & Naum, & Habacuc, Sopho- 40
Mala.3. a.1. niæ, Aggæi, Zachariæ, & Malachiæ, qui & ange-
lus Domini vocatus eſt.

CAP. II.

HÆc dicit Dominus: Ego eduxi populum iſtũ 1
de ſeruiture, quibus mandata dedi per pue- A
ros meos prophetas quos audire noluerunt, ſed
irrita fecerunt mea conſilia. * Mater quæ eos ge- 2
nerauit dicit illis, Ite filij, quia ego vidua ſum &
derelicta. * Educaui vos cum lætitia, & amiſi 3
vo ſcum luctu & triſtitia, quoniam peccaſtis corã
Domino Deo veſtro, & quod malum eſt corã eo
feciſtis. * Modò autem quid faciam vobis? Ego 4
vidua ſum & derelicta: ite filij, & petite à Domi-
no miſericordiã. * Ego autẽ te pater teſtẽ inuo- 5
co ſuper matrem filiorum, qui noluerunt teſta-
mentum meum ſeruare, * vt des eis cõfuſionem, 6
& matrem eorum in direptionem, ne generatio
eorum fiat. * Diſpergantur in gentes nomina eo- 7
rum, deleantur à terra: quoniã ſpreuerunt ſacra-
mentum meum. * Væ tibi Aſſur, qui abſcondis 8
iniquos penes te. Gens mala, memorare quid fece
rim Sodomæ & Gomorrhæ, * quorum terra ia- 9
Gen.19. a.2. cet in piceis glebis & aggeribus cinerum. ſic dabo
eos, qui me non audierunt, dicit Dominus omni-
potens. * Hæc dicit Dominus ad Eſdram: Nun- 10
tia populo meo, quoniam dabo eis regnum Ieru-
ſalem, quod daturus eram Iſrael. * Et ſumam 11
mihi gloriam illorum, & dabo eis tabernacula æ-
terna, quæ præparaueram illis. * Lignum vitæ 12
erit illis in odore vnguenti, & non laborabunt, B
neq; fatigabuntur. *Ite, & accipietis. Rogate vo- 13
bis dies paucos, vt immorentur. Iam paratum 14
eſt vobis regnũ: vigilate. * Teſtare cælũ & terrã. 15
Contriui enim malum, & creaui bonũ, quia viuo
ego dicit Dominus. * Mater amplectere filios 16
tuos, educa illos cum lætitia. Sicut columba con-
firma pedes eorum: quoniã te elegi dicit Domi-
nus. * Et reſuſcitabo mortuos de locis ſuis, & de 17
monumentis educã illos, quoniã cognoui nomẽ
meũ in Iſrael. *Noli timere mater filiorum, quo- 18
niam te elegi dicit Dominus. *Mittam tibi adiu-
torium pueros meos Iſaiam & Icremiã, ad quorũ
conſiliũ ſanctificaui, & paraui tibi arbores duode
cim grauatas variis fructibus, *& totidem fontes 19
fluentes lac & mel: & montes immenſos ſeptem, Ezech. 47. d.1p.
habentes roſam & liliũ, in quibus gaudio imple-
bo filios tuos. * Viduam iuſtifica, pupillo iudica, 20
egenti da, orphanũ tuere, nudũ veſti, * confractũ 21
& debilem cura, claudum irridere noli, tutare mã-
cum, & cæcum ad viſionem claritatis meæ admit-
te. * Senem & iuuenem intra muros tuos ſerua: 22
* mortuos vbi inueneris ſignans commenda ſe- 23 Tobiæ 4.
pulchro, & dabo tibi primam ſeſſionẽ in reſurre-
ctione mea. *Pauſa & quieſce populus meus, quia 24
veniet requies tua. * Nutrix bona nutri filios 25
tuos, confirma pedes eorũ. * Seruos quos tibi de- 26
di, nemo ex eis interiet. eos ego enim requiram
de numero tuo. * Noli fatigari. Cũ enim venerit 27
dies preſſuræ & anguſtiæ, alij plorabunt & triſtes
erunt: tu autẽ hilaris & copioſa eris. *Zelabunt 28
gentes & nil aduerſus te poterũt, dicit Dominus.
* Manus meæ tegent te, ne filii tui gehennam 29
videant. * Iucundare mater cũ filiis tuis, quia e- 30
go te eripiã, dicit Dominus. * Filios tuos dormi-
entes memorare, quoniã ego eos educã de late-
ribus terræ, & miſericordiam cum illis faciã: quo-
niã miſericors ſum, dicit Dominus omnipotens.
* Amplectere natos tuos vſq; dum venio, & præ- 32
ſtem illis miſericordiam: quoniã exuberãt fontes
mei; & gratia mea non deficiet. *Ego Eſdras pre- 33
ceptum accepi à Domino in monte Oreb, vt iré
ad Iſrael: ad quos cũ veniré, reprobauerũt me, &
reſpuerunt mandatum Domini. *Ideoque vobis 34
dico gentes, quæ auditis, & intelligitis, Expectate
paſtorẽ veſtrum, requiem æternitatis dabit vo-
bis: quoniam in proximo eſt ille qui in fine ſe- 35
culi aduenict. * Parati eſtote ad præmia regni,
quia lux perpetua lucebit vobis per æternitatem
tẽporis. * Fugite vmbram ſeculi huius: accipite 36
iucunditatẽ gloriæ veſtræ. Ego teſtor palã ſalua-
torem meum. *Commendatũ donum accipite 37
& iucundamini, gratias agentes ei qui vos ad cæ-
leſtia regna vocauit. * Surgite, & ſtate, & videte 38
D numerum ſignatorum in conuiuio Domini.
* Qui ſe de vmbra ſeculi tranſtulerunt, ſplendi- 39
das tunicas à Domino acceperunt. * Recipe Sió 40
numerum tuum, & conclude candidatos tuos
qui legem Domini compleuerunt. * Filiorum 41
tuorum quos optabas plenus eſt numerus. Roga
imperium Domini vt ſanctificetur populus tuus Ipſe
qui vocatus eſt ab initio. *Ego Eſdras vidi in 42 op.
monte Sion turbam magnam, quã numerare nõ
potui, & omnes canticis collaudabant Dominũ.
* Et in medio eorum erat iuuenis ſtatura celſus, 43
eminentior

eminentior omnibus illis, & ſingulis eorum capi-
tibus imponebat coronas, & magis exaltabatur.
Ego autem miraculo tenebar. * Tunc interogaui 44
angelum, & dixi, Qui ſunt hi Domine? * Qui 45
reſpondens dixit mihi, Hi ſunt qui mortalem tu-
nicam depoſuerunt, & immortalem ſumpſerunt,
& confeſſi ſunt nomen Dei. Modò coronantur, &
accipiunt palmas. *Et dixi angelo, Ille iuuenis 46
quis eſt, qui eis coronas imponit, & palmas in
manus tradit? *Et reſpondens dixit mihi, Ipſe 47
eſt filius Dei, quem in ſeculo confeſsi ſunt: ego au
tẽ magnificare eos cœpi, qui fortiter pro nomine
Domini ſteterunt. * Tunc dixit mihi angelus, 48
Vade, annuntia populo meo, qualia & quanta
mirabilia Domini Dei vidiſti.

CAP. III.

ANno triceſimo ruinæ ciuitatis eram in Baby- 1
lone, & conturbatus ſum ſuper cubiculo meo A
recũbens, & cogitationes meæ aſcendebant ſuper
cor meum: * quoniam vidi deſertionem Sion, & 2
abundantiam eorum qui habitabant in Baby-
lone. * & ventilatus eſt ſpiritus meus valde, & 3
cœpi loqui ad Altiſsimum verba timorata, * & 4
dixi, O dominator Domine, tu dixiſti ab initio,
Gen.3. a.2. quando plantaſti terram, & hoc ſolus, & impera-
ſti põpulo, * & dediſti Adam corpus mortuum: 5
ſed & ipſum figmentũ manuũ tuarum erat, & in-
ſufflaſti in eum ſpiritum vitæ, & factus eſt viuens
Gen.6. a.12. coram te, * & induxiſti eum in paradiſo, quem 6
plantauerat dextera tua antequàm terra aduen-
taret. *Et huic mandaſti diligere viam tuam, 7
& præteriuit eam, & ſtatim inſtituiſti in eo mor-
tem, & in nationibus eius, & natæ ſunt gentes, &
tribus, & populi, & cognationes quarum non eſt
Gen.6. a.12. numerus. *Et ambulauit vnaquæq; gens in vo- 8
luntate ſua, & mira agebant corã te, & ſpernebãt
præcepta tua. *Iterum autem in tempore indu- 9
Gen.7.b. 10. xiſti diluuiũ ſuper inhabitantes ſeculum, & per- B
didiſti eos. * Et factũ eſt in vnoquoq; eorum, ſi- 10
cut Adæ mori, ſic his diluuiũ. * Dereliquiſti autẽ 11
1. Pet. 3. d.20. vnum ex his Noẽ cũ domo ſua, & ex eo iuſti om-
nes. *Et factũ eſt cùm cœpiſſent multiplicari, qui 12
habitabant ſuper terrã, & multiplicauerunt filios
& populos & gentes multas: & cœperunt iteratò
impietatem facere plus quã priores. * Et factum 13
Gen.12. a.1. eſt cùm iniquitatem facerent corã te, elegiſti tibi
virũ ex his cui nomen erat Abrahã. * Et dilexiſti 14
eum & demonſtraſti ei ſoli voluntatem tuam: *& 15
diſpoſuiſti ei teſtamentũ æternum, & dixiſti ei vt
non vnquã derelinqueres ſemen eius. Et dediſti
Gen.11. a.1. Rom. 9. b.7. Gen.25. d.21. Exod. 19.a.1. Deu.4. b.10. ei Iſaac, & Iſaac dediſti Iacob, & Eſau. * Et ſe- 16
gregaſti tibi Iacob, Eſau autem ſeparaſti. Et factus
eſt Iacob in multitudine magna. *Et factũ eſt cũ 17
educeres ſemen eius ex Ægypto, adduxiſti ſuper
montem Sina. *Et inclinaſti cælos, & ſtatuiſti 18
terram, & commouiſti orbem, & tremere feciſti
19 abyſſos, & cõturbaſti ſeculũ, *& trãſiit gloria tua
C portas quatuor ignis & terræmotus, & ſpiritus, &
gelu, vt dares ſemini Iacob legem, & generationi
20 Iſrael diligentiam. * Et non abſtuliſti ab eis cor
21 malignum, vt faceret lex tua in eis fructum. *Cor
enim malignũ baiulans primus Adã tranſgreſſus
22 & victus eſt, ſed & omnes qui de eo nati ſunt. *Et
facta eſt permanens infirmitas, & lex cum corde
populi, cum malignitate radicis, & diſceſſit quod
23 bonũ eſt, & manſit malignũ. *Et tranſierunt tem
pora, & finiti ſunt anni: & ſuſcitaſti tibi ſeruũ
24 nomine Dauid, * & dixiſti ei ædificare ciuitatẽ
nominis tui, & offerre tibi in eadẽ thus & oblati-
25 ones. * & factũ eſt hoc annis multis, & delique-
26 runt qui habitabant ciuitatem, *in omnibus fa-
cientes ſicut fecit Adam & omnes generationes
27 eius. vtebantur enim & ipſi corde maligno. *Et
tradidiſti ciuitatem tuã in manibus inimicorum
Ier. 10. d.25. 28 tuorũ. * Nunquid meliora faciunt, qui habitant
Babylonem? Et propter hoc dominabitur Sion?
29 * Factum eſt cùm veniſſem huc, & vidiſſem im-
D pietatesquarum nõ eſt numerus: & delinquentes
multos vidit anima mea hoc triceſimo anno, &
30 exceſsit cor meum: * quoniam vidi quomodò ſu-
ſtines eos peccãtes, & pepercíſti impiè agentibus,
& perdidiſti populum tuum, & conſeruaſti ini-
31 micos tuos, & non ſignificaſti. * Nihil memini
quomodo debeat derelinqui via hæc. Nunquid
32 meliora facit Babylon quàm Sion? * aut alia gens
cognouit te præter Iſrael? aut quæ tribus credi-
33 derunt teſtamentis tuis, ſicut Iacob? * Quarum
merces non comparuit, neque labor fructificauit.
Pertranſiens enim pertranſiui in gentibus, & vi-
di abundantes eas, & non memorantes mandato-
34 rum tuorum. *Nunc ergo pondera in ſtatéra no-
ſtras iniquitates, & eorum qui habitant in ſe-
culo: & non inuenietur nomẽ tuum, niſi in Iſrael.
35 * Aut quando non peccauerunt in conſpectu
tuo, qui habitant terram? aut quæ gens ſic ob-
36 ſeruauit mandata tua? *Hos quidem per nomi-
na inuenies ſeruaſſe mandata tua, gentes autem
non inuenies.

CAP. IIII.

1 ET reſpondit ad me angelus, qui miſſus eſt ad
2 E me, cui nomẽ Vriel, * & dixit mihi, Excedens
A exceſsit cor tuũ in ſeculo hoc, & comprehendere
3 cogitas viã Altiſsimi. *Et dixi, Ita Domine meus.
Et reſpondit mihi, & dixit, Tres vias miſſus ſum
oſtẽdere tibi, & tres ſimilitudines proponere corã
4 te. *de quibus mihi ſi renuntiaueris vnam ex
his, & ego tibi demonſtrabo viam quam deſyde-
ras videre, & docebo te, vnde ſit cor malignum.
5 * Et dixi: Loquere Domine meus. Et dixit ad
me, Vade, pondera mihi ignis pondus, aut men-
ſura mihi flatũ venti, aut reuoca mihi diẽ quę præ-
6 teriit. * Et reſpondi, & dixi, Quis natorũ poterit
facere

facere, vt me interroges de his? *Et dixit ad me, 7
Si essem interrogans te, dicens, Quantæ habitationes sunt in corde maris, aut quantæ venæ sunt in principio abyssi, aut quantæ venæ sunt super firmamentum, aut qui sunt exitus paradisi: *dic- 8
ceres mihi fortasis, in abyssum non descendi, neque in infernũ adhuc, neque in cælum vnquam ascendi. *nunc autem non interrogaui te, nisi 9
de igne, & vento, & die, per quem transisti, & à quibus separari non potes: & non respondisti mihi de eis. *Et dixit mihi, Tu quæ tua sunt, te- 10
cum coadolescentia, non potes cognoscere: *& 11
quomodo poterit vas tuum capere Altissimi viã, & iam exterius corrupto seculo intelligere corruptionem euidentem in facie mea? *Et dixi illi, 12
Melius erat nos nõ esse, quã adhuc viuentes viue-
Iud. 9.b. 8.1. Pa. 35.c.15. re in impietatibus, & pati, & nõ intelligere de
qua re. *Et respondit ad me, & dixit, Profici- 13
scens profectus sum ad syluam lignorum campi,
*& cogitauerunt cogitationem, & dixerunt, Ve- 14
nite & eamus, & faciamus ad mare bellum, vt re-B
cedat corã nobis, & faciamus nobis alias syluas.
*Et similiter fluctus maris & ipsi cogitauerunt 15
cogitationẽ, & dixerunt, Venite ascendentes, debellemus syluas campi, vt & ibi consummemus nobismetipsis aliam regionem. *Et factus est 16
cogitatus syluæ in vanum. venit enim ignis, &
consumpsit eam. *Similiter & cogitatus flu- 17
ctuum maris. stetit enim arena, & prohibuit eos.
*Si enim esses iudex horum, quem inciperes iu- 18
stificare, aut quẽ condemnare? *Et respondi, & 19
dixi, Vtiq, vanam cogitationẽ cogitauerunt. terra enim data est syluæ, & mari locus portare fluctus suos. *Et respondit ad me, & dixit, Bene tu iudi- 20
casti, & quare nõ iudicasti tibimetipsi? *Quẽad- 21
modum enim terra syluæ data est, & mare fluctibus suis: sic qui super terram inhabitãt, quæ sunt super terram intelligere solummodo possunt: & qui super cælos, quæ super altitudinem cælorum.
*Et respondi, & dixi, Deprecor te Domine, vt 22
mihi detur sensus intelligendi. *non enim volui C
interrogare de superioribus tuis, sed de his quæ 23
per transeunt per nos quotidie. propter quid Israel datus in opprobriũ gentibus, quem dilexisti populum, datus est tribubus impiis, & lex patrũ nostrorum in interitum deducta est, & dispositiones scriptæ nusquam sunt: *& pertrãsiuimus de 24
seculo, vt locustæ, & vita nostra stupor & pauor, & nec digni sumus misericordiã consequi. *Sed 25
quid faciet nomini suo quod inuocatũ est super nos? & de his interrogaui. *Et respondit ad me, 26
& dixit, Si fueris plurimũ scrutatus, frequenter miraberis: quoniam festinans festinat seculũ pertransire, *& non capit portare quæ in futuris 27
temporibus iustis repromissa sunt: quoniam plenum iniustitia est seculum hoc & infirmitatibus.
*De quibus autem interrogas, dicam: seminatũ 28
enim est malum, & necdum venit destructio ip-
sius. *Si ergo non inuersum fuerit quod semina- 29
tum est, & discesserit locus vbi seminatum est malum, non veniet vbi seminatum est bonũ. *Quo- 30
niam gramen seminis mali seminatum est in corde Adã ab initio: & quantũ impietatis generauit
vsq; nunc, & generat vsque cùm veniat area? *Æ- 31
stima autem apud te gramen mali seminis, quantum fructum impietatis generauit, *quando se- 32
catæ fuerint spicæ, quarum non est numerus, quã
magnam aream incipient facere? *Et respondi, 33
& dixi, Quomodo, & quando hæc? Quare mo- Quæ.
dici & mali anni nostri? *Et respondit ad me, & 34
dixit mihi, Non festines tu super altissimum. Tu enim festinas inaniter esse super ipsum. nam excessus tuus multus. *Nonne de his interrogauerunt animæ iustorũ in promptuariis suis, dicentes, Vsquequo spero sic? & quando veniet fructus 35
36 areæ mercedis nostræ? *Et respondit ad ea Ieremiel archangelus, & dixit, Quando impletus fuerit numerus seminum in vobis, quoniam in
37 statéra ponderauit seculum, *& mensura mensurauit tempora, & numero numerauit tempora, & non commouit, nec excitauit vsquedũ impleatur
38 prædicta mensura. *Et respondi, & dixi, O Do-D minator Domine, sed & nos omnes pleni sumus
39 impietate. *Et ne fortè propter nos non impleatur iustorũ area, propter peccata inhabitantiũ su-
40 per terram. *Et respondit ad me, & dixit, Vade, et interroga prægnantẽ, siquando impleuerit nouẽ menses suos, adhuc poterit matrix eius retinere
41 partum in semetipsa? *Et dixi, Non potest Domine. Et dixit ad me, In inferno promptuaria animarum matrici assimilata sunt. *Quemadmo-
42 dũ enim illa festinat quæ parit, effugere necessitatem partus: sic & hæc festinat reddere ea quæ
43 cõmendata sunt. *Ab initio tibi demõstrabitur
44 de his quæ cõcupiscis videre. *Et respõdi, & dixi, Si inueni gratiam ante oculos tuos, & si possibile
45 est, & si idoneus sum, *demonstra mihi, si plusquam præteritum sit habet venire, aut plura per-
46 transierunt supra quàm futurum est. *Quid per-
47 transiuit, scio: quid autem futurũ sit, ignoro. *Et dixit ad me, Sta super dexteram partẽ, & demon-
48 strabo tibi interpretationem similitudinis. *Et steti, & vidi: & ecce fornax ardens transiit coram me. & factum est, cùm transiret flamma, vidi: &
49 ecce superauit fumus. *Post hæc transiit coram me nubes plena aquæ, & immisit pluuiã impetu multam. & cùm transisset impetus pluuiæ, fu-
50 perauerunt in ea guttæ. *Et dixit ad me, Cogita tibi, sicut crescit pluuia amplius quàm guttæ, & ignis quàm fumus: sic superabundauit quæ transiuit mensura. Superauerunt autem guttæ, et fu-
51 mus: *& oraui, & dixi, Putas viuo vsque in diebus

diebus illis? vel quid erit in diebus illis? *Respõ- 52
dit ad me, & dixit, De signis, de quibus me interrogas, ex parte possum tibi dicere, de vita autẽ tua non sum missus dicere tibi, sed nescio.

CAP. V.

DE signis autem: ecce dies venient, in quibus 1
apprehendẽtur qui inhabitant terram in cen A
su multo: & abscõdetur veritatis via: & sterilis erit à fide regio: *& multiplicabitur iniustitia 2
super hanc quam ipse tu vides, & super quam audisti olim: *& erit impositio vestigio quam nũc 3
vides regnare regionem, & videbunt eam desertam. *Si autẽ tibi dederit Altissimus viuere, vi- 4
debis post tertiã tubam, & relucescet subitò sol nocturnũ, & luna ter in die, *& de ligno sanguis stil 5
labit, & lapis dabit vocẽ suã, & populi cõmouebuntur: *& regnabit, quem non sperant qui in- 6
habitant super terram, & volatilia commigrationem faciẽt: *& mare Sodomiticũ pisces reiiciet, 7
& dabit vocem noctu, quã non nouerant multi. omnes autem audient vocem eius, *& chaos fiet 8
per loca multa, & ignis frequenter remittetur, & bestiæ agrestes transmigrabũt & mulieres mẽstruatæ pariẽt mõstra, *& in dulcibus aquis sal- 9
sæ inuenientur, & amici omnes semetipso expugnabunt: & abscondetur tunc sensus, & intellectus separabitur in prõptuariũ suũ: *& quære- 10
tur à multis, & nõ inuenietur: & multiplicabitur iniustitia, & incontinẽtia super terrã. *Et inter- 11
rogabit regio proximã suã, & dicet, Nũquid per te pertrãsiit iustitia iustũ faciens? Et hoc negabit.
*Et erit in illo tẽpore, & sperabunt homines, & 12
nõ impetrabunt: laborabunt, & nõ dirigẽtur viæ eorũ. *Hęc signa dicere tibi permissum est mihi: 13
& si orareris iterũ & ploraueris, sicut & nunc, & ieiunaueris septem diebus, audies iteratò horum maiora. *Et euigilaui, & corpus meum horruit 14
valde: & anima mea laborauit, vt deficeret: *& B
tenuit me qui venit angelus, qui loquebatur in 15
me, & confortauit me, & statuit me super pedes.
*Et factũ est in nocte secunda, & venit ad me Sa- 16
lathiel dux populi, & dixit mihi, Vbi eras? & quare vultus tuus tristis? *An nescis, quoniã tibi cre 17
ditus est Israel in regione transmigrationis eorũ?
*Exurge ergo, & gusta panẽ, & non derelinquas 18
nos, sicut pastor gregẽ suum in manibus luporũ malignorum. *Et dixi ei, Vade à me, & non ap- 19
propies ad me. Et audiuit, vt dixi: & recessit à me. *Et ego ieiunaui diebus septẽ vlulans & plo 20
rans, sicut mihi mãdauit Vriel angelus. *Et factũ 21
est post dies septem, & iterũ cogitationes cordis mei molestæ erant mihi valde. *& resumpsit a- 22
nima mea spiritum intellectus: & iterum cœpi loqui coram Altissimo sermones, *& dixi, Do- 23
minator Domine ex omni sylua terræ, & omnibus arboribus eius, elegisti vineam vnicam: *Et 24
ex omni terra orbis, elegisti tibi foueam vnam: & ex omnibus floribus orbis elegisti tibi lilium
25 vnũ: *& ex omnibus abyssis maris, replesti tibi riuum vnũ: & ex omnibus ędificatis ciuitatibus,
26 sanctificasti tibimetipsi Siõ: *& ex omnibus creatis volatilibus, nominasti tibi columbã vnã & ex omnibus plasmatis pecoribus, prouidisti tibi ouẽ
27 vnam: *& ex omnibus multiplicatis populis, acquisiuisti tibi populum vnum: & ab omnibus probatã legem donasti huic, quẽ desyderasti po-
28 pulo. *Et nunc Domine, vt quid tradidisti vnũ pluribus? Et præparasti super vnam radicẽ alias,
29 & dispersidisti vnicũ tuum in multis: *& con-C culcauerunt eũ, qui contradicebant spõsionibus
30 tuis, quiq́ue tuis testamentis nõ credebant. *Et si odiens odisti populũ tuum, tuis manibus de-
31 bet castigari. *Et factũ est, cũ locutus essem sermones, & missus est angelus ad me, qui antè ve-
32 nerat ad me pręterita nocte, *& dixit mihi, Audi me, & instruam te: & intende mihi, & adiiciam
33 corã te. *Et dixi, Loquere Domine meus. Et dixit ad me, Valde tu in excessu mentis factus es pro
34 Israel: an plus dilexisti eũ, quàm qui eũ fecit? *Et dixi ad eum, Non Domine, sed dolens locutus sum. Torquent enim me renes mei per omnẽ horã, quærentẽ apprehendere semitam Altissimi, &
35 inuestigare partem iudicij eius. *Et dixit ad me, Nõ potes. Et dixi, Quare Domine? Ad quid nascebar, aut quare nõ fiebat matrix matris meę mihi sepulchrũ vt non viderẽ laborẽ Iacob, & de-
36 fatigationẽ generis Israel? *Et dixit ad me, Numera mihi quæ necdum venerãt, & collige mihi dispersas guttas, & reuirida mihi aridos flores,
37 *& aperi mihi clausa prõptuaria, & produc mihi inclusos in eis flatus, demõstra mihi vocis imaginẽ: & tunc ostendam tibi laborẽ quem rogas vi-
38 dere. *Et dixi, Dominator Domine, quis enim est qui potest hæc scire, nisi qui cum hominibus habitationem nõ habet? *Ego autem insipiens, &
39 quomodò potero dicere de his, quibus me interrogasti? *Et dixit ad me, Quomodò non potes facere vnum de his quæ dicta sunt: sic nõ poteris
40 inuenire iudicium meum, aut in fine charitatem, quã populo promisi. *Et dixi, Sed ecce Domine
41 tu propè es his qui in finem sunt: & quid facient D qui ante me fuerunt, aut nos, aut hi qui post nos?
42 *Et dixit ad me, Coronę assimilabo iudiciũ meũ. Sicut non nouissimorum tarditas, sic nec priorũ
43 velocitas. *Et respondi, & dixi, Nec poteras facere eos qui facti sunt, & qui sunt, & qui futuri sunt, in vnum, vt celerius iudicium tuũ ostẽdas?
44 *Et respondit ad me, & dixit, Non potest festinare creatura super creatorem, nec sustinere secu-
45 lum eos qui in eo creandi sunt in vnum. *Et dixi, Quomodo dixisti seruo tuo, quoniam viuificans viuificasti à te creatam creaturã in vnum,

&

& ſuſtinebat creatura: poterit & nũc portare præ-
ſentes in vnum. ‡ Et dixit ad me, Interroga ma- 46
tricem mulieris, & dices ad eam, Et ſi paris, qua-
re per tẽpus? Roga ergo eam, vt det decẽ in vnũ.
‡ Et dixi, Non vtiq; poterit: ſed ſecundũ tẽpus. 47
‡ Et dixit ad me, Et ego dedi matricem terræ his 48
qui ſeminati ſunt ſuper eã per tempus. ‡ Quem- 49
admodũ enim infans nõ parit ea, quæ ſenũ ſunt:
ſic ego diſpoſui à me creatũ ſeculum. ‡ Et interro 50
gaui, & dixi, Cũ iã dederis mihi viã, loquar corã
te: nam mater noſtra, de qua dixiſti mihi, adhuc
iuuenis eſt: iam ſenectuti appropinquat. ‡ Et re- 51
ſpõdit ad me, & dixit, Interroga eam quæ parit,
& dicet tibi. ‡ Dices enim ei, Quare quos pepe- 52
riſti, nunc non ſunt ſimiles his qui ante te, ſed mi
nores ſtatura? ‡ Et dicet tibi & ipſa, Alij ſunt qui 53
in iuuentute virtutis nati ſunt: & alij qui ſub tẽ-
pore ſenectutis, deficiente matrice ſunt nati. ‡ Cõ- 54
ſydera ergo & tu, quoniã minori ſtatura eſtis præ
his qui ante vos: ‡ & qui poſt vos, minori quàm 55
vos, quaſi iam ſeneſcentes creaturæ, & fortitudi-
nem iuuentutis prætereuntes. Et dixi, Rogo Do-
mine, ſi inueni gratiã ante oculos tuos, demõſtra
ſeruo tuo, per quem viſites creaturam tuam.

CAP. VI.

ET dixit ad me, Initio terreni orbis, & antequã 1
eſtarent exitus ſeculi, & antequam ſpirarent A
conuentiones ventorũ, ‡ & antequã ſonarẽt vo- 2
ces tonitruum, & antequam ſplenderent nitores
coruſcationũ, & antequam confirmarentur fun-
damenta paradiſi, ‡ & antequam viderentur de- 3
cori flores, & antequam confirmarentur motæ
virtutes, & antequam colligerentur innumerabi-
les militiæ angelorum. ‡ & antequã extolleren- 4
tur altitudines aëris, & antequam nominarentur
menſuræ firmamentorum, & antequam æſtua-
rent camini in Sion, ‡ & antequam inueſtigarẽ- 5
tur præſentes anni, & antequam abalienarentur
eorũ qui nunc peccant adinuentiones, & conſi-
gnati eſſent qui fidẽ theſaurizauerũt: ‡ tũc cogi- 6
taui, & facta ſunt per me ſolum, & nõ per alium:
& finis per me, & non per alium. ‡ Et reſpondi, 7
& dixi, Quæ erit ſeparatio temporum? aut quan-
do prioris finis, & ſequentis initium? ‡ Et dixit 8
ad me, Ab Abrahã vſq; ad Iſaac, quando nati ſunt
ab eo Iacob & Eſau, manus Iacob tenebat ab ini-
tio calcaneũ Eſau: ‡ finis enim huius ſeculi Eſau, 9
& principium ſequentis Iacob. ‡ Hominis ma- 10
nus inter calcaneum & manum. Aliud noli quæ-
rere Eſdra. ‡ Et reſpõdi, & dixi, O dominator Do 11
mine, ſi inueni gratiã ante oculos tuos, ‡ oro vt 12
demõſtres ſeruo tuo finẽ ſignorũ tuorũ quorum
partem mihi demõſtraſti nocte præcedenti. ‡ Et 13
reſpondit, & dixit ad me, Surge ſuper pedes tuos,
& audi vocem pleniſsimam ſonitus. ‡ Et erit ſi- 14
cut commotio, nec commouebitur locus, in quo
ſtes ſuper eum. ‡ Ideo cùm loquitur, tu non ex- 15
paueas, quoniam de fine verbum & fundamentũ
terræ intelligitur, ‡ quoniam de ipſis ſermo tre- 16
B miſcit & commouetur. ſcit enim quoniam finem
corum oportet cõmutari. ‡ Et factum eſt, cùm 17
audiſſem, ſurrexi ſuper pedes meos, & audiui: &
ecce vox loquens, & ſonus eius ſicut ſonus aqua-
rum multarum, ‡ & dixit, Ecce dies veniunt, & 18
erit quando appropinquare incipiam, vt viſitem
habitãtes in terra: ‡ & quando inquirere inci- 19
piam ab eis qui iniuſtè nocuerunt iniuſtitia ſua,
& quando ſuppleta fuerit humilitas Sion. ‡ & cũ 20
ſuperſignabitur ſeculum quod incipiet pertran-
ſire, hæc ſigna faciam, Libri aperientur ante facié
firmamenti, & omnes videbunt ſimul, ‡ & anni- 21
culi infantes loquentur vocibus ſuis, & prægnã-
tes immaturos parient infantes trium & quatuor
menſium, & viuent, & ſuſcitabuntur. ‡ Et ſubi- 22
tò apparebũt ſeminata loca non ſeminata, & ple-
na promptuaria ſubitò inuenientur vacua: ‡ & 23
tuba canet cum ſono, quam cùm omnes audie-
rint, ſubitò expaueſcent. ‡ Et erit in illo tempo- 24
re, debellabũt amici amicos vt inimici, & expaue-
ſcet terra cum his: & venæ fontium ſtabunt, &
non decurrẽt in horis tribus: ‡ & erit, omnis qui 25
derelictus fuerit ex omnibus iſtis quibus prædixi
tibi, ipſe ſaluabitur, & videbit ſalutare meum,
& finem ſeculi veſtri. ‡ Et videbunt qui recepti 26
ſunt homines, qui mortẽ non guſtauerunt à na-
tiuitate ſua, & mutabitur cor inhabitantium, &
conuertetur in ſenſum alium. ‡ Delebitur enim 27
malum, & extinguetur dolus. ‡ Florebit autem 28
fides, & vincetur corruptela, & oſtendetur veri-
tas quæ ſine fructu fuit diebus tantis. ‡ Et factũ 29
eſt, cùm loqueretur mihi, & ecce paulatim intue-
bar ſuper eũ ante quem ſtabã, ‡ Et dixit ad me 30
hæc, Veni tibi oſtendere tempus venturæ noctis.
‡ Si ergo iterum rogaueris, & iterum ieiunaueris 31
ſeptem diebus, iterum tibi renuntiabo horum
maiora per diem quàm audiui. ‡ Audita eſt enim 32
C vox tua apud Altiſſimum. Vidit enim fortis dile-
ctionem tuam, & prouidit pudicitiam, quam à
iuuentute tua habuiſti: ‡ & propter hoc miſit me 33
demonſtrare tibi hæc omnia, & dicere tibi: Con-
fide, & noli timere, ‡ & noli feſtinare cum prio- 34
ribus temporibus cogitare vana, vt non prope-
res à nouiſsimis temporibus. ‡ Et factum eſt poſt 35
hæc, & fleui iterum: & ſimiliter ieiunaui ſeptem
diebus, vt ſuppleam tres hebdomadas, quæ di-
ctæ ſunt mihi. ‡ Et factũ eſt in octaua nocte, & 36
cor meum turbabatur iteratò in me, & cœpi lo-
qui coram Altiſsimo. ‡ Inflammabatur enim ſpi 37
ritus meus valde, & anima mea anxiabatur. ‡ & 38
dixi, O Domine, loquens locutus es ab initio
creaturæ in primo die dicens, Fiat cælum & ter-
ra: & tuum verbum opus perfectum. ‡ Et erat 39

tunc

tunc ſpiritus, & tenebræ circunferebantur, & ſi-
lentium, ſonus vocis hominis nondum erat abs
te. ‡ Tunc dixiſti de theſauris tuis proferri lumẽ 40
luminoſum, quo appareret opus tuum. ‡ Et die 41
ſecundo creaſti ſpiritum firmamẽti, & imperaſti
ei vt diuideret & diuiſionem faceret inter aquas,
vt pars quædã ſurſum recederet, pars verò deor-
ſum maneret. ‡ Et tertia die imperaſti aquis cõ- 42
gregari in ſeptima parte terræ: ſex verò partes ſic-
caſti & conſeruaſti, vt ex his ſint coram te mini-
ſtrantia ſeminata à Deo, & culta. ‡ Verbum 43
enim tuum proceſsit, & opus ſtatim fiebat.
‡ Proceſsit enim ſubitò fructus multitudinis 44
immenſus, & concupiſcentiæ guſtus multifor-
mes, & flores colore immutabili, & odores odora
menti inueſtigabilis. & die tertia hęc facta ſunt.
‡ Quarta autem die imperaſti fieri ſolis ſplendo- 45
rem, lunæ lumen, ſtellarũ diſpoſitionẽ. ‡ Et im- 46
peraſti eis, vt deſeruirent futuro plaſmato ho-
mini. ‡ Quinto autem die dixiſti ſeptimæ parti, 47
vbi erat aqua congregata, vt procrearet animalia, & volatilia, & piſces: & ita fiebat. ‡ Aqua 48
muta, & ſine anima quæ Dei nutu iubebantur,
animalia faciebat, vt ex hoc mirabilia tua natio-
nes enarrent. ‡ Et tunc conſeruaſti duas animas: 49
nomen vni vocaſti Henoch, & nomen ſecundæ
vocaſti Leuiathan, ‡ & ſeparaſti ea ab alterutro. 50
Non enim poterat ſeptima pars, vbi erat aqua
congregata, capere ea. ‡ Et dediſti Henoch v- 51
nam partem, quæ ſiccata eſt tertio die, vt habi-
tet in ea vbi ſunt montes mille. ‡ Leuiathan au- 52
tem dediſti ſeptimam partẽ humidam, & ſeruaſti
eam, vt fiat in deuorationem quibus vis, & quã-
do vis. ‡ Sexto autem die imperaſti terræ, vt crea- 53
ret coram te iumenta, & beſtias, & reptilia: ‡ & 54
ſuper his Adam, quem conſtituiſti ducem ſuper
omnibus factis quæ feciſti, & ex eo educimur
nos omnes, quemque elegiſti populũ. ‡ Hęc au- 55
tem omnia dixi corã te Domine, quia propter nos
creaſti ſeculũ. ‡ Reſiduas autem gẽtes ab Adam 56
natas dixiſti eas nil eſſe, & quoniam ſaliuæ aſsi-
milatæ ſunt, & quaſi ſtillicidium de vaſe ſimila-
ſti abundantiam eorũ. ‡ Et nunc Domine, ecce, 57
iſtæ gentes, quæ in nihilum deputatæ ſunt; cœ-
perunt dominari noſtri, & deuorare: ‡ nos autẽ 58
populus tuus quem vocaſti primogenitum vni-
genitum æmulatorem tuum, traditi ſumus in
manibus eorum: ‡ & ſi propter nos creatum 59
eſt ſeculum, quare non hæreditatem poſsidemus
cum ſeculo? Vſquequo hæc.

CAP. VII.

ET factum eſt, cùm finiſſem loqui verba hæc, 1
miſſus eſt ad me angelus qui miſſus fuerat ad A
me primis noctibus, ‡ & dixit ad me, Surge Eſ- 2
dra, & audi ſermones quos veni loqui ad te. ‡ Et 3
dixi, Loquere Deus meus. Et dixit ad me, Mare
poſitum eſt in ſpatioſo loco, vt eſſet altum &
immenſum: ‡ erit autem ei introitus in anguſto 4
loco poſitus, vt eſſet ſimilis fluminibus. ‡ Quis 5
enim volens voluerit ingredi mare, & videre eũ,
vel dominari eius: ſi non tranſierit anguſtum, in
latitudinẽ quomodò venire poterit? ‡ Itẽ aliud, 6
Ciuitas eſt ædificata, & poſita in loco campeſtri:
eſt autem plena omnium bonorum. ‡ introitus 7
eius anguſtus & in præcipiti poſitus, vt eſſet à
dexteris quidẽ ignis, à ſiniſtris aqua alta: ‡ ſemita 8
autem eſt vna ſola inter eos poſita, hoc eſt, inter
ignem & aquam, vt non capiat ſemita, niſi ſo-
lummodò veſtigium hominis. ‡ Si autẽ dabitur 9
ciuitas homini in hęreditatem, ſi nunquam an-
tepoſitum periculum pertranſierit, quomodò
accipiet hæreditatẽ ſuam? ‡ Et dixi, Sic Domine. 10
Et dixit ad me, Sic eſt & Iſrael pars. ‡ Propter 11
eos enim feci ſeculum: & quando tranſgreſſus
eſt Adã cõſtitutiones meas, iudicatum eſt quod
factum eſt. ‡ Et facti ſunt introitus huius ſeculi 12
anguſti, & dolentes, & laborioſi: pauci autem &
mali, & periculorũ pleni, & labore magnopere
fulti. ‡ nã maioris ſeculi introitus ſpatioſi & ſe- 13
curi, & faciẽtes immortalitatis fructũ. ‡ Si ergo 14
ingredientes non fuerunt ingreſſi qui viuunt,
anguſta & vana hæc: non poterunt recipere quę
ſunt repoſita. ‡ Nunc ergo quare tu conturba- 15
ris, cùm ſis corruptibilis? & quid mouẽris tu, cũ
ſis mortalis: ‡ Et quare non accepiſti in corde 16
tuo quod eſt futurum, ſed quod in præſenti?
‡ Reſpõdi & dixi, Dominator Domine, ecce diſ- 17
poſuiſti lege tua, quoniã iuſti hæreditabunt hæc,
impij autẽ peribunt. ‡ Iuſti autem ferent angu- 18
ſta, ſperantes ſpatioſa: qui enim impiè geſſerunt,
& anguſta paſsi ſunt, & ſpatioſa non videbunt.
‡ Et dixit ad me, Nõ eſt iudex ſuper Deum, neq; 19
B intelligens ſuper Altiſsimum. ‡ Pereunt enim
multi præſentes, quia negligitur quæ antepoſita 20
eſt Dei lex. ‡ Mandans enim mandauit Deus ve- 21
nientibus, quãdo venerunt, quid facientes viue-
rent, & quid obſeruãtes nõ punirentur. ‡ Hi au- 22
tẽ nõ ſunt perſuaſi, & contradixerunt ei, & cõſti-
tuerunt ſibi cogitamẽ vanitatis, ‡ & propoſue- 23
runt ſibi circunuentiones delictorũ, & ſuperdi-
xerunt Altiſsimo nõ eſſe, & vias eius nõ cogno-
uerunt, ‡ & legem eius ſpreuerũt, & ſponſiones 24
eius abnegauerũt, & in legitimis eius fidem non
habuerũt, & opera eius nõ perfecerunt. ‡ propter 25
hoc Eſdra vacua vacuis, & plena plenis. ‡ Ecce 26
tempus veniet, & erit quando venient ſigna quæ
prædixi tibi, & apparebit ſponſa, & appareſcens
oſtendetur quæ nunc ſubducitur terra: ‡ & om- 27
nis qui liberatus eſt de prædictis malis, ipſe vide-
bit mirabilia mea. ‡ Reuelabitur enim filius 28
meus IESVS cum his qui cum eo ſunt, & iu-
cundabuntur qui relicti ſunt in annis quadrin-

gentis. * Et erit post annos hos, & morietur fi- 29
lius meus CHRISTVS, & omnes qui spiramen-
tũ habent homines: * & cõuertetur seculum in 30
antiquũ silentium diebus septẽ, sicut in prio-
ribus iudiciis, ita vt nemo derelinquatur. * Et erit 31
post dies septem, & excitabitur quod nondum
vigilat seculum, & morietur corruptũ; * & terra 32
reddet quæ in ea dormiunt & puluis qui in eo
silentio habitant, & promptuaria reddent quæ
eis commendatæ sunt animæ. * Et reuelabitur 33
Altissimus super sedem iudicij, & pertranſibunt
miseriæ, & longanimitas congregabitur. * Iu- 34
dicium autem solum remanebit, veritas stabit &
fides conualescet, * & opus subsequetur, & 35
merces ostenderetur, & iustitiæ vigilabunt, & in-
iustitiæ nõ dominabuntur. * Et dixi, Primus A- 36
Gen.18. brahã propter Sodomitas orauit, & Moyses pro C
c.25. Exo.32. patribus qui in deserto peccauerunt, * & qui 37
c.11. 2.Re.24 c.17. post eum pro Israel in diebus Achaz, & Samue-
2.Par.6. c.14. lis: * & Dauid pro confractione, & Salomon pro 38
3.Re.8. d.22 & 28.d.25. eis qui venerunt in sanctificationem, * & Elias 39
4.Re.19. c.15. pro his qui pluuiam acceperunt, & pro mortuo
vt viueret, * & Ezechias pro populo in diebus 40
Sennacherib, & multi pro multis. * Si ergo mo- 41
do quando corruptibile increuit, & iniustitia
multiplicata est, & orauerunt iusti pro impiis:
quare & nunc sic non erit? * Et respondit ad me, 42
& dixit, Præsens seculum non est finis, gloria in
eo frequens manet: propter hoc orauerunt pro
inualidis. * Dies enim iudicij erit finis temporis 43
huius, & initium temporis futuræ immortalita-
tis, in quo transiuit corruptela: * soluta est in- 44
temperantia, abscissa est incredulitas: creuit au-
tẽ iustitia, orta est veritas. * tunc enim nemo po- 45
terit saluare eum qui periit, neq; demergere qui
vicit. Et respondi, * & dixi, Hic est sermo meus 46
primus & nouissimus, quoniam melius erat non
dare terrã Adam, vel cùm iam dedisset, coërcere
eum vt non peccaret. * Quid enim prodest ho- 47
minibus in præsenti viuere in tristitia, & mor-
Rom.5. a.2. tuos sperare punitionem? * O tu quid fecisti 48
Adam? Si enim tu peccasti, non est factus solius
tuus casus, sed & noster qui ex te aduenimus.
* Quid enim prodest nobis si promissum est no- 49
bis immortale tempus: nos autẽ mortalia opera
egimus? * Et quoniã prædicta est nobis perennis 50
spes: nos verò pessimi vani facti sumus. * Et quo- 51
niam reposita sunt nobis habitacula sanitatis &
securitatis: nos verò malè cõuersati sumus. * Et 52
quoniam reposita est gloria Altissimi protegere
eos qui tardè conuersati sunt: nos autẽ pessimis
viis ambulauimus. * Et quoniã ostẽdetur paradi 53
sus, cuius fructus incorruptus perseuerat, in quo
est securitas & medela: * nos verò non ingredie- 54
mur. in ingratis enim locis cõuersati sumus. * Et 55
quoniam super stellas fulgebunt facies eorũ qui D

abstinentiam habuerunt: nostræ autem facies
56 super tenebras nigræ. * non enim cogitauimus
viuentes quando iniquitatem faciebamus, quòd
57 incipiemus post mortem pati. * Et respondit,
& dixit, Hoc est cogitamẽtum certaminis quod
58 certabit qui super terram natus est homo, * vt
si victus fuerit, patiatur quod dixisti: si autem
59 vicerit, recipiet quod dico: * quoniam hæc
est vita quam Moyses dixit, cùm viueret, ad po-
60 pulum, dicens, Elige tibi vitam, vt viuas. * Non Deu.
crediderunt autẽ ei, sed nec post eum prophetis: 49
61 sed nec mihi qui locutus sum ad eos. * quoniã
non esset tristitia in perditionem eorum, sicut fu
turum est gaudiũ super eos, quibus persuasa est
62 salus. * Et respondi, & dixi, Scio Domine, quo-
niã vocatus est Altissimus misericors in eo quòd
misereatur his qui nondũ in seculo aduenerunt,
63 * & quòd misereatur illis qui cõuersionem faciunt
64 in lege eius: * & longanimis est quoniã longa-
nimitatẽ præstat his qui peccauerunt quasi suis
65 operibus: * & munificus est, quoniã quidem dõ-
66 nare vult pro exigentiis: * & multę misericordię;
quoniã multiplicat magis misericordias his qui
præsentes sunt, & qui præterierunt, & qui futuri
67 sunt. * Si enim non multiplicauerit misericor-
dias suas, non viuificabitur seculum cum his qui
68 inhæreditabãt in eo. * Et dõnat: quoniam si nõ
donauerit de bonitate sua, vt alleuentur hi qui
iniquitatem fecerunt, de suis iniquitatibus non
poterit decies millesima pars viuificari hominũ.
69 * & iudex si non ignouerit his qui curati sunt
verbo eius, & deleuerit multitudinẽ contentio-
70 num: * non fortasis derelinquerentur in innu-
merabili multitudine, nisi pauci valde.

CAP. VIII.

1 ET respondit ad me, & dixit, Hoc seculum fe-
A cit Altissimus propter multos, futurum au-
2 tem propter paucos. * Dicam autem coram te
similitudinem Esdra. Quomodò autẽ interro-
gabis terrã, & dicet tibi, quoniã dabit terrã mul-
tam magis vnde fiat fictile, paruum autẽ puluerẽ
vnde aurum fit: sic & actus præsentis seculi.
3 * Multi quidem creati sunt, pauci autẽ saluabun-
4 tur. * Et respondi, & dixi, Absorbe ergo anima
5 sensum, & deuora quod sapit. * conuenisti enim
obaudire, & prophetare* volens'. Nec enim tibi
datum est spatium, nisi solummodò viuere.
6 * O Domine, si non permittes seruo tuo, vt ore-
mus coram te, & des nobis semen cordi, & sen-
sui culturam, vnde fructus fiat, vnde viuere
possit omnis corruptus, qui portabit locum ho-
7 minis? * Solus enim es, & vna plasmatio nos
8 sumus manuum tuarum, sicut locutus es: * &
quomodò nunc in matrice plasmatũ est corpus,
& præstas membra: conseruatur in igne & aqua
tua creatio: & nouem mensibus patitur tua
plasmatio

plasmatio tuam creaturam quæ in ea creata est:
9 * ipsum autem quod seruat, & quod seruatur, v-
traque seruabuntur: seruataq; quandoque iterum
10 reddit mattrix, quæ in ea creuerunt. * Impera-
sti enim ex ipsis membris, hoc est mamillis præ-
bere lac fructui mamillarum, * vt nutriatur id 11
quod plasmatum est vsque in tẽpus aliquod, &
12 postea disponas eum tuæ misericordiæ. * Enutri-
sti eum tua iustitia, & erudisti eum in lege tua, &
13 corripuisti eum tuo intellectu: * & mortificabis
eum, vt tuam creaturam: & viuificabis eum, vt
14 opus tuum. * Si ergo perdideris eum qui tantis
laboribus plasmatus est: tuo iussu facile est ordi-
15 nari, vt & id quod fiebat seruaretur. * Et nunc
Domine dicã, de omni homine tu magis scis: de
populo autem tuo, ob quẽ doleo: * & de hæredi- 16
tate tua, propter quam lugeo: & propter Israel,
propter quẽ tristis sum: & de Iacob, propter quẽ
doleo: * ideo incipiam orare corã te pro me, & 17
pro eis: quoniam video lapsus nostros qui in ha-
bitamus terram. * Sed audiui celeritatem iudicis 18
qui futurus est. * Ideò audi vocem meam, & in- 19
tellige sermonem meum, & loquar coram te Initiũ verborũ Esdræ priusquàm assumeretur: * & 20
dixi, Domine, qui inhabitas seculum, cuius oculi
eleuati in superna & aëre: * & cuius thronus 21
inestimabilis, & gloria incõprehensibilis cui astat
exercitus angelorum cum tremore, * quorum 22
seruatio in vento & igni conuertitur: cuius ver-
bum verum, & dicta perseuerantia: * cuius ius- 23
sio fortis, & dispositio terribilis: cuius aspectus
arefacit abyssos, & indignatio tabescere facit mõ-
tes, & veritas testificatur: * exaudi orationem 24
serui tui, & auribus percipe precationẽ figmenti
tui. * Dum enim viuo, loquar: & dum sapio, re- 25
spondebo, * nec respicias populi tui delicta, sed 26
qui tibi in veritate seruiunt. * Nec intendas im- 27
pia gentiũ studia, sed qui tua testimonia cum do-
loribus custodierunt. * Nec cogites qui in con- 28
spectu tuo falsè conuersati sunt, sed memorare
qui ex voluntate tua timorem cognouerũt. * Ne- 29
que volueris perdere, qui pecudum mores ha-
buerunt: sed respicias eos qui legem tuam splen-
didè docuerunt. * Nec indigneris eis qui bestiis 30
peiores iudicati sunt: sed diligas eos qui semper C
in tua iustitia confidunt, & gloria. * Quoniam 31
nos & patres nostri talibus morbis languemus:
tu autem propter nos peccatores misericors vo-
caberis. * Si enim desyderaueris vt nostri mise- 32
rearis, tunc misericors vocaberis, nobis autem nõ
habentibus opera iustitiæ. * Iusti enim, quibus 33
sunt opera multa reposita, ex propriis operibus
recipient mercedem. * Quid est enim homo, vt 34
3.Re.8. c.46. 1.par.6. f.36. ei indigneris: aut genus corruptibile, vt ita amа-
rus sis de ipso? * In veritate enim nemo de geni- 35
tis est qui non impiè gessit, & de confitentibus
36 qui non deliquit. * In hoc enim annunciabitur
iustitia tua, & bonitas tua Domine, cùm miser-
tus fueris eis qui non habent substantiam bono-
37 rum operum. * Et respondit ad me, & dixit,
Rectè locutus es aliqua: & iuxta sermones tuos
38 sic & fiet. * quoniã non verè cogitabo super plas-
ma eorũ qui peccauerunt ante morte, ante iudi-
39 cium, ante perditionem: * sed iucundabor super
iustorũ figmentum, & memorabor peregrinatio- Gen.44.
4.
nis quoque, & saluationis & mercedis receptio-
40 nis. * Quo modo ergo locutus sum, sic & est.
41 * Sicut enim agricola serit super terram semina
multa, & pantationes multitudinis plantat, sed
non in tempore omnia quæ seminata sunt, saluã-
tur, sed nec omnia quæ plantata sunt radicabunt:
sic & qui in seculo seminati sunt, nõ omnes salua Mat.13.
a.4.& 20
b.16.
42 buntur. * Et respondi, & dixi, Si inueni gratiam,
43 loquar. * Quo modo semen agricolæ si non as-
cenderit aut non acceperit pluuiam tuam in tẽ-
pore, aut si corruptũ fuerit multitudine pluuiæ;
44 * sic perit: & similiter homo qui manibus tuis
plasmatus est, & tu ei imago nominatus: quoniã
similatus es ei, propter quem omnia plasmasti,
45 & similasti semini agricolæ. * Non irascaris su-
per nos, sed parce populo tuo, & miserere hære-
ditati tuæ. Tu autem creaturæ tuæ misereris.
46 * Et respondit ad me, & dixit, Quæ sunt præsen-
D tia præsentibus, & quæ futura futuris. * Multum
47 enim tibi restat, vt possis diligere meam crea-
turam super me: tibi autem frequenter & ipsi
48 proximaui, iniustis autẽ nũquam. * Sed & in hoc
49 mirabilis es corã Altissimo, * quoniam humi-
liasti te sicut decet te: & non iudicasti te, vt in-
50 ter iustos plurimum glorificeris. * Propter quod
miseriæ multæ, & miserabiles efficientur eis qui
habitant seculum in nouissimis: quia in multa
51 superbia ambulauerunt. * Tu autem pro te in-
tellige, & de similibus tuis inquire gloriam.
52 * Vobis enim apertus est paradisus, plantata est
arbor vitæ, præparatum est futurum tempus, præ-
parata est abundantia, ædificata est ciuitas, pro-
bata est requies, perfecta est bonitas & perfecta
53 sapientia. * Radix mali signata est à vobis: infir-
mitas, & tinea à vobis absconsa est: & in infer-
54 num fugit corruptio in obliuione. * Transie-
runt dolores, & ostensus est in fine thesaurus im-
55 mortalitatis. * Noli ergo adiicere inquirendo
56 de multitudine eorum qui pereunt. * Nam &
ipsi accipientes libertatem, spreuerunt Altissi-
mum, & legem eius contempserunt, & vias eius
57 dereliquerunt. * Adhuc autem iustos eius con- Psal.13.
a.1.& 52.a.1.
58 culcauerunt, * & dixerunt in corde suo non esse
Deum: & quidem scientes quoniam moriuntur.
59 * Sicut enim vos suscipient quæ prædicta sunt:
sic eos sitis & cruciatus, quæ præparata sunt. non
60 enim voluit hominem disperdi. * Sed & ipsi

qui creati ſunt, coinquinauerunt nomẽ eius qui
fecit eos: & ingrati fuerunt ei qui præparauit eis
vitam. [61] Quapropter iudicium meũ modò ap-
propinquat. [62] Quæ nó omnibus demonſtraui,
niſi tibi, & tibi ſimilibus paucis. Et reſpondi, &
dixi, [63] Ecce nunc Domine demonſtraſti mihi
multitudinem ſignorum, quæ incipies facere in
nouiſſimis: ſed non demonſtraſti mihi quo tem-
pore.

CAP. IX.

ET reſpondit ad me, & dixit, Metiens metire [1]
tempus in ſemetipſo: & erit cùm videris, A
quando tranſierit pars quædam ſignorum quæ
prædicta ſunt, [2] tunc intelliges quoniam ipſum
eſt tẽpus in quo incipiet Altiſſimus viſitare ſecu-
lum quod ab eo factum eſt. [3] Et quãdo videbitur
in ſeculo motio locorũ, & populorum turbatio,
[4] tunc intelliges quoniam de his erat Altiſſimus
locutus à diebus qui fuerunt ante te ab initio.
[5] Sicut enim omne quod factũ eſt in ſeculo ini-
tiũ habet, pariter & cõſummationem, & conſum-
matio eſt manifeſta: [6] ſic & Altiſſimi tẽpora ini-
tia habent manifeſta in prodigiis & virtutibus,
& cõſummationes in actu & in ſignis. [7] Et erit,
omnis qui ſaluus factus fuerit, & qui poterit ef-
fugere per opera ſua & per fidẽ, in qua credidi-
ſtis, [8] relinquetur de prædictis periculis, & vi-
debit ſalutare meum in terra mea, & in finibus
meis. quoniã ſanctificaui me à ſeculo. [9] Et tunc
miſerebuntur qui nunc abuſi ſunt vias meas: &
in tormentis commorabuntur hi qui eas proie-
cerunt in cõtemptu. [10] Qui enim non cognoue-
runt me, viuentes beneficia cõſecuti: [11] & qui fa-
ſtidierunt legẽ meã, cũ adhuc erant habẽtes liber
tatem, [12] & cùm adhuc eſſet eis apertus pœniten-
tiæ locus, non intellexerunt, ſed ſpreuerunt: hos
oportet poſt mortẽ in cruciamento cognoſcere.
[13] Tu ergo noli adhuc curioſus eſſe quomodò im-
pij cruciabuntur: ſed inquire quomodò iuſti ſal-
uabuntur, & quorum ſeculum, & propter quos B
ſeculum, & quando. [14] Et reſpondi, & dixi,
[15] Olim locutus ſum, & nunc dico, & poſtea dicã:
quoniã plures ſunt qui pereunt, quàm qui ſaluabũtur: [16] ſicut multiplicatur fluctus ſuper guttã.
Et reſpõdit ad me, & dixit: [17] Qualis ager, talia &
ſemina: & quales flores, tales & tincturæ: & qua-
lis operator, talis & creatio: & qualis agricola, ta-
lis cultura: quoniã tempus erat ſeculi. [18] Et nunc
cùm eſſem parans eis his qui nunc ſunt, antequã
fieret ſeculum, in quo habitarent: & nemo mihi
cõtradixit. [19] tunc enim quiſq;, & nunc creator
in mundo hoc parato, & meſſe indeficiẽti & lege
inueſtigabili corrupti ſunt mores eorũ. [20] Et con-
ſideraui ſeculũ, & ecce erat periculũ propter co-
gitationes quæ in eo aduenerunt. [21] Et vidi, & C
peperci ei valde: & ſeruaui mihi acinũ de botro,
& plantationem de tribu multa. [22] Pereat ergo
multitudo quæ ſine cauſa nata eſt, & ſeruetur
acinus meus, & plantatio mea: quia cum multo
labore perfeci. [23] Tu autem ſi adhuc intromit-
tas ſeptem dies alios, ſed non iciunabis in eis:
[24] ibis in campum florum, vbi domus non eſt ædificata: & manducabis ſolummodò de floribus
campi, & carnẽ non guſtabis, & vinũ non bibes,
[25] ſed ſolũmodò flores: [26] deprecare Altiſſimũ ſine
intermiſſione, & veniam, & loquar tecum. [27] Et
profectus ſum, ſicut dixit mihi, in campum, qui
vocatur Ardath, & ſedi ibi in floribus. Et de
herbis agri manducaui, & facta eſt eſca earũ mihi
in ſaturitatem. [28] Et factum eſt poſt dies ſeptem,
& ego diſcumbebã ſupra fœnũ, & cor meũ iterũ
turbabatur ſicut antè. [29] Et apertum eſt os meũ,
& inchoaui dicere coram Altiſſimo, & dixi, [30] O
Domine, te nobis oſtendens oſtenſus es patribus
noſtris in deſerto, quod non calcatur, & infru-
ctuoſo, quando erant exeuntes de Ægypto: & di-
cens dixiſti, [31] Tu Iſrael audi me, & ſemen Iacob
intẽde ſermonibus meis. [32] Ecce enim ego ſemi-
no in vobis legem meã, & faciet in vobis fructũ,
& glorificabimini in eo per ſeculũ. [33] Nã patres
noſtri accipientes legem, nõ ſeruauerunt, & legi-
tima mea nõ cuſtodierũt, & factus eſt fructus le-
gis non parens: nec enim poterat, quoniam tuus
erat. [34] Nam qui acceperunt perierunt, nõ cuſto-
dientes quod in eis ſeminatum fuerat. [35] Et ecce,
cõſuetudo eſt, vt cùm acceperit terra ſemen, vel
nauẽ mare, vel vas aliquod eſcam vel potũ: cùm
fuerit exterminatum id, in quo ſeminatum eſt,
vel in quod miſſum eſt: [36] ſimul id quod ſemina-
tum, vel miſſum eſt, vel quæ ſuſcepta ſunt, exter-D
minantur, & ſuſcepta iam non manent apud
nos: ſed nobis ſic non factũ eſt. [37] Nos quidẽ qui
legem accepimus peccãtes periuimus, & cor no-
ſtrum quod ſuſcepit eam: [38] nam lex non periit,
ſed permanſit in ſuo labore. [39] Et cùm loquerer
hæc in corde meo, reſpexi oculis meis, & vidi
mulierem in dextera parte. & ecce hæc lugebat,
& plorabat cum voce magna, & animo dolebat
valde, & veſtimẽta eius diſciſſa, & cinis ſuper ca-
put eius. [40] Et dimiſi cogitatus, in quibus eram
cogitans, & conuerſus ſum ad eam, & dixi ei,
[41] Vt quid fles? & quid doles animo? Et dixit ad
me, [42] Dimitte me Domine meus, vt defleã me,
& adiiciam dolorem: quoniam valde amaro ſum
animo, & humiliata ſum valde. [43] Et dixi ei,
Quid paſſa es? dic mihi. Et dixit ad me,
[44] Sterilis fui ego famula tua, & non peperi, ha-
bens maritum annis triginta. [45] Ego enim per
ſingulas horas, & per ſingulos dies, & annos hos
triginta deprecor Altiſſimum nocte ac die. [46] Et
factũ eſt, poſt triginta annos exaudiuit me Deus
ancillam tuam, & vidit humilitatem meam,
&

& attendit tribulationi meæ, & dedit mihi filiũ:
& iucundata ſum ſuper eum valde ego, & vir
meus, & omnes ciues mei, & honorificabamus
valde Fortem. [46] Et nutriui eum cum labore
multo. [47] Et factum eſt cùm creuiſſet, & veniſſet
accipere vxorem, feci diem epuli.

CAP. X.

ET factũ eſt, cũ introiſſet filius meus in thala- [1]
mo ſuo, cecidit, & mortuus eſt: [2] & euerti- A
mus omnes lumina, & ſurrexerunt omnes ciues
mei, ad conſolandum me, & quieui vſque in aliũ
diem vſque nocte. [3] Et factum eſt, cùm omnes
quieuiſſent vt me conſolarentur vt quieſcerem:
& ſurrexi nocte, & fugi: & veni ſicut vides in hoc
campo: [4] & cogito iam non reuerti in ciuitatẽ,
ſed hîc conſiſtere: & neq; manducare, neque bi-
bere, ſed ſine intermiſſione lugere, & iciunare vſ-
que dũ moriar. [5] Et dereliqui ſermones in qui-
bus erã, & reſpondi cũ iracundia ad eam, & dixi,
[6] Stulta ſuper omnes mulieres, nõ vides luctum
noſtrũ, & quæ nobis cõtingunt? [7] Quoniã Sion
mater noſtra omni triſtitia cõtriſtatur, & humi-
litate humiliata eſt, & luget validiſſimè. [8] Et nũc
quoniã omnes lugemus, & triſtes ſumus: quoniã
omnes cõtriſtati ſumus, tu autem contriſtaris in
vno filio? [9] Interroga enim terram, & dicet tibi:
quoniam hæc eſt, quæ debeat lugere caſum tan-
torum ſuper eam germinantium. [10] Et ex ipſa ab
initio omnes nati, & alij venient: & ecce, penè
omnes in perditionem ambulant, & exterminiũ
fit multitudo eorũ. [11] Et quis ergo debet lugere
magis, niſi hæc quę tam magnã multitudinẽ per-
didit, quàm tu, quæ pro vno doles? Si autẽ dicis
mihi, [12] Quoniam non eſt planctus meus ſimilis
terræ: quoniã fructũ ventris mei perdidi, quẽ cũ
mœroribus peperi, & cũ doloribus genui: [13] terra
autem ſecundùm viam terræ, abiitque in ea mul-
titudo præſens, quo modo euênit: & ego tibi di-
co, [14] ſicut tu cum labore peperiſti, ſic & terra dat
fructum ſuum homini ab initio ei qui fecit eam.
[15] Nunc ergo retine apud temetipſam dolorem
tuum, & fortiter fer qui tibi contigerunt caſus.
[16] Si enim iuſtificaueris terminũ Dei, & conſiliũ
ſuũ recipies in tẽpore, & in talibus collaudaberis. B
[17] Ingredere ergo in ciuitatem ad virũ tuum. Et
dixit ad me, [18] Non faciã, neq; ingrediar ciuitatẽ,
ſed hîc moriar. [19] Et appoſui adhuc loqui ad eã,
& dixi, [20] Noli facere hunc ſermonem, ſed cõſen-
ti perſuadenti. Quot enim caſus Sion? Conſolare
propter dolorem Ieruſalem. [21] Vides enim quo-
niam ſanctificatio noſtra deſerta effecta eſt, & al-
tare noſtrum demolitũ eſt, & templum noſtrum
deſtructum eſt, [22] & pſalterium noſtrum humi-
liatum eſt, & hymnus conticuit, & exultatio no-
ſtra diſſoluta eſt, & lumen candelabri noſtri ex-
tinctum eſt, & arca teſtamenti noſtri direpta eſt,
& ſancta noſtra cõtaminata ſunt, & nomen quod
inuocatum eſt ſuper nos, penè prophanatum eſt:
& liberi noſtri contumeliam paſſi ſunt, & ſacer-
dotes noſtri ſuccenſi ſunt, & Leuitę noſtri in cap-
tiuitatem abierunt, & virgines noſtræ coinquina-
tæ ſunt, & mulieres noſtræ vim paſſæ ſunt, & iu-
ſti noſtri rapti ſunt, & paruuli noſtri perditi ſunt,
& iuuenes noſtri ſeruierunt, & fortes noſtri inua-
lidi facti ſunt: [23] & quod omnũ maius, ſignacu-
lum Sion, quoniam reſignata eſt de gloria ſua.
nam & tradita eſt in manibus eorum qui nos o-
derunt. [24] Tu ergo excute tuam triſtitiam mul-
tam, & depone abs te multitudinem dolorum,
vt tibi repropitietur Fortis, & requiem faciet tibi
[25] Altiſſimus requietionem laborum. [26] Et factum
eſt, cùm loquebar ad eam, facies eius fulgebat
ſubitò & ſpecies, coruſcus fiebat viſus eius, vt eſ-
ſem pauens valde ad eam, & cogitarẽ quid eſſet
hoc. [27] Et ecce, ſubirò emiſit ſonitũ vocis magnũ
timore plenum, vt commoueretur terra à mulie-
ris ſono. & vidi: [28] & ecce, amplius mulier non C
cõparebat mihi, ſed ciuitas ædificabatur, & locus
demonſtrabatur de fundamentis magnis: & ti-
mui, & clamaui voce magna, & dixi, [29] Vbi eſt
Vriel angelus, qui à principio venit ad me? quo-
niam ipſe me fecit venire in multitudine in ex-
ceſſu mentis huius, & factus eſt finis meus in cor-
ruptionẽ, & oratio mea in improperiũ. [30] Et cùm
eſſem loquens ego hæc, ecce venit ad me, & vidit
me. [31] & ecce erã poſitus vt mortuus, & intelle-
ctus meus alienatus erat, & tenuit dexteram meã,
& cõfortauit me, & ſtatuit me ſuper pedes meos,
[32] & dixit mihi, Quid tibi eſt? & quãre conturba-
tus eſt intellectus tuus, & ſenſus cordis tui? &
quare conturbaris? Et dixi, [33] Quoniã dereliqui-
ſti me, & ego quidẽ feci ſecũdùm ſermones tuos,
& exiui in cãpum: & ecce vidi, & video quod nõ
poſſum enarrare. Et dixit ad me, [34] Sta vt vir, & commo-
*commouebo te. Et dixi, [35] Loquere Domine nebo 2.
meus tu in me, noli me derelinquere, vt nõ fru-
ſtra moriar: [36] quoniã vidi quæ nõ ſciebã, & au-
dio quæ nõ ſcio. [37] Aut nunquid ſenſus meus fal-
litur, & anima mea ſomniat? [38] Nunc ergo depre-
cor te, vt demonſtres ſeruo tuo de exceſſu hoc. Et
reſpõdit ad me, & dixit, [39] Audi me & doceam te,
& dicam tibi de quibus times: quoniã Altiſſimus
reuelauit tibi myſteria multa. [40] Vidit rectam
viam tuam, quoniam ſine intermiſſione contri-
ſtabaris pro populo tuo, & valde lugebas propter
Sion. [41] Hic ergo intellectus viſionis quæ tibi ap-
paruit ante paululum. [42] Quam vidiſti lugentẽ,
inchoaſti conſolari eam. [43] Nunc autem iam ſpe-
ciem mulieris non vides, ſed apparuit tibi ciuitas
ædificari. [44] & quoniã enarrabat tibi de caſu filij
ſui, hæc abſolutio eſt. [45] Hæc mulier quam vidi- D
ſti, hæc eſt Sion, & quoniam dixit tibi quam &

nunc conſpicies, vt ciuitatẽ ædificatã. * Et quo- 45
niam dixit tib, quia ſterilis fuit triginta annis:
propter quod erant anni ſcilicet triginta, quando
non erat in ea adhuc oblatio oblata. * Et factũ 46
eſt poſt annos triginta, ædificauit Salomõ ciuita-
tẽ, & obtulit oblationes: tunc fuit quãdo peperit
ſterilis filiũ. * Et quod tibi dixit, quoniam nu- 47
triuit eũ cum labore, hoc erat, habitatio in Ieru-
ſalẽ. * Et quoniã dixit tibi, quòd filius meus ve- 48
niẽs in ſuo thalamo mortuus eſſet, & cõtigiſſet ei
caſus, hoc erat, quæ facta eſt ruina Ieruſalẽ. * Et 49
ecce vidiſti ſimilitudinẽ eius: & quoniã filiũ lu-
geret, inchoaſti cõſolari eã: & de his quæ cõtige-
runt, hęc erãt tibi aperienda. * Et nunc videt Al- 50
tiſſimus, quoniã ex animo cõtriſtatus es, & quo-
niã ex toto corde pateris pro ea, oſtẽdit tibi clari
tatẽ gloriæ eius, & pulchritudinem decõris eius.
* Propterea enim dixit tibi vt maneres in campo 51
vbi domus nõ eſt ædificata. * Sciebã enim ego, 52
quoniã Altiſſimus incipiebat tibi oſtendere hæc:
* propterea dixi tibi vt venires in agrum vbi nõ 53
eſt fundamentũ ædificij. * Nec enim poterat o- 54
pus ędificij hominis ſuſtineri in loco, vbi incipie-
batur Altiſſimi ciuitas oſtendi. * Tu ergo noli 55
timere, neque expaueſcat cor tuum: ſed ingredere,
& vide ſplendorem & magnitudinem ædifici-
j, quantum capax eſt tibi viſus oculorum vi-
dere: * & poſt hæc audies quantum capit audi- 56
tus aurium tuarum audire. * Tu enim beatus es 57
præ multis, & vocatus es apud Altiſſimum ſicut
& pauci. * Nocte autem quæ in craſtinum fu- 58
tura eſt, manebis hîc: * & oſtendet tibi Altiſsi- 59
mus eas viſiones ſupremorum, quæ faciet Altiſ-
ſimus his qui habitant ſuper terram à nouiſsimis
diebus. * Et dormiui illam noctem & aliam, 60
ſicut dixerat mihi.

CAP. XI.

ET vidi ſomnium, & ecce aſcendebat de mari 1
aquila, cui erant duodecim alæ pennarum, & A
capita tria. * Et vidi, & ecce expandebat alas ſuas 2
in omnem terram, & omnes venti cæli inſufflа-
bant in eam, & colligebantur. * Et vidi, & de 3
pennis eius naſcebantur contrariæ pennę, & ipſę
fiebant in pennaculis minutis & modicis. * Nã 4
capita eius erant quieſcentia, & dimidium caput
erat maius aliorum capitum, ſed ipſa quieſcebat
cum eis. * Et vidi, & ecce aquila volauit in pen- 5
nis ſuis, & regnauit ſuper terram, & ſuper eos qui
habitant in ea. * Et vidi, quoniam ſubiecta erant 6
ei omnia ſub cælo, & nemo illi contradicebat, ne-
que vnus de creatura quæ eſt ſuper terram. * Et 7
vidi, & ecce ſurrexit aquila ſuper vngues ſuos, &
miſit vocem pennis ſuis, dicens, * Nolite om- 8
nes ſimul vigilare, dormite vnuſquiſque in loco
ſuo, & per tempus vigilate. * Capita autem in 9
nouiſsimo ſeruentur. * Et vidi, & ecce vox 10
non exibat de capitibus eius, ſed de medietate
corporis eius. * Et numeraui contrarias pennas 11
eius, & ecce ipſæ erant octo. * Et vidi, & ecce à
dextera parte ſurrexit vna penna, & regnauit
ſuper omnem terram. * Et factum eſt cùm regna- 13
ret, venit ei finis, & non apparuit locus eius: &
ſequens exurrexit, & regnabat. Ipſa multũ tenuit
tempus. * Et factum eſt cùm regnaret, & venie- 14
B bat finis eius, vt non appareret, ſicut prior.
* Et ecce, vox emiſſa eſt illi, dicens, * Audi 15
tu quæ tanto tempore tenuiſti terram. hæc an- 16
nuntio tibi antequam incipias non apparere.
* Nemo poſt te tenebit tempus tuum, ſed nec 17
dimidium eius. * Et leuauit-ſe' tertia, & tenuit 18
principatum ſicut & priores: & non apparuit &
ipſa. * Et ſic contingebat omnibus aliis ſin- 19
gulatim principatum gerere, & iterum nuſquam
comparere. * Et vidi, & ecce in tẽpore ſequentes 20
pennæ erigebantur à dextera parte, vt tenerent
& ipſæ principatũ: & ex his erãt quę tenebãt, ſed
tamen ſtatim nõ cõparebant. * Nã & aliquæ ex 21
eis erigebantur ſed nõ tenebant principatũ. * Et 22
vidi poſt hęc, & ecce non cõparuerunt duodecim
pennæ, & duo pennacula: * & nihil ſupererat in 23
corpore aquilæ, niſi duo capita quieſcẽtia & ſex
pennacula. * Et vidi, & ecce ſex pẽnaculis diuiſę 24
C ſunt duæ, & mãſerunt ſub capite quod eſt ad de-
xteram partem. Nam quatuor manſerunt in loco
ſuo. * Et vidi, & ecce ſubalares cogitabant ſe eri- 25
gere & tenere principatus. * Et vidi, & ecce vna 26
erecta eſt, ſed ſtatim nõ cõparuit. * Et ſecũdæ ve- 27
locius, quã priores nõ cõparuerunt. * Et vidi, & 28
ecce duæ quæ ſuperauerunt apud ſemetipſas co-
gitabãt & ipſæ regnare. * & in eo cùm cogitarẽt, 29
ecce vnum quieſcentiũ capitũ quod erat mediũ,
euigilabat. hoc enim erat duorum capitũ maius.
* Et vidi quoniam cõpleta ſunt duo capita ſecũ- 30
* & ecce conuerſum eſt caput cum his qui cum 31
eo erant, & comedit duas ſubalares quæ cogita-
bant regnare. * Hoc autem caput perconterruit 32
omnẽ terrã, & dominabatur in ea his qui habi-
tant terrã cum labore multo, & potentatũ tenuit
orbis terrarũ ſuper omnes alas quæ fuerũt. * Et 33
vidi poſt hæc, & ecce medium caput ſubitò non
cõparuit, & hoc ſicut alæ. * Superauerunt autẽ 34
duo capita, quę & ipſa ſimiliter regnauerũt ſuper
terrã, & ſuper eos qui habitãt in ea. * Et vidi, & 35
ecce deuorauit caput à dextera parte illud quod
à læua. * Et audiui vocẽ dicentẽ mihi, Conſpice 36
contra te, & conſydera quod vides. * Et vidi, & 37
D ecce ſicut leo concitatus de ſylua rugiens: & vidi
quoniã emittebat vocẽ hominis ad aquilã. Et di- 38
xit, dicens, * Audi tu, & loquar ad te, & dicet 39
Altiſsimus tibi, * Nónne tu es qui ſuperaſti de
quatuor animalibus, quæ feceram regnare in ſe-
culo meo, & vt per eos veniret finis temporũ eo-
rum?

rum? * Et quartus veniens deuicit omnia ani- 40
malia quæ trãſierunt, & potentatu tenuit ſeculũ
cum tremore multo, & omnem orbẽ cum labore
peſſimo, & inhabitauit tot temporibus orbẽ ter-
rarum cũ dolo. * Et iudicaſti terrã nõ cum veri- 41
tate. * Tribulaſti enim mãſuetos, & læſiſti quie- 42
ſcentes, & dilexiſti mẽdaces, & deſtruxiſti habita-
tiones eorũ qui fructificabant, & humiliaſti mu-
ros eorũ qui te nõ nocuerũt. * Et aſcẽdit contu- 43
melia tua vſque' ad Altiſsimũ, & ſuperbia tua ad
Fortẽ. * Et reſpexit Altiſsimus ſuperba tempora, 44
& ecce finita ſunt, & ſcelera eius completa ſunt.
* Propterea nõ appareas tu aquila, & alę tuę hor- 45
ribiles, & pẽnacula tua peſsima, & capita tua ma-
ligna, & vngues tui peſsimi, & omne corpus tuũ
vanũ, * vti refrigeretur omnis terra, & reuertatur 46
liberata de tua vi, & ſperet iudicium & miſeri-
cordiam eius qui fecit eam.

CAP. XII.

ET factum eſt, dũ loqueretur leo verba hæc ad 1
aquilã: & vidi, * & ecce quod ſuperauerat ca- 2
put, & non comparuerunt quatuor alæ, illæ quæ A
ad eũ tranſierunt, & erectæ ſunt vt regnarent: &
erat regnum eorũ exile, & tumultu plenũ. * Et 3
vidi, & ecce ipſa non apparebãt, & omne corpus
aquilæ incẽdebatur, & expaueſcebat terra valde,
& ego à tumultu & exceſſu mẽtis, & à magno ti-
more vigilaui, & dixi ſpiritui meo, * Ecce tu præ- 4
ſtitiſti mihi hoc in eo, quòd ſcrutaris vias Altiſsi-
mi. * Ecce adhuc fatigatus ſum animo, & ſpiritu 5
meo inualidus ſum valde, & nec modica eſt in me
virtus à multo timore, quam expaui nocte hac.
* Nunc ergo orabo Altiſsimum, vt me confortet 6
vſq; in finem. * Et dixi, Dominator Domine, ſi 7
inueni gratiam ante oculos tuos, & ſi iuſtificatus
ſum apud te præ multis, & ſi certè aſcẽdit depre-
catio mea ante faciẽ tuã, * cõforta me, & oſtende 8
ſeruo tuo mihi interpretationẽ & diſtinctionem
viſus horribilis huius, vt pleniſsimè conſoleris
animã meã. * Dignũ enim me habuiſti oſtẽdere 9
mihi tẽpora nouiſsima. Et dixit ad me, * Hæc eſt 10
interpretatio viſionis huius. * Aquilã quã vidi- 11
ſti aſcendentẽ de mari, hoc eſt regnũ quod viſum
eſt in viſione Danieli fratri tuo. * Sed non eſt illi 12
interpretatũ, quoniã ego nunc tibi interpretor.
* Ecce dies veniunt, & exurget regnũ ſuper terrã, 13
& erit timor acrior omniũ regnorũ quæ fuerunt
ante eũ. * Regnabũt autẽ in ea reges duodecim, 14
vnus poſt vnũ. * Nã ſecundus incipiet regnare, B
& ipſe tenebit amplius tempus præ duodecim. 15
* Hæc eſt interpretatio duodecim alarũ quas vi- 16
diſti. * Et quam audiſti vocẽ quæ locuta eſt, non 17
de capitibus eius exeuntẽ, ſed de medio corporis
eius, * hæc eſt interpretatio, quoniã poſt tempus 18
regni illius naſcentur cõtentiones nõ modicæ, &
periclitabitur vt cadat: & nõ cadet tũc, ſed iterũ
conſtituetur in ſuũ initium. * Et quoniã vidiſti 19
ſubalares octo cohærentes alis eius, * hæc eſt in- 20
terpretatio, exurgent in ipſo octo reges, quorum
erũt tẽpora leuia, & anni citati, & duo quidem ex
ipſis perient. * Appropinquãte autẽ tẽpore me- 21
dio, quatuor ſeruabuntur in tẽpore, cùm incipiet
appropinquare tẽpus eius vt finiatur: duę verò in
finẽ ſeruabuntur. * Et quoniam vidiſti tria capi- 22
ta quieſcentia, * hæc eſt interpretatio, in nouiſsi- 23
mis eius ſuſcitabit Altiſsimus tria regna, & reuo-
cabit in ea multa: & dominabũtur terrã, * & qui 24
habitant in ea, cũ labore multo ſuper omnes qui
fuerunt ante hos. propter hoc ipſi vocati ſunt ca-
pita aquilæ. * Iſti enim erunt qui recapitulabũt 25
impietates eius, & qui perficient nouiſsima eius.
* Et quoniã vidiſti caput maius nõ apparens, hæc 26
eſt interpretatio eius. quoniam vnus ex eis ſuper
C lectum ſuum morietur, & tamen cum tormentis.
* Nam duo qui perſeuerauerint, gladius eos 27
comedet. * Vnius enim gladius comedet qui cũ 28
eo: ſed tamen hic gladio in nouiſsimis cadet. * Et 29
quoniam vidiſti duas ſubalares traiicientes ſuper
caput quod eſt in dextera parte, * hæc eſt inter- 30
pretatio. hi ſunt quos cõſeruauit Altiſsimus in fi-
nem ſuum, hoc eſt regnum exile, & turbationis
plenum. * Sicut vidiſti & leonem, quẽ vidiſti de 31
ſylua euigilantem & rugientem, & loquentem ad
aquilã, & arguentem eam, & iniuſtitias ipſius per
omnes ſermones eius ſicut audiſti: * hic eſt vẽtus 32
quem ſeruauit Altiſsimus in finem ad eos, & im-
pietates ipſorum: & arguet illos, & incutiet corã
ipſis diſcerptiones eorum. * Statuet enim eos in 33
iudicio viuos: & erit, cùm arguerit eos, tunc cor-
ripiet eos. * nam reſiduum populum meũ libera- 34
bit cũ miſeria, qui ſaluati ſunt ſuper fines meos,
& iucundabit eos quoaduſq; veniet finis dies iu-
dicij, de quo locutus ſum tibi ab initio. * Hoc 35
ſomnium quod vidiſti, & hæ interpretationes.
* Tu ergo ſolus dignus fuiſti ſcire Altiſſimi ſecre- 36
tũ hoc. * Scribe ergo omnia iſta in libro quæ vi- 37
diſti, & pone ea in loco abſcondito: * & docebis 38
ea ſapiẽtes de populo tuo, quorum corda ſcis poſ
ſe capere, & ſeruare ſecreta hæc. * Tu autẽ adhuc 39
ſuſtine hîc alios dies ſeptem, vt tibi oſtendatur
quicquid viſum fuerit Altiſsimo oſtendere tibi.
* Et profectus eſt à me. Et factum eſt, cùm audiſ- 40
ſet omnis populus quoniam pertranſierunt ſep-
tem dies, & ego non fuiſſem reuerſus in ciuitatẽ,
& congregauit ſe omnis à minimo vſque ad ma-
ximum: & venit ad me, & dixerunt mihi dicen- 41
tes, * Quid peccauimus tibi, & quid iniuſtè
D egimus in te, quoniam derelinquens nos ſediſti 42
in loco hoc? * Tu enim nobis ſuperes ſolus ex
omnibus populis, ſicut botrus de vinea, & ſicut
lucerna in loco obſcuro, & ſicut portus & nauis 43
ſaluata à tẽpeſtate. * Aut nõ ſufficiunt nobis ma-

la quæ contingunt? ‡Si ergo tu nos dereliqueris, 44
quanto nobis erat melius si essemus succensi &
nos cum incendio Sion? ‡ Nec enim nos sumus 45
meliores eorũ qui ibi mortui sunt. Et plorauerũt
voce magna. Et respõdi ad eos, & dixi, ‡ Cõfide 46
Israel, & noli tristari tu domus Iacob. ‡Est enim 47
memoria vestri coram Altissimo, & Fortis nõ est
oblitus vestri in tentatione. ‡ Ego enim non de- 48
reliqui vos, neq; excessi à vobis: sed veni in hunc
locum, vt deprecarer pro desolatione Sion, vt
quærerem misericordiam pro humilitate sanctifi-
cationis vestræ. ‡ Et nunc ite vnusquisque ve- 49
strũ in domũ suam, & ego veniã ad vos post dies
istos. ‡ Et profectus est populus sicut dixi ei in 50
ciuitatem: ‡ ego autem sedi in campo septem 51
diebus, sicut mihi mandauit: & manducabam de
floribus solummodò agri, de herbis facta est esca
mihi in diebus illis.

CAP. XIII.

ET factum est post dies septem, & somniaui 1
somniũ nocte. ‡ Et ecce de mari ventus exur- 2
gebat, vt cõturbaret omnes fluctus eus. ‡ Et vi- A
di, & ecce cõualescebat ille homo cum millibus 3
cæli: & vbi vultũ suũ vertebat vt cõsideraret, tre-
mebant omnia quæ sub eo videbantur: ‡& vbi- 4
cunque exibat vox de ore eius, ardescebãt omnes
qui audiebãt voces eius sicut quiescit terra quã-
do senserit ignem. ‡ Et vidi post hæc, & ecce cõ- 5
gregabatur multitudo hominum, quorũ nõ erat
numerus de quatuor ventis cæli, vt debellarent
hominẽ qui ascẽderat de mari. ‡ Et vidi, & ecce 6
sibimetipsi sculpserat montem magnum, & vo-
lauit super eum. ‡ Ego autẽ quęsiui videre regio 7
nem, vel locum vnde sculptus esset mons, & non
potui. ‡ Et post hæc vidi, & ecce, omnes qui cõ- 8
gregati sunt ad eum, vt expugnarent eum, time-
bant valde, tamẽ audebant pugnare. ‡ Et ecce, 9
vt vidit impetũ multitudinis veniẽtis, nõ leuauit
manũ suã, neq; phramęam tenebat, neq; aliquod
vas bellicosum ‡nisi solummodò vt vidi, quoniã 10
emisit de ore suo sicut flatum ignis, & de labiis
eius spiritus flammæ, & de lingua eius emittebat
scintillas & tempestates, & commista sunt omnia
simul, hic flatus ignis, & spiritus flãmæ, & mul-
titudo tempestatis: ‡ & cõcidit super multitudi- 11
nem in impetu, quæ præparata erat pugnare, &
succendit omnes, vt subitò nihil videretur de in-
numerabili multitudine, nisi solũmodò puluis,
& fumi odor: & vidi, & extimui. ‡ Et post hæc 12
vidi ipsum hominem descendentem de mõte, &
vocantem ad se multitudinẽ aliam pacificã, ‡ & 13
accedebat ad eum vultus hominum multorum B
quorundam gaudentium, quorũdam tristantiũ:
aliqui verò alligati, aliqui adducentes ex eis qui
offerebantur. & ægrotaui à multitudine pauo-
ris, & expergefactus sum, & dixi, ‡ Tu ab ini- 14
tio demonstrasti seruo tuo mirabilia hæc, & di-
gnum me habuisti vt susciperes deprecationem
meam: ‡ & nunc demonstra mihi adhuc inter- 15
pretationem somnij huius. ‡ Sicut enim existi- 16
mo in sensu meo, væ qui derelicti fuerunt in die-
bus illis: & multo plus væ his qui nõ sunt dereli-
cti. ‡ Qui enim non sunt derelicti, tristes erant. 17
‡ Intelligo nunc quæ sunc reposita in nouissimis 18
diebus, & occurrent eis, sed & his qui derelicti
sunt. ‡ Propter hoc venerunt enim in pericula 19
magna, & necessitates multas, sicut ostendunt
somnia hæc. ‡ Attamen facilius est periclitan- 20
tem venire in hunc, quàm pertransire, sicut nu-
bem à seculo, & nunc videre quæ contingunt in
nouissimo. Et respondit ad me, & dixit, ‡ Et vi- 21
sionis interpretationem dicam tibi: & de qui-
bus locutus es adaperiam tibi. ‡Quoniam de his 22
dixisti qui derelicti sunt, hæc est interpretatio.
‡ Qui aufert periculum illo tẽpore, hic se custo- 23
diuit. qui in periculo inciderunt, hi sunt qui ha-
bent opera & fidem ad Fortissimũ. ‡ Scito ergo 24
quoniã magis beatificati sunt qui derelicti, super
eos qui mortui sunt. ‡Hę interpretationes visio- 25
nis, quia vidisti virũ ascendentẽ de corde maris,
‡ ipse est quẽ conseruat Altissimus multis tem- 26
poribus, qui per semetipsum liberabit creaturam
suã: & ipse disponet, qui derelicti sunt. ‡ Et quo- 27
niam vidisti de ore eius exire, vt spiritum, & ignẽ,
& tempestatem: ‡ & quoniã non tenebat phra- 28
mæam, neque vas bellicosum: corrupit enim im-
petus eius multitudinẽ, quæ venerat expugnare
eum. hæc est interpretatio. ‡ Ecce dies veniunt, 29
quãdo incipiet Altissimus liberare eos qui super
terrã sunt: ‡ & veniet in excessu mentis super eos 30
C qui inhabitãt terrã. ‡ Et alij alios cogitabũt de- 31
bellare: ciuitas ciuitatẽ, & locus locum, & gens
aduersus gentẽ, & regnũ aduersus regnũ. ‡ Et e- 32
rit, cùm fiẽt hæc, & contingent signa quæ antè o-
stendi tibi: & tũc reuelabitur filius meus, quẽ vi-
disti, vt virum ascendentẽ. ‡ Et erit quando au- 33
dierint omnes gentes vocem eius: & derelinquet
vnusquisq; in regione sua bellũ suũ, quod habẽt
ad alterutrũ: ‡ & colligetur in vnum multitudo 34
innumerabilis, sicut volẽtes venire, & expugnare
eum. ‡ Ipse autẽ stabit super cacumẽ mõtis Sion. 35
‡ Sion autẽ veniet, & ostendetur omnibus parata 36
& ædificata, sicut vidisti mõtem sculpi sine ma-
nibus. ‡ Ipse autem filius meus arguet quæ ad- 37
inuenerũt Gẽtes, impietates eorũ has quæ tem-
pestati appropinquauerũt propter malã cogita-
menta eorũ & cruciamenta quibus incipiẽt cru-
ciari: ‡ quæ assimilatæ sunt flammæ, & perdet 38
eos sine labore per legem quæ igni assimilata est.
‡ Et quoniã vidisti eum colligentẽ ad se aliã mul- 39
titudinem pacificam, ‡ hæ sunt decem tribus, 40
*quæ captiuæ factæ sunt de terra sua in diebus
Oseæ

Oseæ regis, quem captiuũ duxit Salmanasar rex
Assyriorũ: & transtulit eos trans flumen, & trãs-
lati sunt in terram aliã. ‡ Ipsi autem sibi dederũt 41
consilium hoc vt derelinquerent multitudinem
gentiũ, & proficiscerentur in vlteriorem regio-
nem, vbi nunquam inhabitauit genus humanũ:
‡ vel ibi obseruare legitima sua, quæ non fuerant 42
seruantes in regione sua: ‡ Per introitus autem 43
angustos fluminis Euphratem introierunt. D
‡ Fecit enim eis tunc Altissimus signa, & statuit 44
venas fluminis vsquequo transirent. ‡ Per eam 45
enim regionẽ erat via multa itineris, anni vnius
& dimidij. nã regio illa vocatur Arsareth. ‡Tunc 46
inhabitauerunt ibi vsq; in nouissimo tempore:
& nunc iterum cùm cœperint, venire, ‡ iterum 47
Altissimus statuet venas fluminis, vt possint trã-
sire: propter hæc vidisti multitudinem cũ pace.
‡ Sed & qui derelicti sunt de populo tuo, hi sunt 48
qui inueniuntur intra terminum meũ. ‡ Factũ 49
erit ergo, quando incipiet perdere multitudinẽ
earum, quæ collectæ sunt gentes, proteget eos
qui superauerũt populũ: ‡ & tunc ostendet eis 50
multa plurima portẽta. ‡ Et dixi ego, Domina-
tor Domine, hoc mihi ostẽde, propter quod vidi
virum ascendentẽ de corde maris. Et dixit mihi,
‡ Sicut non potes hæc vel scrutari, vel scire quæ 52
sunt in profundo maris: sic non poterit quisque
super terrã videre filiũ meum, vel eos qui cũ eo
sunt, nisi in tempore diei. ‡Hæc est interpretatio 53
somnij quod vidisti, & propter quod illumina-
tus es hîc solus. ‡ Dereliquisti enim tuã, & circa 54
meam vacasti legem, & quæsisti. ‡ Vitam enim 55
tuam disposuisti in sapientia, & sensum tuum
vocasti matrẽ: ‡ & propter hoc ostendi tibi mer- 56
ces apud Altissimũ. erit enim post alios tres dies,
ad te alia loquar, & exponã tibi grauia & mira-
bilia. ‡ Et profectus sum, & transij in campum, 57
multum glorificans & laudans Altissimum de
mirabilibus quæ per tempus faciebat: ‡& quo- 58
niam gubernat ipsum, & quæ sunt in tempori-
bus illata, & sedi ibi tribus diebus.

CAP. XIIII.

ET factum est tertio die, & ego sedebam sub 1
quercu. ‡ Et ecce, vox exiuit cõtra me de ru- 2
bo, & dixit, Esdra Esdra. Et dixi, Ecce ego Domi- A
ne. Et surrexi super pedes meos. Et dixit ad me,
Exo. 3. a. 2. ‡ *Reuelãs reuelatus sum super rubũ, & locutus 3
sum Moysi, quando populus meus seruiebat in
Ægypto, ‡ & misi eum, & eduxi populũ meũ de 4
Ægypto, & adduxi eũ super montẽ Sina, & deti-
nebã eũ apud me diebus multis: ‡ & enarraui ei 5
mirabilia multa, & ostendi ei temporum secreta
& finẽ. & præcepi ei, dicẽs, ‡Hæc in palàm facies 6
verba, & hæc abscondes. ‡ Et nunc tibi dico, 7
‡ Signa quæ demõstraui, & somnia quæ vidisti, 8
& interpretationes quas tu vidisti, in corde tuo
9 repone ea: ‡ tu enim recipieris ab omnibus, cõ-
uerteris residuus cum cõsilio meo & cum simili-
10 bus tuis, vsquequo finiantur tẽpora. ‡quoniã se-
culum perdidit iuuẽtutem suã, & tẽpora appro-
11 pinquant senescere. ‡ Duodecim enim partibus
diuisum est seculum, & trãsierunt eius decima &
12 dimidiũ decimę partis: ‡supersunt autẽ eius post
13 mediũ decimæ partis. ‡ Nunc ergo dispone do-
B mum tuã, & corripe populũ tuũ, & cõsolare hu-
14 miles eorum, & renuntia iã corruptelæ, ‡ & di-
mitte abs te mortales cogitationes, & proiice
abs te pondera humana, & exue te iam infirmã
naturam, & repone in vnam partem molestiss-
sima tibi cogitamenta, & festina transmigrare à Mat. 24. a. 7. 1. Ioan. 2. c. 18.
15 temporibus his: ‡ quæ enim vidisti nunc conti-
16 gisse mala, iterũ horum deteriora facient: ‡ quã-
tum enim inualidum fiet seculum à senectute,
tantũ multiplicabũtur super inhabitantes mala.
17 ‡ Prolongauit enim se magis veritas, & appro-
pinquauit mendacium. Iam enim festinat veni-
18 re, quam vidisti visionem. ‡Et respondi, & dixi
19 coram te Domine, ‡Ecce enim ego abibo, sicut
præcepisti mihi, & corripiam præsentem popu-
lum. Qui autem iterum nati fuerint, quis com-
20 monebit? ‡ Positum est ergo seculum in tene-
21 bris, & qui inhabitãt in eo sine lumine. ‡ Quo-
niã lex tua incensa est, propter quod nemo scit
quæ à te facta sunt, vel quæ incipient opera.
22 ‡Si enim inueni in te gratiã, immitte in me spiri-
tum sanctum, & scribã omne quod factum est in
seculo ab initio, quæ erant in lege tua scripta, vt
possint homines inuenire semitam: & qui volue-
23 rint viuere in nouissimis, viuant. ‡ Et respon-
C dit ad me, & dixit, Vadens congrega populum,
& dices ad eos vt non quærant te diebus qua-
24 draginta. ‡ Tu autẽ præpara tibi buxos multos,
& accipe tecum Sareã, Dabriam, Salemiam, Ec-
hanum, & Asiel, quinque hos qui parati sunt ad
25 scribẽdum velociter. ‡ Et venias huc, & ego ac-
cendam in corde tuo lucernam intellectus, quæ
non extinguetur quoadusque finiãtur quæ inci-
26 pies scribere. ‡ Et tunc perfectis quædam palam
facies, quædam sapientibus absconsè trades. in
27 crastinum enim hac hora incipies scribere. ‡ Et
profectus sum, sicut mihi præcepit, & cõgregaui
28 omnem populum, & dixi, ‡ Audi Israel verba Gen. 47. a. 4. Deut. 4. a. 1. & 5. a. 6. Act. 7. g. 15.
29 hæc; ‡ Peregrinati sunt patres nostri ab initio
30 in Ægypto, & liberati sunt inde: ‡ & acceperũt
legem vitæ, quam non custodierunt, quam &
31 vos post eos transgressi estis: ‡& data est vobis
terra in sortem, & terra Sion, & patres vestri, &
vos iniquitatẽ fecistis, & non seruastis vias quas
32 præcepit vobis Altissimus: ‡& iustus iudex cùm
sit, abstulit à vobis in tempore quod donauerat,
33 ‡ Et nunc vos hîc estis, & fratres vestri intror-
34 sum vestrum sunt. ‡ Si ergo imperaueritis
sensui

ſenſui veſtro, & erudieritis cor veſtrum, viui cō-
ſeruati eritis, & poſt mortem miſericordiam con
ſequemini. * Iudicium enim poſt mortē veniet, 35
quando iterum reuiuiſcemus : & tunc iuſtorum
nomina parebunt,& impiorum facta oſtēdentur. D
* Ad me igitur nemo accedat nunc,neque requi- 36
rat me vſq; dies quadraginta. * Et accepi quinq; 37
viros, ſicut mandauit mihi,& profecti ſumus in
campum, & māſimus ibi. * Et factus ſum in cra- 38
ſtinum,& ecce vox vocauit me dicens,Eſdra ape-
ri os tuū,& bibe quo te potauero. * Et aperui os 39
meū,& ecce calix plenus porrigebatur mihi.Hoc
erat plenū ſicut aqua : color autē eius vt ignis ſi-
milis. * Et accepi,& bibi: & in eo cùm bibiſſem, 40
cor meū cruciabatur intellectu,& in pectus meū
increſcebat ſapiētia. Nā ſpiritus meus cōſeruaba-
tur memoria. * Et apertū eſt os meum,& nō eſt 41
clauſum amplius. * Altiſsimus dedit intellectū 42
quinque viris,& ſcripſerūt quæ dicebātur exceſ-
ſiones noctis, quas non ſciebant. * Nocte autē 43
manducabant panē,ego autem per diem loque-
bar, & per noctem non tacebam. * Scripti ſunt 44
autē per quadraginta dies libri ducenti quatuor.
* Et factum eſt cùm compleuiſſent quadraginta 45
dies, locutus eſt Altiſsimus, dicens, Priora quæ
ſcripſiſti, in palā pone, & legāt digni & indigni:
* nouiſsimos autē ſeptuaginta conſeruabis, vt 46
tradas eos ſapientibus de populo tuo. * In his 47
enim eſt vena intellectus, & ſapientiæ fons, &
ſcientiæ flumen. Et feci ſic.

CAP. XV.

ECce loquere in aures plebis meæ ſermones 1
prophetiæ, quos immiſero in os tuū,dicit Do A
minus: * & fac vt in charta ſcribantur, quoniam 2
fideles & veri ſunt. * Ne timeas à cogitationibus 3
aduerſum te, nec turbēt te incredulitates dicen-
tium, * Quoniam omnis incredulus in incre- 4
dulitate ſua morietur. * Ecce ego induco, dicit 5
Dominus,ſuper orbem terrarum mala, gladium,
& famem, & mortē,& interitū: * propter quod 6
ſuperpolluit iniquitas omnē terram,& adimpleta
ſunt opera nociua illorū. * Propterea dicit Do- 7
minus: * Iam non ſilebo de impietatibus eorum 8
quæ irreligioſè agūt,nec ſuſtinebo in his quæ ini-
què exercent: ecce ſanguis innoxius & iuſtus cla-
mat ad me,& animæ iuſtorū clamāt perſeuerāter.
* Vindicans vindicabo illos, dicit Dominus, & 9
Apoc.6 accipiā omnem ſanguinem innoxiū ex illis ad me.
10.& 19. a.2. * Ecce populus meus quaſi grex ad occiſionē duci 10
tur, iā non patiar illū habitare in terra Ægypti:
* ſed educā eū in manu potenti & brachio excel- 11
ſo, & percutiā plaga ſicut prius, & corrumpā om-
nē terrā eius. * Lugebit Ægyptus,& fundamēta 12
eius plaga verberata, & caſtigatione quas indu-
cet ei Deus. * Lugebunt cultores operantes ter- 13
ram, quoniam deficient ſemina eorū ab vredine
14 & grandine, & à ſydere terribili. Væ ſeculo, &
15 qui habitant in eo: * quia appropinquauit gla-
dius & contritio eorum, & exurget gens contra
gentē ad pugnā, & rhomphæa in manibus eorū;
16 * Erit enim incōſtabilitio hominibus, & alij aliis
inualeſcentes non curabunt regē ſuum, & prin-
17 cipes viæ geſtorū ſuorum in potentia ſua. * Cō-
cupiſcet enim homo in ciuitatē ire, & non pote-
18 rit. * Propter ſuperbiam enim eorum ciuitates
B turbabūtur,domus exterentur,homines metuēt.
19 * Non miſerebitur homo proximum ſuū ad irri-
tum faciendum domos eorū in gladium, ad di-
ripiendas ſubſtantias eorum propter famē panis
20 & tribulationē multam. * Ecce, ego cōuoco,di-
cit Deus, omnes reges terræ ad me verendū, qui
ſunt ab Oriēte & ab Auſtro,ab Euro,& à Libano,
ad conuertendos in ſe, & reddere quæ dederunt
21 illis: * ſicut faciunt vſque hodie electis meis, ſic
faciā & reddā in ſinu eorū. Hæc dicit Dominus
22 Deus, * Nō parcet dextera mea ſuper peccatores,
nec ceſſabit rhomphæa ſuper effundētes ſangui-
23 nem innoxium ſuper terram. * Exiit ignis ab ira
eius,& deuorauit fundamēta terræ,& peccatores
24 quaſi ſtramē incēſum. * Væ eis qui peccant,& nō
25 obſeruant mandata mea, dicit Dominus. * non
parcā illis. Diſcedite filij à poteſtate. Nolite cō-
26 taminare ſanctificationē meā: * quoniam nouit
Dominus omnes qui delinquunt in illum. pro-
27 pterea tradidit eos in mortē,& in occiſionē. * Iā
enim venerunt ſuper orbem terrarum mala, &
manebitis in illis.non enim liberabit vos Deus,
28 propter quod peccaſtis in eum. * Ecce viſio hor-
29 ribilis,& facies illius ab Oriēte. * Et exient natio-
nes draconū Arabum in curribus multis,& ſicut
flatus eorum numerus fertur ſuper terrā, vt iam
timeant & trepident omnes qui illos audient
30 * carmonij inſanientes in ira, & exient vt apri de
ſylua,& aduenient de virtute magna, & conſta-
bunt in pugnam cum illis, & vaſtabunt portio-
31 nem terræ Aſſyriorum. * Et poſt hæc ſuperuale-
ſcent dracones natiuitatis ſuæ memores, & cōuer
tent ſe conſpirantes in virtute magna ad perſe-
32 quendos eos. * Iſti turbabuntur & ſilebunt in
virtute illorū, & conuertent pedes ſuos in fugā,
33 * & à territorio Aſſyriorum ſubſeſſor obſidebit
eos,& conſumet vnū ex illis, & erit timor & tre-
mor in exercitu illorū,& contentio in reges ipſo-
34 rū. * Ecce nubes ad Oriente, & à Septentrione
C vſque ad meridianum, & facies earum horrida
valde,plena iræ & procellæ, & collident ſe inui-
35 cem, * & collident ſydus copioſum ſuper terrā,
& ſydus illorum,& erit ſanguis à gladio vſque ad
36 ventrem, * & fimus hominis vſque ad ſubſtra-
men cameli, & erit timor & tremor multus ſuper
37 terram, * & horrebunt qui videbuut irā illam,
& tremor apprehendet illos : & poſt hæc moue-
buntur

buntur nimbi copioſi * à meridiano & ſepten- 38
trione,& portio alia ab occidente: * & ſuperin- 39
ualeſcent venti ab oriente, & recludent eam, &
nubē quā ſuſcitauit in ira,& ſydus ad faciendam
exterritationem ad orientalē ventū & occidentē
violabitur: * & exaltabuntur nubes magnæ & 40
validæ plenæ iræ,& ſydus, vt exterreant omnem
terram, & inhabitantes eam, & infundent
ſuper omnem locum altum & eminentem ſydus
terribile, * ignem & grandinem,& rhomphæas 41
volantes, & aquas multas, vt etiam impleantur
omnes campi, & omnes riui plenitudine aqua-
rum multarum. * & demolientur ciuitates, & 42
muros,& montes, & colles, & ligna ſyluarum, &
fœnum pratorum, & frumentā eorum. * Et 43
tranſibunt conſtantes vſque Babylonem, & ex-
terent eam: * cōuenient ad ipſam, & circuibunt 44
eam, & effundent ſydus, & omnem iram ſuper
eam, & ſubibit puluis & fumus vſque in cælum,
& omnes in circuitu lugebunt eam: * & qui ſub 45
ea remanſerint, ſeruient his qui exterruerunt.
* Et tu Aſia concors in ſpem Babylonis,& gloria 46
perſonæ eius, * væ tibi miſera propter quod aſ- 47
ſimilaſti ei, & ornaſti filias tuas in fornicatione,
ad placendum & gloriandū in amatoribus tuis,
qui tecum cupierunt ſemper fornicari. * Odibi- 48
lem imitata es in omnibus operibus eius, & in
adinuentionibus eius: propterea dicit Deus, D
* Immittam tibi mala,viduitatem, paupertatē,& 49
famē,& gladium, & peſtem, ad deuaſtandas do-
mos tuas à violatione, & morte,& gloria virtu-
tis tuæ. * Sicut flos ſiccabitur, cùm exurget ar- 50
dor qui emiſſus eſt ſuper te, * infirmaberis vt 51
paupercula plagata & caſtigata à mulieribus, vt
non poſsint te ſuſcipere potentes & amatores.
* Nunquid ego ſic zelabor te, dicit Dominus, 52
* niſi occidiſſes electos meos in omni tēpore, ex- 53
altans percuſsionē manuū,& dicens ſuper mortē
eorum,cùm inebriata eſſes, * Exorna ſpeciem vul 54
tus tui? * Merces fornicationis tuæ in ſinu tuo, 55
propter hoc redditionem accipies. * Sicut facies 56
electis meis, dicit Dominus: ſic faciet tibi Deus,
& tradet te in malum. * Et nati tui fame inte- 57
rient: & tu rhomphæa cades,& ciuitates tuæ cō-
terentur, & omnes tui in campo gladio cadent.
* Et qui ſunt in montibus,fame peribunt, & mā- 58
ducabunt carnes ſuas, & ſanguinem bibent à
fame panis & ſiti aquæ. * Infelix per maria ve- 59
nies, & rurſum accipies mala. * Et in tranſitu 60
ociosam & extenent.5. allident ciuitatem*occiſam, & exterent*aliquam
portionē terræ tuæ,& partē gloriæ tuæ extermi-
nabunt, rurſum reuertentes ad Babylonē * ſub-
conuersam 5. uerſam. * Et demolita eris illis pro ſtipula,& ipſi 61
erunt tibi ignis: * & deuorabunt te, & ciuita- 62
tes tuas, terram tuam & montes tuos, omnes
ſyluas tuas & lignum fructiferum igni combu-
63 rent. * Filios tuos captiuos ducent, & cenſum
tuum in prædam habebunt, & gloriam faciei
tuæ exterminabunt.

CAP. XVI.

1 VÆ tibi Babylon & Aſia, væ tibi Ægypte &
2 Syria. * Præcingite vos ſaccis & ciliciis, &
A plangite filios veſtros & dolete : quoniam ap-
3 propinquauit contritio veſtra. * Immiſſus eſt
4 vobis gladius, & quis eſt qui auertat illū? * Im-
miſſus eſt in vobis ignis,& quis eſt qui extinguat
5 illum? * Immiſſa ſunt vobis mala,& quis eſt qui
6 repellat ea? * Nūquid repellet aliquis leonem e-
ſurientem in ſylua, aut extinguet ignem in ſtipu
7 la, mox quando cœperit ardere? * Nunquid re-
pellet aliquis ſagittam à ſagittario forti miſſam?
8 * Dominus fortis immittit mala, & quis eſt qui
9 repellat ea? * Exiit ignis ex iracūdia eius,& quis
10 eſt qui extinguat eum? * Coruſcabit, & quis nō
11 timebit? Tonabit, & quis non pauebit? * Do-
minus comminabitur,& quis non funditus con-
12 teretur à facie ipſius? * Terra tremuit,& funda-
mēta eius, mare fluctuat de profundo, & fluctus
eius diſturbabuntur, & piſces eius à facie Domi-
13 ni,& à gloria virtutis eius. * quoniam fortis de-
xtera eius quæ arcū tēdit:ſagittæ eius acutæ quæ
ab ipſo mittūtur,nō deficient,cùm cœperint mit
14 ti in fines terræ. * Ecce mittuntur mala,& nō re-
15 uertentur donec veniant ſuper terram. * Ignis
ſuccenditur, & non extinguetur, donec conſu-
16 mat fundamenta terræ. * Quemadmodum non
redit ſagitta miſſa à valido ſagittario, ſic non re-
uertentur mala quæ miſſa fuerint in terram.
17 * Væ mihi,væ mihi: quis me liberabit in illis
18 diebus? * Initium dolorum & multi gemitus,
initium famis & multi interitus, initium bello-
rum,& formidabunt poteſtates, initium malo-
19 rum, & trepidabunt omnes. * In his quid fa-
20 ciam, cùm venerint mala? * Ecce fames & pla-
ga & tribulatio & anguſtia miſſa ſunt flagella in
21 emendatione, * & in his omnibus ſe non cōuer-
tent ab iniquitatibus ſuis, neq; flagellorum me-
22 mores erunt ſemper. * Ecce,erit annonæ vilitas
B ſuper terrā, ſic vt putent ſibi eſſe directam pacē,
& tunc germinabunt mala ſuper terrā, gladius,
23 fames, & magna confuſio. * A fame enim pluri-
mi qui inhabitant terrā interient,& gladius per-
24 det cæteros qui ſuperauerint à fame, * & mor-
tui ſicut ſtercora proiicientur,& non erit qui cō-
ſoletur eos. Derelinquetur enim terra deſerta,&
25 ciuitates eius deiicientur. * Non derelinquetur
26 qui colat terrā,& qui ſeminet eam. * Ligna da-
27 bunt fructus,& quis vindemiabit illa? * Vua ma
tura fiet,& quis calcabit illā?Erit enim locis ma-
28 gna deſertio. * Cupiet enim homo hominē vide-
29 re, vel vocē eius audire. * Relinquentur enim de
ciuitate decem, & duo de agro qui abſconderint
ſe

se in densis nemoribus, & scissuris petrarum:
‡ quemadmodum derelinquuntur in oliueto & 30
singulis arboribus tres aut quatuor oliuæ. ‡ aut 31
sicut in vinea vindemiata racemi relinquũtur ab
his qui diligenter vineã scrutantur: ‡ sic relin- 32
quentur in diebus illis tres aut quatuor ab scru-
tantibus domos eorum in rhomphæa. ‡ Et relin 33
quetur terra deserta, & agri eius inueterabũt, &
viæ eius,& omnes semitæ eius germinabunt spi-
nas, eò quòd non transient homines per eã. Lu-
gebunt virgines nõ habentes sponsos: ‡lugebũt 34
mulieres nõ habentes viros, lugebunt filiæ earũ
non habentes adiutorium: ‡sponsi earum in bel- 35
lo consumentur, & viri earum in fame exterentur. ‡ Audite verò ista, & cognoscite ea serui 36
Domini. ‡ Ecce verbum Domini,excipite illud: 37
ne dijs credatis de quibus dicit Dominus. ‡ Ec- 38
ce appropinquant mala,& nõ tardant. ‡Quem- 39
admodum prægnans cùm parit in nono mense C
filium suum, appropinquante hora partus eius
ante horas duas vel tres, dolores circumeunt
ventrem eius, & prodeũnte infante de ventre
non tardabunt vno puncto: ‡ sic nõ morabun- 40
tur mala ad prodeundum super terram, & secu-
lum gemet, & dolores circumtenebunt illud.
‡ Audite verbum, plebs mea: parate vos in pu- 41
gnam, & in malis sic estote, quasi aduenæ ter-
ræ. ‡ Qui vendit,quasi qui fugiat: & qui emit, 42
quasi qui perditurus. ‡ Qui mercatur,quasi qui 43
fructum non capiat: & qui ædificat, quasi non
habitaturus. ‡ Qui seminat,quasi qui non me- 44
tet: sic & qui vineam putat quasi non vinde-
miaturus. ‡ Qui nubunt, sic quasi filios non fa- 45
cturi: & qui non nubunt, sic quasi vidui.
‡ Propter quod qui laborãt, sine causa laborant: 46
‡ Fructus enim illorum alienigenæ metent, & 47
substantiam illorum rapient,& domos euertent,
& filios eorum captiuabunt, quia in captiuitate
& fame generant natos suos. ‡ Et qui negotian- 48
tur in rapina, quantum diu exornant ciuitates
& domos suas, & possessiones & personas suas,
‡ tanto magis adzelabor eos super peccata sua, 49
dicit Dominus. ‡ Quomodò zelatur fornicaria 50
mulierem idoneam & bonam valdè, ‡ sic zela- 51
bitur iustitia iniquitatẽ cùm exornat se, & accu-
sat eam in facie,cùm venerit qui defendat exqui-
rentem omne peccatum super terram. ‡ Propte- 52
reà nolite similari ei, nec operibus eius: ‡ quo- 53
niã adhuc pusillum, & tolletur iniquitas à terra,
& iustitia regnabit in vos. ‡ Non dicat pecca- 54
tor se nõ peccasse: quoniã carbones ignis cõburet
super caput eius qui dicit, Nõ peccaui coră-Do-
mino Deo & gloria ipsius. ‡ Ecce Dominus cõ- 55
gnoscet omnia opera hominum, & adinuentio-
nes illorum, & cogitationes illorum,& corda il-
lorum. ‡ Dixit enim, Fiat terra,& facta est: fiat 56
cælũ,& factũ est. ‡ Et in verbo illius stellæ fun- 57
datæ sunt, & nouit numerum stellarum. ‡ Qui 58
scrutatur abyssũ,& thesauros illarũ: qui mensus
est mare,& conceptum eius. ‡ Qui conclusit ma- 59
re,in medio aquarum,& suspendit terram super
aquas verbo suo. ‡ Qui extendit cælum quasi 60
D cameram, super aquas fundauit eum.
‡ Qui posuit in deserto fontes aquarũ, & super 61
verticẽ montium lacus ad emittendum flumina
ab eminenti petra, vt*potaret terrã. ‡ Qui fin- 62
xit hominem, & posuit cor suũ in medio corpo-
ris, & misit ei spiritum, vitam, & intellectum, ‡& 63
spiramen Dei omnipotentis qui fecit omnia, &
scrutinat omnia absconsa in absc5sis terræ. ‡ Hic 64
nouit adinuentionem vestram, & quæ cogitatis
in cordibus vestris, peccãtes & volentes occul-
tare peccata vestra. ‡ Propter quod Dominus 65
scrutinando scrutinauit omnia opera vestra, &
traducet vos omnes, ‡ & vos confusi eritis cùm 66
processerint peccata vestra coram hominibus,&
iniquitates erunt, quæ accusatores stabũt in die
illo. ‡ Quid facietis? aut quomodò absconditis 67
peccata vestra corã Deo & angelis eius? ‡ Ecce 68
iudex Deus,timete eũ. Desinite à peccatis vestris,
& obliuiscamini iniquitates vestras iã agere eas
in sempiterno, & Deus educet vos, & liberabit
de omni tribulatione. ‡ Ecce enim incenditur 69
ardor super vos turbæ copiosæ, & rapiẽt quosdã
ex vobis,& cibabũt idôlis occisos: ‡ & qui con- 70
sensserint eis, erunt illis in derisum, & in impro-
periũ, & in cõculcationẽ. ‡erit enim locis locus, 71
& in vicinas ciuitates exurrectio multa super ti-
mentes Dominum. ‡ Erunt quasi insani nemini 72
parcentes: ad diripiẽdum & deuastandũ adhuc
timentes Dominũ, ‡ quia deuastabũt & diripiẽt 73
substãtias, & de domibus suis eos eiiciẽt. ‡ Tũc 74
parebit probatio electorũ meorũ, vt aurum quod
probatur ab igne. ‡ Audite dilecti mei, dicit 75
Dominus,Ecce adsũt dies tribulationis,& de his
liberabo vos. ‡ Ne timeatis,nec hęsitetis,quoniã 76
Deus dux vester est. ‡ Et qui seruat mandata & 77
præcepta mea,dicit Dominus Deus,ne præpon-
derẽt vos peccata vestra, ne supereleuent se ini- 78
quitates vestræ. ‡Væ qui cõstringuntur à pecca-
tis suis,& obteguntur ab iniquitatibus suis,quẽ-
admodum ager cõstringitur à sylua, & spinis te-
gitur semita eius per quã non trãsit homo,& ex-
cluditur,& mittitur ad deuorationẽ ignis.

FINIS LIBRORVM ESDRAE.

PROLOGVS B. HIERONYMI IN LIBRVM TOBIÆ.

CHROMATIO & Heliodoro episcopis Hieronymus presbyter in Domino salutem. Mirari non desino exactionis vestræ instantiam. Exigitis enim vt librum Chaldæo sermone conscriptum, ad Latinum styIum traham: librum vtique Tobiæ, quem Hebræi de catalogo diuinarum Scripturarũ secantes, his quæ Hagiographa memorant, mancipauerunt. Feci satis desiderio vestro, non tamen meo studio. Arguunt enim nos Hebræorum studia, & imputant nobis contra suum canonem Latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans Pharisæorum displicere iudicio, & Episcoporum iussionibus deseruire, institi vt potui. Et quia vicina est Chaldæorum lingua sermoni Hebraico, vtriusque linguæ peritissimum loquacem reperiens, vnius diei laborem arripui: & quicquid ille mihi Hebraicis verbis expressit, hoc ego accito notario sermonibus Latinis exposui. Orationibus vestris mercedem huius operis compensabo, cùm gratum vobis didicero me, quod iubere estis dignati, complesse.

LIBER TOBIAE.

Translat. B. Hierony.

CAP. I.

OBIAS ex tribu & ciui Tate Neptalim, quæ est in superioribus Galilææ supra Naason, post viam quæ ducit ad Occidentem, in sinistro habens ciuitatem Sephet:

‡ Cùm captus esset in 2 diebus Salmanasar regis Assyriorum: in captiuitate tamẽ positus, viam veritatis non deseruit.

‡ Ita vt omnia quæ 3 habere poterat, quotidie concaptiuis fratribus, qui erãt ex eius genere, impartiret.

‡ Cúmq; esset iunior 4 omnibus in tribu Neptalim, nihil tamẽ puerile B gessit in opere.

‡ Denique cùm irent 5 omnes ad vitulos aureos, quos Hieroboam fecerat rex Israel, hic solus fugiebat consortia omnium.

TOBIAS.

ΤΩΒΗΤ.

κεφαλ'. α'.

ΒΙβλος λόγων τωβὴτ, τοῦ τωβιὴλ, τοῦ ἀνανιὴλ, τοῦ ἀδουὶ, τοῦ γαβαὴλ, ἐκ τοῦ σπέρματος ἀσαὴλ, ἐκ τῆς
1 φυλῆς νεφθαλείμ· ‡ὃς ἠχμαλωτεύθη
ἐν ἡμέραις ἐνεμεσσάρ τοῦ βασιλέως
ἀσσυρίων ἐκ θίσβης, ἡ ἐστιν ἐκ δεξιῶν κυ-
είως τῆς νεφθαλεὶμ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπε-
3 ρῶω ἀσήρ. ‡ἐγὼ τωβὴτ ὁδοῖς ἀληθείας
ἐπορευόμην καὶ δικαιοσύνης πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς μου· καὶ ἐλεημοσύνας
πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ τῷ
ἔθνει μου, τοῖς συμπορευθεῖσι μετ' ἐμοῦ εἰς
4 χώραν ἀσσυρίων εἰς νινευί. ‡καὶ ὅτε ἤμην
ἐν τῇ χώρᾳ μου ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ, νεω-
τέρου μου ὄντος, πᾶσα φυλὴ νεφ-
θαλεὶμ τοῦ πατρός μου ἀπέστη ἀπὸ
τοῦ οἴκου ἱερουσαλὴμ τοῦ ἐκλεχθῆναι
ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραὴλ·
5 ‡εἰς τὸ θυσιάζειν πάσας τὰς φυλάς·
καὶ ἡγιάσθη ὁ ναὸς τῆς κατασκευῆς
οὗ ὠκοδομήθη εἰς πάσας τὰς
γενεὰς τοῦ αἰῶνος· καὶ πᾶσαι αἱ φυ-
λαὶ ἀπεστράτευσαν, ἔθυον τῇ βααλ
τὴν δωδέκατον, καὶ ὁ οἶκος νεφθαλεὶμ
τοῦ πατρός μου.

Interpr. Græc.

CAP. I.

1 TIBER *sermonum Tobiæ, filij Tobiel, filij Ananiel, filij Adui, filij Gabael, de semine Asael, ex tribu Nephthalim:* ‡ *Qui captus est in*
2 *diebus Enemessari regis Assyriorum è Thisbe, quæ est à dextris propriè Nephthalim in Galilæa*
3 *supra Aser.* ‡*Ego Tobias vijs veritatis ambulaui, & iustitiæ omnibus diebus vitæ meæ, & eleemosynas multas faciebã fratribus meis & genti meæ, qui ambulauerunt mecum in regionem Assyriorum in Niniuen.*
4 ‡ *Et quando eram in regione mea in terra Israel, iuniore me existente, omnis tribus Nephthalim patris mei recessit à domo Hierosolymorũ, quæ electa est ab omnibus tribubus Israel,* ‡*Vt sacrificarent omnes*
5 *tribus, & sanctificatũ est templum tabernaculi Altissimi, & ædificatum est in omnes generationes seculi: & omnes tribus quæ recesserant, sacrificabãt Baal potestati, & domus Nephthalim patris mei.*

* *Et ego solus ibam multoties in Hierusalem in festiuitatibus, sicut scriptum est omni populo Israel in præcepto sempiterno, primitias & decimas fœtuum & primitiua habens, & dabam illa sacerdotibus filijs Aaron ad altare omnium fœtuum.*

* *Primam decimam dabam filijs Aaron ministrantibus in Hierusalem: at secundam decimam vendebam, & ibam & expendebam illa in Hierusalem per singulos annos.*

* *Et tertiam dabam quibus conueniebat, sicut præceperat Debbora mater patris mei, quia orphanus relictus sum à patre meo.*

* *Et cùm factus essem vir, accepi Annam vxorẽ de semine familiæ nostræ, & genui ex ea Tobiam.*

* *Et quando captiuus ductus fui in Niniuen, omnes fratres mei, & qui de genere meo, edebant de panibus gentilium.* * *Ego verò custodiui animã meam ne manducarem.*

* *Quia memor fui Dei in tota anima mea.*

* *Et dedit Altissimus gratiam, & formam in conspectu Enemessari, & fui eius emptor.*

* *Et profectus sum in Mediam, & tradidi Gabelo fratri Gabrie in Rages Mediæ argenti talenta decem.*

* *Et cùm mortuus esset Enemessarus, regnauit Sennacherib filius eius pro eo, & viæ eius cessauerunt; & non amplius potui ire in Mediam.*

* *Et in diebus Enemessari eleemosynas multas faciebam fratribus meis.*

* *Panes meos dabã esurientibus, & vestimenta mea nudis: & si quempiam de genere meo videbam mortuum, & proiectum in muro in Niniue, sepeliebam eum.*

6 * Ἐγὼ μόνος ἐπορευόμην πλεονάκις εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς, καθὼς γέγραπται παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ἐν προστάγματι αἰωνίῳ, τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας τῶν γηνημάτων καὶ τὰς πρωτοκουρίας ἔχων, καὶ ἐδίδουν αὐτὰς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν εἰς τὸ θυσιαστήριον πάντων τῶν γηνημάτων.

7 * Τὸ πρώτῳ δεκάτην ἐδίδουν τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν Ἱερουσαλήμ· τὸ δὲ δευτέραν δεκάτην ἀπεπερισζόμην, καὶ ἐπορευόμην καὶ ἐδαπάνων αὐτὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατ' ἔτος ἐνιαυτόν.

8 * Καὶ τὸ τρίτῳ ἐδίδουν οἷς καθήκει, καθὼς ἐνετείλατο Δεββώρα ἡ μήτηρ τοῦ πατρός μου, διότι ὀρφανὸς κατελείφθην ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

9 * Καὶ ὅτε ἐγηράμην ἐγὼ καὶ ἔλαβον γυναῖκα ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς πατριᾶς ἡμῶν, καὶ ἐγέννησα ἐξ αὐτῆς Τωβίαν.

10 * Καὶ ὅτε ἠχμαλωτίσθην εἰς Νινευὶ, πάντες οἱ ἀδελφοί μου καὶ οἱ ἐν τῇ γῇ μου, ἤσθιον ἐκ τῶν ἄρτων τῶν ἐθνῶν.

11 * Ἐγὼ δὲ ἐφυλαξάμην τὴν ψυχήν μου μὴ φαγεῖν.

12 * Καθότι ἐμεμνήμην τοῦ Θεοῦ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ μου.

13 * Καὶ ἔδωκεν ὁ ὕψιστος χάριν καὶ μορφὴν ἐνώπιον Ἐνεμεσσάρου, καὶ ἦμην αὐτοῦ ἀγοραστής.

14 * Καὶ ἐπορευόμην εἰς τὴν Μηδίαν· καὶ παρεθέμην Γαβαήλῳ τῷ ἀδελφῷ Γαβρίου ἐν Ῥάγοις τῆς Μηδίας ἀργυρίου τάλαντα δέκα.

15 * Καὶ ὅτε ἀπέθανεν Ἐνεμέσσαρος, ἐβασίλευσε Σενναχηρεὶβ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἠκατέστησαν· καὶ οὐκέτι ἠδυνήθην πορευθῆναι εἰς τὴν Μηδίαν.

16 * Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἐνεμεσσάρου ἐλεημοσύας πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου.

17 * Τοὺς ἄρτους μου ἐδίδουν τοῖς πεινῶσι, καὶ ταλμάτιά μου τοῖς γυμνοῖς· καὶ εἴ τινα ἐκ τοῦ γένους μου ἐθεώρουν τεθνηκότα καὶ ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ τείχους ἐνενευκὼ, ἔθαπτον αὐτόν.

6 * Et pergebat ad Hierusalem ad templũ Domini, & ibi adorabat Dominum Deum Israel, omnia primitiua sua & decimas suas fideliter offerens. * Ita vt in tertio anno proselytis & aduenis ministraret omnẽ decimationem. * Hæc & his similia secundũ legem Dei

9 puerul⁹ obseruabat. * Cùm C verò factus fuisset vir, accepit vxorẽ Annam de tribu sua: genuítque ex ea filium, nomen suum imponens ei:

10 * Quem ab infantia timere Deum docuit, & abstinere ab omni peccato.

11 * Igitur dum per captiuitatẽ deuenisset cum vxore sua & filio in ciuitatẽ Niniuen cum omni tribu sua:

12 * Et cùm omnes ederent ex cibis gentilium, iste custodiuit animã suã, & nunquam contaminatus est in

13 escis eorũ. * Et quoniã memor fuit Dñi in toto corde suo, dedit illi Deus gratiam in cõspectu Salmanasar re-

14 gis: * Et dedit illi potestaD tem quocunq; vellet ire, habens libertatẽ quæcunque facere voluisset. * Pergebat

15 enim per omnes qui erãt in captiuitate, & monita salutis dabat eis. * Cùm autẽ

16 veniſſet in Rages ciuitatem Medorum, & ex his quibus honoratus fuerat à rege, habuisset decẽ talẽta argenti.

17 * Et cùm in multa turba generis sui Gabelum egentem videret, qui erat ex tribu eius, sub chirographo dedit illi memoratũ pon-

18 dus argenti. * Post multũ verò temporis, mortuo Salmanasar rege, cùm regnaret Sennacherib filius eius pro

E eo, & filios Israel exosos haberet in conspectu suo:

19 * Tobias quotidie pergebat per omnẽ cognationem suam, & consolabatur eos, diuidebátque vnicuique, prout poterat, de facultatibus suis. 20 Esurientes alebat, nudísque vestimenta præbebat, & mortuis atque occisis sepulturam solicitus exhibebat.

* Denique cùm reuersus esset rex Sennacherib, fugiens à Iudæa plagam, quam circa eum fecerat Deus propter blasphemiã suam, & iratus⁵ multos occideret ex filiis Israel, Tobias sepeliebat corpora eorum.

* At vbi nuntiatum est regi, iussit eum occîdi, & tulit omnem substantiam eius.

* Tobias verò cum filio suo, & cum vxore fugiens, nudus latuit, quia multi diligebant eum.

* Post dies verò quadraginta quinque occiderunt regem filij ipsius.

* Et reuersus est Tobias in domum suam, omnísq; facultas ei⁹ restituta est ei.

21 * Καὶ εἶτινα ἀπέκτεινε Σενναχηρεὶβ ὁ Βασιλεὺς ὅτε ἦλθε φεύγων ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἔθαψα αὐτὸν κλέπτων· πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ· καὶ ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τὰ σώματα, 22 καὶ οὐχ εὑρέθη. * Πορευθεὶς δὲ εἷς τῶν νινευϊτῶν, ὑπέδειξε τῷ Βασιλεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ἔθαπτον αὐτούς· καὶ ἐκρύβην. Φοβούμενος δὲ ὅτι ζητοῦμαι ἀποθανεῖν, φο 23 βηθεὶς ἀνεχώρησα. * Καὶ διηρπάγη πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ὁ κατελείφθη μοι οἶκος, πλὴν σύνας τῆς γυ 24 ναικός μου καὶ τοῦ υἱοῦ μου. * Καὶ οὐ διῆλθον ἡμέρας πεντηκονταπέντε, ἕως ἀπέκτειναν αὐτὸν οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη Ἀραράτ· καὶ ἐβασίλευσεν Ἀχιάρδωνος υἱὸς αὐτοῦ Σύτ αὐτοῦ· καὶ ἔταξεν Ἀχιάχαρον σύναλ τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐπὶ πάσαν τὴν ἀπολογίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πάσῃ τὴν διοίκησιν· καὶ ἐξώσατο Ἀχιάχαρος περὶ ἐμοῦ, καὶ ἦλθον εἰς Νινευϊ· Ἀχιάχαρος δὲ ἦν οἰνοχόος καὶ 25 ἀπὸ δακτυλίου καὶ διοικητὴς, καὶ ἐπλογίσης· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ὁ Ἀχιάρ δωνος ἐν δευτέρᾳ· ἦν δὲ ἐξάδελφός μου. * Ὅτε δὲ κατῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀπεδόθη μοι σύνα ἡ γυνή μου, καὶ τωβίας ὁ υἱός μου.

21 * Et si quempiam occidit Sennacherib rex quando venit fugiens de Iudæa, sepeliui eum furatus; multos enim perdidit in furore suo, & quæsita sunt à rege corpora, & non sunt in-

22 uenta. * Pergens autẽ vnus Niniuitarum, manifestauit regi de me quòd sepeliebam eos: & absconditus sum: cognoscẽs autẽ quòd quæror vt moriar,

23 timens secessi. * Et direptæ sunt omnes substantiæ meæ, & non est relictum mihi quicquã, præter Annam vxorẽ meam,

24 & Tobiam filiũ meũ. * Et non transierũt dies quinquaginta-quinque, vsq; quo occiderunt eum duo filij eius, & fugerunt in montes Ararat, & regnauit Achirdonus filius eius pro eo: & cõstituit Achiacharũ Anael filium fratris mei super omnẽ computationem patris sui, & super omnẽ gubernationem: et orauit Achiacharus pro me, & veni in Niniuen. Achiacharus autẽ erat pincerna & ab annulo, & gubernator, & computator; & cõstituit eũ Achirdonus secundo: erat autem pa-

25 truelis meus. * Cùm aũt redij in domũ meam, & restituta est mihi Anna vxor mea, & Tobias filius meus.

CAP. II.

1 POst hæc verò cùm esset dies festus Domini, & A factum esset prandium bonum in domo Tobiæ, dixit filio suo, Vade, & adduc aliquos de tribu nostra, timentes Deum, vt epulentur nobiscum.

2 * Cúmque abiisset, reuersus nuntiauit ei vnum ex filiis Israel iugulatum iacere in platea.

3 * Statímq; exiliés de accubitu suo, relinquens prãdium, ieiunus peruenit ad corpus: tollénsque illud portauit ad domum suam occultè, vt dum sol occubuisset, cautè sepeliret eum.

4 * Cúmque occultasset corpus, mãducauit panem eum luctu & tremore,

5 * Memorans illum sermonem quem dixit Dominus per Amos Prophetam,

6 * Dies festi vestri conuertentur in lamentationem & luctum.

7 * Cũ verò Sol occubuisset, abiit, & sepeliuit eum.

1 * Ἐν τῇ πεντηκοστῇ τῇ ἑορτῇ, ἥ ἐστιν ἁγία ἑπτὰ ἑβδομάδων, ἐγλήθη ἄριστον καλόν μοι· καὶ ἀνέπεσα φαγεῖν· καὶ 2 ἐθεασάμην ὄψα πολλά· καὶ εἶπα τῷ υἱῷ μου, βάδιζε ἄγαγε ὃν ἐὰν εὕρῃς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ, ὃς μεμνημένος τοῦ κυρίου· καὶ ἰδοὺ μείνω σε.

2 * Καὶ ἐλθὼν εἶπε, πάτερ εἷς ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν ἐσφαγαλωμένος ἔρριπται 3 ἐν τῇ ἀγορᾷ. * Καγὼ πρὶν ἢ γεύσασθαί με, ἀναπηδήσας ἀνέλαβόμην αὐτὸν 4 εἰς οἴκημα, ἕως ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος. * Καὶ ἀπιὼν ἔλουσάμην καὶ ἤσθιον τὸν 5 ἄρτον μου ἐν λύπῃ· * Καὶ ἐμνήσθην τῆς 6 προφητείας Ἀμὼς καθὼς εἶπε· * Στραφήσονται αἱ ἑορταὶ ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πᾶσαι αἱ ᾠφρωσύναι ὑμῶν εἰς θρῆνον· 7 καὶ ἔκλαυσα. * Καὶ ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ὤχόμην, καὶ ὀρύξας ἔθαψα αὐτόν.

omnes lætitiæ vestræ in lamentationem: & fleui. 7 *Et cùm occidit Sol, abij, & effodiens sepeliui eum.*

*Et propinqui deridebãt, dicẽtes, Nõ adhuc timet hic interfici pro negotio isto, et fugit, & ecce iterũ sepelit mortuos. *Et in eadẽ nocte dormiui fœdatus iuxta parietem aulæ, & facies mea discooperta erat: *Et non sciebã quòd passerculi in pariete erãt. & oculis meis apertis, immiserũt stercus passerculi calidum in oculos meos, & factæ sunt albugines in oculis meis, & abij ad medicos, & nõ profuerũt mihi. Achiacharus autẽ nutriebat me, quousq; profect⁹ sum in Elymaida. *Et uxor mea Anna seruiebat in muliebribus. *Et mittebat dominis, & retribuerũt ei & ipsi mercedem, addentes etiam hœdũ.

*Cùm autẽ uenissẽt ad me, cæpit balare. & dixi ei, Vnde hœdulus, nunquid furtiuus est? redde illũ dominis, nõ enim licitum est mãducare furtiuum. Ipsa autẽ dixit, Dono datus est mihi supra mercedem. & non credebam illi. & dicebam reddere illũ dominis. & erubescebam ad eam. *Illa autẽ respondens mihi dixit, Vbi sunt eleemosynæ tuæ & iustitiæ tuæ? ecce cognita omnia tecum.

CAP. III.

ET tristatus fleui, & orauicũ dolore, dicens, *Iustus es Dñe, & omnia opera tua, et omnes uiæ tuæ misericordia & ueritas. & iudiciũ uerum & iustum tu iudicas in æternum.

*Memor esto mei & respice in me, ne me uindicaris ob peccata mea & ignorantias meas, & patrũ meorũ qui peccauerunt coram te. *Non obedierunt enim præceptis tuis. & dedisti nos in direptionem & captiuitatem & mortem & parabolam improperij omnibus, in quibus dispersi sumus.

*Καὶ ὁ πλησίον ἐπεγέλων, λέγοντες· οὐκέτι φοβᾶται οὗτος φονεῦσαι περὶ τοῦ πράγματος τούτου, καὶ ἀπέδρα. καὶ ἰδοὺ πάλιν θάπτει τοὺς νεκρούς. *καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνομιήθλιμ μεμιαμμένος ἔξω τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς· καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἀνακάλυπτον ἦν. *καὶ οὐκ ἤδειν ὅτι στρουθία ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί· καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀνέωγότων, ἀφώδευσαν τὰ στρουθία θερμὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου· καὶ ἐγενήθη λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου· καὶ ἐπορεύθην πρὸς ἰατροὺς, καὶ οὐκ ὠφέλησάν με· ἀχιάχαρος δὲ ἔτρεφέ με, ἕως εἰς Ἐλυμαΐδα ἐπορεύθην εἰς τὴν Ἐλυμαΐδα. *καὶ γυνὴ μου Ἄννα ἠργάζετο ἐν τοῖς γυναικείοις. *καὶ ἀπέστελλε τοῖς κυρίοις καὶ ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ αὐτοὶ τὸν μισθόν, προσοδύλες καὶ ἔριφον. *ὅτε ἦλθε πρός με, ἤρξατο κράζειν· καὶ εἶπον αὐτῇ, πόθεν τὸ ἐρίφιον, μὴ κλεῦμά ἐστιν; ἀπόδος αὐτὸ τοῖς κυρίοις· οὐ γὰρ θεμιτόν ἐστι φαγεῖν κλεῦμα ἐστιν· ἡ δὲ εἶπε, δῶρον δέδοταί μοι ἐπὶ τῷ μισθῷ· καὶ οὐκ ἐπίστευον αὐτῇ καὶ ἔλεγον ἀποδιδόναι αὐτὸ τοῖς κυρίοις· καὶ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν. *ἡ δὲ ἀποκρειθεῖσά μοι εἶπε, ποῦ εἰσὶν αἱ ἐλεημοσύναι σου καὶ αἱ δικαιοσύναι σου; ἰδοὺ γνωστά πάντα μετὰ σοῦ.

*Καὶ λυπηθεὶς ἔκλαυσα· καὶ προσηυξάμην μετ' ὀδυνῶν, λέγων·

*δίκαιος εἶ κύριε καὶ πάντα τὰ ἔργα σου· καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια· καὶ κρίσιν ἀληθινὴν καὶ δικαίαν σὺ κρίνεις εἰς τὸν αἰῶνα.

*μνήσθητί μου καὶ ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ· μὴ με ἐκδικήσῃς ταῖς ἁμαρτίαις μου καὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου, καὶ τῶν πατέρων μου οἳ ἥμαρτον ἐνώπιόν σου.

*παρήκουσαν γὰρ τῶν ἐντολῶν σου· καὶ ἔδωκας ἡμᾶς εἰς διαρπαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ θάνατον καὶ παραβολὴν ὀνειδισμοῦ πᾶσιν οἷς ἐσκορπίσμεθα.

*Arguebant autem eum omnes proximi eius, dicentes, Iam huius rei causa interfici iussus es, & vix effugisti mortis imperiũ, & iterum sepelis mortuos. *Sed Tobias plus timẽs Deum q̃ regẽ, rapiebat corpora occisorũ, & occultabat in domo sua, & mediis noctibus sepeliebat ea. *Contigit autẽ vt quadam die fatigatus à sepultura, veniens domum iactasset se iuxta parietẽ, & obdormisset: *Et ex nido hirũdinũ dormiẽti illi calida C stercora inciderent super oculos eius, fierétque cæcus. *Hanc autẽ tentationem ideo permisit Dñs euenire illi, vt posteris daretur exẽplũ patientiæ eius, sicut & sancti Iob. *Ná cũ ab infantia sua semp Deũ timuerit, & mãdata eius custodierit, nõ est cõristat⁹ cõtra Deũ, ꝙ plaga cæcitatis euenerit ei: sed immobilis in Dei timore pmansit, agẽs gratias Deo omnib⁹ dieb⁹ vitæ suæ.

*Nam sicut beato Iob insultabãt reges: ita isti parẽtes & cognati eius irridebãt vitã eius, dicẽtes, *Vbi est spes tua, pro qua eleemosynas & sepulturas faciebas? *Tobias verò increpabat eos, dicẽs, *Nolite ita loqui, quoniã filij sanctorũ sum⁹, & vitam illam expectamus, *Quam Deus daturus est his qui fidẽ suã nũquã mutãt ab eo. *Anna verò vxor D eius ibat ad opus textrinũ quotidie: & de labore manuũ suarũ victũ, quẽ cõsequebatur potuissẽt, deferebat. *Vnde factũ est, vt hœdũ caprarũ accipiens detulisset domi. *Cuius cùm vocẽ balantis vir eius audisset, dixit, Videte ne fortè furtiuus sit: reddite eũ dominis suis, ꝙa nõ licet nobis aut edere ex furto aliquid, aut cõtingere. *Ad hæc vxor eius irata respõdit, Manifestè vana facta est spes tua, & eleemosynæ tuæ modò apparuerũt. Atque his & aliis huiuscemodi verbis exprobrabat ei. CAP. III.

TVnc Tobias ingemuit, & cœpit orare cũ lachrymis, dicẽs, *Iustus es Dñe, & omnia iudicia tua vera sunt, & oẽs viæ tuæ, misericordia, & veritas, & iudiciũ. *Et nũc Dñe memor esto mei, & ne vindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum. *Quoniam non obediuimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem, & captiuitatem, & mortem, & in fabulam, & in improperium omnibus nationibus, in quibus dispersisti nos.

*Et nunc, Domine, magna iudicia tua, quia non egimus secundum præcepta tua, & non ambulauimus synceriter coram te. *Et nunc Dñe secundum volũtatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spiritum meum. Expedit enim mihi mori magis quàm viuere. *Eadem igitur die C cõtigit vt Sara filia Raguelis in Rages ciuitate Medorum, & ipsa audiret improperium ab vna ex ancillis patris sui; *Quoniam tradita fuerat septem viris, & dæmonium nomine Asmodæus occiderat eos, mox vt ingressi fuissent ad eam.

*Ergo cùm pro culpa sua increparet puellam, respondit ei, dicẽs, *Amplius ex te nõ videamus filiũ, aut filiã super terrã, interfectrix virorum tuorũ. *Nunquid & occidere me vis, sicut etiã occidisti septem viros?

*Ad hanc vocem perrexit in superius cubiculum domus suæ: & tribus diebus & tribus noctibus non manducauit, neque bibit; sed in oratione persistens cum lachrymis deprecabatur Deum, vt ab isto improperio liberaret eam.

*Factum est autem die tertia, dum compleret oratiC onem, benedicens Dñm, dixit, *Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum; qui cùm iratus fueris, misericordiã facies, & in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. *Ad te Dñe faciem meam conuerto, ad te oculos meos erigo. *Peto Dñe, vt de vinculo improperij hui⁹ absoluas me, aut certè desuper terrã eripias me. *Tu scis Dñe quia nun quã cõcupiui virũ, & mundam seruaui animã meam ab omni concupiscentia.

TOBIAS.

*καὶ νῦν πολλαὶ αἱ κρίσεις σου εἰσὶ καὶ ἀληθιναί· οὕτως ἐμοὶ ποίησον ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ τῶν πατέρων μου, ὅτι οὐκ ἐποιήσαμεν τὰς ἐντολάς σου· ἐν γὰρ ἀληθείᾳ ἐνώπιόν σου. *καὶ νῦν κύριε πρόσεχε ἐνώπιόν σου ποίησον μετ' ἐμοῦ· ἐπίταξον ἀπολυθῆναι τὸ πνεῦμά μου, ὅπως ἀπολυθῶ καὶ γένωμαι γῆ· διότι λυσιτελές μοι ἀποθανεῖν ἢ ζῆν, ὅτι ὀνειδισμοὺς ψευδεῖς ἤκουσα, καὶ λύπη ἐστὶ πολλὴ ἐν ἐμοί· ἐπίταξον ἀπολυθῆναί με τῆς ἀνάγκης ἥδη εἰς τὸν αἰώνιον τόπον· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ.

*ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συνέβη τῇ θυγατρὶ Ῥαγουὴλ Σάρρᾳ ἐν Ἐκβατάνοις τῆς Μηδίας, καὶ ταύτῃ ὀνειδίσθησαι ὑπὸ παιδίσκης τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

*ὅτι ἐδεδώκει ἑπτὰ ἀνδράσιν ἤδη, καὶ ὁ ἀσμοδαῖος τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ἀπέκτεινεν αὐτούς, πρὶν ἢ γνωσθῆναι αὐτοὺς μετ' αὐτῆς ὡς ἐν γυναιξί.

*καὶ εἶπον αὐτῇ, οὐ συνίης ὅπως ἐπνιγόσα σου ἀνδρας ἔχεις, καὶ οὗτοι αὐτῶν οὐκ ὠνομάσθης.

*τί ἡμᾶς μαστιγοῖς περὶ αὐτῶν; εἰ ἀπέθανον, ἀκολούθει μετ' αὐτῶν, μὴ ἴδοιμί σου ὑὸν ἢ θυγατέρα εἰς τὸν αἰῶνα.

*ταῦτα ἀκούσασα, ἐλυπήθη σφόδρα, ὡς τε ἀπάγξασθαι, καὶ εἶπε, μία μοί ἐστι θυγάτηρ μου· ἐὰν ποιήσω τοῦτο, ὀνειδος ἐστὶ, καὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ καταξω μετ' ὀδυνῶν εἰς ᾅδου.

*καὶ ἐδεήθη πρὸς τὴν θυρίδα· καὶ εἶπεν·

*εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεός μου, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ ἅγιον καὶ τίμιον εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐλογήσαισάν σε πάντα τὰ ἔργα σου εἰς τὸν αἰῶνα.

*καὶ νῦν κύριε τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ τὸ πρόσωπόν μου εἰς σὲ δέδωκα.

*εἶπον ἀπολῦσαί με ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ μὴ ἀκοῦσαί με μηκέτι ὀνειδισμόν.

*σὺ γινώσκεις κύριε ὅτι καθαρά εἰμι ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας σου δούλης.

*Et nunc multa iudicia tua sunt & uera, de me fac pro peccatis meis & patrum meorum; quoniam nõ fecimus præcepta tua, non enim ambulauimus in ueritate coram te.

*Et nunc secundum placitum coram te fac mecum · præcipe recipere spiritum meum, vt peream & fiam terra, quoniam utile mihi mori quàm viuere; quia opprobria mendosa audui, & tristitia est multa in me: præcipe absolui me de necessitate iam in æternum locum: ne auertas faciem tuam à me.

*In eadem die contigit filiæ Raguelis Sarræ in Ecbatanis Mediæ, & hanc opprobrari ab ancillis patris sui.

*Quoniam erat tradita viris septem, & Asmodæus nequam dæmonium occidit eos, antequam essent ipsi cum ea vt in mulieribus.

*Et dixerunt ei, Non intelligis quòd suffocaueris uiros tuos? iam septem uiros habuisti, & unius eorum non es nominata:

*Quare nos uerberas pro eis? si mortui sunt, uade cum illis, ne uideamus ex te filium aut filiam in æternum.

*Hæc cùm audisset, tristata est ualdè, ut suffocaretur, & dixit, Una quidem sum patri meo: si fecero hoc, improperiũ ipsi est, & senectam eius deducam cum dolore in infernum.

*Et deprecata est ad fenestram, & dixit:

*Benedictus es Domine Deus meus, & benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum & honorabile in secula: benedicent te omnia opera tua in seculum.

*Et nunc Domine oculos meos, & faciem meam in te dedi.

*Dixi ut absoluas me de terra: & vt non audiam ego amplius improperium. *Tu cognoscis Domine quòd munda sum ab omni peccato uiri.

‡ *Et non coinquinaui nomen meum neque nomen patris mei in terra captiuitatis meæ: vnigenita sum patri meo, & non est ei filius qui sit hæres ei, neque frater propinquus, neq; existens ei filius, vt seruem me ei vxorem: iam perierunt mihi septem, ad quid mihi reliquum viuere? & nisi videtur tibi interficere me, præcipe respicere in me & misereri mei, & non audire me amplius improperium.* ‡ *Et audita est oratio amborum in conspectu gloriæ summi Dei.*

‡ *Et missus est Raphael vt curaret duos, Tobiæ vt decorticaret albugines, et Sarrã filiã Raguel vt daret Tobiæ filio Tobiæ vxorem, & ligaret Asmodæum nequã dæmonium, quoniam ad Tobiam attinet hæreditare eam. In eodem tempore reuersus Tobias, introiuit in domum suam, & Sarra filia Raguelis descendit de superiori cubiculo suo.*

CAP. IIII.

IN die illa, recordatus est Tobias de argento quod tradidit Gabelo in Rages Mediæ.

‡ *Et dixit intra se, Ego petij mortem; cur non voco Tobiam filium meum vt ei ostendam antequam moriar ego? & vocans eum, dixit:*

‡ *Fili si mortuus fuero, sepeli me, & ne despexeris matrem tuam. honora eam omnibus diebus vitæ tuæ, & fac quod placitum est ei; & ne tristitia afficias eam.* ‡ *Memento fili, quòd multa pericula vidit propter te in vtero.*

‡ *Cùm mortua fuerit, sepeli eam apud me in vno sepulchro.*

‡ *Omnibus diebus fili Domini Dei nostri memor esto, & ne velis peccare & transgredi præcepta eius, & iustitiam fac omnibus diebus vitæ tuæ, et ne ambules vijs iniquitatis, quia faciẽte te veritatem prosperitates erũt in operibus tuis, & omnibus facientibus iustitiã.*

‡ καὶ οὐκ ἐμόλυνα τὸ ὄνομά μου ἐν ἐμοὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου ἐν τῇ γῇ τῆς αἰχμαλωσίας μου· μονογενής εἰμι τῷ πατρί μου, καὶ οὐκ ὑπάρχει αὐτῷ παιδίον ὃ κληρονομήσει αὐτόν, οὐδὲ ἀδελφὸς ἐγγύς, οὐδὲ ὑπάρχων αὐτῷ υἱός, ἵνα σωτηρήσω ἐμαυτὴν αὐτῷ γυναῖκα· ἤδη ἀπώλοντό μοι ἑπτά. ἱνατί μοι λοιπὸν ζῶ; καὶ εἰμὴ δοκεῖ σοι τοῦ ἀποκτεῖναί με, πρόσταξον περὶ ἐμοῦ ἵνα μὴ ἀκούσω μηκέτι ὀνειδισμόν.

‡ καὶ εἰσηκούσθη ἡ προσευχὴ ἀμφοτέρων ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ. ‡ καὶ ἀπεστάλη ῥαφαὴλ ἰάσασθαι δύο, λῶσαι λεπίσμα τὰ λευκώματα, καὶ σάρραν τὴν τοῦ ῥαγουὴλ δοθῆναι τῷ τωβίᾳ τῷ υἱῷ τωβὶτ γυναῖκα, καὶ ὅπως ἀποδαίων τὸ πονηρὸν δαιμόνιον, διότι τῷ τωβίᾳ πρέπει κληρονομῆσαι αὐτόν· ἐν ὥρᾳ τῷ καιρῷ ἐπιστρέψας τωβὶτ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ σάρρα ἡ τοῦ ῥαγουὴλ κατέβη ἐκ τοῦ ὑπερῴου αὐτῆς.

κδ'.

‡ Εν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐμνήσθη τωβὶτ περὶ τοῦ ἀργυρίου ὃ παρέθετο γαβαήλῳ ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας. ‡ καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ἐγὼ ἠτησάμην θάνατον· τί οὐ καλῶ τωβίαν τὸν υἱόν μου ἵνα αὐτῷ δείξω πρὶν ἀποθανεῖν με; καὶ καλέσας αὐτὸν εἶπε· ‡ παιδίον ἐὰν ἀποθάνω, θάψον με, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου· τίμα αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· καὶ ποίει τὸ ἀρεστὸν αὐτῇ· καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν.

‡ μνήσθητι παιδίον, ὅτι πολλοὺς κινδύνους ἑώρακεν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

‡ ὅταν ἀποθάνῃ, θάψον αὐτὴν πρὸς ἐμοὶ ἐν ἑνὶ τάφῳ. ‡ πάσας τὰς ἡμέρας παιδίον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν μνημόνευε· καὶ μὴ θελήσῃς ἁμαρτάνειν καὶ παραβῆναι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· καὶ δικαιοσύνην ποίει πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· καὶ μὴ πορευθῇς ταῖς ὁδοῖς τῆς ἀδικίας, διότι ποιοῦντές σου τὴν ἀλήθειαν εὐοδίαν ἕξουσιν ἐν τοῖς ἔργοις σου, καὶ πᾶσι τοῖς ποιοῦσι τὴν δικαιοσύνην.

‡ Nunquã cũ ludẽtibus miscui me, neq; cũ his qui in leuitate ambulãt, particeps me præbui. ‡ Virum aũt cũ timore tuo, nõ cum libidine mea consensi suscipere. ‡ Et aut ego indigna fui illis, aut illi forsitan mihi non fuerunt digni, quia forsitan viro alii cõseruasti me. ‡ Non est enim in hominis potestate consilium tuum. ‡ Hoc aũt pro certo habet omnis qui colit te: quia vita ei' si in probatione fuerit, coronabitur; si autem in tribulatione fuerit, liberabitur; & si in corruptione fuerit, ad misericordiam tuam veniet: licebit. ‡ Nõ enim delectaris in ꝑditionibus nostris, quia post tempestatem trãquillũ facis, & post lachrymationẽ & fletũ exultationẽ infundis. Sit nomẽ tuũ, Deus Israel, benedictum in secula. ‡ In illo tẽpore exauditę sunt preces amborum in cõspectu gloriæ summi Dei. ‡ Et missus est angelus Dñi sanctus Raphael, vt curaret eos ambos, quorum vno tẽpore sunt orationes in conspectu Dñi recitatæ.

CAP. IIII.

IGitur cùm Tobias putaret orationem suam exaudiri, vt mori potuisset, vocauit ad se Tobiam filium suum, dixítque ei, ‡ Audi, fili mi, verba oris mei, & ea in corde tuo quasi fundamentum construe. ‡ Cùm acceperit Deus animã meã, corpus meũ sepeli, & honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ eius.

‡ Memor enim esse debes quæ & quãta pericula passa sit propter te in vtero suo.

‡ Cùm autem & ipsa cõpleuerit tẽpus vitæ suæ, sepelias eã circa me. ‡ Omnibꝰ aũt diebus vitæ tuę in mẽte habeto Deũ, & caue ne aliquando peccato cõsentias, & prætermittas præcepta Dei nostri.

‡ Ex substãtia tua fac eleemosynam, & noli auertere faciem tuam ab vllo paupere. Ita enim fiet vt nec à te auertatur facies Domini.

‡ Quomodo potueris, ita esto misericors.

‡ Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude.

‡ Præmium enim bonũ tibi thesaurizas in die necessitatis.

‡ Quoniam eleemosyna ab omni peccato, & morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras.

‡ Fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna, omnibus facientibus eam.

‡ Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione, & præter vxorem tuam nũquam patiaris crimen scire.

‡ Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.

‡ Quicunque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarij tui apud te omnino non remaneat.

‡ Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquãdo alteri facias.

‡ ὃν τῶν ὑπαρχόντων σοι ποίει ἐλεημοσύνην, καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ παντὸς πτωχοῦ, καὶ ἀπὸ σοῦ μὴ ἀποστραφῇ τὸ πρόσωπον ⸗θεοῦ.

‡ ὡς σοι ὑπάρχει καὶ τὸ πλῆθος, ποίησον ἐξ αὐτῶν ἐλεημοσύνην.

‡ ἐὰν ὀλίγον σοι ὑπάρχῃ, καὶ τὸ ὀλίγον μὴ φοβοῦ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.

‡ θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀνάγκης.

‡ διότι ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ῥύεται, καὶ οὐκ ἐᾷ εἰσελθεῖν εἰς τὸ σκότος.

‡ δῶρον γὰρ ἀγαθόν ἐστιν ἐλεημοσύνη πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου.

‡ πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἀπὸ πάσης πορνείας· καὶ γυναῖκα πρῶτον λάβε ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῶν πατέρων σου· καὶ μὴ λάβῃς γυναῖκα ἀλλοτρίαν, ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ πατρός σου· διότι υἱοὶ προφητῶν ἐσμέν, ναέ, ἀβραάμ, ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ, οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, μνήσθητι παιδίον, ὅτι πρῶτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ εὐλογήθησαν ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῶν· καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν κληρονομήσει γῆν. καὶ νῦν παιδίον ἀγάπα τοὺς ἀδελφούς σου. ‡ καὶ μὴ ὑπερηφανεύσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν σου καὶ τῶν υἱῶν καὶ θυγατέρων τοῦ λαοῦ σου λαβεῖν σεαυτῷ ἐξ αὐτῶν γυναῖκα· διότι ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ ἀπώλεια καὶ ἀκαταστασία πολλή· καὶ ἐν τῇ ἀργειότητι ἐλάττωσις καὶ ὀδύνη μεγάλη· ἡ γὰρ ἀργὸς μήτηρ ἐστὶ λιμοῦ· μισθὸς παντὸς ἀνθρώπου. ‡ ὃς ἐὰν ἐργάσηταί σοι, παρ' αὐτοῦ μὴ αὐλισθήτω· ἀλλὰ ἀπόδος αὐτῷ παραυτίκα· καὶ ἐὰν δουλεύσῃς τῷ θεῷ, ἀποδοθήσεταί σοι.

‡ πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου· καὶ ἴδε πεπαιδαγμένος ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ σου· καὶ ᾧ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσῃς· οἶνον εἰς μέθην μὴ πίῃς· καὶ μὴ πορευθήτω μετὰ σοῦ μέθη ἐν τῇ ὁδῷ σου.

‡ *De facultatibus tuis fac eleemosynam, & ne inuideat tuus oculus in faciendo eleemosynam. ne auertas faciem tuam ab omni paupere, & à te non* 8 *auertetur facies Dei.* ‡ *Quemadmodum tibi fuerit secundùm multitudinem, fac ex eis eleemosynam.*

9 ‡ *Si paucum tibi fuerit, iuxta paucum ne timeas facere eleemosynam.*

10 ‡ *Præmium enim bonum thesaurizas tibi in diem necessitatis.*

11 ‡ *Quoniam eleemosyna à morte liberat, & non sinit intrare in tenebras.*

12 ‡ *Donum enim bonum est eleemosyna omnibus facientibus eam coram Altissimo.*

13 ‡ *Attende tibi, fili, ab omni fornicatione, & vxorem primùm accipe de semine patrum tuorum. & ne accipias vxorem extraneam, quæ non est de tribu patris tui, quoniam filij prophetarum sumus: Noe, Abraham, Isaac & Jacob, patres nostri ab æterno, memor esto fili, quòd omnes isti acceperunt vxores de fratribus suis, & benedicti sunt in filiis suis. & semen eorum hæreditabit terram. & nunc, fili, dilige fratres tuos.*

14 ‡ *Et non superbias in corde tuo de fratribus tuis & filiis & filiabus populi tui, accipere tibi ex eis vxorem. quoniam in superbia perditio, & non stabilitas multa. & in inutilitate diminutio et indigẽtia magna. nã inutilitas mater est famis, merces omnis hominis.*

15 ‡ *Quicunque operatus fuerit tibi, apud te non remaneat, sed redde ei statim. & si seruieris Deo, reddetur tibi.*

16 ‡ *Attende tibi fili in omnibus operibus tuis, & esto eruditus in omni conuersatione tua. & quod oderis, nemini facias: vinum ad ebrietatem ne bibas, & ne ambulet tecum ebrietas in via tua.*

‡ *De pane tuo da esurienti,* 17
& de vestimentis tuis nudis:
de omni quod superfuerit tibi,
fac eleemosynã, & ne inuideat
tuus oculus dum feceris elee-
mosynam.

‡ *Effunde panes tuos super* 18
sepulturam iustorum, & ne
des peccatoribus.

‡ *Consilium ab omni sapien-* 19
te require: & ne despicias o-
mnino consilium vtile.

‡ *Et in omni tempore bene-* 20
dic Dominum, & ab eo pete,
vt viæ tuæ rectæ fiant, & o-
mnes semitæ tuæ, & consilia
tua prosperentur, quoniam om
nis gens non habet consilium,
sed ipse Dominus dat omnia
bona: & quem vult humiliat,
sicut vult; & nunc fili memor
esto præceptorum meorum, &
ne deleantur de corde tuo.

‡ *Et nunc indico tibi decem* 21
talenta argenti quæ dedi Ga-
belo fratri Gabrie in Rages
Mediæ.

‡ *Et ne timeas fili, quòd* 22
mendici facti sumus: sunt tibi
multa, si timueris Deum, &
recesseris ab omni peccato, &
feceris quod placitum est co-
ram eo.

CAP. V.

ET *respondens Tobias, di-* 1
xit, Pater faciam omnia
quæcunque præcepisti mihi.

‡ *Sed quomodo potero acci-* 2
pere pecuniam, non cognoscens
eum?

‡ *Et dedit ei chirographum,* 3
& dixit ei:

‡ *Inquire tibi hominem qui* 4
eat tecum, & dabo ei mercedẽ
dum viuo, & recipe vadens
pecuniam.

‡ *Et iuit ad quærendum ho* 5
minem; & inuenit Raphae-
lem qui erat angelus.

‡ *Et non cognouit: & dixit* 6
ei, Si potes ire mecum in Ra- 7
ges Mediæ, et si expertus es lo- 8
corum?

‡ *Et dixit ei Angelus, Ibo* 9
tecum, & apud Gabelum fra-
trem nostrum moratus sum.

‡ ὲκ τοῦ ἄρτου σου δίδου πεινῶντι, καὶ 17
ἐκ τῶν ἱματίων σου τοῖς γυμνοῖς· πᾶν
ὃ ἐὰν περισσεύσῃ σοι, ποίει ἐλεημοσύ-
νην· καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλ-
μὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.

‡ ἔχεσον σὸν ἄρτον σου ἐπὶ τὸν τά- 18
φον τῶν δικαίων, καὶ μὴ δῷς τοῖς ἁμαρ-
τωλοῖς. ‡ συμβουλίαν παρὰ παντὸς 19
φρονίμου ζήτησον· καὶ μὴ καταφρονή-
σῃς ἐπαντὸς συμβουλίας χρησίμης.

‡ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὐλόγει τὸν 20
κύριον, καὶ παρ' αὐτοῦ αἴτησον, ὅπως αἱ
ὁδοί σου εὐθεῖαι γένωνται, καὶ πᾶσαι αἱ
τρίβοι σου καὶ αἱ βουλαί σου εὐοδωθῶσι·
διότι πᾶν ἔθνος οὐκ ἔχει βουλήν,
ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος δώσει πάντα τὰ
ἀγαθά· καὶ ὃν θέλει ταπεινοῖ, καθὼς
βούλεται· καὶ νῦν παιδίον μνημόνευε τῶν
ἐντολῶν μου· καὶ μὴ ἐξαλειφθήτωσαν
ἀπὸ τῆς καρδίας σου.

‡ καὶ νῦν ἀποδεικνύω σοι τὰ δέκα 21
τάλαντα τοῦ ἀργυρίου ἃ παρεθέμην
Γαβαήλῳ τῷ τοῦ Γαβρία ἐν ῥαγοις
τῆς Μηδίας.

‡ καὶ μὴ φόβου παιδίον, ὅτι ἐπῆλθο- 22
χόσαμεν· ὑπάρχει σοι πολλά, ἐὰν
φοβῇ τὸν θεόν, καὶ ἀποστῆς ἀπὸ πάσης
ἁμαρτίας, καὶ ποιήσῃς τὸ ἀρεστὸν ἐνώ-
πιον αὐτοῦ.

ε'.

‡ Καὶ ἀποκριθεὶς Τωβίας εἶπε, 1
πάτερ ποιήσω πάντα ὅσα ἐντέταλ-
σαί μοι. ‡ ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι λα- 2
βεῖν τὸ ἀργύριον, μὴ γινώσκων αὐτόν;

‡ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον 3
καὶ εἶπεν αὐτῷ.

‡ ζήτησον σεαυτῷ ἄνθρωπον ὃς 4
συμπορεύσεταί σοι, καὶ δώσω αὐτῷ
μισθὸν ἕως ζῶ· καὶ λάβε πορευθεὶς τὸ
ἀργύριον.

‡ καὶ ἐπορεύθη ζητῆσαι ἄνθρωπον· 5
καὶ εὗρε τὸν ῥαφαὴλ ὃς ἦν ἄγγελος.

‡ καὶ οὐκ ἤδει· καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ δύ- 6
νασαι πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ εἰς ῥάγους
τῆς Μηδίας, καὶ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν
τόπων;

‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, πορεύ- 9
σομαι μετὰ σοῦ· καὶ πρὸς Γαβαὴλ τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν ηὐλίσθην.

‡ Panẽ tuũ cũ esurientibus 17
& egentibus comede: & de
vestimẽtis tuis nudos tege.

‡ Panẽ tuũ, & vinũ tuũ 18
super sepulturã iusti cõsti-
tue, & noli ex eo manducare,
& bibere cũ peccatoribꝰ.

‡ Cõsiliũ semper à sapiẽte 19
perquire. ‡ Omni tempore 20
benedic Deũ, & pete ab eo,
vt vias tuas dirigat, & om-
nia cõsilia tua in ipso per-
maneant. ‡ Indico etiã tibi 21
fili mi, dediſſe me decẽ ta-
lẽta argenti, dum infantu-
lus esſes, Gabelo, in Rages
ciuitate Medorũ, & chiro-
graphũ ei⁹ apud me habeo:
& ideo perquire, quomodo
ad eũ peruenias, & recipias
ab eo suprà memoratũ põ-
dus argẽti, & reſtituas ei chi
rographũ ſuum. ‡ Noli ti- 22
mere fili mi, pauperẽ quidẽ
vitã gerimus, ſed multa bo-
na habebimꝰ ſi timuerimus
Deum, & receſſerimus ab
omni peccato, & fecerimus
bene. CAP. V.

1 TVnc reſpõdit Tobias pa-
A tri ſuo, & dixit, Omnia
2 quæcunq; præcepiſti mihi
faciã pater. ‡ Quomodo aũt
pecuniã hanc requirã, igno
ro; ille me neſcit, & ego eũ
3 ignoro: quod ſignum dabo
ei? ſed neq; viã, per quã per-
gatur illuc, aliquãdo cogno
4 ui. ‡ Tunc pater ſuus reſpõ-
dit illi, & dixit, Chirogra-
phũ quidẽ illius apud me
habeo: quod dũ illi oſtẽde-
5 ris, ſtatim reſtituet. ‡ Sed
perge nunc, & inquire tibi
aliquẽ fidelẽ virũ, qui eat
tecũ ſalua mercede ſua, dũ
adhuc viuo, vt recipias eã.
‡ Tunc egreſſus Tobias,
inuenit iuuenẽ ſplendidũ,
ſtantẽ, præcinctũ, & quaſi
6 paratũ ad ambulandũ. ‡ Et
B ignorans q̃ angelus Dei eſ-
ſet, ſalutauit eum, & dixit,
Vnde te habemus bone iu-
7 uenis? ‡ At ille reſpõdit, Ex
8 filiis Iſrael. ‡ Et Tobias dixit
ei, Noſti viã quæ ducit in regionẽ Medorũ? 9 ‡ Cui reſpondit, Noui, & omnia itinera eius frequenter

ambulaui, & manſi apud
Gabelũ fratrẽ noſtrum, qui
moratur in Rages ciuitate
Medorũ, quæ poſita eſt in
monte Ecbathanis. ‡ Cui 10
Tobias ait, Suſtine me, ob-
ſecro, donec hæc ipſa nun-
tiem patri meo. ‡ Tunc 11
ingreſſus Tobias, indicauit
vniuerſa hæc patri ſuo. Su-
per quæ admiratus pater,
rogauit vt introiret ad eũ.
‡ Ingreſſus itaque ſaluta- 12
uit eum, & dixit, Gaudium C
tibi ſit ſemper. ‡ Et ait To 13
bias, Quale gaudium mihi
erit, qui in tenebris ſedeo,
& lumen cæli non video?

‡ Cui ait iuuenis, Forti 14
animo eſto, in proximo eſt
vt à Deo cureris. ‡ Dixit 15
itaq; illi Tobias, Nunquid
poteris perducere filium
meum ad Gabelum in Ra-
ges ciuitatem Medorum? & 16
cùm redieris, reſtituam tibi
mercedem tuam. ‡ Et di-
xit ei angelus, Ego ducam
& reducam eum ad te.

‡ Cui Tobias reſpondit, 17
Rogo te, indica mihi de qua
domo aut de qua tribu es
tu? ‡ Cui Raphael angelus 18
dixit, Genus quæris merce-
narij, an ipſum mercenariũ
qui cum filio tuo eat?

‡ Sed ne fortè ſollicitum 19
te reddam, ego ſum Aza-
rias Ananiæ magni filius.

‡ Et Tobias reſpondit, 20
Ex magno genere es tu.

‡ Sed peto ne iraſcaris 21
quòd voluerim cognoſce-
re genus tuum.

‡ Dixit autem illi ange- 22
lus, Ego ſanum ducam &
ſanum tibi reducam filium
tuum. ‡ Reſpondens au- 23
tem Tobias, ait, Bene am-
buletis, & ſit Dñs in itinere
veſtro, & angelus eius comi D
tetur vobiſcũ. ‡ Tũc paratis 24
omnibus quæ erant in via
portanda, fecit Tobias vale
patri ſuo & matri ſuę, & am
bulauerunt ambo ſimul.

‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβίας, ὑπόμει- 10
νόν με, καὶ ἐρῶ τῷ πατρί μου· καὶ εἶπεν
αὐτῷ, πορεύου καὶ μὴ χρονίσῃς.

‡ καὶ εἰσελθὼν εἶπε τῷ πατρί, ἰδοὺ 11
εὕρηκα ὃς συμπορεύσεταί μοι· ὁ δὲ
εἶπε, φώνησόν αὐτὸν πρός με, ἵνα ἐπι-
γνῶ ποίας φυλῆς ἐστι, καὶ εἰ πιστός ἐστι τοῦ
πορευθῆναι μετὰ σοῦ· καὶ ἐκάλεσεν
αὐτόν.

‡ καὶ εἰσῆλθε, καὶ ἠσπάσαντο ἀλ- 12
λήλους.

‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβίτ, ἀδελφὲ 17
ἐκ ποίας φυλῆς καὶ ἐκ ποίας πατριᾶς
σύ εἶ; ὑπόδειξόν μοι.

‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ, φυλὴν καὶ πα- 18
τριὰν σὺ ζητεῖς, ἢ μίσθιον ὃς συμπο-
ρεύσεται μετὰ τοῦ υἱοῦ σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ
Τωβίτ, βούλομαι ἀδελφὲ ἐπιγνῶ-
ναι τὸ γένος σου καὶ τὸ ὄνομα.

‡ ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ τὸ γένος αἰζα- 19
ρίου καὶ ἀνανίου τοῦ μεγάλου καὶ ἀδελ-
φοῦ σου.

‡ καὶ εἶπε Τωβίτ, ὑγιαίνων ἔλθοις 20
ἀδελφέ.

‡ καὶ μή μοι ὀργισθῇς, ὅτι ἐζήτη- 21
σα τὴν φυλήν σου καὶ τὴν πατριάν σε
ἐπιγνῶναι· καὶ σὺ τυγχάνεις ἀδελφός
μου ἐκ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς.
ἐπιγινώσκω δὲ Ἀνανίαν καὶ Ἰωναθὰν
τοὺς υἱοὺς Σαμαίου τοῦ μεγάλου· ὡς ἐπο-
ρευόμεθα κοινῶς εἰς Ἱερουσαλὴμ προσ-
κυνεῖν, διαφέροντες τὰ πρωτότοκα καὶ
τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων· καὶ οὐκ
ἐπλανήθησαν τῇ πλάνῃ τῶν ἀδελ-
φῶν ἡμῶν· ἐκ ῥίζης μεγάλης εἶ ἀ-
δελφέ· ἀλλὰ εἶπον, τίνα σοι ἔσομαι
μισθὸν δηλόνοτι, δραχμὴν τῆς ἡμέ-
ρας καὶ τὰ δέοντα ὡς καὶ τῷ υἱῷ μου· καὶ
ἔτι προστήσω σοι ἐπὶ τὸν μισθόν, ἐὰν
ὑγιαίνοντες ἐπιστρέψητε· καὶ ἠδόκη-
σαν ὅτως.

‡ καὶ εἶπε πρὸς Τωβίαν, ἕτοιμος 23
γίνου εἰς τὴν ὁδὸν καὶ εὐοδωθείητε.

‡ καὶ ἡτοίμασεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὰ πρὸς 24
τὴν ὁδόν· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐ-
τοῦ, πορεύου μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου.
ὁ δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ κατοικῶν θεὸς εὐο-
δώσει τὴν ὁδὸν ὑμῶν· καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ
θεοῦ συμπορευθήτω ὑμῖν.

‡ *Et dixit ei Tobias; Suſti-* 10
ne me, & dicam patri meo. &
dixit ei, Vade, & ne more-
ris.

‡ *Et ingreſſus dixit patri,* 11
Ecce inueni qui ibit mecum.
ille autem dixit, Voca eum ad
me, vt cognoſcam cuius tri-
bus eſt, & ſi fidelis eſt ad
eundum tecum. & vocauit
eum.

‡ *Et ingreſſus eſt: & ſalu-* 12
tauerunt ſe inuicem.

‡ *Et dixit ei Tobias, Frater,* 17
de qua tribu & de qua fami-
lia tu es? oſtende mihi.

‡ *Et dixit ei, Tribum &* 18
familiam tu requiris, an mer-
cenarium qui eat cum filio tuo?
Et dixit ei Tobias, Volo, fra-
ter, cognoſcere genus tuum &
nomen.

‡ *Ille autem dixit, Ego de* 19
genere Azariæ & Ananiæ
magni & fratris tui.

‡ *Et dixit Tobias, Sanus* 20
veniας frater.

‡ *Et ne mihi iraſcaris, quia* 21
quæſtui tribum tuam & fami
liam tuam cognoſcere. & tu es
frater meus, de honeſta & bo-
na generatione; cognoſco enim
Ananiam & Jonathan filios
Samiæ magni. quoniam iuimus
ſimul in Hieruſalem ad adoran
dum, offerentes primitiua &
decimas fœtuum. & non erra-
uerunt errore fratrum noſtro-
rum. è radice magna es frater.
ſed dic quam tibi ero mercedẽ
daturus, drachmam in die, &
neceſſaria ſicut & filio meo.
& inſuper addam tibi ſupra
mercedem, ſi ſani reuerſi fue-
ritis. & complacuit eis ſic.

‡ *Et dixit ad Tobiam, Pa-* 23
ratus ſis in viam, & proſpe-
remini.

‡ *Et parauit filius eius quæ* 24
ad viã. Et dixit ei pater eius,
Vade cum homine hoc. & in
cælo habitans Deus proſpe-
ret viam veſtram, & an-
gelus Dei eat vobiſcum.

Et exierunt ambo vt proficiscerentur, & canis pueri cum eis: fleuit autem Anna mater eius, & dixit ad Tobiam, Quid misisti puerulũ nostrum? nonne baculus manus nostræ est dum ingreditur ipse, et egre ditur coram nobis?

Argentum argentum vtinam non præcessisset, sed reliquiæ filij nostri fiat.

Sicut enim datum est nobis viuere à Domino, hoc sufficiens nobis est.

Et dixit ei Tobias, Ne curam habeas soror: saluus perueniet, & oculi tui videbunt eum.

Angelus enim bonus ibit cum eo, & prosperabitur via eius, & reuertetur saluus: & cessauit flere.

CAP. VI.

Illi autem euntes viam, venerunt vespere ad Tigrim fluuium, & manserunt ibi.

At puer descendit vt lauaretur. & saltauit piscis de fluuio:

Et voluit deuorare puerum.

At angelus dixit ei, Apprehende piscem.

Et tenuit piscem puer, & proiecit eum in terram.

Et dixit ei Angelus, Incide piscem; & accipiens cor & iecur, & fel, repone securè.

Et fecit puer, sicut dixit ei Angelus: piscem autẽ assantes comederunt, & pergebant ambo quousque appropinquauerunt Ecbatanis.

Et dixit puer Angelo, Azaria frater, quid est cor & iecur & fel piscis?

Et dixit ei, Cor & iecur si aliquem perturbat dæmonium aut spiritus nequam, fac fumigare hæc coram viro aut muliere, & non perturbabitur amplius.

καὶ ἐξῆλθον ἀμφότεροι ἀπελθεῖν, καὶ ὁ κύων τοῦ παιδαρίου μετ' αὐτῶν· ἔκλαυσε δὲ ἄννα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς τωβίτ, τί ἐξαπέστειλας τὸ παιδίον ἡμῶν; οὐχὶ ῥάβδος τῆς χειρὸς ἡμῶν ἐστιν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐκπορεύεσθαι ἐνώπιον ἡμῶν;

ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ μὴ φθάσαι, ἀλλὰ περίψημα τοῦ παιδίου ἡμῶν γένοιτο.

ὡς γὰρ δέδοται ἡμῖν ζῆν πρὸς θεοῦ καθὼς ἔχει, τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν ὑπάρχει.

καὶ εἶπεν αὐτῇ τωβίτ, μὴ λόγον ἔχε ἀδελφή· ὑγιαίνων ἐλεύσεται, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται αὐτόν.

ἄγγελος γὰρ ἀγαθὸς συμπορεύσεται αὐτῷ· καὶ διοδωθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψει ὑγιαίνων· καὶ ἐπαύσατο κλαίουσα.

ε'.

Οἱ δὲ πορευόμενοι τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τὸν τίγριν ποταμόν· καὶ ηὐλίζοντο ἐκεῖ.

τὸ δὲ παιδάριον καλέσαν πρεσκύσασθαι· καὶ ἀνεπήδησεν ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ.

καὶ ἐβουλήθη καταπεῖν τὸ παιδάριον.

ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἐπιλαβοῦ τοῦ ἰχθύος.

καὶ ἐκράτησε τὸν ἰχθὺν τὸ παιδάριον, καὶ ἐβάλεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν. *καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ἀνάτεμε τὸν ἰχθύν· καὶ λαβὲ τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἧπαρ καὶ τὴν χολήν, θὲς ἀσφαλῶς.*

καὶ ἐποίησε τὸ παιδάριον, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος· τὸν δὲ ἰχθὺν ὀπήσαντες ἔφαγον· καὶ ὥδευον ἀμφότεροι ἕως ἤγγισαν ἐκβατάνοις.

καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ τί ἐστὶν ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ καὶ ἡ χολὴ τοῦ ἰχθύος;

καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ ἐὰν ἵνα ὀχλῇ δαιμόνιον ἢ πνεῦμα πονηρόν, καπνισαι ταῦτα ἐνώπιον ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς καὶ οὐ μὴ ὀχληθῇ ἔτι.

Cúmq; profecti essent, cœpit mater eius flere, & dicere, Baculũ senectutis nostræ tulisti, & transmisisti à nobis. Nunquã fuisset ipsa pecunia, pro qua misisti eum. Sufficiebat nobis paupertas nostra, vt diuitias computaremus hoc, q̃ videbamus filium nostrũ.

Dixitq; ei Tobias, Noli flere, saluus perueniet filius noster, & saluus reuertetur ad nos, & oculi tui videbũt illum. Credo enim quòd angelus Dei bonus comitetur ei, & bene disponat omnia quæ circa eum gerũtur, ita vt cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc vocem cessauit mater eius flere, & tacuit. CAP. VI.

PRofectus est aũt Tobias, & canis secutus est eum, & mansit prima mansione iuxta fluuium Tigris. Et exiuit vt lauaret pedes suos; & ecce piscis immanis exiuit ad deuorandum eum.

Quem expauescens Tobias, clamauit voce magna, dicés, Dñe, inuadit me. Et dixit ei angelus, Apprehende brãchiam eius, & trahe eũ ad te. Quod cùm fecisset, attraxit eum in siccũ, & palpitare cœpit ante pedes eius. Tunc dixit ei angelus, Exentera hunc piscem, & cor eius, & fel, & iecur repone tibi. sunt enim hæc necessaria ad medicamenta vtiliter. Quod cùm fecisset, assauit carnes eius, & secũ sustulerunt in via: cætera salierunt quæ sufficerét eis, quousq; peruenirent in Rages ciuitatẽ Medorũ. Tũc interrogauit Tobias angelum, & dixit ei, Obsecro te Azaria frater, vt dicas mihi, quod remedium habebunt ista quæ de pisce seruare iussisti? Et respondens angelus dixit ei, Cordis eius particulã si super carbones ponas, fumus ei⁹ extricat omne gen⁹ dęmoniorũ, siue à viro, siue à muliere, ita vt vltrà nõ accedat ad eos,

Et fel valet ad vngendos oculos, in quibus fuerit albugo, & sanabuntur.

Et dixit ei Tobias, Vbi vis vt mancamus? Respondénsque angelus, ait,

Est hîc Raguel nomine, vir propinquus de tribu tua, & hic habet filiam nomine Saram, sed neque masculum, neque fœminam vllã habet aliam præter eam.

Tibi debetur omnis substantia eius, & oportet eam te accipere coniugem.

Pete ergo eam à patre eius, & dabit tibi eam in vxorem.

Tunc respondit Tobias, & dixit, Audio quia tradita est septem viris, & mortui sunt: sed & hoc audiui, quia dęmonium occîdit illos.

Timeo ergo ne fortè & mihi hæc eueniant, & cùm sim vnicus parentibus meis, deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos.

Tunc angelus Raphael dixit ei, Audi me, & ostendam tibi qui sunt quibus prævalere potest dæmonium.

Hi namque qui coniugium ita suscipiunt, vt Deum à se & à sua mente excutiant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus & Psalm.31 mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super eos.

Tu autem cùm acceperis eam, ingressus cubiculum, per tres dies continens esto ab ea, & nihil aliud, nisi orationibus vacabis cum ea.

Ipsa autem nocte, incenso iecore piscis, fugabitur dæmonium.

τῷ χολῷ ἔγχρισαι ἀνθρώπου οὗ ἔχει λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἰαθήσεται. *ὡς δὲ προσήγγισαν τῇ ῥάγῃ, εἶπεν ὁ ἄγγελος τῷ παιδαρίῳ, ἀδελφὲ σήμερον αὐλισθησόμεθα παρὰ ῥαγουήλ, ὃς αὐτῶν συγγενής σου ἐστί· ἔστιν αὐτῷ θυγάτηρ μονογενὴς ὀνόματι σάρρα· λαλήσω περὶ αὐτῆς σοὶ δοθῆναί σε αὐτὴν εἰς γυναῖκα.* *ὅτι σοὶ προβάλλει ἡ κληρονομία αὐτῆς· σὺ μόνος εἶ ἐκ συγγενείας αὐτῆς· τὸ κοράσιον καλὸν καὶ φρόνιμόν ἐστι.* *καὶ νῦν ἄκουσόν μου, καὶ λαλήσω τῷ πατρὶ αὐτῆς· ὅταν προπέμψωμεν ἐκ ῥαγοῦ, ποιήσομεν τοὺς γάμους· οἶδα γὰρ ὅτι προσαμαγ ῥαγουήλ, ὅτι οὐ μὴ δώῃ αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ κατὰ τὸν νόμον μωυσῆ, ἢ ὀφείλοντα θανατοῦν· ὅτι τοῦ κληρονομίαν σοὶ καθήκει λαβεῖν, ἢ πάντα ἀνθρωπον.* *τότε εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ ἀκήκοα ἐγὼ τὸ κοράσιον δεδόσθαι ἑπτὰ ἀνδράσι, καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι ἀπολωλότας· καὶ νῦν ἐγώ μόνος εἰμὶ τῷ πατρί.* *καὶ φοβοῦμαι μὴ εἰσελθὼν ἀποθάνω, καθὼς καὶ τὰ πρότερον· ὅτι δαιμόνιον φιλεῖ αὐτῷ, ὃ οὐκ ἀδικεῖ δόλον πλὴν τῶν προσαγόντων αὐτῇ· καὶ νῦν ἐγὼ φοβοῦμαι μὴ ἀποθάνω, καὶ κατάξω τὸν βίον τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου μετ' ὀδυνῶν ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὸν τάφον αὐτῶν· καὶ υἱὸς ἕτερος οὐκ ὑπάρχει αὐτοῖς, ὃς θάψει αὐτούς.*

εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄγγελος, μέμνησαι τῶν λόγων ὧν ἐνετείλατό σοι ὁ πατήρ σου ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν σε γυναῖκα ἐκ τοῦ γένους σου; καὶ νῦν ἄκουσόν μου ἀδελφέ, διότι σοὶ ἔσται εἰς γυναῖκα· καὶ τοῦ δαιμονίου μνησθήσῃ λόγον ἔχε.

ὅτι τῇ νύκτι ταύτῃ δοθήσεται σοὶ γυνὴ εἰς γυναῖκα· καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα,

λήψῃ τέφραν θυμιαμάτων, καὶ ἐπιθήσεις ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ ἰχθύος καὶ τοῦ ἥπατος καὶ καπνίσεις· καὶ ὀσφρανθήσεται τὸ δαιμόνιον, καὶ φεύξεται, καὶ οὐκέτι ἐπανελεύσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Felle unge hominem qui habet albugines in oculis, & sanabitur.

Cùm autem appropinquassent Rages, dixit Angelus puero, Frater hodie manebimus apud Raguel, & ipse cognatus tuus est. & est ei filia vnigenita, nomine Sarra. loquar pro ea vt detur tibi ipsa in vxorem. Quia ad te attinet hæreditas eius, & tu solus es de genere eius, & puella formosa & prudens est. Et nunc audi me, & loquar patri eius. Et quando reuersi fuerimus de Rages, faciemus nuptias, quia scio Raguelem, quòd non dabit eam viro alteri, secundum legem Moysi, vel reus erit mortis, quia hæreditatem te oportet accipere, aut omnem hominem.

Tunc dixit puer Angelo, Azaria frater, audiui ego puellam datam fuisse septem viris, & omnes in cubiculo mortuos esse, & nunc ego solus sum patri. Et timeo ne ingressus moriar, sicut & qui priùs. quoniã dæmonium amat ipsam, quod non iniuria afficit quenquam, præter accedentes ad eam: & nunc ego timeo ne moriar, & deducam vitam patris mei & matris meæ cum dolore super me in sepulchrum eorum: & filius alius non est eis, qui sepeliat eos. *Dixit autẽ ei angelus, Non es memor sermonũ quos præcepit tibi pater tuus super accipienda tibi vxore de genere tuo? & nunc audi me frater, quia tibi erit in vxorem, & dæmonij nullam rationem habe.*

Quia nocte hac dabitur tibi ipsa in vxorem. & si ingressus fueris ad cubiculum,

Sumes cinerem incensuum, & impones de corde piscis & iecore, & facies fumigare. & odorabit dæmonium, & fugiet, & non amplius redibit in seculum seculi.

‡ *Quando autem accesseris ad eam, surgite ambo & clamate ad misericordem Deum, & saluabit vos & miserebitur.*

‡ *Ne timeas, quoniam tibi hæc parata erat à seculo, & tu eam saluabis, & ibit tecum: & existimo quòd tibi erunt ex ea filij.*

‡ *Et vt audiuit Tobias hæc,* 23 *dilexit eam, & anima eius adhæsit ei valdè, & venerunt in Ecbatana.*

CAP. VII.

ET *venerunt in domum Ra* 1 *guelis: Sarra verò obuiam exijt eis, & salutauit eos & ipsi illam.*

‡ *Et introduxit eos in do-* 2 *mum, & dixit Raguel Ednæ vxori suæ, Quàm similis iuuenis Tobiæ consobrino meo!*

‡ *Et interrogauit eos Ra-* 3 *guel, Vnde estis fratres?*

‡ *Et dixerunt ei, Ex filijs* 4 *Nephthalim captiuis in Ninue.*

‡ *Et dixit eis, Nostis To-* 5 *biam fratrem nostrum? illi autem dixerunt, Nouimus.*

‡ *Et dixit eis, Sanus est?* 6 *illi verò dixerunt, Et viuit & sanus est: & dixit Tobias, Pater meus est.*

‡ *Et exilijt Raguel & oscu-* 7 *latus est eum, & fleuit; & benedixit eum, & dixit ei, Honesti mei & boni hominis filius. & audiens quòd Tobias perdidit oculos suos, contristatus est & fleuit.*

‡ *Et Edna vxor eius, &* 8 *Sarra filia eius lachrymatæ sunt.*

‡ *Et susceperunt eos alacri-* 9 *ter, & occiderunt arietem ouium, & parauerunt cibaria multa. dixit autem Tobias Raphaeli, Azaria frater, loquere de ijs quæ dicebas in via, & perficiatur negocium: & communicauit sermonem Ragueli.*

‡ ὅταν δὲ εἰσπορεύῃ αὐτῇ, ἐγέρ- 11
θητε ἀμφότεροι καὶ βοήσατε πρὸς
τὸν ἐλεήμονα θεόν, καὶ σώσει ὑμᾶς καὶ
ἐλεήσει.

‡ μὴ φοβοῦ, ὅτι σοὶ αὕτη ἡτοίμασ- 12
ται ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· καὶ σὺ αὐτὴν
σώσεις· καὶ πορεύσεται μετὰ σοῦ· καὶ ὑπο-
λαμβάνω ὅτι σοὶ ἔσται ἐξ αὐτῆς παι-
δία.

‡ καὶ ὡς ἤκουσε τωβίας ταῦτα, ἐφί- 13
λησεν αὐτὴν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκε-
κόλλητο αὐτῇ σφόδρα· καὶ ἦλθον εἰς
ἐκβάτανα.

ζ'.

‡ Καὶ παρεγένοντο εἰς τὸν οἶκον 1
ραγουήλ· σάρρα δὲ ὑπεδέξατο αὐ-
τοὺς, καὶ ἐχάρησαν αὐτοῖς, καὶ αὐ-
τοῖς αὐτῷ.

‡ καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν 2
οἶκον· καὶ εἶπε ραγουὴλ ἔδνα τῇ γυ-
ναικὶ αὐτοῦ, ὡς ὅμοιος ὁ νεανίσκος τῷ
υἱῷ τοῦ ἀδελφοῦ μου.

‡ καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ραγουήλ, 3
πόθεν ἐστὲ ἀδελφοί;

‡ καὶ εἶπον αὐτῷ, ἐκ τῶν υἱῶν νεφθα- 4
λεὶμ τῶν αἰχμαλώτων ἐν νινευί.

‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, γινώσκετε τω- 5
βῆτ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν; καὶ δὲ εἶπον,
γινώσκομεν.

‡ καὶ εἶπεν αὐτῷς, ὑγιαίνει; καὶ δὲ 6
εἶπον, καὶ ζῇ καὶ ὑγιαίνει· καὶ εἶπε τω-
βίας, πατήρ μου ἐστί.

‡ καὶ ἀνεπήδησε ραγουὴλ καὶ κα- 7
τεφίλησεν αὐτὸν καὶ ἔκλαυσε· καὶ εὐλό-
γησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὁ τοῦ κα-
λοῦ μου καὶ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς υἱός·
καὶ ἀκούσας ὅτι τωβῆτ ἀπώλεσε
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἐλυπήθη καὶ
ἔκλαυσε.

‡ καὶ ἔδνα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ σάρρα 8
ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔκλαυσαν.

‡ καὶ ὑπεδέξαντο αὐτὸς πρόθυ- 9
μως· καὶ ἔθυσαν κριὸν πρόβατον· καὶ
παρέθηκαν ὄψα πολλά· εἶπε δὲ τω-
βίας τῷ ραφαὴλ, ἀζαρία ἀδελφὲ
λάλησον ὑπὲρ ὧν ἔλεγες ἐν τῇ πο-
ρείᾳ, καὶ τελεσθήτω τὸ πρᾶγμα·
καὶ μετέδωκε τὸν λόγον τῷ ραγουήλ.

‡ Secunda verò nocte in 11
in copulatione sanctorum patriarcharum admittêris.

‡ Tertia autē nocte be- 12
nedictionem consequêris, vt filij ex vobis procreentur incolumes.

‡ Transacta autem tertia 13
nocte, accipies virginē cum timore Domini, amore filiorum magis quàm libidinis ductus, vt in semine Abrahæ benedictionem in filiis consequaris.

CAP. VII.

INgressi sunt autem ad 1 A
Raguelē, & suscepit eos Raguel cum gaudio.

‡ Intuénsque Tobiam 2
Raguel, dixit Annæ vxori suæ, Quàm similis est iuuenis iste consobrino meo!

‡ Et cùm hæc dixisset, 3
ait, Vnde estis iuuenes fratres nostri?

‡ At illi dixerunt, Ex tri- 4
bu Neptalim sumus, ex captiuitate Niniue.

‡ Dixítque illis Raguel, 5
Nostis Tobiam fratrem meum? Qui dixerunt, Nouimus.

‡ Cúmque multa bona 6 B
loqueretur de eo, dixit angelus ad Raguelem, Tobias, de quo interrogas, pater istius est.

‡ Et misit se Raguel, & 7
cum lachrymis osculatus est eū, & plorans suprà collum eius, dixit, Benedictio sit tibi, fili mi, quia boni & optimi viri filius es.

‡ Et Anna vxor eius, & 8
Sara ipsorum filia lachrymatæ sunt.

‡ Postquam autem lo- 9
cuti sunt, præcepit Raguel occidi arietem, & parari conuiuium.

‡ Cúmq, hortaretur eos 10
discūbere ad prandiū, Tobias dixit, Hîc ego hodie nō manducabo neq, bibā, nisi priùs petitionē meā confirmes, & promittas mihi dare Sarā filiā tuā. ‡ Quo audito 11
verbo, Raguel expauit sciēs quid euenerit illis septē viris qui ingressi sunt ad eam: & timere cœpit, ne fortè & huic similiter contingeret.

‡ Et cùm nutaret, & non 12
daret petenti vllū respon- C
sum, dixit ei angelus, Noli timere dare eā illi, quoniā huic timenti Deū debetur coniunx filia tua: propterea alius non potuit habere illā. ‡ Tūc dixit Raguel, Nō 13
dubito q, Deus preces & lachrymas meas in conspectu suo admiserit. ‡ Et credo 14
quoniā ideo fecit vos venire ad me, vt & ista cōiūgere tur cognationi suæ, secūdū Num. 39.
legē Moysi: & nūc noli dubiū gerere q, tibi eā tradā.

‡ Et apprehēdens dexterā 15
filiæ suæ, dextræ Tobiæ tradidit dicēs, Deus Abraham, & Deus Isaac, & De⁹ Iacob vobiscū sit, & ipse cōiungat vos, impleátq, benedictionem suam in vobis. ‡ Et ac- 16
cepta charta, fecerūt cōscri- D
ptionē coniugij. ‡ Et post 17
hęc epulati sunt, benedicētes Deū. ‡ Vocauítque Ra- 18
guel ad se Annā vxorē suā, & præcepit ei vt præpararet alterū cubiculū. ‡ Et intro- 19
duxit illuc Saram filiā suā, & lachrymata est. ‡ Dixítq; 20
ei, Forti animo esto, filia mea: Dominus cęli det tibi gaudium pro tædio, quod perpessa es.

CAP. VIII.

POstquam verò cœnauerūt, introduxerūt iuuenem ad eam. ‡ Recordatus 1 A
itaque Tobias sermonū angeli, protulit de cassidili suo partem iecoris, posuítque eam super carbones viuos. ‡ Tunc Raphael an- 2 3
gelus apprehendit dæmonium, & religauit illud in deserto superioris Ægypti.

‡ καὶ εἶπε ραγουὴλ πρὸς τωβίαν, 10
φάγε καὶ πίε καὶ ἡδέως ἔσῃ· σοὶ γὰρ
πρέπει τὸ παιδίον μου λαβεῖν· πλὴν ὑπο-
δείξω σοι τὴν ἀλήθειαν· ἔδωκα τὰ παι
δίον μου ἑπτὰ ἀνδράσιν, καὶ ὁπότε δὴ εἰσ-
επορεύοντο πρὸς αὐτούς, ἀπέθνησκον
ὑπὸ τὴν νύκτα· ἀλλὰ τὸ νῦν ἔχον ἡ-
δέως γίνε· καὶ εἶπε τωβίας, ὀμόσω-
μαι ἀδὸν ὧδε, ἕως δύο ἡμέρας ποιήσητε καὶ μεί-
νητε πρός με· καὶ εἶπε ραγουήλ, νομί-
ζω αὐτῷ ὑπὸ τοῦ νῦν καὶ τὴν κρίσιν·
σὺ ἀδελφὸς εἶ αὐτῆς καὶ αὕτη σου.

‡ ὁδὲ ἐλεήμων θεὸς ἀνδώσει ὑμῖν 13
τὰ κάλλιστα.

‡ καὶ ἐκάλεσε σάρραν τὴν θυγα- 14
τέρα αὐτοῦ· καὶ ἦλθε πρὸς τὸν πατέ-
ρα αὐτῆς.

‡ καὶ λαβὼν τῆς χειρὸς αὐτῆς, πα 15
ρέδωκε αὐτῷ τωβίαν γυναῖκα· καὶ
εἶπεν, ἰδοὺ κατὰ τὸν νόμον μωυσέως κο-
μίζε αὐτὴν καὶ ἄπαγε πρὸς τὸν πα-
τέρα σου· καὶ εὐλόγησεν αὐτούς.

‡ καὶ ἐκάλεσεν ἔδναν τὴν γυναῖ- 16
κα αὐτοῦ· καὶ λαβὼν βιβλίον, ἔγραψε
συγγραφὴν καὶ ἐσφραγίσατο.

‡ καὶ ἤρξαντο ἐσθίειν. 17

‡ καὶ ἐκάλεσε ραγουὴλ ἔδναν τὴν 18
γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἀδελ-
φὴ ἑτοίμασον τὸ ἕτερον ταμιεῖον καὶ εἰσ-
άγαγε αὐτούς.

‡ καὶ ἐποίησεν ὡς εἶπε, καὶ εἰσήγα 19
γεν αὐτοὺς ἐκεῖ καὶ ἔκλαυσε· καὶ ἀπε-
δέξατο τὰ δάκρυα τῆς θυγατρὸς
αὐτῆς.

‡ καὶ εἶπεν αὐτῇ, θάρσει τέκνον· ὁ 20
κύριος δώη σοι χαρὰν ἀντὶ τῆς λύπης σου ταύτης· θάρ-
σει θύγατερ.

η'.

‡ Ὅτε δὲ συνετέλεσαν δειπνοῦντες, 1
εἰσήγαγον τωβίαν πρὸς αὐτούς.

‡ ὁ δὲ πορευόμενος ἐμνήσθη τῶν 2
λόγων ραφαήλ· καὶ ἔλαβε τοῦ τέ-
φρας τῶν θυμιαμάτων, καὶ ἐπέθηκε
τοῦ καρδίαν τοῦ ἰχθύος καὶ τὸ ἧπαρ, καὶ
ἐκάπνισεν.

‡ ὅτε δὲ ὠσφράνθη τὸ δαιμόνιον τῆς 3
ὀσμῆς, ἔφυγε εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς αἰ-
γύπτου, καὶ ἔδησεν αὐτὸ ὁ ἄγγελος.

10 ‡ *Et dixit Raguel ad Tobiam, Manduca & bibe, & hilaris sis, te oportet filiam meam accipere: veruntamen ostendam tibi veritatem; dedi filiam meam septem viris, & quando ingressi sunt ad eam, mortui sunt in nocte: sed impræsentiarum hilaris sis. & dixit Tobias, Non gustabo quicquam hic, quousque fletis & statuatis ante me. & dixit Raguel, Curam habe eius ex nunc secundum iudicium: tu frater es ipsius & ipsa tui.*

13 ‡ *At misericors Deus prosperet vobis bona.*

14 ‡ *Et vocauit Sarram filiam suam, & venit ad patrem suum.*

15 ‡ *Et accipiens manum eius tradidit eam Tobiæ vxorem: & dixit, Ecce secundum legem Moysi curam habe illius, & duc ad patrem tuum: & benedixit eos.*

16 ‡ *Et vocauit Ednam vxorem suam; & accipiens libellum scripsit conscriptionem, & signauit.*

17 ‡ *Et cœperunt manducare.*

18 ‡ *Et vocauit Raguel Ednā vxorem suam: & dixit ei, Soror præpara alterum cubiculum, & introduc eam.*

19 ‡ *Et fecit sicut dixit, & introduxit eam illuc, & lachrymata est. & susceptt lachrymas filiæ suæ.*

20 ‡ *Et dixit ei, Forti animo esto filia: Dñs cæli & terræ det tibi gaudium pro tristitia tua hac, forti animo esto filia.*

CAP. VIII.

1 *POstquam verò perfecerunt cœnare, introduxerunt Tobiam ad eam.*

2 ‡ *Ille autem vadens recordatus est sermonum Raphaelis: & accepit cinerem incensuum, & imposuit cor piscis & iecur, & fecit fumigare.*

3 ‡ *Quando autem olfecit dæmonium odorem, fugit in superiora Aegypti, & ligauit illud Angelus.*

* *Vt autem concluſi fuerũt ambo, aſcendit Tobias ſuper lectum, & dixit, Surge ſoror, & orabimus vt miſereatur noſtri Dominus.* * *Et cœpit Tobias dicere, Benedictus es Deus patrũ noſtrorum, & benedictũ nomen tuum ſanctum & glorioſum in ſecula. Benedicant te cœli & omnes creaturæ tuæ.*

* *Tu feciſti Adam, & dediſti ei adiutorium Euam firmamentum vxorem eius. ex iſtis factũ eſt hominum ſemen. Tu dixiſti non bonũ eſſe hominẽ ſolùm, faciamus ei adiutorium ſimile ei.* * *Et nunc Domine non propter fornicationem ego accipio ſororem meam hanc, ſed in veritate.* * *Præcipe miſereri mei & cum hac ſeneſcere: & dixit ſecum Amen, & dormierunt ambo nocte.* * *Et ſurgens Raguel abijt & effodit ſepulchrum: dicens, Num & hic moriẽtur?* * *Et venit Raguel in domũ ſuam, & dixit Ednæ vxori ſuæ.* * *Mitte vnam ancillarum, et videat ſi viuit: ſi aũt non, vt ſepeliam eũ, & nemo ſciat.* * *Et introiuit ancilla aperiens ianuam, & inuenit duos dormientes.* * *Et egreſſa nunciauit eis quòd viueret.*

* *Et benedixit Raguel Deũ: dicens, Benedictus es Deus in omni benedictione munda & ſancta, & benedicant te ſancti tui, & omnes creaturæ tuæ, & omnes angeli tui, & electi tui benedicant te in omnia ſecula. benedictus es quòd letificaſti me, & non eſt factum mihi quẽadmodum putabam, ſed ſecundùm magnã miſericordiam tuã feciſti nobiſcũ.* * *Benedictus quoniam miſertus es duobus vnigenitis. fac eis Domine miſericordiã, perfice vitã eorũ in ſanitate cum lætitia & miſericordia.*

4 * ὡς δὲ συνεκλείσθησαν ἀμφότεροι, ἀνέβη Τωβίας ἀπὸ τῆς κλίνης, καὶ εἶπεν, ἀνάστηθι ἀδελφὴ καὶ προσευξόμεθα
5 ἵνα ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁ κύριος. * ἤρξατο Τωβίας λέγειν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐλογησάτωσάν σε οἱ οὐρανοὶ
8 καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου. * σὺ ἐποίησας Ἀδὰμ καὶ ἔδωκας αὐτῷ βοηθὸν Εὕαν γύναιον τοῦτο· ἐκ τούτων ἐγκρίνεται τὸ τῶν ἀνθρώπων σπέρμα· σὺ εἶπας καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν
9 αὐτῷ βοηθὸν ὅμοιον αὐτῷ. * καὶ νῦν κύριε οὐχὶ διὰ πορνείαν ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἀδελφήν μου ταύτην, ἀλλ' ἐπ'
10 ἀληθείας. * πρόσταξον ἐλεηθῆναί με καὶ ταύτῃ συγκαταγηρᾶσαι· καὶ εἶπε μετ' αὐτοῦ ἀμήν· καὶ ἐκοιμήθησαν ἀμφό-
11 τεροι τὴν νύκτα. * καὶ ἀναστὰς Ραγουὴλ ἐπορεύθη καὶ ὤρυξε τάφον, λέ-
12 γων· μὴ καὶ οὗτος ἀποθάνῃ;
13 * καὶ ἦλθε Ραγουὴλ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν ἔδνα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ.
14 * ἀπόστειλον μίαν τῶν παιδισκῶν καὶ εἰδέτω εἰ ζῇ· εἰ δὲ μή, ἵνα θάψω αὐ-
15 τόν· καὶ μηδεὶς γνώτω. * καὶ εἰσῆλθεν ἡ παιδίσκη ἀνοίξασα τὴν θύραν, καὶ εὗρε
16 καθεύδοντας. * καὶ ἐξελθοῦσα ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ζῇ.
17 * καὶ εὐλόγησε Ραγουὴλ τὸν θεὸν, λέγων· εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ καθαρᾷ καὶ ἁγίᾳ· καὶ εὐλογησάτωσάν σε οἱ ἅγιοί σου καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου· καὶ πάντες οἱ ἄγγελοί σου καὶ οἱ ἐκλεκτοί σου εὐλογησάτωσάν σε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· εὐλογητὸς εἶ ὅτι εὔφρανάς με· καὶ οὐκ ἐγένετό μοι καθὼς ὑπενόουν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἐποίησας μετ' ἐμοῦ.
18 * εὐλογητὸς ὅτι ἠλέησας δύο μονογενεῖς· ποίησον αὐτοῖς δέσποτα ἔλεος· συμπλήρωσον τὸν ζωὴν αὐτῶν ἐν ὑγείᾳ μετ' εὐφροσύνης καὶ ἐλέους.

4 * Tũc hortatus eſt virginem Tobias, dixítq; ei, Sara exurge, & deprecemur Deũ hodie, & cras, & ſecundum cras. quia his tribus noctibus Deo iungimur, tertia aũt nocte in noſtro erimus
5 cõiugio. * Filij quippe ſanB ctorũ ſumus, & nõ poſſumus ita cõiungi, ſicut gẽtes quæ
6 ignorãt Deũ. * Surgentes aũt pariter, inſtãter orabãt ambo ſimul, vt ſanitas da-
7 retur ei. * Dixítq; Tobias, Dñe Deus patrũ noſtrorũ, benedicant te cæli, terræ, maréque, & fontes, & flumina, & omnes creaturę tuę
8 quæ in eis ſunt. * Tu feciſti Adam de limo terræ, dedi-
9 ſtíq; ei adiutoriũ Euam. * Et nunc Dñe, tu ſcis quia non luxurię cauſa accipio ſororẽ meam coniugẽ, ſed ſola poſteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen tuũ in
10 ſecula ſeculorũ. * Dixit itaC que Sara, Miſerere Dñe, miſerere nobis, & cõſeneſca-
11 mus ambo pariter ſani. * Et factũ eſt circa pullorũ cantum, accerſiri iuſſit Raguel ſeruos ſuos. & abierunt cũ eo pariter, vt foderẽt ſepul-
12 chrũ. * Dicebat enim, neſimili modo euenerit ei, quo & cęteris aliis ſeptem viris, qui ſunt ingreſſi ad eam.
13 * Cúmq; paraſſet foſſam, reuerſus Raguel ad vxorem
14 ſuam, dixit ei, * Mitte vnã ex ancillis tuis, & videat ſi mortuus eſt, vt ſepeliam eũ
15 antequã illuceſcat. * At illa miſit vnam ex ancillis ſuis, D quę ingreſſa cubiculũ, repe-
16 rit eos ſaluos & incolumes, ſecum pariter dormientes. * Et reuerſa nunciauit bonũ nunciũ. & benedixerũt Dñm, Raguel videlicet & Anna vxor eius, & dixerũt,

17 Benedicimus te Domine Deus Iſrael, quia non contigit nobis quemadmodũ putabamus. feciſti enim nobiſcum miſericordiam tuam, & excluſiſti à nobis inimicum perſequentem nos. 18 Miſertus autem es duobus vnicis. Fac eos, Domine, plenius benedicere te, & ſacrificium laudis tuæ & ſuæ ſanitatis offerre, vt cognoſcat vniuerſitas gentium, quia tu es Deus ſolus in vniuerſa terra.

19 * Statímque præcepit ſeruis ſuis Raguel, vt implerent terra foſſam quam fecerant, priuſquam eluceſceret. * Vxori autem ſuę
20 dixit, vt inſtrueret conuiuium, & præpararet omnia quę in cibos erant iter agẽtibus neceſſaria. * Duas
21 quoque pingues vaccas & quatuor arietes occidi fecit, & parari epulas omnibus vicinis ſuis cunctíſq; amicis. * Et adiurauit Raguel
22 Tobiam, vt duas hebdomadas moraretur apud eum.

* De omnibus aũtẽ quæ
23 poſſidebat Raguel, dimidiã partem dedit Tobiæ. & fecit hanc ſcripturam, vt pars dimidia quę ſupererat, poſt obitũ eorum Tobiæ dominio deueniret.

CAP. IX.

TVnc vocauit Tobias
1 angelum ad ſe, quem A quidem hominem exiſtimabat; dixítque ei, Azaria frater, peto vt auſcultes verba mea. * Si meipſum
2 tradam tibi ſeruum, nõ ero cõdignus prouidentiæ tuę.
3 * Tamen obſecro te vt aſſumas tibi animalia ſiue ſeruitia, & vadas ad Gabelum in Rages ciuitatẽ Medorum, reddáſque ei chirographum ſuum, & recipies ab eo pecuniam, & roges eũ venire ad nuptias meas.
4 * Scis enim ipſe quoniã numerat pater meus dies: & ſi tardauero vna die plꝰ, contriſtatur anima eius.

19 * ἐκέλευσε δὲ τοῖς οἰκέταις χῶσαι τὸν τάφον.
20 * καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς γάμον ἡμερῶν δεκατεσσάρων.
22 * καὶ εἶπεν αὐτῷ Ραγουὴλ, πρὶν ἢ συντελεσθῆναι τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου ἐνόρκως, μὴ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἕως δὼ πληρωθῶσιν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι τοῦ γάμου.
23 * καὶ τότε λαβόντα τὸ ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, πορεύεσθαι μεθ' ὑγείας πρὸς τὸν πατέρα· καὶ τὰ λοιπά, ὅταν ἀποθάνω καὶ ἡ γυνή μου.

Θ.

1 * Καὶ ἐκάλεσε Τωβίας τὸν Ραφαήλ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀζαρία ἀδελφέ· * λάβε μετὰ σεαυτοῦ παῖδα καὶ δύο
3 καμήλους, καὶ πορεύθητι ἐν Ράγοις τῆς Μηδίας πρὸς Γαβαήλ, καὶ κόμισαί μοι τὸ ἀργύριον, καὶ αὐτὸν ἄγε εἰς τὸν γάμον, οἶδας ὁμώμοκε Ραγουὴλ μὴ ἐξελθεῖν με.
4 * καὶ ὁ πατήρ μου ἀριθμεῖ τὰς ἡμέρας· καὶ ἐὰν χρονίσω μεγάλως, ὀδυνηθήσεται λίαν.
6 * καὶ ἐπορεύθη Ραφαήλ, καὶ ηὐλίσθη πρὸς Γαβαήλ· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον.
7 * ὁ δὲ προσήνεγκε τὰ θυλάκια ἐν τοῖς σφραγίσι, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ.
8 * καὶ ὤρθρισαν κοινῶς, καὶ ἦλθον εἰς τὸν γάμον· καὶ εὐλόγησε Τωβίας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

ι.

1 * Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Τωβὶτ ἐλογίζετο ἑκάστης ἡμέρας· καὶ ὡς ἐπλη-
2 ρώθησαν αἱ ἡμέραι τῆς πορείας, καὶ οὐκ ἦρχον, εἶπε Τωβὶτ, μήποτε κατήχθη·

19 * Iuſſit autem ſeruis replere terra ſepulchrum.
20 * Et fecit eis nuptias dierum quatuordecim.
22 * Et dixit ei Raguel, antequam complerentur dies nuptiarum cum iureurando, ne exiret ipſe vſquequo implerentur quatuordecim dies nuptiarum.
23 * Et tunc accipiens medietatem ſubſtantiæ ſuæ, vt iret cum ſalute ad patrem: & reliqua, quando moriar & vxor mea.

CAP. IX.

1 ET vocauit Tobias Raphaelem: & dixit ei, Azaria frater:
3 * Accipe tecum puerum & duos camelos, & vade in Rages Mediæ ad Gabelum, & porta mihi argentum; & eum adduc ad nuptias, quoniam iurauit Raguel non exiturum me.
4 * Et pater meus numerat dies: & ſi tardauero multum, triſtabitur valdè.
6 * Et abijt Raphael, & manſit apud Gabelum: & dedit ei chirographum.
7 * Ille autem obtulit theculas in ſigillis, & dedit ei.
8 * Et manè ſurrexerunt ſimul, & venerunt ad nuptias: & benedixit Tobias vxorem ſuam.

CAP. X.

1 ET pater eius Tobias computabat vnumquemq; diẽ: & vt impleti ſunt dies viæ, & non veniebant, dixit Tobias, Nunquid confuſi ſunt,

5 Et certè vides quomodo adiurauit me Raguel, cuius adiuramentũ ſpernere non poſſum. 6 Tunc Raphael aſſumẽs quatuor ex ſeruis Raguelis, & duos camelos, in Rages ciuitatẽ Medorũ perrexit: & inueniens Gabelũ, dedit ei chirographũ ſuum, & recepit omnẽ pecuniã. 7 Indicauitq; ei de Tobia filio Tobiæ, omnia quæ geſta ſunt: fecítq; eum ſecũ venire ad nuptias. 8 Cùmque ingreſſus eſſet domum Raguelis, inuenit Tobiã diſcumbentẽ, & exiliens oſculati ſunt ſe inuicẽ. Et fleuit Gabelus, benedixítq; Deũ, & dixit, Benedicat te Deus Iſrael, quia filius es optimi viri, & iuſti, & timẽtis Deũ, & eleemoſynas facientis. Et dicatur benedictio ſuper vxorẽ tuam & ſuper parentes veſtros, & videatis filios veſtros, & filios filiorum veſtrorum, vſq; in tertiam & quartam generationẽ, & ſit ſemen veſtrum benedictum à Deo Iſrael, qui regnat in ſecula ſeculorũ. 9 Cúmque omnes dixiſſent amen, acceſſerunt ad cõuiuium. Sed cum timore Domini nuptiarum conuiuium exercebant.

CAP. X.

CVm verò moras faceret Tobias cauſa nuptiarum, ſolicitus erat pater eius Tobias, dicens, Putas quare moratur filius meus, aut quare detentus eſt ibi?

‡ *Nunquid mortuus est Ga* 2
belus, & nemo ei dat pecuniã?
‡ *Et tristabatur valde. di-* 3
xit autẽ ei uxor, Perijt puer,
quoniam moratus est.
‡ *Et cœpit flere eum: & di-* 4
xit, ‡ *Non curæ est mihi fili* 5
quoniam dimisi te lumen ocu-
lorum meorum.
‡ *Et Tobias dicit ei, Tace, ne* 7
verbum habeas. sanus est.
‡ *Et dicit ei, Tace, ne sedu-* 8
cas me; perijt puer meus: &
ibat quotidie in viam extra,
qua profecti sunt. per dies au-
tem panem non manducabat,
at noctes omnes non cessabat
flere Tobiam filium suum.
‡ *Quousq; cõpleti sunt qua-* 9
tuordecim dies nuptiarum qua
iurauit Raguel facere eum ibi.
‡ *Dixit aũt Tobias Ragueli,* 10
Dimitte me, quoniam pater
meus & mater mea iam non
sperant videre me. ‡ *Dixit aũt* 11
ei socer eius, Mane apud me, et
ego mittam ad patrẽ tuum, &
manifestabunt ei ea quæ de te:
& Tobias dicit, Non, sed mitte
me ad patrẽ meum: surgens aũt
Raguel dedit ei Sarram uxorẽ
eius, & dimidium bonorum,
corpora & iumenta, & argẽ-
tum. ‡ *Et benedicens eos mi-* 12
sit: dicẽs, Prosperet vos Deus,
filij, Deus cæli, antequam ego
moriar: & dixit filiæ suæ, Ho-
nora soceros tuos: ipsi nunc pa-
rentes tui sunt; utinam au-
diam tuam famam bonam.
‡ *Et osculatus est eam:* & 13
Edna dixit ad Tobiam, Frater
dilecte, restituat te Dominus cæ
li, & det mihi videre tuos fi-
lios è Sarra filia mea, ut lætifi-
cer coram Domino: & ecce
trado tibi filiam meam in de-
positum, & ne tristitiam in-
feras ei. post hæc proficisce-
batur & Tobias benedicens
Deum, & prosperam fecit viã
eius, & benedicebat Ragueli
& Ednam uxorem eius.

2 ‡ μήποτε ἀπέθανε γαβαὴλ, καὶ
οὐδεὶς αὐτῷ δίδωσι τὸ ἀργύριον;
3 ‡ καὶ ἐλυπεῖτο λίαν· εἶπε δὲ αὐτῷ
ἡ γυνή, ἀπώλετο τὸ παιδίον, ὅτι κε-
4 χρόνικε. ‡ καὶ ἤρξατο θρηνεῖν αὐ-
5 τὸν· καὶ εἶπεν· ‡ μέλει μοι τέκνον ὅτι
ἀφῆκά σε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου.
7 ‡ καὶ τωβὴτ λέγει αὐτῇ, σίγα, μὴ
8 λόγον ἔχε· ὑγιαίνει. ‡ καὶ λέγει αὐτῷ,
σίγα, μὴ πλανᾶ με· ἀπώλετο τὸ παι-
δίον μου· καὶ ἐπορεύετο καθ' ἡμέραν εἰς
τὴν ὁδὸν ἔξω, οὗ ἀπῆλθον· ἡμέρας
δὲ ἄρτον οὐκ ἤσθιε, τὰς δὲ νύκτας ὅλας
ἀδιελίμπανε θρηνοῦσα τωβίαν τὸν
9 υἱὸν αὐτῆς. ‡ ἕως δὲ διετελέσθησαν αἱ
δεκατέσσαρες ἡμέραι τοῦ γάμου ἃς
ὤμοσε ραγουὴλ ποιῆσαι αὐτὸν ἐκεῖ.
10 ‡ εἶπε δὲ τωβίας τῷ ραγουὴλ, ἐξα-
πόστειλόν με, ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μή-
τηρ μου οὐκέτι ἐλπίζουσιν ὄψεσθαί με.
11 ‡ εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ, μεῖ-
νον πρὸς ἐμοί, κἀγὼ ἀποστελῶ πρὸς
τὸν πατέρα σου, καὶ δηλώσουσιν αὐτῷ
τὰ περὶ σέ· καὶ τωβίας λέγει, οὐχί, ἀλλ'
ἐξαπόστειλόν με πρὸς τὸν πατέρα
μου. ἀνάστας δὲ ραγουὴλ ἔδωκεν αὐτῷ
σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ ἡμί-
συ τῶν ὑπαρχόντων, σώματα καὶ κτήνη
καὶ ἀργύριον.
12 ‡ καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς ἐξαπέστει-
λε, λέγων· εὐοδώσῃ ὑμᾶς ὁ θεὸς τέκ-
να ὁ θεὸς δὲ οὐρανῶ πρὸ δὲ μὲ ἀποθα-
νεῖν· καὶ εἶπε τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, τίμα
σὸν πενθερούς σου· αὐτοὶ νῦν γονεῖς σου
εἰσίν· ἀκούσαμί σου ἀκοὴν καλήν.
13 ‡ καὶ ἐφίλησεν αὐτὴν· καὶ ἔδνα εἶπε
πρὸς τωβίαν, ἀδελφὲ ἀγαπητὲ ἀποκα-
ταστήσαι σε ὁ κύριος δ' οὐρανοῦ, καὶ
δώη μοι ἰδεῖν σου παιδία ἐκ σάρρας
τῆς θυγατρός μου, ἵνα εὐφρανθῶ ἐνώ-
πιον κυρίου· καὶ ἰδοὺ παρατίθεμαί σοι
τὴν θυγατέρα μου ἐν παρακα-
θήκῃ· καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν· μᾶλ
ταῦτα ἐπορεύετο καὶ τωβίας εὐλογῶν
τὸν θεὸν· καὶ εὐώδωσε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· καὶ
κατηυλόγει ραγουὴλ καὶ ἔδναν τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ.

2 ‡ Putásne Gabelus mor-
tuus est, & nemo reddat illi
3 pecuniã? ‡ Cœpit aũt cõ-
tristari nimis ipse, & Anna
vxor eius cũ eo, & cœperũt
ambo simul flere, eò quòd die
statuto minimè reuerterе-
4 tur filius eorũ ad eos. ‡ Fle-
B bat igitur mater eius irre-
mediabilib⁹ lachrymis, at-
5 que dicebat, ‡ Heu me,
fili mi, vt quid te misimus
peregrinari, lumen oculorũ
nostrorũ, baculũ senectutis
nostræ, solatiũ vitæ nostræ,
spem posteritatis nostræ!
6 ‡ Omnia simul in te vno ha
bentes, te nõ debuimus di-
7 mittere à nobis. ‡ Cui di-
cebat Tobias, Tace, & noli
turbari, sanus est filius no-
ster, satis fidelis est vir ille
8 cũ quo misimus eum. ‡ Illa
C autẽ nullo modo consolari
poterat, sed quotidie exiliẽs
circũspiciebat, & circuibat
vias omnes, per quas spes
remeãdi videbatur, vt pcul
videret eũ, si fieri posset, ve-
9 nientem. ‡ At verò Raguel
dicebat ad generum suum,
Mane hîc, & ego mittã nũ-
cium salutis de te ad Tobiã
10 patrẽ tuum. ‡ Cui Tobias
ait, Ego noui qa pater meꝰ
& mater mea modò dies cõ-
putãt, & cruciatur spiritus
11 eorum in ipsis. ‡ Cúmque
D verbis multis rogaret Ra-
guel Tobiã, & ille eũ nulla
ratione vellet audire, tradi-
dit ei Sarã, & dimidiã partẽ
omnis substãtię suę, in pue-
ris, in puellis, in pecudibus,
in camelis, & in vaccis, &
pecunia multa: & saluum
atq; gaudentẽ dimisit eum
12 à se, dicens: ‡ Angelus Dñi
sanctus sit in itinere vestro,
perducátq; vos incolumes,
& inueniatis omnia rectè
circa parentes vestros, & vi-
13 deant oculi mei filios ve-
stros priusquã moriar. ‡ Et

apprehendẽtes parentes filiam suam, osculati sunt eam, & dimiserunt ire; monentes eam honorare so-
ceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhibere.

CAP. XI.

CVmque reuerterentur, 1
peruenerunt ad Cha-
ran, quæ est in medio itine-
re contra Niniuen, vndecimo die. ‡ Dixítque an- 2
gelus, Tobia frater, scis
quemadmodum reliquisti
patrem tuum. ‡ Si placet 3
itaque tibi, præcedamus, &
lento gradu insequãtur iter
nostrum familiæ simul cũ
cõiuge tua, & cum anima-
libus. ‡ Cúmque hoc pla- 4
cuisset vt irẽt, dixit Raphael
ad Tobiam, Tolle tecum ex
felle piscis, erit enim neces-
sarium. ‡ Tulit itaq; To- 5
bias ex felle illo: & abierũt.
‡ Anna autem sedebat 6
secus viam quotidie in su-
percilio montis, vnde respi
cere poterat de longinquo.
Et dum ex eodem loco spe-
cularetur aduentum eius,
vidit à lõgè, & ilico cogno-
uit venientẽ filium suum:
currénsque nuntiauit viro
suo, dicens, ‡ Ecce venit 7
B filius tuus. Dixítq; Raphael
ad Tobiam, At vbi introie-
ris domũ tuam, statim ado-
ra Dominum Deum tuum:
& gratias agens ei, accede
ad patrem tuum, & oscula-
re eum. ‡ Statímque lini 8
super oculos eius ex felle
isto piscis, quod portas te-
cum. Scias enim quoniam
mox aperientur oculi eius,
& videbit pater tuus lumen
cæli, & in aspectu tuo gau-
debit. ‡ Tunc præcucurrit 9
canis, qui simul fuerat in
via: & quasi nuntius adue-
niens, blandimento suæ
caudæ gaudebat.
‡ Et exurgens cæcus pater, 10
cœpit offendens pedibus C
currere: & data manu pue-
ro, occurrit in obuiam filio suo. 11 Et suscipiens osculatus est eum cum vxore sua, & cœperunt flere
præ gaudio. 12 Cúmq; adorassent Deũ, & gratias egissent, consederunt. 13 Tunc sumens Tobias de
felle piscis, liniuit oculos patri suo. Et sustinuit quasi dimidiã ferè horã. 14 Et cœpit albugo ex oculis
eius, quasi membrana oui, egredi. 15 Quam apprehendẽs Tobias, traxit ab oculis eius: statímq; visum
recepit. 16 Et glorificabãt Deũ, ipse videlicet & vxor eiꝰ, & omnes qui sciebãt eũ. 17 Dicebátq; Tobias,
Benedico te Dñe Deus Israel, qa tu castigasti me, & tu saluasti me: & ecce, ego video Tobiã filiũ meum.

ια'.

‡ Καὶ ἐπορεύθη μέχρις ἔ ἐγγίσαι 1
αὐτοὺς εἰς νινευί. ‡ καὶ εἶπε ῥαφαὴλ 2
πρὸς τωβίαν, γινώσκεις ἀδελφὲ πῶς
ἀφῆκας τὸν πατέρα σου. ‡ πρὸ δὲ σοῦ 3
μωμῦ ἔμπροσθεν τῆς γυναικός σου,
καὶ ἐπίσπευσον τὴν οἰκίαν.
‡ λάβε δὴ τὴν χεῖρα τοῦ κολλοῦ 4
σου ἐν χερσί σου.
‡ καὶ ἐπορεύθησαν· καὶ σωπλάθεν ὁ 5
κύων ὀπίσω αὐτῶν. ‡ καὶ δύνα ἐπά- 6
νω περιβλεπομένη τὸν παῖδα αὐτῆς
εἰς τὴν ὁδόν, καὶ προσενόησεν αὐτὸν ἐρ-
χόμενον· καὶ εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
‡ ἰδοὺ ὁ υἱός σου ἔρχεται, καὶ ὁ ἄνθρωπος 7
ὁ πορευθεὶς μετ' αὐτοῦ· καὶ ῥαφαὴλ εἶ-
πεν, πίσαμαι ἐγὼ τωβία ὅτι ἀνοίξει
σοῦ ὀφθαλμοὺς ὁ πατήρ σου.
‡ σὺ δὲ ἔχρισον τὸν κολλὸν εἰς σοῦ 8
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ θηχθεὶς διαλείψει
καὶ ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα, καὶ ὄψε-
ταί σε· καὶ προσδραμοῦσα δύνα ἐπέ-
πεσον ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ υἱοῦ αὐτῆ·
καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε παιδίον, ἀπὸ δὲ
νῦν ἀποθανοῦμαι· καὶ ἔκλαυσαν ἀμφό
τεροι. ‡ καὶ τωβὴτ ἐξήρχετο πρὸς 10
τὴν θύραν, καὶ προσέκοπεν· ὀδὲ υἱὸς
αὐτοῦ προσέδραμεν αὐτῷ, καὶ ἐπελά-
βετο δὲ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ προσέπασε
τὴν κολλὸν ἐπὶ σοῦ ὀφθαλμοὺς δὲ πα
τρὸς αὐτοῦ, λέγων· θαρσεῖ ὦ πάτερ·
ὡς δὲ σὺ εδήχθησαν, διέτεμψε σοῦ
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ ἐλεπίδη ἀπὸ τῶν
καυθῶν αὐτοῦ τὰ λευκώματα.
‡ καὶ ἰδὼν υἱὸν αὐτοῦ ἐπέπεσεν ἐπὶ 11
τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσε.
‡ καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ εὐ- 17
λογητὸν τὸ ὄνομά σου εἰς σοῦ αἰῶνας·
καὶ εὐλογημένοι πάντες οἱ ἅγιοί σου
ἄγγελοι, ὅτι ἐμαστίγωσας καὶ ἐλέη-
σας· καὶ ἰδοὺ βλέπω τωβίαν τὸν υἱόν
μου· καὶ εἰσῆλθεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ χαίρων,
καὶ ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὰ με-
γαλεῖα τὰ γενόμενα ἐν τῇ μηδίᾳ.

CAP. XI.

1 ET *profectus est quousque*
appropinquarent ipsi in Ni
niuen.
2 ‡ *Et dixit Raphael ad To-*
biam, Cognoscis frater quomo-
do reliquisti patrem tuum.
3 ‡ *Præcurramus ante vxo-*
rem tuam, & præparemus do
mum.
4 ‡ *Accipe iam ad manum fel*
piscis.
5 ‡ *Et abierunt, & iuit ca-*
nis post ipsos.
6 ‡ *Et Anna sedebat circum-*
spiciens filium suum in via, &
præcognouit eum venientem:
& dixit patri suo.
7 ‡ *Ecce filius tuus venit, &*
homo qui iuit cum illo. & Ra-
phael dixit, Scio ego Tobia quòd
aperiet oculos pater tuus.
8 ‡ *Tu igitur lini fel in oculos*
eius, & compũctus deteret &
abijciet albugines, & videbit
te. & currens Anna cecidit
super collum filij sui: & dixit
ei, Vidi te fili, abhinc moriar:
& fleuerunt ambo.
10 ‡ *Et Tobias exijt ad ianuam,*
& offendit; at filius eius cu-
currit ad eum, & apprehendit
patrem suum, et sparsit fel su-
per oculos patris sui, dicens,
Confide pater. vt autem cõpun-
cti sunt, attriuit oculos suos, et
decorticatæ sunt ab angulis ocu
lorum eius albugines.
11 ‡ *Et videns filium suum ce-*
cidit super collum eius, & fle-
uit.
17 ‡ *Et dixit, Benedictus Deus*
& benedictum nomen tuum
in secula, & benedicti omnes
sancti tui angeli, quia flagella-
sti & misertus es: & ecce vi-
deo Tobiam filium meum. &
introiuit filius eius gaudens, et
annunciauit patri suo magna-
lia quæ facta fuerant in Media.

‡ *Et exiit Tobias in occursum nurus suæ gaudens & benedicens Deum ad portam Ninives. & mirabantur videntes ipsum ambulantem, quia vidit: & Tobias confitebatur coram eis quòd misertus fuisset eius Deus. & vt appropinquauit Tobias ad Sarram nurum suam, benedixit eam: dicens, Venias sana filia, benedictus Deus qui duxit te ad nos, & pater tuus, & mater tua. & factum est gaudium omnibus ijs qui in Niniue fratribus suis.*

‡ *Et venit Achiacharus & Nasbas consobrinus eius.*

‡ *Et factæ sunt nuptiæ Tobiæ cum lætitia per dies septem.*

CAP. XII.

ET vocauit Tobias Tobiam filium suum: & dixit ei, Vide fili vt des mercedem homini qui venit tecum, & addere ei oportet.

‡ *Et dixit ei Tobias, Pater non lædor dans ei dimidium eorum quæ attuli.*

‡ *Quoniam me adduxit tibi sanum, & vxorem meam curauit, & argentum meum attulit, & te similiter curauit: et dixit senex, Fustè fit ei.*

‡ *Et vocauit Angelum, & dixit ei, Accipe dimidium omnium quæ attulisti, & abduc saluus.*

‡ *Tunc vocans ambos occultè, dixit eis, Benedicite Deum & ipsi confitemini, & magnificètiam date ei: & confitemini coram omnibus viuentibus pro iis quæ fecit vobiscũ. bonum benedicere Deum, & exaltare nomen eius, sermones Dei honorificè ostendentes: & ne cunctemini confiteri ei.*

‡ *Mysterium enim regis bonum abscondere, at opera Dei reuelare honorificum: bonum facite, & malum non inueniet vos.*

18 ‡ καὶ ἐξῆλθετωβὴτ εἰς συνάντησιν τῆς νύμφης αὐτοῦ χαίρων & δοξάζων τὸν θεὸν πρὸς τὴν πύλην νινευί· καὶ ἐθαύμαζον Φ θεωροῦντες αὐτὸν πορευόμενον, ὅτι ἐβλεψε· & τωβὴτ ἐξωμολογεῖτο ἐνώπιον αὐτῶν ὅτι ἠλέησεν αὐτὸν ὁ θεός· & ὡς ἤγλισε τωβὴτ σάρρα τὴν νύμφην αὐτοῦ, καὶ δοξολόγησεν αὐτὴν, λέγων· ἔλθοις ὑγιαίνουσα θύγατερ· δοξολογητὸς ὁ θεὸς ὃς ἤγαγέ σε πρὸς ἡμᾶς, & ὁ πατὴρ σου & ἡ μήτηρ σου· & ἐχάρη χαρᾷ πᾶσι τοῖς ἐν νινευὶ ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

19 ‡ καὶ παρεχάρη ἀχιάχαρ Φ καὶ νασβᾶς ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ.

20 ‡ καὶ ἦχθη ὁ γάμος Φ τωβία μετ' εὐφροσύνης ἡμέρας ἑπτά.

ιβ'.

1 ‡ Καὶ ἐκάλεσε τωβὴτ τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὄρα τέκνον, δώσεις μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συνελθόντι σοι· καὶ προσθεῖναι αὐτῷ δεῖ.

2 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβίας, πάτερ βλάπτομαι διδοὺς αὐτῷ τὸ ἥμισυ ὧν ἐκόμισα.

3 ‡ ὅτι με ἀγήοχέ σοι υἱῷ, καὶ τὴν γυναῖκά μου ἐθεράπευσε, καὶ τὸ ἀργύριόν μου ἤνεγκε, καὶ σὲ ὁμοίως ἐθεράπευσε· καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτης, δικαιοῦται αὐτῷ.

4 ‡ καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄγγελον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάβε τὸ ἥμισυ πάντων ὧν ἐκόμισας καὶ ὕπαγε ὑγιαίνων.

7 ‡ τότε καλέσας αὐτοὺ δύο κρυπτῶς, εἶπεν αὐτοῖς, εὐλογεῖτε τὸν θεὸν καὶ αὐτῷ ἐξομολογεῖσθε, καὶ μεγαλωσύνην δίδοτε αὐτῷ· καὶ ἐξομολογεῖσθε ἐνώπιον πάντων τῶν ζώντων περὶ ὧν ἐποίησε μεθ' ὑμῶν. ἀγαθὸν τὸ εὐλογεῖν τὸν θεὸν & ὑψοῦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, σὺν λόγοις τοῦ θεοῦ ἐντίμως ἀποδεικνύοντες. & μὴ ὀκνεῖτε ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ.

8 ‡ μυστήριον γὰρ βασιλέως καλὸν κρύψαι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ δικαίως ἀποκαλύπτειν ἔνδοξον· ἀγαθὸν ποιεῖτε καὶ κακὸν οὐ εὑρήσει ὑμᾶς.

18 ‡ Ingressa est etiam post septem dies Sara vxor filii eius, & omnis familia, & pecora sana, & cameli, & pecunia multa vxoris, sed & illa pecunia quam receperat à Gabelo, & narrauit parentibus omnia beneficia Dei, quæ fecisset circa eum per hominem qui eum duxerat. ‡ Venerúntque Achior & Nabath cõsobrini Tobiæ, gaudentes ad Tobiam, & congratulantes ei de omnibus bonis, quæ circa illum ostenderat Deus.

20 ‡ Et per septẽ dies epulãtes omnes cum gaudio magno gauisi sunt. CAP. XII.

1 TVnc vocauit ad se Tobias filiũ suũ, dixítq; ei, Quid possumus dare viro isti sancto, qui venit tecũ?

2 ‡ Respondẽs Tobias dixit patri suo, Pater, quam mercedẽ dabimus ei, aut quid dignũ poterit esse beneficiis eius? ‡ Me duxit & reduxit sanũ, pecuniã à Gabelo ipse recepit, vxorẽ ipse me habere fecit, & dæmoniũ abea ipse cõpescuit. ‡ Gaudiũ parentibus eius fecit, meipsum à deuoratione piscis eripuit, te quoque videre fecit lumen cæli, & bonis omnibus per eũ repleti sumus.

5 ‡ Quid illi adhuc poterimus dignũ dare? Sed peto te, pater mi, vt roges eum si fortè dignabitur medietatẽ de omnib⁹ quæ allata sunt, sibi assũmere. ‡ Et vocantes eum, pater scilicet & filius, tulerunt eum in partem: & rogare cœperunt, vt dignaretur dimidiã partẽ omniũ quæ attulerãt, acceptá habere. ‡ Tũc dixit eis occultè, Benedicite Deum cęli, & corã omnib⁹ viuẽtibus cõfitemini ei, qa fecit vobiscũ misericordiã suã. ‡ Etenim sacramẽtũ regis absc̃ondere bonũ est, opa autẽ Dei reuelare & cõfiteri, honorificũ est.

9 ‡ ἀγαθὸν προσευχὴ μετὰ νηστείας, καὶ ἐλεημοσύνης, & δικαιοσύνης· ἀγαθὸν τὸ ὀλίγον μετὰ δικαιοσύνης, ἢ τὸ πολὺ μετ' ἀδικίας· καλὸν ποιῆσαι ἐλεημοσύνην, ἢ θησαυρίζειν χρυσίον· ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ θανάτου ῥύεται· καὶ αὕτη ἐκκαθαίρει πᾶσαν ἁμαρτίαν· Φ ποιοῦντες ἐλεημοσύνας καὶ δικαιοσύνας πλησθήσονται ζωῆς.

10 ‡ Φ οἱ ἁμαρτάνοντες πολέμιοι εἰσι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς.

11 ‡ μὴ κρύψω ἀφ' ὑμῶν πᾶν ῥῆμα· εἴρηκα δὲ μυστήριον βασιλέως κρύψαι καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακαλύπτειν ἔνδοξον.

12 ‡ καὶ νῦν ὅτε προσηύξω σὺ καὶ ἡ νύμφη σου σάρρα, ἐγὼ προσήγαγον τὸ μνημόσυνον τῆς προσευχῆς ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου· & ὅτε ἔθαπτες τὸν νεκρόν, ὡσαύτως συμπαρήμην σοι· & ὅτε οὐκ ὤκνησας ἀναστῆναι καὶ καταλιπεῖν τὸ ἄριστόν σου ὅπως ἀπελθὼν περιστείλῃς τὸν νεκρόν, οὐκ ἔλαθές με ἀγαθοποιῶν· ἀλλὰ σὺν σοὶ ἤμην.

14 ‡ & νῦν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἰάσασθαί σε & τὴν νύμφην σου σάρραν.

15 ‡ ἐγώ εἰμι ῥαφαὴλ εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἁγίων οἱ προσαναφέρουσι τὰς προσευχὰς τῶν ἁγίων, & εἰσπορεύονται ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ ἁγίου.

16 ‡ καὶ ἐταράχθησαν οἱ δύο, & ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον ὅτι ἐφοβήθησαν.

17 ‡ & εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε, ὅτι εἰρήνην ὑμῖν ἔσται· τὸν δὲ θεὸν εὐλογεῖτε, ὅτι οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι, ἀλλὰ τῇ θελήσει τοῦ θεοῦ ἦλθον· ὅθεν εὐλογεῖτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ πάσας τὰς ἡμέρας ὤφθανόμην ὑμῖν· & οὐκ ἔφαγον, οὐδὲ ἔπιον· ἀλλὰ ὁράσεις ὑμεῖς θεωρεῖτε. & νῦν ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ, ‡ ὅτι ἀναβαίνω πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με· & γράψατε πάντα τὰ συντελεσθέντα εἰς βιβλίον. & ἀνέστησαν & οὐκέτι εἶδον αὐτόν. & ἐξομολογοῦντο τὰ ἔργα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τοῦ θεοῦ.

9 ‡ *Bonum oratio cum ieiunio & eleemosyna & iustitia, bonum parum cum iustitia, quàm multum cum iniustitia: bonum facere eleemosynam, quàm thesaurizare aurum: eleemosyna enim à morte liberat, & ipsa emundat omne peccatum. facientes eleemosynas & iustitias replebuntur vita.*

10 ‡ *At peccantes hostes sunt suæ vitæ.*

11 ‡ *Non abscondam à vobis omne verbum: dixi autem mysterium regis abscondere bonum, at opera Dei reuelare honorificum.*

12 ‡ *Et nunc quando orasti tu & nurus tua Sarra, ego induxi memoriam orationis vestræ coram Sancto. & quando sepeliebas mortuos, similiter aderam tibi. & quando non cunctatus fuisti surgere & relinquere prandium tuum, vt abiens cooperires mortuum, non latuisti me benefaciens, sed tecum eram.*

14 ‡ *Et nunc misit me Deus ad sanandum te & nurum tuam Sarram.*

15 ‡ *Ego sum Raphael vnus de septem angelis sanctis, qui offerunt orationes sanctorum, & ambulant ante maiestatem Sancti.*

16 ‡ *Et turbati sunt duo, & ceciderunt in faciem; quia timuerunt.*

17 ‡ *Et dixit eis; Ne timeatis, quia pax vobis erit: at Deum benedicite, quia non mea gratia, sed voluntate Dei nostri veni. vnde benedicite eum in*
19 *secula.* ‡ *omnibus diebus apparebam vobis, & non manducaui, neque bibi, sed visionem vos videtis: & nunc confi-*
20 *temini Deo;* ‡ *quoniam ascendo ad eũ qui misit me: & scribite omnia quæ consummata sunt*
21 *in libro.* ‡ *& surrexerunt & non amplius viderunt eum, & confitebantur opera magna & mirabilia Dei.*

CAP. XIII.

ET vt apparuit eis Angelus Domini, & Tobias scripsit orationem in exultationem, & dixit,

1 *Benedictus Deus viuens in secula, & regnum eius, quia ipse flagellat & miseretur, deducit ad inferos & reducit, & non est qui effugiat manum eius.*

2 *Confitemini ei filij Israel in conspectu gentium, quoniam ipse dispersit nos inter eos: ibi ostendite magnificentiam eius; & exaltate eum in conspectu omnis viuentis, quoniam ipse Dominus noster, & Deus ipse pater noster in omnia secula.*

3 *Et flagellabit nos in iniquitatibus nostris, & iterum miserebitur: & congregabit nos ex omnibus gentibus, vbi dispersit nos inter eas. si conuersi fueritis ad eum in toto corde vestro, & in tota anima vestra, vt faciatis ante eum veritatem, tunc conuertetur ad vos; & non abscondet faciem suam à vobis.*

4 *Et videbitis quæ faciet vobiscum: & confitemini ei in toto ore vestro, & benedicite Dominum potestatis, & exaltate regem seculorum.*

5 *Ego in terra captiuitatis meæ confiteor illi, & ostendo fortitudinem & magnificentiã eius genti peccatrici.*

6 *Quis cognoscit si volet vos, & faciet misericordiã vobis?*

7 *Deum meum exalto, & anima mea regem cæli, & exaltabit magnificentiam eius.*

8 *Dicant omnes & confiteantur ei in iustitia.*

9 *Hierusalem ciuitas sancta flagellabit te in operibus filiorum tuorum, & rursum miserabitur filios iustorum.*

10 *Confitere Domino, quoniã bonus, & benedic regem seculorum, vt iterum tabernaculum eius ædificetur in te cum gaudio.*

ιγ'.

1 Καὶ ὡς ὤφθη αὐτοῖς ὁ ἄγγελ(ος) κυρίε, καὶ τωβὶτ ἤγερψε ᾠδὴν ἀγαλλιάσεως, καὶ εἶπεν·

2 εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας (καὶ) ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς μαστιγοῖ καὶ ἐλεεῖ, καταγει εἰς ἅδου (καὶ) ἀνάγει· (καὶ) οὐκ ἔστιν ὃς ἐκφεύξεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

3 ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ (ὑμεῖς) υἱοὶ Ισραὴλ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, ὅτι αὐτὸς διέσπειρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς· ἐκεῖ ὑποδείξατε τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ· (καὶ) ὑψώσατε αὐτὸν ἐνώπιον παντὸς ζῶντος, καθότι αὐτὸς κύριος ἡμῶν· (καὶ) ὁ θεὸς αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

4 καὶ μαστιγώσει ἡμᾶς ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν, καὶ πάλιν ἐλεήσει· καὶ σωάξει ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, ἐν οἷς διέσπειρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς· ἐὰν ὑμεῖς ἐπιστρέψητε πρὸς αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ποιῆσαι ἐνώπιον αὐτοῦ ἀλήθειαν, τότε ἐπιστρέψει πρὸς ὑμᾶς· (καὶ) οὐ μὴ κρύψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν.

5 καὶ θεάσεσθε ἃ ποιήσει μεθ' ὑμῶν· (καὶ) ἐξομολογήσασθε αὐτῷ ἐν ὅλῳ τῷ στόματι ὑμῶν· (καὶ) εὐλογεῖτε τὸν κύριον τῆς δυνάμεως· καὶ ὑψώσατε τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων.

6 ἐγὼ ἐν τῇ γῇ τῆ αἰχμαλωσίας μου ἐξομολογοῦμαι αὐτῷ, (καὶ) δεικνύω τὴν ἰσχὺν (καὶ) τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ ἔθνει ἁμαρτωλῷ.

7 τίς γινώσκει εἰ θελήσει ὑμᾶς, καὶ ποιήσει ἐλεημοσύνην ὑμῖν;

8 τὸν θεόν μου ὑψῶ, (καὶ) ἡ ψυχή μου τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, (καὶ) ἀγαλλιάσεται τῇ μεγαλωσύνῃ αὐτοῦ.

9 λεγέτωσαν πάντες (καὶ) ἐξομολογείσθωσαν αὐτῷ ἐν δικαιοσύνῃ.

10 ἱερουσαλὴμ πόλις ἁγία μαστιγώσει σε διὰ τὰ ἔργα τῶν υἱῶν σου, (καὶ) πάλιν ἐλεήσει υἱοὺς τῶν δικαίων.

11 ἐξομολογοῦ τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸς· καὶ εὐλόγει τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων, ἵνα πάλιν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ οἰκοδομηθῇ ἐν σοὶ μετὰ χαρᾶς.

CAP. XIII.

1 APeriens autem Tobias senior os suum, benedixit Dominum, & dixit,

2 Magnus es Domine in æternum, & in omnia secula regnum tuum; quoniam tu flagellas & saluas, deducis ad inferos & reducis, & non est qui effugiat manum tuam.

3 Confitemini Domino filij Israel, & in conspectu gétium laudate eum. quoniam ideo dispersit vos inter gentes quæ ignorát eũ, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum.

4 Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos, ppter misericordiam suam.

5 Aspicite ergo quæ fecit nobiscum, & cum timore & tremore confitemini illi, regémque seculorum exaltate in operibus vestris.

6 Ego autem in terra captiuitatis meæ confitebor illi: quoniam ostendit maiestatem suam in gentem peccatricem.

7 Conuertimini itaque peccatores, & facite iustitiã coram Domino, credentes quòd faciat vobiscũ misericordiam suam.

8 Ego autẽ & anima mea in eo lætabimur.

9 Benedicite Domino omnes electi eius: agite dies lætitiæ, & confitemini illi.

10 Hierusalẽ ciuitas Dei, castigauit te Dominus in operibus manuum tuarũ.

11 Confitere Domino in bonis tuis, & benedic Deũ seculorum, vt reædificet in te tabernaculum suum, & reuocet ad te omnes captiuos, & gaudeas in omnia secula seculorum.

12 Luce splendida fulgebis, & omnes fines terræ adorabunt te. Nationes ex longinquo ad te veniét, & munera deferẽtes, adorabũt in te Dñm, & terrã tuã in sanctificationẽ habebunt. Nomen enim magnũ inuocabunt in te. Maledicti erũt qui cõtemperint te: & cõdemnati erunt omnes qui blasphemauerint te, benedictiq; erunt qui ędificauerint te. Tu autẽ lætaberis in filiis tuis, quoniã omnes benedicẽtur & cõgregabũtur ad Dñm. Beati omnes qui diligunt te, & qui gaudent super pace tua. Anima mea benedic Dominũ, quoniam liberauit Hierusalem ciuitatẽ suam à cunctis tribulationibus eius, Dñs Deus noster. Beatus ero si fuerint reliquię seminis mei, ad videndam claritatem Hieruſalem. Portæ Hierusalem ex saphyro & smaragdo ędificabuntur, & ex lapide precioso omnis circuitus murorũ eius. Ex lapide candido & mundo omnes plateæ eius sternentur: & per vicos eius alleluia cantabitur. Benedictus Dominus qui exaltauit eam, vt sit regnum eius in secula seculorum super eam. AMEN.

12 *καὶ σὺ φερόμενη ἐν σοὶ αἰχμαλώτους σου, καὶ ἀγαπήσαι ἐν σοὶ τοὺς ταλαιπώρους εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος.*

13 *ἔθνη πολλὰ μακρόθεν ἥξει πρὸς τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ, δῶρα ἐν χερσὶν ἔχοντες, δῶρα τῷ βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ· γενεαὶ γενεῶν αἰνέσουσίν σε, καὶ δώσουσιν ἀγαλλίασιν.*

14 *ἐπικατάρατοι πάντες (καὶ) μισοῦντές σε· εὐλογημένοι ἔσονται πάντες (καὶ) ἀγαπῶντές σε εἰς τὸν αἰῶνα.*

15 *χάρηθι καὶ ἀγαλλίασαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς τῶν δικαίων, ὅτι συναχθήσονται καὶ εὐλογήσουσι τὸν κύριον τῶν δικαίων.*

16 *ὦ μακάριοι (καὶ) ἀγαπῶντές σε· χαρήσονται ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ σου· μακάριοι ὅσοι ἐλυπήθησαν ἐπὶ πάσαις ταῖς μάστιξί σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ χαρήσονται θεασάμενοι πᾶσαν τὴν δόξαν σου, καὶ εὐφρανθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα.*

17 *ἡ ψυχή μου εὐλογείτω τὸν θεὸν τὸν βασιλέα τὸν μέγαν.*

18 *ὅτι οἰκοδομηθήσεται ἱερουσαλὴμ σαπφείρῳ καὶ σμαραγδίνῳ καὶ λίθῳ ἐντίμῳ, τὰ τείχη σου καὶ (οἱ) πύργοι, καὶ (οἱ) προμαχῶνες σου χρυσίῳ καθαρῷ.*

19 *(καὶ) αἱ πλατεῖαι ἱερουσαλὴμ βηρύλλῳ, (καὶ) σμάραγδι, (καὶ) λίθῳ ἐκ Ωφεὶρ ψηφολογηθήσονται· (καὶ) ἐρροῦσι πᾶσαι αἱ ῥύμαι αὐτῆς ἀλληλούια· (καὶ) αἰνέσουσι, λέγοντες·*

20 *εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ὕψωσε πόλεις τοῦ αἰῶνας.*

ιδ'.

1 Καὶ ἐπαύσατο ἐξομολογούμενος τωβὶτ.

2 καὶ ἦν ἐτῶν πεντηκονταοκτώ, ὅτε ἀπώλεσε τὰς ὄψεις, καὶ μετὰ ἔτη ὀκτὼ ἀνέβλεψε· καὶ ἐποίει ἐλεημοσύνας.

3 καὶ προσέθετο φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν, (καὶ) ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ.

12 *Et letificet in te captiuos tuos, & diligat in te miseros in omnes generationes seculi.*

13 *Gentes multæ à longè venient ad nomen Domini Dei, munera in manibus habentes, munera regi cæli: generationes generationum laudabunt te, et dabunt exultationem.*

14 *Maledicti omnes qui oderunt te: benedicti erunt omnes qui diligunt te in seculum.*

15 *Lætare & exulta in filijs iustorum: quoniam congregabuntur & benedicent Dominum iustorum.*

16 *O beati qui diligunt te, gaudebunt super pace tua: beati qui tristati fuerunt in omnibus flagellis tuis, quoniam in te gaudebunt videntes omnem gloriam tuam, & lætabuntur in æternum.*

17 *Anima mea benedicat Deum regem magnum.*

18 *Quia ædificabitur Hierusalem saphiro & smaragdo, & lapide precioso; muri tui & turres, & propugnacula in auro mundo.*

19 *Et plateæ Hierusalem beryllo & carbunculo, & lapide, è suphir sternentur: & dicent omnes vici eius alleluia, & laudabunt: dicentes,*

20 *Benedictus Deus qui exaltauit omnia secula.*

CAP. XIIII.

1 ET cessauit confiteri Tobias.

2 *Et erat annorum quinquaginta octo, quando perdidit visum, & post annos octo respexit, & faciebat eleemosynas.*

3 *Et apposuit timere Dominum Deum & confiteri ei.*

Maximè autem senuit, & vocauit filium suum, & sex filios filij sui; & dixit ei, Fili accipe filios tuos: ecce senui, & ad discedendũ à vita sum: vade in Mediam fili, quia credidi quæcũq; locutus est Jonas propheta de Niniue, quòd subuertetur: in autẽ Media magis erit pax vsque ad tempus, & quòd fratres nostri in terra dispergentur à bona terra: & Hierusalem erit deserta, & domus Dei in ea comburetur, & deserta erit vsque ad tempus.

7 *Et iterum miserebitur eorum Deus, & conuertet eos in terram, & ædificabunt domũ non qualis prior, vsque quo cõpleantur tẽpora seculi. & post hæc reuertentur de captiuitatibus, & ædificabunt Hierusalem honorificè: & domus Dei in ea ædificabitur, & in omnes generationes seculi ædificatio glorioſa, ſicut locuti ſunt de ea prophetæ.* 8 *Et omnes gentes conuertentur verè ad timendũ Dominũ Deum, & confodient idola ſua, & benedicent omnes gentes Dominum, & populus eius confitebitur Deo; & exaltabit Dominus populum ſuum, & gaudebunt omnes qui diligunt Dominum Deum in veritate, & iuſtitia facientes miſericordiam fratribus noſtris.*

9 *Et nunc fili abi à Niniue:*

10 *Quoniã omnino erunt quæ locutus eſt propheta Jonas: tu autem ſerua legẽ & præcepta, & eſto amator eleemoſynarum & iuſtus, vt tibi bene ſit: & ſepeli me bene, & matrẽ tuam mecum; & non vltra maneatis in Niniue. Fili vide quid fecit Aman Achiacharo qui nutriuit eum, vt è luce duxit eum in tenebras, & quanta retribuit ei. & Achiacharus quidẽ ſaluatus eſt, illi verò retributio data eſt, & ipſe deſcendit in tenebras. Manaſſes in eleemoſyna erat, & ſaluatus eſt de laqueo mortis quem fixerunt ei. Aman autem incidit in laqueum, & perijt. & nunc fili vide quid eleemoſyna facit, & quomodo iuſtitia liberat. & hæc ipſo dicente, defecit anima eius in lecto. erat autem annorum centum quinquaginta octo. & ſepeliuit eum honorificè.*

6 ‡μεγάλως ὦ ἐγήρασε· & ἐκάλεσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ & εἶδε υἱὸς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, τέκνον λάβε σεαυτῷ υἱός σου· ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ ἀφεὶς τὸ ἀποτρέχειν ἀπὸ τοῦ ζῆν εἰμί· ἄπελθε εἰς τὴν μηδίαν τέκνον, ὅτι πέπεισμαι ὅσα ἐλάλησεν ἰωνᾶς ὁ προφήτης περὶ νινευί, ὅτι καταστραφήσεται· ἐν δὲ τῇ μηδίᾳ μᾶλλον ἔσαι εἰρήνη ἕως καιροῦ· & ὅτι ⸋ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τῇ γῇ σκορπισθήσονται ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς· καὶ ἐρημοσόλυμα ἔσαι ἔρημος, & ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ καυθακήσεται, καὶ ἔρημος ἔσαι μέχρι χρόνου.

7 ‡ καὶ πάλιν ἐλεήσει αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπιστρέψει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· & οἰκοδομήσουσι τὸν οἶκον οὐχ οἷος ὁ πρότερος, ἕως πληρωθῶσι καιροὶ τοῦ αἰῶνος· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν ἐκ τῶν αἰχμαλωσιῶν, & οἰκοδομήσουσιν ἱερουσαλὴμ ἐντίμως· καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ οἰκοδομηθήσεται· καὶ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος οἰκοδομὴ ἐνδοξος, καθὼς ἐλάλησαν περὶ αὐτῆς ⸋ προφῆται.

8 ‡ καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐπιστρέψουσιν ἀληθινῶς φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεόν, & καταρύξουσι τὰ εἴδωλα αὐτῶν· καὶ εὐλογήσουσι πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον· & ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ· & ὑψώσει κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ· & χαρήσονται πάντες ⸋ ἀγαπῶντες κύριον τὸν θεὸν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην ποιήσουσιν ἔλεος τοῖς ἀδελφοῖς

9 ἡμῶν. ‡ & νῦν τέκνον ἄπελθε ἀπὸ νινευί,

10 ὅτι πάντως ἔσαι ἃ ἐλάλησεν ὁ προφήτης ἰωνᾶς· σὺ δὲ τήρησον τὸν νόμον καὶ τὰ προστάγματα, καὶ γίνου φιλελεήμων, καὶ δίκαιος, ἵνα σοι καλῶς ᾖ· & θάψον με καλῶς, & τὴν μητέρα σου μετ' ἐμοῦ· καὶ μηκέτι αὐλισθῆτε εἰς νινευί· τέκνον ἴδε τί ἐποίησεν ἀμὴδ ἀχιαχάρῳ τῷ θρέψαντι αὐτόν, ὡς ἐκ φωτὸς ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ σκότος, & ὅσα ἀντάποδωκεν αὐτῷ· & ἀχιάχαρος μὲν ἐσώθη, ἐκείνῳ δὲ τὸ ἀνταπόδομα ἀπεδόθη, & αὐτὸς κατέβη εἰς τὸ σκότος· μανασσῆς ἐν ἐλεημοσύνῃ ἦν, & ἐσώθη ἐκ παγίδος θανάτου ἧς ἔπηξαν αὐτῷ· ἀμὴδ δὲ ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα, καὶ ἀπώλετο· & νῦν παιδίον ἴδε τί ἐλεημοσύνη ποιεῖ, καὶ πῶς δικαιοσύνη ῥύεται· & ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης· ἦν δὲ ἐτῶν ἑκατὸν πεντηκονταοκτώ· & ἔθαψεν αὐτὸν ἐνδόξως.

6 ‡ In hora autem mortis suæ, vocauit ad se Tobiam filium suum, & septẽ iuuenes filios suos nepotes. dixítque eis, Propè erit interitus Niniue. Non enim excidit verbum Domini, & fratres noſtri qui diſperſi ſunt à terra Iſrael, reuertentur ad eam.

7 ‡ Omnis autem deſerta terra eius replebitur, & domus Dei, quæ in ea incenſa eſt, iterum reædificabitur: ibíq; reuertentur omnes timentes Deum; & relinquent gentes idola ſua, & venient in Hieruſalem, & inhabitabunt in ea, & gaudebunt in ea omnes reges terræ, adorantes Deum Iſrael.

8 ‡ Audite ergo, filij mei, patrem veſtrum. Seruite Domino in veritate, & inquirite vt faciatis quæ placita ſunt illi; & filiis veſtris mandate, vt faciant iuſtitias & eleemoſynas, vt ſint memores Dei, & benedicant eum in omni tempore, in veritate, & in tota virtute ſua.

9 ‡ Nunc ergo, filij, audite me, & nolite manere hîc, ſed quacunque die ſepelieritis matrem veſtram circa me in vno ſepulchro, ex eo dirigite greſſus veſtros, vt exeatis hinc.

10 ‡ Video enim quia iniquitas eius finem dabit ei.

11 ‡ Factum eſt autem poſt obitum matris ſuæ, Tobias abſceſsit ex Niniue cũ vxore ſua, & filiis, & filiorum filiis, & reuerſus eſt ad ſoceros ſuos.

12 ‡ Inuenítque eos incolumes in ſenectute bona, & curam eorum geſsit, & ipſe clauſit oculos eorum, & omnem hæreditatem domus Raguelis ipſe percepit, vidítque quintam generationem, filióſq; filiorum ſuorum.

13 ‡ Et completis annis nonaginta & nouem in timore Domini, cum gaudio ſepelierunt eum. ‡ Omnis autem cognatio eius & omnis generatio eius in bona vita, & in ſancta conuerſatione permanſit, ita vt accepti eſſent tam Deo quàm hominibus, & cunctis habitantibus terram.

11 ‡ καὶ ὅτε ἀπέθανεν ἄννα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἔθαψεν αὐτὴν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

12 ‡ ἀπῆλθε δὲ τωβίας μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν εἰς ἐκβάτανα πρὸς ραγουὴλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ· & ἐγήρασεν ἐντίμως·

13 ‡ καὶ θανόντας αὐτοὺς πενθερὸς αὐτοῦ ἔθαψεν ἐνδόξως· & ἐκληρονόμησε τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ τωβὴτ & πατὴρ αὐτοῦ· ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ἐτῶν ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ἐν ἐκβατάνοις τῆς μηδίας· & ἤκουσε πρὶν ἢ ἀποθανεῖν αὐτὸν περὶ ἀπωλείας νινευὶ ἣν ἠχμαλώτευσε ναβοχοδονόσωρ καὶ ἀσσύηρος· καὶ ἐχάρη πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν ἐπὶ νινευί.

12 ‡ *Et quando obijt Anna mater eius, ſepeliuit eam cum patre ſuo.*

12 ‡ *Abijt autem Tobias cum vxore ſua, & filiis in Ecbatana ad Raguelem ſocerum ſuum. & ſenuit honorificè.*

13 ‡ *Et mortuos ſoceros ſuos ſepeliuit glorioſe, & hæreditate acquiſiuit ſubſtantiam eorum & Tobiæ patris ſui: obijt autem & ipſe annorum centũ viginti ſeptem in Ecbatanis Mediæ: & audiuit antequam moreretur ipſe deſtructionem Niniues quam in captiuitatem cepit Nabuchodonoſor, & Aſſuerus: et gauiſus eſt antequam moreretur ſuper Niniue.*

FINIS LIBRI TOBIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS B. HIERONYMI IN LIBRVM IVDITH.

APVD Hebræos liber Iudith inter Hagiographa legitur: cuius auctoritas ad roboranda illa, quæ in contentionem veniunt, minùs idonea iudicatur. Chaldæo tamen sermone conscriptus inter historias computatur. Sed quia hunc librum Synodus Nicena in numero sanctarũ Scripturarum legitur computasse, acquieui postulationi vestræ, immò exactioni: & sepositis occupationibus, quibus vehementer arctabar, huic vnam lucubratiunculã dedi, magis sensum è sensu, quàm ex verbo verbum, transferens. Multorum codicum varietatem vitiosissimam amputaui: sola ea, quæ intelligentia integra in verbis Chaldæis inuenire potui, Latinis expressi. Accipite Iudith viduam, castitatis exemplum, & triumphali laude perpetuis eam præconiis declarate. Hanc enim non solùm fœminis, sed & viris imitabilem dedit, qui castitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit, vt inuictum omnibus hominibus vinceret, & insuperabilem superaret.

LIBER IVDITH.

Interp. Græc.

CAP. I.

ANno duodecimo regni Nabuchodonosor, qui regnauit in Niniue, ciuitate magna, in diebus Arphaxad qui regnauit Medis in Ecbatanis.

1

* Et ædificauit in Ecbatanis circum circa muros ex lapidibus sectis in latitudinem cubitorum trium, in longitudinem cubitorum sex: & fecit altitudinem muri cubitorum septuaginta, & latitudinem ipsius cubitorum quinquaginta.

2

* Et turres eius statuit super portis eius cubitorum centum.

3

* Et latitudinem eius fundauit ad cubitos sexaginta.

4

* Et fecit portas eius portas sublatas in altitudinem cubitorum septuaginta, & latitudo ipsarum cubiti quadraginta ad exitus exercituum potentium eius, & ad acies peditum eius.

5

ΙΟΥΔΕΙΘ.

κεφαλ. α'.

ΕΤους δωδεκάτου τῆς βασιλείας ναβουχοδονόσορ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν νινευὶ τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρφαξὰδ ὃς ἐβασίλευσεν μήδων ἐν ἐκβατάνοις.

1

2 * καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ' ἐκβατάνων κύκλῳ τείχη ἐκ λίθων λελαξευμένων εἰς πλάτος πηχῶν τριῶν, εἰς μῆκος πηχῶν ἕξ, καὶ ἐποίησε τὸ ὕψος τοῦ τείχους πηχῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτοῦ πηχῶν πεντήκοντα.

3 * καὶ θὺ πύργους αὐτοῦ ἔστησεν ἐπὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς πηχῶν ἑκατόν.

4 * καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς ἐθεμελίωσεν εἰς πήχεις ἑξήκοντα.

5 * καὶ ἐποίησε τὰς πύλας αὐτῆς πύλας διεγειρομένας εἰς ὕψος πηχῶν ἑβδομήκοντα, ὃ τὸ πλάτος αὐτῶν πήχεις τεσσαρεάκοντα εἰς ἐξόδους δυνάμεων δρωατῶν αὐτοῦ, ὃ εἰς διατάξεις τῶν πεζῶν αὐτοῦ.

Tranſlat. B. Hierony.

CAP. I.

ARphaxat itaque rex Medorum, subiugauerat multas gentes imperio suo, & ipse ædificauit ciuitatem potentissimam, quam appellauit Ecbathanis.

1

2 * Ex lapidibus quadratis & sectis fecit muros eius, in altitudine cubitorum septuaginta, & in latitudine cubitorum triginta.

3 * Turres verò eius posuit in altitudine cubitorum centum.

4 * Per quadrum verò earum latus vtrunque vicenorum pedum spacio tendebatur.

5 * Posuitque portas eius in altitudine turrium: & gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui, & in gloria quadrigarum suarum.

* Anno igitur duodecimo regni sui, Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui regnabat in Niniue ciuitate magna, pugnauit contra Arphaxat, & obtinuit eum in campo magno, qui appellatur Ragau, circa Euphratem & Tigrim, & Iadason in campo Erioch regis Elicorum.

1

* Tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor, & cor eius eleuatum est, & misit ad omnes qui habitabant in Cilicia, & Damasco, & Libano.

2

* Et ad gentes quæ sunt in Carmelo & Cedar, & inhabitantes Galilæam, in campo magno Esdrelon.

3

* Et ad omnes qui erant in Samaria, & trans flumen Iordanem vsque ad Hierusalem, & omnem terram Iesse, quousque peruenitur ad montes Æthiopiæ.

4

* Ad hos omnes misit nuncios Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui omnes vno animo contradixerũt, & remiserunt eos vacuos, ac sine honore abiecerunt.

5

* Tunc indignatus Nabuchodonosor rex ad omnem terram illam, iurauit

6

* καὶ ἐποίησε πόλεμον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ πρὸς βασιλέα ἀρφαξὰδ ἐν τῷ πεδίῳ τῷ μεγάλῳ· τοῦτό ἐστι πεδίον ἐν τοῖς ὁρίοις ραγαύ· ὃ συνῆλθησαν πρὸς αὐτὸν πάντες ὃ καθικοῦντες τὴν ὀρεινήν, ὃ πάντες οἱ καθικοῦντες τὸν διφράτην ὃ τὸν τίγρην, καὶ τὸν ὑδάσπην, καὶ πεδίον ἀριὼχ τοῦ βασιλέως ἐλυμαίων· καὶ συνῆλθον ἔθνη πολλὰ σφόδρα εἰς παράταξιν μὰν γελώδ.

6

* ὃ ἀπέστειλε ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ πάντας τοὺς καθικοῦντας τὸν περσίδα, ὃ ἐπὶ πάντας τοὺς καθικοῦντας πρὸς δυσμαῖς, καὶ τοὺς καθικοῦντας κιλικίαν ὃ δαμασκὸν, καὶ λίβανον, ὃ ἀντιλίβανον, ὃ πάντας τοὺς καθικοῦντας κατὰ πρόσωπον τῆς παραλίας.

7

* καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῦ καρμήλου, καὶ γαλαὰδ, ὃ τὴν ἄνω γαλιλαίαν καὶ τὸ μέγα πεδίον ἐσδρηλών.

8

* καὶ πάντας τοὺς ἐν σαμαρείᾳ ὃ τὰς πόλεις αὐτῆς, ὃ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἕως ἱερουσαλὴμ ὃ βαιθάν, ὃ χελλοῦς, ὃ κάδης, ὃ τοῦ ποταμοῦ αἰγύπτου, ὃ τάφνας, ὃ ραμεσσῆ, ὃ πᾶσαν γῆν γεσὲμ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ νῶτα τάνεως καὶ μέμφεως, καὶ πάντας τοὺς καθικοῦντας τὴν αἴγυπτον, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὅρια αἰθιοπίας.

9

* καὶ ἐφαύλισαν πάντες ὁ καθικοῦντες τὴν γῆν τὸ ῥῆμα ναβουχοδονόσορ τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων, ὃ ἀπῆλθον αὐτοῦ εἰς τὸν πόλεμον· ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν αὐτὸν, ἀλλ' ἦν ἐναντίον αὐτῶν ὡς ἀνὴρ εἷς. καὶ ἀπέστειλαν οὐκ ἀγγέλους αὐτοῦ κενοὺς ἐν ἀτιμίᾳ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.

10

* καὶ ἐθυμώθη ναβουχοδονόσορ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην σφόδρα· καὶ ὤμοσε κατὰ τοῦ θρόνου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἢ μὴν ἐκδικήσειν αὐτὸν πάντα τὰ ὅρια τῆς κιλικίας καὶ δαμασκοῦ, καὶ συρίας, καὶ ἀνελεῖν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πάντας τοὺς καθικοῦντας ἐν γῇ μωάβ, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν καὶ πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν καὶ πάντας τοὺς ἐν αἰγύπτῳ, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ ὅρια τῶν δύο θαλασσῶν· καὶ παρεταξάτο ἐπὶ δωμάμει αὐτοῦ πρὸς ἀρφαξὰδ βασιλέα ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ· καὶ ἐνεκράτησεν τῷ πολέμῳ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ· ὃ ἐνεμείνησε τῶν πόλεων αὐτοῦ· ὃ ἀφίκετο ἕως ἐκβατάνων, καὶ ἐκρέμησε τῶν πύργων, ὃ προενόμευσε τὰς πλατείας αὐτῶν.

11

* *Et fecit bellum in diebus illis rex Nabuchodonosor contra regem Arphaxad in campo magno, hic est campus in terminis Ragau. Et occurrerũt ad eum omnes habitantes montana, & omnes habitantes Euphratem & Tigrim, & Hydaspem, & campum Arioch regis Elymæorum: & conuenerunt gentes multæ valde in prælium filiorum Gelod.* * *Et misit Nabuchodonosor rex Assyriorum ad omnes habitantes Persiam, & ad omnes habitantes versus Occidentem, & habitantes Ciliciam, & Damascum, & Libanum, & Antilibanum, & omnes habitantes contra faciem maritimæ regionis.* * *Et eos qui in gentibus Carmeli, & Galaad, & superiorem Galileam, & magnum campũ Esdrelom.* * *Et omnes qui in Samaria, & ciuitates eius, & trans Iordanem vsque ad Ierusalem & Betane, & Chellus, & Cades, & flumen Ægypti, & Taphnem, & Rameſſe, & omnem terrã Gesem, quousque perueniatur ad terga Tanis et Memphis, & omnes habitantes Ægyptum, quousque perueniatur ad terminos Æthiopiæ.* * *Et vilipenderunt omnes habitantes terram verbum Nabuchodonosor regis Assyriorum, & non conuenerunt illi in bellum; quoniam non timuerunt eum, sed erat coram ipsis tanquam vir vnus. & remiserunt nuncios eius vacuos in ignominia à facie ipsorum.* * *Et indignatus est Nabuchodonosor cõtra omnem terram hanc valde. & iurauit per thronum & regnum suum, nimirum vlturum se omnes terminos Ciliciæ, & Damasci, & Syriæ, & interempturum gladio suo omnes habitantes in terra Moab, & filios Ammon, & omnem Iudeam, & omnes qui in Ægypto, donec perueniatur ad terminos duplicis maris. Et aciem instruxit in potentia sua contra Arphaxad regem, in anno septimo decimo. & consortatus est in bello suo, & omnes currus sui. & dominatus est ciuitatibus eius. & peruenit vsque ad Ecbatana, & obtinuit turres, & destruxit plateas eius:*

& ornatū eius dedit in opprobrium eius. et cepit Arphaxad in mõtibus Ragau, & iaculatus est eũ in iaculis suis. & disperdit eũ vsq; ad diẽ illã: & reuersus est post eũ in Nineuem ipse, et omnis cõmixtus eius, multitudo virorũ bellatorũ magna valde. & erat ibi torpens & conuiuia faciens ipse, & exercitus eius per dies centum viginti. CAP. II.

ET in anno octauo et decimo, secũda & vicesima primi mẽsis, factũ est verbũ in domo Nabuchodonosor regis Assyriorũ, vt vlcisceretur omnẽ terrã, sicut locutus est. ‡ Et cõuocauit omnes seruos suos, et omnes magnates suos, ‡ & posuit cũ eis mysteriũ cõsilij sui. & cõnocauit omnẽ malitiã terræ ab ore suo. & ipsi decreuerũt exterminare omnẽ carnẽ qui nõ secuti sunt verbũ oris eius. ‡ Et factũ est vt cõsummauit cõsiliũ suũ, vocauit Nabuchodonosor rex Assyriorũ Holofernẽ principẽ militiæ suæ, secũdũ existentẽ post ipsum. & dixit ad eũ, Hæc dicit rex magnus dñs vniuersæ terræ, ‡ Ecce tu egredieris à facie mea, et sumes tecũ viros cõfidẽtes in fortitudine sua, peditũ in milliaria centũ viginti, et multitudinẽ equorũ cũ ascẽsoribus, milliaria duodecim; et exibis in occursũ vniuersæ terræ ad Occidẽtẽ, quoniã inobediẽtes fuerũt in verbo meo, et nũciabis eis vt præparẽt mihi terrã & aquã, quia exibo in furore meo in eos, & cooperiã omnẽ faciẽ terræ in pedibus exercitus mei, et dabo eos in rapinã illis. et vulnerati eorũ replebũt valles eorũ et torrẽtes. et flumẽ inundãs mortuis eorũ implebitur: et ducam captiuitatẽ eorũ in summitates vniuersæ terræ. tu aũt exiẽs præoccupabis mihi omnẽ terminũ eorũ, & dedent tibi scipsos. et seruabis mihi eos in diẽ redargutionis eorũ. ‡ Aduersum aũt inobedientes nõ parcet oculus tuus, dare eos in cædẽ & rapinã in omni terra tua, quia viuẽs ego et potestas regni mei, quæcũq; locutus sum, & faciã hæc in manu mea. tu aũt nõ trãsgredieris vnũ quippiam verborũ dñi tui; sed cõsummãs cõsummabis sicut imperaui tibi, & nõ tardabis facere ipsa. ‡ Et exiit Holofernes à facie domini sui, & vocauit omnes magnates, & duces, & præfectos virtutis Assyriorum, & numerauit electos viros in prælium, sicut præcepit ei dominus suus, ad centum viginti millia, & equites sagittarios duodecim millia.

Καὶ ἐν ἔτει τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι τοῦ πρώτου μηνὸς ἐγένετο λόγος ἐν οἴκῳ ναβεχοδονόσορ βασιλέως ἀσσυρίων ἐκδικῆσαι πᾶσαν τὴν γῆν καθὼς ἐλάλησε· καὶ συνεκάλεσε πάντας τοὺς θεράποντας αὐτοῦ καὶ πάσας τὰς μελισθούσας αὐτῷ· καὶ ἔθετο μετ' αὐτῶν τὸ μυστήριον τῆς βουλῆς αὐτοῦ· καὶ συνεκάλεσεν πᾶσαν τὴν κακίαν τῆς γῆς ὃν ἔγραψεν αὐτῷ· καὶ αὐτοὶ ἐκρίναν ὀλοθρεῦσαι πᾶσαν σάρκα οἳ οὐκ ἦκολούθησαν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ἐγλύφετο ὡς συνετέλεσεν τὴν βουλὴν αὐτοῦ, ἀπέστειλε ναβεχοδονόσορ βασιλεὺς ἀσσυρίων τὸν ὀλοφέρνην ἀρχιστράτηγον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δεύτερον ὄντα μετ' αὐτόν· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἰδὲ λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας ὁ κύριος πάσης γῆς. ἰδοὺ σὺ ἐξελεύσῃ ἐκ προσώπου μου, καὶ λήψῃ μετὰ σοῦ ἄνδρας πεποιθότας ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν πεζῶν, εἰς χιλιάδας ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ πλῆθος ἵππων σὺν ἀναβάταις, χιλιάδας δώδεκα, καὶ ἐξελεύσῃ εἰς συναντήσιν πάσῃ τῇ γῇ εἰς δυσμάς, ὅτι ἠπείθησαν τῷ ῥήματί μου, καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζῃ μοι γῆν καὶ ὕδωρ, ὅτι ἐξελεύσομαι ἐν θυμῷ μου ἐπ' αὐτούς, καὶ καλύψω πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἐν τοῖς ποσὶ τῆς δυνάμεώς μου, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς· καὶ πτῶμα αὐτῶν πληρώσουσι τὰς φάραγγας αὐλῶν καὶ πᾶς χειμάρρους καὶ πόλαμος ἐπικλύζων τοῖς νεκροῖς αὐτῶν πληρωθήσεται· καὶ ἄξω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα πάσης τῆς γῆς· σὺ δὲ ἐξελθὼν προκαταλήψῃ μοι πᾶν ὅριον αὐτῶν, καὶ ἐνδώσουσί σοι ἑαυτούς· καὶ διαλπήσεις ἐμοὶ αὐτοὺς εἰς ἡμέραν ἐκλεισμοῦ αὐτῶν. ἀπὸ δὲ ἀπειθούντων ἀφείσθω ὀφθαλμός σου, μὴ δῷς αὐτοὺς εἰς φόνον καὶ ἁρπαγὴν ἐν πάσῃ τῇ γῇ σου, ὅτι ζῶν ἐγὼ καὶ τὸ κράτος τῆς βασιλείας μου, ὅσα ἐλάλησα, καὶ ποιήσω ταῦτα ἐν χειρί μου· σὺ δὲ μὴ παραβήσῃ οὐδὲ ἓν τῶν ῥημάτων τοῦ κυρίου σου· ἀλλ' ἀπαρτελεῖς καθὼς προσέταξά σοι· καὶ μακρυνεῖς τοῦ ποιῆσαι αὐτά. καὶ ἐξῆλθεν ὁ ὀλοφέρνης ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ συνεκάλεσε πάντας τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ ἐπιστάτας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἠρίθμησεν ἐπιλέκτους εἰς ὁδοὺς εἰς προπορεύεσθαι καθὼς προσέταξεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ εἰς μυριάδας δεκαδύο, καὶ ἱππεῖς τοξότας μυρίους δισχιλίους.

per thronũ & regnũ suum, & defenderet se de omnib⁹ regionibus his. CAP. II.

ANno tertiodecimo Nabuchodonosor regis, vicesima & secunda die mensis primi, factum est verbũ in domo Nabuchodonosor regis Assyriorũ, vt defenderet se. ‡ Vocauitq; oẽs maiores natu, omnesq; duces bellatores suos, ‡ Et habuit cũ eis mysteriũ consilij sui. dixitq; cogitationẽ suã in eo esse, vt omnẽ terrã suo subiugaret imperio. ‡ Quod dictũ cùm placuisset omnib⁹, vocauit Nabuchodonosor rex Holofernẽ principẽ militię suę, & dixit ei, ‡ Egredere aduersum omne regnũ Occidẽtis, & cõtra eos præcipuè, q̃ contemserũt imperium meũ. ‡ Nõ parcet oculus tuus vlli regno, omnémq; vrbẽ munitã subiugabis mihi. ‡ Tũc Holofernes vocauit duces, & magistratus virtutis Assyriorũ, & dinumeravit viros in expeditione, sicut præcepit ei rex, centũ viginti millia peditũ pugnatorum, & equites sagittarios duodecim millia.

‡ Omnémq; expeditionem suam fecit præire in multitudine innumerabilium camelorum, cum his quæ exercitus sufficerent copiosè; boum quoque armenta, gregésque ouium, quorum non erat numerus.

‡ Frumentum ex omni Syria in transitu suo parari constituit.

‡ Aurum verò & argẽtum de domo regis assumpsit multum nimis.

‡ Et profectus est ipse & omnis exercitus cum quadrigis, & equitibus, & sagittariis, qui cooperuerunt faciem terræ sicut locustæ.

‡ Cúmque pertransisset fines Assyriorum, venit ad magnos montes Angæ, qui sunt à sinistro Ciliciæ, ascendítque omnia castella eorũ, & obtinuit omnem munitionem.

‡ Effregit autem ciuitatem opinatissimam Melothi, prædauítque omnes filios Tharsis, & filios Hismael, qui erant contra faciem deserti, & ad Austrum terræ Celeon.

‡ Et transiuit Euphratem, & venit in Mesopotamiam, & fregit omnes ciuitates excelsas, quæ erant ibi à torrente Mambre, vsquequo perueniatur ad mare, & occupauit terminos eius, à Cilicia vsque ad fines Iaphet, qui sunt ad Austrum.

‡ Adduxítque omnes filios Madian, & prædauit omnem locupletationem eorum, omnésque resistentes sibi occidit in ore gladij.

καὶ διέταξεν αὐτὸς ὃν τρόπον πολέμῳ πλῆθος στυτάστε. ἔλαβε καμήλους καὶ ὄνους εἰς τὴν ἀπαρτίαν αὐτῶν πλῆθος πολὺ σφόδρα, καὶ πρόβατα καὶ βόας καὶ αἶγας εἰς παρασκευὴν αὐτῶν, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός.

καὶ ἐπισιτισμὸν παντὶ ἀνδρὶ εἰς πλῆθος.

καὶ χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐξ οἴκου βασιλέως πολὺ σφόδρα.

καὶ ἐξῆλθον αὐτὸς καὶ πᾶσα ἡ δύναμις εἰς πορείαν καὶ πρόσθειν βασιλέως ναβεχοδονόσορ, καὶ καλύψαι πρὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς πρὸς δυσμαῖς ἐν ἅρμασι καὶ ἱππεῦσι καὶ πεζοῖς ἐπιλέκτοις αὐτῶν· καὶ πολὺς ὁ ἐπίμικτος ὡς ἀκρὶς συνῆλθον αὐτοῖς, καὶ ὡς ἄμμος τῆς γῆς· οὐ γὰρ ἦν ἀριθμὸς ἀπὸ πλήθους αὐτῶν.

καὶ ἐξῆλθον ἐκ νινευὶ ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου βεκτιλέθ· καὶ ἐπέστρεψαν ἀπὸ βεκτιλέθ, πλησίον τοῦ ὄρους τοῦ ἐπ' ἀριστερᾷ τῆς ἄνω κιλικίας· καὶ ἔλαβε πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τοῦ πεζοὺς καὶ τοὺς ἵππεις καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ· καὶ ἀπῆλθον ἐκεῖθεν εἰς τὴν ὀρεινὴν.

καὶ διέκοψεν τὸ φοὺδ καὶ τὸ λουδ· καὶ προσενέμοσαν υἱὸς πούτας ρασὶς καὶ υἱὸς ἰσμαὴλ οὗτοι κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου πρὸς νότον τῆς χελλών.

καὶ παρῆλθε τὸν εὐφράτην, καὶ διῆλθε τὴν μεσοποταμίαν· καὶ κατέσκαψε πάσας τὰς πόλεις τὰς ὑψηλὰς τὰς ἐπὶ τοῦ χειμάρρου ἀσβανὰ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ θάλασσαν· καὶ κατελάβετο τὰ ὅρια τῆς κιλικίας· καὶ κατέκοψε πούτας τοὺς ἀντιστούτας αὐτῷ· καὶ ἦλθεν ἕως ὁρίων ἰάφεθ τὰ πρὸς νότον καὶ πρόσωπον τῆς ἀραβίας.

καὶ ἐκύκλωσε πούτας τοὺς υἱοὺς μαδιάμ, καὶ ἐνέπρησε τὰ σκηνώματα αὐτῶν· καὶ προσενέμοσε τὰς μάνδρας αὐτῶν.

8 ‡ *Et ordinauit eos quemadmodum prælij multitudo ordinatur. & assumpsit camelos & asinos ad sarcinas eorum multitudinem multam valdè, & oues & boues, & capras ad præparationem eorum, quorum non erat numerus.*

9 ‡ *Et frumentaceum victum omni viro ad multitudinem.*

10 ‡ *Et aurum & argentum de domo regis multum nimis.*

11 ‡ *Et egressus est ipse & omnis exercitus eius in viam vt præcederent regem Nabuchodonosor, & cooperirent omnem faciem terræ ad occidens in curribus & equitibus, & peditibus electis eorum: & multi mixti sicut locusta venerunt cum eis, & sicut arena terræ; non enim erat numerus præ multitudine eorum.*

12 ‡ *Et exierunt è Niniue viã trium dierum super faciem campi Bectileth, & castrametatus est à Bectileth, prope montem qui ad sinistram superioris Ciliciæ: & cepit omnem potestatem eius, pedites & equites, & currus eius: & abijt inde in montana.*

13 ‡ *Et incidit Phud & Lud, & prædatus est filios omnes Rases, & filios Ismael eos qui contra faciem deserti ad Austrum Chellon.*

14 ‡ *Et transiuit Euphratem, & transijt Mesopotamiam, et fregit omnes ciuitates excelsas quæ in torrente Arbonai quousque perueniatur ad mare, et occupauit terminos Ciliciæ, & incidit omnes resistentes ei, & venit vsque ad fines Japheth, qui ad Austrum, & faciem Arabiæ.*

15 ‡ *Et circumdedit omnes filios Madiam, & succendit tabernacula eorum: & prædatus est cubilia eorum.*

* Et descendit in campum Damasci in diebus messis tritici, & succendit omnes agros eorum, & greges & armenta dedit in deletionem, & ciuitates eorum spoliauit, & campos eorum ventilauit, & percussit omnes iuuenes eorum in ore gladij. & cecidit timor & tremor eius super inhabitantes regionem maritimam, qui erãt in Sidone & in Tyro, & habitantes Sur & Ocina, & omnes habitantes Jemnaan, & habitantes in Azoto & Ascalone, timuerunt eum valde.

CAP. III.

ET miserunt ad eum legatos 1
verbis pacificis, dicentes:
* Ecce nos famuli Nabucho- 2
donosor regis magni, astamus in conspectu tuo.
* Utere nobis quemadmo- 3
dum placitum est faciei tuæ.
* Ecce suburbia nostra & 4
omnis locus noster, & omnis campus tritici, & greges, & armẽta, & omnes mandræ tabernaculorum nostrorũ astant ante faciem tuam; vtere quemadmodum placuerit tibi.
* Ecce & ciuitates nostræ, 5
& habitantes in eis, serui tui sunt. Veniens obuia eis vt est bonum in oculis tuis: & venerunt viri ad Holofernem, & annunciauerunt ei iuxta verba hæc.
* Et descendit in regionem 6
maritimam ipse & exercitus, & custodiuit ciuitates excelsas.
* Et acceperunt ex eis in au- 7
xilium viros electos.
* Et susceperunt eum ipsi 8
& omnis regio eorum, cum coronis & choris, & tympanis.
* Et demolitus est omnes fi- 10
nes eorum, & lucos eorum excidit.

16 * καὶ κατέβη εἰς πεδίον δαμασκοῦ ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν, & ἐνέπρησε πάντας θυ· ἀγροὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ποίμνια, καὶ τὰ βουκόλια ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν· & τὰς πόλεις αὐτῶν ἐσκύλευσε, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν ἐξελίμωσε· καὶ ἐπάταξε πάντας θυ νεανίσκους αὐτῶν ἐν στόματι ῥομφαίας· & ἔπεσεν ὁ φόβος & ὁ τρόμος αὐτοῦ ἐπὶ θυ καθεύδοντας τὴν θαλλίαν, θυ ὄντας ἐν σιδῶνι καὶ ἐν τύρῳ, καὶ θυ καθευδοντας Σὺρ καὶ ὀκεινά, καὶ πάντας θυ καθευδοντας ἰεμναδί, καὶ & καθεύδοντες ἐν ἀζώτῳ καὶ ἀσκάλωνι, ἐφοβήθησαν αὐτὸν σφόδρα.

γ.

1 * Καὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους λόγοις εἰρηνικοῖς, λέγοντες·
2 * ἰδοὺ ἡμεῖς & παῖδες ναβουχοδονόσορ βασιλέως μεγάλου, παραγκείμεθα ἐνώπιόν σου·
3 * χρῆσαι ἡμῖν καθὼς ἀρεστόν ἐστι τῷ προσώπῳ σου.
4 * ἰδοὺ αἱ ἐπαύλεις ἡμῶν καὶ πᾶς τόπος ἡμῶν· & πρὸ πεδίου πυρῶν· & τὰ ποίμνια καὶ τὰ βουκόλια· καὶ πᾶσαι αἱ μάνδραι τῶν σκευωμάτων ἡμῶν πρόκειταί σου προσώπου σου, χρῆσαι καθὼς ἀρέσκει σοι.
5 * ἰδοὺ καὶ αἱ πόλεις ἡμῶν καὶ & καθεύδοντες ἐν αὐταῖς, δοῦλοί σου εἰσίν· ἐλθὼν ἀπάντησον αὐταῖς ὡς ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου· καὶ παρεγένοντο & ἄνδρες πρὸς ὁλοφέρνην, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.
6 * καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν παραλίαν αὐτὸς καὶ ἡ δύναμις· καὶ ἐφρούρησε τὰς πόλεις τὰς ὑψηλάς.
7 * καὶ ἔλαβον ἐξ αὐτῶν εἰς συμμαχίαν ἄνδρας ἐπιλέκτους.
8 * καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν αὐτοὶ καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος αὐτῶν, μετὰ στεφάνων & χορῶν & τυμπάνων.
10 * καὶ κατέσκαψε πάντα τὰ ὄρια αὐτῶν· καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐξέκοψε.

16 * Et post hæc descendit in campos Damasci in diebus messis, & succendit omnia sata, omnésque arbores & vineas fecit incidi, & cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram.

CAP. III.

1 VNc miserunt legatos suos vniuersarũ vrbium ac quinciarũ reges ac principes, Syriæ scilicet & Mesopotamiæ, & Syriæ Sobal, & Libyæ atque Ciliciæ, qui venientes ad Holofernem, 2 dixerunt, * Desinat indignatio tua circa nos. * Melius est enim vt viuẽtes seruiamus Nabuchodonosor regi magno, & subditi simꝰ tibi, quàm morientes cum interitu nostro, ipsi seruitutis nostræ damna patiamur. 4 * Omnis ciuitas nostra, omnísque possessio, omnes montes & colles, & campi, & arméta boum gregésque ouiũ & caprarũ, equorũq; & camelorũ, & vniuersæ facultates nostræ atq; familiæ in conspectu tuo sunt. sint 5 omnia sub lege tua. * Nos etiam & filij nostri serui tui sumus. Veni nobis pacificus dñs, & vtere seruitio nostro 6 sicut placuerit tibi. * Tunc descẽdit de montibus cum equitibꝰ in virtute magna, & obtinuit omnẽ ciuitatẽ, & omnẽ inhabitantẽ terrã. 7 * De vniuersis autẽ vrbi- C bus assumpsit sibi auxiliarios, viros fortes & electos 8 ad bellũ. * Tantúsq; metus prouinciis illis incubuit, vt vniuersarũ vrbiũ habitatores principes & honorati simul cũ populis exirent in obuiam venienti, excipientes eũ cũ coronis & lampadibꝰ ducẽtes choros in tym 9 panis & tibiis. * Nec ista tamẽ facientes, ferocitatẽ eius pectoris mitigare potuerũt. 10 * Nã & ciuitates eorũ destruxit, et lucos eorũ excidit

* Præceperat enim illi 11
Nabuchodonosor rex, vt omnes deos terræ exterminaret, videlicet vt ipse solus diceretur deus ab his nationibus, quæ potuissent Holofernis potentia subiugari.
* Pertransiens autem Sy- 12
riam Sobal, & omnem Appamiam, omnémque Mesopotamiam, venit ad Idumæos in terra Gabaa, accepítque ciuitates eorum, & sedit ibi per triginta dies; in quibus diebꝰ adunari præcepit vniuersum exercitum virtutis suæ.

CAP. IIII.

VNc audientes hæc filij 1
Israel, qui habitabant A
terram Iuda, timuerũt valde à facie eius.
* Tremor etiam & hor- 2
ror inuasit sensus eorum, ne hoc faceret Hierusalem & templo Domini, quod fecerat cæteris ciuitatibus & templis earum.
* Et miserunt in omnem 3
Samariam per circuitũ vsque Hiericho, & præoccupauerunt omnes vertices montium.
* Et muris circundede- 4
runt vicos suos, & congregauerunt frumenta in præparationem pugnæ.
* Sacerdos etiam Elia- 5
chim scripsit ad vniuersos qui erant contra Esdrelon, quæ est contra faciem campi magni iuxta Dothaim, & vniuersis per quos viæ transitus esse poterat, vt obtinerent ascensus montium, per quos via esse poterat ad Hierusalem, & illic custodirent vbi angustum iter esse poterat inter montes.

11 * καὶ ἓως ὁ ἐδογμάτιζεν αὐτῷ ἐξολοθρεῦσαι πόλεις θυ θεὸς τῆς γῆς, ὅπως αὐτῷ μόνῳ τῷ ναβουχοδονόσορ λατρεύσωσι πόλεις τὰ ἔθνη, καὶ πᾶσαι αἱ γλῶσσαι & αἱ φυλαὶ αὐτῶν ἐπικαλέσωνται αὐτὸν θεόν. * καὶ ἦλθε κατὰ 12
πρόσωπον ἐσδρηλὼν πλησίον τῆς δοταίας, ἥ ἐστιν ἀπέναντι τοῦ πεδίου & μεγάλης τῆς ἰουδαίας· & κατεσκέψατο πεδεύσειν ἀμφὶ βαγαβᾶ & σκυθῶν πόλεως· καὶ ἓως ὀκτὼ μῆνα ἡμερῶν εἰς τὸ συλλέξαι πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

δ.

1 * Καὶ ἤκουσαν & οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ & οἱ καθεύδοντες ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁλοφέρνης τοῖς ἔθνεσιν ὁ ἀρχιστράτηγος & ναβουχοδονόσορ & ἔδοξε πόλεως ἀσυρίων· καὶ οὐ τρόπον ἐσκύλευσε πάντα τὰ ἱερὰ αὐτῶν· & ἔδωκεν αὐτὰ εἰς ἀφανισμόν.
2 * καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· & περὶ ἱερουσαλὴμ & οἴκου θυ θεοῦ αὐτῶν ἐταράχθησαν· ὅτι ἀπρόσφατος ἦσαν ἀναβεβηκότες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ νεωστὶ πᾶς ὁ λαὸς συνελέλεκτο ἐκ τῆς ἰουδαίας· & τὰ σκεύη & τὸ θυσιαστήριον, & ὁ οἶκος & ἐκ βεβηλώσεως ἡγιασμένα ἦν. * καὶ ἀπέστειλαν εἰς πᾶν ὅριον 3
σαμαρείας, & κώμας, & βαιθωρών, καὶ βελμών, & ἰεριχώ, & εἰς χωβά, & ἐσωρά, & τὴν αὐλῶνα σαλήμ, & προκατελάβοντο πάσας τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων τῶν ὑψηλῶν. * & ἐτείχισαν τὰς 4
ἐν αὐταῖς κώμας, & παρέθεντο εἰς σιτισμὸν εἰς παρασκευὴν πολέμου· ὅτι προσφάτως ἦν τὰ πεδία αὐτῶν τεθερισμένα. * καὶ ἔγραψεν ἰοακεὶμ ὁ 5
ἱερεὺς ὁ μέγας ὃς ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐν ἱερουσαλήμ, τοῖς κατοικοῦσι βαιτυλούα, & βεθομεσθαὶμ ἥ ἐστιν ἀπέναντι ἐσδρηλὼν κατὰ πρόσωπον τῆς πεδίου τοῦ πλησίον δωθαείμ, λέγων, διακατασχεῖν τὰς ἀναβάσεις τοῦ ὄρους· ὅτι δι' αὐτῶν ἦν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἰουδαίαν· & ἦν εὐχερῶς διακωλύσαι αὐτὸς προσβαίνοντας, στενὴ ἡ διαβάσεως ἕως, ἐπ' ἀνδρας θυ πλέον ἢ δύο.

11 * Et erat decretum ei exterminare omnes deos terræ, vt ipsi soli Nabuchodonosor seruirent omnes gentes, & omnes linguæ & tribus eorum inuocarent ipsum Deum.
12 * Et venit contra faciem Esdraelon prope Doteam, quæ est cõtra Serram magnam Judææ: & castrametatus est inter Gaba, & Scytharum ciuitatem: & fuit ibi mensem dierum vt congregaret omnem sarcinam exercitus sui.

CAP. IIII.

1 ET audierunt filij Israel qui habitabant in Judæa, omnia quæ fecit Holofernes gentibus princeps exercitus Nabuchodonosor regis Assyriorum, & quemadmodum spoliauit omnia templa eorum, & dedit 2 ea in deletionem. * Et timuerunt valde à facie eius, & pro Hierusalem & templo Domini Dei sui turbati sunt: quia recenter fuerant ascendentes de captiuitate, & nuper omnis populus congregatus fuerat ex Judæa; & vasa, & altare, & domus à prophanatione sanctificata erant. * Et miserunt 3
ad omnẽ terminum Samariæ, & vicos, et Bethoro, et Belmẽ, & Hiericho, & ad Choba, & Esora, et vallẽ Salem, & præoccupauerunt omnes vertices montium excelsorum.
4 * Et muris circundederunt qui in eis vicos, & apposuerũt in frumentationem in præparationem pugnæ, quoniam recenter erant campi eorum de- 5 messi. * Et scripsit Joachim sacerdos magnus qui erat in diebus illis in Hierusalem, ijs qui habitabant Betulua & Betemestham quæ est cõtra Esdraelon contra faciem campi qui prope Dothaim, dicens, vt obtinerent ascensus mõtanorum, quia per illos erat introitus ad Judæam, & erat facile prohibere eos aduenientes, cùm angustus transitus esset, ad viros ad summum duos.

* *Et fecerunt filij Israel sicut constituit eis Ioachim sacerdos magnus, & senatus vniuersi populi Israel, qui sedebant in Hierusalem.*

* *Et clamauerunt omnis vir Israel ad Deum in instantia magna, & humiliauerunt animas suas in instantia magna ipsi & mulieres eorum, & infantes eorum, & iumenta eorum, & omnis aduena, & mercenarius & seruus eorum,*

* *Imposuerunt cilicia super lumbos suos, & omnis vir & mulier, & pueri, & habitantes Hierusalem ceciderunt contra faciem templi, & cinere conspersерunt capita sua, & extenderunt cilicia sua contra faciem Domini, & altare cilicio operuerunt.*

* *Et clamauerunt ad Deum Israel vnanimiter assiduè, ne daret in prædam infantes eorum, & vxores in diuisionem, & ciuitates hæreditatis eorum in interitum, & sancta in pollutionem & opprobrium, derisionem gentibus: & exaudiuit Deus deprecationem eorum, & de tribulatione eorum liberauit eos: & erat populus ieiunans diebus multis in vniuersa Iudæa & Hierusalem ante faciem sanctorum Domini omnipotentis.*

* *Et Ioachim sacerdos magnus, & omnes qui astabant coram Domino sacerdotes, & qui ministrabant Domino cilicijs præcincti lumbos suos, offerebant holocaustum consueti sacrificij, & orationes, & voluntaria dona populi, & erat cinis super mitras eorum.*

* *Et clamabant ad Dominum ex omni virtute, in bonum vt visitaret omnem domum Israel.*

6 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατὰ συνέταξεν αὐτοῖς ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ ἡ γερουσία παντὸς δήμου ἰσραὴλ οἱ ἐκάθηντο ἐν ἰερουσαλήμ.

7 * καὶ ἐβόησαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς τὸν θεὸν ἐν ἐντονείᾳ μεγάλῃ· καὶ ἐταπείνωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἐντονείᾳ μεγάλῃ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν· καὶ τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶς πάροικος καὶ μισθωτὸς καὶ ἀγοραῖος αὐτῶν.

8 * ἐπέθεντο σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν· καὶ πᾶς ἀνὴρ, καὶ γυνὴ, καὶ τὰ παιδία, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἰερουσαλὴμ ἔπεσαν κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐσποδώσαντο τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐξέτειναν ἐπὶ σάκκους αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυρίου· καὶ τὸ θυσιαστήριον σάκκῳ περιέβαλον.

9 * καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἰσραὴλ ὁμοθυμαδὸν ἐντόνως, τοῦ μὴ δοῦναι εἰς διαπαγὴν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας εἰς προνομὴν, καὶ τὰς πόλεις τῆς κληρονομίας αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν, καὶ τὰ ἅγια εἰς βεβήλωσιν καὶ ὀνειδισμὸν, πεῖραγμα τοῖς ἔθνεσι· καὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς τῆς δεήσεως αὐτῶν· καὶ ὑπὸ τῆς θλίψεως αὐτῶν ἔρρωσεν αὐτούς· καὶ ἡμέρας πλείους ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἰερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων κυρίου παντοκράτορος.

10 * καὶ ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ παρεστηκότες ἐνώπιον κυρίου ἱερεῖς, καὶ οἱ λειτουργοῦντες κυρίῳ σάκκους περιεζωσμένοι τὰς ὀσφύας αὐτῶν, προσέφερον τὸ ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ τὰς ἀγνὰς, καὶ τὰ ἑκούσια δόματα τοῦ λαοῦ. καὶ ἦν ἀσοδὸς ἐπὶ τὰς κιδάρεις αὐτῶν.

14 * καὶ ἐβόων πρὸς κύριον ἐν πάσης δυνάμεως, εἰς ἀγαθὸν ἐπισκέψασθαι πάντα οἶκον ἰερουσαλήμ.

6 * Et fecerunt filij Israel, secundum quod constituerat eis sacerdos Domini Eliachim.

7 * Et clamauit omnis populus ad Dominum instantia magna, & humiliauerũt animas suas in iciuniis & orationibus, ipsi & mulieres
8 eorum. * Et induerunt se sacerdotes ciliciis, infantes prostrauerũt contra faciem templi Domini, & altare Domini operuerũt cilicio,
9 * Et clamauerũt ad Dominum Deum Israel vnanimiter, ne darẽtur in prædam infantes eorũ, & vxores eorum in diuisionem, & ciuitates eorum in exterminium, & sancta eorũ in pollutionem, & fierent in opprobrium gentibus.
10 * Tunc Eliachim sacerdos Domini magnus circuiuit omnem Israel, allocutúsque est eos, dicens,
11 * Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiuniis & orationibus in cõspectu Domini.
12 * Memores estote Moysi serui Domini, qui Amalech confidentem in virtute sua & in exercitu suo, & in clypeis suis, & in curribus suis, & in equitibus suis, non ferro pugnando, sed precibus sanctis orando deiecit.
13 * Sic erunt vniuersi hostes Israel, si perseueraueritis in hoc opere quod cepistis. * Ad hanc igitur
14 exhortationem eius deprecantes Dñm, permanebant in conspectu Domini, ita vt etiam hi qui offerebant Domino holocausta, præcincti ciliciis offerrent sacrificia Domino, & erat cinis supra capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant Deum, vt visitaret populũ suum Israel.

CAP. V.

1 NVnciatúmque est Holoferni principi militiæ Assyriorum, quòd filij Israel præpararent se ad resistendum, ac montium itinera conclusissent, & furore nimio exarsit in iracundia magna. vocauítque omnes principes Moab, & duces Ammon, & dixit eis:

2 * Dicite mihi quis sit populus iste, qui mõtana obsidet, aut quæ & quales & quantæ sint ciuitates eorũ, quæ etiam sit virtus eorũ, aut quæ sit multitudo eorum, vel quis rex militiæ illorum, & quare præ omnibus qui habitant in Oriente, isti contempserunt nos, & non exierunt in obuiam nobis, vt susciperent nos eũ pace.

3 * Tunc Achior dux omnium filiorum Ammon respondens ait,

4 * Si digneris audire, domine, dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto, qui in montanis habitat, & non egredietur verbum falsum ex ore meo.

5 * Populus iste ex progenie Chaldæorum est.

6 * Hic primùm in Mesopotamia habitauit, quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum, qui erant in terra Chaldęorum.

7 * Deserentes itaque ceremonias patrum suorum, quæ in multitudine deorũ erant, vnum Deum cęli coluerũt; qui & præcepit eis, vt exirent inde, & habitarent in Charran.

έ.

1 * Καὶ ἀνηγγέλη ὁλοφέρνῃ ἀρχιστρατήγῳ δυνάμεως ἀσσὺρ, διότι οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ παρεσκεύασαν τὰς εἰς πόλεμον· καὶ τὰς ὁδοὺς τῆς ὀρεινῆς συνέκλεισαν, καὶ ἐτείχισαν πᾶσαν κορυφὴν ὄρεως ὑψηλοῦ, καὶ ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκόλοπας· καὶ ὠργίσθη θυμῷ σφοδρῷ· καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἄρχοντας μωάβ, καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἀμμών, καὶ πάντας τοὺς σατράπας τῆς θαλάσσης· καὶ εἶπεν αὐτοῖς.

2 * ἀπαγγείλατε δή μοι υἱοὶ χαναάν τίς ὁ λαὸς οὗτος ὁ καθήμενος ἐν τῇ ὀρεινῇ, καὶ τίνες αἱ πόλεις κατοικοῦσι πόλεις, καὶ τί τὸ πλῆθος τῆς δυνάμεως αὐτῶν, καὶ ἐν τίνι τὸ κράτος αὐτῶν καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν, καὶ τίς ἐπέστησεν ἐπ' αὐτῶν βασιλεὺς ἢ ἡγούμενος στρατιᾶς αὐτῶν, καὶ διατί κατεγνώσαν τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς ἀπάντησίν μου πρὸ προσώπου πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν δυσμαῖς.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἀχιὼρ ὁ ἡγούμενος πάντων υἱῶν ἀμμών.

4 * ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου λόγον ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου· καὶ ἀναγγελῶ σοι τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς κατοικεῖ τὴν ὀρεινὴν ταύτην, πλησίον σου οἰκοῦντος· καὶ ὄχι ἐξελεύσεται ψεῦδος ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου.

5 * ὁ λαὸς οὗτος ἐκ γενεᾶς ἀπογόνων χαλδαίων.

6 * καὶ παρῴκησαν τὸ πρότερον ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ, ὅτι οὐκ ἠβουλήθησαν ἀκολουθῆσαι τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων αὐτῶν οἱ ἐν χώρᾳ τοῦ ἐν γῇ χαλδαίων.

7 * καὶ ἐξέβησαν ἐξ ὁδοῦ τῶν θεῶν αὐτῶν· καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, θεῷ ᾧ ἐπέγνωσαν· καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ ἔφυγον εἰς μεσοποταμίαν· καὶ παῴκησαν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς· καὶ εἶπεν ὁ θεὸς αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐκ τῆς παροικίας αὐτῶν, καὶ πορευθῆναι εἰς γῆν χαναάν· καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ, καὶ ἐπλουτήθησαν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, καὶ κτήνεσι πολλοῖς σφόδρα.

CAP. V.

1 ET *nunciatum est Holoferni principi militiæ Assyriorũ, quòd filij Israel præparati essent ad prælium; & itinera montanorum conclusissent, & muniuissent omnem verticem montis excelsi, & posuissent in campis scandala: & iratus est furore nimis, & vocauit omnes principes Moab, & duces Ammon, & omnes Satrapas regionis maritimæ: & dixit eis,*

2 * *Nunciate iam mihi filij Chanaan quis populus iste qui sedet in montanis, & quæ quas habitant ciuitates, & quæ multitudo exercitus eorũ, & in quo robur eorum & fortitudo eorum, & quis insurrexit in eis rex aut dux exercitus eorum, & quare decreuerunt vt nõ venirẽt in occursum meum præ omnibus habitantibus in Occidenti.*

3 * *Et dixit ad eum Achior dux omnium filiorum Ammon:*

4 * *Audiat iam dominus meus verbum de ore serui tui, & annunciabo tibi veritatem de populo isto, qui habitat montana hæc, prope te habitante; & non egredietur mendacium de ore serui tui.*

5 * *Populus iste est ex progenie Chaldæorum.*

6 * *Et habitauerunt prius in Mesopotamia, quia non voluerunt sequi deos patrum suorum qui fuerunt in terra Chaldæorum.*

7 * *Et exierunt ex via generationum suarum, & adorauerunt Deum cæli. Deum quem cognouerant, & proiecerunt eos à facie deorum suorum, & fugerunt in Mesopotamiam, & habitauerunt ibi diebus multis: & dixit deus eorum vt exirent de habitatione sua, & irent in terram Chanaan: & habitauerunt ibi, & repleti sunt auro & argento, & in iumentis multis nimis.*

* *Et descenderunt in Ægyptum, cooperuit enim faciem terræ Chanaan fames, & habitauerunt ibi vsquequo reuersi sunt. & facti sunt ibi in multitudinem magnam, & non erat numerus generis eorum.*

* *Et insurrexit eis rex Ægypti, & vexauerunt eos, & in labore & in latere humiliauerunt eos, & posuerunt eos in seruos: & clamauerunt ad Deum suum, & percussit omnem terram Ægypti plagis in quibus non erat sanitas.*

* *Et eiecerunt eos Ægyptij à facie sua, & exiccauit Deus rubrum mare ante eos.*

* *Et duxit eos in montem Sina & Cades Barne, & eiecit omnes habitantes in deserto, & habitauerunt in terra Ammorræorum, & omnes de Esebon disperderunt in fortitudine eorum; & transeuntes Iordanem, sortiti sunt omnia montana.*

* *Et eiecerunt à facie sua Chananæum, & Pherezæum, & Iebuzæum, & Sychem, & omnes Gergeseos, & habitauerunt in eis diebus multis.*

* *Et dum non peccauerunt coram Deo suo, erant cum eis bona, quoniam Deus qui odit iniquitatem cum eis est.*

* *Quando autem recesserunt à via quam proposuit eis, exterminati sunt in multis præliis valde nimis.*

* *Et captiui ducti sunt in terram nõ propriam, & templum Dei eorum factum est in pauimentum, & ciuitates eorum captæ sunt ab aduersariis.*

8 * Ϲ κατέβησαν εἰς αἴγυπτον· ϗ ἀνάλυψε γὰρ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς χαναὰν λιμός· Ϲ παρώκησαν ἐκεῖ μέχρις ἔτους διεσάφησαν· ϗ ἐγένοντο ἐκεῖ εἰς πλῆθος πολύ· Ϲ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ γένους αὐτῶν.

9 * ϗ ἐπανέστη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου, Ϲ κατεδυνάστευσαν αὐτούς, Ϲ ἐν πόνῳ ϗ ἐν πλίνθῳ ἐταπείνωσαν αὐτούς, ϗ ἔθεντο αὐτοὺς εἰς δούλους. Ϲ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν· ϗ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν γῆν αἰγύπτου πληγαῖς ἐν αἷς οὐκ ἦν ἴασις.

10 * ϗ ἐξέβαλον αὐτοὺς οἱ αἰγύπτιοι ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· ϗ κατεξήρανεν ὁ θεὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἔμπροσθεν αὐτῶν.

12 * ϗ ἤγαγον αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ σινᾶ Ϲ κάδης βαρνῆ· Ϲ ἐξέβαλε πάντας τοὺς ἐν καθημένους ἐν τῇ ἐρήμῳ. ϗ ὤκησαν ἐν γῇ ἀμμορραίων· Ϲ πάντας τοὺς ἐσεβὼν ἐξωλόθρευσαν ἐν τῇ ἰσχύι αὐτῶν· Ϲ διεδιάβητε τὸν ἰορδάνην, ϗκληρονόμησαν πᾶσαν τὴν ὀρεινήν.

18 * ϗ ἐξέβαλον ἀπὸ προσώπου αὐτῶν τὸν χαναναῖον Ϲ τὸν φερεζαῖον Ϲ τὸν ἰεβουσαῖον, Ϲ τὸν συχέμ, Ϲ πάντας τοὺς γεργεσαίους· Ϲ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ ἡμέρας πολλάς.

19 * ϗ ἕως ἦν ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ αὐτῶν, μετ' αὐτῶν τὰ ἀγαθά· ὅτι ὁ θεὸς μισῶν ἀδικίαν μετ' αὐτῶν ἐστιν.

20 * ὅτε δὲ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς διέθετο αὐτοῖς, ἐξωλοθρεύθησαν ἐν πολλοῖς πολέμοις ἀπολοῦ σφόδρα.

16 * ϗ ἠχμαλωτεύθησαν εἰς γῆν οὐκ ἰδίαν· ϗ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἐγκήσθη εἰς ἔδαφος· ϗ αἱ πόλεις αὐτῶν ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ὑποναλίων.

8 * Cúmq; operuisset omnem terram fames, descenderunt in Ægyptum; illicq; per quadringentos annos sic multiplicati sunt, vt dinumerari eorum nõ posset
9 exercitus. * Cúmque grauasset eos rex Ægypti, atq; in ædificationibus vrbium suarũ in luto & latere subiugasset eos, clamauerũt ad Dominũ suum, & percussit totam terram Ægypti plagis variis. * Cúmque eiecissent eos Ægyptij à se, &
10 cessasset plaga ab eis, & iterum eos vellẽt capere, & ad suum seruitiũ reuocare, fugiẽtibus his, Deus cœli mare aperuit, ita vt hinc inde aquæ quasi murus solidarẽtur, & isti pede sicco fundũ maris perambulando tranfirent. * In quo loco dum
11 innumerabilis exercitus Ægyptiorum eos persequeretur, ita aquis coopertus est, vt non remaneret vel vnus qui factũ posteris nũciaret.
12 * Egressus etiam mare rubrum, deserta Sina montis occurrerunt, in quibus núquã homo habitare potuit, vel filij hominis requieuit.
13 * Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum, & per annos quadraginta annonã de cælo con-
14 secuti sunt. * Vbicunque ingressi sunt sine arcu & sagitta, & absque scuto & gladio, Deus eorum pugnauit
15 pro eis, & vicit. * Et non fuit, qui insultaret populo isti, nisi quando recessit à
16 cultu Dñi Dei sui. * Quotiescunq; aũt præter ipsum Deum suum alterũ coluerũt, dati sunt in prædã & in gladium, & in opprobriũ.

17 Quotiescunque autem pœnituerũt se recessisse à cultura Dei sui, dedit eis Deus cæli virtutem resistendi. 18 Denique Chananæum regem & Iebusæum, & Pherezæum, & Ethæum, & Euæum, & Ammorræum, & omnes potentes in Esebon prostrauerũt, & terras eorũ & ciuitates eorũ ipsi possederunt.
19 Et vsq; dum nõ peccarẽt in conspectu Dei sui, erant cũ illis bona. Deus enim illorũ odit iniquitatẽ.
20 Nam & ante hos annos cùm recessissent à via quam dederat illis Deus vt ambularent in ea, exterminati sunt prœliis à multis nationibus, & plurimi eorum captiui abducti sunt in terram non suam.

21 * Nuper autẽ reuersi ad Dñm Deũ suũ ex dispersione qua dispersi fuerãt, adunati sunt, & ascenderũt mõtana hæc omnia, & iterum possident Hierusalem vbi
22 sunt Sancta sanctorũ. * Nũc ergo, mi domine, perquire si est aliqua iniquitas eorũ in cõspectu Dei eorũ, ascẽdamus ad illos, quoniã tradens tradet illos Deus eorũ tibi, & subiugati erunt sub iugo potentiæ tuæ.
23 * Si verò non est offensio populi huius corã Deo suo, non poterimus resistere illis, quoniam Deus cœli mare aperuit, ita vt hinc indeaquæ quasi murus solidarẽtur, & isti pede sicco fundũ maris perambulando transirent. * In quo loco dum innumerabilis exercitus Ægyptiorum eos persequerẽtur, ita aquis coopertus est, vt non remaneret vel vnus qui factũ posteris nũciaret.
24 * Egressus etiam mare rubrum, deserta Sina montis occurrerunt, in quibus núquã homo habitare potuit, vel filij hominis requieuit.
25 * Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum, & per annos quadraginta annonã de cælo consecuti sunt. * Vbicunque ingressi sunt sine arcu & sagitta, & absque scuto & gladio, Deus eorum pugnauit pro eis, & vicit. * Et non fuit, qui insultaret populo isti, nisi quando recessit à cultu Dñi Dei sui. * Quotiescunq; aũt præter ipsum Deum suum alterũ coluerũt, dati sunt in prædã & in gladium, & in opprobriũ.

21 * καὶ νῦν ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν θεὸν αὐτῶν, ἀνέβησαν ὅλα τὰ διασπορᾶς ἃ διεσπάρησαν ἐκεῖ· Ϲ κατέσχον τὴν ἱερουσαλήμ, ἔνθα τὰ ἁγίασμα αὐτῶν, Ϲ κατῳκίδησαν ἐν τῇ ὀρεινῇ ὅτι ἦν ἔρημος.

22 * καὶ νῦν δέσποτα κύριε εἰμὴ ἔστιν ἀγνόημα ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, Ϲ ἁμαρτήσουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν, ἐπισκεψώμεθα ὅτι ἔστιν ἐν αὐτοῖς σκάνδαλον τοῦτο, Ϲ ἀναβησώμεθα καὶ πολεμήσωμεν αὐτούς.

23 * εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἀνομία ἐν τῷ ἔθνει αὐτῶν, παρελθέτω δὴ ὁ κύριός μου, μήποτε ὑπερασπίσῃ ὁ κύριος αὐτῶν, καὶ ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπὲρ αὐτῶν· Ϲ ἐσόμεθα εἰς ὄνειδος ἐναντίον πάσης τῆς γῆς.

24 * καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἀχιὼρ λαλῶν ταῦτα λόγους τούτους, ἐγόγυσε πᾶς ὁ λαὸς ὁ κύκλῳ τῆς σκηνῆς περιεστώς.

25 * Ϲ εἶπον οἱ μεγιστᾶνες ὁλοφέρνου Ϲ πολῖται οἱ κατοικοῦντες γῆν θαλασσαν καὶ τὴν μωάβ, συγκόψαι αὐτόν· ἐὰν φοβηθησόμεθα ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ· ἰδοὺ γὰρ λαὸς ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δυνάμις ἐδὲ κράτος εἰς παράταξιν ἰσχυράν.

26 * διὸ δὴ ἀναβησόμεθα, καὶ ἔσται εἰς καταβρωσιν πάσῃ τῇ στρατιᾷ σου δέσποτα ὁλοφέρνη.

CAP. VI.

1 FActum est autem cùm cessassent loqui, indignatus Holofernes vehementer, dixit ad Achior,

2 * Quoniam prophetasti nobis, dicens, quòd gens Israel defendatur à Deo suo, vt ostendam tibi quoniam non est Deus nisi Nabuchodonosor:

21 * *Et nunc conuersi ad Deum suum, ascenderunt de dispersione qua dispersi erant illic, & possederunt Hierusalem, vbi sanctuarium eorum, & habitauerunt in montanis quia erant deserta.*

22 * *Et nunc dominator Domine si quidem est ignorantia in populo isto, & peccant contra Deum suum, consideremus quoniam est inter eos scãdalum hoc, & ascendamus & debellemus eos.*

23 * *Si verò non est iniquitas in gente eorum, prætereat iam dominus meus, ne fortè defendat Dominus eos, & Deus eorum pro eis, & erimus in opprobrium in conspectu vniuersæ terræ.*

24 * *Et factum est vt cessauit Achior loqui verba hæc, murmurauit omnis populus qui in circuitu tabernaculi stabat.*

25 * *Et dixerunt magnates Holofernis & omnes qui habitabant terram maritimam, & Moab, vt interficerent eum; non enim timebimus à facie filiorum Israel: ecce enim populus in quo non est potentia, neque robur ad aciem fortem.*

26 * *Ideo iam ascendemus, & erunt in cibum vniuerso exercitui tuo domine Holoferne.*

CAP. VI.

1 ET vt cessauit tumultus virorum qui in circuitu consessus, & dixit Holofernes dux exercitus Assyriorum ad Achior coram omni populo alienigenarum.

2 * *Et quis es tu Achior coram omni populo alienigenarum, & ad omnes filios Moab, & mercenarij Ephraim, quoniam prophetasti inter nos sicut hodie, & dixisti genus Hierusalem non debellare, quoniã Deus eorũ protegit eos? et quis Deus nisi Nabuchodonosor?*

hic mittet potentiam suam, & disperdet eos à facie terræ, et nõ liberabit eos Deus eorum, sed nos serui eius exterminabimus eos velut hominem vnum, & non sustinebunt potentiã equarum nostrorum. conculcabimus enim eos in scipsis. & montes eorum inebriabũtur in sanguine eorum, & campi eorum replebuntur mortuis eorũ. & nõ resistet vestigium pedum ipsorum contra faciem nostram, sed perditione peribunt, dicit rex Nabuchodonosor dominus vniuersæ terræ. dixit enim, Non vana erunt verba sermonum meorum. * Tu autẽ Achior, 3 mercenarie Ammon, qui locutus es verba hæc in die iniquitatis tuæ, non videbis amplius faciem meam à die hac, quousq; vlciscar genus eorũ qui ex Ægypto. Et tunc pertransibit ferrum militiæ meæ, & populus seruorum meorũ latera tua. & cades inter vulneratos eorum quando reuersus fuero. & restituent te serui mei in montana, & statuent te in vna de ciuitatibus ascensuum. & non peribis donec exterminẽris cum illis. * Et siquidem speras in 4 corde tuo quòd nõ comprehendentur, ne concidat tuus vultus. locutus sum, & nihil cadet de verbis meis. * Et præce- 6 pit Holofernes seruis suis, qui erant astantes tabernaculo suo, vt comprehenderent Achior, et restituerent eum in Bethulua, & traderent in manus filiorũ Israel. * Et acceperunt eum 7 serui eius, & duxerunt eum extra castra in campũ, & profecti sunt de medio cãpestriũ in mõtana, & appropinquauerũt ad fontes qui erãt sub Betulua. et vt viderũt eos viri ciuitatis in vertice mõtis, & omnis vir fundibularius detinuit ascẽsum eorũ. & iaculauerũt in lapidibus super eos. * et ingressi subt° 8 montẽ, ligauerũt Achior, & dimiserũt proiectũ sub radice mõtis, & abierunt ad dñm suum.

ἐδίδει Ὀλοφέρνῃ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· καὶ ὁ ῥύσεται αὐτοὺς ὁ θεὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἐξολοθρεύσομεν αὐτοὺς ὡς ἄνθρωπον ἕνα· καὶ οὐκ ὑποστήσονται τὸ κράτος τῶν ἵππων ἡμῶν· καταπατήσομεν γὰρ αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ τὰ ὄρη αὐτῶν μεθυσθήσονται ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν πλησθήσονται νεκρῶν αὐτῶν· καὶ οὐκ ἀνθήσεται τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐν προσώπῳ ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπωλείᾳ ἀπολοῦνται, λέγει ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς· εἶπε γὰρ ὁ μεγαλυνθῆναι τὰ ῥήματα τῶν λόγων μου.

3 * σὺ δὲ ἀχιὼρ μισθωτὲ τοῦ ἀμμὼν ὃς ἐλάλησας τοὺς λόγους τούτους ἐν ἡμέρᾳ ἀδικίας σου, οὐκ ὄψει ἔτι τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἕως ἂν ἐκδικήσω τὸ γένος τῶν ἐξ αἰγύπτου· καὶ τότε διελεύσεται ὁ σίδηρός τῆς στρατιᾶς μου καὶ ὁ λαὸς τῶν θεραπόντων μου τὰς πλευράς σου· καὶ πέσῃ ἐν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν ὅταν ἐπιστρέψω· καὶ γνώσονται σε οἱ δοῦλοί μου εἰς τὸ ὄρεινόν, καὶ σήσουσί σε ἐν μιᾷ τῶν πόλεων ἀναβάσεων· καὶ οὐκ ἀπολῇ ἕως οὗ ἐξολοθρευθῇς μετ' αὐτῶν. * καὶ εἴπερ ἐλπίζεις τῇ καρδίᾳ σου ὅτι οὐ συλληφθήσεται, μὴ συμπεσέτω σου τὸ πρόσωπον· ἐλάλησα, καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων μου. * καὶ προσέταξεν Ὀλοφέρνης τοῖς δούλοις αὐτοῦ οἳ ἦσαν παρεστηκότες τῇ σκηνῇ αὐτοῦ, συλλαβεῖν τὸν ἀχιώρ, καὶ ἀπαγαγεῖν αὐτὸν εἰς Βεθουλύα, καὶ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρας υἱῶν Ἰσραήλ. * καὶ συνέλαβον αὐτὸν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τὸ πεδίον· καὶ ἀπῆραν ἐκ μέσου τῆς πεδιάδος εἰς τὸ ὀρεινόν, καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὰς πηγὰς αἳ ἦσαν ὑποκάτω Βεθουλύα· καὶ ὡς εἶδον αὐτοὺς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ κορυφαῖον τοῦ ὄρους, καὶ πᾶς ἀνὴρ σφενδονίτης διεκρότησε τὴν ἀνάβασιν αὐτῶν· καὶ ἔβαλον λίθοις ἐπ' αὐτούς· * καὶ ὑποδύσαντες ὑποκάτω τοῦ ὄρους, ἔδησαν τὸν ἀχιώρ, καὶ ἀφῆκαν ἐρριμμένον ὑπὸ τὴν ῥίζαν τοῦ ὄρους καὶ ἀπῴχοντο πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν.

cùm percusserimus eos omnes sicut hominẽ vnũ, tunc & ipse cum illis Assyriorum gladio interibis, & omnis Israel tecum perditione disperiet, & probabis quoniã Nabuchodonosor dominus sit vniuersæ terræ.

3 * Túncque gladius militiæ meæ transiet per latera tua, & confixus cades inter vulneratos Israel, & nõ respirabis vltra, donec exterminẽris cum illis.

4 * Porrò autem, si prophetiam tuam veram existimas, non concidat vultus tuus, & pallor qui faciem tuam obtinet, abscedat à te, si verba mea hæc putas impleri non posse.

5 * Vt autem noueris quia simul cum illis hæc experieris, ecce ex hac hora illorum populo sociaberis, vt dũ dignas mei gladij pœnas exceperint, ipse simul vltioni subiaceas.

6 * Tunc Holofernes præ- B cepit seruis suis, vt comprehenderent Achior, & ducerent eum in Bethuliam, & traderent eum in manus filiorum Israel.

7 * Et accipientes eum serui Holofernis, profecti sunt per campestria: sed cùm appropinquassent ad montana, exierunt cõtra eos fundibularij.

8 * Illi autem diuertentes à latere montis, ligauerunt Achior ad arborem manibus & pedibus, & sic vinctum de restibus dimiserũt eum, & reuersi sunt ad dominum suum.

* Porrò filij Israel descẽ- 9 dentes de Bethulia, venerunt ad eum. quem soluentes duxerũt ad Bethuliam, atque in medium populi illum statuentes, percontati sunt quid rerum esset, quòd illum vinctum Assyrij reliquissent. C

* In diebus illis erant il- 10 lic principes, Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Charmi, qui & Gothoniel.

* In medio itaque senio- 11 rum, & in conspectu omnium, Achior dixit omnia quæ locutus fuerat, ab Holoferne interrogatus; & qualiter populus Holofernis voluisset propter hoc verbum interficere eum; & quemadmodum ipse Holofernes iratus iusserit eum Israclitis hac de causa tradi, vt dum vinceret filios Israel, tunc & ipsum Achior diuersis iubeat interire supplicijs.

* Propter hoc quòd di- 12 xisset, Deus cæli defensor eorum est.

* Cúmque Achior vni- 13 uersa hæc exposuisset, omnis populus cecidit in faciem adorantes Dominum, & communi lamentatione & fletu vnanimes preces suas Domino effuderunt, dicentes,

* Dñe Deus cæli & terræ, 14 intuere superbiam eorum, & respice ad nostram humilitatem, & faciem sanctorum tuorum attende, & ostende quoniam non de- D relinquis præsumentes de te, & præsumentes de se & de sua virtute gloriantes, humilias. 15 Finito itaque fletu, & per totam diem oratione populorum completa, consolati sunt Achior, dicentes,

16 Deus patrum nostrorum, cuius tu virtutem prædicasti, ipse tibi hanc dabit vicissitudinem, vt eorum magis tu interitum videas.

17 Cùm verò Dominus Deus noster dederit hanc libertatem seruis suis, sit & tecum Deus in medio nostri, vt sicut placuerit tibi, ita cum tuis omnibus conuerseris nobiscum.

18 Tunc Ozias, finito consilio, susceptit eum in domum suam, & fecit cœnam magnam.

19 Et vocatis omnibus presbyteris, simul expleto ieiunio, refecerunt.

20 Postea verò conuocatus omnis populus, per totam noctem intra Ecclesiam orauerunt, petentes auxilium à Deo Israel.

* καὶ οἱ κατελθόντες ὑὸι Ἰσραὴλ ἐκ 9
τῆς πόλεως αὐτῶν, ἐπέστησαν ἐπ' αὐτόν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν Βεθουλύα.

* καὶ κατέστησαν αὐτὸν εἰς μέσον ἀρ- 10
χόντας τῆς πόλεως αὐτῶν, οἳ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, Ὀζίας ὁ τοῦ Μιχὰ ἐκ τῆς φυλῆς Συμεών, καὶ Χάβρις ὁ τοῦ Γοθονιήλ, καὶ Χαρμὶς ὁ τοῦ Μελχιήλ.

* καὶ συνεκάλεσαν πάντας τοὺς 11
πρεσβυτέρους τῆς πόλεως· καὶ συνέδραμον πᾶς νεανίσκος αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἔστησαν τὸν Ἀχιὼρ ἐν μέσῳ παντὸς λαοῦ αὐτῶν· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν Ὀζίας τὰ συμβεβηκότα· καὶ ἀποκριθεὶς ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς συνεδρίας Ὀλοφέρνου, καὶ πάντα τὰ ῥήματα ὅσα ἐλάλησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀρχόντων ἀσσὺρ, καὶ ὅσα ἐμεγαλορρημόνησεν Ὀλοφέρνης εἰς τὸν οἶκον Ἰσραήλ.

* καὶ πεσόντες ὁ λαὸς προσεκύ- 13
σαν τῷ θεῷ, καὶ ἐβόησαν τῷ θεῷ, λέγοντες,

* κύριε ὁ θεὸς ὁ οὐρανοῦ κάτιδε ἐπὶ 14
τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν, καὶ ἐλέησον τὴν ταπείνωσιν τῶν ἡμῶν, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῶν ἡγιασμένων σοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

* καὶ παρεκάλεσαν τὸν ἀχιὼρ, καὶ 15
ἐπῄνεσαν αὐτὸν σφόδρα.

* καὶ παρέλαβον αὐτὸν Ὀζίας 18
ἐκ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε πότον τοῖς πρεσβυτέροις. * καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν θεὸν 20
Ἰσραὴλ εἰς βοήθειαν ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην.

9 * Descendentes autem filij Israel de ciuitate sua, steterunt super eum, & soluentes eum adduxerunt ad Betulua.

10 * Et statuerunt eum inter principes ciuitatis eorum, qui erant in diebus illis, Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Chabris filius Gothoniel, & Charmis filius Melchiel.

11 * Et conuocauerunt omnes seniores ciuitatis, & concurrerunt omnes iuuenes eorum, & mulieres ad congregationem, & statuerunt Achior in medio vniuersi populi eorum, & interrogauit eum Ozias quod contigerat: & respondens nunciauit eis verba consessus Holofernis, & omnia verba quæ locutus fuit in medio principum Assyriorum, & quæ superbè locutus fuit Holofernes contra domum Israel.

13 * Et procidentes populus adorauerunt Deum, & clamauerunt Deo, dicentes:

14 * Domine Deus cæli respice in superbias eorum, & miserere humilitatis generis nostri, & respice super faciem sanctificatorum tibi in die hac.

15 * Et vocauerunt Achior, & laudauerunt eum valde.

18 * Et assumpsit eum Ozias de congregatione in domum suam, & fecit conuiuium senioribus.

20 * Et inuocauerunt Deum Israel in auxilium per totam noctem illam.

CAP. VII.

AT *postridie nunciauit Holofernes omni exercitui suo, & omni populo suo, qui venerunt in auxilium eius, vt mouerent castra contra Betuluam, & ascensus montanorũ præoccuparent, & facerent prælum contra filios Israel. & mouit castra in die illa omnis vir potens eorum.* 1

* *Et exercitus suorum virorum bellatorum millia peditum septuaginta & centum, & equitum millia duodecim, præter præparationem & viros, qui erant pedites inter eos, magna multitudo nimis.* 2

* *Et castrametati sunt in valle prope Betuluam supra fontem. Et extenderunt in latitudinem super Dothaim vsque Belmaim, & in longitudinẽ à Betulua vsque ad Cyamonem, quæ est contra Esdraelom.* 3

* *At filij Israel vt viderunt eorum multitudinem, turbati sunt valde. & dixit vnusquisque ad proximum suum, Nunc occupabunt isti faciem terræ vniuersæ, & neque montes excelsi, neque valles, neque colles sustinebunt grauitatem eorum.* 4

* *Et assumentes vnusquisque arma bellica sua, & incendentes pyram super turribus suis, manserunt custodientes tota nocte illa.* 5

* *At die secunda eduxit Holofernes omnẽ equitatum suum versus conspectum filiorum Israel, qui erant in Betulua. & considerauit ascensus ciuitatis eorum.* * *Et fontes aquarum eorum aggressus est, & præoccupauit eos. & imposuit eis castra virorum bellatorum. & ipse transtulit castra in populis suum.* * *Et accedentes ei omnes principes filiorum Esau, & omnes duces populi Moab, & duces regionis maritimæ, dixerunt, Audiat iam verbum dominus noster, vt non sit fractio in exercitu tuo.* 6 7 8

ζ.

1 * Τῇ δ᾽ ἐπαύριον παρήγειλεν ὁ Ολοφέρνης πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ καὶ παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, οἱ παρεγένοντο ἐπὶ τὸν συμμαχίαν αὐτοῦ, ἀναζευγνύειν ἐπὶ Βετυλούα, & τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς προκαταλαμβάνεσθαι, & ποιεῖν πόλεμον πρὸς σὺν υἱὸς Ισραήλ· καὶ ἀνέζευξεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς αὐτῶν.

2 * καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν ἀνδρῶν πολεμιστῶν χιλιάδες πεζῶν ἑβδομήκοντα & ἑκατόν, & ἱππέων χιλιάδες δεκαδύο, χωρὶς τῆς ἀποσκευῆς & τῶν ἀνδρῶν οἱ ἦσαν πεζοὶ ἐν αὐτοῖς πολὺ πλῆθος σφόδρα.

3 * καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι πλησίον Βετυλούα ἐπὶ τῆς πηγῆς· καὶ παρέτειναν εἰς εὖρος ἐπὶ δωθαεὶμ ἕως Βελμαΐμ, & εἰς μῆκος ἀπὸ Βετυλούα ἕως κυάμωνος ὅ ἐστιν ἀπέναντι ἐσδρηλών.

4 * Καὶ οἱ υἱοὶ Ισραὴλ ὡς εἶδον αὐτῶν τὸ πλῆθος, ἐταράχθησαν σφόδρα· & εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, νῦν ἐκκλείσουσιν ἕτοι τὸ πρόσωπον τῆς πάσης, καὶ ὅτε τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ, ὅτε αἱ φάραγγες, ὅτε οἱ βουνοὶ ὑποστήσονται τὰ βάρος αὐτῶν.

5 * καὶ ἀναλαβόντες ἕκας & τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ αὐτῶν, καὶ ἀνάψαντες πυρσοὺς ἐπὶ τοῦ πύργους αὐτῶν, ἔμφυον φυλάσσοντες ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην.

6 * τῇ δ᾽ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἐξήγαγεν Ολοφέρνης πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ κατ᾽ ἀπέναντι τῶν υἱῶν Ισραὴλ οἱ ἦσαν ἐν Βετυλούα· & ἐπεσκέψατο τὰς ἀναβάσεις τῆς πόλεως αὐτῶν.

7 * καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων αὐτῶν ἐφώδευσε, & προκατελάβετο αὐτάς· & ἐπέστησεν αὐτοῖς παρεμβολὰς ἀνδρῶν πολεμιστῶν· & αὐτὸς ἀνέζευξεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. 8 * καὶ προσελθόντες αὐτῷ πάντες ἄρχοντες τῶν υἱῶν Ησαὺ, & πάντες ἡγούμενοι Μωὰβ, καὶ στρατηγοὶ τῆς παραλίας, εἶπον, ἀκουσάτω δὴ λόγον ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἵνα μὴ γένηται θραῦσις ἐν τῇ δυνάμει σου.

CAP. VII.

1 HOlofernes autem altera die præcepit exercitibus suis, vt ascenderent contra Bethuliam.

2 * Erant autem pedites bellatorum centum viginti millia, & equites viginti duo millia, præter præparationes virorum illorum, quos occupauerat captiuitas, & abducti fuerant de prouinciis & vrbibus vniuersæ iuuentutis.

3 * Omnes parauerunt se pariter ad pugnam contra filios Israel, & venerunt per crepidinem montis vsque ad apicem, qui respicit super Dothaim, à loco qui dicitur Belma, vsq; ad Chelmon, qui est contra Esdrelon.

4 * Filij autem Israel, vt viderunt multitudinem illorum, prostrauerunt se super terram, mittentes cinerem super capita sua, vnanimes orantes, vt Deus Israel misericordiam suam ostenderet super populum suum.

5 * Et assumentes arma sua bellica, sederunt per loca quæ angusti itineris tramitem dirigunt inter montosa, & erant custodientes ea tota die & nocte.

6 * Porrò Holofernes, dum B circuit per gyrum, reperit quòd fons qui influebat, aquæductum illorũ à parte australi extra ciuitatem dirigeret, & incîdi præcepit aquæductum illorum.

7 * Erant tamen non longè à muris fontes, ex quibus furtim videbãtur haurire aquam ad refocillandum potius, quàm ad potandum.

8 * Sed filij Ammon & Moab accesserunt ad Holofernem, dicentes,

* Filij Israel non in lancea, nec in sagitta confidunt, sed montes defendunt illos, & muniunt illos colles in præcipitio cõstituti. 9

* Vt ergo sine congressione pugnæ posis superare eos, pone custodes fontium, vt non hauriant aquã ex eis, & sine gladio interficies eos; vel certè fatigati, tradent ciuitatem suam, quam putant in montibus positam, superari nõ posse. 10

* Et placuerũt verba hęc coram Holoferne, & corã satellitibus eius, & constituit per gyrum centenarios per singulos fontes. 11

* Cùmque ista custodia per dies viginti fuisset expleta, defecerunt cisternæ & collectiones aquarũ omnibus inhabitantibus Bethuliam, ita vt non esset in ciuitate vnde satiarẽtur vel vna die, quoniam ad mensurã dabatur populis aqua quotidie. 12

* Tunc ad Oziam congregati omnes viri, fœmi- 13

* ὁ γὰρ λαὸς ἐστὶ τῶν υἱῶν Ισραὴλ, οὐ πεποίθασιν ἐπὶ τοῖς ὁπλοις αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς ὕψεσι τῶν ὀρέων ἐν οἷς αὐτοὶ κατοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς· οὐ γὰρ ἔστιν εὐχερὲς προσβολὴν τοῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων αὐτῶν. 9

* καὶ νῦν δέσποτα μὴ πολέμει πρὸς αὐτοὺς καθὼς γίνεται πόλεμος παρατάξεως, καὶ οὐ πεσεῖται ἐκ τοῦ λαοῦ σου ὡς ἀνὴρ εἷς· ἀναμενῶν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς σου διαφυλάσσων πάντα ἀνδρα ἐν τῇ δυνάμεώς σου· & ἐπικρατήσατωσαν οἱ παῖδες σου τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος, ἀφ᾽ οὗπορεύεται ἐκ τῆ ῥίζης τοῦ ὄρους· διότι ἐκεῖθεν ὑδρεύονται πάντες οἱ κατοικοῦντες Βετουλούα· καὶ ἀνελεῖ αὐτοὺς ἡ δίψα, καὶ ἐκδώσουσι τὴν πόλιν ἑαυτῶν· & ἡμεῖς καὶ ὁ λαὸς ἡμῶν ἀναβησόμεθα ἐπὶ τὰς πλησίον κορυφὰς τῶν ὀρέων, & παρεμβαλοῦμεν ἐπ᾽ αὐτοῖς εἰς φυλακὴν· & μὴ ἐξελθεῖν ἐκ τῆ πόλεως ἄνδρα ἕνα· καὶ τακήσονται ἐν τῷ λιμῷ αὐτοί, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· & πρὶν ἐλθεῖν τὴν ῥομφαίαν ἐπ᾽ αὐτοὺς, καταστραφήσονται ἐν ταῖς πλατείαις τῆ οἰκήσεως αὐτῶν· & ἀνταποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα πονηρόν, ἀνθ᾽ ὧν ἐστασίασαν καὶ ἠπείθησαν τῷ προσώπῳ σου ἐν εἰρήνῃ. 10

* καὶ ἤρεσαν & λόγοι αὐτῶν ἐνώπιον Ολοφέρνου, καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ· & συνέταξε ποιεῖν καθὰ ἐλάλησαν. 11

* καὶ ἀπῆραν παρεμβολὴ υἱῶν Αμμων, καὶ μετ᾽ αὐτῶν χιλιάδες πόντε υἱῶν Ασσὼρ· & παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι· καὶ προκατελάβοντο τὰ ὕδατα & τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων τῶν υἱῶν Ισραήλ· καὶ ἀνέβησαν υἱοὶ Ησαὺ & υἱοὶ Αμμων, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ὀρεινῇ ἀπέναντι Δωθαείμ· καὶ ἀπέστειλαν ἐξ αὐτῶν πρὸς νότον & ἀπηλιώτην ἀπέναντι Χιρεβὴλ, ἣ ἐστι πλησίον χουσί, ἣ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χειμάρρου μοχμούρ· καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ τῶν Ασσυρίων παρενέβαλον ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐκάλυψαν πρὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς· καὶ αἱ σκηναὶ & αἱ ἀπαρτίαι αὐτῶν κατεστρώθησαν εἰς πλῆθος πολὺ σφόδρα. 12

* καὶ οἱ υἱοὶ Ισραὴλ ἐβόησαν πρὸς κύριον θεὸν αὐτῶν, ὅτι ὀλιγοψύχησε τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ὅτι ἐκύκλωσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν· & ἔμφυον κύκλῳ αὐτῶν πᾶσα συναγωγὴ ἀσσὼρ, οἱ πεζοὶ καὶ τὰ ἅρματα καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν ἡμέρας τεσσαρακονταδύο καὶ 13

* Nam populus iste filiorum Israel, non confidunt in lanceis suis, sed in sublimitatibus montium in quibus ipsi habitant in eis: non enim est facile procedere per vertices montium eorum. 9

* Et nunc domine ne prælium ineas aduersus eos sicut fit prælium aciei, & non cadet de populo tuo vt vir vnus. mane in castris tuis custodiens omnem virum ex exercitu tuo. & obtineant serui tui fontem aquæ, qui exit de radice montis, quia inde aquantur omnes habitantes Betulua, et interimet eos sitis, & tradent ciuitatem suam: & nos & populus noster ascẽdemus super proximas altitudines montium, et castrametabimur super eas in custodiam: ne exeat de ciuitate vir vnus. & contabescent in fame ipsi, & vxores eorum, & filij eorum, & antequam veniat gladius super eos, subuertentur in plateis habitationis eorum. & retribues eis retributionem malam, eò quòd rebellauerunt, & non obedierunt faciei tuæ in pace. 10

* Et placuerunt verba eorum coram Holoferne, & coram omnibus satellitibus eius. & constituit facere sicut locuti fuerunt. 11

* Et recesserunt castra filiorum Ammon, & cum eis millia quinque filiorum Assur, & castrametati sunt in valle; & præoccupauerunt aquas & fontes aquarum filiorum Israel: et ascenderunt filij Esau & filij Ammon, & castrametati sunt in montanis contra Dothaim, & miserunt ex eis ad Austrum & Subsolanum cõtra Ecrebel, quæ est prope Chusi, quæ est super torrentem Mochmur. & reliquus exercitus Assyriorum castrametati sunt in campo, & 12

cooperuerunt omnem faciem terræ, & tabernacula & sarcinæ eorum castra fecerunt in multitudine multa valde.

13 *Et filij Israel clamauerunt ad Dominum Deum eorum, quoniam defecit animo spiritus eorum, quoniam in circuitu erant omnes inimici eorum, & non poterant fugere de medio eorum: & manserunt in circuitu eorum omnis congregatio Assyriorum, pedites & currus, & equites eorum diebus triginta quatuor.*

& deficiebant omnibus habitantibus Bethulua omnia receptacula sua aquarum. et lacus euacuabãtur, & nõ habebant ad bibendum ad satietatem aquam die vna, quoniam in mẽsura dabant eis ad bibendum. & consternati sunt infantes eorum, & vxores & iuuenes defecerunt à siti. & cadebant in plateis ciuitatis, & in transitibus portarum. & non erat vigor amplius in eis. Et congregatus est vniuersus populus ad Oziam & principes ciuitatis, iuuenes, & mulieres, & pueri. & clamauerũt voce magna, & dixerunt coram omnibus senioribus, Judicet Deus inter nos & vos, quoniam fecistis in nobis iniustitiam magnã, non loquentes pacifica cum filiis Assyriorum.

‡ *Et nunc non est auxiliator noster, sed vendidit nos Deus in manibus eorum, vt prosternamur ante eos in siti et perditione magna.* 14

‡ *Et nunc conuocate eos, & tradite ciuitatẽ omnem in direptionẽ populo Holofernis, & vniuerso exercitui eius.* 15

‡ *Quoniam melius nos fieri eis in rapinam, quàm mori in siti. erimus enim in seruos, & viuet anima nostra: & non videbimus mortem infantium nostrorum in oculis nostris, & vxores & filios nostros deficientes animas ipsorum.* 16

‡ *Contestamur vobis cælum & terram, & Deum nostrum, & Dominum patrum nostrorum, qui vlciscitur nos secundum peccata nostra, & peccata patrum nostrorum, vt non faciat secundum verba hæc in die hodierna.* 17

‡ *Et factus fuit planctus magnus in medio congregationis omnium vnanimiter. & clamauerunt ad Dominum Deum voce magna.* 18

καὶ ἐξέλειπον πόλεις αὐτῶν καὶ οἰκοδομὰς βεθυλύα πόλις τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν τῶν ὑδάτων. ‡ ④ λάκκοι ἐξεκενοῦντο· καὶ οὐκ εἶχον πιεῖν εἰς πλησμονὴν ὕδωρ ἡμέραν μίαν, ὅτι ἐν μέτρῳ ἐδίδουν αὐτοῖς πιεῖν. καὶ ἠθύμησαν τὰ νήπια αὐτῶν, & αἱ γυναῖκες & ④ νεανίσκοι ἐξέλιπον ὑπὸ τὴν δίψης. καὶ ἔπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως, & ἐν ταῖς διόδοις τῶν πυλῶν. καὶ οὐκ ἦν ἔτι κραταίωσις ἔπ ἐν αὐτοῖς. & ἐπισυνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ ὀζίαν καὶ ἐπὶ ἀρχοντας τῆ πόλεως, ④ νεανίσκοι & αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία· & ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ, & εἶπον ἐναντίον πάντων τῶν πρεσβυτέρων, κρίναι ὁ θεὸς δικαιοσύνην ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὅτι ἐποιήσατε ἐν ἡμῖν ἀδικίαν μεγάλην ὑ λαλήσαντες εἰρηνικὰ μὴ τῶν ὑῶν αὐτοῦ.

‡ & νῦν οὐκ ἔστι βοηθὸς ἡμῶν, ἀλλὰ πέπρακεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, τοῦ καταστρωθῆναι ἐναντίον αὐτῶν ἐν δίψῃ καὶ ἀπωλείᾳ μεγάλῃ.

‡ καὶ νῦν ἐπικαλέσασθε αὐτούς, & ἔκδοτε τὴν πόλιν πᾶσαν εἰς προνομὴν λαῷ ὁλοφέρνε & πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

‡ ὅτι κρεῖσσον ἡμᾶς γενηθῆναι αὐτοῖς εἰς ἁρπαγήν, ἢ ἀποθνεῖν ἐν δίψῃ· ἐσόμεθα γὰρ εἰς δούλους, & ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν· & οὐκ ὀψόμεθα τὸν θάνατον τῶν νηπίων ἡμῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, & τὰς γυναῖκας & τὰ τέκνα ἡμῶν ἐκλιποῦσας τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

‡ μαρτυρόμεθα ὑμῖν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ κύριον τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐκδικεῖ ἡμᾶς κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τὰ ἁμαρτήματα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἵνα μὴ ποιήσῃ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον.

‡ καὶ ἐγένετο κλαυθμὸς μέγας ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας πάντων ὁμοθυμαδόν· & ἐβόησαν πρὸς τὸν κύριον θεὸν φωνῇ μεγάλῃ.

naéque, iuuenes & paruuli omnes simul vna voce dixerunt, Iudicet Deus inter nos & te, quoniam fecisti in nos mala, nolens loqui pacificè cũ Assyriis; & propter hoc vendidit nos Deus in manibus eorum.

‡ Et ideo non est qui adiuuet, cùm prosternamur ante oculos eorum in siti & in perditione magna.

‡ Et nunc congregate vniuersos qui in ciuitate sunt, vt spõte tradamus nos populo Holofernis.

‡ Melius est enim vt captiui benedicamus Dominum viuentes, quàm moriamur & simus opprobriũ omni carni, cùm videamus vxores nostras & infantes nostros mori ante oculos nostros.

‡ Contestamur hodie cœlum & terram, & Deum patrum nostrorum, qui vlciscitur nos secundum peccata nostra, vt iam tradatis ciuitatem in manu militiæ Holofernis, vt sit finis noster breuis in ore gladij, qui longior efficitur in ariditate sitis.

‡ Et cùm hæc dixissent, factus est fletus & vlulatus magnus in ecclesia omnibus, & per multas horas vna voce clamauerunt ad Deum, dicentes,

‡ Peccauimus cum patribus nostris, iniustè egimus, iniquitatem fecimus.

‡ Tu quia pius es, miserere nostri, & in tuo flagello vindica iniquitates nostras, & noli tradere confitentes te populo qui ignorat te, vt non dicant inter gentes, Vbi est Deus eorum?

‡ Et cùm fatigati his clamoribus, & his fletibus lassati siluissent, exurgens Ozias, infusus lachrymis, dixit:

‡ Æquo animo estote fratres, & hos quinq; dies expectemus à Domino misericordiam.

‡ Forsitan enim indignationem suam abscindet, & dabit gloriam nomini suo.

‡ Si autẽ transactis quinque diebus, nõ venerit adiutoriũ, faciemus hæc verba quæ locuti estis.

CAP. VIII.

ET factum est cùm audisset hæc verba Iudith A vidua; quæ erat filia Merari, filij Idox, filij Ioseph, filij Oziæ, filij Elai, filij Iamnor, filij Iedeon, filij Raphoim, filij Achitob, filij Melchiæ, filij Enan, filij Nathaniæ, filij Salathiel, filij Simeon, filij Ruben. 1

‡ Et vir eius fuit Manasses; qui mortuus est in diebus messis ordeaceæ. 2

‡ Instabat enim super alligantes manipulos in campo, & venit æstus super caput eius, & mortuus est in Bethulia ciuitate sua, & sepultus est cum patribus suis. 3

‡ Erat autem Iudith relicta eius vidua iam annis tribus, & mensibus sex. 4

‡ Et in superioribus domus suæ fecit sibi secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur; & habens super lumbos suos cilicium, ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ, præter sabbata, & neomenias, & festa domus Israel. 5

‡ Erat autem eleganti aspectu nimis; cui vir suus reliquerat diuitias multas, & familiam copiosam, ac possessiones armẽtis boum, ac gregibus ouium plenas. 6

‡ & εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὀζίας, θαρσεῖτε ἀδελφοί· διακαρτερήσωμεν ἔτι πρὸ τε ἡμέρας, ἐν αἷς ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς. ὑ γὰρ ἐγκαταλείψει ἡμᾶς εἰς τέλος.

‡ ἐὰν δὲ διέλθωσιν αὗται, καὶ μὴ ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς βοήθεια, ποιήσω κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν. & ἐσκόρπισε τὸν λαὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ παρεμβολήν· & ἐπὶ τὰ τείχη & τοὺς πύργους τῆ πόλεως αὐτῶν ἀπῆλθον, & τὰς γυναῖκας & τὰ τέκνα εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀπέστειλαν. & ἦσαν ἐν ταπεινώσει πολλῇ ἐν τῇ πόλει.

ν'.

‡ Καὶ ἦν ὄνομα ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἰουδὶθ θυγάτηρ μεραρί, υἱοῦ ὠξ υἱοῦ ἰωσὴφ, υἱοῦ ὀζιὴλ, υἱοῦ ἐλκίας, υἱοῦ ἀνανίας, υἱοῦ γεδεών, υἱοῦ ῥαφαΐν, υἱοῦ ἀκιτὼβ, υἱοῦ ἠλιά, υἱοῦ ἐλιάβ, υἱοῦ ναθαναὴλ, υἱοῦ σαμαλιὴλ, υἱοῦ σαλαδαΐ, υἱοῦ ἰσραήλ. ‡ & ὁ ἀνὴρ αὐτῆς μανασσῆς τῆς φυλῆς αὐτῆς, καὶ τῆ πατριᾶς αὐτῆς· & ἀπέθανεν ἐν ἡμέραις θερισμοῦ κριθῶν.

‡ ἐπέστη γὰρ ἐπὶ τοὺς δεσμεύοντας τὰ δράγματα ἐν τῷ πεδίῳ, & ὁ καύσων ἦλθεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ· καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγρῷ τῷ ἀναμέσον βαιθαὶμ & βαλαμών. ‡ καὶ ἦν ἰουδὶθ ἐν τῇ οἴκῳ αὐτῆς χηρεύουσα ἔτη τέσσαρα & μῆνας τέσσαρας.

‡ καὶ ἐποίησεν ἑαυτῇ σκηνὴν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου αὐτῆς, & ἐπέδησεν ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτῆς σάκκον, & ἦν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἱμάτια τῆς χηρύσεως αὐτῆς· & ἐνήστευε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς χηρύσεως αὐτῆς, χωρὶς προσαββάτων & σαββάτων, καὶ προνουμηνιῶν καὶ ἑορτῶν & χαρμοσυνῶν οἴκου ἰσραήλ.

‡ καὶ ἦν καλὴ τῷ εἴδει, καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα· & ὑπελέλειπτο αὐτῇ μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς χρυσίον & ἀργύριον & παῖδας καὶ παιδίσκας καὶ κτήνη, & ἀγρούς, & ἔμενεν ἐπ' αὐτῶν.

‡ *Et dixit ad eos Ozias, Confidite fratres: expectemus adhuc quinq; dies, in quibus conuertet Dominus Deus noster misericordiam suam super nos. non enim derelinquet nos in finem.* 22

‡ *Si autem transierint isti, & non venerit super nos adiutorium, faciam iuxta verbum vestrum: & dispersit populum in sua castra. & ad muros & turres ciuitatis suæ abierunt, & vxores & filios in domos suas miserunt, & erant in humilitate multa in ciuitate.*

CAP. VIII.

ET *audiuit in illis diebus Iudith filia Merari, filij Ox, filij Ioseph, filij Oziel, filij Helcia, filij Ananiæ, filij Gedeon, filij Raphain, filij Acitho, filij Eliu, filij Eliab, filij Nathanael, filij Samaliel, filij Saladai, filij Israel.* 1

‡ *Et vir eius Manasses de tribu eius & de familia eius, & mortuus est in diebus messis ordei.* 2

‡ *Instabat enim super alligantes manipulos in cãpo, & æstus venit super caput eius, & cecidit in lectum suum, & sepelierunt eum cum patribus suis in agro qui inter Dothaim & Balamo.* ‡ *Et erat Judith in domo sua vidua annis tribus & mensibus quatuor.* 3 4

‡ *Et fecit sibi tabernaculum in parte superiori domus suæ, & imposuit super lumbũ suum cilitium, & erant super eam vestes viduitatis suæ, & ieiunauit omnibus diebus viduitatis suæ, præter anteſabbata et sabbata & anteneomenias & festa, & solemnitates domus Israel.* 5

‡ *Et erat speciosa forma, & elegans aspectu nimis: & reliquerat ei Manasses vir eius aurum & argentum, & famulos, & ancillas, & pecora, & agros, & manebat in eis.* 6

Et non erat qui inferret in eam verbum malum, quoniam timebat Deum valde. Et audiuit verba populi mala contra principem, quoniam consternati sunt in paucitate aquarum, & auduit omnia verba Judith quæ locutus fuit ad eos Ozias, quomodo iurauit eis quòd traderet ciuitatẽ post dies quinq; Assyrijs. Et cùm misisset ancillam suam quæ præerat omnibus facultatibus suis, vocauit Oziam & Chabrin & Charmin presbyteros ciuitatis suæ: & venerunt ad eam. Et dixit ad eos, Audite iam me principes habitantiũ Betulua, quoniam non rectum verbum vestrũ quod locuti estis coram populo in die hac, & constituistis iusiurandũ hoc quod locuti estis inter Deum & nos, & dixistis tradituros esse ciuitatem inimicis nostris, nisi in illis conuersus fuerit Dominus ad adiuuandum nos. Et nunc qui estis vos qui tentastis Deum in die hodierna, & statuitis pro Deo in medio filiorũ hominũ? & nunc Dominum omnipotentem exquiritis, & nihil cognoscetis vsque in seculum, quia profundum cordis hominis non inuenietis, & verba cogitationis eius nõ percipietis; & quomodo Deum qui fecit omnia hæc scrutabimini, & mentem eius cognoscetis, & cogitationẽ eius dignoscetis? Nequaquam fratres, ne ad iram excitetis Dominum Deum nostrum, quoniã si noluerit in quinq; diebus adiuuare nos, ipse habet potestatẽ in quibus voluerit defendere et omnibus diebus, aut etiã exterminare nos ante faciẽ inimicorũ nostrorũ. Vos aũt ne alienetis consilia Dñi Dei nostri, quoniã nõ quasi homo Deꝰ vt minis afficiatur, neque sicut filius hominis vt indicetur. Ideoque expectantes quæ ab eo salutem, inuocemus eum in adiutorium nostrum, & exaudiet vocẽ nostram, si fuerit ei placitum, quoniam non surrexit in generationibus nostris, neque est in die hodierna, neque tribus, neque familia, neque populus, neque ciuitas ex nobis, qui adorent deos manufactos.

7 ‡ Καὶ οὐκ ἦν ὃς ἐπήνεγκεν ἐπ' αὐτὴν ῥῆμα πονηρόν, ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν θεὸν σφόδρα. 8 ‡ Καὶ ἤκουσε τὰ ῥήματα Ἰουδὶθ λαοῦ τὰ πονηρὰ ἐπὶ τὸν ἀρχοντα, ὅτι ὠλιγοψύχησαν ἐν τῇ ἀπορίᾳ τῶν ὑδάτων· καὶ ἤκουσε πάντας τοὺς λόγους ἃ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς Ὀζίας, ὡς ὤμοσεν αὐτοῖς παραδώσειν τὴν πόλιν μετ' ἡμέρας πέντε τοῖς ἀσσυρίοις. 9 ‡ καὶ ἀποστείλασα τὴν ἄδραν αὐτῆς τὴν ἐφεστῶσαν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῇ, συκάλεσεν Ὀζίαν καὶ Χαβρὶν καὶ Χαρμὶν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως αὐτῆς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτήν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἀκούσατε δή μου ἄρχοντες τῶν κατοικούντων Βετυλούα, ὅτι οὐκ ἀδύς ὁ λόγος ὑμῶν ὃν ἐλαλήσατε ἐναντίον Ἰσραὴλ τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ ἐμήσατε τὸν ὅρκον τοῦτον ὃν ἐλαλήσαλε ἀνὰ μέσον Ἰσραὴλ καὶ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰπαλεῖ ἐκδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐὰν μὴ ἐν αὐταῖς ἀπιστρέψῃ κύριος βοηθῆσαι ἡμῖν. 10 ‡ καὶ νῦν τίνες ἐστὲ ὑμεῖς οἱ ἐπειράσαλε τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, καὶ ἵσαδε ὑπὲρ Ἰσραὴλ ἐν μέσῳ ὑμῶν, 11 καὶ νῦν κύριον παντοκράτορα ἐξεταζετε, καὶ ὧδε ἀπιγνώσεδε ἕως Ἰαιῶν· ὅτι βάθος καρδίας ἀνθρώπου οὐκ ἐξερεύνησε, καὶ λόγους τῶν διανοίας αὐτοῦ διαλήψεδε, καὶ πῶς τὸν θεὸν ὃς ἐποίησε πάντα ταῦτα ἐρευνήσετε, καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἀπιγνώσεδε, καὶ τὸν λογισμὸν αὐτοῦ καλανοήσετε; 12 ‡ μηδαμῶς ἀδελφοί, μὴ παροργίζετε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐὰν μὴ θέλῃ ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις βοηθῆσαι ἡμῖν, αὐτὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἐν αἷς θέλῃ σκεπάσαι καὶ πάσας ἡμέρας, ἢ καὶ ὀλοθρεῦσαι ἡμᾶς πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. 13 ‡ ὑμεῖς δὲ μὴ ἐνεχειρεῖτε τὰς βουλὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς ἀπειληθῆναι, οὐδ' ὡς υἱὸς ἀνθρώπου διαπηθῆναι. 14 ‡ διόπερ ἀναμένοντες τὴν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν, ἐπικαλεσώμεθα αὐτὸν εἰς βοήθειαν ἡμῶν· καὶ εἰσακούσε᾽ τῆς φωνῆς ἡμῶν, ἐὰν ᾖ αὐτῷ ἀρεστόν· ὅτι οὐκ ἀνέστη ἐν ταῖς γενεαῖς ἡμῶν, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, ἔτε φυλή, ἔτε πατριά, ἔτε δῆμος, ἔτε πόλις ἐξ ἡμῶν, οἱ προσκυνοῦσι θεοῖς χειροποιήτοις.

7 ‡ Et erat hæc in omnibus famosissima, quoniam timebat Dominũ valde, nec erat qui loqueretur de illa verbum malum.
8 ‡ Hęc itaq; cùm audisset, quoniã Ozias promisisset, quòd transacto quinto die traderet ciuitatem, misit ad presbyteros Chabri & Charmi.
9 ‡ Et venerunt ad illam, & dixit illis, Quod est hoc verbum in quo consensit Ozias, vt tradat ciuitatem Assyriis, si intra quinq; dies non venerit vobis adiutorium?
10 ‡ Et qui estis vos qui tentatis Dominum? Non est iste sermo qui misericordiã prouocet, sed potius qui iram excitet, & furorem accendat.
11 ‡ Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrũ diem constituistis ei.
12 ‡ Sed quia patiens Dominus est, in hoc ipso peniteamus, & indulgentiam eius fusis lachrymis postulemus.
13 ‡ Non enim quasi homo Deus sic comminabitur, neq; sicut filius hominis ad iracundiam inflãmabitur.
14 ‡ Et ideo humiliemus illi animas nostras, & in spiritu cõstituti humiliato seruiẽtes illi, dicamus flẽtes Dño, vt secundũ voluntatẽ suam sic faciat nobiscum citò misericordiam suam.

Translat. B. Hierony. CAP. VIII. IOYΔEIΘ. Interpr. Graec. 125

‡ Vt sicut conturbatum est cor nostrum in superbia eorum, ita etiam de nostra humilitate gloriemur; quoniam nõ sumus secuti peccata patrum nostrorũ, qui dereliquerũt Deum suum, & adorauerunt deos alienos. pro quo scelere dati sunt in gladiũ, & in rapinã, & in confusionem inimicis suis. ‡ Nos autẽ alterum Deũ nescimꝰ præter ipsum.
‡ Expectemus humiles consolationem eius, & exquiret sanguinem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum, & humiliabit omnes gentes quæcunque insurgunt contra nos, & faciet illas sine honore Dñs Deus noster.
‡ Et nunc fratres, quoniam vos qui estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorũ, ad eloquium vestrũ corda eorum erigite, vt memores sint quia tentati sunt patres nostri, vt probarẽtur si verè colerent Deum suũ. ‡ Memores esse debent, quomodo pater noster Abraam tentatus est, & per multas tribulationes probatꝰ, Dei amicus effectus est. ‡ Sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses, & omnes q placuerũt Deo, p multas tribulationes trãsierũt fideles. ‡ Illi aũt qui tentationes nõ susceperunt cũ timore Dñi, & impatiẽtiam suam, & improperium murmurationis suæ contra Dñm ptulerũt, exterminati sunt ab exterminatore, & à serpẽtibus perierũt. ‡ Et nos ergo nõ vlciscamur nos pro his quæ patimur, sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse, flagella Dñi quasi ferui qui corripimur ad emendationẽ, & nõ ad perditionẽ nostrã cueniss̃e credamus. ‡ Et dixerunt illi Ozias & presIVDITH.

‡ καθάπερ ἐχλρύθη ἡ καρδία ἡμῶν ἐν ταῖς ὑπερηφανίαις αὐτῶν, οὕτως ἐδοξάσαμεν ἐν ταῖς ταπεινώσεσιν ἡμῶν· ὅτι οὐκ ἐποιήσαμεν καθὼς τὰ ἔθνη τὰ ἐπιγνόντα τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεδόθησαν εἰς ῥομφαίαν καὶ διαρπαγὴν καὶ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἔπεσον πτῶμα μέγα ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. ‡ ἡμεῖς δὲ ἕτερον θεὸν οὐκ ἐγνωμεν. ‡ ὅθεν ἐλπίζομεν ὅτι οὐκ ὑπερηφανήσει ἡμᾶς, οὔτε ὁ θεὸς ἡμῶν, οὔτε ὁ ἐν τοῖς ληφθῆναι ἡμᾶς, οὕτως κληθήσεται ἡ ἰουδαία· καὶ γενομενοθήσεται τὰ ἅγια ἡμῶν, καὶ ἐκζητήσει τὸν βεβήλωσιν αὐτῶν ἐν τῷ στόματι ἡμῶν, καὶ τὸν φόβον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς γῆς καὶ τὸν ἐρήμωσιν τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἐπιστρέψει εἰς κεφαλὴν ἡμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οἷς ἐὰν δουλεύσωμεν ἐκεῖ· καὶ ἐσόμεθα εἰς προσκομμα καὶ εἰς ὄνειδος ἐναντίον τῶν κτωμένων ἡμᾶς· ὅτι οὐ καθυθωθήσεται ἡ βουλεία ἡμῶν εἰς χάος, ἀλλ' εἰς ἀπιμίαν ἔσται αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. ‡ καὶ νῦν ἀδελφοὶ ἐπιδειξώμεθα τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, ὅτι ἐξ ἡμῶν ἐκκρέμαται ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ τὰ ἅγια καὶ ὁ οἶκος καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπεκρικεν ἐφ' ἡμῖν· πρὸ πάντα ταῦτα εὐχαριστήσωμεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, ὃς πειράζει ἡμᾶς καθὼς καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν. ‡ μνήσθητε ὅσα ἐποίησε μετὰ Ἀβραάμ.

‡ καὶ ὅσα ἐπείρασε τὸν Ἰσαάκ, καὶ ὅσα ἐγένετο τῷ Ἰακὼβ ἐν μεσοποταμίᾳ τῆς συρίας ποιμαίνοντι τὰ πρόβατα Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. ‡ ὅτι οὐ καθὼς ἐκείνους ἐπύρωσεν εἰς ἑτασμὸν καρδίας αὐτῶν, καὶ ἡμᾶς οὐκ ἐξεδίκησεν, ἀλλ' εἰς νουθεσίαν μαστιγοῖ κύριος ὁ θεὸς ἐγγίζοντας αὐτῷ. ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν Ὀζίας, πάντα ὅσα εἶπας ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐλάλησας· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεται τοῖς λόγοις σου· ὅτι οὐκ ἐν τῇ σήμερον ἡ σοφία σου πρόδηλός ἐστιν, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς ἡμερῶν σου ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς τὸν σύνεσίν σου, καθότι ἀγαθόν ἐστιν τὸ πλάσμα τῆς καρδίας σου·

15 ‡ Sicut fuit in prioribus diebus, quorum gratia dati sunt in gladium & rapinam patres nostri, & ceciderunt ruina magna in conspectu inimicorum nostrorum.
16 ‡ Nos autem alterum Deum non cognouimus.
17 ‡ Vnde speramus quòd non despiciet nos, neque de genere nostro, neque cùm capti fuerimus nos, sic vocabitur Iudæa, & diripientur sancta nostra, & exquiret profanationem eius de ore nostro, & timorem oculorum nostrorum, et captiuitatem terræ & desolationem hæreditatis nostræ conuertet in caput nostrum in gentibus, vbicunque seruierimus illic, & erimus in offensionem, & in vituperium in conspectu possidentium nos, quoniam non dirigetur seruitus nostra in gratiam, sed in dedecus ponet eam Dominus Deus noster.
18 ‡ Et nunc fratres ostendamus fratribus nostris, quòd à nobis pendet anima eorum, & sancta & domus, & altare firmata sunt in nobis. præter omnia hæc agamus gratias Domino Deo nostro, qui tentat nos sicut & patres nostros.
19 ‡ Memores estote quæ fecit cum Abraham:
20 ‡ Et quibus tentauit Isaac, & quæ facta sunt Iacob in Mesopotamia Syriæ pascenti oues Laban fratris matris suæ.
21 ‡ Quoniam non sicut illos examinauit in examen cordis eorum, & nos non vltus est, sed ad monitionem flagellat Dominus appropinquantes sibi.
23 ‡ Et dixit ad eam Ozias, Omnia quæcunque dixisti in bono corde locuta es, & non est qui resistat verbis tuis, quoniam non in hodierno die sapientia tua manifesta est, sed à principio dierum tuorum cognouit omnis populus prudentiam tuam, quoniam bona est formatio cordis tui.

ſed populus ſitiuit valde, et coe-
gerũt nos ſicut locuti ſumus fa-
cere eis, & inducere iuramentũ
ſuper nos, quod nõ transgredie-
*mur. * Et nunc ora tu pro no-* 24
bis, quoniam mulier religioſa es.
& mittet Dominus pluuiã ad
repletionẽ lacuũ noſtrorũ, et nõ
*deficiemus amplius. * Et dixit* 25
ad eos Judith, Audite me, et fa-
ciam negociũ quod perueniet in
generationes generationũ filiis
*generis noſtri. * Vos ſtabitis in* 26
porta nocte hac, & exibo ego cũ
ancilla mea. & in diebus poſt
quas dixiſtis tradituros ciuita-
tẽ inimicis noſtris, reſpiciet Dñs
*Jſrael in manu mea. * Vos autẽ* 27
nõ ſcrutabimini actũ meũ. non
enim annũciabo vobis vſq; dũ
*perficiantur quæ ego facio. * Et* 28
dixit Ozias & principes ad eã,
Vade in pace, et Dñs Deus ante
te in vltionẽ inimicorũ noſtro-
rũ. & reuertentes de taberna-
culo, abierunt ad acies ſuas.

CAP. IX.

IVdith verò cecidit in faciem, 1
& impoſuit cinerẽ ſuper ca-
put ſuũ, & exuit, quo induta
erat, ciliciũ. & erat nuper ob-
latũ in Hieruſalẽ in domũ Dñi
incenſum veſperæ illius. & cla-
mauit voce magna Judith, &
*dixit, * Domine Deus patris* 2
mei Symeon, cui dediſti gladium
in vltionẽ alienigenarũ, qui ſol-
uerũt vuluam virginis in coin-
quinationẽ, & nudauerũt fe-
mur in confuſionẽ, & profana-
uerũt virginitatẽ in opprobriũ.
dixiſti enim, Nõ ſic erit. & fe-
cerunt pro quibus dediſti prin-
cipes eorũ in cædẽ. et ſtratũ eo-
rũ irrigauit deceptũ in ſangui-
ne, et percuſſiſti ſeruos in potẽti-
bus, & potẽtes in thronis ſuis.
et dediſti mulieres eorũ in præ-
dam, et filias eorũ in captiuita-
tem, et omnia ſpolia eorũ in di-
uiſionẽ filiorũ dilectorũ à te, qui
& zelauerũt zelũ tuũ, et abo-
minati ſunt coinquinationẽ ſan
guinis ſui, & inuocauerunt te
in auxiliatorem. Deus Deus
meus, exaudi me viduam.

ἀλλ᾽ ὁ λαὸς δεδίψηκε σφόδρα, καὶ ἠ-
νάγκασαν ἡμᾶς καθὰ ἐλαλήσαμεν
ποιῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπαγαγεῖν ὅρκον
24 ἐφ᾽ ἡμᾶς, ὃν οὐ παραβησόμεθα. * καὶ
νῦν δεήθητι σὺ περὶ ἡμῶν, ὅτι γυνὴ εὐ-
σεβὴς εἶ· καὶ ἀποστελεῖ κύριος τὸν ὑετὸν
εἰς πλήρωσιν τῶν λάκκων ἡμῶν, καὶ οὐκ
25 ἐκλείψομεν ἔτι. * καὶ εἶπε πρὸς
αὐτοὺς ἰουδείθ, ἀκούσατέ μου, καὶ ποιήσω
πρᾶγμα ὃ ἀφίξεται εἰς γενεὰς γενεῶν
26 υἱοῖς τοῦ γένους ἡμῶν. * ὑμεῖς στήσεσθε
ἐπὶ τῆς πύλης τὴν νύκτα ταύτην, καὶ
ἐξελεύσομαι ἐγὼ μετὰ τῆς ἅβρας μου·
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μεθ᾽ ἃς εἴπατε πα-
ραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν,
ἐπισκέψεται κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐν χει-
27 ρί μου. * ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξερευνήσετε
τὴν πρᾶξίν μου· οὐ γὰρ ἀπαγγελῶ ὑ-
μῖν ἕως τοῦ τελεσθῆναι ἃ ἐγὼ ποιῶ.
28 * καὶ εἶπεν ὀζίας καὶ οἱ ἄρχοντες
πρὸς αὐτήν, πορεύου εἰς εἰρήνην, καὶ
κύριος ὁ θεὸς ἔμπροσθέν σου εἰς ἐκ-
δίκησιν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν· καὶ ἀποστρέ-
ψαντες ἐκ τῆς σκηνῆς, ἐπορεύθησαν
ἐπὶ τὰς διατάξεις αὐτῶν.

θ΄.

1 * Ἰουδείθ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον,
καὶ ἐπέθετο σποδὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς, καὶ ἐγύμνωσεν ὃν ἐνεδιδύσκετο
σάκκον· καὶ ἦν ἄρτι προσφερόμενον εἰς
ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸ θυ-
μίαμα τῆς ἑσπέρας ἐκείνης· καὶ ἐβόησε
φωνῇ μεγάλῃ ἰουδείθ, καὶ εἶπε· * κύ-
2 ριε ὁ θεὸς τοῦ πατρός μου συμεὼν
ᾧ ἔδωκας ῥομφαίαν εἰς ἐκδίκησιν ἀλ-
λογενῶν, οἳ ἔλυσαν μήτραν παρθένου
εἰς μίασμα, καὶ ἐγύμνωσαν μηρὸν εἰς
αἰσχύνην, καὶ ἐβεβήλωσαν παρθενίαν
εἰς ὄνειδος· εἶπας γάρ, οὐχ οὕτως ἔσται· καὶ
ἐποίησαν. ἀνθ᾽ ὧν ἔδωκας ἄρχοντας
αὐτῶν εἰς φόνον· καὶ τὴν στρωμνὴν αὐ-
τῶν ἣ ᾐδέσατο τὴν ἀπατηθεῖσαν εἰς
αἷμα· καὶ ἐπάταξας δούλους ἐπὶ δυ-
νάσταις, καὶ δυνάστας ἐπὶ θρόνους αὐτῶν·
καὶ ἔδωκας γυναῖκας αὐτῶν εἰς προνομήν, καὶ θυγατέρας αὐτῶν εἰς αἰχ-
μαλωσίαν, καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν εἰς διαίρεσιν υἱῶν ἠγαπημένων
ὑπὸ σοῦ, οἳ καὶ ἐζήλωσαν τὸν ζῆλόν σου, καὶ ἐβδελύξαντο μίασμα αἵ-
ματος αὐτῶν, καὶ ἐπεκαλέσαντό σε εἰς βοηθόν· ὁ θεὸς ὁ θεὸς ὁ ἐμὸς
ἐπάκουσόν μου τῆς χήρας.

byteri, Omnia quæ locuta
es vera ſunt; & nõ eſt in ſer-
monibus tuis vlla reprehẽ-
24 ſio. * Nunc ergo ora pro
nobis, quoniam mulier ſan-
cta es & timens Deum.
25 *Et dixit illis Iudith, Sicut
quod potui loqui, Dei eſſe
cognoſcitis; ita, quod facere
diſpoſui, probate, ſi ex Deo
eſt; & orate vt firmũ faciat
26 Deus conſiliũ meũ. * Sta-
bitis vos ad portam nocte
iſta, & ego exeam cum abra
mea, & orate vt, ſicut dixi-
ſtis, in diebus quinq; reſpi-
ciat Dñs populũ ſuũ Iſrael.
27 * Vos autem nolo vt ſcru-
temini actũ meum, & vſque
dũ renunciem vobis, nihil
aliud fiat, niſi oratio pro me
ad Dñm Deum noſtrum.
28 * Et dixit ad eam Ozias
princeps Iudæ, Vade in pa-
ce, & Dñs ſit tecũ in vltio-
nem inimicorum noſtrorũ.
& reuertentes abierunt.

CAP. IX.

1 QVibus aſcẽdentibus, Iu-
A dith ingreſſa eſt ora-
torium ſuum, & induens ſe
cilicio, poſuit cinerẽ ſuper
caput ſuũ; & proſternens ſe
Dño, clamabat ad Dñm,
2 dicens, * Domine Deus pa-
tris mei Symeon, qui dedi-
ſti illi gladium in defenſio-
nem alienigenarũ, qui vio-
latores extiterunt in coin-
quinatione ſua, & denuda-
uerunt femur virginis in
confuſionẽ, & dediſti mu-
lieres illorum in prędam, &
filias illorum in captiuita-
tem, & omnem prædam in
diuiſionem ſeruis tuis, qui
zelauerunt zelũ tuum: ſub-
ueni, quæſo te, Dñe Deus
meus mihi viduæ.

* Tu enim feciſti priora, 3
& illa poſt illa cogitaſti, &
hoc factũ eſt quod ipſe vo-
luiſti. * Omnes enim vię 4
tuæ paratæ ſunt, & tua iu- B
dicia in tua prouidẽtia po-
ſuiſti. * Reſpice caſtra Aſ- 5
ſyriorum nunc, ſicut tunc
caſtra Ægyptiorum videre
dignatus es, quando poſt
ſeruos tuos armati currebãt
confidentes in quadrigis &
in equitatu ſuo, & in mul-
titudine bellatorum. * Sed 6
aſpexiſti ſuper caſtra eorũ,
& tenebræ fatigauerũt eos.
* Tenuit pedes eorũ abyſ- 7
ſus, & aquæ operuerũt eos.
* Sic fiant & iſti Domine, 8
qui confidunt in multitu-
dine ſua, & in curribus ſuis,
& in contis, & in ſagittis C
ſuis, & in lanceis glorian-
tur, & neſciunt quia tu ipſe
es Deus noſter, qui conteris
bella ab initio, & Dominus
nomen eſt tibi. * Erige 9
brachium tuũ ſicut ab ini-
tio, & allide virtutem eorũ
in virtute tua; cadat virtus
eorum in iracundia tua, qui
promittunt ſe violare ſan-
cta tua, & polluere taber-
naculum nominis tui, &
deiicere gladio ſuo cornu
altaris tui. * Fac Domine, 10
vt gladio proprio eius ſu-
perbia amputetur. capia-
tur laqueo oculorum ſuo-
rum in me, & percuties eũ
ex labiis charitatis meæ.
* Da mihi in animo con- 11
ſtantiam, vt contemnã illũ; D
& virtutẽ, vt euertam illum.
* Erit enim hoc memo- 12
riale nominis tui, cùm ma-
nus fœminę deiecerit eum.
* Non enim in multitu- 13
dine eſt virtus tua Domine,
neque in equorum viribus
voluntas tua. Nec ſuperbi
ab initio placuerũt tibi, ſed
humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio. 14 Deus cælorum, creator aquarum,
& Dominus totius creaturæ, exaudi me miſeram deprecantem, & de tua miſericordia præſumentem.
15 Memento Dñe teſtamẽti tui, & da verbũ in ore meo, & in corde meo conſiliũ corrobora, vt domus
tua in ſanctificatione permaneat, & omnes gentes agnoſcant quia tu es Deus, & non eſt alius præter te.

* σὺ γὰρ ἐποίησας τὰ πρότερα 3
ἐκείνων καὶ ἐκεῖνα, καὶ τὰ μετέπειτα καὶ
τὰ νῦν, καὶ τὰ ἐπερχόμενα διενοήθης,
καὶ παρέστησαν ἃ ἐβουλεύσω, καὶ εἶπον,
ἰδοὺ πάρεσμεν. * πᾶσαι γὰρ αἱ ὁδοί σου 4
ἕτοιμοι, καὶ αἱ κρίσεις σου ἐν προγνώσει.
* ἰδοὺ γὰρ ἀσσύριοι ἐπληθύνθησαν 5
ἐν δυνάμει αὐτῶν, ὑψώθησαν ἐφ᾽ ἵπ-
πῳ καὶ ἀναβάτῃ, ἐγαυρίασαν ἐν βρα-
χίονι πεζῶν, ἤλπισαν ἐν ἀσπίδι καὶ
τόξῳ καὶ σφενδόνῃ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι
σὺ εἶ κύριος συντρίβων πολέμους· κύ-
ριος ὄνομά σοι· σὺ ῥῆξον αὐτῶν τὴν
ἰσχὺν ἐν δυνάμει σου, καὶ κάταξον τὸ
κράτος αὐτῶν ἐν τῷ θυμῷ σου, ἐβου-
λεύσαντο γὰρ βεβηλῶσαι τὰ ἅγιά σου,
μιᾶναι τὸ σκήνωμα τῆς καταπαύσεως
τοῦ ὀνόματος τῆς δόξης σου, καὶ καταβα-
λεῖν σιδήρῳ κέρας θυσιαστηρίου σου·
βλέψον εἰς ὑπερηφανίαν αὐτῶν· ἀ-
πόστειλον τὴν ὀργήν σου εἰς κεφαλὰς
αὐτῶν. * δὸς ἐν χειρί μου τῆς χήρας 11
ὃ διενοήθην κράτος· πάταξον δοῦλον
ἐκ χειλέων ἀπάτης μου ἐπ᾽ ἄρχοντι, καὶ
ἄρχοντα ἐπὶ θεράποντι αὐτοῦ· θραῦσον
αὐτῶν τὸ ἀνάστημα ἐν χειρὶ θηλείας.
* οὐ γὰρ ἐν πλήθει τὸ κράτος σου, οὐ 13
δὲ ἡ δυναστεία σου ἐν ἰσχύουσιν, ἀλλὰ
ταπεινῶν εἶ κύριος, καὶ ἐλαττόνων εἶ
βοηθός, ἀντιλήπτωρ ἀσθενούντων, ἀ-
πεγνωσμένων σκεπαστής, ἀπηλπισμέ-
νων σωτήρ· ναὶ ναί, ὁ θεὸς τοῦ πατρός
μου καὶ θεὸς κληρονομίας ἰσραήλ.
* δέσποτα τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, 14
κτίστα τῶν ὑδάτων, βασιλεῦ πάσης
κτίσεώς σου, σὺ εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς
μου.
* καὶ δὸς λόγον μου καὶ ἀπάτην καὶ 15
τραῦμα καὶ μώλωπα αὐτοῖς, οἳ κατὰ
τῆς διαθήκης σου, καὶ οἴκου ἡγιασμένου
σου, καὶ κορυφῆς σιών, καὶ οἴκου κατασχέ-
σεως υἱῶν σου, ἐβουλεύσαντο σκληρά·
καὶ ποίησον ἐπὶ παντὸς ἔθνους σου καὶ
πάσης δυνάμεως καὶ κράτους, ὅτι
οὐκ ἔστιν ἄλλος ὑπερασπίζων τοῦ
ἔθνους ἰσραήλ, εἰ μὴ σύ.

3 ** Tu enim feciſti priora illo-*
rum & illa, & poſteriora, &
præſentia, & ſuperuenientia
cogitaſti, & adfuerũt quæ de-
creuiſti: & dixerunt, Ecce ad-
4 *ſumus. * Omnes enim viæ*
tuæ paratæ, & iudicia tua in
5 *prouidẽtia. * Ecce enim Aſſy-*
rij multiplicati ſunt in potentia
ſua; exaltati ſunt in equo &
aſcenſore; gloriati ſunt in bra-
chio peditum; ſperauerunt in
clypeo, & arcu, & funda; &
non cognouerũt quòd tu es Do-
minus cõterens bella. Dominus
nomen tibi. tu rumpe eorũ for-
titudinẽ in virtute tua, & cõ-
fringe robur eorum in iracũdia
tua, deliberauerunt enim pro-
fanare ſancta tua, polluere ta-
bernaculũ quietis nominis glo-
riæ tuæ, et deiicere ferro cornu
altaris tui. reſpice in ſuperbiã
11 *eorũ. mitte irã tuã in capita eo-*
*rũ. * Da in manu mea viduæ*
quod cogitaui robur. percute ſer
uũ ex labiis deceptionis meæ ſu
per principẽ, & principẽ ſuper
ſeruum ſuũ. frange eorũ celſitu-
13 *dinẽ in manu fœminæ. * Non*
enim in multitudine robur tuũ
neq; potẽtia tua in fortibus, ſed
humiliũ es Dominus, & mino-
rum es adiutor, defenſor impo-
tentium, deſperantium prote-
ctor, ſpe carentium ſaluator:
vtiq; vtique, Deus patris mei,
& Deus hæreditatis Jſrael.
14 ** Dominator cælorũ et terræ,*
creator aquarum, rex vniuerſæ
creaturæ tuæ, tu exaudi depre-
15 *cationẽ meam. * Et da verbũ*
meũ, & deceptionẽ, et vulnus,
& cicatricem eis, qui aduerſus
teſtamentum tuum, & domum
ſanctificatam tuam, & verti-
cem Sion, & domum poſſeſſio-
nis filiorũ tuorum, decreuerunt
dura. & fac ſuper omnẽ gentẽ
tuam, & omnem potentiam &
fortitudinẽ, quoniã non eſt alius
defenſor gentis Jſrael, niſi tu.

CAP. X.

ET factum est vt cessauit clamare ad Deum Israel, et cõsummauit omnia verba hæc, & surrexit de ruina.

*Et vocauit ancillam suam, & descendit in domum, in qua morabatur in ea in diebus sabbatorum, & in festiuitatibus suis: & euoluit cilicium quo induta erat, & exuit se vestimentis viduitatis suæ.

*Et lauit os aqua, et vnxit vnguento pingui, & discriminauit crines capitis sui, & imposuit mitram super ipsum, & induta est vestimentis iocunditatis suæ, in quibus ornabatur in diebus vitæ viri sui Manassè.

*Et assumpsit sandalia in pedibus suis, & induit brachiorum ornamenta, & dextrariola, & anulos, & inaures, & omne ornamentum suum.

*Et ornata est valde in deceptionem oculorum virorum quicunque vidissent eam.

*Et dedit ancillæ suæ ascopam vini & vas olei; & peram impleuit farina & palatha, & panibus mundis: & duplicauit omnia vasa sua, & imposuit in ea.

*Et exierunt simul ad portam ciuitatis Betuluæ, & inuenerunt præfectos super eam Oziam & presbyteros ciuitatis Chabrin & Charmin.

*Vt autem viderunt eam, & erat mutata facies eius, & vestem mutatã eius: *Mirati sunt in pulchritudine eius valde nimis: & dixerunt ei, Deus Deus patrum nostrorum det te in gratiam, & perficiat studia tua ad gloriam filiorum Israel, & exaltationem Hierusalem: & adorauerunt Deum. *Et dixit ad eos, Præcipite aperire mihi portam ciuitatis, & exibo in consummationem verborum quæ locuti estis mecum. et præceperunt iuuenibus aperire ei, sicut locuta est: & fecerunt sic.

ι΄.

*Καὶ ἐξῆλθεν ὡς ἐπαύσατο βοῶσα πρὸς τὸν θεὸν Ἰσραήλ, καὶ συνετέλεσε πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς πτώσεως. *καὶ ἐκάλεσε τὴν ἄβραν αὐτῆς· καὶ κατέβη εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ διέτριβεν ἐν ἀπῷ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν σαββάτων καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς· καὶ περιείλετο τὸν σάκκον ὃν ἐνεδύσατο, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως αὐτῆς.

*καὶ περιεκλύσατο τὸ σῶμα ὕδατι, καὶ ἐχρίσατο μύρῳ παχεῖ· καὶ διέταξε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, καὶ ἐπέθετο μίτραν ἐπ' αὐτῆς· καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τοῦ εὐφροσύνης αὐτῆς, ἐν αἷς ἐσωλίζετο ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς αὐτῆς μανασσῆ. *καὶ ἔλαβε σανδάλια εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς· καὶ περιέθετο τοὺς χλιδῶνας καὶ τὰ ψέλλια, καὶ τοὺς δακτυλίους, καὶ ἐνώπια, καὶ πάντα τὸν κόσμον αὐτῆς. *ἐκαλλωπίσατο σφόδρα εἰς ἀπάτησιν ὀφθαλμοῦ ἀνδρῶν ὅσοι ἂν ἴδωσιν αὐτήν.

*καὶ ἔδωκε τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς ἀσκοπυτίνην οἴνου καὶ καμψάκην ἐλαίου, καὶ πήρας ἐπλήρωσεν ἀλφίτων καὶ παλάθης καὶ ἄρτων καθαρῶν· καὶ περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα ἑαυτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐν αὐτῇ.

*καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς πόλεως Βεθυλύα, καὶ ὄρθρον ἐφεστῶτας ἐπ' αὐτῇ ὀζίαν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως χαβρὶν καὶ χαρμίν.

*ὡς δὲ εἶδον αὐτήν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὸν σχολὼ μεταβεβληκῶαν αὐτῆς,

*ἐθαύμασαν ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς ἐπιπολὺ σφόδρα· καὶ εἶπον αὐτῇ, ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν δῴη σε εἰς χάριν καὶ τελειώσαι τὰ ἐπιβουλήματά σου εἰς καύχημα υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ὕψωμα Ἱερουσαλήμ· καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ. *καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἐπιτάξατε ἀνοῖξαί μοι τὴν πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἐξελεύσομαι εἰς τελείωσιν τῶν λόγων ὧν ἐλαλήσατε μετ' ἐμοῦ· καὶ συνέταξαν τοῖς νεανίσκοις ἀνοῖξαι αὐτῇ καθὼς ἐλάλησε· καὶ ἐποίησαν ὕτως.

CAP. X.

1 FActum est autem cùm cessasset clamare ad Dominum, surrexit de loco in quo iacuerat prostrata ad Dominum.

2 *Vocauítq; abram suam, & descendens in domum suam, abstulit à se cilicium, & exuit se vestimentis viduitatis suę.

3 *Et lauit corpus suum, & vnxit se myrto optimo, & discriminauit crinẽ capitis sui, & imposuit mitram super caput suum, & induit se vestimentis iocunditatis suæ. *Induítque sandalia pedibus suis, assumpsítque dextrariola & lilia, & inaures, & anulos, & omnibus ornamentis suis ornauit se.

5 *Cui etiá Dñs cõtulit splẽdorem, quoniam omnis ista compositio non ex libidine, sed ex virtute pendebat; & ideò Dominus hanc in illam pulchritudinem ampliauit, vt incomparabili decore omnium oculis appareret.

6 *Imposuit itaque abræ suæ ascopam vini, & vas olei, & polentam, & lapates, & pancs, & caseum; & profecta est.

7 *Cúmque venissent ad portas ciuitatis, inuenerũt expectantẽ Oziam, & presbyteros ciuitatis.

8 *Qui cùm vidissent eã, stupentes mirati sunt nimis pulchritudinem eius.

9 *Nihil tamen interrogantes eã, dimiserunt transire, dicentes, Deus patrum nostrorũ det tibi gratiam, & omne consiliũ tui cordis sua virtute corroboret, & glorietur super te Hierusalem, & sit nomen tuum in numero sanctorum & iustorum.

10 *Et dixerunt hi qui illic erãt omnes vna voce, Fiat, fiat.

11 *Iudith verò orans Dñm, transiuit per portas ipsa & abra eius. 12 *Factũ est autẽ cùm descenderet montem circa ortũ diei, occurrerunt ei exploratores Assyriorũ, & tenuerunt eam, dicentes, Vnde venis, aut quò vadis?

13 *Quæ respõdit, Filia sum Hebræorũ; ideò ego fugi à facie eorũ, quoniam futurũ agnoui quòd dentur vobis in deprędationem, pro eo quòd contemnẽtes vos noluerunt tradere seipsos, vt inuenirent misericordiam in cõspectu vestro. 14 *Hac de causa cogitaui mecũ, dicens, Vadã ad faciem principis Holofernis, vt indicem illi secreta illorum, & ostendã illi quo aditu possit obtinere eos, ita vt non cadat vir vnus de exercitu eius. 15 *Et cùm audissent viri illi verba eius, considerabant faciem eius, & erat in oculis eorum stupor, quoniam pulchritudinem eius mirabantur nimis. 16 *Et dixerunt ad eam, Conseruasti animã tuam, cò quòd tale reperisti consiliũ, vt descenderes ad dominũ nostrum.

17 *Hoc autẽ scias, quoniam cùm steteris in conspectu eius, bene tibi faciet, & eris gratissima in corde eius.

18 *Duxerúntque illã ad tabernaculũ Holofernis, núciantes eam. 19 *Cúmque intrasset ante faciem eius, statim captus est in suis oculis Holofernes. 20 *Dixerúntq; ad eum satellites eius, Quis cõtemnat populũ Hebræorũ, qui tã decoras mulieres habẽt, vt nõ pro his meritò pugnare cõtra eos debeam⁹?

*καὶ ἐξῆλθεν ἰουδὶθ αὐτὴ καὶ ἡ παιδίσκη αὐτῆς μετ' αὐτῆς· ἀπεσκόπευον δὲ αὐτὴν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, ἕως κατέβη τὸ ὄρος, καὶ ἕως διῆλθε τὸν αὐλῶνα· καὶ οὐκέτι ἐθεώρησαν αὐτὴν· καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῷ αὐλῶνι εἰς εὐθείαν. *καὶ συνελήμτησεν αὐτὴν τὰ φυλακὴ τῶν ἀσσυρίων, καὶ συνελάβοντο αὐτὴν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὴν, τίνων εἶ καὶ πόθεν ἔρχῃ;

*καὶ εἶπε, δούλη εἰμὶ τῶν ἑβραίων, καὶ ἀποδιδράσκω ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι μέλλουσι δίδοσθαι ὑμῖν εἰς καταβρωμα. *καὶ ἐγὼ ἔρχομαι εἰς τὸ πρόσωπον ὁλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ὑμῶν, καὶ ἀπαγγεῖλαι ῥήματα ἀληθείας· καὶ δείξω πρὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδὸν καθ' ἣν πορεύ(ε)σθε καὶ κυριεύσει πάσης τῆς ὀρεινῆς· καὶ οὐ διαφωνήσει τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ σὰρξ μία, ἀλλ' ἢ πνεῦμα ζωῆς. *ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ ἄνδρες τὰ ῥήματα αὐτῆς, κατενόησαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἦν ἐναντίον αὐτῶν θαυμασία τῷ κάλλει σφόδρα. *καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν, σέσωκας τὴν ψυχήν σου ταπεινώσασα καταβᾶσα εἰς πρόσωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν. *καὶ νῦν πρόσελθε σκηνῇ αὐτοῦ, καὶ ἀφ' ἡμῶν προπέμψουσί σε ἕως παραδώσουσί σε εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ· ἐσῇ δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς τὴν καρδίαν σου, ἀλλὰ ἀνάγγειλον κατὰ τὰ ῥήματά σου, καὶ δόξεις ποιήσει. *καὶ ἐπέλεξαν ἐξ αὐτῶν ἄνδρας ἑκατόν, καὶ παρέζευξαν αὐτῇ καὶ τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς. *καὶ ἤγαγον αὐτὴν πρὸς σκηνὴν ὁλοφέρνου· καὶ ἐγρήγορε σωδερομὴ ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ, διεβοήθη γὰρ εἰς τὰ σκηνώματα ἡ παρουσία αὐτῆς· καὶ ἐλθόντες κύκλωσαν αὐτόν. *ὡς εἰσήκει ἔξω τῆς σκηνῆς ὁλοφέρνου, ἕως προσήγγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· καὶ ἐθαύμαζον πρὸ τῷ κάλλει αὐτῆς, καὶ ἐθαύμαζον οἱ υἱοὺς ἰσραήλ. *καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς καταφρονήσει τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς ἔχει ἐν ἑαυτῷ γυναῖκας τοιαύτας; ὅτι καλὸν ἐστιν μὴ καταλειφθῆναι ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἕνα, οἱ ἀφεθέντες δυνήσονται καταφρίζαι πᾶσαν τὴν γῆν. *καὶ ἐξῆλθον ὁλοφέρνης καὶ πάντες οἱ θεραπόντες αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὸ σκηνῶμα.

11 *Et exiuit Judith ipsa & ancilla eius cum ea. speculabantur autem eam viri ciuitatis, quousque descendit montem, et quousque pertransiuit vallem. & non amplius viderunt eam. & abierũt in valle in rectum.

12 *Et obuiauit ei vigilia Assyriorum, & tenuerunt eam, & interrogauerũt eam, Quorum es & vnde venis? 13 *Et dixit, Filia sum Hebræorum, et fugio à facie eorum, quoniam futurum est vt dentur vobis in deprædationem. 14 *Et ego venio ad faciẽ Holofernis principis exercitus vestri, vt annunciem verba veritatis: & ostẽdam ante faciem eius viam per quam ibit, & dominabitur omnium montanorum: & non interibit virorũ eius caro vna, 15 neque spiritus vitæ. *Cùm autẽ audissent viri verba eius, considerauerunt faciem eius, et erat corã eis mirabilis pulchritudine nimis. 16 *Et dixerunt ad eam, Cõseruasti animã tuam festinans descendere ad faciem 17 domini nostri. *Et nunc accede ad tabernaculum eius, & de nobis comitabuntur te, donec commendent te in manus eius. si autẽ steteris coram eo, ne timeas in corde tuo, sed annuncia iuxta verba tua, & bene tibi faciet. & elegerunt ex eis viros centum, & currũ iun- 18 xerunt ei & ancillæ eius. *Et duxerunt eam ad tabernaculũ Holofernis. & factus est cõcursus in omnibus castris, dissonuit enim in tabernaculis aduentus eius. & venientes circundabãt 19 eam. *Quia stabat extra tabernaculũ Holofernis, quousq; annunciauerunt ei de ipsa. & mirabantur in pulchritudine eius, & mirabantur filios Ис- 20 rael. *Et dixit vnusquisq; ad proximũ suum, Quis cõtemnet populũ hũc, qui habet in se ipso mulieres tales? quoniã non bonum est relinqui ex eis virum vnum, qui dimissi poterunt decipere omnem terram. &

exierunt qui dormiebant apud Holofernem, & omnes famuli eius, & introduxerunt eam in tabernaculum.

* *Et erat Holofernes requiescens super lectum suum in conopæo, quod erat ex purpura, & auro, & smaragdo, & lapidibus preciosis intextum. & annunciauerunt ei de ea. & exiit in proscenium, & lampades argenteæ præcedentes eum. Vt autem venit ante faciem eius Judith & seruorum eius, obstupuerũt omnes in pulchritudine faciei eius. & cadẽs super faciem, adorauit eum. & eleuauerunt eam serui eius.*

CAP. XI.

ET *dixit ad eam Holofernes,* * *Confide mulier, ne paueas in corde tuo; quoniam ego non nocui homini, qui elegit seruire Nabuchodonosor regi vniuersæ terræ.* * *Et nunc populus tuus qui habitat montana, si non cõtempsissent me, non eleuassem lanceam meã super eos, sed ipsi sibi fecerunt hæc.* * *Et nunc dic mihi cuius causa fugisti ab eis, et venisti ad nos. venis enim ad salutem; confide. in nocte hac vives et in reliquũ. nõ enim est qui iniuria afficiat te, sed bene tibi faciet sicut fit seruis domini mei Nabuchodonosor regis.*

* *Et dixit ad eũ Judith, Accipe verba famulæ tuæ, & loquatur ancilla tua ante faciem tuã. & nõ annunciabo mendacium domino meo in nocte hac. & si secutus fueris verba ancillæ tuæ, perfectè rem faciet tecum Deus, & nõ cadet dominus meus à studiis suis.* * *Viuit enim rex Nabuchodonosor vniuersæ terræ, & viuit virtus eius, qui misit te ad correctionem omnis animæ; quoniam nõ solùm homines per te seruiunt ei, sed & bestiæ agri & iumẽta et volatilia cæli propter fortitudinem tuam viuent in Nabuchodonosor & omnem domũ eius.* * *Audiuimus enim sapientiã tuã, et industrias animæ tuæ, & annũtiatũ est vniuersæ terræ, q̃ tu solus bonus in omni regno, & potens in scientia, et mirabilis in exercitu belli.*

21 * καὶ ἰδοὺ ὁλοφέρνης ἀναπαυόμενος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπίῳ, ὃ ἦν ἐκ πορφύρας καὶ χρυσίου, καὶ σμαράγδου καὶ λίθων πολυτελῶν καταστρώματος· καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ προσκυνητήριον, καὶ λαμπάδες ἀργυραῖ προῆγον αὐτόν· ὡς δὲ ἦλθε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἰδεῖν καὶ τὸν θεραπόντων αὐτοῦ, ἐθαύμασαν ἅπαντες ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ προσώπου αὐτῆς· καὶ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον, προσεκύνησεν αὐτῷ· καὶ ἤγειραν αὐτὴν οἱ παῖδες αὐτοῦ.

κα'.

1 * Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλοφέρνης, θαρσησον γύναι· μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἐγὼ οὐκ ἐκάκωσα ἄνθρωπον, ὃς ᾑρετίκε δουλεύειν ναβυχοδονόσορ τῷ βασιλεῖ πάσης τῆς
2 γῆς. * καὶ νῦν ὁ λαός σου ὁ κατοικῶν τὴν ὀρεινὴν, εἰ μὴ ἐφαύλισάν με, οὐκ ἂν ἦρα τὸ δόρυ μου ἐπ' αὐτούς, ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα.
3 * καὶ νῦν λέγε μοι τίνος ἕνεκα ἀπέδρας ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἦλθες πρὸς ἡμᾶς· ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν, θάρσει· ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ζήσῃ καὶ εἰς τὸ λοιπόν. καὶ γὰρ ἔστιν ὃς οὐδικήσει σε, ἀλλ' οὐ καλῶς ποιήσει καθὰ γίνεται τοῖς δούλοις τοῦ κυρίου μου ναβυχοδονόσορ τοῦ βασι-
4 λέως. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰουδείθ, δέξαι τὰ ῥήματα τῆς δούλης σου, καὶ λαλησάτω ἡ παιδίσκη σου κατὰ πρόσωπόν σου. καὶ οὐκ ἀπαγγελῶ ψεῦδος τῷ κυρίῳ μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἐὰν καλοκολληθήσῃ τοῖς λόγοις τῆς παιδίσκης σου, τελείως ποιήσει μετ' αὐτοῦ ὁ θεός, καὶ οὐκ ἀποπεσεῖται ὁ κύριός μου τῶν ἐπιθυμάτων αὐτοῦ.
5 * ζῇ γὰρ ὁ βασιλεὺς ναβυχοδονόσορ πάσης τῆς γῆς, καὶ ζῇ τὸ κράτος αὐτοῦ, ὃς ἀπέστειλέ σε εἰς κατόρθωσιν πάσης ψυχῆς, ὅτι οὐ μόνον ἄνθρωποι διὰ σοῦ δουλεύσουσιν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς ἰσχύος σου ζήσονται ἐπὶ ναβυχοδονόσορ καὶ πάντα τὸν
7 οἶκον αὐτοῦ. * ἠκούσαμεν γὰρ τὴν σοφίαν σου καὶ τὰ πανεργεύματα τῆς ψυχῆς σου καὶ ἀπήγγειλαν πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι σὺ μόνος ἀγαθὸς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ, καὶ δυνατὸς ἐν ἐπιστήμῃ, καὶ θαυμαστὸς ἐν στρατεύματι πολέμου.

21 * Videns itaque Iudith Holofernem sedentem in conopæo, quod erat ex purpura, & auro, & & smaragdo, & lapidibus preciosis intextum: & cùm in faciem eius intendisset, adorauit eum, prosternens se super terram. Et eleuauerũt eam serui Holofernis, iubente domino suo.

CAP. XI.

1 NVnc Holofernes dixit ei, Æquo animo esto, & A noli pauere in corde tuo, quoniam ego nunquã nocui virum, qui voluit seruire Nabuchodonosor regi.
2 * Populus autem tuus si non contempsisset me, non alleuassem lanceam meam super eum.
3 * Nunc autem dic mihi, qua ex causa recessisti ab illis, & placuit tibi vt venires ad nos.
4 * Et dixit illi Iudith, Sume verba ancillæ tuæ, quoniam si secutus fueris verba ancillæ tuæ, perfectam rem faciet Dominus tecum.
5 * Viuit enim Nabuchodonosor rex terræ, & viuit virtus eius quæ est in te, ad correptionẽ omnium animarum erãtium, quoniam nõ solùm homines seruient illi per te, sed & bestiæ agri obtemperant illi.
6 * Nunciatur enim animi tui industria vniuersis gentibus, & indicatum est omni seculo, quoniam tu solus bonus & potens es in omni regno eius, & disciplina tua omnibus prouinciis prædicatur.

7 * Nec hoc latet quod locutus est Achior, nec illud ignoratur, quod ei iusseris euenire.
8 * Constat enim Deum nostrum sic peccatis offensum, vt mandauerit per prophetas suos ad populũ, quòd tradet eum pro peccatis suis.
9 * Et quoniam sciunt se offendisse Deum suum filij Israel, tremor tuus super ipsos est.
10 * Insuper etiam fames inuasit eos, & ab ariditate aquæ iam inter mortuos computantur.
11 * Denique hoc ordinant vt interficiant pecora sua, C & bibant sanguinem eorum, & sancta Domini sui quæ præcepit Deus non cõtingi, in frumento, vino & oleo hęc cogitauerunt impendere. & volunt consumere quæ nec manibus deberent contingere. Ergo quoniam hæc faciunt, certum est quòd in perditionẽ dabuntur.
12 * Quod ego ancilla tua cognoscens, fugi ab illis, & misit me Dominus hæc ipsa nunciare tibi.
13 * Ego enim ancilla tua Deum colo etiam nunc apud te. & exiet ancilla tua, & orabo Deũ, & dicet mihi, quando eis reddat peccatũ suum, & veniens nunciabo tibi, ita vt ego adducam te per mediam Hierusalem.

7 * καὶ νῦν ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε κύριος ἐν τῇ συνεδρίᾳ σου ἠκούσαμεν τὰ ῥήματα αὐτοῦ, ὅτι περιεποιήσαντο αὐτὸν οἱ ἄνδρες Βεθουλιέα, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐξελάλησεν αὐτὸς πρὸ σοῦ· διὸ δέσποτα κύριε μὴ παρέλθῃς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἀλλὰ κατάθου αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἀληθής ἐστιν. 8 * ἐὰν ἐκδικῆται τὸ γένος ἡμῶν, καὶ ἐπιβῇ ἡμῶν, ἐὰν ἰσχύει ῥομφαία ἐπ' αὐτούς, εἰ μὴ ἁμαρτήσουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν· καὶ νῦν ἵνα μὴ γένηται ὁ κύριός μου ἔκδοτος καὶ ἀπερριπτος. 9 * καὶ ἐπέπεσε θάνατος ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ κατελάβετο αὐτοὺς ἁμάρτημα, ἐν ᾧ παροργίσουσι τὸν θεὸν αὐτῶν ὁπωσοῦν ἄτοπα ἐὰν ποιήσωσιν ἀτοπίαν.

10 * ἐπεὶ παρεξέλιπεν αὐτοῖς τὰ βρώματα αὐτῶν, καὶ ἐπανῄδη πᾶν ὕδωρ.
11 * καὶ ἐβεβλύσωνται ἐπιβαλεῖν ἐπὶ τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν, καὶ πάντα ὅσα διεστείλατο αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ μὴ φαγεῖν, διέγνωσαν δαπανῆσαι· καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἃ ἐφύλαξαν ἁγιάσαι τοῖς ἱερεῦσι τοῖς παρεστηκόσιν ἐν ἱερουσαλὴμ ἀπέναντι τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, κεκλήκασιν ἐξαναλῶσαι, ὧν οὐδὲ ταῖς χερσὶν καθῆκεν ἅψασθαι οὐδένα τῶν ἐν τοῦ λαοῦ· καὶ ἀπεστάλκασιν εἰς ἱερουσαλὴμ, ὅτι καὶ οἱ ἐκεῖ καθεζόμενοι ἐποίησαν ταῦτα τοῖς μελαχρίσασιν αὐτοῖς τὴν ἄφεσιν πρὸς τὸ γερουσίας καὶ ἔσται ἐὰν ἀπαγγείλῃ αὐτοῖς καὶ ποιήσουσι, δοθήσεται σοι εἰς ὄλεθρον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

12 * ὅθεν ἐγὼ ἡ δούλη σου ἐπιγνοῦσα πάντα ταῦτα, ἀπέδραν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ποιῆσαι μετ' αὐτοῦ πρᾶγμα, ἐφ' οἷς ἐκστήσεται πᾶσα ἡ γῆ ὅσοι ἐὰν ἀκούσωσιν αὐτά. 13 * ὅτι ἡ θεράπαινα σου θεοσεβής ἐστι, καὶ λατρεύουσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ· καὶ νῦν μενῶ παρὰ σοί κύριέ μου, καὶ ἐξελεύσεται ἡ δούλη σου νύκτα εἰς τὴν φάραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἀπαγγελεῖ μοι πότε ἐποίησαν τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα προσοίσω σοι· καὶ ἐξελεύσῃ σὺ πάσῃ δυνάμει σου, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεταί σοι ἐξ αὐτῶν· καὶ ἄξω σε διὰ μέσου τῆς ἰουδαίας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἀπέναντι ἱερουσαλήμ.

lem, & orabo ad Deum. & annunciabit mihi quando fecerunt peccata eorum. & veniens referam tibi. & exibis cũ omni exercitu tuo, & nõ est qui resistat tibi ex eis, et adducã te per mediũ Judææ, quousq; venias ante Hierusalẽ,

& ponam sedem tuam in medio eius, & ages eos sicut oues quibus non est pastor. & non latrabit canis lingua sua coram te. ‡ *Quoniã mihi hæc dicta sunt per prouidentiam meam, & annunciata sunt mihi, & missa sum nunciare tibi.*

‡ *Et placuerunt verba eius coram Holoferne, & coram omnibus pueris eius. & mirati sunt in sapientia eius, & dixerunt,*

‡ *Non est talis mulier à summo vsque ad summum terræ in pulchritudine faciei, & prudentia verborum.*

‡ *Et dixit ad eam Holofernes, Bene fecit Deus qui misit te ante populum vt esset in manibus nostris fortitudo, in autẽ contemnẽtibus dominũ meum, perditio. & nunc venusta es tu in aspectu tuo, & bona in sermonibus tuis. quòd si feceris sicut locuta es, Deus tuus erit mihi Deus, & tu in domo regis Nabuchodonosor sedebis, & eris nominata in vniuersa terra.*

CAP. XII.

ET iussit introducere eã vbi reposita erant thesauri eius. & iussit mensam parari ei è cibariis suis, & vino suo ad bibendum. ‡ *Et dixit Iudith, Non manducabo ex eis, vt non fiat scandalum, sed de iis quæ secuta sunt me, fiet expensa.*

‡ *Et dixit ad eam Holofernes, Si autem defecerint quæ sunt tecum, vnde poterimus tibi dare similia eorum? nõ enim est nobiscum de genere tuo.*

‡ *Et dixit Iudith ad eum, Viuit anima tua, domine mi, quoniam non expendet ancilla tua quæ sunt mecum, donec faciat Dominus in manu mea quæ decreuit.* ‡ *Et induxerũt illam serui Holofernis in tabernaculum, & dormiuit vsq; ad mediam noctẽ, & surrexit ad matutinã custodiam.* ‡ *Et misit ad Holofernẽ, dicẽs: Jubeat iã dominus meus dimittere ancillam tuam ad orationem exire.*

καὶ θήσω τὸν θρόνον σου ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἄξεις αὐτοὺς ὡς ποίμνια οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ ὁ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ ἀπέναντί σου.

14 ‡ ὅτι μοι ταῦτα ἐλαλήθη κατὰ πρόγνωσίν μου καὶ ἀπηγγέλη μοι, καὶ ἀπεσάλην ἀπαγγεῖλαί σοι. ‡ καὶ ἤρεσαν οἱ
15 λόγοι αὐτῆς ἐναντίον ὁλοφέρνου, καὶ ἐναντίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐτῆς, καὶ
16 εἶπον, ‡ οὐκ ἔστι γυνὴ ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς γῆς ἐν κάλλει προσώπου καὶ σώφροσι λόγων.

17 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλοφέρνης, οὗ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀποστεῖλαί σε ἔμπροσθεν λαοῦ ἡγουμένην ἐν χερσὶν ἡμῶν κράτος, ἐν τῷ τῆς φαυλίσαι τὸν κύριον μὲ ἀτώλειαν· καὶ νῦν ἀσφαλὴς εἶ σὺ ἐν τῇ εἴδει σου, καὶ ἀγαθὴ ἐν τοῖς λόγοις σου· ὅτι ἐὰν ποιήσῃς καθὰ ἐλάλησας, ὁ θεός σου ἔσται μοι θεός, καὶ σὺ ἐν οἴκῳ βασιλέως ναβουχοδονόσορ καθήσῃ, καὶ ἔσῃ ὀνομαστὴ πρὸ πάσαν τὴν γῆν.

ιβ'.

1 ‡ Καὶ ἐπέλυσεν εἰσαγαγεῖν αὐτὴν ἔξω ἐτίθετο τὰ ὀργυρώματα αὐτοῦ· καὶ συνέταξε καθαρωθῆναι αὐτὴν ἀπὸ τῶν ὀψοποιημάτων αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴνου αὐτοῦ πιεῖν.

2 ‡ καὶ εἶπεν Ἰουδείθ, οὐ φάγωμαι ἐξ αὐτῶν ἵνα μὴ γένηται σκάνδαλον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἠκολουθηκότων μοι χορηγηθήσεται.

3 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλοφέρνης, ἐὰν δὲ ἐκλίπῃ τὰ ὄντα μετὰ σοῦ, πόθεν ἔξομεν σοι δοῦναι ὅμοια αὐτῶν; οὐ γὰρ ἐστι μεθ' ἡμῶν ἐκ τοῦ γένους σου.

4 ‡ καὶ εἶπεν Ἰουδείθ πρὸς αὐτόν, ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου, ὅτι οὐ δαπανήσει ἡ δούλη σου τὰ ὄντα μετ' ἐμοῦ, ἕως οὗ ποιήσῃ κύριος ἐν χειρί μου ἃ ἐβουλεύσατο.

5 ‡ Καὶ ἤγαγον αὐτὴν οἱ θεράποντες ὁλοφέρνους εἰς τὴν σκηνὴν· καὶ ὕπνωσε μέχρι μεσούσης τῆς νυκτός, καὶ ἀνέστη
6 πρὸς τὴν ἐωθινὴν φυλακήν. ‡ Καὶ ἀπέστειλε πρὸς ὁλοφέρνην λέγουσα, Ἐπιταξάτω δὴ ὁ κύριός μου ἐᾶσαι τὴν δούλην σου ἐπὶ προσευχὴν ἐξελθεῖν.

Et habebis omnem populum Israel sicut oues quibus non est pastor, & non latrabit vel vnus canis contra te, quoniam hæc mihi dicta sunt per prouidẽtiam
14 Dei. ‡ Et quoniam iratus est illis Deus, hæc ipsa missa
15 sum nunciare tibi. ‡ Placuerunt autem omnia verba hæc coram Holoferne, & coram pueris eius, & mirabantur ad sapientiã eius, & dicebant alter ad alterũ,
16 ‡ Non est talis mulier super terram in aspectu, in pulchritudine, & in sensu
17 verborum. ‡ Et dixit ad illam Holofernes, Bene fecit Deus, qui misit te ante populum, vt des illum tu in manibus nostris: & quoniã bona est promissio tua, si fecerit mihi hoc Deus tuus, erit & Deus meus, & tu in domo Nabuchodonosor magna eris, & nomen tuum nominabitur in vniuersa terra.

CAP. XII.

1 TVnc iussit eam introire
A vbi reposita erant thesauri eius, & iussit illic manere eam, & cõstituit quid daretur illi de cõuiuio suo.
2 ‡ Cui respondit Iudith, & dixit, Nunc nõ potero mãducare ex his, quæ mihi præcipis tribui, ne veniat supra me offensio: ex his autẽ quę mihi detuli, man-
3 ducabo. ‡ Cui Holofernes ait, Si defecerint tibi ista quæ tecũ detulisti, quid
4 faciemus tibi? ‡ Et dixit Iudith, Viuit anima tua, dñe meus, quoniã nõ expedet omnia hæc ancilla tua, donec faciat Deus in manu
5 mea hæc quæ cogitaui. ‡ Et induxerũt illã serui eius in tabernaculũ quò præcepe-
6 rat. ‡ Et petiit dũ introiret,
B vt daretur ei copia nocte & ante lucem egrediendi foras ad orationem, & deprecandi Dominum.

Translat. B. Hieron. CAP. XIIII. ΙΟΥΔΕΙΘ. Interpr. Græc.

‡ Et præcepit cubiculariis suis, vt sicut placeret illi, exiret & introiret ad adorandum Deum suum per triduum.

‡ Et exibat noctibus in vallem Bethuliæ, & baptizabat se in fonte aquæ.

‡ Et vt ascendebat, orabat ad Dominum Deum Israel, vt dirigeret viam eius ad liberationem populi sui.

‡ Et introiens mũda manebat in tabernaculo, vsq; dum acciperet escam suam in vesperum.

‡ Et factum est quarto die Holofernes fecit cœnã seruis suis, & dixit ad Vagao eunuchum, Vade, & suade Hebræam illam, vt sponte consentiat habitare mecum.

‡ Fœdum est enim apud Assyrios, si fœmina irrideat virum agendo, vt immunis abeo transeat.

‡ Tunc introiuit Vagao ad Iudith, & dixit: Non vereatur bona puella introire ad dominum meũ, vt honorificetur ante facié eius, & manducet cum eo, & bibat vinum in iocunditate.

‡ Cui Iudith respondit: Quę ego sum, vt contradicam domino meo?

‡ Omne quod erit ante oculos eius bonum & optimum faciam.

‡ Quicquid autem illi placuerit, hoc mihi erit optimum omnibus diebus vitæ meæ.

‡ Et surrexit, & ornauit se vestimẽto suo, & ingressa stetit ante faciem eius.

7 ‡ καὶ ἐπέταξεν ὁλοφέρνης τοῖς σωματοφύλαξι μὴ διακωλύειν αὐτὴν· καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἡμέρας τρεῖς. ‡ καὶ ἐξεπορεύετο κατὰ
8 νύκτα εἰς τὴν φάραγγα βεθουλούα, καὶ ἐβαπτίζετο ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος ἐν τῇ παρεμβολῇ. ‡ καὶ ὡς ἀνέβη,
9 ἐδέετο τοῦ κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ, κατευθύναι τὴν ὁδὸν αὐτῆς εἰς ἀνάστημα τῶν υἱῶν τοῦ λαοῦ αὐτῆς. ‡ καὶ εἰσπορευο-
10 μένη καθαρὰ παρέμενεν ἐν τῇ σκηνῇ μέχρις οὗ προσηνέγκατο τὴν τροφὴν αὐτῆς εἰς ἑσπέραν.

‡ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ, ἐποίησεν ὁλοφέρνης πότον τοῖς δούλοις
12 αὐτοῦ μόνοις, καὶ οὐκ ἐκάλεσεν εἰς τὴν κλῆσιν τῶν ὑπὸ χεῖρα αὐτοῦ· καὶ εἶπε βαγώᾳ τῷ εὐνούχῳ, ὃς ἦν ἐπεσπκὼς ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ, πεῖσον δὴ πορευθεὶς τὴν γυναῖκα τὴν Ἑβραίαν ἣ ἔστι παρὰ σοί, τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς καὶ
13 φαγεῖν καὶ πιεῖν μεθ' ἡμῶν. ‡ ἰδοὺ γὰρ αἰσχρὸν τῷ προσώπῳ ἡμῶν, εἰ γυναῖκα τοιαύτην παρῃμῶμεν οὐχ ὁμιλήσαντες αὐτῇ· ὅπ ἐὰν μὴ αὐτὴν ἐπαπατησώμεθα καταγελάσεται ἡμῶν. ‡ καὶ
14 ἐξῆλθε βαγώας ἀπὸ προσώπου ὁλοφέρνους, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ εἶπε· μὴ ὀκνησάτω ἡ παιδίσκη ἡ καλὴ αὕτη ἐλθοῦσα πρὸς τὸν κύριόν μου δοξασθῆναι κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ πιεῖν μεθ' ἡμῶν εὐφροσυνῶν οἶνον, καὶ γενηθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὡς μία θυγατὴρ τῶν υἱῶν ἀσσυρίων αἳ παρεστήκασιν ἐν οἴκῳ ναβουχοδονόσορ.

‡ Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἰουδείθ, καὶ τίς εἰμὶ ἐγὼ ἀντερροῦσα τῷ κυρίῳ μου;
15 ‡ ὅπ πᾶν ὃ ἔσται ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ταχέως ποιήσω.

‡ Καὶ ἔσαι μοι τοῦτο εἰς ἀγαλλίαμα
16 ἕως ἡμέρας θανάτου μου. ‡ Καὶ ἐνδύσασα τὸν κόσμον τῆς ἱματισμοῦ καὶ πᾶν
17 τὶ τῷ κόσμῳ τῆς γυναικείῳ· καὶ προσῆλθον ἡ δούλη αὐτῆ, καὶ ἔστρωσεν αὐτῇ καθαυλὴν ὁλοφέρνης χαμαὶ τὰ κώδια ἃ ἔλαβε παρὰ βαγώου εἰς τὴν καθημερινὴν διαίταν αὐτῆς εἰς τὸ ἐσθίειν κατακλινομένου ἐπ' αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα ἀνέπεσεν ἰουδείθ.

7 ‡ Et iussit Holofernes satellitibus, ne prohiberent eam. & mansit in castris diebus tribus.

8 ‡ Et exibat per noctem in vallem Betulua, & baptizabatur in fonte aquæ in castris.

9 ‡ Et vt ascendebat, orabat Dominum Deum Israel, vt dirigeret viam eius ad exaltationem filiorum populi sui.

10 ‡ Et introiens munda manebat in tabernaculo, vsque dum tulisset escam suam ad vesperam.

11 ‡ Et factum est in die quarto, fecit Holofernes conuiuium seruis suis solis, & non vocauit ad inuitationem quenquam eorum, qui ad vsus. & dixit Bagoe eunucho, qui erat præfectus super omnia quæ eius, Suade iam vadens mulierem Hebræam, quæ est apud te, vt veniat ad nos, & manducet, & bibat nobiscum.

12 ‡ Ecce enim fœdum conspectui nostro, si fœminam talem dimiserimus, non communicantes cum ea. quòd nisi eam attraxerimus, irridebit nos.

13 ‡ Et exiit Bagoas à facie Holofernis, & introiuit ad eam, & dixit: Ne grauetur ancilla bona hæc, veniẽs ad dominum meum, honorificari ante faciem eius, & bibere nobiscum ad iocunditatem vinum, & fieri in die hac, vt vna filia filiorum Assyriorum, quæ astiterunt in domo Nabuchodonosor.

14 Et dixit ad eum Judith: Et quæ sum ego, vt contradicam
15 domino meo? ‡ Quoniam omne quod erit in oculis eius placitum, festinans faciam.

16 ‡ Et erit mihi hoc ad exultationem vsq; ad diem mortis meæ.

17 Et surgens ornata est vestimento, & omni ornatu muliebri. & introiuit ancilla eius, & strauit ei ante Holofernem in terra, pelles quas acceperat à Bagoa ad quotidianum vsum vitæ suæ, vt manducaret reclinata super eas. & ingressa accubuit Judith.

Ecce caput Holofernis principis militiæ Assyriorũ, & ecce conopæum in quo recumbebat in ebrietatibus suis: & percussit illum Dominus in manu fœminæ. Et viuit Dominus, qui custodiuit me in via mea qua ambulaui; quoniã decepit eum facies mea in perditionem eius, & nõ fecit peccatum meũ in pollutionem & cõfusionem. & obstupuit omnis populus nimis.

Et inclinantes adorauerunt Deum. Et dixerunt vnaniminiter: Benedictus es Deus noster, qui ad nihilum redegisti in die hodierna inimicos populi tui. Et dixit ei Ozias: Benedicta tu es filia à Deo excelso, præ omnibus mulieribus quæ super terram. Et benedictus Dominus Deus, qui creauit cælos & terram, qui direxit te in vulnus capitis principis inimicorum nostrorum. quia non recedet spes tua à corde hominũ, qui memores fuerint virtutis Dei vsq; in seculum. & faciat tibi hæc Deus in exaltationem sempiternam, vt visitet te in bonis, pro quibus non pepercisti animæ tuæ propter humilitatem generis nostri, sed subueneisti ruinæ nostræ in rectum vadens ante conspectum Dei nostri. Et dixit omnis populus, Fiat, fiat.

CAP. XIIII.

ET dixit ad eos Judith, Audite iam me fratres: & accipientes caput hoc,

19 Ἐκ δὲ κεφαλὴ ὁλοφέρνε ἀρχισρατήγε δυνάμεως ἀσσύρ, & ἰδοὺ τὸ κωνώπιον ἐν ᾧ κατέκειτο ἐν ταῖς μέθαις αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος ἐν χειρὶ θηλείας.

20 καὶ ζῇ ὁ κύριος ὃς διεφύλαξέ με ἐν τῇ ὁδῷ με ᾗ ἐπορεύθην, ὅτι ἠπάτησεν αὐτὸν τὸ πρόσωπόν με εἰς ἀπώλειαν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐποίησεν ἁμαρτίαν μεθ' ἐμοῦ εἰς μίασμα καὶ αἰσχύνην. & ἔξεσε πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα.

21 καὶ κύψαντες προσεκύνησαν τῷ θεῷ.

22 & εἶπον ὁμοθυμαδόν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξουδενώσας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον τοὺς ἐχθροὺς λαοῦ σου.

23 καὶ εἶπεν αὐτῇ Ὀζίας, εὐλογητὴ σὺ εἰ θύγατερ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ παρὰ πάσας τὰς γυναῖκας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς.

24 & εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν & τὴν γῆν, ὃς κατεύθυνέ σε εἰς τραῦμα κεφαλῆς ἄρχοντος ἐχθρῶν ἡμῶν· ὅτι οὐκ ἀποστήσει ἡ ἐλπίς σου ἀπὸ καρδίας ἀνθρώπων μνημονευόντων ἰσχὺν θεοῦ ἕως αἰῶνος· & ποιήσαι σοι αὐτὰ ὁ θεὸς εἰς ὕψος αἰώνιον & ἐπισκέψαιτό σε ἐν ἀγαθοῖς, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφείσω τῆς ψυχῆς σου διὰ τὴν ταπείνωσιν & γλοῦς ἡμῶν, ἀλλ' ἐπεξῆλθες τῷ πλήματι ἡμῶν ἐπ' ὀθείαν πορευθεῖσα ἐνώπιον & θεοῦ ἡμῶν.

25 & εἶπον πᾶς ὁ λαὸς, γένοιτο γένοιτο.

ιδ

1 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν Ἰουδειθ, ἀκούσατε δή μου ἀδελφοί· καὶ λαβόντες τὴν κεφαλὴν ταύτην,

19 Ecce caput Holofernis principis militiæ Assyriorũ. Et ecce conopæum illius, in quo recũbebat in ebrietate sua, vbi & per manum fœminæ percussit illũ Dominus Deus noster.

20 Viuit autem ipse Dominus, quoniam custodiuit me angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem; & non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari; sed sine pollutione peccati reuocauit me vobis gaudentem in victoria sua, in euasione mea, in liberatione vestra.

22 Confitemini illi omnes, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

22 Vniuersi autem adorãtes Dominum, dixerunt ad eam, Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros.

23 Porrò Ozias princeps populi Israel dixit ad eam, Benedicta es tu filia à Domino Deo excelso, præ omnibus mulieribus super terram. 24 Benedictus Dñs qui creauit cælum & terrã, qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificauit, vt non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Dñi in æternum, pro quibus nó pepercisti animæ tuæ propter angustias & tribulationem generis tui, sed subueneisti ruinæ ante conspectum Dei nostri. 25 Et dixit omnis populus, Fiat, fiat. 26 Porrò Achior vocatus venit. & dixit ei Iudith, Deus Israel, cui tu testimonium dedisti, quòd vlciscatur se de inimicis suis, ipse caput omnũ incredulorum incîdit in hac nocte in manu mea. 27 Et vt probes quia ita est, ecce caput Holofernis qui in contemptu superbię suæ Deum Israel contempsit, & tibi interitum minabatur, dicens: 28 Cùm captus fuerit populus Israel, gladio perforari præcipiam latera tua. 29 Videns autem Achior caput Holofernis, angustiatus præ pauore, cecidit in faciem suam super terram, & æstuauit anima eius.

30 Postea verò quàm resumpto spiritu recreatus est, procidit ad pedes eius, & adorauit eam, & dixit:

31 Benedicta tu à Deo tuo in omni tabernaculo Iacob, quoniam in omni gente, quæ audierit nomen tuum, magnificabitur super te Deus Israel.

CAP. XIIII.

DIxit autem Iudith ad omnem populum, Audite me fratres.

Suspendite caput hoc super muros nostros, & crit cùm exierit sol, accipiat vnusquisq; arma sua; & exite cum impetu, non vt descendatis deorsum, sed quasi impetum facientes.

Tunc exploratores, necesse erit, vt fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam.

Cumque duces eorum concurrerint ad tabernaculum Holofernis, & inuenerint eum truncum in suo sanguine volutatum, decidet super eos timor.

Cumque cognoueritis fugere eos, ite post illos securi, quoniam Dominus conteret eos sub pedibus vestris.

Tunc Achior videns virtutem quam fecit Deus Israel, relicto gẽtilitatis ritu, credidit Deo, & circuncîdit carnem præputij sui, & appositus est ad populum Israel, & omnis successio generis eius vsque in hodiernum diem.

Mox autem vt ortus est dies, suspẽderunt super muros caput Holofernis, accepitque vnusquisque vir arma sua, & egressi sunt cum grandi strepitu & vlulatu.

2 Κρεμάσατε αὐτὴν ἐπὶ τὸ ἐπάλξεως τοῦ τείχους ἡμῶν· καὶ ἔσται ἡνίκα ἂν διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος & ἐξέλθῃ ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν γῆν, ἀναλήψεσθε ἕκας & τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ ὑμῶν, καὶ ἐξελεύσεται πᾶς ἀνὴρ ἰσχύων ἔξω τῆς πόλεως· καὶ δώσετε ἀρχηγὸν ἐπ' αὐτοῦ ὡς καταβαίνοντες εἰς τὸ πεδίον εἰς τὴν προφυλακὴν ὑῶν ἀσσύρ, καὶ οὐ καταβήσεσθε.

3 & ἀναλαβόντες ὅπλα τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν, πορεύσονται εἰς τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν, καὶ ἐγερθήσεται τοῦ στρατηγοὺς τῆς δυνάμεως ἀσσύρ.

4 καὶ δραμοῦνται πρὸς τὴν σκηνὴν ὀλοφέρνε, καὶ ἐκ ἀνήσουσιν αὐτόν. & πεσεῖται ἐπ' αὐτοὺς φόβος, & φεύξονται ἀπὸ προσώπου ἡμῶν. 5 καὶ ἐπακολουθήσαντες ὑμεῖς & πάντες οἱ κατοικοῦντες πᾶν ὅριον ἰσραὴλ, καταστρώσατε αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

6 πρὸ δ' τοῦ ποιῆσαι ταῦτα, καλέσατέ μοι ἀχιὼρ τὸν ἀμμανίτην, ἵνα ἴδῃ & ἐπιγνῷ τὸν ἐκφαυλίσαντα τὸν οἶκον ἰσραὴλ & αὐτὸν εἰς θάνατον ἀποστείλαντα εἰς ἡμᾶς· & κάλεσαν τὸν ἀχιὼρ ἐκ τοῦ οἴκου ὁζία· ὡς δ' ἦλθε & εἶδε τὴν κεφαλὴν ὀλοφέρνε ἐν χειρὶ ἀνδρὸς ἐνὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. ὡς δ' ἀνέλαβον αὐτὸν, προσέπεσε τοῖς ποσὶν ἰουδειθ, καὶ προσεκύνησε τῷ προσώπῳ αὐτοῦ καὶ εἶπον, εὐλογημένη σὺ ἐν παντὶ σκηνώματι ἰούδα & ἐν παντὶ ἔθνει, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνομά σου ταραχθήσονται· & νῦν ἀνάγγειλόν μοι ὅσα ἐποίησας ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις. καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ἰουδειθ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ πάντα ὅσα ἦν πεποιηκυῖα ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθεν, ἕως οὗ ἐλάλει αὐτοῖς· ὡς δ' ἐπαύσατο λαλοῦσα, φωνῇ μεγάλῃ ἠλάλαξεν ὁ λαὸς, καὶ ἔδωκαν φωνὴν ἀνθρώπων ἐν τῇ πόλει αὐτῶν· ἰδὼν δὲ ὁ ἀχιὼρ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς & ἰσραὴλ, ἐπίστευσε τῷ θεῷ σφόδρα, καὶ περιετέμετο τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυσίας αὐτοῦ, & προσετέθη εἰς τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 7 ἡνίκα δ' ὄρθρος ἀνέβη, ἐκρέμασαν τὴν κεφαλὴν ὀλοφέρνου ἐπὶ τοῦ τείχους. καὶ λαβόντες πᾶς ἀνὴρ τὰ ὅπλα αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθον κατὰ τρεῖς πρὸς τὰς διαβάσεις τοῦ ὄρους.

Et current ad tabernaculum Holofernis, & non inuenient eum. & decidet eos timor, & fugient à facie nostra.

Et insequentes vos, & omnes habitantes omnem terminum Israel, prosternite eos in viis suis.

Ante autem quàm faciatis hæc, vocate mihi Achior Ammanitem, vt videns cognoscat vilipendentem domum Israel, & ipsum in mortem mittẽtem ad nos. Et vocauerunt Achior de domo Ozia. Vt autem venit & vidit caput Holofernis in manu viri vnius in congregatione populi, cecidit in faciem, & defecit spiritus eius. Vt autem recreauerunt illum, cecidit ad pedes Judith, & adorauit faciem eius, & dixit: Benedicta tu in omni tabernaculo Juda, & in omni gente, quicunq; audientes nomen tuum turbabuntur. & nunc nuncia mihi quæ fecisti in diebus istis. Et annunciauit ei Judith in medio populi omnia quæ fecerat, à qua die exiuit, vsquequo locuta est eis. Vt autem cessauit loqui, voce magna exultauit populus, & dederunt vocem iocundam in ciuitate sua. Videns autem Achior omnia quæ fecit Deus Israel, credidit Deo valde, & circũcidit carnem præputij sui, & appositus est ad domum Israel vsque in diem hanc. 7 Cùm autem diluculum ascendit, suspenderunt caput Holofernis de muro, & accepit omnis vir arma sua, & exierunt in circulum ad ascensus montis.

* *At filij Assyriorum vt viderunt eos, miserunt ad duces suos.*
* *Illi autem venerunt ad duces & tribunos, & ad omnem principem suum.*
* *Et venerunt ad tabernaculum Holofernis, & dixerunt ei qui erat super omnia eius:*
* *Excita iam dominum nostrum, quoniam ausi sunt serui descêdere super nos ad bellum, vt disperdanturin finem.*
* *Et ingressus est Bagoas,* 12 *et pulsauit aulã tabernaculi; suspicabatur enim dormire ipsum cum Iudith.* * *Vt autem nemo audiuit, apericns introiuit in cubiculum, & inuenit eum super stratum proiectum mortuum, & caput eius ablatum erat ab eo: & exclamauit voce magna cum fletu & gemitu, et clamore valido, & scidit vestimenta sua.*
* *Et ingressus est in tabernaculum vbi erat Judith diuertens, & non inuenit eam: & exilijt ad populum & clamauit, Prauaricati sunt serui: fecit confusionem vna mulier Hebræorum in domum regis Nabuchodonosor, quoniam ecce Holofernes in terra, & caput eius non est in ipso.*
* *Cùm autem audissent hæc verba principes virtutis Assyriorum, sciderunt statim vestimenta sua, & turbata est anima eorum valde.*
* *Et factus est eorum clamor & vociferatio magna nimis in medio castrorum.*

CAP. XV.

ET *cùm audissent qui in tabernaculis erant, obstupuerunt super factum, & cecidit super eos timor & tremor.*

8 * Ⓓ ὁ μὲν ἀσσυρίως εἶδον αὐτὸς, διέπεμψαν ἐπὶ θῦ ἡγεμόνος αὐτῶν.
9 * Ⓓ ὁ ἦλθον ἐπὶ θῦ σρατηγὸς καὶ χιλιάρχους καὶ ἐπὶ πάντα ἄρχοντα αὐτῶν.
10 * καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὸ σκηνὸ ὀλοφέρνου, καὶ εἶπον τῷ ὅτι ἐπὶ πάντων τῶν αὐτῦ.
11 * ἔγειρον δὴ τὸν κύριον ἡμῶν, ὅτι ἐτόλμησαν Ⓓ δοῦλοι καταβαίνειν ἐφ' ἡμᾶς εἰς πόλεμον, ἵνα ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τέλος.
12 * καὶ εἰσῆλθε βαγώας, & ἔκρουσε τὸ αὐλεῖον τῦ σκηνῦς· ὑπενόει γὰρ καθεύδειν αὐτὸν μετ' ἰουδείθ.
13 * ὡς δὲ ἤδεις ὑπήκουσε, διαστείλας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα· & εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ τ κετλωνίδος ἐρριμμένον νεκρόν, & ἡ κεφαλὴ αὐτῦ ἀφῄρητο ἀπ' αὐτῦ· καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ μετ' κλαυθμοῦ & συναγμοῦ, & βοῆς ἰσχυρᾶς, καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτῦ.
14 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ σκηνὸ ἕως θῦ ἰουδεὶθ καταλύουσα, καὶ οὐχ εὗρεν αὐτὸν· καὶ ἐξεπήδησεν εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐβόησεν, ἠθετήκασιν Ⓓ δοῦλοι· ἐποίησεν αἰσχύνην μία γυνὴ τῶν ἑβραίων εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ναβουχοδονόσορ, ὅτι ἰδοὺ ὀλοφέρνης κάμαι, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτῦ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.
15 * ὡς δὲ ἤκουσαν τοῦτα τὰ ῥήματα Ⓓ ἄρχοντες τ δυνάμεως ἀσσυρίων, διέρρηξαν θύρας σθῦ χιτῶνας αὐτῶν, καὶ ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτῶν σφόδρα.
16 * καὶ ἐγένετο αὐταῖς κραυγὴ & βοὴ μεγάλη σφόδρα ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς.

ιέ.

1 * Καὶ ὡς ἤκουσαν Ⓓ ἐν τῖς σκηνώμασιν ὄντες, ἐξέζησαν ἐπὶ τὸ γενόμενον· καὶ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὲς φόβος & τρόμος.

8 * Quod videntes exploratores, ad tabernaculum Holofernis cucurrerunt. Porrò hi qui in tabernaculo erant venientes, & ante ingressum cubiculi perstrepentes excitandi gratia, inquietudinẽ arte moliebatur, vt non ab excitãtibus, sed à sonantibus Holofernes euigilaret.
9 * Nullus enim audebat D cubiculum virtutis Assyriorũ pulsando aut intrando aperire.
10 * Sed cùm venissent eius duces ac tribuni, & vniuersi maiores exercitus Assyriorum, dixerunt cubiculariis:
11 * Intrate, & excitate illum, quoniam egressi mures de cauernis suis, ausi sunt prouocare nos ad prælium.
12 * Tunc ingressus Vagoas cubiculum eius, stetit ante cortinam, & plausum fecit manibus suis. suspicabatur enim illũ cum Iudith dormire.
13 * Sed cùm nullum motum iacentis sensu aurium caperet, accessit proximans ad cortinã: & elcuans eam, vidénsque cadauer absque capite Holofernis in suo sanguine tabefactum iacere super terram, exclamauit voce magna cum fletu, & scidit vestimenta sua.
14 * Et ingressus tabernaculum Iudith, non inuenit eam. Et exiliuit foras ad populum, & dixit: Vna mulier Hebræa fecit confusionẽ in domo regis Nabuchodonosor. ecce enim Holofernes iacet in terra, & caput eius non est in illo.
15 Quod cùm audissent principes virtutis Assyriorum, sciderunt omnes vestimenta sua, & intolerabilis timor & tremor cecidit super eos, & turbati sunt animi eorum valde.
16 Et factus est clamor incomparabilis in medio castrorum eorum.

CAP. XV.

CVmque omnis exercitus decollatum Holofernem audisset, fugit mens & consilium ab eis, & solo tremore & metu agitati, fugę præsidium sumunt:

* Ita vt nullus loqueretur 2 cũ proximo suo: sed inclinato capite, relictis omnib⁹, euadere festinabant Hebræos, quos armatos sup se venire audierãt, fugientes per vias camporũ & semitas colliũ.
* Vidẽtes itaque filij Israel 3 fugientes, secuti sunt illos.
* Descẽderúntq, clangentes 4 tubis, & vlulãtes post ipsos.
* Et quoniã Assyrij nõ adu- 5 nati, in fugam ibant præcipites; filij autem Israel vno agmine persequẽtes, debilitabãt omnes quos inuenire potuissent. * Misitque O- 6 zias nuncios per omnes ciuitates & regiones Israel.
* Omnis itaque regio om 7 nísque vrbs electã iuuentutem armatã misit post eos, & persecuti sunt eos in ore gladij, quousque peruenirent ad extremitatem finiũ suorũ. * Reliqui autem qui 8 erant in Bethulia, ingressi sunt castra Assyriorũ, & prędã quã fugiẽtes Assyrij reliquerãt, abstulerunt, & onustati sunt valde. * Hi verò q 9 victores reuersi sunt ad Bethuliã, omnia quę erãt illorũ abstulerũt secũ, ita vt nõ esset numerus in pecorib⁹, in iumẽtis, & vniuersis mobilibus eorũ, vt à minimo vsq; ad magnũ omnes diuites fierẽt de prædationibus eorũ. * Ioachim autẽ sum- 10 mus pontifex de Hierusalẽ venit in Bethuliam cũ vniuersis presbyteris suis, vt videret Iudith. * Quæ cũ 11 exiisset ad illũ, benedixerũt illá oẽs vna voce, dicentes: * Tu gloria Hierusalẽ, tu lę- 12 titia Israel, tu honorificẽtia populi nostri, quia fecisti viriliter, & confortatũ est cor tuũ, eò q castitatẽ amaueris, & post virum tuum alterũ nescieris; ideo & manus Domini cõfortauit te, & ideò eris benedicta in æternum.

* καὶ ὃς ἦν ἀνὴρ μόνος κατὰ 2 πρόσωπον ἐπὶ τοῦ πλησίον αὐτῦ, ἀλλ' ὀκχυθύτες ὁμοθυμαδὸν ἔφυγον διὰ πάσαν ὁδὸν & πεδίας & τ ὀρεινῆς. & Ⓓ παρεμβεβληκότες ἐν τῇ ὀρεινῇ κύκλῳ βεθυλούα ἐτρόπωσαν εἰς φυγήν.
* & ὅτε οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πᾶς ἀνὴρ πο- 3 λεμιστὴς ἐξ αὐτῶν ἐξεχύθησαν ἐπ' αὐτές. * & ἐξαπέστειλον ὀζίας εἰς βε- 6 θομαδὲμ καὶ ἐκβαὶ, καὶ χωβαὶ, καὶ κωλά· καὶ εἰς πᾶν ὅριον ἰσραὴλ θῦ ἀπαγγέλλοντας ὑπὲρ τῶν ἐν τῖς ἐπιτελεσμένων, καὶ ἵνα πάντες ἐπεκχυθῶσι τῖς πολεμίοις εἰς τὸ ἀμύνεσθαι αὐτῶν· ὡς δὲ ἤκουσαν Ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἔπεσον ἐπ' αὐτὲς ἕως χωβαί· ὡσαύτως & Ⓓ ἐξ ἱερουσαλὴμ παρεγένοντο, & ὅσοι πάσης τ ὀρεινῆς, διότι ἐλπίδα & τὰ ὑπόκειμενα τῇ παρεμβολῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.
* καὶ Ⓓ ὁ ἐν τῇ γαλααδ, καὶ Ⓓ ὁ ἐν 7 τῇ γαλιλαίᾳ ὑπερεκέρασαν αὐτὲς πληγῇ μεγάλῃ, ἕως θ παρῆλθον τὴν δαμασκὸν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς.
* Ⓓ ὁ λοιποὶ Ⓓ κατοικοῦντες βε- 8 τυλούα ἐπέπεσον τῇ παρεμβολῇ ἀσσύρ, καὶ προσενόμευσαν αὐτές, καὶ ἐπλήτησαν σφόδρα.
* Ⓓ ὁ υἱοὶ ἰσραὴλ διαστρέψαντες 9 ἀπὸ τ κοπῆς, ἐκυρίευσαν τῶν λοιπῶν· & αἱ κῶμαι & αἱ πόλεις αἱ ἐν τῇ ὀρφνῇ καὶ πεδινῇ ἐκληρώσαντο πολλῶν λαφύρων, διότι ἦν πλῆθος πολὺ σφόδρα.
* καὶ ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, & 10 ἡ γερουσία τῶν υἱῶν ἰσραὴλ Ⓓ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ ἦλθον θ θεμελιῶσαι τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησεν ὁ θεὸς τῷ ἰσραὴλ, καὶ θ ἰδεῖν ἰουδεὶθ καὶ λαλῆσαι μετ' αὐτῆς εἰρηνικά.
* ὡς δὲ εἰσῆλθον πρὸς αὐτὴν, σὺ- 11 λόγησαν αὐτὴν ὁμοθυμαδόν, & εἶπον πρὸς αὐτήν· * σὺ ὕψωμα ἱερου- 12 σαλήμ, σὺ καύχημα μέγα θ ἰσραὴλ, σὺ καύχημα μέγα θ γένους ἡμῶν, ὅτι ἐποίησας πάντα ταῦτα ἐν χειρί σου· ἐποίησας ἀγαθὰ μετ' ἰσραὴλ, & εὐδόκησεν ἐπ' αὐτὲς ὁ θεός· εὐλογημένη γίνου πρὸ τῷ παντοκράτορι κυρίῳ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνου.

1 * *Et non fuit homo manens ante faciem amplius proximi sui, sed diffusi vnanimiter fugerunt ad omnem viam campi & montanorum: & qui castrametati erant in montibus in circuitu Betuluæ, conuersi* 3 *sunt in fugam.* * *Et tunc filij Israel omnis vir prælior ex eis effusi sunt super eos.*
6 * *Et misit Ozias in Betomasthem, & Bebe, & Chobe, & Cola, & in omnem terminum Israel, qui annunciarent super eis quæ cõsummata sunt, & vt omnes diffunderẽtur super inimicos in interitum eorum. Vt autem audierunt filij Israel, omnes vnaniter ceciderunt super eos vsque ad Chobe: similiter autem & qui ex Hierusalem aduenerunt, & ex omnibus montanis, annunciauerunt enim eis quæ facta fuerant castris inimicorũ suorum.*
8 * *Et qui in Galaad & qui in Galilæa, dissipauerunt eos plaga magna; vsquequo præterierunt Damascum & fines* 8 *eius.* * *At reliqui habitãtes Betuluam irruerunt castris Assyriorum, & prædati sunt eos, & ditati sunt valde.*
9 * *At filij Israel reuersi ab occisione, dominati sunt reliquorum: et villæ & ciuitates quæ in montanis & campestribus, obtinuerunt multa spolia, erat enim multitudo magna nimis.*
10 * *Et Joachim sacerdos magnus & senatus filiorum Israel qui habitabant in Hierusalem, venerunt vt fundarent bona quæ fecit Deus Israel; et vt viderent Judith, & loquerentur* 11 *cũ ea pacem.* * *Vt autẽ introierunt ad eam, benedixerunt eã vnanimitẽr, & dixerunt ad* 12 *eã:* * *Tu exaltatio Hierusalem, tu gloria magna Israel, tu honorificentia magna generis nostri, quia fecisti hæc omnia in manu tua: fecisti bona cum Israel, & complacuit super eos Deus; benedicta sis ab omnipotenti Domino in æternum tempus.*

*Et dixit omnis populus: Fiat. 13
*Et expoliauit populus castra per dies triginta. 14
*Et dederunt Judith tabernaculum Holofernis, & omnia argentaria, & lectulos, & stateras, & omnia supellectilia eius. Et accipiens ipsa, imposuit super mulam suam, & cõiunxit currus suos, & accumulauit ea super illos. 15
*Et concurrit omnis mulier Israel ad videndum eam: & benedixerunt eam, & fecerũt ei chorum ex eis. et accepit thyrsos in manibus suis, & dedit & mulieribus quæ cum ea. & coronauerunt oliua ipsam, & exin quæ cum ipsa, & processit ante omnem populum in chorea ducens omnes mulieres. & sequebatur omnis vir Israel armatus, cum coronis & hymnis in ore eorum. 16

CAP. XVI.

ET cœpit cantare Judith confessionem hanc in omni Israel, & omnis populus cantabat canticum hoc. & dixit Judith: Incipite Deo meo in tympanis. 1
*Modulamini ei psalmos & laudem, exaltate, & invocate nomen eius. 2
*Quoniam Deus conterens bella, quoniam in castris in medio populi eripuit me de manu persequentium me. 3
*Venit Assur ex montibus ab aquilone, venit in miliaribus exercitus sui, quorum multitudo eorum obturauit torrentes, & equitatus eorum cooperuit colles. 4
*Dixit se incensurum fines meos, & iuuenes meos occisurum in gladio, & lactantes positurum in pauimẽtum, & infantes meos daturũ in prædã, & virgines meas prædaturũ. 5
*Et Dominus omnipotens quassauit eos in manu fœminæ. 6
*Nõ enim cecidit potens à iuuenibus, neq; filij titanum percusserunt eum, neq; excelsi gigantes imposuerunt se illi, sed Judith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit eum. 7

*καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαός, γένοιτο· 13
*καὶ ἐλαφύρησεν ὁ λαὸς τὴν παρεμβολὴν ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα. 14
*καὶ ἔδωκαν τῇ Ιουδειθ τὴν σκηνὴν ὁλοφέρνου καὶ πάντα τὰ ἀργυρώματα καὶ τὰς κλίνας καὶ τὰ ὅλκια καὶ πάντα τὰ σκευάσματα αὐτοῦ· καὶ λαβοῦσα αὐτη, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτῆς· καὶ ἔζευσε τὰς ἁμάξας αὐτῆς, καὶ ἐσώρευσεν αὐτὰ ἐπ' αὐτῶν. 15
*καὶ συνέδραμε πᾶσα γυνὴ Ισραὴλ ἰδεῖν αὐτὴν, καὶ ἐδόξασαν αὐτὴν, καὶ ἐποίησαν αὐτῇ χορὸν ἐξ αὐτῶν· καὶ ἔλαβε θύρσους ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, καὶ ἔδωκε καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς μετ' αὐτῆς· καὶ ἐστεφάνωσαν τὴν ἐλαίαν αὐτῆ καὶ τὴν μετ' αὐτῆς, καὶ προῆλθεν ἔμπροσθεν παντὸς λαοῦ ἐν χορείᾳ ἡγουμένη πασῶν τῶν γυναικῶν· καὶ ἠκολούθει πᾶς ἀνὴρ Ισραὴλ ἐνωπλισμένοι καὶ στεφανωμένοι καὶ ὕμνων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. 16

ιε'.

*Καὶ ἐξῆρχεν Ιουδειθ τὴν ἐξομολόγησιν ταύτην ἐν παντὶ Ισραὴλ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὑπερεφώνει τὴν αἴνεσιν ταύτην. 1
καὶ εἶπεν Ιουδειθ, *ἐξάρχεσθε τῷ θεῷ μου ἐν τυμπάνοις, ἐνάρμοσαι δὲ αὐτῷ ψαλμοὺς καὶ αἶνον, ὑψοῦτε καὶ ἐπικαλέσασθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· 2
*ὅτι ὁ θεὸς συντρίβων πολέμους, ὅτι εἰς παρεμβολὰς ἐν μέσῳ λαοῦ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς τῶν καταδιωκόντων με· *ἦλθεν ἀσσὼρ ἐξ ὀρέων ἀπὸ βορρᾶ, ἦλθεν ἐν μυριάσι δυνάμεως αὐτοῦ, ὧν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἔφραξε χειμάρρους, καὶ ἱππος αὐτῶν ἐκάλυψε βυθούς. *εἶπεν ἐμπρῆσαι τὰ ὅρια μου, καὶ τοὺς νεανίσκους μου ἀνελεῖν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ θηλάζοντα θῆσαι εἰς ἔδαφος, καὶ τὰ νήπιά μου δοῦναι εἰς προνομήν, καὶ τὰς παρθένους μου σκυλεῦσαι. *καὶ κύριος παντοκράτωρ ἠθέτησεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ θηλείας. 3 4 5 6 7
*οὐ γὰρ ἔπεσεν ὁ δυνατὸς ὑπὸ νεανίσκων, οὐδὲ υἱοὶ Ιαὼν ἐπάταξαν αὐτόν, οὐδὲ ὑψηλοὶ γίγαντες ἐπέθεντο αὐτῷ, ἀλλὰ Ιουδειθ θυγάτηρ Μεραρὶ ἐν κάλλει προσώπου αὐτῆς παρέλυσεν αὐτόν. 8

13 *Et dixit omnis populus: Fiat, fiat.
14 *Per dies autem triginta vix collecta sunt spolia Assyriorum à populo Israel.
15 *Porro autem vniuersa quæ Holofernis peculiaria fuisse probata sunt, dederunt Iudith in auro & argẽto, & vestib⁹, & gẽmis, & omni supellectili, & tradita sunt omnia illi à populo.
16 *Et omnes populi gaudebant cum mulieribus, & virginibus, & iuuenibus in organis & citharis.

CAP. XVI.

1 A *Vnc cantauit canticum hoc Domino Iudith, di-
2 cens: *Incipite Domino in tympanis, cantate Domino in cymbalis, modulamini illi psalmum nouum: exultate & inuocate nomen
3 eius. *Dominus conterens bella, Dominus nomen est illi.
4 *Qui posuit castra sua in medio populi sui, vt eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum.
5 *Venit Assur ex montibus ab Aquilone in multitudine fortitudinis suæ. Cuius multitudo obturauit torrẽtes, & equi eorum cooperuerunt valles.
6 *Dixit se incensurum fines meos, & iuuenes meos occisurum gladio, infantes meos dare in prædã, & virgines in captiuitatem.
7 *Dominus autem omnipotens nocuit eum, & tradidit eum in manu fœminæ, & confudit eum.
8 Non enim cecidit potens
B eorum à iuuenibus, nec filij titan percusserunt eum, nec excelsi gigantes imposuerunt se illi, sed Iudith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit eum.

*Exuit enim se vestimento viduitatis, & induit se vestimẽto lętitiæ in exultatione filiorũ Israel. *Vnxit faciẽ suã vngento, colligauit cincinnos suos mitra ad deciendũ illũ. *Sandalia eius rapuerũt oculos eius: pulchritudo eius captiuã fecit animã eius. amputauit pugione ceruicẽ ei⁹. *Horruerũt Persæ cõstantiã eius, & Medi audaciã eius. *Tunc vlulauerũt castra Assyriorũ, quãdo apparuerũt humiles mei arefcẽtes in siti. *Filij puellarũ cõpunxerũt eos, & sicut pueros fugientes occiderũt eos. perierũt in prælio à facie Dñi Dei mei. *Hymnum cãtemus Dño, hymnũ nouũ cãtemus Deo nostro: *Adonai Dñe, magn⁹ es tu & præclarus in virtute, & Cquẽ superare nemo potest. *Tibi seruiat omnis creatura tua; quia dixisti, & facta sunt; misisti spiritũ tuum, & creata sunt, & nõ est qui resistat voci tuæ. *Montes à fundamentis mouebuntur cum aquis, petræ sicut cera liquescent ante faciẽ tuam. *Qui autẽ timẽt te, magni erunt apud te per omnia. *Vę genti insurgenti super genus meũ. Dominus enim omnipotens vindicabit in eis; in die iudicij visitabit illos. *Dabit enim ignẽ & vermes in carnes eorum, vt vrãtur & sentiãt vsq; in sempiternũ. *Et factũ est post hæc, omnis populus post victoriam venit in Hierusalẽ adorare Dominum; & mox vt purificati sunt, obtulerunt omnes holocausta & vota, & repromissiões suas. *Porro Iudith vniuersa vasa bellica Holofernis, quæ dedit illi populus, & conopæũ quod ipsa sustulerat, D obtulit in anathema obliuionis. *Erat autem po- 24
pulus iocundus secundum faciem sanctorum, & per tres menses gaudium huius victoriæ celebratum est cum Iudith.

*ἐξεδύσατο δὲ τὸν στολισμὸν χηρώσεως, 9
αὐτῆς εἰς ὕψος Ιὼν πανέντων Ισραήλ.
*ἠλείψατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν μυρισμῷ, καὶ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐτῆς ἐν μίτρᾳ, καὶ ἔλαβε στολὴν λινῆν εἰς ἀπάτην αὐτοῦ. *τὸ σανδάλιον αὐτῆ ἥρπασεν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς ᾐχμαλώτευσεν ψυχὴν αὐτοῦ· διῆλθεν ὁ ἀκινάκης τὸν τράχηλον αὐτοῦ. *ἔφριξαν Πέρσαι τὴν τόλμαν αὐτῆς· καὶ Μῆδοι τὸ θάρσος αὐτῆς ἐταράχθησαν. *τότε ἠλάλαξαν οἱ ταπεινοί μου, καὶ ἐθόησαν οἱ ἀδυνατοῦντές μοι, καὶ ἐπτοήθησαν, ὕψωσαν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἀπέτυχαν· *υἱοὶ κοράσιον κατενύξαν αὐτούς, καὶ ὡς παῖδας αὐτομολοῦντας ἐτίτρωσκον αὐτούς· ἀπώλοντο ὅτι παρατάξεως κυρίου θεοῦ μου. *ὑμνήσω τῷ κυρίῳ ὕμνον καινόν. *κύριε μέγας εἶ καὶ ἔνδοξος, θαυμαστὸς ἐν ἰσχύϊ καὶ ἀνυπέρβλητος. *κτίσατω πᾶσα ἡ κτίσις σου, ὅτι εἶπας καὶ ἐγενήθησαν· ἀπέστειλας τὸ πνεῦμά σου καὶ ᾠκοδόμησε, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεται τῇ φωνῇ σου. *ὄρη γὰρ ἀπὸ θεμελίων σὺν ὕδασι σαλευθήσονται, πέτραι δὲ ἀπὸ προσώπου σου ὡς κηρὸς τακήσονται. *σὺ δὲ τοῖς φοβουμένοις σε εὐιλατεύσεις αὐτοῖς, ὅτι μικρὸν καὶ πᾶσα θυσία εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, καὶ ἐλάχιστον πᾶν στέαρ εἰς ὁλοκάυτωμά σου· ὁ δὲ φοβούμενος τὸν κύριον μέγας διαπαντός. *καὶ ἔθνεσιν ἐπαναστήσονται τῷ γένει μου· κύριε παντοκράτωρ ἐκδικήσει αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· *δώσει πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρκας αὐτῶν, καὶ κλαύσονται ἐν αἰσθήσει ἕως αἰῶνος. *ὡς δὲ εἰσῆλθον εἰς Ιερουσαλήμ, προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ· καὶ ἡνίκα ἐκαθαρίσθη ὁ λαός, ἀνήνεγκαν τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν καὶ τὰ ἐκούσια αὐτῶν καὶ τὰ δόματα. *καὶ ἀνέθηκεν Ιουδειθ πάντα τὰ σκεύη ὁλοφέρνου ὅσα ἔδωκεν ὁ λαὸς αὐτῇ, καὶ τὸ κωνωπιον ὃ ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ εἰς ἀνάθημα τῷ κυρίῳ ἔδωκε. *καὶ ἦν ὁ λαὸς εὐφραινόμενος εἰς Ιερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων ἐπὶ μῆνας τρεῖς, καὶ Ιουδειθ μετ' αὐτῶν κατέμεινε.

9 *Exuit enim vestimẽtũ viduitatis suæ in exaltationẽ laboran-
10 tiũ Israel. *Vnxit faciẽ suã in vnguento, & colligauit cincinnos suos in mitra, & accepit vestem lineam ad deceptionẽ eius.
11 *Sandaliũ eius rapuit oculum eius, & pulchritudo eius captiuam fecit animã eius. pertrãsi-
12 uit pugio ceruicem eius. *Horruerũt Persæ audaciã eius, & Medi cõfidẽtia ei⁹ turbati sunt.
13 *Tunc vlulauerunt humiles mei, & clamauerunt inualidi mei, & timuerunt: exaltauerunt vocẽ suã, & cõuersi sunt.
14 Filij puellarum compunxerunt eos, & sicut pueros fugientium vulnerauerunt eos. perierunt de prælio Dñi Dei mei.
15 *Cantabo Dño hymnũ nouũ.
16 *Domine magnus es & præclarus, mirabilis in virtute &
17 insuperabilis. *Tibi seruiat omnis creatura tua: quia dixisti, & facta sunt: misisti spiritum tuum, & ædificauit, & nõ est
18 qui resistat voci tuæ. *Montes enim à fundamentis cum aquis mouebuntur, petræ verò à facie tua vt cera liquescent.
19 *In autem timentibus te tu propitiaberis eis, quoniam parũ tibi omne sacrificium in odorem suauitatis, & minimus omnis adeps in holocaustũ tuũ. at qui timet Dominũ, magnus semper.
20 *Væ gentibus insurgentibus generi meo. Dominus omnipotens vindicabit eos in die iudi-
21 cij: *Vt det ignem & vermes in carnes eorum, & flebunt in
22 sensu vsque in seculum. *Vt autem introierũt in Hierusalẽ, adorauerunt Dñm. & mox vt purificatus est populus, obtulerunt holocausta sua, & vota
23 sua, & dona. *Et obtulit Judith omnia vasa Holofernis, quæ dedit populus ei, & conopæum quod accepit à cubiculo eius in oblationem Dño dedit.
24 *Et erat populus iocundus in Hierusalem secundum faciem sanctorum per menses tres, & Judith cum eis mansit.

‡ *Post autem dies hos, rediit vnusquisque in hæreditatem suam, & Judith abiit in Bethulua, & permansit in substantia sua.*

‡ *Et erat in tempore suo gloriosa in omni terra. & multi cupierunt eam. & non cognouit vir eã omnibus diebus vitæ suæ, ex qua hora defunctus est Manasses vir eius, & appositus est ad populum suum.*

‡ *Et procedens erat magna valde.*

‡ *Et senuit in domo viri sui centum quinque annis, & dimisit ancillam suam liberam. et defuncta est in Bethulua, & sepelierunt eam in spelunca viri sui Manasse.*

‡ *Et luxit eam domus Israel diebus septẽ. diuisit autem substantias suas antequam moreretur ipsa omnibus propinquis Manasse viri sui, & propinquis generis sui.*

‡ *Et non erat amplius qui exterreret filios Israel in diebus Judith, & post mortem eius diebus multis.*

25 ‡ μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἀνέζευξεν ἕκας ⁊ εἰς τὸν κληρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἰουδὶθ ἀπῆλθεν εἰς βετουλούα, καὶ κατέμεινεν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς.

26 ‡ καὶ ἐγένετο κυ τὸν καιρὸν αὐτῆς ἔνδοξος ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ πολλοὶ ἐπεθύμησαν αὐτὴν. καὶ ὃς ἔγνω ἀνὴρ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἀφ' ἧς ὥρας ἀπέθανε μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ⁊ προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

27 ‡ ⁊ προβαίνουσα ἦν μεγάλη σφόδρα.

28 ‡ καὶ ἐγήρασεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἑκατὸν πέντε ἔτη, ⁊ ἀφῆκε τὴν παιδίσκην αὐτῆς ἐλευθέραν· καὶ ἀπέθανεν εἰς βετουλούα, ⁊ ἔθαψαν αὐτὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀνδρὸς

29 αὐτῆς μανασσῆ· ‡ καὶ ἐπένθησεν αὐτὴν οἶκος ἰσραὴλ ἡμέρας ἑπτὰ δυεῖλε δὲ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἐγγίσασι μανασσῆ τῷ ἀνδρὸς αὐτῆς ⁊ τοῖς ἐγγίσασι

30 ἀγχίοις αὐτῆς. ‡ καὶ ὃς ἓως ἔτι ὁ ἐμφοβῶν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν ταῖς ἡμέραις ἰουδὶθ, καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν αὐτὴν ἡμέρας πολλάς.

25 ‡ Post dies autem illos vnusquisque rediit in sua, & Iudith magna facta est in Bethulia, & præclarior erat vniuersæ terræ Israel.

26 ‡ Erat etiam virtuti castitas adiuncta, ita vt non cognosceret virũ omnibus diebus vitæ suæ, ex quo defunctus est Manasses vir eius.

27 ‡ Erat autem diebus festis procedens cum magna glo-
28 ria. ‡ Mansit autẽ in domo viri sui annos centum quinque, & dimisit abram suam liberam, & defuncta est ac sepulta cum viro suo in Bethulia.

29 ‡ Luxítque illam omnis populus diebus septem.

30 ‡ In omni autẽ spacio vitæ eius non fuit qui perturbaret Israel, & post mortem
31 eius annis multis. ‡ Dies autem victoriæ huius festiuitatis ab Hebræis in numero sanctorum dierũ accipitur, & colitur à Iudæis ex illo tempore vsque ad præsentem diem.

FINIS LIBRI IVDITH.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS B. HIERONYMI
PRESBYTERI IN LIBRVM ESTHER.

LIBRVM Esther variis Translatoribus constat esse vitiatum; quem ego de archiuis Hebræorum reuelans, verbum è verbo expressiùs transtuli. Quem librum editio vulgata, lacinioſis hinc inde verborum funibus trahit, addens ea quæ ex tempore dici poterant, & audiri: sicut solitum est scholaribus disciplinis, sumpto themate, excogitare, quibus verbis vti potuit, qui iniuriam passus est; vel ille, qui iniuriam fecit. Vos autem ô Paula & Eustochium, quoniam & bibliothecas Hebræorum studuistis intrare, & Interpretum certamina comprobastis, tenentes Esther Hebraicum librum, per singula verba nostram translationem aspicite; vt posſitis agnoscere, me nihil etiam augmentasse addendo, sed fideli testimonio simpliciter, sicut in Hebræo habetur, historiam Hebraicam Latinæ linguæ tradidisse. Nec affectamus laudes hominum, nec vituperationes expauescimus; Deo enim placere curantes, minas hominum penitus non timemus; quoniam Deus dissipat ossa eorum, qui hominibus placere desiderant: & secundùm Apostolum, Qui eiusmodi sunt, serui Christi esse non possunt. Rursum in libro Esther alphabetũ ex minio vsque ad Teth literam fecimus diuersis in locis, volentes scilicet Septuaginta Interpretum ordinem per hoc insinuare studioso lectori. Nos enim, iuxta morem Hebraicum, ordinem prosequi etiam in Septuaginta editione maluimus.

א

1 וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ
שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה׃
2 בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת ׀ הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
3 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־
שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל ׀ פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי
הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃
4 בְּהַרְאֹתוֹ אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת־יְקָר
תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת
יוֹם׃
5 וּבִמְלוֹאת ׀ הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
לְכָל־הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לְמִגָּדוֹל
וְעַד־קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן
הַמֶּלֶךְ׃
6 חוּר ׀ כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן
עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת ׀ זָהָב וָכֶסֶף עַל
רִצְפַת בַּהַט־וָשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת׃
7 וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים
וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
8 וְהַשְּׁתִיָּה כַדָּת אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן ׀ יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל
כָּל־רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ־וָאִישׁ׃
9 גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים
בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃
10 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר
לִמְהוּמָן בִּזְּתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר
וְכַרְכַּס שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

LIBER ESTHER.

CAPVT I.

1 A IN diebus Assueri, qui regnauit ab India vsq; Æthiopiam, super centũ viginti septem prouincias,
2 * Quando sedit in solio regni sui, Susa ciuitas re-
3 gni eius exordiũ fuit. *Tertio igitur anno imperij sui fecerat grãde conuiuiũ cunctis principibus, & pueris suis; fortissimis Persarũ & Medorũ inclytis & præfectis Pro-
4 uinciarũ coram se; *Vt ostenderet diuitias gloriæ regni sui, ac magnitudinẽ atq; iactantiam potentiæ suæ, multo tempore, centum videlicet & octoginta diebus.
5 Cúmq; implerẽtur dies conuiuij, inuitauit omnẽ populum qui inuentus est in Susis à maximo vsq; ad minimũ; & iussit septẽ diebus conuiuiũ præparari in vestibulo horti & nemoris, quod regio cultu
6 & manu consitũ erat. *Et pendebant ex omni parte tentoria aerei coloris, & carbasini ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis atq; purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, & colũnis marmoreis fulciebãtur. Lectuli quoq; aurei & argentei, super pauimentum smaragdino, & pario stratũ lapide dispositi erãt, quod mira va-
7 rietate pictura decorabat. *Bibebãt aũt qui inuitati erãt aureis poculis, & aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum quoq; vt magnificẽtia regis dignum erat,
8 abũdans, & præcipuũ ponebatur. *Nec erat qui nolẽtes cogeret ad bibẽdũ, sed sicut rex statuerat, præponens mensis singulos de principibus suis, vt sumeret vnusquisq;
9 quod vellet. *Vasthi quoq; regina fecit cõuiuiũ fœminarũ in palatio, vbi rex
10 Assuerus manere consueuerat. *Itaq; die septimo cũ rex esset hilarior, & post nimiã potionem incaluisset mero, pręcepit Mauman, & Bazatha, & Arbona, & Bagatha, & Abgatha, & Zarath, & Charchas, septem eunuchis, qui in conspectu eius ministrabant.

ESTHER.

CAPVT I.

1 *ET factum est in diebus Artaxerxis, hic Artaxerxes ab India centum viginti septem prouinciis imperauit.*

2 * *In autem istis diebus, quando sedit in solio rex Artaxerxes in Susis ciuitate,*

3 * *In tertio anno regnante ipso, conuiuium fecit amicis & reliquis gentibus, & Persarum & Medorum inclytis, & principibus satraparum.*

4 * *Et post hæc postquàm ostendit eis diuitias regni sui & gloriam lætitiæ suæ in diebus centum octoginta:*

5 * *Quando autem impleti sunt dies nuptiarum, fecit rex conuiuium gentibus inuentis in ciuitate in diebus sex, in aula domus regis,*

6 * *Ornata byssinis & carpasinis extensis super funiculis byssinis & purpureis in taxilis aureis & argenteis, in columnis pariis & lapideis. Lectuli aurei et argentei super pauimento smaragdini lapidis, & pinini & parij lapidis, & stratus diaphani variè floribus ornati:*

7 * *Pocula aurea & argentea, vinum multum & suaue, quod ipse rex bibebat.*

8 * *At potus hic non secundùm propositam legem fuit. Sic autem voluit rex: & præcepit dispensatoribus facere voluntatem eius & hominum.*

9 * *Et Asti regina fecit conuiuium mulieribus in regiis, vbi rex Artaxerxes.*

10 * *In autem die septimo hilaris factus rex, dixit Aman, & Bazatha, & Charbona, Bagatha, & Abagatha, & Zethar, & Charabas septem eunuchis regis Artaxerxis,*

ΕΣΘΗΡ.

κεφ΄. α΄.

1 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρταξέρξου, οὗτος ὁ ἀρταξέρξης ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἐκράτησεν.
2 * ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ὅτε ἐνεθρονίσθη βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἐν σούσοις τῇ πόλει·

3 * ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ, δοχὴν ἐποίησε τοῖς φίλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς περσῶν καὶ μήδων ἐνδόξοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σατραπῶν.

4 * καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοῖς τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν τῆς εὐφροσύνης αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα.

5 * ὅτε δὲ ἀνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ γάμου, ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον τοῖς ἔθνεσι τοῖς εὑρεθεῖσιν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ ἡμέρας ἕξ, ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως,

6 * κεκοσμημένη βυσσίνοις καὶ καρπασίνοις τεταμένοις ἐπὶ σχοινίοις βυσσίνοις καὶ πορφυροῖς ἐπὶ κύβοις χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς, ἐπὶ στύλοις παρίνοις καὶ λιθίνοις. κλῖναι χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίτου λίθου καὶ πιννίνου καὶ παρίνου λίθου, καὶ στρωμναὶ διαφανεῖς ποικίλως διηνθισμέναι·

7 * ποτήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ· οἶνος πολὺς καὶ ἡδύς, ὃν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔπινεν.

8 * ὁ δὲ πότος οὗτος οὐ κατὰ προκείμενον νόμον ἐγένετο. οὕτως δὲ ἠθέλησεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἐπέταξε τοῖς οἰκονόμοις ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

9 * καὶ ἀστὶν ἡ βασίλισσα ἐποίησε πότον ταῖς γυναιξὶν ἐν τοῖς βασιλείοις, ὅπου ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης.

10 * ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἡδέως γενόμενος ὁ βασιλεύς, εἶπε τῷ ἀμὰν, καὶ βαζαθὰ, καὶ χαρβωνὰ, βαγαθὰ, καὶ ἀβαγαθὰ καὶ ζηθὰρ, καὶ χαραβὰς τοῖς ἑπτὰ εὐνούχοις τοῦ βασιλέως ἀρταξέρξου.

תרגום א

והוה ביומי אחשורוש הוא אחשורוש דמלך מן הנדיא ועד מערבא דכוש מאה ועשרין ושבע פלכין ׃ ² ביומיא האנון
כד בעא מלכא אחשורוש למתב על כרסי מלכותה די בשושן בירנתא ׃ ³ בשתא תליתאה למלכותה עבד משתיא
לכל רברבנוהי ועבדוהי אוכלוסי פרס ומדי אסטרטיגין ורבנין דממנן על פלכיא אכלין ושתין וחדין קדמוהי ׃ ⁴ ואחזי להון ית
עותרא יקר מלכותה וסגא תקוף מלכותה יומין סגיאין מאה ותמנין יומין ׃ ⁵ ובאשלמות יומי משתיא האלין עבד מלכא לכל
עמא דאשתכחו בשושן בירנתא למן רבא ועד זעירא משתיא שבעא יומין בדרת גנתא גואה די למלכא ׃ ⁶ הוו פריסן יריען דבוץ גון חיור
כספירין ותכלא אחידן באשלי משכסין צביען כארגונא דתלן עליהון סגלגלין דכסף רפיסן עלוי מרמרין סמקין ירקין וברקין ומרוקין וחורין
דאתקין עליהון ערסא דמלתין די מהחן על דרגשין דדהב טב וכסף שריין שנוי כביש קרסטלינין ומרמרין ודוראדי בכרכי ימא רבא
ואטונין מצירין מקפן להון חזור חזור ׃ ⁷ ופקד לאשקיותהון במאני דהבא ומניא ממניא אשתניו והוו שתן חמר רחזי למשתי למלכא
כמסת ידא דמלכא ׃ ⁸ ושקותא כהלכת מנהג גופא וליח דאנס ארום כן שוית טעם מלכא על כל דאתמנא אפטרופוס על ביתה למעבד
כרעות גבר וגבר ׃ ⁹ אוף ושתי מלכתא עבדת משתה נשיא בבית מלכותא אתר קיטון בית דמוך די למלכא אחשורוש ׃ ¹⁰ ביומא שביעאה
כד שפר לבה דמלכא בחמרא בכן אמר למהומן ביזתא חרבונא בגתא ואבגתא זתר וכרכס שבעא רברבניא דמשמשין קדם אפי מלכא
אחשורוש ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

IN VOLVMEN ESTHER, B. A. MONTANO INTERPRETE. CAP. I.

ET fuit in diebus Ahhasueros, ipse fuit Ahhasueros qui imperauit ab Hendia & vsque ad occidentem Chus, centum & viginti & septem regionibus. ² In diebus illis quando quæsiuit rex Ahhasueros sedere super soliũ regni sui quod erat in Susan metropoli. ³ Anno tertio regni sui fecit conuiuium omnibus magnatibus suis & seruis suis, exercitibus Parazz & Madai, antesignanis & magistris qui præfecti erant regionibus, comedentes & bibentes & gaudentes ante illum. ⁴ Et ostendit eis opulentiam gloriæ regni sui, & magnitudinem roboris regni sui diebus multis, centum & octoginta diebus. ⁵ Et cùm finirentur dies illi conuiuij, fecit rex omni populo qui inuentus est in Susan metropoli, à magno vsque ad paruum, conuiuium septem dierum in atrio horti interioris, qui erat regis. ⁶ Fuerunt extensa aulæa byssi coloris albi, vt saphiri & hyacinthi, apprehensa funibus sericeis tinctis, vt purpura; pendentia à fibulis rotundis argenteis; strata super marmora rubra, viridia, coruscantia, subtilia & candida, quæ collocauit super lectos aceruorum qui extenti erant super strata auri boni & argenti loricati variegati, strati crystallis, marmoribus & filorum perplexionibus, quæ munitionibus maris magni *afferuntur*, & funes figurati cingebant ea circumquaque. ⁷ Et iussit propinare eis in vasis aureis, & vasa à vasis mutabantur, & bibebant vinum dignum quod biberetur à rege, iuxta regiæ manus liberalitatem. ⁸ Et potatio iuxta assuetam consuetudinem corporis, & nemo erat qui cogeret: nam sic posuerat decretum rex super omnem qui præfectus erat curator domus suæ, vt faceret iuxta voluntatem singulorum. ⁹ Etiam Vasthi regina fecit conuiuium fœminarum in domo regia in loco cubiculi domus dormitionis regis Ahhasueros. ¹⁰ Die septimo cùm iucundatum esset cor regis vino, dixit Mehuman, Biztha, Hharbona, Bigtha, Abagtha, Zethar, & Charchazz septem magnatibus qui ministrabant ante faciem regis Ahhasueros.

11 * לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא׃

12 * וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ׃

13 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דְּבַר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי דָּת וָדִין׃

14 * וְהַקָּרֹב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי פָּרַס וּמָדַי רֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת׃

15 * כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים׃

16 * וַיֹּאמֶר מוּמְכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

17 * כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה׃

18 * וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכֹל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדַי בִּזָּיוֹן וָקָצֶף׃

19 * אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְּפָנָיו וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא־תָבוֹא וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה׃

20 * וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן׃

11 * Vt introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diademate, vt ostenderet cunctis populis & principibus eius pulchritudinem: erat enim pulchra valdè.

12 * Quę renuit, & ad regis imperiũ quod per eunuchos mandauerat venire contempsit. Vnde iratus rex, & nimio furore succensus,

13 * Interrogauit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, & illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges ac iura maiorum.

14 * Erant autem primi & proximi, Charsena, & Zethar, & Admatha, & Tharsis, & Mares, & Marsana, & Mamucha, septem duces Persarum atque Medorum qui videbant faciem regis, & primi post eum residere soliti erant:

15 * Cui sententiæ Vasthi regina subiaceret, quæ Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandauerat, facere noluisset.

16 * Responditque Mamucha, audiente rege atque principibus: Non solùm regem læsit regina Vasthi, sed & omnes populos & principes qui sunt in cunctis prouinciis regis Assueri.

17 * Egredietur enim sermo reginæ ad omnes mulieres, vt contemnant viros suos, & dicant: Rex Assuerus iussit vt regina Vasthi intraret ad eum, & illa noluit:

18 * Atq; hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum paruipendent imperia maritorum. vnde regis iusta est indignatio.

19 * Si tibi placet, egrediatur edictum à facie tua, & scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam prętereri illicitum est, vt nequaquam vltrà Vasthi ingrediatur ad regem; sed regnum illius altera quę melior est illa accipiat.

20 * Et hoc in omne quod latissimum est prouinciarum tuarum diuulgetur imperium: & cunctæ vxores tam maiorũ quàm minorum, deferant maritis suis honorem.

* *Vt introducerent reginam ad eum, vt regnare faceret ipsam, & circumponeret ei diadema, & monstraret eam cunctis principibus & gentibus pulchritudinem eius, quia pulchra erat.* 11

* *Et non obediuit ei Asti regina vt veniret cum Eunuchis. Et contristatus est rex & iratus est:* 12

* *Et dixit amicis suis: Secundùm hæc locuta est Asti. facite ergo circa hoc legem & iudicium.* 13

* *Et accessit ad eum Carsena, & Sethar, & Admatha, & Tharsis, & Meres, & Marsena, et Memuchan septem principes Persarum & Medorum, qui prope regem primi assidentes regi. & nunciauerunt ei* 14

* *Secundùm leges, vt oportet facere Asti reginæ, quia non fecit quæ à rege mandata fuerant per Eunuchos.* 15

* *Et dixit Memuchan ad regem & ad principes: Non regem solùm læsit Asti regina, sed & omnes principes & duces regis.* 16

* *Et enim narrauit eis verba reginæ, & quòd contradixit regi. Sicut ergo contradixit regi Artaxerxi;* 17

* *Sic hodie regna reliqua principum Persarum & Medorum, cùm audierint ea quæ regi dicta sunt ab ea, audebunt similiter inhonorare viros suos.* 18

* *Si ergo videtur regi, præcipiat edictum regium, & scribatur iuxta leges Medorum & Persarum: & ne aliter vtatur, neque ingrediatur vltrà regina ad eum: & regnum eius det rex mulieri meliori ea.* 19

* *Et audiatur lex quæ à rege, quamcunque fecerit in regno suo. Et sic omnes mulieres deferent honorem viris suis, à paupere vsque ad diuitem.* 20

11 * εἰσαγαγεῖν τὴν βασίλισσαν πρὸς αὐτὸν βασιλεύειν αὐτὴν καὶ περιθεῖναι αὐτῇ τὸ διάδημα, καὶ δεῖξαι αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς ἔθνεσι τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτι καλὴ ἦν.

12 * καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ἀστὶ ἡ βασίλισσα ἐλθεῖν μετὰ τῶν εὐνούχων· καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς καὶ ὠργίσθη·

13 * καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ, κατὰ ταῦτα ἐλάλησεν ἀστί. ποιήσατε οὖν περὶ τούτου νόμον καὶ κρίσιν.

14 * καὶ προσῆλθεν αὐτῷ καρσενά, καὶ σηθάρ, καὶ ἀδμαθά, καὶ θαρσίς, καὶ μέρες, καὶ μαρσενά, καὶ μεμουχὰν ἑπτὰ ἄρχοντες περσῶν, καὶ μήδων οἱ ἐγγὺς τοῦ βασιλέως οἱ πρῶτοι παρακαθήμενοι τῷ βασιλεῖ· καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ

15 * κατὰ τοὺς νόμους ὡς δεῖ ποιῆσαι ἀστὶ τῇ βασιλίσσῃ, ὅτι οὐκ ἐποίησε τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσταχθέντα διὰ τῶν εὐνούχων.

16 * καὶ εἶπεν ὁ μεμουχὰν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, οὐ τὸν βασιλέα μόνον ἠδίκησεν ἀστὶ ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἡγουμένους τοῦ βασιλέως.

17 * καὶ γὰρ ἐπιδιηγήσατο αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς βασιλίσσης, καὶ ὡς ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ. ὡς οὖν ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ ἀρταξέρξῃ,

18 * οὕτως σήμερον αἱ τυραννίδες αἱ λοιπαὶ τῶν ἀρχόντων περσῶν καὶ μήδων ἀκούσασαι τὰ τῷ βασιλεῖ λεχθέντα ὑπ᾽ αὐτῆς, τολμήσουσιν ὁμοίως ἀτιμάσαι τοὺς ἄνδρας αὐτῶν.

19 * εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, προσταξάτω βασιλικὸν, καὶ γραφήτω κατὰ τοὺς νόμους μήδων καὶ περσῶν, καὶ μὴ ἄλλως χρησάσθω, μηδὲ εἰσελθέτω ἔτι ἡ βασίλισσα πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς δότω ὁ βασιλεὺς γυναικὶ κρείττονι αὐτῆς.

20 * καὶ ἀκουσθήτω ὁ νόμος ὁ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὃν ἂν ποιῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ οὕτως πᾶσαι αἱ γυναῖκες περιθήσουσι τιμὴν τοῖς ἀνδράσιν ἑαυτῶν ἀπὸ πτωχοῦ ἕως πλουσίου.

תרגום

11 לאיתאה ית ושתי מלכתא קדם מלכא בכלילא דמלכותא על רישהא לאחזאה לעממיא ורברבניא ית שפרהא ארי שפירת חיזו היא׃
12 וסרבת מלכתא ושתי למיעל בגזרת מימרא דמלכא די ביד רבניא ורגז מלכא לחדא וחמתה רתחת בה׃
13 ואמר מלכא לחכימיא חכימין במנדעא דעידניא היכדין יאה למהוי מתמלל פתגם מלכא קדם חכים וידע אוריתא ודינא׃
14 ודקריבו לותיה ואילין שמהתהון כרשנא שתר אדמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבעא רברבני פרסאי ומדאי חזן ית אפי מלכא דיתבין בדרגא קדמאה דבכרסי מלכותא׃
15 כאוריתא מה לאתעבדא במלכתא ושתי בגין דלא עבדת ית מימר מלכא אחשורוש דגזר עלה ביד רברבניא׃
16 ואמר ממוכן קדם מלכא ורברבניא לא עילוי מלכא בלחודוי סרחת מלכתא ושתי ארום עלוי רברבניא ועלוי כל עממיא דבכל פלכיא דשליט בהון מלכא אחשורוש׃
17 ארי יפוק פתגם מלכתא על כל נשיא לאתלגלגא מריהון קדמיהון במללותהון ותימא עם חברתה ברם בקשטא מלכא אמר לאיתאה ית ושתי מלכתא קדמוי ולא עלת׃
18 ויומא הדין תהוין אמרן רבנתא פרסאי ומדאי למעבד לגבריהון היכמה דקבילו ית פתגם דעבדת ושתי מלכתא ומתמלכין למעבד כדין לכל רברבני מלכא ומן ייכול לסוברא כמיסת חוך דין ורגז׃
19 אין קדם מלכא ישפר יפוק פתגם גזירת מלכותא מן קדמוי ויתכתב בגזרת פרסאי ומדאי ולא יתבטיל הדא גזירתא דלא תעול ושתי קדם מלכא ומלכותה יתן מלכא לחברתה דשפירא מינה׃
20 ואשתמע פתגם גזירת מלכא דיעבד בכל מלכותיה ארום רבא היא ומן בתר כן כל נשיא יתנון רבו למריהון למרבא ועד זעירא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Vt adducerent Vasthi reginam ante regem cum corona regia super caput eius, vt ostenderet gentibus & magnatibus pulchritudinem eius. nam pulchra visu erat. 12 Et renuit regina Vasthi intrare ex mandato dicti regis quod erat in manu magnatum: & indignatus est rex valdè, & furor eius ferbuit in eo. 13 Et dixit rex sapientibus qui sapiebant in cognitione temporum: talis erat consuetudo, vt referretur verbum regis ante sapientem & cognoscentem legem & iudicium. 14 Et ij sunt qui proximi erant illi: & hæc sunt nomina eorum, Charsena, Sethar, Admatha, Tharsis, Merezz, Mazzenna, Memuchan, septem magnates Parzzæorum & Madæorum, videntes faciem regis; qui sedebant in gradu anteriori qui erat in solio regni. 15 Iuxta legem quid esset faciendum reginæ Vasthi, quandoquidem non fecit dictum regis Ahhasueros quod mandauerat de ea in manu magnatum. 16 Et dixit Memuchan ante regem & magnates: Non aduersus regem tantùm rebellauit regina Vasthi, sed aduersus magnates & aduersus omnes gentes quæ sunt in omnibus regionibus quibus imperat rex Ahhasueros. 17 Nam exibit verbum reginæ ad omnes mulieres, vt subsannent maritos suos in oculis suis, dum dicet vnaquæque cum socia sua, nempe quidem regem dixisse, vt adduceretur Vasthi regina ante se, & non ingressa est. 18 Et hodie dicent dominæ Parzzęorum & Madæorum, vt faciant viris suis quemadmodum acceperant rem quam fecit Vasthi regina: & consulent vt faciant sic omnibus magnatibus regis, & quis poterit ferre abundantem derisum hunc & irritationem?

19 Si regi placuerit, exeat verbum decreti regij ex ipsius auctoritate, & scribatur in decreto Parzzæorum & Madæorum, nec irritum fiat hoc decretum, vt non intret Vasthi ante regem, sed regnum illius det rex sociæ eius, quæ pulchrior est quàm illa.

20 Et audietur verbum decreti regis quod fecerit in omni ditione sua, quia magna est: & posthac omnes mulieres tribuent honorem maritis suis tum magno tum & paruo.

21 * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּדְבַר מְמוּכָן׃

22 * וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׂרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃

ב

1 * אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃

2 * וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃

3 * וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת־מַרְאֶה אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֵא סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃

4 * וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃

5 * אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן־יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃

6 * אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַם עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃

7 * וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וְאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת׃

8 * וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגֵי וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגֵי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים׃

21 * Placuit consilium eius regi & principibus, fecitque iuxta consilium Mamucha;

22 * Et misit epistolas ad vniuersas prouincias regni sui, vt queque gens audire & legere poterat diuersis linguis & literis, esse viros principes ac maiores in domibus suis, & hoc per cũctos populos diuulgari.

CAP. II.

1 HIs itaque gestis, postquàm regis Assueri indignatio deferbuerat, recordatus est Vasthi quæ fecisset, vel quę passa esset.

2 * Dixeruntque pueri regis ac ministri eius: Quærantur regi puellæ virgines ac speciosæ.

3 * Et mittantur qui considerent per vniuersas prouincias, puellas speciosas & virgines, & adducant eas ad ciuitatem Susan, & tradant eas in domum fœminarum sub manu Egæi eunuchi, qui est præpositus & custos mulierum regiarum, & accipiant mundum muliebrem, & cætera ad vsus necessaria.

4 * Et quæcunque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Placuit sermo regi, & ita vt suggesserant, iussit fieri.

5 * Erat vir Iudæus in Susis ciuitate, vocabulo Mardocheus, filius Iair, filij Semei, filij Cis, de stirpe Iemini;

6 * Qui translatus fuerat de Hierusalem tempore quo Iechoniã regem Iuda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat:

7 * Qui fuit nutritius filiæ fratris sui Edissæ, quæ altero nomine vocabatur Esther; & vtrumque parentem amiserat; puchra nimis & decora facie. mortuisque patre eius ac matre, Mardochæus sibi eam adoptauit in filiam.

8 * Cumque percrebruisset regis imperium, & iuxta mandatum illius multę puchræ virgines adducerentur Susan, & Egæo traderentur eunucho, Esther quoque inter cæteras puellas ei tradita est, vt seruaretur in numero fœminarum.

21 * *Et placuit verbum regi & principibus, & fecit rex sicut locutus est Memucha.*

22 * *Et misit in omne regnum per regionem, iuxta loquelam eorum, ita vt esset timor eis in domibus suis.*

CAP. II.

1 *ET post sermones hos, cessauit rex ab indignatione, & memor fuit Asti, reminiscens quæ locuta fuit, & quomodo condemnauit eam.*

2 * *Et dixerunt ministri regis: Quærantur regi puellæ incorruptæ pulchræ specie.*

3 * *Et statuet rex regionum principes in vniuersis prouincits regni sui, & eligant puellas virgines pulchras specie in Susan ciuitate in domum fœminarum, & tradantur eunucho regis custodi mulierum, & dentur vnguenta & reliqua cura.*

4 * *Et mulier quæcunque placuerit regi, regnabit pro Asti. & placuit regi res, & fecit sic.*

5 * *Homo erat Iudæus in Susis ciuitate, & nomen ei Mardochæus filius Fairu, filij Semei, filij Cisei de tribu Beniamin:*

6 * *Qui fuerat captiuus ex Hierusalem, quam captiuauit Nabuchodonozor rex Babyloniꝭ.*

7 * *Et erat huic puella nutrita filia fratris patris sui, & nomen ei Esther. cùm autem transmigrassent eius parentes, erudiuit eam sibi in vxorem. & erat puella pulchra specie.*

8 * *Et quando auditum est regis imperium, congregatæ sunt multæ puellæ in Susan ciuitatẽ sub manu Agai. et ducta fuit Esther ad Gai custodem mulierum.*

21 * καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς ἀρχουσι. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς καθὰ ἐλάλησεν ὁ μεμουχαί.

22 * καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν κατὰ χώραν, καὶ τὴν λέξιν αὐτῶν, ὥστε εἶναι φόβον αὐτοῖς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν.

β.

1 * Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐμνήσθη τῆς ἀστί, μνημονεύων ὅσα ἐλάλησε καὶ ὡς κατέκρινεν αὐτήν.

2 * καὶ εἶπον οἱ διακόνοι τοῦ βασιλέως, ζητηθήτω τῷ βασιλεῖ κοράσια ἄφθορα καλὰ τῷ εἴδει.

3 * καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς κωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπιλεξάτωσαν κοράσια παρθενικὰ καλὰ τῷ εἴδει εἰς Σοῦσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν γυναικῶνα, καὶ παραδοθήτωσαν τῷ δυνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυναικῶν, καὶ δοθήτω σμίγμα καὶ ἡ λοιπὴ ἐπιμέλεια.

4 * καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἂν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, βασιλεύσει ἀντὶ ἀστί. καὶ ἤρεσε τῷ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως.

5 * καὶ ἄνθρωπος ἦν ἰουδαῖος ἐν Σούσοις τῇ πόλει, ὄνομα αὐτῷ μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ιαείρου τοῦ Σεμεῖ τοῦ κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν·

6 * ὃς ἦν αἰχμάλωτος ἐξ ἱερουσαλήμ, ἣν ἠχμαλώτευσε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος.

7 * καὶ ἦν τούτῳ παῖς θρεπτὴ θυγάτης ἀδελφοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνομα αὐτῇ ἐστήρ. ὃν δὲ τῷ μεταλλάξαι αὐτῆς τοὺς γονεῖς, ἐπαίδευσεν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ ἦν τὸ κοράσιον καλὸν τῷ εἴδει.

8 * καὶ ὅτε ἠκούσθη τὸ βασιλέως πρόσταγμα συνήχθησαν πολλὰ κοράσια εἰς Σοῦσαν τὴν πόλιν ὑπὸ χεῖρα ἀγαΐ. καὶ ἤχθη ἐστὴρ πρὸς γαΐ τὸν φύλακα τῶν γυναικῶν.

תרגום

21 וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וְרַבְרְבָנַיָּא וַעֲבַד מַלְכָּא כְּפִתְגָמָא דְּמְמוּכָן׃ 22 וּשְׁלַח פִּיטְקִין כְּתִיבִין וַחֲתִימִין בְּעִזְקְתֵיהּ לְכָל פֶּלְכֵי מַלְכָּא לְפַלְכָּךְ וּפִלְכָּךְ כְּסִכָּתֵב וּלְיַת רִשְׁמַיָּא לְמֶהֱוֵי כָּל אֱנָשׁ מְסַרְכָן עַל אִנְתְּהֵיהּ וְכָפֵי לָהּ לְמֶהֱוֵי מְמַלְלָא לִישַׁן עַמָּהּ׃

ב 1 כַּתַּר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵין כַּד נָח תְּקוֹף רְגָזֵיהּ דְּמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שָׁרֵי לְמִדְכַּר יָת וַשְׁתִּי וְיָת מַעֲבַדָהָא וְיָת דְּאִתְגְּזַר עֲלַהָא׃ 2 וַאֲמָרוּ עוּלֵימֵי מַלְכָּא מְשַׁמְּשָׁנוֹי יְבָעוּן לְמַלְכָּא עוּלֵימִן בְּתוּלָתָן שְׁפִירָן חֵיזוּ׃

3 וְיִמְנֵי מַלְכָּא בְּכָל פִּילְכֵי מַלְכוּתֵיהּ אֲפֵטְרוֹפִין וְיִכְנְשׁוּן יַת כָּל עוּלֵימְתָא בְּתוּלְתָא שְׁפִירַת חֵיזוּ לְשׁוּשַׁן בִּירְתָּא לְבֵית נְשַׁיָּא דִּי תַמָּן מַמָּנֵי הֵגַי מַטְרוֹנֵי נְשַׁיָּא וְיִתֵּן פּוּלְחָנֵיהֶן׃ 4 וְעוּלֵימְתָא דִּי תִשְׁפַּר קֳדָם מַלְכָּא תְּהֵעוֹל לְמֶהֱוֵי מַלְכְּתָא תַּחֲוַת וַשְׁתִּי וְשַׁפַּר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וַעֲבַד כֵּן׃ 5 גְּבַר חֲסִידָא וּמְצַלֵּי קֳדָם אֱלָהֵהּ הֲוָה בְּשׁוּשַׁן בִּירְתָּא וּשְׁמֵיהּ דִּי מָרְדְּכַי בַּר יָאִיר בַּר שִׁמְעִי בַּר קִישׁ גַּבְרָא דְּמִן שִׁבְטָא דְּבִנְיָמִין׃ 6 דִּי אֲזַל בְּגָלוּתָא מִן יְרוּשְׁלֵם עִם גָּלוּתָא דְּאִתְגְּלִיאַת עִם יְכָנְיָה מַלְכָּא דִּיהוּדָה דְּגָלֵי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל׃ 7 וַהֲוָה מָרְבִּיתַ בַּת אֲחִבוּי אָרוּם לֵיהּ לְהַדַּסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת אֲחִבוּי אָרוּם לֵיהּ אֲבָא וְאִמָּא וְעַלְמְתָא שְׁפִירַת וְשַׁפִּירַת רֵיוָהּ וּכְאִתְפְּנָשׁוּתְהוֹן עוּלֵימָן סַגִּיאִין לְשׁוּשַׁן בִּירְתָּא אֶסְתֵּר בְּאוֹנָסָא אִיתְעַלַּת לְבֵית מַלְכָּא לְיַד הֵגַי וְאִיתְבָּרֵת אֶסְתֵּר בְּאוֹנָסָא לְיַד הֵגַי נְטַר

21 Et placuit verbum apud regem & magnates, & fecit rex iuxta verbum Memuchan. 22 Et misit epistolas scriptas & obsignatas anulo suo ad omnes regiones regis, ad singulas regiones iuxta scripturam characteris earum, & ad gentes singulas iuxta locutionem linguæ earum, vt omnis homo dominaretur vxori suæ, obligans eam vt loqueretur lingua viri, & iuxta sermonem populi sui.

CAP. II.

POst hæc cùm quieuisset vehementia indignationis regis Ahasueros, cœpit recordari Vasthi, & quod fecerat, & quod decretum fuerat aduersus eam. 2 Et dixerunt adolescentes regis ministri eius: Quærantur regi adolescentulæ virgines pulchræ aspectu. 3 Et instituat rex in omnibus regionibus regni sui curatores, & congregent omnem adolescentulam virginem pulchram visu in Susan metropoli, in domũ mulierum, vbi præpositus est Hege magister regius custos mulierum, & decernatur vt det vnguentum vnctionis earum. 4 Et puella quæ placuerit regi, intrabit ad possidendum regnum pro Vasthi. & placuit verbum regi, & fecit sic. 5 Vir pius & orans ante Deum suum pro populo suo, erat in Susan metropoli, & nomen eius vocabatur Mardochi filius Iair, filij Simghi, filij Chis, viri qui fuerat de tribu Beniamin. 6 Qui ierat in captiuitatem ex Ierusalem cum captiuitate quæ abducta est cum Iechoniah rege Iehudah, quem abduxit Nebuchudneszar rex Babel.

7 Nutriuerat autem Hadassa, ipsa est Esther, filiam patrui sui; quoniam non erat illi pater aut mater: & puella erat pulchra aspectu & pulchra visu; & quo tempore mortui fuerant pater eius & mater eius, susceperat illam Mardochi in domo sua, & vocabat eam filiam.

8 Et fuit cùm auditum esset verbum præconis regis & decretum eius, & cùm congregarentur puellæ multæ in Susan metropoli, in manum Hegai; sublata Esther vi, inducta est in domum regis in manum Hegai custodis fœminarum.

9 וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל
אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶהָ לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע
הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֶת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֶּהָ
וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים׃
10 לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־מוֹלַדְתָּהּ כִּי
מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד׃
11 וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־
הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃
12 וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים שְׁנֵים
עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵּן יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי
הַנָּשִׁים׃
13 וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר
יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
14 בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל־בֵּית
הַנָּשִׁים שֵׁנִי אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַז סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר
הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חָפֵץ
בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃
15 וּבְהַגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל דֹּד מָרְדֳּכַי
אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה
דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ
שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל־
רֹאֶיהָ׃
16 וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־בֵּית
מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת־
שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ׃
17 וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא־
חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת
בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃

9 * Quæ placuit ei,& inuenit gratiam in
conſpectu illius. Et præcepit eunucho vt
acceleraret mundũ muliebrẽ, & traderet
ei partes ſuas,& ſeptem puellas ſpecioſiſſi-
mas de domo regis, & tã ipſam quàm pe-
10 diſſequas eius ornaret atq; excoleret.* Quę
noluit indicare ei populũ & patriam ſuã.
Mardochæus enim p̃ceperat ei, vt de hac
11 re omninò reticeret: * Qui deambulabat
quotidie ante veſtibulũ domus in qua e-
lectę virgines ſeruabãtur, curã agẽs ſalutis
12 Eſther, & ſcire volens q̃d ei accideret.* Cũ
autẽ veniſſet tẽpus ſingularũ p ordinem
puellarũ vt intrarent ad regẽ,expletis om
nibus quę ad cultũ muliebrẽ pertinebant,
mẽſis duodecimus vertebatur,ita dũtaxat
vt ſex mẽſibus oleo vngerẽtur myrrhino,
& aliis ſex quibuſdã pigmẽtis & aromati-
13 bus vterẽtur.* Ingrediẽteſq́; ad regem,quic
C quid poſtulaſſent ad ornatũ ptinẽs accipie
bant,& vt eis placuerat cõpoſitę,de tricli-
nio fœminarum ad regis cubiculũ tranſi-
14 bant.* Et quæ intrauerat veſperè,egredie-
batur manè, atque indè in ſecundas ædes
deducebantur,quæ ſub manu Saſagazi eu
nuchi erant,qui concubinis regis pręſide-
bat: nec habebat poteſtatem ad regem vl-
trà redeundi, niſi voluiſſet rex, & eam ve-
15 nire iuſsiſſet ex noĩe.* Euoluto autẽ tẽpore
per ordinẽ, inſtabat dies qua Eſther filia
Abiahil fratris Mardochęi, quã ſibi adop-
tauerat in filiã, deberet intrare ad regẽ,quę
non quęſiuit muliebrẽ cultũ, ſed quęcunq;
voluit Egęus eunuch⁹ cuſtos virginũ,hæc
ei ad ornatũ dedit. Erat enĩ formoſa valdè
& ĩcredibili pulchritudine oĩm oculis gra
16 tioſa & amabilis videbatur.* Ducta eſt ita-
que ad cubiculũ regis Aſſueri menſe deci-
mo, q̃ vocabatur Thebeth, ſeptimo anno
17 regni eius: * Et adamauit eam rex pluſquã
omnes mulieres, habuitq́; gratiam & mi-
ſericordiam coram eo ſuper omnes mulie-
res: & poſuit diadema regni in capite eius,
fecitq́ue eam regnare in loco Vaſthi.

תרגום

9 ושפרת עולימתא בעינוי ואיטענת חסדא קדמוי ופקיד לאיתבהלא ית סמתר רבותהא וית מתנתהא המניכין ולבושין דמלכותא דחזיין למתן לה מן בית מלכא ושני יתה וית עולימתהא לאוטבא להון ולפנקותהן בבית נשיא׃
10 לא חויית אסתר ית עמהא וית בית ילדותהא ארום פקד עלהא מרדכי דלא תחוי׃
11 ובכל יומא ויומא הוה מרדכי אזיל ומצלי קדם דרתא דבית נשיא למדע ית שלם אסתר ומה איתעביד בה׃
12 וכד מטא סידור עולימתא ועולימתא למיעל קדם מלכא אחשורוש מסוף דהוי לה כהלכת נשיא דמתינן בתפנוקיהון תרין עשר ירחי שתא ארום כדין שלמין יומי סמתוריהון שיתא ירחין במסמתר ושיתא ירחין בבוסמיא ובסמתורי נשיא׃
13 ובהדין זמן דשלמין תרי עשר ירחי שתא עולימתא עילא לות מלכא ית כל רב וסרכן די צביא למימר מן יד יתיהב לה למעל עמהא מן בית נשיא עד בית מלכא׃
14 בעידן רמשא הות עילא לשמושי ית מלכא ובעידן צפרא הות תיבא לבית נשיא תנין ליד דשעשגז רבא דמלכא נטיר מטרוניתא בתר כן לא תתוב לות מלכא ארום אלהן ההיא דאתרעי בה מלכא וקרי לה בשמא׃
15 וכד מטא סדור אסתר ברת אביחיל אחבוי דמרדכי דנסבה לה לברת למיעל לות מלכא לא תבעה צרוך כל מידעם ארום אלהן ית מן דיימר הגי רבא דמלכא נטר נשיא והות אסתר משכחא טיבו בעיני כל חמהא׃
16 ואדברת אסתר לות מלכא ואעל יתה לבית אידרון בית מלכותיה בירחא עשיראה הוא ירחא דטבת בשתא שביעאה למלכותיה׃
17 ורחם מלכא ית אסתר מכל נשיא ואיטענת רחמין וטיבו קדמוי מכל בתולתן ושוי מניכא דדהבא על רישה ואמליך יתה חלף ושתי׃

* *Et placuit ei puella, et inuenit gratiam coram eo. & feſtinauit dare ei vnguentum & partem, & ſeptem puellas deſignatas ei de domo regis. & vſus eſt ea bene & ancillis eius in domo mulierum.* 9

* *Et non indicauit Eſther genus ſuum neque patriam. nam Mardochæus præceperat ei non annunciare.* 10

* *Per ſingulos autem dies deambulabat Mardochæus iuxta aulam muliebrem, obſeruans quid Eſther contingeret.* 11

* *Hoc enim erat tempus puellæ vt introiret ad regem cùm impleret menſes duodecim: ſic enim implentur dies curationis: Menſes ſex in aromatibus & in pigmentis mulierum, et menſes ſex vnguuntur myrrhino oleo:* 12

* *Et tunc ingrediuntur ad regem. & cuicunque dixiſſet vt daret ipſam, vt ingrederetur ad eum à domo mulierum vſque ad domum regis:* 13

* *Veſperè ingreditur, & ad veſperam regreditur in domum mulierum ſecundam, vbi Gai Eunuchus regis cuſtos mulierum: & non amplius ingreditur ad regem, niſi vocaretur nomine.* 14

* *Cùm autem adimpleretur tempus Eſther filiæ Abichail fratris patris Mardochæi, vt intraret ad regem, nihil ſpreuit eorum quæ mandauit ei Eunuchus cuſtos mulierum. Erat enim Eſther inueniens gratiam apud omnes videntes eam.* 15

* *Et introiuit Eſther ad Artaxerxen regem decimo menſe, qui eſt Tebeth, ſeptimo anno regni eius.* 16

* *Et adamauit rex Eſther, & inuenit gratiam vltra omnes virgines. & impoſuit ei diadema muliebre.* 17

9 * καὶ ἤρεσεν αὐτῷ τὸ κοράσιον, καὶ εὗρε χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἔσπευσε δοῦναι αὐτῇ τὸ σμῆγμα καὶ τὴν μερίδα, καὶ τὰ ἑπτὰ κοράσια τὰ ἀποδεδειγμένα αὐτῇ ἐκ βασιλικοῦ. καὶ ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς καὶ ταῖς ἅβραις αὐτῆς ἐν τῷ γυναικῶνι.

10 * καὶ οὐχ ὑπέδειξεν ἐσθὴρ τὸ γένος αὐτῆς οὐδὲ τὴν πατρίδα. ὁ γὰρ μαρδοχαῖος ἐνετείλατο αὐτῇ μὴ ἀπαγγεῖλαι.

11 * καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν περιεπάτει ὁ μαρδοχαῖος κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυναικείαν, ἐπισκοπῶν τί ἐσθὴρ συμβήσεται.

12 * οὗτος γὰρ ἦν καιρὸς κορασίου εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα ὅταν ἀναπληρώσῃ μῆνας δεκαδύο. οὕτως γὰρ ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας. μῆνας ἓξ ἐν τοῖς ἀρώμασι καὶ ἐν τοῖς σμήγμασι τῶν γυναικῶν, καὶ μῆνας ἓξ ἀλειφομένας σμυρνίνῳ ἐλαίῳ·

13 * καὶ τότε εἰσπορεύονται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ᾧ ἂν εἴπῃ παραδώσειν αὐτὴν συνεισέρχεσθαι αὐτῷ ἀπὸ τοῦ γυναικῶνος ἕως τῶν βασιλείων,

14 * δείλης εἰσπορεύεται. καὶ πρὸς ἡμέραν ἀποτρέχει εἰς τὸν γυναικῶνα τὸν δεύτερον, οὗ γαὶ ὁ εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν, καὶ οὐκέτι εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα, ἐὰν μὴ κληθῇ ὀνόματι.

15 * ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι τὸν χρόνον ἐσθὴρ τῆς θυγατρὸς ἀβιχαὶλ ἀδελφοῦ πατρὸς μαρδοχαίου εἰσελθεῖν εἰς τὸν βασιλέα, οὐδὲν ἠθέτησεν ὧν ἐνετείλατο αὐτῇ ὁ εὐνοῦχος ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν. ἦν γὰρ ἐσθὴρ εὑρίσκουσα χάριν παρὰ πάντων τῶν βλεπόντων αὐτήν.

16 * καὶ εἰσῆλθεν ἐσθὴρ πρὸς ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ὅς ἐστι τηβὴθ, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

17 * καὶ ἠράσθη ὁ βασιλεὺς ἐσθήρ, καὶ εὗρε χάριν παρὰ πάσας τὰς παρθένους. καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὸ διάδημα τὸ γυναικεῖον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

9 Et placuit puella in oculis eius, & reportauit miſericordiam ante illum, & iuſſit accelerari vnguentum dignitatis eius, & dona eius, torques & veſtes regias quæ dandæ eſſent, & ſeptem puellas ad miniſtrandum illi, quæ dignæ eſſent dari illi ex domo regis: & mutauit eam & puellas eius, vt optimè eſſet eis in deliciis ſuis in domo fœminarum: 10 Non indicauit Ezzther populum ſuum & domum cognationis ſuæ, quia præceperat illi Mardechai vt non indicaret. 11 Et ſingulis diebus ibat Mardechai, & orabat ante atrium domus fœminarum, vt cognoſceret pacem Ezzther, & quid fieret illi. 12 Et quando obtigit ordo ſingularum puellarum vt intrarent ante regem Ahhaſueros, poſtquàm fuerat illis iuxta morem fœminarum quo morabantur in delitiis ſuis duodecim menſes anni: nam ſic complebantur dies vnctionis earum ſex menſes in vnguento, & ſex menſes in aromatibus & purificationibus mulierum:
13 Et hoc tempore quo perfecti erant duodecim menſes anni: puella intrabat ad regem: omnis magnus & ſatelles, quos vellet dicere, ſtatim dabantur ei, vt intrarent cum illa à domo mulierum vſque ad domum regis. 14 Tempore veſpertino intrabat ad miniſtrandum regi, & tempore matutino redibat in domum fœminarum iterum in manum Saghaſgaz magiſtri regij cuſtodis matronarum: & poſt hoc non reuertebatur ad regem, niſi illa quam elegiſſet rex & vocaſſet nomine. 15 Et quando obtigit ordo Ezzther filiæ Abihhail patrui Mardechai, quam acceperat ſibi in filiam, vt ingrederetur ad regem, non quæſiuit vſum cuiuſquam rei, niſi quod dixit Hegai magiſter regius cuſtos fœminarum. & inuenit Ezzther gratiam in oculis omnium conſpicientium eam.
16 Et deducta eſt Ezzther ad regem, & introduxit eam in domum cubiculi domus regni ſui menſe decimo, ipſe eſt menſis Tebeth, anno ſeptimo regni eius. 17 Et amauit rex Ezzther præ omnibus mulieribus, & reportauit miſericordiam & gratiam ante illum præ cunctis puellis: & poſuit monile aureum ſuper caput eius, & conſtituit eam reginam pro Vaſthi.

18 ‡ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו
אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן
מַשְּׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃

19 ‡ וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־
הַמֶּלֶךְ׃

20 ‡ אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מֽוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר
צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכַי וְאֵת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה
כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃

21 ‡ בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצְפָה
בִגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף
וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ׃

22 ‡ וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃

23 ‡ וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב
בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

ג

1 ‡ אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
אֶת־הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־
כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃

2 ‡ וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא
יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃

3 ‡ וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכָי
מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃

4 ‡ וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם
וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי כִּי־הִגִּיד
לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי׃

5 ‡ וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ
וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה׃

18 ‡ Et iussit conuiuium præparari perma-
D gnificum cūctis principibus & seruis suis,
& proconiunctione & nuptiis Esther. &
dedit requiē vniuersis prouinciis, ac dona
largitus est iuxta magnificentiam princi-
19 palem. ‡ Cumque & secundò quære-
rentur virgines & congregarentur, Mar-
dochæus manebat ad ianuam regis:
20 ‡ Necdum prodiderat Hester patriam
& populum suum, iuxta mandatum eius.
Quicquid enim ille præcipiebat, obseruа-
bat Hester; & ita cuncta faciebat, vt co-
pore solita erat, quò eam paruulam nu-
21 triebat. ‡ Eo igitur tempore quo Mar-
dochæus ad regis ianuam morabatur, ira-
ti sunt Bagathan & Thares duo Eunuchi
regis, qui ianitores erant, & in primo pa-
latij limine residebant, volueruntque in-
surgere in regem & occidere eum.
22 ‡ Quod Mardochæum non latuit. sta-
timque nunciauit reginę Esther, & illa re-
gi ex nomine Mardochæi, qui ad se rē de-
23 tulerat. ‡ Quæsitum est & inuentum,
& appensus est vterque corum in patibu-
lo. Mandatumque est historiis, & annali-
bus traditum coram rege. CAP. III.

1 POst hęc rex Assuerus exaltauit Aman fi-
A lium Amadathi, qui erat de stirpe Agag,
& posuit solium eius super omnes prin-
2 cipes quos habebat. ‡ Cunctique serui
Regis qui in foribus palatij versabantur,
flectebant genua, & adorabant Aman. Sic
enim præceperat eis imperator. solus Mar
dochæus non flectebat genu, neque ado-
3 rabat eum. ‡ Cui dixerunt pueri regis qui
ad fores palatij residebant: Cur præter ce-
4 teros non obseruas mandatū regis? ‡ Cum-
que hoc crebrius dicerēt, & ille nollet au-
dire, nunciauerunt Aman, scire cupientes
vtrum perseueraret in sententia. dixerat
5 enim eis se esse Iudæum. ‡ Quod cùm
audisset Aman, & experimento probasset
B quòd Mardochæus nō sibi flecteret genu,
nec se adoraret, iratus est valdè.

18 ‡ καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον πᾶσι τοῖς φίλοις αὐ-
τοῦ καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά, καὶ ὕψωσε
τοὺς γάμους ἐσθής, καὶ ἄφεσιν ἐποίησε τοῖς ὑπὸ τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ.

19 ‡ ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐθεραπεύετο ἐν τῇ αὐλῇ.

20 ‡ ἡ δὲ ἐσθὴς οὐχ ὑπέδειξε τὴν πατρίδα αὐ-
τῆς, οὕτως γὰρ ἐνετείλατο αὐτῇ μαρδοχαῖος, φοβεῖ-
σθαι τὸν θεόν, καὶ ποιεῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ καθὼς
ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐσθὴς οὐ μετήλλαξε τὴν ἀγωγὴν
αὐτῆς.

21 ‡ καὶ ἐλυπήθησαν ⓓ δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως καὶ
ⓓ ἀρχισωματοφύλακες, ὅτι προσῆκτο μαρδοχαῖος,
καὶ ἐζήτουν ἀποκτεῖναι ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα.

22 ‡ καὶ ἐδηλώθη μαρδοχαίῳ ὁ λόγος, καὶ ἐσήμανεν
αὐτὸν τῇ ἐσθής, καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰς τῆς
ἐπιβουλῆς.

23 ‡ ὁ δὲ βασιλεὺς ἤλεγξε τοὺς δύο εὐνούχους, καὶ ἐκρέμα-
σεν αὐτούς. καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς καταγράψαι εἰς
μνημόσυνον ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ ὑπὲρ τῆς εὐ-
νοίας μαρδοχαίου ἐν ἐγκωμίῳ.

γ'.

1 ‡ Μετὰ ταῦτα ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἀ-
μαν τὸν αμαδαθοῦ αὐλαῖον, καὶ ὕψωσεν αὐτὸν, καὶ ἐπε-
τέθειτο παντῶν τῶν φίλων αὐτοῦ.

2 ‡ καὶ πάντες ⓓ ἐν τῇ αὐλῇ προσεκυνοῦσαν αὐτῷ, ὅ-
τως γὰρ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι. ὁ δὲ μαρδοχαῖος
οὐ προσεκυνᾷ αὐτῷ.

3 ‡ καὶ ἐλάλησαν ⓓ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως μαρ-
δοχαίῳ, μαρδοχαῖε τί παρακούεις τὰ ἐπὶ τοῦ βασιλέως
λεγόμενα;

4 ‡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλουν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπή-
κουσεν αὐτοῖς. καὶ ὑπέδειξαν τῷ αμαν μαρδοχαῖον τοῖς
τοῦ βασιλέως λόγοις ἀντιμαστόμυον, καὶ ὑπέδειξαν αὐ-
τοῖς μαρδοχαῖος, ὅτι ἰουδαῖός ἐστιν.

5 ‡ καὶ Ἅμανος ἀμαν ὅτι οὐ προσκυνεῖ αὐτῷ μαρδο-
χαῖος, ἐθυμώθη σφόδρα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et fecit rex conuiuium magnum omnibus magnatibus suis & seruis suis, quod vocauerunt Conuiuium Ezzther. Et vacationem remissionis tributi regionibus fecit, & dedit ei donum & partem iuxta amplitudinem manus regis.

19 Et cùm congregarentur puellæ vice secunda, Mardechai sedebat in porta regis.

20 Non indicauerat Ezzther natale suum & populum suum, sicut præceperat illi Mardechai. dictum quippe Mardechai fecerat Ezzther, sicuti obseruauerat cùm educaretur apud illum.

21 In diebus illis Mardechai sedente in porta regis, conuenerunt & indignati sunt Bigthan & Theres duo magistri regij ex custodibus palatij, & dixerunt, vt propinarent venenum, & vt mitterent manum in regem Ahhasueros.

22 Et audita est res à Mardechai, & indicauit Ezzther reginæ: & dixit Ezzther regi ex nomine Mardechai.

23 Et inuestigata est res, & inuenta est vera: & suspensi sunt ambo illi super ligno. & scriptum est in libris monimentorum qui leguntur ante regem.

CAP. III.

POst hæc magnificauit rex Ahhasueros Haman filium Hamdatha, qui erat ex prosapia Agag filij Ghamalek, & præposuit eum magistrum super omnia, & statuit sedem eius super omnes magnates qui cum eo erant.

2 Et omnes serui regis qui erant in porta regis, incuruabant se, & adorabant ipsum Haman: nam sic præceperat de eo rex. at Mardochai non incuruabat se, nec adorabat eum.

3 Et dixerunt serui regis qui erant in porta palatij regis, ad Mardechai: Quare tu prætergrederis mandatum regis?

4 Et fuit loquentibus illis ad eum per singulos dies, cùm non attenderet illis, indicauerunt Haman, vt viderent num firma essent verba Mardechai: nam indicauerat illis quòd ipse esset Iudæus.

5 Et vidit Haman quòd Mardechai non incuruaret se, neque adoraret eum: & repletus est Haman contra Mardechai furore.

18 וְעָבַד מַלְכָּא מִשְׁתְּיָא רַבָּא לְכָל רַבְרְבָנוֹי וְעַבְדּוֹי וְחָדוֹ קָרוֹ לַהּ מִשְׁתְּיָא דְאֶסְתֵּר וַחֲנָיַת שְׁבוּק כַּרְגָּא לְפַלְכַיָּא עֲבַד וְיָהֵב לַהּ מְחָנָן וְחוּלָק
19 מַתְנָן כִּידָא דְמַלְכָּא׃ 19 וּבְאִתְכַּנָּשׁוּתָא תִּנְיָנָא וּמָרְדְּכַי יָתֵב בְּתָרַע מַלְכָּא׃ 20 לָא חַוַת אֶסְתֵּר מוֹלַדְתָּהּ וְיָת
עַמְּהָא כְּפִתְגָמָא דְמָרְדְּכַי דְּפִקִּיד עָלַהָא מָרְדְּכַי וְיָת מֵימַר מָרְדְּכַי חָוֵת אֶסְתֵּר עָבְדָא כַּד הֲוַת מִתְרַבְיָא עִמֵּיהּ׃ 21 בְּיוֹמַיָּא
אִנּוּן כַּד מָרְדְּכַי יָתֵב בְּתָרַע מַלְכָּא כְּנֵסוּ וּקְצִפוּ בִּגְתָן וְתָרֶשׁ תְּרֵין רַבָּנֵי מַלְכָּא מִנְטוֹרֵי פִּלְטִירְיָא וַאֲמָרוּ לְאַשְׁקָאָה סַמָּא וּלְאוֹשָׁטָא יָדָא בְּמַלְכָּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ 22 וְאִשְׁתְּמוֹדַע פִּתְגָמָא לְמָרְדְּכַי וְחַוִי לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר לְמַלְכָּא עַל שׁוּם מָרְדְּכַי׃ 23 וְאִיתְבַּע
וְאִשְׁתְּכַח קְשׁוֹט וְאִצְטְלִיבוּ תַּרְוֵיהוֹן עַל קוֹסְמָא וְאִיתְכְּתִיב בְּסִפְרֵי דְכַרְנָנַיָּא דְּקֳדָם מַלְכָּא׃

ג

1 בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין רַבִּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יָת הָמָן בַּר הַמְדָתָא דִּי מִזַּרְעַיָּת אֲגָג בַּר עַמָּלֵק וּסַגִּיאַהּ רַב עַל כּוּלָּא וְתַקִּין יָת כָּרְסְיֵהּ מֵעִלַּיי
2 כָּל רַבְרְבַיָּא דִּי עִמֵּיהּ׃ 2 וְכָל עַבְדֵי מַלְכָּא דִּי בְּתָרַע מַלְכָּא יָתְבִין וְסָגְדִין לְהָמָן אֲרוּם כְּדֵין פְּקִיד עֲלוֹהִי מַלְכָּא וּמָרְדְּכַי לָא חָוֵה יָתִין
3 וְלָא סָגִיד׃ 3 וַאֲמַרוּ עַבְדֵי מַלְכָּא דִּי בְּתָרַע מַלְכָּא לְמָרְדְּכַי מָה דֵין אַתְּ עָבֵר יָת פִּתְגָמָא דְמַלְכָּא׃
4 וַהֲוָה כַּד מַלִּילוּ עִמֵּיהּ יוֹמָא וְיוֹמָא וְלָא קַבֵּיל מִנְּהוֹן וְחַוִיאוּ לְהָמָן לְמִחֱזֵי הֵיךְקָיְימִין פִּתְגָמֵי מָרְדְּכַי אֲרֵי חַוִי לְהוֹן דִּיהוּדָאָה הוּא יְהוּדִי׃
5 וַחֲזָא הָמָן אֲרוּם לֵית מָרְדְּכַי נָחִין וְלָא חָנֵיף סָגֵד לֵיהּ וְאִתְמְלִי הָמָן עַל מָרְדְּכַי רְהָטָא׃

6 וַיִּבְזֶה בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יַד בְּמָרְדֳּכָי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ
לוֹ אֶת־עַם מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־
כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
עַם מָרְדֳּכָי׃

7 בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל
לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־
עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃

8 וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד
מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ
וְדָתֵיהֶם שֹׁנוֹת מִכָּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם
עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם׃

9 אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃

10 וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן
בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים׃

11 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת
בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃

12 וַיִּקָּרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל
אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל־מְדִינָה
וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ
וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִכְתָּב
וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ׃

13 וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים
מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם
לָבוֹז׃

6 * Et pro nihilo duxit in vnum Mardochæum mittere manus suas; audierat enim quòd esset gentis Iudææ, magisque voluit omnem Iudæorum, qui erant in regno Assueri, perdere nationem.

7 * Mense primo, cuius vocabulum est Nisan, anno duodecimo regni Assueri, missa est sors in vrnam, quæ Hebraicè dicitur Phur, coram Aman, quo die & quo mense gens Iudęorum deberet interfici: & exiuit mensis duodecimus, qui vocatur Adar.

8 * Dixitque Aman regi Assuero: Est populus per omnes prouincias regni tui C dispersus, & à se mutuò separatus, nouis vtens legibus & ceremoniis, & insuper regis scita contemnens. & optimè nosti quòd non expediat regno tuo, vt insolescat per licentiam.

9 * Si tibi placet, decerne vt pereat, & decem millia talentorum appendam arcariis gazæ tuæ.

10 * Tulit ergo rex anulum, quo vtebatur, de manu sua, & dedit eum Aman filio Amadathai de progenie Agag hosti Iudæorum:

11 * Dixitque ad eum: Argentum quod tu polliceris, tuũ sit; de populo age quod tibi placet.

12 * Vocatique sunt scribæ regis mense D primo Nisan, tertiadecima die eiusdem mensis, & scriptum est, vt iusserat Aman, ad omnes satrapas regis & iudices prouinciarum diuersarumque gentium, vtque que gens legere poterat & audire pro varietate linguarum, ex nomine regis Assueri, & literæ signatæ ipsius anulo,

13 * Missæ sunt per cursores regis ad vniuersas prouincias, vt occiderent atque delerent omnes Iudæos à puero vsque ad senem, paruulos & mulieres vno die, hoc est tertiodecimo mensis duodecimi, qui vocatur Adar, & bona eorum diriperent.

Interp. ex Græc. lxx. ESTHER. ΕΣΘΗΡ. μεθερμήνευσις τῶν ο'. 155

6 * Et decreuit delere omnes qui sub Artaxerxis regno Iudæos.

7 * Et fecit decretum in anno duodecimo regni Artaxerxis, & misit sortes diem ex die & mensem ex mense, vt perderet in vna die genus Mardochei. & cecidit sors in quartadecima mensis qui est Adar.

8 * Et locutus est ad regem Artaxerxen, dicens: Est gens peruersa inter gentes in omni regno tuo. at leges eorum extraneæ præter omnes gentes. at legi regis non obediunt, & non expedit regi dimittere eos:

9 * Si placet regi, decernat perdere eos. & ego describam in gazophylacium regis argenti talentorum decem millia.

10 * Et tollens rex anulum, dedit in manus Aman, vt sigillaret iuxta scripta contra Iudæos.

11 * Et dixit rex Aman: Equidem argentum habe: at gente vtere vt volueris.

12 * Et vocati sunt scribæ regis mense primo tertia decima, & scripserũt, vt iusserat Aman, ducibus & principibus per omnem regionem ab India vsque ad Æthiopiam centum viginti regionibus, & principibus gentium iuxta eorum dictionem per Artaxerxen regem.

13 * Et missum est per scriptores in Artaxerxis regnum, vt delerent genus Iudæorum in die vna mensis duodecimi, qui est Adar; & diriperent bona eorum.

6 * καὶ ἐβουλεύσατο ἀφανίσαι πάντας σὺν τῷ τοῦτο τῷ Ἀρταξέρξου βασιλείαν ἰουδαίους.

7 * καὶ ἐποίησε ψήφισμα ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας Ἀρταξέρξου, καὶ ἔβαλε κλήρους ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ μῆνα ἐκ μηνός, ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος μαρδοχαίου. καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ.

8 * καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην λέγων, ὑπάρχει ἔθνος διεσπαρμένον ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ σου. ὁ δὲ νόμοι αὐτῶν ἐξαλλοι παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. τὸν δὲ νόμον τοῦ βασιλέως οὐ φυλάσσουσι, καὶ οὐ συμφέρει τῇ βασιλείᾳ ἐᾶσαι αὐτούς.

9 * εἰ δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, δογματισάτω ἀπολέσαι αὐτούς. κἀγὼ διαγράψω εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου τάλαντα μύρια.

10 * καὶ περιελόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον, ἔδωκεν εἰς χεῖρας τῷ ἀμὰν σφραγίσαι κατὰ τὰ γεγραμμένα κατὰ τῶν ἰουδαίων.

11 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμάν, τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε, τῷ δ' ἔθνει χρῶ ὡς τέλος.

12 * καὶ ἐκλήθησαν οἱ γραμματεῖς τοῦ βασιλέως μηνὶ πρώτῳ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, καὶ ἐγράφη ὡς ἐπέταξεν ἀμὰν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς ἄρχουσι κατὰ πᾶσαν χώραν ἀπὸ ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας τοῖς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χώραις, τοῖς τε ἄρχουσι τῶν ἐθνῶν κατὰ τὸν αὐτὸν λέξιν διὰ Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως.

13 * καὶ ἀπεστάλη διὰ βιβλιογράφων εἰς τὸν Ἀρταξέρξου βασιλείαν, ἀφανίσαι τὸ γένος τῶν ἰουδαίων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μηνὸς δωδεκάτου, ὅς ἐστιν ἀδὰρ καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

6 Et fuit ludus ante illum extendere manum ad occidendum Mardechai tantùm; namque indicauerant ipsi gentem Mardechai: & quæsiuit Haman perdere omnes Iehudæos qui erant in omni regno Ahhasueros, gentem Mardechai.

7 In mense primo, ipse est mensis Nisan, anno duodecimo regni Ahhasueros, iecit phura, id est, sortem, de die in diem, & de mense in mensem duodecimum, ipse est mensis Adar.

8 Et dixit Haman regi Ahhasueros: Est gens vna dispersa & extensa inter gentes, & pars ex illis habitant in omnibus regionibus regni tui: & decreta legis eorum diuersa sunt ab omni gente, & decreta iudiciorum regis illi non obseruant. regi autem nulla vtilitas est ex illis: & quod commodum erit ei in illis si relinquat eos super faciem terræ?

9 Si regi placuerit, scribatur vt perdantur; & decem millia talentorum argenti appendam super manus cudentium monetam, vt inducantur in domum thesaurorum regis.

10 Et amouit rex annulum suum de manu sua, & dedit illum Haman filio Hamdatha, qui erat ex prosapia Agag oppressori Iudæorũ.

11 Et dixit rex ad Haman: Argentum datur tibi, & gens tradita est in manum tuam, vt facias ex ea sicut placuerit tibi.

12 Et vocati sunt scribæ regis mense primo tertia decima die illius, & scriptum est iuxta omnia quæ præceperat Haman ad principes regis, & ad magnates gentis regionum singularum in charactere scripturæ earum, & gentibus singulis iuxta locutionem linguæ suæ: in nomine regis Ahhasueros scriptum, & expositum & obsignatum sigillo regis.

13 Et vt mitterentur epistolæ in manu cursorum ad omnes regiones regis, vt destruerent, & perderent omnes Iehudæos à iuuene vsque ad senem, infantes & mulieres die vna, die tertia decima mensis duodecimi, qui est mensis Adar; & spolia eorum diriperent.

תרגום

6 וַחֲזָה חֵדָּא לְאוֹשָׁטָא יְדָא לְמִקְטַל יַת מָרְדְּכַי בִּלְחוֹדוֹהִי אֲרוּם חַיְיאוּ לֵיהּ יַת עַמָּא דְּמָרְדְּכַי וּבְעָא הָמָן לְשֵׁיצָאָה יַת כָּל יְהוּדָאֵי עַמָּא דְּמָרְדְּכַי׃

7 בְּיַרְחָא קַדְמָאָה הוּא יַרְחָא דְנִיסָן בְּשַׁתָּא תְרֵיסַר לְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רְמָא פּוּרָא הוּא עַדְבָּא הָמָן יוֹמָא לְיוֹמָא וּמִירְחָא לְיַרְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר׃

8 וַאֲמַר הָמָן לַמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אִיתֵי עַמָּא חֲדָא מִתְבַּדַּר וּמִתְפָּרֵשׁ בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּמִקְצַת מִנְהוֹן דַּיָּרִין בְּכָל מְדִינַת מַלְכוּתָךְ וְגִזֵּירָתְהוֹן אִנּוּן שָׁנְיָן מִכָּל עַמָּא וְיָת גְּזֵרָת דִּינֵי מַלְכָּא לֵיתְהוֹן נָטְרִין וְלָא לָאֵי לְמַלְכָּא לְיַתָּבוּתְהוֹן אֲרוּם כֵּן שׁוּם טַיְמֵי מִנְהוֹן וּמָה חֲנָאָה אִית לְמַלְכָּא לְמִשְׁבְּקִינוּן עַל אַפֵּי אַרְעָא׃

9 אִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר יְהֵכְתֵּב לְאוֹבָדֵיהוֹן וַעֲשַׂרְתֵּי אַלְפִין כִּכְּרִין דְּכַסְפָּא אֶתְקוֹל עַל יְדֵי עוֹבְדֵי עִבְדָּתָא לְאַיְתָאָה לְבֵית גִּנְזֵי מַלְכָּא׃

10 וְאַעְדִּי מַלְכָּא יַת עִקְּתֵהּ מֵעַלְוֵי יְדֵיהּ וְיָהַבָהּ לְהָמָן בַּר הַמְדָתָא דְּמִזַּרְעָיַת אֲגָג מְעִיקָא דִיהוּדָאֵי׃

11 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן כַּסְפָּא יְהֵא מְתְיְהֵב לָךְ וְעַמָּא מְסִירִין בִּידָךְ לְמֶעְבַּד מִנֵּהּ כְּמָא דְיוּטַב קֳדָמָךְ׃

12 וְאִתְקְרִיאוּ לְבָתְרִין דִּסְפָרֵי מַלְכָּא בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בְּתְלֵיסַר יוֹמִין בְּיַרְחָא וְאִתְכְּתִיב כְּכָל דְּפַקִּיד הָמָן לְרַ אִסְטַרְטִילוֹהִי מַלְכָּא וְלִוַּת רַבְרְבָנֵי מְדִינָתָא וּפַחֲוָתָא דְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַמָּא וְעַמָּא כְּמִלַּל לִישָׁנֵיהּ בְּשׁוּם מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּתִיב וְסִפְרָא מְתְחַתֵּם בְּגוּשְׁפַנְקָא דְּמַלְכָּא׃

13 וְלִשְׁדָרָא פְּשָׁקִין בְּיַד רָהִיטוּנִין לְכָל פִּילְכֵי מַלְכָּא לְשֵׁיצָאָה וּלְהוֹבָדָא יַת כָּל יְהוּדָאֵי מִן עוּלֵימָא וְעַד סָבָא טַפְלָא וְנָשַׁיָּא בְּיוֹמָא חַד בִּתְלֵיסַר יוֹמָא לִירְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר וּשְׁלָלֵהוֹן לְעַדָאָה׃

14 * פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃
15 * הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת
וְהָעִיר שׁוּשַׁן נָבוֹכָה׃

ד

1 * וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע
מָרְדֳּכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְתוֹךְ
הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה׃
2 * וַיָּבֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־
שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃
3 * וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ
וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד
שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים׃
4 * וַתָּבוֹאנָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ
וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ
אֶת־מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל׃
5 * וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ עַל־מָרְדֳּכַי לָדַעַת מַה־זֶּה
וְעַל־מַה־זֶּה׃
6 * וַיֵּצֵא הֲתָךְ אֶל־מָרְדֳּכַי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר
לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃
7 * וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת פָּרָשַׁת
הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לִשְׁקֹל עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ
בַּיְּהוּדִים לְאַבְּדָם׃
8 * וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשַׁן
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ
וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
מִלְּפָנָיו עַל־עַמָּהּ׃
9 * וַיָּבֹא הֲתָךְ וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי׃

14 * Summa autem epistolarum hæc fuit, vt omnes prouinciæ scirent, & pararent se ad prædictam diem.
15 * Festinabant cursores qui missi erant, regis imperium explere. Statimque in Susis pependit edictum, rege & Aman celebrante conuiuium, & cunctis Iudæis, qui in vrbe erant, flentibus.

CAP. IIII.

1 QVæ cùm audisset Mardochæus, scidit
A vestimenta sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti, & in platea mediæ ciuitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui:
2 * Et hoc eiulatu vsque ad fores palatij gradiens. non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare.
3 * In omnibus quoque prouinciis, oppidis ac locis, ad quæ crudele regis dogma peruenerat, planctus ingens erat apud Iudæos, ieiunium, vlulatus, & fletus, sacco
B & cinere multis pro stratu vtentibus.
4 * Ingressæ autem sunt puellæ Esther, & eunuchi, nunciaueruntque ei. Quod audiens consternata est, & vestem misit, vt ablato sacco indueret eam; quam accipere noluit.
5 * Accitoque Athach eunucho, quem rex ministrum ei dederat, præcepit vt iret ad Mardochæum, & disceret ab eo cur hoc faceret.
6 * Egressusque Athach iuit ad Mardochæum, & inuenit eum stantem in platea ciuitatis ante ostium palatij.
7 * Qui indicauit ei omnia quæ acciderant, quomodo Aman promisisset vt in thesauros regis pro Iudæorum nece inferretur argentum.
8 * Exemplar quoque edicti quod peri debat in Susis, dedit ei, vt reginæ ostenderet, & moneret eam vt intraret ad regem,
C & deprecaretur eum pro populo suo.
9 * Regressus Athach, nunciauit Esther omnia quæ Mardochæus dixerat.

14 * Τὰ δὲ αὐτίγραφα τῶν ἐπιστολῶν ἐξετίθετο καὶ
χώραν, καὶ προστάγη πᾶσιν ἑτοίμους εἶναι εἰς τὴν ἡμέ-
ραν ταύτην.
15 * ἐσπούδετο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς Σοῦσα, ὁ δὲ βασιλεὺς
καὶ Ἀμὰν συνεωθωνίσοντο, ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις.

δ'.

1 * Ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐπιγνοὺς τὸ συντελούμενον,
διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο σάκκον, καὶ κα-
τεπάσατο σποδὸν καὶ ἐκπηδήσας διὰ τῆς πλατείας τῆς
πόλεως, ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ, αἴρεται ἔθνος μηδὲν ἠ-
δικηκός.
2 * καὶ ἦλθεν ἕως τῆς πύλης τοῦ βασιλέως καὶ ἔστη. οὐ
γὰρ ἦν αὐτῷ ἐξὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν αὐλὴν σάκκον ἔχοντι
καὶ σποδόν.
3 * καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ οὗ ἐξετίθετο τὰ γράμματα,
κραυγὴ καὶ κοπετὸς τ πένθος μέγα τοῖς ἰουδαίοις, καὶ σάκ-
κον καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἑαυτοῖς.
4 * καὶ εἰσῆλθον αἱ ἄβραι καὶ ⑭ εὐνοῦχοι τῆς βασι-
λίσσης, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῇ. καὶ ἐταράχθη ἀκούσασα τὰ
γενόμενα, καὶ ἀπέστειλε στολίσαι τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀφελέ-
σθαι αὐτοῦ τὸν σάκκον. ὁ δὲ οὐκ ἐπείσθη.
5 * ἡ δὲ ἐσθὴρ προσεκαλέσατο ἀθὰχ τὸν εὐνοῦχον αὐτῆς
ὃς παρειστήκει αὐτῇ·
6 * καὶ ἀπέστειλε μαθεῖν αὐτῇ παρὰ τοῦ μαρδοχαίου
τὸ ἀκριβές.
7 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ γενόμενος τ τῷ
ἐπαγγελείαν ᾗ ἐπηγγείλατο ἀμὰν τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ γάζαν
τάλαντων μυρίων, ἵνα ἀπολέσῃ σὺν ἰουδαίους.
8 * καὶ τὸ αὐτίγραφον τὸ ἐν Σούσοις ἐκτεθὲν ὑπὲρ ⑤ ἀπο-
λείας αὐτῶν, ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τῇ ἐσθήρ. καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ, ἐντείλασθαι αὐτῇ εἰσελθούσῃ παραιτήσασθαι τὸν βα-
σιλέα, καὶ ἀξιῶσαι αὐτὸν περὶ τοῦ λαοῦ μνησθῆσαι ἡμε-
ρῶν ταπεινώσεώς σου, ὡς ἐτράφης ἐν χειρί μου, διότι ἀμὰν
ὁ δευτερεύων τῷ βασιλεῖ, ἐλάλησε κατ' ἡμῶν εἰς θάνα-
τον, ⑦ ἐπικάλεσαι τὸν κύριον, καὶ λάλησον τῷ βασιλεῖ περὶ
ἡμῶν. καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ θανάτου.
9 * εἰσελθὼν δὲ ὁ ἀθὰχ, ἐλάλησεν ἐναντίον αὐτῆς πάντας τοὺς
λόγους τούτους.

תרגום

14 וְשִׁגְמָא דִכְתָבָא לְמֶהֱוֵי מְתְיְהִיבָא גְּזֵרְתָא בְּכָל פִּילְכָא וּפִילְכָא מְפָרְסָם לְכָל עַמְמַיָא לְמֶהֱוֵי לְזִמְנִין לְיוֹמָא הָדֵין׃
15 וְיָהֲטוּנִין נָפְקוּ זְרִיזִין בְּפִתְגָמָא דְמַלְכָּא וּגְזֵירְתָא אִתְיְהִיב בְּשׁוּשַׁן בִּירְנְתָא וּמַלְכָּא וְהָמָן יְתִבִין לְמִשְׁתֵי חַמְרָא וְקַרְתָא דְשׁוּשַׁן הַוַת
מְשַׁוְּעָא׃ ד
1 וּמָרְדְּכַי יְדַע יָת כָּל דְּאִתְעֲבַד וּקְרַע מָרְדְּכַי יָת לְבוּשׁוֹהִי וְאִתְלְבֵישׁ לְבוּשָׁא דְשַׂק עַל בִּשְׂרֵיהּ וְשָׁוִי קִיטְמָא עַל רֵישֵׁיהּ וּנְפַק בְּגוֹ קַרְתָא וְקָבֵל קְבִילְתָא רַבְּתָא
וְכָאִבְתָא בְּמֵרִירוּ נַפְשָׁא בְּקָל עָצִיב׃ 2 וַאֲתָא עַד פְּלָטֵירָא דְמַלְכָּא אֲרוּם לֵית רְשׁוּ לְמֵיעַל לְגַבְרָא לְמֵיעַל לְתָרַע פַּלָטֵירִין דְמַלְכָּא כַּד לָבֵישׁ
שַׁקָא בְּמֵרִירוּ׃ 3 וּבְכָל פִּילְכָא וּפִילְכָא אֲתַר דְפִתְגָמָא גְּזֵרָה מַטֵּי אֲבֵלָא רַבָּא לִיהוּדָאֵי וְצוֹמָא וּבְכוּתָא וּמִסְפְּדָא
שַׁקָא וְקִיטְמָא הֲוָיָא מִתְפְּרַס לִרְבְרְבִין׃ 4 וְעָלָן עוּלֵימְתָן דְאֶסְתֵּר וְרַבְּנָתָא וְחַוְיָאוּ לַהּ וְאִזְדָעְזָעַת מַלְכְּתָא לַחֲדָא וְשַׁדְּרַת לְבוּשֵׁי
לְהַלְבָּשָׁא יָת מָרְדְּכַי וּלְהֶסֵיר שַׁקּוֹהִי מֵעֲלוֹהִי וְלָא קַבֵּל׃ 5 וּקְרָת אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִן סָרְסֵי מַעֲלוֹהִי וְלָא קַבֵּל
וְאוֹדְעַנְיֵהּ עַל מָה לָא קַבֵּיל לְבוּשֵׁי וְדַשְׁרַת לֵיהּ׃ 6 וּנְפַק הֲתָךְ לְמַלְיָא דְמָרְדְּכַי לְפִתְאָה דְקַרְתָא דִלְקֳדָם פַּלָטֵירִין דְמַלְכָּא׃
7 וְחַוִיאֵיהּ מָרְדְּכַי יָת כָּל דְּעַרְעָיֵהּ עַל עִיסַק כְּסַף עֲשַׂר אַלְפִין כִּכְּרִין דִי אֲמַר הָמָן לְמִתְקַל עַל יְדֵיהוֹן דְגִנְזָבְרִין
מִמְּמוֹן גִּנְזֵי מַלְכָּא כְּגִין לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן׃ 8 וְיָת דִּיסְגְּמָא דִי כְתַב גְּזֵירְתָא דְאִתְיְהִבַת בְּשׁוּשַׁן לְשֵׁצַיוּתְהוֹן יְהַב לֵיהּ לְאַחֲזָאָה יָת
לְהֶסְתֵּר לְהוֹדָאָה לַהּ מַה דְּחָשִׁיב הָמָן דְּשִׁיעְבֵּד עַל עַמָּא דַיהוּדָאֵי וּלְפַקְדָא עֲלָהּ לְמֵעַל לְוָת מַלְכָּא לְפַיְּסָא לֵיהּ וּלְמִבְעֵי רַחֲמִין עַל עַמָּהּ׃
9 וְעַל מֵימְרָא דְאִתְמַר אֶסְתֵּר יָת פִּתְגָמֵי מָרְדְּכַי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Edictum scripti erat, vt daretur decretum in quamlibet regionem publicum omnibus gentibus, vt essent parati ad diem illam.
15 Cursores exierunt festini in verbo regis, & decretum datum est in Susan metropoli: & rex & Haman sedebant ad bibendum vinum. & ciuitas Susan erat coarctata.

CAP. IIII.

ET Mardochai cognouit omnia quæ acta erant: & scidit Mardochai vestimenta sua, & induit pro veste saccum super carnem suam, & posuit cinerem super caput suum, & exiuit in mediũ vrbis, & clamauit clamore magno, & plorauit in amaritudine animæ voce dolentis.
2 Et venit vsque ad palatium regis, quia non erat facultas cuiquam intrare portam palatiorum regis, cùm indutus esset veste sacci.
3 Et in qualibet regione & loco quo verbum decreti regis & decreti iudicij pertigit, planctus magnus erat Iehudæis, & ieiunium, & ploratus & fletus: vestimentum sacci & cinis fuit positus super multos.
4 Et introierunt puellæ Ezther & magistri eius, & annunciarunt ei: & conturbata est regina valdè. & misit vestimenta ad induendum Mardechai, & ad remouendum saccum eius ab eo; & non accepit.
5 Et vocauit Ezther Hathach, & præcepit ei super Mardechai, vt cognosceret quænam esset hæc vox ploratus quo plorabat, & quam ob rem non accepisset vestimenta quæ misérat ei.
6 Et exiuit Hathach vt alloqueretur Mardechai ad plateam vrbis quæ erat ante palatia regis.
7 Et exposuit illi Mardechai quę acciderant sibi, eò quòd non adorasset Haman: & copiam argenti decem millia talentorum quæ dixerat Haman se appensurum super manus thesaurariorum, qui præpositi erant super domum thesaurorum regis, propter Iehudæos vt perderet eos.
8 Et decretum scripturæ decreti quod datum erat in Susan ad perdendum eos, dedit illi, vt ostenderet ipsi Ezther, & vt narraret ei quod exogitasset Haman impius contra gentem Iehudæorum: & vt mandaret ei vt intraret ad regem ad placandum eum, & ad quærendam misericordiam pro gente sua.
9 Et intrauit Hathach, & narrauit Ezther verba Mardechai.

10 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדְּכָי׃
11 כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִּיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם׃
12 וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכָי אֶת־דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃
13 וַיֹּאמֶר מָרְדְּכָי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים׃
14 כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת׃
15 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל־מָרְדְּכָי׃
16 לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוֹמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּכְכֵן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃
17 וַיַּעֲבֹר מָרְדְּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר׃

ה

1 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבֶּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בַּחְצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת׃
2 וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִּיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּגַּע אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִּיט׃

10 * Quæ respondit ei, & iusſit vt diceret Mardochæo.
11 * Omnes ſerui regis & cunctę quæ ſub ditione eius ſunt norunt prouinciæ, quòd ſiue vir ſiue mulier non vocatus, interius atrium regis intrauerit, abſque vlla cunctatione ſtatim interficietur, niſi fortè ei auream virgam ad cum tetenderit proſperæ clementiæ, atque ita poſſit viuere. Ego igitur quomodo ad regem intrare potero D quę triginta iam diebus non ſum vocata ad eum?
12 * Quod cùm audiſſet Mardochæus, nun-
13 ſum mandauit Eſther, * dicens: Ne putes quòd animam tuam tantùm liberes, quia in domo regis es, ſed præ cunctis Iudæis.
14 * Si enim nunc ſilueris, per aliam occaſionem liberabuntur Iudęi: tu & domus patris tui peribitis. Et quis nouit vtrùm idcircò ad regnum veneris, vt in tali tempore parareris?
15 * Rurſumq; Eſther hæc Mardochæo verba mandauit:
16 * Vade & congrega omnes Iudęos quos in Suſis repereris, & orate pro me. Non comedetis & non bibetis tribus diebus & tribus noctibus, & ego cum ancillis meis ſimiliter iciunabo; & tunc ingrediar ad regem contra legem faciens non vocata, tra-denſque me morti & periculo.
17 * Iuit itaque Mardochæus, & fecit omnia quæ Eſther præceperat.

CAP. V.

1 DIe autē tertio induta eſt Eſther regalibus veſtimentis, & ſtetit in atrio domus regiæ quod erat interius contra baſilicam regis: at ille ſedebat ſuper ſolium ſuum in conſiſtorio palatij contra oſtium domus.
2 * Cumque vidiſſet Eſther reginam ſtantem, placuit oculis eius, & extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu. quæ accedens oſculata eſt ſummitatem virgæ eius:

תרגום

10 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ לְמֵיזַל וּלְמַלָּלָא לְמָרְדְּכַי וּפַקָּדָה לֵיהּ עַל עִיסַק מָרְדְּכָי׃ 11 וְכָל עַבְדֵי מַלְכָּא וְעַמְמִין דִּמְדִינָתָא יְדָעִין דְּכָל גְּבַר וְאִתַּת דְּיֵיעוֹל לְוָת מַלְכָּא לְדָרְתָּא גַּוָּאָה דְּלָא מְתְקְרֵי חֲדָא הִיא גְּזֵירַת דִּינֵהּ לְמֶמַת בַּר מִדֵּן דִּי יוֹשִׁיט לֵיהּ מַלְכָּא יַת חֻטְרָא דִּי דְהַבָּא וְיֵחֵי וַאֲנָא לָא אִתְקְרֵיתִי לְמֵעַל לְוָת מַלְכָּא דֵּין זִמְנָא תְּלָתִין יוֹמִין׃ 12 וְחַוִּיאוּ לְמָרְדְּכַי יַת פִּתְגָמֵי אֶסְתֵּר׃ 13 וַאֲמַר מָרְדְּכַי לְהָתֵיבָא לְוָת אֶסְתֵּר לָא תְחַשְׁבִי בְנַפְשָׁיְכִי לְאִשְׁתֵּיזָבָא בְּבֵית מַלְכָּא מִכָּל יְהוּדָאי׃ 14 אֲרוּם אִם מִשְׁתֵּיק תִּשְׁתֵּיקִי בְּעִידָנָא הָדֵין רְוָחָא וְשֵׁיזְבְּתָא לְיְהוּדָאי מִן אֲתַר אָחֳרָן וְאַנְתְּ וּבֵית אֲבָהָתֵיךְ תּוּבְדָּנָא וּמַן יְדַע אִם לְעִדָּנָא כְּדֵין הֲוֵיתְ מַלְכְּתָא׃ 15 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר לְמֵימַר לְמָרְדְּכָי׃ 16 אֲזִיל כְּנוֹס יַת כָּל יְהוּדָאי דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּשׁוּשַׁן וְצוֹמוּ עֲלַי וְלָא תֵּיכְלוּן וְלָא תִּשְׁתּוּן תְּלָתָא יוֹמִין לֵילְיָא וְיוֹמָא אַף אֲנָא וְעוּלֵימָתַי אֵצוּם הָכְדֵין וּבְהַר כֵּן אֵיעוֹל לְוָת מַלְכָּא דְּלָא כְּדִינָא וְהֵיכְמָא דְּאוֹבַדְתִּי אוֹבַד׃ 17 וּנְסִיב מָרְדְּכַי וַעֲבַר וַעֲבַד כְּכֹל דְּפַקְּדָה עֲלוֹהִי אֶסְתֵּר׃

ה

1 וַהֲוָה בְיוֹמָא תְלִיתָאָה וּלְבֵשַׁת אֶסְתֵּר לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא וְקָמַת בִּדְרָתָא דְּבֵית מַלְכָּא גַּוָּאָה כָּל קֳבֵיל בֵּית מַלְכָּא וּמַלְכָּא הֲוָה יָתֵב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתֵהּ בְּבֵית מַלְכוּתָא כָּל קֳבֵיל תְּרַע בֵּיתָא׃ 2 וַהֲוָה כַּד חֲזָא מַלְכָּא יַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא קָיְמָא בְּדָרְתָּא אַשְׁכַּחַת רַחֲמִין

Interp. ex Græc. lxx. ESTHER. ἘΣΘΗΡ. μεθερμήνευσις τῶν ο΄ 159

10 * Dixit autem Eſther ad Athach: Vade ad Mardochæum,
11 * Et dic, quòd gentes omnes regni cognoſcūt, quòd omnis homo aut mulier qui ingreſſus fuerit ad regem in aulam interiorem non vocatus, non eſt ei ſalus. niſi cui extenderit rex auream virgam, hic ſaluabitur. & ego non ſum vocata ingredi ad regem, ſunt hi dies triginta.
12 * Et nunciauit Athach Mardochæo omnia verba Eſther.
13 * Et dixit Mardochæus ad Athach: Vade & dic ipſi Eſther, Ne dicas tibi ipſi, quòd ſaluaberis ſola in regno præ cunctis Iudæis.
14 * Quia ſi obaudieris in hoc tempore, aliundè auxilium & protectio erit Iudæis; tu autem & domus patris tui peribitis. & quis nouit ſi ad tempus iſtud regnaſti?
15 * Et miſit Eſther venientem ad eam ad Mardochæum dicens:
16 * Vadens congrega Iudæos qui in Suſis, & ieiunate pro me; & ne comedatis neque bibatis in diebus tribus nocte & die: & ego autem et ancillæ meæ non manducabimus: & tunc ingrediar ad regem contra legem, etſi perire me conueniat.
17 * Et pergens Mardochæus, fecit quæ mandauit ei Eſther.

CAP. V.

1 ET factum eſt in die tertio induta eſt Eſther regalibus, & ſtetit in atrio domus regis interiore contra baſilicam regis. At rex ſedebat in ſolio ſui regni in domo regali contra oſtiū domus.
2 * Cùm autem vidiſſet rex Eſther reginam ſtantem in atrio, inuenit autem gratiam in oculis eius, & extendens rex Eſther virgam auream quæ in manu ſua, & acceſſit Eſther, & tetigit ſummitatem virgæ.

10 * εἶπε δὲ ἐσθὴρ πρὸς ἀθάχ, πορεύθητι πρὸς μαρδοχαῖον.
11 * καὶ εἶπον, ὅτι πᾶσα ἔθνη πόλεως τῆς βασιλείας γινώσκουσιν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἢ γυνὴ ὃς εἰσελεύσεται πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ἄκλητος, οὐκ ἔστιν αὐτῷ σωτηρία. πλὴν ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ ὁ βασιλεὺς τὴν χρυσῆν ῥάβδον, ἵνα ζωὴ σεται· κἀγὼ οὐ κέκλημαι εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, εἰσὶν αὗται ἡμέραι τριάκοντα.
12 * καὶ ἐπήγγειλεν ἀθὰχ τῷ μαρδοχαίῳ πάντας τοὺς λόγους ἐσθήρ.
13 * καὶ εἶπε μαρδοχαῖος πρὸς ἀθάχ, πορεύθητι καὶ εἰπὸν αὐτῇ· ἐσθὴρ μὴ εἴπῃς σεαυτῇ, ὅτι σωθήσῃ μόνη ἐν τῇ βασιλείᾳ σου ἀπὸ πάντων τῶν ἰουδαίων.
14 * ὡς ὅτι ἐὰν σὺ σιωπήσῃς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, ἀλλαχόθεν βοήθεια καὶ σκέπη ἔσται τοῖς ἰουδαίοις, σὺ δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου ἀπολεῖσθε. καὶ τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας;
15 * ἐξαπέστειλεν ἐσθὴρ τὸν ἥκοντα πρὸς αὐτὴν πρὸς μαρδοχαῖον λέγουσα·
16 * βαδίσας συνκλησίασον τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν σούσοις, καὶ νηστεύσατε ἐπ' ἐμοί, καὶ μὴ φάγητε μὴ πίητε ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν. κἀγὼ δὲ καὶ αἱ ἄβραι μου ὡσαύτως νηστεύσομεν, καὶ τότε εἰσελεύσομαι πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τὸν νόμον, ἐὰν καὶ ἀπολέσθαι με δέῃ.
17 * καὶ βαδίσας μαρδοχαῖος, ἐποίησεν ὅσα συνετάξατο αὐτῷ ἐσθήρ.

ε΄.

1 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐνεδύσατο ἡ ἐσθὴρ βασιλικοῖς, καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ ἔσω οἴκου βασιλέως τῇ ἐσωτέρᾳ ἐξεναντίας τοῦ βασιλικοῦ οἴκου βασιλέως· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν θρόνῳ τῆς ἐσω βασιλείας ἐν τῷ οἴκῳ τῷ βασιλικῷ ἐξεναντίας τῆς θύρας τοῦ οἴκου.
2 * ὡς δὲ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ἐσθὴρ τὴν βασίλισσαν ἑστῶσαν ἐν τῇ αὐλῇ, ἦρε δὲ χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐκτείνας ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν τὴν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ προσῆλθεν ἡ ἐσθὴρ, καὶ ἥψατο τῆς ἄκρας τῆς ῥάβδου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit Ezther ad Hathach, vt iret & alloqueretur Mardechai, & præcepit illi ſuper negocium Mardechai.
11 Omnes autem ſerui regis & populi qui habitant in regionibus regis, ſciunt, quòd omnis vir aut fœmina qui intrauerit ad regem in atrium interius qui non fuerit vocatus, vna eſt ſententia iudicij eius vt moriatur; præter eum cui tetenderit rex ſceptrum aureum, vt viuat. & ego non vocata ſum vt intrarem ad regem, iam tempore triginta dierum. 12 Et narrauerunt Mardochai verba Ezther.
13 Et dixit Mardechai vt reſponderetur Ezther: Ne arbitrere in anima tua quòd euades in domo regis vnica ex omnibus Iehudæis.
14 Nam ſi tacendo tacueris in tempore hoc, dilatatio & euaſio exiſtet Iehudæis ex loco alio: tu & familia domus patrum tuorum peribitis propter hanc culpam. & quis eſt ſapiens qui ſciat an ad tempus hoc tu contigeris ad regnum?
15 Et dixit Ezther vt reſponderetur Mardechai. 16 Vade congregato omnes Iehudæos qui inuenti fuerint in Suſan, & ieiunate mecum: ne comedatis & ne bibatis tribus diebus nocte & die: & etiam ego & puellæ meæ ieiunabo ſimiliter, & poſthæc intrabo ad regem: quanquam non iuxta morem: & erit quomodocunque peream, peream.
17 Et contriſtatus eſt Mardechai, & tranſiuit, fecitque iuxta omnia quæ præceperat ei Ezther.

CAP. V.

ET fuit die tertio, induit ſe Eſther veſtimento regio, & ſtetit in atrio domus regis interiori omninò è regione domus regis: & rex ſedebat ſuper ſolium regni ſui in domo regia, omninò è regione portæ domus.
1 Et fuit cùm videret rex Ezther ſtantem in atrio, reportauit illa gratiam; & extendit rex ad Ezther ſceptrum aureum quod tenebat in manu ſua, & acceſſit Ezther & attigit manu ſua, & apprehendit caput ſceptri.

3 * וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה־
בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֶן לָךְ׃

4 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־
עָשִׂיתִי לוֹ׃

5 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־
דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

6 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־
שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת
וְתֵעָשׂ׃

7 * וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי׃

8 * אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ
טוֹב לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר
אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ׃

9 * וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת
הָמָן אֶת־מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע
מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכַי חֵמָה׃

10 * וַיִּתְאַפַּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיְשַׁלַּח וַיָּבֵא אֶת־
אֹהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ׃

11 * וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת
כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים
וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ׃

12 * וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא־הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה כִּי
אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמָחָר אֲנִי קָרוּא־לָהּ עִם־
הַמֶּלֶךְ׃

13 * וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה
אֶת־מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ׃

3 * Dixitq; ad eam rex: Quid vis Esther B regina? quę eſt petitio tua? etiam ſi dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi.

4 * At illa reſpondit: Si regi placet, obſecro vt venias ad me hodie & Aman tecum ad conuiuium quod paraui.

5 * Statimque rex, Vocate, inquit, citò Aman, vt Eſther obediat voluntati. venerũt itaque rex & Aman ad conuiuium quod eis regina parauerat.

6 * Dixitque ei rex poſtquàm vinum biberat abundanter: Quid petis vt detur tibi? & pro qua re poſtulas? etiam ſi dimidiã partem regni mei petieris, impetrabis.

7 * Cui reſpondit Eſther: Petitio mea & preces ſunt iſtæ:

8 * Si inueni in conſpectu regis gratiam, & ſi regi placet vt det mihi quod poſtulo, & meam impleat petitionem, veniat rex & C Aman ad conuiuium quod paraui eis, & cras aperiam regi voluntatem meam.

9 * Egreſſus eſt itaque illo die Aman lętus & alacer. cumque vidiſſet Mardochæum ſedentem ante fores palatij, & non ſolùm non aſſurrexiſſet ſibi, ſed nec motum quidem de loco ſeſsionis ſuæ, indignatus eſt valdè:

10 * Et diſſimulata ira reuerſus in domum ſuam conuocauit ad ſe amicos ſuos, & Zares vxorem ſuam,

11 * Et expoſuit illis magnitudinem diuitiarum ſuarum, filiorumque turbam: & quanta eum gloria ſuper omnes principes & ſeruos ſuos rex eleuaſſet.

12 * Et poſt hæc ait: Regina quoque Eſther nullum alium vocauit ad cõuiuium cum rege præter me, apud quam etiam cras 13 cum rege pranſurus ſum. * & cùm hæc omnia habeam, nihil me habere puto quandiu videro Mardochæum Iudæum ſedentem ante fores regias.

תרגום

1 וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מָה צְרִיכָךְ אִיתַ לִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמָה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא וְיִתְיְהֵב לִיךְ׃
2 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר אִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר וְעוֹל מַלְכָּא וְהָמָן יוֹמָא דֵין לְמִשְׁתְּיָא דַּעֲבָדֵת לַהּ׃
3 וַאֲמַר מַלְכָּא אוּחְיוּ לְהָמָן לְמֶעְבַּד יַת פִּתְגָם אֶסְתֵּר וַאֲזַל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְּיָא דַּעֲבָדַת אֶסְתֵּר׃
4 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא מַה שְׁאֵלָתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמַה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא וְתֶהְעֲבֵד׃
5 וְאָמְרַת אֶסְתֵּר וְאָמְרָה שְׁאֵלָתִי וּבָעוּתִי׃ 8 אִין אַשְׁכַּחְתָּ רַחֲמִין בְּעֵינֵי מַלְכָּא וְאִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר לְמִתַּן יַת שְׁאֵלָתִי
וּלְמֶעְבַּד יַת בָּעוּתִי יֵעוֹל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְּיָא דְאֶעְבֵּד לְהוֹן וּלְמָחָר אֶנָא עֲבֵד כְּפִתְגָמָא גְּזֵרַת מַלְכָּא׃
7 וּפַקֵּק הָמָן מְלַּת מַלְכָּא בְּיוֹמָא הַהוּא חֲדֵי וּרְבַח לִבָּא וְכַד חֲזָא הָמָן יַת מָרְדְּכַי בִּתְרַע מַלְכָּא וְלָא קָם וְלָא רְחֵשׁ מִנֵּהּ וְאִתְמְלִי הָמָן עֲלַי
וְזַעֲוָתָא׃ 10
9 וְאִזְדְּרַז הָמָן וְעָאל לְבֵיתֵהּ וְשַׁדַּר וְקָרָא לְרַחֲמוֹי וּלְזָרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ׃
11 וְאִשְׁתְּעֵי לְהוֹן הָמָן יַת יְקַר עוּתְרֵהּ וְסַגִּיאוּת בְּנוֹי וְיַת דְּרַבִּי יְתֵהּ מַלְכָּא וְיַת דְּקַדְּמֵהּ עֲלֵי כָּל רַבְרְבַנַּיָּא וְעַבְדֵי מַלְכָּא׃
12 וַאֲמַר הָמָן בְּרַם לָא הַנְעֲלַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא לְמִשְׁתְּיָא דַעֲבֵדַת אֱלָהֵן יְהֵי וַאֲף לְעָתִיד מְחַר אֲנָא מְזַמַּן לְוָתַהּ לְמִסְעוֹד עִם מַלְכָּא׃
13 וְכָל לָא לְיַהּ טְיָמִי לְוָתִי כְּכָל עִדָּן דַּאֲנָא חָזֵי יַת מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה יָתֵב בִּתְרַע פִּתְגָמֵי דְמַלְכָּא׃

3 * Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, τί θέλεις ἐσθήρ; καὶ τί σου ἐστὶ τὸ αἴτημα; ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου ἔσται σοι.

4 * εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἡμέρα μου σήμερόν ἐστιν· εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, ἐλθέτω καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν εἰς τὸν δοχὸν ὃν ποιήσω σήμερον.

5 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καλέσατε ἀμὰν ὅπως ποιήσωμεν τὸν λόγον ἐσθήρ. καὶ ἦλθον ἀμφότεροι εἰς τὸν δοχὸν ὃν ἐποίησεν ἐσθήρ.

6 * ἐν δὲ τῷ πότῳ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, τί ἐστί σοι βασίλισσα ἐσθήρ; καὶ ἔσται σοι ὅσα αἰτῇς.

7 * καὶ εἶπε, τὸ αἴτημά μου καὶ τὸ αἴτημά μου,

8 * εἰ δὲ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἐλθέτω ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν ἐπὶ τὸν αὔριον εἰς τὸν δοχὸν ὃν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ αὔριον ποιήσω τὰ αὐτά.

9 * καὶ ἐξῆλθεν ἀμὰν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἱλαρὸς καὶ εὐφραινόμενος. ἐν δὲ τῷ ἰδεῖν ἀμὰν μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ, ἐθυμώθη σφόδρα.

10 * καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἴδια, ἐκάλεσε τοὺς φίλους καὶ ζωσάραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·

11 * καὶ ἐπεδείξατο αὐτοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν ὧν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ περιέθηκε. καὶ ὡς ἐποίησεν αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας.

12 * καὶ εἶπεν ἀμάν, οὐ κέκληκεν ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ βασιλέως οὐδένα εἰς τὸν δοχόν, ἀλλ' ἢ ἐμέ· καὶ εἰς τὸ αὔριον κέκληκέ με.

13 * καὶ ταῦτά μοι οὐκ ἀρέσκει, ὅταν ἴδω μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

1 Et dixit ei rex: Quid opus eſt tibi Ezzther regina? aut quæ eſt poſtulatio tua? vſque ad dimidium regni dabitur tibi.
2 Et dixit Ezzther: Si regi gratum eſt, intret rex & Haman hodie ad conuiuium quod feci ei.
3 Et dixit rex: Feſtinate ad Haman, vt faciat verbum Ezzther. & intrauit rex & Haman ad conuiuium quod fecerat Ezzther.
4 Et dixit rex ad Ezzther in conuiuio vini: Quæ eſt petitio tua Ezzther regina? & quæ poſtulatio tua? vſque ad dimidium regni, & fie
5 Et reſpondit Ezzther & dixit: Petitio mea & poſtulatio mea eſt,
7 Si inueni gratiam in oculis regis, & ſi regi gratum eſt donare petitionem meam, & facere poſtulationem meam, intret rex & Haman ad conuiuium quod faciam eis: & in craſtinum factura ſum iuxta verbum ſententiæ regis.
8 Et exiuit Haman à rege die illa lætus & exultans corde. & quando vidit Haman Mardechai in porta regis, qui non ſurrexit & non tremuit ab eo, repletus eſt Haman contra Mardechai indignatione.
9 Et feſtinauit Haman, & introiuit in domum ſuam, & miſit & vocauit neceſſarios ſuos & Zeres vxorem ſuam:
10 Et narrauit illis Haman gloriam diuitiarum ſuarum & multitudinem filiorum ſuorum, & quòd magnificauerat eum rex, & ſublimauerat eum ſuper omnes magnates & ſeruos regis.
11 Et dixit Haman: Atque etiam non introduxit Ezzther regina ad conuiuium quod fecit, niſi me; & etiam in tempus craſtinum ego 12 inuitatus ſum ab ea ad prandendum cum rege.
13 Et omne hoc non æſtimatur apud me toto tempore, quo ego videro Mardechai Iehudæum ſedentem in porta palatiorum regis.

14 * וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ
גָּבַהּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־
מָרְדֳּכַי עָלָיו וּבֹא עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ
וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ׃

ו

1 * בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ
נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

2 * וַיִּמָּצֵא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל־בִּגְתָנָא
וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ
לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

3 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדֳּכָי
עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא נֶעֱשָׂה עִמּוֹ
דָּבָר׃ 4 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לַחֲצַר
בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת־
מָרְדֳּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ׃

5 * וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃

6 * וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ
הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי׃

7 * וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקָרוֹ׃ 8 * יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ
הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר
מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ׃

9 * וְנִתּוֹן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ
הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ
חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר
וְקָרְאוּ לְפָנָיו כֹּה־יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקָרוֹ׃

14 * Respondérunt́que ei Zares vxor eius & cæteri amici: Iube parari excelsam trabem, habentem altitudinis quinquaginta cubitos, & dic manè regi vt appendatur in per eam Mardochæus. & sic ibis cum rege lætus ad conuiuium. Placuitque ei consilium, & iussit excelsam præparari crucem.

CAP. VI.

1 NOctem illam duxit rex insomnem, iussitque sibi afferri historias, & annales priorum temporum. Quæ cùm illo presente legerentur,

2 * Ventum est ad illum locum vbi scriptum erat, quomodo nunciasset Mardochæus insidias Bagathan & Thares eunuchorum, regem Assuerum iugulare cupientium.

3 * Quod cùm audisset rex, ait: Quid pro hac fide honoris ac præmij Mardochæus
B consecutus est? Dixerunt ei serui illius ac ministri: Nihil omninò mercedis accepit.

4 * Statimque rex: Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe intrus atrium domus regiæ intrauerat, vt suggereret regi & iuberet Mardochæum affigi patibulo quod ei fuerat præparatum.

5 * Responderunt pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur.

6 * Cumque esset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro, quem rex honorare deliderat? Cogitans autem in corde suo Aman, & reputans quòd nullum alium rex nisi se vellet honorare;

7 * Respondit: Homo quem rex honorare cupit,

8 * Debet indui vestibus regiis, & imponi super equum qui de sella regis est, & accipere regium diadema super caput suum:

9 * Et primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum eius; & per plateam ciuitatis incedens clamet & dicat: Sic honorabitur quemcunque voluerit rex honorare.

14 * *Et dixit ad eum Zosara vxor eius & amici: Incidatur tibi lignum cubitorum quinquaginta. manè verò dic regi & suspendatur Mardochæus super lignum; tu verò ingredere ad conuiuium cum rege, & lætare. & placuit verbum Aman, & parauit lignum.*

CAP. VI.

1 *AT Dominus abstulit somnum à rege nocte illa. et dixit ministro suo afferre literas memoriales dierum, vt legerent ei.*

2 * *Inuenit autem literas quæ scriptæ fuerãt de Mardochæo, quomodo nũciauit regi de duobus eunuchis regis dum custodirent ipsi, et quæsiissent immicere manus Artaxersi.*

3 * *Dixit autem rex: Quam gloriam aut gratiam fecimus Mardochæo? & dixerunt ministri regis: Non fecisti ei quicquam. Dum autem interrogaret rex de benevolentia Mardochæi, ecce Aman in aula.*

4 * *Dixit autem rex: Quis in atrio? ille verò introiuit vt diceret regi, vt suspenderet Mardochæum in ligno quod parauerat.*

5 * *Et dixerunt ministri regis: Ecce Aman stat in atrio. & dixit rex: Vocate eum.*

6 * *Dixit autem rex Aman: Quid faciam homini quem ego volo honorare? dixit autem intra se Aman: Quem vult rex honorare, nisi me?*

7 * *Dixit autem ad regem: Homini quem rex vult honorare,*

8 * *Afferant serui regis stolam byssinam quã rex induitur,*

9 * *Et equum super quem rex ascendit, et det vni amicorum regis honorabilium, & ornet hominem quem rex diligit, & imponat eum super equum, & prædicet per plateam ciuitatis, dicens: Sic erit omni homini quem rex honorat.*

14 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ζωσάρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ φίλοι, κοπήτω σοι ξύλον πηχῶν πεντήκοντα. ὄρθρου δὲ εἶπον τῷ βασιλεῖ καὶ κρεμασθήτω μαρδοχαῖος ἐπὶ τοῦ ξύλου, σὺ δὲ εἴσελθε εἰς τὸ δοχεῖον σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ εὐφραίνου. καὶ ἤρεσε τὸ ῥῆμα τῷ ἁμάν, καὶ ἡτοίμασε τὸ ξύλον.

ς΄.

1 * Ὁ δὲ κύριος ἀπέστησε τὸν ὕπνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως τὴν νύκτα ἐκείνην. καὶ εἶπε τῷ διακόνῳ αὐτοῦ εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ.

2 * εὑρέθη δὲ γράμματα γεγραμμένα περὶ μαρδοχαίου, ὡς ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως ἐν τῇ φυλάσσειν αὐτούς, καὶ ζητῆσαι ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἐπὶ βασιλέα.

3 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίνα δόξαν ἢ χάριν ἐποιήσαμεν τῷ μαρδοχαίῳ; καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, οὐκ ἐποίησας αὐτῷ οὐδέν· ἐν δὲ τῇ πιστεύεσθαι τὸν βασιλέα περὶ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου, ἰδοὺ ἁμὰν ἐν τῇ αὐλῇ.

4 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς ἐν τῇ αὐλῇ; ὁ δὲ εἰσῆλθεν εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ, κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον ἐπὶ τῷ ξύλῳ ᾧ ἡτοίμασε.

5 * καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ ἁμὰν ἕστηκεν ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καλέσατε αὐτόν.

6 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἁμάν, τί ποιήσω τῷ ἀνθρώπῳ ὃν ἐγὼ θέλω δοξάσαι; εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ἁμάν, τίνα θέλει ὁ βασιλεὺς δοξάσαι εἰμὴ ἐμέ;

7 * εἶπε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι,

8 * ἐνεγκάτωσαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασιλεὺς περιβάλλεται·

9 * καὶ ἵππον ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπιβαίνει, καὶ δότω ἑνὶ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως τῶν ἐνδόξων, καὶ στολισάτω τὸν ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ, καὶ ἀναβιβασάτω αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ κηρυσσέτω διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς δοξάζει.

תרגום

14 וַאֲמָרַת לֵהּ זָרֶשׁ אִנְתֵּיהּ וְכָל רַחֲמוֹי יַעְבְּדוּ אָע זְקִיף חַמְשִׁין אַמִּין וּבְצַפְרָא אֵימַר לְמַלְכָּא וְיִצְלְבִנּוּן יָת מָרְדְּכַי עֲלּוֹהִי וּתְעֵל בְּהַדָּ מַלְכָּא לְבֵית מִשְׁתְּיָא בְּחֶדְוָה וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם הָמָן וַעֲבַד קַיְסָא׃

1 בְּלֵילְיָא הַהוּא נְדַד שְׁנְתֵּהּ דְּמַלְכָּא וַאֲמַר לְאַיְתָאָה סֻפְרָא דְּדַכְרָנַיָּא סִפְרֵי יוֹמַיָּא וַהֲווֹ מִתְקְרִין קֳדָם מַלְכָּא׃

2 וְאִשְׁתְּכַח כְּתִיב בְּסִפְרָא דְּחָוֵי מָרְדְּכַי עַל בִּגְתָן וְתֶרֶשׁ תְּרֵי רַבָּנֵי מַלְכָּא מִנְּטָרֵי פַּלְטְרִין דְּבָעוֹ לְאוֹשָׁטָא יָד מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

3 וַאֲמַר מַלְכָּא מָה אִתְעֲבַד יְקָרָא וְרִבְוּתָא לְמָרְדְּכַי עַל דֵּין וַאֲמָרוּ עָלֵימֵי מַלְכָּא מְשַׁמְּשׁוּנוֹהִי לָא אִתְעֲבַד עִמֵּהּ שׁוּם מִדְּעֵם׃

4 וַאֲמַר מַלְכָּא מַן בְּבָרְא דְּקָאֵם בְּדָרְתָּא דְּבֵיתָא לְמֵימַר לְמַלְכָּא פְּרִיהָא לְמֵימַר לְמַלְכָּא דְּיִתְלֵי יָת מָרְדְּכַי עַל קַיְסָא דְּזַמֵּן לֵהּ׃

5 וַאֲמָרוּ עָלֵימֵי מַלְכָּא לֵהּ הָא הָמָן קָאֵם בְּדָרְתָּא וַאֲמַר מַלְכָּא יֵעוֹל׃ 6 וַאֲתָא הָמָן וַאֲמַר לֵהּ מַלְכָּא מָה תָּבִי לְאִתְעֲבָדָא לְגַבְרָא
דְּמַלְכָּא צְבֵי בִּיקָרֵהּ וַחֲשֵׁב הָמָן בְּלִבֵּהּ וַאֲמַר לְמָן יְצְבֵּי מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יְקָרָא יַתִּיר מִנִּי׃

7 וַאֲמַר הָמָן לְוָת מַלְכָּא גְּבַר דְּמַלְכָּא צְבֵי בִּיקָרֵהּ׃

8 יְיתֵי מַלְכָּא מְעַם וְיִתְּנוּן לִבּוּשׁ וְסוּסָא דְּיִרְכַּב עֲלּוֹהִי מַלְכָּא וְסוּסָא דְּיִתְיְהִב בְּרֵישֵׁהּ׃

9 וְיִתְּמַסַּר לִבּוּשָׁא וְסוּסָא עַל יְדָא דְּגַבְרָא מַרְבָּנֵי מַלְכָּא אַתְפַּרְשָׁיגִין וְיַלְבְּשׁוּן יָת גַּבְרָא דְּמַלְכָּא צְבֵי בִּיקָרֵהּ וְיַרְכְּבִנֵּהּ עַלְּיָ סוּסָא
וְיֵמְרוּן קֳדָמוֹהִי כְּדֵין יִתְעֲבֵד לְגַבְרָא דְּמַלְכָּא צְבֵי בִּיקָרֵהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et dixit illi Zeres vxor eius & omnes necessarij eius: Faciant lignum altum quinquaginta cubitorum, & in aurora dicito regi vt suspendant Mardechai super illud: & post hæc intrato coram rege in domum conuiuij in lætitia. & gratum fuit verbum ante Haman, & fecit lignum.

CAP. VI.

IN nocte illa recessit somnus regis. & dixit vt afferretur ante se liber monimentorum verborum dierum: & fuerunt lecta ante regem.

2 Et inuentum est scriptum in libro quòd indicauerat Mardechai aduersus Bigthan & Theres duos principes regios ex custodibus palatiorum, qui quæsiuerant extendere manum ad occidendum regem Ahhasueros. 3 Et dixit rex: Quid factum est honoris & amplitudinis propter hoc Mardechai? & dixerunt pueri regis ministrantes ei: Non factum est cum illo quicquam omnino.

4 Et dixit rex: Quis est vir qui stat in atrio? Haman autem intrabat in atrium domus regis exterius, ad dicendum regi vt suspenderetur Mardechai super lignum quod parauerat ei. 5 Et dixerunt pueri regis ad eum: Ecce Haman stat in atrio. & dixit rex: Intret. 6 Et venit Haman. & dixit ei rex: Quid videtur faciendum viro cuius honorem rex cupit? & cogitauit Haman in corde suo & dixit: Cuinam cupiet rex facere honorem plusquam mihi?

7 Et dixit Haman regi: Vir cuius honorem rex cupit, 8 Ponat rex decretum vt adducant vestimentum purpureum quo induunt regem, & equum super quo equitat rex, & detur corona regni in caput eius.

9 Et detur vestis & equus in manum cuiusdam ex principibus regis antesignanis, & induant virum cuius rex cupit honorem; & deducant illum super equum in platea ciuitatis, & clament ante eum: Sic fiet viro cuius honorem cupit rex.

10 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ
וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי
הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ׃

11 * וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־
מָרְדֳּכַי וַיַּרְכִּבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה
יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃

12 * וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־
בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ׃

13 * וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־
אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע
הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־
תוּכַל לּוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו׃

14 * עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ
וַיְבַהֲלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

ז

1 * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה׃

2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה
הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֶן לָךְ וּמַה־
בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃

3 * וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן
בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן לִי נַפְשִׁי
בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃

4 * כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וְלְאַבֵּד
וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין
הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ׃

ESTHER. Transl.B.Hieronymi.

10 * Dixitque ei rex: Festina, & sumpta stola & equo fac vt locutus es Mardocheo Iudæo, qui sedet ante fores palatij. Cauc ne quicquam de his quæ locutus es, prætermittas.

11 * Tulit itaque Aman stolam & equum, indutumque Mardochæum in platea ciuitatis, & impositum equo, præcedebat atque clamabat: Hoc honore condignus est, quemcumque rex voluerit honorare.

12 * Reuersusque est Mardochæus ad ianuam palatij, & Aman festinauit ire in domum suam, lugens & operto capite:

13 * Narrauitque Zares vxori suæ & amicis omnia quæ euenissent sibi. Cui respon derunt sapientes quos habebat in consilio, & vxor eius: Si de semine Iudæorum est Mardochæus ante quem cadere cœpisti, nō poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius.

14 * Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, & citò eum ad conuiuium, quod regina parauerat, pergere compulerunt.

CAP. VII.

1 INtrauit itaque rex & Aman, vt biberēt cum regina.

2 * Dixitque ei rex etiam secundo die postquàm vino incaluerat: Quæ est petitio tua Esther, vt detur tibi? & quid vis fieri? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis.

3 * Ad quem illa respondit: Si inueni gratiam in oculis tuis, ô Rex, & si placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, & populum meum pro quo obsecro.

4 * Traditi enim sumus ego & populus meus vt conteramur, iugulemur, & pereamus. atque vtinam in seruos & famulas venderemur, esset tolerabile malum, & gemens tacerem; nunc autem hostis noster est, cuius crudelitas redundat in regem.

תרגום

10 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן אוֹתִי סַב יַת לְבוּשׁ וְיַת סוּסָא כְּמָא דַמַלֵּלְתָּ וַעֲבַד כֵּן לְמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה דְיָתֵב בְּתְרַע פַּלְטְרִין דְמַלְכָּא לָא תְמַנַע מִדַּעַם
11 מִכֹּל מִלָּתָא ׃ וְנָסַב הָמָן יַת לְבוּשׁ וְיַת סוּסָא וְאַלְבֵּשׁ יַת מָרְדְּכַי וְאַרְכְּבֵהּ בְּפִתְחָאָה דְקָרְתָּא וּקְרָא קֳדָמוֹהִי כְּדֵין אִתְעֲבַד
לְגַבְרָא דְמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ ׃ 12 וְתָב מָרְדְּכַי לְתָרַע פַּלְטְרִין דְמַלְכָּא וְהָמָן אִתְחֲבָא לְבַיְתֵהּ וַאֲזַל לְבַיְתֵהּ וּמְתַעַשַׁף רֵישֵׁהּ ׃
13 וְאִשְׁתֵּי הָמָן לְזֶרֶשׁ אֲחָתֵהּ וּלְכָל רַחֲמוֹי יַת כָּל דְעָרְעָה וַאֲמַרוּ לֵהּ חַכִּימוֹי וְזֶרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ אִין מִזַּרְעָא דִיהוּדָאֵי מָרְדְּכַי דְשָׁרֵיתָ לְמִנְפַּל
קֳדָמוֹהִי לָא תִיכוֹל לְאַבְאָשָׁא לֵהּ אֲרֵי מְנַפָּל תִּנְפּוֹל קֳדָמוֹהִי ׃ 14 עַד כְּעַן אִנּוּן מְמַלְלִין עִמֵּהּ וְרַבְרְבֵי מַלְכָּא מְטוֹ וְאוֹתִיו לְהַנְעָלָה
יָתְהוֹן לְמִשְׁתְיָא דְעַבְרַת אֶסְתֵּר ׃

ז

1 וְאֲתָא מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא עִם אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא ׃
2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר אוּף בְּיוֹמָא תִנְיָנָא בְּמִשְׁתְיָא דַחֲמְרָא מָה שְׁאֵלְתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְיִתְיְהֵב לִיךְ וּמָה בְּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא
3 וְתֶהֱוֵי עָבְדָא ׃ וַאֲתַיבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמַרַת אִין אַשְׁכַּחַת רַחֲמִין קֳדָמָךְ מַלְכָּא וְאִין עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר תִּתְיְהֵב לִי שְׁזוּב נַפְשִׁי
4 בִּשְׁאֵלְתִי וְעַמִּי בְּבָעוּתִי ׃ אֲרֵי אִזְדַּבַּנְנָא מִגַּו אֲנָא וְעַמִּי בְּיַת יִשְׂרָאֵל לְשֵׁצָאָה וְלִמְקַטָּל
וּלְאַבָּדָא וְיֵילוּ לְעַבְדִין וּלְאַמְהָן אִזְדַּבַּנְנָא שְׁתִיקֵת אֲרוּם לֵית לְמַעִיקָא שׁוּתְפִין וְרֵוחָא דְאָזְנִיקָא דְמַלְכָּא

10 * *Dixit autem rex Aman: Bene locutus es: sic fac Mardochæo Iudæo seruienti in atrio; & ne prætermittatur à te verbum quod locutus es.*

11 * *Tulit autem Aman stolam & equum, et ornauit Mardochæum, & imposuit eum super equum, et processit per plateam ciuitatis, et prædicabat dicens: Sic erit omni homini quem rex vult honorare.*

12 * *Reuersus est autem Mardochæus in atriū; & Aman reuersus fuit ad propria, lugens in capite.*

13 * *Et narrauit Aman quæ contigerant ei Zosara vxori suæ & amicis. & dixerunt ad eum amici & vxor: Si de genere Iudæorum Mardochæus, & cœpisti humiliari ante eum, cadens cades. non poteris eum vlcisci, quoniam Deus viuens cum eo.*

14 * *Adhuc ipsis loquentibus, aduenerunt Eunuchi compellentes Aman ad conuiuium quod parauerat Esther.*

CAP. VII.

1 *INtrauit autem rex & Aman vt biberent cum regina.*

2 * *Dixit autem rex Esther secunda die in conuiuio: Quid est Esther regina, & quæ petitio tua? & quæ postulatio tua? & erit tibi vsque ad dimidium regni mei.*

3 * *Et respondens dixit: Si inueni gratiam ante regem, detur anima petitioni meæ, & populus meus postulationi meæ:*

4 * *Traditi sumus egoque & populus meus in perditionem, & rapinam, et seruitutem, nosq; & filij nostri in seruos & ancillas, & obaudisti: non enim dignus diabolus atrij regis.*

10 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμαν, καλῶς ἐλάλησας, ἕτως
ποίησον τῷ μαρδοχαίῳ τῷ ἰουδαίῳ τῷ θεραπεύοντι ἐν τῇ αὐ-
λῇ, καὶ μὴ παραπεσέτω σου λόγος ὃν ἐλάλησας.

11 * ἔλαβε δὲ ἀμαν τὴν στολὴν καὶ τὸν ἵππον, καὶ ἐστό-
λισε τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵπ-
πον, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, καὶ ἐκή-
ρυσσε λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς
θέλει δοξάσαι.

12 * ἐπέστρεψε δὲ μαρδοχαῖος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἀμαν
ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος καὶ κεφαλῆς.

13 * καὶ διηγήσατο ἀμαν τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ Ζωσά-
ρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις. καὶ εἶπον πρὸς αὐ-
τὸν οἱ φίλοι καὶ ἡ γυνή, εἰ ἐκ γένους ἰουδαίων μαρδο-
χαῖος, καὶ ἤρξω ταπεινοῦσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, πεσὼν
πέσῃ. οὐ μὴ δύνῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι, ὅτι θεὸς ζῶν μετ'
αὐτοῦ.

14 * ἔτι αὐτῶν λαλούντων, παραγίνονται οἱ δυνάσται ἀπα-
άγοντες τὸν ἀμαν ἐπὶ τὸν πότον οὗ ἡτοίμασεν ἐσθήρ.

ζ.

1 * Εἰσῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμαν συμπιεῖν τῇ βα-
σιλίσσῃ.

2 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
πότῳ, τί ἐστίν ἐσθὴρ βασίλισσα, καὶ τί τὸ αἴτημά σου; καὶ
τί τὸ ἀξίωμά σου; καὶ ἔσται σοι ἕως ἡμίσους τῆς βα-
σιλείας μου.

3 * καὶ ἀποκριθεῖσα εἶπεν, εἰ δόξαν χάριν ἐνώπιον τοῦ
βασιλέως, δοθήτω ἡ ψυχὴ τῷ αἰτήματί μου, καὶ ὁ λαός
μου τῷ ἀξιώματί μου.

4 * ἐπράθημεν ἐγώ τε καὶ ὁ λαός μου εἰς ἀπώλειαν καὶ
διαρπαγὴν καὶ δουλείαν, ἡμεῖς τε καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς
παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ παρήκουσας, οὐ γὰρ ἄξιος ὁ
διάβολος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit rex ad Haman: Festina accipe vestimentum & equum, sicut locutus es, & facito sic Mardechai Iehudæo qui sedet in porta palatiorum regis: ne subtrahas quicquam ex omnibus quæ locutus es.

11 Et accepit Haman vestimentum & equum, & induit Mardechai, & equitare fecit illum in platea ciuitatis: & clamauit ante illum: Sic fit viro cuius honorem rex cupit. 12 Et rediit Mardechai ad portam palatiorum regis, & Aman turbatus est & iuit in domum suam, lugens & inuolutus capite suo. 13 Et narrauit Haman Zores vxori suæ & omnibus necessariis suis omnia quæ acciderant sibi. & dixerunt illi sapientes eius & Zeres vxor eius: Si ex femine Iudæorum est Mardechai ante quē cœpisti cadere, non poteris malefacere ei, sed cadendo cades ante illum.

14 Hactenus illi loquebantur cum illo, & principes regis peruenerunt, & festinauerunt vt introducerent Haman in conuiuium quod fecerat Ezzther.

CAP. VII.

ET introiuit rex & Haman ad bibendum vinum cum Ezzther regina. 2 Et dixit rex ad Ezzther etiam die secunda in conuiuio vini: Quæ est petitio tua Ezzther regina? & dabitur tibi. & quæ postulatio tua? vsque ad dimidium regni, & fiet. 3 Et respondit Ezzther regina, & dixit: Si inueni gratiam coram te rex, & si regi gratum est, detur mihi euasio animæ meæ de manu odientis me in petitionem meam, & liberatio populi mei de manu auctoris inimicitiæ meæ in postulationem meam.

4 Quia venditi sumus gratis ego & populus meus domus Israel ad internitionem, ad occisionem & ad perditionem: & si in seruos & in ancillas venditi essemus, tacerem. verùm non est afflictori vtilitas aut cunctatio in detrimento regis.

* וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־אֶסְתֵּר 5
הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מָלְאוֹ לִבּוֹ
לַעֲשׂוֹת כֵּן׃

* וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה 6
וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃

* וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־ 7
גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כָלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת
הַמֶּלֶךְ׃

* וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית מִשְׁתֵּה הַיָּיִן 8
וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבַּיִת הַדָּבָר
יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפּוּ׃

* וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ 9
גַּם הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־
טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו׃

* וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי 10
וַחֲמַת־הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׃

ח

* בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר 1
הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים וּמָרְדֳּכַי בָּא
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ׃

* וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן 2
וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית
הָמָן׃

* וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי 3
רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֵּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן
הָאֲגָגִי וְאֶת־מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים׃

5 *Respondensque rex Assuerus, ait; Quis est iste, & cuius potentiæ, vt hæc audeat facere?

6 *Dixitque Esther: Hostis & inimicus noster pessimus iste est Aman. Quod ille audiens, ilico obstupuit, vultum regis ac reginæ ferre non sustinens.

7 *Rex autem iratus surrexit, & de loco conuiuii intrauit in hortũ arboribus consitum. Aman quoque surrexit, vt rogaret Esther reginã pro anima sua: intellexit enim à rege sibi paratum malum.

8 *Qui cùm reuersus esset de horto ne-C moribus consito, & intrasset conuiuij locum, reperit Aman super lectum corruisse in quo iacebat Esther. & ait: Etiam reginã vult opprimere me pſente in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, & statim operuerunt faciem eius.

9 *Dixitque Arbona vnus de eunuchis qui stabãt in ministerio regis: En lignum quod parauerat Mardochæo qui locutus est pro rege, stat in domo Aman, habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum in eo.

10 *Suspensus est itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardocheo. & regis ira quieuit.

CAP. VIII.

1 DIe illo dedit rex Assuerus Esther reginæ domum Aman aduersarij Iudæorum: & Mardochæus ingressus est ante faciẽ regis. confessa est enim ei Esther quòd esset patruus suus.

2 *Tulitque rex anulum quem ab Aman recipi iusserat, & tradidit Mardochæo. Esther autem constituit Mardocheum super domum suam.

3 *Nec his contenta, procidit ad pedes regis, fleuitque, & locuta ad eum orauit vt malitiam Aman Agagitæ, & machinationes eius pessimas quas excogitauerat contra Iudæos, iuberet irritas fieri.

5 *Dixit autem rex: Quis hic qui ausus est facere rem hanc?

6 *Dixit autem Esther: Homo inimicus Aman prauus iste. Aman verò turbatus est à rege & regina.

7 *At rex surrexit à conuiuio in hortum: at Aman rogabat & petebat reginam; videbat enim se in malis existentem.

8 *Reuersus est autem rex de horto: Aman verò corruerat super lectum, rogans reginam. Dixit autem rex: Itaque et mulierem opprimit in domo mea? Aman verò audiens erubuit facie.

9 *Dixit autem Charbona vnus de Eunuchis, iste autem cognouerat illud lignum cùm vidisset, crucis in domo Aman, quando vocauerat eum ad cœnam regum: & de illo interrogans, cognouit ab vno puerorum quod parabatur. et dixit ad regem: Ecce & lignum parauit Aman Mardochæo, qui locutus fuit de rege; & erectum est in domo Aman cubitorum quinquaginta. Dixit autem rex: Appendatur in eo.

10 *Et suspensus est Aman super lignum quod parauit Mardochæo. et tunc cessauit rex ab ira.

CAP. VIII.

1 ET in illo die donauit rex Artaxerxes Esther quæcunque erant Aman calumniatori, & Mardochæus vocatus est à rege. ostenderat enim Esther quòd propinquus erat sibi.

2 *Tulit autem rex anulum, quem abstulerat ab Aman, & dedit Mardochæo. Et constituit Esther Mardochæum super omnia quæ Aman:

3 *Et addens locuta fuit ad regem, & cecidit ad pedes eius, & orauit irritam facere Aman malitiam, & quæ fecit Judæis.

5 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς οὗτος ὃς ἐτόλμησε ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο;

6 * εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἀνὴρ ἐχθρὸς ἀμαὼ ὁ πονηρὸς οὗτος. ἀμὰν δὲ ἐταράχθη ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆ βασιλίσσης.

7 * ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἀπὸ τοῦ συμποσίου εἰς τὸν κῆπον. ὁ δὲ ἀμὰν παρεκάλει καὶ ἠτεῖτο τὴν βασίλισσαν, ἑώρα γὰρ ἑαυτὸν ὂν κακοῖς ὄντα.

8 * ἐπέστρεψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ κήπου. ἀμὰν δὲ ἐπεπλώκει ἐπὶ τὴν κλίνην ἀξιῶν τὴν βασίλισσαν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου; ἀμὰν δὲ ἀκούσας διετράπη τῷ προσώπῳ.

9 * εἶπε δὲ ὁ χαρβωνᾶ εἷς τῶν εὐνούχων, οὗτος δὲ ἐγνώκει τοῦτο τὸ ξύλον ἰδὼν τοῦ σαωρὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀμάν, ὅτε ἐκάλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν δεῖπνον τῶν βασιλέων, καὶ φησὶ τοῦτο πυθόμενος, ἐγὼ παρ' ἑνὸς τῶν παίδων τὸ καταπαυζόμενον. καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ καὶ ξύλον ἡτοίμασεν ἀμὰν μαρδοχαίῳ τῷ λαλήσαντι περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ὀρθόν) ἐν τῇ ἀμὰν πηχῶν πεντήκοντα. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, σαωρωθήτω ἐπ' αὐτῷ.

10 * καὶ ἐκρεμάσθη ἀμὰν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὃ ἡτοίμασε μαρδοχαίῳ. καὶ τότε ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ θυμοῦ.

η'.

1 * Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐδωρήσατο ὁ βασιλεὺς ἀγαθωξέρξης τῇ ἐσθὴρ ὅσα ὑπῆρχεν ἀμὰν τῷ διαβόλῳ, καὶ μαρδοχαῖος προσεκλήθη πρὸς τὸν βασιλέως. ὑπέδειξε γὰρ ἐσθὴρ, ὅτι ἀνῳκείωτο αὐτῇ.

2 * ἔλαβε δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ὃν ἀφείλετο ἀμάν, καὶ ἔδωκε τῷ μαρδοχαίῳ. καὶ κατέστησεν ἐσθὴρ μαρδοχαῖον ἐπὶ πάντων τῶν τοῦ ἀμάν.

3 * καὶ προσθεῖσα ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσέπεσεν ἐπὶ τοὺ πόδας αὐτοῦ, καὶ ἠξίει ἀφελεῖν τὴν ἀμὰν κακίαν, καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς ἰουδαίοις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et dixit rex Ahhasueros, & dixit ad Ezzther reginam: Quisnam ille est, & in quonam loco vir audax & scelestus & coniurator, qui consilium iniuit in corde suo vt faceret sic? 4 Et dixit Ezzther: Vir angustiator & auctor inimicitiæ est Haman malus hic. & Aman stupefactus est à facie regis & reginæ. 7 Et rex surrexit in indignatione sua ex conuiuio vini, & abiit in hortum interiorem. & Haman surrexit vt quæreret pro anima sua vitam ab Ezzther regina; viderat enim quòd inuentum erat contra se malum à rege. 8 Et rex reuersus est in feruore suo ab horto interiori in domum conuiuij vini, & Haman incuruatus erat super gradum in quo Ezzther sedebat: & obstupuit rex, & dixit; Ecce in veritate non venit Haman, nisi vt cubet cum regina, me etiam domi manente: verbum prodierat ex ore regis, & facies Haman opertæ fuere confusione. 9 Et dixit Hharbona vnus ex magnatibus ante regem: Ecce lignum quod parauerat Haman ad suspendendum Mardechai, qui locutus fuerat bonum propter regem, erectũ est in domo Haman, cuius altitudo est quinquaginta cubitorum. Et dixit rex: Ite suspendite ipsum super illud. 10 Et suspenderunt Haman super lignum quod parauerat Mardechai. & indignatio regis quieuit.

CAP. VIII.

IN die illa tradidit rex Ahhasueros Ezzther reginæ domum Haman afflictoris Iehudæorum, & Mardechai introiuit ante regem: namq; indicauerat illi Ezzther quis esset is sibi. 2 Et abstulit rex anulum suum quem detraxerat ab Haman, & dedit illum Mardechai. & posuit Ezzther Mardechai magistrum & exactorem super facultates Haman. 3 Et addidit Ezzther & locuta est ante regem, & cecidit ante pedes eius, & plorauit, & clamauit, & supplicauit ei, vt rescinderet malum Haman qui fuerat ex prosapia Agag, & commentum eius quod excogitauerat contra Iehudæos.

תרגום

5 וַאֲמַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַאֲמַר לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא מַן הוּא דִין וּבְאֵידִין אֲתַר הוּא גַּבְרָא חֲצִיפָא וְחַיָּבָא וּפָרוֹדָא דִי אִתְּלִיַּת בְּלִבֵּיהּ לְמֶעְבַּד כְּדֵין׃ 6 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר גַּבְרָא מְעִיקָא וּבְעַל דְּבָבָא הָמָן בִּישׁ הָדֵין וְהָמָן אִשְׁתַּעֲמִים מִן קֳדָם מַלְכָּא וּמַלְכְּתָא׃ 7 וּמַלְכָּא קָם בְּרִתְחָתֵהּ מִמִּשְׁתְּיָא דְחַמְרָא וַאֲזַל לְגִנְּתָא גַּוָּאָה וְהָמָן קָם לְמִתְבַּע עַל נַפְשֵׁהּ חַיָּתָא מִן קֳדָם אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא אֲרוּם חָזָא אֲרוּם אִתְקְפַת עֲלוֹהִי בִּישְׁתָּא מִלְּוַת מַלְכָּא׃ 8 וּמַלְכָּא תָּב מִן בְּרִתְחָתֵהּ מִגִּנְּתָא גַּוָּאָה לְבֵית מִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא וְהָמָן קָאֵם עַל דְּרָגֵשׁ דְּאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמַר מַלְכָּא הֲתִהוֹן מְרַלְּיָא מִן קֳדָמַי בְּבֵיתָא אַף אֲנָא שְׁרֵי בְּבֵיתָא פִּתְגָמָא נָפַק מְפוּם מַלְכָּא וַאֲפוּי הָמָן אִתְחֲפִיוּ בַּהֲחָא׃ 9 וַאֲמַר חַרְבוֹנָא חַד מִן רַבְרְבָנַיָּא קֳדָם מַלְכָּא הָא קִיסָא דְּעָבַד הָמָן לְמָרְדְּכַי דְּמַלֵּל טָבָא בְּגִין מַלְכָּא קָאֵם בְּבֵיתָא דְהָמָן רוּמֵיהּ חֲמִשִּׁין אַמִּין וַאֲמַר מַלְכָּא אִזְלוּ צְלִבוּ יָתֵהּ עֲלוֹהִי׃ 10 וְצְלִבוּ יָת הָמָן עַל קִיסָא דְּזַמֵּן לְמָרְדְּכַי וּרְתָחָא דְמַלְכָּא אִשְׁתְּכַךְ׃

ח

1 בְּיוֹמָא הַהוּא מְסַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא יָת בֵּיתָא דְהָמָן מָעִיק יְהוּדָאֵי וּמָרְדְּכַי עַל קֳדָם מַלְכָּא אֲרוּם מְוִדַּת לֵהּ אֶסְתֵּר מַן הוּא לְהוֹן׃ 2 וְאַעְדִּי מַלְכָּא יָת עִוְקְתָהּ דְאַעְבַּר מִן הָמָן וְיַהֲבָהּ לְמָרְדְּכַי וְשַׁוִּיאַת אֶסְתֵּר יָת מָרְדְּכַי רַבָּן וְסַרְכָן עַל בֵּיתֵהּ דְהָמָן׃ 3 וְאוֹסִפַת אֶסְתֵּר וּמַלֶּלֶת קֳדָם מַלְכָּא וּנְפָלַת קֳדָם רַגְלוֹי וּבְכָיַת וּפְגָנַת וּפַיְּסַת לֵיהּ לְבַטָּלָא יָת בִּישְׁתָּא דְהָמָן דְּחוּם אֲגָגָיְתָא וְמַקְטֵירְהּ דִי חָשַׁב עַל יְהוּדָאֵי׃

4 ‡ וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֵת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

5 ‡ וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצְאתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מְחֻשְּׁבֶת הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ׃

6 ‡ כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי׃

7 ‡ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵיתָ הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִים׃

8 ‡ וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר נִכְתָּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב׃

9 ‡ וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בָּעֵת הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדְּכַי אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמְאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעַם כִּלְשׁוֹנוֹ וְאֶל־הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם וּכִלְשׁוֹנָם׃

10 ‡ וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ חֲאַחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים׃ ‡ אֲשֶׁר נָתַן

11 הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חֵיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃

4 ‡ At ille ex more sceptrum aureum porrendit manu, quo signum clementiæ monstrabatur. Illaque consurgens stetit ante
5 eum, ‡ & ait: Si placet regi, & si inueni gratiam in oculis eius, & deprecatio mea non
B tiam in oculis eius, & deprecatio mea non ei videtur esse contraria, obsecro vt nouis epistolis veteres Aman literæ insidiatoris & hostis Iudæorum, quibus eos in cunctis regis prouinciis perire præceperat, com-
6 gantur. ‡ Quomodo enim potero sustinere necem & interfectionē populi meī?
7 ‡ Respondítque rex Assuerus Esther reginæ & Mardochæo Iudæo: Domum Amā concessi Esther reginæ, & ipsum iussi affigi cruci, quia ausus est manum mittere in
8 Iudæos. ‡ Scribite ergo Iudæis, sicut vobis placet, ex regis nomine, signantes il-
C teras anulo meo. Hæc enim consuetudo erat, vt epistolis quæ ex regis nomine mittebantur, & illius anulo signatæ erant, nemo auderet contradicere.
, ‡ Accitisque scribis & librariis regis, erat autem tempus tertij mensis qui appellatur Siban, vicesima & tertia illius die, scriptæ sunt epistolæ, vt Mardochæus voluerat, ad Iudæos & ad principes procuratoresque & iudices, qui centum viginti septem prouinciis ab India vsque Æthiopiam præsidebant, prouinciæ atque prouinciæ, populo & populo iuxta linguas & literas suas, & Iudæis prout legere poterant & audire.
10 ‡ Ipsæque epistolæ quæ ex regis nomine mittebantur, anulo illius obsignatæ sunt, & missæ per veredarios, qui per omnes prouincias discurrentes, veteres literas nouis nunciis præuenirent.
11 ‡ Quibus imperauit rex, vt conuenirent Iudæos per singulas ciuitates, & in vnum præciperent congregari, vt starent pro animabus suis, & omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis, & vniuersis domibus interficerent atque delerent.

4 ‡ *Extendit autem rex Esther virgam auream, & surrexit Esther vt astaret regi.*

5 ‡ *Et dixit Esther: Si videtur tibi & inueni gratiam, mittatur vt reuertantur literæ missæ ab Aman, quæ scriptæ fuerant ad perdendum Iudæos qui sunt in regno tuo.*

6 ‡ *Quomodo enim potero videre afflictionem populi mei? & quomodo potero saluari in perditione patriæ meæ?*

7 ‡ *Et dixit rex ad Esther: Si omnia bona Aman dedi & donaui tibi, & illum suspendi in ligno, quia manus intulit Iudæis; quid amplius quæris?*

8 ‡ *Scribite & vos ex nomine meo vt videtur vobis, & sigillate anulo meo. quæcunque enim scribuntur rege iubente, & signata sunt anulo meo, non est eis contradicere.*

9 ‡ *Vocati sunt autem scribæ in primo mense, qui est Nisan, tertia & vicesima eiusdem anni. et scripta sunt Iudæis quæcunque iussit procuratoribus & principibus satraparum, ab India vsque ad Æthiopiam, centum viginti septem satrapis per regionem & regionem secundùm eorum locutionem.*

10 ‡ *Scriptæ sunt autem per regem, & sigillatæ sunt anulo eius. Et miserunt literas per veredarios,*

11 ‡ *Sicut præcepit eis vt vterentur legibus suis in omni ciuitate, iuuarentque illos, & vt vterentur inimicis suis & oppositis eis, vt voluissent,*

4 ‡ ἐξέτεινε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὸν ῥάβδον τὸν χρυσοῦν, καὶ ἐξηγέρθη ἐσθὴρ παρεσκευάσθαι τῷ βασιλεῖ.

5 ‡ καὶ εἶπεν ἐσθήρ, εἰ δοκεῖ σοι καὶ εὗρον χάριν, πεμφθήτω ἀποστροφὴν τὰ γεγραμμένα τὰ ἀπεσταλμένα ὑπὸ αμαν, τὰ γεγραμμένα ἀπολέσθαι τοὺς ἰουδαίους οἳ εἰσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

6 ‡ πῶς γὰρ δυνήσομαι ἰδεῖν τὸν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου; καὶ πῶς δυνήσομαι σωθῆναι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρίδος μου;

7 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι, καὶ αὐτὸν ἀνήρμασα ἐπὶ ξύλου, ὅτι τὰς χεῖρας ἐπέβαλεν τοῖς ἰουδαίοις· τί ἔτι ἐπιζητεῖς;

8 ‡ γράψατε καὶ ὑμεῖς ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου ὡς δοκεῖ ὑμῖν, καὶ σφραγίσατε τῷ δακτυλίῳ μου· ὅσα γὰρ γράφει τοῦ βασιλέως ἐπιτάξαντος καὶ σφραγισθῇ τῷ δακτυλίῳ μου, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀντειπεῖν.

9 ‡ ἐκλήθησαν δὲ οἱ γραμματεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ὅς ἐστι νισὰν τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ ἔτους· καὶ ἐγράφη τοῖς ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο τοῖς οἰκονόμοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σατραπῶν, ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις κατὰ χώραν καὶ χώραν κατὰ τὸν αὐτῶν λέξιν.

10 ‡ ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐσφραγίσθη τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ· καὶ ἐξαπέστειλαν τὰ γράμματα διὰ βιβλιοφόρων·

11 ‡ ὡς ἐπέταξεν αὐτοῖς χρήσασθαι τοῖς νόμοις αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει βοηθῆσαί τε αὐτοῖς καὶ χρήσασθαι τοῖς ὑπεναντίοις αὐτῶν καὶ τοῖς ἀντικειμένοις αὐτοῖς, ὡς βούλονται,

תרגום

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et tetendit rex Ezzther sceptrum aureum, & leuata est Ezzther, & stetit ante regem. 5 Et dixit, Si regi gratum est, & si inuenī gratiam ante ipsum, & rectum est verbum ante regem, & probata sum ego in oculis eius; iubeat rex & ponat sententiam ad scribendum vt reuocentur epistolæ quas misit Haman filius Hamdatha qui erat ex prosapia Hagag quas scripsit ad perdendum omnes Iehudæos qui sunt in omnibus regionibus regis. 6 Nam quonam modo potero ferre, & spectare malum, cui erit addictus populus meus? & quomodo potero stare & spectare tempus quo peribit generatio natiuitatis meæ?
7 Et dixit rex Ahhasueros ad Ezzther reginam, & ad Mardechai Iehudæum, Ecce domum Haman dedi Ezzther & illum suspenderunt super lignum, eò quòd extendisset manum suam in Iehudæos. 8 Et vos scribite pro Iehudæis, quemadmodum pulchrũ fuerit in oculis vestris in nomine edicti regis, & obsignate anulo sigillatorio regis, nam epistola quæ scribitur in nomine dicti regis, & obsignatur anulo obsignatorio regis, non reuertetur vacua. 9 Et vocati sunt scribæ regis tempore illo mense tertio, ipse est mensis Siuan, vicesima & tertia die eius: & scriptum est iuxta omnia quæ iussit Mardechai, Iehudæis, & satrapis, & hipparchis, magnatibusque; qui præpositi erant præfecti super regiones quę sunt ab Hendia magna, vsque ad Chus, centum & viginti & septem regionibus, vnicuique regioni iuxta characterem scripturæ suæ, & vnicuique populo iuxta locutionem linguæ suæ, & Iehudæis iuxta characterem scripturæ eorum, & iuxta locutionem linguæ eorum. 10 Et scripsit in nomine dicti regis Ahhasueros, & signatum est anulo signatorio regis, & misit epistolas per manum cursorum currentium equis, & ascensorum celerum equorum, & mulorum equinorum.
11 Quòd dabat rex auxilium Iehudæis qui erant in omnibus & singulis ciuitatibus, vt congregarentur & sustentarent animas suas, vt exterminarent, occiderent, perderentque omnẽ gentem & regionem, quæ affligerent eos, paruulos, & fœminas; & spolia eorũ auferrent.

* בְּיוֹם אֶחָד בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃
* פִּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלִהְיוֹת הַיְּהוּדִים עֲתוּדִים לַיּוֹם
הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאֹיְבֵיהֶם׃ * הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ
הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ מְבֹהָלִים וְדָחוּפִים בִּדְבַר
הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
* וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת
תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטָרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ
וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה׃
* לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וְיִקָר׃
* וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר מְקוֹם
אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן
לַיְּהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ
מִתְיַהֲדִים כִּי־נַפַּל פַּחַד־הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם׃

ט

* וּבִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ
אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ
וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׂבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים
לִשְׁלוֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים
הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם׃
* נִקְהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם
וְאִישׁ לֹא־עָמַד בִּפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עַל־
כָּל־הָעַמִּים׃
* וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת
וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים אֶת־הַיְּהוּדִים
כִּי־נָפַל פַּחְדָּם־מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם׃
* כִּי־גָדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־
הַמְּדִינוֹת כִּי־הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל׃

12 * Et constituta est per omnes prouin-
D cias vna vltionis dies, id est, tertiadecima
13 die mẽsis duodecimi Adar. * Summa epi-
stolæ hęc fuit: Vt in omnibus terris ac po-
pulis qui regis Assueri subiacebant impe-
rio, notum fieret paratos esse Iudæos ad ca
14 piẽdam vindictã de hostibus suis. * Egre-
sique sunt veredarij celeres nuncia perfe-
rentes, & edictum regis pependit in Susis.
15 * Mardochæus autem de palatio, & de
conspectu regis egrediens fulgebat vesti-
bus regijs hyacinthinis videlicet & aeri-
nis, coronam auream portans in capite, &
amictus serico pallio atq; purpureo. Ex-
nísque ciuitas exultauit atq; lætata est.
16 * Iudæis autem noua lux oriri visa est,
gaudium, honor & tripudium.
17 * Apud omnes populos vrbes atq; pro-
uincias quocunque regis præcepta ve-
nirent, mira exultatio, epulę atque cõuiuia,
& festus dies, in tantum vt plures alteri-
us gentis & sectæ eorum religioni & ceremo-
nijs iungerentur. Grandis enim cunctis
Iudaici nominis terror inuaserat.

CAP. IX.

1 AIGitur duodecimi mensis, quem Adar
vocari ante iam diximus, tertiadecima
die, quando cunctis Iudęis interfectio pa-
rabatur, & hostes eorum inhiabant san-
guini, versa vice superiores Iudæi esse ce-
perunt & se de aduersarijs vindicare.
2 * Congregatíque sunt per singulas ci-
uitates & oppida & loca, vt extenderent
manum contra inimicos & persecutores
suos. Nullúsq; ausus est resistere, eò quòd
omnes populos magnitudinis eorum for-
3 mido penetraret. * Nam & prouinciarũ
iudices, duces & procuratores, omnísque
dignitas, quæ singulis locis ac operibus
præerat, extollebant Iudæos timore Mar-
4 dochæi. Quem principem esse palatij &
plurimum posse cognouerant. Fama quo-
que nominis eius crescebat quotidie, &
per cunctorum ora volitabat.

* *In die vna in omni regno Artaxerxis,* 12
tertiadecima duodecimi mensis qui est Adar.

* *At exemplaria apponantur vísibiliter in* 13
omni regno, paratíque sint omnes Iudæi in hanc
diem ad debellandum suos hostes.

* *Ipsi quidem igitur equites exierunt festi-* 14
nantes ad ea quæ à rege dicta erant perficien-
dum; appositum fuit autem præceptum & in
Susis.

* *At Mardochæus exijt ornatus regio orna-* 15
tu & coronam habens auream, & diadema
byssinum purpureum: vidientes autem qui in
Susis, gauísi sunt.

* *At Iudæis fuit lumen & lætitia,* 16

* *Per ciuitatem & regionem, vbicunque* 17
positum fuit exemplar: gaudium & lætitia Iu-
dæis, conuiuium & festiuitas: & multi genti-
lium circuncidebantur & iudaizabant propter
metum Iudæorum.

CAP. IX.

IN enim duodecimo mense tertiadecima 1
mensis qui est Adar, aderant literæ quæ scri-
ptæ fuerant à rege.

* *Et in ea die perierunt qui oppositi erant* 2
Iudæis, nullus enim insurrexit timens eos.

* *Nam principes Satraparum, & tyranni,* 3
& regij scribæ honorabant Iudæos, quoniam
timor Mardochæi incubuerat super eos.

* *Contingit enim præceptum regis nomina-* 4
tum fuisse in omni regno.

ΕΣΘΗΡ. μθερμήνευσις τῶν ὁ. 169

12 * Ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ Ἀρταξέρξου,
τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ὅς ἐστιν Ἀδάρ.

13 * τὰ δὲ ἀντίγραφα ἐκπιθέντωσαν ὀφθαλμοφα-
νῶς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ· ἑτοίμους τε εἶναι πάντας τοὺς
Ἰουδαίους εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν πολεμῆσαι αὐτοὺς τοὺς
ὑπεναντίους.

14 * Οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον ἀποδύοντες τὰ ἐπὶ τοῦ
βασιλέως λεγόμενα ἐπιτελεῖν· ἐξετέθη δὲ τὸ πρό-
σταγμα καὶ ἐν Σούσοις.

15 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐξῆλθεν ἐσολισμένος τὴν βα-
σιλικὴν στολὴν, καὶ στέφανον ἔχων χρυσοῦν, καὶ διάδημα
βύσσινον πορφυροῦν· ἰδόντες δὲ οἱ ἐν Σούσοις, ἐχάρησαν.

16 * Τοῖς δὲ Ἰουδαίοις ἐγένετο φῶς καὶ εὐφροσύνη,

17 * καὶ πόλιν καὶ χώραν, ἐν ᾗ ἐξετέθη τὸ ἔνθεμα, χα-
ρὰ καὶ εὐφροσύνη τοῖς Ἰουδαίοις, κώθων καὶ εὐφροσύνη. καὶ
πολλοὶ τῶν ἐθνῶν περιετέμνοντο καὶ Ἰουδάιζον διὰ τὸν φό-
βον τῶν Ἰουδαίων.

ϑ.

1 * Ἐν γὰρ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ
μηνὸς ὅς ἐστιν Ἀδάρ, παρῆν τὰ γεγραμμένα τὰ γε-
γραμμένα πρὸς τοῦ βασιλέως.

2 * καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπώλοντο οἱ ἀντικείμενοι
τοῖς Ἰουδαίοις· οὐδεὶς γὰρ ἀντέστη φοβούμενος αὐτούς.

3 * οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν σατραπῶν, καὶ οἱ τύραννοι, καὶ
οἱ βασιλικοὶ γραμματεῖς ἐτίμων τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι ὁ
φόβος Μαρδοχαίου ἐπέκειτο αὐτοῖς.

4 * προσέπεσε γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ὀνο-
μασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Die vna in omnibus regionibus regis Ahhasueros, decima tertia die mensis duodecimi, ipse est mensis Adar. 12 Edictum scripturæ erat, vt daretur decretum in qualibet regione publicatum omnibus gentibus, vt sint Iehudæi parati in die illa ad vindicandum se de auctoribus inimicitiarum suarum. 13 Cursores ascensores celerum equorum & mulorum, exierunt festinantes & accelerantes ad verbum regis: & decretum datum est in Susan metropoli. 14 Et Mardechai exiit à conspectu regis in veste regia hyacinthina & candida, & monili aureo magno, & cum amictu byssi & purpuræ bonæ; ciuitas autem Susan exultabat & lætabatur.
15 Iehudæis fuit lux & lætitia, & gaudium cordis & gloria. 16 Et in qualibet regione, & in quacunque ciuitate & loco, quò verbum regis & decretum iudicij eius peruenit, lætitia & gaudium cordis erat Iehudæis; conuiuium & dies bonus: & multi ex gentibus terræ proselyti fiebant, quia ceciderat timor Iehudæorum super eos.

CAP. IX.

IN duodecimo autem mensium, ipse est mensis Adar, decima tertia die eius, qua peruenit verbum regis, & decretum iudicij eius, ad exequendum in die qua cogitauerãt auctores inimicitiarum Iehudæorum potestatem exercere in eos: & oppositum fuit, quia potestatem exercuerunt Iehudæi ipsi in odientes se. 2 Congregati sunt Iehudæi in ciuitatibus suis, in omnibus regionibus regis Ahhasueros, vt extenderent manum ad occidendum omnes quærentes malum eorum. & homo non stetit in facie eorum; nam ceciderat terror eorum super omnes gentes. 3 Et omnes magnates regionum, principes & hipparchi, actores munerum regiorum, præficiebant super se Iehudæos principes; quia ceciderat terror Mardechai super eos. 4 Nam magister erat Mardechai in domo regis, & fama eius peruagabatur per omnes regiones; etenim vir Mardechai ibat & multiplicabatur.

תרגום

12 בְּיוֹמָא חַד בְּכָל פְּלָכֵי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּתְלֵיסַר יוֹמִין לְיַרְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַּאֲדָר׃ 13 דִּיסַטְגְמָא דִּכְתָבָא לְאִתְיְהָבָא גְּזֵרְתָא
מִן קֳדָם מַלְכָּא בְּרִיר לְכָל עַמְמַיָא דִּיהוֹן יְהוּדָאֵי אִתְמְסִירִין לְיוֹמָא הָדֵין לְאִתְפָּרָעָא מִבַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן׃ 14 רְהָטוּנִין רַכְבֵי רַכְשָׁא
עָשְׁלָנֵי נְפָקוּ מְבֻהָלִין וְזֵרִיזִין בְּפִתְגָמָא דְמַלְכָּא וּגְזֵרְתָא אִתְיְהִיבַת בְּשׁוּשַׁן בִּירְתָנָא׃ 15 וּמָרְדְּכַי נְפַק מִן קֳדָם מַלְכָּא בִּלְבוּשׁ מַלְכוּתָא
וְתַכְלָא וְחִוָרָא וְעִטְרָא דִּדְהַב רַבָּתָא וְגִלְיְמָא דְּבוּצִין וְאַרְגָּוָן שַׁפִּיר וְקַרְיָא אַהֲדָרָא וְחַדְיָא׃ 16 לִיהוּדָאֵי הֲוָת נְהוֹרָא וְחֶדְוָא
וְחֵידוּתָא וְיַקָרָא׃ 17 וּבְכָל פְּלָכָא וּפְלָכָא וּבְכָל קִרְוָא וְקִרְוָא אֲתַר דְּפִתְגָמָא דְמַלְכָּא וּגְזֵרְתֵהּ מְטִי חֶדְוָה וְחֵידוּתָא לְיַהוּדָאֵי מִשְׁתְּיָא וְיוֹמָא טָבָא וְכַמָה מֵעַמְמֵי אַרְעָא מִתְגַיְרִין אֲרוּם נְפַל פְּחָדָא דִיהוּדָאֵי עֲלֵיהוֹן׃

ט

1 וּבְתְרֵיסַר יַרְחִין הוּא יַרַח אֲדָר בִּתְלֵיסַר יוֹמִין בֵּהּ דְּמָטָא פִּתְגָמָא מַלְכָּא וּגְזֵרַת דִּינֵהּ לְאִתְעֲבָדָא בְּיוֹמָא דְּשַׁלְטוּ בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן 2 אִתְכַּנְשׁוּ יְהוּדָאֵי בְּקִרְוֵיהוֹן בְּכָל פְּלָכֵי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאוֹשָׁטָא
וְיַת לְקַטֵלָא יָת דְּיָתְבִין בִּישְׁהוֹהוֹן וּגְבַר לָא קָם בְּאַנְפֵּיהוֹן אֲרוּם נְפַל פְּחָדְהוֹן עַל כָּל עַמְמַיָא׃ 3 וְכָל רַבְרְבֵי פְּלָכַיָא אֲסְטְרָטִילוֹסִין
וְתַפְּסְרִין וְעָבְדֵי עִבִידְתָא דִּי לְמַלְכָּא מְסַיְּעִין יַת יְהוּדָאֵי לַאֲרוּם נְפַל פַּחְדְּהוֹן עַל כָּל עַמְמַיָא׃
4 אֲרוּם רַב מָרְדְּכַי בְּבֵית מַלְכָּא וּמִשְׁמְעֵה נָפֵק בְּכָל פְּלָכַיָא אֲרוּם גַּבְרָא מָרְדְּכַי אָזֵל וּמִתְרַבְרַב׃

5 * וַיַּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג
וַאֲבֵדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם׃

6 * וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ
7 מֵאוֹת אִישׁ׃ * וְאֵת ׀ פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֵת ׀
דַּלְפוֹן וְאֵת ׀ אַסְפָּתָא׃

8 * וְאֵת ׀ פּוֹרָתָא וְאֵת ׀ אֲדַלְיָא וְאֵת ׀ אֲרִידָתָא׃

9 * וְאֵת ׀ פַּרְמַשְׁתָּא וְאֵת ׀ אֲרִיסַי וְאֵת ׀ אֲרִדַי
וְאֵת ׀ וַיְזָתָא׃

10 * עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְהוּדִים
הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃

11 * בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

12 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת
בְּנֵי־הָמָן בְּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה ׀ עָשׂוּ וּמַה־
שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ׃

13 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־
מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ׃

14 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֶן דָּת בְּשׁוּשָׁן
וְאֵת עֲשֶׂרֶת ׀ בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ׃

15 * וַיִּקָּהֲלוּ הַיְהוּדִיִּים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם
אַרְבָּעָה ׀ עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃

16 * וּשְׁאָר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת ׀ הַמֶּלֶךְ
נִקָּהֲלוּ וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג
בְּשׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ
17 אֶת־יָדָם׃ * בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר ׀ בּוֹ וְעָשָׂה ׀ אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה ׀
וְשִׂמְחָה׃

5 * Itaque percusserunt Iudæi inimicos
suos plaga magna, & occiderunt eos, red-
dentes eis quod sibi parauerant facere.

6 *In tantum vt etiam in Susis quinge-
tos viros interficerent:

7 * Extra decem filios Aman Agagitæ ho
stis Iudæorum. Quorum ista sunt nomi-
na: Parsandatha & Delphon, & Esphata.

8 * Et Phorata & Adalia, & Aridatha.

9 * Et Ephermestha, Arisai, & Aridai, &
Vaisatha.

10 *Quos cùm occidissent, prædas defu-
stantijs eorum agere noluerunt.

11 * Statímque numerus eorum qui occi-
si erant in Susis, ad regem relatus est.

12 * Qui dixit reginæ, In vrbe Susis inter-
fecerunt Iudæi quingentos viros, & alios
decem filios Aman. Quantam putas eos
exercere cædem in vniuersis prouincijs?
Quid vltra postulas, & quid vis vt fiat
Ciubeam?

13 * Cui illa respondit, Si regi placet, detur
potestas Iudæis, vt sicut fecerunt hodiè in
Susis, sic & cras faciãt, & decem filij Aman
in patibulis suspendantur.

14 * Præcepítque rex vt ita fieret. Statúm-
que in Susis pependit edictum, & decem
filij Aman suspensi sunt.

15 *Congregatis Iudæis quartadecima die
mensis Adar, interfecti sunt in Susis tre-
centi viri, nec eorum ab illis direpta sub-
stantia est.

16 * Sed & per omnes prouincias quæ di-
tioni regis subiacebãt, pro animabus suis
steterunt Iudæi, interfectis hostibus ac
persecutoribus suis, in tantum vt septua-
ginta quinque milia occisorum implerentur, & nullus de substantijs eorum quic-
quam contingeret.

17 * Dies autem tertiusdecimus mensis
Adar vnus apud omnes interfectionis
fuit, & quartadecima die cędere desierunt.

תרגום

5 וּמְחוֹ יְהוּדָאֵי בְּכָל בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן מְחַת קְטִילָה סַיְפָא וּקְטִילָה וְהוֹבֵד בַּעֲבָדוּ בְּשָׂנְאֵיהוֹן כִּרְעוּתְהוֹן׃ 6 וּבְשׁוּשַׁן בִּירְנְתָא
קְטָלוּ יְהוּדָאֵי וְהוֹבֵדוּ חֲמֵשׁ מְאָה גַּבְרִין׃ 7 וְיָת פַּרְשַׁנְדָּתָא וְיָת דַּלְפוֹן וְיָת אַסְפָּתָא׃ 8 וְיָת פּוֹרָתָא וְיָת אֲדַלְיָא וְיָת אֲרִידָתָא׃ 9 וְיָת
פַּרְמַשְׁתָּא וְיָת אֲרִיסַי וְיָת אֲרַדַי וְיָת וַיְזָתָא׃ 10 עֲשַׂרְתֵּי בְּנוֹי דְּהָמָן בַּר הַמְּדָתָא מְעִיקָא דִּיהוּדָאֵי קְטָלוּ וּבַעֲדָאה לָא אוֹשִׁיטוּ יָת יְדֵיהוֹן׃
11 בְּיוֹמָא הַהוּא עָאל מְנְיָן קְטִילִין בְּשׁוּשַׁן בִּירְנְתָא קֳדָם מַלְכָּא׃ 12 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בְּשׁוּשַׁן בִּירְנְתָא קְטָלוּ יְהוּדָאֵי
וְהוֹבֵדוּ חַמֵּשׁ מְאָה גַּבְרִין וְיָת עֲשַׂרְתֵּי בְּנוֹי דְּהָמָן דְּאִשְׁתָּאַרוּ וּבְכָל פִּילְכֵי מַלְכָּא מָה עֲבָדוּ וּמָה שְׁאֵילְתִיךְ וְיִתְיְהִיב לִיךְ וּמָה בָּעוּתִיךְ עוֹד כְּעַן וְיִתְעֲבֵד׃
13 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר אִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר יִתְיְהִיב רְשׁוּ לִיהוּדָאֵי דִּי בְּשׁוּשַׁן לְמֶעְבַּר כִּגְזֵרַת יוֹמָא הָדֵין וְיָת עֲשַׂרְתֵּי בְּנוֹי דְּהָמָן יִזְדַּקְפוּן
עַל קְשָׁא׃ 14 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶתְעֲבָדָא כְּדֵין וְאִתְיְהִיבַת גְּזֵירְתָא בְּשׁוּשַׁן וְיָת עֲשַׂרְתֵּי בְּנוֹי דְּהָמָן צְלִיבוּ׃
15 וְאִתְכַּנְשׁוּ יְהוּדָאֵי דִּי בְּשׁוּשַׁן אוֹף בְּיוֹמָא אַרְבַּע עַשְׂרָ לְיָרַח אֲדָר וּקְטָלוּ בְּשׁוּשַׁן תְּלָת מְאָה גַּבְרִין וּבְעֲדָאה לָא אוֹשִׁיטוּ יָת יְדֵיהוֹן׃
16 וּשְׁאָר יְהוּדָאֵי דִּי בְּפִלְכֵי מַלְכָּא אִתְכַּנְשׁוּ וְקַיְימוּ עַל נַפְשָׁתְהוֹן וְאִשְׁתֵּיזָבוּ מִבַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן וּקְטָלוּ בְּשָׂנְאֵיהוֹן שִׁבְעִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין
וְעֶשְׂרָאָה לָא אוֹשִׁיטוּ יַת יְדֵיהוֹן׃
17 בְּיוֹמָא תְּלָת עַשְׂרָ לְיָרַח אֲדָר הֲוָה קְטוֹל וְנָחוּ בְּאַרְבְּיסַר בֵּהּ וַעֲבַדוּ בֵּהּ יוֹם מִשְׁתְּיָא וְחָדְוָא׃

5 * *Et in Susis ciuitate, occiderunt Iudæi vi-
ros quingentos.*

7 * *Et Pharsandatha, & Delphon, &
Aspbatha.*

8 * *Et Phoradatha, & Adalia, & Aridatha.*

9 * *Et Pharmastha, & Arisai, & Aridai, &
Baizatha.*

10 * *Et decem filios Aman Amadathu Bugæi
inimici Iudæorum, & non diripuerunt in ea-
dem die.*

11 * *Traditus est autem numerus regi eorum
qui perierant in Susis.*

12 * *Dixit autem rex ad Esther, Interfecerunt
Iudæi in Susis viros quingentos in ciuitate; in
autem regione quomodo existimas quòd exer-
cuerunt? quid igitur petis amplius, & erit tibi?*

13 * *Et dixit Esther regi, Detur Iudæis vti si-
militer cras, itaque decem filios Aman suspen-
dant.*

14 * *Et permisit rex sic fieri, & permisit Iu-
dæos ciuitatis corpora filiorũ Aman suspendere.*

15 * *Et congregati sunt Iudæi in Susis quarta-
decima Adar, & occiderunt viros trecentos
& nihil rapuerunt.*

16 * *At reliqui Iudæorum qui in regno congre-
gati fuerant & se adiuuabant, & cessauerunt
à bellis.*

17 * *Perdiderunt enim de ipsis decem millia se-
pties quinque milia tertiadecima Adar, & ni-
hil rapuerunt: & cessauerunt quartadecima
eiusdem mensis, & egerunt eandem diem re-
quiei cum gaudio & lætitia.*

5 * καὶ ἐν Σούσοις τῇ πόλει ἀπέκτειναν ⸋ ἰουδαῖοι ἀν-
δρας πεντακοσίους,

7 * τέν τε Φαρσανδαθὰ καὶ δελφὼν καὶ ἀσφαθά.

8 * καὶ φορεδαθὰ, καὶ ἀδαλία, ⸋ ἀριδαθά.

9 * καὶ φαρμαστὰ, καὶ ἀρισαΐ, ⸋ ἀριδαΐ, ⸋ βαιζαθά.

10 * καὶ σὺ δὲ δέκα υἱὸς ἀμὰν ἀμαδαθοῦ βουγαίου τοῦ
ἐχθροῦ τοῦ ἰουδαίων, ⸋ διήρπασαν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ.

11 * ἐπεδόθη δὲ ὁ ἀριθμὸς τοῦ βασιλεῖ τῶν ἀπολωλότων
ἐν Σούσοις.

12 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς ⸋ τῇ ἐσθήρ, ἀπώλεσαν ⸋ ἰου-
δαῖοι ἐν Σούσοις ἀνδρας πεντακοσίους ἐν τῇ πόλει· ἐν δὲ
τῇ περιχώρῳ πῶς οἴει ὅτι ἐχρήσαντο; τί οὖν αἰτεῖς ἔτι,
καὶ ἔσαι σοι;

13 * καὶ εἶπεν ἐσθὴρ τοῦ βασιλεῖ, δοθήτω τοῖς ἰουδαίοις
χρῆσθαι ὡσαύτως τὴν αὔριον, ὡς τε σὺ δέκα υἱὸς ἀμὰν
κρεμάσαι.

14 * καὶ ἐπέτρεψεν ὁ βασιλεὺς ὕτως γενέσθαι, καὶ ἔξέ-
θηκε σὺ ἰουδαίοις τῆς πόλεως τὰ σώματα τῶν υἱῶν ἀμὰν
κρεμάσαι.

15 * καὶ συνήχθησαν ⸋ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ τεσσα-
ρεσκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ ἀπέκτειναν ἀνδρας τριακο-
σίους, ⸋ ὧδεν διήρπασαν.

16 * ⸋ οἱ λοιποὶ τῶν ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ συνήχ-
θησαν καὶ ἐαυτοῖς ἐβοήθουν, καὶ ἀνεπαύσαντο ⸋ ἀπὸ τῶν
πολέμων.

17 * ἀπώλεσαν γὰρ αὐτῶν μυριάδας ἑπτὰ πενταχιχι-
λίους τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, ⸋ ὧδεν διήρπασαν· καὶ
ἀνεπαύσαντο τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός·
καὶ ἦγον αὐτὴν ἡμέραν διαπαύσεως μετὰ χαρᾶς καὶ
εὐφροσύνης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et percusserunt Iehudæi omnes auctores inimicitiarum suarum, percussione occisionis gladij, & occisionis, & perditionis ani-
marum, & fecerunt in osores suos iuxta voluntatem suam. 6 Et in Susan metropoli occiderunt Iehudæi, & perdiderunt
quingentos viros. 7 Et Parsandatha, & Dalphon, & Aspatha. 8 Et Poratha, & Adalia, & Aridatha.
9 Et Parmasta, & Arisai, & Aridai, & Vaiesatha. 10 Decem filios Haman filij Hamadatha oppressoris Iehudæo-
rum, occiderunt: in prædam verò non extenderunt manus suas. 11 In die illa venit numerus interfectorum in Susan me-
tropoli coram rege. 12 Et dixit rex ad Ezzther reginam: In Susan metropoli occiderunt Iehudæi, & perdiderunt quin-
gentos viros & decem filios Haman, qui remanserant. Et in reliquis regionibus regis quid fecerunt? & quæ est petitio tua, & detur tibi:
& quæ est postulatio tua adhuc & fiet. 13 Dixit autem Ezzther, Si regi placet, detur potestas etiam cras Iehu-
dæis in Susan faciendi iuxta decretum hodiernum, & decem filij Haman erigantur in ligno.
14 Et dixit rex vt fieret sic, & datum est decretum iudicij in Susan, & decem filios Haman suspenderunt.
15 Et congregati sunt Iehudæi qui erant in Susan, etiam die decima quarta mensis Adar, & occiderunt in Susan trecentos viros:
sed ad prædam non extenderunt manus suas. 16 Et reliqui Iehudæorum qui erant in regionibus regis, congregati
sunt, & fulcierunt animas suas, & inuenerunt requiem ab auctoribus inimicitiarum suarum, & occiderunt de inimicis suis septuaginta
& quinque millia: ad prædam verò non extenderunt manus suas.
17 Die decimatertia mensis Adar facta fuit occisio, & quieuerunt quartadecima eiusdem, & fecerunt eum diem conuiuij & lætitiæ.

18 ‏* והיהודיים אשר־בשושן נקהלו בשלושה
עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו
ועשה אתו יום משתה ושמחה׃
19 ‏* על־כן היהודים הפרוזים הישבים בערי
הפרזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר
שמחה ומשתה ויום טוב ומשלח מנות איש
לרעהו׃
20 ‏* ויכתב מרדכי את־הדברים האלה
וישלח ספרים אל־כל־היהודים אשר
בכל־מדינות המלך אחשורוש הקרובים
והרחוקים׃
21 ‏* לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה
עשר לחדש אדר ואת יום־חמשה עשר בו בכל־
שנה ושנה׃
22 ‏* כימים אשר־נחו בהם היהודים מאיביהם
והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל
ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה
ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים׃
23 ‏* וקבל היהודים את אשר־החלו לעשות ואת
אשר־כתב מרדכי אליהם׃
24 ‏* כי המן בן־המדתא האגגי צרר כל־היהודים
חשב על־היהודים לאבדם והפל פור הוא
הגורל להמם ולאבדם׃
25 ‏* ובבאה לפני המלך אמר עם־הספר ישוב
מחשבתו הרעה אשר־חשב על־היהודים על־
ראשו ותלו אתו ואת־בניו על־העץ׃
26 ‏* על־כן קראו לימים האלה פורים על־שם
הפור על־כן על־כל־דברי האגרת הזאת ומה־
ראו על־ככה ומה הגיע אליהם׃

Quem constituerunt esse solemnem, vt in
eo omni tempore deinceps vacarent epu-
18 lis, gaudio, atq; conuiuijs. * At hi qui in
vrbe Susis cædem exercuerant tertiodeci-
mo & quartodecimo die eiusdem mensis
in cæde versati sunt, quintodecimo aũt die
19 percutere desierunt. * Et idcircò eundem
diem constituerunt solemnem epularum
atq; lætitiæ. Hi verò Iudęi qui in oppidis
non muratis ac villis morabantur, quar-
tumdecimum diem mensis Adar cõuiuio-
rum & gaudij decreuerunt, ita vt exultent
in eo, & mittant sibi mutuò partes epula-
20 rum & ciborum. * Scripsit itaq; Mardo-
chæus omnia hæc, & literis comprehensa
misit ad Iudęos qui in omnibus regis pro-
uincijs morabantur, tam in vicino positis
21 quàm procul. * Vt quartãdecimã & quin-
tamdecimã diem mẽsis Adar pro festis su-
sciperent, & reuertente semper anno so-
22 lemni celebrarent honore. * Quia in ipsis
diebus se vlti sunt Iudæi de inimicis suis,
& luctus atque tristitia in hilaritatẽ, gau-
diúmq; cõuersi sunt, essẽntq; dies isti epu-
larum atq; lętitiæ, & mitterẽt sibi inuicem
ciborum partes, & pauperibus munuscula
23 largirentur. * Susceperúntq; Iudęi in sole-
mnem ritum cuncta quæ eo tẽpore facere
cœperant, & quæ Mardochæus literis fa-
24 ciẽda mãdauerat. * Aman enim filius Ama-
dathi stirpis Agag, hostis & aduersarius Iu-
dęorum cogitauit contra eos malũ, vt oc-
cideret illos atque deleret, & misit Phur
25 quod nostra lingua vertitur in Sortẽ. * Et
postea ingressa est Esther ad regẽ, obsecrãs
vt conatus eius literis regis irriti fierent, &
malũ quod contra Iudęos cogitauerat, re-
uerteretur in caput eius. Deniq; & ipsum
26 & filios eius affixerunt cruci. * Atq; ex illo
tempore dies isti appellati sunt Phurim, id
est, sortiũ, eò q̃ Phur, id est, sors in vrnã mis-
sa fuerit. Et cuncta q̃ gesta sunt, epistolę, id
est, libri huius volumine cõtinẽtur, quęq;
sustinuerũt, & q̃ deinceps immutata sunt.

תרגום

18 ויהודאין די בשושן אתכנשו בתליסר ביה ובארביסר בה ונחו בחמיסר בה ומעבד יתה יום משתיא וחדוא׃
19 בגין כן יהודאין פצחאי דיתבין בקרוי פצחיא עבדין ית יום ארביסר לירחא דאדר חדוא ומשתיא ויומא טבא ומשדרין דורון גבר לחבריה׃
20 וכתב מרדכי ית פתגמיא האלין ושדר פטקין לות כל גבר יהודאין די בכל פלכי מלכא אחשורוש דקריבין ורחיקין׃
21 לקיימא גזירת דינא עליהון למהוי עבדין ית יום ארביסר לירח אדר וית יום חמיסר בה בכל שתא ושתא׃
22 ביומיא האנון בזמן דנחו בהון יהודאין מבעלי דבביהון ובירחא דיתהפך להון מדבונא לחדוא ומאבלא ליומא טבא למעבד בהון יומי משתיא וחדוא ולשדרא דורון אנש לחבריה מתנן לחשוכי׃
23 וקבלו עליהון כלהון יהודאין ית דשריו למעבד וית די כתב מרדכי בגינהון׃ 24 ארום המן בר המדתא דמן יחוס אגג מעיק כל יהודאין חשב על יהודאין להובדותהון ורמא פורא הוא עדבא לשגושיהון ולאובדיהון׃ 25 וכד עלת אסתר קדם מלכא אמר לה מלכא יתוב זמיה בישא דחשב למעבד למרדכי וליהודאין על רישה ויצלבון יתיה וית בנוהי על קיסא׃
26 בגין כן קרו ליומיא האלין פוריא על שום פורא בגין כן נטרין זמן שתא בשתא דיפרסמון יומי ניסא ופתגמי מגילתא הדא לאשתמעא לכל עמא בית ישראל למהויהון ידעין ומה חזו למקבע יומי פוריא האלין בגין כן דאתעביד בהון ניסא למרדכי ואסתר וידעין פורקנא דמטרת להון׃

*At Judæi in Susis ciuitate conuenerunt, 18
& quartadecima cessauerunt: egerunt autem
& quintamdecimam cum gaudio & lætitia.*

*Propter hoc igitur Judæi dispersi in omni 19
regione extranea, agunt quartamdecimã Adar
diem bonam cum lætitia, mittentes partes qui-
libet proximo: qui verò habitant in metropo-
libus, & quintamdecimam diem Adar in læ-
titia ducunt, mittentes partes proximis.*

*Scripsit autem Mardochæus verba hæc in 20
libro, & misit Judæis, qui erant in Artaxerxis
regno ijs qui propè & ijs qui longè.*

*Ut constituerent dies hos bonos, agerentq; 21
quartamdecimam & quintamdecimam Adar.*

*In enim his diebus quieuerunt Judæi ab 22
inimicis suis, & mensem in quo cõuersus est eis
qui erat Adar, à luctu in gaudiũ, & à tristitia in
bonam diem, agerent totum in bonos dies nu-
ptiarum & lætitiæ, mittentes partes amicis &
pauperibus.*

*Et susceperunt Judæi sicut scripsit eis Mar- 23
dochæus.*

*Qualiter Aman Amadathu Macedo bel- 24
labat contra eos, sicut posuit sententiam &
sortem vt deleret eos.*

*Et quomodo introiuit ad regem, dicens vt 25
suspenderet Mardochæum. quæcunque autem
conatus est inducere contra Judæos mala, super
ipsum facta sunt; & suspensus est ipse, & filij
sui.*

*Propter hoc appellati sunt dies illi Phu- 26
rim propter sortes; quia lingua eorum vocantur
Phurim, propter verba epistolæ huius; & quæ-
cunque passi sunt propter eam, & quæcunque
eis facta sunt, & statuit.*

18 * οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ πόλει συνήχθησαν, καὶ
τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἀνεπαύσαντο· ἦγον δὲ καὶ τὴν
πεντεκαιδεκάτην μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

19 * διὰ τοῦτο οὖν οἱ ἰουδαῖοι διεσπαρμένοι ἐν πάσῃ χώ-
ρᾳ τῇ ἔξω, ἄγουσι τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ ἀδὰρ
ἡμέραν ἀγαθὴν μετ᾽ εὐφροσύνης, ἀποστέλλοντες μερί-
δας ἕκαστος τῷ πλησίον· οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐν ταῖς μη-
τροπόλεσι, καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν τοῦ ἀδὰρ
ἐν εὐφροσύνῃ ἄγουσιν, ἐξαποστέλλοντες μερίδας τοῖς
πλησίον.

20 * ἔγραψε δὲ μαρδοχαῖος τοὺς λόγους τούτους εἰς βι-
βλίον, καὶ ἐξαπέστειλε τοῖς ἰουδαίοις, ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ ἀρ-
ταξέρξου βασιλείᾳ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρὰν.

21 * στῆσαι τὰς ἡμέρας ταύτας ἀγαθάς, ἄγειν τε τὴν
τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ ἀδάρ.

22 * ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἀνεπαύσαντο οἱ ἰουδαῖοι
ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν· καὶ τὸν μῆνα ἐν ᾧ ἐστράφη αὐτοῖς
ὅς ἦν ἀδὰρ ἀπὸ πένθους εἰς χαρὰν, καὶ ἀπὸ ὀδύνης εἰς
ἀγαθὴν ἡμέραν, ἄγειν ὅλον εἰς ἀγαθὰς ἡμέρας γά-
μων καὶ εὐφροσύνης, ἐξαποστέλλοντες μερίδας τοῖς φί-
λοις καὶ τοῖς πτωχοῖς.

23 * καὶ προσεδέξαντο οἱ ἰουδαῖοι καθὼς ἔγραψεν αὐ-
τοῖς ὁ μαρδοχαῖος.

24 * πῶς ἀμὰν ἀμαδαθοῦ ὁ μακεδὼν ἐπολέμει αὐτούς,
καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς.

25 * καὶ ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, λέγων κρεμά-
σαι τὸν μαρδοχαῖον. ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν ἐπάξαι ἐπὶ
τοὺς ἰουδαίους κακά, ἐπ᾽ αὐτὸν ἐγένοντο· καὶ ἐκρεμάσθη
αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ.

26 * διὰ τοῦτο ἐπεκλήθησαν αἱ ἡμέραι αὗται φρουραὶ
διὰ τοὺς κλήρους· ὅτι τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν καλοῦνται
φρουραί, διὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστολῆς ταύτης· καὶ ὅσα
πεπόνθασι δι᾽ αὐτήν, καὶ ὅσα αὐτοῖς ἐγένετο, καὶ ἔστησε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et Iehudæi qui erant in Susan, congregati sunt decima tertia eiusdem, & quartadecima, & quieuerunt quintadecima eius, & fecerunt eum diem conuiuij & lætitiæ. 19 Idcircò Iehudæi villici qui habitant in ciuitatibus villarum, faciunt die quartadecima mensis Adar, lætitiam & conuiuium, & diem bonum, & mittunt dona vnusquisque proximo suo.
20 Scripsit autem Mardechai omnia verba hæc; misitque literas ad vnumquemque Iehudæorum, qui erant in regionibus regis Ahhasueri, tam propinquorum quàm remotorum. 21 Statuendo eis decretum legis, vt celebrarent diem decimamquartam mensis Adar, & diem decimamquintam eiusdem singulis annis. 22 In diebus istis tempore quo quieuerunt Iehudæi ab auctoribus inimicitiarum suarum, & mense qui conuersus est eis à dolore in lætitiam, & de luctu in diem bonum, vt facerent in eisdies conuiuij, & lætitiæ, & vt mitterent munera quisque proximo suo, & dona pauperibus. 23 Et susceperunt Iehudæi super se omnia, quæ incœperant facere, & quod scripserat Mardechai pro eis. 24 Haman enim filius Hamadathai de prosapia Agag hostis Iehudęorum excogitauerat contra Iehudæos, vt perderet eos, proiecerátque Phura, id est, sortem, vt conturbaret atque disperderet eos. 25 Et cùm ingressa fuisset Ezzther coram rege, dixit ei rex, Conuertatur cogitatio eius mala quam machinatus est facere ipsi Mardechai, & Iehudæis in caput eius: & suspenderunt illum & filios eius super lignum.
26 Ideo vocauerunt dies istos Puraia nomine sortis: propterea obseruant tempus singulis annis quo diuulgent dies miraculi, & verba voluminis huius, vt audiatur ab omnibus populis domus Israel, sciantque: & cur viderentur dies isti Puraia constitui, eò quòd factum fuisset in eis miraculum ipsi Mardechai, & Ezzther: & vt scirent salutem quæ euenit eis.

27 * קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם ׀ וְעַל־זַרְעָם
וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים
אֶת־שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־
שָׁנָה וְשָׁנָה׃
28 * וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר
וָדוֹר מִשְׁפָּחָה ׀ וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר
וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים
וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם׃
29 * וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת־אֲבִיחַיִל
וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם אֵת אִגֶּרֶת
הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית׃
30 * וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־שֶׁבַע
וְעֶשְׂרִים וּמְאָה מְדִינַת מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי
שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃
31 * לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם
כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת
וְזַעֲקָתָם׃
32 * וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה
וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר׃

יוד

1 * וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ ׀ מַס עַל־הָאָרֶץ
וְאִיֵּי הַיָּם׃
2 * וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרַשַׁת גְּדֻלַּת
מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃
3 * כִּי ׀ מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה ׀ לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ
וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעוֹ׃

27 * Susceperunt Iudæi super se & semen
suum, & super cunctos qui religioni eo-
rum voluerunt copulari, vt nulli liceat
duos hos dies absque solemnitate transi-
gere quos scriptura testatur, & cętera ex-
petunt tempora annis sibi iugiter succe-
28 dentibus. *Isti sunt dies quos nulla vn-
quam delebit obliuio, & per singulas ge-
nerationes cunctæ in toto orbe prouinciæ
celebrabũt, nec est vlla ciuitas in qua dies
Phurim, id est, sortium, non obseruentur à
Iudæis, & ab eorum progenie quæ his ce-
29 remonijs obligata est. *Scripserúntque
Esther regina filia Abiahil, & Mardo-
chæus Iudæus etiam secũdam epistolam,
vt omni studio dies ista solemnis sancire-
30 tur in posterum. *Et miserunt ad om-
nes Iudæos qui in centum viginti septem
prouincijs regis Assueri versabantur, vt
haberent pacem & susciperent veritatem:
31 *Obseruantes dies sortium, & suo tem
pore cum gaudio celebrarent, sicut consti-
tuerant Mardochæus & Esther. Et illi ob-
seruanda susceperunt à se, & à semine
suo ieiunia atq; clamores & sortium dies.
32 *Et omnia quæ libri huius, qui vocatur
Esther, historia continentur. CAP. X.

1 A *Rex verò Assuerus omnem terram &
cunctas maris insulas fecit tributarias.
2 *Cuius fortitudo & imperium, & di-
gnitas atque sublimitas qua exaltauit Mar
dochæum, scripta sunt in libris Medorum
3 atque Persarum. *Et quomodo Mardo-
chæus Iudaici generis secundus à rege As-
suero fuerit, & magnus apud Iudæos, &
acceptabilis plebi fratrum suorum, quæ-
rens bona populo suo, & loquens ea quæ
ad pacem seminis sui pertinerent.

*Quæ habẽtur in Hebræo plena fide expressę
hæc autẽ quæ sequũtur, scripta reperi in editione
vulgata, quæ Græcorum lingua & literis com-
mentur, & interim post finẽ libri hoc capitulum
ferebatur, quod iuxta consuetudinem nostram
obelo, id est, veru prænotauimus.*

תרגום

27 קְיָמוּ וְקַבִּילוּ יְהוּדָאֵי עֲלֵיהוֹן וְעַלֵּי בְנֵיהוֹן וְעַלֵּי כָּל דְּיִתְרָאִין דְּמִתְסַפְּקִין עֲלֵיהוֹן וְלָא יֶעְבַּר קְנָמָא דְּיִהוֹן עָבְדִין יַת תְּרֵין
יוֹמַיָּא הָאִלֵּין כִּרְשִׁימֵיהוֹן וְכִזְמַנֵּיהוֹן בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא׃
28 וְיוֹמַיָּא הָאִלֵּין אִתְחַיְבוּ לְמֶהֱוֵי לְהוֹן דְּכִרְנָא וְיֶעְבְּדוּן בְּכָל דָּרָא וְדָרָא יְחוּס בַּהֲנָיָא וְלֵיוָאֵי וְיִחוּסָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל
לָא יְהֵי בְּטֵל מִבְּכָל קִרְוָא וְדִירִין בְּכָל קִרְוָא וְיוֹמֵי פוּרְיָא הָאִלֵּין לָא יֶעְבְּרוּן מִגּוֹ יְהוּדָאֵי וְדִכְרָנֵיהוֹן לָא יִשְׁתֵּיצוֹן מִבְּנֵיהוֹן׃
29 וְכָתְבָה אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בְּרַתָּה דַּאֲבִיחַיִל וּמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה יַת כָּל תֻּקְפָּא הָדֵין לְקַיָּמָא יַת אִגַּרְתָּא דְּפוּרְיָא הָדֵין תִּנְיָנָא׃
30 וְשִׁדַּר סְפָרִין לְוָת כָּל יְהוּדָאֵי לְמְאָה וְעֶשְׂרִין וְשִׁבְעָא פִּלְכִין מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ פִּתְגָמֵי שְׁלָם וְהֵימְנוּתָא׃ 31 לְקַיָּמָא
יַת יוֹמֵי פוּרְיָא הָאִלֵּין בְּזִמְנֵיהוֹן כְּמָא דְּקַיֵּים עֲלֵיהוֹן מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה וְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְהֵיכְמָה דְּקַבִּילוּ יְהוּדָאֵי עַל נַפְשֵׁיהוֹן וְעַל בְּנֵיהוֹן
וְעַל דְּיִתְרָאִין פִּתְגָמֵי צוֹמָיָא וְצַלּוֹתְהוֹן׃ 32 וְעַל מֵימַר אֶסְתֵּר אִתְקַיְּמוּ פִּתְגָמֵי פוּרְיָא הָאִלֵּין וְעַל יַד מָרְדְּכַי אִתְכְּתִיבַת מְגִילְתָא בְּפִטְקָא׃

יוד

1 וְשַׁוִּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּרַנָא עַל אַרְעָא וְתַפְרָכֵי יַמָּא׃
2 וְכָל עוֹבָדֵי תְקָפֵיהּ וּגְבוּרְתֵּיהּ וּפֵרוּשׁ רְבוּת מָרְדְּכַי רַבְּיֵהּ מַלְכָּא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּפִתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי מָדַאי וּפָרְסָאֵי׃
3 אֲרוּם מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה אַלְקְפָטָא לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְרַבָּן עַל כָּל יְהוּדָאֵי וּמִתְרָעֵי לְכָסְנֵי אָחוֹי וְדָשֵׁן שְׁפַר לְעַמֵּהּ וּמַלֵּיל שְׁלָמָא לְכָל זַרְעֵהּ דְּבֵית יַעֲקֹב׃

* Et susceperunt Judæi super seipsos, & 27
super semen suum, & super appositos super eos,
neque quidem aliter vtentur.

* At dies hi ducentur in omne tempus, & 28
memoriale eorum non deficiet vsque ad gene-
rationes.

* Et scripsit Esther regina filia Abichail, & 29
Mardochæus Judæus, quanta fecerunt, & fir-
mamentum epistolæ Phurim.

* Et Mardochæus & Esther regina, statue- 30
runt sibi secundùm se, & tunc statuentes se-
cundùm ieiunium eorum, & consilium ipsorum.

* Et Esther verbo statuit in æternum, & 31
scriptum est in memoriali.

CAP. X.

Scripsit autem rex ad regnum, & terræ, & 1
maris,

* Et vim suam & fortitudinem diuitiasq; 2
& gloriam regni sui: ecce scripta sunt in li-
bro Persarum & Medorum in memoriam.

* Et Mardochæus secundus erat à rege Ar- 3
taxerxe, & magnus erat in regno, & hono-
ratus à Judæis, & amatus narrauit educatio-
nem omni genti suæ.

27 * καὶ κατεδέχοντο ⸗ ἰουδαῖοι ἐφ' ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ
τῷ σπέρματι αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς προστεθειμένοις ἐπ' αὐ-
τῶν, ὥστε μὴ ἄλλως ποιῆσαι).

28 * αἱ δὲ ἡμέραι αὗται ἀχθήσονται εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον,
καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἕως γενεῶν.

29 * καὶ ἔγραψεν ἐπιστολὴν ἡ βασίλισσα θυγάτηρ Ἀβι-
χαΐλ, καὶ Μαρδοχαῖος ὁ ἰουδαῖος, ὅσα ἐποίησαν, τό τε
στερέωμα τῆς ἐπιστολῆς τῶν φουρείμ.

30 * καὶ Μαρδοχαῖος καὶ ἐπὶ τὴ βασίλισσα ἔστησαν
ἑαυτοῖς καθ' ἑαυτούς· καὶ τότε νηστεύσαντες κ τὸ νηστείαν
αὐτῶν καὶ τὸ βοῆλιὸ αὐτῶν.

31 * καὶ ἐπὶ τὴ λόγῳ ἔστησεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἐγράφη
εἰς μνημόσυνον.

ι'.

1 * Ἔγραψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸ βασιλείαν τ τε
γῆς καὶ τῆς θαλάσσης.

2 * καὶ τὸ ἰσχὺν αὐτ καὶ τὸ δυνεργαδίαν πλοῦ-
τόν τε καὶ δόξαν τῆς βασιλείας αὐτ, ἰδὲ γέγραπται ἐν
βιβλίῳ περσῶν καὶ μήδων εἰς μνημόσυνον.

3 * ὅ, τε μαρδοχαῖος διεδέχετο τὸν βασιλέα ἀρτα-
ξέρξην· καὶ μέγας ἦν ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ δεδοξασ-
μένος ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, καὶ φιλούμενος ὑπὸ τὸ
ἀγωγὸ παντὶ τῷ ἔθνει αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Statuerunt & receperunt Iehudæi super se & super filios suos, & super incolas qui adiungerentur eis, vt non transgrederentur fœdus, sed facerent duos dies illos iuxta characterem scripturæ suæ, & iuxta tempus eorum quolibet anno.

28 Et dies isti adiudicati sunt vt essent eis in memoriale, & vt facerent in eis conuiuium per omnes generationes, familiam sacerdotum & Leuitarum, & familiam domus Israel manentium in qualibet regione, & habitantium in singulis ciuitatibus: dies autem Puraia istorum non transibunt de medio Iehudæorum, & memoria eorum non abolebitur à filijs suis.

29 Et scripsit Ezzther regina filia Abichail, & Mardechai Iehudæus omne volumen istud, fortitudinem miraculi, vt firmarent epistolam Puraia istam secundò.

30 Et misit literas omnibus Iehudæis centum & viginti septem prouincijs regni Ahhasueros, verbis pacis & veritatis.

31 Ad confirmandum dies Puraia istos in Adar, tempore operis eorum, secundùm quòd statuerant eis Mardechæi Iehudæus, & Ezzther regina, & secundùm quòd firmauerant Iehudæi super animas suas, & super filios suos, vt essent memores verborum ieiuniorum atque orationis eorum.

32 Et in dicto Ezzther firmata sunt verba Puraia istorum, & per manum Mardechai scriptum est volumen in libro.

CAP. X.

1 ET posuit rex Ahhasueros tributum super tetram, & hipparchos maris.

2 Omnia verò opera potentiæ eius & fortitudinis eius, & explicatio dignitatis Mardechai, qua magnificauit eum rex, nonne ill ascripta sunt in libro verborum dierum regum Madæorum & Parsæorum?

3 Quoniam Mardechai Iehudæus capitaneus regis Ahhasueri & princeps super omnes Iehudæos, & acceptus multitudini fratrum suorum, qui erant de tribu Beniamin, quęrebat bonum populo suo domui Israel, & loquebatur pacem omni semini suo, domui Iacob.

* *Et dixit Mardochæus,* 4
A Deo facta sunt ista.
* *Recordatus sum enim de* 5
somnio, quod videra de verbis his. neque enim præteriit ab eis verbum.
* *Paruus fons factus est* 6
fluuius, & erat lux, & Sol, & aqua multa. Esther est fluuius, quam duxit rex, & fecit reginam. * *At duo dra-* 7
cones ego sum & Aman.
* *At gentes quæ conuenerant, vt perderent nomẽ Iudæorum.* * *At gens mea* 9
hic est Israel, qui clamauerũt ad Deum, & saluati sunt, et saluauit Dominus populum suum, & liberauit Dominus nos ab omnibus malis istis, & fecit Deus signa & portenta magna, quæ non facta fuerant inter gentes. propterhoc fecit sortes duas, vnam populo Dei, & vnam cunctis gentibus. & venerunt duæ sortes istæ in horam & tempus & diem iudicij coram Deo in omnibus gẽtibus. & recordatus est Deus populi sui, & iustificauit hæreditatẽ suam. * *Et erunt eis dies* 10
isti in mense Adar, quartadecima eiusdem mensis, cũ cœtu & gaudio & lætitia in conspectu Dei secundum generationem in æternum in populo suo.

CAP. XI.

ANno quarto, regnante 1
Ptolemæo et Cleopatra, attulit Dositheus, qui dicebat esse sacerdos & Leuites, et Ptolemæus filius eius propositã epistolã phurim, quam dixerũt esse & interpretatũ fuisse Lysimachum Ptolemæi qui in Hierusalẽ. * *Anno secũ-* 2
do, regnante Artaxerxe magno, vna Nisan, somniũ vidit Mardochæus filius Iari, filij Semei, filij Cisæi, ex tribu Bẽiamin, homo Iudæus, habitãs in Susis ciuitate, homo magnus, minister existens in aula regis.

4 * καὶ εἶπε μαρδοχαῖος, ταῦτα ἐκ
θεοῦ ἐγένετο τοῦτα.
5 * ἐμνήσθην γὰρ περὶ τοῦ ἐνυπνίου,
ὃ εἶδον περὶ τῶν λόγων τούτων· οὐδὲ
γὰρ παρῆλθεν ἀπ' αὐτῶν λόγος.
6 * ἡ μικρὰ πηγὴ ἐγένετο ποταμός,
καὶ ἦν φῶς, καὶ ἥλιος, καὶ ὕδωρ πο-
λύ· ἐσθὴρ ἐστιν ὁ ποταμός, ὃν ἠγάμησεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐποίησε βασί-
7 λισσαν. * οἱ δὲ δύο δράκοντες
ἐγώ εἰμι καὶ Ἀμάν.
8 * τὰ δὲ ἔθνη τὰ συναχθέντα
ἐξολεσαι τὸ ὄνομα τῶν Ἰουδαίων.
9 * τὸ δὲ ἔθνος τὸ ἐμὸν οὗτός ἐστιν ὁ
Ἰσραὴλ οἱ βοήσαντες πρὸς τὸν θεὸν
καὶ σωθέντες, καὶ ἔσωσε κύριος τὸν
λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐρρύσατο κύριος ἡμᾶς
ἐκ πάντων τῶν κακῶν τούτων, καὶ ἐ-
ποίησεν ὁ θεὸς τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέ-
ρατα τὰ μεγάλα καὶ γέγονεν ἐν
τοῖς ἔθνεσι· διὰ τοῦτο ἐποίησε κλῆ-
ρους δύο, ἕνα τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, καὶ ἕνα
πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἦλθον οἱ δύο κλῆ-
ροι οὗτοι εἰς ὥραν καὶ καιρὸν, καὶ ἡμέ-
ραν κρίσεως ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν πᾶσι
τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἐμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ
αὐτοῦ, καὶ ἐδικαίωσε τὴν κληρονομίαν
10 αὐτοῦ. * καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ ἡμέ-
ραι αὗται ἐν μηνὶ Ἀδὰρ τῇ τεσσα-
ρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, μετὰ
συναγωγῆς καὶ χαρᾶς, καὶ ἀφρο-
σύνης ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ γλυκανῶ εἰς
τὸν αἰῶνα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

ιά.

1 * Ἔτους τετάρτου βασιλεύοντος
Πτολεμαίου καὶ κλεοπάτρας, εἰσήνεγκε δοσίθεος ὃς ἔφη εἶναι ἱερεὺς καὶ
λευίτης, καὶ πτολεμαῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ
τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν τῶν
Φουρείμ, ἣν ἔφασαν εἶναι καὶ ἑρμη-
νευκέναι λυσίμαχον πτολεμαίου τὸν
2 ἐν ἱερουσαλήμ. * ἔτους δευτέρου βα-
σιλεύοντος μεγάλου Ἀρταξέρξου τοῦ μεγάλου
τῇ μιᾷ τοῦ νισὰν ἐνύπνιον εἶδε μαρ-
δοχαῖος ὁ τοῦ ἰαείρου τοῦ σεμεῖ τοῦ κισαὶ
ἐκ φυλῆς βενιαμίν, ἀνὴρ Ἰουδαῖος οἰκῶν ἐν σούσοις τῇ πόλει,
ἀνὴρ μέγας, θεραπευτὴς ὢν
ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως.

ESTHER. Translat. B. Hieron.

4 * Dixitque Mardochæus: A
5 Deo facta sunt ista. * Recordatus sum somnij quod videram, hæc eadem significantis, nec eorum quicquam irri-
6 tum fuit. * Paruulus fons qui
C creuit in fluuium, & in lucem
Solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit; Esther est, quam rex accepit vxorem, & voluit esse reginã.
7 * Duo autem dracones; ego
8 sum, & Aman. * Gentes quæ conuenerant; hi sunt qui conati sunt delere nomẽ Iudæo-
9 rum. * Gens autẽ mea Israel est, quæ clamauit ad Dñm, & saluum fecit populũ suum: liberauitque nos ab omnibus malis, & fecit signa atque portenta inter gentes, & duas sortes esse præcepit, vnam populo Dei, & alterã cunctarũ gentiũ venitque vtraque sors in tempus iudicij coram
D Deo vniuersis gentibus, & recordatus est Dominus populi sui, ac misertus hæreditatis
10 suæ. * Et obseruabuntur dies isti in mense Adar, quartadecima & quintadecima die eiusdem mensis, cũ omni studio, & gaudio in vnum cœtũ populi congregati in cunctas deinceps generationes populi Israel.

CAP. XI.

2 ANno quarto, regnantibus
A Ptolemæo & Cleopatra, attulerunt Dositheus, qui se
Sup. 5. d. 8. 2. sacerdotem, & Leuitici generis ferebat, & Ptolemæus filius eius hanc epistolam Phurim, quam dixerunt interpretatum esse Lysimachum Ptolemæi filium in Ierusalem.

Hoc quoq; principiũ erat in editione vulgata, quod nec in Hebræo, nec apud vllũ fertur interpretem.

2 * Anno secundo regnante Artaxerxe maximo, prima die mensis Nisan, vidit somnium Mardochæus filius Iaheri, filij Semei, filij Cis, de tribu Beniamin, homo Iudæus, qui habitabat in vrbe Susis, vir magni, & inter primos aulæ regiæ

* Erat autem de eo numero 3
captiuorum quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylo C
nis de Hierusalem cum Iechonia rege Iuda, & hoc eius somnium fuit.
* Apparuerunt voces & tu- 4
multus, tonitrua & terræmotus, & conturbatio super terram, & ecce duo dracones magni paratique contra se in
7 prœlium.
* Ad quorum clamorẽ cun 5
ctæ concitatæ sunt nationes, vt pugnarent contra gentem iustorum.
* Fuitque dies illa tenebra- 6
rum, & discriminis, tribulationis & angustiæ, & ingens formido super terram. D
* Conturbatáq; est gens iu 7
storum timentium mala sua, & præparata ad mortem.
* Clamauerúntq; ad Deũ: 8
& illis vociferantibus fons paruus creuit in fluuium maximum, & in aquas plurimas redundauit.
* Lux & Sol ortus est, & hu 9
miles exaltati sunt, & deuorauerunt inclytos.
* Quod cùm vidisset Mar- 10
dochæus & surrexisset de stratu, cogitabat quid Deus facere vellet; & fixum habebat in animo, scire cupiens quid significaret somnium.

CAP. XII.

MOrabatur autem eo tem- 1
pore in aula regis cũ Ba- A
gatha & Thara eunuchis regis, qui ianitores erant palatij.
* Cúmq; intellexisset cogi- 2
tationes eorum, & curas diligentiùs peruidisset, didicit quòd conarentur in regẽ Artaxerxẽ manus mittere, & nũciauit super eo regi.
* Qui de vtroque habita 3
quæstione, confessos iussit duci ad mortem.
* Rex autem quod gestum 4
erat, scripsit in commentarijs. Sed & Mardochæus rei memoriam literis tradidit.

ΕΣΘΗΡ.

3 * ὧν δὲ ὁ ἀριθμὸς αἰχμαλωσίας ἧς
ἠχμαλώτευσε ναβουχοδονόσορ ὁ βα-
σιλεὺς βαβυλῶνος ἐξ ἱερουσαλὴμ
μετὰ ἰεχονίου βασιλέως τοῦ ἰουδαίας· καὶ
τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἐνυπνίου.
4 * καὶ ἰδοὺ φωνὴ θορύβου βρονταὶ καὶ
σεισμὸς καὶ ταραχὴ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
ἰδοὺ δύο δράκοντες μεγάλοι ἕτοιμοι
παρῆλθον ἀμφότεροι παλαίειν· καὶ
ἐφώνησεν ἀμφοτέρων φωνὴ μεγάλη.
5 * καὶ τῇ φωνῇ αὐτῶν ἡτοιμάσθη
πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον, ὥστε πολε-
μῆσαι δικαίων ἔθνος.
6 * καὶ ἰδοὺ ἡμέρα σκότους καὶ γνό-
φος, θλῖψις καὶ συνοχωκία, κάκωσις
καὶ ταραχὴ μέγας ἐπὶ τῆς γῆς.
7 * καὶ ἐταράχθη πᾶν ἔθνος δί-
καιον φοβούμενοι τὰ ἑαυτῶν κακά,
καὶ ἡτοιμάσθησαν ἀπολέσθαι.
8 * καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεόν· ἀπὸ δὲ
τοῦ βοῆς αὐτῶν, ἐγένετο ὡσανεὶ ἀπὸ μι-
κρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας, ὕδωρ
πολύ.
9 * καὶ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ
οἱ ταπεινοὶ ὑψώθησαν καὶ κατέ-
φαγον τοὺς ἐνδόξους.
10 * καὶ διεγερθεὶς μαρδοχαῖος ὁ
ἑωρακὼς τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, καὶ τί ὁ
θεὸς βεβούλευται ποιῆσαι, εἶχε τὸ ἐνύ-
πνιον τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐν παντὶ
λόγῳ ἠθέλησεν ἐπιγνῶναι αὐτὸ
ἕως τῆς νυκτός.

ιϛ.

1 * Καὶ ἡσύχασε μαρδοχαῖος ἐν
τῇ αὐλῇ μετὰ γαβαθὰ καὶ θάρρα τῶν
δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως τῶν φυ-
λασσόντων τὴν αὐλήν.
2 * ἤκουσέ τε αὐτῶν τοὺς λογισμούς,
καὶ τὰς μερίμνας αὐτῶν ἐξηρεύνη-
σε, καὶ ἔμαθεν ὅτι ἐπιζητοῦσι τὰς
χεῖρας ἐπιβαλεῖν ἀρταξέρξῃ τῷ
βασιλεῖ, καὶ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ
περὶ αὐτῶν.
3 * καὶ ἐξήτασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς
δύο εὐνούχους αὐτοῦ, καὶ ὁμολογήσαν-
τες ἀπήγχθησαν.
4 * καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς τοὺς
λόγους τούτους εἰς μνημόσυνον· καὶ μαρ
δοχαῖος ἔγραψε περὶ τῶν λόγων.

3 * *Erat autem ex captiui-*
tate quam captiuauit Nabuchodonosor rex Babyloniis de Hierusalem cũ Iechonia rege Iudææ, & hoc eius somnium.
4 * *Et ecce vox tumultus,*
tonitrua & terræmotus, & conturbatio super terram: et ecce duo dracones magni parati processerunt vtriq; præliari: & facta est eorum vox magna.
5 * *Et voce eorum parata*
est omnis gens ad prœlium, vt expugnarent iustorũ gentem.
6 * *Et ecce dies tenebrarum*
& caliginis, tribulatio & angustia, afflictio & turbatio magna super terram.
7 * *Et conturbata est omnis*
gens iusta timentes sua mala, & præparati sunt perire.
8 * *Et clamauerunt ad*
Deum; ab autem clamore eorum, factum est sicut à paruo fonte fluuius magnus, aqua multa.
9 * *Et lux & Sol ortus est,*
& humiles exaltati sunt, et deuorauerunt inclytos.
10 * *Et cùm surrexisset Mar-*
dochæus qui vidit somnium hoc, & quid Deus deliberat facere, habuit insomnium hoc in corde, & in omni verbo voluit cognoscere hoc vsq; ad noctem.

CAP. XII.

1 ET *quieuit Mardochæus*
in aula cum Gabatha & Tharra duobus eunuchis regis custodientibus aulam.
2 * *Audiuitque eorum cogi-*
tationes, & curas eorũ scrutatus est, & didicit quòd parant manus inijcere Artaxerxi regi, & demonstrauit regi de eis.
3 * *Et quæsiuit rex duos*
eunuchos suos, & confitentes appensi sunt.
4 * *Et scripsit rex sermones*
hos in cõmentarijs, & Mardochæus scripsit de verbis.

* *Et præcepit rex Mardochæum deseruire in aula, & dedit ei dona propter hoc.*

* *Et erat Aman Amadathi Bugæus inclytus coram rege, & quæsiuit affligere Mardochæum & populum eius, propter duos eunuchos regis. at epistolæ est exemplar hoc.*

CAP. XIII.

REx magnus Artaxerxes, 1
his qui ab India vsque ad Æthiopiam, centum viginti septem prouinciarum, principes & locorum præsides ordinati sunt, hæc scribit.

* *Cùm multis imperassem* 2
gentibus & vniuersi dominarer orbis terræ, volui non temeritate potëtiæ eleuatus, mitius autem & cum quiete semper gubernans, subiectos tranquillos semper statuere vita, & regnum quietũ & peruium vsque ad fines præbens, renouaréque desideratam cunctis hominibus pacem.

* *Quærente autem me à* 3
consiliariis, quomodo duceretur hoc ad finem, qui sapientia apud nos præcedebat, & in beneuolentia immutabili, & firma fide approbatus est, & secundo regis dono præcedebat Aman, indicauit nobis in omnibus per orbë terræ tribubus commixtum esse inimicum populum quendã, legibus contrarium ad omnem gentem, & regum prætermittentes assiduè edicta, vt non deducatur qui à nobis dirigitur sine defectu principatus.

* *Cùm didicissemus ergo* 4
quòd hæc gens sola in rebellione omni semper homini posita sit, vitam legum peregrinam permutans, & dissentiens nostris rebus, pessimáque consumens mala,

* καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς μαρ- 5
δοχαίου στρατηγεῖν ἐν τῇ αὐλῇ, & ἔδωκεν αὐτῷ ὁμάλια περὶ τούτου.

* καὶ ὡς ἀμὰν ἀμαδαθοῦ βουγαῖος ἔνδοξος ἐνώπιον τοῦ βασι- 6
λέως, καὶ ἐζήτησε κακοποιῆσαι τὸν μαρδοχαῖον καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως· τῆς δὲ ἐπιστολῆς ἐστι τὸ ὑποτεγραφὸν τόδε.

ιγ'.

1 * Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἀρχοῦσι, & ὑπάρχαις ὑποτεταγμένοις, τάδε γράφει.

2 * πολλῶν ἐπαρξας ἐθνῶν & πάσης ἐπικρατήσας οἰκουμένης, ἐβουλήθην μὴ τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας ἐπαιρόμενος, ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετ' ἠπιότητος ἀεὶ διεξάγων σὺν τῶν ὑποτεταγμένων ἀκυμάντοις διαπαντὸς καταστῆσαι βίον, τήν τε βασίλειαν εἰρήνην & πορευτὴν μέχρι περάτων παρεξόμενος, ἀνανεώσασθαι τὴν πεθομένοις τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰρήνην.

3 * πυθομένου δέ μου τῶν συμβούλων πῶς ἂν ἀχθείη τοῦτο ἐπὶ πέρας, ὁ σωφροσύνῃ παρ' ἡμῖν διαπρέψας, καὶ ἐν τῇ εὐνοίᾳ ἀπαραλλάκτῳ καὶ βεβαίᾳ πίστει ὑποδεδειγμένος, & δεύτερον τῶν βασιλειῶν γέρας ἀπενηνεγμένος ἀμάν, ἀπέδειξεν ἡμῖν ἐν πάσαις ταῖς κτὶ τὴν οἰκουμένην φυλαῖς ἀναμεμίχθαι δυσμενῆ λαόν τινα, τοῖς νόμοις ἀντίθετον πρὸς πᾶν ἔθνος, τά τε τῶν βασιλέων παραπέμποντας διὰ πάντων ἀκωλύτως διατάγματα, πρὸς τὸ μὴ κατατείνειν τὴν ὑφ' ἡμᾶς κατάστασιν ἀμέμπτως συνέχειαν.

4 * διειληφότες οὖν ὡς τὸ τε ἔθνος μονώτατον ἐν ἀλλοπαραγωγῇ παντὶ διαπαντὸς ἀνθρώπῳ κείμενον, διαστρόφους νόμων ξενίζεσαν παραλλάσσον & δυσνοοῦν τοῖς ἡμετέροις πράγμασι, λαχείσατε συλλέγειν κακά,

5 * Præcepitque ei rex, vt in aula palatij moraretur, datis ei pro delatione muneribus.

6 * Aman verò filius Amadathi Bugeus erat gloriosissimus coram rege, & voluit nocere Mardochæo & populo eius pro duobus eunuchis regis, qui fuerant interfecti.

Hucusque procemium. Quæ sequuntur in eo loco posita erant, vbi scriptum est in volumine, et diripuerũt bona vel substantias eorum. *quæ in sola vulgata editione reperimus. Epistolæ autẽ hoc exemplar fuit.*

CAP. XIII.

1 A REx maximus Artaxerxes, ab India vsque Æthiopiã, centum viginti septem prouinciarum, principibus & decibus, qui eius imperio subiecti sunt, salutem. 2 * Cùm plurimis gentibus imperarem, & vniuersum orbem meæ ditioni subiugassem; volui nequaquam abuti potentiæ magnitudine, sed clementia & lenitate gubernare subiectos, vt absque vllo terrore vitam lentio transigẽtes, optata cunctis mortalibus pace fruerentur. 3 * Quærente autem me à consiliariis meis, quomodo posset hoc impleri: vnus qui sapientia & fide cæteros præcellebat; & erat post regem secundus, Aman nomine, indicauit mihi in toto orbe terrarum populum esse dispersum, qui nouis vteretur legibus, & cõtra omnium gentium consuetudinem faciens, regũ iussa contemneret, & vniuersarum concordiam nationũ sua discensione violaret. 4 * Quod B cùm didicissemus, videntes vnam gẽtem rebellem aduersus omne hominum genus, peruersis vti legibus, nostrisque iussionibus contraire, & rumpere subiectarum nobis prouinciarum pacem atque concordiam; iussimus vt quoscũque Aman, qui omnibus prouinciis præpositus est, & fecidus à rege, & quem patris loco colimus monstrauerit, cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis suis. Nullúsque eorum misereatur quartadecima die duodecimi mensis Adar anni præsentis, vt nefarij homines vno die ad inferos descendentes, reddant imperio nostro pacem quam turbauerant. C

Hucusque exemplar epistolæ. Quæ sequuntur post eum locum scripta reperi, vbi legitur, Pergénsque Mardochæus fecit omnia, quæ ei mandauerat Esther. *Nec tamen habetur in Hebraico, & apud nullum penitus feruntur interpretum.*

* Mardochæus autem de- 5
precatus est Dominum, memor omnium operum eius, & dixit, Domine Domine rex omnipotens; in ditione enim tua cuncta sunt posita, & non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreueris saluare Israel.

* Tu fecisti cælum & ter- 6
ram, & quicquid cæli ambitu D continetur.

* Dominus omnium es, 7
nec est qui resistat maiestati tuæ.

* Cuncta nosti & scis, quia 8
non pro superbia & contumelia, & aliqua gloriæ cupiditate feccrim hoc, vt non adorarẽ Aman superbissimũ; libẽter enim pro salute Israel, etiam vestigia pedum eius deosculari paratus essem: sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, & ne quenquam adorarem, excepto Deo meo.

* Et nũc Domine rex Deus 9
Abraam miserere populi tui, quia volunt nos inimici nostri perdere, & hæreditatem tuam delere.

* Ne despicias partem tuam 10
quam redemisti de Ægypto.

ESTHER.

καὶ πρὸς τὸ μὴ τῷ βασιλείαν δύσαθείας τυγχάνειν. προσλεταίχαμεν οὖν σὲ σημαινομένως ὑμῖν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ὑπὸ ἀμὰν τοῦ τεταγμένου ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ δευτέρου προς ἡμᾶς πάντας σὺν γυναιξὶ & τέκνοις ἀπολέσθαι ὁλοῤῥίζους ὑπὸ ἐχθρῶν ταῖς μαχαίραις ἀδίκως πάντες οἴκτου & φειδοῦς, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ & δωδεκάτου μηνὸς ἀδὰρ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους· ὅπως & πάλαι καὶ νῦν δυσμενεῖς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βιαίως εἰς τὸν ᾅδην κατελθόντες, εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον εὐσταθῆ & ἀτάραχα παρέχωσιν ἡμῖν διατέλεις τὰ πράγματα.

* καὶ ἐδεήθη κυρίου, μνημονεύων 5
πάντα τὰ ἔργα κυρίε· καὶ εἶπε, κύριε κύριε βασιλεὺς παντοκράτωρ, ὅτι ἐν σοὶ ἐξουσία σου πάντων ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντιδοξῶν σοι ἐν τῷ τέλειν σε σῶσαι τὸν Ἰσραήλ.

* ὅτι σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ 6
τὴν γῆν, καὶ πάσῃ θαυμαζόμενον ὑπὸ τὴν ὑπ' οὐρανόν.

* καὶ κύριος εἶ πάντων, & οὐκ 7
ἔστιν ὃς ἀντιτάξεταί σοι τῷ κυρίῳ.

* σὺ πάντα γινώσκεις, σὺ οἶδας 8
κύριε, ὅτι οὐκ ἐν ὑβρει, οὐδὲ ἐν ὑπερηφανίᾳ, οὐδὲ ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο τὸ μὴ προσκυνεῖν τὸν ὑπερήφανον ἀμάν, ὅτι εὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν Ἰσραήλ, ἀλλ' ἐποίησα τοῦτο, ἵνα μὴ τὴν δόξαν ἀνθρώπου ὑπερόνω δόξης θεοῦ, καὶ & προσκυνήσω εἰδώλῳ πλὴν σου κύριε, καὶ & ποιήσω αὐτὸ ἐν ὑπερηφανίᾳ.

* & νῦν κύριε ὁ θεὸς ὁ βασιλεύς, 9
φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου, ὅτι ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθοράν, & ἐπεθύμησαν ἀπολέσαι τὴν ἐξ ἀρχῆς κληρονομίαν σου.

* μὴ ὑπερίδῃς τὴν μερίδα 10
σου, ἣν σεαυτῷ ἐλυτρώσω ἐκ γῆς αἰγύπτου.

Interp. Græc. 181

& vt non regnum constantiam consequeretur: præcepimus igitur eos qui significantur vobis in scriptis ab Aman præposito in rebus et secundo à nobis, omnes cum mulieribus & filiis perdi radicitus inimicorũ gladiis sine omni misericordia & parcitate, quartadecima duodecimi mensis Adar præsentis anni: vt qui olim & nunc inimici in die vna violenter in infernum descendentes, in posterum tempus quietas & tranquillas præbeant nobis perfectè res.

5 * *Et deprecatus est Dominum, memor omnium operũ Domini: & dixit, Domine Domine rex omnipotẽs, quia in potestate tua cuncta sunt, & non est qui resistat tibi cùm volueris tu saluare Israel.*

6 * *Quia tu fecisti cælum et terram, & omne mirabile in sub cælo.*

7 * *Et Dominus es omnium, & non est qui resistat tibi Domino.*

8 * *Tu omnia nosti, tu scis Domine, quia non in contumelia neque in superbia, neque in gloriæ cupiditate feci hoc, vt non adorarem superbum Aman, quia cõplacebam deosculari vestigia pedum eius ad salutem Israel: sed feci hoc, vt non ponerem gloriam hominis super gloriam Dei: & non adorabo quenquam præter te Domine, & non faciam hoc in superbia.*

9 * *Et nunc Domine Deus rex, parce populo tuo, quia respiciunt nos in perditionem, & desiderauerunt perdere eam quæ à principio, hæreditatem tuam.*

10 * *Ne despicias partem tuã, quam tibi redemisti de terra Ægypti.*

11 * Exaudi deprecationem meam, & propitius esto sorti tuæ, & conuerte luctũ nostrum in gaudium, vt viuentes laudemus tuum nomen Domine, & ne perdas os laudantium te Domine.

12 * Et omnis Israel clamauerunt: ex fortitudine sua, quoniam mors eorum in oculis eorum. CAP. XIIII.

1 ET Esther regina confugit ad Dominum, in agone mortis comprehensa. * Et deponẽs vestes gloriæ suæ, induta est indumentis angustiæ & luctus. & pro superbis vnguentis, cinere & stercore impleuit caput suum, & corpus suum humiliauit valde. & omnem locum exultationis suæ impleuit laceratis crinibus suis.

3 * Et deprecabatur Dominum Deum Israel, & dixit:

4 * Domine mi, rex noster tu es solus, adiuua me solitariam, & non habentem adiutorem nisi te, quoniam periculum meum in manu mea.

5 * Ego audiui à natiuitate mea in tribu familiæ meæ, quòd tu Domine tulisti Israel de omnibus gentibus, & patres nostros de omnibus maioribus suis in hæreditatem sempiternam, & fecisti eis quæ locutus es.

6 * Et nunc peccauimus in conspectu tuo, & tradidisti nos in manus inimicis nostris, eò quòd glorificauimus deos eorũ, iustus es Domine.

7 * Et nunc non eis sufficit in amaritudine seruitutis nostræ, sed posuisti manus eorum super manus idolorum suorũ, vt extolleret determinationem oris tui, & deleret hæreditatem tuam, & obturarent os laudãtium te, & extingueret gloriã domus tuæ, & altaris tui, et aperiret os gentium ad virtutes stultorum, & magnificaretur rex carnalis in sempiternum.

ΕΣΘΗΡ.

11 * ἐπάκουσον ὁ δέησές μου, καὶ ἵλαθι τῇ κλήρῳ σου, καὶ στρέψον τὸ πένθος ἡμῶν εἰς εὐωχίαν, ἵνα ζῶντες ὑμνήσωμέν σου τὸ ὄνομα κύριε, καὶ μὴ ἀφανίσῃς στόμα αἰνούντων σε κύριε.

12 * καὶ πᾶς Ισραὴλ ἐκέκραξαν ἐξ ἰσχύος αὐτῶν, ὅτι θάνατος αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν.

ιδ΄.

1 * Καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα κατέφυγεν ἐπὶ τὸν κύριον, ἐν ἀγῶνι θανάτου κατειλημμένη.

2 * καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς δόξης αὐτῆς, ἐνεδύσατο ἱμάτια στενοχωρίας καὶ πένθους· καὶ ἀντὶ τῶν ὑπερηφάνων ὀδυσμάτων, ἀσσοὺ καὶ κοπρίων ἐπλήσθη τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐταπείνωσε σφόδρα· καὶ πάντα τόπον ἀγαλλιάματος αὐτῆς ἔπλησε θρεπτῶν τριχῶν αὐτῆς.

3 * καὶ ἐδέετο κυρίῳ θεοῦ Ισραὴλ καὶ εἶπε·

4 * κύριέ μου ὁ βασιλεὺς ἡμῶν σὺ εἶ μόνος, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ μὴ ἐχούσῃ βοηθὸν εἰμὴ σέ, ὅτι κίνδυνός μου ἐν χειρί μου.

5 * ἐγὼ ἤκουον ἐκ γενετῆς μου ἐν φυλῇ πατριᾶς μου, ὅτι σὺ κύριε ἔλαβες τὸν Ισραὴλ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ σοὺ πατέρας ἡμῶν ἐκ πάντων τῶν προγόνων αὐτῶν εἰς κληρονομίαν αἰώνιον, καὶ ἐποίησας αὐτοῖς ὅσα ἐλάλησας. 6 * καὶ νῦν ἡμάρτομεν ἐνώπιόν σου, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ἀνθ' ὧν ἐδοξάσαμεν σοὺ θεὸς αὐτῶν, δίκαιος εἶ κύριε. 7 * καὶ νῦν οὐκ ἐκανώθησαν ἐν πικρασμῷ δουλείας ἡμῶν, ἀλλ' ἔθηκας τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων αὐτῶν, ἀξάραι ὁρισμὸν στόματός σου καὶ ἀφανίσαι κληρονομίαν σου, καὶ ἐμφράξαι στόμα αἰνούντων σε, καὶ σβέσαι δόξαν οἴκου σου καὶ θυσιαστηρίου σου, καὶ ἀνοῖξαι στόμα ἐθνῶν εἰς ἀρετὰς ματαίων, καὶ θαυμασθῆναι βασιλέα σαρκινον εἰς αἰῶνα.

ESTHER. Translat. B. Hieron.

11 * Exaudi deprecationẽ meã, & propitius esto sorti & funiculo tuo: & conuerte luctum nostrũ in gaudium; vt viuentes laudemus nomen tuum, Domine, & ne claudas ora te
12 canentiũ. * Omnis quoque Israel pari mente & obsecratione clamauit ad Dominum, eò quòd eis certa mors impenderet.

CAP. XIIII.

1 A ESther quoque regina cõfugit ad Dominum, perB uens periculũ quod imminebat. * Cumque deposuisset
2 vestes regias, fletibus & luctui apta indumenta suscepit, & pro vnguentis variis cinere & stercore impleuit caput, & corpus suum humiliauit ieiuniis, omniaq; loca, in quibus antea lætari consueuerat, ericium laceratione compleuit.

3 * Et deprecabatur Dominũ
4 Deũ Israel, dicens: * Domine mi, qui rex noster es solus, adiuua me solitariam: & qui
5 præter te nullus est auxiliator alius; periculũ meum in manibus meis est. * Audiui à patre meo quòd tu Domine tulisses Israel de cunctis gẽtibus, & patres nostros ex omnibus retro maioribus suis, vt possideres hæreditatem sempiternam, fecistiq́ue eis sicut locu-
6 tus es. * Peccauimus in conspectu tuo, & idcirco tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum. coluimus enim deos corũ. iustus es Domine.
7 * Et nunc non eis sufficit, quòd durissima nos opprimunt seruitute, sed robur
B manuum suarum idolorum potentiæ deputantes, voluntua mutare promissa, & delere hæreditatem tuam, & claudere ora laudantium te, atque extinguere gloriam templi & altaris tui, vt aperiant ora gentium, & laudent idolorum fortitudinem, & prædicent carnalem regem in sempiternum.

8 * Ne tradas Dñe sceptrum tuum his qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram, sed conuertere consilium eorum super eos, & eum qui in nos cœpit sæuire, disperde. * Me- 9
mento Domine & ostende te nobis in tẽpore tribulationis nostræ, & da mihi fiduciã Dñe rex deorum & vniuersæ potestatis: tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis, & trãsfer cor illius in odium hostis nostri, vt & ipse pereat, & cæteri qui ei cõsentiunt. * Nos autem libera 10
in manu tua, & adiuua me nullum aliud auxilium habentem, nisi te Domine qui habes omnium scientiam, & nosti quia oderim gloriam iniquorum, & detester cubile incircumcisorum & omnis alienigenæ. * Tu scis necessitatẽ 11
meam quòd abominer signũ superbiæ & gloriæ meæ, quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ, & detester illud quasi pannũ menstruate, & non portem in diebus silentij mei, & quòd non comederim in mensa Aman, nec mihi placuerit conuiuium regis, & non biberim vinum libaminum, & nunquam lætata sit ancilla tua ex quo huc translata sum vsque in præsentem diem, nisi in te Domine Deus Abraam. * Deus fortis 12
super omnes, exaudi vocem eorum qui nullã aliam spem habent; & libera nos de manu iniquorum, & erue me à timore meo. *Hæc quoque addita reperi in editione vulgata.*

CAP. XV.

1 ET mandauit ei, haud dubium, quin Esther Mardochæus, vt ingrederetur ad regem, & rogaret pro populo suo & pro patria sua. * Memo- 2
rare, inquit, dierum humilitatis tuæ, quomodo nutrita sis in manu mea, quia Aman secundus à rege locutus est contra nos in mortem, & tu inuoca Dominũ, & loquere regi pro nobis, & libera nos de morte. *Nec non & ista quæ subdita sunt in editione vulgata reperi.*

3 Die autem tertiò deposuit vestimenta ornatus sui, & circundata est gloria sua.

ESTHER.

8 * μὴ παραδῷς κύριε τὸ σκῆπτρόν σου τοῖς μὴ οὖσι, καὶ μὴ καταγελάτωσαν ἐν τῇ πτώσει ἡμῶν, ἀλλὰ στρέψον τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς· τὸν δὲ ἀρξάμενον ἐφ' ἡμᾶς παραδειγμάτισον.

9 * μνήσθητι κύριε γνώσθητι ἐν καιρῷ θλίψεως ἡμῶν, καὶ ἐμὲ θαρσύνου βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν καὶ πάσης ἀρχῆς κραταιῶν τῶν, δὸς λόγον εὔρυθμον εἰς τὸ στόμα μου ἐνώπιον τοῦ λέοντος, καὶ μετάθες τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς μῖσος τοῦ πολεμοῦντος ἡμᾶς εἰς συντέλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμονοούντων αὐτῷ.

10 * ἡμᾶς δὲ ῥῦσαι ἐν χειρί σου, καὶ βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ μὴ ἐχούσῃ ἕτερον βοηθὸν εἰμὴ σέ· κύριε πάντων γνῶσιν ἔχεις.

11 * καὶ οἶδας ὅτι ἐμίσησα δόξαν ἀδίκων, καὶ βδελύσσομαι κοίτην ἀπεριτμήτων καὶ παντὸς ἀλλοτρίου· σὺ οἶδας τὴν ἀνάγκην μου, ὅτι βδελύσσομαι τὸ σημεῖον τῆς ὑπερηφανίας μου ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου, βδελύσσομαι αὐτὸ ὡς ῥάκος καταμηνίων, καὶ οὐ φορῶ αὐτὸ ἐν ἡμέραις ἡσυχίας μου, καὶ οὐκ ἔφαγον ἡ δούλη σου τραπέζαν Αμαν, καὶ οὐκ ἐδόξασε συμπόσιον βασιλέως, οὐδὲ ἔπιον οἶνον σπονδῶν, καὶ οὐκ εὐφράνθη ἡ δούλη σου ἀφ' ἡμέρας μεταβολῆς μου μέχρι τοῦδε.

12 * πλὴν ἐπὶ σοί κύριε ὁ θεὸς ἀβραάμ ὁ θεὸς ἰσχύων ἐπὶ πάντας, εἰσάκουσον φωνῆς ἀπηλπισμένων, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν πονηρευομένων, καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου.

ιε΄.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς ἐπαύσατο προσευχόμενη, ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τοῦ πρόσκαιρος καὶ περιεβάλετο δόξαν αὐτῆς.

8 * Ne tradas Domine sceptrum tuum his qui nõ sunt, & ne deridean̄t in casu nostro, sed conuerte consilium eorum super eos: at qui incœpit super nos disperde.

9 * Memento Domine, notum te fac in tempore tribulationis nostræ, & da mihi fiduciam rex gentium & omnis principatus dominator, tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis, & transfer cor illius in odium oppugnantis nos in perditionem eius & eorum qui consentiunt ei.

10 * Nos autem libera in manu tua, & adiuua me solitariam, & non habentem alium adiutorem nisi te, Domine, omniũ scientiam habẽs.

11 * Et nosti quòd oderim gloriam iniquorum, & detester cubile incircumcisorum, & omnis alienigenæ; tu scis necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ meæ quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ; detester illud quasi pannum menstruorum, & non portem illum in diebus silentij mei, & non comederit ancilla tua in mensa Aman, & non magnificauerim conuiuium regis, neque biberim vinum libaminum, & non lætata sit ancilla tua à die translationis meæ vsque nunc.

12 * Verùm in te Domine Deus Abraam, Deus fortis super omnes, exaudi vocem desperantium, & libera nos de manu malignantium, & libera me à timore meo.

CAP. XV.

3 ET factum est in die tertia vt cessauit orans, deposuit vestimenta luctus & induta est gloria sua.

‡ *Et facta splendens, cùm* 4
inuocasset omnium spectatorem & saluatorẽ, assumpsit duas famulas: & quidem super vnam innitebatur, quasi delicata; at altera sequebatur leuans indumentum eius.

‡ *Et ipsa rubefacta vigore pulchritudinis suæ, &* 5
vultus eius hilaris quasi amabilis; at cor eius arctatum præ timore.

‡ *Et ingressa omnes portas,* 6
stetit coram rege, & ipse sedebat super solium regni sui, & omnem stolam splendoris sui indutus erat, totus in auro & lapidibus preciosis, & erat terribilis nimis.

‡ *Et eleuans faciem suam* 7
incensam gloria, in acie furoris conspexit, & corruit regina, & mutauit colorem suũ in dissolutione, & reclinauit se super caput ancillæ præcedentis.

‡ *Et conuertit Deus spi-* 8
ritum regis in mansuetudinem: & festinans exiliuit de solio, & assumpsit eam in vlnis suis donec rediret, & consolabatur eam verbis pacificis: & dixit ei, Quid est Esther? ego frater tuus, confide, non morieris, quoniam cõmune præceptum nostrum est.

‡ *Accede, & tollens au-* 9
ream virgam, imposuit super collum eius.

‡ *Et amplexatus est eam* 10
& dixit, Loquere mihi.

‡ *Et dixit ei, Vidi te do-* 11
mine quasi angelum Dei, & turbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ.

‡ *Quoniam mirabilis es* 12
domine, & facies tua gratiarum plena.

‡ *Cùm autem loqueretur* 13
ipsa, corruit præ dissolutione sua.

‡ *Et rex turbabatur, &* 14
omnis famulatus eius consolabatur eam.

4 ‡ καὶ γνηθεῖσα Ἐπιφανὴς, ἐπικαλεσαμένη τὸν πάντων ἐπόπτην καὶ σωτῆρα, παρέλαβε τὰς δύο ἄβρας· καὶ τῇ μὲν μιᾷ ἐπηρείδετο, ὡς τρυφερουμένη, ἡ δὲ ἑτέρα ἐπηκολούθει κεφίζουσα τὸ ἔνδυμα αὐτῆς.

5 ‡ καὶ αὐτὴ ἐρυθριάσα ἀκμῇ κάλλους αὐτῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν ὡς προσφιλές, ἡδὲ καρδία αὐτῆς ἀπεσκυθρώπη ὑπὸ τοῦ φόβου.

6 ‡ καὶ εἰσελθοῦσα πάσας τὰς θύρας, κατέστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ πᾶσαν τὴν στολὴν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνεδεδύκει, ὅλος διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ ἦν φοβερὸς σφόδρα.

7 ‡ καὶ ἆρας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πεπυρωμένον δόξῃ, ὀργῇ θυμοῦ ἔβλεψε· καὶ ἔπεσεν ἡ βασίλισσα καὶ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς ἐν ὀλιγύσει, καὶ κατέκυψεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἄβρας τῆς προπορευομένης.

8 ‡ καὶ μετέβαλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως εἰς πραότητα· καὶ ἀγωνιάσας, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ ἐλάβετο αὐτῆς ἐπὶ τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ μέχρις οὗ κατέστη, καὶ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς· καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἐστιν ἐσθήρ; ἐγὼ ὁ ἀδελφός σου, θάρσει μὴ ὑποθοιῆς, ὅτι κοινὸν τὸ πρόσταγμα ἡμῶν ἐστι.

9 ‡ προσέλθε, καὶ ἆρας τὴν χρυσῆν ῥάβδον, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς.

10 ‡ καὶ ἠσπάσατο αὐτὴν καὶ εἶπε, λάλησόν μοι.

11 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε κύριε ὡς ἄγγελον θεοῦ, καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου ὑπὸ φόβου τῆς δόξης σου.

12 ‡ ὅτι θαυμαστὸς εἶ κύριε, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαρίτων μεστόν.

13 ‡ ἐν ᾧ τῷ διαλέγεσθαι αὐτὴν, ἔπεσεν ὑπὸ ἀκλύσεως αὐτῆς.

14 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐθορύβετο καὶ πᾶσα ἡ θεραπεία αὐτοῦ παρεκάλει αὐτήν.

4 ‡ Cùmq; regio fulgeret habitu, & inuocasset omniũ rectorem & saluatorem Deum, assumpsit duas famulas, & super vnam quidem innitebatur quasi præ delicijs & nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens; altera autem famularum sequebatur dominam, defluentia in humum indumenta sustentans.

5 ‡ Ipsa autem roseo colore vultum perfusa, & gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum, & nimio timore contractum.

6 ‡ Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia, stetit contra regem vbi residebat super solium regni sui, indutus vestibus regijs auróque fulgens & preciosis lapidibus, eráque terribilis aspectu.

7 ‡ Cúmque eleuasset faciem & ardentibus oculis furorem pectoris indicasset, regina corruit, & in pallorem colore mutato, lassum super ancillam reclinauit caput.

8 ‡ Conuertítque Deus spiritum regis in mansuetudine, & festinus ac metuens exiluit de solio, & sustentans eam vlnis suis, donec rediret ad se, his verbis blandiebatur: Quid habes Esther? Ego sum frater tuus, noli metuere, non morieris; nõ enim pro te, sed pro omnibus hęc lex cõstituta est.

9 ‡ Accede igitur & tange sceptrum. ‡ Cúmque illa rediret, tulit auream virgam, & posuit super collum eius, & osculatus est eam, & ait, Cur mihi non loqueris?

11 ‡ Quæ respondit, Vidi te domine quasi angelum Dei, & conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ.

12 ‡ Valdè enim mirabilis es dñe, & facies tua plena est gratiarũ. ‡ Cúmq; loqueretur, rursus corruit, & penè exanimata est. ‡ Rex autem turbabatur, & omnes ministri eius consolabantur eam.

CAP. XVI.

1 REx magnus Artaxerxes ab India vsque Æthiopiam, A centũ viginti septem prouinciarum ducibus ac principibus qui nostræ iusioni obediunt, salutem dicit.

2 ‡ Multi bonitate principum & honore qui in eos collatus est, abusi sunt in superbiam, & non solùm subiectos regibus nituntur opprimere, sed datam sibi gloriam non ferentes, in ipsos qui dederunt, moliuntur insidias.

3 ‡ Nec contenti sunt gratias non agere beneficijs, & humanitatis in se iura violare, sed Dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere sententiam.

4 ‡ Et in tantum vesaniæ proruperunt, vt eos qui credita sibi officia diligenter obseruant, & cuncta agunt vt omnium laude digni sint, mendaciorum cuniculis conentur subuertere, dum aures principum simplices ex sua natura alios æstimantes, calida fraude decipiunt.

5 ‡ Quæ res & ex veteribus probatur historijs, & ex his quæ geruntur quotidie, quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia deprauentur. B

6 ‡ Vnde prouidendum est paci omnium prouinciarum.

7 ‡ Nec putare debetis si diuersa iubeamus ex animi nostri venire leuitate, sed pro qualitate & necessitate temporum, vt rei publicæ possit vtilitas ferre sententiam.

8 ‡ Et vt manifestius quod dicimus intelligatis: Aman filius Amadathi & animo & gẽte Macedo alienúsq; à Persarum sanguine, & pietatem nostram sua crudelitate commaculans, peregrinus à nobis susceptus est, & tantam in se expertus humanitatẽ, vt pater

ESTHER.

ιε'.

1 ‡ Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις χωρῶν ἄρχουσι καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι, χαίρειν.

2 ‡ πολλοὶ τῇ πλείστῃ τῶν δωρεῶν τιμῶν χρηστότητι πυκνότερον ὑμωμοκότες, μείζονι ἐφρόνησαν, καὶ οὐ μόνον οὐ ταπεινομένους ἡμῖν ζητοῦσι κακοποιεῖν, τόν τε κόρον οὐ λυμαίνονται φέρειν, καὶ τοῖς ἑαυτῶν δωρεγέταις ἐπιχειροῦσι μηχανᾶσθαι. ‡ καὶ τὴν δυσαρεστίαν οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἀνταναιροῦντες; ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν ἀπειραγάθων κόμποις ἐπαρθέντες, τοῦ ταπεινοῦντα καὶ φθονοῦντος ἀεὶ θεοῦ τὴν μισοπόνηρον ὑπολαμβάνουσιν ἐκφεύξεσθαι δίκην.

4 ‡ πολλάκις δὲ καὶ πολλοὶ τῶν ἐπ' ἐξουσίαις τεταγμένων τῶν πιστευθέντων χειρίζειν φίλων τὰ πράγματα, ἀσαμυθία μέγχοις αἱμάτων ἀθώων καταχήσαντα, περιέβαλε συμφορᾶς ἀνηκέστοις; τῷ τῆς κακοηθείας ψεύδει ἀσυλλογισμῷ ἀσυλλογισαμένων; τὴν τῶν ἐπικρατούντων ἀκέραιον ἀγνωμοσύνην.

5 ‡ σκοπεῖν δὲ ἔξεστιν ἐκ τῶν παλαιοτέρων ὡς πλεοναζόντως ἱστορεῖται, ὅσα ἐστὶ πρὸς πόδας ὑμᾶς ἐκζητοῦντα δικαίως συμπεπλεσμένα; τῇ τῶν ἀναξίως δυναστευόντων λοιμότητι.

6 ‡ καὶ προσέχειν εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, ὥστε τὴν βασιλείαν ἀτάραχον τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις μετ' εἰρήνης παρέξομεθα·

7 ‡ χρώμενοί τε μεταβολαῖς, τὰ ἀεὶ κατὰ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα διακρίνοντες ἀεὶ μετ' ἐπιεικείας ἀπαντήσεως. ‡ ὡς γὰρ ἀμφὶ Ἀμαδαθοῦ μακεδόνα, ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριον τοῦ τῶν περσῶν αἵματος, καὶ πολὺ διεστηκότα τῆς ἡμετέρας χρηστότητος, καὶ ξενωθέντα ἡμῖν, ἔτυχον ἧς ἔχομεν πρὸς πάντα ἔθνος φιλανθρω-

CAP. XVI.

1 REx magnus Artaxerxes his qui ab India vsque ad Æthiopiam centum viginti septem Satrapis regionum principes sunt, et his qui nostra sapiunt; valere.

2 ‡ Multi plurima eorum qui benefaciunt bonitate frequentius honorati, magis superbierunt; & non solum subiectos nobis quærunt affligere, & vbertatem non potentes ferre, & in suos benefactores conantur machinari.

3 ‡ Et gratitudinem non solum ab hominibus auferentes, sed & inexperientia bonorum elationibus eleuati, eius qui omnia cernit, semper Dei odiosam arbitrantur fugere posse sententiam.

4 ‡ Sæpè autem & multos ex his qui in potestatibus cõstituti sunt, qui crediti sunt gubernare amicorum res, solatium participes sanguine innocentum constituens, induit calamitatibus immedicabilibus, prauitatis mendacio fraude decipientium, eorum qui dominantur simplicem beneuolentiam.

5 ‡ Considerare autem licet non tantùm ex veteribus, vt tradidimus, historijs, quæ sunt prope vos quærentes iniquè consummatã, eorũ qui indignè dominantur peste:

6 ‡ Et attendere ad ea quæ post hæc, ita vt regnum sine turbatione omnibus hominibus cum pace præbeamus:

7 ‡ Vtentesque mutationibus, ea autem quæ ad conspectum veniunt discernentes semper cum mansueta obuiatione.

8 ‡ Vt enim Aman Amadathu Macedo, veritatibus alienus de Persarũ sanguine, & multũ distãs à nostra benignitate, et hospitatus à nobis, cõsecutus est quam habemus ad omnem genẽ humã-

nitatem in tantum, vt vocaretur noster pater & adoraretur ab omnibus, secundam regij throni personam gerens: non ferens autem superbiam, nixus est principatu priuare nos & spiritu.

9 ‡ Et nostrum saluatorem & in omnibus benefactorem Mardocheum, & irreprehensibilem regni consortem Esther cum omni horum gente, multiplicibus viarum deceptionibus expetens in perditionem. per enim modos istos existimauit accipiens nos desertos, Persarum dominiũ in Macedonas transferre.

10 ‡ Nos verò ab exitiali traditos in necem Judæos, reperimus non malefactores existentes, iustissimis verò degentes legibus, existentes autem filios altissimi maximi viuentis Dei, qui dirigit nobisque & primogenitoribus nostris regnum in optima dispositione.

11 ‡ Bene ergo facite non vtentes his quæ ab Aman Amadathu missæ fuerunt literis.

12 ‡ Propterea quòd hic qui hæc operatus est, ante Susarum portas appensus est cum omni familia, dignum eo qui omnium dominator Deo velociter reddente ei iudicium.

13 ‡ At exemplar epistolæ huius præponentes in omni loco, cũ libertate dimittatis Judæos vti suis legibus, & adiuuetis eos; 14 ‡ vt eos qui in tempus tribulationis impositi erant eis, vlciscantur tertiadecima duodecimi mensis Adar eadem die: hanc enim omniũ dominator Deus pro perditione electi generis fecit eis gaudium.

πίαν Ἀπολέσθαι, ὡς τε ἀγοράσαι ἡμῖν πατέρα καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων, τὸ δεύτερον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου πρόσωπον διατελῶν· οὐκ ἀνέχεται δι' ὑπερηφανίαν, ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος.

9 ‡ τὸν τε ἡμέτερον σωτῆρα καὶ διὰ πάντων εὐεργέτην Μαρδοχαῖον, καὶ τὸν ἄμεμπτον τῆς βασιλείας κοινωνὸν Ἐσθήρ, σὺν παντὶ τῷ τούτων ἔθνει, πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς αἰτησάμενον εἰς ἀπώλειαν· διὰ γὰρ τῶν τρόπων τούτων ὠήθη λαβὼν ἡμᾶς ἐρήμους, τὸν τῶν Περσῶν Ἀπικράτησιν εἰς τὸν Μακεδόνας μεταθέσαι.

10 ‡ ἡμεῖς δὲ εὕρομεν τοῦ τελεταλιτηείου παραδεδομένους εἰς ἀφανισμὸν Ἰουδαίους, δυσίσημον δὲ κακέργους ὄντας, δικαιοτάτοις δὲ πολιτευομένους νόμοις, ὄντας δὲ υἱοὺς τοῦ ὑψίστου μεγίστου ζῶντος θεοῦ, τοῦ κατευθύνοντος ἡμῖν τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν τὸν βασιλείαν ἐν τῇ καλλίστῃ διαθέσει.

11 ‡ καλῶς οὖν ποιεῖτε μὴ προσχρησάμενοι τοῖς ὑπὸ Ἀμὰν Ἀμαδαθοῦ ἀποσταλεῖσι γράμμασι·

12 ‡ διὰ τὸν αὐτὸν γὰρ τοῦτα ἐξεργασάμενον, πρὸς τοῖς Σούσων πύλαις ἐσταυρῶσθαι σὺν τῇ πανοικίᾳ, τὴν καταξίαν τοῦ πάντα Ἀπέχοντος θεοῦ διατάχως ἀποδόντος ἀπὸ κείσιν.

13 ‡ τὸ δὲ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐκθέντες ἐν παντὶ τόπῳ, μὴ παρησίας ἐᾶν τοὺς Ἰουδαίοις χρῆσθαι τοῖς ἑαυτῶν νόμοις.

14 ‡ καὶ συνεπαρύνειν αὐτοῖς· ὅπως τοὺς ἐν καιρῷ θλίψεως ἐπιθεμένους αὐτοῖς, ἀμυνῶνται τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς Ἀδὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· οὕτω γὰρ ὁ πάντα δυνάστων θεὸς ἀντ' ὀλεθρίας τοῦ ἐκλεκτοῦ γένους ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφροσύνην.

nostet vocaretur, & adoraretur ab omnibus post regem secundus. qui in tantum arrogantiæ tumorem sublatus est, vt regno priuare nos niteretur, & spiritu.

9 ‡ Nam Mardochæum, cuius fide & beneficiis viuimus, & consortem regni nostri Esther cũ omni gente sua, nouis quibusdam atque inauditis machinis expetiuit in mortem, hoc cogitans vt illis interfectis insidiaretur nostræ solitudini, & regnum Persarum transferret in Macedonas.

10 ‡ Nos autem à pessimo mortalium Iudæos necidestinatos, in nulla penitus culpa reperimus, sed è contrario iustis vtentes legibus, & filios Altissimi & Maximi semperque viuentis Dei, cuius beneficio & patribus nostris & vobis regnum est traditum, & vsque hodie custoditur.

11 ‡ Vnde eas literas quas sub nomine nostro ille direxerat, sciatis esse irritas.

12 ‡ Pro quo scelere ante portas huius vrbis, id est, Susis, & ipse qui machinatus est, & omnis cognatio eius pẽdet in patibulis nó nobis, sed Deo reddente ei quod meruit.

13 ‡ Hoc autem edictum quod nunc mittimus, in cunctis vrbibus proponatur, vt liceat Iudæis vti legibus suis.

14 ‡ Quibus debetis esse adminiculo, vt eos qui ad necem eorum parauerãt, possint interficere tertiadecima die mensis duodecimi, qui vocatur Adar. hanc enim diem Deus omnipotẽs mœroris & luctus eis vertit in gaudium.

‡ Vnde & vos inter cæteros festos dies hanc habetote diẽ, & celebrate eum cũ omni lætitia: vt & in posterum cognoscantur, omnes qui fideliter Persis obediunt, dignam pro fide recipere mercedem; qui autẽ insidiantur regno eorum, perire pro scelere. ‡ Omnis autẽ prouincia & ciuitas, quæ noluerit solemnitatis huius esse particeps, gladio & igne pereat; & sic deleatur, vt non solùm hominibus, sed etiam inuia bestiis sit in sempiternum, pro exemplo contemptus & inobedientiæ.

‡ καὶ ὑμεῖς οὖν ὡς ἐν τοῖς ἐπωνύμοις ὑμῶν ἑορταῖς Ἀπίσημον ἡμέραν μετὰ πάσης δωρεᾶς ἄγετε· ὅπως καὶ νῦν καὶ μετὰ ταῦτα σωτηρία ἡμῖν καὶ τοῖς δικαίως πέρσαις, τοῖς δὲ ἡμῖν ἐπιβουλεύουσι, μνημόσυνον τῆς ἀπωλείας. ‡ πᾶσα δὲ πόλις ἢ χώρα τοσοῦτον ὅπις κἂν ταῦτα μὴ ποιήσῃ, δόρατι καὶ πυρὶ καταναλωθήσεται μετ' ὀργῆς· οὐ μόνον ἀνθρώποις ἄβατον, ἀλλὰ καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῖς εἰς τὸν ἄπαντα χρόνον ἔχθιστός τε καταστηθήσεται.

15 ‡ Et vos ergo in insignibus vestris festiuitatibus insignem diem cum omni lætitia ducite: vt & nũc et post hæc salus nobis & beneuolis Persis, his verò qui nobis insidiantur, memoriale perditionis. 16 ‡ Omnis autẽ ciuitas vel regio omnino quæ iuxta hæc non fecerit, lancea & igni consumetur cum ira, & non solum hominibus inuia, sed & bestijs & volatilibus in omne tempus inimicissimáque constituetur.

ΤΕΛΟΣ ΕΣΘΗΡ.

FINIS LIBRI ESTHER.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS PRIMVS IN IOB, SECVNDVM TRANSLATIONEM LXX.

IOGOR per ſingulos ſcripturæ diuinæ libros aduerſariorũ reſpondere maledictis, qui interpretationẽ meam, reprehenſionẽ Septuaginta interpretum criminantur: quaſi non & apud Græcos Aquila, Symmachus & Theodotion, vel verbum è verbo, vel ſenſum è ſenſu, vel ex vtroque commixtum, & mediæ temperatũ genus tranſlationis expreſſerint: & omnia veteris inſtrumenti volumina Origenes obelis aſteriſcisque diſtinxerit, quos vel additos, vel de Theodotione ſumptos, tranſlationi antiquæ inſeruit, probans defuiſſe quod additum eſt. Diſcant igitur obtrectatores mei recipere in toto, quod in partibus ſuſceperit, aut interpretationem meam cum aſteriſcis ſuis radere. Neque enim fieri poteſt, vt quos plura intermiſiſſe ſuſceperint, non eoſdem etiam in quibuſdã erraſſe fateantur, præcipuè in Iob: cui ſi ea quæ ſub aſteriſcis addita ſunt, ſubtraxeris, pars maxima detruncabitur, & hoc duntaxat apud Græcos. Cæterùm apud Latinos, ante eam tranſlationem, quam ſub aſteriſcis & obelis nuper edidimus, ſeptingenti fermè aut octingenti verſus deſunt, vt decurtatus & laceratus, corroſuſque liber fœditatẽ ſui publicè legentibus præbeat. Hæc autem tranſlatio nullum de veteribus ſequitur interpretem, ſed ex ipſo Hebraico, Arabicoque ſermone, & interdum Syro, nunc verba, nunc ſenſus, nunc ſimul vtrunque reſonabit. Obliquus enim etiam apud Hebræos totus liber fertur & lubricus, & quod Græci Rhetores vocant ἐξαπατῶντα, dum qui aliud loquitur, aliud agit: vt ſi velis anguillam vel murenulam ſtrictis tenere manibus, quantò fortiùs preſſeris, tantò citiùs elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis, Lyddæum quendam præceptorẽ, qui apud Hebræos primus haberi putabatur, nõ paruis redemiſſe nummis, cuius doctrina an aliquid profecerim, neſcio. hoc vnum ſcio, non potuiſſe me interpretari, niſi quod antè intellexeram. A principio itaque voluminis, vſque ad verba Iob, apud Hebræos proſa oratio eſt. Porrò à verbis Iob, in quibus ait: Pereat dies in qua natus ſum, & nox in qua dictum eſt, Conceptus eſt homo: vſque ad eum locum, vbi ante finem voluminis ſcriptũ eſt: Idcirco ipſe me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere: hexametri verſus ſunt, dactylo, ſpondæoq; currentes: & propter linguæ idioma, crebrò recipientes & alios pedes, nõ earundem ſyllabarum, ſed eorundem temporũ. Interdũ quoque rhythmus ipſe dulcis & tinnulus fertur numeris pedum ſolutis, quod metrici magis, quàm ſimplex lector, intelligunt. A ſupradicto autem verſu, vſque ad finẽ libri, paruum comma quod remanet, proſa oratione contexitur. Quod ſi cui videtur incredulũ, metra ſcilicet eſſe apud Hebræos, & in morem noſtri Flacci, Græciq́ue Pindari, & Alcei, & Sappho, vel Pſalterium, vel Lamentationes Ieremiæ, vel omnia fermè Scripturarum cantica comprehendi; legat Philonem, Ioſephum, Origenem, Cæſarienſem Euſebium, & eorũ teſtimonio, me verum dicere, comprobabit. Audiant quapropter canes mei, idcirco me in hoc volumine laboraſſe, non vt interpretationem antiquam reprehenderem, ſed vt ea quæ in illa aut obſcura ſunt, aut omiſſa, aut certè ſcriptorum vitio deprauata, manifeſtiora noſtra interpretatione fierent, qui & Hebræum ſermonem ex parte didicimus, & in Latino penè ab ipſis cunabulis inter Grammaticos & Rhetores & Philoſophos detriti ſumus. Quòd ſi apud Græcos poſt Septuaginta editionem, iam Chriſti Euangelio coruſcante, Iudæus Aquila, & Symmachus ac Theodotion Iudaizantes hæretici ſunt recepti, qui multa myſteria Saluatoris ſubdola interpretatione celarunt, & tamen in ἐξαπλοῖς habentur apud Eccleſias, & explanantur ab eccleſiaſticis viris: quantò magis ego Chriſtianus, & de parentibus Chriſtianis natus, & vexillum crucis in mea fronte portans (cuius ſtudium fuit omiſſa repetere, deprauata corrigere, & ſacramenta Eccleſiæ puro & fideli aperire ſermone) vel à faſtidioſis, vel à malignis lectoribus non debeo reprobari? Habeant qui volunt veteres

veteres libros, vel in membranis purpureis auro argentoq́ue deſcriptos, vel vncialibus (vt vulgò aiunt) literis, onera magis exarata, quàm codices: dummodo mihi, meisq́ue permittant pauperes habere ſcedulas, & non tam pulchros codices quàm emendatos. Vtraque autem editio, & Septuaginta iuxta Græcos, & mea iuxta Hebræos, in Latinum meo labore tranſlata eſt. Eligat vnuſquiſque quod vult, & ſtudioſum me magis quàm maleuolum probet.

PROLOGVS SECVNDVS IN IOB, SECVNDVM HEBRAICVM.

SI fiſcellam iunco texerem, aut palmarum folia complicarem, vt in ſudore vultus mei comederem panem, & ventris opus ſolicita mente pertractarem, nullus morderet, nemo reprehenderet. Nunc autem quia iuxta ſententiam Saluatoris volo operari cibum qui non perit, & antiquam diuinorum voluminum viam ſentibus virgultiſque purgare, error mihi geminus inſigitur: corrector vitiorum, falſarius vocor, & errores non auferre, ſed ſerere. Tanta eſt enim vetuſtatis conſuetudo, vt etiam confeſſa pleriſque vitia placeant: dum magis pulchros habere volunt codices, quàm emendatos. Quapropter ô fratres dilectiſſimi, vnicum nobilitatis & humilitatis exemplar, pro flabello, calathis, ſportellisq́ munuſculis monachorum, ſpiritalia hæc & manſura dona ſuſcipite, ac beatum Iob, qui adhuc apud Latinos iacebat in ſtercore, & vermibus ſcatebat errorum, integrum immaculatúmque gaudete. Quomodo enim poſt probationem atque victoriam duplicia ſunt ei vniuerſa reddita, ita ego in lingua noſtra (vt audacter loquar) feci eum habere quæ amiſerat. Igitur & vos & vnumquemque lectorem ſolita præfatione commoneo, & in principiis librorum eadem ſemper annectens, rogo, vt vbicunque ſemper præcedentes virgulas videritis, ſciatis ea quæ ſubiecta ſunt, in Hebraicis voluminibus non haberi. Porrò vbi ſtellæ imago præfulſerit, ex Hebræo in ſermone noſtro addita ſunt. Necnon & illa quæ haberi videbantur & ita corrupta erant, vt ſenſum legentibus tollerent, orantibus vobis magno labore correxi, magis vtile quid ex odio meo Eccleſiis Chriſti venturum ratus, quàm ex aliorũ negotio.

ARGVMENTVM IN LIBRVM IOB.

IN TERRA quidem habitaſſe Iob Vſitidi, in finibus Idumææ & Arabiæ fertur, & erat ei antè nomen Iobab. Et accepit vxorem Arabiſſam, & genuit filium, quem vocauit Ennon. Erat autem ipſe filius quidem Zareth, de Eſau filiis filius, de matre verò Boſra, ita vt ſit quintus ab Abraham. Et hi ſunt reges qui regnauerunt in Edom, in qua & ipſe regnauit. Sed primus in ea regnauit Balach filius Beor, & nomen eiuſdem ciuitatis Denaba. Poſt hunc autem Barich. Poſt eum Iobab, qui vocatur Iob. Poſt Iob autem Huſſan, qui erat dux ex Themanorum regione. Et poſt illum regnauit Adar filius Bedath, qui excidit Madiam in campo Moab; & nomen ciuitatis eius Auith.

FINIS ARGVMENTI.

א

1 איש היה בארץ עוץ איוב שמו
והיה האיש ההוא תם וישר
וירא אלהים וסר מרע׃
2 ויולדו לו שבעה בנים
ושלוש בנות׃
3 ויהי מקנהו שבעת אלפי צאן ושלשת אלפי
גמלים וחמש מאות צמד בקר וחמש מאות
אתונות ועבדה רבה מאד ויהי האיש ההוא גדול
4 מכל בני קדם׃ והלכו בניו ועשו משתה
בית איש יומו ושלחו וקראו לשלשת אחיתיהם
לאכל ולשתות עמהם׃
5 ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב
ויקדשם והשכים בבקר והעלה עלות מספר כלם
כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהים
בלבבם ככה יעשה איוב כל הימים׃
6 ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על
יהוה ויבוא גם השטן בתוכם׃
7 ויאמר יהוה אל השטן מאין תבא ויען השטן
את יהוה ויאמר משוט בארץ ומהתהלך בה׃
8 ויאמר יהוה אל השטן השמת לבך על
עבדי איוב כי אין כמהו בארץ איש תם וישר
ירא אלהים וסר מרע׃
9 ויען השטן את יהוה ויאמר החנם ירא
איוב אלהים׃
10 הלא את שכת בעדו ובעד ביתו ובעד
כל אשר לו מסביב מעשה ידיו ברכת ומקנהו
פרץ בארץ׃
11 ואולם שלח נא ידך וגע בכל אשר לו אם
לא על פניך יברכך׃

LIBER IOB.

CAP. I.

1 VIR erat in terra Hus nomine Iob. Et erat vir ille simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo.
2 * Natique sunt ei septem filij, & tres filiæ.
3 * Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia camelorum, quingenta quoque iuga boum, & quingentæ asinæ, ac familia multa nimis. Erátque vir ille magnus inter omnes Orientales.
4 * Et ibant filij eius, & faciebant conuiuia per domos, vnusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas vt comederent & biberent cum eis.
5 * Cûmq; in orbem transissent dies conuiuij, mittebat ad eos Iob, & sanctificabat illos, consurgénsq; diluculo offerebat holocausta per singulos. Dicebat enim, Ne forte peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob cunctis diebus.
6 * Quadam autem die cùm venissent filij Dei vt assisterét coram Domino, affuit inter eos etiam Sathan.
7 * Cui dixit Dominus, Vnde venis? Qui respondens, ait, Circuiui terram, & perambulaui eam.
8 * Dixítque Dominus ad eum: Nunquid considerasti seruũ meum Iob quòd non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus ac timens Deum & recedens à malo?
9 * Cui respondens Sathan, ait: Nunquid frustra Iob timet Deum?
10 * Nónne tu vallasti eum ac domum eius vniuersámque substantiam eius per circuitum? Operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra.
11 * Sed extẽde paululum manum tuam, & tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.

תרגום

א

1 גבר הוה בארע ארמיניא איוב שמה והוה גברא ההוא שלים ותריץ ודחילא דייי ועדי מן בישא׃
2 ואתילידו לה שבעא בנין ותלת בנתא׃
3 והוה גיתה שבעת אלפין דעאן ותלת אלפי גמליא וחמש מאה זוגין דתורי וחמש מאה אתנן פלחנא סגי לחדא והוה גברא ההוא עתיר מן כל בני מדנחא׃
4 והוו אזלין בנוהי ועבדין משתיא בית גבר יומה ושלחין וקרין לתלת אחתיהון למיכל ולמשתי עמהון׃
5 והוה כד מחזרין יומי משתיא ושדר איוב וזמנינון ואקדם בצפרא והוה מסיק עלון מנין כלהון ארום אמר איוב מאים חבו בני ולא צלו בשמא דייי בלבהון כדין יעבד איוב כל יומיא׃
6 והוה יום דינא רבא ואתו כיתי מלאכיא למקם קדם ייי ואתא לחוד שטנא ביניהון למקם קדם ייי׃
7 ואמר ייי לשטנא מנן אתית ואמר שטנא קדם ייי מלפשפש בארעא ולמיזל בה׃
8 ואמר ייי לשטנא אפשר דשויתא לבך על עבדי איוב ארי ליתדכותיה בכל ארעא גבר שלים ותריץ ודחילא מן קדם ייי ועדי מן בישא׃
9 ואתיב שטנא קדם ייי ואמר הא מגן דחל איוב מן קדם ייי׃
10 הלא אנת אגנת בדילה ובדיל אנש ביתה ועל כל דילה מחזור חזור עובדי ידוי ברכת וקנינה נפיש בארעא׃
11 וברם אושיט כען ידך ואנזק בכל דילה אין לא קדמך יצלי׃

IOB.

CAPVT I.

HOmo quidam fuit in terra Vs, Job nomen ei, & erat homo ille verax, immaculatus vir, simplex & rectus, & timens Deum, abstinens ab omni mala re. 1
* Fuerunt autem ei filij septem, & filiæ tres. 2
* Et fuerũt pecora eius oues septẽ mille, camelorum tria millia, iuga boum quingenta, & asinæ fœminæ quæ pascebantur quingentæ, & famulatus multus nimis, & opera magna erant ei in terra, & erat homo ille magnus eorum qui à Solis ortu. 3
* Conuenientes autem filij eius ad inuicem, faciebant conuiuium vnusquisque sua die, assumentes simul & tres sorores suas, vt comederent & biberent cum eis. 4
* Et cùm consummati essent dies conuiuij, mittebat Job & purificabat eos, consurgens diluculo, & offerens pro eis sacrificia secundum numerum eorum. dicebat enim Job: Ne quando peccauerint & benedixerint Deum in corde suo filij mei. 5
* Sic igitur faciebat Job cunctis diebus eorum; & fuit sicut dies hæc, & ecce venerunt filij Dei vt assisterent coram Domino, & diabolus venit in medio eorum. 6
* Et dixit Dominus diabolo, Vnde venis? & respondens diabolus Domino, dixit, Postquam circuiui terram & deambulaui eam quæ sub cælo est, adsum. 7
* Et dixit ei Dominus, Cõsiderasti igitur mente tua contra seruum meũ Job? quoniam non est ei similis ex his qui sunt in terra, homo sine defectu, vir simplex & rectus, et timens Deũ, continens ab omni mala re? 8
* Respondit autem Diabolus, & dixit coram Domino, Nunquid frustrà Job timet Deum? 9
* Nonne tu circumuallasti exteriora eius & interiora domus eius, & omnium quæ sunt ei in circuitu? operibus manuum eius benedixisti, & pecora eius multa fecisti in terra. 10
* Sed mitte manum tuam, & tange omnia quæ habet, nisi in faciem tuam benedixerit tibi. 11

ΙΩΒ.

κεφ. α΄.

ΑΝθρωπός τις ἦν ἐν γῇ τῇ αὐσίτιδι, ᾧ ὄνομα ἰώβ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀληθινὸς ἄμωμος, ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος.
2 * ἐγένοντο δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτά, καὶ θυγατέρες τρεῖς.
3 * καὶ ἦν τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα ἑπτακισχίλια, κάμηλοι τρισχίλιαι, ζεύγη βοῶν πεντακόσια, καὶ ὄνοι θήλειαι νομάδες πεντακόσιαι, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος
4 ἐκεῖνος μέγας τῶν ἀφ᾽ ἡλίου ἀνατολῶν. * συμπορευόμενοι δὲ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐποιοῦσαν πότον ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν συμπαραλαμβάνοντες ἅμα καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς αὐτῶν, ἐσθίειν καὶ πίνειν μετ᾽
5 αὐτῶν. * καὶ ὡς ἂν συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου, ἀπέστελλεν ἰὼβ καὶ ἐκαθάριζεν αὐτοὺς ἀνιστάμενος τὸ πρωΐ, καὶ προσέφερεν περὶ αὐτῶν θυσίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν· ἔλεγε γὰρ ἰώβ, μήποτε ἥμαρτον καὶ ἐνευλόγη-
6 σαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν οἱ υἱοί μου. * οὕτως οὖν ἐποίει ἰὼβ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν· καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθε ἐν μέσῳ αὐτῶν.
7 * καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν παραγέγονας; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος τῷ κυρίῳ εἶπεν, περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν πάρειμι.
8 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος, προσέσχες οὖν τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τοῦ θεράποντός μου ἰώβ; ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅμοιος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄμεμπτος, ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς
9 πονηροῦ πράγματος; * ἀπεκρίθη δὲ ὁ διάβολος καὶ εἶπεν ἔναντι τοῦ κυρίου, μὴ δωρεὰν ἰὼβ φοβεῖται τὸν θεόν;
10 * οὐχὶ σὺ περιέφραξας τὰ ἔξω αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσω τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ὄντων αὐτῷ κύκλῳ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ ηὐλόγησας; καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ πολλὰ ἐποίησας ἐπὶ τῆς γῆς;
11 * ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου, καὶ ἅψαι πάντων ὧν ἔχει, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO IN LIBRVM IOB,

Ex Bibliotheca Complutensi; ad Hebræam & Chaldaic. veritatem, à B. Aria Montano correcta.

CAPVT I.

VIR erat in terra Armeniæ nomine Iob, & erat vir ille perfectus & rectus, & timens Dominum, & recedens à malo. [2] Et nati sunt ei septem filij, & tres filiæ. [3] Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia camelorum, & quingenta iuga boum, & quingentæ asinæ, & agricultura multa: eratq; vir ille diues super omnes filios orientales. [4] Et ibant filij eius & faciebant conuiuium per domos, vnusquisque in die suo: & mittebant, & vocabant tres sorores suas, vt comederent & biberent cum eis. [5] Et cùm in orbem transissent dies conuiuij, mittebat Iob, & inuitabat eos, & surgebat diluculo, & offerebat holocausta iuxta numerum omnium eorum; quia dicebat Iob, Ne fortè peccauerint filij mei, & non orauerint in nomine Domini in cordibus suis. sic faciebat Iob cunctis diebus. [6] Et fuit dies iudicij magni, & venerunt cateruæ angelorum vt starent coram Domino: & venit etiam Sathan inter eos, vt staret coram Domino.
[7] Et dixit Dominus ad Sathanam, Vnde venis? & dixit Sathan coram Domino, A scrutando in terra & ambulando per eam.
[8] Et dixit Dominus ad Sathanam, Nunquid posuisti cor tuum super seruum meum Iob, quòd non est similis ei in vniuersa terra, vir perfectus & rectus, & timens à facie Domini & recedens à malo? [9] Et respondit Sathan coram Domino, & ait, Nunquid gratis timet Iob coram Domino? [10] Nónne tu protexisti eum & homines domus eius, & omnia quæ habet per circuitum? operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra. [11] Verumtamen extende nunc manum tuam, & noce omnibus quæ possidet, nisi coram te orauerit.

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל־אֲשֶׁר־
לוֹ בְיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל־תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן
מִלִּפְנֵי יְהוָה׃

13 וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן
בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃

14 וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר הַבָּקָר הָיוּ
חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת עַל־יְדֵיהֶם׃

15 וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־
חָרֶב וַאֲמַלְּטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

16 עוֹדֶנּוּ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה
מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם
וַאֲמַלְּטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

17 עוֹדֶנּוּ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר כַּשְׂדִּים
שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ עַל־הַגְּמַלִּים
וַיִּקָּחוּם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וַאֲמַלְּטָה
רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

18 עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ
אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃

19 וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר וַיִּגַּע
בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפ�ֹּל עַל־הַנְּעָרִים וַיָּמוּתוּ
וַאֲמַלְּטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

20 וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת־מְעִלּוֹ וַיָּגֵז אֶת־
רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃

21 וַיֹּאמֶר עָרֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם
אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה
מְבֹרָךְ׃

22 בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב וְלֹא־נָתַן
תִּפְלָה לֵאלֹהִים׃

12 * Dixit ergo Dominus ad Sathan, Ecce vniuersa quæ habet in manu tua sunt; tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressus ſque est Sathan à facie Domini.

13 * Cùm autem quadam die filij & filiæ eius comederent, & biberent vinum in domo fratris sui primogeniti:

14 * Nuncius venit ad Iob qui diceret, Boues arabant & asinæ pascebantur iuxta eos.

15 * Et irruerunt Sabæi, tulerúntque omnia, & pueros percusserunt gladio; & euasi ego solus vt nunciarem tibi.

16 * Cúmque adhuc ille loqueretur, venit alter, & dixit, Ignis Dei cecidit è cælo, & tactas oues puerósque consumpsit, & effugi ego solus vt nunciarem tibi.

17 * Sed & adhuc illo loquête, venit alius, & dixit, Chaldæi fecerunt tres turmas, & inuaserunt camelos, & tulerunt eos, nec non & pueros percusserunt gladio, & ego fugi solus vt nunciarem tibi.

18 * Adhuc loquebatur ille, & ecce alius intrauit, & dixit, Filijs tuis & filiabus vescentibus & bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti:

19 * Repentè ventus vehemens irruit à regione deserti, & concussit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos tuos, & mortui sunt; & effugi ego solus vt nunciarem tibi.

20 * Tunc surrexit Iob, & scidit vestimenta sua; & tonso capite corruens in terram, adorauit,

21 * Et dixit, Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.

22 * In omnibus his non peccauit Iob, neque stultũ quid contra Deum locutus est.

12 * *Tunc dixit Dominus Diabolo: Ecce omnia quæcunque sunt ei, do in manu tua, sed eum ne tetigeris. & egressus est Diabolus à Domino.*

13 * *Et fuit sicut dies hæc, filij Iob & filiæ eius bibebant vinum in domo fratris sui senioris:*

14 * *Et ecce nuncius venit ad Iob & dixit ei: Juga boum arabant, et fœminæ asinæ pascebantur adherentes eis:*

15 * *Et irruit Saba & captiuas duxerunt eas, & pueros interfecerunt in gladiis: saluatus autem ego solus veni vt nunciarem tibi.*

16 * *Adhuc hoc loquente venit alius, & dixit ad Iob: Ignis à Deo cecidit de cælo, & combussit oues, & pastores consumpsit similiter: et saluatus ego solus veni vt nunciarem tibi.*

17 * *Adhuc hoc loquente venit alius nuncius, & dixit ad Iob: Chaldæi imposuerunt tres turmas, & circuierunt camelos & captiuos tulerunt eos, & pueros interfecerunt in gladiis: euasi autem ego solus, & veni vt nunciarem tibi.*

18 * *Adhuc hoc loquente, alius nuncius venit, dicens Iob: Filiis tuis & filiabus vescentibus & bibentibus apud fratrem suum seniorem,*

19 * *Repentè ventus magnus irruit ex deserto, & tetigit quatuor angulos domus, & corruit domus super filios tuos, & mortui sunt: euasi autem ego solus, & veni vt nunciarem tibi.*

20 * *Sic surgens Iob scidit vestimenta sua, & totondit comam capitis sui, & cadens humi adorauit,*

21 * *Et dixit: Ipse nudus egressus sum de vtero matris meæ; nudus & reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, sic & factum est: sit nomen Domini benedictum.*

22 * *In his omnibus quæ acciderunt ei, nihil peccauit Iob labiis coram Domino, & non dedit stultitiam Deo.*

12 * τότε εἶπεν κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ δίδωμί σοι ἐν τῇ χειρί σου, ἀλλὰ αὐτοῦ μὴ ἅψῃ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος ἀπὸ προσώπου κυρίου.

13 * καὶ ἦν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰὼβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἔπινον οἶνον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου.

14 * καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰὼβ καὶ εἶπεν αὐτῷ· τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ἠγρότευε, καὶ αἱ θήλειαι ὄνοι ἐβόσκοντο ἐχόμεναι αὐτῶν.

15 * καὶ ἐπέπεσε Σαβὰ καὶ ἠχμαλώτευσεν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίρᾳ· σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

16 * ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος καὶ εἶπε πρὸς Ἰώβ· πῦρ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέκαυσε τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς ποιμένας κατέφαγεν ὁμοίως, καὶ σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον σοι ἀπαγγεῖλαί σοι.

17 * ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος καὶ εἶπε πρὸς Ἰώβ, ὅτι Χαλδαῖοι ἐπέθεντο τρεῖς ἀρχὰς καὶ ἐκύκλωσαν τὰς καμήλους καὶ ἠχμαλώτευσεν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίρᾳ, ἐσώθην ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον σοι ἀπαγγεῖλαί σοι.

18 * ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἄλλος ἄγγελος ἔρχεται λέγων τῷ Ἰώβ, τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων ἐσθιόντων καὶ πινόντων παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσβυτέρῳ,

19 * ἐξαίφνης πνεῦμα μέγας ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου, καὶ ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδία σου, καὶ ἐτελεύτησαν· ἐσώθην ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον σοι ἀπαγγεῖλαί σοι.

20 * οὕτως σὺ ἀσας Ἰὼβ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε,

21 * καὶ εἶπεν, αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ. ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον.

22 * ἐν τούτοις πᾶσιν τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐχ ἥμαρτεν Ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ.

תרגום

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et dixit Dominus ad Sathanam: En vniuersa quæ habet, in manu tua sunt; tantùm in eum ne extendas manum tuam ad nocendum. & egressus est Sathanas à facie Domini.

13 Et factum est die primo hebdomadis, & filij eius & filiæ eius comedebant & bibebant vinum in domo fratris sui primogeniti.

14 Et nuncius venit ad Iob, & ait: Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos:

15 Et irruit repentè Lilith regina Zamargad, & tulit eos, & pueros occiderunt exercitus eius in ore gladij; & euasi tantùm solus vt nunciarem tibi.

16 Adhuc iste loquebatur, & alius venit, & ait: Ignis cecidit de cælo à facie Domini, & combussit oues & pueros & consumpsit eos; & euasi tantùm ego solus vt nunciarem tibi.

17 Adhuc iste loquebatur, & alius venit & ait: Chaldæi constituerunt tres turmas, & diffusi sunt super camelos & tulerunt eos, & pueros occiderunt in ore gladij; & euasi etiam ego solus vt nunciarem tibi.

18 Adhuc iste loquebatur, & alius venit & ait: Filij tui & filiæ tuæ comedebant & bibebant vinum in domo fratris sui primogeniti:

19 Et ecce turbo magnus venit à latere deserti, & tetigit quatuor angulos domus, & ruit super pueros, & mortui sunt: & euasi quoque ego solus vt nunciarem tibi.

20 Et surrexit Iob, & scidit pallium suum, & totondit caput suum, & cecidit super terram & adorauit.

21 Et dixit: Nudus egressus sum de ventre matris meæ, & nudus reuertar illuc ad domum sepulturæ. verbum Domini dedit, & nunc quia ablatum est, sit nomen Domini benedictum.

22 In omnibus his non peccauit Iob, neque reddidit verba blasphemiæ coram Domino.

ב

1 ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על־
יהוה ויבוא גם־השטן בתכם להתיצב על־
יהוה׃
2 ויאמר יהוה אל־השטן אי מזה תבא ויען השטן
את־יהוה ויאמר משט בארץ ומהתהלך בה׃
3 ויאמר יהוה אל־השטן השמת לבך אל־עבדי
איוב כי אין כמהו בארץ איש תם וישר ירא
אלהים וסר מרע ועדנו מחזיק בתמתו ותסיתני
בו לבלעו חנם׃
4 ויען השטן את־יהוה ויאמר עור בעד־עור וכל
אשר לאיש יתן בעד נפשו׃
5 אולם שלח־נא ידך וגע אל־עצמו ואל־בשרו
אם־לא אל־פניך יברכך׃
6 ויאמר יהוה אל־השטן הנו בידך אך את־נפשו
שמר׃
7 ויצא השטן מאת פני יהוה ויך את־איוב
בשחין רע מכף רגלו ועד קדקדו׃
8 ויקח־לו חרש להתגרד בו והוא ישב בתוך־
האפר׃
9 ותאמר לו אשתו עדך מחזיק בתמתך ברך
אלהים ומת׃
10 ויאמר אליה כדבר אחת הנבלות תדברי
גם את־הטוב נקבל מאת האלהים ואת־
הרע לא נקבל בכל־זאת לא־חטא איוב
בשפתיו׃
11 וישמעו שלשת רעי איוב את כל־הרעה הזאת
הבאה עליו ויבאו איש ממקמו אליפז התימני
ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ויועדו יחדו לבוא
לנוד־לו ולנחמו׃

CAP. II.

1 A Factum est autem cùm quadam die venissent filij Dei, & starent coram Domino, venisset quoque Sathan inter eos, & staret in conspectu eius,
2 Vt diceret Dominus ad Sathan; Vndè venis? Qui respõdens ait; Circuiui terram, & perambulaui eam.
3 Et dixit Dominus ad Sathan: Nunquid cõsiderasti seruum meum Iob, quòd non sit ei similis in terra, vir simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo, & adhuc retinens innocentiam? Tu autem commouisti me aduersus eum, vt affligerem eum frustrà.
4 Cui respondens Sathan ait: Pellem pro
B pelle, & cũcta quæ habet homo dabit pro anima sua:
5 Alioquin mitte manum tuam, & tange os eius & carnem, & tunc videbis quòd in faciem benedicat tibi.
6 Dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce in manu tua est: veruntamen animam illius serua.
7 Egressus igitur Sathan à facie Domini, percussit Iob vlcere pessimo à planta pedis vsque ad verticem eius.
8 Qui testa saniem radebat, sedens in
C sterquilinio.
9 Dixit autem illi vxor sua: Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic Deo, & morere.
10 Qui ait ad illam: Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non sustineamus? In omnibus his non peccauit Iob labiis suis.
11 Igitur audientes tres amici Iob omne
D malum quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, & Baldad Suites, & Sophar Naamathites. condixerant enim vt pariter venientes visitarent eum & consolarentur.

CAP. II.

Fuit autem sicut dies hæc, & venerunt filij Dei vt astarent coram Domino, & Diabolus venit in medio eorum, vt astaret coram Domino. 1

Et dixit Dominus Diabolo: Undè tu venis? tunc dixit Diabolus coram Domino: Postquàm discurri eam quæ sub cælo, & deambulaui vniuersam, adsum. 2

Dixit autem Dominus ad Diabolum: Considerasti igitur seruum meum Iob, quòd non est secundùm eum ex his qui in terra: homo innocens, verax, sine defectu, pius, abstinens ab omni malo, adhucque adhæret innocentiæ. tu autem dixisti, substantiam eius frustra perdere. 3

Suscipiens autem diabolus dixit Domino: Pellem pro pelle, & omnia quæcunque sunt homini, pro anima sua dabit: 4

Quin imò autem mitte manum tuam & tange ossa eius & carnes eius, si non in faciem tibi benedicet. 5

Dixit autem Dominus Diabolo: Ecce trado tibi eum; tantùm animam illius serua. 6

Et egressus est Diabolus à Domino, et percussit Iob vlcere malo à pedibus vsque ad caput. 7

Et accepit sibi testam, vt saniem raderet. & ipse sedebat intus in cinere. 8

Et dixit ei vxor sua: Vsquequo tolerabis? sed dic quoddam verbum contra Deum, & morere. 9

Ille autem inspiciens eam dixit: Vt quid tanquam vna stultarum mulierum locuta es? si bona suscepimus de manu Domini, mala non sustinebimus? In his omnibus quæ acciderunt ei, nihil peccauit Iob labiis coram Deo. 10

Cùm audissent autem tres amici eius mala omnia quæ superuenissent ei, venerunt vnusquisque de propria regione ad consolãdum eum, Eliphaz Themanorum rex, Baldad Sauchæorum tyrannus, Sophar Minæorum rex. & venerunt ad eum vnanimiter, vt consolarentur & visitarent eum. 11

β΄.

1 Ἐγένετο δὲ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν παραστῆναι ἔναντι τοῦ κυρίου.

2 καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν σὺ ἔρχῃ; τότε εἶπεν ὁ διάβολος ἐναντίον τοῦ κυρίου, διαπορευθεὶς τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν πάρειμι.

3 εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς τὸν διάβολον, προσέσχες οὖν τῷ θεράποντί μου ἰὼβ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ' αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄκακος, ἀληθινός, ἄμεμπτος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ, ἔτι τε ἔχεται ἀκακίας. σὺ δὲ εἶπας, τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι.

4 ὑπολαβὼν δὲ ὁ διάβολος εἶπε τῷ κυρίῳ, δέρμα ὑπὲρ δέρματος, καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δώσει·

5 οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου καὶ ἅψαι τῶν ὀστῶν αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.

6 εἶπε δὲ ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ παραδίδωμί σοι αὐτόν, μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ φύλαξον.

7 καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ ἔπαισε τὸν ἰὼβ ἕλκει πονηρῷ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς.

8 καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ὄστρακον, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐντὸς τῆς κοπρίας.

9 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μέχρι τίνος καρτερήσεις; ἀλλὰ εἶπόν τι ῥῆμα πρὸς θεὸν καὶ τελεύτα.

10 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτῇ εἶπεν, ἵνα τί ὥσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας; εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἥμαρτεν ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ.

11 ἀκούσαντες δὲ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ τὰ κακὰ πάντα τὰ ἐπελθόντα αὐτῷ, παρεγένοντο ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας πρὸς αὐτόν, ἐλιφὰζ ὁ θαιμανῶν βασιλεύς, βαλδὰδ ὁ σαυχαίων τύραννος, σωφὰρ ὁ μιναίων βασιλεύς. καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν.

תרגום

ב

1 והוה יום דינא רבא יום שבוק סרחניא ואתו כיתי מלאכיא למקום בדינא קדם ייי ואתא לחוד סטנא במציעיהון למקום בדינא קדם ייי׃
2 ואמר ייי לסטנא הי מנן אנת אתי ואתיב סטנא ית ייי ואמר מלמשוט בארעא למבדק בעובדי בני נשא ומהלכא בה׃
3 ואמר ייי לסטנא אפשר דשויתא לבך על עבדי איוב ארום לית דכותיה בארעא דעממי גבר שלים ותריץ דחל מן קדם ייי ועדי מן חטאה ועד כען הוא מתוקף בשלימותיה וגריתא מימרי ביה לסלעמותיה מגן׃
4 ואתיב סטנא קדם ייי ואמר אברא מטול אברא וכל דלבר נש ימסור מטול נפשיה׃
5 וברם אושיט כדון מחה ידך וקרב לגרמיה ולנפשיה אין לא באנפי מימרך ירגזנך׃
6 ואמר ייי לסטנא הא הוא מסיר בידך לחוד ית נפשיה נטור׃
7 ונפק סטנא מן קדם ייי ומחא ית איוב בשיחנא בישא מן פרסת רגליה ועד מוקדיה׃
8 ונסב ליה פחר לאתקרספא ביה והוא יתיב במצע קיטמא׃
9 ואמרת ליה אתתיה עד כדון אנת מתוקף בשלימותך ברך מימרא דייי ומית׃
10 ואמר לה היכמא די ממללן חדא מן נשיא דמבהתן קלנא בית אבהתהון הא כדין אנת ממללא לחוד ית טבא נקבל מן קדם ייי וית בישא לא נקבל בכל דא לא חב איוב בספוותיה׃
11 ושמעו תלתא חברי דאיוב ית כל בישתא הדא דאתת עלוי ואתו גבר מן אתריה אליפז דמן תימן ובלדד דמן שוח וצופר דמן נעמה ואזדמנו כחדא למיתי למנד עלוהי ולנחמותיה׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

CAP. II.

Et fuit dies iudicij magni dies remissionis delictorum, & venerunt cateruæ angelorum vt starent in iudicio coram Domino, & venit etiam Sathanas in medio eorum, vt staret in iudicio coram Domino. 2 Et dixit Dominus ad Sathanan: Vnde venis? & respondit Sathanas Domino, & dixit: A discurrendo in terram vt inquirerem opera filiorum hominum, & ab ambulando in ea. 3 Et dixit Dominus ad Sathanan: Nunquid posuisti cor tuum ad seruum meum Iob? quia non est ei similis in terra populorum; vir perfectus & rectus, timens à facie Domini, & recedens à malo: & adhuc ipse retinet perfectionem suam, & commouisti verbum meum aduersus eum vt affligeret eum frustrà. 4 Et respondit Sathanas coram Domino & ait: Membrum pro membro, & omnia quæ habet filius hominis, tradet pro anima sua. 5 Veruntamen extende nunc plagam manus tuæ, & tange os eius & animam eius, si non in conspectu verbi tui irritabit te. 6 Et dixit Dominus ad Sathanan: Ecce ipse traditus est in manu tua: veruntamen animam illius serua. 7 Et egressus est Sathanas à facie Domini, & percussit Iob scabie pessima à planta pedis eius vsque ad verticem eius. 8 Et tulit sibi testam vt scalperet se cum ea: & ipse sedebat in medio cineris. 9 Et dixit ei vxor eius: Adhuc tu retines simplicitatem tuam? benedic verbo Domini, & morere. 10 Et dixit ei: Sicut loquitur vna de mulieribus quæ operantur ignominiam in domo patris sui, sic tu loqueris. tantummodo bonum recipiemus à facie Domini, & malum non suscipiemus? In omnibus his non peccauit Iob labiis suis. 11 Et audierunt tres socij Iob omne malum istud quod venerat super eum, & venerunt vnusquisque de loco suo, Eliphaz qui erat de Theman, & Baldad qui erat de Sua, & Sophar qui erat de Naama, & coniuncti sunt simul vt venirent & mouerent capita sua super eum, & consolarentur eum.

12 ‡ וַיִּשְׂאוּ אֵלָיו עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא הִכִּירֻהוּ וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעִלוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה׃

13 ‡ וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת לֵילוֹת וְאֵין־דִּבֵּר אֵלָיו דָּבָר כִּי רָאוּ כִּי־גָדַל הַכְּאֵב מְאֹד׃

ג

1 ‡ אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ וַיְקַלֵּל אֶת־יוֹמוֹ׃

2 ‡ וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

3 ‡ יֹאבַד יוֹם אִוָּלֶד בּוֹ וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גָּבֶר׃

4 ‡ הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חֹשֶׁךְ אַל־יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וְאַל־תּוּפַע עָלָיו נְהָרָה׃

5 ‡ יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכֹּן־עָלָיו עֲנָנָה יַבְעֲתוּהוּ כְּמְרִירֵי יוֹם׃

6 ‡ הַלַּיְלָה הַהוּא יְקַחֲהוּ אֹפֶל אַל־יֶחְדַּ בִּימֵי שָׁנָה בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל־יָבֹא׃

7 ‡ הִנֵּה הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבוֹא רִנָּנָה בוֹ׃

8 ‡ יְקָבְבוּהוּ אֹרְרֵי־יוֹם הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן׃

9 ‡ יֶחְשְׁכוּ כוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ יְקַו־לְאוֹר וְאַיִן וְאַל־יִרְאֶה בְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃

10 ‡ כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל מֵעֵינָי׃

11 ‡ לָמָּה לֹא מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע׃

12 ‡ מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָיִם וּמַה־שַּׁדַיִם כִּי אִינָק׃

13 ‡ כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי׃

14 ‡ עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אֶרֶץ הַבֹּנִים חָרְבוֹת לָמוֹ׃

15 ‡ אוֹ עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים בָּתֵּיהֶם כָּסֶף׃

16 ‡ אוֹ כְּנֶפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלָלִים לֹא־רָאוּ אוֹר׃

17 ‡ שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ׃

18 ‡ יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׂ׃

19 ‡ קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו׃

12 ‡ Cumq; eleuassent procul oculos suos, non cognouerunt eum. & exclamantes plorauerunt, scissisque vestibus sparserunt puluerem super caput suum in cælum.

13 ‡ Et sederunt cum eo in terra septé diebus & septem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum. videbant enim dolorem esse vehementem.

CAP. III.

1 POst hęc aperuit Iob os suum, & maledixit diei suæ: ‡ Et locutus est: ‡ Pereat dies
2 in qua natus sum, & nox in qua dictũ est:
3 Conceptus est homo. ‡ Dies illa vertatur in
4 tenebras. nõ requirat eum Deus desuper,
5 & non illustretur lumine. ‡ Obscurét eum
6 tenebræ & vmbra mortis, occupet eum ca-
ligo, & inuoluatur amaritudine. ‡ Nocten
illam tenebrosus turbo possideat. Non co
putetur in diebus anni, nec numeretur in
7 mensibus. ‡ Sit nox illa solitaria, nec laude
8 digna. ‡ Maledicant ei qui maledicũt diei,
9 qui parati sunt suscitare leuiathan. ‡ Obte-
B nebrentur stellæ caligine eius. expectet lu
cem & non videat, nec ortum surgẽtis au-
10 rorę. ‡ Quia non conclusit ostia ventris
qui portauit me; nec abstulit mala ab oc
11 lis meis. ‡ Quare non in vulua mortuus
sum? egressus ex vtero non statim perij?
12 ‡ Quare exceptus genibus? cur lactatus
13 vberibus? ‡ Nunc enim dormiens si-
C lerem, & somno meo requiescerem
14 ‡ Cum regibus & consulibus terræ, qui
15 ædificant sibi solitudines: ‡ Aut cum
principibus qui possident aurum, & re-
plent domos suas argento.
16 ‡ Aut sicut abortiuum absconditus
non subsisterem, vel qui concepti non vi-
17 derunt lucem. ‡ Ibi impij cessaue-
runt à tumultu, & ibi requieuerunt fes-
18 robore: ‡ Et quondam vincti pa-
riter sine molestia, non audierunt vocem
D exactoris.
19 ‡ Paruus & magnus ibi sunt, & seruus
liber à domino suo.

12 ‡ ἰδόντες δ αὐτὸν πόρρωθεν οὐκ ἐπεγνώσαν. καὶ βοήσαντες φωνῇ μεγάλῃ ἐκλαυσαν ῥήξαντες ἕκαστος τὴν ἐαυτοῦ στολὴν, καὶ κατασταράξαντες γῆν, ‡ παρεκάθησαν αὐτῷ ἐπὶ ἡμέρας καὶ ἐπὶ νύκτας, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν λόγον, ἑώρων γὰρ τὴν πληγὴν δεινὴν σφοδρα καὶ μεγάλην σφόδρα.

γ'.

1 ‡ Καὶ μετὰ τοῦτο ἠνοίξεν ὁ Ἰὼβ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ κατηράσατο τὴν ἡμέραν αὐτοῦ λέγων· 2 ‡ ἀπολοῖτο ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐγεννήθην, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ εἶπαν, ἰδὲ ἄρσεν.
3 ‡ ἡ νὺξ ἐκείνη εἴη σκότος, καὶ μὴ αὐαζητήσαι αὐτὴν ὁ κύριος ὁ ἄνωθεν, μὴ ᾖ ἔλθοι εἰς αὐτὴν φέγγος.
4 ‡ σκιάδοι δ αὐτὴν σκότος καὶ σκιὰ θανάτου, ἐπέλθοι ἐπ' αὐτὴν γνόφος. καὶ ταραχθείη ἡ ἡμέρα ἐκείνη,
5 ‡ καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ἁρπαγὴ καὶ ὠδὶν αὐτὴν σκότος. μὴ εἴη εἰς ἡμέρας ἐνιαυσῶν, μὴ δ ἀριθμηθείη εἰς ἡμέρας μηνῶν.
6 ‡ ἀλλὰ ἡ νὺξ ἐκείνη εἴη ὀδυνη, καὶ μὴ ἔλθοι ἐπ' αὐτὴν ἀφροσυνὴ μὴ δ χαρμονή.
7 ‡ ἀλλὰ καταρασαίτω αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ μέλλοντες διεγείρειν τὸν λεβιαθάν.
8 ‡ σκοτωθείη τὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς ἐκείνης καὶ μὴ ἐπιφαινέσθω, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι. καὶ μὴ ἴδοι ἑωσφόρον ἀνατέλλοντα·
9 ‡ ὅτι δ συνέκλεισε πύλας γαστρὸς μητρός μου, ἀπῆλαξε γὰρ πόνον ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου.
10 ‡ διατί γὰρ ἐν κοιλίᾳ οὐκ ἐτελεύτησα, ἐκ γαστρὸς δὲ ἐξῆλθον, καὶ οὐκ αὐτὸς ἀπωλόμην;
11 ‡ ἵνατί δ συνήντησάν μοι γόνατα, ἵνατί δ μαστὲς ἐθήλασα; 12 ‡ νῦν δὲ κοιμηθεὶς ἡσύχασα, ἐκοιμώμην δ' ἀνεπαύσατο δ ὕπνος μου 13 ‡ μετὰ βασιλέων βουλευτῶν γῆς, οἱ ἐαυτοῖς ἔτη ᾠκοδόμησαν, 14 ‡ ἢ μετὰ δυναστῶν, ὧν πολὺς ὁ χρυσός, οἱ ἔπλησαν οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου,
15 ‡ ἢ ὥσπερ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρός, ἢ ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς.
16 ‡ ἐκεῖ ἀσεβεῖς ἔπαυσαν θυμὸν ὀργῆς, ἐκεῖ ἀνέπαυσαν σῶμα κατάκοποι τῷ σώματι· 17 ‡ ὁμοθυμαδὸν δ οἱ δεδεμένοι οὐκ ἤκουσαν φωνῆς φορολόγου.
18 ‡ μικρὸς καὶ μέγας ἐκεῖ ἐστι, δ θεράπων δὲ δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et leuauerunt oculos suos à longè, & non cognouerunt eum. & leuauerunt vocem suam & fleuerunt, & sciderunt vnusquisque pallium suum, & aspersserunt puluerem super capita sua versus cælum. 13 Et sederunt cum eo in terra septem diebus & septem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum, quia videbant quòd crescebat dolor vehementer. CAP. III.

POst hæc aperuit Iob os suum, & maledixit diei suo. 2 Et cecinit Iob & ait: 3 Pereat dies in qua natus sum: & nox, qua dixit *quis*, Creatus est vir. 4 Dies illa sit tenebrosa: non requirat eam Deus desuper, neque lustretur matutina luce. 5 Coinquinent eam tenebræ, & vmbra mortis; habitent in ea nubes; & conturbent eam quasi amaritudo diei. 6 Noctem illam occupent tenebræ; ne computetur in diebus solennibus anni: in numero Kalendarum mensium non veniat. 7 In nocte illa sit tribulatio, non veniat cantus in ea.
8 Maledicant ei qui maledicunt diei vltionis, qui parati sunt, cùm suscitantur, tollere lamentationem suam. 9 Obscurentur stellæ noctis caligine eius, expectet lucem & non adsit, neque videat surgentem auroram. 10 Quoniam non concluſit portas maxillarum mearum, quæ sunt ostia ventris: nec abscondit laborem ab oculis meis. 11 Quare non à vulua mortuus sum? & quando egressus sum de ventre, defeci? 12 Quare præuenerunt me genua; & quare vbera, vt sugerem? 13 Iam enim cubarem & requiescerem: dormirem, tunc quies esset mihi, 14 Cum regibus & consiliariis terræ, qui ædificant sibi solitudines: 15 Aut cum principibus quibus est aurum, qui implent curias suas argento. 16 Aut sicut abortiuum quod absconditum est in ventre, non subsisterem, vel sicut paruuli qui non viderunt lucem. 17 Ibi impij qui egerunt pœnitentiam, cessauerunt à tumultu gehennę, & ibi quieuerunt discipuli quorum virtus laborauit in lege.
18 Simul vincti in gymnasiis quieuerunt: non audierunt paruuli in domo magistri vocem doctoris. 19 Iacob qui vocatus est paruus, & Abraham qui vocatus est vetus, ibi sunt, & Isaac seruus Domini, qui egressus est liber ab alligatione à facie Domini dominatoris sui.

תרגום

11 וְקַפּוּ יַת עֵינֵיהוֹן מִן רַחִיק וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַעוּ יְתֵיהּ וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ וּבְזָעוּ גְּבַר יַת מְעִילֵהּ וּדְרָקִין עָפְרָא עַל רֵישֵׁיהוֹן לְצֵית שְׁמַיָּא׃
12 וְיַתִּיבוּ עִמֵּהּ עַל אַרְעָא שִׁבְעָה יוֹמִין וְשִׁבְעָה לֵילְיָן וְלֵית דְּמִתְמַלֵּל עִמֵּהּ פִּתְגָמָא אֲרֵי חֲמוֹ אֲרוּם רַב בִּיבָא לְחַדָּא׃
1 בָּתַר כֵּן פְּתַח אִיּוֹב יַת פּוּמֵיהּ וְלַטֵּשׁ יַת יוֹמֵהּ׃ 2 וּפְתֵם אִיּוֹב וְאָמַר׃ 3 יְהוֹבַד יוֹמָא דְּאִתְיְלֵדֶת בֵּהּ וְלֵילְיָא דְּאָמַר
4 יְתִיר גְּבַרָא׃ יְהֵי יוֹמָא הַהוּא חֲשׁוֹכָא יְתֵיהּ קְבָלָא לָא יְתִבְעֵנֵּהּ מִלְּעִילָּא וְלָא תִיפַּע עֲלוֹהִי שְׁפַרְפָּרָא׃ 5 יְסוֹתְפוּן יָתֵהּ חֲשׁוֹכָא וְצִלְמָוְתָא יְתִלֵּי מִלְּהֵוֵי
6 יְתִיר עֲלוֹהִי עֲנָנָא יְבַעֲתִון יְתֵהּ חֵיוַךְ מְרִירֵי יוֹמָא׃ 7 לֵילְיָא הַהוּא יְהֵא קַבְלָא לָא יְתֵיחַד עִם יוֹמִין שְׁבִין דְּשַׁתָּא בְּמִנְיַן יַרְחֵי יְרֵחָא לָא
8 יֵיתֵי׃ הָא לֵילְיָא הַהוּא יְהֵא צַעֲרָא לָא תֵעוֹל רְנָנָא בֵּיהּ׃ 8 יְלַטְטוּן יָתֵהּ דִּי לְטִשְׁיָן יוֹמָא דְּקָרְיָנוּתָא דְּאִשְׁטְמוֹסִין לְמִבְּרַר בְּאִתְעָרוּתָהוֹן
9 יְתְחַשְׁכָן כּוֹכְבֵי נְשָׁף בּוּרְקָהּ יְסְתַּפֵּי לְנְהוֹרָא וְלָא אִיתֵי וְלָא יֶחֱמֵי בְּתִימוֹרֵי קְרִיצְתָּא׃ 10 אֲרוּם לָא אֲחַד פָּרְתֵי וְלִסְתַּי
11 מִן בִּטְנָא׃ לְמָה לָא מִן רַחֲמָה אֲמוּת מִן כְּרֵיסָא כַּד נְפַקְתִּ וַאֲתְנַגִּיד׃ 12 מָה דִּין אֲקַדִּימוּ יְתֵי רְכוּבְיָא
13 וְעַל מָה תְּלָתָא דִּיצְבְּתִּנִּי׃ אֲרוּם הָשְׁתָּא שְׁכִבַת דְּמִכַת בְּכֵן וְנוּחִי לִי׃ 14 עִם מַלְכַיָּא וַעֲתָדֵי אַרְעָא דְּמִשְׁכְּלִין צוּרָנִין לְהוֹן׃
15 אוֹ עִם רַבְרְבַיָּא דְּרָהַב לְהוֹן דְּמִמַּלְיָן קוּרְסֵיהוֹן סִיְמָא׃ 16 אוֹ הֵיךְ נְפָלָא דְּטָמִיר בְּמַעֲנָא לֵית אֶפְשַׁר דַּאֲחֵי הֵיךְ סַגְיָא דְּלָא חֲמוֹ נְהוֹרָא׃
17 תַּמָּן רְשִׁיעַיָּא דַּעֲבָדוּ תִּיוּבְתָּא פְּסִקוּ רוּגְזָן וְתַמָּן יְנוּחוּ מְחַלְמֵי דְּאִשְׁתַּלְהֵי חֵילְהוֹן בְּאוֹרַיְתָא׃ 18 בַּחֲדָא אֲסִירֵי סַדְּרוּ שְׁלָיו לָא
שְׁמָעוּ קָלָא דְּרָבָא קַל אֲמוֹרָאָה׃ 19 זְעֵיר וְרַבָּא קַל אֲמוֹרָאָה׃ יַעֲקֹב דְּאִתְקְרִי זְעֵיר וְאַבְרָהָם דְּאִתְקְרִי קַשִּׁישׁ תַּמָּן הוּא וְיִצְחָק עַבְדָּא דֵּיוָנֵי דְּנָפַק בַּר חוֹרִין
מִן קֳדָם יְיָ קְיָרִים דִּידֵיהּ׃

20 לָמָּה יִתֵּן לְעָמֵל אוֹר וְחַיִּים לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
21 הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ וַיַּחְפְּרֻהוּ מִמַּטְמוֹנִים׃
22 הַשְּׂמֵחִים אֱלֵי־גִיל יָשִׂישׂוּ כִּי יִמְצְאוּ־קָבֶר׃
23 לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ׃
24 כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תָבֹא וַיִּתְּכוּ כַמַּיִם שַׁאֲגֹתָי׃
25 כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי יָבֹא לִי׃
26 לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא־נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז׃

ד

1 וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
2 הֲנִסָּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וַעְצֹר בְּמִלִּין מִי יוּכָל׃
3 הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם רָפוֹת תְּחַזֵּק׃
4 כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ וּבִרְכַּיִם כֹּרְעוֹת תְּאַמֵּץ׃
5 כִּי עַתָּה תָּבוֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלֶא תִּגַּע עָדֶיךָ וַתִּבָּהֵל׃
6 הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ תִּקְוָתְךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ׃
7 זְכָר־נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ׃
8 כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יִקְצְרֻהוּ׃
9 מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ יִכְלוּ׃
10 שַׁאֲגַת אַרְיֵה וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים נִתָּעוּ׃
11 לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי־טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרָדוּ׃
12 וְאֵלַי דָּבָר יְגֻנָּב וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מֶנְהוּ׃
13 בִּשְׂעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים׃
14 פַּחַד קְרָאַנִי וּרְעָדָה וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד׃
15 וְרוּחַ עַל־פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי׃
16 יַעֲמֹד וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע׃
17 הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר־גָּבֶר׃
18 הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָה׃
19 אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר אֲשֶׁר־בֶּעָפָר יְסוֹדָם יְדַכְּאוּם לִפְנֵי־עָשׁ׃
20 מִבֹּקֶר לָעֶרֶב יֻכַּתּוּ מִבְּלִי מֵשִׂים לָנֶצַח יֹאבֵדוּ׃
21 הֲלֹא־נִסַּע יִתְרָם בָּם יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה׃

20 Quare misero data est lux, & vita his qui
21 in amaritudine aïæ sunt? Qui expectant
mortẽ, & nõ venit, quasi effodiẽtes thesau-
22 rũ: Gaudẽtq; vehemẽter cùm inuenerint
23 sepulchrũ. Viro cuius abscondita est via,
& circundedit eum Deus tenebris. Antequ
24 comedo suspiro, & quasi inũdãtes aquæ sic
25 rugitus meus! Quia timor quẽ timebam
euenit mihi, & quod verebar accidit. Nõ
26 ne dissimulaui? nõne silui? nonne quieui?
& venit super me indignatiõ. CAP. IIII.
1 RESpõdẽs autẽ Eliphaz Themanites di-
2 xit: Si cœpim⁹ loq; tibi, forsitã mole-
stè accipies. sed cõceptũ sermonẽ tenere qs
3 poterit? Ecce docuisti multos, & man⁹ las-
4 sas roborasti: Vacillãtes cõfirmauerũt ser-
mones tui, & genua tremẽtia confortasti.
5 Nũc autẽ venit sup te plaga, & defecisti;
6 tetigit te & cõturbat⁹ es. Vbi est timor tu⁹,
B fortitudo tua, & patiẽtia tua, & pfectio via-
7 rũ tuarũ? Recordare obsecro te, quis vnq
innocẽs periit? aut quãdo recti deleti sunt?
8 Quin poti⁹ vidi eos qui opãtur iniquita-
9 tẽ, & seminãt dolores, & metũt eos, flante
Deo perisse, & spiritu iræ eius esse cõsumptos.
10 Rugitus leonis & vox leænæ, & dẽtes catu-
11 lorũ leonum cõtriti sunt. Tigris piit eò q
C nõ haberet pdam, & catuli leonis dissipati
12 sunt. Porrò ad me dictũ est verbũ abscon
ditũ, & quasi furtiuè suscepit auris mea ve-
13 nas susurrij ei⁹. In horrore visionis nocturnæ
14 næ qñ solet sopor occupare hoïes, Pauor
tenuit me & tremor, & oïa ossa mea pterrita
15 ta sunt. Et cũ spũs me pſẽte trãsiret, in-
16 horruerũt pili carnis meæ. Stetit quidã cu-
D ius nõ agnoscebã vultũ, imago corã oculis
17 meis, & vocẽ quasi auræ lenis audiui. Nũ-
qd homo Dei cõparatione iustificabitur,
18 aut factore suo purior erit vir? Ecce q ser-
uiũt ei nõ sũt stabiles, & i angelis suis repe-
19 prauitatẽ. Quãto magis hi qui habitãt do-
mos luteas, qui terrenum habẽt fundamẽ-
20 tum, consumẽtur velut à tinea! De manè
vsque ad vesperã succidentur, & quia nul-
lus intelligit, in æternũ pibunt. 21 Qui autẽ reliqui fuerint, auferentur ex eis, moriẽtur & nõ in sapiẽtia.

תרגום

20 לְמָה יְהַב לְלָעֵי נְהוֹרָא וְחַיֵּי לְמְרִירֵי נַפְשׁ׃ 21 דְּאוֹרְכִין לְמוֹתָא וְלֵיתוֹהִי וְחָפְסִין לֵהּ מִטְמוֹנַיָּא׃ 22 דַּחֲדוֹן ... [illegible]

[illegible]

20 Quare enim data est his qui sunt in amaritudine lux? vita autem quæ sunt in doloribus animabus?
21 Qui desiderant mortem, & non consequuntur effodientes quasi thesauros.
22 Gaudẽtes autem fuerunt si repererint: mors viro requies;
23 Cuius via abscõdita est, cõclusit enim Deus cõtra eum.
24 Ante enim cibos meos suspirium venit mihi, et fundẽtur quasi aquæ rugitus:
25 Timor enim, quẽ cogitaui, venit mihi: et quẽ timuerã, occurrit mihi.
26 Neq; pacẽ egi, neq; silui, neq; quieui, venit autem mihi indignatio. CAP. IIII.

1 RESpondens autem Eliphaz Themanites dicit:
2 Si cœperimus loqui ad te, molestè accipies? vim autẽ verborum tuorũ quis feret?
3 Si enim tu admonuisti multos, et manus debiles cõsolatus es,
4 Languẽtesque erexisti verbis, genibusq; impotentibus fiduciã circũposuisti:
5 Nunc autẽ venit super te dolor et tetigit te, tu autem accelerasti.
6 Nũquid nõ timor tuus est in stultitia, et spes tua et malitia viæ tuæ?
7 Recordare igitur, quis existẽs mũdus periit, aut quãdo veraces radicitus perierunt?
8 Quẽadmodum vidi arãtes absurda, qui autẽ seminauerunt ea, dolores metẽt sibi.
9 à præcepto Dñi peribũt: ab autẽ spiritu iræ eius delebũtur.
10 Rugitus leonis, vox autẽ leænæ, superbia autẽ draconũ extincta est.
11 Myrmicoleo periit, eo quòd nõ haberet prædã: catuli leonũ defecerunt adinuicẽ:
12 Ad me autem dictũ est abscõditè in furto. vtrũ nõ suscipiet mea auris indecẽtia ab eo?
13 In horrore ab visione mea nocturna incidẽs timor super hoïes.
14 Horror autem mihi occurrit & tremor, et valdè mea ossa concussit:
15 Et spiritus in faciẽ meã irruit, horruerunt autem mei pili & carnes:
16 Surrexi & non cognoui; vidi, & non erat forma ante oculos meos, sed auram & vocem audiui.
17 Quid enim? Nunquid mundus erit mortalis coram Domino? aut ab operibus suis inculpabilis vir?
18 Si contra pueros suos non credit, contra autem angelos suos obliquum quid excogitauit.
19 Eos autem qui habitant domos luteas, ex quibus & ipsi ex eodem luto sumus, percussit eos tineæ in modum:
20 Et à manè vsque ad vesperam non amplius sunt: eò quòd non potuerunt ipsi se adiuuare perierunt.
21 Abstulit reliquum eorum in eis, perierunt eò quòd non habuerunt eis sapientiam.

20 ἵνα τί γὰρ δέδοται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς; ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναις
21 ψυχαῖς· οἳ ἱμείρονται τοῦ θανάτου, καὶ οὐ τυγχάνουσιν ἀ-
22 νορύσσοντες ὥσπερ θησαυρούς. περιχαρεῖς δὲ ἐγένοντο
23 ἐὰν κατατύχωσι, θάνατος ἀνδρὶ ἀνάπαυσις· οὗ ἡ ὁδὸς ἀ-
24 πεκρύβη, συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ. πρὸ γὰρ τῶν σί-
των μου στεναγμὸς ἥκει μοι, καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυ-
25 χήματα· φόβος γὰρ ὃν ἐφρόντισα ἦλθέ μοι, καὶ ὃν ἐδε-
26 δοίκειν συνήντησέ μοι. οὔτε εἰρήνευσα, οὔτε ἡσύχασα, οὔ-
τε ἀνεπαυσάμην, ἦλθε δέ μοι ὀργή. δ΄.
1 Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει, εἰ λελήψόμεθα
2 λαλῆσαι πρὸς σέ, κοπιάσεις; ἰσχὺν δὲ ῥημάτων σου τίς ὑ-
3 ποίσει; εἰ γὰρ σὺ ἐνουθέτησας πολλοὺς καὶ χεῖρας ἀσθενοῦς πα-
4 ρεκάλεσας, ἀσθενοῦντάς τε ἐξανέστησας ῥήμασι, γόνασί
5 τε ἀδυνατοῦσι θάρσος περιέθηκας. νυνὶ δὲ ἥκει ἐπὶ σὲ πό-
6 νος καὶ ἥψατό σου, σὺ δὲ ἐσπούδασας. πότερον οὐχ ὁ φόβος
σου ἐστὶν ἐν ἀφροσύνῃ καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ ἡ κακία τῆς ὁδοῦ σου;
7 μνήσθητι οὖν, τίς ὢν καθαρὸς ἀπώλετο, ἢ πότε ἀληθινοὶ ὁ-
8 λόρριζοι ἀπώλοντο; καθ' ὃν τρόπον εἶδον τοὺς ἀροτριῶντας
τὰ ἄτοπα, οἱ δὲ σπείροντες αὐτά, ὀδύνας θεριοῦσιν ἑαυ-
9 τοῖς. ἀπὸ προστάγματος κυρίου ἀπολοῦνται· ἀπὸ δὲ πνεύ-
10 ματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανισθήσονται. σθένος λέοντος, φωνὴ
11 δὲ λεαίνης, γαυρίαμα δὲ δρακόντων ἐσβέσθη. μυρμη-
κολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν βορὰν. σκύμνοι λεόντων
12 ἔλιπον ἀλλήλους. πρὸς ἐμὲ δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ἐν
κλοπῇ. πότερον οὐ δέξεταί μου τὸ οὖς ἐξαίσια παρ' αὐτοῦ;
13 ἐν ἐκπλήξει ἀπ' ὁράματος μου νυκτερινοῦ ἐπιπίπτων φό-
14 βος ἐπ' ἀνθρώποις, φρίκη δέ μοι συνήντησε καὶ τρόμος
15 καὶ μεγάλως μου τὰ ὀστᾶ συνέσεισε, καὶ πνεῦμα ἐπὶ πρό-
σωπόν μου ἐπῆλθεν, ἔφριξαν δέ μου τρίχες καὶ σάρκες·
16 ἀνέστην καὶ οὐκ ἐπέγνων, εἶδον καὶ οὐκ ἦν μορφὴ πρὸ ὀφ-
17 θαλμῶν μου, ἀλλ' ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον. τί γάρ; μὴ
καθαρὸς ἔσται βροτὸς ἐναντίον τοῦ κυρίου; ἢ ἀπὸ τῶν ἔργων
18 αὐτοῦ ἄμεμπτος ἀνήρ; εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κατὰ δὲ
19 ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε. τοὺς δὲ κατοικοῦν-
τας οἰκίας πηλίνας, ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσ-
20 μέν, ἔπαισεν αὐτοὺς σητὸς τρόπον, καὶ ἀπὸ πρωΐθεν
ἕως ἑσπέρας οὐκ ἔτι εἰσί, παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἑαυ-
21 τοῖς βοηθῆσαι ἀπώλοντο. ἐνεφύσησε γὰρ αὐτοῖς, καὶ ἐξηράνθησαν· συνεξῆρε τὸ ὑπόλειμμα αὐ-
τῶν ἐν αὐτοῖς, ἀπώλοντο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοῖς σοφίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Quare datur fatigato lux, & vita his qui amaro sunt animo? 21 Qui expectant mortem & non venit; & scrutantur eam magis quàm thesauros absconditos. 22 Qui lætabantur in exultatione, modò lætantur cùm inuenerint domum sepulchri. 23 Omnes hæ amaritudines sunt viro cuius via abscondita est, & obumbrauit Deus apud eum. 24 Quoniam ante prandium meum gemitus meus venit, & fluunt velut aquæ rugitus mei. 25 Quia timor quem timebam venit mihi; & quod formidabam, euenit mihi. 26 Nonne dissimulaui & nonne quieui, quoniam nunciatum est mihi de bobus & asinis? & nonne dormiui quoniam nunciatum est mihi de incendio ouium? & nõne quieui quando nunciatum est mihi de camelis? & venit indignatio quoniam nunciatum est mihi de morte filiorum? CAP. IIII.

ET respõdit Eliphaz q erat de Themã & dixit: 2 Nũquid ꝓpter tẽtationẽ rei quę ad te puenit, deficis; & retinere verba quis poterit? 3 Ecce castigabas multos & manus infirmorũ roborabas. 4 Et corruẽtẽ in peccatũ suscitabãt verba tua, & genua labẽtia in delictum cõfortabas. 5 Nũc enĩ venit ad te & defecisti: tetigit te & turbat⁹ es. 6 Nõne timor tu⁹ erat expectatio tua: spes tua & pfectio viarũ tuarũ? 7 Recordare nunc quis est ipse iust⁹ sicut Abrahã qui periit, & vbi recti sicut Isaac & Iacob deleti sunt? 8 Quẽadmodũ vidi gñationẽ diluuij, operãtes iniquitatẽ & faciẽtes laborẽ retributionẽ accipiẽt ab eo. 9 A verbo Dei peribũt, & à turbine naris eius cõsumẽtur. 10 Rugitus Esau, qui cõparat⁹ est leoni rapaci, & vox Edõ quę cõparata est leęnæ, cõtremiscere faciũt sicut vrsi in rapina sua, & principes ei⁹ qui comparati sunt leænę separati sunt vt diripiãt pdã. 11 Ismahel autẽ qui cõparat⁹ est leoni peribit, eò q nõ habet meritũ: & filij ei⁹ sicut pdones qui separati sunt à viis rectis. 12 Ad me autẽ dictũ est verbũ repẽtè, & didicit auris mea aliquid quod redũdauit ex eo. 13 In cogitationib⁹ visionis nocturnę quãdo irruit sõnus super filios hoïm: 14 Timor accidit mihi & tremor, & multitudinẽ mẽbrorũ meorũ pauere fecit. 15 Et turbo super faciẽ meã trãsiuit: inflãmat tẽpestas carnẽ meã. 16 Astitit quidã cui⁹ aspectũ nõ agnoscebã: similitudo erat in cõspectu oculorũ meorũ susurrationẽ, & quasi vocem multorũ audiebã. 17 Clamauit & dixit: Nũquid potest fili⁹ hoïs Dei cõparatione iustificari, aut factore suo mũdior erit vir? 18 Ecce seruis suis prophetis non credit, & in angelis suis ponit occasionem. 19 Quanto magis impij qui habitant in sepulchris luti, quorum fundamenta sunt in puluere conterentur coram verme! 20 De manè vsque ad vesperam percussi sunt: eò quòd non imponit eis terminum, in æternũ peribũt. 21 Nonne quia non est eis iustitia, ablatum est auxilium eorum, morientur & non in sapientia?

ה

1 ‡ קְרָא־נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָּ וְאֶל־מִי מִקְּדֹשִׁים תִּפְנֶה׃
2 ‡ כִּי־לֶאֱוִיל יַהֲרָג־כָּעַשׂ וּפֹתֶה תָּמִית קִנְאָה׃
3 ‡ אֲנִי־רָאִיתִי אֱוִיל מַשְׁרִישׁ וָאֶקּוֹב נָוֵהוּ פִתְאֹם׃
4 ‡ יִרְחֲקוּ בָנָיו מִיֶּשַׁע וְיִדַּכְּאוּ בַשַּׁעַר וְאֵין מַצִּיל׃
5 ‡ אֲשֶׁר קְצִירוֹ רָעֵב יֹאכֵל וְאֶל־מִצִּנִּים יִקָּחֵהוּ
וְשָׁאַף צַמִּים חֵילָם׃
6 ‡ כִּי לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן וּמֵאֲדָמָה לֹא־יִצְמַח עָמָל׃
7 ‡ כִּי־אָדָם לְעָמָל יוּלָּד וּבְנֵי־רֶשֶׁף יַגְבִּיהוּ עוּף׃
8 ‡ אוּלָם אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶל־אֵל וְאֶל־אֱלֹהִים אָשִׂים
דִּבְרָתִי׃
9 ‡ עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
10 ‡ הַנֹּתֵן מָטָר עַל־פְּנֵי־אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל־פְּנֵי
חוּצוֹת׃
11 ‡ לָשׂוּם שְׁפָלִים לְמָרוֹם וְקֹדְרִים שָׂגְבוּ יֶשַׁע׃
12 ‡ מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים וְלֹא־תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם
תּוּשִׁיָּה׃
13 ‡ לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה׃
14 ‡ יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְכַלַּיְלָה יְמַשְׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם׃
15 ‡ וַיֹּשַׁע מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם וּמִיַּד חָזָק אֶבְיוֹן׃
16 ‡ וַתְּהִי לַדַּל תִּקְוָה וְעֹלָתָה קָפְצָה פִּיהָ׃
17 ‡ הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִחֶנּוּ אֱלוֹהַּ וּמוּסַר שַׁדַּי
אַל־תִּמְאָס׃
18 ‡ כִּי הוּא יַכְאִיב וְיֶחְבָּשׁ יִמְחַץ וְיָדָו תִּרְפֶּינָה׃
19 ‡ בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע לֹא־יִגַּע בְּךָ רָע׃
20 ‡ בְּרָעָב פָּדְךָ מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִידֵי חָרֶב׃
21 ‡ בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֵּחָבֵא וְלֹא־תִירָא מִשֹּׁד כִּי יָבוֹא׃
22 ‡ לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל־תִּירָא׃
23 ‡ כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְרִיתֶךָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה
הָשְׁלְמָה־לָךְ׃

CAP. V.

1 A VOca ergo ſi eſt qui tibi reſpondeat, &
ad aliquem ſanctorum conuertere.
2 ‡ Verè ſtultum interficit iracundia, &
3 paruulum occidit inuidia. ‡ Ego vidi
ſtultum firma radice, & maledixi pulchri-
4 tudini eius ſtatim. ‡ Longè fient filij
eius à ſalute, & conterentur in porta, &
5 non erit qui eruat. ‡ Cuius meſſem
B famelicus comedet, & ipſum rapiet arma-
tus, & bibent ſitientes diuitias eius.
6 ‡ Nihil in terra ſine cauſa fit, & de hu-
7 mo non egredietur dolor. ‡ Homo naſci-
tur ad laborem, & auis ad volatum.
8 ‡ Quamobrem ego deprecabor Deum,
9 & Deum ponam eloquium meum? ‡ Qui
facit magna & inſcrutabilia, & mirabilia
10 abſque numero. ‡ Qui dat pluuiã ſuper
faciem terræ, & irrigat aquis vniuerſa.
11 ‡ Qui ponit humiles in ſublime, & mœ-
12 rentes erigit ſoſpitate. ‡ Qui diſsipat
cogitationes malignorum, ne poſsint im-
C plere manus eorum quod cœperant.
13 ‡ Qui apprehendit ſapientes in aſtutia
eorum, & conſilium prauorum diſsipat.
14 ‡ Per diem incurrent tenebras, & quaſi
in nocte ſic palpabunt in meridie.
15 ‡ Porrò ſaluum faciet egenum à gladio
oris eorum, & de manu violenti pauperẽ.
16 ‡ Et erit egeno ſpes, iniquitas autẽ con-
17 trahet os ſuum. ‡ Beatus homo qui cor-
ripitur à Deo. Increpationẽ ergo Domini
18 ne reprobes; ‡ Quia ipſe vulnerat & me-
detur; percutit, & manus eius ſanabunt.
19 ‡ In ſex tribulationibus liberabit te, &
D in ſeptima non tanget te malum.
20 ‡ In fame eruet te de morte, & in bello
de manu gladij.
21 ‡ A flagello linguæ abſconderis, & non
timebis calamitatem cùm venerit.
22 ‡ In vaſtitate & fame ridebis, & beſtias
terræ non formidabis.
23 ‡ Sed cum lapidibus regionum pactum
tuum, & beſtię terræ pacificæ erunt tibi.

CAP. V.

VOca autem ſi quiſpiam te audiet, aut ſi ali- 1
quem angelorum ſanctorum videbis:
‡ *Et enim ſtultum interficit iracundia, dece-* 2
ptum autem occidit inuidia.
‡ *Ego autem vidi ſtultos radices iacientes, et* 3
maledixi pulchritudini eorum ſtatim.
‡ *Longè fiant filij eorum à ſalute, & conte-* 4
rentur in portis minorũ, & non erit qui eruat.
‡ *Quæ enim illi meſſuerunt, fameſcens come-* 5
det, ipſi autem ab armatis tollentur. abſorbea-
tur eorum fortitudo. ‡ *Non enim egredie-* 6
tur de terra labor, neque de montibus germi-
nabit dolor.
‡ *Sed homo naſcitur labori, pulli autem a-* 7
quilarum ſublimia volant.
‡ *Veruntamen autem et ego deprecabor Do-* 8
minum, Dominum autem omnium dñm inuoca-
bo: ‡ *Qui facit magna & inueſtigabilia, glorio-* 9
ſaque & mirabilia quorum non eſt numerus.
‡ *Qui dat pluuiam ſuper terram, qui mittit* 10
aquam ſuper eam quæ ſub cælo. ‡ *Qui facit* 11
humiles in ſublime, & perditos erigit.
‡ *Qui diſſipat conſilia callidorum, & non fa* 12
cient manus eorum veritatem. ‡ *Qui appre-* 13
hendit ſapientes in prudentia, conſilium autem
peruerſorum abſtulit. ‡ *Per diem occurrent* 14
eis tenebræ, at in meridie palpent quaſi in nocte.
‡ *Pereant autem in bello; impotens autem* 15
egrediatur de manu potentis. ‡ *Sit autem pau-* 16
peri ſpes, iniuſti autem os obturetur.
‡ *Beatus autem homo quem corripuit Domi-* 17
nus: increpationẽ autẽ omnipotentis ne renuas.
‡ *Ipſe enim dolere facit, & rurſus reſtituit;* 18
percuſſit, & manus eius ſanauerunt.
‡ *Sexies de neceſſitatibus te eruet, in autem* 19
ſeptima non tanget te malum.
‡ *In fame eruet te de morte, in bello autem* 20
de manu ferri ſoluet te.
‡ *A flagello linguæ te abſcondet, & non ti-* 21
mebis à malis venientibus.
‡ *Iniuſtos et iniquos deridebis, ab autem be-* 22
ſtiis feris non timebis.
‡ *Beſtiæ enim feræ pacificæ erunt tibi.* 23

ε'.

1 ‡ Ἐπικάλεσαι δὲ εἴ τίς σοι ὑπακούσεται, ἢ εἴ τινα ἀγ-
2 γέλων ἁγίων ὄψει. ‡ καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή,
πεπλανημένον δὲ θανατοῖ ζῆλος.
3 ‡ ἐγὼ δὲ ἑώρακα ἄφρονας ῥίζας βάλλοντας καὶ κα-
4 τηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν παραχρῆμα. ‡ πόρρω
γένοιντο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ σωτηρίας, καὶ ἐπιτριβήσονται
ἐπὶ θύραις ἡσσόνων, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος.
5 ‡ ἃ γὰρ ἐκεῖνοι ἐθέρισαν, πεινῶν φάγεται, αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνό-
πλων ἐξαιρεθήσονται. ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς.
6 ‡ οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς κόπος, οὐδὲ ἐξ ὀρέων ἀ-
7 ναβλαστήσει πόνος. ‡ ἀλλὰ ἄνθρωπος γεννᾶται κόπῳ,
8 νεοσσοὶ δὲ ἀετῶν τὰ ὑψηλὰ πέτανται. ‡ οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ
καὶ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου, κύριον δὲ τὸν πάντων δεσπό-
9 την ἐπικαλέσομαι· ‡ τὸν ποιοῦντα μεγάλα καὶ ἀνεξι-
χνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
10 ‡ τὸν διδόντα ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀποστέλλοντα ὕδωρ ἐ-
11 πὶ τὴν ὑπ' οὐρανόν. ‡ τὸν ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος,
12 καὶ ἀπολωλότας ἐξεγείροντα. ‡ διασκεδάζοντα βου-
λὰς πανούργων, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀληθές.
13 ‡ ὁ καταλαμβάνων σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει, βουλὴν δὲ
πολυπλόκων ἐξέστησεν.
14 ‡ ἡμέρας συναντήσεται αὐτοῖς σκότος, τὸ δὲ μεσημ-
βρινὸν ψηλαφήσαισαν ἴσα νυκτί.
15 ‡ ἀπόλοιντο δὲ ἐν πολέμῳ, ἀδύνατος δὲ ἐξέλθοι ἐκ
χειρὸς δυνάστου.
16 ‡ εἴη δὲ πτωχῷ ἐλπίς, ἀδίκου δὲ στόμα ἐμφραχθείη.
17 ‡ μακάριος δὲ ἄνθρωπος ὃν ἤλεγξεν ὁ κύριος, νου-
θέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου.
18 ‡ αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν, ἔ-
παισε καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο.
19 ‡ ἑξάκις ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεῖται, ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ
οὐ μὴ ἅψηταί σου κακόν.
20 ‡ ἐν λιμῷ ῥύσεταί σε ἐκ θανάτου, ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ
21 χειρὸς σιδήρου λύσει σε. ‡ ἀπὸ μάστιγος γλώσσης
σε κρύψει, καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων.
22 ‡ ἀδίκων καὶ ἀνόμων καταγελάσῃ, ἀπὸ δὲ θηρίων ἀ-
γρίων οὐ φοβηθήσῃ.
23 ‡ θῆρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι.

תרגום

ה 1 קְרָא כְדוֹן הַאִית עָנֵי לָךְ וּלְמַן מִקַּדִּישַׁיָּא תִּתְפְּנֵי׃ 2 אֲרוּם לְשַׁטְיָא יִקְטַל רְגוּז קְיָרִים וּשְׁבָרָא תְּמִית טַנְנָא דְבוּרִיתָא׃ 3 אֲנָא
שַׁטְיָא דְנָצִיב וְלַטְטֵת מְדוֹרֵהּ בִּתְכֵיף׃ 4 מִתְרַחֲקִין בְּנוֹי מִפֻּרְקָנָא לְעָלְמָא דְאָתֵי וְיִשְׁתַּפְּפוּן בְּמַעֲלָנָא דְגֵיהִנָּם בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא וְלֵית
5 דִּי חֲצָדֵיהּ כַּפְנֵי יֵיכְלוּן וּפוּלְמוּסִין בְּמָאנֵי זֵינָא יִדְבְּרֻנֵּהּ וְיִבְזוּן לִסְטִיסִין נִכְסֵיהוֹן׃ 6 מְטוּל דְּלָא נָפֵק מִן עַפְרָא שְׁקַר
לָא יִרְבֵּי לֵיעוּת׃ 7 אֲרוּם בַּר נַשׁ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְתָא אִתְבְּרִי וּבְנֵי מַזִּיקֵי בְּגוֹבְהָא יְטוּסוּן׃ 8 בְּרַם אֲנָא אֶתְבַּע אוּלְפַן מִן
9 דְּעָבֵד רַבְרְבָן וְלֵית סוֹף וּפְרִישָׁן עַד דְּלֵית מִנְיָן׃ 10 דְּיָהֵב מִטְרָא עַל אַפֵּי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּמְשַׁדַּר מַיָּא
עַמְמַיָּא׃ 11 לְשַׁוָּאָה מַכִּיכֵי אוּלְצָנָא לְרוּמָא וְאוּכָמֵי מִסְכֵּנוּתָא תְּקִפוּ פֻּרְקָנוּתָא׃ 12 דְּבַטֵּיל מַחְשְׁבָתְהוֹן דְּמִצְרָאֵי
לְאַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל וְלָא עֲבַדָא אִידֵיהוֹן מִלְּכַת חָכְמַתְהוֹן׃ 13 מְאַחֵד חַכִּימֵי פַרְעֹה בְּחָכְמַתְהוֹן וּמִלְּכַת אִסְטַגְנִינוֹי עִקְמָנַיָּא אֲתֵיב
14 בִּימָם יְעַרְעוּן חֲשׁוֹךְ וְהֵיךְ בְּלֵילְיָא מְמַשְׁשִׁין בְּטִיהֲרָא׃ 15 וּפְרַק עַמֵּהּ מִקְטִילָא דְפֻמְהוֹן וּמִן יַד מְלֵךְ תַּקִּיף עַמָּא חֲשִׁיכָא׃
16 וַהֲוָת לְמִסְכֵּנָא סְבָרָא וּמִלְכְהָא דְרַשִׁיעֵי טְפִזַת פֻּמָּהּ׃ 17 הָא טוּבֵהּ דְאַבְרָהָם גַּבְרָא דִיכַסְנִנֵהּ אֱלָהּ וְאַנְתְּ יִשְׂרָאֵל מַרְדוּתָא דְשַׁדַּי לָא
18 אֲרוּם הוּא מַיְתֵי מַכְּאָה וּמַעֵל סַמְתֵּרְתָא יִמְחֵא וִידוֹהִי מַסְיָן׃ 19 בְּשִׁית עָקְתִין יְשֵׁיזְבִנָּךְ וּבִשְׁבִיעֵיתָא לָא יִקְרַב בָּךְ בִּישׁ׃ 20 בְּכַפְנָא
פָּרְקָךְ מִן מוֹתָא וּבִקְרָבָא דַעֲמָלֵק מִקְטִילַת חַרְבָּא׃ 21 בְּמִזִּיקָא דְלִישַׁן דְּבִלְעָם תִּטְּמַר בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְלָא תִדְחַל מִן חֲבַל מִדְיָנָאֵי
22 לַחֲבַל סִיחוֹן וּלְאוּלְצַן מַדְבְּרָא תִּגְחַךְ וּמִמַּשְׁרִית עוֹג דְּמָתִיל לְחֵיוַת אַרְעָא לָא תִדְחַל׃ 23 אֲרוּם עִם לוּחֵי אַבְנָא דְאִתְיְהִיבוּ
קְיָמָךְ וּכְנַעֲנָאֵי דְּמַתִּילִין לְחֵיוַת בָּרָא אַשְׁלִימוּ עִמָּךְ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

VOca nunc ſi eſt qui tibi reſpondeat, & ad aliquem ex ſanctis reſpice. [2] Quia ſtultum interficiet ira Dñi, & inſipientem occidet inuidia inſaniæ. [3] Ego vidi ſtultum plantatum, & maledixi habitaculo eius repentè. [4] Longè ſint filij eius à ſalute in ſeculo venturo, & conterantur in portis gehennæ in die iudicij magni, & non ſit qui eripiat. [5] Cuius meſſem famelici comedent, & armati armis bellicis tollent eum, & diripient prædones ſubſtantiam eius. [6] Quoniam non egreditur de puluere iniquitas, & de terra non oritur labor. [7] Filius enim hominis ad laborandũ in lege creatus eſt, & filius dæmonũ in altum volat. [8] Veruntamen ego quærã doctrinam à fortiſſimo, & ad Deũ ponã eloquium meum. [9] Qui facit magna quorum non eſt finis, & mirabilia donec non ſit numerus. [10] Qui dat pluuiam ſuper faciem terræ Iſrael, & mittit aquas ſuper faciẽ prouinciæ populorũ. [11] Vt ponat humiles fame in ſublime, & denigrati inopia confortentur ſalute. [12] Qui irritas fecit cogitationes Ægyptiorum, qui callidè cogitauerũt, vt malè facerẽt Iſrael, & non eſt operata manus eorum conſiliũ ſapientię ſuæ. [13] Qui cõprehendit ſapientes Pharaonis in ſapientia eorũ, & conſiliũ aſtrologorũ ſuorũ peruerſorũ reddidit ſuper eos. [14] Per diẽ incurrebant tenebris, & ſicut in nocte palpabant in meridie. [15] Et redemit populũ ſuum ab occiſione oris eorũ, & de manu regis fortis populũ pauperẽ. [16] Et fuit pauperi ſpes, & conſiliũ impij obturauit os ſuum. [17] Ecce beatus eſt Abraham, vir quem corripiebat Deus: & tu Iſrael diſciplinam omnipotentis ne abiicias. [18] Quoniam ipſe adducit plagam, & adfert medicinam; percutit, & manus eius ſanant. [19] In ſex tribulationibus liberabit te, & in ſeptima non accedet ad te malum. [20] In fame Ægypti redemit te à morte, & in bello Amalec de occiſione gladij. [21] In nocumento linguæ Balaam abſconderis inter populos, & non timebis à vaſtitate Madianitarum cùm venerit. [22] In vaſtitate Sion & in fame deſerti ridebis, & à caſtris Og qui comparatus eſt beſtiæ terræ, non timebis. [23] Quoniam cum tabulis lapideis qui dati ſunt in agro, eſt pactum tuum: & Cananæi qui comparati ſunt beſtiis agri, inierunt pacem tecum.

24 * וידעת כי־שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא:
25 * וידעת כי־רב זרעך וצאצאיך כעשב הארץ:
26 * תבא בכלח אלי־קבר כעלות גדיש בעתו:
27 * הנה־זאת חקרנוה כן־היא שמענה ואתה דע־לך:

ו

1 * ויען איוב ויאמר:
2 * לו שקול ישקל כעשי והותי במאזנים ישאו־יחד:
3 * כי־עתה מחול ימים יכבד על־כן דברי לעו:
4 * כי חצי שדי עמדי אשר חמתם שתה רוחי בעותי אלוה יערכוני:
5 * הינהק־פרא עלי־דשא אם יגעה־שור על־בלילו:
6 * היאכל תפל מבלי־מלח אם־יש־טעם בריר חלמות:
7 * מאנה לנגוע נפשי המה כדוי לחמי:
8 * מי־יתן תבוא שאלתי ותקותי יתן אלוה:
9 * ויאל אלוה וידכאני יתר ידו ויבצעני:
10 * ותהי עוד נחמתי ואסלדה בחילה לא יחמול כי־לא כחדתי אמרי קדוש:
11 * מה־כחי כי איחל ומה־קצי כי־אאריך נפשי:
12 * אם־כח אבנים כחי אם־בשרי נחוש:
13 * האם אין עזרתי בי ותשיה נדחה ממני:
14 * למס מרעהו חסד ויראת שדי יעזוב:
15 * אחי בגדו כמו־נחל כאפיק נחלים יעברו:
16 * הקדרים מני־קרח עלימו יתעלם־שלג:
17 * בעת יזרבו נצמתו בחמו נדעכו ממקומם:
18 * ילפתו ארחות דרכם יעלו בתהו ויאבדו:
19 * הביטו ארחות תמא הליכת שבא קוו־למו:
20 * בשו כי־בטח באו עדיה ויחפרו:
21 * כי־עתה הייתם לא תראו חתת ותיראו:

24 *Et scies q̀ pacē habeat tabernaculū tuū,
25 & visitans speciē tuā nō peccabis. *Et scies
quoniā multiplex erit semen tuum, & p-
26 genies tua quasi herba terræ. *Ingredieris
in abundantia sepulchrum, sicut infertur
27 aceruus tritici in tempore suo. *Ecce hoc
vt inuestigauimus ita est; quod auditum
mente pertracta. CAP. VI.
1 RESpondēs autē Iob dixit: *Vtinā ap-
2 pēderētur peccata mea quibus irā me-
A rui, & calamitas quam patior in statera!
3 *Quasi arena maris hęc grauior appareret,
vnde & verba mea dolore sunt plena:
4 *Quia sagittę Dñi in me sunt, quarū indi-
gnatio ebibit spiritū meū, & terrores Dei
5 militāt cōtra me. *Nūquid rugiet onager
cū habuerit herbā, aut mugiet bos cū āte
6 p̄sepe plenū steterit? *Aut poterit comedi
insulsum quod nō est sale cōditū? aut po-
test aliquis gustare, quod gustatum affert
7 mortē? *Quę pri⁹ nolebat tāgere aīa mea,
8 nunc prę angustia cibi mei sunt. *Quis det
B vt veniat petitio mea, & quod expecto tri
9 buat mihi Deus! *Et qui cœpit ipse me cō
10 terat, soluat manū suā, & succidat me. *Et
hęc mihi sit cōsolatio vt affligēs me dolo-
re, nō parcat, nec cōtradicā sermonib⁹ san-
11 cti. *Quę est enī fortitudo mea vt sustineā?
12 aut quis finis me⁹ vt patiēter agā? *Nec for
C titudo lapidū fortitudo mea, nec caro mea
13 ęnea est. *Ecce non est auxiliū mihi in me,
& necessarij quoq; mei recesserunt à me.
14 *Qui tollit ab amico suo misericordiā, ti-
15 morē Dñi derelinquit. *Fratres mei p̄teri-
runt me, sicut torrēs q̄ rapti trāsit in cōual
16 lib⁹. *Qui timēt pruinā, irruet sup eos nix.
17 *Tēpore quo fuerīt dissipati pibūt, & vt in-
18 caluerit soluētur de loco suo. *Inuolutę sūt
semitę gressuū eorū, ābulabūt in vacuū &
19 pibūt. *Cōsiderate semitas Themā, itinera
20 Saba, & expectate paulisper. *Cōfusi sunt,
quia speraui. venerunt quoq; vsq; ad me,
21 & pudore cooperti sunt. *Nunc venistis,
& modò videntes plagam meam timetis:

*Posteà scies quòd pacifica erit tua domus. 24
& visitabis speciem tuam & non peccabis.
*Scies autem quoniam multum semen tuū, 25
at genimina tua erunt tanquā omnis herba agri.
*Ingredieris autem in sepulchrum sicut tri- 26
ticum maturum in tempore messis, aut sicut a-
ceruus areæ ad tempus comportatus. *Ecce 27
hæc sic inuestigauimus: hæc sunt quæ audiuimus.
tu autem cognosce tibi si quid fecisti. CAP. VI.
REspondens autem Iob, dicit: 1
*Utinam quidem quispiam appendens ap 2
penderet meam iram, at dolores meos tolleret in
statera vnanimiter. *Et iam arena marina 3
grauior erit: in hoc verba mea conculcata sunt.
*Sagittæ enim omnipotentis in corpore meo 4
sunt, quarum indignatio ipsarum ebibit meum
sanguinem: cùm incœperim loqui, pungunt me.
*Quid enim? nonne frustrà rudet asinus agre- 5
stis, sed cibos quærens? si autem & rumpet vo-
cem bos in præsepi habens escam? *Si comedetur 6
panis sine sale? si autem & est gustus in verbis
vanis? *Non potest enim mea quiescere anima. 7
fœtorem enim video cibaria mea sicut odorē leo-
nis. *Utinā enim det & veniat mea petitio, et 8
spē meā det Dñs. *Cū incœperit Dñs vulneret, 9
in finē autē ne me tollat. *Sit aūt mea ciuitas se- 10
pulchrū, in qua super muros saltabā, in ea nō ab-
stineam. non enim fefelli verba sancta Dei mei.
*Quæ enim mea fortitudo, quòd sustinebo? aut 11
quod meū tēpus, quòd tolerat mea aīa? *Nūquid 12
fortitudo lapidū fortitudo mea? aut carnes meæ
sunt æneæ? *Nūquid nō in ipso cōfidi? auxiliū au 13
tē à me recessit: *negauit me misericordia, specu 14
latio autē Dñi despexit me. *Non aspexerūt me 15
fratres mei sicut torrēs deficiēs, aut sicut fluctus
præterierūt me. *Qui me verebātur, nūc irrue- 16
runt in me sicut nix aut gelu concretum. *Quē- 17
admodū liquefactum calore existente, nō cogni-
tū est vbi erat: *Sic et ego derelictus sum ab oī- 18
bus. perij autē et exul factus sum. *Videte vias 19
Themanorū, semitas Sabæorū qui despiciūt: *et cō 20
fusionē debebūt, qui in ciuitatib⁹ et pecuniis cōfi
derūt. *Cæterū autē et vos venistis ad me immi- 21
serabiliter. itaq; vidētes meum vulnus timete.

24 *εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρηνεύσει σου ὁ οἶκος. καὶ ἐπισκέψει
25 ὡραιότητά σου καὶ οὐ μὴ ἁμαρτήσῃ. *γνώσῃ δὲ ὅτι πολὺ
τὸ σπέρμα σου, τὰ δὲ ἔκγονά σου ἔσαι ὥσπερ τὸ παμβότανον
26 τοῦ ἀγροῦ. *ἐλεύσῃ δὲ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὥριμος
κατὰ καιρὸν θεριζόμενος, ἢ ὥσπερ θημωνία ἅλωνος καθ'
27 ὥραν συγκομισθεῖσα. *ἰδοὺ ταῦτα οὕτως ἐξιχνιάσαμεν.
ταῦτά ἐστιν ἃ ἀκηκόαμεν. σὺ δὲ γνῶθι σεαυτῷ, εἴ τι ἔ-
πραξας. ϛ΄.
1 *Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, *εἰ γάρ τις ἱστῶν στήσαι
2 μου τὴν ὀργήν, τὰς δὲ ὀδύνας μου ἄραι ἐν ζυγῷ ὁμο-
3 θυμαδόν. *καὶ δὴ ἄμμου παραλίας βαρυτέρα ἔσαι,
ἐπὶ τούτῳ τὰ ῥήματά μου κατεπατήθησαν.
4 *βέλη γὰρ τοῦ ἱκανοῦ ἐν τῷ σώματί μου ἐστίν, ὧν ὁ θυ-
μὸς αὐτῶν ἐκπίνει μου τὸ αἷμα, ὅταν ἄρξωμαι λαλεῖν
5 κεντοῦσί με. *τί γάρ; μὴ διακενῆς κεκράξεται ὄνος ἄ-
γριος, ἀλλ' ἢ τὰ σῖτα ζητῶν; εἰ δὲ καὶ ῥήξει φωνὴν βοῦς
6 ἐπὶ φάτνης ἔχων τὰ βρώματα; *εἰ βρωθήσεται ἄρτος
ἄνευ ἁλός; εἰ δὲ καὶ ἔστι γεῦμα ἐν ῥήμασι κενοῖς;
7 *οὐ δύναται γάρ μου παύσασθαι ἡ ψυχή. βρόμον γὰρ
8 ὁρῶ τὰ σῖτά μου ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος. *εἰ γὰρ δοίη καὶ
ἔλθοι μου ἡ αἴτησις, καὶ τὴν ἐλπίδα μου δώῃ ὁ κύριος.
9 *ἀρξάμενος ὁ κύριος τρωσάτω, εἰς τέλος δὲ μή με ἀ-
10 νελέτω. *εἴη δέ μου πόλις τάφος, ἐφ' ἧς ἐπὶ τει-
χέων ἡλλόμην, ἐπ' αὐτῆς οὐ μὴ φείσωμαι. οὐ γὰρ ἐψευ-
11 σάμην ῥήματα ἅγια θεοῦ μου. *τίς γάρ μου ἡ ἰσχύς,
ὅτι ὑπομενῶ; ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή;
12 *μὴ ἰσχὺς λίθων ἡ ἰσχύς μου; ἢ αἱ σάρκες μου εἰσὶ χάλ-
13 κειαι; *ἢ οὐκ ἐπ' αὐτῷ ἐπεποίθειν; βοήθεια δὲ ἀπ' ἐμοῦ
14 ἄπεστιν, *ἀπείπατό με ἔλεος, ἐπισκοπὴ δὲ κυρίου ὑ-
15 περεῖδέ με. *οὐ προσεῖδόν με οἱ ἀδελφοί μου ὥ-
σπερ χειμάρρους ἐκλείπων, ἢ ὥσπερ κῦμα παρῆλθόν με.
16 *οἵτινές με διευλαβοῦντο, νυνὶ ἐπιπεπτώκασί μου
17 ὥσπερ χιὼν ἢ κρύσταλλος πεπηγώς. *καθὼς τακεῖς θέρ-
18 μης γενομένης, οὐκ ἐπεγνώσθη ὅπου ἦν. *οὕτως καὶ ἐγὼ
κατελείφθην ὑπὸ πάντων. ἀπωλόμην δὲ καὶ ἔξοικος ἐ-
19 γενόμην. *ἴδετε ὁδοὺς θαιμανῶν, ἀτραποὺς σαβῶν οἱ διο-
20 ρῶντες. *καὶ αἰσχύνην ὀφειλήσουσιν, οἱ ἐπὶ πόλεσι καὶ χρή-
21 μασι πεποιθότες. *ἀτὰρ δὲ καὶ ὑμεῖς ἐπέβητέ μοι ἀνελε-
ημόνως· ὥστε ἰδόντες τὸ ἐμὸν τραῦμα φοβήθητε·

תרגום

24 ותנדע ארום שלם במשכן בית אלפנך ותזמן מדור ביה מקדשך ולא תנזק : 25 ותנדע ארום סגיעין בנך ובני בנך היך עסבא דחקלא :
26 תיעול בשלימות שניך בכוכא לבי קבורתא היך מיסק גדישא בעדנה : 27 הא דא פשפשנא יתה הכדין היא קבל יתה ואנת דע לך :
1 ואתיב איוב ואמר : 2 מאים מתקל יתקל רגזי ואתרגושתי במסחתא ישלון כחדא : 3 ארום כדון מן חלא דימא יתיקר בגין
כן מלי אשתלהיו : 4 ארום גררי שדי בהדי דארסיהון שתית רוחי ביעותא דמן קדם אלה יסדרון לי : 5 האפשר דמכרז מרודא עלוי
דתאה אם ינזה תורא על אספסתה : 6 האפשר דמתאכל תבשילא מדלית מלחא אין אית טעמא בחלבון ביעתא וחלמונא :
7 סריבת למקרב נפשי הינון מתחשבין היך דותא לסעודתי : 8 מן יהב ותיתי שילתי וסברי יהב אלהא : 9 ושרי אלהא וממסכן
עתיר ידיה ויעתר יתי : 10 ותהי דא תנחומתי ואבוע ברתיתא על רשיעיא ולא חס ארום לא כסיתי מלי קדישא : 11 מה חילי
ארום אוריך ומה סופי ארום נגרנא נפשי : 12 אין היך חילא דאבניא חילי אם בשרי קריס כנחשא : 13 המודלית סייע בי וחכמתא
אתרחקת מני : 14 לגבר דמנע מחבריה חסדא ודחלת שדי ישבוק : 15 אחי בזוו כנגוד נחלא כמפקנות פצדי נחליא עברין :
16 דשחימין מציעתא עליהון יתחיל תלגא : 17 הכדין דר טובענא בעידן דחבו אשתרבבו אתגמרו ברתחיה אתחמיו מן
אתריהון : 18 מטול דמקלקלין איסרטי אורחתהון סלקין ללמא ויהובדון : 19 אסתכו אסרטי תימא הלכתא דזמרגד סברו להון :
20 בהיתו ארום אתרחיצו בטעותהון אתו לגבה ואתכספו : 21 ארום כען הויתון כלא הויתון חמיתון תברא ודחלתון :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et scies quoniam pax erit in tabernaculo domus doctrinæ tuæ, & præparabis habitaculum domus sanctuarij tui, & non nocebis.
25 Et scies quia multi sunt filij tui, & filii filiorum tuorum quasi herba agri. 26 Ingredieris in perfectione annorum tuorum in senio in domum sepulturæ, sicut tollitur aceruus tritici in tempore suo. 27 Ecce hoc scrutati sumus, & ita est: suscipe illud: & tu scito tibi. CAP. VI.
ET respondit Iob & dixit: 2 Vtinam appendendo appenderetur ira mea; & conturbatio mea in statera leuarentur simul. 3 Quoniam nunc arena maris grauior esset: ideò verba mea deficiunt. 4 Quoniam sagittæ omnipotentis in me sunt, quarum venenum bibit spiritus meus. turbationes quæ sunt à facie Dei, ordinantur contra me. 5 Nunquid potest clamare onager super herbam, aut mugiet bos super pabulum suum? 6 Nunquid comedi potest pulmentū absq; sale, aut est gustus in albumine oui & albugine vitelli? 7 Quæ renuit tangere aīa mea, ipsa reputata sunt quasi infirmitas prandio meo. 8 Quis det vt veniat petitio mea, & expectationem meam det Deus. 9 Et Deus qui cœpit & pauperem me fecit, soluat manum suam; & diuitem me faciat. 10 Et hæc erit consolatio mea, & exultabo cùm venerit tremor super impios, & non parcet, quia non celaui verba sancti. 11 Quæ est enim fortitudo mea vt expectem? & quis est finis meus cur protraham animam meam? 12 Nunquid sicut fortitudo petrarum est fortitudo mea, aut caro mea est robusta sicut æs? 13 Nunquid non est auxilium in me, & sapientia expulsa est à me? 14 Qui prohibet à viro amico suo misericordiam, timorem omnipotentis derelinquit. 15 Fratres mei diripuerunt sicut alueus torrentis, sicut egressio riuorum torrentium qui pertranseunt. 16 Qui denigrati sunt propter frigus, contra eos præualebit nix. 17 Talis fuit generatio diluuij, in tēpore quo peccauerunt dissipati sunt, consumpti sunt in furore suo, & incaluerunt de loco suo. 18 Pro eo quòd dissipauerunt gressus viarum suarum; ascendunt in vanum & peribunt. 19 Considerauerunt semitas Thema, itinera Zamargadi expectauerunt sibi. 20 Confusi sunt quia sperauerunt in idolis suis, venerunt vsque illuc, & erubuerunt. 21 Quoniam nunc fuistis quasi non essetis; vidistis interitum, & timuistis.

22 הכי־אמרתי הבו לי ומכחכם שחדו בעדי׃
23 ומלטוני מיד־צר ומיד עריצים תפדוני׃
24 הורוני ואני אחריש ומה־שגיתי הבינו לי׃
25 מה־נמרצו אמרי־ישר ומה־יוכיח הוכח מכם׃
26 הלהוכח מלים תחשבו ולרוח אמרי נאש׃
27 אף־על־יתום תפילו ותכרו על־ריעכם׃
28 ועתה הואילו פנו־בי ועל־פניכם אם־אכזב׃
29 שבו נא אל־תהי עולה ושבי עוד צדקי־בה׃
30 היש־בלשוני עולה אם־חכי לא־יבין הוות׃

ז

1 הלא־צבא לאנוש עלי־ארץ וכימי שכיר ימיו׃
2 כעבד ישאף־צל וכשכיר יקוה פעלו׃
3 כן הנחלתי לי ירחי־שוא ולילות עמל מנו־לי׃
4 אם־שכבתי ואמרתי מתי אקום ומדד־ערב ושבעתי נדדים עדי־נשף׃
5 לבש בשרי רמה וגוש עפר עורי רגע וימאס׃
6 ימי קלו מני־ארג ויכלו באפס תקוה׃
7 זכר כי־רוח חיי לא־תשוב עיני לראות טוב׃
8 לא־תשורני עין ראי עיניך בי ואינני׃
9 כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה׃
10 לא־ישוב עוד לביתו ולא־יכירנו עוד מקומו׃
11 גם־אני לא אחשך־פי אדברה בצר רוחי אשיחה במר נפשי׃
12 הים־אני אם־תנין כי־תשים עלי משמר׃
13 כי־אמרתי תנחמני ערשי ישא בשיחי משכבי׃
14 וחתתני בחלמות ומחזינות תבעתני׃
15 ותבחר מחנק נפשי מות מעצמותי׃

22 *Nunquid dixi: Afferte mihi, & de ſuſtan-
23 tia veſtra donate mihi: *Vel liberate me de
manu hoſtis, & de manu robuſtorũ eruite
24 me? *Docete me, & ego tacebo: & ſi qd for
25 tè ignoraui, inſtruite me. *Quare detraxi-
ſtis ſermonib⁹ veritatis, cũ è vobis nullus
26 ſit qui poſsit arguere me? *Ad increpãdum
tamẽ eloquia concinnatis, & in vẽtũ ver-
27 ba profertis. *Sup pupillũ irruitis, & ſub-
28 uertere nitimini amicũ veſtrũ. *Veruntamẽ
quod cœpiſtis explete. Prębete aurem,
29 videte an mentiar. *Reſpondete obſecro
abſq; cõtentione, & loquentes id quod iu-
30 ſtũ eſt iudicate. *Et non inuenietis in lin-
gua mea iniquitatem, nec in faucibus meis
ſtultitia perſonabit.

CAP. VII.

1 Militia eſt vita hoĩs ſuper terram, & ſi-
2 cut dies mercenarij dies eius. *Sicut
ſeruus deſiderat vmbrã, & ſicut mercena-
3 rius pſtolatur finẽ operis ſui: *Sic & ego ha
bui menſes vacuos, & noctes laborioſas e-
4 numeraui mihi. *Si dormiero, dicã quãdo
conſurgã, & rurſum expectabo veſperã, &
5 replebor dolorib⁹ vſq; ad tenebras. *Indu-
ta eſt caro mea putredine & ſordib⁹ pulue-
6 ris, cutis mea aruit & contracta eſt. *Dies
mei veloci⁹ trãſierũt q̃ à texente tela ſucci
7 ditur, & cõſumpti ſunt abſq; vlla ſpe. *Me-
mẽto qa vẽt⁹ eſt vita mea, & nõ reuertetur
8 oculus meus vt videat bona: *Nec aſpiciet
me viſus hoĩs. Oculi tui in me, & nõ ſubſi-
9 ſtã. *Sicut cõſumitur nubes & ptrãſit, ſic q
10 deſcẽdit ad inferos nõ aſcẽdet: *Nec reuer-
tetur vltra in domũ ſuã, neq; cognoſcet eũ
11 amplius loc⁹ eius. *Quapropter & ego nõ
parcã ori meo: loquar in tribulatione ſpi-
ritus mei, confabulabor cum amaritudine
12 aĩæ meæ. *Nunquid mare ego ſum aut ce-
13 tus, quia circũdediſti me carcere? *Si dixe-
ro: Cõſolabitur me lectulus meus, & rele-
14 uabor loqués mecum in ſtratu meo; *Ter-
rebis me per ſomnia, & per viſiones horro
15 re concuties. *Quamobrem elegit ſuſpen-
dium anima mea, & mortem oſſa mea.

תרגום

22 הא בקושטא אמרית הבו לי ומנכסיכון שחדו מטולתי׃ 23 ושיזבו יתי מיד מעיקא ומידיהון דתקיפי פרקו יתי׃ 24 אלפו יתי ואנא אשתוק ומה דשליתי אסכלו לי׃ 25 מה בטימין הנון מלין תריצין ומה דכשר לכסנא יכסן מנכון׃ 26 אפשר דלכסנא במליא תחשבין ולקבלא אמתילו מלי יאושא׃ 27 רגז על יתים תשדון ותחשלון על חבריכון׃ 28 וכדון שרון אסתכלו בי ושיכון אין אכזב׃ 29 תובו כדין לא תהי רשעא ותובו תוב לזכאותי בה׃ 30 האית בלישני רשעא ואין מוריגי לא יתבין רגושתא׃

ז

1 הלא חילא לבר נש עלוי ארעא וכיומי אגירא יומוי׃ 2 היך עבדא דשאף טולא והיך אגירא דמודיק סטריה׃ 3 היכדין אחסינת לי ירחין דמגן ולילון דליעות חשבו לי׃ 4 אין שכבת ואמרת אימתי אקום ונדדת ברמשא ושבעת נידדת שנתא עד עידן שפרפרא׃ 5 לבש בשרי מורני וגרגישתא דעפרא משכי רטט ואתמסי׃ 6 יומי קלילין יתיר מגרדית מחי ופסקו מדלית סברא׃ 7 אדכר ארום היך רוחא חיי לא תתוב עיני למחמי טב׃ 8 לא תסכי יתי עינא דחמיא יתי עינך במימרי ולא איתי׃ 9 היכמה דפסק תננא ואזל כן דנחת לבי קבורתא לא יסק׃ 10 לא יתוב תוב לביתה ולא אשתמודעה תוב אתרה׃ 11 לחוד אנא לא אמנע פמי אמלל בעקת רוחי אשיח במריר נפשי׃ 12 הכמצראי דאתחייבו למטבע בימא דסוף אתחייבת היך פרעה דאשתנק במצעה ארום תמני עלי מטרא׃ 13 ארום אמרת תנחמנני דרגשי יסובר במלי בית משכבי׃ 14 ותברתני בחלמא ומחזוניא תבעת יתי׃ 15 ובחרת שנוקא נפשי מותא מן קיום גרמי׃

22 *Quid enim? nunquid aliquid vos poſtula-
23 ui, aut à vobis fortitudine egeo: *Ut ſal-
uetis me de inimicis, aut de manu potentum li-
24 beretis me? *Docete me, ego autem obmuteſcã:
25 ſi quid erraui, dicite mihi. *Sed vt videtur
inania veracis verba, non enim à vobis forti-
26 tudinem peto: *Neque increpatio veſtra verbis
me ſedabit. neque enim veſtrum ſermonẽ ver-
27 bi feram, *Niſi quod in pupillum irruitis, in-
28 ſultatis autem in amicum veſtrum. *Nunc
autem inſpiciens in facies veſtras non mentiar:
29 *Sedete iam & non ſit iniuſtum, & rurſus
30 iuſto conuenite. *Non enim eſt in lingua mea
iniuſtitia, aut non guttur meum meditatur in-
tellectum?

CAP. VII.

1 Nunquid non locus tentationis eſt vita ho-
2 minis ſuper terram? *Et ſicut mercenarij
diarij vita eius? aut ſicut ſeruus timens dñm
ſuum, & qui præparauit vmbram? aut ſicut
3 mercenarius expectans mercedem ſuam? *Sic et
ego expectaui menſes vacuos, noctes autem do-
4 lorum datæ mihi ſunt. *Si dormierim, dico;
Quãdo dies? vt autẽ ſurrexerim, rurſus, Quãdo
veſpera? plenus autem ſum doloribus à veſpera
5 vſq; ad manè. *Miſcetur autem meum corpus
in putredine vermiũ; liquefacio autẽ glebas ter-
6 ræ à ſanie radens. *Et vita mea eſt leuior loque-
7 la, periit autem in vana ſpe. *Memento igitur
quia ventus mea vita, & non amplius reuer-
8 tetur oculus meus ad videndum bonũ. *Nõ cir
cumſpiciet oculus videntis me: oculi tui in me,
9 & non amplius ſum: *Sicut nubes purgata de
cælo. Si enim homo deſcenderit in infernum, nõ
10 amplius vnquam aſcendet: *Neque cognoſcet
eũ amplius locus ſuus, neque reuertetur vltra in
11 propriã domũ. *Verùm igitur nec ego parcã ori
meo, loquar in neceſſitate exiſtẽs ſpiritus mei, a-
12 periã amaritudinæ aĩæ meæ cõpreſſus. *Nũquid
mare ſum aut draco, quia conſtituiſti in me cu-
13 ſtodiã? *Dixi quòd cõſolabitur me lectulus me⁹,
referã autẽ ad meipſum priuatè ſermonẽ ſtratui
14 meo. *Exterres me inſomniis, & in viſionibus
15 me perterrefacis. *Liberabis à ſpiritu meo a-
nimam meam, ab autem morte oſſa mea.

22 *τί γάρ; μή τι ὑμᾶς ᾔτησα, ἢ τῆς παρ' ὑμῶν ἰσχύος ἐπι-
23 δέομαι; *ὥστε σῶσαί με ἐξ ἐχθρῶν, ἢ ἐκ χειρὸς δυ-
24 ναστῶν ῥύσασθαί με; *διδάξατέ με, ἐγὼ δὲ κωφεύσω,
25 εἴ τι πεπλάνημαι φράσατέ μοι. *ἀλλ' ὡς ἔοικε φαῦ-
λα ἀληθινοῦ ῥήματα, οὐ γὰρ παρ' ὑμῶν ἰσχὺν αἰτοῦμαι·
26 *οὐδὲ ὁ ἔλεγχος ὑμῶν ῥήμασί με παύσει. οὐδὲ γὰρ ὑ-
27 μῶν φθέγμα ῥήματος ἀνέξομαι· *πλὴν ὅτι ἐπ' ὀρ-
φανῷ ἐπιπίπτετε, ἐνάλλεσθε δὲ ἐπὶ φίλῳ ὑμῶν.
28 *νυνὶ δὲ εἰσβλέψας εἰς πρόσωπα ὑμῶν οὐ ψεύσομαι·
29 *καθίσατε δὴ καὶ μὴ εἴη ἄδικον, καὶ πάλιν τῷ δικαίῳ
30 συνέρχεσθε. *οὐ γάρ ἐστιν ἐν γλώσσῃ μου ἄδικον, ἢ
οὐχὶ ὁ λάρυγξ μου μελετᾷ σύνεσιν;

ζ.

1 *Πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ
2 τῆς γῆς; *καὶ ὥσπερ μισθίου αὐθημερινοῦ ἡ ζωὴ αὐ-
τοῦ; ἢ ὥσπερ θεράπων δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ, καὶ τετυ-
χὼς σκιᾶς; ἢ ὥσπερ μισθωτὸς ἀναμένων τὸν μισθὸν αὐτοῦ;
3 *οὕτως καὶ ἐγὼ ὑπέμεινα μῆνας κενούς, νύκτες δὲ
4 ὀδυνῶν δεδομέναι μοί εἰσιν. *ἐὰν κοιμηθῶ, λέγω,
πότε ἡμέρα; ὡς δ' ἂν ἀναστῶ, πάλιν, πότε ἑσπέρα; πλή-
ρης δὲ γίνομαι ὀδυνῶν, ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωΐ.
5 *φύρεται δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων, τήκω
6 δὲ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξύων. *ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν
ἐλαφρότερος λαλιᾶς, ἀπόλωλε δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι.
7 *μνήσθητι οὖν ὅτι πνεῦμά μου ἡ ζωή, καὶ οὐκ ἔτι ἐπανε-
λεύσεται ὁ ὀφθαλμός μου ἰδεῖν ἀγαθόν.
8 *οὐ περιβλέψεται ὀφθαλμὸς ὁρῶντός με· οἱ ὀφθαλμοί
9 σου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκ ἔτι εἰμί, *ὥσπερ νέφος ἀποκαθαρ-
θὲν ἀπ' οὐρανοῦ. ἐὰν γὰρ ἄνθρωπος καταβῇ εἰς ᾅδην, οὐκ
10 ἔτι οὐ μὴ ἀναβῇ, *οὐδ' οὐ μὴ ἐπιγνῷ αὐτὸν ἔτι ὁ τόπος αὐτοῦ,
11 οὐδ' οὐ μὴ ἐπιστρέψῃ ἔτι εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. *ἀτὰρ οὖν
οὐδὲ ἐγὼ φείσομαι τῷ στόματί μου, λαλήσω ἐν ἀνάγκῃ ὢν
τοῦ πνεύματός μου, ἀνοίξω πικρίᾳ ψυχῆς μου συνεχό-
12 μενος. *πότερον θάλασσά εἰμι ἢ δράκων, ὅτι κατέ-
13 ταξας ἐπ' ἐμὲ φυλακήν; *εἶπα ὅτι παρακαλέσει με
ἡ κλίνη μου, ἀνοίσω δὲ πρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ
14 μου. *ἐκφοβεῖς με ἐνυπνίοις, καὶ ἐν ὁράμασί με κατα-
15 πλήσσεις. *ἀπαλλάξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν
μου, ἀπὸ δὲ θανάτου τὰ ὀστᾶ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Nunquid verè dixi: Date mihi, & de ſubſtantiis veſtris munera date pro me. 23 Et liberate me de manu hoſtis, & de manu robuſtorum redimite me. 24 Docete me, & ego tacebo; & ſi erraui, intelligere facite me. 25 Quàm ſuaues ſunt ſermones rectorum! & qui aptus eſt ex vobis ad corripiendum, corripiat. 26 Nunquid ad corripiendum verbis vos cogitatis; & tenebris comparatis verba deſperata? 27 Iram ſuper pupillum miſiſtis, & cogitatis contra amicum veſtrum. 28 Nunc autem incipite & contemplamini me, & videte an mentior coram vobis. 29 Conuertimini nunc, ne ſit iniquitas, & conuertimini adhuc vt iuſtificer in eo. 30 Nunquid eſt iniquitas in lingua mea, aut guttur meum non intelligit tumultus?

CAP. VII.

1 Nonne militia eſt filio hominis ſuper terram: & ſicut dies mercenarij, dies eius? 2 Sicut ſeruus qui deſiderat vmbram, & ſicut mercenarius qui expectat mercedem operis ſui: 3 Sic poſſedi mihi menſes vanitatis, & noctes laborioſas enumerauerunt mihi. 4 Si cubui, tũ dixi, Quando conſurgã? & inſtabilis fui veſperè, & ſaturatus ſum inſomnii vagationibus vſque ad tẽpus matutinũ. 5 Induta eſt caro mea vermibus & gleba pulueris: pellis mea contremuit, & tabefacta eſt. 6 Dies mei velociores ſunt radio textoris, & ſucciſi ſunt abſque ſpe. 7 Recordare quia ſicut ventus eſt vita mea: nõ reuertetur oculus meus vt videat bona. 8 Neq; aſpiciat me oculus videntis me: oculi tui in verbum meũ, & non ſubſiſtam. 9 Ecce ſicut ceſſat fumus & deficit, ſic qui deſcendit ad ſepulcrũ, non aſcendet. 10 Non reuertetur amplius in domum ſuã, neq; cognoſcet eum amplius locus eius. 11 Veruntamen ego non prohibebo os meũ: loquar in tribulatione ſpiritus mei: meditabor in amaritudine animæ meæ. 12 Nunquid vt Ægyptij qui condẽnati ſunt vt ſubmergerentur in mari rubro, cõdẽnatus ſum ego: aut ſicut Pharao qui ſuffocatus eſt in medio ei⁹, quoniã cõſtituis ſuper me cuſtodiã? 13 Si enim dixi: Cõſolabitur me lectus meus; ſuſtinebit vba mea dom⁹ ſtrati mei: 14 Terruiſti me inſomniis, & per viſiões cõturbas me. 15 Elegit ſuffocationẽ aĩa mea; & mortẽ magis q̃ ſuſtẽtationẽ meipſius.

16 * מָאַסְתִּי לֹא לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי־הֶבֶל יָמָי׃
17 * מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי־תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ׃
18 * וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לְרִגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ׃
19 * כַּמָּה לֹא־תִשְׁעֶה מִמֶּנִּי לֹא תַרְפֵּנִי עַד־בִּלְעִי רֻקִּי׃
20 * חָטָאתִי מֶה אֶפְעַל לָךְ נֹצֵר הָאָדָם לָמָּה שַׂמְתַּנִי
לְמִפְגָּע לָךְ וָאֶהְיֶה עָלַי לְמַשָּׂא׃
21 * וּמָה לֹא־תִשָּׂא פִשְׁעִי וְתַעֲבִיר אֶת־עֲוֹנִי כִּי־עַתָּה
לֶעָפָר אֶשְׁכָּב וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי׃

ח

1 * וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃
2 * עַד־אָן תְּמַלֵּל אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי־פִיךָ׃
3 * הַאֵל יְעַוֶּת מִשְׁפָּט וְאִם־שַׁדַּי יְעַוֶּת־צֶדֶק׃
4 * אִם־בָּנֶיךָ חָטְאוּ־לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד־פִּשְׁעָם׃
5 * אִם־אַתָּה תְשַׁחֵר אֶל־אֵל וְאֶל־שַׁדַּי תִּתְחַנָּן׃
6 * אִם־זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה כִּי־עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ וְשִׁלַּם
נְוֵה צִדְקֶךָ׃
7 * וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד׃
8 * כִּי־שְׁאַל נָא לְדֹר רִישׁוֹן וְכוּנֵן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם׃
9 * כִּי־תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי־אָרֶץ׃
10 * הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִיאוּ
מִלִּים׃
11 * הֲיִגְאֶה־גֹמֶא בְּלֹא בִצָּה יִשְׂגֶּה־אָחוּ בְּלִי־מָיִם׃
12 * עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ׃
13 * כֵּן אָרְחוֹת כָּל־שְׁכֵחֵי אֵל וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד׃
14 * אֲשֶׁר־יָקוֹט כִּסְלוֹ וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטָחוֹ׃
15 * יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא יָקוּם׃
16 * רָטֹב הוּא לִפְנֵי־שָׁמֶשׁ וְעַל גִּנָּתוֹ יוֹנַקְתּוֹ תֵצֵא׃
17 * עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו יִסְבֹּכוּ בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֹק׃
18 * אִם־יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ וְכִחַשׁ בּוֹ וְלֹא רְאִיתִיךָ׃
19 * הֵן־הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ׃

16 *Despaui.nequaquã vltra iã viuam. Parce
17 mihi,nihil enī sunt dies mei. *Quid est ho
mo quia magnificas eũ, aut quid apponis
18 erga eum cor tuũ? *Visitas eum diluculò,
19 & subito,probas illum. *Vsquequo nõ parcis
mihi,nec dimittis me vt glutiam saliuam
20 meã? *Peccaui: quid faciã tibi,ô custos ho-
minum? *Quare me posuisti cõtrariũ tibi,
21 & factus sum mihimetipsi grauis? *Cur
non tollis peccatum meum, & quare non
aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in
puluere dormiam;& si manè me quæsieris,
non subsistam. CAP. VIII.

1 REspondens autẽ Baldad Suites, dixit:
2 *Vsquequo loqueris talia,& spũs mul
3 tiplex sermonis oris tui? *Nũquid Deus sup-
plantat iudiciũ,aut omnipotens subuertit
4 quod iustũ est? *Etiã si filij tui peccauerũt
5 ei,& dimisit eos in manu iniq tatis suę; *tu
tñ si diluculò cõsurrexeris ad Deũ,& ópo
6 tenté fueris depcatus: *Si mũdus & rectus
incesseris, statim euigilabit ad te, & paca-
7 tũ reddet habitaculũ iustitiæ tuę: *Intãti
B vt si priora tua fuerint parua,& nouissima
8 tua multiplicẽtur nimis. *Interroga enim
generationẽ priscinã,& diligẽter inuestiga
9 patrũ memoriã. *Hesterni quippe sumus,
& ignoramus,quoniã sicut vmbra dies no
10 stri sunt sup terrã. *Ipsi docebũt te: loqui-
tur tibi,& de corde suo proferent eloquia
11 *Nunquid virere potest scirpus absq; hu-
12 more,aut crescere carectũ sine aqua? *Cũ
adhuc sit in flore nec carpatur manu,ante
13 oẽs herbas arescit: *Sic viæ oĩum qui obli-
uiscuntur Deũ: & spes hypocritæ peribit
14 *nõ ei placebit vecordia sua,&sicut tela a-
15 ranearũ fiducia eius. *Innitetur sup domũ
D suam,& non stabit;fulciet eam,&nõ con-
16 surget. *Humectus videtur antequàm ve-
niat sol,& in horto suo germen eius egre-
17 dietur. *Super aceruum petrarum radi-
ces eius densabuntur:& inter lapides com
18 morabitur. *Si absorbuerit eum de loco
suo, negabit eum, & dicet: Non noui te.
19 *Hæc est enim lætitia viæ eius, vt rursum de terra alij germinentur.

16 * οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι ἵνα μακροθυμήσω. ἀπό-
17 στα ἀπ' ἐμοῦ, κενὸς γάρ μού ὁ βίος. * τί γάρ ἐστιν ἄν-
θρωπος ὅτι ἐμεγάλωσας αὐτόν; ἢ ὅτι προστέχεις τὸν νοῦν εἰς
18 αὐτόν; * ἢ ἐπισκοπὴν αὐτὸν ποιήσῃ ἕως πρωΐ; καὶ εἰς
19 ἀνάπαυσιν αὐτὸν καιρεῖς; * ἕως τίνος οὐκ ἐᾷς με, οὐδὲ
προΐημί με, ἕως ἂν καταπίω τὸν πτύελόν μου ἐν ὀδύνῃ;
20 * εἰ ἐγὼ ἥμαρτον, τί δυνάμαί σοι πρᾶξαι ὁ ἐπιστά-
μενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων; διατί ἔθου με κατεντυ-
21 κτὴν σοί, εἰμὶ δὲ ἐπὶ σοὶ φορτίον; * καὶ διατί οὐκ ἐποίησω
τὴν ἀνομίας μου λῆθον, καὶ καθαρισμὸν τῆς ἁμαρτίας μου;
νυνὶ δὲ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι, ὀρθρίζων δὲ οὐκ ἔτι εἰμί.

η'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 * μέχρι τίνος λαλήσεις ταῦτα, πνεῦμα πολύρημον τὸ
3 στόμα σου; * μὴ ὁ κύριος ἀδικήσει κρίνων, ἢ ὁ τὰ πάν-
4 τα ποιήσας ταράξει τὸ δίκαιον; * εἰ δὲ υἱοί σου ἥμαρτον ἐναν-
τίον αὐτοῦ, ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀνομίας αὐτῶν.
5 * σὺ δὲ ὄρθρισον πρὸς κύριον παντοκράτορα δεόμενος.
6 * εἰ καθαρὸς εἶ καὶ ἀληθινός, δεήσεως ἐπακούσεταί σου·
ἀποκαταστήσει δέ σοι δικαίαν δικαιοσύνης.
7 * ἔσται οὖν τὰ μὲν πρῶτά σου ὀλίγα, τὰ δὲ ἔσχατά σου
8 ἀμύητα. ἐπερώτησον δὲ γενεὰν πρώτην· * ἀξιόχρεα-
σον δὲ κατὰ γένος πατέρων. * χθιζοὶ γάρ ἐσμεν, καὶ
οὐκ οἴδαμεν· σκιὰ δὲ ἡμῶν ἐστιν ὁ βίος ἐπὶ τῆς γῆς.
10 * ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι καὶ διαγελάσονται καὶ ἐκ καρ
11 δίας ἐξαίξουσι ῥήματα; * μὴ θάλλει πάπυρος ἄνευ
12 ὕδατος, ἢ ὑψωθήσεται βούλομον ἄνευ πόου * ἔτι ὂν ἐπὶ
ῥίζης καὶ οὐ μὴ θερισθῇ; πρὸ τοῦ πεῖν πᾶσα βοτάνη ἐκ-
13 ηραν θήσεται; * οὕτως εἶναι τὰ ἔσχατα πάν-
των τῶν ἐπιλανθανομένων θεοῦ κυρίου. ἐλπὶς γὰρ ἀσεβοῦς
14 ἀπολεῖται· * ἀοίκητος γὰρ αὐτοῦ ἔσται ὁ οἶκος. ὡς ἀρ-
χὴν ἢ αὐτοῦ ἀποθήσεται ἢ σκιά.
15 * ἐὰν ὑποστρέψῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μὴ στῇ, πρὸς ἀσ-
φάλου δὲ αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑπομείνῃ. * ὑγρὸς γάρ ἐστιν ὑ-
πὸ ἡλίου. καὶ ἐπὶ Σαπείας αὐτοῦ ὁ ῥιζὸς ἀναβήσεται· αὐτοῦ ἐξε-
17 λεύσεται. * ἐπὶ ζωναῖς γὰρ λίθων κοιμᾶται. ἐν δὲ
18 μέσῳ χαλίκων ζήσεται. * ἐὰν δὲ καταπίῃ ὁ τόπος ψυ-
19 σεῖ αὐτόν. οὐχ ἑώρακας τοιοῦτα. * ὅτι καταισχυνθήσεται ἀσε-
βοῦς τοιαῦτα, ἐπὶ δὲ γῆς ἄλλον ἀναβλαστήσει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Abiecinequaquam in sempiternum viuam: dimitte me,quoniam nihil sunt dies mei. 17 Quid est filius hominis quia magnificas eum,& quia ponis ad eum cor tuum? 18 Et visitas eum diluculò, & subitò probas illum. 19 Vsquequo non parces mihi, nec dimittes me,donec deglutiam saliuam meam? 20 Peccaui: quid faciam tibi custos filiorum hominis? quare posuisti me in contrarium tibi, & factus sum mihimetipsi in onus? 21 Et quare non dimittis transgressionem meam, & transfers iniquitatem meam, quoniam nunc in puluere dormiam, & quæres me,& non ero. CAP. VIII.

ET respondit Bildad qui erat de Suah,& ait: 1 Vsquequo loquêris talia:& sicut ventus magnus eruut verba oris tui? 2 Nunquid Deus subuertet iudicium,aut omnipotens corrumpet iustitiam? 3 Si filij tui peccauerunt coram eo, & dimisit eos in locum transgressionis suę: 4 Si tu manè Deũ in oratione præueneris,& ad omnipotentẽ orauerís. 5 Si mundus & rectus es tu,nũc enim confortabitur super te,& pacificabit pulchritudinem iustitiæ tuæ. 7 Et erit principium tuum paruum, & nouissimum tuum multiplicabitur nimis. 8 Interroga enim nunc generationem priorem,& attende inquisitioni patrum eorum. 9 Quoniam ab heri sumus nos,& nescimus,quia sicut vmbra sunt dies nostri super terram. 10 Nonne ipsi docebunt te,& dicent tibi,& de corde suo proferent sermones? 11 Nunquid poteſt crescere scirpus absq; cœno,aut crescere cæ tum absque aqua? 12 Dum est in culmine suo, non euellitur, & ante omne fœnum arescet. 13 Sic semitæ omnium qui ignorant Deum,& spes delatoris peribit. 14 Quoniam auferetur spes eius,& sicut domus aranęæ fiducia eius. 15 Innititur super domum suam & non stabit;confortabitur in ea,& non permanebit. 16 Viridis est antequàm ortiatur sol, & in horto sno germen eius egredietur. 17 Super aceruum radices eius condensantur:domum lapidum implicabit. 18 Si absorbuerit eum de loco suo,& mentitus fuerit ei, dicens: Non vidi te: 19 Ecce hoc ipsum est gaudium viæ eius, & de puluere alio germinabunt.

תרגום

16 חֵיקָתְלָא לְעָלַם אֵחֵי פְּסַק מִנִּי אֲרוּם לְמָה יוֹמַי׃ 17 מָה בַּר נַשׁ אֲרוּם תְּרַכֵּיהּ וַאֲרוּם תְּשַׁוֵּי לְוָתֵהּ לִבָּךְ׃ 18 וְתִסְעַרְנֵהּ לְצַפְרַיָּא
וְתִבְחֲנֵהּ לְכָל־רְגָעִין׃ 19 כְּמָה לָא תְשָׁבּוֹק מִנִּי וְלָא תְשַׁלְעִנְנִי עַד דְּאֶבְלַע רְקִי׃ 20 חֲבֵית מָה אֶעֱבֵד לָךְ נָטַר בַּר נָשָׁא לְמָה שַׁוִּיתָנִי לְמַאֲרַע
לְוָתָךְ עֲלַי לְמִטְעַן׃ 21 וּמָה דֵּין לָא תְשָׁבּוֹק מָרוּדִי וְתַעֲבַר יָת עַוְיָתִי אֲרוּם כְּדֵין לְעַפְרָא אֶשְׁכַּב וְתִבְעִינַנִי וְלָא אִיהִי׃

ח 1 וַאֲתֵיב בִּלְדַּד דְּמָן שׁוּחִי וַאֲמַר׃ 2 עַד אֵימָת תְּמַלֵּל כְּאִלֵּין וְנִשְׁפָּא רַבָּא מֵימְרֵי פֻמָּךְ׃ 3 הֲתְעַוֵּת דַּאֲלָהּ יַעֲקֹם דִּינָא וְאִם
שַׁדַּי יְעַקֵּם קְשׁוֹט׃ 4 אִם בְּנָיִךְ חַבוּ קוֹמוֹי וְשַׁדְּרִינוּן בְּאֲתַר מְרַדֵּיהוֹן׃ 5 אִם אַתְּ תְּקַדֵּם בְּגֹלַל קֳדָם אֲלָהּ וּלְוָת שַׁדַּי תְּצַלֵּי׃
6 אִם דְּיָךְ וְתַרְתִּיךְ אַתְּ אֲרוּם כְּדֵין יְהַגֵּר עֲלָךְ וְיַשְׁלֵם לַחֲדָא׃ 7 וְיהֵי שֵׁירוּתָךְ זְעִיר וְסוֹפָךְ יִסְגֵּא לַחֲדָא׃ 8 אֲרוּם שְׁאַל בְּעָן
לְדָרָא קַדְמָאָה וְכוֹנֵן לְפַשְׁפּוּשׁ אֲבָהָתְהוֹן׃ 9 אֲרוּם מֵאֲתְמָלֵי אֲנַחְנָא וְלָא נְדַע אֲרוּם חֵיךְ טוּלָא יוֹמָנָא עֲלֵנִי אַרְעָא׃ 10 הֲלָא אִנּוּן
יֵמָרוּן לָךְ וְיֵמְלְלוּן יַפְקוּן מִלִּין׃ 11 הֲתֵיפַשֶּׁף דִּיתְגַּאֲה גּוּמְיָא בְּלָא בִיתְנָא יִסְגֵּא עַרְקָא בְּלָא מַיָּא׃ 12 עַד דְּהוּא בְּפִיתָהּ לָא
מִתְקְטַף קֳדָם כָּל עִסְבָּא יִיבַשׁ׃ 13 הָכֵדְיִן אֹסְרְחֵי כָּל דָּשְׁלָן אֱלָהּ וְסַבַּר דֵּילְטוֹר תְּהוֹבֵד׃ 14 דְּיִתְוַוֹן סַכְלוּתֵהּ וַיְקַנְיָתֵהּ תִּפּוֹק׃
15 מִסְתְּמִיךְ עַל בֵּיתֵהּ וְלָא יְקוּם יִתְקְפִנֵּהּ וְלָא יְקוּם׃ 16 רְטִיב הוּא קֳדָם שִׁמְשָׁא וְעַל פָּרְזֹנֵהּ יַנְקוּתֵהּ תִּפּוֹק׃ 17 עַל אֲתָר שָׁרְשׁוֹי חָרְשִׁין בֵּי מַבְנְיָא יַעֲיָן׃ 18 אִין יְסַלְעִנֵּהּ מֵאֲתְרֵהּ וּמְכַדֵּיב בֵּהּ לָא
אֲמַר חֲזֵיתָךְ׃ 19 הָא הוּא חֶדְוַת אוֹרְחֵהּ וּמֵעָפְרָא חוֹרָן יְלַבְלְבוּן׃

20 חֵן־אֵל לֹא יִמְאַס־תֹּם וְלֹא יַחֲזִיק בְּיַד־מְרֵעִים׃
21 עַד־יְמַלֵּא שְׂחוֹק פִּיךְ וּשְׂפָתֶיךָ תְרוּעָה׃
22 שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ׃

ט

1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 אָמְנָם יָדַעְתִּי כִי־כֵן וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל׃
3 אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב עִמּוֹ לֹא יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אָלֶף׃
4 חְכַם־לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי־הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם׃
5 הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יֵדָעוּ אֲשֶׁר הָפָכָם בְּאַפּוֹ׃
6 הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן׃
7 הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם׃
8 נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדּוֹ וְדוֹרֵךְ עַל־בָּמֳתֵי־יָם׃
9 עֹשֶׂה עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵמָן׃
10 עֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
11 הֵן יַעֲבֹר עָלַי וְלֹא אֶרְאֶה וְיַחֲלֹף וְלֹא־אָבִין לוֹ׃
12 הֵן יַחְתֹּף מִי יְשִׁיבֶנּוּ מִי־יֹאמַר אֵלָיו מַה־תַּעֲשֶׂה׃
13 אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ תַּחְתָּו שָׁחֲחוּ עֹזְרֵי רָהַב׃
14 אַף כִּי־אָנֹכִי אֶעֱנֶנּוּ אֶבְחֲרָה דְבָרַי עִמּוֹ׃
15 אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה לְמִשְׁפְּטִי אֶתְחַנָּן׃
16 אִם־קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי לֹא אַאֲמִין כִּי־יַאֲזִין קוֹלִי׃
17 אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוֹפֵנִי וְהִרְבָּה פְצָעַי חִנָּם׃
18 לֹא־יִתְּנֵנִי הָשֵׁב רוּחִי כִּי יַשְׂבִּעֵנִי מְמְרֹרִים׃
19 אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ הִנֵּה וְאִם־לְמִשְׁפָּט מִי יוֹעִידֵנִי׃
20 אִם־אֶצְדָּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי תָּם אֲנִי וַיַּעְקְשֵׁנִי׃
21 תָּם אָנִי לֹא־אֵדַע נַפְשִׁי אֶמְאַס חַיָּי׃
22 אַחַת הִיא עַל־כֵּן אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה׃
23 אִם־שׁוֹט יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם יִלְעָג׃

20 *Deus nõ ꝓiiciet ſimplicem, nec porriget
21 manum malignis, * donec impleatur riſu
22 os tuum, & labia tua iubilo. *Qui oderũt
te, induẽtur confuſione, & tabernaculum
impiorum non ſubſiſtet. CAP. IX.
1 ET reſpõdẽs Iob ait: *Verè ſcio q̃ ita ſit:
2 & quòd nõ iuſtificetur homo cõparatꝰ
3 Deo. *Si voluerit cõtendere cum eo, nõ po
4 terit reſpõdere ei vnũ ꝙ mille. *Sapiẽs cor-
de eſt, & fortis robore. quis reſiſtit ei, &
5 pacẽ habuit? *Qui trãſtulit mõtes, & ne-
6 ſciũt hi quos ſubuertit in furore ſuo. *Qui
commouet terrã de loco ſuo, & columnæ
7 eius cõcutiuntur. * Qui ꝓcipit Soli, & non
oritur, & ſtellas clauditur quaſi ſub ſignaculo.
8 *Qui extendit cælos ſolus, & graditur ſup
, fluctus maris. *Qui facit arcturum & orio-
10 na & hyadas, & interiora auſtri. *Qui facit
magna & incomprehẽſibilia, & mirabilia,
11 quorũ nõ eſt numerus. *Si venerit ad me,
B nõ videbo eum: ſi abierit, non intelligam.
12 *Si repentè interroget, quis reſpõdebit ei?
13 vel q̃s dicere poteſt, cur ita facis? *Deus cu
ius iræ nemo reſiſtere poteſt, & ſub quo
14 curuãtur qui portant orbẽ. *Quantus ergo
ſum ego vt reſpondeã ei? & loquar verbis
15 meis cũ eo? *Qui etiã ſi habuero quippiam
iuſtum, nõ reſpõdebo, ſed meum iudicem
16 deprecabor. *Et cùm inuocantẽ me exau-
dierit, non credo quòd audierit vocẽ meã.
17 *In turbine enim conteret me, & multi-
18 plicabit vulnera mea, etiã ſine cauſa. *Non
concedit requieſcere ſpiritum meum, &
19 implet me amaritudinibus. *Si fortitudo
C quæritur, robuſtiſsimus eſt. ſi æquitas iu-
dicij, nemo audet pro me teſtimonium di-
20 cere. *Si iuſtificare me voluero, os meum
condemnabit me. ſi innocentem oſtende-
21 ro, prauum me cõprobabit. *Etiam ſi ſim-
plex fuero, hoc ipſũ ignorabit anima mea,
22 & tædebit me vitæ meæ. *Vnum eſt quod
locutus ſum, & innocentem & impium
23 ipſe conſumit. *Si flagellat occidat ſemel,
& non de pœnis innocentium rideat.

20 * ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσῃ τὸν ἄκακον. πόθεν δὲ
21 δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται. * ἀληθινῶν ὃ στόμα ἐμπλή-
σει γέλωτος, τὰ δὲ χείλη αὐτῶν ἐξομολογήσεως.
22 * οἱ δὲ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐνδύσονται αἰσχύνην, δίκαια δὲ
ἀσεβοῦς οὐκ ἔσται.

θ

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει· * ἐπ' ἀληθείας οἶδα,
2 ὅτι οὕτως ἐστί. πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς πρὸς κύριον;
3 * ἐὰν γὰρ βούλῃ κριθῆναι αὐτῷ, οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐ-
τῷ, ἵνα μὴ αὐτείπῃ. πρὸς σὲ λόγον αὐτὸς ἓν χιλίων.
4 * σοφὸς γάρ ἐστι διανοίᾳ, κραταιός τε καὶ μέγας. τίς
σκληρὸς θυμῷ & ἐνδυτίων αὐτῷ καὶ εἰρήνευσεν;
5 * ὁ παλαιῶν ὄρη καὶ οὐκ οἶδασι, καὶ καταστρέφων αὐτὰ
6 ὀργῇ. * ὁ σείων τὴν γῆν ὑπ' οὐρανὸν ὀπὸ θεμελίων, ὃ
7 ὃ σὺλοι αὐτῆς (σαλεύον). * ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ οὐκ
ἀνατέλλει, καὶ ὃ ἄστρων κατασφραγίζει.
8 * ὁ τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ περιπατῶν ὡς ἐπὶ
9 ἐδάφους ὑπὲρ θαλάσσης. * ὁ ποιῶν πλειάδα ἕσπε-
ρον καὶ ἄρκτον καὶ ὑάδας, καὶ ταμιεῖα νότου. * ὁ ποιῶν μεγάλα
καὶ ἀνεξιχνίαστα σύνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθ-
11 μός. * ἐὰν ὑπερβῇ με, οὐ μὴ ἴδω, καὶ ἐὰν παρέλ-
12 θῃ με οὐδ' ὡς ἔγνων. * ἐὰν ἁπαλλάξῃ, τίς ὑπερρέ-
ψῃ, ἢ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας;
13 * ὁ θεὸς οὗ ἀναπόστρεπτος ἡ ὀργή, ὑπ' αὐτὸν δὲ ἐκάμ-
φθησαν καὶ τὰ ὑπ' οὐρανόν.
14 * ἐὰν δέ μου ὑπακούσῃ, διακρίνει τὰ ῥήματά μου.
15 * ἐὰν τε γὰρ δίκαιος ὦ, οὐκ εἰσακούσεταί μου, ἀλλ' κρί-
16 νασθαί μου δεήσομαι. * ἐὰν δὲ καλέσω καὶ ὑπα-
κούσῃ, οὐ πιστεύω ὅτι εἰσακήκοέ μου,
17 * μὴ γνόφῳ με ὀπτείλῃ, πολλὰ δέ μου τὰ συν-
18 τέμματα πεποίηκε διακοπῆς. * οὐκ ἐᾷ γάρ με ἀνα-
19 πνεῦσαι, ἐνέπλησε δέ με πικρίας. * ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύϊ
κραταιοῖ. τίς οὖν κρίματι αὐτοῦ ἀντιστήσεται;
20 * ἐὰν δὲ γὰρ ὦ δίκαιος, τὸ στόμα μου ἀσεβήσει.
21 * ἐὰν δὲ ὦ ἄμεμπτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. εἴτε γὰρ ἡ-
σέβησα, οὐκ οἶδα τῇ ψυχῇ, πλὴν ὅτι ἀφῄρηταί με ὁ ζωή.
22 * διὸ εἶπον, μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολύει ἡ ὀργή.
23 * ὅτι φαῦλοι ὃν θανάτῳ ἐξαισίῳ, ἀλλὰ δίκαιοι κα-
ταγελῶνται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Ecce Deus non proiiciet perfectum, neque confortabit manum malignantium. 21 Donec impleat os tuum riſu, & labia tua iubilatione. 22 Inimici tui induentur confuſione, & tabernaculum impiorum non ſubſiſtet. CAP. IX.
ET reſpondit Iob & dixit: 1 Verè vtiq; ſcio quia ita eſt, & quomodo iuſtificabitur filius hominis cum Deo? 3 Si voluerit contendere
cum eo, non reſpondebit ei vnum de mille. 3 Sapiens corde eſt & fortis robore: quis arguit eum, & pacem habuit? 5 Qui transfert re-
ges qui ſtant in montibus, & neſciunt quòd ſubuertit eos in ira ſua. 6 Qui commouet terram de loco ſuo, & columnæ eius concutiuntur.
7 Qui dicit ad Solem & non oritur, & ſtellas ſigillat nubibus. 8 Qui extendit cælos ſolus, & deambulat per altitudinem fortitudinis
maris. 9 Qui fecit arcturum, oriona & hyadas, & cubicula ſyderum, conſtellationem planetarum in latere Auſtrali. 10 Qui facit magna &
lia ita vt non ſit finis; & mirabilia ita vt non ſit numerus. 11 Ecce tranſibit ſuper me, & non videbo eum; & abibit, nec intelligam illum.
12 Ecce auferet hominem à ſeculo, & quis erit qui reducat illum? quis dicet ei: Quid tu facis? 13 Deus non auertit iram ſuam ab
impiis: ſub eo curuantur fortes qui auxiliantur in multitudine. 14 Quanto minus ego reſpondebo ei, & eligam verba mea cum eo?
15 Qui ſi iuſtificatus fuero, non reſpondebo: ad iudicem meum orabo. 16 Si vocauero, & reſponderit mihi, non credam quòd auſcul-
tauerit vocem meam. 17 Vſque ad filum capilli conterit me, & multiplicat plagas meas gratis. 18 Non permittit me attrahere ſpiritum
meum, quia ſatiat me amaritudinibus. 19 Quantum ad fortitudinem, robuſtiſſimus eſt; & ſi ad iudicium, quis teſtificabitur pro me?
20 Si iuſtificatus fuero, os meum condemnabit me; perfectus ego ſum, & diſſipat me. 21 Perfectus ego ſum, neſcio animam meam:
abiicio vitam meam. 22 Vna menſura eſt mihi: ideò dixi, Perfectum & peccatorem ipſe conſumit. 23 Si in furore occidit ſubitò,
quando tabeſcent innocentes ridebit.

תרגום

20 הָא אֱלָהָא לָא יְרָחֵק שְׁלִים וְלָא יְתוּקֵף בִּידָא דְמָרֵי בִּישִׁין׃ 21 עַד דְיִסְלֵא כְחוֹכָא פֻּמָּךְ וְשִׂפְוָתָךְ תֵּירַ יַבָּבָא׃ 22 שָׂנְאָךְ יִלְבְּשׁוּן בַּהֲתָא
וּמַשְׁכְּנָא דְרָשִׁיעֵי לֵיתְוֹהִי׃ ט 1 וַאֲתֵיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 בְּרַם בְּקִשְׁטָא יְדָעְנָא אֲרוּם הָכְדֵן וּמָה יִזְדַּכֵּי בַּר־נָשׁ עִם אֱלָהָּ׃
3 אִין יְצֵבִי לְמֵימְרָא עִמֵּהּ לָא יְהֵיבְנֵהּ חֲדָא מִן אַלְפָּא׃ 4 חַכִּים לִבָּא וְאַתִּים חֵילָא מַן אַקְשֵׁי לֵיהּ וְאִשְׁתְּלִים׃ 5 דְמַסְדֵּק מַלְכֵיָא רְקִימִין
וְלָא יְדְעִי דְהַפְכִנוּן בְּרְגְזֵהּ׃ 6 דְמַרְגֵּז אַרְעָא מֵאֲתָרָהּ וְעַמּוּדָהָא מְתַרְפְּדִין׃ 7 דַאֲמַר לְשִׁמְשָׁא וְלָא יִדְרַח וְאַסְטוֹל כּוֹכְבַיָּא
וְחָתוֹם בְּעַנָנֵי׃ 8 דְמֵהָח שְׁמַיָּא לְבֶלְחוֹדֵהּ וּמְטַיֵל עַל רוּם תְּקוֹף יַמָּא׃ 9 דַעֲבַד עָשׁ כְּפֵלָא וְכִימָתָא וְאַדְרוֹנֵי שִׁכְתֵּרֵי מַוַל מַזָּלַיָּא בְּסִטַּר דָרוֹמָא׃
10 דְעָבַד רַבְרְבָן עַד דְלֵית סוֹף פְּרִישׁוֹן עַד דְלֵית מְנָן׃ 11 הָא יָעֵבַר עֲלַי וְלָא אֶתְחֲמֵי וְיֶהֱלוֹף וְלָא אֶתְבְּיַן לֵהּ׃ 12 הָא יְחַטּוֹף מַאֲנַשׁ
מַעֲלָמָא וּמַן יְתֵיבְנֵהּ מַן דְיֵימַר לֵהּ מָה עָבַד׃ 13 אֱלָהָא לָא יְתִיב רְגְזֵהּ מְרַשְׁיעַיָא תְּחוֹתֹהִי דַיְהִיךְ אוֹתַנָיָא דְסַהֲדֵיעַיָא בְּסַעֲרָא׃ 14 בְּלְדְכֵן
אַרוּם אֲנָא אֶתְיְבְנֵהּ מַן דְיֵימַר לֵהּ מָה אַתְ עָבַד׃ 15 דְאַף כִּי זַכְאָה לָא אֶתְיֵב לְמַן דְדָאֵן דַיְנִי אֶצְלֵי׃ 16 אִין קְרֵית וַאֲתֵיב לִי אֵימַת לָא אֵימִין אֲרוּם יְצִית קָלִי׃
17 דְשַׁד חוּטֵי בִיבְיָא מְרַקְדָנִי וְאַסְגֵי חֲלָבְשׁוּתִי מַגָּן׃ 18 לָא יְשַׁבְקַנֵּנִי לְאַתָּבָא רוּחִי אֲרוּם יַשְׂבְּעַנְנִי מְרוֹרַיָּא׃ 19 אִם לְחַיָּא
אִתְחֵזֵק חַיָּי׃ 20 אִין אֶזְדְכֵי פֻּמִי יְחַיְבִינְנִי שְׁלִים אֲנָא וּמְקַלְקֵל לִי יְהֵי׃ 21 שְׁלִים אֲנָא לָא אֶתְגַּלֵּי נַפְשִׁי
אֶתְרְעֵי בְּחַיַּי׃ 22 חֲדָא מְכֵילְתָּא הִיא לִי בְּגִין כֵּן אֲמַרֵת שְׁלִים וְחַיָּיב הוּא מְשֵׁיצֵי׃
23 אִם בְּרִגְזָן יְמִית בְּתַבְרָא כַּד מַתְמַסְּיָן זַכָּאִין יְרַחֵךְ׃

24 * אֶרֶץ נִתְּנָה בְיַד־רָשָׁע פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה
אִם־לֹא אֵפוֹא מִי־הוּא׃
25 * וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ בָּרְחוּ לֹא־רָאוּ טוֹבָה׃
26 * חָלְפוּ עִם־אֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׂ עֲלֵי־אֹכֶל׃
27 * אִם־אָמְרִי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֶזְבָה פָנַי וְאַבְלִיגָה׃
28 * יָגֹרְתִּי כָל־עַצְּבֹתָי יָדַעְתִּי כִּי־לֹא תְנַקֵּנִי׃
29 * אָנֹכִי אֶרְשָׁע לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃
30 * אִם־הִתְרָחַצְתִּי בְמֵי־שָׁלֶג וַהֲזִכּוֹתִי בְּבֹר כַּפָּי׃
31 * אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי וְתִעֲבוּנִי שַׂלְמוֹתָי׃
32 * כִּי־לֹא־אִישׁ כָּמֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃
33 * לֹא יֵשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֵׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃
34 * יָסֵר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
34 * אֲדַבְּרָה וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי־לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי׃

יוד

1 * נָקְטָה נַפְשִׁי בְּחַיָּי אֶעֶזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה
בְּמַר נַפְשִׁי׃
2 * אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַּ אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי עַל־
מַה־תְּרִיבֵנִי׃
3 * הֲטוֹב לְךָ כִּי־תַעֲשֹׁק כִּי־תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל־
עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ׃
4 * הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה׃
5 * הֲכִימֵי אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר׃
6 * כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֺנִי וּלְחַטָּאתִי תִדְרוֹשׁ׃
7 * עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־לֹא אֶרְשָׁע וְאֵין מִיָּדְךָ מַצִּיל׃
8 * יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃
9 * זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
10 * הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי׃
11 * עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֹׂכְכֵנִי׃
12 * חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה
רוּחִי׃

24 *Terra data est in manus impij, vultum iu
dicum eius opit. Quod si nõ ille est, quis
25 ergo est? *Dies mei velociores fuerũt cur-
26 sore, fugerunt & nõ viderunt bonũ. *Per-
trãsierũt quasi naues poma portãtes, sicut
27 aquila volãs ad escã. *Cùm dixero, Nequaq̃
ita loquar, cõmuto faciẽ meam, & dolore
28 torqueor. *Verebar oĩa opa mea, sciẽs q̃ nõ
29 parceres delinquẽti. *Si autẽ & sic impius
30 sum, quare frustrà laboraui? *Si lotus fue-
ro quasi aquis niuis, & fulserint velut mũ-
31 dissimę manus meę; *tamẽ sordibus intin-
ges me, & abominabuntur me vestimenta
32 mea. *Neq; enim viro q similis mei est re-
spõdebo, nec qui mecũ in iudicio ex æquo
33 possit audiri. *Non est qui vtrunq; valeat
arguere, & ponere manum suam in ambo-
34 bus. *Auferat à me virgam suam, & pauor
35 eius non me terreat. *Loquar, & non time-
bo eũ. nec enim possum metuens respon-
dere.

CAP. X.

1 TÆdet animã meam vitæ meæ, dimittã
A aduersum me eloquium meum. loquar
2 in amaritudine aĩæ meæ. *Dicã Dño: Noli
me cõdemnare. Indica mihi, cur me ita iu-
3 dices? *Nunq̃d bonum tibi videtur si ca-
lumnieris me, & opprimas me opꝰ manuũ
tuarum, & consilium impiorum adiuues?
4 *Nunquid oculi carnei tibi sunt? aut sicut
5 videt homo, & tu videbis? *Nũquid sicut
dies hominis dies tui, & anni tui sicut hu-
6 mana sunt tempora, *vt quæras iniquita-
B tem meam, & peccatum meum scruteris?
7 *Et scias quia nihil impium fecerim, cùm
sit nemo qui de manu tua possit eruere.
8 *Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerũt
me totum in circuitu, & sic repentè præci-
9 pitas me. *Memento quæso quòd sicut lu
tum feceris me, & in puluerẽ reduces me.
10 *Nonne sicut lac mulsisti me, & sicut ca-
11 seum me coagulasti? *Pelle & carnibus
C vestisti me; ossibus & neruis compegisti
12 me. *Vitã & misericordiam tribuisti mihi,
& visitatio tua custodiuit spiritum meum.

תרגום

24 ארעא אתמסרת ביד חייבא מן קדם דיינהא יחפי זכותא אין לא דכי מן הוא׃ 25 ויומי קלילין יתיר מן טול עופא דרהט ערקו לא חמון טבתא׃ 26 חלפון היך ספינן דטעינין מגדיא היך נשרא דטאס על מיכלא׃ 27 אין אימר אתנשי מלי אשבק רגזי ואתגבר׃ 28 דחלית כל הון צערי ידעת ארום לא תזכי יתי׃ 29 אנא אתחייב למה דין ללמא אלעי׃ 30 אין אשתזגת במי תלגא ודכית באהלא ידי׃ 31 הכדין בשוחת תטמשינני ומרחקין יתי כסותי׃ 32 ארום לא בר נש דכמי אתיב יתיה נעול כחדא בדינא׃ 33 לא אית בינגא מכסין ישוי ידיה על תרויגא׃ 34 יעדי מעלי מחתיה ודחלתיה לא תבעת יתי׃ 35 אמלל ולא אדחל מניה ארום לא הכא אנא בהדי׃

יוד

1 אתגזת נפשי בחיי אשבוק עלי מלי אמלל במרירות נפשי׃ 2 אימר לאלה לא תחייבנני אודע יתי מטול מה תנצי בי׃ 3 התקין קומך ארום תטלום ארום תרחק ליעות ידך ועל מלכת רשיעיא אופעת׃ 4 העינין כבר בשרא לך אין כמחמי בר נש תחמי׃ 5 הא כיומי בר נש יומיך אין שניך היך יומי גברא׃ 6 ארום תבעי לעויתי ולחובי תתבע׃ 7 על מנדעתך ארום לא אתחייב ולית מן ידך פצי׃ 8 ידיך צירו יתי ועבדו יתי כחדא חזור חזור וסלעמתא יתי׃ 9 אדכר כדון ארום היך טינא עבדתני ולעפרא תתיב יתי׃ 10 הלא כחלבא סגינתא יתי והיך גובנין קרשתא יתי׃ 11 משכא ובשרא אלבשת יתי ובגרמיא וגידיא אשתיתני׃ 12 חיי וחסדא עבדת עמי ודכרנך נטרת רוחי׃

*Traditi sunt enim in manus impij, vultus 24
iudicum eius operit. si autem non ipse, quis est?
*At vita mea est velocior cursore. fuge- 25
runt, & non viderunt: *Si & est naui- 26
bus vestigium viæ, aut aquilæ volantis quæ-
rentis escam. *Si enim dixero, Obliuiscar 27
loquens, cùm inclinauero vultu gemam.
*Quatior omnibus membris; noui enim quòd 28
non insontem me sines. *Postquàm autem 29
sum impius, ad quid frustra laboro? *Si enim 30
lauero niue, & mundauero manibus puris,
*Abundè in sorde me intinxisti, abominata 31
est autem me vestis. *Non enim es homo si- 32
cut ego, cui contraiudicabor vt eamus vnani-
miter in iudicium. siquidem esset mediator no-
ster, *Et redarguens & audiens in medio 33
vtriusque, *auferat à me virgam, at timor eius 34
non me circumagat:
*Et non timebo, sed loquar. non enim sic 35
conscius sum.

CAP. X.

LAborans anima mea, gemens dimittam in me 1
verba mea. loquar amaritudine animæ pres-
sus, *Et dicam ad Dominum: Ne me impium 2
esse doceas. & cur me ita iudicasti?
*Nunquid bonum tibi si calumniatus fue- 3
ro, quoniam negasti opera manuum tuarum,
consilio autem impiorum attendisti?
*Nunquid sicut mortalis videt, vides? aut 4
sicut videt homo, aspicies?
*Nunquid vita tua humana est, aut anni 5
tui viri? *Quoniam quæsiuisti iniquitates 6
meas, & peccata mea inuestigasti?
*Nosti enim quòd non impiè egi. sed quis 7
est qui ex manibus tuis eruitur?
*Manus tuæ plasmauerunt me & fecerunt 8
me: post hæc transmutans me percussisti.
*Memento quòd lutum me plasmasti, in au- 9
tem terram me rursus conuertis. *Nonne 10
sicut lac me mulsisti, coagulasti autem me sicut
caseum? *Pelle & carne me vestisti, ossi- 11
bus autem & neruis consuisti. *Vitam au- 12
tem & misericordiam posuisti apud me, at con-
sideratio tua custodiuit meum spiritum.

24 *παραδέδονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβοῦς, πρόσωπα κρι-
τῶν αὐτῆς συγκαλύπτει. εἰ δὲ μὴ αὐτὸς, τίς ἐστιν;
25 *ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν ἐλαφρότερος δρομέως. ἀπέδρα-
26 σαν, καὶ οὐκ εἴδοσαν· *εἰ καὶ ἔστι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ
27 ἀετοῦ πετομένου ζητοῦντος βοράν. *ἐάν τε γὰρ εἴπω,
ἐπιλήσομαι λαλῶν, συγκύψας τῷ προσώπῳ στενάξω.
28 *σείομαι πᾶσι τοῖς μέλεσι, οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ ἀθῶόν
29 με ἐάσεις. *ἐπειδὴ δὲ εἰμὶ ἀσεβὴς, εἰς τί τοῦτο μάτην
30 κοπιῶ; *ἐὰν γὰρ ἀπολούσωμαι χιόνι, καὶ ἀποκαθάρω-
31 μαι χερσὶ καθαραῖς, *ἱκανῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβα-
ψας, ἐβδελύξατο δέ με ἡ στολή.
32 *οὐ γάρ εἶ ἄνθρωπος κατ' ἐμέ, ᾧ ἀντικρινοῦμαι ἵ-
να ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς κρίσιν. εἴ γε ἦν ὁ μεσίτης ἡ-
33 μῶν, *καὶ ἐλέγχων, καὶ διακούων ἀναμέσον ἀμφο-
34 τέρων, *ἀπαλλαξάτω ἀπ' ἐμοῦ τὴν ῥάβδον, ὁ δὲ
35 φόβος αὐτοῦ μή με στροβείτω· *καὶ οὐ μὴ φοβηθῶ,
ἀλλὰ λαλήσω. οὐ γὰρ οὕτως συνεπίσταμαι.

ι.

1 *Κάμνων τῇ ψυχῇ μου, στένων ἐπαφήσω ἐπ' ἐμαυ-
τὸν τὰ ῥήματά μου. λαλήσω πικρίᾳ ψυχῆς συνεχό-
2 μενος, *καὶ ἐρῶ πρὸς κύριον, μή με ἀσεβεῖν δί-
δασκε. καὶ διατί με οὕτως ἔκρινας;
3 *ἦ καλόν σοι, ἐὰν συκοφαντήσω; ὅτι ἀπείπω ἔργα χει-
ρῶν σου, βουλῇ δὲ ἀσεβῶν προσέσχες.
4 *ἦ ὥσπερ βροτὸς ὁρᾷ καθορᾷς; ἢ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρω-
5 πος βλέψῃ; *ἢ ὁ βίος σου ἀνθρώπινός ἐστιν, ἢ τὰ ἔτη
6 σου ἀνδρός; *ὅτι ἀνεζήτησας τὰς ἀνομίας μου, καὶ
τὰς ἁμαρτίας μου ἐξιχνίασας;
7 *οἶδας γὰρ ὅτι οὐκ ἠσέβησα. ἀλλὰ τίς ἐστιν ὁ ἐκ χει-
ρῶν σου ἐξαιρούμενος;
8 *αἱ χεῖρές σου ἔπλασάν με καὶ ἐποίησάν με, μετὰ ταῦ-
τα μεταβαλών με ἔπαισας.
9 *μνήσθητι, ὅτι πηλόν με ἔπλασας, εἰς δὲ γῆν με πά-
λιν ἀποστρέφεις.
10 *ἢ οὐχ ὥσπερ γάλα με ἤμελξας, ἐτύρωσας δέ με ἴ-
11 σα τυρῷ; *δέρμα καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ
καὶ νεύροις συνέρραψας.
12 *ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ' ἐμοί· ἡ δὲ ἐπισκοπή σου
ἐφύλαξέ μου τὸ πνεῦμα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Terra tradita est in manu impij; à facie iudicum eius operit iustitiam. si non est hic, quis est? 25 Dies mei velociores sunt vmbra auis volantis; fugerunt, non viderunt bonum. 26 Transierunt cum nauibus onustis optimis fructibus, sicut aquila quæ volat ad cibum. 27 Si dixero, Obliuiscar sermonum meorum, dimittam iram meam & confortabor: 28 Timui omnes tribulationes meas: noui quòd non iustificabis me. 29 Ego meipsum condemno: quare frustra laboro? 30 Si lotus fuero in aquis niuis, & mundauero sapone manus meas: 31 Tunc in fouea intinges me, & abominabuntur me vestimenta mea. 32 Non est enim filius hominis similis mei vt respondeam ei: & ingrediamur simul in iudicio. 33 Non est inter nos arguens qui ponat manum suam super nos ambos. 34 Auferat à me plagam suam, & timor eius non me terreat. 35 Loquar, & non timebo eum; neque enim sic ego sum apud me.

CAP. X.

EXcisa est anima mea in vita mea. dimittam aduersus me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. 2 Dicam Deo: Ne condemnes me: indica mihi quare contendis mecum? 3 Nunquid rectum est coram te si calumnieris, & proiicias laborem manus tuæ, & consilium impiorum illustres. 4 Nunquid sunt tibi oculi sicut carnali homini: aut sicut videt filius hominis, vides? 5 Nunquid sicut dies filij hominis sunt dies tui? aut anni tui sunt sicut dies viri? 6 Vt quæras iniquitatem meam, & peccatum meum requiras? 7 In scientia enim tua non condemnabor, & nullus est qui de manu tua eruat. 8 Manus tuæ formauerunt me, & fecerunt me simul in circuitu, & disperdis me. 9 Memento nunc quòd sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. 10 Nonne sicut lac depurasti me, & sicut caseum coagulasti me? 11 Pelle & carne vestisti me, & ossibus & neruis compegisti me. 12 Vitam & misericordiam fecisti mecum, & memoria tua custodiuit spiritum meum.

13 * ואלה צפנת בלבבך ידעתי כי־זאת עמך׃
14 * אם־חטאתי ושמרתני ומעוני לא תנקני׃
15 * אם־רשעתי אלי לי וצדקתי לא־אשא ראשי
שבע קלון וראה עניי׃
16 * ויגאה כשחל תצודני ותשב תתפלא בי׃
17 * תחדש עדיך נגדי ותרב כעשך עמדי חליפות
וצבא עמי׃
18 * ולמה מרחם הוצאתני אגוע ועין לא־תראני׃
19 * כאשר לא־הייתי אהיה מבטן לקבר אובל׃
20 * חלא־מעט ימי יחדל ישית ממני ואבליגה
מעט׃
21 * בטרם אלך ולא אשוב אל־ארץ חשך וצלמות׃
22 * ארץ עפתה כמו־אפל צלמות ולא סדרים
ותפע כמו־אפל׃

יא

1 * ויען צפר הנעמתי ויאמר׃
2 * הרב דברים לא יענה ואם־איש שפתים יצדק׃
3 * בדיך מתים יחרישו ותלעג ואין מכלם׃
4 * ותאמר זך לקחי ובר הייתי בעיניך׃
5 * ואולם מי־יתן אלוה דבר ויפתח שפתיו עמך׃
6 * ויגד־לך תעלמות חכמה כי כפלים לתושיה
ודע כי־ישה לך אלוה מעונך׃
7 * החקר אלוה תמצא אם עד־תכלית שדי
תמצא׃
8 * גבהי שמים מה־תפעל עמקה משאול מה־תדע׃
9 * ארכה מארץ מדה ורחבה מני־ים׃
10 * אם־יחלף ויסגיר ויקהיל ומי ישיבנו׃
11 * כי־הוא ידע מתי־שוא ויראה־און ולא יתבונן׃
12 * ואיש נבוב ילבב ועיר פרא אדם יולד׃
13 * אם־אתה הכינות לבך ופרשת אליו כפיך׃

13 *Licet hæc celes in corde tuo, tamen ſcio
14 quia vniuerſorũ memineris. *Si peccaui &
ad horã pepciſti mihi, cur ab iniqtate mea
15 mũdũ me eſſe nõ pateris? *Et ſi impi⁹ fue
ro, væ mihi eſt; & ſi iuſt⁹, nõ leuabo caput,
16 ſaturatus afflictione & miſeria. *Et ppter
D ſupbiã quaſi leœnã capies me, reuerſuſque
17 mirabiliter me crucias. * Inſtauras teſtes
tuos cõtra me, & multiplicas irã tuã aduer
18 ſum me, & pœnę militãt in me. *Quare de Syra Hiero.
vulua eduxiſti me, qui vtinã cõſumpt⁹ eſ-
19 ſem ne oculus me videret. *Fuiſſem quaſi
nõ eſſem de vtero tranſlatus ad tumulum.
20 *Nunquid nõ paucitas dierũ meorũ finie-
tur breui? dimitte ergo me, vt plangã pau-
21 lulũ doloré meũ, * antequã vadã, & nõ re-
uertar ad terrã tenebroſam & optã mortis
22 caligine: *Terrã miſerię & tenebrarum, v-
bi vmbra mortis & nullus ordo, ſed ſem-
piternus horror inhabitat. CAP. XI.

1 REſpõdens autem Sophar Naamathites
2 dixit: *Nũquid qui multa loquitur nõ
audiet, aut vir verboſus iuſtificabitur?
3 *Tibi ſoli tacebunt homines: & cũ cęteros
irriſeris, à nullo cõfutaberis. * Dixiſtieni;
Purus eſt ſermo meus, & mundus ſum in Sept.
5 cõſpectu tuo. *Atq; vtinã Deus loqueretur
6 tecum, & aperiret labia ſua tibi, *Vt oſté-
B deret tibi ſecreta ſapientiæ, & quòd mul-
tiplex eſſet lex eius, & intelligeres ꝙ multo
minora exigaris ab eo, quàm meretur ini-
7 quitas tua. *Forſitan veſtigia Dei compre-
hendes? & vſq; ad perfectum omnipoten-
8 tem reperies? * Excelſior cælo eſt, & quid
facies? profundior inferno, & vndè cog-
9 noſces? *Longior terra menſura eius, la-
10 tior mari. * Si ſubuertit omnia, vel in v-
num coartauerit, quis contradicet ei?
11 * Ipſe enim nouit hominum vanitatem;
C & videns iniquitatem, nonne conſiderat?
12 * Vir vanus in ſuperbiam erigitur, &
tanquam pullum onagri ſe liberum na-
13 tum putat. * Tu autem firmaſti cor tuum,
& expandiſti ad eum manus tuas.

13 * τοῦτα ἔχων ἐν ϛεαυτῷ οἶδα ὅτι πάντα δυνάϛαι, ἀ-
14 δυνατεῖ δέ ϑι οὐδέν. * ἐάν τε γὰρ ἁμαρτῶ φυλάσσεις
με· ἀπὸ δ᾽ ἀνομίας ϑου οὐ καθαρόν με πεποίηκας.
15 * ἐαν τε γὰρ ἀσεϐὴς ὦ, οἱ μοι· ἐὰν δ᾽ ὦ δίκαιος, οὐ δυ-
ναμαι ἆραι κεφαλήν, πλήρης γὰρ ἀτιμίας εἰμί·
16 * ἀγριοῦμαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς ϛραγμόν· πάλιν δὲ
17 μεϑαλλων δεινῶς με ὀλέκεις, * ἐπανακαινίζων ἐπ᾽
ἐμὲ τοὺς ἐλάσιν μου. ὀργὴ δ᾽ μεγάλη μοι ἐχήσω, ἐπήγα-
γες δ᾽ ἐπ᾽ ἐμὲ πειρατήρια.
18 * ἵνατί οὖν ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες καὶ οὐκ ἀπέϑα-
19 νον, ὀφθαλμὸς δέ με οὐκ εἶδε· * καὶ ὥσπερ οὐκ ὢν ἐ-
γενόμην; διατί γὰρ ἐκ ϛάσεως εἰς μνῆμα οὐκ ἀπηλάγην;
20 * ἢ οὐκ ὀλίϒον ἐϛὶν ὁ χρόνος ϑου τοῦ βίου μου; ἔασόν με
21 διαπαύσασϑαι μικρόν, * πρὸ τοῦ με πορευϑῆναι ὅϑεν
οὐκ ἀναϛρέψω, εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφερόν·
22 * εἰς γῆν σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκ ἔϛι φέγϒος, οὐδὲ ὁρᾶν
ζωὴν βροτῶν.

ιά.

1 * Υπολαϐὼν δὲ Ϲωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει,
2 * ὁ τὰ πολλὰ λέξων καὶ ἀνϑακούσεται, ἢ καὶ ὁ δίλαλος
3 οἴεται δίκαιος εἶναι; * δίλογμῶν ϒυνὴ ϒυναικὸς ὀλιγόβιος. μὴ πολὺς ἐν ῥήμασι γίνου, οὐ γάρ ἐϛιν ὁ
4 δικαιοκρινόμενός ϑοι. * μὴ γὰρ λέγε ὅτι καθαρός εἰ-
μι τοῖς ἔργοις, καὶ ἀμέμπτῳ ἐναντίον αὐτοῦ.
5 * ἀλλὰ πῶς ἂν ὁ κύριός σου λαλήσῃ πρὸς σέ, καὶ ἀνοίξει
6 χείλη αὐτοῦ μεϑ᾽ ϑοῦ, * εἶτα ἀναγγελεῖ ϑοι ἀπόρρητα
σοφίας, ὅτι διπλοῦς ἐϛαι τῷ κῦ σέ, καὶ τότε γνώσῃ, ὅτι ἄ-
ξιά ϑοι ἀπέϐη παρὰ κυρίου ὧν ἡμάρτηκας.
7 * ἢ ἴχνη ϑου κυρίου εὑρήσεις, ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου ἀ-
8 ποίησεν ὁ παντοκράτωρ; * ὑψηλὸς ὁ οὐρανὸς, καὶ τί
ποιήσεις; βαθύτερα ᾅδου, τί οἶδας;
9 * ἢ μακρότερα μέτρου γῆς, ἢ εὖρος ϑαλάσσης;
10 * ἐὰν δὲ καταῤῥέψῃ τὰ πάντα, τίς ἐρεῖ αὐτῷ, τί ἐποίη-
11 σας; * αὐτὸς γὰρ οἶδεν ἔργα ἀνόμων, ἰδὼν δ᾽ ἄπορα οὐ
παρόψεται·
12 * ἄνϑρωπον δ᾽ ἄλλως ϑεραπεύειν λόγοις. βροτὸς δ᾽
ϒυνὴς ϒυναικός, ἴσα ὄνῳ ἐρημίτῃ.
13 * εἰ γὰρ σὺ καθαρὸν ἔϑου τὴν καρδίαν σου, ὑπλάζεις
δ᾽ χεῖρας πρὸς αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et hæc abſcondiſti in corde tuo: noui quòd hæc ſint apud te. 14 Si peccaui; ſeruaſti me: & ab iniquitate mea non mundabis me? 15 Si peccaui, perditio mihi à die iudicij magni: & ſi iuſtus fuero, non leuabo caput meum propter impios, ſed ſatiabor opprobrio, & videbo afflictionem meam. 16 Leua autem marium tuam, ſicut leo venaberis me; & conuerſus iudicabis me. 17 Innouas teſtes tuos contra me, & multiplicas iram tuam mecum: mutantur plagæ & militant apud me. 18 Quare enim de vulua eduxiſti me? expirаſſem, & oculus non videret me. 19 Fuiſſem quaſi non eſſem; perinde acſi de vtero ad ſepulturam adductus fuiſſem. 20 Nonne veloces ſunt dies mei & deficientes? ut pone mihi ſpatium, & me recolligam paululum. 21 Antequàm vadam & non reuertar ad terram tenebroſam & vmbrã mortis: 22 Terram cuius vapor eſt ſicut caligo vmbrarum mortis; nec ſunt ordines vt habitent in ea filij hominum, ſed tenebreſcit in occaſum ſicut caligo.

CAP. XI.

ET reſpondit Sophar de Naama, & dixit: 2 Nunquid illi qui multa loquitur non reſpondetur? & an filius hominis habens labia, iuſtificabitur? 3 Mendacia tua viros tacere faciunt, & irrides: nec eſt qui pudore te afficiat. 4 Et dixiſti: Munda eſt doctrina mea, & mundus ſum in oculis tuis. 5 Veruntamẽ quis dabit vt Deus loquatur, & aperiat labia ſua tibi? 6 Annunciaret enim tibi ſecreta ſapiẽtię, quoniã in duplum eſt ſapientia eius: & ſcito quòd reum ageret te Deus ob tuam iniquitatem. 7 Nunquid inueſtigationem Dei inuenies: aut uſque ad fines omnipotentis reperies? 8 In altitudine cæli quid tu facies? in lege quæ profundior eſt inferno, quid tu ſcies? 9 Cuius menſura longior eſt terra, & latior mari. 10 Si tranſierit & clauſerit cælos nubibus, & congregauerit exercitus; quis auerter eum? 11 Quoniam ipſe nouit viros falſitatis, & quomodo videre poteſt iniquitatem vt non intelligat? 12 Et vir diſertus ſapientior fiet in corde ſuo, & pullus onagri ſicut filius hominis in diebus naſcitur. 13 Si tu direxeris cor tuum, & extenderis ad eum in oratione manus tuas:

13 ואלין טמרתה בלבך ידעת ארום לא נבך׃ 14 אין חבת חבוהי ומחובי לא תזכי יתי׃ 15 אין
ובכדין לא אזקוף רישי מן קדם חייביא דאסתבע חיסודא ואתחמי סגופי׃ 16 וארום ירחיב חיך ארויא תחוב תרדין בי׃
17 תתדה סיהדוך לקבלי ותסגי רגזך עמי סחרפין כתותא ומתחילין גבאי׃ 18 ולמה מרחמא אפקתני אתבנית ועינא לא תסבי יתי׃
19 כמה דלא הויתי אתי מהיל מן כריסא לבית קבורתא אתעל׃ 20 הלא קלילין יומי ליסקין ושיבי רוח עלי ואנוח זעירי׃ 21 עד
לא אזיל ולא אתוב לארעא חשוכא וטולא דמותא׃ 22 ארעא דתימוראה חיך קבל טלי מותא ולא סדרי יתוב בה בני נשא ומפעפעא בעלמא
חיך קבלי׃

יא

1 ואתיב צופר דמסגי נעמתה ואמר׃ 2 אפשר דמסגי מלייא לא יהוחב ואם בר נש מרי שפוין יזדכי׃ 3 פרכוניך גברייא משהקין
ותהיכתא ליח דמכרכף׃ 4 ואימר רבי אלפני ואברירי הויתי בעינך׃ 5 ובדם מן יהך אלה ממללי ויפתח כפותיה עמך׃ 6 ויחוי לך
כמין דחכמתא ארום לבוסיא לחכמתא ודע ארום אנשי לך אלה מעניחך׃ 7 האפשר דתשפוש אלה תשכח אין עד סופי שדי תשכח׃
8 כגבהי שמיא מה אתי עבד באורייתא דעמיקא מן שיול מה אתי ידע׃ 9 ורגניא יתיר מארע מסחתה ופתיותא יתיר מן ימא׃
10 אין יחלוף ויייחוד שמיא בענני ויכנוש משריין ומן יהיבנה׃ 11 ארום הוא חכים גברי שקרא ולא אתבין׃
12 ונבר חריף יתחכם לבוה ועיולא מרודא כבר נש יומי אתילידו׃ 13 אין אתה בוניתא לבך ותפרוש לותה בצלו ידך׃

17 * מוליך יועצים שולל ושפטים יהולל׃
18 * מוסר מלכים פתח ויאסר אזור במתניהם׃
19 * מוליך כהנים שולל ואיתנים יסלף׃
20 * מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח׃
21 * שופך בוז על־נדיבים ומזיח אפיקים רפה׃
22 * מגלה עמקות מני־חשך ויצא לאור צלמות׃
23 * משגיא לגוים ויאבדם שטח לגוים וינחם׃
24 * מסיר לב ראשי עם־הארץ ויתעם בתהו לא־דרך׃
25 * ימששו־חשך ולא־אור ויתעם כשכור׃

יג

1 * הן־כל ראתה עיני שמעה אזני ותבן לה׃
2 * כדעתכם ידעתי גם־אני לא־נפל אנכי מכם׃
3 * אולם אני אל־שדי אדבר והוכח אל־אל אחפץ׃
4 * ואולם אתם טפלי־שקר רפאי אלל כלכם׃
5 * מי־יתן החרש תחרישון ותהי לכם לחכמה׃
6 * שמעו־נא תוכחתי ורבות שפתי הקשיבו׃
7 * הלאל תדברו עולה ולו תדברו רמיה׃
8 * הפניו תשאון אם־לאל תריבון׃
9 * הטוב כי־יחקר אתכם אם־כהתל באנוש תהתלו בו׃
10 * הוכח יוכיח אתכם אם־בסתר פנים תשאון׃
11 * הלא שאתו תבעת אתכם ופחדו יפל עליכם׃
12 * זכרניכם משלי־אפר לגבי־חמר גביכם׃
13 * החרישו ממני ואדברה־אני ויעבר עלי מה׃
14 * על־מה אשא בשרי בשני ונפשי אשים בכפי׃
15 * הן יקטלני לו איחל אך־דרכי אל־פניו אוכיח׃
16 * גם־הוא־לי לישועה כי־לא לפניו חנף יבוא׃
17 * שמעו שמוע מלתי ואחותי באזניכם׃

17 *Adducit cõsiliarios in stultũ finẽ,& iudi-
18 ces in stuporẽ. *Balteũ regũ dissoluit & ꝓ-
19 cingit fune renes eorũ. *Ducit sacerdotes
20 inglorios,& optimates supplãtat. *Cõmu-
D tãs labium veraciũ, & doctrinã senum au
21 ferẽs. * Effundit despectionẽ sup pricipes,
22 &eos qui oppressi fuerãt releuãs. *Qui re-
uelat ꝓfunda de tenebris,& ꝓducit in lu-
23 cem vmbrã mortis. *Qui multiplicat gen
tes & ꝑdit eas,& subuersas in integrum re-
24 stituit. *Qui immutat cor principum po-
puli terræ,& decipit eos vt frustrà incedãt
25 per inuium. *Palpabunt quasi in tenebris,
& non in luce, & errare eos faciet quasi e-
brios.

CAP. XIII.

1 ECce oĩa hęc vidit oculus meus,& audi-
2 uit auris mea,& intellexi singula. *Se-
cundũ scientiã vestrã & ego noui, nec in-
3 ferior vestri sum. *Sed tñ ad oĩpotentẽ lo-
4 quar,& disputare cum Deo cupio: * Prius
vos ostẽdens fabricatores mendacij,& cul
5 tores ꝑuersorum dogmatũ. *Atq; vtinã ta
6 ceretis,vt putaremini esse sapientes. *Au-
B dite ergo correctiones meas, & iudicium
7 labiorũ meorũ attendite. *Nunquid Deus
indiget vestro mendacio, vt ꝓ illo loqua-
8 mini dolos? *Nunqd faciẽ eius accipitis,&
9 ꝓ Deo iudicare nitimini? *Aut placebit ei
quem celare nihil potest,aut decipietur vt
10 homo vestris fraudulẽtiis? *Ipse vos arguet
quoniã in abscõdito faciem eius accipitis.
11 * Statim vt se cõmouerit, turbabit vos, &
12 terror eius irruet sup vos. * Memoria ve-
stra cõparabitur cineri,& redigentur in lu
13 tum ceruices vestræ. *Tacete paulisp, vt lo
quar quodcunque mihi mens suggesserit:
14 *Quare lacero carnes meas dẽtibus meis,
C & animam meam porto in manibus meis?
15 * Etiam si occiderit me,in ipso sperabo.
Veruntamen vias meas in conspectu eius
16 arguam, * Et ipse erit saluator meus. non
enim veniet in conspectu eius omnis hy-
17 pocrita. * Audite sermonem meum, & æ-
nigmata percipite auribus vestris.

*Adducens consiliarios captiuos, iudices au- 17
tem terræ stupidos fecit: * Collocans reges 18
super thronos, & circumligauit zona lumbos
eorum. * Emittens Sacerdotes captiuos, po- 19
tentes autem terræ subuertit: * Commutans 20
labia fidelium, intellectum autem senum nouit:
* Effundens ignominiam super principes, hu 21
miles autem sanauit: * Reuelans profun- 22
da de tenebris. eduxit autem in lucem vmbrã
mortis: * Decipiens gentes & perdens 23
eas. prosternens gentes & reducens eas;
* Immutans corda principum terræ. decepit 24
autem eos via quam non nouerant:
* Palpent tenebras & non lucem, errent 25
autem sicut ebrius.

CAP. XIII.

ECce hæc contemplatus est meus oculus, et au- 1
diuit auris mea. & noui quæcunque * & 2
vos scitis, & non imprudentior sum vobis.
* Veruntamen ego ad Dominum loquar, ar- 3
guam autem coram eo si voluerit.
* Vos autem estis medici iniusti, & sanato- 4
res malorum omnes. * Sit autem vobis ob- 5
mutescere, & euadet vobis in sapientiam.
* Audite increpationem oris mei; iudicium 6
autem labiorum meorum attendite.
* Nunquid non coram Domino loquimini, 7
coram autem eo dicitis dolum? * Nunquid ve- 8
rebimini, vos autem ipsi iudices estis.
* Bonum si inuestigauerit vos; si enim om- 9
nia facientes addetis ei, * Nihilo minus re- 10
darguet vos. si autem & latenter vultus mi-
rabimini, * Nunquid non reuolutio eius ver- 11
sabit vos? timor autem ab eo irruet in vos:
* Recedet autem à vobis elatio tanquam ci- 12
nis, at corpus luteum: * Obmutescite vt lo- 13
quar, & quiescam à furore, * Accipiens car- 14
nes meas dentibus, animam autem meam ponã
in manu mea. * Si me ceperit potens quoniam 15
& princeps est, profectò loquar & redarguam
coram ipso, * Et hoc mihi euadet in salutem; 16
non enim coram eo dolus ingredietur.
* Audite audite verba mea, renunciabo e- 17
nim vobis audientibus.

17 * διάγων βουλευτὰς αἰχμαλώτους, κριτὰς δὲ γῆς ἐξ-
18 έστησε. * καθιζάνων βασιλεῖς ἐπὶ θρόνοις, καὶ περιέ-
19 δησε ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. * ἐξαποστέλλων ἱερεῖς
αἰχμαλώτους, δυνάστας δὲ γῆς κατέστρεψε·
20 * διαλλάσσων χείλη πιστῶν, σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔ-
21 γνω· * ἐκχέων ἀτιμίας ἐπ᾽ ἄρχοντας, ταπεινοὺς δὲ
22 ἰάσατο· * ἀνακαλύπτων βαθέα ἐκ σκότους· ἐξήγα-
23 γε δὲ εἰς φῶς σκιὰν θανάτου, * πλανῶν ἔθνη καὶ ἀπολ-
λύων αὐτά. καταστρωννύων ἔθνη καὶ καθοδηγῶν αὐτά·
24 * διαλλάσσων καρδίας ἀρχόντων γῆς. ἐπλάνησε δὲ
25 αὐτοὺς ὁδῷ ἣ οὐκ ᾔδεισαν· * ψηλαφήσαισαν σκότος
καὶ μὴ φῶς, πλανηθείησαν δὲ ὥσπερ ὁ μεθύων.

ιγ΄.

1 * Ἰδοὺ ταῦτα τεθεώρηκέ μου ὁ ὀφθαλμός, καὶ ἀκήκοε
2 τὸ οὖς μου· καὶ οἶδα ὅσα * καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε, καὶ οὐκ
3 ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν. * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἐγὼ πρὸς
κύριον λαλήσω, ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ἐὰν βούληται.
4 * ὑμεῖς δὲ ἐστὲ ἰατροὶ ἄδικοι καὶ ἰαταὶ κακῶν πάντες.
5 * εἴη δὲ ὑμῖν κωφεῦσαι καὶ ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς σοφίαν.
6 * ἀκούσατε ἔλεγχον στόματός μου, κρίσιν δὲ χειλέων
μου προσέχετε.
7 * πότερον οὐκ ἔναντι κυρίου λαλεῖτε, ἔναντι δὲ αὐτοῦ
φθέγγεσθε δόλον;
8 * ἢ ὑποστελεῖσθε, ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ κριταὶ γίνεσθε.
9 * καλόν γε ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς, εἰ γὰρ τὰ πάντα ποι-
10 οῦντες προστεθήσεσθε αὐτῷ· * οὐδὲν ἧσσον ἐλέγ-
ξει ὑμᾶς. εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσετε·
11 * πότερον οὐχὶ ἡ δίνα αὐτοῦ στροβήσει ὑμᾶς; φόβος
12 δὲ παρ᾽ αὐτοῦ ἐπιπεσεῖται ὑμῖν· * ἀποβήσεται δὲ ὑμῶν
τὸ γαυρίαμα ἴσον σποδῷ, τὸ δὲ σῶμα πήλινον·
13 * κωφεύσατε ἵνα λαλήσω καὶ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ,
14 * ἀναλαβὼν τὰς σάρκας μου τοῖς ὀδοῦσι, ψυχὴν δέ
μου θήσω ἐν χειρί μου.
15 * ἐάν με χειρώσηται ὁ δυνάστης ἐπεὶ καὶ ἦρκται, ἦ μὴν
λαλήσω καὶ ἐλέγξω ἐναντίον αὐτοῦ·
16 * καὶ τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν, οὐ γὰρ ἐναντίον
αὐτοῦ δόλος εἰσελεύσεται.
17 * ἀκούσατε ἀκούσατε τὰ ῥήματά μου, ἀναγγελῶ γὰρ
ὑμῶν ἀκουόντων.

תרגום

17 דמוביל מרי מלכיא כד משתלשלין ונגודיא יתלעב׃ 18 שלשילתא דמלכיא משרי ואסר קמור בחרציהון׃ 19 דמוביל רברביא כד משתלשלין ותקיפיא מקלקל׃ 20 מעדי קשוט ספותא מהימנין וטעם סביא יסלק׃ 21 שדי בסרנותא על סרכיא
[illegible]

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Qui ducit consiliarios in catenis,& principes ad insaniam redigit. 18 Catenam regum dissoluit,& accingit balteo lumbos eorum. 19 Qui ducit principes incatenatos,& fortes dissipat. 20 Aufert veritatem labiorum veracium,& eloquium senum tollit. 21 Effundit despectionem super principes,& fortitudinem regum infirmare facit. 22 Qui reuelat profunda de tenebris,& producit in lucem vmbras mortis. 23 Multiplicat populos,& disperdit eos; extendens rete gentibus,& capit eos. 24 Auferens sapientiam cordis principum populorum terræ,& errare facit eos in vacuum vbi non est via. 25 Palpant tenebras & non lucem, & errare facit eos quasi ebrios.

CAP. XIII.

ECce omnia hæc vidit oculus meus: audiuit auris mea,& intellexit sibi. 2 Secundùm scientiam vestram noui etiam ego, nec differo ego à vobis. 3 Veruntamen ad omnipotentem loquar: & disputare cum Deo volo. 4 Et vos vtiq; estis coaceruantes mendaciũ; quasi medici idoli sic estis omnes vos. 5 Quis det vt tacentes taceatis,& sit vobis in sapientiam? 6 Audite nunc correctionem meam,& contentionem labiorum meorum auscultate. 7 Nunquid coram Deo loquemini mendacium,& ad eum loquemini dolos? 8 Nũquid faciem eius accipietis, aut pro Deo contendetis? 9 Nonne rectum esset quòd scrutaretur vos? an quemadmodum irridetur filius hominis, irridetis verbũ eius? 10 Corripiẽdo corripiet vos; si in abscondito faciẽ eius accipitis. 11 Nonne cùm eleuatus fuerit super soliũ iudicij, terror eius conturbabit vos,& timor eius irruet super vos? 12 Memoria vestra comparata est cineri: apud lutum sunt dorsa vestra. 13 Tacete à me,& loquar; & transeat super me quicquid fuerit. 14 Quare tollam carnem meam dentibus meis, & animam meam ponam quasi in superficie manuũ mearum? 15 Ecce si occiderit me, coram eo orabo: veruntamen vias meas coram eo arguam. 16 Attamen ipse est mihi in salutẽ, quoniam non ingredietur coram eo delator. 17 Audite & suscipite verba mea, & conuentionem meam in auribus vestris.

18 * הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי־אֲנִי אֶצְדָּק׃
19 * מִי־הוּא יָרִיב עִמָּדִי כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאִגְוָע׃
20 * אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא אֶסָּתֵר׃
21 * כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחֵק וְאֵימָתְךָ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
22 * וְקָרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה אוֹ אֲדַבֵּר וְהָשִׁיבֵנִי׃
23 * כַּמֶּה־לִּי עֲוֹנוֹת וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי הודיעני׃
24 * לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ׃
25 * הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרֹץ וְאֶת־קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃
26 * כִּי־תִכְתֹּב עָלַי מְרֹרוֹת וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי׃
27 * וְתָשֶׂם בַּסַּד רַגְלַי וְתִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי עַל־שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחַקֶּה׃
28 * וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ׃

יד

1 * אָדָם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים וּשְׂבַע־רֹגֶז׃
2 * כְּצִיץ יָצָא וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמוֹד׃
3 * אַף־עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי תָּבִיא בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ׃
4 * מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד׃
5 * אִם־חָרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר־חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו עָשִׂיתָ וְלֹא יַעֲבֹר׃
6 * שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל עַד־יִרְצֶה כְּשָׂכִיר יוֹמוֹ׃
7 * כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם־יְכֻרַת וְעוֹד יַחֲלִיף וְיוֹנַקְתּוֹ לֹא תֶחְדָּל׃
8 * אִם־יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ וּבֶעָפָר יָמוּת גִּזְעוֹ׃
9 * מֵרֵיחַ מַיִם יַפְרִחַ וְעָשָׂה קָצִיר כִּמו־נָטַע׃
10 * וְגֶבֶר יָמוּת־וַיֵּחֱלָשׁ וַיִּגְוַע אָדָם וְאַיּוּ׃
11 * אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃

18 *Si fuero iudicatus, scio quòd iustus in-
19 ueniar. *Quis est qui iudicetur mecũ? ve-
20 niat. quare tacens consumor? *Duo tan-
D tùm ne facias mihi, & tunc à facie tua non
21 abscondar. *Manum tuam longè fac à me,
22 & formido tua non me terreat. *Voca me,
& ego respondebo tibi; aut certè loquar,
23 & tu responde mihi. *Quantas habeo iniquitates & peccata, scelera mea & delicta
24 mea ostende mihi. *Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum?
25 *Contra folium quod vento rapitur ostẽdis potentiam tuam, & stipulam siccã per-
26 sequeris. *Scribis enim contra me amaritudines, & consumere me vis peccatis a-
27 doleſcẽtiæ meæ. *Posuisti in neruo pedem meum, & obseruasti omnes semitas meas: & vestigia pedum meorum considerasti.
28 *Qui quasi putredo consumendus sum, & quasi vestimentum quod comeditur à tinea.

CAP. XIIII.

1 HOmo natus de muliere, breui viuens
2 tẽpore, repletur multis miseriis: *Qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut vmbra, & nunquam in eodem statu
3 permanet. *Et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos, & addu-
4 cere eum tecum in iudicium? *Quis potest facere mundum de immundo conceptum
5 semine? nõne tu qui solus es? *Breues dies hominis sunt, numerus mẽsium eius apud
B te est. Constituisti terminos eius, qui præ-
6 teriri non poterũt. *Recede paululum ab eo, vt quiescat donec optata veniant, &
7 cut mercenarij dies eius. *Lignum habet spem; si præcisum fuerit, rursum virescit, &
8 rami eius pullulant. *Si senuerit in terra radix eius, & in puluere emortuus fuerit
9 truncus illius, *ad odorem aquę germinabit, & faciet comam quasi cùm primùm
10 plantatum est. *Homo verò cùm mortuus fuerit, & nudatus atque consumptus, vbi
11 quæso est? *Quomodo si recedant aquę de mari, & fluuius vacuefactus arescat;

18 * ἰδὲ ἐγὼ ἐγγὺς εἰμι τοῦ κέμματός μου, οἶδα ἐμαυτῷ ὅτι δί-
19 καιος εὑρεθήσομαι. * τίς γάρ ἐστιν ὁ κεντῶν μοι, ὅτι νῦν σιωπήσας ἐκλείψω;
20 * δυεῖν δέ μοι χρήσῃ, τότε ἀπὸ τοῦ προσώπου σου οὐ κρυ-
21 βήσομαι. * τὴν χεῖρα ἀπ' ἐμοῦ ἀπέχου, καὶ ὁ φό-
βος σου μή με καταπλησσέτω.
22 * εἶτα καλέσεις, ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, ἢ λαλή-
σεις, ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀντιπόκρισιν.
23 * πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι καὶ αἱ ἀνομίαι μου, δίδα-
24 ξόν με τίνες εἰσί; * διατί ἀπ' ἐμοῦ κρύπτῃ; ἡγῇσαι
25 δέ με ὑπεναντίον σοι, * ἢ ὡς φύλλον κινούμενον ὑ-
πὸ ἀνέμου διαλαβήσῃ, ἢ ὡς χόρτῳ φερομένῳ ὑπὸ πνεύ-
26 ματος αὐτίκειταί μοι, * ὅτι κατέγραψας κατ' ἐ-
μοῦ κακά. προεξέθηκας δέ μοι νεότητος ἁμαρτίας·
27 * ἔθου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύματι, ἐφύλαξας δέ
μου πάσας τὰς ἔργα, εἰς τὰς ῥίζας ποδῶν μου ἀφίκου·
28 * ὁ παλαιούται ἴσα ἀσκῷ, ἢ ὥσπερ ἱμάτιον σητόβρωτον.

ιθ'.

1 * Βροτὸς γὰρ γυνητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης
2 ὀργῆς· * ἢ ὥσπερ ἄνθος ἐκπίπτει καὶ οὐ μὴ στῇ·
3 * οὐχὶ καὶ τοῦτο λόγου ἐποίησω, καὶ τοῦτον ἐποίησας
εἰσελθεῖν ἐνώπιόν σου ἐν κέμματι.
4 * τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' οὐδείς, ἐὰν καὶ
μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.
5 * ἀριθμηθοῖ ὁ μείνας αὐτῷ σοί· εἰς χρόνον ἔθου ᾗ
ἐμὴ ὑπερβῇ.
6 * ἀπόσαι ἀπ' αὐτοῦ ἵνα ἡσυχάσῃ, καὶ ἀνδρικήσει τὸν βίον
ὥσπερ ὁ μισθωτός.
6 * ἔστι γὰρ ἀνάῤῥιζον ἐλπίς, ἐὰν γὰρ κοπῇ, ἔτι ἐπ' ἀνθήσει, καὶ
ὁ ῥάδαμινος αὐτοῦ ἐκ μὴ ἐκλείπῃ.
8 * ἐὰν γὰρ γηράσῃ, ἐν γῇ ἡ ῥίζα αὐτοῦ· ἐν ᾗ πέτρᾳ τε-
λευτήσῃ, τὸ ἔλεγχος αὐτοῦ
9 * ἀπὸ ὀσμῆς ὕδατος ἀνθήσει. ποιήσει ᾗ θερισμὸν
ὥσπερ νεόφυτον.
10 * ἀνὴρ δὲ τελευτήσας ᾤχετο, πεσὼν δὲ βροτὸς οὐκ
ἔτι ἐστί.
11 * χειμὼν γὰρ ἀποδιώξεται θάλασσα, ποταμὸς δὲ ἐρη-
μωθεὶς ἐξηεράνθη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Ecce nunc ordinaui iudicium: scio quoniam iustus inueniar. 19 Quis est qui contendat mecum? quoniam nunc si tacuero, e-
moriar. 20 Attamen duo ne facias mihi: tunc à facie tua non abscondar. 21 Manum tuam longè fac à me, & timor tuus ne con-
turbet me. 22 Et vocabis, & ego respondebo tibi: aut loquar, & respondebis mihi. 23 Quantas habeo iniquitates & peccata? scelera
mea & delicta mea ostende mihi. 24 Quare maiestatem tuam aufers, & arbitraris me inimicum tuum? 25 Nunquid folium
quod impellitur conteres, & stipulam siccam persequeris? 26 Scribis enim contra me amaritudines, & hæreditare me facis iniquitates
adolescentiæ meæ. 27 Et ponis velut in neruo pedes meos, & obseruas omnes semitas meas; & vestigia pedum meorum signasti.
28 Et quasi putredo corrumpitur, & sicut vestimentum quod consumit tinea.

CAP. XIIII.

FIlius hominis natus de muliere breuis dierum & satiatus ira: 2 Sicut flos egreditur & conteritur; & fugit velut vmbra, & non perma-
net. 3 Veruntamen super hunc aperuisti oculos tuos, & me adduces tecum in iudicium. 4 Quis dabit mundum virum qui est pollu-
tus in peccatis, nisi Deus qui vnus est, qui parcet ei? 5 Si non conuertatur, perplexi erunt dies eius: numerus mensium eius apud te est: de-
creta ei fecisti, & non præteribit. 6 Recede ab eo, & cesset plaga eius, donec accipiat stipendium suum sicut mercenarius in die suo.
7 Habet enim arbor spem si succisa fuerit, adhuc enim germinabit, & ramus eius non cessabit. 8 Si senuerit in terra radix eius, & in pu-
uere defecerit plantatio eius: 9 Ab amœnitate aquarum germinabit, & faciet ramum sicut plantatio. 10 Vir autem moritur & debilita-
tur: interit filius hominis, & vbi est? 11 Abierunt aquæ de mari rubro, & reuersæ sunt ad locum congregationis suæ: & Iordanis exsiccatus
est & aruit ante arcam Domini, & reuersæ sunt ad locum aluei sui.

תרגום

18 הָא כְדוֹן סְדַרִית דִּינָא יְדַעְנָא אֲרוּם אֲנָא אֶזְכֵּי: 19 מַן הוּא דְיֵיכֵי בְּהַדָּי אֲרוּם כְּדוֹן אֶשְׁתְּקֵי וְאֶתְגְּנִיז: 20 לְחוֹד תְּרֵין לָא
תַּעְבֵּד עִמִּי בְּכֵן מִן קֳדָמָךְ לָא אֶסְתַּמַר: 21 יָדָךְ מֵעִילַּי אַרְחֵק וְדַחְלְתָךְ לָא תְכַעְתַּנִּי: 22 וְתִקְרֵי וַאֲנָא אֲתֵיבִינָךְ אוֹ אֲמַלֵּל וְתֵיתִיבְנַנִּי:
23 כַּמָּה לִי עֲוַיִן וְחוֹבִין מָרוֹרֵי וְסָרְחָנִי אוֹדַע לִי: 24 לְמָה שְׁכִינְתָךְ תְּסַלַּק וְתַחְשְׁבִנַּנִי לְבַעַל דְבָבָא לָךְ: 25 הֲתִפְרַע וְיַת גְּלִיל
תְּבִיר וְיַת קַשׁ יָבֵשׁ תְּרַדֵּף: 26 אֲרוּם תְּכָתּוֹב עֲלַי מָרִירָתָא וְתוֹרְתִינַנִּי עֲוָיַת טְלוּלֵיתִי: 27 וְתִשְׁוֵי כַד בְּשִׁיעַ רַגְלַי וְתִנְטַר כָּל אוֹרְחָתַי
עַל סְמָיוּתֵי רַגְלַי תְּרַשֵּׁם: 28 וְהוּא הֵיךְ דְקַכּוֹבִית יִתְכַּלֵי הֵיךְ לְבוּשׁ דַּנְפַּרָה יִזְדַּחֵל:

יד

1 בַּר נַשׁ דְאִתְיְלִיד מִן אִתְּתָא גְּרִיעַ יוֹמִין וּשְׂבַע רְגָזָא: 2 הֵיךְ נִיצָא נְפַק וְאִתְמוֹלֵל וְעָרַק הֵיךְ טוּלָא וְלָא יְקוּם: 3 לְחוֹד עַל דֵּין
פְּקַחְתָּ עֵינָךְ וְיָתִי תַּעֲלֵי בְּדִינָא עִמָּךְ: 4 מַן יְהַב דְכִי גְּבַר דְאִסְתַּאַב בְּחוֹבִין אִילּוּלְפָן אֱלָהּ דְהוּא חַד דִּישְׁבוֹק לַהּ: 5 אֵין לָא
יְחוֹב קְרֵינִין יַרְחֵי מִנְיָנָךְ גְּבָךְ גְּוַרְתָּ וְלָא יַעֲבַר: 6 פְּסוֹק מִנֵּהּ וְיִפְסוֹק מִתַּהֲנֵי עַד דְיִקְבֵּל סוּפְרַהּ כַּאֲגִירָא בְיוֹמֵיהּ: 7 אִיתּ לְאִילָן סְבַר אֵין יְחֵקֵץ וְהֵיךְ יִשְׁבְּשֵׁשׁ וְיִנְקוֹהִי לָא תִפְסוֹק: 8 אֵין מְתְסִיב בְּאַרְעָא שָׁרְשׁוֹהִי וּבְעַפְרָא יְסוֹף נְצָבָה:
9 מִן נְגִיחַת מַיָּא יַלְבְלֵב וַיַּעֲבֵד זַאטָא הֵיךְ נְצָבָא: 10 וּגְבַר יְמוּת וְיִתְמַקְמֵק קֳדָם אֲרוּעָא דַיְנֵי נָהֲרוּ עַל בַּיְיָה פְּצִידְהוֹן:
11 אֲזַלוּ מַוֵי מַמָּא דְמַרוּבָּא וְנַהֲרוּ עַל אֲתַר כְּנִשְׁתְּהוֹן וְיַרְדְנָא אִתְנְגִיב וְיִתְיַבֵּשׁ קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְנֵי נָהֲרוּ עַל בַּיְיָה פְּצִידְהוֹן:

12 * וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם לֹא
יָקִיצוּ וְלֹא־יֵעֹרוּ מִשְּׁנָתָם׃
13 * מִי יִתֵּן בִּשְׁאוֹל תַּצְפִּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי עַד־שׁוּב אַפֶּךָ
תָּשִׁית לִי חֹק וְתִזְכְּרֵנִי׃
14 * אִם־יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל־יְמֵי צְבָאִי אֲיַחֵל עַד־
בּוֹא חֲלִיפָתִי׃
15 * תִּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶךָּ לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ תִכְסֹף׃
16 * כִּי־עַתָּה צְעָדַי תִּסְפּוֹר לֹא־תִשְׁמוֹר עַל־חַטָּאתִי׃
17 * חָתֻם בִּצְרוֹר פִּשְׁעִי וַתִּטְפֹּל עַל־עֲוֹנִי׃
18 * וְאוּלָם הַר־נוֹפֵל יִבּוֹל וְצוּר יֶעְתַּק מִמְּקוֹמוֹ׃
19 * אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטֹף־סְפִיחֶיהָ עֲפַר־אָרֶץ
וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ׃
20 * תִּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ׃
21 * יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדָע וְיִצְעֲרוּ וְלֹא־יָבִין לָמוֹ׃
22 * אַךְ־בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃

טו

1 * וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
2 * הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת־רוּחַ וִימַלֵּא קָדִים בִּטְנוֹ׃
3 * הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא יִסְכּוֹן וּמִלִּים לֹא־יוֹעִיל בָּם׃
4 * אַף־אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה וְתִגְרַע שִׂיחָה לִפְנֵי־אֵל׃
5 * כִּי־יְאַלֵּף עֲוֹנְךָ פִיךָ וְתִבְחַר לְשׁוֹן עֲרוּמִים׃
6 * יַרְשִׁיעֲךָ פִיךָ וְלֹא־אָנִי וּשְׂפָתֶיךָ יַעֲנוּ־בָךְ׃
7 * הֲרִאישׁוֹן אָדָם תִּוָּלֵד וְלִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתָּ׃
8 * הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ תִּשְׁמָע וְתִגְרַע אֵלֶיךָ חָכְמָה׃
9 * מַה־יָּדַעְתָּ וְלֹא נֵדָע תָּבִין וְלֹא־עִמָּנוּ הוּא׃
10 * גַּם־שָׂב גַּם־יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים׃
11 * הַמְעַט מִמְּךָ תַּנְחֻמוֹת אֵל וְדָבָר לָאַט עִמָּךְ׃
12 * מַה־יִּקָּחֲךָ לִבֶּךָ וּמַה־יִּרְזְמוּן עֵינֶיךָ׃
13 * כִּי־תָשִׁיב אֶל־אֵל רוּחֶךָ וְהוֹצֵאתָ מִפִּיךָ מִלִּין׃
14 * מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־יִזְכֶּה וְכִי־יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה׃

12 * Sic homo cũ dormierit nõ reſurget. do-
nec atteratur cælũ nõ euigilabit, nec cõſur
13 get de ſomno ſuo. *Quis mihi hoc tribuat
vt in inferno ꝓtegas me, & abſcondas me
donec ptrãſeat furor tuus, & cõſtituas mi-
14 hi tẽpus in quo recorderis mei. * Putaſne
mortuus homo rurſũ viuet? Cũctis diebus
qbus nũc milito, expecto donec veniat im
15 mutatio mea. *Vocabis me, & ego rñdebo
tibi, operi manuũ tuarũ porriges dexterã.
16 *Tu quidem greſſus meos dinumeraſti, ſed
17 parce peccatis meis. *Signaſti quaſi in ſac-
culo delicta mea, ſed curaſti iniqtatẽ meã.
18 *Mõs cadẽs defluit, & ſaxũ trãsfertur de lo
19 co ſuo. *Lapides excauãt aquę, & alluuione
paulatĩ terra cõſumitur, & hoĩes ergo ſimi
20 liter pdes? * Roboraſti eũ paululũ vt in p-
petuũ trãſiret: immutabis faciẽ eius, & e-
21 mittes eum. *Siue nobiles fuerint filij eius
22 ſiue ignobiles, non intelliget. *Attamen ca
ro eius dum viuet dolebit, & anima illius
ſuper ſemetipſo lugebit.

CAP. XV.

1 REſpõdẽs autẽ Eliphaz Themanites di-
2 xit: *Nũqd ſapiẽs rñdebit quaſi in ven
tũ loquẽs, & ĩplebit ardore ſtomachũ ſuũ?
3 *Arguis verbis eũ qui nõ eſt ęqualis tibi, &
4 loqueris quod tibi nõ expedit. *Quãtũ in
te eſt euacuaſti timorẽ, & abſtuliſti pces co
5 rã Deo. * Docuit enĩ iniquitas tua os tuũ,
6 & imitaris linguã blaſphemãtiũ. *Cõdena
bit te os tuũ, & nõ ego, & labia tua rñde-
7 bunt tibi. * Nũquid primus homo tu na-
8 tus es, & ante oẽs colles formatus? *Nun-
B quid conſilium Dei audiſti, & inferior te
9 erit eius ſapientia? * Quid noſti quod ig-
noremus? quid intelligis quod neſciamus?
10 * Et ſenes & antiqui ſunt in nobis multo
11 vetuſtiores quàm patres tui. * Nunquid
grande eſt vt conſoletur te Deus? ſed ver-
12 ba tua praua hoc prohibent. * Quid te
eleuat cor tuum, & quaſi magna cogi-
13 tans, attonitos habes oculos? *Quid tu-
met contra Deum ſpiritus tuus, vt pro-
feras de ore tuo huiuſcemodi ſermones?
14 * Quid eſt homo vt immaculatus ſit, & vt iuſtus appareat natus de muliere?

תרגום

12 וּבַר נַשׁ שְׁכֵב וְלָא יְקוּם עַד דְּלֵית שְׁמַיָּא לָא יִתְּעָרוּן רַשִׁיעַיָּא וְלָא מִתְּעָרִין מִבֵּית דְּמָכֵיהוֹן׃ 13 מַן יִתֵּן בְּבֵית קְבוּרְתָּא תְּטַשְׁנַנִי
תִּטְמְרִנַּנִי עַד דִּיתוּב רוּגְזָךְ תְּשַׁוֵּי לִי גְזֵירָא וְתִדְכְּרִנַּנִי׃ 14 אִין יְמוּת גַּבְרָא רַשִׁיעָא הַאֶפְשַׁר דְּיֵחֵי מְטוּל הֵיכְנָא כָּל יוֹמֵי חֵילִי אוֹרִיךְ עַד דְּיֵיתֵי
חִלּוּפֵי חַיַּי׃ 15 תְּהֵא קָרֵא וַאֲנָא אָתֵיב לָךְ לְעוֹבָדֵי אִידָךְ תְּרַגֵּג׃ 16 אֲרוּם כְּדוּן פְּסִיעוּתִי תִּמְנֵי לָא תִנְטוֹר עַל סָרְחָנִי׃ 17 חֲתִים
בְּסֵפֶר דִּכְרָנַיָּא מְרוֹדִי וְתִתְחַבַּר עַל עֲוָיָתִי׃ 18 וּבְרַם טוּר נָפֵל יִיתַּר וְטִינָר מִסְתַּלֵּק מִן אַתְרֵהּ׃ 19 אַבְנַיָּא שְׁאָפוּ מַיָּא שְׁטַפָא כְּתָהָא עַפְרָא
דְּאַרְעָא וְסָבַר בַּר נַשׁ הוֹבַדְתָּא׃ 20 תַּשְׁלְמִנֵּהּ לְעָלְמָא וְיֵיזִיל מְתַנֵּי קְלַסְטוּרֵהּ וְתִשְׁדַּרְנֵּהּ׃ 21 שָׁרְיָן בִּיקָר בְּנוֹי וְלָא יָדַע וּמִצְטַעֲרִין וְלָא
יִתְבַּיַּן לְהוֹן׃ 22 בְּרַם בִּשְׂרֵהּ עַד לָא יִסְתְּתֵם גּוֹלְלָא עֲלוֹהִי כָּאֵב וְנַפְשֵׁהּ עֲלוֹי מִתְאַבְּלָא בְּבֵי קְבוּרְתָּא׃

טו

1 וַאֲתֵיב אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וַאֲמַר׃ 2 הַאֶפְשַׁר דְּחַכִּימָא יְתִיב דַּעְתָּא דְּדָמֵי לְזַעְפָּא וִימַלֵּי הֵיךְ רוּחָא דְקִדּוּמָא כְּרֵיסֵהּ׃ 3 דְּמַכְּסַן
בְּמִלִּין דְּלָא יַלִּיף וּמִלַּיָּא דְּלֵית מַשָּׁשָׁא בְּהוֹן׃ 4 לְחוּד אַתְּ אִין תַּפִּישׁ דַּחַלְתָּא תַּבְצַר מִלְּתָא קֳדָם אֱלָהָא׃ 5 אֲרוּם יְאַלֵּף סָרְחָנָךְ פּוּמָּךְ
וְתִתְרְעֵי לִישַׁן חַכִּימִין׃ 6 יְחַיְּבִנָּךְ פּוּמָּךְ וְלָא אֲנָא וְשִׂפְוָתָךְ יַסְהֲדוּן בָּךְ׃ 7 הַבְקַדְמָאָה אָדָם בְּלָא אַבָּא וְאִמָּא אִתְיְלִידְתָּא וְקֳדָם גִּלְמָתָא
אִתְבְּרֵיתָא׃ 8 הַאֶפְשַׁר דְּבִרְזֵי אֱלָהּ תִּשְׁמַע וְאִטְפֵּי לְוָתָךְ חָכְמְתָא׃ 9 מָה יְדַעְתָּ וְלָא נִדַּע תִּתְבַּיַּן וְלָא עִמַּנָא הוּא׃ 10 לְחוֹד סִיב וְקַשִּׁישׁ
בְּנָא רַב מִן אֲבוּךְ יוֹמַיָּא׃ 11 הַזְּעֵיר מִנָּךְ נֶחָמָתָא דֶאֱלָהּ וּמִלְּלָא בְּנִיחַ חֲזֵי לְמֶהֱוֵי גַבָּךְ׃ 12 מָה יַלְפִּנָּךְ רַעְיוֹנָךְ וּמָה מַרְמְזִין עֵינָךְ׃
13 אֲרוּם תְּתִיב לֶאֱלָהּ רוּחָךְ וְתַפֵּק מִפּוּמָּךְ מִלִּין׃ 14 מַה בַּר נַשׁ אֲרוּם יִזְכֵּי וַאֲרוּם יִזְדַּכֵּי יְלוּד אִתְּתָא׃

* *Homo autem poſtquàm dormierit, non re-* 12
ſurget, quouſque cælum non conſutum ſit, et non
excitabuntur de ſomno ſuo. * *Vtinam enim in* 13
inferno me ſeruaſſes, abſcondiſſes autem me do-
nec ceſſaſſet tuus furor, & conſtituas mihi tẽpus
in quo memoriam mei facias. **Si enim mortuus* 14
fuerit homo, viuet poſtquàm cõſummauerit dies
vitæ ſuæ. expectabo quouſque rurſus fiã. **Poſteà* 15
vocabis, ego autem tibi obediam; at opera ma-
nuum tuarum ne repellas. * *Numeraſti autem* 16
mea ſtudia, & non præteriit te aliquid peccato-
rum meorum. **Signaſti autem meas iniquitates* 17
in marſupio, adnotaſti autẽ ſi quid inuitus tranſ
greſſus ſum. **Et veruntamen mons cadens de-* 18
cidet, & petra ſeneſcet de loco ſuo. **Lapides ca-* 19
uauerunt aquæ, & demerſerunt aquæ ſupina
cumuli terræ. & expectationem hominis perdi-
diſti. **Expuliſti eum in finem, & abiuit. impo-* 20
ſuiſti ei faciem & emiſiſti. **Multis autem exi-* 21
ſtentibus filiis eius, non nouit; ſique pauci fue-
rint, non ſcit. * *Sed carnes eius doluerunt, at a-* 22
nima eius plorauit.

CAP. XV.

REſpondens autem Eliphaz Themanites dicit; 1
**Nunquid ſapiens reſponſum dabit intelle-* 2
ctus ſpiritus, & impleuit laborẽ ventris, **Ar-* 3
guens in verbis quibus non oportet, in ſermoni-
bus quibus nulla vtilitas. **Non & tu expuliſti* 4
timorem, conſummaſti autem verba talia corã
Domino? * *Reus es verbis oris tui, non diſcre-* 5
uiſti verba potentum? **Redarguat te tuum os,* 6
& non ego; at labia tua teſtimonium dent con-
tra te. * *Quid enim nunquid primus hominum* 7
natus es? aut ante colles inductus es? **Ordinem* 8
Domini audiſti; in autem te venit ſapientia?
* *Quid enim noſti quod non nouimus? aut quid* 9
intelligens quod non & nos? **Et ſenex & an-* 10
tiquus in nobis, grauior patre tuo diebus. **Pau-* 11
ca quæ peccaſti verberatus es, valdè ſupra mo-
dum locutus es. * *Quid auſum eſt cor tuum? aut* 12
quid tulerunt oculi tui? * *Quoniam iram rupiſti* 13
coram Domino. protuliſti autem ex ore verba
talia. * *Quis enim exiſtens homo, quoniam e-* 14
rit irreprehenſibilis? aut vt futurus iuſtus na-
tus de muliere?

12 * ἄνθρωπος δὲ κοιμηθεὶς οὐ μὴ ἀναστῇ, ἕως ἂν ὁ οὐρα-
νὸς οὐ μὴ συρραφῇ, καὶ οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν.
13 * εἰ γὰρ ὄφελον ἐν ᾅδῃ με ἐφύλαξας, ἔκρυψας δέ με
ἕως ἂν παύσηταί σου ἡ ὀργή, καὶ τάξῃ μοι χρόνον ἐν ᾧ μνείαν
14 μου ποιήσῃ. * ἐὰν γὰρ ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ζήσεται συντελέ-
σας τὰς ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένω-
15 μαι. * εἶτα καλέσεις, ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, τὰ δὲ ἔργα τῶν
16 χειρῶν σου μὴ ἀποποιοῦ. * ἠρίθμησας δέ μου τὰ ἐπιτηδεύ-
ματα, καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ σε οὐδὲν τῶν ἁμαρτιῶν μου.
17 * ἐσφράγισας δέ μου τὰς ἀνομίας ἐν βαλαντίῳ, ἐπε-
18 σημήνω δὲ εἴ τι ἄκων παρέβην. * καὶ πλὴν ὄρος πῖπτον
διαπεσεῖται, καὶ πέτρα παλαιωθήσεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς.
19 * λίθους ἐλέανεν ὕδατα, καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὕπτια
τοῦ χώματος τῆς γῆς. καὶ ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπώλεσας.
20 * ὦσας αὐτὸν εἰς τέλος καὶ ᾤχετο. ἐπέστησας αὐτῷ τὸ
21 πρόσωπον καὶ ἐξαπέστειλας. * πολλῶν δὲ γενομένων
τῶν υἱῶν αὐτοῦ, οὐκ οἶδεν· ἐάν τε ὀλίγοι γένωνται, οὐκ ἐπί-
22 σταται. * ἀλλ᾽ ἢ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἤλγησαν, ἡ δὲ ψυ-
χὴ αὐτοῦ ἐπένθησεν.

ιε´.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανίτης λέγει,
2 * πότερον σοφὸς ἀπόκρισιν δώσει συνέσεως πνεύμα-
3 τος, καὶ ἐνέπλησε πόνον γαστρός, * ἐλέγχων ἐν ῥήμασιν
4 οἷς οὐ δεῖ ἐν λόγοις οἷς οὐδὲν ὄφελος, * οὐ καὶ σὺ ἀπε-
ποιήσω φόβον, συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἐναντίον τοῦ
5 κυρίου; * ἔνοχος εἶ ῥήμασι στόματός σου, οὐδὲ διέκρινας
6 ῥήματα δυναστῶν; * ἐλέγξαι σε τὸ σὸν στόμα, καὶ
μὴ ἐγώ, τὰ δὲ χείλη σου καταμαρτυρήσουσί σου.
7 * τί γὰρ μὴ πρῶτος ἀνθρώπων ἐγεννήθης; ἢ πρὸ θινῶν
8 ἐπάγης; * σύνταγμα κυρίου ἀκήκοας, εἰς δέ σε ἀφίκετο σο-
9 φία; * τί γὰρ οἶδας, ὃ οὐκ οἴδαμεν; ἢ τί συνιεῖς, ὃ οὐχὶ καὶ
10 ἡμεῖς; * καί γε πρεσβύτης καί γε παλαιὸς ἐν ἡμῖν, βα-
11 ρύτερος τοῦ πατρός σου ἡμέραις. * ὀλίγα ὧν ἡμάρ-
τηκας μεμαστίγωσαι, μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελά-
12 ληκας. * τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; ἢ τί ἐπήνεγκαν
13 οἱ ὀφθαλμοί σου; * ὅτι θυμὸν ἔρρηξας ἐναντίον τοῦ κυ-
ρίου. ἐξήγαγες δὲ ἐκ στόματος ῥήματα τοιαῦτα.
14 * τίς γὰρ ὢν βροτός, ὅτι ἔσται ἄμεμπτος; ἢ ὡς ἐσόμενος
δίκαιος γεννητὸς γυναικός;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et filius hominis dormit, & non conſurgit donec non ſint cæli: non euigilabunt impij, nec ſuſcitabuntur à domo ſomni ſui.
13 Quis dabit vt in domo ſepulturæ celes me, & abſcondas me donec auertatur furor tuus, & ponas mihi ſtatutum vt recorderis mei?
14 Si moriatur vir impius, nunquid poteſt viuere? propterea omnibus diebus militiæ meæ expectabo, donec veniat immutatio vitę
meæ. 15 Vocabis, & ego reſpondebo tibi: opera manuum tuarum concupiſces. 16 Nunc enim greſſus meos numeraſti, ne obſerues ſce-
lera mea. 17 Signatum eſt in libro memorialium delictum meum, & accumulas ſuper iniquitates meas. 18 Veruntamen mons cadens
defluet; & petra transferetur de loco ſuo. 19 Lapides comminuunt aquæ, & inundant ſpontè naſcentia pulueris terræ: ſic ſpem filij hominis
perdidiſti. 20 Perficies eum in ſeculo, & abibit, immutans vultum eius, & dimittes eum. 21 Habitant in gloria filij eius, & neſcit; tribu-
lantur, & non attendit eis. 22 Veruntamen caro eius antequàm claudatur feretrum ſuper eum, dolebit: & anima eius ſuper eum luget in
domo ſepulturæ.

CAP. XV.

ET reſpondit Eliphaz, qui erat de Theman, & ait: 2 Nunquid ſapiens poteſt reſpondere ſentẽtiam quæ ſimilis ſit vento, & implebit quaſi
vento vrẽte ventrẽ ſuũ. 3 Qui arguit verbis, & nihil docet, & ſermonibus in quibus nõ eſt vtilitas. 4 Attamen ſi tu multiplicaſſes timorẽ,
& minuiſſes verbũ coram Deo. 5 Docebit enim te iniquitatem tuam os tuum, & eliges linguam ſapientum. 6 Condemnabit te os tuum & nõ
ego, & labia tua teſtificabuntur contra te. 7 Nunquid cum primo homine citra patrem & matrẽ genitus es, & ante colles creatus es? 8 Nun-
quid in ſecreto Dei audiſti, & extincta eſt tibi ſapiẽtia? 9 Quid noſti quod neſciamus? quid intelligis quod nõ ſit nobiſcũ? 10 Verũtamẽ canus
& lõgæuus inter nos, & maior patre tuo diebus. 11 Nũquid parũ tibi ſunt conſolationes Dei? & verbũ in quiete videtur eſſe apud te. 12 Quid
docet te cogitatio tua, & quid annuunt oculi tui? 13 Quòd ducas ad Deum ſpiritum tuum, & proferas de ore tuo ſermones. 14 Quid eſt filius
hominis vt iuſtificetur, aut innocens ſit natus de muliere?

15 * הֵן בִּקְדֹשָׁו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא־זַכּוּ בְעֵינָיו׃
16 * אַף כִּי־נִתְעָב וְנֶאֱלָח אִישׁ־שֹׁתֶה כַמַּיִם עַוְלָה׃
17 * אֲחַוְּךָ שְׁמַע־לִי וְזֶה־חָזִיתִי וַאֲסַפֵּרָה׃
18 * אֲשֶׁר־חֲכָמִים יַגִּידוּ וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם׃
19 * לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא־עָבַר זָר בְּתוֹכָם׃
20 * כָּל־יְמֵי רָשָׁע הוּא מִתְחוֹלֵל וּמִסְפַּר שָׁנִים נִצְפְּנוּ לֶעָרִיץ׃
21 * קוֹל־פְּחָדִים בְּאָזְנָיו בַּשָּׁלוֹם שׁוֹדֵד יְבוֹאֶנּוּ׃
22 * לֹא־יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי־חֹשֶׁךְ וְצָפוּ הוּא אֱלֵי־חָרֶב׃
23 * נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה יָדַע כִּי־נָכוֹן בְּיָדוֹ יוֹם־חֹשֶׁךְ׃
24 * יְבַעֲתֻהוּ צַר וּמְצוּקָה תִּתְקְפֵהוּ כְּמֶלֶךְ עָתִיד לַכִּידוֹר׃
25 * כִּי־נָטָה אֶל־אֵל יָדוֹ וְאֶל־שַׁדַּי יִתְגַּבָּר׃
26 * יָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר בַּעֲבִי גַּבֵּי מָגִנָּיו׃
27 * כִּי־כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ וַיַּעַשׂ פִּימָה עֲלֵי־כָסֶל׃
28 * וַיִּשְׁכּוֹן עָרִים נִכְחָדוֹת בָּתִּים לֹא־יֵשְׁבוּ לָמוֹ אֲשֶׁר הִתְעַתְּדוּ לְגַלִּים׃
29 * לֹא־יֶעְשַׁר וְלֹא־יָקוּם חֵילוֹ וְלֹא־יִטֶּה לָאָרֶץ מִנְלָם׃
30 * לֹא־יָסוּר מִנִּי־חֹשֶׁךְ יֹנַקְתּוֹ תְּיַבֵּשׁ שַׁלְהָבֶת וְיָסוּר בְּרוּחַ פִּיו׃
31 * אַל־יַאֲמֵן בַּשָּׁו נִתְעָה כִּי־שָׁוְא תִּהְיֶה תְמוּרָתוֹ׃
32 * בְּלֹא־יוֹמוֹ תִּמָּלֵא וְכִפָּתוֹ לֹא רַעֲנָנָה׃
33 * יַחְמֹס כַּגֶּפֶן בִּסְרוֹ וְיַשְׁלֵךְ כַּזַּיִת נִצָּתוֹ׃
34 * כִּי־עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד וְאֵשׁ אָכְלָה אָהֳלֵי־שֹׁחַד׃
35 * הָרֹה עָמָל וְיָלֹד אָוֶן וּבִטְנָם תָּכִין מִרְמָה׃

15 * Ecce inter sanctos eius nemo immu-
tabilis, & cæli non sunt mundi in conspe-
16 ctu eius: * Quanto magis abominabi-
lis & inutilis homo, qui bibit quasi aquã
17 iniquitatem? * Ostendam tibi, audi me,
18 quod vidi narrabo tibi. * Sapientes
C confitẽtur, & non abscondunt patres suos.
19 * Quibus solis data est terra, & non trans-
20 iuit alienus per eos. * Cunctis diebus
suis impius superbit, & numerus annorum
incertus est tyrannidis eius.
21 * Sonitus terroris semper in auribus il-
lius; & cùm pax sit, ille semper insidias su-
22 spicatur. * Non credit quòd reuerti
possit de tenebris, circunspectans vndique
23 gladium. * Cùm se mouerit ad quæ-
rendum panem, nouit quòd paratus sit in
24 manu eius tenebrarum dies. * Terrebit
eum tribulatio, & angustia vallabit eum
sicut regem qui præparatur ad prœlium.
25 * Tetendit enim aduersus Deum manũ
D suam, & contra omnipotentem roboratus
26 est. * Cucurrit aduersus eum erecto
collo, & pingui ceruice armatus est.
27 * Operuit faciem eius crassitudo, & de
lateribus eius aruina dependet.
28 * Habitauit in ciuitatibus desolatis, &
in domibus desertis quæ in cumulos sunt
29 redactæ. * Non ditabitur nec perse-
uerabit substantia eius, nec mittet in ter-
ra radicem suam.
30 * Non recedet de tenebris, ramos eius
arefaciet flamma, & auferetur spiritu oris
31 eius. * Non credet frustrà errore decep-
ptus, quod aliquo precio redimendus sit.
32 * Antequàm dies eius impleantur peri-
33 bit, & manus eius arescet. * Lædetur
quasi vinea in primo flore botrus eius, &
quasi oliua proiiciens florem suum.
34 * Congregatio enim hypocritæ sterilis,
& ignis deuorabit tabernacula eorum qui
munera libenter accipiunt.
35 * Concepit dolorem, & peperit iniqui-
tatem, & vterus eius præparat dolos.

* *Si in sanctis non credit, cælum autem non* 15
mundum coram eo.
* *Sine autem abominatus & impurus vir* 16
bibens iniustitiam quasi potionem.
* *Renunciabo autem tibi, audi me, quæ v-* 17
tique vidi renunciabo tibi: * *Quæ sapientes* 18
dicent, & non absconderunt patres eorum.
* *Ipsis autem solis data est terra, & non ve* 19
nit alienus in eos.
* *Omnis vita impij in cura, anni autem nu-* 20
merabiles dati potenti.
* *At timor ipsius in auribus suis cùm visus* 21
fuerit iam in pace agere, veniet eius subuersio.
* *Non credat auersum esse à tenebris, desti-* 22
natus est enim iam in manus ferri:
* *Ordinatus est autem in cibos vulturibus.* 23
nouit autem in se quòd manet in ruinam. Dies
autem tenebrosa * *ipsum versabit: necessitas* 24
autem & tribulatio ipsum comprehendet, sicut
dux præfectus cadens;
* *Quoniam sustulit manus coram Domino.* 25
contra autem omnipotentem ceruicem indu-
rauit.
* *Cucurrit autem contra eum in iniuria, in* 26
crassitudine tergi scuti eius:
* *Quoniam abscondit vultum suum in adi-* 27
pe suo, & fecit femorale in cruribus.
* *Habitet autem ciuitates desertas, ingre-* 28
diatur autem domos inhabitatas. quæ autem illi
præparauerunt, alij auferent.
* *Neque ditetur, neque maneant eius facul-* 29
tates. non mittat in terra vmbram:
* *Neque fugiat tenebras, germen eius tabe-* 30
faciat ventus, decidat autem eius flos:
* *Non credat quòd permanebit, inania enim* 31
euadent ei.
* *Incisio eius ante tempus corrumpetur, &* 32
ramus eius non floreat:
* *Comedatur autem tanquam acresta ante* 33
tempus, decidat autem sicut flos oliuæ.
* *Testimonium enim impij mors. ignis autem* 34
comburet domos munera accipientium.
* *In ventre autem capiet dolores, euenient* 35
autem ei vana, at venter eius feret dolum.

15 * εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει, οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρὸς ἐναν-
16 τίον αὐτοῦ. * ἔα δὲ ἐβδελυγμένος καὶ ἀκάθαρτος
ἀνὴρ πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῷ.
17 * ἀναγγελῶ δέ σοι, ἄκουέ μου, ἃ δὴ ἑώρακα ἀναγγελῶ
18 σοι· * ἃ σοφοὶ ἐροῦσι, καὶ οὐκ ἔκρυψαν πατέρες αὐτῶν.
19 * αὐτοῖς δὲ μόνοις ἐδόθη ἡ γῆ, καὶ οὐκ ἦλθεν ἀλλογε-
νὴς ἐπ' αὐτούς.
20 * πᾶς ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι, ἔτη δὲ ἀριθμητὰ
δεδομένα δυνάστῃ.
21 * ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ ἐν ὠσὶν αὐτοῦ· ὅταν δοκῇ ἤδη εἰρηνεύειν,
ἥξει αὐτοῦ ἡ καταστροφή.
22 * μὴ πιστευέτω ἀποστραφῆναι ἀπὸ σκότους. ἐντέταλται
γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου·
23 * κατατέτακται δὲ εἰς σῖτα γυψίν. οἶδε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὅτι
μένει εἰς πτῶμα. ἡμέρα δὲ σκοτεινὴ
24 * αὐτὸν στροβήσει, ἀνάγκη δὲ καὶ θλῖψις αὐτὸν καθέξει,
ὥσπερ στρατηγὸς πρωτοστάτης πίπτων·
25 * ὅτι ἦρε χεῖρας ἐναντίον κυρίου. ἔναντι δὲ παντοκρά-
τορος ἐτραχηλίασεν.
26 * ἔδραμε δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ὕβρει ἐν πάχει νώτου ἀ-
σπίδος αὐτοῦ·
27 * ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ. καὶ
ἐποίησε περιστόμιον ἐπὶ τῶν μηρίων.
28 * αὐλισθείη δὲ πόλεις ἐρήμους, εἰσέλθοι δὲ οἴκους ἀοική-
τους. ἃ δὲ ἐκεῖνοι ἡτοίμασαν ἄλλοι ἀποίσονται.
29 * οὔτε μὴ πλουτισθῇ, οὔτε μὴ μείνῃ αὐτοῦ τὰ ὑπάρχον-
τα. οὐ μὴ βάλῃ ἐπὶ γῆς σκιάν·
30 * οὐ δὲ μὴ ἐκφύγῃ τὸ σκότος, τὸν βλαστὸν αὐτοῦ μαρά-
ναι ἄνεμος, ἐκπέσοι δὲ αὐτοῦ τὸ ἄνθος.
31 * μὴ πιστευέτω ὅτι ὑπομενεῖ, κενὰ γὰρ ἀποβήσεται
αὐτῷ.
32 * ἡ τομὴ αὐτοῦ πρὸ ὥρας φθαρήσεται, καὶ ὁ ῥάδαμνος
αὐτοῦ οὐ μὴ εὐθαλήσῃ,
33 * τρυγηθείη δὲ ὥσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας, ἐκπέσοι δὲ
ὡς ἄνθος ἐλαίας.
34 * μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος. πῦρ δὲ καύσει οἴκους
δωροδεκτῶν.
35 * ἐν γαστρὶ δὲ λήψεται ὀδύνας, ἀποβήσεται δὲ αὐτῷ κε-
νά, ἡ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον.

תרגום

15 הא בקדישי עלא לא יהימין ואנגלי מרומא לא זכאין קומוי׃ 16 כל דכן מרחק ומסאב בר נש דשתי היך מוי עילתא׃
17 אחוי לך קבל מני ודין דחמית ואשתעי׃ 18 דחכימין יחוון ולא מכדבין ממסורתא דאבהתהון׃ 19 להון לבלחודיהון
אתיהיבת ארעא ולא עבר חלוני ביניהון׃ 20 כל יומי רשיעא הוא מתפס ומנין שניא אתטישו לתקיפא׃
21 קל דלוחיא בגהנם באדנוי כד שרין צדיקי בשלמא בחיי עלמא ביזותא ייתינה׃ 22 לא יהימין למתב מן חשוך ואיטמום
הוא לקטלין בחרבא׃ 23 מנדד הוא למזון אן הוא ידע ארום מעתד בידיה יום חשוכא׃ 24 יבעתנה עקא ומעיקא מחזרין
יתיה היך מלך דמעתד לאסתחרא בלגיונין׃ 25 ארום אושיט לאלהא ידיה ולות שדי יתגבר׃ 26 ירהוט לותיה בתקפא באקושי
ריש תריסוי׃ 27 ארום חפא זיויה בשומניה ועבד רוטבא עלוי כפלא׃ 28 ועבד שכונאין בקרויא צדין יתיב בבתיא דלא
יתיבון להון די אתעתדו ליגורין׃ 29 לא יתעתר ולא יתקיים עתריה ולא יתמתח לארעא מנהון׃
30 לא יעדי מן חשוך שבשיה תיבש שלהוביתא ויעדי בזעפא דפמה דאלהא׃ 31 לא יהימין בר נש די בשקרא טעי ארום שקרא
תהי פירוגתיה׃ 32 בלא יומיה תתמלי קבורתיה ועוביה לא תהי עבופיא׃ 33 יתר היך גופנא בתריה ויטלוק היך זיתא לבלביה׃
34 ארום סיעת דילטור לצער ואשתא גמרת משכני שוחדא׃
35 דחשלין ליעות וממללין שקר ורעיוני כריסיהון מתקנין נכלא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Ecce in sanctis superioribus non credit, & angeli excelsi non sunt mundi coram eo. 16 Quanto magis abominabilis &
immundus filius hominis, qui bibit sicut aquam iniquitatem! 17 Nunciabo tibi, audi me, & quod vidi narrabo.
18 Quod sapientes annunciauerunt, & non negauerunt quæ tradita sunt à patribus eorum. 19 Quibus solis data est terra,
& non transiit alienus inter eos. 20 Omnibus diebus impij ipse contaminatur, & numerus annorum absconditus est robusto.
21 Vox timorum in gehenna in auribus eius, quando habitabunt iusti in pace in vita æterna, vastitas veniet ei.
22 Non credet reuerti à tenebris, & paratus est iis qui occidunt gladio. 23 Vagatur ipse ad escam vbi est; scit quòd parata est
in manu eius dies tenebrarum. 24 Conturbabunt eum tribulatio & angustia, circundabunt eum sicut regem qui stat vt circunde-
tur legionibus. 25 Quoniam extendit in Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est.
26 Curret ad eum in fortitudine, in duritia vmbonis clypeorum ipsius. 27 Et operuit vultum suum pingue-
dine sua, & fecit aruinam super ilia. 28 Et fecit tabernacula in ciuitatibus desertis, vt habitaret in domibus quæ
erant inhabitabiles, & quæ paratæ erant in aceruos. 29 Non ditabitur, neque permanebunt diuitiæ eius, ne-
que extendetur in terram quicquam ex eis. 30 Non recedet à tenebris; ramum eius arefaciet flamma, & auferetur per
spiritum oris Dei. 31 Non credet filius hominis qui in falsitate errat, quia falsa erit permutatio eius.
32 Absque die suo implebitur sepulchrum eius, & ramus eius non erit virescens. 33 Excutiet sicut vitis botrum suam, & proiiciet
sicut oliua ramum suum. 34 Quoniam turma delatoris in tribulatione, & ignis consumpsit tabernacula muneris.
35 Qui cogitant laborem & loquuntur iniquitatem, & cogitationes ventris eorum præparant dolos.

יו

1 * ויען איוב ויאמר:
2 * שמעתי כאלה רבות מנחמי עמל כלכם:
3 * הקץ לדברי רוח או מה ימריצך כי תענה:
4 * גם אנכי ככם אדברה לו יש נפשכם תחת
נפשי אחבירה עליכם במלים ואניעה עליכם
במו ראשי:
5 * אאמצכם במו פי וניד שפתי יחשך:
6 * אם אדברה לא יחשך כאבי ואחדלה
מה מני יהלך:
7 * אך עתה הלאני השמות כל עדתי:
8 * ותקמטני לעד היה ויקם בי כחשי בפני
יענה:
9 * אפו טרף וישטמני חרק עלי בשניו צרי ילטוש
עיניו לי:
10 * פערו עלי בפיהם בחרפה הכו לחיי יחד
עלי יתמלאון:
11 * יסגירני אל אל עויל ועל ידי רשעים ירטני:
12 * שלו הייתי ויפרפרני ואחז בערפי ויפצפצני
ויקימני לו למטרה:
13 * יסבו עלי רביו יפלח כליותי ולא יחמל ישפך
לארץ מררתי:
14 * יפרצני פרץ על פני פרץ ירץ עלי כגבור:
15 * שק תפרתי עלי גלדי ועללתי בעפר קרני:
16 * פני חמרמרה מני בכי ועל עפעפי צלמות:
17 * על לא חמס בכפי ותפלתי זכה:
18 * ארץ אל תכסי דמי ואל יהי מקום לזעקתי:
19 * גם עתה הנה בשמים עדי ושהדי במרומים:
20 * מליצי רעי אל אלוה דלפה עיני:
21 * ויוכח לגבר עם אלוה ובן אדם לרעהו:
22 * כי שנות מספר יאתיו וארח לא אשוב אהלך:

CAP. XVI.

1 REspōdens autem Iob, dixit: *Audiui fre
2 quenter talia: cōsolatores onerosi om-
3 nes vos estis. *Nunqd habebunt finē ver-
ba vētosa? aut aliquid tibi molestum est si
4 loquaris? *Poterā & ego similia vestri loq.
Atq; vtinā esset aīa vestra ꝑ aīa mea: con-
solarer & ego vos sermonibus, & mouerem
5 caput meum sup vos. *Roborarem vos ore
meo, & mouerem labia mea quasi parcens
6 vobis. * Sed quid agam? Si locutus fuero,
non quiescit dolor meus; & si tacuero, non
7 recedet à me. * Nunc autem oppressit me
B dolor meus, & in nihilū redacti sunt om-
8 nes artus mei. *Rugæ meæ testimoniū di-
cunt contra me, & suscitatur falsiloquus
aduersus faciem meam cōtradicens mihi.
9 *Collegit furorē suum in me, & cōminans
mihi infremuit contra me dentibus suis.
Hostis meus terribilibus oculis me intui-
10 tus est. *Aperuerunt sup me ora sua, & ex-
C ꝓbrantes percusserunt maxillam meam, sa
11 tiati sunt pœnis meis: *Cōclusit me Deus
apud iniquum, & manibus impiorum me
12 tradidit. *Ego ille quondā opulentus repē
tè cōtritus sum, tenuit ceruicē meam, con-
fregit me, & posuit me sibi quasi in signū.
13 *Circundedit me lanceis suis, conuulnera-
uit lūbos meos. nō pepcit, & effudit in ter
14 ra viscera mea. *Conscidit me vulnere sup
15 vulnus, irruit in me quasi gigas. *Saccum
cōsui sup cutem meā, & operui cinere car-
16 nem meā. *Facies mea intumuit à fletu, &
17 palpebræ meæ caligauerunt. *Hæc passus
D sum absq; iniquitate manus meæ, cùm ha
18 berē mundas ad Deum ꝑces. *Terra ne o-
perias sanguinē meum, neq; inueniat in te
19 locū latendi clamor meus. *Ecce enim in
cælo testis meus, & cōscius meꝰ in excelsis.
20 *Verbosi amici mei, ad Deū stillat oculus
21 meus. * Atq; vtinā sic iudicaretur vir cum
Deo, quomodo iudicatur filius hoīs cū col
22 lega suo. *Ecce enim breues anni trāseunt,
& semitam per quam nō reuertar ambulo.

CAP. XVI.

REspondens autem Iob dicit: 1
**Audiui talia multa, consolatores malorum* 2
omnes. * *Quid enim nunquid ordo est ver-* 3
bis venti, aut quid molestum erit tibi quoniam
respondes? * *Et ego secundùm vos loquar.* 4
Utinam supponeretur anima vestra pro mea:
posteà insultabo vobis verbis. & mouissem v-
tique super vos cum planctu caput meum.
**Sit autem fortitudo in ore meo, motui au-* 5
tem labiorum non parcam.
**Si enim loquar, non dolebo vulnus. si au-* 6
tem & tacuero, quid minus vulnerabor?
**Nunc autem laceratum me fecit fatuum pu* 7
tridum, & adhæsit mihi: **In testimonium* 8
factus sum, et surrexit in me mendacium meū,
secundùm faciem meam respondit.
**Ira vsus deiecit me, fremuit in me denti-* 9
bus, sagittæ piratarum eius in me inciderunt.
telis oculorum insultauit, acuto percussit me in
genibus.
**Vnanimiter autem decurrerunt in me.* 10
**Tradidit enim me Dominus in manus in-* 11
iustorum, in autem impiis proiecit me.
**Pacificum dispersit me. accipiens me capil-* 12
lis euulsit, constituit me tanquam signum:
**Circundederunt me lanceis percutientes in* 13
renes meos, non parcentes effuderunt in ter-
ram bilem meam. **Iniecerunt mihi ruinam* 14
super ruinam, cucurrerunt ad me potentes.
**Saccum consuerunt super cutem meam. at* 15
robur meum in terra extinctum est.
**Venter meus combustus est à fletu, in au-* 16
tem palpebris meis vmbra mortis.
**Iniustum autem nihil fuit in manibus meis,* 17
oratio autem mea munda. **Terra ne operiat* 18
in sanguine carnis meæ, neque sit locus clamori
meo. **Et nunc ecce in cælis testis meus:* 19
at conscius mei in excelsis, **veniat mea ora-* 20
tio ad Dominum, coram autem eo stillet meus o-
culus. **Sit autem redargutio viro coram Do-* 21
mino, & filio hominis proximo suo.
**Anni autem numerabiles venerunt, via au* 22
tem per quam non reuertar, ambulo.

ιϛ΄.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει,
2 * ἀκήκοα τοιαῦτα πολλά, παρακλήτορες κακῶν πάν-
3 τες. * τί γὰρ μὴ τάξις ἐστὶ ῥήμασι πνεύματος, ἢ τί πα-
ρενοχλήσει σοι ὅτι ἀποκρίνῃ;
4 * κἀγὼ καθ᾽ ὑμᾶς λαλήσω. εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑ-
μῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἶτ᾽ ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασι. καὶ ἐκί-
νησα ἂν ἐφ᾽ ὑμῶν σὺν πένθει τὴν κεφαλήν μου.
5 * εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν τῷ στόματί μου, κίνησιν δὲ χειλέων οὐ φεί-
6 σομαι. * ἐὰν γὰρ λαλήσω, οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα.
ἐὰν δὲ καὶ σιωπήσω, τί ἔλαττον τρωθήσομαι;
7 * νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν σεσηπότα, καὶ
8 ἐπελάβετό μου· * εἰς μαρτύριον ἐγενήθην, καὶ ἀνέστη
ἐν ἐμοὶ τὸ ψεῦδός μου, κατὰ πρόσωπόν μου ἀνταπεκρίθη.
9 * ὀργῇ χρησάμενος κατέβαλέ με, ἔβρυξεν ἐπ᾽ ἐμὲ
τοὺς ὀδόντας, βέλη πειρατῶν αὐτοῦ ἐπ᾽ ἐμοὶ ἐπέπεσον. ἀ-
κίσιν ὀφθαλμῶν ἐνήλατο. ὀξεῖ ἔπαισέ με ἐπὶ τὰ γόνατα.
10 * ὁμοθυμαδὸν δὲ κατέδραμον ἐπ᾽ ἐμοί.
11 * παρέδωκε γάρ με ὁ κύριος εἰς χεῖρας ἀδίκων, ἐπὶ
δὲ ἀσεβέσιν ἔρριψέ με.
12 * εἰρηνεύοντα διεσκέδασέ με. λαβών με τῆς κόμης διέ-
τιλε, κατέστησέ με ὥσπερ σκοπόν.
13 * ἐκύκλωσάν με λόγχαις βάλλοντες εἰς νεφρούς μου,
οὐ φειδόμενοι ἐξέχεαν εἰς γῆν τὴν χολήν μου.
14 * κατέβαλόν με πτῶμα ἐπὶ πτώματι, ἔδραμον πρὸς
ἐμὲ δυνάμενοι.
15 * σάκκον ἔρραψαν ἐπὶ βύρσῃ μου, τὸ δὲ σθένος μου ἐν
γῇ ἐσβέσθη.
16 * ἡ γαστήρ μου συγκέκαυται ἀπὸ κλαυθμοῦ· ἐπὶ δὲ βλε-
φάροις μου σκιὰ θανάτου.
17 * ἄδικον δὲ οὐδὲν ἦν ἐν χερσί μου, εὐχὴ δέ μου καθαρά.
18 * γῆ μὴ ἐπικαλύψαι ἐφ᾽ αἵματι τῆς σαρκός μου, μὴ
δὲ εἴη τόπος τῇ κραυγῇ μου.
19 * καὶ νῦν ἰδοὺ ἐν οὐρανοῖς ὁ μάρτυς μου.
20 * ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις. ἀφίκοιτό μου ἡ δέησις
πρὸς κύριον, ἔναντι δὲ αὐτοῦ στάξοι μου ὁ ὀφθαλμός.
21 * εἴη δὲ ἔλεγχος ἀνδρὶ ἐναντίον κυρίου, καὶ υἱῷ ἀνθρώπου
22 τῷ πλησίον αὐτοῦ. * ἔτη δὲ ἀριθμητὰ ἥκασιν, ὁδῷ δὲ ᾗ οὐκ
ἐπαναστραφήσομαι πορεύσομαι.

תרגום

יו

1 ואתיב איוב ואמר: 2 שמעת כאלין סגיעתא מנחמין דליעות כלכון: 3 האית סוף למלי זיקא או מה יבסמינך ארום תתיב:
4 לחוד אנא דכמתכון אמלל הלוי אית נפשכון חלופי נפשי אחביר עליכון במליא ואניד עליכון במו רישי: 5 אחילכון עליכון במו
פומי ושלטול ספותי יתמנע: 6 אין אמלל לא יתמנע כיבי ואפסוק מה מני ייזל: 7 לחוד כדון שלהייני צדיתא כל סיעתי:
8 ונקפתני לסהיד הוה ואקים לסהדא עלי כדבובי על אפי: 9 רגזיה תבר ונטר לי דבבו עאס עלי בככוי כאזמיל חריף עינוי לי:
10 פתחו עלי פומהון בחסודא מחו לסתי כחדא עלי בנסא מתמלאין:
11 ימסרנני אלהא לות מרי זדונא ועל ידי דרשיעין ממרט יתי: 12 שליו הוית ודעדקינני ואחד בקדלי ותבריגני ושויני ליה לפלגסא:
13 יחזרון עלי גררוי יקטע כוליתי ולא יחוס ישדי לארעא מררתי: 14 יתקפנני תקוף על אפי תקוף ירהוט עלי היך גברא:
15 שקא חייטת עלי משכי ופלפלת בעפרא איקרי: 16 אפי מטשטשין מן בכיתא ועל תימורי טולי מותא:
17 על דלית חטופין בידי וצלותי דכיא: 18 ארעא לא תחפין אדמי ולא יהי אתר לקבלתי:
19 לחוד כדון האית בשמיא מסהדי ומסהיד עלי במרומם: 20 פרקליטי חברי קדם אלהא זלגת עיני:
21 אפשר דמכסן בר נש עם אלהא היך אנש עם חבריה: 22 מטול דשני מנין אתן ואיסרטיא דלא אתוב איזיל:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVI.

ET respondit Iob & ait: [2] Audiui sicut hæc multa: consolatores laboris vos omnes estis. [3] Nunquid habebunt finem verba ventosa, aut quid suaue tibi erit quia respondes? [4] Attamen ego sicut vos loquar: vtinam esset anima vestra pro anima mea: componerem super vos sermones: mouerem super vos caput meum. [5] Roborarem vos ore meo, & motus labiorum meorum prohiberetur. [6] Si locutus fuero, non prohibebitur dolor meus: & si cessauero, quid decedet à me? [7] Attamen nunc laborare me facit: desolasti omnem turbam meam: [8] Et confregisti ceruicem meam, in testem fuit, & suscitauit in testimonium contra me mendacium meum in faciem meam. [9] Furore suo confregit & obseruauit mihi inimicitiam. infremuit contra me dentibus suis: quasi nouaculam acuit oculos suos contra me. [10] Aperuerunt super me os suum in opprobrium, percusserunt maxillas meas, simul contra me repleti sunt ira. [11] Tradidit me Deus superbis, & per manus impiorum conuellit me. [12] Opulentus eram, & comminuit me: & tenuit ceruicem meam, & confregit me, & posuit me sibi in scopum. [13] Circundederunt me sagittæ eius, succidit renes meos & non pepercit: effudit in terram fel meum. [14] Exarsit in me furore super furorem, cucurrit contra me sicut fortis. [15] Saccum consui super cutem meam, & aspersi puluere gloriam meam. [16] Facies mea obliterata est fletu, & super palpebras meas vmbra mortis. [17] Quoniā non est rapina in manibus meis, & oratio mea munda. [18] Terra ne operias sanguinem meum, neque sit locus clamori meo. [19] Attamen nunc, an num est in cælis testis meus, & testificans super me in excelsis? [20] Paracliti mei socij mei, coram Deo stillat oculus meus. [21] Nunquid potest filius hominis arguere cum Deo, sicut homo cum amico suo? [22] Quia annorum numerus venit, & semitam per quam non reuertar, ambulabo.

יז

1 * רוחי חבלה ימי נזעכו קברים לי:
2 * אם־לא התלים עמדי ובהמרותם תלן עיני:
3 * שימה־נא ערבני עמך מי הוא לידי יתקע:
4 * כי־לבם צפנת משכל על־כן לא תרמם:
5 * לחלק יגיד רעים ועיני בניו תכלנה:
6 * והציגני למשל עמים ותפת לפנים אהיה:
7 * ותכה מכעש עיני ויצרי כצל כלם:
8 * ישמו ישרים על־זאת ונקי על־חנף יתערר:
9 * ויאחז צדיק דרכו וטהר־ידים יסיף אמץ:
10 * ואלם כלם תשבו ובאו נא ולא־אמצא בכם חכם:
11 * ימי עברו זמתי נתקו מורשי לבבי:
12 * לילה ליום ישימו אור קרוב מפני־חשך:
13 * אם־אקוה שאול ביתי בחשך רפדתי יצועי:
14 * לשחת קראתי אבי אתה אמי ואחתי לרמה:
15 * ואיה אפו תקותי ותקותי מי ישורנה:
16 * בדי שאל תרדנה אם־יחד על־עפר נחת:

יח

1 * ויען בלדד השחי ויאמר:
2 * עד־אנה תשימון קנצי למלין תבינו ואחר נדבר:
3 * מדוע נחשבנו כבהמה נטמינו בעיניכם:
4 * טרף נפשו באפו הלמענך תעזב ארץ ויעתק צור ממקמו:
5 * גם אור רשעים ידעך ולא־יגה שביב אשו:
6 * אור חשך באהלו ונרו עליו ידעך:
7 * יצרו צעדי אונו ותשליכהו עצתו:
8 * כי־שלח ברשת ברגליו ועל־שבכה יתהלך:

CAP. XVII.

1 SPiritus me⁹ attenuabitur, dies mei bre-
A uiabuntur, & solùm mihi supest sepul-
2 chrum. * Nō peccaui, & in amaritudinibus
3 moratur oculus meus. * Libera me, & pone
me iuxta te, & cuius vis manus pugnet cō
4 tra me. * Cor eorū lōgè fecisti à disciplina,
5 ꝓpterea non exaltabuntur. * Prædā polli-
B cetur sociis, & oculi filiorum eius deficiēt.
6 * Posuit me quasi in prouerbium vulgi, &
7 exēplum sum coram eis. * Caligauit ad in-
dignationem oculus meus, & mēbra mea
8 quasi in nihilum redacta sunt. * Stupebunt
iusti sup hoc, & innocēs contra hypocritā
9 suscitabitur. * Et tenebit iustus viā suā, &
10 mundis manibus addet fortitudinē. * Igi-
C tur omnes vos cōuertimini & venite, & nō
11 inueniam in vobis vllum sapientem. * Dies
mei transierunt, cogitationes meę dissipa-
12 tæ sunt, torquentes cor meum. * Noctem
D verterūt in diem, & rursum post tenebras
13 spero lucē. * Si sustinuero, infernus domus
mea est, & in tenebris straui lectulū meū.
14 * Putredini dixi, Pater meus es: mater mea
15 & soror mea, vermibus. * Vbi est ergo nunc
præstolatio mea, & patientiam meam quis
16 cōsiderat? * In profundissimum infernum
descendent omnia mea. Putasne saltem
ibi erit requies mihi?

CAP. XVIII.

1 REspōdens autem Baldad Suites, dixit:
2 * Vsque ad quem finem verba iactabi-
A tis? intelligite priùs, & sic loquemur.
3 * Quare reputati sumus vt iumenta, &
4 sorduimus coram vobis? * Quid perdis
animā tuam in furore tuo? Nunquid pro-
pter te derelinquetur terra, & transferen-
5 tur rupes de loco suo? * Nonne lux impij
extinguetur, nec splendebit flamma ignis
6 eius? * Lux obtenebrescet in tabernaculo il
lius, & lucerna quæ super eum est, extin-
7 guetur. * Arctabuntur gressus virtutis
eius, & precipitabit eum consilium suum.
8 * Immisit enim in rete pedes suos, & in
maculis eius ambulat.

CAP. XVII.

PEreo spiritu latus; egeo autem sepulchro, & 1
*non assequor. * Supplico laborans, & 2*
quid faciam? furati sunt autem meas facultates
alieni. quis est hic; manu mea ligetur?
** Quoniam cor eorum absconderunt à pru- 4*
dentia, propter hoc non exaltabis eos.
** Parti nunciabit mala, oculi autem mei in 5*
filiis contabuerunt.
** Posuisti autem me fabulam in gentibus, ri- 6*
sus autem eis euasi.
** Cæci facti sunt enim ab ira oculi mei, obses- 7*
sus sum valdè ab omnibus.
** Stupor tenuit veraces super his, iustus au- 8*
*tem super iniquum suscitetur: * Teneat au- 9*
tem fidelis suam viam, mundus autem manibus
*recipiat audaciam. * Quinimo omnes niti- 10*
mini & venite iam, non enim inuenio in vo-
*bis verum. * Dies mei transierunt in stre- 11*
pitu, rupti sunt autem articuli cordis mei.
** Noctem in diem posui, lumen propè à facie 12*
*tenebrarum. * Si enim sustinuero, infernus 13*
mea domus; in autem caligine stratus est meus
*lectus. * Mortem inuocaui patrem meum esse, 14*
matrem autem meam esse & sororem putredi-
*nem. * Vbi igitur mea est spes, aut bona mea 15*
*videbo? * Aut mecum in infernum descen- 16*
dent? aut vnanimiter in sepulchrum descende-
mus?

CAP. XVIII.

REspondens autem Baldad Sauchites dicit: 1
** Vsquequo non cessabis? mane, vt et ipsi 2*
*loquamur. * Quare vt quadrupedes tacui- 3*
*mus coram te? * Interfecit te ira. quid e- 4*
nim si tu mortuus fueris, inhabitabilis quæ sub
cælo? aut subuertentur montes à fundamentis?
** Et lumen impiorum extinguetur? & non 5*
eueniet eorum flamma.
** Lumen eis tenebræ in tabernaculo, at lu- 6*
cerna in eo extinguetur.
** Venentur minimi facultates eius, erret au- 7*
tem eius consilium.
** Immittatur autem pes eius in laqueo, in 8*
rete inuoluatur.

ιζ΄.

1 * Ὀλέκομαι πνεύματι φερόμενος, δέομαι δὲ ταφῆς,
2 καὶ οὐ τυγχάνω. * λίσσομαι κάμνων, καὶ τί ποιή-
σω; ἔκλεψαν δέ μου τὰ ὑπάρχοντα ἀλλότριοι. τίς ἐστιν
οὗτος; τῇ χειρί μου συνδεθήτω;
4 * ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ φρονήσεως, διὰ τοῦ-
5 το οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς. * τῇ μερίδι ἀναγγελεῖ κα-
κίας, ὀφθαλμοὶ δέ μου ἐφ᾽ υἱοῖς ἐτάκησαν.
6 * ἔθου δέ με θρύλημα ἐν ἔθνεσι, γέλως δὲ αὐτοῖς ἀπέβην.
7 * πεπώρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί μου, πε-
πολιόρκημαι μεγάλως ὑπὸ πάντων.
8 * θαῦμα ἔσχεν ἀληθινοὺς ἐπὶ τούτοις, δίκαιος δὲ ἐπὶ
9 παρανόμῳ ἐπανασταίη. * σχοίη δὲ πιστὸς τὴν ἑαυτοῦ
ὁδόν, καθαρὸς δὲ χεῖρας ἀναλάβοι θάρσος.
10 * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ πάντες ἐρείδετε καὶ δεῦτε δή, οὐ γὰρ
11 εὑρίσκω ἐν ὑμῖν ἀληθές. * αἱ ἡμέραι μου παρῆλθον
ἐν βρόμῳ, ἐρράγη δὲ τὰ ἄρθρα τῆς καρδίας μου.
12 * νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα, φῶς ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου
13 σκότους. * ἐὰν γὰρ ὑπομείνω, ᾅδης μου ὁ οἶκος, ἐν
δὲ γνόφῳ ἔστρωταί μου ἡ στρωμνή.
14 * θάνατον ἐπεκαλεσάμην πατέρα μου εἶναι, μητέ-
ρα δέ μου εἶναι καὶ ἀδελφὴν σαπρίαν.
15 * ποῦ οὖν μου ἐστὶν ἡ ἐλπίς, ἢ τὰ ἀγαθά μου ὄψομαι;
16 * ἢ μετ᾽ ἐμοῦ εἰς ᾅδην καταβήσονται; ἢ ὁμοθυμαδὸν ἐ-
πὶ χώματος καταβησόμεθα;

ιη΄.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 * μέχρι τίνος οὐ παύσῃ; ἐπίσχες, ἵνα καὶ αὐτοὶ λα-
3 λήσωμεν. * διατί ὥσπερ τετράποδα σεσιωπή-
καμεν ἐνώπιόν σου;
4 * κέχρηταί σοι ὀργή. τί γὰρ ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, ἀοίκητος ἡ
ὑπ᾽ οὐρανόν; ἢ καταστραφήσεται ὄρη ἐκ θεμελίων;
5 * καὶ φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται; καὶ οὐκ ἀποβήσεται
αὐτῶν ἡ φλόξ.
6 * τὸ φῶς αὐτοῦ σκότος ἐν διαίτῃ, ὁ δὲ λύχνος ἐπ᾽ αὐτῷ
σβεσθήσεται.
7 * θηρεύσαισαν ἐλάχιστοι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. σφά-
8 λαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή. * ἐμβληθείη δὲ ὁ πούς αὐτοῦ ἐν
παγίδι, ἐν δικτύῳ ἑλιχθείη.

תרגום

יז

1 נפשי חבלה יומי דועכו קבורין מתקנן לי: 2 אין לא מתלעבין עמי ובפרוגיהון תבית עיני: 3 שוי כדון ערוב יתי עמך מן הוא לידי יקרב: 4 ארום לבהון אטשתא מסכלתנו מטול היכנא לא תרומם יתהון: 5 למפליג על אחוית חבריא ועיני בנוי תשתיצון: 6 ועתדתני למתלין בעממיא וגהינם מן לגיו אהי: 7 וכהית מרגוז עיני וקלסתורי היך טולא כלהון: 8 ישתקון תריצי על דא וזכאי על דילטור יתגבר: 9 ויוחד תריץ אורחיה ודכי אידיא יוסיף לאתחילא: 10 וברם כלהון תובין ואתו כדון ולא אשכח בכון חכים: 11 יומי עברו רעיוני אתבטילו לוחי לבי: 12 ליליא ליממא ישוון נהור קריב מסלקין מן קדם חשוך: 13 אם אנא סבר בני קבורתא ביתי בחשוך מאכה בית שוויי: 14 לשחתא קריתי אבא אנת אמי ואחתי לרחשא: 15 והאן דיכי סברי ומתינתי מן יסכינה: 16 תנדי לבי קבורתא תחתן אין כחד על עפרא שרן:

יח

1 ואתיב בלדד דמן שוח ואמר: 2 עד אימתי תשוון הרפתקי למלין תבינון ומבתר כן נמלל: 3 מה דין אתחשבנא היך בעיר טמענא במחמיכון: 4 דמצער נפשיה ברגזיה אפשר דאמטולתך תשתביק ארעא מלמיתב וטינר יסתלק מן אתריה: 5 לחוד נהור רשיעי יטפי ולא ינהר ניץ נוריה: 6 נהור חשך במשכניה ושרגיה אמטולתיה יטפי: 7 יתעיקן פסיעת תקפיה ותטלוקניה מלכתיה: 8 מטול דאשתדר במצדתא ברגלוי ועילוי סריגותא יטייל:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVII.

ANima mea corrupta est, dies mei succisi sunt, sepulchra parentur mihi. [2] Si non sunt irrisores mecum, & in commutatione eorum manet oculus meus. [3] Pone nunc fideiussorem me apud te: quis est qui manum meam tangat? [4] Quoniam cor eorum abscondisti ab intellectu, propterea non exaltabis eos. [5] Qui ad diuidendum annunciat sociis, oculi filiorum eius consumentur. [6] Et statuisti me in prouerbia in populis; & ab interiori gehenna ero. [7] Et caligauit à furore oculus meus, & vultus meus quasi vmbra totus est. [8] Tacebunt recti super hoc, & iustus contra delatorem se confortabit. [9] Et apprehendet rectus viam suam, & mundus manibus addet robur. [10] Veruntamen vniuersi vos conuertimini, & venite nunc, & non inueniam in vobis sapientem. [11] Dies mei transierunt, cogitationes meæ cessauerunt in tabulis cordis mei. [12] Noctem ponent in diem, lucem propinquam auferunt à facie tenebrarum. [13] Si ego sustinuero, domus sepulturæ domus mea erit: in tenebris sternam domum strati mei. [14] Foueam vocaui, pater meus es tu: mater mea & soror mea, vermi dixi. [15] Et vbi est nunc spes mea, & expectationem meam quis intuebitur? [16] Duo corpora in domum sepulturæ descendent, si simul super puluerem commorabuntur.

CAP. XVIII.

ET respondit Baldad, qui erat de Suach, & ait: [2] Vsquequo ponetis vices verbis? intelligite, & post hæc loquamur. [3] Quare reputati sumus sicut iumentum: absconditi sumus in conspectu vestro? [4] Qui tribulat animam suam in ira sua, nunquid propter te derelinquetur terra, ne habitetur, & transferentur rupes de loco suo? [5] Attamen lux impiorum extinguetur, & non splendebit scintilla ignis eius. [6] Lux obtenebrescet in tabernaculo suo, & lucerna eius propter eum extinguetur. [7] Artabuntur gressus fortitudinis eius, & proiiciet eum consilium suum. [8] Quia immissus est in rete pedibus suis, & super retiaculum deambulabit.

9 * יֹאחֵז בְּעָקֵב פָּח יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים׃
10 * טָמוּן בָּאָרֶץ חַבְלוֹ וּמַלְכֻּדְתּוֹ עָלַי נָתִיב׃
11 * סָבִיב בִּעֲתָהוּ בַלָּהוֹת וְהֶפְצֻהוּ לְרַגְלָיו׃
12 * יְהִי־רָעֵב אֹנוֹ וְאֵיד נָכוֹן לְצַלְעוֹ׃
13 * יֹאכַל בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת׃
14 * יִנָּתֵק מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת׃
15 * תִּשְׁכּוֹן בְּאָהֳלוֹ מִבְּלִי־לוֹ יְזֹרֶה עַל־נָוֵהוּ גָּפְרִית׃
16 * מִתַּחַת שָׁרָשָׁיו יִבָּשׁוּ וּמִמַּעַל יִמַּל קְצִירוֹ׃
17 * זִכְרוֹ אָבַד מִנִּי־אָרֶץ וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל־פְּנֵי־חוּץ׃
18 * יֶהְדְּפֻהוּ מֵאוֹר אֶל־חֹשֶׁךְ וּמִתֵּבֵל יְנִדֻּהוּ׃
19 * לֹא נִין לוֹ וְלֹא־נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְאֵין שָׂרִיד בִּמְגוּרָיו׃
20 * עַל־יוֹמוֹ נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים וְקַדְמֹנִים אָחֲזוּ שָׂעַר׃
21 * אַךְ־אֵלֶּה מִשְׁכְּנוֹת עַוָּל וְזֶה מְקוֹם לֹא־יָדַע אֵל׃

יט

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * עַד־אָנָה תֹּגְיוּן נַפְשִׁי וּתְדַכְּאוּנַנִּי בְמִלִּים׃
3 * זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי לֹא־תֵבֹשׁוּ תַּהְכְּרוּ־לִי׃
4 * וְאַף־אֶמְנָם שָׁגִיתִי אִתִּי תָּלִין מְשׁוּגָתִי׃
5 * אִם־אֶמְנָם עָלַי תַּגְדִּילוּ וְתוֹכִיחוּ עָלַי חֶרְפָּתִי׃
6 * דְּעוּ־אֵפוֹ כִּי־אֱלוֹהַּ עִוָּתָנִי וּמְצוּדוֹ עָלַי הִקִּיף׃
7 * הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֶעָנֶה אֲשַׁוַּע וְאֵין מִשְׁפָּט׃
8 * אָרְחִי גָדַר וְלֹא אֶעֱבוֹר וְעַל־נְתִיבוֹתַי חֹשֶׁךְ יָשִׂים׃
9 * כְּבוֹדִי מֵעָלַי הִפְשִׁיט וַיָּסַר עֲטֶרֶת רֹאשִׁי׃
10 * יִתְּצֵנִי סָבִיב וָאֵלֵךְ וַיַּסַּע כָּעֵץ תִּקְוָתִי׃
11 * וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ וַיַּחְשְׁבֵנִי לוֹ כְצָרָיו׃

9 * Tenebitur planta illius laqueo, & ex-
10 ardescet contra eum sitis. * Abscondita est
C in terra pedica eius, & decipula illius super
11 semitam. * Vndique terrebunt eum formi-
12 dines, & inuoluent pedes eius. * Attenue-
tur fame robur eius, & inedia inuadat co-
13 stas illius. * Deuoret pulchritudinem cu-
tis eius, & consumat brachia illius primo-
14 genita mors. * Auellatur de tabernaculo
suo fiducia eius, & calcet super eum quasi
15 rex interitus. * Habitent in taberna-
culo illius socij eius qui nõ est, aspergatur
16 in tabernaculo eius sulphur. * Deorsum ra
D dices eius siccentur, sursum autem attera-
17 tur messis eius. * Memoria illius pereat de
terra, & non celebretur nomen eius in pla
18 teis. * Expellet eum de luce in tenebras, &
19 de vrbe transferet eum. * Non erit semen
eius neq; progenies in populo suo, nec vl-
20 læ reliquiæ in regionibus eius. * In die eius
stupebunt nouissimi, & primos inuadet
21 horror. * Hæc sunt ergo tabernacula ini-
qui, & iste locus eius qui ignorat Deum.

CAP. XIX.

1 RESpondens autem Iob, dixit:
2 * Vsquequo affligitis animam meam,
3 & atteritis me sermonibus? * En decies con
funditis me, & non erubescitis opprimen
4 tes me. * Nempe & si ignoraui, mecum
5 erit ignorantia mea. * At vos contra me
erigimini, & arguitis me opprobriis meis.
6 * Saltem nunc intelligite quia Deus nõ
equo iudicio afflixerit me, & flagellis suis
7 me cinxerit. * Ecce clamabo vim patiens,
& nemo audiet. vociferabor, & non est qui
8 iudicet. * Semitam meam circumsepsit,
B & transire non possum, & in calle meo te-
nebras posuit.
9 * Spoliauit me gloria mea, & abstulit
10 coronam de capite meo. * Destruxit me
vndique, & pereo, & quasi euulsæ arbori
abstulit spem meam.
11 * Iratus est contra me furor eius, & sic
me habuit quasi hostem suum.

תרגום

9 יִתְּחַד בְּתַקְלָא דְפוּחָא יִתְקוֹף עִלַּוֵי נִיבְרַיָּא׃ 10 טְמִיעַ בְּאַרְעָא אַשְׁלֵיהּ וְאוֹחַדְתֵּהּ עִלַּוֵי שְׁבִילָא׃ 11 חֲזוֹר חֲזוֹר יְבַעֲתוּנֵהּ אִתְרַגּוֹשִׁין וּמְבַדְּרִין לְרִגְלוֹי׃ 12 יְהֵי כָפֵן בַּאֲנִינוּתֵהּ וְצַעֲרָא מְזֻמָּן לְמִטְרֵהּ׃ 13 יֵיכוּל בּוֹצְנִין דְּחַפְיָן לְמִשְׁכֵּהּ יְנַמַּר בְּנוֹי מַלְאַךְ דְּמוֹתָא׃ 14 יִתְגְּזִיר מִמַּשְׁכְּנֵהּ רֻחְצָנֵהּ וְתוֹבְלִינֵהּ לְמֶלֶךְ רְגוּשָׁתָא׃ 15 תִּשְׁרֵי אִנְתְּתֵהּ בְּמַשְׁכְּנֵהּ דְּלֵית לֵהּ וִיבַדַּר עַל מְרוֹרֵהּ גָּפְרִיתָא׃ 16 מִלְּרַע שָׁרְשׁוֹהִי יִתְיַבְּשָׁן וּמִן לְעֵיל יִתְמוֹלֵל זָאזֵהּ׃ 17 דָּכְרָנֵהּ הוֹבַד מֵאַרְעָא וְלָא שְׁמָא לֵהּ עַל אַפֵּי אַשְׁקָקֵי׃ 18 יֶהְדְּפֻנֵּהּ מִנְּהוֹר לַחֲשׁוֹךְ וּמִתֵּבֵל יִגְלוּנֵהּ׃ 19 לָא בִיר לֵהּ וְלָא בִיר בְּרָא בְּעַמֵּהּ וְלֵית מְשֵׁיזִב בְּיִחוּבֵהּ׃ 20 מְטוּל יוֹמֵהּ אִצְטְדִיו בְּתָרָאֵי וְקַדְמָאֵי אַחֲדוּ רְתֵיתָא׃ 21 לְחוֹד אִלֵּן מַשְׁרְיָת עַוִּילָא וְדֵין אֲתַר דְּמַן דְּלָא יְדַע לֵהּ אֱלָהָא׃

יט

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 עַד אֵימָתַי תְּנַקְטוּן נַפְשִׁי וּתְשַׁפְּפֻנַנִּי בְּמִלַּיָּא׃ 3 דְּנַן עֲשַׂר זִמְנִין תַּכְסְפוּנַנִּי לָא תִבְהֲתוּן תִּשְׁתְּמוֹדְעוּן לִי׃ 4 וּבְרַם בְּקֻשְׁטָא שְׁגֵיתִי גַּבִּי תְּבִית שָׁלוּתִי׃ 5 אִין בִּקְשׁוֹט עָלַי תִּתְרַבְּרְבוּן וְתִכְסְנוּן עָלַי חִסּוּדִי׃ 6 דְּעוּ הַשְׁתָּא אֲרוּם אֱלָהָא תַּקְפַּנִּי וּסְרִיגֵהּ עָלַי אֲחַד׃ 7 הָא אֶקְבּוֹל חֲטוֹף וְלָא אִתּוֹתַב אֲצַלֵּי דְּלֵית דִּינָא׃ 8 אִסַּרְטִי חֲטַר וְלָא אֶעֱבַר וְעַל שְׁבִילַי חֲשׁוֹךְ יְשַׁוִּי׃ 9 אַיְקָרִי מֵעָלַי אַשְׁלַח וְאַעְדִּי כְּלִילָא דְרִישִׁי׃ 10 יִצְדִּינַנִּי חֲזוֹר חֲזוֹר וְאֵיזֵל וְאַטֵּל כְּקֵיסָא סִבְרִי׃ 11 וְתַקֵּף עָלַי רֻגְזֵהּ וְחַשְׁבִנַנִּי לֵהּ כְּמְעִיקוֹי׃

9 * Veniant autem super eum laquei, robora-
bit in eum sitientes. * Absconditus est autem
10 in terra funiculus eius, & decipula illius in se-
mitis. * In circuitu perdant eum dolores, multi
11 autem circum pedem eius * veniant in fame an-
12 gusta, ruina autem ei præparata est indecens.
13 * Comedantur autem eius rami pedum, come
dat autem eius pulchra mors.
14 * Scindatur autem de tabernaculo eius sani-
tas, teneat autem eum necessitas accusatione re-
15 gia. * Habitabit in habitaculo eius in nocte e-
ius, dispergentur decentia eius in sulfure.
16 * Deorsum radices eius siccabuntur, & sur-
17 sum corruet messis eius. * Memoria eius
pereat de terra, & erit nomen ei in faciem ex-
18 traneo. * Expellat eum de luce in tenebras,
& ab orbe terrarum transtulerunt eum.
19 * Non erit notus in populo eius, neque sal-
uatus in subcælesti domus eius.
20 * Sed in rebus eius viuent alij, super eum ge-
muerunt vltimi, primos autem tenuit stupor.
21 * Hæ sunt domus iniustorum, hic autem lo-
cus ignorantium Dominum. CAP. XIX.
1 RESpondens Iob dixit:
2 * Vsquequo afflictam facietis animam
meam, & occidetis me sermonibus?
3 * Cognoscite solùm quòd Dominus fecit me
sic: loquimini contra me, non reuerentes me
4 incumbitis mihi: * Nempe iam in veri-
tate ego erraui, apud me autem habitat error.
locutum esse verbum quod non oportebat, at
verba mea errant & non in tempore.
5 * Sine autem, quoniam in me magnificamini,
6 insultatis autem mihi opprobrio. * Cognoscite
igitur quòd Dominus est qui turbauit, munitio-
7 nem autem eius in me exaltauit. * Ecce rideo
opprobrio, & non loquar; clamabo, & nequa-
8 quam iudicium: * in circuitu circumædificatus
sum, & non transibo; in facie mea tenebras po-
9 suit. * At gloriam meam à me exuit, abstulit
autem coronam de capite meo. * Dilaniauit au-
10 tem me in circuitu, & abiui; excidit autem si-
cut arborem spem meam. * Grauiter autem mihi
11 ira vsus est; reputauit autẽ me sicut inimicum.

9 * ἔλθοισαν δὲ ἐπ' αὐτὸν παγίδες, κατισχύσει ἐπ' αὐτὸν
10 διψῶντας. * κέκρυπται δὲ ἐν τῇ γῇ σχοινίον αὐτοῦ, καὶ
ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐπὶ τρίβων.
11 * κύκλῳ ὀλέσαισαν αὐτὸν ὀδύναι, πολλοὶ δὲ περὶ πό-
12 δα αὐτοῦ, * ἔλθοισαν ἐν λιμῷ στενῷ, πτῶμα δὲ αὐτῷ
13 ἡτοίμασται ἐξαίσιον. * βρωθείησαν δὲ αὐτοῦ κλῶνες
ποδῶν, κατέδετο δὲ αὐτοῦ τὰ ὡραῖα θάνατος.
14 * ἐκραγείη δὲ ἐκ διαίτης αὐτοῦ ἴασις, σχοίη δὲ αὐτὸν ἀ-
νάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ.
15 * κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, κα-
τασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν θείῳ.
16 * ὑποκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται, καὶ ἐπά-
17 νωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ. * τὸ μνημόσυνον
αὐτοῦ ἀπώλοιτο ἐκ γῆς, καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρό-
18 σωπον ἐξωτέρῳ. * ἀπώσειεν αὐτὸν ἐκ φωτὸς εἰς σκό-
τος, καὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετώκισαν αὐτόν.
19 * οὐκ ἔσται ἐπιγνωστὸς ἐν λαῷ αὐτοῦ, οὐ δὲ σεσωσμέ-
νος ἐν τῇ ὑπ' οὐρανὸν ὁ οἶκος αὐτοῦ.
20 * ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῦ ζήσονται ἕτεροι, ἐπ' αὐτῷ ἐστενάξαν
21 ἔσχατοι, πρώτους δὲ ἔσχε θαῦμα. * οὗτοι εἰσὶν οἶκοι ἀδίκων,
οὗτος δὲ ὁ τόπος τῶν μὴ εἰδότων τὸν κύριον.

ιθ'.

1 * Ὑπολαβὼν ἰὼβ λέγει·
2 * ἕως τίνος ἔγκοπον ποιήσετε τὴν ψυχήν μου, καὶ κα
3 θαιρεῖ τέ με λόγοις; * γνῶτε μόνον ὅτι ὁ κύριος ἐποίη-
σέ με οὕτως· καταλαλεῖτέ μου, οὐκ αἰσχυνόμενοί με ἐ-
4 πίκεισθέ μοι· * ναὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ ἐπλανήθην,
παρ' ἐμοὶ δὲ αὐλίζεται πλάνος. λαλῆσαι ῥῆμα ὃ οὐκ ἔδει,
τὰ δὲ ῥήματά μου πλανᾶται καὶ οὐκ ἐπὶ καιροῦ.
5 * ἔα δὲ ὅτι ἐπ' ἐμοὶ μεγαλύνεσθε, ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀ-
6 νείδει. * γνῶτε οὖν ὅτι ὁ κύριός ἐστιν ὁ ταράξας, ὀχύ-
7 ρωμα δὲ αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ ὕψωσεν. * ἰδοὺ γελῶ ὀνείδει,
καὶ οὐ λαλήσω, κεκράξομαι, καὶ οὐδαμοῦ κρῖμα.
8 * κύκλῳ περιῳκοδόμημαι, καὶ οὐ μὴ διαβῶ, ἐπὶ προ-
9 σώπου μου σκότος ἔθετο. * τὴν δὲ δόξαν μου ἀπ' ἐμοῦ
ἐξέδυσεν, ἀφεῖλε δὲ στέφανον ἀπὸ κεφαλῆς μου.
10 * διέσπασε δέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην, ἐξέκοψε δὲ ὥ-
11 σπερ δένδρον τὴν ἐλπίδα μου. * δεινῶς δέ μοι ὀργῇ
ἐχρήσατο, ἡγήσατο δέ με ὥσπερ ἐχθρόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Tenebitur offendiculo laquei, præualebunt aduersus eum confodientes. 10 Absconditus est in terra funiculus eius, & pedica eius super semitam. 11 Per circuitum terrebunt eum tumultus, & dispergent pedes eius. 12 Sit famelicus in inedia eius, & afflictio parata lateri ipsius. 13 Deuoret lucernam quæ operit cutem eius: consumat filios eius angelus mortis. 14 Succidatur de tabernaculo suo spes eius, & deferat eum ad regem terrorum. 15 Habitet vxor eius in tabernaculo non suo, & exspargatur super habitaculum eius sulfur. 16 Deorsum radices eius siccabuntur, & sursum abscindetur ramus eius. 17 Memoria eius pereat de terra, & non sit ei nomen super faciem platearum. 18 Pellant eum de luce in tenebras, & de orbe transferant eum. 19 Non sit ei filius neque filius filij in populo suo, neque qui saluetur in tabernaculo suo. 20 Propter diem eius desolabuntur nouissimi, & primos inuadit tremor. 21 Attamen hæc sunt habitacula iniqui, & hic est locus eius qui ignorat Deum.

CAP. XIX.

ET respondit Iob & dixit: 2 Vsquequò molesti eritis animæ meæ, & conteretis me sermonibus? 3 Iam decies confudistis me, & non erubescitis *licet* agnoscatis me. 4 Attamen verè si ignoraui, mecum morabitur ignorantia mea. 5 Si in veritate contra me magnificamini, & arguitis me opprobrio meo. 6 Scitote nunc quoniam Deus apprehendit me, & rete eius cepit me. 7 Ecce clamabo vim patiens, & nemo est qui respondeat: orabo, nec erit iudicium. 8 Semitam meam sepsit vt non transeam, & super itinera mea tenebras posuit. 9 Gloria mea me exuit, & abstulit coronam capitis mei. 10 Destruxit me per circuitum, & abij: & abstulit quasi lignum spem meam. 11 Et inualuit contra me furore suo, & putauit me quasi hostem suum.

12 * יַחַדָּו֮ יָבֹאוּ גְדוּדָיו֒ וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב
לְאָהֳלִי׃
13 * אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי אַךְ־זָרוּ מִמֶּנִּי׃
14 * חָדְלוּ קְרוֹבַי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי׃
15 * גָּרֵי בֵיתִי וְאַמְהוֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֵנִי נָכְרִי הָיִיתִי
בְעֵינֵיהֶם׃
16 * לְעַבְדִּי קָרָאתִי וְלֹא יַעֲנֶה בְּמוֹ־פִי אֶתְחַנַּן־לוֹ׃
17 * רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנֹּתִי לִבְנֵי בִטְנִי׃
18 * גַּם־עֲוִילִים מְאַסוּ־בִי אָקוּמָה וַיְדַבְּרוּ־בִי׃
19 * תִּעֲבוּנִי כָּל־מְתֵי סוֹדִי וְזֶה־אֲהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ־בִי׃
20 * בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר
שִׁנָּי׃
21 * חָנֵּנִי חָנֵּנִי אַתֶּם רֵעָי כִּי יַד־אֱלוֹהַּ נָגְעָה בִי׃
22 * לָמָּה תִרְדְּפֻנִי כְמוֹ־אֵל וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ׃
23 * מִי־יִתֵּן אֲפוּ וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי־יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיֹחָקוּ׃
24 * בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפֶרֶת לָעַד בַּצּוּר יֵחָצֵבוּן׃
25 * וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חַי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם׃
26 * וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ־זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ׃
27 * אֲשֶׁר אֲנִי אֶחֱזֶה־לִּי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא־זָר כָּלוּ
כִלְיֹתַי בְּחֵקִי׃
28 * כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־לּוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי׃
29 * גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי־חָרֶב כִּי־חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן
תֵּדְעוּן שַׁדִּין׃

כ

1 * וַיַּעַן צוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
2 * לָכֵן שְׂעָפַי יְשִׁיבוּנִי וּבַעֲבוּר חוּשִׁי בִי׃
3 * מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי׃
4 * הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עַל־אָרֶץ׃
5 * כִּי רִנַּת־רְשָׁעִים מְקֹרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עַד־
רָגַע׃

12 *Simul venerunt latrones eius,& fecerunt
sibi viã p me, & obsederunt in gyro tabernaculũ meum. 13 *Fratres meos longè fecit à
C me,& noti mei quasi alieni recesserũt à me.
14 *Dereliquerũt me,ppinqui mei,& qui me
15 nouerant obliti sunt mei.*Inquilini dom⁹
meę & ancillæ meæ sicut alienũ habuerunt
me,& quasi pegrinus fui in oculis eorum.
16 *Seruũ meum vocaui, & nõ respõdit: ore
17 proprio depcabar illũ. *Halitum meũ exhorruit vxor mea,& orabã filios vteri mei.
18 *Stulti qtoq;despiciebãt me,& cùm ab eis
19 recessissem, detrahebãt mihi. *Abominati sunt me quondã cõsiliarij mei, & quẽ ma-
20 ximè diligebã auersatus est me. *Pelli meę
cõsumptis carnibus adhæsit os meũ,& derelicta sunt tantũmodo labia circa dentes
21 meos.*Miseremini mei,miseremini mei sal
D tẽ vos amici mei, quia manus Dei tetigit
22 me.*Quare ꝑsequimini me sicut Deus, &
23 carnibus meis saturamini?*Quis mihi tribuat vt scribãtur sermones mei? quis mihi
24 det vt exarẽtur ĩ libro*stylo ferreo& plũbi
25 lamina, vel certè sculpantur in silice?*Scio enim ꝙ redẽptor meus viuit,& in nouissimo die de terra surrecturus sum. *Et rur-
26 sum circũdabor pelle mea, & in carne mea
27 videbo Deum. *Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius. Reposita est hæc spes mea in sinu
28 meo. *Quare ergo nunc dicitis: Persequamur eum,& radicẽ verbi inueniamus contra eum? *Fugite ergo à facie gladij,quoniã vltor iniquitatum gladius est,& scitote esse iudicium. CAP. XX.

1 REspondens autem Sophar Naamathites dixit: *Idcircò cogitationes meæ
A variè succedunt sibi, & mens in diuersa
3 rapitur. *Doctrinam qua me arguis audiam, & spiritus intelligentiæ meę respon
4 debit mihi. *Hoc scio à principio ex quo
5 positus est homo super terram, *Quòd laus impiorum breuis sit, & gaudium hypocritæ ad instar puncti.

12 * ὁμοθυμαδὸν δὲ αὐτοῦ ἦλθον αἱ πειρατήρια ἐπ' ἐμοί,
13 ταῖς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσάν με ἐγκαθέζει. * ἀπ' ἐμοῦ δὲ
ἀδελφοί μου ἀπέχησαν, ἔγνωσαν ἀλλοτρίοις ἢ ἐμέ. φί-
14 λοι δέ μου ἠλεήμονές γεγόνασιν· * ὃ δὲ προσεποιή-
σαντό με ἐγκαθέζει μου. καὶ οἱ οἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐ-
15 πελάθοντό μου. * γείτονες οἰκίας, θεράπαιναί τέ
μου, ἀλλοφυὴς ἤμην ἐναντίον αὐτῶν.
16 * θεράποντά μου ἐκάλεσα, καὶ οὐκ ὑπήκουσέ. στό-
17 μα δέ μου ἐδέετο· * καὶ ἐκέτευον τὴν γυναῖκά μου, προσε-
σκαλούμην ὃ κολακεύων υἱοὺς παλλακίδων μου.
18 * ⟨ϕ⟩ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο, ὅταν ἀναστῶ,
19 κατ' ἐμοῦ λαλοῦσιν. * ἐβδελύξαντό δέ με ⟨ϕ⟩ οἰδό-
τες με· οὓς δὲ ἠγάπηκειν ἐπεθυέησάν μοι.
20 * ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου, τὰ δὲ ὀστᾶ
21 μου ἐν ὀδοῦσιν ἔχει). * ἐλεήσατέ με, ἐλεήσατέ με
ὦ φίλοι, χεὶρ γὰρ κυρίου ἡ ἁψαμένη μου ἐστί.
22 * διατί δέ με διώκετε ὥσπερ καὶ ὁ κύριος; ἀπὸ δὲ σαρ-
23 κῶν μου οὐκ ἐμπίμπλασθε. * τίς γὰρ ἂν δοίη γρα-
φῆναι τὰ ῥήματά μου, τεθῆναι ἂν αὖτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς τὸν
24 αἰῶνα. * ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολίβδῳ, ἢ ἐν πέ-
25 τρας ἐγλυφῆναι. * οἶδα ἐγὼ ὅτι ἀείναός ἐστιν ὁ ἐκ-
26 λύειν με μέλλων, ἐπὶ γῆς ἀναστῆσαι * τὸ δέρμα μου τὸ
ἀπατᾶν ταῦτα. ἐκ γὰρ κυρίου ταῦτά μοι συντετέλεσθη,
27 * ἃ ἐγὼ ἐμαυτῷ συνεπίσαμαι, ἃ ὀφθαλμός μου ἑώ-
ρακε, ⟨ϕ⟩ οὐκ ἄλλος, πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλ-
28 πῳ. * εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, τί ἐρεθισμὸν ἐναντίον αὐτοῦ, ⟨ϕ⟩ ῥίζαν
λόγου ἀφηύρομεν ἐν αὐτῷ;
29 * φυλάσσεσθε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἀπειλῆς, θυ-
μὸς γὰρ ἀπὶ δώμοις ἐπελεύσεται, καὶ τότε γνώσῃ), ποῦ
ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη.

κ'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Σωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει,
2 * οὐχ ὕτως ὑπελάμβανον αὐτερεῖν ⟨ϕ⟩ τοῦτα, καὶ οὐχὶ
σωίετε μᾶλλον, ἢ ἐγώ.
3 * παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ
4 τῆς ⟨ϕ⟩ωνέσεως ἀποκρινεῖταί μοι. * μὴ ταῦτα ἔγνως ἀ-
πὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5 * ἀφροσύνη γὰρ ἀσεβῶν πῶμα ἁρμόσιον, χαρμονὴ δὲ
ἀνόμων ἀπώλεια.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Simul venerunt contra me turmæ eius,& straverunt super me viam suam, & castrametati sunt in circuitu tabernaculi mei.
12 Fratres meos longè fecit à me, & noti vtique mei facti sunt alieni à me. 13 Cessaverunt propinqui mei, & noti mei obliti sunt
mei. 15 Inquilini domus meæ & concubinæ meæ sicut alienum reputauerunt me: quasi filius populorum fui in conspectu eorum.
16 Seruum meum vocaui,& non respondit mihi, ore meo rogabam eum. 17 Spiritus meus alienus factus est vxori meæ, & de-
precabar filium vteri mei. 18 Paruuli quoque despiciebant verba mea;consurgebam, & loquebantur de me. 19 Abominati
sunt me omnes viri secreti mei, & illi quos dilexi,versi sunt in me. 20 Pelli meæ & carni meæ adhæsit os meum,& relictus sum tantùm in pelle dentium meorum. 21 Miseremini mei,miseremini mei vos amici mei, quia plaga à facie Dei tetigit me. 22 Quare per-
sequimini me sicut Deus,& de carne mea non saturamini? 23 Quis tribuat hic vt scribantur sermones mei: quis det vt signentur in libro?
24 Stylo ferreo & plumbi lamina in æternum in petra sculpantur. 25 Et ego scio quia redemptor meus viuit,& post hæc redemptio
eius consurget super me. 26 Et postquàm inflata fuerit pellis mea,erit hoc: & de carne mea videbo iterùm Deum. 27 Quem ego visurus sum
mihi,& oculi mei videbunt,& non alius:consumpti sunt renes mei in sinu meo. 28 Quoniam dicitis: Quid persequimur eum, & radicẽ
verbi inuenimus contra eum? 29 Timete vobis à facie gladij; quia cùm iraſcitur Deus, immittit occidentes gladio,
vt sciatis quòd iudex verus est dominus iudicij. CAP. XX.

ET respondit Sophar qui erat de Naama,& ait: 2 Idcircò cogitationes meæ respondent mihi, & quia sensus meus in me est.
3 Doctrinam verecundiæ meæ audio, & quasi spiraculum intelligentiæ meæ respondet mihi. 4 Nonne hoc scis ab initio, à tem-
pore quo positus est homo super terram? 5 Quoniam gaudium impiorum finitur citò, & lætitia delatoris vsque ad momentum.

תרגום

12 בְּחֵדָא אִיתַּן אוּכְלוֹסוֹהִי וּכְבַשׁוּ עֲלַי אָרְחָתְהוֹן וְשִׁרוֹן חֲזוֹר חֲזוֹר לְמַשְׁכְּנִי׃ 13 אַחַי מֵעֲלַי אַרְחֵק וְיַדְעֵי בְּרַם אִתְעֲבִידוּ חִילוֹנַאי
מִנִּי׃ 14 פְּסַקוּ קְרִיבַי וְאִשְׁתְּמוֹדְעֵי אֲנָשְׁיוּנִי׃ 15 דָּארֵי בֵיתִי וְלֵחֵינָתִי לְחִילוֹנִי יַחְשְׁבוּנַנִי כְּבַר עַמְמִין הֲוֵיתִי בְּמֵחֲמֵיהוֹן׃ 16 לְעַבְדִּי
קָרֵיתִי וְלָא יְהִיב תְּפִקְמֵי אֶבָעֵי מֵימְרָא׃ 17 רוּחִי נָכְרִיתָא לְאִנְתְּתִי וְאִתְחַנַּנְתָּ לְבַר מֵעַי׃ 18 לְחוֹד יַנְקֵיָא רְחָקוּ מִיתְרֵי אֲקוּם וּמְמַלְלִין
מֵעַי׃ 19 רְחָקוּ מִנִּי כָּל אֲנָשֵׁי רָזֵי וְדִין דִּירְחֲמַת אִתְהַפָּכוּ בִי׃ 20 בְּמִשְׁכִּי וּבִבְשָׂרִי דְּבַקַת גַּרְמִי וְאִשְׁתֵּיזֵבַת בְּמִשַּׁךְ בֻּכָּאי׃
21 חוּסוּ עֲלַי חוּסוּ עֲלַי אַתּוּן חַבְרֵי אֲרוּם מֵחַתָּא מֵקֳדָם אֱלָהָא קְרִיבַת בִּי׃ 22 לְמָה תְּרַדְפוּנַנִי רְכָמָה אֱלָהָא וּמִבְּשָׂרִי לָא תִשְׂבְּעוּן׃
23 מַן יִתֵּן דִּיכְתְּבוּן מִלַּי מַן יְהַב בְּפִנְקָא וְיִתְרְשְׁמוּן׃ 24 בְּקוֹלְמוֹס מַן פַּרְזֶלָא וְכִרְכְּמִישָׁא לְעָלַם בְּמִטְּרָא יְתְפְּסָלָן׃ 25 וַאֲנָא יְדַעְתְּ
מְסַר וְלָא חַיְלוֹנִי שְׁלֵימוֹ כְּלֵיהֵי בְּעוּבִי׃ 26 וּמִן בַּתַר דְּאִתְפַּח מְשֵׁכִי תְּהֵא דָא וּמִבִּשְׂרִי אֲחֵמֵי תּוּב אֱלָהּ׃ 27 דַּאֲנָא אֲחֵמֵי לִי וְעֵינַי
מְסַר וְלָא חִילוֹנִי שְׁלֵימוֹ כְּלֵיהֵי בְּעוּבִי׃ 28 אֲרוּם תֵּימְרִין מָה נְרַדַּף לֵהּ וְעִקַּר מִלְּתָא נְשַׁכַּח בֵּהּ׃ 29 דְּחוּלוּ לְכוֹן מִקֳּדָם חַרְבָּא אֲרוּם
רְגָזִין אֲלָהּ עַל חַרְטְנוּתָא מְגַרֵי קְטוֹלִין בְּחַרְבָּא מִן בְּגִלַּל דְּתִתְנַדְּעוּן דַּדַּיִין קְשׁוֹט הוּא מַרֵי דִּינָא׃

כ

1 וְאָתִיב צוֹפַר מִן נַעֲמָה וַאֲמַר׃ 2 מְטוּל דְּרַעְיוֹנַי מְתֵיבָן לִי וּמִטּוּל דְּחִישׁוּתִי בִּי׃ 3 מַרְדּוּתָא דְכִסּוּפִי אֶשְׁמַע וּכְסוּפָא מִבְּיוּנָתִי
יְתוּבְנַנִי׃ 4 הֲדָא יְדַעְתָּ מִן אִוְלָא מֵעִידָן דְּאִשְׁתַּדֵּר בַּר נַשׁ עַל אַרְעָא׃ 5 אֲרוּם בּוּעֲתַ רְשִׁיעֵי שְׁצִיָּה בַּעֲגָל וְחֶדְוַת דַּיְלְטוּר עַד שָׁעְתָּא׃

אִם־יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שְׂאֵתוֹ וְרֹאשׁוֹ לָעָב יַגִּיעַ׃ 6
כְּגֵלְלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד רֹאָיו יֹאמְרוּ אַיּוֹ׃ 7
כַּחֲלוֹם יָעוּף וְלֹא יִמָּצֵאוּ וְיִדַּד כְּחִזְיוֹן לָיְלָה׃ 8
עַיִן שָׁזְפָתּוּ וְלֹא־תוֹסִיף וְלֹא־עוֹד תְּשׁוּרֶנּוּ מְקוֹמוֹ׃ 9
בָּנָיו יְרַצּוּ דַלִּים וְיָדָיו תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ׃ 10
עַצְמוֹתָיו מָלְאוּ עֲלוּמוֹ וְעִמּוֹ עַל־עָפָר תִּשְׁכָּב׃ 11
אִם־תָּמְתִּיק בְּפִיו רָעָה יַכְחִידֶנָּה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ׃ 12
יַחְמֹל עָלֶיהָ וְלֹא יַעַזְבֶנָּה וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ חִכּוֹ׃ 13
לַחְמוֹ בְּמֵעָיו נֶהְפָּךְ מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ׃ 14
חַיִל בָּלַע וְיָקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל׃ 15
רֹאשׁ־פְּתָנִים יִינָק תַּהַרְגֵּהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה׃ 16
אַל־יֶרֶא בִּפְלַגּוֹת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְּבַשׁ וְחֶמְאָה׃ 17
מֵשִׁיב יְגֵעַ וְלֹא יִבְלַע כְּחַיִל תְּמוּרָתוֹ וְלֹא יָעֳלֹס׃ 18
כִּי־רָצַץ עָזַב דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ׃ 19
כִּי לֹא־יָדַע שַׁלְוָ בְּבִטְנוֹ בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט׃ 20
אֵין שָׂרִיד לְאָכְלוֹ עַל־כֵּן לֹא־יָחִיל טוּבוֹ׃ 21
בְּמִלְאוֹת סְפֵקוֹ יֵצַר לוֹ כָּל־יַד עָמֵל תָּבוֹאֵנוּ׃ 22
יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח־בּוֹ חֲרוֹן אַפּוֹ וְיַמְטֵר עָלֵימוֹ בְּלֶחוּמוֹ׃ 23
יִבְרַח מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת נְחוּשָׁה׃ 24
שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגּוֹה וְבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ עָלָיו אֵמִים׃ 25
כָּל־חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא־נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ׃ 26
יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמֵם־לוֹ׃ 27
יָגֶל יְבוּל בֵּיתוֹ נְגָרוֹת בְּיוֹם אַפּוֹ׃ 28
זֶה־חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל׃ 29

6 *Si ascenderit vsq; ad cælum supbia eius,
7 & caput eius nubes tetigerit, *quasi ſterquiliniũ in fine pdetur: & q eum viderãt,
8 dicẽt: Vbi eſt? *Velut ſomniũ auolans non
B inuenietur; transiet sicut viſio nocturna.
9 *Oculus q eum viderat nõ videbit, neque
10 vltrà intuebitur eum locus ſuus. *Filij ei' atterentur egeſtate, & manus illius reddẽt
11 ei dolorem ſuum. *Oſſa eius implebuntur vitiis adoleſcentiæ eius, & cũ eo in pulue-
12 re dormiẽt. *Cùm enim dulce fuerit in ore eius malũ, abſcondit illud ſub lingua ſua.
13 *Parcet illi & non derelinquet illud, & cẽ-
14 labit in gutture ſuo. *Panis eius in vtero illius vertetur in fel aſpidum intrinſecus.
15 *Diuitias quas deuorauit euomet, & de
16 ventre illius extrahet eas Deus. *Caput aſpidum ſuget, & occidet eum lingua vi-
17 peræ. *Non videat riuulos fluminis torren
18 tis mellis & butyri. *Luet quę fecit omnia, C nec tamen conſumetur. Iuxta multitudinem adinuẽtionum ſuarũ ſic & ſuſtinebit.
19 *Quoniá confringens nudauit pauperes:
20 domum rapuit, & non ędificauit eã: *Nec eſt ſatiatus venter eius. & cùm habuerit
21 quæ cõcupierat, poſsidere nõ poterit. *Nõ remanſit de cibo eius, & propterea nihil
22 permanebit de bonis eius. *Cùm ſatiatus fueritar ctabitur; æſtuabit, & omnis dolor
23 irruet ſuper eum. *Vtinã impleatur venter D eius, vt immittat in eum iram furoris ſui,
24 & pluat ſup illum bellum ſuum. *Fugiet
25 arma ferrea, & irruet in arcum ę reũ: *Gladius deductus & egrediens de vagina ſua, & fulgurans in amaritudine ſua. Vadẽt &
26 venient ſuper eum horribiles: *Omnes tenebræ abſcõditæ ſunt in occultis eius. Deuorabit eum ignis qui non ſuccenditur:
27 affligetur relictus in tabernaculo ſuo. *Reuelabunt cæli iniquitatem eius, & terra
28 conſurget aduerſus eum. *Apertum erit germen domus illius, detrahetur in die fu-
29 roris Dei. *Hæc eſt pars hominis impij à Deo, & hæreditas verborum eius à Deo.

6 *Si aſcenderint in cælum eius dona, & ſacrificium eius nubes attigerit: quando enim videatur iam firmatum eſſe, *tunc in finem peri-
7 bit. at qui cognouerant eum, dicent, Vbi eſt?
8 *Sicut inſomnium quod auolauit non inuenietur; volauit autem ſicut viſio nocturna.
9 *Oculus aſpexit, & non addet, & non amplius aduertet eum locus ſuus: *Filios eius
10 perdant minores, manus eius grant dolores.
11 *Oſſa eius repleta ſunt adoleſcentiæ eius, & cum eo in tumulo terræ dormient. *Si dulcis
12 fuerit in ore eius malitia, abſcondet eam ſub lingua ſua. *Non parcet ei, & non derelinquet
13 eam. & congregabit eam in medio gutturis ſui.
14 *Et non poterit adiuuare eum. fel aſpidis in vtero eius: *Diuitiæ iniuſtæ congregatæ e-
15 uomentur de domo eius; extrahat eum angelus.
16 *Furorem autem draconum ſugat, occidat autem eum lingua ſerpentis. *Non videat
17 mulſionem paſtorum, neque paſcua mellis & butyri. *In vana & inania laborauit. di-
18 uitias de quibus non guſtabit. ſicut caro neruoſa quæ non manditur, quæ non bibitur.
19 *Multorum enim impotentum domos fregit. tabernaculum autem rapuit, & non exſtruxit. *Non eſt eius ſalus facultatibus,
20 in deſiderio ſuo non ſaluabitur.
21 *Non ſunt reliquiæ cibis eius, propter hoc non florebunt eius bona. *Cùm autem vi-
22 deatur iam ſaturatus eſſe, arctabitur; omnis autem neceſſitas ſuper eum veniet. *Si quo-
23 modo impleuerit ventrem ſuum, immittat in eum furorem iræ, lauet in eum dolores: *Et non
24 ſaluetur de manu ferri, vulneret eum arcus æneus. *Pretereat autem per os eius ſagitta,
25 ſtellæ autem in tabernaculis eius. deambulent in eo timores: *Omnes autem tenebræ ei per-
26 maneant. deuoret autẽ eũ ignis qui non incenditur, vexet autem eius aduena domũ: *Reuelet
27 autem eius cælum iniquitates, terra autem inſurgat ei. *Inundet domum eius perditio in fi-
28 nem, dies iræ ſuperueniat ei. *Hæc pars ho-
29 minis impij à Domino, & poſſeſſio eorum quæ ſunt ei à ſpeculatore.

תרגום

6 אין יסק לעית שמיא קקפה ורישה לענגא ימטי׃ 7 היך רעיוה לעלמא יהומרון חמוי ייתרון תאן תוא׃ 8 כחלמא יטוס ולא
שתכחנה ויעלי כחזוא דליליא׃ 9 עינא דסכלתיה לא הוסיף ולא חוב תסכיבוה אתרה׃ 10 בנוי ירעון במסכנין וידוי משלמין תקוף צערה׃
גרמוי אתמלין חילוה ובחדוה על עפרא תשכב׃ 12 אין חבבם בפמיה בישתא ימנענה החוה לישנה׃ 13 יחוס עלה ולא
שקקנה ויכסינה בקצע מוריגה׃ 14 מיכלה בסעוי מהפיך דחירקא בגויה׃ 15 נכסין דסלעם יפלט יהה ומכריסה
יתכיניה׃ 16 רישי חרמנא ייעיק תקטלנה לשון חנינא׃ 17 לא יזפי ליעוף ולא יגמר כרחקקפה מהפרג מגה ולא יבוע׃ 18
מתיב ליעוף ולא יבלע כחיל תמורתוה ולא יעלס׃ 19 ארום רעע עסקא דמסכניא ביתא אגם ולא בנא יהה׃ 20
ארום לא ידע דיהא שלוי בכרסה בגושמה לא יפקיב׃ 21 לית דמשיזב למיכלה מטול היכנא לא יוריך טוביה׃ 22
בר תמלי סאתיה יתפרע מגה בל וגא דלעי היהונה׃ 23 יהא לממל כריסה יגרי בה תקוף רגזה ויתיה עלוי מטרא ודפרענות
נקרבה׃ 24 יערוק מזיני קרנא ודפרזלא תשלחפנה קשתא דכרכומא׃ 25 שלף ונפק מתיקא וברקא במרירתה ויהלך עלוהי דחילוא׃
כל חשוך סמיע לטשטיוהיה תגמרנה נור גרגנם ולא נפיח ישרי משיזב במשכנה׃ 27 יפרסמון אנגלי סרוסא סרחנה ודירי
אשא יקומון לסבעשא לה׃ 28 ישלטל עיבור ביהה משתה ורחמרה מזדלפין ביום רגזה׃ 29 דין חולק בר נש רשיעא מן קדם יי ואחסנת
מימרה מן קדם יי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 *Si aſcenderit verſus cælum erectio eius, & caput eius ad nubes pertigerit: 7 Sicut ſtercus eius in æternum peribit: videntes eum,
dicent, Vbi eſt? 8 Sicut ſomnium auolabit, nec inuenietur; & tranſmigrabit ſicut viſio noctis. 9 Oculus qui eum intuebatur, non adiiciet eum videre, nec aſpiciet eum vltra locus eius. 10 Filij eius placabunt pauperes, & manus eius reſtituent fortitudinem tribulationis
ſuæ. 11 Oſſa eius impleta ſunt fortitudine ſua, & cum eo in puluere dormiet. 12 Si dulce fuerit in ore eius malum, continebit illud
ſub lingua ſua. 13 Parcet illi, & non deſeſinquet illud, & operiet illud in medio gutturis ſui. 14 Cibus illius in vtero eius
verteturr, venenum aſpidis in medio eius. 15 Subſtantias quas deuorauit euomet, & de ventre eius eiiciet eas Deus. 16 Capita
aſpidum ſuget: occidet eum lingua draconum. 17 Non erit dignus vt videat riuos fluminum, torrentes mellis & butyri.
18 Reddet laborem & non perficiet: cùm fortitudo eius immutata fuerit ab eo, non exultabit. 19 Quoniam confregit negocium pauperum; domum rapuit, & non ædificauit eam. 20 Quia non ſciuit quòd eſſet quietus in ventre ſuo, in corpore ſuo non liberabitur.
21 Nihil eſt quod remaneat de cibo eius: propterea non expectabit bonum ſuum. 22 Cùm impleta fuerit menſura eius, vindictam ſumet ab eo: omnis manus laborantis veniet ei. 23 Cùm fuerit ad implendum ventrem eius, mittret in eum furorem iracundiæ ſuæ, & demittet ſuper eum pluuiam vltionis in bello ſuo. 24 Fugiet arma bellica ferrea, confodiet eum arcus æreus. 25 Euaginauit, & eductus
eſt gladius de vagina, & fulgurat in fel eius; inuadent ſuper eum terrores. 26 Omnes tenebræ abſcondiţæ ſunt in occultis eius: conſumet
eum ignis gehennæ qui non eſt ſufflatus: habitabit qui enaſerit in tabernaculo eius. 27 Manifeſtabunt angeli excelſi iniquitatem eius, & habitatores terræ conſurgent vt malefaciant ei. 28 Transferetur frumentum domus illius: oleum & vinum eius defluent in die furoris
eius. 29 Hæc eſt pars filij hominis impij à facie Domini, & hæreditas verbi eius à facie Dei.

כא

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם׃
3 * שָׂאוּנִי וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר וְאַחַר דַּבְּרִי תַלְעִיג׃
4 * הֶאָנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר רוּחִי׃
5 * פְּנוּ־אֵלַי וְהָשַׁמּוּ וְשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה׃
6 * וְאִם־זָכַרְתִּי וְנִבְהָלְתִּי וְאָחַז בְּשָׂרִי פַּלָּצוּת׃
7 * מַדּוּעַ רְשָׁעִים יִחְיוּ עָתְקוּ גַּם־גָּבְרוּ חָיִל׃
8 * זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם עִמָּם וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם׃
9 * בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם׃
10 * שׁוֹרוֹ עִבַּר וְלֹא יַגְעִל תְּפַלֵּט פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל׃
11 * יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֲוִילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יְרַקֵּדוּן׃
12 * יִשְׂאוּ כְּתֹף וְכִנּוֹר וְיִשְׂמְחוּ לְקוֹל עוּגָב׃
13 * יְבַלּוּ בַטּוֹב יְמֵיהֶם וּבְרֶגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ׃
14 * וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ׃
15 * מַה־שַּׁדַּי כִּי־נַעַבְדֶנּוּ וּמַה־נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע־בּוֹ׃
16 * הֵן לֹא בְיָדָם טוּבָם עֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃
17 * כַּמָּה נֵר־רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְיָבֹא עָלֵימוֹ אֵידָם חֲבָלִים יְחַלֵּק בְּאַפּוֹ׃
18 * יִהְיוּ כְּתֶבֶן לִפְנֵי־רוּחַ וּכְמֹץ גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃
19 * אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לְבָנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע׃
20 * יִרְאוּ עֵינָו כִּידוֹ וּמֵחֲמַת שַׁדַּי יִשְׁתֶּה׃
21 * כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חֻצָּצוּ׃
22 * הַלְאֵל יְלַמֶּד־דָּעַת וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט׃
23 * זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵיו׃

CAP. XXI.

1 Respondens autem Iob, dixit:
2 *Audite queso sermones meos, & agite
3 pœnitentiam. *Sustinete me vt ego lo-
quar, & pòst mea, si videbitur, verba ride-
4 te. *Nunquid contra hominem disputatio
mea est, vt meritò non debeam cōtristari?
5 *Attendite me & obstupescite, & sup-
6 ponite digitum ori vestro. *Et ego quan-
do recordatus fuero pertimesco, & concu-
7 tit carnem meam tremor. *Quare ergo
impij viuunt, subleuati sunt confortatiq;
8 diuitiis? *Semen eorum permanet coram
eis, propinquorum turba & nepotum in
9 conspectu eorum. *Domus eorum secu-
ræ sunt & pacatæ, & non est virga Dei su-
10 per illos. *Bos eorum concepit, & non
B abortiuit; vacca peperit, & non est priua-
11 ta fœtu suo. *Egrediuntur quasi gre-
ges paruuli eorum, & infantes eorum ex-
12 ultant lusibus. *Tenent tympanum
& citharam, & gaudent ad sonitum orga-
13 ni. *Ducunt in bonis dies suos, & in
puncto ad infernum descendunt.
14 *Qui dixerunt Deo: Recede à nobis, &
scientiam viarum tuarum nolumus.
15 *Quis est omnipotens vt seruiamus ei?
& quid nobis prodest si orauerimus il-
16 lum? *Veruntamen quia non sunt in ma-
nu eorum bona sua, consilium impiorum
17 longè sit à me. *Quotiens lucerna im-
piorum extinguetur, & superueniet eis in-
C undatio, & dolores diuidet furoris sui.
18 *Erunt sicut paleę ante faciem venti, &
19 sicut fauilla quam turbo dispergit. *Deus
seruabit filiis illius dolorem patris, & cùm
20 reddiderit, tunc sciet. *Videbunt oculi
eius interfectionē suam, & de furore om-
21 nipotentis bibet. *Quid enim ad eum
pertinet de domo sua post se? & si nume-
22 rus mensium eius dimidietur. *Nunquid
Deum docebit quispiam, qui excelsos iu-
23 dicat? *Iste moritur robustus & sanus,
diues & fœlix.

CAP. XXI.

Respondens autem Iob dicit: 1
**Audite, audite meos sermones, vt sit* 2
mihi à vobis hæc consolatio.
**Sustinete me, ego autem loquar; posteà non* 3
*deridebitis me. *Quid enim? nunquid hominis* 4
mea redargutio? aut cur non irascar?
**Cùm inspexeritis in me, stuporem habete,* 5
*manum ponentes in maxilla. *Si autem enim* 6
recordatus fuero, studui; habent autem meas
*carnes dolores. *Quare impij viuunt, se-* 7
nes facti sunt autem & in diuitiis?
**Semen eorum secundùm animam, at filij* 8
*eorum in oculis. *Domus eorum rectæ stant,* 9
timor autem nequaquam; flagellum autē à Do-
*mino non est in eis. *Bos eorum non fecit* 10
abortiuum, saluata est autem eorum in ventre
*habens & non offendit. *Manent autem* 11
sicut oues perpetuæ, at pueri eorum illudunt.
**Sumentes psalterium & citharam, et gau-* 12
*dent voce psalmi. *Consummauerunt autem* 13
in bonis vitam suam, in autem requie inferni
dormierunt.
**Dicit autem Domino: Recede à me, vias* 14
*tuas scire non volo: *Quid omnipotens,* 15
quoniam seruiemus ei? & quæ vtilitas, quo-
*niam obuiabimus ei? *In manibus enim* 16
non fuerunt ei bona, opera autem impiorum nō
*aspicit. *Veruntamen & impiorum lu-* 17
cerna extinguetur: superueniet autem eis sub-
uersio; dolores autem eos habebunt à furore.
**Erunt autem sicut paleæ ante ventum, aut* 18
sicut puluis quem abstulit turbo.
**Deficiant filios facultates eius, retribuet* 19
ad eum & cognoscet.
**Videant oculi eius suam interfectionem,* 20
ab autem Domino non saluetur:
**Quoniam voluntas eius in domo eius cum* 21
eo, & numeri mensium eius diuisi sunt.
**Nunquid non Dominus est qui docet in-* 22
tellectum & scientiam, ipse autem sapientes
*discernet? *Iste autem morietur in po-* 23
tentia stultitiæ suæ, totus autem bene affectus
& abundans.

κα΄.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει·
2 * ἀκούσατε ἀκούσατέ μου τῶν λόγων, ἵνα ᾖ μοι παρ' ὑμῶν
3 αὕτη ἡ παράκλησις. * ἄρατέ με, ἐγὼ δὲ λαλήσω, εἶτ' οὐ κα-
4 ταγελάσετέ μου. * τί γάρ; μὴ ἀνθρώπου μου ἡ ἔλεγξις;
ἢ διατί οὐ θυμωθήσομαι;
5 * εἰσβλέψαντες εἰς ἐμὲ θαυμάσατε, χεῖρα θέν-
6 τες ἐπὶ σιαγόνι. * ἐάν τε γὰρ μνησθῶ, ἐσπούδακα·
ἔχουσι δέ μου τὰς σάρκας ὀδύναι.
7 * διατί ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαίωνται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ;
8 * ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχήν, τὰ δὲ τέκνα αὐτῶν ἐν
ὀφθαλμοῖς.
9 * οἱ οἶκοι αὐτῶν εὐθηνοῦσι, φόβος δὲ οὐδαμοῦ, μά-
στιξ δὲ παρὰ κυρίου οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς.
10 * ἡ βοῦς αὐτῶν οὐκ ὠμοτόκησεν, διεσώθη δὲ αὐτῶν ἐν
γαστρὶ ἔχουσα καὶ οὐκ ἔσφαλεν.
11 * μένουσι δὲ ὥσπερ πρόβατα αἰώνια, τὰ δὲ παιδία αὐ-
12 τῶν προσπαίζουσιν. * ἀναλαβόντες ψαλτήριον
καὶ κιθάραν, καὶ εὐφραίνονται φωνῇ ψαλμοῦ.
13 * συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀνα-
παύσει ᾅδου ἐκοιμήθησαν.
14 * λέγει δὲ κυρίῳ, ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, ὁδούς σου εἰδέναι οὐ
15 βούλομαι. * τί ἱκανός, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; καὶ
τίς ὠφέλεια, ὅτι ἀπαντήσομεν αὐτῷ;
16 * ἐν χερσὶ γὰρ οὐκ ἦν αὐτῶν τὰ ἀγαθά, ἔργα δὲ ἀσεβῶν
17 οὐκ ἐφορᾷ. * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἀσεβῶν λύχνος
σβεσθήσεται, ἐπελεύσεται δὲ αὐτοῖς ἡ καταστροφή, ὠδῖνες δὲ
αὐτοὺς ἕξουσιν ἀπὸ ὀργῆς.
18 * ἔσονται δὲ ὥσπερ ἄχυρα πρὸ ἀνέμου, ἢ ὥσπερ κο-
νιορτὸς ὃν ὑφείλετο λαῖλαψ.
19 * ἐκλείποι υἱοὺς ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἀνταποδώσει πρὸς
20 αὐτὸν καὶ γνώσεται. * ἴδοισαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
τὴν αὐτοῦ σφαγήν, ἀπὸ δὲ κυρίου μὴ διασωθείη·
21 * ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀ-
ριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.
22 * πότερον οὐχ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπι-
στήμην, αὐτὸς δὲ σοφοὺς διακρινεῖ;
23 * οὗτος δὲ ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἀφροσύνης αὐτοῦ, ὅ-
λος δὲ εὐπαθῶν καὶ εὐθηνῶν.

תרגום

כא

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 שְׁמַעוּ וְקַבְּלוּ מִלְּתִי וּתְהֵי דָא תַּנְחֻמָתְכוֹן׃ 3 סְבַלוּ יָתִי וַאֲנָא אֲמַלֵּל וּמִבָּתַר כֵּן דְּמַלֵּלִית תְּדַחֵךְ׃ 4 [illegible]

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXI.

Et respondit Iob, & dixit: 2 Audite & suscipite verbum meum, & sit hoc consolationes vestræ. 3 Sustinete me, & ego loquar, & postquàm locutus fuero, ridebis. 4 Ecce profectò ego ad filium hominis sermonem meum *facio*: & si ita est, quare non angustiabitur spiritus meus? 5 Aspicite ad me, & tacete, & ponite manum super os. 6 Et si ego recordatus fuero, conturbatus sum, & apprehendit carnem meam tremor. 7 Quare impij viuunt, confortati sunt valdè, & possederunt diuitias? 8 Filij eorum præparati sunt coram eis, cum eis, & filij filiorum suorum, videntibus illis. 9 In domibus eorum est pax absque timore, & non est plaga Dei super eos. 10 Taurus eius ingrauidat, nec in irritum iaciunt semen; parit vacca eius, nec facit abortiuum. 11 Mittunt sicut oues paruulos suos, & pueri sui saliunt. 12 Portant tympana & citharas, & lætantur ad vocem organi. 13 Consumunt in bono dies suos, & in momento ad sepulchrum descendunt. 14 Et dicunt Deo: Recede à nobis, & scire vias tuas nolumus. 15 Quid est omnipotens vt seruiamus ei, & quæ erit vtilitas si orauerimus verbum eius? 16 Ecce non missum est in manum eorum bonum ipsorum: consilium impiorum longè est à me. 17 Quoties lucerna impiorum extinguetur, & veniet super eos interitus eorum: sortes diuidet in furore suo. 18 Erunt sicut palea ante ventum; & sicut stipula quam tulit turbo. 19 Deus abscondet filiis suis tribulationem eius, & vltionem reddet ei, vt sciat. 20 Videbunt oculi eius interitum suum, & de ira omnipotentis bibet. 21 Quæ est enim voluntas eius in domo sua post se? & numerus mensium eius diuisus est. 22 Nunquid Deum potest aliquis docere scientiam? & ipse cælos excelsos iudicat. 23 Iste morietur in fortitudine integritatis suæ totus quietus & pacificus.

24 *Τὰ δὲ ἔγκατα αὐτοῦ πλήρη σέσηπε, μυελὸς δὲ αὐτοῦ δια-
25 χέεται. *ὁ δὲ τελευτᾷ ὑπὸ πικρίας ψυχῆς αὐτοῦ, οὐ
φαγὼν ἀθῶον ἀγαθόν.
26 *ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐπὶ γῆς κοιμῶνται, σαπρία δὲ αὐτῶν
ἐκάλυψεν.
27 *ὡς εἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμη ἐπῆκταί μοι.
28 *ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν οἶκος ἀρχόντων, καὶ ποῦ ἐστὶν ἡ σκέ-
πη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν;
29 *ἐρωτήσατε παραπορευομένους ὁδόν, καὶ τὰ σημεῖα
αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
30 *ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κεφαλὴ πονηροῦ, εἰς ἡμέ-
ραν ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσεται.
31 *τίς ἀπαγγελεῖ ἐπὶ προσώπου αὐτοῦ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ,
καὶ αὐτὸς ἐποίησε. τίς αὐτῷ ἀποδώσει ἃ ἐποίησε;
32 *καὶ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπενεχθήσεται, καὶ ἐπὶ χωροῦ ἡ-
33 γουμένου. *ἡδυκλύσθησαν αὐτῷ χάλικες χειμάρρου,
καὶ ὀπίσω αὐτοῦ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, καὶ ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
34 *πῶς δέ μοι παραπαλαίετε κενά; τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύ-
σασθε ἀφ' ὑμῶν οὐδέν. κβ΄.
1 *Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει,
2 *πότερον ἱκανὸς ὁ κύριος ἐστιν, ὁ διδάσκων σύνεσιν ἢ ἐπι-
3 στήμην; *τί γὰρ μέλει τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦτα τοὺς ἔρ-
γους ἀμεμπτῶς, ἢ ὠφέλεια ὅτι ἁπλώσεις τὴν ὁδόν σου.
4 *ἢ λόγον σου ποιούμενος ἐλέγξει σε, καὶ συνισ-
τάσεταί σοι εἰς κρίσιν;
5 *πότερον οὐχὶ ἡ κακία σου ἐστὶ πολλή, καὶ οὐκ ἔστι μέτρα τοῖς δὲ
σοῖς εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι;
6 *ἰσχυρίζεις γὰρ σὸν ἀδελφὸν διακωλῦσαι, ἀμφιά-
7 σαι γὰρ γυμνῶν ἀφείλου. *ὑδρὸν διψῶντας ἐπέπισας,
ἀπὸ πεινώντων ἐξήρπασας ψωμόν.
8 *ἐθαύμασας γὰρ ἰσχὺν προσώπου, ᾤκισας γὰρ πλουτοῦσε-
9 πὶ γῆς. *χήρας γὰρ ἐξαπέστελλας κενάς, ὀρφανῶν δὲ
10 ἐκάκωσας. *διὰ τοῦτο ἐκύκλωσάν σε παγίδες, καὶ
ἐταράχθησάν σε πόλεμοι ἐξαίσιοι.
11 *τὸ φῶς σου σκότος ἀπέβη, κοιμήσεταί σε ὕδωρ σε
ἐκάλυψε.
12 *μὴ οὐχὶ ὁ θεὸς ὑψηλὰ ναίων ἐφορᾷ, σὺ δὲ ὑφορᾷ φε-
ρομένους ἐταπείνωσε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Mulctra eius plena sunt lacte, & medulla ossium eius pinguis est. 25 Et iste morietur amaro animo, & non comedit in bonis.
26 Simul in puluere dormiunt, & vermis operit eos. 27 Ecce manifestæ sunt coram me cogitationes vestræ, & machinationes quas super me cogitatis. 28 Dicitis enim: Vbi est domus principis, & vbi est tentorium tabernaculorum impiorum?
29 Nonne interrogastis transeuntes viam, & signa eorum non cognoscetis? 30 Quoniam in diem interitus reseruatur malus, in diem quo furores inducentur. 31 Quis annunciabit coram eo viam suam, & quod ipse fecit quis reddet illi? 32 Ipse enim ad sepulchra ducetur, & super congeriem vigilabit. 33 Dulces fuerunt ei glebæ torrentis, & post se omnes filios hominum trahet, & ante se innumerabiles. 34 Et quomodo consolamini me frustrà, cùm responsio vestra remaneat in vobis falsa?

CAP. XXII.

ET respondit Eliphaz qui erat de Theman, & ait: 2 Nunquid Deum potest docere filius hominis? & si docuerit, nunquid ad ea prouidebit? 3 Quid emolumenti est omnipotenti si iustus fueris? & quid lucri si perfectas reddideris vias tuas?
4 Nunquid propter timorem tuum arguet te, & veniet tecum in iudicium? 5 Nonne propter malitiam tuam quæ multa est, & non est finis iniquitatibus tuis? 6 Quoniam pignorabas fratres tuos sine causa, & vestibus nudos spoliasti.
7 Non propinasti aquam lasso, & à famelico prohibebas panem. 8 Et viro vincenti sua est terra, & aspectabilis vultu habitabit in ea. 9 Viduas dimisisti vacuas, & brachia pupillorum contriuisti. 10 Propterea in circuitu tuo sunt laquei, & conturbat te timor repentinus. 11 Aut in tenebris habitabis & non videbis, & multitudo aquarum operiet te.
12 Nonne Deus est in altitudine cæli? & vide verticem stellarum quoniam eleuatæ sunt.

24 *Viscera eius plena sunt adipe, & me-
25 dullis ossa illius irrigatur. *Alius verò mo-
ritur in amaritudine animæ suæ absq; vl-
26 lis opibus: *Et tamẽ simul in puluere dor-
27 mient, & vermes operient eos. *Certè no-
D ui cogitationes vestras, & sententias con-
28 tra me iniquas. *Dicitis enim: Vbi est do-
mus principis, & vbi tabernacula impio-
29 rum? *Interrogate quemlibet de viato-
ribus, & hæc eadem illum intelligere co-
30 gnoscetis. *Quia in diem perditionis
seruatur malus, & ad diẽ furoris ducetur.
31 *Quis arguet coram eo viam eius? &
32 quæ fecit quis reddet illi? *Ipse ad se-
pulchra ducetur, & in congerie mortuo-
33 rum vigilabit. *Dulcis fuit glareis Cocyti,
& post se omnem hominem trahet, & an-
34 te se innumerabiles. *Quomodo igitur
consolamini me frustrà, cùm responsio ve-
stra repugnare ostensa sit veritati?

CAP. XXII.

1 RESpondens autem Eliphaz Themani-
2 tes dixit: *Nunquid Deo comparari
potest homo, etiam cùm perfectæ fuerit
3 scientiæ? *Quid prodest Deo si iustus
fueris, aut quid ei confers, si immaculata
4 fuerit via tua? *Nunquid timens ar-
guet te, & veniet tecum in iudicium?
5 *Et non propter malitiam tuam pluri-
mam, & infinitas iniquitates tuas?
6 *Abstuliſti enim pignus fratrum tuo-
rum sine causa, & nudos spoliasti vestibus.
7 *Aquam lasso non dedisti, & esurienti
8 subtraxisti panem. *In fortitudine bra-
B chij tui possidebas terram, & potentissi-
9 mus obtinebas eam. *Viduas dimisisti
vacuas, & lacertos pupillorum commi-
10 nuisti. *Propterea circumdatus es la-
queis, & conturbat te formido subita.
11 *Et putabas te tenebras non visurum,
& impetu aquarum inundantium non op
12 pressum iri. *An cogitas quòd Deus
excelsior cælo sit, & super stellarum verti-
cem sublimetur?

24 *עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלָב וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה׃
25 *וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא אָכַל בְּטוּב׃
26 *יַחַד עַל־עָפָר יִשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם׃
27 *הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְמִזְמוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ׃
28 *כִּי תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵית־נָדִיב וְאֵיֵּה אֹהֶל מִשְׁכְּנוֹת
רְשָׁעִים׃
29 *הֲלֹא שְׁאַלְתֶּם עֹבְרֵי דָרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא
תְנַכֵּרוּ׃
30 *כִּי לְיוֹם אֵיד יֵחָשֵׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ׃
31 *מִי־נֹגֵיד עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא־עָשָׂה מִי
יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
32 *וְהוּא לִקְבָרוֹת יוּבָל וְעַל־גָּדִישׁ יִשְׁקוֹד׃
33 *מָתְקוּ־לוֹ רִגְבֵי נַחַל וְאַחֲרָיו כָּל־אָדָם יִמְשׁוֹךְ
וְלִפָּנָיו אֵין מִסְפָּר׃
34 *וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הֶבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל׃

כב

1 *וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּמָנִי וַיֹּאמַר׃
2 *הֲלְאֵל יִסְכָּן־גֶּבֶר כִּי־יִסְכֹּן עָלָיו מַשְׂכִּיל׃
3 *הַחֵפֶץ לַשַּׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם־בָּצַע כִּי־תַתֵּם
דְּרָכֶיךָ׃
4 *הֲמִיִּרְאָתְךָ יְכִיחֶךָּ יָבוֹא עִמְּךָ בַּמִּשְׁפָּט׃
5 *הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין קֵץ לַעֲוֹנוֹתֶיךָ׃
6 *כִּי־תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט׃
7 *לֹא־מַיִם עָיֵף תַּשְׁקֶה וּמִרָּעָב תִּמְנַע לָחֶם׃
8 *וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וּנְשׂוּא פָנִים יֵשֵׁב בָּהּ׃
9 *אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם וּזְרֹעוֹת יְתוֹמִים יְדֻכָּא׃
10 *עַל־כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פָּחִים וַיְבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאוֹם׃
11 *אוֹ־חֹשֶׁךְ לֹא תִרְאֶה וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃
12 *הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמַיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים
כִּי־רָמּוּ׃

תרגום

24 בְּיוֹזִי אִתְמְלִיו חֲלָבָא וּמֹזֹקְרָא דְגַרְמוֹי פַּשִׁים׃ 25 וְדֵין יְמוּת בְּכַנְפְּשָׁא מְרִירָא וְלָא אֲכַל בְּטָבְתָּא׃ 26 כַּחֲדָא עַל עַפְרָא שָׁכְבִין
וְחִשָּׁא מִתְּפֵי עֲלֵיהוֹן׃ 27 הָא גְלִין קוֹמוֹי מַחְשָׁבְתְּכוֹן וְתִטְיוֹנִין דְעָלַי הָחְשָׁלִן׃ 28 אֲרוּם תֵּימְרוּן אַן בֵּית אַרְכּוֹנָא וְאַן פָּרִיסָא דְמַשְׁכְּנֵי
רְשִׁיעַיָּא׃ 29 הֲלָא שְׁיִילְתוּן עָרֵי אָרְחָא וְסִמְיוֹנֵיהוֹן לָא תְּשַׁתְּמוֹדְעוּן׃ 30 אֲרוּם לְיוֹם חֲבָרָא יִתְמְנַע בִּישׁ לְיוֹם רְגָזָתָא יְהַעְלוּן׃
31 מַן יְתַבֵּי קוֹמוֹי אָרְחֵהּ וְהוּא עֲבַד מַן יְשַׁלֵּם לֵיהּ׃ 32 וְאִיהוּא לְקִבְרִין יְתָעֵל וְעַל גְּדִישִׁין נָעִיר׃ 33 בְּסִימוּ לֵהּ גַּרְגִּישָׁתָא דְנַחֲלָא
וְכָרֹזָה עַל בַּר נָשׁ יְנַגּוּד וְקֻדָּמוֹי לֵית מְנָיָן׃ 34 וְאֵיךְ תְּנַחֲמַנֵּנִי לְמָא וְתִיבְתְּכוֹן אִישְׁתְּהַר בְּכוֹן שְׁקָרָא׃

כב

1 וַאֲתִיב אֱלִיפַז דְּמָן תֵּימָן וַאֲמַר׃ 2 הֲאֶפְשַׁר דְּלֶאֱלָה יַלִּיף בַּר נָשׁ וְכַד יַלִּיף אֶפְשַׁר דְּעַלְּיהוֹן מַשְׂגֵּא׃ 3 הַטְעֲמָא אִיהִ לְשַׁדַּי
אֲרוּם תְּקִּי אִין מְמוֹן אֲרוּם חַשָּׁלִים אָרְחָתָךְ׃ 4 הֲמֵרְחַל מִנָּךְ יְכַחְנָנָךְ יֵיתֵי עִמָּךְ בְּדִינָא׃ 5 הֲלָא עַל בִּישְׁתָּךְ דְּסַגִּיאָתָא וְלֵית סוֹף
לְעַוְלָתָךְ׃ 6 אֲרוּם תְּמַשְׁכַּן אֲחָךְ חִנָּם וְלִבּוּשִׁין דְעָרְטוֹלִין תַּשְׁלִי׃ 7 לָא מַיָּא מְשַׁלְּהֵי תַּשְׁקֵי וּמִן כְּפַן תִּמְנַע לַחְמָא׃
8 וְגִבַּר נְצַחָן דִילֵיהּ אַרְעָא וְתַבְיר אַפַּיִן יְהֵב בַּהּ׃ 9 אַרְמַלָּן שְׁלַחְתָּא קְרִיקָתָא וְאִדְרָעָת יְתִימֵי תְּשַׁפֵּף׃ 10 בְּסוּל מַיְכָנָא חֲזֵרְנוּתָךְ
פִּתְאֹם וְיִבְהָלֶךָ דְּלוּתָא בִּתְקָף׃ 11 אוֹ בַחֲשׁוֹךְ תִּשְׁרֵי וְלָא תֶחֱמֵי וְסַגְעַת מַיָּא תַּחְפִּינָךְ׃ 12 הֲלָא אֱלָהּ בְּגַבְהֵי שְׁמַיָּא וְחֲמֵי רֵישׁ כּוֹכְבַיָּא
אֲרוּם זְקִיפוּ׃

13 ואמרת מה ידע אל הבעד ערפל ישפוט:
14 עבים סתר לו ולא יראה וחוג שמים יתהלך:
15 הארח עולם תשמור אשר דרכו מתי און:
16 אשר קמטו ולא עת נהר יוצק יסודם:
17 האמרים לאל סור ממנו ומה יפעל שדי למו:
18 והוא מלא בתיהם טוב ועצת רשעים רחקה מני:
19 יראו צדיקים וישמחו ונקי ילעג למו:
20 אם לא נכחד קימנו ויתרם אכלה אש:
21 הסכן נא עמו ושלם בהם תבואתך טובה:
22 קח נא מפיו תורה ושים אמריו בלבבך:
23 אם תשוב עד שדי תבנה תרחיק עולה מאהליך:
24 ושית על עפר בצר ובצור נחלים אופיר:
25 והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך:
26 כי אז על שדי תתענג ותשא אל אלוה פניך:
27 תעתיר אליו וישמעך ונדריך תשלם:
28 ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור:
29 כי השפילו ותאמר גוה ושח עינים יושע:
30 ימלט אי נקי ונמלט בבר כפיך:

כג

1 ויען איוב ויאמר:
2 גם היום מרי שחי ידי כבדה על אנחתי:
3 מי יתן ידעתי ואמצאהו אבוא עד תכונתו:
4 אערכה לפניו משפט ופי אמלא תוכחות:
5 אדעה מלים יענני ואבינה מה יאמר לי:
6 הברב כח יריב עמדי לא אך הוא ישם בי:
7 שם ישר נוכח עמו ואפלטה לנצח משפטי:
8 הן קדם אהלך ואיננו ואחור ולא אבין לו:

13 *Et dicis: Quid enĩ nouit De⁹? & quasi p
14 caliginẽ iudicat. *Nubes latibulũ eius. nec
C nostra cõsiderat, & circa cardines cæli pã-
15 bulat. *Nũquid semitã seculorũ custodire
16 cupis, quam calcauerunt viri iniqui? *Qui
sublati sunt añ tẽp⁹ suũ, & fluui⁹ subuertit
17 fundamẽtũ eorũ. *Qui dicebãt Deo: Rece
de à nobis: & q̃ si nihil posſit facere oĩpo-
18 tẽs æstimabãt eũ; *Cũ ille impleſſet domos
eorũ bonis. quorũ sentẽtia procul sitã me.
19 *Videbunt iusti & lætabuntur, & innocẽs
20 subsannabit eos. *Nonne succisa est erectio
eorum, & reliquias eorũ deuorauit ignis?
21 *Acquiesce igitur ei, & habeto pacẽ, & per
22 hęc habebis fruct⁹ optimos. *Suscipe ex o-
re illius legẽ, & pone sermones ei⁹ in corde
23 tuo. *Si reuersus fueris ad oĩpotentẽ, ędifi-
D caberis, & lõgè facies iniquitatẽ à taberna-
24 culo tuo. *Dabit pro terra silicẽ, & p silice
25 torrẽtes aureos. *Eritq; oĩpotens cõtra ho
stes tuos, & argentum coaceruabitur tibi.
26 *Tunc sup oĩpotentẽ delitiis afflues, & ele
27 uabis ad Deum faciẽ tuam. *Rogabis eũ,
28 & exaudiet te; & vota tua reddes. *Decer-
nes rem & veniet tibi, & in viis tuis splen-
29 debit lumen. *Qui enim humiliatus fue-
rit, erit in gloria; & qui inclinauerit ocu-
30 los suos, ipse saluabitur. *Saluabitur inno-
cens, saluabitur autem mũditia manuum
suarum.

CAP. XXIII.

1 RESpõdens autẽ Iob ait: *Nũc quoq; in
2 amaritudine est sermo meus, & manus
plagæ meę aggrauata est sup gemitũ meũ.
3 *Quis mihi tribuat vt cognoscam & inue
niam illum, & veniam vsq; ad solium ei⁹?
4 *Ponam coram eo iudicium, & os meũ re-
5 plebo increpationibus, *Vt sciam verba
quæ mihi respondeat, & intelligã quid lo-
6 quatur mihi. *Nolo multa fortitudine cõ
B tendat mecum, nec magnitudinis suę mo-
7 le me premat. *Proponat æquitatem con-
tra me, & perueniet ad victoriam iudiciũ
8 meum. *Si ad Orientem iero, non appa-
ret: si ad Occidentẽ, non intelligam eum.

*Et dixisti: Quid nouit fortis, nunquid per 13
caliginem iudicabit? *Nubes latibulum 14
eius & non videbitur, & gyrum cæli peram-
bulat. *Nunquid semitam æternam custodies, 15
quam calcauerunt viri iniusti, *Qui compre- 16
hensi sunt immaturi? fluuius fluens fundamenta
eorum. *Dicentes, Dominus quid faciet no- 17
bis? aut quid inducet nobis omnipotens?
*Qui autem impleuit domos eorum bonis, 18
consilium autem impiorum longè ab eo. *Viden- 19
tes iusti riserunt, irreprehensibilis autem sub-
sannauit eos. *Nisi destructa est subsistentia 20
eorum, & reliquias eorum deuorat ignis.
*Esto autem durus. si sustinueris, posteà fru- 21
ctus tuus erit in bonis. *Suscipe de ore illius 22
interpretationem, & recipe verba eius in cor-
de tuo. *Si autem reuersus fueris & humilia- 23
ueris teipsum coram Domino, longè fecisti à ta-
bernaculo tuo iniquitatem. *Sedebis super ag- 24
gerem in petra, & vt petra torrentis Ophir.
*Erit igitur tuus omnipotẽs adiutor ab ini- 25
micis, purum autem reddet te sicut argentum
igne probatum. *Posteà cum audacia loque- 26
ris coram Domino, cùm respexeris in cælum hi-
lariter. *Cùm oraueris autem tu ad eum, ex- 27
audiet te, dabit autem tibi reddere vota.
*Restituet autem tibi tabernaculum iustitiæ, 28
in autem viis tuis erit lux. *Quoniam humi- 29
liauit seipsum, & dices, superbiuit, & inclina-
tum oculis saluabit. *Saluabit innocentem, & 30
saluus esto in mundis manibus tuis. CAP. XXIII.
REspondens autem Iob ait: *Et iam noui 1
quòd ex manu mea redargutio mea est, & 2
manus eius grauis facta est super meum gemitũ.
*Quis igitur nouerit, quòd inueniam illum, et 3
veniam in terminum? *Dicam autem meum iu- 4
dicium, at os meum replebo redargutionibus.
*Sciam autem sanitatem, quæ mihi dicet: sentiã 5
autem, quæ mihi renunciabit. *Et si in multa for 6
titudine superueniet mihi, posteà in minis me v-
tetur. *Veritas enim & redargutio ab eo, edu- 7
cat autem in finem meum iudicium: *In enim 8
prima ambulabo; & non amplius sum: quæ au-
tem in nouissimis, quid noui?

13 *καὶ εἶπας, τί ἔγνω ὁ ἰσχυρός· ἢ κατὰ τοῦ γνόφου κρινεῖ;
14 *νεφέλη ἀποκρυφὴ αὐτοῦ καὶ οὐχ ὁραθήσεται, καὶ γῦρον
15 οὐρανοῦ διαπορεύεται. *μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις, ἣν
16 ἐπάτησαν ἄνδρες ἄδικοι, *οἳ συνελήφθησαν ἄωροι;
ποταμὸς ἐπιρρέων οἱ θεμέλιοι αὐτῶν.
17 *οἱ λέγοντες κύριος τί ποιήσει ἡμῖν; ἢ τί ἐπάξεται
18 ἡμῖν ὁ παντοκράτωρ; *ὃς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐ-
τῶν ἀγαθῶν, βουλὴ δὲ ἀσεβῶν πόρρω αὐτοῦ.
19 *ἰδόντες δίκαιοι ἐγέλασαν, ἄμεμπτος δὲ ἐμυκτήρι-
20 σεν αὐτούς. *εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπόστασις αὐτῶν καὶ τὸ
κατάλειμμα αὐτῶν καταφάγεται πῦρ.
21 *γενοῦ δὲ σκληρός. ἐὰν ὑπομείνῃς, εἶτα ὁ καρπός σου
22 ἔσται ἐν ἀγαθοῖς. *ἔκλαβε ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξηγο-
ρίαν, καὶ ἀνάλαβε τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ σου.
23 *ἐὰν δὲ ἐπιστραφῇς καὶ ταπεινώσῃς σεαυτὸν ἔναντι κυ-
ρίου, πόρρω ἐποίησας ἀπὸ διαίτης σου τὸ ἄδικον.
24 *καθήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν πέτρᾳ, καὶ ὡς πέτρα χει-
25 μάρρου ὠφείρ. *ἔσται οὖν σου ὁ παντοκράτωρ βοηθὸς
ἀπὸ ἐχθρῶν, καθαρὸν δὲ ἀποδώσει σε ὥσπερ ἀργύριον πε-
26 πυρωμένον. *εἶτα παρρησιασθήσῃ ἔναντι κυρίου ἀνα-
27 βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἱλαρῶς. *εὐξαμένου δέ σου
πρὸς αὐτὸν εἰσακούσεταί σου, δώσει δέ σοι ἀποδοῦναι τὰς
28 εὐχάς. *ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης,
ἐπὶ δὲ ὁδοῖς σου ἔσται φέγγος.
29 *ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, καὶ ἐρεῖς ὑπερηφανεύσατο,
καὶ κύφοντα τοῖς ὀφθαλμοῖς σώσει.
30 *ῥύσεται ἀθῷον, καὶ διασώθητι ἐν καθαραῖς χερσί σου.

κγ΄.

1 *Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει·
2 *καὶ δὴ οἶδα ὅτι ἐκ χειρός μου ἡ ἔλεγξίς μού ἐστι, καὶ
ἡ χεὶρ αὐτοῦ βαρεῖα γέγονεν ἐπ᾽ ἐμῷ στεναγμῷ.
3 *τίς δ᾽ ἄρα γνοίη, ὅτι εὕροιμι αὐτόν, καὶ ἔλθοιμι εἰς
4 τέλος; *εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα, τὸ δὲ στόμα μου
5 ἐμπλήσω ἐλέγχων. *γνοίην δὲ ἰάματα, ἅ μοι ἐρεῖ·
αἰσθοίμην δέ, τίνα μοι ἀπαγγελεῖ.
6 *καὶ εἰ ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελεύσεταί μοι, εἶτα ἐν ἀπειλῇ
7 μοι χρήσεται. *ἀλήθεια γὰρ καὶ ἔλεγχος παρ᾽ αὐτοῦ, ἐξα-
8 γάγοι δὲ εἰς τέλος μου τὸ κρίμα. *εἰς γὰρ πρῶτα πορεύσο-
μαι. καὶ οὐκέτι εἰμί, τὰ δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτοις, τί οἶδα;

תרגום

13 ותימר מה ידע אלה האפשר דהלאל אמטתא ידין: 14 עננייא סתיר לה ולא יחמי ותקוף רומא דשמיא יטיל: 15 הארחא דמן עלמא תנטור דטיילו אנשי שקרא: 16 דאתבטילו מן עלמא בלא עדנהון בארעית נהרא אתיך גופהון: 17 דאמרין לאלה זור מננא ומה יעבד שדי להון: 18 והוא מלי בתיהון טובא ומילכת רשיעי רחקת מני: 19 יחמון צדיקיא ויחדון וזכאי ירחוך להון: 20 אם לא אתמניעו מלמקום ומותרהון גמרת אשתא: 21 אליף כדון עמה ותשלם בהון עללתך טבא: 22 גמר כדון מפמה אוריתא ושוי מימרוי על לבבך: 23 אין תתוב עד שדי תתבני תרחק עולתא ממשכנך: 24 ושוי על עפרא כרך תקיף והיך טינר נחליא אופיר: 25 ויהא שדי כרך תקיף ומן כסף תקוף רומא דילך: 26 ארום הכדין על שדי תתפרנק ותזקוף קדם אלה אפיך: 27 תצלי קומוי ויקבל מנך ונדרך תשלם: 28 ותגזר מימרא ויקום לך ועל ארחתך יזהר נהורא: 29 ארום דאתמאיך במימרך יתעביד גיותן ודשוח בסרחנא יתפרוק: 30 ישיזיב גבר דליתוי זכאי בזכותך ואשתיזב בברירות אידיך:

כג

1 ואתיב איוב ואמר: 2 לחוד יומנא מריר מימרי מחתי תקפת על תונחתי: 3 מן יגזור אנדע ואשכחנה איתי עד מדור בית מקדשיה: 4 אסדר קומוי דין ופמי אמלי מכסניותא: 5 אנדע מלין דיתיבנני ואתבין מה יימר לי: 6 הא בסגעי חילא יכצי עמי לא ברם הוא ישוי תגרא בי: 7 תמן תריצא יתקון עמה ואשתיזב לעלמא מן מרי דיני: 8 הא למדנחא אטייל וליתוהי ולמערבא ולא אתבין ליה:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Et dices: Quid scit Deus? nunquid possibile est quòd Deus per caliginem iudicet? [14] Nubes latibulum eius, & non videt, & in fortitudine altitudinis cælorum deambulat. [15] Nunquid viam quæ est à sæculo, custodies, per quam ambulauerunt viri iniquitatis? [16] Qui sublati sunt à seculo ante tempus suum, in profundo fluminis effusum est corpus eorum. [17] Qui dicebant Deo: Recede à nobis. & quid faciet eis omnipotens? [18] Et ipse impleuit domos eorum bono: & consilium impiorum procul est à me. [19] Videbunt iusti & lætabuntur, & innocens subsannabit eos. [20] Nonne prohibiti sunt ne consurgerent, & reliquias eorum consumpsit ignis? [21] Disce nunc ab eo & habebis pacem: per hæc fructus bonos habebis. [22] Perfice nunc ex ore eius legẽ, & pone verba eius in corde tuo. [23] Si conuersus fueris vsq; ad omnipotentem, ædificaberis: & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo. [24] Et pones super puluerem arcem munitam; & sicut petram torrentium, aurum Ophir. [25] Et erit omnipotens arx munitionis tuæ, & magis quàm argentum erit fortitudo excelsa tibi. [26] Quia tum super omnipotẽtem delectaberis, & leuabis coram Deo faciem tuam. [27] Orabis corã eo, & exaudiet te, & vota tua reddes. [28] Et decernes verbũ & stabile erit tibi: & super vias tuas splẽdebit lumẽ. [29] Qui enim humiliatus fuerit in verbo tuo, fiet sublimis; & illũ qui inclinatus fuerit in delicto saluabis. [30] Liberabitur vir qui non est innocens propter iustitiam tuã, & liberabitur in munditia manus tuæ.

CAP. XXIII. ET respondit Iob & dixit: [2] Hodie quoque amarus est sermo meus, plaga mea aggrauata est super gemitum meum. [3] Quis mihi decernet vt cognoscam & inueniam illum; veniam vsque ad habitaculum domus sanctuarij eius! [4] Ordinabo coram eo iudicium, & os meum implebo increpationibus. [5] Sciam verba quæ mihi respondeat, & intelligam quid dicat mihi. [6] An in multitudine fortitudinis contendet mecum? non vtique ipse ponet litem contra me. [7] Ibi rectus se præparabit cum eo, & liberabor in seculum ab eo qui iudicat me. [8] Si ad Orientem iero, non comparet; & si ad Occidentem, non intelligam illum.

9 שמאול בעשתו ולא אחז יעטף ימין ולא אראה׃
10 כי ידע דרך עמדי בחנני כזהב אצא׃
11 באשרו אחזה רגלי דרכו שמרתי ולא אט׃
12 מצות שפתיו ולא אמיש מחקי צפנתי
אמרי פיו׃
13 והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש׃
14 כי ישלים חקי וכהנה רבות עמו׃
15 על כן מפניו אבהל אתבונן ואפחד ממנו׃
16 ואל הרך לבי ושדי הבהילני׃
17 כי לא נצמתי מפני חשך ומפני כסה אפל׃

כד

1 מדוע משדי לא נצפנו עתים וידעו לא
חזו ימיו׃
2 גבולת ישיגו עדר גזלו וירעו׃
3 חמור יתומים ינהגו יחבלו שור אלמנה׃
4 יטו אביונים מדרך יחד חבאו עניי ארץ׃
5 הן פראים במדבר יצאו בפעלם משחרי לטרף
ערבה לו לחם לנערים׃
6 בשדה בלילו יקצורו וכרם רשע ילקשו׃
7 ערום ילינו מבלי לבוש ואין כסות בקרה׃
8 מזרם הרים ירטבו ומבלי מחסה חבקו צור׃
9 יגזלו משד יתום ועל עני יחבלו׃
10 ערום הלכו בלי לבוש ורעבים נשאו עמר׃
11 בין שורתם יצהירו יקבים דרכו ויצמאו׃
12 מעיר מתים ינאקו ונפש חללים תשוע ואלוה
לא ישים תפלה׃
13 המה היו במרדי אור לא הכירו דרכיו ולא
ישבו בנתיבתיו׃
14 לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון ובלילה
יהי כגנב׃

9 *Si ad sinistram, quid agam? non apphen-
C dã eum. Si me vertã ad dexterã, nõ videbo
10 illum. *Ipse verò scit viã meam, & ꝑbauit
11 me quasi aurũ quod ꝑ ignẽ transit. *Vesti-
gia eius secutus est pes meus, viã ei⁹ custo-
12 diui, & non declinaui ex ea. *A mãdatis là-
biorum eius nõ recessi, & in sinu meo ab-
13 scõdi verba oris eius. *Ipse enim solus est,
D & nemo auertere potest cogitationẽ eius:
& anima eius quodcunq; voluit hoc fecit.
14 *Cũq; expleuerit in me voluntatẽ suã, & a-
15 lia multa similia p̃sto sunt ei. *Et idcircò à
facie eius turbatus sum, & cõsiderans eum
16 timore sollicitor. *Deus molliuit cor meũ,
17 & omnipotẽs conturbauit me. *Nõ enim
perij ꝓpter imminentes tenebras, nec fa-
ciem meam operuit caligo. CAP. XXIIII.
1 AB omnipotente nõ sunt abscõdita tẽ-
A pora: qui autẽ nouerunt eũ, ignorant
2 dies illius. *Alii terminos trãstulerunt, di-
3 ripuerunt greges & pauerunt eos. *Asinũ
pupillorũ abegerunt, & abstulerũt pro pig
4 nore bouẽ viduæ. *Subuerterunt pauperũ
viã, & opp̃sserunt pariter mansuetos terrę.
5 *Alij quasi onagri in deserto egrediuntur
ad opus suũ, vigilantesq; ad p̃dam præpa-
6 rant panem liberis. *Agrum non suum dè-
metunt, & vineã eius quem vi oppresserãt,
7 vindemiant. *Nudos dimittunt hoĩes in-
B dumenta tollentes, quibus non est operi-
8 mentũ in frigore: *Quos imbres mõtium
rigãt, & nõ habentes velamen amplexãtur
9 lapides. *Vim fecerunt dep̃dãtes pupillos,
10 & vulgum paupem spoliauerunt. *Nudis
incedentibus absq; vestitu, & esurientibus
11 tulerunt spicas. *Inter aceruos eorum me-
ridiati sunt, qui calcatis torcularib⁹ sitiũt.
12 *De ciuitatibus fecerunt viros gemere: &
anima vulneratorum clamauit, & Deus
13 inultũ abire non patitur. *Ipsi fuerunt re-
belles lumini, nescierunt vias eius, nec re-
14 uersi sunt per semitas eius. *Manè primo
C consurgit homicida, interficit egenũm &
pauperem, per noctem verò erit quasi fur.

תרגום

9 צפונא במעבדה ולא אחמי כד מכוין דרומא ולא אחזי׃ 10 ארום גלי קדמוי אורחא דעמי בחן יתי היך דהבא אפוק׃
11 באסתוריה אחדת רגלי ארחתיה נטרת ולא עדית׃ 12 פקדנא דשפותוי ולא אעדי מגזירתי אטשת מימרי פומוי׃ 13 והוא
יחידי ומן יתיבנה ונפשה רגגת ועבדת׃ 14 ארום ישלים כדבקדמיתא גזירתי ודכמתהון סגיען עמה׃ 15 מטול היכנא מקומוי
אתבהל אתבין ואדחל מנה׃ 16 ואלה רכיך לבי ושדי בהלנני׃ 17 ארום לא אתגמרת מקדם חשוך ומן קדמי טמר קבלא׃
כד 1 מה דין משדי לא אתטמרו עדניא ודחכימין יתה לא חמין יומוי׃ 2 תחומיא ישנון עדרא אנסו ורעון׃ 3 חמרא
דיתמי ידברון ימשכנון תור ארמלא׃ 4 יצלון חשיבי מארחא כחדא אטמרו מסכיני ארעא׃ 5 הא כמרודיא במדברא והכדין נפקו
בעובדיהון בישיא מקדמין לבזה דמשכחת ליה מזונא לטליי׃ 6 בחקלא דלא דלהון חצדין וכרמא דרשיעיא יכסחון׃
7 ערטלאי יביתו מדלית כסותא ודלית להון חופאה בקורא׃ 8 מקלוחא דטוריא מטמשין ומדלית משרוי גפפו טינרא׃
9 יאנסון מביזה יתם ועל עניא ימשכנון׃ 10 ערטולאי אוליכו בלא כסות וכפנין נטלו מנהון עומרא׃
11 ביני אשיתהון יעצרון משח מעצרתא עצרו ומריהון צחיו׃ 12 מקרתא בני נשא נהקין ונפשה קטילין בחרבא תצלי האפשר
דאלהא לא ישוי חובא׃ 13 הינון הון במרודין באוריתא לא אשתמודעו ארחתיה ולא אתיתבו בשבילוי׃ 14 לאורא יקום קטולא
קטיל עניא וחשוכא ובליליא יהא כגנבא׃

*Sinistra qui fecit ipsius non restiti; circũ- 9
iiciet dextera & non videbo. *Nouit enim 10
iam viam meam; probauit autem me sicut au-
rum? *Egrediar autem in præceptis eius, vias 11
enim eius custodiui? *Et non declino à præ- 12
ceptis eius, & non prætersam. in autem sinu
meo abscondi verba eius. *Si autem & ipse 13
iudicauit sic, quis est resistens ei? nam ipse voluit
& fecit: *Propter hoc super eum studui. admo- 14
nens autem curam habui eius *super hoc: à fa- 15
cie eius celer ero: considerabo, & perterritus e-
ro ex eo. *Dominus autem emolliuit cor meum, 16
at omnipotens vrsit me. *Non enim noueram 17
quòd superuenient mihi tenebræ; ante faciem
autem meam operuit caligo.

CAP. XXIIII.

CUr autem Dominum non latuerunt horæ; 1
impij autem terminum transgressi sunt gre- 2
gem cum pastore rapientes. *Subiugale autem 3
pupillorum abegerunt, & bouem viduæ tulerũt
pro pignore. *Deiecerunt impotentes de via iu- 4
sta, pariter absconditi sunt mansueti terræ.
*Euaserunt autem sicut asini in agro, super me 5
egressi suam actionem. dulcis fuit eorum panis
in iuniores. *Agrum ante tempus, non suum 6
existentem messuerunt. impotentes autem vi-
neas impiorum absque mercede & absque cibo
operati sunt: *Nudos multos sopiuerunt sine 7
vestibus, indumentum autem animæ eorum ab-
stulerũt. *A guttis montiũ madefiunt, propterea 8
quòd non habeãt sibi operimentum, petram am-
plexati sunt. *Rapuerunt pupillum ab vbere, 9
eum autem qui cecidit humiliauerunt. *Nudos 10
autem sopierunt iniustè, esurientium autem fru-
stum panis abstulerunt. *In tenebrosis iniustè 11
insidiati sunt, viam autem iustam non noue-
runt: *Qui de ciuitate et domibus propriis eie- 12
cerunt. Anima autem puerorum gemuit valdè:
*Ipse autem cur horum speculationem non fe- 13
cit? super terra existentibus illis & non cogno-
uerunt, viam autem iustitiæ non nouerunt, ne-
que semitas eius ambulauerunt. *Cùm cognouit 14
autem eorum opera, tradidit eos in tenebras,
& nocte erit sicut fur.

9 *ἀριστερὰ ποιήσαντος αὐτοῦ οὐκ ἀντέσχον· περιβαλεῖ
10 δεξιὰ καὶ οὐκ ὄψομαι. *οἶδε γὰρ ἤδη ὁδόν μου, διέκρινε δέ
11 με ὥσπερ τὸ χρυσίον. *ἐξελεύσομαι δὲ ἐν ἐντάλμασιν
αὐτοῦ, ὁδοὺς γὰρ αὐτοῦ ἐφύλαξα.
12 *καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνω ἀπὸ ἐνταλμάτων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ
παρέλθω, ἐν δὲ κόλπῳ μου ἔκρυψα τὰ ῥήματα αὐτοῦ.
13 *εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἔκρινεν οὕτως, τίς ἐστιν ἀντιπίπτων αὐτῷ;
14 ὃ γὰρ αὐτὸς ἠθέλησε καὶ ἐποίησε. *διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ
15 ἐσπούδακα. νουθετούμενος δὲ ἐφρόντισα αὐτοῦ *ἐπὶ τού-
τῳ, ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατασπουδασθῶ, κατανοήσω καὶ
16 πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ. *κύριος δὲ ἐμαλάκυνε τὴν
καρδίαν μου. ὁ δὲ παντοκράτωρ ἐσπούδασέ με.
17 *οὐ γὰρ ᾔδειν ὅτι ἐπελεύσεταί μοι σκότος, πρὸ προσώ-
που δέ μου ἐκάλυψε γνόφος.

κδ΄.

1 *Διατί δὲ κύριον οὐκ ἔλαθον ὧραι, ἀσεβεῖς δὲ ὅριον
2 ὑπερέβησαν ποίμνιον σὺν ποιμένι ἁρπάσαντες.
3 *ὑποζύγιον δὲ ὀρφανῶν ἀπήγαγον, καὶ βοῦν χήρας
4 ἠνεχύρασαν. *ἐξέκλιναν ἀδύνατοι ἐξ ὁδοῦ δικαίας,
ὁμοθυμαδὸν ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς.
5 *ἀπέβησαν δὲ ὥσπερ ὄνοι ἐν ἀγρῷ, ὑπὲρ ἐμοῦ ἐξελ-
θόντες τὴν ἑαυτῶν πρᾶξιν. ἡδύνθη αὐτῶν ἄρτος εἰς νεω-
6 τέρους. *ἀγρὸν πρὸ ὥρας, οὐκ αὐτῶν ὄντα ἐθέρισαν·
ἀδύνατοι δὲ ἀμπελῶνας ἀσεβῶν ἀμισθὶ καὶ ἀσιτὶ εἰργά-
7 σαντο. *γυμνοὺς πολλοὺς ἐκοίμισαν ἄνευ ἱματίων,
ἀμφίασιν δὲ ψυχῆς αὐτῶν ἀφείλοντο.
8 *ἀπὸ ψεκάδων ὀρέων ὑγραίνονται, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν
αὐτοῖς σκέπην, πέτραν περιεβάλοντο.
9 *ἥρπασαν ὀρφανὸν ἀπὸ μαστοῦ, ἐκπεπτωκότα δὲ ἐτα-
10 πείνωσαν. *γυμνοὺς δὲ ἐκοίμισαν ἀδίκως, πεινώντων
δὲ τὸν ψωμὸν ἀφείλοντο.
11 *ἐν στενοῖς ἀδίκως ἐνήδρευσαν, ὁδὸν δὲ δικαίαν οὐκ
12 ᾔδεισαν· *οἳ ἐκ πόλεως καὶ οἴκων ἰδίων ἐξεβάλλοντο.
13 ψυχὴ δὲ νηπίων ἐστέναξε μέγα· *αὐτὸς δὲ διατί τού-
των ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται. ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ
οὐκ ἐπέγνωσαν, ὁδὸν δὲ δικαιοσύνης οὐκ ᾔδεισαν, οὐδὲ ἀ-
τραποὺς αὐτῆς ἐπορεύθησαν;
14 *γνοὺς δὲ αὐτῶν τὰ ἔργα, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς σκότος,
καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς κλέπτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Aquilonem cùm fecerit, non videbo; quando vertetur ad Austrum, non intuebor illum. 10 Quoniam manifesta est coram eo via mea: probauit me; & quasi aurum egrediar. 11 Semitam eius apprehendit pes meus; viam eius custodiui, nec declinaui. 12 A præcepto labiorum eius non recessi, à decreto meo abscondi verba oris mei. 13 Et ipse est solus, & quis auertet eum? & anima eius quod desiderauit hoc fecit. 14 Quoniam perficiet sicut in principio statutum meum, & multa similia sunt apud eum. 15 Propterea à facie eius turbabor; intelligam, & timebo ab eo. 16 Deus autem emolliuit cor meum, & omnipotens conturbauit me. 17 Quoniam non sum consumptus à facie tenebrarum, & à facie mea operuit caligo.

CAP. XXIIII.

QVare ab omnipotente non sunt abscondita tempora, & qui sciunt illum non viderunt dies eius? 2 Terminos mutauerunt, diripuerunt gregem & pauerunt. 3 Asinum pupillorum abigunt, & pignorant bouem viduæ. 4 Auertunt pauperes à via: simul absconduntur inopes terræ. 5 Ecce sicut onagri in deserto, sic egressi sunt ad opera sua mala, manè consurgentes ad prædam, vnde depromitur ei cibus & pueris. 6 In agro non suo metunt, & vineam impiorum amputant. 7 Nudos faciunt pernoctare absque indumento, quibus non est operimentum in frigore. 8 A fluxu montium madefacti sunt, & non habentes habitaculum amplexati sunt petram. 9 Rapiunt ab vbere pupillum, & pignus pauperum accipiunt. 10 Nudum fecerunt ambulare absque operimento, & à famelicis tulerunt manipulum. 11 Inter septa sua exprimunt oleum, torcularia calcauerunt, & domini eorum sitiebant. 12 De ciuitate filij hominum gemunt, & anima eorum qui sunt occisi gladio, clamat: Nunquid potest esse quòd Deus non imponat eis peccatum? 13 Ipsi fuerunt rebelles Legi: non cognouerunt viam eius, nec habitauerunt in semitis illius. 14 Ad lucẽ consurget occisor, occidet egenũ & pauperẽ, & in nocte erit quasi fur.

15 * וְעֵין נֹאֵף שָׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי עָיִן
וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים׃
16 * חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חָתְמוּ־לָמוֹ לֹא־
יָדְעוּ אוֹר׃
17 * כִּי יַחְדָּו בֹּקֶר לְמוֹ צַלְמָוֶת כִּי יַכִּיר בַּלְהוֹת
צַלְמָוֶת׃
18 * קַל־הוּא עַל־פְּנֵי־מַיִם תִּקָּלֵל חֶלְקָתָם בָּאָרֶץ
לֹא־יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃
19 * צִיָּה גַם־חֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ׃
20 * יְשַׁכָּחֵהוּ רֶחֶם מָתֶק רִמָּה עוֹד לֹא־יִזָּכֵר וַתִּשָּׁבֵר
כָּעֵץ עַוְלָה׃
21 * רֹעֶה עֲקָרָה לֹא תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא יֵיטִיב׃
22 * וּמָשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא־יַאֲמִין בַּחַיִּין׃
23 * יִתֶּן־לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם׃
24 * רָמוּ מְעַט וְאֵינֶנּוּ וְחָמְכוּ כַּכֹּל יִקָּפְצוּן וּכְרֹאשׁ
שִׁבֳּלִים יִמָּלוּ׃
25 * וְאִם־לֹא אֵפוֹ מִי יַבְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי׃

כה

1 * וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃
2 * חֶמְשֶׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו׃
3 * הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרֹה׃
4 * וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד אִשָּׁה׃
5 * הֵן עַד־יָרֵחַ וְלֹא יַאָהִיל וְכוֹכָבִים לֹא־זַכּוּ
בְעֵינָיו׃
6 * אַף כִּי־אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן־אָדָם תּוֹלָעָה׃

כו

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * מָה־עָזַרְתָּ לְלֹא־כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ זְרוֹעַ לֹא־עֹז׃
3 * מָה־יָּעַצְתָּ לְלֹא חָכְמָה וְתוּשִׁיָּה לָרֹב הוֹדָעְתָּ׃
4 * אֶת־מִי הִגַּדְתָּ מִלִּין וְנִשְׁמַת־מִי יָצְאָה מִמֶּךָּ׃

15 *Oculus adulteri obſeruat caligine, dicẽs:
Nõ me videbit oculus, & operiet vultum
16 ſuum. * Perfodit in tenebris domos, ſicut
in die condixerant ſibi, & ignorauerunt
17 lucem. * Si ſubitò apparuerit aurora, arbi-
trantur vmbram mortis, & ſic in tenebris
18 quaſi in luce ambulant. *Leuis eſt ſuper fa
ciem aquæ: maledicta ſit pars eius in terra,
19 nec ambulet per viam vinearum. * Ad ni-
mium calorem tranſiet ab aquis niuium,
20 & vſq; ad inferos peccatum illius. *Obli-
D uiſcatur eius miſericordia, dulcedo illius
vermis. Non ſit in recordatione, ſed con-
21 teratur ſicut lignum infructuoſum. *Pauit
enim ſterilem & quæ non parit, & viduæ
22 bene non fecit. *Detraxit fortes in fortitu
dine ſua; & cùm ſteterit, non credet vitæ
23 ſuæ. *Dedit ei Deus locum pœnitentiæ, &
ille abutitur eo in ſuperbia, oculi autem e-
24 ius ſunt in viis illius. *Eleuati ſunt ad mo-
dicum, & non ſubſiſtent, & humiliabũtur
ſicut omnia, & auferentur, & ſicut ſumni-
25 tates ſpicarum conterentur. *Quod ſi non
eſt ita, quis me poteſt arguere eſſe mentitum, & ponere ante Deum verba mea?

CAP. XXV.

1 RESpõdens autem Baldad Suites, dixit:
2 *Poteſtas & terror apud eum eſt qui fa-
3 cit concordiam in ſublimibus ſuis. *Nun-
B quid eſt numerus militũ illius? * Et ſuper
4 quem non ſurget lumen illius? *Nunquid
C iuſtificari poteſt homo comparatus Deo,
aut apparere mundus natus de muliere?
5 *Ecce luna etiam non ſplendet, & ſtellæ nõ
6 ſunt mundæ in conſpectu eius: * quanto
magis homo putredo, & filius hominis
vermis? CAP. XXVI.

1 RESpondens autem Iob, dixit: * Cuius
2 adiutor es, nunquid imbecillis? & ſu-
ſtentas brachium eius qui non eſt fortis?
3 *Cui dediſti conſiliũ? forſitan illi qui non
habet ſapientiam, & prudentiam tuam o-
4 ſtendiſti plurimam. *Quem docere voluiſti? nonne eum qui fecit ſpiramentum?

15 * Καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ ἐφύλαξε σκότος λέγων, Οὐ θεω-
νήσει με ὀφθαλμός, καὶ ἀποκρυβὴν θεοῦ σκέπου ἔθετο.
16 * Διώρυξεν ἐν σκότῳ οἰκίας, ἡμέρας ἐσφράγισαν ἑαυ-
17 τούς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς. * Ὅτι ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὰ-
χεως σκιὰ θανάτου, ὅτι γινώσκει τὰ χαράκας σκιᾶς θα-
18 νάτου. * Ἐλαφρὸς ἐστιν ἐπὶ προσώπου ὕδατος, καταρα-
βείη ἡ μερὶς αὐτῶν ἐπὶ γῆς, μὴ ἀφθείη ἐν τῷ φυτῷ αὐτῶν
ἐπὶ γῆς ξηρᾶ. ἀγκαλίδα γὰρ ὀρφανῶν ἥρπασαν, εἶτ' ἀνέ-
19 μνήσθη αὐτῶν ἡ ἁμαρτία. * Ὥσπερ γὰρ ὁμίχλη δρόσου
20 ἀφανὴς ἐγένετο. * Ἀποδοθείη γὰρ αὐτῷ εἰ ἔπραξεν,
συντριβείη γὰρ πᾶς ἀδικῶν ἴσα ξύλῳ μιάτῳ.
21 * Τέκνων γὰρ οὐκ οὖ ἐποίησε, καὶ γυναικὸς οὐκ ἠλέησε,
22 * θυμῷ γὰρ κατέρρεψεν αὐτὸν ναύτοις, ἀνάσας ὑπεραρθῆ,
23 οὐ μὴ πιστεύσῃ τῷ τοῦ ἑαυτοῦ ζωῆς. * Μαλακισθεὶς γὰρ
μὴ ἐλπιζέτω ὑγιασθῆναι, ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ.
24 * Πολλοὺς γὰρ ὀπάκωσε τὸ ὕψωμα αὐτοῦ, ἐμαραθήσῃ
γὰρ ὥσπερ μολόχη ἐν καύματι, ἢ ὥσπερ σάχις ἀπὸ κα-
λάμης αὐτόματος ἀποπεσών.
25 * Εἰ δὲ μή, τίς ἐστιν ὁ φάμενός με ψευδῆ λέγειν, καὶ
θήσει εἰς οὐθὲν τὰ ῥήματά μου;

κέ.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 * Τί γὰρ προοίμιον ἢ φόβος παρ' αὐτοῦ ὁ ποιῶν τὴν σύμ-
πασαν ἐν ὑψίστῳ;
3 * Μὴ γάρ τις ἀπολάβοι ὅτι ἔστι παρέλκυσις πειρατῶν·
ἐπὶ τίνας γὰρ οὐκ ἐπελεύσεται ἐνέδρα παρ' αὐτοῦ;
4 * Πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς σὺν κυρίου; ἢ τίς
δὲ ἀποκαθαρεῖ ἑαυτὸν γυνὴς γυναικός;
5 * Εἰ σελήνη συντάσσει, καὶ οὐκ ἐπιφώσει, ἄστρα
ἃ οὐ καθαρὰ ἐναντίον αὐτοῦ.
6 * Ἔτι δέ, ἄνθρωπος σαπρία, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ.

κς'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει·
2 * Τίνι προσκεισαι, ἢ τίνι μέλλεις βοηθεῖν; πότερον
οὐχ ᾧ πολλὴ ἰσχύς, καὶ ᾧ βραχίων κραταιός ἐστι;
3 * Τίνι συμβεβούλευσαι; οὐχ ᾧ πᾶσα σοφία; ἢ τίνι ἐ-
παχολουθήσῃς; οὐχ ᾧ μεγίστη δυνάμις;
4 * Τίνι ἀπήγγειλας ῥήματα; πνοὴ δὲ τίνος ἐστὶν ἡ ἐξελ-
θοῦσα ἐκ σοῦ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et oculus adulteri obſeruat crepuſculum, dicens: Non me videbit oculus, & abſconſionem faciei ponet eregione ſurſum. "Perfodit in tenebris domos quas in die obſignauerunt ſibi, & nõ cognouerũt lumen. '' Quoniã ſimul aurora reputatur eis ſicut vmbra mortis: nota eſt enim vltio tenebrarũ mortis. "Leuis eſt vt diffundatur ſuper facié aquarũ: erit maledicta via lubricitatis eorũ in terra: & non aſpiciet ſemitã vinearum. '' Siccitas & etiã calor rapuerũt aquas niuis: infernus eos qui peccauerunt. '' Crudeles ſunt qui obliti ſunt miſereri pauperibus, dulces erunt vermibus: deinceps non erit memoria eorum; & conterentur ſicut lignum iniquum. '' Qui confringit ſterilem quæ non parit, & viduæ non benefacit. '' Et attrahit fortes in fortitudine ſua: conſurget, & non credet vitæ ſuæ. '' Dedit ei pœnitentiam vt conſideret & ſuſtentaretur, & oculi eius ſuper vias eorum. '' Exaltantur paululum, & non eſt ſceleratus: & humiliãtur, & iuxta omnia quę patrarunt, pœnas luunt: in aquis ebullientibus opprobrio afficiuntur, & in aquis feruentibus præfocantur tum demum: & ſicut ſummitas ſpicæ conterentur. '' Et ſi non eſt ita, vbi eſt qui mendacem me comprobet, & ponat quaſi nihilum radicem ſermonis mei?

CAP. XXV.

ET reſpondit Baldad qui erat de Sua, & dixit: 'Poteſtas & terror apud eum eſt, qui facit pacem in cælis excelſis ſuis. 'Nunquid eſt numerus exercitibus eius, & ſuper quem non ſurget lumen illius? 'In quo iuſtificabitur filius hominis cum Deo, aut in quo innocens erit natus de muliere? 'Ecce adhuc Luna maculata eſt in parte Orientali; non ſplendebit ſol eius: & ſtellæ non ſunt mundæ in conſpectu eius. 'Quanto magis homo qui in vita ſua eſt reptile, & filius hominis qui in morte ſua eſt vermis? CAP. XXVI.

ET reſpondit Iob & ait: 'Quid auxiliatus es abſque fortitudine; ſaluaſti brachio inualido? 'Quare dediſti conſilium abſque ſapientia, & videtur tibi quòd ſapientiam plurimam oſtendiſti? 'Cui annunciaſti ſermones, & cuius ſpiraculum exiuit à te?

תרגום

15 וְעֵינָא דְגִיפָּא נְטָרָא נְשָׁף לְמֵימַר לָא תְסַכְּיְנַנִי עֵינָא וּטְמוּר אַפַּיָּא יְשַׁוֵּי כְּלָפּוֹי לְעֵילָּא׃ 16 חֲשִׁיךְ בְּחַשׁוֹכָא בָּתַּיָּא בִּיוֹמָא מְתַחֲתְמִין
לְהוֹן לָא יְדָעוּ נְהוֹרָא׃ 17 אֲרוּם כְּחַדָּא צַפְרָא דְמֵי לְהוֹן חֵידָּ טוּלָּא דְמוֹתָא אֲרוּם אִשְׁתְּמוֹדַע פָּרֻעֲנוּתָא דְשׁוּלָּא דְמוֹתָא׃ 18 קַלְיָל הוּא
מְשַׁשׁ עַל אַפֵּי מַיָּא חֵירֵי לֵיט אַרְחָא שְׁעִיעֲתְהוֹן בְּאַרְעָא לָא יִסְבֵּי שְׁבִיל כַּרְמַיָּא׃ 19 צַחְיָא וּלְחוֹד חוּמְתָא אֲנָסוּ מֵימֵי תַּלְגָּא שְׁיוֹל אִתְחַיְבוּ׃
20 אִכְּלֵאן דְּנְשִׁיוּ לְרַחֲמָא מְסָכְּנִין אִתְבַּסְמוּ לְרַחֲשָׁא חוּב לָא יִדְכַּר וְאִתְחַבַּר חֵידָּ קִיקְיָא עֵילִיתָא׃ 21 דְּמִירַע עֲקָרְתָּא דְּלָא תַלַּד
וְאַרְמַלְתָּא לָא יוֹטִיב׃ 22 וּנְגַר גִּבָּרַיָּא בְּחֵילֵיהּ יְקוּם וְלָא יְהֵימִין בְּחַיֵּי׃ 23 יְהַב לֵהּ הֵיבוּתָא לְרַחֲשָׁא וְיִסְתְּמִיךְ וְעֵינוֹהִי עַל אוֹרְחָתְהוֹן׃
24 זְקִיפוּ זְעִיר וְלֵיתְהוֹן חַיְּבָא וְאִתְמָאכוּ וְהֵידְ כָּל מַדּ דַּעֲבַדוּ אִתְפָּרְעוּ בְּמַיָּא דְתֵיתְיְן קַלְקְלוּ וּבְמַיָּא דְתֵיתְיְן טָפְנִין וּמַיְדִּין וְהֵידְ רֵישׁ
שִׁבְּלָא יִתְמוֹלְלוּן׃ 25 וְאִין לָא דֵיכֵי מַאן הוּא דִיכְדֵּב יַנְנִי וְיָשֵׁי כְּדַלָּא מִנָּא עֵיקַר מִלָּתִי׃

כה

1 וַאֲתֵיב בִּלְדַּד נְחָשִׁי וַאֲמַר׃ 2 שְׁלִטָּנָא וּדְחִלְתָּא עָמֵהּ עָבֵד שְׁלָמָא בְּשִׁמְיָא מְרוֹמֵהּ דֵּילֵהּ׃ 3 הַאִיתַי סְכוּם לְאוֹכְלוּסוֹי וְעַל מַן
לָא יְקוּם נְהוֹרֵהּ׃ 4 וּמַה יְזְדְכֵּי בַּר נַשׁ עִם אֱלָהּ וּמַה יְזְכֵּי יְלִיד אִתְּתָא׃ 5 הָא עַד יַרְחָא וְלָא נְהִיר וְכוֹכְבַיָּא לָא יַנְהִיר שְׁמֵשְׁהוֹן
בְּקֳדָמוֹהִי׃ 6 כַּל דְּכֵן אֱנָשׁ דְּרִמְיָא רְקוּמוֹי וּבַר נַשׁ דְּמִזְדְּחֵי מוֹרְגָנֵי׃

כו

1 וַאֲתֵיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 מָה סְיַעְתָּ חֲלִילָה בְּאִדְּרַע וְלָא עְשִׁין
לְמִסְגְּנָא הוֹדַעְתָּ׃ 3 מָה מְלֵיתָ חֲלִילָה פִּרְקְתָּא בְּאִדְּרַע וְלָא עְשִׁין
4 לְמִי יְמֵלֵיל מִנָּךְ וְנִשְׁמְתָא דְמַן נְפַקַת מִנָּךְ׃

5 הרפאים יחוללו מתחת מים ושכניהם :
6 ערום שאול נגדו ואין כסות לאבדון :
7 נטה צפון על־תהו תלה ארץ על־בלימה :
8 צרר־מים בעביו ולא־נבקע ענן תחתם :
9 מאחז פני־כסה פרשז עליו עננו :
10 חק חג על־פני־מים עד־תכלית אור עם־חשך :
11 עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו :
12 בכחו רגע הים ובתבונתו מחץ רהב :
13 ברוחו שמים שפרה חללה ידו נחש בריח :
14 הן־אלה קצות דרכו ומה־שמץ דבר נשמע־בו ורעם גבורתו מי יתבונן :

כז

1 ויסף איוב שאת משלו ויאמר :
2 חי־אל הסיר משפטי ושדי המר נפשי :
3 כי־כל־עוד נשמתי בי ורוח אלוה באפי :
4 אם־תדברנה שפתי עולה ולשוני אם־יהגה רמיה :
5 חלילה לי אם־אצדיק אתכם עד־אגוע לא־אסיר תמתי ממני :
6 בצדקתי החזקתי ולא ארפה לא־יחרף לבבי מימי :
7 יהי כרשע איבי ומתקוממי כעול :
8 כי מה־תקות חנף כי יבצע כי ישל אלוה נפשו :
9 הצעקתו ישמע אל כי־תבוא עליו צרה :
10 אם־על־שדי יתענג יקרא אלוה בכל־עת :
11 אורה אתכם ביד־אל אשר עם־שדי לא אכחד :
12 הן־אתם כלכם חזיתם ולמה־זה הבל תהבלו :
13 זה חלק־אדם רשע עם־אל ונחלת עריצים משדי יקחו :

5 * Ecce gigantes gemunt ſub aquis, & qui
6 habitant cum eis. *Nudus eſt infernus co-
ram illo, & nullum eſt operimentum per-
7 ditioni. * Qui extendit Aquilonem ſuper
C vacuum, & appendit terram ſuper nihilũ.
8 *Qui ligat aquas in nubibus ſuis, vt non
9 erũpant pariter deorſum. *Qui tenet vul-
tum ſolij ſui, & expandit ſuper illud nebu-
10 lam ſuam. *Terminum circundedit aquis,
11 vſque dum finiantur lux & tenebrę. *Co-
D lumnæ cæli contremiſcunt, & pauent ad
12 nutum eius. *In fortitudine illius repentè
maria congregata ſunt, & prudentia eius
13 percuſsit ſuperbum. *Spiritus eius ornauit
cælos, & obſtetricante manu eius eductus
14 eſt coluber tortuoſus. * Ecce hæc ex parte
dicta ſunt viarum eius, & cùm vix paruam
ſtillam ſermonis eius audierimus, quis po-
terit tonitruum magnitudinis illius in-
tueri?

CAP. XXVII.

1 ADdidit quoque Iob aſſumens parabo-
2 lam ſuam, & dixit: *Viuit Deus q̃ ab-
ſtulit iudiciũ meũ, & oĩpotens qui ad ama
3 ritudinẽ adduxit aĩam meã: *Quia donec
ſupeſt halitus in me, & ſpiritus Dei in na-
4 ribus meis, *Nõ loquẽtur labia mea iniq-
tatẽ, nec lingua mea meditabitur menda-
5 ciũ. *Abſit à me vt iuſtos vos eſſe iudicem.
donec deficiã, nõ recedam ab innocentia
6 mea. *Iuſtificationẽ meã quã cœpi tenere,
nõ deſerã. Neq; enim reprehendit me cor
7 meũ in omni vita mea. * Sit vt impius ini-
B micus meus, & aduerſarius meus quaſi ini-
8 quus. *Quę eſt enim ſpes hypocritæ ſi aua-
rè rapiat, & non liberet Deus animã eius?
9 *Nunquid Deus audiet clamorẽ eius cùm
10 venerit ſuper eũ anguſtia? * Aut poterit in
oĩpotẽte delectari & inuocare Deum om-
11 ni tempore? *Docebo vos per manum Dei
C quæ omnipotens habeat, nec abſcondam.
12 *Ecce vos omnes noſtis, & quid ſine cauſa
13 vana loquimini? * Hæc eſt pars hominis
impij apud Deum, & hęreditas violento-
rum quam ab omnipotente ſuſcipient.

* *Nunquid gigantes nutrientur, ſub aqua* 5
& vicinis eius? * *Nudus infernus coram illo,* 6
& non eſt circuitus perditioni. * *Qui extendit* 7
Boream in nihil, qui appendit terram ſuper ni-
hilum. * *Qui ligat aquam in nubibus ſuis, et non* 8
rupta eſt nebula ſub eo. * *Qui tenet vultum ſolij,* 9
qui expandit ſuper illud nebulam ſuam. * *Præ-* 10
ceptum circundedit in faciem aquæ, vſque ad
conſummationem lucis cum tenebris. * *Columnæ* 11
cæli expanſæ ſunt, & ſtupuerunt ab increpatio-
ne eius. * *Fortitudine ſedauit mare, ſcientia au-* 12
tem ſtrauit cete. * *Clauſtra autem cæli timue-* 13
runt eum. præcepto autem eius interfecit dra-
conem apoſtatam. * *Ecce hæ partes viæ eius, et* 14
ſuper humorem ſermonis audiemus in eo: vim
autem tonitrus eius, quis nouit quando faciet?

CAP. XXVII.

ADhuc autem addens Iob dixit proœmio: 1
* *Viuit Dominus qui ſic me iudicauit, &* 2
omnipotens qui amaram fecit meam animam.
* *Si quidem adhuc halitu meo exiſtente, ſpi-* 3
ritus autem diuinus circum exiſtens mihi in na-
ribus. * *Non loquentur labia mea iniqua, ne-* 4
que anima mea meditabitur iniuſta. * *Ne mihi* 5
ſit iuſtos vos oſtendere, donec moriar; non enim
amouebo innocentiam meam. * *Iuſtitiæ au-* 6
tem attendens non tradam, non enim conſcius
ſum mihi quòd illicita fecerim.
* *Veruntamen ſint inimici mei. ſicut ſub-* 7
uerſio impiorum, & in me inſurgentes, ſicut
perditio iniquorum. * *Et quæ enim eſt ſpes* 8
impio, quoniam continet? confidens in Dominũ
nunquid ſaluus erit, * *Aut deprecationem e-* 9
ius exaudiet Dominus? aut cùm venerit ei ne-
ceſſitas, * *nũ habet aliquam ſermonis audaciam* 10
coram illo? aut ſicut cùm inuocauerit ipſe exau-
diet eum? * *Sed iam renunciabo vobis* 11
quid eſt in manu Domini, quæ ſunt apud omni-
potentem, non mentiar.
* *Ecce iam omnes noſtis, quòd vana va-* 12
nis iniicitis.
* *Hæc pars hominis impij à Domino, poſſeſ-* 13
ſio autem potentium ſuperueniet ab omnipoten-
te ſuper eos.

5 * μὴ γίγαντες μαιωθήσονται, ὑποκάτωθεν ὕδατος καὶ
6 τῶν γειτόνων αὐτοῦ; * γυμνὸς ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι
7 περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ. * ἐκτείνων βορέαν ἐπ᾽ οὐδέν,
8 κρεμάζων γῆν ἐπὶ μηδενός. * δεσμεύων ὕδωρ ἐν νε-
φέλαις αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐρράγη νέφος ὑποκάτω αὐτοῦ.
9 * ὁ κρατῶν πρόσωπον θρόνου, ἐκπετάζων ἐπ᾽ αὐτὸν
10 νέφος αὐτοῦ. * πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσω-
πον ὕδατος, μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους.
11 * στῦλοι οὐρανοῦ ἐπετάσθησαν, καὶ ἐξέστησαν ἀπὸ τῆς
12 ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ. * ἰσχύϊ κατέπαυσε τὴν θάλασ-
13 σαν, ἐπιστήμῃ δὲ ἔτρωσε τὸ κῆτος. * κλεῖθρα δὲ οὐρα-
νοῦ δεδοίκασιν αὐτόν. προστάγματι δὲ αὐτοῦ ἐθανάτωσε
14 δράκοντα ἀποστάτην. * ἰδοὺ ταῦτα μέρη ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ
ἐπὶ ἰκμάδα λόγου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ, σθένος δὲ βρον-
τῆς αὐτοῦ, τίς οἶδεν ὁπότε ποιήσει;

κζ.

1 * Ἔτι δὲ προσθεὶς ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ,
2 * ζῇ κύριος ὃς οὕτω με κέκρικε, καὶ ὁ παντοκράτωρ
ὁ πικράνας μου τὴν ψυχήν.
3 * εἰ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης, πνεῦμα δὲ θεῖον τὸ πε-
4 ριόν μοι ἐν ῥισί. * μὴ λαλήσειν τὰ χείλη μου ἄνο-
μα, οὐδὲ ἡ ψυχή μου μελετήσει ἄδικα.
5 * μή μοι εἴη δικαίους ὑμᾶς ἀποφῆναι, ἕως ἂν ἀπο-
θάνω, οὐ γὰρ ἀπαλλάξω τὴν ἀκακίαν μου.
6 * δικαιοσύνῃ δὲ προσέχων οὐ μὴ προῶμαι, οὐ γὰρ σύ-
7 νοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας. * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ εἴη-
σαν οἱ ἐχθροί μου. ὥσπερ ἡ καταστροφὴ τῶν ἀσεβῶν, καὶ
οἱ ἐπ᾽ ἐμὲ ἐπανιστάμενοι, ὥσπερ ἡ ἀπώλεια τῶν παρανό-
8 μων. * καὶ τίς γάρ ἐστιν ἐλπὶς ἀσεβεῖ, ὅτι ἐπέχει; πε-
ποιθὼς ἐπὶ κύριον ἆρα σωθήσεται·
9 * ἢ τὴν δέησιν αὐτοῦ εἰσακούσεται κύριος; ἢ ἐπελθούσης
10 αὐτῷ ἀνάγκης * μὴ ἔχει τινὰ παρρησίαν ἐναντίον αὐτοῦ; ἢ
ὡς ἐπικαλεσαμένου αὐτοῦ εἰσακούσεται αὐτοῦ;
11 * ἀλλὰ δὴ ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ἐστιν ἐν χειρὶ κυρίου, ἅ ἐστι
παρὰ παντοκράτορι, οὐ ψεύσομαι.
12 * ἰδοὺ δὴ πάντες οἴδατε, ὅτι κενὰ κενοῖς ἐπιβάλ-
13 λετε. * αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου,
κτῆμα δὲ δυναστῶν ἐπελεύσεται παρὰ παντοκράτορος
ἐπ᾽ αὐτούς.

תרגום

[illegible]

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Nunquid poſſunt gigantes qui contremiſcunt regenerari, cùm ipſi ſint ſub aquis & exercitus eorum? 6 Publicus eſt infernus coram eo, & non eſt operimentum domui perditionis. 7 Qui extendit Aquilonem ſuper nihilum, ſubleuat terram ſuper aquas, nullo eam ſuſtinente. 8 Qui ligat aquas pluuiæ in nubibus ſuis, & non rumpitur nubes ſub ſe. 9 Qui tenet caliginem ſolij ſui, vt non videant illum angeli: extendit illud ſicut velum ſuper nubes gloriæ ſuæ. 10 Decreuit, & dixit collocari firmamentum ſuper faciem aquarum, vſque ad finem luminis cum tenebris: 11 Columnæ cæli commouentur & contremiſcunt ab increpatione eius. 12 In virtute ſua diuiſit mare, & in prudentia ſua percuſſit fortem. 13 In ſpiritu oris eius facies cæli lucidæ ſunt: creauit manus eius Leuiathan, qui comparatus eſt ſerpenti mordenti. 14 Ecce hæ ſunt ſummitates viarum eius, & quod expreſſum eſt ex parte ſermonis eius audiuimus ab eo, & tonitru fortitudinis eius quis intelliget?

CAP. XXVII.

ET addidit Iob aſſumens parabolam ſuam, & ait: 2 Viuus eſt Deus qui abſtulit regulam iudicij mei: & omnipotens ad amaritudinem adduxit animam meam. 3 Quoniam adhuc totus halitus eſt in me, & ſpiritus Dei eſt in naribus meis. 4 Nũ loquentur labia mea mendacium, & lingua mea meditabitur dolum? 5 Abſit à me vt iuſtificem vos donec deficiam: non auferam perfectionẽ meam à me. 6 Iuſtificationem meam apprehendam, & nõ dimittam eam: & nõ malè cogitabit cor meũ à diebus meis. 7 Sit ſicut peccator inimicus meus, & qui conſurgit aduerſus me, ſicut impius. 8 Quid enim expectat delator, quia congregat mammonam iniquitatis, quando eradicat Deus animam eius? 9 Nunquid clamorem eius audiet Deus, cùm venerit ſuper eum anguſtia? 10 Nunquid in omnipotente delectabitur, aut clamabit ad Deum in omni tempore? 11 Docebo vos per prophetiam Dei, quę apud omnipotentem non abſcondam. 12 Ecce vos omnes vidiſtis, & quare vana & inania loquimini? 13 Hęc eſt pars filij hominis peccatoris à Deo, & ſors fortiũ qui recipiunt ab omnipotẽte retributionẽ ſuam.

14 אם ירבו בניו למו חרב וצאצאיו לא ישבעו לחם׃
15 שרידיו במות יקברו ואלמנתיו לא תבכינה׃
16 אם יצבר כעפר כסף וכחמר יכין מלבוש׃
17 יכין וצדיק ילבש וכסף נקי יחלק׃
18 בנה כעש ביתו וכסכה עשה נצר׃
19 עשיר ישכב ולא יאסף עיניו פקח ואיננו׃
20 תשיגהו כמים בלהות לילה גנבתו סופה׃
21 ישאהו קדים וילך וישערהו ממקומו׃
22 וישלך עליו ולא יחמל מידו ברוח יברח׃
23 ישפק עלימו כפימו וישרק עליו ממקומו׃

כח

1 כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזקו׃
2 ברזל מעפר יקח ואבן יצוק נחושה׃
3 קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל וצלמות׃
4 פרץ נחל מעם גר הנשכחים מני רגל דלו מאנוש נעו׃
5 ארץ ממנה יצא לחם ותחתיה נהפך כמו אש׃
6 מקום ספיר אבניה ועפרת זהב לו׃
7 נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה׃
8 לא הדריכהו בני שחץ לא עדה עליו שחל׃
9 בחלמיש שלח ידו הפך משרש הרים׃
10 בצורות יארים בקע וכל יקר ראתה עינו׃
11 מבכי נהרות חבש ותעלמה יצא אור׃
12 והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה׃
13 לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים׃

14 * Si multiplicati fuerint filij eius, in gla-
dio erunt, & nepotes eius non ſaturabun-
15 tur pane. *Qui reliqui fuerint ex eo, ſepe-
lientur in interitu, & viduæ illius non plo-
16 rabũt. *Si comportauerit quaſi terram ar-
gentum, & ſicut lutum præparauerit ve-
17 ſtimenta: * Præparabit quidem, ſed iuſtus
D veſtietur illis, & argentum innocens diui-
18 det. *Ædificauit ſicut tinea domum ſuam,
19 & ſicut cuſtos fecit vmbraculum. *Diues ca.
cùm dormierit, nihil ſecum auferet, ape-
20 riet oculos ſuos, & nihil inueniet. * Ap-
prehendet eum quaſi aqua inopia, nocte
21 opprimet eum tempeſtas. * Tollet eum
ventus vrens & auferet, & velut turbo ra-
22 piet eum de loco ſuo. *Emittet ſuper eum
& non parcet, de manu eius fugiens fu-
23 giet. * Stringet ſuper eum manus ſuas, &
ſibilabit ſuper illum intuens locum eius.

CAP. XXVIII.

1 HAbet argẽtum venarum ſuarum prin-
A cipia, & auro locus eſt in quo confla-
2 tur. *Ferrum de terra tollitur, & lapis ſo-
3 lutus calore in æs vertitur. * Tempus po-
ſuit tenebris, & vniuerſorum finem ipſe
conſiderat. Lapidem quoque caliginis &
4 vmbræ mortis. * Diuidit torrens à populo
peregrinante, eos quos oblitus eſt pes e-
5 gentis hominis & inuios. * Terra de qua
oriebatur panis, in loco ſuo igni ſubuerſa
6 eſt. * Locus ſapphiri lapides eius, & gle-
7 bæ illius aurum. * Semitam ignora-
uit auis, nec intuitus eſt oculus vulturis.
8 *Non calcauerunt eam filij inſtitorum,
nec pertranſiuit per eam leæna.
9 * Ad ſilicem extendit manum ſuam, ſub-
10 uertit à radicibus montes. * In petris ri-
uos excidit, & omne precioſum vidit ocu-
11 lus eius. * Profunda quoque fluuiorum
ſcrutatus eſt, & abſcondita produxit in lu-
12 cem. * Sapientia verò vbi inuenitur?
13 & quis eſt locus intelligentiæ? * Neſcit
homo precium eius, nec inuenitur in terra
ſuauiter viuentium.

*Si autem multi fuerint filij eius, in occiſio- 14
nem erunt; ſi autẽ viri euaſerint, mendicabunt.
* At ſuperſtites eius morte morientur, vi- 15
duas autem eorum nemo miſerabitur.
*Si congregauerit ſicut terram argentum, ſicut 16
autem lutum præparauerit aurum: * Hæc om- 17
nia iuſti vendicabunt, at pecunias eius vera-
ces habebunt: * Euaſit autem domus eius 18
ſicut tineæ, & ſicut tela araneæ.
* Diues dormiet & non addet: oculos ſuos 19
aperuit, & non eſt.
* Occurrerunt ei ſicut aqua dolores; nocte 20
autem abſtulit eum caligo.
* Tollet eum ventus vrens & abibit; & 21
ventilabit eum de loco ſuo.
* Et iniiciet ſuper eum & non parcet; de 22
manu eius fuga fugiet.
*Pulſabit ſuper eum manus ſuas, & exſibi- 23
labit eum de loco ſuo.

CAP. XXVIII.

ESt enim argento locus vnde fit; locus autem 1
auro vnde conflatur.
* Ferrum quidem enim de terra fit, æs autẽ 2
ſicut lapis inciditur.
* Ordinem poſuit tenebris, et omnem termi- 3
num ipſe ſcrutatur: lapis tenebræ & vmbra
mortis. *Inciſio torrentis à calce: at qui obli- 4
uiſcentes viæ iuſtæ infirmati ſunt ex mortali-
bus. * Terra ex ea exibit panis, ſubtus eam 5
verſa eſt ſicut ignis. *Locus ſapphiri la- 6
pides eius, & tumulus aureus eius ſemita.
* Non nouit eam volatile: & non intuitus 7
eſt eam oculus vulturis.
*Non calcauerunt eam filij ſuperborum; non 8
pertranſiuit ſuper eam leo.
* In rupe extendit manum ſuam, ſubuertit 9
autem à radicibus montes.
* Ripas autem fluuiorum excidit; omne au- 10
tem precioſum vidit meus oculus.
* Profunda autem fluuiorũ reuelauit, oſten- 11
dit autem ſuam potentiam in lucem.
* At ſapientia vndè inuenta eſt? qualis au- 12
tem locus eſt ſcientiæ? * Non nouit homo viam 13
eius, neque inuenietur in hominibus.

14 * ἐὰν δὲ πολλοὶ γένωνται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, εἰς σφαγὴν ἔ-
σονται· ἐὰν δὲ ἀνδρωθῶσι, προσαιτήσουσιν.
15 * οἱ δὲ περιόντες αὐτοῦ θανάτῳ τελευτήσουσιν, χήρας
δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἐλεήσει.
16 * ἐὰν συναγάγῃ ὥσπερ γῆν ἀργύριον, ἴσα δὲ πηλῷ ἑ-
17 τοιμάσῃ χρυσίον. * ταῦτα πάντα δίκαιοι περιποιήσονται,
τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ ἀληθινοὶ καθέξουσιν·
18 * ἀπέβη δὲ ὁ οἶκος αὐτοῦ ὥσπερ σῆτες, καὶ ὥσπερ ἀράχνη.
19 * πλούσιος κοιμηθήσεται καὶ οὐ προσθήσει, ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ διήνοιξε, καὶ οὐκ ἔστι.
20 * συνήντησαν αὐτῷ ὥσπερ ὕδωρ αἱ ὀδύναι, νυκτὶ δὲ ἀ-
φείλετο αὐτὸν γνόφος.
21 * ἀναλήψεται αὐτὸν καύσων καὶ ἀπελεύσεται, καὶ
λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.
22 * καὶ ἐπιρρίψει ἐπ' αὐτὸν καὶ οὐ φείσεται, ἐκ χειρὸς αὐ-
23 τοῦ φυγῇ φεύξεται. * κροτήσει ἐπ' αὐτὸν χεῖρας αὐτοῦ,
καὶ συριεῖ αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

κη.

1 * Ἔστι γὰρ ἀργυρίῳ τόπος ὅθεν γίνεται, τόπος δὲ χρυ-
2 σίῳ ὅθεν διηθεῖται. * σίδηρος μὲν γὰρ ἐκ γῆς γίνεται,
χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται.
3 * τάξιν ἔθετο σκότει, καὶ πᾶν πέρας αὐτὸς ἐξακρι-
βάζεται, λίθος σκοτία καὶ σκιὰ θανάτου.
4 * διακοπὴ χειμάρρου ἀπὸ κονίας, οἱ δὲ ἐπιλανθανό-
μενοι ὁδὸν δικαίαν ἠσθένησαν ἐκ βροτῶν.
5 * γῆ ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, ὑποκάτω αὐτῆς
6 ἐστράφη ὡσεὶ πῦρ. * τόπος σαπφείρου οἱ λίθοι αὐ-
τῆς, καὶ χῶμα χρυσίον αὐτῆς τρίβος.
7 * οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετεινόν, καὶ οὐ παρέβλεψεν αὐ-
τὴν ὀφθαλμὸς γυπός.
8 * οὐκ ἐπάτησαν αὐτὴν υἱοὶ ἀλαζόνων, οὐ παρῆλθεν ἐπ'
9 αὐτῆς λέων. * ἐν ἀκροτόμῳ ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ, κα-
τέστρεψε δὲ ἐκ ῥιζῶν ὄρη.
10 * δίνας δὲ ποταμῶν ἔρρηξε, πᾶν δὲ τίμιον εἶδέ μου ὁ ὀφ-
11 θαλμός. * βάθη δὲ ποταμῶν ἀνεκάλυψεν, ἔδειξεν
δὲ αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς.
12 * ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς ἐπι-
13 στήμης; * οὐκ οἶδε βροτὸς ὁδὸν αὐτῆς, οὐδὲ μὴ εὑρεθῇ
ἐν ἀνθρώποις.

תרגום

14 אין יסגון בנוי מטול דקטלין בחרבא ובני בנוי לא ישבעון לחמא׃ 15 משיזבוי במותנא יהון קבירין וארמלתוי לא תבכין׃
16 אין יכנוש כעפרא סימא וכטינא יתקן לבושין׃ 17 יתקן וצדיקא יהא לביש וסימא זכאי יפלג׃ 18 בנא כרקבוביתא ביתה וכמטללתא דעבד נטר פירי׃
19 עתיר ידמוך ולא יתכניש עינוי פקח וליתוהי׃ 20 תדבקיניה כמיא אתרגושתא ליליא תטלטליה זיקא׃
21 יטלניה רוח קידומא וייזיל ויעלעליה מאתריה׃ 22 ויטלוק עלוי ולא יחוס מן ידיה מערק יערוק׃ 23 ישקף עליהון ידיהון ויכרבק עלוי מן אתריה׃

כח

1 ארום אית לסימא מפקנא ואתר לדהבא מסננין׃ 2 פרזלא מעפרא יתנסיב ואבנא יתיך ברכומא׃ 3 סוף שוי לחשוכא וכל סופא הוא מפשפש אבנין מפולמן דמתמן נפק חשוכא וטולי מותא׃
4 תקיף נחלא מן אתר דמפלח מרזביא דמתנשין מלמעבר רגלא אזדקפו מבני נשא איטלטלו׃ 5 ארעא דמנה נפק מזונא ולרע מנה גהינם דצינת תלגה מתהפכת דכמת אשתא׃ 6 וגינתא דעדן אתרא דשבזיזא אבנהא ועפרותין דדהבא ליה׃
7 אורח אילן חייא לא חכמתה עופא ולא סקרתה עין טרפיתא׃ 8 לא טיילו בה בנא דאריון ולא זאר עלוי ליונא׃ 9 בשמיר אושיט ידה הפך מעיקריהון טוריא׃ 10 בטנרין נהרין בזע וכל איקרא חמת עיניה׃
11 מולחי נהריא זרז ומחרכא דתעלומא מפיק נהורא׃ 12 וחכמתא מאן האן תשתכח והאן דין אתר ביונתא׃
13 לא ידע בר נש עילויה ולא תשתכח בארע זידנין דמתחטין בחייהון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Si multiplicati fuerint filij eius, his qui occidunt gladio erunt; & filij filiorum ſuorum non ſaturabuntur pane. 15 Qui euaſerint ex eo, in peſte ſepelientur, & viduę eius non plorabunt. 16 Si congregauerit quaſi puluerem argentum, & quaſi lutum præparauerit veſtimenta: 17 Præparauit enim, ſed iuſtus veſtietur; & argentum innocens diuidet. 18 Aedificauit ſicut tinea domum ſuam, & ſicut vmbraculum quod fecit cuſtos pomorum. 19 Diues dormiet, & non colligetur: oculos ſuos aperiet, & non ſubſiſtet. 20 Apprehendet eum quaſi aqua tumultus: nocte transferet eum tempeſtas. 21 Tollet eum ventus vrens, & abibit: & ſicut turbo rapiet eum de loco ſuo. 22 Et proiiciet ſuper eum, & non parcet: de manu eius fugiens fugiet. 23 Plaudet ſuper eum manibus; & ſibilabit ſuper eum de loco ſuo.

CAP. XXVIII.

HAbet enim argentum venam ex qua producitur; & locus auro eſt in quo confletur. 2 Ferrum de terra tollitur, & lapis fuſione vertitur in chalybem. 3 Finem poſuit tenebris & omnium fines ipſe ſcrutatur: lapides fortes, vnde exeunt tenebræ & vmbræ mortis. 4 Diuiſit torrentem à loco culto in riuulos qui obliuioni traditi ſunt, ne per eos tranſeat pes: eleuati ſunt, à filiis hominũ tranſlati ſunt. 5 Terra de qua egrediebatur cibus; & ſub ea eſt gehenna, cuius nix frigida conuertitur in ſimilitudinem ignis. 6 Et paradiſus voluptatis eſt locus, cuius lapides ſunt ſaphiri, & pulueres aurei ſunt ei. 7 Semitam arboris vitæ nulla ſciuit auis: nec intuitus eſt eam oculus vulturis. 8 Non ambulauerunt in ea filij leonum, nec declinauit ad eam leæna. 9 Ad ſilicem extendit manum ſuam, ſubuertit à radice montes. 10 In petris excidit flumina, & omne precioſum videt oculus eius. 11 De imbribus accingit flumina, & de feneſtra occulta producit lumen. 12 Sapientia autem vbi inuenietur? & vbi eſt locus prudentiæ? 13 Neſcit homo excellentiam eius, & non inuenitur in terra ſuperborum qui peccant in vita ſua.

14 תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי׃
15 לֹא־יִתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף מְחִירָהּ׃
16 לֹא תֵסָלֶה בִּכְתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר׃
17 לֹא־יַעַרְכֻנָהּ זָהָב וּזְכוּכִית וְתְמוּרָתָהּ כְּלִי־פָז׃
18 רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמְשֹׁךְ חָכְמָה מִפְנִינִים׃
19 לֹא־יַעַרְכֶנָּה פִּטְדַת־כּוּשׁ בְּכֶתֶם טָהוֹר לֹא תְסֻלָּה׃
20 וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
21 וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה׃
22 אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ׃
23 אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ׃
24 כִּי־הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה׃
25 לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה׃
26 בַּעֲשׂוֹתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קוֹלוֹת׃
27 אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ׃
28 וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה׃

כט

1 וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
2 מִי־יִתְּנֵנִי כִירְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי׃
3 בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֵלֶךְ חֹשֶׁךְ׃
4 כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עָלַי אָהֳלִי׃
5 בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי׃
6 בִּרְחֹץ הֲלִיכַי בְּחֶמְאָה וְצוּר יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי־שָׁמֶן׃
7 בְּצֵאתִי שַׁעַר עַל־קָרְתָּא בָּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי׃

14 * Abyssus dicit, Non est in me; & mare
15 loquitur, Non est mecum. * Non dabi-
C tur aurum obrizum pro ea, nec appende-
tur argentum in commutatione eius.
16 * Non conferetur tinctis Indiæ colori-
bus, nec lapidi sardonico preciosissimo,
17 vel saphiro. * Non adæquabitur ei au-
rum vel vitrum, nec commutabuntur pro
18 ea vasa auri: * Excelsa & eminentia non
commemorabuntur comparatione eius.
trahitur autem sapientia de occultis.
19 * Non adæquabitur ei topazius de Æ-
thiopia, nec tinctura mundissimæ compo-
20 nentur. * Vndè ergo sapientia venit? &
quis est locus intelligentiæ?
21 * Abscondita est ab oculis omnium vi-
uentium, volucres quoque cæli latet.
22 * Perditio & mors dixerunt: Auribus
D nostris audiuimus famam eius.
23 * Deus intelligit viam eius, & ipse no-
24 uit locum illius. * Ipse enim fines mun-
di intuetur, & omnia quæ sub cælo sunt,
25 respicit. * Qui fecit ventis pondus, &
26 aquas appendit in mensura. * Quando
ponebat pluuiis legem, & viam procellis
27 sonantibus: * Tunc vidit illam & enarra-
28 uit, & præparauit, & inuestigauit: * & dixit
homini: Ecce timor Domini ipse est sapié-
tia, & recedere à malo intelligentia.

CAP. XXIX.

1 ADdidit quoque Iob assumens paraboC-
2 lam suam, & dixit: * Quis mihi tri-
buat vt sim iuxta menses pristinos, secun-
dùm dies quibus Deus custodiebat me.
3 * Quando splendebat lucerna eius su-
per caput meum, & ad lumen eius ambu-
4 labã in tenebris. * Sicut fui in diebus ado-
lescentiæ meę, quando secretò Deus erat
5 in tabernaculo meo. * Quando erat omni-
potẽs mecũ, & in circuitu meo pueri mei.
6 * Quando lauabam pedes meos butyro, &
7 petra fundebat mihi riuos olei. * Quando
procedebam ad portam ciuitatis, & in pla
tea parabant cathedram mihi.

14 * Abyssus dixit, Non est in me; & mare
dixit, Non est mecum. * Non dabit con-
15 clusum aurum pro ea, & non appendetur ar-
gentum commutatio eius. * Et non compor-
16 tabitur auro Ophir in onyche precioso & sa-
phiro. * Non adæquabitur ei aurum & vi-
17 trum. & commutatio eius supellectilia aurea.
* Excelsa & sublimia non commemorabun-
18 tur, & trahe sapientiam super intima.
* Non adæquabitur ei topazium Æthiopiæ,
19 auro puro non comportabitur.
* At sapientia vndè inuenta est? qualis autẽ
20 locus est intellectus? * Latuit omnem ho-
21 minem, & à volatilibus cæli abscondita est.
* Perditio & mors dixerunt: Audiuimus
22 eius gloriam.
* Dominus bene constituit eius viã, ipse au-
23 tem nouit locum eius.
* Ipse enim quæ sub cælum totam intuetur,
24 videns quæ in terra: * Omniaque quæ fe-
25 cit, ventorum pondus, aquæque mensuras
quando fecit.
* Hic videns numerauit, & viam in con-
26 cussione vocis.
* Tunc vidit illam, enarrauit eam, cùm præ-
27 parasset inuestigauit.
* Dixit autem homini: Ecce pietas est sa-
28 pientia; at abstinere à malis, est scientia.

CAP. XXIX.

1 * ADhuc autem addens Iob, dixit proœmio:
2 * Quis me ponat iuxta mensem ante die-
rum, quibus me Deus custodiuit?
3 * Vt quando splendebat lucerna eius super
caput meum, quando lumine eius ambulabam
4 in tenebris.
* Quando fui in diebus iuuentutis meæ,
quando Dominus speculationem faciebat do-
mus meæ.
5 * Quando fui dives valdè, in circuitu au-
tem mei pueri mei.
6 * Quando fluebant meæ viæ butyro, at mon-
tes mei fluebant lacte.
7 * Quando exibam diluculò in ciuitatem, in
autem plateis ponebatur mea cathedra.

14 * ἄβυσσος εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί· καὶ θάλασσα εἶ-
πεν, οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ.
15 * οὐ δώσει συγκλεισμὸν ἀντ' αὐτῆς, καὶ ἐσταθήσεται
χρυσίον ἀντάλλαγμα αὐτῆς.
16 * καὶ ἐσυμβασταχθήσεται χρυσίῳ ὠφείς, ἐν ὀνυχι πο-
17 λίῳ καὶ σαπφείρῳ. * οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυσίον καὶ
ὕαλος· καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτῆς σκεῦη χρυσᾶ.
18 * μετέωρα καὶ γαβεὶς ἐ μνηθήσεται, καὶ ἕλκυσον σο-
φίαν ὑπὲρ τὰ ἐσωτερικά.
19 * οὐκ ἰσωθήσεται) αὐτῇ τοπάζιον αἰθιοπίας, χρυσίῳ κα-
θαρῷ ἐ συμβασταχθήσεται).
20 * ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖός δὲ τόπος ἐστὶ τῆς συνέ-
21 σεως; * λέληθε πάσῃ ζῶσαν ἀνθρώπων, καὶ ἀπὸ πετεινῶν δὲ
22 ἀφανὴς ὑπάρξει. * ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος εἶ-
παν, ἀκοῇ μὲν αὐτῆς τὸ κλέος.
23 * ὁ κύριος δὲ συνέσησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν· αὐτὸς οἶδε
τὸν τόπον αὐτῆς.
24 * αὐτὸς γὰρ τὴν ὑπ' ἀρχὴν ἀφορᾷ πᾶσαν ἐφορᾷ· εἰδὼς τὰ ὑπὸ
25 τὴν γῆν, * ποιήματα ἐποίησεν, ἀνέμων σταθμόν, ὕδα-
τός τε μέτρα ὅτε ἐποίησεν.
26 * ὅτε ἐθετο ἀνέμοις νομήν, καὶ ὁδὸν ὑπὸ πατάγων φωνῆς.
27 * τότε εἶδεν αὐτὴν, ἐξηγήσατο αὐτὴν, ἑτοιμάσας
ἐξιχνίασεν.
28 * εἶπε δὲ ἀνθρώπῳ, ἰδοὺ ἡ θεοσέβεια ἐστὶ σοφία, τὸ δὲ ἀπέ-
χεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστὶν ἐπιστήμη.

κθ΄.

1 * ΕΤι δὲ προσθεὶς ἰὼβ εἶπε τὴν παροιμίαν,
2 * τίς δῶ μεθεῖναί μοι τὰ ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με
ὁ θεὸς ἐφύλαξεν,
3 * ὡς ὅτε ἤυγε ὁ λύχνος ἀυτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου, ὅτε
τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει·
4 * ὅτε ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου, ὅτε ὁ κύριος ἐπι-
σκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου.
5 * ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν, κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδές
μου.
6 * ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέον-
το γάλακτι.
7 * ὅτε ἐξεπορευόμην ὀρθὸς ἐν πόλει, ἐν δὲ πλατείαις
ἐτίθετό μου ὁ δίφρος.

תרגום

14 תְּהוֹמָא אֲמַר לָא בְגַוַי הִיא וְיַמָּא אֲמַר לֵית עִמִּי׃ 15 לָא יִתְיְהִב דְּהַב סָנִין חִלּוּפָהָא וְלָא יִתְקַל סִימָא פִּירוּגָהּ׃ 16 לָא תִשְׁתְּחֲלַף
כִּסְפָּא לְהֵן דְּזָכִין אוֹפִיר בְּבִירוּלִין יְקִיר וְשַׁבְזִינָא וּפִירוּגָהּ מָאנֵי אוֹבְרִיזִין׃ 17 לָא יִשְׁתַּוֵי לָהּ זָהָב וְזָכוּכִיתָא וְאִיסְפַּקְלַרְיָא וּפִירוּגָהּ מָאנֵי אוֹבְרִיזִין׃ 18 סְנַדְלִכִין וּבִירִין לָא
זָכְרִין וְגָבְרָא דְּחָכְמְתָא מִן מָרַבְלִין׃ 19 לָא יִשְׁתַּוֵי מָרְגְלָא יְקָרָא דְּאִתֵי מִכּוּשׁ בְּכִסְפָּא וְדָכֵי לָא תִשְׁתְּחֲלַף׃ 20 וְחָכְמְתָא מִן הָאן תֵּיתֵי
וְאָן דְּיָן אֲתַר בִּינְתָא׃ 21 וְכַסְיָא מֵעֵינֵי כָל דְּחַי וּמֵעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא אִישְׁתְּכָח׃ 22 בֵּית אוֹבְדָנָא וּמוֹתָא אֲמָרוּ בְּשִׁמְעָנָא אִישְׁמְעָא
בִּשְׁמַעְנָא שְׁמַעְנָא שְׁמוּעָתָא׃ 23 אֱלָהָא אִתְבְּנֵי אוֹרְחָהּ וְהוּא חֲכִים יַת אֲתַרָהּ׃ 24 אֲרוּם הוּא לְסִיפֵי אַרְעָא יִסְתְּכֵל תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא
יְחֵי׃ 25 לְמֶעְבַּד לְרוּחָא מַתְקָלָא וּמַיָּא אַתְקֵן בְּמִשְׁחָתָא׃ 26 בְּמֶעְבְּדֵיהּ לְמִטְרָא קְיָמָא וּפְתָגָם לְחַזְיוֵי רַהֲטִין בְּקָלָא׃ 27 בְּכֵן
חֲזָיָהּ וְאִשְׁתַּעְיָהּ עִם מַלְאֲכֵי שֵׁירוּתָא אַתְקִנָהּ וְלִחוֹד פִּשְׁפֵּשׁ יָתָהּ׃ 28 וַאֲמַר לִבַר נָשָׁא הָא דַחְלַת יְיָ הִיא חָכְמְתָא וּלְמֶעְדֵי מִן בִּישָׁא
בִּינוּתָא׃

כט

1 וְאוֹסִיף אִיּוֹב לְמִשַּׁל מַתְלֵיהּ וַאֲמַר׃ 2 מָן יְסַדְּרִנְנִי כְּיַרְחִין קַדְמָאִין כְּיוֹמַיָּא דְאֱלָהָא יִנְטְרִינְנִי׃ 3 כַּד אֲנְהָרוּהָ שְׁרָגָהּ עֲלַוַי
רֵישִׁי לְנְהוֹרֵיהּ אֵיזֵל חֲשׁוֹךְ׃ 4 כְּמָא דַהֲוֵיתִי בְּיוֹמֵי חֲרִיפוּתִי בְּזִמְנָן דְּרָז אֱלָהָא עֲלַוַי מַשְׁכְּנִי׃ 5 בְּעוֹד קְרִין הֲוָה מֵימַר שַׁדַּי בְּסַעֲדִי חֲזוֹר חֲזוֹר
סְבִיבַי עוּלַמַי׃ 6 בְּמִפְקִי חַרְעָא עֲלַוַי קַרְתָּא בְּפַלְטֵינָא אַתְקִין מוֹתְבִי׃ 7

8 * רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבְּאוּ וְיִשִּׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ׃
9 * שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם׃
10 * קוֹל נְגִידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבְקָה׃
11 * כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן רָאָתָה וַתְּעִידֵנִי׃
12 * כִּי אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם וְלֹא־עֹזֵר לוֹ׃
13 * בִּרְכַּת אוֹבֵד עָלַי תָּבֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנֵן׃
14 * צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃
15 * עֵינַיִם הָיִיתִי לַעִוֵּר וְרַגְלַיִם לַפִּסֵּחַ אָנִי׃
16 * אֵב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ׃
17 * וַאֲשַׁבְּרָה מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ טָרֶף׃
18 * וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים׃
19 * שָׁרְשִׁי פָּתוּחַ אֵלֵי־מָיִם וְטַל יָלִין בְּקְצִירִי׃
20 * כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף׃
21 * לִי־שָׁמְעוּ וְיִחֵלּוּ וְיִדְּמוּ לְמוֹ עֲצָתִי׃
22 * אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטֹּף מִלָּתִי׃
23 * וְיִחֲלוּ כַּמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ׃
24 * אֶשְׂחַק אֲלֵיהֶם לֹא יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּן׃
25 * אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁכֹּן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד בַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם׃

ל

1 * וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים אֲשֶׁר־
מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי׃
2 * גַּם־כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִי עֲלֵימוֹ אָבַד כֶּלַח׃
3 * בְּחֶסֶר וּבְכָפָן גַּלְמוּד הָעֹרְקִים צִיָּה אֶמֶשׁ שׁוֹאָה
וּמְשֹׁאָה׃
4 * הַקֹּטְפִים מַלּוֹחַ עֲלֵי־שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים
לַחְמָם׃
5 * מִן־גּוֹ יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ עָלֵימוֹ כַּגַּנָּב׃

8 *Videbant me iuuenes & abſcondebãtur,
9 & ſenes aſſurgentes ſtabant. *Principes ceſ
B ſabant loqui, & digitum ſuperponebant
10 ori ſuo. *Vocem ſuam cohibebant duces,
& lingua eorum gutturi ſuo adhærebat.
11 *Auris audiens beatificabat me, & oculus
12 videns teſtimoniũ reddebat mihi: *Eo
liberaſſem pauperem vociferantem, & pu-
13 pillũ cui non eſſet adiutor. *Benedictio pe
C rituri ſuper me veniebat, & cor viduę con
14 ſolatus ſum. * Iuſtitia indutus ſum, & ve-
ſtiui me ſicut veſtimento, & diademate iu-
15 dicio meo. *Oculꝰ fui cæco, & pes claudo.
16 *Pater eram pauperum, & cauſam quam
neſciebam, diligentiſsimè inueſtigabam.
17 *Conterebam molas iniqui, & de dẽtibus
18 illius auferebam prædam. *Dicebamque:
In nidulo meo moriar, & ſicut palma mul
19 tiplicabo dies. *Radix mea aperta eſt ſecus
D aquas, & ros morabitur in meſsione mea.
20 *Gloria mea ſemper innouabitur, & arcus
21 meꝰ in manu mea inſtaurabitur. *Qui me
audiebant, expectabant ſententiam, & in-
22 tenti tacebant ad conſilium meum. *Ver-
bis meis addere nihil audebant, & ſup il-
23 los ſtillabat eloquiũ meum. *Expectabant
me ſicut pluuiã, & os ſuũ aperiebant quaſi
24 ad imbrem ſerotinum. *Si quando ridebã
ad eos, non credebant, & lux vultus mei
25 nõ cadebat in terra. *Si voluiſſẽ ire ad eos,
ſedebam primus. cumque ſederem quaſi
rex circũſtante exercitu, eram tamen mœ-
rentium conſolator. CAP. XXX.

1 NVnc autem deriſent me iuniores tem
A pore, quorum nõ dignabar patres po-
2 nere cũ canibus gregis mei. *Quorũ virtus
manuum mihi erat pro nihilo, & vita ipſa
3 putabantur indigni. *Egeſtate & fame ſte-
riles, qui rodebant in ſolitudine ſqualen-
4 tes calamitate & miſeria. * Et mandebant
herbas & arborum cortices, & radix iuni-
5 perorum erat cibus eorum. *Qui de con-
uallibus iſta rapientes, cùm ſingula repe-
riſſent, ad ea cum clamore currebant.

Interp. ex Græc. lxx. IOB. ΙΩΒ. μεθερμήνευσις τῶν ο'. 251

8 * Ἰδόντες με νεανίσκοι ἐκρύβησαν, πρεσβῦται δὲ πάντες
9 ἐ̓στησαν. * ἀδρὸὶ δὲ ἐ̓παύσαντο λαλοῦντες, δάκτυλον ἐ-
10 πὶ στόμα. * ⸀ὃ δὲ ἀκούσαντες ἐμακάρι-
σάν με, ⸂καὶ γλῶσσα αὐτῶν τῷ λάρυγγι αὐτῶν ἐκολλήθη.
11 * ὅτι οὖν ἤκουσε καὶ ἐμακάρισέ με· ὀφθαλμὸς γὰρ ἰ-
12 δὼν με ἐ̓ξέκλινε. * διέσωσα γὰρ πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυ-
νάστου· καὶ ὀρφανῷ, ᾧ οὐκ ἦν βοηθός, ἐβοήθησα.
13 * εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ᾽ ἐμὲ ἐπέλθοι, σῶμα δὲ χή-
14 ρας με εὐλόγησε. * δικαιοσύνῃ ἐνεδυκέην, ἡμι-
15 φιεσάμην δὲ κρῖμα ἴσα διπλοΐδι. * ὀφθαλμὸς ἦ-
16 μην τυφλῶν, ποδὸς δὲ χωλῶν· * εἰ̓δὼ ἠμην πατὴρ ἀ-
δυνάτων, δίκην δὲ οὐκ ἤδειν ἐ̓ξιχνίασα.
17 * ⸀συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων, ⸀καὶ ἐ̓κ μέσων τῶν ὀδόν-
18 των αὐτῶν ἅρπαγμα ἐ̓ξέσπασα. * εἶπα δὲ, ἡ ἡλικία μου
γηράσει ὡσεὶ φοῖνιξ, πολὺν χρόνον βιώσω.
19 * ἡ ῥίζα μου διήνοικται ⸀πρὸς ὕδατος, καὶ δρόσος αὐλι-
20 σθήσεται ⸀ἐν τῷ θερισμῷ μου. * δόξα μου καινὴ μεθ᾽
ἐμοῦ, καὶ τὸ τόξον μου ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύσεται.
21 * ἐμοῦ ἀκούσαντες ⸀προσέσχον, ⸀ἐσιώπησαν δὲ ⸀πρὸς τῇ ἐμῇ
22 βουλῇ. * ⸀μετὰ δὲ τοὺς ἐμοὺς ῥήματα ⸀προσέθεντο, ⸀φει-
δόμενοι δὲ ἐγίνοντο ὁπόταν αὐτοῖς ἐλάλουν.
23 * ὥσπερ γὰρ ὑδατοῦσα ⸀προσδέχομαι τὸν ὑετόν, οὕτως
⸀προσεῖχέ μοι λαλοῦντι.
24 * ἐμοὶ γελάσω ⸀πρὸς αὐτοὺς οὐ μὴ πιστεύσωσι, καὶ φῶς
25 τοῦ ⸀προσώπου μου οὐκ ἀπέπιπτον. * ᾑρούμην ὁδὸν
αὐτῶν, καὶ ἐκάθισα ἀρχῶν, καὶ κατεσκήνουν ὡσεὶ βα-
σιλεὺς ἐν μονοζώνοις. ὃν τρόπον παθεινὸς παρεκάλουν.

λ'.

1 * Νυνὶ δὲ κατεγέλασάν μου ἐλάχιστοι, ὧν ἐδόκουν
μὲν οὐ μέρει. ὃν ἐξουδενώουν πατέρας αὐτῶν, οὓς οὐκ ἠξί-
2 ουν εἶναι αἰχῖες κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων.
* καίγε ἰσχὺς χειρῶν αὐτῶν ἵνα τί μοι; ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀπώ-
3 λετο σωτέλεια. * ὃν ἐνδεία καὶ λιμῷ ἄγονοι, ⸀οἱ
φεύγοντες αὐθεσὸν ἐχθὲς σωσχὼ καὶ ⸀ταλαιπωρίαν.
4 * ⸀οἱ κλώντες ἅλιμα ⸀ἐπὶ ἠχοῦπι, οἵπνες ἅλι-
μα ⸂ὧν αὐτῶν ⸀τὰ σῖτα.
5 * ἄτιμοι δὲ καὶ πεφαυλισμένοι ἐνδεεῖς πάντες ἐλαθῆ,
καὶ οἱ ῥίζας ξύλων ἐμασῶντο ⸂τοῦ λιμοῦ μεγάλου ἐπὶ ἐ-
σπουδὴ μοι κλέπτ).

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

7 Videbant me iuuenes & abſcondebantur: & ſenes ſurgebant & erigebant ſe. 9 Principes ceſſabant loqui, & manum ponebant ori ſuo. 10 Vocem ſuam abſcondebant duces, & lingua eorum adhærebat palato ſuo. 11 Quia auris audiens dicebat me beatum, & oculus videns teſtimonium reddebat mihi. 12 Quia liberabam pauperem deprecantem, & pupillum cui non erat adiutor. 13 Benedictio perituri ad me veniebat, & cor viduæ implebam laude. 14 Iuſtitiam indutus ſum, & veſtiuit me, ſicut pallio & tiara iudicio meo. 15 Oculus eram cæco, & deambulato pedum claudo eram. 16 Pater fui pauperum, & litem quam neſciebam ſcrutabar. 17 Et conterebam molas iniqui, & de dentibus eius proiiciebam prædam. 18 Et dixi: Cum fortitudine mea in nido meo deficiam; & ſicut arena multiplicabo dies. 19 Radix mea aperta erat ad fontes aquarum, & ros morabatur in meſſe mea. 20 Gloria mea innouabatur apud me, & arcus meus in manu mea permutabatur. 21 Audiebant me & expectabant, & tacebant ad conſilium meum. 22 Poſt verbum meum non iterabant, & eis placebat eloquium meum. 23 Et expectabant me ſicut pluuiam, & ſicut hortulani qui os ſuum aperiunt ad imbrem ſerotinum. 24 Ridebam ad eos & non credebant, & vultum faciei meæ non intuebantur. 25 Eligebam viam eorum, & ſedebam in capite eorum ſicut ſponſus, & habitabam ſicut rex in exercitu, & ſicut ille qui lugentes conſolatur. CAP. XXXI

NVnc autem derident me iuniores me diebus, quorum patres abieci vt ponerem eos cum canibus cuſtodientibus oues meas. 2 Veruntamen virtus manuum ſuarum pro nihilo erat mihi: ſuper eos periit ſenium. 3 In egeſtate & fame ſine filiis fuerunt fugientes impij in terram deſertam & tenebroſam in veſpere, in locum calamitatis & miſeriæ. 4 Qui euellunt vrticas pro herbis in cibum ſuum, & radices iuniperorum cibus eorum. 5 Ex improuiſo eiiciebant, vociferabantur ſuper eos quaſi ſuper latronem.

תרגום

8 תַּמָּן יְתִי עֲלַיְמַיָּא וְאִשְׁתַּמָּרוּ וְקַשִׁישַׁיָּא קָמוּ וְזִקְפוּ׃ 9 רַבְרְבָנַיָּא כְּלוּ בְּמִלַּיָּא וְאִידָא יְשִׁוּן לְפֻמְהוֹן׃ 10 וְלִישָׁנְהוֹן לְמִרְגֵּיהוֹן אִדְבָּקַת׃ 11 אֲרוּם אוּדְנָא שְׁמַעַת אֲמָרָה טַב לִי וְעֵינָא דַּחֲמַת וְאַסְהֲדַת עֲלַי׃ 12 אֲרוּם אֲשֵׁיזֵב עֲנְיָא דְצָעֵי מִנֵּיהּ וְלָא סָעִיד לֵהּ׃ 13 בִּרְכְתָא דַּאֲבַדָא עֲלַי תְּיָתִי וְלִבָּא דְאַרְמַלְתָּא אַסְחֵי וְאַלְבְּשִׁנֵּנִי כְּמְעִילָא וְסִנְפַּנְתָּא דְּדִינִי׃ 14 עֵינַיִן הֲוַיְתִי לְסַמְיָא וְטוּל רַגְלַיִן לְחַגְּרָא אֲנָא׃ 15 אֲבָא הֲוַיְתִי לַחֲשִׁיכֵיָא וְתָגָרָא דְּלָא יְדַעְתָּ אֶפְשְׁפְּשִׁנֵּהּ׃ 16 וְהַבֶּרֶת עִנְיָן מְקַל קַל וְכַבְכּוּרֵי חֲיֵיתִי עֲנָאה׃ 17 וְאֶמְרֵת עִם חוּקְפִי קְשׁוֹרְכְּפִי בְּשׁוֹרְכְּפִי אֶתְבַּדֵּד וְכִחְלָא אַסְגֵּי יוֹמַיָּא׃ 18 עִיקָּרִי פְּתִיחַ לְמַבּוּעֵי דְמַיָּא וְטַלָּא עִיתָא בַּחֲצָדִי׃ 19 יְקָרִי חַדַּת גַּבַּי וְקַשְׁתִּי מִשְׁתַּלְחָא בִּידִי׃ 20 מִנֵּי קַבְּלוּ וְאוֹרִיכוּ וּשְׁתִקוּ לְמִלְּתִי׃ 21 בָּתַר פִּתְגָמִי לָא יְהָבוּן עֲלַיְהוֹן תְּשַׁפַּר מִלָּתִי׃ 22 וְאוֹרְכִין כְּמִטְרָא לְוָתִי וְכַאֲרִיסַיָּא דְּפַתְּחוֹן פֻּמְהוֹן לְמַלְקוֹשָׁא׃ 23 אֶרְמֵךְ אֲמְטוּלְהוֹן וְלָא יְהֵמְנוּן וְנְהוֹר אַפַּיָּא לָא יְהֵבוּן׃ 24 אֶבְחַר אָרְחֵיהוֹן וְאֵיתֵב בְּרֵישׁ וְאֶשְׁרֵי הֵיךְ מַלְכָּא בְּחֵילָא הֵיךְ כְּסַן דַּאֲבֵלִין מְנַחֵם׃

ל

1 וּכְעַן סְגֵיחִין עֲלַי דְּעַדְּקִין מִנֵּי לְיוֹמִין דְּרַחֲקֵת אֲבָהָתְהוֹן לְשַׁוָּאָה עִם כַּלְבָּא נְטָרֵי עָנָאי׃ 2 לְחוּד חֵילָא דְיַתְהוֹן לָמָה לִי עֲלֵיהוֹן הוֹבֵי כּוּף׃ 3 בְּחַסְרָנָא וּבְאוּלְצָנָא בְּלָא וְלֵד וְרָוִין עָרְקִין רְשִׁישַׁיָּא בְּאַרְעָא צְרָיָא חֲשׁוֹךְ כְּרְמְשָׁא אֲתַר שִׁיחָא וּקְרַשְׁתָּא׃ 4 וְקָלְשִׁין הוֹבֵאי חֲלַף עִסְבֵּי מֵיכְלָא וְעִיקְרֵי רְתִימֵיהוֹן מְזוֹנֵיהוֹן׃ 5 מִן שְׁלְהֲיָא מְתָרְכִין מְכַּבְּיִן עֲלֵיהוֹן הֵיךְ גְּנָבָא׃

6 בערוץ נחלים לשכן חרי עפר וכפים:
7 בין שיחים ינהקו תחת חרול יספחו:
8 בני נבל גם בני בלי שם נכאו מן הארץ:
9 ועתה נגינתם הייתי ואהי להם למלה:
10 תעבוני רחקו מני ומפני לא חשכו רק:
11 כי יתרי פתח ויענני ורסן מפני שלחו:
12 על ימין פרחח יקומו רגלי שלחו ויסלו עלי
ארחות אידם:
13 נתסו נתיבתי להותי יעילו לא עזר למו:
14 כפרץ רחב יאתיו תחת שאה התגלגלו:
15 ההפך עלי בלהות תרדף כרוח נדבתי וכעב
עברה ישעתי:
16 ועתה עלי תשתפך נפשי יאחזוני ימי
עני:
17 לילה עצמי נקר מעלי וערקי לא ישכבון:
18 ברב כח יתחפש לבושי כפי כתנתי יאזרני:
19 הרני לחמר ואתמשל כעפר ואפר:
20 אשוע אליך ולא תענני עמדתי ותתבנן בי:
21 תהפך לאכזר לי בעצם ידך תשטמני:
22 תשאני אל רוח תרכיבני ותמגגני תשוה:
23 כי ידעתי מות תשיבני ובית מועד
לכל חי:
24 אך לא בעי ישלח יד אם בפידו להן שוע:
25 אם לא בכיתי לקשה יום עגמה נפשי
לאביון:
26 כי טוב קויתי ויבא רע ואיחלה לאור ויבא
אפל:
27 מעי רתחו ולא דמו קדמני ימי עני:
28 קדר הלכתי בלא חמה קמתי בקהל אשוע:
29 אח הייתי לתנים ורע לבנות יענה:

6 *In desertis habitabãt torrentiũ, & in ca-
7 uernis terræ vel sup glareã. *Qui inter hu-
iuscemodi lætabantur, & esse sub sentibus
8 delitias cõputabant. *Filij stultorum & ig-
B nobilium, & in terra penitus nõ parentes.
9 *Nunc in eorum canticũ versus sum, & fa-
10 ctus sum eis in puerbiũ. *Abominãtur me,
& lõgè fugiunt à me, & faciẽ meã cõspue-
11 re non verentur. *Pharetrã enim suã ape-
ruit & afflixit me, & frenum posuit in os
12 meum. *Ad dexteram orientis calamitatis
meæ ilicò surrexerunt, pedes meos subuer-
terunt, oppresserunt quasi fluctibus semi-
13 tis suis. *Dissipauerũt itinera mea, insidia-
ti sunt mihi & pualuerunt, & non fuit qui
14 ferret auxiliũ. *Quasi rupto muro & apta
ianua irruerũt sup me, & ad meas miserias
15 deuoluti sunt. *Redactus sum in nihilum.
Abstulit quasi ventus desideriũ meum, &
16 velut nubes ptrãsiit salus mea. *Nunc autẽ
C in memetipso marcescit aĩa mea, & possi-
17 dẽt me dies afflictionis. Nocte os meũ pfo-
ratur doloribus, & q me comedũt, nõ dor-
18 miunt. *In multitudine eorum cõsumitur
vestimentũ meũ, quasi capitio tunicę suc-
19 cinxerunt me. *Cõparatus sum luto, & as-
20 similatus sum fauillæ & cineri. *Clamo ad
te, & non exaudies me; sto, & respicis me.
21 *Mutatus es mihi in crudelem, & in duri-
22 tia manus tuæ aduersaris mihi. *Eleuasti
me, & quasi super ventum ponens elisisti
23 me validè. *Scio quia morti trades me, vbi
24 cõstituta est domus omni viuenti. *Verum-
D tamen non ad consumptionem eorum e-
mittis manum tuam: & si corruerint, ipse
25 saluabis. *Flebã quondam sup eo qui af-
flictus erat, & compatiebatur anima mea
26 pauperi. *Expectabam bona, & venerunt
mihi mala: præstolabar lucem, & erupe-
27 runt tenebrę. *Interiora mea efferbuerunt
absque vlla requie, præuenerunt me dies
28 afflictionis. *Mœrens incedebã sine furo-
29 re, consurgens, in turba clamabam. *Fra-
ter fui draconum, & socius struthionum.

*Quorum domus eorum erant foramina pe- 6
trarum. *In medio benesonantium clama- 7
bunt, qui sub sarmentis agrestibus viuebant.
*Stultorum filij & ignobilium nomen, & 8
gloria extincta à terra. *Nunc autem citha- 9
ra ego sum eorum, & me prouerbium habent.
*Abominati sunt autem me recedentes lon- 10
gè, ab autem facie mea non abstinuerunt sputũ.
*Cùm aperuisset enim pharetram suam af- 11
flixit me, & frenum faciei meæ emisit.
*Ad dextram germinis insurrexerunt, pe- 12
des eius extendit, & viam fecit in me semitas
perditionis eorum. *Attritæ sunt semitæ 13
meæ, exuit enim meam stolam, sagittis suis ia-
culatus est me. *Vsus est autem me vt vult, 14
in doloribus compactus sum. *Reuertuntur 15
autem mei dolores, abiit mea spes quasi ventus,
& sicut nebula salus mea. *Et nunc in me ef- 16
fundetur anima mea, habent autem me dies do-
lorum. *Nocte autem ossa mea combusta sunt, 17
at nerui mei dissoluti sunt. *In multa fortitu- 18
dine apprehendit meum vestimentum, sicut cir-
cumorale tunicæ meæ circundederunt me:
*Reputasti autem me sicut lutum, in terra 19
& cinere mea pars. *Clamaui autem ad te, & 20
non audis me, steterunt et considerauerunt me.
*Insultasti autem mihi crudeliter, manu po- 21
tenti me verberasti.
*Ordinasti autem mihi in doloribus, & eie- 22
cisti me à salute.
*Noui enim quòd mors me conteret, domus 23
enim omni mortali terra.
*Vtinam enim possem meipsum capere, aut 24
deprecatus saltem alium, & faciet mihi hoc.
*Ego autem super omni impotente fleui, ge- 25
mui autem videns hominem in necessitatibus.
*Ego expectans bona, ecce occurrerunt mihi 26
magis dies malorum.
*Venter meus efferbuit & non tacebit, 27
præuenerunt me dies paupertatis.
*Gemens ambulo sine furore, steti autem in 28
congregatione clamans.
*Frater fui Sirenum, amicus autem stru- 29
thionum.

6 *ὧν οἱ οἶκοι αὐτῶν ἦσαν τρῶγλαι πετρῶν.
7 *ἀναμέσον εὐήχων βοήσονται, οἳ ὑπὸ φρύγανα ἄ-
8 γρια διῃτῶντο. *ἀφρόνων υἱοὶ καὶ ἀτίμων ὄνομα καὶ
κλέος ἐσβεσμένον ἀπὸ γῆς.
9 *νυνὶ δὲ κιθάρα ἐγώ εἰμι αὐτῶν, καὶ ἐμὲ θρύλημα ἔ-
10 χουσιν. *ἐβδελύξαντο δέ με ἀποστάντες μακρὰν,
ἀπὸ δὲ προσώπου μου οὐκ ἐφείσαντο πτύελον.
11 *ἀνοίξας γὰρ φαρέτραν αὐτοῦ ἐκάκωσέ με, καὶ χαλι-
νὸν τοῦ προσώπου μου ἐξαπέστειλεν.
12 *ἐπὶ δεξιῶν βλαστοῦ ἐπανέστησαν, πόδας αὐτοῦ ἐξέτει-
νεν, καὶ ὡδοποίησεν ἐπ' ἐμὲ τρίβους ἀπωλείας αὐτῶν.
13 *ἐξετρίβησαν τρίβοι μου, ἐξέδυσε γάρ μου τὴν στο-
λὴν, βέλεσιν αὐτοῦ κατηκόντισέ με.
14 *κέχρηται δέ μου ὡς βούλεται, ἐν ὀδύναις πέφυρμαι.
15 *ἐπιστρέφονται δέ μου αἱ ὀδύναι, ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥ-
σπερ πνεῦμα, καὶ ὥσπερ νέφος ἡ σωτηρία μου.
16 *καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχή μου, ἔχουσι δέ
17 με ἡμέραι ὀδυνῶν. *νυκτὶ δὲ τὰ ὀστᾶ μου συγκέκαυ-
ται, τὰ δὲ νεῦρά μου διαλέλυται.
18 *ἐν πολλῇ ἰσχύι ἐπελάβετό μου τῆς στολῆς, ὥσπερ τὸ πε-
ριστόμιον τοῦ χιτῶνός μου περιέσχον με.
19 *ἥγησαι δέ με ἴσα πηλῷ, ἐν γῇ καὶ σποδῷ μου ἡ μερίς.
20 *κέκραγα δὲ πρὸς σὲ καὶ οὐκ ἀκούεις με, ἔστησαν καὶ
κατενόησάν με.
21 *ἐπέβης δέ μοι ἀνελεημόνως, χειρὶ κραταιᾷ με ἐμα-
22 στίγωσας. *ἔταξας δέ μοι ἐν ὀδύναις, καὶ ἀπέρρι-
ψάς με ἀπὸ σωτηρίας.
23 *οἶδα γὰρ ὅτι θάνατός με ἐκτρίψει· οἰκία γὰρ παντὶ θνη-
24 τῷ γῆ. *εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν διαχει-
ρώσασθαι, ἢ δεηθείς γε ἑτέρου, καὶ ποιήσει μοι τοῦτο.
25 *ἐγὼ δὲ ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα, ἐστέναξα δὲ
ἰδὼν ἄνδρα ἐν ἀνάγκαις.
26 *ἐγὼ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνήντησάν μοι μᾶλλον
ἡμέραι κακῶν.
27 *ἡ κοιλία μου ἐξέζεσε καὶ οὐ σιωπήσεται, προέφθα-
σάν με ἡμέραι πτωχείας.
28 *στένων πορεύομαι ἄνευ θυμοῦ, ἕστηκα δὲ ἐν ἐκκλη-
29 σίᾳ κεκραγώς. *ἀδελφὸς γέγονα σειρήνων, ἑταῖρος
δὲ στρουθῶν.

תרגום

6 בתקוף פצידי נחליא למשרי בנקירתא דעפרא ואבניא: 7 ביני אילניא נהקין תחות היגי מתחברין: 8 בנוי דנבל עם בני ...ישתיפון מן ארעא: 9 וכדון זמריהון הויתי והוית להון לשותא: 10 רחקונני יתרחקו מני ומן קומוי לא מנעו רוקא: 11 ארום שירי שרא ואתיב יתי ודוממה מן קדמי פטרו: 12 על ימינא בחצפא בניהון יקומון רגלי שדרו וכבשו עלי איסרטי תבריהון: 13 צדיו שבילי לפרענותי מהנין וליתי דסעיד להון: 14 בתקוף פלטית גללי ימא אתיין תחות רגושא מתגלגלין: 15 אתהפך עלי רגושא תרדף כזעפא רבנותי וכעבא עברת פורקני: 16 וכדון עלי מצטערא נפשי יחדונני יומי עניותא: 17 בליליא גרמי מתפקפקין ודמעסן יתי לא שדכין: 18 בסגעי חילא יתלבש כסותי אגב פתוני יזרזנני: 19 אקשו יתי לטינא ואתמתיל כעפר וקטם: 20 אבעי מנך ולא תענה יתי קמת ואתבין בי: 21 תתהפך לאכזראה לי באלימות ידך תגזמנני: 22 תטלנני לרוחא תרכבנני ...בתשיותא: 23 ארום ידעת דמותא תתיב לי ובית קבורתא מזמן לכל דחי: 24 ברם לא לגרמי יגרג מחתיה אין בחטטי ...אספלניתא: 25 אין לא בכיתי לקשי יומא עגמת נפשי לחשיכא: 26 ארום טב סברית ואתא ביש ואוריכית לנהור ואתא ...: 27 מעי אתרתחו וליתי בהון חיזו דמא אקדימו יתי יומי עניותא: 28 אוכם אזלית מדלית שמשא קמת בקהלא אבעי: 29 אחא הויתי לירודין וחברא לברת נעמיתא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 In præruptis riuorum torrentium vt habitarent in cauernis pulueris & petrarum. 7 Inter arbores gemebant, & sub sentibus coniungebantur. 8 Filij stulti cum filiis idiotarum conterentur de terra. 9 Nunc autem canticum eorum sum, & factus sum eis in prouerbium. 10 Abominati sunt me & longè recesserunt à me, & à facie mea non prohibuerunt sputum. 11 Quoniam vinculum meum dissoluit, & respondit mihi, & silentium à facie mea soluerunt. 12 Ad dexteram cum impudentia filij eorum surrexerunt, pedes meos subuerterunt, & strauerunt super me semitas interitus eorum. 13 Desolauerunt itinera mea, in vltionem mei profecerunt, & non est qui auxiliaretur eis. 14 Quasi rapiditas dilatationis fluctuum maris veniunt, sub tumultu deuoluuntur.
15 Versus est contra me tumultus, persequeris quasi ventus dominationem meam, & sicut nubes pertransiuit salus mea.
16 Nunc autem in memetipso tribulatur anima mea, comprehenderunt me dies afflictionis. 17 In nocte ossa mea perforantur in me, & qui aduersum me fremunt, non quiescunt. 18 In multitudine virtutis induebatur vestimentum meum: apud tunicam meam accingit me. 19 Comparauerunt me luto, & assimilatus sum pulueri & cineri. 20 Deprecor te, & non exaudis me; sto, & non intendis in me: 21 Conuersus es mihi in crudelem, in fortitudine manus tuæ comminatus es mihi. 22 Eleuasti me super ventum, & ascendere me fecisti, & tabescere fecisti me in scientia. 23 Scio enim quòd morti reduces me, & in domum sepulturæ quę præparatur omni viuenti. 24 Veruntamen non in ossa suscitabit plagam suam, si in scabie posuerit super ea emplastrum.
25 Flebam vtique super eum qui mœrens erat in die, compatiebatur anima mea pauperi. 26 Speraui enim bonum, & venit malum; & expectaui lucem, & venerunt tenebræ. 27 Viscera mea efferbuerunt, & non apparuit in eis sanguis: præuenerunt me dies afflictionis.
28 Denigratus incedebam sine sole, consurgens in turba deprecabar. 29 Frater fui draconibus, & socius filiis struthionis.

30 * עורי שחר מעלי ועצמי חרה מני חרב :
31 * ויהי לאבל כנרי ועגבי לקול בכים :

לא

1 * ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה :
2 * ומה חלק אלוה ממעל ונחלת שדי ממרומים :
3 * הלא איד לעול ונכר לפעלי און :
4 * הלא הוא יראה דרכי וכל צעדי יספור :
5 * אם הלכתי עם שוא ותחש על מרמה רגלי :
6 * ישקלני במאזני צדק וידע אלוה תמתי :
7 * אם תטה אשרי מני הדרך ואחר עיני הלך לבי ובכפי דבק מאום :
8 * אזרעה ואחר יאכל וצאצאי ישרשו :
9 * אם נפתה לבי על אשה ועל פתח רעי ארבתי :
10 * תטחן לאחר אשתי ועליה יכרעון אחרין :
11 * כי הוא זמה והיא עון פלילים :
12 * כי אש היא עד אבדון תאכל ובכל תבואתי תשרש :
13 * אם אמאס משפט עבדי ואמתי בריבם עמדי :
14 * ומה אעשה כי יקום אל וכי יפקד מה אשיבנו :
15 * הלא בבטן עשני עשהו ויכוננו ברחם אחד :
16 * אם אמנע מחפץ דלים ועיני אלמנה אכלה :
17 * ואכל פתי לבדי ולא אכל יתום ממנה :
18 * כי מנעורי גדלני כאב ומבטן אמי אנחנה :
19 * אם אראה אובד מבלי לבוש ואין כסות לאביון :
20 * אם לא ברכוני חלצו ומגז כבשי יתחמם :

30 * Cutis mea denigrata est super me, &
ossa mea aruerunt præ caumate.
31 * Versa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium.

CAP. XXXI.

1 PEpigi fœdus cum oculis meis, vt ne co-
2 gitarem quidem de virgine. * Quam enim partem haberet in me Deus desuper, & hæreditatem omnipotens de excelsis?
3 * Nunquid non perditio est iniquo, & alie-
4 natio operantibus iniustitiam? * Nonne ipse considerat vias meas, & cunctos gres-
5 sus meos dinumerat? * Si ambulaui in vanitate, & festinauit in dolo pes meus:
6 * Appendat me in statera iusta, & sciat
7 Deus simplicitatem meam. * Si declinauit gressus meus de via, & si secutus est oculus meus cor meum, & si in manibus meis
8 adhæsit macula: * Seram, & alius comedat, & progenies mea eradicetur.
9 * Si deceptum est cor meum super mu-
liere, & si ad ostium amici mei insidiatus
10 sum, * Scortum alterius sit vxor mea, &
11 super illam incuruentur alij. * Hoc enim
12 nefas est & iniquitas maxima: * Ignis vsque ad perditionem deuorans, & omnia
13 eradicans genimina. * Si contempsi subire iudicium cum seruo meo & ancilla mea, cùm disceptarent aduersum me.
14 * Quid enim faciam cùm surrexerit ad iudicandum Deus? & cùm quæsierit, quid
15 respondebo illi? * Nunquid non in vtero fecit me qui & illum operatus est, & for-
16 mauit me in vulua vnus? * Si negaui quod volebant pauperibus, & oculos viduæ ex-
17 pectare feci. * Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea:
18 * Quia ab infantia mea creuit mecum miseratio, & de vtero matris meæ egressa
19 est mecum. * Si despexi prætereuntem, eò quòd non habuerit indumentum, & abs-
20 que operimento pauperem. * Si non benedixerunt mihi latera eius, & de velleribus ouium mearum calefactus est.

* *Cutis mea obtenebrata est valdè, at ossa mea præ ardore.* 30
* *Euasit in luctum mea cithara, at psalmus meus in fletum mihi.* 31

CAP. XXXI.

FOEdus posui oculis meis, & non intelligam 1
*super virginem. * Et quid diuisit Deus* 2
desuper, & hæreditas sufficientis ex altissimis?
* *Væ perditio iniquo, et abalienatio facien-* 3
*tibus iniquitatem. * Nonne ipse videbit* 4
*viam meam, & omnes gressus meos enumerabit? * Si autem fui ambulans cum scurris, si* 5
autem & festinauit pes meus in dolum.
* *Appensus sum enim in statera iusta, sciuit* 6
autem Dominus iniustitiam meam.
* *Si declinauit pes meus de via, si autem &* 7
*oculum secutum est cor meum, si autem & manibus meis tetigi dona. * Seram igitur, &* 8
*alij comedant, eradicatus autem sim super terram. * Si autem secutum est cor meum mu-* 9
lierem viri alterius, si & insidiator fui ad ostia
*eius. * Placeat igitur & vxor mea alij, at* 10
paruuli mei humilientur.
* *Furor enim iræ irretentibilis, contaminare* 11
viri vxorem.
* *Ignis enim est comburens in omnibus mem-* 12
*bris. cui vtique superuenerit à radicibus perdidit. * Si autem & vile habui iudicium* 13
*serui mei aut ancillæ, disceptantibus illis aduersum me. * Quid enim faciam cùm in-* 14
quisitionem mei faciet Dominus? si autem & speculationem, quod responsum faciam?
* *Nunquid non vt & ego factus sum in v-* 15
tero, & illi facti sunt?
* *Impotentes autem vsu quemcunque ha-* 16
*buerunt non frustrati sunt; viduæ autem oculum non tabefeci. * Si autem & buccel-* 17
*lam meam comedi solus, & non pupillum participem feci ex ea. * Quoniam ab adolescentia* 18
*mea enutriui vt pater, & de vtero matris deduxi. * Si autem & despexi nudum pereun-* 19
*tem, & non vestiui: * Impotentes autem* 20
si non benedixerunt mihi; ab autem tonsura agnorum meorum calefacti sunt humeri eorum.

30 * τὸ δέρμα μου ἐσκότωται μεγάλως, τὰ δὲ ὀστᾶ μου
31 ἀπὸ καύματος. * ἀπέβη εἰς πένθος μου ἡ κιθάρα, ὁ δὲ ψαλμός μου εἰς κλαυθμὸν ἐμοί.

λα΄.

1 * Διαθήκην ἐθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ οὐ συ-
2 νήσω ἐπὶ παρθένῳ. * καὶ τί ἐμέρισεν ὁ θεὸς ἀπάνωθεν, καὶ κληρονομία ἱκανοῦ ἐξ ὑψίστων;
3 * οὐαὶ ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ καὶ ἀπαλλοτρίωσις τοῖς ποι-
4 οῦσιν ἀνομίαν. * οὐχὶ αὐτὸς ὄψεται ὁδόν μου, καὶ πάντα τὰ διαβήματά μου ἐξαριθμήσει;
5 * εἰ δὲ ἤμην πεπορευμένος μετὰ γελοιαστῶν· εἰ δὲ καὶ ἐσπούδασεν ὁ πούς μου εἰς δόλον.
6 * ἕσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ, εἶδε δὲ ὁ κύριος τὴν ἀ-
7 δικίαν μου. * εἰ ἐξέκλινεν ὁ πούς μου ἐκ τῆς ὁδοῦ· εἰ δὲ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ ταῖς χερσί μου ἡψάμην δώρων.
8 * σπείραιμι ἄρα καὶ ἄλλοι φάγοισαν, ἄρριζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς.
9 * εἰ δὲ ἐξηκολούθησεν ἡ καρδία μου γυναικὶ ἀνδρὸς ἑτέρου, εἰ καὶ ἐγκάθετος ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς.
10 * ἀρέσαι ἄρα καὶ ἡ γυνή μου ἑτέρῳ, τὰ δὲ νήπιά μου
11 ταπεινωθείη. * θυμὸς γὰρ ὀργῆς ἀκατάσχετος, τὸ μιᾶναι ἀνδρὸς γυναῖκα.
12 * πῦρ γάρ ἐστι καιόμενον ἐπὶ πάντων τῶν μελῶν· οὗ δ' ἂν ἐπέλθοι ἐκ ῥιζῶν ἀπώλεσεν.
13 * εἰ δὲ καὶ ἐφαύλισα κρίμα θεράποντός μου ἢ θεραπαίνης, κρινομένων αὐτῶν πρός με.
14 * τί γὰρ ποιήσω ἐὰν ἔτασίν μου ποιήσηται ὁ κύριος· ἐὰν δὲ καὶ ἐπισκοπήν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι;
15 * πότερον οὐχ ὡς καὶ ἐγὼ ἐγενόμην ἐν γαστρί, καὶ ἐκεῖ-
16 νοι γεγόνασιν. * ἀδύνατοι δὲ χρείαν ἥν ποτε εἶχον οὐκ ἀπέτυχον, χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέτηξα.
17 * εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμόν μου ἔφαγον μόνος, καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα ἐξ αὐτοῦ.
18 * ὅτι ἐκ νεότητός μου ἐξέτρεφον ὡς πατήρ, καὶ ἐκ γα-
19 στρὸς μητρὸς ὡδήγησα. * εἰ δὲ καὶ ὑπερεῖδον γυμνὸν ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ ἠμφίεσα·
20 * ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ ηὐλόγησάν με· ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν·

תרגום

30 משכי שחם מעלוי וגרמי חרך מן נוגבא : 31 והוה לאבלא כנרי ואבובי אמתיל לקל בכין :

לא

1 קים גזרת לעיני ומה אסתכל על בתולתא : 2 ומה חולק טב יהב לי אלהא מלעלא ואחסנת שדי משמי מרומא : 3 הלא צערא לזידונא ותברא לעבדי שקר : 4 הלא הוא יחמי ארחתי וכל פסיעתי ימנה : 5 אין הליכת עם שקר וזריזת על ריוותא רגלי : 6 יתקלינני במשחתא דצדקתא וידע אלהא שלימותי : 7 אין תצלי אסתחורי מן אורחא ובתר עיני הלך לבבי ובידי אדבק מדעם חבולא : 8 אזרע ואחורן ייכול ולבלבי נצרי יתלשן : 9 אין אשתרגג לבי על אתת גבר ועל תרע חברי כמנת : 10 תשמש עם חורן אתתי ועלהא יחמטון חורנין : 11 ארום היא זנו והוא סרחן פריש : 12 ארום אשא היא עד בית אבדנא תגמר ובכל אנבי תתלש : 13 אין רחקית דינא דעבדי ואמהתי כד אית להון תגרא בהדי : 14 ומה אעבד כד יקום אלהא וארום יסער מה אתיבנה : 15 הלא בכריסא עבדני עבד יתיה ואתקן יתנא במעיא חד : 16 אין אתמנע מלשלמא צבות מסכניא ועיני ארמלא אשיצי : 17 ואכלית טולמא דלחמי בלחודי ולא אכל יתם מנה : 18 ארום דמטליותי אסגיעני היך כאבא ומכריסא דאמי דברני ניחותא : 19 אין אחמי ערטולי מדלית כסותא ולית חופאה לחשיכא : 20 אין לא ברכו יתי חרצוי ומגיזתא דאמרי ישתחן :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Cutis mea denigrata est in me, & os meum combustum est siccitate.
31 Et versa est in luctum cithara mea, & organum meum comparatum est voci flentium.

CAP. XXXI.

PEpigi fœdus cum oculis meis, & quid respicerem super virginem? 2 Quam enim partem bonam daret mihi Deus desuper, & possessionem omnipotens de cælis excelsis? 3 Nonne tribulatio erit superbo: & interitus operantibus iniquitatem? 4 Nonne ipse videbit vias meas, & omnes gressus meos numerabit? 5 Si ambulaui cum falsitate, & festinauit in solicitudine pes meus:
6 Appendat me in statera iustitiæ, vt Deus sciat perfectionem meam. 7 Si declinauit gressus meus à via, & secutum est oculos meos cor meum, & manibus meis adhæsit aliqua macula: 8 Seram, & alius comedat, & germinationes propaginum mearum eradicentur. 9 Si concupiuit cor meum vxorem viri, & si ad ostium amici mei insidiatus sum, 10 Dormiat cum alio vxor mea, & super eam incuruent se alij: 11 Quoniam hoc est fornicatio, & est iniquitas maxima. 12 Quia ignis est qui vsque ad domum perditionis consumet, & omnes fructus meos eradicabit. 13 Si abieci iudicium serui mei & ancillæ meæ, quando erat eis contentio mecum:
14 Quid enim faciam cùm surrexerit Deus; & quando visitabit, quid respondebo ei? 15 Nonne qui in ventre fecit me, fecit illum, & præparauit nos in vtero vnus? 16 Si desij reddere quod volebant pauperes, & oculos viduæ consumere feci. 17 Et si comedi buccellam panis mei solus, & non comedit pupillus ex eo. 18 Quoniam ab infantia mea crescere me fecit sicut pater, & de ventre matris duxit me in requiem. 19 Si viderim nudum eo quòd non habuisset indumentum, & pauperem absque operimento.
20 Si non benedixerunt mihi renes eius, & de vellere agnorum meorum calefactus est.

21 * אִם־הֲנִיפוֹתִי עַל־יָתוֹם יָדִי כִּי־אֶרְאֶה בַשַּׁעַר
עֶזְרָתִי׃
22 * בְּתֵפִי מִשִּׁכְמָה תִפּוֹל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנֶה תִשָּׁבֵר׃
23 * כִּי־פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל וּמִשְׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃
24 * אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי
מִבְטַחִי׃
25 * אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב חֵילִי וְכִי־כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃
26 * אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הוֹלֵךְ׃
27 * וַיִּפְתְּ בַסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃
28 * גַּם־הוּא עָוֹן פְּלִילִי כִּי־כִחַשְׁתִּי לָאֵל
מִמָּעַל׃
29 * אִם־אֶשְׂמַח בְּפִיד מְשַׂנְאִי וְהִתְעֹרַרְתִּי כִּי־
מְצָאוֹ רָע׃
30 * וְלֹא־נָתַתִּי לַחֲטֹא חִכִּי לִשְׁאֹל בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃
31 * אִם־לֹא אָמְרוּ מְתֵי אָהֳלִי מִי־יִתֵּן מִבְשָׂרוֹ
לֹא נִשְׂבָּע׃
32 * בַּחוּץ לֹא־יָלִין גֵּר דְּלָתַי לָאֹרַח אֶפְתָּח׃
33 * אִם־כִּסִּיתִי כְאָדָם פְּשָׁעִי לִטְמוֹן בְּחֻבִּי עֲוֹנִי׃
34 * כִּי אֶעֱרוֹץ הָמוֹן רַבָּה וּבוּז מִשְׁפָּחוֹת יְחִתֵּנִי
וָאֶדֹּם לֹא־אֵצֵא פָתַח׃
35 * מִי יִתֶּן־לִי שֹׁמֵעַ לִי הֵן תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר
כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃
36 * אִם־לֹא עַל־שִׁכְמִי אֶשָּׂאֶנּוּ אֶעֶנְדֶּנּוּ
עֲטָרוֹת לִי׃
37 * מִסְפַּר צְעָדַי אַגִּידֶנּוּ כְּמוֹ נָגִיד אֲקָרְבֶנּוּ׃
38 * אִם־עָלַי אַדְמָתִי תִזְעָק וְיַחַד תְּלָמֶיהָ יִבְכָּיוּן׃
39 * אִם־כֹּחָהּ אָכַלְתִּי בְלִי־כָסֶף וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ
הִפָּחְתִּי׃
40 * תַּחַת חִטָּה יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת־שְׂעֹרָה בָאְשָׁה תַּמּוּ
דִּבְרֵי אִיּוֹב׃

21 * Si leuaui super pupillum manum meã,
etiam cùm viderem me in porta superio-
22 rem, * Humerus meus à iunctura sua
cadat, & brachium meum cum suis ossi-
23 bus confringatur. * Semper enim quasi
tumentes super me fluctus timui Deum,
& pondus eius ferre non potui.
24 * Si putaui aurum robur meum, & ob-
25 rizo dixi fiducia mea. * Si lætatus sum
super multis diuitiis meis, & quia plurima
26 reperit manus mea. * Si vidi solem cùm
fulgeret, & lunam incedentem clarè.
27 * Et lætatum est in abscondito cor meũ,
& osculatus sum manum meam ore meo.
28 * Quæ est iniquitas maxima, & negatio
29 contra Deum altissimum. * Si gauisus
D sum ad ruinam eius qui me oderat, & ex-
ultaui quòd inuenisset eum malum.
30 * Non enim dedi ad peccandum guttur
meum, vt expeterem maledicens animam
31 eius. * Si non dixerunt viri tabernacu-
li mei: Quis det de carnibus eius vt satu-
32 remur? * Foris non mansit peregri-
nus, ostium meum viatori patuit.
33 * Si abscondi quasi homo peccatum
meum, & celaui in sinu meo iniquitatem
34 meam. * Si expaui ad multitudinem
nimiam, & despectio propinquorum ter-
ruit me, & non magis tacui, nec egressus
sum ostium.
35 * Quis mihi tribuat auditorem? vt de-
siderium meum audiat omnipotens, & li-
brum scribat ipse qui iudicat.
36 * Vt in humero meo portem illum, &
circundem illum quasi coronam mihi.
37 * Per singulos gradus meos pronuncia-
bo illum, & quasi principi offeram eum.
38 * Si aduersum me terra mea clamat, &
cum ipsa sulci eius deflent.
39 * Si fructus eius comedi absque pecu-
nia, & animam agricolarum eius afflixi:
40 * Pro frumento oriatur mihi tribu-
lus, & pro hordeo spina. Finita sunt
verba Iob.

תרגום

21 אין אֲרֵימַת עַל יַתֵּם יְדִי אֲרוּם אֶחְמֵי בְּתַרְעָא סִיעִי׃
22 כִּתְפִי מִן שִׁכְמָה תִּפּוֹל וְאֶדְרָעִי מִן קָנָה תִּתְּבַר׃
23 אֲרוּם דְּלַח לְוָתִי תְּבַר אֱלָהָא וּמִדְּחַלְתֵּהּ לָא אֱסוֹבַר׃
24 אין שַׁוֵּיתִי עַל דְּהָב סִבְרִי וּלְפִטְלוּן אַמְרֵת רֵחְצָנִי׃
25 אין אֶחְדֵּי אֲרוּם סְגָא עָתְרִי וְאִין בְּסֻגְעָא סוֹפְקַת יְדִי׃
26 אין אֶחְמֵי אִסְתְּהַר אֲרוּם יִנְהַר וְסִהֲרָא זִיוְתָן מְהַלֵּךְ׃
27 וְשַׁרְגַּג בְּטוּמְרָא לִבִּי וְנִשְׁקַת יְדִי לְפֻמִּי׃
28 לְחוֹד הוּא סָרְחַן פָּרִישׁ אֲרוּם כַּדְבְּבַת אֱלָהָא מִלְּעֶלָּא׃
29 אין אֶחְדֵּי בְּתַבְרָא דְּסָנְאִי וְאִין אִתְעָרֶת בַּד אַשְׁכְּחִנֵּהּ בִּישָׁא׃
30 וְלָא שִׁבְקַת לְמֶחֱטֵי מוֹרִיגִי לְמִשְׁיַל בְּמוֹמָתָא נַפְשֵׁהּ׃
31 אין לָא אֲמַרוּ אֱנָשֵׁי מַשְׁכְּנִי מַן יִגְזוֹר מִן בִּשְׂרֵהּ לָא נִשְׂבַּע׃
32 בְּשׁוּקָא לָא יְבִית גִּיּוֹרָא דָשֵׁי לְאַכְסְנַיָּא פִּתְחֵת׃
33 אין חַפְיֵת כְּאָדָם מְרוֹדִי לְמִטְמַע בְּעִטְפִי סָרְחָנִי׃
34 אֲרוּם אֶחְקַף בִּרְגוֹשׁ רַבָּנוּתָא וּבְסִיר גְּנִיסָתָא יְתַבְרַנְנִי וּשְׁתֵקַת וְלָא אֶפּוֹק מַעְלָנָא׃
35 מַן יִגְזוֹר עֲלַי יְקַבֵּל מִנִּי הָא רִיגְרוּגִי דְּשַׁדַּי עָנֵה יָתִי וּפִטְקָא דִכְתַב אֱנָשׁ תִּגְרִי׃
36 אין לָא עַל כִּתְפִי אֱסוֹבְרִנֵּהּ אֲכַבְּנִנֵּהּ כְּלִילַן לִי׃
37 מִנְיַן פְּסִיעָתַי אֲחַוִּינֵּהּ דִּכְמַת אַרְכוֹנָא אַדְרְנִנֵּהּ׃
38 אין עֲלַי אַרְעִי תִקְבּוֹל וְכַחֲדָא תַלְמְיָהָא בָכְיָן׃
39 אין חֵילָהּ אַכְלֵת בְּלָא כְסָף וְנַפְשָׁא דְמָרָהָא אַפְחֵת׃
40 חֲלַף חִנְטַיָּא יִפְקוּן סִילְוֵי וַחֲלַף שְׂעַרְתָּא הַתְמֵי שְׁלִימוּ פִּתְגְמֵי אִיּוֹב׃

21 * *Si leuaui pupillo manum, confidens quo-*
niam multa mihi auxiliatio adest.
22 * *Recedat igitur humerus meus à iunctura,*
at brachium meum à cubito meo confringatur:
23 * *Timor enim Domini continuit me, & à*
captione eius non feram. 24 * *Si ordinaui*
aurum fortitudinem meam, si autem & in la-
pide precioso fiduciam habui: 25 * *Si autem*
& lætatus sum multis diuitiis mihi existenti-
bus; si autem & in innumerabilibus posui ma-
num meam. 26 * *Aut non video quidem*
solem lucentem deficientem, lunam autem defi-
cientem: non enim in eis est.
27 * *Et si deceptum est latenter cor meum; si au-*
tem & manum meam imponens in ore meo os-
culatus sum. 28 * *Et hoc mihi igitur iniqui-*
tas maxima computetur, quoniã mentitus sum
coram Domino altissimo. 29 * *Si autem &*
gaudens factus sum ruina inimicorum meorum.
30 * *Et dixit cor meum euge, audiat igitur au-*
ris mea maledictionem meam. Diuulger autem
igitur à populo meo malè affectus. 31 * *Si autem*
& sæpè dixerunt ancillæ meæ, quis daret nobis
de carnibus eius saturari? valdè me vtili exi-
stente: 32 * *Foris autem non morabatur peregri-*
nus. at ostium meum omni venienti patuit.
33 * *Si autem et cùm peccauerim, inuitè abscon-*
di peccatum meum.
34 * *Non enim auerti multitudinem turbæ, vt*
non eloquerer coram eis. si autem & permisi
impotentem exire ostium meum sinu vacuo.
35 * *Quis det audientem me, manum autem*
Domini si non timueram?
36 * *Syngraphum autem quod habui contra*
quempiam in humeris circumponens coronam
legebam: 37 * *Et si non scindens illud reddidi,*
nihil accipiens à debitore.
38 * *Si in me aliquando terra gemuit; si autem*
& sulci eius fleuerunt vna.
39 * *Si autem & fortitudinem eius comedi so-*
lus sine pretio; si autem et animam domini ter-
ræ apprehendens afflixi: 40 * *Pro tritico igitur*
egrediatur mihi vrtica, pro autem hordeo spina.
Et cessauit Iob à verbis.

21 * εἰ ἐπῆρα ὀρφανῷ χεῖρα, πεποιθὼς ὅτι πολλή μοι
βοήθεια περίεστιν.
22 * ἀποσταίη ἄρα ὁ ὦμός μου ἀπὸ τῆς κλειδός· ὁ δὲ βρα-
χίων μου ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνός μου συντριβείη.
23 * φόβος γὰρ κυρίου συνέχε με, καὶ ἀπὸ τοῦ λήμματος
24 αὐτοῦ οὐχ ὑποίσω. * εἰ ἔταξα χρυσίον ἰσχύν μου, εἰ δὲ
καὶ λίθῳ πολυτελεῖ ἐπεποίθησα·
25 * εἰ δὲ καὶ ἠυφράνθην πολλοῦ πλούτου μοι γενομένου,
εἰ δὲ καὶ ἐπ' ἀναριθμήτοις ἐθέμην χεῖρά μου.
26 * ἢ οὐχ ὁρῶ μὲν ἥλιον τὸν ἐπιφαύσκοντα ἐκλείποντα,
σελήνην δὲ φθίνουσαν· οὐ γὰρ ἐπ' αὐτοῖς ἐστι·
27 * καὶ εἰ ἠπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ χεῖ-
ρά μου ἐπιθεὶς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα.
28 * καὶ τοῦτό μοι ἄρα ἀνομία ἡ μεγίστη λογισθείη, ὅτι ἐ-
ψευσάμην ἔναντι κυρίου τοῦ ὑψίστου.
29 * εἰ δὲ καὶ ἐπιχαρὴς ἐγενόμην πτώματι ἐχθρῶν μου.
30 * καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου εὖγε, ἀκούσαι ἄρα τὸ οὖς μου
τὴν καταράν μου. θρυληθείην δὲ ἄρα ὑπὸ λαοῦ μου κα-
31 κούμενος· * εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον αἱ θεράπαιναί
μου, τίς ἂν δώη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐμπλησθῆναι; λίαν
μου χρηστοῦ ὄντος·
32 * ἔξω δὲ οὐκ ἠυλίζετο ξένος, ἡ δὲ θύρα μου παντὶ ἐλ-
33 θόντι ἠνέωκτο. * εἰ δὲ καὶ ἁμαρτὼν ἀκουσίως ἔκρυψα
τὴν ἁμαρτίαν μου·
34 * οὐ γὰρ διεστράπην πολυοχλίαν πλήθους, τοῦ μὴ ἐξα-
γορεῦσαι ἐνώπιον αὐτῶν. εἰ δὲ καὶ εἴασα ἀδύνατον ἐξελ-
θεῖν τὴν θύραν μου κόλπῳ κενῷ.
35 * τίς δώη ἀκούοντά μου. χεῖρα δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδε-
δοίκειν;
36 * συγγραφὴν δὲ ἣν εἶχον κατά τινος ἐπ' ὤμοις ἂν πε-
ριθέμενος στέφανον ἀνεγίνωσκον.
37 * καὶ εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα, οὐθὲν λαβὼν πα-
ρὰ χρεωφειλέτου.
38 * εἰ ἐπ' ἐμοὶ ποτὲ ἡ γῆ ἐστέναξεν, εἰ δὲ καὶ οἱ αὔλα-
κες αὐτῆς ἔκλαυσαν ὁμοθυμαδόν.
39 * εἰ δὲ καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἔφαγον μόνος ἄνευ τιμῆς·
εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυρίου τῆς γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα·
40 * ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη, ἀντὶ δὲ κριθῆς βά-
τος. καὶ ἐπαύσατο ἰὼβ ῥήμασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Si leuaui super pupillum manum meam, cùm viderem in porta auxilium meum. 22 Humerus meus à scapula sua cadat, & brachium meum à canna sua confringatur. 23 Quoniam terribilis fuit apud me terror Dei, & à timore eius non potero subsistere. 24 Si posui in auro spem meam, & obrizo dixi fiduciam meam. 25 Si lætatus sum quando multiplicatæ sunt diuitiæ meæ; & si in multitudine *earum* plausi manu mea. 26 Si circuitum solis contemplatus sum cùm illucesceret, & lunam cum splendore incedentem. 27 Et deceptum est in abscondito cor meum, & osculatum est manum meam os meum. 28 Est etiam iniquitas maxima, quoniam negarem Deum desuper. 29 Si gauisus sum in interitu eius qui me oderat; & excitatus sum cùm inuenisset eum malum. 30 Et non dimisi vt peccaret palatum meum, vt expeteret mortem animæ suæ. 31 Si non dixerunt viri tabernaculi mei, quis iuberet vt de carnibus eius non saturaremur? 32 In platea non manebat peregrinus, ostia mea hospitibus aperiebam. 33 Si operui sicut Adam peccatum meum, vt absconderem in sinu meo scelus meum. 34 Quando roboratus sum in tumultu principatus, & contemptibilis familiarum terrebat me, & tacui, & non egrediebat ostium. 35 Quis decernit mihi vt exauditer? ecce desiderium meum est, vt Omnipotens respondeat mihi, & libellum scribat homo contentionis meæ. 36 Nisi in humero meo portarem illum, & circundarem illum quasi coronam mihi. 37 Numerum gressuum meorum nunciabo illi, & quasi ad principem munus offeram illi. 38 Si aduersum me terra mea clamabat, & simul sulci eius flebant. 39 Si virtutem eius comedi absque argento, & animam domini sui dolore affeci. 40 Pro tritico egrediantur tribuli, & pro hordeo spinæ. Completa sunt verba Iob.

לב

1 * וַיִּשְׁבְּתוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה מֵעֲנוֹת אֶת־
אִיּוֹב כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו׃
2 * וַיִּחַר אַף אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי מִמִּשְׁפַּחַת
רָם בְּאִיּוֹב חָרָה אַפּוֹ עַל־צַדְּקוֹ נַפְשׁוֹ מֵאֱלֹהִים׃
3 * וּבִשְׁלֹשֶׁת רֵעָיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא־מָצְאוּ
מַעֲנֶה וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב׃
4 * וֶאֱלִיהוּ חִכָּה אֶת־אִיּוֹב בִּדְבָרִים כִּי זְקֵנִים־הֵמָּה
מִמֶּנּוּ לְיָמִים׃
5 * וַיַּרְא אֱלִיהוּא כִּי אֵין מַעֲנֶה בְּפִי שְׁלֹשֶׁת
הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר אַפּוֹ׃
6 * וַיַּעַן אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמַר צָעִיר
אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל־כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא
מֵחַוֺּת דֵּעִי אֶתְכֶם׃
7 * אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה׃
8 * אָכֵן רוּחַ־הִיא בֶאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם׃
9 * לֹא־רַבִּים יֶחְכָּמוּ וּזְקֵנִים יָבִינוּ מִשְׁפָּט׃
10 * לָכֵן אָמַרְתִּי שִׁמְעָה־לִּי אֲחַוֶּה דֵעִי אַף־אָנִי׃
11 * הֵן הוֹחַלְתִּי לְדִבְרֵיכֶם אָזִין עַד־תְּבוּנֹתֵיכֶם
עַד־תַּחְקְרוּן מִלִּין׃
12 * וְעָדֵיכֶם אֶתְבּוֹנָן וְהִנֵּה אֵין לְאִיּוֹב מוֹכִיחַ עוֹנֶה
אֲמָרָיו מִכֶּם׃
13 * פֶּן־תֹּאמְרוּ מָצָאנוּ חָכְמָה אֵל יִדְּפֶנּוּ לֹא־
אִישׁ׃
14 * וְלֹא־עָרַךְ אֵלַי מִלִּין וּבְאִמְרֵיכֶם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ׃
15 * חַתּוּ לֹא־עָנוּ עוֹד הֶעְתִּיקוּ מֵהֶם מִלִּים׃
16 * וְהוֹחַלְתִּי כִּי־לֹא יְדַבֵּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא־עָנוּ עוֹד׃
17 * אַעֲנֶה אַף־אֲנִי חֶלְקִי אֲחַוֶּה דֵעִי אַף־אָנִי׃
18 * כִּי מָלֵתִי מִלִּים הֱצִיקַתְנִי רוּחַ בִּטְנִי׃

CAP. XXXII.

1 OMiserunt autem tres viri isti respon-
A dere Iob, eò quòd iustus sibi vide-
2 retur. * Et iratus indignatusque est Heliu
filius Barachel Buzites de cognatiõe Ram.
iratus est autem aduersum Iob, eò quòd
iustum se esse diceret coram Deo.
3 * Porrò aduersum amicos eius indig-
natus est, eò quòd non inuenissent respõ-
sionem rationabilem, sed tantũmodo con
4 demnassent Iob. * Igitur Heliu expe-
B ctauit Iob loquentem, eò quòd seniores
5 essent qui loquebantur. * Cùm autem vi-
disset quòd tres respõdere non potuissent,
6 iratus est vehementer. * Respondensque
Heliu filius Barachel Buzites dixit: Iu-
nior sum tempore, vos autem antiquio-
res. idcircò demisso capite veritus sum vo-
bis indicare meam sententiam.
7 * Sperabam enim quòd ætas prolixior
loqueretur, & annorum multitudo doce-
8 ret sapientiam. * Sed, vt video, spiritus
C est in hominibus, & inspiratio omnipo-
9 tentis dat intelligentiam. * Non sunt lon-
gæui sapientes, nec senes intelligunt iudi-
10 cium. * Ideò dicam: Audite me, ostẽdam
vobis etiam ego meam sapientiam.
11 * Expectaui enim sermones vestros, au-
diui prudentiam vestram. donec disceptа-
12 remini sermonibus vestris, * & donec pu-
tabam vos aliquid dicere, considerabam.
Sed, vt video, non est qui possit arguere
Iob, & respondere ex vobis sermonibus
13 eius. * Ne fortè dicatis: Inuenimus sapiẽ-
D tiam, Deus proiecit eum, non homo.
14 * Nihil locutus est mihi, & ego non se-
cundùm sermones vestros respõdebo illi.
15 * Extimuerunt, nec responderunt vltrà,
16 abstuleruntque à se eloquia. * Quoniam
igitur expectaui, & non sunt locuti; stete-
17 runt, nec responderunt vltrà: * Responde-
bo & ego partem meam, & ostendam scien
18 tiam meam. * Plenus sum enim sermoni-
bus, & coarctat me spiritus vteri mei.

CAP. XXXII.

Tacuerunt autem & tres amici eius amplius contradicere Iob: erat enim Iob iustus coram eis. 1

* *Iratus est autem Eliu filius Barachiel Buzites de cognatione Aram, Ausitidis regionis. iratus est autem aduersum Iob valdè, eò quòd ostendit se iustum coram Domino.* 2

* *Et contra tres autem amicos iratus est valdè, quoniam non potuerunt respondere contraria Iob, & posuerunt ipsum esse impium.* 3

* *Eliu autem expectauit dare responsionem Iob, quoniam seniores eo sunt diebus.* 4

* *Et vidit Eliu quòd non est responsum in ore trium virorum, & iratus est furor eius.* 5

* *Respondens autem Eliu filius Barachiel Buzites dixit: Iunior quidem sum tempore, vos autem estis seniores. idcircò tacui, timens vobis renunciare meam scientiam.* 6

* *Dixi autem, Non tempus est loquens, in multis autem annis non nouerunt sapientiam:* 7

* *Sed spiritus est in hominibus. inspiratio autem omnipotentis quæ docet.* 8

* *Non longæui sunt sapientes, neque senes norunt iudicium.* 9

* *Ideò dixi: Audite me, & nunciabo vobis quæ noui: auribus percipite mea verba:* 10

* *Dicam enim vobis audientibus vsque quo scrutemini sermones.* 11

* *Et vsque ad vos intelligam: & ecce non fuit ipsi Iob redarguens, respondens eius verba ex vobis.* 12

* *Ne dicatis: Inuenimus sapientiam Domino addentes:* 13

* *Homini autem commisistis loqui talia verba.* 14

* *Timuerunt, non responderunt amplius, antiquos fecerunt ex ipsis sermones.* 15

* *Expectaui, non enim locuti sunt, quoniam steterunt, non responderunt.* 16

* *Respondens autem Eliu, dicit: Rursus loquar:* 17

* *Plenus enim sum verbis, perdit enim me spiritus vteri.* 18

λβ΄.

1 * Ἡσύχασαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ ἔτι ἀντειπεῖν ἰὼβ, ἦν γὰρ ἰὼβ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν.

2 * ὠργίσθη δὲ ἐλιοὺ ὁ τοῦ βαραχιὴλ ὁ βουζίτης ἐκ τῆς συγγενείας ἀρὰμ, τῆς αὐσίτιδος χώρας. ὠργίσθη δὲ τῷ ἰὼβ σφόδρα, διότι ἀπέφηνεν ἑαυτὸν δίκαιον ἐναντίον τοῦ κυρίου.

3 * καὶ κατὰ τῶν τριῶν δὲ φίλων ὠργίσθη σφόδρα, ὅτι οὐκ ἠδυνάσθησαν ἀποκριθῆναι ἀντίθετα ἰὼβ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ.

4 * ἐλιοὺ δὲ ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν ἰὼβ· ὅτι πρεσβύτεροι αὐτοῦ εἰσιν ἡμέραις.

5 * καὶ εἶδεν ἐλιοὺ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις ἐν στόματι τῶν τριῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ.

6 * ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ ὁ τοῦ βαραχιὴλ ὁ βουζίτης εἶπεν,

7 * νεώτερος μέν εἰμι τῷ χρόνῳ, ὑμεῖς δέ ἐστε πρεσβύτεροι. διὸ ἡσύχασα φοβηθεὶς τοῦ ὑμῖν ἀναγγεῖλαι τὴν ἐμαυτοῦ ἐπιστήμην.

7 * εἶπα δὲ, οὐχ ὁ χρόνος ἐστὶν ὁ λαλῶν, ἐν πολλοῖς δὲ ἔτεσιν οὐκ οἴδασι σοφίαν·

8 * ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς. πνοὴ δὲ παντοκράτορός ἡ διδάσκουσα.

9 * οὐχ οἱ πολυχρόνιοί εἰσι σοφοί, οὐδ᾽ οἱ γέροντες οἴδασι κρίμα.

10 * διὸ εἶπα, ἀκούσατέ μου, καὶ ἀναγγελῶ ὑμῖν ἃ οἶδα. ἐνωτίζεσθέ μου τὰ ῥήματα·

11 * ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων ἄχρι οὗ ἐτάσητε λόγους.

12 * καὶ μέχρι ὑμῶν συνήσω, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν τῷ ἰὼβ ἐλέγχων· ἀνταποκρινόμενος αὐτοῦ ῥήματα ἐξ ὑμῶν.

13 * ἵνα μὴ εἴπητε, εὕρομεν σοφίαν κυρίῳ προσθέμενοι,

14 * ἀνθρώπῳ δὲ ἐπετρέψατε λαλῆσαι τοιαῦτα ῥήματα.

15 * ἐπτοήθησαν οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι, ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους.

16 * ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλάλησαν, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν.

17 * ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει, πάλιν λαλήσω.

18 * πλήρης γάρ εἰμι ῥημάτων, ὀλέκει γάρ με τὸ πνεῦμα τῆς γαστρός.

תרגום

לב

1 ופסקו תלתא גבריא האלין מלאתבא ית איוב מטול דהוא זכי בעינוי׃ 2 ותקיף רגזא דאליהוא בר ברכאל בוזאה דמן גניסת אברהם באיוב תקיף רגזה מטול זכאותה נפשה מן אלהא׃ 3 ובתלת חברוי תקיף רגזה מטול דלא אשכחו תיובתא וחייבו ית איוב׃ 4 ואליהו מחן ית איוב במליא ארום סבין הנון מניה ליומין׃ 5 וחמא אליהוא ארום לית תיובתא בפום תלתא גבריא ותקיף רגזה׃ 6 ואתיב אליהוא בר ברכאל בוזאה ואמר זוטר אנא ליומיא ואתון קשישין מטול היכנא איסתפיתי ודחלת מלחואה מנדעי עמכון׃ 7 אמרת יומיא ימללון וסגעי שניא יודעון חכמתא׃ 8 בקשטא רוח נבואתא היא בבר נש ומימר שדי תבינינון׃ 9 לא רברביא חכמין וסביא יבינון דינא׃ 10 בכן אמרת קביל מני אחוי מנדעי אף אנא׃ 11 הא אורכית לפתגמיכון אצית עד ביונתכון עד תפשפשון מליא׃ 12 וגביכון אתביין והא לית לאיוב מכסן מתיב מימרוי מנכון׃ 13 דילמא תימרון אשכחנא חכמתא אלהא ישקפינה לא גבר׃ 14 ולא סדר לותי מליא ובמימריכון לא אתיבינה׃ 15 אתברו ולא אתיבו תוב אסתלקו מנהון מליא׃ 16 ואורכית ארום לא ימללון ארום ישתקון קמו ולא אתיבו תוב׃ 17 אתיב לחוד אנא חולקי אחוי מנדעי לחוד אנא׃ 18 ארום מליתי מליא אעקתני רוחא דכריסי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXII.

ET omiserunt tres viri isti respondere Iob, eò quòd esset iustus in oculis suis. 2 Et iratus est furor Elihu filij Barachel Buzites, de cognatione Abraham, contra Iob. iratus est enim furor eius eò quòd iustificasset animam suam magis quàm Deum.
3 Et aduersus tres amicos eius iratus est furor eius, eò quòd non inuenissent responsionem, & condemnassent Iob.
4 Elihu autem expectauit Iob in sermonibus, quoniam ipsi seniores diebus erant illo. 5 Et vidit Elihu quòd non esset responsio in ore trium virorum, & iratus est furor eius. 6 Et respondit Elihu filius Barachel Buzites, & ait: Iunior sum diebus, & vos estis longæui, propterea dubitabam & timebam annunciare scientiam meam vobiscum. 7 Dixi: Diebus loquentur, & multitudine annorum ostendent scientiam. 8 Veruntamen spiritus prophetiæ est in filio hominis, & verbum omnipotentis intelligere faciet eos. 9 Non magnifici sunt sapientes, nec senes intelligunt iudicium. 10 Propterea dixi: Audi me, annunciabo scientiam meam etiam ego. 11 Ecce expectaui sermones vestros, audiui vsque ad intelligentiam vestram donec scrutaremini sermones. 12 Et apud vos intelligebam, & ecce non est qui arguat Iob, nec respondeat verbis eius ex vobis. 13 Ne fortè dicatis: Inuenimus sapientiam, Deus percussit eum, & non homo. 14 Et non direxit ad me sermones, & iuxta verba vestra non respondebo illi. 15 Contriti sunt & non responderunt vltrà, & abstulerunt à se sermones. 16 Et expectaui quoniam non loquebantur; quia tacuerunt, steterunt, & non responderunt vltrà.
17 Respondebo quoque ego partem meam: annunciabo scientiam meam etiam ego.
18 Quoniam plenus sum sermonibus, coarctauit me spiritus ventris mei.

19 * חֻנַּה בִטְנִי כְּיַיִן לֹא יִפָּתֵחַ כְּאֹבוֹת חֲדָשִׁים יִבָּקֵעַ׃

20 * אֲדַבְּרָה־וְיִרְוַח־לִי אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה׃

21 * אַל־נָא אֶשָּׂא פְּנֵי־אִישׁ וְאֶל־אָדָם לֹא אַכְנֶה׃

22 * כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲכַנֶּה כִּמְעַט יִשָּׂאֵנִי עֹשֵׂנִי׃

לג

1 * וְאוּלָם שִׁמְעָ־נָא אִיּוֹב מִלַּי וְכָל־דְּבָרַי הַאֲזִינָה׃

2 * הִנֵּה־נָא פָּתַחְתִּי פִּי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְּחִכִּי׃

3 * יְשָׁר־לִבִּי אִמְרֵי דַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר מִלֵּלוּ׃

4 * רוּחַ־אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי׃

5 * אִם־תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי עֲרֹךְ לְפָנַי הִתְיַצָּבָה׃

6 * הֵן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מֵחֹמֶר קֹרַצְתִּי גַּם־אָנִי׃

7 * הִנֵּה אֵימָתִי לֹא תְבַעֶתְךָ וְאַכַּפִּי עָלֶיךָ לֹא־יִכְבָּד׃

8 * אָךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנָי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע׃

9 * זַךְ אֲנִי בְלִי־פָשַׁע חָף אָנֹכִי וְלֹא עָוֹן לִי׃

10 * הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ׃

11 * יָשִׂם בַּסַּד רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי׃

12 * הֵן־זֹאת לֹא צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי־יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ מֵאֱנוֹשׁ׃

13 * מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה׃

14 * כִּי־בְאַחַת יְדַבֵּר־אֵל וּבְשִׁתַּיִם לַא יְשׁוּרֶנָּה׃

15 * בַּחֲלוֹם חִזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים בְּתְנוּמוֹת עַלֵי מִשְׁכָּב׃

16 * אָז יְגַלֶּה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוֹסָרָם יַחְתֹּם׃

17 * לְהָסִיר אָדָם מַעֲשֵׂהוּ וּגְבֶר מִגֵּוֶה יְכַסֶּה׃

18 * יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִבֵּי־שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁלַח׃

19 * וְהוּכַח בְּמַכְאוֹב עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְרִיב עֲצָמָיו אֵיתָן׃

20 * וְזָהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ לֶחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה׃

19 *Ἡ γαστήρ μου ὡσεὶ οἶνος νεόκλωστος ἀνεῳγμένος, καὶ ὡσεὶ ἀσκὸς καινὸς ῥαγήσεται.

20 *λαλήσω ἵνα ἀναπαύσωμαι, ἀνοίξας τὰ χείλη.

21 *ἀνθρώπου γὰρ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ· ἀλλὰ μᾶλλον οὐ μὴ φείσομαι τοῦ προσώπου· εἰ γὰρ μή, καὶ ἐμὲ σῆτες ἔδονται.

λγ.

1 *Οὐκοῦν ἄκουσον ἰὼβ τὰ ῥήματά μου, καὶ λαλήσω ἐνωτίζου μου.

2 *ἰδοὺ γὰρ ἀνοίξω τὸ στόμα μου, καὶ ἐλαλήσατο ἡ γλῶσσά μου·

3 *καθαρὰ μὲν ἡ καρδία ῥήμασι, σύνεσις δὲ χειλέων μου καθαρὰ νοήσει. *πνεῦμα θεῖόν με ἐποίησε, πνοὴ δὲ παντοκράτορός ἐστιν ἡ διδάσκουσά με.

5 *ἐὰν δύνῃ, λόγος μοι ἀπόκρισιν, πρὸς τοῦτο παρόμοιον, στῆθι κατ' ἐμέ, *καὶγὼ καὶ σέ. ὁμοίως πηλοῦ διῃρτίσμεθα σὺ ὡς κἀγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα.

7 *οὐχὶ ὁ φόβος μου σε ἐκθαμβήσει, οὐδὲ ἡ χείρ μου βαρεῖα ἔσται ἐπὶ σοί. *πλὴν εἶπας ἐν ὠσίν μου. φωνὴν ῥημάτων σου ἀκήκοα. *διόπερ λέγεις, καθαρός εἰμι ἀνευ ἁμαρτιῶν, ἀμέμπτος καὶ εἰμι, καὶ οὐ λυόμενος.

10 *μέμψιν δὲ κατ' ἐμοῦ εὗρον. ἡγήσατο δέ με ὡσεὶ πολεμιστήν. *ἔθετο δὲ ἐν ξύλῳ μου τὸν πόδα, ἐφύλαξε δὲ τὰς ὁδούς μου πάσας.

12 *πῶς γὰρ λέγεις, δίκαιός εἰμι, καὶ οὐκ ἐπακήκοέ μου; αἰώνιος γάρ ἐστιν ὁ ἐπισώρευτος.

13 *λέξεις δὲ διατί τῇ δικαιοσύνῃ μου οὐκ ἐπακήκοεπαῦ

14 ῥῆμα; ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ

15 τῷ δευτέρῳ *ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ, ἢ ὡς ὅταν ἐπιπέσῃ δεινὸς φόβος ἐπ' ἀνθρώπους. ἐπὶ νυσταγμάτων ἐπὶ κοίτης· *τότε ἀνακαλύπτει νοῦν ἀνθρώπων ἐν εἴδεσι φόβου, ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἐξεφόβησεν.

17 *ἀποστρέψαι ἄνθρωπον ἐξ ἀδικίας, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ πλώματος ἐρρύσατο.

18 *ἐφείσατο δὲ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπὸ θανάτου, καὶ μὴ πεσεῖν αὐτὸν ἐν πολέμῳ.

19 *πάλιν δὲ ἐλέγξει αὐτὸν ἐν μαλακίᾳ ἐπὶ κοίτης, καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἀναρκήσει.

20 *πᾶν δὲ βρωτὸν σίτου οὐ μὴ δεήσῃ προσδέξασθαι, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βρῶσιν ἐπιθυμήσει.

19 *At venter meus sicut uter musti feruens ligatus, & sicut follis fabri ferrarij ruptus.

20 *Loquar vt requiescam cùm aperuerim labia: *Hominem enim non verebor. quinetiam neque mortalem non reuerebor.

22 *Non enim scio mirari personam; si autem non, & me tineæ comedant.

CAP. XXXIII.

1 VEruntamen audi Iob verba mea, & sermonem auribus percipe meum. *Ecce enim aperui os meum, & locuta est lingua mea:

3 *Mundum meum cor verbis, intellectus autem labiorum meorum munda cogitabit.

4 *Spiritus diuinus qui fecit me, spiraculum autem omnipotentis est docens me. *Si potueris, da mihi responsum: ad hæc expecta, sta ante me, *& ego ante te. De luto confectus es tu sicut & ego, de eodem perfecti sumus.

7 *Non timor mei te stupefaciet. neque manus mea grauis erit in te: *Sed dixisti in auribus meis. vocem verborum tuorum audiui.

9 *Quoniam dicis; Mundus sum cùm non peccauerim; immaculatus enim sum, non enim iniquitatem feci: *Accusationem autem contra me inuenit. arbitratus est autem me sicut aduersarium. *Posuit autem in ligno meum pedem; custodiuit autem vias meas omnes. *Quomodo enim dicis: Iustus sum, & non exaudiuit me? æternus enim est superior hominibus. *Dicis autem: Cur iustitiæ meæ non exaudiuit omne verbum? *In enim semel locutum esse Dominum, in autem secundo *in somnium aut in meditatione nocturna, aut sicut cùm incidat grauis timor super homines. in dormitationibus in cubili: *Tunc reuelat mentem hominum in speciebus timoris, talibus illis exterruit.

16 *Auertat hominem de iniustitia, at corpus eius à ruina liberauit. *Pepercit autem animæ eius à morte, & non cadere ipsum in bello. *Rursus autem increpauit illum in mollicie in cubili, & multitudinem ossium eius debilitauit. *Omne autem comestibile fruimenti non possit accipere, & anima eius cibum desiderabit.

תרגום

19 הָא כְּרֵישִׁי הֵיךְ חֲמַר חֲדָא לָא יְתְפַּתַּח הֵין לְגִינִין חַדְתִּין יִתְבְּזַע׃ 20 אֲמַלֶּל וְיֵרְוַח לְגַרְמִי אֶפְתַּח שִׁפְוָתַי וְאֶתֵּיב׃ 21 לָא בְרוּן

22 אַפֵּי גְּבַר וְלָבַר נָשׁ לָא אֶשְׁתְּמוֹדַע׃ 22 אֲרוּם לָא יְדַעְנָא לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא כְּזְעִיר פּוֹן יְסוֹבַר יְהֵי דְּעָבַד יְתִי׃

לג

1 וּבְעַם שְׁמַע כְּדוֹן אִיּוֹב מַלַּי וְכָל פִּתְגָמַי אַצְיָת׃ 2 הָא פְּעַן פְּתַחַת פֻּמִי מַלֶּלָה לְשׁוֹנִי בְּמוֹדְעִי׃ 3 תְּרִיצוּת לִבְבִי מֵימְרֵי וּסְנָרְעָן שְׂפָוָתַי

4 רוּחָא דֵאֱלָה עַבְדַת יְתִי וּמֵימַר שַׁדַּי תְּקֵימִנְנִי׃ 5 אִין תְּכוֹל תְּהֵיבִינְנִי סַדַּר קֳדָמַי אִתְעָתַד׃ 6 הָא אֲנָא דְכְמָתָךְ

מִן חֻטְרָא אִתְגְּזַרְתִּי גַּם אֲנָא׃ 7 הָא אֵימָתִי לָא תְבַעֲתָנָךְ וְשׁוּרְעִי עֲלָךְ לָא יֵיקַר׃ 8 בְּרַם אֲמַרְתָּ בְּאוּדְנַי וְקַל מִלְיָא אֶשְׁמַע׃

9 זַכַּאי אֲנָא מִדְּלֵית חֲטָא שְׁזִיב אֲנָא וְלָא חַיָּבְנָא לִי׃ 10 הָא תְּרַעֲמוּתָא עֲלַי יַשְׁכַּח יְחַשְׁבִנְנִי לִבְעַל דְּבָבָא לֵהּ׃ 11 וְשַׁוִּי בְּשִׁיעַר רַגְלַי

שָׁמַר כָּל שְׁבִילַי׃ 12 הָא דֵין לָא זְכֵיתָ דַּאֲתֵיבְנָךְ אֲרוּם יִתְרַבֵּךְ אֱלָהּ מִן בַּר נָשׁ׃ 13 מָה דֵין לְוָתֵהּ נְצֵיתָא אֲרוּם כָּל פִּתְגָמוֹי לָא יְתִיב׃

אֲרוּם בְּחֵזְוָא שׁוּתָא יְמַלֵּל אֱלָהּ וּבְתִנְיָנָא לָא אִצְטְרִיךְ לְמִסְכְּיָהּ׃ 15 בְּחֶלְמָא בְּחֵזְוֵי דְּלֵילְיָא כַּד נָפְלַת שֵׁינְתָא עַמְמִיקָתָא עַל בְּנֵי

אֲנָשָׁא וְנָמִין עַל עַרְסָתָא׃ 16 יְדֵין גְּלֵי אֲרָנָא דְּבְנֵי נָשָׁא וּבְמַרְדוּתְהוֹן יְחַתּוֹם׃ 17 לְמֶעְדֵּי בַּר נָשׁ מֵעוֹבָדָא בִּישָׁא וְגֶיוָתָנוּתָא

מִן גְּוַנָּא דְקִיט לָהּ מְרַחֲקָא נַפְשֵׁהּ מְוָנָא וְנַפְשֵׁהּ מֵיכְלָא רְגִינָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Ecce venter meus sicut vinum nouum quod non habet spiraculum; & sicut lagenæ nouæ, scinditur. 20 Loquar & refrigerabor in meipso, aperiam labia mea & respondebo. 21 Non modò accipiam faciem viri, & filium hominis non cognoscam.
22 Quoniam nescio cognoscere, quasi modicum tollet me qui fecit me.

CAP. XXXIII.

1 VEruntamen audi nunc Iob verba mea, & omnes sermones meos ausculta. 2 Ecce nunc aperui os meum: locuta est lingua mea in faucibus meis. 3 Rectitudo cordis mei verba mea, & labia mea scientiam puram loquuntur. 4 Spiritus Dei fecit me, & verbum omnipotentis sustentauit me. 5 Si potes, responde mihi; ordinare coram me & sta. 6 Ecce ego, sicut tu es, Deo; de luto excisus sum etiam ego. 7 Ecce timor meus non terreat te, & onus meum non sit tibi graue. 8 Veruntamen dixisti in auribus meis, & vocem verborum audiui dicentis: 9 Iustus sum ego absque delicto; mundus ego sum, & non est in me iniquitas.
10 Ecce querelas in me reperit, arbitratus est me inimicum sibi. 11 Posuit in neruo pedes meos, custodit omnes semitas meas.
12 Ecce non hoc iustificatus es, quòd respondeam tibi; quia maior est Deus homine. 13 Quare aduersus eum contendis? quia omnia verba sua non respondebit. 14 Quoniam vna vice loquitur Deus, & in secunda non indiget intueri illud. 15 In somnio per visionem noctis, quando irruit somnus profundus super filios hominum in sopore super lectulo. 16 Tunc aperit aurem filiorum hominis, & in eruditione eorum signat. 17 Vt auferat filium hominis ab opere malo, & superbiam à viro operiat. 18 Prohibet animam eius à corruptione, & vitam eius ne transeat per gladium. 19 Et increpabitur per dolorem in domo lectuli, & in multitudine membrorum eius debilitas validi. 20 Et propter fastidium quod molestum est ei, abominatur spiraculum eius escam, & anima illius cibum desiderabilem.

יָבֵל בְּשָׂרוֹ מֵרְאֹי וְשָׁפוּ עַצְמֹתָיו לֹא רָאוּ׃ 21
וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים׃ 22
אִם־יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי־אֶלֶף 23
לְהַגִּיד לְאָדָם יָשָׁרוֹ׃
וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי 24
כֹפֶר׃
רָטְפַשׁ בְּשָׂרוֹ מִנֹּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו׃ 25
יְעָתֵר אֶל־אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא פָּנָיו בִּתְרוּעָה 26
וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ׃
יָשַׁר עַל־אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי 27
וְלֹא־שָׁוָה לִי׃
פָּדָה נַפְשׁוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת וְחַיָּתוֹ בָּאוֹר תִּרְאֶה׃ 28
הֶן־כָּל־אֵלֶּה יִפְעַל־אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם־גָּבֶר׃ 29
לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים׃ 30
הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲנֹכִי אֲדַבֵּר׃ 31
אִם־יֵשׁ־מִלִּין הָשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי־חָפַצְתִּי צַדֶּקְךָ׃ 32
אִם־אַיִן אַתָּה שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה׃ 33

לד

וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ 1
שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלָּי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי׃ 2
כִּי־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכֹל׃ 3
מִשְׁפָּט נִבְחְרָה־לָּנוּ נֵדְעָה בֵינֵינוּ מַה־טּוֹב׃ 4
כִּי־אָמַר אִיּוֹב צָדַקְתִּי וְאֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי׃ 5
עַל־מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב אָנוּשׁ חִצִּי בְלִי־פָשַׁע׃ 6
מִי־גֶבֶר כְּאִיּוֹב יִשְׁתֶּה־לַּעַג כַּמָּיִם׃ 7
וְאָרַח לֶחְבָרָה עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן וְלִלְכָת עִם־ 8
אַנְשֵׁי־רֶשַׁע׃
כִּי־אָמַר לֹא יִסְכָּן־גֶּבֶר בִּרְצֹתוֹ עִם־אֱלֹהִים׃ 9
לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע 10
וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃

21 * Tabescet caro eius, & ossa quæ tecta
22 fuerant nudabuntur. * Appropinquabit
corruptioni anima eius, & vita illius mor-
23 tiferis. * Si fuerit pro eo angelus loquens
vnus de millibus, vt annunciet hominis
24 æquitatem: * Miserebitur eius, & dicet:
D Libera eum vt non descendat in corrup-
25 tionem, inueni in quo ei propitier. * Con-
sumpta est caro eius à suppliciis, reuerta-
26 tur ad dies adolescentiæ suæ. * Deprecabi-
tur Deum & placabilis ei erit, & videbit fa
ciem eius in iubilo, & reddet homini iusti-
27 tiam suam. * Respiciet homines, & dicet:
Peccaui, & verè deliqui, & vt eram dignus
28 non recepi. * Liberauit animam suam ne
pergeret in interitum, sed viuens lucem
29 videret. * Ecce hæc omnia operatur Deus
30 tribus vicibus per singulos, * Vt reuocet a-
nimas eorum à corruptione, & illuminet
31 luce viuentium. * Attende Iob & audi me,
32 tace dum ego loquor. * Si autem habes
quid loquaris, responde mihi. Loquere, vo
33 lo enim te apparere iustum. * Quod si
non habes, audi me: tace, & docebo te sa-
pientiam.

CAP. XXXIIII.

1 PRonuncians itaque Heliu etiam hæc lo
2 cutus est. * Audite sapientes verba
3 mea, & eruditi auscultate me. * Auris
enim verba probat, & guttur escas gustu
4 diiudicat. * Iudicium eligamus nobis,
5 & inter nos videamus quid sit melius:
* Quia dixit Iob; Iustus sum, & Deus
6 subuertit iudicium meum. * In iudi-
cando enim me mendacium est, violenta
sagitta mea absque vllo peccato.
7 * Quis est vir vt est Iob, qui bibit sub-
sannationem quasi aquam?
8 * Qui graditur cum operantibus ini-
quitatem, & ambulat cum viris impiis?
9 * Dixit enim: Non placebit vir Deo,
10 etiam si cucurrerit cum eo. * Ideò vir
B cordati audite me. Absit à Deo impietas,
& ab omnipotente iniquitas.

* Quousque putrescant eius carnes, et ostendat ossa eius vacua. * Appropinquauit autem in mortem eius anima, at vita eius in inferno.
* Si fuerint mille angeli mortiferi, vnus eorum non vulnerabit eum: si cogitauerit corde reuerti ad Dominum, * Renunciet autem homini suam accusationem, at iniquitatem eius ostendat, resistet vt non cadat ipse in mortem. * Reiuuenescere faciet autem eius corpus, sicut vnctionem in pariete; at ossa eius implebit medulla. mollificabit eius carnes sicut paruuli, restituet autem eum virum factum in hominibus. * Deprecatus autem Dominum & accepta ei erunt, ingredietur autem vultu puro cum enarratione. * Reddet autem hominibus iustitiam, postea tunc accusabit homo ipse seipsum dicens, Qualia conficiebam, & non digna scrutatus est me qui peccaui: * Libera animam meam ne pergat in interitum, & vita mea lucem videbit. * Ecce hæc omnia operatur fortis vias tres cum viro. * Sed liberauit animam meam de morte, vt vita mea in luce laudet eum. * Auribus percipe Iob et audi me. obmutesce, & ego sum, loquar. * Si est tibi sermo, responde mihi, loquere; volo enim iustum esse te. * Si autem non, tu audi me: obmutesce, & docebo te sapientiam:

CAP. XXXIIII.

RESpondens autem Eliu ait: * Audite me sapientes, eruditi auribus percipite bonum.
* Quoniã auris sermones probat, & guttur gustat escam. * Iudicium eligimus ipsis, cognoscamus in medio ipsorum, quod bonum: * Quoniam dixit Iob: Iustus sum. Dominus amouit meum iudicium. * Mentitus est autem iudicio meo, violenta sagitta mea sine iniustitia.
* Quis vir vt Iob, bibens subsannationem sicut aquam? * Qui non peccauit neque impius fuit, neque omnino communicauit cum facientibus iniqua, vt ambularet cum impiis. * Non enim dicas quoniam non erit speculatio viri, & speculatio ipsi à Domino.
* Ideò prudentes corde audite me, ne mihi sit coram Domino impium esse, & coram omnipotente turbasse iustitiam.

21 * ἕως δὺ Ϛαπῶσιν αὐτοῦ αἱ Ϛάρκες, καὶ ἀποδείξῃ τὰ ὀ-
22 ϛᾶ αὐτοῦ κενά. * ἤγγισε γὰρ εἰς θάνατον αὐτοῦ ἡ ψυχή,
23 ἡ δὲ ζωὴ αὐτοῦ ἐν ᾅδῃ. * ἐὰν ὦσι χίλιοι ἄγγελοι θανα-
τηφόροι, εἷς αὐτῶν δὲ μὴ πρόσῃ αὐτόν. ἐὰν νοήσῃ τῇ καρδίᾳ
24 ἐπιστραφῆναι πρὸς κύριον, * ἀπαγγείλῃ δὲ αὐθρώ-
πῳ τὸ ἑαυτοῦ πλημμέλημα, ἀποστρέψαι τὸν αὐθρωπον ἀπὸ
τοῦ μὴ πεσεῖν αὐτὸν εἰς θάνατον.
25 * ἀνανεώσει δὲ αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὥσπερ ἀλοιφὴ ἐπὶ τοί-
χου, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐμπλήσει μυελοῦ. ἀπαλυνεῖ αὐτοῦ
τὰς Ϛάρκας ὥσπερ νηπίου, ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν αὐθρω-
26 πον ἐν αὐθρώποις. * δεξάμενον δὲ πρὸς κύριον τὸ
δοκεῖν αὐτῷ ἔσται, εἰσελεύσεται δὲ πρόσωπον καθαρῶν
27 ἐξηγορία. * ἀποδώσει δὲ αὐθρώποις δικαιοσύνην, εἶ-
τα τότε ἀποκρινεῖται αὐθρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ λέγων, οἷα
συνετέλουν, καὶ οὐκ ἄξια ἠρεύνησέ με ὁ θεὸς ἐν ἁμαρτίαις
28 * ζῶσαν ψυχήν μου τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς διαφθοράν, καὶ
29 ἡ ζωή μου φῶς ὄψεται. * ἰδοὺ ταῦτα πάντα ἐργά-
ται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετ' ἀνδρός.
30 * ἀλλ' ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ
ζωή μου ἐν φωτὶ αἰωνίῳ αὐτόν.
31 * συνωτίζεσθε ἰὼβ καὶ ἄκουέ μου. κώφευον, καὶ ἐγὼ εἰμι,
32 λαλήσω. * εἰ ἔστι σοι λόγος ἀποκρίθητί μοι· λάλησον,
33 θέλω γὰρ δικαιωθῆναί σε. * εἰ δὲ μή, σὺ ἄκουσόν μου, κώ-
φευον, καὶ διδάξω σε σοφίαν.

λδ'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιὺ λέγει, * ἀκούσατέ μου σοφοί,
2 πεῖραμβοι συνωτίζεσθε τὸ καλόν. * ὅπου γὰρ λόγους δο-
3 κιμάζει, καὶ λαρυγξ γεύεται βρῶσιν.
4 * κρίσιν ἐλόμεθα ἐκλεξώμεθα ἑαυτῶν,
5 ὅπου καλόν. * ὅπου εἴρηκεν ἰὼβ, δίκαιός εἰμι. ὁ κύριος ἀπῆλ-
6 λαξέ με τοῦ κρίματός μου. * ἐψεύσατο τῷ κρίματί μου,
7 βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδικίας. * τίς ἀνὴρ ὥσπερ
8 ἰὼβ, πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ; * ὃς ἁμαρ-
τῶν μὲν οὐκ ἀσεβήσας, οὐδ' ὅλως κοινωνήσας μετὰ ποιούντων τὰ
9 ἄνομα τοῦ πορευθῆναι μετὰ ἀσεβῶν. * μὴ γὰρ εἶπῃς ὅτι
οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρός, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτοῦ θεοῦ κυ-
10 ρίου. * διὸ ξυνετοὶ καρδίας ἀκούσατέ μου, μὴ μοι εἴη
ἐναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἐναντι παντοκράτορος τα-
ράξαι τὸ δίκαιον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Consumetur caro eius vt non videat, & contrita ossa eius ne appareant. 22 Et appropinquauit corruptioni anima eius, & spiraculum eius mortiferis. 23 Si est in eo meritum, præparatur angelus patracletus vnus de millibus accusatoribus, vt annunciet filio hominis rectitudinem suam. 24 Et parcet ei, & dicet: Redime eum, ne descendat in corruptionem; inueni redemptionem. 25 Attenuatur caro eius magis quàm caro pueriles, reuertetur ad dies adolescentiæ suæ.
26 Orabit coram Deo & placebit ei, & videbit faciem eius in beneplacito, & reddet filio hominis secundùm iustitiam suam.
27 Diriget se ad filios hominis, & dicet, Peccaui, & rectum peruerti; & non prodest mihi. 28 Redemit animam eius ne transeat per gladium, & anima eius in luce excelsa videbit. 29 Ecce omnia hæc operatur Deus duabus & tribus vicibus cum filio hominis. 30 Vt reuocet animam eius à corruptione; vt luceat in luce viuentium. 31 Ausculta Iob, intende mihi: tace, & ego loquar. 32 Si habes verba respondi mihi; loquere, quoniam volo iustificare te.
33 Si autem non habes, suscipe à me: tace, & docebo te sapientiam.

CAP. XXXIIII.

ET respondit Elihu, & ait: 1 Audite sapientes verba mea, & scientes auscultate sermones meos. 2 Auris enim verba probat, & palatum saporem comedendo. 3 Iudicium eligamus nobis, despiciamus inter nos quid sit bonum. 4 Quoniam dixit Iob: Iustus sum, & Deus absstulit iudicium meum. 5 Propter iudicium meum mendacem faciam filium hominis, qui mittit sagittas absque peccato.
7 Quis est vir sicut Iob qui bibit subsannationem sicut aquam? 8 Et vadit vt consortium faciat cum operantibus iniquitatem, & vt ambulet cum viris impiis. 9 Quoniam dixit: Non proficiet vir in velle suo cum Deo. 10 Ideò viri sapientes corde attendite ad me, absit à Deo impietas, & ab omnipotente dolus.

11 כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לּוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ׃
12 אַף־אָמְנָם אֵל לֹא־יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃
13 מִי־פָקַד עָלָיו אָרְצָה וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ׃
14 אִם־יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף׃
15 יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יַחַד וְאָדָם עַל־עָפָר יָשׁוּב׃
16 וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל מִלָּי׃
17 הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ וְאִם־צַדִּיק כַּבִּיר תַּרְשִׁיעַ׃
18 הָאֹמֵר לְמֶלֶךְ בְּלִיַּעַל רָשָׁע אֶל־נְדִיבִים׃
19 אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא פְּנֵי שָׂרִים וְלֹא נִכַּר־שׁוֹעַ לִפְנֵי־דַל כִּי־מַעֲשֵׂה יָדָיו כֻּלָּם׃
20 רֶגַע יָמֻתוּ וַחֲצוֹת לַיְלָה יִגְעֲשׁוּ עָם וְיַעֲבֹרוּ וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃
21 כִּי־עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃
22 אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
23 כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל בַּמִּשְׁפָּט׃
24 יָרֹעַ כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃
25 לָכֵן יַכִּיר מַעֲבָדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכְּאוּ׃
26 תַּחַת־רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם רֹאִים׃
27 אֲשֶׁר עַל־כֵּן סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל־דְּרָכָיו לֹא הִשְׂכִּילוּ׃
28 לְהָבִיא עָלָיו צַעֲקַת־דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃
29 וְהוּא יַשְׁקֹט וּמִי יַרְשִׁיעַ וַיַּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם יָחַד׃
30 מִמְלֹךְ אָדָם חָנֵף מִמֹּקְשֵׁי עָם׃
31 כִּי אֶל־אֵל הֶאָמֵר נָשָׂאתִי לֹא אֶחְבֹּל׃

11 *Opus enim hominis reddet ei, & iuxta
12 vias singulorum restituet eis. *Verè enim Deus non condemnabit fruſtrà, nec omnipotens ſubuertet iudicium.
13 *Quem conſtituit alium ſuper terram, aut quem poſuit ſuper orbem quem fa-
14 bricatus eſt? *Si direxerit ad eum cor ſuum, ſpiritũ illius & flatum ad ſe trahet.
15 *Deficiet omnis caro ſimul, & homo in
16 cinerem reuertetur. *Si habes ergo intellectum, audi quod dicitur, & auſcultа vocem eloquij mei. *Nunquid qui non a-
17 mat iudicium ſanari poteſt? & quomodo tu eum qui iuſtus eſt in tantum condẽnas?
18 *Qui dicit regi apoſtata, qui vocat du-
19 ces impios. *Qui non accipit perſonas principum, nec cognouit tyrannum cùm
C diſceptaret contra pauperem. Opus enim
20 manuum eius ſunt vniuerſi. *Subitò morientur, & in media nocte turbabuntur populi & pertranſibunt, & auferent violen-
21 tum abſq; manu. *Oculi enim eius ſuper vias hominum, & omnes greſſus eorum
22 conſiderat. *Non ſunt tenebræ & non eſt vmbra mortis, vt abſcondantur ibi qui
23 operantur iniquitatem. *Neque enim vltrà in hominis poteſtate eſt, vt veniat
24 ad Deum in iudicium. *Conteret multos & innumerabiles, & ſtare faciet a-
25 lios pro eis. *Nouit enim opera eorum, & idcircò inducet noctem & conte-
26 rentur. *Quaſi impios percuſſit eos,
27 in loco videntium. *Qui quaſi de induſtria receſſerunt ab eo, & omnes vias
28 eius intelligere noluerunt. *Vt peruenire facerent ad eum clamorem egeni, & audi-
29 ret vocem pauperum. *Ipſo enim concedente pacem, quis eſt qui condemnet? ex quo abſconderit vultum, quis eſt qui contempletur eum? & ſuper gentes & ſu-
30 per omnes homines. *Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata po-
31 puli. *Quia ergo ego locutus ſum ad Deum, te quoque non prohibebo.

11 *ἀλλὰ ἀποδιδοῖ ἀνθρώπῳ κατὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἐν τρόπῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν.
12 *οἴει γὰρ τὸν κύριον ἄδικα ποιήσειν, ἢ ὁ παντοκράτωρ ταραξάτω κρίσιν ὃς ἐποίησε τὸν γῆν;
13 *τίς δὲ ἐστὶν ὁ ποιῶν τὸν ὀρανὸν καὶ τὰ ἐνόντα πάντα;
14 *εἰ γὰρ βούλοιτο συνέχειν καὶ τὸ πνεῦμα παρ' αὐτῷ κατασχεῖν,
15 *τελευτήσῃ πᾶσα σὰρξ ὁμοθυμαδόν. πᾶς γὰρ βροτὸς εἰς γῆν ἀπελεύσεται ὅθεν καὶ ἐπλάσθη.
16 *εἰ δὲ μὴ νοητὸν ἄκουε ταῦτα, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημάτων. 17 *ἆρα σὺ τὸν ποιοῦντα ἄδικα, καὶ τὸν ὀλιγωρία τοὺς πονηρούς, ὀρθὰ αἰώνιον δίκαιον ἀσεβεῖς;
18 *λέγων βασιλεῖ ἀθετοῦμεῖς, ἀσεβέσατε τοῖς ἄρχουσιν.
19 *ὃς οὐκ ἐπῃσχύνθη πρόσωπον ἐντίμου, οὐδὲ οἶδε τιμὴν θεὸς ἀδόξοις, θαυμαστὰ ἄδικα πρόσωπα αὐτῶν.
20 *καὶ δὴ αὐτοῖς ἀποβήσεται, τὸ κεκραγέναι καὶ δεῖσθαι ἀνδρός, ἐκρίζωται γὰρ παρανόμως, ἀκκλεισμῶν ἀδυνάτων.
21 *αὐτὸς γὰρ ὁρατὴς ἐστιν ἔργων ἀνθρώπων, λέληθε δὲ αὐτὸν οὐδὲν ὧν πράσσουσιν.
22 *οὐ δὲ ἐστὶ τόπος τοῦ κρυβῆναι σοῦ ποιοῦντας τὰ ἀνομα·
23 *ὅπως ἐπ' ἀνδρὶ θήσῃ ἔτι. ὁ γὰρ κύριος πάντας ἐφορᾷ·
24 *ὁ καταλαμβάνων αὐξήσας, οὐδοξάτε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
25 *ὁ γνωρίζων ἀνθρώπων τὰ ἔργα, καὶ στρέψει νύκτα καὶ καπεινωθήσον.
26 *ἔσθεσον ὃ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ ὃ ἀνανδρίον αὐτῶ.
27 *ὅτι ἐξέκλινάν ἀπ' ἐμοῦ τὸν νόμου θεοῦ. δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἐπέγνωσαν·
28 *τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτὸν κραυγὴν πτωχοῦ, καὶ κραυγὴν πτωχῶν εἰσακούσῃ.
29 *καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξει, καὶ τίς καταδικάσῃ; καὶ κρύψῃ προσωπον, καὶ τίς ὄψεται αὐτόν; καὶ κατ' ἔθνος, καὶ κατ' ἀνθρώπου ὁμοῦ·
30 *βασιλεύων ἄνθρωπον ὑποκειτὸν ἀπὸ δυσκολίας λαοῦ.
31 *ὅτι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἀνεχράσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Opera enim filij hominis reddet ei, & iuxta viam viri eueniet ei. 12 Veruntamen Deus non condemnabit, & omnipotens non peruertet iudicium. 13 Quis mandauit ei vt faceret terram, aut quis poſuit orbem vniuerſum? 14 Si poſuerit ad eum cor ſuum, ſpiritum & ſpiraculum eius ad ſe collegerit: 15 Deficiet omnis caro ſimul, & filius hominis in puluere dormiet.
16 Si enim intelligis, audi hoc, auſcultа vocem ſermonum meorum. 17 Num verò odio habens iudicium cuſtodietur, & num iuſtum magnum reum peraget? 18 Nunquid congruum eſt vt dicatur regi, Impius es? Sceleratus, principibus?
19 Qui non accipit faciem principum, nec agnoſcitur magnificus coram paupere, quoniam opera manuum ſuarum ſunt omnes.
20 In momento mortui ſunt Sodomitæ, & media nocte commoti ſunt Ægyptij: & pertranſibunt & auferentur præfecti abſque fortitudine manus. 21 Quoniam oculi eius ſuper vias filiorum hominum, & omnes greſſus eorum videbit. 22 Non ſunt enim tenebræ nec vmbra mortis, vt abſcondantur ibi qui operantur iniquitatem. 23 Quoniam non ponet vltrà ſuper hominem vt vadat ad Deum in iudicium. 24 Currunt aquæ fluminis quæ multæ ſunt in foueas ſine fine, & ſtare facit alias ſequentes pro eis.
25 Propterea nota faciet opera eorum, & conuerſa nocte tum conterentur. 26 Pro impiis percuſſit eos in loco in quo videbunt iuſti, & iuſtificabunt iudicium. 27 Eo quòd receſſerunt ab eo, & omnes vias eius non intellexerunt. 28 Vt adducerent ad eum maieſtatem ſuam, & quis contemplabitur eam? & viſitaturus eſt ſcelus ſuper populum & ſuper filium hominis ſimul.
29 Qui conſtituit regem filium hominis delatorem propter offendicula quæ ſunt in populo. 30 Num enim poteſt fieri vt dicas de Deo, Suſtinui, non diſperdam?

תרגום

11 אֲרוּם עוֹבָדֵי בַר נַשׁ יְשַׁלֵּם לֵהּ וּכְאוֹרְחָא דְּגַבְרָא יַשְׁכַּחֲנֵּה׃ 12 בְּרַם בְּקוּשְׁטָא אֱלָהּ לָא יְחַיֵּב וְשַׁדַּי לָא יְקַלְקֵל דִּינָא׃ 13 מַן קְדָם דִּי אִתְפְּקִיד עֲלוֹהִי בְּאַרְעָא וּמַן שַׁוִּי אֲתַר לְתֵבֵל כֻּלָּהּ׃ 14 אִין יְשַׁוֵּי לְוַחְמֵהּ לִבֵּיהּ רוּחֵהּ וְנִשְׁמְתֵהּ לְוַתֵּהּ יְכַנּוֹשׁ׃ 15 יִתְגְּזִיד כָּל בִּשְׂרָא כַּחֲדָא וּבַר נַשׁ עַל עַפְרָא יְשָׁכּוֹב׃ 16 וְאִין תִּתְקַנְתָּן שְׁמַע דְּנָא אֲצִית לְקָל מַלַּי׃ 17 הֲבְרֵם דְּשָׂנֵי דִינָא יְחַתַּר וְאִין זַכַּאי רַב יְחַיֵּב׃ 18 הֲכַיְשַׁר לְמַלְכָּא רְשִׁיעָא חַיָּבָא לְאַרְכוֹנִין׃ 19 וְלָא נְסַב אַפֵּי רַבְרְבָנַיָּא וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע שׁוּבְעָא קֳדָם מְסַכְּנָא אֲרוּם עוֹבָדֵי יְדוֹי כֻּלְּהוֹן׃ 20 בְּשָׁעְתָּא יְמוּתוּן סְדוֹמָאֵי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מְתַרְגְּזִין כְּצִבְרַאֵי וְיֶעְבְּרוּן דִּוכְבָנֵי אֲרוּם עוֹבָדֵי יְדוֹי כֻּלְּהוֹן׃ 21 מְטוּל דְּעֵינוֹי עַל אוֹרְחֵי בְּנֵי נַשָׁא וְכָל־הוֹן פַּסְיָתְהוֹן חָמֵי׃ 22 בְּרַם לֵית חֲשׁוֹךְ וְלֵית טוּלָא דְּמוֹתָא לְאִסְתַּמָּרָא תַּמָּן עַבָּדֵי שָׁקָר׃ 23 אֲרוּם לָא עַל גַּבַר שַׁוִּי תּוּב לְמֵיזַל לָוֵת אֱלָהּ בְּדִינָא׃ 24 יְרַהְטוּן מַיָּא נַהֲרָא דְּסַגִּיעִין בְּגוּמְיָא מִדְּלֵית סוֹף וְקָאִים חוֹרָנִין מַבְרֵיהוֹן׃ 25 בְּגִין כֵּן יְהוֹדַע מַעֲבָדֵיהוֹן וְהָפַךְ לֵילְיָא וּמִתְבָּאִין׃ 26 חֲלָף רְשִׁיעַיָּא סְפָקִינוּן בַּאֲתַר דַּיְחֲמִין צַדִּיקַיָּא וְיִזְכּוֹן דִּינָא׃ 27 דְּסִטוּ מֵהֵיכָנָא דִּי מִן בָּתְרוֹהִי וְכָל אוֹרְחָתֵיהּ לָא אַשְׁכִּילוּ׃ 28 לְאֵיתָאָה עֲלוֹי קְבִלְתָּא דְּמִסְכֵּנָא וְצַעֲקָתְהוֹן דַּעֲנָיֵי יְשַׁמַּע׃ 29 וְהוּא יְשַׁלֵּט וּמַן יְחַיֵּב וְיַסְתֵּר לֵהּ שְׁכִינְתֵהּ וּמַן יְסַכְּנִנֵּהּ וּמַן יְסַדְּרִנֵּהּ עַל עַמָּא וְעַל בַּר נָשָׁא כַּחֲדָא׃ 30 מַנְעֵי מַלְכָּא בַּר נַשׁ דִּילְטוֹר קָטוּל חֲקָלָיָא דִּי בְעַמָּא׃ 31 אֲרוּם לָאֱלָהּ הַאֲפַשַּׁר דְּהֵימַר סוֹבָרְתִּ לָא אֶחְבּוֹל׃

32 בִּלְעֲדֵי אֶחֱזֶה אַתָּה הֹרֵנִי אִם עָוֶל פָּעַלְתִּי לֹא
אֹסִיף׃
33 הֲמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה כִּי מָאַסְתָּ כִּי אַתָּה תִבְחַר
וְלֹא אָנִי וּמַה יָּדַעְתָּ דַבֵּר׃
34 אַנְשֵׁי לֵבָב יֹאמְרוּ לִי וְגֶבֶר חָכָם שֹׁמֵעַ לִי׃
35 אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּיל׃
36 אָבִי יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד נֶצַח עַל תְּשֻׁבֹת
בְּאַנְשֵׁי אָוֶן׃
37 כִּי יֹסִיף עַל חַטָּאתוֹ פֶשַׁע בֵּינֵינוּ יִסְפּוֹק וְיֶרֶב
אֲמָרָיו לָאֵל׃

לה

1 וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 הֲזֹאת חָשַׁבְתָּ לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל׃
3 כִּי תֹאמַר מַה יִּסְכָּן לָךְ מָה אֹעִיל מֵחַטָּאתִי׃
4 אֲנִי אֲשִׁיבְךָ מִלִּין וְאֶת רֵעֶיךָ עִמָּךְ׃
5 הַבֵּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ׃
6 אִם חָטָאתָ מַה תִּפְעָל בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ מַה
תַּעֲשֶׂה לּוֹ׃
7 אִם צָדַקְתָּ מַה תִּתֶּן לוֹ אוֹ מַה מִּיָּדְךָ יִקָּח׃
8 לְאִישׁ כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ וּלְבֶן אָדָם צִדְקָתֶךָ׃
9 מֵרֹב עֲשׁוּקִים יַזְעִיקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃
10 וְלֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה׃
11 מַלְּפֵנוּ מִבַּהֲמוֹת אָרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם
יְחַכְּמֵנוּ׃
12 שָׁם יִצְעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים׃
13 אַךְ שָׁוְא לֹא יִשְׁמַע אֵל וְשַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃
14 אַף כִּי תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ דִּין לְפָנָיו וּתְחוֹלֵל לוֹ׃
15 וְעַתָּה כִּי אַיִן פָּקַד אַפּוֹ וְלֹא יָדַע בַּפַּשׁ מְאֹד׃
16 וְאִיּוֹב הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהוּ בִּבְלִי דַעַת מִלִּין
יַכְבִּר׃

32 * Si erraui, tu doce me. si iniquitatem
33 locutus sum, vltrà non addam. * Nunquid
à te Deus expetit eam, quia displicuit ti-
bi? Tu enim cœpisti loq, & non ego. quod
34 si quid nosti melius, loquere. * Viri intelli-
gentes loquantur mihi, & vir sapiens au-
35 diat me. * Iob autem stultè locutus est, &
36 verba illius non sonant disciplinam. * Pa-
ter mi, probetur Iob vsque ad finem. Ne
37 desinas ab homine iniquitatis, * qui addi-
dit super peccata sua blasphemiam. Inter
nos interim constringatur, & tunc ad iu-
dicium prouocet sermonibus suis Deum.

CAP. XXXV.

1 IGitur Elihu hæc rursum locutus est.
2 * Nunquid æqua videtur tibi tua cogita-
3 tio, vt diceres; Iustior Deo sum? * Dixisti
enim: Non tibi placet quod rectum est;
vel quid tibi proderit si ego peccauero?
4 * Itaque ego respondebo sermonibus tuis,
5 & amicis tuis tecum. * Suspice cælum & in-
B tuere, & contemplare æthera quòd altior
6 te sit. * Si peccaueris, quid ei nocebis? & si
multiplicatæ fuerint iniquitates tuæ, quid
7 facies contra eum? * Porrò si iustè egeris,
quid donabis ei, aut quid de manu tua ac-
8 cipiet? * Homini qui similis tui est nocebit
impietas tua, & filium hominis adiuuabit
9 iustitia tua. * Propter multitudinem ca-
lumniatorum clamabunt, & eiulabunt
10 propter vim brachij tyrannorum. * Et non
C dixit: Vbi est Deus qui fecit me, qui dedit
11 carmina in nocte. * Qui docet nos super
iumenta terræ, & super volucres cæli eru-
12 dit nos. * Ibi clamabunt, & non exaudiet
13 propter superbiam malorum. * Non ergo
D frustrà audiet Deus, & omnipotens cau-
14 sas singulorum intuebitur. * Etiam cùm
dixeris, non considerat, iudicare coram il-
15 lo & expecta eum. * Nunc enim non in-
fert furorem suum, nec vlciscitur scelus
16 valdè. * Ergo Iob frustrà aperit os
suum, & absque scientia verba multi-
plicat.

* *Sine meipso videbo. tu ostende mihi si iniu-* 32
stitiam operatus sum, non addam:
* *Nunquid à te soluet eam, quoniam tu ex-* 33
pulisti, quoniam tu eliges, & non ego, & quid
nosti loquere?
* *Ideò prudentes corde dicent hæc: vir au-* 34
tem sapiens audiuit meum verbum.
* *Iob autem non in intellectu locutus est, at* 35
verba eius non in scientia.
* *Veruntamen disce Iob, ne dederis amplius* 36
responsionem, quemadmodum stulti.
* *Ne addamus super peccatis nostris: iniqui-* 37
tas autem in nobis computetur multa loquenti-
bus verba coram Domino.

CAP. XXXV.

REspondens autem Eliu ait: 1
* *Quid hoc putasti in iudicio. tu quis es?* 2
* *Quoniam dixisti: Iustus sum coram Do-* 3
mino. quoniam dices: Quid faciam cùm pecca-
uerim? * *Ego autem tibi dabo responsum &* 4
tribus amicis. * *Suspice in cælum & vide,* 5
contemplare nebulas quòd altæ à te.
* *Si peccasti, quid facies? si autem & mul-* 6
ta deliquisti, quid potes facere?
* *Quoniam igitur iustus es, quid dabis ei,* 7
aut quid de manu tua accipiet?
* *Viro simili tui impietas tua, & filio ho-* 8
minis iustitia tua.
* *A multitudine calumniati clamabunt, vo-* 9
ciferabuntur à brachio multorum.
* *Et non dixit: Vbi est Deus qui fecit me, or-* 10
dinans custodias nocturnas.
* *Diuidens me à quadrupedibus terræ, ab* 11
autem volucribus cæli.
* *Illic clamabunt & non exaudiet, & ab* 12
iniuria malorum. * *Indecentia enim videre non* 13
vult Dominus, ipse enim omnipotens conspe-
ctor est perficientium iniqua:
* *Et saluabit me. iudicare autem coram eo, si* 14
potes laudare eum vt est.
* *Et nunc quoniam non est qui consideret* 15
iram eius, & non nouit in delicto valdè.
* *Et Iob frustrà aperit os suum, in ignoran-* 16
tia verba ponderat.

32 * ἄνευ ἐμαυτοῦ ὄψομαι. σὺ δεῖξόν μοι, εἰ ἀδικίαν
εἰργασάμην, οὐ μὴ προσθήσω.
33 * μὴ παρὰ σοῦ ἀποτίσῃ αὐτήν. ὅτι σὺ ἀπώσω, ὅτι σὺ
ἐκλέξῃ, καὶ οὐκ ἐγώ· καὶ τί ἔγνως λάλησον;
34 * διὸ συνετοὶ καρδίας ἐροῦσι ταῦτα, ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἀ-
κήκοέ μου τὸ ῥῆμα.
35 * ἰὼβ δὲ οὐκ ἐν συνέσει ἐλάλησε, τὰ δὲ ῥήματα αὐτοῦ
οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ.
36 * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ μάθε ἰὼβ, μὴ δῷς ἔτι ἀνταπόκρι-
σιν, ὥσπερ οἱ ἄφρονες.
37 * ἵνα μὴ προσθῶμεν ἐφ' ἁμαρτίαις ἡμῶν, ἀνομία δὲ
ἐφ' ἡμῖν λογισθείη πολλὰ λαλούντων ῥήματα ἐναντίον
κυρίου.

λε'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει·
2 * τί τοῦτο ἡγήσω ἐν κρίσει· σὺ τίς εἶ;
3 * ὅτι εἶπας, δίκαιός εἰμι ἐναντίον κυρίου· ὅτι ἐρεῖς τί
ποιήσω ἁμαρτών;
4 * ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀπόκρισιν καὶ τοῖς τρισὶ φίλοις.
5 * ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἴδε, κατάμαθε νέ-
6 φη, ὡς ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ. * εἰ ἥμαρτες τί πράξεις; εἰ δὲ
καὶ πολλὰ ἠνόμησας, τί δύνασαι ποιῆσαι;
7 * ἐπεὶ οὖν δίκαιος εἶ, τί δώσεις αὐτῷ, ἢ τί ἐκ χειρός σου
8 λήψεται, * ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἡ ἀσέβειά σου, καὶ υἱῷ
ἀνθρώπου ἡ δικαιοσύνη σου.
9 * ἀπὸ πλήθους συκοφαντούμενοι κεκράξονται, βοήσονται
10 ἀπὸ βραχίονος πολλῶν. * καὶ οὐκ εἶπε, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς
ὁ ποιήσας με, ὁ κατατάσσων φυλακὰς νυκτερινάς.
11 * ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπόδων γῆς, ἀπὸ δὲ πετεινῶν
12 οὐρανοῦ. * ἐκεῖ κεκράξονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ, καὶ
ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν.
13 * ἄτοπα γὰρ ἰδεῖν οὐ βούλεται ὁ κύριος, αὐτὸς γὰρ ὁ παντο-
κράτωρ ὁρατής ἐστι τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα,
14 * καὶ σώσει με. κρίθητι δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, εἰ δύνασαι
αἰνέσαι αὐτὸν ὡς ἔστι.
15 * καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπισκεπτόμενος ὀργὴν αὐτοῦ, καὶ
οὐκ ἔγνω παράπτωμα σφόδρα.
16 * καὶ ἰὼβ ματαίως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν ἀγνωσίᾳ
ῥήματα βαρύνει.

תרגום

32 בַּר מִמָּה דַּאֲחָמֵי אַנְתְּ אַלִּיפְנַנִי אִין שִׁקְרָא עֲבָדִית לָא אוֹסֵיף׃ 33 הַאֶפְשַׁר דְּמֵעִמָּךְ יְשַׁלְמִינָהּ אֲרוּם רַחֶקְתָּהּ אֲרוּם אַתְּ תִּתְרְעֵי וְלָא אֲנָא וּמָה דִּידַעְתְּ מַלֵּל׃ 34 אֱנָשֵׁי חַכִּימֵי לִבָּא יֵימְרוּן לִי וְגַבְרָא חַכִּימָא יְקַבֵּל מִנִּי׃ 35 אִיּוֹב לָא בְּמַנְדְּעָא יְמַלֵּל וּפִתְגָּמוֹי לָא בְּשָׂכְלָא׃ 36 אַבָּא דְּבִשְׁמַיָּא יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד עָלְמִין מְטוּל תְּיוּבְתָּא בְּאַנְשֵׁי שִׁקְרָא׃ 37 אֲרוּם יוֹסִיף עַל סָרְחָנֵיהּ מְרַד בֵּינָנָא מְסַפֵּק וּמַסְגֵּי מֵימְרוֹי קֳדָם אֱלָהָא׃

לה

1 וַאֲתֵיב אֱלִיהוּא וַאֲמַר׃ 2 הֲדָא חֲשַׁבְתָּא לְדִינָא מַלֵּלְתָּא זַכֵּית מִן אֱלָהּ׃ 3 אֲרוּם תֵּימַר מָה יְהַנֵי לָךְ מַה צְרוֹךְ אִית מִן סָרְחָנִי׃ 4 אֲנָא אֲתִיבִנָּךְ מִלַּיָּא וְיַת חַבְרָיךְ מִן עִמָּךְ׃ 5 אִסְתַּכַּל לִשְׁמַיָּא וַחֲמֵי וְאִסְתַּכֵּי שְׁחָקַיָּא דְּאִתְגַּבְהָן מִנָּךְ׃ 6 אִין חַבְתָּא מַה תַּעֲבֵד בֵּיהּ וּסְגִיעוּ מְרוֹדָךְ מַה תַּעֲבֵד לֵהּ׃ 7 אִין זְכֵיתְ מַה תֵּיהַב לֵהּ אוֹ מַה מִן יְדָךְ יְקַבֵּל׃ 8 לִגְבַר דִּיכְוָתָךְ חִיוּבָךְ וּלְבַר נַשׁ זַכְיָא צִדְקָתָךְ׃ 9 מִסְּגֵעֵי טְלוּמִין מְקַבְּלִין יִבְעוּן מִתְּקוֹף אֶדְרַע רַבְרְבָנֵי׃ 10 וְלָא אֲמַר הָאן אֱלָהּ דַּעֲבַד יָתִי דִּמְסַדְּרִין אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא קֳדָמוֹי תֻּשְׁבַּחְתָּא בְּלֵילְיָא׃ 11 דִּמְאַלֵּף יָתָנָא מִן בְּעִירֵי אַרְעָא וּמִן עוֹפָא דִּשְׁמַיָּא יְחַכְּמִנָּנָא׃ 12 תַּמָּן קָבְלִין וְלָא עָנֵי מִן קֳדָם גֵּיוְתָנוּת בִּישִׁין׃ 13 לְחוֹד שִׁקְרָא לָא יִשְׁמַע אֱלָהּ וְשַׁדַּי לָא יִסְכִּינָהּ׃ 14 וּכְדֵין אֲרוּם תֵּימַר לָא יִסְכִּינֵהּ אִתְדַּן קֳדָמוֹי וְהוֹרִיךְ לֵהּ׃ 15 וּכְדֵין אֲרוּם כְּאִלּוּ לָא הֲוָה אַסְעַר תְּקוֹפֵהּ וְלָא יְדַע לְאַפּוּשֵׁי לַחֲדָא׃ 16 וְאִיּוֹב לְלָמָא יִפְצֵא פּוּמֵהּ מִדְּלֵית מַנְדְּעָא מִלַּיָּא יַסְגֵּי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Præter illud quod ego vidi doce me: si iniquitatem feci, non adiiciam. 33 Num quod tecum est restituet ei, quia aspernatus es? eliges enim, & non ego: & si quid scis, eloquere. 34 Viri sapientes corde dicant mihi, & vir sapiens audiat me. 35 Iob non in scientia loquitur, & verba illius non sunt cum intellectu. 36 Pater mi qui es in cælis probetur Iob vsque in æuum propter conuersionem in viris iniquitatis. 37 Quoniam addet super peccatum suum præuaricationem, inter nos complodit, & multiplicat verba sua coram Deo.

CAP. XXXV.

ET respondit Elihu & ait: 2 Nunquid hoc cogitasti ad iudicium, locutus es, Iustior Deo sum? 3 Dixisti enim: Quid proderit tibi, & quid vtilitatis erit à peccato meo? 4 Ego respondebo tibi verba & sociis qui tecum sunt. 5 Aspice cælos & vide, & contemplare æthera, quoniam celsiora te sunt. 6 Si peccasti, quid facies contra eum? & si multiplicatæ sunt præuaricationes tuæ, quid facies ei? 7 Si iustus es, quid dabis ei, aut quid de manu tua accipiet? 8 Viro qui similis est tui iniquitas tua est, & filio hominis iusto iustitia tua. 9 Propter multitudinem calumniatorum clamant: deprecabuntur propter fortitudinem brachij principum. 10 Et non dixit: Vbi est Deus qui fecit me, ante cuius conspectum angeli excelsi ordinant laudem in nocte? 11 Qui docet nos præ iumentis terræ, & præ auibus cæli sapientes nos efficit. 12 Ibi clamant, & non respondet propter superbiam malignantium. 13 Attamen iniquitatem non audiet Deus, & omnipotens non intuebitur eam. 14 Vtique enim dices: Non intuebitur eum: iudica coram illo, & spera in eo. 15 Et nunc perinde ac si non fuisset, visitabit furore suo, & nesciuit multiplicare nimis. 16 Iob enim in vanum aperit os suum, absque scientia verba multiplicat.

לו

1 * וַיֹּסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 * כַּתַּר־לִי זְעִיר וַאֲחַוְךָ כִּי־עוֹד לָאֱלוֹהַּ מִלִּים׃
3 * אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק וְלִפְעָלַי אֶתֵּן־צֶדֶק׃
4 * כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלַּי תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ׃
5 * הֵן־אֵל כַּבִּיר וְלֹא יִמְאַס כַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃
6 * לֹא־יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃
7 * לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת־מְלָכִים לַכִּסֵּא וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ׃
8 * וְאִם־אֲסוּרִים בַּזִּקִים יִלָּכְדוּן בְּחַבְלֵי־עֹנִי׃
9 * וַיַּגֶּד לָהֶם פָּעֳלָם וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ׃
10 * וַיְגַל אָזְנָם לְמוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי־יָשׁוּבוּן מֵאָוֶן׃
11 * אִם־יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ יְבַלּוּ יְמֵיהֶם בַּטּוֹב וּשְׁנֵיהֶם בַּנְּעִימִים׃
12 * וְאִם־לֹא יִשְׁמְעוּ בְּשֶׁלַח יַעַבְרוּ וְיִגְוְעוּ בְּבִלִּי דָעַת׃
13 * וַחֲנֵפֵי־לֵב יָשִׂימוּ אַף לֹא יְשַׁוְּעוּ כִּי אָסָרם׃
14 * תָּמֹת בַּנְּעוּר נַפְשָׁם וְחַיָּתָם בְּקְדֵשִׁים׃
15 * יְחַלֵּץ עָנִי בְעָנְיוֹ וְיִגֶל בַּלַּחַץ אָזְנָם׃
16 * וְאַף הֲסִיתְךָ מִפִּי־צָר רַחַב לֹא־מוּצָק תַּחְתֶּיהָ וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ מָלֵא דָּשֶׁן׃
17 * וְדִין רָשָׁע מָלֵאתָ דִּין וּמִשְׁפָּט יִתְמֹכוּ׃
18 * כִּי־חֵמָה פֶּן־יְסִיתְךָ בְשֶׁפֶק וְרֹב־כֹּפֶר אַל־יַטֶּךָ׃
19 * הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר וְכֹל מַאֲמַצֵי־כֹחַ׃
20 * אַל־תִּשְׁאַף הַלַּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם׃
21 * הִשָּׁמֶר אַל־תֵּפֶן אֶל־אָוֶן כִּי עַל־זֶה בָּחַרְתָּ מֵעֹנִי׃
22 * הֵן־אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ מוֹרֶה׃
23 * מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר פָּעַלְתָּ עַוְלָה׃

CAP. XXXVI.

1 ADdens quoque Elihu hæc locutus eſt:
2 *Suſtine me paululum, & indicabo tibi. adhuc enim habeo quid pro Deo loquar.
3 *Repetam ſcientiam meam à principio, & operatorem meum probabo.iuſtũ.
4 *Verè enim abſque mendacio ſermones mei, & perfecta ſcientia probabitur tibi.
5 *Deus potentes non abiicit,cùm & ipſe ſit
6 potens.*Sed non ſaluat impios,& iudiciũ
7 pauperibus tribuit. *Non auferet à iuſto oculos ſuos,& reges in ſolio collocat in p-
8 petuum,& illi eriguntur. *Et ſi fuerint in
B catenis,& vinciantur funibus paupertatis,
9 *indicabit eis opera eorũ & ſcelera eorũ
10 quia violenti fuerunt.*Reuelabit quoque aurem eorum vt corripiat, & loquetur vt
11 reuertantur ab iniquitate.*Si audierint & obſeruauerint, complebunt dies ſuos in
12 bono, & annos ſuos in gloria. *Si autem non audierint,tranſibunt per gladium, &
13 conſumentur in ſtultitia. *Simulatores & callidi prouocant irá Dei,neq; clamabunt
14 cùm vincti fuerint. *Morietur in tempeſtate anima eorum, & vita eorum inter ef
15 fœminatos. *Eripiet de anguſtia ſua pau-
C perem, & reuelabit in tribulatione aurem
16 eius. *Igitur ſaluabit te de ore anguſto latiſsimè & non habente fundamentũ ſubter ſe, requies autem menſæ tuæ erit ple-
17 na pinguedine. *Cauſa tua quaſi impij iudicata eſt, cauſam iudiciumque re-
18 cipies. *Non te ergo ſuperet ira vt aliquem opprimas,nec multitudo donorum
19 inclinet te. *Depone magnitudinem tuam abſque tribulatione, & omnes robu
20 ſtos fortitudine. *Ne protrahas noctem, vt aſcendant populi pro eis. *Caue ne de-
21 clines ad iniquitatem, hanc enim cœpiſti ſequi poſt miſeriam. *Ecce Deus excelſus in fortitudine ſua, & nullus ei ſimilis
23 in legiſlatoribus. *Quis poterit ſcruta-
D ri vias eius? aut quis audet ei dicere: Operatus es iniquitatem?

λϛ.

1 * Προσθεὶς δὲ ἐλιοὺ ἔτι λέγει·
2 * μεῖνόν με μικρὸν ἔτι· ἵνα σοι διδάξω σε, ἔτι γὰρ ἐμοί
3 ἐστι λέξις· * ἀναλαβὼν τὸν ἐπιστήμιόν μου μα-
4 κρόν, ἔργοις δέ μου δίκαια ἐρῶ * ἐπ' ἀληθείας, καὶ
ὄχι ἄδικα ῥήματα ἀδίκως ξυνιεῖς. γίνωσκε γὰρ ὅτι ὁ κύριος
οὐ μὴ ἀποποιήσηται τὸν ἄκακον.
5 * δυνατὸς ἰσχύϊ καρδίαν ἀσεβῶν οὐ μὴ ζωοποιήσῃ, &
χρήματα πτωχῶν δώσει.
7 * ὄχι ἀφελῇ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, & μετὰ βα-
σιλέων εἰς θρόνου καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νίκος καὶ ὑψωθήσονται.
8 * καὶ ἐὰν πεπεδημένοι ὦσι χειροπέδαις συνεθῶσιν ἐν
9 σχοινίῳ πενίας. * καὶ δυναγγελεῖ αὐτοῖς τὰ ἔργα
αὐτῶν καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ὅτι ἰσχύουσιν.
10 * ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται, καὶ εἶπεν ὅπως ἐπι-
στραφήσονται ἐξ ἀδικίας.
11 * ἐὰν ἀκούσωσι & δουλεύσωσι, συντελέσουσι τὰς ἡμέ-
ρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν ἐν εὐπρεπείαις.
12 * ἀσεβεῖς δὲ διασώζει πρὸς τοῦ μὴ βλέπειν αὐτοὺς εἰ-
δυῖαν τὸν κύριον, καὶ διότι νουθετοῦμοι ἀνήκοοι ἦσαν.
13 * καὶ ὑποκρίσει καρδίᾳ τάξουσι θυμόν, οὐ βοήθειαν
ὅτι ἔδησαν αὐτούς.
14 * ἀποθανοῦσι τίνιον ἐν νεότητι ἡ ψυχὴ αὐτῶν, ἡ δὲ ζωὴ
αὐτῶν ἀπρωσκομμόνη ὑπὸ ἀγγέλων.
15 * σώσει ὧν ἔθλιψαν αὐτοὺς καὶ ἀδικίαν, κεῖται δὲ
16 πραϊέων ἐνθήσει. * & ὡσὲς ἐπεὶ ἠπάτησεν ὀκ στόμα-
τος ἐχθροῦ, ἄβυσσος κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς, & κα-
τέδη τερπέζα οὗ πλήρης πότης.
17 * οὐχ ὑστερήσῃ ὑπὸ δικαίων κεῖμαι·
18 * θυμὸς γὰρ ἐπ' ἀσεβεῖς ἔσαι, δι' ἀσεβείας δώρων, ὧν ἐδέ-
χοντο ἐπ' ἀδικίας, μή σε ὀκκλινάτω ἐκὼν ὁ νοῦς,
19 * δεήσεως ὀν ἀνάγκη ὄντων ἀδυνάτων, καὶ πάντας
ὧν κραταιοποιῆς ἰσχύϊ· * μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα
τοῦ ἀβλῶαι ἄλλους αὐτ' αὐτῶν·
21 * ἀλλὰ φύλαξαι μὴ προΐξῃς ἄδικα, ὑπὸ τούτων γὰρ
ἐξείλου ὑπὸ πτωχείας.
22 * ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς κραταιώσει ὀν ἰσχύϊ αὐτοῦ·
23 * τίς γὰρ ἔσι κατ' αὐτὸν ὁδηγάσης; τίς δὲ ἔσιν ὁ ἐτάζων
αὐτοῦ τὰ ἔργα; ἢ τίς ὁ εἶπας ἔπραξεν ἄδικα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXVI.

ET addidit Elihu, & ait: *Expecta me pauliſper, & annunciabo tibi, quoniam adhuc ſunt ſermones pro Deo. *Leuabo ſcientiam meam à longè, & ei qui fecit me tribuam iuſtitiam. *Quoniam reuera non ſunt mendacium verba mea, perfectus ſcientiarum eſt apud te. *Ecce Deus maximus non aſpernabitur iuſtum, eo quòd ipſe eſt magnus virtute & ſapiens corde. *Non viuificabit ſceleratum, ſed iudicium pauperum tribuet. *Non auferet à iuſto oculos ſuos, & cum regibus rectis ſedebit ſuper ſolium regni, & ſedere faciet eos in æternum & exaltabuntur. *Et ſi vincti fuerint impij catenis, comprehenſi funibus afflictionis; *Tunc indicabit eis opera eorum & præuaricationes eorum quoniam inualuerunt. *Et reuelat auditum eorum ad correctionem, & dicit vt conuertantur ab operibus ſuis malis quæ ſimilia ſunt vanitati. *Si obedierint & ſeruierint, conſument dies ſuos in bono, & annos ſuos in deliciis. *Quod ſi non audierint, per gladium tranſibunt, & à ſeculo deficient abſque ſcientia. *Et ſuperbi corde ponent iram, non deprecabuntur miſerationem eius, quoniam liganit eos. *Morietur in infantia anima eorum, & vita eorum ſicut ſcortationis mancipia. *Liberabit pauperem in afflictione eius, & manifeſtabit in tribulatione auditum eorum. *Veruntamen liberauit te de ore angustiæ; dilatauit ne eſſet angustia in loco eius, & in requie menſam tuam repleuit pinguedine. *Et iudicium impij conſummaſti, ius & conſuetudo auxiliantur. *Cùm iratus fuerit ne forte ſeducat te in abundantia ſubſtantiæ, & multitudo redemptionis diuitiarum ne inclinet te. *Nunquid ordinari poteſt deprecatio tua in tempore furoris, & omnes qui robuſti ſunt virtute? *Ne longè fias in nocte vt aſcendant populi in loca ſua. *Caue ne te conuertas ad mendacium, hoc enim elegiſti præ afflictione. *Ecce ſolus Deus potens eſt in virtute ſua, & quis ſimilis ei docens recta? *Quis viſitabit ſuper eum viam ſuam, aut quis dicet ei, Operatus es iniquitatem?

תרגום

לו

1 וְאוֹסִיף אֱלִיהוּא וַאֲמַר׃ 2 אֲמַתֵּין לִי צְבַר וַאֲחַוֵּינָךְ אֲרוּם תּוּב לַאלָהּ מִלַּיָּא׃ 3 אֶטוֹל מַנְדְעִי מֵרַחִיק וְלַעֲבַד יְהֵי אֶתֵּן צִדְקָתָא׃
4 אֲרוּם קְשׁוֹטָא לָא שְׁקָרָא מִלַּי שְׁלִים מַנְדְעָן גַּבָּךְ׃ 5 הָא אֱלָהָא דְרַמָא לָא יִרְחַק צַדִּיקָא מְטוּל דְּהוּא רַב חֵילָא וְחַכִּים לִבָּא׃
6 לָא יְחַיֵּי חַיְבָא וְדִין עֲנָיֵי יְהַב׃ 7 לָא יְכַנַּע מִצַּדִּיקָא עֵינֵיהּ וְעִם מַלְכַיָּא לְכַרְסֵי מַלְכוּתָא וְיוֹתְבִנוּן לָעָלְמִין וִיתְגַּבְהִין׃
8 וְאִין אֲסִירִין רְשִׁיעַיָּא בְּשׁוּתְלָנִן מִתְאַחֲדִין בְּאֶשְׁלִין דְּעָנְיָא׃ 9 וְיִתְחֵי לְהוֹן עוֹבָדֵיהוֹן וְחוֹבָתְהוֹן אֲרוּם אִתְגַּבָּרוּ׃ 10 וְגָלֵי מִשְׁמַעֲהוֹן לְקַדְּמוּתָא וַאֲמַר דִּיהוֹבוּן מֵעוֹבָדֵיהוֹן דִּישְׁוּיָא דְרַמִיוּ׃
11 אִין יְקַבְּלוּן וּפְלְחִין יְגַמְּרִין יוֹמֵיהוֹן בְּטָב וּשְׁנֵיהוֹן בְּנְעִימְיָא׃ 12 וְאִין לָא שְׁמִעִין בְּשֶׁלְחָא יִתְעַבְּרוּן מְדַלְיָא מִנְדְעָא׃ 13 וְחוֹבוֹהִי לִבָּא יְשַׁוּוּן רְגָזָא לָא יִבְעוֹן רַחֲמוֹי אֲרוּם עֲבַדוּ׃
14 יְמוּתוּן בְּמַלְיוּת נַפְשָׁהוֹן וְחַיָּתְהוֹן חֵיךְ כְּרֵי זְנוּ׃ 15 יְפַצֵּא עֲנְיָא בְּסִגּוּפֵהּ וְיִתְגְּלֵי בְּדֵחֲקָא מִשְׁמַעֲהוֹן׃
16 וְכַרְמֵת פְּצָאֲנָךְ מִפּוּם מְעִיקָא אַפְתֵּי דְלָא יְהֵי צָעֵק וְתִתְנַח׃ 17 וְדִינָא דְחַיָּבָא גְּמַרְתָּ דִינָא וְתִלְקְבָּא מֵעֲרִין׃
18 אֲרוּם יְרֻגְזָא דְיִלְקָא מִפּוּם מְעִיקָא אַפְתֵּי דְלָא יְהֵי צָעֵק וְתִתְנַח׃ 19 הַאֶפְשַׁר דִּסְתַּדַּר בְּעִיתָךְ בְּעָרַן רְתָחָא וְכָל
וְשַׁיְתָּלִין חֵילָא׃ 20 לָא תְרַחוֹק בְּלֵילְיָא לְסַלָּקָא עַמְמַיָּא בְּאַתְרֵיהוֹן׃ 21 אִסְתְּמַר לָא תְּהֵפְנֵי לְשִׁקְרָא אֲרוּם עַל דֵּין בְּחַרְתָּא מִסְּגוּפָא׃
22 הָא בְלְחוֹדֵי אֱלָהָּ יְתֵקִיף בְּחֵילֵהּ וּמַן דְּכְמֵהּ מַלֵּיף תְּרִיצוּתָא׃ 23 מַן יְסַעַר עֲלוֹי אוֹרְחֵהּ וּמַן יֵימַר לֵהּ עֲבַדְתָּ עַוְלָתָא׃

24 * זכר כי־תשגיא פעלו אשר שררו אנשים׃
25 * כל־אדם חזו־בו אנוש יביט מרחוק׃
26 * הן־אל שגיא ולא נדע מספר שניו ולא־חקר׃
27 * כי יגרע נטפי־מים יזקו מטר לאדו׃
28 * אשר־יזלו שחקים ירעפו עלי אדם רב׃
29 * אף אם־יבין מפרשי־עב תשאות סכתו׃
30 * הן־פרש עליו אורו ושרשי הים כסה׃
31 * כי־בם ידין עמים יתן־אכל למכביר׃
32 * על־כפים כסה־אור ויצו עליה במפגיע׃
33 * יגיד עליו רעו מקנה אף על־עולה׃

לז

1 * אף־לזאת יחרד לבי ויתר ממקומו׃
2 * שמעו שמוע ברגז קלו והגה מפיו יצא׃
3 * תחת כל־השמים ישרהו ואורו על־כנפות
הארץ׃
4 * אחריו ישאג־קול ירעם בקול גאונו ולא
יעקבם כי־ישמע קולו׃
5 * ירעם אל בקולו נפלאות עשה גדלות
ולא נדע׃
6 * כי לשלג יאמר הוא־ארץ וגשם מטר וגשם
מטרות עזו׃
7 * ביד־כל־אדם יחתום לדעת כל־אנשי
מעשהו׃
8 * ותבוא חיה במו־ארב ובמעונתיה תשכן׃
9 * מן־החדר תבוא סופה וממזרים קרה׃
10 * מנשמת־אל יתן־קרח ורחב מים במוצק׃
11 * אף־ברי יטריח עב יפיץ ענן אורו׃
12 * והוא מסבות מתהפך בתחבולתו לפעלם כל
אשר־יצום על־פני תבל ארצה׃

24 * Memento quòd ignores opus eius, de
25 quo cecinerunt viri. * Omnes homines vi-
dent eum, vnusquisque intuetur procul.
26 * Ecce Deus magnus vincens scientiam
nostram, numerus annorum eius inæsti-
27 mabilis. * Qui aufert stillas pluuiæ, & ef-
28 fundit imbres ad instar gurgitum, * qui de
nubibus fluunt quæ prætexunt cuncta de-
29 super. * Si voluerit extendere nubes quasi
30 tentorium suum, * & fulgurare lumine suo
desuper, cardines quoque maris operiet.
31 * Per hæc enim iudicat populos, & dat
32 escas multis mortalibus. * In manibus ab-
scondit lucem, & præcipit ei vt rursus ad-
33 ueniat. * Annunciat de ea amico suo
quòd possessio eius sit, & ad eam possit
ascendere.

CAP. XXXVII.

1 SVper hoc expauit cor meum, & emo-
2 tum est de loco suo. * Audiet auditio-
nem in terrore vocis eius, & sonum de ore
3 illius procedentem. * Subter omnes cælos
ipse considerat, & lumen illius super ter-
4 minos terræ. * Post eum rugiet sonitus,
tonabit voce magnitudinis suæ, & non in-
uestigabitur cùm audita fuerit vox eius.
5 * Tonabit Deus in voce sua mirabiliter,
qui facit magna & inscrutabilia.
6 * Qui præcipit niui vt descendat in ter-
B ram, & hiemis pluuiis & imbri fortitudi-
7 nis suæ. * Qui in manu omnium ho-
minum signat, vt nouerint singuli opera
8 sua. * Ingreditur bestia latibulum suum,
& in antro suo morabitur.
9 * Ab interioribus egredietur tempe-
stas, & ab Arcturo frigus.
10 * Flante Deo concrescit gelu, & rursum
latissimè funduntur aquæ.
11 * Frumentum desiderat nubes, & nu-
bes spargunt lumen suum.
12 * Quæ lustrant cuncta per circuitum,
quocunque eas voluntas gubernantis du-
xerit ad omne quod præcepit illis super fa-
ciem orbis terrarum.

* *Memento quòd magna opera eius sunt,* 24
*quorum dominati sunt viri. * Omnis homo* 25
nouit in eo quicunque vulnerati sunt morta-
*les. * Ecce fortis multus & non cognoscemus,* 26
numerus annorum eius & infinitus.
* *Numerabiles autem ei stillæ pluuiæ, &* 27
*infundentur pluuiæ in nubem. * Fluent anti-* 28
quitates, imumbrauerunt autem nubila in in-
*dicibilibus tonitruis. * Et si composuerit* 29
extensiones nubis, æqualitatem tabernaculi sui:
* *Ecce extendit super illud nubem suam, &* 30
*fundamenta maris abscondit. * In enim eis* 31
iudicabit populos, dabit escam forti.
* *In manibus abscondit lumen, & præcepit* 32
de ea in occurrenti.
* *Renunciabit de eo amico eius possessio &* 33
de iniustitia.

CAP. XXXVII.

ET propter hanc turbatum est cor meum, & 1
defluxit de loco suo.
* *Audi auditionem in ira furoris Domini, et* 2
meditatio de ore eius egredietur.
* *Sub toto cælo principatus eius, & lumen* 3
*illius super alas terræ. * Post eum clamabit* 4
voce, tonabit in voce iniuriæ suæ, & non com-
mutabit eos, quoniam audiet vocem eius.
* *Tonabit fortis in voce sua mirabili, horam* 5
posuit bestiis. norunt autem cubilis ordinem. In
his omnibus non exsurgit tua sententia, neque
mutabitur tuum cor à corpore. fecit enim ma-
*gna quæ non nouimus: * Disponens niui: Esto* 6
super terram, & tempestas pluuiarum poten-
*tiæ suæ. * In manu omnis hominis subsignat,* 7
vt sciat omnis homo suam infirmitatem.
* *Ingressæ sunt autem feræ sub tectum, quie-* 8
uerunt autem in cubili.
* *De penetralibus veniunt dolores. ab au-* 9
*tem promontoriis frigus: * & à vento forti da-* 10
bit glaciem. gubernat autem aquam sicut vo-
*luerit. * Et electum format nubes. disperget* 11
*nubilum lumen eius: * Et ipse circuitus per-* 12
uertit in gubernaculis in opera eorum, omnia
quæcunque vtique præceperit eis, hæc coordi-
nata sunt ab eo super terram.

24 * μνήσθητι ὅτι μεγάλα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐστιν, ὧν ἦρξαν ἄν-
25 δρες. * πᾶς ἄνθρωπος εἶδεν ἐν αὐτῷ, ὅσοι τιτρωσκό-
26 μενοί εἰσι βροτοί. * ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς πολὺς καὶ οὐ γνω-
σόμεθα, ἀριθμὸς ἐτῶν αὐτοῦ καὶ ἀπέραντος.
27 * ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ σταγόνες ὑετοῦ, καὶ ἐπιχυθήσον-
28 ται ὑετῷ εἰς νεφέλην. * ῥυήσονται παλαιώματα, ἐσ-
κίασε δὲ νέφη ἐπὶ ἀμυθήτων βροτῶν.
29 * καὶ ἐὰν συνῇ ἐκτάσεις νεφέλης, ἰσότητα σκηνῆς
30 αὐτοῦ. * ἰδοὺ ἐκτείνει ἐπ᾽ αὐτὴν ἠδῶ, καὶ ῥιζώματα τῆς
θαλάσσης ἐκάλυψεν.
31 * ἐν γὰρ αὐτοῖς κρινεῖ λαούς, δώσει τροφὴν τῷ ἰσχύοντι.
32 * ἐπὶ χειρῶν ἐκάλυψε φῶς, καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐ-
33 τῆς ἐν ἀπαντῶντι. * ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ
κτῆσις καὶ περὶ ἀδικίας.

λζ.

1 * Καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου, καὶ ἀπερ-
2 ρύη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. * ἄκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυ-
μοῦ κυρίου, καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξελεύσεται.
3 * ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ φῶς
αὐτοῦ ἐπὶ πτερύγων τῆς γῆς.
4 * ὀπίσω αὐτοῦ βοήσεται φωνῇ, βροντήσει ἐν φωνῇ ὕ-
βρεως αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτούς, ὅτι ἀκούσει φω-
5 νὴν αὐτοῦ. * βροντήσει ὁ ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ αὐτοῦ θαυ-
μάσια. ὥραν ἔθετο κτήνεσιν. οἴδασι δὲ κοίτης τάξιν. ἐπὶ
τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια, οὐδὲ ἀλλάσσεταί
σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος. ἐποίησε γὰρ μεγάλα ἃ οὐκ ἤ-
6 δειμεν, * συντάσσων χιόνι· γίνου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
χειμὼν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ.
7 * ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου κατασφραγίζει, ἵνα γνῷ
πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν.
8 * εἰσῆλθε δὲ θηρία ὑπὸ σκέπην, ἡσύχασαν δὲ ἐπὶ κοί-
9 της. * ἐκ ταμιείων ἐπέρχονται ὀδύναι. ἀπὸ δὲ ἀκρω-
10 τηρίων ψύχος, * καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει πάγος.
οἰακίζει δὲ τὸ ὕδωρ ὡς ἐὰν βούληται.
11 * καὶ ἐκλεκτὸν καταπλάσσει νεφέλη. διασκορπιεῖ νέ-
φος φῶς αὐτοῦ.
12 * καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέφει ἐν θεεβουλαθὼ εἰς
ἔργα αὐτῶν, πάντα ὅσα ἂν ἐντείληται αὐτοῖς, ταῦτα συν-
τέτακται παρ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

תרגום

24 אדכר ארום תפיש עובדיה די שבחו גברין צדיקין׃ 25 כל בר נש חמון בה אנש אסתכל מרחיק׃ 26 הא אלהא סגיא ולא נדע מנין שנוי ולית סוף׃ 27 ארום ימנע טיופי מיא יזלפון מטרא לעננייה׃ 28 דזלחין שחקיא כאסו מטול צלותא דבר נש רב׃ 29 לחוד אין אתבין פרישתא דעיבא רכפת עננייה טלליה׃ 30 הא פרש עלוי מטריה ועקרי ימא חפא׃ 31 ארום בהון דאן עממיא יהב מיכלא לסגעא׃ 32 מטול חטוף ידיא מנע מטרא ופקד עלוי למיחת מטול מצלי׃ 33 יחוי עלוי זכותא דחבריה קנאתא ורגזא מעלוהי שלק׃

לז

1 ברם לדא יתווה לבי ויטפיז מן אתריה׃ 2 שמעו משמע ברגז קליה והגא כאשא מפמיה נפק׃ 3 תחות כל שמיא תריצותיה ונהוריה על סיפי ארעא׃ 4 בתרוי מבלי קל יכלי בקל גיותנותיה ולא יעכבנון ארום ישמע קליה׃ 5 כד אכלי אלהא בקליה על פרישן דעתיד למעבד רברבן ולא נדע׃ 6 ארום לתלגא יימר הוי בארעא ומטרא בתר מטרא בקיטא למבשלא פירי ומטרא בתר מטרא למצמח עסבא בסתווא בעשניה׃ 7 ביד כל בר נש ירשום למדע כל בני נשא עובדיה׃ 8 ותיתי חיתא בכמנא ובמדורהא תשרי׃ 9 מן אדרון עילא תיתי זועא ומכוות מזרים קורא׃ 10 ממימר אלהא מתיהב קרחא ופלטיות מיא באתכותא׃ 11 ברם בשחבורת מטרח עיבא מבדר עננא מטרה׃ 12 והוא תסקפתא מתהפך בחכמתיה לאצלחא פלחי ארעא בעובדיהון בכל ארעתא דפקדינון על אפי תבל על ארעא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Recordare vt magnifices opera eius quæ laudauerunt viri iusti. 25 Omnes homines vident eum, vnusquisque intuetur à longè. 26 Ecce Deus magnus est, & nescimus; & numero annorum eius non est finis. 27 Quia cohibet guttas aquarum: stillabunt pluuiam nubes eius. 28 Quæ ab æthere fluunt quasi sanitatem propter orationem filij hominis magni. 29 Veruntamen si intellexerit extensiones nubis; tonitruum nubis eius vmbraculum ipsius. 30 Ecce expandit super eam pluuiam suam, & radices maris operit. 31 Quoniam per hæc iudicat populos, dat escam in multitudinem. 32 Propter rapinam manuum prohibet pluuiam, & præcipit ei vt descendat propter orantem. 33 Annunciat super eum iustitiam amici sui, zelum & indignationem aufert ab eo.

CAP. XXXVII.

VEruntamen propter hoc expauit cor meum, & exiliit de loco suo. 2 Audite auditu cum tremore vocem eius, & sonum qui quasi ignis de ore illius egreditur. 3 Sub omnibus cælis directio eius, & lumen illius super fines terræ. 4 Post eum intonat sonus, inclamat voce altitudinis suæ, & non remorabitur cùm audita fuerit vox eius. 5 Quando tonabit Deus voce sua super mirabilia magna quæ facturus est quæ ignoramus. 6 Quoniam niui dicet, Esto in terra: & pluuiæ post pluuiam in vere ad maturandum fructus, & pluuiæ post pluuiam vt germinet herbam in hieme in fortitudine sua. 7 In manu omnium filiorum hominum signat, vt sciant omnes filij hominum opus suum. 8 Ingredietur autem bestia latibulum suum, & in habitaculo suo commorabitur. 9 A cœnaculo supremo veniet commotio, & à cataractis Arcturi frigus. 10 A verbo Dei dabitur gelu, & dilatatio aquarum in infusionem. 11 Veruntamen in humiditate defatigat nubem: dispergit nubes pluuiam suam. 12 Et ipse occasiones vertit in sapientia sua, vt proficere faciat colentes terram in operibus suis, & descendunt in vniuersam terram quocumque præceperit eis super faciem orbis terræ.

* אִם־לַשֵּׁבֶט אִם־לְאַרְצוֹ אִם־לְחֶסֶד יִמְצָאֶהָ׃
* הַאֲזִינָה זֹּאת אִיּוֹב עֲמֹד וְהִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת אֵל׃
* הֲתֵדַע בְּשׂוּם־אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם וְהָפִיעַ אוֹר עֲנָנוֹ׃
* הֲתֵדַע עַל־מִפְלְשֵׁי־עָב מִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים׃
* אֲשֶׁר־בְּגָדֶיךָ חַמִּים בְּהַשְׁקֹט אֶרֶץ מִדָּרוֹם׃
* תַּרְקִיעַ עִמּוֹ לְשָׁחָקִים חֲזָקִים כְּרְאִי מוּצָק׃
* חוֹדִיעֵנוּ מַה־נֹּאמַר לוֹ לֹא נַעֲרֹךְ מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃
* הֲיְסֻפַּר־לוֹ כִּי אֲדַבֵּר אִם־אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע׃
* וְעַתָּה לֹא־רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים רוּחַ
עָבְרָה וְתִטְהַרֵם׃
* מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה עַל־אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד׃
* שַׁדַּי לֹא־מְצָאנֻהוּ שַׂגִּיא כֹחַ וּמִשְׁפָּט וְרֹב־צְדָקָה
לֹא יְעַנֶּה׃
* לָכֵן יְרֵאוּהוּ אֲנָשִׁים לֹא יִרְאֶה כָּל־חַכְמֵי־לֵב׃

לח

* וַיַּעַן־יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן־הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר׃
* מִי־זֶה מַחְשִׁיךְ עֵצָה בְּמִלִּין בְּלִי־דָעַת׃
* אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חָלָצֶיךָ וְאֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
* אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי־אֶרֶץ הַגֶּד אִם־יָדַעְתָּ
בִינָה׃
* מִי־שָׂם מַמַּדֶיהָ כִּי תֵדָע אוֹ מִי־נָטָה עָלֶיהָ קָו׃
* עַל־מֶה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי־יָרָה אֶבֶן
פִּנָּתָהּ׃
* בְּרֹן־יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים׃
* וַיָּסֶךְ בְּדָלְתַיִם יָם בְּגִיחוֹ מֵרֶחֶם יֵצֵא׃
* בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ׃
* וָאֶשְׁבֹּר עָלָיו חֻקִּי וָאָשִׂים בְּרִיחַ וּדְלָתָיִם׃
* וָאֹמַר עַד־פֹּה תָּבוֹא וְלֹא תֹסִיף וּפֹא יָשִׁית
בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ׃

13 * Siue in vna tribu, siue in terra sua, siue
C in quocunque loco misericordiæ suæ eas
14 iusserit inueniri. * Ausculta hæc Iob, sta, &
15 considera mirabilia Dei. * Nunquid scis
quando præcepit Deus pluuiis, vt osten-
16 derent lucem eius? * Nunquid
nosti semitas nubium magnas & perfectas
17 scientias? * Nonne vestimenta tua calida
sunt, cùm perflata fuerit terra Austro?
18 * Tu forsitan cum eo fabricatus es cæ-
D los, qui solidissimi quasi æreæ fusi sunt.
19 * Ostende nobis quid dicamus illi, nos
20 quippe inuoluimur tenebris. * Quis narra-
bit ei quæ loquor? etiam si locutus fuerit
21 homo, deuorabitur: * Ac nunc non vident
lucem. subitò aer cogetur in nubes, & ven
22 tus transiens fugabit eas. * Ab Aquilone au
rum venit, & à Deo formidolosa laudatio.
23 * Dignè eum inuenire non possumus.
magnus fortitudine, & iudicio & iustitia,
24 & enarrari non potest. * Ideò timebunt
eum viri, & non audebunt contemplari
omnes qui sibi videntur esse sapientes.

CAP. XXXVIII.

1 REspondens autẽ Dominus Iob de tur-
2 bine, dixit: * Quis est iste inuoluens
sententias sermonibus imperitis?
3 * Accinge sicut vir lumbos tuos: inter-
4 rogabo te, & responde mihi. * Vbi eras
quando ponebam fundamenta terræ? In-
5 dica mihi si habes intelligentiã. * Quis po-
suit mensuras eius si nosti, vel quis tetẽdit
6 super eam lineam? * Super quo bases illius
solidatę sunt, aut quis demisit lapidẽ angu-
7 larem eius? * Cùm me laudarẽt simul astra
matutina, & iubilarent omnes filij Dei.
8 * Quis conclusit ostiis mare, quando erum
9 pebat quasi de vulua procedens. * Cùm po
nerem nubem vestimentum eius, & calli-
gine illud quasi pannis infantię obuoluc-
10 rem. * Circumdedi illud terminis meis, &
11 posui vectem & ostia: * Et dixi: Vsque hue
B venies, & non procedes amplius, & hic
confringes tumentes fluctus tuos.

13 * Siue in disciplinam, siue in terram eius, siue
in misericordiam inuenerit eum. * Auribus
14 percipe hæc Iob, sta, admonere potentiam Do-
mini. * Nouimus quoniam Dominus posuit o-
15 pera eius. lumen qui fecit è tenebris.
* Scit autem discretionem nubilorum, magnæ
16 autem ruinæ malorum. * Tua autem vestis
17 calida, quiescit autem super terram à noto.
* Firmabit cum eo in antiquitates, fortes vt
18 inspectiones infusionis. * Cur doce me, quid
19 dicemus ei? & cessabimus multa dicentes.
* Nunquid liber aut scriba mihi adfuit, vt
20 hominem cùm steterim silere faciam.
* Omnibus autem non visibile lumen, luci-
21 dum est in antiquitatibus, sicut ab eo in nebulis.
* Ab Aquilone nubes splendentes, in his ma-
22 gna gloria & honor ab omnipotente:
* Et non inuenimus alium similem fortitu-
23 dini eius. qui iusta iudicat non putas exaudire
eum? * Ideò timebunt eum homines, time-
24 bunt autem eum & sapientes corde.

CAP. XXXVIII.

1 POstquàm autem cessauit Eliu à sermone, dixit
Dominus Iob per turbinem & nubem:
2 * Quis iste abscondens consilium. continens
autem verba in corde, me autem putat abscon-
3 dere? * Cinge sicut vir lumbum tuum: inter-
rogabo autem te, tu autem mihi responde.
4 * Vbi eras in fundando me terram? nuncia
autem mihi si scis intellectum.
5 * Quis posuit mensuras eius si nosti, aut quis
qui induxit funem super eam?
6 * Super quo annuli eius confixi sunt? quis au
tem est qui misit lapidem angularem in ea?
7 * Quando facta sunt astra, laudauerunt me
voce magna omnes angeli mei.
8 * Conclusi autẽ mare portis, quando fluctua-
bat de ventre matris suæ procedens.
9 * Posui autem ei nebulam vestimentum, ca-
ligine autem eam quasi pannis inuolui.
10 * Posui autem ei terminos circũponens clau-
stra & portas. 11 * Dixi autem ei: Vsque huc
venies, et non transgredieris, sed in teipsa con-
terentur tibi fluctus.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Siue pluuiam vltionis in mare & in deserta, siue imbrem vehementem arboribus montium & collium, siue pluuiam quietam mi-
sericordiæ agris & vineis suppeditauerit. 14 Auscultа hoc Iob, sta & intellige mirabilia Dei. 15 Nunquid scis cùm poneret
Deus eis statutum, & quando illuxit lux nubis eius? 16 Nunquid nosti inquisitiones nubium, & mirabilia perfecti scientia?
17 Quia vestimenta tua sunt calida quando quiescit terra ab Austro. 18 Extendisti cum eo æthera valida, quorum aspectus sicut
speculum fusile. 19 Ostende nobis quid dicamus illi: non possumus nos componere ad eum videndum propter tenebras.
20 Nunquid narrabitur ei quando loquar, si locutus fuerit homo quando accusabit? 21 Nunc autem non viderunt pluuiam lu-
cidam in nubibus, & spiritus pertransiuit & emundauit eas. 22 Ab Aquilone aurum veniet coram Deo terribili maiestate.
23 Omnipotentem non inuenimus loquentem cum excelsis seculi in multitudine virtutis & iudicij, & multa potentia non affliget.
24 Ideò timuerunt ab eo viri: non videbit sicut omnes sapientes corde.

CAP. XXXVIII.

ET respondit Dominus ad Iob de turbine doloris, & ait: 2 Quis est iste qui obscurat consilium sermonibus absque scientia?
3 Accinge nunc sicut potens lumbos tuos, & interrogabo te, tu autem ostendes mihi. 4 Vbi eras quando ieci terræ funda-
menta? indica si cognouisti intelligentiam. 5 Quis posuit dimensiones eius si nosti, aut quis extendit super eam perpendiculum?
6 Super quo bases eius defixæ sunt, aut quis iecit lapidem angularem eius? 7 In tempore quo laudant simul astra matutina, & iu-
bilant omnes turmæ angelorum. 8 Et conclusit valuis mare, quando erumpit de abysso, quasi de vulua egreditur. 9 Quando
posui nubem operimentum eius, & caliginem fasciam eius. 10 Et conclusi super eo decretum meum, & posui littora quasi pessulos
& vectes. 11 Et dixi: Huc vsque venies, & non procedes amplius; & hic siccabuntur in tumore fluctus tui.

תרגום

יז אִין מְטַרָא דְרְעָנוּתָא בְּיַמָּיָא וּבְמַדְבְּרַיָּא אִין מְטַרָא רַוְיָא לְאִילְנֵי טוּרַיָּא וּגְלִימְתָא אִין מְטַרָא נַיְחָא דְחַקְלָא לְחַקְלֵי וְכַרְמֵי יַסְפְּקִנֵּהּ׃
יח אֲצֵיתְךָ אִיּוֹב קוֹם וְאִתְבַּיֵּן פְּרִישָׁתָא דַאֲלָה׃ יט הֲתַדַּע בַּר שַׁוִּי אֲלָה גְּזִירְתָא עֲלֵיהוֹן וְאוּפֵּע נְהוֹר עֲנָנֵהּ׃ כ הֲתֵיתֵי עַל
מַקְשְׁקְלָנִי עִיבָא דְּרִישָׁתָא דְשָׁלִים מַגְדָּנִין בַּר מְשַׁחֲנִין מִן קֳדָם אַרְעָא׃ כא וְיִ לְבוּשֵׁיךְ מְשַׁחֲנִין בַּר מִן אַרְעָא מִן דְּרוֹמָא׃ כב הַרְקַע עִמֵּהּ לְשִׁחֲקֵי תְקִיפִין
דְּמִסְתַּכְּלִין כְּאִסְפַּקְלַרְיָא מְגִנְיָא׃ כג אוֹדַע יָתָנָא מָה נֵימַר לָהּ לָא נְסַדַּר לָהּ לְמִתְּמֵי מִן קֳדָם חֲשׁוֹךְ׃ כד הַאֲפָשַׁר דְּיִשְׁתְּעֵי לָהּ אֲרוּם אֲמַלֵּל
אִינְשָׁא לְבַר נַשׁ אֲרוּם יְקַטְרֵג׃ כה וּבְרִין לָא חֲמוֹן מְטַרָא בּוּסְמָא הוּא בְּשְׁחֲקֵי וְרוּחָא עֲבָרָה וְדַכְיַת וַהֲוָת׃ כו מִצְּפוֹנָא נַיְתֵי
קֳדָם אֱלָהּ דְּחִיל שִׁיבְחָא׃ כז שַׁדַּי לָא אַשְׁכְּחִנֵּהּ מְרַבֵּר עִם עִלָּלֵי עָלְמָא בְּכִנְעֵי חֵילָא וְדִינָא וְסִגְעֵי חֵילָא לָא יְסַגֵּף׃ כח בְּגִין דֵּין
חַיָּלוֹ סָגְהָ גְּבְרַיָּא לָא יְחֲמֵי כָּל חַכִּימֵי לִבָּא׃

לח

א וַאֲחֵיב יְיָ יָת אִיּוֹב מִן סַעֲרָתָא וַאֲמַר׃ ב מַן דֵּין רַמַּשְׁיךְ מִלְּתָא בְּסִלְּיָא מְדִילָא מִנַּדְעָא׃ ג זָרֵז כְּדוּן חֵיזָךְ גַּבְּרָא
חֵיזָךְ וַאֲקָבֵּיל מִנָּךְ וְתְהוֹדַּעְנָנִי׃ ד תַּאן חֲוֵיתָא בְּמִסְתְּכֵי אַרְעָא חֲוֵי אִין יְדַעְתָּ בִּיוּתָהּ׃ ה מַן שַׁוִּי מִשְׁחֲתָא אֲרוּם תְּדַע אוֹ מַן סְחַח עֲלָהּ
מְקַיְּלְתָּא׃ ו עַל מָה סְמִיכְיָא אִשְׁתַּעְיָא אוֹ מַן שְׁדָא אֶבֶן זְוִיְתָהּ׃ ז בְּזִמְנָא דְּשַׁבְּחִין כַּחֲדָא כּוֹכְבֵי צַפְרָא וּסְבָרִין כָּל כִּיתֵי מַלְאֲכַיָּא׃
וְעִמְּהוֹן פְּרִיעַ נַפְקַת יַמָּא כְּמִגְהֲיָה מִן תְּהוֹמָא דְּמָן רַחֲמָא יְפוֹק׃ ט בְּשַׁוְּאוּתִי עֲנָנָא כְּסוּתֵהּ וַאֲמִיטְתָא לִיפּוּפֵהּ׃ י וּפְתָקֵת עֲלוֹי גְּזֵירְתִי
וְאֶסְקֵת עִדְּוֵי תְּרֵין נְגִירִין וְאֶמְרֵת׃ יא וְאֶמְרֵת עַד כָּא תֵּיתֵי וְלָא תִּסְתֵּיף וְכָא יִתְיַבְּשׁ גְּבִיעַת גַּלָּלָךְ׃

12 * המימיך צוית בקר ידעת השחר מקומו:
13 * לאחז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה:
14 * תתהפך כחמר חותם ויתיצבו כמו לבוש:
15 * וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר:
16 * הבאת עד נבכי ים ובחקר תהום התהלכת:
17 * הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה:
18 * התבננת עד רחבי ארץ הגד אם ידעת כלה:
19 * אי זה הדרך ישכן אור וחשך אי זה מקומו:
20 * כי תקחנו אל גבולו וכי תבין נתיבות ביתו:
21 * ידעת כי אז תולד ומספר ימיך רבים:
22 * הבאת אל אצרות שלג ואוצרות ברד תראה:
23 * אשר חשכתי לעת צר ליום קרב ומלחמה:
24 * אי זה הדרך יחלק אור יפץ קדים עלי ארץ:
25 * מי פלג לשטף תעלה ודרך לחזיז קלות:
26 * להמטיר על ארץ לא איש מדבר לא אדם בו:
27 * להשביע שאה ומשאה ולהצמיח מצא דשא:
28 * היש למטר אב או מי הוליד אגלי טל:
29 * מבטן מי יצא הקרח וכפר שמים מי ילדו:
30 * כאבן מים יתחבאו ופני תהום יתלכדו:
31 * התקשר מעדנות כימה או משכות כסיל תפתח:
32 * התציא מזרות בעתו ועיש על בניה תנחם:
33 * הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ:
34 * התרים לעב קולך ושפעת מים תכסך:

12 * Nunquid post ortum tuum præcepisti
B diluculo, & ostēdisti auroræ locum suum,
13 * & tenuisti concutiens extrema terræ? ex-
14 cussisti impios ex ea? * Restituetur vt
lutum signaculum, & stabit sicut vestimē-
15 tum. * Auferetur ab impiis lux sua, &
brachium excelsum confringetur.
16 * Nunquid ingressus es profundū ma-
ris, & in nouissimis abyssi deambulasti?
17 * Nunquid apertæ sunt tibi portę mor-
tis, & ostia tenebrosa vidisti?
18 * Nunquid considerasti latitudinem
terræ? Indica mihi si nosti omnia.
19 * In qua via lux habitet, & tenebrarum
20 quis locus sit: * Vt ducas vnumquod-
que ad terminos suos, & intelligas semi-
21 tas domus eius. * Sciebas tunc quòd
nasciturus esses, & numerum dierum tuo-
22 rum noueras? * Nunquid ingressus es
thesauros niuis, aut thesauros grandinis
23 aspexisti? * Quæ præparaui in tempus
C hostis, in diem pugnæ & belli.
24 * Per quam viam spargitur lux, diuidi-
tur æstus super terram?
25 * Quis dedit vehementissimo imbri
26 cursum? & viā sonantis tonitrui, * vt plue-
ret super terram absque homine in deser-
to vbi nullus mortalium commoratur;
27 * vt impleret inuiam & desolatam, & pro-
28 duceret herbas virentes. * Quis est plu-
uiæ pater, vel quis genuit stillas roris?
29 * De cuius vtero egressa est glacies, & ge-
30 lu de cælo quis genuit? * In similitudi-
nem lapidis aquæ durantur, & superficies
31 abyssi constringitur. * Nunquid coniun-
D gere valebis micantes stellas Pleiades, aut
gyrum Arcturi poteris dissipare?
32 * Nunquid producis Luciferum in tem-
pore suo, & Vesperum super fines terræ
consurgere facis?
33 * Nunquid nosti ordinem cæli, & pones
rationem eius in terra?
34 * Nunquid eleuabis in nebula vocem
tuam, & impetus aquarum operiet te?

* *Aut in te ordinaui lucem matutinam, lu-* 12
cifer autem sciuit suum ordinem?
* *Apprehendere alas terræ, excutere impios* 13
ex ea.
* *Et tu accipiens terræ lutum, formasti ani-* 14
mal, & loqui potens ipsum posuisti super terrā.
* *Abstulisti autem ab impiis lumen, brachiū* 15
autem superborum confregisti.
* *Venisti in terram maris; in autem vesti-* 16
giis abyssi deambulasti?
* *Aperiuntur autem tibi timore ianuæ mor-* 17
tis. ianitores autem inferni videntes te stupue-
runt? * *Admonitus fuisti autem latitudinem* 18
subcælestis? nuncia ergo mihi quanta est.
* *Quali autem terra habitat lux, tenebra-* 19
rum autem qualis locus? * *Si duxeris me in* 20
terminos earum, si autem & scis semitas eorū?
* *Noui igitur quoniam tunc natus es; nume-* 21
rus autem annorum tuorum multus.
* *Venisti autem in thesauros niuis, thesauros* 22
autem grandinis vidisti?
* *Repositum est autem tibi in horam inimi-* 23
corum in diem belli & pugnæ.
* *Vndè autem egreditur pruina, aut disper-* 24
gitur Auster in subcælestem?
* *Quis autem præparauit pluuiæ impetuosæ* 25
fluxum, viam autem tumultui? * *Vt plueret* 26
super terram vbi non vir, desertam vbi non
est homo in ea. * *Vt saturaret inuiam & in-* 27
habitabilem, & vt produceret exitum herbæ
virentis. * *Quis est pluuiæ pater? quis au-* 28
tem est qui genuit guttas roris?
* *Ex ventre autem cuius egreditur gelu? gla-* 29
ciem autem in cælo quis peperit?
* *Quæ descendit sicut aqua fluens, vultum* 30
autem abyssi quis tabefecit?
* *Composuisti autem vinculum Pleiadis &* 31
septum Orionis aperuisti?
* *Aut aperies Mazuroth in tempore suo, et* 32
Vesperum cum coma sua duces eum?
* *Scis autem versiones cæli, aut quæ sub cæ-* 33
lum simul facta?
* *Vocabis autem nebulam voce, & tremore* 34
aquæ impetuosæ obediet tibi?

12 * ἢ ἐπὶ σοῦ συντέταχα φέγγος πρωϊνόν, ἑωσφόρος δὲ
εἶδε τὴν ἑαυτοῦ τάξιν;
13 * ἐπιλαβέσθαι πτερύγων γῆς, ἐκτινάξαι ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῆς.
14 * καὶ σὺ λαβὼν γῆς πηλόν, ἔπλασας ζῶον, καὶ λαλη-
τὸν αὐτὸν ἔθου ἐπὶ γῆς.
15 * ἀφεῖλες δὲ ἀπὸ ἀσεβῶν τὸ φῶς, βραχίονα δὲ ὑπερη-
16 φάνων συνέτριψας. * ἦλθες ἐπὶ πηγὴν θαλάσσης,
ἐν δὲ ἴχνεσιν ἀβύσσου περιεπάτησας;
17 * ἀνοίγονται δέ σοι φόβῳ πύλαι θανάτου. πυλωροὶ δὲ
ᾅδου ἰδόντες σε ἔπτηξαν;
18 * νενουθέτησαι δὲ τὸ εὖρος τῆς ὑπ' οὐρανόν, ἀνάγγειλον
19 δή μοι πόση τίς ἐστι; * ποίᾳ δὲ γῇ αὐλίζεται τὸ φῶς,
σκότους δὲ ποῖος ὁ τόπος;
20 * εἰ ἀγάγοις με εἰς ὅρια αὐτῶν, εἰ δὲ καὶ ἐπίστασαι
21 τρίβους αὐτῶν; * οἶδα ἄρα ὅτι τότε γεγέννησαι, ἀ-
ριθμὸς δὲ ἐτῶν σου πολύς.
22 * ἦλθες δὲ ἐπὶ θησαυροὺς χιόνος, θησαυροὺς δὲ χα-
23 λάζης ἑώρακας; * ἀπόκειται δέ σοι εἰς ὥραν ἐχθρῶν
εἰς ἡμέραν πολέμου καὶ μάχης.
24 * πόθεν δὲ ἐκπορεύεται πάχνη, ἢ διασκεδάννυται νό-
τος εἰς τὴν ὑπ' οὐρανόν;
25 * τίς δὲ ἡτοίμασεν ὑετῷ λάβρῳ ῥύσιν, ὁδὸν δὲ κυδοιμῶν;
26 * τοῦ ὑετίσαι ἐπὶ γῆν οὗ οὐκ ἀνήρ, ἔρημον οὗ οὐχ ὑπάρ-
χει ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ.
27 * τοῦ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοίκητον, καὶ τοῦ ἐκβλα-
στῆσαι ἔξοδον χλόης.
28 * τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ; τίς δέ ἐστιν ὁ τετοκὼς βώλους
δρόσου;
29 * ἐκ γαστρὸς δὲ τίνος ἐκπορεύεται ὁ κρύσταλλος; πά-
χνην δὲ ἐν οὐρανῷ τίς τέτοκεν;
30 * ἣ καταβαίνει ὥσπερ ὕδωρ ῥέον, πρόσωπον δὲ ἀβύσ-
31 σου τίς ἔπηξε; * συνῆκας δὲ δεσμὸν πλειάδος καὶ
φραγμὸν ὠρίωνος ἤνοιξας;
32 * ἢ διανοίξεις μαζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἕσπερον
ἐπὶ κόμης αὐτοῦ ἄξεις αὐτόν;
33 * ἐπίστασαι δὲ τροπὰς οὐρανοῦ, ἢ τὰ ὑπ' οὐρανὸν ὁμο-
θυμαδὸν γινόμενα;
34 * καλέσεις δὲ νέφος φωνῇ, καὶ τρόμῳ ὕδατος λά-
βρου ὑπακούσεταί σοι;

תרגום

12 המן יומיך פקדתא למהוי צפר ידעתא לקריצתא אתרה: 13 למיחד בסטרי ארעא ויטלטלון חייביא מנה: 14 מתהפכא
כשינא חותמא דילהון ומתעתדין היך כסו זהים: 15 ויתכסי מחייביא נהורהון דצדיקי ואדרעא דגברא אתברת:
16 העלתא עד מערב לסגור ימא ובפשפוש תהומא הלכתא:
17 האפשר דאתגליין לך מעלני טולי מותא ומעלני מותא דגהנם תחמי: 18 התביינתא עד פותיי ארעא דגנוניתא דעדן חוי אין ידעתא כלהא:
19 אידין אורחא ישרי נהורא וחשוכא הידין אתרה: 20 ארום תדברנה לתחומיה וארום תתבין שבילי ביתיה: 21 ידעת ארום
בכן תתיליד ומנין יומיך סגיעין: 22 האפשר דעלתא לקורטורי תלגא ואפותיקי דברדא תחמי: 23 דגניזת תלגא לעדני עקתא
בגהנם וברדא ליום קרבא ואגחותא: 24 הידין ארחא מתקבל נהורא יבדר רוח קדומא על ארעא: 25 מאן פלג לשטפא דתהומא
חריצי מיא ואורחא לעננוי דמחתין מיא בקלין: 26 לאחתא מטרא על ארעא דלית בה גבר ומדברא דלית בר נש בה: 27 למשבע
רגושא ואתרגושתא ולמרביא מפקנות דיתאה: 28 האית למטרא אבא או מן אוליד רסיסי טלא: 29 מכריסא דמן נפק קרחא
גלידא דשמיא מן ילד יתה: 30 כאבנא מיא קרישין ומטמרין ואפי תהומא מקורא מתאחדין:
31 התקטור שושלי כימתא או אשלי דנגדין נפלא תשרי: 32 התפיק שמורי מזליא בעדנה ועיש על בנהא תדברנון:
33 האפשר דידעתא גזירתא דשמיא אין תשוי שטרא דגלגליה על ארעא: 34 התרים לעיבא קלך ורכפת מיא תחפינך:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Nunquid à diebus tuis præcepisti vt esset diluculum, aut ostendisti auroræ locum suum? 13 Vt apprehenderet extrema terræ, & transferantur impij ab ea. 14 Conuertitur vt lutum signaculum eorum, & stabunt sicut vestimentum sordidum. 15 Et operietur ab impiis lux iustorum, & brachium robusti confringetur. 16 Nunquid ingressus es ad Occidentem vt concluderes mare, & in scrutatione abyssi deambulasti? 17 Nunquid possunt aperiri tibi portæ mortis, & introitus vmbræ mortis gehennæ conspicies? 18 Nunquid intellexisti vsque ad latitudinem terræ paradisi voluptatis? indica si nosti hæc vniuersa. 19 Qua via lux habitat, & caliginis quis est locus? 20 Vt ducas eam ad terminum suum, & vt intelligas semitas domus eius. 21 Sciebas verò quòd tunc nasciturus esses, & numerum dierum tuorum multorum. 22 Nunquid introisti in cellaria niuis, & apothecas grandinis aspexisti? 23 Quam niuem reseruaui in tempora tribulationis in gehenna, & grandinem in diem belli & pugnæ. 24 Per quam viam suscipitur lux, dispergit se ventus Orientalis super terram. 25 Quis diuisit inundationi abyssi cisternas aquarum, & viam nubibus quæ deiiciunt aquas cum tonitruis? 26 Vt distillent pluuiam super terram in qua non est vir, & in desertum in quo non est filius hominis? 27 Vt satiet tumultu & strepitu, & vt germinare faciat productionem graminis. 28 Nunquid est pluuiæ pater, aut quis genuit stillas roris? 29 De cuius ventre egressa est glacies, & gelu cæli quis genuit illud? 30 Sicut lapis, aquæ congelantur & occultantur: & facies abyssi propter frigus constringuntur. 31 Nunquid ligabis catenis Oriona, & funes qui trahunt Arcturum solues? 32 Nunquid produces constellationes planetarum in tempore suo, & vesperum super filios suos duces? 33 Nunquid nosti statuta cælorum, aut pones rationem reuolutionis eius super terram? 34 Nunquid eleuabis ad nubem vocem tuam, & multitudo aquarum operiet te?

35 * התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו:
36 * מי־שת בטחות חכמה או מי־נתן לשכוי בינה:
37 * מי־יספר שחקים בחכמה ונבלי שמים מי ישכיב:
38 * בצקת עפר למוצק ורגבים ידבקו:
39 * התצוד ללביא טרף וחית כפירים תמלא:
40 * כי־ישחו במעונות ישבו בסכה למו־ארב:
41 * מי יכין לערב צידו כי־ילדו אל־אל ישועו יתעו לבלי־אכל:

לט

1 * הידעת עת לדת יעלי־סלע חלל אילות תשמר:
2 * תספור ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה:
3 * תכרענה ילדיהן תפלחנה חבליהם תשלחנה:
4 * יחלמו בניהם ירבו בבר יצאו ולא־שבו למו:
5 * מי־שלח פרא חפשי ומסרות ערוד מי פתח:
6 * אשר־שמתי ערבה ביתו ומשכנותיו מלחה:
7 * ישחק להמון קריה תשאות נוגש לא ישמע:
8 * יתור הרים מרעהו ואחר כל־ירוק ידרוש:
9 * היאבה רים עבדך אם־ילין על־אבוסך:
10 * התקשר־רים בתלם עבתו אם־ישדד עמקים אחריך:
11 * התבטח־בו כי־רב כחו ותעזב אליו יגיעך:
12 * התאמין בו כי־ישיב זרעך וגרנך יאסף:
13 * כנף־רננים נעלסה אם־אברה חסידה ונצה:
14 * כי־תעזב לארץ ביציה ועל־עפר תחמם:
15 * ותשכח כי־רגל תזורה וחית השדה תדושה:
16 * הקשיח בניה ללא־לה לריק יגיעה בלי־פחד:

---

35 * Nunquid mittes fulgura & ibunt, &
36 reuertentia dicēt tibi, Adsumus? * Quis po
suit in visceribus hominis sapientiam, vel
37 quis dedit gallo intelligentiam? * Quis
enarrabit cælorum rationem, & concen-
38 tum cæli quis dormire faciet? * Quando
fundabatur puluis in terra, & glebę com-
39 pingebantur. * Nunquid capies leænę prę-
dam, & animam catulorum eius implebis?
40 * Quando cubant in antris, & in specubus
41 insidiantur. * Quis præparat coruo escam
suam? quando pulli eius clamant ad Deū
vagantes, eò quòd non habeant cibos?

CAP. XXXIX.

1 A NVnquid nosti tempus partus ibicum
in petris? vel parturientes ceruas ob-
2 seruasti? * Dinumerasti menses concep-
tus earum, & scisti tempus partus earum?
3 * Incuruantur ad fœtum & pariunt, &
4 rugitus emittunt. * Separantur filij ea-
rum, & pergunt ad pastum, egrediuntur
5 & non reuertentur ad eas. * Quis dimi-
sit onagrum liberum, & vincula eius quis
6 soluit? * Cui dedi in solitudine domum,
& tabernacula eius in terra salsuginis.
7 * Contemnit multitudinem ciuitatis,
8 clamorem exactoris non audit. * Circun-
B spicit montes pascuæ suæ, & virentia quę-
9 que perquirit. * Nunquid volet rhinoce-
ros seruire tibi, aut morabitur ad præsepe
10 tuum? * Nunquid alligabis rhinocerota ad
arandum loro tuo, aut confringet glebas
11 vallium post te? * Nunquid fiduciam ha-
bebis in magna fortitudine eius, & dere-
12 linques ei labores tuos? * Nunquid credes
illi quoniam sementem reddat tibi, & a-
13 ream tuam congreget? * Penna struthionis
similis est pennis herodij & accipitris.
14 * Quando derelinquit oua sua in ter-
ra, tu forsitan in puluere calefacies ea?
15 * Obliuiscitur quòd pes conculcet ea,
16 aut bestia agri conterat. * Duratur ad fi-
lios suos quasi non sint sui: frustrà labora-
uit nullo timore cogente.

---

* *Mittes autem fulmina, & ibunt: dicent* 35
autem tibi; Quid est? * *Quis autem dedit* 36
mulieribus texturæ sapientiam, aut variegati-
uam scientiam? * *Quis autem qui numerat ne-* 37
bulas sapientia, cælum autem in terrā declina-
uit: * *fusum est autem sicut in terra puluis, con-* 38
glutinaui autem ipsum sicut lapide cubum?
* *Capies autem leonibus cibum, animas au-* 39
tem draconum implebis? * *Timuerunt enim* 40
in cubilibus suis. sedent autem in syluis insi-
diantes? * *Quis autem præparauit coruo* 41
escam, pulli enim eorum ad Dominum clamaue-
runt, vagantes cibos quærentes?

CAP. XXXIX.

SI nosti tempus partus capræ siluestris in pe- 1
tra? obseruasti autem dolores partus cerua-
rum? * *Numerasti autem menses earum plenos* 2
partus? dolores autem earum soluisti?
* *Enutriuisti autem earum fœtus extra ti-* 3
morem, dolores autem earum emittes?
* *Abrumpent filij earum, implebuntur in* 4
genimine, egredientur & non reflectent ipsis.
* *Quis autem est qui dimisit asinum agrestem* 5
liberum; vincula autem eius quis soluit?
* *Posui autem habitaculum eius desertum, et* 6
tabernacula eius terram salsam. * *Deridens* 7
tumultum ciuitatis, accusationem autem exa-
ctoris non audiens. * *Considerabit montes* 8
pascuum suum, & post omne viride quærit.
* *Volet autem tibi unicornius seruire, aut* 9
dormire in præsepi tuo?
* *Ligabis autem in loris iugum eius, aut tra-* 10
bet tuos sulcos in agro?
* *Fiduciam habuisti autem in illo, quoniam* 11
multa fortitudo eius, derelinques autem ei ope-
ratua? * *Credes autem quòd reddet tibi* 12
semen, inducet autem tibi aream?
* *Ala eorum quæ delectantur gloriosa, si* 13
comprehenderit ciconia et accipiter? * *Quoniam* 14
relinquet in terra oua sua, & in puluerem cale-
faciet. * *Et oblita est quoniam pes sparget,* 15
& bestiæ agri conculcabunt.
* *Indurauit filios suos vt non se. in vanum* 16
laborauit sine timore.

---

35 * ἀποστελεῖς δὲ κεραυνοὺς καὶ πορεύσονται· ἐροῦσι δέ σοι,
36 τί ἐστί; * τίς δὲ ἔδωκεν γυναιξὶν ὑφάσματος σοφίαν,
ἢ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην;
37 * τίς δὲ ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε,
38 * κέχυται δὲ ὥσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὥσπερ
39 λίθῳ κύβον; * θηρεύσεις δὲ λέουσι βοράν, ψυχὰς
δὲ δρακόντων ἐμπλήσεις;
40 * δεδοίκασι γὰρ ἐν κοίταις αὐτῶν, κάθηνται δὲ ἐν ὕλαις
41 ἐνεδρεύοντες; * τίς δὲ ἡτοίμασε κόρακι βοράν, νεοσ-
σοὶ γὰρ αὐτοῦ πρὸς κύριον κεκράγασι, πλανώμενοι τὰ σῖ-
τα ζητοῦντες;

λθ'.

1 * Εἰ ἔγνως καιρὸν τοκετοῦ τραγελάφου πέτρας; ἐ-
2 φύλαξας δὲ ὠδῖνας ἐλάφων; * ἠρίθμησας δὲ μῆνας
αὐτῶν πλήρεις τοκετοῦ; ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἔλυσας;
3 * ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου, ὠδῖνας
δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς;
4 * ἀπορρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, πληθυνθήσονται ἐν γεν-
νήματι, ἐξελεύσονται καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψωσιν αὐτοῖς.
5 * τίς δὲ ἐστὶν ὁ ἀφεὶς ὄνον ἄγριον ἐλεύθερον, δεσμοὺς δὲ
6 αὐτοῦ τίς ἔλυσεν; * ἐθέμην δὲ τὴν δίαιταν αὐτοῦ ἔρη-
μον, καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἁλμυρίδα.
7 * καταγελῶν πολυοχλίας πόλεως, μέμψιν δὲ φο-
8 ρολόγου οὐκ ἀκούων. * κατασκέψεται ὄρη νομὴν αὐ-
τοῦ, καὶ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ ζητεῖ.
9 * βουλήσεται δέ σοι μονόκερως δουλεῦσαι, ἢ κοιμηθῆ-
10 ναι ἐπὶ φάτνης σου; * δήσεις δὲ ἐν ἱμᾶσι ζυγὸν αὐτοῦ,
ἢ ἑλκύσει σου αὔλακας ἐν πεδίῳ;
11 * πέποιθας τε δὲ ἐπ' αὐτῷ, ὅτι πολλὴ ἰσχὺς αὐτοῦ,
ἐπαφήσεις δὲ αὐτῷ τὰ ἔργα σου;
12 * πιστεύσεις δὲ ὅτι ἀποδώσει σοι τὸν σπόρον, εἰσοίσει δέ σοι
τὴν ἅλωνα;
13 * πτέρυξ τερπομένων νεελάσσα, ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα
14 καὶ νέσσα; * ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν τὰ ᾠὰ αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
χοῦν θάλψει.
15 * καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς σκορπιεῖ, καὶ θηρία ἀγροῦ
καταπατήσει.
16 * ἀπεσκλήρυνε τὰ τέκνα αὐτῆς ὥστε μὴ ἑαυτῇ. εἰς
κενὸν ἐκοπίασεν ἄνευ φόβου.

תרגום

35 האפשר דתשדר ברקין ויהכון ויימרון לך הא אנן: 36 מן שוי בכליין חכמתא או מן יהב לתרנגול ביונתא למקלסא למרה: 37 מאן ימני כוכבי שמיא בחכמתא ועננייא דמתילין לזיקא דשמיא מן אשכיב: 38 כד אישתאם עפרא לשיתאסה וגרגישתא אתנקו: 39 האפשר דתצוד לליתא מזונא ופרנסותא דאריותא תספק: 40 ארום שחין במדורתא יתבון במטללתא מטול לכמנא: 41 מן יתקן לעורבא מזוניה ארום בנוי לות אלהא יבעון טעין מדלית מיכלא:

לט

1 האפשר דידעת עידן מילדיהון דיעלי טינרא כד מצטערין איילתא תנטור: 2 תמני ירחיא דשלמין ותדע עדני מילדיהון: 3 חמטין בניהון מתפלחן צעריהון משדרן: 4 מתחילין בניהון יסגון בעבורא יפקון ולא תיבין להון: 5 מן שלח מרודא בר חורין ושושלי ערודא מן שרי: 6 דשויתי מישרא ביתיה ומשכנוי ארעא צדיא: 7 יגחך לרגוש קריתא אתרגושתא דרדיא לא ישמע: 8 יאלל טוריא מרעיה ובתר כל ירוקא יתבע: 9 האפשר דיצבי רימנא למפלחך אין יבית על אורותך: 10 האפשר דתקטר רימנא בתלמא ושושלה אין ישדד גלימתא בתרך: 11 אפשר דתתרחיץ ביה ארום סגא חיליה ותשבוק לותיה ליעותך: 12 אפשר דתימין ארום יתיב בדעך ואדרך יכנוש: 13 גדפא דתרנגול דמשבחא ומקלסא ואין אברא דחוריתא וניצתא: 14 ארום שבקת לארעא ביעיהא ועל עפרא תחגר: 15 ושליא ארום רגלא תבדרנה וחיות ברא תדושינה: 16 שחנא על בניא דלא דילה לסריקותא ליעותה מדליה דלותא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Nunquid mittes fulgura, & ibunt, & dicent tibi, Ecce adsumus? 36 Quis posuit in renibus sapientiam, aut quis dedit gallo intelligentiam vt laudaret dominum suum? 37 Quis numerabit stellas cæli in sapientia, & nubes cæli quæ comparantur vtri quis collocauit? 38 Quando posita est terra in fundamento, & glebæ compactæ sunt. 39 Nunquid venaberis leænæ cibum, & escam leonibus suppeditabis? 40 Quando inclinant se in habitaculis, habitant in vmbraculis vt insidientur. 41 Quis præparauit coruo escam suam, quando filij eius ad Deum vociferantur, errantes eò quòd non habeant cibum?

CAP. XXXIX.

NVnquid nosti tempus partus ibicum rupium; aut quando parturiunt ceruæ, obseruabis? 2 Numerabis menses quos perficiunt, & scies tempus partus earum? 3 Incuruant se filij earum, dilacerantur, dolores suos emittunt. 4 Confortantur filij earum, crescunt frumento, egrediuntur & non reuertuntur ad eas. 5 Quis dimisit feram liberam, & catenas onagri quis dissoluit? 6 Cuius domum posui in planitie, & tabernacula eius in terra deserta. 7 Ridebit ad tumultum ciuitatis, & clamorem exactoris non audiet. 8 Explorabit montes pro pastu suo, & post omne viride perquiret. 9 Nunquid volet rhinoceros seruire tibi; aut manebit ad præsepe tuum? 10 Nunquid alligabis rhinocerotem in sulco fune suo, aut proscindet colles post te? 11 Nunquid confidis in eo quoniam magna est fortitudo eius, & relinques ei laborem tuum? 12 Nunquid concredes ei vt reddat sementem tuam, & aream tuam congreget? 13 Ala galli qui cantat & exultat, sic est ala ciconiæ & accipitris. 14 Quoniam relinquit in terra oua sua, & super terram fouet *ea*. 15 Et obliuiscitur quòd pes dispergat ea, & bestia agri conculcet ea. 16 Calefit super filios qui non sunt sui: in vanum laborat absque timore.

17 כי השה אלוה חכמה ולא חלק לה בבינה :
18 כעת במרום תמריא תשחק לסוס ולרכבו :
19 התתן לסוס גבורה התלביש צוארו רעמה :
20 התרעישנו כארבה הוד נחרו אימה :
21 יחפרו בעמק וישיש בכח יצא לקראת נשק :
22 ישחק לפחד ולא יחת ולא ישוב מפני חרב :
23 עליו תרנה אשפה להב חנית וכידון :
24 ברעש ורגז יגמא ארץ ולא יאמין כי קול שופר :
25 בדי שופר יאמר האח ומרחוק יריח מלחמה רעם שרים ותרועה :
26 המבינתך יאבר נץ יפרש כנפיו לתימן :
27 אם על פיך יגביה נשר וכי ירים קנו :
28 סלע ישכן ויתלנן על שן סלע ומצודה :
29 משם חפר אכל למרחוק עיניו יביטו :
30 ואפרחו יעלעו דם ובאשר חללים שם הוא :
31 ויען יהוה את איוב ויאמר :
32 הרב עם שדי יסור מוכיח אלוה יעננה :
33 ויען איוב את יהוה ויאמר :
34 הן קלתי מה אשיבך ידי שמתי למו פי :
35 אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף :

מ

1 ויען יהוה את איוב מן סערה ויאמר :
2 אזר נא כגבר חלציך אשאלך והודיעני :
3 האף תפר משפטי תרשיעני למען תצדק :
4 ואם זרוע כאל לך ובקול כמהו תרעם :
5 עדה נא גאון וגבה והוד והדר תלבש :
6 הפץ עברות אפך וראה כל גאה והשפילהו :
7 ראה כל גאה הכניעהו והדך רשעים תחתם :
8 טמנם בעפר יחד פניהם חבוש בטמון :

17 *Priuauit enim eã Deus ſapiẽtia, nec dedit
18 illi intelligentiã. *Cũ tẽpus fuerit in altũ,
C alas erigit, deridet equũ & aſcenſorẽ eius.
19 *Nunq̃d p̃bebis equo fortitudinẽ, aut cir-
20 cũdabis collo eius hinnitũ? *Nũq̃d ſuſci-
tabis eũ quaſi locuſtas? Gloria nariũ eius
21 terror: *Terrã vngula fodit: exultat auda-
22 cter, in occurſum p̱git armatis. *Contẽnit
23 pauorẽ, nec cedit gladio. *Sup̱ ipſum ſona-
24 bit pharetra, vibrabit haſta & clype⁹. *Fer-
uens & fremẽs ſorbet terrã, nec reputat tu-
25 bæ ſonare clãgorẽ. *Vbi audierit buccinã,
D dicit Vah: p̱cul odoratur bellũ, exhorta-
26 tionẽ ducũ & vlulatũ exercitus. *Nũquid
p̱ ſapiẽtiã tuã plumeſcit accipiter, expãdẽs
27 alas ſuas ad Auſtrũ? *Nũq̃d ad p̃ceptũ tuũ
eleuabitur aq̃la, & in arduis ponet nidum
28 ſuũ? *In petris manet, in p̃ruptis ſilicib⁹ cõ
29 moratur, atq; in inacceſsis rupibus. *Indè
cõtẽplatur eſcã, & de lõgè oculi eius pro-
30 ſpiciũt. *Pulli eius lãbũt ſanguinẽ; & vbi-
31 cunq; cadauer fuerit, ſtatim adeſt. *Et ad-
32 iecit Dñs, & locutus eſt ad Iob: *Nunquid
qui cõtendit cũ Deo tã facilè conquieſcit?
Vtiq; qui arguit Deũ, debet reſpondere ei.
33 *Reſpõdens autẽ Iob Dño dixit: *Qui le-
34 uiter locutus ſum, reſpondere q̃d poſſum?
35 manum meã ponã ſuper os meũ. *Vnũ lo-
cutus ſum, quod vtinã nõ dixiſſem, & alte-
rum quibus vltrà non addam. CAP. XL.
1 RESpondens autem Dominus Iob de tur
2 bine, dixit: *Accinge ſicut vir lumbos
3 tuos: interrogabo te, & indica mihi. *Nũ-
quid irritum facies iudicium meum, & cõ-
4 dẽnabis me vt iuſtificeris? *Et ſi habes bra
chium ſicut Deus, & voce ſimili tonas:
5 *Circunda tibi decorem & in ſublime eri-
B gere, & eſto glorioſus, & ſpecioſis induere
6 veſtibus. *Diſperge ſuperbos in furore tuo,
& confunde eos, & reſpiciens omnem ar-
7 rogantem humilia. *Reſpice cunctos ſu-
perbos, & confunde eos, & contere impios
8 in loco ſuo. *Abſconde eos in puluere ſi-
mul, & facies eorum demerge in foueam:

*Quoniam tacuit ei Deus ſapientiam, & 17
non diuiſit ei in intellectu. *Secundùm tempus 18
in altitudine extollet, deridet equum & aſcen-
ſorem eius. *Aut tu circumpoſuiſti equo po- 19
tentiam, induiſti autem collum eius timorem?
*Circumpoſuiſti autem ei armaturam, gloria 20
autem pectorum eius audacia? *Effodiens in 21
pede ſuperbit, egreditur autem in campum in
fortitudine, occurrens iaculo. *Deridet, et non 22
auertetur à ferro. *In eo enim gloriatur arcus 23
& gladius: *Et ira deſolabit terram, non cre- 24
diderit quouſque ſignum det tuba. *Tuba au- 25
tem ſignificante dicit Euge; à longè autem olfa-
cit bellum cum ſaltu & clamore: *Ex autem 26
tua ſcientia ſtetit accipiter, expandens alas im-
motus aſpiciens quæ ad Auſtrum: *In autẽ tuo 27
præcepto exaltatur aquila, vultur autẽ in nidis
ſuis ſedens habitat? *In eminentia petræ & ab- 28
ſcondito: *Illic exiſtens quærit cibos, de longè 29
oculi eius ſpeculantur. *Pulli autẽ eius polluun- 30
tur in ſanguine: vbicunque autem fuerint mor-
tui, ſtatim inueniuntur. *Et reſpondit Domi- 31
nus Iob & dixit: *Nunquid iudicium cum ido- 32
neo iudicas, arguens Deum reſpondebit ei.
*Reſpondens autem Iob ait Domino: 33
*Quid adhuc ego iudicor admonitus & re- 34
darguens Dominum audiens hæc nihil exiſtens?
Ego autem quam reſponſionem dederim ad hæc,
manum ponam in ore meo. *Semel locutus ſum; 35
in autem ſecundo non addam. CAP. XL.
AMplius autem reſpondens Dominus dixit 1
Iob de nebula: Minimè: *Sed accinge ſicut 2
vir lumbum tuum: interrogabo autem te; tu
autem mihi reſponde. *Nunquid repelles meum 3
iudicium? putas autẽ me aliter tibi reſpondiſſe?
aut vt appareas iuſtus? *Nunquid brachium ti- 4
bi eſt contra Dominum? aut voce ſecundum
eum tonas? *Reſume autem altitudinem & po- 5
tentiam, gloriam autem & honorem induere.
*Mitte autem angelos ira; omnem autem contu- 6
melioſum humilia. *Superbum autem extingue, 7
putrefac autem impios ſtatim. *Abſconde autem 8
in terram ſimul extra, at facies eorum ignomi-
nia imple.

17 *ὅτι κατεσιώπησεν αὐτῇ ὁ θεὸς σοφίαν, καὶ οὐκ ἐμέ-
18 ρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει. *κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει ὑψώ-
σει, καταγελάσεται ἵππου καὶ τοῦ ἐπιβάτου αὐτοῦ.
19 *ἦ σὺ περιέθηκας ἵππῳ δύναμιν, ἐνέδυσας δὲ τρα-
20 χήλῳ αὐτοῦ φόβον; *περιέθηκας δὲ αὐτῷ πανοπλίαν,
21 δόξαν δὲ στηθέων αὐτοῦ τόλμῃ; *ἀνορύσσων ἐν ποδὶ γαυ-
ριᾷ, ἐκπορεύεται δὲ εἰς πεδίον ἐν ἰσχύϊ, συναντῶν βέλει.
22 *καταγελᾷ, καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ ἀπὸ σιδήρου.
23 *ἐπ' αὐτῷ γὰρ γαυριᾷ τόξον καὶ μάχαιρα,
24 *καὶ ὀργῇ ἀφανιεῖ τὴν γῆν, οὐ μὴ πιστεύσῃ ἕως ἂν ση-
25 μάνῃ σάλπιγξ. *σάλπιγγος δὲ σημαινούσης λέ-
γει εὖγε, πόρρωθεν δὲ ὀσφραίνεται πολέμου σὺν ἅλ-
ματι καὶ κραυγῇ.
26 *ἐκ δὲ τῆς σῆς ἐπιστήμης ἕστηκεν ἱέραξ, ἀναπετάσας
τὰς πτέρυγας ἀκίνητος καθορῶν τὰ πρὸς νότον;
27 *ἐπὶ δὲ τῷ σῷ προστάγματι ὑψοῦται ἀετός, γὺψ δὲ
ἐπὶ νοσσιᾶς αὐτοῦ καθεσθεὶς αὐλίζεται;
28 *ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ,
29 *ἐκεῖσε ὢν ζητεῖ τὰ σῖτα, πόρρωθεν οἱ ὀφθαλμοὶ
30 αὐτοῦ σκοπεύουσι. *νεοσσοὶ δὲ αὐτοῦ φύρονται ἐν αἵματι, οὗ
δ' ἂν ὦσι τεθνεῶτες παραχρῆμα εὑρίσκονται.
31 *καὶ ἀπεκρίθη κύριος τῷ ἰὼβ καὶ εἶπεν,
32 *μὴ κρίσιν μετὰ ἱκανοῦ κρίνεις, ἐλέγχων θεὸν ἀποκρι-
33 θήσεται αὐτῷ. *ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει τῷ κυρίῳ·
34 *τί ἔτι ἐγὼ κρίνομαι νουθετούμενος καὶ ἐλέγχων κύριον
ἀκούων τοιαῦτα οὐθὲν ὤν; ἐγὼ δὲ τίνα ἀπόκρισιν δῶ πρὸς
35 ταῦτα, χεῖρα θήσω ἐπὶ στόματί μου. *ἅπαξ λελά-
ληκα, ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω. μ΄.
1 *Ἔτι δὲ ὑπολαβὼν ὁ κύριος εἶπεν τῷ ἰὼβ ἐκ τοῦ νέφους,
2 μή· *ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου, ἐρωτήσω
3 δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι. *ἢ ἀποποιῇ μου τὸ κρίμα;
οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι, ἢ ἵνα ἀναφανῇς δί-
4 καιος; *ἢ βραχίων σοί ἐστι κατὰ τοῦ κυρίου; ἢ φωνῇ κατ'
5 αὐτὸν βροντᾷς; *ἀνάλαβε δὲ ὕψος καὶ δύναμιν,
6 δόξαν δὲ καὶ τιμὴν ἀμφίασαι. *ἀπόστειλον δὲ ἀγγέ-
λους ὀργῇ, πάντα δὲ ὑβριστὴν ταπείνωσον.
7 *ὑπερήφανον δὲ σβέσον, σῆψον δὲ ἀσεβεῖς παραχρῆμα.
8 *κρύψον δὲ εἰς γῆν ὁμοθυμαδὸν ἔξω, τὰ δὲ πρόσωπα
αὐτῶν ἀτιμίας ἔμπλησον.

תרגום

17 ארום אנשיה אלה חכמתא ולא פלג לה בביונתא : 18 בעידן דבמרומא טייסא מגחכא לסוסא ולרוכבה : 19 האפשר דתתן לסוסא גבורתא האפשר דתלביש צואריה תקפא : 20 התרגישנה כגובי שבהור לישלושתא דנחירה אימתא : 21 מחפרין בגלימא ויחדי בחילא ויפוק לקדמות זיני קרבא : 22 יחדי לדלותא ולא יתבר ולא יתוב מן קדם סיפא : 23 עלוי תשתדי זינא חרבא שננא מורניתא ורומחא : 24 ברגוש ורגוז יעבד גומתא בארעא ולא יהימין ארום קל שופרא : 25 במיסת שופרא יימר חדוה ומרחיק יריח קרב אכליותא דרברבני ויבבא : 26 האפשר דמן ביונתך יתאבר בר נצא פרש גדפוי לדרומא : 27 אין על מימר פמך יתגבה נשרא וארום ירים שרכפה : 28 כיפא ישרי ויבית על כרך טינר ומצדתא : 29 מתמן חפר מיכלא למרחיק עינוי מסתכלין : 30 ואפרוחוי גמען דמא ובאתר דתמן קטיליא תמן הוא : 31 ואתיב יי' ית איוב ואמר : 32 האפשר דינצי עם שדי יתרדי מכסן אלהא יתיביניה : 33 ואתיב איוב ית יי' ואמר : 34 הא אזדלזלית מה אתיבינך ידי שויתי לפמי : 35 חדא זמנא מלילת ולא אתיב ותנינותא ולא אוסיף :
מ
1 ואתיב מימרא דיי' ית איוב מן עלעולא דצערא ואמר : 2 זרז כדון כגברא חרציך אשאלנך ותהודענני : 3 הברם תשני דיני תחייבנני מן בגלל דתזכי : 4 ואין אדרע היך אלה לך ובקלא דכמתה תכלי : 5 אתקן כדון גיוותנותא וגובהא זיוא ושבחורא תלבש : 6 בדר רגזתא דנחיריך וחמי כל גיוותן ומככיה : 7 חמי כל גיותנא ותברניה ודעק חייביא באתריהון : 8 טמעינון בעפרא כחדא אפיהון כבוש בטומעא :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Quia fecit Deus vt obliuiſceretur ſapientiæ, & non dedit illi partem intelligentiæ. 18 In tempore quo in altum volat, deridet equum & aſcenſorem eius. 19 Nunquid dabis equo fortitudinem, aut indues collum eius furore? 20 Nunquid commouebis eum ſicut locuſtam: ſplendor freni naris eius terror. 21 Fodit in valle & exultat in fortitudine, & egreditur in occurſum armorum bellicorum. 22 Gaudet ad pauorem & non conteritur, & non reuertitur à facie gladij. 23 Super eum mittuntur arma, gladius acutus, & haſta & lancea. 24 In fremitu & in furore facit foueam in terra, & non credit quòd ſit vox tubæ. 25 In abundantia tubæ dicit Euge, & à longè odoratur bellum, clamorem principum & vlulationem. 26 Nunquid propter intelligentiam tuam filius accipitris plumeſcet, expandet alas ſuas ad Auſtrum? 27 Nunquid propter verbum oris tui eleuabitur aquila, aut exaltabit nidum ſuum? 28 In rupibus habitabit, & morabitur in munitione ſilicis & arcis. 29 Indè explorat eſcam: de longè oculi eius aſpiciunt. 30 Et pulli eius abſorbent ſanguinem, & in loco vbi occiſi ſunt, ibi eſt. 31 Et reſpondit Dominus Iob & ait: 32 Nunquid qui contendit cum omnipotente, erudietur, qui arguet Deum, reſpondeat ei. 33 Et reſpondit Iob Domino, & ait: 34 Ecce vilis factus ſum, quid reſpondebo tibi? manum meam pono ori meo. 35 Semel locutus ſum & non reſpondebo, & ſecundò & vltrà non addam. CAP. XL.

ET reſpondit verbum Domini Iob de turbine tribulationis, & ait: 2 Accinge nunc ſicut vir lumbos tuos: interrogabo te, & indica mihi. 3 Nunquid irritum facies iudicium meum, condemnabis me vt iuſtificeris? 4 Et ſi habes brachium ſicut Deus, & voce ſimili eius clamabis? 5 Dirige nunc eleuationem & altitudinem: ſplendore & pulchritudine induere. 6 Diſperge furorem naris tuæ, & vide omnem ſuperbum & humilia eum. 7 Vide omnem elatum & contere eum, & comminue peccatores in locis ſuis. 8 Abſconde eos in puluere ſimul, facies eorum ſubiice in abſcondito.

9 * וְגַם־אֲנִי אוֹדְךָ כִּי־תוֹשִׁיעַ לְךָ יְמִינֶךָ׃
10 * הִנֵּה־נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכֵל׃
11 * תִּנַּה־נָא כֹחוֹ בְמָתְנָיו וְאוֹנוֹ בִּשְׁרִירֵי בִטְנוֹ׃
12 * יַחְפֹּץ זְנָבוֹ כְּמוֹ־אָרֶז גִּידֵי פַחְדָּו יְשֹׂרָגוּ׃
13 * עַצְמָיו אֲפִיקֵי נְחֹשֶׁת גַּרְמָיו כְּמֵטִיל בַּרְזֶל׃
14 * הוּא רֵאשִׁית דַּרְכֵי־אֵל הָעֹשׂוֹ יַגִּשׁ חַרְבּוֹ׃
15 * כִּי־בוּל הָרִים יִשְׂאוּ־לוֹ וְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ־שָׁם׃
16 * תַּחַת־צְאֲלִים יִשְׁכָּב בְּסֵתֶר קָנֶה וּבִצָּה׃
17 * יְסֹכְּכוּ צְאֲלִים צִלָּלוֹ יְסֻבְּכוּ עַרְבֵי־נָחַל׃
18 * הֵן יַעֲשֹׁק נָהָר לֹא יַחְפּוֹז יִבְטַח כִּי־יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל־פִּיהוּ׃
19 * בְּעֵינָיו יִקָּחֶנּוּ בְּמוֹקְשִׁים יִנְקָב־אָף׃
20 * הֲתִמְשֹׁךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּה וּבְחֶבֶל תַּשְׁקִיעַ לְשֹׁנוֹ׃
21 * הֲתָחֻשִׁים אַגְמֹן בְּאַפּוֹ וּבְחוֹחַ תִּקֹּב לֶחֱיוֹ׃
22 * הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ תַּחֲנוּנִים אִם־יְדַבֶּר אֵלֶיךָ רַכּוֹת׃
23 * הֲיִכְרֹת בְּרִית עִמָּךְ תִּקָּחֶנּוּ לְעֶבֶד עוֹלָם׃
24 * הַתְשַׂחֵק־בּוֹ כַּצִּפּוֹר וְתִקְשְׁרֶנּוּ לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃
25 * יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים יֶחֱצוּהוּ בֵּין כְּנַעֲנִים׃
26 * הֲתִמַּלֵּא בְשֻׂכּוֹת עוֹרוֹ וּבְצִלַּעַל דָּגִים רֹאשׁוֹ׃
27 * שִׂים־עָלָיו כַּפֶּךָ זְכֹר מִלְחָמָה אַל־תּוֹסֵף׃
28 * הֵן־תֹּחַלְתּוֹ נִכְזָבָה הֲגַם אֶל־מַרְאָיו יָטֵל׃

9 * Et ego confitebor quòd ſaluare te poſſit dextera tua.
10 * Ecce Behemoth quem feci tecum, fœnum quaſi bos comedet.
11 * Fortitudo eius in lumbis eius, & virtus illius in vmbilico ventris eius.
12 * Stringit caudam ſuam quaſi cedrum, nerui teſticulorum eius perplexi ſunt.
13 * Oſſa eius velut fiſtulæ æris, cartilago illius quaſi laminæ ferreæ.
14 * Ipſe eſt principium viarum Dei, qui fecit eum applicabit gladium eius.
15 * Huic montes herbas ferunt, omnes beſtiæ agri ludent ibi.
16 * Sub vmbra dormit in ſecreto calami, in locis humentibus.
17 * Protegunt vmbræ vmbram eius, circundabunt eum ſalices torrentis.
18 * Ecce abſorbebit fluuium & non mirabitur; & habet fiduciam quòd influat Iordanis in os eius.
19 * In oculis eius quaſi hamo capiet eum, in ſudibus perforabit nares eius.
20 * An extrahere poteris Leuiathá hamo, & fune ligabis linguam eius?
21 * Nunquid pones circulum in naribus eius, aut armilla perforabis maxillam eius?
22 * Nunquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia?
23 * Nunquid feriet tecum pactum, & accipies eum ſeruum ſempiternum?
24 * Nunquid illudes ei quaſi aui, aut ligabis eum ancillis tuis?
25 * Concident eum amici, diuident illum negociatores?
26 * Nunquid implebis ſagenas pelle eius, & gurguſtium piſcium capite illius?
27 * Pones ſuper eum manum tuam. Memento belli. nec vltrà addas loqui.
28 * Ecce ſpes eius fruſtrabitur eum, & videntibus cunctis præcipitabitur.

9 * *Et ego confitebor vtique, quòd poteſt dextera tua ſaluare.*
10 * *Sed enim ecce beſtias apud te, fœnum ſicut boues comedit.*
11 * *Ecce autem fortitudo eius in lumbo, at potentia eius in vmbilico ventris.*
12 * *Erexit caudam vt cupreſſum, at nerui eius complicati ſunt.*
13 * *Latera eius latera ænea, at tergum eius ferrum fuſile.*
14 * *Hoc eſt principium fictionis Domini factũ, vt eluderetur ab angelis eius.*
15 * *Accedens autem ad montem præruptum fecit gaudium quadrupedibus in tartaro.*
16 * *Sub omnigenas arbores dormit, iuxta papyrum & calamum & ſyluam.*
17 * *Obumbrant autem ei arbores cum ramis et rami plantæ.*
18 * *Si fuerit inundatio, non ſenſerint. confidit quoniam offendet Iordanis in os eius.*
19 * *In oculo eius accipiet eum, intortus perforabit narem.*
20 * *Duces autem draconem in hamo? circumpones autem circulum circum naſum eius?*
21 * *Aut ligabis annulum in nare; armilla autem terebrabis labium eius?*
22 * *Loquetur autem tibi deprecationes ſupplicationis molliter?*
23 * *Ponet autem tecum pactum? accipies autem eum ſeruum ſempiternum?*
24 * *Illudes autem in eum ſicut auem, aut ligabis eum tanquam paſſerem puero?*
25 * *Paſcuntur autem in eo gentes? diuidunt eum Phœnicum generationes?*
26 * *Omne autem nauigabile conueniens non ferant? pellem vnam caudæ eius, & in nauigiis piſcatorum caput eius?*
27 * *Impones autem ei manum, memor belli facti in corpore eius, & non vltra fiat: non vidiſti eum?*
28 * *Ecce ſpes eius fruſtrabitur, & in conſpectu vtique eius eiicietur.*

9 * καί γε ἐγὼ ὁμολογήσω αὐτᾷ, ὅτι δυνατή ἡ δεξιά σου σῶσαι.
10 * ἀλλὰ δὴ ἰδοὺ θηρία παρὰ σοί, χόρτον ὡς βουσὶν ἐσθίει.
11 * ἰδοὺ δὲ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐπ' ὀσφύϊ, ἡ δὲ δυνάμις αὐτοῦ ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστρός.
12 * ἔσηκεν οὐρὰν ὡς κυπάρισσον, τὰ δὲ νεῦρα αὐτοῦ συμπέπλεκται.
13 * αἱ πλευραὶ αὐτοῦ πλευραὶ χαλκαῖ, ἡ δὲ ῥᾶχις αὐτοῦ σιδηρᾶς χυτός.
14 * οὗτος ἔστιν ἀρχὴ πλάσματος κυρίου πεποιημένου ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.
15 * ἐπελθὼν δὲ ἐπ' ὄρος ἀκρότομον ἐποίησε χαρμονὴν τετραπόσιν ἐν τῷ ταρταρῳ.
16 * ὑπὸ παν δένδρα δύσκολα κοιμᾶται, ὡς ἐν πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον.
17 * σκιάζονται δὲ αὐτὸν δένδρα σκιὰ ὄρους δένδρα ἀμπέλου καὶ κλῶνες ἄγνου.
18 * ἐὰν χύσηται πλημμύρα, οὐ μὴ αἰδυνθῇ. πέποιθεν ὅτι προσκρούσει ὁ Ἰορδάνης εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ.
19 * ἐν τῷ ὀφθαλμῷ αὐτοῦ δέξεται αὐτόν, ἐνσκολιόμῳ τρήσει ῥῖνα.
20 * ἄξεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; περιθήσεις δὲ φορβίδα περὶ ῥῖνα αὐτοῦ;
21 * ἢ δήσας κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι ψελίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ;
22 * λαλήσει δέ σοι δεήσεις ἱκετηρίας μαλακῶς;
23 * θήσεται δὲ μετὰ σοῦ διαθήκην; λήψῃ δὲ αὐτὸν δοῦλον αἰώνιον;
24 * παίξῃ δὲ ἐν αὐτῷ ὡσεὶ ὄρνεῳ; ἢ δήσεις αὐτὸν ὡσεὶ σφυθίον παιδίῳ;
25 * ἐνοικιοῦται δὲ ἐν αὐτῷ ἔθνη; μεριοῦσι δὲ αὐτὸν φοινίκων χῶραι;
26 * πῶς δὲ πλωτὸν σωρεύθον ἐμὴ ἐνέγκωσι; βύρσαν μίαν ἐσθῆτος αὐτοῦ, καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων κεφαλὴν αὐτοῦ;
27 * ἐπιθήσεις δὲ αὐτῷ χεῖρα, μνησθεὶς πόλεμον τὸν γνώμονα ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γενέσθω, οὐχ ἑώρακας αὐτόν;

תרגום

9 וְלָחוֹד אֲנָא אוֹדֵינָךְ אֲרוּם תְּפָרוֹק לָךְ יְמִינָךְ׃ 10 הָא כְרוֹן בְּעִירָא דְעַבְרֵת עִמָּךְ חֵיכָא חִזְרֵי נְיכוּל׃ 11 הָא כְרוֹן חֵילֵיהּ מְחַרְצוֹי וְתַקְפָּה בְּפַרְהָא דְכַרְסֵיהּ׃ 12 מַפֵּף זְנָבֵהּ חֵיכָא אַרְזָא וּמְשַׁעֲבוֹזוֹהִי מְשַׁעְבְּזִין׃ 13 עַצְרוֹי תַּקִיפִין כְּפַצְירֵי כַרְכֵימָא גַּרְמוֹי כְּמַטְלוֹתָא דְפַרְזְלָא׃ 14 הוּא שֵׁירוּי אוֹרְחָתֵיהּ דַּאֲלָהּ דְעַבְרֵהּ יְקָרֵב סַיְפֵהּ׃ 15 אֲרוּם עֲלֵל טוּרַיָּא יְסוֹבְרִין לֵהּ וְכָל חֵיוַת בָּרָא יְגַחְכִּין תַּמָּן׃ 16 תְּחוֹהֵי צְלָלַיָּא יִשְׁכּוֹב בְּסִמְסוֹר קָנְיָא וְעַרְקָא׃ 17 יְסַלְּלוּנֵהּ טַלָּלַיָּא גְּנוּבֵהּ יַחְזְרוּנֵהּ עֲרָבִין דְּנַחֲלָא׃ 18 הָא יִטְלוֹם בַּהֲרָא וְלָא יְתַהֵיל יְהַרְהֵיט אֲרוּם גְּדִיד יַרְדְּנָא לְפֻמֵּהּ׃ 19 בְּעֵינָיו יִסְכְּנֵנֵּהּ בְּהֵקְלָיָא נָקִיב נְחִירֵהּ׃ 20 הֲמְשׁוֹךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּתָא וּבְסִילְוָא תְּקַנֵּק לִישָׁנֵהּ׃ 21 אֲפְשָׁר דְּיָשִׂים אַגְמוֹן בְּנָחִירֵהּ וּבְסִילְוָא תְּנַקּוֹב לִיסְתֵּיהּ׃ 22 אֲפְשָׁר דְּיַסְגֵּי לָךְ בַּעְיְתָא אִין יְמַלֵּל לָךְ רַכִּיכִין׃ 23 אֲפְשָׁר דְּיִגְזוֹר קְיָם עִמָּךְ תְּזַבְּנִנֵּהּ לְעַבָּד פָּלַח לָעָלַם׃ 24 אֲפְשָׁר דְּתְהַרְהֵךְ בֵּהּ כְּצִפְּרָא וְתִקְטְרִנֵּהּ לְטַלְיָתָךְ׃ 25 יְעַבְּדוּן שֵׁירוּתָא עֲלוֹי חַבְרַיָּא יְפָרְגוּנֵהּ בֵּין חַבְרַיָּא׃ 26 אֲפְשָׁר דְּתִסְגֵּי בְּמַטְלַלְתָּא בְּמִשְׁבֵּהּ וּבְגוּנְיָא דְנוּנְיָא רֵישֵׁהּ׃ 27 שַׁוֵּי עֲלוֹי אֲיָדָךְ קָרֵב קְרָבָא לָא תּוֹסִיף׃ 28 הָא אִתְכַּוְּנוּתֵיהּ מְכַרְכָא חַבְרֵהּ לְחִזְיוֵהּ יִטַּל׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Ego quoque confitebor tibi quòd ſaluabit te dextera tua. 10 Ecce nunc animal quod feci, tecum herbam ſicut boues comedet. 11 Ecce nunc virtus eius in lumbis eius, & fortitudo illius in vmbilico ventris eius. 12 Contorquet caudam ſuam ſicut cedrus, membrum virile eius & teſticuli eius perplexi. 13 Membra eius fortia ſunt ſicut fiſtulæ æreæ, oſſa eius ſicut virga ferrea. 14 Ipſe eſt principium viarum Dei, qui fecit eum, applicauit gladium ſuum. 15 Quoniam fructum montes ferent ei, & omnes beſtiæ agri ludent ibi. 16 Sub vmbris dormiet in ſecreto calami & cœni. 17 Tegunt vmbræ operimentum eius, circundant eum ſalices torrentium. 18 Ecce vim facit flumini, & non feſtinabit: confidet quòd influet Iordanis in os eius. 19 Oculis ſuis capiet eum, laqueis perforabitur naris eius. 20 Trahesne Leuiathan hamo, & fune hauries linguam eius? 21 Nunquid pones circulum in naribus eius, aut tribulo perforabis maxillam eius? 22 Nunquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur ad te mollia? 23 Nunquid inibit tecum pactum; aut emes eum in ſeruitium perpetuum? 24 Nunquid ludes cum eo quaſi cum aue, & ligabis eum puellis tuis? 25 Facientne prandium ſuper eum ſocij: diuident eum inter mercatores? 26 Nunquid implebis vmbracula pelle eius, aut ſagenam piſcium capite illius? 27 Pone ſuper eum manum tuam: memento belli, & non addas. 28 Ecce ſpes eius fruſtrabitur, & in conſpectu vtique eius eiicietur.

מא

1 * לא־אכזר כי יעורנו ומי הוא לפני יתיצב׃
2 * מי הקדימני ואשלם תחת כל־השמים
לי־הוא׃
3 * לא־אחריש בדיו ודבר גבורות וחין ערכו׃
4 * מי־גלה פני לבושו בכפל רסנו מי יבוא׃
5 * דלתי פניו מי פתח סביבות שניו אימה׃
6 * גאוה אפיקי מגנים סגור חותם צר׃
7 * אחד באחד יגשו ורוח לא־יבוא ביניהם׃
8 * איש־באחיהו ידבקו יתלכדו ולא יתפרדו׃
9 * עטישתיו תהל אור ועיניו כעפעפי־שחר׃
10 * מפיו לפידים יהלכו כידודי אש יתמלטו׃
11 * מנחיריו יצא עשן כדוד נפוח ואגמן׃
12 * נפשו גחלים תלהט ולהב מפיו יצא׃
13 * בצוארו ילין עז ולפניו תדוץ דאבה׃
14 * מפלי בשרו דבקו יצוק עליו בל־ימוט׃
15 * לבו יצוק כמו־אבן ויצוק כפלח תחתית׃
16 * משתו יגורו אלים משברים יתחטאו׃
17 * משיגהו חרב בלי תקום חנית מסע ושריה׃
18 * יחשב לתבן ברזל לעץ רקבון נחושה׃
19 * לא־יבריחנו בן־קשת לקש נהפכו־לו אבני־
קלע׃
20 * כקש נחשבו תותח וישחק לרעש כידון׃
21 * תחתיו חדודי חרש ירפד חרוץ עלי־טיט׃
22 * ירתיח כסיר מצולה ים ישים כמרקחה׃
23 * אחריו יאיר נתיב יחשב תהום לשיבה׃
24 * אין־על־עפר משלו העשו לבלי־חת׃
25 * את־כל־גבה יראה הוא מלך על־כל־בני־
שחץ׃

CAP. XLI.

1 NOn quasi crudelis suscitabo eũ. Quis
2 enim resistere potest vultui meo? *Et
quis ante dedit mihi vt reddam ei? oĩa quę
3 sub cęlo sunt, mea sunt. *Nõ parcã ei verbis
potentibus, & ad deprecandum cõpositis.
4 *Quis reuelabit faciẽ indumenti eius? &
5 in medium oris eius quis intrabit? *Portas
vultus eius quis aperiet? Per gyrum dentiũ
6 eius formido: *corpus illius quasi scuta fusilia
compactum squamis se prementibus.
7 *Vna vni cõiũgitur, & ne spiraculum qui-
8 dem incedit ꝑ eas. *Vna alteri adhærebũt,
B & tenentes se nequaquam separabuntur.
9 *Sternutatio eius splendor ignis, & oculi
10 eius vt palpebræ diluculi. *De ore eius lã-
pades procedunt, sicut tędę ignis accensę.
11 *De naribus eius ꝓcedit fumus, sicut ollæ
12 succẽsæ atq; feruẽtis. *Halitus eius prunas
ardere facit, & flãma de ore eius egreditur.
13 *In collo eius morabitur fortitudo, & faciẽ
14 eius pręcedit egestas. *Mẽbra carniũ eius
C cohærẽtia sibi. Mittet contra eũ fulmina,
15 & ad locũ aliũ non ferentur. *Cor eius in-
durabitur tanquã lapis, & stringetur quasi
16 malleatoris incus. *Cùm sublatus fuerit,
timebunt angeli, & territi purgabuntur.
17 *Cùm apprehenderit eum gladius, subsi-
stere non poterit, neque hasta neque tho-
18 rax. *Reputabit enim quasi paleas ferrum,
19 & quasi lignum putridum æs. *Non fu-
D gabit eum vir sagittarius, in stipulam ver-
20 si sunt ei lapides fundæ. *Quasi stipulam
æstimabit malleum, & deridebit vibran-
21 tem hastam. *Sub ipso erunt radij solis,
22 & sternet sibi aurum quasi lutum. *Fer-
uescere faciet quasi ollam profundum ma
ris, & ponet quasi cùm vnguenta bulliũt.
23 *Post eum lucebit semita, æstimabit abys-
24 sum quasi senescentem. *Non est super
terra potestas quæ comparetur ei, qui fa-
25 ctus est vt nullum timeret. *Omne subli-
me videt, ipse est rex super vniuersos fi-
lios superbiæ.

CAP. XLI.

NEque in dictis miratus es? neque timuisti 1
*quoniam præparatum est mihi? *Quis enim* 2
est mihi resistens? aut quis resistet mihi et susti-
*nebit? Si omnis subcælestis mea est, *non tacebo* 3
propter eum, & sermonibus potentiæ miserabi-
*tur æqualem ei. *Quis reuelabit faciem indu-* 4
menti eius? in autem rugam pectoris eius quis
*vtique ingrediatur? *Portas vultus eius quis* 5
*aperiet? in circulo dẽtium eius timor. *Interio-* 6
ra eius scuta ænea, coniunctio autem eius sicut
*Smirites lapis. *Vnus vni agglutinatur: spirit⁹* 7
*autem nõ ingrediatur eum. *Sicut vir fratri suo* 8
agglutinabuntur? conueniunt, et nõ auellentur.
**In sternutatione eius splendet lumen, at oculi* 9
*eius species luciferi. *De ore eius procedunt lam-* 10
*pades accensæ, & iaciuntur craticulæ ignis: *De* 11
naribus eius procedit fumus camini accensi igne
*carbonum. *Anima eius carbones, flamma au-* 12
*tem de ore eius procedit. *In autem collo eius ha-* 13
*bitat potentia, ante eum currit perditio. *Car-* 14
nes autem corporis eius cohærentes sunt: effun-
*dit in eum, non commouebit. *Cor eius indura-* 15
tum est vt lapis, stetit autem sicut incus impul-
*sata. *Cùm versus fuerit autem ipse timor be-* 16
stiis quadrupedibus in terra saltantibus.
**Si occurrerint ei lanceæ, non timebunt ha-* 17
stam sublatam & thoracem.
**Reputauit quidem enim ferrum paleas, æs* 18
autem vt lignum putridum.
**Reputauit apium quidem fœnum, non vul-* 19
nerabit eum arcus æneus.
**Vt calamus reputati sunt mallei, deridet* 20
autem concussionem igniferam.
**Lectus eius obelisci acuti, omne autem au-* 21
rum maris in illum sicut lutum.
**Indicibilis feruere facit abyssum tanquam* 22
officia ferrarij. reputauit autem mare tanquam
*spongiam: *at tartarum abyssi sicut captiuum,* 23
æstimauit abyssum in deambulationem.
**Non est quicquam in terra simile illi fa-* 24
ctum, vt illudatur ab angelis meis.
**Omne sublime videt, ipse autem rex om-* 25
nium quæ in aquis.

μα.

1 * Οὐ δ᾽ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις τεθαύμακας, οὐ δὲ δέδοι-
2 κας ὅτι ἡτοίμασταί μοι; * τίς γάρ ἐστιν ὁ ἐμοὶ ἀντιστάς; ἢ
τίς ἀντιστήσεταί μοι καὶ ὑπομενεῖ; εἰ πᾶσα ἡ ὑπ᾽ οὐρανὸν
3 ἐμή ἐστιν· * οὐ σιωπήσομαι δι᾽ αὐτόν, καὶ λόγοις δυ-
4 νάμεως ἐλεήσει τὸν ἴσον αὐτῷ. * τίς ἀποκαλύψει
πρόσωπον ἐνδύσεως αὐτοῦ; εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ
5 τίς ἂν εἰσέλθοι; * πύλας προσώπου αὐτοῦ τίς ἀνοί-
6 ξει; κύκλῳ ὀδόντων αὐτοῦ φόβος. * τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀ-
σπίδες χαλκαῖ, σύνδεσμος δὲ αὐτοῦ ὥσπερ σμυρίτης λίθος.
7 * εἷς τοῦ ἑνὸς κολλῶνται, πνεῦμα δὲ οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν.
8 * ὡς ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσονται; συ-
νέρχονται, καὶ οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν.
9 * ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφαύσκεται φέγγος, οἱ δὲ ὀφ-
θαλμοὶ αὐτοῦ εἶδος ἑωσφόρου.
10 * ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται λαμπάδες καιό-
11 μεναι, καὶ διαρριπτοῦνται ἐσχάραι πυρός· * ἐκ μυκ-
τήρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυρὶ
12 ἀνθράκων. * ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἄνθρακες, φλὸξ δὲ ἐκ
13 στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται. * ἐν δὲ τραχήλῳ αὐτοῦ
αὐλίζεται δύναμις, ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει ἀπώλεια.
14 * Σάρκες δὲ σώματος αὐτοῦ κεκόλληνται, καταχέει ἐπ᾽
15 αὐτὸν οὐ σαλευθήσεται. * ἡ καρδία αὐτοῦ πέπηγεν ὥσπερ
16 λίθος, ἕστηκε δὲ ὥσπερ ἄκμων ἀνήλατος. * στραφέντος
δὲ αὐτοῦ φόβος θηρίοις τετράποσιν ἐπὶ γῆς ἁλλομένοις.
17 * ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, οὐθὲν οὐ μὴ ποιήσω-
18 σι δόρυ ἐπηρμένον καὶ θώρακα. * ἥγηται μὲν γὰρ σίδηρον ἄ-
19 χυρα, χαλκὸν δὲ ὥσπερ ξύλον σαθρόν. * ἥγηται πετρό-
βολον μὲν χόρτον, οὐ μὴ τρώσει αὐτὸν τόξον χάλκεον.
20 * ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν σφῦραι, καταγελᾷ δὲ
21 σεισμοῦ πυρφόρου. * ἡ στρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς,
πᾶς δὲ χρυσὸς θαλάσσης ἐπ᾽ αὐτὸν ὥσπερ πηλός.
22 * ἀμύθητος ἀναζεῖ τὴν ἄβυσσον ὥσπερ χαλκεῖον. ἥ-
23 γηται δὲ τὴν θάλασσαν ὥσπερ ἐξάλειπτρον· * τὸν δὲ
τάρταρον τῆς ἀβύσσου ὥσπερ αἰχμάλωτον, ἐλογίσατο ἄ-
24 βυσσον εἰς περίπατον. * οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον
αὐτῷ πεποιημένον, ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.
25 * πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς πάντων τῶν ἐν
τοῖς ὕδασιν.

תרגום

מא

1 לא אכזראה ארום יעירנה ומן הוא קדמי יתעתד׃ 2 מן אקדמני בעובדי בראשית ואשלם הלא כל דתחות כל שמיא דילי הוא׃
3 לא אשתוק כדבובוי ומימר גבורתא ובעותא דעלוהי׃ 4 מן גלי אפי כסותה בכפלא דרסנה מן יעול׃ 5 דשי אפוי מן שרי
חזרנות ככוי אימתא׃ 6 גיותנות פצידיא מתריסין לה בחותם צאיר׃ 7 חד בחד מקרבין ניבוי ורוחא לא יעול במצעהון׃
8 חד עם חבריה מדבקין מתאחדין ולא מתפרשין׃ 9 מקקוי תנהר נהורא ועינוי כתימור קריצתא׃ 10 מפומיה בעוריא
יהלכון ניצי דנור משתזבין׃ 11 מאפותיה יפוק קטרא היך דודא נפיח דעבד כיפא׃ 12 נפשיה גומרין תצלהב ושלהוביתא
מפומיה נפק׃ 13 בצואריה יבית עשנא וקדמוי תדוץ דאבונא׃ 14 שלדי בשריה מדבקין יתיסד עלוי דלא תזוע׃ 15 לביה
מתוסד היך אבנא ונתיך היך פלחא ארעיתא׃ 16 מן מספיה דחלון תקיפיא מן תבריא ידון עליהון׃ 17 ידבקנה חרבא ולא תמות
מורניתא וקלעא דמטלא אבנא ושריינא׃ 18 יחשוב להבנא פרזלא לקיסא סריחא כרכומא׃ 19 לא יעריקנה גירא דקשתא
לגילי אתחשיבו אבני קלעא׃ 20 היך גילי אתחשיבו נרגיא ויגחך לרגוש רומחיא׃ 21 תחותוי פרידין דחדדין כחספא יסיך דהבא
סנינא עלוי כסאן׃ 22 מרתח היך דודא מצילתא ימא ישוי היך מתיכלא׃ 23 בתרוי ינהר שבילא יחשיב תהומא לסיבותא׃
24 לית על ארעא שלטנה דעבדה מדלא יתבר׃ 25 ית כל גובהא יחמי מלך הוא על כל בני טורי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLI.

NVllus est crudelis qui suscitet eum: & quis est qui stabit coram me? [2] Quis præuenit me in operibus ab initio vt reddam:
nonne omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt? [3] Non tacebo mendacia eius, & verbum fortitudinis & deprecationis quæ iuxta eum.
[4] Quis reuelauit faciem indumenti eius: in duplicationem freni eius quis introibit? [5] Portas vultus eius quis dissoluit? in
circuitu dentium eius terror. [6] Tumores riuorum protegunt eum signaculo stricto. [7] Vnus vni coniunguntur dentes
eius, & aer non ingreditur in medium eorum. [8] Vnus alteri adhæret & tenent se, & non separantur. [9] Sternutatio eius
splendet luce, & oculi eius quasi palpebræ auroræ. [10] Ab ore eius lampades procedunt, & scintillæ ignis euadunt.
[11] De naribus eius egreditur fumus, sicut lebes feruens qui facit fumum. [12] Halitus eius prunas inflammat, & flamma ex ore
eius procedit. [13] In collo eius manebit fortitudo, & coram eo exultabit dolor. [14] Costæ carnis eius cohærent, fundata est in eo
vnaquæque vt non moueatur. [15] Cor eius fundatur sicut petra, & funditur sicut mola inferior. [16] A consumptione eius time-
bunt fortes, de contritionibus iudicat in eos. [17] Apprehendet eum gladius & non morietur; lancea & funda quæ proiicit lapidem
& lorica. [18] Reputabit in paleas ferrum, & quasi lignum putridum æs. [19] Non fugabit eum sagitta arcus, in stipulam reputati sunt
lapides fundæ. [20] Quasi stipula reputata sunt tormenta, & deridebit strepitum lancearum. [21] Sub eo sunt lapilli acuti quasi
testa, sternet aurum probatum super cænum. [22] Feruere facit sicut lebetem profundum, mare ponet quasi vnguentum.
[23] Post eum lucebit semita, æstimabit abyssum in caniciem. [24] Non est super terra potestas eius, quia factus est vt à nullo terreatur.
[25] Omne sublime videt, ipse est rex super omnes filios montium.

מב

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃
2 * יָדַעְתָּ כִּי־כֹל תּוּכָל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה׃
3 * מִי זֶה מַעְלִים עֵצָה בְּלִי דָעַת לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא אָבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי וְלֹא אֵדָע׃
4 * שְׁמַע־נָא וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
5 * לְשֵׁמַע־אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ׃
6 * עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר׃
7 * וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה אַפִּי בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
8 * וְעַתָּה קְחוּ־לָכֶם שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים וּלְכוּ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם־פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
9 * וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיִּשָּׂא יְהוָה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב׃
10 * וַיהוָה שָׁב אֶת־שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה׃
11 * וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־אֶחָיו וְכָל־אַחְיֹתָיו וְכָל־יֹדְעָיו לְפָנִים וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנֻדוּ לוֹ וַיְנַחֲמוּ אֹתוֹ עַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־הֵבִיא יְהוָה עָלָיו וַיִּתְּנוּ־לוֹ אִישׁ קְשִׂיטָה אֶחָת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד׃
12 * וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁתוֹ וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת׃

CAP. XLII.

1 RESpondens autem Iob Domino, dixit:
2 *Scio quia omnia potes, & nulla te la-
3 tet cogitatio. *Quis est iste qui celat consilium absque scientia? *Ideò insipienter locutus sum, & quę vltra modum excedũt
4 scientiam meam. *Audi, & ego loquar:
5 interrogabo te, & responde mihi. *Auditu auris audiui te, nunc autem oculus meus
6 videt te. *Idcircò ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere.
7 *Postquàm autem locutus est Domi-
B nus verba hæc ad Iob, dixit ad Eliphaz Themanitem: Iratus est furor meus in te, & in duos amicos tuos, quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut seruus meus
8 Iob. *Sumite ergo vobis septem tauros & septem arietes, & ite ad seruum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob autem seruus meus orabit pro vobis, faciẽ eius suscipiam, vt nõ vobis imputetur stultitia. Neque enim locuti estis coram me
9 rectum sicut seruus meus Iob. *Abierunt
C ergo Eliphaz Themanites, & Baldad Suites, & Sophar Naamathites, & fecerunt sicut locutus fuerat Dominus ad eos. & sus-
10 cepit Dominus faciem Iob. *Dominus quoque conuersus est ad pœnitẽtiam Iob, cùm oraret ille pro amicis suis. Et addidit Dominus omnia quæcunque fuerant Iob
11 duplicia. *Venerunt autem ad eum omnes fratres sui, & vniuersæ sorores suæ, & cuncti qui nouerant eum priùs, & comederunt cum eo panem in domo eius. Et mouerunt super eum caput, & consolati sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus super eum: & dederunt ei v-
D nusquisque ouem vnam, & inaurem auream vnam.
12 *Dominus autem benedixit nouissimis Iob magis quã principio eius. & facta sunt ei quatuordecim millia ouium, & sex millia camelorum, & mille iuga boum, & mille asinæ:

CAP. XLII.

Respondens autem Iob Domino, ait: 1

** Noui quòd omnia potes, impossibile est autem tibi nihil.* 2

** Quis enim est qui celat à te consilium? parcens autem verbis, et te putat abscondere. quis autem renunciabit mihi quæ non noueram? magna & mirabilia quæ non noram?* 3

** Audi autem me Domine, vt & ego loquar. interrogabo autem te, tu autem me doce:* 4

** Auditionẽ quidem auris audiui tuæ prius: nunc autem oculus meus vidit te.* 5

** Iccircò vilipendi meipsum & liquefactus sum, reputaui autẽ meipsum terram & cinerem.* 6

**Factum est autem postquàm locutus est Dominus omnia verba hæc Iob, dixit Dominus Eliphaz Themanitæ: Peccasti tu & duo amici tui: non enim locuti estis coram me verum nullum, sicut seruus meus Iob.* 7

** Nunc autem accipite septem vitulos & septem arietes, & ite ad seruum meum Iob, et faciet libationem pro vobis: quoniam si non faciem eius accipiam, si nõ enim propter eum perdidissem vtique vos. Non enim locuti estis verum contra seruum meum Iob.* 8

** Abijt autem Eliphaz Themanites, et Baldad Sauchites, & Sophar Menæus, & fecerunt sicut præcepit eis Dominus:* 9 ** Et soluit peccatũ eis propter Iob. At Dominus auxit Iob. cùm orasset autem ipse & pro amicis suis, dimisit illis peccatum. Dedit autem Dominus dupla quæcunque erant prius Iob in duplicationem.* 10

** Audierunt autem omnes fratres eius et sorores eius omnia quæ acciderunt ei, et venerunt ad eum, & omnes quicunque viderant eum à primo. Cùm comedissent autem & bibissent apud eum, consolati sunt eum, & mirati sunt in omnibus quæ induxit in eum Dominus. et dedit ei vnusquisque agnam vnam, & quadridrachmium aureum sine signo.* 11

** At Dominus benedixit nouissimis Iob magis quàm prioribus: fuerunt autem pecora eius oues decem & quatuor mille, cameli sex mille, iuga boum mille, asinæ fœminæ pascentes mille.* 12

μβ'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ τῷ κυρίῳ λέγει,
2 * οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν.
3 * τίς γάρ ἐστιν ὁ κρύπτων σε βουλήν; φειδόμενος δὲ ῥημάτων, καί σε οἴεται κρύπτειν. τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ᾔδειν; μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἃ οὐκ ἐπιστάμην;
4 * ἄκουσον δέ μου, κύριε, ἵνα κἀγὼ λαλήσω. ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ με δίδαξον·
5 * ἀκοὴν μὲν ὠτὸς ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε.
6 * διὸ ἐφαύλισα ἐμαυτὸν καὶ ἐτάκην, ἥγημαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν.
7 * ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ λαλῆσαι τὸν κύριον πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα τῷ Ἰώβ, εἶπεν ὁ κύριος Ἐλιφὰζ τῷ Θαιμανίτῃ, ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου, οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώπιόν μου ἀληθὲς οὐδέν, ὥσπερ ὁ θεράπων μου Ἰώβ.
8 * νῦν δὲ λάβετε ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριούς, καὶ πορεύθητε πρὸς τὸν θεράποντά μου Ἰώβ, καὶ ποιήσει κάρπωσιν περὶ ὑμῶν, ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι, εἰ μὴ γὰρ δι᾽ αὐτὸν ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἀληθὲς κατὰ τοῦ θεράποντός μου Ἰώβ.
9 * ἐπορεύθη δὲ Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανίτης, καὶ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης, καὶ Σωφὰρ ὁ Μιναῖος, καὶ ἐποίησαν καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ κύριος.
10 * καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ Ἰώβ. ὁ δὲ κύριος ηὔξησε τὸν Ἰώβ, εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτοῦ, ἀφῆκεν αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. ἔδωκε δὲ ὁ κύριος διπλᾶ ὅσα ἦν ἔμπροσθεν Ἰὼβ εἰς διπλασιασμόν.
11 * ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ πάντες ὅσοι ᾔδεισαν αὐτὸν ἐκ πρώτου. φαγόντες δὲ καὶ πιόντες παρ᾽ αὐτῷ παρεκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτῷ ὁ κύριος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἕκαστος ἀμνάδα μίαν καὶ τετράδραχμον χρυσοῦν ἄσημον.
12 * ὁ δὲ κύριος εὐλόγησε τὰ ἔσχατα Ἰὼβ ἢ τὰ ἔμπροσθεν, ἦν δὲ τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα μύρια τετρακισχίλια, κάμηλοι ἑξακισχίλιαι, ζεύγη βοῶν χίλια, ὄνοι θήλειαι νομάδες χίλιαι.

תרגום

מב

1 וַאֲתֵיב אִיּוֹב יַת מֵימְרָא דַיְיָ וַאֲמַר׃ 2 יְדַעְנָא אֲרוּם כּוּלָּא תְּסוֹבַר וְלָא יִתְמְנַע מִנָּךְ מַחְשַׁבְתָּא׃ 3 מַן דֵּין דִּמְכַסֵּי מַלְכְּתָא מִדְּלֵית
מַדְּעָא מְטוּל הֵיכְנָא חַוֵּיתִי וְלָא אֶתְבַּיַּן פְּרִישָׁן מִנִּי וְלָא אֵדַע׃ 4 שְׁמַע כְּדוּן וַאֲנָא אֲמַלֵּל אֶשְׁאֲלִנָּךְ וּתְהוֹדְעִנַּנִי׃ 5 לְמִשְׁמַע אֻדְנָא
שְׁמַעְתָּךְ וּכְדוּן עֵינִי חֲמַת יָתָךְ׃ 6 מְטוּל הֵיכְנָא מָאֲסֵית עוּתְרִי וְאִתְנַחֲמֵית עַל בְּנַי דְּהִנּוּן עַפְרָא וּקְטָם׃ 7 וַהֲוָה בָּתַר דְּמַלֵּל יְיָ יַת פִּתְגָּמַיָּא
הָאִלֵּין עִם אִיּוֹב וַאֲמַר יְיָ לֶאֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן תְּקֵיף רוּגְזִי בָּךְ וּבִתְרֵין חַבְרָיךְ אֲרוּם לָא מַלֵּלְתּוּן לְוָתִי כֵּיוַנְתָּא הֵיךְ עַבְדִּי אִיּוֹב׃ 8 וּכְעַן סִיבוּ לְכוֹן
שִׁבְעָא תוֹרִין וְשִׁבְעָא דִּכְרִין וְאִזִילוּ לְוַת עַבְדִּי אִיּוֹב וְתַסְּקוּן עֲלָוָתָא אַמְטוּלְכוֹן וְאִיּוֹב עַבְדִּי יְצַלֵּי עֲלֵיכוֹן אֲרוּם אֱלָהֵן אַפּוֹי אֶסַּב מִן בְּגַלַל דְּלָא
לְמֶעְבַּד עִמְּכוֹן קְלָנָא אֲרוּם לָא מַלֵּלְתּוּן לְוָתִי כֵּיוַנְתָּא הֵיךְ עַבְדִּי אִיּוֹב׃ 9 וַאֲזַלוּ אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וּבִלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וְצוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה
וַעֲבַדוּ הֵיכְמָא דְּמַלֵּל לְהוֹן מֵימְרָא דַיְיָ וּסְבַר יְיָ יַת אַפֵּי אִיּוֹב׃ 10 וּמֵימְרָא דַיְיָ אֲתֵיב יַת גָּלְוַת אִיּוֹב בְּצַלָּאוּתֵהּ מְטוּל חַבְרוֹי וְאוֹסִיף
מֵימְרָא דַיְיָ יַת כָּל דַּהֲוָה לְאִיּוֹב בְּכוּפְלָא׃
11 וַאֲתוֹ לְוָתֵיהּ כָּל אַחוֹי וְכָל אַחֲוָתֵיהּ וְכָל דְּחַכְּמוּהִי מִן קַדְמַת דְּנָא וַאֲכַלוּ עִמֵּהּ לַחְמָא בְּבֵיתֵיהּ וְנַדוּ לֵהּ וְנַחֲמוּ יָתֵהּ עַל כָּל בִּישְׁתָּא
דְּאַיְתִי יְיָ עֲלוֹי וִיהַבוּ לֵיהּ אֱנָשׁ חוּרְפָא חֲדָא וֶאֱנָשׁ קְדָשָׁא דְדַהֲבָא חַד׃
12 וּמֵימְרָא דַיְיָ בָּרֵיךְ יַת סוֹפָא דְאִיּוֹב מִן קַדְמוּתֵהּ וַהֲווֹ לֵהּ אַרְבֵּיסַר אַלְפִין דְּעָאן וְשִׁית אַלְפִין דְּגַמְלִין וְאֶלֶף פַּדְנֵי תוֹרִין וְאֶלֶף אַתְנָן׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLII.

ET respondit Iob ad Verbum Domini, & ait: 2 Scio quòd omnia sustines, & non prohibetur à te cogitatio.
3 Quis est iste qui celat consilium absque scientia? ideò annunciaui, & non intellexi mirabilia quæ excedunt me, & nescio.
4 Audi nunc, & ego loquar: interrogabo te, & ostende mihi. 5 In auditu auris audiui te, & nunc oculus meus videt te.
6 Idcircò abieci diuitias meas, & consolatus sum de filiis meis qui sunt sicut puluis & cinis. 7 Et factum est postquàm locutus est Dominus ad Iob verba hæc, dixit Dominus ad Eliphaz qui erat de Theman: Iratus est furor meus in te & in duos socios tuos, quoniam non estis locuti ad me recta sicut seruus meus Iob. 8 Et nunc tollite vobis septem boues & septem arietes, & ite ad seruum meum Iob, & offeretis holocausta pro vobis: & Iob seruus meus orabit pro vobis; faciem enim eius suscipiam, vt non faciam vobis ignominiam, quia non estis locuti ad me rectum sicut seruus meus Iob.
9 Et abierunt Eliphaz qui erat de Theman, & Baldad qui erat de Sua, & Sophar qui erat de Naama, & fecerunt sicut locutum fuerat eis Verbum Domini: & acceptauit Dominus faciem Iob. 10 Et verbum Domini conuertit captiuitatem Iob cùm oraret pro amicis suis: & addidit verbum Domini omnia, quæ fuerant Iob, duplicia. 11 Et venerunt ad eum omnes fratres eius & omnes sorores eius, & omnes qui cognouerant eum antehac, & comederunt cum eo panem in domo eius: & commoti sunt super eum, & consolati sunt eum super omne malum quod induxerat Dominus super eum. & dederunt ei vnusquisque ouem vnam, & vnusquisque inaurem auream vnam. 12 Verbum autem Domini benedixit nouissimis Iob magis quàm principio: & fuerunt ei quatuordecim millia ouium, & sex millia camelorum, & mille iuga boum, & mille asinæ.

13 * וַיִּהְיוּ־לוֹ שִׁבְעָה־בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃
14 * וַיִּקְרָא שֵׁם־הָאַחַת יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית
קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ׃
15 * וְלֹא נִמְצְאוּ נָשִׁים יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב
בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ
אֲחֵיהֶם׃
16 * וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי־זֹאת מֵאָה וְאַרְבָּעִים
שָׁנָה וַיִּרְאֶה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי בָנָיו אַרְבָּעָה
דֹרוֹת׃
17 * וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וְשָׂבֵעַ יָמִים׃

13 * Et fuerunt ei septem filij & tres filiæ.
14 * Et vocauit nomen vnius Diem, & nomen secundæ Casia, & nomen tertiæ Cornu stibij.
15 * Non sunt autē inuentæ mulieres speciosæ sicut filiæ Iob in vniuersa terra. Deditque eis pater suus hæreditatem inter fratres earum.
16 * Vixit autem Iob post flagella hęc centum quadraginta annis: & vidit filios suos & filios filiorum suorum vsque ad quartam generationem.
17 * Et mortuus est senex & plenus dierū.

תרגום

13 וְהָווֹ לֵהּ אַרְבֵּיסַר בְּנִין וּתְלַת בְּנָן׃
14 וּקְרָא שְׁמַהּ דְּחָדָא יְמִימָא וְשׁוּם תִּנְיָנְתָא קְצִיעָא וְשׁוּם תְּלִיתָאָה קֶרֶן הַפּוּךְ׃
15 וְלָא אִשְׁתְּכַח נְשַׁיָּא שַׁפִּירָתָא הֵיךְ בְּנָתָא דְּאִיּוֹב בְּכָל אַרְעָא וְיָהַב לְהוֹן אֲבוּהוֹן אַחְסָנָתָא בְּמֵצַע אֲחוּהוֹן׃
16 וְחֵי אִיּוֹב בָּתַר דְּנָא מְאָה וְאַרְבְּעִין שְׁנִין וַחֲמָא יָת בְּנוֹי וְיָת בְּנֵי בְנוֹי אַרְבְּעָה דָרָיָא׃
17 וּמִית אִיּוֹב סִיב וּשְׂבַע יוֹמִין׃

תם ספר איוב

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א מ

13 * Nascuntur autem ei filij septem & filiæ tres:
14 * Et vocauit quidem primam Diem, at secundam Cassiam, at tertiam Amalthææ cornu:
15 * Et non inuentæ sunt secundùm filias Iob meliores eis in sub cælesti. Dedit autem eis pater hereditatem inter fratres.
16 * Vixit autem Iob post plagam annos centum quadraginta: & vidit Iob filios suos & filios filiorum suorum quartam generationem.
17 * Et mortuus est Iob senior & plenus dierum.

13 * γινῶνται δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες τρεῖς·
14 * καὶ ἐκάλεσε τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν, τὴν δὲ δευτέραν κασίαν, τὴν δὲ τρίτην ἀμαλθαίας κέρας.
15 * καὶ οὐχ ὑρέθησαν κατὰ τὰς θυγατέρας ἰὼβ βελτίους αὐτῶν ἐν τῇ ὑπ' ἐρανόν. ἔδωκε δὲ αὐταῖς ὁ πατὴρ κληρονομίαν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς.
16 * ἔζησε δὲ ἰὼβ μετὰ τὴν πληγὴν ἔτη ἑκατὸν τεσσαρακονταετῆ. καὶ εἶδεν ἰὼβ υἱοὺς αὐτοῦ καὶ υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, τετάρτην γενεάν.
17 * ὁ δὲ ἐτελεύτησεν ἰὼβ πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et fuerunt ei quatuordecim filij & tres filiæ.
14 Et vocauit nomen vnius Iamima, & nomen secundæ Casia, & nomen tertiæ Cheren-Hapuch.
15 Et non sunt inuentæ mulieres pulchræ sicut filię Iob in vniuersa terra: & dedit eis pater earum hæreditatem in medio fratrū suorum.
16 Et vixit Iob post hæc centum & quadraginta annis, & vidit filios suos & filiorum suorum filio, squatuor generationes.
17 Et mortuus est Iob senex, & satiatus diebus.

FINIS LIBRI IOB.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS BEATI HIERONYMI
PRESBYTERI IN PSALTERIVM
SEPTVAGINTA.

PSALTERIVM Romæ dudum positus emendaram; & iuxta Septuaginta interpretes (licet cursim) magna tamẽ ex parte correxeram. Quod quia rursum videtis, ô Paula & Eustochium, scriptorum vitio deprauatum; plusque antiquum errorem quàm nouam emendationem valere: me cogitis vt veluti quodam nouali scissum iam aruum exerceam; & obliquis sulcis renascentes spinas et radicem; æquum esse dicentes, vt quod crebrò malè pullulat, crebrius succidatur. Vnde consueta præfatione commoneo tam vos, quibus fortè labor iste desudat, quàm eos qui exemplaria istiusmodi habere voluerint; vt quæ diligenter emendaui, cum cura & diligentia transcribantur. Notet sibi vnusquisque vel iacentem lineam, vel radiantia signa, id est, obelos vel astericos: & vbicumque viderit virgulam præcedentem, ab ea vsque ad duo puncta quæ impressimus; sciat in Septuaginta translatoribus plus haberi: vbi autẽ perspexerit stellæ similitudinem; de Hebreis voluminibus additũ nouerit æquè vsq; ad duo puncta, iuxta Theodotionis dumtaxat editionẽ: qui simplicitate sermonis à Septuaginta interpretibus non discordat. Hęc ergo & vobis & studioso cuique feciſſe me sciens, non ambigo multos fore qui vel inuidia, vel supercilio malint contemnere videri præclara, quàm discere: & de turbulento magis riuo, quàm de purissimo fonte potare.

PROLOGVS BEATI HIERONYMI
PRESBYTERI IN PSALTERIVM
QVOD TRANSTVLIT IN LATINVM IVXTA HEBRAICAM VERITATEM.

EVSEBIVS Hieronymus Sophronio suo salutem dicit. Scio quosdam putare Psalterium in quinque libros esse diuisum: vt vbicunq; apud septuaginta Interpretes scriptum est γένοιτο γένοιτο, id est, Fiat fiat, finis librorum sit: pro quo in Hebręo legitur, Amen amen. Nos autem Hebræorum auctoritatem secuti, & maximè Apostolorum, qui semper in nouo Testamento Psalmorum librum nominant, vnum volumen asserimus. Psalmos quoque omnes eorum testamur auctorum qui ponũtur in titulis, Dauid scilicet & Asaph, Idithun, filiorum Chore, Heman Ezraitæ, Moysi, & Salomonis, & reliquorum quos Esdras vno volumine comprehendit. Si enim Amen, id est, Fideliter, pro quo Aquila transtulit πεπιστωμένως, in fine tantùm librorum ponitur, & non interdum aut in exordio, aut in calce sermonis siue sententiæ, nunquam Saluator in Euangelio loqueretur, Amen amen dico vobis; nec Pauli Epistolæ in medio illud opere continerent. Moyses quoque & Hieremias, & cæteri in hunc modum multos haberent libros, qui in medio voluminibus suis Amen frequenter inserunt. Sed & numerus vigintiduorũ Hebraicorũ librorum, & mysterium eiusdem numeri commutabitur. Nam & titulus ipse Hebraicus Sepher tehilim, quod interpretatur Volumen Hymnorum, Apostolicæ auctoritati congruens, non plures libros, sed vnum volumẽ ostendit. Quia igitur cum Hebræo nuper disputans, quædã pro Domino Saluatore de Psalmis testimonia protulisti: volensque ille te illudere per sermones penè singulos, asserebat non ita haberi in Hebræo, vt tu de septuaginta Interpretibus opponebas, studiosissimè postulasti, vt post Aquilam, Symmachum, & Theodotionem nouam editionem Latino sermone transferrem. Aiebas enim te magis interpretum varietate turbari, & amore quo laberis, vel translatione vel iudicio meo esse contentum: vnde impulsus à te, cui & quæ possum debeo, & quæ non possum, rursum me obtrectatorum latratibus tradidi; maluique te vires potius meas, quàm voluntatem in amicitia quærere. Certè confidenter dicam, & multos huius operis testes citabo, me nihil duntaxat scientem de Hebraica veritate mutasse. Sicubi ergo editio mea à veteribus discrepauerit, interroga quemlibet Hebræorum, & liquidò pertuidebis me ab æmulis fruſtrà lacerari; qui malunt contemnere videri præclara, quàm discere, peruersissimi homines. Nam cùm semper nouas expetant voluptates, & gulæ eorum vicina maria non sufficiant, cur in solo studio scripturarum veteri sapore contenti sunt? Nec hoc dico quo præcessores meos mordeam, aut quicquam de his arbitrer detrahendum, quorum translationem diligentissimè emendatam olim linguæ meæ hominibus dederim: sed quòd aliud sit in ecclesiis Christo credentium Psalmos legere, aliud Iudæis calumniantibus per singula verba respondere. Quod opusculum meum si in Græcum, vt polliceris, transtuleris, & imperitiæ meæ doctissimos quosque testes facere volueris, dicam tibi illud Horatianũ: In syluam ne ligna feras: nisi quòd hoc habebo solamen, si in labore communi intelligam, mihi vel laudem vel vituperationem tecum esse communem. Valere te cupio in Domino Iesu; & meminisse mei.

א

1 אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת
רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד
וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב׃
2 כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חֶפְצוֹ
וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃
3 וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן
בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ׃
4 לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ׃
5 עַל כֵּן לֹא יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים
בַּעֲדַת צַדִּיקִים׃
6 כִּי יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

ב

1 לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ רִיק׃
2 יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל
יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ׃
3 נְנַתְּקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ
עֲבֹתֵימוֹ׃
4 יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי יִלְעַג לָמוֹ׃
5 אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ׃
6 וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל צִיּוֹן הַר קָדְשִׁי׃
7 אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי
הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃
8 שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ וַאֲחֻזָּתְךָ
אַפְסֵי אָרֶץ׃
9 תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃
10 וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
11 עִבְדוּ אֶת יְהוָה בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה׃
12 נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף וְתֹאבְדוּ דֶרֶךְ כִּי יִבְעַר כִּמְעַט
אַפּוֹ אַשְׁרֵי כָּל חוֹסֵי בוֹ׃

LIBER PSALMORVM.

PSALMVS I.

1 *BEATVS vir qui non abijt in consilio impiorũ, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra derisorum non sedit.*
2 ** Sed in lege Domini voluntas eius, & in lege eius medi-*
3 *tabitur die ac nocte. * Et erit tanquam lignum transplantatum iuxta riuos aquarum, quod fructũ suum dabit in tempore suo, & folium eius nõ defluet; & omne quod fecerit prosperabitur.*
4 ** Non sic impij, sed tanquam puluis quem*
5 *proiicit ventus. * Propterea non resurgent impij in iudicio, neque peccatores in congrega-*
6 *tione iustorum. * Quoniam noscit Dominus viam iustorum, & iter impiorum peribit.*

PSAL. II.

1 *QVare congregauerunt gentes, et tribus meditabuntur inania?*
2 ** Consurgent reges terræ, & principes tractabunt pariter aduersus Dominum & aduer-*
3 *sus Christum eius. * Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus à nobis laqueos eorum.*
4 ** Habitans in cælis irridebit, Dominus subsannabit eos.*
5 ** Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos.*
6 ** Ego autem ordinaui regem meum, super Sion montem sanctum meum.*
7 ** Annunciabo Dei præceptum: Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui*
8 *te. * Postula à me, & dabo gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.*
9 ** Franges eos in virga ferrea, vt vas figuli conteres eos.*
10 ** Et nunc reges intelligite, erudimini iudices terræ.*
11 ** Seruite Domino in timore, & exultate in tremore.*
12 ** Adorate purè, ne fortè irascatur, & pereatis de via, cùm exarserit post paululum furor eius: beati omnes qui sperant in eum.*

PSALTERIVM.

Psalmus Dauid, sine titulo apud Hebræos.

PSALMVS I.

BEATVS vir qui non abiit in cõsilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit. 1
*Sed in lege Domini vo- 2
luntas eius, & in lege eius meditabitur die
ac nocte. *Et erit tanquam lignum quod 3
plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tẽpore suo: & folium eius non defluet; & omnia quęcunque faciet, prosperabuntur. *Non sic 4
impij, non sic; sed tanquam puluis quem proiicit ventus à facie terræ. *Ideò non 5
resurgent impij in iudicio, neque peccatores in consilio iustorum. *Quoniam nouit 6
Dominus viam iustorum, & iter impiorum peribit.

Psalmus Dauid. II. 1

QVare fremuerunt gẽtes, & populi meditati sunt inania? *Astiterunt reges 2
terræ, & principes conuenerũt in vnum, aduersus Dominum & aduersus Christum
eius. *Dirumpam⁹ vincula eorum, & pro- 3
iiciam⁹ à nobis iugũ ipsorum. *Qui habi- 4
tat in cælis, irridebit eos, & Dominus subsannabit eos. *Tunc loquetur ad eos in ira 5
sua, & in furore suo conturbabit eos. *Ego 6
autem constitutus sum rex ab eo sup Sion
montem sanctum eius, *Prædicans præce- 7
ptum Domini*. Dominus dixit ad me: Fi-
lius me⁹ es tu, ego hodie genui te. *Postu- 8
la à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terrę. *Reges eos in virga ferrea, *tãquã vasa fi- 9
guli cõfringes eos. *Et nunc reges intelli- 10
gite, erudimini omnes qui iudicatis terram. *Seruite Domino in timore, & ex- 11
ultate ei in tremore. *Apprehendite disci- 12
plinam, nequando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta. Cùm exarserit in breui ira eius, beati omnes qui cõfidũt in eo.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ.

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις.

α΄.

1 Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθι-
2 σεν. * ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελε-
3 τήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. * καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποῤῥυήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ, κατευοδωθήσεται.
4 * οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἢ ὡσεὶ χνοῦς ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
5 * διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων.
6 * ὅτι γινώσκει κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. β΄.

Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοί, ἐμελέτησαν κενά;
2 * παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ
3 αὐτοῦ. * διαῤῥήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀποῤῥίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν.
4 * ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς, καὶ ὁ κύριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς.
5 * τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ
6 θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτούς. * ἐγὼ δὲ κατεστάθην βα-
7 σιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ Σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ, * διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυρίου. κύριος εἶπε πρός με, υἱός μου εἶ
8 σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. * αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν
9 σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. * ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ
10 σιδηρᾷ, ὡς σκεῦος κεραμέως συντρίψεις αὐτούς. * καὶ νῦν βασιλεῖς συνίετε, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν.
11 * δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ
12 ἐν τρόμῳ. * δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ κύριος, καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας. ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ, μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ.

תרגום

א

טובוהי דגברא דלא הליך במלכת רשיעין ובארח חייבין לא קם ובסיעת ממיקני לא אסתחר׃ 2 אלהן בנימוסא דיי רעותיה ובאורייתיה מרנן יימם ולילי׃ 3 ויהא כאילן דנציב על טופי מוי דאנביה מבשל בעדניה ואטרפוי לא נתרין וכל לבלבוי דמלבלב מגרגר ומצלח׃ 4 לא היכנא רשיעי אלהן כמוצא דתשקפניה זעפא׃ 5 מטול כן לא יקומון רשיעי ביום דינא רבא וחטאי בסיעתהון דצדיקי׃ 6 מטול דגלי קדם יי ארחתהון דצדיקי וארחתהון דרשיעי תהובד׃

ב

1 למה מתרגשין עממיא ואומיא מרננין סריקותא׃ 2 קיימין מלכי ארעא ושלטוניא יתחברון כחדא למרדא קדם יי ולמנצי עם משיחיה׃ 3 אמרין נתרע ית אסרתיהון ונטלוק מנן ית שושלותהון׃ 4 דיתב בשמיא יחך מימרא דיי ידחך להון׃ 5 בכן ימלל להון בתקפיה וברגזיה יבהלנון׃ 6 ואנא רביתי מלכי ומניתיה על ציון טור קודשי׃ 7 אשתעי דאלהא קיימא יי אמר חביב כבר לאבא את לי זכאה כאלו יומא דין בריתך׃ 8 בעי מני ואתן נכסי עממיא אחסנתך ואחודתך סיפי ארעא׃ 9 תתברינון היך בחוטרא דפרזלא היך מאן דפחר תתרעינון׃ 10 וכען מלכיא אשכלו קבלו מרדותא נגודי ארעא׃ 11 פלחו קדם יי בדחלתא וצלו ברתיתא׃ 12 קבלו אלפנא דילמא ירגז ותהובדון ארחא מטול דייתור כזעיר תקפיה טב לכל דסברין במימריה׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

IN LIBRVM PSALMORVM. B. ARIA MONTANO INTERPRETE.

BEatitudo viro qui non iuit in consilium impiorum, & in via peccatorum non stetit, & cum societate derisorum non sedit.
2 Sed in institutione Domini voluntas eius, & in Lege eius meditatur die ac nocte.
3 Et erit tanquam arbor quæ plantata est super riuos aquarum, cuius fructus maturescit in tempore suo, & folia eius non defluunt, & omne germen eius quod germinat, granescit & proficit.
4 Non sic impij, sed sicut stipula quam proiicit ventus.
5 Propterea non consistent impij in die iudicij magni, neque peccatores in societate iustorum.
6 Quoniam manifesta est ante Dominum via iustorum, & via impiorum perdetur.

PSAL. II.

QVare fremunt populi, & nationes meditantur vanitatem?
2 Consurgunt reges terræ, & potentes conuenerunt in vnum, vt deficiant à Domino, & certent cum Messia eius.
3 Dicunt, Dissoluamus vincula eorum, & proiiciamus à nobis funes eorum.
4 Qui sedet in cælis, ridebit: Verbum Domini subsannabit eos.
5 Tunc loquetur ad eos in fortitudine sua, & in ira sua interturbabit eos.
6 Et ego vnxi regem meum, & constitui ipsum super Sion montem sanctum meum.
7 Recitabo Dei pactum: Dominus dixit mihi: Dilecte sicut filius est patri, tu mihi purus es, ac si die ista creauissem te.
8 Postula à me, & dabo diuitias populorum hæreditatem tuam, & possessionem tuam fines terræ.
9 Confringes ipsos velut in virga ferrea, tanquam vas fictile conteres eos.
10 Et nunc reges intelligite, recipite eruditionem duces terræ.
11 Seruite coram Domino in timore, & orate in tremore.
12 Recipite doctrinam, ne fortè irascatur, & amittatis viam: Cùm exarserit paululum furor eius: bonum omnibus qui sperant in verbo eius.

Psalmus Dauid, cùm fugeret à facie Absalom filij sui. PSAL. III.

DOmine quid multiplicati sunt qui tribulãt me? multi insurgunt aduersum me. Multi dicunt animæ meę: Non est salus ipsi in Deo eius. Tu autem Dñe susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meũ. Voce mea ad Dñm clamaui, & exaudiuit me de monte sancto suo. Ego auté dormiui & soporatus sum. exurrexi, quia Dñs suscipiet me. Non timebo milia populi circundantia me: Exurge Domine, saluum me fac Deus meus. Quoniã tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa, dentes peccatorũ cõtriuisti. Domini est salus, & super populum tuum benedictio tua.

In finem in hymnis psalmus Dauid.

PSAL. IIII.

CVm inuocaré ego, exaudiuit me Deus iustitiæ meæ: in tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei, & exaudi orationem meam. Filij hominũ vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium? Etscitote quoniã mirificauit Dñs sanctum suũ: Dñs exaudiet me, cùm clamauero ego ad eum. Irascimini & nolite peccare: quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini. Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Dño. Multi dicunt: Quis ostendet nobis bona? Signatum est super nos lumẽ vultus tui Dñe: Dedisti lætitiam in corde meo. A fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt. In pace in idipsum dormiam & requiescam. quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.

Pro ea quæ hæreditatem consequitur Psalmus Dauid. PSAL. V.

VErba mea auribus percipe, Dñe, intellige clamorem meũ: Intende voci orationis meę rex meus & Deꝰ meus. Quoniã ad te orabo Domine: Manè exaudies vocem meã. Manè astabo tibi & videbis me:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Canticum Dauid cùm fugeret à facie Absalom filij sui. PSAL. III.

DOmine quàm multi sunt infestatores mei? multi surgunt aduersum me. Multi dicunt animæ meæ: Non est redemptio ei in Deo in æternum. Et tu, Dñe, scutum super me, honor meus, & exaltator capitis mei. Voce mea ad Dominum orabo: & recepit orationem meam de monte domus sanctuarij sui in æternum. Ego quieui & dormiui; euigilaui, quoniam Deus sustentauit me. Non timebo à myriadibus populorum qui circumcirca coadunati sunt aduersum me. Surge Dñe, redime me Deus meus, quoniam tu percussisti omnes inimicitiæ meæ super genas eorum, dentes impiorum confregisti. A facie Domini redemptio, & super populum tuum benedictio tua in æternum.

Ad canendum super neghinath, canticum Dauid. PSAL. IIII.

IN tempore orationis meæ recipe à me Deus iustitiæ meæ, in tempore angustiæ dilatasti mihi. miserere mei, & accipe orationem meam. Filij hominis vsquequo honor meus ad vituperium? amabitis inania, quæretis mendacium in æternum? Et scitote quoniam separauit Dominus misericordem sibi: Dominus accipiet orationem Dauidis cùm inuocauerit eum. Contremiscite ab illo, & ne peccetis: dicite orationem vestram in ore vestro, & petitionem vestrã in corde vestro, & orate super cubile vestrum: & mementote diei mortis semper. Domate concupiscentias vestras, & reputabitur vobis sicut sacrificium iustitiæ: & sperate in Dño. Plures sunt qui dicunt: Quis ostendet nobis bonum? leua super nos lumen aspectus faciei tuæ Domine. Dedisti lætitiam in corde meo à tempore quo frumentum eorum & vinum eorum multiplicata sunt. In pace simul accubabo ac dormiam, quoniam tu Domine singulariter securè sedere facies me.

Ad canendum super choros, canticum Dauid. PSAL. V.

VErbum meum ausculta Domine, intellige desiderium meum. Ausculta vocem petitionis meæ, rex meus & Deus meus, quoniam coram te orabo. Domine manè audi vocem meam; manè ordinabo coram te, & respiciam.

Psalmus Dauid cùm fugeret à facie Absalom filij sui. PSAL. III.

DOmine quare multiplicati sunt hostes mei? multi consurgunt aduersum me. Multi dicunt animæ meæ: Non est salus huic in Deo. Semper. Tu autẽ Domine clypeus circa me, gloria mea & exaltans caput meum. Voce mea ad Dominum clamabo; & exaudiet me de monte sancto suo. Semper. Ego dormiui & soporatus sum: euigilaui, quia Dominus sustentabit me. Non timebo millia populi, quæ circundederunt me. Exurge Domine, saluum me fac Deus meus, quia percussisti omnium inimicorum meorum maxillam, dentes impiorum confregisti. Domino salus, super populum tuum benedictio tua. Semper.

Victori in canticis, psalmus Dauid.

PSAL. IIII.

INuocante me exaudi me Deus iustitia mea, in tribulatione dilatasti mihi: miserere mei, & exaudi orationem meam. Filij viri usquequo inclyti mei ignominiosè diligitis vanitatem, quærentes mendacium? Semper. Et cognoscite quoniã mirabilem reddidit Dominus sanctum suum: Dñs exaudiet cùm clamauero ad eum. Irascimini & nolite peccare: loquimini in cordibus vestris super cubilia vestra, & tacete. Semper. Sacrificate sacrificium iustitiæ, & confidite in Domino.

Multi dicunt: Quis ostendet nobis bonũ? leua super nos lumen vultus tui Domine.

Dedisti lætitiam in corde meo, in tempore frumentum eorum & vinum eorum multiplicata sunt. In pace simul requiescam & dormiam, quia tu Domine specialiter securum habitare fecisti me.

Victori pro hæreditatibus, psalmus Dauid. PSAL. V.

VErba mea exaudi Domine, intellige rugitum meum. Aduerte ad vocem clamoris mei rex meus & Deus meus, quia te deprecor.

Domine manè audies vocem meam; manè præparabor ad te & contemplabor.

ג

מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃ 1
יְהוָה מָה־רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃ 2
רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵאלֹהִים סֶלָה׃ 3
וְאַתָּה יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי׃ 4
קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה׃ 5
אֲנִי שָׁכַבְתִּי וְאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי׃ 6
לֹא־אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃ 7
קוּמָה יְהוָה הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־ אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃ 8
לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה׃ 9

ד

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃ 1
בְּקָרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי׃ 2
בְּנֵי־אִישׁ עַד־מָה כְּבוֹדִי לִכְלִמָּה תְּאֹהֲבוּן רִיק תְּבַקְשׁוּ כָזָב סֶלָה׃ 3
וּדְעוּ כִּי הִפְלָה יְהוָה חָסִיד לוֹ יְהוָה יִשְׁמַע בְּקָרְאִי אֵלָיו׃ 4
רְגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה׃ 5
זִבְחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל־יְהוָה׃ 6
רַבִּים אֹמְרִים מִי־יַרְאֵנוּ טוֹב נְסָה־עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ יְהוָה׃ 7
נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ׃ 8
בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי־אַתָּה יְהוָה לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי׃ 9

ה

לַמְנַצֵּחַ אֶל־הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃ 1
אֲמָרַי הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי׃ 2
הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְּעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃ 3
יְהוָה בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה׃ 4

תרגום

ג

תְּשְׁבְּחָתָא לְדָוִד בְּמֶעְרְקֵהּ מִן קֳדָם אַבְשָׁלוֹם בְּרֵהּ׃ 1
יְיָ כְּמָה סַגִּיעִין מְעִיקֵי סַגִּיעִין קָמִין עֲלָי׃ 2
וְאָמְרִין לְנַפְשִׁי לֵית פֻּרְקָנָא לַהּ בֵּאלָהָא לְעָלְמִין׃ 3
קְלִי קֳדָם יְיָ אֶצְלִי וְיִקַּבֵּל צְלוֹתִי מִטּוּר מַבּוֹי׃ 4
אֲנָא שְׁכֵבֶת וְדֶמְכֶת אִתְעֲרֵית מְטוּל דַּייָי מְסָמֵךְ יָתִי׃ 5
לָא אֶדְחַל מֵרִבְבָן עַמְמִין דְּיַי חָזַר חֲזַר אַהְכְּבָשָׁא עֲלָי׃ 6
קוּם יְיָ פְּרוֹק יָתִי אֱלָהִי אֲרוּם מְחֵיתָא כָּל בַּעֲלֵי עַל לִיסְתְּהוֹן כַּפֵּי דְּרָשִׁיעֵי חֲבַרְתָּא׃ 7
לְמָן קֳדָם יְיָ פֻּרְקָנָא וְעַל עַמָּךְ בִּרְכְתָךְ סֶלָה׃ 8

ד

לְשַׁבְּחָא עַל בְּנִינְתָא תְּשְׁבְּחָתָא לְדָוִד׃ 1
בְּעָרְנָא צְלוֹתִי קֳדָם אֱלָהָא דְּזַכְוָתָנָא׃ 2
בְּנֵי אֲנָשָׁא מְטוּל מָה אִיקָרִי לְאִתְכְּנָעוּתָא תְּרַחֲמוּן סְרִיקוּתָא חְבָעוּן כְּרִבּוּבָא לְעָלְמִין׃ 3
וְתֵידְעוּן אֲרֵי פְּרַשׁ יְיָ חְסִידֵהּ לֵהּ יְיָ יְקַבֵּל צְלוֹתִי לָא אִתְכְּנָעוּתָא חְבָעוּן קֳדָמוֹהִי׃ 4
זְוָעוּ מִנֵּהּ וְלָא תֶחֱטָאוּן אִמְרוּ בְּעָרְנָא בְּלִבְּכוֹן בְּלֵבְכוֹן וְצַלּוּ עַל שְׁוֵיכוֹן וְאִדַּמּוּ יוֹם מִיתוֹתָא לְעָלְמִין׃ 5
כְּבְשׁוּ יְצִרֵיכוֹן וְיֶהֱשְׁבוּן לְכוֹן כְּנִכְסַת צַדִּיקַיָּא וְקַבְּלוּ עֲלֵיהוֹן כַּפֵּי דְּרָשִׁיעֵי חֲבַרְתָּא׃ 6
סַגִּיעִין דְּאָמְרִין מַן יַחֲמֵנָּא טָבָא נְסֵי עֲלָנָא נְהוֹר סְבַר פָּנֶיךָ יְיָ עֲלָנָא׃ 7
יְהִבְתָּ חֶדְוָא בְלִבִּי מִן עִידָן דְּעִידִיהוֹן וְחַמָּרֵיהוֹן סַגִּיעוּ׃ 8
בְּשְׁלָם כַּחֲדָא אֶשְׁכַּוִּב וְאֶרְמוֹךְ מְטוּל דְּאַנְתְּ יְיָ לְחוֹדֵי לְרָחֵץ בְּטִחוּתָא׃ 9

ה

לְשַׁבְּחָא עַל חִינְנִין תְּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 1
מֵימְרִי אַצֵּית יְיָ בִּינַהּ רַגְגִי׃ 2
אַצֵּית לְקָל בְּעוּתִי מַלְכִּי וֵאלָהִי אֲרוּם קָדָמָךְ אֲצַלֵּי׃ 3
יְיָ בְּצַפְרָא שְׁמַע קָלִי בְּצַפְרָא אֶסְדַּר קֳדָמָךְ וְאֶסְתְּכִי׃ 4

כִּי לֹא אֵל־חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע׃ 5
לֹא־יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָל־ 6
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ־דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב יְהוָה׃ 7
וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־ 8
הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃
יְהוָה נְחֵנִי בְצִדְקָתְךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי 9
דַּרְכֶּךָ׃
כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה קִרְבָּם הַוּוֹת קֶבֶר־פָּתוּחַ 10
גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן׃
הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב 11
פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ כִּי־מָרוּ בָךְ׃
וְיִשְׂמְחוּ כָל־חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ 12
וְיַעְלְזוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃
כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃ 13

ו

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃ 1
יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃ 2
חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ 3
עֲצָמָי׃
וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְהוָה עַד־מָתָי׃ 4
שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ 5
כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃ 6
יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי אַשְׂחֶה־בְּכָל־לַיְלָה מִטָּתִי 7
בְּרִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃
עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְכָל־צוֹרְרָי׃ 8
סוּרוּ מִמֶּנִּי כָל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל 9
בִּכְיִי׃
שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח׃ 10
יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל־אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃ 11

5 *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu: nec habitabit iuxta te malignus.
6 *Non ſtabunt iniqui in conſpectu oculorum tuorum: odiſti omnes qui operãtur iniquitatem.
7 *Perdes loquentes mendacium. virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus.
8 *Ego autem in multitudine miſericordiæ tuæ introibo in domum tuam: adorabo ad templum
9 ſanctum tuum in timore tuo. *Domine deduc me in iuſtitia tua propter inſidiatores meos:
10 dirige ante faciem meam viam tuam. *Non eſt enim in ore eorum rectum; interiora eorum inſidiæ, ſepulchrum patens guttur eorum: lin-
11 guam ſuam lenificant. *Condemna eos Deus, excidant à conſiliis ſuis, iuxta multitudinem ſce-
12 lerum eorum expelle eos, quoniam provocauerunt te. *Et lætentur omnes qui ſperant in te, in perpetuum laudabunt; & proteges eos, & lætabuntur in te qui diligunt nomen tuum.
13 *Quoniam tu benedices iuſto, Domine, vt ſcuto placabilitatis coronabis eum.

1 *Victori in pſalmis ſuper octauam, pſalmus Dauid. VI.
2 DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in
3 ira tua corripias me. *Miſerere mei Domine quoniam infirmus ſum: ſana me Domine quoniam conturbata ſunt oſſa mea.
4 *Et anima mea turbata eſt valdè, & tu
5 Domine vſquequò? *Conuertere Domine, erue animam meam; ſalua me propter miſericor-
6 diam tuam. *Quoniam non in morte recordatio tui: in inferno quis confitebitur tibi?
7 *Laboraui in gemitu meo, natare faciam tota nocte lectum meum, lachrymis meis ſtratum
8 meum rigabo. *Caligauit præ amaritudine oculus meus, conſumptus ſum ab vniuerſis ho-
9 ſtibus meis. *Recedite à me omnes qui operamini iniquitatem, quia audiuit Dominus vo-
10 cem fletus mei. *Audiuit Dominus deprecationem meam, Dominus orationem meam
11 ſuſcipiet. *Confundantur & conturbentur vehementer omnes inimici mei: reuertantur & confundantur ſubitò.

5 *ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ. ὑπαροικήσει σοι
6 πονηρευόμενος, *οὐδὲ διαμενοῦσιν παράνομοι κατέ-
ναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου. ἐμίσησας πάσας τὰς ἐργαζο-
7 μένους τὴν ἀνομίαν. *ἀπολεῖς πάντας τοὺς λα-
λοῦντας τὸ ψεῦδος. ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδελύ-
8 σσεται κύριος. *ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου,
εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅ-
9 γιόν σου ἐν φόβῳ σου. *κύριε ὁδήγησόν με ἐν τῇ δι-
καιοσύνῃ σου, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώ-
10 πιόν σου τὴν ὁδόν μου. *ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐ-
τῶν ἀλήθεια, ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. τάφος ἀνεῳγμέ-
νος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν.
11 *κρῖνον αὐτοὺς ὁ θεός. ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν ἔξωσον
αὐτούς, ὅτι παρεπικράναν σε κύριε.
12 *καὶ εὐφρανθείησαν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ,
εἰς αἰῶνα ἀγαλλιάσονται, καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. καὶ
καυχήσονται ἐν σοὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου.
13 *ὅτι σὺ εὐλογήσεις δίκαιον κύριε, ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐ-
στεφάνωσας ἡμᾶς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ὑπὲρ τῆς ογδόης ψαλ-
μὸς τῷ δαυίδ. ϛ'.
2 *Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ
3 σου παιδεύσῃς με. *ἐλέησόν με κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι.
ἴασαί με κύριε, ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου.
4 *καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη σφόδρα, καὶ σὺ κύριε ἕως
5 πότε; *ἐπίστρεψον κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. σῶ-
σόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου. *ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θα-
νάτῳ ὁ μιμνησκόμενος σου, ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσε-
7 ται σοι; *ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἑ-
κάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρω-
8 μνήν μου βρέξω. *ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός
9 μου, ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. *ἀποστητε ἀπ'
ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ὅτι εἰσήκουσε κύ-
10 ριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ μου. *ἤκουσε κύριος τῆς δεήσεώς
μου, κύριος τὴν προσευχήν μου προσεδέξατο.
11 *αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχθείησαν πάντες οἱ ἐχθροί μου·
ἀποστραφείησαν καὶ καταισχυνθείησαν σφόδρα διατάχυς.

תרגום

5 ארי לא אלה צבי ברשעא אנת ולא יתיהב עמך בישא׃ 6 לא יתעתדון מתלעבין קבל עינך שניאת כל עבדי שקר׃
7 תאבד ממללי כדבא גבר אנס שדי רחם וסגי לא ירחק יי׃ 8 ואנא בסגיו טיבך אעול לבייתך אסגוד להיכלא קדשך בדחלתך׃
9 יי נבר יתי בקשוטך מן בגלל תשבחתי תקנון קדמיי אורחך׃ 10 ארום דליית בפומהון דרשיעי כיניתא גופיהון פלגין אתרגשתא
קדם שיול פתיח גרונהון לשיבוהון לישנהון משעעין׃ 11 תיב להון אלהא יתבשלון מן מלביהון בסגיי מרדיהון אתקל להון ארום כדי במימרך׃
12 ויחדון כל מסברין במימרך לעלם ישבחון ותסלל עליהון ויבדחון בשמיך ורחמין שמך׃ 13 ארום אנת מברך לצדיקא יי חדיסא טבא רעוא תכללנה׃

ו

1 לשבחא על כנרא דתמניא נישין משבחתא לדויד׃ 2 יי לא כרגזך תכסיניי ולא ברתחך תרגי יתי׃ 3 חוס עלי אלהא
ארום חלש אנא אפני יתי יי ארום דאתבהילו לגרמי׃ 4 ונפשי אתבהילת לחדא ואנת יי עד אימתי ריגח לי׃ 5 תוב יי פצה נפשי פרק יתי
קדם טיבותך׃ 6 ארום לית בכוותא בשיול מן יודה לך׃ 7 אשתהלהית ברוחתי אסהל בכל ליליא על שוויו בדמעתי
ונגשי אמסס׃ 8 חשוכה מרוגז עיני איתכלית בכל עקתי׃ 9 זורו מני כל עבדי שקר ארום קבל יי קל בכותי׃
10 שמיע קדם יי פגיעתי יי קבל צלותי׃ 11 יתבהתון ויתהבהלון לחדא כל בעלי דבבי יתובון ויתבהתון כשעה׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quoniam non Deus volens improbitatem tu es; & non commorabitur tecum malus. 6 Non permanebunt irrisores coram oculis tuis: odisti omnes operarios falsitatis. 7 Perdes loquentes mendacium: hominem effusorem sanguinis mundi, & dolosum longè propellet Dominus. 8 Et ego in multitudine bonitatis tuæ ingrediar in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum in timore tui. 9 Domine deduc me in iustitia tua, propter laudem meam; dirige coram me viam tuam. 10 Quoniam non est in ore impiorum rectum: corpora eorum plena sunt tumultu: sicut infernus patens guttur eorum: linguam suam lenificant. 11 Condemna illos Deus: deficiant à consiliis suis; in multitudine rebellationum eorum, fac impingere eos, quoniam rebelles fuerunt Verbo tuo. 12 Et lætabuntur omnes qui sperant in Verbo tuo, in æternum laudabunt, & obumbrabis eos, & lætabuntur in verbo tuo amatores nominis tui. 13 Quoniam tu benedicens iustis, Domine: veluti clypeo voluntate bona coronabis eum.

1 Ad canendum super citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. VI.
2 DOmine ne in furore tuo corripias me, neque in ira tua castiges me. 3 Miserere mei Domine, quoniam debilis sum ego: sana me Dñe, quoniam obstupuerunt ossa mea. 4 Et anima mea conturbata est vehementer; & tu Domine vsquequo refrigerium mihi? 5 Reuertere Domine, libera animam meam, redime me propter benignitatem tuam. 6 Quoniam non est in morte memoria tui: in inferno quis laudabit te? 7 Lassatus sum suspirio meo, loquar in dolore meo tota nocte super lectum meum: lachrymis meis cubile meum rigabo. 8 Caligauit præ indignatione oculus meus, consumptus est propter omnes oppressores meos. 9 Recedite à me omnes operarij falsitatis, quoniam accepit Dominus vocem ploratus mei. 10 Exaudita est in conspectu Domini deprecatio mea: Dominus orationem meam accepit. 11 Confundantur & interturbentur valde omnes auctores inimicitiæ meæ: reuertantur & confundantur in momento.

ז

1 * שגיון לדוד אשר שר ליהוה על דברי כוש בן ימיני׃
2 * יהוה אלהי בך חסיתי הושיעני מכל רדפי והצילני׃
3 * פן יטרף כאריה נפשי פרק ואין מציל׃
4 * יהוה אלהי אם עשיתי זאת אם יש עול בכפי׃
5 * אם גמלתי שולמי רע ואחלצה צוררי ריקם׃
6 * ירדף אויב נפשי וישג וירמס לארץ חיי וכבודי לעפר ישכן סלה׃
7 * קומה יהוה באפך הנשא בעברות צוררי ועורה אלי משפט צוית׃
8 * ועדת לאמים תסובבך ועליה למרום שובה׃
9 * יהוה ידין עמים שפטני יהוה כצדקי וכתמי עלי׃
10 * יגמר נא רע רשעים ותכונן צדיק ובחן לבות וכליות אלהים צדיק׃
11 * מגני על אלהים מושיע ישרי לב׃
12 * אלהים שופט צדיק ואל זעם בכל יום׃
13 * אם לא ישוב חרבו ילטוש קשתו דרך ויכוננה׃
14 * ולו הכין כלי מות חציו לדלקים יפעל׃
15 * הנה יחבל און והרה עמל וילד שקר׃
16 * בור כרה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל׃
17 * ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו חמסו ירד׃
18 * אודה יהוה כצדקו ואזמרה שם יהוה עליון׃

ח

1 * למנצח על הגתית מזמור לדוד׃
2 * יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים׃
3 * מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם׃

1 * *Pro ignoratione David, qui cecinit Domino super verba Æthiopis filij Iemini.*

PSAL. VII.

2 *DOmine Deus meus in te speraui, salua me ab omnibus persequētibus me, et libera me.*
3 * *Ne fortè rapiat vt leo animam meam; la-*
4 *ceret, & non sit qui eripiat.* * *Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manib⁹ meis.*
5 * *Si reddidi retribuentibus mihi mala, &*
6 *dimisi hostes meos vacuos:* * *Persequatur inimicus animam meam & apprehendat, & conculcet in terra vitam meam, & gloriam meam*
7 *in puluerem collocet. Semper.* * *Surge Domine in furore tuo, eleuare indignans super hostes meos, et consurge ad me iudicio quod mandasti.*
8 * *Et congregatio tribuum circundet te, & pro hac in altum reuertere.*
9 * *Dominus iudicabit populos: iudica me Domine secundùm iustitiam meam, & secundùm*
10 *simplicitatem meam quæ est in me.* * *Consumetur nunc malum iniquorum, & confirmetur iustus, probator cordis & renum Deus iustus.*
11 * *Clypeus meus in Deo, qui saluat rectos cor-*
12 *de.* * *Deus iudex iustus, & fortis comminans tota die.*
13 * *Non conuertenti gladium suum acuet, arcum suum tetendit & parauit illum.*
14 * *Et in ipso præparauit vasa mortis, sagittas suas ad comburendum operatus est.*
15 * *Ecce parturit iniquitatem & concepit do-*
16 *lorem, & peperit mendacium.* * *Lacum aperuit & effodit eum, & incidit in interitum*
17 *quem operatus est.* * *Reuertetur dolor suus in caput eius, et super verticem eius iniquitas sua*
18 *descendet.* * *Confitebor Domino secundùm iustitiam eius, & cantabo nomini Dñi altissimi.*

1 * *Victori pro torcularibus psalmus David.*

PSAL. VIII.

2 *DOmine dominator noster quàm grande est nomen tuum in vniuersa terra, qui po-*
3 *suisti gloriam tuam super cælos.* * *Ex ore infantium & lactētium perfecisti laudem propter aduersarios tuos, vt quiescat inimicus et vltor.*

*Psalmus Dauid, quem cantauit Domino pro verbis Chusi filij Iemini. 1

PSAL. VII.

DOmine Deus meus in te speraui, saluū me fac ex oībus psequentibus me, & libera me. * Nequādo rapiat vt leo animam 2
meā, dū non est qui redimat, neq; qui saluū faciat. * Dñe Deus meus si feci istud, si 3
est iniqtas in manib⁹ meis: * Si reddidi re- 4
tribuētibus mihi mala, decidam meritò ab inimicis meis inanis. * Persequatur meritò 5
inimicus aīam meā & cōprehēdat, & cōculcet in terra vitā meā, & gloriā meā in pul- 6
uerē * collocet. * Exurge Dñe in ira tua, * exaltare in finibus inimicorū tuorū. Et exurge 7
Dñe Deus meus in pcepto quod mādasti;
* Et synagoga populorū circundabit te. & 8
ppter hāc in altum regredere. * Dñs * iudi- 9
cabit populos. Iudica me Dñe secundū iustitiam meā, & secūdū innocētiam meam sup me. * Cōsumetur iā neqtia peccatorū, 10
& diriges iustū, scrutās corda & renes De⁹
* iuste. * Adiutoriū meū à Deo qui saluos fa 11
cit rectos corde. * Deus iudex iustus, & for- 12
tis & patiēs, & nunquid irascitur p singulos dies? * Nisi conuersi fueritis, gladiū suū 13
vibrabit: arcum suū tetendit, & parauit illum. * Et in eo parauit vasa mortis, sagittas 14
suas ardētibus effecit. * Ecce parturit iniu- 15
stitiam, cōcepit dolorē & peperit iniquitatem. * Lacū aperuit & effodit eū, & * incidet 16
in foueā quam fecit. * Conuertetur dolor 17
eius in caput eius, & in verticem ipsi⁹ iniquitas eius descendet. * Cōfitebor Domi- 18
no secundùm iustitiam eius, & psallam nomini Domini altissimi.

* In finem pro torcularibus, psalmus 1
Dauid. PSAL. VIII.

DOmine Dominus noster, quàm admirabile * nomē tuum in vniuersa terra! 2
quoniā eleuata est magnificētia tua super cælos. * Ex ore infantiū & lactentium per- 3
fecisti laudem; propter inimicos tuos, vt destruas inimicum & vltorem.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὃν ᾖσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων χουσὶ υἱοῦ ἰεμενί. ζ.
2 * Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάν-
3 των τῶν διωκόντων με, καὶ ῥῦσαί με. * μήποτε ἁρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτρουμένου, μηδὲ
4 σώζοντος. * κύριε ὁ θεός μου εἰ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἔστιν
5 ἀδικία ἐν χερσί μου· * εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδιδοῦσί μοι κακά, ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός.
6 * καταδιώξαι ἄρα ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ καταλάβοι, καὶ καταπατήσαι εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνώσαι.
7 * ἀνάστηθι κύριε ἐν ὀργῇ σου, ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός μου ἐν προ-
8 στάγματι ᾧ ἐνετείλω· * καὶ συναγωγὴ λαῶν κυκλώσει σε. καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον.
9 * κύριος κρινεῖ λαούς. κρῖνόν μοι κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί.
10 * συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν, καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον, ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ θεὸς δικαίως.
11 * ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος τοὺς εὐ-
12 θεῖς τῇ καρδίᾳ. * ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν.
13 * ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώσει, τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε, καὶ ἡτοίμασεν αὐτό.
14 * καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε σκεύη θανάτου, τὰ βέλη αὐτοῦ
15 τοῖς καιομένοις ἐξειργάσατο. * ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδικίαν, συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν.
16 * λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο.
17 * ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται.
18 * ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

* Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς
1 τῷ δαυίδ. η.
2 * Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐ-
3 ρανῶν. * ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν.

תרגום

ז

1 תרגמא דאוריתא לדוד די שבח קדם ייי על תברא דשאול בר קיש דמשבטא דבנימין׃ 2 ייי אלהי במימרך סברת פרוק יתי מכל רדפי ופצא יתי׃ 3 דילמא יתבר היך כאריא נפשי יפשח וליה דפצי׃ 4 ייי אלהי אין עבדת דא אין אית טלומא בידי׃ 5 אין פרעת לבעל שלמי בישא ודחקית מעיקי מגן׃ 6 יהא רדיף בעל דבבא נפשי וידבק ויכבש לארעא חיי ויקרי לעפרא ישרי לעלמין׃ 7 קום ייי בתקפך אתנטל ברוגזך על מעיקי וסרהב לי דינא דפקדתא׃ 8 וכנישת אומיא תחזרינך ואמטולתהא לבית שכינתך תוב׃ 9 מימרא דייי ידון עממיא דון יתי ייי כזכותי וכשלמותי פרע לי׃ 10 ישתצי כען בישא לרשיעיא וישתכללון צדיקי ובחן לבא וכליין אלהא זכאה׃ 11 תריסי על אלהא פרק תריצי לבא׃ 12 אלהא דיינא זכאה ובתקפא רגז על רשיעי כל יומא׃ 13 אם לא יתוב לדחלתה סיפה שחיז קשתיה מתיחא ומזרזא׃ 14 ואמטולתה אתקין זיני מותא גירוהי לדלקי צדיקיא יעבד׃ 15 הא יתעטר לשקר ויעדי עמלא ויליד שקרא׃ 16 שוחא חפר ונמציה ונפל בשחתא דעבד׃ 17 יתוב ליעותה ברישה ועל מוחה חטופה יחות׃ 18 אשבח ייי היך צדקותה ואשבח שום אלהא עילאה׃

ח

1 לשבחא על כנרא תשבחתא לדוד׃ 2 ייי רבוננא כמה תליל ומשבח שמך בכל ארעא דיהבת זיוך עיל מן שמיא׃ 3 מפום עולימיא וינקיא אשתיתא עושנא מן בגלל מעיקך לבטלא בעל דבבא ונקם נקמתא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Interpretatio Legis Dauidis quam cecinit coram Domino super interitu Saulis filij Cis qui erat de tribu Beniamin. PSAL. VII.

DOmine Deus meus in verbo tuo speraui: redime me ab omnibus persequentibus me, & libera me. 3 Ne fortè dilaceret sicut leo animam meam; discindat, & non sit qui eruat. 4 Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis: 5 Si reddidi auctori pacis meæ malum, & afflixi eos qui me angebant frustrà: 6 Persequatur auctor inimicitiæ animam meam, & apprehendat, & prosternat ad terram vitam meam, & gloriam meam in puluerem ponat in perpetuum. 7 Surge Domine in fortitudine tua, eleuare in furore super oppressores meos, & accelera mihi iudicium quod mandasti. 8 Et congregatio gentium circundabit te, & propter eam ad domum maiestatis tuæ reuertere. 9 Verbum Domini iudicabit populos: iudica me Domine secundùm meritum meum, & secundùm perfectionem meam persolue mihi. 10 Destruatur nunc malitia impiorum, & confirmentur iusti: scrutatur verò corda & renes Deus iustus. 11 Clypeus meus in Deo qui redimit rectos corde. 12 Deus iudex iustus, & in fortitudine irascitur aduersus impios tota die. 13 Si non reuertatur ad timorem eius, gladium suum acuit: arcus eius extentus & paratus. 14 Et propter ipsum parauit arma mortis: sagittis suis in persecutores iustorum operabitur. 15 Ecce enitetur falsitatem, & concipiet prauitatem, & pariet mendacium. 16 Foueam fodit & effodit eam; & cecidit in foueam quam fecit. 17 Recidet prauitas eius in caput eius, & super verticem eius iniquitas eius descendet. 18 Laudabo Dominum secundùm iustitiam eius, & laudabo nomen Dei altissimi.

1 Ad canendum super citharam, canticum Dauid. PSAL. VIII.

DOmine preceptor noster, quàm excelsum & laudabile est nomen tuum in vniuersa terra, qui constituisti splendorem tuum supra cælos. 3 Ex ore infantium & lactentium fundasti fortitudinem propter aduersarios tuos, vt destruas auctorem inimicitiarum & vltorē.

4 כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים
אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה׃
5 מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃
9 וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃
7 תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת־רַגְלָיו׃
8 צֹנֶה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃
9 צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃
10 יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

ט

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
3 אֶשְׂמְחָה וְאֶעְלְצָה בָּךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
4 בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ׃
5 כִּי עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק׃
6 גָּעַרְתָּ גּוֹיִם אִבַּדְתָּ רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ
לְעוֹלָם וָעֶד׃
7 הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד
זִכְרָם הֵמָּה׃
8 וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ׃
9 וְהוּא יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
10 וַיְהִי יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃
11 וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ
יְהוָה׃
12 זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃
13 כִּי דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת
עֲנִיִּים׃
14 חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי
מָוֶת׃
15 לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל־תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־צִיּוֹן
אָגִילָה בִישׁוּעָתֶךָ׃

4 *Quoniam videbo cælos tuos opera digitorum tuorum, Lunam & ſtellas quæ fundaſti.
5 *Quid eſt homo quoniam recordaris eius? vel filius hominis quoniam viſitas eum?
6 *Et minuiſti eum paulo minus à Deo, gloria & decore coronaſti eum.
7 *Dediſti ei poteſtatem ſuper opera manuum tuarum, cuncta poſuiſti ſub pedibus eius.
8 *Oues & armenta omnia, inſuper & animalia agri. *Aues cæli & piſces maris, qui tranſeunt ſemitas ponti.
10 *Domine dominator noſter, quàm grande eſt nomen tuum in vniuerſa terra!

1 *Victori ſuper mortem filij pſalmus Dauid.*

PSAL. IX.

2 CONfitebor tibi Domine in toto corde meo, narrabo omnia mirabilia tua.
3 *Lætabor & gaudebo in te, canam nomini tuo altiſſime.
4 *Cùm ceciderint inimici mei retrorſum, & corruerint & perierint à facie tua.
5 *Feciſti enim iudicium meum & cauſam meam, ſediſti ſuper ſolium iudex iuſtitiæ.
6 *Increpaſti gentes, perdidiſti impium, nomen eorum deleſti in ſempiternum & iugiter.
7 *Inimici completæ ſunt ſolitudines in finem, & ciuitates ſubuertiſti, periit memoria eorum
8 cum ipſis. *Dominus autem in ſempiternum ſedebit, ſtabiliuit ad iudicandum ſolium ſuum.
9 *Et ipſe iudicat orbem in iuſtitia, iudicat populos in æquitatibus.
10 *Et erit Dominus eleuatio oppreſſo, eleuatio opportuna in anguſtia.
11 *Et confident in te qui nouerunt nomen tuum, quoniam non dereliquiſti quærentes te Domine.
12 *Cantate Domino habitatori Sion, annunciate in populis cogitationes eius.
13 *Quoniam quærens ſanguinem eorum recordatus eſt, non eſt oblitus clamoris pauperum.
14 *Miſerere mei Domine, vide afflictionem meam ex inimicis meis, exaltans me de portis mortis.
15 *Vt narrem omnes laudes tuas in portis filiæ Sion, exultabo in ſalutari tuo.

4 *Ὅτι ὄψομαι σοῦ οὐρανούς, ἔργα τῶν δακτύλων σου, σε-
5 λήνην καὶ ἀστέρας, ἃ σὺ ἐθεμελίωσας. *τί ἐστιν ἄν-
θρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέ-
6 πτῃ αὐτόν; *ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,
7 δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν. *καὶ κατέστη(ς)ας
αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. πάντα ὑπέταξας ὑπο-
8 κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· *πρόβατα καὶ βόας ἁπά-
σας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου.
9 *τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆ θαλάσ-
σης, τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν.
10 *κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν
πάσῃ τῇ γῇ.

1 *Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς
τῷ Δαυίδ. Θ'.

2 *Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, διη-
γήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.
3 *εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαί ἐν σοί· ψαλῶ τῷ
4 ὀνόματί σου ὕψιστε. *ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν
μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προ-
5 σώπου σου. *ὅτι ἐποίησας τὸ κρίσιν μου καὶ τὴν δίκην
μου· ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων τὴν δικαιοσύνην.
6 *ἐπετίμησας ἔθνεσι, καὶ ἀπώλετο ὁ ἀσεβής, τὸ ὄνομα
αὐτῶν ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
7 *οἱ ἐχθροὶ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος, καὶ πόλις
καθεῖλες. ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτῶν μετ' ἤχου.
8 *καὶ ὁ κύριος εἰς τὸν αἰῶνα μένει. ἡτοίμασεν εἰς κρί-
9 σιν τὸν θρόνον αὐτοῦ. *καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν
10 δικαιοσύνῃ, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. *καὶ ἐγένετο κύριος
καταφυγὴ τῷ πένητι, βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψει.
11 *καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σοὶ οἱ γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου,
ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κύριε.
12 *ψάλατε τῷ κυρίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν σιών· ἀναγείλα-
τε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ.
13 *ὅτι ὁ ἐκζητῶν τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη, οὐκ ἐπελά-
14 θετο τῆς κραυγῆς τῶν πενήτων. *ἐλέησόν με κύριε, ἴδε
τὴν ταπείνωσίν μου ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. ὁ ὑψῶν με ἐκ
15 τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου· *ὅπως ἂν ἐξαγγείλω πάσας
τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών. ἀγαλ-
λιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Quoniam ſuſpiciam cælos tuos, opera digitorum tuorum, lunam, & ſtellas quæ præparaſti. 5 Quid eſt filius hominis quoniam recordaris operationum eius; & filiùs hominis, quoniam viſitas eum? 6 Minuiſti autem eũ minimo ab angelis: gloria & ſplendore coronaſti eum.
7 Dediſti ei poteſtatem in opera manuum tuarum: omnia poſuiſti ſub pedibus eius: 8 Oues & boues omnes, & inſuper beſtias agri:
9 Aues cæli, & piſces maris tranſeuntes vias maris. 10 Domine præceptor noſter, quàm excelſum & laudabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra!

1 Ad canendum ſuper mortem filij, canticum Dauidis. PSAL. IX.

LAudabo coram Domino in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua. 3 Gaudebo & lætabor in verbo tuo: laudabo nomen tuum altiſſimum. 4 Quando reuerterur auctor inimicitiæ meæ retrorſum, ceſpitabunt & peribunt à conſpectu tuo.
5 Quoniam feciſti vltionem mei & iudicium meum: ſediſti ſuper ſedem iudex iuſtus. 6 Increpaſti populos, perdidiſti impium: nomina eorum deleuiſti in ſecula ſeculorum. 7 Dum cadèret auctor inimicitiæ, deſtructi ſunt, & arces eorum ſunt dirutæ in ſempiternum, & ciuitates eorum deſeruiſti ne habitarentur: deleuiſti memoriam eorum ab illis. 8 Verbum autem Domini in ſecula; habitatio eius in cælis altiſſimis; direxit ad iudicium ſedem ſuam. 9 Et ipſe iudicabit terram in iuſtitia: iudicabit populos in æquitate. 10 Et erit Verbum Dñi fortitudo miſero, fortitudo in temporibus anguſtiæ. 11 Et confident in Verbo tuo ſcientes nomen tuum, quoniam non dereliquiſti quærentes te Domine. 12 Laudate coram Domino qui poſuit maieſtatem ſuam in Sion: annunciate in populis opera eius.
13 Quoniam requirens ſanguinem mundorum, iuſtorum ſuorum recordatus eſt: nec oblitus eſt clamoris humilium. 14 Miſerere mei Domine: vide afflictioñem meam ex hoſtibus meis: attolle me ab introitibus mortis. 15 Hùius gratia narrabo omnia mirabilia tua in ingreſſibus portarum eccleſiæ Sion: lætabor in redemptione tua.

תרגום

4 משול דְאַחֲמֵי שְׁמַיָּךְ עוֹבְדֵי אֶצְבְּעָתָךְ סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא דִי אַתְקַנְתָּא׃ 5 מַה בַּר נַשׁ אֲרוּם תְּדְכַּר עוֹבָדוֹי וּבַר נַשׁ אֲרוּם תְּסְעַר עֲלוֹי׃
6 וְחַסַּרְתָּה קְלִיל מִן מַלְאֲכַיָּא וְיַקָּרָא וְשֻׁבְחָנָא תַּכְלִילֵנֵּה׃ 7 אַשְׁלְטְתֵּהּ בְּעוֹבָדֵי יְדָךְ פּוּלָא שַׁוִּיתָה תְּחוֹת רַגְלוֹהִי׃
8 עָנָן וְחִוֵּי כֻּלְּהוֹן וּלְחוֹד בְּעִירֵי חַקְלָא׃ 9 צִפְּרֵי שְׁמַיָּא וְנוּנֵי יַמָּא עָבְרֵי אָרְחָת יַמָּא׃ 10 יְיָ רִבּוֹנָנָא כְּמָה תְלִיל וּמְשַׁבַּח שְׁמָךְ בְּכָל
אַרְעָא׃

ט

1 לְשַׁבְּחָא עַל מִיתוּתָא דְבֵן חֲשִׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבְּי אֶשְׁתַּעֵי בְּלָהוֹן פִּרְשָׁנָךְ׃ 3 אֶדְיַח וְאֶעֱרוֹץ בְּמֵימְרָךְ
אֲזַמַּר שְׁמָךְ עִלָּאָה׃ 4 כְּדֵיתוּב בַּעַל דַּבָּבָא לַאֲחוֹרָא יִתְקְלוֹן וְיִתּוֹבְרוּן מִן קֳדָמָךְ׃ 5 אֲרוּם עֲבַדְתָּ פֻּרְעָנוּתִי וְדִינִי יְתַבְתָּ עַל כָּרְסְיָא
נָטַלְתָּא׃ 6 גַּעֲנַפְתָּא עַמְמֵי הוֹבַדְתָּא רְשִׁיעָא שְׁמְהוֹן מְחֵיתָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 7 וְכַד נְפַל בְּעַל דַּבָּבָא אֶשְׁתֵּיצִיו וּכְרַכֵּיהוֹן אֲתַרְתְּ
לְעָלְמִין וְדַרְיָנֵיהוֹן שְׁבַקְתְּ מְחֵיתָא מִנְּהוֹן׃ 8 וַיְיָ לְעָלְמִין מְתִיב בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא אֲתְקֵן לְדִינָא
כָּרְסְיֵהּ׃ 9 וְהוּא יְדִין אַרְעָא בִּזְכוּתָא יְדִין עַמְמַיָּא בְּתִרְיצוּתָא׃ 10 וַיְהִי מֵימְרָא דַיְיָ תְּקוֹף לְמִסְכְּנָא תְּקוֹף בְּעִדָּנֵי עָקְתָא׃
11 וְיִתְרַחֲצוּן בְּמֵימְרָךְ יַדְּעֵי שְׁמָךְ מְטוּל דְּלָא שְׁבַקְתָּא חָבְעִין לָךְ יְיָ׃ 12 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן חַוּוּ בְעַמְמַיָּא
מְסוּבְיָא דְּחָבְעָא יְיָ דְּמָא דְזַכָּאיִן יַת צְדָקוֹי וְדִכְּרֵהוֹן וְלָא יְתְנְשֵׁי קְבָלְתָא דְעָנְוְתָנֵי׃ 14 חוּס עֲלַי יְיָ חַמֵּי סְגוּפִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי
מִן בִּגְלַל דְּאֶשְׁתְּעֵי מֵלְּהוֹן פִּרְשָׁנָךְ בְּמַעֲלָנֵי כְנִישְׁתָּא דְצִיּוֹן אֶדְיַח בְּפֻרְקָנָךְ׃

16 טבעו גוים בשחת עשו ברשת זו טמנו נלכדה רגלם׃
17 נודע יהוה משפט עשה בפעל כפיו נוקש רשע הגיון סלה׃
18 ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים׃
19 כי לא לנצח ישכח אביון תקות עניים תאבד לעד׃
20 קומה יהוה אל יעז אנוש ישפטו גוים על פניך׃
21 שיתה יהוה מורה להם ידעו גוים אנוש המה סלה׃

י

1 למה יהוה תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה׃
2 בגאות רשע ידלק עני יתפשו במזמות זו חשבו׃
3 כי הלל רשע על תאות נפשו ובצע ברך נאץ יהוה׃
4 רשע כגבה אפו בל ידרש אין אלהים כל מזמותיו׃
5 יחילו דרכו בכל עת מרום משפטיך מנגדו כל צורריו יפיח בהם׃
6 אמר בלבו בל אמוט לדר ודר אשר לא ברע׃
7 אלה פיהו מלא ומרמות ותך תחת לשונו עמל ואון׃
8 ישב במארב חצרים במסתרים יהרג נקי עיניו לחלכה יצפנו׃
9 יארב במסתר כאריה בסכה יארב לחטוף עני יחטף עני במשכו ברשתו׃
10 ודכה ישח ונפל בעצומיו חלכאים׃
11 אמר בלבו שכח אל הסתיר פניו בל ראה לנצח׃
12 קומה יהוה אל נשא ידך אל תשכח עניים׃

16 *Demersæ sunt gentes in interitu quem fecerunt, in rete isto quod absconderunt, captus est pes eorum.*
17 *Agnitus est Dominus iudicium faciens in opere manuum suarum, corruit impius. meditatio semper.*
18 *Conuertantur impij in infernum, omnes gentes quæ oblitæ sunt Dei.*
19 *Quoniã non in æternum obliuioni erit pauper, expectatio pauperum non peribit in perpetuum.*
20 *Surge Domine, non confortetur homo: iudicentur gentes ante faciem tuam.*
21 *Pone Domine terrorem eis, sciant gentes homines esse. Semper.*

PSAL. X.

1 *Quare Domine stas à longè, despicis in temporibus angustiæ?*
2 *In superbia impij ardet pauper, capiantur in sceleribus quæ cogitauerunt.*
3 *Quia laudauit impius desiderium animæ suæ, & auarus applaudens sibi blasphemauit Dominum.*
4 *Impius secundùm altitudinem furoris sui non requiret, nec Deus in omnibus cogitationibus eius.*
5 *Parturiunt viæ eius in omni tempore, longè sunt iudicia tua à facie eius, omnes inimicos suos despicit.*
6 *Loquitur in corde suo, Non mouebor, in generatione & generatione ero sine malo.*
7 *Maledictione os eius plenum est, & dolis & auaritia, sub lingua eius dolor & iniquitas.*
8 *Sedet insidians iuxta vestibula in absconditis vt interficiat innocentem: oculi eius robu-*
9 stos tuos circumspiciunt. Insidiatur in abscondito quasi leo in cubili suo, insidiatur vt rapiat pauperem, rapiet pauperem cùm attraxerit eũ
10 ad rete suum. Et confractum subijciet eum, & irruet viribus suis valenter.
11 *Dixit in corde suo, Oblitus est Deus, abscondit faciem suam, non respiciet in perpetuum.*
12 *Surge Domine Deus, leua manum tuam, noli obliuisci panperum.*

תרגום

16 טבעו עממיא בשחתא דעבדו במצדתא דנא דכמנו אתאחדת רגלהון׃ 17 גלי קדם ייי דינא דעבד בעובדי ידוי אתקל רשעא יחדון צדיקיא לעלמין׃ 18 יתובון רשיעיא לשאול כל עממיא דאתנשיו דחלתא דאלהא׃ 19 מטול דלא לעלמין מתנשי חשובא סבורא דענותני לא תהובד לעלמין׃ 20 קום ייי לא יתעשן בר נש יתדנון עממיא קדמך׃ 21 שוי ייי דחלתא להון ינדעון עממיא דבר נשא אינון לעלמין׃

י

1 למה ייי תקום ברחיק תטמר במדור קדישין בעדני עקתא׃ 2 בגוות רשיעא ידלק ענייא יתאחדון בנכילתא דנא דחשבו למעבד׃ 3 מטול דישתבח רשיעא על רגגת נפשיה ומברך גברא טלומא רחיק מימרא דייי׃ 4 רשיעא בגסות רוחיה לא יתבע אלהא ויימר בליבה לא גלין קדם ייי כלהון מחשבתיה׃ 5 מצלחין ארחתיה בכל עדן רחיקין דינך מקבליה כל מעיקוי יזעוף בהון׃ 6 יימר בליבה לא אזוע מן דר לדר מלמעבד ביש׃ 7 לווטין פמה מלי נכלי ורמיותא תחות לישניה ליעות ושקר׃ 8 יתב בכמני דרתא בטומריא יקטול זכאה עינוי למסכנא ישושון׃ 9 יכמון בטומריא היך אריא במטלליה יכמון למחטף ענייא יחטף ענייא במגדה במצדתיה׃ 10 ידכך וישוח ויפל בתקוף כמנוהי ענייי׃ 11 יימר בליבה אתנשי אלהא טמר אפוי לא חמי לעלמין׃ 12 קום ייי אלהא קיים שבועת ידך לא תתנשי ענותניא׃

Infixæ sunt gentes in interitu quem 16
fecerunt. In laqueo isto quem abscondeverunt, comprehensus est pes eorum. Cog- 17
noscitur Dominus iudicia faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est
peccator. Conuertantur peccatores in in- 18
fernum, omnes gentes quæ obliuiscuntur
Deum. Quoniam non in finem obliuio 19
erit pauperis, patientia pauperum non peribit in finem. Exurge Domine, non con- 20
fortetur homo; iudicentur gentes in conspectu tuo. Constitue Domine legislato- 21
rem super eos: sciant gentes quoniam homines sunt.

VT quid Domine recessisti longè? despi- 1
cis in opportunitatibus in tribulationibus? Dum superbit impius, incenditur 2
pauper; comprehendũtur in consiliis quibus cogitant. Quoniam laudatur pecca- 3
tor in desideriis animæ suæ, & iniquus benedicitur. Exacerbauit Dominum pecca- 4
tor, secundùm multitudinem iræ suæ non
quæret. Non est Deus in conspectu eius:
Inquinatæ sunt viæ illius in omni tem- 5
pore. Auferuntur iudicia tua à facie eius,
omnium inimicorum suorum dominabitur. Dixit enim in corde suo: Non moue- 6
bor à generatione in generationẽ sine malo. Cuius maledictione os eius plenum est 7
& amaritudine & dolo: sub lingua eius labor & dolor. Sedet in insidiis cum diuiti- 8
bus in occultis, vt interficiat innocentem.
Oculi eius in pauperem respiciunt: insi- 9
Infra.10. diatur in abscondito quasi leo in spelunca
sua. insidiatur vt rapiat pauperem, rapere
pauperem dum attrahit eum. In laqueo
suo humiliabit eum: inclinabit se & ca- 10
det cùm ipse dominatus fuerit pauperum.
Dixit enim in corde suo: Oblitus est 11
Deus; auertit faciem suam ne videat in finem. Exurge Dominus Deus meus, ex- 12
altetur manus tua, ne obliuiscaris pauperum tuorum in finem.

16 ἐνεπάγησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ᾗ ἐποίησαν. ἐν παγίδι ταύτῃ ᾗ ἔκρυψαν, συνελήφθη ὁ πους αὐτῶν.
17 γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν· ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός.
18 ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην, πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ.
19 ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός, ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος.
20 ἀνάστηθι κύριε, μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος, κρι-
21 θήτωσαν ἔθνη ἐνώπιόν σου. κατάστησον κύριε νομοθέτην ἐπ' αὐτούς, γνώτωσαν ἔθνη ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν.

1 Ἱνατί κύριε ἀφέστηκας μακρόθεν. ὑπερορᾷς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσιν;
2 ἐν τῷ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμπυρίζεται ὁ πτωχός, συλλαμβάνονται ἐν διαβουλίοις οἷς διαλογίζονται.
3 ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται. παρώξυνε τὸν κύριον
4 ὁ ἁμαρτωλός, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ·
5 βεβηλοῦνται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ. ἀνταναιρεῖται τὰ κρίματά σου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει.
6 εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ.
7 οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει καὶ πικρίας καὶ δόλου· ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος.
8 ἐγκάθηται ἐν ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῶον. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν·
9 ἐνεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. ἐνεδρεύει τοῦ ἁρπάσαι πτωχόν, ἁρπάσαι πτωχὸν ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτόν. ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ
10 ταπεινώσει αὐτόν, κύψει καὶ πεσεῖται ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων.
11 εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, ἐπιλέλησται ὁ θεός, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τέλος.
12 ἀνάστηθι κύριε ὁ θεός μου, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου, μὴ ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων σου εἰς τέλος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Demersi sunt populi in foueam quam fecerunt: in rete hoc quo insidiabantur captus est pes eorum. 17 Manifestum est coram Domino iudicium quod fecit; in operibus manuum suarum impegit improbus: gaudebunt iusti in æternum. 18 Conuertentur impij in infernum; omnes populi qui obliti sunt timoris Dei. 19 Quoniam non semper obliuioni tradetur pauper: spes humilium non peribit in æternum. 20 Surge Domine, ne confortetur homo: iudicentur populi coram te. 21 Incute Domine timorem eis: sciant populi se esse homines in æternum.

PSAL. X.

1 Quare Domine stabis à longè? absconderis in habitaculo sanctorum in temporibus angustiæ? 2 Arrogantia impij persecutionem patietur afflictus: capiantur in versutia quam moliti sunt patrare. 3 Quoniam iactat se improbus ob concupiscentiam animæ suæ: qui autem beneprecatur homini peruerso, abominatur verbum Domini. 4 Impius in fastu spiritus sui non requiret Deum: dicet in corde suo, quòd non sint manifesti ante Dominum omnes cogitatus sui. 5 Prosperantur viæ eius in omni tempore: longè sunt iudicia tua ex aduerso eius: omnes oppressores eius irascetur in illos. 6 Dicet in corde suo: Non mouebor de generatione in generationem à malè agendo. 7 Execrationibus os eius plenum est, doloque & fraude: sub lingua eius iniquitas & falsitas.
8 Sedet in insidiis atriorum: in occultis occidet innocentem: oculi eius miserum clàm obseruant.
9 Insidiabitur in absconditis quasi leo in lustro suo: insidiabitur, vt deprehendat pauperem; rapiet pauperem cùm traxerit eum in rete suum. 10 Conteret & deprimet seipsum, vt cadat in fortitudinem insidiarum eius pauper.
11 Dicet in corde suo: Oblitus est Deus, abscondit faciem suam, non videt in perpetuum.
12 Surge Domine Deus, confirma iusiurandum manus tuæ: ne obliuiscaris humilium.

13 * עַל־מֶה ׀ נִאֵץ רָשָׁע ׀ אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃
14 * רָאִתָה כִּי־אַתָּה ׀ עָמָל וָכַעַס ׀ תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ
עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלֶכָה יָתוֹם אַתָּה ׀ הָיִיתָ עוֹזֵר׃
15 * שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע תִּדְרוֹשׁ־רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא׃
16 * יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃
17 * תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם
תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃
18 * לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ
מִן־הָאָרֶץ׃

יא

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה ׀ חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ
לְנַפְשִׁי נוּדוּ הַרְכֶם צִפּוֹר׃
2 * כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־
יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
3 * כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן צַדִּיק מַה־פָּעָל׃
4 * יְהוָה ׀ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו
יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם׃
5 * יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃
6 * יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ
זִלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם׃
7 * כִּי־צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ׃

יב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים
מִבְּנֵי אָדָם׃
3 * שָׁוְא ׀ יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ שְׂפַת חֲלָקוֹת
בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
4 * יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת
גְּדֹלוֹת׃ 5 * אֲשֶׁר אָמְרוּ ׀ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ
אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ׃

13 * *Quare blasphemat impius Deum, dicens in corde suo quòd non requiras?*

14 * *Vides quia tu laborem & furorem respicis, vt detur in manu tua: tibi derelinquuntur fortes tui, pupillo tu es adiutor.*

15 * *Contere brachium impij & maligni: quæres impietatem eius, & non inuenies.*

16 * *Dominus rex seculi & æternitatis: perierunt gentes de terra eius.*

17 * *Desiderium pauperũ audisti Domine, præparasti cor eorum, audiat auris tua:*

18 * *Vt iudices pupillum & oppressum, et nequaquam vltrà superbiat homo de terra.*

1 * *Victori Dauid.* PSAL. XI.

IN Domino speraui: quomodo dicitis animæ meæ, Transuola in montem vt auis?

2 * *Quia ecce impij tetenderunt arcum, posuerunt sagittam suam super neruum, vt sagittent in abscondito rectos corde.*

3 * *Quia leges dissipatæ sunt: iustus quid operatus est?*
4 * *Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo thronus eius: oculi eius vidēt, palpebræ eius probant filios hominum.*

5 * *Dominus iustum probat; impium autem & diligentem iniquitatem odit anima eius.*

6 * *Pluet super peccatores laqueos: ignis & sulphur, & spiritus tempestatum pars calicis eorum.*

7 * *Quoniam iustus Dominus iustitias dilexit: rectum videbunt facies eius.*

1 * *Victori super octauam, Psalmus Dauid.* XII.

2 *SAlua Domine, quoniam defecit sanctus, quoniam imminuti sunt fideles à filiis hominum.*

3 * *Frustrà loquuntur vnusquisque proximo suo, labium subdolum in corde & corde locuti sunt.*

4 * *Disperdat Dominus omnia labia dolosa, linguam magniloquam.*

5 * *Qui dixerunt: Linguam nostram roboremus: labia nostra nobiscum sunt. quis noster dominus est?*

* Propter quid irritauit impius Deum? 13
dixit enim in corde suo, Non requiret. * Vi 14
des quoniam tu laborem & dolorem con
sideras, vt tradas * eum in manus tuas. Tibi
derelictus est pauper, orphano tu * fuisti ad-
iutor. * Contere brachium peccatoris & 15
maligni: quæretur * peccatum illius & non
inuenietur. * Dominus * rex in æternum & 16
in seculum seculi: peribitis gentes de terra
illius. * Desiderium pauperũ * exaudisti Do- 17
mine, * præparationi cordis eorũ * attendit
auris tua. * Iudicare pupillo & humili, vt 18
non apponat vltrà magnificare se homo
super terram.

* In finem Psalmus Dauid. X. 1

IN Dño confido: quomodo dicitis animę meæ, Transmigra in montē sicut passer?
* Quoniam ecce peccatores intenderunt 2
arcum, parauerunt sagittas * in pharetra, vt
sagittent in obscuro rectos corde. * Quo- 3
niam quæ tu perfecisti, ipsi destruxerunt.
iustus autem quid fecit? Dominus in tem-
plo sancto suo, * Dominus in cælo sedes e- 4
ius. Oculi eius in pauperem respiciunt, pal
pebrę eius interrogant filios hominum.
* Dominus interrogat iustum & impium: 5
qui autem diligit iniquitatem, odit suam
animam. * Pluet super peccatores laqueos, 6
ignis & sulphur & spiritus procellarũ pars
calicis eorum. * Quoniam iustus Domi- 7
nus, & iustitias dilexit: æquitatem vidit
vultus eius.

* In finem pro octaua, Psalmus Dauid. XI. 1

SAluum me fac, Domine, quoniam de- 2
fecit sanctus, quoniam diminutæ sunt
veritates à filiis hominum. * Vana * lo- 3
cutus est vnusquisq; ad proximum suum,
labia dolosa in corde, & in corde * locutus
est mala. * Disperdat Dominus vniuer- 4
sa labia dolosa, * linguam magniloquam.
* Qui dixerunt, Linguam nostram ma- 5
gnificabimus: labia nostra à nobis sunt.
quis noster Dominus est?

13 * ἕνεκεν τίνος παρώξυνεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν; εἶπε γὰρ
14 ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητήσει. * βλέπεις ὅτι σὺ πό-
νον καὶ θυμὸν κατανοεῖς, τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖράς
σου. σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός, ὀρφανῷ σὺ ἦσθα
15 βοηθός. * σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ
πονηροῦ, ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ.
16 * κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
αἰῶνος, ἀπολεῖσθε ἔθνη ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ.
17 * τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων εἰσήκουσας κύριε, τῇ
ἑτοιμασίᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου.
18 * κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ προσθῇ ἔτι τοῦ
μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ι.

Ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, με-
2 τανάστευε ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον; * ὅτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρ-
τωλοὶ ἐνέτειναν τόξον, ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν, τοῦ
κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
3 * ὅτι ἃ σὺ κατηρτίσω, αὐτοὶ καθεῖλον. ὁ δὲ δίκαιος τί
ἐποίησε; κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ,
4 * κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ. οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξε-
τάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
5 * κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. ὁ δὲ ἀγα-
πῶν τὴν ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.
6 * ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας, πῦρ καὶ θεῖον
καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἡ μερὶς τοῦ ποτηρίου αὐτῶν.
7 * ὅτι δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐ-
θύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ια΄.

2 * Σῶσόν με κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώ-
θησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.
3 * μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ,
χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ, καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακά.
4 * ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ χείλη τὰ δόλια,
γλῶσσαν μεγαλορρήμονα.
5 * τοὺς εἰπόντας, τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ
χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστι· τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν;

תרגום

13 מְטוּל מָה רָחֵיק רַשִׁיעָא אֱלָהָא אָמַר בְּלִבְּבֵהּ לָא תִתְבַּע׃ 14 גְּלֵי קֳדָמָךְ מְטוּל דְּאַנְתְּ לֵיעוּת וּרְגַז עַל רַשִׁיעָא תְּסַעַר תִּסְתַּכַּל לְמִשְׁלַם
אֲגַר טָב לְצַדִּיקַיָּא בִּידָךְ עֲלָךְ יְסוֹבְרוּן עַנְוָךְ יַתְמִים אַנְתְּ הֲוֵית סָעֵד׃ 15 תְּבַר אַדְרָעֵיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי וּבִישֵׁי יִתְבְּעוּן רִשְׁעֵיהוֹן וְלָא יִשְׁתַּכְּחוּן׃
16 יְיָ מֶלֶךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין יֵיבְדוּן עַמְמַיָּא מֵאַרְעֵהּ׃ 17 רִגְגַת עִנְוְתָנֵי שְׁמִיעַ קֳדָמָךְ יְיָ תַּתְקֵין לִבְּהוֹן תַּצְלֵי אֻדְנָךְ לִצְלוֹתְהוֹן׃ 18 לְמֵדָן
יָתֵם וּמִסְכֵּן לָא יוֹסִיפוּן תּוּב בְּנֵי נָשָׁא לְאִתְבָּרָא מִן קֳדָם רַשִׁיעֵי אַרְעָא׃

יא

1 לְשַׁבָּחָא לְדָוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָ סְבָרֵית אֵיכְדֵין אַתּוּן אָמְרִין לְנַפְשִׁי אִטַּלְטְלִי לְטוּרְכוֹן הֵיךְ צִפְּרָא׃ 2 אֲרוּם הָא רַשִׁיעַיָּא נָגְדִין קַשְׁתָּא מְתַקְּנִין
גִּירֵיהוֹן עַל נִימָא לְמִרְמֵי בְּקַבְלָא לְתָרִיצֵי לִבָּא׃ 3 אֲרוּם אִין אֻשַּׁיָּא יִתַּרְעוּן מְטוּל מָה עָבֵד צַדִּיקָא זְכוּתָא׃ 4 מֵימְרָא דַיְיָ בְּהֵיכְלָא דְקֻדְשֵׁיהּ
יְיָ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא כָּרְסְיֵהּ עֵינוֹי חָמְיָן תְּמוּרוֹי מְבַחֲנָן בְּנֵי נָשָׁא׃ 5 מֵימְרָא דַיְיָ צַדִּיקָא בָּחֵן וְרַשִׁיעָא וְרָחֵם חֲטוּפִין שָׂנְאַת נַפְשֵׁהּ׃ 6 יַחֵת
מִטְרָא דְפֻרְעָנוּתָא עַל רַשִׁיעַיָּא מַפְּחִין אֶשָּׁתָא וְכִבְרִיתָא וְזַלְעֲפָא וְעַלְעוֹלָא מוּהֲבוּת כַּלִּידֵיהוֹן׃ 7 מְטוּל דְּצַדִּיקָא יְיָ זְכוּתָא רָחֵם תַּקִּנַיָּא חָמְיָן
סְבַר אַפּוֹי׃

יב

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּינָּרָא דִּתְמַנְיָא נִימִין תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 פְּרוֹק יְיָ מְטוּל דִּגְמִירוּ צַדִּיקַיָּא אֲרוּם סָפוּ מְהֵימְנַיָּא מִבְּנֵי נָשָׁא׃
3 שִׁקְרָא מְמַלְּלִין גְּבַר עִם חַבְרֵיהּ שִׂפְוָתָא שְׁעִיעָתָא בְּלִבְּהוֹן מְנַכְּלִין וּבְלִבָּא שִׁקְרָא מְמַלְּלִין׃ 4 יְשֵׁיצֵי יְיָ כָּל שִׂפְוָתָא שְׁעִיעָתָא
לִישָּׁנָא דִּי מְמַלְּלָא רַבְרְבָנוּתָא׃ 5 דְּאָמְרִין לְלִישָּׁנָא נִתְגַּבַּר שִׂפְוָתָנָא עִמָּנָא מַן הוּא רִבּוֹן דִּילָנָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Quare execratur impius Deum? dixit in corde suo, te non requisiturum. 14 Notum est apud te quòd tu dolorem & iracundiam super impium immittes: respicias vt reddas præmium bonum iustis manu tua: in te sperabunt pauperes tui: orphanum tu sustinebis. 15 Contere brachia impiorum & malorum: requirantur impietates eorum; & non inueniantur. 16 Dominus regnat in secula seculorum: peribunt populi de terra eius. 17 Desiderium pauperum auditum est coram te Domine: aptabis cor eorum; arrigesque aurem tuam ad orationes eorum. 18 Vt iudices orphano & pauperi, nec apponant filij hominum vt conterantur à conspectu impiorum terræ.

1 Ad laudandum Dauidi. PSAL. XI.

IN verbo Domini speraui. quomodo vos dicitis animæ meæ: Migra ad montem vestrum sicut auis? 2 Quoniam ecce improbi tendunt arcum, dirigunt sagittas suas super neruum, vt feriant in obscuro rectos corde. 3 Quoniam si fundamenta destruantur, cur operatur iustus iustitiam? 4 Verbum Domini in templo sanctuarij sui; Domini in cælis altissimis sedes est: oculi eius respiciunt, & palpebræ eius probant filios hominum. 5 Verbum Domini iustum probat: & improbum & diligentem rapinas odiuit anima eius. 6 Descendere faciet pluuias vindictæ super impios, spirantes ignem; sulphur autem & turbo & tempestas pars calicis eorum. 7 Quoniam iustus Dominus iustitiam diligit: iusti videbunt aspectum faciei eius.

1 Ad laudandum super citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. XII.

REdime Domine, quoniam consumpti sunt iusti, quoniam defecerunt fideles à filiis hominum. 3 Mendacium loquuntur vnusquisque cum proximo suo, labiis adulationum in corde suo machinantur, & corde mendacium loquuntur. 4 Disperdat Dominus omnia labia blanditiarum, linguam loquentem magnifica. 5 Qui dicunt: Lingua nostra roboremur: labia nostra nobiscũ: quis Dominus noster est?

6 * משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר יהוה אשית בישע יפיח לו:
7 * אמרות יהוה אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים:
8 * אתה יהוה תשמרם תצרנו מן הדור זו לעולם:
9 * סביב רשעים יתהלכון כרם זלות לבני אדם:

יג

1 * למנצח מזמור לדוד:
2 * עד אנה יהוה תשכחני נצח עד אנה תסתיר את פניך ממני:
3 * עד אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבבי יומם עד אנה ירום איבי עלי:
4 * הביטה ענני יהוה אלהי האירה עיני פן אישן המות:
5 * פן יאמר איבי יכלתיו צרי יגילו כי אמוט:
6 * ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליהוה כי גמל עלי:

יד

1 * למנצח לדוד אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו התעיבו עלילה אין עשה טוב:
2 * יהוה משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דרש את אלהים:
3 * הכל סר יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד:
4 * הלוא ידעו כל פעלי און אכלי עמי אכלו לחם יהוה לא קראו:
5 * שם פחדו פחד כי אלהים בדור צדיק:
6 * עצת עני תבישו כי יהוה מחסהו:
7 * מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יהוה שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל:

6 * *Propter vastitatem inopum & gemitum pauperum, nunc consurgam, dicit Dominus, ponam in salutari auxilium eorum.*
7 * *Eloquia Domini eloquia munda: argētum igne probatum separatum à terra, colatum septuplum.*
8 * *Tu Domine custodies ea, seruabis nos à generatione hac in æternum.*
9 * *In circuitu impij ambulant, cùm exaltati fuerint vilissimi filiorum hominum.*

1 * *Victori Psalmus Dauid.* XIII.
2 *VSquequo Domine obliuisceris mei penitus? vsquequo abscondes faciem tuam à me?*
3 * *Vsquequo ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? vsquequo exaltabitur inimicus meus super me?*
4 * *Cōuertere, exaudi me Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte.*
5 * *Ne quando dicat inimicus meus: Præualui aduersus eum: hostes mei exultabunt, cùm motus fuero.*
6 * *Ego autem in misericordia tua confisus, exultabit cor meum in salutari tuo: cantabo Domino qui meruit super me.*

1 * *Victori Dauid.* PSAL. XIIII.
DIxit stultus in corde suo: Non est Deus. corrupti sunt & abominabiles facti sunt studiosè; non est qui faciat bonum.
2 * *Dominus de cælo prospexit super filios hominum, vt videret si est intelligens requirens*
3 *Deum.* * *Omnes recesserunt, simul conglutinati sunt: non est qui faciat bonum, non est vs-*
4 *que ad vnum.* * *Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant populum meum vt cibum panis? Dominum nō inuocauerunt.*
5 * *Ibi timebunt formidine, quoniam Deus in generatione iusta est.*
6 * *Consilium pauperis confudistis, quoniam Dominus spes eius est.*
7 * *Quis dabit de Sion salutem Israel? quando reduxerit Dominus captiuitatem populi sui, exultabit Iacob, lætabitur Israel.*

* Propter miseriam inopū & gemitum 6
pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.
ponam in salutari, fiducialiter agam in eo.
*Eloquia Domini eloquia casta, argentum 7
igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplū. *Tu Domine seruabis nos, 8
& custodies nos à generatione hac, & in æternum. * In circuitu impij ambulant, se- 9
cundùm altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

* In finem Psalmus Dauid. XII. 1
VSquequo Domine obliuisceris me in fi- 2
nem, vsquequo auertis faciem tuam à
me? *Quam diu ponam consilia in anima 3
mea, dolorem in corde meo per diem &
noctem? Vsquequo exaltabitur inimicus
meus super me? *Respice, *exaudi me Do- 4
mine Deus meus. Illumina oculos meos,
ne vnquam obdormiam in morte. *Ne- 5
quando dicat inimicus meus: Præualui aduersus eum. Qui tribulant me, exultabunt
si motus fuero: *Ego autem in misericor- 6
dia tua speraui. Exultabit cor meum in salutari tuo: cantabo Domino qui bona tribuit mihi, & psallā nomini Dn̄i altissimi.

* In finem Psalmus Dauid. XIII. 1
DIxit insipiens in corde suo: Non est Deus. Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studiis*: non est qui faciat bonum.* * Dominus de cælo prospexit super 2
filios hominum, vt videat si est intelligens, aut requirens Deum. *Omnes decli- 3
nauerunt. simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.
*Nonne cognoscent omnes qui operan- 4
tur iniquitatem, qui deuorant plebem meam* in escam panis? Dominum non inuocauerunt: *Illic trepidauerunt timore, 5
vbi non erat timor. Quoniam Dn̄s in generatione* iustorum: *Consiliū inopis con 6
fudistis,* at Dominus spes eius est. * Quis 7
dabit ex Sion salutare Israel? cùm auerterit Dominus captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob & lætabitur Israel.

6 * ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων, νῦν ἀναστήσομαι, λέγει κύριος. θήσομαι ἐν
7 σωτηρίῳ, παῤῥησιάσομαι ἐν αὐτῷ. * τὰ λόγια κυρίου λόγια ἁγνά, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῇ γῇ, κε-
8 καθαρισμένον ἑπταπλασίως. * σὺ κύριε φυλάξαις ἡμᾶς καὶ διατηρήσαις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς
9 τὸν αἰῶνα. * κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι, κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.
ιϐ΄.
2 * Ἕως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος; ἕως πότε ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;
3 * ἕως τίνος θήσομαι βουλὰς ἐν ψυχῇ μου, ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας καὶ νυκτός; ἕως πότε ὑψωθήσεται ὁ ἐχ-
4 θρός μου ἐπ' ἐμέ; * ἐπίβλεψον, εἰσάκουσόν μου κύριε ὁ θεός μου. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑ-
5 πνώσω εἰς θάνατον, * μήποτε εἴποι ὁ ἐχθρός μου, ἴσχυσα πρὸς αὐτόν. οἱ θλίβοντές με ἀγαλλιάσονται
6 ἐὰν σαλευθῶ. * ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα. ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου· ᾄσω τῷ κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντί με, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.
ιγ΄.
Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός. διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρη-
2 στότητα. * κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν
3 θεόν. * πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
4 χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. * οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν
5 βρώσει ἄρτου; τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο. * ἐκεῖ ἐδειλίασαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. ὅτι κύριος ἐν γενεᾷ δικαίων,
6 * βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε, ὁ δὲ κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ ἐστι.
7 * τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

תרגום

6 מאונסא דעניי מצוחת חשיכי השתא אקום בדינא אמר יי אשוי פרקן לעמי ולרשיעי אסהיד עליהון בישתא: 7 מליא דיי מלין דכיין היך סימא סנינא בכורא על ארעא זקיק שבעתי זמנין: 8 אנת יי תנטרנון לצדיקיא תנטרינון מן דרא הדין לעלם: 9 חזור חזור רשיעיא מהלכין כעלוקא דמצצא דמהון דבני נשא:

יג

1 לשבחא תשבחתא לדוד: 2 עד אן יי תשלי יתי לעלמין עד אן תטמור זיו אפך מני: 3 עד אן אשוי מלכיא בנפשי דונא בלבבי יימם עד אן יתרורם בעל דבבי עלי: 4 אסתכל וקבל צלותי יי אלהי אנהר עיני באורייתך דילמא אחוב ואדמוך עם חייבי מותא: 5 דילמא יימר בעל דבבי בישא אשלטת ביה מעיקי ירננון ארום שטאתי מארחתך: 6 ואנא בטיבותך אתרחצת ירנן לבי בפרקנך אשבח קדם יי מטול דפרע עלי טבתא:

יד

1 לשבחא על יד דוד אמר טפשא בלביה לית שלטן אלהא בארעא חבלו עובדיהון רחקו טבתא אשכחו עילא לית דעבד טב: 2 יי מן שמיא אודיק על בני אדם למחמי האית משכיל תבע אלפן מן קדם יי: 3 כלהון זרו לאחורא כחדא אתרשלו לית דעבד טב ליתאף חד: 4 הלא ידעין כל עבדי שקר סעודי עמי סעדו לחמא שמא דיי לא ברכו: 5 תמן דלחו דלוחא דשקר דלא חמי למדלת מטול דמימרא דיי בדרא דצדיקי: 6 מלכת עניא תבהתון מטול דשוי יי סבריה: 7 מן ירחיש מן ציון פרקנא דישראל כד יתיב יי גלות עמיה ירנן יעקב יחדי ישראל:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Propter violentiam pauperum, & propter clamorem miserorum, nunc exurgam in iudicium, dicit Dominus: statuamque redemptionem populo meo; in impios verò testificabor malum. 7 Eloquia Domini eloquia munda; sicut argentum repurgatum in fusorio super terram, perpurgatum septies. 8 Tu Domine conseruabis iustos, custodies eos à generatione hac in æternum. 9 In circuitu improbi ambulant tanquam sanguisuga quæ sugit sanguinem filiorum hominum. 1 Ad laudandum, Hymnus Dauidi. PSAL. XIII.
VSquequo Domine obliuisceris mei semper? vsquequò abscondes splendorem vultus tui à me? 3 Vsquequò ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? vsquequo exaltabitur aduersarius meus super me? 4 Respice & accipe orationem meam Dn̄e Deus meus: illumina oculos meos in lege tua, ne fortè peccem, & dormiam cum eis qui rei sunt mortis. 5 Ne dicat inimicus meus malus: Dominatus sum ei. oppressores mei exultabunt, si declinauero à semitis tuis. 6 Et ego in bonitate tua confisus sum: exultabit cor meum in redemptione tua: laudes dicam coram Domino, quoniam retribuit mihi bonum. 1 Ad laudandum per Dauidem. PSAL. XIIII.
DIxit insipiens in corde suo: Non est potestas Dei in terra: corruperunt opera sua; execrati sunt bonum: adinuenerunt occasionem: non est qui operetur bonum. 2 Dn̄s de cælo aspicit super filios hominum, vt videat num sit intelligens, qui quærat doctrinam à conspectu Domini. 3 Omnes conuersi sunt retrò, simul obtorpuerunt: non est qui operetur bonum, non est ne vnus quidem. 4 Nunquid sciunt omnes operatores mendacij, deuorantes populum meum *quasi* deuorarent panem? nomen Domini non benedixerunt.
5 Ibi timuerunt timore falso, quo non decebat timere: quoniam verbum Domini in generatione iustorum.
6 Consilium pauperis confundetis, quoniam posuit Dominum spem suam. 7 Quis depromet è Sion redemptionem Israelis? cùm conuerterit Dominus captiuitatem populi sui, exultabit Iacob, lætabitur Israel.

טו

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי־יִשְׁכֹּן
בְּהַר קָדְשֶׁךָ׃
2 * הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ׃
3 * לֹא־רָגַל עַל־לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה
וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל־קְרֹבוֹ׃
4 * נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד
נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמֵר׃
5 * כַּסְפּוֹ לֹא־נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי לֹא לָקָח
עֹשֵׂה־אֵלֶּה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם׃

יו

1 * מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃
2 * אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־
עָלֶיךָ׃
3 * לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־
חֶפְצִי־בָם׃
4 * יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם
מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃
5 * יְהוָה מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃
6 * חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִימִים אַף־נַחֲלָת
שָׁפְרָה עָלָי׃
7 * אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת
יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃
8 * שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט׃
9 * לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן
לָבֶטַח׃
10 * כִּי לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ
לִרְאוֹת שָׁחַת׃
11 * תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ
נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

* *Psalmus Dauid.* XV.

1 DOmine quis peregrinabitur in tentorio tuo? *quis habitabit in monte sancto tuo?*
2 * *Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam, & loquitur veritatem in corde suo.*
3 * *Non est facilis in lingua sua, nec fecit amico suo malum, & opprobrium non sustinuit super propinquo suo.*
4 * *Despicitur oculis eius improbus, timentes autem Dominum glorificat: iurat vt se affligat & non mutat.*
5 * *Pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munera aduersum innoxium non accepit. Qui facit hæc, non commouebitur in æternum.*

1 * *Humilis & simplicis Dauid.*

PSAL. XVI.

CUstodi me Deus, quoniam speraui in te.
2 * *Dicens Domino: Dominus meus es tu: bene mihi non est sine te.*
3 * *Sanctis qui in terra sunt & magnificis, omnis voluntas mea in eis.*
4 * *Multiplicabuntur idola eorum post tergum sequentium: non libabo libamina eorum de sanguine, neq; assumã nomina eorũ in labiis meis.*
5 * *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu possessor sortis meæ.*
6 * *Lineæ ceciderunt mihi in pulcherrimis: & hæreditas speciosissima mea est.*
7 * *Benedicam Dominum qui dedit mihi consilium: insuper & noctibus erudierunt me renes mei.*
8 * *Proposui Dominum in conspectu meo semper, quia à dextris meis est, ne commouear.*
9 * *Propterea lætatum est cor meum, & exultauit gloria mea, & caro mea habitabit confidenter.*
10 * *Non enim derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.*
11 * *Ostendisti mihi semitam vitæ, plenitudinem lætitiarum ante vultum tuum, decores in dextera tua æternos.*

* In finem Psalmus Dauid. XIIII.

1 DOmine, quis habitabit in tabernaculo tuo? aut qs requiescet in mõte sancto tuo? *Qui ingreditur sine macula, &
2 operatur iustitiam. qui loquitur veritatẽ in corde suo: *Qui nõ egit dolũ in lingua
3 sua, nec fecit proximo suo malũ, & oppro briũ non accepit aduersus proximos suos.
4 *Ad nihilum deductus est in cõspectu eius malignus; timentes autem Dominum glo rificat. Qui iurat proximo suo & non decipit: *Qui pecuniã suam nõ dedit ad vsu-
5 ram, & munera super innocentes nõ accepit. Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

* Tituli inscriptio ipsi Dauid.

PSAL. XV.

COnserua me Dñe, quoniã in te speraui.
2 *DixiDño: Dominus meus es tu, quo-
3 niam bonorum meorum non eges. *Sãctis quiin terra eius, mirificauit Domin⁹, om-
4 nes voluntates ſ suas in eis. *Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, posteà accelera-
uerunt. Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus; nec memor ero
5 nominum eorum per labia mea. *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui restitues hæreditatem meã mihi.
6 * Funes ceciderunt mihi in præclaris meis: & enim hæreditas mea præclara mihi est. *Benedicam Dominum qui tribuit
7 intellectum mihi: insuper & vsque ad no-
8 ctem increpuerunt me renes mei. * Prouidebam Dominũ in conspectu meo semper, quoniam à dextris meis est, ne com-
9 mouear. * Propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit lingua mea; insu-
10 per & caro mea requiescet in spe. * Quoniam non derelinques animam meam in
11 inferno, neque dabis Sanctum tuum videre corruptionem. * Notas feciſti mihi vias vitæ; adimplebis me lætitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua vsque in finem.

* Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιδ΄

1 Κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου, ἢ τίς
2 κατασκηνώσει ἐν ὄρει ἁγίῳ σου;
* πορεύομενος ἄμωμος, καὶ ἐργαζόμενος δικαιο-
3 σύνην. λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, * ὃς οὐκ ἐδό-
λωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλησίον αὐτοῦ
κακόν, καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῷ.
4 * ἐξουδενωμένον ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος, τοὺς δὲ
φοβουμένους τὸν κύριον δοξάζει. ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐ-
5 τοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν. * τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν
ἐπὶ τόκῳ, καὶ δῶρα ἐπ' ἀθῴοις οὐκ ἔλαβεν. ὁ ποιῶν ταῦ-
τα, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

1 * Στηλογραφία τῷ δαυίδ.

ιε΄.

Φύλαξόν με κύριε, ὅτι ἐπί σοι ἤλπισα.
2 * εἶπα τῷ κυρίῳ, κύριός μου εἶ σύ, ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου
3 οὐ χρείαν ἔχεις. * τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυ-
μάσωσεν ὁ κύριος πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς.
4 * ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαν αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱ-
μάτων, οὐδὲ οὐ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χει-
λέων μου.
5 * κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτη-
ρίου μου, σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὸν κληρονομίαν μου ἐμοί.
6 * σχοινία ἐπέπεσέ μοι ἐν τοῖς κρατίστοις μου, καὶ γὰρ ἡ
κληρονομία μου κρατίστη μοί ἐστιν.
7 * εὐλογήσω τὸν κύριον τὸν συνετήκοντά με· ἔτι δὲ καὶ
ἕως νυκτὸς ἐπαίδευσάν με οἱ νεφροί μου.
8 * προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι
ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
9 * διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιά-
σατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώ-
σει ἐπ' ἐλπίδι.
10 * ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου,
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
11 * ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πλησθήσεταί με εὐφρο-
σύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου, τερπνότης ἐν τῇ δεξιᾷ σου
εἰς τέλος.

תרגום

טו

1 תְּשְׁבָּחְתָּא לְדָוִד יְיָ מַן חֲמֵי לְמִיזַר בְּמַשְׁכְּנָךְ מַן יְזַכֵּי לְמִשְׁרֵי בְּטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ׃
2 דְּמְהַלָּךְ בְּשְׁלִימוּתָא וְעָבֵד צְדָקְתָא וּמְמַלֵּל
קְשׁוֹט בְּלִבְבֵיהּ׃ 3 לָא אֲכַל קוּרְצִין בְּלִשָּׁנֵהּ לָא עֲבַד לְחַבְרֵהּ בִּישְׁתָּא וְחִסּוּדָא לָא סוֹבַר עַל קְרִיבֵהּ׃ 4 דְּשִׁיט בַּאֲנָפּוֹהִי וְרָבְזִיר וְיָרֵת
יָת דְּיָיְאִין מִדְּקִיר דְּיִמְיָי לְאַבָּאשָׁא לְנַרְמִיָּה וְלָא יְקַרֵּב׃ 5 סִימְהָּ לָא יְהַב בְּחִבּוּלְיָא וְשׁוֹחֲדָא עַל זַכָּאָה לָא קַבֵּל דְּיַעֲבֵד אִלֵּן לָא יְזוּעַ לְעָלְמִין׃

יו

1 גְּלִיפָא דְּחַרְצְתָא לְדָוִד נְטַר יָתִי יְיָ אֲרוּם אִתְרְחֵצַת בָּךְ׃ 2 מַלֶּלֶת אַנְתְּ נַפְשִׁי קֳדָם יְיָ אֱלָהִי אַנְתְּ בְּרַם טָבְתִי לָא אִתְיְהִיבָא
קֳדָמָךְ׃ 3 לְקַדִּישַׁיָּא דִּי בְּאַרְעָא אִנּוּן וְגִבָּרַיָּא בְּעוֹבָדֵיהוֹן טָבְיָא כָּל רְעוּתִי בְּהוֹן׃ 4 וְרַבְּיָן מַרְגְּנִיתְהוֹן לָא אֲקַבֵּל בְּרַעֲוָא נִסְכֵּיהוֹן וְדָם קָרְבָּנֵיהוֹן וְלָא אֶדְכַּר שְׁמָהָתְהוֹן עַל שְׂפָוָתִי׃ 5 יְיָ מְזוֹנָא חוּלְקִי וְכַרְסִיתִי אַנְתְּ מְסַעַר
גּוֹרָלִי׃ 6 עֲרַכִין נְפָלוּ לִי בְּבִסְיוֹמִין אוּף אַחֲסָנְתָא שַׁפִּירָא עֲלָי׃ 7 אֲבָרֵךְ יָת יְיָ דְּמַלְכָנִי אוּף אַחֲסָנְתָא עֲלָי׃
שְׁוִיתִי מֵימְרָא דַיְיָ לְקֳבֵל תְּדִירָא אֲרוּם שְׁכִינְתֵהּ מִן יְמִינִי לָא אֶזוּעַ׃ 9 בְּגִין כֵּן חֲדָה לִבִּי וְרָנֵן אַיְקָרִי אוּף בִּסְרִי יִשְׁרֵי בְּתֻקְפִּי׃
10 מְטוּל דְּלָא תְשָׁבּוֹק נַפְשִׁי לִשְׁיוֹל לָא תְמְסוֹר זַכָּאךָ לְמֶחְמֵי בְּשָׁחֲיוּתָא׃
11 תְּהוֹדַע לִי אֹרַח דְּחַיֵּי שׂוּבְעָא דְחֶדְוָתָא קֳדָם אַפָּךְ בְּסִימוּתָא בִּימִינָךְ לָעָלְמִין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Hymnus Dauidi. PSAL. XV.

DOmine, quis dignus est vt habitet in tabernaculo tuo? & quis merebitur hospitari in monte domus sanctitatis tuæ? 2 Qui ambulat in perfectione, & operatur iustitiam, & loquitur veritatem in corde suo: 3 Non detrahit lingua sua, nec infert proximo suo malum: & opprobrium non sustinet super propinquo suo. 4 Qui despectus est in conspectu suo, & contemptus; atque timentes Dominum glorificat: iurat vt affligat seipsum, & non mutabit. 5 Pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munus super innocentem non accepit. Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

1 Sculptura recta Dauidi. PSAL. XVI.

CVstodi me Domine, quoniam confisus sum in verbo tuo. 2 Locuta es tu anima mea coram Domino: Deus meus es tu: veruntamen bonum meum non datum est nisi à te. 3 Sanctis qui sunt in terra, & magnificis in operibus bonis, omnis mea voluntas bona in ipsis. 4 Impij autem multiplicant idola sua, & postmodùm festinant, vt offerant munera sua: non recipiam cum beneplacito libamina eorum, nec sanguinem oblationum eorum: neque memorabo nomina eorum in labiis meis. 5 Domine pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu sustentabis sortem meam. 6 Sortes ceciderunt mihi in dulcedine: etiam hæreditas præclara super me. 7 Benedicam Domino qui consuluit mihi; insuper in nocte castigant me renes mei. 8 Posui verbum Domini in conspectu meo semper, quoniam quiescit maiestas eius à dextera mea, non mouebor. 9 Propterea lætatum est cor meum, & exultauit gloria mea: quin & caro mea habitabit in securitate. 10 Quoniam non derelinques animam meam in inferno: non trades iustum tuum vt videat corruptionem. 11 Docebis me viam vitæ: plenitudo lætitiarum ante faciem tuam: dulcedo in dextera tua in æternum.

יז

1 * תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי
הַאֲזִינָה תְפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה ׃
2 * מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים ׃
3 * בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַּיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל־תִּמְצָא
זַמֹּתִי בַּל־יַעֲבָר־פִּי ׃
4 * לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת
5 פָּרִיץ ׃ * תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל־נָמוֹטּוּ פְעָמָי ׃
6 * אֲנִי־קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע
7 אִמְרָתִי ׃ * הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים
מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ ׃
8 * שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת־עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי ׃
9 * מִפְּנֵי רְשָׁעִים זוּ שַׁדּוּנִי אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי ׃
10 * חֶלְבָּמוֹ סָּגְרוּ פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגֵאוּת ׃
11 * אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנִי עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ ׃
12 * דִּמְיֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסוֹף לִטְרֹף וְכִכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים ׃
13 * קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְּטָה נַפְשִׁי
מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ ׃
14 * מִמְתִים יָדְךָ יְהוָה מִמְתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים
וּצְפִינְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם
לְעוֹלְלֵיהֶם ׃
15 * אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ
תְּמוּנָתֶךָ ׃

יח

1 * לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר לַיהוָה
אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל־יְהוָה אוֹתוֹ
מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל ׃
2 * וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי ׃
3 * יְהוָה סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה־
בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן־יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי ׃

1 * *Oratio Dauid.* PSAL. XVII.
AVdi Domine iuſtitiam, intende deprecationem meam, auribus percipe orationem meã
2 *abſque labiis mendacibus. * De vultu tuo iudicium meum prodeat: oculi tui videãt æquitates.*
3 * *Probaſti cor meum, viſitaſti nocte; conflaſti me, & non inueniſti cogitationes meas non*
4 *tranſire os meum. * In opere hominum propter verbum labiorum tuorum, ego obſeruaui vias*
5 *latronis. * Suſtenta greſſus meos in callibus*
6 *tuis, & non labentur veſtigia mea. * Ego inuocaui te, quia exaudies me Deus: inclina au-*
7 *rem tuam mihi; audi eloquium meum. * Mirabilem fac miſericordiam tuam ſaluator ſperan-*
8 *tium, à reſiſtentibus dexteræ tuæ. * Cuſtodi me quaſi pupillam filiam oculi: in vmbra alarũ*
9 *tuarum protege me. * A facie impiorum vaſtantium me, inimici mei animam meam circun-*
10 *dederunt. * Adipe ſuo concluſerunt: ore lo-*
11 *cuti ſunt ſuperbè. * Incedentes aduerſum me nunc circundederunt me: oculos ſuos poſue-*
12 *runt declinare in terram. * Similitudo eius quaſi leonis deſiderantis prædam; & quaſi ca-*
13 *tuli leonis ſedentis in abſconditis. * Surge, Domine, præueni faciem eius, incurua eum: ſalua animam meam ab impio qui eſt gladius tuus.*
14 * *A viris manus tuæ Domine qui mortui ſunt in profundo, quorum pars in vita, & quorum de abſconditis tuis repleſti ventrem, qui ſaturabuntur filiis, & dimittent reliquias ſuas paruulis eorum.*
15 * *Ego in iuſtitia videbo faciem tuam: implebor cùm vigilauero ſimilitudine tua.*

1 * *Victori ſeruo Domini Dauid, qui locutus eſt Domino verba Cantici huius in die qua liberauit eum Dominus de manu omnium inimicorum ſuorum, & de manu Saul: & dixit:* PSAL. XVIII.
2 *DIligam te Domine fortitudo mea.*
3 * *Domine petra mea, & robur meum, & ſaluator meus, Deus meus, fortis meus; & ſperabo in eum; ſcutum meum, & cornu ſalutis meæ, ſuſceptor meus.*

*Oratio Dauid. PSAL. XVI. 1
EXaudi Dñe iuſtitiam meã, intende de-
precationẽ meã. auribus pcipe oratio-
nẽ meã nõ in labiis doloſis.*De vultu tuo 2
iudiciũ meũ prodeat, oculi*mei videant ę- (*tui)
quitatẽ. *Probaſti cor meũ,*viſitaſti nocte: 3 (*&)
igne examinaſti me, & non eſt inuenta in
me iniquitas. Vt nõ loquatur os meũ*opera 4
hominũ, propter verba labiorum tuorum
ego cuſtodiui vias duras. *Perfice greſſus 5
meos in ſemitis tuis, vt nõ moueantur ve-
ſtigia mea. *Ego clamaui, quoniam exau- 6
diſti me De⁹: inclina aurẽ tuã mihi, & ex-
audi verba mea. *Mirifica miſericordias 7
tuas, qui ſaluos facis ſperantes in te. A re-
ſiſtentibus dexterę tuę, *cuſtodi me Dñe 8
vt pupillã oculi. Sub vmbra alarum tuarũ
protege me, *à facie impiorum qui afflixe- 9
runt me. Inimici mei animam meã circun-
dederunt: *Adipẽ ſuũ cõcluſerunt, os eorũ 10
locutum eſt ſuperbiã. *Proiiciẽtes me nunc 11
circũdederunt me, oculos ſuos ſtatuerunt
declinare in terrã. *Suſcepunt me ſicut leo 12
paratus ad prędã, & ſicut catul⁹ leonis habi-
tãs in abditis. *Exurge Dñe, pręueni * eos, & 13 (*eum)
ſupplanta*eos: eripe animã meã ab impio,
frameã tuam *ab inimicis manus tuę. Dñe 14
à paucis de terra diuide eos in vita eorũ,
& de abſcõditis tuis adimpletus eſt ven-
ter eorum. Saturati ſunt filiis, & dimiſerũt
reliquias*paruulis ſuis: *Ego autem in iu- 15 (*ſuas)
ſtitia apparebo conſpectui tuo. Satiabor
cùm apparuerit mihi gloria tua.
* In finem puero Domini Dauid, qui 1
locutus eſt Domino verba cantici hu
ius, in die quã eripuit eum Dominus
de manu omnium inimicorum eius, (2.Re.22.4.)
& de manu Saul: & dixit:
PSAL. XVII.
DIligam te Domine fortitudo mea. 2
*Dñs firmamentum meum, & refu- 3
gium meũ, & liberator meus: Deus meus
adiutor meus, & ſperabo in eũ. protector
me⁹ & cornu ſalutis meę, & ſuſceptor me⁹.

1 * Προσευχὴ τοῦ δαυίδ. ιϛ΄.
Εἰσάκουσον κύριε δικαιοσύνης μου, πρόσχες τῇ δεήσει μου· ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.
2 * ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἐξέλθοι, οἱ ὀφ-
3 θαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας. * ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου, ἐπεσκέψω νυκτός, ἐπύρωσάς με, καὶ οὐχ εὑρέθη
4 ἐν ἐμοὶ ἀδικία. ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου * τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ ἐ-
5 φύλαξα ὁδοὺς σκληράς. * κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβή-
6 ματά μου. * ἐγὼ ἐκέκραξα, ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός· κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοί, καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου.
7 * θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου ὁ σώζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ σου·
8 * φύλαξόν με κύριε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. ἐν σκέπῃ
9 τῶν πτερύγων σου σκεπάσεις με, * ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν τῶν ταλαιπωρησάντων με. οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυ-
10 χήν μου περιέσχον, * τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν, τὸ
11 στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν. * ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔ-
12 θεντο ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. * ὑπέλαβόν με ὡσεὶ λέων ἕτοιμος εἰς θήραν, καὶ ὡσεὶ σκύμνος οἰκῶν ἐν ἀποκρύφοις.
13 * ἀνάστηθι κύριε, πρόφθασον αὐτούς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς, ῥομφαίαν σου
14 * ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. κύριε ἀπὸ ὀλίγων ἀπὸ γῆς διαμέρισον αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ τῶν κεκρυμμένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. ἐχορτάσθησαν υἱῶν, καὶ ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν·
15 * ἐγὼ δὲ ἐν δικαιοσύνῃ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ σου. χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ, ἃ ἐλάλησε τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐρρύσατο αὐτὸν ὁ κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ χειρὸς σαούλ· καὶ εἶπεν·
ιζ΄.
2 * Ἀγαπήσω σε κύριε ἡ ἰσχύς μου· * κύριος στερέωμά
3 μου, καὶ καταφυγή μου, καὶ ῥύστης μου. ὁ θεός μου βοηθός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν. ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας σωτηρίας μου, καὶ ἀντιλήπτωρ μου.

תרגום

יז 1 צְלוֹתָא לְדָוִד קַבֵּל יְיָ בָּעוּתִי בְּצִדְקָא אַצִּית שְׁבוּחִי תַּצְלֵי אוּדְנָךְ לִצְלוֹתִי בְּלָא שִׂפְוָתֵי דִּנְכִילוּ ׃ 2 מִן קֳדָמָךְ דִּינִי יִפּוֹק עֵינָךְ חָמְיָן
3 בְּחַנְתָּ לִבְּבִי אַסְעַרְתָּא עֲלַי בְּלֵילְיָא סַנֵּנְתָּא לִי וְלָא אַשְׁכַּחְתְּ שְׁחִיתָא חַשְׁבֵית בִּישְׁתָא לָא עֲבַרַת יָת פּוּמִי ׃ 4 בְּרַם אַכְסֵנֵת עַל חֲרִיצוּתָא ׃
עוּבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא בְּמֵימַר שִׂפְוָתָךְ אֲנָא נַטְרֵית אָרְחַת חֲצִיפָא ׃ 5 סְעוֹד אִסְתַּוְרֵי בְּהִלְכָתָךְ וְלָא יִזְדַּעְזְעוּן רַגְלַי ׃ 6 אֲנָא קְרֵיתִי יָתָךְ
אֲרוּם תְּקַבֵּל צְלוֹתִי אֱלָהָא אַצְלֵי אוּדְנָךְ לְוָתִי שְׁמַע מִלּוּלִי ׃ 7 פָּרֵישׁ זַכְוָתָךְ פָּרִיקְהוֹן דִּסְבְרֵי פְּרַע לְהוֹן מִן מַן דְּקָיְמִין עֲלֵיהוֹן בִּידָא דִּימִינָךְ ׃
8 נְטַר יָתִי הֵיךְ כְּבַת גַּלְגַּל דִּמְצִיעוּת עֵינָא בְּטַלָּל שְׁכִינְתָּךְ תַּטְמוֹר יָתִי ׃ 9 מִן קֳדָם רַשִׁיעֵי אִלֵּין דִּמְחַבְּלִין יָתִי בַּעֲלֵי דְּבָבִי בִּרְעוּת נַפְשְׁהוֹן
10 עַתְרֵהוֹן סַגָּא שׁוּמְנֵהוֹן כַּסְּיוּ פּוּמְהוֹן מַלִּלוּ בְּרַבְרְבָנוּתָא ׃ 11 אִסְתּוֹרָנָא הַשְׁתָּא חֲזַרוּ עֲלָנָא עֵינֵיהוֹן מְשַׁוַּן לְמִפְשַׁט מַחְזְרִין עֲלַי ׃
12 דְּמוּתֵהּ הֵיךְ אַרְיָא דִּמְרַגַּג לְמִתְבַּר וְהֵיךְ שַׁחְצָא דְּיָתֵיב בְּטוּמְרַיָּא ׃ 13 קוּם יְיָ אַקְדֵּם אַפּוֹי חַמְטֵהּ פְּצֵי נַפְשִׁי מֵרַשִׁיעָא דְּאִתְחַיַּב בְּאַרְעָא ׃
14 וְצַדִּיקַיָּא דִּמְסָרִין נַפְשֵׁיהוֹן מְטוּלְתָךְ יְיָ בְּמִיתוּתָא וּמִשְׁתֵּיצִין מֵאַרְעָא חוּלָקְהוֹן בְּחַיֵּי עָלְמָא וּמִשֵּׁיוּתָךְ טָבָא יִתְמְלֵי כְּרֵיסְהוֹן קְטוֹל בְּסַיְפָּךְ ׃
15 אֲנָא בִּקְשׁוֹטָא אֶחֱמֵי סְבַר אַפָּךְ אֶשְׂבַּע בְּעִדָּן דְּאִתְּעַר אִיקַר פַּרְצוּפָךְ ׃ יִשְׂבְּעוּן בְּנִין וְיִשְׁבְּקוּן יָתְרֵיהוֹן לְטַלְיֵיהוֹן ׃
יח 1 לְשַׁבָּחָא עַל נִסַּיָּא דְּאִתְרְחִישׁוּ לְעַבְדָּא דַיְיָ לְדָוִד דְּשַׁבַּח בִּנְבוּאָה קֳדָם יְיָ יָת פִּתְגָּמֵי שִׁירְתָא הָדָא עַל כָּל יוֹמַיָּא דְּשֵׁזִיב יְיָ יָתֵהּ מִן יְדָא וּבַעֲלֵי
דְּבָבוֹי וּמֵחַרְבָּא דְּשָׁאוּל ׃ 2 וַאֲמַר אֲחַבְּבִינָךְ יְיָ תֻּקְפִּי ׃ 3 יְיָ תֻּקְפִּי וְרָחְצָנִי וּמְשֵׁיזֵב יָתִי אֱלָהָא דְּאִתְרְעֵי בִי קָרְבַנִי לְדַחַלְתֵּהּ תְּרִיסִי
דְּמִן קֳדָמוֹי מִתְיְהֵב לִי תְּקוֹף וּפֻרְקָן עַל בַּעֲלֵי דְּבָבִי רָחְצָנִי ׃ [illegible]

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Oratio Dauidi. PSAL. XVII.

SVſcipe Dominẽ deprecationẽ meã in iuſtitia; attẽnde laudationi meæ; inclina aurẽ tuã ad orationẽ meã abſq; labiis doli. [2] A cõſpectu tuo iudiciũ meum prodibit, oculi tui vident ęquitatẽ. [3] Probaſti cor meũ, viſitaſti ſuper me in nocte, examinaſti me, & nõ inueniſti corruptionẽ: cogitaui malũ, non tranſiuit os meũ. [4] Verè argui opera filiorum hominũ; in verbo labiorũ tuorũ ego obſeruaui viã impudẽtis. [5] Suſtenta greſſus meos in ſemitis tuis, vt nõ moueãtur pedes mei. [6] Ego inuocaui te, quoniã accipies orationẽ meã: Deus inclina aurẽ tuã ad me; audi eloquiũ meum. [7] Mirandã exhibe puritatẽ tuã redẽptor ſperantiũ: vlciſcere illos ab iis qui inſurgũt in ipſos manũ dextera tua. [8] Cuſtodi me ſicut pupillã orbicularẽ quæ eſt in medio oculi: in vmbra maieſtatis tuæ abſcõde me. [9] A conſpectu impiorũ horũ qui me perdunt: auctores inimicitiæ meæ deſiderio animarũ ſuarũ circundederunt me. [10] Opulentia eorũ multiplicata eſt; adipe ſuo operti ſunt; ore ſuo locuti ſunt magnifica. [11] Greſſus noſtros nũc circundederunt ſuper nos: oculos ſuos ponũt vt ſe diffundãt in terrã. [12] Similitudo eius ſicut leonis deſiderantis prędã; & ſicut catuli leonis degentis in luſtris. [13] Surge Domine, præueni faciem eius, incurua eum: erue animam meam ab impio, qui meretur interfici gladio tuo. [14] Et iuſtorum, qui tradiderunt animas ſuas propter te Domine morti, & abſciſi ſunt de terra, eorum pars eſt in vita æterna; & abſconſione boni tui implebitur venter eorum: ſaturabuntur filij, & relinquent reliquias ſuas puerulis ſuis. [15] Ego in veritate videbo aſpectum faciei tuæ: ſatiabor in tempore quo euigilauerit gloria vultus tui. PSAL. XVIII.

[1] Ad canendum ſuper mirabilibus quæ abũdè cõtigerunt ſeruo Domini Dauidi, qui cecinit in prophetia coram Domino verba cantici huius, pro omnibus diebus quibus liberauerat eum Dominus de manu inimicorum ſuorum, & de gladio Saulis. ait itaque: DIligam te Domine fortitudo mea. [3] Dominus fortitudo mea & fiducia mea, & liberans me, Deus qui complacuit ſibi in me; adiunxit me timori ſuo: ſcutum meum, quoniã à pręſentia eius datã eſt mihi fortitudo & ſalus ſuper auctores inimicitiæ meæ; ſpes mea.

4 * מהלל אקרא יהוה ומן־איבי אושע :
5 * אפפוני חבלי־מות ונחלי בליעל יבעתוני :
6 * חבלי שאול סבבוני קדמוני מוקשי מות :
7 * בצר־לי אקרא יהוה ואל־אלהי אשוע ישמע
מהיכלו קולי ושועתי לפניו תבא באזניו :
8 * ותגעש ותרעש הארץ ומוסדי הרים ירגזו
ויתגעשו כי־חרה לו :
9 * עלה עשן באפו ואש־מפיו תאכל גחלים
בערו ממנו :
10 * ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו :
11 * וירכב על־כרוב ויעף וידא על־כנפי־רוח :
12 * ישת חשך סתרו סביבותיו סכתו חשכת־מים
עבי שחקים :
13 * מנגה נגדו עביו עברו ברד וגחלי־אש :
14 * וירעם בשמים יהוה ועליון יתן קלו ברד
וגחלי־אש :
15 * וישלח חציו ויפיצם וברקים רב ויהמם :
16 * ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך
יהוה מנשמת רוח אפך :
17 * ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים :
18 * יצילני מאיבי עז ומשנאי כי־אמצו ממני :
19 * יקדמוני ביום־אידי ויהי יהוה למשען לי :
20 * ויוציאני למרחב יחלצני כי חפץ בי :
21 * יגמלני יהוה כצדקי כבר ידי ישיב לי :
22 * כי־שמרתי דרכי יהוה ולא־רשעתי
מאלהי :
23 * כי כל־משפטיו לנגדי וחקתיו לא־אסיר
מני :
24 * ואהי תמים עמו ואשתמר מעוני :

4 *Laudatum inuocabo Dominum, & ab ini-
5 micis meis saluus ero. * Circundederunt me
funes mortis, & torrentes iniquitatis terrue-
6 runt me. * Funes inferni circundederunt me,
7 præuenerunt me laquei mortis. * In tribula-
tione mea inuocabo Dominum, & ad Deum
meum clamabo; & exaudiet de templo suo vo-
cem meam; & clamor meus ante faciem eius
8 veniet in aures eius. * Commota est & con-
tremuit terra, & fundamenta montium con-
cussa sunt & conquassata sunt, quoniam iratus
9 est. * Ascendit fumus in furore eius, & ignis
ex ore eius deuorans; carbones incensi sunt ab
10 eo. * Inclinauit cælos & descendit, & caligo
11 sub pedibus eius. * Et ascendit super Che-
rub & volauit, & transuolauit super pennas
12 venti. * Posuit tenebras latibulum suum,
in circuitu eius tabernaculum eius, tenebrosa a-
13 qua in nubibus ætheris. * Præ fulgore in
conspectu eius nubes transierunt, grando &
14 carbones ignis. * Et intonuit de cælo Do-
minus, & Altissimus dedit vocem suam; gran-
15 dinem, & carbones ignis. * Et misit sagittas
suas & dissipauit eos, & fulgura multipli-
16 cauit & consumpsit eos. * Et apparuerunt
effusiones aquarum, & reuelata sunt funda-
menta orbis, ab increpatione tua Domine, ab in-
17 spiratione spiritus furoris tui. * Misit de
alto, accepit me; extraxit me de aquis multis.
18 * Liberauit me de inimicis meis potentissimis
& de his qui oderunt me, quoniam robustiores
me erant.
19 * Præuenerunt me in die afflictionis meæ: et
factus est Dominus firmamentum meum.
20 * Et eduxit me in latitudinem; liberauit me,
21 quia placuit ei. * Retribuit mihi Dominus
secundùm iustitiam meam, & secundùm mun-
ditiam manuum mearum reddidit mihi.
22 * Quia custodiui vias Domini, & non egi
impiè à Deo meo.
23 * Omnia enim iudicia eius in conspectu meo,
& præcepta eius non amoui à me.
24 * Et fui immaculatus cum eo, & custodiui
me ab iniquitate mea.

*Laudãs inuocabo Dñm, & ab inimicis 4
meis saluus ero. *Circundederunt me do- 5
lores mortis, & torrẽtes iniqtatis cõturba-
uerũt me. *Dolores inferni circundederũt 6
me, pccupauerunt me laquei mortis. * Et 7
in tribulatione mea inuocaui Dñm, & ad
Deũ meum clamaui. *exaudiuit de templo
sancto suo vocẽ meã, & clamor meus in cõ
spectu eius *introibit in aures eius. *Et cõ- 8
mota est & cõtremuit terra, & fundamẽta
mõtium cõturbata sunt & commota sunt,
quoniã iratus est eis Deus. *Ascẽdit fumus 9
in ira eius, & ignis à facie eius *exardescet,
carbones succẽsi sunt ab eo. *Et inclinauit 10
cælos & descendit, & caligo sub pedibus e-
ius. *Et ascendit sup Cherubim & volauit; 11
volauit sup pennas ventorum. *Et posuit 12
tenebras latibulum suum, in circuitu eius
tabernaculũ eius, tenebrosa aqua in nubi-
bus aëris. *Præ fulgore in conspectu eius 13
nubes trãsierunt, grãdo & carbones ignis.
*Et intonuit de cælo Dñs, & Altissim⁹ de- 14
dit vocem suã*. *Misit sagittas* & dissipa- 15
uit eos; & fulgura multiplicauit, & cõtur-
bauit eos. * Et apparuerũt fontes aquarũ, 16
& reuelata sunt fundamenta orbis *terræ,
ab increpatione tua Domine, ab inspira-
tione spiritus irę tuæ. *Misit de summo, & 17
accepit me; assumpsit me de aquis multis.
*Eripiet me de inimicis meis fortissimis, 18
& ab iis qui oderunt me, quoniam con-
fortati sunt super me. * Præuenerunt me 19
in die afflictionis meę, & factus est Domi-
nus *protectio mea. *Et eduxit me in lati- 20
tudinem: saluum faciet me, quoniam vo-
luit me. *Et retribuet mihi Dominus se- 21
cundùm iustitiam meam, & secundùm
puritatem manuum mearum retribuet
mihi. * Quia custodiui vias Domini, nec 22
impiè gessi à Deo meo. * Quoniam 23
omnia iudicia eius in conspectu meo, &
iustitias eius non repulì à me. * Et ero 24
immaculatus cum eo: & obseruabo me ab
iniquitate mea.

4 * αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν
5 μου σωθήσομαι. * περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, καὶ
6 χείμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με. * ὠδῖνες ᾅδου
περιεκύκλωσάν με, προέφθασάν με παγίδες θανάτου.
7 * καὶ ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον,
καὶ πρὸς τὸν θεόν μου ἐκέκραξα. ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου
αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσελεύ-
8 σεται εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ. * καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος
ἐγενήθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐταράχθησαν
καὶ ἐσαλεύθησαν, ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός.
9 * ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ καταφλεγήσεται, ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἀπ' αὐτοῦ.
10 * καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς
11 πόδας αὐτοῦ. * καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπε-
τάσθη, ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.
12 * καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκη-
νὴ αὐτοῦ, σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων.
13 * ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλ-
θον, χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
14 * καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος
15 ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ. * ἐξαπέστειλε βέλη καὶ ἐσκόρ-
πισεν αὐτούς, καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνετάραξεν
16 αὐτούς. * καὶ ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἀνε-
καλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου
κύριε, ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύματος ὀργῆς σου.
17 * ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με, προσελάβε-
18 τό με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. * ῥύσεταί με ἐξ ἐχθρῶν
μου δυνατῶν, καὶ ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἐστερεώθη-
19 σαν ὑπὲρ ἐμέ. * προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κα-
κώσεώς μου, καὶ ἐγένετο κύριος ἀντιστήριγμά μου.
20 * καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν, ῥύσεταί με, ὅτι ἠ-
21 θέλησέ με. * καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ
τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χει-
22 ρῶν μου ἀνταποδώσει μοι. * ὅτι ἐφύλαξα τὰς ὁδοὺς
κυρίου, καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου.
23 * ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνώπιόν μου, καὶ τὰ δι-
καιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησα ἀπ' ἐμοῦ.
24 * καὶ ἔσομαι ἄμωμος μετ' αὐτοῦ, καὶ φυλάξομαι
ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.

תרגום

4 בתשבחתא אנא מצלי קדם יוי ומבעלי דבבי פרק יתי : 5 אקפתני עקא כאתתא דיתבא על מתברא וחיל לית לה למילד והיא מסתכנא למסת סיעת טלומיא בעתת יתי : 6 משרית חיבין אקפוני אקדמו יתי דמזינין בזיני קטול : 7 כד עיק לי אנא מצלי קדם יוי וקדם אלהי אנא מתחנן ומקבל צלותי מהיכל קדשה דבשמיא ובעותי קדמוי מתקבלא באודנוי ומתעבדא : 8 ואתרגפת ואתרגשת ארעא ואשות טוריא זעו ואתרטישו מטול דתקיף לה : 9 סלק קטרא קדמוי שלח רגזה כאשא בערא גומרין דנור דלקא מן מימרה : 10 וארכין שמיא ואתגלי ועננ אמיטתא כבש קדמוי : 11 ואתגלי בגבורתה על כרובין קלילין ודבר בתקוף על גדפי זעפא : 12 אשרי שכינתה בערפלא ואחזור בעננ יקרה היך מטללתא ואחית מטרין על עמה ומיין תקיפין מרכפת עננין דקבלא על רשיעיא מן רומה דעלמא : 13 מזהור יקרה עננ שמיא עברו במזופיתה היך גומרין דנור וברדא דלקא מן מימרה : 14 ואכלי בשמיא יוי ועילאה ארים מימרה רמא ברדא וגומרין דנור : 15 ושדר מימרה היך גררין ובדרנון וברקין סגיאין ושגושנון : 16 ואתחמיו עמקי מיא ואתגליו שתסיא דתבל ממזופיתך יוי מן מימר תקוף רגזך : 17 שלח מן רומא דברני ושזבני מעממין סגיעין : 18 שזבני מבעלי דבבי ארום עשינין אינון וממסנאי ארום אתגברו עלי : 19 אקדמו לי ביום טלטולי והוה מימרא דיוי סמיך לי : 20 ואפיק יתי לרוחא שזבני מטול דאתרעי בי : 21 ישלמנני יוי כזכותי היך ברירות ידי יתיב לי : 22 מטול דנטרת אורחן דתקנן קדם יוי ולא חלכת ברשע קדם אלהי : 23 מטול דכל דינוי גלין לקבלי למעבדהון וקימוי לא אעדי מני : 24 ואתי שלים בדחלתה והוית נטר נפשי מחובין :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 In hymno ego preces fundo coram Dño, & ab inimicis meis redimit me. 5 Circundedit me angustia sicut mulieris quæ sedet in partu, nec vis est ei pariendi; ipsaq; periclitatur ad mortem; caterua peruersorum cõturbauit me. 6 Cohors sceleratorum obsederunt me, pꝛuenerũt me armati armis occisionis. 7 Quando angustia est mihi, ego oro coram Dño, & coram Deo meo ego deprecor: & accipit orationẽ meã de tẽplo sanctitatis suæ, quod est in cælis: & deprecatio mea corã ipso recipitur in auribus eius, & effectui demãdatur. 8 Et cõtremuit & cõmota est terra, & fundamẽta montiũ cõmota sunt & concussa sunt, quoniã irascebatur ei. 9 Ascẽdit fumus corã eo, immisit furorẽ suũ sicut ignem ardentẽ: carbones ignis incensi à verbo eius. 10 Et inclinauit cælos & apparuit gloria eius, & nubẽ tenebrosam supposuit corã se. 11 Et visus est in robore suo super Cherubin leuissimos, & adduxit potẽtiã super alas turbinis: 12 Collocauit maiestatem suã in caligine, & circũdata est nubibus gloria eius sicut tabernaculũ: & descẽdere fecit pluuiam super populũ suũ, & aquas validas à cõmotione nubiũ tenebrosarũ super impios ab altitudine mũdi. 13 A splendore gloriæ eius nubes cæli trãsierunt, in increpatione eius sicut carbones ignis, & grãdo ardẽs à verbo eius. 14 Et intonuit in cælis Dñs, & Altissimus exaltauit verbũ suũ; proiecit grandinẽ & carbones ignis. 15 Et misit verbũ suũ tanquã sagittas, & dispersit eos; & fulgura plurima, & interturbauit eos. 16 Et apparuerũt profunditates aquarũ, & discooperta sunt fundamẽta orbis ab increpatione tua Dñe, à verbo vehemẽti iræ tuæ. 17 Misit ab excelso, accepit me, & eripuit me de populis plurimis. 18 Eripuit me ab inimicis meis, quoniam potentes erant; ab osoribus meis, quoniam inualuerant supra me. 19 Præuenerunt me in die migrationis meæ, & fuit verbum Domini fulcrum mihi. 20 Et eduxit me in latitudinem: liberauit me, quoniam sibi complacuit in me. 21 Retribuet mihi Dominus secundùm iustitiam meam, secundùm munditiam manuum mearum reddet mihi. 22 Quia custodiui vias rectas ante Dominum, & non ambulaui in improbitate coram Deo meo. 23 Quoniam omnia iudicia eius manifesta sunt coram me vt faciam ea: & pacta eius non remouebo à me. 24 Et fui perfectus in timore eius: & fuit seruator animæ meæ à peccatis.

* וישב־יהוה לי כצדקי כבר ידי לנגד עיניו׃ 25
* עם־חסיד תתחסד עם־גבר תמים תתמם׃ 26
* עם־נבר תתברר ועם־עקש תתפתל׃ 27
* כי־אתה עם־עני תושיע ועינים רמות תשפיל׃ 28
* כי־אתה תאיר נרי יהוה אלהי יגיה חשכי׃ 29
* כי בך ארץ גדוד ובאלהי אדלג־שור׃ 30
* האל תמים דרכו אמרת־יהוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו׃ 31
* כי מי אלוה מבלעדי יהוה ומי צור זולתי אלהינו׃ 32
* האל המאזרני חיל ויתן תמים דרכי׃ 33
* משוה רגלי כאילות ועל במותי יעמידני׃ 34
* מלמד ידי למלחמה ונחתה קשת־נחושה זרועתי׃ 35
* ותתן־לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני׃ 36
* תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסלי׃ 37
* ארדוף אויבי ואשיגם ולא־אשוב עד־כלותם׃ 38
* אמחצם ולא־יכלו קום יפלו תחת רגלי׃ 39
* ותאזרני חיל למלחמה תכריע קמי תחתי׃ 40
* ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם׃ 41
* ישועו ואין מושיע על־יהוה ולא ענם׃ 42
* ואשחקם כעפר על־פני־רוח כטיט חוצות אריקם׃ 43
* תפלטני מריבי עם תשימני לראש גוים עם לא־ידעתי יעבדוני׃ 44
* לשמע אזן ישמעו לי בני נכר יכחשו־לי׃ 45
* בני־נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם׃ 46
* חי־יהוה וברוך צורי וירום אלוהי ישעי׃ 47
* האל הנותן נקמות לי וידבר עמים תחתי׃ 48

25 * Et restituit mihi Dominus secundùm iusti-
tiam meam, & secundùm manuum mearum
26 munditiam in conspectu oculorum eius. * Cum
sancto sanctus eris, & cum viro innocente in-
27 nocenter ages. * Et cum electo electus eris,
28 & cum peruerso peruerteris. * Quoniam po-
pulum pauperem saluabis, & oculos excelsos hu
29 miliabis. * Quia tu illuminas lucernam meam:
domine Deus meus illuminabis tenebras meas.
30 * In te enim curram accinctus, & in Deo
31 meo transiliam murum. * Deus immacula-
ta via eius, eloquium Domini igne examina-
tum, scutum est omnium sperantium in se.
32 * Quis est Deus præter Dominum? et quis
fortis præter Deum nostrum?
33 * Deus qui accingit me fortitudine, & po-
suit immaculatam viam meam.
34 * Coæquans pedes meos ceruis, & super ex-
celsa mea statuens me.
35 * Docens manus meas ad prœlium, & com-
ponens quasi arcum æreum brachia mea.
36 * Dedisti mihi clypeum salutis tuæ, & dex-
tera tua confortabit me, & mansuetudo tua
37 multiplicabit me. * Dilatabis gressus meos
subter me, & non deficient tali mei.
38 * Persequar inimicos meos & apprehēdam
eos, & non reuertar donec consumam eos.
39 * Cædam eos & non poterunt surgere: ca-
dent sub pedibus meis.
40 * Accinxisti me fortitudine ad prælium, in-
curuasti resistentes mihi sub me.
41 * Et inimicorum meorum dedisti mihi dor-
42 sum, & odientes me disperdidisti. * Clamabunt,
& non erit qui saluet, ad Dominum & non ex-
43 audiet eos. * Et delebo eos vt puluerem ante fa-
ciem venti: vt lutum platearum proiiciam eos.
44 * Saluabis me à contradictionibus populi, pones
me in caput gentiū; populus quem ignoraui ser-
45 uiet mihi. * Auditione auris obediet mihi: fi-
46 lij alieni mentiti sunt mihi. * Filij alieni de-
fluent, & contrahentur in angustiis suis.
47 * Viuit Dominus & benedictus Deus meus,
48 & exaltetur Deus salutis meæ. * Deus qui das
vindictas mihi, & subdidisti populos sub me.

* Et retribuet mihi Dñs secundū iustitiam 25
meā, & secundū puritatē manuum mearū
in cōspectu oculorum eius. * Cū sancto san 26
ctus eris, & cū viro innocēte innocēs eris:
* Et cū electo electus eris, & cum peruerso 27
peruerteris. * Quoniā tu populum humilē 28
saluū facies, & oculos superborum humi-
liabis. * Quoniam tu *illuminabis lucernā 29
meam dñe Deus meus, *illuminabis tene-
bras meas. * Quoniā in te eripiar à tenta- 30
tione, & in Deo meo trāsgrediar murum.
* Deus me' impolluta via eius, eloquia Dñi 31
igne examinata, protector est omniū spe-
rantiū in se. * Quoniā quis Deus pter Do- 32
minū? aut quis Deus præter Deū nostrum?
* Deus qui* præcingit me virtute, & posuit 33
immaculatam viā meam. * Qui perfecit pe 34
des meos tanquā *cerui, & super excelsa sta
tuens me. * Qui docet manus meas ad prœ 35
lium, & posuisti *arcum æreū brachia mea.
* Et dedisti mihi ptectionē salutis*, & dex- 36
tera tua suscepit me. & disciplina tua cor-
rexit me in finē, & disciplina tua ipsa me
docebit. * Dilatasti gressus meos subt' me, 37
& nō sunt infirmata vestigia mea. * Perse- 38
quar inimicos meos & cōprehendā illos,
& nō cōuertar donec deficiāt. * Confringā 39
illos, nec poterūt stare, cadēt subtus pedes
meos. * Et pcinxisti me virtute ad bellum, 40
* supplantasti oēs insurgētes in me subtus
me. * Et inimicos meos dedisti mihi dor- 41
sum, & odiētes me dispdidisti. * Clamaue- 42
runt, nec erat q saluos faceret: ad Dñm, nec
exaudiuit eos. * Et cōminuā eos vt pulue- 43
rē ante faciē vēti, vt lutū platearū delebo
eos. * Eripies me de *cōtradictione populi, 44
cōstitues me in caput gentium. Populus
quem nō cognoui seruiuit mihi: * in audi- 45
tu auris obediuit mihi. Filij alieni menti-
ti sunt mihi: * Filij alieni inueterati sunt: 46
& claudicauerunt à semitis suis. * Viuit 47
Dominus & benedictus Deus, & exalte-
tur Deus salutis meæ. * Deus qui das vin- 48
dictas mihi, & subdis populos sub me:

25 * καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην
μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου, ἐνώπιον τῶν
26 ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. * μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἀν-
27 δρὸς ἀθώου ἀθῷος ἔσῃ. * καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς
28 ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. * ὅτι σὺ λαὸν τα-
πεινὸν σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις.
29 * ὅτι σὺ φωτιεῖς λύχνον μου κύριε ὁ θεός μου, φωτιεῖς
30 τὸ σκότος μου. * ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατη-
ρίου, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος.
31 * ὁ θεός μου ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, τὰ λόγια κυρίου
πεπυρωμένα, ὑπερασπιστής ἐστι πάντων τῶν ἐλπιζόντων
32 ἐπ' αὐτόν. * ὅτι τίς θεὸς πάρεξ τοῦ κυρίου; ἢ τίς θεὸς
33 πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν; * ὁ θεὸς ὁ περιζωννύων με δύ-
ναμιν, καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου.
34 * καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου, καὶ ἐπὶ
35 τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με. * διδάσκων χεῖράς μου εἰς πόλε-
μον, καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονάς μου.
36 * καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας, καὶ ἡ δε-
ξιά σου ἀντελάβετό μου. καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με
εἰς τέλος, καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.
37 * ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου, καὶ οὐκ
38 ἠσθένησε τὰ ἴχνη μου. * καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου,
καὶ καταλήψομαι αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι ἕως
39 ἂν ἐκλείπωσιν. * ἐκθλίψω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ δύ-
νωνται στῆναι, πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς πόδας μου.
40 * καὶ περιέζωσάς με δύναμιν εἰς πόλεμον, συνεπό-
δισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμὲ ὑποκάτω μου.
41 * καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον, καὶ τοὺς μι-
42 σοῦντάς με ἐξωλόθρευσας. * ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν
ὁ σώζων πρὸς κύριον, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν.
43 * καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡσεὶ χνοῦν κατὰ πρόσωπον ἀνέ-
μου, ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτούς.
44 * ῥῦσαί με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ, καταστήσεις με εἰς κε-
φαλὴν ἐθνῶν. λαὸς ὃν οὐκ ἔγνων, ἐδούλευσέ μοι.
45 * εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐ-
46 ψεύσαντό μοι. * υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν. καὶ
47 ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. * ζῇ κύριος, καὶ εὐλογη-
48 τὸς ὁ θεός, καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου. * ὁ θεὸς
ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί, καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ.

תרגום

25 ופרע יי לי היך זכותי היך ברירות ידי קדם מימרה׃ 26 עם אברהם דאשתכח חסיד קדמך אסגיתא למעבד חסדא ועם זרעה יצחק דהוה
שלים בדחלתך אשלמתא מימר רעותך עמה׃ 27 עם יעקב דהליך בברירותא קדמך בחרת בנוהי מכל עממיא ואפרשתא זרעה מכל
פסולא ועם פרעה ועם מצראי דחשבו מחשבן בישן על עמך ישראל בלבלתנון במחשבתהון׃ 28 מטול דאנת ית עמך דחשיכין את עתיד
למפרקהון ובמימרך עממיא תקיפיא דמתגברין עליהון תמאך׃ 29 מטול דאנת מנהר שרגי יי אלהי ינהר קבליי׃ 30 מטול דבמימרך אסגי
משרין ובמימר אלהי אכבוש כרכין תקיפין׃ 31 אלהא דביונן ארחתיה אורייתא דיי בחירתא תריסא הוא לכליהון דמתרחצין במימרה׃
32 ארום על ניסא ופורקנא דתעבד למשיחך ולשיורי עמך דישתארון יודון כל אומיא ועממיא ולישניא ויימרון לית אלהא אלא יי
ליתבר מנך ועמך בית ישראל ייםרון לית תקיפא אלא אלהנא׃ 33 אלהא דמזרז לי קמור בחילא ומתקן שלים ארחי׃ 34 משוי רגלי
קלילין היך איליא ועל בית תקפי יקימנני׃ 35 מאלף אידי למעבד קרבא ומתקיף היך קשת נחשא דרעי׃ 36 ויהבת לי תקוף פרקנך
וימינך תסעדני ובמימרך אסגעתני׃ 37 אסגעת פסיעתי באתרי ולא אזדעזעא רכובתי׃ 38 ארדף בעלי דבבי ואדבקנון ולא אתוב עד
דגמרתנון׃ 39 אגמרנון ולא יכלין למקם ונפלו קטילין תחות פרסת רגלי׃ 40 וזרזת לי חילא למעבד קרבא תברת עממיא דקיימין
לאבאשא לי חמטתנון תחותי׃ 41 ובעלי דבבי תברת קדמי ויהבתינון מחזרי קדל קדמי וסנאי אשיצינון׃ 42 בען סעיד ולית להון פריק
מצלן קדם יי ולא מקבל צלותהון׃ 43 ודששתנון היך גרגושתא על אנפי זעפא והיך סיאן אשקקי בעטת הגנן׃ 44 תשזבינני מפלגותא
דעממיא מנית יתי ברישי עממיא עמא דלא חכמת יפלחנני׃ 45 לשמע אודן ישתמעון לי בני נכראין יתכדבון קדמי׃ 46 בני נכראין
יסופון ויטלטלון מבירניתהון׃ 47 קים הוא יי ובריך תקיפא ומן קדמוהי מתיהב לי תקוף ופורקן ומרומם אלהי תקוף פרקני׃
48 אלהא דעבד פורענותא דילי ומתבר עממיא דקיימין לאבאשא לי תחותי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et retribuit Dñs mihi secūdùm meritū meū, secundū munditiā manuū mearū corā verbo suo. 26 Cū Abrahā qui repertus est pius ante
te, multiplicasti facere pietatē, & cū semine eius Isaac, qui fuit perfectus in timore tuo, perfecisti verbū volūtatis tuæ cū eo. 27 Cū Iacob qui
ambulauit in puritate coram te, elegisti filios eius de cūctis populis, segregastiq; stirpem eius ab omni falsitate; & cū Pharaone & Ægyptiis
qui cogitauerāt cogitationes malas aduersus populū tuū, cōturbatos reddidisti eos in cogitationibus suis. 28 Quoniā tu populū tuū egeno-
rū, tu, inquam, saluaturus es; & in verbo tuo gētes fortes, quę roborantur aduersum eos, deprimes. 29 Quoniā tu illuminabis lucernā meā:
Dñs Deus meus illustrabit tenebras meas. 30 Quoniā in verbo tuo multiplicabo exercitus, & in verbo Dei mei subiugabo arces munitas.
31 Deus cuius rectæ sunt vię, lex Domini electa, clype' ipse est oībus qui cōfidunt in verbo eius. 32 Quoniā propter miraculū & redēptionē
quæ edes Christo tuo & reliquiis populi tui, quæ remanebunt, laudes dicent omnes nationes, & populi & linguæ: dicētq;: Nō est Deus nisi
DOMINVS: nō est nisi tu: populus autē tuus domus Israel dicet: Nō est fortis nisi Deus noster. 33 Deus qui accingit me cingulo in virtu-
te, & dirigit perfectū iter meū. 34 Ponit pedes meos agiles sicut ceruarū, & in domo fortitudinis meæ stare me faciet. 35 Docet manus meas
ad belligerādū, & corroborat veluti arcū chalybeū brachia mea. 36 Et dedisti mihi fortitudinē salutis tuę, & dextera tua auxiliabitur mihi: &
verbo tuo adauxisti me. 37 Multiplicasti gressus meos in loca mea, & nō sunt cōmoti tali mei. 38 Persequar inimicos meos & cōprehēdā illos:
& nō cōuertar donec deleuero eos. 39 Delebo eos & nō poterūt surgere: & cadent occisi subt' plātas pedū meorū. 40 Præcinxisti me virtute ad
belligerādū, cōfregisti populos qui insurgūt ad malefaciēdū mihi, inclinasti eos sub me. 41 Et inimicos meos cōfregisti corā me: effecisti vt ipsi
terga verterēt corā me: osores autē meos disperdā. 42 Querēt adiutorē, & nō erit eis redēptor: depcabūtur à Dño, & nō recipiet orationē eorū.
43 Et attriui eos vt glebam ante faciē venti, & sicut lutum platearū cōculcaui eos. 44 Saluabis me à dissidio populorū: præfecisti me in capita
gentiū; populus quē nō noui, seruiet mihi: 45 Ad auditū auris obedient mihi: filij alienigenarū mētiētur in psentia mea. 46 Filij extraneorum
cōsumētur, & migrabūt de prętoriis suis. 47 Viuit Dñs ipse & benedictus fortis, à cuius conspectu datur mihi fortitudo & redemptio: & ex-
altetur Deus meus fortitudo redēptionis meæ. 48 Deus qui facit vltionē meā, & cōsternit sub me populos qui insurgūt ad malefaciēdū mihi.

49 * מְפַלְטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן־קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצִּילֵנִי׃

50 * עַל־כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃

51 * מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃

יט

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 * הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂי יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ׃

3 * יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה־דָּעַת׃

4 * אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃

5 * בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם׃

6 * וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃

7 * מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃

8 * תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃

9 * פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃

10 * יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃

11 * הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃

12 * גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃

13 * שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃

14 * גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃

15 * יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי׃

49 * Qui seruas me ab inimicis meis, & à resistentibus mihi eleuas me; à viro iniquo libera me.

50 * Propterea confitebor tibi in gentibus Domine, & nomini tuo cantabo.

51 * Magnificanti salutes regis sui, & facienti misericordiam christo suo Dauid, & semini eius vsque in seculum.

1 * Victori Psalmus Dauid.

XIX.

2 Cæli enarrant gloriam Dei, & opus manuum eius annunciat firmamentum.

3 * Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam.

4 * Non est sermo & non sunt verba, quibus non audiatur vox eorum.

5 * In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis verba eorum: Soli posuit tabernaculum in eis.

6 * Et ipse quasi sponsus procedens de thalamo suo, exultabit vt fortis ad currendam viam.

7 * A summitate cæli egressus eius, & cursus eius vsque ad summitatem illius, nec est qui se abscondat à calore eius.

8 * Lex Domini immaculata conuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis.

9 * Præcepta Domini recta, lætificantia cor, mandatum Domini lucidum, illuminans oculos.

10 * Timor Domini mundus perseuerans in secula: iudicia Domini vera iustificata in semetipsa.

11 * Desiderabilia super aurum & obrizum preciosum multum, & dulciora super mel & fauum redundantem.

12 * Unde seruus tuus docebit ea, in custodiendis eis fructus multus.

13 * Errores quis intelliget? ab occultis meis munda me.

14 * A superbis quoque libera seruum tuum: si non fuerint dominati mei, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo.

15 * Sint placentes sermones oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo, Domine fortis meus & redemptor meus.

תרגום

49 ופריקי מן בעלי דבבי ועל דקיימין לאבאשא לי תגברנני מגברא חשוטפא דעמה תשזבנני׃ 50 מטול הֵיכְנָא אודי קדמך ביני עממיא וליקרך אימר תשבחן׃ 51 מסגי למעבד פרקן עם מלכה ועבד טיבו למשיחה לדוד ולזרעה עד עלם׃

יט

1 לשבחא תושבחתא לדוד׃ 2 דמסתכלין בשמיא משתעין קדם יקרא דייי ועובדי ידוהי מחוון דמדקין בגווירא׃ 3 יומא ליומא מחוי מילתא ולליליא ללילייא מחוי מנעא׃ 4 ליח מימרא דהרעמותא ולית מלי דשגושא ולא משתמעין קלויהון׃ 5 בכל ארעא נפק מתח ועיתותהון ובסיפי תבל מלייהון לשמשא שוי משכניה בהון׃ 6 והוא כצפרא היך חתנא דנפק מגנונה צריכוכא ובפלגות יומא יתחזי וירוח כגבר דמשי למרהט בתקוף באורח מעלנה בפנוי׃ 7 מסיפי שמיא כפקנה והקופה על סטריהון ולית דמסתמר מרהטיה׃ 8 אורייתא דייי כשירא מתיבת נפש סהדותא דייי מהימנא מחכמא שבעא׃ 9 פיקודיא דייי דכיא קיימא לעלם דיניא דייי היכנותא דכא קדקדנא דייי בריריתא מנהרא עינין׃ 10 דחלתא דייי דכיא קיימא לעלם דיניא דייי היכנותא דכא קדקדנא דייי בריריתא מנהרא עינין׃ 11 דרגינין מדהבא ומאובריזין סגי ובסיטין יתיר מרדשא וכתירי דבישא׃ 12 לחוד עבדך אזדהר בהון ברנטרון חלופי היכנא אתעבד רבי׃ 13 שלויתך מן זחכום ומשתירא זכי יהי׃ 14 ברם מודנא פצי עבדך ולא ישלטון בי איזי אדהי בלא מום ואהי זכאה מחובא רבא׃ 15 יהון לרעוא מימרי פומי וריננת רעיוני קדמך יי תקפי ופריקי׃

49 * Liberator meus de inimicis meis iracundis. * ab insurgentibus in me exaltabis me, à viro iniquo eripies me. 50 Propterà confitebor tibi in nationibus Domine, & nomini tuo psalmum dicam. 51 *Magnificás salutes regis*, & faciens misericordia christo suo Dauid, & semini eius vsque in seculum.

1 * In finem Psalmus Dauid.

XVIII.

2 Cæli enarrãt gloriam Dei, opera autem manuum eius annunciat firmamentũ. 3 *Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam. 4 *Non sunt loquelę neq; sermones, quorum non audiantur voces eorum. 5 *In omnem terrã exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. In sole posuit tabernaculum suum, 6 *& ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo. exultabit vt gigas ad currendam viã; 7 *A summo cælo egressio eius, & occursus eius vsque ad summum *cæli: nec est qui se abscondat à calore eius. 8 *Lex Domini immaculata cõuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis. 9 *Iustitiæ Domini rectæ lætificantes *cor, præceptum Domini lucidum illumi nans oculos. 10 *Timor Domini sanctus permanens in seculum seculi. iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa. 11 * Desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum; & dulciora super mel & fauum. 12 * Et enim seruus tuus custodit ea: in custodiendis illis retributio multa.

13 * Delicta quis intelliget? ab occultis meis munda me: 14 * Et ab alienis parce seruo tuo. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & mundabor à delicto maximo. 15 * Et erunt vt complaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Domine adiutor meus & redemptor meus.

49 * ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου ὀργίλων. καὶ ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με, καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥύσῃ με. 50 * διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.

51 * μεγαλυνῶν τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως, καὶ ποιῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ δαυίδ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ιη'.

2 * Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.

3 * ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν.

4 * οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ 5 αὐτῶν. * εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.

6 * καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ. ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν.

7 * ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ. καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὸ θέρμης αὐτοῦ.

8 * ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυχάς, ἡ μαρτυρία κυρίου πιστὴ σοφίζουσα νήπια.

9 * τὰ δικαιώματα κυρίου εὐθέα εὐφραίνοντα καρδίαν, ἡ ἐντολὴ κυρίου πηλαυγὴς φωτίζουσα ὀφθαλμούς.

10 * ὁ φόβος κυρίου ἁγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος. τὰ κρίματα κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό.

11 * ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολύν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον.

12 * καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου φυλάσσει αὐτά, ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή.

13 * ἁμαρτήματα τίς συνήσει; ἀπὸ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με, 14 * καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φείσαι τοῦ δούλου σου. ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσιν, τότε ἄμωμος ἔσομαι, καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης.

15 * καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια τοῦ στόματός μου, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου διαπαντός. κύριε βοηθέ μου καὶ λυτρωτά μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

49 Ereptor meus de auctoribus inimicitiæ meæ, atque iis qui insurgunt vt noceant mihi, valentiorem me facies: à viro cum quo rapina est, erues me. 50 Propterea laudabo te inter gentes Domine, & nomini tuo dicam laudes. 51 Magnificans vt faciat redemptionem cum rege suo, & beneficentiam præstans Messiæ suo Dauidi, & semini eius vsque in æternum.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XIX.

2 QVi suspiciunt cælos, enarrant gloriã Domini, & opera manuũ eius annunciant qui speculantur in aëra. 3 Dies diei indicat verbũ, & nox nocti nunciat scientiam. 4 Non est verbum murmurationis, & non sunt sermones tumultus, & non audiuntur voces eorum. 5 In omnem terram exiuit extensio prospectus eorum, & in fines orbis verba eorum. Soli posuit tabernaculum suum splendorem in ipsis: 6 Et ipse manè sicut sponsus qui egreditur velut de thalamo suo desiderabili: & in dimidio diei lętabitur vt gigas, qui peruenit vt curtat in fortitudine viam occasus sui sub vespera. 7 Ab extremitatibus cælorum egressus eius, & reuolutio eius vsq; ad latera eorum; & non est qui se abscondat à feruore eius. 8 Lex Domini perfecta conuertens animam, testimonium Domini fidele, præbens sapientiam insipienti. 9 Præcepta Domini recta, lætificantia cor: præceptum Domini purum, illuminans oculos. 10 Timor Domini mundus permanet in perpetuum: iudicia Domini fidelia pura sunt simul. 11 Desiderabilia magis quàm aurum & quàm obrizum multum; & suauia magis quàm mel & fauus dulcis. 12 Sanè seruus tuus circunspectus fuit in eis: eò quòd seruauerit ea, factus est princeps Israelitarum. 13 Errores quis noscat? sed ab occultis meis munda me. 14 Verùm â superbis libera seruum tuum, ne dominentur in me: tunc enim fiam sine macula, & ero purus à peccato magno. 15 Sint grata verba oris mei, & meditationes mentis meæ apud te Domine fortitudo mea & redemptor meus.

כ

1 למנצח מזמור לדוד:
2 יענך יהוה ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב:
3 ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך:
4 יזכר כל מנחתך ועולתך ידשנה סלה:
5 יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא:
6 נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה כל משאלותיך:
7 עתה ידעתי כי הושיע יהוה משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו:
8 אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוה אלהינו נזכיר:
9 המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד:
10 יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו:

כא

1 למנצח מזמור לדוד:
2 יהוה בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד:
3 תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה:
4 כי תקדמנו ברכות טוב תשית לראשו עטרת פז:
5 חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד:
6 גדול כבודו בישועתך הוד והדר תשוה עליו:
7 כי תשיתהו ברכות לעד תחדהו בשמחה את פניך:
8 כי המלך בטח ביהוה ובחסד עליון בל ימוט:
9 תמצא ידך לכל איביך ימינך תמצא שנאיך:
10 תשיתמו כתנור אש לעת פניך יהוה באפו יבלעם ותאכלם אש:
11 פרימו מארץ תאבד וזרעם מבני אדם:
12 כי נטו עליך רעה חשבו מזמה בל יוכלו:

---

1 * *Victori Psalmus Dauid.*

XX.

2 *EXaudiat te Dominus in die tribulationis, protegat te nomen Dei Iacob.*
3 * *Mittat auxilium tibi de sancto, & de Siõ tueatur te.*
4 * *Memor sit omnis sacrificij tui, & holocaustum tuum pinguefiat. Semper.*
5 * *Det tibi secundùm cor tuum, & omne consilium tuum impleat.*
6 * *Laudabimur in salutari tuo, & in nomine Dei nostri ducemus choros: impleat Dominus omnes petitiones tuas.*
7 * *Nunc scio quoniã saluauit Dominus christum suum: exaudiet eum de cælis sanctuarij sui; in fortitudinibus salus dexteræ suæ.*
8 * *Hi in curribus & hi in equis, & nos in nomine Domini Dei nostri recordabimur.*
9 * *Ipsi incuruati sunt & ceciderunt; nos verò surreximus & erecti sumus.*
10 * *Domine salua, rex exaudi nos in die inuocationis nostræ.*

1 * *Victori Psalmus Dauid.* XXI.

2 *DOmine in fortitudine tua lætabitur rex, et super salutari tuo exultabit vehementer.*
3 * *Desiderium cordis eius dedisti ei, & voluntate labiorum eius non fraudasti eum. Sẽper.*
4 * *Quoniam præuenisti eum in benedictionibus bonitatis, pones in capite eius coronam de obrizo.*
5 * *Vitam petiit à te, dedisti ei longitudinem dierum in seculum & in æternum.*
6 * *Magna gloria eius in salutari tuo: gloriam & decorem pones super eum.*
7 * *Pones enim eum in benedictionem sempiternam: exhilarabis eum lætitia apud vultum tuum.*
8 * *Quoniam rex confidet in Domino, et in misericordia excelsi non decipietur.*
9 * *Inueniet manus tua omnes inimicos tuos: dextera tua inueniet omnes odientes te.*
10 * *Pones eos vt clibanũ ignis in tempore vultus tui: Dominus in furore suo præcipitabit eos, & deuorabit eos ignis.*
11 * *Fructum eorum de terra perdes, et semen eorum de filiis hominum.*
12 * *Quoniam declinauerunt super te malum: cogitauerunt scelus quòd non potuerunt.*

---

* In finem Psalmus Dauid. XIX. 1
EXaudiat te Dñs in die tribulationis, 2
ptegat te nomẽ Dei Iacob. *Mittat tibi 3
auxilium de sancto, & de Sion tueatur te.
* Memor sit omnis sacrificij tui, & holo- 4
caustũ tuũ pingue fiat. * Tribuat tibi Dñs 5
secundùm cor tuũ, & omne consiliũ tuum
infirmet *impleat. *Lætabimur in salutari tuo, & in 6
nomine Dñi Dei nostri magnificabimur.
Impleat Dñs omnes petitiones tuas: *Nũc 7
cognoui quoniam saluũ fecit Dñs christũ
suum. exaudiet illum de cælo sancto suo,
in potentatibus salus dexteræ eius. *Hi in 8
curribus & hi in equis, nos autem in nomine Domini Dei nostri inuocabimus.
* Ipsi obligati sunt & ceciderunt; nos autẽ 9
surreximus & erecti sumus. * Domine sal- 10
uum fac regem, & exaudi nos, in die qua
inuocauerimus te.

* Psalmus Dauid. XX. 1
DOmine in virtute tua lætabitur rex, & 2
super salutare tuũ exultabit vehementer. *Desiderium cordis eius tribuisti ei, & 3
voluntate labiorum eius nõ fraudasti eũ.
*Quoniam præuenisti eum in benedictio- 4
nibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. * Vitam petiit à 5
te, & tribuisti ei longitudinem dierum in
ℭ in seculum seculum * seculi. *Magna est gloria eius in 6
salutari tuo: gloriam & magnum decorem
eum in impones super eum. * Quoniam dabis* ei 7
benedictionem in seculum seculi: lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo. *Quo- 8
niam rex sperat in Domino, & in misericordia Altissimi non commouebitur.
* Inueniatur manus tua omnibus ini- 9
micis tuis: dextera tua inueniat omnes
qui oderunt te. * Quoniam pones eos vt 10
clibanum ignis in tempore vultꝰ tui: Dominus in ira sua conturbabit eos, & deuorabit eos ignis. *Fructum eorum de terra 11
perdes, & semen eorum à filiis hominum.
*Quoniam declinauerũt in te mala, cogi- 12
tauerũt cõsilia quæ nõ potuerũt stabilire.

---

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιθʹ.
2 * Ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ὑπερασπίσαι σου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰακώβ.
3 * ἐξαποστείλαι σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου, καὶ ἐκ σιὼν ἀντιλάβοιτό σου.
4 * μνησθείη πάσης θυσίας σου, καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω.
5 * δώη σοι κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου, καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσαι.
6 * ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. πληρώσαι κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου.
7 * νῦν ἔγνων ὅτι ἔσωσε κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ. ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου αὐτοῦ, ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.
8 * οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλεσόμεθα.
9 * αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν
10 καὶ ἀνωρθώθημεν. * κύριε σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κʹ.
2 * Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεύς, καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα.
3 * τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ, καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν.
4 * ὅτι προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις χρηστότητος· ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου.
5 * ζωὴν ἠτήσατό σε, καὶ ἔδωκας αὐτῷ μακρότητα ἡμε-
6 ρῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. * μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ σου, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ᾽ αὐτόν.
7 * ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, εὐφρανεῖς
8 αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. * ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον, καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ ὑψίστου οὐ μὴ
9 σαλευθῇ. * εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου· ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.
10 * ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ προσώπου σου, κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς, καὶ καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ.
11 * τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
12 * ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά, διελογίσαντο βουλὰς αἷς οὐ μὴ δύνωνται στῆναι.

תרגום

כ

1 לשבחא תשבחתא לדוד: 2 יקבל צלותך יי ביומא דעקא יתקפנך שום אלהא דיעקב: 3 ישדר סעדך מבית מקדשיה ומציון יסעדך: 4 ידכר כלהון דורנותך ועלותך ידהנן לעלמין: 5 יתן לך כרעיונך וכל מלכותך ישלם: 6 נשבח בפרקנך ובשום אלהנא נטקס ישלם יי כולהון שאלתך: 7 השתא ידעת ארום פרק יי משיחה קבל צלותה ממותבה דשמיא קדישיא בגבורן פורקן ימיניה: 8 אלין ברתיכין ואלין בסוסון ואנחנא בשום יי אלהנא נדכר: 9 הנון גחנו ונפלו ואנחנא אזדקפנא ואתאמץ לנא: 10 מימרא דיי פרוק לן מלך תקיף קבל צלותן ביום מקריינן:

כא

1 לשבחא תשבחתא לדוד: 2 יי בעשנך ימלוך מלכא משיחא ובפרקנך כמה מרנן לחדא: 3 רגגת נפשיה יהבת ליה ופירוש ספוותיה לא כליתא לעלמין: 4 ארום תקדמניה בברכן טבן תשוי על רישיה כליל דדהבא סנינא: 5 חיי עלמא שאל מנך יהבת ליה נגדא יומיא לעלמי עלמין: 6 סגי איקריה בפרקנך תשבחתא ושבהורא תשוי עלוהי: 7 מטול תשויניה ברכן לעלמין תחדיניה בחדותא וסבר קדמך: 8 מטול דמלכא מתרחיץ במימרא דיי ובחסדא עילאה לא יזוע: 9 תדבק מחת אידך לכל בעלי דבבך ופרענות ימינך תשכח לכל סנאך: 10 תשוינון היך אתון נורא לעידני רגזך יי באשתא ישלהבנון ותגמרנון בעור גהנם: 11 בניהון מארעא תהובד וזרעיהון מבני נשא: 12 מטול דתשלו עלך בישתא חשבו מחשבן בישן ולא יכילונך:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XX.

ACcipiat orationem tuam Dominus: in die tribulationis protegat te nomen Dei Iacob. 3 Mittat auxilium tuum de domo sanctuarij sui, & de Sion auxilietur tibi. 4 Recordetur omnium munerum tuorum, & holocausta tua adoleat semper. 5 Tribuat tibi secundùm cogitationem tuam, & omne consilium tuum perficiat. 6 Laudes dicemus in redemptione tua, & in nomine Dei nostri explicabimus vexillum: impleat Dominus omnes petitiones tuas. 7 Nunc cognoui quòd redemit Dominus christum suum; exaudiuit orationem eius de habitatione cælorum eius sanctorum, virtutibus redemptionis dexteræ ipsius. 8 Illi in curribus & illi in equis, nos autem nomen Domini Dei nostri in memoriam reuocemus. 9 Ipsi incuruati sunt & ceciderunt: nos autem erecti sumus, & viribus valuimus. 10 Verbum Domini redime nos; rex fortis suscipe orationem nostram quo die nos inuocamus.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XXI.

DOmine in virtute tua regnabit rex Christus, & in redemptione tua quàm vehementer exultaturus est! 3 Desiderium animæ eius tribuisti ei, & prolationem labiorum eius non prohibuisti in æternum. 4 Quoniã præuenies eum benedictionibus bonis, pones super caput eius coronam auri puri. 5 Vitam æternã petiit à te, dedisti ei longitudinẽ dierũ in secula seculorum. 6 Multa est gloria eius in redẽptione tua: laudẽ & decorẽ pones super eũ. 7 Quoniã pones eũ benedictiones per secula, lætitia perfundes eũ ab aspectu tuo. 8 Propterea ꝙ rex cõfidit in verbo Dñi, & in misericordia altissimi, nõ cõmouebitur. 9 Inuadet pcussio manꝰ tuę cũctos hostes tuos, & vltio dexterę tuę inueniet oẽs odio te habẽtes. 10 Pones eos vt fornacẽ ignis in tẽporibus irę tuę, Dñs igne inflãmabit eos, & cõsumet eos incẽdiũ gehennę. 11 Filios eorũ de terra perdes, & semẽ eorũ à filiis hoĩum. 12 Quoniã machinati sunt cõtra te malũ, cogitauerũt cogitationes prauas, nec aduersũ te potuerũt.

13 כי תשיתמו שכם במיתריך תכונן על-פניהם׃
14 רומה יהוה בעזך נשירה ונזמרה גבורתך׃

כב

1 למנצח על-אילת השחר מזמור לדוד׃
2 אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי׃
3 אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא-דומיה לי׃
4 ואתה קדוש יושב תהלות ישראל׃
5 בך בטחו אבתינו בטחו ותפלטמו׃
6 אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא-בושו׃
7 ואנכי תולעת ולא-איש חרפת אדם ובזוי עם׃
8 כל-ראי ילעגו לי יפטירו בשפה יניעו ראש׃
9 גל אל-יהוה יפלטהו יצילהו כי חפץ בו׃
10 כי-אתה גחי מבטן מבטיחי על-שדי אמי׃
11 עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה׃
12 אל-תרחק ממני כי-צרה קרובה כי-אין עוזר׃
13 סבבוני פרים רבים אבירי בשן כתרוני׃
14 פצו עלי פיהם אריה טרף ושאג׃
15 כמים נשפכתי והתפרדו כל-עצמותי היה לבי כדונג נמס בתוך מעי׃
16 יבש כחרש כחי ולשוני מדבק מלקוחי ולעפר-מות תשפתני׃
17 כי סבבוני כלבים עדת מרעים הקיפוני כארי ידי ורגלי׃
18 אספר כל-עצמותי המה יביטו יראו-בי׃
19 יחלקו בגדי להם ועל-לבושי יפילו גורל׃
20 ואתה יהוה אל-תרחק אילותי לעזרתי חושה׃
21 הצילה מחרב נפשי מיד-כלב יחידתי׃
22 הושיעני מפי אריה ומקרני רמים עניתני׃

13 * *Quoniam pones eos humerum: funes tuos firmabis contra facies eorum.*
14 * *Exaltare Domine in virtute tua, cantabimus & psallemus fortitudines tuas.*

1 * *Victori pro cerua matutina, Psalmus Dauid.* XXII.

2 *DEus meus, Deus meus, quare dereliquisti me? longè à salute mea verba rugitus mei.*
3 * *Deus meus clamabo per diem, & non exaudies; & nocte, nec est silentium mihi.*
4 * *Et tu habitator sancte laus Israel.*
5 * *In te confisi sunt patres nostri; confisi sunt,*
6 *& liberasti eos.* * *Ad te clamauerunt, et salui facti sunt; in te confisi sunt, & non sunt con-*
7 *fusi.* * *Ego autem sum vermis, & non homo; opprobrium hominum, & abiectio plebis.*
8 * *Omnes videntes me subsannant me; de-*
9 *mittunt labium, mouent caput.* * *Confugit ad Dominum, saluet eum; liberet eum, quoniam*
10 *vult eum.* * *Tu autem propugnator meus ex vtero, fiducia mea ab vberibus matris meæ.*
11 * *In te proiectus sum ex vulua: de ventre ma-*
12 *tris meæ Deus meus es tu.* * *Ne longè fias à me, quoniam tribulatio proxima est, quoniam non*
13 *est adiutor.* * *Circundederunt me vituli multi,*
14 *tauri Basan vallauerunt me.* * *Aperuerunt super me os suum, quasi leo rapiens & rugiens.*
15 * *Sicut aqua effusus sum, & separata sunt omnia ossa mea: factum est cor meum tanquam*
16 *cera liquefacta in medio ventris mei.* * *Aruit velut testa fortitudo mea, & lingua mea adhæsit palato meo, & in puluerem mortis detra-*
17 *xisti me.* * *Quoniam circundederunt me canes: concilium pessimorum vallauit me: foderunt ma-*
18 *nus meas & pedes meos.* * *Numeraui omnia ossa mea: ipsi respicientes viderunt in me.*
19 * *Diuiserunt vestimenta mea sibi, & super vestimentum meum miserunt sortem.*
20 * *Tu autem Domine ne longè fias, fortitudo mea in auxilium meum festina.*
21 * *Erue à gladio animam meam, de manu canis solitariam meam.*
22 * *Salua me ex ore leonis, & de cornibus vnicornium exaudi me.*

* Quoniam pones eos dorsum, in reli- 13
quiis tuis præparabis vultum eorum.
* Exaltare Domine in virtute tua, can- 14
tabimus & psallemus virtutes tuas.

* In fine pro susceptione matutina, 1
Psalmus Dauid. XXI.

DEus Deus meus, respice in me; quare 2
dereliquisti me? lõgè à salute mea ver-
ba delictorũ meorum. * Deus meus clama- 3
bo per diẽ & non exaudies, & nocte; & nõ
ad insipientiã mihi. * Tu autem in sancto 4
habitas laus Israel. * In te sperauerũt patres 5
nostri; sperauerunt, & liberasti eos. * Ad te 6
clamauerũt, & salui facti sunt; in te spera-
uerũt, & nõ sunt cõfusi. * Ego autẽ sum ver 7
mis, & nõ homo; opprobriũ hoĩum & abie
ctio plebis. * Oẽs vidẽtes me deriserũt me; 8
locuti sunt labiis, * mouerũt caput. * Spe- 9
rauit in Dño, eripiat eũ; saluum faciat eũ,
quoniã vult eum. * Quoniã tu es qui ex- 10
traxisti me de ventre, spes mea ab vberib⁹
matris meæ: * In te proiectus sum ex vtero. 11
De ventre matris meæ Deus meus es tu:
* ne discesseris à me. Quoniã tribulatio ꝓ- 12
xima, quoniã nõ est qui adiuuet me. * Cir- 13
cundederunt me vituli multi, tauri pin-
gues obsederũt me. * Aperuerunt super me 14
os suum, sicut leo rapiẽs & rugiens. * Sicut 15
aqua * diffusa sunt & dispersa sunt oĩa ossa
mea: factum est cor meum tanquã cera li-
quescẽs in medio vẽtris mei. * Aruit tãquã 16
testa virtus mea, & lingua mea adhęsit fau
cibus meis, & in puluerẽ mortis deduxisti
me. * Quoniã circũdederũt me canes mul- 17
ti, cõciliũ malignãtiũ * obsederũt me. Fode
rũt manus meas & pedes meos, * dinume- 18
rauerũt oĩa ossa mea; ipsi verò cõsiderauerunt & inspexerũt me. * Diuiserũt vestimẽ- 19
ta mea sibi, & sup vestẽ meã miserunt sortẽ. * Tu autẽ Dñe ne elõgaueris auxiliũ tuũ 20
à me, ad defensionẽ meam conspice. * Erue 21
à framea animã meã, & de manu canis v-
nicam meam. * Salua mẽ ex ore leonis, & 22
à cornib⁹ vnicornium humilitatẽ meam.

13 * ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον, ἐν τοῖς περιλοίποις σου ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν.
14 * ὑψώθητι κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, ᾄσωμεν καὶ ψαλοῦμεν τὰς δυναστείας σου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς, ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κά.

2 * Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρόσχες μοι, ἱνατί ἐγκατέλιπές με; μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παρα-
3 πτωμάτων μου. * ὁ θεός μου κεκράξομαι ἡμέρας, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ, καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί.
4 * Σὺ δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς ὁ ἔπαινος τοῦ ἰσραήλ.
5 * Ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤλπισαν καὶ ἐρρύ-
6 σω αὐτούς. * πρὸς σὲ ἐκέκραξαν καὶ ἐσώθησαν, ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν καὶ οὐ κατῃσχύνθησαν.
7 * ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώ-
8 πων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. * πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χείλεσιν, ἐκίνησαν
9 κεφαλήν. * ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, ῥυσάσθω αὐτόν,
10 σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν. * ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας με ἐκ γαστρός· ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν τῆς μητρός μου·
11 * ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας. ἀπὸ γαστρὸς μητρός
12 μου θεός μου εἶ σύ· * μὴ ἀποστῇς ἀπ᾽ ἐμοῦ. ὅτι θλίψις
13 ἐγγύς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν μοι. * περιεκύκλωσάν με
14 μόσχοι πολλοί, ταῦροι πίονες περιέσχον με. * ἤνοιξαν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.
15 * ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου· ἐγενήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς τηκόμενος ἐν μέσῳ
16 τῆς κοιλίας μου. * ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἡ γλῶσσά μου κεκόλληται τῷ λάρυγγί μου, καὶ εἰς χοῦν θανά-
17 του κατήγαγές με. * ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί· συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με. ὤρυξαν χεῖ-
18 ράς μου καὶ πόδας μου· * ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ
19 μου, αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με. * διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβα-
20 λον κλῆρον. * Σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τὴν βοήθειάν
21 σου ἀπ᾽ ἐμοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχες. * ῥῦσαι ἀπὸ ῥομφαίας τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν
22 μονογενῆ μου. * Σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος, καὶ ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων τὴν ταπείνωσίν μου.

תרגום

13 מטול דשויתנון לעמך כתף חד באיטוני משכנך תסדר אורייתך קדמיהון׃ 14 איזדקף ייי בעשנך נשבחא ונרננא על גבורתך׃
כב 1 לשבחא על תקוף קרבן תדירא דקריצתא תשבחתא לדוד׃ 2 אלהי אלהי מטול מה שבקתני רחיק מפרקני מלי אכליותי׃
3 אלהי אנא קרי בימָמא ולא תתקבל צלותי ובליליא ולית שתיקותא לי׃ 4 ואת קדיש דמיתב עלמא מן בגלל תשבחתא דישראל׃
5 במימרך אתרחצו אבהתנא במימרך אתרחיצו ושזבתנון׃ 6 קדמך צלו ואשתיזבו במימרך אתרחיצו ולא בהיתו׃ 7 ואנא זחיל חלש ולא גבר סבל חסודי בני נשא ומתרמרמותא דעממי׃ 8 כל דחמין לי יגחכון עלי מתגררין בספותהון ומטלטלין ברישיהון׃
9 שבחת קדם ייי ושזבני פצאה יתי מטול דיתרעי בי׃ 10 מטול דאנת הוא דאפקתני מכריסא רחצני על תדיי אמי׃ 11 על מימרך אשלכת מכריסא מרחם אומי אלהי אנת׃ 12 לא תתרחק מני ארום עקתא קריבא ארום ליה דמסיע׃ 13 אחזרו עלי עממיא דמתילין לתורי נגחין סגיעין רברבני בותנן אקפוני׃ 14 פתחין עלי פמהון היך אריא מכלי ומתבר׃ 15 היך מיא אשתדית ומתפרפרן כולהון גרמי הוה לבי מתמסמס היך שעוה פיג במצע מעיני׃ 16 יבש היך פחר ליחתי ולישני אדביק למוריגי ולבית קבורתא אשמיתני׃
17 ארום אחזרו עלי סיעת חייבין רשיעין דמתילין לכלביא סגיעין כנישה מבאשין אקפוני נכתין אידי ורגלי׃ 18 אחוי כל הלבשושי גרמי הינון מסתכלין ומבזן לי׃ 19 מפלגין לבושי להון ועלוי פתגיי ירמון עדבא׃ 20 ואת ייי לא תתרחק תקוף חילי לסיועי סרהב׃
21 פצא מדקטלין בחרבא נפשי מן אידא דרשיעא דמתיל לכלבא רוחא דגושמי׃ 22 פרוק יתי מפום תקיף היך אריא ומפלכיא תקיפין וגיותנין היך רימנין קבלתא צלותי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Quoniam posuisti eos populo tuo humerum vnũ: in funibus tabernaculi tui ordinabis legẽ tuã corã eis. 14 Exaltare Dñe in fortitudine tua: laudabimus & psallemus super virtute tua. 1 Ad laudandum super potenti oblatione perpetua auroræ, Hymnus Dauidi. PSAL. XXII.

DEus mi, Deus mi, quare dereliquisti me? longè à redẽptione mea verba clamoris mei. 3 Deus mi, ego clamo interdiu, nec suscipitur oratio mea; & noctu, nec est silentiũ mihi. 4 Tu verò sanctus, qui stabilis orbem ꝓpter laudes Israel. 5 In verbo tuo cõfisi sunt patres nostri: in verbo tuo cõfisi sunt, & liberasti eos. 6 Corã te preces fuderunt & liberati sunt, in verbo tuo cõfisi sunt, & nõ sunt cõfusi. 7 At ego vermis debilis & nõ homo, portans vituperia hominũ, & despectio populorũ. 8 Omnes qui vidẽt me deridẽt me, proscindũt labiis suis, & mouent capita sua. 9 Laudes dixi apud Dñm, & eripuit me; eruit me, quoniã cõplacuit sibi in me. 10 Quoniã tu ille es qui extraxisti me ab vtero, fiducia mea super vbera matris meę. 11 Iuxta verbũ tuũ proiectus sum ab vtero; à vulua matris meæ De⁹ me⁹ es tu. 12 Ne elõgeris à me, quoniam angustia prope est, quoniã nõ est qui adiuuet. 13 Circũdederunt me populi similes tauris cornupetẽtibus multis: principes Bassan vallauerunt me. 14 Aperuerunt super me os suũ sicut leo rugiẽs & rapiẽs. 15 Veluti aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea; fuit cor meũ liquefactum sicut cera, palpitans in medio viscerũ meorum. 16 Aruit veluti testa humor meus, & lingua mea adhæsit palato meo; & in domum sepulchri cõclusisti me. 17 Quoniã vallauerũt me caterua peccatorũ impiorũ, qui similes sunt canibus plurimis: congregatio malignorũ circundedit me, mordentes manus meas & pedes meos. 18 Dinumerabo omnes cicatrices membrorum meorum: ipsi aspiciunt & contemnunt me. 19 Diuidunt vestimenta mea sibi, & super vestem meam mittent sortem. 20 Et tu Domine ne elongeris, fortitudo virtutis meæ, ad auxilium meum festina. 21 Libera ab his qui occidunt gladio, animam meam; de manu impij, qui comparatus est cani, spiritum corporis mei. 22 Serua me ab ore fortis sicut leonis, & à regibus potentibus & superbis vnicornium instar, accepisti orationem meam.

23 * אַסַּפְּרָה שִׁמְךָ לְאַחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ׃
24 * יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ
מִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃
25 * כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר
פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמָע׃
26 * מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד
יְרֵאָיו׃
27 * יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי
לְבַבְכֶם לָעַד׃
28 * יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל יְהוָה כָּל אַפְסֵי אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ
לְפָנֶיךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃
29 * כִּי לַיהוָה הַמְלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃
30 * אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל דִּשְׁנֵי אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל
יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה׃
31 * זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַאדֹנָי לַדּוֹר׃
32 * יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה׃

כג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃
2 * בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃
3 * נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃
4 * גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה
עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃
5 * תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי
כּוֹסִי רְוָיָה׃
6 * אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי
בְּבֵית יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃

כד

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל
וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ 2 * כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל
נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃

23 * Narrabo nomen tuum fratribus meis, in
medio ecclesiæ laudabo te.
24 * Qui timetis Dominum, laudate eum; omne semen Iacob glorificate eum, & metuat eum vniuersum semen Israel.
25 * Quoniam non despexit neque contempsit modestiam pauperis, & non abscondit faciem suã ab eo: & cùm clamauerit ad eum, exaudiet.
26 * Apud te laus mea in ecclesia multa: vota mea reddam in conspectu timentium eum.
27 * Comedent mites, & saturabuntur: laudabunt Dominum quærentes eum; viuet cor eorum in sempiternum.
28 * Recordabuntur & conuertentur ad Dominum omnes fines terræ, & adorabunt coram eo vniuersæ cognationes gentium.
29 * Quia Domini regnum, & dominatur gentibus.
30 * Comederunt & adorauerunt omnes pingues terræ: ante faciem eius curuabunt genu vniuersi qui descendunt in puluerem, & anima
31 * ma eius ipsi viuit. * Semen seruiet ei, narrabitur Domino in generatione.
32 * Venient & annunciabunt iustitiam eius, populo qui nascetur quem fecit.

1 * Psalmus Dauid. XXIII.

Dominus pastor meus, nihil mihi deerit.
2 * In loco viridi accubauit me: super aquas refectionis enutriuit me.
3 * Animam meam refecit, deduxit me super semitas iustitiæ propter nomen suum.
4 * Sed & si ambulauero in valle vmbræ mortis, non timebo malum, quoniam tu mecum es: virga tua et baculus tuus ipsa me consolabun
5 tur. * Pones coram me mensam ex aduerso hostium meorum: impinguasti in oleo caput meũ, calix meus inebrians.
6 * Sed & benignitas & misericordia subsequentur me omnibus diebus vitæ meæ, & habitabo in domo Domini in longitudinẽ dierum.

1 * Psalmus Dauid. XXIIII.

Domino terra & plenitudo eius, orbis et habitatores eius.
2 * Quia ipse super maria fundauit eum, & super flumina stabiluit illum.

23 *διηγήσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ
24 ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. * ④ Φοβούμενοι τὸν κύριον
αἰνέσατε αὐτόν, ἅπαν τὸ σπέρμα ἰακὼβ δοξάσατε αὐτόν.
φοβηθήτω δὴ ἀπ' αὐτοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραήλ.
25 * ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ
πτωχοῦ. οὐδ' ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
ὅτε ᾐτησα πρὸς αὐτὸν εἰσήκουσέ μου.
26 * παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἐξο-
μολογήσομαί σοι, τὰς εὐχάς μου ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν
27 φοβουμένων αὐτόν. * φάγονται πένητες καὶ ἐμπλησθή-
σονται, καὶ αἰνέσουσι κύριον ④ ἐκζητοῦντες αὐτόν. ζήσονται
28 αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. * μνησθήσονται καὶ
ἐπιστραφήσονται ④ πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν
29 ἐθνῶν. * ὅτι τοῦ κυρίου ἡ βασιλεία, καὶ αὐτὸς δεσπόζει
30 τῶν ἐθνῶν. * ἔφαγον καὶ προσεκύνησαν πάντες ④
πίονες τῆς γῆς, ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται πάντες ④
καταβαίνοντες εἰς γῆν. καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ ζῇ.
31 * καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. ἀναγγελήσεται
32 τῷ κυρίῳ γενεὰ * ἡ ἐρχομένη, καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν δι-
καιοσύνην αὐτοῦ λαῷ τῷ τεχθησομένῳ, ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κϛ'.

Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ὑστερήσῃ.
2 * εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. * Ἐπὶ ὕδατος
3 ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με. * τὴν ψυχήν μου ἐπέ-
στρεψεν. ὡδήγησέ με ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης, οὗτος τοῦ
4 ὀνόματος αὐτοῦ. * ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς
θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. ἡ ῥάβ-
δος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὗταί με παρεκάλεσαν.
5 * ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν, ἐξεναντίας τῶν
θλιβόντων με. ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου, καὶ
6 τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με ὡσεὶ κράτιστον. * καὶ τὸ ἔ-
λεός σου καταδιώξεταί με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου,
καὶ τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων.

κϛ'.

Τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ
2 πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. * αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐ-
θεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν.

תרגום

23 אֲחַוֵּי גְּבוּרַת שְׁמָךְ לַאֲחָיַי בְּמִצְעָא כְּנִישְׁתָּא אֲשַׁבְּחָנָךְ׃ 24 דְּחַלָּיָא דַיְיָ שַׁבְּחוּ כָּל זַרְעָא דְיַעֲקֹב הָבוּ לֵהּ יְקָר אִזְדַּעֲזָעוּ מִנֵּהּ
כָּל זַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 25 אֲרוּם לָא בַסִּיר וְלָא שְׂאֵט צְלוֹתְהוֹן דְּעַנְיָא וְלָא סַלֵּיק שְׁכִינְתֵּהּ מִנְּהוֹן וּבְצַלֵּאוּתְהוֹן קֳדָמוֹהִי מְקַבֵּל׃ 26 מִנָּךְ כָּל הִשְׁבָּחְתִּי
בְּכְנִשְׁתָּא סַגִּיאָה אֶפְרַע אֲשֻׁלְּמֵי קֳבֵל דָּחֲלוֹהִי׃ 27 וַיְכְלִין עַנְוָתָנֵי וְיִשְׂבְּעוּן יְשַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ יִשְׁרֵי רוּחַ נְבוּאָה בְּרַעְיוֹנֵי
לִבְּכוֹן לְעָלְמִין׃ 28 יִדְכְּרוּן וְיִתְהַדְּרוּן קֳדָם יְיָ כָּל קִצְבֵי אַרְעָא וְיִסְגְּדוּן קֳדָמָךְ כָּל גְּנִסַת עַמְמַיָּא׃ 29 אֲרוּם דַּיְיָ הִיא מַלְכוּתָא
וְשַׁלִּיט בְּעַמְמַיָּא׃ 30 סְעִדוּ וְסָגְדוּ כָּל דְּחַיְנֵי בֵית קְבוּרְתָּא קֳדָמוֹהִי יִגְחָנוּן כָּל נָחֲתֵי בֵית קְבוּרְתָּא וְנַפְשֵׁהּ דְּרִשְׁיעָא לָא יְחַיֵּי׃ 31 זַרְעָה דְאַבְרָהָם
עַבְדֵּהּ קֳדָמוֹהִי יְחַוּן כַּהּ גְּבוּרְתָא דַיְיָ לְדָרָא בָּתְרָאָה׃ 32 וַיִתְּיַן בְּנֵיהוֹן וְיַהְנוּן צִדְקָתֵהּ לְעַמָּא דְעָתִיד לְמֵילַד פְּרִישָׁן דַּעֲבַד׃

כג

1 דְּשַׁבְּחָא לְדָוִד יְיָ רָעֵנִי לָעֲפָּרָה כְּמַרְבְּרָא לָא מְחַסְּרִין כּוּתְאִי׃ 2 בְּאֲתַר עֲתָווּתָא בַּהֲנָיַת דְּחָקִין אַשְׁרֵינִי וְעַל מֵי דְּנִיחָא יַדְבְּרִנִי׃
3 נַפְשִׁי יְתִיב דַּבְּרִנִי בְּהֵילְכַת קְשׁוֹט גְּבוּרַת שְׁמֵהּ׃ 4 לְחוֹד גַּד אֵיזִל בְּמֵישַׁר טוּלֵי מוֹתָא לָא אֲדַחַל מִבִּישׁ קָטוֹל דְּמֵימְרָךְ בְּסַעֲדִי
וְחוּשְׁבָּנָךְ הִינּוּן חֲנָחֲמוּפַנִי׃ 5 סַדַּרְתָּ קֳדָמַי פְּתוֹר קֳבֵל בְּעֵיקֵי דַּהֲיָנִיתָ בְּמִשְׁחַת רֵישִׁי כֹּהֲנַי כַּפֵּידִי דַיְיָתָא׃ 6 בְּרַם
טוּבְתָא וְחִסְדָּא יְרַדְפִנַּנִי כָּל יוֹמֵי חַיַּי כַּד אִיתַּיִב בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לְגַנְדָּא דְיוֹמַיָּא׃

כד

1 לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ אַרְעָא וּכְרֵיתָהּ תֵּבֵל וְיָתְבִין בָּהּ׃ 2 אֲרוּם הוּא עַל יַמַּיָּא שַׁוִּי אִתְּקִנְתָּהּ וְעַל נַהֲרָוָתָא אִתְקַנְתָּהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Narrabo virtutem nominis tui fratribus meis, in medio ecclesiæ laudabo te. 24 Qui timetis Dominum laudate coram eo: omne semen Iacob afferre honorem ei; contremiscite ab illo omne semen Israel. 25 Quoniam non despexit neque contempsit orationem pauperis, & non amouit maiestatem suam ab eo: & dum precatur coram eo, acceptat. 26 A te laus mea in congregatione multorum populorum: vota mea reddam in conspectu timentium eum. 27 Edent mites & saturabuntur: laudabunt Dominum qui quærunt eum; requiescat spiritus in cogitationibus cordis eorum in æternum. 28 Recordabuntur miraculorum eius, & conuertentur coram Dño omnia extrema terræ: & adorabunt coram te omnes familiæ populorum. 29 Quia Domini est regnũ, & potestatem habet in populis. 30 Comedite & adorate omnes pingues terræ: coram eo curuabuntur omnes qui descendunt in domum sepulchri: & animam impij non viuificabit. 31 Semen Abraham seruiet coram eo: annunciabit virtutem fortitudinis Dei generationi venturæ. 32 Venient filij eorum, & annunciabunt iustitiam eius populo in futurum nascituro, miracula quæ edidit.

Hymnus Dauidi. PSAL. XXIII.

Dominus pauit populum suum in deserto: non defuit quicquam eis. 2 In loco arido in amœnitate herbarum fecit quiescere me, & super aquas quietis deduxit me. 3 Animam meam restituet: ducit me per semitas iustorum propter fortitudinem nominis sui. 4 Etiam cùm ambulauero per planitiem vmbræ mortis, non timebo malum; quoniam verbum tuũ in auxilio meo: virga tua & lex tua ipsa me consolabuntur. 5 Parasti in cõspectu meo mensam aduersus molestatores meos; impinguasti oleo vnctionis capita Sacerdotum: calix verò meus amplus. 6 Sed & benignitas & misericordia subsequentur me omnibus diebus vitæ meæ, cùm habitauero in domo sanctuarij Domini in longitudinem dierum.

Dauidi Hymnus. PSAL. XXIIII.

Domini est terra, & creaturæ eius atque plenitudo eius; orbis, & qui habitant in eo. 2 Quoniam super maria posuit fundamenta eius, & super flumina confirmauit eum.

3 * מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃
4 * נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשׁוֹ וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃
5 * יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃
6 * זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃
7 * שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
8 * מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה
גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃
9 * שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
10 * מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד סֶלָה׃

כה

1 * לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
2 * אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְצוּ אֹיְבַי לִי׃
3 * גַּם כָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃
4 * דְּרָכֶיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי׃
5 * הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי
אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם׃
6 * זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃
7 * חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי־
אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃
8 * טוֹב־וְיָשָׁר יְהוָה עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ׃
9 * יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ׃
10 * כָּל־אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ
וְעֵדֹתָיו׃
11 * לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב־הוּא׃
12 * מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃
13 * נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ׃

3 * *Quis ascendet in mõtem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius?*
4 * *Innocens manibus & mundo corde, qui non exaltauit frustrà animam suam, & non iurauit dolosè.*
5 * *Accipiet benedictionem à Domino, & iustitiam à Deo salutis suæ.*
6 * *Hæc generatio quærentium eum, quærentium faciem tuam Iacob. Semper.*
7 * *Leuate portæ capita vestra, & eleuamini ianuæ sempiternæ, & ingredietur rex gloriæ.*
8 * *Quis iste rex gloriæ? Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio.*
9 * *Leuate portæ capita vestra, & erigite ianuæ sempiternæ, & ingredietur rex gloriæ.*
10 * *Quis ipse iste rex gloriæ? Dominus exercituum ipse rex gloriæ. Semper.*

1 * *Dauid.* PSAL. XXV.

AD te Domine animam meam leuabo.
2 * *Deus meus in te confisus sum, non erubescam; neque lætabuntur inimici mei mihi.*
3 * *Etiam vniuersi qui sperant in te, non erubescent: erubescent qui iniqua egerunt frustrà.*
4 * *Vias tuas Domine ostende mihi, & semitas tuas doce me.*
5 * *Deduc me in veritate tua, et doce me, quia tu Deus salutis meæ: te expectaui tota die.*
6 * *Recordare miserationum tuarum Domine, & misericordiarum tuarum, quia à sempiterno sunt.*
7 * *Peccatorum adolescentiæ meæ & scelerum meorum ne memineris: secũdùm misericordiam tuam recordare mei tu propter bonitatẽ tuam*
8 *Domine.* * *Bonus & rectus Dominus, proptereà docebit peccatores in via.*
9 * *Ducet mansuetos in iudicio, & docebit modestos viã suam.*
10 * *Omnes semitæ Domini misericordia et veritas, his qui custodiunt pactum eius & testificationes eius.*
11 * *Propter nomen tuum Dñe propiciare iniquitati meæ, quoniam grandis est.*
12 * *Quis est iste vir timens Dominum? quem docebit in via quam elegerit.*
13 * *Anima eius in bonis commorabitur, & semen eius hæreditabit terram.*

3 *Quis ascẽdet in montẽ Dñi, aut quis stabit in loco sancto eius?
4 *Innocẽs manibus & *mundus corde, qui nõ accepit in vano animã suam, nec iurauit in dolo proximo
5 suo. *Hic accipiet benedictionẽ à Dño, & misericordiã à Deo salutari suo.
6 *Hæc* generatio quærentium Dñm, quærentiũ faciem Dei Iacob.
7 * Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ.
8 * Quis est iste rex gloriæ? Dñs fortis & potens, Dñs potẽs in prœlio.
9 *Attollite portas prĩcipes vestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ.
10 *Quis est iste rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est rex gloriæ.

1 ** Psalmus Dauid. XXIIII.

2 AD te Domine leuaui animam meam, Deus meus in te confido, non erubescam in æternum. Neque irrideant me inimici mei.
3 * Et enim vniuersi qui sustinent te, non confundentur. Confundantur *iniquè agentes superuacuè.
4 * Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.
5 * Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es Deus saluator meus, & te sustinui tota die.
6 * Reminiscere miserationum tuarum Domine, & misericordiarum tuarum, quia à seculo sunt.
7 *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris. Secundùm misericordiam tuam memento mei tu, propter bonitatem tuam Domine.
8 * Dulcis & rectus Dominus, propter hoc legem dabit delinquentibus in via.
9 * Diriget mansuetos in iudicio, docebit mites vias suas.
10 *Vniuersę viæ Domini misericordia & veritas, requirentibus testamentum eius, & testimonia eius.
11 * Propter nomen tuum, Domine, * & propiciare peccato meo: multum enim est.
12 * Quis est homo qui timet Dominum? legem statuet ei in via quam elegit.
13 * Anima eius in bonis demorabitur, & semen eius hæreditabit terram.

3 * τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου, ἢ τίς στήσεται
4 ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; * ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ.
5 * οὗτος λήψεται εὐλογίαν παρὰ κυρίου, καὶ ἐλεημο-
6 σύνην παρὰ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ. * αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸν κύριον, ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἰα-
7 κώβ. * ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
8 * τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ.
9 * ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
10 * τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος τῶν δυνάμεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κδ'.

2 * Πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου, ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα. μηδὲ καταγελασάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου.
3 * καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε, οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν. αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες διακενῆς.
4 * τὰς ὁδούς σου κύριε γνώρισόν μοι, καὶ τὰς τρίβους σου δίδαξόν με.
5 * ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ δίδαξόν με, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν
6 ἡμέραν. * μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου κύριε, καὶ τὰ ἐλέη σου, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν.
7 * ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς. κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σύ, ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου
8 κύριε. * χρηστὸς καὶ εὐθὴς ὁ κύριος, διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας ἐν ὁδῷ.
9 * ὁδηγήσει πραεῖς ἐν κρίσει, διδάξει πραεῖς ὁδοὺς αὐτοῦ.
10 * πᾶσαι αἱ ὁδοὶ κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια, τοῖς ἐκζητοῦσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ.
11 * ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἱλάσθητι τῇ ἁμαρ-
12 τίᾳ μου, πολλὴ γάρ ἐστι. * τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον; νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ, ᾗ ᾑρετίσατο.
13 * ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσεται, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κληρονομήσει γῆν.

תרגום

3 מאן יזכה למסק בטור בית מקדשא דיי ומאן יקום באתר קדשה ׃ 4 דכי אידיא ובריר רעיונא דלא אומא על מגן לחיבא נפשה
ולא קיים בנכילו ׃ 5 יקבל ברכתא מן קדם יי וצדקתא מאלהא פרקנה ׃ 6 דין דרא דתבעין ליה דתבעין סבר אפי שכינתה לעלמין ׃
7 זקפו תרעי בית מקדשא רישיכון ואזדקפו מעלני עלמא ויעול מלך דאיקר ׃ 8 מן הוא דיכי מלכא יקירא יי עשין וגבר יי מרי
גבורתא עבד קרבא ׃ 9 זקופו תרעי גינתא דעדן רישיכון ואזדקפו מעלני עלמא ויעול מלכא יקירא ׃ 10 מן הוא דיכי מלך איקר
יי צבאות הוא מלך יקירא לעלמין ׃

כה

1 לדוד קדמך יי נפשי אטול בצלו ׃ 2 אלהי במימרך אתרחצת לא אבהת לא יחדון בעלי דבבי עלי ׃ 3 לחוד כל דסברין
במימרך לא יבהתון יבהתון בזוזין וסריקין ׃ 4 אורחתך יי אודע יתי הלכתך אליף יתי ׃ 5 אדרך יתי בקושטך ואלפני ארום את אלה פורקני
יתך סברית כל יומא ׃ 6 אדכר רחמך יי וטבותך ארום מעלמא אנון ׃ 7 חובי טליותי ומרודי לא תדכר היך טובך אדכר לי אנת
מטול טיבותך יי ׃ 8 טב ותריץ יי בגין כן מליף חייביא באורחא ׃
9 מדריגין ענותני בדינא ומאליף ענותני אורחה ׃ 10 כלהון הלכתיה דיי טיבו וקשוט לנטרי קימה וסהדותיה ׃
11 מן בגלל שמך יי ותשבוק לחובי ארום סגי הוא ׃
12 מן הוא דין גברא דדחל מן קדם יי ילפנה באורחא דיתרעי ׃ 13 נפשה בטוב עלמא דאתי תבת ובנוי יחסנון אחסנא ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Quis merebitur ascendere in montem domus sanctuarij Domini, & quis stabit in loco sancto eius? 4 Innocens manibus & mundus voluntate, qui non iurauit in vanum ad damnationem animæ suæ, neque pepigit in fraudem. 5 Accipiet benedictionem à conspectu Domini, & iustitiam à Deo redemptionis suæ. 6 Hæc est generatio quærentium eum, inquirentium aspectum faciei maiestatis eius in æternum. 7 Leuate portæ domus sanctuarij capita vestra, & erigimini valuæ æternæ, vt introeat rex gloriæ. 8 Quis est iste rex gloriosus? Dominus fortis & potens, Dominus auctor virtutis faciens bellum. 9 Leuate portæ horti deliciarum capita vestra, & erigimini valuæ ęternæ, vt introeat rex gloriosus. 10 Quis est iste rex gloriæ? Dominus exercituum ipse est rex gloriosus in æternum.

Dauidi. PSAL. XXV.

COram te Domine animam meam leuabo in oratione. 2 Deus meus in verbo tuo confisus sum, ne confundar; ne lætentur hostes mei de me. 3 Etiam vniuersi qui sperant in verbo tuo, non erubescent: erubescent prædatores & vani. 4 Vias tuas Domine notas fac mihi: semitas tuas instrue me. 5 Deduc me in veritate tua & doce me; quoniam tu es Deus salutis meæ: te expectaui cunctis diebus. 6 Recordare misericordiarum tuarum Domine & beneficiorum tuorum, quoniam ab æterno sunt. 7 Delictorum adolescentiæ meæ & scelerum meorum ne memineris: secundùm benignitatem tuam recordare mei tu, propter bonitatem tuam Domine. 8 Bonus & rectus est Dominus: propterea docet peccatores in via. 9 Dirigit mansuetos in iudicio, & docet mites viam suam. 10 Omnes viæ Domini bonitas & veritas, custodientibus pactum eius & testimonia eius. 11 Propter nomen tuum Domine etiam remitte peccatum meum, quoniam multiplex est. 12 Quis est iste homo qui timet à conspectu Domini, docebit eum in via quam elegerit? 13 Anima eius in beatitudinem mundi venturi reuertetur, & filij eius hæreditario iure inibunt possessionem.

14 ס סוד יהוה ליראיו וברית להודיעם׃
15 * עיני תמיד אל־יהוה כי הוא־יוציא מרשת רגלי׃
16 * פנה־אלי וחנני כי־יחיד ועני אני׃
17 * צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני׃
18 * ראה עניי ועמלי ושא לכל־חטאותי׃
19 * ראה־אויבי כי־רבו ושנאת חמס שנאוני׃
20 * שמרה־נפשי והצילני אל־אבוש כי־חסיתי בך׃
21 * תם־וישר יצרוני כי קויתיך׃
22 * פדה אלהים את־ישראל מכל צרותיו׃

כו

1 * לדוד שפטני יהוה כי־אני בתמי הלכתי וביהוה־בטחתי לא אמעד׃
2 * בחנני יהוה ונסני צרופה כליותי ולבי׃
3 * כי חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמתך׃
4 * לא־ישבתי עם־מתי־שוא ועם־נעלמים לא אבוא׃
5 * שנאתי קהל מרעים ועם־רשעים לא אשב׃
6 * ארחץ בנקיון כפי ואסבבה את־מזבחך יהוה׃
7 * לשמע בקול תודה ולספר כל־נפלאותיך׃
8 * יהוה אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך׃
9 * אל־תאסף עם־חטאים נפשי ועם־אנשי דמים חייי׃
10 * אשר־בידיהם זמה וימינם מלאה שחד׃
11 * ואני בתמי אלך פדני וחנני׃
12 * רגלי עמדה במישור במקהלים אברך יהוה׃

14 * Secretum Domini timentibus eum, & pactum suum ostendit eis.
15 * Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse educet de rete pedes meos.
16 * Respice in me, & miserere mei, quoniam solus & pauper sum ego.
17 * Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt: de angustiis meis educ me.
18 * Vide humilitatem meam et laborē meum, & porta omnia peccata mea.
19 * Vide inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, & odio iniquo oderunt me.
20 * Custodi animam meam, & libera me, non confundar, quoniam speraui in te.
21 * Simplicitas et æquitas seruabunt me, quia expectaui te.
22 * Redime Deus Israel ex omnibus angustiis suis.

1 * Dauid. PSAL. XXVI.

IVdica me Domine, quia ego in simplicitate mea ambulaui; & in Domino confidens non deficiam.
2 * Proba me Domine & tenta me: consla renes meos & cor meum.
3 * Quoniam misericordia tua in conspectu oculorum meorum, et ambulabo in veritate tua.
4 * Non sedi cum viris vanitatis: et cum superbis non ingrediar.
5 * Odiui ecclesiam pessimorum, & cum iniquis non sedebo.
6 * Lauabo in innocentia manus meas, et circuibo altare tuum Domine.
7 * Vt audiam vocem laudis, & enarrem omnia mirabilia tua.
8 * Domine dilexi habitaculum domus tuæ: et locum tabernaculi gloriæ tuæ.
9 * Ne auferas cum peccatoribus animā meam, & cum viris sanguinum vitam meam.
10 * In quorum manibus scelus, et dextera eorum repleta est muneribus.
11 * Ego autem in simplicitate mea gradiar: redime me & miserere mei.
12 * Pes meus stetit in recto, in ecclesiis benedicam Dominum.

14 * Firmamentum * Dominus timentibus eum, & testamentum ipsius * manifestabit illis.
15 * Oculi mei semper ad Dominum, quoniā ipse euellet de laqueo pedes meos.
16 * Respice in me & miserere mei, quia vnicus & pauper sum ego.
17 * Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt: de necessitatibus meis erue me.
18 * Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte vniuersa delicta mea.
19 * Respice inimicos meos, quoniā multiplicati sunt, & odio iniquo oderunt me.
20 * Custodi animam meam, & erue me; non erubescam, quoniam speraui in te.
21 * Innocentes & recti adhæserunt mihi, quia sustinui te Domine.
22 * Libera Deus Israel ex omnibus tribulationibus suis.

1 * Psalmus Dauid. xxv.

IVdica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum, & in Domino sperans non infirmabor.
2 * Proba me Domine & tenta me: vre renes meos & cor meum.
3 * Quoniam misericordia tua ante oculos meos est, & complacui in veritate tua.
4 * Non sedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo.
5 * Odiui ecclesiam malignantium, & cū impiis non sedebo.
6 * Lauabo inter innocētes manus meas, & circundabo altare tuum Domine:
7 * Vt audiam vocem laudis tuæ, & enarrem vniuersa mirabilia tua.
8 * Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.
9 * Ne perdas cum impiis animam meam, & cum viris sanguinum vitam meam.
10 * Quorum in manibus iniquitates*, dextera eorum repleta est muneribus.
11 * Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me Domine & miserere mei.
12 * Pes meus stetit in directo, in ecclesiis benedicam te Domine.

14 * κραταίωμα κυρίος τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.
15 * ④ ὀφθαλμοί μου διαπαντὸς πρὸς τὸν κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐκπάσει ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου.
16 * ἐπιβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, ὅτι μονογενὴς καὶ
17 πτωχός εἰμι ἐγώ. * αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου ἐπληθύνθησαν, ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου ἐξάγαγέ με.
18 * ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου.
19 * ἴδε τοὺς ἐχθρούς μου, ὅτι ἐπληθύνθησαν, καὶ μίσος ἄδικον ἐμίσησάν με.
20 * φύλαξον τὴν ψυχήν μου, καὶ ῥῦσαί με, μὴ καταισχυνθείην, ὅτι ἤλπισά σε.
21 * ἄκακοι καὶ εὐθεῖς ἐκολλῶντό μοι, ὅτι ὑπεμεινά σε
22 κύριε. * λύτρωσαι ὁ θεὸς τὸν Ισραὴλ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ.
1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κέ.

Κρῖνόν μοι κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, καὶ ἐλπίζων τῷ κυρίῳ οὐ μὴ ἀσθενήσω.
2 * δοκίμασόν με κύριε καὶ πείρασόν με, πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου.
3 * ὅτι τὸ ἔλεός σου κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐστί, καὶ ἀρήσθην ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
4 * οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος, καὶ μετὰ παρανομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω.
5 * ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρευομένων, καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ μὴ καθίσω. * νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου,
6 καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου κύριε.
7 * τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς αἰνέσεώς σου, καὶ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.
8 * κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου.
9 * μὴ συναπολέσῃς μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου, καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὸν ζωήν μου.
10 * ὧν ἐν χερσὶν αἱ ἀνομίαι, ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη δώ-
11 ρων. * ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, λύτρωσαί με κύριε καὶ ἐλέησόν με.
12 * ὁ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι, ἐν ἐκκλησίαις εὐλογήσω σε κύριε.

14 וְנָאדַיי גְּלֵיָא לְדַחֲלוֹהִי וּקְיָמֵהּ לְאוֹדְעוּתְהוֹן׃
15 אִסְתַּכְּלִי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי מְטוּל דְּיַחִידִי וְעַנְיָא אֲנָא׃
16 לְבָבִי׃ 17 חֲמֵי בְּעֲלֵי דַּבָּבֵי אֲרוּם סְגִיעִין וְשַׂנְאָתָא דְּחַטּוּף שְׁנוֹ יָתִי׃
17 שֵׁיזִיבְנִי וְתִרְחֵי וְאִתְפְּרַק יָתִי לָא אֶבְהַת אֲרוּם סְבָרֵת בְּמֵימְרָךְ׃
18 פְּרוֹק אֱלָהָא יָת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲקָתוֹהִי׃

כו

1 לְדָוִד דִּין יָתִי יְיָ אֲרוּם אֲנָא בְּשׁוּלְמוּתִי הַלֶּכֶת וּבְמֵימְרָא דְיְיָ אִתְרָחֵצֵת לָא אֶזְדָּעְזַע׃
2 בְּחַן יָתִי יְיָ וְנַסֵּנִי קְרֵי כִלְיָתַי וְלִבִּי׃
3 אֲרוּם טוּבָךְ קֳבֵל עֵינַי וְהָלֶכֶת בְּקִשְׁטָךְ׃ 4 לָא אִסְתַּחֲרֵת עִם גַּבְרֵי שִׁקְרָא וְעִם מְסַפְּרִין לְצַבְאָשָׁא לָא אֵעוֹל׃
5 שְׂנֵיתִי כְּנִשְׁתָּא דְּבָאְשִׁין וְעִם רְשִׁיעַיָּא לָא אֶסְתְּחַר׃ 6 אֲקַדַּשׁ בְּזַכְוָתָא יָדַי וְאֶתְחוֹר יָת מַדְבְּחָךְ יְיָ׃
7 לְאַשְׁמָעָא בְּקָל תְּשְׁבְּחָתָא וּלְאֶשְׁתָּעָא כָּל פִּרְקוֹשָׁךְ׃ 8 יְיָ רְחֵמֵת מְדוֹר בֵּית מַכְרְכָּךְ וְאַתַר מְזִמְּנָן לְמִשְׁכַּן אִיקָרָךְ׃
9 לָא תְכַנּוֹשׁ עִם חַיָּבַיָּא נַפְשִׁי וְעִם אֲנָשֵׁי שִׁקְרָן דָּם זַכָּאי חַיָּי׃ 10 דִּי בִּידֵיהוֹן עֲצַת חֲטָאִין וְיִמֵּיהוֹן מְלְיָא שׁוּחֲדָא׃
11 וַאֲנָא בְּשׁוּלְמוּתִי אֵיזִל פְּרוֹק יָתִי וְחוּס עֲלָי׃ 12 רַגְלִי קָמַת בְּתָרֵיצוּתָא בְּכְנִישָׁת צַדִּיקַיָּא אֲבָרֵךְ יְיָ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Secretum Domini manifestum est his qui timent eum, & pactum eius vt doceat eos. 15 Oculi mei respiciunt semper coram Domino, quoniam ipse educet de laqueo pedes meos. 16 Aspice me & miserere mei, quoniam solus & pauper sum ego. 17 Angustiæ cordis mei dilatatæ sunt: de angustiis meis libera me. 18 Vide afflictionem meam & laborem meum, & remitte omnia peccata mea. 19 Vide auctores inimicitiæ meæ, quoniam multiplicati sunt, & odio rapinæ oderunt me. 20 Custodi animam meam & libera me; non confundar, quoniam speraui in verbo tuo. 21 Perfectio & rectitudo seruabunt me, quia confisus sum in te. 22 Libera Domine Israel de omnibus angoribus eius.

1 Psalmus Dauidi. XXVI.

IVdica me Domine, quoniam ego in perfectione mea ambulaui, & in verbo Domini confisus sum, nequaquam labar.
2 Proba me Domine & tenta me; perpurga renes meos, & cor meum. 3 Quoniam bonitas tua ante oculos meos est, & ambulaui in veritate tua. 4 Non versatus sum cum viris mendacibus, & cum occultantibus se vt malè agant non introibo.
5 Odi congregationem prauorum, & cum impiis non versabor. 6 Sanctificabo in munditia manus meas, & circundabo altare tuum Domine: 7 Vt audire faciam in voce laudis, & vt enarrem omnia mirabilia tua. 8 Domine dilexi habitaculum domus sanctitatis tuæ, & locum paratum tabernaculo gloriæ tuæ. 9 Ne colligas cum peccatoribus animam meam, & cum hominibus effundentibus sanguinem innocentem, vitam meam. 10 In quorum manibus est consilium peccati, & dextera eorum plena est munere. 11 Et ego in integritate mea ambulabo: redime me, & miserere mei. 12 Pes meus stetit in rectitudine, in congregatione iustorum benedicam Domino.

כז

1 לדוד יהוה אורי וישעי ממי אירא יהוה מעוז חיי ממי אפחד׃

2 בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי צרי ואיבי לי המה כשלו ונפלו׃

3 אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח׃

4 אחת שאלתי מאת יהוה אותה אבקש שבתי בבית יהוה כל ימי חיי לחזות בנעם יהוה ולבקר בהיכלו׃

5 כי יצפנני בסכה ביום רעה יסתרני בסתר אהלו בצור ירוממני׃

6 ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה ליהוה׃

7 שמע יהוה קולי אקרא וחנני וענני׃

8 לך אמר לבי בקשו פני את פניך יהוה אבקש׃

9 אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני אלהי ישעי׃

10 כי אבי ואמי עזבוני ויהוה יאספני׃

11 הורני יהוה דרכך ונחני בארח מישור למען שררי׃

12 אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס׃

13 לולא האמנתי לראות בטוב יהוה בארץ חיים׃

14 קוה אל יהוה חזק ויאמץ לבך וקוה אל יהוה׃

כח

1 לדוד אליך יהוה אקרא צורי אל תחרש ממני פן תחשה ממני ונמשלתי עם יורדי בור׃

2 שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי אל דביר קדשך׃

---

1 * *David.* PSAL. XXVII.

Dominus lux mea & salus mea, quem timebo? Dominus fortitudo vitæ meæ, quē formidabo?
2 **Dum appropinquarent super me maligni vt comederent carnem meam, hostes mei & inimici mei ipsi impegerunt & ceciderunt.*
3 ** Si steterint aduersum me castra, non timebit cor meum: si surrexerit contra me bellum, in hoc ogo confidam.*
4 ** Unam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, vt videam pulchritudinem Domini, et*
5 *attendam templum eius. * Abscondit enim me in vmbra sua in die pessimo, abscondit me in secreto tabernaculi sui, in petra exaltauit me.*
6 ** Nunc quoque exaltauit caput meum super inimicos meos qui sunt in circuitu meo, & immolabo in tabernaculo eius hostias iubili: can-*
7 *tabo & psallā Domino. * Audi Domine vocem meam inuocantis: miserere mei & exaudi me.*
8 **Tibi dixit cor meū, quæsiuit vultus meus, faciem tuam Domine requiram.*
9 ** Ne abscondas faciem tuam à me, ne declines in furore à seruo tuo; auxilium meum fuisti, ne derelinquas me, & ne dimittas me Deus salutis meæ.*
10 **Pater enim meus & mater mea dereliquerunt me; Dominus autem collegit me.*
11 ** Ostende mihi Domine viam tuam, & deduc me in semitam rectam propter insidiatores*
12 *meos. *Ne tradas me animæ tribulantium me, quoniam insurrexerunt contra me testes falsi & apertum mendacium.*
13 ** Credo vt videam bona Domini in terra viuentium.*
14 ** Expecta Dominum, confortare & roboretur cor tuum, & sustine Dominum.*

1 * *David.* PSAL. XXVIII.

Ad te Domine clamabo, fortis meus, ne obsurdescas mihi: ne fortè, tacēte te mihi, cōparer his qui descendunt in lacum.
2 ** Audi Domine vocem deprecationis meæ cùm clamauero ad te, cùm leuauero manus meas ad oraculum sanctum tuum.*

---

*Psalmus Dauid, antequàm liniretur. XXVI. 1

Dominus illuminatio mea & salus mea; quē timebo? Dñs protector vitæ meæ, à quo trepidabo? *Dū appropiant sup me 2
nocētes, vt edāt carnes meas. qui tribulāt me & inimici mei, ipsi infirmati sunt & ceciderūt. *Si cōsistant aduersum me castra, 3
nō timebit cor meū. si exurgat aduersum me prœliū, in hoc ego spero. *Vnam petij 4
à Dño, hanc requirā, vt inhabitē in domo Dñi omnibus diebus vitæ meæ: vt videam voluptatē Dñi, & visitem tēplum sanctum eius. *Quoniā abscōdit me in tabernacu- 5
lo suo, in die malorū meorū protexit me in abscōdito tabernaculi sui. In petra exaltauit me: *& nūc ecce exaltauit caput meū 6
sup inimicos meos. Circuiui & immolaui in tabernaculo eius hostiā *laudis & iubilationis, cātabo & psalmū dicā Dño. *Exau- 7
di Dñe vocē meā, qua clamaui: miserere mei, & exaudi me. *Tibi dixit cor meum, 8
Dñm requirā. exquisiuit te facies mea, faciē tuā Dñe requirā. *Ne auertas faciē tuā 9
à me, & ne declines in ira à seruo tuo. Adiutor meus esto; ne derelinquas me, neq; *dimittas me Deus salutaris me⁹. *Quoniam 10
pater me⁹ & mater mea dereliquerūt me, Dñs autē assumpsit me. *Legē pone mihi 11
Dñe in via tua, & dirige me in semita recta ꝑpter inimicos meos. * Ne tradideris 12
me in animas tribulantiū me, quoniā insurrexerunt in me testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi. *Credo videre bona Do- 13
mini in terra viuentium. * Expecta Do- 14
minum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum.

*Psalmus Dauid. XXVII. 1

Ad te Domine clamabo, Deus meus ne sileas à me: ne quando taceas, & assimilabor descendentibus in lacum.
*Exaudi Domine vocem deprecationis meæ, dum oro ad te, dum extollo manus 2
meas ad templum sanctum tuum.

**confessionis* **despicias*

---

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, πρὸ τοῦ χρισθῆναι. κϛ΄.

* Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δει-
2 λιάσω; * ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ᾽ ἐμὲ κακοῦντας, τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου. οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ ἐχθροί μου, αὐ-
3 τοὶ ἠσθένησαν καὶ ἔπεσον. * ἐὰν παρατάξηται ἐπ᾽ ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. ἐὰν ἐπαναστῇ ἐπ᾽ ἐμὲ πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω.
4 * μίαν ᾐτησάμην παρὰ κυρίου, ταύτην ζητήσω, τοῦ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι
5 τὸν ναὸν τὸν ἅγιον αὐτοῦ. * ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου ἐσκέπασέ με ἐν ἀποκρύφῳ τῆς
6 σκηνῆς αὐτοῦ. ἐν πέτρᾳ ὕψωσέ με· * καὶ νῦν ἰδοὺ ὕψωσε κεφαλήν μου ἐπ᾽ ἐχθρούς μου. ἐκύκλωσα καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ,
7 ᾄσω καὶ ψαλῶ τῷ κυρίῳ. * εἰσάκουσον κύριε τῆς φωνῆς μου, ἧς ἐκέκραξα. ἐλέησόν με, καὶ εἰσάκουσόν μου.
8 * σοὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, κύριον ζητήσω. ἐξεζήτησέ σε τὸ πρόσωπόν μου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω.
9 * μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου. βοηθός μου γενοῦ, μὴ ἀποσκορακίσῃς με, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου.
10 * ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με·
11 ὁ δὲ κύριος προσελάβετό με. * νομοθέτησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ ὁδήγησόν με ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ ἕνεκα
12 τῶν ἐχθρῶν μου. * μὴ παραδῷς με εἰς ψυχὰς θλιβόντων με, ὅτι ἐπανέστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐ-
13 ψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. * πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυρίου ἐν γῇ ζώντων.
14 * ὑπόμεινον τὸν κύριον, ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κζ΄.

Πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι, ὁ θεός μου μὴ παρασιωπήσῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ, μή ποτε παρασιωπήσῃς καὶ ὁμοιωθήσομαι
2 τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. * εἰσάκουσον κύριε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἐν τῷ αἴρειν με χεῖράς μου πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου.

תרגום

כז

1 לדוד מימרא דיי נהורי ופרקני ממן אדחל יי עשנא דחיי ממן אדלוח׃ 2 כד יקרבון עלי מבאשין לגמרא ית בשרי מעיקי ובעלי דבבי אנון אתקלו ונפלו׃ 3 אין תשרי עלי משרית רשיעי לא ידחל לבבי אין תקום עלי קרבא בדא אנא מתרחץ׃ 4 חדא בעיתי מן קדם יי יתה אבעי דאתיב בבית מקדשא דיי כל יומי חיי למחמי בבסימותא דיי ולבקרא בהיכלה׃ 5 ארום יטשינני בטלליה ביום בישותא יטמרנני בטמיר משכנה בכרך תקיף ירממנני׃ 6 וכדון ירים רישי על בעלי דבבי חזור חזור ואנכס במצע משכנה נכסין לרעוא ביבבא אשבח ואבוע קדם יי׃ 7 קביל יי קלי אצלי וחוס עלי ורחם יתי׃ 8 לך אמר לבי בעו אפי ית סבר אפך יי אתבע׃ 9 לא תסלק שכינתך מני לא תצלי ברגזא לעבדך סיועי הויתא לא תטלטל יתי ולא תשבקנני אלהא פרקני׃ 10 ארום אבא ואמא שבקו יתי ומימרא דיי יכנוש יתי׃ 11 אלפני יי אורחך ודברני בהלכתא תריצא מטול תשבחתא דיי׃ 12 לא תמסרנני ברעות מעיקי ארום קמון עלי סהדי שקרא ומללי חטופא׃ 13 אלולי די הימנת למחמי בטובא דיי בארעא דחיי עלמא׃ 14 סבור על יי תקוף ועלם לבך וסבור על יי׃

כח

1 לדוד לוותך יי אנא קרי תקיפי לא תשתוק מני דילמא תשתוק מני ואמתל עם נחתי גובא׃ 2 קביל קל בעותי במצליי לוותך כד אפרוש ידי בצלו קדם היכל קודשך׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Dauidi. Psalmus XXVII.

Verbum Dñi illuminatio mea & redemptio mea, à quo timebo? Dñs fortitudo vitæ meæ, à quo formidabo? 2 Dum propinqui fient contra me maligni ad exterminandam meam carnem, oppressores mei & inimici mei ipsi impegerunt & ceciderunt. 3 Si castrametabitur aduersus me exercitus impiorum, non pauebit cor meum: si surrexerit contra me bellum, in hoc ego confido. 4 Vnam petiui à conspectu Domini, hanc requiram, vt habitem in domo sanctuarij Domini omnibus diebus vitæ meę ad contemplandum in dulcedine Dñi, & ad inquirendum in templo eius. 5 Quoniam abscondet me in vmbraculo suo, in die mala abscondet me in occulto tabernaculi sui: in arce forti exaltabit me. 6 Et nunc exaltabitur caput meum super aduersarios meos vndequaque: & sacrificabo in medio tabernaculi eius sacrificia acceptabilia cum iubilatione; laudes dicam & exultabo coram Domino. 7 Exaudi Domine vocem meam cùm orauero, & miserere mei, & me amore complectere. 8 Tibi dixit cor meum: Exquirite faciem meam, aspectum faciei tuæ Domine requiram. 9 Ne amoueas maiestatem tuam à me, ne inclines indignatione seruum tuum: auxilium meum fuisti, ne moueas me, & ne deseras me Deus redemptionis meę. 10 Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me: verbum autem Domini colliget me. 11 Doce me Domine viam tuam, & deduc me in semitam rectam propter laudem Domini. 12 Ne tradas me voluntati oppressorum meorum, quoniam surrexerunt contra me testes mendaces & loquentes calumniam. 13 Nisi credidissem videre bonitatem Domini in terra vitæ perennis; *despondissem animum.* 14 Confide in Domino, obfirma & robora cor tuum, & spera in Domino,

Dauidi. Psalmus XXVIII.

Ad te Domine clamo, fortitudo mea, ne sileas à me: ne fortè si taceas à me, tunc similis fiam his qui descendunt in puteum. 2 Accipe vocem deprecationis meæ, dum oro ad te, cùm extendero manus meas in oratione coram templo sancto tuo.

3 * אל תמשכני עם רשעים ועם פעלי און דברי שלום עם רעיהם ורעה בלבבם:

4 * תן להם כפעלם וכרע מעלליהם כמעשה ידיהם תן להם השב גמולם להם:

5 * כי לא יבינו אל פעלת יהוה ואל מעשה ידיו יהרסם ולא יבנם:

6 * ברוך יהוה כי שמע קול תחנוני:

7 * יהוה עזי ומגני בו בטח לבי ונעזרתי ויעלז לבי ומשירי אהודנו:

8 * יהוה עז למו ומעוז ישועות משיחו הוא:

9 * הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם:

כט

1 * מזמור לדוד הבו ליהוה בני אלים הבו ליהוה כבוד ועז:

2 * הבו ליהוה כבוד שמו השתחוו ליהוה בהדרת קדש:

3 * קול יהוה על המים אל הכבוד הרעים יהוה על מים רבים:

4 * קול יהוה בכח קול יהוה בהדר:

5 * קול יהוה שבר ארזים וישבר יהוה את ארזי הלבנון:

6 * וירקידם כמו עגל לבנון ושרין כמו בן ראמים:

7 * קול יהוה חצב להבות אש:

8 * קול יהוה יחיל מדבר יחיל יהוה מדבר קדש:

9 * קול יהוה יחולל אילות ויחשף יערות ובהיכלו כלו אמר כבוד:

10 * יהוה למבול ישב וישב יהוה מלך לעולם:

11 * יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום:

3 * *Ne trahas me cum impiis & cum operantibus iniquitatem: qui loquuntur pacem cum amicis suis, & est malum in corde eorum.*

4 * *Da eis secundùm opus suum, & secundùm malum adinuentionum suarum. iuxta opus manuum suarum da eis, redde retributionem suam illis.*

5 * *Quoniam non intellexerunt opera Domini & opus manuum eius: destruet eos & non ædificabit.*

6 * *Benedictus Dominus, quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ.*

7 * *Dominus fortitudo mea, et scutum meum: in ipso confisum est cor meum; & habui adiutorium: & gauisum est cor meum, & in cantico meo confitebor illi.*

8 * *Dominus fortitudo mea, & robur salutarium Christi sui est.*

9 * *Salua populum tuum, & benedic hæreditati tuæ; & pasce eos, & subleua eos vsque in æternum.*

1 * *Psalmus Dauid.* XXIX.

AFferte Domino filij Dei, afferte Domino gloriam & imperium.

2 * *Afferte Domino gloriam nomini eius, adorate Dominum in decore sancto.*

3 * *Vox Domini super aquas; Deus gloriæ intonuit, Dominus super aquas multas.*

4 * *Vox Domini in fortitudine, vox Domini in decore.*

5 * *Vox Domini confringentis cedros, & confringet Dominus cedros Libani.*

6 * *Et disperget eas quasi vitulus Libani, & Sarion, quasi filius rhinocerotis.*

7 * *Vox Domini diuidens flammas ignis.*

8 * *Vox Domini parturire faciens desertum, parturire faciens Dominus desertum Cades.*

9 * *Vox Domini obstetricans ceruis & reuelans saltus, & in templo eius omnis loquetur gloriam.*

10 * *Dominus diluuium inhabitat, & sedebit Dominus rex in æternum.*

11 * *Dominus fortitudinem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace.*

תרגום

3 לא תנגדנני עם רשיעיא ועם עברי עילא דממללין שלמא עם חבריהון ובישותא בלבבהון: 4 פרע להון יי היך עובדיהון וכבישות מעלליהון היך עובדי ידיהון הב להון והתב פורענותהון להון: 5 מטול דלא יתבוננו לאוריתא דיי ולעובדי ידוהי יפגרנון ולא יבנינון: 6 בריך מימרא דיי ארום שמע קל צלותי: 7 יי עושני ותריסי במימרה אתרחץ לבבי ואסתייעת ודאיץ לבבי ומתשבחתי אודי קדמוהי: 8 יי תקוף להון ועושנא פרקנות משיחה הוא: 9 פרוק ית עמך ובריך ית אחסנתך וזון יתהון וסובר יתהון עד עלמא:

כט

1 תשבחתא לדוד הבון קדם יי תשבחתא כתי מלאכיא הבון קדם יי איקר ועשנא: 2 הבון קדם יי איקר שמה סגודו קדם יי בשבהורא דקודשא: 3 קלא דיי שמיע על מיא בתקוף איקר בית שכינתה אכלי יי על מיין סגיעין: 4 קלא דיי שמיע בחילא קלא דיי שמיע בשבהורא: 5 קלא דיי מתבר ארזיא ותבר מימרא דיי ית ארזיא דלבנן: 6 ושוורנון היך עגלא לבנן וטור מסרי פירי היך בר רמנין: 7 קלא דיי מנסר שלהובין דנור: 8 קלא דיי מרטט מדברא מרטט מימרא דיי חיויא די במדברא דרקם: 9 קלא דיי מבכין אילתא ומגליה חיות חורשא ובהיכל בית מקדשיה דלעיל כולהון שמשוהי אמרין יקרה: 10 יי בדרא דטובענא על כורסי דינא יתב לאתפרעא מנהון ויתב על כורסי רחמין ושיזיב ית נח ומלך על בנוהי לעלמי עלמין: 11 יי אוריתא לעמה יהב יי יברך ית עמה בשלם:

*Ne simul trahas me cum peccatoribus, 3
& cum operãtibus iniquitatem ne perdas
me. qui loquuntur pacem cum proximo
suo, mala autem in cordibus eorum. *Da 4
illis Domine secundùm opera eorũ, & se-
cundùm nequitiam adinuentionum ipso-
rum. Secundùm opera manuũ eorum tri-
bue illis, redde retributioné eorum ipsis.
*Quoniam non intellexerunt in opera 5
Domini: & in opera manuũ eius destrues
illos, & non ædificabis eos. *Benedictus 6
Dominus, quoniam exaudiuit vocem de-
precationis meæ. *Dominus adiutor meus 7
& protector meus: in ipso sperauit cor
meũ, & adiutus sum. & refloruit caro mea,
& ex voluntate mea confitebor ei. *Dñs 8
fortitudo plebis suę, & protector saluatio-
num christi sui est. *Saluum fac populum 9
tuum, * & benedic hæreditati tuæ; & rege
eos, & extolle illos vsque in æternum.
*Psalmus Dauid, in consummatione tabernaculi. XXVIII. 1
AFferte Domino filij Dei, afferte Domi-
no filios arietum. afferte Domino glo-
riam & honorem: *Afferte Domino glo- 2
riam nomini eius; adorate Dominum in a-
trio sancto eius. *Vox Domini super a- 3
quas; Deus maiestatis intonuit, Dominus
super aquas multas. *Vox Domini in vir- 4
tute, vox Domini in magnificentia.
*Vox Domini confringentis cedros, 5
& confringet Dominus cedros Libani.
*Et comminuet eas tanquam vitulum 6
Libani, & dilectus quemadmodum filius
vnicornium. *Vox Domini intercidentis 7
flammam ignis: *Vox Domini concutien- 8
tis desertum, & commouebit Dominus
desertum Cades. *Vox Domini præpa- 9
rantis ceruos, & reuelabit condensa, & in
templo eius* omnis dicit gloriam. *Domi- 10
nus diluuium inhabitare faciet, & sedebit
Dominus rex in æternum. *Dominus 11
virtutem populo suo dabit: Dominus be-
nedicet populo suo in pace.

3 * μὴ συνελκύσῃς με μετὰ ἁμαρτωλῶν, καὶ μετὰ ἐργαζο-
μένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσῃς με, τῶν λαλούντων εἰρή-
νην μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.
4 * δὸς αὐτοῖς κύριε κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονη-
ρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν· κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν
αὐτῶν δὸς αὐτοῖς, ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς.
5 * ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου, καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν
χειρῶν αὐτοῦ καθελεῖς αὐτούς, καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις αὐτούς.
6 * εὐλογητὸς κύριος, ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεή-
7 σεώς μου. * κύριος βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής
μου, ἐπ᾽ αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδία μου, καὶ ἐβοηθήθην. καὶ ἀνέ-
θαλεν ἡ σάρξ μου, καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογή-
σομαι αὐτῷ.
8 * κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπερασπι-
στὴς τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ ἐστι.
9 * σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν
σου, καὶ ποίμανον αὐτούς, καὶ ἔπαρον αὐτοὺς ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἐξοδίου σκηνῆς.
κη.
Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς
κριῶν. ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν.
2 * ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, προσκυ-
νήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ.
3 * φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόν-
τησε, κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν.
4 * φωνὴ κυρίου ἐν ἰσχύϊ, φωνὴ κυρίου ἐν μεγαλοπρεπείᾳ.
5 * φωνὴ κυρίου συντρίβοντος κέδρους, καὶ συντρίψει
6 κύριος τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. * καὶ λεπτυνεῖ αὐ-
τὰς ὡς τὸν μόσχον τὸν λίβανον, καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς
7 μονοκερώτων. * φωνὴ κυρίου διακόπτοντος φλόγα
8 πυρός· * φωνὴ κυρίου συσσείοντος ἔρημον, καὶ συσ-
σείσει κύριος τὴν ἔρημον κάδης.
9 * φωνὴ κυρίου καταρτιζομένη ἐλάφους, καὶ ἀποκαλύ-
ψει δρυμούς, καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πᾶς τις λέγει δόξαν.
10 * κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικεῖ, καὶ καθιεῖται
κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα.
11 * κύριος ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει· κύριος εὐλογήσει
τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Ne traxeris me cum improbis & cum operantibus iniquitatem, qui loquuntur pacem cum proximis suis, cùm malum sit in cordibus eorum. 4 Repẽde eis Domine secundùm opera ipsorũ, & secundùm malitiã adinuentionum eorum, iuxta opera manuum eorum tribue illis, & redde eis retributionem ipsorum. 5 Quoniam non intelligent legem Domini, nec opera manuum eius: destruet eos, & non ędificabit eos. 6 Benedictum verbum Domini, quoniam exaudiuit vocem orationis meæ. 7 Dominus fortitudo mea & clypeus meus: in verbo eius confisum est cor meum, & adiutus sum, & gauisum est cor meum: proinde hymno meo gratias agam coram eo. 8 Dominus fortitudo illis & robur, redemptio christi sui ipse est. 9 Redime populum tuum & benedic hæreditati tuæ; & ciba eos, & sustenta eos vsque in æternum.

1 Hymnus Dauidi. PSALM. XXIX.

TRibuite coram Domino laudem, cœtus angelorum, tribuite coram Domino gloriam & fortitudinem. 2 Tribuite coram Domino gloriam nomini ipsius: adorate coram Domino in decore sanctitatis. 3 Vox Domini audita est super aquas cum potentia glorię domus maiestatis: intonuit Dominus super aquas multas. 4 Vox Domini audita est in virtute: vox Domini audita est in decore. 5 Vox Domini confringit cedros: & perfregit verbum Domini cedros Libani. 6 Et subsaltare fecit eas sicut vitulum: Libanum & montem producentem fructus tanquam pullum naricornium. 7 Vox Domini scindit flammas ignis. 8 Vox Domini tremorem incutit deserto, incutit terrorem verbum Domini serpentibus qui sunt in deserto Recham. 9 Vox Domini parturire facit ceruas, & confluere animalia syluæ: ac in templo domus sanctuarij eius quod sursum est, omnes ministri ipsius dicunt gloriam eius. 10 Dominus in generatione diluuij super sedem iudicij sedit, vt vltionem sumeret ab eis, seditque super sedem miserationum, & liberauit Noah, & regnauit super filios eius in secula seculorum. 11 Dominus legem populo suo dedit: Dominus benedicet populo suo in pace.

ל

1 * מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד׃
2 * אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי׃
3 * יְהוָה אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃
4 * יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן־שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיּוֹרְדֵי־בוֹר׃
5 * זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃
6 * כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי
וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃
7 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל־אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃
8 * יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ
פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל׃
9 * אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃
10 * מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שָׁחַת הֲיוֹדְךָ
עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ׃
11 * שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה־עֹזֵר לִי׃
12 * הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי
שִׂמְחָה׃
13 * לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי
לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ׃

לא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ
פַלְּטֵנִי׃
3 * הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי הֱיֵה לִי לְצוּר
4 מָעוֹז לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי׃ * כִּי־סַלְעִי
וּמְצוּדָתִי אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי׃
5 * תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי־אַתָּה מָעוּזִּי׃
6 * בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת׃
7 * שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא וַאֲנִי אֶל־יְהוָה
בָּטָחְתִּי׃

1 * *Psalmus cantici pro dedicatione*
domus Dauid. XXX.

2 *EXaltabo te Domine, quoniam saluasti me,*
& non delectasti inimicos meos super me.
3 * *Domine Deus meus clamaui ad te, & sa-*
nasti me.
4 * *Domine eduxisti ex inferno animam meam:*
viuificasti me, ne descenderem in lacum.
5 * *Cantate Domino sancti eius, & confite-*
mini memoriæ sanctitatis eius.
6 * *Quoniam ad momentum est ira eius, &*
vita in repropitiatione eius: ad vesperum com
morabitur fletus, & in matutino laus.
7 * *Ego autem dixi in abundantia mea, Non*
mouebor in sempiternum.
8 * *Domine in voluntate tua statuisti monti*
meo fortitudinem: abscondisti faciem tuam, &
factus sum conturbatus.
9 * *Ad te Domine clamabo, & Dominum de-*
precabor.
10 * *Quæ vtilitas est in sanguine meo, dum de-*
scendero in corruptionem? nunquid confitebi-
tur tibi puluis, aut annunciabit veritatem
tuam?
11 * *Audi Domine, & miserere mei; Domine*
esto adiutorium meum.
12 * *Conuertisti planctum meum in chorũ mihi:*
soluisti saccum meum, & accinxisti me lætitia.
13 * *Vt laudet te gloria & non taceat: Domine*
Deus meus in sempiternum confitebor tibi.

1 * *Victori Psalmus Dauid.* XXXI.

2 *IN te Domine speraui, non confundar in æ-*
ternum; in iustitia tua salua me.
3 * *Inclina ad me aurem tuam, velociter li-*
bera me: esto mihi in lapidem fortissimum, &
in domum munitam, vt salues me.
4 * *Quia petra mea & munitio mea tu es, et*
propter nomen tuum dux meus eris, et enutries
5 *me.* * *Educes me de reti quod absconderunt*
mihi, quia tu fortitudo mea es.
6 * *In manu tua commendo spiritum meum:*
redemisti me Domine Deus veritatis.
7 * *Odisti custodientes vanitates frustrà; ego*
autem in Domino confisus sum.

* Psalmus cantici in dedicatione 1
domus Dauid. XXIX.
EXaltabo te Dñe, quoniã suscepisti me, 2
& nõ delectasti inimicos meos sup me.
* Dñe Deus meus clamaui ad te, & sanasti 3
me. * Dñe eduxisti ab inferno animã meã, 4
saluasti me à descẽdentibus in lacũ. * Psal- 5
lite Domino sancti eius, & cõfitemini me-
moriæ sanctitatis eius. * Quoniam ira in 6
indignatione eius, & vita in voluntate e-
ius. Ad vesperum demorabitur fletus, &
ad matutinum lætitia. * Ego autem dixi in 7
abundantia mea: Non mouebor in æter-
num. * Domine in voluntate tua præstiti- 8
sti decori meo virtutem. auertisti autem
faciem tuam, & factus sum conturbatus.
* Ad te Domine clamabo, & ad Deum 9
meum deprecabor. * Quæ vtilitas in san- 10
guine meo, dum descendo in corruptio-
nem? nunquid confitebitur tibi puluis,
aut annunciabit veritatem tuam?
* Audiuit Dominus & misertus est mei: 11
Dominus factus est adiutor meus.
* Conuertisti planctum meum in gau- 12
dium mihi; conscidisti saccum meum, &
circundedisti me lætitia. * Vt cantet tibi 13
gloria mea, & non compungar: Domine
Deus meus in æternum confitebor tibi.

* In finem Psalmus Dauid, pro 1
extasi. XXX.
IN te Domine speraui, non confundar in 2
æternum; in iustitia tua libera me & eri-
pe me. * Inclina ad me aurem tuam, accele- 3
ra vt eruas me. esto mihi in Deum prote-
ctorem, & in domum refugij, vt saluum
me facias. * Quoniam fortitudo mea & 4
refugium meum es tu, & propter nomen
tuum deduces me & enutries me. * Edu- 5
ces me de laqueo hoc quem absconderunt
mihi, quoniam tu es protector meus Do-
mine. * In manus tuas commendabo spiri- 6
tum meum. redemisti me Domine Deus
veritatis. * Odisti obseruantes vanitates 7
superuacuè. ego autẽ in Domino speraui.

1 * Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου Δαυίδ.
κθ'.
2 * Ὑψώσω σε κύριε, ὅτι ὑπέλαβές με, καὶ οὐκ εὔφρα-
3 νας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. * κύριε ὁ θεός μου ἐκέ-
4 κραξα πρὸς σέ, καὶ ἰάσω με. * κύριε ἀνήγαγες ἐξ
ᾅδου τὴν ψυχήν μου, ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων
5 εἰς λάκκον. * ψάλατε τῷ κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, καὶ
ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.
6 * ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι
αὐτοῦ. τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμός, καὶ εἰς τὸ πρωῒ
7 ἀγαλλίασις. * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ
μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.
8 * κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου
δύναμιν. ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγενήθην
9 τεταραγμένος. * πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι,
καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι.
10 * τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν
με εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς; ἢ ἀ-
ναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;
11 * ἤκουσε κύριος καὶ ἠλέησέ με· κύριος ἐγενήθη βοηθός
12 μου. * ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί· διέρ-
ρηξας τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνῃ.
13 * ὅπως ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ·
κύριε ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ἐκστάσεως.
λ'.
2 * Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶ-
να, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με.
3 * κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου, τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι
με. γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς οἶκον κατα-
4 φυγῆς τοῦ σῶσαί με. * ὅτι κραταίωμά μου καὶ κατα-
φυγή μου εἶ σύ, καὶ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με,
5 καὶ διαθρέψεις με. * ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης
ἧς ἔκρυψάν μοι, ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε·
6 * εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. ἐλυ-
7 τρώσω με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. * ἐμίσησας τοὺς
διαφυλάσσοντας ματαιότητας διακενῆς. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ
κυρίῳ ἤλπισα.

תרגום

ל

1 שְׁבַח שִׁירָתָא עַל חֲנֻכַּת בֵּית מַקְדְּשָׁא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד ׃ 2 אֲרוֹמְמִנָּךְ יְיָ אֲרוּם זְקַפְתַּנִי וְלָא אַחְדִּיתָא בַּעֲלֵי דְבָבַי לִי ׃ 3 יְיָ
אֱלָהִי צַלִּיתִי קֳדָמָךְ וְאַסֵּיתַנִי ׃ 4 יְיָ אַסֵּקְתָּא מִשְּׁיוֹל נַפְשִׁי קַיֵּמְתַּנִי מִלְּמֵחַת לְבֵית קְבוּרְתָּא ׃ 5 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ חֲסִידוֹהִי וְאוֹדוּ אַדְכָּרוּ
קֻדְשֵׁהּ ׃ 6 מְטוּל דְּשַׁעְתָּא בְּרֻגְזֵהּ חַיֵּי עָלְמָא בִּרְעוּתֵיהּ טָבָא בְּרַמְשָׁא יְבִית בְּכוּתָא וּבְצַפְרָא מְקִים בְּתֻשְׁבַּחְתָּא ׃ 7 וַאֲנָא אֲמָרֵית בְּמִתְּבִי
בִּשְׁלוּתָא דְלָא אֶזְדַּעְזַע לְעָלְמִין ׃ 8 יְיָ בִּרְעוּתָךְ אִתְעַתַּדְתָּא לְטוּרַיָּא עַשִּׁינַיָּא סַלֵּקְתָּא שְׁכִינְתָּךְ הֲוֵיתִי מִתְבְּהֵל ׃ 9 קֳדָמָךְ יְיָ קְרֵיתִי וּלְוָת
אֱלָהִי אֲצַלֵּי ׃ 10 מַה מָּמוֹן אִית בִּדְמִי בְּמֵחֲתִי לְבֵית קְבוּרְתָּא אֶפְשַׁר דְּיוֹדוּן קֳדָמָךְ דְּשָׁכְבִין בְּעַפְרָא אֶפְשַׁר דִּיתַנּוּן קֻשְׁטָךְ ׃ 11 קַבֵּל יְיָ
צְלוֹתִי וְחוּס עֲלַי יְיָ הֱוֵי סָעִיד לִי ׃ 12 אַפֵּכְתָּא אִלְוַיִי לְחִנְגִּין לִי שָׁרֵיתָא שַׂקִּי וְזָרַזְתַּנִי חֶדְוָה ׃ 13 מִן בְּגַלַל דִּישַׁבְּחוּנָךְ יַקִּירֵי עָלְמָא וְלָא
יִשְׁתְּקוּן יְיָ אֱלָהִי לְעָלַם אוֹדֵה קֳדָמָךְ ׃

לא

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד ׃ 2 בְּמֵימְרָךְ יְיָ סַבְּרֵית לָא אֶבְהֵת לְעָלַם בְּצִדְקָתָךְ שֵׁזִיב יָתִי ׃ 3 אַצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ בִּסְרְהוֹבְיָא פְּצָא
יָתִי הֱוֵי לִי לְטִינָר כֵּיף עַשִּׁין לְחוּסְנָא כְּרִיכָא לְמִפְרַק יָתִי ׃ 4 אֲרוּם תֻּקְפִּי וְרָחְצָנִי אַתְּ מִן בְּגַלַל שְׁמָךְ דַּבַּר יָתִי וְזוּן יָתִי ׃
5 תַּפֵּיק יָתִי מִמְּצִדְתָּא דְנַן דִּכְמַנוּ אַמְטוּלָתִי אֲרוּם אַנְתְּ עֻשְׁנִי ׃ 6 בְּיָדָךְ אַפְקִיד רוּחִי פְּרַקְתָּ יָתִי יְיָ אֱלָהָא קְשׁוֹטָא ׃
7 שְׂנֵיתִי דְּנָטְרִין עוּבָדִין דְּדַמְיָין לְלַמָּא וּלְשִׁקְרָא וַאֲנָא בְּמֵימְרָךְ יְיָ אִתְרְחֵצִית ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Laus cantici pro dedicatione domus sanctuarij hymnus Dauidi. XXX.

EXaltabo te Domine, quoniam erexisti me, & non lętificasti inimicos meos de me. 3 Domine Deus meus oraui coram te, & sanasti me. 4 Domine eduxisti de inferno animam meam: confirmasti me, ne descenderem in domum sepulchri. 5 Laudate coram Domino pij eius, & confitemini, in memoriam reuocate sanctitatem ipsius. 6 Quoniam momentanea est ira eius: vita æterna in bona voluntate eius: ad vesperum demorabitur fletus, manè verò excitat cum cantico. 7 Et ego dixi cùm sederem in tranquillitate, Non mouebor in æternum. 8 Domine in voluntate tua astitisti montibus validis: subduxisti maiestatem tuam, & conturbatus sum. 9 Coram te Domine clamabo, & ad Deum meum orabo. 10 Quod lucrum in sanguine meo, si descendero in locum sepulchri? nunquid possunt confiteri coram te qui iacent in puluere? nunquid possunt annunciare veritatem tuam? 11 Accipe orationem meam Domine, & miserere mei Domine; sis adiutor mihi. 12 Conuertisti luctum meum in choros: mihi soluisti saccum meum, & cinxisti me lætitia. 13 Vt laudent te honorabiles mundi, & non taceant; Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

1 Ad canendũm Hymnus Dauidi. PSAL. XXXI.

IN verbum tuum Domine speraui; non confundar in æternum; in iustitia tua libera me. 3 Inclina ad me aurem tuam: velociter libera me. esto mihi in petram munitam & fortem, in robur arcis; vt redimas me. 4 Quoniam fortitudo mea & fiducia mea tu es: propter nomen tuum duc me, & enutri me. 5 Educes me de laqueo isto quem absconderunt propter me, quia tu es fortitudo mea. 6 In manu tua commendabo spiritum meum: redemisti me Domine Deus verax. 7 Odi conseruantes opera vanitati & mendacio similia: ego autem in Domino confisus sum.

8 אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי׃
9 וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד־אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי׃
10 חָנֵּנִי יְהוָֹה כִּי צַר־לִי עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי נַפְשִׁי וּבִטְנִי׃
11 כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹחִי וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ׃
12 מִכָּל־צֹרְרַי הָיִיתִי חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי מְאֹד וּפַחַד לִמְיֻדָּעָי רֹאַי בַּחוּץ נָדְדוּ מִמֶּנִּי׃
13 נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד׃
14 כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב בְּהִוָּסְדָם יַחַד עָלַי לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ׃
15 וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָֹה אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃
16 בְּיָדְךָ עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד־אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃
17 הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃
18 יְהוָֹה אַל־אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ יֵבֹשׁוּ רְשָׁעִים יִדְּמוּ לִשְׁאוֹל׃
19 תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי שָׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל־צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז׃
20 מָה רַב־טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃
21 תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרֻכְסֵי אִישׁ תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשֹׁנוֹת׃
22 בָּרוּךְ יְהוָֹה כִּי הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר׃
23 וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אָכֵן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ׃
24 אֶהֱבוּ אֶת־יְהוָֹה כָּל־חֲסִידָיו אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָֹה וּמְשַׁלֵּם עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה׃
25 חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־הַמְיַחֲלִים לַיהוָֹה׃

8 *Exultabo & lætabor in miſericordia tua,
quoniam vidiſti afflictionem meam, cognouiſti
tribulationem animæ meæ.
9 *Et non concluſiſti me in manu inimici, ſta-
tuiſti in latitudine pedes meos.
10 *Miſerere mei Domine quoniam tribulor:
caligauit in furore oculus meus, anima mea &
venter meus.
11 *Quia conſumptæ ſunt in mærore vitæ meæ,
& anni mei in gemitu: infirmata eſt in iniqui-
tate virtus mea, & oſſa mea contabuerunt.
12 *Apud omnes hoſtes meos factus ſum op-
probrium, & vicinis meis nimis, et timor notis
meis: qui videbant me in plateis, fugiebãt à me.
13 *Obliuioni traditus ſum quaſi mortuus à
corde: factus ſum quaſi vas perditum.
14 *Audiui enim opprobrium multorum con-
gregationem in circuitu, cùm inirent conſilium
aduerſum me, vt auferrent animam meam, co-
15 gitauerunt. *Ego autem in te ſperaui Do-
mine: dixi, Deus meus es tu.
16 *In manu tua tempora mea: libera me de
manu inimicorum meorum et perſequentiũ me.
17 *Oſtende faciem tuam ſuper ſeruum tuum:
ſalua me in miſericordia tua.
18 *Domine ne confundar, quia inuocaui te:
confundantur impij, taceant in inferno.
19 *Muta fiant labia mendacij, quæ loquũtur
contra iuſtum dura in ſuperbia & deſpectione.
20 *Quàm multa eſt bonitas tua quam abſcon-
diſti timentibus te: operatus es ſperantibus in
21 te in conſpectu filiorum hominum! *Abſcondes
eos in protectione vultus tui à duritia viri: ab-
ſcondes eos in vmbra à contradictione lingua-
22 rum. *Benedictus Dominus qui mirabilem
fecit miſericordiã ſuam mihi in ciuitate munita.
23 *Ego dixi in ſtupore meo, Proiectus ſum à
conſpectu oculorum tuorum: ergo ne audiſti vo
cem deprecationis meæ dum clamarem ad te?
24 *Diligite Dominum omnes ſancti eius: fi-
deles ſeruat Dominus, & retribuet his qui ſa-
tis operantur ſuperbiam.
25 *Confortamini & roboretur cor veſtrum,
omnes qui expectatis Dominum.

*Exultabo & lætabor in miſericordia tua: 8
quoniã reſpexiſti in humilitatẽ meam: ſal-
uaſti de neceſsitatibus animã meã. *Et nõ 9
cõcluſiſti me in manus inimicorũ, ſtatuiſti
in loco ſpatioſo pedes meos. *Miſerere mei 10
Dñe, quoniã tribulor. conturbatus eſt in
ira oculus meus, anima mea & vẽter me⁹.
*Quoniam defecit in dolore vita mea, & 11
anni mei in gemitib⁹. Infirmata eſt in pau
pertate virtus mea, & oſſa mea cõturbata
ſunt. *Super omnes inimicos meos factus 12
ſum opprobriũ, & vicinis meis valdè, & ti
mor notis meis. Qui videbãt me foras fu-
gerunt à me. *Obliuioni datus ſum tan- 13
quã mortuus à corde. Factus ſum tanquã
vas perditũ: *Quoniã audiui vituperatio- 14
nẽ multorũ commorantiũ in circuitu. In
eo dũ cõuenirẽt ipſi ſimul aduerſum me,
accipere animã meam cõſiliati ſunt. *Ego 15
autem in te Dñe ſperaui. dixi: Tu es Deus
meus: *In manibus tuis ſortes meæ. Eripe 16
me de manu inimicorũ meorum & à per-
ſequẽtibus me. *Illuſtra faciẽ tuã ſup ſer- 17
uum tuum. ſaluum me fac in miſericordia
tua. *Dñe non cõfundar, quoniã inuocaui 18
te. Erubeſcãt impij & deducãtur in infer-
nũ. *Muta fiãt labia doloſa, quę loquũtur 19
aduerſus iuſtũ iniqtatẽ in ſupbia &* cõtẽ-
ptu. *Quàm magna multitudo dulcedinis 20
tuę Dñe, quam abſcondiſti timentibus te!
Perfeciſti eis qui ſperãt in te, in conſpectu
filiorum hominum. *Abſcõdes eos in ab- 21
ſcondito faciei tuæ à cõturbatione homi-
num. proteges eos in tabernaculo* à con-
tradictione linguarum. *Benedictus Dñs; 22
quoniam mirificauit miſericordiam ſuam
*in ciuitate munita. *Ego autẽ dixi in ex- 23
ceſſu mẽtis meę, Proiectus ſum à facie ocu
lorum tuorum. Propter hoc exaudiſti vo-
cem orationis meæ dum clamarem ad te.
*Diligite Dñm omnes ſancti eius, quoniã 24
veritates requirit Dñs, & retribuit abũdã-
ter faciẽtibus ſupbiã. *Viriliter agite & cõ 25
fortetur cor veſtrũ oẽs q ſperatis in Dño.

8 *ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου.
ὅτι ἐπεῖδες ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγ-
9 κῶν τὴν ψυχήν μου. *καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖ-
ρας ἐχθρῶν, ἔστησας ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου.
10 *ἐλέησόν με κύριε, ὅτι θλίβομαι. ἐταράχθη ἐν θυ-
μῷ ὁ ὀφθαλμός μου, ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου.
11 *ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου, καὶ τὰ ἔτη μου ἐν
στεναγμοῖς. ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὰ ὀ-
στᾶ μου ἐταράχθησαν.
12 *παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην ὄνειδος, καὶ
τοῖς γείτοσί μου σφόδρα, καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς μου. οἱ
θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον ἀπ᾽ ἐμοῦ.
13 *ἐπελήσθην ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας. ἐγενήθην ὡσεὶ
14 σκεῦος ἀπολωλός. *ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροι-
κούντων κυκλόθεν. ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα,
ἐπ᾽ ἐμέ, τοῦ λαβεῖν τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο.
15 *ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα· εἶπα, σὺ εἶ ὁ θεός μου·
16 *ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου. ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς
ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με.
17 *ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου. σῶ-
18 σόν με ἐν τῷ ἐλέει σου· *κύριε μὴ καταισχυνθείην
ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε. αἰσχυνθείησαν ἀσεβεῖς καὶ κα-
ταχθείησαν εἰς ᾅδου.
19 *ἄλαλα γενηθήτω τὰ χείλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα
κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει.
20 *ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου κύριε, ἧς ἔκρυ-
ψας τοῖς φοβουμένοις σε. ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ
21 σέ, ἐναντίον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. *κατακρύψεις
αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου ἀπὸ ταραχῆς ἀν-
θρώπων. σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκηνῇ ἀπὸ ἀντιλογίας γλωσ-
22 σῶν. *εὐλογητὸς κύριος, ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος
23 αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς. *ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει
μου, ἀπέρριμμαι ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν σου. διὰ
τοῦτο εἰσήκουσας τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέ-
24 ναι με πρὸς σέ. *ἀγαπήσατε τὸν κύριον πάντες οἱ
ὅσιοι αὐτοῦ, ὅτι ἀληθείας ἐκζητεῖ κύριος, καὶ ἀνταποδί-
δωσι τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν ὑπερηφανίαν.
25 *ἀνδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν πάντες
οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.

תרגום

8 אֲבוּעַ וְאֶחְדֵי בְּטוּבָךְ דִּי חֲמֵיתָא יַת סִגּוּפִי יְדַעְתָּא בְּעָקְתִין דְּנַפְשִׁי׃ 9 וְלָא מְסַרְתַּנִי בְּיַד בְּעֵל דְּבָבָא אֲקֵימְתָּא לִרְוָחָא רִגְלָי׃ 10 חוּס עֲלַי יְיָ אֲרוּם עִיק לִי חֲשֵׁכַת מֵרֻגְזָא עֵינִי אִטְעַק נַפְשִׁי וּכְרֵיסִי׃ 11 אֲרוּם יִשְׁתֵּיצוּן בִּדְווֹנָא יוֹמַי וּשְׁנוֹתַי בְּתוּנְחָתָא אִתְקַל בְּחוֹבִי חֵילִי וְאֵבָרַי מִתְּכַלְיָא חֲשֵׁכוּן׃ 12 יַתִּיר מִכָּל מְעִיקַי הֲוֵיתִי חִסוּדָא וּלְשִׁבָבַי לַחֲדָא וּדְלוּחָא לְיָדְעִין לִי דְּחָמְיָן לִי בְּשׁוּקָא עָרְקִין מִן קֳדָמַי׃ 13 אִתְנְשֵׁיתִי הֵיךְ שְׁכִיבָא דְּמִתְיָאֵשׁ מִלִּבָּא הֲוֵיתִי לְמָאן דְּפֶחָר דְּמִתְבַּר׃ 14 אֲרוּם שְׁמַעֵית טָב וּבִישׁ דְּאָמְרִין עֲלַי עַמְמִין סַגִּיעִין רְתֵיתָא מְחוֹר חֲזוֹר בְּאִתְכַּנְּשׁוּתְהוֹן עֲלַי לְמִסַּב נַפְשִׁי חֲשִׁבוּ׃ 15 וַאֲנָא בְּמֵימְרָךְ הִתְרְחֵצֵית יְיָ אֲמָרֵית אֱלָהִי אַנְתְּ׃ 16 בִּידָךְ אִנּוּן זִמְנֵי פֻּרְקָנָךְ פְּצֵה יָתִי מִיַּד בַּעֲלֵי דְּבָבַי וּמֵרָדְפַי׃ 17 אַנְהַר סְבַר אַפָּךְ עַל עַבְדָּךְ פְּרוּק יָתִי בְּטוּבָךְ׃ 18 יְיָ לָא אֶבְהַת אֲרוּם קְרֵיתָךְ יִבְהֲתוּן רַשִׁיעַיָּא יִשְׁתַּתְּקוּן וְיֵחֲתוּן לְבֵית קְבוּרְתָּא׃ 19 תִּתְפַּקְקָן שִׂפְוָן דִּמְמַלְּלָן שִׁקְרָא דִּמְמַלְּלִין עַל צַדִּיקַיָּא גְּדוּפִין בְּגֵיוְתָנוּתָא וּבְסַרְנוּתָא׃ 20 כְּמָה סַגֵּי טוּבָךְ דְּאַטְמַרְתָּא לְדַחֲלִין מִנָּךְ עֲבַדְתְּ לִסְבָרִין בְּמֵימְרָךְ לְמִפְרַע לְהוֹן אֲגַר טָב קֳבֵיל בְּנֵי נָשָׁא׃ 21 תִּטְמְרִנּוּן בְּטוּמְרָא בְּעִידָן רֻגְזָךְ מִגִּבָּרֵי גְדוּד תַּטְשִׁינוּן כַּד בִּמְטַלַּלְתָּא מִתִּגְרַת לִישָׁנַיָּא׃ 22 בְּרִיךְ יְיָ אֲרוּם פְּרַשׁ טֵיבוּתֵיהּ לִי בְּקַרְתָּא כְּרִיכְתָּא׃ 23 וַאֲנָא אֲמָרֵית בְּאִתְבְּעוּתִי לְמֶעֱרוֹק אִשְׁתֵּיצֵיתִי מִקֳּבֵיל יְקָרָךְ בִּקְשׁוֹטָא שְׁמַעְתָּ קָל צְלוֹתִי בְּאִתְחַנָּנוּתִי לְוָתָךְ׃ 24 רְחוּמוּ יַת יְיָ כָּל חֲסִידוֹהִי מְהֵימְנַיָּא נָטַר מִבִּישׁ יְיָ וּפָרַע עַל יַד רַבְרְבֵי וְעָבְדִין גֵּיוְתָנוּתָא׃ 25 תְּקוּפוּ וְיִתְעַלַּם לִבְּכוֹן כָּל דְּרַחֲצִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Gaudebo & exultabo in bonitate tua, quòd reſpexeris afflictionem meam: nouiſti anguſtias animæ meæ. 9 Nec tradidiſti me in manu inimicorum meorum; obfirmaſti in latitudine pedes meos. 10 Miſerere mei Domine, quoniam infeſtatio adeſt mihi; caligauit præ ira oculus meus, conſtricta eſt anima mea & venter meus. 11 Quoniam exciſi ſunt in mœrore dies mei, & anni mei in ſuſpirio: corruit in peccato meo virtus mea, & membra mea præ conſumptione denigrata ſunt. 12 Præ omnibus qui angunt me, factus ſum opprobrium, & vicinis meis valdè, & terror iis qui me norunt: qui videbant me in platea fugerunt, à conſpectu meo. 13 Obliuioni traditus ſum ſicut iacens qui deſpondet animum. factus ſum in vas teſtaceum quod frangitur. 14 Quoniam audiui famam malam quam dicunt contra me populi multi: tremor circumquaque: cùm conuenirent ſimul contra me, de capienda anima mea cogitauerunt. 15 Et ego in verbo tuo confiſus ſum Domine. dixi, Deus meus es tu. 16 In manu tua ſunt tempora redemptionis tuæ: libera me de manu inimicorum meorum & à perſecutoribus meis. 17 Lucẽre fac aſpectum faciei tuæ ſuper ſeruum tuum; redime me bonitate tua. 18 Domine non confundar, quoniam inuocaui te: confundantur impij, obmuteſcant & deſcendant in domum ſepulchri. 19 Muta fiant labia quæ loquuntur mendacium, quæ proferunt aduerſus iuſtos opprobria in ſuperbia & contemptu. 20 Quàm magna eſt bonitas tua quam abſcondiſti timentibus te! operatus es ſperantibus in verbo tuo, vt reddas eis præmium bonum coram filiis hominum. 21 Abſcondes eos in occulto in tempore iræ tuæ: à viris exercitus occultabis eos veluti in vmbraculo à contradictione linguarum. 22 Benedictus Dominus, quoniam mirandam exhibuit bonitatem ſuam mihi in ciuitate munita. 23 Ego autem dixi cùm quærebam aufugere, Succiſus ſum à præſentia gloriæ tuæ. in veritate audiſti vocem orationis meę cùm deprecarer ad te. 24 Diligite Dñm omnes pij eius: fideles cuſtodit à malo Dominus, & retribuit elatis qui operantur ſuperbiam. 25 Confortamini, & roboretur cor veſtrum, omnes qui confiditis in verbo Domini.

לב

1 * לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה ׃
2 * אַשְׁרֵי־אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֺן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה ׃
3 * כִּי־הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם ׃
4 * כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה ׃
5 * חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֺנִי לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֺן חַטָּאתִי סֶלָה ׃
6 * עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ ׃
7 * אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה ׃
8 * אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי ׃
9 * אַל־תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ ׃
10 * רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ ׃
11 * שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב ׃

לג

1 * רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה ׃
2 * הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ ׃
3 * שִׁירוּ־לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה ׃
4 * כִּי־יָשָׁר דְּבַר־יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה ׃
5 * אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ ׃
6 * בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם ׃
7 * כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת ׃
8 * יִירְאוּ מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל ׃

1 * *Eruditio Dauid.* PSAL. XXXII.

BEatus cui dimissa est iniquitas, & absconditum est peccatum.

2 * *Beatus homo cui non imputabit Dominus iniquitatem, nec est in spiritu eius dolus.*

3 * *Quoniam tacui, attrita sunt ossa mea in rugitu meo tota die.*

4 * *Die enim ac nocte grauatur super me manus tua: versatus sum in miseria mea cùm exarserit æstas. Semper.*

5 * *Peccatum meum notum faciam tibi, & iniquitatem meam non abscondi. dixi: Confitebor scelus meum Domino, & tu dimisisti iniquitatem peccati mei. Semper.*

6 * *Pro hac orabit omnis misericors ad te tempus inueniens, vt cùm inũdauerint aquæ multæ, ad illum non accedant.*

7 * *Tu es protectio mea, ab hoste custodies me: laus mea saluans circundabis me. Semper.*

8 * *Docebo te & monstrabo tibi viã per quã ambules; cogitabo de te oculo meo.*

9 * *Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus: in camo & freno maxillas eorum constringe qui non accedunt ad te.*

10 * *Multi dolores impij: confidentem autem in Domino misericordia circundabit.*

11 * *Lætamini in Domino & exultate iusti, et laudate eum omnes recti corde.*

PSAL. XXXIII.

1 *LAudate iusti Dominum, rectos decet laudatio.*
2 * *Confitemini Domino in cithara, in psalterio decachordo cantate ei.*

3 * *Cantate ei canticum nouũ, diligenter psallite ei in iubilo.*

4 * *Quoniam rectum est verbum Domini, & omne opus eius in fide.*

5 * *Diligit iustitiam & iudicium, misericordia Domini plena est terra.*

6 * *Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis ornatus eorum.*

7 * *Congregans quasi in vtrem aquas maris, ponens in thesauris abyssos.*

8 * *Timeat Dominum omnis terra, ipsum formident vniuersi habitatores orbis.*

* Psalmus Dauid intellectus. XXXI. 1
BEati quorum remissæ sunt iniqtates, &
quorũ tecta sunt peccata. * Beat9 vir cui 2
nõ * imputabit Dñs peccatũ, neq; est in * ore
eius dolus. * Quoniã tacui, inueterauerunt 3
ossa mea, dum clamarẽ tota die. * Quoniã 4
die ac nocte grauata est super me manus
tua, cõuersus sum in * ærumnã, dũ confingi-
tur mihi spina. * Delictũ meum cognitum 5
* feci, & iniustitiam meam non abscondi.
Dixi, Cõfitebor aduersum me iniustitiam
meã Dño, & tu remisisti impietatẽ * cordis
mei. * Pro hac orabit ad te omnis sanct9 in 6
tempore oportuno. Veruntamẽ in diluuio
aquarũ multarũ ad eum non approximabunt.
* Tu meũ es refugium à tribulatione 7
quæ circũdedit me, exultatio mea, erue me
à circundantibus me. Intellectum tibi da- 8
bo & instruam te in via hac qua gradieris,
firmabo super te oculos meos. * Nolite 9
fieri sicut equus & mulus, quibus non est
intellectus. In camo & freno maxillas eo-
rum constringe, qui non approximant ad
te. * Multa flagella peccatoris; sperantem 10
autem in Domino misericordia circunda-
bit. * Lætamini in Domino & exultate iu- 11
sti, & gloriamini omnes recti corde.

* * *Psalmus Dauid, sine titulo apud Hebræos.* 1
XXXII.

EXultate iusti in Domino, rectos decet
collaudatio. * Confitemini Domino 2
in cithara, in psalterio decem chordarum
psallite illi. * Cantate ei canticum nouum: 3
bene psallite ei in vociferatione. * Quia 4
rectum * verbum Domini, & omnia opera
eius in fide. * Diligit misericordiam & iu- 5
dicium Dominus, misericordia Domini
plena * terra. * Verbo Domini cæli firmati 6
sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eo-
rum. * Congregans sicut * vtrem aquas ma- 7
ris, ponens in thesauris abyssos. * Timeat 8
Dominum omnis terra; ab eo autem commoueantur omnes inhabitantes orbem.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, συνέσεως. λα'.

Μακάριοι ὧν ἀφείθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκα-
2 λύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. * μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ
μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ στόματι
3 αὐτοῦ δόλος. * ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου,
ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν.
4 * ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ' ἐμὲ ἡ χείρ σου,
ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν, ἐν τῷ ἐμπαγῆναί μοι ἄκαν-
5 θαν. * τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν
μου οὐκ ἐκάλυψα. εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀ-
νομίαν μου τῷ κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς
6 καρδίας μου. * ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς
ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων
πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι.
7 * σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης
με, τὸ ἀγαλλίαμά μου λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλω-
8 σάντων με. * συνετιῶ σε καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ
ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ, ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου.
9 * μὴ γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνε-
σις. ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις, τῶν
μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ.
10 * πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζον-
τα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει.
11 * εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι, καὶ
καυχᾶσθε πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. λβ'.

Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ, τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴ-
2 νεσις. * ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν ψαλ-
3 τηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ. * ᾄσατε αὐτῷ ᾆσ-
μα καινόν· καλῶς ψάλατε αὐτῷ ἐν ἀλαλαγμῷ.
4 * ὅτι εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ κυρίου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐ-
5 τοῦ ἐν πίστει. * ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν ὁ κύ-
6 ριος, τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης ἡ γῆ. * τῷ λόγῳ κυρίου οἱ
οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ
7 πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. * συνάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδα-
τα θαλάσσης, τιθεὶς ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους·
8 * φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ· ἀπ' αὐτοῦ δὲ σα-
λευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.

תרגום

לב

1 לְדָוִד שִׂכְלָא טוּבוֹהִי דְבַר נָשָׁא דִשְׁבִקִין לֵהּ מְרָדוֹהִי חֲפִּין עַל חֶטְאֵהּ ׃ 2 טוּבוֹהִי דְבַר נָשָׁא דְלָא יַחֲשֵׁב יְיָ לֵהּ עֲוָיָן וְלֵית בְּרוּחֵיהּ
נִכְלָאִין 3 אֲרוּם שְׁתָקִית מִפִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּלִיָן גַרְמַי בִּנְהָמוּתִי כָּל יוֹמָא ׃ 4 אֲרוּם יֵימָם וְלֵילֵי תְּקִיפַת עֲלַי מַחֲתָךְ אִתְהַפַּךְ רוּטְבִּי הֵיךְ
שַׁרְבָא דְקַיְטָא לְעָלְמִין ׃ 5 חוֹבְתִי אוֹדְעִינָךְ וַעֲוָיָתִי לָא חַפִּיתִי אֲמָרֵית אוֹדֵה עֲלַי מְרוֹדַי לַיְיָ וְאַנְתְּ שְׁבַקְתְּ עֲוָיָן חוֹבִי לְעָלְמִין ׃
6 עַל מְטוּל דָא יְצַלֵּי כָּל חֲסִידָא לְוָתָךְ לְעִידָן רַעֲוָתָא לְחוֹד לְעִידָן דְיֵיתוֹן עַמְמִין סַגִיעִין הֵיךְ מַיָא לְוָתֵהּ לָא יִמְטוּן לְסַבְאָשָׁא ׃
7 אַנְתְּ טְמוֹר לִי כְּסִטְרָךְ תִּטְּרִנַנִי בַּעֲיַת שֵׁיזָבוּתָא תְּחַזְרִנַנִי לְעָלְמִין ׃ 8 אַשְׂכְּלִנָךְ וְאַלְפִנָךְ בְּאוֹרַח דְנָן תְּהַךְ אֲמַלְכִנָךְ וְאֲשַׁוֵי עֲלָךְ
לְטַבָא עֵינִי ׃ 9 לָא תֶהֱוּוֹן הֵיךְ סוּסְיָא הֵיךְ כּוּדְנָא דְלֵית לְהוֹן בִּינְתָא בְּזָמָמָא וּבִפְרוּמְבְּיָא תִּקוּנֵהּ לְאִתְחַסָמָא דְהֶדְיָא לָא יִקְרַב לְוָתָךְ ׃
10 סַגִיעִין כְּאֵבִין לְרַשִׁיעָא וּדְרָחֵיץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ טִיבוּתָא יְחַזְרִנֵהּ ׃ 11 חֲדוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּבוּעוּ צַדִיקַיָא וְשַׁבַּחוּ כָּל תְּרִיצֵי רַעֲיוֹנָא ׃

לג

1 שַׁבַּחוּ צַדִיקַיָא קֳדָם יְיָ לְתְרִיצַיָא יָאֲיָא שְׁבָחָא ׃ 2 אוֹדוּ קֳדָם יְיָ בְּכִנָרָא בְּנִבְלָא דַעֲשַׂרְתֵּי נִימִין שַׁבַּחוּ לֵהּ ׃
3 שַׁבַּחוּ קֳדָמוֹהִי שִׁירְתָא חַדְתָּא אוֹטִיבוּ לְנַגְנָא בְּיַבָּבָא ׃ 4 אֲרוּם תַּקִין פִּתְגָמָא דַיְיָ וְכָל עוֹבָדוֹהִי בְּהֵימָנוּתָא ׃ 5 רָחֵם צִדְקְתָא וְדִינָא
טוּבָא דַיְיָ מַלְיָא אַרְעָא ׃ 6 בְּמֵימְרָא דַיְיָ שְׁמַיָא אִתְעֲבִדוּ וּבְרוּחָא דְפֻמֵּהּ כָּל חֵילֵיהוֹן ׃ 7 דְמַכְנֵשׁ הֵיךְ זִיקָא מוֹי יַמָא יָהֵבִנוּן בְּאַפּוֹתִיקֵי
תְּהוֹמַיָא ׃ 8 דְחוֹלוּ מִן קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִנֵּהּ יִרְתְּתוּן כָּל דָיְרֵי תֵבֵל ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Dauidi intellectus. PSAL. XXXII.

BEatus filius hominis cui remissa sunt scelera sua, & cuius obtectum est peccatum. 2 Beatus filius hominis cui non imputabit Dominus iniquitatem, & non est in spiritu eius dolus. 3 Quoniam tacui à verbis Legis: inueterascunt ossa mea ob rugitum meum tota die. 4 Quoniam die ac nocte inualuit super me percussio tua: conuersus est viror meus in siccitatem æstatis semper. 5 Delictum meum notum faciam tibi, & iniquitatem meam non abscondi. dixi, Confitebor scelera mea Dño, & tu remisisti impietatem delicti mei in æternum. 6 Propterea orabit omnis pius ad te in tempore acceptabili: verùm in tempore quo venient populi multi veluti aquæ, ad eũ non appropinquabunt vt malum inferant. 7 Tu absconsio es mihi; in latere tuo custodies me; canticis redemptionis circundabis me in æternum. 8 Intellectum dabo tibi & docebo te: in via hac incedes; consulam tibi, & ponam super te in bonum oculum meum. 9 Ne fueritis sicut equus & sicut mulus, quibus non est intellectus: in camo & freno erit ornatus eorũ, vt constringantur simul, ne accedant ad te. 10 Multi dolores sunt impio; qui verò confidit in verbo Domini, benignitas circundabit eum. 11 Lætamini in Verbo Domini & exultate iusti, & laudes dicite omnes quorum sunt rectæ cogitationes.

PSAL. XXXIII.

LAudes dicite iusti coram Domino: rectos decet laudatio. 2 Confitemini coram Domino in cithara, in nablo decem chordarum laudate eum. 3 Cantate coram eo canticum nouum: pulchrè agite psallendo in iubilo. 4 Quoniam rectum est Verbum Domini, & omnia opera eius in fide. 5 Amat iustitiam & iudicium: bonitate Domini plena est terra. 6 Verbo Domini cæli facti sunt, & spiritu oris eius omnis exercitus eorum. 7 Congregans sicut vter aquas maris, posuit eas in apothecis abyssorum. 8 Timete ab aspectu Domini omnes habitatores terræ: ab eo contremiscant omnes orbis incolæ.

9 כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃
10 יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃
11 עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃
12 אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ׃
13 מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם׃
14 מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
15 הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם׃
16 אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב חָיִל גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרָב כֹּחַ׃
17 שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט׃
18 הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
19 לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב׃
20 נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃
21 כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ׃
22 יְהִי חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃

לד

1 לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃
2 אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃
3 בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃
4 גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃
5 דָּרַשְׁתִּי אֶת יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃
6 הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל יֶחְפָּרוּ׃
7 זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃
8 חֹנֶה מַלְאַךְ יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃
9 טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ׃

9 *Quia ipse dixit & factus est: ipso praeci-
10 piente stetit. * Dominus absoluit consilia gen-
tium: irritas facit cogitationes populorum.
11 * Consilium autem Domini stabit in æternũ,
cogitationes cordis eius in generatione & gene-
12 rationem. * Beata gens cuius est Dominus
Deus eius; populus quem elegit in hæreditatem
13 sibi. * De cælo respexit Dominus, vidit omnes
14 filios Adam: * De firmissimo solio suo pro-
spexit vniuersos habitatores terræ.
15 * Fingens pariter corda eorum, intelligens
omnia opera eorum.
16 * Non saluatur rex in multitudine exerci-
tus, nec fortis liberabitur in multitudine vir-
17 tutis. * Fallax equus ad salutem, et in mul-
titudine roboris sui non saluabitur.
18 * Ecce oculi Domini super timentes eum, et
expectantes misericordiam eius.
19 * Vt eruat de morte animas eorum, & vi-
uificet eos in fame.
20 * Anima nostra expectauit Dominum, au-
xilium nostrum & clypeus noster est.
21 * In ipso enim lætabitur cor nostrum, quia
in nomine sancto eius sperauimus.
22 * Sit misericordia tua Domine super nos, si-
cut expectauimus in te.
1 * Dauid, quando mutauit os suum corã Abimelech & eiecit eum & abijt.

PSAL. XXXIIII.

2 BEnedicam Dominum in omni tempore, sem-
3 per laus eius in ore meo. * In Domino lau-
dabitur anima mea; audient mites et lætabun-
4 tur. * Magnificate Dominum mecum, &
exaltabimus nomen eius pariter.
5 * Quæsiui Dominum & exaudiuit me, &
de omnibus angustiis meis liberauit me.
6 * Respicite ad eum & confluite: & vultus
vestri non erubescent.
7 * Hic pauper clamauit, & Dominus exau-
diuit, & de omnibus tribulationibus eius sal-
8 uauit eum. * Circundat angelus Domini in
gyro timentes eum, & eruet eos.
9 * Gustate & videte quoniam bonus Do-
minus: beatus vir qui sperat in eo.

*Quoniam ipse dixit, & facta sunt, ipse 9
mãdauit & creata sunt. * Dñs dissipat con 10
silia gentium, reprobat autẽ cogitationes
populorũ, & reprobat cõsilia principum.
*Consiliũ autem Dñi in æternũ manet, 11
cogitationes cordis eius in generatione & G
generationem. * Beata gens cuius est Dñs 12
Deus eius, populus quem elegit in hære-
ditatem sibi. * De cælo respexit Dñs, vidit 13
omnes filios hominum. * De præparato 14
habitaculo suo respexit super omnes qui
habitant terram. * Qui finxit sigillatim 15
corda eorum, qui intelligit omnia opera
eorum. * Non saluatur rex per multam 16
virtutem, & gigas nõ saluabitur in multi-
tudine virtutis suæ. * Fallax equus ad sa- 17
lutem; in abundantia autem virtutis suæ
nõ saluabitur. * Ecce oculi Domini super 18
metuẽtes eum, * sperãtes super misericor-
dia eius. * Vt eruat à morte animas eo- 19
rum, & alat eos in fame. *Anima autẽ no- 20
stra *sustinebit Dñm, quoniam adiutor &
protector noster est. *Quia in eo lętabitur 21
cor nostrum, & in nomine sancto eius spe-
rauimus. * Fiat Domine misericordia tua 22
super nos, queadmodũ sperauimus in te.
* Psalmus Dauid, *cùm immutauit vul 1
tum suum coram Abimelech, & di-
misit eum, & abijt. PSAL. XXXIII.
BEnedicam Dñm in omni tẽpore, sem- 2
per laus eius in ore meo. * In Dño lau- 3
dabitur anima mea, audiant mansueti &
lætentur. * Magnificate Dñm mecum, & 4
exaltemus nomen eius in idipsum. * Ex- 5
quisiui Dñm, & exaudiuit me, & ex om-
nibus tribulationibus meis eripuit me.
* Accedite ad eum & illuminamini, & 6
facies vestræ nõ confundentur. *Iste pau- 7
per clamauit, & Dominus exaudiuit eum,
& ex omnibus tribulationibus eius sal-
uauit eũ. * *Castrametabitur angelus Dñi 8
in circuitu timentium eum, & eripiet eos.
* Gustate & videte, quoniam suauis est 9
Dominus. beatus vir, qui sperat in eo.

9 * ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκ-
10 τίσθησαν. * κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετεῖ
δὲ λογισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων.
11 * ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει, λογισμοὶ τῆς
καρδίας αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
12 * μακάριον τὸ ἔθνος οὗ ἐστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ, λαὸς
13 ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν ἑαυτῷ. * ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλε-
ψεν ὁ κύριος, εἶδε πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
14 * ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ ἐπέβλεψεν ἐπὶ πάν-
τας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.
15 * ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν, ὁ συνιεὶς
εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν.
16 * οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας
17 οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. * ψευδὴς ἵππος εἰς
σωτηρίαν, ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.
18 * ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν,
19 τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ· * ῥύσασθαι ἐκ θα-
νάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ.
20 * ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομένει τῷ κυρίῳ, ὅτι βοηθὸς καὶ
21 ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. * ὅτι ἐν αὐτῷ εὐφρανθήσεται
ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσα-
22 μεν. * γένοιτο κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθάπερ
ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ.
1 * Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ἐναντίον Ἀβιμέλεχ καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν
καὶ ἀπῆλθεν. λγ΄.
2 * Εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντὸς ἡ αἴ-
3 νεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. * ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεθήσεται
ἡ ψυχή μου, ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθήτωσαν.
4 * μεγαλύνατε τὸν κύριον σὺν ἐμοί, καὶ ὑψώσωμεν τὸ
5 ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. * ἐξεζήτησα τὸν κύριον, καὶ
ἐπήκουσέ μου, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεών μου ἐρρύσατό με.
6 * προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρό-
7 σωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ. * οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκρα-
ξε, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων
8 αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν. * παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυρίου
κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.
9 * γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· μακάριος
ἀνήρ, ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν.

תרגום

9 ארום הוא אמר והוי הוא פקיד ואתקיים׃ 10 יי תבר מלכת עממיא בטל מחשבת אמיא׃ 11 מלכא דיי לעלם קיימא מחשבת לביה לדרי דריא׃ 12 טובוהי דבר נשא דיי אלהיה עמא דאתרעי לאחסנא ליה׃ 13 מן שמיא אודיק יי חמא ית כל בני נשא׃ 14 ממדור בית מותביה אסתכל לות כל יתבי ארעא׃ 15 די ברא יתהון מכוין כחדא לבהון ומתבונן לכל עובדיהון׃ 16 לית מלכא מתפרק בסגיעי חילא גברא לא מתפצי בסגעי תקפא׃ 17 שקרא סוסיא לפרקנא ובסגעי תקפה לא ישתיזב׃ 18 הא עינא דיי לדחלין מנה ולסברין לטיבותיה׃ 19 למפצא ממותא נפשהון ולקיימותהון באולצנא׃ 20 נפשנא מסתכיא לפרקנא דיי סעודנא ותריסנא הוא׃ 21 ארום במימריה יחדי לבנא מטול דבשום קדשיה אתרחצנא׃ 22 יהא טובך יי עלנא היכמה דסברין לך׃

לד

1 לדוד כד שני ית מדעיה קדם אבימלך ופטריה ואזל׃ 2 אברך ית יי בכל עדן תדירא תשבחתיה בפמי׃
3 במימרא דיי תשתבח נפשי ישמעון ענותני ויחדון׃ 4 הבו רבותא קדם יי עמי ונרומם שמה כחדא׃
5 תבעית אולפן מן קדם יי ועני יתי ומכל דחלתי פצא יתי׃ 6 אסתכלו לותה ואנהרו ואפיהון לא עבאנו׃
7 דין ענייא קרי ויי שמע ומכל עקתוהי פרקיה׃ 8 שרי מלאכא דיי חזור חזור לדחלוהי ושיזבנון׃
9 אשתמודעו וחמון ארום טב יי טובוהי דגברא דאתרחיץ במימריה׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Quoniam ipse dixit & fuit: ipse mandauit & substitit. 10 Dominus dissipat consilium populorum: irritas facit cogitationes nationum. 11 Consilium Domini in æternum permanet: cogitationes cordis eius in generationes generationum. 12 Beatus est filius hominis, cuius DOMINVS est Deus eius: populus quem elegit, in hæreditatem sibi. 13 De cælo respexit Dominus, vidit omnes filios hominum. 14 De habitatione domus hospitij sui respexit super omnes qui habitant terram. 15 Qui creauit eos, vnit simul corda eorum, & intelligit omnia opera eorum. 16 Non est rex qui saluetur multitudine exercitus: gigas quoque non euadit multa fortitudine. 17 Fallax est equus ad salutem, & propter ingentem fortitudinem suam non saluatur. 18 Ecce oculus Domini est super timentes eum, & sperantes in benignitate eius. 19 Vt eripiat à morte animas eorum, & pascat eos in fame. 20 Anima nostra expectat redemptionem Domini: auxilium enim nostrum & scutum nostrum ipse est. 21 Quoniam in verbo eius lætabitur cor nostrum, eo quòd in nomine sancto eius sperauimus. 22 Sit misericordia tua Domine super nos, quemadmodum speramus in te.

1 Dauidis quando mutauit sensum suum coram Abimelech, & reliquit eum, & abijt. PSAL. XXXIIII.

2 BEnedicam Domino in omni tempore semper: laus eius in ore meo. 3 In verbo Domini laudabitur anima mea: audient mansueti & lætabuntur. 4 Afferte magnificentiam coram Domino mecũ, & exaltemus nomen eius simul. 5 Quæsiui doctrinam à conspectu Domini & respondit mihi: & de omnibus timoribus meis liberauit me. 6 Respexerunt ad eum & illuminati sunt: & facies eorum non sunt confusæ. 7 Sic pauper clamauit, & Dominus exaudiuit. & de omnibus tribulationibus eius liberauit eum. 8 Immoratur angelus Domini in circuitu timentium eum, & liberauit eos. 9 Percipite & videte, quoniam bonus est Dominus; beatus homo qui confisus est in verbo eius!

10 * יראו את־יהוה קדשיו כי־אין מחסור ליראיו׃
11 * כפירים רשו ורעבו ודרשי יהוה לא־יחסרו כל־טוב׃
12 * לכו־בנים שמעו־לי יראת יהוה אלמדכם׃
13 * מי־האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב׃
14 * נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה׃
15 * סור מרע ועשה־טוב בקש שלום ורדפהו׃
16 * עיני יהוה אל־צדיקים ואזניו אל־שועתם׃
17 * פני יהוה בעשי רע להכרית מארץ זכרם׃
18 * צעקו ויהוה שמע ומכל־צרותם הצילם׃
19 * קרוב יהוה לנשברי־לב ואת־דכאי־רוח יושיע׃
20 * רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה׃
21 * שמר כל־עצמותיו אחת מהנה לא נשברה׃
22 * תמותת רשע רעה ושנאי צדיק יאשמו׃
23 * פודה יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו כל־החוסים בו׃

לה

1 * לדוד ריבה יהוה את־יריבי לחם את־לחמי׃
2 * החזק מגן וצנה וקומה בעזרתי׃
3 * והרק חנית וסגר לקראת רדפי אמר לנפשי ישעתך אני׃
4 * יבשו ויכלמו מבקשי נפשי יסגו אחור ויחפרו
5 חשבי רעתי׃ * יהיו כמץ לפני־רוח ומלאך
6 יהוה דוחה׃ * יהי־דרכם חשך וחלקלקת
7 ומלאך יהוה רדפם׃ * כי־חנם טמנו־לי שחת רשתם חנם חפרו לנפשי׃
8 * תבואהו שואה לא ידע ורשתו אשר־טמן תלכדו בשואה יפל־בה׃
9 * ונפשי תגיל ביהוה תשיש בישועתו׃

10 * *Timete Dominum sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum.*
11 * *Leones indiguerunt & esurierunt: quærentibus autem Dominum, non deerit omne bonum.*
12 * *Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos.*
13 * *Quis est vir qui velit vitam, diligens dies videre bonos?*
14 * *Custodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.*
15 * *Recede à malo & fac bonū: quære pacem, & persequere eam.*
16 * *Oculi Domini ad iustos, & aures eius ad clamores eorum.*
17 * *Vultus autem Domini super facientes mala, vt perdat de terra memoriam eorum.*
18 * *Clamauerunt, & Dominus exaudiuit, & ex omnibus tribulationibus eorū liberauit eos.*
19 * *Iuxtà est Dominus contritis corde, & confractos spiritu saluabit.*
20 * *Multæ tribulationes iusti, & ex omnibus illis liberabit eum Dominus.*
21 * *Custodit Dominus omnia ossa eius: vnum ex eis non confringetur.*
22 * *Interficiet impium malitia, & odientes iustum culpabuntur.*
23 * *Redimet Dominus animas seruorum suorum, & non peccabunt omnes sperantes in eo.*

1 *Dauid.* PSAL. XXXV.

IVdica Domine aduersarios meos, pugna contra impugnantes me.
2 * *Apprehende scutum & hastam, &*
3 *consurge in adiutorium meum.* * *Euagina gladium & præoccupa ex aduersò persequentes me: dic*
4 *animæ meæ, Salus tua ego sum.* * *Confundantur & reuereantur qui quærūt animam meam; conuertantur retrorsum, & confundantur qui*
5 *cogitant mihi mala.* * *Fiant sicut puluis ante faciem venti, & angelus Domini impellat.*
6 * *Sit via eorum tenebræ & lubricum, &*
7 *angelus Domini persequatur eos.* * *Quia frustra absconderunt mihi insidias retis sui, sine*
8 *causa foderunt animæ meæ.* * *Veniat ei calamitas quam ignorat, & rete suum quod abscondit, comprehendat eum, & cadat in laqueum.*
9 * *Anima autem mea exultabit in Domino, lætabitur in salute sua.*

תרגום

10 דחלו מן קדם יי קדישוהי ארום לית חסרנא לדחלוהי׃
11 בני אריותא אתמסכנו וכפנו ותבעי אולפנא דיי לא חסרין כל טובא׃
12 אזילו בניא קבלו מני דחלתא דיי אאלף יתכון׃
13 מן גברא דבעי חיי רחם יומיא למחמי טובא׃
14 טור לישנך מביש ושפותך ממללא נכלא׃
15 זור מביש ועבד טב בעי שלמא ורדף בתרוהי׃
16 עיינוי דיי לות צדיקיא ואדנוהי לקבלא צלותהון׃
17 פרצופא דיי רגיזין בעבדי בישא לשיצאה מן ארעא דכרנהון׃
18 צלין צדיקיא וקדם יי שמיע ומכל עקתהון פצאינון׃
19 קריב יי לתבירי לבא וית מכיכי רוחא יפרוק׃
20 סגיעין בישן מערען לצדיקא ומן כלהון פצא ליה יי׃
21 נטר לכל גרמוהי חדא מנהון לא מתברא׃
22 מיתותא דרשיעא בישא ושנאי צדיקא יתחייבון׃
23 פריק יי נפשא דעבדוהי ולא מתחייבין כל דסברין במימריה׃

לה

1 לדוד אתרברב יי במרי תגרתי סדר קרבא קדם בעלי קרבותי׃
2 אתקף תריס ועגיל וקום בסעדי׃
3 ושלוף מורניתא ושרוק תיקא וזמן לאורעות רדפי אמר לנפשי פריקך אנא׃
4 יבהתון ויכספון תבעי נפשי יתהפכון לאחורא ויתכנעון חשלי בישתי׃
5 יהון היך מוצא קדם זעפא ומלאכא דיי דחי׃
6 יהוי ארחתהון חשוכא וחבירא ומלאכא דיי רדף להון׃
7 ארום מגן פרשו לותי שיח מצדתהון מגן כמנו לנפשי׃
8 תיתי ליה שיליא ולא ידע ומצדתיה די פרש תצידיה בשיליא יפל בה׃
9 ונפשי תחדי במימרא דיי תדוץ בפרקנה׃

*Timete Dominum omnes sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum. 10
*Diuites eguerunt & esurierunt: inquirentes autem Dominum, non minuentur omni bono. 11
* Venite filij audite me, timorem Domini docebo vos. 12
* Quis est homo qui vult vitam, *diligēs dies videre bonos? 13
* Prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum. 14
*Diuerte à malo, & fac bonum; inquire pacem & persequere eam. 15
*Oculi Dñi super iustos, & aures eius in preces eorum. 16
* Vultus aūt Dñi super facientes mala, vt perdat de terra memoriā eorum. 17
*Clamauerunt iusti, & Dñs exaudiuit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos. 18
*Iuxtà *Dñs ijs qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu saluabit. 19
* Multæ tribulationes iustorum, & de omnibus ijs liberabit eos Dñs. 20
*Custodit Dñs omnia ossa eorum, vnum ex ijs non conteretur. 21
* Mors peccatorum pessima; & qui oderunt iustum, delinquent. 22
* Redimet Dominus animas seruorū suorum, & non delinquent omnes qui sperant in eo. 23

*Psalmus * Dauid. XXXIIII. 1

IVdica Domine nocentes me, expugna impugnantes me. A
* Apprehende arma & scutum, & exurge in adiutoriū meum. 2
*Effunde frameam, & conclude aduersus eos qui persequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua sum ego. 3
*Confundātur & reuereantur quærētes animā meam. Auertātur retrorsum, & cōfundantur cogitantes mihi mala. 4
* Fiant tanquā puluis ante faciem venti, & angelus Dñi coarctās eos. 5
* Fiat via eorū tenebræ & lubricum, & angelus Dñi persequēs eos. 6
*Quoniā gratis abscōderūt mihi interitum laquei sui, superuacuè exprobrauerūt animā meam. 7
*Veniat illi laqueus, quē ignorat, & captio quam abscōdit, apprehēdat eū, & in laqueū cadat in ipsum. 8
*Anima aūt mea exultabit in Dño, delectabitur sup salutari suo. 9

10 * φοβήθητε τὸν κύριον πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ, ὅτι οὐκ
11 ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. * πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπείνασαν· οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύριον, οὐκ
12 ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. * δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ
13 μου, φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς. * τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ
14 θέλων ζωήν, ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς; * παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆ-
15 σαι δόλον. * ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζή-
16 τησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν. * ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ
17 δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. * πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ
18 μνημόσυνον αὐτῶν. * ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν
19 ἐρρύσατο αὐτούς. * ἐγγὺς κύριος τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει.
20 * πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν
21 ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος. * φυλάσσει κύριος πάντα τὰ
22 ὀστᾶ αὐτῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται. * θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρός, καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμε-
23 λήσουσι. * λυτρώσεται κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ πλημμελήσουσι πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτόν.

1 ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λδʹ.

* Δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς
2 πολεμοῦντάς με. * ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ, καὶ ἀνά-
3 στηθι εἰς τὴν βοήθειάν μου. * ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγκλεισον ἐξεναντίας τῶν καταδιωκόντων με· εἰπὸν τῇ ψυ-
4 χῇ μου, σωτηρία σου εἰμὶ ἐγώ. * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ λογι-
5 ζόμενοί μοι κακά. * γενηθήτωσαν ὡσεὶ χνοῦς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς.
6 * γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλίσθημα, καὶ ἄγγελος κυρίου καταδιώκων αὐτούς.
7 * ὅτι δωρεὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν, μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου.
8 * ἐλθέτω αὐτῷ παγίς, ἣν οὐ γινώσκει· καὶ ἡ θήρα ἣν ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν· καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσεῖται ἐν
9 αὐτῇ. * ἡ δὲ ψυχή μου ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ, τερφθήσεται ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Timete à præsentia Domini sancti eius, quoniam nō est egestas timentibus eum. 11 Filij leonum eguerunt & esurierunt: inquirentes autem doctrinam Domini non carent vllo bono. 12 Ambulate filij, accipite à me: timorem Domini docebo vos. 13 Quis est vir qui velit vitam, amans dies quò videat bonum? 14 Custodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum. 15 Recede à malo & fac bonum: inquire pacem & sequere eam. 16 Oculi Domini super iustos, & aures eius ad suscipiendam deprecationem eorum. 17 Vultus autem Domini irascitur contra facientes malum, ad abolendam de terra memoriam eorum. 18 Orant iusti & à conspectu Domini exauditi sunt: & de omnibus tribulationibus eorum liberauit eos. 19 Propè est Dominus contritis corde, & humiles spiritu saluabit. 20 Multa mala eueniunt iusto: & ex omnibus illis liberauit eum Dominus. 21 Custodit omnia membra eius: vnum ex eis non est confractum. 22 Mors impij mala; & odio habentes iustum, damnabuntur. 23 Redimet Dominus animam seruorū suorum; & non condemnantur omnes qui sperant in verbo eius. Psalmus XXXV. 1 Dauidis.

MAgnificare Domine contra auctores concertationis meæ; instrue bellum aduersus auctores belli mei. 2 Apprehende clypeum & parmulam, & surge in adiutorium meum. 3 Euagina lanceam & claude thecam, & sta in occursum persecutorum meorum. dic animæ meæ; Redemptor tuus sum ego. 4 Confundantur & erubescant, quærentes animā meam: conuertantur retrorsum & ignominia afficiuntur, qui cogitant malum meum. 5 Sint sicut palea coram vento, & angelus Domini impellat. 6 Sit via illorum tenebræ & caligines: & angelus Domini persequatur eos. 7 Quoniam sine causa tetenderunt mihi foueam retis sui: sine causa insidiati sunt animæ meæ. 8 Veniat ei desolatio & non aduertat; & rete eius quod abscondit, capiat eum; in desolationem ipsam cadat. 9 Et anima mea gaudebit in verbo Domini: exultabit in redemptione eius.

10 * כָּל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ מַצִּיל
עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ:
11 * יְקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי:
12 * יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי:
13 * וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק עִנֵּיתִי בַצּוֹם נַפְשִׁי
14 וּתְפִלָּתִי עַל־חֵיקִי תָשׁוּב: * כְּרֵעַ כְּאָח לִי
הִתְהַלָּכְתִּי כַּאֲבֶל־אֵם קֹדֵר שַׁחוֹתִי:
15 * וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֶסְפוּ עָלַי נֵכִים וְלֹא
16 יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא־דָמּוּ: * בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק
17 עָלַי שִׁנֵּימוֹ: * אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה הָשִׁיבָה נַפְשִׁי
18 מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי: * אוֹדְךָ בְּקָהָל רָב
19 בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ: * אַל־יִשְׂמְחוּ־לִי אֹיְבַי
20 שֶׁקֶר שֹׂנְאַי חִנָּם יִקְרְצוּ־עָיִן: * כִּי לֹא שָׁלוֹם
יְדַבֵּרוּ וְעַל רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן:
21 * וַיַּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח הֶאָח רָאֲתָה
22 עֵינֵינוּ: * רָאִיתָה יְהוָה אַל־תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־
23 תִּרְחַק מִמֶּנִּי: * הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי
24 וַאדֹנָי לְרִיבִי: * שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ יְהוָה אֱלֹהָי
25 וְאַל־יִשְׂמְחוּ־לִי: * אַל־יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח נַפְשֵׁנוּ
אַל־יֹאמְרוּ בִּלַּעֲנוּהוּ:
26 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו שְׂמֵחֵי רָעָתִי יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת
וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים עָלָי:
27 * יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל
יְהוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ:
28 * וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ:

לו

1 * לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד:
2 * נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים
לְנֶגֶד עֵינָיו:
3 * כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא:

10 ** Omnia ossa mea dicent, Domine quis simi-*
lis tui? eruens inopem à validiore eo, & pau
11 *perem & mendicum à violento. * Surgentes*
testes iniqui, quæ nesciebam interrogabant me.
12 ** Reddebant mihi mala pro bono, sterilitatẽ*
13 *animæ meæ. * Ego autẽ cùm infirmarer ab eis,*
induebar cilicio: humiliabam in ieiunio animam
meã, & oratio mea in sinũ meũ conuertebatur.
14 ** Quasi ad amicum, quasi ad fratrem meum*
sic ambulabam; quasi lugens mater tristis sic in-
15 *curuabar. * Et in infirmitate mea lætaban-*
tur & congregabantur: collecti sunt aduersum
me percutientes, & nesciebam, scindentes, &
16 *non tacentes. * In simulatione verborum ficto-*
rum, frendebant contra me dentibus suis.
17 ** Domine quando aspicies? conuerte animam*
meam à calamitatibus suis; à leonibus solita-
18 *riam meam. * Confitebor tibi in ecclesia gran-*
di: in populo forti laudabo te.
19 ** Non lætentur super me inimici mei men-*
daces, odientes me frustra, conniuentes oculo.
20 ** Non enim pacem loquuntur, sed in rapina*
terræ verba fraudulenta concinnant.
21 ** Et dilatauerunt super me os suum: dixe-*
runt, Vah vah, vidit oculus noster.
22 ** Vidisti Domine, ne taceas: Domine ne elon-*
23 *geris à me. * Consurge & vigila in iudicium*
meum, Deus meus, et Dominus meus in causam
24 *meam. * Iudica me secundùm iustitiam meam*
Domine Deus meus, & ne insultent mihi.
25 ** Ne dicant in corde suo, Vah animæ nostræ:*
ne dicant, Obsorbuimus eum.
26 ** Confundantur & reuereantur pariter qui*
lætantur in afflictione mea; induantur confusio-
ne & verecundia qui magnificantur super me.
27 ** Gaudeant & lætentur qui volũt iustitiam*
meam: & dicãt semper, Magnificetur Dominus
28 *qui vult pacem serui eius. * Et lingua mea me-*
ditabitur iustitiam tuam, tota die laudẽ tuam.
1 ** Victori seruo Dñi Dauid.* PSAL. XXXVI.
2 *DIxit scelus impij in medio cordis eius, Non*
3 *est timor Dei ante oculos eius. * Quoniam*
dolosè agit aduersum eum in oculis suis, vt in-
ueniret iniquitatem eius ad odiendum.

* Omnia ossa mea dicent, Dñe Dñe quis 10
similis tibi? Eripiẽs inopem de manu for-
tiorũ eius, & egenum & pauperem à diri-
pientibus eum. * Surgentes mihi testes 11
iniqui quæ ignorabam interrogabant me.
* Retribuebant mihi mala pro bonis, & 12
sterilitatem animæ meæ. * Ego aũt cũ ipsi 13
molesti essent mihi, induebar cilicio. Et hu
miliabam in ieiunio animã meã, & oratio
mea in sinu meo cõuertetur. * Quasi pro- 14
ximo quasi fratri nostro sic cõplacebam,
quasi lugens & cõtristatus sic humiliabar.
* Et aduersum me lætati sunt & conue- 15
nerunt, congregata sunt super me flagella
& ignoraui. dissipati sunt nec compuncti.
* Tentauerũt me, subsannauerũt me sub- 16
sannatione, frenduerũt super me dentibus
suis. * Dñe quãdo respicies? restitue animã 17
meã à malignitate eorũ, à leonibus vnicã
meam. * Cõfitebor tibi in ecclesia magna, 18
Ioh. 15. in populo graui laudabo te. * Non super- 19
gaudeãt mihi q aduersantur mihi iniquè,
qui oderunt me gratis, & annuunt oculis.
* Quoniã mihi quidẽ pacificè loqueban- 20
tur, & in iracundia * dolos cogitabãt. * Di- 21
latauerũt super me os suũ: dixerunt, Euge
euge, viderũt oculi nostri. * Vidisti Dñe ne 22
sileas, Dñe ne discedas à me. * Exurge Dñe 23
& intende iudicio meo: Deus meus & Dñs
meus in causam meã. * Iudica me Dñe se- 24
cundùm iustitiã tuã Dñe Deus meus, & nõ
supergaudeant mihi. * Non dicant in cor- 25
dibus suis, Euge euge animæ nostræ: nec di
cant, Deuorauimus eũ. * Erubescant & re- 26
uereãtur simul qui gratulãtur malis meis.
Induantur cõfusione & reuerẽtia qui ma-
gna loquuntur super me. * Exultent & læ- 27
tentur qui volunt iustitiam meã. Et dicant
semper, Magnificetur Dominus, qui volũt
pacem serui eius. * Et lingua mea medita- 28
bitur iustitiam tuã, tota die laudem tuam.
* In finem seruo Dñi Dauid. XXXV. 1
DIcit iniustus vt delinquat in semet- 2
ipso, Non est timor Dei ante oculos
eius. 3 Quoniam dolosè egit in conspectu eius, vt * inueniret iniquitatem suam, & odiret.

* [illegible]

10 * πάντα τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι, κύριε κύριε τίς ὅμοιός σοι;
ῥυόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ
11 πένητα ἀπὸ τῶν διαρπαζόντων αὐτόν. * ἀναστάντες μοι
μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με.
12 * ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκ-
13 νίαν τῇ ψυχῇ μου. * ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχ-
λεῖν μοι, ἐνεδυόμην σάκκον. καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν
ψυχήν μου, καὶ ἡ προσευχή μου εἰς κόλπον μου ἀποστρα-
14 φήσεται. * ὡς πλησίον ὡς ἀδελφῷ ἡμετέρῳ οὕτως εὐ-
ηρέστουν, ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην.
15 * καὶ κατ' ἐμοῦ εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν, συν-
ήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες καὶ οὐκ ἔγνων. διεσχίσθησαν καὶ
16 οὐ κατενύγησαν. * ἐπείρασάν με, ἐξεμυκτήρισάν με
17 μυκτηρισμῷ, ἔβρυξαν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. * κύριε
πότε ἐπόψῃ; ἀποκατάστησον τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῆς κακουρ-
18 γίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. * ἐξομολογή-
19 σομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ πολλῇ, ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε. * μὴ
ἐπιχαρείησάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως, οἱ μισοῦντές
με δωρεάν, καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς.
20 * ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ' ὀργὴν δόλους
21 διελογίζοντο. * ἐπλάτυναν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν,
22 εἶπον εὖγε εὖγε, εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. * εἶδες κύ-
ριε, μὴ παρασιωπήσῃς, κύριε μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ.
23 * ἐξεγέρθητι κύριε καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου, ὁ θεός
24 μου καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου. * κρῖνόν με κύριε
κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου κύριε ὁ θεός μου, καὶ μὴ ἐπιχα-
25 ρείησάν μοι. * μὴ εἴποισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, εὖγε
εὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν· μὴ δὲ εἴποιεν, κατεπίομεν αὐτόν.
26 * αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ἐπιχαί-
ροντες τοῖς κακοῖς μου. ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντρο-
27 πὴν οἱ μεγαλορρημονοῦντες ἐπ' ἐμέ. * ἀγαλλιάσθωσαν καὶ
εὐφρανθήτωσαν οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου. καὶ εἰ-
πάτωσαν διαπαντὸς, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ θέλοντες
28 τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ. * καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει
τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαινόν σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ. λέ.
2 * Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι
3 φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. * ὅτι ἐδόλωσεν
ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι.

תרגום

10 כלהון אברי תהוין אמרין יי מן דכוותך פצא עניא מדתקיף מנה ועניא וחשיכא מן אונסיה: 11 קימין סהדין חטופין
ולא חכמית שיילין לי: 12 פרעין לי בישתא חלף טבתא בען למתכל נפשי: 13 ואנא בעדן מרעותהון לבשית שקא סגפית
בצומא נפשי וצלותי על עובי תתוב: 14 היך חברא היך אחא דילי הליכית והיך אבלא דמתאבל על אמה חכיר שחיית: 15 ובתברי
חדו ואתכנשו מתכנשין עלי רשיעיא דממככין לי במליהון ולא חכמית אלו מבזעין משכי לא מפקין דמא: 16 במלי שעיעותא ומרהביא
וממקניא מעסן עלי ככיהון: 17 יי כמה את חמי אתיב נפשי משליתהון מבני אריוא גושמי: 18 אודה קדמך בכנישתא רבא בעמא
תקיפא אשבחנך: 19 לא יחדון לי בעלי דבבי לשקרא שנאי מגן רמזין בעיניהון: 20 ארום לא שלמא ממללין ועל צדיקי ארעא
דניחין בעלמא ההוא מלי דנכלין חשבין: 21 ואפתיו עלי פומהון אמרו חדוא חדוא חמית עינינן: 22 חמיתא יי לא תשתוק
יי לא תרחק מני: 23 אתער והקיץ לדיני אלהי ומרי נצחני לתגרתי: 24 דון יתי כצדקתך יי אלהי ולא יחדון עלי: 25 דלא
יאמרון בלבהון חדית נפשנא דלא יאמרון גמרנא יתיה: 26 יבהתון ויתכנעון כחדא דחדן על בישותי ילבשון בהתא וכסופא דמתרברבין
עלי: 27 יבועון ויחדון תבעי צדקי ויימרון תדירא יסגא יקרא דיי דצבי שלמא דעבדיה: 28 ולישני תרנן צדקתך כל יומא תשבחתך:

לו

1 לשבחא לעבדא דיי לדוד: 2 אמר מרדא לחייבא
בממציעות לבביה לית דחלתא דיי לקביל עינוהי: 3 ארום שעע ליה בעינוהי למשכח חוביה למסנא אולפנא:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Omnia membra mea dicent, Domine quis similis tibi, eripiens afflictum à fortiori se, & pauperem & mendicum à raptore suo? 11 Surgẽtes testes iniqui, quæ nesciebam, interrogabant me. 12 Reddebant mihi malum pro bono, quærentes orbare animam meam. 13 Ego verò in tempore infirmitatis eorum induebar sacco: affligebam ieiunio animam meam. oratio autem mea ad sinum meum reuertetur. 14 Ac si socius & frater meus fuisset, ita cum eo ambulabam: & sicut lugens, qui luget matrem suam, obscurus humiliabar. 15 Et in tribulatione mea læti & congregati sunt: conuenerunt aduersum me impij, qui cõterunt me verbis suis; & nesciui etiã, si lacerarent pellem meam, non tamen eliciebant sanguinem. 16 Verbis autẽ blanditiarũ, subsannatorijs, & derisorijs frendent contra me dentibus suis. 17 Domine vsquequo respicies? conuerte animã meam à desolationibus eorum, à filijs leonum corpus meum. 18 Confitebor coram te in congregatione magna. in populo valido laudabo te. 19 Non lætentur de me auctores inimicitiæ meæ falsò; odientes me sine causa, annuentes oculis suis. 20 Quoniam non pacem loquuntur: & contra iustos terræ quiescẽtes in seculo illo, verba dolosa cogitant. 21 Et dilatauerunt super me os suũ, & dixerunt, Euax euax; vidit oculus noster. 22 Vidisti Domine, ne sileas Domine, ne elongeris à me. 23 Euigila & expergiscere ad iudicium meum, Deus meus, & auctor victoriæ meæ ad litem meam. 24 Iudica me secundùm iustitiam tuam Domine, Deus meus, & ne lætentur de me. 25 Vt non dicant in cordibus suis, Læta est anima nostra: ne fortè dicant, Deuorauimus eum. 26 Erubescant & confundantur pariter, qui lætantur malo meo: induantur pudore, & confusione qui magnificantur super me. 27 Gaudeant & lætentur qui quærunt iustitiam meam: & dicant iugiter, Magnificetur gloria Domini, qui vult pacem serui sui. 28 Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam; tota die laudem tuam. PSAL. XXXVI. 1 Ad canendum seruo Domini Dauidi. 2 DIcit scelus impio in medio cordis eius, Non est timor Domini coram oculis eius. 3 Quia blanditur sibi in oculis suis vt inueniat peccatum suum, & odio prosequatur doctrinam.

4 * דברי־פיו און ומרמה חדל להשכיל להיטיב:
5 * און יחשב על־משכבו יתיצב על־דרך לא־
טוב רע לא ימאס:
6 * יהוה בהשמים חסדך אמונתך עד־שחקים:
7 * צדקתך כהררי־אל משפטיך תהום רבה אדם
ובהמה תושיע יהוה: 8 * מה־יקר חסדך אלהים
ובני אדם בצל כנפיך יחסיון:
9 * ירוין מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם:
10 * כי־עמך מקור חיים באורך נראה־אור:
11 * משך חסדך לידעיך וצדקתך לישרי־לב:
12 * אל־תבואני רגל גאוה ויד־רשעים אל־תנדני:
13 * שם נפלו פעלי און דחו ולא־יכלו קום:

לז

1 * לדוד אל־תתחר במרעים אל־תקנא
בעשי עולה:
2 * כי כחציר מהרה ימלו וכירק דשא יבולון:
3 * בטח ביהוה ועשה־טוב שכן־ארץ ורעה
אמונה:
4 * והתענג על־יהוה ויתן־לך משאלת לבך:
5 * גול על־יהוה דרכך ובטח עליו והוא יעשה:
6 * והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים:
7 * דום ליהוה והתחולל לו אל־תתחר במצליח
דרכו באיש עשה מזמות:
8 * הרף מאף ועזב חמה אל־תתחר אך־להרע:
9 * כי־מרעים יכרתון וקוי יהוה המה יירשו־ארץ:
10 * ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על־מקומו
ואיננו:
11 * וענוים יירשו־ארץ והתענגו על־רב שלום:
12 * זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו:
13 * אדני ישחק־לו כי־ראה כי־יבא יומו:

4 * *Verba oris eius iniquitas & dolus, cessa-*
5 *uit cogitare benefacere.* * *Iniquitatem cogitat*
in cubili suo, stabit in via non bona, malum
6 *non abijciet.* * *Domine in cælo misericordia*
tua, fides tua vsque ad nubes.
7 * *Iustitia tua quasi montes Dei; iudicia tua*
abyssus multa: homines & iumenta saluos fa-
8 *cies Domine.* * *Quàm preciosa est misericor-*
dia tua Deus! & filij Adam in vmbra alarum
9 *tuarum sperabunt.* * *Inebriabuntur de pin-*
guedine domus tuæ, & torrente delitiarum
10 *tuarum potabis eos.* * *Quoniam tecum est*
fons vitæ, in lumine tuo videbimus lumen.
11 * *Attrahe misericordiam tuam scientibus te,*
& iustitiam tuam rectis corde.
12 * *Non veniat mihi pes superbiæ, & ma-*
nus impiorum non me commoueat.
13 * *Ibi ceciderunt operantes iniquitatem: ex-*
pulsi sunt, & non potuerunt surgere.

1 * *Dauid.* PSAL. XXXVII.

Noli contendere cum malignis, nec æmuleris
2 *facientes iniquitatem.* * *Quoniam si-*
cut herba, velociter conterentur; & sicut ho-
3 *lus viride, marcescent.* * *Spera in Domino &*
fac bonum, peregrinare in terra & pascere fide.
4 * *Et delectare in Domino, & dabit tibi pe-*
5 *titiones cordis tui.* * *Volue super Dominum*
viam tuam, & confide in eo, & ipse faciet.
6 * *Et educet sicut lumen iustitiam tuam, &*
iudicium tuum sicut meridiem.
7 * *Tace Domino & expecta eum; noli conten-*
dere aduersus eum qui proficit in via sua, ad-
uersus virum qui facit quæ cogitat.
8 * *Dimitte iram & relinque furorem: noli*
contendere vt malè facias.
9 * *Quoniã qui malè faciunt, interibunt; ex-*
pectantes autem Dominum ipsi hæreditabunt
10 *terram.* * *Adhuc enim modicum, & non erit*
impius; & cogitabis de loco eius, & non subsi-
11 *stet.* * *Mites autem hæreditabunt terram, &*
12 *delectabuntur in multitudine pacis.* * *Cogitat*
impius de iusto, & frendet aduersus eum denti-
13 *bus suis.* * *Dominus deridebit eum, videns*
quòd veniet dies eius.

*Verba oris eius iniquitas & dolus; no- 4
luit intelligere vt bene ageret. * Iniquita- 5
tem meditatus est in cubili suo: astitit om-
ni viæ non bonæ, malitiã aũt non odiuit.
*Dñe in cælo misericordia tua, & veri- 6
tas tua vsque ad nubes. * Iustitia tua sicut 7
mõtes Dei, iudicia tua abyssus multa. Ho-
mines & iumenta saluabis Dñe: * Quem- 8
admodum multiplicasti misericordiã tuã
Deus. Filij aũt hominũ in tegmine alarũ
tuarũ sperabũt. * Inebriabuntur ab vber- 9
tate domus tuæ, & torrẽte voluptatis tuę
potabis eos. * Quoniã apud te *fons vitæ: 10
in lumine tuo videbimus lumẽ. * Prætẽde 11
misericordiã tuam scientibus te, & iustitiã
tuã his qui recto sunt corde. * Non veniat 12
mihi pes superbiæ, & manus peccatoris nõ
moueat me. * Ibi ceciderũt oẽs q operãtur 13
iniquitatẽ: expulsi sunt, nec potuerũt stare.

Psalmus Dauid. XXXVI. 1

Noli æmulari in malignantibus, neque
zelaueris facientes iniquitatẽ. * Quo- 2
niam tanquã fœnum velociter arẽscent; &
quẽadmodũ olera herbarum citò decidẽt.
* Spera in Dño, & fac bonitatẽ, & inhabi- 3
ta terrã, & pascêris in diuitijs eius. * Dele- 4
ctare in Dño, & dabit tibi petitiones cor-
*Domino dis tui. * Reuela* ad Dñm viã tuã, & spera 5
in eo, & ipse faciet. * Et educet quasi lumẽ 6
iustitiã tuam, & iudiciũ tuum tanquã me-
ridiem. * Subditus esto Dño, & ora eum. 7
Noli æmulari in eo qui prosperatur in via
sua, in homine faciente iniustitias. * Desine 8
ab ira, & derelinque furorẽ; noli æmulari,
vt maligneris. * Quoniã qui malignantur,
exterminabuntur; sustinentes autem Do-
minũ, ipsi hæreditabunt terrã. * Et adhuc 10
pusillum, & non erit peccator; & quæres
locum eius, & non inuenies. * Mansueti 11
autem hæreditabunt terrã, & delectabun-
Al. cod. tur in multitudine pacis. * Obseruabit 12
peccator iustum, & stridebit super eum
dentibus suis. * Dñs autẽ irridebit eum, 13
quoniam prospicit quòd veniet dies eius.

4 * τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος·
οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι.
5 * ἀνομίαν διελογίσατο ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, παρέστη πά-
6 σῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ· κακίᾳ δὲ οὐ προσώχθισε. * κύριε ἐν
τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου, καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.
7 * ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ, τὰ κρίματά σου ἄ-
βυσσος πολλή. ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις κύριε.
8 * ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου ὁ θεός. οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀν-
9 θρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι. * μεθυσθή-
σονται ἀπὸ πιότητος οἴκου σου, καὶ τὸν χειμάῤῥουν τῆς τρυφῆς
10 σου ποτιεῖς αὐτούς. * ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν τῷ φωτί
11 σου ὀψόμεθα φῶς. * παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώ-
σκουσί σε· καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
12 * μὴ ἐλθέτω μοι πούς ὑπερηφανίας· καὶ χεὶρ ἁμαρτω-
13 λοῦ μὴ σαλεύσαι με. * ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζό-
μενοι τὴν ἀνομίαν· ἐξώσθησαν, καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. λϛ.

Μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις, μηδὲ ζήλου τοὺς
2 ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν. * ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξη-
ρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται.
3 * ἔλπισον ἐπὶ κύριον, καὶ ποίει χρηστότητα, καὶ κατασκή-
νου τὴν γῆν, καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς.
4 * κατατρύφησον τοῦ κυρίου, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς
καρδίας σου.
5 * ἀποκάλυψον πρὸς κύριον τὴν ὁδόν σου, καὶ ἔλπισον
6 ἐπ' αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ποιήσει. * καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν
δικαιοσύνην σου, καὶ τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρίαν.
7 * ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ, καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. μὴ παρα-
ζήλου ἐν τῷ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ
ποιοῦντι παρανομίαν.
8 * παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς, καὶ ἐγκατάλιπε θυμόν· μὴ παρα-
9 ζήλου, ὥστε πονηρεύεσθαι. * ὅτι οἱ πονηρευόμενοι ἐξολο-
θρευθήσονται· οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον, αὐτοὶ κληρονο-
10 μήσουσι γῆν. * καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐ μὴ ὑπάρξῃ ὁ ἁμαρ-
11 τωλός· καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς. * οἱ δὲ
πρᾳεῖς κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ πλή-
12 θει εἰρήνης. * παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ
13 βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. * ὁ δὲ κύριος ἐκγε-
λάσεται αὐτόν, ὅτι προβλέπει ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ.

תרגום

4 מלי פומה רשעא ונכילו פסק למסכל לאוטבא: 5 רשעא חשב על שוויה יתעתד על ארחא לא טבא ביש לא ירחק:
6 ייי בשמי שמיא טובך הימנותך עד שחקין: 7 צדקתך אלהא רמא היך טוריא תקיפיא ודינך עמיקין היך תהומא רבא בני נשא ובעירא
תפרוק ייי: 8 כמה יקיר טובך ייי ובני נשא בטלליא שכינתך ישרון לרחצן: 9 יתרוון מדהן ברכתא דביתך ומבוע בסימותך תשקינון:
10 ארום עמך טופי מיין חיין בדיל נהור יקרך נחמי אורה: 11 נגוד טובך על ידעך וצדקתך על תריצי לבא: 12 לא תארעינני רגלא
דגיותנא וידיהון דרשיעיא לא תטלטל יתי: 13 תמן נפלו עבדי שקר ידחין ולא יוספון למקום:

לז

1 לדוד לא תתגרג בבאשין למהוי דכוותהון ולא תטנן בעבדי שלומא למזדון עמהון: 2 ארום סופיהון היך עשבא בסרהוביא
יתמוללון והיך ירוק דתאה ינתרון: 3 רחץ במימרא דייי ועבד טב שרי בארעא ועסוק בהימנותא: 4 והתפנק על ייי ויתן לך משאלי
לבך: 5 גלי קדם ייי אורחתך וסבור על מימריה והוא יעבד: 6 ויפק היך נהורא צדקתך ודינך היך טיהרא: 7 שתוק אמתין קדם
ייי ואוריך לה לא תתגרג ברשיעא דמצלח אורחיה בגברא דעבד עיצה חטאין: 8 אוריך מרגוז ושבוק רתחא לא תתגרג ברם
לאבאשא: 9 ארום מבאשין ישתיצון ודסברין במימרא דייי הינון ירתון ארעא: 10 וחוב כזעיר וליתר רשיעא ותתבין על אתריה
וליתוהי: 11 וענותנין ירתון ארעא ויתפנקון על סגיעות שלמא: 12 חשב רשיעא ביש על צדיקא ומעשי עלוהי בכוהי:
13 ייי יגחך עלוהי ארום חמא ארום עאל יומא דתברה:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Verba oris eius impietas & dolus: destitit intelligere, vt benefaceret. 5 Impietatẽ cogitat in cubili suo: manet in via non bona; malitiam non execratur. 6 Domine in cælis cælorum bonitas tua: fides tua vsque ad æthera. 7 Iustitia tua Deus excelsa, sicut montes fortes; & iudicia tua profunda sicut abyssus magna: homines & iumenta saluabis Domine. 8 Quàm preciosa est misericordia tua Domine! homines autẽ in vmbra maiestatis tuæ morabuntur cũ fiducia. 9 Inebriabuntur pinguedine benedictionis domus tuæ; & de scaturigine dulcedinis tuæ potabis eos. 10 Quoniam apud te sunt stillicidia aquæ viuentis: propter lucem gloriæ tuæ videbimus lumen. 11 Protrahe bonitatem tuam ad cognoscentes te: & iustitiam tuam ad eos qui recti sunt corde. 12 Ne occurrat in me pes superbi; & manus impiorum non cõmoueat me. 13 Ibi ceciderunt operarij falsitatis; impulsi sunt, nec addunt vt surgant. PSAL. XXXVII. 1 Dauidi.
Ne æmuleris in malignos vt fias illis similis; nec zelaueris in operarios iniquitatis vt superbias cum eis. 2 Quoniam finis eorum sicut herba; citò succidentur, & tanquam viriditas herbæ defluent. 3 Confide in verbo Domini; & fac bonum. inhabita terram & operam naua in fide. 4 Et delectare in Domino; & dabit tibi petitiones cordis tui. 5 Manifesta coram Domino viam tuam: & spera in verbo Domini, & ipse operabitur. 6 Et educet sicut lucem iustitiam tuam: & iudicia tua sicut meridiem. 7 Tace, præstolare coram Domino, & expecta eum: ne æmuleris impium prosperam viam suam reddentem; hominem exequentem consilium peccatorum. 8 Procul sis ab iracundia, & missum fac furorem: ne æmulatus fueris vt nequiter facias. 9 Quoniam qui nequiter agunt, exterminabuntur: & qui confidunt in verbo Domini, ipsi hæreditabunt terram. 10 Et adhuc modicum, & non erit impius: & intendes ad locum eius, & non erit. 11 Et mites hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis. 12 Cogitat impius malum aduersus iustum; & frendet super eum dentibus suis. 13 Dominus subsannabit eum; quoniam prospicit, quòd aduentet dies contritionis ipsius.

14 * חרב פתחו רשעים ודרכו קשתם להפיל
עני ואביון לטבוח ישרי דרך :
15 * חרבם תבוא בלבם וקשתותם תשברנה :
16 * טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים :
17 * כי זרועות רשעים תשברנה וסומך צדיקים
18 יהוה : * יודע יהוה ימי תמימם ונחלתם
לעולם תהיה :
19 * לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו :
20 * כי רשעים יאבדו ואיבי יהוה כיקר כרים כלו
בעשן כלו :
21 * לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן :
22 * כי מברכיו יירשו ארץ ומקלליו יכרתו :
23 * מיהוה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ :
24 * כי יפל לא יוטל כי יהוה סומך ידו :
25 * נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב
וזרעו מבקש לחם :
26 * כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה :
27 * סור מרע ועשה טוב ושכן לעולם :
28 * כי יהוה אהב משפט ולא יעזב את חסידיו
לעולם נשמרו וזרע רשעים נכרת :
29 * צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה :
30 * פי צדיק יהגה חכמה ולשונו תדבר משפט :
31 * תורת אלהיו בלבו לא תמעד אשריו :
32 * צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו :
33 * יהוה לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו :
34 * קוה אל יהוה ושמר דרכו וירוממך לרשת
ארץ בהכרת רשעים תראה :
35 * ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן :
36 * ויעבר והנה איננו ואבקשהו ולא נמצא :
37 * שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום :

14 *Gladium euaginauerunt impij, & tetenderunt arcum suum, vt percutiant egenum, & pauperem, & interficiant rectos in via.*
15 *Gladius eorum ingrediatur in cor eorum, & arcus eorum confringantur.*
16 *Melius est parum iusto, quàm diuitiæ im-*
17 *piorum multæ. Quoniam brachia impiorum confringentur: subleuat autem iustos Dominus.*
18 *Nouit Dominus dies immaculatorum, & hæreditas eorum æterna erit.*
19 *Non confundentur in tempore malo, & in*
20 *diebus famis saturabūtur. Quia impij peribunt. et inimici Domini gloriantes vt monocerotes, consumentur, vt fumus consumentur.*
21 *Fœnus accipit impius & non reddit, iu-*
22 *stus autem donat & tribuit. Quia qui benedicti fuerint ab eo, hæreditabunt terram; &*
23 *qui maledicti, interibunt. A Domino gressus viri firmantur, & viam eius volet.*
24 *Cùm ceciderit, non allidetur; quia Dominus sustentat manum eius.*
25 *Puer fui, siquidem senui, & non vidi iustum derelictum, nec semē eius quærens panem.*
26 *Tota die donat & commodat, & semen eius in benedictione erit.*
27 *Recede à malo & fac bonum, & habita*
28 *in sempiternum. Quia Dominus diligit iudicium, & nō derelinquet sanctos suos, in æternum custoditi sunt, & semen impiorum peribit.*
29 *Iusti hæreditabunt terram, & inhabitabunt in seculum super eam.*
30 *Os iusti meditabitur sapientiam, & lingua*
31 *eius loquetur iudicium. Lex Dei eius in cor-*
32 *de eius, non deficient gressus eius. Considerat impius iustum, & quærit vt occidat eum.*
33 *Dominus non derelinquet eum in manu eius, & non condemnabit eum cùm iudicatur.*
34 *Expecta Dominum & custodi viam eius, & exaltabit te vt possideas terram: cùm interi-*
35 *bunt impij, videbis. Vidi impium robustum*
36 *& fortissimum sicut indigenā virentem. Et transiui, & ecce non erat: & quæsiui eum, &*
37 *non est inuentus. Custodi simplicitatē & vide rectum, quia erit ad extremum viro pax.*

תרגום

14 חרבא שלפו רשיעיא ומתחו קשתהון למקטול עניי וחשיכי למכס תריצי ארחא : 15 סייפיהון תעול בלבהון וקשתתהון יתברן : 16 טב קדם יי זעירות צדיקיא מריכסת רשיעיא סגיעין : 17 ארום דרעי רשיעיא תתברן וסעד צדיקיא יי : 18 ידע יי יומיהון דשלימי ואחסנתהון לעלם תהא : 19 לא יבהתון בעדן בישתא וביומי אולצנא שבעין : 20 ארום רשיעיא ייבדון ובעלי דבבא דיי היך יקר פלגים מתפטמין וסופיהון מתנכסין היכנא רשיעיא יסופון ובתנן גיהנם יתגמרון : 21 מוזיף רשיעא ולא פרע וצדיקא מתיס ויהב : 22 ארום דמתברכין במימריה ירתון ארעא ודמלטטין במומתיה ישתיצון : 23 מן קדם יי פסיעתוהי דגברא מתקנן וארחיה יתרעי : 24 ארום יפול מרע לא ימות מטול דיי סעד בידיה : 25 טלי הויתי ברם סבת ולא חמית צדיקא שביקא ובנוהי תבעין לחמא מחסרנא : 26 מן בגלל דכל יומא חיס ומוזיף וזרעיה לברכתא : 27 זור מלמעבד בישתא ועבד טבתא בגין תשרי לעלם : 28 ארום יי רחם דינא ולא ישבוק ית חסידוהי לעלם מנטרין ובניהון דרשיעיא ישתיצון : 29 צדיקיא יחסנון ארעא וישרון לעלמין עלה : 30 פומא דצדיקא רנן חכמתא ולישניה ממללא דינא : 31 נימוסא דאלהיה בלבביה לא מזדעזעין אסתורוהי : 32 מסתכי רשיעא לצדיקא ובעי למקטליה : 33 יי לא ישבקניה בידיה ולא יחייביניה במדיניה : 34 סבר במימרא דיי וטור ארחתיה וירוממנך למחסן ארעא באשתיצות רשיעיא תחמי : 35 חמיתי רשיעא תקיפא וחסין היך אילן יציב ועבוף : 36 ופסק מן עלמא והא ליתוהי ובעית יתיה ולא אשתכח : 37 נטר שלימותא וחמי ארחא תריצותא ארום סוף בר נשא שלמא :

*Gladium euaginauerunt peccatores, 14
intéderunt arcū suū: vt deijciant pauperē
& inopē, vt trucident rectos corde. *Gla- 15
dius eorum intret in corda ipsorū, & arcus
eorū cōfringātur. *Melius est modicū iu- 16
sto super diuitias peccatorū multas. *Quo- 17
niam brachia peccatorū cōterentur, cōfir-
mat aūt iustos Dñs. *Nouit Dñs *vias im- 18
maculatorū, & hereditas eorū in æternum
erit. *Nō confundētur in tēpore malo, & 19
in diebus famis saturabuntur, quia pecca-
tores peribunt. *Inimici verò Dñi mox vt 20
honorificati fuerint ipsi & exaltati, defi-
cientes quēadmodum fumus *defecerunt.
*Mutuatur peccator, & non soluet. iustus 21
aūt miseretur, & tribuit. *Quia benedicē- 22
tes ei hæreditabunt terrā, maledicētes aūt
ei disperibūt. *A Dño gressus hominis di- 23
riguntur, & viam eius volet valdè. *Cùm 24
ceciderit, non collidetur; quia Dñs suppo-
nit manū ei. *Iunior fui, & enim senui, & 25
non vidi iustū derelictū, neq; semen eius
quærens panē. *Tota die miseretur & cō- 26
modat iustus, & semē illius in benedictio-
ne erit. *Declina à malo, & fac bonum, & 27
inhabita in seculū seculi. *Quia Dñs amat 28
iudiciū, & non derelinquet sanctos suos:
in æternum conseruabuntur. Iniusti autē
punietur, & semen impiorū peribit. *Iusti 29
aūt hereditabunt terrā, & inhabitabunt in
seculum seculi super eā. *Os iusti medita- 30
bitur sapientiā, & lingua eius loquetur iu-
dicium. *Lex Dei eius in corde ipsius, & 31
nō supplātabūtur gressus eius. *Cōsiderat 32
peccator iustū, & quærit mortificare eum.
*Dñs aūt non derelinquet eū in manibus 33
eius, nec dānabit eū, cùm iudicabitur illi.
*Expecta Dominū, & custodi viam eius, 34
& exaltabit te vt hæreditate capias ter-
ram: cùm perierint peccatores, videbis.
*Vidi impium superexaltatum, & ele- 35
uatum, sicut cedros Libani. *Et transi- 36
ui, & ecce nō erat; & quæsiui eum, & non
est inuentus locus eius. *Custodi inno- 37
centiam, & vide æquitatem, quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.

14 *ῥομφαίαν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί, ἐνέτειναν τό-
ξον αὐτῶν, τοῦ καταβαλεῖν πτωχὸν καὶ πένητα, τοῦ σφάξαι
15 τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. *ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς
16 καρδίας αὐτῶν, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβείη. *κρεῖσσον
17 ὀλίγον τῷ δικαίῳ ὑπὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν πολύν. *ὅτι
βραχίονες ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται, ὑποστηρίζει δὲ
18 τοὺς δικαίους ὁ κύριος. *γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀ-
19 μώμων. καὶ ἡ κληρονομία αὐτῶν εἰς αἰῶνα ἔσται. *οὐ κα-
ταισχυνθήσονται ἐν καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις λιμοῦ χορ-
20 τασθήσονται, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται. *οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ
κυρίου ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλεί-
21 ποντες ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον. *δανείζεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ
22 οὐκ ἀποτίσει· ὁ δὲ δίκαιος οἰκτείρει, καὶ δίδωσιν. *ὅτι οἱ εὐ-
λογοῦντες αὐτὸν κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι
23 αὐτὸν ἐξολοθρευθήσονται. *παρὰ κυρίου τὰ διαβήματα ἀν-
θρώπου κατευθύνεται, καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.
24 *ὅταν πέσῃ οὐ καταραχθήσεται, ὅτι κύριος ἀντιστηρίζει
25 χεῖρα αὐτοῦ. *νεώτερος ἐγενόμην, καὶ γὰρ ἐγήρασα, καὶ οὐκ
εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ
26 ζητοῦν ἄρτους. *ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει ὁ δί-
27 καιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται. *ἔκκλινον ἀπὸ
κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, καὶ κατασκήνου εἰς αἰῶνα αἰῶ-
28 νος. *ὅτι κύριος ἀγαπᾷ κρίσιν, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει
τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα φυλαχθήσονται. ἄνομοι δὲ
ἐκδιωχθήσονται, καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται.
29 *δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατασκηνώσουσιν
30 εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἐπ᾽ αὐτῆς. *στόμα δικαίου μελετήσει
31 σοφίαν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλήσει κρίσιν. *ὁ νόμος τοῦ θεοῦ
αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβή-
32 ματα αὐτοῦ. *κατανοεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ ζητεῖ
33 τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. *ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ ἐγκαταλίποι
αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, οὐδ᾽ οὐ μὴ καταδικάσηται αὐ-
34 τόν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ. *ὑπόμεινον τὸν κύριον, καὶ φύλαξον
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ ὑψώσει σε τοῦ κατακληρονομῆσαι γῆν. ἐν
35 τῷ ἐξολοθρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς ὄψει. *εἶδον τὸν ἀσεβῆ
ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον, ὡς τὰς κέδρους τοῦ λιβά-
36 νου. *καὶ παρῆλθον καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτόν,
37 καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. *φύλασσε ἀκακίαν καὶ ἴδε
εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Gladium euaginauerunt impij, & tetenderunt arcum suum vt interficiant egenos & obscuros, vt mactent rectos via. 15 Gladius eorum penetret in cor eorum: & arcus eorū confringantur. 16 Melius est coram Domino modicum iusti, quàm diuitiæ peccatorū multæ. 17 Quoniam brachia impiorum confringentur: sustentat autem iustos Dominus. 18 Cognoscit Dominus dies perfectorum; & hæreditas eorum in æternum erit. 19 Non confundentur in tempore malo; & in diebus famis saturabuntur. 20 Quoniam impij peribunt & auctores inimicitiæ Domini, sicut gloria veruecum impinguatorum, qui tandem iugulantur; sic impij deficient, & in fumo gehennæ consumentur. 21 Mutuat impius & non reddit; iustus verò miseretur, & donat. 22 Propterea qui benedicūtur in verbo eius, hæreditabunt terram: & qui maledicuntur in iureiurando eius, excidentur. 23 A præsentia Domini gressus hominis diriguntur: & via eius grata erit. 24 Et si ceciderit in infirmitatem, non morietur: quoniam Dominus sustinet eum manu. 25 Puer fui, nunc autē senui, & non vidi iustum derelictum: nec filios eius quærentes panem præ inopia. 26 Propterea quòd tota die miseretur, & commodat: & semen eius in benedictione. 27 Recede à malè agendo, & operare bonum: vt habites in sempiternum. 28 Quoniam Dominus amat iudicium; & nō deseret misericordes suos; in æternum custodientur: & filij impiorum exterminabuntur. 29 Iusti hæreditabunt terrā, & habitabunt in secula super eam. 30 Os iusti eloquitur sapientiam: & lingua eius profatur iudicium. 31 Lex Dei ipsius in corde eius; non nutabunt gressus eius. 32 Insidiatur impius iusto, & quærit interficere eum. 33 Dominus non derelinquet eum in manu eius: & non damnabit eum cùm iudicium de eo aget. 34 Confide in verbo Domini, & custodi viam eius: & exaltabit te vt possideas terram: cùm exterminati fuerint impij, conspicies. 35 Vidi impium fortem & validum, sicut arborē indigenam & frondescentem. 36 Et defecit à seculo, & ecce non erat: & quæsiui eum, & non est inuentus. 37 Serua integritatem & respice iter rectum: quoniam finis hominis est pax.

38 * ופשעים נשמדו יחדו אחרית רשעים
נכרתה:
39 * ותשועת צדיקים מיהוה מעוזם בעת צרה:
40 * ויעזרם יהוה ויפלטם יפלטם מרשעים
ויושיעם כי חסו בו:

לח

1 * מזמור לדוד להזכיר: 2 * יהוה אל
בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני:
3 * כי חציך נחתו בי ותנחת עלי ידך:
4 * אין מתם בבשרי מפני זעמך אין שלום
5 בעצמי מפני חטאתי: * כי עונתי עברו ראשי
כמשא כבד יכבדו ממני:
6 * הבאישו נמקו חבורתי מפני אולתי:
7 * נעויתי שחותי עד מאד כל היום קדר הלכתי:
8 * כי כסלי מלאו נקלה ואין מתם בבשרי:
9 * נפוגתי ונדכיתי עד מאד שאגתי מנהמת לבי:
10 * אדני נגדך כל תאותי ואנחתי ממך לא
11 נסתרה: * לבי סחרחר עזבני כחי ואור עיני גם
12 הם אין אתי: * אהבי ורעי מנגד נגעי יעמדו
וקרובי מרחק עמדו:
13 * וינקשו מבקשי נפשי ודרשי רעתי דברו הוות
14 ומרמות כל היום יהגו: * ואני כחרש לא
15 אשמע וכאלם לא יפתח פיו: * ואהי כאיש
אשר לא שמע ואין בפיו תוכחות:
16 * כי לך יהוה הוחלתי אתה תענה אדני אלהי:
17 * כי אמרתי פן ישמחו בי במוט רגלי עלי
הגדילו:
18 * כי אני לצלע נכון ומכאובי נגדי תמיד:
19 * כי עוני אגיד אדאג מחטאתי:
20 * ואיבי חיים עצמו ורבו שנאי שקר:

38 *Præuaricatores autem delebuntur pariter,
39 nouissimum impiorum peribit. * Salus autẽ iu-
storum à Domino, fortitudo eorum in tempore
40 tribulationis. * Et auxiliabitur eis Dominus,
& liberabit eos, eripiet eos ab impiis & salua-
bit eos, quia sperauerunt in eo.

1 * Psalmus Dauid in commemoratione.

XXXVIII.

2 Domine ne in ira tua arguas me, neque in
furore tuo corripias me.
3 * Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, &
4 tetigit me manus tua. * Non sanitas in carne
mea à facie indignationis tuæ, non pax ossibus
5 meis à facie peccati mei. * Quoniam iniquita-
tes meæ transierunt caput meum, quasi onus gra
6 ue aggrauatæ sunt super me. * Computruerunt
& tabuerunt cicatrices meæ à facie insipientiæ
7 meæ. * Afflictus sum & incuruatus sum
nimis, tota die mœrens ambulabam.
8 * Quoniam lumbi mei repleti sunt ignomi-
nia, & non est sanitas in carne mea.
9 * Euigilaui & afflictus sum nimis, rugiebam
10 à gemitu cordis mei. * Domine in conspectu
tuo omne desiderium meum, & gemitus meus
11 à te non est absconditus. * Cor meum fluctua-
bat, dereliquit me fortitudo mea, & lux oculo-
rum meorum, & ipsa non est mecum.
12 *Chari mei & proximi mei quasi contra le-
13 pram meam steterunt. * Et vicini mei longè
steterunt, et irruebant quærentes animã meam,
& inuestigãtes mala mihi loquebantur insidias,
14 & dolos tota die meditabantur. * Et ego
tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus
15 non aperiens os suum. * Et fui sicut homo qui nõ
audit, nec in ore suo redargutiones.
16 * Te enim Domine expectabam, tu exaudies
17 Domine Deus meus. * Quia dixi, Ne fortè in-
sultent mihi; & cùm vacillauerint pedes mei,
18 super me magnificentur. * Quia ego ad plagas
paratus sum, & dolor meus contra me semper.
19 * Quia iniquitatem meam annuncio, sollici-
20 tus ero pro peccato meo. * Inimici autem mei
viuentes confortati sunt, & multiplicati sunt
odientes me mendaciter.

*Iniusti aũt disperibũt simul, reliquiæ im- 38
piorũ interibũt. * Salus aũt iustorũ à Dño, 39
& protector eorũ est in tẽpore tribulatio-
nis. * Et adiuuabit eos Dominus, & li- 40
berabit eos, & eruet eos à peccatoribus, &
saluabit eos, quia sperauerunt in eo.

Psalmus Dauid in *commemoratione 1
de sabbato. XXXVII.

Domine ne furore tuo arguas me, neq; 2
*ira tua corripias me. *Quoniã sagittę 3
tuę infixę sunt mihi, & cõfirmasti super me
manũ tuã. *Non est sanitas in carne mea à 4
facie iræ tuæ: non est pax in ossibus meis à
facie peccatorũ meorũ * Quoniã iniqui- 5
tates meæ supergressæ sunt caput meum:
sicut onus graue grauatæ sunt super me.
*Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices 6
meæ à facie insipientiæ meæ. *Miser factus 7
sum & curuatus sum vsq; in finẽ: tota die
cõtristatus ingrediebar. * Quoniã lumbi 8
mei impleti sunt illusionibus, & nõ est sa-
nitas in carne mea. * Afflictus sum & hu- 9
miliatus sum nimis: rugiebã à gemitu cor-
dis mei. *Dñe ante te omne desideriũ meũ, 10
& gemitus meus à te non est absconditus.
*Cor meũ conturbatũ est, dereliquit me 11
virtus mea, & lumẽ oculorũ meorũ, & ipsũ
non est mecũ. *Amici mei & proximi mei 12
aduersum me appropinquauerũt & stete-
runt. *Et qui iuxta me* de lõge steterũt, & 13
vim faciebant qui quærebant animã meã.
& qui inquirebant mala mihi, locuti sunt
vanitates, & dolos tota die meditabantur.
*Ego aũt tanquã surdus non audiebam, 14
& sicut mutus nõ aperiens os suũ. * Et fa- 15
ctus sum sicut homo nõ audiens, & nõ ha-
bens in ore suo redargutiones. *Quia in te 16
Dñe speraui, tu exaudies* Dñe Deus meus.
*Quoniã dixi, Nequando supergaudeant 17
mihi inimici mei: & dũ cõmouẽtur pedes
mei, super me magna locuti sunt. *Quoniã 18
ego in flagella paratus*, & dolor meus in
cõspectu meo est semper. * Quoniã iniqui 19
tatẽ meã ego annuntiabo, & cogitabo pro
pctõ meo. 20 Inimici aũt mei viuũt, & cõfirmati sunt sup me, & multiplicati sunt q̃ oderũt me iniquè.

38 * οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπὶ τὸ αὐτό· τὰ ἐγκα-
ταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.
39 * σωτηρία δὲ τῶν δικαίων παρὰ κυρίου, καὶ ὑπερασπι-
40 στὴς αὐτῶν ἐστιν ἐν καιρῷ θλίψεως. * καὶ βοηθήσει αὐτοῖς κύ-
ριος, καὶ ῥύσεται αὐτούς, καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁμαρτω-
λῶν, καὶ σώσει αὐτούς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ᾽ αὐτόν.
1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν περὶ τοῦ σαββάτου.

λζ΄.

2 * Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ δὲ τῇ ὀργῇ σου
3 παιδεύσῃς με. * ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐπε-
4 στήριξας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. * οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρ-
κί μου ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου· οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς
5 ὀστέοις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. * ὅτι αἱ ἀνο-
μίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ
6 ἐβαρύνθησαν ἐπ᾽ ἐμέ. * προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώ-
7 λωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου. * ἐταλαι-
πώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους, ὅλην τὴν ἡμέραν
8 σκυθρωπάζων ἐπορευόμην. * ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν
9 ἐμπαιγμάτων, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου. * ἐκα-
κώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα, ὠρυόμην ἀπὸ στεναγ-
10 μοῦ τῆς καρδίας μου. * κύριε ἐναντίον σου πᾶσα ἡ ἐπιθυ-
11 μία μου, καὶ ὁ στεναγμός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβη. * ἡ καρ-
δία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ φῶς
12 τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ. * οἱ φίλοι
μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν.
13 * καὶ οἱ ἔγγιστά μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἐξεβιά-
ζοντο οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ
κακά μοι, ἐλάλησαν ματαιότητας, καὶ δολιότητας ὅλην
14 τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. * ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον·
15 καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ. * καὶ ἐγενόμην
ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ
16 ἐλεγμούς. * ὅτι ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, σὺ εἰσακούσῃ κύριε
17 ὁ θεός μου. * ὅτι εἶπον, μήποτε ἐπιχαρῶσί μοι οἱ ἐχθροί
μου, καὶ ἐν τῷ σαλευθῆναι πόδας μου ἐπ᾽ ἐμὲ ἐμεγα-
18 λορρημόνησαν. * ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος, καὶ ἡ ἀλ-
19 γηδών μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. * ὅτι τὴν ἀνομίαν
μου ἐγὼ ἀναγγελῶ, καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας
20 μου. * οἱ δὲ ἐχθροί μου ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται
ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἐπληθύνθησαν οἱ μισοῦντές με ἀδίκως.

תרגום

38 ומרודין ישתיצון כחדא סופהון דרשיעיא שציא: 39 ופרקנא דצדיקיא מן קדם יי עשניהון בעדן עקא:
40 וסיענון יי ושזיבנון שיזיב להון מחייביא ופרקנון מטול דאתרחיצו במימריה:

לח

1 תשבחתא לדוד לדכרנא: 2 יי לא ברגזך תכסן יתי ולא ברתחך תרדי לי: 3 ארום גירך אתחתן בי ושרת עלי מחת ידך:
4 לית אסו בגושמי מן קדם רגזך לית שלם בגרמי מן קדם חובי: 5 ארום חובי עברו על רישי היך מטול יקיר יקרו מני:
6 סריו אתמסיו הלבשושי מן קדם טפשותי: 7 עקמת שחית עד לחדא כל יומא חכיר הלכית: 8 ארום כפלי אתמליו
קריחותא ולית אסו בגושמי: 9 פגמיית ואתמכיית עד לחדא רגושית מנהמות לבי: 10 יי לקבלך כל רגוגיתי ותונחתי מנך לא
אטמרת: 11 לבי צמרמר שבקני חילי ונהור עיני ברם איגון ליתיהון עמי: 12 רחמי וחברי מקביל מכתשי קמו וקריבי
מרחיק קימין: 13 ועבדו פחין תבעי נפשי ובעתי בישתי מללו שקרא ונכלא כל יומא ממללין: 14 ואנא היך חרשית לא
אשמע והיך אילמנא דלא פתח פמה: 15 והויתי היך גבר דלא שמע מעלם ולא אית בפומה מכסניתא: 16 ארום קדמך
יי צליתי את תקביל יי אלהי: 17 ארום אמרית דלמא יחדון עלי באזדעזעות רגלי עלי אתרברבו: 18 ארום אנא לתבירא מעתד
וכיבי לקבלי תדירא: 19 ארום חובי אנא אתני אתיצף מן חטאי: 20 ובעלי דבבי חייא עלימו וסגון סנאי על שקרא:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Præuaricatores autem excindentur simul: finis impiorũ exitiũ. 39 Redemptio autẽ iustorum à conspectu Dñi: fortitudo eorũ in tempore angustiæ. 40 Et auxiliatus est eis Dñs & liberauit eos: eruit eos à sceleratis, & redemit eos, quoniam sperauerunt in verbo eius.

1 Canticum Dauidis in memoriam. PSAL. XXXVIII.

Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua castiges me. 3 Quoniam sagittæ tuæ irruerunt in me, & mansit super me vulnus manus tuæ. 4 Non est sanitas in corpore meo propter iram tuam: non est pax in membris meis propter peccatum meum. 5 Quoniam iniquitates meæ transierunt super caput meum: quasi onus graue grauiores fuerunt meipso. 6 Computruerunt & tabuerunt cicatrices meæ propter stultitiam meam. 7 Recuruus factus sum, & inclinatus maiorem in modum: tota die atratus incessi. 8 Quoniam lumbi mei impleti sunt combustione: & non est sanitas in corpore meo. 9 Confractus sum & humiliatus sum vehementer: strepitum edi præ tumultu cordis mei. 10 Domine coram te omne desiderium meum; & suspirium meum à te non est absconditum. 11 Cor meum horruit; dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum: atque eidem ipsi non sunt mecum. 12 Amici mei & proximi mei è regione vulneris mei steterunt: propinqui verò mei procul constiterunt. 13 Et fecerunt laqueos quærentes animam meam: & quærentes malum meum, locuti sunt mendacium: & dolum quotidie loquuntur. 14 Ego verò quasi obsurduissem, non audiebam: & sicut mutus qui non aperit os suum. 15 Et fui sicut vir qui non audiuit à seculo; & nõ habens in ore suo redargutiones. 16 Quoniam coram te Domine oraui: tu exaudies Domine Deus meus. 17 Quia dixi, Ne fortè lætentur de me: in commotione pedum meorum super me magnificati sunt. 18 Quoniam ego ad exitium paratus sum: & dolor meus coram me iugiter. 19 Quoniam scelus meum narrabo: solicitus ero propter peccatum meũ. 20 Et auctores inimicitiæ meæ viui confortati sunt: & multiplicati sunt qui oderunt me falso.

21 * ומשלמי רעה תחת טובה ישטנוני תחת רדופי־
22 טוב : * אל־תעזבני יהוה אלהי אל־תרחק ממני :
23 * חושה לעזרתי אדני תשועתי :

לט

1 * למנצח לידיתון מזמור לדוד :
2 * אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני
אשמרה לפי מחסום בעד רשע לנגדי :
3 * נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר :
4 * חם־לבי בקרבי בהגיגי תבער־אש דברתי
5 בלשוני : * הודיעני יהוה קצי ומדת ימי
מה־היא אדעה מה־חדל אני :
6 * הנה טפחות נתתה ימי וחלדי כאין נגדך אך
כל־הבל כל־אדם נצב סלה :
7 * אך־בצלם יתהלך־איש אך־הבל יהמיון
יצבר ולא־ידע מי־אספם :
8 * ועתה מה־קויתי אדני תוחלתי לך היא :
9 * מכל־פשעי הצילני חרפת נבל אל־תשימני :
10 * נאלמתי לא אפתח־פי כי אתה עשית :
11 * הסר מעלי נגעך מתגרת ידך אני כליתי :
12 * בתוכחות על־עון יסרת איש ותמס כעש
חמודו אך הבל כל־אדם סלה :
13 * שמעה תפלתי יהוה ושועתי האזינה אל־
דמעתי אל־תחרש כי גר אנכי עמך תושב
ככל־אבותי :
14 * השע ממני ואבליגה בטרם אלך ואינני :

מ

1 * למנצח לדוד מזמור : * קוה קויתי יהוה
2 ויט אלי וישמע שועתי :

21 * *Et qui reddunt malum pro bono, aduersa-*
bantur mihi: quoniam sequebar bonum.
22 * *Ne derelinquas me Domine Deus meus,*
23 *ne elongeris à me.* * *Festina in auxiliũ meum,*
Domine salutis meæ.

1 * *Victori pro Idithun Psalmus Dauid.*
XXXIX.

2 *DIxi, Custodiam vias meas, ne peccem in*
lingua mea. Custodiam os meum silentio,
3 *donec est impius contra me.* * *Obmutui silen-*
tio, tacui de bono: & dolor meus conturbatus
4 *est.* * *Incaluit cor meum in medio mei, in me-*
ditatione mea incensus sum igni: locutus sum lin
gua mea.
5 * *Ostende mihi Domine finem meum, &*
mensuram dierum meorum quæ sit, vt sciam
quid mihi deest.
6 * *Ecce breues posuisti dies meos, & vita*
mea quasi non sit in conspectu tuo: omnia enim
vanitas omnis homo subsistens. Semper.
7 * *Tantum in imagine ambulat homo, tantũ*
frustra conturbatur: congregat, & ignorat cui
dimittat ea.
8 * *Nunc ergo quid expecto? Domine præsto-*
latio mea tu es.
9 * *Ab omnibus iniquitatibus meis libera me:*
opprobrium stulto ne ponas me.
10 * *Obmutui, non aperui os meum: quia tu fe-*
11 *cisti.* * *Tolle à me plagas tuas: à contentione*
manus tuæ ego consumptus sum.
12 * *In increpationibus pro iniquitate corri-*
puisti virum: & posuisti quasi tineam deside-
rabilia eius: veruntamen vanitas omnis homo,
13 *Semper.* * *Audi orationem meam Domine, &*
clamorem meum exaudi, ad lachrymam meam
ne obsurdescas, quia aduena ego sum apud te et
peregrinus sicut omnes patres mei.
14 * *Parce mihi vt rideam, antequam vadam*
& non subsistam.

1 * *Victori Dauid, Psalmus.* XL.
2 *EXpectans expectaui Dominũ, & inclinatus*
est ad me, & exaudiuit clamorem meum.

תרגום

21 ופרעין בישא חלופי טבתא מסטנן לי חלופי דרדפית טב: 22 לא תשבקנני יי אלהי לא תרחק מני: 23 זריז לסיועי יי פרקני:

לט

1 לשבחא על מטרת בית מקדשא על פמא דידותון תשבחתא לדוד: 2 אמרת אנטור אורחי מלמחטי בלישני אנטור לפומי
זממא בדאית רשיעא לקבלי: 3 אתאלמית שתיקית בטלת מפתגמי אוריתא מטול היכנא כיבי מתרטיש: 4 רתח לבי בגושמי
בריוני תבער אשתא מללת בלישני: 5 אודע יתי יי סופי ומשחתא דיומי מנא אינון אדע אימתי פסיק מעלמא אנא:
6 הא קלילין סדרת יומי וגושמי כלמא לקבלך ברם כלא ללמא חשיבין ברם כלהון צדיקיא קימין לעלם: 7 ברם בדיוקנא
דיוי מהלך גבר ברם ללמא משתגשין כנש ולא חכים מטול מנא כנשינון: 8 וכדין מנא סברת יי אוריכותי לוותך היא:
9 מכלהון מרודי פצא יתי חסודי סכלא לא תשוי עלי: 10 אתאלמית ולא אפתח פומי מטול דאת עבדתא:
11 אעדי מעלי מכתשך ממחת גבורת ידך אנא שיציתי: 12 במסכנותא על חובא את רדי בר נשא ומסית היך זחיל
גושמיה ברם ללמא כל בר נש לעלמין: 13 קבל צלותי יי ולבעותי אצית ולדמעתי לא תשתוק ארום היך גיורא אנא גבך תותבא
היך כולהון אבהתי: 14 אשלי מני ואיזיל עד לא אהך ולא איתי:

מ

1 לשבחא לדוד תשבחתא: 2 מסבר סברת יי וצלא לותי וקבל בעותי:

*Qui retribuunt mihi mala pro bonis, 21
detrahebant mihi, quoniam sequebar bo-
nitatem. * Ne derelinquas me Domine 22
Deus meus: ne discesseris à me.
*Intende in adiutorium meum, Do- 23
mine salutis meæ.
In finem *Idithun canticum Dauid. 1
PSAL. XXXVIII.
DIxi, Custodiam vias meas: vt non de- 2
linquam in lingua mea. Posui ori meo
custodiam, cùm consisteret peccator aduer
sum me. * Obmutui & humiliatus sum, & 3
silui à bonis: & dolor meus renouatus est.
*Concaluit cor meum intra me, & in 4
meditatione mea exardescet ignis. Locu-
tus sum in lingua mea, *Notum fac mihi 5
Dñe finem meũ, & numerum dierũ meo-
rum quis est? vt sciã quid desit mihi. *Ecce 6
*veteres posuisti dies meos: & substantia
mea tanquam nihilum ante te. Verun-
tamen vniuersa vanitas: omnis homo vi-
uens. * *Quamquã in imagine pertransit 7
homo: * tamen frustra conturbatur. The-
saurizat, & ignorat cui congregabit ea.
* Et nunc quæ expectatio mea? nón- 8
ne Dominus? & substãtia mea apud te est.
* Ab omnibus iniquitatibus meis erue 9
me: opprobrium insipienti dedisti me.
*Obmutui & nõ aperui os meũ, quoniã 10
tu fecisti. *Amoue à me plagas tuas. à for- 11
titudine enim manus tuę ego defeci: * In 12
increpationibus propter iniquitatẽ, corri-
puisti hominem. Et tabescere fecisti sicut
araneam animam eius: veruntamen vanè
*omnis homo. * Exaudi orationem 13
meam Domine, & deprecationem meam;
auribus percipe lachrymas meas: ne sileas:
qm̃ aduena ego sum apud te, & peregrin⁹,
sicut omnes patres mei. *Remitte mihi, vt 14
refrigerer prius q̃ abeã, & amplius nõ ero.
In finem Psalmus Dauid. 1
XXXIX.
EXpectans expectaui Dominum, & in- 2
tendit mihi. et exaudiuit preces meas.

21 * Οἱ ἀνταποδιδόντες μοι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, ἐνδιέ-
βαλλόν με, ἐπεὶ κατεδίωκον ἀγαθωσύνην.
22 * μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε ὁ θεός μου, μὴ ἀποστῇς ἀπ'
23 ἐμοῦ. * πρόσχες εἰς τὴν βοήθειάν μου κύριε τῆς σωτηρίας μου.

1 * Εἰς τὸ τέλος τῷ ἰδιθοὺμ ᾠδὴ τῷ δαυίδ. λή.

2 * Εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με
ἐν γλώσσῃ μου. ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακήν, ἐν τῷ
συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου.
3 * ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην, καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν,
καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.
4 * ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέ-
τῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ. ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου.
5 * γνώρισόν μοι κύριε τὸ πέρας μου, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν
ἡμερῶν μου τίς ἐστιν; ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ.
6 * ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου, καὶ ἡ ὑπόστασίς
μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου. πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιό-
7 της, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. * μέντοιγε ἐν εἰκόνι διαπο-
ρεύεται ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταράσσεται. θησαυρίζει
8 καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά. * καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή
μου, οὐχὶ κύριος; καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοῦ ἐστιν.
9 * ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνειδος ἄφρο-
10 νι ἔδωκάς με. * ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου,
ὅτι σὺ ἐποίησας.
11 * ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ τὰς μάστιγάς σου. ἀπὸ γὰρ τῆς
ἰσχύος τῆς χειρός σου ἐγὼ ἐξέλιπον.
12 * ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαίδευσας ἄνθρωπον.
καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, πλὴν μά-
την πᾶς ἄνθρωπος.
13 * εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου κύριε καὶ τῆς δεήσεώς
μου· ἐνώτισαι τῶν δακρύων μου. μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι
πάροικος ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος, καθὼς
πάντες οἱ πατέρες μου.
14 * ἄνες μοι, ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ
οὐκέτι οὐ μὴ ὑπάρξω.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λθ'.

2 * Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ
εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et qui reddunt malum pro bono, odio me prosequuntur; eò quòd sequutus sim bonitatem. 22 Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne elongeris à me. 23 Accinge te ad auxilium meum, Domine redemptio mea.

1 Ad laudandum pro custodia domus sanctuarij ore Idutun Hymnus Dauidi. PSAL. XXXIX.

2 DIxi, Obseruabo vias meas; ne peccem lingua mea: custodiam os meũ freno, quamdiu improbus est contra me. 3 Obmutui, tacui, & cessaui à verbis Legis; propterea dolor meus conturbatus est. 4 Ebullijt cor meum in corpore meo; ob meditationem meam exardescet ignis: locutus sum lingua mea. 5 Notum fac mihi Domine finem meum, & mensuram dierum meorum quanta erit, vt sciam quando deficiam à seculo ego. 6 Ecce leues ordinasti dies meos, & corpus meum tanquam nihil coram te: propterea omnia nihil reputantur, verùm omnes iusti viuent in æternũ. 7 Tantùm in imagine Domini ambulat homo: verùm perperam cõturbantur: congregat, & nescit cui collegerit ea. 8 Nunc autem quid expectaui Domine? spes mea in te est. 9 Ab omnibus sceleribus meis libera me; opprobria stulti ne posueris super me. 10 Obmutui, nec aperiam os meum; quoniam tu fecisti. 11 Amoue à me plagam tuam: à percussione potentiæ manus tuæ, ego consumptus sum. 12 Correptione ob scelus tu castigas hominem: & liquefactum est instar limacis corpus eius: profectò nihil est omnis homo semper. 13 Suscipe orationem meam Domine, & ad petitionem meam ausculta: & ad lachrymas meas ne sileas; quoniam veluti peregrinus ego sum apud te, & aduena sicut omnes patres mei. 14 Dimitte me, & abibo, antequam vadam, & non subsistam.

1 Ad laudandum Dauidi Hymnus. PSAL. XL.

2 EXpectando expectaui Dominum; & inclinauit ad me, & suscepit deprecationem meam.

3 * וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל־סֶלַע
רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי׃
4 * וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ
רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה׃
5 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ וְלֹא־
פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃
6 * רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה
עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃
7 * זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי עוֹלָה
וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃
8 * אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה־בָאתִי בִּמְגִלַּת־סֵפֶר כָּתוּב
9 עָלָי׃ * לַעֲשׂוֹת־רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ
בְּתוֹךְ מֵעָי׃
10 * בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל רָב הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא
אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה יָדָעְתָּ׃
11 * צִדְקָתְךָ לֹא־כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ
וּתְשׁוּעָתְךָ אָמַרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ
12 לְקָהָל רָב׃ * אַתָּה יְהוָה לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְרוּנִי׃
13 * כִּי אָפְפוּ־עָלַי רָעוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר הִשִּׂיגוּנִי
עֲוֹנֹתַי וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי
וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃
14 * רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
15 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי לִסְפּוֹתָהּ
יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
16 * יָשֹׁמּוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח
הֶאָח׃
17 * יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ
תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְשׁוּעָתֶךָ׃

3 * *Et eduxit me de lacu sonitus, de luto cæni; & statuit super petram pedes meos, stabiliuit gressus meos.*
4 * *Et dedit in ore meo canticum nouum, laudem Deo nostro: videbunt multi, & timebunt, & sperabunt in Domino.*
5 * *Beatus vir qui posuit Dominum confidentiam suam, & non est auersus ad superbias pompasque mendacij.*
6 * *Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua, & cogitationes tuas pro nobis; non inuenio ordinē coram te. Si narrare voluero & numerare, plura sunt quàm vt narrari queant.*
7 * *Victimam & oblationem noluisti, aures fodisti mihi: holocaustū & pro peccato non petisti.*
8 * *Tunc dixi, Ecce venio, in volumine libri scriptum est de me.*
9 * *Vt facerem placitum tibi Deus meus volui: & legem tuam in medio ventris mei.*
10 * *Annunciaui iustitiam in ecclesia multa: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu nosti.*
11 * *Iustitiam tuam non abscondi in medio cordis mei, fidem tuam & salutare tuum dixi: non abscondi misericordiam tuam & veritatem tuam in ecclesia multa.*
12 * *Tu Domine non prohibebis misericordias tuas à me: misericordia tua & veritas tua iugiter seruabunt me.*
13 * *Circumdederunt enim me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ & non potui videre; plures factæ sunt quàm capilli capitis mei, & cor meum dereliquit me.*
14 * *Placeat tibi Domine vt liberes me. Domine ad adiuuandum me festina.*
15 * *Confundantur & reuereantur simul quærentes animam meam vt auferant eam. conuertantur retrorsum & confundantur qui volunt mihi mala.*
16 * *Pereant post confusionem suam, qui dicunt mihi, Vah vah.*
17 * *Gaudeant & lætentur in te, qui quærunt te: dicāt iugiter, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.*

תרגום

3 וְאַסְקֵנִי מִגּוֹב אִתְרַגּוֹשְׁתָּא וּמִן בַּסְיָאן טִשְׁטוּשָׁא וַאֲקִים עַל כֵּיפָא רַגְלַי תַּקֵּן אִסְתְּוָרַי׃
4 וְסַדַּר בְּפֻמִּי שֶׁבַח חֲדָת תֻּשְׁבַּחְתָּא קֳדָם אֱלָהָנָא יֶחְמוּן סַגִּיעִין וְיִדְחֲלוּן וִיסוֹבְרוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ׃ 5 טוֹבוֹהִי דְגַבְרָא דְשַׁוֵּי יְיָ
רֶחְצָנֵה וְלָא אִסְתַּכֵּל לְוָת סְרְבָנַיָּא וּמְמַלְלֵי כַדְבוּבָא׃ 6 סַגִּיעֵי נִיסַיָּא דַעֲבַדְתָּ אַנְתְּ יְיָ אֱלָהִי פְּרַשְׁוָתָךְ וְרַעְיוֹנֵינָךְ לְוָתָנָא לֵית אֶפְשַׁר
לְסַוָּרָא לְוָתָךְ תֶּשְׁבַּחְתָּךְ אַתְּנִי וַאֲמַלֵּל תְּקִיפוּ מִלְּחַוָּאָה׃ 7 נִיכְסָא וְדוֹרְנִיתָא לָא צְבֵיתָא אוּדְנִין לַאֲצָתָא פֻּרְקָנָךְ כְּרֵיתָא לִי עַלְתָּא
וְקָרְבָּן חַטָּאתָא לָא שְׁיַלְתָּא׃ 8 הֵידַיִן אַמְרֵת הָא עַלֵּית לְחַיֵּי עָלְמָא כַּד אֶעֱסוֹק בִּמְגִילְתָּא דִסְפַר אוֹרַיְתָא דְאִתְכְּתִיבָא אַמְטוּלְתִּי׃
9 לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֱלָהִי רְעֵיתִי וְאוֹרַיְתָךְ בִּמְצַע מְעָנִי׃ 10 בַּשְּׂרֵת צִדְקָא בִּכְנִישְׁתָּא רַבָּא הָא שִׂפְוָתַי לָא אֶמְנַע יְיָ אַתְּ חַכֵּמְתָּ׃
11 צִדְקָתָךְ לָא טַמְּרֵת בְּגוֹ לִבִּי קוּשְׁטָךְ וּפֻרְקָנָךְ אַמְרֵת לָא כַּסֵּיתִי טֵיבוּתָךְ וְהֵימָנוּתָךְ לִקְהָלָא רַבָּא׃
12 בִּגְלַל הֵיכְנָא אַתְּ יְיָ לָא תִּמְנַע רַחֲמָךְ מִנִּי טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ תְּדִירָא יִנְטְרֻנַּנִי׃
13 אֲרוּם הִכְפוּ עָלַי בִּישָׁן עַד דְּלֵית מִנְיָן אַדְבִּיקוּ יָתִי חוֹבַי וְלָא יְכֵלֵת לְמֶחֱמֵי תְּקַפּוּ מִן בִּינְתֵי רֵישִׁי וְרַעְיוֹנִי שְׁבַק יָתִי׃
14 אִתְרְעֵי יְיָ לְמִפְצָא יָתִי יְיָ לְסִיעֵי זְרִיז׃
15 יִבְהָתוּן וְיִתְחַסְּדוּן כַּחֲדָא תָּבְעֵי נַפְשִׁי לְמִגְמְרָה יְזוֹרוּן לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן דְּצָבְיָן בִּישָׁתִי׃ 16 יִתְבַּיְרוּן מְטוּל בַּהֲתֵהוֹן
דְּאָמְרִין לִי חֲדֵינָא עַל תַּבְרֵה חֲדֵינָא עַל סִגּוּפֵהּ׃ 17 יֶחְדּוּן וִידוּצוּן בְּמֵימְרָךְ כָּל בָּעְיָךְ וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יִסְגֵּי חֵילָא דַיְיָ דְּרָחְמִין פֻּרְקָנָךְ׃

3 * Et eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis. Et statuit super petram pedes meos, & direxit gressus meos. 4 * Et immisit in os meum canticum nouum, carmen Deo nostro. Videbunt multi & timebunt, & sperabunt in Domino. 5 * Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius, & nō respexit in vanitates & insanias falsas.
6 * Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua, & cogitationibus tuis, non est qui similis sit tibi. Annunciaui & locutus sum: multiplicati sunt super numerū.
7 * Sacrificium & oblationem noluisti, * corpus autē perfecisti mihi. Holocausta & pro peccato non postulasti.
8 * Tunc dixi, Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: 9 * Vt facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio ventris mei. 10 * Annunciaui iustitiam in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti.
11 * Iustitiam tuam non abscondi in corde meo; veritatem tuam & salutare tuum dixi. Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam à concilio multo.
12 * Tu autem Domine ne longè facias miserationes tuas à me: misericordia tua & veritas tua semper susceperunt me.
13 * Quoniam circundederunt me mala, quorum non est numerus; comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, & cor meum dereliquit me.
14 * Cōplaceat * Domine vt eruas me: Domine ad adiuuandum me respice.
15 * Confundantur & reuereantur simul qui quærunt animam meam, vt auferant eam. Auertantur retrorsum & reuereantur qui volunt mihi mala. 16 * Ferant confestim confusionem suam, qui dicunt mihi, Euge euge. 17 * Exultent & lætentur super te omnes quærentes te Domine. Et dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.

3 * καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος. καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου, καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου.
4 * καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα μου ἆσμα καινὸν, ὕμνον τῷ θεῷ ἡμῶν. ὄψον τὸ πολλοὶ καὶ φοβηθήτον τὸ, καὶ ἐλπιοῦσιν ἐπὶ κύριον. 5 * μακάριος ἀνὴρ, οὗ ἐστι τὸ ὄνομα κυρίου ἐλπὶς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς. 6 * πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε ὁ θεός μου τὰ θαυμάσιά σου, καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τις ὁμοιωθήσεταί σοι. ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν.
7 * θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἐζήτησας.
8 * τότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω. ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ.
9 * τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου ἠβουλήθην καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.
10 * εὐηγγελησάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ, ἰδοὺ τὰ χείλη μου οὐ μὴ κωλύσω, κύριε σὺ ἔγνως.
11 * τὴν δικαιοσύνην σου οὐκ ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν σου εἶπα. οὐκ ἔκρυψα τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς.
12 * σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τοὺς οἰκτιρμούς σου ἀπ' ἐμοῦ, τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου διαπαντὸς ἀντιλάβοιντό μου.
13 * ὅτι περιέσχον με κακά, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός· κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου, καὶ οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν. ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου, καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με.
14 * εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύσασθαί με, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες.
15 * καταισχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξάραι αὐτήν. ἀπος ραφείησαν εἰς ταοπίσω, καὶ καταισχυνθείησαν οἱ θέλοντές μοι κακά.
16 * κομισάσθωσαν παραχρῆμα αἰσχύνην αὐτῶν, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε.
17 * ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε κύριε. καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et eduxit me de lacu strepitus, & luto cæni: & statuit supra petram pedes meos, stabiliuit gressus meos. 4 Et ordinauit in ore meo canticum nouum, hymnum coram Deo nostro: videbunt multi & timebunt, & sperabunt in verbo Domini. 5 Beatus homo qui posuit Dominum spem suam: & non respexit ad elatos, & loquentes mendacia. 6 Multa signa edidisti tu Domine Deus meus: mirabilia tua, & cogitationes tuæ nobiscum: impossibile est ordinare ad te laudem tuam. si narrem & loquar, plures sunt quàm vt indicari possint.
7 Immolationem & oblationem noluisti; aures ad auscultanda præcepta tua perforasti mihi; holocaustum & oblationem peccati non postulasti. 8 Tunc dixi, Ecce ingrediar ad vitam æternam, quando studuero in volumine libri legis quod scriptum est propter me. 9 Facere voluntatem tuam Deus meus volui; & lex tua in medio viscerum meorum. 10 Annunciaui iustitiam in congregatione magna: ecce labia mea non prohibebo; Domine tu nosti. 11 Iustitiam tuam non abscondi in medio cordis mei; veritatem tuam & redemptionem tuam dixi: non occului bonitatem tuam, & fidem tuam in ecclesia magna. 12 Propterea tu Domine ne prohibeas misericordiam tuam à me: benignitas tua & veritas tua continuè custodient me. 13 Quoniam circundederunt me mala quæ numerari non possunt: comprehenderunt me scelera mea, & non potui videre: multiplicata sunt plusquam capilli capitis mei, & cogitatio mea deseruit me. 14 Placeat tibi Domine vt liberes me: Domine ad auxilium meum festina.
15 Erubescant & opprobrio afficiantur simul quærentes animam meam, vt perdant eam: conuertantur retrorsum & pudore offundantur qui desiderant malum meum. 16 Confundantur propter pudorem suum, qui dicunt de me: Gauisi sumus destructione eius: lætati sumus super afflictionem eius. 17 Gaudebunt & lætabuntur in verbo tuo omnes qui quærunt te, & dicent semper, Magnificetur potentia Domini, qui diligunt salutem tuam.

18 ‡ וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחְשֹׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי
אַתָּה אֱלֹהַי אַל־תְּאַחַר׃

מא

1 ‡ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 ‡ אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ
יְהוָה׃

3 ‡ יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־
תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃

4 ‡ יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ
הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃

5 ‡ אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רָפְאָה נַפְשִׁי כִּי־
חָטָאתִי לָךְ׃

6 ‡ אוֹיְבַי יאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃

7 ‡ וְאִם־בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן
לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃

8 ‡ יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ
רָעָה־לִי׃

9 ‡ דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב
לֹא־יוֹסִיף לָקוּם׃

10 ‡ גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל
לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃

11 ‡ וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃

12 ‡ בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי
עָלָי׃ 13 ‡ וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם׃

14 ‡ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 ‡ לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח׃

2 ‡ כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג
אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃

18 ‡ *Ego autem sum egenus & pauper: Dominus sollicitus erit pro me, auxilium meum & salutare meum tu es: Deus meus ne moreris.*

2 ‡ *Pro victoria Psalmus Dauid.*
XLI.

2 *BEatus qui intelligit super pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.*

3 ‡ *Dominus custodiet eum & viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet eum animæ inimicorum suorum.*

4 ‡ *Dominus confortabit eum in lecto infirmitatis: totum stratum eius vertisti in ægrotatione sua.*

5 ‡ *Ego dixi, Domine miserere mei: sana animam meam, quia peccaui tibi.*

6 ‡ *Inimici mei loquuntur malum mihi, Quãdo morietur & peribit nomen eius?*

7 ‡ *Et si venerit vt visitet, vana loquetur, cor eius congregabit iniquitatem sibi; egrediens foras detrahet.*

8 ‡ *Similiter aduersum me murmurabant omnes odientes me, contra me cogitabant malum mihi.*

9 ‡ *Verbum impietatis infundebant sibi, Qui dormiuit non addet vt resurgat.*

10 ‡ *Sed & homo pacificus meus in quo habui fiduciam, qui mãducabat panem meum, leuauit contra me plantam.*

11 ‡ *Sed tu Domine miserere mei, & leua me vt reddam eis.*

12 ‡ *In hoc cognoui quòd velis me, quia non insultabit inimicus meus mihi.*

13 ‡ *Ego autem in simplicitate mea adiutus sum à te, & statues me ante faciem tuam in perpetuum.*

14 ‡ *Benedictus Dominus Deus Israel à seculo, & vsque in seculum: Amen & amen.*

2 ‡ *Pro victoria doctissimi filiorum Core.*

PSAL. XLII.

2 *SIcut ceruus desiderat ad fontes aquarum, sic anima mea desiderat ad te Deus.*

18 ‡ Ego autem mendicus sum & pauper: Dominus sollicitus ‡erit mei. Adiutor meus & protector meus es tu Deus meus, ne tardaueris.

1 ‡ In finem Psalmus Dauid. XL.

2 BEatus qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.

3 ‡ Dominus conseruet eum & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in ‡manus inimicorum eius.

4 ‡ Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius.

5 ‡ Ego dixi, Domine miserere mei; sana animam meam, quia peccaui tibi.

6 ‡ Inimici mei dixerũt mala mihi, Quando moritur & peribit nomen eius?

7 ‡ Et‡ingrediebatur vt videret, vana loquebatur cor eius, congregauit iniquitatem sibi, egrediebatur foras, & loquebatur in idipsum.

8 ‡ Aduersum me susurrabant omnes inimici mei, aduersum me cogitabant mala mihi. ‡Verbum iniquũ constituerunt aduersum me, Nunquid qui dormit, nõ adijciet vt resurgat?

9 ‡ Et enim homo pacis meæ in quo speraui, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.

10 ‡ Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis.

11 ‡ In hoc cognoui, quoniam voluisti me; quoniam non gaudebit inimicus meus super me. ‡ Me autem propter innocentiam suscepisti, & confirmasti me in conspectu tuo in æternum.

12 ‡ Benedictus Dominus Deus Israel, à seculo, & ‡in seculum, fiat fiat.

13 ‡ In finem ‡in intellectum filijs Core.

PSAL. XLI.

2 QVemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.

18 ‡ ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, κύριος φροντίζει μου. βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ χρονίσῃς.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. μ΄.

2 ‡ Μακάριος ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα, ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος.

3 ‡ κύριος διαφυλάξαι αὐτὸν καὶ ζήσαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ παραδῷ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτοῦ.

4 ‡ κύριος βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδυνῶν αὐτοῦ; ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρεψας ἐν τῇ ἀῤῥωστίᾳ αὐτοῦ.

5 ‡ ἐγὼ εἶπα, κύριε ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.

6 ‡ οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακά μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;

7 ‡ καὶ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀδικίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει ἐπὶ τὸ αὐτό.

8 ‡ κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι.

9 ‡ λόγον παρανόμων κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι;

10 ‡ καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πέρνισμόν.

11 ‡ σὺ δὲ κύριε ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς κορέ. μα΄.

2 ‡ Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σέ ὁ θεός.

תרגום

18 וַאֲנָא עַנְיָא וְחַשְׁיָכָא יְיָ יְחַשֵׁב טַב לִי סְיוּעִי וְשֵׁזְבוּתִי אַתְּ אֱלָהִי לָא תְיַחַר׃

מא

1 לְשַׁבָּחָא חְשָׁבְחָא לְדָוִד׃

2 טוּבְהוֹן דְּמַשְׂכִּיל לְעַנְיָנִי דְּמִסְכֵּנָא לְרַחְמוֹהָא בְּיוֹם בִּישׁוּתָא יְשֵׁזְבִנֵּהּ יְיָ׃

3 יְיָ יִנְטְרִנֵּהּ וְיִתְיְיהִנֵּהּ וְיִתְבְּרֵךְ בְּאַרְעָא וְלָא תְמַסְרִנֵּהּ בְּנַפְשָׁא דְּבַעֲלֵי דָבָבוֹהִי׃

4 יְסַיְעִנֵּהּ יְיָ עַל עַרְסָא דְּחִיוּתֵהּ כָּל מִשְׁכְּבֵהּ אַפֵּכְתָּ בְּעִדָּנָא דְּמַרְעָה וְאַכְסַנְתֵּהּ׃

5 אֲנָא אֲמָרִית יְיָ חוּס עֲלַי אַסֵּי נַפְשִׁי אֲרוּם חָבֵית קֳדָמָךְ׃

6 בַּעֲלֵי דְּבָבִי יֵימְרוּן בִּישׁ עֲלַי אֵימָתַי יְמוּת וְיֵיבַד שְׁמֵהּ׃

7 וְכַד יֵיתֵי לְמִקְפַּל אַפֵּי שְׁקַרָא יְמַלֵּל בְּרַעְיוֹנֵהּ יְכַנֵּף עֵילָא לֵהּ יִפּוֹק לְשׁוּקָא יְמַלֵּל׃

8 כְּחֲדָא עֲלַי מְסַלְּיִן בַּחֲשָׁאי כָּל סָנְאַי עֲלַי חֶשְׁיָן בִּישְׁתֵּהּ לִי׃

9 מְסָכַּל טָלוּפָא וְרָשִׁיעַ יְתִיךְ בַּהּ וְיֵיסַר דִּין מְרַע לָא יוֹסִיף לְמִקָּם׃

10 אֵיךְ גְּבַר דְּחַבָּע שְׁלָמִי דְּאִתְרָחֲצַת עֲלוֹתִי מְבַרִי טְעוּתִי בְּרֹם הוּא אִתְרַבְרַב עֲלַי לְחַכָּמָא׃

11 וְאַתְּ יְיָ חוּס עֲלַי וְאוֹקֵימְנִי מִן מַרְעִי וְאֶפְרַע לְהוֹן׃

12 בְּהָנָא יְדַעַת אֲרוּם אִתְרְעֵיתָ בִּי אֲרוּם לָא יְהַבַּר בַּעֲל רִבְנִי עֲלַי לְאַבָּאשָׁא׃

13 וַאֲנָא בְּשׁוּלְמָנוּתִי קָדָּמְתָא בִּי וְאוֹקֵימְתַנִּי קֳדָמָךְ לָעָלַם׃

14 בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּיְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא וְעַד עָלְמָא דֵּאתֵי וְיֵיקַרְנֵּא אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 לְשַׁבָּחָא בְּשׁוּכְלָא שַׁבָּא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח׃

2 הֵיךְ אַיָּלָא דִּי מְרַגֵּג עַל פְּצִירֵי מַיָּא הֵיךְ נַפְשִׁי מְרַגְּגָא לְוָתָךְ אֱלָהִים׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et ego egenus sum, & pauper: Dominus cogitabit bonum mihi; auxilium meum & liberatio mea tu es: Deus meus ne moreris.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. XLI.

2 BEatus qui cogitat de rebus pauperis quò misereatur eius: in die mala liberabit eum Dominus. 3 Dominus custodiet eum & vitam præstabit ei, & dabit ei beatitudinem in terra: nec tradet illum voluntati auctorum inimicitiæ eius. 4 Verbum Domini adiuuabit eum in vita eius; & apparebit illi super lectum infirmitatis eius: totum stratum eius inuertisti in tempore ægritudinis eius, & curpuisti eum. 5 Ego dixi, Domine miserere mei; sana animam meam quia peccaui coram te. 6 Et aduersarij mei dicent malum contra me, Quando morietur, & peribit nomen eius? 7 Et cùm venerit vt accipiat faciem, mendacium loquetur in cogitatione suæ: congregabit iniquitatem sibi; egredietur in plateam; loquetur. 8 Simul contra me loquuntur clam omnes osores mei contra me, cogitantes malum mihi. 9 Verbum peruersum & improbum effundet in se ipsum; & dicet, Hic qui infirmatur, non addet vt resurgat. 10 Sed & homo qui quærere *deberet* pacem meam, in quo confidebam, qui comedebat panem meum; etiam magnificauit se super me astutè. 11 Et tu Domine miserere mei, & suscita me ab infirmitate mea; & reddam eis. 12 In hoc noui quòd gratus tibi fuerim, quoniam non inualescet auctor inimicitiæ meæ super me, vt malè agat. 13 Me verò in integritate mea adiuuisti; & statuisti me coram te in perpetuum. 14 Benedictum nomen Domini Dei Israel ex hoc seculo vsque ad seculum venturum; & dicant iusti, Amen & amen.

1 Ad laudandum in intelligentia bona per manus filiorum Korahh.

PSAL. XLII.

SIcut ceruus desiderat ad decursus aquarum; sic anima mea desiderat ad te Deus.

3 * צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃
4 * הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר
אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃
5 * אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר
בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה
הָמוֹן חוֹגֵג׃
6 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃
7 * אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ
מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃
8 * תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־
מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃
9 * יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי׃
10 * אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר
אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃
11 * בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי
כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃
12 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

מג

1 * שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא־חָסִיד
מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי׃
2 * כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָה זְנַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר
אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃
3 * שְׁלַח־אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל־
הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ׃
4 * וְאָבוֹאָה אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת
גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃

3 * *Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum: quando veniam & videbo faciem Dei?*
4 * *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panis die ac nocte, cùm diceretur mihi tota die, Vbi est Deus tuus?*
5 * *Horum recordatus sum & effudi in me animam meam, quia veniam ad vmbraculum, tacebo vsque ad domum Dei; in voce laudis & confessionis multitudinis festa celebrantis.*
6 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas me? expecta Deum, quia adhuc confitebor ei salutaribus vultus eius.*
7 * *Deus meus in meipso anima mea incuruatur: propterea recordabor tui de terra Iordanis & Hermonij de monte minimo.*
8 * *Abyssus abyssum vocat in voce cataractarum tuarum: omnes gurgites tui & fluctus tui super me transierunt.*
9 * *Per diem mandabit Dominus misericordiam suam, & nocte canticum eius mecum, oratio Deo vitæ meæ.*
10 * *Dicam Deo, Petra mea, quare oblitus es mei? quare tristis incedo affligente inimico?*
11 * *Cum me interficerent in ossibus meis, exprobrauerunt mihi hostes mei, dicentes mihi tota die, Vbi est Deus tuus?*
12 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas me? expecta Deum, quoniam adhuc confitebor ei salutaribus vultus mei & Deo meo.*

PSAL. XLIII.

1 *IVdica me Deus & discerne causam meam de gente non sancta: à viro iniquo & doloso salua me.*
2 * *Tu enim, Deus fortitudinis meæ, quare proiecisti me? quare tristis incedo affligente inimico?*
3 * *Mitte lucem tuam & veritatem tuam: ipsa ducent me & introducent in montem sanctum tuum & in tabernacula tua.*
4 * *Et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiam exultationis meæ: & confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.*

* Sitiuit anima mea ad Deum fortem 3
viuum. Quãdo veniam & apparebo ante
faciem Dei? * Fuerunt lachrymæ meæ mi- 4
hi panis die ac nocte, dum dicitur mihi
quotidie, vbi est Deus tuus? * Hæc recor- 5
datus sum, & effudi in me animam meam,
quoniam transibo in locũ tabernaculi ad-
mirabilis vsque ad domum Dei. In voce
exultationis & confessionis soni * festa ce-
lebrantis. * Quare tristis es anima mea, 6
& quare conturbas me? spera in Deo, quo-
niam * confitebor illi, salutare vultus mei;
* Et Deus meus. Ad me ipsum anima 7
mea conturbata est: propterea memor ero
tui de terra Iordanis & Hermonijm à mõ-
te modico. * Abyssus abyssum inuocat in 8
voce cataractarum tuarum. Omnia excel-
sa tua & fluctus tui super me transierunt.
* In die mandabit Dominus misericor- 9
diam suam, & nocte canticum eius apud
me. Oratio Deo vitæ meæ.
* Dicam Deo, Susceptor meus es. Quare 10
mei oblitus es, & quare contristatus ince-
do dum affligit * inimicus? * Dum cõfrin- 11
guntur ossa mea, exprobrauerũt mihi * ini-
mici mei. Dum dicunt ipsi mihi per singu-
los dies, Vbi est Deus tuus? * Quare tristis 12
es anima mea, & quare cõturbas me? Spe-
ra in Deo, quoniam * confitebor illi, salu-
tare vultus mei & Deus meus.

* *Psalmus Dauid sine titulo apud Hebræos.*

XLII.

IVdica me Deus, & discerne causam meã, 1
de gente nõ sancta; ab homine iniquo
& doloso erue me. * Quia tu es Deus for- 2
titudo mea: quare repulisti me, & quare
tristis incedo, dum affligit * inimicus?
* Emitte lucem tuam & veritatem tuã: 3
ipsa me deduxerunt & adduxerunt me in
montem sanctum tuum & in tabernacula
tua. * Et introibo ad altare Dei, ad Deum 4
qui lætificat iuuentutem meam. Confite-
bor tibi in cithara Deus Deus meus.

3 * ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ;
4 * ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός
5 σου; * ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν ψυχήν μου, ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου ἑορτάζοντος.
6 * ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου; καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου,
7 * καὶ ὁ θεός μου. πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαί σου ἐκ γῆς ἰορδάνου καὶ ἑρμωνιεὶμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ.
8 * ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρακτῶν σου. πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ᾽ ἐμὲ διῆλθον.
9 * ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ νυκτὸς ᾠδὴ αὐτοῦ παρ᾽ ἐμοί. προσευχὴ τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου.
10 * ἐρῶ τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ. διατί μου ἐπελάθου, καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχ-
11 θρόν; * ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου. ἐν τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου;
12 * ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.

Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀνεπίγραφος παρ᾽ ἑβραίοις. μβ´.

1 * Κρῖνόν μοι ὁ θεός, καὶ δίκασον τὴν δίκην μου, ἐξ ἔθνους
2 οὐχ ὁσίου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί με. * ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς κραταίωμά μου, ἱνατί ἀπώσω με, καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι, ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν;
3 * ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου.
4 * καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου, ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ θεὸς ὁ θεός μου.

תרגום

3 צְחַת נַפְשִׁי לֶאֱלָהָא תַּקִּיפָא חַיָּא וְקַיָּמָא אֵימַת אֵעוֹל וְאֶחֱמֵי זִיו שְׁכִינְתָּא דַיְיָ׃ 4 הֲוָת לִי דִמְעָתִי לִמְבָרֵי יֵימָם וְלֵילֵי כַּד יֵימַר לִי סַנְאָה כָּל יוֹמָא הָאן הוּא אֱלָהָךְ׃ 5 אִלֵּין נִסַּיָּא אֲנָא דָכַר וְאִישׁוֹד עֲלַי רְעוּת נַפְשִׁי כַּד אֶעְבַּר תְּחוֹת טַלְּלָא לִבְלְחוֹדַי אֶתְחַיַּל בְּמַשְׁרְיָין דְצַדִּיקֵי עַד בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּקָל בִּיעַ וְהוֹדָיְתָא אִתְרְגוּשְׁתָּא עַמְמִין דְאָתְיָין לְמֵחַג לִירוּשְׁלֶם׃ 6 מָה תִּתְמַכְּכִין נַפְשִׁי וְתִרְגוֹשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֶאֱלָהָא אֲרוּם תּוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפוּרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי׃ 7 אֱלָהִי עֲלַי נַפְשִׁי תִּתְמַכַּךְ מְטוּל הֵיכְנָא יִדְכְּרִנָּךְ יָתְבֵי לְהַלְאָה מֵאַרְעָא יַרְדְּנָא וְיָתְבֵי טוּרָא חֶרְמוֹנֵי וְעַמָּא דְקַבִּילוּ אוֹרַיְתָא בְּטוּרָא דְסִינַי דְמַכִּיךְ וּזְעֵיר׃ 8 תְּהוֹמָא עִלָּאָה לִתְהוֹמָא תַּתָּאָה קָרֵי לְקָל זִלְחֵי מַרְזְבַיָּיךְ הֵיכְנָא כָּלְהוֹן מַתְבְּרַיָּיךְ וְגַלָּלַיִךְ עֲלַי עֲבָרוּ׃ 9 יֵימָם יִפְקֵד יְיָ טוּבֵהּ וּבְלֵילְיָא שְׁבָחֵהּ עִמִּי צְלוֹתָא לֶאֱלָהָא דְנָטֵר חַיַּי׃ 10 אֵימַר לֶאֱלָהָא תְּקִפִי לְמָה אַנְשֵׁיתַנִי לְמָה בְּקַבְלָא אֵזִיל בִּרְחוּק בְּעֵל דְּבָבָא׃ 11 בִּדְקָטְלִין לִי וּמְפַשְּׁחִין גַּרְמַי בִּזְמַן דִּמְחַסְּדִין יָתִי מְעִיקַי כַּד אָמְרִין לִי מְעִיקַי כָּל יוֹמָא הָאן הוּא אֱלָהָךְ׃ 12 מָה תִּתְמַכְּכִין נַפְשִׁי וְתִרְגוֹשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֶאֱלָהָא אֲרוּם תּוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפוּרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי אֲרוּם הוּא אֱלָהִי׃

מג

1 דוּן יָתִי אֱלָהָא בְּדִין קְשׁוֹט וְעָלָךְ לְמִנְצֵי מַצּוּתִי מֵעַם לָא חֲסִיד מִגְּבַר נְכִיל וּשְׁלוּם תְּשֵׁזְבִנַּנִי׃ 2 אֲרֵי אַנְתְּ אֱלָהָא עוּשְׁנִי לְמָה אַנְשֵׁיתַנִי לְמָה בְּקַבְלָא אֵזִיל בִּרְחוּק בְּעֵל דְּבָבָא׃ 3 שַׁדַּר נְהוֹרָךְ וְהֵימְנוּתָךְ אִנּוּן יְדַבְּרֻנַּנִי וְיַעֲלוּן יָתִי לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ וּלְמִדְרְשֵׁי בֵּית שְׁכִינְתָּךְ׃ 4 וְאֵעוֹל לְקָרְבָא קֻרְבָּנָא לְמַדְבְּחָא דַיְיָ לְוָת אֱלָהָא דְמִנֵּהּ חֶדְוַת בִּיעוּתִי וְאוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּכִינָּרָא יְיָ אֱלָהִי׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum & permanentem: quando ingrediar & respiciam splendorem maiestatis Domini? [4] Fuit mihi lachryma mea in cibum diu noctuque, dum diceret mihi inimicus tota die, Vbi est Deus tuus? [5] Signorum illorum memor sum, & effundam super me cogitationem animæ meæ, quando transibo sub vmbraculo, solus roborabor in castris iustorum vsque ad domũ sanctuarij Dñi in voce exultationis & confessionis, tumultus populorum venientium, vt festa celebrent in Ierusalem. [6] Quare consternêris anima mea & tumultueris aduersum me? spera in Deo, quoniam adhuc confitebor ei propter redemptionem quæ est à conspectu eius. [7] Deus meus, supra me anima mea deprimetur: propterea recordabuntur tui, qui habitant ad vlteriorem ripam terræ Iordanis, & habitatores montis Hermonij, & populus qui acceperunt legem in monte Sinai, humili & paruo. [8] Abyssus superior abyssum inferiorem inuocat in voce stillationum canalium tuorum; sic omnes gurgites tui & fluctus tui super me transierunt. [9] Per diem mandabit Dominus benignitatem suam, & per noctem canticum eius erit mecum: oratio ad Deum qui custodit vitam meam. [10] Dicam Deo, Fortitudo mea quare oblitus es mei? quare in tenebris incedam, cùm affligit inimicus? [11] Dum occidunt me & excoriant membra mea, in tempore quo exprobrant mihi oppressores mei, quando dicunt mihi tota die inimici mei, Vbi est ille Deus tuus? [12] Quare consternêris anima mea, & tumultuêris aduersum me? spera in Deo, quoniam adhuc confitebor coram eo propter redemptionem quæ est à præsentia eius, quoniam ipse est Deus meus.

PSAL. XLIII.

IVdica me Deus iudicio veritatis: tuum est enim agere causam meam à gente non pia; ab homine doloso, & iniquo libera me. [2] Quoniã tu Deus fortitudo mea, quare oblitus es mei? quare in tenebris incedam dum affligit auctor inimicitiæ? [3] Emitte lucem tuam & veritatem tuam; ipsæ deducent me & introducent me in montem domus sanctuarij tui, & in scholas domus maiestatis tuæ. [4] Et introibo vt offeram oblationem super altare Domini, Deo, à quo est gaudiũ exultationis meæ: confiteborque coram te in cithara Dñe Deus meus.

למנצח לבני־קרח משכיל :

אלהים באזנינו שמענו אבותינו ספרו־לנו
פעל פעלת בימיהם בימי קדם :

אתה ידך גוים הורשת ותטעם תרע לאמים
ותשלחם :

כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם לא
הושיעה למו כי־ימינך וזרועך ואור פניך כי
רציתם :

אתה־הוא מלכי אלהים צוה ישועות
יעקב :

בך צרינו ננגח בשמך נבוס קמינו :

כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני :

כי הושעתנו מצרינו ומשנאינו הבישות :

באלהים הללנו כל־היום ושמך לעולם
נודה סלה :

אף־זנחת ותכלימנו ולא־תצא בצבאותינו :

תשיבנו אחור מני־צר ומשנאינו שסו למו :

תתננו כצאן מאכל ובגוים זריתנו :

תמכר־עמך בלא־הון ולא־רבית במחיריהם :

תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס
לסביבותינו :

תשימנו משל בגוים מנוד־ראש בלאמים :

כל־היום כלמתי נגדי ובשת פני כסתני :

מקול מחרף ומגדף מפני אויב ומתנקם :

כל־זאת באתנו ולא שכחנוך ולא־שקרנו
בבריתך :

PSALTERIVM. Translat.B.Hieron.

5 *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas super me? expecta Deum, quoniam adhuc confitebor ei salutaribus vultus mei & Deo meo.*

1 *Victori filiorum Core eruditio.*

PSAL. XLIIII.

2 *DEus auribus nostris audiuimus: patres nostri narrauerunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum in diebus antiquis.*

3 *Tu manu tua gentes delesti & plātasti eos: afflixisti populos, & emisisti eos.*

4 *Non enim in gladio suo possederunt terram, nec brachium eorum saluauit eos: sed dextera tua & brachium tuum & lux vultus tui, quoniam complacuisti eis.*

5 *Tu es ipse rex meus Deus, præcipe pro salutaribus Jacob.*

6 *In te hostes nostros ventilabimus cornu: & in nomine tuo conculcabimus aduersarios nostros.*

7 *Non enim in arcu meo confidam, nec gladius meus saluabit me.*

8 *Quia saluasti nos de hostibus nostris; & eos qui oderunt nos, confudisti.*

9 *In Deo gaudebimus tota die, & nomen tuum in æternum confitebimur. Semper.*

10 *Verùm tu proiecisti & confudisti nos, & non egredieris in exercitibus nostris.*

11 *Vertisti terga nostra hostibus, & qui oderunt nos, diripuerunt sibi.*

12 *Dedisti nos quasi gregem ad vorandum, & in gentibus dispersisti nos.*

13 *Vendidisti populum tuum sine precio, nec grandis fuit commutatio eorum.*

14 *Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem & irrisum his qui erant in*

15 *circuitu nostro. Posuisti nos in similitudinem gētibus, commotionē capitis in tribubus.*

16 *Tota die confusio mea contra me, & ignominia faciei meæ cooperuit me.*

17 *A voce exprobrantis & blasphemantis, à facie inimici & vltoris.*

18 *Omnia hæc venerunt super nos, & obliti non sumus tui, nec mentiti sumus in pacto tuo.*

Interp. ex Græc. lxx. PSAL. XLIII.

5 *Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam*
1 *cōfitebor illi, salutare vultus mei & Deus meus.*

1 *In finem * filijs Core ad intellectum.*

PSAL. XLIII.

2 DEus in auribus nostris audiuimus, & patres nostri annunciauerunt nobis; opus, quod operatus es in diebus eorum, in diebus antiquis. 3 Manus tua gentes disperdidit, & plātasti eos: afflixisti populos, & expulisti eos. 4 Nec enim in gladio suo possederunt terrā, & brachium eorum non saluauit eos: Sed dextera tua & brachium tuū & illuminatio vultus tui, quoniam complacuisti in eis.

5 Tu es ipse rex meus & Deus meus, qui mandas salutes Iacob. 6 In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes nobis.

7 Non enim in arcu meo sperabo; & gladius meus non saluabit me.

8 Saluasti enim nos de affligētibus nos, & odientes nos confudisti.

9 In Deo laudabimur tota die, & in nomine tuo confitebimur in seculum.

10 Nunc autē repulisti & confudisti nos, & non egredieris Deus in virtutibus nostris. 11 Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros, & qui oderunt nos diripiebāt sibi. 12 Dedisti nos tan quam oues escarum, & in gentibus dispersisti nos. 13 Vendidisti populum tuum sine precio, & non fuit
mā multitudo in commutationibus * nostris.

14 Posuisti nos opprobriū vicinis nostris, subsannationem & derisum ijs qui in circuitu nostro*. 15 Posuisti nos in similitudinē in gentibus, cōmotionē capitis in populis.

16 Tota die verecundia mea contra me est, & confusio faciei meæ cooperuit me.

17 A voce exprobrantis & obloquentis, à facie inimici & persequentis. 18 Hęc omnia venerūt super nos, nec obliti sumus te, & iniquè non egimus in testamento tuo.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. μθ ἑρμήνευσις τῶν ὁ. 357

5 *ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; ἔλπιζον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι*
1 *αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.*

1 *Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν. μγ'.*

2 *Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, καὶ οἱ πατέρες*
ἡμῶν ἀνήγγειλαν ἡμῖν, ἔργον, ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις
αὐτῶν, ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις.

3 *ἡ χεὶρ σου ἔθνη ἐξωλόθρευσε, καὶ κατεφύτευσας αὐ-*
4 *τούς· ἐκάκωσας λαούς, καὶ ἐξέβαλες αὐτούς. ἀ γὰρ ἐν τῇ*
ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν
οὐκ ἔσωσεν αὐτούς· ἀλλ' ἡ δεξιά σου καὶ ὁ βραχίων σου καὶ ὁ
φωτισμός τοῦ προσώπου σου, ὅτι ηὐδόκησας ἐν αὐτοῖς.

5 *σὺ εἶ αὐτός ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου, ὁ ἐντελλό-*
6 *μενος τὰς σωτηρίας ἰακώβ. ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν*
κερματιοῦμεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομεν σοὺς
7 *ἐπανισταμένους ἡμῖν. ἀ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ,*
καὶ ἡ ῥομφαία μου οὐ σώσει με.

8 *ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, καὶ τοὺς*
μισοῦντας ἡμᾶς κατῃσχυνας.

9 *ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν*
τῷ ὀνόματί σου ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα.

10 *νυνὶ δὲ ἀπώσω καὶ κατῃσχυνας ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύ-*
σῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.

11 *ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω κατὰ τοὺς ἐχθρούς*
ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς.

12 *ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθ-*
νεσι διέσπειρας ἡμᾶς.

13 *ἀπέδου τὸν λαόν σου δίχα τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν*
ταῖς ἀλαλαγμοῖς ἡμῶν.

14 *ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν*
καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.

15 *ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφα-*
λῆς ἐν τοῖς λαοῖς.

16 *ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μου*
ἐστί, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με.

17 *ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ*
προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος.

18 *ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμε-*
θά σου, καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου.

תרגום

5 מָה־תִּתְכַּבְּיִן נַפְשִׁי וְתִרְגְּשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לַאלָהָא אֲרוּם חוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפֻרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי אֲרוּם הוּא אֱלָהָא :

מד

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דְבָנֵי קֻרַח שַׁבְּלָא טָבָא : 2 אֱלָהָא בְּאָדְנָנָא שְׁמַעְנָא אֲבָהָתָנָא אִשְׁתָּעִיו לָנָא עוֹבָדָא דַעֲבַדְתָּ בְּיוֹמֵיהוֹן בְּיוֹמֵי דִי
קַדְמָיִן : 3 אַתְּ בְּיַד גְּבוּרְתָּךְ עַמְמַיָּא כְּנַעֲנָאֵי תְּרַכְתְּ וְנִצַבְתְּנוּן לְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָהוֹן תְּבַרְתְּ אִמַּיָא וּפְרַהְתְּנוּן : 4 אֲרוּם לָא בְגִבּוֹרַת
סֵיפֵיהוֹן יְרִיתוּ אַרְעָא וּתְקוֹף אֲדְרָעֵיהוֹן לָא פָרְקַת לְהוֹן אֲרוּם יְמִינָךְ וְאַדְרָעָךְ וּנְהוֹר זִיו יְקָרָךְ אֲרוּם אִתְרְעֵיתָא בְּהוֹן : 5 אַתְּ הוּא
מַלְכִּי אֱלָהָא פַּקֵּד פּוּרְקָנַיָּא דְבֵית יַעֲקֹב : 6 בְּמֵימְרָךְ מְעִיקָנָא נְנַגַּח וּבִשְׁמָךְ נְבִךְ בּוּשׁ כָּל דְקָמַיִן עֲלָנָא : 7 אֲרוּם לָא בְקִשְׁתִּי אֲנָא רָחִיץ
וְסֵיפִי לָא תְפָרוֹק יָתִי : 8 אֲרוּם פָּרַקְתָּנָא מְמָעִיקָנָא וְשַׁנֵּאתָנָא אַיְהַיְתָּא בַּהֲתָה : 9 בְּמֵימְרָא דַיְיָ נוֹדֵה לְעָלַמִין :
וְשִׁמְךָ יְיָ נוֹדֵה לְעָלְמִין סֶלָה : 10 לְחוֹד אַנְשֵׁיתָא וְאַכְסַפְתָּנָא וְלָא תִשְׁרֵי שְׁכִנְתְּךָ בְּחֵילָנָא : 11 אַתְּתִרְנָתָנָא קֳדָל קָדָם מְעִיקָא וּמְשַׁנְּאָנָא
בָּזְשׁוּ יַתְהוֹן : 12 מְסַרְתָּנָא הֵידְ עָנָא לְמֵיכְלָא וּבֵין עַמְמַיָּא בְּרַהְתָּנָא יַהֲנָא : 13 זַבַּנְתָּא עַמָּךְ מַגַּן בְּלָא מְזוּנָא וְלָא אַסְגֵּיתָא קְנְיָנָא בְּפִירְגֵּיהוֹן :
14 שַׂוֵּיתָנָא לְחִסְפָּא לְשָׁיְבָנָא מְמֵיקְנוּהָא וְהוֹרְפֵיתָא לְחָזְרָנוּתָנָא : 15 כָּל יוֹמָא קְסוּפִי לְקִבְלִי וּבְהָתָה אַפֵּי יַתִּי : 16 מִקֹּל מְחַסַּד וּמְחָרֵף מִן קֳדָם בָּעֵל דִּבָּבָא וּנְקוֹם נְקַמְתָּנָא :
17 כָּל דָא עֲרָעָא יַתָּנָא וְלָא אַנַשִׁינָא וְלָא שַׁקַּרְנָא בִּקְיָמָךְ :

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quare consternēris anima mea, & tumultuēris contra me? spera in Deo, quoniam adhuc confitebor coram eo propter redemptionē, quæ est à conspectu eius, quoniam ipse est Deus meus.

1 Ad laudandum per manum filiorum Korahh intelligentia bona. PSAL. XLIIII.

2 DEus, auribus nostris audiuimus: patres nostri nunciauerūt nobis opus quod operatus es in diebus eorū, in diebus antiquis. 3 Tu in manu fortitudinis tuæ populos Chananæos eiecisti, & plantasti eos in domū Israel in terra eorū; cōfregisti gentes & cōsumpsisti eas. 4 Quoniā non per robur gladiorū suorū hæreditauerunt terrā; & fortitudo brachij sui non saluauit eos; sed dextera tua & brachiū fortitudinis tuæ, & lumen splendoris gloriæ tuæ, quoniā cōplacuisti tibi in eis. 5 Tu es ipse rex meus: Deus præcipe redemptiones domus Iacob. 6 In verbo tuo oppressores nostros cornu petemus: & in nomine tuo subijciemus omnes insurgentes in nos. 7 Quoniam non in arcu meo confido, & gladius meus non saluabit me. 8 Quoniam redemisti nos ab affligentibus & ab odientibus nos; induxisti in eos confusionem. 9 In verbo Dei nostri nos laudabimus tota die: & nomen tuum Domine confitebimur in secula. 10 Verùm oblitus es nostri, & confudisti nos: & non collocabis maiestatem tuam in exercitibus nostris. 11 Fecisti vt verteremus ceruicem coram hoste: & qui oderunt nos, subiecerunt nos. 12 Tradidisti nos sicut oues ad deuorationem; & inter populos dispersisti nos. 13 Vendidisti populum tuum gratis absque diuitiis; & non multiplicasti lucrum in commutatione eorum. 14 Posuisti nos in opprobriū vicinis nostris; subsannationem & irrisum his qui circum nos sunt. 15 Posuisti nos in prouerbium populis; motionem capitis inter nationes. 16 Tota die ignominia mea contra me est, & cōfusio vultus mei operuit me. 17 A voce exprobrantis & calumniantis: ab aspectu auctoris inimicitiæ & vlciscentis vltionem. 18 Hoc omne euenit nobis; & non obliti sumus te: & non sumus mentiti in pactum tuum.

19 * לֹא־נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּיבֶךָ׃
20 * כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ
בְּצַלְמָוֶת׃
21 * אִם־שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ
לְאֵל זָר׃
22 * הֲלֹוא אֱלֹהִים יַחְקָר־זֹאת כִּי־הוּא יֹדֵעַ
תַּעֲלֻמוֹת לֵב׃
23 * כִּי־עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָל־הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן
טִבְחָה׃
24 * עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל־
תִּזְנַח לָנֶצַח׃
25 * לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃
26 * כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃
27 * קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃

מה

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי־קֹרַח
מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת׃
2 * רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ
לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר׃
3 * יָפְיְפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל־
כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃
4 * חֲגֹר חַרְבְּךָ עַל־יֶרֶךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וְהַדָרְךָ׃
5 * וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב עַל־דְּבַר־אֱמֶת וַעֲנָוָה־צֶדֶק
וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ׃
6 * חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי
הַמֶּלֶךְ׃
7 * כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישׁוֹר שֵׁבֶט
מַלְכוּתֶךָ׃
8 * אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ
אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ׃

19 * Non est conuersum retro cor nostrum, nec declinauerunt gressus nostri à semita tua.
20 * Quoniam deiecisti nos in locum draconum, & operuisti nos vmbra mortis.
21 * Si obliti sumus nominis Dei nostri, & si expandimus manus nostras ad Deum alienum:
22 * Nunquid non Deus inuestigabit istud? ipse enim nouit cogitationes cordis.
23 * Quoniam propter te mortificati sumus tota die, reputati sumus vt grex occisionis.
24 * Consurge, quare dormitas Domine? euigila: quare proijcis in sempiternum?
25 * Quare faciem tuam abscondis? obliuisceris afflictionis & angustiæ nostræ?
26 * Quoniam incuruata est in puluere anima nostra; adhæsit terræ venter noster.
27 * Surge, auxiliare nobis, & redime nos propter misericordiam tuam.

1 * Victori pro lilijs filiorum Core eruditionis canticum amantissimi.

PSAL. XLV.

2 ERuctauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi, lingua mea stilus scribæ velocis.
3 * Decore pulchrior es filiis hominum; effusa est gratia in labiis tuis; propterea benedixit te Deus in æternum.
4 * Accingere gladio tuo super femur fortissime, gloria tua & decore tuo.
5 * Et decore tuo prosperè ascende propter verbum veritatis & mansuetudinem iustitiæ, & docebit te terribilia dextera tua.
6 * Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corde inimicorum regis.
7 * Thronus tuus Deus in seculum & in æternum: sceptrum æquitatis sceptrum regni tui.
8 * Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo exultationis præ participibus tuis.

19 * Et non recessit retrò cor nostrum, & declinasti semitas nostras à via tua.
20 * Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, & cooperuit nos vmbra mortis.
21 * Si obliti sumus nomen Dei nostri, & si expandimus manus nostras ad Deum alienum:
22 * Nónne Deus requiret ista? ipse enim nouit abscondita cordis.
23 * Quoniam propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oues occisionis.
24 * Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem.
25 * Quare faciem tuam auertis? obliuisceris inopiæ nostræ & tribulationis nostræ?
26 * Quoniam humiliata est in puluere anima nostra, conglutinatus est in terra venter noster.
27 * Exurge Domine adiuua nos, & redime nos propter nomen tuum.

1 * In finem pro his qui commutabuntur filijs Core ad intellectum, canticum pro dilecto. PSAL. XLIIII.

ERuctauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.
2 * Speciosus forma præ filijs hominum. diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternum.
3 * Accingere gladio tuo super femur tuũ potentissime.
4 * Specie tua & pulchritudine tua, & intende, & prosperè procede, & regna. Propter veritatem & mansuetudinem, & iustitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua.
5 * Sagittæ tuę acutę potentissime: populi sub te cadẽt in corde inimicorum regis.
6 * Sedes tua Deus in seculum seculi: virga directionis virga regni tui.
7 * Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis.
8

19 * καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς ταπείσω ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.
20 * ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου.
21 * εἰ ἐπελαθόμεθα τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσαμεν χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλότριον·
22 * οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει ταῦτα; αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας.
23 * ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.
24 * ἐξεγέρθητι, ἵνατί ὑπνοῖς κύριε; ἀνάστηθι, καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος.
25 * ἵνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις; ἐπιλανθάνῃ τὴν πτωχείαν ἡμῶν καὶ τὴν θλῖψιν ἡμῶν;
26 * ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν.
27 * ἀνάστα κύριε βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν, ὠιδὴ ὑπὲρ τοῦ ἠγαπημένου. μδ.
2 * Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ. ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου.
3 * ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου· διὰ τοῦτο εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα.
4 * περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου δυνατέ.
5 * τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου καὶ ἔντεινε, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε. ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος, καὶ δικαιοσύνης, καὶ ὁδηγήσει σε θαυμαστῶς ἡ δεξιά σου.
6 * τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυνατέ· λαοὶ ὑποκάτω σε πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.
7 * ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.
8 * ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

תרגום

19 לָא נְסוֹג פָּלִיג זְחוּתִין לִבָּנָא וְאַסְטֵיתָא אֵיסְטוּרָנָא מִתְרִיצוּת אוֹרְחָתָךְ׃
20 אֲרוּם אַמְאֲכְתָּנָא בַּאֲתַר יְרוּדִין וַחֲפַיְתָא עֲלָנָא גַּלְמָא מוֹתָא׃
21 אִין אִתְכַּשְׁיְנָא שׁוּם אֱלָהָנָא וּפְרַשְׁנָא יְדָנָא בְּצַלּוֹ לְטַעֲוָת עַמְמִין נָכְרָאִין׃
22 הֲלָא אֱלָהָא יְבַשְׁקַר דָּא אֲרוּם קֳדָמוֹהִי גְּלַן סְתִירֵי לִבָּא׃
23 אֲרוּם אִמְטוּתָךְ אִתְקְטַלְנָא כָּל יוֹמָא אִתְחֲשַׁבְנָא כְּעָנָא דְּמָסִיר לְנִכְסָא׃
24 אִתְגְּבַר יְיָ לְמָה תְהָא כִּגְבַר רָמִיךְ יְיָ אִסְתְּכַל וְלָא תִתְנַשֵׁי לְעָלְמִין׃
25 לְמָה שְׁכִינְתָךְ תְּסַלַּק תְּשַׁלֵי סְגוּפָּנָא וְדָחֲקָנָא׃
26 אֲרוּם שְׁיִחַת לְעָפְרָא נַפְשָׁנָא דְּבָקַת לְאַרְעָא גֵּוָּנָא כְּרֵיסָנָא׃
27 קוּם סַיְּעָ לָנָא וּפְרוֹק יַתָּנָא מְטוּל טוּבָךְ׃

מה

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַחֲבֵי שַׁבְּחָתָא דְּבְנֵי קָרַח שִׁיכְלָא מַטְבָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְאוֹרָיְתָא׃
2 שַׁב אֵישַׁר אֲנָא עוֹבָדַי לְמַלְכָּא מְמַהֵל לִישָׁנִי מוֹחֵי חֵיזָק קֻלְמוֹס סַפְרָא רַגִּיל׃
3 שׁוּפְיָךְ מִטּוּל הֵיכְנָא בָּרְכָנָךְ אֱלָהָא לְעָלַם׃
4 זְרֵי סֵיפָךְ עַל יַרְכָּךְ חֵיזָן גִּבָּרָא לְמִקְטַל מַלְכִין עִם שָׁלְטוֹנִין זִיוָךְ וְשַׁבָּחוּתָךְ׃
5 וְשַׁבָּהוּתָךְ גְּיָרָךְ שְׁלִיחַ לְמִקְטַל אוּכְלוֹסִין עַמְמִין תְּחוֹתָךְ יִפְּלוּן וְגִירֵי קְשׁוֹטָךְ יְשַׁלְּחִין בְּלֵב בַּעֲלֵי דְבָבֵי מַלְכָּא׃
6 כּוּרְסָךְ אֱלָהָא קַשְׁיָא לְעָלְמֵי עָלְמִין תְּרִיץ חֻשְׁרָךְ יִפְלוֹן וְגִירֵי חֻשַׁר מַלְכוּתָךְ׃
7 וְאָנַחְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא מְטוּל דְּרָחֲמְתָא צְדָקָתָא וּשְׂנֵיתָא רִשְׁעָא מְטוּל הֵיכְנָא רַבָּךְ אֱלָהִים אֱלָהָךְ מְשָׁחָא דְּחֶדְוָה יַתִּיר מַחֲבָרֵיךְ׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Non est auersum, diuisum elationibus, cor nostrum; & tu inclinasti gressus nostros à rectitudine viæ tuæ. 20 Quoniam humiliasti nos in loco draconum: & cooperuisti nos vmbra mortis. 21 Si obliti sumus nomen Dei nostri; & obtendimus manus nostras in oratione idolis populorum alienorum: 22 Nunquid non Deus inquiret ista? quoniam ante ipsum manifesta sunt abscondita cordis.
23 Quoniam propter te occisi sumus tota die: existimati sumus sicut oues quæ traduntur occisioni. 24 Inualesce Domine, quare eris sicut homo qui dormit? expergiscere Deus, ne obliuiscaris in sempiternum. 25 Quare maiestatem tuam auferes? obliuiscerisque angustiæ nostræ & oppressionis nostræ? 26 Quoniam humiliata est in puluere anima nostra: adhæsit fundo foueæ venter noster.
27 Exurge, auxiliare nobis; & salua nos propter bonitatem tuam.

1 Ad laudem pro assessoribus Sanhedrin ipsius Mosis: quæ dicta est in prophetia per filios Korahh intellectus bonus, hymnus & confessio. PSAL. XLV.

ERuctauit cor meum eloquium bonum: dicam ego opera mea regi: loquutura est lingua mea festinanter; tanquam calamus scribæ exercitati. 3 Pulchritudo tua, ô rex Christe, præstantior est filiorum hominum; datus est spiritus prophetiæ in labijs tuis: propterea benedixit te Deus in æternum. 4 Accinge ensem tuum super femur tuum, sicut fortis: quò interficias reges cum potentibus splendore tuo & gloria tua. 5 Gloria autem tua magna est: propterea prosperabis, vt equites super thronum regni, propter negotium fidei veritatis & mansuetudinis iustitiæ: & docebit te Dominus operari timenda manu dextera tua. 6 Sagittæ tuæ eductæ ad interficiendas acies: populi subter te cadent: & sagittæ arcuum tuorum immittentur in cor inimicorum regis. 7 Sedes tua Deus in cælis in secula seculorum: regnum rectum, sceptrum regni tui. 8 Tu autem ô rex Christe, propterea quòd dilexisti iustitiam & odisti improbitatem; ideò vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ abundantiùs quàm consortes tuos.

9 * מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדוֹתַיִךְ מִן־הֵיכְלֵי שֵׁן מִנִּי שִׂמְּחוּךְ׃

10 * בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקָרוֹתָיִךְ נִצְּבָה שֵׁגַל לִימִינֵךְ בְּכֶתֶם אוֹפִיר׃

11 * שִׁמְעִי־בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ׃

12 * וְיִתְאַו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי־הוּא אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ׃

13 * וּבַת־צֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם׃

14 * כָּל־כְּבוּדָּה בַת־מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב׃

15 לִבוּשָׁהּ׃ * לְרִקְמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ׃

16 * תּוּבַלְנָה בְשִׂמְחַת וָגִיל תָּבֹאנָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ׃

17 * תַּחַת אֲבוֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים בְּכָל־הָאָרֶץ׃

18 * אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן עַמִּים יְהוֹדוּךָ לְעֹלָם וָעֶד׃

מו

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר׃

2 * אֱלֹהִים לָנוּ מַחְסֶה וָעֹז עֶזְרָה־ בְּצָרוֹת נִמְצָא׃

3 מְאֹד׃ * עַל־כֵּן לֹא־נִירָא בְּהָמִיר אֶרֶץ וּבְמוֹט הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃

4 * יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־ הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ סֶלָה׃

5 * נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־ אֱלֹהִים קְדֹשׁ מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן׃

6 * אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים לִפְנוֹת בֹּקֶר׃

7 * הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוֹג אָרֶץ׃

8 * יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃

9 * *Myrrha & stacte & casia in cunctis vestimentis tuis, de domibus eburneis quibus lætificauerunt te.*

10 * *Filiæ regum in honore tuo: stetit coniunx in dextera tua in diademate aureo.*

11 * *Audi filia & vide, et inclina aurem tuam, & obliuiscere populi tui & domus patris tui.*

12 * *Et concupiscet rex decorem tuum, quia ipse est Dominus tuus, & adora eum.*

13 * *Et filia fortis in muneribus faciem tuam deprecabuntur diuites plebis.*

14 * *Omnis gloria filiæ regis intrinsecus, fasciis aureis vestita est.*

15 * *In scutulatis ducetur ad regem, virgines sequentur eam, amicæ eius ducentur illuc.*

16 * *Ducentur in letitiis & exultatione, ingredientur in thalamum regis.*

17 * *Pro patribus tuis erunt tibi filij, pones eos principes in vniuersa terra.*

18 * *Recordabor nominis tui in omni generatione & generatione: propterea populi confitebuntur tibi in seculum & in æternum.*

1 *Victori filiorum Core pro iuuentutibus canticum.*

PSAL. XLVI.

2 *DEus nostra spes & fortitudo, auxilium in tribulationibus inuentus est validum.*

3 * *Ideo non timebimus cùm fuerit translata terra, & concussi montes in corde maris.*

4 * *Sonantibus & intumescentibus gurgitibus eius, & agitatis montibus in potentia eius. Semper.*

5 * *Fluminis diuisiones lætificant ciuitatem Dei, sanctum tabernaculum Altissimi.*

6 * *Deus in medio eius non commouebitur, auxiliabitur ei Deus in ortu matutino.*

7 * *Conturbatæ sunt, gentes concussa sunt regna, dedit vocem suam; prostrata est terra.*

8 * *Dominus exercituum nobiscum, protector noster Deus Iacob. Semper.*

9 * Myrrha & gutta, & casia à vestimentis tuis, à domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te

10 * Filię regum in honore tuo. Astitit regina à dextris tuis, in vestitu deaurato circundata varietate.

11 * Audi filia & vide, & inclina aurem tuã, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui.

12 * Et concupiscet rex decorem tuum, quoniam ipse est Dominus *tuus, & *adorabis eum. * Et *filia Tyri in muneribus, vultum tuum deprecabuntur diuites plebis.

13 * Omnis gloria *filiæ regis abintus, in fimbrijs aureis circumamicta varietatibus.

14 * Adducentur regi virgines post eam, proximæ eius afferentur tibi.

15 * Afferentr in lętitia & exultatione, adducentur in templum regis.

16 * Pro patribus tuis nati sunt filij *tui, constitues eos principes super omnem terram.

17 * Memor ero nominis tui in omni generatione & generatione. Propterea populi confitebuntur tibi in æternum, & in seculum seculi.

1 * In finem pro filijs Core pro arcanis Psalmus. XLV.

2 DEus noster refugium & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis. 3 * Propterea non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris. 4 * Sonuerunt & turbatæ sunt aquæ eorum, cõturbati sunt montes in fortitudine eius. 5 * Fluminis impetus *lætificant ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum Altissimus.

6 * Deus in medio eius, & nõ commouebitur; adiuuabit eam Deus manè diluculo.

7 * Conturbatæ sunt gentes, * inclinata sunt regna: dedit vocem suam Altissimus, mota est terra. 8 * Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob.

9 * σμύρνα & σακλὴ & κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου, ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων, ἐξ ὧν ἠυφρανθήσε

10 * θυγατέρες βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμένῃ.

11 * ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε & κλῖνον τὸ οὖς σου, & ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου, & τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου.

12 * καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου, ὅτι αὐτός ἐστι κύριός σου, & προσκυνήσεις αὐτῷ.

13 * καὶ θυγάτηρ τύρου ἐν δώροις, τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν ὁ πλοῦσι τοῦ λαοῦ.

14 * πᾶσα ἡ δόξα τῆ θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιπεβλημένη πεποικιλμένη.

15 * ἀπενεχθήσον τῷ βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονταί σοι.

16 * ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ & ἀγαλλιάσει, ἀχθήσον εἰς ναὸν βασιλέως.

17 * ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησαν & υἱοί σου, καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πάσης τῆς γῆς.

18 * μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, & εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ὑπὲρ τῶν κρυφίων ψαλμὸς. με.

2 * Ὁ θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ & δύναμις, βοηθὸς ἐν θλίψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα.

3 * διὰ τοῦτο οὐ φοβηθησόμεθα ἐν τῷ ταρασσεσθαι τὴν γῆν, καὶ μετατίθεσθαι ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν.

4 * ἤχησαν & ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν, ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ.

5 * ποταμοὶ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ, ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος.

6 * ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσε· βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς πρωΐ πρωΐ.

7 * ἐταράχθησαν ἔθνη, ἔκλιναν βασιλεῖαι, ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ.

8 * κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ιακώβ.

תרגום CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 מוראה ואקסי אלואין וקציעתא מתגמרין כל לבושיך מן היכליא דמכבשין בשיין רפיל מני יחדונך׃ 10 פלכי מלכוותא אתיין למקבל אפך זיונין דמתעתד ספר אורייתא בסטר ימינך ומכתרא בפרשנן זיוהך היך אוכרירין דמן אופיר׃ 11 שמעי בנישתא ויתשרי אוזניתך ופרוקי עיבדוהי ואתנשי עובדין בישין דרשיעי עמך ובית אבוהי׃ 12 ובכין ירוג מלכא שופריך ארום הוא רבונך והסגדין לה׃ 13 ויתבי כרכא דצור בהקרובתא ייהון ואפיך ישחרין לבית מקדשיך עתירי עממיא׃ 14 כל שבח שפר ארג נכסי פלכין ואוצרי מלכיא דמשתמרין קדמיי ויקרבון קרבניהון קדם מלכא ודורונין לכתניא דמתיצין קדמיי יקרבון קרבנין קדם מלכא דעלמא וישאר חברויא דכותהדרין ביני עממיא׃ 15 יתהנון בחדוא ובשבחתא ויעלון בהיכלא דמלכא דעלמא׃ 16 תתין בחדוהא ובישלם ויעלון בהיכלא דמלכא׃ 17 באסהר אבהתיך צדיקיא יהוון בנך תמנינון לארכונין בכל ארעא׃ 18 אדכר שמיך בכל דר ודר מטול היכנא עממיא דמתגיירין יודו לוחדך לעלם ולעלמי עלמין׃ מו

1 לשבחא לבני קרח על ידיהון אתמסר בגזרו באפי מנהון אבהתהון ואתמרו שירתא׃ 2 אלהא לנא מחסה ותוקפא סעדא בשעתא מיעיק בעקתא נשכח לחדא׃ 3 מטול היכנא לא נדחל כד אשתלחיפו אבהתנא מן ארעא כד מתמוטטין היך טורייא בפלגוס ימא׃ 4 משתגשין ומשתשטשין מוהי מתרגפין טוריא בגי ינותך לעלמין׃ 5 עמהין היך נהרין ושופיהון אתין מחדין קרתא דאלהא ומצלין בבתי מקדשא דעילאה׃ 6 אלהא שכינתה במשעה לא תזוע יסעבנה אלהא לעידני צפרא׃ 7 בטהן אוריא לעמה אתרגשו עממיא אזדעזעו מלכוותא כד אתמוגגו ויהבי ארעא׃ 8 מיטרא דייי צבאות בסעדנא חקוף לנא אלהא דיעקב לעלמין׃

9 * לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃
10 * מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר וְקֵצַץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃
11 * הַרְפּוּ וְדְעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם אָרוּם בָּאָרֶץ׃
12 * יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃

מז

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ־כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה׃
3 * כִּי־יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃
4 * יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃
5 * יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־אָהֵב סֶלָה׃
6 * עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שופָר׃
7 * זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ׃
8 * כִּי מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃
9 * מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃
10 * נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אָרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃

מח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח׃
2 * גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ׃
3 * יְפֵה־נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃
4 * אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃

9 * Venite & videte opera Domini, quanta posuerit solitudines in terra.
10 * Compescet bella vsque ad extremum terræ, arcum confringet & concidet hastam, plaustra comburet igni.
11 * Cessate & cognoscite quoniã ego sum Deus: exaltabor in gentibus, exaltabor in terra.
12 * Dominus exercituum nobiscum, fortitudo nostra Deus Iacob. Semper.

1 * Victori filiorum Core Psalmus

XLVII.

2 OMnes populi plaudite manibus, iubilate Deo in voce laudis.
3 * Quoniam Dominus altissimus terribilis, rex magnus super omnem terram.
4 * Congregauit populos subtus nos, & tribus sub pedibus nostris.
5 * Elegit nobis hæreditatem nostram, gloriam Iacob quam dilexit. Semper.
6 * Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce buccinæ.
7 * Canite Deo canite, canite regi nostro canite.
8 * Quia rex vniuersæ terræ Deus, canite eruditè.
9 * Regnauit Deus super gentes, Deus sedet super thronum sanctum suum.
10 * Principes populorum congregati sunt populus Dei Abraam, quoniam Deo scuta terræ, vehementer eleuatus est.

1 * Canticum Psalmi filiis Core.

PSAL. XLVIII.

2 MAgnus Dominus & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius.
3 * Specioso germine gaudio vniuersæ terræ, monte Sion lateribus Aquilonis, ciuitatula regis magni.
4 * Deus in domibus eius agnitus est in auxiliando.

9 * Venite & videte opera *Dei, quæ posuit prodigia super terram.
10 * Auferens bella vsque ad fines terræ. Arcum conteret & cõfringet arma, & scuta comburet in igne.
11 * Vacate & *cognoscite, quoniam ego sum Deus: exaltabor in gentibus, *exaltabor in terra.
12 * Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob.

1 * In finem pro filijs Core Psalmus.

XLVI.

2 OMnes gentes plaudite manibus, iubilate Deo in voce exultationis.
3 * Quoniam Dominus excelsus, terribilis, rex magnus super omnem terram.
4 * Subiecit populos nobis, & gentes sub pedibus nostris.
5 * Elegit nobis hæreditatem * sibi, speciem Iacob, quam dilexit.
6 * Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce tubæ.
7 * Psallite Deo nostro psallite, psallite regi nostro psallite.
8 * Quoniam rex omnis terræ Deus, psallite sapienter.
9 * Regnauit Deus super gentes, Deus sedet super sedem sanctam suam.
10 * Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraam, quoniam Dei fortes terræ vehementer eleuati sunt.

1 * Psalmus cantici filijs Core secunda sabbati. XXVII.

2 MAgnus Dominus & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius.
3 * * Benè fundata exultatione vniuersæ terræ, montes Sion latera Aquilonis, ciuitas regis magni.
4 * Deus in domibus eius * cognoscitur, cùm suscipiet eam.

9 * δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς.
10 * ἀπὸ ταναείρων πολέμους μέχει τὰν περάτων τᾶ γᾶς. τόξον σὔντελίψει καὶ σπιθλάσει ὅπλον, καὶ θυρεὸς κατακαύσει ἐν πυρί.
11 * σχολάσατε καὶ γνῶτε, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός, ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ.
12 * κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακώβ.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ψαλμός. μς'.

2 * Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως.
3 * ὅτι κύριος ὕψιστος, φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
4 * ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν, καὶ ἔθνη ὑποκάτω πόδας ἡμῶν.
5 * ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἑαυτῷ, τὴν καλλονὴν ἰακώβ, ἣν ἠγάπησεν.
6 * ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος.
7 * ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν, ψάλατε, ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ψάλατε.
8 * ὅτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ θεός, ψάλατε συνετῶς.
9 * ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὁ θεὸς κάθηται ἐπὶ θρόνου ἁγίου αὐτοῦ.
10 * ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ, ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.

1 * Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς κορὲ δευτέρᾳ σαββάτου.

μζ.

2 * Μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ.
3 * ἀγαλλίαμα παύσης τῆς γῆς, ὄρη σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ, ἡ πόλις τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου.
4 * ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς.

תרגום

2 אֱלֹהִי חַסְדִּי עִנְבֵי אֱלָהָא דְשַׁוִּי בְרַחֲשֵׁי עַזְיָן בְּרַחֲשֵׁי אַרְעָא׃ 10 מְבַטֵּל קְרָבַיָּא עַד סְיָפֵי אַרְעָא קַשְׁתָּא יְתַבַּר וְיִתְרָע מִזְרָנִיתָא חֲרִיסִין
עֲגִילִין וְיִקֵּד בְּנוּרָא׃ 11 פְּקָקוּ מְסַדְּרֵי קְרָבָא וִידָעוּן אֲרוּם אֲנָא אֱלָהָא רָמָא בָּעַמְמַיָּא רָמָא עַל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 12 מֵימְרָא דַיְיָ
עַבָּאוֹת בְּסַעְדָנָא חֻקְפָּא לָנָא אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לָעַלְמִין׃

מז

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִבְנֵי קָרַח מְשַׁבְּחְתָּא׃ 2 כָּל עַמְמַיָּא תְּקָעוּן יְדָא כְּחָדָא יְבַבוּ
קֳדָם אֱלָהָא בְּקָל חֶשְׁבָּחְתָּא׃ 3 אֲרוּם יְיָ עִלָּאָה דְחִילָא מַלְכָּא רַב עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 4 יְקַטֵּל בְּמִזְרָנִיתָא עַמְמַיָּא חֲלוּפָנָא
וְאָמְיָא יְכַבּוּשׁ תְּחוֹת רַגְלָנָא׃ 5 יְתָרְעֵי לָנָא לְמֵירָת יַת בֵּירְתָּא מַקְדָּשָׁא יְהַב תֻּקְפָּהּ דְיַעֲקֹב דְרַחֵם לָעַלְמִין׃
6 יְתְעֲלֵי שׁוּם אֱלָהָא בְּיִבָבָא יְיָ בְּקָל שׁוֹפָרָא׃ 7 שַׁבְּחוּ שַׁבְּחוּ לֵאלָהָנָא שַׁבְּחוּ לְמַלְכָּנָא שַׁבְּחוּ׃ 8 אֲרוּם מַלְכָּא עַל
כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אֱלָהָא שַׁבְּחוּ שַׁבְּחוּ מַשְׂכִּיל׃ 9 מַלְכָּא אֱלָהָא עַל כָּל עַמְמַיָּא אֱלָהָא יָתֵב עַל כָּרְסֵי יְקָרֵהּ׃ 10 רַבָּנֵי
עַמְמַיָּא אִתְכַּנְּשׁוּ עַמָּא דְמֵהֵימְנִין לֵאלָהָא דְאַבְרָהָם אֲרוּם דַיְיֵי אִגּוּן תְּרֵיסֵי אַרְעָא וְעַל כֻּלְּהוֹן לְחַדָּא אִתְעֲלֵי׃

פה

1 שִׁיר חֶשְׁבָּחְתָּא עַל יְדֵיהוֹן דִבְנֵי קָרַח׃ 2 רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא בִּירוּשְׁלֶם קַרְתָּא דֵאלָהָנָא טוּר בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ׃ 3 שַׁפִּיר מֵיזַךְ
מֵיחֵת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא טוּרָא דְצִיּוֹן דְמִשְׁתְּאֵר רֵצְפּוֹהִי קַרְתָּא דְמַלְכָּא רַבָּא׃ 4 אֱלָהָא בְּבֵירְנֵיהָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְתֻקְפָּא׃

2 Ambulate, videte opera Dei, qui posuit vastationes in impios terræ. 10 Dissipat bella vsque ad extrema terræ: arcum confringet, & comminuet hastam, scuta rotunda comburet igni. 11 Discedite ab acie belli; & aduertite quoniam ego sum Deus altus inter gentes; altus supra incolas terræ. 12 Verbum Domini exercituum in auxilio nostro; fortitudo nostra Deus Iacob in æternum.

1 Ad laudandum per manus filiorum Korahh Hymnus. PSAL. XLVII.

2 OMnes populi plaudite manibus cum gaudio; iubilate coram Deo in voce laudis. 3 Quoniam Deus altissimus terribilis est, rex magnus super omnes habitatores terræ. 4 Occider internecione populos propter nos, & gentes subijciet pedibus nostris. 5 Complacebit sibi in nobis, vt iure hæreditario possideamus hæreditatem nostram, domum sanctuarij, gloriam fortitudinis Iaacob quam amabit semper. 6 Exaltabitur nomen Dei nostri in iubilo, Dominus in voce tubæ. 7 Laudate coram Domino laudate, laudate regem nostrum laudate. 8 Quoniam rex est super omnes habitatores terræ Deus: laudes dicite coram eo cum intellectu bono. 9 Regnat Deus super omnes populos: Deus sedet super thronum gloriæ suæ. 10 Principes populorum congregati sunt: populus fidelium Deo ipsius Abraham, quia Domini sunt clypei terræ, & supra illos omnes vehementer exaltatus est.

1 Canticum laudis per manus filiorum Korahh. PSAL. XLVIII.

2 MAgnus est Dominus & laudabilis valdè in Ierusalem, ciuitate Dei nostri, monte domus sanctuarij ipsius. 3 Pulcher vt sponsus, gaudium omnium habitatorum terræ, mons Sion, qui est diffusio Aquilonis, ciuitas regis illius magni. 4 Deus in palatijs suis notus est potentia.

5 * כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו׃
6 * המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו׃
7 * רעדה אחזתם שם חיל כיולדה׃
8 * ברוח קדים תשבר אניות תרשיש׃
9 * כאשר שמענו כן ראינו בעיר יהוה צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוננה עד עולם סלה׃
10 * דמינו אלהים חסדך בקרב היכלך׃
11 * כשמך אלהים כן תהלתך על קצוי ארץ צדק מלאה ימינך׃
12 * ישמח הר ציון תגלנה בנות יהודה למען משפטיך׃
13 * סבו ציון והקיפוה ספרו מגדליה׃
14 * שיתו לבכם לחילה פסגו ארמנותיה למען תספרו לדור אחרון׃
15 * כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על מות׃

מט

1 * למנצח לבני קרח מזמור׃
2 * שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד׃
3 * גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון׃
4 * פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות׃
5 * אטה למשל אזני אפתח בכנור חידתי׃
6 * למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני׃
7 * הבטחים על חילם וברב עשרם יתהללו׃
8 * אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו׃
9 * ויקר פדיון נפשם וחדל לעולם׃
10 * ויחי עוד לנצח לא יראה השחת׃

5 * *Quia ecce reges congregati sunt, venerunt*
6 *simul. * Ipsi videntes sic obstupuerunt, conturbati sunt, admirati sunt.*
7 * *Horror possedit eos, ibi dolor quasi parturientis.*
8 * *In vento vredinis confringes naues Thar-*
9 *sis. * Sicut audiuimus, ita vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei nostri: Deus fundauit eam vsque in æternum. Semper.*
10 * *Æstimauimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui.*
11 * *Secundùm nomen tuum Deus, sic laus tua vsque ad extremum terræ: iustitia repleta est dextera tua.*
12 * *Lætetur mons Sion; exultẽt filiæ Iudæ propter iudicia tua.*
13 * *Circundate Sion & circuite eam, numerate turres eius.*
14 * *Ponite cor vestrum in mœnibus, separate palatia eius, vt enarretis in generatione nouissima.*
15 * *Quia ipse est Deus Deus noster in seculum & in perpetuum: ipse erit dux noster in morte.*

1 * *Victori filiorum Core Psalmus.*

XLIX.

2 *AVdite hæc omnes populi, auribus percipite vniuersi habitatores orbis.*
3 * *Tam filij Adam quàm filij viri, simul diues & pauper.*
4 * *Os meum loquetur sapientias, & meditatio cordis mei prudentias.*
5 * *Inclinabo ad parabolam aurem meam, aperiam in cithara ænigma meum.*
6 * *Quare timebo in diebus malis? iniquitas calcanei mei circundabit me.*
7 * *Qui fiduciam habent in fortitudine sua, & in multitudine diuitiarum suarum super-*
8 *biunt. * Fratrem non redimens redimet vir, nec dabit Deo propitiationem pro eo.*
9 * *Et precium redemptionis animæ eorum, & quiescet in secula.*
10 * *Et viuet vltra in sempiternum, non videbit interitum.*

* Quoniam ecce reges terræ congrega- 5
ti sunt, conuenerunt in vnum.
* Ipsi videntes sic admirati sunt, cõtur- 6
bati sunt, commoti sunt. * Tremor appre- 7
hendit eos. Ibi dolores vt parturientis.
* In spiritu vehementi conteres naues 8
Tharsis. * Sicut audiuimus, sic & vidimus. 9
in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate
Dei nostri. Deus fundauit eam in æternũ.
* Suscepimus Deus misericordiã tuam 10
in medio * populi tui.
* Secundùm nomen tuum Deus, sic & 11
laus tua in fines terrę, iustitia plena * dextera tua. * Lætetur mons Sion, & exultent 12
filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.
* Circundate Sion, & complectimini 13
eam, narrate in turribus eius.
* Ponite corda vestra in virtute eius, & 14
distribuite domos eius, vt enarretis in progenie altera.
* Quoniam hic est Deus * noster in ęter- 15
num & in seculum seculi; ipse reget nos in secula.

* In finem filijs Core Psalmus. 1

XLVIII.

AVdite hæc omnes gẽtes, auribus per- 2
cipite omnes qui habitatis orbem.
* Quíque terrigenæ & filij hominum, 3
simul in vnum diues & pauper.
* Os meum loquetur sapientiam, & me- 4
ditatio cordis mei prudentiam.
* Inclinabo in parabolam aurẽ meam, 5
aperiã in psalterio propositionem meam.
* Cur timebo in die mala? iniquitas cal- 6
canei mei circundabit me.
* Qui cõfidunt in virtute sua, & in mul 7
titudine diuitiarũ suarum qui gloriantur.
* Frater non redimit, redimet homo, 8
non dabit Deo placationem suam.
* Et precium redemptionis animæ suæ, 9
& * laborauit in æternum.
* Et viuet * in finem. non videbit interitum. 10

5 * ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς συνήχθησαν, διῆλθοσαν ἐπὶ τὸ αὐτό.
6 * αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσα-
7 λεύθησαν. * τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν. ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς
8 τικτούσης· * ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα θαρσεῖς.
9 * καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτως καὶ εἴδομεν· ἐν πόλει κυρίου τῶν δυνάμεων, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν· ὁ θεὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 * ὑπελάβομεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεός σου ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου.
11 * κατὰ τὸ ὄνομά σου ὁ θεός, οὕτως καὶ ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς, δικαιοσύνης πλήρης ἡ δεξιά σου.
12 * εὐφρανθήτω ὄρος σιών, καὶ ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε.
13 * κυκλώσατε σιών, καὶ περιλάβετε αὐτήν· διηγήσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς.
14 * θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς, ὅπως ἂν διηγήσησθε εἰς γενεὰν ἑτέραν.
15 * ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας.

1 * Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. μή.
2 * Ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ἐνωτίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.
3 * οἵ τε γηγενεῖς καὶ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλούσιος καὶ πένης.
4 * τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσιν.
5 * κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου.
6 * ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με.
7 * οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι.
8 * ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος, οὐ δώσει τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ.
9 * καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 * καὶ ζήσεται εἰς τέλος. οὐκ ὄψεται καταφθοράν.

תרגום

5 ארום הא מלכיא אתחברו עברו כחדא׃ 6 אינון חמון היכנא תמהו על ניסיא ופרשותא אתבהילו אף ערקו׃ 7 זועא אחדתנון תמן רתיתא היך אתתא ילדה׃ 8 ברוח קדום תקיף היך אשא מן קדם יוי תתבר אלפיא דמן תרסים׃ 9 יימרון כלהון כחדא היכמא דשמענא היכנא חמינא בקרתא דיוי צבאות בקרתא דאלהנא אלהים ישכללנה עד עלמי עלמין׃ 10 אשוינא אלהא טובך במצע היכלך׃ 11 היך שמך יוי היכדין תשבחתך על סיפי ארעא צדקתא מליא ימינך׃ 12 יחדי טור ציון בועא בתשבחן כנישתא דבית יהודה מטול דיניך׃ 13 אקיפו ציון ואחזרו עלה מנו מגדלהא׃ 14 שוו לבכון לאוכלוסותא דמעילא בירניתהא מטול דתשתעון לדר אחרן׃ 15 ארום דנן הוא אלהא אלהנא שכינתיה בגוה ומדוריה בשמיא לעלמי עלמין הוא ידברננא ביומי טליותנא׃

מט

1 לשבחא על ידיהון דבני קרח תשבחתא׃ 2 שמעו אחויתא דא כל עממיא אציתו כל דיירי ארעא׃ 3 לחוד בני אדם קדמאה אוף בנוהי דיעקב כחדא זכאה וחיבא׃ 4 פומי ימלל חכמתא ורננת לבי ביונא׃ 5 אצלי למתלא אודני אשרי למפתח בכנרא אוחדותי׃ 6 מטול מה אדחל ביום אסערות בישא אלהין כד חובת סורחני מחזר לי׃ 7 דמתרחצין על נכסיהון ובסגיעות עתריהון משתבחין׃ 8 אחוהי דמשתביא לא מפרק יפרוק גברא רשיעא ולא יתן לאלהא פרקניה׃ 9 דאלו יתיב הא יקיר קדם יוי פרקנא דנפשיהון ויפסוק בישותה פרענותיהון לעלם׃ 10 ויחי תוב לחיי עלמא ולא יחמי דין גהנם׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quoniam ecce reges consociati sunt, transierunt simul. 6 Ipsi viderunt, sic admirati sunt, propter signa & miracula conturbati sunt, atque fugerunt. 7 Tremor apprehendit eos ibi; tremor sicut mulieris parturientis. 8 Vento Orientali valido velut ignis à conspectu Domini confringes naues quæ sunt de Tharsis. 9 Dicent omnes simul, Sicut audiuimus, sic vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei nostri, Deus fundabit eam in secula seculorum. 10 Coæquauit nos Deus benignitas tua in medio templi tui. 11 Ecce sicut nomen tuum Domine, sic ecce laus tua vsque ad fines terræ; iustitia plena est dextera tua. 12 Lætetur mons Sion, exulta laudibus congregatio domus Iehudæ propter iudicia tua. 13 Circundate Sion & circuite eam, numerate turres eius. 14 Ponite cor vestrum ad cœtum qui est supra palatia eius vt enarretis in generatione nouissima. 15 Quoniam hic est Deus, Deus noster; maiestas eius intra eam, & habitatio eius in cælis in secula seculorum: ipse ducet nos in diebus pueritiæ nostræ.

1 Ad laudandum per manus filiorum Korahh Hymnus. PSAL. XLIX.

2 AVdite nuncium istud omnes populi, auscultate omnes habitatores terræ. 3 Tam filij Adam antiqui quàm filij Iaacob simul mundus & profanus. 4 Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei recta. 5 Inclinabo ad parabolam aurem meam: incipiam aperire in cithara ænigma meum. 6 Quare timebo in die tempestatis malæ, nisi quando reatus peccati mei circundabit me? 7 Qui confidunt in diuitijs suis, & in multitudine opulentiarum suarum iactant sese. 8 Fratrem suum captiuum nequaquam redemptione redimet vir impius, & non dabit Deo *pretium* redemptionis eius. 9 Quòd si peccauerit, ecce preciosa coram Domino redemptio animæ eorũ, & abolebit malum eius punitionem eorum in seculum. 10 Et viuet adhuc vita æterna, & non videbit iudicium gehennæ.

11 * כי יראה חכמים ימותו יחד כסיל ובער
יאבדו ועזבו לאחרים חילם׃
12 קרבם בתימו לעולם משכנתם לדור ודר
קראו בשמותם עלי אדמות׃
13 * ואדם ביקר בל־ילין נמשל כבהמות נדמו׃
14 * זה דרכם כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו
סלה׃
15 * כצאן לשאול שתו מות ירעם וירדו בם
ישרים לבקר וצורם לבלות שאול מזבל לו׃
16 * אך־אלהים יפדה־נפשי מיד שאול כי יקחני
סלה׃
17 * אל־תירא כי־יעשר איש כי־ירבה כבוד ביתו׃
18 * כי לא במותו יקח הכל לא־ירד אחריו כבודו׃
19 * כי־נפשו בחייו יברך ויודך כי־תיטיב לך׃
20 * תבוא עד־דור אבותיו עד־נצח לא יראו־
אור׃
21 * אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו׃

נ

1 * מזמור לאסף אל אלהים יהוה
דבר ויקרא־ארץ ממזרח־שמש עד־מבאו׃
2 * מציון מכלל־יפי אלהים הופיע׃
3 * יבא אלהינו ואל־יחרש אש־לפניו תאכל
וסביביו נשערה מאד׃
4 * יקרא אל־השמים מעל ואל־הארץ
לדין עמו׃
5 * אספו־לי חסידי כרתי בריתי עלי־זבח׃
6 * ויגידו שמים צדקו כי־אלהים שפט
הוא סלה׃
7 * שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך
אלהים אלהיך אנכי׃

11 * *Cùm viderit ſapientes morientes; ſimul inſipiens & indoctus peribunt, & derelinquent alienis diuitias ſuas.*
12 * *Interiora ſua domus ſuas in ſeculo, tabernacula ſua in generatione & generatione: vocauerunt nominibus ſuis terras ſuas.*
13 * *Et homo in honore non commorabitur; ſimilatus eſt iumentis, & exæquatus eſt.*
14 * *Hæc via inſipientiæ eorum: & poſt eos iuxta os eorum current. Semper.*
15 * *Quaſi grex in inferno poſiti ſunt, mors depaſcet eos, & ſubijcient eos recti in matutino; & figura eorum conteretur in inferno poſt habitaculum ſuum.*
16 * *Veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferni, cùm aſſumpſerit me. Semper.*
17 * *Noli timere cùm ditatus fuerit vir: cùm multiplicata fuerit gloria domus eius.*
18 * *Nec enim moriens tollet omnia: nec deſcendet poſt eum gloria eius.*
19 * *Quia animæ ſuæ in vita ſua benedicet: & laudabunt te cùm benefeceris tibi.*
20 * *Introibit vſque ad generationem patrum ſuorum: vſque ad finem non videbunt lumen.*
21 * *Homo cùm in honore eſſet, & non intellexit: comparatus eſt iumentis, & ſilebit.*

1 * *Pſalmus Aſaph.* L.

FOrtis Deus Dominus locutus eſt, & vocauit terram, ab ortu Solis vſque ad occaſum eius.
2 * *De Sion perfecto decore Deus apparuit.*
3 * *Veniet Deus noſter, & non tacebit; ignis coram eo vorabit, & in circuitu eius tempeſtas valida.*
4 * *Vocabit cælum de ſurſum; & terram, vt iudicet populum ſuum.*
5 * *Congregate mihi ſanctos meos, qui feriunt pactum meum in ſacrificio.*
6 * *Et annunciabunt cæli iuſtitiam eius; quia Deus iudex eſt. Semper.*
7 * *Audi, popule meus, & loquar; Iſrael, & teſtificabor in te: Deus Deus tuus ego ſum.*

* Cùm viderit ſapientes morientes, ſi- 11
mul inſipiens & ſtultus peribunt: & relinquent alienis diuitias ſuas.
* Et ſepulchra eorum domus illorum in 12
æternum: tabernacula eorum in progeniem & progeniem; vocauerunt nomina ſua in terris*.
* Et homo cùm in honore eſſet, nō in- 13
tellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.
* Hæc via illorum ſcandalum ipſis: & 14
poſtea in ore ſuo complacebunt.
* Sicut oues in inferno poſiti ſunt, mors 15
depaſcet eos: & dominabuntur eorū iuſti in matutino, & auxilium eorum veteraſcet in inferno; à gloria eorum expulſi ſunt.
* Veruntamen Deus redimet animam 16
meam de manu inferni, cùm acceperit me.
* Ne timueris cùm diues factus fue- 17
rit homo, aut cùm multiplicata fuerit glo-
ria domus eius. * Quoniam nō cùm in- 18
terierit ipſe, ſumet omnia: neq; deſcendet
cum eo gloria eius. * Quia anima eius in 19
vita ipſius benedicetur: confitebitur tibi
cùm benefeceris ei. * Introibit vſque in 20
progeniem patrum ſuorum, *vſq; in æter-
num non videbit lumen. * Et homo cùm 21
in honore eſſet, nō intellexit: comparatus eſt iumētis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.

* Pſalmus Aſaph. XLIX. 1

DEus deorum Dominus locutus eſt, &
vocauit terram; ab ortu Solis vſq; ad
occaſum. * Ex Sion ſpecies decoris eius: 2
* Deus manifeſtè veniet: Deus noſter, & nō 3
ſilebit. Ignis in conſpectu eius exardeſcet:
& in circuitu eius tēpeſtas valida. * Ad- 4
uocabit cælū ſurſum: & terrā, *vt diſcernat
populū ſuū. * Cōgregate illi ſanctos eius, 5
qui ordināt teſtamentū eius ſuper ſacrifi-
cia. * Et annunciabunt cæli iuſtitiā eius: 6
quoniam Deus iudex eſt. * Audi popu- 7
lus meus, & loquar tibi Iſrael: & teſtificabor tibi, Deus Deus tuus ego ſum.

11 * ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται. καὶ καταλείψουσιν ἀλλοτρίοις τὸν πλοῦτον αὐτῶν.
12 * καὶ οἱ τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα· σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν· ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν.
13 * καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε. παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.
14 * αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐδοκήσουσιν.
15 * ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθεντο, θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς· καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν οἱ εὐθεῖς τοπρωΐ, καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ, ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν ἐξώσθησαν.
16 * πλὴν ὁ θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυχήν μου ἐκ χειρὸς ᾅδου, ὅταν λαμβάνῃ με.
17 * Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ.
18 * ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήψεται τὰ πάντα, οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ.
19 * ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ.
20 * εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ ἕως αἰῶνος οὐκ ὄψεται φῶς.
21 * καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.

1 Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. μθ΄.

Θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν
2 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν. * ἐκ σιὼν ἡ εὐ-
3 πρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ. * ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ παρασιωπήσεται· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά.
4 * προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ τὴν γῆν τοῦ δια-
5 κρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. * συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ θυσίαις.
6 * καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστιν.
7 * ἄκουσον λαός μου καὶ λαλήσω σοι ἰσραήλ, καὶ διαμαρτύρομαί σοι, ὁ θεὸς ὁ θεός σου εἰμὶ ἐγώ.

תרגום

11 ארי יחמי חכימי רשעא דמיתין מיתותא תניתא ומתדנין בגיהנם כחדא היך כסלא ושטיא יאבדון וישבקון לצדיקיא ממוניהון׃
12 בבית קבורתהון ישרון לעלם ולא יקומון ממשכניהון לדרי דריא מטול דאתגאו וקנו שום ביש עלוי ארעא׃ 13 ובר נש חיבא ביקרא לא יבית אמתיל היך בעירא אשתואה׃ 14 דנן ארחתהון גרם שטותא להון ובסופהון בפומהון יתנון סרחניהון לעלמא דאתי׃
15 היך ענא למותא שוון צדיקיא וקטלנון ותברו חסידיא ופלחו בהון ותריציא מטול גופיהון יתבלין בגהנם מן בגלל דאושיטו ידיהון וחבלו מדור בית שכינתא דיליה׃ 16 ברם אלהא יפרוק נפשי מן גהנם ארום ילפינני אוריתיה ודברנני לחולקה בעלמא דאתי׃
17 לא תדחל ארום יעתר גברא ארום יסגי איקר ביתה׃ 18 ארום לא במותה יסב כולא ולא ייחות בתרוהי איקרהו׃ 19 ארום נפשה בחיוהי תתברך ויודונך צדיקיא ארום תיטיב לפלחין קדמך׃ 20 תעול דכרנהון דצדיקיא עד דר אבהתהון ורשיעיא לעלמי עלמין לא יחמון נהורא׃ 21 בר נש חיבא בזמן דאיתוהי ולא יתבין באסתלקות יקרה אמתיל לבעירא ואשתוי ללמא׃

נ

1 תשבחתא על ידיה דאסף תקיפא אלהא ייי מלל מבראשית וקרא למעבר ארעא ממדנח שמשא ועד מעלנה׃ 2 מכלל ושירוי בריאת עלמא מציון ומתמן גמיר שופרה אלהא אתגלי׃ 3 יימרון צדיקיא ליום דינא רבא ייתי אלהנא ולא ישתוק למעבד פורענות עמה אשתא קדמוהי תצלהב וחזור חזור ליה תזעוף עלעולא לחדא׃ 4 יקרי לאנגלי מרומא מלעילא ולצדיקי ארעא מלרע למפתח דין על עמה׃ 5 כנושו לותי חסידי דגזרו קים וקימו אוריתא ואתעסקו בצלותא דמתילא לקרבניא׃ 6 ויתנון אנגלי מרומא זכותה ארום אלהא דין הוא לעלם׃ 7 שמעו עמי ואמלל ישראל ואסהד בך אלהא אלהך אנא׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Quoniā videbit ſapientes improbos qui moriūtur morte ſecūda, & adiudicātur gehennæ, vnà ſicut inſipiēs & ſtultus peribūt, & relinquēt iuſtis diuitias ſuas. 12 In domo ſepulturæ ſuæ habitabunt in æternū; & nō reſurgent de tabernaculis ſuis in generationes generationum. quoniam ſuperbi facti ſunt, & compararunt ſibi nomen prauum ſuper terram. 13 Et filius hominis peccator, in honore non commorabitur: aſſimilatus eſt beſtiæ ſtupidæ. 14 Hanc viam illorū accerſit ſtultitia ipſis, & in fine eorū, ore ſuo palàm facient peccata ſua ſeculo venturo. 15 Sicut oues, morti addicunt iuſtos, & interficiunt eos, & conterunt pios; vt ſeruiant ſibi, & rectos inſuper. Propterea corpora eorum veteraſcent in gehenna; quoniam extenderunt manum ſuam, & deſtruxerunt habitationem domus maieſtatis eius. 16 Vtique Deus redimet animam meam à gehenna, quoniam docebit me legem ſuam, & inducet me in partē ſuam in ſeculum venturum. 17 Ne timeas, licet diues ſit homo; licet creſcat gloria domus eius. 18 Quoniam nequaquam in morte ſua portabit omnia, nec deſcendet poſt eū gloria eius. 19 Quoniam anima eius in vita ipſius benedicetur, & confitebuntur tibi iuſti; quia bene facies colentibus coram te. 20 Ingredietur memoria iuſtorū vſque ad generationem patrū eorū: improbi verò in ſecula ſeculorū nō videbūt lumē. 21 Homo ſceleratus in tēpore, quo ſubſiſtit, nec intelligit: cùm remouetur gloria eius, cōparatur beſtiæ, & redigitur in nihilū. PSAL. L. 1 Hymnus per manū Aſaph. FOrtis Deus Dn̄s locutus eſt à principio: & vocauit, vt faceret terram, ab Oriente Solis, vſque ad Occaſum eius. 2 Perfectio & initium creationis ſeculi de Sion: & inde perfecta eſt pulchritudo eius; Deus apparuit. 3 Dicent iuſti in die iudicij magni: Veniet Deus noſter, & nō ſilebit vt faciat vltionē populi ſui: ignis coram eo inflammabit, & in circuitu eius ſufflabit turbo vehementer. 4 Aduocabit angelos excelſos ſupernè, & iuſtos terræ infernè, vt diffundat iudiciū ſuper populum ſuum. 5 Congregate mihi ſanctos meos, qui pepigerunt pactum, & firmauerunt legem, & operam nauarunt orationi, quæ ſimilis eſt oblationibus. 6 Narrabunt autem angeli excelſi puritatem eius; quia Deus iudex eſt in ſeculum. 7 Audite popule mi, & loquar; Iſrael, & teſtificabor tibi; Deus Deus tuus ego ſum.

8 * לֹא עַל־זְבָחֶיךָ אוֹכִיחֶךָ וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד׃
9 * לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים׃
10 * כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אָלֶף׃
11 * יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי׃
12 * אִם־אֶרְעַב לֹא־אֹמַר לָךְ כִּי־לִי תֵבֵל וּמְלֹאָהּ׃
13 * הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים אֶשְׁתֶּה׃
14 * זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ׃
15 * וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדֵנִי׃
16 * וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ לְסַפֵּר חֻקָּי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עֲלֵי־פִיךָ׃
17 * וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אַחֲרֶיךָ׃
18 * אִם־רָאִיתָ גַנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃
19 * פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה׃
20 * תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְדַבֵּר בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֶּן־דֹּפִי׃
21 * אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דִּמִּיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה כָמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ׃
22 * בִּינוּ־נָא זֹאת שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרֹף וְאֵין מַצִּיל׃
23 * זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים׃

נא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־בַּת־שָׁבַע׃
3 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃
4 * הֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֺנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃

8 * *Non propter victimas tuas arguam te, & holocausta tua coram me sunt semper.*
9 * *Non accipiam de domo tua vitulum, neque de gregibus tuis hircos.*
10 * *Mea sunt enim omnia animalia syluarum, pecudes in montibus millium.*
11 * *Scio omnes aues montium, & vniuersitas agri mecum est.*
12 * *Si esuriero, non dicam tibi; meus est enim orbis, & plenitudo eius.*
13 * *Nunquid comedam carnem taurorum, aut sanguinem hircorum bibam?*
14 * *Immola Deo laudem, & redde Altissimo vota tua.*
15 * *Et inuoca me in die tribulationis: liberabo te, & glorificabis me.*
16 * *Impio autem dixit Deus, Quid tibi est cum narratione præceptorum meorum, vt assumas pactum meum in ore tuo?*
17 * *Qui odisti disciplinam, & proiecisti verba mea post te.*
18 * *Si videbas furem, consentiebas ei; & cum adulteris erat pars tua.*
19 * *Os tuum dimisisti in malitiam, & lingua tua concinnauit dolum.*
20 * *Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ fabricabas opprobrium.*
21 * *Hæc fecisti & tacui, existimasti me futurum similem tui. arguam te & proponam te ante oculos tuos.*
22 * *Intelligite hoc qui obliuiscimini Deum; ne fortè capiam, & non sit qui liberet.*
23 * *Qui immolat confessionem, glorificat me: & qui ordinat viam, ostendam ei salutare Dei.*

PSAL. LI.

1 * *Victori Psalmus Dauid;*
2 * *Cùm venisset ad eum Nathan propheta quando ingressus est ad Bersabae.*
3 *MIserere mei Deus secũdùm misericordiam tuam, iuxta multitudinem miserationum*
4 *tuarũ dele iniquitates meas.* * *Multùm laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.*

* Non in sacrificijs tuis arguam te: ho- 8
locausta autem tua in conspectu meo sunt
semper. * Non accipiam de domo tua 9
vitulos, neque de gregibus tuis hircos.
* Quoniam meæ sunt omnes feræ syl- 10
uarum, iumenta in montibus & boues.
* Cognoui omnia volatilia cœli, & pul- 11
chritudo agri mecum est.
* Si esuriero, non tibi dicam, meus enim 12
est orbis terræ & plenitudo eius.
* Nunquid manducabo carnes tauro- 13
rum, aut sanguinem hircorum potabo?
* Immola Deo sacrificium laudis, & 14
redde Altissimo vota tua. * Et inuoca me 15
in die tribulationis tuæ, & eruam te, &
glorificabis me. * Peccatori autem dixit 16
Deus, Quare tu enarras iustitias meas, &
assumis testamentum meum per os tuum?
* Tu verò odisti disciplinam & proie- 17
cisti sermones meos retrorsum.
* Si videbas furem, currebas cum eo, & 18
cum *adultero portionem tuam ponebas.
* Os tuum abundauit malitia, & lingua 19
tua concinnabat dolos.
* Sedens aduersus fratrem tuum loque- 20
baris, & aduersus filium matris tuæ pone-
bas scandalum. * Hæc fecisti, & tacui: exi- 21
stimasti iniquitatem, quòd ero tui similis.
arguam te, & statuam contra faciem tuam
peccata tua. * Intelligite iam hæc qui ob- 22
liuiscimini Deum, nequando rapiat, & nõ
sit qui eripiat.
* Sacrificium laudis honorificabit me, 23
& illic iter quo ostẽdam illi salutare *meũ.

PSAL. L.

* In finem Psalmus Dauid: 1
* Cùm ingrederetur ad ipsum Nathan 2
propheta, quando intrauit ad Bersabæe
vxorem Vriæ.
MIserere mei Deus secundùm magnam 3
misericordiã tuã: & secundùm multi-
tudinẽ miserationũ tuarũ dele iniquitatẽ
meam. * Amplius laua me ab iniquitate 4
mea, & à peccato meo munda me.

8 * οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω σε· τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
9 * οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους.
10 * ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες.
11 * ἔγνωκα πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡραιότης
12 ἀγροῦ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν. * ἐὰν πεινάσω, οὐ μή σοι εἴπω· ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
13 * μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίω-
14 μαι; * θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ
15 ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου. * καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με.
16 * τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός, ἱνατί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;
17 * σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω.
18 * εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις.
19 * τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητας.
20 * καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις, καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον.
21 * ταῦτα ἐποίησας, καὶ ἐσίγησα· ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος. ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου.
22 * σύνετε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μήποτε ἁρπάσῃ, καὶ οὐ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος.
23 * θυσία αἰνέσεως δοξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ἣ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ· * ἐν τῷ εἰσελ-
2 θεῖν πρὸς αὐτὸν νάθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα οὐρίου. ν.
3 * Ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
4 * ἐπιπλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.

תרגום

8 לָא מְטוּל דִּבְחָךְ דְּלָא קָרֵבְתָּא קֳדָמַי בְּגָלוּתָא אַכְסְנִנָּךְ אֲרוּם עֲלָוָתָא דְּקָרִיבוּ אֲבָהָתָךְ לְקֳבְלִי תְּדִירָא׃ 9 לָא קַבְּלֵית מִידָךְ תּוֹרָא מֵעֲדָרָךְ בִּרְחֵי׃ 10 אֲרוּם דִּילִי כָּל חַיַּת חוּרְשָׁא וְעַתֵּדִית לְצַדִּיקַיָּא בְּגַן עֵדֶן בְּעִירֵי דְּכְיָין וְתוֹרָא דִּרְבִיעַ וְרָעֵי כָּל יוֹמָא טוּרִין אַלְפָא׃
11 גְּלָיָין קֳדָמַי כָּל זְנֵי עוֹפִין דְּפָרְחִין בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא וְתַרְנְגוֹל בָּרָא מְרַנֵּן קֳדָמַי׃ 12 אִין יִמְטֵי זְמַן קָרְבָּן תְּדִירָא לָא אֵימַר לָךְ אֲרוּם דִּילִי אַרְעָא וּמְלֵיתָהָא׃ 13 מִן יוֹמָא דְּחָרוּב בֵּית מַקְדְּשָׁא לָא קַבֵּלִית בְּשַׂר נִכְסַת פַּטִּימִין וּדְמָא דִּבְרָחֵילָא זְרַקוּ כַּהֲנַיָּא קֳדָמַי׃ 14 כְּבוֹשׁ יִצְרָא בִּישָׁא וְיִתְחֲשֵׁיב קֳדָם יְיָ כְּנִכְסַת תּוֹדְתָא וְשַׁלֵּם לְעִלָּאָה נִדְרָךְ דְּנָדַרְתָּ בְּסִינַי לְקַיָּמָא פִּקּוּדַיָּא׃ 15 וְצַלִּי קֳדָמַי בְּיוֹמָא דְעָקָא אֲשֵׁיזְבִנָּךְ אֲרוּם תְּיַקְּרִנַּנִי׃ 16 וּלְרַשִׁיעָא דְּלָא עָבֵד תְּתוּבָא וּמְצַלֵּי בְּמָרְדָא אֲמַר אֱלָהָא מָה לָךְ לְמִשְׁתָּעֵי קְיָמַי וְתוֹמֵי בִּשְׁמִי וְתִדְכַּר קְיָמִי עֲלֵי פּוּמָךְ׃
17 וְאַתְּ סְנֵיתָ מַכְסָנוּתָא דְּחַכִּימַיָּא וּטְלַקְתָּא פִּתְגָּמַי מִבָּתְרָךְ׃ 18 אִין חֲמֵיתָא גַּנָּבָא וּרְהַטְתָּא בָּתְרֵיהּ וְעִם גִּיוֹפִין שַׁוֵּיתָא חוּלְקָךְ׃
19 פּוּמָךְ שַׁלַּחְתְּ לְמִשְׁתָּעֵי לִישָׁן תְּלִיתָאִי וְלִישָׁנָךְ מִדַּבְּקָא לְמַלָּלָא נִכְלָא׃ 20 תִּתֵּב בְּאָחוּךְ תְּמַלֵּל כִּדְבוּבָא בְּבַר אִמָּךְ תְּשַׁוֵּי דּוֹפִיו׃
21 אִלֵּין עוֹבָדִין בִּישִׁין עֲבַדְתָּ וְאוֹרְכֵית דִּתְתוּב חֲשַׁבְתָּ לְמֶהֱוֵי עַד עָלְמִין אֲמַרְתָּ בְּלִבָּךְ אֶהֱוֵי דּוּגְמַת אֱלָהָא וַאֲנָא בִּתְקוֹף רֻגְזָא אֶתְפְּרַע מִנָּךְ אַכְסְנִנָּךְ בְּעָלְמָא הָדֵין וְאַסְדַּר דִּין גֵּיהִנָּם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי קֳדָמָךְ׃ 22 אִתְבּוֹנָנוּ כְּדוֹן דָּא רַשִׁיעַיָּא דְּשָׁלַיִן דַּחֲלַת אֱלָהָא דִּילְמָא אֶתְבַּר תְּקָפְכוֹן וְלֵית מְשֵׁיזִיב׃ 23 דְּדָבַח יִצְרָא בִּישָׁא וְכָבֵשׁ לֵיהּ הֵיךְ קוּרְבַּן תּוֹדְתָא יִתְחֲשֵׁב לֵיהּ דִּמְוֹקִיר לִי וְדִי יַצְדֵּי אוֹרְחָא בִּישָׁא אַחְמֵי לֵיהּ בְּפֻרְקָנָא דֶאֱלָהָא׃

נא

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 כַּד אֲתָא לְוָתֵיהּ נָתָן נְבִיאָה כַּד שַׁמֵּשׁ עִם בַּת שֶׁבַע׃ 3 חוּס עֲלַי אֱלָהָא הֵיךְ טָבְאָתָךְ הֵיךְ סְגִיעוּת רַחֲמָךְ שְׁבוֹק מְרוֹדַי׃ 4 סוּגְעָא תְּחַוְּרִנַּנִי מֵעֲוָתִי וּמֵחוֹבַי תְּדַכִּינַנִי׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Non propter sacrificia tua quæ non sacrificasti mihi in captiuitate corripiam te, quia holocaustomata quæ obtulerunt patres tui coram me sunt iugiter. [9] Nõ accepi de manu tua boues, nec de gregibus tuis hircos. [10] Quoniam mea est omnis fera syluæ, & præparaui iustis in horto delitiarum animalia munda & bouem accubantem & pascentem quotidie in montibus mille. [11] Notæ sunt in conspectu meo cunctæ species auium, quæ volant in aëre cælorũ, & gallus syluestris cantat coram me. [12] Si venerit tempus oblationis perpetuæ, non dicam tibi; quoniam mea est terra & plenitudo eius. [13] A die destructionis domus sanctuarij non accepi carnem immolationis pinguium, & sanguinem hircorum non fuderunt sacerdotes coram me. [14] Reprime concupiscentiam prauam, & reputabitur coram Domino, sicut sacrificium confessionis: & redde Altissimo vota tua quæ vouisti in Sinai vt firmares præcepta. [15] Et ora coram me; in die afflictionis liberabo te, vt honorem exhibeas mihi. [16] Impio autem qui non agit pœnitentiam, & orat in præuaricatione, dixit Deus, Quid tibi vt enarres præcepta mea, & iures in nomine meo, assumasque fœdus meum in ore tuo? [17] Cùm tu oderis castigationem sapientium, & proieceris verba mea post te. [18] Si quando vidisti furem, tum cucurristi post eum, & cum scortatoribus posuisti partem tuam. [19] Os tuum disposuisti vt loquatur lingua triplici: & lingua tua sese applicat ad loquendum dolũ. [20] Stabis cõtra fratrem tuum; loqueris mendacium: in filium matris tuæ pones opprobrium. [21] Has operationes malas operatus es: ego verò expectaui quò te conuerteres: existimasti permansurum te in æternum: dixisti in corde tuo, Ero similitudo Dei, ego verò in furore iræ vltionem sumam de te; arguam te in hoc mundo, & ordinabo iudicium gehennæ in mundo futuro coram te. [22] Intelligite quæso hæc impij qui obliuiscimini timoris Dei, ne fortè conteram fortitudinem vestram, & non sit qui eripiat. [23] Qui mactauerit fomitem prauum, & compresserit illum, velut oblatio confessionis imputabitur ei: & honoranti me, & ei qui dissipauerit viam prauam, ostendam redemptionem Dei.

PSAL. LI. [1] Ad laudandum Hymnus Dauidi. [2] Quando venit ad eum Nathan propheta quando miscuit se cum Bathsabah.
[3] MIserere mei Deus secundùm benignitatem tuam: secundùm multitudinem miserationum tuarum, remitte præuaricationes meas. [4] Admodum lauabis me ab iniquitatibus meis, & à culpa mea mundabis me.

5 * כִּי־פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃
6 * לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ׃
7 * הֵן־בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי׃
8 * הֵן־אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תודיעני׃
9 * תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃
10 * תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃
11 * הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל־עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃
12 * לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃
13 * אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי׃
14 * הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃
15 * אֲלַמְּדָה פּשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃
16 * הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃
17 * אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃
18 * כִּי־לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃
19 * זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃
20 * הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה חומות יְרוּשָׁלִָם׃
21 * אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל־מִזְבַּחֲךָ פָּרִים׃

נב

1 * לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
2 * בְּבוֹא דוֹאֵג הָאֲדֹמִי וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד אֶל־בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃

5 * *Quoniam iniquitates meas ego cognoui, & peccatum meum contra me est semper.*
6 * *Tibi soli peccaui & malum coram te feci, vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas dum iudicaris.*
7 * *Ecce in iniquitate conceptus sum, & in peccato peperit me mater mea.*
8 * *Ecce enim veritatem diligis, abscondita & arcanum sapientiæ manifestasti mihi.*
9 * *Asperges me hyssopo & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.*
10 * *Auditum mihi facies gaudium & lætitiam, vt exultent ossa quæ confregisti.*
11 * *Absconde faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.*
12 * *Cor mundum crea mihi Deus, & spiritum stabilem renoua in visceribus meis.*
13 * *Ne proijcias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.*
14 * *Redde mihi lætitiam Iesu tui, & spiritu potenti confirma me.*
15 * *Docebo iniquos vias tuas, & peccatores ad te reuertentur.*
16 * *Libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meæ: laudabit lingua mea iustitiam tuam.*
17 * *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.*
18 * *Non enim vis vt victimam feriam: nec holocaustum tibi placet.*
19 * *Sacrificium Dei spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicies.*
20 * *Benignè fac in voluntate tua Sion, vt ædificentur muri Hierusalem.*
21 * *Tunc suscipies sacrificium iustitiæ, oblationes & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.*

PSAL. LII.

1 * *Victori intellectus Dauid,*
2 * *Cùm venisset Doeg Idumæus & annunciasset Sauli, dicens ei: Venit Dauid in domum Achimelech.*

5 * Quoniá iniquitatē meam ego cognō-sco, & peccatū meum * coram me est sem-per.
6 * Tibi soli peccaui, & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris.
7 * Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.
8 * Ecce enim veritatem dilexisti: incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.
9 * Asperges me hyssopo & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.
10 * Auditui meo dabis gaudium & lætitiam, exultabunt ossa humiliata.
11 * Auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.
12 * Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.
13 * Ne proijcias me à facie tua, & spiritum tuum sanctum ne auferas à me.
14 * Redde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu principali confirma me.
15 * Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur.
16 * Libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meæ: * exultabit lingua mea iustitiā tuam.
17 * Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.
18 * Quoniam si voluisses sacrificium, de-disses vtiq; : holocaustis nō delectaberis.
19 * Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.
20 * Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion, & ædificentur muri Hierusalem.
21 * Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationem & holocausta; tūc imponent super altare tuum vitulos.

PSAL. LI.

1 * In finem intellectus Dauid:
2 * Cùm venit Doec Idumæus, & annunciauit Sauli, & dixit ei: Venit Dauid in domum Abimelech.

5 * ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
6 * Σοὶ μόνῳ ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα. ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.
7 * ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσησέ με ἡ μήτηρ μου.
8 * ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι.
9 * ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.
10 * ἀκουτιεῖς μοι ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστέα τεταπεινωμένα.
11 * ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον.
12 * καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί ὁ θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.
13 * μὴ ἀποβρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.
14 * ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με.
15 * διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι.
16 * ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.
17 * κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου διαγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.
18 * ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν· ὁλοκαυτώμασι οὐκ εὐδοκήσεις.
19 * θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει.
20 * ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη ἱερουσαλήμ.
21 * τότε εὐδοκήσῃς θυσίαν δικαιοσύνης ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα, τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους ναί.

1 * Εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ δαυίδ. 2 * ἐν τῷ ἐλθεῖν δωὴκ τὸν ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ σαούλ, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ, ἦλθε δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον ἀβιμέλεχ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quoniam scelera mea coram me manifesta sunt: & peccatum meum in conspectu meo semper. 6 Coram te solo peccaui, & malum hoc coram te feci, propterea mundabis me cùm locutus fueris; purum reddes me cùm iudicaueris. 7 Ecce in iniquitatibus cogitauit pater generare me, & in peccato fomitis praui incaluit me mater mea. 8 Ecce veritatem voluisti in renibus: & in abscondito cordis sapientiam docebis me. 9 Infundes super me sicut sacerdos qui profundit super immundum aquas aspersionis, cum hyssopo, de cinere vaccæ, & mundus ero: lauabis me, & plusquam nix candidus fiam. 10 Facies me audire gaudium & lætitiam, & personabunt laudem ossa quæ confregisti. 11 Amoue faciem tuam à peccatis meis, & cunctas iniquitates meas expunge. 12 Cor mundum crea mihi Deus, & spiritum rectum in timore tuo renoua in corpore meo. 13 Ne proijcias me à præsentia tua, & spiritum propheticum sanctitatis tuæ ne auferas à me. 14 Conuerte ad me legem tuam vt gaudeam in redemptione tua, & spiritu munificentiæ confortabis me. 15 Docebo sceleratos vias tuas, & impij coram te conuertentur. 16 Libera me de iudicio interfectionis Domine Deus, Deus redemptionis meæ: fullabit laudem lingua mea iustitiæ tuæ. 17 Domine labia mea aperi in lege tua: & os meum annunciabit laudem tuam. 18 Quoniam non optabis sacrificia sancta: holocaustum quoque si dedero, non voles. 19 Sacrificia sancta Dei anima contrita, cor contritum & concussum Deus non despicies. 20 Fac benignè in voluntate tua cum Sion: ædificabis muros Ierusalem. 21 Tunc acceptabis immolationem sanctorum iustitiæ, oblationem istam, quæ offertur perfectæ: tunc ponent sacerdotes super altare tuum vitulos.

PSAL. LII.

1 Ad laudandum in intellectu bono per manus Dauid is- 2 Quando accessit Doeg Idumæus & nunciauit Sauli & dixit ei: Venit Dauid in domum Achimelech.

תרגום

5 אֲרוּם מְרוֹרֵי קֳדָמַי גְּלַיִן וְחוֹבִי לְקִבְלִי תְּדִירָא׃ 6 קֳדָמָךְ לְבַלְחוֹדָךְ חָבֵת וּדְבִישׁ קָדָמָךְ עֲבַדְתָּ מִן בְּגַלָּל דְּתִזְכֵּי יְהֵי כְּסֵלֵל דִּינָךְ הֲבֵרוֹר׃ 7 הָא בְעַוְיָן סְבַר אֲבָא לְמִבְרָא יְהֵי וּבְחוֹב יְצָרָא בִּישָׁא יְהַתְמַנֵּנִי אוּמִּי׃ 8 הָא קוּשְׁטָא רְעֵיתָא בְּכִלְיָן וּבְמַסְתַּר לִבָּא תְּחַכְּמִנַּנִי חָדְוָתָא׃ 9 תַּדֵּנִי עֲלַי הֵידָךְ כַּהֲנָא דְּמַדֵּי מַיִּ אַדְיוֹקָא עִלַּי מְסַאֲבָא בְּאֵיזוֹבָא מְקַטֵּם וְאֶדְכֵּי תְּחַוְּרָנַנִי וְמִתַּלְגָא אֶחְוַר׃ 10 תַּשְׁמְעִנַנִי חֶדְוָה וְצֵרִיצוּתָא תְּבוּעַן חֶשְׁבְּחָתָא גַּרְמַיָּא דְּשַׁפְיָתָ׃ 11 סַדַּק אַפֵּךְ מֵחוֹבֵי וְכָלְחוֹן עֲוָיַי מְחֵי׃ 12 לֵב בְּרִיר בְּרָא לִי אֱלָהָא וְרוּחַ מְכֵּין בְּרַחֲלָתוֹן עֲוָיַי מְחֵי׃ 13 לָא תְשַׁלֵּיךְ יָתִי מִן קֳדָמָךְ וְרוּחַ קוּדְשָׁךְ לָא תְסַלֵּק מִנִּי׃ 14 אֲתֵיב לְחַדְיָ אוּלְפַן פֻּרְקָנֵי הָבִיעַ יְשֵׁעָךְ וְרוּחַ נְדִיבָא תְּסַמְּכִנִּי׃ 15 אֲאַלַּף לְמָרְדָנַיָּא אוֹרְחָתָךְ וְחַיָּבַיָּא קֳדָמָךְ יְהוּבוּן׃ 16 פְּצָה יָתִי מִדִּינִין קְטוֹל יָתִי אֱלָהָא אֱלָהּ פֻּרְקָנִי הִבְעִי יְשֵׁעֲנִי צַדְקָתָךְ׃ 17 יְיָ סְפָוַתִי תִּפְתַּח בְּאוֹרַיְתָךְ וּפוּמִי יְהַשְׁבַּח תֻּשְׁבְּחָתָךְ׃ 18 אֲרוּם לָא תְצַבֵּי נִכְסַת קוּדְשִׁין וְאֶתֵּן עֲלָתָא לָא תִרְעֵי׃ 19 נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דֳּאֱלָהָא נְפָשָׁא מִתְבָּרָא לֵב חָבִיר וְשָׁפֵי אֱלָהָא לָא תְּבַסּוֹר׃ 20 אוֹשֵׁיב בְּרִעוּתָךְ יַת צִיּוֹן תִּשְׁכְּלֵל שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֵם׃ 21 בְּכֵן תִּצְבֵּי נִכְסַת קוּדְשִׁין דְּכַשְׁרָא וְקֻרְבָּנָא עֲלָתָא דְּאִתְקְנָא כְּבֵן יִסְקוּן כְּתַנַּיָּא עַל מַדְבְּחָךְ תּוֹרִין׃

נב

1 לְשַׁבָּחָא עַל שִׂכְלָא שַׁפְיָא עַל יְדֵי דָּוִד׃
2 כַּד אֲתָא דוֹאֵג אֲדוֹמָאָה וְחַוִּי לְשָׁאוּל וַאֲמַר לֵהּ אֲתָא דָוִד לְבֵית אֲחִימֶלֶךְ׃

3 * מה תתהלל ברעה הגבור חסד אל כל
היום:
4 * הוות תחשב לשונך כתער מלטש עשה
רמיה:
5 * אהבת רע מטוב שקר מדבר צדק סלה:
6 * אהבת כל דברי בלע לשון מרמה:
7 * גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל
ושרשך מארץ חיים סלה:
8 * ויראו צדיקים וייראו ועליו ישחקו:
9 * הנה הגבר לא ישים אלהים מעוזו ויבטח
ברב עשרו יעז בהותו:
10 * ואני כזית רענן בבית אלהים בטחתי
בחסד אלהים עולם ועד:
11 * אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב
נגד חסידיך:

נג

1 * למנצח על מחלת משכיל לדוד:
2 * אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו והתעיבו
עול אין עשה טוב:
3 * אלהים משמים השקיף על בני אדם
לראות היש משכיל דרש את אלהים:
4 * כלו סג יחדו נאלחו אין עשה טוב אין
גם אחד:
5 * הלא ידעו פעלי און אכלי עמי אכלו לחם
אלהים לא קראו:
6 * שם פחדו פחד לא היה פחד כי אלהים
פזר עצמות חנך הבישתה כי אלהים מאסם:
7 * מי יתן מציון ישעות ישראל בשוב אלהים
שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל:

3 *Quid gloriaris in malitia potens? misericordia Dei tota die.*
4 * *Insidias cogitat lingua tua, quasi nouacula acuta faciens dolum.*
5 * *Dilexisti malum magis quàm bonum; mendacium magis quàm loqui iustitiam. Semper.*
6 * *Dilexisti omnia verba ad deuorandum, linguam dolosam.*
7 * *Sed Deus destruet te in sempiternum, terrebit te & euellet de tabernaculo tuo, & eradicabit te de terra viuentium. Semper.*
8 * *Videbunt iusti & timebunt, & super eum ridebunt.*
9 * *Ecce vir qui non posuit Deum fortitudinem suam, sed sperauit in multitudinem diuitiarum suarum, confortatus est in insidijs suis.*
10 * *Ego autem sicut oliua virens in domo Dei, speraui in misericordia Dei in seculum & in æternum.*
11 * *Confitebor tibi in seculum quoniam fecisti, & expectabo nomen tuum, quoniam bonum in conspectu sanctorum tuorum.*

1 * *Victori per chorum eruditio Dauid.*

PSAL. LIII.

2 *Dixit stultus in corde suo, Non est Deus: corrupti sunt, abominabiles facti sunt in iniquitate: non est qui faciat bonum.*
3 * *Deus de cælo prospexit super filios hominum, vt videret si est intelligens requirens Deum.*
4 * *Omnes auersi sunt, pariter adhæserunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.*
5 * *Nunquid non cognouerunt qui operantur iniquitatem, qui comedunt populum meum vt cibum panis? Deum non inuocauerunt.*
6 * *Ibi timuerunt timore vbi non erat timor, quoniam Deus dispersit ossa circundantium te: confunderis quia Deus proiecit eos.*
7 * *Quis dabit ex Sion salutare Israel? cùm reduxerit Deus captiuitatem populi sui, exultabit Iacob, lætabitur Israel.*

תרגום

3 מה תשתבח בלישנא בישא גבר למשדי אדם זכאי חסדא דאלהא כולי יומי: 4 אתרגושתא תחשב בלבך לישנך היך אזמל חריף
עבד מלי מלשינותא: 5 רחמת ביש מטב שקרא ממללא זכותא לעלמין: 6 רחמתא כל מלי סלעמותא לישנא דנכילו: 7 לחוד
אלהא יתרעינך לעלמין יתברנך ויטלטלנך מלמיתב במשכנא ויתלשנך מארע חייא לעלמין: 8 ויחמו צדיקיא בפורענותך וידחלון מן
קדם ייי ואמטולתיה יגחכון: 9 ויימרון הא גברא דלא שוי מימרא דייי עשנה סבר בעתריה אתעשן בממוניה: 10 ואנא היך אילן
זיתא עבוף בבית מקדש אלהא סברית בחסדא דאלהא לעלמי עלמין: 11 אודי קדמך לעלם ארום עבדתא פורענות דיני ואסתכי שמך
ארום טב קבל חסידיך:

נג

1 לשבחא על חנגין על פורענות דרשיעיא דמפסין שמא דקירים שכלא טבא על יד דוד: 2 אמר נבל בלבביה לית אלהא פרע מניה
מטול היכנא חבלו רשיעיא ארחיהון רחיקו מטבא אשתכח בהון עילא לית דעביד טב: 3 ברם אלהא מן שמיא אודיק על בני נשא
למחמי האית משכיל באורייתא תבע אולפן מן קדם ייי: 4 כלהון זרו לאחורא כחדא איטנפו לית דעביד טב לית אפילו חד: 5 הלא
ידעון עבדי שקרא דמן קדמוהי מתיהב מזונא ומה דין אכלין עמי סעדין לחמא שמא דייי לא ברכו: 6 תמן דחלו דלוחא בין פסליהון
ולית בהון צרוך למדחל ארום אלהא מבדר תקוף משרית חייביא בהתתא יתהון ארום מימרא דייי רחקינון:
7 מן הוא די יהב מציון פורקנות דישראל כד יחזור ייי גלות עמה ירנן דבית יעקב יחדי דבית ישראל:

Quid gloriaris in malitia, qui potens es 3
in iniquitate? tota die * iniustitiam 4
cogitauit lingua tua. sicut nouacula acuta
fecisti dolum. * Dilexisti malitiam super 5
benignitatem: iniquitatem magis quàm
loqui æquitatem. * Dilexisti omnia ver- 6
ba præcipitationis, linguam dolosam.
* *Propter hoc Deus destruet te in finē: 7
euellet te & emigrabit te de tabernaculo
tuo, & radicem tuam de terra viuentium.
* Videbūt iusti, & timebūt; & super eū 8
ridebūt, & dicēt: *Ecce homo, qui nō po- 9
suit Deū adiutorē suū; sed sperauit in mul
titudine diuitiarū suarū, & præualuit in va
nitate sua. * Ego autem sicut oliua fru- 10
ctifera in domo Dei, speraui in misericor-
dia Dei in æternum, & in seculum seculi.
* Confitebor tibi in seculum, quia feci- 11
sti: & expectabo nomen tuum, quoniam
bonum *in conspectu sanctorum tuorum.
* In finem pro Amaleth intellectus 1
Dauid. PSAL. LII.
Supr. 13. Dixit insipiens in corde suo, Non est 2
Deus: corrupti sunt & abominabiles
facti sunt in iniquitatibus; non est qui fa-
ciat bonum. * Deus de cælo prospexit 3
super filios hominum, vt videat, si est in-
telligens, aut requirens Deum.
* Omnes declinauerunt simul, inutiles 4
facti sunt: non est qui faciat bonum, non
Rom. 3. b est vsque ad vnum. * Nónne scient om- 5
nes qui operantur iniquitatem, qui deuo-
rant plebem meam vt cibum panis? *Do-
minum non inuocauerunt: * Illic trepi- 6
dauerūt timore, vbi non fuit timor: quo-
niam Deus dissipauit ossa eorum qui ho-
minibus placent: confusi sunt, quoniam
Deus spreuit eos. * Quis dabit ex Sion 7
salutare Israel? cùm cōuerterit Deus capti-
uitatem plebis suæ: exultabit Iacob, & læ-
tabitur Israel. PSAL. LIII.
* In finē in *hymnis intellectus Dauid: 1
* Cùm venissent Ziphæi, & dixissent 2
Saul: Nōne Dauid abscōdit⁹ est apud nos?

3 * Τί ἐγκαυχᾷ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατὸς ἀνομίαν; ὅλην τὴν
4 ἡμέραν * ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου. ὡσεὶ ξυρὸν
5 ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. * ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ ἀγαθωσύνην· ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσύνην.
6 * ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ, γλῶσσαν δολίαν.
7 * διὰ τοῦτο ὁ θεὸς καθέλοι σε εἰς τέλος, ἐκτίλαι σε καὶ μεταναστεύσαι σε ἀπὸ σκηνώματός σου, καὶ τὸ ῥίζωμά σου
8 ἐκ γῆς ζώντων. * ὄψονται δίκαιοι καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐπ' αὐτὸν γελάσονται, καὶ ἐροῦσιν.
9 * ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔθετο τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτοῦ, καὶ ἐνεδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ.
10 * ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ, ἤλπισα ἐπὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
11 τοῦ αἰῶνος. * ἐξομολογήσομαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἐποίησας· καὶ ὑπομενῶ τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὁσίων σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ συνέσεως τῷ δαυίδ.

νβʹ

2 * Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός· διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις, οὐκ ἔστιν ποιῶν
3 ἀγαθόν. * ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν, εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν.
4 * πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν ἀγαθὸν, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
5 * οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει ἄρτου; τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο·
6 * ἐκεῖ ἐφοβήθησαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος· ὅτι ὁ θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων, κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς.
7 * τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ ἐπιστρέψαι τὸν θεὸν τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· ἀγαλλιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

νγʹ.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ δαυίδ·
2 * ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους καὶ εἰπεῖν τῷ σαοὺλ, οὐκ ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Quid gloriaris in lingua iniqua potens ad effundendum sanguinem iustum? misericordia Dei adest tota die. 4 Obmurmurationem cogitabis in corde tuo: lingua tua, sicut nouacula acuta, verba facit detractionis. 5 Dilexisti malú, magis quàm bonum: mendacium magis, quàm loqui puritatem in perpetuum. 6 Dilexisti omnia verba voracitatis, lingua dolosa. 7 Ideo Deus destruet te in æternum: dissipabit té, & migrare te faciet, ne habites in tabernaculo; & eradicabit te de terra vitæ in æternū. 8 Et inspicient iusti punitionem tuam, & timebūt ab aspectu Domini, & propter eū ridebunt. 9 Et dicent: Hic est homo, qui non posuit verbū Domini fortitudinē suam; sperauit verò in diuitiis suis, fortis factus est in opulētia sua. 10 At ego sicut arbor oliuæ frōdosæ in domo sancta Dei, cōfisus sum in misericordia Dei in secula seculorū. 11 Cōfitebor tibi in seculū, quoniā execut⁹ es vltionē iudicij mei, & expectabo nomē tuū, quoniā bonū est corā piis tuis. 1 Ad laudandū super choros, ob retributionē impiorū blasphemantiū nomē Dñi, Intellectus bonus per manū Dauidis. PSAL. LIII. 2 Dixit nequam in corde suo, Non est Deus; vlciscere de illo, quandoquidem corruperunt impij vias suas, elongati sunt à bono, inuenta est in eis iniquitas: non est qui operetur bonū. 3 Veruntamen Deus de cælis prospexit super filios hominū, vt videret an esset intelligens in lege, quærens eruditionem à conspectu Dei. 4 Omnes retrocesserunt, simul inquinati sunt; nō est qui faciat bonū, ne vnus quidē. 5 Nunquid non cognoscent qui operantur iniquitatē, quòd à conspectu eius datur nutrimantum? ecquid hoc est? deuorantes populum meum pane manducrro, nomē Domini non benedixerunt. 6 Ibi timuerunt timore inter idola sua, in quibus non est causa cur timeantur; quoniam Deus qui dissipas robur exercituum flagitiosorū; confudisti eos: verbū enim Domini eos execrationi habuit. 7 Quis ille est qui dabit de Sion redemptionem Israel? quando reduxerit Dominus captiuitatem populi sui, exultabit domus Iaacob, lætabitur domus Israel. 1 Ad laudandum in cantico, intellectus bonus per manum Dauidis: 2 Quando venerunt viri Ziphæi, & dixerunt Sauli: Nónne Dauid latitat apud nos? PSAL. LIIII.

נד

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד :
2 * בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל הֲלוֹא דָוִד
מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ :
3 * אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ תְּדִינֵנִי :
4 * אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי־פִי :
5 * כִּי זָרִים קָמוּ־עָלַי וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לֹא
שָׂמוּ אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה :
6 * הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי :
7 * יָשִׁוב הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם :
8 * בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ יְהוָה
כִּי־טוֹב :
9 * כִּי מִכָּל־צָרָה הִצִּילָנִי וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי :

נה

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד :
2 * הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל־תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתִי :
3 * הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה :
4 * מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע כִּי־יָמִיטוּ עָלַי
אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי :
5 * לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי :
6 * יִרְאָה־וְרַעַד יָבֹא בִי וַתְּכַסֵּנִי פַלָּצוּת :
7 * וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה
וְאֶשְׁכֹּנָה :
8 * הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה :
9 * אָחִישָׁה מִפְלָט לִי מֵרוּחַ סָעָר מִסָּעַר :
10 * בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי־רָאִיתִי חָמָס
וְרִיב בָּעִיר :
11 * יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל
בְּקִרְבָּהּ :

PSALTERIVM. Translat. B. Hieronymi.

1 * *Victori in organis eruditio Dauid,* * *quando*
2 *venerunt Ziphæi & dixerunt Sauli,*
Nónne Dauid absconditus est apud nos?

PSAL. LIIII.

3 *DEus in nomine tuo salua me, & in fortitudine tua vlciscere me.*
4 * *Deus exaudi orationẽ meam, auribus percipe verba oris mei.*
5 * *Quia alieni insurrexerunt aduersum me, & fortes quæsierunt animam meam, & non proposuerunt Deum in conspectu suo. Semper.*
6 * *Ecce Deus auxiliatur mihi: Dominus sustentans animam meam.*
7 * *Redde malum insidiatoribus meis, in veritate tua disperde illos.*
8 * *Voluntariè sacrificabo tibi, confitebor nomini tuo Domine quoniam bonum.*
9 * *Quoniam ex omni tribulatione liberauis me, & inimicos meos despexit oculus meus.*

1 * *Victori in Psalmis eruditio Dauid.*

PSAL. LV.

2 *EXaudi Deus orationem meam, & ne despicias deprecationem meam.*
3 * *Attende mihi & exaudi me: humiliatus sum in meditatione mea & conturbatus.*
4 * *A voce inimici à facie persequentis impij, quoniam proiecerunt super me iniquitatem, & in furore aduersabantur mihi.*
5 * *Cor meum doluit in vitalibus meis: & terrores mortis ceciderunt super me.*
6 * *Timor & tremor venit super me, & operuit me caligo.*
7 * *Et dixi, Quis dabit mihi pennas columbe, vt volem & requiescam?*
8 * *Vt procul abeam, & commorer in deserto. Semper.*
9 * *Festinabo vt saluer à spiritu tempestatis & turbinis.*
10 * *Præcipita Domine, diuide linguas eorum, quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate.*
11 * *Die ac nocte circumeuntes muros eius, scelus & dolor in medio eius.*

תרגום

נר

1 לְשַׁבָּחָא עַל חֲשַׁבְחָא שְׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד : 2 כַּד אֲתוֹ אֲנָשֵׁי זִיף וַאֲמָרוּ לְשָׁאוּל הֲלָא דָוִד מְטַמַּר גַּבָּן :
3 אֱלָהָא בְּשׁוּמָךְ פְּרוֹק יְתִי וּבְתוּשְׁבְּחָתָךְ דִּין יָתִי : 4 אֱלָהָא קַבֵּל צְלוֹתִי צְוֹת לְמֵימְרֵי פּוּמִי : 5 אֲרוּם זָרִין קָמוּ עֲלַי וְעַלִּיסִין חֶבְעָן נַפְשִׁי לָא שַׁוִּן אֱלָהָא
לְקֳבֵלְהוֹן לְעַלְמִין : 6 הָא אֱלָהָא סָעֵד לִי יְיָ בְּסָמְכֵי נַפְשִׁי : 7 יְתִיב בִּישׁ לְבָעֲיקֵי בְּהֵימָנוּתָךְ אַמְאֲכִנּוּן : 8 בְּנִכְסָתָא
נְדַבְתָּא קֳדָמָךְ אוֹדֵי שְׁמָךְ יְיָ אֲרוּם טַב : 9 אֲרוּם מִכֹּל עָקְתָא פְּצָא יַתִי וּבְבַעֲלֵי דְבָבַי חֲמָת עֵינִי נְקִמְתָא :

נה

1 לְשַׁבָּחָא עַל מַלֵּי חֲשַׁבְחָא שְׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד : 2 אַצֵּית לְצְלוֹתִי אֱלָהָא צְלוֹתִי לָא תְּחַבֵּס מִשְׁאֲלוֹתִי : 3 אַצֵּית לְמֵימְרִי וְקַבֵּל מִנִּי
אֶתְרָעֵשׁ בְּמִלֵּי וְאֶרְגּוֹשׁ : 4 מִקָּל בְּעֵל דְּבָבָא מִן קֳדָם עָקַת רִשְׁעָא אֲרֵי יַעֲרְעוּן עֲלַי שְׁקָרָא וּבְרוּגְזָא יְנִכְּסוּן לִי בָּבוֹ :
5 לִבְּבִי יְרֵתַת בְּגַוַּי וְדַחְלָתָא דְמוֹתָא נְפָלוּ עֲלָי : 6 וְדַחְלָתָא וּרְתִיתָא אֲתָיָן בִּי וְחַפַּת יָתִי הֻבְרָא : 7 וַאֲמָרֵת מַן יִתֵּן לִי נִפְקָא חֵיךְ
יְוַתְּא אֲטוֹס וְאֶשְׁרֵי : 8 הָא אַרְחֵק לְמֵגְדַּד אֲבוּד בְּמַדְבְּרָא לֶעָלְמִין : 9 סַלְּקִם יְיָ עֲצָתָהוֹן פַּלֵּג לִישָׁנְהוֹן אֲרוּם חֲמֵיתִי חֲטוֹף וּמְצִי בְּקִרְתָּא :
10 יוֹמָם וְלֵילֵי יְחַזְּרוּנַּהּ עַל שׁוּרָהָא וְשִׁקְרָא בְּמֶצְעָהּ :

Interp. ex Græc. Ixx. PSAL. LIIII.

DEus in nomine tuo saluum me fac, & in virtute tua * iudicabis me.
Deus exaudi orationẽ meam, auribus percipe verba oris mei.
Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me, & fortes quæsierunt animam meam, & non proposuerunt Deum ante conspectum suum.
Ecce enim Deus adiuuat me, & Dominus susceptor *animæ meæ.
Auertes mala inimicis meis: in veritate tua disperde illos.
Voluntariè sacrificabo tibi, confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum*.
Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me, & super inimicos meos despexit oculus meus.

In finem in * hymnis intellectus *Asaph. PSAL. LIIII.

EXaudi Deus orationem meam, & ne despexeris deprecationem meam.
Intende mihi & exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea, & conturbatus sum
A voce inimici, & à tribulatione peccatoris: quoniam declinauerunt in me iniquitatem, & in ira molesti erant mihi.
Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me.
Timor & tremor *venit super me, & contexerunt me tenebræ.
Et dixi, Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam?
Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine.
Expectabam Deum qui saluum me facit à pusillanimitate spiritus & à tempestate.
Præcipita Domine & diuide linguas eorum, quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate.
Die ac nocte circundabit eam super muros eius, & iniquitas & labor in medio eius,

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. μεθερμήνευσις τῶν ο. 373

3 * Ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με, καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρινεῖς με.
4 * ὁ θεὸς εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
5 * ὅτι ἀλλότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέθοντο τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν.
6 * ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ μοι, καὶ ὁ κύριος ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου.
7 * ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐξολόθρευσον αὐτούς.
8 * ἐκουσίως θύσω σοι, ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου κύριε, ὅτι ἀγαθόν.
9 * ὅτι ἐκ πάσης θλίψεως ἐρρύσω με, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπείδεν ὁ ὀφθαλμός μου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ ἀσάφ. νδ'.

2 * Ἐνώτισαι ὁ θεὸς τὴν προσευχήν μου, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν δέησίν μου.
3 * πρόσχες μοι καὶ εἰσάκουσόν μου. ἐλυπήθην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου, καὶ ἐταράχθην
4 * ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ. ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμὲ ἀδικίαν, καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι.
5 * ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί, καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ.
6 * φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐκάλυψέ με σκότος.
7 * καὶ εἶπα, τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω;
8 * ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ.
9 * προσεδεχόμην τὸν θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ ἀπὸ καταιγίδος.
10 * καταπόντισον κύριε καὶ καταδιέλε τὰς γλώσσας αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀδικίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.
11 * ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς, καὶ ἀδικία καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς,

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

DEus in nomine tuo redime me, & in spiritu fortitudinis tuæ iudica me. Deus accipe orationem meam, auscultа verba oris mei.
Quoniam superbi insurrexerunt aduersum me; & fortes quærentes animã meam, nõ ponunt Deũ in conspectu suo æternum.
Ecce Deus adiuuat me: Dominus inter fulcientes animam meam. Conuertat malum in eos qui angunt me: in veritate tua prosterna illos. Sacrificium sacrificabo coram te: laudabo nomen tuum Domine quoniam bonum.
Quoniam ex omni tribulatione liberauit me, & in hostibus meis vidit oculus meus vltionem.

Ad laudandum secundùm eloquia Hymni, intellectus bonus per manum Dauidis. PSAL. LV.

AVscultа Deus orationem meam, & ne abscondaris à precatione mea. Attende sermoni meo & accipe à me, inquietus ero in sermonibus meis, & strepitum edam;
A voce auctoris inimicitiæ propter infestationem improbi: quoniam testificabuntur contra me mendacium, & in furore recondent mihi odium. Cor meum contremiscit intra me, & timores mortis ceciderunt super me.
Timor & tremor venerunt in me; & cooperuit me formido. Et dixi, Quis dabit mihi alam sicut columbæ volarem, & hospitio me reciperem. Ecce protiperer in fugam, habitarem in deserto semper.
Accelerarem saluationem mihi à vento tempestatis sublatæ & turbinis.
Dissipa Domine consilium eorum, diuide linguas eorum; quoniam vidi rapinam & tixam in ciuitate.
Die ac nocte circundabunt eam super muros eius: & iniquitas & falsitas in medio eius.

12 * הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ וְלֹא־יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ וּמִרְמָה׃
13 * כִּי לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא לֹא־מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ׃
14 * וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי׃
15 * אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ׃
16 * יַשִּׁימָוֶת עָלֵימוֹ יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי־רָעוֹת בִּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם׃
17 * אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי׃
18 * עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה וַיִּשְׁמַע קוֹלִי׃
19 * פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב־לִי כִּי־בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי׃
20 * יִשְׁמַע אֵל וְיַעֲנֵם וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים׃
21 * שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ׃
22 * חָלְקוּ מַחְמָאֹת פִּיו וּקְרָב לִבּוֹ רַכּוּ דְבָרָיו מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְתִחוֹת׃
23 * הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא־יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃
24 * וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ׃

נו

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת׃
2 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי־שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל־הַיּוֹם לֹחֵם יִלְחָצֵנִי׃
3 * שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם כִּי־רַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם׃
4 * יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח׃

12 * *Inſidiæ in vitalibus eius, & non recedit de plateis eius damnum & fraudulentia.*
13 * *Non enim inimicus exprobrauit mihi vt ſuſtineam; nec is qui me oderat, ſuper me magnificatus eſt vt abſcondar ab eo.*
14 * *Sed tu homo vnanimis meus, dux meus & notus meus.*
15 * *Qui ſimul habuimus dulce ſecretum, in domo Dei ambulauimus in terrore.*
16 * *Veniat mors ſuper eos, deſcendāt in infernum viuentes, quoniam nequitiæ in congregatione eorum in medio eorum.*
17 * *Ego ad Deum clamabo, & Dominus ſaluabit me.*
18 * *Veſperè & manè & meridie loquar, & reſonabo, & exaudiet vocem meam.*
19 * *Redimet in pace animam meam ab appropinquantibus mihi; multi enim fuerunt aduer-*
20 *ſum me.* * *Exaudiet Deus & humiliabit eos, qui iudex eſt ab initio. Semper: Non enim mutantur nec timent Deum.*
21 * *Extendit manum ſuam ad pacifica ſua, contaminauit pactum ſuum.*
22 * *Nitidius butyro os eius; pugnat autem cor illius: molliores ſermones eius oleo, cùm ſint lan-*
23 *ceæ.* * *Proijce ſuper Dominum charitatem tuam, & ipſe enutriet te; non dabit in æternum fluctuationem iuſto.*
24 * *Tu autem Deus deduces eos in puteum interitus: viri ſanguinum & doloſi non dimidiabunt dies ſuos, ego autem fiduciam habeo tui.*

1 * *Victori pro columba muta, eò quòd procul abierit Dauid, humilis & ſimplex, quādo retinuerunt eum Philiſtijm in Geth.*

PSAL. LVI.

2 *Miſerere mei Deus, quoniam conculcauit me homo: tota die pugnans tribulauit me.*
3 * *Conculcauerunt me inſidiatores mei tota die; multi enim qui pugnant cōtra me Altiſſime.*
4 * *Quacunque die territus fuero, ego in te confidam.*

תרגום

12 אִתְרַגוּשְׁתָּא בִּמְצָעָהּ וְלָא עֲדֵי מִפַּלְטִיתָהּ שִׁקְרָא וּנְכִילוּ׃ 13 אֲרוּם לָא בְּעֵל דְּבָבָא יַקִּיל יָתִי וְאֶסּוֹבַר וְלָא מְסַנְאַי עֲלַי אִתְרַבְרַב וְאִטַּמַּר מִנֵּהּ׃ 14 וְאַתְּ אֲחִיתוֹפֶל בַּר נַשׁ דְּדָמֵי לִי רַב דְּאַלֵּיפְתָּא לִי וּמְהוֹדַע חָכְמְתָא יָתִי׃ 15 דִּי כַּחֲדָא נַתְדִּיץ רָזָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּייָ נְהַלֵּךְ בִּמְרְהוּבְיָא׃ 16 יְחַיְּבִנּוּן דִּין דִּקְטוֹל וְיִגְזוֹר עֲלֵיהוֹן בִּישָׁא לְדוֹאֵג וַאֲחִיתוֹפֶל יַחְתּוּן לִשְׁיוֹל כַּד אִנּוּן חַיִּין אֲרוּם בִּישָׁן בִּמְדוֹרֵיהוֹן בְּגוּפֵיהוֹן׃ 17 אֲנָא קֳדָם אֱלָהָא אֲצַלֵּי וּמֵימְרָא דַּייָ יִפְרוֹק יָתִי׃ 18 בְּרַמְשָׁא וּבְצַפְרָא וּבְטִיהֲרָא אֲצַלֵּי וְאַרְגוֹשׁ וְיִשְׁמַע קָלִי׃ 19 פְּרַק בִּשְׁלָם נַפְשִׁי דְּלָא לְמִקְרַב בִּישׁ לְוָתִי אֲרוּם בְּסַגִּיעִין עָקְתִין הֲוָה מֵימְרֵהּ בְּסַעֲדִי׃ 20 יִשְׁתְּמַע קֳדָם אֵל וִיקַבֵּל מִנְּהוֹן וְיָתֵב שְׁמַיָּא לְעָלְמַיָּא מִלְּקַדְמִין וְרַשִּׁיעַיָּא דְּלָא מְשַׁנַּיִן אוֹרְחָתְהוֹן בִּישָׁא וְלָא דָחֲלִין מִן קֳדָם אֱלָהָא׃ 21 אוֹשִׁיט יְדוֹי בְּאֱנָשֵׁי שְׁלָמֵיהּ אַפִּיס קְיָמֵיהּ׃ 22 שְׁעִיעָן יַתִּיר מִשְּׁמַן דְּגוּבְנִין מִלֵּי פּוּמֵיהּ וְהֵיךְ זֵינֵי קְרָבָא לִבְּבֵהּ רַכִּיכִין מִלּוֹי יַתִּיר מִמְּשַׁח דִּפְטוּמִין וְהִנּוּן מוּרְנִין דִּקְטוֹל׃ 23 טְלוֹק עַל יְיָ סִבְרָךְ וְהוּא יְזוּן יָתָךְ לָא יִתֵּן לְעָלַם חִסְרָנָא לְצַדִּיקָא׃ 24 וְאַנְתְּ בְּמֵימְרָךְ אֱלָהָא תּוֹחִית יַתְהוֹן לְגֵהִנָּם עֲמִיקְתָּא גַּבְרֵי מָרֵי קְטוֹל וּנְכִילוּ לָא יֶהֶמוּן פַּלְגוּת יוֹמֵיהוֹן וַאֲנָא אֶתְרְחֵיץ בְּמֵימְרָךְ׃

נו

1 לְשַׁבָּחָא עַל כְּנִישְׁתָּא דְּמִתִילָא לְיוֹנְתָא שְׁתִיקוּתָא בְּעִידַן דְּמִתְרַחֲקִין מִקִּרְוֵיהוֹן וְחָזְרִין וּמְשַׁבְּחִין לְמָרֵי עָלְמָא הֵיךְ דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים כַּד אַחֲדוּ יָתֵהּ פְּלִשְׁתָּאֵי בְּגַת׃ 2 חוּס עֲלַי אֱלָהָא אֲרוּם שַׁפְיָנִי תְּחוּתוֹי יָתְבֵי גַתָּאָה גְּבַר חַיָּב כָּל יוֹמָא מְגִיחָא יְדַחֲקִנַּנִי׃ 3 שַׁפְיָן גַּרְמִי מְעִיקַי כָּל יוֹמָא אֲרוּם סַגִּיעִין מְגִיחִין לִי אֱלָהָא עִלָּאָה דִּי כָּרְסְיֵהּ בִּמְרוֹמָא׃ 4 יוֹמָא דְּאֶדְחַל אֲנָא עֲלָךְ אֶתְרְחֵיץ׃

* Et iniuſtitia. Et non defecit de plateis 12
eius vſura & dolus. * Quoniā ſi inimi- 13
cus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem vtique: Et ſi is qui oderat me, ſuper me magna locutus fuiſſet, abſcondiſſem me forſitan ab eo. * Tu verò homo vnanimis, 14
dux meus & notus meus: * Qui ſimul me- 15
cum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulauimus in conſenſu.
* Veniat iam mors ſuper illos, & deſcen 16
dant in infernum viuentes. Quoniam nequitiæ in habitaculis eorū in medio eorū.
* Ego * ad Deum clamaui, & Dominus 17
* exaudiuit me. * Veſperè & manè, & me- 18
ridie narrabo & annunciabo, & exaudiet vocē meam. * Redimet in pace animam 19
meam ab his qui appropinquant mihi, quoniam inter multos erant mecum.
* Exaudiet Deus & humiliabit illos, qui 20
eſt ante ſecula. Non enim eſt illis commutatio, quoniam non timuerunt Deum.
* Extendit manum ſuam in retribuen- 21
do. Contaminauerunt teſtamentum eius.
* Diuiſi ſunt ab ira vultus eius, & * ap- 22
propinquauerunt corda eorum. Molliti ſunt ſermones * eorum ſuper oleum, & ipſi ſunt iacula. * Iacta ſuper Dominum cu- 23
ram tuam, & ipſe te enutriet; non dabit in æternum fluctuationem iuſto.
* Tu verò Deus deduces eos in puteum 24
interitus. Viri ſanguinum & doloſi non dimidiabūt dies ſuos; ego autem Domine ſperabo in te.

* In finem pro populo qui à ſanctis lon- 1
gè factus eſt Dauid in tituli inſcriptione cùm tenuerunt eum Allophyli in Geth. PSAL. LV.

Miſerere mei Deus, quoniam conculca- 2
uit me homo, tota die impugnans tribulauit me. * Conculcauerunt me inimi- 3
ci mei tota die, quoniam multi bellantes aduerſum me * ab altitudine. * Die non 4
timebo, ego verò ſperabo in te.

12 * καὶ ἀδικία. καὶ οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς
13 τόκος καὶ δόλος. * ὅτι εἰ ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με, ὑπήνεγκα ἄν. καὶ εἰ ὁ μισῶν με ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ.
14 * σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου,
15 * ὃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐγλύκανάς μοι ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ.
16 * ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐτοὺς, καὶ καταβήτωσαν εἰς ᾅδου ζῶντες. ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν ἐν μέ-
17 σῳ αὐτῶν. * ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν ἐκέκραξα, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου.
18 * ἑσπέρας καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ, καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου.
19 * λυτρώσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι, ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί.
20 * εἰσακούσεται ὁ θεὸς καὶ ταπεινώσει αὐτοὺς, ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν.
21 * ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι. ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ.
22 * διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες.
23 * ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτός σε διαθρέψει, οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ.
24 * σὺ δὲ ὁ θεὸς κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς. ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν· ἐγὼ δὲ κύριε ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν γέθ.

νέ.

2 * Ελέησόν με ὁ θεός, ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος, ὅλην τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με.
3 * κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους.
4 * ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Tumultus in medio eius eſt: non diſcedit de platea eius mendacium & fraus. 13 Quoniam aduerſarius meus ignominia non afficiet me, vt ſuſtineam; nec oſor meus ſuper me magnificabit ſeſe vt abſcondar ab eo. 14 Et tu Achitophel homo ſimilis mihi, præceptor qui docuiſti me, ac notam reddis mihi ſapientiam. 15 Simul enim inibimus lætum ſecretum: in domo ſanctuarij Domini ambulabimus cum feſtinatione. 16 Reos peraget eos iudicium mortis, & malum Doeg & Achitophel ſententiam feret aduerſum ipſos: deſcendent in infernum viuentes, quoniam mala *ſunt* in tabernaculis eorum, in corporibus eorum. 17 Ego coram Deo orabo; & verbum Domini redimet me. 18 Veſperè & manè, & in meridie orabo, & ſtrepitum edam, & exaudiet vocem meam. 19 Redemit in pace animam meam ne accederet ad me malum, quoniā in multis afflictionibus fuit Verbum eius in adiutorium meum. 20 Audietur coram Deo, & accipiet ab eis: ac ſedebit in cœlis in ſecula *vt* à principio: peccatores autem qui non mutant viam ſuam peſſimam, nec reuerentur conſpectum Dei, *peribunt*. 21 Extendit manus ſuas in homines pacis ſuæ: prophanauit pactum ſuum. 22 Leniora quàm pinguedo caſeorum ſunt verba oris eius, & ſicut arma bellica cor eius: teneriora verba eius ſunt vnctione pinguedinum; at ipſa ſunt ſpicula occiſionis. 23 Proijce ſuper Dominum ſpem tuam, & ipſe nutriet te, nec dabit in perpetuum egeſtatem iuſto. 24 Et tu in verbo tuo Deus deturbabis eos in gehennam profundam homines auctores interfectionis & doli: non videbunt dimidium dierum ſuorum: ego verò ſperabo in verbo tuo.
1 Ad laudandum pro Eccleſia, quæ ſimilatur columbæ ſilentij, in tempore quo elongati ſunt à ciuitatibus ſuis: ſed reuerſi laudant auctorem mundi, ſicut Dauid contritus & perfectus; quando tenuerunt eum Paleſtini in Gath. PSAL. LVI.

Miſerere mei Deus, quoniā conculcauit me ex incolis Gath, homo ſceleratus: tota die bellator opprimet me. 3 Cōculcant oſſa mea moleſtatores mei tota die, quoniā multi pugnant contra me, Deus altiſſime, cuius ſedes eſt in excelſo. 4 Die qua timuero, ego in te confidam.

5 * בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ בֵּאלֹהִים בָּטָחְתִּי לֹא
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃
6 * כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ עָלַי כָּל־מַחְשְׁבֹתָם
לָרָע׃
7 * יָגוּרוּ וְיִצְפֹּנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר
קִוּוּ נַפְשִׁי׃
8 * עַל־אָוֶן פַּלֵּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד
אֱלֹהִים׃
9 * נדי סָפַרְתָּה אַתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ
הֲלֹא בְסִפְרָתֶךָ׃
10 * אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה־
יָדַעְתִּי כִּי־אֱלֹהִים לִי׃
11 * בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר׃
12 * בֵּאלֹהִים בָּטָחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה
אָדָם לִי׃
13 * עָלַי אֱלֹהַיִם נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדוֹת לָךְ׃
14 * כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלוֹא־רַגְלַי מִדֶּחִי
לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים׃

נז

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד
מִכְתָּם בִּבְרִחוֹ מִפְּנֵי־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃
2 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה־נַפְשִׁי וּבְצֵל־
כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד־יַעֲבָר הַוּוֹת׃
3 * אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי׃
4 * יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי סֶלָה־
יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ׃
5 * נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים בְּנֵי־
אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה׃
6 * רוּמָה עַל־הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדֶךָ׃

5 * *In Deo laudabo verbum eius, in Deo sperauí, non timebo quid faciat caro mihi.*
6 * *Tota die sermonibus me affligebant, contra me omnes cogitationes eorum in malum.*
7 * *Congregabuntur absconditè, plantas meas obseruabunt expectantes animam meam.*
8 * *Quia nullus est saluus in eis: in furore populos detrahes Deus.*
9 * *Secretiora mea numerasti: pone lachrymam meam in conspectu tuo, sed non in narratione tua.*
10 * *Tunc conuertentur inimici mei retrorsum in quacunque die inuocauero: hoc scio quia Deus meus es.*
11 * *In Deo laudabo verbum, in Domino prædicabo sermonem.*
12 * *In Deo sperabo, non timebo quid faciat mihi homo.*
13 * *In me sunt Deus vota tua, reddam gratiarum actiones tibi.*
14 * *Quia eripuisti animam meam de morte, & pedes meos de lapsu, vt ambulem coram Deo in lumine viuentium.*

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem, quando fugit à facie Saul in spelunca.*

PSAL. LVII.

2 MIserere mei Deus, miserere mei, quoniam in te sperat anima mea; & in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeant insidiæ.
3 * *Inuocabo Deum altissimum, Deum vltorem meum.*
4 * *Mittet de cælo & saluabit me, exprobrabit cõculcantibus me. Semper. mittet Deus misericordiam suam & veritatem suam.*
5 * *Anima mea in medio leonum dormiuit feroctientium: filij hominum, dentes eorum lanceæ & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus.*
6 * *Exaltare super cælos Deus, in omni terra gloria tua.*

5 * In Deo laudabo sermones meos, in Deo sperauí, non timebo, quid faciet mihi caro?
6 * Tota die verba mea execrabantur; aduersum me omnes cogitationes eorum in malum.
7 * Inhabitabunt & abscondent, ipsi calcaneum meum obseruabunt. Sicut sustinuerunt animam meam:
8 * Pro nihilo saluos facies illos, in ira populos confringes.
9 * Deus vitã meam annunciaui tibi, posuisti lachrymas meas in conspectu tuo, sicut & in promissione tua.
10 **Conuertentur inimici mei retrorsum quacunque die inuocauero te: ecce cognoui quoniam Deus meus es tu.
11 * In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonẽ.
12 * In Deo sperauí, non timebo, quid faciet mihi homo?
13 * In me *Deus vota*, quæ reddam laudationis tuæ.
14 * Quoniam eripuisti animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos de lapsu. *Placebo coram Domino, in lumine viuentium.

1 * In finem ne disperdas Dauid in tituli inscriptione, cùm ipse fugeret à facie Saul in speluncam.

PSAL. LVI.

2 MIserere mei Deus, miserere mei, quoniã in te confidit anima mea. Et in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas.
3 * Clamabo ad Deum altissimum; Deum qui bene fecit mihi.
4 * Misit de cælo & liberauit me: dedit in opprobrium conculcantes me. Misit Deus misericordiam suam & veritatem suam.
5 * Et eripuit animam meam de medio catulorum leonum, dormiui cõturbatus. Filij hominum dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus.
6 * Exaltare super cælos Deus, & in omni terra gloria tua.

5 * ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω σὸν λόγους μου, ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι σαρξ;
6 * ὅλην τὴν ἡμέραν σὸν λόγους μου ἐδδελύσσοντο, καὶ ἐμοὶ πάντες ⸫ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.
7 * παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν, αὐτοὶ τὴν πέρναν μου φυλάξουσι. καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχήν μου.
8 * ὑπὲρ σὸ μηδενὸς σώσεις αὐτούς, ἐν ὀργῇ λαοὺς καταξεις.
9 * ὁ θεός τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου.
10 * ἐπιστρέψουσιν ⸫ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε· ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ.
11 * ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον.
12 * ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;
13 * ἐν ἐμοὶ ὁ θεός ὐχαί, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου.
14 * ὅτι ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, σὸν ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ σὸν πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος. εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου, ἐν φωτὶ ζώντων.

1 * Εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ δαυὶδ εἰς ἐπιγραφήν, ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον. νϛ.

2 * Ελέησόν με ὁ θεός, ἐλέησόν με, ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχή μου. καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ, ἕως οὗ παρέλθοι ἡ ἀνομία.
3 * κεκραξόμαι πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά με.
4 * ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσέ με, ἔδωκεν εἰς ὄνειδος σὸν καταπατοῦντάς με. ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ.
5 * καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ μέσου σκυμνων, ἐκοιμήθην τεταραγμένος. υἱοὶ ἀνθρώπων οὐ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα καὶ βέλη, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα.
6 * ὑψώθητι ἐπὶ σὸν οὐρανὸς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

תרגום

5 בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ בַּיְיָ אֲתְרַחֵצַת לָא אֵדְחַל מָה יַעְבֵּד בִּשְׂרָא לִי׃ 6 כָּל יוֹמָא מְטוֹלְתִי טָרְחִין עֲלַי כָּל
מַחְשָׁבָתְהוֹן לְבִישׁוּ׃ 7 יִכָּנְשׁוּן וְיִשְׁתַּמָּרוּן הִינּוּן אִסְתְּחָרוּ יְשַׁכְּרוּן הֵיכְמָה דְמַהֲנוּ עָבְדוּ לְנַפְשִׁי׃ 8 עַל שִׁקְרָא דְּבִידֵיהוֹן רוֹקֵן יַתְהוֹן מִכְּבֵיהוֹן
בְּרוּגְזָא עַמְמַיָּא תְּסַתֵּם אֱלָהָא׃ 9 וּמֵי טַלְטוּלִי מְנִיתָא אַתְּ שַׁוִי דְמָעָתִי בְּזִיקְוָךְ הֲלָא כְתִיבִין בְּחֻשְׁבָּנָךְ׃ 10 תַּהֲכֵין יְהוֹבְרִן בְּעָלֵי דְּכָבֵי
מֵחֲזֵי קֳדָמַי בְּיוֹמָא דַאֲצַלֵּי דֵּין יְדַעְנָא דַאֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ׃ 11 בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ בְּסָעֲדִי׃
בְּמֵימַר אֱלָהָא סַבְּרַת לָא אֵדְחַל מָה יַעְבֵּד בַּר נַשׁ לִי׃ 13 עֲלַי קַבִּילַת אֱלָהָא נִדְרָיִךְ אֲשַׁלֵּם קֳרְבָנֵי הוֹדָן קֳדָמָךְ׃ 14 אֲרוּם
פְּצֵיתָא נַפְשִׁי מִקְּטוֹל הֲלָא רַגְלַי מְנָקְפָא לְמֵהֲלָכָא קֳדָם יְיָ בְּנְהוֹר חַיָּא׃

נז

1 לְשַׁבָּחָא עַל עֲקָבָא בְּזִמְנָן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל אִתְאֲמַר עַל יַד דָּוִד מִכְתָּם מִן קֳדָם שָׁאוּל בְּאִסְתְּפְלִידָא׃
2 חוּס עֲלַי אֱלָהָא חוּס עֲלַי אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ אִיתְרְחֲצַת נַפְשִׁי וּבְטֵלְל שְׁכִינְתָךְ אֶהֱוֵי רָחִיץ עַד דְּיִעְבַּר אִתְרַגּוּשָׁא׃
3 אֲצַלֵּי קֳדָם אֱלָהָא עֶלְיָאָה לְקָדְקָפָא דְּמַגַּבַּר בְּרָם אִיסְפְּלִידָא עֲיָלָא מִטּוֹלְתִי׃
4 יְמַן מִלְאָכִיָּה מִשְׁמֵי מְרוֹמָא וְיִפְרְקִנַנִי חַסַד שָׁאֲפַי לְעֵלְמִיָּא יְשַׁדַּר אֱלָהָא טוּבֵיהּ וְקוּשְׁטֵהּ׃
5 נַפְשִׁי חֲדֵיָא כַּד בְּמֵצַע שֵׁלְהוֹבִין אֲדוּכַ כְּרֵבְנֵי גוּמְרֵיָא דְמִלַּהֲטִין בְּנֵי נַשָׁא דְּכֵפֵיהוֹן חֵידְ מְרָנִיתָא וְגִרְיהֶן וְלִישָׁנְהוֹן חֵידְ סַיְפָא
חֲרִיפְתָא׃ 6 אִתְרוֹמַם עַל מַלְאָכֵי שְׁמַיָּא אֱלָהָא עַל כָּל יַתְבֵי אַרְעָא אֵיקָרָךְ׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 In mensura iudicij Dei laudabo in verbo eius: in Deo sperauí; non timebo quid faciat caro mihi. 6 Tota die mei causa laborant contra me omnes eorum cogitationes in malum. 7 Congregabuntur & abscondentur; ipsi plantas meas obseruabunt; sicut expectauerunt, sic fecerunt animæ meæ. 8 Propter falsitatem quæ est in manibus eorum, euacua eos à diuitijs suis: in furore ad pauperiem adiges populos Deus. 9 Dies vagationis meæ numerasti tu, pone lachrymam meam in vtre tuo: nonne summa miseriæ meæ in ratione tua? 10 Tunc reuertentur hostes mihi infensi, vertentes ceruicem coram me qua die inuocauero: hoc noui, nempe Deum mihi auxilio futurũ. 11 In mensura iudicij Dei laudabo in verbo eius, in metro miserationum Domini laudabo in verbo eius. 12 In verbo Dei sperauí; non timebo quid faciat filius hominis mihi. 13 In me recepi Deus vota tua, reddam sacrificia cõfessionum coram te. 14 Quoniam liberasti animam meam de morte; sed & pedes meos à lapsu, vt incedam coram Domino in lumine viuorum.

1 Victori ne disperdas Dauid humilem & simplicem, quando fugit à facie Saul in spelunca.

2 Misere mei Deus, miserere mei, quia in verbo tuo sperauit anima mea, & in vmbra maiestatis tuæ confidam, donec transeat tumultus. 3 Orabo coram Deo altissimo & forti, qui accersiuit araneam, vt perficeret in ore speluncæ telam propter me. 4 Aptabit angelum suum de cælis altissimis, & saluum me faciet, opprobrio afficiens cõculcantem me in æternum: mittet Deus bonitatem suam & veritatem suam. 5 Anima mea acuitur tanquam in medio flammarum, dormiam tanquam inter carbones, quos succendunt filij hominis, quorum dentes sunt sicut lanceæ & sagittæ, & linguæ eorum sicut ensis acutus.
6 Exaltare super angelos cælorum Deus; super omnes habitatores terræ gloria tua.

7 * רָשְׁתָּ֤ חֵכִ֨ינוּ לְפְעָמַ֗י כָּפַ֥ף נַפְשִׁ֑י כָּרוּ֤ לְפָנַ֨י שִׁיחָ֗ה נָפְל֥וּ בְתוֹכָ֑הּ סֶֽלָה׃

8 * נָכ֣וֹן לִבִּ֣י אֱלֹהִ֣ים נָכ֣וֹן לִבִּ֑י אָשִׁ֖ירָה וַאֲזַמֵּֽרָה׃

9 * עוּרָ֤ה כְבוֹדִ֨י עוּרָ֤ה הַנֵּ֗בֶל וְכִנּ֑וֹר אָעִ֖ירָה שָֽׁחַר׃

10 * אוֹדְךָ֣ בָעַמִּ֣ים ׀ אֲדֹנָ֑י אֲזַמֶּרְךָ֖ בַּלְאֻמִּֽים׃

11 * כִּֽי־גָדַ֣ל עַד־שָׁמַ֣יִם חַסְדֶּ֑ךָ וְעַד־שְׁחָקִ֖ים אֲמִתֶּֽךָ׃

12 * רוֹמָ֣ה עַל־שָׁמַ֣יִם אֱלֹהִ֑ים עַ֖ל כָּל־הָאָ֣רֶץ כְּבוֹדֶֽךָ׃

נח

1 * לַמְנַצֵּ֥חַ אַל־תַּשְׁחֵ֗ת לְדָוִ֥ד מִכְתָּֽם׃

2 * הַאָמְנָ֣ם אֵ֭לֶם צֶ֣דֶק תְּדַבֵּר֑וּן מֵישָׁרִ֥ים תִּשְׁפְּטוּ־

3 בְנֵי־אָדָֽם׃ * אַף־בְּלֵ֥ב עוֹלֹ֗ת תִּפְעָל֥וּן בָּאָ֑רֶץ

חֲמַ֖ס יְדֵיכֶ֣ם תְּפַלְּסֽוּן׃

4 * זָר֣וּ רְשָׁעִ֣ים מֵרָ֑חֶם תָּע֥וּ מִ֝בֶּ֗טֶן דִּבְּר֥וּ כָזָֽב׃

5 * חֲמַ֣ת־לָ֭מוֹ כִּדְמ֣וּת חֲמַת־נָ֑חָשׁ כְּמ֥וֹ פֶ֝֗תֶן חֵרֵ֥שׁ

יאטמ אָזְנֽוֹ׃

6 * אֲשֶׁ֣ר לֹא־יִשְׁמַ֣ע לְק֣וֹל מְלַחֲשִׁ֑ים חוֹבֵ֥ר

חֲבָרִ֝֗ים מְחֻכָּֽם׃

7 * אֱלֹהִ֤ים ׀ הֲרָס־שִׁנֵּ֬ימוֹ בְּפִ֗ימוֹ מַלְתְּעוֹת֮

כְּפִירִ֪ים נְתֹ֫ץ יְהוָ֥ה׃

8 * יִמָּאֲסוּ֮ כְּמ֪וֹ־מַ֫יִם יִתְהַלָּ֥כוּ־לָ֑מוֹ יִדְרֹךְ֥ חִ֝צָּ֗יו כְּמ֥וֹ

9 יִתְמֹלָלֽוּ׃ * כְּמ֤וֹ שַׁ֨בְלוּל תָּ֘מֵ֤ס יַהֲלֹ֗ךְ נֹ֭פֶל אֵ֣שֶׁת

בַּל־חָ֣זוּ שָֽׁמֶשׁ׃

10 * בְּטֶ֤רֶם יָבִ֨ינוּ סִ֝ירֹתֵיכֶ֗ם אָטָ֤ד כְּמ֣וֹ־חַ֣י כְּמ֣וֹ

חָרוֹן֮ יִשְׂעָרֵֽנּוּ׃

11 * יִשְׂמַ֣ח צַדִּ֣יק כִּי־חָ֭זָה נָקָ֣ם פְּעָמָ֑יו יִרְחַ֥ץ בְּ֝דָ֗ם

הָרָשָֽׁע׃

12 * וְיֹאמַ֣ר אָדָ֣ם אַךְ־פְּרִ֣י לַצַּדִּ֣יק אַךְ֭ יֵ֣שׁ אֱלֹהִ֑ים

שֹׁפְטִ֖ים בָּאָֽרֶץ׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hierony.

7 * *Rete parauerunt gressibus meis ad incuruandam animam meam, foderunt ante me foueam, ceciderunt in medium eius. Semper.*

8 * *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo & psallam.*

9 * *Surge gloria mea, surge psalterium & cithara: surgam manè.*

10 * *Confitebor tibi in populis Domine, cantabo tibi in gentibus.*

11 * *Quia magna vsque ad cælos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.*

12 * *Exaltare super cælos Deus, in omni terra gloria tua.*

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem.*

PSAL. LVIII.

2 *SI verè vtique iustitiam loquimini, recta iudicate filij hominum.*

3 * *Etenim in corde iniquitates operamini, in terra iniquitates manuum vestrarum appendite.*

4 * *Alienati sunt peccatores à vulua, errauerunt ab vtero loquentes mendacium.*

5 * *Furor eorum sicut furor serpentis; sicut reguli surdi obturantis aurem suam.*

6 * *Vt non audiat vocem murmurantium, nec incantatoris incantationes callidas.*

7 * *Deus excute dentes eorum ex ore eorum: molares leonum confringe Domine.*

8 * *Dissoluantur quasi aquæ quæ defluunt: intendit arcum suum donec conterantur.*

9 * *Quasi vermis tabefactus pertranseant, quasi abortiuum mulieris quod non vidit Solem.*

10 * *Antequàm crescant spinæ vestræ in rhamnum; quasi viuentes quasi ira tempestas rapiet eos.*

11 * *Lætabitur iustus cùm viderit vltionẽ: pedes suos lauabit in sanguine impij.*

12 * *Et dicet homo, Verè fructus est iusto, verè est Deus iudicans in terra.*

Interp. ex Græc. lxx. PSAL. LVII.

* Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animam meam. Foderunt ante faciem meam foueam, & inciderunt in eam.

* Paratũ cor meum Deus, paratum cor meum; cantabo & psalmum dicam in gloria mea. * Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara: exurgam diluculo.

* Confitebor tibi in populis Domine, psalmum dicam tibi in gentibus.

* Quoniam magnificata est vsque ad cælos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua. * Exaltare super cælos Deus, & super omnem terram gloria tua.

* In finem Ne disperdas, Dauid in tituli inscriptione. PSAL. LVII.

SI verè vtique iustitiam loquimini, recta iudicate filij hominum.

* Et enim in corde *iniquitatem operamini in terra, *iniustitiã manus vestrę concinnant. * Alienati sunt peccatores à vulua, errauerunt ab vtero, locuti sunt falsa. * Furor illis secundùm similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas.

* Quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici, *quę incãtatur à sapiẽte.

* Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum; molas leonum confregit Dominus.

* Ad nihilum deuenient tanquam aqua decurrens; intendet arcum suum donec infirmentur. * Sicut cera quæ fluit, auferentur, * cecidit ignis super eos, & non viderunt Solem. * Priusquàm intelligerent spinæ vestræ rhamnum: sicut viuentes sicut in ira absorbet eos.

* Lætabitur iustus cùm viderit vindictam; manus suas lauabit in sanguine peccatoris. * Et dicet homo, Si vtique est fructus iusto: vtique est Deus iudicans eos in terra.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. ἑρμηνεύσεις τῶν ο. 351

7 * παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσί μου, καὶ κατέκαμψαν τὴν ψυχήν μου. ὤρυξαν ἔμπροσθέν μου βόθρον, καὶ ἐνέπεσον εἰς αὐτόν. διάψαλμα.

8 * ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.

9 * ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον & κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου.

10 * ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.

11 * ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, & ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου.

12 * ὑψώθητι ἐπὶ σὸν οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

1 * Εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν. νζ.

2 Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρίνατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.

3 * καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίαν ἐργάζεσθε ἐν τῇ γῇ, ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν.

4 * ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ μήτρας, ἐπλανήθησαν ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ.

5 * θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὸν ὁμοίωσιν ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς.

6 * ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπᾳδόντων, φαρμακοῦ τε φαρμακευομένου σοφοῦ.

7 * ὁ θεὸς συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν· τὰς μύλας τῶν λεόντων σύνθλασεν ὁ κύριος.

8 * ἐξουδενωθήσονται ὡσεὶ ὕδωρ διαπορευόμενον, ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως ἂν ἀσθενήσουσιν.

9 * ὡσεὶ κηρὸς τακεὶς συναιρεθήσονται· ἔπεσε πῦρ ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.

10 * πρὸ δὲ συνιούσας τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥαμνον, ὡσεὶ ζώσας ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται αὐτούς.

11 * εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν, τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

12 * καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος, εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Laqueum parauerunt gressibus meis; incuruauit animam meam; foderunt ante me foueam; ceciderunt in medio eius in æternum.
8 Paratum cor meum Domine ad legem tuam, paratum cor meum in timore tui; laudes dicam & psallam. 9 Expergiscere gloria mea, expergiscere vt laudes ore psalterij & citharæ: expergiscar ad orationem matutinam. 10 Confitebor coram te in populis Domine; laudabo te in nationibus. 11 Quoniam magna vsque ad summitatem cælorum benignitas tua, & vsque ad æthera veritas tua.
12 Exaltare super angelos cælorum Deus: super omnes qui habitant terram, gloria tua.

PS. LVIII.

1 Ad laudandum pro angustia in tempore quo dixit Dauid, Ne destruas, per manum Dauidis humilis & perfecti.

NVm reuera quia siletis iustis iusti in tempore contentionis, videtur vobis quòd iustitiam loquamini? in rectitudine iudicate filios hominum. 3 Etiam impij quæ in corde iniquitates operabimini in terra? iniquum manus vestræ complectentur? 4 Alieni facti sunt ab vtero peccatores; errauerunt à ventre loquentes mendacium. 5 Venenum eorum sicut interius venenum serpentis, sicut aspidis surdæ quæ obturat aurem suam. 6 Quæ non admittit vocem verborum maleficorum serpentes constringentium; sed incantationibus incantantis, ipsa est prudentior. 7 Deus, contere dentes eorum in ore ipsorum, & molares filiorum leonum confringas Domine.
8 Liquefiant in peccatis suis sicut aqua, defluant à se: intendit sagittas suas propter eos, & ipsi abscindentur.
9 Sicut reptile limax qui madefacit viam suam, sicut abortiuum & talpa cæca, quæ non vident Solem.
10 Priusquàm impij fiant teneri, durescunt sicut rhamnus, quamdiu sunt virides, sicut immaturum turbine destruet illos.
11 Lætabitur iustus quando viderit vltionem de illis; plantas suas lauabit in sanguine impij. 12 Et dicent filij hominis, Profectò est præmium bonum iustis: profectò est Deus, cuius iudicia extenduntur in incolas terræ.

תרגום

7 מְצָדָא אַתְקִנוּ לְאַסְחָרוּתִי כְּאַף נַפְשִׁי כָּרוּ קֳדָמַי שִׁיתָא נְפַלוּ בְּמִצְעֲתָהּ לְעָלְמִין׃ 8 מְכֵּין לִבִּי לְאוֹרַיְתָךְ יְיָ מְכֵּין לִבִּי בִּדְחַלְתָּךְ אֲשַׁבַּח וַאֲזַמֵּר׃ 9 אִתְעַר אִיקָרִי אִתְעַר לְשַׁבְחָא עַל פּוּם נְבָלָא וְכִנָּרָא אֶתְעַר לְצַלּוֹתָא דְקָרְיָן׃ 10 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא יְיָ אֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאֻמְּיָא׃
11 אֲרוּם רַב עַד שְׁמַיָּא טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי קוּשְׁטָךְ׃ 12 אִתְרוֹמַם עַל מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אֱלָהָא וְעַל כָּל יַתְבֵי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃

נח

1 לְשַׁבְּחָא עַל עֲקָמָא בְּזִמְנָא דַאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל עַל יְד דָּוִד מַכֵּיךְ וּשְׁלִים׃ 2 הָא בְּרֵם בְּקִשְׁטָא שְׁהָקִין צַדִּיקִי בְּעִדָּנָא מַשְׁוֵי חֲמֵי לְכוֹן דִּיְנִקְיָא תְּקַטְּלוּן תְּרֵיצוּתָא הֲדִינוּן יַת בְּנֵי נָשָׁא׃ 3 אוּף רִשְׁעֵי מָה דַּיִן בְּלִבָּא עָבְדִין בְּאַרְעָא חֻשׁוּף יְרֵיכוֹן יְקַבְּלוּן׃
4 אִתְעַבְּדוּ נָכְרִין רִשְׁעַיָּא מִן מַעֲיָא תָּעוּ מִכַּרְסָא מְמַלְלֵי כִּדְבוּבָא׃ 5 אִיכְּרָא לְהוֹן דַּיְךְ גַּוְנָא אִיכְּרָא דְחָיְא חֵירְמָא חֵרְשָׁא דְּמִסְתַּם אֻדְנֵיהּ׃ 6 דְּלָא מְקַבֵּל לְקָל מַלֵּי מְחַרְשַׁיָּא אֲסוּרֵי נְחָשִׁין וְכִן רְשׁוּעֵי רְשָׁן הוּא חַכִּים׃ 7 אֱלָהָא חֲרַע בְּפִיהוֹן בְּפוּמְהוֹן וְכַבְּיֵי בְּנֵי אַרְיָוָתָא יְיָ׃ 8 יִתְמַסְחוּן כְּמַיָּא דְּאָזְלִין לְהוֹן אֲנַגִּיד גִּירְדוֹהִי אִסְתּוֹלְהוֹן וִיהוֹן מִתְגַּזְּרִין׃
9 הֵיךְ תִּיבְלָלָא דִּי מְאִים אוֹרְחָה הֵיךְ נְפוּלָא וְאִשְׁתָּא דִּי סַמְיָן וְלָא חֲמָן שִׁמְשָׁא׃ 10 עַד לָא יִתְעַבְּדוּן רִשְׁעַיָּא רְכִיבֵי אַקִּישָׁן הֵיךְ אִסָּרָא עַד דְּהִנּוּן רְשִׁיבִין הֵיךְ בּוּסְרָא בְּעֶלְעוֹלָא יְשֵׁיצִנּוּן׃ 11 יֶחְדֵּי צַדִּיקָא דְּחֵיזֵי נִקְמָא בְּאַרְעָא חֲמָא פָּרְעָנוּתָא מִגְּהוֹן אֶסְטֵרוּהִי יְשַׁזֵּג בְּאַדְמָא דְּרִשְׁעָא׃
12 וְיֵימְרוּן בְּנֵי נָשָׁא בְּרֵם אִית אֶלָהָא דְּדַיְנוּתֵי מְתַיְתֵין בְּרַדְיֵרֵי אַרְעָא׃

נט

1 למנצח אל־תשחת לדוד מכתם בשלח
שאול וישמרו את־הבית להמיתו:
2 הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי תשגבני:
3 הצילני מפעלי און ומאנשי דמים הושיעני:
4 כי הנה ארבו לנפשי יגורו עלי עזים לא־
פשעי ולא־חטאתי יהוה:
5 בלי־עון ירצון ויכוננו עורה לקראתי וראה:
6 ואתה יהוה־אלהים צבאות אלהי ישראל
הקיצה לפקד כל־הגוים אל־תחן כל־בגדי און
סלה:
7 ישובו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר:
8 הנה יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם
כי־מי שמע:
9 ואתה יהוה תשחק־למו תלעג לכל־
גוים:
10 עזו אליך אשמרה כי־אלהים משגבי:
11 אלהי חסדו יקדמני אלהים יראני בשוררי:
12 אל־תהרגם פן ישכחו עמי הניעמו בחילך
והורידמו מגננו אדני:
13 חטאת־פימו דבר־שפתימו וילכדו בגאונם
ומאלה ומכחש יספרו:
14 כלה בחמה כלה ואינמו וידעו כי־אלהים
משל ביעקב לאפסי הארץ סלה:
15 וישבו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר:
16 המה ינועון לאכל אם־לא ישבעו וילינו:
17 ואני אשיר עזך וארנן לבקר חסדך כי־היית
משגב לי ומנוס ביום צר־לי:
18 עזי אליך אזמרה כי־אלהים משגבי אלהי
חסדי:

1 *Victori vt non disperdas Dauid humilem
& simplicem, quando misit Saul vt cu-
stodirent domum vt occiderent eum.

PSAL. LIX.

2 ERue me de inimicis meis Deus meus, à re-
sistentibus mihi protege me.
3 *Libera me ab operarijs iniquitatis, & à
viris sanguinum salua me.
4 *Quia ecce insidiati sunt animæ meæ, con-
gregantur aduersus me fortissimi.
5 *Absque iniquitate mea & absque peccato
meo Domine. Non egi iniquè, & illi currunt &
præparantur: surge ex aduerso pro me & respice.
6 *Et tu Domine Deus exercituum Deus Is-
rael euigila vt visites omnes gentes: non mise-
rearis vniuersis qui operantur iniquitatem.
7 Semper. *Reuertantur ad vesperam & la-
trent vt canis, & circueant ciuitatem.
8 *Ecce loquuntur in ore suo: gladij in labijs
eorum, quasi nemo audiat.
9 *Et tu Domine deridebis eos, subsannabis
10 omnes gentes. *Fortitudinem meam ad te ser-
uabo, quoniam tu Deus eleuator meus.
11 *Deus meus misericordia præueniet me: Deus
ostendat mihi in insidiatoribus meis.
12 *Ne occidas eos, ne fortè obliuiscantur po-
puli mei: disperge eos in fortitudine tua, & de-
strue eos protector noster Domine.
13 *In peccato oris sui in sermone labiorum suo-
rum & capiantur in superbia sua, maledictio-
nem & mendacium narrantes.
14 *Consume in furore, consume vt non sub-
sistant, & scient quoniam Deus dominator Ia-
cob in finibus terræ. Semper.
15 *Et conuertantur ad vesperam: & latrent
vt canis, & circueant ciuitatem.
16 *Ipsi vagabuntur vt comedant: & cùm sa-
turati non fuerint, murmurabunt.
17 *Ego autem cantabo imperium tuum, &
laudabo manè misericordiam tuam, quoniam fa-
ctus es fortitudo mea, & refugium in die tri-
18 bulationis meæ. *Virtutem meam tibi canta-
bo, quoniam Deus adiutor meus, Deus miseri-
cordia mea.

*In finem Ne disperdas Dauid in tituli 1
inscriptione: cùm misit Saul & cu-
stodiuit domum eius, vt interficeret
eum.

PSAL. LVIII.

ERipe me de inimicis meis Deus*, & ab 2
insurgentibus in me libera me.
*Eripe me de operantibus iniquitatem, 3
& de viris sanguinũ salua me: *Quia ecce 4
ceperunt animam meam, irruerunt in me
fortes; Neque iniquitas mea, neque pecca-
tum meum Domine. *Sine iniquitate cu- 5
curri & direxi. Exurge in occursum meũ,
& vide. *Et tu Domine Deus virtutum 6
Deus Israel, intende ad visitandas omnes
gentes: non miserearis omnibus qui ope-
rantur iniquitatem. *Conuertentur ad 7
vesperam, & famem patientur vt *canis, &
circuibunt ciuitatem. *Ecce ipsi loquen- 8
tur in ore suo, & gladius in labijs eorum,
quoniam quis audiuit? *Et tu Dñe deri- 9
debis eos: ad nihilum deduces omnes gen-
tes. *Fortitudinẽ meam ad te custodiam, 10
quia tu Deus susceptor meus es. *Deus 11
meus misericordia eius p̃ueniet me. Deus
meus ostendet mihi super inimicos meos.
*Ne occidas eos, nequando obliuiscan- 12
tur *legis tuę. Disperge illos in virtute tua,
& depone eos protector meus Domine.
*Delictum oris eorum *sermo labiorum 13
ipsorũ: & comprehendantur in superbia
sua; Et de execratione & mẽdacio annun-
tiabũtur *In consummatione, in ira con- 14
summationis, & non erunt; & scient quia
Deus dominatur Iacob, & finium terræ.
*Conuertentur ad vesperam, & famem 15
patientur vt *canis, & circuibũt ciuitatem.
*Ipsi dispergentur ad manducandũ; si 16
verò nõ fuerint saturati, & murmurabũt.
*Ego autem cantabo fortitudinẽ tuam, 17
& exultabo manè misericordiã tuã. Quia
factus es susceptor meus, & refugium meũ
in die tribulationis meæ. *Adiutor meus 18
es, tibi psallã, quia tu Deus susceptor meus
es: Deus meus misericordia mea.

1 *Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαυὶδ εἰς στηλογρα-
φίαν, ὁπότε ἀπέστειλε σαοὺλ, καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον
αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. νή.
2 *Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπα-
3 νισταμένων ἐπ᾽ ἐμὲ λύτρωσαί με. *ῥῦσαί με ἐκ τῶν ἐργα-
ζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ ἀνδρῶν αἱμάτων σῶσόν με.
4 *ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν ψυχήν μου, ἐπέθεντο ἐπ᾽ ἐμὲ
κραταιοί. οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε.
5 *ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα. ἐξεγέρθητι
εἰς συνάντησίν μου, καὶ ἴδε.
6 *καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ,
πρόσχες τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα τὰ ἔθνη, μὴ οἰκτειρήσῃς
πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.
7 *ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ
8 κυκλώσουσι πόλιν. *ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στό-
ματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς
9 ἤκουσε; *καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσεις αὐτούς, ἐξουδενώσεις
10 πάντα τὰ ἔθνη. *τὸ κράτος μου πρὸς σὲ φυλάξω,
ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ.
11 *ὁ θεός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με· ὁ θεός μου
δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.
12 *μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου
σου. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε
αὐτοὺς ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε.
13 *ἁμαρτία στόματος αὐτῶν λόγος χειλέων αὐτῶν, καὶ
συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. καὶ ἐξ ἀρᾶς
καὶ ψεύδους διαγγελήσονται.
14 *ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξω-
σι· καὶ γνώσονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ ἰακώβ, καὶ τῶν περά-
των τῆς γῆς.
15 *ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ
κυκλώσουσι πόλιν.
16 *αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν· ἐὰν δὲ μὴ χορ-
τασθῶσι, καὶ γογγύσουσιν.
17 *ἐγὼ δὲ ᾄσομαι τῇ δυνάμει σου καὶ ἀγαλλιάσομαι
τὸ πρωὶ τὸ ἔλεός σου. ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου καὶ κα-
ταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου.
18 *βοηθός μου εἶ, σοὶ ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ
μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.

תרגום

נט

1 לשבחא על עקתא בזמן דאמר דוד לא תחבל על יד דוד מכיך ושלים כד שדר שאול ונטרו ית ביתא מטול למקטליה: 2 פצא יתי
מבעלי דבבי אלהי מן דקימין עלי תשזבנני: 3 פצא יתי מעבדי שקר ומן גברין קטולין פרוק יתי: 4 ארום הא כמנו לנפשי
מתכנשין עלי עשינין לא מטול סרחני ולא מטול חובי ייי: 5 עד לא עוין רהטין ומסדרין אתגבר לקדמותי וחמי: 6 ואנת ייי אלהים
צבאות אלהא דישראל אתער למסער על כל עממיא לא תחוס כל שליטי שקר לעלמין: 7 יתובון לרמשא ומתרגשין היך כלבא ויחזרון
קרתא: 8 הא יבועון בפמהון מליא דשנינן היך סיפא בספותהון אמרין נתגבר ארום מן הוא דישמע ויתפרע: 9 ואנת ייי
תגחך להון תתלעב לכל עממיא: 10 עשני לותך אנטור ארום אלהא שזבותי: 11 אלהי טובי יקדמנני אלהא יחמינני נקמתא
במעיקי: 12 לא תקטלנון מיד דילמא יתנשון עמי טלטל יתהון מבתיהון בתקפך והמסכן יתהון ממוניהון תריסנא ייי:
13 מטול חובה פומהון וממלל ספותהון ויתאחדן בגיותנותהון ארום ממומתא ומשקרא משתעין: 14 שיצי יתהון בכלו שיצי
יתהון עד דליתיהון וינדעון ארום אלהא שליט ביעקב לסיפי ארעא לעלמין: 15 ויתובון לרמשא ויתרגשון היך כלבא ויחזרון קרתא:
16 אנון יטלטלון למבז ביזתא למיכל ולא יניחון עד דישבעון ויביתון: 17 ואנא אשבח עשנך ואבוע לעידן צפרא טובך ארום
הויתא משזב לי ורחצני ביומא דעיק לי: 18 עשני לותך אשבח ארום אלהא שזבותי אלהא טובי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum pro angustia in tempore quo dixit Dauid, Ne destruas, per manum Dauidis humilis, & perfecti, quando misit Saul, & custodierunt domum vt eum interficerent.

PSAL. LIX.

2 ERipe me de inimicis meis Deus meus, ab insurgentibus aduersum me libera me. 3 Libera me ab operarijs falsitatis, & à viris homicidis salua me. 4 Quoniam ecce insidiati sunt animæ meæ: congregantur aduersus me fortes non propter iniquitatem meam; nec propter peccatum meum Domine. 5 Non ob iniquitates nostras currunt & ordinantur. roborare in occursum meum, & vide. 6 Et tu Domine Deus exercituum Deus Israel, expergiscere vt animaduertas in cunctas gentes, ne parcas omnibus principibus mendacij in æternum. 7 Reuertentur ad vesperam, & tumultum edituri sunt in morem canis, obsidebuntque ciuitatem. 8 Ecce effutient ore suo verba acuta sicut gladius; labijs suis dicentes, Fortificabimur: quis enim ille est qui audiat & puniat? 9 Tu autem Domine deridebis eos; subsannabis omnes populos. 10 Fortitudinem meam apud te custodiam, quoniam Deus refugium meum est. 11 Deus bonitatis meæ præueniet me; Deus ostendet mihi vltionem in oppressores meos. 12 Ne occidas eos subitò, ne fortè obliuiscatur populus meus: expelle eos à domibus eorum in virtute tua, & ad paupertatẽ redigas eos à facultatibus ipsorum, clypeus noster Dominus. 13 Propter delictum oris eorum, & sermonem labiorum suorum comprehẽdentur in superbia sua, quoniam periurium & mendaciũ narrant. 14 Dele eos internecione, destrue illos, adeò vt non sint: vt sciant quoniam Deus dominatur in Iaacob in finibus terræ in seculum. 15 Et reuertentur ad vesperam; & frement sicut canis, & circuibunt ciuitatem. 16 Ipsi vagabuntur vt diripiant prædam ad comedendum: & non quiescent, donec saturentur ac pernoctent. 17 Ego verò laudabo fortitudinem tuam, & celebrabo tempore matutino bonitatem tuam, quoniam fuisti liberator meus, & spes mea in die quo me afflixit. 18 Fortitudo mea, apud te laudabo, quoniam Deus liberatio mea, Deus beneficentia mea est.

ס

1 ׃ לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם
לְדָוִד לְלַמֵּד׃
2 ׃ בְּהַצּוֹתוֹ אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת־אֲרַם
צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־מֶלַח
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃
3 ׃ אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃
4 ׃ הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ פְּצַמְתָּהּ רְפָה שְׁבָרֶיהָ
כִי־מָטָה׃
5 ׃ הִרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה׃
6 ׃ נָתַתָּה לִּירֵאֶיךָ נֵּס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֹשֶׁט
סֶלָה׃
7 ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃
8 ׃ אֱלֹהִים ׀ דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם
וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃
9 ׃ לִי גִלְעָד ׀ וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי
יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃
10 ׃ מוֹאָב ׀ סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי
פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי׃
11 ׃ מִי יֹבִלֵנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃
12 ׃ הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים
בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃
13 ׃ הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃
14 ׃ בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

סא

1 ׃ לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד׃
2 ׃ שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃
3 ׃ מִקְצֵה הָאָרֶץ ׀ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר־
יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃
4 ׃ כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃

1 * *Victori pro liliis testimonium humilis & perfecti Dauid ad docendum:*
2 * *Quando pugnauit aduersus Syriam Mesopotamiæ, & Syriam Soba, & reuersus est Ioab, & percussit Edom in valle Salinarum duodecim millia.*

PSAL. LX.

3 *Deus proiecisti nos, scidisti nos: iratus es, conuertisti nos.*
4 * *Commouisti terram, diripuisti eam; sana contritiones eius, quoniam mota est.*
5 * *Ostendisti populo tuo duritiam; potasti nos vino consopiente.*
6 * *Dedisti metuentibus te signum, vt fugerẽt à facie arcus. Semper.*
7 * *Vt liberentur amici tui: salua dexteram tuam, & exaudi me.*
8 * *Deus locutus est in sanctuario suo: lætabor & diuidam Sichimam, & vallem Socoth dimetiar.*
9 * *Meus est Galaad, & meus est Manasses; & Ephraim fortitudo capitis mei: Iuda legifer meus.*
10 * *Moab olla lauacri mei; super Idumæam incedam calciamento meo: mihi Palæstina fœderata est.*
11 * *Quis deducet me ad ciuitatem munitam? quis deducet me vsque ad Idumæam?*
12 * *Nonne tu Deus qui proiecisti nos; & non egredieris Deus in exercitibus nostris?*
13 * *Da nobis auxilium in tribulatione; vana est enim salus ab homine.*
14 * *In Deo faciemus virtutem: & ipse conculcabit tribulantes nos.*

1 * *Victori super organum, Dauid.*

PSAL. LXI.

2 *Exaudi Deus laudationem meam; intende orationi meæ.*
3 * *De nouissimo terræ ad te clamabo cùm triste fuerit cor meum: cùm fortis eleuabitur aduersum me, tu eris ductor meus.*
4 * *Fuisti spes mea: turris munitissima à facie inimici.*

*In finem pro ijs qui immutabuntur in 1
tituli inscriptione Dauid in doctrinam: *Cùm succendit Mesopo- 2
tamiam Syriæ, & Syriam Sobal, & cõuertit Ioab, & percussit *Edom in valle Salinarum duodecim millia.

PSAL. LIX.

Deus repulisti nos, & destruxisti nos; 3
iratus es, & misertus est nobis. *Com- 4
mouisti terram & conturbasti eam: sana contritiones eius, quia commota est.
*Ostendisti populo tuo dura, potasti 5
nos vino compunctionis
*Dedisti metuentibus te significatio- 6
nem, vt fugiant à facie arcus.
*Vt liberentur dilecti tui, saluum fac 7
dextera tua & exaudi me.
*Deus locutus est in sancto suo, læta- 7
bor & partibor Sichimam, & conuallem tabernaculorum metibor.
*Meus est Galaad, & meus est Manas- 9
ses, & Ephraim fortitudo capitis mei, Iuda
rex meus. *Moab olla spei meæ. in Idu- 10
mæam extendam calciamentum meum: mihi alienigenæ subditi sunt.
*Quis deducet me in ciuitatem muni- 11
tam, aut quis deducet me vsque in Idu-
mæam? *Nónne tu Deus qui repulisti 12
nos, & non egredieris Deus in virtutibus
nostris? *Da nobis auxilium de tribula- 13
tione, & vana salus hominis.
*In Deo faciemus virtutem, & ipse ad 14
nihilum deducet tribulantes nos.

*In finem in hymnis Dauid Psalmus. 1

LX.

Exaudi Deus deprecationem meam, in- 2
tende orationi meæ.
*A finibus terræ ad te clamaui, dum 3
anxiaretur cor meum, in petra exaltasti me. Deduxisti me;
*Quia factus es spes mea, turris forti- 4
tudinis à facie inimici.

1 * Εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις εἰς στηλογραφίαν τῷ δαυὶδ εἰς διδαχήν·
2 * ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν μεσοποταμίαν συρίας καὶ τὴν συρίαν σωβάλ, καὶ ἐπέστρεψεν ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν δώδεκα χιλιάδας. νθ΄.
3 * Ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς. ὠργίσθης καὶ ᾠκτείρησας ἡμᾶς.
4 * συνέσεισας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτήν, ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι ἐσαλεύθη.
5 * ἔδειξας τῷ λαῷ σου σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως.
6 * ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. διάψαλμα.
7 * ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου.
8 * ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμε-
9 τρήσω. * ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραῒμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλεύς
10 μου. * μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.
11 * τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας;
12 * οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;
13 * δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου.
14 * ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ δαυὶδ ψαλμός. ξ΄.

2 * Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες τῇ προσ-
3 ευχῇ μου. * ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με. ὡδήγησάς με·
4 * ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.

תרגום

ס ¹ לְשַׁבָּחָא עַל עַתִּיק סַהֲדוּתָא פַּרְשֶׁגֶן עַל יַד דָּוִד לְאַלָּפָא׃ ² כַּד כְּנַשׁ דָּוִד מַשְׁרְיָן וַעֲבַר עַל אוֹגַר סַהֲדוּתָא וְאַגַּח קְרָבָא
עִם אֲרָם דְּעַל פְּרָת וְעִם אֲרָם צוֹבָה וּמִבָּתַר כֵּן תָּב יוֹאָב וּמְחָא יַת אֱדוֹמָאֵי בְּמֵישַׁר מִילְחָא וּנְפַלוּ מֵחֵילֵיהוֹן דְּדָוִד וְיוֹאָב תְּרֵין עֲשַׂר אַלְפִין׃
³ אֱלָהָא שְׁבַקְתָּנָא וְתַקֵּפְתָּנָא רְגַזְתָּא עֲלָנָא בִּתְקוֹף רִתְחָתָא תּוּב בִּיקָרָךְ לְוָתָנָא׃ ⁴ אַרְגֵשְׁתָּא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְזַעְזַעְתָּא וּסְדַקְתָּא יָתָהּ
אַסִּי תַּבְרַיָּיהָא אֲרוּם אִתְמוֹטְטָא׃ ⁵ אַחְמֵיתָא עַמָּךְ קַשְׁיָא אַשְׁקֵיתָנָא כַּס דְּלָוָט׃ ⁶ יְהַבְתְּ לְדַחֲלָךְ נִיסָּא לְאִתְנַסָּאָה בֵּהּ מִן בִּגְלַל
קוּשְׁטָא דְּאַבְרָהָם לְעָלְמִין׃ ⁷ מִן בִּגְלַל זְכוּתֵיהּ דְּיִצְחָק יִתְפַּצְיָן רְחִימָךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ מְטוּל חֲסִידוּתֵיהּ דְּיַעֲקֹב וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃
⁸ אֱלָהָא מַלֵּל בְּבֵית מַקְדְּשֵׁיהּ אֶבוּעַ אֲרוּם יִתְגַּבְּרוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל אֲפַלֵּג בִּיזְתָא עִם בְּנֵי יוֹסֵף דְּיָתְבִין בִּשְׁכֶם וּבְמֵישַׁר סוּכּוֹת אֲמַשַּׁח
מְשַׁחְתָּא וְאֲפַלֵּג עֲדָאָה׃ ⁹ עִמִּי הֲווֹן דְּבֵית גִּלְעָד וְעִמִּי הֲווֹן דְּבֵית מְנַשֶּׁה וְגִבָּרִין דְּבֵית אֶפְרַיִם עֻשְׁנָא דְרֵישִׁי וּמִדְּבֵית יְהוּדָה סָפְרַיָּא
דְּבֵית אֻלְפָנִי׃ ¹⁰ בְּעֵיטַת מוֹאֲבָאֵי אִטַּמְשׁוּן רִגְלַי בֶּאֱדוֹם גִּבָּרֵיהוֹן הֵיךְ דּוּדֵי שִׁיזוּגֵי עַל פְּרִיקַת צַוְרֵי קְדָל גִּבָּרֵי אֱדוֹמָאֵי שַׁלְקֵית מְסָנִי
עֲלֵי פְלִשְׁתָּאֵי יַבִּיבִי וְאִתְגַּבַּרִי כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל׃ ¹¹ מַן הוּא דְּאוֹבִיל יָתִי לְקַרְתָּא חֲרוּבָא דְּצוֹר מַן הוּא דְּדַבְּרַנִי עַד אֱדוֹם׃
¹² הֲלָא אַתְּ הוּא יְיָ שְׁבַקְתָּנָא וְלָא תִפּוֹק אֱלָהָא עִם חֵילְוָתָנָא׃ ¹³ הַב לָנָא סַעֲדָא מִמְּעִיקָא וּמַגָּן הוּא פֻּרְקָנֵהּ דְּבַר נָשָׁא׃
¹⁴ בְּמֵימַר אֱלָהָא נַעֲבֵד חֵילָא וְהוּא יִכְבּוֹשׁ מְעִיקָנָא׃ סא ¹ לְשַׁבָּחָא עַל תֻּשְׁבְּחָן עַל יַד דָּוִד׃
² קַבֵּל יְיָ בָּעוּתִי אַצִּית צְלוֹתִי׃ ³ מִסְּיָפֵי אַרְעָא קֳדָמָךְ לְוָתָךְ אֲצַלֵּי בְּאִשְׁתַּלְהָיוּת לִבִּי בִּכְרַךְ תַּקִּיף דְּמִתְבְּנֵי עַל טוּר רָם מִנִּי דַּבַּר יָתִי׃
⁴ אֲרוּם הֲוֵיתָא רְחִיץ לִי קוּשְׁטָא עֻשְׁנָא מִבְּעֵל דְּבָבָא׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹ Ad laudandum pro veteri testimonio exemplar per manum Dauidis ad docendum. ² Quando congregauit Dauid exercitus, transiuitque per cuneum testimonij, & instruxit bellum aduersus Aram, quæ est super Euphraten; & aduersus Aram Soba: & post hæc reuersus est Ioab, & percussit Idumæos in planitie Salis, & ceciderunt de exercitibus Dauid & Ioab, duodecim millia. PSAL. LX.

³ Deus dereliquisti nos, confregisti nos; iratus es nobis vehementi furore: conuertere in gloria tua ad nos. ⁴ Commouisti terram Israel, conturbasti & destruxisti eam: sana ruptiones eius, quoniam commota est. ⁵ Ostendisti populo tuo dura, potasti nos calice maledictionis. ⁶ Dedisti metuentibus te vexillum, vt exaltentur in illo; propter veritatem Abraham in æternum. ⁷ Propter meritum Isaac, redimentur dilecti tui; redime dexteram tuam propter misericordiam Iaacob; & suscipe orationem meam. ⁸ Deus locutus est in domo sanctuarij sui: lætabor, quia præualebit domus Israel: diuidã prædam cũ filijs Ioseph, habitãtibus in Sichem, & in valle tabernaculorũ metiar mensura, & diuidam prædam. ⁹ Mecum erat domus Gilgad, & mecum domus Menasseh, & fortes domus Ephraim, fortitudo capitis mei: à domo autẽ Iehudæ scribæ domus doctrinæ meæ. ¹⁰ Cõsilio Moabitarũ intincti sunt pedes mei in Edom; fortes eius sicut olla lotionis meæ, super iuncturam colli ceruicis fortium Idumæorum proieci calceum meum: ob Palestinos iubila & fortificare congregatio Israel. ¹¹ Quis deducet me ad ciuitatem destructam Tyri? quis deducet me vsque ad Idumæam? ¹² Nónne tu Domine dereliquisti nos? & non egredieris Deus cũ exercitibus nostris? ¹³ Tribue nobis auxiliũ propter hostẽ: frustratoria enim est salus hominis. ¹⁴ In verbo Dei edemus virtutem: & ipse conculcabit oppressores nostros. ¹ Ad laudandũ pro hymnis per manũ Dauidis. PS. LXI.

Accipe Domine deprecationem meam; intende orationi meæ. ³ Ab extremis terræ in conspectu tuo, ad te orabo in anxietate cordis mei; super arcem munitam quæ constructa est super montem altiorem me ipso, deduc me. ⁴ Quoniam factus es spes mea; veritas fortitudinis à facie auctoris inimicitiæ.

5 אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶּלָה׃
6 כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃
7 יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר וָדוֹר׃
8 יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ׃
9 כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם׃

סב

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוּמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃
3 אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא־אֶמּוֹט רַבָּה׃
4 עַד־אָנָה תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ תְּרָצְּחוּ כֻלְּכֶם כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הַדְּחוּיָה׃
5 אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב בְּפִיו יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ־סֶלָה׃
6 אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִּי נַפְשִׁי כִּי־מִמֶּנּוּ תִּקְוָתִי׃
7 אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃
8 עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי בֵּאלֹהִים׃
9 בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת עָם שִׁפְכוּ־לְפָנָיו לְבַבְכֶם אֱלֹהִים מַחֲסֶה־לָּנוּ סֶלָה׃
10 אַךְ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃
11 אַל־תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבָּלוּ חַיִל כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב׃
12 אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים׃
13 וּלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

5 *Habitabo in tabernaculo tuo iugiter, sperabo in protectione alarum tuarum. Semper.*
6 *Tu enim Deus exaudisti orationem meam: dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum.*
7 *Dies super dies regis adijcies, annos eius donec generatio & generatio.*
8 *Sedebit semper in conspectu Dei, misericordia & veritas seruabunt eum.*
9 *Sic canam nomini tuo iugiter, reddens vota mea per singulos dies.*

1 *Victori pro Idithun Psalmus Dauid.*
LXII.

2 *ATtamen ad Deum silebit anima mea, quia ex eo salus mea.*
3 *Attamen ipse scutum meum, & salus mea, fortitudo mea, non commouebor amplius.*
4 *Vsquequo insidiamini contra virum, interficitis omnes, quasi murus inclinatus & maceria corruens?*
5 *Partem enim eius cogitauerunt expellere: placuerunt sibi in mendacio, ore suo singuli benedicunt, & corde suo maledicunt. Semper.*
6 *Veruntamen Deo tace anima mea, quia ab ipso spes mea.*
7 *Sed ipse fortis meus & salus mea, altitudo mea non mouebor.*
8 *In Deo salutare meum & gloria mea, robur fortitudinis meæ & spes mea in Deo.*
9 *Sperate in eo omni tempore, populi effundite coram eo cor vestrum Deus spes nostra. Semper.*
10 *Veruntamen vanitas filij Adam mendacium filij viri, in stateris dolosis fraudulenter agunt simul.*
11 *Nolite confidere in calumnia, & in rapina ne frustremini. diuitiæ si affluxerint, ne apponatis cor.*
12 *Vnum locutus est Deus: duo hæc audiui quia imperium Dei est.*
13 *Et tibi Domine misericordia, quia tu reddes vnicuique secundùm opus suum.*

Inhabitabo in tabernaculo tuo in se- 5
cula, protegar in velaméto alarum tuarũ.
Quoniam tu Deus exaudisti oratio- 6
nem meam, dedisti hæreditatem timenti-
bus nomen tuum. Dies super dies re- 7
gis adijcies, annos eius vsque in diem ge-
nerationis & generationis.
Permanebit in æternum in conspectu 8
Dei; misericordiam & veritatem eius quis
requiret?
Sic psalmum dicam nomini tuo in *se- 9
cula, vt reddam vota mea *diem de die.

In finem pro Idithun Psalmus 1
Dauid. LXI.
NOnne Deo subiecta erit anima mea? 2
ab ipso enim salutare meum.
Nam & ipse Deus meus, & salutaris 3
meus; susceptor meus, non mouebor am-
plius. Quousque irruitis in hominem? 4
interficitis vniuersi vos, tanquam parieti
inclinato & maceriæ depulsæ?
Veruntamen precium meum cogita- 5
uerũt repellere, cucurri in siti. Ore suo be-
nedicebant, & corde suo maledicebant.
Veruntamen Deo subiecta esto anima 6
mea, quoniam ab ipso patientia mea.
Quia ipse Deus meus & saluator 7
meus; adiutor meus non emigrabo.
In Deo salutare meum & gloria mea. 8
Deus auxilij mei & spes mea in Deo*.
Sperate in eo omnis congregatio po- 9
puli. Effundite coram illo corda vestra,
quia Deus adiutor noster*.
Veruntamẽ vani filij hominum, men- 10
daces filij hominũ in stateris vt decipiant,
ipsi de vanitate in idipsum.
Nolite sperare in iniquitate, & *in ra- 11
pinis nolite concupiscere: diuitiæ si af-
fluant, nolite apponere cor.
Semel locutus est Deus, duo hæc audi- 12
ui, quia potestas Dei*, Et * tua Domine 13
misericordia: quia tu reddes vnicuique
iuxta opera sua.

5 παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, σκεπασθήσομαι ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου.
6 ὅτι σὺ ὁ θεὸς εἰσήκουσας τῶν εὐχῶν μου, ἔδωκας κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου.
7 ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας τοῦ βασιλέως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς.
8 διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει;
9 οὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

1 Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ δαυίδ.
ξα΄.
2 Οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; παρ' αὐτῷ
3 γὰρ τὸ σωτήριόν μου. καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπὶ πλεῖον.
4 ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον, φονεύετε πάντες ὑμεῖς, ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ;
5 πλὴν τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδραμον ἐν δίψῃ. τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο.
6 πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἡ ὑπομονή μου.
7 ὅτι αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ μεταναστεύσω.
8 ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου. ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ.
9 ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ. ἐκχέατε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς ἡμῶν.
10 πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ τὸ αὐτό.
11 μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν, καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ ἐπιποθεῖτε, πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προστίθεσθε καρδίαν.
12 ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος τοῦ θεοῦ,
13 καὶ σοῦ κύριε τὸ ἔλεος· ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

תרגום

5 אֲדוּר בְּמַשְׁכְּנָךְ לְעָלְמַיָא אֶתְרְחִיץ בִּטְלַל שְׁכִינְתָךְ לְעָלְמִין׃ 6 אֲרוּם אַתְּ יְיָ שְׁמַעְתְּ נִדְרַי יְהַבְתְּ יְרוּתָא לְעָלְמָא דְאָתֵי לְדַחֲלֵי שְׁמָךְ׃
7 יוֹמִין עַל יוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא תּוֹסִיף שְׁנוֹהִי הֵיךְ דָּרֵי עָלְמָא הָדֵין וְדָרֵי דְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 8 יָתֵב לְעָלְמִין קֳדָם אֱלָהָא טִיבוּ וּקְשׁוֹט
מִמָּרֵי עָלְמָא יִנְטְרוּן לֵהּ׃ 9 בְּכֵן אֲשַׁבַּח שְׁמָךְ לְעָלְמַיָא כַּד אֲשַׁלֵּם נִדְרַי בְּיוֹם פֻּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל וּבְיוֹם דְּיִתְרַבֵּי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְמֶהֱוֵי מְלֵךְ׃

סב

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדָא דִידוּתוּן תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּרַם לֵאלָהָא שְׁתִקָא נַפְשִׁי מִנֵּהּ פֻּרְקָנִי׃ 3 בְּרַם הוּא תְּקָפִי וּפֻרְקָנִי מְשֵׁזְבִי לָא
אֶזְדַּעְזַע בְּיוֹם עָקָא רַבָּא׃ 4 עַד אָן אַתּוּן מִתְרַגְּשִׁין עַל גְּבַר חֲסִיד תִּתְעַבְדוּן קָטוֹלִין כּוּלְּכוֹן הֵיךְ שׁוּר דְּסָמֵי הֵיךְ גּוּדָא רְעִיעֲתָא׃
5 בְּרַם כַּד יוֹמוֹן לְאוֹטָבָא מִתְמַלְּכִין לְמִנְדַּח יְחַוּוֹן כַּדְבוּבָא בְּפוּמְהוֹן יְבָרְכוּן וּבְלִבְּהוֹן יְלַטְטוּן לְעָלְמִין׃ 6 בְּרַם לֵאלָהָא שְׁתוּקִי נַפְשִׁי
אֲרוּם מִנֵּהּ סִבְרִי׃ 7 בְּרַם הוּא תְּקָפִי וּפֻרְקָנִי מְשֵׁיזְבִי לָא אֶזְדַּעְזַע׃ 8 עַל אֱלָהָא פּוּרְקָנִי וְאִיקָרִי תְּקוֹף עֻשְׁנִי סִבְרִי בֵּאלָהָא׃
9 סְבַרוּ בְמֵימְרֵהּ בְּכָל עִידָּן עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל שְׁדוּ קוּמוֹי זְהוֹהֵי לִבְּכוֹן וְצַלּוּ קוּמוֹי בְּכָל לִבְּכוֹן וְאֵמְרוּ אֱלָהָא סִבְרָנָא לְעָלְמִין׃ 10 בְּרַם
לְמָא בְּנֵי נָשָׁא כַּדְבוּבָא בְּנֵי גְבַר כַּד יִסְבוּן גַּבְרַיָּא בְּמַסְחֲתָא מַתְקְלִין מִיזְלֵיהוֹן אִנּוּן גַּרְמֵיהּ מִן לְמָא הֲווֹן כַּחֲדָא׃ 11 לָא תִתְכְּלוּן בְּטְלוּמָא
וּבְאוֹנְסָא לָא תִתְהַבְּלוּן מָמוֹנָא אֲרוּם יְשַׁבַּח לָא תְשַׁוּוֹן לִבָּא׃ 12 אוֹרָיְתָא חֲדָא מַלֵּל אֱלָהָא וְתִנְיָתָא דְנָא שְׁמַעְנָא אֲרוּם עֻשְׁנָא קֳדָם אֱלָהָא׃
13 וְלָךְ אֱלָהָא יָאֵה לְמֶעְבַּד טִיבוּ לְצַדִּיקַיָא אֲרוּם אַנְתְּ תְּשַׁלֵּם לֶאֱנָשׁ הֵיךְ עוּבְדוֹהִי׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Habitabo in tabernaculo tuo in secula, confidam in vmbra maiestatis tuæ in æternum. 6 Quoniam tu Domine exaudisti vota mea, dedisti hæreditatem in seculo venturo, timentibus nomen tuum. 7 Dies super dies regi christo addes: anni eius sicut generationes mundi huius & generationes mundi venturi. 8 Sedebit in secula coram Deo: bonitas & veritas à Domino mundi seruabunt eum. 9 Sic laudabo nomen tuum in æternum, cùm persoluero vota mea in die redemptionis Israel; & in die quo vngetur rex Christus vt regnet.

1 Ad laudandum per manum Idutun, hymnus Dauidi. PSAL. LXII.

2 CErtè siluisti Deo anima mea, ab eo redemptio mea. 3 Profectò ipse est fortitudo mea & redemptio mea, redemptor meus, non mouebor in die ærumnæ magnæ. 4 Vsquequò fremitis in virum misericordem? cuncti euadetis homicidæ sicut murus declinans, sicut maceries rupta. 5 Vtique cùm iuramẽtum se bene facturos interposuerunt, consultant vt impellant: nuntiabunt mendacium, ore suo benedicent, at corde maledicent in æternum. 6 Veruntamen Deo taceas anima mea, quoniam ab ipso patientia mea. 7 Profectò ipse est fortitudo mea, & redemptio mea, liberator meus, non commouebor. 8 In Deo redemptio mea, & gloria mea: robur fortitudinis meæ, spes mea in Deo. 9 Sperate in verbo eius omni tempore popule domus Israel: abijcite coram eo elationes cordis vestri, & orate coram eo toto corde vestro, & dicite, Deus est spes nostra in æternum. 10 Quippe nihil hominum filij, mendacium filij viri, si acceperint homines stateram ponderantes fata sua, illi quidem ipsamet vanitate erunt *leuiores*.

11 Ne confidatis in rapina, & violentia: nolite diuitijs vani fieri: cùm laudauerit vos *aliquis*, ne apponatis cor.

12 Legem vnam locutus est Deus, & secundam istam audiuimus, quia virtus coram Deo est.

13 Et te Deus decet misericordiam facere iustis, quoniam tu reddes homini secundùm opera ipsius.

סג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃
2 * אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי
כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם׃
3 * כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃
4 * כִּי טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנְךָ׃
5 * כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃
6 * כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת
יְהַלֶּל פִּי׃
7 * אִם זְכַרְתִּיךָ עַל יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה בָּךְ׃
8 * כִּי הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃
9 * דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָּמְכָה יְמִינֶךָ׃
10 * וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת
הָאָרֶץ׃
11 * יַגִּירֻהוּ עַל יְדֵי חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ׃
12 * וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל הַנִּשְׁבָּע
בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר׃

סד

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * שְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב
תִּצֹּר חַיָּי׃
3 * תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
4 * אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר׃
5 * לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים תָּם פִּתְאֹם יֹרֻהוּ וְלֹא
יִירָאוּ׃
6 * יְחַזְּקוּ לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים
אָמְרוּ מִי יִרְאֶה לָּמוֹ׃
7 * יַחְפְּשׂוּ עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב אִישׁ
וְלֵב עָמֹק׃
8 * וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאוֹם הָיוּ מַכּוֹתָם׃

1 * *Psalmus Dauid cùm esset in deserto Judææ.* LXIII.
2 *DEus fortitudo mea tu es, de luce consurgam ad te, sitiuit ad te anima mea, desiderauit ad te caro mea in terra inuia, & consitiente sine aqua.*
2 * *Sic in sancto apparui tibi, vt videam fortitudinem tuam & gloriam tuam.*
4 * *Melior enim est misericordia tua quàm vitæ: labia mea laudabunt te.*
5 * *Sic benedicam tibi in vita mea: in nomine tuo leuabo manus meas.*
6 * *Quasi adipe & pinguedine implebitur anima mea, & labijs laudantibus canet os meum.*
7 * *Recordans tui in cubili meo, per singulas vigilias meditabor tibi.*
8 * *Quia fuisti auxilium meum; & in vmbra alarum tuarum laudabo.*
9 * *Adhæsit anima mea post te, me suscepit dextera tua.*
10 * *Ipsi verò interficere quærunt animam meam, ingrediantur in extrema terræ.*
11 * *Congregentur in manus gladij: pars vulpium erunt.*
12 * *Rex autem lætabitur in Deo, laudabitur omnis qui iurat in eo, quia obstruetur os loquentium mendacium.*

1 * *Victori Psalmus Dauid.* LXIIII.
2 *AVdi Deus vocem meam loquentis, à timore inimici serua vitam meam.*
3 * *Absconde me à consilio malignorum, à tumultu operantium iniquitatem.*
4 * *Quia exacuerunt quasi gladium linguam suam: tetenderunt sagittam suam verbum amarissimum.*
5 * *Ut sagittarent in absconditis simplicem: subitò sagittabunt eum & non timebunt.*
6 * *Confortauerunt sibi sermonem pessimum, narrauerunt vt absconderent laqueos: dixerunt, Quis videbit eos?*
7 * *Scrutati sunt iniquitates, defecerunt scrutantes scrutinium, cogitationibus singulorũ &*
8 *corde profundo.* * *Sagittabit ergo eos Deus iaculo repentino, inferentur plagæ eorum.*

* Psalmus Dauid cùm esset ipse in deserto *Iudææ. LXII. 1
DEus Deus meus ad te de luce vigilo, 2
sitiuit * te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea! In terra deserta & inuia, & inaquosa: * Sic in sancto apparui 3
tibi, vt viderem virtutem tuam & gloriam tuam. * Quoniã melior *misericordia tua 4
super vitas: labia mea laudabunt te.
* Sic benedicam te in vita mea, * in no- 5
mine tuo leuabo manus meas.
* Sicut de adipe & pinguedine replea- 6
tur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum.
* Si memor fui tui super stratum meum, 7
*meditabar in matutinis *meditabar in te.
* Quia fuisti adiutor meus, & in vela- 8
mento alarum tuarum exultabo.
* Adhæsit anima mea post te, me autem 9
suscepit dextera tua.
* Ipsi verò in vanum quæsierunt ani- 10
mam meam, introibunt in inferiora terræ.
* Tradentur in manus gladij; partes 11
vulpium erunt. * Rex verò lætabitur in 12
Deo, laudabitur omnis qui iurat in eo. quia obstructum est os loquentiũ iniqua.

* In finem Psalmus Dauid. LXIII. 1
EXaudi Deus vocem meam, cùm depre 2
cor ad te, à timore inimici eripe animam meam. ** Protege me à conuentu 3
malignantium, à multitudine operantium iniquitatem. * *Qui exacuerunt vt gla- 4
dium linguas suas, intenderunt arcũ suum rem amaram. * Vt sagittent in occultis 5
immaculatum, subitò sagittabunt eum, & non timebunt.
* Firmauerunt sibi sermonem nequam, 6
*laqueos narrauerunt *vt absconderent laqueum. dixerunt, Quis videbit eos?
* Scrutati sunt *iniquitatem, defecerunt 7
scrutantes scrutinio. Accedet homo * & cor altum. * Et exaltabitur Deus. sagit- 8
tæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας. ξβ΄.
2 * Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψησέ σε ἡ ψυχή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου. ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ·
3 * οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου.
4 * ὅτι κρεῖσσον τὸ ἔλεός σου ὑπὲρ ζωάς, τὰ χείλη μου
5 ἐπαινέσουσί σε. * οὕτως εὐλογήσω σε ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀρῶ τὰς χεῖράς μου.
6 * ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου, καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ στόμα μου.
7 * εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ.
8 * ὅτι ἐγενήθης βοηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσομαι.
9 * ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελά-
10 βετο ἡ δεξιά σου. * αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς.
11 * παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥομφαίας, μερίδες ἀλωπέκων ἔσονται.
12 * ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται ἐπὶ τῷ θεῷ· ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ· ὅτι ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄδικα.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξγ΄.
2 * Εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ· ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.
3 * σκέπασόν με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν.
4 * οἵτινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώσσας αὐτῶν, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρόν·
5 * τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον, ἐξάπινα κατατοξεύσουσιν αὐτόν, καὶ οὐ φοβηθήσονται.
6 * ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδα. εἶπον, τίς ὄψεται αὐτούς;
7 * ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσεις. προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα.
8 * καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.

תרגום

סג 1 תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּעִדָּן מֶהֱוֵיהּ בְּמַדְבְּרָא בִּתְחוּם שֵׁבֶט יְהוּדָה׃ 2 אֱלָהָא תּוּקְפִּי אַנְתְּ אַקְדֵּם בְּצַפְרָא
קֳדָמָךְ צַהֲיַת לָוָתָךְ נַפְשִׁי מִרְגַּג לָוָתָךְ בִּשְׂרִי בְּאַרְעָא צַהְיָא וְשַׁלְהַיָּא מִדְּלֵית מוֹי׃ 3 הֵיכְנָא בַּאֲתַר קוּדְשָׁךְ חֲמִיתָךְ זַכֵּי יָתִי לְמֶחֱמֵי עוּשְׁנָךְ
וְאִיקָרָךְ׃ 4 אֲרוּם טָב חִסְדָּךְ דְּתַעְבֵּד לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי מֵחַיֵּי דִּיהַבְתָּ לְרַשִׁיעַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין בְּגִין כֵּן סִפְוָתַי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃
5 הֵיכְנָא אֲבָרְכִנָּךְ בְּחַיַּי בְּעָלְמָא הָדֵין וּבִשְׁמָךְ מֵימְרָךְ אֶפְרוֹשׂ יְדַי בִּצְלוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃ 6 הֵיךְ תְּרִיב וּדְהֵן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי בְּאוֹרָיְתָא
וְסִפְוָן דְּתֻשְׁבְּחָן יְשַׁבַּח פּוּמִי׃ 7 אִין אַדְכַּרְתָּךְ עַל דַּרְגָּשִׁי בְּמַטְּרָתָא אֲרַנֵּן בְּמֵימְרָךְ׃ 8 אֲרוּם הֲוֵיתָא סָעִיד לִי וּבְטְלַל שְׁכִינְתָּךְ אֲבוּעַ׃
9 אִדְבְּקַת נַפְשִׁי בָּתַר אוֹרְחָתָךְ בְּמֵימְרֵי סַעֲדַת יְמִינָךְ׃ 10 וְהִנּוּן לְבֵית קְבוּרְתָּא יִתְבְּעוּן נַפְשִׁי יֵעֲלוּן בְּאַרְעִית אַרְעָא׃ 11 יִרְתְּלוּנֵּהּ
מִטּוּל מְחַת סַיְּפָא מוֹהֲבוּת תַּעֲלַיָּא יְהוֹן׃ 12 וּמַלְכָּא יֶחְדֵּי בְּמֵימַר אֱלָהָא יְשַׁבַּח כָּל דְּמִקַּיַּם בְּמֵימְרֵהּ אֲרוּם יִסְתְּגַר פּוּמְהוֹן דִּמְמַלְּלֵי שִׁקְרָא׃
סד 1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 שְׁמַע אֱלָהָא קָלִי בְּעִדָּן צְלוֹתִי מִדְּלוּחָא דִּבְעֵל דְּבָבָא תִּנְטוֹר חַיַּי׃
3 תְּטַמְּרִנַּנִי מֵרְזוֹן דְּמַבְאֲשִׁין מֵאַתְרְגוֹשַׁת עָבְדֵי שְׁקַר׃ 4 דִּי שַׁנִּינוּ הֵיךְ כְּסִיפָא לִישַׁנְהוֹן נְגַדוּ קַשְׁתָּתְהוֹן מְשַׁחוּ גִירְרֵיהוֹן סַמָּא
דִּקְטוֹל מְרִיר׃ 5 לְגַרָּאָה בְּטַמְרָא דְּלָא מוּם בִּתְכֵיף יִגְרוּן לֵהּ וְלָא יִדְחֲלוּן׃ 6 יִתְקְפוּן לְהוֹם פִּתְגָּם בִּישׁ יִשְׁתְּעוּן לְמִכְמַן פַּחֲלִין
אָמְרִין מַן חָמֵי לְהוֹם׃ 7 יְבַלְּשׁוּן לְמִשְׁכַּח עִוְלִין לְשֵׁיצָאָה זַכָּאִין בְּלוּשָׁא דְּמִתְבְּלִישׁ בְּגוּף בַּר נָשׁ וְהִרְהוּרֵי לִבָּא עֲמִיקָא׃ 8 וְיִגְרֵי
עֲלֵיהוֹן אֱלָהָא גִּירָא בִּתְכֵיף וְיִתְגְּהוֹן עַל מַחֲתֵיהוֹן׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Canticum Dauidi quo tempore erat in deserto in finibus tribus Iehudæ. PSAL. LXIII.
2 DEus fortitudo mea tu es, summo manè consurgam coram te: sitiuit te anima mea: desiderat te caro mea in terra arida, & defessa vbi nullæ sunt aquæ. 3 Sic in loco sanctitatis tuæ vidi te: purga me vt videam virtutem tuam & gloriam tuam. 4 Quoniam melior est misericordia tua quam facies iustis in mundo venturo, vita quam dedisti impijs in mundo isto: propterea labia mea laudabunt te. 5 Sic benedicam te in vita mea in mundo isto, & in nomine Verbi tui extendam manus meas in oratione in mundo vëturo. 6 Quasi adipe & pinguedine saturabis animam meam in Lege: & labijs laudatorijs laudabit os meum. 7 Si recordatus fuero tui super cubili meo, inter custodias meditabor in verbo tuo. 8 Quoniam fuisti auxilium mihi, & in vmbra maiestatis tuæ exultabo. 9 Adhæsit anima mea post vias tuas: verbum meum sustentauit dextera tua. 10 Ipsi verò in domum sepulturæ inquirent animã meam: intrabunt in interiora terræ. 11 Timebunt eum propter percussionem gladij: pars vulpium erunt. 12 Et rex lætabitur in Verbo Dei: laudabit omnis qui iurauerit in Verbo eius, quoniam præfocabit os eorum qui loquuntur mendacium.
1 Ad laudandum hymnus Dauidi. PSAL. LXIIII.
2 AVdi Deus vocem meam in tempore orationis meæ: à terrore inimici mei custodi vitam meam. 3 Abscondes me à secretis prauorum, à fremitu operantium iniquitatem. 4 Qui exacuerunt sicut gladium linguas suas; tetenderunt arcus suos, vnxerunt sagittas suas veneno mortifero & amaro. 5 Vt sagittarent occultè immaculatum: subitò sagittabunt eum; & non timebunt.
6 Roborabunt sibi verbum iniquum, narrabunt, vt abscondant laqueos, dicentes neminem eos videre.
7 Peruestigabunt, vt inueniant iniquitates ad disperdendum iustos, machinationem, quæ exquiritur intra hominem, & cogitationes cordis profundi.
8 Et excutiet in eos Deus sagittam repentè, & inferet plagas eorum.

9 * וַיִּבָּשְׁלוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם יִתְנוֹדְדוּ כָּל־רֹאֵה בָם׃

10 * וַיִּירְאוּ כָל־אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ הִשְׂכִּילוּ׃

11 * יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה בוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃

סה

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר׃

2 * לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם־נֶדֶר׃

3 * שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ׃

4 * דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מִנִּי פְשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם׃

5 * אַשְׁרֵי ׀ תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃

6 * נוֹרָאוֹת ׀ בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל־קַצְוֵי־אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים׃

7 * מֵכִין הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃

8 * מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וְהָמוֹן לְאֻמִּים׃

9 * וַיִּירְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאוֹתֹתֶיךָ מֹוצָאֵי־בֹקֶר וְעֶרֶב תַּרְנִין׃

10 * פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ׃

11 * תְּלָמֶיהָ רַוֵּיָה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ בִּרְבִיבִים תְּמוֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃

12 * עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוּבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן׃

13 * יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה׃

14 * לָבְשׁוּ כָרִים ׀ הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעֲטְפוּ־בָר יָתְרוּעָעוּ אַף־יָשִׁירוּ׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hieronymi.

9 * *Et corruent in semetipsos linguis suis, fugient omnes qui viderint eos.*

10 * *Et timebunt omnes homines, & annunciabunt opus Dei, & opera eius intelligent.*

11 * *Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in eo, & exultabunt omnes recti corde.*

1 * *Victori Psalmus Dauid cantici.*

LXV.

2 *Tibi silentium laus Deus in Sion, & tibi reddetur votum.*

3 * *Exaudi orationem, donec ad te omnis caro veniat.*

4 * *Verba iniquitatum præualuerunt aduersus me, sceleribus nostris tu propiciaberis.*

5 * *Beatus quem elegeris & susceperis: habitabit enim in atrijs tuis; replebimur in bonis domus tuæ sanctificatione templi tui.*

6 * *Terribilis in iustitia, exaudi nos Deus saluator noster; confidentia omnium finium terre, & maris longinqui.*

7 * *Præparans montes in virtute tua, accinctus fortitudine.*

8 * *Compescens sonitum maris, fremitum fluctuum eius, & multitudinem gentium.*

9 * *Et timebunt qui habitant in extremis à signis tuis: egressus matutini et vesperi laudantes facies.*

10 * *Visitasti terram & irrigasti eam, vbertate ditasti eam. riuus Dei plenus aqua: præparabis frumentum eorum, quia sic fundasti eam.*

11 * *Sulcos eius inebria, multiplica fruges eius, pluuiis irriga eam, & germini eius benedic.*

12 * *Voluetur annus in bonitate tua, & vestigia tua rorabuntur pinguedine.*

13 * *Pinguescent pascua deserti, & exultatione colles accingentur.*

14 * *Vestientur agnis greges, & valles plenæ frumento coæquabuntur & canent.*

Interp. ex Græc. lxx. PSAL. LXIIII.

9 * Et infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum. conturbati sunt omnes qui videbant eos.

10 * Et timuit omnis homo. & annuntiauerunt opera Dei, & facta eius intellexerunt.

11 * Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in eo; & laudabuntur omnes recti corde.

1 * In finem Psalmus cantici Dauid canticum *Hieremiæ & Ezechielis* de populi transmigratione quando profecturi erant. LXIIII.

2 TE decet hymnus Deus in Sion, & tibi reddetur votum in Hierusalem.

3 * Exaudi orationem meam, ad te omnis caro veniet.

4 * Verba iniquorum præualuerunt super nos, & impietatibus nostris tu propiciaberis.

5 * Beatus, quem elegisti & assumpsisti, inhabitabit in atrijs tuis. Replebimur in bonis domus tuę, sanctũ* templum tuum,

6 * Mirabile in æquitate. Exaudi nos Deus salutaris noster, spes omnium finium terræ, & eorum qui in mari longè.

7 * Præparans montes in virtute sua, accinctus in potentia.

8 * Qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum eius quis sustinebit? Turbabuntur gentes;

9 * Et timebunt qui habitant terminos à signis tuis. exitus matutini, & vesperæ delectabis.

10 * Visitasti terrã & inebriasti eã, multiplicasti locupletare eam: flumen Dei repletum est aquis. parasti cibum illorum, quoniã* ita præparatio*.

11 * Riuos eius inebria. multiplica genimina eius, in stillicidijs eius lætabitur germinans.

12 * Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui replebuntur vbertate.

13 * Pinguescent speciosa deserti, & exultatione colles accingentur.

14 * Induti sunt arietes ouium, & valles abundabunt frumẽto: clamabũt, etenim hymnum dicent.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. μεθερμήνευσις τῶν ο. 391

9 * καὶ ἐξηδένησαν ἐπ' αὐτὸς αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. ἐφοβήθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτός.

10 * καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος. καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν.

11 * εὐφρανθήσεται δίκαιος ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλπεῖ ἐπ' αὐτόν. καὶ ἐπενεθήσονται πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαυὶδ ᾠδὴ ἱερεμίου καὶ ἰεζεκιὴλ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. ξδ΄.

2 * Σοί πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν ἱερουσαλήμ.

3 * εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ ἥξει.

4 * λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς, καὶ τὰς ἀσεβείας ἡμῶν σὺ ἱλάσῃ.

5 * μακάριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου, ἅγιος ὁ ναός σου,

6 * θαυμαστὸς ἐν δικαιοσύνῃ. ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακρά.

7 * ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ, περιεζωσμένος ἐν δυνάμει.

8 * ὁ συνταράσσων τὸν κύτος τῆς θαλάσσης, ἦχος κυμάτων αὐτῆς τὸν ταραχὴν (ε) ; προσχυθήσονται τὰ ἔθνη.

9 * καὶ φοβηθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου· ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις.

10 * ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν. ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπλήρωθη ὑδάτων. ἡτοίμασας τὸν σῖτον αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία.

11 * τὰς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. πλήθυνον τὰ γενήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς ταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα.

12 * εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πότητος.

13 * πανθήσονται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ περιζώσονται. 14 * ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πλήθυνοῦσι σῖτον, κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.

תרגום

9 וְיִתְקַלְקְלוּן לִישָׁנְהוֹן וְיִסְלְטְלוּן בְּרִישֵׁיהוֹן כָּל דְּחָמֵי לְהוֹן׃ 10 וְיִדְחֲלוּן כָּל בְּנֵי נָשָׁא וְיִתְּנוּן עוֹבָדָא דַּאֱלָהָא וְעוֹבָדוֹהִי יְהוֹן מְהַבְּנִין׃

11 יֶחֱדֵי צַדִּיקָא בַּייָ וְיִרְחֵץ בְּמֵימְרֵהּ וְיִשְׁתַּבְּחוּן כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא׃

סה

1 לְשַׁבָּחָא מִשְׁבַּחְתָּא עַל יַד דָּוִד וְשִׁירְתָּא׃ 2 קֳדָמָךְ מְהַשְׁבָּא תֵּיכֵל שְׁתִיקוּתָא שָׁבְחָא דְּמַלָּ אֲבָעֵא אֱלָהָא דְּשָׁכְנִיתָא בְּצִיּוֹן וְלָךְ יִשְׁתַּלַּם נִדְרָא׃ 3 מְקַבֵּל צְלוֹתָא לְוָתָךְ כָּל בְּנֵי בִישְׁרָא יֵיתוֹן׃ 4 פִּתְגָמֵי עֲוָיִן תַּקָּפוּ מִנִּי וְחוֹבָנָא אַתְּ תְּכַפַּרְנוּן׃ 5 טוּבוּתִי

אֲתְרְעֵי בָּה וְתֵיקַרְבֵּהּ לְרַחֲלָתָךְ יִשְׁרֵי דַּרְתָּךְ נְיִסְרוֹן צַדִּיקָא נִשְׂבַּע בְּטוּב בֵּיתָךְ קוּדְשָׁא דְּהֵיכְלָךְ׃ 6 דְּחִילָן בְּאַרְקָתָא קַבֵּל צְלוֹתָנָא

אֱלָהָא פָּרְקָנָא סַבְרָא דְּכָל סְיָפֵי אַרְעָא וַעֲנָיָתָא עָבֵד דְּרָחִיקָן מִן יַבָּשְׁתָּא׃ 7 דְּמַתְקֵן מְזוֹנֵיהּ לְיַעֲלֵי טוּרַיָּא בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּהּ מְזָרֵי קְטוֹר

שְׁבָחָא בְּפוּמְהוֹן׃ 8 מַמְאֵךְ רְגוּשׁ יַמַּיָּא גְּלָלֵיהוֹן וְרִיכְפֵּי אֻמַּיָּא׃ 9 וְיִדְחֲלוּן דָּיְתֵבֵי סְיָפֵי דְּחוֹסְפָיָא מִפְּקָנֵי צְפַר זִרְמָשׁ תְּסַבַּר

דְּמַתְקֵן בְּפוּמְהוֹן׃ 10 אַדְכַּרְתָּא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְאַשְׁקֵיתָהּ תַּעֲתַּרְנָהּ מְקוֹבְיהָא דַּאֱלָהָא דְּשַׁמָּיָא מְטַרִין דְּבִרְכָתָא

אַכְלַלְתָּא שְׁנַת טוּב בִּרְכָתָךְ וְכַבְשֵׁי אוֹרְחָתָךְ יְבַסְּמוּן דֻּבְסִי׃ 11 תְּקוֹף מַרְבְּיֵנִי צִמְחַיְתָא רַוֵּה תְּשֵׁדֵּךְ גַּיְסָתָא בְּרִסֵּי תְּסוֹבְגְנָהּ צִמְחַיְתָהּ תְּבָרֵךְ׃

12 אַכְלַלְתָּא שְׁנַת טוּב בִּרְכָתָךְ וְכַבְשֵׁי אוֹרְחָתָךְ יְבַסְּמוּן דֻּבְסִי׃ 13 יַבְסְמוּן תְּשִׁבְחָתָא מַדְבְּרָא וְגֵיצָא גַּלְמָתָא תְּקַסְּרָן לְהוֹן׃

14 לָבְשׁוּן דְּיָרְיָא עִדְיֵי עָנָא וּמֵישְׁרַיָּא יְתְחַפְּיָן עִיבוּרָא יְתִיבְּרוּן בְּרַם יְשַׁבְּחוּן׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[a] Et offendent seipsos lingua sua, & mouebunt capita sua quicunque conspexerint eos.
[b] Et timebunt omnes filij hominum, & annunciabunt opus Dei, & opera eius intelligent.
[c] Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in verbo eius, & laudabuntur omnes recti corde.

[1] Ad laudandum hymnus per manum Dauidis & canticum. PSAL. LXV.

[2] COram te reputatur sicut silentium laus Angelorum, Deus cuius Maiestas *residet* in Sion; & tibi reddentur vota. [3] Receptor orationis ad te omnes filij carnis venient. [4] Verba iniquitatum potentiora me fuerunt: peccata nostra tu expiabis. [5] Beatus in quo tibi cõplacueris, & eum applicueris ad timorem tui: habitabit in atrijs tuis. dicentq; iusti, Saturabimur bonitate domus tuæ, sanctitate templi tui. [6] Timenda in iustitia; exaudi orationẽ nostrã Deus redemptio nostra, spes omniũ finium terræ, & insularũ maris, quæ distant abarida. [7] Qui præparat cibaria ibicibus montium, in virtute fortitudinis suæ: accingens se cingulo in robore. [8] Compescens sonitum marium, sonitum vndarum eius, & tumultum gentium. [9] Et timebũt incolæ finium abyssorum à signis tuis: & ordinabis laudem in ore egressionum matutini & vesperæ. [10] Recordatus es terræ Israel, & potum dedisti ei; vbertate fructuum eius ditabis eam, ex fonticulo Dei, qui est in cælis, qui plenus est imbribus benedictionis, præparabis segetes eorum, cùm sic eam fundaueris. [11] Vi sulcorũ germina eius inebria, compescas cohortes eius, guttis dissoluas eam, germini eius benedicas. [12] Coronasti annũ bonitate benedictionis tuæ, & itinera viæ tuæ stillabunt dulcedinem pinguedinis. [13] Dulcescent laudabilia deserti, & exultatione colles accingent se. [14] Ascendent arietes super pecora, & valles cooperientur frumento: iubilabunt, certè laudem dicent.

סו

1 * לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים
כָּל־הָאָרֶץ׃
2 * זַמְּרוּ כְבוֹד־שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ׃
3 * אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ
יְכַחֲשׁוּ לְךָ אֹיְבֶיךָ׃
4 * כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ וִיזַמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שִׁמְךָ
5 סֶלָה׃ * לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא
עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם׃
6 * הָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בְרָגֶל שָׁם
נִשְׂמְחָה־בּוֹ׃
7 * מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה
הַסּוֹרְרִים אַל־יָרִימוּ לָמוֹ סֶלָה׃
8 * בָּרְכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ׃
9 * הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ׃
10 * כִּי־בְחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כִּצְרָף־כָּסֶף׃
11 * הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ׃
12 * הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ־בָאֵשׁ וּבַמַּיִם
וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה׃
13 * אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ נְדָרָי׃
14 * אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי בַּצַּר־לִי׃
15 * עֹלוֹת מֵחִים אַעֲלֶה־לָּךְ עִם־קְטֹרֶת אֵילִים
אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה׃
16 * לְכוּ־שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר
עָשָׂה לְנַפְשִׁי׃
17 * אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמַם תַּחַת לְשׁוֹנִי׃
18 * אָוֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי׃
19 * אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי׃
20 * בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ
מֵאִתִּי׃

1 * *Victori canticum Psalmi.* LXVI.

2 *IVbilate Deo omnis terra. Cantate gloriam nomini eius, date gloriam laudi eius.*
3 * *Dicite Deo quàm terribile opus tuum, in multitudine fortitudinis tuæ mentientur tibi inimici tui.*
4 * *Omnis terra adoret te, & cantet tibi, cantet nomini tuo. Semper.*
4 * *Venite & videte opera Dei, terribilia consilia super filiis Adam.*
6 * *Conuertet mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi lætabimur in eo.*
7 * *Qui dominatur in fortitudine sua in seculum, oculi eius gentes aspiciunt: qui increduli sunt, non exaltentur in semetipsis. Semper.*
8 * *Benedicite populi Deo nostro, & auditam facite vocem laudis eius.*
9 * *Qui posuit animam nostram ad vitam, & non dedit in commotionem pedes nostros.*
10 * *Probasti enim nos Deus: igne nos conflasti sicut conflatur argentum.*
11 * *Introduxisti nos in obsidionem, posuisti stridorem in dorso nostro.*
12 * *Posuisti homines super capita nostra, transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.*
13 * *Ingrediar domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea:*
14 * *Quæ promiserunt labia mea, & locutum est os meum cùm tribularer.*
15 * *Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum, faciam boues cum hircis. Semper.*
16 * *Venite audite, & narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecerit animæ meæ.*
17 * *Ipsum ore meo inuocaui, & exaltaui in lingua mea.*
18 * *Iniquitatem si vidi in corde meo, non exaudiet Dominus.*
19 * *Ideo exaudiuit Deus, attendit vocem deprecationis meæ.*
20 * *Benedictus Deus, qui non abstulit orationem meam & misericordiam suam à me.*

* In finem, canticum Psalmi resurrectio- 1
nis. LXV.
IVbilate *Domino omnis terra, psalmum 2
dicite iam nomini eius. date gloriam
laudi eius. * Dicite Deo, Quàm terribilia 3
opera tua! In multitudine virtutis tuæ
mentientur tibi inimici tui. * Omnis ter- 4
ra *adorent te & psallant tibi, psalmum *di
cant iam nomini tuo Altissime.
* Venite & videte opera Dei, quàm ter- 5
ribilis in consilijs super filios hominum.
* Qui conuertit mare in aridam, in flu- 6
mine pertransibunt pede. ibi lætabimur
in ipso. * Qui dominatur in virtute sua 7
in æternum: oculi eius super gentes respi-
ciunt: qui exasperãt, non exaltentur in se-
metipsis. * Benedicite gentes Deum no- 8
strum, & auditã facite vocem laudis eius.
* Qui posuit animam meam ad vitam, 9
& non dedit in cõmotionem pedes meos:
* Quoniã probasti nos Deus. igne exa- 10
minasti nos sicut examinatur argentum.
* Induxisti nos in laqueum. posuisti tri- 11
bulationes in dorso nostro.
* Imposuisti homines super capita no- 12
stra. transiuimus per ignem & aquam, &
eduxisti nos in refrigerium. * Introibo 13
in domũ tuam in holocaustis; reddam tibi
vota mea: * Quæ distinxerunt labia mea, 14
& loquutum est os meum in tribulatione
mea. * Holocausta medullata offeram 15
tibi cum incenso*, & arietibus, offeram ti-
bi boues cum hircis.
* Venite, audite, & narrabo vobis om- 16
nes qui timetis Deum, quanta fecit animę
meæ.
* Ad ipsum ore meo clamaui, & exaltaui 17
sub lingua mea.
* Iniquitatem si aspexi in corde meo, 18
non exaudiat me Dominus.
* Propterea exaudiuit me Deus, *atten- 19
dit voci deprecationis meæ.
* Benedictus Deus, qui nõ amouit ora- 20
tionem meam, & misericordiã suam à me.

1 * Εἰς τὸ τέλος ᾠδὴ ψαλμοῦ ἀναστάσεως. ξέ.
2 * Ἀλαλάξατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ.
3 * εἴπατε τῷ θεῷ ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου· ἐν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί σου.
4 * πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν δὴ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. διάψαλμα.
5 * δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
6 * ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν, ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί. ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα ἐπ' αὐτῷ·
7 * τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραίνοντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. διάψαλμα.
8 * εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ.
9 * τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωὴν, καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου.
10 * ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός· ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον.
11 * εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. ἔθου θλίψεις ἐπὶ
12 τὸν νῶτον ἡμῶν. * ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες
13 ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν. * εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλοκαυτώμασιν, ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου.
14 * ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου, καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν
15 τῇ θλίψει μου. * ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα ἀνοίσω σοι μετὰ θυμιάματος καὶ κριῶν, ἀνοίσω σοι βόας μετὰ χιμάρων. διάψαλμα.
16 * δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου.
17 * πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου.
18 * ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω μου κύριος.
19 * διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός, προσέσχε τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
20 * εὐλογητὸς ὁ θεός, ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχήν μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ.

תרגום

סו

1 לְשַׁבָּחָא שִׁירְתָא וְתֻשְׁבַּחְתָּא 2 יַבִּיבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ שַׁבַּחוּ יְקָרוּ שְׁמֵהּ שַׁווּן אִיקַר תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 3 אֱמַרוּ קֳדָם אֱלָהָא מַה דְחִילִין אִינוּן עוֹבָדָךְ בִּסְגֵי עֻשְׁנָךְ יְכַדְּבוּן מִן קֳדָמָךְ בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 4 כָּל יָתְבֵי אַרְעָא יִסְגְּדוּן קֳדָמָךְ וִישַׁבְּחוּן לָךְ יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ לְעָלְמִין׃ 5 אֱזִילוּ וַחֲמוֹן עוֹבָדֵי אֱלָהָא דְחִיל מָרֵי תִּסְקוּפִין עַל בְּנֵי נָשָׁא׃ 6 דַּהֲפַךְ יַמָּא דְסוּף לְיַבֶּשְׁתָּא בִּנְהַר יַרְדְּנָא עֲבַרוּ בְרִגְלֵיהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹבִיל יָתְהוֹן לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא תַּמָּן נֶחְדֵי בְּמֵימְרֵהּ׃ 7 דְּשַׁלִּיט בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּיהּ עַל עָלְמָא עֵינוֹהִי בְּעַמְמַיָּא מִסְתַּכְּלִין מְסָרְבִין לָא יִתְרַמְּמוּן לְהוֹן לְעָלְמִין׃ 8 בָּרְכוּ עַמְמַיָּא יְיָ וְאַשְׁמְעוּ קָל תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 9 דְּמַנִּי נַפְשָׁנָא בְּחַיֵּי עָלְמָא דְאָתֵי וְלָא מְסַר לְאַזְדַּעְזָעָא רִגְלָנָא׃ 10 אֲרוּם בְּחַנְתָּנָא אֱלָהָא אַתְכֵתָּנָא הֵיךְ קֵינָאָה דְמַתִּיךְ סִימָא׃ 11 אַעֵלְתָּא יָתָנָא בִּמְצַדְתָּא שַׁוִּיתָא שׁוּשַׁלְתָּא בְּחַרְצָנָא׃ 12 אַמְאֵכְתָּנָא אַרְכֵּבְתָּא מָרֵי מוֹסְפָנָא עַל רֵישָׁנָא דַּנְתָּנָא כַּד בְּכוּר וּבְמוֹי וְאַפֵּקְתָּנָא לִרְוָחָא׃ 13 אֵעוֹל לְבֵית מַקְדְּשָׁךְ בַּעֲלָוָן אֲשַׁלֵּם לָךְ נִדְרָי׃ 14 דִּי פַתַּחוּ סִפְוָתִי וּמַלֵּל פּוּמִי כַּד עָאק לִי׃ 15 עֲלָוָן שְׁמִינִין אַסִּיק קוֹמָךְ עִם קְטוֹרֶת בּוּסְמִין קוּרְבַּן דִּיכְרִין אֶעְבֵּד תּוֹרִין עִם בַּרְחַיָּא לְעָלְמִין׃ 16 אֱזִילוּ שְׁמַעוּ וְאִשְׁתַּעֵי כָּל דַּחֲלַיָּא דֶאֱלָהָא מַה דַּעֲבַד לְנַפְשִׁי׃ 17 לְוָתֵהּ בְּפוּמִי קְרֵיתִי וְתֻשְׁבַּחְתֵּהּ תְּחוֹת לִישָׁנִי׃ 18 שִׁקְרָא אִין חֲמֵיתִי בְּלִבִּי הַאֶפְשַׁר דִּי לָא יִשְׁמַע יְיָ׃ 19 בְּקוּשְׁטָא שְׁמַע אֱלָהָא אַצֵּית בְּקָל צְלוֹתִי׃ 20 בְּרִיךְ יְיָ דְּלָא אַעְדִּי צְלוֹתִי וְטוּבֵיהּ מִנִּי׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum canticum & hymnus. PSAL. LXVI.

2 IVbilate coram Dño omnes habitatores terræ. laudes dicite, glorificate nomen eius, constituite gloriam laudi eius. 3 Dicite coram Deo, Quàm timenda sunt illa opera tua! in multitudine fortitudinis tuæ mentientur à conspectu tuo inimici tui. 4 Omnes habitatores terræ adorabunt coram te, & laudabunt te: laudabunt nomen tuum in æternum. 5 Ite, videte opera Dei terribilis, auctoris adinuentionum super filios hominum. 6 Qui conuertit mare Suph in siccum: per flumen Iordanis transierunt pedibus suis filij Israel: ducam eos ad montem domus sanctuarij, ibi lætabimur in verbo eius. 7 Qui potestatem habet virtute fortitudinis suæ super orbem, oculi eius populos respiciunt: rebelles non exaltabuntur in seipsis in secula. 8 Benedicite populi Domino & audiri facite vocem laudis eius. 9 Qui connumerauit animam nostram in vita seculi venturi, nec tradidit commotioni pedes nostros. 10 Quoniam probasti nos Deus: conflasti nos sicut argentarius qui conflat argentum. 11 Introduxisti nos in laqueum; posuisti catenam in lumbis nostris. 12 Humiliasti nos, iussisti equitare auctorem exactionis super caput nostrum, iudicasti nos tanquam fornace & aqua; & eduxisti nos in latitudinem. 13 Introibo in domum sanctuarij tui, cum holocaustis reddam tibi vota mea. 14 Quæ aperuerunt labia mea, & locutum est os meum dum angustia aderat mihi. 15 Holocausta pinguia sacrificabo coram te cum suffitu aromatico, sacrificiaque arietum, faciam boues cum hircis semper. 16 Venite audite & narrabo, omnes qui timetis Deum, quid fecerit animæ meæ. 17 Ipsum ore meo inuocaui; & laus eius sub lingua mea. 18 Mendacium si vidi in corde meo, nunquid num audiet Dominus? 19 In veritate audiuit Deus, exaudiuit vocem orationis meæ.
20 Benedictus Dominus qui non amouit orationem meam & benignitatem suam à me.

סז

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃
2 * אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃
3 * לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃
4 * יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃
5 * יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר
וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃
6 * יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃
7 * אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃
8 * יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי־
אָרֶץ׃

סח

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃
2 * יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאָיו
מִפָּנָיו׃
3 * כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תִּנְדֹּף כְּהִמֵּס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ
יֹאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃
4 * וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעַלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ
בְשִׂמְחָה׃
5 * שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת
בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃
6 * אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃
7 * אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים
בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ־סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃
8 * אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן
סֶלָה׃
9 * אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה
סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 * גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה
אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ׃

1 * *Victori in Psalmis canticum carminis.*

PSAL. LXVII.

2 *DEus misereatur nostri & benedicat nobis,*
illustret faciem suam super nos. Semper.
3 * *Vt nota fiat in terra via tua, in vniuersis*
gentibus salus tua.
4 * *Confiteantur tibi populi Deus, confitean-*
tur tibi populi omnes.
5 * *Lætentur & laudent gentes, quoniam iu-*
dicas populos in æquitate, & gentium quæ in
terra sunt, ductor es sempiternus. Semper.
6 * *Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur*
tibi populi omnes.
7 * *Terra dedit germen suum, benedicat nobis*
Deus Deus noster.
8 * *Benedicat nobis Deus, & timeant eum*
omnes fines terræ.

1 * *Victori Dauid Psalmus cantici.*

LXVIII.

2 *EXurgat Deus & dissipentur inimici eius,*
& fugiant qui oderunt eum à facies eius.
3 * *Sicut deficit fumus, deficiant: sicut tabescit*
cera à facie ignis, sic pereant impij à facie Dei.
4 * *Iusti autem lætentur & exultent in con-*
spectu Dei, & gaudeant in lætitia.
5 * *Cantate Deo, canite nomini eius, præparate*
viam ascendenti per deserta: in Domino nomen
eius, & exultate coram eo.
6 * *Patre pupillorum & defensore viduarum,*
Deus in habitaculo sancto suo.
7 * *Deus inhabitare facit solitarios in domo,*
educit vinctos in in fortitudine, increduli au-
tem habitauerunt in siccitatibus.
8 * *Deus cùm egredereris ante populum tuum,*
& ambulares per desertum. Semper.
9 * *Terra commota est, & cæli distillauerunt*
à facie Dei, hoc est Sinai, à facie Dei, Dei Israel.
10 * *Pluuiam voluntariam eleuasti Deus, hæ-*
reditatem tuam laborantem tu confortasti.

תרגום

סז ¹ לְשַׁבָּחָא בִּנְגִינָתָא תֻּשְׁבַּחְתָּא וְשִׁירְתָא׃ ² אֱלָהָא יְחוּס עֲלָנָא וִיבָרְכִנָּנָא יַנְהַר זִיו
אַפּוֹהִי עִמָּנָא לְעָלְמִין׃ ³ לְהוֹדָעָא בְּאַרְעָא אוֹרְחָתָךְ בְּכָל עַמְמַיָּא פֻּרְקָנָךְ׃ ⁴ יוֹדוּן קוּמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קֳדָמָךְ אֻמַּיָּא כּוּלְּהוֹן׃
⁵ יֶחְדוּן וִירַנְּנוּן אוּמַּיָּא אֲרוּם תְּדִין עַמְמַיָּא קְשׁוֹט וְאוּמַּיָּא בְּאַרְעָא תְּדַבְּרִנּוּן לְעָלְמִין׃ ⁶ יוֹדוּן קוּמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קוּמָךְ אֻמַּיָּא
כּוּלְּהוֹן׃ ⁷ אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל יַהֲבַת אִבָּהּ יְבָרֵךְ יָתָנָא אֱלָהָא אֱלָהִים אֱלָהָנָא׃ ⁸ יְבָרֵךְ יָתָנָא אֱלָהָא וְיִדְחֲלוּן יָתֵיהּ כָּל סְיָפֵי אַרְעָא׃
סח ¹ לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד שְׁבָחָא וְשִׁירְתָא׃ ² יְקוּם אֱלָהָא וְיִתְבַּדְּרוּן בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי
וְיֶעְרְקוּן סַנְאוֹהִי מִן קֳדָמוֹהִי׃ ³ הֵיכְמָא דִשְׁקִיף קוּטְרָא יִשְׁקְפוּן וְהֵיכְמָא דְּמִתְמְסֵי שַׁעֲוָה מִן קֳדָם אֶשָּׁא הֵיכְדֵין יְהוֹבְדוּן רַשִׁיעַיָּא מִן קֳדָם
אֱלָהָא׃ ⁴ וְצַדִּיקַיָּא יֶחְדוּן וִידוּצוּן קֳדָם אֱלָהָא וְיֶחְדוּן בְּחֶדְוָה׃ ⁵ שַׁבַּחוּ קֳדָם אֱלָהָא שַׁבַּחוּ שׁוּם אִיקָרֵיהּ קַלְּסוּן לְיָתֵב עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא
בַּעֲרָבוֹת יָהּ שְׁמֵיהּ וּבוּעוּ קֳדָמוֹהִי׃ ⁶ אֲבוּהוֹן דְיַתְמֵי וְדַיָּנְהוֹן דְאַרְמְלָתָא אֱלָהָא בִּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינַת קֻדְשֵׁיהּ׃ ⁷ אֱלָהָא מְזַוֵּג זִוּוּגִין יְחִידָאִין
לְבַרְנָשׁ כַּחֲדָא לְמִבְנֵי בֵּיתָא מִנְּהוֹן דְּאַפֵּק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ אֲסִירִין בְּמִצְרַיִם מְטוּל עוֹבָדֵי אֲבָהָתְהוֹן דְּכַשְׁרִין פַּרְקִינוּן בְּפוּמְבֵּי בְּרַם פַּרְעֹה
וּמַשִׁרְיָתֵיהּ דְּסָרְבוּן לְשַׁלְּחוּתְהוֹן שָׁרְיָן צַחְיָן׃ ⁸ אֱלָהָא כַּד נְפַקְתָּא בְּעַמּוּדָא דְאֶשָּׁתָא בְּלֵילְיָא וּבְעַמּוּדָא דַעֲנָנָא בִּימָמָא קוּמֵי עַמָּךְ כַּד טַיֵּלְתָּא
בְּמַדְבְּרָא דִישִׁימוֹן לְעָלְמִין׃ ⁹ כַּד יְהַבְתְּ אוֹרַיְתָא לְעַמָּךְ אַרְעָא אִתְרְגִשַׁת לְחוּד עֲנָנֵי שְׁמַיָּא אַטִּיפוּ טַלִּין דִּרְעוּא מִן קֳדָם שְׁכִינְתָּא דַיְיָ
דֵּין סִינַי סְלִק תְּנָנֵיהּ הֵיךְ תְּנָנָא דְאַתּוּנָא מִן קֳדָם דְּאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי שְׁכִינְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ ¹⁰ מִטְרִין דְּתַחְיָיתָא וְטַלִּין דִּרְעוּא אֲרֵימְתָּא
אֱלָהָא עַל אַחְסַנְתָּךְ וּכְנִישְׁתָּא דְאִשְׁתַּלְהִיַּת אַנְתְּ אַתְקֵנְתָּהּ׃

* In finem, in hymnis Psalmus cantici 1
Dauid. LXVI.

DEus misereatur nostri, & benedicat 2
nobis, illuminet vultum suum super
nos, & misereatur nostri. * Vt cognosca- 3
mus in terra viam tuam, in omnibus gen-
tibus salutare tuum. * Confiteantur tibi 4
populi Deus, confiteantur tibi populi o-
mnes. * Lætentur & exultent gentes, 5
quoniam *iudicabis populos in æquitate,
& gentes in terra *diriges.
* Confiteantur tibi populi Deus, confi- 6
teantur tibi populi omnes. * Terra de- 7
dit fructum suum. Benedicat nos Deus
Deus noster. * Benedicat nos Deus. & 8
metuant eum omnes fines terræ.

* In finem cantici Psalmus Dauid. 1
LXVII.

EXurgat Deus & dissipētur inimici eius, 2
& fugiant à facie eius qui oderūt eum.
* Sicut deficit fumus, deficiant; sicut fluit 3
cera à facie ignis, sic pereant peccatores à
facie Dei.
* Et iusti *lætentur; exultent in conspe- 4
ctu Dei, * delectentur in lætitia.
* Cantate Deo, psalmum dicite nomini 5
eius, iter facite ei qui ascendit super occa-
sum; Dominus nomen illi: & exultate in
conspectu eius. *turbentur à facie eius,
* Patris orphanorum & iudicis vidua- 6
rum, Deus in loco sancto suo.
* Deus *inhabitare facit vnius moris in 7
domo, qui educit vinctos in fortitudine,
similiter eos qui exasperant qui habitant
in sepulchris.
* Deus cùm egredereris in cōspectu po- 8
puli tui, cùm pertransires in deserto:
* Terra mota est, & enim cæli distillaue- 9
runt à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel.
* Pluuiam voluntariā segregabis Deus 10
hæreditati tuæ, & infirmata est: tu verò
perfecisti eam.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαυίδ.
ξϛʹ.
2 * Ὁ θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, ἐπι-
φάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς·
3 * τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σω-
4 τήριόν σου. * ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός,
ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
5 * εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν ἔθνη, ὅτι κρινεῖς
λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
6 * ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογη-
σάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
7 * γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεὸς
8 ὁ θεὸς ἡμῶν. * εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός. καὶ φοβηθήτω-
σαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.

1 * Εἰς τὸ τέλος ᾠδῆς ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξζʹ.

2 * Ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦν-
τες αὐτόν.
3 * ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν, ὡς τήκεται κηρὸς
ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ
ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.
4 * καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν. ἀγαλλιάσθωσαν
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ.
5 * ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁδοποιή-
σατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν, κύριος ὄνομα αὐτῷ·
καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ. ταραχθήτωσαν ἀπὸ προ-
σώπου αὐτοῦ,
6 * τοῦ πατρὸς τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν, ὁ θεὸς
ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.
7 * ὁ θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ, ἐξάγων πεπε-
δημένους ἐν ἀνδρείᾳ· ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας τοὺς
κατοικοῦντας ἐν τάφοις.
8 * ὁ θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν
τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ.
9 * γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου
τοῦ θεοῦ τοῦ σινά, ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
10 * βροχὴν ἑκούσιον ἀφοριεῖς ὁ θεὸς τῇ κληρονομίᾳ σου,
καὶ ἠσθένησε· σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum in fidium pulsatione hymnus & canticum. PSAL. LXVII.
2 DEus misereatur nostri, & benedicat nobis: lucere faciat splendorem faciei suæ nobiscum semper. 3 Vt innotescat in terra via tua; in omnibus populis redemptio tua. 4 Confitebuntur coram te populi Deus; confitebuntur gentes omnes. 5 Lætabuntur & gaudebūt gentes, quoniam iudicabis populos in veritate, & gentes in terra duces in æternum. 6 Confitebuntur coram te populi Deus, confitebuntur coram te gentes omnes. 7 Terra Israel dedit fructum suum: benedicat nobis Deus, Deus noster. 8 Benedicat nobis Deus, & timeant eum omnes fines terræ.
1 Ad laudandum per manum Dauidis hymnus & canticum. PSAL. LXVIII.
2 EXurgat Deus & dispergantur inimici eius, & fugiant odientes eum à facie ipsius. 3 Sicut propellitur fumus, propellantur; & sicut liquescit cera ab aspectu ignis, sic pereant improbi ab aspectu Dei. 4 Et iusti lætabuntur & exultabunt coram Deo, & lætabuntur in lætitia. 5 Laudate coram Deo; laudes dicite nomini gloriæ eius: extollite sedentem super sedem gloriæ in nono cælo, IAH est nomen eius, & lætamini coram eo. 6 Pater est orphanorum & iudex viduarum, Deus in habitaculo domus sanctæ suæ maiestatis. 7 Deus est qui copulat coniugia vnica cum filio legitimo simul; vt ædificet domum ex eis; qui eduxit filios Israel qui erant ligati in Ægypto; propter opera patrum suorum recta saluauit eos in pompa: Pharao autem & exercitus eius qui pertinaces fuerunt ad dimittendos illos, inhabitant siccum. 8 Deus cùm egredereris in columna ignis nocte, & in columna nubis die, ante populū tuū, cùm perambulares in deserto solitudinis in æternū. 9 Quando dabas legē populo tuo, terra mota est, insuper nubes cælorū stillauerunt rores beneplaciti à cōspectu maiestatis Dñi; hic est Sinai: ascendebat fumus eius sicut fumus fornacis, propterea quòd manifestata est super illum maiestas Domini Dei Israel. 10 Pluuias viuificationis & rores spontaneas proiecisti Deus super hæreditatem tuam, & Ecclesiam laborantem tu erexisti.

11 * חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים:
12 * אדני יתן אמר המבשרות צבא רב:
13 * מלכי צבאות ידדון ידדון ונות בית תחלק
שלל:
14 * אם תשכבון בין שפתים כנפי יונה נחפה
בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ:
15 * בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון:
16 * הר אלהים הר בשן הר גבננים הר בשן:
17 * למה תרצדון הרים גבננים ההר חמד
אלהים לשבתו אף יהוה ישכן לנצח:
18 * רכב אלהים רבתים אלפי שנאן אדני בם
סיני בקדש:
19 * עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם
ואף סוררים לשכן יה אלהים:
20 * ברוך אדני יום יום יעמס לנו האל ישועתנו
21 סלה: * האל לנו אל למושעות וליהוה אדני
למות תוצאות:
22 * אך אלהים ימחץ ראש איביו קדקד שער
מתהלך באשמיו:
23 * אמר אדני מבשן אשיב אשיב ממצלות ים:
24 * למען תמחץ רגלך בדם לשון כלביך
25 מאיבים מנהו: * ראו הליכותיך אלהים הליכות
אלי מלכי בקדש:
26 * קדמו שרים אחר נגנים בתוך עלמות
27 תופפות: * במקהלות ברכו אלהים אדני
28 ממקור ישראל: * שם בנימן צעיר רדם שרי
יהודה רגמתם שרי זבלון שרי נפתלי:

11 * *Animalia tua habitauerunt in ea, præparasti in bonitate tua pauperi Deus.*
12 * *Dominus dabit sermonem annunciatricibus fortitudinis plurimæ.*
13 * *Reges exercituum fœderabuntur fœderabuntur, & pulchritudo domus diuidet spolia.*
14 * *Si dormieritis inter medios terminos, pennæ columbæ deargentatæ & posteriora eius in virore auri.*
15 * *Dum diuideret robustissimus reges in ea, niue dealbata est in Selmon.*
16 * *Mons Dei mons pinguis, mons excelsus, mons pinguis.*
17 * *Quare contenditis montes excelsi aduersus montem, quem dilexit Deus vt habitaret in eo? etenim Dominus habitabit semper.*
18 * *Currus Dei innumerabilis, millia abundantium Dominus in eis, in Sinai in sancto.*
* *Ascendisti in excelsum, captiuam duxisti ca-*
19 *ptiuitatem, accepisti dona in hominibus, insuper & non credentes habitare Dominum Deum.*
* *Benedictus Dominus per singulos dies, por-*
20 *tabit nos Deus salutis nostræ. Semper.*
* *Deus noster Deus salutis, & Dei Domini*
21 *mortis egressus.* * *Veruntamen Deus confrin-*
22 *get capita inimicorum suorum, verticem crinis ambulantium in delictis suis.*
* *Dixit Dominus de Basan, Conuertam,*
23 *conuertam de profundis maris.*
* *Vt calcet pes tuus in sanguine; lingua ca-*
24 *num tuorum ex inimicis à temetipso.*
* *Viderunt itinera tua Deus, itinera Dei mei*
25 *regis mei in sancto.* * *Præcesserunt cantores*
26 *eos qui post tergum psallebant, in medio puellarum tympanistriarum.*
27 * *In ecclesiis benedicite Deo Domino de fontibus Israel.*
28 * *Ibi Beniamin paruulus continens eos, principes Iuda in purpura sua, principes Zabulon principes Neptalim.*

* Animalia tua *habitat in ea, parasti in 11
dulcedine tua pauperi Deus. * Dominus 12
dabit verbum euangelizantibus virtute
multa. * Rex virtutum dilecti*, speciei do- 13
mus diuidere spolia. * Si dormiatis inter 14
medios cleros, pennæ columbæ deargen-
tatæ, & posteriora dorsi eius in pallore au-
ri. * Dum discernit cælestis reges super 15
eam: niue dealbabuntur in Selmon.
* Mons Dei mons pinguis, mons coa- 16
gulatus, mons pinguis. * Vt quid suspica- 17
mini mõtes coagulatos? mons in quo be-
neplacitũ est Deo habitare in eo. & enim
Dominus habitabit in finem. * Currus 18
Dei decẽ millibus multiplex, millia* abun
dantiũ. Dominus in eis in Sinai in sancto.
* Ascendisti in altum, cepisti captiuita- 19
tem, accepisti dona in hominibus: & enim
non credentes inhabitare. * ⁎ Dominus 20
Deus benedictus, benedictus Dominus
die quotidie. prosperum iter faciet nobis
Deus salutarium nostrorum. * Deus no- 21
ster, Deus saluos faciendi, & Domini Do-
mini exitus mortis. * Veruntamen Deus 22
confringet capita inimicorum suorũ, ver-
ticem capilli perambulantium in delictis
suis. * Dixit Dominus, Ex Basan conuer- 23
tam, conuertam in ⁎ profundis maris: * Vt 24
intingatur pes tuus in sanguine, lingua ca
num tuorum ex inimicis ab ipso. * ⁎ Visi 25
sunt ingressus tui Deus, ingressus Dei mei
regis ⁎ qui in sancto.
* Præuenerũt principes coniuncti psal- 26
lentibus, in medio iuuencularum tym-
panistriarum.
* In Ecclesijs benedicite Deo Domino 27
de fontibus Israel.
* Ibi Beniamin adolescentulus in men- 28
tis excessu, principes Iuda duces eorum,
principes Zabulõ, principes Nephthalim.

11 * τὰ ζῶά σου κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ· ἡτοίμασας ἐν τῇ
12 χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ ὁ θεός. * κύριος δώσει ῥῆμα
τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ.
13 * ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, τῇ ὡραιότητι τοῦ οἴκου διελέσθαι σκῦλα.
14 * ἐὰν κοιμηθῆτε ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων, πτέρυγες περιστερᾶς περιηργυρωμέναι, καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου.
15 * ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς,
16 χιονωθήσονται ἐν σελμών. * ὄρος τοῦ θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον.
17 * ἱνατί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ· καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.
18 * τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων· κύριος ἐν αὐτοῖς ἐν σινᾶ ἐν τῷ ἁγίῳ.
19 * ἀνέβης εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν. ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντας τοῦ κα-
20 τασκηνῶσαι. * κύριος ὁ θεὸς εὐλογητός, εὐλογητὸς κύριος ἡμέραν καθ' ἡμέραν· κατευοδώσαι ἡμῖν ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν.
21 * ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.
22 * πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφαλὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ, κορυφὴν τριχὸς διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν.
23 * εἶπε κύριος, ἐκ βασὰν ἐπιστρέψω, ἐπιστρέψω ἐν
24 βυθοῖς θαλάσσης· * ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν αἵματι· ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ' αὐτοῦ.
25 * ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου ὁ θεός, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ.
26 * προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενα ψαλλόντων, ἐν
27 μέσῳ νεανίδων τυμπανιστριῶν. * ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖ-
28 τε τὸν θεὸν κύριον ἐκ πηγῶν ἰσραήλ. * ἐκεῖ βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει, ἄρχοντες ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν, ἄρχοντες ζαβουλών, ἄρχοντες νεφθαλίμ.

תרגום

11 תחותך אתיבתא בה אתקנתא משרית כתי מלאכיא לאוטבא לעניי אלהא: 12 מימרא דייי יהב פתגמי אוריתא לעמה ברם משה ואהרן הוון מבשרין מימר אלהא לאוכלוסין סגיעין דישראל: 13 מלכיא עם חיליהון אטלטלו מפלטריהון וחכימיא אטלטלו ממדעיהון וכנישתא דישראל מפלגא עדאה מן שמיא: 14 אמר אלהא דישראל אתון מלכיא אין דמכין אתון ביני קלקלתא האי כנישתא דישראל דמיא ליונתא מטללא בענני יקרא מפלגא ביזת מצראי סימא זקיק וטסבריתא מלין אובריזין סנין: 15 כד פרסת ידהא בצלו על ימא שדי אמאך מלכותא אמטולתה בכן גהנם היך תלגא פצא יתה מטולא דמותא: 16 טור ייי טור בותנן טור דשכין גי ותנין היך טור בותנן: 17 אמר אלהא למה אתון טפזין טוריא גיותניא הא טור דסיני מכיך רגג מימרא דאלהא לאשראה שכינתה בה לחוד בשמי שמיא מימרא דייי שרי לעלמין: 18 ארתיכין דאלהא תרין רבון דנור דליק תרין אלפין דאנגליא מדברין להון שכינתא דייי שרת עליהון על טורא דסיני בקדשא: 19 סלקתא לרקיעא שביתא שביתא אלפתא פתגמי אוריתא יהבתא להון מתנן לבני נשא ברם סרבניא דמתגיירין תייבין לאוריתא שרת עליהון שכינת יקרא דייי: 20 בריך ייי דכל יומא ויומא טען יתנא מוסיף לנא פקודיא על פקודיא תקיפא די הוא פרקננא וסעודנא לעלמין: 21 אלהא לנא תקוף ופרקן ומן קדם ייי מתגרין ברשיעיא מותא ומפקנות נשמתא בסרנוקא: 22 ברם אלהא יתבר ריש בעלי דבבוהי יתבר שער גבר דמהלך בחובוהי: 23 צדיקיא דמיתו ואתאכלו מחיות ברא אמר ייי מבותנן אתיב אתיב צדיקיא דישתנקו ובלועונון נוניא במצולתיה דימא: 24 מן בגלל דיחמון בפורענותהון דרשיעיא יטמשון רגליהון בדם קטולין לישן חיות ברא מן תרביהון יתהנון מבעלי דבביהון מנהון ישבעון: 25 חמון בית ישראל הליכת שכינתך על ימא אלהנא אמרין הליכת אלהנא מלך על כל עלמא בקודשא: 26 אקדמו ואמרו שירתא בתר משה ואהרן דמנגנין קדמיהון במצע נשיא צדיקתא עם מרים מתופפן: 27 במצע כנישתא ברכו אלהא רוממו ייי עוברין דיתבין במעי אמהון מזרעא דישראל: 28 תמן בנימין זעיר בשבטיא משירויא ובתריהון נחתו רברבי יהודה רגמונין שבטיא אבנין ומבתר שאול מלך דוד משבט יהודה ורברבי יהודה לבשו ארגונא לשמשותה רבני זבולון הוו תגריהון דבני נפתלי מספקין מזונא להון מאחסנתיהון:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Viuificationem tuam collocasti in ea, præparasti exercitus cœtuũ angelicorum, vt benefaceres pauperibus Dei. 12 Verbum Domini dedit verba legis populo suo; verùm Mosseh & Aharon euangelizabant verbum Dei cœtibus multis Israelis. 13 Reges cum exercitibus suis migrauerunt de prætorijs suis, & sapientes dimoti sunt à scientia sua; & congregatio Israelis diuidebat prædam de cælis. 14 Dixit Deus Israel, Vos reges si dormitis inter aulæa, ecce Ecclesia Israelis quæ similis est columbæ, cooperta nubibus gloriæ, diuidit prædã Ægyptiorum, argentum repurgatum & arculas plenas obrizo purissimo. 15 Quando extendit manus suas in oratione super mare, Omnipotens prostrauit regna propter eam; tunc gehenna fuit sicut nix; eripuit eam de vmbra mortis. 16 Mons Domini, mons Basan, mons qui habitat in excelsis, sicut mons Basan. 17 Dixit Deus, Quare subsilitis montes excelsi? ecce mons Sinai humilis est. desiderauit Verbum Dei collocare maiestatem suam in eo, quinetiam Verbum Domini in cælis cælorum habitabit in perpetuum. 18 Currus Dei binæ myriades ignis ardentis, duo millia angelorum ducunt illos: maiestas Domini quiescit super illos super montem Sinai in sanctitate. 19 Ascendisti firmamentum: captiuam duxisti captiuitatem: docuisti verba Legis, dedisti dona filijs hominum: at super rebelles proselytos qui reuertuntur ad legem, quiescit maiestas gloriæ Domini. 20 Benedictus Dominus qui singulis diebus onerat nos; addens nobis præcepta super præcepta; fortis qui est redemptio nostra & auxilium nostrum in æternum. 21 Deus nostra fortitudo, & redemptio, & à conspectu Domini concertant in impios mors & exitus animæ in suffocationem. 22 Verùm Deus confringet caput inimicorum suorum, euellet capillos viri ambulantis in flagitijs suis. 23 *De* iustis qui mortui sunt & deuorati à feris syluestribus, dixit Dominus; De Basan reducam, reducam iustos qui sunt suffocati, & quos absorpserunt pisces in profundo maris. 24 Vt videant vindictam improborum: intingant pedes suos in sanguine occisorum; linguæ ferarum syluestrium impinguescant de adipe illorum: de inimicis suis ijsdem satientur. 25 Viderunt domus Israel incessum Maiestatis tuæ super mare Deus, dicentes: Incessus Dei nostri regnantis super vniuersum orbem in sanctitate. 26 Præuenerunt & dixerunt canticum post Mosseh, & Aharon qui modulabantur ante eos, in medio mulierum iustarum cum Maria, tympana pulsantium. 27 In medio ecclesiarum benedicite Deum, exaltate Dominum fœtus habitantes in visceribus matrum suarum de semine Israel. 28 Ibi erat Biniamin minor inter tribus ab initio: & post eos descenderunt principes Iehuda obruentes ipsas tribus, lapidibus; & post Saul regnauit Dauid de tribu Iehuda, & principes Iehuda induti sunt purpura, vt ministrarent ei. principes Zebulon fuerunt negotiatores filiorum Neptali, suppeditantes cibum ipsis de hæreditatibus suis.

29 * צוה אלהיך עזך עוזה אלהים זו פעלת
30 לנו : * מהיכלך על־ירושלם לך יובילו
מלכים שי :
31 * גער חית קנה עדת אבירים בעגלי עמים
מתרפס ברצי־כסף בזר עמים קרבות יחפצו :
32 * יאתיו חשמנים מני מצרים כוש תריץ ידיו
לאלהים :
33 * ממלכות הארץ שירו לאלהים זמרו אדני
סלה :
34 * לרכב בשמי שמי־קדם הן יתן בקולו
קול עז :
35 * תנו עז לאלהים על־ישראל גאותו ועזו
בשחקים :
36 * נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא
נתן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים :

סט

1 * למנצח על־שושנים לדוד :
2 * הושיעני אלהים כי באו מים עד־נפש :
3 * טבעתי ביון מצולה ואין מעמד באתי
במעמקי־מים ושבלת שטפתני :
4 * יגעתי בקראי נחר גרוני כלו עיני מיחל
לאלהי :
5 * רבו משערות ראשי שנאי חנם עצמו
מצמיתי איבי שקר אשר לא־גזלתי אז אשיב :
6 * אלהים אתה ידעת לאולתי ואשמותי ממך
לא־נכחדו :
7 * אל־יבשו בי קויך אדני יהוה צבאות אל־
יכלמו בי מבקשיך אלהי ישראל :
8 * כי־עליך נשאתי חרפה כסתה כלמה פני :

29 * *Præcepit Deus tuus de fortitudine tua: conforta Deus hoc quod operatus es in nobis.*
30 * *De templo tuo quod est in Hierusalem, tibi offerent reges munera.*
31 * *Increpa bestiam calami, congregatio fortium in vitulis populorum calcitrantium contra rotas argenteas; disperge populos qui bella volunt.*
32 * *Offerant velociter ex Ægypto, Æthiopia festinet dare manus Deo.*
33 * *Regna terræ cantate Deo, canite Domino. Semper.*
34 * *Qui ascendit super cælum cæli à principio, ecce dabit voci suæ vocem fortitudinis.*
35 * *Date gloriam Deo, super Israel magnificentia eius; & fortitudo eius in cælis.*
36 * *Terribilis Deus de sanctuario suo, Deus Israel: ipse dabit fortitudinem & robur populo, benedictus Deus.*

1 * *Victori pro lilijs Dauid.*

PSAL. LXIX.

2 *SAlua me Deus, quoniam venerũt aquæ vsque ad animam.*
3 * *Infixus sum in limo profundi, & non possum consistere; veni in profundum aquarum, et flumen operuit me.*
4 * *Laboraui clamans; exasperatum est guttur meum: defecerunt oculi mei expectantes Deum meum.*
5 * *Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis; confortati sunt qui persequebantur me inimici mei iniustè. quæ non rapueram, tunc reddebam.*
6 * *Deus tu scis stultitiam meam, & peccata mea à te non sunt abscondita.*
7 * *Non confundantur in me, qui expectant te Domine Deus exercituum: non reuereantur in me qui quærunt te Deus Israel.*
8 * *Quia propter te portaui opprobrium, operuit confusio faciem meam.*

* Manda Deus virtuti tuæ, confirma 29
Deus hoc, quod operatus es in nobis:
* A templo tuo in Hierusalem. tibi of- 30
ferent reges munera. * Increpa feras 31
arundinis. cõgregatio taurorum in vaccis populorum, vt * excludantur ij qui probati sunt argento. Dissipa gentes quæ bella volunt.
* Venient legati ex Ægypto, Æthiopia 32
præueniet manum eius Deo.
* Regna terræ cantate Deo, psallite Do- 33
mino.
* * Qui ascendit super cælum cæli ad 34
Orientem: ecce dabit voci suæ vocem virtutis.
* Date gloriam Deo. super Israel ma- 35
gnificentia eius, & virtus eius in nubibus.
* Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus 36
Israel. ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus.

* In finem pro his qui commutabun- 1
tur, Psalmus Dauid. LXVIII.

SAluum me fac Deus, quoniam intraue- 2
runt aquæ vsque ad animam meam.
* Infixus sum in limo profundi, & non 3
est substãtia: veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.
* Laboraui clamans, raucæ factæ sunt 4
fauces meæ. defecerunt oculi mei dum spero in Deum meum.
* Multiplicati sunt super capillos capi- 5
tis mei qui oderunt me gratis. confortati sunt inimici mei, qui persecuti sunt me iniustè: quæ non rapui, tunc exoluebam.
* Deus tu scis insipientiam meam, & de- 6
licta mea à te non sunt abscondita.
* Non erubescant in me qui expectant 7
te Domine, Domine virtutum; neque confundantur super me, qui quærunt te, Deus Israel.
* Quoniam propter te sustinui oppro- 8
brium, operuit confusio faciem meam.

29 * ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνάμει σου, δυνάμωσον ὁ θεὸς τοῦτο, ὃ κατειργάσω ἐν ἡμῖν.
30 * ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ· σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα.
31 * ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου. ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν, τοῦ ἐκκλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ· διασκόρπισον ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα.
32 * ἥξουσι πρέσβεις ἐξ αἰγύπτου, αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ.
33 * αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ κυρίῳ. διάψαλμα.
34 * τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς· ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν δυνάμεως.
35 * δότε δόξαν τῷ θεῷ· ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις.
36 * θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς ἰσραήλ· αὐτὸς δώσει δύναμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, εὐλογητὸς ὁ θεός.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξή.

2 * Σῶσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς
3 μου. * ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις, ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ
4 με. * ἐκοπίασα κράζων, ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου· ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν θεόν μου.
5 * ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου οἱ μισοῦντές με δωρεάν· ἐκραταιώθησαν οἱ ἐχθροί μου, οἱ ἐκδιώκοντές με ἀδίκως. ἃ οὐχ ἥρπαζον, τότε ἀπετίννυον.
6 * ὁ θεὸς σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου, καὶ αἱ πλημμέλειαί μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβησαν.
7 * μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε κύριε, κύριε τῶν δυνάμεων, μὴ δὲ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ.
8 * ὅτι ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου.

תרגום

29 פקד אלהא עושנך אתעשן אלהא שרי בבית מקדשא דנן דעבדת לנא : 30 מן היכלך תקבל קרבניא על ירושלם שכינתך שרי ליתון מלכיא דורונא : 31 נזף במשרית חייבין תרע יתהון היך קניא כנישת גברין דמתרחצין בעגליא טעות עממיא רעותיה בעמא דמתעסקין ברעותהון באוריתא דסנינא מסימא בדר עממיא דלאגחא קרבא צבין : 32 ייתון בנוי דחם אוכמיא ממצרים לאתגיירא בני כוש ירהטון למפרש ידיהון בצלו קדם ייי : 33 מלכות עממיא שבחו קדם אלהא שבחו קדם ייי לעלמין : 34 לדיתב על כורסי יקרה בשמי שמיא מלקדמין הוא במימריה יהיב בקליה קל רוח נבואתה לנבואה : 35 הבו איקר בעושנא לאלהא דעל ישראל גיותנותה ועושנה בשמיא : 36 דחיל אלהא מבית מקדשך תקיפא דישראל הוא יהיב עושנא ותוקפא לעמה ויימרון בריך אלהא :

סט 1 לשבחא על שושניא על יד דוד : 2 פרוק יתי אלהא ארום מטו משרית חייבין עד דאעיקו לי היך מיא דמטון עד נפש : 3 טמעת כד בבוצא דמצולתא ולית אתר למקום מטית בעמקי תקוף סיעת דרשיעיא ומלך תקיף היך זוטא דמיא דגרין בתקוף אגלי יתי : 4 אשתלהית במקריי אתחרחר ענקי כלו עיני מלאורכא בצלו קדם ייי אלהי : 5 סגיען משערן רישי שנאי מגן תקפו מקטילי בעלי דבבי סהדי שקרא דלא אנסת על סהדותהון הבכן אתיב אשלם : 6 אלהא את ידעת לטפשותי וחובי מן קדמך לא אתכסיו : 7 לא יבהתון בי דסברין עלך ייי אלהים צבאות לא יתכספון בי דתבעין אלפן מנך אלהא דישראל : 8 ארום מטולתך סוברית חסודא חפת כסופא אפי :

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Præcipe Deus fortitudine tua; fortis esto Deus, habita in hac domo sanctuarij, quam fecisti nobis. 30 A templó tuo accipies sacrificia super Ierusalem, *vbi* maiestas tua quiescit, tibi offerent reges munera. 31 Increpa exercitus peccatorum; confringe illos sicut cannam, congregationem virorum, qui confidunt in vitulis idolis gentium: beneplacitum eius est in populis, qui student mente sua in lege multò puriori argento: dissipauit gentes quæ prœlium committere volunt. 32 Venient filij Cham nigri de Ægypto vt fiant proselyti; filij Chus current vt expandant manus suas in oratione coram Domino. 33 Regna gentium laudate coram Deo, cantate coram Domino in æternũ: 34 Sedenti super thronum gloriæ suæ in cælis cælorũ à principio. ipse in verbo suo dat voce sua vocẽ spiritus prophetiæ in prophetiam. 35 Date gloriam in fortitudine Deo, qui est super Israel: celsitudo & fortitudo eius in cælis. 36 Terribilis es tu Deus à domo sanctuarij tui, fortis Israel: ipse dat fortitudinem & robur populo suo. proinde dicant, Benedictus Deus.

1 Ad laudandum super lilia per manum Dauidis. PSAL. LXIX.

2 REdime me Deus, quia præuenerunt castra peccatorum, adeò vt coarctarint me sicut aquæ, quæ vsque ad animam pertigèrunt. 3 Demersus sum tanquam in limo profundi, nec fuit consistendi locus. perueni ad profunda fortitudinis cohortis impiorum; & rex fortis, sicut alueus aquarum quæ rapiditate ferũtur, captiuum me abduxit. 4 Lassatus sum dum clamarem, siccatum est guttur meum, consumpti sunt oculi mei ob perseuerantiam in oratione coram Domino Deo meo. 5 Multiplicati sunt plusquàm capilli capitis mei, inimici mei sine causa; roborati sunt trucidatores mei; inimici mei testes mendaces: quæ non rapui, ob testimonium eorum tunc restituam & reddam. 6 Deus tu nosti stultitiam meam; & flagitia mea à conspectu tuo non sunt abscondita. 7 Non erubescant in me qui sperant in te Domine Deus exercituum, & non confundantur in me, qui quærunt doctrinam à te Deus Israel. 8 Quoniam propter te sustinui opprobrium; cooperuit pudor faciem meam.

9 * מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי:
10 * כי־קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיך נפלו עלי:
11 * ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי:
12 * ואתנה לבושי שק ואהי להם למשל:
13 * ישיחו בי ישבי שער ונגינות שותי שכר:
14 * ואני תפלתי־לך יהוה עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני באמת ישעך:
15 * הצילני מטיט ואל־אטבעה אנצלה משנאי וממעמקי־מים:
16 * אל־תשטפני שבלת מים ואל־תבלעני מצולה ואל־תאטר עלי באר פיה:
17 * ענני יהוה כי־טוב חסדך כרב רחמיך פנה־אלי:
18 * ואל־תסתר פניך מעבדך כי־צר־לי מהר ענני:
19 * קרבה אל־נפשי גאלה למען אויבי פדני:
20 * אתה־ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי נגדך כל־צוררי:
21 * חרפה שברה לבי ואנושה ואקוה ללוד ואין ולמנחמים ולא מצאתי:
22 * ויתנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ:
23 * יהי־שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש:
24 * תחשכנה עיניהם מראות ומתניהם תמיד תמעד:
25 * שפך־עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם:
26 * תהי־טירתם נשמה באהליהם אל־יהי יושב:
27 * כי־אתה אשר־הכית רדפו ואל־מכאוב חללים יספרו:

9 * Alienus factus sum fratribus meis, & peregrinus filiis matris meæ.
10 * Quia zelus domus tuæ comedit me, & opprobrium exprobrantium tibi cecidit super me.
11 * Et fleui in ieiunio animam meam, & factum est in opprobrium mihi.
12 * Et posui vestimentum meum saccum, & factus sum eis in parabolam.
13 * Contra me loquebantur qui sedebant in porta, & cantabant bibentes vinum.
14 * Mea autem oratio ad te Domine, tempus reconciliationis est, Deus in multitudine misericordiæ tuæ exaudi me in veritate salutis tuæ.
15 * Erue me de luto, & non infigar: libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquis.
16 * Ne operiat me fluctus aquæ, & ne absorbeat me profundum, & ne coronet super me puteus os suum.
17 * Exaudi me Domine quoniam bona est misericordia tua: secundùm multitudinem miserationum tuarum respice ad me.
18 * Et ne abscondas faciem tuam à seruo tuo, quoniam tribulor, citò exaudi me.
19 * Accede ad animam meam, redime eam, propter inimicos meos libera me.
20 * Tu scis opprobrium meum & confusionem meam & verecundiam meam: coram te sunt omnes hostes mei.
21 * Opprobrio contritum est cor meum & desperatus sum, & expectaui qui contristaretur, & non fuit; & qui consolarentur, & non inueni.
22 * Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto.
23 * Sit mensa eorum coram eis in laqueum, & in retributiones ad corruendum.
24 * Tenebrentur oculi eorum ne videant, & dorsum eorum semper incurua.
25 * Effunde super eos indignationem tuam, & ira furoris tui comprehendat eos.
26 * Fiat commoratio eorum deserta: in tabernaculis eorum non sit qui habitet.
27 * Quoniã quẽ tu percussisti persecuti sunt, & vt affligerent vulneratos tuos narrabant.

תרגום

9 נכראי אתחשבת לאחי והויך בר עממין לבני אומי:
10 בשתפותהון שעותיך לאיקרך נפלו עלי:
11 ובכית בצומא נפשי והות חסידותי לקלנא לי:
12 ויהבת חלף כסותי שקין והוית להון לסתלא:
13 יסחרלין לותי יתבי תרע בית קרנתא וזמריהון דאולין לסשתי סרית בבית קרקסון:
14 ואנא צלותי קדמך ייי בעדן רעותא אלהא בסגיעו טיבך ענני בקשוט פרקנך:
15 פצא יתי מטלטלת לסיניא ולא אסטמוע אתפצי משנאי ורדמין לעמקי מוי:
16 לא יגלי יתי מלך תקיף דקתיל לוסמא ולא יסלעם יתי שלשן תקיף ולא תתפתח עלי גהנם לסהפי עלי פוסה:
17 ענני ייי ארום טב חסדך היך סגיעות רחמך אסתכל לותי:
18 ולא תסלק שכינתך מעבדך ארום עיק לי סהדיב ענני יתי:
19 קרב ליתנפשי פרוק יתה היא מרעא ואורכת למרי חסמיני וכהותיני וכסופי לקבלך קיימין כל סנעקי:
20 חסיא חכרה לבבי ותאא היא מרעא ואורכת למרי סחסמיני ולא אשתכחו ולמרחמין ולא אשכחו:
21 וירידו רישי חרסנין ולצחותי אשקיו יתי חלא:
22 יתי פתורייהון דסדרו קדמי באבלי קדמייהון לקוליא ונבסהתהון לתקלא:
23 יחשכן עייניהון סלסתסי וחרציהון תדירא תזעזע:
24 תהי משכנהון צדיא בסשכניהון לא יהי יתב:
25 שרי עלייהון רגזך ותקוף רוגזך ירגבנון:
26 ארום דאנוך סתיך רדפו ומן דכאיב על קטולך סגיא ישתעון:

9 * Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ.
10 * Quoniã zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.
11 * Et operui in ieiunio animã meam, & factum est in opprobrium mihi.
12 * Et posui vestimentum meum cilicium, & factus sum illis in parabolam.
13 * Aduersum me loquebãtur qui sedebant in portis, & in me psallebant qui bibebant vinum.
14 * Ego verò orationem meam ad te Domine, tempus beneplaciti. Deus in multitudine misericordiæ tuæ exaudi me, in veritate salutis tuæ.
15 * Eripe me de luto, vt non infigar: libera me ab ijs qui oderunt me, & de profundis aquarum.
16 * Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundũ, neque vrgeat super me puteus os suum.
17 * Exaudi me Domine, quoniam benigna *misericordia tua: secũdùm multitudinem miserationũ tuarum respice in me.
18 * Ne auertas faciem tuam à puero tuo, quoniã tribulor, velociter exaudi me.
19 * Intende animæ meæ, & libera eam. propter inimicos meos, eripe me.
20 * Tu enim scis improperium meum, & confusionem meam, & reuerẽtiam meam. In cõspectu tuo *omnes qui tribulant me.
21 * Improperium expectauit *anima mea & miseriam. & sustinui qui simul contristaretur, & non fuit. & qui consolarentur, & non inueni.
22 * Et dederunt in escam meã fel, & in siti mea potauerunt me aceto.
23 * Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributionem & in scandalum.
24 * Obscurentur oculi eorum ne videant, & dorsum eorum semper incurua.
25 * Effunde super eos iram tuam, & furor iræ tuæ comprehendat eos.
26 * Fiat habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum ne sit qui inhabitet.
27 * Quoniam quem tu percussisti, ipsi persecuti sunt, & super dolorem vulnerum meorum addiderunt.

9 * ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου.
10 * ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
11 * καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγένετο εἰς ὀνειδισμούς ἐμοί.
12 * καὶ ἐθέμην τὸ ἱμάτιόν μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.
13 * κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες οἶνον.
14 * ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρός σε κύριε, καιρὸς εὐδοκίας· ὁ θεὸς ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν ἀληθείᾳ τῆς σωτηρίας σου,
15 * σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ· ῥυσθείην ἀπὸ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τῶν βαθέων τῶν ὑδάτων.
16 * μή με καταπονηπάτω καταιγὶς ὕδατος, μηδὲ καταπίετω με βυθός, μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.
17 * εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ.
18 * μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου, ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.
19 * πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καὶ λύτρωσαι αὐτήν· ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου ῥῦσαί με·
20 * σὺ γὰρ γινώσκεις τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην μου, καὶ τὴν ἐντροπήν μου· ἐναντίον σου πάντες οἱ θλίβοντές με·
21 * ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου καὶ ταλαιπωρίαν· καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐκ ὑπῆρξε· καὶ παρακαλοῦντας, καὶ οὐκ εὗρον.
22 * καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.
23 * γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάνδαλον.
24 * σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
25 * ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς.
26 * γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.
27 * ὅτι ὃν σὺ ἐπάταξας, αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Extraneus reputatus sum apud fratres meos, & veluti filius populorum filijs matris meæ. 10 Quoniam zelus domus sanctitatis tuæ consumpsit me, & vituperia impiorum qui vituperant te dum participia faciunt idola sua gloriæ tuæ, ceciderunt super me. 11 Et defleui in ieiunio animam meam, & fuit pietas mea in opprobrium mihi. 12 Et posui pro vestimento meo saccos, & fui illis in prouerbium. 13 Loquentur aduersum me sedentes in porta in domo anguli, & cantilena eorũ ero, qui vadunt bibitum ficeram in domo cauponaria. 14 Et ego orationem meam coram te effundo Domine in tempore beneplaciti: Deus propter multitudinem bonitatis tuæ exaudi me in veritate redemptionis tuæ. 15 Libera me de captiuitate quæ similis est luto, & non submergar: eripiar ab osoribus meis, qui comparantur profunditatibus aquarum. 16 Ne captiuum abducat me rex fortis, qui comparatus est aluco aquarum: nec absorbeat me princeps potens, & non aperiatur aduersum me gehenna vt claudat super me os suum. 17 Exaudi me Domine quoniam bona est misericordia tua, secundùm multitudinem miserationum tuarum respice ad me. 18 Neque auferas maiestatem tuam à seruo tuo, quoniam angustia est mihi: festina, exaudi me. 19 Appropinqua animæ meæ, redime illam, vt non sese efferant in me inimici mei, redime me. 20 Tu nosti opprobrium meum, & confusionem meam & ignominiam meam: in conspectu tuo stant omnes qui molestant me. 21 Ignominia fregit cor meum, & ecce ipsa morbo afficit. porrò expectaui præfectos luctus, & non subsistũt; & consolatores, & non inueni. 22 Et dederunt in escam meam fel capitum basiliscorum, & in siti mea potauerunt me aceto. 23 Sit mensa eorum quam parauerunt coram me in luctu meo coram eis in laqueum, & sacrificia eorum in scandalum. 24 Obtenebrentur oculi eorum ne videant, & lumbos eorũ continuè fac nutare. 25 Effunde super eos furorem tuum, & violentia furoris tui apprehendat eos. 26 Sit habitatio eorum deserta; & in tabernaculis eorum non sit qui habitet. 27 Quoniam quem tu vulnerasti, persecuti sunt, & de eo qui dolorem suffert propter interfectos tuos, obloquentur.

21 * תְּנָה־עָוֹן עַל־עֲוֹנָם וְאַל־יָבֹאוּ בְצִדְקָתֶךָ׃
22 * יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־יִכָּתֵבוּ׃
23 * וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃
24 * אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה׃
25 * וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס׃
26 * רָאוּ עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ דֹרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי לְבַבְכֶם׃
27 * כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־אֲסִירָיו לֹא בָזֶה׃
28 * יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֵשׂ בָּם׃
29 * כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ׃
30 * וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃

ע

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃
2 * אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
3 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
4 * יָשׁוּבוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים הֶאָח׳ הֶאָח׃
5 * יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ׃
6 * וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי עֶזְרִי וּמְפַלְטִי אָתָּה יְהוָה אַל־תְּאַחַר׃

עא

1 * בְּךָ יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃
2 * בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃

28 * Da iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & non veniant in iuſtitia tua.
29 * Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur.
30 * Ego autem pauper & dolens; ſalus tua Deus ſuſcipiat me.
31 * Laudabo nomen Dei in cantico, & magnificabo eum in confeſſione.
32 * Et placebit Domino ſuper vitulum nouellum cornua efferentem & vngulas.
33 * Videntes manſueti lætabuntur, qui quæritis Deum, viuet anima veſtra.
34 * Quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.
35 * Laudent eum cæli & terra, mare & omnia reptilia quæ mouentur in eis.
36 * Quoniam Deus ſaluabit Sion, & ædificabit ciuitates Iuda, & habitabunt ibi & poſſidebunt eam.
37 * Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eam, & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.

1 * Victori Dauid ad recordandum.

PSAL. LXX.

1 DEus vt liberes me, Domine vt auxiliare mihi feſtina.
3 * Confundantur & erubeſcant, quærentes animam meam: cõuertantur retrorſum & erubeſcant qui volunt mihi malum.
4 * Reuertantur ad veſtigium confuſionis ſuæ, qui dicunt mihi, Vah vah.
5 * Gaudeant & lætentur in te omnes quærentes te; & dicant ſemper, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum.
6 * Ego autem egenus & pauper, Deus feſtina pro me, auxilium meum & ſaluator meus tu, Domine ne moreris.

PSAL. LXXI.

1 IN te Domine ſperaui, non confundar in æternum.
2 * In iuſtitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurem tuam, & ſalua me.

28 * Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & ne intrent in iuſtitia tua.
29 * Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur. 30 * Pauper & dolens ſum ego, ſalus tua Deus * ſuſcipiat me.
31 * Laudabo nomen Dei mei cum canti-
v co, * magnificabo eum in laude. 32 * Et placebit Deo ſuper vitulum nouellum, cornua producentem & vngulas. 33 * Videant pauperes & lætentur, quærite Deũ, & viuet anima veſtra. 34 * Quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit. 35 * Laudent illum cæli & terra,
mare & omnia reptilia in *eo. 36 * Quoniam Deus ſaluam faciet Sion; & ædificabuntur ciuitates Iudæ. Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam. 37 * Et ſemen ſer-
uorum *tuorũ poſſidebit eam: & qui diligunt nomen * tuum, habitabunt in ea.

1 * In ſithem Dauid in rememorationem, quòd ſaluum me fecit Dominus.

PSAL. LXIX.

2 DEus in adiutorium meũ intende, Domine ad adiuuandum me feſtina.
3 * Confundantur & reuereãtur qui quærunt animam meam. Auertantur retrorſum & erubeſcant, qui volunt mihi mala.
4 * Auertantur ſtatim erubeſcentes, qui dicũt mihi, Euge euge. 5 * Exultent & lætẽtur in te omnes qui quærunt te Deus. & dicant ſemper, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum. 6 * Ego verò egenus ſum & pauper: Deus adiuua me, adiutor meus & liberator meus es tu, Domine ne moreris.

Dauid Pſalmus filiorum Ionadab, & priorum captiuorum: ſine titulo apud Hebræos. LXX.

1 IN te Domine ſperaui, non confundar in æternum. 2 * In iuſtitia tua libera me, & eripe me; inclina ad me auré tuam, & ſalua me.

28 * προσθὲς ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, & μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου.
29 * ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, & μετὰ δικαίων
30 μὴ γραφήτωσαν. * πτωχὸς & ἀλγῶν εἰμὶ ἐγώ, ἡ σωτηρία σου ὁ θεός ἀντιλάβοιτό μου.
31 * αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου μετ' ᾠδῆς, μεγαλυ-
32 νῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει. * καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον, κέρατα ἐκφέροντα & ὁπλάς.
33 * ἴδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζητήσατε
34 τὸν θεὸν & ζήσ(ε)ται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. * ὅτι εἰσήκουσε τῶν πενήτων ὁ κύριος, & τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.
35 * αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οὐρανοὶ & ἡ γῆ, θάλασσα καὶ
36 πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ. * ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν Σιών, & οἰκοδομηθήσονται αἱ πόλεις τοῦ Ἰουδαίας· & κατοικήσουσιν ἐκεῖ, & κληρονομήσουσιν αὐτήν.
37 * καὶ τὸ σπέρμα τῶν δούλων σου κατοικήσουσιν αὐτήν· καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ.

1 * Εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ εἰς ὑπόμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί με κύριον. ἐξ'.

2 * Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.
3 * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου· ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν, οἱ βουλόμενοί μοι κακά.
4 * ἀποστραφήτωσαν παυτικὰ αἰσχυνόμενοι, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε.
5 * ἀγαλλιάσασθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεός· & λεγέτωσαν διαπαντὸς, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.
6 * ἐγὼ δὲ πτωχὸς εἰμι καὶ πένης, ὁ θεὸς βοήθησόν μοι, βοηθός μου & ῥύστης μου εἶ σύ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

Τῷ Δαυὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν Ἰωναδὰβ, & τῶν πρώτως αἰχμαλωτισθέντων· ἀνεπίγραφος παρὰ Ἑβραίοις.

ο'.

1 * Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶ-
2 να. * ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με· κλῖνον τὸ οὖς σου πρός με καὶ σῶσόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Addè iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & non mereantur intrare in Eccleſiam iuſtorum tuorum. 29 Deleantur de libro memoriæ viuorum, & cum iuſtis non ſcribantur. 30 Et ego pauper & mœſtus ſum: redemptio tua Deus roboret me.
31 Laudabo nomen Dei mei in cantico, & magnificabo eum in confeſſione. 32 Et placebit oratio mea coram Domino magis quàm bos pinguis & electus cum cornibus ſuis, & vngularum fiſſionibus. 33 Viſuri ſunt humiles, & lætatuti quærentes doctrinam à conſpectu Dei; & viuet cor veſtrum. 34 Quoniam ſuſcipit orationem pauperum Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.
35 Laudent eum angeli cælorum, & habitatores terræ; maria, & omnia reptantia in eis.
36 Quoniam Deus redimet Sion, & fundabit ciuitates Iudæ, & habitabunt ibi, & poſſidebunt eam.
37 Et filij ſeruorum eius poſſidebunt eam: & qui diligunt nomen eius, habitabunt in medio illius.

1 Ad laudandum per manum Dauidis pro faſciculo thuris. PSAL. LXX.

2 DEus ad liberandum me, Domine ad adiuuandum me accinctus eſto. 3 Confundantur & opprobrio afficiantur quærentes animam meam; conuertantur retrorſum, & erubeſcant volentes malum meum. 4 Incuruentur iuxta confuſionem ſuam, qui dicunt aduerſum me, Gauiſi ſumus, gauiſi ſumus. 5 Exultent & lætentur in Verbo tuo, omnes quærentes eruditionem à te: & dicant continuè, Magnificetur gloria Domini, diligentes redemptionem tuam. 6 Ego autem egenus ſum & pauper: Deus feſtina ad me: auxilium meum, & redemptio mea tu es, Domine ne moreris.

LXXI.

1 IN verbo tuo Dñe confiſus ſum: non confundar in ſeculum. 2 In iuſtitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurẽ tuã, & redime me:

תרגום

28 הַב עַוְיָתָהוֹן עַל עַוֵיתְהוֹן וְלָא יֵיתֵיוֹן לְמֵעֲל בְּכֵנִישַׁת צַדִּיקָךְ׃ 29 יִתְמְחוֹן מִסְפַּר דָּכְרָן חַיָּיא וְעִם צַדִּיקַיָּא לָא יִתְכַּתְּבוּן׃
30 וַאֲנָא עַנְיָא וְכָאֵבָא פֻּרְקָנָךְ אֱלָהָא תְּהֵקֵף יָתִי׃ 31 אֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהִי בְּשִׁבְחָא וַאֲרַבְּיִנֵּה בְּתוּשְׁבְּחָתָא׃ 32 וְתִשְׁפַּר צְלוֹתִי קֳדָם
יְיָ מִתּוֹר פָּרִים וּכְתִיר בְּקַרְנוֹהִי וְטָלְפּוֹהִי׃ 33 חֲמִין עֲנְוָתָנַיָּא וְיֵיחְדוּן תָּבְעֵי אֱלָהָא וְיֵיתֵי לִבְכוֹן׃
34 אֲרוֹם מְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן דְּעַנְוָתָנַיָּא וְלָא בְסַר יָת אֲסִירוֹהִי׃ 35 יְשַׁבְּחוּן לֵהּ כָּל אַבְרֵי שְׁמַיָּא וְיַתְבֵי אַרְעָא יַמַּיָּא וְכָל דְּרָחֲשִׁין בְּהוֹן׃
36 אֲרוֹם אֱלָהָא יִפְרוֹק צִיּוֹן וְיִשְׁכְּלֵל קִרְוֵי יְהוּדָה וְיֵיתְבוּן תַּמָּן וְיֵירְתוּנַהּ׃ 37 וּבְנֵי עַבְדוֹהִי יְחַסְּנוּן יָתַהּ וְרָחֲמֵי שְׁמֵהּ יִשְׁרְיָן בְּגַוַּהּ׃

ע

1 לְשַׁבְּחָא עַל יְדַ דָּוִד עַל צְרִיר לְבוּתָא׃ 2 אֱלָהָא לְפַצָּאוּתָא יְהֵי יְיָ לְסַעֲדִי חֲוֵה זְרִיז׃ 3 יְבַהֲתוּן וְיִתְחֲדוּן חָבְרֵי נַפְשִׁי יְהֵי לְמֶסְעַדִי חֲוֵה זְרִיז׃
לְאָחוֹרָא וְיִכְסְפוּן צְבִין בִּישָׁתִי׃ 4 יְתְכַּפְּרוּן הֵידְ בַּהֲתָהוֹן דְּאָמְרִין עֲלַי חֲדֵינָא חֲדֵינָא׃ 5 יְחֲדוּן וְיִרְווֹן בְּמֵימְרָךְ כָּל תָּבְעֵי
אוּלְפָנָךְ וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יִתְרַבֵּי יְקָרָא יְיָ רָחֲמֵי פֻּרְקָנָךְ׃ 6 וַאֲנָא עַנְיָא וְתִשְׁכִּינָא אֱלָהָא זְרַז לִי סַעֲדִי וְשֵׁזְבוּתִי אַתְּ הוּא יְיָ לָא תּוֹחַר׃

עא

7 בְּמֵימְרָךְ יְיָ הִתְרְחֵצֵת לָא אֶבְהַת לְעָלַם׃ 8 בְּצִדְקָתָךְ פְּצָא יָתִי וְתִשְׁזְבִנַּנִי תַּצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ וּפְרוֹק יָתִי׃

3 * הֱיֵה לִּי לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי
כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה׃
4 * אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃
5 * כִּי־אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי יְהוִה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃
6 * עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי
בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד׃
7 * כְּמוֹפֵת הָיֵיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחְסִי־עֹז׃
8 * יִמָּלֵא פִי תְהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
9 * אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל־
תַּעַזְבֵנִי׃
10 * כִּי אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי נוֹעָצוּ יַחְדָּו׃
11 * לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ כִּי־אֵין
מַצִּיל׃
12 * אֱלֹהִים אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי
חוּשָׁה׃
13 * יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּבְלִמָּה
מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃
14 * וַאֲנִי תָּמִיד אְיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ׃
15 * פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא
יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃
16 * אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יֱהוִה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ
לְבַדֶּךָ׃
17 * אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
18 * וְגַם עַד־זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־
אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃
19 * וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת
אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃
20 * אֲשֶׁר הִרְאִיתַנוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב
תְּחַיֵּינוּ וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֶנוּ׃

3 * *Esto mihi robustum habitaculum, vt ingrediar iugiter, præcepisti vt saluares me, quia petra mea & fortitudo mea es tu.*
4 * *Deus meus salua me de manu impij, de manu iniqui & nocentis.*
5 * *Quoniam tu es expectatio mea, Domine Deus fiducia mea ab adolescentia mea.*
6 * *A te sustentatus sum ex vtero, de ventre matris meæ, tu es protector meus, in te laus mea. Semper.*
7 * *Quasi portentum factus sum multis, & tu spes mea fortissima.*
8 * *Impleatur os meum laude tua, tota die magnitudine tua.*
9 * *Ne proijcias me in tempore senectutis, cùm defecerit fortitudo mea ne derelinquas me.*
10 * *Quia dixerunt inimici mei mihi, & qui obseruabant animam meam consilium inierunt*
11 *pariter:* * *Dicentes, Deus dereliquit eũ: persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eruat.*
12 * *Deus ne elongeris à me, Deus meus in auxilium mihi festina.*
13 * *Confundantur & consumantur aduersarij animæ meæ; operiantur opprobrio & confusione, qui quærunt malum mihi.*
14 * *Ego autem iugiter expectabo, & adijciam super omnes laudationes tuas.*
15 * *Os meum narrabit iustitiam tuam, tota die salutare tuum, quoniam non cognoui literaturas.*
16 * *Ingrediar in fortitudine Domini Dei, recordabor iustitiæ tuæ solius.*
17 * *Deus docuisti me ab adolescentia mea, & vsque nunc annunciabo mirabilia tua.*
18 * *Insuper & vsque in senectutem & canos Deus ne derelinquas me, donec annunciem brachium tuum generationi, cunctisque qui venturi sunt fortitudines tuas.*
19 * *Et iustitiam tuam Deus vsque in excelsum, quanta fecisti magnalia Deus, quis similis tibi?*
20 * *Qui ostendisti mihi tribulationes plurimas et malas, conuersus viuificabis nos, & de abyssis terræ rursum educes nos.*

תרגום

3 תְּהֵא לִי לְטֵינַר עֲשִׂין לְמֵעַל תְּרִיעִנִי פְּקַדְתָּא לְמִפְרַק יָתִי אֲרוּם תּוּקְפִּי וּכְרַךְ חוּסְנִי אַנְתְּ׃
4 אֱלָהָא שֵׁזִיב יָתִי מִיַּד רְשִׁיעָא מִידָא דְּמִתְקְרֵי עַוָּל וְחַטָּף׃
5 אֲרוּם אַנְתְּ הוּא סְבָרִי יְיָ אֱלָהִי רַחֲצָנִי מִן טַלְיוּתִי׃
6 בְּמֵימְרָךְ לָךְ תְּשַׁבַּחְתִּי תְּדִירָא׃ 7 הֵיךְ תִּמְהָא הֲוֵיתְוָהִי לְסַגֵּיעִין וְאַתְּ רַחֲצָנִי וְעִשְׂנָא דִילִי׃ 8 יִתְמְלֵא פּוּמִי תְּשַׁבְּחָתָךְ כָּל יוֹמָא שְׁבָחוּנָךְ׃
9 לָא תִטְלוֹק יָתִי לְעִדָּן סֵיבוּ כַּד יִפְסוֹק חֵילִי לָא תְּשַׁבּוֹק יָתִי׃ 10 אֲרוּם אֲמַרוּ עֲלַי בַּעֲלֵי דְבָבֵי בִּישׁוּ וְנָטְרֵי נַפְשִׁי מְתַּמְלְכִין כַּחֲדָא׃
11 לְמֵימַר אֱלָהָא שַׁבְקֵהּ רְדוֹפוּ וַאֲחַזוּהִי וְתֵיתֵי דְּפָצֵי׃ 12 אֱלָהָא לָא תְרַחֵק מִנִּי יְיָ לְסַיְעוּדִי זְרֵז׃
13 יְכַהְתּוּן וְיִשְׁתֵּיצוּן שָׂטְנֵי נַפְשִׁי יִתְעַטְּפוּן קְלָנָא וְכִסּוּפָא תְּבָעֵי בִּישָׁתִי׃ 14 פּוּמִי יְשַׁבַּח עֲדָרְקָךְ כָּל יוֹמָא פָּרָקָנָךְ אֲרוּם לָא יְדַעְנָא מְנַיָּנוּתוֹן׃
15 אֵעוֹל בְּגְבוּרְתָא דַיְיָ אֱלָהָא אֲדַכַּר אֲדָרְקָךְ לְבִלְחוֹדָךְ׃
16 אֱלָהָא אַלְּפְתַּנָא מִטַּשְׁלְיוּתִי וְעַד הַשְׁתָּא אַחֲוֵי פְּרִישְׁנָךְ׃
17 וְעַד סָבְתָא וְסִיבוּתָא אֱלָהָא לָא תְּשִׁבּוֹק יָתִי עַד דַּאֲחַוֵי תְּקוֹף דְּרוֹעֲךָ לְדָר חוֹרָן לְכָל דַּיְיתֵי כַּח גְּבוּרְתָךְ׃
18 וְאַדְקָתָךְ אֱלָהָא עַד שְׁמֵי מְרוֹמָא דַּעֲבַדְתָּא רַבְרְבָן אֱלָהָא מַן כְּוָתָךְ׃
19 וְאַחְמֵיתָנָן עָקָן סַגִּיעִין וּבִישִׁין תְּהַוֵּב וְתַיְתֵי יָתָנָא וּמִתְּהוֹמָא אַרְעָיָא תְּהוֹב תַּסֵּיק יָתָנָא׃

Interp. ex Græc. lxx. PSAL. LXX. ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. μεθερμήνευσις τῶν ο. 405

3 * Γένου μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με· ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ.
4 * ὁ θεός μου ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος.
5 * ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε, κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ
6 νεότητός μου. * ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρός, ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής· ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός.
7 * ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθός μου κραταιός.
8 * πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου.
9 * μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρους, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με.
10 * ὅτι εἶπον οἱ ἐχθροί μου ἐμοί, καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπὶ σαυτό.
11 * λέγοντες, ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτόν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτόν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.
12 * ὁ θεός μου μὴ μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες.
13 * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου, περιβαλλέσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
14 * ἐγὼ δὲ διαπαντὸς ἐλπιῶ ἐπί σε, καὶ προσθήσω ἐπὶ
15 πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου.
* τὸ στόμα μου ἀπαγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. ὅτι οὐκ ἔγνων γράμματα
16 εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου, κύριε μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου.
17 * ὁ θεός μου ἐδίδαξάς με ἐκ νεότητός μου, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπαγγελῶ τὰ θαυμάσιά σου,
18 * καὶ ἕως γήρους καὶ πρεσβείου· ὁ θεός μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἕως οὗ ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ πάσῃ τῇ ἐρχομένῃ· τὴν δυναστείαν σου,
19 * καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ὁ θεὸς ἕως τῶν ὑψίστων, ἃ ἐποίησάς μοι μεγαλεῖα, ὁ θεὸς τίς ὅμοιός σοι;
20 * ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς, καὶ ἀποστρέψας ἐζωοποίησάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀγαγές με.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Esto mihi rupes fortis ad quam ingrediar iugiter: iussisti redimi me, quoniam firmitas mea, & arx fortitudinis meæ tu es.
4 Deus libera me de manu impij, de manu auctoris iniquitatis & violentiæ. 5 Quoniam tu es spes mea Domine Deus meus, fiducia mea à pueritia mea. 6 Super te confirmatus sum ab vtero, à ventre matris meæ tu extraxisti me in verbo tuo: tibi laus mea iugiter. 7 Sicut prodigium fui plurimis, & tu fiducia mea, & fortitudo mea. 8 Replebitur os meum laude tua, tota die gloria tua. 9 Ne proijcias me in tempore senectutis; cùm defecerit virtus mea, ne deseras me. 10 Quoniam dixerunt aduersum me inimici mei malum, & obseruatores animæ meæ consultant simul. 11 Dicendo: Deus dereliquit eum, persequimini & apprehendite eum, quoniam non est qui redimat. 12 Deus ne elongeris à me; Domine ad auxilium meum festina.
13 Confundantur & deleantur aduersarij animæ meæ: amictiantur ignominia, & opprobrio quærentes malum meum.
14 Ego autem iugiter expectabo, precaborque & adijciam super omnem laudem tuam.
15 Os meum annunciabit iustitiam tuam, tota die redemptionem tuam, quoniam nesciui numerum earum.
16 Ingrediar in fortitudinem Domini: Deus recordabor iustitiæ tuæ tantummodo.
17 Deus docuisti me in portentis ab adolescentia mea; ad hoc vsque momentum annunciabo mirabilia tua.
18 Sed etiam vsque in senectutem, & canitiem Deus ne derelinquas me, donec annunciem fortitudinem brachij tui generationi alteræ, cuilibet venturo virtutem fortitudinis tuæ. 19 Et iustitia tua Deus vsque ad cælos excelsos, quos fecisti maximos: Deus, quis est sicut tu? 20 Qui ostendisti nobis afflictiones multas & malas; redeas, viuifica nos; & de abysso inferiori reuertens, educas nos.

21 * תרב גדלתי ותסב תנחמני:
22 * גם־אני אודך בכלי־נבל אמתך אלהי אזמרה
לך בכנור קדוש ישראל:
23 * תרננה שפתי כי אזמרה־לך ונפשי אשר
פדית:
24 * גם־לשוני כל־היום תהגה צדקתך כי־בשו
כי־חפרו מבקשי רעתי:

עב

1 * לשלמה אלהים משפטיך למלך
תן וצדקתך לבן־מלך:
2 * ידין עמך בצדק ועניך במשפט:
3 * ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה:
4 * ישפט עניי־עם יושיע לבני אביון וידכא
עושק:
5 * ייראוך עם־שמש ולפני ירח דור דורים:
6 * ירד כמטר על־גז כרביבים זרזיף ארץ:
7 * יפרח־בימיו צדיק ורב שלום עד־בלי ירח:
8 * וירד מים עד־ים ומנהר עד־אפסי־ארץ:
9 * לפניו יכרעו ציים ואיביו עפר ילחכו:
10 * מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא
וסבא אשכר יקריבו:
11 * וישתחוו־לו כל־מלכים כל־גוים יעבדוהו:
12 * כי־יציל אביון משוע ועני ואין־עזר לו:
13 * יחס על־דל ואביון ונפשות אביונים יושיע:
14 * מתוך ומחמס יגאל נפשם וייקר דמם בעיניו:
15 * ויחי ויתן־לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד
כל־היום יברכנהו:
16 * יהי פסת־בר בארץ בראש הרים ירעש כלבנון
פריו ויציצו מעיר כעשב הארץ:

21 * *Multiplicabis magnitudinem meam, & conuersus consolaberis me.*
22 * *Ego autem confitebor tibi in vasis psalterij, veritatem tuam Deus meus, cantabo tibi in cithara sancte Israel.*
23 * *Laudabunt labia mea cùm cantauero tibi, & anima mea quam redemisti.*
24 * *Insuper & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam, quia confusi sunt & dehonestati quærentes malum mihi.*

1 *Salomoni.* LXXII.

Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis.
2 * *Iudicabit populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.*
3 * *Assument montes pacem populo, & colles iustitiam.*
4 * *Iudicabit pauperes populi, saluabit filios pauperum, & confringet calumniatorem.*
5 * *Et timebunt te quamdiu erit Sol, & vltra Lunam in generatione generationum.*
6 * *Descendet vt pluuia super vellus; vt stillæ irrorantes terram.*
7 * *Germinabit in diebus eius iustus, & multitudo pacis donec non sit Luna.*
8 * *Et dominabitur à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos terræ.*
9 * *Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius puluerem lingent.*
10 * *Reges Tharsis & Insulæ munera offerent: reges Arabiæ, & Saba tributum conferent.*
11 * *Et adorabunt eum omnes reges: vniuersæ nationes seruient ei.*
12 * *Quia eruet pauperem à potente, & inopem cui non est adiutor.*
13 * *Parcet pauperi & inopi, & animas pau-*
14 *perum saluabit.* * *Ab vsura & iniquitate*
redimet animas eorum, et preciosus erit sanguis
15 *eorum coram oculis eius.* * *Et viuet & da-*
bitur ei de auro Sabba, & orabunt de eo iugi-
16 *ter; tota die benedicent ei.* * *Erit memorabi-*
le triticum in terra in capite montium; eleuabitur sicut Libani fructus eius, & florebunt de ciuitate sicut fœnum terræ.

* Multiplicasti super me magnificentiã 21
tuam, & conuersus consolatus es me, & de
abyssis terræ iterum reduxisti me. * Et 22
enim ego confitebor tibi in populis Do-
mine, in vasis psalmi veritatem tuã Deus:
psallam tibi in cithara sanctus Israel.
* Exultabunt labia mea dum cantauero 23
tibi, & anima mea quam redemisti. * *In- 24
super autem & lingua mea tota die medi-
tabitur iustitiam tuam: cùm confusi & re-
ueriti fuerint, qui quærunt mala mihi.
* In Salomonem Psalmus Dauid. 1

LXXI.

Deus iudicium tuũ regi da, & iustitiam
tuam filio regis: * Iudicare populum 2
tuũ in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.
* Suscipiant montes pacem populo, & 3
colles iustitiam. * Iudicabit pauperes po- 4
puli, & saluos faciet filios pauperum: & hu
miliabit calumniatorem. * Et permanebit 5
cum Sole; & ante Lunam in generatione
generationum. * Descendet sicut pluuia 6
in vellus, & sicut stillicidia stillantia super
terram. * Orietur in diebus eius iustitia, 7
& abundantia pacis, donec auferatur Lu-
na. * Et dominabitur à mari vsque ad 8
mare, & à fluminibus vsque ad terminos
orbis terrarum. * Coram illo procident 9
Æthiopes, & inimici eius terram lingent.
* Reges Tharsis & insulæ munera offe- 10
rent, reges Arabũ & Saba dona adducent.
* Et adorabunt eum omnes reges terræ, 11
omnes gentes seruient ei. * Quia liberauit 12
pauperẽ à potẽte, & pauperem cui nõ erat
adiutor. * Parcet pauperi & inopi, & ani- 13
mas pauperũ saluas faciet. * Ex vsuris & ex 14
iniquitate redimet animas eorũ, & hono-
rabile nomen * eius coram illis. * Et viuet & 15
dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabũt de
ipso semper: tota die benedicent ei.
* *Erit firmamentum in terra in summis 16
montium. Superextolletur super Liba-
num fructus eius, & florebunt de ciuitate
sicut fœnum terræ.

21 * ἐπλεόνασας ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγαλωσύνην σου, καὶ
ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς
πάλιν ἀνήγαγές με.
22 * καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ἐν
σκεύεσι ψαλμοῦ τὴν ἀλήθειάν σου ὁ θεός. ψαλῶ σοι ἐν
23 κιθάρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ. * ἀγαλλιάσονται τὰ χεί-
λη μου ὅταν ψαλῶ σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω.
24 * ἔτι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου ὅλην τὴν ἡμέραν μελετήσει
τὴν δικαιοσύνην σου· ὅταν αἰσχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ
ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
1 * Εἰς σαλωμὼν ψαλμὸς τοῦ δαυίδ. οα'.
Ὁ θεὸς τὸ κρίμα σου τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιοσύ-
2 νην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως. * κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δι-
3 καιοσύνῃ, καὶ τοὺς πτωχούς σου ἐν κρίσει. * ἀναλαβέτω
τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ, καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην.
4 * κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν
πενήτων, καὶ ταπεινώσει συκοφάντην.
5 * καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τῆς σελήνης γε-
6 νεὰς γενεῶν. * καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ
σταγὼν ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν.
7 * ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆ-
θος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη.
8 * καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ
ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης.
9 * ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ χοῦν λείξουσι.
10 * βασιλεῖς θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, βασι-
λεῖς ἀράβων καὶ σαβᾶ δῶρα προσάξουσι.
11 * καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,
πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ.
12 * ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου, καὶ πένητα ᾧ οὐχ
13 ὑπῆρχε βοηθός. * φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος, καὶ ψυχὰς
14 πενήτων σώσει. * ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς
ψυχὰς αὐτῶν, καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν.
15 * καὶ ζήσεται καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς ἀραβίας,
καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ διαπαντός· ὅλην τὴν ἡμέραν
16 εὐλογήσουσιν αὐτόν. * ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ' ἄκρων
τῶν ὀρέων· ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ,
καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος τῆς γῆς.

תרגום

21 תסגי רבנותי ותחזור תנחמנני: 22 לחוד אנא אודי קדמך בזיני זמר ונבלא אתני קשטך אלהי אשבח קדמך בכנרא קדישא דישראל: 23 תבועץ ספותי ארום אשבח קדמך ונפשי די פרקתא: 24 לחוד לישני כל יומא תרנן צדקתך ארום בהיתו ארום אתחפרו תבעי בישותי:

עב

1 על ידוהי דשלמה אתאמר בנבואה אלהא הילכת דיניך למלכא משיחא הב וצדקתך לברה דדוד מלכא: 2 ידון עמך בצדקא ועניך בהילכת דינא: 3 ישלון יתבי טוריא שלמא לעמה בית ישראל וגלמתא בזכותא: 4 ידין לעניי עמא יפרוק לבני חשיכא וישוף גברא טלומא: 5 ידחלון מנך עם מיסק שמשא ויצלון קדם מנהר סיהרא לדרי דריא: 6 יחות היך מטרא דרעוא על עסבא דגזיו מגובאי היך רסיסי מלקושא דנטפין על ארעא: 7 יסגון ביומוהי צדיקיא וסגעי שלמא עד דישיציון פלחי סהרא: 8 וישלוט מספרא דימא רבא ועד ספר ימא דאוקינוס ומן פרת עד סיפי ארעא: 9 קדמוהי יגחנון אפרכיא ובעלי דבבוהי עפרא ילחכון: 10 מלכיא דתרסיס וניסי ימא רבא דאוקינוס תקרובתא יתיבון מלכיא דשבא וסבא דורון יקרבון: 11 ויסגדון ליה כל מלכיא כל עממיא ישתעבדון ליה: 12 ארום ישיזיב חשוכא דבעי מטו ועניא ולית דסעיד ליה: 13 יחוס על מסכנא וחשוכא ונפשת חשיכיא יפרוק: 14 מאונסא ומחטופין יפרוק נפשיהון ויהי יקיר אדמהון קדמוהי: 15 ויחי ויתן ליה מדהב דאייתיו משבא ויצלי מטולתיה תדירא כל יומא יברכנה: 16 יהי סעיד לחמא בארעא בריש טוריא ירגוש היך לבנן אבה ויצצון מקרתא דירושלם היך עסבא דארעא:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Multiplicabis magnificentiam meam, & reuersus consolaberis me. 22 Sed & ego confitebor coram te instrumẽtis musices, & nablo annunciabo veritatem tuam Deus meus: laudabo coram te in cithara sancte Israelis. 23 Exultabunt labia mea cùm laudes dixero coram te, & anima mea quam redemisti. 24 Insuper lingua mea tota die annunciabit iustitiam tuam, quoniã confusi sunt, quoniam opprobrio affecti sunt quærentes malum meum. 1 Per manum Salomonis dictus propheticè. PSAL. LXXII.
Deus sententiam iudiciorum tuorum regi Christo dato, & iustitiam tuam filio Dauidis regis. 2 Iudicabit populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in sententia iudicij. 3 Afferent habitatores montium pacem populo domus Israel, & colles iustitiam. 4 Iudicabit pauperes populi, redimet filios miserorum, & conteret virum raptorem. 5 Timebunt à te cum ascensu Solis, & orabunt coram lumine Lunæ in generationes generationum. 6 Descendet sicut pluuia spontanea super herbam corrosam à locustis; sicut stillæ pluuiæ serotinæ stillantes super terram. 7 Multiplicabuntur in diebus eius iusti; & abundantia pacis, donec destruantur serui Lunæ. 8 Et dominabitur ab angulo maris magni vsque ad angulum maris Oceani, & ab Euphrate vsque ad fines terræ. 9 Coram eo humiliabuntur proceres; & inimici eius puluerem lingent. 10 Reges Tharsis & insulæ maris magni Oceani oblationem adducent: reges Seba, & Seba dona offerent. 11 Et adorabunt eum omnes reges; omnes populi subditi erunt ei. 12 Quoniam liberabit miserum qui quærit inclinationem; & pauperem cui non est adiutor. 13 Miserebitur misero & inopi: & animas inopum redimet. 14 Ab oppressione & iniurijs liberabit animas eorum, & erit carus sanguis eorum coram eo. 15 Et viuet & dabit ei de auro quod attulerunt de Seba, & orabit pro eo continuè, omni die benedicet ei. 16 Erit substantificus panis in terra in capite montium; strepitum edet sicut Libanus fructus eius; & germinabunt de ciuitate Ierusalem sicut herba terræ.

17 יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ כָּל־גּוֹיִם יְאַשְּׁרוּהוּ׃
18 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃
19 וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כֹּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃

כָּלּוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשָׁי׃

עג

1 מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב׃
2 וַאֲנִי כִּמְעַט נָטוּי רַגְלָי כְּאַיִן שֻׁפְּכוּ אֲשֻׁרָי׃
3 כִּי־קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים אֶרְאֶה׃
4 כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם וּבָרִיא אוּלָם׃
5 בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינֵמוֹ וְעִם־אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ׃
6 לָכֵן עֲנָקַתְמוֹ גַאֲוָה יַעֲטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ׃
7 יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב׃
8 יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ בְרָע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ׃
9 שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ׃
10 לָכֵן יָשִׁיב עַמּוֹ הֲלֹם וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ לָמוֹ׃
11 וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע־אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְעֶלְיוֹן׃
12 הִנֵּה־אֵלֶּה רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם הִשְׂגּוּ־חָיִל׃
13 אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לְבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃
14 וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים׃
15 אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְמוֹ הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ בָגָדְתִּי׃
16 וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל הִיא בְעֵינָי׃
17 עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם׃

17 *Erit nomen eius in æternum, vltra Solem perseuerabit nomen eius, & benedicentur in eo omnes gentes, & beatificabunt eum.
18 *Benedictus Dominus Deus Israel, qui facit mirabilia solus.
19 *Et benedictum nomen gloriæ eius in æternum, & implebitur gloria eius vniuersa terra: Amen amen.

Completæ sunt orationes Dauid filij Iesse.

1 **Canticum Asaph.** PSAL. LXXIII.

ATtamen bonus Israel Deus, his qui mundo sunt corde.
2 *Mei autem pene vacillauerunt pedes, penè effusi sunt gressus mei.*
3 *Quia æmulatus sum contra iniquos, pacem impiorum videns.*
4 *Quia non cogitauerunt de morte sua, & firma sunt vestibula eorum.*
5 *In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur.*
6 *Ideo nutriti sunt ad superbiam, circundederunt iniquitatem sibi.*
7 *Processerunt à pinguedine oculi eorum, transierunt cogitationes cordis.*
8 *Irriserunt & locuti sunt in malitia, calumniam de excelso loquentes.*
9 *Posuerunt in cælum os suum, et lingua eorum deambulauit in terra.*
10 *Propterea conuertetur populus eius huc, & quis plenus inuenietur in eis?*
11 *Et dixerunt, Quomodo nouit Deus; & si est scientia in excelso?*
12 *Ecce isti impij, & abundantes in seculo multiplicauerunt diuitias.*
13 *Ergo ne frustra mundaui cor meum, & laui in innocentia manus meas.*
14 *Et fui flagellatus tota die, & increpatio
15 mea in matutinis. *Dixi, si narrauero sic, ecce generationem filiorum tuorum reliqui.*
16 *Et cogitaui vt intelligerem istud; labor est
17 in oculis meis. *Donec veniam ad sanctuarium Dei, intelligam in nouissimo eorum.*

*Erit nomẽ eius benedictum in secu- 17
la, ante Solem permanet nomen eius. &
benedicentur in ipso omnes tribus terræ,
omnes gentes beatificabunt eum.
*Benedictus Dominus Deus Israel, qui 18
*fecit mirabilia solus. *Et benedictũ no- 19
men maiestatis eius in æternum, & in seculum seculi. & replebitur maiestate eius omnis terra. fiat, fiat.

Defecerunt laudes Dauid filij Iessæ.

Psalmus Asaph. LXXII.

QVàm bonus Deus Israel his qui recto 1
sunt corde. *Mei autem penè moti 2
sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei.
*Quia zelaui super iniquos, pacem pec 3
catorum videns.
*Quia non est respectus *in morte eo- 4
rum, & firmamentum in plaga eorum.
*In *laboribus hominum non sunt, & 5
cum hominibus non flagellabuntur.
*Ideo tenuit eos superbia eorum in fi- 6
nem. operti sunt iniquitate & impietate
sua. *Prodibit quasi ex adipe iniquitas 7
eorum. transierunt in affectum cordis.
*Cogitauerunt & locuti sunt in nequi- 8
tia: iniquitatem in excelso locuti sunt.
*Posuerunt in cælum os suum, & lin- 9
gua eorum transiuit in terra. *Ideò con- 10
uertetur populus meus hic, & dies pleni
inuenientur in eis. *Et dixerunt, Quo- 11
modo *sciuit Deus, & si est scientia in excelso? *Ecce ipsi peccatores & abundan- 12
tes in seculo, obtinuerunt diuitias.
*Et dixi, Ergo sine causa iustificaui cor 13
meũ, & laui inter innocentes manus meas.
*Et fui flagellatus tota die, & castiga- 14
tio mea in matutinis. *Si dicebam, Nar- 15
rabo sic: ecce nationem filiorum tuorum
reprobaui. *Et existimabam vt cogno- 16
scerem. hoc labor est ante me.
*Donec intrem in sanctuarium Dei, & 17
intelligam in nouissimis eorum.

17 *ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμένει τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη μακα-
18 ριοῦσιν αὐτόν. *εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος.
19 *καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. γένοιτο γένοιτο.

Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι δαυὶδ υἱοῦ ἰεσσαί.

Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οβ.

1 *Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ ἰσραὴλ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
2 *ἐμοῦ δὲ παραμικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες, παρ᾽ ὀλί-
3 γον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου. *ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν.
4 *ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν, καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν.
5 *ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσί, καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ
6 μαστιγωθήσονται. *διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία αὐτῶν εἰς τέλος, περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέ-
7 βειαν ἑαυτῶν. *ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν. διῆλθοσαν εἰς διάθεσιν καρδίας.
8 *διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ
9 ὕψος ἐλάλησαν. *ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς.
10 *διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου ἐνταῦθα, καὶ ἡμέραι πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς.
11 *καὶ εἶπον, πῶς ἔγνω ὁ θεός, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψί-
12 στῳ; *ἰδοὺ οὗτοι οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες εἰς τὸν αἰῶνα, κατέσχον πλούτου.
13 *καὶ εἶπα, ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου.
14 *καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν,
15 καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. *εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσυνθέτηκα.
16 *καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι. τοῦτο κόπος ἐστὶν ἐνώπιόν
17 μου. *ἕως οὗ εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ, καὶ συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν.

תרגוס

17 יְהֵא שְׁמֵהּ לְעָלַם מִדְּכַר וְקֳדָם דְּאִתְבְּרִי שִׁמְשָׁא מְזֻמַּן הֲוָה שְׁמֵהּ וְיִתְבָּרְכוּן בִּזְכוּתֵהּ כָּל עַמְמַיָּא יֵימְרוּן טָב לֵהּ׃ 18 בְּרִיךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עָבֵד פְּרִישָׁן רַבְרְבָן לִבְלְחוֹדוֹהִי׃ 19 וּבְרִיךְ שׁוּם אִיקָרֵהּ לְעָלַם וְיִמְּלֵא מִזִּיו יְקָרֵהּ כָּל אַרְעָא אָמֵן וְאָמֵן׃
1 גְּמִירִין צְלוֹתַיָּא דְדָוִד בַּר יִשַׁי׃

עג

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהּ דְּאָסָף בְּרַם טָב לְיִשְׂרָאֵל אֱלָהָא לְבְרִירֵי לִבָּא׃ 2 וַאֲנָא כִּזְעֵיר פּוֹן אִתְמוֹטְטוּ רַגְלַי כִּלְמָא אִזְדַּעְזְעָא אַחְתָּרַי׃
3 אֲרוּם קַנֵּית בְּמִתְלַעֲבַיָּא בְּעִידָן שְׁלָם רַשִׁיעַיָּא אֶחֱמֵי׃ 4 אֲרוּם לֵיתֵיהוֹן תָּוְהִין וּמִצְטַעֲרִין עַל יוֹם מִיתוּתְהוֹן אִתְנַטְּלַן מַחְשְׁבָתְהוֹן וּבְרִיר. וּפַטִּים וְאַלִּים לִבְּהוֹן׃ 5 בְּלֵיעוּת גַּבְרִין דְּמִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְתָא לֵיתֵיהוֹן לָעֵיִן וְעִם בְּנֵי נָשָׁא צַדִּיקַיָּא דְסָבְלִין אִסּוּרֵי לֵיתֵיהוֹן מִתְכַּתְּשִׁין׃
6 בְּגִין כֵּן עַטְּרְתִּנּוּן גֵּיוְתָנוּתָא כְּלִילָא דְמַשְּׁוִין בְּרֵישֵׁיהוֹן מֵחֲטוּפִין דִּילְהוֹן׃ 7 שְׁנָא מִן שׁוּמְנָא דְמוּת פַּרְצוּפֵיהוֹן עֲבַרוּ רוּטְבֵיהוֹן חֲפוֹ עַל לוּחֵי לִבֵּיהוֹן׃ 8 יִתְמַקְמְקוּן מֵרוּטְבָא וִימַלְּלוּן לְאַבְאָשָׁא וְלִטְלוּמָא מֵרוּם לִבְּהוֹן יְמַלְּלוּן׃ 9 שַׁוִּיו בְּקַדִּישֵׁי שְׁמַיָּא פּוּמְהוֹן וְלִישָׁנְהוֹן מִתְלַהֲבָא בְּצַדִּיקֵי אַרְעָא׃ 10 בְּגִין כֵּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ וְיִמְחִינוּן בְּמַרְזוֹפִין וְדִמְעִין הֵיךְ מַיִין סַגִּיעִין מַחֲתִין לְהוֹן׃ 11 וְיֵימְרוּן הֲכְדֵין יְדַע אֱלָהָא וְאִית מַנְדְּעָא בְּעִילָּאָה׃ 12 הָא אִלֵּין רַשִׁיעַיָּא דְיָתְבִין בִּשְׁלוּתָא בְּעָלְמָא אַדְבִּיקוּ חֵילָא קְנוֹ נִכְסִין׃ 13 בְּרַם אֲנָא לְסְרִיקוּתָא זַכֵּיתִי לִבִּי וְשַׁזְגֵית בְּבְרִירוּת יְדַי׃ 14 וַהֲוֵית כְּתִישׁ כָּל יוֹמָא וּמַכְסְנוּתִי לְצַפְרָיָיא׃ 15 אִין אֲמְרֵית אִשְׁתָּעֵי דִּכְמַתְּהוֹן הָא עַל דָּר בְּנָיךְ אַרְשַׁעִית׃ 16 וְחַשְּׁבֵית לְמִדַּע יָת דָּא לֵיעוּת הוּא בְּעֵינָי׃ 17 עַד זְמַן פֻּרְקָנָא דְּאֵיתֵי לְבֵית מַקְדְּשָׁא דֶאֱלָהָא אֶתְבַּיַּן לְסוֹפֵיהוֹן׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Erit nomen eius semper memorabile, et antequam creatus esset Sol, præparatum erat nomen eius: & benedicentur in merito eius, omnes populi dicent bonum illi. 18 Benedictus Dominus Deus Deus Israel, qui facit miracula magna solus. 19 Et benedictum nomen gloriæ eius in æternum: ac repleatur splendore gloriæ eius omnis terra, Amen & amen.

Completæ sunt orationes Dauidis filij Isai. Canticum per manus Asaph. PSAL. LXXIII.

PRofectò bonus Israeli Deus ijs, qui mundi sunt corde. 2 Mei autem penè moti sunt pedes, penè vacillauerunt gressus mei. 3 Quoniam æmulatus sum derisores; in tempore pacifico improbos videbo. 4 Quoniam non terrentur nec conturbantur propter diem mortis ipsorum; efferuntur cogitatus eorum: & tersum, & pingue, & forte est cor eorum. 5 Labori virorum Legi operam nauãtium non compatiuntur; & cum hominibus iustis, qui patiuntur martyria, non vulnerantur. 6 Ideo circundedit eos superbia: corona quam imponunt capiti suo de rapinis illorum est. 7 Mutata est ob pinguedinem similitudo vultuum eorum: progressæ rugæ eorum cooperuerunt tabulas cordis illorum. 8 Liquefient præ humore, & loquentur vt noceant, & ad violentiam de celsitudine cordis sui loquentur. 9 Posuerunt in sanctos cælorum os suum, & lingua eorum ardet in iustos terræ. 10 Propterea *decretum est* verbo Domini, vt percutiat eos malleis, & lachrymæ quasi aquæ multæ defluent illis. 11 Et dicent, Hæccine cognouit Deus, & est scientia in Altissimo? 12 Ecce ipsi impij permanentes in tranquillitate in mundo, adepti sunt substantiam, acquisierunt diuitias. 13 Ergo inaniter purificaui cor meum, & laui in munditie manus meas. 14 Et fui flagellatus tota die, & castigatio mea in matutinis. 15 Si dixi, Narrabo qualitates eorum: ecce super generatione filiorum tuorum improbè egi. 16 Et cogitaui vt scirem istud: labor hoc in oculis meis. 17 Vsque ad tempus redemptionis, quo veniam ad domum sanctuarij Dei, intelligam finem eorum.

18 * אך בחלקות תשית למו הפלתם למשואות׃
19 * איך היו לשמה כרגע ספו תמו מן־בלהות׃
20 * כחלום מהקיץ אדני בעיר צלמם תבזה׃
21 * כי יתחמץ לבבי וכליותי אשתונן׃
22 * ואני־בער ולא אדע בהמות הייתי עמך׃
23 * ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני׃
24 * בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני׃
25 * מי־לי בשמים ועמך לא־חפצתי בארץ׃
26 * כלה שארי ולבבי צור־לבבי וחלקי אלהים
לעולם׃
27 * כי־הנה רחקיך יאבדו הצמתה כל־זונה
ממך׃
28 * ואני קרבת אלהים לי טוב שתי ביהוה אלהים
מחסי לספר כל־מלאכותיך׃

עד

1 * משכיל לאסף למה אלהים זנחת לנצח יעשן
אפך בצאן מרעיתך׃
2 * זכר עדתך קנית קדם גאלת שבט נחלתך
הר־ציון זה שכנת בו׃
3 * הרימה פעמיך למשאות נצח כל־הרע
אויב בקדש׃
4 * שאגו צורריך בקרב מועדך שמו אותתם
אתות׃
5 * יודע כמביא למעלה בסבך־עץ קרדמות׃
6 * ועת פתוחיה יחד בכשיל וכילפות יהלמון׃
7 * שלחו באש מקדשך לארץ חללו משכן שמך׃
8 * אמרו בלבם נינם יחד שרפו כל־מועדי־
אל בארץ׃
9 * אותתינו לא־ראינו אין־עוד נביא ולא־
אתנו יודע עד־מה׃

18 * *Veruntamen in lubrico posuisti eos, deie-*
19 *cisti eos ad interitum.* * *Quomodo vastati sunt,*
subitò defecerũt, consumpti sunt quasi non sint!
20 * *Quasi somnium euigilantis Domine in ci-*
uitate imagines eorum ad nihilum rediges.
21 * *Quia contractum est cor meum, & lumbi*
mei velut ignis fumigans.
22 * *Et ego insipiens & nescius, quasi iumen-*
23 *tum factus sum apud te.* * *Et eram semper*
tecum, tenebas manum dexteram meam.
24 * *In consilium tuum deduces me, & postea*
25 *in gloria suscipies me.* * *Quid mihi est in cælo,*
& tecum nolui in terra?
26 * *Consummata est caro mea & cor meũ, ro-*
bur cordis mei & pars mea Deus in æternum.
27 * *Quia ecce qui elongant se à te, peribunt:*
perdidisti omnem fornicantem à te.
28 * *Mihi autẽ appropinquare Deo bonum est:*
posui in Domino Deo spem meam, vt narrem
omnes annunciationes tuas.

1 * *Eruditio Asaph.* PSAL. LXXIIII.
VT quid Deus repulisti in finem, fumabit fu
ror tuus in grege pascuæ tuæ?
2 * *Recordare congregationis tuæ quam posse-*
disti ab initio; redemisti virgam hæreditatis tuæ
montem Sion in quo habitasti.
3 * *Sublimitas pedum tuorum dissipata est vsq;*
in finẽ: omnia mala egit inimicus in sanctuario.
4 * *Fremuerunt hostes tui in medio pacti tui,*
posuerunt signa sua in trophæum.
5 * *Manifesta in introitu desuper, in saltu li-*
gnorum secures.
6 * *Et nunc sculpturas eius pariter bipenni*
& dolatoriis deraserunt.
7 * *Miserunt ignem in sanctuarium tuum, in*
terra contaminauerunt tabernaculum nominis
tui.
8 * *Dixerunt in cordibus suis posteri eorum si-*
mul, Incenderunt omnes solemnitates Dei in
terra.
9 * *Signa nostra non vidimus, non est vltra*
propheta, & non est nobiscum qui sciat vsque
quo.

* Veruntamẽ propter dolos eorum po- 18
suisti eis mala, deiecisti eos cùm alleuaren-
tur. * Quomodo facti sunt in desolatio- 19
nem? subitò defecerunt, perierũt propter
iniquitatem suam. * Velut somnium 20
*exsurgentis Domine in ciuitate tua ima-
ginem ipsorum ad nihilum rediges.
* Quia inflammatum est cor meum, & 21
renes mei commutati sunt. * Et ego ad 22
nihilum redactus sum, & nesciui: *iumen-
tum factus sum apud te. * Et ego semper 23
tecum: tenuisti manum dexteram meam.
* Et in *consilio tuo deduxisti me, & cũ 24
gloria suscepisti me.
* Quid enim mihi est in cælo, & à te 25
quid volui super terram? * Defecit cor 26
meũ & caro mea; Deus cordis mei & pars
mea Deus in æternum. * Quia ecce qui 27
elongant se à te, peribunt: perdidisti *om-
nem qui fornicatur abs te. * Mihi autem 28
adhærere Deo bonũ est, ponere in Domi-
no spem meam. vt annũciem omnes præ-
dicationes tuas, in portis filiæ Sion.
* Intellectus Asaph. PSAL. LXXIII. 1
VT quid Deus repulisti in finem, iratus
est furor tuus super oues pascuæ tuæ?
* Memor esto congregationis tuę quam 2
possedisti ab initio, redemisti virgam hæ-
reditatis tuæ. Mons Sion hic in quo habi-
tasti in eo. * Leua manus tuas in super- 3
bias eorum in finem. quanta maligna-
tus est inimicus in sancto tuo. * Et gloriati 4
sunt qui oderunt te in medio solemnitatis
tuæ. posuerunt signa sua signa. * Et non 5
cognouerunt, sicut in exitu super summũ.
Quasi in sylua lignorũ securibus excide-
runt * Ianuas eius in idipsum, in securi & 6
ascia deiecerunt eã. * Incenderunt *in igne 7
sanctuariũ tuum in terra, polluerũt taber-
naculum nominis tui. * Dixerunt in corde 8
suo cognationes eorum simul, Venite &
quiescere faciamus oẽs dies festos Dei à ter
ra. * Signa nostra nõ vidimus; *nõ est vltra 9
propheta, & nos non cognoscet amplius.

18 * πλὴν διὰ τὰς δολιότητας αὐτῶν ἔθου αὐτοῖς κακά·
κατέβαλες αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι.
19 * πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώ-
20 λοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. * ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγει-
ρομένου κύριε ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδε-
21 νώσεις. * ὅτι ἐξεκαύθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου
22 ἠλλοιώθησαν. * κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων,
23 κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοί. * κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ
24 σοῦ· ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου· * καὶ ἐν τῇ βου-
λῇ σου ὡδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με.
25 * τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέ-
26 λησα ἐπὶ τῆς γῆς; * ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου,
ὁ θεὸς τῆς καρδίας μου καὶ ἡ μερίς μου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα.
27 * ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται·
ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ.
28 * ἐμοὶ δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ θεῷ ἀγαθόν ἐστι, τίθεσθαι ἐν
τῷ κυρίῳ τὴν ἐλπίδα μου· τοῦ ἐξαγγεῖλαί με πάσας τὰς
αἰνέσεις σου, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών.
1 * Συνέσεως τῷ ἀσάφ. ογ΄.
Ἱνατί ὁ θεὸς ἀπώσω εἰς τέλος, ὠργίσθη ὁ θυμός σου
ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου;
2 * μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω ἀπ᾽ ἀρχῆς,
ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου· ὄρος σιὼν τοῦτο ὃ
κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ.
3 * ἔπαρον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν
εἰς τέλος· ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου.
4 * καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς
σου· ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα.
5 * καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν ἔξοδον ὑπεράνω· ὡς ἐν δρυ-
μῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν
6 * τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐν πελέκει καὶ λαξευ-
τηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν.
7 * ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου εἰς τὴν γῆν,
ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός σου.
8 * εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν αἱ συγγένειαι αὐτῶν ἐπὶ
τὸ αὐτό, δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν πάσας τὰς ἑορτὰς τοῦ θεοῦ
ἀπὸ τῆς γῆς.
9 * τὰ σημεῖα ἡμῶν οὐκ εἴδομεν, οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης,
καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι.

תרגום

18 ברם בקבליא שויתא להון רמיתנון לשחותא׃ 19 הכדין הוו לצדו בשעתא אשתיציו שלימו מאתרוגשן׃ 20 היך חלמא
מגבר רוי דמתער מן שנתיה ייי ליום דינא רבא באתערותהון מבית קבורתהון ברגוז דמותהון תבסר׃ 21 ארום יתחוש לבי וכליתי בערן כאשא׃
22 ואנא שטיא ולא אדע היך בעירא אתחשבת גבך׃ 23 ואנא תדירא גבך אוחדתא ביד ימיני׃ 24 במלכתך תדברנני בעלמא
הדין ומבתר דשלים איקרא דאמרת לאיתאה עלי תקבלנני׃ 25 מן כוותך דילי בשמיא אלא את ובהדך חברא לא צביתי בארעא׃ 26
אשתיצא גושמי ולבבי תקיפא דבחן לבבי וחולקי אלהא לעלם׃ 27 ארום הא רשיעיא דמתרחקין מפלחנך ייבדון שיציתא
כל דטעו מבתר דחלתך׃ 28 ואנא למקרב בתר פלחנא דייי לי טב שויתי במימרא דייי רחצני למשתעיא לצדיקיא כל הון פקודי שליחותך׃
עד
1 שכלא טבא על ידוהי דאסף למה אלהא רחקתא לעלמין יתקוף רגזך בעאן רעיתך׃ 2 אדכר
כנישתך דקניתא מלקדמין פרקתא ממצרים שבטי אחסנתך טור ציון דנן דשריתא שכינתך ביה׃ 3 ארים אסתרגך למשוח אמיא לעלמיא
די בכל חיליהון אבאשו בעלי דבבנא בקודשא׃ 4 אכלין מעיקיך במצע זמניך שוו אתותהון אתותא׃ 5 יצלף בקורנסא היך
גבר דמרים ידיה בסביך קיסא למקטע בכלביא׃ 6 וכדין גלופיתא גררין כחדא בקופיץ ומפסלת דיוסטר מחין כבמרזופין׃ 7
אדליקו בנורא בית מקדשך לארעא אפסו משכן דאתקרי בה שמך׃ 8 אמרין בלבהון בניהון כחדא אוקידו אבהתנא כל מערעי
אלהא בארעא׃ 9 אתותנא דיהבו לנא נביאנא לא חזינא לית תוב נביאה וליה גבנא דידע עד אימתי׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Profectò in tenebris posuisti eos, proiecisti eos in foueas. 19 Quomodo facti sunt in desolationem in momento, vastati sunt & consumpti à commotionibus? 20 Sicut somnium ab homine ebrio, qui expergefit à somno suo, *euanescit*, Domine in die iudicij magni cùm fuerint suscitati de sepulchris suis, in furore imaginem eorum spernes. 21 Etenim cõpungetur cor meum, & renes mei ardent sicut ignis. 22 Et ego stultus qui nesciam, quasi bestia reputatus sum apud te. 23 Ego autem continuè sum apud te: tenuisti manum dexteram meam. 24 In consilio tuo deduces me in hunc mundum: & postquam completa fuerit gloria, quam dixisti te adducturum esse super me, accipias me. 25 Quis similis tui qui meus es in cælo, nisi tu? proinde tecum socium non volui in terra. 26 Consumptum est corpus meum & cor meum: fortis est qui probat cor meum, & pars mea Deus in æternum. 27 Quia ecce impij qui abhorrent à cultu tuo, peribunt: perdidisti omnes qui aberrarunt à timore tui. 28 Mihi verò accedere ad cultum Domini, bonum est: posui in verbo Domini fiduciam meam, vt enarratem iustis præcepta omnia apostolatus tui. 1 Intellectus bonus per manus Asaph. PSAL. LXXIIII.

1 QVare Deus repulisti in æternum, flagrabit furor tuus in oues pascuæ tuæ? 2 Recordare congregationis tuæ, quam acquisiuisti ab initio, redemisti ab Ægypto, tribus hæreditatis tuæ, montis Sion huius in quo requieuit tabernaculum tuum. 3 Leua gressus tuos ad desolandas nationes in perpetuum, qui pro viribus suis detrimenta intulerunt inimici nostri in sanctuarium. 4 Clamant molestatores tui in medio temporum tuorum; ponunt signa sua, signa. 5 Contundet malleo, sicut vir qui leuat manum suam in perplexitatem ligni vt incidat securibus. 6 Et sic sculpturas eius excidunt simul bipenni & dolabro deuastario, percutientes malleis. 7 Incẽderunt igni domum sanctuarij tui; ad terram prostrauerunt tabernaculum in quo inuocatum est nomen tuum. 8 Dicunt in corde suo filij eorum simul, Incenderunt patres nostri omnes festiuitates Dei in terra. 9 Signa nostra quæ dederunt nobis prophetæ, non vidimus: non est amplius propheta, & non est apud nos qui sciat quousque.

10 עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֶף צָר יְנָאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח׃
11 לָמָּה תָשִׁיב יָדְךָ וִימִינֶךָ מִקֶּרֶב חוֹקְךָ כַלֵּה׃
12 וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב
13 הָאָרֶץ׃ אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם׃
14 אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל לְעָם לְצִיִּים׃
15 אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת
16 אֵיתָן׃ לְךָ יוֹם אַף־לְךָ לָיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ׃
17 אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף אַתָּה יְצַרְתָּם׃
18 זְכָר־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף יְהוָה וְעַם נָבָל נִאֲצוּ
19 שְׁמֶךָ׃ אַל־תִּתֵּן לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיַּת עֲנִיֶּיךָ אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח׃
20 הַבֵּט לַבְּרִית כִּי־מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ נְאוֹת חָמָס׃
21 אַל־יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ׃
22 קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־
23 נָבָל כָּל־הַיּוֹם׃ אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ עֹלֶה תָמִיד׃

עה

1 לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
2 הוֹדִינוּ לְּךָ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
3 כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט׃
4 נְמֹגִים־אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ
5 סֶּלָה׃ אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים אַל־תָּרִימוּ קָרֶן׃

10 * *Vsquequo Deus exprobrabit aduersarius, blasphemabit inimicus nomen tuum in finem?*
11 * *Quare conuertis manum tuam, & dexteram tuam, ad medium sinum tuum consumens?*
12 * *Deus autem rex meus ab initio, operatur salutes in medio terræ.*
13 * *Tu dissipasti in fortitudine tua mare: contriuisti capita draconum in aquis.*
14 * *Tu confregisti capita Leuiathan; dedisti eum in escam populo Æthiopum.*
15 * *Tu disrupisti fontem & torrentem: tu exsiccasti flumina fortia.*
16 * *Tuus est dies, & tua est nox. tu ordinasti luminare & Solem.*
17 * *Tu statuisti omnes terminos terræ, æstatem & hyemem tu plasmasti.*
18 * *Memento huius, inimicus exprobrauit Domino, & populus insipiens blasphemauit nomē tuum.*
19 * *Ne tradas bestiis animam eruditam in lege tua: vitæ pauperum tuorum ne obliuiscaris in perpetuum.*
20 * *Respice ad pactum, quia repletæ sunt tenebris terræ habitationes iniquæ.*
21 * *Ne reuertatur confractus confusus: egenus & pauper laudabit nomen tuum.*
22 * *Surge Deus, iudica causam tuam; memento opprobrij tui ab insipiente tota die.*
23 * *Ne obliuiscaris vocis hostium tuorum: sonitus aduersariorum tuorum ascendit iugiter.*

1 * *Victori, Ut non disperdas, Psalmus Asaph canticum.* LXXV.

2 *Confessi sumus tibi Deus, confessi sumus, & iuxta nomen tuum narrabunt mirabilia tua.*
3 * *Cùm accepero tempus, ego recta iudicabo.*
4 * *Dissoluetur terra cum omnibus habitatoribus suis, ego appendi columnas eius. Semper.*
5 * *Dixi iniquè agētibus, Nolite iniquè agere; & impiis, Nolite exaltare cornu.*

*Vsque quo Deus improperabit inimi- 10
cus, *irritabit aduersarius nomē tuum in
finem? * Vt quid auertis manum tuam, 11
& dexteram tuam de medio sinu tuo in finem? * Deus autem rex noster ante se- 12
cula operatus est salutem in medio terræ.
* Tu confirmasti in virtute tua mare, tu 13
* contriuisti capita draconum in * aqua.
* Tu confregisti caput draconis, dedisti 14
eum escam populis Æthiopum.
* Tu disrupisti fontes & torrentes, tu 15
siccasti fluuios Etham.
* Tuus est dies, & tua est nox: tu fabri- 16
catus es auroram & Solem.
* Tu fecisti omnes terminos terræ: æsta- 17
tem & ver tu plasmasti ea.
* Memor esto huius. inimicus impro- 18
perauit Domino, & populus insipiens incitauit nomen tuum.
* Ne tradas bestijs animam confitentem 19
tibi: * animas pauperū tuorum ne obliuiscaris in finem.
* Respice in testamentum tuum, quia 20
repleti sunt qui obscurati sunt terræ domibus iniquitatum.
* Ne auertatur humilis factus confu- 21
sus: pauper & inops laudabunt nomē tuū.
* Exurge Deus, iudica causam tuam, 22
memor esto improperiorum tuorū, * quæ
ab insipiente * tota die. * Ne obliuiscaris 23
* vocem seruorum tuorū: superbia eorum qui oderunt te, ascendit semper.

* In finem Ne corrumpas, Psalmus can- 1
tici Asaph. LXXIIII.

Confitebimur tibi Deus, confitebimur 2
tibi, & inuocabimus nomē tuū. * narrabo omnia mirabilia tua. * Cùm accepe- 3
ro tempus, ego iustitias iudicabo. * Lique- 4
facta est terra & omnes qui habitant in ea. ego confirmaui columnas eius. * Dixi 5
iniquis, Nolite iniquè agere: & delinquētibus, Nolite exaltare cornu.

10 * ἕως πότε ὁ θεὸς ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος;
11 * ἵνα τί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου καὶ τὴν δεξιάν σου ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος;
12 * ὁ δὲ θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς.
13 * σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν. σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ
14 ὕδατος. * σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς αἰθίοψι.
15 * σὺ διέρρηξας πηγὰς καὶ χειμάρρους, σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς ἠθάμ.
16 * σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν ἡ νύξ· σὺ κατηρτίσω φαῦσιν
17 καὶ ἥλιον. * σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς, θέρος καὶ ἔαρ σὺ ἔπλασας αὐτά.
18 * μνήσθητι ταύτης· ἐχθρὸς ὠνείδισε τὸν κύριον, καὶ λαὸς ἄφρων παρώξυνε τὸ ὄνομά σου.
19 * μὴ παραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι, τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος.
20 * ἐπίβλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου, ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν.
21 * μὴ ἀποστραφήτω τεταπεινωμένος κατῃσχυμμένος, πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου.
22 * ἀνάστα ὁ θεός, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τῶν ὀνειδισμῶν σου, τῶν ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν.
23 * μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν οἰκετῶν σου, ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούντων σε ἀνέβη διαπαντός.

1 * Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ ἀσάφ. ΟΔ΄.

2 * Ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεός, ἐξομολογησόμεθά σοι, καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου· διηγήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.
3 * ὅταν λάβω καιρόν, ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ.
4 * ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ· διάψαλμα· ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς.
5 * εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ ὑψοῦτε κέρας·

תרגום

10 עַד אֵימָתַי אֱלָהָא יְחַסֵד מְעִיקָא יְרַחֵק בְּעֵל דְבָבָא שְׁמָךְ לְעָלְמִין׃ 11 לְמָה תְתִיב יְדָךְ וִימִינָךְ מִלְמִפְרוֹק מִגוֹ עוּבָךְ אַפֵּיק וְשֵׁיצֵי עָקְתָא׃ 12 וֵאלָהָא מַלְכָּא דִשְׁכִינַת קֻדְשֵׁהּ מִלְּקַדְמִין עֲבַד פֻּרְקָנַיָא בְּגוֹ אַרְעָא׃ 13 אַתְּ גְזַרְתָּא בְּעֻשְׁנָךְ מוֹי דְיַמָא דְסוּף אַתְּ תְבַרְתָּא רֵישֵׁי תַנִינַיָא וְשַׁנַקְתָּא מִצְרָאֵי עַל מוֹי דְיַמָא׃ 14 אַתְּ תְרַעְתָּא רֵישֵׁי גִבָּרֵי פַרְעֹה יְהַבְתִּנּוּן לְגַמְרָא לְעַמָא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוּשְׁמֵיהוֹן לְהִמוֹן׃ 15 אַתְּ בְזַעְתָּא מַעְיָנָא מִן כֵּיפָא וַהֲוֵי לְנַחְלָא אַתְּ יַבֵּשְׁתָּא מְגָזַת נַחֲלֵי אַרְנוֹנָא וּמְגָזַת יוּבְקָא וְיַרְדְנָא דַהֲווֹ תַקִיפִין׃ 16 דִּילָךְ יְמָמָא לְחוֹד דִּילָךְ לֵילְיָא אַתְּ תַקֵנְתָּא סִהֲרָא וְשִׁמְשָׁא׃ 17 אַתְּ אֲקֵימְתָּא כָּל תְחוּמַיָא דְאַרְעָא קַיְטָא וְסִתְוָא אַתְּ בְרָאתִנּוּן׃ 18 אִדְכַּר דָא בְּעֵל דְבָבָא מְגַדֵף יְיָ וְעַמָא טַפְשָׁא דְרַחִקוּ שְׁמָךְ׃ 19 לָא תִמְסוֹר לְעַמְמַיָא דְמַתִילִין לְחֵיוַת בְּרָא נַפְשַׁת מְאַלְפֵי אוֹרַיְתָךְ חַיֵיהוֹן דַעֲנִיָיךְ לָא תִנְשֵׁי לְעָלְמִין׃ 20 אִסְתַּכַּל לִקְיָמָא דִגְזַרְתְּ לַאֲבָהָתָן אֲרוּם אִתְמְלִיו בְּנֵיהוֹן חֲשׁוֹכָא פְּרִיס עַל אַרְעָא וְאוֹנְסָא וַחֲטוּפִין׃ 21 לָא יְתוּב מִסְכֵּן מְכַסַף וְעַנְיָא וְחַשׁוֹכָא יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ׃ 22 קוּם אֱלָהָא נְצֵי מַצוּתָךְ אִדְכַּר קְלָנָא מִמַלְכָּא טַפְשָׁא כָּל יוֹמָא׃ 23 לָא תִנְשֵׁי קָל מְעִיקָיךְ אַרְגוֹשַׁת דְקָיְמִין לְקִבְלָךְ דְסָלְקָא תְדִירָא׃

עה

1 לְשַׁבָּחָא בִּזְמַן דַאֲמַר דָוִד לָא תְחַבֵּל עַמָךְ תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדוֹהִי דְאָסָף וְשִׁירָא׃ 2 אוֹדִינַן לָךְ אֱלָהָא אוֹדִינַן וְקָרִיב שְׁכִינַת שְׁמָךְ אִשְׁתְּעִיו פְּרִישְׁוָתָךְ׃ 3 אֲרוּם אֲרוּעַ זִמְנָא אֲנָא תְרִיצָן אֲדוּן׃ 4 מִתְמַסְמְסִין דָיְרֵי אַרְעָא וְכָל יָתְבָהָא אֲנָא אַתְקֵנֵית עַמוּדָהָא לְעָלְמִין׃ 5 אֲמָרִית לְמִתְלַעֲבִין לָא תִתְלַעֲבוּן וּבְזוּזַיָא לָא תִזְקְפוּן אִיקָר׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Vsquequo Deus improperabit molestator; abominabitur auctor inimicitiæ nomen tuum in æternum? 11 Quare auertes manum tuam & dexteram tuam quo minus redimas, de medio sinus tui? educ eam, & dele afflictionem. 12 Et Deus cuius maiestas sancta est ab æterno, operatur redemptiones in medio terræ. 13 Tu diuisisti in fortitudine tua aquas maris carectosi: tu contriuisti capita draconum, & suffocasti Ægyptios in aquis maris. 14 Tu confregisti capita fortium Pharaonis; dedisti eos ad internecionem populo domus Israel, corpora verò eorum cercopithecis. 15 Tu erumpere fecisti fontem de rupe, & fuit in flumen: tu siccasti vada torrentium Arnon, & vada Ioubecha, & Iordanis, quæ erant valida. 16 Tuus est dies, insuper tua est nox, tu præparasti Lunam & Solem. 17 Tu statuisti omnes terminos terræ: æstatem & hyemem tu creasti. 18 Hoc in memoriam reuoca: inimicus exprobrauit, Domine; & populus insipiens execratus est nomen tuum. 19 Ne tradas populis, similibus bestiæ syluestri, animas docentium Legem tuam: vitam pauperum tuorum ne obliuiscaris in perpetuum. 20 Respice ad pactum quod pepigisti patribus; quoniam impleti sunt filij eorum obscuritate sese diffundente super terram, & violentia & rapinis. 21 Non reuertatur miser confusus: tunc pauper & egenus laudabunt te. 22 Surge Deus, age causam tuam: memento improperij *illati* à rege stulto tota die. 23 Ne obliuiscaris vocis molestantium te, fremitus insurgentium aduersum te, qui ascendit iugiter.

1 Ad laudandum quo tempore dixit Dauid Ne destruas populum tuum, hymnus per manus Asaph & canticum. PSAL. LXXV.

2 Confitemur tibi Deus, confitemur; & appropinquante maiestate nominis tui, narrauerūt miracula tua. 3 Cùm elegero tempus, ego recta iudicabo. 4 Liquefacti sunt incolæ terræ, & omnis habitator eius; ego firmaui columnas eius in perpetuum. 5 Dixi subsannatoribus, Ne irrideatis: & prædatoribus, Ne extollatis cornu.

6 * אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק׃
7 * כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים׃
8 * כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים׃
9 * כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מָסְךְ וַיַּגֵּר
מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ׃
10 * וַאֲנִי אַגִּיד לְעוֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
11 * וְכָל־קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת
צַדִּיק׃

עז

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
2 * נוֹדָע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ׃
3 * וַיְהִי בְשָׁלֵם סוֹכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן׃
4 * שָׁמָּה שָׁבַר רִשְׁפֵּי־קֶשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה
סֶלָה׃
5 * נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃
6 * אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב נָמוֹ שְׁנָתָם וְלֹא־מָצְאוּ
כָּל־אַנְשֵׁי־חַיִל יְדֵיהֶם׃
7 * מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדַּם וְרֶכֶב וָסוּס׃
8 * אַתָּה נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז אָפֶּךָ׃
9 * מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה׃
10 * בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי
אֶרֶץ סֶלָה׃
11 * כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָ שְׁאֵרִית חֲמֹת תַּחְגֹּר׃
12 * נִדְּרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו
יוֹבִלוּ שַׁי לַמּוֹרָא׃
13 * יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

עז

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃
2 * קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים
וְהַאֲזִין אֵלָי׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hierony.

6 * *Nolite extollere in excelsum cornu vestrum, loquentes in ceruice veteri.*
7 * *Quia neque ab Oriente neque ab Occidente, neque à solitudine montium:*
8 * *Sed Deus iudex hunc humiliabit, & hunc*
9 *exaltabit.* * *Quia calix in manu Domini est, vino merato vsque ad plenum mixtus, & propinabit ex eo; veruntamen fæces eius epotabunt*
10 *bibentes omnes impij terræ.* * *Ego autẽ annunciabo in sempiternum, cantabo Deo Iacob.*
11 * *Et omnia cornua impiorum confringam, exaltabuntur cornua iusti.*

1 * *Victori in carminibus Psalmus Asaph cantici.* LXXVI.

2 *COgnoscitur in Judæa Deus, in Israel magnum nomen eius.*
3 * *Et factum est in Salem tabernaculum eius, & habitaculum eius in Sion.*
4 * *Ibi confregit volatilia arcus, scutum & gladium & bellum. Semper.*
5 * *Lumen tu es magnifice, à montibus captiuitatis.*
6 * *Spoliati sunt superbi corde, dormitauerunt somnium suum, & non inuenerunt omnes viri exercitus manus suas.*
7 * *Ab increpatione tua Deus Iacob, consopitus est & currus & equus.*
8 * *Tu terribilis es, & quis stabit aduersum te? ex tunc ira tua.*
9 * *De cælo annunciasti iudicium; terra timens tacebit.*
10 * *Cùm surrexerit ad iudicandum Deus, vt saluos faciat omnes mites terræ. Semper.*
11 * *Quia ira hominis confitebitur tibi, reliquiis iræ accingeris.*
12 * *Vouete & reddite Domino Deo vestro; omnes qui in circuitu eius sunt, offerent dono terribili:*
13 * *Auferenti spiritum ducum, terribili regibus terræ.*

1 * *Victori super Idithun, Asaph Psalmus.* LXXVII.

2 *VOce mea ad Deum clamabo, voce mea ad Deum, & exaudiuit me.*

Interp. ex Græc. lxx. PSAL. LXXV.

6 * Nolite extollere in altũ cornu vestrũ, & nolite loqui aduersus Deũ iniquitatẽ.
7 * Quia neq, ab Oriente, neq; ab Occidente, neque à desertis montibus.
8 * Quoniã Deus iudex est; hunc humiliat, & hũc exaltat.
9 * Quia calix in manu Dñi vini meri plenus mixto: & inclinauit ex hoc in hoc, verumtamẽ fæx eius nõ est exinanita. bibent omnes peccatores terræ.
10 * Ego aũt gaudebo in seculũ, cantabo Deo Iacob.
11 * Et omnia cornua peccatorũ confringam, & *exaltabitur cornu iusti.

1 * In finem in laudibus Psalmus Asaph, canticum ad *Assyrium. LXXV.

6 * μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, καὶ μὴ λαλεῖτε κατὰ θεοῦ ἀδικίαν.
7 * ὅτι οὔτε ἐξ ἐξόδων, οὔτε ἀπὸ δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρημιῶν ὀρέων·
8 * ὅτι ὁ θεός κριτής ἐστι. τοῦτον ταπεινοῖ καὶ τοῦτον ὑψοῖ.
9 * ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου οἶνος ἀκράτου πλῆρες κεράσματος· καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς.
10 * ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι εἰς τὸν αἰῶνα, ψαλῶ τῷ θεῷ
11 * ἰακώβ. καὶ πάντα τὰ κέρατα τῶν ἁμαρτωλῶν συνθλάσω, καὶ ὑψωθήσεται τὰ κέρατα τοῦ δικαίου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ ἀσάφ, ᾠδὴ πρὸς τὸν ἀσσύριον. οε.

2 * Γνωστὸς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ὁ θεός, ἐν τῷ ἰσραὴλ μέγα τὸ
3 * ὄνομα αὐτοῦ. * καὶ ἐγένηθη ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν σιών.
4 * ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων, ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον.
5 * φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων.
6 * ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ εὗρον ἅδρανες πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
7 * ἀπὸ ἐπιπλήσεώς σου ὁ θεὸς ἰακώβ, ἐνύσταξαν καὶ ἵπποι
8 * βεβηκότες εἰς ἵππους. * σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι; ἀπὸ τότε ἡ
9 * ὀργή σου. * ἐκ δὲ οὐρανοῦ ἠκούτισας κρίσιν· γῆ ἐφοβήθη καὶ
10 * ἡσύχασεν. * ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν θεόν, τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς. διάψαλμα.
11 * ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκαταλείμματα ἐνθυμίας ἑορτάσει σοι.
12 * εὔξασθε καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, πάντες οἱ κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα· τῷ φοβερῷ
13 * καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων, φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθούμ ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οσ.

2 * Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν θεόν, καὶ προσέσχε μοι.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. μεθερμήνευσις τῶν ο. 415

תרגום

6 לָא תְּקִפּוּן לְמַרוֹמָא אֵיקַרְכוֹן אֲחוֹן דִּי מְמַלְלִין בְּהֵקְפָא וּבְגִידוּפִין׃ 7 אֲרוּם לֵית בַּר מִנִּי מִמַּדְנְחָא וְעַד מַעֲרְבָא וְלָא מְצַפּוּנָא בַּיִת
טָרַנְגָּא וּמִדְּרוֹמָא אֲתַר טוּרַיָּא׃ 8 אֲרוּם אֱלָהָא דַּיָּן זַכָּאי דַּיִן יְמָאִיךְ וְדַיִּין יְרוּמִם׃ 9 אֲרוּם כַּס רֻגְזָא בִּידָא דַיְיָ וַחֲמַר מְלֵי
מִיזְגָא מִתְּרִיהָא לְשַׁלְּחָא בֵּהּ מַנְדַּעָא דִּרְשִׁיעַיָּא וּמִן קַדְמַאי בְּרֵם דִּידְהַיְיָא וּפְקִטְיָהָא יִמַּצוּן יִשְׁתּוּן כָּל רִשְׁעֵי אַרְעָא׃
10 וַאֲנָא אֲתֵי לְעָלַם נֵיסַפֵּר אֲשַׁבַּח לֵאלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 11 וְכָל מַלְכָוַת תַּקִּוֵי רִשְׁיעַיָּא אֶתְּאֲכַד יִתְקַטְּפוּן תַּתְקְפוּן יִזְדַּקְפוּן
מִתְקְוֵי רִשְׁיעוּן דְּצַדִּיקַיָּא׃ עז 1 לְשַׁבְּחָא עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מְזַמּוֹר׃ 2 אֲתְוַדַּע בִּיהוּדָה דַּיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל רַב שְׁמֵהּ׃ 3 וַהֲוָה בִּירוּשְׁלֶם בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ וּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן׃ 4 בַּר עֲבַדוּ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל רְעוּתֵיהּ אֲשֶׁרִי
שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵיהוֹן תַּמָּן תָּבַר גְּרִיזֵי וְקַשְׁתִּין דְּעַמְמַיָּא מְגִנֵּי קְרָבָא חֵרְיֵי וְחַרְבָא וְכִדְרֵי קְרָבָא בַּבֵּית לְעָלְמִין׃ 5 דְּחִיל אַנְתְּ מִשְׁבַּח מִבֵּית
מַקְדְּשָׁךְ יְקָרְךָ מִלְּבָבֵיהוֹן דְּעַמְמַיָּא מְגִנֵּי קְרָבָא חֵרְיֵי וְחַרְבָא וְכִדְרֵי קְרָבָא בַּבֵּית לְעָלְמִין׃ 6 אִשְׁלְחוּ מַעֲלַיְיהוֹן זֵינֵי קְרָבָא גִּבָּרֵי לִבָּא אִתְקַטְּמוּ
בְּשִׁנְתְּהוֹן לָא מַשְׁכְּחוּ כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא לְמֵיחַד זֵינֵיהוֹן בִּידֵיהוֹן׃ 7 מִסְּחוֹפָתְךָ אֱלָהָא לְמֵיחַד זֵינֵיהוֹן בִּידֵיהוֹן׃ 8 אַנְתְּ
דְּחִיל אַנְתְּ וּמַן קֳדָמָךְ בְּעִדָּנָא דְּיֵיקוּם קְדָמָךְ רָגְזָךְ׃ 9 מִשְּׁמַיָּא אַשְׁמַעְתָּא דִּין אַרְעָא דְּעַמְמַיָּא דְּחִלַת אַרְעָא וְיִשְׁתְּאַר שְׁרוֹצַת׃
10 בְּמֵיקַם לְדִינָא יְקוּם לְרַוָּחָא עִם רִשְׁיעַיָּא אֱלָהָא לְמִפְרַק כְּחִידְהוֹן כָּל עַנְוְתָנֵי אַרְעָא לְעָלְמִין׃ 11 בַּר אֲנָתְּ רָגַז עַל עַמָּךְ אֲנָתְּ
מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן וְתִכּוֹן יְדִין לְשַׁבְטָךְ וּשְׁאַרְיָא דְּאִשְׁתְּאַר לָךְ מְרַגְּזָא דְּרַגְזָתְּא תְּחֵרֵי לְחַבָּלָא עַמְמַיָּא׃ 12 נִדְּרוּ נִדְרָיָא וְשַׁלְּמוּ קֳדָם
יְיָ אֱלָהָכוֹן כָּל דְּיֵיתְבִין חֵזוֹר לְקַדְשָׁה יְהֵיבוּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְּחִילָא עַמְמַיָּא׃ 13 יַעֲצַר גַּפּוּת רוּחֲוָן דְּרַבְרְבַיָּא אֱלָהָא דְּחִילָא עַל כָּל
מַלְכֵי אַרְעָא׃ עז 1 לְשַׁבְּחָא עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מְזַמּוֹר׃ 2 קָלִי בְּרֵם קֳדָם אֱלָהָא וְאֶקְבֵּל קָלִי קֳדָם אֱלָהָא וְיֵצַח לְמֵימְרִי׃

Mm 4

3 * ביום צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה ולא
תפוג מאנה הנחם נפשי :
4 * אזכרה אלהים ואהמיה אשיחה ותתעטף
רוחי סלה :
5 * אחזת שמרות עיני נפעמתי ולא אדבר :
6 * חשבתי ימים מקדם שנות עולמים :
7 * אזכרה נגינתי בלילה עם-לבבי אשיחה
ויחפש רוחי :
8 * הלעולמים יזנח אדני ולא-יסיף לרצות עוד :
9 * האפס לנצח חסדו גמר אמר לדר ודר :
10 * השכח חנות אל אם-קפץ באף רחמיו סלה :
11 * ואמר חלותי היא שנות ימין עליון :
12 * אזכיר מעללי-יה כי אזכרה מקדם פלאך :
13 * והגיתי בכל-פעלך ובעלילותיך אשיחה :
14 * אלהים בקדש דרכך מי-אל גדול כאלהים :
15 * אתה האל עשה פלא הודעת בעמים עזך :
16 * גאלת בזרוע עמך בני-יעקב ויוסף סלה :
17 * ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אף ירגזו
תהמות :
18 * זרמו מים עבות קול נתנו שחקים אף-חצציך
יתהלכו :
19 * קול רעמך בגלגל האירו ברקים תבל רגזה
ותרעש הארץ :
20 * בים דרכך ושביליך במים רבים ועקבותיך
לא נדעו :
21 * נחית כצאן עמך ביד-משה ואהרן :

עח

1 * משכיל לאסף האזינה עמי תורתי הטו
2 אזנכם לאמרי-פי : * אפתחה במשל פי אביעה
חידות מני-קדם :

3 * *In die tribulationis meæ Dominum exquisiui, manus mea nocte extenditur & non quiescit; noluit se consolari anima mea.*
4 * *Recordans Dei conturbabar, loquebar in me ipso, & deficiebat spiritus meus. Semper.*
5 * *Prohibebam suspectũ oculorum meorũ, stu-*
6 *pebam & non loquebar.* * *Recogitabam dies antiquos, annos seculorum.*
7 * *Recordabar psalmorum meorum, in nocte cum corde meo loquebar, & scopebam spiritum*
8 *meum.* * *Ergo ne in æternum proijciet Dominus, & non propitiabitur vltra?*
9 * *Ergo ne complebit vsque in finem misericordiam suam? consummabitur verbũ de gene-*
10 *ratione in generationem.* * *Nunquid oblitus est misereri Deus, aut complebit in furore miseri-*
11 *cordias suas? Semper.* * *Et dixi, Imbecillitas mea est: hæc commutatio dexteræ excelsi.*
12 * *Recordabor cogitationum Domini, quia reminiscar antiqua mirabilia tua.*
13 * *Et meditabor in omni opere tuo, & adinuentiones tuas loquar.*
14 * *Deus in sancto via tua, quis Deus magnus*
15 *vt Deus?* * *Tu es Deus faciens mirabilia, ostendens in populis potentiam tuam.*
16 * *Redemisti in brachio populum tuum, filios Iacob & Ioseph. Semper.*
17 * *Videntes te aquæ Deus, videntes te aquæ parturierunt, & commotæ sunt abyssi.*
18 * *Excusserunt aquas nubila, vocem dederũt nubes, & sagittæ tuæ discurrebant.*
19 * *Vox tonitrui tui in rota, apparuerunt fulgura orbi, concussa est & commota est terra.*
20 * *In mari via tua & semitæ tuæ in aquis multis, & vestigia tua non sunt agnita.*
21 * *Deduxisti quasi gregem populum tuum, in manu Moysi & Aaron.*

1 * *Eruditio Asaph.* PSAL. LXXVIII.

AVscultate popule meus legem meam, inclinate aurem vestram ad verba oris mei.
2 * *Aperiam in parabola os meum, loquar ænigmata antiqua.*

* In die tribulationis meæ Deum ex- 3
quisiui manibus meis, nocte *coram eo, &
non sum deceptus; renuit cõsolari anima
mea. * Memor fui Dei, & delectatus sum; 4
*exercitatus sum, & defecit spiritus meus.
* Anticipauerunt vigilias oculi mei; turba- 5
tus sum, & non sum locutus. * Cogitaui 6
dies antiquos, & annos æternos * In men- 7
te habui, & meditatus sum: nocte cũ cor-
de meo exercitabar, & *scopebat spiritus
meus. * Nunquid in æternũ proijciet *Do- 8
minus, & non apponet vt complacitior sit
adhuc? * Aut in finem misericordiã suã ab- 9
scindet? cõsummauit verbũ à generatione
in generationẽ? * Nũquid obliuiscetur mi- 10
sereri Deus? Aut continebit in ira sua mi-
sericordias suas? * Et dixi, Nunc cœpi, hęc 11
commutatio dexteræ Excelsi. * Memor fui 12
operum Dñi; quoniam memor ero ab ini-
tio mirabilium tuorũ. * Et meditabor in 13
omnibus operibus tuis: & in adinuentio-
nibus tuis exercebor. * Deus in sancto via 14
tua. quis Deus magnus sicut Deus noster?
* Tu es Deus qui facis mirabilia; notam 15
fecisti in populis virtutem tuam.
* Redemisti in brachio tuo populum 16
tuum, filios Iacob & Ioseph. * Viderunt 17
te aquæ Deus, viderunt te aquę, & timue-
runt; *turbati sunt abyssi. * Multitudo 18
sonitus aquarum, vocem dederunt nu-
bes: & enim sagittæ tuæ transeunt.
* Vox tonitrui tui in rota. illuxerũt co- 19
ruscationes tuæ orbi terræ; commota est,
& contremuit terra.
* In mari viæ tuæ & semitæ tuæ in aquis 20
multis, & vestigia tua non cognoscentur.
* Deduxisti sicut oues populum tuum 21
in manu Moysi & Aaron.

* Intellectus Asaph. 1

PSAL. LXXVII.

ATtendite popule meus legem meam:
inclinate aurem vestram in verba oris
mei. * Aperiam in parabolis os meum, 2
loquar propositiones ab initio.

3 * ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα ταῖς χερσί μου, νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην· ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου.
4 * ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην· ἠδολέσχησα καὶ
5 ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου· διάψαλμα. * προκατελάβοντο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου· ἐταράχθην καὶ
6 οὐκ ἐλάλησα. * διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, καὶ
7 ἔτη αἰώνια * ἐμνήσθην καὶ ἐμελέτησα· νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν, καὶ ἔσκαλλε τὸ πνεῦμά μου.
8 * μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπώσε(ται) κύριος, καὶ οὐ προσ-
9 θήσει τοῦ εὐδοκῆσαι ἔτι; * ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀποκόψει; συνετέλεσε ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν;
10 * μὴ ἐπιλήσε(ται) τοῦ οἰκτειρῆσαι ὁ θεός; ἢ συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ; διάψαλμα.
11 * καὶ εἶπα, νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου.
12 * ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου· ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου.
13 * καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου· καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω.
14 * ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου· τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ
15 θεὸς ἡμῶν; * σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια· ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου.
16 * ἐλυτρώσω ἐν τῷ βραχίονί σου τὸν λαόν σου, τοὺς υἱοὺς ἰακὼβ καὶ ἰωσήφ.
17 * εἴδοσάν σε ὕδατα ὁ θεός, εἴδοσάν σε ὕδατα, καὶ ἐφοβήθησαν· ἐταράχθησαν ἄβυσσοι.
18 * πλῆθος ἤχους ὑδάτων, φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι· καὶ γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύον(ται).
19 * φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ· ἔφαναν αἱ ἀστραπαί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ
20 γῆ. * ἐν τῇ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σου καὶ αἱ τρίβοι σου ἐν ὕδα-
21 σι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη σου οὐ γνωσθήσον(ται). * ὡδήγησας ὡς πρόβατα τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ μωυσῆ καὶ ἀαρών.

1 * Συνέσεως τῷ ἀσάφ. οζ΄.

Προσέχετε λαός μου τῷ νόμῳ μου, κλίνατε τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
2 * ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγξομαι προβλήματα ἀπ᾽ ἀρχῆς.

תרגום

3 ביום דעקתי אלפן מן קדם יי חבעת שרת עלי רוח נבואה בליליא זלגת עיני דמעתא ולא תפוג סרבת לאתנחמא נפשי : 4 אדכר אלהא וארגוש אצלי קדם יי ותשתלהי רוחי לעלמין : 5 אחדתא תמורתא דעיני אטרפת ולא אמלל : 6 מניתי יומין טבין דמלקדמין [illegible]

עח

[illegible]

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] In die afflictionis meæ eruditionem ab aspectu Domini quæsiui: habitauit autem super me spiritus prophetiæ; nocte stillauit oculus meus lachrymas, nec cessabit; renuit consolationem accipere anima mea. [4] Recordabor Dei & tumultum edam, orabo coram Domino: & lassabitur spiritus meus in æternum. [5] Apprehendisti palpebras oculorum meorum: correptus sum, non loquar. [6] Numeraui dies bonos à principio, annos felicitatis à seculis. [7] Recordabor laudis meæ in nocte; cum cogitationibus cordis mei loquar, & inquiret res mirandas scientia spiritus mei. [8] Nunquid possibile est vt in æternum aspernetur Dominus; & non apponat vt bene velit vlterius? [9] Nunquid possibile est vt defecerit in æternum sua benignitas: atque completum fuerit verbum malum super omnem generationem & generationem? [10] Nunquid est possibile vt oblitus sit misereri Deus; & si ira percitus est, vt non incalescant misericordiæ eius in æternũ? [11] Et dixi, Infirmitas mea hæc: mutatio potentis dexteræ excelsi. [12] Recordabor operum Domini, quapropter memor ero ab initio mirabilium tuorum. [13] Meditatus autem sum in omnibus operibus tuis optimis, & de adinuentionibus miraculorum tuorum loquar. [14] Deus quàm sanctæ sunt viæ tuæ! quis Deus magnus sicut Deus Israel? [15] Tu es ipse Deus faciens miranda: notam fecisti in populis fortitudinem tuam. [16] Redemisti potentia brachij tui populum tuũ; filios quos genuit Iaacob, & enutriuit Ioseph in secula. [17] Viderunt maiestatem tuam de medio maris Deus, viderunt virtutem tuam super mare; contremiscentibus populis, nec non interturbatis abyssis. [18] Effuderunt aquas nubes cælorum, voces dederunt æthera, sed & spicula sagittarum tuarum discurrebant & accendebantur. [19] Vox tonitrui tui in rota audita est: illuminauerunt coruscationes orbem: infremuit, & cõmota est terra. [20] In mari Suph via tua, & semitæ tuæ in aquis multis, & vestigia gressuum tuorum non sunt agnita. [21] Deduxisti sicut oues populum tuum per manum Mosseh & Aharon.

[1] Intellectus Spiritus sancti per manum Asaph. PSAL. LXXVIII.

AVscultate popule mi legem meam, inclinate aures vestras ad verba oris mei. [2] Aperiam in parabola os meum; eloquar ænigmata, quæ fuerunt à principio.

3 * אשר שמענו ונדעם ואבותינו ספרו־לנו:
4 * לא נכחד מבניהם לדור אחרון מספרים
תהלות יהוה ועזוזו ונפלאותיו אשר עשה:
5 * ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל
אשר צוה את־אבותינו להודיעם לבניהם:
6 * למען ידעו דור אחרון בנים יולדו יקמו ויספרו
לבניהם:
7 * וישימו באלהים כסלם ולא ישכחו מעללי־
אל ומצותיו ינצרו:
8 * ולא יהיו כאבותם דור סורר ומרה דור לא־
הכין לבו ולא־נאמנה את־אל רוחו:
9 * בני־אפרים נושקי רומי־קשת הפכו
ביום קרב:
10 * לא שמרו ברית אלהים ובתורתו מאנו
ללכת:
11 * וישכחו עלילותיו ונפלאותיו אשר הראם:
12 * נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים
שדה־צען:
13 * בקע ים ויעבירם ויצב־מים כמו־נד:
14 * וינחם בענן יומם וכל־הלילה באור אש:
15 * יבקע צרים במדבר וישק כתהמות רבה:
16 * ויוצא נוזלים מסלע ויורד כנהרות מים:
17 * ויוסיפו עוד לחטא־לו למרות עליון בציה:
18 * וינסו־אל בלבבם לשאל־אכל לנפשם:
19 * וידברו באלהים אמרו היוכל אל לערך
שלחן במדבר:
20 * הן הכה־צור ויזובו מים ונחלים ישטפו
הגם־לחם יוכל תת אם־יכין שאר לעמו:
21 * לכן שמע יהוה ויתעבר ואש נשקה ביעקב
וגם־אף עלה בישראל:

3 * *Quæ audiuimus & cognouimus, & patres nostri narrauerunt nobis.*
4 * *Non sunt abscondita à filijs eorum à generatione sequenti, narrantes laudes Domini & potestatem eius & mirabilia eius quæ fecit.*
5 * *Statuit contestationem Iacob, & legem posuit in Israel, quæ mandauit patribus nostris vt docerent filios suos.*
6 * *Vt cognosceret generatio subsequens, filij nascituri surgent & narrabunt filijs suis.*
7 * *Vt ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur cogitationum Dei, & mandata eius custodiant.*
8 * *Et non sint sicut patres eorum generatio declinans & prouocans, generatio quæ non præparauit cor suum, & non credidit Deo spiritus eius.*
9 * *Filij Ephraim intendentes & mittentes arcum, terga verterunt in die belli.*
10 * *Non custodierunt pactum Dei, & in lege eius noluerunt ingredi.*
11 * *Et obliti sunt commutationum eius, & mirabilium eius quæ ostendit eis.*
12 * *Coram patribus eorum fecit mirabilia, in terra Ægypti in regione Taneos.*
13 * *Diuisit mare & traduxit eos, & stare fecit aquas quasi aceruum.*
14 * *Et duxit eos in nube per diem, & tota nocte in lumine ignis.*
15 * *Scidit petram in deserto, & potum dedit quasi de abyssis magnis.*
16 * *Et eduxit riuos de petra, & elicuit quasi flumina aquas.*
17 * *Et addiderunt vltrà peccare ei, vt prouocarent excelsum in inuio.*
18 * *Et tentauerunt Deum in cordibus suis, petentes cibum animæ suæ.*
19 * *Et loquentes contra Deum dicebant, Nunquid poterit Deus ponere mẽsam in solitudine?*
20 * *Ecce percussit petram & fluxerunt aquæ, & torrentes inundauerunt: nunquid & panem poterit dare aut præparare carnem populo suo?*
21 * *Ideo audiuit Dominus & distulit, & ignis accensus est in Iacob, & furor ascẽdit in Israel.*

* Quãta audiuimus & cognouimus ea, 3
& patres nostri narrauerunt nobis. * Non 4
sunt occultata à filijs eorum in generatione altera; narrantes laudes Domini & virtutes eius; & mirabilia eius quæ fecit.
* Et suscitauit testimonium in Iacob, & 5
legem posuit in Israel. quanta mandauit
patribus nostris, * vt nota facerent ea filijs
suis. * Vt cognoscat generatio altera, fi- 6
lij qui nascẽtur, & exurgent, & narrabunt
ea filijs suis: * Vt ponant in Deo spem suã, 7
& non obliuiscantur operum Dei; & mandata eius exquirant. * Ne fiant sicut pa- 8
tres eorum, generatio praua & exasperans. generatio quæ non direxit cor suum, & nõ est creditus cum Deo spiritus eius. * Filij 9
Ephrem intendentes & mittentes arcum, conuersi sunt in die belli. * Non custodie- 10
runt testamentum Dei, & in lege eius noluerunt ambulare. * Et obliti sunt bene- 11
factorum eius, & mirabilium eius, quæ ostendit eis. * Coram patribus eorum 12
quæ fecit mirabilia, in terra Ægypti in campo Taneos. Interrupit mare, & per- 13
duxit eos, * statuit aquas quasi * vtrem.
* Et deduxit eos in nube diei, & tota no- 14
cte in illuminatione ignis. * Interrupit 15
petram in eremo, & adaquauit eos velut in abysso multa. * Et eduxit aquam de 16
petra, & eduxit tanquam flumina aquas.
* Et apposuerunt adhuc peccare ei; in 17
iram excitauerunt Excelsum in inaquoso.
* Et tentauerunt Deum in cordibus 18
suis, vt peterent escas animabus suis.
* Et malè locuti sunt de Deo, & dixe- 19
runt; Nunquid poterit Deus parare mensam in deserto?
* Quoniam percussit petram, & fluxe- 20
runt aquæ, & torrentes inundauerunt: nunquid & panem poterit dare, aut parare mensam populo suo?
* Ideo audiuit Dominus & distulit, & 21
ignis accensus est in Iacob, & ira ascendit in Israel.

3 * ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν αὐτά, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν
4 διηγήσαντο ἡμῖν. * οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν, ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις τοῦ κυρίου καὶ τὰς δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε.
5 * καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν ἰακώβ, καὶ νόμον ἔθετο ἐν ἰσραήλ. ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν τοῦ γνωρίσαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
6 * ὅπως ἂν γνῷ γενεὰ ἑτέρα, υἱοὶ τεχθησόμενοι, καὶ ἀναστήσονται καὶ ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
7 * ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ· καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητή-
8 σωσιν. * ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν, γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα· γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν ἑαυτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα
9 αὐτῆς. * υἱοὶ ἐφραὶμ ἐντείνοντες καὶ βάλλοντες τόξοις, ἐστράφησαν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
10 * οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ οὐκ ἠβουλήθησαν πορεύεσθαι.
11 * καὶ ἐπελάθοντο τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, ὧν ἔδειξεν αὐτοῖς.
12 * ἐναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε θαυμάσια,
13 ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ τάνεως. * διέρρηξε θάλασσαν, καὶ διήγαγεν αὐτούς, παρέστησεν ὕδατα ὡσεὶ ἀσκόν.
14 * καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας, καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός.
15 * διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν
16 ἀβύσσῳ πολλῇ. * καὶ ἐξήγαγεν ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα.
17 * καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ· παρεπίκραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ.
18 * καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.
19 * καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπον, μὴ δυνήσεται ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ;
20 * ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, καὶ χείμαρροι κατεκλύσθησαν· μὴ καὶ ἄρτον δύναται δοῦναι, ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ;
21 * διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος καὶ ἀνεβάλετο, καὶ πῦρ ἀνήφθη ἐν ἰακώβ, καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

תרגום

3 די שמענן וידעינן להון ואבהתן תניו לנא: 4 לא נכסי מבניהון לדר בתראי משתעין תשבחתן דיי ועשנה ופרישותיה דעבד:
5 ואקים סהדותא בדבית יעקב ואוריתא גזר בדבית ישראל די פקד ית אבהתנא להודעותהון לבניהון: 6 מן בגלל דידעון דר בתראי
בניא דמתילדין יקומון ויתנון לבניהון: 7 וישוון באלהא סברהון ולא יתנשון עובדי אלהא ופקודוהי ינטרון: 8 ולא יהוון היך
אבהתהון דר מסרהבין ומרגזין דר דלא אתקן לבה למרה ולא הות מהימנא באלהא רוחה: 9 בני אפרים בזיני קרבא וגברין נטלי קשתא
הפכו קדל ביום סדרי קרבא: 10 מטול דלא נטרו קים אלהא ובאוריתה סרבו להלכא: 11 ואתנשיו עובדוי עמא דבית ישראל
ופרישותיה דאחמי להון: 12 קביל אבהתהון אברהם יצחק ויעקב ושבטיא עבד פרישן בארעא דמצרים חקל טאנים:
13 בזע ימא בחוטרא דמשה רבהון ואעברנון ואוקים מיא צרירין היך זיקיא: 14 ודברנון היך בעננא יימם וכל ליליא בנהורא דאשא:
15 יבזע טנרין בחוטרה דמשה רבהון במדברא ואשקי כד בתהומיא רברבן: 16 ואפיק מיא נזליא מכיפא ואחית היך נהרין נגדין
מיא: 17 ואוסיפו עוד למחטי לה למרגז עילאה במדבר צחי: 18 ונסיו אלהא בלבהון למשאל מיכלא לנפשיהון:
19 ואתרעמו קדם אלהא אמרו האית יוכלא קדם ייי לסדרא פתורא במדברא: 20 הא כבר מחא בטינר ודיבו מיא ונחליא נגדין
הלחוד לחמא יכיל למתן אין יתקן מזונא לעמיה: 21 בכן שמיע קדם ייי ורגז ואשתא אתסקת בדבית יעקב ולחוד
רוגזא סלק בישראל:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Quæ audiuimus & quæ cognouimus, & patres nostri nunciauerunt nobis. [4] Non abscondemus à filijs eorum, generationi vltimæ narrantes laudes Domini, & fortitudinem eius & mirabilia eius facta, quæ edidit. [5] Et firmauit testamentum in domo Iacob, & legem statuit in domo Israel, quæ præcepit patribus nostris, vt docerent filios suos. [6] Vt cognosceret generatio vltima; filij qui nascituri sunt, surgent & narrabunt filijs suis. [7] Et collocabunt in Deo spem suam, & non obliuiscentur operum Dei, & mandata eius custodient. [8] Et non erunt sicut patres eorum generatio rebellis, & prouocans ad iracundiam; generatio quæ non direxit cor suum ad Dominum suum, nec fuit fidelis in Deum spiritus eius. [9] Filij Ephraim cum armis bellicis, & fortes gestantes arcum verterunt ceruicem in die acierum bellicarum. [10] Eò quòd non obseruassent fœdus Dei, & in lege eius ambulare renuissent. [11] Et obliti sunt operationum eius populus domus Israel; et mirabilium eius facinorum quæ ostendit eis. [12] Coram patribus eorum Abraham, Isaac & Iaacob, atque tribubus miranda edidit in terra Ægypti in campo Tanes. [13] Scidit mare virga Mosseh præceptoris eorum, & transmisit eos; & stare fecit aquas coadunatas sicut in vtres. [14] Et duxit eos in nube per diem, & tota nocte in illuminatione ignis. [15] Rupit petras virga Mosseh præceptoris eorum in deserto, & potum dedit eis veluti ex abyssis magnis. [16] Et eduxit aquarum fluenta de petra, & deduxit tanquam flumina currentia aquas. [17] Et addiderunt vltrà peccare in eum, vt prouocarent ad iram Altissimum in deserto arido. [18] Et tentauerunt Deum in corde suo, petentes cibum animabus suis. [19] Et infremuerunt coram Deo: dixerunt: Ergóne poterit Deus instruere mensam in deserto? [20] Ecce iam percussit petram, & fluxerunt aquæ torrentesque discurrerunt: nunquid & panem poterit dare? an præparabit nutrimentum populo suo? [21] Ideo auditum fuit coram Domino qui iratus est, & ignis accensus est in domum Iaacob, & insuper furor ascendit in Israel.

22 * כי לא האמינו באלהים ולא בטחו בישועתו:
23 * ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח:
24 * וימטר עליהם מן לאכל ודגן שמים נתן למו:
25 * לחם אבירים אכל איש צידה שלח להם לשבע:
26 * יסע קדים בשמים וינהג בעזו תימן:
27 * וימטר עליהם כעפר שאר וכחול ימים עוף כנף:
28 * ויפל בקרב מחנהו סביב למשכנותיו:
29 * ויאכלו וישבעו מאד ותאותם יבא להם:
30 * לא זרו מתאותם עוד אכלם בפיהם:
31 * ואף אלהים עלה בהם ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכריע:
32 * בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו:
33 * ויכל בהבל ימיהם ושנותם בבהלה:
34 * אם הרגם ודרשוהו ושבו ושחרו אל:
35 * ויזכרו כי אלהים צורם ואל עליון גאלם:
36 * ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו:
37 * ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו:
38 * והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו:
39 * ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב:
40 * כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון:
41 * וישובו וינסו אל וקדוש ישראל התוו:
42 * לא זכרו את ידו יום אשר פדם מני צר:
43 * אשר שם במצרים אתותיו ומופתיו בשדה צען:

22 * *Quia non crediderunt in Deo, nec habue-*
23 *runt fiduciam in salutari eius.* * *Et præcepit*
nubibus desuper, & portas cæli aperuit.
24 * *Et pluit super eos manna vt comederent,*
& triticum cæli dedit eis.
25 * *Panem fortium comedit vir, cibaria misit*
eis in saturitatem.
26 * *Abstulit Eurum de cælo, & induxit in for*
titudine sua Africum.
27 * *Et pluit super eos quasi puluerem carnes,*
& quasi arenam maris volatilia pennata.
28 * *Et ceciderunt in medio castrorum eius, in*
circuitu tabernaculorum eius.
29 * *Et comederunt, & saturati sunt nimis,*
& desiderium eorum attulit eis.
30 * *Non indiguerunt de cupiditate sua, cùm*
adhuc cibus esset in ore eorum.
31 * *Furor ergo Dei ascendit super eos, & occi-*
dit pingues eorum, & electos Israel incuruauit.
32 * *In omnibus his peccauerunt vltra, & non*
crediderunt mirabilibus suis.
33 * *Et consumpsit in vanitate dies eorum, &*
annos eorum velociter.
34 * *Si occidebat eos tunc requirebant eum, &*
conuertebantur, & diluculo consurgebant ad
35 *Deum.* * *Et recordabantur quia Deus forti-*
tudo eorũ, & Deus excelsus redemptor eorũ est.
36 * *Et lactauerunt eum in ore suo, & lingua*
sua mentiti sunt ei.
37 * *Cor autem eorum non erat firmum cum eo,*
nec permanserunt in pacto eius.
38 * *Ipse verò misericors propiciabitur iniqui-*
tati, & non disperdet, multumque auertit iram
suam, & non suscitabit totum furorem suum.
39 * *Sed recordatus est quia caro essent, spiritus*
vadens & non reuertens.
40 * *Quoties prouocauerunt eum in deserto,*
afflixerunt eum in solitudine.
41 * *Et conuersi sunt & tentauerunt Deum,*
& sanctum Israel concitauerunt.
42 * *Non sunt recordati manus eius, die quare-*
demit eos à tribulante.
43 * *Qui fecit in Ægypto signa sua, & ostenta*
sua in regione Taneos.

* Quia non crediderunt in Deo, neque 22
sperauerunt in salutari eius. * Et mandauit 23
Exod. 16.4 nubibus desuper, & ianuas cæli aperuit.
Sap. 16.c * Et pluit illis manna ad manducandũ, 24
Ioh. 6.d & panem cæli dedit eis. * Panem angelo- 25
rum manducauit homo, cibaria misit eis
*Transtulit in abundantiam. * *Abstulit Austrum de 26
cælo, & induxit in virtute sua Africum.
Num. 11.g * Et pluit super eos sicut puluerem car- 27
nes; & sicut arenam maris volatilia pen-
nata. * Et ceciderunt in medio castro- 28
rum eorum, circa tabernacula eorum.
* Et manducauerunt & saturati sunt ni- 29
mis, & desiderium eorum attulit eis.
* Non sunt fraudati à desiderio suo: 30
*esca eorum adhuc *esca erat in ore ipsorum.
* Et ira Dei ascendit super eos, & occi- 31
dit plurimos eorum, & electos Israel im-
pediuit. * In omnibus his peccauerunt 32
adhuc, & non crediderunt in mirabilibus
eius. * Et defecerunt in vanitate dies eo- 33
rum, & anni eorũ cum festinatione. * Cùm 34
occideret eos, tunc quærebant eum, & re-
uertebãtur & diluculo veniebant ad Deũ.
* Et rememorati sunt, quia Deus adiu- 35
tor eorum est, & Deus excelsus redemptor
eorum est. * Et dilexerunt eum in ore 36
suo, & lingua sua mentiti sunt ei. * Cor 37
autem eorum non * rectum cum eo, nec fi-
deles habiti sunt in testamento eius.
* Ipse autem est misericors, & propitius 38
fiet peccatis eorum, & non disperdet *. Et
abundabit vt auerteret iram suam, & non
accendet omnem iram suam.
* Et recordatus est quia caro sunt, spiri- 39
tus vadens & non rediens. * Quoties 40
exacerbauerunt eum in deserto, in iram
*in inaquosa concitauerunt eum * in terra inaquosa!
* Et cõuersi sunt & tentauerunt Deum, 41
& sanctum Israel exacerbauerunt. * Et nõ 42
recordati sunt manus eius, die qua rede-
mit eos de manu tribulantis.
* Sicut posuit in Ægypto signa sua, & 43
prodigia sua im campo Taneos.

22 * ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σω-
23 τήριον αὐτοῦ. * καὶ ἐνετείλατο νεφέλαις ὑπεράνωθεν,
24 καὶ θύρας οὐρανοῦ ἀνέῳξε. * καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μάννα
25 φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. * ἄρτον ἀγγέ-
λων ἔφαγεν ἄνθρωπος, ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς
26 εἰς πλησμονήν. * ἀπῆρεν νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν
ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα.
27 * καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ
28 ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά. * καὶ ἐπέπεσον ἐν
μέσῳ τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων
29 αὐτῶν. * καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς.
30 * οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν· ἔτι τῆς βρώ-
31 σεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. * καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέ-
βη ἐπ' αὐτούς· καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν, καὶ
τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ ἰσραὴλ συνεπόδισεν.
32 * ἐν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον ἔτι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τοῖς
33 θαυμασίοις αὐτοῦ. * καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ
ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς.
34 * ὅταν ἀπέκτενεν αὐτούς, τότε ἐξεζήτουν αὐτόν, καὶ
ἐπέστρεφον καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν.
35 * καὶ ἐμνήσθησαν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς
ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι.
36 * καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τῇ
γλώσσῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ.
37 * ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα μετ' αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώ-
38 θησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ. * αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων καὶ
ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ· καὶ πληθυ-
νεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶ-
σαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.
39 * καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα πορευόμενον καὶ
40 οὐκ ἐπιστρέφον. * ποσάκις παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ
ἐρήμῳ, παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ.
41 * καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν, καὶ τὸν ἅγιον τοῦ
ἰσραὴλ παρώξυναν.
42 * καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυ-
τρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβοντος.
43 * ὡς ἔθετο ἐν αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα
αὐτοῦ ἐν πεδίῳ τάνεως.

תרגום

22 ארום לא הימינו באלהא ולא אתרחיצו בפרקנה:
23 ופקד שחקי מלעלא ודשי שמיא פתח:
24 ואחית עליהון מנא למיכל ועבור שמיא יהב להון:
25 מזון דנחת ממדור מלאכיא אכלו בני נש זוודין יהב להון לשובעא:
26 אטל רוח קדומא בשמיא ודבר בעשנה רוח דרומא:
27 ואחית עליהון היך עפרא בשרא והיך חלא דימא עופא דפרח:
28 ואשרי במצע משריתיה חזור חזור למשכנוי:
29 ואכלו ושבעו לחדא ורגיגיהון איתי להון:
30 לא זרו מרגיגיהון עד כדון מיכליהון בפומהון:
31 ורוגזא דאלהא סליקת בהון וקטל בגבריהון ועולימי ישראל אחמט:
32 בכל דא חבו תוב ולא הימינו בפרישותיה:
33 ושיצי בלמא יומיהון ושנותיהון בבהילותא:
34 בזמן דקטל להון אלין תייבין ותבעו יתיה ויתובון ויצלון קדם אלהא:
35 ואדכרו ארום אלהא תקיפיהון ואלהא עלאה פרק יתהון:
36 ושרגגון לה בפומהון ובלישנהון מכדבין לה בעדן צלותהון:
37 מטול דלבהון לא מכון עמה ולא הימינו בקימה:
38 והוא רחמנא מכפר עויתהון ולא מחבל יתהון ומסגי למתוב מרוגזה ולא יותי בהון כל רתחיה:
39 ודכר ארום בני בשרא אנון רוחא דאזל ולא אתיב:
40 כמה יסרבון לה במדברא ירגזון קדמוהי באתר צדיא:
41 ותבו ונסיו קדם אלהא וקדישא דישראל איתיו תיוהא:
42 לא אדכרו ית ניסיא דידיה ויומא דפרקינון מן מעיקא:
43 דשוי במצרים אתוהי ותמהוהי בחקל טאנים:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Quoniam non crediderunt Deo, & non confisi sunt in redemptione eius. [23] Et præcepit nubibus supernè; & ianuas cæli aperuit. [24] Et descendere fecit super illos manna, vt manducarent; & triticum cæli dedit eis. [25] Cibum qui descendit de habitaculo angelorum comederunt homines: cibaria dedit eis ad saturitatem. [26] Intulit ventum vehementem in cælos, & induxit virtute sua Austrum. [27] Et pluit super eos sicut puluerem carnem, & sicut arenam maris auem volantem. [28] Et collocauit in medio castrorum eius, in circuitu tabernaculi eius. [29] Et comederunt & saturati sunt nimis, & desiderium ipsorum adduxit eis. [30] Non fuerunt alieni à cupiditate sua, cùm adhuc cibus eorum esset in ore ipsorum. [31] Et furor Dei ascendit in eos, & occidit robustos eorum, & iuuenes Israel prostrauit. [32] In omnibus his peccauerunt adhuc, & non crediderunt miraculis eius. [33] Et consumpsit in vanitate dies eorum, & annos eorum in obstupefactione. [34] In tempore quo interficiebat eos, illi resipiscebant & quærebant eum, ac reuertebantur, precesque fundebant coram Deo. [35] Et recordati sunt, quòd Deus erat fortis eorum, & quòd Deus excelsus redemerat eos. [36] Sed nugati sunt ei ore suo atque lingua, mentientes ei in tempore orationis ipsorum. [37] Quoniam cor eorum non erat rectum cum eo, & non fuerunt fideles in pacto eius. [38] Et ipse misericors expiat peccatum eorum; & non exterminat eos, sed multiplicat vt reuertatur ab ira sua, & non accelerat in eos omnem furorem suum. [39] Et recordatus est quòd filij carnis sunt, spiritus vadens & non rediens.
[40] Quoties defecerunt ab illo in deserto, excanduerunt coram eo in loco desolato!
[41] Et conuersi sunt & tentauerunt Deum, & sanctum Israelis signauerunt signo.
[42] Non sunt recordati miraculorum manus eius, & diei quo redemit eos ab infestatore.
[43] Qui posuit in Ægypto signa sua, & portenta sua in agro Tanes.

44 * ויהפך לדם יאריהם ונזליהם בל-ישתיון :
45 * ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם :
46 * ויתן לחסיל יבולם ויגיעם לארבה :
47 * יהרג בברד גפנם ושקמותם בחנמל :
48 * ויסגר לברד בעירם ומקניהם לרשפים :
49 * ישלח-בם חרון אפו עברה וזעם וצרה
משלחת מלאכי רעים :
50 * יפלס נתיב לאפו לא-חשך ממות נפשם
וחיתם לדבר הסגיר :
51 * ויך כל-בכור במצרים ראשית אונים
באהלי-חם :
52 * ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר :
53 * וינחם לבטח ולא פחדו ואת-אויביהם
כסה הים :
54 * ויביאם אל-גבול קדשו הר-זה קנתה
ימינו :
55 * ויגרש מפניהם גוים ויפילם בחבל נחלה
וישכן באהליהם שבטי ישראל :
56 * וינסו וימרו את-אלהים עליון ועדותיו
לא שמרו :
57 * ויסגו ויבגדו כאבותם נהפכו כקשת רמיה :
58 * ויכעיסוהו בבמותם ובפסיליהם יקניאוהו :
59 * שמע אלהים ויתעבר וימאס מאד בישראל :
60 * ויטש משכן שלו אהל שכן באדם :
61 * ויתן לשבי עזו ותפארתו ביד-צר :
62 * ויסגר לחרב עמו ובנחלתו התעבר :
63 * בחוריו אכלה-אש ובתולתיו לא הוללו :
64 * כהניו בחרב נפלו ואלמנתיו לא תבכינה :
65 * ויקץ כישן אדני כגבור מתרונן מיין :
66 * ויך-צריו אחור חרפת עולם נתן למו :

44 * *Qui conuertit in ſanguinem fluuios eorum,*
45 *& riuos eorum vt non biberent.* * *Qui immi-*
ſit eis omne genus muſcarũ vt comederent eos,
46 *& ranas vt diſperderent eos.* * *Qui dedit bru-*
cho germen eorum, & laborem eorum locuſtæ.
47 * *Qui occidit in grandine vineas eorum, &*
48 *ſycomoros eorum in frigore.* * *Qui tradidit*
grandini paſcua eorum, & iumenta eorum vo-
49 *lucribus.* * *Qui miſit in eos iram furoris ſui,*
indignationem & comminationem & anguſtiã,
immiſſionem angelorum malorum.
50 * *Muniuit ſemitam furori ſuo, non pepercit*
à morte animæ eorum, & animantia eorum pe-
51 *ſti tradidit.* * *Et percuſſit omne primogenitum*
in Ægypto, principium partus in tabernaculis
52 *Cham.* * *Et tulit velut oues populum ſuum,*
& minauit eos ſicut gregem in deſerto.
53 * *Et eduxit eos cum fiducia & abſque ti-*
more, inimicos autem eorum operuit mare.
54 * *Et eduxit eos ad terminum ſanctificatum*
ſuum, montem hunc quem poſſidet dextera eius.
55 * *Et eiecit à facie eorum gentes, & poſſidere*
eos fecit in funiculo hæreditatem, & collocauit
in tabernaculis eorum tribus Iſrael.
56 * *Et tentauerunt & prouocauerunt Deum*
excelſum, & teſtimonia eius non cuſtodierunt.
57 * *Auerſi ſunt & præuaricati ſunt vt patres*
eorum, incuruati ſunt quaſi arcus inutilis.
58 * *Et prouocauerunt eũ in excelſis ſuis: & in*
ſculptilibus ſuis ad æmulandũ cõcitauerunt eum.
59 * *Audiuit Deus & diſtulit, & proiecit ve-*
hementer Iſrael.
60 * *Et reliquit tabernaculum Silo, tentorium*
quod collocauit inter homines.
61 * *Tradidit in captiuitatem virtutem ſuam,*
& decorem ſuum in manu hoſtis.
62 * *Et concluſit in gladio populum ſuum, &*
hæreditatem ſuam diſtulit.
63 * *Iuuenes eius deuorauit ignis, & virgines*
64 *eius nemo luxit.* * *Sacerdotes eius gladio ce-*
ciderunt, & viduæ eius non ſunt fletæ.
65 * *Euigilauit quaſi dormiens Dominus, quaſi*
66 *fortis poſt crapulã vini.* * *Et percuſſit hoſtes*
ſuos retrorſum, opprobriũ ſempiternũ dedit eis.

* Et conuertit in ſanguinem flumina 44
eorum, & imbres eorum ne biberent.
* Miſit in eos cynomyam, & comedit 45
eos; & ranam, & diſperdidit eos. * Et de- 46
dit ærugini fructus eorum, & labores eorũ
locuſtæ. * Occidit in grandine vineas eo- 47
rum, & moros eorum in pruina. * Et tra- 48
didit grandini iumẽta eorum, & poſſeſſio-
nem eorum igni. * Miſit in eos iram indi- 49
gnationis ſuæ, indignationem & iram &
tribulationem, immiſſionem per angelos
malos. * Viam fecit ſemitæ iræ ſuæ, & non 50
pepercit à morte *animarum eorum; & iu-
menta eorum in morte concluſit. * Et 51
percuſſit omne primogenitũ in terra Ægy
pti; primitias omnis laboris eorum in ta-
bernaculis Cham. * Et abſtulit ſicut oues 52
populum ſuum, & perduxit eos tanquam
gregem in deſerto. * Et eduxit eos in ſpe, 53
& non timuerunt, & inimicos eorum ope-
ruit mare. * Et induxit eos in montẽ ſan- 54
ctificationis ſuæ, montem hunc quem ac-
quiſiuit dextera eius. * Et eiecit à facie eo- 55
rũ gẽtes, & ſorte diuiſit eis *in funiculo di-
ſtributionis, & habitare fecit in tabernacu
lis eorũ tribus Iſrael. * Et tentauerunt & 56
exacerbauerunt Deum excelſum, & teſti-
monia eius non cuſtodierunt. * Et auerte- 57
runt ſe, & nõ ſeruauerunt pactum, quem-
admodum & patres eorum conuerſi ſunt
in arcum prauũ. * Et in iram cõcitauerunt 58
eũ in collibus ſuis, & in ſculptilibus ſuis ad
æmulationẽ ꝓuocauerũt eũ. * Audiuit Deꝰ 59
& ſpreuit, & ad nihilũ redegit valdè Iſrael.
* Et repulit tabernaculũ Silo, tabernaculũ 60
*quod habitauit in hominibꝰ. * Et tradidit 61
in captiuitatẽ virtutẽ eorũ, & pulchritudi-
nẽ eorum, in manus *inimicorũ. * Et con- 62
cluſit in gladio populũ ſuum, & hæredita-
tem ſuã ſpreuit. * Iuuenes eorum comedit 63
ignis, & virgines eorum nõ ſunt lamẽtatæ.
* Sacerdotes eorum in gladio ceciderũt, 64
& viduæ eorum non *plorabuntur. * Et ex- 65
citatus eſt tanquã dormiens Dñs, tanquã
potẽs & crapulatus à vino. 66 Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora; opprobriũ ſempiternũ dedit illis.

44 * καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ
45 τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. * ἐξαπέστειλεν
εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ βάτραχον
46 καὶ διέφθειρεν αὐτούς. * καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ τοὺς καρ-
ποὺς αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.
47 * ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς
48 συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. * καὶ παρέδωκεν εἰς χά-
λαζαν τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί.
49 * ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν
καὶ ὀργὴν καὶ θλίψιν, ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν.
50 * ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐφείσατο ἀπὸ
θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν· καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θάνα-
51 τον συνέκλεισε. * καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ
αἰγύπτῳ ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώ-
52 μασι χάμ. * καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ
53 ἀνήγαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ ποίμνιον ἐν ἐρήμῳ. * καὶ ὡδήγησεν
αὐτοὺς ἐπ' ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν
54 ἐκάλυψε θάλασσα. * καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ὄρος
ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.
55 * καὶ ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, καὶ ἐκλη-
ροδότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκή-
νωσεν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ.
56 * καὶ ἐπείρασαν καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, καὶ
57 τὰ μαρτύρια αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο. * καὶ ἀπέστρεψαν
καὶ ἠθέτησαν, καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν μετεστράφησαν
58 εἰς τόξον στρεβλόν. * καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐν τοῖς βουνοῖς
αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσαν αὐτόν.
59 * ἤκουσεν ὁ θεὸς καὶ ὑπερεῖδε, καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν
60 ἰσραήλ. * καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν σιλώμ, σκήνωμα
61 ὃ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις. * καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχ-
μαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν, εἰς
62 χεῖρας ἐχθρῶν. * καὶ συνέκλεισεν ἐν ῥομφαίᾳ τὸν λαὸν
αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε.
63 * τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ, καὶ αἱ παρθένοι
64 αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν. * οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ
65 ἔπεσον, καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυθήσονται. * καὶ ἐξη-
γέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν κύριος, ὡς δυνατὸς καὶ κεκραιπαλη-
66 κὼς ἐξ οἴνου. * καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ
ὀπίσω, ὄνειδος αἰώνιον ἔδωκεν αὐτοῖς.

תרגום

44 והפך לאדם אריתיהון ונוזליהון לא שתן מנהון : 45 יגרי בהון ערבובי חיות ברא וגמר יתהון ועורדעניא וחבל יתהון :
46 ומסר לזחלא עבוריהון וליעותהון לגובאי : 47 וקלף בברדא גופניהון ושקמיהון בברזובא : 48 ומסר לברדא בעיריהון וגיתיהון לרשפין :
49 יגרי בהון מחן בתקוף רגזה ברתחא ובתריכותא ובעקא דמשתלחא בידיהון דעבדין בישין : 50 יטיל בכביש תקפה לא מנע ממותא נפשיהון ובעיריהון למותנא מסר : 51 וקטל כל בוכרא במצרים שרוי צעריהון במשכניא דחם : 52 ואטיל היך ענא עמה ודברינון היך רעיא במדברא : 53 ואשרינון לרחצן ולא דחלון וית בעלי דבביהון חפא ימא : 54 ואעילינון לתחום בית מקדשיה טור דין דקנת ימיניה : 55 ותריך מן קדמיהון עממיא ואשרי יתהון בעדב אחסנתא ואשרי במשכניהון שבטיא דישראל :
56 ונסיו וארגזו קדם אלהא עלאה וסהידותיה לא נטרו : 57 וזורו וארשעו היך אבהתהון אתהפכו היך קשתא דרמיא גררין :
58 וארגזו קדמוי בנכסיהון ובפסיליהון ובצלמיהון אקנאו יתה : 59 שמיע קדם אלהא ורגז ורחקת נפשיה לחדא בישראל :
60 ושבק משכנא דשילו דשרת תמן שכינתה בגו בני נשא : 61 ומסר לשביתא אוריתה ושבהוריה ביד מעיקא : 62 ומסר לקטולין בחרבא עמה ובאחסנתיה ארגז : 63 עולימוי אכלת אשתא ובתולוי לא משבחן :
64 כהנוהי בחרבא נפלו וארמלתוי לא ספיקן דתבכין : 65 ואתער היך דמיך יי היך גברא דמתפקח מחמרא :
66 ומחא מעיקוי בטחוריא באחוריהון קלנא דעלמא יהב להון :

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

44 Et conuertit in ſanguinem flumina eorum, & ſtillationes eorum, ne biberent ex illis. 45 Miſit in eos mixtiones beſtiarum ſyluestrium, & conſumauit eos; & ranas, & diſſipauit eos. 46 Et dedit brucho frumenta eorum & labores eorum locuſtis. 47 Et decorticauit grandine vineas eorum, & ſycomoros eorum pruina. 48 Et tradidit grandini beſtias eorum, & armenta eorum carbonibus ignis. 49 Immiſit in eos plagas in ira furoris ſui, in iracundia & expulſione, & in anguſtia quæ immiſſa eſt per manum patrantium malum. 50 Mouit in via fortitudinem ſuam; non prohibuit à morte animas eorum, & iumenta eorum morti tradidit. 51 Et occidit omne primogenitum in Ægypto; primitias laboris eorum in tabernaculis Cham. 52 Et mouere iuſſit velut oues populũ ſuum, & perduxit eos ſicut paſtor in deſerto. 53 Et habitare eos fecit ſecurè, & non timuerunt, cùm inimicos eorum cooperuiſſet mare. 54 Et adduxit eos ad terminum domus ſanctuarij ſui, montem quem acquiſiuit dextera eius. 55 Et eiecit à facie eorum gentes; & induxit ipſos ſorte in hæreditatem, & habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Iſrael. 56 Et tentauerunt, & ad iracundiam concitauerũt Deum altiſſimum, ac teſtimonia eius non ſeruauerunt. 57 Sed auerſi ſunt, & impiè egerunt ſicut patres eorum; ſeſe conuerterunt ſicut arcus excutiens ſagittas. 58 Et ad iram concitauerunt eum ſacrificijs ſuis, & ſculptilibus idoliſque ſuis ad æmulationem eum prouocauerunt. 59 Auditum eſt coram Deo, & iratus eſt, & abominata eſt anima eius valdè Iſraelem. 60 Et reliquit tabernaculum Silo in quo habitauerat maieſtas eius intra homines. 61 Et tradidit captiuitati legem ſuam, & pulchritudinem ſuam in manu moleſtantis. 62 Et tradidit occidentibus gladio populum ſuũ, & hæreditati ſuæ iratus eſt. 63 Iuuenes eorũ deuorauit ignis, & virgines eorum non fuerunt laudatæ. 64 Sacerdotes eius gladio ceciderunt, & viduæ eius non ſuffecerunt luctui. 65 Et euigilauit ac ſi dormiſſet Dominus, ſicut vir qui reſipiſcit à vino. 66 Et percuſſit moleſtantes eos hæmorrhoidibus in poſteriora eorum: opprobrium ſempiternum dedit eis.

67 ז וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר׃
68 * וַיִּבְחַר אֶת־שֵׁבֶט יְהוּדָה אֶת־הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר אָהֵב׃
69 * וַיִּבֶן כְּמוֹ־רָמִים מִקְדָּשׁוֹ כְּאֶרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם׃
70 * וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן׃
71 * מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ׃
72 * וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם׃

עט

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם לְעִיִּים׃
2 * נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ־אָרֶץ׃
3 * שָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָם וְאֵין קוֹבֵר׃
4 * הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃
5 * עַד־מָה יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ קִנְאָתֶךָ׃
6 * שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל־מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃
7 * כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃
8 * אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃
9 * עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃
10 * לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃
11 * תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה׃

67 * *Et proiecit tabernaculum Ioseph, & tribum Ephraim non elegit.*
68 * *Sed elegit tribum Iuda, montem Sion quẽ*
69 *dilexit.* * *Et ædificauit in similitudine monocerotis sanctuarium suum, quasi terram fundauit illud in seculum.*
70 * *Et elegit Dauid seruum suum, et tulit eum de gregibus ouium.*
71 * *Sequentem fœtas adduxit eum, vt pasceret in Iacob populum eius, & in Israel hæreditatem*
72 *suam.* * *Qui pauit eos in simplicitate cordis sui, & in prudentia manuum suarum dux eorum fuit.*

1 *Canticum Asaph.* LXXIX.

Deus venerunt gẽtes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Hierusalem in aceruos lapidum.
2 * *Dederunt cadauera seruorum tuorum escã auibus cæli, carnes sanctorum tuorum bestiis terræ.* * *Effuderunt sanguinem eorum quasi*
3 *aquam in circuitu Hierusalem, & non erat qui sepeliret.*
4 * *Facti sumus opprobrium vicinis nostris; subsannatio & derisio his qui in circuitu nostro sunt.*
5 * *Vsquequo Domine irasceris in finem, ardebit quasi ignis zelus tuus?*
6 * *Effunde furorem tuum super gentes quæ non cognouerunt te, & super regna quæ nomen tuum non inuocauerunt.*
7 * *Quia comederunt Iacob, & decorem eius desolauerunt.*
8 * *Ne recorderis iniquitatum nostrarum veterum: citò occupent nos misericordiæ tuæ, quia attenuati sumus nimis.*
9 * *Auxiliare nobis Deus salutis nostræ propter gloriam nominis tui, & libera nos & propitiare peccatis nostris propter nomen tuum.*
10 * *Quare dicunt gentes, Vbi est Deus eorum? nota fiat in gentibus ante oculos nostros vltio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est.*
11 * *Ingrediatur coram te gemitus vinctorum: in magnitudine brachij tui relinque filios interitus.*

* Et repulit tabernaculum Ioseph, & 67
tribum Ephraim non elegit. * * Et elegit 68
tribum Iuda, montem Sion quem dilexit.
* Et ædificauit sicut * vnicornis sancti- 69
ficiũ suum in terra, * fundauit eam in secu
lum. * Et elegit Dauid seruum suum, & 70
sustulit eum de gregibus ouium. * De- 71
post fætantes accepit eum, pascere Iacob
seruum suum, & Israel hæreditatem suam.
* Et pauit eos in innocentia cordis sui: 72
& in intellectibus manuum suarum deduxit eos.

* Psalmus Asaph. LXXVIII. 1

Deus venerunt gentes in hæreditatem
tuam, polluerunt templum sanctum
tuum. * Posuerunt Hierusalẽ * velut po- 2
morum custodiam: posuerunt morticinia
seruorum tuorum escas volatilibus cæli;
carnes sanctorũ tuorũ bestiis terræ. * Effu- 3
derũt sanguinẽ ipsorum tanquam aquam
in circuitu Hierusalem, & non erat qui se-
peliret. * Facti sumus opprobrium vici- 4
nis nostris: subsannatio & illusio iis qui in
circuitu nostro *. * Vsquequo Domine 5
irasceris in finem: accendetur velut ignis
zelus tuus? * Effunde iram tuam in gen 6
tes quæ non nouerunt te; & in regna, quæ
nomen tuum non inuocauerunt. * Quia 7
comederunt Iacob, & locum eius desola-
uerunt. * Ne memineris nostrarum ini- 8
quitatum antiquarum: citò anticipent
nos misericordiæ tuæ, Domine; quoniam
pauperes facti sumus nimis.
* Adiuua nos Deus salutaris noster, pro- 9
pter gloriam nominis tui, Domine, libera
nos: & propicius esto peccatis nostris pro-
pter nomen tuum.
* Ne * quando dicãt * gẽtes, Vbi est Deus 10
eorum? & innotescat in nationibus coram
oculis nostris vltio sanguinis seruorũ tuo-
rum qui effusus est. * Introeat in con- 11
spectu tuo gemitus compeditorum: secun-
dum magnitudinem brachij tui, posside
filios mortificatorum.

67 * καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα ἰωσὴφ, καὶ τὴν φυλὴν ἐφραῒμ οὐκ ἐξελέξατο.
68 * καὶ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ σιὼν ὃ ἠγά-
69 πησε. * καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκέρωτος τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ, ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
70 * καὶ ἐξελέξατο δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων.
71 * ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτὸν, ποιμαίνειν ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
72 * καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

1 * Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οη'.

* Ὁ θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου.
2 * ἔθεντο ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον, ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.
3 * ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ, κύκλῳ ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων.
4 * ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
5 * ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται
6 ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου; * ἔκχεον τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ γινώσκοντά σε, καὶ ἐπὶ βασιλείας, αἳ τὸ ὄνομά σου
7 οὐκ ἐπεκαλέσαντο. * ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακὼβ, καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν.
8 * μὴ μνησθῇς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων· ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα.
9 * βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς· καὶ ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.
10 * μή ποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων σου τοῦ ἐκκεχυμένου.
11 * εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημένων· κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχίονός σου, περιποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων.

תרגום

67 ורחק במשכנא דפרס על תחומא דיוסף ובשבטא דאפרים לא רעא׃ 68 ואתרעי ית שבטא דיהודה ית טורא דציון די רחם׃
69 ובנא היך קרנא דרימנא מקדשה מעתד היך ארעא דיסדה לעלם׃ 70 ואתרעי בדוד עבדה ודברה מעדריא דענא׃
71 מבתר מינקן איתיה למשלט ביעקב עמה ובישראל אחסנתיה׃ 72 ומלך עליהון בשלמות לבבה ובסכלתנות ידוהי ידברנון׃

עט

1 תשבחתא על ידא דאסף אלהא עלו עממיא באחסנתך סאבו ית היכל קדשך שוין ית ירושלם לצדיו׃ 2 יהבו ית גושמי עבדך
למיכל לעופא דשמיא בשר חסידך לחיות ארעא׃ 3 שדין אדמהון היך מיא חזרנות ירושלם ולית דקבר׃ 4 הוינא קלנא
לשבבנא תלעבא וגיחכא לחזרנותנא׃ 5 עד אימתי יי תתקוף לעלמין תתבער היך אשתא טנגותך׃ 6 שדי חמתך על עממיא דלא חכמו
יתך ועל מלכותא ארי בשמך לא צליו׃ 7 ארום גמר ית בית יעקב וית בית מקדשה אצדיו׃ 8 לא תדכר לנא עוין שירויא
בסרחוביא יקדמון לן טבותך ארום אתמסכננא לחדא׃
9 סעד יתנא אלהא פרקננא מטול איקר שמך ופרוק יתנא וכפר על חובנא בגלל שמך׃
10 למה יימרון עממיא אן אלההון יתגלי בעממיא למחמינא פורענות אדם עבדך דאשתפיך׃
11 תעול קדמך אניקתא דאסירא היך סוגי תקוף אדרעך שרי בניא דמתמסרין למיתותא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

67 Et reprobauit tabernaculum quod tetenderat in termino Ioseph, & in tribu Ephraim non complacuit sibi. 68 Sed elegit tribum Iehudæ, montem Sion quem dilexit. 69 Et ædificauit sicut cornu naricornis sanctuarium suum, *quod* permanet sicut terra quam fundauit in seculum. 70 Et complacuit sibi in Dauide seruo suo, & tulit eum de gregibus ouium. 71 A vestigijs lactantium asciuit eum, vt dominaretur in Iaacob populo suo, & in Israel hæreditate sua. 72 Et regnauit super eos in integritate cordis sui, & per prudẽtiam manuum suarum deduxit illos.

1 Canticum per manum Asaph. PSAL. LXXIX.

Deus ingressi sunt populi in hæreditatem tuam; polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Ierusalem in desolationem. 2 Dederunt cadauera seruorum tuorum escam volatilibus cæli, carnem sanctorum tuorum bestiæ terræ. 3 Effuderunt sanguinem eorum sicut aquam in circuitu Ierusalem, & non erat qui sepeliret. 4 Facti sumus opprobrium vicinis nostris; subsannatio, & derisio his qui in circuitu nostro sunt. 5 Vsque quo Domine irasceris in perpetuum, accendetur sicut ignis zelus tuus? 6 Effunde iram tuam super populos qui te non nouerunt, & super regna, quandoquidem in nomine tuo precati non sunt. 7 Quoniam dissipauerunt domum Iacob & domum sanctuarij eius vastauerunt. 8 Ne reminiscaris iniquitatum nostrarum priorum: celeriter præueniant nos bonitates tuæ, quoniam miserabiles facti sumus nimis. 9 Adiuua nos Deus redemptionis nostræ propter gloriam nominis tui, & libera nos, & propitiare peccatis nostris propter nomen tuum. 10 Quare dicent populi, Vbi est Deus eorum? manifestetur in populis vt videamus vltionem sanguinis seruorum tuorum qui effusus est. 11 Introeat coram te gemitus vinctorum secundùm multitudinem fortitudinis brachij tui, solue filios qui traditi sunt internecioni.

12 * וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם
אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃
13 * וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם
לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃

פ

1 * לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר׃
2 * רֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב
הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃
3 * לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת־
גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה לִישֻׁעָתָה לָּנוּ׃
4 * אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
5 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת
עַמֶּךָ׃
6 * הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת
שָׁלִישׁ׃
7 * תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ׃
8 * אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
9 * גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ׃
10 * פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא־אָרֶץ׃
11 * כָּסּוּ הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי־אֵל׃
12 * תְּשַׁלַּח קְצִירֶהָ עַד־יָם וְאֶל־נָהָר יוֹנְקוֹתֶיהָ׃
13 * לָמָּה פָּרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ׃
14 * יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃
15 * אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה
וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃
16 * וְכַנָּה אֲשֶׁר־נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל־בֵּן אִמַּצְתָּה לָּךְ׃
17 * שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃
18 * תְּהִי־יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ עַל־בֶּן־אָדָם
אִמַּצְתָּ לָּךְ׃

12 * Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu
eorum, opprobrium ſuum quod exprobrauerunt
13 tibi Domine. * Nos enim populus tuus, &
grex paſcuæ tuæ, confitebimur tibi in ſempiter-
num, in generatione & generatione narrabi-
mus laudes tuas.

1 * Victori pro lilijs teſtimonij, Aſaph canticum.

PSAL. LXXX.

2 PAſtor Iſrael auſculta; qui ducis quaſi gregem
Ioſeph, qui ſedes ſuper Cherubim, oſtendere.
3 * Ante Ephraim & Beniamin, & Manaſſe,
ſuſcita fortitudinem tuam, & veni vt ſaluos
4 facias nos. * Deus conuerte nos, & oſtende
faciem tuam, & ſalui erimus.
5 * Domine Deus exercituum vſquequo fu-
mabis ad orationem populi tui?
6 * Cibaſti nos pane flebili, & potaſti nos in la
chrymis tripliciter.
7 * Poſuiſti nos in contentionem vicinis no-
ſtris, & inimici noſtri ſubſannauerunt nos.
8 * Deus exercituum conuerte nos, & oſtende
faciem tuam, & ſalui erimus.
9 * Vineam de Ægypto tuliſti, eieciſti gentes
& plantaſti eam.
10 * Præparaſti ante faciem eius, & ſtabiliſti
radices eius, & repleuit terram.
11 * Operti ſunt montes vmbra eius, & rami
illius cedri Dei.
12 * Expandit comas ſuas vſque ad mare, &
vſque ad flumina germina ſua.
13 * Quare diſſipaſti maceriam eius, & vinde-
miant eam omnes qui tranſeunt per viam?
14 * Vaſtauit eam aper de ſylua, & omnes be-
ſtiæ agri depaſtæ ſunt eam.
15 * Deus exercituum reuertere obſecro, reſpice
de cælo & vide, & viſita vineam hanc.
16 * Et radicem quam plantauit dextera tua,
& ſuper filium quem confirmaſti tibi.
17 * Succenſa igni & diruta, ab increpatione
faciei tuæ pereant.
18 * Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ,
& ſuper filium hominis quem confirmaſti tibi.

תרגום

12 וְאָתֵיב לְשִׁבְבָנָא עַל חַד שִׁבְעָא גְּמָלָא עַל פּוּרְעָנוּת קְיָמֵיהוֹן וְחִסּוּדְהוֹן דְּחַסְּדוּ יָתָךְ יְיָ׃ 13 וַאֲנַחְנָא עַמָּךְ וְעָאן רַעֲיָתָךְ נוֹדֵי קֳדָמָךְ לְעָלַם
לְדָרֵי דָרַיָּא נְתַנֵּי תֻּשְׁבַּחְתָּךְ׃ פ 1 לְשַׁבָּחָא עַל יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּמִתְעַסְּקִין בְּסַהֲדוּת אוֹרָיְתָא עַל יְדוֹי דְּאָסָף שִׁירְתָא׃
2 פַּרְנָסָא דְיִשְׂרָאֵל אָצֵית דְּמִדַּבֵּר הֵיךְ עָאנָא אֲרוֹנָא דְיוֹסֵף דִּשְׁכִינְתֵּהּ שַׁרְיָא בֵּינֵי כְרוּבַיָּא הוֹפַע׃ 3 לִבְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרֵר יָת
גְּבוּרְתָּךְ וְעָלָךְ מְדִינָא לְמִפְרוֹק יָתָנָא׃ 4 אֱלָהָא אָתֵיב יָתָנָא מִגָּלוּתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ 5 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת עַד
אֵימָתַי לָא קַבֶּלְתָּא צְלוֹתְהוֹן דְּעַמָּךְ׃ 6 אוֹכַלְתָּא לְהוֹן לְחֶם טְמִישׁ בְּדִמְעֲתָא וְאַשְׁקֵיתָן חֲמַר דְּדִמְעָא תְּלִיתַי׃ 7 שַׁוִּיתָנָא לְמִדְיָנָא לְשִׁבְבָנָא
וּבַעֲלֵי דְבָבָנָא יִתְלַעֲבוּן לָנָא׃ 8 אֱלָהָא צְבָאוֹת אָתֵיב יָתָנָא מִגָּלוּתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ 9 בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמַתִּילִין
לְגֻפְנָא מִמִּצְרַיִם אַטַּלְתָּא תָּרֵכְתָּא עַמְמַיָּא דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּנְצַבְתְּנוּן׃ 10 פַּנֵּיתָא מִן קֳדָמָהָא כְּנַעֲנָאֵי וְשַׁרְשְׁתָּא שׁוֹרְשָׁהָא וּמְלַת אַרְעָא׃
11 חֲפוֹן טוּרַיָּא דִּירוּשְׁלֵם טוּל בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ וּבָתֵּי מִדְרְשֵׁהּ הָא רַבָּנִין אַלִּימִין דְּמַתִּילִין לְאַרְזַיָּא תַּקִּיפִין׃ 12 שַׁבְשְׁתָא שִׁבְשִׁין שַׁדַּרְתָּא
תַּלְמִידָהָא עַד יַמָּא רַבָּא וְלִנְהַר פְּרָת יַנְקְיָתַהּ׃ 13 לְמָה תְּקַפְתָּא גוּדְרָהָא וּמְכַסְּחִין יָתָהּ כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא׃ 14 יְחַבְּרִנַּהּ חֲזִיר דְּמִן
חֻרְשָׁא וְתַרְנְגוֹל בָּרָא יִתְפַּרְנֵס מִנַּהּ׃ 15 אֱלָהָא צְבָאוֹת תּוּב כְּדוּן אִסְתַּכַּל מִן שְׁמַיָּא וַחֲמִי וְאִדְכַּר בְּרַחֲמִין גֻּפְנָא הָדָא׃ 16 וְעוּבַרְיָא
דִּנְצַבַת יְמִינָךְ וְעַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְּחַיֶּלְתָּא לָךְ׃ 17 מְחוֹקְדָא בְנוּרָא וּמְפָרְכָא מִמְּזוֹפִיתָא דְּמִן קֳדָמָךְ יֵאבְדוּן׃ 18 תְּהֵא אִידָךְ עַל גְּבַר
דְּקַיֶּמְתָּא לֵהּ בְּיַד יְמִינָךְ עַל בַּר נָשׁ דְּחַיֶּלְתָּא לָךְ׃

* Redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſi- 12
nu eorum, improperiũ ipſorum quod ex-
probrauerunt tibi Domine. * Nos autem 13
populus tuus & oues paſcuæ tuæ, confite-
bimur tibi Deus in ſeculũ, in generatione
& generationẽ annunciabimus laudẽ tuã.

* In finem pro ijs qui commutabuntur, 1
teſtimonium Aſaph Pſalmus.

LXXIX.

QVi regis Iſrael intẽde, qui deducis ve- 2
lut ouem Ioſeph; qui ſedes ſuper Che-
rubim, manifeſtare * Coram Ephraim, 3
& Beniamin, & Manaſſe. excita potẽtiam
tuam & veni, vt ſaluos facias nos. * Deus 4
conuerte nos, & oſtende faciem tuam, &
ſalui erimus. * Domine Deus virtutum 5
vſquequo iraſceris ſuper orationẽ * ſeruo-
rum tuorum? * Cibabis nos pane lachry- 6
marum, & potum dabis nobis in lachry-
mis in menſura? * Poſuiſti nos in contra- 7
dictionem vicinis noſtris, & inimici noſtri
ſubſannauerunt nos. * Domine Deus vir- 8
tutum cõuerte nos, & oſtende faciẽ tuam,
& ſalui erimus. * Vineam de Ægypto tran- 9
ſtuliſti, eieciſti gentes & plantaſti eam.
* Dux itineris fuiſti in conſpectu eius, 10
& plantaſti radices eius, & impleuit terrã.
* Operuit montes vmbra eius, & arbuſta 11
eius cedros Dei. * Extendit palmites ſuos 12
vſque ad mare, & vſq; ad * flumina propa-
gines eius. * Vt quid deſtruxiſti maceriam 13
eius, & vindemiant eam omnes qui præ-
tergrediuntur viam? * Exterminauit eam 14
aper de ſylua, & ſingularis ferus depaſtus
eſt eam. * Deus virtutum conuertere 15
iam, & reſpice de cælo & vide; & viſita vi-
neam iſtam. * Et perfice eam, quam plan- 16
tauit dextera tua: & ſuper filium homi-
nis, quem confirmaſti tibi.
* Incẽſa igni & ſuffoſſa, ab increpatione 17
vultus tui peribunt. * Fiat manus tua ſu- 18
per virum dexteræ tuę, & ſuper filium ho-
minis quem confirmaſti tibi.

12 * ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλ
πον αὐτῶν τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε κύριε.
13 * ἡμεῖς δὲ λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου, ἀνθομολογη-
σόμεθά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξ-
αγγελοῦμεν τὴν αἴνεσίν σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρ-
τύριον τῷ ἀσὰφ ψαλμός. οθ'.
2 * Ὁ ποιμαίνων τὸν ἰσραὴλ πρόσχες, ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρό-
βατον τὸν ἰωσήφ· ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφά-
3 νηθι, * ἐναντίον ἐφραὶμ καὶ βενιαμὶν καὶ μανασσῆ· ἐξέγει-
ρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἐλθὲ, εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς.
4 * ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν
5 σου, καὶ σωθησόμεθα. * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἕως
πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν δούλων σου;
6 * ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν
7 δάκρυσιν ἐν μέτρῳ. * ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς
γείτοσιν ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς.
8 * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπί-
φανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα.
9 * ἄμπελον ἐξ αἰγύπτου μετῆρας, ἐξέβαλες ἔθνη καὶ
κατεφύτευσας αὐτήν.
10 * ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ κατεφύτευσας
τὰς ῥίζας αὐτῆς, καὶ ἐπλήρωσε τὴν γῆν.
11 * ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς, καὶ αἱ ἀναδενδράδες
αὐτῆς τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ.
12 * ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης, καὶ ἕως
ποταμῶν τὰς παραφυάδας αὐτῆς.
13 * ἱνατί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς, καὶ τρυγῶσιν αὐ-
τὴν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν;
14 * ἐλυμήνατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος
κατενεμήσατο αὐτήν.
15 * ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή, καὶ ἐπίβλεψον
ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε· καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην.
16 * καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά σου· καὶ
ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ.
17 * ἐμπεπυρισμένη πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη, ἀπὸ ἐπι-
τιμήσεως τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦνται.
18 * γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ' ἄνδρα δεξιᾶς σου, καὶ ἐπὶ
υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et redde vicinis noſtris pro vna ſeptuplam retributionem, pro punitione fœderis eorum, & improperij quo exprobrarunt tibi Dñe.
13 Nos autem populus tuus, & oues paſcuæ tuæ confitebimur corã te in ſeculum; in generationẽ generationũ annunciabimus laudẽ tuã.
1 Ad laudandum pro ſedentibus iudicibus ordinarijs qui incumbunt teſtimonio Legis, per manus Aſaph canticum. PSAL. LXXX.
2 PAſtor Iſrael intellige, qui ducis velut oues arcam Ioſeph; ô cuius maieſtas quieſcit inter Cherubim, manifeſtare. 3 Filijs Ephraim & Biniamin, & Menaſſeh, exuſcita virtutem fortitudinis tuæ: tuum eſt enim à iudicio nos redimere. 4 Deus reducito nos à captiuitate noſtra, & ſplendeſcere fac ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & redimemur. 5 Domine Deus exercituum vſquequo non recipies orationem populi tui? 6 Pauiſti eos pane intincto lachrymis, & potum dediſti eis vinum lachrymarum tripliciter. 7 Poſuiſti nos contradictionem vicinis noſtris, & inimici noſtri ludibrio nos habuerunt. 8 Deus exercituum reducito nos de captiuitate, & illumina ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & ſalui erimus. 9 Domum Iſraelis quæ aſſimilatur vineæ, de Ægypto tranſtuliſti; expuliſti populos de terra Iſrael, & plantaſti eos. 10 Scopaſti à conſpectu eius Cananæos, & plantaſti radices eius, & impleuit terram. 11 Cooperti ſunt montes Ieruſalem vmbra domus ſanctuarij eius, & domus doctrinæ eius: ecce præceptores fortes qui aſſimilati ſunt cedris fortiſſimis.
12 Expandiſti propagines, miſiſti diſcipulos eius vſque ad mare magnum, & vſque ad flumen Euphratem ſugentes eam. 13 Quare deſtruxiſti ſepem eius, & excidunt eam omnes tranſeuntes viam? 14 Deuaſtabit eam aper de ſylua, & gallus ſylueſtris paſcetur ex ea.
15 Deus exercituum conuertere nunc, aſpice de cælo & vide, & recordare in miſerationibus vitis huius. 16 Et propaginis quam plantauit dextera tua, idque propter regem Chriſtum quem confirmaſti tibi. 17 Succenſa eſt igne & exciſa: ab increpatione quæ à cõſpectu tuo prodibit, pereant. 18 Sit manus tua ſuper virum cui iuraſti in manu dextera tua, ſuper hominem quem confirmaſti tibi.

19 וְלֹא־נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּנוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא :
20 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה :

פא

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף :
2 הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב :
3 שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל :
4 תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֵּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ :
5 כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב :
6 עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע :
7 הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה :
8 בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה :
9 שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי :
10 לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר :
11 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ :
12 וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי :
13 וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם :
14 לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ :
15 כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי :
16 מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם :
17 וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ :

פב

1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט :
2 עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־סֶלָה :

19 *Et non recedemus à te, viuificabis nos, & in nomine tuo vocabimus.*

20 *Domine Deus exercituum conuerte nos, & ostende faciem tuam; & salui erimus.*

1 *Victori pro torcularibus, Asaph.*

PSAL. LXXXI.

2 *LAudate Deum fortitudinem nostram, iubilate Deo Jacob.*

3 *Assumite carmen, & date tympanum: citharam decoram cum psalterio.*

4 *Clangite in neomenia buccina: in medio mense diei solemnitatis vestræ.*

5 *Quia legitimum Jsrael est, & iudiciũ Deo*
6 *Jacob. Testimoniũ in Joseph posuit eum cũ egrederetur de terra Aegypti; labium quod nes-*
7 *ciebam audiui. Amoui ab onere humerum eius, manus eius à cophino recesserunt.*

8 *Jn tribulatione inuocasti & erui te, exaudiui te in abscondito tonitrui, probaui te super aquam contradictionis. Semper.*

9 *Audi popule meus, & contestor te Jsrael, si audieris me.*

10 *Non sit in te Deus alienus; & non adores Deum peregrinum.*

11 *Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti: aperi os tuum, & implebo illud.*

12 *Et non audiuit populus meus vocẽ meam, & Jsrael non credidit mihi.*

13 *Et dimisi eum in prauitate cordis sui: ambulabunt in consiliis suis.*

14 *Utinam populus meus audisset me, Jsrael in viis meis ambulasset!*

15 *Quasi nihilum inimicos eius humiliassem; & super hostes eorũ vertissem manum meam.*

16 *Qui oderunt Dominum, negabunt eum; & erit tempus eorum in seculo.*

17 *Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra melle saturauit eos.*

1 *Psalmus Asaph.* LXXXII.

DEus stetit in cœtu Dei; in medio deos diiudicat.

2 *Usquequo iudicatis iniquitatem, & facies impiorum suscipitis? Semper.*

Et nõ discedimus à te, viuificabis nos, 19
& nomen tuum inuocabimus. Domine 20
Deus virtutum conuerte nos, & ostende faciem tuam, & salui erimus.
In finem pro torcularibus Psalmus 1
*Asaph. LXXX.
EXultate Deo adiutori nostro, iubilate 2
Deo Iacob. Sumite psalmum & date 3
tympanum, psalterium iocundum cum cithara. Buccinate in neomenia tuba, in 4
insigni die solemnitatis vestræ. Quia 5
præceptum in Israel est, & iudicium Deo
Iacob. Testimonium in Ioseph posuit 6
illud, cùm exiret ipse de terra Ægypti: linguam quam non nouerat, audiuit.
Diuertit ab oneribus dorsum eius; ma- 7
nus eius in cophino seruierunt.
In tribulatione inuocasti me & libera- 8
ui te; exaudiui te in abscondito tempestatis. Probaui te apud aquam contradictionis. Audi populus meus & *cõtestor te. 9
Israel si audieris me: Non erit in te Deus 10
recẽns, neque adorabis Deum alienum.
Ego enim sum Dominus Deus tuus, 11
qui eduxi te de terra Ægypti. dilata os tuũ
& implebo illud. Et non audiuit po- 12
pulus meus vocem meam, & Israel non intendit mihi. Et dimisi eos secundum 13
*studia cordis eorum, ibunt in adinuẽtionibus suis.
Si populus meus audisset me, Israel in 14
viis meis si ambulasset:
Pro nihilo forsitan inimicos eorum 15
humiliassem: & super tribulantes eos misissem manum meam.
Inimici Domini mentiti sunt ei, & 16
erit tempus eorum in * seculum.
Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de 17
petra melle saturauit eos.
Psalmus Asaph. LXXXI. 1
DEus stetit in synagoga Deorũ, in medio autem Deos *diiudicabit.
Vsquequo iudicatis iniquitatem, & 2
facies pecccatorum sumitis?

19 καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά
20 σου ἐπικαλεσόμεθα. κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα.

1 Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. π΄.

2 Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε
3 τῷ θεῷ ἰακώβ. λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον,
4 ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. σαλπίσατε ἐν νεομη-
5 νίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. ὅτι πρόσταγμα τῷ ἰσραήλ ἐστι, καὶ κρίμα τῷ θεῷ ἰακώβ.
6 μαρτύριον ἐν τῷ ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν, ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου· γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω ἤκουσεν.
7 ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ. αἱ χεῖρες αὐτοῦ
8 ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν. ἐν θλίψει ἐπεκαλέσω με, καὶ ἐρρυσάμην σε· ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος· διάψαλμα. ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας.
9 ἄκουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαί σοι· ἰσραὴλ
10 ἐὰν ἀκούσῃς μου. οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος, οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ.
11 ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε ἐκ γῆς αἰγύπτου· πλάτυνον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό.
12 καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ ἰσραὴλ
13 οὐ προσέσχε μοι. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτη-
14 δεύμασιν αὐτῶν. εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ μου, ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη·
15 ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα· καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου.
16 οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
17 καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος πυροῦ, καὶ ἐκ πέτρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς.

1 Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. πα΄.

Ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ.

2 ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε;

תרגום

19 וְלָא נְזוּר מִבָּתַר דַּחַלְתָךְ תְּקַיְּמִנָנָא וּבִשְׁמָךְ נְקָרֵי : 20 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת אָתֵיב יָתָנָא מִגָּלוּתָנָא אַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק :

פא

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְּאַתְיָא מִגַּת עַל יְדָא דְאָסָף : 2 שַׁבַּחוּ קֳדָם אֱלָהָא עֻשְׁנָנָא יַבָּבוּ קֳדָם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב : 3 אֲרִימוּ קָלָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּא וּפְקַדוּ תוּפָיָא כִּנָּרָא דְקָלֵהּ בְּסִים עִם נִבְלָא : 4 תְּקַעוּ בְיַרְחָא תִשְׁרֵי שׁוֹפָרָא בְּיַרְחָא דְמִתְכַּסֵּי יוֹמָא חַגָּא דִילָנָא : 5 אֲרוּם קְיָם גְּזֵיר לְיִשְׂרָאֵל הוּא וְהִלְכְתָא דִינָא לֶאֱלָהָא דְיַעֲקֹב : 6 סַהֲדוּתָא עַל יוֹסֵף שַׁוְיֵהּ בְּיוֹמָא נְפַק מִבֵּית אֲסִירֵי וּשְׁלַט עַל אַרְעָא דְמִצְרַיִם שְׂפַת דְּלָא חַכְמֵית אַלְפֵית וּשְׁמַעִית : 7 אַעְדֵּיתִי מִשַּׁעְבּוּדָא כַּתְפֵהּ אִידוֹהִי מִלְּמִרְמֵי טִינָא לְקִדְרָא אִסְתַּלְקָן : 8 בְּעִדַּן עָקְתָא דְמִצְרַיִם קְרֵיתָא וּפְצֵית יָתָךְ עֲנֵית יָתָךְ בַּאֲתַר טָמוּר בֵּית שְׁכִינְתִּי דְּאַכְלִין קֳדָמַי גַּלְגִּילִין דִּינוּר בְּחַנְתָּךְ עַל מֵי מַצּוּתָא לְעָלְמִין : 9 שְׁמַעוּ עַמִּי וְאַסְהֵד בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִין תְּקַבֵּל בְּמֵימְרִי : 10 לָא יְהוֹן בְּנֵיכוֹן פָּלְחֵי טַעֲוָתָא נֻכְרָאָה וְלָא תִסְגְּדוּן לְטַעֲוַת חִלּוֹנֵי : 11 אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּאַסֵּקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם אַפְתֵּי פוּמָךְ בְּפִתְגָּמֵי אוֹרָיְתָא וַאֲמַלֵּי יָתֵהּ מִכָּל טָבְתָא : 12 וְלָא קַבִּילוּ עַמִּי לְקָלִי וְיִשְׂרָאֵל לָא צְבוֹ בְמֵימְרִי : 13 וְתָרֵכִית בְּהִרְהוּרֵי לִבְּהוֹן אֲזַלוּ בְּמַלְכַּת רִשְׁעֵיהוֹן : 14 הַלְוַאי דְעַמִּי יִשְׁמַע לִי יִשְׂרָאֵל בְּאָרְחָתִי יְהַלְּכוּן : 15 כִּזְעֵיר בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן אַמַּךְ וְעַל מְעִיקֵיהוֹן אָתֵיב מְחַת גְּבוּרְתִּי : 16 סָנְאֵי יְיָ יְכַדְּבוּן לֵהּ וִיהֵי תִּקְפְּהוֹן לְעָלַם : 17 וְיֵאכְלִנּוּן מִטּוּב לְחֵם חִטִּין וּמִטִּנָּרָא נַפְשָׁא אַשְׂבְּעִנָּךְ :

פב

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְאָסָף אֱלָהָא שְׁכִינְתֵּהּ שַׁרְיָא בִּכְנִשַׁת צַדִּיקַיָּא דְתַקִּיפִין בְּאוֹרָיְתָא בִּמְצִיעוּת דַּיָּנֵי קְשׁוֹט דָּאִין : 2 עַד אֵימָתַי רַשִׁיעַיָּא תְּדוּנוּן שְׁקַר וְאַפֵּי רַשִׁיעֵי תִּסְּבוּן לְעָלְמִין :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et non discedemus à timore tui: viuificabis nos; & in nomine tuo inuocabimus. 20 Domine Deus exercituum reducito nos de captiuitate nostra: illustra splendorem aspectus faciei tuæ super nos, & salui erimus.

1 Ad laudandum cithara allata de Gath per manum Asaph. PSAL. LXXXI.

2 LAudes dicite coram Deo fortitudine nostra, iubilate coram Deo Iaacob. 3 Erigite vocem in laude, & frequentate tympana, citharam vocis dulcis cum nablo. 4 Clangite in mense Tisri cornu, in mense qui coopertus est, die solemnitatis nostræ. 5 Quoniam præceptum statuit Israeli, & sententiam iudicij Dei Iaacob. 6 Testimonium super Ioseph posuit eum, die quo egressus est de domo vinctorum, & dominatus est super terram Ægypti: labium quod non noui, didici & audiui. 7 Amoui à seruitute humerum eius: manus eius à projiciendo luto ad ollas sese subduxerunt. 8 In tempore tribulationis Ægypti inuocasti, & liberaui te: respondi tibi in loco abscondito domus maiestatis meæ; personantibus coram me rotis igneis: probaui te apud aquas contradictionis in perpetuum. 9 Audite popule mi & testificabor in te; Israel, si admiseris verbum meum. 10 Non erunt filij vestri seruientes idolis alienigenarum, nec adorabitis idola profana. 11 Ego sum Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti: aperi os tuum ad verba Legis, & implebo illud omni bono. 12 Sed non recepit populus meus vocem meam, & Israel non acquieuit verbo meo. 13 Proinde expuli eos in cogitationibus cordis eorum: ambulauerunt in consiliis impietatum suarum. 14 Vtinam populus meus audisset me; Israel in vijs meis ambulasset. 15 Breui inimicos eorum humiliassem, & aduersus hostes illorum conuertissem percussionem potentiæ meæ. 16 Odientes Dominum mentientur ei, & erit furor eorum in æternum. 17 At cibasset illos de optimo pane tritici, & de rupe melle saturassem te.

1 Canticum per manum Asaph. PSAL. LXXXII.

DEus cuius maiestas commoratur in congregatione iustorum qui potentes sunt in Lege; in medio iudicum in veritate iudicat. 2 Vsquequo impij iudicabitis falsitatem & facies impiorum suscipietis in æternum.

3 * שִׁפְטוּ־דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃
4 * פַּלְטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃
5 * לֹא יָדְעוּ וְלֹא־יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
6 * אֲנִי־אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃
7 * אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ׃
8 * קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם׃

פג

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃
2 * אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לָךְ אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־תִּשְׁקֹט אֵל׃
3 * כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃
4 * עַל־עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ׃
5 * אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא־יִזָּכֵר שֵׁם־יִשְׂרָאֵל עוֹד׃
6 * כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃
7 * אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃
8 * גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃
9 * גַּם־אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט סֶלָה׃ 10 * עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן׃
11 * נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר הָיוּ דֹמֶן לָאֲדָמָה׃
12 * שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וְכִזֶבַח וְכִצַלְמֻנָּע כָּל־נְסִיכֵמוֹ׃
13 * אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה־לָּנוּ אֶת נְאוֹת אֱלֹהִים׃
14 * אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי־רוּחַ׃
15 * כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר וְכַלֶּהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃
16 * כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרָתֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְּבַהֲלֵם׃

3 * *Judicate pauperi & pupillo, egenum & inopem iuſtificate.*
4 * *Saluate inopem & pauperem, de manu impiorum liberate.*
5 * *Non cognoſcunt neque intelligunt, in tenebris ambulant, mouebuntur omnia fundamenta terræ.*
6 * *Ego dixi, Dij eſtis, & filij excelſi omnes vos.*
7 * *Ergo quaſi Adam moriemini, et quaſi vnus de principibus cadetis.*
8 * *Surge Deus, iudica terram, quoniam tu hæreditabis omnes gentes.*
1 * *Canticum Pſalmi Aſaph.*

LXXXIII.

2 *Deus non ſilentium tibi, ne ſileas & non quieſcas Deus.*
3 * *Quia ecce inimici tui tumultuati ſunt, & qui oderunt te eleuauerunt caput.*
4 * *Contra populum tuum nequiter tractauerunt; inierũt conſilium aduerſus arcanum tuũ.*
5 * *Dixerunt, Venite & conteramus eos de gente, & non ſit memoria nominis Iſrael vltra.*
6 * *Quoniam tractauerũt corde pariter, contra te fœdus pepigerunt.*
7 * *Tabernacula Idumææ & Iſmaelitarum, Moab & Agareni;*
8 * *Gebal & Ammon, & Amalec, Paleſtina cum habitatoribus Tyri.*
9 * *Sed & Aſſur venit cum eis; facti ſunt brachium filiorum Loth. Semper.*
10 * *Fac illis ſicut Madiam & Siſaræ, ſicut Jabin in torrente Ciſſon.*
11 * *Contriti ſunt in Endor, fuerunt quaſi ſtercuilinium terræ.*
12 * *Pone duces eorum ſicut Oreb et ſicut Zeb, & ſicut Zebee, & Salmanah, omnes principes*
13 *eorum.* * *Qui dixerunt, Poſſideamus nobis pulchritudinem Dei.*
14 * *Deus meus pone eos vt rotam, quaſi ſtipulam ante faciem venti.* * *Quomodo ignis com-*
15 *burit ſyluam, & ſicut flamma deuorat montes:*
16 * *Sic perſequere eos in tempeſtate tua, & in turbine tuo conturbabis eos.*

3 * Iudicate *pupillo & egeno, humilem & pauperem iuſtificate. 4 * Eripite pauperem & egenum, de manu peccatoris liberate eum. 5 * Neſcierunt neque intellexerunt, in tenebris ambulant. mouebuntur omnia fundamenta terræ. 6 * Ego dixi, Dij eſtis & filij excelſi omnes; 7 * vos autẽ ſicut homines moriemini, & ſicut vnus de principibus *caditis. 8 * Surge Deus iudica terrã, quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus.

Canticum pſalmi Aſaph. 1

PSAL. LXXXII.

2 DEus quis ſimilis erit tibi? ne taceas neque compeſcaris Deus. 3 * Quoniam ecce inimici tui ſonuerunt, & qui oderunt te extulerunt caput. 4 * Super populum tuum malignauerunt conſilium, & cogitauerunt aduerſus ſanctos tuos. 5 * Dixerunt, Venite & diſperdamus eos de gente, & non memoretur nomen Iſrael vltrà. 6 * Quoniam cogitauerunt vnanimiter ſimul, aduerſus te teſtamentum diſpoſuerunt. 7 * Tabernacula Idumeorum & Iſmaelitæ, Moab & Agareni; 8 * Gebal & Ammõ & Amelec, alienigenæ cum habitantibus Tyrum. 9 * Etenim & Aſur venit cum illis, facti ſunt in adiutorium filijs Lot. 10 * Fac illis ſicut Madian & Siſarę: ſicut Iabin in torrente Ciſſon. 11 * Diſperierunt in Endor, facti ſunt vt ſtercus terræ. 12 * Pone principes eorum ſicut Oreb & Zeb & Zebee & Salmana, omnes principes eorum. 13 * Qui dixerunt, Hæreditate poſſideamus nobis ſanctuarium Dei. 14 * Deus meus pone illos vt rotam, * ſicut ſtipulam ante faciem venti. 15 * Sicut ignis qui * comburet ſyluam, * ſicut flamma quæ comburet montes. 16 * Ita perſequeris illos in tempeſtate tua, & in ira tua turbabis eos.

1 * Ὠιδὴ ψαλμοῦ τῷ ἀσάφ. πβ'.
2 * Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; μὴ σιγήσῃς μὴ δὲ κατα-
3 πραΰνῃς ὁ θεός. * ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἠχήσαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν
4 κεφαλήν. * ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο γνώμῃ, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου.
5 * εἶπαν, δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, καὶ οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ ἔτι.
6 * ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ σοῦ διαθήκην διέθεντο.
7 * τὰ σκηνώματα τῶν Ἰδουμαίων καὶ οἱ Ἰσμαηλῖται, Μωὰβ καὶ οἱ Ἀγαρηνοί·
8 * Γεβὰλ καὶ Ἀμμὼν καὶ Ἀμαλήκ, ἀλλόφυλοι μετὰ τῶν κατοικούντων Τύρον.
9 * καὶ γὰρ καὶ Ἀσὼρ συμπαρεγένετο μετ' αὐτῶν, ἐγένηθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς Λώτ· διάψαλμα.
10 * ποίησον αὐτοῖς ὡς τῇ Μαδιὰμ καὶ τῷ Σισάρᾳ, ὡς τῷ Ἰαβὶν ἐν τῷ χειμάρρῳ Κισσών.
11 * ἐξωλοθρεύθησαν ἐν Ἐνδώρ, ἐγένηθησαν ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ.
12 * θὲς αὐτοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν Ὠρὴβ καὶ Ζὴβ καὶ Ζεὲ καὶ Σαλμανά, πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν.
13 * οἵ τινες εἶπον, κληρονομήσωμεν ἑαυτοῖς τὰ ἅγια τοῦ Θεοῦ. 14 * ὁ θεός μου θὲς αὐτοὺς ὡς τροχόν, ὡς καλάμην κατὰ πρόσωπον ἀνέμου.
15 * ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέξει δρυμόν, ὡσεὶ φλὸξ ἣ καυματιεῖ ὄρη.
16 * οὕτως καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς.

תרגום

1 דוֹנוֹ מְסָכְּנָא וְיַתְמָא עַנְיָא וּמִסְכֵּנָא אַצְדְּקוּ׃ 4 שֵׁזְבוּ מִסְכֵּנָא וְאֶבְיוֹנָא מִידֵי רְשִׁיעַיָּא פְּצוּ וְיַחְסִנוּן׃ 5 לָא חַכִּימוּ לְאוֹסָבָא וְלָא יְהַגְּנוּן בְּאוֹרַיְתָא בְּחִשׁוֹכָא מְהַלְּכִין מְטוֹל הֵיכְנָא מִתְמוֹטְטִין כָּל בְּסִיסֵי אַרְעָא׃ 6 אֲנָא אֲמָרֵת הֵיךְ כְּמַלְאֲכַיָּא אִתּוּן חֲשִׁיבִין וְהֵיךְ אֲנָגְלֵי מְרוֹמָא כֻּלְּכוֹן׃ 7 בְּרַם בְּקוּשְׁטָא הֵיךְ בְּנֵי נָשָׁא תְּמוֹתוּן וְהֵיךְ חַד מִן רַבְרְבַנַיָּא תִּפְּלוּן׃ 8 קוּם יְיָ דִּין יַתְבֵי אַרְעָא אֲרוֹם אַתְּ תְּהֵי מִן כָּל עַמְמַיָּא׃

פג

1 שִׁיר תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְקַר דְּאָסָף׃ 2 אֱלָהָא לָא תִּשְׁתּוֹק לָךְ לָא תְּהֵי שָׁתִיק וְלָא תְּהֵי שָׁרִי אֱלָהָא׃ 3 אֲרוֹם הָא בַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִתְרַגְּשִׁין וְסָנָאֵיךְ קָפְיִין רֵישָׁא׃ 4 עַל עַמָּךְ נְבָלוּ רָזָא וּמִתְחַכְּמִין עַל רְמִשְׁתְּמִשִׁין בְּאוֹצָרָךְ׃ 5 אֲמָרִין אִתּוֹ וְנִכְסְנִנּוּן מִלְּמֶהֱוֵי עַם וְלָא אִדְּכַר שְׁמָא דְיִשְׂרָאֵל תּוּב׃ 6 אֲרוֹם מִתְחַכְּמִין בְּכָל לִבָּא עֲלָךְ כַּחֲדָא וְאַמְטוּלְתָךְ קָיְמָא עֲזִירִין׃ 7 מִשְׁכְּנֵי אֱדוֹמָאֵי וְעַרְבָאֵי מוֹאֲבָאֵי וְהוּגְרָאֵי׃ 8 גְּבָלָאֵי וְעַמּוֹנָאֵי וְעַמְלֵקָאֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עִם יְתְבֵי צוֹר׃ 9 לְחוֹד סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר אִתְחַבַּר עִמְּהוֹן תַּמָּן לְסָעְדָא לִבְנֵי לוֹט לְעָלַמִּין׃ 10 עֲבַד לְהוֹן אֲרֵי דְּעֲבַדְתָּא בְּמִדְיָן וּלְסִיסְרָא וּלְיָבִין בְּנַחֲלָא דְקִישׁוֹן׃ 11 אִשְׁתֵּצִיוּ בְּעֵינָא דְּאַרְעָא הָווֹ רַעְיָא לְעַפְרָא׃ 12 שַׁוֵי יְהוֹן וְרַבָּנֵיהוֹן הֵיךְ עוֹרֵב וְהֵיךְ זְאֵב וְהֵיךְ זַבַּח וְצַלְמוּנַע כָּל מַלְכֵיהוֹן׃ 13 דִּי אֲמָרוּ נֵירֵת לָנָא יַת כָּל עִירִית אֱלָהָא׃ 14 אֱלָהִי שַׁוֵי יְהוֹן גַּלְגַּלָּא הֵיךְ קְשָׁא קֳדָם עַמָּא׃ 15 הֵיךְ אֶשָּׁא דְּבָעֲרָא חַרְשָׁא וְהֵיךְ שַׁלְהוֹבְיָא דְּמַצַּלְהֲבָא זְרֵי טוּרַיָּא׃ 16 הֵיכְנָא תְּרַדְּפִנּוּן בְּעַלְעוּלָךְ וּבְנוּעֲשָׁךְ תְּבַהֲלִנּוּן׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Indicate miſerabili & pupillo, egeno & miſero iuſtitiam facite. 4 Saluate miſerum & egenum, de manibus impiorũ liberate eos. 5 Neſcierunt bonum operari & non intellexerunt legem, in tenebris ambulant, propterea mouentur omnes baſes terræ. 6 Ego dixi, Veluti angeli vos eſtis reputati, & tanquam angeli excelſi vos omnes. 7 Attamen in veritate ſicut homines moriemini, & tanquam vnus de principibus cadetis. 8 Surge Domine iudica habitatores terræ, quoniam tu hæreditabis omnes populos.

1 Canticum laudis per manum Aſaph. PSAL. LXXXIII.

2 DEus ne taceas tibi, & ne ceſſes, néue quieſcas Deus. 3 Quoniam ecce inimici tui fremunt, & odientes te extulerunt caput. 4 Super populum tuum ſecretas machinati ſunt fraudes, & conſulunt aduerſus abſcondita in theſauris tuis. 5 Dicentes, Venite & trucidemus eos ne ſint populus, & non commemoretur nomen Iſrael amplius. 6 Quoniam conſilium ineunt in toto corde aduerſum te pariter, & propter te pactum feriunt. 7 Tabernacula Idumæorum & Arabum, Moabitæ & Hungari; 8 Gabalitæ & Ammonitæ & Amalechitæ, Paleſtini cum habitatoribus Tyri. 9 Sed & Senacherib rex Aſſyriæ aſſociatus eſt illis, fuerunt adiutorio filiis Lot in perpetuum. 10 Fac illis ſicut feciſti Madianitis & Siſaræ atque Iabin in torrente Kiſſon. 11 Exterminati ſunt ad fontem Dor; facti ſunt ſicut ſtercus conculcatum in puluere.
12 Pone eos & principes eorum ſicut Oreb & ſicut Zeeb & ſicut Zebach & Salmunah, omnes reges eorum.
13 Qui dixerunt, Hæreditabimus nobis omne mundum Dei. 14 Deus meus pone eos ſicut rotam & ſicut ſtipulam coram turbine. 15 Sicut ignis qui comburit ſyluam, & tanquam flamma quæ inflammat peripherias montium. 16 Sic perſequeris eos in tempeſtate tua, & furore tuo interturbabis eos.

17 * מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהוָה׃
18 * יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ וְיֹאבֵדוּ׃
19 * וְיֵדְעוּ כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל־
כָּל־הָאָרֶץ׃

פד

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * מַה־יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת׃
3 * נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי
וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל־חָי׃
4 * גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־
שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי
וֵאלֹהָי׃
5 * אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃
6 * אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם׃
7 * עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם־בְּרָכוֹת
יַעְטֶה מוֹרֶה׃
8 * יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן׃
9 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃
10 * מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃
11 * כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף
בְּבֵית אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי־רֶשַׁע׃
12 * כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן
יְהוָה לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים׃
13 * יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃

פה

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב׃
3 * נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָל־חַטָּאתָם סֶלָה׃

17 * *Imple facies eorũ ignominia, & quærent
nomen tuum Domine.*
18 * *Confundantur & conturbentur vſque in
ſeculum, & erubeſcant & pereant.*
19 * *Et ſciant quia nomen tuum eſt Dominus,
ſolus tu excelſus ſuper omnem terram.*

1 * *Victori pro torcularibus, filiorum Core,*
PSAL. LXXXIIII.
2 *Q*Vàm dilecta tabernacula tua Domine ex-
ercituum!*
3 * *Deſiderat & deficit anima mea in atria
Domini: cor meum & caro mea laudabunt Deũ
viuentem.*
4 * *Siquidem paſſer inuenit domum, & auis
nidum ſibi vbi ponat pullos ſuos, altaria tua
Domine exercituum rex meus & Deus meus.*
5 * *Beati qui habitant in domo tua, adhuc lau-
dabunt te. Semper.*
6 * *Beatus homo cuius in te eſt fortitudo, ſe-
mitæ in corde ſuo.*
7 * *Tranſeuntes in vallem fletus fontem po-
nent eam, benedictione quoque amicietur do-
ctor.*
8 * *Ibunt de fortitudine in fortitudinem, ap-
parebunt apud Deum in Sion.*
9 * *Domine Deus exercituum exaudi oratio-
nem meam, auſculta Deus Iacob. Semper.*
10 * *Clypeus noſter vide Deus, & attende fa-
ciem Chriſti tui.*
11 * *Quoniam melior eſt dies in atrijs tuis ſuper
millia: elegi abiectus eſſe in domo Dei mei magis
quàm habitare in tabernaculis impietatis.*
12 * *Quia Sol & ſcutum Dominus Deus, gra-
tiam & gloriam dabit Dominus, nec prohibebit
bonum ab his qui ambulant in perfectione.*
13 * *Domine exercituum beatus homo qui con-
fidit in te.*
1 * *Victori filiorum Core Pſalmus.*
LXXXV.
2 *P*Lacatus es Domine terræ tuæ, reduxiſti ca-
ptiuitatem Iacob.*
3 * *Dimiſiſti iniquitatem populo tuo, operuiſti
omnia peccata eorum. Semper.*

* Imple facies eorum ignominia, & 17
quærent nomen tuum Domine.
* Erubeſcant & conturbentur in ſecu- 18
lum ſeculi, & confundantur & pereant.
* Et cognoſcant, quia nomen tibi Do- 19
minus, tu ſolus altiſsimus in omni terra.

* In finem pro torcularibus filiis 1
Core Pſalmus LXXXIII.

QVàm dilecta tabernacula tua Domine 2
virtutũ! * Concupiſcit & deficit ani- 3
ma mea in atria Domini. Cor meum & ca-
ro mea exultauerunt in Deum viuum. * Et 4
enim paſſer inuenit ſibi domum, & tur-
tur nidum ſibi, vbi ponat pullos ſuos. Al-
taria tua Domine virtutum, rex meus &
Deus meus. * Beati qui habitant in domo 5
tua, in ſecula ſeculorum laudabunt te.
* Beatus vir, cui eſt auxilium ipſi abs 6
te, aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit. * In 7
valle lachrymarum, in loco quem poſuit,
& enim benedictiones dabit Legiſlator.
* Ibunt de virtute in virtutem: videbi- 8
tur Deus deorum in Sion. * Domine Deus 9
virtutum exaudi orationem meam, auri-
bus percipe Deus Iacob.
* Protector noſter aſpice Deus, & reſpi- 10
ce in faciem Chriſti tui. * Quia melior eſt 11
dies vna in atriis tuis ſuper millia. Elegi
abiectus eſſe in domo Dei mei, magis quã
habitare me in tabernaculis peccatorum.
* Quia miſericordiam & veritatem di- 12
ligit Dominus: Deus gratiam & gloriam
dabit. Dominus non priuabit bonis eos
qui ambulant in innocentia. * Domine 13
Deus virtutum: beatus homo qui ſperat
in te.
* In finem filiis Core Pſalmus. 1
LXXXIIII.
BEnedixiſti Domine terram tuam: auer- 2
tiſti captiuitatem Iacob. * Remiſiſti 3
iniquitates plebi tuæ, cooperuiſti omnia
peccata eorum.

17 * πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας, καὶ ζητή-
σουσι τὸ ὄνομά σου κύριε.
18 * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ταραχθήτωσαν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
αἰῶνος, καὶ ἐντραπήτωσαν καὶ ἀπολέσθωσαν.
19 * καὶ γνώτωσαν, ὅτι ὄνομά σοι κύριος, σὺ μόνος ὕ-
ψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς κορὲ
ψαλμός. πγʹ.
2 * Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνά-
3 μεων. * ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς
αὐλὰς τοῦ κυρίου. ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλ-
λιάσαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα.
4 * καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσ-
σιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. τὰ θυσιαστήριά σου
κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου.
5 * μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί σε. διάψαλμα.
6 * μακάριος ἀνὴρ ᾧ ἐστιν ἀντίληψις αὐτοῦ παρὰ σοί, ἀ-
ναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο.
7 * εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔ-
θετο, καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν.
8 * πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, ὀφθήσε-
ται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν σιών.
9 * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσευ-
χῆς μου, ἐνώτισαι ὁ θεὸς ἰακώβ. διάψαλμα.
10 * ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἴδε ὁ θεός· καὶ ἐπίβλεψον εἰς
τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.
11 * ὅτι κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, ὑπὲρ
χιλιάδας. ἐξελεξάμην παραῤῥιπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ
μου μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν.
12 * ὅτι ἔλεος καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεὸς χά-
ριν καὶ δόξαν δώσει. κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πο-
13 ρευομένοις ἐν ἀκακίᾳ. * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων
μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.
1 * Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός.
πδʹ.
2 * Εὐδόκησας κύριε τὴν γῆν σου, ἀπέστρεψας τὴν αἰ-
3 χμαλωσίαν ἰακώβ. * ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ
σου, ἐκάλυψας πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

תרגום

17 מלי אפיהון קלנא ויבעון שמך יי׃ 18 יבהתון ויבהלון לעלמי עלמיא ויתחסדון ויאבדון׃ 19 וידעון ארום את שמך יי בלחודך עילאה על כל יתבי ארעא׃

פד

1 לשבחא על כנרא דאתיא מגת על ידיהון דבני קרח תשבחתא׃ 2 מה רחימין הנון משכנך יי צבאות׃ 3 רגגת ולחוד חאבת נפשי לדרתך יי לבי ולחוד בסרי מרננן לאלהא קים׃ 4 לחוד יונתא אשכחת ביתא ושפנינא שרכפא איתלה דמתכשרין גוזליתהא לאתקרבא על גבי מדבחך יי צבאות מלכי ואלהי׃ 5 טוביהון דצדיקיא דיתבין בבית מקדשך בעלמא הדין תוב ישבחונך לעלמי עלמין׃ 6 טוביה דגבר דעשנא לה במימרך רחצנותה בלבביהון׃ 7 רשיעיא דעברין בעמקי גהנם בכין בכיתא היך מעינא ישוונה לחוד ברכן יעטוף לדיתבין באלפן אוריתה׃ 8 אזלין צדיקיא מבית מקדשא לבית מדרשא יתחמי ליעות אוריתא דילהון קדם יי דשכינתה שריא בציון׃ 9 יי אלהים צבאות קבל צלותי אצית אלהא דיעקב לעלמין׃ 10 זכות אבהתנא חמי אלהא ואסתכל אנפי משיחך׃ 11 ארום טב למתב יומא חד בדרת מקדשך מאלף בחרית לאדבקא בבית אלהא מן למדור במשכני רשעא׃ 12 ארום היך שור רם ותריס תקיף יי אלהא חינא ויקרא יתן יי לא יכסי טב מדאזלין בשלימותא׃ 13 יי צבאות טוביה לבר נש דמתרחצין במימרך׃

פה

1 לשבחא על ידיהון דבני קרח תשבחתא׃ 2 רעיתא יי ארעך אתיבתא שביתא דבית יעקב׃ 3 שבקתא חוביהון דעמך כסיתא כל חטאיהון לעלמין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. 18 Confundantur & interturbentur in ſecula ſeculorum, & ſint opprobrio atque pereant. 19 Et ſciant quoniam tu es nomen tuum, DOMINE, ſolus altiſſimus ſuper omnes habitatores terræ.

1 Ad laudandum cithara allata de Gath, per manus filiorum Korach hymnus. LXXXIIII.

QVàm dilecta ſunt tabernacula tua Domine exercituum! 3 Concupiuit atq; vehementer deſiderauit anima mea atria tua Dñe: cor meũ atque adeò caro mea exultant in Deo viuenti. 4 Equidem columba inuenit domum, & turtur nidum habet, quòd legitimi ſint pulli eius, vt offerantur in ſuperficie altaris tui Domine exercituum, rex meus & Deus meus. 5 Beati iuſti qui habitant in domo ſanctuarij tui in ſeculo iſto: rurſus laudabunt te in ſecula ſeculorum. 6 Beatus vir cuius eſt fortitudo in Verbo tuo; fiducia eius in corde ſuo. 7 Peccatores qui tranſeunt per profundum gehennæ, flentes fletu, ſicut fontem ponent illud: atqui benedictionibus operiet *Deus* eos qui immorantur in doctrina Legis ſuæ. 8 Progredientibus iuſtis de domo ſanctuarij in domum doctrinæ apparebit labor legis ab ipſis *ſuſceptus* coram Domino, cuius maieſtas reſidet in Syon. 9 Domine Deus exercituum accipe orationem meam, auſculta Deus Iacob ſemper. 10 Merita patrum noſtrorum reſpice Deus, & attende faciei Chriſti tui. 11 Quia melius eſt habitare die vno in atrio ſanctuarij tui, quàm mille *extrà*. elegi adhętere domui Dei magis, quàm habitare in tabernaculis impietatis. 12 Quoniã ſicut murus excelſus & clypeus fortis eſt Dñs Deus: gratiã & gloriam dabit Dñs, non priuabit beatitudine ambulantes in perfectione. 13 Domine exercituum, beatitudo erit homini qui fiduciam ſuam collocat in Verbo tuo.

1 Ad laudandum per manus filiorum Korah hymnus. PSAL. LXXXV.

BEneuolentia proſequutus es Domine terram tuam: conuertiſti captiuitatem domus Iacob. 3 Remiſiſti iniquitates populo tuo, operuiſti omnia peccata eorum in æternum.

4 אָסַפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ הֱשִׁיבוֹתָ מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ׃
5 שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ׃
6 הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף־בָּנוּ תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר׃
7 הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּנוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ־בָךְ׃
8 הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ׃
9 אֶשְׁמְעָה מַה־יְּדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם אֶל־עַמּוֹ וְאֶל־חֲסִידָיו וְאַל־יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה׃
10 אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יִשְׁעוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ׃
11 חֶסֶד־וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ׃
12 אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף׃
13 גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃
14 צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃

פו

1 תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה־יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי׃
2 שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ׃
3 חָנֵּנִי אֲדֹנָי כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם׃
4 שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
5 כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ׃
6 הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃
7 בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃
8 אֵין־כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃
9 כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃
10 כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃

4 * *Continuisti omnem indignationem tuam: conuersus es ab ira furoris tui.*
5 * *Conuerte nos Deus Iesus noster, & solue iram tuam aduersum nos.*
6 * *Noli in æternum irasci nobis, extendens iram tuam in generationem & generationem.*
7 * *Nonne tu reuertens viuificabis nos, et populus tuus lætabitur in te?*
8 * *Ostende nobis Domine misericordiam tuã, & salutare tuum da nobis.*
9 * *Audiam quid loquatur Deus Dominus: loquetur enim pacem ad populum suum et ad sanctos suos, vt non conuertantur ad stultitiam.*
10 * *Veruntamen prope est his qui timent eum salutare eius, vt inhabitet gloria in terra nostra.*
11 * *Misericordia & veritas occurrerunt sibi: iustitia & pax deosculatæ sunt.*
12 * *Veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit.*
13 * *Sed & Dominus dabit bonum, & terra nostra dabit germen suum.*
14 * *Iustitia ante eum ibit, & ponet in via gressus suos.*

1 * *Oratio Dauid.* PSAL. LXXXVI.

INclina Domine aurem tuam & exaudi me, quia egenus & pauper sum ego.
2 * *Custodi animam meam quoniam sanctus sum: salua seruum tuum Deus meus qui confi-*
3 *dit in te.* * *Miserere mei Domine, quoniam ad te clamabo tota die.*
4 * *Lætifica animam serui tui, quia ad te Domine animam meam leuo.*
5 * *Tu enim es Domine bonus & propiciabilis, & multus misericordia omnibus qui inuo-*
6 *cant te.* * *Exaudi Domine orationem meam, & ausculta vocem deprecationum mearum.*
7 * *In die tribulationis meæ inuocabo te, quia exaudies me.*
8 * *Non est similis tui in diis Domine, & non est iuxta opera tua.*
9 * *Omnes gentes quas fecisti, venient et adorabunt coram te Domine, & glorificabunt no-*
10 *men tuum.* * *Quia magnus es tu & faciens mirabilia, tu es Deus solus.*

* Mitigasti omnem iram tuam, auerti- 4
sti ab ira indignationis tuæ. * Conuer- 5
te nos Deus salutaris noster, & auerte irã
tuam à nobis. * Nunquid in æternum 6
irasceris nobis? aut extendes iram tuam à
generatione in generationem? * Deus tu 7
conuersus viuificabis nos, & plebs tua lętabitur in te. * Ostende nobis Do- 8
mine misericordiam tuam, & salutare tuũ
da nobis. * Audiam quid loquatur 9
in me Dominus Deus. quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos, & * super eos qui conuertunt cor ad
eum. * Veruntamen prope timentes 10
eum salutare ipsius, vt inhabitet gloria in
terra nostra. * Misericordia & veri- 11
tas obuiauerunt*: iustitia & pax osculatæ
sunt. * Veritas de terra orta est, & iusti- 12
tia de cælo prospexit. * Et enim Do- 13
minus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. * Iustitia an- 14
te eum ambulabit, & ponet in via gressus suos.

* Oratio * Dauid. PSAL. LXXXV. 1

INclina Domine aurem tuam, & exaudi me, quoniam inops & pauper sum ego.
* Custodi animam meam, quoniam san- 2
ctus sum: saluum fac seruum tuum Deus
meus, sperantem in te. * Miserere mei 3
Domine, quoniã ad te* clamabo tota die.
* Lætifica animam serui tui, quoniam 4
ad te* leuaui animam meam.
* Quoniam tu Domine suauis & mitis: 5
& multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te. * Auribus percipe Domine ora- 6
tionem meam, & intẽde voci deprecationis meæ. * In die tribulationis meę cla- 7
maui ad te, quia exaudisti me.
* Non est similis tui in diis Domine, & 8
non est secundùm opera tua. * Omnes 9
gentes quascunque fecisti, venient, & adorabunt coram te Domine; & glorificabunt
nomen tuum: * Quoniam magnus es tu, 10
& faciens mirabilia: tu es Deus solus.

4 * κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου, ἀπέστρεψας
5 ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. * ἐπίστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν.
6 * μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ὀργισθήσῃ ἡμῖν; ἢ διατενεῖς τὴν ὀργήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν;
7 * ὁ θεὸς σὺ ἐπιστρέψας ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ ὁ λαός σου
8 εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί. * δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου, καὶ τὸ σωτήριόν σου δῴης ἡμῖν.
9 * ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός. ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καρδίαν ἐπ' αὐτόν.
10 * πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σωτήριον αὐτοῦ, τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
11 * ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰ-
12 ρήνη κατεφίλησαν. * ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε.
13 * καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστότητα, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς.
14 * δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ.

1 * προσευχὴ τῷ δαυίδ. πέ.

Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ.
2 * φύλαξον τὴν ψυχήν μου, ὅτι ὅσιός εἰμι· σῶσον τὸν δοῦλόν σου ὁ θεός μου, τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ σέ.
3 * ἐλέησόν με κύριε, ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην
4 τὴν ἡμέραν. * εὔφρανον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.
5 * ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε.
6 * ἐνώτισαι κύριε τὴν προσευχήν μου, καὶ πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
7 * ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ, ὅτι ἐ-
8 πήκουσάς μου. * οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς κύριε, καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου.
9 * πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας, ἥξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου κύριε. καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου·
10 * ὅτι μέγας εἶ σύ, καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ θεὸς μόνος.

תרגום

4 כְּנַשְׁתָּא כָּל רוּגְזָךְ תַּבְתָּא מִתְּקוֹף רוּגְזָךְ׃ 5 תוּב לְוָתָנָא אֱלָהָא פּוּרְקָנָנָא וּבַטֵּל רוּגְזָךְ מִנָּנָא׃ 6 הַאֶפְשַׁר דִּי לְעָלְמַיָּא תִּתְקוֹף בָּנָא תִּנְטוֹר תּוּקְפָּךְ לְדָר וְדָר׃ 7 הֲלָא אַתְּ תְּהוּב תְּחַיֵּי יָתָנָא וְעַמָּךְ יֶחְדוּן בְּמֵימְרָךְ׃ 8 אַחְמֵי יָתָנָא יְיָ טוּבָךְ וּפוּרְקָנָךְ תֵּיהַב לָנָא׃ 9 אֶשְׁמַע מָה יְמַלֵּל אֱלָהָא יְיָ אֲרוּם יְמַלֵּל שְׁלָם לְעַמֵּהּ וּלְחַסִּידוֹי וְלָא יַחְזְרוּן לְסִיאוּרָא׃ 10 בְּרַם קָרִיב לְדַחֲלִין מִנֵּהּ פֻּרְקָנֵהּ לְאַשְׁרָאָה יְקָרָא בְּאַרְעָנָא׃ 11 טַבְוָן וּקְשׁוֹט אוּרְעִין צִדְקָא וּשְׁלָמָא אִידַּבְקוּ׃ 12 קְשׁוֹט מֵאַרְעָא רְבִיַּת וְצִדְקָא מִשְּׁמַיָּא אוֹדִיק׃ 13 לְחוֹד מֵימְרָא דַיְיָ יִתֵּן טַבְתָּא וְאַרְעָנָא תִּתֵּן אִבַּהּ׃ 14 צִדְקָא קֳדָמוֹהִי יְהַלֵּךְ וִישַׁוֵּי לְאוֹרַח טָב אִסְתְּוָרוֹי׃

פו

1 צְלוֹתָא דְּצַלִּי דָוִד אַצְלֵי יְיָ אוּדְנָךְ עֲנֵי יָתִי אֲרוּם עַנְיָא וְחַשִּׁיכָא אֲנָא׃ 2 נְטוֹר נַפְשִׁי אֲרוּם חֲסִידָא אֲנָא פְּרוֹק עַבְדָּךְ אַתְּ יְיָ אֱלָהִי דַּאֲנָא מִתְרְחִיץ עֲלָךְ׃ 3 חוּס עֲלַי יְיָ אֲרוּם קוֹמָךְ אֲצַלֵּי כָּל יוֹמָא׃ 4 אַחְדֵּי נַפְשָׁא דְעַבְדָּךְ אֲרוּם לְוָתָךְ יְיָ נַפְשִׁי אַזְקוֹף בִּצְלוֹ׃ 5 אֲרוּם אַתְּ יְיָ טָב לְצַדִּיקַיָּא וְשָׁבֵיק לִדְתַיְבִין לְאוֹרַיְתָא וּמַסְגֵּי טִיבוּ לְכָל דִּמְצַלַּיִן קוֹמָךְ׃ 6 אֲצִית יְיָ צְלוֹתִי וְקַבֵּל בְּקָל תַּחֲנוּנָי׃ 7 בְּיוֹמָא דְעָקְתִי אֶקְרֵי לְוָתָךְ אֲרוּם אַתְּ עָנֵי יָתִי׃ 8 לֵית בַּר מִנָּךְ בְּאַנְגְּלֵי שְׁמַיָּא יְיָ וְלֵית כְּעוֹבָדָךְ׃ 9 כָּל עַמְמַיָּא דִּי עֲבַדְתָּא יֵיתוּן וְיִסְגְּדוּן קוֹמָךְ יְיָ וְיִתְּנוּן אִיקָר לִשְׁמָךְ׃ 10 אֲרוּם רַבָּא אַתְּ אֱלָהָא וְעָבֵד פְּרִישָׁן אַתְּ אֱלָהָא לִבְלְחוֹדָךְ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Continuisti omnem iram tuam, conuersus es à fortitudine iræ tuæ. 5 Conuertere ad nos Deus salutis nostræ, & irritam fac iram tuam à nobis. 6 Nunquid possibile est quòd in perpetuum irascaris nobis? protrahes furorem tuum in generationem & generationem? 7 Nonne tu conuersus vitam præstabis nobis, & populus tuus lætabitur in verbo tuo? 8 Ostende nobis Domine bonitatem tuam, & salutem tuam da nobis. 9 Audiam quid loquatur Deus Dominus, quoniam loquetur pacem populo suo & piis suis, & non conuertentur ad insipientiam. 10 Siquidem propè est timentibus ab illo, redemptio eius, vt habitet gloria in terra nostra. 11 Benignitas & veritas obuiauerunt inuicem: iustitia & pax coniunctæ sunt. 12 Veritas de terra pullulauit, & iustitia de cælo prospexit. 13 Prætereà Verbum Domini dabit beatitudinem, & terra nostra dabit germen suum. 14 Iustitia ante eum ibit, & ponet in via bona gressus suos.

1 Oratio qua orabat Dauid. PSAL. LXXXVI.

INclina Domine aurem tuam, responde mihi, quoniam pauper & egenus sum ego. 2 Custodi animam meam, quoniam misericors sum; redime seruum tuum, tu Domine Deus meus, quandoquidem confido in te. 3 Miserere mei Domine, quoniam coram te orabo tota die. 4 Lætifica animam serui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuabo in oratione.
5 Quoniam tu Domine bonus es iustis, & parcens iis qui conuertuntur ad Legem, atque multiplicans bonitatem omnibus orantibus coram te. 6 Exaudi Domine orationem meam, & suscipe vocem deprecationum mearum. 7 In die afflictionis meæ clamabo ad te, quoniam tu respondebis mihi. 8 Non est præter te in angelis cælestibus Domine, nec quicquam est sicut opera tua.
9 Omnes populi quos fecisti venient, & adorabunt coram te Domine, & dabunt gloriam nomini tuo.
10 Quoniam magnus es tu Deus, & faciens mirabilia tu Deus solus.

11 * הורני יהוה דרכך אהלך באמתך יחד לבבי
ליראה שמך :
12 * אודך אדני אלהי בכל־לבבי ואכבדה שמך
לעולם :
13 * כי־חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול
תחתיה :
14 * אלהים זדים קמו עלי ועדת עריצים בקשו
נפשי ולא שמוך לנגדם :
15 * ואתה אדני אל־רחום וחנון ארך אפים ורב־
חסד ואמת :
16 * פנה אלי וחנני תנה־עזך לעבדך והושיעה
לבן־אמתך :
17 * עשה־עמי אות לטובה ויראו שנאי ויבשו כי־
אתה יהוה עזרתני ונחמתני :

פז

1 * לבני־קרח מזמור שיר יסודתו בהררי־קדש :
2 * אהב יהוה שערי ציון מכל משכנות יעקב :
3 * נכבדות מדבר בך עיר האלהים סלה :
4 * אזכיר רהב ובבל לידעי הנה פלשת וצור עם־
כוש זה ילד־שם :
5 * ולציון יאמר איש ואיש ילד־בה והוא יכוננה
עליון :
6 * יהוה יספר בכתוב עמים זה ילד־שם סלה :
7 * ושרים כחללים כל־מעיני בך :

פח

1 * שיר מזמור לבני־קרח למנצח על־מחלת
לענות משכיל להימן האזרחי :
2 * יהוה אלהי ישועתי יום־צעקתי בלילה נגדך :
3 * תבוא לפניך תפלתי הטה אזנך לרנתי :
4 * כי־שבעה ברעות נפשי וחיי לשאול הגיעו :

11 * *Doce me Domine viam tuam, vt ambu-*
lem in veritate tua: vnicum fac cor meum vt
12 *timeat nomen tuum.* * *Confitebor tibi Do-*
mine Deus meus in toto corde meo, & glorifi-
cabo nomen tuum in æternum.
13 * *Quia misericordia tua magna est super me,*
& eruisti animam de inferno extremo.
14 * *Deus superbi surrexerunt aduersus me: et*
cœtus robustorum quæsierunt animam meam;
& non posuerunt te in conspectu suo.
15 * *Tu autẽ Domine Deus misericors & clemẽs,*
patiens & multæ misericordiæ, & verax:
16 * *Respice ad me & miserere mei: da fortitu-*
dinem tuã seruo tuo, et salua filium ancillæ tuæ.
17 * *Fac mecum signum in bonitate, & videãt*
qui oderunt me & confundantur, quia tu Do-
mine auxiliatus es mihi, & consolatus es me.

1 * *Filiorum Core Psalmus cantici.*

LXXXVII.

FVndamentum eius in montibus sanctuarij.
2 * *Diligit Dominus portas Sion, super om-*
nia tabernacula Jacob.
3 * *Gloriosa dicta sunt in te ciuitas Dei. Sẽper.*
4 * *Commemorabor superbiæ & Babylonis*
scientibus me: ecce Palestina et Tyrus cum Æ-
thiopa, iste natus est ibi.
5 * *Ad Sion autem dicetur: Vir & vir natus*
est in ea, & ipse fundauit eam excelsus.
6 * *Dominus narrabit scribens populos, Iste*
natus est ibi. Semper.
7 * *Et cantores quasi in choris, omnes fontes*
mei in te.

1 * *Canticum carminis filiorum Core, victori*
super chorum ad præcinendum, erudi-
tio Heman Ezraitæ.

PSAL. LXXXVIII.

2 *DOmine Deus salutis meæ, per diem clama-*
ui, in nocte coram te.
3 * *Ingrediatur ante te oratio mea: inclina au-*
rem tuam ad laudationem meam.
4 * *Quia repleta est malis anima mea, & vita*
mea ad infernum descendit.

* Deduc me Domine in via tua, & in- 11
grediar in veritate tua. lętetur cor meum
vt timeat nomen tuum. * Confitebor ti- 12
bi domine Deus meus in tote corde meo,
& glorificabo nomen tuum in æternum.
* Quia misericordia tua magna super 13
me, & eruisti animam meã ex inferno in-
feriori. * Deus iniqui insurrexerunt su- 14
per me, & synagoga potentium quæsie-
runt animam meam, & non proposuerũt
te in conspectu suo. * Et tu Domine 15
Deus meus miserator & misericors, patiẽs
& multæ misericordiæ, & verax. * Respice 16
in me & miserere mei: da imperium tuum
puero tuo, & saluum fac filium ancillæ
tuæ. * Fac mecum signum in bonum, * & 17
videant qui oderunt me, & confundãtur.
quoniam tu Domine adiuuisti me, & con
solatus es me.
* Filiis Core Psalmus cantici. 1

LXXXVI.

FVndamenta eius in montibus sanctis.
* Diligit Dominus portas Sion, super 2
omnia tabernacula Iacob. * Gloriosa di- 3
cta sunt de te ciuitas Dei. * Memor 4
ero Raab, & Babylonis * scientibus me. &
ecce alienigenæ, & Tyrus & populus Æ-
thiopum, hi fuerunt illic. * Mater Sion 5
dicet, Homo, & homo natus est in ea, & ip
se fundauit eam Altissimus. * Dominus 6
narrabit in * scriptura populorum, & prin-
cipum horum qui fuerunt in ea. * Sicut 7
lætantium omnium habitatio * in te.

* Canticum Psalmi filiis Core, in fi- 1
nem pro Maeleth ad responden-
dum, intellectus Eman * Israeliti.

PSAL. LXXXVII.

DOmine Deus salutis meę, die clamaui 2
& in nocte coram te.
* Intret in conspectu tuo oratio mea. 3
inclina aurem tuam ad precem meam:
* Quia repleta est malis anima mea, & 4
vita mea inferno appropinquauit.

11 * ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν
τῇ ἀληθείᾳ σου. εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι
τὸ ὄνομά σου.
12 * ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου ἐν ὅλῃ καρ-
δίᾳ μου, καὶ δοξάσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα.
13 * ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐρρύσω τὴν ψυ-
χήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου.
14 * ὁ θεὸς παράνομοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ συνα-
γωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέ-
θεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν.
15 * καὶ σὺ κύριε ὁ θεός μου οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μα-
κρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός.
16 * ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, δὸς τὸ κράτος
σου τῷ παιδί σου, καὶ σῶσον τὸν υἱὸν τῆς παιδίσκης σου.
17 * ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἰδέτωσαν
οἱ μισοῦντές με, καὶ αἰσχυνθήτωσαν. ὅτι σὺ κύριε ἐβοή-
θησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με.
1 * Τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. πϛ'.
* Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις.
2 * ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας σιών, ὑπὲρ πάντα τὰ σκη-
νώματα ἰακώβ.
3 * δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ.
4 * μνησθήσομαι ῥαάβ, καὶ βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί
με. καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ τύρος καὶ λαὸς τῶν αἰθιό-
πων, οὗτοι ἐγενήθησαν ἐκεῖ.
5 * μήτηρ σιὼν ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγενή-
θη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.
6 * κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, καὶ ἀρχόν-
των τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ.
7 * ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί.

1 * ᾠδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς κορέ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ
μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως
αἰμὰν τῷ ἰσραηλίτῃ. πζ'.
2 * Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἡμέρας ἐκέκρα-
ξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου.
3 * εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχή μου· κλῖνον τὸ οὖς
4 σου εἰς τὴν δέησίν μου· * ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχή
μου, καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.

תרגום

11 אלף יתי יי אורחתך אתהלך בקושטך יחד לבבי למדחל שמך : 12 אודי לך יי אלהי בכל לבבי ואיקר שמך לעלם : 13 ארום
טובך רב עלי ופציתא נפשי משיול ארעיתא : 14 אלהא זדנין קמון עלי וכנישת תקיפין תבעו נפשי ולא שוין יתך לקבליהון :
15 ואת יי אלהא רחמנא וחננא מרחק רגז ומסגי למעבד טבון וקשוט : 16 אתפני לותי וחוס עלי הב עושנך לעבדך ופרוק לבר אמתך :
17 עבד עמי את לטבא ויחמון סנאי ארום שבקתא לי ויבהתון ויודון ארום את יי סיעתני ונחמתני :

פח

1 על ידיהון דבני קרח אתאמר שבח שירא דמתיסד על פום אבהתא דמלקדמין : 2 רחם יי מעלני מקדשא דקביען בציון מכל
בתי כנישתא דבית יעקב : 3 מלין דאיקר אתמללו עלך קרתא דאלהא לעלמין : 4 דכרין תשבחתך מצראי ובבלאי לידעי יתך הא
פלישתאי וצוראי עם כושאי דין מלך אתברא תמן : 5 ולציון אתאמר דוד מלכא דישראל ושלמה בריה אתרבא בגוה ואלהא ישכללנה
לעילא : 6 יי על ספרא די מכתבין בה חשבן כל עממיא דין מלך אתברא תמן לעלמין : 7 ואמרין שירין על חנגין כל מיני
תשבחתן על קרבניא מתאמרין בגויך :

פט

1 שירא ותשבחתא על ידיהון דבני קרח לשבחא על צלותא לשבחא על שכלא טבא על ידוהי דהימן יציבא : 2 יי אלהא פורקני
יימם קבלת בליליא צלותי לקבלך : 3 תעול קדמך צלותי אצלי אודנך לבעותי : 4 ארום שבעת בבישן נפשי וחיי לשיול מטו :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Doce me Domine viam tuam, ambulabo in veritate tua: vni cor meum vt timeat nomen tuum. 12 Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & honorificabo nomen tuum in æternum. 13 Quoniam benignitas tua magna est super me, & liberasti animam meam de inferno inferiori. 14 Deus superbi insurrexerunt aduersum me, & caterua fortium quæsiuerunt animam meam, & non posuerunt te in conspectu suo. 15 Et tu Domine Deus miserator & misericors, alienus ab ira, & multiplicia conferens beneficia & veritatem. 16 Respice in me & miserere mei, da fortitudinem tuam seruo tuo, & redime filium ancillæ tuæ. 17 Fac mecum signum ad bonum, vt videant odio habentes me quòd ignoueris mihi: & erubescant & confiteantur quoniam tu es Dominus qui auxiliatus es mihi, & consolatus es me.

1 Per manus filiorum Korach dictus est hymnus, & canticum fundatum in ore patrum priscorum. PSAL. LXXXVII.

DIligit Dominus portas sanctuarij structas in Syon, plusquàm omnes domos ecclesiarum domus Iacob. 2 Verba honorifica dicta sunt de te ciuitas Dei in æternum. 3 Commemorant laudes tuas Ægyptij & Babylonij his qui sciunt te, ecce Palestini & Tyrij cum Æthiopibus, vbi rex iste generatus est. 4 Proinde Syon dictum est, Dauid est rex Israelis, & Selomoh filius eius educatus est intra eam, & Deus fundabit eam in sublimitatem. 5 Domine in libro in quo scriptæ sunt computationes omnium populorũ, hic rex generatus est ibi in æternum. 6 Et dicunt cantica in choris, omnes species laudis super sacrificia dicuntur in medio tui.

1 Canticum & hymnus per manus filiorum Korach ad laudandum pro oratione, ad canendum pro intellectu bono per manus Heman indigenæ. PSAL. LXXXVIII.

DOmine Deus redemptionis meę, per diem clamaui; in nocte verò oratio mea coram te. 3 Ingrediatur coram te oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam. 4 Quoniam satiata est malis anima mea, & vita mea ad inferos proximè accessit.

5 * נֶחְשַׁבְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין־אֱיָל׃
6 * בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא־זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ׃
7 * שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת׃
8 * עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶּלָה׃
9 * הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֻא וְלֹא אֵצֵא׃
10 * עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי עֹנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל־יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי׃
11 * הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה־פֶּלֶא אִם־רְפָאִים יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶּלָה׃
12 * הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן׃
13 * הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נְשִׁיָּה׃
14 * וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָּ׃
15 * לָמָה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃
16 * עָנִי אֲנִי וְגֹוֵעַ מִנֹּעַר נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ אָפוּנָה׃
17 * עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ בִּעוּתֶיךָ צִמְּתוּתֻנִי׃
18 * סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד׃
19 * הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ מְיֻדָּעַי מַחְשָׁךְ׃

פט

1 * מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי׃
2 * חַסְדֵי יְהוָה עוֹלָם אָשִׁירָה לְדֹר וָדֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי׃
3 * כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם תָּכִן אֱמוּנָתְךָ בָהֶם׃
4 * כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי׃
5 * עַד־עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ וּבָנִיתִי לְדֹר־וָדוֹר כִּסְאֲךָ סֶלָה׃
6 * וְיוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְאֲךָ יְהוָה אַף־אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדֹשִׁים׃

5 * *Reputatus ſum cum deſcendentibus in lacum: factus ſum quaſi homo inualidus.*
6 * *Inter mortuos liber, ſicut interfecti dormientes in ſepulchro, quorum non recordaris amplius, & qui à manu tua abſciſi ſunt.*
7 * *Poſuiſti me in lacu nouiſſimo, in tenebris et*
8 *in profundo.* * *Super me confirmatus eſt furor tuus, & cunctis fluctibus tuis afflixiſti me.*
9 *Semper.* * *Longè feciſti notos meos à me: poſuiſti me abominationem eis, clauſum et nō pro-*
10 *deuntem.* * *Oculus meus infirmatus eſt ab afflictione: inuocaui te Domine tota die, expan-*
11 *di ad te palmas meas.* * *Nunquid mortuis facies mirabilia, aut gigantes reſurgent &*
12 *confitebuntur tibi? Semper.* * *Nunquid narrabitur in ſepulchro miſericordia tua, et ve-*
13 *ritas tua in perditione?* * *Nunquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, & iuſtitia tua in terra quæ obliuioni tradita eſt?*
14 * *Ego autem ad te Domine clamaui, & ma-*
15 *nè oratio mea præueniet te.* * *Quare Domine abijcis animam meam, abſcondis faciem tuam à*
16 *me?* * *Pauper ego ſum & ærumnoſus ab adoleſcentia mea: portaui furorem tuum, & con-*
17 *turbatus ſum.* * *Per me tranſierunt iræ tuæ, terrores tui oppreſſerunt me.*
18 * *Circundederunt me quaſi aqua tota die, vallauerunt me pariter.*
19 * *Longè feciſti à me amicum & ſodalem: notos meos abſtuliſti.*
1 * *Eruditio Ethan Ezraitæ.*

PSAL. LXXXIX.

2 *MIſericordias Domini in æternum cantabo, in generatione et generationem annunciabo veritatem tuam in ore meo.*
3 * *Quoniam dixi, Sempiterna miſericordia ædificabitur, cælos fundabis, veritas tua in eis.*
4 * *Percuſſi fœdus cum electo meo, iuraui Dauid ſeruo meo.*
5 * *Vſque in æternum ſtabiliam ſemen tuum, & ædificabo in generatione & generationem thronum tuum. Semper.*
6 * *Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine, & veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.*

* Æſtimatus ſum cum deſcendentibus 5
in lacum. factus ſum ſicut homo ſine adiutorio, * inter mortuos liber. Sicut vulne- 6
rati dormientes in *ſepulchro, quorum nō es memor amplius, & ipſi de manu tua repulſi ſunt. * Poſuerūt me in lacu inferiori, 7
in tenebroſis & in vmbra mortis. * Super 8
me confirmatus eſt furor tuus, & omnes *eleuationes tuas induxiſti ſuper me.
* Longè feciſti notos meos à me: po- 9
ſuerunt me abominationem ſibi. Traditus ſum & non egrediebar: * Oculi mei 10
languerunt præ inopia. clamaui ad te Domine tota die, expandi ad te manus meas.
* Nunquid mortuis facies mirabilia, aut 11
medici ſuſcitabunt & confitebuntur tibi?
* Nunquid narrabit aliquis in ſepulchro 12
miſericordiam tuam, & veritatem tuam in
perditione? * Nunquid cognoſcentur in 13
tenebris mirabilia tua, & iuſtitia tua in ter-
ra *obliuioni tradita? * Et ego ad te Domine 14
clamaui; & manè oratio mea præueniet te.
* Vt quid Domine repellis animam meam, 15
auertis faciem tuam à me? * Pauper ſum e- 16
go, & in laboribus à iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus ſum & conturba-
tus ſum. * In me tranſierunt iræ tuæ, * ter- 17
rores tui conturbauerunt me: * Circunde- 18
derunt me ſicut aqua. tota die circundederunt me ſimul. * Elongaſti à me amicum 19
& proximum, & notos meos à miſeria.
* Intellectus Etham * Iſraelitæ. 1

PSAL. LXXXVIII.

MIſericordias * tuas Domine in æternū 2
cātabo, in generationē & generationem annunciabo veritatē tuā in ore meo.
* Quoniam dixiſti: In æternum miſericor- 3
dia ędificabitur, in cęlis pręparabitur veri
tas tua *. * Diſpoſui teſtamētū electis meis, 4
iuraui Dauid ſeruo meo. * Vſque in æter- 5
num præparabo ſemen tuum, & ædificabo in generationem & generationē ſedē
tuā. * Cōfitebuntur cęli mirabilia tua Dn̄e, 6
etenim veritatē tuā in eccleſia ſanctorum.

5 * προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.
6 ἐγενήθην ὡσεὶ ἄνθρωπος ἀβοήθητος· * ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. ὡσεὶ τραυματίαι καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν.
7 * ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου.
8 * ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. διάψαλμα.
9 * ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς. παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην·
10 * οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας. ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν ἡμέραν, διεπέτασα πρὸς σὲ
11 τὰς χεῖράς μου. * μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια, ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονταί σοι;
12 * μὴ διηγήσεταί τις ἐν τῷ τάφῳ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῇ ἀπωλείᾳ;
13 * μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ἐν γῇ ἐπιλελησμένῃ;
14 * κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσ-
15 ευχή μου προφθάσει σε. * ἱνατί κύριε ἀπωθῇς τὴν ψυχήν μου, ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;
16 * πτωχός εἰμι ἐγώ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορήθην.
17 * ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, οἱ φοβερισμοί σου
18 ἐξετάραξάν με· * ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ. ὅλην τὴν ἡμέραν περιέσχον με ἅμα·
19 * ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ πλησίον, καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας.
1 * Συνέσεως Αἰθὰμ τῷ Ἰσραηλίτῃ.

πή.

2 * Τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στόματί μου.
3 * ὅτι εἶπας, εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται, ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου.
4 * διεθέμην διαθήκην τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὤμοσα Δαυὶδ
5 τῷ δούλῳ μου. * ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου.
6 * ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε, καὶ γὰρ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.

תרגום

5 אִתְחַשַּׁבִית עִם נָחְתֵי בֵית אֲסִירֵי הֲוֵיתִי הֵיךְ בַּר נָשׁ דְלֵית לֵהּ חֵילָא׃ 6 הֵיךְ רַשִׁיעַיָא דְמִיתוּ דְלָא תָבוּ יִתְעַבְדוּן בְּנֵי חוֹרִין מִמִּצְוָתָא הֵיךְ קְטִילִין דְחַרְבָּא שָׁכְבֵי בֵית קְבוּרְתָא דְלָא דְכַרְתִּנוּן תּוּב וְהִנּוּן מֵאַפֵּי שְׁכִינְתָךְ יִתְפַּלְגוּן׃ 7 שַׁוֵּיתָא יָתִי בְּגָלוּתָא דְמְתִילָא כְגוּבָא אַרְעִיתָא בַּחֲשׁוֹכַיָא בִּמְצוּלָתָא׃ 8 עֲלַי סָמְכַת חֵמְתָךְ וְכָל גְּזֵירָךְ בִּישָׁן תַּבְרוּ יָתִי סַגִּיפְתָּא לְעָלְמִין׃ 9 אַרְחֶקְתָּא מְיַדְּעֵי מִנִּי שַׁוֵּיתָא יָתִי רִיחוּקִין לְהוֹן כְּלוֹא בְּבֵית אֲסִירֵי וְלָא אֶפּוֹק׃ 10 עֵינִי זַלְגַת דִּמְעִין מֵעַנְיוּתָא קְרֵיתָךְ יְיָ בְּכָל יוֹמָא פְּרַשִׂית לָךְ בִּצְלוֹ יְדַי׃ 11 הַאֶפְשַׁר דִּלְמֵיתַיָּא תַּעֲבֵד פְּרִישָׁן אִין גּוּשְׁמַיָּא דְאִתְמְסַרוּ בְּעַפְרָא יְקוּמוּן יוֹדוּן קֳדָמָךְ לְעָלְמִין׃ 12 הַאֶפְשַׁר דְיִתְחַוֵּי בְּבֵית קְבוּרְתָא טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ בְּבֵית אוֹבְדָנָא׃ 13 הַאֶפְשַׁר דְיִתְיְדַע בַּחֲשׁוֹךְ גֵּיהִנָּם פְּרִישְׁוָתָךְ וְצִדְקָתָךְ בְּאַרְעָא צַהֲוָתָא וְצַדְיָא׃ 14 וַאֲנָא קֳדָמָךְ יְיָ צַלֵּיתִי וּבְצַפְרָא צְלוֹתִי תְּקַדְּמִנָּךְ׃ 15 לְמָה יְיָ תִנְשֵׁי נַפְשִׁי תִּטְמוֹר סְבַר אַפָּךְ מִנִּי׃ 16 עַנְיָא אֲנָא וְנָגִיד מִטַּלְיוּתָא סוֹבְרֵית דַּחֲלְתָךְ טְעִינָה עֲלַי׃ 17 עֲלַי עֲבָרוּ רָגְזָךְ בְּעוּתָךְ שֵׁיצִיוּ יָתִי׃ 18 אַחְזָרוּ יָתִי הֵיךְ מוֹי כָּל יוֹמָא אַקִּיפוּן עֲלַי כַּחֲדָא׃ 19 אַרְחֶקְתָּא מִנִּי רְחִימָא וְחַבְרָא וּלְיָדְעַי חָשׁוֹךְ אֲנָא בְּאַפֵּיהוֹן׃

פט

1 שִׂכְלָא טָבָא דְאִתְאֲמַר עַל יַד אַבְרָהָם דַאֲתָא מִמַּדִּנְחָא׃ 2 חִסְדַּיָא דַייָ לְעָלַם אֲשַׁבַּח לְדָר וְדָר אֲהוֹדַע קוּשְׁטָךְ בְּפוּמִי׃ 3 אֲרוּם אֲמָרֵית עָלְמָא בְּחִסְדָּא אִתְבְּנֵי שְׁמַיָא תְּתַקֵּן קוּשְׁטָךְ בְּהוֹן׃ 4 גְּזָרֵית קְיָם לְאַבְרָהָם בְּחִירִי קַיֵּימֵת לְדָוִד עַבְדִּי׃ 5 עַד עָלְמָא אַתְקֵן בְּנָיךְ וְאֶבְנֵי לְדָר וְדָר כָּרְסֵי מַלְכוּתָךְ לְעָלְמִין׃ 6 וְיוֹדוּן אַנְגְּלֵי שְׁמַיָּא פְּרִישְׁוָתָךְ יְיָ לְחוֹד קוּשְׁטָךְ בִּכְנִשַּׁת קַדִּישִׁין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Reputatus ſum cum deſcendentibus in domum vinctorum; fui ſicut homo cui nullæ ſunt vires. 6 Sicut impij qui mortui ſunt quiq; non reſipuerunt, fient liberi à præceptis, ſicut interfecti gladio dormientes in domo ſepulchri, quorum non recordatus es amplius, ſed ipſi à facie maieſtatis tuæ ſeparati ſunt. 7 Poſuiſti me in captiuitatem quæ ſimilis eſt foueæ inferiori inter tenebras in profundo. 8 Super me confirmatus eſt furor tuus, & omnes procellæ tuæ malæ attriuerunt me, afflixiſti in æternum. 9 Elongaſti notos meos à me, poſuiſti me in execrationes illis, clauſum in domo vinctorum vt non egrediar. 10 Oculus meus ſtillauit lachrymas ob calamitatem: inuocaui te Domine omnibus diebus: extendi ad te in oratione manus meas. 11 Nunquid in mortuos edes miracula? an corpora quæ tradita ſunt pulueri, reſurgent vt confiteantur coram te in perpetuum? 12 Nunquid narrabitur in ſepulchro bonitas tua, & veritas tua in domo perditionis? 13 Nunquid cognoſcentur in tenebris gehennæ miracula tua, & iuſtitia tua in terra ſiccitatis & deſolationis? 14 At ego in conſpectu tuo Domine oraui, & manè oratio mea præueniet te. 15 Quare Domine obliuiſceris animæ meæ, abſcondes aſpectum faciei tuæ à me? 16 Pauper ſum ego & expirans ab adoleſcentia: ſuſtinui timorem tui onus ſuper me. 17 Super me tranſierunt iræ tuæ: terrores tui conciderunt me. 18 Circundederunt me ſicut aquæ tota die, vallauerunt me ſimul. 19 Elongaſti à me amicum & ſocium, & in conſpectu notorum meorum obſcurus ſum.

1 Intellectus bonus dictus per manum Abrahæ qui venit de Oriente.

PSAL. LXXXIX.

MIſericordias Domini in perpetuum laudibus efferam, generationi & generationi annunciabo veritatem tuam ore meo. 3 Quoniam dixi, Mundus miſericordia ædificatus eſt, in cælis præparabis veritatem tuam. 4 Diſpoſui fœdus Abraham electo meo, iuraui Dauidi ſeruo meo. 5 Vſque in æternum firmabo filios tuos, & ædificabo in generationem & generationem ſedem regni tui in æternum. 6 Et confitebuntur angeli cælorum ſtupenda opera tua Domine, inſuper veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.

7 כי מי בשחק יערך ליהוה ידמה ליהוה בבני אלים ׃
8 אל נערץ בסוד קדשים רבה ונורא על כל סביביו ׃
9 יהוה אלהי צבאות מי כמוך חסין יה ואמונתך סביבותיך ׃
10 אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם ׃
11 אתה דכאת כחלל רהב בזרוע עזך פזרת אויביך ׃
12 לך שמים אף לך ארץ תבל ומלאה אתה יסדתם ׃
13 צפון וימין אתה בראתם תבור וחרמון בשמך ירננו ׃
14 לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום ימינך ׃
15 צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך ׃
16 אשרי העם יודעי תרועה יהוה באור פניך יהלכון ׃
17 בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו ׃
18 כי תפארת עזמו אתה וברצונך תרים קרננו ׃
19 כי ליהוה מגננו ולקדש ישראל מלכנו ׃
20 אז דברת בחזון לחסידך ותאמר שויתי עזר על גבור הרימותי בחור מעם ׃
21 מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו ׃
22 אשר ידי תכון עמו אף זרועי תאמצנו ׃
23 לא ישא אויב בו ובן עולה לא יעננו ׃
24 וכתותי מפניו צריו ומשנאיו אגוף ׃
25 ואמונתי וחסדי עמו ובשמי תרום קרנו ׃
26 ושמתי בים ידו ובנהרות ימינו ׃
27 הוא יקראני אבי אתה אלי וצור ישועתי ׃
28 אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ ׃

7 *Quis enim in nubibus æquabitur Domino, assimilabitur Domino in filiis Dei?*
8 *Deus inclytus in arcano sanctorum nimio, & terribilis in cunctis quæ circa eum sunt.*
9 *Domine Deus exercituum, quis similis tui? fortissime Domine, et veritas tua in circuitu tuo.*
10 *Tu dominaris superbiæ maris, elationes gurgitum eius tu comprimis.*
11 *Tu confregisti quasi vulneratum superbū: in brachio forti tuo dispersisti inimicos tuos.*
12 *Tui sunt cæli, & tua est terra: orbem & plenitudinem eius tu fundasti.*
13 *Aquilonem & dexterum tu creasti, Thabor & Hermon nomen tuum laudabunt.*
14 *Tuum brachium cum fortitudine, roboretur manus tua, exaltetur dextera tua.*
15 *Iustitia & iudicium firmamentum throni tui: misericordia et veritas præcedent faciē tuā.*
16 *Beatus populus qui nouit iubilum, Domine in lumine vultus tui ambulabunt.*
17 *In nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur.*
18 *Quia gloria fortitudinis eorum tu es, et in voluntate tua eleuabis cornu nostrum.*
16 *Quia à Domino est protectio nostra, & à sancto Israel rege nostro.*
20 *Tunc locutus es per visionem sanctis tuis, et dixisti, Posui adiutoriū super robustum, ex-*
21 *altaui electum de populo. Inueni Dauid seruum meum, oleo sancto meo vnxi eum.*
22 *Cum quo manus mea firma erit, & brachium meum roborauit eum.*
23 *Non decipiet inimicus eum, & filius iniquitatis non affliget eum.*
24 *Sed concidam ante faciem eius hostes illius, & qui eum oderunt, percutiam.*
25 *Veritas autem mea & misericordia mea erit cum eo, & in nomine meo exaltabitur cor-*
26 *nu eius. Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius.*
27 *Ipse inuocabit me, Pater meus es tu, Deus meus, & fortitudo salutis meæ.*
28 *Ego autem primogenitum ponam eum, excelsum regibus terræ.*

Quoniam quis in nubibus æquabitur 7
Domino, similis erit Dño in filiis Dei?
Deus qui glorificatur in concilio sancto- 8
rum, magnus & terribilis est super omnes
qui in circuitu eius. Domine Deus virtu- 9
tum, quis similis tibi? potens es Dñe, & ve
ritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris 10
potestati maris, motum autem fluctuum
eius tu mitigas. Tu humiliasti sicut vul- 11
neratum superbū: in brachio virtutis tuæ
dispersisti inimicos tuos. Tui sunt cæli, & 12
tua est terra: orbē terræ & plenitudinē eius
tu fundasti: Aquilonē & mare tu creasti. 13
Thabor & Hermon in nomine tuo exul-
tabunt. Tuū brachium cum potentia. fir- 14
metur manus tua, exaltetur dextera tua.
Iustitia & iudicium præparatio sedis tuæ. 15
Misericordia & veritas præcedent ante fa-
ciē tuam. Beatus populus qui scit iubila- 16
tionem: Dñe in lumine vultus tui ambula-
bunt, & in nomine tuo exultabunt tota 17
die, & in iustitia tua exaltabuntur. Quo- 18
niam gloria virtutis eorum tu es, & in be-
neplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.
Quia Dñi assumptio, & sancti Israel 19
regis nostri. Tunc locutus es in visione 20
filiis tuis, & dixisti: Posui adiutorium in
potente, exaltaui electum de plebe mea.
Inueni Dauid seruum meum, in oleo san 21
cto meo vnxi eum. Manus enim mea au- 22
xiliabitur ei, & brachium meum confir-
mabit eum. Nihil proficiet inimicus in 23
eo, & filius iniquitatis non apponet noce-
re ei. Et concidam à facie ipsius inimi- 24
cos eius, & odientes eum in fugam con-
uertam. Et veritas mea & misericor- 25
dia mea cum ipso, & in nomine meo exal-
tabitur cornu eius. Et ponam in 26
mari manum eius, & in fluminibus dex-
teram eius. Ipse inuocabit me: 27
Pater meus es tu, Deus meus & susceptor
salutis meæ. Et ego primogeni 28
tum ponam illum, excelsum præ regibus
terræ.

7 ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ, ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ;
8 ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων, μέγας καὶ φοβερός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ.
9 κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων τίς ὅμοιός σοι; δυνατὸς εἶ κύριε, καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου.
10 σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις.
11 σὺ ἐταπείνωσας ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον, ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου.
12 σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σή ἐστιν ἡ γῆ, τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ ἐθεμελίωσας.
13 τὸν βορρᾶν καὶ τὴν θάλασσαν σὺ ἔκτισας, θαβὼρ καὶ ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται.
14 σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας. κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου.
15 δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου. ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύσονται πρὸ προσώπου σου.
16 μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν. κύριε ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύσονται.
17 καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ἡ-
18 μέραν, καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται. ὅτι καύχη-
μα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ, καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑψωθή-
19 σεται τὸ κέρας ἡμῶν. ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις, καὶ τοῦ
20 ἁγίου ἰσραὴλ βασιλέως ἡμῶν. τότε ἐλάλησας ἐν ὁ-
ράσει τοῖς υἱοῖς σου, καὶ εἶπας, ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνα-
21 τόν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. εὗρον δαυὶδ
τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν.
22 ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων
23 μου κατισχύσει αὐτόν. οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ,
καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν.
24 καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐ-
25 τοῦ, καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. καὶ ἡ ἀλή-
θειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου
26 ὑψωθήσεται τὸ κέρας αὐτοῦ. καὶ θήσομαι ἐν θα-
λάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐν ποταμοῖς δεξιὰν αὐτοῦ.
27 αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ μου εἶ σύ, θεός μου καὶ
28 ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου. κἀγὼ πρωτότοκον θήσομαι
αὐτόν, ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.

תרגום

7 ארום מן הוא בשחקי דמשתוי לייי דידמי לייי באוכלוסי מלאכיא ׃ 8 אלהא תקיפא ברזהון דקדישין דיתב על כרסי יקרא ואדחיל על כל מלאכיא דקימין חזור חזור ליה ׃ 9 ייי אלהא על כל חילי מרומא מן כותך חסינא ייי וקושטא חזור חזור לך ׃ 10 את שליט בגיותנא דימא כד מתנטלין גללוי את תמאיכנון ׃ 11 את שפילתא היך קטיל דחרבא רהבא הוא פרעה רשיעא בתקוף אדרע עושנך בדרתא בעלי דבבך ׃ 12 דילך שמיא אף דילך ארעא תבל ומליה את יסדתנון ׃ 13 מדברא דצפונא ויתביא די בדרומא את בראתנון תבור דבמערבא וחרמון דבמדנחא בשמך משבחין ׃ 14 דילך אדרעא עם גבורתא תעשן ידך למפרק עמך תרום ימינך לשכללא בית מקדשך ׃ 15 צדקתא ודינא מדור כורסי יקרך טיבו וקושטא מקדמין אפך ׃ 16 טוביהון דעמא דידעי לרצויי ברייהון כיבבא ייי בנהור זיו אפך יהלכון ויזכון בדינא ׃ 17 בשמך ירננון כל יומא ובצדקתך יתרוממון ׃ 18 ארום תוקף עושניהון אנת וברעותך תרומם יקרנא ׃ 19 ארום דייי תיגון תריסי ארעא ולקדיש ישראל מלכנא ׃ 20 הבכן מללתא בחזונא לחסידך ואמרתא שויתי סעיד לעמי על ידיה דמתגבר באוריתא אפרשת עולים מביני עמא ׃ 21 אשכחית דוד עבדי במשח קודשי רביתי יתיה ׃ 22 די אידי מתקנן בסעדה ברם אדרעי תחיליניה ׃ 23 לא יטעי בעל דבבא ביה ובן רשיעא לא יסגפניה ׃ 24 ואשוף מקומוי מעיקוי ומסנאוי אגוף ׃ 25 וקושטי וטובי עמה ובשום מימרי תרומם יקריה ׃ 26 ואשוי במחוזי ימא שלטניה ובין יתבי על נהרותא גבורת ימיניה ׃ 27 הוא יקרי לי אבא את אלהי ותקוף פרקני ׃ 28 לחוד אנא בוכרא דמלכיא דבית יהודה אתניניה עילאה על כל מלכי ארעא ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Quoniam quis ille in æthere qui æquatur Domino, qui comparetur Domino inter choros angelorum? 8 Deus fortis in secreto sanctorum, sedens super thronnm gloriæ, & magnus timendusq; plusquàm omnes angeli qui assistunt circa eum. 9 Domine Deus super omnes virtutes excelsas, quis sicut tu fortissime Domine? sanè veritas tua circundat te. 10 Tu potestatem habes in elationem maris: quando intumescunt fluctus eius, tu deprimis eos. 11 Tu contriuisti veluti interfectum gladio, superbum, hic est Pharao impius: in fortitudine brachij roboris tui dispersisti inimicos tuos. 12 Tui sunt cæli, & insuper tua est terra; orbem & plenitudinem eius tu fundasti. 13 Desertum Aquilonis habitatoresque Austri tu creasti: Tabor ab Occidente & Hermon ab Oriente in nomine tuo laudes dicunt. 14 Tuum est brachium cum fortitudine: roborabis manum tuam vt redimas populum tuum, exaltabis dexteram tuam vt ædifices domum sanctuarij tui. 15 Iustitia & iudicium habitatio sedis gloriæ tuæ, benignitas & veritas præcedunt faciem tuam. 16 Beatus populus qui nouit complacêre creatori suo cum iubilo: Domine in lumine splendoris faciei tuæ ambulabunt, & iustificabuntur in iudicio. 17 In nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur. 18 Quoniam gloria fortitudinis eorum tu es: & in beneplacito tuo extolles honorem nostrum. 19 Quoniam Dñi sunt protectiones terræ, & sancti Israel regis nostri. 20 Tunc locutus es in visione piis tuis, & dixisti: Posui adiutorium populo meo, per manum eius qui valet in lege, secreui iuuenem de populo. 21 Inueni Dauidem seruum meum: vnctione sanctitatis meæ vnxi eum. 22 Quoniam manus meæ paratæ sunt in adiutorio eius: sed & brachium meum virtutem dabit ei. 23 Non decipiet eum auctor inimicitiæ, & filius impietatis non affliget eum. 24 Conteram enim à conspectu eius qui angunt eum, & qui odio prosequuntur eum, feriam. 25 Et veritas mea & bonitas mea cum ipso, & in nomine Verbi mei exaltabitur gloria eius. 26 Et statuam in regionibus maris imperium eius, & in his qui habitant iuxta flumina robur dexteræ eius. 27 Ipse inuocabit me, Pater meus es tu, Deus meus & fortitudo redemptionis meæ. 28 Sed ego primogenitum regum domus Iudæ ponam eum sublimem super omnes reges terræ.

29 * לְעוֹלָם אֶשְׁמוֹר לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ׃
30 * וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם׃
31 * אִם־יַעַזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן׃
32 * אִם־חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃
33 * וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם׃
34 * וְחַסְדִּי לֹא־אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי׃
35 * לֹא־אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה׃
36 * אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב׃
37 * זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃
38 * כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה׃
39 * וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם־
מְשִׁיחֶךָ׃
40 * נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃
41 * פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה׃
42 * שַׁסֻּהוּ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו׃
43 * הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו׃
44 * אַף־תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקֵמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃
45 * הִשְׁבַּתָּ מִטְּהָרוֹ וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה׃
46 * הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הֶעֱטִיתָ עָלָיו בּוּשָׁה
סֶלָה׃
47 * עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ
חֲמָתֶךָ׃
48 * זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד עַל־מַה־שָּׁוְא בָּרָאתָ כָל־
בְּנֵי־אָדָם׃
49 * מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָּוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ
מִיַּד־שְׁאוֹל סֶלָה׃
50 * אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים אֲדֹנָי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד
בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃
51 * זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים
עַמִּים׃

29 * *In æternum custodiam ei misericordiam meam, & pactum meum fidele erit ei.*
30 * *Et ponam in perpetuum semen eius, & thronum eius sicut dies cæli.*
31 * *Si autem dereliquerint filij eius Legem meam, & in iudiciis meis non ambulauerint:*
32 * *Si ceremonias meas prophanauerint, & præcepta mea non custodierint:*
33 * *Visitabo in virga scelera eorum, et in plagis iniquitates eorum.*
34 * *Misericordiam autem meam non auferam ab eo, nec mentiar in veritate mea.*
35 * *Non violabo pactum meum, & quod egressum est de labiis meis non mutabo.*
36 * *Semel iuraui in sancto meo, ne Dauid mē-*
37 *tiar.* * *Semen eius in sempiternum erit, & thronus eius sicut sol in conspectu meo.*
38 * *Sicut luna stabilietur in sempiternum, & testis in cælo fidelis. Semper.*
39 * *Tu autem repulisti & proiecisti; iratus es*
40 *aduersus christum tuum.* * *Attenuasti pactum serui tui, prophanasti in terra diadema eius.*
41 * *Dissipasti omnes macerias eius, posuisti munitiones eius pauorem.*
42 * *Diripuerunt eum omnes qui transeunt per viam, factus est opprobrium vicinis suis.*
43 * *Eleuasti dexteram hostium eius, lætificasti omnes inimicos illius.*
44 * *Auertisti robur gladij eius, & non subleuasti eum in prœlio.*
45 * *Quiescere fecisti munditiam eius, et thronum illius in terra detraxisti.*
46 * *Abbreuiasti dies adolescentiæ eius, operuisti eum ignominia. Semper.*
47 * *Vsquequo Domine absconderis in finem? succenditur quasi ignis indignatio tua?*
48 * *Memento mei de profundo, alioquin quare frustrà creasti filios hominum?*
49 * *Quis est vir qui viuat, & non videat mortem, saluans animã suam de manu inferi?*
50 *Semper.* * *Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ*
51 *Dñe, quas iurasti Dauid in veritate tua?* * *Recordare Dñe opprobrij seruorũ tuorũ, quia portaui in sinu meo omnes iniquitates populorum.*

* In æternum seruabo illi misericordiam 29
meam, & testamentum meum fidele ipsi.
* Et ponam in seculum seculi semen e- 30
ius, & thronum eius sicut dies cæli.
* Si *dereliquerint filij eius Legem meã, 31
& in iudiciis meis non ambulauerint:
* Si iustitias meas prophanauerint, & 32
mandata mea nõ custodierint: * Visitabo 33
in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum. * Misericordiam au- 34
tem meam non dispergam ab *eis, neq; nocebo in veritate mea: * Neque propha- 35
nabo testamentum meum; & quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita.
* Semel iuraui in sancto meo si Dauid 36
mentiar? * Semen eius in æternum 37
manebit, & thronus eius sicut Sol in conspectu meo: * Et sicut Luna perfe- 38
cta in æternum, & testis in cælo fidelis.
* Tu verò repulisti & despexisti: distu- 39
listi Christum tuum.
* Auertisti testamentum serui tui, pro- 40
phanasti in terra sanctuarium eius.
* Destruxisti omnes sæpes eius: posuisti 41
firmamentum eius formidinem.
* Diripuerunt eum omnes transeuntes 42
viam, factus est opprobrium vicinis suis.
* Exaltasti dexteram deprimentium eũ, 43
lætificasti omnes inimicos eius.
* Auertisti adiutorium gladij eius, & nõ 44
es auxiliatus ei in bello. * Destruxisti * ab 45
emundatione sua, *sedem eius in terra collisisti. * Minorasti dies temporis eius, 46
perfudisti eum confusione. * Vsquequo 47
Domine auertis in finem, exardescet sicut ignis ira tua? * Memorare quæ mea sub- 48
stantia: nunquid enim vanè constituisti omnes filios hominum? * Quis est homo 49
qui viuet, & non videbit mortem; eruet animam suam de manu inferi?
* Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquę Dñe, 50
* quas iurasti Dauid in veritate tua? * Me- 51
mor esto Dñe opprobrij seruorũ tuorum, quod cõtinui in sinu meo multarũ gentiũ.

29 * εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου, καὶ ἡ διαθήκη μου πιστὴ αὐτῷ.
30 * καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.
31 * ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νόμον μου, καὶ τοῖς
32 κρίμασί μου μὴ πορευθῶσιν· * ἐὰν τὰ δικαιώματά μου βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν·
33 * ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μάστιξι τὰς ἀδικίας αὐτῶν.
34 * τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ διασκεδάσω ἀπ' αὐτῶν· οὐδ' οὐ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου·
35 * οὐδ' οὐ μὴ βεβηλώσω τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ ἀθετήσω.
36 * ἅπαξ ὤμοσα ἐν ἁγίῳ μου εἰ τῷ δαυὶδ ψεύσομαι;
37 * τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐ-
38 τοῦ ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου· * καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός. διάψαλμα.
39 * σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου.
40 * κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου, ἐβεβήλωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
41 * καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυ-
42 ρώματα αὐτοῦ δειλίαν. * διήρπαζον αὐτὸν πάντες οἱ διοδεύοντες ὁδόν, ἐγενήθη ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ.
43 * ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτόν, εὔφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.
44 * ἀπέστρεψας τὴν βοήθειαν τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀντελάβου αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ.
45 * κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτοῦ, τὸν θρόνον αὐτοῦ
46 εἰς τὴν γῆν κατέρραξας. * ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου αὐτοῦ, κατέχεας αὐτοῦ αἰσχύνην.
47 * ἕως πότε κύριε ἀποστρέφῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται ὡς
48 πῦρ ἡ ὀργή σου; * μνήσθητι τίς μου ἡ ὑπόστασις, μὴ γὰρ ματαίως ἔκτισας πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων;
49 * τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον, ῥύσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου; διάψαλμα.
50 * ποῦ εἰσι τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα κύριε, ἃ ὤμοσας τῷ δαυὶδ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
51 * μνήσθητι κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου, οὗ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἐθνῶν.

תרגום

29 לעלם אטור ליה טובי וקימי מהימנא ליה׃ 30 ואשוי לעלמין בנוי וכורסיה כיומיא דיקומון שמיא׃ 31 אם ישבקון בנוי אורייתי ובדיני לא יהלכון׃ 32 אין קימי יפסו ופיקודי לא ינטרון׃ 33 ואסער על ידיהון דשבט רשיעין מרדיהון ובמזיקיא דמכתשין עויתהון׃ 34 וטובי לא אבטל מניה ולא אשקר בהימנותי׃ 35 לא אפיס קימי ומפקנות ספותי לא אשנה׃ 36 חדא זימנא קיימית בשום קודשי אם לדוד אכדב׃ 37 בנוי לעלם יהון וכרסיה נהור היך שמשא לקבלי׃ 38 היך סיהרא דמתקן לאת לעלם וסהיד בשחקא מהימן לעלמין׃ 39 ואת שבקתא ורחקתא ארגזתא עם משיחך׃ 40 אשניתא קים עם עבדך אפסתא לארעא כליליה׃ 41 תקפתא כל כרכוי שויתא פצחוי תברא׃ 42 רמסין יתיה כל עברי אורחא הוה קלנא לשבבוי׃ 43 ארימתא ימינא דמעיקוי אחדיתא כל בעלי דבבוי׃ 44 לחוד תתיב לאחורא סיפה חריפא ולא אוקימתא ידיה בקרבא׃ 45 בטלת כהניא דמדין על מדבחא ומדכין עמה וכרסי מלכותיה לארעא מגרתא׃ 46 קצרתא יומי עולימוי עטפת עלויה בהתא וכסופא לעלמין׃ 47 עד אימתי ייי תסלק שכינתך לעלמין תדליק היך אשתא חימתך׃ 48 אדכר די אנא אתבריתי מעפרא מטול מה לבטלא בריתא כל בני נשא׃ 49 מן הוא גברא דיחי ולא יחמי מלאכא דמותא ישזיב נפשה מידיה ולא ייחות לבית קבורתא לעלמין׃ 50 האי אינון טבוותך דמשירויא ייי דקיימתא לדוד בהימנותך׃ 51 אדכר ייי חסודא דעבדך סוברית על עטפי כל גרופיהון דסגיעין עממין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In æternum seruabo illi benignitatem meam, & pactum meum fidele ipsi erit. 30 Et ponam in perpetuum filios eius, & sedem eius iuxta dies quibus steterint cæli. 31 Si dereliquerint filij eius Legem meam, & in iudiciis meis non ambulauerint: 32 Si præcepta mea polluerint, & mandata mea non custodierint: 33 Visitabo per manum tribus impiorum scelera eorum, & nocumentis plagarum iniquitates eorum. 34 Bonitatem autem meam non auferam ab eo, & non mentiar in fide mea. 35 Non prophanabo pactum meum, & quod depromptum est ex labiis meis, non mutabo. 36 Semel iuraui in nomine sancto meo, nequaquam Dauidi mentiar. 37 Filij eius in æternum erunt, & thronus eius lucidus sicut Sol in conspectu meo. 38 Sicut Luna firmata ad signum æternum, & testis in æthere fidelis in perpetuum. 39 Tu autem deseruisti & abominatus es; iratus es cum Christo tuo. 40 Irritum fecisti pactum cum seruo tuo: prophanasti ad terram coronam eius. 41 Destruxisti omnia castra eius: posuisti oppida eius destructionem. 42 Conculcant eum omnes transeuntes viam: fuit opprobrio vicinis suis. 43 Exaltasti dexteram molestantium eum: lætificasti omnes inimicos eius. 44 Siquidem vertisti retrorsum gladium eius acutum, & non confirmasti manum eius in prœlio. 45 Abstulisti sacerdotes qui conspersionem faciebant super altari, & purificabant populum eius, & sedem regnorum eius ad terram collisisti. 46 Breuiasti dies iuuentutis eius: operuisti eum pudore & confusione in perpetuum. 47 Vsquequo Domine auferes maiestatem tuam in æternum? accendes in modum ignis iram tuam? 48 Recordare quòd creatus sum de puluere: quare vt aboleantur, creasti omnes filios hominum? 49 Quis est ille vir qui viuet, & non videbit angelum mortis? liberabit animam suam de manu eius, & non descendet in domum sepulchri in perpetuum? 50 Vbi illæ benignitates tuæ primordiales, quas pactus es Dauidi in veritate tua? 51 Recordare Domine opprobrij seruorum tuorum: sustinui in sinu meo cuncta opprobria multorum populorum.

52 * אֲשֶׁר חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת
מְשִׁיחֶךָ׃
53 * בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

צ

1 * תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן
אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃
2 * בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃
3 * תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃
4 * כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃
5 * זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃
6 * בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃
7 * כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃
8 * שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃
9 * כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ־
הֶגֶה׃
10 * יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם
בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז
חִישׁ וַנָּעֻפָה׃
11 * מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃
12 * לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה׃
13 * שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ׃
14 * שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־
יָמֵינוּ׃
15 * שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה׃
16 * יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם׃
17 * וִיהִי נֹעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

52 * *Quibus exprobrauerunt inimici tui Do-*
mine, quibus exprobrauerunt veſtigia Chriſti
53 *tui. * Benedictus Dominus in ſempiternum:*
amen & amen.
1 * *Oratio Moyſi viri Dei.*

PSAL. XC.

Domine habitaculum tu factus es nobis; in
generatione & generatione.
2 * *Antequàm montes naſcerentur, & par-*
turiretur terra & orbis, à ſeculo & vſque in
ſeculum tu es Deus.
3 * *Conuertens hominem vſque ad contritio-*
nem, & dicens, Reuertimini filij Adam.
4 * *Quia mille anni in oculis tuis ſicut dies he-*
ſterna quæ pertranſiit, & vigilia in nocte.
5 * *Percutiente te eos vt ſomnium erunt, ma-*
nè quaſi herba pertranſiens.
6 * *Manè floruit & abijt, ad veſperum con-*
teretur atque ſiccabitur.
7 * *Conſumpti enim ſumus in furore tuo, et in*
indignatione tua conturbati ſumus.
8 * *Poſuiſti iniquitates noſtras coram te, ne-*
gligentias noſtras in luce vultus tui.
9 * *Omnes enim dies noſtri tranſierunt in fu-*
rore tuo, conſumpſimus annos noſtros quaſi ſer-
10 *monem loquens. * Dies annorum noſtrorum*
in ipſis ſeptuaginta annis: ſi autem multum eſt,
octoginta anni, et quod amplius eſt, labor et do-
lor; quoniam tranſiuimus citò et aduolauimus.
11 * *Quis nouit fortitudinem iræ tuæ, et ſecun-*
dùm timorem tuum indignationem tuam?
12 * *Vt numerentur dies noſtri ſic oſtende, &*
veniemus corde ſapienti.
13 * *Reuertere Domine vſquequo, & exorabi-*
lis eſto ſuper ſeruos tuos.
14 * *Imple nos matutino miſericordia tua, &*
laudabimus et lætabimur in cunctis diebus no-
15 *ſtris. * Lætifica nos pro diebus quibus afflixiſti*
nos, & annis quibus vidimus mala.
16 * *Appareat apud ſeruos tuos opus tuum, et*
gloria tua ſuper filios eorum.
17 * *Et ſit decor Domini Dei noſtri ſuper nos,*
& opus manuum noſtrarum cõfirma ſuper nos,
& opus manuum noſtrarum confirma.

*Quod exprobrauerunt inimici tui Do- 52
mine, quod exprobrauerunt commutatio
nem Chriſti tui. * Benedictus Dominus 53
in æternum, fiat fiat.
* Oratio Moyſi homini Dei. 1

PSAL. LXXXIX.

Domine refugium factus es nobis * in ge
neratione & generatione. * Priuſquàm 2
montes fierent, & formaretur terra & or-
bis, & à ſeculo & vſque in ſeculum tu es.*
* Ne auertas hominem in humilitatem. 3
& dixiſti: Conuertimini filij hominum.
* Quoniam mille anni ante oculos tuos 4
Domine, tanquam dies heſterna quę prę-
teriit, & cuſtodia in nocte. * Quæ pro 5
nihilo habentur eorum anni erunt, manè
ſicut herba tranſeat: * Manè floreat & 6
tranſeat, veſperè decidat, induret & areſ-
cat. * Quia defecimus in ira tua, & in fu- 7
rore tuo turbati ſumus. * Poſuiſti iniqui- 8
tates noſtras in cõſpectu tuo, ſeculum no-
ſtrum in illuminatione vultus tui.
* Quoniam omnes dies noſtri defecerũt, 9
& in ira tua defecimus. * Anni noſtri ſicut 10
aranea meditabantur; dies annorum no-
ſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni; ſi autem
in potentatibus octoginta anni, & * pluri-
mum eorum labor & dolor. quoniam ſu-
peruenit manſuetudo ſuper nos, & corri-
piemur. * Quis nouit poteſtatem irę tuę, 11
& præ timore tuo iram tuam * dinumera- 12
re? Dexteram tuam ſic notam fac mihi, &
eruditos corde in ſapientia. * Conuer- 13
tere Domine, vſquequo? & deprecabilis
eſto ſuper ſeruos tuos. * Repleti ſu- 14
mus manè miſericordia tua Domine, &
exultauimus & delectati ſumus. In omni-
bus diebus noſtris * lætati ſumus pro qui- 15
bus diebus humiliaſti nos, annis quibus
vidimus mala. * Et reſpice in ſeruos tuos, 16
& in opera tua, & dirige filios eorum. * Et 17
ſit ſplendor Domini Dei noſtri ſuper nos,
& opera manuum noſtrarum dirige ſuper
nos, & opus manuum noſtrarum dirige.

a generatione in generationem
Deus
Gen. 6.a Eccle. 18.a amplius

52 * οὗ ὠνείδισαν οἱ ἐχθροί σου κύριε, οὗ ὠνείδισαν τὸ ἀν-
53 τάλλαγμα τοῦ χριστοῦ σου. * εὐλογητὸς κύριος εἰς
τὸν αἰῶνα, γένοιτο γένοιτο.
1 * Προσευχὴ μωυσῆ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ.

πθ΄.

Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
2 * πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν
οἰκουμένην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
3 * μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν, καὶ εἶπας,
ἐπιστρέψατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.
4 * ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε, ὡς ἡμέρα ἡ
ἐχθὲς ἥτις διῆλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.
5 * τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται, τὸ πρωῒ ὡσεὶ χλόη
6 παρέλθοι, * τὸ πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, τὸ ἑσπέρας
ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη.
7 * ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου, καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου
8 ἐταράχθημεν. * ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐναντίον
9 σου, ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. * ὅτι πᾶ-
σαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελί-
10 πομεν. * τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων, αἱ ἡ-
μέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη· ἐὰν δὲ ἐν
δυναστείαις ὀγδοήκοντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ
πόνος. ὅτι ἐπῆλθε πρᾳότης ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ παιδευθησό-
11 μεθα. * τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ
ἀπὸ τοῦ φόβου σου τὸν θυμόν σου
12 * ἐξαριθμήσασθαι; τὴν δεξιάν σου οὕτως γνώρισόν
μοι, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ.
13 * ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε, καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς
δούλοις σου.
14 * ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ ἠγαλ-
λιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν. ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις
15 ἡμῶν * εὐφρανθείημεν, ἀνθ᾽ ὧν ἡμερῶν ἐταπείνω-
σας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἴδομεν κακά.
16 * καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ
ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν.
17 * καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ᾽ ἡ-
μᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ᾽ ἡ-
μᾶς, καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον.

תרגום

52 די חסדו בעלי דבבך ייי די חסדו איחור רשמת רגלי משיחך׃ 53 בריך שמא דייי בעלמא הדין ולעלמא דאתי אמן ואמן׃
צ
1 צלותא דצלי משה נביאה דייי כד חבו עמא בית ישראל במדברא ייי דמדור בית שכינתך בשמיא את הויתא לנא סעיד לכל דר ודר כד אתגלי קדמך דעמך עתידין למחוב אתקנתא תתובא׃ 2 עד לא טוריא אתנטלו ואתבריאת ארעא ויתבי תבל ומעלמא הדין עד עלמא דאתי את הוא אלהא׃ 3 תתיב בר נש על חוביה עד מותא ואמרת תובו בני נשא׃ 4 ארום אלף שנין חשיבין קדמך היך יומא דאתמלי ארום יעבר והיך מטרה ליליא׃ 5 ואין לא תתובין תיתי עליהון מותא היך דמכין יהון ולעלמא דאתי היך עסבא דמפרכא יתחלפון׃ 6 דמין עובדיהון היך עסבא די בצפרא יציץ ויסגי ולרמשא מתמולל ומתיבש מחורבא׃ 7 ארום אשתיצינא מתקפך ומחמתך אתבהלנא׃ 8 שויתא חובנא לקבלך עויתן טליותנא קביל נהור אפיך׃ 9 ארום כל יומנא אתפניו ברוגזך שיצינא יומי חיינא היך הבל פומא בסתוא׃ 10 יומי שנתנא בעלמא הדין שובעין שנין מתאלמין ואין בגבורתא תמנין שנין וסוגעיהון ליאות ושקר לחוביא ארום עדו בסרהוביא וטיסין לעפרא׃ 11 מן הוא דידע לאתבא עשנא דתוקפך אלהין צדיקיא דדחלין מנך משדכין רגזך׃ 12 לממני יומנא מן יתבין להודע ברם נביאה דלבה מבני חכמתא׃ 13 תוב ייי עד אימתי תסגפננא ותוב מבישתא דמללתא למעבד לעמך׃ 14 שבע יתנא לעלמא דמתיל לצפרא טובך ונרנן ונחדי בכולהון יומנא׃ 15 שמח יתנא היך יומין דסגפתנא היך שניא דחמינא בישתא׃ 16 יתחמי לעבדיך עובדי ניסך ושבהורך על בניהון׃ 17 ויהי בסימותא דגן עדן מן קדם ייי אלהנא עלנא ועובדי ידנא יצלחון אתקן פתגמי אוריתא עלנא ועובדי ידנא מנה יתקנון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

51 Quoniam exprobrauerunt hoſtes tui, exprobrauerunt tarditatem veſtigiorum pedum Chriſti tui. 52 Benedictum nomen Do-
mini in ſeculo iſto, necnon in ſeculo venturo. amen & amen.
1 Oratio qua orauit Moſeh propheta Domini, quando peccauit populus domus Iſrael in deſerto. PSAL. XC.
Domine cuius habitatio domus maieſtatis tuæ eſt in cælis, tu fuiſti nobis adiutor in omni generatione & generatione. quando mani-
feſtum fuit coram te, ꝙ populus tuus eſſet peccaturus, diſpoſuiſti conuerſionẽ. 2 Antequã mõtes erigerentur, & creata eſſet terra & ha-
bitatores orbis, à ſeculo hoc, & vſq; ad ſeculum venturũ, tu ipſe es Deus. 3 Rediges hominẽ ꝓpter peccatũ eius vſq; ad mortẽ. & dixiſti, Cõ-
uertimini filij hominis. 4 Quoniã mille anni cõputantur apud te ſicut dies heſterna quãdo præterierit, & ſicut vigilia noctis. 5 Et ſi nõ cõuer-
tantur, induces in eos mortẽ quæ erit illis ſicut ſomni; & in mũdo venturo ſicut herba quæ exciditur, permutabuntur. 6 Similes ſunt opera-
tiones eorũ herbę quę manè florebit atq; creſcet; veſperi autem exciſa ſiccatur propter ęſtum. 7 Quoniã cõſumpti ſumus à furore tuo, & ab
indignatione tua cõturbati ſumus. 8 Poſuiſti peccata noſtra in cõſpectu tuo, iniquitates iuuẽtutis noſtræ corã luce vultus tui. 9 Quoniã om-
nes dies noſtri receſſerũt in ira tua, cõſumpſim⁹ dies vitæ noſtrę tãquã vaporẽ oris in hyeme. 10 Dies annorũ noſtrorũ in mundo hoc ſeptua-
ginta anni robuſtiorũ; & ſi in fortitudine octoginta anni: at multiplicatio eorũ labor & falſitas peccatoribus, quoniã trãſierunt velociter, &
volãt in puluerẽ. 11 Quis eſt ille qui ſciet auertere fortitudinẽ irę tuę, niſi iuſti qui timẽt te, ſedantes furorẽ tuum? 12 Ad numerãdos dies no-
ſtros, quis diriget vt ſcire faciat? certè propheta cuius cor cõſtruit ſapientiã. 13 Cõuertere Dñe, vſquequo affliges nos? cõuertere, inquam, à
malo quod locutus es facere populo tuo. 14 Satura nos in mũdo, qui ſimilis eſt matutino benignitate tua; & lætabimur & exultabimus om-
nibus diebus noſtris. 15 Lętifica nos ſecundũ dies quibus afflixiſti nos, ſicut anni quibus vidimus mala. 16 Manifeſtę fiãt ſeruis tuis operatiões
ſignorũ tuorũ, & decor tuus ſuper filios eorũ. 17 Et ſit dulcedo horti deliciarũ à cõſpectu Dñi Dei noſtri ſuper nos, & opera manuũ noſtrarũ
proſperentur: præpara verba Legis ſuper nos, & opera manuum noſtrarum ab ipſo præparentur.

צא

1 יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן ׃
2 אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי
אֶבְטַח־בּוֹ ׃
3 כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת ׃
4 בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת־כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה
וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ ׃
5 לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם ׃
6 מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם ׃
7 יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ
לֹא יִגָּשׁ ׃
8 רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה ׃
9 כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ ׃
10 לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ ׃
11 כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ ׃
12 עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ ׃
13 עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין ׃
14 כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי ׃
15 יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ־אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ
וַאֲכַבְּדֵהוּ ׃
16 אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי ׃

צב

1 מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת ׃
2 טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן ׃
3 לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת ׃
4 עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר ׃
5 כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן ׃
6 מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ ׃
7 אִישׁ־בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־
זֹאת ׃

PSAL. XCI.

1 *Qui habitat in abscondito excelsi, in vmbra-
culo omnipotentis commorabitur.*
2 * *Dicens Domino: Spes mea & fortitudo
mea, Deus meus, confidam in eo.*
3 * *Quoniam ipse liberabit te de laqueo ve-
nantium, de morte insidiarum.*
4 * *In scapulis suis obumbrabit tibi, & sub
alis eius sperabis. scutum & protectio veritas
5 eius.* * *Non timebis à timore nocturno,
6 à sagitta volante per diem.* * *A peste in tene-
bris ambulante, à morsu insanientis meridie.*
7 * *Cadent à latere tuo mille, & decem millia
à dextris tuis, ad te autem nō appropinquabit.*
8 * *Veruntamen oculis tuis videbis, & vl-
9 tionem impiorum cernes.* * *Tu enim es Domine
spes mea. excelsum posuisti habitaculum tuum.*
10 * *Non accedet ad te malum, & lepra non
appropinquabit tabernaculo tuo.*
11 * *Quia angelis suis mandabit de te, vt cu-
stodiant te in omnibus viis tuis.*
12 * *In manibus portabunt te, ne fortè offen-
das ad lapidem pedem tuum.*
13 * *Super aspidem et basiliscum calcabis, con-
culcabis leonem & draconem.*
14 * *Quoniam mihi adhæsit, & liberabo eum:
exaltabo eum, quoniam cognouit nomen meum.*
15 * *Inuocabit me & exaudiam eum: cum ipso
ero in tribulatione; eruam eum, & glorificabo
16 eum.* * *Longitudine dierum implebo eum, &
ostendam illi salutare meum.*
1 * *Psalmus cantici in die Sabbati.*

XCII.

2 *Bonum est confiteri Domino, & psallere no-
3 mini tuo Altissime.* * *Ad annunciandum
manè misericordiam tuam, & fidem tuam in
4 noctibus.* * *In decachordo & psalterio, in
cantico & cithara.*
5 * *Quoniam lætificasti me Domine in opere
tuo, in factura manuum tuarum laudabo.*
6 * *Quàm magnificata sunt opera tua Domine!
satis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.*
7 * *Vir insipiens non cognoscet, & stultus non
intelliget istud.*

*Laus Cantici Dauid, sine titulo apud
Hebræos.* PSAL. XC.

Qui habitat in adiutorio Altissimi, in pro- 1
tectione Dei cæli commorabitur. * Di- 2
cet Dn̄o: Susceptor meus es*, & refugiū
meum Deus meus, & sperabo in eū. * Quo- 3
niā ipse liberabit te de laqueo venantium,
& à verbo aspero. * In scapulis suis obum- 4
brabit tibi, & sub pennis eius sperabis. scu
to circundabit te veritas eius: * Non time- 5
bis à timore nocturno, à sagitta volāte in
die: * A negotio in tenebris perambulāte, 6
ab incursu & dæmonio meridiano. * Cadēt 7
à latere tuo mille, & decem millia à dextris
tuis, ad te aūt nō appropinquabit. * Verū- 8
tamē oculis tuis cōsiderabis, & retributio-
nem peccatorū videbis. * Quoniā tu Dn̄e 9
spes mea, Altissimū posuisti refugium tuū.
* Non accedent ad te mala, & flagellū non 10
appropinquabit tabernaculo tuo. * Quo- 11
niam angelis suis mādabit de te, vt custo-
diant te in omnibus viis tuis. * In manibus 12
Mat. 4. Luc. 4. portabūt te, ne fortè offendas ad lapidem
pedem tuum. * Super aspidem & basilis- 13
cum ambulabis, & conculcabis leonem &
draconem. * Quoniam in me sperauit, & 14
liberabo eum; protegam eum, quoniā co-
gnouit nomen meum. * Clamabit ad me, 15
& exaudiam eum, cum ipso sum in tribu-
latione. eripiam eum, & glorificabo eum:
* Longitudine dierum replebo eum, & 16
ostendam illi salutare meum.
* Psalmus cantici in diem Sabbati. 1

XCI.

Bonum confiteri Dn̄o, & psallere nomi- 2
ni tuo Altissime. * Ad annunciandum 3
manè misericordiā tuam, & veritatē tuam
per noctem, * In decachordo psalterio cum 4
cātico in cithara. * Quia delectasti me Dn̄e 5
in factura tua, & in operibus manuū tua-
rum exultabo. * Quàm magnificata sunt 6
opera tua Domine! nimis profundæ factæ
sunt cogitationes tuę. * Vir insipiēs nō co- 7
gnoscet, & stultus non intelliget hæc.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ'
ἑβραίοις. ϟ.

1 * Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ
2 τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. * ἐρεῖ τῷ κυρίῳ, ἀντιλή-
πτωρ μου εἶ, καὶ καταφυγή μου ὁ θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ'
αὐτόν.
3 * ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λό-
4 γου ταραχώδους. * ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπι-
σκιάσει σοι, καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπιεῖς. ὅπλῳ κυ-
5 κλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ. * οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φό-
βου νυκτερινοῦ, ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας,
6 * ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, ἀπὸ συμ-
πτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ.
7 * πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιάς, καὶ μυριὰς ἐκ
δεξιῶν σου, πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ.
8 * πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατανοήσεις, καὶ ἀνταπό-
9 δοσιν ἁμαρτωλῶν ὄψει. * ὅτι σὺ κύριε ἡ ἐλπίς μου,
10 τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου. * οὐ προσελεύσεται
πρὸς σὲ κακά, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου.
11 * ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ δια-
12 φυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. * ἐπὶ χειρῶν
ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
13 * ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπα-
14 τήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. * ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ
ῥύσομαι αὐτόν, σκεπάσω αὐτόν, ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου.
15 * κεκράξεται πρός με, καὶ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, μετ' αὐ-
τοῦ εἰμὶ ἐν θλίψει. ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν.
16 * μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δείξω αὐτῷ
τὸ σωτήριόν μου.
1 * Ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ
σαββάτου. ϟα.
2 * Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ, καὶ ψάλλειν τῷ ὀ-
3 νόματί σου ὕψιστε. * τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου,
4 καὶ τὴν ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα. * ἐν δεκαχόρδῳ ψαλ-
5 τηρίῳ μετ' ᾠδῆς ἐν κιθάρᾳ. * ὅτι εὔφρανάς με κύριε ἐν
τῷ ποιήματί σου, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιά-
6 σομαι. * ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, σφόδρα
7 ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου. * ἀνὴρ ἄφρων
οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος οὐ συνήσει ταῦτα.

תרגום

צא 1 דְּאַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּהּ בְּרָזָא עִילָּאָה בִּטְלַל עֲנָנֵי יְקָרָא שַׁדַּי יְבִית ׃ 2 אֲמַר דָּוִד אֵימַר לַיְיָ רְחֻצָנִי וּכְרַךְ תּוֹקְפִּי אֱלָהִי אֶתְרְחֵץ בְּמֵימְרֵהּ ׃ 3 אֲרוּם הוּא יְפַצִּינָךְ מִפִּיחָא וְתַקְלָא מִמּוֹתָא וְאִתְרְגוּשְׁתָּא ׃ 4 בִּטְלַל שְׁכִינְתֵּהּ יַטֵּל עֲלָךְ וּתְחוֹת טְלַל אִיקָרֵהּ תִּתְרְחֵץ תְּרֵיסָא וַעֲגִילָא הֵימָנוּתֵיהּ ׃ 5 לָא תִדְחַל מִדְּלוּחָא דְמַזִּיקֵי דְאָזְלִין בְּלֵילְיָא מִגֵּירָרָא דְמַלְאַךְ דְּמוֹתָא דְשָׁדֵי בִּימָמָא ׃ 6 מִמּוֹתָא דִי בְקַבְלָא מְהַלֵּךְ מִסִּיעַת שֵׁדִין דִּמְחַבְּלִין בְּטִיהֲרָא ׃ 7 תִּדְכַּר שְׁמָא קַדִּישָׁא וְיִפְּלוּן מִסְּטַר שְׂמָאלָךְ אַלְפָא וְרִבְבָתָא מִימִינָךְ לְוָתָךְ לָא יִקְרְבוּן לְמִנְזַק ׃ 8 לְחוֹד בְּעֵינָךְ תִּסְתַּכַּל וְהֵיךְ מִתְגַּמְרִין רַשִׁיעֵי תֶּחְמֵי ׃ 9 אֲרוּם אַנְתְּ יְיָ רְחֻצָנִי בִּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָךְ עִילָּאָה שַׁוֵּיתָא בֵּית שְׁכִינְתָךְ ׃ 10 לָא תְאָרַע לָךְ בִּישָׁא וּמַכְתָּשָׁא וּמַזִּיקָא לָא יִקְרְבוּן בְּמַשְׁכְּנָיךְ ׃ 11 אֲרוּם מַלְאֲכוֹי יְפַקֵּד עֲלָךְ לְנַטּוֹרָךְ בְּכָל אָרְחָתָךְ ׃ 12 עַל תּוֹקְפֵּיהוֹן יִטְּלוּנָךְ דִּילְמָא תִתְקַל בְּיִצְרָא בִּישָׁא דִּמְתִיל לְאַבְנָא רִיגְלָךְ ׃ 13 עַל גּוּר בַּר אַרְיָוָן וּפִיתְנָא תְּבַעֵט תִּרְמוֹס אַרְיָא וְחוּרְמָנָא ׃ 14 מְטוּל דִּי בְּמֵימְרִי אִתְרְעֵי אֲשֵׁזְבִנֵּהּ אֲשַׂגְּבִנֵּהּ מְטוּל דִּידַע שְׁמִי ׃ 15 יְצַלֵּי קֳדָמַי וְאֶעֱנֵי יָתֵהּ עִמֵּהּ אֲנָא בְּעָקְתָא אֲפַצִּינֵהּ וַאֲיַקְּרִינֵּהּ ׃ 16 אוֹרִיכוּת יוֹמִין אֲשַׂבְּעִנֵּהּ וְאַחְמִינֵּהּ בְּפֻרְקָנִי ׃

צב 1 שְׁבָחָא וְשִׁירָא דַּאֲמַר אָדָם קַדְמָאֵי עַל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא ׃ 2 טָב לְאוֹדָאָה קֳדָם יְיָ וּלְשַׁבָּחָא שְׁמָךְ עִלָּאָה ׃ 3 לְחַוָּיָא בְּצַפְרָא טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ בְּלֵילָוָן ׃ 4 עַל פּוּם כִּנָּרָא דַעֲשַׂרְתֵּי נִימִין עַל פּוּם נִבְלָא עִלָּוֵי רִנָּנַת כִּנָּרָא ׃ 5 אֲרוּם אַחְדִּתַנִי יְיָ בְּעוֹבָדֵי נִיסָּךְ בְּעוֹבָדֵי אִידָךְ אֲבוּעַ ׃ 6 כְּמָה הֲנוֹן רַבְרְבִין עוֹבָדָךְ יְיָ לַחֲדָא עֲמִיקִין מַחְשְׁבָתָךְ ׃ 7 בַּר נָשָׁא טַפְשָׁא לָא יָדַע וְשַׁטְיָא לָא יִתְבַּיַּן יָת דָּא ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. XCI.

Qui posuit maiestatem suam in secreto altissimo, in vmbra nubium glorię omnipotentis commorabitur. 2 Dixit Dauid: Dicam Dn̄o: Fiducia mea & arx fortitudinis meæ, Deus meus cōfidam in verbo eius. 3 Quoniā ipse liberabit te de laqueo & offendiculo, de morte atque tumultu. 4 In vmbra maiestatis suæ obūbrabit tibi, & sub vmbra gloriæ eius securus cōsistes: clypeus & parmula veritas eius. 5 Non timebis à timore dęmonum qui ambulant in nocte, à sagitta angeli mortis, quā emittit interdiu. 6 A morte in tenebris ambulante, à caterua dęmonū qui grassantur in meridie. 7 Recordaberis nominis sancti: & cadēt à latere sinistro tuo mille, & decē millia à dextera tua; tibi autē nō appropinquabunt vt noceant. 8 Veruntamē oculis tuis cōsiderabis: & quéadmodū cōsumātur impij videbis. 9 Quoniā tu Dn̄e fiducia mea, in habitaculo domus maiestatis tuæ, excelsam posuisti domū maiestatis tuæ. 10 Nō eueniet tibi malū; & plaga atq; nocumentū nō accedēt ad tabernacula tua. 11 Quoniā angelis suis pręcipiet de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis. 12 Fortitudine sua portabunt te, ne fortè impingat ad cupiditatem prauam similem lapidi, pes tuus. 13 Catulum filiū leonum & basiliscum calcabis, cōculcabis leonē & draconem. 14 Quoniam in verbo meo sibi cōplacuit: liberabo eum, & protegā eum, quoniam sciuit nomen meū. 15 Orabit corā me, & respōdebo ei, cum ipso ego *adero* in afflictione: eruam eum, & glorificabo eum. 16 Longitudine dierum satiabo illum, & faciam eum intueri in salutem meam.

1 Laus & canticum quod dixit homo primus pro die Sabbati. PSAL. XCII.

Bonum est confiteri coram Domino, & laudare nomen tuum Altissime. 3 Ad annunciandum manè benignitatem tuam, & veritatem tuam in noctibus. 4 Super os citharæ decem chordarum, super os nabli, & in exultatione citharæ. 5 Quoniam lætificasti me Domine in operibus miraculorum tuorum, in operibus manuum tuarum exultabo. 6 Quàm magnifica illa opera tua Domine, multum profundæ sunt cogitationes tuæ. 7 Homo insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc.

8 * בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל־פעלי און להשמדם עדי־עד׃
9 * ואתה מרום לעלם יהוה׃
10 * כי הנה איביך יהוה כי־הנה איביך יאבדו יתפרדו כל־פעלי און׃
11 * ותרם כראים קרני בלתי בשמן רענן׃
12 * ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני׃
13 * צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה׃
14 * שתולים בבית יהוה בחצרות אלהינו יפריחו׃
15 * עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו׃
16 * להגיד כי־ישר יהוה צורי ולא־עולתה בו׃

צג

1 * יהוה מלך גאות לבש לבש יהוה עז התאזר אף־תכון תבל בל־תמוט׃
2 * נכון כסאך מאז מעולם אתה׃
3 * נשאו נהרות יהוה נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים׃
4 * מקלות מים רבים אדירים משברי־ים אדיר במרום יהוה׃
5 * עדתיך נאמנו מאד לביתך נאוה־קדש יהוה לארך ימים׃

צד

1 * אל־נקמות יהוה אל נקמות הופיע׃
2 * הנשא שפט הארץ השב גמול על־גאים׃
3 * עד־מתי רשעים יהוה עד־מתי רשעים יעלזו׃
4 * יביעו ידברו עתק יתאמרו כל־פעלי און׃
5 * עמך יהוה ידכאו ונחלתך יענו׃

8 * *Germinauerunt impij quasi fœnum, et floruerunt omnes qui operantur iniquitatem, vt conterantur vsque in sempiternum.*
9 * *Tu autem excelsus in æternum Domine.*
10 * *Ecce inimici tui Donine, ecce inimici tui peribunt: dissipabuntur omnes qui operantur iniquitatem.*
11 * *Et exaltabitur quasi monocerotis cornu meum, & senecta mea in oleo vberi.*
12 * *Et respiciet oculus meus eos qui insidiantur mihi; de his qui consurgunt aduersum me malignantibus audiet auris mea.*
13 * *Iustus vt palma florebit; vt cedrus in Libano multiplicabitur.*
14 * *Transplantati in domo Domini, in atriis Dei nostri germinabunt.*
15 * *Adhuc fructificabunt in senectute, pingues & frondentes erunt.*
16 * *Annunciantes quia rectus Dominus fortitudo mea, & non est iniquitas in eo.*

PSAL. XCIII.

1 *DOminus regnauit, gloria indutus est: indutus est Dominus fortitudine & accinctus est: insuper appendit orbem qui non commoue-*
2 *bitur.* * *Firmum solium tuum ex tunc, ab*
3 *æterno tu es.* * *Leuauerunt flumina Domine, leuauerunt flumina vocem suam, leuauerunt flumina gurgites suos.*
4 * *A vocibus aquarũ multarum grandes fluctus maris: grandis in excelso Dominus.*
5 * *Testimonia tua fidelia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitas Domine in longitudine dierum.*

PSAL. XCIIII.

1 *DEus vltionum Domine, Deus vltionum ostendere.*
2 * *Eleuare qui iudicas terram, redde vicissitudinem superbis.*
3 * *Vsquequo impij Domine, vsquequo impij exultabunt?*
4 * *Fluent loquentes antiquum, garrient omnes qui operantur iniquitatem.*
5 * *Populum tuum Domine conterent, et hereditatem tuam affligent.*

8 * Cùm exorti fuerint peccatores sicut fœnum, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem: Vt intereant in seculum seculi,
9 * tu autem altissimus in æternum Domine.
10 * Quoniam ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt. & dispergentur omnes qui operantur iniquitatem:
11 * Et exaltabitur sicut vnicornis cornu meum, & senectus mea in * oleo vberi.
12 * Et despexit oculus meus in inimicos meos, & in insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea.
13 * Iustus vt palma florebit, sicut cedrus * in Libano multiplicabitur.
14 * Plantati in domo Domini, in atriis * Dei nostri florebũt.
15 * Adhuc multiplicabuntur in senecta vberi. & bene patientes erunt
16 * vt annuncient: quoniam rectus Dominus Deus noster, & non est iniquitas in eo.

(margin: misericordia; Libani; domus)

1 * In diem antesabbatum quando fundata est terra, laus cantici Dauid.

PSAL. XCII.

DOminus regnauit, decorem indutus est. indutus est Dominus fortitudinẽ, & præcinxit se: & enim firmauit orbẽ terræ, qui non commouebitur.
2 * Parata sedes tua ex tunc, à seculo tu es.
3 * Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerũt flumina * voces suas. Eleuabunt flumina fluctus suos
4 * à vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus.
5 * Testimonia tua credibilia facta sunt nimis: domũ tuam decet sanctitudo Domine in longitudine dierum.

(margin: vocẽ suã eleuauerunt)

1 * Psalmus * Dauid quarta Sabbati.

(margin: ipsi)

XCIII.

DEus vltionum Dominus, Deus vltionum liberè egit.
2 * Exaltare qui iudicas terram, redde retributionẽ superbis.
3 * Vsquequo peccatores, Dñe, vsquequo peccatores gloriabũtur?
4 * Effabũtur & loquẽtur iniquitatem, loquẽtur omnes q operãtur iniustitiam?
5 * Populum tuum Dñe humiliauerunt, & hereditatẽ tuam vexauerunt.

8 * ἐν τῷ ἀνατεῖλαι ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρτον, καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ὅπως ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
9 * σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰῶνα κύριε.
10 * ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου κύριε, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἀπολοῦνται. καὶ διασκορπισθήσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
11 τὴν ἀνομίαν, * καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρωτος τὸ κέρας μου, καὶ τὸ γῆράς μου ἐν ἐλαίῳ πίονι.
12 * καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου, καὶ ἐν τοῖς ἐπανισταμένοις ἐπ' ἐμὲ πονηρευομένοις ἀκούσεται τὸ
13 οὖς μου. * δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡσεὶ κέδρος ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται.
14 * πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ
15 θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. * ἔτι πληθυνθήσονται ἐν
16 γήρει πίονι. καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται * τοῦ ἀναγγεῖλαι ὅτι εὐθὴς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.

1 * Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ, αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ. ςβʹ.

Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο, καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται.
2 * ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
3 * ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν. ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν
4 * ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν. θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης, θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος.
5 * τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα, τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἁγίασμα κύριε εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, τετράδι σαββάτου. ςγʹ.

Θεὸς ἐκδικήσεων κύριος, θεὸς ἐκδικήσεων ἐπαῤῥησιά-
2 σατο. * ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, ἀπόδος ἀνταπόδο-
3 σιν τοῖς ὑπερηφάνοις. * ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύριε,
4 ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται; * φθέγξονται καὶ λαλήσουσιν ἀδικίαν, λαλήσουσι πάντες οἱ ἐργαζό-
5 μενοι τὴν ἀνομίαν; * τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνωσαν, καὶ τὴν κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν.

תרגום

8 כד מתלבלבין רשיעיא היך עשבא ונצצין כל עבדי שקר ועתיד דישיצינון אלהא עד עלמא׃ 9 ואנת רמא ועילאה בעלמא הדין ייי ואנת רמא ועילאה לעלמא דאתי׃ 10 ארום הא בעלי דבבך מצלחין בעלמא הדין ייי ארום הא בעלי דבבך יתובדון לעלמא דאתי ומתפרשין מסיעתהון דצדיקיא כל עבדי שקר׃ 11 ותקפתא היך רימנא תקיפי רביתא יתי במשחא רטיבא דזית עבוף׃ 12 ואסתכלת עיני בהובדנא ומעיקי ובקימין עלי לאבאשא שמען אודני קל תבריהון׃ 13 צדיקא היך דקלא ילבלב פירין היך ארזא בלבנן יסגי ויעבד שרשין׃ 14 בנוהי יהוון שתילין בבית מקדשא דייי בדרת אלהנא ילבלבון׃ 15 תוב כאבהתהון יעבדון בנין בסיבו דהנין ורטיבין יהוון׃ 16 מטול דיחוון דיורי ארעא ארום תריץ ייי תקיפי ולא אית עולתא בה׃

צג

1 ייי מלך גיותנותא אלבש אלבש ייי עשנא אזדרז לחוד תקן תבל דלא תזדעזע׃ 2 מתקן כרסיך מלקדמין מעלמא את אלהא׃ 3 זקפו נהרותא ייי זקפו נהרותא קלהון בשירתא יקבלון נהרותא אגר שבחיהון׃ 4 מקלין דמיין סגיעין ממשבחיא תברי ימא רבא משבח בשמי מרומא ייי׃ 5 סהידותך קשיטין לחדא לבית מקדשך יאון וקדישין ייי לאוריכות יומין׃

צד

1 אלהא מרי פורענותא ייי אלהא מרי פורענותא הופע׃ 2 אתנטל דיין ארעא אתיב גמלא בישא על גיותניא׃ 3 עד אימתי רשיעיא מצלחין ייי עד אימתי רשיעיא יתבון בשלותא׃ 4 יבועון וימללון גדופין אמרין מלין דקלנא כל עבדי שקר׃ 5 עמך ייי ישופון ואחסנתך ימסכנון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Quando germinant impij sicut herba, & florent omnes operarij falsitatis, tunc futurum est quòd destruat eos Deus vsq; in eternum. 9 Tu autem excelsus sublimisque in seculo isto Domine, quinimò excelsus & sublimis in seculo venturo. 10 Quoniam ecce inimici tui prosperitate fruuntur in hoc seculo Domine, quoniam ecce inimici tui dissipabuntur in seculo venturo, & separabuntur à congregatione iustorum omnes qui operantur iniquitatem. 11 Exaltasti autem quasi naricornis fortitudinem meam: vnxisti me oleo recẽti oliuæ frondosę. 12 Et intuitus est oculus meus in interitum molestantium me, & in insurgentes contra me ad malè agendum, audiunt aures meæ vocem confractionum eorum. 13 Iustus tanquam palma producet germina: sicut cedrus in Libano multiplicabitur & aget radices. 14 Filij eius plantati erunt in domo sanctuarij Domini, in atriis Dei nostri florebunt. 15 Adhuc veluti patres eorum procreabunt filios; in senectute pingues & virides erunt: 16 Vt annuncient habitantes terram quòd rectus est Dominus, fortitudo mea, & non est iniquitas in eo.

PSAL. XCIII.

DOminus regnauit, celsitudinẽ indutus est, indutus est Dominus, fortitudine accinxit se: insuper stabiliuit orbem vt non cõmoueatur. 2 Parata est sedes tua à principio: à seculo tu ipse es Deus. 3 Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerunt flumina vocem suam in cantico: recipient flumina præmium laudum suarum. 4 A vocibus aquarum multarum, à laudibus fluctuũ maris magni laudatus est in cælis superioribus Dominus. 5 Testimonia tua vera sunt admodum; domo sanctuarij tui pulchrè conueniunt: sancta sunt Domine in longitudine dierum.

PSAL. XCIIII.

DEus auctor vltionis Domine, Deus auctor vltionis splendidum te exhibe. 2 Eleuare iudex terræ, redde retributionem malam superbis. 3 Vsquequo improbi prosperitate fruituri sunt Domine, vsquequo improbi sedebunt in tranquillitate? 4 Effutient & loquentur calumnias, dicentes verba opprobrij, omnes qui operantur falsitatem. 5 Populum tuum Domine conterent, & hereditatem tuam vexabunt.

6 * אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃
7 * וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה־יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
8 * בִּינוּ בֹעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃
9 * הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט׃
10 * הַיֹּסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃
11 * יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל׃
12 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ׃
13 * לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃
14 * כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃
15 * כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃
16 * מִי־יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
17 * לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה־לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי׃
18 * אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי׃
19 * בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעְשְׁעוּ נַפְשִׁי׃
20 * הֲיִחְבָּרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עָלֵי־חֹק׃
21 * יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃
22 * וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃
23 * וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

צה

1 * לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃
2 * נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃
3 * כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
4 * אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃
5 * אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃

6 * Viduam & aduenam interficient, & pupillos occident. 7 * Et dixerunt: Non videbit Dominus, & non intelliget Deus Iacob.
8 * Intelligite stulti in populo, & insipientes aliquando discite.
9 * Qui plantauit aurem, non audiet? aut qui
10 finxit oculum, non videbit? * Qui erudit gentes, non arguet, qui docet hominem scientiam?
11 * Dominus nouit cogitationes hominum, quia
12 vanæ sunt. * Beatus vir quem erudieris Domine, & de Lege tua docueris eum.
13 * Vt quiescat à diebus afflictionis, donec fodiatur impio interitus.
14 * Non enim derelinquet Dominus populum
15 suum, & hereditatem suam non deseret. * Quoniam vsque ad iustitiam reuertetur iudicium, et sequentur illud omnes recti corde.
16 * Quis stabit pro me aduersum malos? quis stabit pro me aduersus operarios iniquitatis?
17 * Nisi quia Dominus auxiliator meus, paulo minus habitasset in inferno anima mea.
18 * Si dicebam: Motus est pes meus, misericordia tua Domine sustentabat me.
19 * In multitudine cogitationum mearum quæ sunt in me intrinsecus, consolationes tuæ delectabant animam meam.
20 * Nunquid particeps erit tui throni iniquitatis, fingens laborem in præcepto?
21 * Copulabuntur aduersum animam iusti, & sanguinem innocentem condemnabunt.
22 * Erit autem Dominus mihi in refugium, et Deus meus quasi petra spei meæ.
23 * Et reddet illis iniquitatem ipsorum, & in malitia sua perdet eos, perdet illos Dominus Deus noster. PSAL. XCV.

1 VEnite laudemus Dominum, iubilemus petræ
2 Iesu nostro. * Præueniamus vultum eius in actione gratiarum, in canticis iubilemus ei.
3 * Quoniam fortis & magnus Dominus, & rex magnus super omnes Deos.
4 * In cuius manu fundamenta terræ, & excelsa montium ipsius sunt.
5 * Cuius est mare, ipse enim fecit illud, et siccam manus eius plasmauerunt.

6 * χήραν καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν, & προσηλύτου ἐφό-
7 νευσαν. * καὶ εἶπαν, οὐκ ὄψε) κύριος, οὐδὲ συνήσει ὁ
8 θεὸς τοῦ Ιακώβ. * συνίετε δὴ ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, καὶ
9 μωροὶ ποτὲ φρονήσατε. * ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ
ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ καταμανεῖ;
10 * ὁ παιδεύων ἔθνη, οὐχὶ ἐλέγξει; ὁ διδάσκων ἄνθρωπον
11 γνῶσιν; * κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώ-
12 πων, ὅτι εἰσὶ ματαῖοι. * μακάριος ἄνθρωπος, ὃν
ἂν παιδεύσῃς κύριε, & ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν.
13 * τοῦ πραΰναι αὐτὸν ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ
14 τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος. * ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν
λαὸν αὐτοῦ, & τὸν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει.
15 * ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι
αὐτῆς, πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα.
16 * τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ πονηρευομένους; ἢ τίς συμ-
παραστήσεταί μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν;
17 * εἰ μὴ ὅτι κύριός μοι ἐβοήθησε, παρ' ὀλίγον παρῴ-
18 κησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου. * εἰ ἔλεγον, ἐσαλεύθη ὁ
19 πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύριε ἐβοήθει μοι, * κατὰ τὸ πλῆ-
θος τῶν διαλογισμῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις
σου ἐψύχαναν τὴν ψυχήν μου.
20 * μὴ συμπαραστήσεταί σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κό-
21 πον ἐπὶ προστάγματι; * θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν
δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικάσουσιν.
22 * καὶ ἐγένετό μοι κύριος εἰς καταφυγήν, καὶ ὁ θεός
23 μου εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. * καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς
κύριος τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν
ἀφανεῖ αὐτοὺς κύριος ὁ θεός.

Αἴνου ὠδῆς τοῦ δαυίδ, ἀνεπιγράφου
παρὰ ἑβδομήκοντα. ϛδ'.

1 * Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξω-
2 μεν τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. * προφθάσωμεν
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς
ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. * ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ
βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν.
4 * ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη
5 τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν. * ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα,
καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐ-
τοῦ ἔπλασαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Viduam & aduenam interficient, & pupillos occident. 7 Et dixerunt: Non videt Dominus, & non intelliget Deus Iacob. 8 Intelligite insipientes in populo: & stulti quando eritis intelligentes? 9 Nunquid possibile est vt is per quem plantata est auris, non audiat doctrinam? num possibile est vt creauerit oculum, & non respiciat in Legem? 10 An possibile est vt dederit Legem populo suo, & cùm peccauerint, non arguantur? nonne Dominus docuit hominem primum scientiam? 11 Coram Domino notæ sunt cogitationes filiorum hominis, quoniam vanæ sunt. 12 Beatus vir quem corripies Domine, & quem de Lege tua docebis. 13 Vt des quietem illi à diebus malis, donec fodiatur impio fouea. 14 Quoniam non derelinquet Dominus populum suum, & hæreditatem suam non deseret. 15 Quoniam vsque ad iustitiam conuertetur iudicium, & post eum redimentur omnes recti corde. 16 Quis consurget pro me ad gerendũ bellum aduersum sceleratos? quis impio fouea. 17 Quoniam non derelinquet Dominus populum suum, & hæreditatem suam non deseret. 18 Quoniam à manu eius pendent penetralia terræ, & robora sublimitatis montiũ ipsius sunt. 19 Quoniã ipsius est mare & ipse fecit illud: & aridam manus eius creauerunt.

תרגום

אַרְמְלָתָא וְגִיּוֹרָא יְקַטְלוּן וַיְתֵמֵי יְרַצְּחוּן׃ 7 וַאֲמָרוּ לָא חָמֵי יְיָ וְלָא יְתְבְּיֵן אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 8 אִסְתַּכְּלוּנוּ רְשִׁיעֵי בְּעַמָּא וּכְסִילַיָּא
אֵימָתַי תִּשְׂכְּלוּן׃ 9 הַאֲפִשַׁר דְּאִתְנְצִיבָא אוּדְנָא וְלָא שָׁמֵעַ אִלְפָּנָא אִין אֲפִשַׁר דְּבָרָא עֵינָא וְלָא אִסְתַּכַּל בְּאוֹרַיְתָא׃ 10 הַאֲפִשַׁר דְּיַסַּר
אוּמַיָּא לְמֶעְבַּד וְכַד יְחוֹבוּן לָא יְתְגְּחִין הֲלָא יְיָ אַלְּף לְאָדָם קֳדָמֵי מְגַדְּעָא׃ 11 קֳדָם יְיָ יְדִיעָן מַחְשְׁבָתָא בְּנֵי נָשָׁא אֲרוּם הַנּוּן לָמָּא׃
12 טַב לְגֻבַר דְּהָכֵי תְּנַנֵּה יְיָ וּמֵאוֹרַיְתָךְ תְּאַלְּפִנֵּה׃ 13 לְמִשְׁדֵּךְ לֵהּ מִיּוֹמֵי בִּישָׁא עַד דְּיִתְבְּרֵי לְרָשִׁיעָא שְׁוֵיצָא׃ 14 אֲרוּם לָא יִנְטֹשׁ
יְיָ עַמֵּהּ וְאַחְסַנְתֵּהּ לָא יְשַׁבּוֹק׃ 15 אֲרוּם עַד צִדְקָתָא יְתוּב דִּינָא וּבָתְרוֹי יִתְפָּרְקוּן כָּל תָּרִיצֵי לִבָּא׃ 16 מַן יְקוּם לִי לְאַנָּחָא קְרָבָא
עִם מְבַאֲשִׁין מַן יְתַעֲתַד לִי לְמִבְצֵי עִם עֲבָדֵי שִׁקְרָא׃ 17 אִלּוּלֵי יְיָ סָעִיד לִי כִּזְעֵיר שְׁרֵי בִּשְׁתִיקוּתָא נַפְשִׁי׃ 18 אֵין אֲמָרֵת אִתְמוֹטֶטָא רַגְלִי
טוּבָךְ יְיָ יְסָעֵד עִמִּי׃ 19 בְּסַגְיָא מַחְשָׁבָתָא בְּגַוַּי נְחָמָתָךְ יְפַקְּחוּן נַפְשִׁי׃ 20 אִפְשַׁר דְּיִתְחַבַּר עִמָּךְ כָּרְסֵי שְׁקָרָא דְּיָתְבִין גְּזַר דִּינִין לַעֲוָתָא
וְאָתְקְפוּ עֲלֵי נְקָם׃ 21 יִכְּנְשׁוּן בִּישַׁיָּא עַל נַפְשָׁא דְצַדִּיקָא וְאַדְּמָא זַכָּאי יְחַיְּבוּן מִקְטוֹל׃
22 וַיְהִי מֵימְרָא דְיְיָ לִי לְמִסְעָד וַאלָהִי לְתַקְוָה רַחֲצָנִי׃ 23 וַאֲתֵיב עֲלֵיהוֹן יָת שְׁקָרֵיהוֹן וּבְבִישְׁתְּהוֹן יְמַגְּרִנוּן יְמַגֵּר יְיָ אֱלָהָנָא׃

צה

1 אֱתוֹ וְנִשְׁבְּחָא קֳדָם יְיָ נֵיבַב קֳדָם תְּקִיף פֻּרְקָנָנָא׃ 2 נְקַדֵּם אַפּוֹי בְּתוֹדְתָא בְּהֶשְׁבְּחָא נֵיבַב קֳדָמוֹהִי׃ 3 אֲרוּם אֱלָהָא רַבָּא יְיָ וּמַלְכָּא
רַב עַל כָּל אֱלָהִין׃ 4 דִּי בִידֵיהּ תַּלְיָן מִפְשׁוּרִין דְּאַרְעָא וְתוּקְפֵי רוּם טוּרַיָּא דִּילֵהּ׃ 5 דִּילֵהּ יַמָּא וְהוּא עֲבַר יַמָּא וְיַבָּשְׁתָּא אִידוֹהִי בְּרִיו׃

6 * בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־
יְהוָה עֹשֵׂנוּ׃
7 * כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃
8 * אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה
בַּמִּדְבָּר׃
9 * אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָּעֳלִי׃
10 * אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי
לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃
11 * אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי׃

צו

1 * שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
2 * שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם
יְשׁוּעָתוֹ׃
3 * סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים
נִפְלְאוֹתָיו׃
4 * כִּי־גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־
כָּל־אֱלֹהִים׃
5 * כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם
עָשָׂה׃
6 * הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃
7 * הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
8 * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ
לְחַצְרוֹתָיו׃
9 * הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו
כָּל־הָאָרֶץ׃
10 * אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־
תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
11 * יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃
12 * יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃

6 * *Venite adoremus & curuemur, flectamus genua ante faciem Domini factoris nostri.*
7 * *Quia ipse est Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & grex manus eius. Hodie si vocem eius audieritis,*
8 * *Nolite indurare corda vestra, sicut in contradictione, sicut in die tentationis in deserto:*
9 * *Vbi tentauerunt me patres vestri, probauerunt me, & viderunt opus meum.*
10 * *Quadraginta annis displicuit mihi generatio illa: & dixi; Populus errans in corde est, & ipsi non cognouerunt vias meas.*
11 * *Et iuraui in furore meo, si venient in requiem meam.*

PSAL. XCVI.

1 *CAntate Domino canticum nouum, canite Domino omnis terra.*
2 * *Canite Domino, benedicite nomini eius, annunciate de die in diem salutare eius.*
3 * *Narrate in gentibus gloriam eius, in vniuersis populis mirabilia eius.*
4 * *Quia magnus Dominus & laudabilis nimis, terribilis ipse super omnes deos.*
5 * *Omnes enim dij populorum sculptilia, Dominus autem cælos fecit.*
6 * *Gloria & decor ante vultum eius, fortitudo & exultatio in sanctuario eius.*
7 * *Afferte Domino familiæ populorum, afferte Domino gloriam & fortitudinem.*
8 * *Afferte Domino gloriam nomini eius, leuate munera & introite in atria eius.*
9 * *Adorate Dominum in decore sanctuarij, paueat à facie eius omnis terra.*
10 * *Dicite in gentibus, Dominus regnauit: siquidem appendit orbem immobilem, iudicabit populos in æquitate.*
11 * *Lætamini cæli, & exulta terra: tonet mare & plenitudo eius.*
12 * *Gaudeat ager & omnia quæ in eo sunt: tunc laudabunt vniuersa ligna saltus.*

6 * Venite, adoremus, & procidamus ei, & ploremus coram Domino qui fecit nos.
7 *Quia ipse est *Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & oues manus eius. Hodie si vocem eius audieritis, *nolite obdurare corda vestra, sicut in * exacerbatione; secundùm diem tentationis in deserto,
9 *vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt me, & viderunt opera mea. *Quadraginta annis offensus fui generationi
10 huic. & dixi: Semper *errant corde, ipsi verò non cognouerunt vias meas.
11 *Vt iurauì in ira mea, si introibunt in requiem meam?

*Laus cantici Dauid, quando domus ædificabatur post captiuitatem. Sine titulo apud Hebræos.

PSAL. XCV.

1 CAntate Domino canticum nouum, cãtate Domino omnis terra. *Cantate
2 Domino, *benedicite nomini eius. annunciate *diem de die salutare eius.
3 *Annunciate inter gentes gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius.
4 *Quoniam magnus Dominus & laudabilis nimis, terribilis est super omnes deos. *Quoniam omnes dij gentium
5 dæmonia, Dominus autem cælos fecit.
6 *Confessio & pulchritudo in conspectu eius. sanctimonia & magnificentia in
7 sanctificatione eius. *Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam &
8 honorem. *Afferte Domino gloriam nomini eius: tollite hostias & introite in atria eius. *Adorate Dominum in atrio
9 sancto eius, commoueatur à facie eius vniuersa terra. *Dicite in gentibus, quia
10 Dominus regnauit: & enim correxit orbem terræ, qui non commouebitur; iudicabit populos in æquitate. *Lętentur cęli & exultet terra; commoueatur mare, &
11 plenitudo eius. *Gaudebunt campi, & omnia quę in eis *: tunc exultabunt omnia
12 ligna *syluæ:

6 * δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, & κλαύσωμεν ἐνώπιον κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς.
7 * ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
8 * μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
9 * οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν· ἐδοκίμασάν με
10 καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου. * τεσσαρακονταετῆ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. & εἶπα, ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου.
11 * ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου;

Αἴνου ᾠδὴ τῷ Δαυίδ, ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδομεῖτο μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. ϛέ.

1 * Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ.
2 * ᾄσατε τῷ κυρίῳ, εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον
3 αὐτοῦ. * ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ.
4 * ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φοβερός ἐστιν
5 ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. * ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια· ὁ δὲ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν.
6 * ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ.
7 * ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν.
8 * ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, ἄρατε θυσίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ.
9 * προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ.
10 * εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἣ τις οὐ σαλευθήσεται, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.
11 * εὐφρανθήτωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, σαλευθήτω ἡ θάλασσα, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
12 * χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ·

תרגום

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 * Venite adoremus & procidamus & genu flectamus coram Domino qui fecit nos. 7 Quoniam ipse est Deus noster, & nos populus eius & oues pascuæ manus eius. Die isto si Verbum eius receperitis, 8 Ne induretis corda vestra sicut in contentione, sicut die qua tentastis Deum in deserto: 9 Quoniam tentauerunt me patres vestri; probauerunt me etiam videntes opera mea. 10 Quadraginta annis aspernatus sum generationem deserti. & dixi: Populus est quorum idola sunt in corde eorum, & ipsi non cognouerunt vias meas.
11 Quibus iurauì in vehementia furoris mei, si introibunt in requiem domus sanctuarij mei.

PSAL. XCVI.

1 CAntate coram Domino canticum nouum angeli excelsi: laudate coram Domino omnes iusti terræ. 2 Laudate coram Domino, benedicite nomini eius, annunciate de die in diem redemptionem eius. 3 Narrate in populis gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius. 4 Quoniam magnus Dominus & laudabilis valdè, & timendus super omnes deos.
5 Quoniam omnes dij gentium idola sunt, Dominus autem cælos fecit. 6 Laus & gloria coram eo, fortitudo & exultatio in domo sanctuarij eius. 7 Adferte canticum coram Domino familiæ populorum, afferte coram Domino honorem & fortitudinem.
8 Afferte coram Domino gloriam nomini eius, portate munus & intrate in atria eius.
9 Adorate coram Domino in decore sanctitatis: contremiscite à conspectu eius omnes habitatores terræ.
10 Dicite in gentibus: Dominus regnauit: insuper firmauit orbem ne moueatur: iudicabit populos in æquitate.
11 Lætentur exercitus cælorum, & exultent iusti terræ; tonet mare & plenitudo eius.
12 Promat laudem ager, & omnia quæ sunt in eo: tunc laudabunt omnes arbores syluæ.

תרגום

6 אָתוּ נִסְגוֹד וְנִתְחַמְּשׁ קֳדָם יְיָ דְּעָבַד יָתָנָא׃ 7 אֲרוּם הוּא אֱלָהָנָא וַאֲנַחְנָא עַמֵּהּ וְאָמַן רְעָיַת אִידֵיהּ יוֹמָא דֵּין אִין קֳדָמֵי מֵימְרֵהּ
תְּקַבְּלוּן׃ 8 לָא תְקַשְׁיוּן לִבְכוֹן הֵיךְ בְּמֵישְׁקָא הֵיךְ יוֹמָא דְנַסְיָתוּן אֱלָהָא בְּמַדְבְּרָא׃ 9 דְּנַסְיָין יָתִי אֲבָהָתְכוֹן בְּחָנוּנִי יְתִי לְחוֹד חָמָיִן עוֹבָדָי׃
10 אַרְבְּעִין שְׁנִין מְאֵיסַת בְּדָרָא דְּמַדְבְּרָא וַאֲמָרֵת עַמָּא דְּטָעְיָן הִמּוֹן בְּלִבְּהוֹן הִנּוּן וְהִנּוּן לָא יְדָעוּ אוֹרְחָי׃ 11 דְּקַיֵּמִית בְּתוּקְפִי רוּגְזִי אִין
עָלִין לְנִיחָא בֵּית מַקְדָּשִׁי׃

צו

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ תֻּשְׁבְּחָתָא חַדְתָּא אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ כָּל צַדִּיקֵי אַרְעָא׃
2 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ בָּרְכוּ שְׁמֵהּ חַדְּתוּ מִיטְבְּיָא לְיוֹמָא פָּרְקָנֵהּ׃ 3 אִשְׁתָּעוּ בְּעַמְמַיָּא יְקָרֵהּ בְּכָל עַמְמַיָּא פְּרִישְׁוָתֵיהּ׃
4 אֲרוּם רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא וּדְחִיל הוּא עַל כָּל אֱלָהַיָּא׃ 5 אֲרוּם כָּל דַּחֲלַן דְּעַמְמַיָּא טָעֲוָתָא וְיְיָ שְׁמַיָּא עֲבַד׃
6 שְׁבָחָא וְשֻׁבְחוֹרָא קֳדָמוֹי שְׁבָחָא וְאוֹדְיוּתָא בְּבֵית מַקְדָּשֵׁהּ׃ 7 אַיְתְבוּ קֳדָם יְיָ אֵיכָר שְׁמֵיהּ סוֹבְרוּ תִּקְרוּבְתָּא וְעוּלוּ לְדָרְתּוֹהִי׃
8 אַיְתְבוּ קֳדָם יְיָ אֵיכָר שְׁמֵיהּ סוֹבְרוּ תִּקְרוּבְתָּא וְעוּלוּ לְדָרְתּוֹהִי׃ 9 סְגִידוּ קֳדָם יְיָ בְּשַׁבְחוֹרַת קוּדְשָׁא רְחוּטוּ מִקְּבְלֵהּ כָּל יְהָבֵי אַרְעָא׃
10 אֱמְרוּ בְעַמְמַיָּא יְיָ מַלְכָּא וְכַף תְּקֵן תֵּבֵל דְּלָא תְזוּעַ יָדִין עַמְמַיָּא בְּתַרְעוּתָא׃
11 יְחוּדוּן חֵילֵי שְׁמַיָּא וְיִדְּצוּן צַדִּיקֵי אַרְעָא יַבְלֵי יַמָּא וּמְלֵיהוֹן׃
12 יְגִיעַ חֶשְׁבְּחָתָא חֲקַל וְכָל דְּבֵהּ אֱדַיִן יְשַׁבְּחוּן כָּל אִילָנֵי חוּרְשָׁא׃

13 * לפני יהוה כי בא כי בא לשפט הארץ ישפט־
תבל בצדק ועמים באמונתו ׃

צז

1 * יהוה מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים ׃
2 * ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו ׃
3 * אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו ׃
4 * האירו ברקיו תבל ראתה ותחל הארץ ׃
5 * הרים כדונג נמסו מלפני יהוה מלפני אדון
כל־הארץ ׃
6 * הגידו השמים צדקו וראו כל־העמים כבודו ׃
7 * יבשו כל־עבדי פסל המתהללים באלילים
השתחוו־לו כל־אלהים ׃
8 * שמעה ותשמח ציון ותגלנה בנות יהודה
למען משפטיך יהוה ׃
9 * כי־אתה יהוה עליון על־כל־הארץ מאד נעלית
על־כל־אלהים ׃
10 * אהבי יהוה שנאו רע שמר נפשות חסידיו מיד
רשעים יצילם ׃
11 * אור זרע לצדיק ולישרי־לב שמחה ׃
12 * שמחו צדיקים ביהוה והודו לזכר קדשו ׃

צח

1 * מזמור שירו ליהוה שיר חדש כי־נפלאות
עשה הושיעה־לו ימינו וזרוע קדשו ׃
2 * הודיע יהוה ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו ׃
3 * זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל־
אפסי־ארץ את ישועת אלהינו ׃
4 * הריעו ליהוה כל־הארץ פצחו ורננו וזמרו ׃
5 * זמרו ליהוה בכנור בכנור וקול זמרה ׃
6 * בחצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך
יהוה ׃

13 **Ante faciem Domini quoniam venit, quoniam venit iudicare terram: iudicabit orbem in iustitia, & populos in fide sua.*

PSAL. XCVII.

1 *DOminus regnauit, exultabit terra, lætabuntur insulæ multæ.*
2 * *Nubes & caligo in circuitu eius: iustitia & iudicium firmamentum solij eius.*
3 * *Ignis ante faciem eius ibit, & exuret per circuitum hostes eius.*
4 * *Apparuerunt fulgura eius orbi: vidit & contremuit terra.*
5 * *Montes sicut cera tabefacti sunt à facie Domini, à facie dominatoris omnis terræ.*
6 * *Annunciauerunt cæli iustitiam eius, et viderunt omnes populi gloriam eius.*
7 * *Confundantur vniuersi qui seruiunt sculptili, qui gloriantur in idolis: adorate eum omnes dij.*
8 * *Audiuit & lætata est Sion, & exultauerunt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.*
9 * *Tu enim Dominus excelsus super omnem terrã, vehementer eleuatus es super omnes deos.*
10 * *Qui diligitis Dominum, odite malum: custodit animas sanctorum suorum; de manu impiorum eruet eos.*
11 * *Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia.*
12 * *Lætamini iusti in Domino, & confitemini memoriæ sanctæ eius.*

PSAL. XCVIII.

1 *CAntate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit; saluauit sibi dextera eius, & brachium sanctum eius.*
2 * *Notum fecit Dominus salutare suum: in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam.*
3 * *Recordatus est misericordiæ suæ & veritatis suæ domui Israel; viderunt omnes fines terræ salutare Dei nostri.*
4 * *Iubilate Domino omnis terra: vociferamini, & laudate & canite.*
5 * *Cantate Domino in cithara, in cithara & voce carminis.*
6 * *In tubis & clangore buccinæ iubilate coram rege Domino.*

תרגום

13 קדם יי ארום אתא ארום אתא למדן ארעא ידין תבל בזכו ועממיא בהימנותיה ׃

צז

1 יי מלך חדוץ ארעא יחדון נגון סגיעין ׃ 2 ענני יקרא ואמיטתא חזור חזור דילה צדקתא ודינא אתר די מכון כורסיה ׃
3 אשא קדמוהי תצלהב ומשרבב חזור חזור מעיקוי ׃ 4 מנהרין ברקוי תבל חמית ואתחלחלת ארעא ׃ 5 טוריא היך שעוה
יתמסון מן קדם יי מן קדם רבון כל ארעא ׃ 6 יתנון אנגלי שמיא צדקתה ויחמון כל עממיא איקרה ׃ 7 יבהתון כל פלחי פסלא
דמשתבחין בטעותא יסגדון קדמוי כלהון אמיא פלחי טעותא ׃ 8 שמעת וחדית כנישתא דציון ודיצן בנתא דבית יהודה מן בגלל
דינך יי ׃ 9 ארום את יי עילאה על כל יתבי ארעא לחדא אתעליתא על כל דחלייא ׃ 10 רחימיא דיי שנו ביש מטול דקירים נטר
נפשת חסידוי ומן אידיהון דרשיעיא פצאינון ׃ 11 נהור דנח לצדיקיא ולתריצי לבא חדוה ׃ 12 חדון צדיקיא במימרא דיי ואודון
לדכרן שום קדשה ׃

צח

1 תשבחת נבואה שבחו קדם יי שבח חדת ארום פרישן עבד פרקה ליה ימינה ואדרע שכינת קדשה ׃
2 אודע יי פורקנה למחמיהון דעממיא גלי צדקתה ׃ 3 דכר טובה וקשטה לבית ישראל וחמון כל סיפי ארעא ית פרקן אלהנא ׃
4 יבבו קדם יי כל יתבי ארעא בועו ושבחו וזמרו ׃ 5 זמרו קדם יי בכנרין בכנרא וקל זמריא ׃
6 בחצוצרתא וקל שופרא יבבו קדם מלכא יוי ׃

13 *A facie Domini, quia venit, quoniam venit iudicare terrã. Iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate sua.
* *Psalmus Dauid, quando terra eius restituta est: sine titulo apud Hebræos.* XCVI.

1 DOminus regnauit, exultet terra, lætentur insulæ multæ.
2 * Nubes & caligo in circuitu eius, iustitia & iudicium correctio sedis eius.
3 * Ignis ante ipsum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.
4 * Alluxerunt fulgura eius orbi terræ: vidit & commota est terra.
5 * Montes sicut cera fluxerunt à facie Domini, à facie Domini omnis* terræ.
6 * Annunciauerunt cæli iustitiam eius, & viderunt omnes populi gloriam eius.
7 * Confundantur omnes qui adorant sculptilia, * qui gloriantur in simulachris suis. adorate eum omnes angeli eius.
8 * Audiuit & lætata est Sion, & exultauerunt filię Iudæ, propter iudicia tua Domine.
9 * Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram, nimis exaltatus es super omnes deos.
10 * Qui diligitis Dominum, odite *mala: custodit Dominus animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eos.
11 * Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia.
12 * Lætamini iusti in Domino, & confitemini memoriæ sanctificationis eius.

* Psalmus * Dauid. XCVII.

1 CAntate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit Dominus. Saluauit *eum dextera eius, & brachium sanctum eius.
2 * Notum fecit Dominus salutare suum, in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam.
3 * Recordatus est misericordiæ suæ Iacob, & veritatis suæ domui Israel. Viderunt omnes termini terræ salutare Dei nostri.
4 * Iubilate* Deo omnis terra, cantate & exultate & psallite.
5 * Psallite Domino in cithara, in cithara & voce psalmi:
6 * In tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ, iubilate in conspectu regis Domini.

13 * ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.

Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται· ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϞϚ΄.

1 * Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, εὐφρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί.
2 * νεφέλη καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτοῦ, δικαιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ.
3 * πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλῳ
4 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. * ἔφαναν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ, εἶδε καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ.
5 * τὰ ὄρη ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου, ἀπὸ προσώπου κυρίου πάσης τῆς γῆς.
6 * ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ εἴδοσαν πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ.
7 * αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς, οἱ ἐγκαυχώμενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. προσκυνήσατε αὐτῷ πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ.
8 * ἤκουσε καὶ εὐφράνθη ἡ σιών, καὶ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας, ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε.
9 * ὅτι σὺ κύριος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
10 * οἱ ἀγαπῶντες τὸν κύριον, μισεῖτε πονηρά, φυλάσσει κύριος τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἐκ χειρὸς ἁμαρ-
11 τωλοῦ ῥύσεται αὐτούς. * φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ, καὶ
12 τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη. * εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϞΖ΄.

Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησεν ὁ κύριος. ἔσωσεν αὐτὸν ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. καὶ ὁ βραχίων
2 ὁ ἅγιος αὐτοῦ. * ἐγνώρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ, ἐναντίον τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.
3 * ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ ἰακώβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. εἴδοσαν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ σω-
4 τήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. * ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ
5 γῆ, ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε. * ψάλατε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ·
6 * ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλπιγγος κερατίνης. ἀλαλάξατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Coram Domino quoniam venit, siquidem venit iudicare terram: iudicabit orbem in iustitia, & populos in veritate sua.

PSAL. XCVII.

DOminus regnauit, exultet terra, lętentur insulæ multæ. 2 Nubes gloriæ & caligo in circuitu eius: iustitia & iudicium locus paratus sedi eius. 3 Ignis ante eum flammescet, concremans per circuitum molestatores eius. 4 Collustrant fulgura eius orbem: vidit & commota est terra. 5 Montes tanquam cera liquescent à præsentia Domini dominatoris omnis terræ. 6 Annunciabunt angeli cælestes iustitiam eius, & videbunt omnes populi gloriam eius. 7 Confundentur omnes qui seruiunt sculptili, qui gloriantur in idolis, & adorabunt coram eo omnes gentes quæ seruiunt idolis. 8 Audiuit & lætata est ecclesia Syon; & exultant filiæ domus Iehudæ propter iudicia tua Domine. 9 Quoniam tu Domine altissimus super omnes habitatores terræ; valdè exaltatus es super omnes deos. 10 Amatores Domini odio habete malum, quoniam Dominus custodit animas misericordium suorum, & de manibus impiorum eruet eos. 11 Lux orta est iustis, & rectis corde lætitia. 12 Lætamini iusti in Verbo Domini, & confitemini memoriæ nominis sanctitatis eius.

1 Psalmus propheticus. XCVIII.

CElebrate coram Domino canticum nouum, quoniam edidit miranda: saluauit eum dextera eius, & brachium sanctæ maiestatis eius. 2 Manifestauit Dominus redemptionem suam, ad aspectum populorum reuelauit iustitiam suam. 3 Recordatus est benignitatis suæ & veritatis suæ domui Israel, & viderunt omnes fines terræ redemptionem Dei nostri. 4 Iubilate coram Domino omnes habitatores terræ; personate, & laudes dicite & psallite. 5 Psallite coram Domino in citharis, in cithara & voce psalmorum. 6 In tubis & voce cornu, iubilate coram illo rege Domino.

7 יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
8 נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ׃
9 לִפְנֵי יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וַעֲמִּים בְּמֵישָׁרִים׃

צט

1 יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ׃
2 יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים׃
3 יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃
4 וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ׃
5 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃
6 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם׃
7 בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֶּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ׃
8 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם׃
9 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

ק

1 מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
2 עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה׃
3 דְּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ׃
4 בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ׃
5 כִּי־טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ׃

7 *Tonet mare & plenitudo eius, orbis et habitatores eius.
8 *Flumina plaudent manu, simul montes laudabunt.
9 *Ante Dominum quia venit iudicare terram, iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitatibus.

PSAL. XCIX.

1 DOminus regnauit, commoueantur populi; *sessor cherubim, concutiatur terra.
2 *Dominus in Sion magnus, & excelsus est super omnes populos.
3 *Confiteantur nomini tuo magno & terribili sancto.
4 *Et imperium regis iudicium diligit: tu fundasti æquitates, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 *Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum eius, quia sanctus est ipse.
6 *Moyses & Aaron in Sacerdotibus suis, & Samuel in his qui inuocant nomen eius, inuocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos.
7 *In columna nubis loquebatur ad eos: custodierunt testimonia eius, & præceptum quod dedit illis.
8 *Domine Deus noster tu exaudisti eos, Deus propitius fuisti eis, & vltor super commutationibus eorum.
9 *Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius, quia sanctus Dominus Deus noster.

1 *Psalmus pro confessione. C.

Iubilate Domino omnis terra:
2 *Seruite Domino in lætitia, ingredimini coram eo in laude.
3 *Scitote quoniam Dominus ipse est Deus, ipse fecit nos et ipsius sumus, populus eius et greges pascuæ eius.
4 *Ingredimini portas eius in gratiarũ actione, atria eius in laude: confitemini ei, benedicite nomini eius.
5 *Quia bonus Dominus, in sempiternum misericordia eius, & vsque ad generationem & generationem fides eius.

7 *Moueatur mare & plenitudo eius, orbis terrarum & omnes qui habitant in eo.
8 *Flumina plaudent manu simul, montes exultabunt *à cõspectu Dñi, quoniã venit,
9 quoniã venit iudicare terrã. iudicabit orbẽ terrarũ in iustitia, & populos in æquitate. *Psalmus Dauid. XCVIII.

1 DOminus regnauit, irascantur populi, qui sedes super cherubim, moueatur terra. *Dominus in Sion magnus, & excelsus est super omnes populos. *Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctum est: *Et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 *Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate scabellum pedum eius, quoniã *sanctus est.
6 *Moyses & Aaron in Sacerdotibus eius, & Samuel inter eos qui inuocant nomen eius. Inuocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos. *in columna
7 nubis loquebatur ad eos: quoniam custodiebant testimonia eius, & *præcepta eius quæ dedit illis. *Domine Deus noster tu
8 exaudiebas eos, Deus tu propicius fuisti eis, & vlciscens in omnes adinuentiones eorum. *Exaltate Dominum Deum no-
9 strum, & adorate in monte sancto eius, quoniam sanctus Dominus Deus noster.

*Psalmus Dauid in confessione.

XCIX.

1 IVbilate Deo omnis terra: *Seruite
2 Domino in lætitia: introite in conspectu eius in exultatione. *Scitote quo-
3 niam Dominus ipse est Deus noster. ipse fecit nos, & non, nos. nos autem populus eius, & oues pascuæ eius.
4 *Introite ad portas eius in confessione, ad atria eius in hymnis. confitemini illi,
5 laudate nomen eius: *Quoniam suauis *Dominus, in æternum misericordia eius: & vsque in generationem & generationem veritas eius.

7 *Σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ.
8 *ποταμοὶ κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ ταὐτό, τὰ ὄρη ἀγαλ-
9 λιάσονται *ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϛή.

Κύριος ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν λαοί, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβείμ, σαλευθήτω ἡ γῆ.
2 *κύριος ἐν σιὼν μέγας, καὶ ὑψηλός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς.
3 *ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ μεγάλῳ,
4 ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστι. *καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας, κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν ἰακὼβ σὺ ἐποίησας.
5 *ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιός ἐστι.
6 *μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ, καὶ σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν αὐτῶν·
7 *ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς. ὅτι ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς.
8 *κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σὺ ἐπήκουες αὐτῶν, ὁ θεὸς σὺ εὐίλατος ἐγένου αὐτοῖς, καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάσαις
9 τὰ ἐπιδιάματα αὐτῶν. *ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς ἐξομολόγησιν.

ϛή.

2 Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ· *δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀ-
3 γαλλιάσει· *γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς. ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ.
4 *εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις. ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, αἰ-
5 νεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· *ὅτι χρηστὸς κύριος, εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ ἔλεος αὐτοῦ. καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.

תרגום

7 יִכְלֵי יַמָּא וּמַלְיָנָא חֵבֶל וְכָל דְּיָתְבִין בַּהּ׃ 8 נְהָרַיָּא יְקוּשׁוּן כַּפַּיְהוֹן כְּחָדָא טוּרַיָּא יְרַנְּנוּן׃
9 קֳדָם יְיָ אֲרוּם אָתָא לְמִדַּן אַרְעָא יְדִין תֵּבֵל בְּצִדְקָתָא וְעַמְמַיָּא בְּתָרִיצוּתָא׃

צט

1 יְיָ מְלַךְ יִזְעוּן עַמְמַיָּא דְּשָׁכֵן כְּרוּבַיָּא תְּזַעְזַע אַרְעָא׃ 2 יְיָ בְּצִיּוֹן רַב וְרָמָא הוּא עַל כָּל עַמְמַיָּא׃
3 יְהוֹדוּן שְׁמָךְ רַבָּא דְּחֵילָא וְקַדִּישׁ הוּא׃ 4 וְעִשָּׂנָא דְּמַלְכָּא דִּינָא רַחֵם אַתְּ תְּרִיצוֹתָא דִּינְתָּא וְצִדְקָתָא בְּיַעֲקֹב אַתְּ עֲבַדְתָּ׃
5 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וּסְגִדוּ לְבֵית מַקְדְּשֵׁיהּ קַדִּישׁ הוּא׃ 6 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנוֹי וּדְמַדְּרוּ בִּשְׁמֵיהּ שְׁמוּאֵל עַמָּא דְּיָיָ וְשָׁמְעִין לְמֵימְרֵיהּ׃
אַמְטוֹלְהוֹן עִלַּי קֳדָם יְיָ הֵיךְ אֲבָהָה עֲלֵיהוֹן בְּשִׁמְהוֹן מְצַלַּיִן קֳדָם יְיָ וְהוּא עָנֵי יְתֵהוֹן׃ 7 בְּעַמּוּדָא עֲנָנֵי יְקָרָא מְמַלֵּל עִמְּהוֹן נְטָרוּ סְהָדְוָתֵיהּ וְקָיְמָא דְּיָהַב לְהוֹן׃ 8 יְיָ אֱלָהָנָא אַתְּ עֲנֵיתְ לְהוֹן אֱלָהָא שָׁבַק וְחַיְתָא לְמֶעְבַּד אַמְטוֹלְהוֹן וּמִתְפָּרַע עַל עוֹבָדֵיהוֹן׃ 9 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ
אֱלָהָנָא וּסְגִדוּ לְטוּר בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ אֲרוּם קַדִּישׁ יְיָ אֱלָהָנָא׃

ק

1 שַׁבְּחָא עַל קְרַבָּן תּוֹדְתָא רַבְּבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 2 פְּלְחוּ קֳדָם יְיָ בְּחֶדְוָה אֱתוֹ קֳדָמוֹהִי בְּחֶשְׁבַּחְתָּא׃ 3 אִדְּעוּ אֲרוּם
יְיָ הוּא אֱלָהָא עֲבַד יָתָנָא וְדִילֵהּ אֲנַחְנָא עַמֵּהּ וְאָן רְעָיְתֵהּ׃ 4 עוֹלוּ בְּתַרְעוֹי בְּאוֹדוֹתָא דְּרָחוּ בְּחֶשְׁבַּחְתָּא אוֹדוּ קֳדָמוֹהִי בָּרְכוּ
שְׁמֵהּ׃ 5 אֲרוּם טָב יְיָ לְעָלַם טוּבֵיהּ וְעַד דָּר וְדָר דֵּימָנוּתֵהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Tonet mare & plenitudo eius; orbis, & omnes habitantes in eo. 8 Flumina complodant manibus suis; pariter montes exultent
9 Coram Domino, quoniam venit iudicare terram. iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitate. PSAL. XCIX.

1 DOminus regnauit, contremiscant populi, quoniam eius maiestas habitat inter cherubim; concutiatur terra.
2 Dominus in Sion magnus & excelsus est super omnes populos. 3 Confitebuntur nomini tuo magno & timendo, sanctum
4 quidem est. Et fortitudo regis iudicium dilexit: tu præparasti rectitudinem, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 Laudate coram Domino Deo nostro, & adorate in domo sanctuarij eius: sanctus *siquidem* est. 6 Mosseh & Aharon in Sacerdo-
tibus eius, qui tradiderunt animas suas propter populum Domini; & Samuel propter illos orauit Dominum, sicut patres seculi qui orauerunt in nomine eius: precabantur coram Domino, & ipse respondebat eis. 7 In columna nubium gloriæ loquebatur cum illis: & obser-
uauerunt testimonia eius, & pactum quod dedit eis. 8 Domine Deus noster tu respondisti eis: Deus pepercisti populo tuo pro-
pter eos, & vltus es opera ipsorum. 9 Laudes dicite coram Domino Deo nostro, & adorate in monte domus sanctuarij eius,
quoniam sanctus est Dominus Deus noster.

1 Canticum pro sacrificio confessionis. PSAL. C.

IVbilate coram Domino omnes habitatores terræ: 2 Seruite coram Domino in lætitia, venite coram eo cum hymno.
3 Notum facite quoniam DOMINVS ipse est Deus: ipse fecit nos, & ipsius sumus; populus eius & oues pascuæ eius.
4 Ingredimini portas eius in confessione, porticus eius cum laude: confitemini coram eo, benedicite nomini eius.
5 Quoniam bonus est Dominus, in æternum benignitas eius; & vsque in generationem & generationem fides eius.

קא

1 * לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך יהוה אזמרה ׃
2 * אשכילה בדרך תמים מתי תבוא אלי אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי ׃
3 * לא אשית לנגד עיני דבר בליעל עשה סטים שנאתי לא ידבק בי ׃
4 * לבב עקש יסור ממני רע לא אדע ׃
5 * מלושני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל ׃
6 * עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי הלך בדרך תמים הוא ישרתני ׃
7 * לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יכון לנגד עיני ׃
8 * לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיר יהוה כל פעלי און ׃

קב

1 * תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפך שיחו ׃
2 * יהוה שמעה תפלתי ושועתי אליך תבוא ׃
3 * אל תסתר פניך ממני ביום צר לי הטה אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני ׃
4 * כי כלו בעשן ימי ועצמותי כמוקד נחרו ׃
5 * הוכה כעשב ויבש לבי כי שכחתי מאכל לחמי ׃
6 * מקול אנחתי דבקה עצמי לבשרי ׃
7 * דמיתי לקאת מדבר הייתי ככוס חרבות ׃
8 * שקדתי ואהיה כצפור בודד על גג ׃
9 * כל היום חרפוני איבי מהוללי בי נשבעו ׃
10 * כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי ׃
11 * מפני זעמך וקצפך כי נשאתני ותשליכני ׃

1 * *David Psalmus.* CI.

Misericordiã & iudicium cantabo, tibi Do-
2 *mine psallam.* * *Erudiar in via perfecta,*
quando venies ad me: ambulabo in simplicitate
cordis mei in medio domus meæ.
3 * *Non proponam coram oculis meis verbum*
belial, facientem declinationes odiui, nec ad-
4 *hæsit mihi.* * *Cor prauum recedet à me,*
malum nesciam.
5 * *Loquentem in abscondito contra proximũ*
suum, hunc interficiam; superbum oculis & la-
tum corde, cum hoc esse non potero.
6 * *Oculi mei ad fideles terræ vt habitent me-*
cum; ambulans in via simpliciter, hic ministra-
7 *bit mihi.* * *Non habitabit in medio do-*
mus meæ faciens dolum; loquens mẽdacium non
placebit in conspectu oculorum meorum.
8 * *Manè perdam omnes impios terræ, vt in-*
terficiam de ciuitate Domini vniuersos qui o-
perantur iniquitatem.
1 * *Oratio pauperi cùm anxius fuerit, et coram*
Domino fuderit eloquium suum.

PSAL. CII.

2 *Domine exaudi orationem meam, & clamor*
meus ad te veniat.
3 * *Non abscondas faciem tuam à me in die tri-*
bulationis meæ: inclina ad me aurem tuam: in
quacunque die inuocauero te, velociter exaudi
4 *me.* * *Quoniam consumpti sunt sicut fumus*
dies mei, & ossa mea quasi frixa contabuerunt.
5 * *Percussum est quasi fœnum, & arefactum*
est cor meum, quia oblitus sum comedere panem
6 *meum.* * *A voce gemitus mei adhæsit os*
meum carni meæ.
7 * *Assimilatus sum pellicano deserti, factus sum*
quasi bubo solitudinum.
8 * *Vigilaui, & fui sicut auis solitaria super*
tecto.
9 * *Tota die exprobrabant mihi inimici mei:*
exultantes per me iurabant.
10 * *Quia cinerem sicut panem comedi, & po-*
tum meum cum fletu miscui.
11 * *A facie indignationis & iræ tuæ, quia ele-*
uasti me & allisisti me.

1 * Psalmus Dauid. C.
Misericordiam & iudicium cantabo ti-
2 bi Domine, psallam * & intelligam in
via immaculata, quãdo venies ad me. Per-
ambulabam in innocentia cordis mei in
3 medio domus meæ. * Non proponebam
ante oculos meos rem iniustam, facientes
præuaricationes odiui. Non adhęsit mihi
4 * cor prauum, declinantem à me malignũ
5 non cognoscebam. * Detrahentem secretò
* proximis suis, hũc persequebar. superbo
oculo, & insatiabili corde, cum hoc non
6 edebam. * Oculi mei ad fideles terræ, vt se-
deant ipsi mecum. Ambulans in via imma-
7 culata, hic mihi ministrabat. * Non * habi-
tabat in medio domus meæ qui facit sup-
biam. qui loquitur iniqua, non direxit in
8 conspectu oculorum meorum. * In matu-
tino interficiebam omnes peccatores ter-
ræ, vt disperderẽ de ciuitate Domini om-
nes operantes iniquitatem.
1 * Oratio * pauperi, cùm anxius fuerit, &
coram Domino effuderit precem
suam. PSAL. CI.
2 Domine exaudi orationem meam, &
3 clamor meus ad te veniat. * Non auer-
tas faciem tuam à me. in quacunque die
tribulor, inclina ad me aurẽ tuam; in qua-
cunque die inuocauero te, velociter exau-
4 di me. * Quia defecerunt sicut fumus dies
mei, & ossa mea sicut cremium aruerunt.
5 * Percussus sum vt fœnum, & aruit cor
meum, quia oblitus sum comedere panẽ
6 meum. * A voce gemitus mei adhæsit os
7 meum carni meæ. * Similis factus sum pel-
licano solitudinis; factus sum sicut nycti-
8 corax in domicilio. * Vigilaui & factus sum
9 sicut passer solitarius in tecto. * Tota die
exprobrabant mihi inimici mei, & qui lau
10 dabant me aduersum me iurabant. * Quia
cinerem tanquam panem manducabam,
& * poculum meum cum fletu miscebam.
11 * A facie iræ tuæ & indignationis tuæ,
quia eleuans allisisti me.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρ΄.
Ἔλεον καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι κύριε, ψαλῶ·
2 * καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, πότε ἥξεις πρός με. διε-
πορευόμην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου·
3 * οὐ προεθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παρά-
νομον, ποιοῦντας παραβάσεις ἐμίσησα. οὐκ ἐκολλήθη μοι
4 * καρδία σκαμβή, ἐκκλίνοντος ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ
5 οὐκ ἐγίνωσκον. * τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τὸν
πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ
καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον.
6 * οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς, τοῦ συγκα-
θῆσθαι αὐτοὺς μετ᾽ ἐμοῦ. πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ,
οὗτός μοι ἐλειτούργει.
7 * οὐ κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν.
λαλῶν ἄδικα οὐ κατεύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου.
8 * εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτεινον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς
τῆς γῆς, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ πόλεως κυρίου πάντας
τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.
1 * Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐναντίον
κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. ρα΄.
2 * Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ ἡ κραυ-
γή μου πρὸς σὲ ἐλθέτω.
3 * μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ. ἐν ᾗ ἂν
ἡμέρᾳ θλίβωμαι, κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου· ἐν ᾗ ἂν ἡ-
μέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.
4 * ὅτι ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, καὶ τὰ ὀστᾶ
μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν.
5 * ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου,
ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου.
6 * ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν
7 μου τῇ σαρκί μου. * ὡμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημι-
κῷ, ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.
8 * ἠγρύπνησα καὶ ἐγενόμην ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ
9 δώματος. * ὅλην τὴν ἡμέραν ὠνείδιζόν με οἱ ἐχ-
θροί μου, καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ᾽ ἐμοῦ ὤμνυον.
10 * ὅτι σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ
11 κλαυθμοῦ ἐκίρνων. * ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου καὶ τοῦ
θυμοῦ σου, ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με.

תרגום

קא

¹ על יד דויד תשבחתא אין חסדא את גמל עמי אין דינא את עבד עמי על כולא אשבח קדם יי אזמר ׃ ² אשכלנך באורח שלים אימתי תעול לותי אתהלך בשלימות לבבי בגו בית אולפני ׃ ³ לא אשוי לקבל עיני מלתא דרשיעא עברי בישין וסטין מפקודיא שניתי לא ידבקון בי ׃ ⁴ לבא עקמנא יעדי מני יצרא בישא לא אדע ׃ ⁵ דמשתעי לישן תליתאי על חבריה יתיה אגמר דאזיל בגסות עינין עמיה לא אדור בעלמא ׃ ⁶ עיני בקשיטי ארעא למתב במחיצת צדיקי דאזיל באורח שלים הוא יקום עם שמשי ׃ ⁷ לא יתיתב במצע בית מקדשי עבד נכילו דממלל שקרין לית ליה רשו לאתכונא קבל עיני ׃ ⁸ צפרא אגמר כל רשיעי ארעא לשיצאה מן ירושלם קרתא דיי כל עבדי שקר ׃

קב

¹ צלותא על מסכנא ארום אשתלהי וקדם יי יימר צלותיה ׃ ² יי קביל צלותי ופגיעתי קדמך תעול ׃ ³ לא תסלק שכינתך מני ביום עקתי אצלי לותי אודנך ביומא דאקרי סרהב עני יתי ׃ ⁴ ארום אשתיציו היך תננא יומי ואברי היך תפין חררן ׃ ⁵ לקא היך עשבא ויתיבש לבי ארום אתנשיתי אורית אלפני ׃ ⁶ מקל תונחתי אדבק גרמי לבשרי ׃ ⁷ אידמית לקקתא דמדברא הויתי היך קיפופא דיבארעא נגובתא ׃ ⁸ שקדית כל ליליא והויתי היך צפר דניד בלחודיה על אגרא ׃ ⁹ כל יומא יחסדון לי בעלי דבבי מתלעבין במימרי קיטו מנן ׃ ¹⁰ ארום אפרא היך מזונא סעדת ושקיותי בבכיותא מזגית ׃ ¹¹ מן קדם רוגזך וקצפך ארום נטלתני וטלקתני ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹ Per manum Dauidis Canticum. PSAL. CI.

SI misericordiam tu rependis mecum, si iudicium mecum facis, pro omnibus hymnos dicam coram te Dñe, & psallam. ² Faciam te intelligere viam perfectam, quando venies ad me. ambulabo in perfectione cordis mei in medio domus doctrinę meæ. ³ Non ponam in conspectu oculorum meorum verbum impietatis: operantes mala, & recedentes à mandatis, odio habui. nequaquam adhærebunt mihi. ⁴ Cor prauum recedet à me, concupiscentiam malam non cognoscam. ⁵ Loquentem lingua triplici aduersus proximum suum; hunc disperdam: gradientem in superbia oculorum, cum eo non habitabo in ęternum. ⁶ Oculi mei sunt ad veraces terræ, vt inhabitem in thalamo iustorum. ambulans in via perfecta, hic stabit cum seruis meis. ⁷ Non habitabit in medio domus sanctuarij mei faciens dolum; qui loquitur mendacium, non erit ei facultas comparandi coram oculis meis. ⁸ Manè perdam omnes impios terræ, vt disperdam de Ierusalem ciuitate Domini omnes operarios falsitatis. ¹ Oratio pro misero cùm deficiet, & coram Domino dicet orationem suam. PSAL. CII.

DOmine accipe orationem meam: & clamor meus coram te ingrediatur. ³ Ne auferas maiestatem tuam à me: in die afflictionis meę inclina ad mę aurem tuam; in die qua inuocauero, festina exaudi me. ⁴ Quoniam defecerunt sicut fumus dies mei, & membra mea sicut chytropodes adusti. ⁵ Percussum est sicut fœnum & arefactum est cor meum, quoniam oblitus sum legem doctrinæ meæ. ⁶ A voce suspirij mei adhæsit os meum carni meæ. ⁷ Similis factus sum pellicano deserti: factus sum sicut noctua quæ est in terra torrefacta. ⁸ Vigilaui tota nocte, & fui sicut passer qui volatu mouetur, solitarius in tecto. ⁹ Tota die exprobrant mihi inimici mei, irrisores in verbo meo iurauerunt in vanum. ¹⁰ Quoniam cinerem tanquam cibum comedi, & potus meos fletu temperaui. ¹¹ Propter indignationem tuam & iram tuam, quoniam eleuasti me & proiecisti me.

יְמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃ 12
וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ 13
אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחָנְנָהּ
כִּי בָא מוֹעֵד׃ 14
כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ
יְחֹנֵנוּ׃ 15
וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ
אֶת כְּבוֹדֶךָ׃ 16
כִּי בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃ 17
פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת
תְּפִלָּתָם׃ 18
תִּכָּתֵב זֹאת לְדֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא
יְהַלֵּל יָהּ׃ 19
כִּי הִשְׁקִיף מְמְרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם
אֶל אֶרֶץ הִבִּיט׃ 20
לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃ 21
לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלִָם׃ 22
בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְהוָה׃ 23
עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃ 24
אֹמַר אֵלִי אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמַי בְּדוֹר דּוֹרִים
שְׁנוֹתֶיךָ׃ 25
לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ 26
הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ
כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ 27
וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתַּמּוּ׃ 28
בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃ 29

קג

לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְכָל קְרָבַי אֶת
שֵׁם קָדְשׁוֹ׃ 1
בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו׃ 2

12 *Dies mei quaſi vmbra inclinati ſunt, & ego quaſi fœnum arui.*
13 *Tu autem Domine in æternum permanes, & memoriale tuum in generatione & generatione.*
14 *Tu ſuſcitans miſereberis Sion, quia tempus eſt vt miſerearis eius, quoniam venit tempus.*
15 *Quoniam placitos fecerunt ſerui tui lapides eius, & puluerem eius miſerabilem.*
16 *Et timebunt gentes nomen Domini, et vniuerſi reges terræ gloriam tuam.*
17 *Quia ædificabit Dominus Sion, apparebit in gloria ſua.*
18 *Reſpexit ad orationem vacui, & non deſpexit orationem eorum.*
19 *Scribantur hæc in generatione nouiſſima: & populus qui creabitur, laudabit Dominum.*
20 *Quoniam proſpexit de excelſo ſancto ſuo: Dominus de cælo terram contemplatus eſt.*
21 *Vt audiret gemitum vinctꝰ, vt ſolueret filios mortis.*
22 *Vt narretur in Sion nomen Domini, & laudatio eius in Hieruſalem.*
23 *Cùm congregati fuerint populi ſimul, & regna vt ſeruiant Domino.*
24 *Afflixit in via fortitudinem meam, abbreuiauit dies meos.*
25 *Dicam: Deus meus, ne rapias me in medio dierum meorum, in generatione generationum anni tui.*
26 *A principio terram fundaſti, & opus manuum tuarum ſunt cæli.*
27 *Ipſi peribunt, tu autem ſtabis, & omnes quaſi veſtimentum atterentur; quaſi pallium mutabis eos, & mutabuntur.*
28 *Tu autem ipſe es, & anni tui non deficient.*
29 *Filij ſeruorum tuorum habitabunt, & ſemen eorum ante faciem tuam perſeuerabit.*

Dauid. PSAL. CIII.

1 *Benedic anima mea Domino, & omnia viſcera mea nomini ſancto eius.*
2 *Benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnium retributionum eius.*

12 *Dies mei ſicut vmbra declinauerunt, & ego ſicut fœnum arui.*
13 *Tu autem Domine in æternum permanes, & memoriale tuum in generationẽ & generationem.*
14 *Tu exurgens miſereberis Sion, quia tempus miſerendi eius, quia venit tempus.*
15 *Quoniam placuerunt ſeruis tuis lapides eius, & terræ eius miſerebuntur.*
16 *Et timebunt gentes nomen Domini, & omnes reges terrę gloriam tuam.*
17 *Quia ędificabit Dominus Sion, & videbitur in gloria ſua.*
18 *Reſpexit in orationem humilium, & non ſpreuit precem eorum.*
19 *Scribatur hæc in generatione altera, & populus qui creatur laudabit Dominũ.*
20 *Quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo, Dominus de cælo in terram aſpexit.*
21 *Vt audiret gemitum compeditorum, vt ſolueret filios interemptorum.*
22 *Vt annunciẽt in Sion nomen Domini, & laudem eius in Hieruſalem.*
23 *In conueniendo populos in vnum, & reges vt ſeruiant Domino.*
24 *Reſpondit ei in via virtutis ſuæ, paucitatem dierum meorum nuncia mihi.*
25 *Ne reuoces me in dimidio dierum meorũ, in generatione generationum anni tui.*
26 *Initio tu Domine terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli.*
27 *Ipſi peribunt, tu autem permanes. & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent: & ſicut opertorium vertes eos, & mutabuntur.*
28 *Tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient.*
29 *Filij ſeruorum tuorum habitabunt, & ſemen eorum in ſeculum dirigetur.*

Pſalmus Dauid. CII.

1 *Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius.*
2 *Benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnes retributiones eius.*

12 αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, κἀγὼ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθην.
13 σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις, καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
14 σὺ ἀναστὰς οἰκτειρήσεις Σιών, ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι αὐτήν, ὅτι ἥκει καιρός.
15 ὅτι ἠδόκησαν οἱ δοῦλοί σου τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς οἰκτειρήσουσι.
16 καὶ φοβηθήσονται τὰ ἔθνη τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς τὴν δόξαν σου.
17 ὅτι οἰκοδομήσει κύριος Σιών, καὶ ὀφθήσεται ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ.
18 ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, καὶ οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν.
19 γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν ἑτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτιζόμενος αἰνέσει τὸν κύριον.
20 ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους ἁγίου αὐτοῦ, κύριος ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε.
21 τοῦ ἀκοῦσαι τὸν στεναγμὸν τῶν πεπεδημένων, λῦσαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων.
22 τοῦ διαγγεῖλαι ἐν Σιὼν τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ.
23 ἐν τῷ συναχθῆναι λαοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ βασιλεῖς τοῦ δουλεύειν τῷ κυρίῳ.
24 ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ, τὴν ὀλιγότητα τῶν ἡμερῶν μου ἀνάγγειλόν μοι. μὴ ἀναβιβάσῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου, ἐν γενεᾷ γενεῶν τὰ ἔτη σου.
26 κατ' ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί.
27 αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις. καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται.
28 σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
29 οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκηνώσουσι, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ρδ.

Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
2 εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ μὴ ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Dies mei ſicut vmbra quæ declinauit, & ego ſicut fœnum areſcam. 12 Tua autem Domine habitatio in æternum in cælis permanet, & memoria tua in generationem & generationem. 13 Tu exurgens miſereberis Sion, quoniam tempus eſt vt miſerearis eius, quoniam venit tempus. 15 Quoniam placuerunt ſeruis tuis lapides eius, & puluris eius miſerebuntur. 16 Et timebunt populi nomen Domini, & omnes reges terræ gloriam tuam. 17 Quoniam ædificauit Dominus Syon, & manifeſtatus eſt in gloria ſua. 18 Reſpexit ad orationem deſolatorum, & non ſpreuit precationem eorum. 19 Scribetur iſtud pro generatione nouiſſima, & populus qui in futurum creandus eſt, laudabit Deum. 20 Quoniam proſpexit de cælis excelſis ſanctitatis ſuæ, Dominus de cælis in terram aſpexit: 21 Vt audiret gemitum compeditorum, & ſolueret filios qui morti traditi ſunt. 22 Vt annuncietur in Sion nomen Domini, & laus eius in Ieruſalem. 23 Dum congregabuntur populi in vnum, & regna, vt ſeruiant coram Domino. 24 Afflicta eſt ob laborem itineris virtus mea: abbreuiati ſunt dies mei. 25 Dicam coram Deo meo: Ne tollas me de mundo iſto in dimidio dierum meorum: adduc me ad mundum venturum, quoniam in generationes generationum ſunt anni tui. 26 A principio cùm crearentur omnes creaturæ, terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli. 27 Ipſi peribunt, & tu permanebis; & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent: tanquam ſtolam mutabis eos, & mutabuntur. 28 Et tu idem qui creaſti eos, & anni tui non deficiunt. 29 Filij ſeruorum tuorum inhabitabunt terram, & ſemen eorum coram te dirigetur.

1 Per manum Dauid, dictus. PSAL. CIII.

Benedic anima mea nomini Domini, & omnes filij viſcerum meorum nomini ſanctitatis eius.
2 Benedic anima mea nomini Domini, & non obliuiſcaris omnium retributionum eius.

תרגום

12 יוֹמֵי הֵיךְ טוּלָא דְצַלֵּי וַאֲנָא הֵיךְ עִשְׂבָּא אִיבַשׁ׃ 13 וְאַתְּ יְיָ מְדוֹרָךְ לְעָלַם בְּשׁוּמְיָא מִתְיַהֲבָ וְדִכְרָנָךְ לְדָר וְדָר׃ 14 אַתְּ תְּקוּם וְתִרְחַם צִיּוֹן אֲרוּם עִדָּן לְמִחוּם עֲלָהּ אֲרוּם אֲתָא זְמַנָּא׃ 15 אֲרוּם רְעוּ עַבְדָּךְ יָת אַבְנָהָא וְיָת עַפְרָהּ יְתַיְּסוֹן׃ 16 וְיִדְחֲלוֹן עַמְמַיָּא יָת שְׁמָא דְיְיָ וְכָל מַלְכֵי אַרְעָא יָת יְקָרָךְ׃ 17 אֲרוּם אִתְבְּנֵי יְיָ צִיּוֹן וְאִתְגְּלִי בִּיקָרֵהּ׃ 18 אִתְפְּנֵי לְצַלּוֹתָא דְמִצְטַעֲרִין וְלָא שְׁאִיט יָת צְלוֹתְהוֹן׃ 19 תִּתְכְּתֵב דָּא לְדָר בָּתְרָאי וְעַמָּא דְעָתִיד לְאִתְבְּרָאָה יְשַׁבַּח אֱלָהָא׃ 20 אֲרוּם אִסְתְּכִי מִשְּׁמֵי קֻדְשֵׁהּ דַּיְיָ מִן שְׁמַיָּא לְאַרְעָא אִסְתַּכַּל׃ 21 לְמִשְׁמַע בְּעָוַיְרֵי לְמִשְׁרֵי בְּנֵי דְמִסְתְּיִרִין לְמִיתוּתָא׃ 22 לְמִסְפַּר בְּצִיּוֹן שְׁמָא דַיְיָ וְשִׁבְחֵהּ בִּירוּשְׁלֶם׃ 23 בְּאִתְכַּנְּשׁוּתָא עַמְמִין כַּחֲדָא וּמַלְכְוָתָא לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ׃ 24 אִסְתְּנַף בְּאוֹרַח חֵילִי אֲקַצַּר יוֹמָי׃ 25 אֵימַר קֳדָם אֱלָהִי לָא תְסַלְּקִנְנִי בְּפַלְגוּת יוֹמַי מֵעָלְמָא דְּהוֹן בְּפַלְגוּת שְׁנַיָּךְ׃ 26 קֳדָם שְׁיוֵרְיָא דְאִתְבְּרִיו כָּל בְּרִיְתָא אַרְעָא יְסַדְתָּ וְעוֹבְדֵי אִידָיךְ שְׁמַיָּא׃ 27 הִנּוּן יְהוֹבְדוּן וְאַתְּ תְּקוֹם וְכֻלְּהוֹן כְּלְבּוּשָׁא יִבְלוּן כְּמַלְיָא תְּחַלְּפִנּוּן וְיִתְחַלָּפוּן׃ 28 וְאַתְּ הוּא דְּכַרְיָתְנוּן וְשָׁנָיךְ לָא מִשְׁתְּלְמִין׃ 29 בְּנֵי עַבְדָּךְ יִשְׁרוֹן בְּאַרְעָא וְזַרְעֵיהוֹן קֳדָמָךְ יְתַקָּנוּן׃

קג

1 עַל יְדָוִד אֲתְאֲמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי שְׁמָא דַיְיָ וְכָל בְּנֵי גַוַּאי יָת שְׁמָא דְקוּדְשֵׁהּ׃ 2 בָּרְכִי נַפְשִׁי שְׁמָא דַיְיָ וְלָא תִתְנַשְׁיִ וְלָא תִתְבַּסְּמִלִי׃

3 * הַסֹּלֵחַ לְכָל־עֲוֺנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל־תַּחֲלוּאָיְכִי׃
4 * הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים׃
5 * הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃
6 * עֹשֵׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל־עֲשׁוּקִים׃
7 * יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו׃
8 * רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חָסֶד׃
9 * לֹא־לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר׃
10 * לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֺנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ׃
11 * כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל־יְרֵאָיו׃
12 * כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת־פְּשָׁעֵינוּ׃
13 * כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל־יְרֵאָיו׃
14 * כִּי־הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ׃
15 * אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ׃
16 * כִּי רוּחַ עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃
17 * וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם עַל־יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים׃
18 * לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזֹכְרֵי פִקֻּדָיו לַעֲשׂוֹתָם׃
19 * יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃
20 * בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃
21 * בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ׃
22 * בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־מַעֲשָׂיו בְּכָל־מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃

קד

1 * בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃
2 * עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה׃

3 * *Qui propitiatur cunctis iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.*
4 * *Qui redimit de corruptione vitam tuam: & coronat te misericordia & miserationibus.*
5 * *Qui replet bonis ornamentum tuum: innouabitur sicut aquilæ iuuentus tua.*
6 * *Faciens iustitias Dominus: et iudicia cun-*
7 *ctis qui calumnias sustinent.* * *Notas fecit vias suas Moysi: filijs Israel cogitationes suas.*
8 * *Misericors & clemens Dominus; patiens*
9 *& multæ miserationis.* * *Nõ in sempiternum iudicabit: neque in æternum irascetur.*
10 * *Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit*
11 *nobis.* * *Quantum enim excelsius est cælum à terra; tantũ confortata est misericordia eius su-*
12 *per timentes eum.* * *Quantum longè est oriens ab occidente: tantum longè fecit à nobis scelera*
13 *nostra.* * *Sicut miseretur pater filiorum; mi-*
14 *sertus est Dominus timentibus se.* * *Ipse enim nouit plasmationem nostrã: recordatus est quia*
15 *puluis sumus.* * *Homo quasi herba: dies eius*
16 *sicut flos agri sic florebit.* * *Quia spiritus pertransiuit eum, & non subsistet: & non cogno-*
17 *scet eum vltrà locus eius.* * *Misericordia autem Domini ab æterno & vsque in æternum super timentes eum: & iustitia eius in filiis fi-*
18 *liorum,* * *His qui custodiunt pactum eius: & recordantur præceptorum eius ad fa-*
19 *cienda ea.* * *Dominus in cælo stabiliuit thronum suum, & regnum illius omnibus domina-*
20 *bitur.* * *Benedicite Domino angeli eius, fortes robore facientes verbum eius: obedientes voci*
21 *sermonis eius.* * *Benedicite Domino omnes exercitus eius; ministri eius, qui facitis placitũ*
22 *illius.* * *Benedicite Domino vniuersa opera eius in omnibus locis potestatis eius, benedic anima mea Domino.*

PSAL. CIIII.

1 *BEnedic anima mea Domino: Domine Deus meus magnificatus es nimis, gloria & decore indutus es.*
2 * *Amictus luce quasi vestimento; extendens cælos vt pellem.*

*Qui propitiatur omnibus iniquitatibus 3
tuis, q̃ sanat oẽs infirmitates tuas. *Qui re- 4
dimit de interitu vitã tuã, q̃ coronat te in
misericordia & miserationibus. *Qui re- 5
plet in bonis desideriũ tuũ, renouabitur
vt aquilæ iuuentus tua. *Faciẽs misericor- 6
dias Dñs & iudiciũ oĩbus iniuriã patienti-
bus. * Notas fecit vias suas Moysi, filiis Is- 7
rael volũtates suas. *Miserator & misericors 8
Dñs, lõganimis & multũ misericors. *Non 9
in *finẽ irascetur, neq; in ęternũ cõminabi-
tur: *Nõ secũdũ *iniq̃tates nostras fecit no- 10
bis, neq; secundũ *peccata nostra retribuit
nobis. * Quoniã secundũ altitudinẽ cæli à 11
terra corroborauit Dñs misericordiã suam
sup timẽtes se. *Quãtũ distat Ortus ab Oc 12
cidẽte, lõgè fecit à nobis iniq̃tates nostras.
*Sicut miseretur pater filiorũ, misertus est 13
Dñs timẽtibus se. * Quoniã ipse cognouit 14
figmẽtũ nostrũ, recordatus est quoniã pul
uis sumus. *Homo sicut fœnũ, dies ei⁹ tã- 15
quã flos agri sic efflorebit. *Quoniã spirit⁹ 16
*p̃trãsiuit in illo, & nõ subsistet, & nõ cog-
noscet ampli⁹ locũ suũ. *Misericordia autẽ 17
Dñi ab ęterno & vsq; in æternũ sup timẽ-
tes eũ. & iustitia illius in filios filiorũ, *his 18
q̃ seruãt testamentũ eius, & memores sunt
mandatorũ ipsius ad faciẽdũ ea. *Domin⁹ 19
in cælo parauit sedẽ suam, & regnũ ipsius
omnibus *dominatur. *Benedicite Dño om 20
nes angeli ei⁹, potẽtes virtute faciẽtes ver-
bũ illius, ad audiendam vocem sermonum
eius. *Benedicite Domino omnes virtutes 21
eius, ministri eius qui facitis voluntatem
eius. * Benedicite Domino omnia opera 22
eius, in omni loco dominationis eius benedic anima mea Domino.

(margin: *quoniam / *peccata nostra / *iniquitates nostras / *pertransiuit / *dominabitur)

1 *Psalmus Dauid pro mundi commendatione. CIII.

BEnedic anima mea Domino, Domine Deus meus magnificatus es vehementer. confessionem & decorem induisti:
2 * Amictus lumine sicut vestimento, extendens cælum sicut pellem.

3 * τὸν εὐιλατεύοντα πάσας τὰς ἀνομίας σου, τὸν ἰώμε-
4 νον πάσας τὰς νόσους σου. * τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴν ζωήν σου, τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκ-
5 τιρμοῖς. * τὸν ἐμπιμπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυ-
6 μίαν σου, ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου. * ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ κύριος καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις.
7 * ἐγνώρισε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ μωυσῇ, τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
8 τὰ θελήματα αὐτοῦ. * οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύ-
9 ριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος. * οὐκ εἰς τέλος
10 ὀργισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μηνιεῖ· * οὐ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν, οὐδὲ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
11 ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. * ὅτι κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου-
12 μένους αὐτόν. * καθόσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ᾽ ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν.
13 * καθὼς οἰκτείρει πατὴρ υἱούς, ᾠκτείρησε κύριος τοὺς φο-
14 βουμένους αὐτόν. * ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν,
15 ἐμνήσθη ὅτι χοῦς ἐσμέν. * ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει.
16 * ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει, καὶ
17 οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ. * τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοῖς υἱῶν,
18 * τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ μεμνημέ-
19 νοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. * κύριος ἐν τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐ-
20 τοῦ πάντων δεσπόζει. * εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ, δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ
21 ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ. * εὐλογεῖτε τὸν κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦν-
22 τες τὸ θέλημα αὐτοῦ. * εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως. ργ.

Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, κύριε ὁ θεός μου ἐμεγαλύνθης σφόδρα. ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν
2 ἐνεδύσω. * ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν.

תרגום

3 דשבק לכל עויינכי דמסי לכל מרעיכי׃ 4 דפרק מגהנם חייכי דאכליל יתיכי חסדא ורחמין׃ 5 דמשבע בטובא יומי סיבתייכי ולעלמא דאתי תתחדת היך נשרא טליותיכי׃ 6 עבד צדקתא ייי ודינין לכל טלומין׃ 7 גלי ארחיה למשה לבני ישראל עובדוי׃ 8 רחמנא וחננא ייי מרחיק רגז ומסגי למעבד טבין וקשוט׃ 9 לא לעלמין ינצי ולא לעלם ינטר דבבו׃ 10 לא כחובנא עבד לנא ולא כעויתנא שלם לנא׃ 11 ארום היכמה דגביהין שמיא עלוי ארעא הכדין גבר טוביה על דדחלין מניה׃ 12 היכמה דרחיק מדנח ממערבא הכדין ירחק מיננא ית סרחננא׃ 13 היכמה דחיים אבא על בניא הכדין חיים מימרא דייי על דדחלין מניה׃ 14 ארום קדמוהי גלי יצרא בישא דמטעי יתנא דכיר קדמוהי ארום מעפרא אנחנא׃ 15 בר נש היך עשבא יומוי היך ניצא דחקלא הכדין ינעי׃ 16 ארום זעפא נתבת ביה וליתוהי ולא אשתמודעיה תוב אתריה׃ 17 וחסדא דייי מעלמא הדין ועד עלמא דאתי על דחלוי וצדקתיה לבני בנין׃ 18 לנטרי קימיה ולדכרי פקודוי למעבדהון׃ 19 מימרא דייי בשמיא אתקין כרסיה ומלכותיה דיליה בכולא שלטא׃ 20 ברכו שמא דייי מלאכוהי דמתגברין בחילא עבדי מימריה למשמע קל מליליה׃ 21 ברכו שמא דייי כל חילותיה משמשוהי עבדי רעותיה׃ 22 ברכו שמא דייי כל עובדוהי בכל אתר שלטנה ברכי נפשי ית שמא דייי׃

קד

1 ברכי נפשי ית שמא דייי ייי אלהי אתגדלת לחדא שבחא ושבהורא אלבשתא׃ 2 דמעטף נהורא היך סדינא דמתח שמיא היך יריעתא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Qui remittit omnes iniquitates tuas, qui sanat omnes infirmitates tuas. 4 Qui redimit à gehenna vitam tuam: qui coronauit te misericordia & miserationibus. 5 Qui satiat bonis dies senectutis tuæ, & in mundo venturo renouabis sicut aquila iuuentutem tuam. 6 Facit iustitiam Dominus, & iudicia omnibus iniuriam patientibus. 7 Reuelauit vias suas Mosseh; filiis Israel opera sua. 8 Misericors & clemens Dñs, alienus ab ira, & multiplicans facere misericordias & veritatem. 9 Non in perpetuum concertabit, neq; in æternum reseruabit odium. 10 Non secundùm peccata nostra fecit nobis, neque secundùm iniquitates nostras retribuit nobis. 11 Quoniam quanto celsiores sunt cęli terra, tanto præualuit benignitas eius super timentes eum. 12 Quantum longè est Oriens ab Occidente, tantum longè fecit à nobis iniquitates nostras. 13 Sicut miseretur pater filiorum, sic miseretur Verbum Domini timentium se. 14 Quoniam coram eo palam est concupiscentia praua, quæ in errorem abripit nos: memoratur coram eo quòd ex puluere sumus. 15 Filij hominis sicut herba sunt dies; sicut flos agri sic efflorebit. 16 Quoniam ventus impetuosus spirauit in eum: & non substitit; neque notus est amplius locus eius. 17 Misericordia autem Domini à seculo isto, & vsque ad seculum venturum super timentes eum, & iustitia eius in filios filiorum, 18 Seruantibus pactum eius, & his qui recordantur mandatorum eius vt faciant ea. 19 Verbum Domini in cælis parauit sedem suam: & regnum eius in omnia potestatem habet. 20 Benedicite nomini Domini angeli eius, qui valetis viribus, exequentes eloquium eius, vt audiatur vox sermonis eius. 21 Benedicite nomini Domini omnes exercitus eius, ministri eius facientes voluntatem ipsius. 22 Benedicite nomini Domini omnia opera eius, in omni loco principatus eius est. benedic anima mea nomini Domini.

PSAL. CIIII.

BEnedic anima mea nomini Domini: Domine Deus meus magnificatus es valdè; laudem & pulchritudinem induisti.
2 Qui amicitur lumine sicut linteo, qui extendit cælos sicut cortinam.

3 הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
4 עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט׃
5 יָסַד־אֶרֶץ עַל־מְכוֹנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃
6 תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל־הָרִים יַעַמְדוּ־מָיִם׃
7 מִן־גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃
8 יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם׃
9 גְּבוּל־שַׂמְתָּ בַּל־יַעֲבֹרוּן בַּל־יְשׁוּבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ׃
10 הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃
11 יַשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם׃
12 עֲלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ־קוֹל׃
13 מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ׃
14 מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ׃
15 וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד׃
16 יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃
17 אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃
18 הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃
19 עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ׃
20 תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה בּוֹ־תִרְמֹשׂ כָּל־חַיְתוֹ־יָעַר׃
21 הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃
22 תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל־מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃
23 יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי־עָרֶב׃

3 *Qui tegit aquis cœnacula eius, qui ponit nubes currum ſuum, qui ambulat ſuper pennas venti.*
4 *Qui facit angelos ſuos ſpiritus, miniſtros ſuos ignem vrentem.*
5 *Qui fundauit terram ſuper baſem ſuam, non commouebitur in ſeculum & in ſeculum.*
6 *Abyſſo quaſi veſtimento operuiſti eam; ſuper montes ſtabunt aquæ.*
7 *Ab increpatione tua fugient, à voce tonitrui tui formidabunt.*
8 *Aſcendunt montes & deſcendunt campi, ad locum quem fundaſti eis.*
9 *Terminum poſuiſti quē non pertranſibunt, nec reuertentur vt operiant terram.*
10 *Qui immittis fontes in conuallibus, vt inter medios montes fluant.*
11 *Vt bibant omnia animalia regionum, & reficiat onager ſitim ſuam.*
12 *Super ea volucres cæli morabuntur, de medio nemorum dabunt vocem.*
13 *Qui irrigas montes de cœnaculis tuis, de fructu operum tuorum ſatiabitur terra.*
14 *Germinans herbam iumentis, & fœnum ſeruituti hominum, vt educat panem de terra.*
15 *Et vinum lætificat cor hominis ad exhilarandam faciem oleo; panis autem cor hominis roborat.*
16 *Saturabuntur ligna Domini, cedri Libani quas plantauit.*
17 *Ibi aues nidificabunt, miluo abietes domus eius.*
18 *Montes excelſi ceruis, petræ refugium erinaciis.*
19 *Fecit Lunam per tempora, Sol cognouit occubitum ſuum.*
20 *Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox: in ipſa mouebuntur omnes beſtiæ ſyluæ.*
21 *Leones rugientes ad prædam, & quærentes à Deo eſcam ſibi.*
22 *Oriente Sole recedent, & in ſpeluncis ſuis cubabunt.*
23 *Egredietur homo ad opus ſuum, & ad ſeruitutem ſuam vſque ad veſperum.*

*Qui tegit in aquis ſuperiora eius, qui 3
ponit nubes aſcenſum ſuum. Qui ambu-
lat ſuper pennas ventorum: *Qui facit 4
angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos ig-
nis flammam. *Qui fundat terram 5
ſuper ſtabilitatem ſuam, non inclinabitur
in ſeculum ſeculi. *Abyſſus ſicut ve- 6
ſtimentum amictus eius, ſuper montes ſta
bunt aquæ. *Ab increpatione tua fu- 7
gient, à voce tonitrui tui formidabunt.
*Aſcendunt montes, & deſcendunt 8
campi in locum quem fundaſti eis.
*Terminum poſuiſti quem non tranſ- 9
gredientur, neque conuertentur operire
terram. *Qui emittis fontes in conual- 10
libus, inter medium montium pertranſi-
bunt aquæ.
*Potabunt omnes beſtiæ agri, expe- 11
ctabunt onagri in ſiti ſua.
*Super ea volucres cæli habitabunt, 12
de medio petrarum dabunt vocem.
*Rigans montes de ſuperioribus ſuis, 13
de fructu operum tuorum ſatiabitur terra.
*Producens fœnum iumentis, & her- 14
bam ſeruituti hominum: vt educas pa-
nem de terra: *Et vinum lætificat cor 15
hominis: vt exhilaret faciem in oleo, &
panis cor hominis confirmat.
*Saturabuntur ligna campi, *cedri Li- 16
bani quas plantaſti.
*Illic paſſeres nidificabunt, erodij do- 17
mus dux eſt eorum.
*Montes excelſi ſeruis, petra refugium 18
erinaciis.
*Fecit Lunam in tempora, Sol cogno- 19
uit occaſum ſuum.
*Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox; in 20
ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluæ.
*Catuli leonum rugientes vt rapiant, 21
& quærant à Deo eſcam ſibi.
*Ortus eſt Sol & congregati ſunt, & in 22
cubilibus ſuis collocabuntur.
*Exibit homo ad opus ſuum, & ad o- 23
perationem ſuam vſque ad veſperum.

3 ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ, ὁ τιθεὶς νέφη
τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ. ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.
4 ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λει-
τουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.
5 ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ
κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
6 ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν
7 ὀρέων στήσονται ὕδατα. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται,
ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσουσιν.
8 ἀναβαίνουσιν ὄρη, καὶ καταβαίνουσι πεδία εἰς τὸν τό-
9 πον ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά. ὅριον ἔθου ὃ οὐ παρε-
λεύσονται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν.
10 ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν, ἀνὰ μέσον
τῶν ὀρέων διελεύσονται ὕδατα.
11 ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, προσδέξονται
ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν.
12 ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει, ἐκ
μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν.
13 ποτίζων ὄρη ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ τῶν
ἔργων σου χορτασθήσεται ἡ γῆ.
14 ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ
δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς,
15 καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου. τοῦ ἱλαρῦναι
πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.
16 χορτασθήσονται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, αἱ κέδροι τοῦ λι-
βάνου ἃς ἐφύτευσας.
17 ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι· τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ κατοι-
κία ἡγεῖται αὐτῶν.
18 ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις, πέτρα καταφυγὴ τοῖς
19 λαγωοῖς. ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς, ὁ ἥλιος
ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ.
20 ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ· ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάν-
τα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.
21 σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἁρπάσαι, καὶ ζητῆσαι παρὰ
τῷ θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς.
22 ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν, καὶ εἰς τὰς μάν-
δρας αὐτῶν κοιτασθήσονται.
23 ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας.

תרגום

3 דְּטַלֵּל בְּמַיָּא הֵיךְ בִּנְיָנָא דְּכָשׁוּרֵי דָּרוֹי דְּשַׁוֵּי עַל עֲנָנִין קַלִּילִין אַרְתִּיכֵיהּ דְּאָזֵל עַל עֲנָנִין קַלִּילִין הֵיךְ כַּנְפֵי נִשְׁרָא׃ 4 דְּעָבֵד אִזְגַּדוֹי סַרְהוֹבִין הֵיךְ רוּחָא שַׁמָּשׁוֹי תַּקִּיפִין הֵיךְ אֶשָּׁא מְצַלְהֲבָא׃ 5 דִּמְיַסֵּד אַרְעָא עַלַּוֵי בְּסִיסַהּ דְּלָא תְזוּעַ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 6 תְּהוֹמָא כְּבַר לְבוּשָׁא חֲפֵיתָהּ וּמְבַזְּעִין עַל טוּרַיָּא וְקָיְמִין מַיָּא׃ 7 מִן מְזוֹפִיתָךְ יַעְרְקוּן לְמִגַּר מִקָּל אַכְלָיוּתָךְ יִתְבַּהֲלוּן לְמִשְׁפַּךְ׃ 8 סָלְקִין מִן תְּהוֹמַיָּא לְטוּרַיָּא וְנָחֲתִין בִּבְקַעְתָּא לַאֲתַר דְּנַן דִּיסַּדְתָּא לְהוֹן׃ 9 תְּחוּם שַׁוֵּיתָא לְגַלְלֵי יַמָּא דְּלָא יֶעְבְּרוּן דְּלָא יְתוּבוּן לְמֶחְפֵּי אַרְעָא׃
10 דִּמְשַׁלַּח מַעְיָנֵי בְּנַהֲרָוָתָא בֵּינֵי טוּרַיָּא מְהַלְּכִין׃ 11 מַשְׁקִין כָּל חֵיוַת בָּרָא יְתַבְּרוּן עֲרוֹדַיָּא צַהוּתְהוֹן׃
12 עֲלֵיהוֹן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא יִשְׁרוּן מִבֵּינֵי זַאֲזַיָּא יִתְּנוּן קָל זְמַר׃ 13 דְּמַשְׁקֵי טוּרַיָּא מִבֵּית גִּנְזֵי עִלָּאֵי דִּילֵהּ מִפֵּירֵי עוֹבָדָךְ תִּשְׂבַּע אַרְעָא׃
14 דִּמְרַבֵּי עִשְׂבָּא לִבְעִירֵי וְיַרְקֵי לְפֻלְחָנָא דְּבַר נָשָׁא לְמַפֵּק לַחְמָא מִן אַרְעָא׃
15 וְחַמְרָא דִּמְחַדֵּי לִבָּא דְּבַר נָשָׁא לְאַנְהָרָא אַפַּיָּא מִמִּשְׁחָא וְלַחְמָא לִבָּא דְּבַר נָשָׁא יִסְעַד׃
16 שָׂבְעִין אִילָנַיָּא דִּבְרָא יְיָ אַרְזֵי לִבְנָנָא דִּי נְצַב׃ 17 דְּתַמָּן צִפְּרַיָּא עָבְדִין שַׁרְכִּיפֵי וַתְיָא חִוָּרִיתָא בְּרָאתֵי בֵּית מְדוֹרָהּ׃
18 טוּרַיָּא רָמַיָּא לְיַעֲלַיָּא כֵּיפֵי רוֹחְצָן לְטַפְזַיָּא׃ 19 עֲבַד סִיהֲרָא לְמִמְנֵי בַהּ זִמְנַיָּא שִׁמְשָׁא יְדַע עִידָּן מַטְמוֹעֵהּ׃
20 תְּשַׁוֵּי חֲשׁוֹכָא וַהֲוֵי לֵילְיָא בֵּהּ רַחְשִׁין כָּל חֵיוַת חֻרְשָׁא׃ 21 בְּנֵי אַרְיָוָן אַכְלִין לְמִשְׁכַּח מְזוֹנָא וּלְמִבְעֵי מֵאֱלָהָא מֵיכְלֵיהוֹן׃
22 תִּדְנַח שִׁמְשָׁא מִתְכַּנְּשִׁין וּלְבֵית מְדוֹרֵיהוֹן רָבְעִין׃ 23 יִפּוֹק בְּנֵי נָשָׁא לְעוּבָדֵהּ וּלְפֻלְחָנֵהּ עַד עִדּוּנֵי רַמְשָׁא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Qui operit aquis veluti contignatione trabium habitacula ſua: qui ponit in nubibus leuiſſimis vehiculum ſuum: qui obambulat ſuper nubes veloces inſtar alarum aquilæ. 4 Qui facit nuncios ſuos veloces ſicut ſpiritus, miniſtros ſuos fortes ſicut ignis flammicans. 5 Qui fundat terram ſuper baſim, ne commoueatur in ſecula ſeculorum. 6 Abyſſum veluti veſtimento operuiſti, & erumpunt ſuper montes, ſtantque aquæ. 7 Ab increpatione tua fugient vt ſeſe contrahant: à voce tonitrui tui conturbabuntur vt diffundantur. 8 Aſcendunt de abyſſis ad montes, & deſcendunt in valles ad locum iſtum quem fundaſti eis. 9 Terminum poſuiſti fluctibus maris, quem non tranſgredientur, ne reuertantur vt operiant terram. 10 Qui emittit fontes in fluuios, qui inter montes commeant. 11 Potum ſuppeditant omnibus animalibus agri: infringent onagri ſitim ſuam. 12 Iuxta eos volucres cæli habitabunt: de medio ramuſculorum edent vocem cantus. 13 Qui irrigat montes de domo theſaurorum ſuperiorum ſuiipſius: de fructibus operum tuorum ſatiabis terram. 14 Multiplicans fœnum iumentis, & herbas ſeruituti hominum ad producendum alimentum de terra. 15 Et vinum quod lætificat cor hominum, ad illuminandas facies oleo: & panis cor filiorum hominum ſuſtentabit. 16 Saturantur arbores quas creauit Dominus; cedri Libani quas plantauit. 17 Illic enim aues faciunt nidos: ciconiæ candidæ, abietes domus habitationis ipſius ſunt. 18 Montes excelſi ibicibus: petræ refugium cuniculis. 19 Fecit Lunam vt numerentur in ea tempora: Sol nouit tempus occaſus ſui. 20 Poſuiſti tenebras & fuit nox: in ipſa mouentur omnes beſtiæ ſyluæ. 21 Catuli leonum rugiunt vt inueniant nutrimentum, & vt requirant à Deo cibum ſuum. 22 Oriente Sole congregabuntur, & in domo latibulorum ſuorum accubabunt. 23 Egredietur homo ad opus ſuum, & ad culturam ſuam vſque ad tempora veſpertina.

24 * מה רבו מעשיך יהוה כלם בחכמה עשית
מלאה הארץ קנינך :
25 * זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר
חיות קטנות עם גדלות :
26 * שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו :
27 * כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו :
28 * תתן להם ילקטון תפתח ידך ישבעון טוב :
29 * תסתיר פניך יבהלון תסף רוחם יגועון ואל
עפרם ישובון :
30 * תשלח רוחך יבראון ותחדש פני אדמה :
31 * יהי כבוד יהוה לעולם ישמח יהוה במעשיו :
32 * המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו :
33 * אשירה ליהוה בחיי אזמרה לאלהי בעודי :
34 * יערב עליו שיחי אנכי אשמח ביהוה :
35 * יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי
נפשי את יהוה הללו יה :

קה

1 * הודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים
עלילותיו :
2 * שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו :
3 * התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יהוה :
4 * דרשו יהוה ועזו בקשו פניו תמיד :
5 * זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי
פיו :
6 * זרע אברהם עבדו בני יעקב בחיריו :
7 * הוא יהוה אלהינו בכל הארץ משפטיו :
8 * זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור :
9 * אשר כרת את אברהם ושבועתו לישחק :
10 * ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם :
11 * לאמר לך אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם :

---

24 * *Quàm magnificata sunt opera tua Domi-
ne! omnia in sapientia fecisti: impleta est terra*
25 *possessione tua. * Hoc mare magnum &
latum manibus, ibi reptilia innumerabilia, ani-
malia parua cum grandibus.*
26 * *Ibi naues pertranseunt, Leuiathan istum*
27 *plasmasti vt illuderes ei. * Omnia in te spe-
rant, vt des cibum eis in tempore suo.*
28 * *Dante te illis, colligent; aperiente te ma-
num tuam, replebuntur bono.*
29 * *Abscondes vultum tuum, & turbabun-
tur; auferes spiritum eorum, & deficient, &*
30 *in puluerem suum reuertentur. * Emittes
spiritum tuum & creabuntur, & instaurabis*
31 *faciem terræ. * Sit gloria Domini in sem-
piternum, lætabitur Dominus in operibus suis.*
32 * *Qui respicit terram et tremet, tangit mõ-*
33 *tes & fumabunt. * Cantabo Domino in
vita mea, psallam Deo meo quamdiu sum.*
34 * *Placeat ei eloquium meum, ego autem læ-*
35 *tabor in Domino. * Deficiant peccatores
de terra, & impij vltrà non sint. Benedic ani-
ma mea Domino.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CV.

*Confitemini Domino, inuocate nomen eius,
notas facite in populis cogitationes eius.*
2 * *Cantate ei & psallite ei; loquimini in vni-*
3 *uersis mirabilibus eius. * Exultate in no-
mine sancto eius, lætetur cor quærentium Do-*
4 *minum. * Quærite Dominum & virtu-
tem eius; quærite faciem eius iugiter.*
5 * *Recordamini mirabilium eius quæ fecit, si-
gnorum & iudiciorum oris eius.*
6 * *Semen Abraam serui eius, filij Iacob ele-*
7 *cti eius. * Ipse Dominus Deus noster, in
vniuersa terra iudicia eius.*
8 * *Recordatus est in æternum pacti eius, ver-
bi quod præcepit in mille generationes.*
9 * *Quod pepigit cum Abraam, & iuramen-
ti sui cum Isaac.*
10 * *Et firmauit illud cum Iacob in legem, cum
Israel in pactum sempiternum.*
11 * *Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funi-
culum hæreditatis vestræ.*

---

*Quàm magnificata sunt opera tua Dñe! 24
omnia in sapientia fecisti. impleta est ter-
ra* creatione tua. * Hoc mare magnum & 25
spaciosum*: illic reptilia quorũ non est nu
merus, animalia pusilla cum magnis. *Illic 26
naues * pertranseunt, draco iste quem for-
masti ad illudendum ei. *Omnia ad te ex- 27
pectant, vt des escã illis in tempore. *Dãte 28
te illis, colligẽt. aperiente te manum, *om-
nia implebuntur bonitate. *Auertente au- 29
tem te faciem, turbabuntur. auferes spiri-
tum eorũ & deficient, & in puluerem suũ
reuertentur. * Emittes spiritum tuum, & 30
creabuntur, & renouabis faciem terræ.
*Sit gloria Domini in seculum, lætabitur 31
Dominus in operibus suis. * Qui respicit 32
in terram, & facit eam tremere; qui tangit
montes, & fumigant. *Cantabo Domino in 33
vita mea, psallam Deo meo quã diu sum.
*Iucundum sit ei eloquium meum, ego 34
verò delectabor in Domino. * Deficiant 35
peccatores à terra & iniqui, ita vt non sint
ipsi. benedic anima mea Domino.

Alleluia. PSAL. CIIII.

Confitemini Domino, & inuocate no- 1
men eius. annunciate inter gentes o-
pera eius: * Cantate ei & psallite ei. narra- 2
te omnia mirabilia eius: * Laudamini in 3
nomine sancto eius. lætetur cor quæren-
tium Dominum: *Quærite Dominum & 4
confirmamini. quærite faciem eius sem-
per. *Mementote mirabilium eius quæ fe- 5
cit: prodigia eius & iudicia oris eius.
* Semen Abraam serui eius, filij Iacob 6
electi eius. * Ipse Dominus Deus noster, 7
in vniuersa terra iudicia eius. * Memor 8
fuit in seculum testamenti sui, verbi quod
mandauit in mille generationes: *Quod 9
disposuit* Abraam, & iuramenti sui* Isaac.
* Et statuit illud Iacob in præceptum, 10
& Israel in testamentum æternum: *Dicẽs, 11
Tibi dabo terram Chanaan, funiculũ hę-
reditatis vestræ.

---

24 * ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ
25 ἐποίησας. ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου· * αὕτη ἡ θάλασ-
σα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος. ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀ-
ριθμός, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων.
26 * ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
27 ἐμπαίζειν αὐτῷ. * πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι, δοῦναι
28 τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς εὔκαιρον· * δόντος σου αὐτοῖς,
συλλέξουσιν. ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλη-
29 σθήσονται χρηστότητος· * ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρό-
σωπον, ταραχθήσονται. ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἐκ-
λείψουσι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν.
30 * ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνα-
31 καινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. * ἤτω ἡ δόξα κυρίου εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας, εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
32 * ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν,
ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται.
33 * ᾄσω τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως
34 ὑπάρχω. * ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ
εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ κυρίῳ.
35 * ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι, ὥστε
μὴ ὑπάρχειν αὐτούς· εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

ἀλληλούϊα. ρδʹ.

1 * Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔργα αὐτοῦ·
2 * ᾄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ. διηγήσασθε πάντα
3 τὰ θαυμάσια αὐτοῦ· * ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ ὀνόματι τῷ
ἁγίῳ αὐτοῦ. εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν κύριον,
4 * ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε. ζητήσατε
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός·
5 * μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε. τὰ τέ-
ρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ.
6 * σπέρμα ἀβραὰμ δοῦλοι αὐτοῦ, υἱοὶ ἰακὼβ ἐκλεκ-
7 τοὶ αὐτοῦ. * αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐν πάσῃ τῇ
8 γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. * ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθή-
κης αὐτοῦ, λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς·
9 * ὃν διέθετο τῷ ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ τῷ ἰσαάκ.
10 * καὶ ἔστησεν αὐτὸν τῷ ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, καὶ τῷ ἰσ-
11 ραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον. * λέγων, σοὶ δώσω τὴν
γῆν χαναάν, σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν.

תרגום

24 מה סגיעין אנון עובדך יי כולהון בחכמתא עבדת מליא ארעא קנינך : 25 דנן ימא רבא ופאתי תחומין תמן רחשא ולית מנין חיותא זוטרתא עם רברבתא : 26 תמן אילפיא אזלן לויתן דין בריתא למגחך ביה : 27 כולהון עלך סבורין למתן מזונהון בזמנה : 28 תתן להון יכנשון תפתח אידך ישבעין טובא : 29 תסלק שכינתך מתבהלין תכנש רוחהון ומתנגדין ולעפרהון תבין : 30 תשלח רוח קודשך ומתבריאן ותחדת אפי ארעא : 31 יהי איקר יי לעלם יחדי יי בעובדוי : 32 דמסתכל לארעא ומתרגפא מקרב בטוריא ומסקין תננא : 33 אשבח קדם יי בחיי אזמר לאלהי בעוד איתי : 34 יבסם קומוי שותי אנא אחדי במימרא דיי : 35 ישתצון חטאיא מן ארעא ורשיעי תוב ליתיהון ברכי נפשי ית שמא דיי שבחו אלהא :

קה

1 שבחו קדם יי קרון בשמה הודעין בעממיא עובדוי : 2 שבחו קומוי זמרו קומוי מללו בכל פרישותיה : 3 שבחו בשום קודשיה יחדי לבהון דתבעין אלפן מן קדם יי : 4 תבעו אלפנא דיי ואוריתיה אקבלו אפוי תדירא : 5 אדכרו פרישותיה דעבד תמהוי ודיני פומיה : 6 זרעא דאברהם עבדה בני יעקב בחירוי : 7 הוא יי אלהנא בכל ארעא מתיחן דינוי : 8 דכר לעלם קימה פתגם דפקד לאלף דרין : 9 דגזר עם אברהם וקימה ליצחק : 10 וקימנה ליעקב לגזירה לישראל קים עלם : 11 למימר לך אתן ית ארעא דכנען עדב אחסנתכון :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Quàm multa sunt opera tua Domine! illa omnia in sapientia fecisti: plena est terra possessione tua. 25 Hoc mare magnum & spatiosum terminis: illic sunt reptilia innumera, animalia parua cum magnis. 26 Ibi naues pertranseunt, *ibi* Leuiathan iste quem creasti vt ludat in eo. 27 Omnia illa sperant vt des escam eis in tempore suo. 28 Dabis illis, colligent: aperies manum tuam, & saturabuntur bonitate. 29 Auferes maiestatem tuam, conturbabuntur: congregabis spiritum eorum, & deficient, ac in puluerem suum reuertentur. 30 Mittes spiritum sanctum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. 31 Sit gloria Domini in seculum, lætetur Dominus in operibus suis. 32 Qui respicit terram, & tremit: tangit montes, & fumum in altum emittunt. 33 Laudabo coram Domino in vita mea, psallam Deo meo quamdiu sum. 34 Iucunda sit coram eo meditatio mea: ego lætabor in verbo Domini. 35 Deficiant peccatores à terra, & improbi vltrà non sint. benedic anima mea nomini Domini, laudate Deum.

PSAL. CV.

Laudes dicite coram Domino, inuocate nomen eius, notas facite in populis operationes eius. 2 Laudes dicite coram eo, psallite coram eo, narrate omnia miranda eius facinora. 3 Laudate in nomine sancto eius, lætetur cor illorum qui quærunt doctrinã à conspectu Domini. 4 Quærite doctrinam Domini & Legem eius: accipite faciem eius semper. 5 Recordamini miraculorum eius quæ edidit; portentorum eius, & iudiciorum oris eius. 6 Semen Abraham serui eius, filij Iacob electi eius. 7 Ipse est Dominus Deus noster, in omni terra protensa sunt iudicia eius. 8 Recordatus est in æternum pacti sui, verbi quod præcepit in mille generationes. 9 Quod pepigit cum Abraham, & iusiurandum suum ad Isaac: 10 Et statuit illud Iacob pro decreto, Israeli pro fœdere æterno. 11 Dicendo; Tibi dabo terram Chanaan sortem hæreditatis vestræ.

12 * בהיותם מתי מספר כמעט וגרים בה׃
13 * ויתהלכו מגוי אל־גוי מממלכה אל־עם אחר׃
14 * לא־הניח אדם לעשקם ויוכח עליהם מלכים׃
15 * אל־תגעו במשיחי ולנביאי אל־תרעו׃
16 * ויקרא רעב על־הארץ כל־מטה־לחם שבר׃
17 * שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף׃
18 * ענו בכבל רגליו ברזל באה נפשו׃
19 * עד־עת בא־דברו אמרת יהוה צרפתהו׃
20 * שלח מלך ויתירהו משל עמים ויפתחהו׃
21 * שמו אדון לביתו ומשל בכל־קנינו׃
22 * לאסר שריו בנפשו וזקניו יחכם׃
23 * ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ־חם׃
24 * ויפר את־עמו מאד ויעצמהו מצריו׃
25 * הפך לבם לשנא עמו להתנכל בעבדיו׃
26 * שלח משה עבדו אהרן אשר בחר־בו׃
27 * שמו־בם דברי אתותיו ומפתים בארץ חם׃
28 * שלח חשך ויחשך ולא מרו את־דבריו׃
29 * הפך את־מימיהם לדם וימת את־דגתם׃
30 * שרץ ארצם צפרדעים בחדרי מלכיהם׃
31 * אמר ויבא ערב כנים בכל־גבולם׃
32 * נתן גשמיהם ברד אש להבות בארצם׃
33 * ויך גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם׃
34 * אמר ויבא ארבה וילק ואין מספר׃
35 * ויאכל כל־עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם׃
36 * ויך כל־בכור בארצם ראשית לכל־אונם׃
37 * ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל׃
38 * שמח מצרים בצאתם כי־נפל פחדם עליהם׃

12 * *Cùm essent viri pauci, modici & aduenæ*
13 *in ea.* * *Et transierunt de gente in gentem, &*
14 *de regno ad populum alterum.* * *Non dimisit hominem vt noceret eis, et corripuit pro eis re-*
15 *ges.* * *Nolite tangere christos meos, & prophe-*
16 *tas meos nolite affligere.* * *Et vocauit famem super terram, omnem virgam panis contriuit.*
17 * *Misit ante faciem eorum virum, in ser-*
18 *uum venundatus est Ioseph.* * *Afflixerunt in compedibus pedes eius, in ferrum venit anima*
19 *eius.* * *Vsque ad tempus donec veniret sermo eius, eloquium Domini probauit eum.*
20 * *Misit rex & soluit eum, princeps populo-*
21 *rum, & dimisit illum.* * *Posuit eum dominum domui suæ, & principem in omni possessio-*
22 *ne sua.* * *Vt erudiret principes eius secundùm voluntatem suam, & senes eius sapien-*
23 *tiam doceret.* * *Et ingressus est Israel in Ægyptum, & Iacob aduena fuit in terra Cham.*
24 * *Et crescere fecit populum suum nimis, &*
25 *roborauit eum super hostes eius.* * *Conuertit cor eorum vt odio haberent populum eius, vt*
26 *dolosè agerent contra seruos illius.* * *Misit Moysem seruum suum, Aaron quem elegit.*
27 * *Posuit in eis verba signorum suorum, et por-*
28 *tentorum suorum in terra Cham.* * *Misit tenebras & contenebrauit; & non fuerunt incre-*
29 *duli verbis eius.* * *Commutauit aquas eorum in sanguinem, & occidit pisces eorum.*
30 * *Ebulliuit terra eorum ranas, in cubilibus*
31 *regum ipsorum.* * *Dixit, & venit musca omnimoda, cyniphes in vniuerso termino eorum.*
32 * *Dedit pluuias eorum grandinem, ignem*
33 *flammantem in terra ipsorum.* * *Et percussit vineam eorum & ficum eorum, & confregit*
34 *lignum finium eorum.* * *Dixit, & venit locu-*
35 *sta, & bruchus, cuius non erat numerus:* * *Et comedit omne fœnum terræ eorum, & deuo-*
36 *rauit fructum terræ eorum.* * *Et percussit omne primogenitũ in terra eorum, primitias vniuersi*
37 *partus eorum.* * *Et eduxit eos cum argento et auro, & non erat in tribubus eorum infirmus.*
38 * *Lætata est Ægyptus cùm egrederentur, quoniam irruerat terror eorum super eos.*

* Cũ essẽt ipsi numero* modici, paucissimi 12
& incolę * in ea. * Et ptrãsierũt de gẽte in gẽ 13
tẽ, & de regno ad populũ alterũ. * Nõ reli- 14
quit hoĩem nocere eis, & corripuit p eis re-
ges. * Nolite tãgere christos meos, & in p- 15
phetis meis nolite malignari. * Et vocauit 16
famẽ sup terrã, * oẽ firmamẽtũ panis cõtri-
uit. * Misit ante eos virũ, in seruũ venũda- 17
tus est Ioseph. * Humiliauerũt in cõpedib9 18
pedes ei9, ferrũ ptrãsiit* aĩa eius. * Donec ve 19
niret verbũ eius, eloquiũ Dñi inflammauit
eũ. * Misit rex & soluit eũ, princeps* populi 20
& dimisit eũ. * Cõstituit eũ dñm dom9 suę, 21
& principẽ oĩs possessionis suę. * Vt erudi- 22
ret prĩcipes eius sicut semetipsum, & senes
eius prudẽtiã doceret. * Et intrauit Israel in 23
Ægyptũ, & Iacob accola fuit in terra Chã.
* Et auxit populũ suũ vehemẽter, & firma- 24
uit eũ sup inimicos eius. * Cõuertit cor* ei9 25
vt odirẽt populũ eius, vt dolũ facerent in
seruos eius. * Misit Moysen seruum suum, 26
Aaron quem elegit * sibi. * Posuit in eis ver- 27
ba signorum suorum, & prodigiorum suorum in terra Cham. * Misit tenebras & ob- 28
scurauit; * quia exacerbauerunt sermones
suos. * Conuertit aquas eorum in sangui- 29
nem, & occidit pisces eorum. * Edidit 30
terra eorum ranas in penetralibus regum
ipsorum. * Dixit, & venit cynomya, & 31
ciniphes in omnibus finibus eorum.
* Posuit pluuias eorum grandinem, ig- 32
nem comburentem in terra ipsorum. * Et 33
percussit vineas eorum, & ficulneas eorum, & contriuit omne lignum finium
eorum. * Dixit, & venit locusta, & bru- 34
chus, cuius non erat numerus. * Et co- 35
medit omne fœnum in terra eorum, & comedit omnem fructum terræ eorum. * Et 36
percussit omne primogenitum in terra
eorum, primitias omnis laboris eorum.
* Et eduxit eos * in argento & auro: & 37
non erat in tribubus eorum infirmus.
* Lætata est Ægyptus in profectione eo- 39
rum, quia incubuit timor eorũ super eos.

12 * ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, ὀλιγοστοὺς καὶ
13 παροίκους ἐν αὐτῇ. * καὶ διῆλθον ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος,
14 καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον. * οὐκ ἀφῆκεν ἄνθρωπον ἀδικῆσαι αὐτοὺς, καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν βασι-
15 λεῖς. * μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφή-
16 ταις μου μὴ πονηρεύεσθε. * καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, πᾶν στήριγμα ἄρτου συνέτριψεν.
17 * ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον, εἰς δοῦλον
18 ἐπράθη ἰωσήφ. * ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις τοὺς πόδας
19 αὐτοῦ, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. * μέχρι τοῦ ἐλθεῖν τὸν λόγον αὐτοῦ, τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν.
20 * ἀπέστειλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν, ἄρχων λαοῦ
21 καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. * κατέστησεν αὐτὸν κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ.
22 * τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν, καὶ τοὺς
23 πρεσβυτέρους αὐτοῦ σοφίσαι. * καὶ εἰσῆλθεν ἰσραὴλ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἰακὼβ παρῴκησεν ἐν γῇ χάμ.
24 * καὶ ηὔξησε τὸν λαὸν αὐτοῦ σφόδρα, καὶ ἐκραταίωσεν
25 αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. * μετέστρεψε τὴν καρδίαν αὐτοῦ τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, τοῦ δολιοῦσθαι ἐν
26 τοῖς δούλοις αὐτοῦ. * ἐξαπέστειλε μωυσῆν τὸν δοῦλον
27 αὐτοῦ, ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ. * ἔθετο ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ, καὶ τῶν τεράτων αὐτοῦ ἐν
28 γῇ χάμ. * ἐξαπέστειλε σκότος καὶ ἐσκότασεν· ὅτι πα-
29 ρεπίκραναν τοὺς λόγους αὐτοῦ. * μετέστρεψε τὰ ὕδατα αὐτῶν εἰς αἷμα, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν.
30 * ἐξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν βατράχους ἐν τοῖς ταμείοις
31 τῶν βασιλέων αὐτῶν. * εἶπε, καὶ ἦλθε κυνόμυια, καὶ σκνῖ-
32 πες ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. * ἔθετο τὰς βροχὰς αὐτῶν
33 χάλαζαν, πῦρ καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. * καὶ ἐπάταξε τὰς ἀμπέλους αὐτῶν καὶ τὰς συκᾶς αὐτῶν, καὶ συνέτριψε
34 πᾶν ξύλον ὁρίου αὐτῶν. * εἶπε, καὶ ἦλθεν ἀκρίς, καὶ βροῦ-
35 χος, οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός. * καὶ κατέφαγε πάντα χόρτον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ κατέφαγε πάντα τὸν καρπὸν τῆς γῆς
36 αὐτῶν. * καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν,
37 ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν. * καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ οὐκ ἦν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν
38 ὁ ἀσθενῶν. * εὐφράνθη αἴγυπτος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν, ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.

תרגום

12 כד הויתון עם דמנין כזעירין ותבין בה׃ 13 והלכו מעמא לעמא וממלכותא לעם חורן׃ 14 לא שבק אנש לטלומהון ואוכח בגינהון מלכיא׃ 15 לא תקרבון במשיחי ולנביאי לא תבאשון׃ 16 ואכרז כפנא על ארעא כל סעיד לחמא תבר׃ 17 שדר קדמיהון גבר חכים לעבדא אזדבן יוסף׃ 18 ענייו בשושילתא רגלוי בשיר דפרזלא עלת נפשה׃ 19 עד עידן דאתא פתגמה מימרא דייי סנן יתה׃ 20 שדר מלך ושרייה שולטן בעממיא ופתח לה׃ 21 שוייה רבון לביתה שליט בכל קנינה׃ 22 למיסר רברבנוי היך בנפשיה ומסיבוי אתחכם׃ 23 ואתא ישראל למצרים ויעקב דר בארעא דחם׃ 24 ואפיש ית עמה לחדא ואתקפה ממעיקוי׃ 25 אתהפיך לבהון למסני עמה לחשבא בישן על עבדוי׃ 26 שדר משה עבדה אהרן דאתרעי בה׃ 27 שוין בהון פתגמי אתותוהי ותמהוהי בארעא דחם׃ 28 שדר חשוכא ואחשכנון ולא סרבו על פתגמה׃ 29 הפך מימיהון לאדמא וקטל ית נוניהון׃ 30 רחש ארעהון עורדענייא בקיטוני מלכיהון׃ 31 אמר לאיתויי ערבובין קלמיתא בכל תחומיהון׃ 32 אמר למהוי מטריהון ברדא אשתא מצלהבא בארעהון׃ 33 ומחא גופניהון ותאנתהון ותבר אילן תחומיהון׃ 34 אמר ואיתי גובאי ורשונא ולית מנין׃ 35 וגמר כל עשבא בארעהון וגמר כל פירי ארעהון׃ 36 וקטל כל בוכרא בארעהון שירוי לכל תוקפיהון׃ 37 ואפקינון בסימא ודהבא ולא אתדנו עם מצראי לסתקלא׃ 38 חדון מצראי במפקהון ארום נפל דלוחהון עליהון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Cùm essetis populus numero modicus, & incolæ in ea. 13 Et transierunt de populo in populum, & de regno ad populum alterum. 14 Non permisit hominem iniuriam inferre illis, & corripuit propter eos reges. 15 Nolite tangere christos meos, & prophetis meis ne malefeceritis. 16 Et vocauit famem super terram, omne sustentamentum panis contriuit. 17 Misit ante eos virum sapientem, in seruum vẽditus est Ioseph. 18 Afflixerunt compede pedes eius, in catenã ferreã intrauit anima eius. 19 Quousque tempus veniret sermonis eius, Verbum Domini repurgauit eum. 20 Misit rex & soluit eum; princeps populorum, & dimisit eum. 21 Constituit eum dominum super domum suam, principem in omni acquisitione sua. 22 Vt deuinciret proceres eius tanquam ad animam suam: & senioribus eius sapientia pręcelluit. 23 Et venit Israel in Ægyptum, & Iacob habitauit in terra Cham. 24 Et crescere fecit populum suum valdè, & fortiorem eum fecit molestatoribus eius. 25 Conuersum est cor eorum vt odio haberent populum eius, vt excogitarent mala contra seruos eius. 26 Misit Mosseh seruum suum, & Aharon, quoniam complacuit sibi in eo. 27 Posuerunt in eis verba signorum eius, & prodigia eius in terra Cham. 28 Misit tenebras & obtenebrauit eos: & non restiterunt verbo eius. 29 Conuertit aquas eorum in sanguinem, & occidit pisces eorum. 30 Ebulliit terra eorum ranas in cubilibus regum eorum. 31 Dixit, vt venirent insectorum commixtiones, pediculi in omnibus finibus eorum. 32 Iussit pluuias eorum esse grandinem, ignem vrentem in terra eorum. 33 Et percussit vineas eorum & ficus eorum, & confregit arbores finium eorum. 34 Dixit, & adduxit locustam & bruchum innumeros. 35 Et consumpsit omnem herbam in terra eorum, & comedit omnes fructus terræ eorum. 36 Et occidit omne primogenitum in terra eorum, primitias omnis fortitudinis eorum. 37 Et eduxit eos cum argento & auro; & non adiudicati sunt cum Ægyptiis ad offendiculum. 38 Lætati sunt Ægyptij cùm egrederentur, quoniam ceciderat timor eorum super ipsos.

39 * פֵּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃
40 * שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃
41 * פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר׃
42 * כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃
43 * וַיּוֹצִא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃
44 * וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃
45 * בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּ־יָהּ׃

קו

1 * הַלְלוּ יָהּ הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ׃
3 * אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל־עֵת׃
4 * זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ׃
5 * לִרְאוֹת בְּטוֹבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם־נַחֲלָתֶךָ׃
6 * חָטָאנוּ עִם־אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
7 * אֲבוֹתֵינוּ בְמִצְרַיִם לֹא־הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת־רֹב חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל־יָם בְּיַם־סוּף׃
8 * וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־גְּבוּרָתוֹ׃
9 * וַיִּגְעַר בְּיַם־סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר׃
10 * וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃
11 * וַיְכַסּוּ־מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃
12 * וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְּהִלָּתוֹ׃
13 * מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא־חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃
14 * וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ־אֵל בִּישִׁימוֹן׃
15 * וַיִּתֵּן לָהֶם שֶׁאֱלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם׃
16 * וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְהוָה׃

39 * *Expandit nubem in tentorium, & ignem*
40 *vt luceret nocte.* * *Petierunt & adduxit ortygometram, & pane cæli saturauit eos.*
41 * *Aperuit petram & fluxerunt aquæ, cucurrerunt in aridis flumina.*
42 * *Quia recordatus est verbi sancti sui cum*
43 *Abraam seruo suo.* * *Et eduxit populum suum in exultatione, in laude electos suos.*
44 * *Et dedit eis terras gentium, & labores tribuum possederunt.*
45 * *Vt custodirent ceremonias eius, & leges eius seruarent. Aleluia.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CVI.

Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.
2 * *Quis loquetur fortitudines Domini, audi-*
3 *tas faciet omnes laudes eius?* * *Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in*
4 *omni tempore.* * *Recordare mei Domine in repropitiatione populi tui, visita me in salutari*
5 *tuo.* * *Vt videam bona electorum tuorum, et læter in lætitia gentis tuæ, & exultem cum hæ-*
6 *reditate tua.* * *Peccauimus cum patribus nostris, iniquè fecimus, & impiè egimus.*
7 * *Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua, non sunt recordati multitudinis misericordiæ tuæ, & ad iracundiam prouocauerunt super mare in mari rubro.*
8 * *Et saluauit eos propter nomen suum, vt ostenderet fortitudinem suam.*
9 * *Et comminatus est mari rubro, & aruit; & traduxit eos per abyssos quasi in deserto.*
10 * *Et saluauit eos de manu odientis, & rede-*
11 *mit eos de manu inimici.* * *Et operuit aqua hostes eorum, vnus ex ipsis non superfuit.*
12 * *Et crediderunt verbis eius, cecineruntque*
13 *laudem eius.* * *Citò obliti sunt operum illius, nec expectauerunt voluntatem eius.*
14 * *Et desiderauerunt desiderium in deserto, & tentauerunt Deum in solitudine.*
15 * *Et dedit eis petitionem ipsorum, & misit tenuitatem in animam eorum.*
16 * *Et zelati sunt Moysen in castris, Aaron sanctum Domini.*

*Expādit nubem in protectionē *eis, & ignē 39
vt luceret eis p nocte. *Petierūt & venit co 40
turnix, & pane cęli saturauit eos. *Disrupit 41
petrā, & fluxerūt aquę, abierūt in *siccis flu
mina. *Quoniam memor fuit verbi sancti 42
sui, quod *ad Abraā puerū suum. *Et eduxit 43
populum suum in exultatione, & electos
suos in lætitia. *Et dedit illis regiones gen 44
tium, & labores populorum possederunt.
* Vt custodiant iustificationes eius, & 45
Legem eius requirant. Alleluia.
* Alleluia. PSAL. CV. 1
Confitemini Dño quoniā bonus, quo-
niā in seculū misericordia eius. * Quis 2
loquetur potentias Dñi, auditas faciet oēs
laudes eius? *Beati q custodiūt iudiciū, & 3
faciūt iustitiā in omni tēpore. * Memento 4
nostri Dñe in beneplacito populi tui, visi-
ta nos in salutari tuo. *Ad vidēdum in bo- 5
nitate electorū tuorum, ad lætādum in lę-
titia gentis tuæ, vt lauderis cum hæredi-
tate tua. * Peccauimus cum patribus no- 6
stris, iniustè egimus, iniquitatem fecim⁹.
* Patres nostri in Ægypto non intelle- 7
xerunt mirabilia tua, non fuerunt memo-
res multitudinis misericordiæ tuæ. & irri-
tauerunt ascendentes in *rubro mari. * Et 8
saluauit eos propter nomen suum: vt no-
tam faceret potentiam suam. * Et incre- 9
puit rubrum mare, & exiccatum est. & de-
duxit eos in *abysso sicut in deserto:
* Et saluauit eos de manu* odientis. & 10
redemit eos de manu *inimicorum.
* *Operuit aqua tribulantes eos: vnus 11
ex eis non remansit. * Et crediderunt 12
*verbo eius, & * cantauerunt laudem eius.
* Citò fecerunt, obliti sunt operum e- 13
ius, *non sustinuerunt consilium eius.
* Et concupierunt concupiscentiam in 14
deserto, & tentauerunt Deum in ina-
quoso. * Et dedit eis petitionem ipso- 15
rum, *misit saturitatem in animas eorum.
*Et irritauerunt Moysen in castris, Aa- 16
ron sanctum Domini.

39 * διεπέτασε νεφέλην εἰς σκέπην αὐτοῖς, καὶ πῦρ τοῦ φω-
40 τίσαι αὐτοῖς τὴν νύκτα. * ἤτησαν καὶ ἦλθεν ὀρτυγομήτρα,
41 καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέπλησεν αὐτούς. * διέρρηξε πέτραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, ἐπορεύθησαν ἐν ἀνύδροις πο-
42 ταμοί. * ὅτι ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, τοῦ πρὸς
43 ἀβραὰμ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. * καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ.
44 * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθνῶν, καὶ πόνους λαῶν κα-
45 τεκληρονόμησαν· * ὅπως ἂν φυλάξωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν. ἀλληλούϊα.
1 * Ἀλληλούϊα. ρε.
Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
2 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. * τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου, ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ;
3 * μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.
4 * μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου.
5 * τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου, τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ — vt lætemur. Euthi.
6 τῆς κληρονομίας σου. * ἡμάρτομεν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν.
7 * οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυμάσιά σου, οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τοῦ ἐλέους σου. καὶ παρεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ.
8 * καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. τοῦ γνω-
9 ρίσαι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ· * καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐξηράνθη. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ
10 ὡς ἐν ἐρήμῳ· * καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς μισοῦντος. καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν.
11 * ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβοντας αὐτούς· εἷς ἐξ αὐ-
12 τῶν οὐχ ὑπελείφθη. * καὶ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐ-
13 τοῦ, καὶ ᾖσαν τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ. * ἐτάχυναν ἐπελάθοντο τῶν ἔργων αὐτοῦ, οὐχ ὑπέμειναν τὴν βουλὴν αὐτοῦ.
14 * καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐπεί-
15 ρασαν τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ. * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα αὐτῶν, ἐξαπέστειλε πλησμονὴν εἰς τὰς ψυχὰς αὐ-
16 τῶν. * καὶ παρώργισαν τὸν μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ, τὸν ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου.

תרגום

39 פְּרַס לַעֲנָנֵי הֵיךְ וִילָתָא וְאֶשָּׁתָא לְאַנְהָרָא בְּלֵילְיָא׃ 40 שְׁאַלוּ בִסְרָא וְאַיְתִי פִּסְיוֹנִין וְלַחְמָא דִשְׁמַיָּא יַשְׂבְּעִנּוּן׃ 41 פְּתַח טִנָּרָא וְדָבוּ מַיָּא הַלִּכוּ בְּצַחְוָתָא הֵיךְ נַהֲרָא׃ 42 אֲרוּם דְּכַר יַת מְמַלַּל קֻדְשֵׁהּ דְּעִם אַבְרָהָם עַבְדֵּהּ׃ 43 וְאַפֵּיק עַמֵּהּ בְּחֶדְוָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּא יַת בְּחִירוֹי׃ 44 וִיהַב לְהוֹן אַרְעָת עַמְמַיָּא וְלֵיעוּת אֻמַּיָּא יֵירְתוּן׃ 45 מִן בִּגְלַל דְּיִנְטְרוּן קְיָמוֹי וְאוֹרָיְתֵהּ יִטְּרוּן שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קו.

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא אוֹדוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 2 מַן יָכוּל לְמַלָּלָא גְּבוּרָתָא דַּיְיָ יַרְשֵׁי לְאַשְׁמָעָא לְכוּלְהוֹן תֻּשְׁבְּחָתֵיהּ׃ 3 טוּבֵיהוֹן דְּנָטְרֵי דִינָא עָבְדֵי צְדָקְתָא בְּכָל עִדָּן׃ 4 דְּכַר יָתִי יְיָ בִּרְעוּא טָבָא עִם עַמָּךְ אִדְכַּר לִי בְּפֻרְקָנָךְ׃ 5 לְמֶחֱמֵי בְּטָבַת בְּחִירָךְ לְמֶחְדֵּי בְּחֶדְוַת עַמָּךְ לְאִשְׁתַּבָּחָא עִם אַחְסַנְתָּךְ׃ 6 חַבְנָא עִם אֲבָהָתָנָא אַעֲוֵינָא וְאַרְשַׁעְנָא׃ 7 אֲבָהָתָנָא בְּמִצְרַיִם לָא אַשְׂכִּלוּ פְּרִישָׁוָתָךְ לָא אִדְכַּרוּ יַת סְגִיעֵי טוּבָךְ וְסָרִבוּ עַל מֵימְרָךְ עַל יַמָּא בְּיַמָּא דְסוּף׃ 8 וּפַרְקִנּוּן בְּגִלַל שְׁמֵהּ לְהוֹדָעָא יַת גְּבוּרְתֵּהּ׃ 9 וּנְזַף בְּיַמָּא דְסוּף וְאִתְנְגִיב וְהַלְּכִנּוּן בִּתְהוֹמַיָּא הֵיךְ בְּמַדְבְּרָא׃ 10 וּפַרְקִנּוּן מִיַּד סַנְאָה וּפָרַק יָתְהוֹן מִבְּעֵל דְּבָבָא׃ 11 וַחֲפוּ מַיָּא מְעִיקֵיהוֹן חַד מִנְּהוֹן לָא אִשְׁתְּאַר׃ 12 וְהֵימִנוּ בְּשׁוּם מֵימְרֵהּ שַׁבַּחוּ תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 13 סַרְהִבוּ אַתְנְשִׁיוּ עוּבָדוֹי לָא אִסְתַּכַּרוּן לְמִלְכְּתֵהּ׃ 14 וְרַגִּגוּ רְגִגָא בְּמַדְבְּרָא וְנַסִּיוּ אֱלָהָא בַּאֲתַר צָחֵי׃ 15 וִיהַב לְהוֹן שֶׁאֱלָתְהוֹן וְשַׁדַּר פַּתְרְנוּתָא בְּנַפְשֵׁהוֹן׃ 16 וְקַנִּינוּן לְמֹשֶׁה בְּמַשְׁרִיתָא לְאַהֲרֹן קַדִּישָׁא דַּיְיָ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

39 Expandit tentorium suum in nubibus tanquam velamen, & ignem vt luceret in nocte. 40 Petierunt carnes, & adduxit coturnices, ac pane cælesti saturabit eos. 41 Aperuit petram & fluxerunt aquæ, ambulauerunt in aridis *locis* fluminis instar. 42 Quoniam memor fuit eloquij sancti sui quod *habuit* cum Abraham seruo suo. 43 Et eduxit populum suum in lætitia, in laude electos suos. 44 Et dedit eis terras populorum, & laborem gentium possederunt hæreditatis iure. 45 Vt obseruent præcepta eius, & Legem eius custodiant. laudate Deum.

PSAL. CVI.

Laudate Deum, confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius. 2 Quis poterit eloqui fortitudines Dñi, valebit notas facere omnes laudes eius? 3 Beati custodientes iudicium, facientesque iustitiam in omni tempore. 4 Recordare mei Domine in voluntate bona cum populo tuo, recordare mei in redemptione tua. 5 Vt videam in bonitate electorum tuorum, vt gaudeā in lætitia populi tui, & laudes dicam cum hæreditate tua. 6 Peccauimus cum patribus nostris, iniquè fecimus, & impiè egimus. 7 Patres nostri in Ægypto non intellexerunt facta mirabilia tua, nec fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuæ, sed fuerunt rebelles in Verbum tuum iuxta mare in mari rubro. 8 Et redemit eos propter nomen suum, vt notam faceret potentiam suam. 9 Et comminatus est mari rubro, ac siccatum est; & deduxit eos per abyssos sicut per desertum. 10 Et redemit eos de manu osoris, & eruit eos ab auctore inimicitiæ. 11 Et operuerunt aquæ oppressores ipsorum; vnus ex eis non superfuit. 12 Et crediderunt in nomine Verbi eius, cecinerunt laudem eius. 13 Citò obliti sunt operum eius, nec conuersi sunt ad consilium eius. 14 Et concupiuerunt concupiscentiam in deserto, & tentauerunt Deum in loco arido. 15 Et dedit eis petitionem eorum, & misit maciem in animas ipsorum. 16 Et inuidia commoti sunt contra Mosseh in castris, & in Aharon sanctum Domini.

17 * תִּפְתַּח־אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל־עֲדַת אֲבִירָם׃
18 * וַתִּבְעַר־אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃
19 * יַעֲשׂוּ־עֵגֶל בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃
20 * וַיָּמִירוּ אֶת־כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃
21 * שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃
22 * נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל־יַם־סוּף׃
23 * וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד
בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית׃
24 * וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא־הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃
25 * וַיֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה׃
26 * וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃
27 * וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃
28 * וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃
29 * וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ־בָּם מַגֵּפָה׃
30 * וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃
31 * וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר עַד־עוֹלָם׃
32 * וַיַּקְצִיפוּ עַל־מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃
33 * כִּי־הִמְרוּ אֶת־רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו׃
34 * לֹא־הִשְׁמִידוּ אֶת־הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם׃
35 * וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃
36 * וַיַּעַבְדוּ אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃
37 * וַיִּזְבְּחוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃
38 * וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר
זִבְּחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃
39 * וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם׃
40 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת־נַחֲלָתוֹ׃
41 * וַיִּתְּנֵם בְּיַד־גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם׃
42 * וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ תַּחַת יָדָם׃
43 * פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ בַעֲצָתָם
וַיָּמֹכּוּ בַּעֲוֺנָם׃

17 * *Aperta eſt terra, & deuorauit Dathan, et*
18 *operuit ſynagogam Abiron.* * *Et ſuccenſus eſt ig-*
nis in ſynagoga eorum, flamma exuſſit impios.
19 * *Fecerunt vitulum in Oreb, & adoraue-*
20 *runt conflatile.* * *Et mutauerunt gloriam ſuam*
in ſimilitudinem bouis comedentis fœnum.
21 * *Obliti ſunt Dei ſaluatoris ſui, qui fecit ma-*
22 *gnalia in Ægypto:* * *Mirabilia in terra Cham,*
23 *terribilia ſuper mari rubro.* * *Dixit ergo vt con*
tereret eos, niſi Moyſes electus eius ſtetiſſet me-
dius contra faciem illius, vt conuerteret indig-
24 *nationem eius, vt non interficeret.* * *Et deſpexe-*
runt terram deſiderabilem, nec crediderunt ſer
25 *moni eius.* * *Et murmurauerunt in tabernaculis*
26 *ſuis, non exaudierunt vocem Domini.* * *Et ele-*
uauit manũ ſuam ſuper eos, vt deijceret eos in
27 *deſerto:* * *Et vt deijceret ſemen eorum in gen-*
28 *tibus, & diſpergeret eos in terris.* * *Et conſe-*
crati ſunt Beelphegor, & comederunt victi-
29 *mas mortuorum.* * *Et concitauerunt eum in ſtu-*
30 *diis ſuis, & percuſſit eos plaga.* * *Stetit autem*
Phinees & diiudicauit, et retenta eſt percuſſio.
31 * *Et reputatum eſt ei ad iuſtitiam, in genera-*
32 *tione & generatione vſque in æternum.* * *Et*
prouocauerunt ſuper aquam contradictionis, et
33 *afflictus eſt Moyſes propter eos.* * *Quia prouoca-*
uerunt ſpiritum eius, & præcepit labiis ſuis.
34 * *Non exterminauerunt populos quos dixit Do-*
35 *minus illis.* * *Et commixti ſunt gentibus, & di-*
36 *dicerunt opera eorum.* * *Et ſeruierunt ſculptili-*
37 *bus eorum, & factum eſt eis in ſcandalum.* * *Et*
immolauerũt filios ſuos et filias ſuas dæmonibus.
38 * *Et effuderunt ſanguinem innocentem, ſangui-*
nem filiorum ſuorum & filiarum ſuarum, quos
immolauerunt ſculptilibus Chanaan, & pollu-
39 *ta eſt terra in ſanguinibus.* * *Et coinquinati ſunt*
in operibus ſuis, et fornicati ſunt in ſtudiis ſuis.
40 * *Iratus eſt itaque furor Dñi in populum ſuum,*
41 *& abominatus eſt hæreditatem ſuam.* * *Et dedit*
eos in manu gentium, & dominati ſunt eorum
42 *qui oderunt eos.* * *Et afflixerunt eos inimici ſui,*
43 *et humiliati ſunt ſub manu eorũ.* * *Multis vici-*
bus liberauit eos, ipſi verò prouocauerũt in cõſi
liis ſuis, et humiliati ſunt propter iniqtatẽs ſuas.

* Apta eſt terra & deglutiuit Dathã, & o- 17
puit ſup cõgregationẽ Abirõ. * Et exarſit 18
ignis in ſynagoga eorũ, flãma cõbuſsit pec
catores. * Et fecerũt vitulũ in Oreb, & ado 19
rauerũt ſculptile. * Et mutauerũt gloriã ſuã 20
in ſimilitudinẽ vituli comedẽtis fœnũ. * Et 21
obliti ſunt Deũ q ſaluat eos, q fecit mag-
nalia in Ægypto, * Mirabilia in terra Chã, 22
terribilia in mari rubro. * Et dixit vt diſp- 23
deret eos, ſi nõ Moyſes electus ei⁹ ſtetiſſet
in cõfractione ĩ cõſpectu eius, vt auerteret
irã eius, ne diſpderet eos. * Et ꝑ nihilo ha- 24
buerũt terrã deſiderabilẽ, nõ crediderunt
verbo ei⁹. * Et murmurauerũt in taberna- 25
culis ſuis, nõ exaudierũt vocẽ Dñi. * Et ele- 26
uauit manũ ſuã ſup eos, vt ꝓſterneret eos
in deſerto, * & vt deiiceret ſemẽ eorũ in na 27
tionibus, & diſpgeret eos ĩ regionibus. * Et 28
initiati ſunt Beelphegor, & comederũt ſa-
crificia mortuorũ. * Et irritauerũt eũ in ad- 29
inuẽtionibus ſuis, & multiplicata eſt in eis
ruina. * Et ſtetit Phinees, & placauit, & ceſ- 30
ſauit quaſſatio: * Et reputatũ eſt ei ad iuſti- 31
tiã, in gñationẽ & gñationẽ vſq; in ſempi-
ternũ. * Et irritauerũt eũ ad aquã cõtradi- 32
ctionis, & vexatus eſt Moyſes ꝓpter eos.
* Quia exacerbauerũt ſpiritũ eius, & diſtin 33
xit in labiis ſuis. * Nõ diſpdiderũt gẽtes q̃s 34
dixit Dñs illis: * Et cõmixti ſũt inter gẽtes, 35
& didicerũt opa eorũ. * Et ſeruierũt ſculp- 36
tilibus eorum, & factum eſt illis in ſcan-
dalum. * Et immolauerunt filios ſuos & fi- 37
lias ſuas dæmoniis. * Et effuderunt ſangui- 38
nẽ innocentem, ſanguinem filiorum ſuo-
rum & filiarum, * quos ſacrificauerũt ſculp
tilibus Chanaan. Et infecta eſt terra in ſan
guinibus, * Et contaminata eſt in operibus 39
eorum. & fornicati ſunt in adinuentio-
nibus ſuis. * Et iratus eſt furore Dñs in po 40
pulum ſuum, & abominatus eſt hereditatẽ
ſuam. * Et tradidit eos in manus inimico- 41
rum, & dominati ſunt eorum qui oderunt
eos. * Et tribulauerunt eos inimici eorum, 42
& humiliati ſunt ſub manib⁹ eorum. * Sę- 43
pè liberauit eos; ipſi autem exacerbauerunt eũ in conſilio ſuo. & humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis.

17 * ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε δαθάν, καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν
18 συναγωγὴν ἀβειρών. * καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ
19 αὐτῶν, φλὸξ κατέφλεξεν ἁμαρτωλούς. * καὶ ἐποίησαν μό-
20 σχον ἐν χωρήβ, καὶ προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ. * καὶ ἠλλάξαν-
το τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος χόρτον.
21 * καὶ ἐπελάθοντο τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος αὐτούς, τοῦ ποιήσαντος
22 μεγάλα ἐν αἰγύπτῳ, * θαυμάσια ἐν γῇ χάμ, φοβερὰ
23 ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. * καὶ εἶπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς,
εἰ μὴ μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον
αὐτοῦ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦ-
24 σαι αὐτούς. * καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν, οὐκ ἐπί-
25 στευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ. * καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν
26 αὐτῶν, οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου. * καὶ ἐπῆρε τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτούς, τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή-
27 μῳ· * καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι,
28 καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. * καὶ ἐτελέσθη-
29 σαν τῷ βεελφεγώρ, καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν. * καὶ πα-
ρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν, καὶ ἐπλη-
30 θύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πτῶσις. * καὶ ἔστη φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο,
31 καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις, * καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
32 νην, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος. * καὶ παρώργι-
σαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη μωυσῆς
33 δι᾽ αὐτούς. * ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ διέστει-
34 λεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. * οὐκ ἐξωλόθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ
35 εἶπε κύριος αὐτοῖς. * καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἔ-
36 μαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. * καὶ ἐδούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς
37 αὐτῶν, καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον. * καὶ ἔθυσαν
τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις.
38 * καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῶον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέ-
ρων, ὧν ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς χαναάν. καὶ ἐφονοκτονήθη
39 ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι. * καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν.
καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν.
40 * καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐβ-
41 δελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. * καὶ παρέδωκεν αὐ-
τοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ μισοῦν-
42 τες αὐτούς. * καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ
43 ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. * πλεονάκις ἐρρύ-
σατο αὐτούς, αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ
αὐτῶν. καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν.

תרגום

17 אִתְפְּתַחַת אַרְעָא וּבְלַעַת דָתָן וַחֲפַת עַל סִיעַת אֲבִירָם׃ 18 וּדְלֵקַת אֶשָּׁתָא בְּסִיעַתְהוֹן לַהֲבוּתָא תְּשַׁלְהֵב רַשִּׁיעַיָא׃ 19 עֲבָדוּ עֶגְלָא בְּחוֹרֵב וּסְגָדוּ לְמַתְּכָא׃ 20 וּפָרְגִין יַת אִיקַר רִבּוֹנְהוֹן בִּדְמוּת תּוֹר דְּאָכֵל עִשְׂבָּא וּמְזָרְהַם׃ 21 אִתְנְשִׁיוּ אֱלָהָא פָּרְקְהוֹן דַּעֲבַד רַבְרְבָן בְּמִצְרַיִם׃ 22 פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְחָם דְּחִילָן עַל יַמָּא דְסוּף׃ 23 וַאֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן אִלְמָלֵא מֹשֶׁה בְּחִירֵיהּ דְּקָם וְאִתְקַף בִּצְלוֹ קֳדָמוֹי לַאֲתָבָא חֶמְתֵּהּ מִלְּחַבָּלָא׃ 24 וְאִתְרַחֲקוּ בְּאַרְעָא רְגִיגְתָּא לָא הֵימִנוּ בְּפִתְגָּמוֹי׃ 25 וְאִתְרַעֲמוּ בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן לָא קַבִּילוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃ 26 וַאֲרִים יְדֵיהּ בִּשְׁבוּעָה מְטוּלְהוֹן לְמִרְמֵי יַתְהוֹן קְטִילִין בְּמַדְבְּרָא׃ 27 וּלְאַגְלָאָה זַרְעֲהוֹן בְּעַמְמַיָּא וּלְבַדָּרוּתְהוֹן בְּאַרְעָתָא׃ 28 וְאִדְבְּקוּ לְטַעֲוַת פְּעוֹר וַאֲכַלוּ נִכְסַת מֵיתַיָּא׃ 29 וְאַרְגִּזוּ קֳדָמוֹי בְּעוֹבָדֵיהוֹן וּתְקִיפַת בְּהוֹן מוֹתָנָא׃ 30 וְקָם פִּינְחָס וְצַלִּי וְאִתְכְּלִיאַת מוֹתָנָא׃ 31 וְאִתְחַשְׁבַת לֵיהּ לִזְכוּ לְמֵחֵי לְדָר וְדָר עַד עָלַם׃ 32 וְאַרְגִּזוּ עַל מֵי מַצּוּתָא וּבְאֵשׁ לְמֹשֶׁה בְּגִלַּלְהוֹן׃ 33 אֲרוּם סָרִבוּ עַל רוּחַ קוּדְשֵׁהּ וּפָרֵשׁ בְּשִׂפְוָתוֹי׃ 34 לָא שֵׁיצִיוּ יַת עַמְמַיָּא דַּאֲמַר יְיָ לְהוֹן׃ 35 וְאִתְעַרְבְּבוּ בְּעַמְמַיָּא וַאֲלִפוּ יַת עוֹבָדֵיהוֹן׃ 36 וּפְלַחוּ יַת טַעֲוָתְהוֹן וַהֲווּ לְהוֹן לְתַקְלָא׃ 37 וְדַבַּחוּ יַת בְּנֵיהוֹן וְיַת בְּנָתְהוֹן לְמַזִּיקַיָּא׃ 38 וּשְׁדוּ אַדְם זַכָּאִי אַדְם בְּנֵיהוֹן וּבְנָתְהוֹן דְּדַבַּחוּ לְטַעֲוָן דִּכְנַעֲנָאֵי וְאִטַּנְּפַת אַרְעָא בְּחוֹבִין דִּקְטוֹל׃ 39 וְאִסְתָּאֲבוּ בְּעוֹבָדֵיהוֹן וּטְעוּ בְּמַעַלְלֵיהוֹן׃ 40 וּתְקֵיף רוּגְזָא דַיְיָ בְּעַמֵּהּ וְרַחֲקַת מֵימְרֵיהּ יַת אַחְסַנְתֵּהּ׃ 41 וּמְסַרְנוּן בְּיַד עַמְמַיָּא וּשְׁלַטוּ בְּהוֹן סָנְאֵיהוֹן׃ 42 וְדַחֲקִנּוּן בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְאִתְכְּבַשׁוּ תְּחוֹת יְדֵיהוֹן׃ 43 זִמְנִין סַגִּיעִין פַּצְאִנּוּן וְהִנּוּן יְסָרְבוּן לֵהּ בְּמַלְכַּתְהוֹן וְאִתְמַסְיוּ בְּחוֹבֵיהוֹן׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Aperta eſt terra & deglutiuit Dathan, & operuit congregationem Abiram. 18 Et ſuccenſus eſt ignis in congregationem eorum, flamma depaſta eſt impios. 19 Fecerunt vitulum in Choreb, & adorauerunt conflatile. 20 Et mutauerunt gloriam Domini ſui in ſimilitudinem vituli comedentis herbam & mugientis. 21 Obliti ſunt Dei redemptoris eorum, qui grandia edidit opera in Ægypto. 22 Mirabilia in terra Cham, terribilia in mari rubro. 23 Et dixit in verbo ſuo ſe exterminaturum eos, niſi Moſſeh electus eius ſurrexiſſet, & ſeſe roboraſſet orando in conſpectu eius, vt auerteret iram illius, ne deſtrueret. 24 Et abominati ſunt terram deſiderabilem, neque crediderunt verbis eius. 25 Et murmurauerunt in tabernaculis ſuis; non admiſerunt verbum Domini. 26 Et leuauit manũ ſuam cum iuramento propter illos, vt proiiceret eos interfectos in deſerto. 27 Et vt migrarefaceret ſemẽ eorũ in populos, & diſpergeret eos in terrã. 28 Et adiunxerunt ſe idolo Peor, & comederunt ſacrificia mortuorum. 29 Et prouocauerunt eum in operibus ſuis, & inualuit in eos peſtis. 30 Et ſurrexit Pinchas & orauit, & reſtincta eſt mors. 31 Et reputatũ eſt ei ad meritũ, vt viueret in generationem & generationẽ vſq; in ſempiternũ. 32 Et prouocauerunt eum ſuper aquas contradictionis, & malum euenit Moſſeh propter eos. 33 Quoniã reſtiterunt ſpiritui ſancto eius, & explicauit labiis ſuis. 34 Nõ deſtruxerunt populos, quos dixerat Dñs illis: 35 Sed cõmixti ſunt populis, & didicerunt opera eorum. 36 Et ſeruierunt idolis eorum, & fuerũt illis in offendiculum. 37 Et ſacrificauerunt filios ſuos & filias ſuas dæmoniis. 38 Et effuderunt ſanguinẽ innocentẽ, ſanguinem filiorum ſuorum & filiarum ſuarum, quos ſacrificauerunt idolis Chananæorum, & maculata eſt terra peccatis homicidij. 39 Et polluti ſunt in operibus ſuis, & fornicati ſunt in adinuentionibus ſuis. 40 Proindè exarſit furor Domini in populum ſuum, & abominatum eſt Verbum eius hęreditatẽ ſuã. 41 Et tradidit eos in manum populorum, & dominati ſunt eis ipſorum oſores. 42 Et oppreſſerunt eos ipſorum inimici, & humiliati ſunt ſub manibus eorum. 43 Sæpiſſimè liberauit eos, ſed ipſi prouocabant eum in conſiliis ſuis, & diſſoluti ſunt in peccatis ſuis.

44 * וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשֶׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם׃
45 * וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָו׃
46 * וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָל־שׁוֹבֵיהֶם׃
47 * הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃
48 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן הַלְלוּ־יָהּ׃

קז

1 * הֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * יֹאמְרוּ גְאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד־צָר׃
3 * וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן
וּמִיָּם׃
4 * תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃
5 * רְעֵבִים גַּם־צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃
6 * וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם
יַצִּילֵם׃
7 * וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב׃
8 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
9 * כִּי־הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־
טוֹב׃
10 * יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל׃
11 * כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃
12 * וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃
13 * וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם
יוֹשִׁיעֵם׃
14 * יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃
15 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
16 * כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדַּע׃
17 * אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃

44 * Et vidit tribulationes eorum, cùm exau-
45 diret eos rogantes. * Et recordatus est pacti
sui cum eis, & pœnituit eum secundùm multi-
46 tudinem misericordiæ suæ. * Et dedit eos mi-
serabiles coram omnibus qui ceperant eos.
47 * Salua nos Domine Deus noster, et congre-
ga nos de gentibus, vt confiteamur nomini san-
cto tuo, & canamus laudem tuam.
48 * Benedictus Dominus Deus Israel ab æter-
no & vsque in æternum: & dicet omnis po-
pulus, Amen. Aleluia.

PSAL. CVII.

1 COnfitemini Domino quoniam bonus, quo-
2 niam in æternum misericordia eius. * Dicant
qui redempti sunt à Domino, quos redemit de
3 manu hostis: * Et de terris congregauit eos,
ab Oriente & Occidente, ab Aquilone et mari.
4 * Errauerunt in solitudine in deserta via:
ciuitatem quæ habitaretur non reperierunt.
5 * Esurientes & sitientes, anima eorum in
6 ipsis deficiebat. * Et clamauerunt ad Do-
minum in tribulatione sua: de afflictione eorum
7 eripuit eos. * Et duxit illos per viam re-
ctam, vt venirent in ciuitatem habitabilem.
8 * Confiteantur Domino misericordiam eius,
& mirabilia eius in filios hominum.
9 * Quia saturauit animam vacuam, & ani-
mam esurientem impleuit bonis.
10 * Habitantes in tenebris & in vmbra mor-
tis, alligatos inopia & ferro.
11 * Quia prouocauerunt sermones Dei, et con-
silium Excelsi blasphemauerunt.
12 * Et humiliauit in labore cor eorum: cecide-
runt, & non erat qui adiuuaret.
13 * Et clamauerunt ad Dominum in tribula-
tione sua: de angustiis eorum saluauit eos.
14 * Et eduxit eos de tenebris & vmbra mor-
tis, & vincula eorum disrupit.
15 * Confiteantur Domino misericordiam eius,
& mirabilia eius in filios hominum.
16 * Quia contriuit portas æreas, & vectes fer-
reos confregit.
17 * Stulti propter viam sceleris eorum, et pro-
pter iniquitates afflicti.

תרגום

44 וַחֲמָא כַּד עַיִק לְהוֹן כַּד שְׁמִיעַ קֳדָמוֹי יַת צְלוֹתְהוֹן׃ 45 וּדְכַר לְהוֹן קְיָמֵהּ וְתָב מֵרוּגְזֵהּ הֵיךְ סוּגֵי טַבְוָתֵיהּ׃ 46 וְיַהַב יַתְהוֹן
לְרַחֲמִין בְּאַנְפֵי כָּל דִּשְׁבוֹ יַתְהוֹן׃ 47 פְּרוֹק יָתָנָא יְיָ אֱלָהָנָא וּכְנוֹשׁ יָתָנָא מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא לְאוֹדָאָה בְּשׁוּם קוּדְשָׁךְ לְאִשְׁתַּבָּחָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּךְ׃
48 בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְּאָתֵי וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קז

1 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 2 יֵימְרוּן פְּרִיקַיָּא דַיְיָ דִּי פַרְקִנּוּן מִיַּד מְעִיקָא׃ 3 וּמֵאַרְעָתָא כַּנְשִׁנּוּן מִמַּדִּנְחָא
וּמִמַּעַרְבָא מִצְפּוּנָא וּמִיַּמָּא סְטַר דָּרוֹמָא׃ 4 טָעוּ בְמַדְבְּרָא בִּצְדִי אוֹרְחָא קַרְתָּא דִּמְיַתְּבָא לָא אַשְׁכַּחוּ׃ 5 כָּפְנִין לְחוֹד צַהְיָן נַפְשְׁהוֹן
בְּהוֹן תִּשְׁתַּלְהֲיָא׃ 6 וְצַדּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עַיִק לְהוֹן מִמְּעִיקָתְהוֹן פְּצָאִנּוּן׃ 7 וְהוֹלְכִנּוּן בְּאָרְחָא תְּרִיצְתָא לְמֵיזַל לִירוּשְׁלֵם קַרְתָּא דְּמִתְיַתְּבָא׃
8 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּהּ וּמִשְׁתַּעַן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 9 אֲרוּם אַשְׂבַּע נַפְשָׁא סְרִיקָא וְנַפְשָׁא כָּפְנָא מַלִּי טוּבָא׃
10 יָתְבֵי בַּחֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא אֲסִירִין בְּסִגּוּף שֵׁירֵי פַּרְזְלָא׃ 11 אֲרוּם סָרְבוּ עַל מֵימַר אֱלָהָא וּמִלְּכַת עִלָּאָה רְחִקוּ׃ 12 וְתַבַּר
בְּלֵיעוּתָא לִבְּהוֹן אִתְקַלּוּ וְלֵית דְּסָעִיד׃ 13 וְצַדּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עַיִק לְהוֹן וּמִמְּעִיקָתְהוֹן פַּרְקִנּוּן׃ 14 אַפְּקִנּוּן מֵחֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא
וְשֻׁשְׁלָוָתְהוֹן יִתְרַע׃ 15 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּהּ וּמִשְׁתַּעַן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 16 אֲרוּם תְּבַר דָּשֵׁי דִּנְחָשָׁא וְעַבְּרֵי פַּרְזְלָא קַצֵּץ׃
17 שַׁטְיָן מֵאוֹרַח מְרָדֵיהוֹן וּמֵעֲוָיָתְהוֹן מִסְתַּגְפִין׃

44 *Et vidit Dñs cùm tribularentur *ipsi, cùm
ipse exaudiret orationem eorum. * Et me-
45 mor fuit testamenti sui, & pœnituit eum
secũdùm multitudinem misericordię suę.
*Et dedit eos in misericordias in cõspectu 46
omnium qui ceperant eos. * Saluos fac nos 47
Dñe Deus noster, & congrega nos de na-
tionibus. vt confiteamur nomini tuo san-
cto, *vt gloriemur in laude tua. * Benedi- 48
ctus Dominus Deus Israel à seculo & vsq;
in seculum. & dicet omnis populus: Fiat,
Fiat. Alleluia.

PSAL. CVI.

1 COnfitemini Domino quoniam bonus,
quoniam in seculum misericordia ei⁹.
*Dicant qui redẽpti sunt à Domino, quos 2
redemit de manu inimici; * & de regioni- 3
bus congregauit eos, *ab Oriente, & Occi-
dente, & Aquilone, & mari, *errauerunt in 4
solitudine in inaquoso. Viã ciuitatis habi-
taculi non inuenerunt *esurientes & sitiẽ- 5
tes: anima eorum in ipsis defecit. * Et cla- 6
mauerunt ad Dominum cùm tribularen-
tur ipsi, & de necessitatibus eorum eripuit
eos. *Et eduxit eos in viam rectam, vt irent 7
in ciuitatem habitationis. * Confiteantur 8
Domino misericordiæ eius, & mirabilia e-
ius filiis hominum. *Quia satiauit animam 9
inanem, & animã esurientem satiauit bo-
nis. *Sedentes in tenebris & vmbra mor- 10
tis, vinctos in mendicitate & ferro. *Quia 11
exacerbauerunt eloquia Dei, & consilium
Altissimi irritauerunt. *Et humiliatum est 12
in laboribus cor eorum; infirmati sunt, &
non fuit qui adiuuaret. *Et clamauerunt 13
ad Dominum cùm tribularentur ipsi, &
de necessitatibus eorum liberauit eos.
*Et eduxit eos de tenebris & vmbra mor- 14
tis, & vincula eorum disrupit. * Confi- 15
teantur Domino misericordię eius, & mi-
rabilia eius filiis hominum. * Quia con- 16
triuit portas æreas, & vectes ferreos con-
fregit. * Suscepit eos de via iniquitatis 17
eorum, propter enim iniustitias suas hu-
miliati sunt.

44 * καὶ εἶδε κύριος ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, ἐν τῷ αὐτὸν εἰσ-
45 ακοῦσαι τῆς δεήσεως αὐτῶν. * καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθή-
κης αὐτοῦ, καὶ μετεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ.
46 * καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐναντίον πάντων
τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς.
47 * σῶσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐπισυνάγαγε ἡ-
μᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν· τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου
τῷ ἁγίῳ, τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου.
48 * εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως
τοῦ αἰῶνος· καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς, γένοιτο γένοιτο. ἀλληλούϊα.

ρϛ.

1 * Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
2 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. * εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι
ὑπὸ κυρίου, οὓς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ,
3 * καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτούς. ἀπὸ ἀνατο-
λῶν, καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης,
4 * ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀνύδρῳ. ὁδὸν πόλεως
5 κατοικητηρίου οὐχ εὗρον * πεινῶντες καὶ διψῶντες, ἡ
ψυχὴ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν.
6 * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς,
7 καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. * καὶ ὡδή-
γησεν αὐτοὺς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν
8 κατοικητηρίου. * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ
ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
9 * ὅτι ἐχόρτασε ψυχὴν κενὴν, καὶ ψυχὴν πεινῶσαν
10 ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. * καθημένους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
θανάτου, πεπεδημένους ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ.
11 * ὅτι παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν βου-
12 λὴν τοῦ ὑψίστου παρώξυναν. * καὶ ἐταπεινώθη ἐν κό-
ποις ἡ καρδία αὐτῶν, ἠσθένησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν.
13 * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς,
καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς.
14 * καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου,
καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν.
15 * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ
θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
16 * ὅτι συνέτριψε πύλας χαλκᾶς, καὶ μοχλοὺς σιδη-
17 ροῦς συνέθλασεν. * ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας
αὐτῶν, διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

44 Et vidit cùm angustia inesset eis, dum audiretur coram eo oratio eorum. 45 Et memor fuit erga illos fœderis sui: & conuersus est
ab ira sua iuxta multitudinem misericordiarum suarum. 46 Et dedit eos in miserationes in conspectu omnium qui captiuos abduxerant eos.
47 Redime nos Domine Deus noster, & congrega nos de medio populorum, vt confiteamur nomini sancto tuo, & laudemus laude tua.
48 Benedictum nomen Domini Dei Israel à mundo hoc vsque ad mundum venturum. & dicet omnis populus: Amen, laudate Deum.

PSAL. CVII.

LAudate Dominum quoniam bonus est, quoniam in æternum misericordia eius. 2 Dicant redempti Dñi, quos redemit de manu mole-
stantis. 3 Et de terris congregauit eos ab Oriente & ab Occidente, ab Aquilone, & de mari latere Australi. 4 Errauerunt in deserto in
desolata via, ciuitatem habitabilem non inuenerunt; 5 Esurientes, simul sitientes: anima eorum in ipsis defecit. 6 Et orauerunt Dñm dum
afflictione premerentur: de angustia ipsorum liberauit eos. 7 Et duxit eos per viam rectam, vt ambularent ad Ierusalem ciuitatem habitabi-
lem. 8 Confitebuntur coram Domino propter misericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius opera filiis hominum. 9 Quoniam satia-
uit animam vacuam, & animam famelicam impleuit bono: 10 Habitantes in tenebris & vmbra mortis, vinctos in afflictione vinculorum
ferri. 11 Quia rebelles fuerunt verbo Dei, & consilium Altissimi execrati sunt. 12 Et perfregit labore cor eorum; impegerunt & non fuit
qui adiuuaret. 13 Et orauerunt Dominum cùm afficerentur angustia, & de afflictionibus ipsorum redemit eos.
14 Eduxit eos de tenebris & vmbra mortis, & catenas eorum dirupit. 15 Confitebuntur coram Domino propter misericordiam
eius, & narrabunt mirabilia eius facta filiis hominum. 16 Quoniam confregit portas chalybeas, & pessulos ferreos contriuit.
17 Stulti propter viam flagitiorum suorum, & propter iniquitates suas affliguntur.

18 * כל־אכל תתעב נפשם ויגיעו עד־שערי מות׃
19 * ויזעקו אל־יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם׃
20 * ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם׃
21 * יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם׃
22 * ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה׃
23 * יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים׃
24 * המה ראו מעשי יהוה ונפלאותיו במצולה׃
25 * ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו׃
26 * יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג׃
27 * יחוגו וינועו כשכור וכל־חכמתם תתבלע׃
28 * ויצעקו אל־יהוה בצר להם וממצוקותיהם יוציאם׃
29 * יקם סערה לדממה ויחשו גליהם׃
30 * וישמחו כי־ישתקו וינחם אל־מחוז חפצם׃
31 * יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם׃
32 * וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו׃
33 * ישם נהרות למדבר ומצאי מים לצמאון׃
34 * ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה׃
35 * ישם מדבר לאגם־מים וארץ ציה למצאי מים׃
36 * ויושב שם רעבים ויכוננו עיר מושב׃
37 * ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה׃
38 * ויברכם וירבו מאד ובהמתם לא ימעיט׃
39 * וימעטו וישחו מעצר רעה ויגון׃
40 * שפך בוז על־נדיבים ויתעם בתהו לא־דרך׃
41 * וישגב אביון מעוני וישם כצאן משפחות׃
42 * יראו ישרים וישמחו וכל־עולה קפצה פיה׃
43 * מי־חכם וישמר־אלה ויתבוננו חסדי יהוה׃

18 * *Omnem cibum abominata est anima eorũ,*
19 *& accesserunt ad portas mortis.* * *Et clamauerunt ad Dominum in tribulatione sua, de an-*
20 *gustiis eorum saluauit eos.* * *Misit verbum suum & sanauit eos, & saluauit de interitu*
21 *eorum.* * *Confiteantur Domino misericordiam eius, & mirabilia eius in filios hominum.*
22 * *Et immolent hostias gratiarum, & narrent*
23 *opera eius in laude.* * *Qui descendunt mare in nauibus, facientes opus in aquis multis.*
24 * *Ipsi viderunt opera Domini, et mirabilia*
25 *eius in profundo.* * *Dixit, & surrexit ventus*
26 *tempestatis, & eleuauit gurgites eius.* * *Ascendunt in cælum, & descendunt in abyssos; anima eorum in afflictione consumitur.*
27 * *Obstupuerunt & intremuerunt quasi ebrius, et vniuersa sapientia eorum absorpta est.*
28 * *Clamauerunt autem ad Dominum in tribulatione sua, & de angustia eorum educet eos.*
29 * *Statuit turbinem in tranquillitatem, et si-*
30 *lebunt fluctus eius.* * *Et lætabuntur quoniam quieuerunt, & deducet eos ad portum quem*
31 *voluerunt.* * *Confiteantur Domino misericordiam eius, & mirabilia eius in filios homi-*
32 *num.* * *Et exaltent eum in ecclesia populi, &*
33 *in cathedra seniorum laudent eum.* * *Ponet flumina in desertum, & fontes aquarum in si-*
34 *tim.* * *Terram fructiferam in salsuginem, præ*
35 *malitia habitatorum eius.* * *Ponet desertum in paludes aquarum, & terram inuiam in fontes*
36 *aquarum.* * *Et collocabit ibi esurientes, &*
37 *formabunt vrbem ad habitandum.* * *Et serent agros & plantabunt vineas, & facient fruges*
38 *germina.* * *Et benedicet eis, & multiplicabuntur nimis, & pecora eorum non minuet.*
39 * *Imminuta sunt autem & afflicta propter*
40 *angustiam mali & doloris.* * *Effundet despectionem super principes, & errare eos faciet in*
41 *solitudine deuia.* * *Et subleuauit pauperem de inopia, & ponet quasi gregem familias.*
42 * *Videbunt recti & lætabuntur, & omnis iniquitas contrahet os suum.*
43 * *Quis sapiens & custodiet hæc; & intelligent misericordias Domini?*

*Omnem escam abominata est anima eo- 18
rum, & appropinquauerũt vsq; ad portas
mortis. *Et clamauerunt ad Dñm cùm tri- 19
bularentur ipsi, & de necessitatibus eorum
liberauit eos. * Misit verbũ suũ, & sanauit 20
eos, & eripuit eos de interitionib⁹ eorum.
*Confiteantur Dño misericordiæ eius, & 21
mirabilia eius filiis hominũ. *Et sacrificent 22
ei sacrificium laudis, & annuncient opera
eius in exultatione. *Qui descẽdũt in ma- 23
re in nauibus, faciẽtes operationẽ in aquis
multis: * Ipsi viderunt opera Dñi, & mi- 24
rabilia eius in ꝓfundo. *Dixit, & stetit spi- 25
ritus ꝓcellę, & exaltati sunt fluctus eius.
*Ascendũt vsq; ad cęlos, & descendũt vsq; 26
ad abyssos. anima eorum in malis tabesce-
bat. *turbati sunt, *moti sunt sicut ebrius, 27
& omnis sapientia eorũ deuorata est. *Et 28
clamauerũt ad Dñm cũ tribularentur ipsi,
& de necessitatibus eorum eduxit eos. *Et 29
statuit procellã, *& stetit in auram, & silue
runt fluctus eius. *Et lętati sunt quia silue- 30
rũt, & deduxit eos in portũ volũtatis *eius.
*Cõfiteantur Dño misericordię eius, & mi 31
rabilia ei⁹ filiis hominũ. **Exaltẽt eũ in ec- 32
clesia plebis, & in cathedra seniorũ laudẽt
eũ. *Posuit flumina in desertum, & exitus 33
aquarũ in sitĩ. *Terrã fructiferã in salsugi- 34
nẽ, à malitia inhabitãtiũ in ea. *Posuit de- 35
sertũ in stagna aquarũ, & terrã sine aqua
in exit⁹ aquarũ. *Et collocauit illic esuriẽ- 36
tes, & cõstituerunt *ciuitates habitationis.
*Et seminauerunt agros, & plantauerunt 37
vineas, & fecerunt fructum natiuitatis. *Et 38
benedixit eis, & multiplicati sunt nimis,
& iumenta eorum non *minuit. * Et pauci 39
facti sunt, & vexati sunt à tribulatione ma
lorũ & *doloris. *Effusa est contẽptio super 40
prĩcipes eorũ, & errare fecit eos in inuio &
nõ in via. * Et adiuuit paupẽ de inopia, & 41
posuit sicut oues familias. *Videbunt recti 42
& lętabuntur, & omnis iniquitas oppila-
bit os suum. * Quis sapiens & custodiet 43
hæc, & *intelligent misericordias Domini?

18 * πᾶν βρῶμα ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ ἤγγισαν
19 ἕως τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου. * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσω-
20 σεν αὐτούς. * ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἰάσατο αὐτούς, καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν.
21 * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ
22 θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. * καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐξαγγειλάτωσαν τὰ ἔρ-
23 γα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. * οἱ καταβαίνοντες εἰς θάλασσαν ἐν πλοίοις, ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς·
24 * αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἐν
25 τῷ βυθῷ. * εἶπε, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος, καὶ ὑψώ-
26 θη τὰ κύματα αὐτοῦ. * ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, καὶ καταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων. ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κα-
27 κοῖς ἐτήκετο· * ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθύων,
28 καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν
29 αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτούς. * καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι,
30 καὶ ἔστη εἰς αὔραν, καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς. * καὶ εὐφράνθησαν, ὅτι ἡσύχασαν, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θε-
31 λήματος αὐτοῦ. * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
32 * ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ, καὶ ἐν κα-
33 θέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν. * ἔθετο ποταμοὺς εἰς ἔρημον, καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν.
34 * γῆν καρποφόρον εἰς ἅλμην, ἀπὸ κακίας τῶν κα-
35 τοικούντων ἐν αὐτῇ· * ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ
36 γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑδάτων. * καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας, καὶ συνεστήσαντο πόλεις κατοικεσίας.
37 * καὶ ἔσπειραν ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας, καὶ
38 ἐποίησαν καρπὸν γεννήματος. * καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνε.
39 * καὶ ὠλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κα-
40 κῶν καὶ ὀδύνης. * ἐξεχύθη ἐξουδένωσις ἐπ᾽ ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ.
41 * καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας, καὶ ἔθετο ὡς πρό-
42 βατα πατριάς. * ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ
43 πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς. * τίς σοφὸς καὶ φυλάξει ταῦτα, καὶ συνήσουσι τὰ ἐλέη τοῦ κυρίου;

תרגום

18 כל אוכלא תרחק נפשהון ומטין עד מעלני מותא ׃ 19 וצלו קדם ייי כד עיק להון ומן מעיקתהון יפרקנון ׃ 20 ישדר פתגם אסותיה ויסי יתהון וישיזב מחבלותהון ׃ 21 יהודון קדם ייי מטול חסדיה ומשתען פרישותיה לבני נשא ׃ 22 ויכסון נכסת תודתא וישתעון עובדוי בתושבחתא ׃ 23 נחתין ימא באלפיא … בפלחנא במיין סגיעין ׃ 24 הנון חמון עובדיא דייי ופרישותיה במצולתא ׃ 25 ואמר במימריה ואקים זעפא ועלעולא ואתרוממו גללוי ׃ 26 סלקין צית שמיא נחתין עמקי תהומיא נפשתהון בבישתא תתמגג ׃ 27 … וכל חכמתהון תתבלע ׃ 28 וצלו קדם ייי כד עיק להון ומן מעיקתהון יפיק יתהון ׃ 29 יקים עלעולא לשתיקותא וישתקן גלליהון ׃ 30 … ודברנון למחוז רעותהון ׃ 31 יהודון קדם ייי מטול חסדיה ומשתען פרישותיה לבני נשא ׃ 32 … בכנשת עמא בית ישראל ובסנהדרין דחכימיא משבחין יתיה ׃ 33 שוי נהרותא היך מדברא ומפקנות מיא … ׃ 34 ארעא דישראל … היך סדום דאתהפכת מן בישות דיתבין בה ׃ 35 שוי מדברא היך אריתא … ׃ 36 … ותקנו תמן קרתא דמיתבא ׃ 37 וזרעו חקלין ונצבו כרמיא ועבדו פירי אבא ׃ 38 … ׃ 39 וכד חבו אזערו ואתמסכנו מאינוק בישא ודוונא ׃ 40 … אורחא ׃ 41 ושגב חשיכא ממסכנותא ושוי היך ענא גניסיא ׃ 42 … ואתחסמת ׃ 43 מן חכימא וינטר אלין ויתביינון חסדיא דייי ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Omnem cibum abominabitur anima eorum, & appropinquant ad introitus mortis. 19 At si orauerint coram Dño cùm adest eis angustia, tum de afflictionibus ipsorũ redimet eos. 20 Mittet verbũ sanationis suæ, & sanabit eos, liberabitq; ab eorũ corruptione. 21 Confitebuntur coram Dño propter misericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius facta filiis hominum. 22 Et sacrificabunt sacrificia confessionis, & narrabunt opera eius in lætitia. 23 Descendentes in mare nauibus, facientes opus in aquis multis: 24 Ipsi viderunt opera Domini, & miracula eius in profundo. 25 Et dixit in verbo suo, & suscitauit tempestatem & turbinẽ, & exaltati sunt fluctus eius. 26 Ascendunt ad summitatem cælorum, descenduntq; ad profunda abyssorum, anima eorum in malo liquefiet. 27 Trement & errabunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum absorbebitur. 28 At si orauerint coram Domino cùm adest eis angustia, tum de afflictionibus ipsorum educet eos. 29 Stare faciet tempestatem in tranquillitatem, & silebunt fluctus eius. 30 Tum lætati sunt quia silent, & duxit eos ad portum voluntatis ipsorum. 31 Confitebuntur coram Domino propter benignitatem eius, & narrabunt mirabilia eius opera filiis hominum. 32 Et exaltant eum in congregatione populi domus Israel, & in consessu sapientium laudant eum. 33 Posuit flumina velut desertum, & egressus aquarum sicut siccitates. 34 Terram Israel facientem fructus deuastauit sicut Sodomã, quę subuersa est propter malitiã habitantiũ in ea. 35 Posuit desertum sicut stagnũ aquarũ, & terram desertam in exitus aquarum. 36 Et habitare fecit ibi esurientes, & cõstituerunt ibi ciuitatem habitabilem. 37 Et seminauerunt agros, & plantauerunt vineas, & fecerũt fructus germinis. 38 Et benedixit eis, & multiplicati sunt valdè, & iumenta eorũ non diminuit. 39 Sed cùm peccauerunt, imminuti sunt & attenuati ab oppressione mali & doloris. 40 Misit contemptum super principes, & errare fecit eos per inane vbi non erat via. 41 Et subleuauit pauperem de miseria, & posuit sicut oues familias. 42 Videbunt recti & lætentur, & cuiusuis auctoris mendacij os insolens fuit, & obturatum est. 43 Quis sapiens & custodiet hæc, ac intelliget misericordias Domini?

קח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 * נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה אַף־כְּבוֹדִי׃

3 * עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃

4 * אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה וַאֲזַמֶּרְךָ בַלְאֻמִּים׃

5 * כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃

6 * רוֹמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃

7 * לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃

8 * אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃

9 * לִי גִלְעָד לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃

10 * מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי פְּלֶשֶׁת אֲתְרוֹעָע׃

11 * מִי יְבָלָנִי עִיר מְבֻצָר מִי נָחָנִי עַד־אֱדוֹם׃

12 * הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ׃

13 * הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃

14 * בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

קט

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל תֶּחֱרָשׁ׃

2 * כִּי פִי רָשָׁע וּפִי־מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר׃

3 * וְדִבְרֵי שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם׃

4 * תַּחַר־אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה׃

5 * וַיָּשִׁימוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי׃

6 * הַפְקֹד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־יְמִינוֹ׃

7 * בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לְחַטָּאָה׃

1 * *Canticum psalmi Dauid.*

CVIII.

2 PAratum cor meum Deus, cantabo & psallam sed & gloria mea.

3 * *Consurge psalterium & cithara, consurgam manè.*

4 * *Confitebor tibi in populis Domine, & cantabo te in nationibus.*

5 * *Quoniam magna super cælos misericordia tua, & vsque ad æthera veritas tua.*

6 * *Exaltare super cælos Deus, & super omnem terram gloria tua.*

7 * *Vt liberentur dilecti tui: salua dextera tua & exaudi me.*

8 * *Deus locutus est in sanctuario suo, gaudebo, diuidam Sichem, & vallem Socoth dimetiar.*

9 * *Meus est Galaad, & meus est Manasse, et Ephraim virtus capitis mei, Iuda dux meus.*

10 * *Moab lebes peluis meæ, super Idumeam proïciam calciamentum meum, cum Philistiim fœderabor.*

11 * *Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam?*

12 * *Nonne tu Deus qui proieceras nos, et non exieras Deus in exercitibus nostris?*

13 * *Da nobis auxilium in tribulatione: vana est enim salus ab homine.*

14 * *In Deo erimus fortes, & ipse conculcabit hostes nostros.*

1 * *Victori Dauid Psalmus*

CIX.

D*Eus laudis meæ ne taceas.*

2 * *Quia os impij & dolosi contra me apertum est, locuti sunt de me lingua mendacij.*

3 * *Et verbis odij circundederunt me, & expugnauerunt me frustrà.*

4 * *Pro eo quòd eos diligebam, aduersabantur mihi, ego autem orabam.*

5 * *Et posuerunt contra me malum pro bono, & odium pro dilectione mea.*

6 * *Constitue super eum impium, et Sathan stet à dextris eius.*

7 * *Cùm fuerit iudicatus, exeat condemnatus, & oratio eius fit in peccatum.*

* Canticum Psalmi Dauid.

CVII.

PAratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo & psallá in gloria mea.

* Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara, exurgam diluculò. * Confitebor tibi in populis Domine, psallam tibi in nationibus. * Quia magna * super cælos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.

* Exaltare super cælos Deus, & super omnem terram gloria tua. * Vt liberentur dilecti tui, saluum fac dextera tua & exaudi me. * Deus locutus est in sancto suo, Exultabo & diuidam Sichimam, & conualem tabernaculorum dimetiar. * Meus est Galaad, & meus est Manasses, & Ephraim susceptio capitis mei: Iuda rex meus.

* Moab lebes spei meę. in Idumęam extendam calciamentum meum, mihi alienigenæ * subditi sunt. * Quis deducet me in ciuitatem munitam, aut quis deducet me vsque in Idumæam? * Nonne tu Deus qui repulisti nos? & non exibis Deus in virtutibus nostris? * Da nobis auxiliũ de tribulatione, * & vana salus hominis. * In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.

* In finem Psalmus Dauid.

CVIII.

DEus laudem meam ne tacueris:

* Quia os peccatoris & os dolosi super me apertum est. locuti sunt aduersum me lingua dolosa: * Et sermonibus odij circundederunt me, & expugnauerunt me gratis.

* Pro eo vt diligerent me, detrahebant mihi; ego autem orabam.

* Et posuerunt aduersum me mala pro bonis, & odium pro dilectione mea.

* Constitue super eum peccatorem, & diabolus stet à dextris eius.

* Cùm iudicatur ipse exeat condemnatus, & oratio eius fiat in peccatum.

1 * Ωιδὴ ψαλμοῦ τῷ δαυίδ.

ρζ.

2 * Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.

3 * ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. 4 * ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.

5 * ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου. 6 * ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

7 * ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου. 8 * ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ὑψωθήσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.

9 * ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραὶμ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλείς μου.

10 * μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐπιβαλῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑποτάγησαν.

11 * τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας;

12 * οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;

13 * δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. 14 * ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ρή.

2 * Ὁ θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς.

2 * ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἠνοίχθη. ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ γλώσσῃ δολίᾳ.

3 * καὶ λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν με δωρεάν. 4 * ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλλόν με, ἐγὼ δὲ προσηυχόμην.

5 * καὶ ἔθεντο κατ' ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου.

6 * κατάστησον ἐπ' αὐτὸν ἁμαρτωλόν, καὶ διάβολος στήτω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.

7 * ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν ἐξέλθοι κατάδικος, καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Canticum & hymnus per manum Dauid. PSAL. CVIII.

PAratum cor meum Deus, canam & psallam; etiam gloria mea. 3 Canta nablum & cithara; laudabo in aurora. 4 Confitebor coram te in populis Domine, & laudabo te in gentibus. 5 Quoniam magna est super cælos benignitas tua, & vsque ad nubes veritas tua. 6 Exaltare super cælos Deus, & super omnes habitatores terræ gloria tua. 7 Vt liberentur dilecti tui, redime dexteram tuam, & responde mihi. 8 Deus locutus est de loco domus maiestatis sanctæ suæ: Lætabor, diuidam prædam cum habitatoribus Sichem, & cum habitatoribus planitiei Succorh mensurabo terminum. 9 Meus est Gilhad, & meus est Menasseh: domus Ephraim fortitudo capitis mei, & de domo Iehuda scriba meus. 10 Confregi Moabitas tanquam ollas lotionis meæ. super reges Edom proiiciam calciamentum meum: super regnum Palestinorum iubilabo. 11 Quis deducet me ad ciuitatem munitam? quis ducet me vsque ad Edom? 12 Nonne Dominus deseruit nos, & nequaquam egressa est maiestas eius cum exercitibus nostris? 13 Da nobis auxilium ob infestatorem, quoniam vanus est redemptio hominis. 14 In Deo edemus virtutem, & ipse calcabit oppressores nostros.

1 Ad laudandum per manum Dauidis hymnus. PSAL. CIX.

DEus laus mea, ne taceas. 2 Quoniam os impium & os dolosum super me aperuerunt: locuti sunt aduersum me lingua mendaci. 3 Et verbis odij circundederunt me, & pugnauerunt aduersum me sine causa. 4 Pro eo quòd dilexi, aduersantur mihi; ego verò precabor. 5 Et ponunt aduersum me malum pro bono, & odium pro eo quòd dilexi. 6 Constitue super eum impium, & Satanas stet ad dexteram eius. 7 Cùm iudicium subibit, exeat condemnatus, & oratio eius sit ad condemnationem.

תרגום

קח

1 שִׁירָא וְתֻשְׁבְּחָא עַל יְדָא דְדָוִד׃ 2 תְּקַן לִבִּי אֱלָהָא אֲשַׁבַּח וַאֲזַמַּר לְחוֹד אִיקָרִי׃ 3 שַׁבַּח נַבְלָא וְכִנָּרָא אֲשַׁבַּח בְּקַרְיְתָהָא׃

4 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא יְיָ וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאֻמְמַיָּא׃ 5 אֲרוּם רַב מֵעִלַּיי שְׁמַיָּא טִיבָךְ וְעַד שְׁחָקַי קוּשְׁטָךְ׃ 6 אִתְרוֹמַם עַל שְׁמַיָּא אֱלָהָא וְעַל כָּל יַבֵּי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃ 7 מִן בְּגַלָּל דִּישְׁתֵּזְבוּן רְחִימָיךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ וְעַנַּנִי יְהֵי׃ 8 אֱלָהָא מַלֵּל מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינַת קֻדְשֵׁהּ אֲבוּעַ אֲפַלֵּג בִּיזְתָא עִם יַבֵּי שְׁכֶם וְעִם מֵישַׁר סְכוֹת אֲמַשֵּׁחַ חוּטְמָא׃ 9 דִּילִי גִלְעָד וְדִילִי מְנַשֵּׁה וְרַבְיָא אֶפְרַיִם עִטְנָא דְרֵישִׁי וּמְדַבֵּית יְהוּדָה סַפְרִי׃

10 דִּישְׁתַּמוֹדַעְנָא חֵיךְ דִּיתִי שׁוּזְגִי עַל מַלְכוּת פְּלִשְׁתָּאֵי אֶתְחֵיבְךְ׃ 11 מַן אוֹבִיל יָתִי לְקִרְתָּא כְּרִכָּא מַן אוֹבִיל יָתִי עַד אֱדוֹם׃ 12 הַב לָנָא סַעֲדָא מִן מְעִיקָא דְּמִגַּן פְּרָקָנָא דְּבָטִיל בְּשָׁא׃

13 בְּאֱלָהָא נְעַבֵּד חֵילָא וְהוּא יְדוֹשֵׁשׁ מְעִיקָנָא׃

קט

1 לְשַׁבְּחָא עַל יְדָא דְדָוִד תְּשַׁבְּחָתָא אֱלָהָא שְׁבָחָתִי לָא תְשַׁתּוֹק׃ 2 אֲרוּם פּוּמָא דְרִשְׁיעָא וּפוּמָא דְנִכְלָא עֲלַי פְּתִיחִין מְלִּלוּ עִמִּי לִישָׁן וְשִׁקְרָ׃ 3 וּפִתְגָמֵי שְׂנִיאָתָא חַרְרוּ יָתִי וְאַגִּיחוּ עִמִּי סָנֵּן׃ 4 חֲלָף דְּרַחֲמַת שְׁטִינָן לִי וַאֲנָא אֲצַלִּי׃

5 וְשַׁוִּן עֲלַי בִּישְׁתָּא חֲלָף טָבְתָא וְשִׂנְאָתָא חֲלָף דְּרַחֲמַת׃ 6 אַסְתֵּר עֲלוֹהִי רְשִׁיעָא וְסָטָנָא יְקוּם עַל יְמִינֵהּ׃ 7 כַּד יִתְדַּנֵּא יִפּוֹק חַיָּב וּצְלוֹתֵהּ תְּהֵא לְחוֹבְתָא׃

8 יְהִי יָמָיו מְעָטִים פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃
9 יִהְיוּ בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃
10 נוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו וְשָׁאָלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃
11 יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבְזְזוּ זָרִים יְגִיעוֹ׃
12 אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃
13 יְהִי־אַחֲרִיתוֹ לְהַכָּרֵית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם׃
14 יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבֹתָיו אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל־תִּמָּח׃
15 יִהְיוּ נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
16 יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זָכַר עֲשׂוֹת חֶסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה לְבָב לְמוֹתֵת׃
17 וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא־חָפֵץ בַּבְּרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃
18 וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו׃
19 תִּהְיֶה־לּוֹ כְּבֶגֶד יַעְטֶה וּלְמֵזַח תָּמִיד יַחְגְּרֶהָ׃
20 זֹאת פְּעֻלַּת שָׂטָנַי מֵאֵת יְהוָה וְהַדֹּבְרִים רָע עַל־נַפְשִׁי׃
21 וְאַתָּה יְהוִה אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃
22 כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי׃
23 כְּצַל כְּנָטוֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי נִנְעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃
24 בָּרְכַי כָּשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי פָּחַשׁ מִשָּׁמֶן׃
25 וַאֲנִי הָיֵיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יָנִיעוּן רָאשָׁם׃
26 עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי כְּחַסְדֶּךָ׃
27 וְיֵדְעוּ כִּי־יָדְךָ זֹאת יְהוָה עָשִׂיתָה׃
28 יְקַלְלוּ־הֵמָּה וְאַתָּה תְּבָרֵךְ קָמוּ וְיֵבֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ יִשְׂמָח׃
29 יִלְבְּשׁוּ שׁוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ כַמְעִיל בָּשְׁתָּם׃

8 *Fiant dies eius pauci, & episcopatum eius accipiat alter.
9 *Sint filij eius pupilli, et vxor eius vidua.
10 *Instabiles vagentur filij eius, & mendicent, & quærantur in parietinis suis.
11 *Scrutetur exactor vniuersa quæ habet, et diripiant alieni labores eius.
12 *Non sit qui eius misereatur, nec qui clemens sit pupillis eius.
13 *Fiat nouissimum eius interitus, in generatione altera deleatur nomen eius.
14 *Redeat in memoriam iniquitas patrũ eius apud Dominum, & iniquitas matris eius non
15 deleatur. *Sint contra Dominum semper, & intereat de terra memoria eorum.
16 *Eo quòd non est recordatus facere misericordiam, & persecutus est virũ inopem et pauperem, & compunctum corde vt interficeret.
17 *Et dilexit maledictionem, & veniet ei; et noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.
18 *Et indutus est maledictione quasi vestimento suo, & ingredietur quasi aqua in viscera eius, & quasi oleum in ossa eius.
19 *Sit ei quasi pallium quo circundatur, &
20 quasi cingulum quo semper accingitur. *Hæc est retributio his qui aduersantur mihi à Domino, & qui loquuntur malum contra animã meam.
21 *Tu autem Domine Deus fac mecum propter nomen tuum, quoniam bona est misericordia
22 tua, libera me. *Quoniam egenus & pauper sum, & cor meum vulneratum est intrinsecus.
23 *Quasi vmbra cùm inclinatur, abductus sum, excussus sum quasi locusta.
24 *Genua mea vacillauerunt à ieiunio, et caro mea immutata est absque oleo.
25 *Et ego factus sum opprobrium illis: videntes me mouerunt caput suum.
26 *Adiuua me Domine Deus meus, salua me
27 secundùm misericordiam tuam. *Et sciant quoniam manus tua hæc, tu Domine fecisti eam.
28 *Maledicẽt illi, et tu benedices: resistentes et confundantur, seruus autem tuus lætabitur.
29 *Induantur aduersarij mei confusione, & operiantur quasi vestimento confusione sua.

תרגום

8 יְהוֹן יוֹמוֹי קַלִּילִין מִנְיַן שְׁנוֹי יְיֵרַת אָחֳרָן׃ 9 יְהוֹן בְּנוֹי יַתְמִין וְאִתְּהָה אַרְמַלְתָּא׃
10 וּמְטַלְטְלִין יִשְׁתַּלְטוּן בְּנוֹי וְיִשְׁתְּלוֹן וְיִבְעְיָן מִדְּה חֲרֵיבָן צְרֵיהוֹן׃ 11 יְזַבֵּב מְזוֹפָא לְכָל דִּילֵיהּ וְיִבְזוֹן נָכְרָאִין לְיִעוּתֵהּ׃
12 לָא יְהֵא לֵהּ נָגֵד חִסְדָּא וְלָא יְהֵא חַיִּים עַל יַתְמוֹי׃ 13 יְהֵא סוֹפֵהּ לְאִשְׁתֵּיצָאָה בְּדַר אָחֳרָן יִתְמַח שׁוּמֵהּ׃
14 יְתְרְעֵי אֲבָהָתְהוֹהִי קֳדָם יְיָ וְחוֹבַת אִמֵּהּ לָא תִתְמְחֵי׃ 15 יְהוֹן קָבֵיל מֵימְרָא דַיְיָ תְּדִירָא וְיִשֵׁיצִי מֵאַרְעָא דָכְרָנְהוֹן׃
16 מִטּוּל דְּלָא אְדָכַר לְמֶעְבַּד טִיבוּ וְרָדַף גְּבַר עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא וּמְכִיךְ לִבָּא לְאִתְקַטָּלָא׃
17 וּרְחֵם לְוַשָׁא וַאֲתַת עֲלֵהּ וְלָא אִתְרְעִי בִּבְרָכָתָא וְרַחֲקַת מִנֵּהּ׃
18 וּתְכַס לְוַשָׁא כִּיתֵהּ לִבּוּשֵׁהּ וַעֲלַת מַיָּא כִּגְוִשְׁמֵהּ וְכִיתֵהּ מְשִׁחָא בְּאַבְרוֹי׃
19 תְּהֵי לֵהּ כִּיתֵהּ לִבּוּשָׁא וְעַלַּת תְּדִירָא יְזַרְנְזֵהּ׃ 20 דָּא עוֹבָדָא דְשָׂטָנַי מֵעִם יְיָ וּמְמַלְלִין בִּישָׁא עַל נַפְשִׁי׃
21 וְאַתְּ יְיָ אֱלָהָא עֲבַד עִמִּי מִן בְּגַלָּל שְׁמָךְ דְּטָב רַחֲמָךְ פְּצֵא יָתִי׃ 22 אֲרוּם עָנְיָא וְחַשִׁיכָא אֲנָא וְלִבִּי שְׁפֵי בְּגַוָּאִי׃
23 מֵיכַּד טוּלָא בְּצַלְיוּתֵהּ אִתְגַּרְיָת אִשְׁתַּלְטֵת הֵיךְ גוּבָאי׃ 24 רְכוּבֵי אִתְקַלוּ מִצּוֹמָא וּבִשְׂרִי פְּתָרָן מִלְּהֵוֵי פָּשִׁים׃ 25 וַאֲנָא
26 לְשִׁטְרָן אִנּוּן וְאִתְּהָתְרִן יְקוּמוּן וְיֵבְהָתוּן וְעַבְדָּךְ יְהֵי׃ 27 וְיִדְעוּן אֲרוּם מֵחַדָּךְ אִתְּ יְיָ עֲבַדְתָּהּ׃
28 לְבָּשְׁנוּן שָׂנְאַי כְּסוּפָא וְיִשְׁתַּפּוּן הֵיךְ מָעִילָא בְּהָתְהוֹן׃

8 * γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι, καὶ τὴν ἐπι-
9 σκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. * γενηθήτωσαν οἱ υἱοὶ
10 αὐτοῦ ὀρφανοί, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. * σαλευόμενοι
μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπαιτησάτωσαν, καὶ ἐκβλη-
11 θήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. * ἐξερευνησάτω
δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ, καὶ διαρπασάτωσαν
12 ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐτοῦ. * μὴ γενηθήτω αὐτῷ συ-
μπλήπλως, μὴ δὲ γενηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ.
13 * γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς ἐξολοθρευσιν, ἐν γενεᾷ
14 μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. * ἀναμνησθείη ἡ
ἀνομία τῶν πατέρων αὐτοῦ ἔναντι κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία
15 τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη. * γενηθήτωσαν ἐναν-
τίον κυρίου διαπαντός, καὶ ἐξολοθρευθείη ἐκ γῆς τὸ μνη-
16 μόσυνον αὐτῶν. * ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη ποιῆσαι ἔλεος,
καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον πτωχὸν καὶ πένητα, καὶ κατα-
νενυγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι.
17 * καὶ ἠγάπησε κατάραν καὶ ἥξει αὐτῷ, καὶ οὐκ ἠθέ-
λησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
18 * καὶ ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, καὶ εἰσῆλθεν ὡ-
σεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις
19 αὐτοῦ. * γενηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεται,
καὶ ὡσεὶ ζώνη διαπαντὸς περιζώννυται.
20 * τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόντων με τῷ κυρίου,
καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ τῆς ψυχῆς μου.
21 * καὶ σὺ κύριε κύριε ποίησόν μετ' ἐμοῦ, σύνοχα τοῦ ὀνό-
22 ματός σου, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου. ῥῦσαί με, * ὅτι πτωχὸς
καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ, καὶ ἡ καρδία μου τετάραχται ἐντός μου.
23 * ὡσεὶ σκιὰ ἐν τῇ ἐκκλίνειν αὐτὴν ἀπῆρται, ἐξε-
24 πάγην ὡσεὶ ἀκρίδες. * τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν ἀπὸ νηστείας, καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον.
25 * κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς, εἶδόσαν με, ἐκίνησαν
κεφαλὰς αὐτῶν.
26 * βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου, καὶ σῶσόν με κατὰ τὸ
27 ἔλεός σου. * καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη, καὶ σὺ κύ-
28 ριε ἐποίησας αὐτήν. * καταραθήσονται αὐτοί, καὶ σὺ εὐλο-
γήσεις. οἱ ἐπανιστάμενοί μοι αἰσχυνθήτωσαν, ὁ δὲ δοῦλός
29 σου εὐφρανθήσεται. * ἐνδυσάσθωσαν οἱ ἐνδιαβάλ-
λοντές με ἐντροπήν, καὶ περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα
αἰσχύνην αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Sint dies eius veloces; numerum annorum eius hæreditate acquirat alius. 9 Sint filij eius pupilli, & vxor eius vidua. 10 Vagando vagentur filij eius; & petant & inquirant quæ fuerit desolatio eorum. 11 Colligat fœnerator omnia quæ ipsius sunt, & diripiant alieni laborem eius. 12 Non sit illi qui conciliet misericordiam, & non sit qui misereatur pupillis eius. 13 Sit finis eius ad interitum, in generatione altera deleatur nomen eius. 14 Commemoretur iniquitas patrum eius in conspectu Domini, & peccatum matris eius non deleatur. 15 Sint in conspectu Verbi Domini semper, & deleat de terra memoriam eorum. 16 Quoniam non meminit facere benignitatem, & persequitur hominem pauperem & mendicum, & compunctum corde ad internecionem. 17 Et dilexit maledictionem, & obuenit ei; & noluit benignitatem, & elongata est ab eo. 18 Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intrauit quasi aqua in corpus eius, & sicut oleum in membra eius. 19 Sit ei sicut vestimentum quo operiatur, & pro cingulo semper accingat illam. 20 Hoc est opus aduersantium mihi, à Domino, & eorum qui locuti sunt malum aduersus animam meam. 21 Tu verò Domine Deus age mecum propter nomen tuum: iuxta benignitatem & misericordiam tuam libera me. 22 Quoniam egenus & pauper ego, & cor meum contritum est intra me. 23 Sicut vmbra cùm declinat, consumptus sum; vagatus sum sicut locusta. 24 Genua mea collapsa sunt præ ieiunio, & caro mea macilenta est absque pinguedine. 25 Et ego fui opprobrium eis; viderunt me, & mouerunt capita sua. 26 Adiuua me Domine Deus meus, salua me secundùm misericordiam tuam. 27 Et sciant quia percussio tua hæc est; tu Domine fecisti eam. 28 Maledicent illi, & tu benedices; insurgent & confundentur; seruus autem tuus lætabitur. 29 Induantur osores mei pudore, & cooperiantur sicut chlamyde confusione sua.

30 אודה יהוה מאד בפי ובתוך רבים אהללנו:
31 כי־יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו:

קי

1 לדוד מזמור נאם יהוה לאדני שב לימיני עד־
אשית איביך הדם לרגליך:
2 מטה עזך ישלח יהוה מציון רדה בקרב
איביך:
3 עמך נדבת ביום חילך בהדרי־קדש מרחם
משחר לך טל ילדתך:
4 נשבע יהוה ולא ינחם אתה־כהן לעולם על־
דברתי מלכי־צדק:
5 אדני על־ימינך מחץ ביום־אפו מלכים:
6 ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על־ארץ
רבה:
7 מנחל בדרך ישתה על־כן ירים ראש:

קיא

1 הללויה אודה יהוה בכל־לבב בסוד ישרים
ועדה:
2 גדלים מעשי יהוה דרושים לכל־חפציהם:
3 הוד־והדר פעלו וצדקתו עמדת לעד:
4 זכר עשה לנפלאתיו חנון ורחום יהוה:
5 טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו:
6 כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים:
7 מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל־פקודיו:
8 סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר:
9 פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש
ונורא שמו:
10 ראשית חכמה יראת יהוה שכל טוב לכל־
עשיהם תהלתו עמדת לעד:

30 *Confitebor Domino vehementer in ore meo, & in medio populorum laudabo eum.
31 *Quoniam stabit à dextris pauperis, vt saluet à iudicibus animam eius.

1 *David Psalmus CX.

Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedibus tuis.
2 *Virgam fortitudinis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorũ.
3 *Populi tui duces spontanei in die fortitudinis tuæ, in montibus sanctis de vulua orietur tibi ros adolescentiæ tuæ.
4 *Jurauit Dominus & non pœnitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech.
5 *Dominus à dextera tua percussit in die furoris sui reges.
6 *Judicabit in gentibus, implebit valles, percussit caput in terra multa.
7 *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Aleluia.

PSAL. CXI.

1 Confitebor Domino in toto corde, in consilio iustorum & congregatione.
2 *Magna opera Domini, exquirenda in cunctis voluntatibus suis.
3 *Gloria & decor opus eius, & iustitia eius perseuerans in æternum.
4 *Memoriam fecit mirabilium suorum, clemens & misericors Dominus.
5 *Escam dedit timentibus se, memor erit in sempiternum pacti sui.
6 *Fortitudinem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hæreditatem gentium.
7 *Opus manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia præcepta eius.
8 *Firmata iugiter in sempiternum, facta in veritate & æquitate.
9 *Redemptionem misit populo suo, mandauit in æternum pactum suum, sanctum & terribi-
10 le nomen eius. *Initium sapientiæ timor Domini, doctrina bona cunctis qui faciunt eam: laus eius perseuerat iugiter.

*Confitebor Domino nimis in ore meo, 30
& in medio multorum laudabo eum.
*Quia astitit à dextris pauperis, vt sal- 31
uam faceret à persequentibus animam
meam.

*Psalmus Dauid. CIX. 1

Dixit Dominus Domino meo: Sede à
dextris meis, donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum tuorum. *Virgam 2
virtutis *emittet tibi Dominus ex Sion, &
dominare in medio inimicorum tuorum.
*Tecum principium in die virtutis tuę, 3
in splendoribus sanctorum tuorum. ex v-
tero ante luciferum genui te: *Iurauit Do- 4
minus, & non pœnitebit eum: Tu *sacer-
dos in ęternum, secundùm ordinem Mel-
chisedech. *Dominus à dextris tuis con- 5
fregit in die iræ suæ reges. *Iudicabit in 6
nationibus, implebit ruinas, conquassabit
capita in terra multorum. *De torrente 7
in via bibet, propterea exaltabit caput.

*Alleluia. PSAL. CX.

Confitebor tibi Domine in toto corde 1
meo, in consilio iustorum & congre-
gatione. *Magna opera Domini, exquisita 2
in omnes voluntates eius. *Confessio & 3
magnificentia opus eius, & iustitia eius
manet in seculum seculi.
*Memoriam fecit mirabilium suorum. 4
Misericors & miserator Dominus, *Escam 5
dedit timentibus se. memor erit in secu-
lum testamenti sui: *Virtutem operum 6
suorum annunciabit populo suo: vt det il-
lis hæreditatem gẽtium. *Opera manuum 7
eius, veritas & iudicium. Fidelia omnia
mandata eius, *Confirmata in seculum se- 8
culi, facta in veritate & æquitate. *Redem 9
ptionem misit populo suo. mandauit in
æternum testamentum suum; sanctum &
terribile nomen eius. *Initium sapientiæ 10
timor Domini, intellectus autem bonus
omnibus facientibus eum. Laudatio eius
manet in seculum seculi.

30 *ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ σφόδρα ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν.
31 *ὅτι παρέστη ἐκ δεξιῶν πένητος τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχήν μου.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρθ'.

Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
2 *ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι κύριος ἐκ σιών, καὶ κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.
3 *μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου
4 ἐγέννησά σε. *ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.
5 *κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ βασιλεῖς.
6 *κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσει πτώματα, συνθλάσει
7 κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. *ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.

*Ἀλληλούϊα. ρι'.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐν βουλῇ εὐθέων καὶ συναγωγῇ.
2 *μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητημένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ.
3 *ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
4 *μνείαν ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐτοῦ. ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος.
5 *τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ.
6 *ἰσχὺν ἔργων αὐτοῦ ἀνήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. τοῦ δοῦναι
7 αὐτοῖς κληρονομίαν ἐθνῶν. *ἔργα χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις. πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,
8 *ἐστηριγμέναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πεποιημέναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι.
9 *λύτρωσιν ἀπέστειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ, ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
10 *ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. ἡ αἴνεσις αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

תרגום

30 אהודי ייי לחדא בפומי ובמצע חכימיא אשבחנה: 31 ארום יקום מימינא דחשיכא למפרוק ממדיני נפשי:

קי

1 על יד דוד תשבחתא אמר ייי במימרה למתן לי רבנותא חלף דיתבת לאלפן אורייתא דימיני ואוריך עד זמן דאשוי בעלי דבבך כביש לריגלך: 2 חוטרא דעשנך ישדר מימרא דייי מציון ותהי רדי במצע בעלי דבבך: 3 עמך בית ישראל דמתנדבין לאורייתא ביום אגחותך קרבא תסתייע עמהון בשבהורי קודשא רחמין דאלהא יסתרהבון לך היך נחתות טלא יתבון לרחצן תולדתך: 4 קיים ייי במימרה דאנא מתמני לרבא לעלמא דאתי בגלל זכותא דהוית מלך זכי: 5 שכינתא דייי על ימינך מחא ביום רגזה מלכיא: 6 אתמנא לדיינא על עממיא מלא ארעא גושמין דרשיעין קטילין מחא רישי מלכיא על ארעא סגיעין לחדא: 7 מפום נביאה באורחא אולפן יקבל מטול היכנא יזקוף רישא:

קיא

1 שבחו אלהא אשבח קדם ייי בכל לבא ברזהון דתריצי וכנישתא: 2 רברבין עובדיא דייי מתבעין לכל רעבין להון: 3 שבחא ושבהורא עובדיה וזכותיה קיימא לעלמין: 4 דכרן טב עבד לפרישותיה חננא ורחמנא ייי: 5 מזונא יהב לדחלוי ידכר לעלם קיימיה: 6 חיל עובדוי חוי לעמיה למתן להון אחסנת עממיא: 7 עובדי אידוי קשטא ודינא מהימנין כל פקודוי: 8 סמיכין לעלמי עלמין מתעבדין בקשטא ותריצותא: 9 פורקנא שלח לעמיה פקד לעלם קיימיה קדישא ודחילא שמה: 10 שירוי דחכמתא למדחל קדם ייי שכלתנו טב לכל עבדיהון תשבחתיה קיימא לעלמין:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Confitebor Domino multum in ore meo, & in medio sapientum laudabo eum. 31 Quoniam stabit ad dexteram pauperis, vt redimat à iudicibus animam meam.

1 Per manum Dauidis canticum. PSAL. CX.

Dixit Dominus in verbo suo, se daturum mihi dominationem, eò quòd incubuerim doctrinæ Legis dexteræ eius: Expecta igitur donec ponam inimicos tuos suppedaneum pedum tuorum. 2 Virgam fortitudinis tuæ mittet Verbum Domini de Sion, & dominaberis in medio inimicorum tuorum. 3 Populus tuus domus Israel qui lubenter incumbunt Legi, in die quo prœlium commiseris, adiuuaberis cum eis splendoribus sanctitatis misericordiæ Dei; ad te properabunt tanquam descensio roris, sedebunt confidenter prosapiæ tuæ. 4 Iurauit Dominus in verbo suo, me præfectum iri dominum in mundo futuro, pro merito quòd fuerim rex immaculatus. 5 Maiestas Domini ad dexteram tuam percussit in die iræ suæ reges. 6 Constitutus est iudex super populos: impleuit terram cadaueribus impiorum qui interfecti fuerunt: percussit capita regum super terra multorum admodum. 7 Ab ore prophetæ in via doctrinam accipiet: propterea exaltabit caput.

Laudate Deum. PSAL. CXI.

Laudabo coram Domino in toto corde, in secreto rectorum & congregatione. 2 Magna opera Dñi exquisita omnibus qui volunt illa. 3 Laus & decus opus eius, & meritum eius perstat in secula. 4 Memoriam bonam fecit mirabilibus suis operibus; clemens & misericors Dñs. 5 Cibum dedit timentibus se, memor erit in æternum pacti sui. 6 Virtutem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hereditatem populorum. 7 Opera manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia mandata eius: 8 Confirmata in secula seculorum, facta in veritate & æquitate. 9 Redemptionem misit populo suo: præcepit in æternum pactum suum sanctum, & timendum nomen ipsius. 10 Principium sapientiæ est timere in conspectu Domini: intellectus bonus omnibus facientibus ea: laus eius manet in æternum.

קיב

1 הַלְלוּ יָהּ אַשְׁרֵי־אִישׁ יָרֵא אֶת־יְהוָה בְּמִצְוֹתָיו
חָפֵץ מְאֹד׃
2 גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ׃
3 הוֹן־וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד׃
4 זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק׃
5 טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט׃
6 כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק׃
7 מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ
בַּיהוָה׃
8 סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר־יִרְאֶה בְצָרָיו׃
9 פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ
תָּרוּם בְּכָבוֹד׃
10 רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת
רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

קיג

1 הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה׃
2 יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
3 מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה׃
4 רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃
5 מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃
6 הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃
7 מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃
8 לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃
9 מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה
הַלְלוּיָהּ׃

קיד

1 בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃
2 הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו׃
3 הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃

Aleluia. PSAL. CXII.

1 *BEatus vir qui timet Dominum, in manda-*
tis eius volet nimis.
2 *Potens in terra erit ſemen eius, generatio*
iuſtorum benedicetur.
3 *Subſtantia & diuitiæ in domo eius, et iu-*
ſtitia eius perſeuerans ſemper.
4 *Ortum eſt in tenebris lumen iuſtis, clemẽs,*
& miſericors, & iuſtus.
5 *Bonus vir clemens & fœnerans, diſpen-*
ſabit verba ſua in iudicio.
6 *Quia in æternum non commouebitur, in*
memoria ſempiterna erit iuſtus.
7 *Ab auditu malo non timebit, paratum cor*
eius confidens in Domino.
8 *Firmatum cor eius non timebit, donec aſpi-*
9 *ciat in hoſtibus ſuis.* *Diſperſit, dedit pau-*
peribus, iuſtitia eius permanet in æternum, cor-
nu eius exaltabitur in gloria.
10 *Impius videbit et iraſcetur, dentibus ſuis*
frendet et tabeſcet: deſideriũ impiorum peribit.

Aleluia. PSAL. CXIII.

1 *LAudate ſerui Dominum, laudate nomen Do-*
2 *mini.* *Sit nomen Domini benedictum,*
à modo & vſque in æternum.
3 *Ab ortu Solis vſque ad occaſum eius, lau-*
dabile nomen Domini.
4 *Excelſus ſuper omnes gentes Dominus, ſu-*
5 *per cælos gloria eius.* *Quis vt Dominus*
Deus noſter, qui in excelſis habitans,
6 *humilia reſpicit in cælo & in terra?*
e *Suſcitans de puluere inopem, de ſtercori-*
bus eleuabit pauperem.
8 *Vt ſedere faciat eum cum principibus, cum*
principibus populi ſui.
9 *Qui collocat ſterilem in domo, matrem fi-*
liorum lætantem. *Aleluia.*

PSAL. CXIIII.

1 *CVm egrederetur Iſrael de Ægypto, domus*
Iacob de populo barbaro:
2 *Factus eſt Iudas in ſanctificatione eius, Iſ-*
rael poteſtas eius.
3 *Mare vidit & fugit, Iordanis conuerſus*
eſt retrorſum.

Alleluia. PSAL. CXI.

BEatus vir qui timet Dominum, in man 1
datis eius volet nimis. Potens in terra 2
erit ſemen eius, generatio rectorum bene-
dicetur. Gloria & diuitiæ in domo eius, 3
& iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi.
Exortum eſt in tenebris lumen rectis, 4
miſericors & miſerator, & iuſtus. Iocun- 5
dus vir qui miſeretur & commodat, diſpo
net ſermones ſuos in iudicio: Quia in æ- 6
ternum non commouebitur. In memoria
æterna erit iuſtus: ab auditione mala non 7
timebit. Paratum cor eius ſperare in Do- 8
mino, confirmatum eſt cor eius: non ti-
mebit, donec deſpiciat in inimicos ſuos.
Diſperſit, dedit pauperibus, iuſtitia e- 9
ius manet in ſeculum ſeculi. cornu eius
exaltabitur in gloria. Peccator videbit & 10
iraſcetur, dentibus ſuis fremet & tabeſcet.
deſiderium peccatoris peribit.

Alleluia. PSAL. CXII.

LAudate pueri Dominum, laudate no- 1
men Domini. Sit nomen Domini 2
benedictum, ex hoc nunc & vſque in ſe-
culum. Ab ortu Solis vſque ad occa- 3
ſum, laudabile nomen Domini.
Excelſus ſuper omnes gentes Dominus, 4
ſuper cælos gloria eius. Quis ſicut Do- 5
minus Deus noſter, qui in altis habitat,
& humilia reſpicit, in cælo & in terra? 6
Suſcitans à terra inopem, & de ſtercore 7
erigens pauperem.
Vt collocet eum cum principibus, cum 8
principibus populi ſui.
Qui habitare facit ſterilem in domo, 9
matrem ſuper filios lætantem.

Alleluia. PSAL. CXIII.

IN exitu Iſrael de Ægypto, domus Iacob 1
de populo barbaro:
Facta eſt Iudæa ſanctificatio eius, Iſrael 2
poteſtas eius.
Mare vidit & fugit, Iordanis conuer- 3
ſus eſt retrorſum.

Αλληλούϊα. ρια΄.

1 Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, ἐν ταῖς
ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.
2 δυνατὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, γενεὰ εὐ-
3 θέων εὐλογηθήσεται. δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
4 ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσιν ἐλεήμων καὶ
οἰκτίρμων καὶ δίκαιος.
5 χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς
λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει·
6 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται. εἰς μνημόσυνον
7 αἰώνιον ἔσται δίκαιος, ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φο-
8 βηθήσεται. ἑτοίμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύ-
ριον, ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ, οὐ μὴ φοβηθῇ ἕως οὗ ἐπί-
δῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.
9 ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ
μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσε-
10 ται ἐν δόξῃ. ἁμαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται,
τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει καὶ τακήσεται. ἐπιθυμία ἁμαρ-
τωλοῦ ἀπολεῖται.

Αλληλούϊα. ριβ΄.

1 Αἰνεῖτε παῖδες κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.
2 εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως
τοῦ αἰῶνος.
3 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, αἰνετὸν τὸ ὄνομα
4 κυρίου. ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος, ἐπὶ
τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ.
5 τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν,
6 καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ;
7 ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν, καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν
8 πένητα. τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ ἀρχόντων, μετὰ ἀρ-
χόντων λαοῦ αὐτοῦ.
9 ὁ κατοικίζων στεῖραν ἐν οἴκῳ, μητέρα ἐπὶ τέκνοις
εὐφραινομένην. Αλληλούϊα.

ριγ΄.

1 Εν ἐξόδῳ ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, οἴκου ἰακὼβ ἐκ λαοῦ
2 βαρβάρου· ἐγενήθη ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ, ἰσ-
3 ραὴλ ἐξουσία αὐτοῦ. ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν,
ὁ ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.

תרגום

קיב

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא טוּבוֹהִי דְּגְבַר נָשָׁא דְּדָחִיל מִן קֳדָם יְיָ בְּפִקּוּדוֹי צָבֵי לַחֲדָא׃ 2 גְּבַר בְּאוֹרָיְתָא יְהוֹן בְּנוֹי בְּדָרָא דְּתָרִיצַיָּא יִתְבָּרַךְ׃
3 מוֹלָא וְעֻתְרָא בְּבֵיתֵהּ וּזְכוּתֵהּ קַיְמָא לְעָלְמִין׃ 4 דְּנַח בַּחֲשׁוֹכָא נְהוֹר לְתָרִיצַיָּא חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא וְצַדִּיקָא׃ 5 טָבָא גַּבְרָא חַיִּים
וּמוֹזִיף יְסוֹבַר מִלּוֹהִי כְּהִלְכְתָא׃ 6 אֲרוּם לְעָלַם לָא יָזוּעַ לְדָכְרָן עָלַם יְהֵא זַכַּי׃ 7 מִשְּׁמוּעֲתָא בִּישְׁתָּא לָא יִדְחַל תַּקִּין לִבֵּהּ רָחִיץ בְּמֵימְרָא
דַּייָ׃ 8 סָמִיךְ לִבֵּהּ לָא יִדְחַל עַד זְמַן דְּיֶחֱמֵי פֻּרְקָנָא בְּעָיְקְתָא׃ 9 בַּדַּר מָמוֹנֵהּ יְהַב לַחֲשִׁיכֵי זְכוּתֵהּ קַיְמָא לְעָלַם תָּקְפֵהּ תָּרוּם בְּאִיקָרָא׃
10 רְשִׁיעָא יֶחֱמֵי וְיִרְגוֹז עֲלוֹהִי שִׁנּוֹהִי יְעַצֵּי וְאִתְמְסָא רְגוֹג רְשִׁיעֵי תְּהוֹבֵד׃

קיג

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ עַבְדַיָּא דַּייָ שַׁבַּחוּ יָת שְׁמָא דַּייָ׃ 2 יְהֵא שְׁמָא דַּייָ מְבָרַךְ מֵהַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃ 3 מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא וְעַד
מַטְמְעֵהּ מְשַׁבַּח שְׁמָא דַּייָ׃ 4 רָמָא עַל כָּל עַמְמַיָּא יְיָ עִלָּוֵי שְׁמַיָּא אִיקָרֵהּ׃ 5 מַן דְּכְוָת יְיָ אֱלָהָנָא דְּגַבִּיהַּ מוֹתְבֵהּ לְמִתַּב׃
6 דְּמַכִּיךְ עֵינֵיהּ לְמֶחֱמֵי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא׃ 7 מְקִים מֵעַפְרָא מִסְכֵּנָא וּמִקִּלְקָלְתָּא מְרִים חֲשִׁיכָא׃ 8 לְאוֹתוֹבֵי עִם רַבְרְבַיָּא עִם
רַבְרְבֵי עַמֵּהּ׃ 9 דִּמְיַתֵּב עַקְרָא בְּעִקָּרֵי בֵיתָא הֵיךְ אִמָּא עַל בְּנַיָּא חַדְיָא שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קיד

1 בְּמִפַּק יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם דְּבֵית יַעֲקֹב מֵעַמָּא בַּרְבְּרָא׃ 2 הֲוָת כְּנִישְׁתָּא דְּבֵית יְהוּדָה אֲחִידָא לְקֻדְשֵׁהּ יִשְׂרָאֵל לְשָׁלִיטוּתֵי׃
3 כַּד אִתְגְּלֵי מֵימְרָא דַּייָ עַל יַמָּא דְּסוּף יַמָּא חֲמָא וְאַפִּיךְ יוֹרְדְּנָא חָזַר לַאֲחוֹרָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Laudate Deum. PSAL. CXII.

BEatus vir qui timet à conſpectu Dñi, mandata eius expetit vehementer. 2 Fortes in Lege erunt filij eius, in generatione rectorum benedicetur. 3 Felicitas & diuitiæ in domo eius, & iuſtitia eius manet in æternum. 4 Ortum eſt in tenebris lumen rectis, clemẽs & miſericors & iuſtus. 5 Beatus vir qui miſeretur & commodat; ſuſtinebit verba ſua quaſi ſententiam. 6 Quoniam in æternum non commouebitur, ad memoriam perpetuam erit iuſtus. 7 Ab auditu malo non timebit: parauit cor ſuum confidens in verbo Domini. 8 Firmatum eſt cor eius, non timebit donec videat redemptionem in anguſtia. 9 Diſperſit pecuniam ſuam: dedit pauperibus; iuſtitia eius manet in æternum; fortitudo eius exaltabitur in gloria. 10 Impius videbit & iraſcetur ſuper eum, dentibus ſuis frendebit & contabeſcet: deſiderium impiorum peribit.

PSAL. CXIII.

LAudate Deum, laudate ſerui Domini, laudate nomen Domini. 2 Sit nomen Domini benedictum, ex hoc momento & vſque in ſeculũ. 3 Ab ortu Solis & vſque ad occaſum eius, laudabile eſt nomen Domini. 4 Excelſus eſt ſuper omnes populos Dominus, ſuper cælos gloria eius. 5 Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui exaltauit habitationem ſuam vt ſedeat. 6 Qui demittit oculos ſuos vt videat in cælis & in terra. 7 Erigens de puluere miſerum, & de ſtercore exaltans egenum: 8 Vt ſedere eum faciat cum principibus, cum principibus populi ſui. 9 Qui collocat ſterilem in ſtirpes domus, tanquam matrem ob filios lætantem. Laudate Deum. PSAL. CXIIII.

DVm exiret Iſrael ex Ægypto, domus Iaacob ex populo Barbaro: 2 Fuit eccleſia domus Iehudæ vnita ſanctitati eius: Iſrael poteſtatibus eius. 3 Cùm apparuiſſet Verbum Domini ſuper mare carectoſum, mare vidit, & erupit Iordanis, & conuerſus eſt retrorſum.

4 * הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
5 * מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃
6 * הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
7 * מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃
8 * הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃

קטו

1 * לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ׃
2 * לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם׃
3 * וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה׃
4 * עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
5 * פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
6 * אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃
7 * יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא־יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃
8 * כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
9 * יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
10 * בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
11 * יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
12 * יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃
13 * יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃
14 * יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃
15 * בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
16 * הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃
17 * לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה׃
18 * וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

---

4 **Montes ſubſilierunt vt arietes, colles quaſi*
filij gregis.
5 **Quid eſt tibi mare quòd fugiſti? Iordanis*
quia conuerſus es retrorſum?
6 **Montes ſubſaltaſtis vt arietes, colles qua-*
7 *ſi filij gregis.* **A facie Domini contremiſcit*
terra, à facie Dei Iacob.
8 **Qui conuertit petram in paludes aquarum,*
ſilicem in fontes aquarum.

PSAL. CXV.

1 *NOn nobis Domine, non nobis; ſed nomini tuo*
da gloriam, propter miſericordiam tuam et
2 *veritatem tuam.* **Ne dicant gentes: Vbi*
3 *eſt Deus eorum?* **Deus autem noſter in*
cælo: vniuerſa quæ voluit fecit.
4 **Idola gentium argentum & aurum, opus*
manuum hominum.
5 **Os habent, et non loquentur; oculos habent,*
6 *& non videbunt.* **Aures habent, & non*
audient; naſum habent, & non odorabunt.
7 **Manus habent, & non palpabunt; pedes*
habent, & non ambulabunt, & non ſonabunt
8 *in gutture ſuo.* **Similes illis fiant qui fa-*
ciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.
9 **Iſrael confidit in Domino: auxiliator eo-*
rum & protector eorum ipſe.
10 **Domus Aaron confidit in Domino, auxi-*
liator eorum & protector eorum ipſe.
11 **Timentes Dominum confidunt in Domino:*
auxiliator eorum & protector eorum ipſe.
12 **Dominus recordatus noſtri benedicet: be-*
nedicet domui Iſrael, benedicet domui Aaron.
13 **Benedicet timentibus Dominum, paruis*
cum magnis.
14 **Addat Dominus ſuper vos, ſuper vos &*
ſuper filios veſtros.
15 **Benedicti vos à Domino, qui fecit cælos*
& terram.
16 **Cælum cælorum Domino, terram autem*
dedit filiis hominum.
17 **Non mortui laudabunt Dominum, nec om*
nes qui deſcendunt in ſilentium.
18 **Sed nos benedicemus Domino, à modò et*
vſque in æternum. Aleluia.

---

4 * Montes exultauerunt vt arietes, &
colles ſicut agni ouium.
5 * Quid tibi eſt mare, quòd fugiſti? &
tu Iordanis quia conuerſus es retrorſum?
6 * Montes quid exultaſtis ſicut arietes,
& colles ſicut agni ouium?
7 * A facie Domini mota eſt terra, à facie
8 Dei Iacob. * Qui conuertit petram in
ſtagna aquarum, & rupem in fontes a-
quarum.
1 NOn nobis Domine non nobis, ſed no-
mini tuo da gloriam; ſuper miſericor-
2 dia tua & veritate tua: * Nequando di-
cant gentes: Vbi eſt Deus eorum?
3 * Deus autem noſter in cęlo, & in terra:
omnia quæcunque voluit fecit.
4 * Simulachra gentium argentum & au-
5 rum, opera manuum hominum: * Os ha-
bent, & non loquentur: oculos habent, &
6 non videbunt. * Aures habent, & non au-
dient: nares habent, & non odorabunt.
7 * Manus habent, & non palpabunt: pe-
des habent, & non ambulabunt: non * ſo-
8 nabunt in gutture ſuo. * Similes illis fiant
qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in
9 eis. * Domus Iſrael ſperauit in Domino,
10 adiutor * & protector eorum eſt. * Domus
Aarō ſperauit in Domino, adiutor * & pro-
11 tector eorum eſt. * Qui timent Do-
minum ſperauerunt in Domino, adiutor
12 & protector eorum eſt. * Dominus me-
mor * exiſtens noſtri * benedixit nobis; be-
nedixit domui Iſrael, benedixit domui
13 Aaron. * Benedixit * timentibus Domi-
14 num, puſillis cum * magnis. * Adiiciat
Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper fi-
15 lios veſtros. * Benedicti vos à Domi-
16 no, qui fecit cælum & terram. * Cælum
cæli Domino, terram autem dedit filiis
17 hominum. * Non mortui laudabunt
te Domine, neque omnes qui deſcendunt
18 in infernum: * Sed nos qui viuimus * be-
nedicemus Domino, ex hoc nunc & vſq;
in ſeculum. Alleluia.

---

4 * Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρ-
5 νία προβάτων. * τί σοί ἐστι θάλασσα ὅτι ἔφυγες; καὶ
σὺ ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω;
6 * τὰ ὄρη ὅτι ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ ὡς
ἀρνία προβάτων;
7 * ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἀπὸ προ-
σώπου τοῦ θεοῦ ἰακώβ.
8 * τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ
τὴν ἀκρότομον εἰς πηγὰς ὑδάτων.
1 * Μὴ ἡμῖν κύριε μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς
δόξαν, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου·
2 * μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;
3 * ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅ-
σα ἠθέλησεν ἐποίησε.
4 * τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα
5 χειρῶν ἀνθρώπων· * στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν·
ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται.
6 * ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούσονται· ῥῖνας ἔχουσι, καὶ οὐκ
7 ὀσφρανθήσονται. * χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφή-
σουσι. πόδας ἔχουσι, καὶ οὐ περιπατήσουσιν, οὐ φωνήσουσιν
ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν.
8 * ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάν-
τες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.
9 * οἶκος ἰσραὴλ ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ ὑπε-
10 ρασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. * οἶκος ἀαρὼν ἤλπισεν ἐπὶ κύ-
ριον, βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
11 * οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἤλπισαν ἐπὶ κύριον, βοη-
θὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
12 * κύριος μνησθεὶς ἡμῶν εὐλόγησεν ἡμᾶς, εὐλόγησε
τὸν οἶκον ἰσραήλ, εὐλόγησε τὸν οἶκον ἀαρών.
13 * εὐλόγησε τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, τοὺς μικροὺς μετὰ
14 τῶν μεγάλων. * προσθείη κύριος ἐφ' ὑμᾶς, ἐφ' ὑμᾶς καὶ
15 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. * εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, τῷ
ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
16 * ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ, τὴν δὲ γῆν ἔδωκε τοῖς
17 υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. * οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε κύ-
ριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς ᾅδου·
18 * ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον, ἀπὸ
τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. ἀλληλούια.

תרגום

4 בְּמִתַּן אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ טוּרַיָּא טְפָזוּ הֵיךְ דִּכְרִין גַּלְמָתָא הֵיךְ בְּנִין דְּעָאן׃
5 מַה לָךְ יַמָּא אֲרוּם תְּפִיךְ יַרְדְּנָא תִּחְזוֹר לַאֲחוֹרָא׃ 6 טוּרַיָּא מְטַפְזִין הֵיךְ דִּכְרִין גַּלְמָתָא הֵיךְ בְּנִין דְּעָאן׃
7 מִן קֳדָם קִירִים אִתְחַלְחֲלִי אַרְעָא מִן קֳדָם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 8 דְּהָפֵךְ טִנָּרָא לְאֲרִיתָא דְמַיָּא שָׁמִיר לְעֵינָוָן דְּמַיִין׃
קטו 1 לָא מְטוּלְתָנָא יְיָ לָא מְטוּל זָכְוָתָנָא אֲרוּם לִשְׁמָךְ הַב אִיקָרָא מְטוּל טוּבָךְ וּמְטוּל קוּשְׁטָךְ׃ 2 לְמָה יֵימְרוּן
עַמְמַיָּא הָאן הוּא אֱלָהֲהוֹן׃ 3 וֵאלָהָנָא מְדוֹרֵהּ בִּשְׁמַיָּא כָּל דִּי צְבִי עֲבַד׃ 4 טַעֲוָתְהוֹן דְּעַמְמַיָּא דִּכְסַפָּא וְדַהֲבָא עוֹבָדֵי אִידֵי בַּר נָשׁ׃
5 פּוּמָא לְהוֹן וְלָא מְמַלְּלִין עֵינִין לְהוֹן וְלָא חָמַן׃ 6 אֻדְנִין לְהוֹן וְלָא שָׁמְעִין נְחִירֵי לְהוֹן וְלָא מְרִיחִין׃ 7 אִידֵיהוֹן וְלָא
מְמַשְׁמְשִׁין רִגְלֵיהוֹן וְלָא מְהַלְּכִין וְלָא מְרַגְנִין בְּעִנְקֵיהוֹן׃ 8 דִּכְמָתְהוֹן יְהוֹן עָבְדֵיהוֹן וְכָל דְּמִתְרְחֵץ עֲלֵיהוֹן׃ 9 דְּבֵית יִשְׂרָאֵל רְחִצוּ
בְּמֵימְרָא דַייָ סְעוּדְהוֹן וּתְרֵיסְהוֹן הוּא׃ 10 דְּבֵית אַהֲרֹן רְחִצוּ בְמֵימְרָא דַייָ סְעוּדְהוֹן וּתְרֵיסְהוֹן הוּא׃ 11 דְּחַלַיָּא דַייָ רְחִצוּ בְּמֵימְרָא
דַייָ סְעוּדְהוֹן וּתְרֵיסְהוֹן הוּא׃ 12 מֵימְרָא דַייָ דְּכַר יָתָנָא לְטָב יְבָרֵךְ יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ יָת בֵּית אַהֲרֹן׃ 13 יְבָרֵךְ דַּחֲלַיָּא
דַייָ זְעֵירַיָּא עִם רַבְרְבַיָּא׃ 14 יוֹסֵף יְיָ עֲלֵיכוֹן עֲלֵיכוֹן וְעַל בְּנֵיכוֹן׃ 15 בְּרִיכִין אַתּוּן מִן קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃
16 שְׁמֵי שְׁמַיָּא לִשְׁכִינַת יְקָרָא דַייָ וְאַרְעָא יְהַב לִבְנֵי נָשָׁא׃ 17 לָא מֵיתַיָּא מְשַׁבְּחִין קֳדָם יְיָ וְלָא כָּל נָחוֹתֵי בֵּית קְבוּרַת אַדְמְתָא׃
18 וַאֲנַחְנָא נְבָרֵךְ אֱלָהָא מֵהַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Cùm daret Legem populo ſuo, montes ſubſilierunt ſicut arietes, colles ſicut filij ouium. 5 Quid tibi erat mare cur erumperes? Ior-
danis, vt conuerteteris retrorſum? 6 Montes ſubſilirent ſicut arietes, colles ſicut filij ouium? 7 A facie Domini contremiſce terra; ab
aſpectu Dei Iaacob. 8 Qui conuertit petram in riuum; rupem in fontes aquarum.

PSAL. CXV.

NOn propter nos Domine, non propter meritum noſtrum: verùm nomini tuo da gloriam, propter benignitatem tuam & propter ve-
ritatem tuam. 2 Quare dicturi ſunt populi: Vbi eſt Deus eorum? 3 Dei autem noſtri habitatio in cælis eſt; quicquid voluit, fecit.
4 Idola gentium argentea & aurea, opera manuum hominis. 5 Os ineſt eis, & non loquuntur; oculi inſunt eis, & non vident.
6 Aures inſunt eis, & non audiunt, nares inſunt eis, & non odorant. 7 Manus habent, & non palpant; pedes habent & non ambu-
lant; & non clamant gutture ſuo. 8 Similes illis ſint qui faciunt ea, & omnis qui confidit in eis. 9 Domus Iſrael confidite in
Verbo Domini: adiutorium eorum & ſcutum eorum eſt ipſum. 10 Domus Aharon confidite in Verbo Domini: adiutorium eorum &
ſcutum eorum ipſum eſt. 11 Qui timent Dominum confidite in Verbo Domini; auxilium eorum & ſcutum eorum ipſe eſt.
12 Verbum Domini recordatum eſt noſtri in bonum: benedicet domui Iſrael, benedicet domui Aharon. 13 Benedicet timentibus
Dominum, paruis cum magnis. 14 Apponat Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper filios veſtros. 15 Benedicti vos à præſen-
tia Domini, qui fecit cælum & terram. 16 Cæli cælorum maieſtati gloriæ Domini: terram autem dedit filiis hominum.
17 Non mortui laudant coram Domino, neque omnes qui deſcendunt in domum ſepulturæ terreſtris. 18 Sed nos benedicemus
Deo, ex hoc tempore & vſque in æternum. laudate Deum.

קיו

* אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ 1
* כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ 2
* אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ 3
* וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ 4
* חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ 5
* שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה דַּלוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ 6
* שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃ 7
* כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי׃ 8
* אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃ 9
* הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃ 10
* אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃ 11
* מָה־אָשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃ 12
* כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃ 13
* נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ 14
* יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃ 15
* אָנָּה יְהוָה כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃ 16
* לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃ 17
* נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ 18
* בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּ־יָהּ׃ 19

קיז

* הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃ 1
* כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃ 2

PSAL. CXVI.

1 Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem
2 deprecationis meæ. * Inclinauit enim aurem suam mihi, & in diebus meis inuocabo.
3 * Circundederunt me funes mortis, & munitiones inferni inuenerunt me; angustiam &
4 dolorem reperi. * Et nomen Domini inuocabo: obsecro Do-
5 mine libera animam meam. * Clemens Dominus & iustus, & Deus noster misericors.
6 * Custodit paruulos Dominus; attenuatus sum, & me saluabit.
7 * Reuertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus reddidit tibi.
8 * Quia eruit animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos ab offensa.
9 * Deambulabo coram Domino in terris viuorum.
10 * Credidi propter quod locutus sum, ego autem afflictus sum nimis.
11 * Ego dixi in stupore meo: Omnis homo mendacium.
12 * Quid reddam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi?
13 * Calicem salutaris accipiam, et in nomine Domini inuocabo.
14 * Vota mea Domino reddam nunc coram omni populo eius.
15 * Gloriosa in conspectu Domini, mors sanctorum eius.
16 * Obsecro Domine quia ego seruus tuus, ego seruus tuus filius ancillæ tuæ: dissoluisti vincula mea.
17 * Tibi immolabo hostiam laudis, & in nomine Domini inuocabo.
18 * Vota mea Domino reddam nunc in conspectu omnis populi eius.
19 * In atriis domus Domini, in medio tui Ierusalem. Aleluia.

PSAL. CXVII.

1 Laudate Dominum omnes gentes, collaudate eum vniuersi populi.
2 * Quia confortata est super nos misericordia eius, & veritas Domini in æternum. Aleluia.

PSAL. CXIIII.

1 Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vo-
2 cem orationis meæ. * Quia inclina-
uit aurem suam mihi, & in diebus meis in-
3 uocabo. * Circundederunt me dolores
mortis, pericula inferni inuenerunt me.
Tribulationem & dolorem inueni, * & no-
4 men Domini inuocaui: ô Domine, libera
animam meam. * Misericors Dominus &
5 iustus, & Deus noster miseretur: * Custo-
6 diens paruulos Dominus: humiliatus sum
& liberauit me. * Conuertere anima
7 mea in requiem tuam, quia Dominus be-
nefecit tibi. * Quia eripuit animam meam
8 de morte, oculos meos à lachrymis, & pe-
des meos à lapsu. * Placebo * in conspectu
9 Domini in regione * viuentium. Alleluia.

PSAL. CXV.

10 Credidi, propter quod locutus sum, ego
autem humiliatus sum nimis.
11 * Ego autem dixi in excessu meo: Om-
nis homo mendax.
12 * Quid retribuam Domino pro omni-
bus quæ retribuit mihi?
13 * Calicem salutaris accipiam, & nomen
Domini inuocabo.
14 * Vota mea Domino reddam, coram om-
ni populo eius.
15 * Preciosa in conspectu Domini mors
sanctorum eius. * O Domine * ego ser-
16 uus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ
tuæ, dirupisti vincula mea.
17 * Tibi sacrificabo hostiam laudis, & * in
nomine Domini inuocabo.
18 * Vota mea Domino reddam, in conspe-
ctu omnis populi eius.
19 * In atriis domus Domini, in medio tui
Hierusalem. Alleluia.

PSAL. CXVI.

1 Laudate Dominum omnes gentes, lau-
date eum omnes populi.
2 * Quoniam confirmata est misericordia
eius super nos, & veritas Domini manet
in æternum. Alleluia.

ριδ'.

1 * Ηγάπησα, ὅτι εἰσακούσ(ε)ται κύριος τῆς φωνῆς τῆς δεή-
2 σεώς μου. * ὅτι ἔκλινε τὸ ὠς αὐτοῦ ἐμοί, καὶ ἐν ταῖς ἡ-
μέραις μου ἐπικαλέσομαι.
3 * Περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, κίνδυνοι ἅδου κατέσχόν
4 με. θλῖψιν καὶ ὀδύνην εὗρον. * καὶ τὸ ὄνομα κυρίου
ἐπεκαλεσάμην, ὦ κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου.
5 * ἐλεήμων ὁ κύριος (ε) δίκαιος, (ε) ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεεῖ.
6 * φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος, ἐταπεινώθην καὶ ἔσω-
7 σέ με. * ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν
σου, ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε.
8 * ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφ-
θαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, (ε) τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλι-
σθήματος.
9 * εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου ἐν χώρᾳ ζώντων.

Αλληλούϊα. ριέ.

10 * Επίστευσα, διὸ ἐλάλησα, ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην (φό-
11 δρα). * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρω-
πος ψεύστης.
12 * τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι;
13 * ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα κυρίου
ἐπικαλέσομαι.
14 * τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παν-
τὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
15 * τίμιος ἐνώπιον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ.
16 * ὦ κύριε ἐγὼ δοῦλος σός, ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς
παιδίσκης σου, διέρρηξας δεσμούς μου.
17 * σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐ-
πικαλέσομαι.
18 * τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παντὸς
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
19 * ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ σου Ιερουσαλήμ.
Αλληλούϊα.

ριϛ'.

1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, ἐπαινέσατε αὐτὸν
πάντες (ε) λαοί.
2 * ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, (ε) ἡ ἀλή-
θεια τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλληλούϊα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXVI.

Dilexi, quoniam audiet Dominus vocem meam, & deprecationes meas. [2] Quoniam inclinauit aurem suam mihi, & in diebus meis ego inuocabo. [3] Circundederunt me ægritudines mortis, & molestiæ inferni inuenerunt me, afflictionem & dolorem inueniam. [4] In nomine autem Domini inuocabo: obsecro Domine libera animam meam. [5] Clemens Dominus & iustus, & Deus noster miseri-
cors. [6] Custodit si.aplices Dominus: humiliatus sum, sed respexit me ad redemptionem. [7] Conuertere anima mea in requiem tuam, quoniam Verbum Domini reddit bonum tibi. [8] Quoniam eripuisti animam meam ab occisione, oculum meum à lachrymis, pedem meum à lapsu. [9] Incedam coram Domino in terra viuorum. [10] Credidi, propterea loquar, ego laudaui maiorem in modum. [11] Ego dixi inter fugiendum, Omnes filij hominum mendaces. [12] Quid reddam coram Domino? omnes retributiones eius bonæ repensæ sunt super me. [13] Calicem redemptionis portabo, & in nomine Domini inuocabo. [14] Vota mea coram Domino reddam: narrabo nunc signa eius omni populo eius. [15] Honorifica coram Domino mors est quæ infertur sanctis eius. [16] Obsecro Domine, quia ego seruus tuus, ego seruus tuus filius ancillæ tuæ; soluisti catenam meam. [17] Coram te sacrificabo sacrificium oblationis, & in nomine Domini inuocabo. [18] Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc miracula eius omni populo ipsius. [19] In atriis domus sanctuarij Domini, in medio tui Ierusalem. laudate Deum.

PSAL. CXVII.

Laudate Dominum omnes populi, laudate eum omnes nationes. [2] Quoniam roborauit super nos beneficentiam suam, & veritas Domini in æternum. laudate Deum.

תרגום

קיו

1 רְחִימֵת אֲרוּם יְשִׁמַע יְיָ יַת קָלִי בְּעוּתָי ׃ 2 אֲרוּם אַצְלִי אֲדְנָהִי לִי וּבְיוֹמַי אֶצְנֵא קֳדָמוֹהִי ׃ 3 אַקְפוּנִי מְרָעֵי מוֹתָא וְעָקָתִין
וְשׁוּלְטָן אֲשְׁכְּחוּנַנִי עָקָתָא וְדוּוְנָא אַשְׁכַּחְנָא ׃ 4 וּבְשׁוּם יְיָ אֶקְרֵי בְּבָעוּ יְיָ שֵׁיזֵב נַפְשִׁי ׃ 5 חַנָּנָא יְיָ וְזַכָּאָה וְאֱלָהָנָא מְרַחֵם ׃
6 נָטַר שְׁרָגִיגַיָּא יְיָ אִתְמַסְכֵּנֵת וְלִי חַבִּי לְמִפְרוֹק ׃ 7 תּוּבִי נַפְשִׁי לְבַיְתְכִי נְוִיחֵכִי אֲרוּם מֵימְרָא דַיְיָ גְּמַל טָבָא עֲלָיְכִי ׃
8 אֲרוּם פְּצֵיתָא נַפְשִׁי מִקְּטוֹל יָת עֵינַי מִן דִּמְעָתָא יָת רַגְלַי מִלְּאִדְחָיָא ׃ 9 אֶהֱוֵךְ קֳדָם יְיָ בְּאַרְעָא חַיָּיָא ׃
10 הֵימֵנֵת אֲרוּם אֲמַלֵּל אֲנָא שַׁגִּיאֵת לַחֲדָא ׃ 11 אֲנָא אֲמֵרֵת בְּמֵעֲרָקִי כָּל בְּנֵי נָשָׁא מְכַדְּבִין ׃
12 מָה אָתֵיב קֳדָם יְיָ כָּל גְּמוּלִין טָבִין דְּיַלְּיהּ גְּמִילִין אִנּוּן עֲלַי ׃ 13 כָּסָּא דְפוּרְקָנָא אֶסּוֹבַר וּבְשׁוּמָא דַיְיָ אֶקְרֵי ׃
14 נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אֲרוּם נִיסּוֹי לְכָל עַמֵּהּ ׃ 15 יְקִיר קֳדָם יְיָ סִיהוֹתָא דְמַשְׁתַּלְּחָא לְחַסִידוֹהִי ׃
16 בְּבָעוּ יְיָ אֲרוּם אֲנָא עַבְדָּךְ אֲנָא עַבְדָּךְ בַּר אַמְתָּךְ שַׁרְיֵתָא לְשׁוּשְׁלָתִי ׃ 17 לָךְ אֶדְבַּח אַדְבַּח תּוֹדָתָא וּבְשׁוּמָא דַיְיָ אֶקְרֵי ׃
18 נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אֲרוּם נִיסּוֹי לְכָל עַמֵּהּ ׃ 19 בְּדָרָתָא דְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּמָצְעֵיךְ יְרוּשְׁלֶם שַׁבְּחוּ אַלֲהָא ׃

קיז

1 שַׁבְּחוּ יָת יְיָ כָּל עַמְמַיָּא שַׁבְּחוּהּ כָּל אִמַּיָּא ׃ 2 אֲרוּם אַתְּבַר עֲלָנָא טוּבֵהּ וְקוּשְׁטֵהּ דַיְיָ לְעָלַם שַׁבְּחוּ אַלֲהָא ׃

קיח

1 * הודו ליהוה כי־טוב כי לעולם חסדו׃
2 * יאמר־נא ישראל כי לעולם חסדו׃
3 * יאמרו־נא בית־אהרן כי לעולם חסדו׃
4 * יאמרו־נא יראי יהוה כי לעולם חסדו׃
5 * מן־המצר קראתי יה ענני במרחב יה׃
6 * יהוה לי לא אירא מה־יעשה לי אדם׃
7 * יהוה לי בעזרי ואני אראה בשנאי׃
8 * טוב לחסות ביהוה מבטח באדם׃
9 * טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים׃
10 * כל־גוים סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃
11 * סבוני גם־סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃
12 * סבוני כדברים דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי אמילם׃
13 * דחה דחיתני לנפל ויהוה עזרני׃
14 * עזי וזמרת יה ויהי־לי לישועה׃
15 * קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל׃
16 * ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל׃
17 * לא־אמות כי־אחיה ואספר מעשי יה׃
18 * יסר יסרני יה ולמות לא נתנני׃
19 * פתחו־לי שערי־צדק אבא־בם אודה יה׃
20 * זה־השער ליהוה צדיקים יבאו בו׃
21 * אודך כי עניתני ותהי־לי לישועה׃
22 * אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה׃
23 * מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו׃
24 * זה־היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו׃
25 * אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא׃
26 * ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה׃

PSAL. CXVIII.

1 *Confitemini Domino quoniam bonus, quo-*
2 *niam in æternum misericordia eius.* * *Dicat*
nunc Israel, quoniam in æternum misericordia
3 *eius.* * *Dicat nunc domus Aaron, quoniam*
4 *in æternum misericordia eius.* * *Dicant nunc*
qui timent Dominum, quoniam in æternum mi-
5 *sericordia eius.* * *De tribulatione inuocaui*
Dominũ, exaudiuit me in latitudine Dominus.
6 * *Dominus mecum; non timebo quid faciat*
7 *mihi homo.* * *Dominus mihi auxiliator,*
& ego despiciam odientes me.
2 * *Melius est sperare in Domino, quàm spera-*
9 *re in homine.* * *Melius est sperare in Domino,*
quàm sperare in principibus.
10 * *Omnes gentes circundederunt me, in no-*
mine Domini quia vltus sum eas.
11 * *Circundederunt me & obsederunt me, in*
nomine Domini quia vltus sum eas.
12 * *Circundederunt me quasi apes, extinctæ*
sunt quasi ignis spinarum, in nomine Domini
13 *quia vltus sum eas.* * *Impulsus impellebar*
vt caderem, & Dominus sustentauit me.
14 * *Fortitudo mea & laudatio Dominus, &*
factus est mihi ad salutem.
15 * *Vox laudis & salutis in tabernaculis iu-*
storum: dextera Domini fecit fortitudinem.
16 * *Dextera Domini excelsa, dextera Domini*
17 *fecit virtutem.* * *Non moriar, sed viuam;*
18 *& narrabo opera Domini.* * *Corripiens cor-*
ripuit me Dominus, & morti non tradidit me.
19 * *Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas*
20 *confitebor Domino.* * *Hæc porta Domino, iusti*
21 *intrabunt in eam.* * *Confitebor tibi, quoniam*
exaudisti me, & factus es mihi ad salutem.
22 * *Lapis quem reprobauerunt ædificantes, fa-*
ctus est in caput anguli.
23 * *A Domino factum est istud, hoc est mirabile*
24 *in oculis nostris.* * *Hæc dies quam fecit*
Dominus, exultemus & lætemur in ea.
25 * *Obsecro Domine salua obsecro, obsecro Do-*
mine prosperare obsecro.
26 * *Benedictus qui venit in nomine Domini,*
benediximus vobis de domo Domini.

PSAL. CXVII.

Confitemini Domino quoniam bon⁹, 1
quoniam in seculum misericordia ei⁹.
* Dicat nunc domus Israel, quoniam bo- 2
nus, quoniam in seculum misericordia ei⁹.
* Dicat nunc domus Aaron, quoniam 3
bonus, quoniam in seculum misericordia
eius. * Dicant nunc omnes qui timent Do- 4
minum, quoniam bonus, quoniam in se-
culum misericordia eius. * De tribulatio- 5
ne inuocaui Dominum, & exaudiuit me
in latitudine.* * Dominus mihi adiutor, & 6
non timebo quid faciet mihi homo.
* Dominus mihi adiutor, & ego despi- 7
ciam inimicos meos. * Bonum est confide- 8
re in Domino, quàm confidere in homine.
* Bonum est sperare in Domino, quàm 9
sperare in principibus. * Omnes gentes 10
circuierunt me, & * nomine Domini * vltus
sum in eos. * Circundantes circundede- 11
runt me, & * nomine Domini * vltus sum in
eos. * Circundederunt me sicut apes fauũ, 12
& exarserunt sicut ignis in spinis, & * no-
mine Domini * vltus sum in eos. * Impulsus 13
euersus sum vt caderem, & Dominus sus-
cepit me. * Fortitudo mea & laus mea Do- 14
minus, & factus est mihi in salutem. * Vox 15
exultationis & salutis in tabernaculis iu-
storum. dextera Dñi fecit virtutẽ: * Dexte- 16
ra Dñi exaltauit me. dextera Dñi fecit vir-
tutem: * Nõ moriar, sed viuam, & narrabo 17
opera Dñi. * Castigãs castigauit me Dñs, & 18
morti nõ tradidit me. * Apite mihi portas 19
iustitiæ: ingressus in eas confitebor Dño.
* Hęc porta Dñi, iusti intrabunt in eam. 20
* Cõfitebor tibi quoniã exaudisti me, & fa 21
ctus es mihi in salutẽ. * Lapidẽ quẽ repbauerũt 22
ẽdificãtes, hic factus est in caput an-
guli. * A Dño factũ est istud, & est mirabile 23
in oculis nostris. * Hęc * dies quam fecit Do 24
minus, exultemus & lætemur in ea. * O Do 25
mine saluum me fac iam, ô Dñe bene pro-
spare iã. * Benedictus q venit in noĩe Dñi: 26
benediximus vobis de domo Domini.

ριζ.

1 * Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰ-
2 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. * εἰπάτω δὴ οἶκος ἰσραήλ, ὅτι
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
3 * εἰπάτω δὴ οἶκος ἀαρών, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
να τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
4 * εἰπάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ὅτι
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
5 * ἐκ θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ ἐπή-
κουσέ μου εἰς πλατυσμόν.
6 * κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει
7 μοι ἄνθρωπος. * κύριος ἐμοὶ βοηθός, κἀγὼ
8 ἐπόψομαι τοὺς ἐχθρούς μου. * ἀγαθὸν πεποιθέναι
ἐπὶ κύριον, ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄνθρωπον.
9 * ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, ἢ ἐλπίζειν ἐπ' ἄρχουσι.
10 * πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν με, καὶ τῷ ὀνόματι κυ-
11 ρίου ἠμυνάμην αὐτούς. * κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν
με, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς.
12 * ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐξεκαύθη-
σαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνά-
13 μην αὐτούς. * ὠσθεὶς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν, καὶ ὁ κύ-
14 ριος ἀντελάβετό μου. * ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου
ὁ κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν.
15 * φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας ἐν σκηναῖς δικαίων.
δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν·
16 * δεξιὰ κυρίου ὕψωσέ με· δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύνα-
17 μιν· * οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι, καὶ διη-
18 γήσομαι τὰ ἔργα κυρίου. * παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ
19 κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με. * ἀνοίξατέ μοι
πύλας δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι
20 τῷ κυρίῳ. * αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν
21 αὐτῇ. * ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου
22 μοι εἰς σωτηρίαν. * λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-
23 μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. * παρὰ κυρίου
ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
24 * αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος, ἀγαλλιασώμε-
25 θα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. * ὦ κύριε σῶσον δή, ὦ κύ-
26 ριε εὐόδωσον δή. * εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι κυρίου. εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου κυρίου.

תרגום

קיח 1 שבחו קדם ייי ארום טב ארום לעלם טובה׃ 2 יימרון כדון ישראל ארום לעלם טובה׃ 3 יימרון כדון בית אהרן ארום לעלם טוביה׃ 4 יימרון כדון דחליא דייי ארום לעלם טובה׃ 5 מן עקתא קריתי אלהא קבל צלותי בפתיא אלהא׃ 6 מימרא דייי בסעדי לא אדחל מה יעבד לי בר נש׃ 7 מימרא דייי למסעדא יתי ואנא אחמי פרענותא בסנאי׃ 8 טב למתרחצא במימרא דייי מלמתרחץ בבר נשא׃ 9 טב למתרחצא במימרא דייי מלמתרחץ ברברביא׃ 10 כל עממיא אקפון יתי בשום מימרא דייי ארום אתוששנון׃ 11 אקפוני לחוד חזרו יתי בשום מימרא דייי רחצת ארום אתוששנון׃ 12 אקפון לי היך דבוריתא דלקון היך אשתא בכובין בשום מימרא דייי רחצת ארום אתוששנון׃ 13 מדחא דחית יתי חובי למנפל ומימרא דייי סייעני׃ 14 תקפי ותשבחתי דחיל על כל עממיא ייי אמר במימריה והוה לי לפריק׃ 15 קל תשבחתא ופרקנא במשכניהון דצדיקיא ימינא דייי עבדת חילא׃ 16 ימינא דייי מרממא ימינא דייי עבדת חילא׃ 17 לא אמות ארום אחי ואשתעי עובדי אלהא׃ 18 מכסנא אכסנני אלהא ולמותא לא מסר יתי׃ 19 פתחון לי מעלני צדקתא אעול בהון ואשבח אלהא׃ 20 דין מעלנא דבית מקדשא דייי צדיקיא יעלון ביה׃ 21 אהודי קומך ארום קבלתא צלותי והוית לי לפריק׃ 22 טליא שבקו ארדיכליא ביני בנוהי דישי וזכאה לאתמנאה מלך ושלטן׃ 23 מן קדם ייי הות דא היא פרישא קדמנא׃ 24 דין יומא עבד ייי נדוץ ונחדי ביה׃ 25 בבעו מנך ייי פרוק בבעו מנך ייי אצלח כדון׃ 26 בריך דאתי בשום מימרא דייי ברכנא יתכון מבית מקדשא דייי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXVIII.

Laudate Dominum, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius. [2] Dicant nunc Israel, quoniam in ęternum benignitas eius. [3] Dicant nunc domus Aharon, quoniam in æternum benignitas eius. [4] Dicant nunc qui timent Dominum, quoniam in æternum benignitas eius. [5] De angustia inuocaui Deum, exaudiuit orationem meam in latitudine Deus. [6] Verbum Domini in adiutorium meum: non timebo quid mihi faciat homo. [7] Verbum Domini ad adiuuandum me, & ego videbo vltionem in osores meos. [8] Melius est confidere in Verbo Domini, quàm confidere in homine. [9] Melius est confidere in Verbo Dñi, quàm confidere in principibus. [10] Omnes populi circũdederint me: in nomine Verbi Dñi propterea abscindam eos. [11] Circundederint me, etiam circuierint me: in nomine Verbi Domini confisus sum, ideò abscindam eos. [12] Circundederint me sicut apes, arserint sicut ignis in spinis: in nomine verbi Domini confisus sum, ideò abscindam eos. [13] Impulsione impulit me peccatum meum vt caderem: sed Verbum Domini adiuuit me. [14] Fortitudo mea & laus mea, qui timendus est super omnes gentes Dominus; dixit in verbo suo, & fuit mihi redemptor. [15] Vox laudis & redemptionis in tabernaculis iustorum: dextera Domini edidit virtutem. [16] Dextera Domini exaltata; dextera Domini edidit virtutem. [17] Non moriar, sed viuam, & narrabo opera Domini. [18] Corripiendo corripuit me Dominus, & morti non tradidit me. [19] Aperite mihi portas iustitiæ, ingrediar illas, & laudabo Deum. [20] Hæc est porta domus sanctuarij Domini, iusti intrabunt in eam. [21] Confitebor coram te, quoniam accepisti orationẽ meam, & factus es mihi redemptor. [22] Puerum despexerunt ædificatores, qui inter filios Isai meruit constitui rex & dominator. [23] A conspectu Domini hoc extitit, hoc mirabile est in conspectu nostro. [24] Hanc diem fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. [25] Obsecro te Domine confer salutem, obsecro te Domine prosperare nunc. [26] Benedictus qui venit in nomine Verbi Domini: benedicimus vobis de domo sanctuarij Domini.

27 * אלי יהוה ויאר לנו אסרו חג בעבתים עד
קרנות המזבח:
28 * אלי אתה ואודך אלהי ארוממך:
29 * הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

קיט

1 * אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת יהוה:
2 * אשרי נצרי עדתיו בכל לב ידרשוהו:
3 * אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו:
4 * אתה צויתה פקדיך לשמר מאד:
5 * אחלי יכנו דרכי לשמר חקיך:
6 * אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך:
7 * אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך:
8 * את חקיך אשמר אל תעזבני עד מאד:
9 * במה יזכה נער את ארחו לשמר כדברך:
10 * בכל לבי דרשתיך אל תשגני ממצותיך:
11 * בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך:
12 * ברוך אתה יהוה למדני חקיך:
13 * בשפתי ספרתי כל משפטי פיך:
14 * בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון:
15 * בפקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך:
16 * בחקתיך אשתעשע לא אשכח דברך:
17 * גמל על עבדך אחיה ואשמרה דברך:
18 * גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך:
19 * גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך:
20 * גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת:
21 * גערת זדים ארורים השגים ממצותיך:
22 * גל מעלי חרפה ובוז כי עדתיך נצרתי:
23 * גם ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח בחקיך:
24 * גם עדתיך שעשעי אנשי עצתי:

27 * *Deus Dominus & apparuit nobis: frequentate solennitatem in frondosis vsque ad*
28 *cornua altaris.* * *Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus, exaltabo te.*
29 * *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.*

ALEPH. PSAL. CXIX.

1 *BEati immaculati viæ, qui ambulant in Lege*
2 *Domini.* * *Beati qui custodiunt testimonia eius, in toto corde requirunt eum.*
3 * *Nec enim qui operantur iniquitatem, in*
4 *viis eius ambulauerunt.* * *Tu mandasti præ-*
5 *cepta tua custodiri nimis.* * *Vtinam dirigantur viæ meæ, ad custodienda præcepta tua.*
6 * *Tunc non confundar, cùm respexero ad omnia*
7 *mandata tua.* * *Confitebor tibi in directione cordis, cùm didicero iudicia iustitiæ tuæ.*
8 * *Præcepta tua custodiam, ne derelinquas me vsque nimis.* BETH.
9 * *In quo corriget iuuenis semitam suam? cùm*
10 *custodierit verba tua.* * *In toto corde meo exquisiui te: ne errare me facias à mandatis*
11 *tuis.* * *In corde meo abscondi eloquia tua,*
12 *vt non peccem tibi.* * *Benedictus tu Do-*
13 *mine, doce me præcepta tua.* * *In labiis meis*
14 *narraui, omnia iudicia oris tui.* * *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, quasi in*
15 *omnibus diuitiis.* * *In præceptis tuis meditabor, & contemplabor semitas tuas.*
16 * *In iustitiis tuis delectabor, non obliuiscar verba tua.* GIMEL.
17 * *Retribue seruo tuo; viuam, & custodiam*
18 *verba tua.* * *Reuela oculos meos, & videbo*
19 *mirabilia de Lege tua.* * *Aduena ego sum in terra, ne abscondas à me mandata tua.*
20 * *Desiderauit anima mea desiderare iudicia*
21 *tua in omni tempore.* * *Increpasti superbos: ma-*
22 *ledicti qui recedunt à mandatis tuis.* * *Aufer à me opprobrium & contemptum, quoniam testi-*
23 *monia tua custodiui.* * *Et enim sederunt principes, aduersum me loquebantur; seruus autem tuus meditabatur præcepta tua.*
24 * *Sed et testimonia tua voluptas mea, quasi viri amicissimi mei.*

*Deus Dñs & illuxit nobis. cõstituite diẽ 27
solennẽ in condẽsis, vsq; ad cornua altaris.
*Deus meus es tu, & confitebor tibi; Deus 28
meus es tu, & exaltabo te. Confitebor tibi,
quoniam exaudisti me, & factus es mihi in
salutẽ. *Confitemini Domino quoniã bo- 29
nus, quoniã in seculum misericordia eius.
Alleluia. PSAL. CXVIII. א
BEati immaculati in via, qui ambulãt in 1
Lege Dñi. *Beati q̃ scrutãtur testimonia 2
eius, in toto corde *exq̃rent eũ. *Nõ enim q̃ 3
opantur iniq̃tatẽ, in viis eius ambulauerũt. *Tu mãdasti mãdata tua custodiri ni- 4
mis. *Vtinã dirigãtur viç meæ ad custodiẽ 5
das iustificationes tuas! *Tũc nõ cõfũdar, 6
cũ pspexero in oĩb⁹ mãdatis tuis. *Cõfite- 7
bor tibi in directione cordis, in eo q̃ didi-
ci iudicia iustitiç tuç. *Iustificationes tuas 8
custodiã, nõ me derelinquas vsq; quaque.
ב *IN quo corriget adolescẽtior viã suã? in 9
custodiendo sermones tuos. *In toto corde 10
meo exquisiui te, ne repellas me à mãdatis
tuis. *In corde meo abscondi eloq̃a tua, vt 11
nõ peccẽ tibi. *Bñdictus es Dñe, doce me 12
iustificationes tuas. *In labiis meis pñun- 13
ciaui oĩa iudicia oris tui. *In via testimo- 14
niorũ tuorũ delectatus sum, sicut in oĩbus
diuitiis. *In mãdatis tuis exercebor, & cõsi 15
derabo vias tuas. *In iustificationibus tuis 16
meditabor, nõ obliuiscar sermones tuos.
ג *RETRIBVE seruo tuo, viuifica me, & 17
custodiam sermones tuos. *Reuela oculos 18
meos, & cõsiderabo mirabilia de Lege tua.
*Incola ego sum in terra, nõ abscõdas à me 19
mãdata tua. *Concupiuit anima mea desi- 20
derare *iudicia tua in omni tẽpore. *Incre- 21
pasti superbos: maledicti qui declinant à
mandatis tuis. *Aufer à me opprobrium & 22
contemptum, quia testimonia tua exquisiui. *Et enim sederunt principes, & aduer- 23
sum me loquebantur; seruus autem tuus
exercebatur in iustificationibus tuis. ** Et 24
enim testimonia tua meditatio mea est.
& *consilia mea iustificationes tuæ.

27 * θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. συστήσασθε ἑορτὴν
ἐν τοῖς πυκάζουσιν, ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.
28 * θεός μου εἶ σύ, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι· θεός μου εἶ σύ,
καὶ ὑψώσω σε. ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ
29 ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. * ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀ-
γαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ἀλληλούια.

א ριη.

1 * Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ
2 κυρίου. * μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ,
3 ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν. * οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι
4 τὴν ἀνομίαν, ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν. * σὺ ἐνε-
5 τείλω τὰς ἐντολάς σου τοῦ φυλάξασθαι σφόδρα. * ὄφελον
κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώ-
6 ματά σου. * τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ἐν τῷ με ἐπιβλέπειν ἐ-
7 πὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. * ἐξομολογήσομαί σοι ἐν εὐθύτητι
καρδίας, ἐν τῷ μεμαθηκέναι με τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύ-
8 νης σου. * τὰ δικαιώματά σου φυλάξω, μή με ἐγκαταλίπῃς
9 ἕως σφόδρα. ב Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁ-
10 δὸν αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου. * ἐν ὅλῃ καρ-
δίᾳ μου ἐξεζήτησά σε, μὴ ἀπώσῃ με ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
11 * ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν μὴ ἁ-
12 μάρτω σοι. * εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά
13 σου. * ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα πάντα τὰ κρίματα τοῦ
14 στόματός σου. * ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου ἐτέρφθην, ὡς
15 ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. * ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω, καὶ
16 κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. * ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετή-
σω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου. ג
17 * Ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου, ζῆσόν με, καὶ φυλάξω
18 τοὺς λόγους σου. * ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κα-
19 τανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. * πάροικος ἐγώ
εἰμι ἐν τῇ γῇ, μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου.
20 * ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι τὰ κρί-
21 ματά σου ἐν παντὶ καιρῷ. * ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις,
22 ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. * πε-
ρίελε ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν, ὅτι τὰ μαρτύριά σου
23 ἐξεζήτησα. * καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες, καὶ κατ' ἐμοῦ
κατελάλουν· ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώ-
24 μασί σου. * καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μού ἐστι,
καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου.

תרגום

27 אלהא ייי ואנהר לנא כפתו טליא לנכסת חגא בשושלון עד די תקרבנה ותדון אדמא בקרנת מדבחא: 28 אלהי את ואודי קומך אלהי ואשבחנך: 29 אודו קדם ייי ארום טב ארום לעלם טובה:

קיט

1 טוביהון דשלימי אורחא דמהלכין באוריתא דייי: 2 טוביהון דנטרי סהידותיה בכל לבא יתבעון אלפנה: 3 ברם לא עבדו שקרא בארחתיה תקניא הלכו: 4 אנת פקדת פקודיך למנטר לחדא: 5 טב לי דאתקנת אורחתי למנטר גזירתך: 6 אדין לא אבהת באסתכלותי לכלהון פקודיך: 7 אודי קדמך בתריצות לבא במילפי דיני זכותך: 8 ית גזירתך אטר לא תשבוק יתי עד לחדא: 9 במה ידכה טליא ית אורחיה למטר היך דבריך: 10 בכל לבי תבעית אלפנך לא תטעי יתי מפקודיך: 11 בלבי אטישית מימרך מן בגלל דלא אחוב קדמך: 12 בריך את ייי אליף יתי גזירתך: 13 בשפותי אשתעיתי כל דיני פומך: 14 באורח סהדותך חדיתי כעל כל ממונא: 15 בפקודיך אמלל ואסתכל אורחתך: 16 בגזירתך אתפרנק לא אתנשי דבריך: 17 שלם טב על עבדך ואחי ואטר דבריך: 18 גלי עיני ואסתכל פרישן מאוריתך: 19 דייר אנא בארעא לא תסלק מני פקודיך: 20 רגגת נפשי לרגיגתא דינך בכל עדן: 21 נזפתא זידנין ליטין דטעין מפקודיך: 22 אעדי מני חסודא ובסרנותא ארום סהדותך נטרית: 23 לחוד יתבין רברבין מני ממללין עבדך עסק באתוות גזירתך: 24 לחוד סהדותך פרנוקי מרי מלכתי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Deus Dominus & illuxit nobis: ligate puerum ad sacrificium solennitatis catenis, donec sacrificaueris eum, & effuderitis sanguinem in cornua altaris. 28 Deus meus es tu, & confitebor coram te: Deus meus, & laudabo te. 29 Confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius.

PSAL. CXIX. ALEPH.

BEati qui perfecti sunt via, qui ambulant in Lege Domini. 2 Beati qui obseruant testimonia eius, in toto corde quærunt doctrinam eius. 3 Etenim non operati sunt iniquitatem, in viis eius rectis ambulauerunt. 4 Tu præcepisti mandata tua custodiri multum. 5 Bonum fuit mihi quòd præparauerim vias meas ad custodienda decreta tua. 6 Tunc non confundar, cùm prospexero ad omnia mandata tua. 7 Confitebor coram te in directione cordis, cùm didicero iudicia iustitiæ tuæ. 8 Decreta tua custodiam, ne derelinquas me prorsus. BETH. 9 In quo purificabit puer viam suam, vt obseruet iuxta verba tua? 10 In toto corde meo quæsiui doctrinam tuam: ne aberrare me facias à mandatis tuis. 11 In corde meo abscondi verbum tuum, vt non peccarem coram te. 12 Benedictus tu Domine, doce me decreta tua. 13 Labiis meis narraui omnia iudicia oris tui. 14 In via testimoniorum tuorum gauisus sum, sicut in omni opulentia. 15 De præceptis tuis loquar, & speculabor vias tuas. 16 In decretis tuis delectabor, non obliuiscar verbi tui. GIMEL. 17 Retribue bonum seruo tuo, & viuam, & custodiam verbum tuum. 18 Reuela oculos meos, & considerabo miranda de Lege tua. 19 Peregrinus ego sum in terra: non auferas à me mandata tua. 20 Desiderauit anima mea desiderium iudiciorum tuorum in omni tempore. 21 Increpasti superbos: maledicti qui aberrant à præceptis tuis. 22 Aufer à me opprobrium & contemptum, quoniam testimonia tua custodiui. 23 Quinetiam sedentes principes de me loquuntur: seruus verò tuus intentus est in annunciationibus decretorum tuorum. 24 Etiam testimonia tua delectatio mea, auctores consilij mei.

25 * דבקה לעפר נפשי חיני כדברך׃
26 * דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך׃
27 * דרך־פקודיך הבינני ואשיחה בנפלאותיך׃
28 * דלפה נפשי מתוגה קימני כדברך׃
29 * דרך־שקר הסר ממני ותורתך חנני׃
30 * דרך־אמונה בחרתי משפטיך שויתי׃
31 * דבקתי בעדותיך יהוה אל־תבישני׃
32 * דרך־מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי׃
33 * הורני יהוה דרך חקיך ואצרנה עקב׃
34 * הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל־לב׃
35 * הדריכני בנתיב מצותיך כי־בו חפצתי׃
36 * הט־לבי אל־עדותיך ואל אל־בצע׃
37 * העבר עיני מראות שוא בדרכך חיני׃
38 * הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך׃
39 * העבר חרפתי אשר יגרתי כי משפטיך טובים׃
40 * הנה תאבתי לפקדיך בצדקתך חיני׃
41 * ויבאני חסדך יהוה תשועתך כאמרתך׃
42 * ואענה חרפי דבר כי־בטחתי בדברך׃
43 * ואל־תצל מפי דבר־אמת עד־מאד כי למשפטך
יחלתי׃
44 * ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד׃
45 * ואתהלכה ברחבה כי פקדיך דרשתי׃
46 * ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש׃
47 * ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי׃
48 * ואשא־כפי אל־מצותיך אשר אהבתי ואשיחה
בחקיך׃
49 * זכר־דבר לעבדך על אשר יחלתני׃
50 * זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני׃
51 * זדים הליצני עד־מאד מתורתך לא נטיתי׃

25 DALETH. * *Adhæſit pulueri anima mea, viuifica me iuxta verbum tuum.*
26 * *Vias meas expoſui, & exaudiſti me; do-*
27 *ce me iuſtitiam tuam.* * *Viam præceptorum tuorum fac me intelligere, & loquar in mira-*
28 *bilibus tuis.* * *Diſtillauit anima mea præ ſtultitia, ſerua me iuxta eloquium tuum.*
29 * *Viam mendacij aufer à me, & Legē tuam*
30 *dona mihi.* * *Viam fidei elegi, iudicia tua*
31 *proponebam.* * *Adhæſi teſtimoniis tuis Do-*
32 *mine, ne confundas me.* * *Viam mandatorum tuorum curram, quoniam dilataſti cor meum.*
33 HE. * *Oſtende mihi Domine viam præceptorum tuorum, & cuſtodiam eam per veſti-*
34 *gium.* * *Doce me, & obſeruabo Legem tuam, & cuſtodiam eam in toto corde.*
35 * *Deduc me in ſemita mandatorum tuorum,*
36 *quia ipſam volui.* * *Inclina cor meum ad teſtimonia tua, & non ad auaritiam.*
37 * *Auerte oculos meos ne videant vanitatem:*
38 *in via tua viuifica me.* * *Suſcita ſeruo tuo eloquium tuum in timore tuo.*
39 * *Auerte opprobrium meum quod reueritus ſum, quia iudicia tua bona.*
40 * *Ecce concupiui præcepta tua; in iuſtitia tua viuifica me.*
41 VAV. * *Et veniant mihi miſericordiæ tuæ Domine, & ſalus tua iuxta eloquium tuum.*
42 * *Et reſpondebo exprobrantibus mihi ſer-*
43 *monem, quia ſperaui in ſermone tuo.* * *Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vſque ni-*
44 *mis, quoniam iudicia tua expectaui.* * *Et cuſtodiam Legem tuam iugiter in ſempiternum &*
45 *vltrà.* * *Et ambulabo in ſpacioſo, quia præ-*
46 *cepta tua exquiſiui.* * *Et loquar in teſtimoniis tuis coram regibus, & non confundar.*
47 * *Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi.*
48 * *Et leuabo manus meas ad mãdata tua quæ dilexi, & loquar in præceptis tuis.*
49 ZAIN. * *Memento ſermonis ſeruo tuo,*
50 *quem me ſperare feciſti.* * *Hæc eſt conſolatio mea in afflictione mea, quia eloquium tuum vi-*
51 *uificat me.* * *Superbi deridebant me nimis, à Lege tua non declinaui.*

ד * ADHAESIT pauimẽto aĩa mea: viuifi- 25
ca me ſecũdũ verbũ tuũ. * Vias meas enun- 26
tiaui, & exaudiſti me: doce me iuſtificatio-
nes tuas. * Viã iuſtificationũ tuarũ inſtrue 27
me, & exercebor in mirabilibus tuis. * Dor 28
mitauit anima mea p̃ tædio, cõfirma me in
verbis tuis. * Viã iniquitatis amoue à me, 29
& *Lege tua miſerere mei. * Viam veritatis 30
elegi, iudicia tua non ſum oblitus. * Ad- 31
hæſi teſtimoniis tuis, Domine, noli me
confundere. * Viam mandatorum tuorum 32
cucurri, cùm dilataſti cor meum.
ה * LEGEM pone mihi Dñe, viam iuſtifica 33
tionum tuarum, & exquiram eam ſemper.
* Da mihi intellectũ, & ſcrutabor Legem 34
tuã, & cuſtodiã illã in toto corde meo. * De- 35
duc me in ſemitã mãdatorum tuorũ, quia
ipſam volui. * Inclina cor meũ in teſtimo- 36
nia tua, & non in auaritiam. * Auerte ocu- 37
los meos ne videant vanitatem, in via tua
viuifica me. * Statue ſeruo tuo eloquiũ tuũ 38
in timore tuo. * Amputa opprobrium meũ 39
quod ſuſpicatus ſum, quia iudicia tua io-
cunda. * Ecce concupiui mandata tua, in 40
æquitate tua viuifica me.
ו * ET veniat ſuper me miſericordia tua 41
Dñe, ſalutare tuum ſecundùm eloquium
tuum. * Et reſpondebo exprobrãtib⁹ mihi 42
verbum, quia ſperaui in ſermonibus tuis.
* Et ne auferas de ore meo verbũ veritatis 43
vſquequaque, quia in iudiciis tuis ſuper-
ſpaui. * Et cuſtodiã Legẽ tuã ſemp in ſecu- 44
lũ & in ſeculũ ſeculi. * Et ambulabã in lati- 45
tudine, q̃a mãdata tua exq̃ſiui. * Et loque- 46
bar in teſtimoniis tuis in cõſpectu regum,
& nõ confundebar. * Et meditabar in man 47
datis tuis, quę dilexi nimis. * Et leuaui ma 48
nus meas ad mandata tua, quæ dilexi, &
* exercebar in iuſtificationibus tuis.
ז * MEMOR eſto * verborũ tuorũ ſeruo tuo, 49
* ĩ q̃bus ſpẽ dediſti mihi. * Hęc me cõſolata 50
eſt in humilitate mea, quia eloquiũ tuum
viuificauit me. * Supbi iniquè agebãt vſq; 51
quaque; à Lege autem tua non declinaui.

25 ד * Ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κατὰ
26 τὸν λόγον σου. * τὰς ὁδούς μου ἐξήγγειλα καὶ ἐπήκουσάς μου,
27 δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. * ὁδὸν δικαιωμάτων σου συνέτισόν με, καὶ ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου.
28 * ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας, βεβαίωσόν με
29 ἐν τοῖς λόγοις σου. * ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τῷ
30 νόμῳ σου ἐλέησόν με. * ὁδὸν ἀληθείας ἡρετισάμην, τὰ
31 κρίματά σου οὐκ ἐπελαθόμην. * ἐκολλήθην τοῖς μαρ-
32 τυρίοις σου κύριε, μή με καταισχύνῃς. * ὁδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον, ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου.
33 ה * Νομοθέτησόν με κύριε τὴν ὁδὸν τῶν δικαιω-
34 μάτων σου, καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαντός. * συνέτισόν με, καὶ ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, καὶ φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅ-
35 λῃ καρδίᾳ μου. * ὁδήγησόν με ἐν τῇ τρίβῳ τῶν ἐντολῶν
36 σου, ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. * κλῖνον τὴν καρδίαν μου εἰς
37 τὰ μαρτύριά σου· καὶ μὴ εἰς πλεονεξίαν. * ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα, ἐν τῇ ὁδῷ
38 σου ζῆσόν με. * στῆσον τῷ δούλῳ σου τὸ λόγιόν σου εἰς τὸν
39 φόβον σου. * περίελε τὸν ὀνειδισμόν μου ὃν ὑπώπτευσα,
40 ὅτι τὰ κρίματά σου χρηστά. * ἰδοὺ ἐπεθύμησα τὰς ἐντολάς σου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με.
41 ו * Καὶ ἔλθοι ἐπ' ἐμὲ τὸ ἔλεός σου κύριε, τὸ σωτή-
42 ριόν σου κατὰ τὸν λόγον σου. * καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς ὀνειδίζουσί μοι λόγον, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ τοῖς λόγοις σου.
43 * καὶ μὴ περιέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον ἀληθείας
44 ἕως σφόδρα, ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου ἐπήλπισα. * καὶ φυλάξω τὸν νόμον σου διαπαντός, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶ-
45 να τοῦ αἰῶνος. * καὶ ἐπορευόμην ἐν πλατυσμῷ, ὅτι τὰς
46 ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. * καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ ᾐσχυνόμην.
47 * καὶ ἐμελέτων ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου, αἷς ἠγάπησα
48 σφόδρα. * καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐντολάς σου, ἃς ἠγάπησα, καὶ ἠδολέσχουν ἐν τοῖς δικαιώμασί σου.
49 ז * Μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου ὧν ἐπήλ-
50 πισάς με. * αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπεινώσει μου, ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με.
51 * ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλινα.

תרגום

25 אדבקת לעפרא נפשי אחי יתי היך דברך׃
26 אורחי אשתעית וקבלת צלותי אליף יתי גזירתך׃
27 אורח פקודיך תבינני ואמלל בפרישותך׃
28 אגמת נפשי מדוונא קיים יתי כדבריך׃
29 אורח שקרא אעדי מני ואוריתך חיים לי׃
30 אורח הימנותא בחרית דיניך שויית׃
31 אדבקת בסהדותך יי לא תבהתנני׃
32 אורח פקודיך ארהט ארום תפתי לבי׃
33 אליף יי יתי אורח גזירתך ואנטרנה עד גמירא׃
34 תבינני ואטור אוריתך ואטרנה בכל לבא׃
35 תדברנני בשביל פקודיך ארום בה צביתי׃
36 אצלי לבי לסהדותך ולא לות ממונא׃
37 אעבר עיני מלמחמי שקר בדבריך אחייתי׃
38 אקים לעבדך מימרך די לדחלתך׃
39 אעבר חסודי די דחלת ארום דיניך טבין׃
40 הא רגגית לפקודיך בצדקתך אחייתי׃
41 וייתון עלי חסדיך יי פורקנך היך מימרך׃
42 ואתיב מחסדי פתגם ארום סברית במימרך׃
43 ולא תסלק מפמי פתגם דקשוט עד לחדא ארום לדיניך אורכית׃
44 ואטור אוריתך תדירא לעלמי עלמין׃
45 ואהך בפתיות אורחך ארום פקודיך תבעית׃
46 ואמלל בסהדותך קבל מלכיא ולא אבהית׃
47 ואתפרנק בפקודיך די רחמית׃
48 ואזקוף ידי לפקודיך די רחמית ואמלל בגזירתך׃
49 אדכר פתגמא לעבדך מטול דאורכתני׃
50 דא הוות תנחומתי בסגופי ארום מימרך קיימת יתי׃
51 זידנין ממקנין לי עד לחדא מאוריתך לא אצליתי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

DALETH. 25 Adhæſit pulueri anima mea: viuifica me ſecundùm verbum tuum. 26 Vias meas enarraui, & accepiſti orationẽ meam: doce me ſtatuta tua. 27 Viam mandatorum tuorum fac me intelligere, & loquar de mirabilibus factis tuis. 28 In angore fuit anima mea præ dolore: viuifica me ſecundùm verbum tuum. 29 Viam mendacij aufer à me, & Lex tua miſereatur mei. 30 Viam fidei elegi, iudicia tua poſui. 31 Adhæſi teſtimoniis tuis, Domine: ne me confundas. 32 Viam mandatorum tuorum percurram, cùm dilataueris cor meum.
HE. 33 Doce Domine me viam decretorum tuorum, & ſeruabo eam vſque ad complementum. 34 Da mihi intellectum, & ſeruabo Legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde. 35 Deduc me in ſemitam præceptorum tuorum, quoniam in illa complacui mihi. 36 Inclina cor meum in teſtimonia tua, & non in pecuniam. 37 Auerte oculos meos à videnda falſitate, ſecundùm verbum tuum ſana me. 38 Confirma ſeruo tuo verbum tuum quod ſit ad timorem tuum. 39 Amoue opprobrium meum quod timui, quoniam iudicia tua bona ſunt. 40 Ecce deſideraui præcepta tua, iuſtitia tua viuifica me.
VAV. 41 Et veniant ſuper me miſericordiæ tuæ Domine, redemptio tua ſecundùm verbum tuum. 42 Et reſpondebo exprobranti mihi verbum, quoniam ſperaui in verbo tuo. 43 Et ne auferas de ore meo verbum veritatis penitus, quoniam ad iudicia tua expectaui. 44 Et ſeruabo Legem tuam ſemper in ſecula ſeculorum. 45 Et ambulabo in latitudine viarum tuarum, quoniam præcepta tua quęſiui. 46 Et loquar de teſtimoniis tuis coram regibus, & non confundar. 47 Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi. 48 Et leuabo manus meas ad mandata tua quæ dilexi, & loquar de præceptis tuis.
ZAIN. 49 Memento verbi erga ſeruum tuum, propter quod expectare me feciſti. 50 Hæc fuit conſolatio mea in afflictione mea, quoniam verbum tuum viuificauit me. 51 Superbis illudentibus mihi nimis, de Lege tua non declinaui.

52 * זכרתי משפטיך מעולם יהוה ואתנחם :
53 * זלעפה אחזתני מרשעים עזבי תורתך :
54 * זמרות היו לי חקיך בבית מגורי :
55 * זכרתי בלילה שמך יהוה ואשמרה תורתך :
56 * זאת היתה לי כי פקדיך נצרתי :
57 * חלקי יהוה אמרתי לשמר דבריך :
58 * חליתי פניך בכל לב חנני כאמרתך :
59 * חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך :
60 * חשתי ולא התמהמהתי לשמר מצותיך :
61 * חבלי רשעים עודני תורתך לא שכחתי :
62 * חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך :
63 * חבר אני לכל אשר יראוך ולשמרי פקודיך :
64 * חסדך יהוה מלאה הארץ חקיך למדני :
65 * טוב עשית עם עבדך יהוה כדברך :
66 * טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי :
67 * טרם אענה אני שגג ועתה אמרתך שמרתי :
68 * טוב אתה ומטיב למדני חקיך :
69 * טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצר פקודיך :
70 * טפש כחלב לבם אני תורתך שעשעתי :
71 * טוב לי כי עניתי למען אלמד חקיך :
72 * טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף :
73 * ידיך עשוני ויכוננוני הבינני ואלמדה מצותיך :
74 * יראיך יראוני וישמחו כי לדברך יחלתי :
75 * ידעתי יהוה כי צדק משפטיך ואמונה עניתני :
76 * יהי נא חסדך לנחמני כאמרתך לעבדך :

52 * *Recordatus sum iudiciorum tuorum à se-*
53 *culo Domine, & consolatus sum.* * *Horror*
obtinuit me ab impiis, qui dereliquerunt Legem
54 *tuam.* * *Carmina erant mihi præcepta tua,*
55 *in domo peregrinationis meæ.* * *Recorda-*
tus sum in nocte nominis tui Domine, & custo-
56 *diui Legem tuam.* * *Hoc factum est mihi,*
quia præcepta tua custodiui.
57 HETH. * *Pars mea Domine: dixi vt cu-*
stodiam verbum tuum.
58 * *Deprecatus sum vultum tuum in toto cor-*
de meo, miserere mei secundùm eloquium tuum.
59 * *Recogitaui vias meas, & conuerti pedes*
meos ad testimonia tua.
60 * *Festinaui, & non neglexi custodire man-*
61 *data tua.* * *Funes impiorum implicauerunt*
me, Legem tuam non sum oblitus.
62 * *Medio noctis surgam ad confitendum tibi,*
63 *super iudicia iustitiæ tuæ.* * *Particeps ego*
sum omnium timentium te, & custodientium
64 *præcepta tua.* * *Misericordia tua Domine*
plena est terra, præcepta tua doce me.
65 TETH. * *Bene fecisti cum seruo tuo Do-*
mine, secundùm verbum tuum.
66 * *Bonum sermonem & scientiam doce me,*
quia mandatis tuis credidi.
67 * *Antequàm audirem, ego ignoraui, nunc au-*
68 *tem eloquium tuum custodiui.* * *Bonus es*
tu & beneficus, doce me præcepta tua.
69 * *Applicabant mihi mendacium superbi, ego*
autem in toto corde seruabam præcepta tua.
70 * *Incrassatum est velut adeps cor eorum, e-*
71 *go in Lege tua delectabar.* * *Bonum mihi quia*
afflictus sum, vt discerem præcepta tua.
72 * *Melior est mihi lex oris tui, super millia*
auri & argenti.
73 IOD. * *Manus tuæ fecerunt me & firma-*
uerunt me; doce me, & discam mandata tua.
74 * *Qui timent te, videbunt me, & lætabun-*
tur, quia sermonem tuum expectaui.
75 * *Scio Domine quia iustum iudicium tuum,*
& verè afflixisti me.
76 * *Sit obsecro misericordia tua in consolatio-*
ne mea, sicut locutus es seruo tuo.

* Memor fui iudiciorum tuorum à seculo 52
Dñe, & consolatus sum. * Defectio tenuit 53
me à peccatoribus derelinquentibus Legẽ
tuã. * Cantabiles erant mihi iustificationes 54
tuæ, in loco peregrinationis meæ. * Memor 55
fui in nocte nominis tui Domine, & custo-
diui Legem tuam. * Hæc facta est mihi, 56
quia iustificationes tuas exquisiui.
ח * PORTIO mea es Dñe: dixi custodire 57
Legem tuam. * Deprecatus sum faciem tuã 58
in toto corde meo: miserere mei secundùm
eloquiũ tuum. * Cogitaui vias * tuas, & con 59
uerti pedes meos in testimonia tua. * Para- 60
tus sum & non sum turbatus, vt custodiã
mandata tua. * Funes peccatorum circum- 61
plexi sunt me, & Legem tuã non sum obli-
tus. * Media nocte surgebam, ad confiten- 62
dum tibi super iudicia iustificationis tuæ.
* Particeps ego sum omnium timentium 63
te, & custodientium mandata tua. * Mise- 64
ricordia tua Domine plena * terra: iustifica-
tiones tuas doce me.
ט * BONITATEM fecisti cum seruo tuo 65
Domine secundùm verbum tuum. * Boni- 66
tatem, & disciplinam, & scientiam doce
me, quia mandatis tuis credidi. * Prius- 67
quàm humiliarer, ego deliqui; propter eà
eloquium tuum custodiui. * Bonus es tu 68
Dñe, & in bonitate tua doce me iustifica
tiones tuas. * Multiplicata est sup me iniq- 69
tas superborũ, ego autẽ in toto corde meo
scrutabor mandata tua. * Coagulatũ est * si- 70
cut lac cor eorũ, ego verò Legẽ tuã medita-
tus sum. * Bonũ mihi quia humiliasti me, 71
vt discam iustificationes tuas. * Bona mihi 72
lex oris tui super millia auri & argenti.
י * MANVS tuę fecerunt me & plasma- 73
uerunt me: da intellectum mihi, * & discam
mandata tua. * Qui timẽt te, videbunt me 74
& lætabuntur, quia in verba tua superspe-
raui. * Cognoui Domine quia æquitas iu- 75
dicia tua, & * veritate * humiliasti me. * Fiat 76
iam misericordia tua vt cõsoletur me se-
cundùm eloquium tuum seruo tuo.

52 * ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ' αἰῶνος κύριε, καὶ
53 παρεκλήθην. * ἀθυμία κατέσχε με ἀπὸ ἁμαρτωλῶν
54 τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου. * ψαλτὰ ἦσάν
μοι τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ παροικίας μου.
55 * ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἐφύ-
56 λαξα τὸν νόμον σου. * αὕτη ἐγενήθη μοι, ὅτι τὰ δικαιώ-
ματά σου ἐξεζήτησα.
57 ח Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα τοῦ φυλάξασθαι τὸν νό-
58 μον σου. * ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
59 μου, ἐλέησόν με κατὰ τὸ λόγιόν σου. * διελογισάμην
τὰς ὁδούς σου, καὶ ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου εἰς τὰ μαρ-
60 τύριά σου. * ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην, τοῦ φυ-
61 λάξασθαι τὰς ἐντολάς σου. * σχοινία ἁμαρτωλῶν πε-
ριεπλάκησάν μοι, καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
62 * μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην, τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι
ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
63 * μέτοχος ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε, καὶ
τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς σου.
64 * τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης ἡ γῆ, τὰ δικαιώματά σου
δίδαξόν με.
65 ט * Χρηστότητα ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου κύριε κατὰ
66 τὸν λόγον σου. * χρηστότητα, καὶ παιδείαν, καὶ γνῶσιν
67 δίδαξόν με, ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. * πρὸ τοῦ
με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα, διὰ τοῦτο τὸ λό-
68 γιόν σου ἐφύλαξα. * χρηστὸς εἶ σὺ κύριε, καὶ ἐν τῇ
χρηστότητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
69 * ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων, ἐγὼ δὲ ἐν
70 ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς σου. * ἐτυρώθη
ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, ἐγὼ δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα.
71 * ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δι-
72 καιώματά σου. * ἀγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου,
ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου.
73 י * Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με, συν-
έτισόν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου.
74 * οἱ φοβούμενοί σε ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται,
75 ὅτι εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. * ἔγνων κύριε ὅτι δι-
καιοσύνη τὰ κρίματά σου, καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με.
76 * γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός σου τοῦ παρακαλέσαι με κατὰ τὸ
λόγιόν σου τῷ δούλῳ σου.

תרגום

52 אדכרה דיניך מעלמא ייי ואתנחמת : 53 רתיתא אחדתני מרשיעיא דשבקין אוריתך : 54 תשבחן הוו לי גזירתך בבית מדורי : 55 אדכרת בליליא שמך ייי ונטרת אוריתך : 56 דא הות לי לזכותא ארום פקודיך נטרית : 57 חולקי ייי אמרית למטר דבריך : 58 צליתי קדמך בכל לבא חוס עלי היך מימרך : 59 חשבת לאוטבא אורחי ואתיב רגלי לסהדותך : 60 זריזית ולא אתעכבית למטר פקודיך : 61 סיעת רשיעין אתכנשו עלי אוריתך לא נשיתי : 62 בפלגות ליליא אקום לשבחא קדמך מטול דיני צדקתך : 63 חברא אנא לכל דדחלין מנך ולנטרי פקודיך : 64 טובך ייי מליא ארעא גזירתך אליף יתי : 65 טבא עבדת עם עבדך ייי היך דבריך : 66 שפיר טעם ומנדעא אליף יתי ארום בפקודיך הימנית : 67 עד לא אתתנף אנא שלי וכדון מימרך נטרית : 68 טב אנת ומוטיב אליף יתי גזירתך : 69 חברו עלי שקרא זידנין אנא בכל לבא אטור פקודיך : 70 אטמטם היך תריב יצרא דלבהון אנא אוריתך פרנוקי : 71 טב לי ארום אתעניית מן בגלל דאליף גזירתך : 72 טב לי אורית פמך מאלף כברין דדהבא וסימא : 73 אידך עבדו יתי ואתקנו יתי תביננני ואילף פקודיך : 74 דחליך יחמון יתי ויחדון ארום לפתגמך אוריכית : 75 ידעת ייי ארום זכאין דיניך ובקשטא סגפתני : 76 יהון כדון חסדך לנחמותי היך מימרך לעבדך :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

52 Recordatus sum iudiciorum tuorum à seculo Domine, & consolationem accepi. 53 Tremor inuasit me ab impiis qui derelinquunt Legem tuam. 54 Hymni fuerunt mihi decreta tua in domo habitaculi mei. 55 Recordatus sum nocte nominis tui Domine, & seruaui Legem tuam. 56 Hæc fuit mihi ad meritum, quoniam mandata tua seruaui.

HETH. 57 Pars mea Domine: dixi vt custodiam verbum tuum. 58 Oraui coram te in toto corde: miserere mei secundùm verbum tuum. 59 Cogitaui bonas facere vias meas, vt conuertam pedes meos ad testimonia tua. 60 Festinaui, & non distuli obseruare mandata tua. 61 Cohors impiorum congregata est contra me, Legem tuam non sum oblitus. 62 In medio noctis surgam vt laudes dicam coram te, propter iudicia iustitiæ tuæ. 63 Socius ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua. 64 Benignitate tua Domine plena est terra, decreta tua doce me.

TETH. 65 Bonitatem fecisti cum seruo tuo Domine, secundùm verbum tuum. 66 Congruam rationem, & scientiam doce me, quia præceptis tuis credidi. 67 Priusquàm affligerer, fui ego in errore: nunc autem Verbum tuum obseruaui. 68 Bonus es & beneficus, doce me statuta tua. 69 Concinnarunt contra me mendacium superbi: ego *autem* in toto corde seruabo mandata tua. 70 Obturatus est quasi adipe fomes cordis eorum; mihi verò lex tua oblectationi fuit. 71 Bonum mihi est quòd humiliatus fuerim, vt discam statuta tua. 72 Melior est mihi lex oris tui, quàm millia talenta auri & argenti.

IOD. 73 Manus tuæ fecerunt me & concinnauerunt me: da mihi intellectum, & discam mandata tua. 74 Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: quia Verbum tuum expectaui. 75 Noui Domine quoniam iusta sunt iudicia tua, & in veritate afflixisti me. 76 Sint quæso pietates tuæ ad consolationem meam, iuxta verbum tuum *factum* seruo tuo.

77 יבאוני רחמיך ואחיה כי־תורתך שעשעי׃
78 יבשו זדים כי־שקר עותוני אני אשיח בפקודיך׃
79 ישובו לי יראיך וידעי עדתיך׃
80 יהי־לבי תמים בחקיך למען לא אבוש׃
81 כלתה לתשועתך נפשי לדברך יחלתי׃
82 כלו עיני לאמרתך לאמר מתי תנחמני׃
83 כי־הייתי כנאד בקיטור חקיך לא שכחתי׃
84 כמה ימי־עבדך מתי תעשה ברדפי משפט׃
85 כרו־לי זדים שיחות אשר לא כתורתך׃
86 כל־מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני׃
87 כמעט כלוני בארץ ואני לא־עזבתי פקדיך׃
88 כחסדך חיני ואשמרה עדות פיך׃
89 לעולם יהוה דברך נצב בשמים׃
90 לדר ודר אמונתך כוננת ארץ ותעמד׃
91 למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך׃
92 לולי תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי׃
93 לעולם לא־אשכח פקודיך כי־בם חייתני׃
94 לך־אני הושיעני כי פקודיך דרשתי׃
95 לי קוו רשעים לאבדני עדתיך אתבונן׃
96 לכל־תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד׃
97 מה־אהבתי תורתך כל־היום היא שיחתי׃
98 מאיבי תחכמני מצותך כי לעולם היא־לי׃
99 מכל־מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי׃
100 מזקנים אתבונן כי פקודיך נצרתי׃
101 מכל־ארח רע כלאתי רגלי למען אשמר דברך׃
102 ממשפטיך לא־סרתי כי־אתה הורתני׃
103 מה־נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפי׃

78 * *Veniant mihi misericordiæ tuæ & viuam, quia Lex tua delectatio mea.*
78 * *Confundantur superbi, quoniam iniquè contriuerunt me, ego autem loquar in præcep-*
79 *tis tuis.* * *Reuertantur ad me qui timent te, & qui sciunt testimonium tuum.*
80 * *Fiat cor meum perfectum in præceptis tuis, vt non confundar.*
81 CAPH. * *Defecit in salutare tuum anima*
82 *mea, verbum tuum expectaui.* * *Consumpti sunt oculi mei in verbum tuum, dicentes, Quã-*
83 *do consolaberis me?* * *Cùm essem quasi vter in pruina, præcepta tua non sum oblitus.*
84 * *Quot sunt dies serui tui, quando facies*
85 *in persequentibus me iudicium?* * *Foderunt mihi superbi foueas, quæ non erant iuxta Le-*
86 *gem tuam.* * *Omnia mandata tua vera: falsò persecuti sunt me, auxiliare mihi.*
87 * *Paulominus consumpserunt me in terra, ego autem non dimisi præcepta tua.*
88 * *Secundùm misericordiam tuam viuifica me, & custodiam testimonia oris tui.*
89 LAMED. * *In æternum Domine verbum*
90 *tuum stat in cælo.* * *In generatione & generatione fides tua: fundasti terram & stat.*
91 * *Iudicio tuo stant vsque hodie, quia omnia*
92 *seruiunt tibi.* * *Nisi quòd Lex tua delectatio*
93 *mea, fortè periissem in pressura mea.* * *In sempiternum non obliuiscar præceptorum tuorum,*
94 *quia per ipsa viuificasti me.* * *Tuus sum ego,*
95 *salua me, quoniam præcepta tua quæsiui.* * *Me expectauerunt impij vt perderent me, testimo-*
96 *nium tuum considerabo.* * *Omnis consummationis vidi finem, latum præceptũ tuum nimis.*
97 MEM. * *Quàm dilexi Legem tuam! tota die*
98 *hæc meditatio mea.* * *Super inimicos meos instruis me mãdato tuo, quia in sempiternum hoc*
99 *est mihi.* * *Super omnes qui docebãt me eruditus*
100 *sum, quia testimonia tua meditatio mea est.* * *Super senes intellexi, quia præcepta tua seruaui.*
101 * *Ab omni semita mala prohibui pedes meos, vt*
102 *custodirem verba tua.* * *A iudiciis tuis non re-*
103 *cessi, quia tu illuminasti me.* * *Quàm dulce gutturi meo eloquium tuum! super mel ori meo.*

תרגום

77 ייתון עלי רחמך ואחי ארום אוריתך פרנוקי׃
78 יבהתון זידנין ארום על שקרא עותו יתי אנא אמלל בפקודיך׃
79 יתובון לאלפני דחליך וידעי סהדותך׃
80 יהא לבבי בלא מום בגזירתך מן בגלל דלא אבהת׃
81 רגגת לפרקנך נפשי לפתגמך אורכת׃
82 ספו עיני למימרך למימר אימתי תנחם יתי׃
83 ארום הויתי היך זרנוקא בקטרא קימך לא אנשיתי׃
84 כמה יומי עבדך אימתי תעבד ברדפי דינא׃
85 כרון לי זדנין שוחן דלא פקדתנון באוריתך׃
88 כל פקודיך קשטא על שקרא רדפו יתי סעדני׃
87 כזעיר פון שיציו יתי בארעא ואנא לא שבקית פקודיך׃
89 היך חסדך קים יתי ואטור סהדות פמך׃
90 לעלם ייי פתגמך קים בשמיא׃
91 לדר ודר הימנותך אתקנתא ארעא וקימתא׃
92 לדיניך קמו יומא דין ארום כלהון עבדך׃
93 אלולי אוריתך פרנוקי אדין אובדת בסגופי׃
94 לעלם לא אנשי פקודיך ארום בהון קימתני׃
95 דילך אנא פרוק יתי ארום פקודיך תבעת׃
96 ליתי אמתנו רשיעיא לאובדא יתי סהדותך אתבין׃
97 לכל מה דאשתדל ואסתכל חמיתי סופא פתיא תפקדתך לחדא׃
98 כמה רחמת אוריתך כל יומא הוא שותי׃
99 יתיר מבעלי דבבי מחכמא יתי פקודיך ארום לעלם היא דילי׃
100 מכל מאלפי אשכלת ארום סהדותך שותא דילי׃
101 מחכימיא אתבין ארום פקודיך נטרת׃
102 מכל ארחא בישא מנעת רגלי מן בגלל דאטר דבריך׃
103 מדיניך לא עדית ארום את אלפתני׃
104 כמה חלין למוריגי מימרך בסימן יתיר מדבשא לפמי׃

*Veniant mihi miserationes tuæ, & viuã, 77
qa Lex tua meditatio mea est. *Cõfundã- 78
tur supbi, quia iniustè iniqtatẽ fecerũt in
me; ego aũt exercebor in mãdatis tuis. *Cõ 79
uertãtur mihi timẽtes te, & q* cognoscũt
testimonia tua. *Fiat cor meũ immaculatũ 80
in iustificationibus tuis, vt nõ cõfundar.
כ *Deficit in salutare tuũ aĩa mea, * in 81
verba tua supspaui. *Defecerũt oculi mei 82
in eloquiũ tuum, dicẽtes, Quãdo cõsola-
beris me? * Quia factus sum sicut vter in 83
pruina, iustificationes tuas nõ sum oblit⁹.
*Quot sunt dies serui tui? quando facies 84
mihi de psequẽtib⁹ me iudiciũ? *Narra- 85
uerunt mihi iniq fabulationes, sed nõ vt
Lex tua Dñe. *Omnia mandata tua veri- 86
tas. iniquè persecuti sunt me, adiuua me.
* Paulominus consumauerunt me in 87
terra; ego autem non dereliqui mandata
tua. *Secundùm misericordiam tuam vi- 88
uifica me, & custodiã testimonia oris tui.
ל In æternum Dñe verbũ tuũ pmanet 89
in cælo. * In generatione & gñationẽ ve- 90
ritas tua. fũdasti terrã & pmanet: * Ordi- 91
natione tua pseuerat dies, quoniã oĩa ser-
uiunt tibi. *Nisi q Lex tua meditatio mea 92
est, tunc fortè piissem in humilitate mea.
*In ęternum nõ obliuiscar iustificationes 93
tuas, qa ĩ ipsis viuificasti me. *Tuus sũ ego, 94
saluũ me fac, quoniã iustificationes tuas
exquisiui. *Me expectauerunt peccatores 95
vt pderẽt me, testimonia tua ĩtellexi. *Oĩs 96
cõsumatiõis vidi finẽ, latũ mandatũ tuũ
nimis. מ * *Qvam dilexi Legẽ tuã Dñe! 97
tota die meditatio mea est. * Sup inimi- 98
cos meos prudẽtẽ me fecisti mãdato tuo,
qa in ęternũ mihi est. *Super oẽs docẽtes 99
me intellexi, qa testimonia tua meditatio
mea est. *Sup senes intellexi, quia mãdata 100
tua quęsiui. *Ab omni via mala prohibui 101
pedes meos, vt custodiã verba tua. *A iu- 102
diciis tuis non declinaui, quia tu legem
posuisti mihi. * Quàm dulcia faucibus 103
meis eloquia tua, super mel ori meo!

77 * ἐλθέτωσάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου, καὶ ζήσομαι, ὅτι ὁ
78 νόμος σου μελέτη μου ἐστίν. * αἰσχυνθήτωσαν
ὑπερήφανοι, ὅτι ἀδίκως ἠνόμησαν εἰς ἐμέ, ἐγὼ δὲ ἀδο-
79 λεσχήσω ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου. * ἐπιστρεψάτωσάν
με οἱ φοβούμενοί σε, καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου.
80 * γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμωμος ἐν τοῖς δικαιώμα-
σί σου, ὅπως ἂν μὴ αἰσχυνθῶ.
81 כ * Ἐκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου ἡ ψυχή μου, εἰς τοὺς
82 λόγους σου ἐπήλπισα. * ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου
εἰς τὸ λόγιόν σου, λέγοντες, πότε παρακαλέσεις με;
83 * ὅτι ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου
84 οὐκ ἐπελαθόμην. * πόσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δού-
λου σου, πότε ποιήσεις μοι ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρί-
85 σιν; * διηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς
86 ὁ νόμος σου κύριε. * πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου ἀλήθεια.
87 ἀδίκως κατεδίωξάν με, βοήθησόν μοι. * παραβρα-
χὺ συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγκατέλιπον
88 τὰς ἐντολάς σου. * κατὰ τὸ ἔλεός σου ζῆσόν με, καὶ φυ-
λάξω τὰ μαρτύρια τοῦ στόματός σου.
89 ל * Εἰς τὸν αἰῶνα κύριε ὁ λόγος σου διαμένει ἐν τῷ
90 οὐρανῷ. * εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά σου. ἐθε-
91 μελίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει. * τῇ διατάξει σου δια-
92 μένει ἡμέρα, ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά. * εἰ μὴ ὅτι ὁ νό-
μος σου μελέτη μού ἐστι, τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει
93 μου. * εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων
94 σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. * σός εἰμι ἐγώ, σῶσόν με, ὅτι τὰ
95 δικαιώματά σου ἐξεζήτησα. * ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτω-
96 λοὶ τοῦ ἀπολέσαι με, τὰ μαρτύριά σου συνῆκα. * πάσης
συντελείας εἶδον πέρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα.
97 מ * ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σου κύριε, ὅλην τὴν ἡμέ-
98 ραν μελέτη μου ἐστί. * ὑπὲρ τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφι-
σάς με τὴν ἐντολήν σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐμοί ἐστιν.
99 * ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συνῆκα, ὅτι τὰ
100 μαρτύριά σου μελέτη μου ἐστίν. * ὑπὲρ πρεσβυτέρους
101 συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. * ἐκ πάσης
ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου, ὅπως ἂν φυλά-
102 ξω τοὺς λόγους σου. * ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέ-
103 κλινα, ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. * ὡς γλυκέα τῷ λά-
ρυγγί μου τὰ λόγιά σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

77 Obueniant mihi misericordiæ tuę, & viuam, quoniam Lex tua delectationes meæ sunt. 78 Confundantur superbi, quoniam iniquè subuerterunt me: ego loquar de mandatis tuis. 79 Reuertantur ad doctrinam meam timentes te, & qui sciunt testimonia tua. 80 Fiat cor meum immaculatum in præceptis tuis, vt non confundar. CAPH. 81 Desiderauit redemptionem tuam anima mea, verbumque tuum expectaui. 82 Defecerunt oculi mei in verbum tuum, dicentes: Quando consolaberis me? 83 Quoniam factus sum sicut vter ad fumum: statuta tua non sum oblitus. 84 Quot sunt dies serui tui? quando facies in persecutores meos iudicium? 85 Foderunt mihi superbi foueas, quas non præcepisti in Lege tua. 86 Omnia mandata tua veritas: falsò persecuti sunt me, adiuua me. 87 Parum abfuit quin consumpserint me in terra, ego verò non obmisi præcepta tua. 88 Secundùm misericordiam tuam viuifica me, & custodiam testimonia oris tui. LAMED. 89 In æternum Domine verbum tuum firmum est in cælo. 90 In generatione & generationem veritas tua: præparasti terram & firmasti. 91 Iudiciis tuis permanẽt hodie, quoniam cuncta seruiunt tibi. 92 Nisi Lex tua deliciæ meæ *fuissent*, tunc periissem in afflictione mea. 93 In æternum non obliuiscar præceptorum tuorum, quoniam in ipsis viuificasti me. 94 Tuus ego sum, salua me, quoniam mandata tua quæsiui. 95 Me expectauerunt impij vt perderent me, testimonia tua intelligam. 96 Omnium in quibus fui sollicitus atque prospexi, vidi finem. latum est mandatum tuum valdè. MEM. 97 Quàm dilexi Legem tuam! tota die ipsa est locutio mea. 98 Abundantius quàm inimicos meos docet me mandata tua, quoniam in æternum ipsa apud me est. 99 Plusquàm omnes doctores mei intellexi, quoniam meditatio mea testimonia tua sunt. 100 Plusquàm sapientes intelligam, quoniam præcepta tua seruaui. 101 Ab omni via mala prohibui pedes meos, vt custodiam verbum tuum. 102 A iudiciis tuis non declinaui, quoniam tu docuisti me. 103 Quàm dulcia palato meo verba tua! dulciora sunt quàm mel ori meo.

104 מפקודיך אתבונן על־כן שנאתי כל־ארח שקר׃
105 נר־לרגלי דברך ואור לנתיבתי׃
106 נשבעתי ואקימה לשמר משפטי צדקך׃
107 נעניתי עד־מאד יהוה חיני כדברך׃
108 נדבות פי רצה־נא יהוה ומשפטיך למדני׃
109 נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי׃
110 נתנו רשעים פח לי ומפקודיך לא תעיתי׃
111 נחלתי עדותיך לעולם כי־ששון לבי המה׃
112 נטיתי לבי לעשות חקיך לעולם עקב׃
113 סעפים שנאתי ותורתך אהבתי׃
114 סתרי ומגני אתה לדברך יחלתי׃
115 סורו ממני מרעים ואצרה מצות אלהי׃
116 סמכני כאמרתך ואחיה ואל־תבישני משברי׃
117 סעדני ואושעה ואשעה בחקיך תמיד׃
118 סלית כל־שוגים מחקיך כי־שקר תרמיתם׃
119 סיגים השבת כל־רשעי־ארץ לכן אהבתי עדתיך׃
120 סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי׃
121 עשיתי משפט וצדק בל־תניחני לעשקי׃
122 ערב עבדך לטוב אל־יעשקני זדים׃
123 עיני כלו לישועתך ולאמרת צדקך׃
124 עשה עם־עבדך כחסדך וחקיך למדני׃
125 עבדך־אני הבינני ואדעה עדתיך׃
126 עת לעשות ליהוה הפרו תורתך׃
127 על־כן אהבתי מצותיך מזהב ומפז׃
128 על־כן כל־פקודי כל ישרתי כל־ארח שקר שנאתי׃
129 פלאות עדותיך על־כן נצרתם נפשי׃

*104 * Præcepta tua considerabam, propterea odiui omnem semitam mendacij.*
*105 NVN. * Lucerna pedi meo verbū tuum,*
*106 & lux semitæ meæ. * Iuraui & perseuera-*
*107 bo, vt custodiam iudicia iustitiæ tuæ. * Afflictus sum vsque nimis: Domine viuifica me iuxta*
*108 verbum tuum. * Voluntaria oris mei complaceant tibi Domine, & secundùm iudicia*
*109 tua doce me. * Anima mea in manu mea semper, & Legis tuæ non sum oblitus.*
*110 * Posuerunt impij laqueum mihi, & à præ-*
*111 ceptis tuis non aberraui. * Hæreditas mea testimonia tua in sempiternum, quia gaudium*
*112 cordis mei sunt. * Inclinaui cor meum vt facerem iustitias tuas, propter æternam retributionem.*
*113 SAMECH. * Tumultuosos odiui, et Le-*
*114 gem tuam dilexi. * Protectio mea & scutum*
*115 meum tu es, verbum tuum expectaui. * Recedite à me maligni, & custodiam mandata Dei*
*116 mei. * Confirma me secundùm verbum tuum, & viuam; & noli me confundere ab expecta-*
*117 tione mea. * Auxiliare mihi, & saluus ero, &*
*118 delectabor in præceptis tuis iugiter. * Abiecisti omnes qui ignorant præcepta tua, quia mēdax*
*119 cogitatio eorum. * Quasi scoriam computasti omnes impios terræ, propterea dilexi te-*
*120 stimonia tua. * Horripilauit à timore tuo caro mea, & iudicia tua timui.*
*121 HAIN. * Feci iudicium & iustitiam: ne derelinquas me his qui calumniantur me.*
*122 * Sponde pro seruo tuo in bonum, ne calum-*
*123 nientur me superbi. * Oculi mei defecerunt in salutare tuum, & in eloquium iustitiæ tuæ.*
*124 * Fac cum seruo tuo iuxta misericordiā tuam,*
*125 & præcepta tua doce me. * Seruus tuus ego: instrue me, & cognoscam testimonia tua.*
*126 * Tempus est vt facias Domine, præuari-*
*127 cati sunt Legem tuam. * Propterea dilexi mandata tua, super aurum & topazion.*
*128 * Propterea in vniuersa præcepta direxi, omnem semitam mendacij odio habui.*
*129 PHE. * Mirabilia testimonia tua, idcirco custodiuit ea anima mea.*

* A mandatis tuis intellexi, propterea 104
odiui omnem viam iniquitatis.
נ * LVCERNA pedibus meis * Lex tua, & 105
lumē semitis meis. * Iuraui & statui custo- 106
dire iudicia iustitiæ tuæ. * Humiliatus sum 107
vsquequaq; Dñe, viuifica me secūdū ver-
bum tuū. * Volūtaria oris mei, beneplaci- 108
ta fac ia Dñe, & iudicia tua doce me. * Ani 109
ma mea in manibus * tuis semp, & Legē tuā
nō sum oblitus. * Posuerūt peccatores la- 110
queū mihi, & de mādatis tuis nō erraui.
* Hæreditate acquisiui testimonia tua in 111
æternum, quia exultatio cordis mei sunt.
* Inclinaui cor meū ad faciendas iustifica 112
tiones tuas in ęternū ppter retributionē.
ס * INIQVOS odio habui, * at Legē tuā 113
dilexi. * Adiutor meus & susceptor meus es 114
tu, * in verba tua supsperaui. * Declinate à 115
me maligni, & scrutabor mandata Dei
mei. * Suscipe me secundū eloquiū tuum, 116
& * viuifica me; & nō confundas me ab ex-
pectatione mea. * Adiuua me, & saluus e- 117
ro, & meditabor in iustificationibus tuis
semper. * Spreuisti omnes discedentēs à * iu 118
stificationibus tuis, quia iniusta cogitatio
eorum. * Præuaricantes reputaui oēs pec- 119
catores terrę, ideò dilexi testimonia tua.
* Confige à timore tuo carnes meas, à 120
iudiciis enim tuis timui.
ע * FECI iudicium & iustitiam, non 121
tradas me calūniātibus me. * Suscipe seruū 122
tuū in bonū, nō calumniētur me superbi.
* Oculi mei defecerunt in salutare tuum, 123
& in eloquiū iustitiæ tuæ. * Fac cum seruo 124
tuo secundùm misericordiā tuā, & iustifi-
cationes tuas doce me. * Seruus tuus sum 125
ego: da intellectum mihi, * & sciā testimo
nia tua. * Tempus faciendi * Dño, dissipa- 126
uerunt Legē tuam. * Ideò dilexi mandata 127
tua super aurum & topazion. * Propterea 128
ad omnia mandata tua dirigebar, om-
nem viam iniquam odio habui.
פ * MIRABILIA testimonia tua, ideò 129
scrutata est ea anima mea.

104 * ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου συνῆκα, διὰ τοῦτο ἐμίσησα πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας.
105 נ * Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς ταῖς
106 τρίβοις μου. * ὤμοσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρί-
107 ματα τῆς δικαιοσύνης σου. * ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα κύ-
108 ριε, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου. * τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός μου, εὐδόκησον δὴ κύριε, καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν με.
109 * ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός, καὶ τοῦ νόμου
110 σου οὐκ ἐπελαθόμην. * ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ παγίδα μοι,
111 καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἐπλανήθην. * ἐκληρονόμησα τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀγαλλίαμα τῆς καρ-
112 δίας μου εἰσίν. * ἔκλινα τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν αἰῶνα δι' ἀντάμειψιν.
113 ס * Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
114 * βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ, εἰς τοὺς λόγους
115 σου ἐπήλπισα. * ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι, καὶ
116 ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου. * ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζῆσόν με, καὶ μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς
117 προσδοκίας μου. * βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι, καὶ με-
118 λετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου διαπαντός. * ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι
119 ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. * παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἠγάπη-
120 σα τὰ μαρτύριά σου. * καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου, ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην.
121 ע * Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, μὴ παραδῷς
122 με τοῖς ἀδικοῦσί με. * ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀγαθόν, μὴ συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι.
123 * οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου,
124 καὶ εἰς τὸ λόγιον τῆς δικαιοσύνης σου. * ποίησον μετὰ τοῦ δούλου σου κατὰ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν
125 με. * δοῦλός σου εἰμὶ ἐγώ, συνέτισόν με, καὶ γνώσο-
126 μαι τὰ μαρτύριά σου. * καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυ-
127 ρίῳ. διεσκέδασαν τὸν νόμον σου. * διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον.
128 * διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθούμην, πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα.
129 פ * Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, διὰ τοῦτο ἐξηρεύνησεν αὐτὰ ἡ ψυχή μου.

תרגום

104 מפקודיך אתבין מטול היכנא שניתי כל בר נש דמשקר׃ 105 היך שרגא דמנהר לרגלי דבריך ונהורא לכבשי׃
106 אומיתי וקימית למטר דיני זכותך׃ 107 אתמסכנת עד לחדא ייי אסי יתי היך דברך׃ 108 נכסיתא דפמי אתרעי כדון ייי
ודינך אליף יתי׃ 109 נפשי מסתכנא כד על גב ידי תדירא ואורייתך לא אתנשיתי׃ 110 סדרו רשיעיא קולא לי ומפקודיך לא טעיתי׃
111 אחסנת סהדותך לעלם ארום חדות לבי הנון׃ 112 אצליתי לבבי למעבד גזירתך לעלם עד סופא׃
113 דחשבין מחשבן סריקן שניתי ואורייתך רחמית׃ 114 טמרי ותריסי את לפתגמך אוריכית׃ 115 זורו מני מבאשין
ואטור פקודי אלהי׃ 116 סמוך יתי במימרך ואחי ולא תבהתנני מסבריתי׃ 117 סעד יתי ואתפרק ואגעגע בגזירתך תדירא׃
118 כבשת כל דטעין מגזירתך ארום שקרא נכליהון׃ 119 פסוליא פסקתא בטלתא כל רשיעי ארעא מטול היכנא רחמית סהדותך׃
120 מצלהב מדלותך בשרי ומדיניך דחלית׃ 121 עבדית דינא וצדקתא לא תשבקנני לטלומי׃ 122 ערב עבדך
לטב לא יטלמון יתי זידנין׃ 123 עיני סברו לפורקנך ולמימר צדקך׃ 124 עבד עם עבדך היך חסדך וגזירתך אליף יתי׃
125 עבדך אנא חכים יתי ואדע סהדותך׃ 126 עדן למעבד רעותא דייי אפישו תלמידיא אורייתך׃ 127 מטול היכנא רחמית
פקודיך מדהבא ומאובריזין׃ 128 מטול היכנא כל פקודיך כלהון תרצתינון כל אורח שקר שניתי׃
129 פרישן סהדותך מטול היכנא נטרתינון נפשי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

104 A pręceptis tuis erudiar, propterea odi omnem virum mendacem. NVN. 105 Sicut lucerna illucens pedi meo verbum tuum, & lumen semitæ meæ. 106 Iuraui & constitui custodire iudicia iustitiæ tuæ. 107 Afflictus sum vehementer Dñe, sana me secundū verbum tuum. 108 Oblationes oris mei velis obsecro Dñe, & iudicia tua doce me. 109 Anima mea periclitatur, acsi in superficie manus meæ esset semper, at Legem tuam non sum oblitus. 110 Tetenderunt impij laqueum mihi, & à pręceptis tuis non aberraui. 111 Hęreditatis iure possedi testimonia tua in æternum, quoniam gaudium cordis mei sunt. 112 Inclinaui cor meum vt faciat mandata tua in ęternum vsque ad finem. SAMECH. 113 Cogitantes cogitationes vanas odio habui, & Legem tuam dilexi. 114 Absconsio mea & scutum meum tu es: in verbum tuum speraui. 115 Recedite à me scelerati, & custodiam mandata Dei mei. 116 Sustenta me in verbo tuo, & viuam: & ne cōfundas me ab expectatione mea. 117 Adiuua me, & saluus ero; & meditabor in statutis tuis semper. 118 Conculcasti omnes aberrantes à præceptis tuis, quoniam mendax est deceptio eorum. 119 Idola confregisti, aboleuisti omnes impios terræ; propterea dilexi testimonia tua. 120 Inflammatur præ timore tui caro mea, & à iudiciis tuis timui. HAIN. 121 Feci iudicium & iustitiam: ne deseras me calumniatoribus meis. 122 Sponde pro seruo tuo in bonum; ne calumnia me opprimant superbi. 123 Oculi mei sperauerunt in redemptione tua, & in verbo iustitiæ tuæ. 124 Age cum seruo tuo secundùm misericordiam tuam, & præcepta tua doce me. 125 Seruus tuus ego sum, da mihi intellectum, & sciam testimonia tua. 126 Tempus est faciendi voluntatem Domini: adauxerunt discipuli Legem tuam. 127 Propterea dilexi mandata tua super aurum & obrizum. 128 Propterea omnia mandata tua, ea *inquam* omnia direxi, omnem viam iniquam odio habui.
PHE. 129 Mirabilia testimonia tua, propterea custodiuit ea anima mea.

130 פתח דבריך יאיר מבין פתיים׃
131 פי פערתי ואשאפה כי למצותיך יאבתי׃
132 פנה אלי וחנני כמשפט לאהבי שמך׃
133 פעמי הכן באמרתך ואל תשלט בי כל און׃
134 פדני מעשק אדם ואשמרה פקודיך׃
135 פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך׃
136 פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך׃
137 צדיק אתה יהוה וישר משפטיך׃
138 צוית צדק עדתיך ואמונה מאד׃
139 צמתתני קנאתי כי שכחו דבריך צרי׃
140 צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה׃
141 צעיר אנכי ונבזה פקדיך לא שכחתי׃
142 צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת׃
143 צר ומצוק מצאוני מצותיך שעשעי׃
144 צדק עדותיך לעולם הבינני ואחיה׃
145 קראתי בכל לב ענני יהוה חקיך אצרה׃
146 קראתיך הושיעני ואשמרה עדתיך׃
147 קדמתי בנשף ואשועה לדבריך יחלתי׃
148 קדמו עיני אשמרות לשיח באמרתך׃
149 קולי שמעה כחסדך יהוה כמשפטך חיני׃
150 קרבו רדפי זמה מתורתך רחקו׃
151 קרוב אתה יהוה וכל מצותיך אמת׃
152 קדם ידעתי מעדתיך כי לעולם יסדתם׃
153 ראה עניי וחלצני כי תורתך לא שכחתי׃
154 ריבה ריבי וגאלני לאמרתך חיני׃
155 רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא דרשו׃
156 רחמיך רבים יהוה כמשפטיך חיני׃
157 רבים רדפי וצרי מעדותיך לא נטיתי׃

130 * *Ostium sermonum tuorum lucidum, docet*
131 *paruulos.* * *Os meum aperui & respiraui, quia*
132 *mandata tua desiderabam.* * *Respice ad me & miserere mei, iuxta iudicium diligentium no-*
133 *men tuum.* * *Gressus meos firma in sermone tuo, et non des potestatem in me vniuersæ ini-*
134 *quitati.* * *Redime me à calumnia hominum,*
135 *& custodiam præcepta tua.* * *Vultum tuum ostende seruo tuo, & doce me præcepta tua.*
136 * *Riui aquarũ fluebant de oculis meis, quia non custodierunt Legem tuam.*
137 SADE. * *Iustus tu Domine, & rectum*
138 *iudicium tuum.* * *Mandasti iustitiam testimo-*
139 *nij tui, & veritatem nimis.* * *Consumpsit me zelus meus, quia obliti sunt verborum tuorum*
140 *hostes mei.* * *Probatus sermo tuus nimis, &*
141 *seruus tuus dilexit illum.* * *Paruulus ego sum & contemptibilis, sed præcepta tua non sum*
142 *oblitus.* * *Iustitia tua iustitia sempiterna, &*
143 *Lex tua veritas.* * *Tribulatio & angustia inuenerunt me: mandata tua voluptas mea.*
144 * *Iusta testimonia tua semper, doce me et viuam.*
145 COPH. * *Clamaui in toto corde, exaudi*
146 *me Domine: præcepta tua custodiam.* * *Inuocaui te, saluum me fac, & custodiam testimonia*
147 *tua.* * *Surgebam adhuc in tenebris, & clama-*
148 *bam, verbum tuum expectans.* * *Præueniebant oculi mei vigilias, vt meditarer in ser-*
149 *monibus tuis.* * *Vocem meam audi iuxta misericordiam tuam Domine, secundùm iudicium*
150 *tuum viuifica me.* * *Appropinquauerunt persecutores mei sceleri, & à Lege tua procul facti*
151 *sunt.* * *Propè es tu Dñe, et omnia mandata tua*
152 *veritas.* * *A principio noui de testimoniis tuis, quia in æternum fundaueris ea.*
153 RES. * *Vide afflictionem meam, & eripe*
154 *me, quia Legem tuam non sum oblitus.* * *Iudica causam meam, & redime me; in sermone tuo*
155 *viuifica me.* * *Longè ab impiis salus, quia*
156 *præcepta tua non quæsierunt.* * *Misericordiæ tuæ multæ, Domine: iuxta iudicia tua vi-*
157 *uifica me.* * *Multi qui persequuntur me & affligunt me, à testimoniis tuis non declinaui.*

* Declaratio sermonũ tuorũ *illuminabit, 130
& ĩtellectũ *dabit paruulis. * Os meũ apui, 131
& attraxi spiritũ, q̃a mãdata tua deside-
rabã. * Aspice in me & miserere mei, secũdũ 132
iudiciũ diligẽtiũ nomẽ tuũ. * Gress⁹ meos 133
dirige secũdũ eloquiũ tuũ, & non dñetur
mei oĩs iniustitia. * Redime me à calũniis 134
hoĩũ, & custodiã mãdata tua. * Faciẽ tuam 135
illumina sup seruũ tuũ, & doce me iustifi-
cationes tuas. * Exitus aquarũ deduxerũt 136
oculi mei, quia nõ* custodiui Legẽ tuam.
צ * IVSTVS es Dñe, & *recta iudicia tua. 137
* Mãdasti iustitiã testimonia tua, & veri- 138
tatẽ *nimis. * Tabescere me fecit zel⁹ *tuus, 139
q̃a obliti sunt verba tua ĩimici mei. * Igni- 140
tũ eloquiũ tuũ vehemẽter, & seruus tuus
dilexit illud. * Adolescentulus ego sum & 141
cõtẽptus, iustificatiões tuas nõ sum obli-
tus. * Iustitia tua iustitia in æternũ, & Lex 142
tua veritas. * *Tribulationes & ãgustię in- 143
uenerũt me, mãdata tua meditatio mea*.
* Æquitas testimonia tua in ęternũ; intel- 144
lectũ da mihi, & viuam. ק * CLAMAVI in 145
toto corde meo, exaudi me Dñe, iustifica-
tiones tuas requirã. * Clamaui ad te, saluũ 146
me fac, & custodiã testimonia tua. * Pręue- 147
nii in *imaturitate, & clamaui, in verba tua
supspaui. * Pręuenerũt oculi mei ad *dilu- 148
culũ, vt meditarer eloquia tua. * Vocẽ meã 149
audi, Dñe, secũdũ misericordiã tuã, *secũ-
dũ iudiciũ tuũ viuifica me. * Ap̃pinqua- 150
uerũt psequẽtes me iniq̃tati, à Lege autẽ
tua lõgè facti sũt. * Propè es tu Dñe, & oẽs 151
viæ tuæ veritas. * Initiò cognoui de testi- 152
moniis tuis, quia in ęternum fundasti ea.
ר * VIDE humilitatẽ meã & eripe me, 153
quia Legẽ tuam non sum oblitus. * Iudica 154
iudiciũ meum & redime me, propter elo-
quiũ tuum viuifica me. * Longè à pecca- 155
toribus salus, quia iustificationes tuas nõ
exquisierunt. * Misericordiæ tuæ multæ 156
Domine, secũdùm iudicium tuũ viuifica
me. * Multi qui psequuntur me & tribu- 157
lant me, à testimoniis tuis non declinaui.

130 * ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ καὶ συνετιεῖ νηπίους.
131 * τὸ στόμα μου ἤνοιξα, καὶ εἵλκυσα πνεῦμα, ὅτι τὰς ἐν-
132 τολάς σου ἐπεπόθουν. * ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέη-
σόν με, κατὰ τὸ κρίμα τῶν ἀγαπώντων τὸ ὄνομά σου.
133 * τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ
134 μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία. * λύτρωσαί
με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, καὶ φυλάξω τὰς ἐντο-
135 λάς σου. * τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου,
136 καὶ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. * διεξόδους ὑδάτων κα-
τέδυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου.
137 צ * Δίκαιος εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου.
138 * ἐνετείλω δικαιοσύνην τὰ μαρτύριά σου, καὶ ἀλήθειαν
139 σφόδρα. * ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός σου, ὅτι ἐπελάθοντο τῶν
140 λόγων σου οἱ ἐχθροί μου. * πεπυρωμένον τὸ λόγιόν σου σφό-
141 δρα, καὶ ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐτό. * νεώτερος ἐγώ εἰμι
καὶ ἐξουδενωμένος, τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην.
142 * ἡ δικαιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ νόμος
143 σου ἀλήθεια. * θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με· αἱ ἐντο-
144 λαί σου μελέτη μου. * δικαιοσύνη τὰ μαρτύριά σου εἰς
τὸν αἰῶνα· συνέτισόν με, καὶ ζήσομαι.
145 ק * Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐπάκουσόν μου κύ-
146 ριε, τὰ δικαιώματά σου ἐκζητήσω. * ἐκέκραξά σοι, σῶ-
147 σόν με, καὶ φυλάξω τὰ μαρτύριά σου. * προέφθασα
ἐν ἀωρίᾳ, καὶ ἐκέκραξα, εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.
148 * προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου πρὸς ὄρθρον τοῦ με-
149 λετᾶν τὰ λόγιά σου. * τῆς φωνῆς μου ἄκουσον κύριε κατὰ
τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με.
150 * προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με ἀνομίᾳ, ἀπὸ δὲ
τοῦ νόμου σου ἐμακρύνθησαν.
151 * ἐγγὺς εἶ σὺ κύριε, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἀλήθεια.
152 * κατ' ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρτυρίων σου, ὅτι εἰς τὸν
αἰῶνα ἐθεμελίωσας αὐτά.
153 ר * Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ ἐξελοῦ με, ὅτι τοῦ νόμου
154 σου οὐκ ἐπελαθόμην. * κρῖνον τὴν κρίσιν μου, καὶ λύτρω-
155 σαί με, διὰ τὸν λόγον σου ζῆσόν με. * μακρὰν ἀπὸ ἁμαρ-
τωλῶν σωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐξεζήτησαν.
156 * οἱ οἰκτιρμοί σου πολλοὶ κύριε, κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆ-
157 σόν με. * πολλοὶ οἱ ἐκδιώκοντές με καὶ θλίβοντές με,
ἐκ τῶν μαρτυρίων σου οὐκ ἐξέκλινα.

תרגום

130 גלף דבריך ינהר חשיכין יתבין שרגיגי׃ 131 פמי פתחת ואלפת ארום לפקודיך צביתי׃ 132 אתפני לותי וחוס עלי כהלכתך לרחמי שמך׃ 133 אסחורי תקן במימרך ולא תשלט בי כל שקר׃ 134 פרוק יתי מן טלומא דבר נשא ואטור פקודיך׃ 135 זיו אפך אנהר בעבדך ואלפני ית גזירתך׃ 136 טופי מיא יחתון עיני מטול דלא נטרו אורייתך׃ 137 זכי את יי ותריצין דינך׃ 138 פקדתא זכות סהדותך והימנותא לחדא׃ 139 מגרת יתי טננתי ארום אתנשיו דבריך מעיקי׃ 140 סנינא מימרך לחדא ועבדך רחמה׃ 141 זוטר אנא ובסיר פקודיך לא אתנשיתי׃ 142 צדקתך צדקא לעלם ואורייתך קשטא׃ 143 עקא ומעיקא ערעו יתי פקודיך פרנוקי׃ 144 צדקתא סהדותך לעלם תבינני ואתקיים׃ 145 קריתי בכל לבא עני יתי יי גזירתך אטר׃ 146 קריתיך פרוק יתי ואנטור סהדותך׃ 147 אקדמת בשפרפרא וצליתי לפתגמך אורכית׃ 148 אקדמו עיני מטרתא בצפר ורמש למללא במימרך׃ 149 קלי שמע היך חסדך יי היך דינך קיים יתי׃ 150 קרבו רדפי זנו מאורייתך אתרחקו׃ 151 קריב את יי וכל פיקודיך קשוט׃ 152 מלקדמין חכמת מסהדותך ארום לעלם יסדתנון׃ 153 חמי סגופי ופצא יתי ארום אורייתך לא אתנשיתי׃ 154 נצי מצותי ופרוק יתי למימרך אחי יתי׃ 155 רחיק מרשיעיא פורקנא ארום גזירתך לא תבעו׃ 156 רחמך סגיעין יי היך דינך אחי יתי׃ 157 סגיעין רדפי ומעיקי מסהדותך לא אצליתי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

130 Impressio verbi tui illuminabit obscuros, dabit intellectum simplicibus. 131 Os meum aperui & didici, quoniam mandata tua volui. 132 Respice me, & miserere mei, pro consuetudine tua erga diligentes nomen tuum. 133 Gressus meos dirige in verbum tuum, & ne des potestatem in me vlli iniquitati. 134 Redime me à calumnia hominum, & custodiam mandata tua. 135 Splendorem faciei tuæ lucêre fac in seruo tuo, & doce me decreta tua. 136 Fluenta aquarum emittant oculi mei, quoniam non custodierunt Legem tuam.

SADE. 137 Iustus es tu Domine, & recta iudicia tua. 138 Præcepisti iustitiam testimoniorum tuorum, & veritatem valdè. 139 Dissipauit me zelus meus, quoniam obliti sunt verbi tui molestatores mei. 140 Purum est verbum tuum valdè, & seruus tuus dilexit illud. 141 Paruulus ego sum & contemptus; mandata tua non sum oblitus. 142 Iustitia tua iustitia in æternum, & Lex tua veritas est. 143 Oppressio & angustia euenerunt mihi: mandata tua deliciæ meæ sunt. 144 Iustitia & testimonia tua in æternum: intellectum da mihi, & viuam.

COPH. 145 Clamaui in toto corde, exaudi me Domine, decreta tua custodiam. 146 Inuocaui te, redime me, & custodiam testimonia tua. 147 Præueni in aurora, & oraui, & verbum tuum expectaui. 148 Anticipauerunt oculi mei vigilias matutinas & vespertinas, vt loquerer de verbo tuo. 149 Vocem meam audi secundùm misericordiam tuam Domine: secundùm iudicia tua viuifica me. 150 Appropinquauerunt qui sequuntur scelus: à Lege tua longè facti sunt. 151 Propè es tu Domine, & omnia mandata tua veritas. 152 A principio cognitionem consecutus sum de testimoniis tuis, quòd in æternum fundaueris ea.

RES. 153 Vide afflictionem meam, & libera me; quia Legem tuam non sum oblitus. 154 Age causam meam, & redime me: in verbo tuo viuifica me. 155 Longè ab impiis abest salus, quoniam mandata tua non exquisierunt. 156 Misericordię tuę multę sunt Domine: secundùm iudicia tua viuifica me. 157 Multi persecutores mei & molestatores mei sunt, à testimoniis tuis non declinaui.

158 * רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ׃
159 * רְאֵה כִּי־פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃
160 * רֹאשׁ־דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
161 * שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְיךָ פָּחַד לִבִּי׃
162 * שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
163 * שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וַאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
164 * שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
165 * שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין־לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃
166 * שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃
167 * שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃
168 * שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃
169 * תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃
170 * תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃
171 * תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
172 * תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶּדֶק׃
173 * תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃
174 * תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
175 * תְּחִי־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעְזְרֻנִי׃
176 * תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

קכ

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃
2 * יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃
3 * מַה־יִּתֵּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃
4 * חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃
5 * אוֹיָה־לִי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר׃
6 * רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃
7 * אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

158 * *Vidi præuaricantes, & mærebam, quia*
159 *verbum tuum non cuſtodierunt.* * *Vide quoniam præcepta tua dilexi, Domine, iuxta mi-*
160 *ſericordiam tuam viuifica me.* * *Caput verborum tuorum veritas, & in ſempiternum*
omne iudicium iuſtitiæ tuæ. SIN.
161 * *Principes perſecuti ſunt me ſine cauſa;*
162 *verba autem tua timuit cor meum.* * *Gaudens ego in eloquio tuo, ſicut qui inuenit ſpolia mul-*
163 *ta.* * *Mendacium odio habui & deteſtatus*
164 *ſum, Legem tuam dilexi.* * *Septies in die*
laudaui te, ſuper iudiciis iuſtitiæ tuæ.
165 * *Pax multa diligentibus Legem tuam, &*
166 *non eſt illis ſcandalum.* * *Expectaui ſalu-*
tare tuum Domine, & mandata tua feci.
167 * *Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua, &*
168 *dilexit ea nimis.* * *Cuſtodiui præcepta tua*
et teſtimonia tua, quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo. THAV.
169 * *Ingrediatur laus mea coram te Domine,*
170 *ſecundùm verbum tuum doce me.* * *Veniat*
deprecatio mea ante vultum tuum, ſecundùm
171 *eloquium tuum libera me.* * *Fundent labia*
mea hymnum, docebis enim me præcepta tua.
172 * *Loquetur lingua mea ſermonem tuum,*
quia omnia mandata tua iuſta.
173 * *Sit manus tua auxiliatrix mea, quia præ-*
174 *cepta tua elegi.* * *Deſideraui ſalutare tuum*
Domine, & Lex tua voluptas mea.
175 * *Viuet anima mea & laudabit te, & iu-*
176 *dicia tua auxiliabuntur mihi.* * *Erraui*
quaſi ouis perdita: quære ſeruum tuum; quia
mandatorum tuorum non ſum oblitus.

Canticum graduum. PSAL. CXX.

1 *AD Dominum in tribulatione mea clamaui,*
2 *& exaudiuit me.* * *Domine libera animam*
3 *meam à labio mendacij, à lingua doloſa.* * *Quid*
dabitur tibi, aut quid apponetur tibi à lingua
4 *doloſa?* * *Sagittæ potentis acutæ, cum carboni-*
5 *bus iuniperorum.* * *Heu mihi quia peregrinatio*
mea prolongata eſt; habitaui cum tabernaculis
6 *Cedar.* * *Multum habitauit in ea anima mea*
7 *cum odiente pacem.* * *Ego pax, & cùm lo-*
quebar, illi ad bellum.

* Vidi præuaricantes, & tabeſcebam, quia 158
eloquia tua non cuſtodierũt. * Vide quo- 159
niam mandata tua dilexi Domine, in mi-
ſericordia tua viuifica me. * Principium 160
verborum tuorum veritas, & in ęternum
omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.
ש * PRINCIPES pſecuti ſunt me gratis, 161
& à verbis tuis formidauit cor meũ. * Læ- 162
tabor ego ſup eloqa tua, ſicut q inuenit 162
ſpolia multa. * Iniquitatem odio habui & 163
abominat⁹ ſum, Legẽ autẽ tuã dilexi. * Se- 164
pties in die laudẽ dixi tibi, ſup iudicia iu
ſtitię tuę. * Pax multa diligẽtibus Legem 165
tuã, & nõ eſt illis ſcandalũ. * Expectabã ſa 166
lutare tuum Dñe, & mandata tua dilexi.
* Cuſtodiuit aĩa mea teſtimonia tua, & di 167
lexit ea vehemẽter. * Seruaui mãdata tua 168
& teſtimonia tua, quia omnes vię meę in
conſpectu tuo Dñe. ת * APPROPINQVET 169
depcatio mea in cõſpectu tuo Dñe, iuxta
eloquiũ tuum da mihi intellectũ. * Intret 170
poſtulatio mea ĩ cõſpectu tuo Dñe, ſecũ-
dũ eloquiũ tuũ eripe me. * *Eructẽt labia 171
mea hymnũ, cũ docueris me iuſtificatio-
nes tuas. * *Pronũtiet lingua mea *eloquia 172
tua, quia oĩa mãdata tua ęquitas. * Fiat ma 173
nus tua vt ſaluet me, quoniã mãdata tua
elegi. * Cõcupiui ſalutare tuũ Dñe, & Lex 174
tua meditatio mea eſt. * Viuet aĩa mea & 175
laudabit te, & iudicia tua adiuuabunt me.
* Erraui ſicut ouis quę periit: quære ſeruũ 176
tuum, quia mandata tua nõ ſum oblitus.

Canticum graduum. PSAL. CXIX.

AD Dñm cùm tribularer clamaui, & ex- 1
audiuit me. * Dñe libera animã meam 2
à labiis iniquis, & à lingua doloſa. * Quid 3
detur tibi * & quid apponatur tibi ad lin-
guam doloſam? * Sagittæ potentis acutæ 4
cum carbonibus deſolatoriis. * *Hei mihi, 5
quia incolatus meus prolongatus eſt, ha-
bitaui cum *tabernaculis Cedar: * multũ
incola fuit anima mea. Cum his qui o- 6
derunt pacem * eram pacificus. Cùm lo- 7
quebar illis, impugnabant me gratis.

158 * εἶδον ἀσυνετοῦντας καὶ ἐξετηκόμην, ὅτι τὰ λόγιά σου οὐκ ἐφυ-
159 λάξαντο. * ἴδε ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα κύριε, ἐν τῷ
160 ἐλέει σου ζῆσόν με. * ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια, καὶ εἰς
τὸν αἰῶνα πάντα τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
161 ש * Ἄρχοντες κατεδίωξάν με δωρεάν, καὶ ἀπὸ τῶν
162 λόγων σου ἐδειλίασεν ἡ καρδία μου. * ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ
163 ἐπὶ τὰ λόγιά σου, ὡς ὁ εὑρίσκων σκῦλα πολλά. * ἀδικίαν
ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
164 * ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά σε, ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιο-
165 σύνης σου. * εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ
166 οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον. * προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου
167 κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα. * ἐφύλαξεν ἡ ψυ-
χή μου τὰ μαρτύριά σου, καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ σφόδρα.
168 * ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου,
ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοί μου ἐναντίον σου κύριε.
169 ת * Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου κύριε, κατὰ τὸ
170 λόγιόν σου συνέτισόν με. * εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά μου
171 ἐνώπιόν σου κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου ῥῦσαί με. * ἐξερεύ-
ξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον, ὅταν διδάξῃς με τὰ δικαιώ-
172 ματά σου. * φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου τὰ λόγιά σου,
173 ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη. * γενέσθω χείρ
σου τοῦ σῶσαί με, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ᾑρετισάμην.
174 * ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν σου κύριε, καὶ ὁ νόμος σου
175 μελέτη μού ἐστί. * ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε,
176 καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει μοι. * ἐπλανήθην ὡς
πρόβατον ἀπολωλός, ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐν-
τολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην.

Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ριθ´.

1 * Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ εἰ-
2 σήκουσέ μου. * κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ
χειλέων ἀδίκων καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας.
3 * τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν
4 δολίαν; * τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα σὺν τοῖς
ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς.
5 * οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη, κατεσκήνω-
6 σα μετὰ τῶν σκηνωμάτων κηδάρ. * πολλὰ παρῴκη-
σεν ἡ ψυχή μου. μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην
7 * ἤμην εἰρηνικός. ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν
με δωρεάν.

תרגום

158 חמיתי בזוזי ואתדנה עמהון די מימרך לא נטרו׃
159 חמי ארום פקודיך רחמית ייי היך חסדך אחי יתי׃
160 שירוי פתגמך קשוט ולעלם כל דיני צדקתך׃
161 רברבין רדפו יתי מגן ומפתגמך דחלת לבי׃
162 חדי אנא על מימרך היך גבר דמשכח עדי סגי׃
163 שקרא סניתי ורחקת אורייתך רחמית׃
164 שבע זמנין ביומא שבחת יתך מטול דיני צדקך׃
165 שלם סגי לרחמי אורייתך בעלמא הדין וליתלהון תקלא לעלמא דאתי׃
166 סברית לפרקנך ייי ופקודיך עבדית׃
167 נטרת נפשי סהדותך וארחמינון לחדא׃
168 נטרת פקודיך וסהדותך ארום כל ארחתי לקבלך׃
169 תתקרב צלותי קומך ייי היך פתגמך הבינני׃
170 תיתי צלותי קדמך היך מימרך פצא יתי׃
171 תבען שפותי תשבחתא ארום תלפנני גזירתך׃
172 תתיב לישני מימרך ארום כל דיניך צדקא׃
173 תהא ידך לסיעותי ארום פקודיך רעיתי׃
174 רגגת לפרקנך ייי ואורייתך פרנוקי׃
175 תחא נפשי ותשבחנך ודיניך יסיעונני׃
176 תעיתי היך אמרא דמתבד בעי עבדך ארום פקודיך לא אתנשיתי׃

קכ

1 שירא דאתאמר על מסוקין קדם ייי כד עיק לי צליתי וקבל צלותי׃
2 ייי פצא נפשי משפתא דשקרא מלשנא נכלתא׃
3 מה יהב לך מלשינא ומה יוסף לך לישן נכלתא׃
4 גררין דגברין שנינין עם גחלי רתמין׃
5 ווי לי ארום אתותבת עם אוסאי שריתי עם משכניהון דערבאי׃
6 יתיר מנהון שרת נפשי עם אדום סני שלם׃
7 אנא שלם ארום אצלי והנון לקרבא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

158 Vidi direptores & certaui cũ eis, quòd verbum tuum non obſeruaſſent. 159 Vide quoniam mandata tua dilexi, Domine, ſecundùm miſericordiam tuam viuifica me. 160 Principium verbi tui veritas, & in æternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ. SIN. 161 Principes perſecuti ſunt me ſine cauſa, verbum autem tuum timuit cor meum. 162 Lætor ego in verbo tuo, ſicut vir qui inuenit ſpolia multa. 163 Falſitatẽ odio habui & abominatus ſum, Legem tuam dilexi. 164 Septies in die laudem dixi tibi, propter iudicia iuſtitiæ tuæ. 165 Pax multa diligentibus Legem tuam in mundo hoc: & non eſt illis ſcandalum in mundo venturo. 166 Expectaui redemptionem tuam Dñe, & mandata tua executus ſum. 167 Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua, & diligam ea vehementer. 168 Seruaui mandata tua & teſtimonia tua, quoniam omnes viæ meę in conſpectu tuo ſunt. THAV. 169 Appropinquet oratio mea coram te, Domine, ſecundùm verbum tuum da mihi intellectũ. 170 Veniat oratio mea in conſpectum tuum, ſecundùm verbum tuum libera me. 171 Effundent labia mea hymnum, quoniam docebis me præcepta tua. 172 Narrabit lingua mea verbum tuum, quoniam omnia iudicia tua iuſtitia ſunt. 173 Sit manus tua in auxilium meum, quoniam mandata tua elegi. 174 Deſideraui redemptionem tuam Domine, & Lex tua delectationes meæ ſunt. 175 Viuat anima mea, & laudabit te; & iudicia tua adiuuabunt me. 176 Erraui ſicut agnus qui periit: quære ſeruum tuum, quoniam mandata tua non ſum oblitus.

1 Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXX.

COram Dño cùm ineſſet anguſtia mihi, oraui; & accepit orationem meam. 2 Dñe libera animam meam à labio mendacij, à lingua doloſa. 3 Quid dabit tibi detrectator, aut quid adiiciet tibi lingua doloſa? 4 Sagittę robuſti acutę ſunt cum carbonibus geniſtarum. 5 Hei mihi quoniam peregrinatus ſum cum Aſiaticis, habitaui cum tabernaculis Arabum. 6 Pluſquàm illi habitauit anima mea cum Edom odio pacem proſequente. 7 Ego pacem proinde orabo, ipſi verò bellum *cupiunt*.

קכא

* שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי׃
* עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
* אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃
* הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃
* יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ׃
* יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃
* יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
* יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

קכב

* שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְהוָה נֵלֵךְ׃
* עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם׃
* יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו׃
* שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה׃
* כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד׃
* שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלִָם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃
* יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃
* לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ׃
* לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃

קכג

* שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם׃
* הִנֵּה כְעֵינֵי עַבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנְנֵנוּ׃

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXI.

L *Euabo oculos meos ad montes, vnde veniet auxilium mihi.*
2 * *Auxilium meum à Domino factore cæli et terræ.*
3 * *Non det in commotionem pedem tuum, nec dormitet qui custodit te.*
4 * *Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel.*
5 * *Dominus custodit te, Dominus protectio tua super manum dexteram tuam.*
6 * *Per diem Sol non percutiet te, neque Luna per noctem.* 7 * *Dominus custodiet te ab omni malo, custodiat animam tuam.*
8 * *Dominus custodiat exitum tuum & introitum tuum, à modò & vsque in æternum.*

1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXII.

L *Ætatus sum eo quòd dixerunt mihi: In domum Domini ibimus.*
2 * *Stantes erant pedes nostri in portis tuis Ierusalem.*
3 * *Ierusalem quæ ædificatur, vt ciuitas, cuius participatio eius simul.*
4 * *Quia illuc ascenderunt tribus, tribus Domini, testimonium Israel ad confitendum nomini Domini.*
5 * *Quia ibi sederunt sedes in iudicio, sedes domui Dauid.*
6 * *Rogate pacem Ierusalem, sit bene his qui*
7 *diligunt te.* * *Sit pax in muris tuis, abundantia in domibus tuis.*
8 * *Propter fratres meos & amicos meos loquar pacem tibi.*
9 * *Propter domum Domini Dei nostri quæram bona tibi.*

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXIII.

A *D te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis.* 2 * *Ecce sicut oculi seruorum ad manum dominorum suorum, sicut oculi ancillæ ad manum dominæ suæ; sic oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.*

1 * Canticum graduum.

PSAL. CXX.

L Euaui oculos meos in montes, vnde veniet auxiliũ * meum. 2 * Auxilium meum à Domino, qui fecit cælum & terram.
3 * Non det in commotionem pedem tuum, neque dormitet qui custodit te.
4 * Ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit Israel. 5 * Dominus * custodiat te, Dominus protectio tua super manum dexteram tuam. 6 * Per diem Sol non vret te, neque Luna per noctem.
7 * Dominus * custodiat te ab omni malo, custodiat animam tuam Dominus.
8 * Dominus custodiat introitum tuum & exitum tuum, ex hoc nunc & vsque in seculum.

1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXI.

L Ætatus sum in iis quę dicta sunt mihi, In domum Domini ibimus. 2 * Stantes erant pedes nostri in atriis tuis Hierusalẽ.
3 * Hierusalem quæ ædificatur vt ciuitas, cuius participatio eius in idipsum. 4 * Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini, testimonium Israel, ad confitendum nomini Domini. 5 * Quia illic sederunt sedes in iudicio, sedes super domum Dauid.
6 * Rogate iam quæ ad pacem * Hierusalem, & abundantia diligentibus te.
7 * Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis.
8 * Propter fratres meos & proximos meos, loquebar iam pacem de te.
9 * Propter domum Domini Dei nostri quæsiui bona tibi.

1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXII.

A D te leuaui oculos meos, qui habitas in * cælo. 2 * Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum, sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ; ita oculi nostri ad Dominũ Deum nostrum, donec misereatur nostri.

1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκ'.

Ηρα σοῦ ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ
2 βοήθειά μου. * ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
3 * μὴ δῴη εἰς σάλον τὸν πόδα σου, μὴ νυστάξῃ ὁ φυ-
4 λάσσων σε. * ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ ὑπνώσει ὁ φυλάσ-
5 σων τὸν Ισραήλ. * κύριος φυλάξει σε, κύριος σκέπη σοι πὶ χεῖρα δεξιάν σου.
6 * ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συσκαύσει σε, οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν
7 νύκτα. * κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ, φυλάξει τὴν ψυχήν σε ὁ κύριος.
8 * κύριος φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκα'.

Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον κυρίου
2 πορευσόμεθα. * ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου Ιερουσαλήμ.
3 * Ιερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, ἧς ἡ μετοχὴ
4 αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό. * ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί, φυλαὶ κυρίου μαρτύριον τῷ Ισραήλ, τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματι κυρίου. * ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισαν θρόνοι εἰς κρίσιν, θρόνοι ἐπὶ οἶκον Δαυίδ.
6 * ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τῇ Ιερουσαλήμ, καὶ
7 εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσί σε. * γενέσθω εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβασίαις σου.
8 * ἕνεκα τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίον μου, ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ.
9 * ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐζήτησα ἀγαθά σοι.

1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκβ'.

Πρὸς σὲ ἦρα σοῦ ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν
2 τῷ οὐρανῷ. * ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν, ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς, οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXI.

L Euabo oculos meos ad montes, vnde veniet auxilium meum. 2 Auxilium meum à confpectu Dñi, qui fecit cœlum & terram. 3 Non dabit vt commoueantur pedes tui, nec dormitabit qui custodit te. 4 Ecce non dormitabit neque dormiet custos Israel. 5 Dñs custodiet te, Dominus obumbrabit tibi ad latus dexterę tuæ. 6 Interdiu quando dominatur Sol, non feriet te spectris matutinis, neq; nocturnis quando dominatur Luna, nocturnis. 7 Verbum Domini custodiet te ab omni malo, custodiet animam tuam. 8 Dominus custodiet exitum tuum & introitum tuum deinceps & vsque in æternum.

Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXII.

L Ætatus sum in his qui dicunt mihi, In domum sanctuarij Domini ibimus. 2 Stantes erant pedes nostri in portis tuis Ierusalem. 3 Ierusalem quę ędificatur in firmamento tanquam ciuitas, quę coniuncta est sibiipsi pariter in terra. 4 Quoniam illuc ascenderunt tribus tribus Domini testificantis Israeli, ad confitendum nomini Domini. 5 Quia ibi præparantur sedes ad iudicium in Ierusalem, sedes in domo sanctuarij regibus domus Dauid. 6 Rogate pro pace, Ierusalem; sedeant in tranquillitate amatores tui. 7 Sit pax in exercitu tuo, & tranquillitas in prætoriis tuis. 8 Propter fratres meos & socios meos loquar nunc pacem in te. 9 Propter domum sanctuarij Domini Dei nostri, quæram vt bene sit tibi. Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXIII.

Oram te eleuaui oculos meos, qui habitas super sedem gloriæ in cælis. 2 Ecce sicut respiciunt oculi seruorum de manibus dominorum suorum, & ecce sicut respiciunt oculi ancillarum de manibus dominarum suarum; sic respiciunt oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, vsque ad tempus quo misereatur nostri.

תרגום

קכא

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין אֶזְקוֹף עֵינַי לְטוּרַיָּא מִכַּמָּאן יֵיתֵי סַעְדִי׃ 2 סַעְדִי מִן קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃ 3 לָא יִתֵּן
לְאִתְמוֹטָטָא רַגְלָךְ וְלָא יְנוּם נָטְרָךְ׃ 4 הָא לָא נָאֵם וְלָא יְרַקַּד נָטַר יִשְׂרָאֵל׃ 5 יְיָ יְנָטְרִנָּךְ יְיָ יְהֵלֵל עֲלָךְ עַל כְּסַר יְמִינָךְ׃
6 יוֹמָם בַּר שָׁלֵט שִׁמְשָׁא לָא וְיַרְחָנָךְ צַפְרִירֵי וְלֵילְיָא כַּר שָׁלְטָא סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא׃ 7 מֵיְיָ יְנָטְרִנָּךְ מִכָּל בִּישׁ יְנָטְרִנָּךְ מִכָּל בִּישׁ יִנְטַר יָת נַפְשָׁךְ׃
8 יְיָ יְנָטַר מֵפָּקָךְ וְעֵלָּךְ מֵהַשְׁתָּא וְעַד עָלַם׃

קכב

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין עַל יְדָא דְּדָוִד חֲדֵיתִי בְּאֲמָרִין לִי לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ נֵיזִיל׃ 2 קַיְמִין הֲווֹ רַגְלָנָא בִּתְרַעָיְכִי יְרוּשְׁלֵם׃
3 יְרוּשְׁלֵם דְּמִתְבְּנְיָא כְּרַקִּיעָא וְחַיָּךְ קְרָתָא דְּאִתְחַבְּרָא לַהּ כַּחֲדָא בְּאַרְעָא׃ 4 דְּתַמָּן סְלִיקוּ שִׁבְטַיָּא שִׁבְטַיָּא דַיְיָ׃
לְאִתְוָאָה לְשָׁמָא דַיְיָ׃ 5 אֲרוּם תַּמָּן מְתַיְּתְכֵן כָּרְסְיֵי לְדִינָא כִּירוּשְׁלֵם כָּרְסְיֵי לְמַלְכָיָא דְּבֵית דָּוִד׃ 6 שְׁאִלוּ בִּשְׁלֵם
יְרוּשְׁלֵם יִתְבוּן כְּשֵׁלְוְתָא רְחִימָיִךְ׃ 7 יְהֵא שְׁלֵם עַל חֵילָךְ וְשַׁלְוְתָא בְּבִירָנָיְכִי׃ 8 מִן גְּבַל אַחַי וְחַבְרַי אֲמַלֵּל בְּרִיךְ שְׁלֵם בָּךְ׃
9 קְטוֹל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ אֱלָהָנָא אֶתְבַּע לְאוּטָבָא לָךְ׃

קכג

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין קָדָמָךְ זְקַפִית יָת עֵינַי דְּיָתְבָא בְּשְׁמַיָּא׃ 2 הָא כְּמָה דְמִסְתַּכְּלִין עֵינֵי אַפְּהָתָא לִידָא דְרִבּוֹנְתְּהָא הָכְדֵין מִסְתַּכְּלִין עֵינַנָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא עַד זְמַן דְּיֵיחוּס עֲלָנָא׃

3 חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃
4 רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים׃

קכד

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל׃
2 לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃
3 אֱזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃
4 אֱזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ׃
5 אֱזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים׃
6 בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃
7 נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר
וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ׃
8 עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

קכה

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־
יִמּוֹט לָעוֹלָם יֵשֵׁב׃
2 יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהֶ֑ויְהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
3 כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים
לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃
4 הֵטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃
5 וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי
הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכו

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת
צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃
2 אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ
בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה׃
3 הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃

3 * *Miserere nostri Domine, miserere nostri, quia multum repleti sumus despectione.*
4 * *Multum repleta est anima nostra opprobrio abundantium & despectione superborum.*
1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXIIII.

NIsi Dominus fuisset in nobis, dicat nunc Israel: * *Nisi Dominus fuisset in nobis, cùm exurgerent homines super nos,*
3 * *Forsitan vivos absorbuissent nos, cùm iratsceretur furor eorum super nos.*
4 * *Forsitan aquæ circundedissent nos, torrens transisset super animam nostram.*
5 * *Forsitan transissent super animam nostram aquæ superbiæ.*
6 * *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in prædam dentibus eorum.*
7 * *Anima nostra sicut auis erepta est de laqueo venantium. laqueus contritus est, & nos liberati sumus.*
8 * *Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXV.

QVi confidunt in Domino, quasi mons Sion immobilis, in æternum habitabit.
2 * *Ierusalem montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui à modò & vsque*
3 *in æternum.* * *Quia non requiescet virga impietatis super sortem iustorum, vt non mittant iusti in iniquitatem manus suas.*
4 * *Bene fac Domine bonis & rectis corde.*
5 * *Qui autem declinant ad prauitates suas, deducet Dominus eos cum his qui operatur iniquitatem. pax super Israel.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXVI.

CUm conuerteret Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut somniantes.
2 * *Tunc implebitur risu os nostrum, & lingua nostra laude. tunc dicent in gentibus: Magnificauit Dominus facere cum istis.*
3 * *Magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.*

3 * Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, ὅτι πάπολὺ ἐ-
4 πλήσθημεν ἐξουδενώσεως. * Πάπλησίον ἐπλήσθη ἡ
ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς ἀσώτοις καὶ ἡ ἐξουδένωσις
τοῖς ὑπερηφάνοις.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκγ'.

Εἰμὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, εἰπάτω δὴ Ἰσραήλ·
2 * εἰμὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀν-
3 θρώποις ἐφ' ἡμᾶς. * ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον ἡμᾶς, ἐν
τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐτῶν ἐφ' ἡμᾶς.
4 * ἆρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς. χείμαρρον
5 διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. * ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν
6 τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. * Εὐλογητὸς κύριος, ὃς οὐκ
ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν.
7 * ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν
θηρευόντων. ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν.
8 * ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ ποιήσαντος
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκδ'.

Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος σιών, οὐ σαλευ-
2 θήσεται εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ κατοικῶν * ἱερουσαλήμ. ὄρη κύ-
κλῳ αὐτῆς, καὶ ὁ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ
νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
3 * ὅτι οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν
ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων. ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν
δίκαιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν.
4 * ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρ
δίᾳ. * σὺ δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στρεβλώσεις, ἀπάξει
κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. εἰρήνη ἐπὶ
τὸν Ἰσραήλ.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκε.

Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν σιών,
2 ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι. * τότε ἐπλήσθη χα-
ρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως.
τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆ-
3 σαι μετ' αὐτῶν. * ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι
μεθ' ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφραινόμενοι.

* Miserere nostri Domine, miserere nostri, quoniam multum repleti sumus despectione.
* Multum repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, & despectio superbis.
* Canticum graduum.

PSAL. CXXIII.

NIsi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel: * Nisi quia Dominus erat in nobis, cùm exurgerent homines in nos:
* Fortè vivos deglutissent nos, cùm irasceretur furor eius in nos: * Forsitan aqua absorbuisset nos; torrentem * pertransisset anima nostra. * forsitan pertrásisset anima nostra aquam intolerabilem. * Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionẽ dentibus eorum. * Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantiũ. laqueus contritus est, & nos liberati sumus.
* Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram.
* Canticum graduum.

PSAL. CXXIIII.

QVi confidunt in Domino, sicut mons Sion; non commouebitur in æternũ, qui habitat * * Hierusalem. Montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui, ex hoc nunc & vsque in seculum.
* Quia non relinquet Dominus virgam peccatorum super sortem iustorum, vt nõ extendãt iusti ad iniquitatem manus suas.
* Bene fac Domine bonis & rectis corde. * Declinantes autem in obligationes, adducet Dominus cum operantibus iniquitatem. Pax super Israel.
* Canticum graduum.

PSAL. XXV.

IN conuertendo Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut consolati.
* Tunc repletum est gaudio os nostrũ, & lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes, Magnificauit Dominus facere cum eis: * Magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Miserere nostri Domine, miserere nostri, quoniam multum saturati sumus despectione. * Multum saturata est anima nostra opprobrio opulentorum, & despectione superborum. Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauid. PSAL. CXXIIII.

NIsi fuisset Verbum Domini quod fuit in auxilium nostrum, dicat nunc Israel: * Nisi fuisset Verbum Domini qui fuit in adiutoriũ nostrum, cùm insurgeret aduersus nos homo peccator, * Tunc viuos deglutissent nos, cùm inualescseret furor eorum aduersum nos.
* Tunc aquæ maris obruissent nos, infirmitas transisset super animam nostram. * Ecce tunc transisset super nos rex, cuius castra comparantur aquis maris elatis. * Benedictum nomen Domini, qui non dedit nos in cibum dentibus eorum. * Anima nostra est sicut auis quæ elapsa est de laqueo & offendiculis. laqueus contritus est, & nos liberati sumus. * Adiutorium nostrum in nomine Verbi Domini, qui fecit cælum & terram. * Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXV.

QVi confidunt in verbo Domini, sunt sicut mons Syon, *qui* non commouebitur, in æternum habitandus. * Ierusalem montes in circuitu eius, & maiestas Domini in circuitu populi sui, ex hoc tempore & vsque in æternum. * Quoniam non quiescet virga impietatis super sortem iustorum, ne extendant iusti in iniquitatem manus suas. * Benignè fac Domine bonis & rectis in corde suo. * Declinantes autem in obliquitates suas, deducet Dominus in gehennam, & pars eorum erit cum operantibus iniquitatem. Pax *verò* super Israel.
Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXVI.

QVando conuertet Dominus captiuitatem Sion, erimus similes dormientibus qui euigilant à somniis suis. * Tunc replebitur risu os nostrum, & lingua iubilatione ad hymnodiam. Tunc dicent in populis: Multiplicauit Dominus benignè facere cum illis:
* Multiplicauit Dominus facere nobiscum benignè, facti sumus lætantes.

תרגום

3 חוס עלנא ייי חוס עלנא ארום סגי שבעינא דסרנוהא׃ 4 סגיעא שבעא לה נפשנא חלעבא דשלנן ובסרנוהא דגיוחנייא׃

קכד

1 שירא דאתאמר על מפורקן על ידך דוד אילולי דיימרא דייי דהוה בסעדנא יימרן כדון ישראל׃ 2 אילולי דיימרא דייי דהוה בסעדנא
3 כדקם עלנא דר נש חייבא׃ 3 הא בכדן דר חיין מלעמו יתנא כד תקוף רגזהון בנא׃ 4 הא בכדן מיא דימא שטפו יתנא סרעיתא עברת
5 על נפשנא׃ 5 הא בכדן עברי עלנא מלבא דסשריתה מתילן למוי דימא וידענא׃ 6 ברוך שמא דייי דלא מסר יתנא מזונא לכביהון׃
7 נפשנא היך צפרא דאשתיזבת מקולא קולא אתבר ואנן אישתיזבנא׃ 8 סעדנא בשום מימרא דייי דעבד שמיא וארעא׃

קכה

1 שירא דאתאמר על מסרקין צדיקיא דמתרחצין במימרא דייי היך טורא דציון לא יזדעזע לעלם יתיתב׃
2 ירושלם טוריא חזור חזור די לה השכנתא דייי חזור חזור לעמה מהשתא ועד עלמא׃ 3 ארום לא ינוח שבטא דרשיעא על פיצתא
דזכיקיא מן בגלל דלא ישלחון צדיקיא בשקרא ידיהון׃ 4 אוטב ייי לטבייא ולתריצין בלביהון׃ 5 וידסטין כתר עקמנוהון יולבנון
יתהכם ויתלקון עם עבדי שקר שלם על ישראל׃

קכו

1 שירא דאתאמר על מסרקין כד יתיב ייי ית גלות ציון נהוי דמינו דמסכנייא דמחלמיהון׃ 2 אדין יתמלא חוכא פמנא
ולשנתנא ניע לשבחתא היידין יימרון בעממיא אסגי ייי למעבד טבא עם אלין׃ 3 אסגי ייי למעבד עמנא טבא הוינא חדין׃

4 * שובה יהוה את־שבותנו כאפיקים בנגב:
5 * הזרעים בדמעה ברנה יקצרו:
6 * הלוך ילך ובכה נשא משך־הזרע בא־יבא
ברנה נשא אלמתיו:

קכז

1 * שיר המעלות לשלמה אם־יהוה לא־יבנה
בית שוא עמלו בוניו בו אם־יהוה לא־ישמר־עיר
שוא שקד שומר:
2 * שוא לכם משכימי קום מאחרי־שבת אכלי
לחם העצבים כן יתן לידידו שנא:
3 * הנה נחלת יהוה בנים שכר פרי הבטן:
4 * כחצים ביד־גבור כן בני הנעורים:
5 * אשרי הגבר אשר מלא את־אשפתו מהם לא־
יבשו כי־ידברו את־אויבים בשער:

קכח

1 * שיר המעלות אשרי כל־ירא יהוה ההלך
בדרכיו:
2 * יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך:
3 * אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתלי
זיתים סביב לשלחנך:
4 * הנה כי־כן יברך גבר ירא יהוה:
5 * יברכך יהוה מציון וראה בטוב ירושלם כל
ימי חייך:
6 * וראה־בנים לבניך שלום על־ישראל:

קכט

1 * שיר המעלות רבת צררוני מנעורי יאמר־נא
ישראל:
2 * רבת צררוני מנעורי גם לא־יכלו לי:
3 * על־גבי חרשו חרשים האריכו למענותם:
4 * יהוה צדיק קצץ עבות רשעים:

---

4 * *Conuerte Domine captiuitatem nostram,*
sicut riuos in Austro.
5 * *Qui seminant in lachrymis, in exultatione*
6 *metent.* * *Qui ambulans ibat & flebat,*
portans ad seminandum sementem, veniens ve-
niet in exultatione portans manipulos suos.
1 * *Canticum graduum Salomoni.*

PSAL. CXXVII.

NIsi Dominus ædificauerit domum, in va-
num laborant qui ædificant eam: nisi Do-
minus custodierit ciuitatem, frustrà vigilat qui
custodit.
2 * *Frustrà vobis est de manè surgere postquàm*
sederitis, qui manducatis panem doloris; sic da-
bit diligentibus se somnum.
3 * *Ecce hæreditas Domini, filij merces fru-*
4 *ctus ventris.* * *Sicut sagittæ in manu po-*
tentis, ita filij iuuentutis.
5 * *Beatus vir qui impleuit pharetram suam*
ex ipsis; non confundetur cùm loquetur inimi-
cis suis in porta.
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXVIII.

BEatus omnis qui timet Dominum, qui am-
bulat in viis eius.
2 * *Laborem manuum tuarum cùm comederis,*
beatus tu, & bene tibi erit.
3 * *Vxor tua sicut vitis fructifera in penetra-*
libus domus tuæ: filij tui sicut germina oliuarum
in circuitu mensæ tuæ.
4 * *Ecce sic benedicetur vir qui timet Dñm.*
5 * *Benedicat tibi Dominus ex Sion, et videas*
bona Hierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.
6 * *Et videas filios filiorum tuorum, pacem*
super Israel.
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXIX.

SÆpè expugnauerũt me ab adolescentia mea,
dicat nunc Israel:
2 * *Sæpè expugnauerunt me ab adolescentia*
mea, sed non potuerunt mihi.
3 * *Super ceruicem meam arauerunt arantes,*
prolongauerunt sulcum suum.
4 * *Dominus iustus concîdit laqueos impiorum.*

---

* Conuerte Domine captiuitatem no- 4
stram sicut torrens in Austro. * Qui semi- 5
nant in lachrymis, in exultatione metent.
* Euntes ibant, & flebant mittentes semi- 6
na sua. venientes autem venient * in exul-
tatione, portantes manipulos suos.
* Canticum graduum.* 1

PSAL. CXXVI.

NIsi Dominus ædificauerit domum, in
vanum laborauerũt qui ædificãt*. nisi
Dñs custodierit ciuitatem, frustrà * vigila-
uit qui custodit*. * Vanũ est vobis ante lu- 2
cem surgere. surgite postquàm sederitis, q
manducatis panem doloris, cùm dederit
dilectis suis somnum. * Ecce hæreditas Dñi 3
filij merces fructus ventris. * Sicut sagittæ 4
in manu potentis, ita filij excussorum.
* Beatus * qui implebit desiderium suum ex 5
ipsis. non * confundentur cùm loquentur
inimicis suis * in portis.
* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXVII.

BEati omnes qui timent Dominum, qui
ambulant in viis eius. * Labores * fru- 2
ctuum tuorum manducabis. beatus es &
bene tibi erit. * Vxor tua sicut vitis abun- 3
dans in lateribus domus tuæ. filij tui sicut
nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ.
* Ecce sic benedicetur homo qui timet 4
Dominum. * Benedicat tibi Dominus 5
ex Sion, & videas bona Hierusalem om-
nibus diebus vitæ tuæ.
* Et videas filios filiorum tuorum. * pax 6
super Israel.
* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXVIII.

SÆpè expugnauerunt me à iuuentute
mea, dicat nunc Israel.
* Sæpè expugnauerunt me à iuuentute 2
mea: etenim non potuerunt mihi.
* Supra dorsum meum fabricauerunt 3
peccatores, prolongauerunt iniquitatem
suam. * Dominus iustus * concîdit cerui- 4
ces peccatorum.

---

4 * ἐπίστρεψον κύριε τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χει-
5 μάῤῥεις ἐν τῷ νότῳ. * οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν,
6 ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. * πορευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ
ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν. ἐρχόμενοι δὲ
ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.
1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκϛ'.

Ἐὰν μὴ κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπία-
σαν οἱ οἰκοδομοῦντες. ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν,
εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων.
2 * εἰς μάτην ὑμῖν ἐστὶ τὸ ὀρθρίζειν. ἐγείρεσθε μετὰ τὸ κα-
θῆσθαι, οἱ ἐσθίοντες ἄρτον ὀδύνης, ὅταν δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς
3 αὐτοῦ ὕπνον. * ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου υἱοὶ ὁ μισθὸς
τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.
4 * ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτε-
5 τιναγμένων. * μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν
αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. οὐ καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι τοῖς
ἐχθροῖς αὐτοῦ ἐν πύλαις.
1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκζ'.

Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, οἱ πο-
ρευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
2 * τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι. μακάριος εἶ
3 καὶ καλῶς σοι ἔσται. * ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος
εὐθηνοῦσα ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου. οἱ υἱοί σου ὡς νεό-
φυτα ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου.
4 * ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμε-
νος τὸν κύριον.
5 * εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ σιών· καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ ἱε-
ρουσαλὴμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.
6 * καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου. εἰρήνη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκη'.

Πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, εἰπάτω
2 δὴ ἰσραήλ. * πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότη-
τός μου, καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι.
3 * ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκταινον οἱ ἁμαρτωλοί, ἐμά-
κρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.
4 * κύριος δίκαιος συνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν.

תרגום

4 אתיב יי ית גלותנא היך כמה דמתיתבא ארעא כד נבעין בה מבקני מיא בבצורתא: 5 ועמא דזרעין בה בדמעתא בביע בחדוא יקצרון: 6 מהלכא יהלך בבכיתא מסובר בר זרעא מיתא ייתי בתשבחתא כד יסובר אסרתוי:

קכז

1 שירא דאתאמר על מסוקין על יד שלמה אין מימרא דיי לא יבני ביתא מגן לען ארדכלוי בה אין מימרא דיי לא נטר קרתא דירושלם מגן אתער נטר: 2 על מגן תטרחון לכון דתקדמון בצפרא למעבד חטוף דתוחרון ותתבון למעבד זנו ואכלי מזוניא דמסכנין דלעו בהון על יאות וכיון יתן יי לרחמה דמכא: 3 הא אחסנת יי בנין כשרין אגר עובדין טבין ולדי מעא: 4 כגררין בידא דגברא הכדין אגר עובדין טבין דעסקין באוריתא מן טליותא: 5 טב ליה לגברא דימלי מדרשיה מנהון לא יבהתון ארום ינצון עם בעלי דבביהון בתרע בית דינא:

קכח

1 שירא דאתאמר על מסוקין טוביהון לכל דחלייא דיי דאזלין בארחתיה: 2 לעות אידך ארום תיכול טובך בעלמא הדין וטב לך לעלמא דאתי: 3 אתתך היך גפנא דעבדא פרין על שדא דביתך בנך היך שתילין דזיתיא חזור חזור לפתורך: 4 הא כי היכנא מתברך גברא דחל מן קדם יי: 5 יברכנך מימרא דיי מציון ותחמי בטובא דירושלם כל יומי חייך: 6 ותחמי בנין לבנך שלמא על ישראל:

קכט

1 שירא דאתאמר על מסוקין סגיעין דאעיקו לי מטליותי יימרון כדון ישראל: 2 סגיעין דאעיקו לי מטליותי ברם לא יכלו לאבאשא לי: 3 על גשמי רדו רדיא אורכו למורדיותהון: 4 יי זכאה קצץ שושלי רשיעיא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Conuerte Domine captiuitatem nostram, sicut conuertitur terra quando erumpunt in eam exitus aquarum tempore siccitatis. 5 Et populi qui seminant in ea cũ lachrymis, cum exultatione & lætitia metent. 6 Ambulãs ambulabit in fletu portans frumentũ sementis; veniẽs veniet cum hymnodia quando reportabit manipulos suos. 1 Canticũ quod dictum est super gradibus per manũ Salomonis. PSAL. XXVII.

SI Verbum Domini non ędificauerit domum, frustrà laborant in ea architecti eius. si Verbum Domini non custodierit ciuitatem Ierusalem, frustrà vigilat custos. 2 In vanum laborabitis vobis qui præuenietis manè ad perpetrandam rapinam, qui moram facietis atque sedebitis ad patrandum scelus, comedentes cibos miserorum, in quibus laborarunt; conuenienter verò & rectè dabit Dominus dilecto suo somnum. 3 Ecce hæreditas Domini filij recti, pręmium operum bonorum nati ventris. 4 Sicut sagittæ in manu potentis, sic merces erit operum bonorum eorum, qui Legi vacauerunt à pueritia. 5 Beatus vir qui impleuerit scholã suam ex ipsis: non confundentur quando contenderint cum aduersariis suis in porta domus iudicij. 1 Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXVIII.

BEati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius. 2 Laborem manuum tuarum cùm comederis, beatus tu in mundo isto; & bonum erit tibi in mundo venturo. 3 Vxor tua erit sicut vitis quæ facit fructus in latere domus tuæ: filij tui sicut plantationes oliuarum in circuitu mensæ tuæ. 4 Ecce enim sic benedicitur viro, qui timet à conspectu Domini. 5 Benedicat tibi Verbum Domini ex Sion, & videas bonum Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ. 6 Et videas filios filiorum tuorum. pacem super Israel.

1 Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXIX.

MVlti fuerunt qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea, dicat nunc Israel: 2 Multi qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea; verùm non potuerunt inferre malum mihi. 3 Super corpus meum arauerunt arantes; prolongauerunt arationem suam. 4 Dominus iustus concidit catenas impiorum.

יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃ 5
יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃ 6
שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃ 7
וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת יְהוָה אֲלֵיכֶם 8
בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה׃

קל

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃ 1
אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת 2
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃
אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ 3
כִּי עִמְּךָ הַסְלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃ 4
קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃ 5
נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃ 6
יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד 7
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת׃
וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו׃ 8

קלא

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־ 1
רָמוּ עֵינָי וְלֹא־הָלַכְתִּי בִגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃
אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ 2
כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃
יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ 3

קלב

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל־ 1
עֻנּוֹתוֹ׃
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ 2
אִם־אָבֹא בְאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־ 3
עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃
אִם־אֶתֵּן שֵׁנָה לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃ 4
עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ 5

5 *Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion.
6 *Fiant sicut fœnum tectorum, quod statim vt viruerit arescit.
7 *De quo non impleuit manum suam messor, & sinum suum manipulos faciens.
8 *De quo non dixerunt transeuntes: Benedictio Domini super vos, benediximus vobis in nomine Domini.
1 *Canticum graduum.

PSAL. CXXX.

DE profundis clamaui ad te Domine.
2 *Domine exaudi vocem meam, fiant aures tuæ intendentes ad vocem deprecationis meæ.
3 *Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?
4 *Quia tecum propitiatio, cùm terribilis sis.
5 *Sustinui Dominum, sustinuit anima mea, & verbum eius expectaui.
6 *Anima mea ad Dominum, à vigilia matutina vsque ad vigiliam matutinam.
7 *Expectet Israel Dominum, quia apud Dominum misericordia, et multa apud eum redemptio.
8 *Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.
1 *Canticum graduum Dauid.

PSAL. CXXXI.

DOmine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei; et non ambulaui in magnis & in mirabilibus super me.
2 *Si non proposui & silere feci animam meam sicut ablactatus ad matrem suam, ita ablactata ad me anima mea.
3 *Expectet Israel Dominum, à modò et vsque in æternum.
1 *Canticum graduum. PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauid, et omnis afflictionis eius.
2 *Qui iurauit Domino, votum vouit Deo Iacob.
3 *Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectu strati mei:
4 *Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem:
5 *Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.

5 *Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. 6 *Fiant sicut fœnum tectorum, quod priusquàm euellatur exaruit. 7 *De quo non impleuit manum suam qui metit, & sinum suum qui manipulos colligit. 8 *Et non dixerunt qui prætereibãt: Benedictio Domini supervos, benediximus vobis in nomine Domini.
1 *Canticum graduum.

PSAL. CXXIX.

DE profundis clamaui ad te Domine:
2 *Domine exaudi vocem meam. fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. 3 *Si iniquitates obseruaueris Dñe, Dñe quis sustinebit? 4 *Quia apud te propitiatio est. *Propter nomen tuum *sustinui te Domine: sustinuit anima mea in verbum tuum, sperauit *anima mea in Domino. A custodia matutina vsque ad noctẽ, à custodia matutina. 7 *speret Israel in Domino. Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio.
8 *Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.
1 *Canticum graduum.*

PSAL. CXXX.

DOmine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neq; ambulaui in magnis, neq; in mirabilibus super me. 2 *Si non humiliter sentiebam, sed exaltaui animã meam. Sicut *ablactatum super matrem suam, ita retribuesin anima mea.
3 *Speret Israel in Domino, ex hoc nunc & vsque in seculum.
1 *Canticum graduum. PSAL. CXXXI.

MEmento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius. 2 *Sicut iurauit Dño, votum vouit Deo Iacob: 3 *Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati mei: 4 *Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis,
5 *Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.

5 *αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς ἀοπίσω πάντες οἱ μισοῦντες σιών. 6 *γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρτος δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ ἐκπατάσθαι ἐξηράνθη.
7 *οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων.
8 *καὶ οὐκ εἶπαν οἱ παράγοντες, εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.
1 *Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκθ'.

Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σε κύριε·
2 *κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. γενηθήτωσαν τὰ ὦτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.
3 *ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε, κύριε τίς ὑποστήσεται;
4 *ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός ἐστιν. οὕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου
5 *ὑπέμεινά σε κύριε, ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν
6 λόγον σου, ἤλπισεν *ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον. ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας
7 *ἐλπιάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον. ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ ἔλεος, καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις.
8 *καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ.
1 *Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλ'.

Κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου. οὐδὲ ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, οὐδὲ ἐν
2 θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. *εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχήν μου. ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ
3 τῇ μητέρι αὐτοῦ, ὡς ἀνταπόδοσις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. *ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
1 *Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλά.

Μνήσθητι κύριε τοῦ δαυὶδ, καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ.
2 *ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, ηὔξατο τῷ θεῷ ἰακώβ.
3 *εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου. 4 *εἰ δώσω ὕπνον τοῖς
4 ὀφθαλμοῖς μου, καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν, καὶ
5 ἀναπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου. 5 *ἕως οὗ εὕρω τόπον τῷ κυρίῳ, σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ.

תרגום

יְבֶהֱתִין וְיִזְדָּרְעוּן לְאָחוֹרָא כָּל סָנְאֵי צִיּוֹן׃ 6 יְהוֹן כַּחֲצִיר אִגָּרְיָא דְּמִקַּדֶּם דְּיָנִיק אִתְיָי רוּחָא קָדוֹמָא נָחֵב בֵּהּ וְאִתְיַבֵּשׁ׃ 7 וְלָא מַלֵּי
אוּדְיֵהּ חָצֵר וְכָתְפֵיהּ מָעַמֵּר׃ 8 וְלָא אֲמָרוּ דְּעָבְרִין מִתַּמָּן בִּרְכָתָא דַּייָ עֲלֵיכוֹן וְלָא יְתֵיבִין לְהוֹן בִּרְכָנָא יַתְכוֹן בִּשְׁמָא דַּייָ׃

קל

שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין מֵעֲמָקָא קָרֵיתִי יְיָ׃ 2 יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי תְּהֲוֹיָן אֲדָנָיךְ צַיְתָן לְקָל צְלוֹתִי׃
אִין עֲוָיִן תִּנְטַר יָהּ יְיָ מַן יְקוּם׃ 4 אֲרוּם עִמָּךְ שְׁבִיקוּתָא מִן בָּתַר דְּתִתְחַמֵּי׃ 5 אִסְתַּבֵּיתִ יְיָ מְהֵימָנַת נַפְשִׁי וְלִאֵימְרֵהּ אוֹרְכַת׃
נַפְשִׁי אוֹרְכַת לַייָ מִנְּטוֹרֵי מַטְּרָא צַפְרָא דְּנָטְרִין לְקִרְבָא קְרַב צַפְרָא׃ 7 מְזַרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַייָ אֲרוּם עִמֵּהּ מְחָדָא וְסַגֵּי עִמֵּהּ פְּרוּקָנָא׃ 8 וְהוּא יִפְרוֹק יָת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוָיָתֵיהּ׃

קלא

שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד יְיָ לָא גְבָהּ לִבִּי וְלָא אִתְרוֹמְמוּ עֵינָי וְלָא הַלְכִית בְּרַבְרְבָתָא וּבְפָרִישָׁן מִנִּי׃ 2 אֵין לָא
שַׁוִּיתִי אוּדְיָא לְפוּם וְשַׁתְקֵת נַפְשִׁי עַד דְּמִצְעִיתָ פּוּמָךְ אוֹרְיָתָא הֵיךְ חַסִילָא עַל חַדֵּי אִמֵּהּ אִתְבַּדְּרָת בְּאוֹרְיָתָא הֵיךְ חַסִילָא עֲלַי נַפְשִׁי׃
3 יְרַךְ יִשְׂרָאֵל לַייָ מִדְּחָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃

רלב

שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין אַדְכַּר יְיָ לְדָוִד יָת כָּל סִגּוּפֵהּ׃ 2 דְּקַיֵּם קָדָם יְיָ נֵדֶר לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃
3 אִין אֵעוֹל בְּמַשְׁכְּנָא דְּבֵיתִי אִין אֶסַּק עַל דַּרְגַּשׁ מַצְעָי׃ 4 אִין אֶתֵּן דְּמָכָא לְעֵינָי לְתַמּוּרֵי נִיוֹתָהּ׃
5 עַד דְּאַשְׁכַּח אֲתַר לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּייָ מַשְׁכְּנָא לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1]Confundantur & reuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. [6]Fiant sicut fœnum tectorum, quod antequàm floruisset, irruit ventus vehemens, perflauit in illud, & siccatum est. [7]De quo non impleuit manum suam messor, & axillam suam spicilegium faciens.
[8]Et non dixerunt transeuntes indè, Benedictio Domini super vos: & non responderunt eis, Benedicimus vobis in nomine Domini.
Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXX.

DE profundis inuocaui te Domine: [2]Domine exaudi orationem meam: sint aures tuæ attendentes voci orationis meæ. [3]Si iniquitates obseruaueris Deus, Domine quis subsistet? [4]Quoniam apud te est indulgentia, vt videaris. [5]Expectaui Dominum, expectauit anima mea, & in gloria eius sperauí. [6]Anima mea expectauit Dominum, plusquàm obseruantes custodias matutinas quas obseruãt, vt offerant oblationem matutinam. [7]Sperat Israel in Domino, quoniam apud Dominum misericordia, & copiosa cum illo redemptio.
[8]Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. [2]Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXXI.

DOmine non est exaltatum cor meum, & non sunt elati oculi mei; & non ambulaui in magnificentiis, rebusque mirandis præ me.
[2]Si non posui manum ad os, & tacere feci animam meam donec audiret verba Legis, sicut ablactatus super mammas matris suæ, roboratus sum in Lege, sicut ablactatus super me anima mea. [3]Sperabit Israel in Domino, ex hoc tempore & vsque in æternum.
[1]Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauidis & omnis afflictionis eius. [2]Qui iurauit coram Domino; vota nuncupauit fortissimo Iaacob.
[3]Si introiero tabernaculum domus meæ, si ascendero super lectum strati mei: [4]Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem: [5]Donec inueniam locum domui sanctuarii Domini, tabernaculum fortissimo Iaacob.

6 * הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדי יער:
7 * נבואה למשכנותיו נשתחוה להדם רגליו:
8 * קומה יהוה למנוחתך אתה וארון עזך:
9 * כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו:
10 * בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך:
11 * נשבע יהוה לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך:
12 * אם ישמרו בניך בריתי ועדתי זו אלמדם גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך:
13 * כי בחר יהוה בציון אוה למושב לו:
14 * זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה:
15 * צידה ברך אברך אביוניה אשביע לחם:
16 * וכהניה אלביש ישע וחסידיה רנן ירננו:
17 * שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי:
18 * אויביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו:

קלג

1 * שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד:
2 * כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו:
3 * כטל חרמון שירד על הררי ציון כי שם צוה יהוה את הברכה חיים עד העולם:

קלד

1 * שיר המעלות הנה ברכו את יהוה כל עבדי יהוה העמדים בבית יהוה בלילות:
2 * שאו ידכם קדש וברכו את יהוה:
3 * יברכך יהוה מציון עשה שמים וארץ:

6 * *Ecce audiuimus illum in Ephrata, inuenimus illum in regione saltus.*
7 * *Introibimus ad tabernacula eius, adorabimus scabellum pedum eius.*
8 * *Surge Domine in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ.*
9 * *Sacerdotes tui induantur iustitiam, & sancti tui laudent.*
10 * *Propter Dauid seruum tuum non auertas faciem christi tui.*
11 * *Iurauit Dominus Dauid veritatem, & non auertetur ab ea: de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.*
12 * *Si custodierint filij tui pactum meum, & testificationem meam quam docuero eos, & filij eorum vsque in æternum sedebunt super thronum tuum.*
13 * *Quia elegit Dominus Sion, desiderauit eam in habitaculum sibi.*
14 * *Hæc est requies mea in sempiternum; hic habitabo, quia desideraui eam.*
15 * *Venationem eius benedicens benedicam, pauperes eius saturabo pane.*
16 * *Sacerdotes eius induam salutare, & sancti eius laudabunt laude.*
17 * *Ibi oriri faciam cornu Dauid, paraui lucernam Christo meo.*
18 * *Inimicos eius induam confusione: super ipsum autem florebit diadema eius.*

1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXXIII.

Ecce quàm bonum & quàm decorum habitare fratres in vnum!
2 * *Sicut vnguentum optimum in capite, quod descendit in barbam barbā Aaron, quod descendit super oram vestimentorum eius.*
3 * *Sicut ros Hermon qui descendit super montana Sion; quoniam ibi mandauit Dominus benedictionem vitam vsque in æternum.*

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXXIIII.

Ecce benedicite Dominum omnes serui Dñi, qui statis in domo Domini in noctibus.
2 * *Leuate manus vestras ad sanctum, & benedicite Dominum.*
3 * *Benedicat te Dominus ex Sion, factor cæli & terræ.*

*Ecce audiuimus eam in Ephrata, inueni- 6
mus eā in campis syluę. * *Intremus in ta-
bernacula eius. * adoremus in loco vbi ste- 7
terunt pedes eius. * Surge Dñe in requiem 8
tuam, tu & arca sanctificationis tuæ. * Sa- 9
cerdotes tui * induētur iustitia, & sancti tui
* exultabūt. * Propter Dauid seruum tuum 10
non auertas faciē christi tui. * Iurauit Dñs 11
Dauid veritatem, & non frustrabitur eam:
De fructu ventris tui ponā super sedē tuā.
* Si custodierint filij tui testamētum meū, 12
& testimonia mea hæc quæ docebo eos, &
filij eorum vsq; in seculum sedebūt super
sedem tuam. * Quoniā elegit Dñs Sion, ele 13
git eam in habitationem sibi. * Hæc requies 14
mea in seculum seculi: hîc habitabo, quo-
niam elegi eā. * * Venationem eius benedi- 15
cens benedicā, pauperes eius saturabo pa-
nibus. * Sacerdotes eius induam * salutare, 16
& sancti * eius exultatione exultabunt. * Il- 17
lic producam cornu Dauid, paraui lucernā
christo meo. * Inimicos eius induam con- 18
fusione: super ipsum autem efflorebit san-
ctificatio mea.

* Canticum graduum. * 1

PSAL. CXXXII.

Ecce * iam quid bonum, aut quid iocundum? nisi habitare fratres in vnum.
* Sicut vnguentum in capite quod descendit in barbam, barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti eius. 2
* Sicut ros Hermon qui descendit in * montes Sion: quoniam illic mandauit Dominus benedictionem, * vitam vsque in seculum. 3

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXXIII.

Ecce nunc benedicite Domino omnes serui Domini: qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri. In noctibus * extollite manus vestras in sancta, & benedicite * Dominum. 2
* Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit cælum & terram. 3

6 * ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν ἐν εὐφραθᾷ· εὕρομεν αὐ-
7 τὴν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. * εἰσελευσώμεθα εἰς
τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον οὗ ἔ-
8 στησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. * ἀνάστηθι κύριε εἰς τὴν ἀνά-
παυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου.
9 * οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὅσιοί σου
10 ἀγαλλιάσονται. * ἕνεκεν δαυὶδ τοῦ δούλου σου μὴ
11 ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. * ὤμοσε
κύριος τῷ δαυὶδ ἀλήθειαν, καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει αὐτήν.
ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
12 * ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὴν διαθήκην μου, καὶ
τὰ μαρτύριά μου ταῦτα ἃ διδάξω αὐτούς· καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν ἕως τοῦ αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
13 * ὅτι ἐξελέξατο κύριος τὴν σιών, ἡρετίσατο αὐτὴν εἰς
14 κατοικίαν ἑαυτῷ. * αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα
αἰῶνος, ὧδε κατοικήσω ὅτι ἡρετισάμην αὐτήν.
15 * τὴν θήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω, τοὺς πτωχοὺς
16 αὐτῆς χορτάσω ἄρτων. * τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω σω-
τηρίαν, καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται.
17 * ἐκεῖ ἐξανατελῶ κέρας τῷ δαυίδ, ἡτοίμασα λύχνον
18 τῷ χριστῷ μου. * τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐνδύσω αἰσχύνην,
ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.

1 * ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλβ'.

Ἰδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν; ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν
2 ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό. * ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ
καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν ἀαρών, τὸ κατα-
βαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ.
3 * ὡς δρόσος ἀερμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη
σιών. ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν, ζωὴν ἕως
τοῦ αἰῶνος.

1 * ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλγ'.

Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ δοῦλοι κυρίου,
οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν. ἐν
2 ταῖς νυξὶν * ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια,
καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον.
3 * εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ σιών, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν.

תרגום

6 הא שמענא יתה באפרתא אשכחנוה בחקל חורשא לבנן:
7 נעול למשכנוי נסגוד לכבשת רגלוי:
8 קום יי שרי בבית משרוי ניחך את וארון דבה אוריתך:
9 כהניך ילבשון לבושין דזכו וליואי חסידיך ישבחון על קרבניא:
10 מטול זכותיה דדוד עבדך לא תתיב אפי משיחך:
11 קיים יי לדוד בקשטא לא יתוב מנה מולדא דמעך אשוי מלך על כרסי די לך:
12 אין נטרין בנך קיימי וסהדותי דנן דאלפנון אף בניהון עד עלמא יתבון על כרסי די לך:
13 ארום אתרעי יי בציון רגג יתה למותב דילה:
14 דא נייח שכינתי עד עלמא כא אתב ארום רגיגתה:
15 זודה מברך אברך וחשיכהא ישבעון לחמא:
16 וכהנהא אלביש לבושי פורקן וחסידהא משבחא ישבחון:
17 תמן אצמח מלך יקיר לבית דוד סדרית שרגא למשיחי:
18 בעלי דבבוהי אלביש לבושין דבהתא ועלוהי יציץ כלילה:

קלג

1 שירא דאתאמר על מסוקין לדוד הא כמה טב וכמה בסים למתב בציון וירושלם כתרין אחין כחדא:
2 כמשח טב דמתרק על רישא נחת על דקנא דקנה דאהרן דנחית על אמרא דלבושוי:
3 היך טלא דחרמון דנחת על טורי ציון ארום תמן פקד יי ית ברכתא וחיי עד עלמא:

קלד

1 שירא דאתאמר על מסוקין הא ברכו ית יי כל עבדוהי דיי דקימין על מטרת בית מקדשא דיי ומשבחין בלילון:
2 טולו ידיכון כהניא על דוכן קודשא וברכו ית יי:
3 יברכנך יי מציון דעבד שמיא וארעא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in campo syluæ Libani. [7] Intrabimus in tabernacula eius, adorabimus scabellum pedum eius. [8] Surge Dñe, pone in domo hospitij eius quietem tuam, tu & arca in qua est Lex tua. [9] Sacerdotes tui induant vestes iustitiæ, & Leuitę pij tui laudes dicant propter oblationes. [10] Propter merita Dauidis serui tui ne auertas faciem christi tui. [11] Iurauit Dñs Dauidi in veritate, non auertetur ab ea: De fructu ventris tui ponam regem super sedem tuam. [12] Si custodierint filij tui pactum meum, & testificationes meas istas quas docebo eos, etiam filij eorum vsque in seculum sedebunt super sedem tuam. [13] Quoniam elegit Dominus Sion, desiderauit eam pro habitatione sua. [14] Hæc requies maiestatis meæ vsque in seculum: hîc habitabo quoniam desideraui eam. [15] Viatico eius benedicens benedicam, & pauperes eius saturabuntur pane. [16] Et sacerdotes eius induam vestibus redemptionis, & pij eius laudando laudabunt. [17] Ibi faciam germinare regem gloriosum in domo Dauidis: ordinaui lucernam christo meo. [18] Inimicos eius induam vestibus confusionis: at super ipsum florebit corona eius. [1] Canticum quod dictum est super gradibus ipsi Dauid. PSAL. CXXXIII.

Ecce quàm bonum & quàm iocundum habitare in Sion & Ierusalem sicut duo fratres in vnum. [2] Sicut vnguentum bonum quod effusum super caput descendit super barbam, barbam *inquam* Aharon, & descendit super fimbriam vestimentorum eius. [3] Sicut ros Hermon qui descendit super montes Sion, quoniam illic præcepit Dominus benedictionem, & vitam vsque in ęternum.

[1] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXXIIII.

Ecce benedicite Dominum omnes serui Domini, qui statis in vigiliis domus sanctuarij Domini, & laudatis per noctes. [2] Leuate manus vestras Sacerdotes ad suggestum sanctitatis, & benedicite Domino. [3] Benedicat tibi Dominus ex Sion, qui fecit cælum & terram.

קלה

Aleluia. PSAL. CXXXV.

1 * הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה׃
2 * שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃
3 * הַלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים׃
4 * כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃
5 * כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים׃
6 * כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃
7 * מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עֹשֶׂה מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃
8 * שֶׁהִכָּה בְכוֹרֵי מִצְרַיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃
9 * שָׁלַח אֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו׃
10 * שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃
11 * לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃
12 * וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃
13 * יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר׃
14 * כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם׃
15 * עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
16 * פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
17 * אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם׃
18 * כָּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
19 * בֵּית־יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה׃
20 * בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה׃
21 * בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלִָם הַלְלוּיָהּ׃

1 Laudate nomen Domini, laudate serui Domini: 2 * Qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri.
3 * Laudate Dominum, quoniam bonus Dominus; cantate nomini eius, quoniam decens.
4 * Quoniam Iacob elegit sibi Dominus, Israel in peculium suum.
5 * Quia ego scio quòd magnus Dominus, & dominator noster præ omnibus diis.
6 * Omnia quæ voluit Dominus fecit in cælo & in terra, in mari & in omnibus abyssis.
7 * Leuans nubes de summitatibus terræ, fulgura in pluuiam fecit, educens ventos de thesauris suis.
8 * Qui percussit primitiua Ægypti, ab homine vsque ad pecus.
9 * Emisit signa & portenta in medio tui Ægypte, in Pharaonem, & in cunctos seruos eius.
10 * Qui percussit gentes multas, et occidit reges fortes,
11 * Seon regem Amorræorum, & Og regem Basan, & omnia regna Chanaan.
12 * Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Israel populo suo.
13 * Domine nomen tuum in æternum, Domine memoriale tuum in generatione & generationem.
14 * Quia iudicabit Dominus populum suum, & in seruos suos erit placabilis.
15 * Idola gentium argentum & aurum, opera manuum hominum.
16 * Os habent & non loquentur, oculos habent & non videbunt.
17 * Aures habent & non audient, sed nec est spiritus in ore ipsorum.
18 * Similes illis fiant qui faciunt ea, omnis qui confidit in eis.
19 * Domus Israel benedicite Domino, domus Aaron benedicite Domino.
20 * Domus Leui benedicite Domino, timentes Dominum benedicite Domino.
21 * Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat in Ierusalem. Aleluia.

Alleluia. PSAL. CXXXIIII.

1 LAudate nomen Domini, laudate serui Dominum. 2 *Qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri.
3 *Laudate Dominum quoniam bonus Dñs, psallite nomini eius quoniã suaue.*
4 *Quoniam Iacob elegit sibi Dominus; Israel in possessionem sibi.
5 *Quia ego cognoui, quòd magnus *Dominus, & * Dominus noster præ omnibus diis. 6 *Omnia quæcunque voluit Dominus fecit in cælo & in terra, in mari, & in omnibus abysis. 7 * Educens nubes ab extremo terræ, fulgura in pluuiam fecit. qui producit ventos de thesauris suis.
8 *Qui percussit primogenita Ægypti, ab homine vsque ad pecus. 9 *Misit signa & prodigia in medio tui Ægypte, in Pharaonem & in omnes seruos eius.
10 *Qui percussit gentes multas, & occidit reges fortes: 11 *Seon regem Amorræorum, & Og regem Basan, & omnia regna Chanaan.
12 *Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Israel populo suo.
13 *Domine nomen tuum in æternum, *& memoriale tuum in generationem & generationem.
14 *Quia iudicabit Dominus populum suum, & in seruis suis deprecabitur.
15 *Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum.
16 *Os habent & non loquentur, oculos habent & non videbunt.
17 *Aures habent & non audient, neque enim est spiritus in ore ipsorum.
18 *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.
19 *Domus Israel benedicite Domino. Domus Aaron benedicite Domino.
20 *Domus Leui benedicite Domino, qui timetis Dominum benedicite Domino.
21 *Benedictus Dominus ex Sion qui habitat Hierusalem. Alleluia.

Αλληλευϊα. ρλθ'.

1 * Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου, αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον.
2 * οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν.
3 * αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς κύριος, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι καλόν.
4 * ὅτι τὸν ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ.
5 * ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα, ὅτι μέγας ὁ κύριος, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
6 * πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ· ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις.
7 * ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε. ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ.
8 * ὃς ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα αἰγύπτου ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους.
9 * ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατα ἐν μέσῳ σου αἰγύπτε, ἐν φαραὼ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ.
10 * ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλὰ καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς κραταιούς· 11 * τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, καὶ τὸν ὼγ βασιλέα τῆς βασάν, καὶ πάσας τὰς βασιλείας χανααν.
12 * καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, κληρονομίαν ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ.
13 * κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
14 * ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται.
15 * τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.
16 * στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄψονται.
17 * ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται, οὐδὲ γὰρ ἔστι πνεῦμα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.
18 * ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες ὅσοι πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. 19 * οἶκος ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν κύριον. οἶκος ἀαρὼν εὐλογήσατε τὸν κύριον.
20 * οἶκος λευὶ εὐλογήσατε τὸν κύριον. οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὐλογήσατε τὸν κύριον. 21 * εὐλογητὸς κύριος ἐκ σιὼν ὁ κατοικῶν ἱερουσαλήμ. αλληλουϊα.

תרגום
קלה

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא שַׁבְּחוּ יְת שְׁמָא דַייָי שַׁבְּחוּ עַבְדַיָא דַייָי׃ 2 דְקָיְמִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָי בְּחֵרָת בֵּית אֱלָהֲנָא׃ 3 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ
אֲרוּם טַב עֲבַד יְיָ זַמְּרוּ לִשְׁמֵה אֲרוּם דְּבֵית יַעֲקֹב בְּחַר לֵה אֱלָהָא יִשְׂרָאֵל לְחֵבוּבֵה׃ 5 אֲרוּם אֲנָא יְדַעְתָּ אֲרוּם רַב יְיָ
וּמָרָנָא עַל כָּל אֱלָהַיָא׃ 6 כָּל דְּאִתְרְעִי יְיָ עֲבַד בִּשְׁמַיָא וּבְאַרְעָא בְּיַמָּיָא וְכָל תְּהוֹמַיָא׃ 7 דְּמַסֵּיק עֲנָנַיָא מִסְּיָפֵי אַרְעָא בָּרָקִין לְמַטְרָא
מְשַׁרֵי עֲבַד דְּמָפֵיק זַעֲפָא מֵחוּסְבָּנַיָא דִּילֵיהּ׃ 8 דְּקַטַל בְּכָרַיָא דְמִצְרָיִם מֵאֲנָשָׁא וְעַד בְּעִירָא׃ 9 שַׁדַּר אָתִין וְהַמְהָמִין בְּמִצְעָךְ מִצְרָיִם
פַּרְעֹה וּבְכָל עַבְדּוֹי׃ 10 דְּמָחָא עַמְמַיָא סַגִּיעִין וּקְטַל מַלְכִין תַּקִּיפִין׃ 11 לְסִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמֹרָאֵי וּלְעוֹג מַלְכָּא דְבֵית מְתָנָתָן וּלְכָל מַלְכָוָת
כְּנָעֲנָאָה׃ 12 וְיָהַב אַרְעָהוֹן אַחְסָנָא אַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל עַמֵּה׃ 13 יְיָ שְׁמָךְ לְעָלַם יְיָ דָּכְרָנָךְ לְדָר וְדָר׃ 14 אֲרוּם יְדִין יְיָ דִּינָא
לְאַמֵּיהּ וְעַל עַבְדּוֹהִי צְדִיקְיָא יְהוּב בְּרַחֲמוֹי׃ 15 טַעֲוָת עַמְמַיָא כְּסַף וְדַהֲבָא עוֹבַד יְדֵי בַר נָשׁ׃ 16 פּוּם לְהוֹן וְלָא מְמַלְלִין עַיְנִין
לְהוֹן וְלָא חֲזָן׃ 17 אִדְנִין לְהוֹן וְלָא צַיְתִין נְחִירֵי וְלָא אִית רוּחָא דְמָמֵי בְּפֻמְּהוֹן׃ 18 דְּכְמָתְהוֹן יְהֵוֹן עוֹבְדֵיהוֹן כָּל דְּמִתְרָהֲנָא
עֲלֵיהוֹן׃ 19 דְּבֵית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ יָת יְיָ דְּבֵית אַהֲרֹן בָּרְכוּ יָת יְיָ׃
20 דְּבֵית לֵוִי בָּרְכוּ יָת יְיָ דְּחַיְלָא דַייָי בָּרְכוּ יָת יְיָ׃
21 בְּרִיךְ יְיָ מִצִּיּוֹן דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בִּירוּשְׁלֵם שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXV.

LAudate Deum, laudate nomen Domini, laudate serui Domini: 2 Qui statis in domo sanctuarij Domini, in atriis domus Dei nostri.
3 Laudate coram Domino, quoniam bonum fecit Dominus: psallite nomini eius, quoniam suaue. 4 Quoniam domum Iaacob elegit sibi Dominus, Israelem in dilectum suum. 5 Quoniam ego scio quòd magnus est Dominus, & dominator noster supra omnes deos.
6 Omnia quæ voluit Dominus fecit in cælis & in terra, in maribus & omnibus abyssis. 7 Eleuans nubes ab extremis terræ, fulgura ad descensum pluuiarum edidit. qui producit ventum impetuosum de thesauris suis. 8 Qui interfecit primogenita Ægypti ab homine vsque ad pecus. 9 Misit signa & portenta in medio tui Ægypte, in Pharaonem & in omnes seruos eius. 10 Qui percussit populos plurimos, & interfecit reges fortes: 11 Sichon regem Amorrhæum, & Og regem Basan, & vniuersum regnum Chananæum. 12 Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem *inquam* Israel populo suo. 13 Domine nomen tuum in æternum est, Domine memoria tui in generationem & generationem. 14 Quoniam iudicabit Dominus iudicium populi sui, & super seruos suos iustos conuertetur in miserationibus suis.
15 Idola gentium argentea & aurea, opera manuum hominis. 16 Os habent & non loquuntur; oculos habent & non vident.
17 Aures habent & non audiunt; nares, nec est spiritus viuens in ore ipsorum.
18 Similes illis fiant qui faciunt ea; omnes qui confidunt in eis.
19 Domus Israel benedicite Domino, domus Aharon benedicite Domino.
20 Domus Leui benedicite Domino: timentes Dominum benedicite Domino.
21 Benedictus Dominus ex Sion, qui posuit maiestatem suam in Ierusalem. laudate Deum.

קלו

1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:
2 הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו:
3 הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו:
4 לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו:
5 לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו:
6 לרקע הארץ על המים כי לעולם חסדו:
7 לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו:
8 את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו:
9 את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו:
10 למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו:
11 ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו:
12 ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו:
13 לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו:
14 והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו:
15 ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו:
16 למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו:
17 למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו:
18 ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו:
19 לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו:
20 ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו:
21 ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו:
22 נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו:
23 שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו:
24 ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו:
25 נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו:
26 הודו לאל השמים כי לעולם חסדו:

PSAL. CXXXVI.

1 *Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.*
2 *Confitemini Deo deorum, quoniam in æter-*
3 *nũ misericordia eius. *Confitemini Domino do-*
minorum, quoniam in æternum misericordia e-
4 *ius. *Qui fecit mirabilia magna solus, quoniã*
in æternum misericordia eius.
5 *Qui fecit cælos in sapientia, quoniam in æ-*
6 *ternum misericordia eius. *Qui firmauit ter-*
ram super aquas, quoniam in æternum miseri-
7 *cordia eius. *Qui fecit luminaria magna, quo-*
8 *niam in æternum misericordia eius. *Solem*
in potestatem diei, quoniam in æternum miseri-
9 *cordia eius. *Lunam & stellas in potesta-*
tem noctis, quoniam in æternum misericordia
10 *eius. *Qui percussit Ægyptum cum primitiuis*
eorum, quoniam in æternum misericordia eius.
11 **Et eduxit Israel de medio eorum, quoniam*
12 *in æternum misericordia eius. *In manu va-*
lida & in brachio extento, quoniam in æternũ
13 *misericordia eius. *Qui diuisit mare rubrum*
in diuisiones, quoniam in æternum misericordia
14 *eius. *Et adduxit Israel in medio eius, quo-*
15 *niam in æternum misericordia eius. *Et con-*
uoluit Pharaonem & exercitum eius in mari
rubro, quoniam in æternum misericordia eius.
16 **Qui duxit populum suum per desertum, quo-*
17 *niam in æternum misericordia eius. *Qui per-*
cussit reges magnos, quoniã in æternum miseri-
18 *cordia eius. *Et occidit reges magnificos, quoniã*
19 *in æternum misericordia eius. *Seon regem A-*
moræorum, quoniã in æternũ misericordia eius.
20 **Et Og regem Basan, quoniã in æternũ miseri-*
21 *cordia eius. *Et dedit terrã eorum hæreditatẽ,*
22 *quoniam in æternũ misericordia eius. *Hæredi-*
tatem Israel seruo suo, quoniam in æternum mi-
23 *sericordia eius. *Quia in humilitate nostra me-*
mor fuit nostri, quoniam in æternum misericor-
24 *dia eius. *Et eripuit nos de hostibus nostris,*
25 *quoniam in æternum misericordia eius. *Qui*
dat panem omni carni, quoniam in æternum mi-
26 *sericordia eius. *Confitemini Deo cæli, quo-*
niam in æternum misericordia eius.

PSAL. CXXXV.

COnfitemini Dño quoniã bonus, quo- 1
niã in*seculũ misericordia eius. *Cõfite 2
mini Deo deorũ, quoniã in*seculũ miseri-
cordia eius. *Cõfitemini Dño dñorũ, quo- 3
niã ĩ* seculũ misericordia eius. *Qui* fecit 4
mirabilia magna solus, quoniã in*seculum
misericordia eius. *Qui fecit cęlos in intel 5
lectu, quoniã in* seculũ misericordia eius.
*Qui firmauit terrã sup aquas, quoniã in 6
*seculũ misericordia eius. *Qui fecit lumi- 7
naria magna- solus', quoniã in*seculũ mise
ricordia eius: *Solẽ in potestatẽ diei, quo- 8
niã in*seculũ misericordia eius. *Lunam & 9
stellas in potestatẽ noctis, quoniã ĩ* seculũ
misericordia ei⁹. *Qui pcussit Ægyptũ cũ 10
primogenitis eorũ, quoniã in*seculũ mise
ricordia eius. **Et eduxit Israel de medio 11
eorũ, quoniã in*seculum misericordia eius.
*In manu potẽti & ĩ brachio excelso, quo- 12
niã in*seculũ misericordia eius. *Qui diui- 13
sit rubrũ mare in diuisiones, quoniã ĩ*secu
lũ misericordia eius. *Et eduxit Israel p me- 14
diũ eius, quoniã in*seculũ misericordia ei⁹.
*Et excussit Pharaonẽ &*exercitũ ei⁹ ĩ mari 15
rubro, quoniã in*seculum misericordia e-
ius. *Qui traduxit populũ suũ p desertũ, 16
quoniã in * seculũ misericordia eius. *Qui 17
percussit reges magnos, quoniã in * seculũ
misericordia eius. *Et occidit reges fortes, 18
quoniam in*seculũ misericordia eius. *Seõ 19
regem Amorræorum, quoniã in * seculum
misericordia eius. *Et Og regẽ Basan, quo- 20
niam in * seculum misericordia ei⁹. *Et de- 21
dit terram eorum hæreditatem, quoniam
in*seculũ misericordia eius. *Hæreditatem 22
Israel seruo suo, quoniam in*seculũ mise-
ricordia eius. *Quia in humilitate nostra 23
memor fuit nostri- Dñs', quoniã in*seculũ
misericordia eius. *Et redemit nos ab ini- 24
micis nostris, quoniã in*seculũ misericor-
dia eius. *Qui dat escã omni carni, quoniã 25
in*seculum misericordia eius. *Cõfitemini 26
Deo cęli, quoniã ĩ*seculũ misericordia ei⁹.

ρλέ.

1 *Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
2 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν, ὅτι
3 εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *ἐξομολογεῖσθε τῷ κυ-
4 ρίῳ τῶν κυρίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τῷ ποι-
ήσαντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
5 λεος αὐτοῦ. *τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει,
6 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τῷ στερεώσαντι τὴν
γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
7 *τῷ ποιήσαντι φῶτα μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
8 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας,
9 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τὴν σελήνην καὶ
τοὺς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
10 λεος αὐτοῦ. *τῷ παλάξαντι αἴγυπτον σὺν τοῖς πρω-
11 τοτόκοις αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *καὶ
ἐξαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ ἐκ μέσου αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
12 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι
13 ὑψηλῷ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τῷ κατα-
διελόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις, ὅτι εἰς τὸν
14 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τῷ διαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ
διὰ μέσου αὐτῆς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
15 *καὶ ἐκτινάξαντι φαραὼ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς θά-
λασσαν ἐρυθράν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
16 *τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι εἰς τὸν
17 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τῷ παλάξαντι βασιλεῖς
μεγάλους, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
18 *καὶ ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς, ὅτι εἰς τὸν αἰ-
19 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορ-
20 ραίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *καὶ τὸν ὢγ
βασιλέα τοῦ βασάν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
21 *καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, ὅτι εἰς τὸν
22 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *κληρονομίαν ἰσραὴλ δού-
λῳ αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
23 *ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος,
24 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *καὶ ἐλυτρώσατο
ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐ-
25 τοῦ. *ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
26 ἔλεος αὐτοῦ. *ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

תרגום

קלו

1 שבחו קדם יי ארום טב ארום לעלם טוביה: 2 שבחו לאלה אלהיא ארום לעלם טוביה: 3 שבחו למרי מריא ארום לעלם טוביה: 4 לעבד פרישן רברבן בלחודוהי ארום לעלם טוביה: 5 לעבד שמיא בסכלתנו ארום לעלם טוביה: 6 למרדד ארעא עלוי מיא ארום לעלם טוביה: 7 לעבד נהורין רברבין ארום לעלם טוביה: 8 ית שמשא למשלט ביממא ארום לעלם טוביה: 9 ית סיהרא וכוכביא למשלט בליליא ארום לעלם טוביה: 10 למחי מצראי במכתשין וקטל בכריהון ארום לעלם טוביה: 11 ואפק ישראל פריקין מביניהון ארום לעלם טוביה: 12 בידא תקיפא ובדרעא מרממא ארום לעלם טוביה: 13 לצלח ימא דסוף לצלוחין ארום לעלם טוביה: 14 ואעבר ישראל במציעיה ארום לעלם טוביה: 15 ושנק פרעה וחילותיה בימא דסוף ארום לעלם טוביה: 16 למהלך עמה במדברא ארום לעלם טוביה: 17 למחי מלכין רברבין ארום לעלם טוביה: 18 וקטל מלכין גיותנין ארום לעלם טוביה: 19 לסיחון מלכא דאמוראי ארום לעלם טוביה: 20 ולעוג מלכא דבותנן ארום לעלם טוביה: 21 ויהב ארעהון לאחסנא ארום לעלם טוביה: 22 אחסנא לישראל עבדה ארום לעלם טוביה: 23 באתמסכנותנא דכר לנא קימיה ארום לעלם טוביה: 24 ופרק יתנא ממעיקנא ארום לעלם טוביה: 25 דיהב מזונא לכל בשרא ארום לעלם טוביה: 26 שבחו לאלהא דשמיא ארום לעלם טוביה:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXVI.

Laudes dicite coram Domino, quoniam bonus est, quoniam in æternum benignitas eius. 2 Laudes dicite Deo deorum, quoniam in æternum benignitas eius. 3 Laudes dicite Domino dominorum, quoniam in æternum benignitas eius. 4 Factori mirabilium magnorum soli, quoniam in æternum benignitas eius. 5 Factori cælorum in intelligentia, quoniam in æternum benignitas eius. 6 Ei qui extendit terram super aquas, quoniam in æternum benignitas eius. 7 Ipsi qui fecit luminaria magna, quoniam in æternum benignitas eius. 8 Solem vt præesset diei, quoniam in æternum benignitas eius. 9 Lunam & stellas vt præessent nocti, quoniam in æternum benignitas eius. 10 Qui percussit Ægyptum plagis, & occidit primogenita eorum, quoniam in æternum benignitas eius. 11 Et eduxit Israelem ereptum de medio eorum, quoniam in æternum benignitas eius. 12 In manu forti & brachio excelso, quoniam in æternum benignitas eius. 13 Qui diuisit mare rubrum in diuisiones, quoniam in æternum benignitas eius. 14 Et transire fecit Israel per medium eius, quoniam in æternum benignitas eius. 15 Et submersit Pharaonem & exercitum eius in mari rubro, quoniam in ęternum benignitas eius. 16 Qui deduxit populum suum per desertum, quoniam in æternum benignitas eius. 17 Qui percussit reges magnos, quoniam in æternum benignitas eius. 18 Et occidit reges superbos, quoniam in ęternum benignitas eius. 19 Sichon regem Amorręorum, quoniam in æternum benignitas eius. 20 Et Og regem Bassan, quoniam in ęternum benignitas eius. 21 Et dedit terram eorum hæreditatem, quoniam in æternum benignitas eius. 22 Hæreditatem Israel seruo suo, quoniam in ęternum benignitas eius. 23 In correptione memor fuit erga nos pacti sui, quoniam in æternum benignitas eius. 24 Et redemit nos ab iis qui angebant nos, quoniam in æternum benignitas eius. 25 Qui dat escam omni carni, quoniam in æternum benignitas eius. 26 Laudes dicite Deo cæli, quoniam in ęternum benignitas eius.

קלז

1 * עַל־נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת־צִיּוֹן׃
2 * עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃
3 * כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ
שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃
4 * אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃
5 * אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָםִ תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃
6 * תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא
אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַםִ עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃
7 * זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָםִ הָאֹמְרִים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃
8 * בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־
גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃
9 * אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

קלח

1 * לְדָוִד אוֹדְךָ בְכָל־לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ׃
2 * אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת־שְׁמֶךָ
עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ
אִמְרָתֶךָ׃
3 * בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃
4 * יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַלְכֵי־אָרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי־
פִיךָ׃
5 * וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃
6 * כִּי־רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק
יְיֵדָע׃
7 * אִם־אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח
יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃
8 * יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי
יָדֶיךָ אַל־תֶּרֶף׃

PSAL. CXXXVII.

1 *Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur Sion.*
2 * *Super salices in medio eius suspendimus citharas nostras.*
3 * *Quoniam ibi interrogauerunt nos qui captiuos duxerunt nos, verba carminis; & qui affligebant nos læti, Canite nobis de canticis*
4 *Sion.* * *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?*
5 * *Si oblitus fuero tui Ierusalem, in obliuione sit dextera mea.*
6 * *Adhæreat lingua mea gutturi meo, si non recordatus fuero tui, si non proposuero Ierusalem in principio lætitiæ meæ.*
7 * *Memento Domine filiorum Edom in die Ierusalem, dicentium: Euacuate euacuate vsque ad fundamentum eius.*
8 * *Filia Babylonis vastata, beatus qui retribuet tibi vicissitudinem tuam quam retribuisti nobis.*
9 * *Beatus qui tenebit et allidet paruulos tuos ad petram.*

1 * *Dauid.* PSAL. CXXXVIII.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo, in conspectu deorum cantabo tibi.
2 * *Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo super misericordia tua & veritate tua, quoniam magnificasti super omne nomen tuum eloquium tuum.*
3 * *In die inuocabo, & exaudies me; dilatabis animæ meæ fortitudinem.*
4 * *Confiteantur tibi Domine omnes reges terræ, quoniam audierunt eloquia oris tui.*
5 * *Et cantent in viis Domini, quoniam magna gloria Domini.*
6 * *Quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit, & excelsa de longè cognoscit.*
7 * *Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me: super furorem inimicorum meorũ mittes manũ tuam, et saluabit me dextera tua.*
8 * *Dominus operabitur pro me; Domine misericordia tua in æternum, opera manuum tuarum ne dimittas.*

Psalmus Dauid

*Dauid *per Hieremiam.* PSAL. CXXXVI.
Vper flumina Babylonis illic sedimus, 1
& fleuimus dum recordaremur nos Siõ.
*In salicibus in medio eius suspendimus 2
organa nostra. *Quia illic interrogauerũt 3
nos q captiuos duxerunt nos, verba cãtionum, & qui abduxerunt nos, hymnũ. Cantate nobis de canticis Sion: *Quomodo 4
cantabimus canticum Dñi in terra aliena?
*Si oblitus fuero tui Hierusalem, obliuioni 5
detur dextera mea. *Adhæreat lingua 6
mea faucibus meis, si non tui meminero. si nõ proposuero Hierusalẽ *sicut* in principio lætitiæ meæ. *Memor esto Dñe filio- 7
rum Edom in die Hierusalem. qui dicunt: Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum *eius. *Filia Babylonis misera. beatus 8
qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis. *Beatus qui tene- 9
bit & allidet paruulos tuos ad petram.

in ea

* *Psalmus Dauid Aggæi & Zachariæ.*

PSAL. CXXXVII.

Confitebor tibi Domine in toto corde 1
meo, & in conspectu angelorum psallam tibi, quoniam audisti omnia verba oris mei. *Adorabo ad templum sanctum 2
tuum, & confitebor nomini tuo, super misericordia tua & veritate tua. quoniã magnificasti super omne nomen sanctum tuũ.
*In quacunque die inuocauero te, *velociter* exaudi me. multiplicabis *me in anima mea virtute tua. *Confiteantur tibi 3
Domine omnes Reges terræ, quia audie- 4
runt omnia verba oris tui. *Et cantent
in viis Domini, quoniam magna *gloria 5
Domini: *Quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit, & alta à longè 6
cognoscit. *Si ambulauero in medio
tribulationis, viuificabis me. *Super iram 7
inimicorum meorum extendisti *manus tuas, & saluum fecit me dextera tua.
*Dominus retribuet pro me. Domine 8
misericordia tua in seculũ, opera manuum tuarum ne despicias.

in anima mea virtutem

*Et

*Et manum tuam

* Τῷ δαυὶδ διὰ ἱερεμίου. ρλϛ´.

1 Ἐπὶ τῶν ποταμῶν βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν, καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς σιών.
2 * ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄρ-
3 γανα ἡμῶν. * ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς, λόγους ᾠδῶν, καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον. ᾄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν σιών.
4 * πῶς ᾄσωμεν τὴν ᾠδὴν κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;
5 * ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθείη ἡ δεξιά μου.
6 * κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μή σου μνησθῶ. ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν ἱερουσαλὴμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.
7 * μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν ἐδὼμ τὴν ἡμέραν ἱερουσαλήμ. τῶν λεγόντων, ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε, ἕως τῶν θεμε-
8 λίων αὐτῆς. * θυγάτηρ βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος. μακάριος ὃς ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδομά σου ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.
9 * μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν.

* Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου.

ρλζ´.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι, ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
2 * προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, καὶ ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου.
3 * ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου.
4 * ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου.
5 * καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου, ὅτι μεγάλη ἡ δό-
6 ξα κυρίου. * ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ,
7 καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπομακρόθεν γινώσκει. * ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζήσεις με. ἐπ᾽ ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.
8 * κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ. κύριε τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.

תרגום

קלז

1 עַל נַהֲרָוָתָא דְּבָבֶל תַּמָּן יְתֵבְנָא לְחוּד בְּכֵינָא כַּד הֲוֵינָא דָּכְרִין יָת צִיּוֹן׃ 2 עַל עַרְבִין בִּמְצַעָה תְּלֵינָן כִּנָּרְנָא׃ 3 אֲרוּם תַּמָּן שְׁאֵלוּ יָתָנָא בַּבְלָאֵי דִּשְׁבוֹ יָתָנָא לְמֵימַר מִלִּין דְּשִׁירְתָא וּבָזוֹזָנָא עַל עֵסֶק חֶדְוָה אָמְרִין שַׁבַּחוּ לָנָא מִשִּׁירָתָא דַּהֲוֵיתוּן אָמְרִין בְּצִיּוֹן׃ 4 הֵיכְדֵין נְשַׁבַּח יָת תֻּשְׁבַּחְתָּא דַּיְיָ עַל אַרְעָא חִלּוֹנִיתָא׃ 5 אִין מַנְשֵׁינָא לִיךְ יְרוּשְׁלֵם אַנְשְׁיֵיהּ לִימִינִי׃ 6 תִּדְבַּק לִישָׁנִי לְמוּרִיגִי אִין לָא דְּכַרְנָא לִיךְ אִין לָא אַסֵּיק יָת יְרוּשְׁלֵם לְדָכְרָן טָב עַל שֵׁירוּי חֶדְוַת כְּתֵי שַׁמָּשַׁי׃ 7 אִדְּכַר יְיָ לְעַמָּא דֶּאֱדוֹם יָת יוֹמָא דַּחֲרִבוּ יָת יְרוּשְׁלֵם דְּאָמְרִין פַּנּוֹן פַּנּוֹן עַד שִׁיתָאֲסָא בַּהּ׃ 8 בַּת בָּבְלְיָתָא בָּזוֹזִין טוּבוֹהִי דְּמָאן דְּפָרַע לִיךְ יָת תַּשְׁלוּמַת גְּמָלִיךְ דִּי גְּמַלְתְּ לָנָא׃ 9 טוּבוֹהִי דְּמָאן דְּיוֹחֵד וּמְרַטֵּשׁ יָת טַלְיָיךְ עַל כֵּיפָא׃

קלח

1 עַל יְדָא דְּדָוִד אוֹדֵי קֳדָמָךְ יְיָ בְּכָל לִבִּי קֳדָם דַּיָּנַיָּא אֲשַׁבְּחִנָּךְ׃ 2 אֶסְגּוֹד קֳדָם הֵיכַל קֻדְשָׁךְ וְאוֹדֵי יָת שְׁמָךְ מְטוּל טוּבָךְ וּמְטוּל קֻשְׁטָךְ אֲרוּם אַסְגִּיעֲתָא עַל כּוּלֵּי שְׁמָךְ מֵימַר תֻּשְׁבַּחְתָּךְ׃ 3 בְּיוֹמָא דִּקְרֵיתִי עֲנֵיתָא יָתִי אַסְגִּיעֲתַנִי בְּנַפְשִׁי עֻשְׁנָא׃ 4 יוֹדוּן קֳדָמָךְ יְיָ כָּל מַלְכַיָּא דְּאַרְעָא אֲרוּם שְׁמַעוּ מֵימַר תֻּשְׁבַּחְתָּךְ׃ 5 וִישַׁבְּחוּן עַל כָּל כִּבְשַׁיָּא דַּיְיָ אֲרוּם רַב אִיקָרָא דַּיְיָ׃ 6 אֲרוּם רָמָא יְיָ וּמַכִּיךְ יֶחֱמֵי וְגֵיוְתָנָא מִשְּׁמַיָּא רְחִיקִין יְמָאֵךְ׃ 7 אִין אֲהַלֵּךְ בִּמְצַע עָקְתָא תְּקַיְּמִנַנִי וְעַל נְחִירֵי בַּעֲלֵי דְּבָבַי תּוֹשִׁיט יְדָךְ לְחַבָּלוּתְהוֹן וּתְפָרְקִנַנִי יְמִינָךְ׃ 8 מֵימְרָא דַּיְיָ יִפְרַע לְהוֹן בִּישָׁא אַמְטוּלָתִי יְיָ טוּבָךְ לְעָלַם עוֹבָדֵי יְדָךְ לָא תִּשְׁבּוֹק׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXVII.

Super flumina Babylonis, ibi sedimus & fleuimus cùm recordaremur Sion. [2] Super salices in medio eius suspendimus citharas nostras. [3] Ibi autẽ rogauerũt nos Babylonij, qui captiuos adduxerũt nos, vt diceremus verba canticorũ: & raptores nostri lętitię causa dicebãt: Psallite nobis cantica quę dicebatis in Sion. [4] Quomodo cantabimus hymnos Domini in terra aliena? [5] Si oblitus fuero tui Ierusalẽ, obliuioni tradam dexteram meam. [6] Adhæreat lingua mea palato meo, nisi recordatus fuero tui, nisi ascendere fecero Ierusalem in memoriam bonam in initio cœtuum ministrorum meorum. [7] Memor esto Domine populi Edom, diei qua destruxerunt Ierusalem, dicentes: Complanate, complanate vsque ad fundamentum in ea. [8] Filia Babyloniorum deuastatorum, Beatus qui reddiderit tibi retaliationem retributionis tuę quam retribuisti nobis. [9] Beatus qui capiet & allidet paruulos tuos super petram.

Per manum Dauidis. PSAL. CXXXVIII.

Confitebor coram te Domine in toto corde meo: in conspectu iudicum cantabo tibi. [2] Adorabo coram templo sancto tuo, & confitebor nomini tuo propter benignitatem tuam & propter veritatem tuam, quoniam magnificasti super omne nomen tuũ verbum laudis tuæ. [3] In die qua inuocaui, respondisti mihi: multiplicasti in anima mea fortitudinem. [4] Confiteantur coram te Domine omnes reges terræ, quoniam audierunt verbum laudis tuæ. [5] Et cantent in omnibus viis Domini, quoniam magna est gloria Domini. [6] Quoniam excelsus Dominus & humilem respiciet, & superbum de cælis longinquis deprimet. [7] Si ambulauero in media angustia, viuificabis me; & super nares inimicorum meorum pones manum tuam vt destruas illos: & redimet me dextera tua. [8] Verbum Domini reddet malum illis propter me: Domine benignitas tua in æternum; opera manuum tuarum ne derelinquas.

קלט

1 למנצח לדוד מזמור יהוה חקרתני ותדע׃
2 אתה ידעת שבתי וקומי בנתה לרעי מרחוק׃
3 ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה׃
4 כי אין מלה בלשוני הן יהוה ידעת כלה׃
5 אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה׃
6 פלאיה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה׃
7 אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח׃
8 אם אסק שמים שם אתה ואציעה
שאול הנך׃
9 אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים׃
10 גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך׃
11 ואמר אך חשך ישופני ולילה אור בעדני׃
12 גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר
כחשיכה כאורה׃
13 כי אתה קנית כליתי תסכני בבטן אמי׃
14 אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך
ונפשי ידעת מאד׃
15 לא נכחד עצמי ממך אשר עשיתי בסתר
רקמתי בתחתיות ארץ׃
16 גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו ימים
יצרו ולא אחד בהם׃
17 ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיהם׃
18 אספרם מחול ירבון הקיצתי ועודי עמך׃
19 אם תקטל אלוה רשע ואנשי דמים סורו
מני׃
20 אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא עריך׃
21 הלוא משנאיך יהוה אשנא ובתקוממיך
אתקוטט׃
22 תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי׃

1 *Victori David Psalmus.*
CXXXIX.
Domine inuestigasti me, & cognouisti.
2 *Tu cognouisti sessionem meam & resurre-*
ctionem meam, intellexisti malū meum de longè.
3 *Semitam meam & accubationem meam*
ventilasti, & omnes vias meas intellexisti.
4 *Quia non est eloquium in lingua mea, ecce*
5 *Domine omnia nosti. Retrorsum & antè*
formasti me, & posuisti super me manum tuam.
6 *Mirabilior est scientia me, excellentior est,*
7 *non potero ad eam. Quò ibo à spiritu tuo,*
& quò à facie tua fugiam?
8 *Si ascendero in cælum, ibi es tu; si iacuero*
in inferno, ades tu.
9 *Si sumpsero pennas meas diluculò, habita-*
10 *uero in extremo maris; Etiam ibi manus*
tua deducet me, & tenebit me dextera tua.
11 *Si dixero: Fortè tenebræ operient me, nox*
quoque lux erit coram me.
12 *Nec tenebræ habent tenebras apud te, &*
nox quasi dies lucet: similes sunt tenebræ &
13 *lux. Quia tu possedisti renes meos, orsusque*
14 *es me in vtero matris meæ. Confitebor tibi*
quoniam terribiliter magnificasti me: mirabilia
opera tua, & anima mea nouit nimis.
15 *Non sunt operta ossa mea à te quibus factus*
sum in abscondito, imaginatus sum in nouissimis
terræ.
16 *Informem adhuc me viderunt oculi tui, &*
in libro tuo omnes scribētur: dies formati sunt,
& non est vna in eis.
17 *Mihi autem quàm honorabiles facti sunt*
amici tui Deus, quàm fortes pauperes eorum!
18 *Dinumerabo eos, & arena plures erunt:*
euigilaui & adhuc sum tecum.
19 *Si occideris Deus impium, viri sangui-*
num declinate à me.
20 *Qui contradicent tibi scelerate, eleuati sunt*
frustrà aduersarij tui.
21 *Nonne odientes te Domine odiui, & con-*
tra aduersarios tuos distabui?
22 *Perfecto odio oderam illos, inimici facti*
sunt mihi.

1 In finem Dauid psalmus *Zachariæ in dispersione.* CXXXVIII.
Domine probasti me & cognouisti me.
tu cognouisti sessionē meā & resurre-
ctionē meā. Tu intellexisti cogitationes 2
meas de lōgè. Semitam meam & funiculū 3
meū tu inuestigasti: & omnes vias meas p̄-
uidisti, quia non est dolus in lingua mea. 4
Ecce Domine tu cognouisti omnia nouis-
sima & antiqua. Tu formasti me, & posui- 5
sti sup me manū tuam. Mirabilis facta est 6
sciētia tua ex me, cōfortata est, non potero
ad eā. Quò ibo à spiritu tuo, & à facie tua 7
quò fugiā? Si ascendero in cęlū, tu illic es: 8
si descendero in infernum, ades. Si sump- 9
sero pennas meas diluculò, & habitauero
in extremis maris, & enim illic manꝰ tua 10
deducet me, & tenebit me dextera tua. Et 11
dixi: Forsitan tenebræ cōculcabunt me, &
nox illuminatio in deliciis meis. Quia te- 12
nebræ nō obscurabuntur à te, & nox sicut
dies illuminabitur. sicut tenebræ eius, ita
& lumen eius. Quia tu possedisti renes 13
meos, suscepisti me de vtero matris meæ.
Confitebor tibi quia terribiliter mirificatus es. mirabilia opa tua, & anima mea 14
cognoscit nimis. Non est occultatum os 15
meum à te quod fecisti in occulto, & sub-
stantia mea in inferioribus terræ.
Imperfectum meum viderunt oculi 16
tui, & in libro tuo omnes scribentur.
dies formabuntur, & nemo in eis.
Mihi autem nimis honorificati sunt a- 17
mici tui Deus, nimis cōfortati sunt prin-
cipatus eorum. Dinumerabo eos, & 18
super arenam multiplicabuntur. Exurrexi,
& adhuc sum tecum: Si occideris pec- 19
catores Deus. Viri sanguinum declinate à
me, quia litigiosi estis in cogitationibus. 20
accipient in vanitate ciuitates tuas.
Nonne qui oderunt te Domine ode- 21
ram, & super inimicos tuos tabescebam?
Perfecto odio oderam illos, in inimi- 22
cos facti sunt mihi.

1 εἰς τὸ τέλος τοῦ δαυὶδ ψαλμὸς ζαχαρίου ἐν
τῇ διασπορᾷ. ρλή.
Κύριε ἐδοκίμασάς με, καὶ ἔγνως με. σὺ ἔγνως τὴν
καθέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου.
2 σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου ἀπὸ μακρόθεν.
3 τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου σὺ ἐξιχνίασας.
4 καὶ πάσας τὰς ὁδούς μου προεῖδες· ὅτι οὐκ ἔστι δό-
5 λος ἐν γλώσσῃ μου. ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνως πάντα τὰ ἔ-
σχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐ-
6 μὲ τὴν χεῖρά σου. ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου
ἐξ ἐμοῦ, ἐκραταιώθη, οὐ μὴ δυνώμαι πρὸς αὐτήν.
7 ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προ-
8 σώπου σου ποῦ φύγω; ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ
ἐκεῖ εἶ. ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ᾅδην, πάρει.
9 ἐὰν ἀναλάβοιμι τὰς πτέρυγάς μου κατ' ὄρθρον, καὶ
10 κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης· καὶ γὰρ ἐκεῖ
ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.
11 καὶ εἶπα, ἄρα σκότος καταπατήσει με, καὶ νὺξ φω-
τισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου.
12 ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα
φωτισθήσεται. ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς.
13 ὅτι σὺ ἐκτήσω τοὺς νεφρούς μου, ἀντελάβου μου ἐκ
γαστρὸς μητρός μου.
14 ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι φοβερῶς ἐθαυμαστώθης. θαυ-
μάσια τὰ ἔργα σου, καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα.
15 οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυ-
φῇ, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.
16 τὸ ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ ἐπὶ
τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται. ἡμέραι πλασθήσονται,
17 καὶ οὐθεὶς ἐν αὐτοῖς. ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ
φίλοι σου ὁ θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν.
18 ἐξαριθμήσομαι αὐτούς, καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυν-
θήσονται. ἐξηγέρθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ.
19 ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός. ἄνδρες αἱμάτων
20 ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ· ὅτι ἐρισταί ἐστε εἰς διαλογισμούς.
λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου.
21 οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς
22 ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην; τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐ-
τούς, εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι.

תרגום

קלט 1 לשבחא על יד דוד תשבחתא ייי פשפשתא יתי וידעתא׃ 2 קדמך גלי אותבותי ואוקימותי אתבוננת
לחברותי בכנישתא מרחיק׃ 3 כדון במיזלי באורחא ובארבעותי במדרשא אתעבדת חלוני וכל ארחתי אסכנתא׃ 4 ארום לית
ממלל בלשני דשקר את מימרא דייי ידעת כל גשמי׃ 5 מאחורי ומאפי אעקתני וגרית עלי מחת אידך׃ 6 פרישא מנדעא מני
ואתקפת לא אכול לה׃ 7 האן איזל מן קדם זעפך והאן מן קדמך איפוך׃ 8 אין אסק לשמיא תמן את ואימוך לשיול תמן מימרך׃
9 אזקוף ציצין דקריץ אשרי בסוף מערבא׃ 10 לחוד תמן ידך תדברנני ותוחדני ימינך׃ 11 ואמרת ברם חשוכא עלי קבלא
ברם ולייא מנהר עלי׃ 12 ברם חשוכא לא יחשיך מן מימרך ולייא היך יממא ינהר היך חשוכא היך נהורא שוין׃ 13 ארום את
קנית כליתי אשתיתני בכריסא דאמי׃ 14 אודי קומך מטול דדחילן עבדת פרישת פרישן עובדך ונפשי חכמת לחדא׃ 15 לא אתכסי
גרמי מנך דאתעבדת בסתרא אצטיירת בכריסא דאמי׃ 16 גשמי חמין עינך ועל ספר דכרנך כלהון יומי מכתבין ביומא דאתברי
עלמא מן שירויא אתבריו כלהון בריתא בשתא יומין ולית בחר חד יומא בהון׃ 17 וקדמי כמה יקירין אנון רחמיך אלהא וכמה מתחילין
רבניהון׃ 18 אמנינון בעלמא הדין יתיר מחלא יסגעון אתערית לעלמא דאתי ועד כדון אנא גבך׃ 19 אין תקטול אלהא לרשיעא וגברין
וחייבין דין דקטול יזורון מני׃ 20 דיומון בשמך על נכלא משתבעין על מגן בעלי דבבך׃ 21 הלא מסנאך ייי אנא סני ובדקימין לקבלך
אנא מרגג׃ 22 עד שיציאות שניתא שניתינון לבעלי דבב הוון לי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum per manum Dauidis canticum. PSAL. CXXXIX.

Domine perscrutatus es me & cognouisti. 2 Coram te nota est sessio mea & surrectio mea: intellexisti societatem meam in ecclesia de longè. 3 Nunc autem ambulante me in via, aut recumbente in schola, factus es extraneus; & omnes vias meas frequentasti. 4 Quoniam non est eloquium in lingua mea mendacij: tu ô sermo Domini cognouisti omne corpus meum. 5 A tergo & antè molestasti me, & concitasti super me percussionem manuum tuarum. 6 Mirabilis est scientia præ me, ardua facta est, non potero ad eam. 7 Quò ibo à præsentia tempestatis tuæ? & quò à conspectu tuo me vertam? 8 Si ascendero in cælum, illic tu es: & si stratum fecero in inferno, ibi *aderit* Verbum tuum. 9 Si sustulero alas auroræ, & habitauero in nouissimo Occidentis: 10 Etiam illuc manus tua deducet me, & apprehendet me dextera tua. 11 Et dixi: Certè tenebrę obscurant me, nox verò lucet super me. 12 Verùm tenebrę non occultabūt *aliquid* à Verbo tuo, & nox sicut dies illuminabit: & tenebræ & lux apud te ęquales. 13 Quoniam tu possedisti renes meos, fundasti me in vtero matris meæ. 14 Confitebor coram te quia terribilia fecisti, mirificè mirabilia edidisti opera tua; & anima mea euasit sapiens valdè. 15 Non est absconsa substātia mea à te qua factus sum in abscondito, formatus sum in vtero matris meæ. 16 Corpus meum viderunt oculi tui, & in libro memorię tuæ omnes dies scripti sunt, in die qua creatus est mundus, à principio creatę sunt omnes creaturę in sex diebus, nec electus est dies vllus in eis. 17 Et coram me quàm honorabiles sunt qui amant te Deus, & quàm fortificantur principes eorum! 18 Dinumerabo eos in mūdo isto; vberantius quàm arena multiplicabuntur: resurrexi in mundo venturo, licet adhuc apud te sim. 19 Si occideris Deus impium, viri autem addicti iudicio mortis discedant à me. 20 Qui iurant in nomine tuo dolosè, iurant in vanum auctores inimicitiæ tuæ. 21 Nonne odientes te Domine odio habeo? & in iis qui insurgunt contra te, nausea afficior? 22 Consummato odio infestus fui illis: auctores inimicitiæ facti sunt mihi.

23 * חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לִבָּבִי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי :
24 * וּרְאֵה אִם־דֶּרֶךְ עֹצֶב בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם :

קמ

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד :
2 * חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי :
3 * אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל־יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת :
4 * שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה :
5 * שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִיְּדֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לִדְחוֹת פְּעָמָי :
6 * טָמְנוּ גֵאִים פַּח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד־מַעְגָּל מוֹקְשִׁים שָׁתוּ־לִי סֶלָה :
7 * אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנָי :
8 * יְהוִה אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכּוֹתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק :
9 * אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוֵי רָשָׁע זִמָּמוֹ אַל־תָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה :
10 * רֹאשׁ מְסִבָּי עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסֻּמוֹ :
11 * יִמֹּטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ יַפִּלֵם בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל־יָקוּמוּ :
12 * אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־חָמָס רָעָ יְצוֹדֶנּוּ לְמַדְחֵפוֹת :
13 * יָדַעְתִּי כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה דִּין עֲנִי מִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים :
14 * אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ :

23 * *Scrutare Deus me, & cognosce cor meum; proba me, & scito cogitationes meas.*
24 * *Et vide si via doli in me est, & deduc me in via æterna.*

* *Victori Psalmus Dauid.*

CXL.

1 * *Eripe me Domine ab homine malo, à viris iniquis serua me.*
2 * *Qui cogitauerunt malitias in corde, tota die versati sunt in prœliis.*
3 * *Exacuerunt linguam suam quasi serpens, venenum aspidum sub labiis eorum. Semper.*
4 * *Custodi me Domine de manu impij; à viro iniquitatum serua me, qui cogitauerunt supplantare gressus meos.*
5 * *Absconderunt superbi laqueum mihi, & funibus extenderunt rete: iuxta semitam offendiculum posuerunt mihi. Semper.*
6 * *Dixi Domino; Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.*
7 * *Deus Domine fortitudo salutis meæ, protexisti caput meum in die belli.*
8 * *Ne des Domine desideria impij, scelerati eius ne effundantur & eleuentur. Semper.*
9 * *Amaritudo conuiuarum meorum labor labiorum eorum operiet eos.*
10 * *Cadent super eos carbones, in ignem deijcies eos, in foueam vt non consurgant.*
11 * *Vir linguosus non dirigetur in terra: virum iniquum mala capient in interitu.*
12 * *Scio quòd faciet Dominus causam inopũ, iudicia pauperum.*
13 * *Attamen iusti confitebuntur nomini tuo: habitabunt recti cum vultu tuo.*

23 * Proba me Deus, & scito cor meum: interroga me, & cognosce semitas meas.
24 * Et vide si via iniquitatis in me*, & deduc me in via æterna.

* In finem Psalmus Dauid.

CXXXIX.

1 ERipe me Domine ab homine malo, à viro iniquo eripe me.
2 * Qui cogitauerunt * iniquitatem in corde, tota die constituebant prœlia.
3 * Acuerunt linguam suam sicut * serpentis: venenum aspidum sub labiis eorum.
4 * Custodi me Domine de manu peccatoris; * ab hominibus iniquis eripe me. qui cogitauerunt supplantare gressus meos.
5 * Absconderunt superbi laqueum mihi. 6 & * funibus extenderunt * laqueum * pedibus meis*: iuxta iter * scandala posuerunt mihi.
7 * Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.
8 * Domine Domine virtus salutis meæ, obumbrasti sup caput meum in die belli.
9 * Ne tradas me Domine à desiderio meo peccatori. cogitauerunt contra me, ne derelinquas me, ne fortè exaltentur.
10 * Caput circuitus eorum, labor labiorum ipsorum operiet eos:
11 * Cadent super eos carbones in ignem; deijcies eos in miseriis, & nõ subsistant.
12 * Vir linguosus non dirigetur in terra. virum iniustum mala capient in interitu.
13 * Cognoui quia faciet Dominus iudicium * inopum, & vindictam pauperum.
14 * Veruntamen iusti confitebuntur nomini tuo, & habitabunt recti cum vultu tuo.

23 * δοκίμασόν με ὁ θεός, καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου. ἔτασόν με, καὶ γνῶθι τὰς τρίβους μου.
24 * καὶ ἰδὲ εἰ ὁδὸς ἀνομίας ἐν ἐμοί, καὶ ὁδήγησόν με ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρλθ'.

2 * Ἐξελοῦ με κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με.
3 * οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίαν ἐν καρδίᾳ, ὅλην τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο πολέμους.
4 * ἠκόνησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν. διάψαλμα.
5 * φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀδίκων ἐξελοῦ με. οἵτινες διελογίσαντο τοῦ ὑποσκελίσαι τὰ διαβήματά μου.
6 * ἔκρυψαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι. διάψαλμα. καὶ σχοινίοις διέτειναν παγίδα τοῖς ποσί μου, ἐχόμβρα τρίβου σκάνδαλα ἔθεντό μοι.
7 * εἶπα τῷ κυρίῳ, θεός μου εἶ σύ, ἐνώτισαι κύριε τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.
8 * κύριε κύριε δύναμις τῆς σωτηρίας μου, ἐπεσκίασας ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
9 * μὴ παραδῷς με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ. διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μήποτε ὑψωθῶσιν. διάψαλμα.
10 * ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς.
11 * πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρακες ἐν πυρί, καταβαλεῖς αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, καὶ οὐ μὴ ὑποστῶσιν.
12 * ἀνὴρ γλωσσώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν.
13 * ἔγνων ὅτι ποιήσει κύριος τὴν κρίσιν τῶν πτωχῶν καὶ τὸ δίκαιον τῶν πενήτων.
14 * πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ κατοικήσουσιν εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου.

תרגום

23 פַּשְׁפֵּשׁ יְהֵי אֱלָהָא וְדַע רְעָיוֹנַי בַּחֲנֵן יְהֵי וְדַע חַרְהוֹרַי ׃ 24 וַחֲמֵי אִין אוֹרַח טָעוּ בִּי וְדַבֵּר יְהֵי בְּאוֹרַח תְּרִיצֵי עָלְמָא ׃

קמ

1 לְשַׁבָּחָא מְשַׁבְּחָא עַל יַד דָּוִד ׃ 2 פְּצֵא יְהֵי אֱלָהָא מִבַּר נָשׁ בִּישׁ מִגְּבַר חֲטוֹפִין תְּנַטְּרִנִי יְהֵי ׃
3 דִּי חֲשִׁבוּ בְּלִבָּא כָּל יוֹמָא מַעֲרִין קְרָבְיָא ׃ 4 מְהַנְיָן בְּלִשַׁנְהוֹן חֵידְ חֵיוְיָא אַרְמְיָא דַּעֲמִיהּ חֲוָוֹת שְׁפָוָתְהוֹן לְעָלְמִין ׃
5 נְטוֹרְנִי יְהֵי מֵאִידְ דְּרָשִׁיעָא מִגְּבַרִין מְרֵי חֲטוֹפִין חֲנָטוּר יְהֵי דִּי חַשְׁלוּ לְמִבְקְדוֹף אַכְתְּרֵי ׃
6 כְּמִנוּ גֵיוְתָנַיָּא קוֹלָא קֳרָמַי וְאַשְׁלָיָא פְּרִסוּן מְצַרְתָּא לְסִטַר אוֹרְחָא תְּקָלִין שַׁוִּן לִי לְעָלְמִין ׃
7 אֲמַרֵת לֵיוֵי אֱלָהִי אַתְּ אֲצִית יְיָ לְקָל בָּעוּתִי ׃ 8 אֱלָהָא יְיָ עָשָׁנָא דְּפָרְקָנִי שְׁלֵלְתָּא עַל רֵישִׁי בְּיוֹמָא דְּקְרָבָא ׃
9 לָא תִתֵּן יְיָ רֵיגּוֹנֵי דְּשִׁעְיָא מְחַשְׁבָתֵהּ לָא תְסַפֵּק יְסַהֲדֻנָּךְ וְלָא יִתְרוֹמְמוּן לְעָלְמִין ׃
10 וַאֲזִיזוּתָא דְּרִישׁ כְּנָתְרֵי חֵילְמֵידֵי דְּמִסְתַּחֲרִין לְאַדְפָּא לֵיעוֹרַת מַלְּשׁ יְנוּחַ דְּסַפְּקוּהוֹן יְחַפְּיֵנוּן ׃
11 יְקַטֵּן עֲלֵיהוֹן גַּמְרִין מִשְׁמַיָּא בְּנוּרָא דְגַהִינָּם יַפְּלִנּוּן בְּגִיצִין דְּמִתְחָרִין וְלָא יְקוּמוּן לְחַיֵּי עָלְמָא ׃
12 גְּבַר דְּמִשְׁתָּעֵי לִישָׁן חֵילִיתִי לֵית אֶפְשָׁא דְּחַיֵּי אֲנָשָׁא מְרֵי חֲטוֹף וְעַבְרִין בִּישִׁין יְצוּדִנֵּיהּ מַלְאָכָא דְמַוְתָא לְגַהִינָּם ׃
13 הָא בְּבֵן גְּלֵי קֳדָמַי אֲרוֹם יְשַׁבַּר יְיָ דִּינָא דַּעֲנָיֵי דִינֵיהוֹן דַּמְשִׁיבֵי ׃ 14 בְּרַם צַדִּיקַיָּא יְהוֹדוּן לְשׁוּמְךָ יִתְבוּן תְּרִיצֵי בְּאוֹרַח קֳדָמָךְ ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Scrutare me Deus, & scito cogitationes meas; proba me, & scito cogitatus meos.
24 Et vide si via erroris in me est: & deduc me in via rectorum mundi.

1 Ad laudandum canticum per manum Dauidis. PSAL. CXL.

LIbera me Deus ab homine malo, à viro iniquitatum custodi me. 2 Qui cogitauerunt mala in corde, tota die commiscentes bella. 3 Exacuunt linguam suam sicut serpens: venenum aspidis sub labiis eorum in æternum.
4 Custodi me Domine de manu impij: de viris auctoribus iniquitatum custodias me, qui cogitauerunt supplantare gressus meos.
5 Absconderunt superbi laqueum ante me, & funibus extenderunt rete iuxta semitam; scandala ponunt mihi continenter.
6 Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.
7 Deus Domine fortitudo redemptionis meæ, obumbrasti caput meum in die belli.
8 Non des Domine desideria impij: cogitationi eius ne satisfacias: auferantur, ne se extollant in æternum.
9 Achitophel caput ordinatorum discipulorum qui circueunt vt doceant prauitatem, insimulatio labiorum eorum cooperiat eos.
10 Cadant super illos carbones de cælo; in ignem gehennæ præcipiter eos in foueas scrobium, de quibus non resurgant ad vitam æternam. 11 Vir delator lingua triplici nequaquam possit dirigi in terra vitæ: virum prauum & operatorem malorum venetur angelus mortis, & detrudat eum in gehennam.
12 Propterea constat mihi quòd faciet Dominus iudicium pauperum & iudicium egenorum.
13 Profectò iusti confitebuntur nomini tuo, reuertentur recti vt orent coram te.

קמא

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִי הַאֲזִינָה
קוֹלִי בְּקָרְאִי לָךְ׃
2 * תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת
כַּפַּי מִנְחַת־עָרֶב׃
3 * שִׁיתָה יְהוָה שָׁמְרָה לְפִי נְצֹרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי׃
4 * אַל־תַּט־לִבִּי לְדָבָר־רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת
בְּרֶשַׁע אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן וּבַל־אֶלְחַם
בְּמַנְעַמֵּיהֶם׃
5 * יְהַלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל־יָנֵי
רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם׃
6 * נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שְׁפָטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אִמָרַי כִּי
נָעֲמוּ׃
7 * כִּמְו פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עַצְמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל׃
8 * כִּי אֵלֶיךָ יְהוִה אֲדֹנָי עֵינָי בְּךָ חָסִיתִי אַל־
תְּעֵר נַפְשִׁי׃
9 * שְׁמֹרֵנִי מִיְּדֵי פַּח יָקְשׁוּ לִי וּמֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
10 * יִפְּלוּ בְמִכְמֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר׃

קמב

1 * מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְּפִלָּה׃
2 * קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃
3 * אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃
4 * בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח־
זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח לִי׃
5 * הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה־וְאֵין־לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס
מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃
6 * זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה־ מַחְסִי חֶלְקִי
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃
7 * הַקְשִׁיבָה־ אֶל־רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי
מֵרֹדְפַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃

1 * Psalmus Dauid. CXLI.

DOmine clamaui ad te, festina mihi, exaudi vocem meam clamantis ad te.
2 * Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.
3 * Pone Domine custodiam ori meo, serua paupertatem labiorum meorum.
4 * Ne declines cor meum in verbum malum, voluere cogitationes impias, cum viris operantibus iniquitatem, neque comedere in delicijs eorum.
5 * Corripiat me iustus in misericordia & arguat me: oleum amaritudinis non impinguet caput meum, quia adhuc oratio mea pro malicijs eorum.
6 * Sublati sunt iuxta petram iudices eorum, & audient verba mea quoniam decorata sunt.
7 * Sicut agricola cùm scindit terram, sic dissipata sunt ossa nostra in ore inferni.
8 * Quia ad te Domine Deus oculi mei: in te sperani, ne euacues animam meam.
9 * Custodi me de manibus laquei quem posuerunt mihi, & de offendiculis operantium iniquitatem.
10 * Incident in rete eius impij simul; ego autem transibo.

1 * Eruditio Dauid cùm esset in spelunca: oratio. PSAL. CXLII.

2 VOce mea ad Dominum clamabo, voce mea ad Dominum deprecatus sum.
3 * Effundam in conspectu eius eloquium meum: tribulationem meam coram illo annunciabo.
4 * Cùm anxius in me fuerit spiritus meus, tu enim nosti semitam meam, in via hac qua ambulabo absconderunt laqueum mihi.
5 * Respice ad dexteram, & vide quia non est qui cognoscat me: periit fuga à me, & non est qui requirat animam meam.
6 * Clamaui ad te Domine: dixi, Tu es spes mea, pars mea in terra viuentium.
7 * Ausculta deprecationem meam, quoniã infirmatus sum nimis: libera me à persecutoribus meis, quoniam confortati sunt super me.

1 * Psalmus Dauid. CXL.

DOmine clamaui ad te, exaudi me, intende voci deprecationis meæ, cùm clamauero ad te. 2 * Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo; eleuatio manuum mearum sacrificiũ vespertinũ. 3 * Pone Dñe custodiam ori meo, & ostium circũstantiæ circũ labia mea. 4 * Nõ declines cor meum in verba malitię, ad excusandas excusationes in peccatis. cum hominibus operantibus iniquitatem, & non communicabo cum electis eorum. 5 * Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. quoniã adhuc & oratio mea in beneplacitis eorum: 6 * Absorpti sunt iunctí petrę iudices eorum. audientverba mea, quoniam suauia sunt: 7 * Sicut crasitu do terræ erupta est super terram, dissipata sunt ossa eorum secus infernum. 8 * Quia ad te Dñe Dñe oculi mei, in te speraui, non auferas animam meam. 9 * Custodi me à laqueo quem statuerunt mihi, & à scandalis operantium iniquitatem. 10 * Cadent in retiaculo corũ peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

1 * Intellectus Dauid cùm esset ipse in spelunca orans. PSAL. CXLI.

2 VOce mea ad Dominum clamaui: voce mea ad Dominum deprecatus sum.
3 * Effundam in conspectu eius orationem meam, tribulationem meam ante ipsum pronũciabo. 4 * In deficiendo ex me spiritũ meum, & tu cognouisti semitas meas. in via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi. 5 * Considerabam ad dexteram & videbam, & non erat qui cognosceret me. Periit fuga à me, & non est qui requirat animam meam. 6 * Clamaui ad te Domine: dixi; Tu es spes mea, portio mea es in terra viuentium. 7 * Intende ad deprecationem meam, quia humiliatus sum nimis. Libera me à persequentibus me, quia confortati sunt super me.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Canticum Dauidi. PSAL. CXLI.

DOmine inuocaui te, festina ad me, intende voci meæ dum clamo ad te. 2 Dirigatur oratio mea sicut suffimentum aromaticum coram te; eleuatio manuum mearum sicut munus suaue quod offertur in vespere. 3 Pone Domine custodiam ori meo, custodi eleuationem labiorum meorum. 4 Non declines cor meum in verbum malum, ad cogitandas cogitationes impias in impietate, vt coniungar cum viris operantibus iniquitatem, nec sustentabor cantilena domus coniuiij eorum. 5 Verberabit me iustus propter misericordiam, & corripiet me fœrdos, vngens me oleo vnctionis sanctuarij; attamen coronam regni non auferet de capite meo, quoniam adhuc oratio mea ordinatur in malitiam eorum. 6 Distracti sunt de domo scholæ manibus fortium iudicum suorum: sed reuertuntur & audiunt verba mea, quoniam iucunda fuerunt. 7 Sicut vir qui findit & scindit in fortitudine sua terram; sic dispersa sunt membra nostra in ore sepulchri. 8 Quoniam ad te Dñe Deus meus oculi mei aspiciunt. etenim in Verbum tuum speraui, ne effundas animam meam. 9 Custodi me de manibus laquei quem posuerunt mihi, & de scandalis operantium iniquitatem. 10 Incidant in retiacula sua impij simul: ego donec transeam *permanebo*.

1 Intellectus bonus per manum Dauid, dum esset in spelunca, oratio. PSAL. CXLII.

2 VOce mea coram Domino clamabo, voce mea in conspectu Domini deprecabor. 3 Effundam coram eo eloquium meum, tribulationem meam coram illo annunciabo. 4 Cùm defecisset in me spiritus meus, & tu cognouisses semitam meam, in via qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi. 5 Respexi ad dexteram & vidi, & non erat qui cognosceret me. periit refugium à me, & non est qui quærat animam meam. 6 Clamaui ad te Domine: dixi, Tu es liberator meus, portio mea in terra viuentium. 7 Ausculta orationem meam, quoniam pauper factus sum multum: libera me à persecutoribus meis, quoniam fortiores me facti sunt.

תרגום

קמא

1 הַשְׁתַּבָּחָא לְדָוִד יְיָ קָרֵיתָךְ חַשָׁחֵשׁ לִי אֲצִית קָלִי בְּמִקְרֵיי לָךְ׃ 2 תִּתְכַּוֵּן צְלוֹתִי הֵיךְ קְטֹרֶת בֻּסְמִין קֳדָמָךְ זְקִפּוּת יְדַי הֵיךְ דּוֹרוֹן בְּסִים
וְמִתְקַבֵּל בְּרַעֲוָא׃ 3 שַׁוִּי יְיָ מַטְּרָתָא לְפוּמִי נְטָרָה עַל־דִּי זְקוֹף שְׁתָקָתִי׃ 4 לָא תַצְלִי לִבִּי לְפִתְגָם דְּבִישׁ לְמֶחְשַׁל מַחְשַׁבְתָּן בְּכִישִׁין בִּרְשִׁיעָא לַאֲתַעֲבָרָא
עִם גַּבְרֵי עֲבַד שָׁקָר וְלָא אֶסָּעֵד בִּזְמַר בֵּית מִשְׁתֵּיהוֹן׃ 5 יִטְפְּחָנַנִי צַדִּיקָא מְטוּל חִסְדָּא וְיוֹכְחָנַנִי כַּהֲזֵי דְמִרְבֵּי מְשַׁח רֵבוּת קֳדָשָׁא פְּרֵם כְּלִיל
עַלְוָתָא לָא יְבַטֵּל מֵרֵישִׁי עַרְוָם עַד כְּדוֹן אֲלוּתִי מִסְתַּדְּרָא בְּבִישׁוּתְהוֹן׃ 6 אִשְׁתְּמִטוּ מִבֵּית פָּרְנָשָׁא בִּידֵי תוֹן דְּתַקִּיפִין דְּנַיְּחוֹן וְיִתְיְבִין
וְשָׁמְעִין מֵימְרִי אֲרוּם בָּעִין׃ 7 כְּמָה גְּבַר דְּפַלַח וּבְקַע בְּעָפְרָא אִתְבַּדְּרוּן אַבָּרָנָא עַל פּוּם קִבּוּרְתָּא׃ 8 אֲרוּם
לְוָתָךְ יְיָ אֲלָהִי עֵינַי מְדַיְּקָא אֲרוּם בָּךְ סְבָרֶת לָא תְּרוֹקַן נַפְשִׁי׃ 9 נְטוֹר יָתִי מִידֵי קוֹלָא דְכַמְנוּ לִי וְתַקָּלָן עָבְדֵי שְׁקָר׃ 10 יִפְּלוֹן
בְּמִתְקְהֵיהוֹן רְשִׁיעַיָּא כַּחֲדָא אֲנָא עַד זְמַן דְּאֶעְבַּר׃

קמב

1 שְׁבָקָא עַל יְד דָּוִד בְּמֶהֱוֵיהּ בְּאִסְפַּלְיָא צְלוֹתָא׃ 2 קָלִי קֳדָם יְיָ אֶקְבּוֹל קָלִי קֳדָם יְיָ אֲצַלֵּי׃ 3 אֲשַׁדַּר קֳמוֹי שִׁוּתִי
אֶסְתַּכְּלָה עַל יְמִינָךְ וַחֲמֵיהּ וְלֵית מַשְׁתְּמוֹדַע הוֹבֵד שֵׁזְבוּ מִנִּי וְלֵית חַבָּע לְנַפְשִׁי׃ 4 בְּאִשְׁתַּלְהָיָא עֲלַי רוּחִי וְאַתְּ יְדַעְתְּ שְׁבִילִי בְּכַבְשִׁי אַבְרָא דְנָן אֲהַלֵּךְ כְּמָנוּ פּוּמָא לִי׃ 5 אִסְתַּכְּלָה עַל יְמִינָךְ וַחֲמֵיהּ
וְלֵית דְּיָדַע קֳדָמַי אֲבַד מִנִּי מִפְלָט וְלֵית דְּבָעֵי לְנַפְשִׁי׃ 6 קְבֵלֶת לְוָתָךְ יְיָ אֲמָרֶת אַנְתְּ מְשֻׁבְחִי חֻלְקִי בְּאַרְעָא חַיְיָא׃
7 צְיַת לְצְלוֹתִי אֲרוּם אִתְמַסְכֶּנֶת לְתָקָא פְּצָא יָתִי מֵרָדְפַי אֲרוּם אִתְחַיָּלוּ מִנִּי׃

8 * הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־בְךָ בָטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ־זוּ אֵלֵךְ כִּי־אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי׃
9 * הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי יְהוָה אֵלֶיךָ כִסְתִּי׃
10 * לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי־אַתָּה אֱלוֹהַי רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר׃
11 * לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְצִדְקָתְךָ תוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשִׁי׃
12 * וּבְחַסְדֶּךָ תַּצְמִית אוֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל־צֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃

קמד

1 * לְדָוִד בָּרוּךְ יְהוָה צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְרָב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה׃
2 * חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי הָרֹדֵד עַמִּי תַּחְתִּי׃

8 * Educ de carcere animam meam, vt confiteatur nomini tuo: in me coronabuntur iusti cùm retribueris mihi.

1 * Psalmus Dauid. CXLIII.

DOmine exaudi orationem meam, auscultа deprecationem meam, in veritate tua exaudi me in iustitia tua.
2 * Et non venias in iudicio cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.
3 * Quia persecutus est inimicus animam meã, confregit in terra vitam meam, posuit me in tenebris sicut mortuos antiquos.
4 * Et anxius fuit in me spiritus meus, in medio mei sollicitum fuit cor meum.
5 * Recordabar dierum antiquorum, meditabar omnia opera tua, facta manuum tuarum loquebar.
6 * Expandi manus meas ad te, anima mea quasi terra sitiens ad te. Semper.
7 * Citò exaudi me Domine, defecit spiritus meus, ne abscondas faciem tuam à me, & comparabor descendentibus in lacum.
8 * Fac me audire manè misericordiam tuam, quoniam in te confido: notam fac mihi viam in qua ambulem, quoniam ad te leuaui animam meam.
9 * Libera me de inimicis meis Domine: à te protectus sum.
10 * Doce me vt faciam voluntatem tuam, quia tu Deus meus: spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.
11 * Propter nomen tuum Domine viuificabis me: in iustitia tua educes de angustia animam meam.
12 * Et in misericordia tua dissipabis inimicos meos, & perdes omnes ligantes animam meam. ego enim sum seruus tuus.

1 * Dauid: PSAL. CXLIIII.

BEnedictus Dominus fortis meus, qui docet manus meas ad prœlium, digitos meos ad
2 bellum. • * Misericordia mea, & fortitudo mea, auxiliator meus, & saluator meus mihi: scutum meum, & in ipso sperani, qui subiecit populos mihi.

8 * Εξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου· ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι.

1 * Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ὅτε κατεδίωκεν αὐτὸν Αβεσσαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ρμβ'.

Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου,
2 * καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου,
3 ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν· * ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, ἐταπείνωσεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου· ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος.
4 * καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου· ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου·
5 * ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων· ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων.
6 * διεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς σέ· τὰ ἐμὰ ὡς γῆ ἄνυδρός σοι.
7 * ταχὺ εἰσάκουσόν μου κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.
8 * ἀκουστόν ποίησόν μοι τὸ ἔλεός σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα· γνώρισόν μοι κύριε ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσομαι, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.
9 * ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου, κύριε πρὸς σὲ κατέφυγον· διδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου· ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός μου· τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ.
11 * ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε ζήσεις με· ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξάξεις ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου.
12 * καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχθρούς μου· καὶ ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἐγὼ δοῦλός σου εἰμί.

1 * Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ πρὸς τὸν Γολιάθ.

ρμγ'.

Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός μου, ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς πόλεμον, τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλεμον.
2 * ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, ὑπερασπιστής μου, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα· ὁ ὑποτάσσων τὸν λαόν μου ὑπ' ἐμέ.

תרגום

5 תַּנְפֵּק מִמַּסְגְּרָא נַפְשִׁי לְאוֹדָאָה יָת שְׁמָךְ אַסְטוּלְהִי יַעְבְּדוּן לָךְ כְּלִיל רְשָׁבָח צַדִּיקַיָּא אֲרוּם תְּשַׁלֵּם גְּמָלָא טָבָא עֲלָי׃

קמג

1 תְּשֻׁבְחְתָּא לְדָוִד יְיָ שְׁמַע צְלוֹתִי אֲצִית לְתַחֲנוּנַי בְּקוּשְׁטָךְ עֲנֵנִי יְתִיר בְּצִדְקָתָךְ׃ 2 וְלָא תֵעוֹל לְבֵי דִינָא עִם עַבְדָּךְ אֲרוּם לָא יִזְכֵּי קֳדָמָךְ כָּל חָיָ׃ 3 אֲרוּם רְדַף בַּעַל דְּבָבָא נַפְשִׁי דַּכְּדָא לְאַרְעָא חַיָּתִי אוֹתְבַנִי בְּחֶשְׁכָּא חֵוִךְ שְׁכִיבֵי עָלְמָא הַהוּא׃ 4 וְאִשְׁתְּלְהִיַת עֲלַי רוּחִי בְּגַוָּאי שְׁתְּמַם לִבִּי׃ 5 אִדְכֶּרֶת יוֹמָיָא דְמִן קַדְמִין רְנֵנֵת בְּכָלְהוֹן עוֹבָדֶיךָ בְּעוֹבְדֵי אִידָיךְ אֲפַלֵּל׃ 6 פְּרַסֵת יָדַי בְּצָלוֹ קֳדָמָךְ נַפְשִׁי הַךְ אַרְעָא דְצָיְתָא לְמַיָּא מוֹדִיקָא לָךְ לְעָלְמִין׃ 7 סַרְהֵב עֲנֵנִי יְיָ יְתִיר רְגֵגָה לָךְ רוּחִי וְנִשְׁתְּמֵי לָא תְסַלֵּק שְׁכִינְתָךְ מִנִּי וְאֶתְמְהֵל עִם נָחֲתֵי בְּית קְבוּרְתָּא׃ 8 אַשְׁמַע יְתִי בְּצַפַּר טוּבָךְ סַגְּרֵת אוּדַע יְתִי אוֹרַח דְּנָן דַּאֲהַלָּךְ אֲרוּם לְיָהֲבָךְ זְקֵפֵת נַפְשִׁי בְּצָלוֹ׃ 9 פְּצֵי יָתִי מִן בַּעֲלֵי דְּבָבַי יְיָ מִיְּמֵרָךְ לְפֵרִיקִי׃ 10 אַלֵּף יָתִי לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֲרוּם אַתְּ אֱלָהִי רוּחָךְ טָבָא תְּדַבַּר יָתִי בְּאוֹרַח תְּרִיץ׃ 11 מִן בְּגַלָּל שְׁמָךְ יְיָ תְּחַיֵּנִי בְּקוּשְׁטָךְ תַּפֵּיק מֵעַקָתָא נַפְשִׁי׃ 12 וּבְחִסְדָּךְ תְּמַגַּר בַּעֲלֵי דְּבָבַי וְהוֹבֵד כָּל מְעִיקֵי נַפְשִׁי אֲרוּם אֲנָא עַבְדָּךְ׃

קמד

1 עַל יְדָוִד בְּרִיךְ יְיָ תְּקִפִּי דְּמַאֲלַף אִידַי לְמִדְרֵי קְרָבָא וְאֶצְבְּעָתַי לַאֲגָחָא קְרָבָא׃ 2 עֲבַד טוּבִי וְכֵרֵךְ חֲקַפִּי וּמְשֵׁזֵב יְהֵי חֵרְיסִי וּבְמֵימְרֵהּ סַבְּרֵת דְּמַכְבֵּשׁ עַמְּמַיָּא תְּחוֹתִי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Educ de custodia animam meam, vt confiteantur nomini tuo: in mei gratiam facient tibi coronam laudis iusti; quoniam reddes retributionem bonam mihi.

1 Hymnus Dauidi. PSAL. CXLIII.

DOmine exaudi orationem meamē, auscultа deprecationes meas; in veritate tua respondе mihi, in tua iustitia. 2 Et non intres in prætoriũ cum seruo tuo; quoniam non iustificabitur coram te omnis viuens. 3 Quoniam persecutus est inimicus meus animam meam, conculcauit ad terram vitam meam; collocauit me in tenebris sicut iacentes seculi illius. 4 Et anxius fuit super me spiritus meus; in corpore meo perculsum est stupore cor meum. 5 Recordatus sum dierum antiquorum, meditatus sum in omnibus operibus tuis; opera manuum tuarum loquar. 6 Expandi manus meas in oratione coram te: anima mea sicut terra quæ indiget aqua, respicit ad te in æternum.
7 Festina, respondе mihi Domine, desiderauit te spiritus meus, & mens mea: non amoueas maiestatem tuam à me, ne similis fiam his, qui descendunt in domum sepulchri. 8 Fac me audire manè benignitatem tuam; quoniam in verbum tuum sperani: notam mihi fac viam hanc in qua ambulem; quoniam ad te animam meam leuaui in oratione. 9 Libera me ab inimicis meis Domine: Verbum tuum constituì Redemptorem meum. 10 Doce me facere voluntatem tuam, quoniam tu Deus meus es: spiritus tuus bonus deducet me in viam rectam.
11 Propter nomen tuum Deus erige me; in iustitia tua educes de afflictione animam meam. 12 Et in misericordia tua disperdes inimicos meos, & perdes omnes qui in angustias adigunt animam meam; quoniam ego seruus tuus sum.

1 Per manum Dauidis. PSAL. CXLIIII.

BEnedictus Dominus fortitudo mea, qui docet manus meas ad ordines belli, & digitos meos ad mouendũ prœlium. 2 Auctor benignitatis meæ, & arx fortitudinis meæ, & liberator meus, scutum meum, & in Verbo eius sperani, qui subiicit populos sub me.

3 * יְהוָה מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן־אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃
4 * אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃
5 * יְהוָה הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
6 * בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃
7 * שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים
מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃
8 * אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
9 * אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר
אֲזַמְּרָה־לָּךְ׃
10 * הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד
עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה׃
11 * פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־
שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
12 * אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם
בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃
13 * מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן צֹאונֵנוּ
מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ׃
14 * אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין
צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ׃
15 * אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה
אֱלֹהָיו׃

קמה

1 * תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
2 * בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
3 * גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃
4 * דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃
5 * הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
6 * וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלּוֹתֶיךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃

3 * *Domine quid est homo quia agnoscis eum, filius hominis quia computas eum?*
4 * *Homo vanitati assimilatus est, dies eius quasi vmbra pertransiens.*
5 * *Domine inclina cælos tuos, & descende: tange montes, & fumigabunt.*
6 * *Mica fulgure, & dissipa eos: mitte sagittam tuam, & interfice illos.*
7 * *Extende manum tuam de excelso: libera me & erue me de aquis multis de manu filiorum*
8 *alienorum.* * *Quorum os locutum est vanitatem, & dextra eorum dextra mendacij.*
9 * *Deus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decachordo psallam tibi.*
10 * *Qui das salutem regibus, qui eruis Dauid seruum tuum de gladio pessimo.*
11 * *Libera me & erue me de manu filiorum alienorum, quorum os locutum est vanitatem, & dextra eorum dextra mendacij.*
12 * *Vt sint filij nostri quasi plantatio crescens in adolescentia sua: filiæ nostræ quasi anguli ornati ad similitudinem templi.*
13 * *Promptuaria nostra plena, & superfundentia ex hoc in illud: pecora nostra in milibus & innumerabilia in compitis nostris.*
14 * *Tauri nostri pingues, non est interruptio & non est egressus, & non est vlulatus in plateis nostris.*
15 * *Beatus populus cuius talia sunt: beatus populus cuius Dominus Deus suus.*

1 *Laudatio Dauid.* PSALM. CXLV.
EXaltabo te Deus meus rex, & benedicam nomini tuo in æternum & vltrà.
2 * *In omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in sempiternum & iugiter.*
3 * *Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnificentiæ eius non est inuentio.*
4 * *Generatio ad generationem laudabit opera tua, & fortitudines tuas annunciabunt.*
5 * *Decorem gloriæ magnitudinis tuæ & verba mirabilium tuorum loquar.*
6 * *Et fortitudinem horribilium tuorum dicēt; & magnitudines tuas narrabunt.*

* Domine quid est homo, quia innotuisti 3
ei? aut filius hominis quia reputas eum?
* Homo vanitati similis factus est, dies 4
eius sicut vmbra prætereunt. * Domine 5
inclina cælos * & descende: tange montes,
& fumigabunt. * Fulgura coruscationem 6
& dissipabis eos, emitte sagittas tuas, &
conturbabis eos. * Emitte manum tuam 7
de alto, eripe me & libera me de aquis
multis, de manu filiorum alienorum.
* Quorum os locutum est vanitatem; 8
& dextera eorum dextera iniquitatis.
* Deus canticum nouum cantabo tibi, 9
in psalterio decachordo psallam tibi.
* Qui das salutē regibus, qui redemisti 10
Dauid seruū tuū de gladio maligno. * Eri-
pe me & erue me de manu filiorū alieno- 11
rū, quorum os locutū est vanitatē; & dex-
tera eorū dextera iniquitatis. * Quorū filii 12
eorum sicut nouellæ * plantatæ in iuuen-
tute sua: filiæ eorum compositæ, circum-
ornatæ vt similitudo tēpli. * Promptua- 13
ria eorum plena, eructātia ex hoc in illud:
oues eorum fœtosæ abundantes in egressi-
bus suis. * Boues eorum crassæ: non est 14
ruina maceriæ, neque transitus, neque cla-
mor in plateis eorum. * Beatum dixerūt 15
populum cui hæc sunt: beatus populus
cuius Dominus Deus eius.

* Laudatio Dauid. PSAL. CXLIIII. 1
EXaltabo te Deus meus rex meus, & be-
nedicam nomini tuo in seculum, & in
seculum seculi. * Per singulos dies be- 2
nedicam tibi, & laudabo nomen tuum in
seculū, & in seculū seculi. * Magnus Do- 3
minus & laudabilis nimis, & magnitudi-
nis eius non est finis. * Generatio & ge- 4
neratio * laudabūt opera tua, & potentiam
tuam * pronunciabit. * Magnificentiam 5
gloriæ sanctitatis tuæ loquentur, & mira-
bilia tua narrabunt.
* Et virtutem terribilium tuorum di- 6
cent, & magnitudinem tuam narrabunt.

3 * κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι λογίζῃ αὐτῷ; * ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι.
5 * κύριε κλῖνον οὐρανούς καὶ κατάβηθι, ἅψαι τῶν ὀρέων
6 καὶ καπνισθήσονται. * ἄστραψον ἀστραπὴν καὶ σκορπιεῖς αὐτούς. ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου, καὶ συνταράξεις αὐ-
7 τούς. * ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους, ἐξελοῦ με καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων πολλῶν, ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλο-
8 τρίων. * ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν, δεξιὰ ἀδικίας.
9 ὁ θεὸς ᾠδὴν καινὴν ᾄσομαί σοι, ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι. * τῷ διδόντι τὴν σωτηρίαν τοῖς βασιλεῦσι, τῷ λυτρουμένῳ δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομφαίας πονηρᾶς.
11 * ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων· ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ
12 ἀδικίας. * ὧν οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἱδρυμένα ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν· αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περικεκοσμημέναι ὡς ὁμοίωμα ναοῦ.
13 * τὰ ταμιεῖα αὐτῶν πλήρη, ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο· τὰ πρόβατα αὐτῶν πολύτοκα πληθύνοντα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν.
14 * οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς· οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν.
15 * ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι· μακάριος ὁ λαὸς οὗ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.

1 * Αἴνεσις τῷ δαυίδ. ρμδ΄
Ὑψώσω σε ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
2 * καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
3 * μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.
4 * γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει τὰ ἔργα σου, καὶ τὴν δύναμίν σου ἀπαγγελοῦσι.
5 * τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται.
6 * καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου ἐροῦσι, καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται.

תרגום

3 יְיָ מָה הוּא בַּר נָשׁ דְּחַכְּמְתֵּהּ בְּנֵי נָשָׁא וַחֲשַׁבְתֵּהּ׃ 4 בַּר נָשׁ לְלָמָא אִדְּמֵי יוֹמוֹי הֵיךְ טוּלָא דְעָבַר׃ 5 יְיָ אַרְכִּין שְׁמַיָּא וְאִתְגְּלֵי קְרַב בְּטוּרַיָּא וּמַסְּקִין תְּנָנָא׃ 6 אַבְרֵק בַּרְקִין וּבַדְּרִנּוּן שַׁדַּר גִּרְרָיךְ וְתַשְׁגּוֹשִׁנּוּן׃ 7 אוֹשִׁיט יְדָךְ מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא פְּצָא יָתִי וְשֵׁיזֵב יָתִי מֵאוֹכְלוֹסִין דְּמַתִּילִין לְמַיִין סַגִּיעִין מִידֵיהוֹן דִּבְנֵי נָכְרָאִין׃ 8 דְּפוּמְהוֹן מְמַלֵּל מוֹמָתָא דְמַגָּן וְאוֹרַיְתְהוֹן אוֹרַיְתָא דְשִׁקְרָא׃ 9 אֱלָהָא שְׁבַח חֲדַת אֲשַׁבַּח קֳדָמָךְ בְּנִבְלָא דַעֲשַׂרְתֵּי נִימִין אֲזַמֵּר קֳדָמָךְ׃ 10 דְּיָהֵב פּוּרְקָנָא לְמַלְכַיָּא דְאַפְּצֵי יָת דָּוִד עַבְדֵּהּ מֵחַרְבָּא בִישָׁא׃ 11 פְּצָא יָתִי וְשֵׁיזֵב יָתִי מֵאִידֵיהוֹן דִּבְנֵי נָכְרָאִין דְּפוּמְהוֹן מְמַלֵּל מוֹמָתָא דְמַגָּן וְאוֹרַיְתְהוֹן אוֹרַיְתָא דְשִׁקְרָא׃ 12 דִּי בְנָנָא כִּנְצִיבִין דְּדִקְלִין בְּאוּלְפַן אוֹרַיְתָא רְבִין מִטַּלְיוּתְהוֹן בְּנָתָנָא זִיוְתָנִין וְכַשְׁרִין לְכַהֲנִין דִּמְשַׁמְּשִׁין בִּמְצִיעַ הֵיכְלָא׃ 13 תַּסְבְּרָנָא מַלְיָן מְסַפְּקָן מִשַּׁתָּא לְשַׁתָּא עָאנָנָא מוֹלִידִין אַלְפַיָּא מַפְּשָׁן בְּרִבְוָתָא בְּאַשְׁקָקָנָא׃ 14 תּוֹרַיָּנָא מָרֵי מְטוּל לֵית תְּקוֹף וְלֵית מַפְּקָא בִישָׁא וְלֵית צְוָחַת בְּכִיָּתָא בִּפְלָטְיָתָנָא׃ 15 טוּבוֹי דְעַמָּא דְּהָכְדֵין לֵהּ טוּבוֹי דְעַמָּא דַייָ אֱלָהֵהּ׃

קמה

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד אֲרוֹמְמִנָּךְ יְיָ אֱלָהִי מַלְכָּא וַאֲבָרֵךְ שְׁמָךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 2 בְּכָל יוֹמָא אֲבָרְכִנָּךְ וַאֲשַׁבַּח שְׁמָךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 3 רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא וּלְרַבְנוּתֵהּ לֵית סוֹף׃ 4 דָּרָא לְדָרָא יְשַׁבַּח עוֹבָדָךְ וּגְבוּרָתָךְ יְחַוּוּן׃ 5 שְׁבָהוֹר אִיקַר זִיוָךְ וּמִלֵּי פְּרִישָׁתָךְ אֲמַלֵּל׃ 6 וְעֻשְׁנָא דְדַחֲלָתָךְ יֵימְרוּן וְרַבְנוּתָךְ יִשְׁתְּעוּן׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Dñe quid est homo vt agnoscas eum; filius hominis vt reputes eum? [4] Homo vanitati similis est, dies eius sicut vmbra quæ prætereiit. [5] Domine inclina cælos, & manifesta te; tange montes, & emittent fumum. [6] Fulgura fulgurationes, & dissipa eos; emitte sagittas tuas, & conturbabis eos. [7] Extende manum tuam de cælis excelsis, eripe & libera me de exercitibus similibus aquis multis, de manu filiorum alienorum. [8] Quorum os locutum est iuramentum vanum, & lex eorum lex iniquitatis.
[9] Deus hymno nouo laudabo coram te, in psalterio decem chordarum psallam coram te. [10] Qui das salutem regibus, qui liberasti Dauid seruum tuum à gladio prauo. [11] Libera me, & eripe me de manu filiorum alienorum, quorū os locutum est iuramentum vanitatis, & lex eorum lex mendacij. [12] Quòd filij nostri sint sicut plantationes dactylorum in doctrina Legis, nutriti à iuuentute sua: filiæ nostræ splendidæ, & acceptæ sacerdotibus, qui ministrant in medio templi. [13] Cellaria nostra plena, superexuberantia quotannis; oues nostræ parientes millia, multiplicantes in myriadas in stabulis nostris.
[14] Tauri nostri dominatores, quoniam non est fortitudo, non est prolatio mala, non est clamor luctuosus in plateis nostris.
[15] Beatus populus cui sunt huiusmodi: beatus populus, cuius DOMINVS est Deus eius.
[1] Hymnus Dauidi. PSAL. CXLV.
EXaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomen tuum in secula seculorum. [2] Omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in secula seculorum. [3] Magnus Dñs & laudabilis multum; & magnificentiæ eius non est finis. [4] Generatio generationi laudabit opera tua, & potentiam tuam narrabunt. [5] Decorem gloriæ splendoris tui, & verba mirabilium operum tuorum eloquar. [6] Et fortitudinem terribilium tuorum dicent, & magnificentiam tuam narrabunt.

זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ 7 *
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ 8 *
טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ 9 *
יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ 10 *
כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ 11 *
לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ 12 *
מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃ 13 *
סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ 14 *
עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ 15 *
פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ 16 *
צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ 17 *
קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ 18 *
רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ 19 *
שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ 20 *
תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ 21 *

קמו

הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃ 1 *
אֲהַלְלָה־יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ 2 *
אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃ 3 *
תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ 4 *

PSALTERIVM. Translat. B. Hieronymi.

7 * *Memoriam multæ bonitatis tuæ loquentur, & iustitias tuas laudabunt.*
8 * *Clemens & misericors Dominus, patiens, & multæ miserationis.*
9 * *Bonus Dominus omnibus, & miserationes eius in vniuersa opera eius.*
10 * *Confiteantur tibi Domine omnia opera tua, & misericordes tui benedicant tibi.*
11 * *Gloriam regni tui dicent, & fortitudines tuas loquentur.*
12 * *Vt ostendant filiis hominum fortitudines eius, & gloriam decoris regni eius.*
13 * *Regnum tuum regnum omnium seculorum, & potestas tua in omni generatione & generationem.*
14 * *Sustentat Dominus omnes corruentes, & erigit omnes iacentes.*
15 * *Oculi omnium ad te sperant; & tu das escam suam in tempore suo.*
16 * *Aperis manus tuas, & imples omne animal refectione.*
17 * *Iustus Dominus in omnibus viis suis, & misericors in omnibus operibus suis.*
18 * *Iuxtà est Dominus omnibus qui inuocant illum: omnibus qui inuocant illum in veritate.*
19 * *Placitum timentium se faciet, & clamorem eorum exaudiet, & saluabit eos.*
20 * *Custodit Dominus omnes diligentes se, & vniuersos impios conteret.*
21 * *Laudationem Domini loquetur os meum, & benedicet omnis caro nomini sancto eius in æternum & iugiter.*

1 * *Alleluia.* PSAL. CXLVI.

2 *Lauda anima mea Dominum.*
2 * *Laudabo Dominum in vita mea, cantabo Deo meo quàm diu sum.*
3 * *Nolite confidere in principibus; in filio hominis, cui non est salus.*
4 * *Egredietur spiritus eius, & reuertetur in humum suam: in die illa peribunt cogitationes eius.*

Interp. ex Græc. lxx. PSAL. CXLV.

7 *Memoriam abundãtiæ suauitatis tuæ eructabunt, & iustitia tua exultabunt.
8 *Miserator & misericors Dominus, patiens, & multum misericors. *Suauis Dominus vniuersis, & miserationes eius super
10 omnia opera eius. *Confiteantur tibi Domine omnia opera tua, & sancti tui benedicant tibi. *Gloriam regni tui dicent,
11 & potentiam tuam loquentur. *Vt notam faciãt filijs hominum potentiam tuã,
12 & gloriam magnificentiæ regni tui.
13 *Regnum tuum regnum omnium seculorum, & dominatio tua in omni generatione & generatione. Fidelis Dominus
14 in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis. **Sustentat Dominus omnes qui corruũt, & erigit omnes elisos.
15 *Oculi omnium in te sperant, & tu das escam illorum in tempore oportuno.
16 *Aperis tu manum tuam, & imples omne animal *refectione.
17 *Iustus Dominus in omnibus vijs suis, & sanctus in omnibus operibus suis.
18 *Propè *Dominus omnibus inuocantibus eum, omnibus inuocantibus eum in
19 veritate. *Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos. *Custodit Dominus
20 omnes diligentes se, & omnes peccatores disperdet. *Laudationem Domini
21 loquetur os meum, & benedicat omnis caro nomini sancto eius, in seculum & in seculum seculi. Alleluia.

Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXLV.

1 Lauda anima mea Dominum.
2 *Laudabo Dominum in vita mea, psallam Deo meo quamdiu *sum. *Nolite
3 confidere in principibus, in filijs hominũ,
4 *quibus non est salus.
*Exibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam; in illa die peribunt omnes cogitationes *eius.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. μεθερμήνευσις τῶν ὁ. 533

7 * μνήμην τοῦ πλήθους τ χρηστότητός Gυ ἐξερεύξονται, & τῇ δικαιοσύνῃ Gυ ἀγαλλιάσονται.
8 * οἰκτίρμων & ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος. * χρηστὸς κύριος τοῖς σύμπασι, καὶ ④ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.
10 * ἐξομολογησάτωσάν σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα Gυ, καὶ ④ ὅσιοί Gυ εὐλογησάτωσάν σε. * δόξαν τ βασιλείας Gυ ἐροῦσι, & τὴν δυναστείαν Gυ λαλήσουσι.
12 * τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὴν δυναστείαν Gυ, & τὴν δόξαν τ μεγαλοπρεπείας τ βασιλείας Gυ.
13 * ἡ βασιλεία Gυ βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία Gυ ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· πιστὸς κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
14 * ὑποστηρίζει κύριος πάντας τοὺς καταπίπτοντας, καὶ ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατεραγμένους.
15 * ④ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ. * ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά Gυ, & ἐμπιπλᾶς πᾶν ζῷον εὐδοκίας.
17 * δίκαιος κύριος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, & ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
18 * ἐγγὺς κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.
19 * θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, & σώσει αὐτούς.
20 * φυλάσσει κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, & πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύσει.
21 * αἴνεσιν κυρίου λαλήσει τὸ στόμα μου, καὶ εὐλογείτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ἀλληλούϊα.

Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμέ.

1 * Αἶνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. * αἰνέσω κύριον ἐν
2 τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω.
3 * μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία.
4 * ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται ④ πάντες διαλογισμοὶ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Memoriam multæ bonitatis tuæ personabunt, & iustitiam tuam laudabunt. 8 Clemens & misericors Dñs, longanimis, & multiplices edens beneficentias. 9 Bonus Dominus omnibus, & misericordiæ eius super omnia opera eius. 10 Confiteantur tibi Deus omnia opera tua, & misericordes tui benedicant tibi. 11 Gloriam regni tui dicent, & fortitudinem tuam loquentur.
12 Vt notam faciant filiis hominum fortitudinem tuam, & gloriam decoris regni tui. 13 Regnum tuum regnum omnium seculorum, & potestas tua in omni generatione & generatione. 14 Sustentat Dominus omnes corruentes, & dirigit omnes curuatos.
15 Oculi omnium in te sperant, & tu das illis cibum illorum in tempore suo. 16 Aperis manum tuam, & satias omne animal desiderio ipsorum. 17 Iustus Dominus in omnibus viis suis, & misericors in omnibus operibus suis.
18 Proximus est Dominus omnibus qui inuocant eum; omnibus qui inuocant eum in veritate.
19 Voluntatem timentium se faciet, & preces eorum exaudiet, & saluabit illos.
20 Seruat Dominus omnes diligentes se, & omnes impios disperdet.
21 Laudem Dei loquetur os meum, & benedicent cuncti filij carnis nomen sanctitatis eius in secula seculorum.

PSAL. CXLVI.

1 Laudate Deum, lauda anima mea Dominum. 2 Laudabo coram Domino in vita mea, psallam Deo meo quàmdiu fuero.
3 Nolite confidere in principibus, in filio hominis in quo non est salus.
4 Egredietur flatus eius, reuertetur in puluerem suum, in die illo peribunt machinationes eius.

תרגום

זְכַרָן סְגֵּי טוּבָךְ יַבְּיעוּן וְצִדְקָתָךְ יְשַׁבְּחוּן׃ 7 חֲנַנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ מַרְחִיק רְגָז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְוָן׃ 8
טַב יְיָ לְכוֹלָּא וְרַחֲמוֹי עַל כָּל עוֹבָדוֹי׃ 9 יְהוֹדוּן לָךְ יְיָ כָּל עוֹבָדָךְ וְחַסִידָיךְ יְבָרְכוּנָךְ׃ 10
מֵימַר מַלְכוּתָךְ יֵימְרוּן וְגִבוּרְתָּךְ יְמַלְלוּן׃ 11 לְאוֹדָעָא לִבְנֵי נָשָׁא גְּבוּרְתּוֹי וְיַקִּיר שֻׁבְחָא מַלְכוּתֵהּ׃ 12
מַלְכוּתָךְ מַלְכוּת כָּל עָלְמִין וְשָׁלְטָנוּתָךְ בְּכָל דָּר וְדָר׃ 13 סָעֵד יְיָ לְכָל דִּנְפִלִין וְזָקֵף לְכָל דִּכְפִיפִין׃ 14
עֵינֵיהוֹן דְּכוֹלָּא לְוָתָךְ מְסַבְּרִין וְאַתְּ יָהֵב לְהוֹן מֵיכְלְהוֹן בְּזִמְנֵהּ׃ 15 פָּתֵחַ יָת יְדָךְ וְמַשְׂבַּע לְכָל חַי הַוְרָעוּתְהוֹן׃ 16
זַכַּי יְיָ בְּכָל אֹרְחָתֵיהּ וְחָסִיד בְּכָל עוֹבָדוֹי׃ 17 קָרִיב יְיָ לְכָל דְּקָרְיָן יָתֵהּ לְכָל דְּקָרְיָן יָתֵהּ בְּקוּשׁוֹט׃ 18
רְעוּתָנִין יַעֲבֵד בַּעֲוִיתְהוֹן וְיִשְׁמַע וְיֵפְרְקִנּוּן׃ 19 נָטַר יְיָ יָת כָּל דְּרָחֲמוֹי וְיָת כָּל רְשִׁיעַיָּא יְשֵׁיצִי׃ 20
שְׁבָחַת דְּיֵימַלֵּל פּוּמִי וִיבָרְכוּן כָּל בְּנֵי בִשְׂרָא שׁוּם קוּדְשֵׁהּ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 21

קמו

שַׁבְּחִי אֲלָהָא נַפְשִׁי יָת יְיָ׃ 1 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּחַיַּי אֲזַמַּר לֶאֱלָהִי בְּרִיאוּתִי׃ 2
לָא תִתְרְחָצוּן בְּרַבְרְבַיָּא בְּבַר נָשׁ דְּלֵית פָּרוֹק רוּחֵהּ יְהוֹב לְעַפְרָה בְּיוֹמָא הַהוּא אוֹבְדִין זְמִימוֹהִי׃ 3 4

5 * אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה
אֱלֹהָיו׃
6 * עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃
7 * עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃
8 * יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה
אֹהֵב צַדִּיקִים׃
9 * יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃
10 * יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר
הַלְלוּ־יָהּ׃ קמז
1 * הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים
נָאוָה תְהִלָּה׃
2 * בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃
3 * הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃
4 * מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃
5 * גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃
6 * מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עָדֵי־אָרֶץ׃
7 * עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר׃
8 * הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר
הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃
9 * נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃
10 * לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ וְלֹא בְשׁוֹקֵי־אִישׁ
יִרְצֶה׃
11 * רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
12 * שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַם אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃
13 * כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃
14 * הַשָּׂם־גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃
15 * הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hieron.

5 * *Beatus cuius Deus Iacob auxiliator eius, spes eius in Domino Deo suo.*
6 * *Qui fecit cælos & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, qui custodit veritatem in sempiternum.*
7 * *Qui facit iudicium calumniam sustinentibus, & dat panem esurientibus, Dominus soluit*
8 *vinctos.* * *Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit elisos, Dominus diligit iustos.*
9 * *Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam eriget, & viam impiorum conteret.*
10 * *Regnabit Dominus in æternum: Deus tuus Sion in generationem & generationem.*
Alleluia. PSAL. CXLVII.
1 *LAudate Dominum quoniam bonum est canticum Dei nostri, quoniam decorum est, pul-*
2 *chra laudatio.* * *Ædificabit Hierusalem Dominus, eiectos Israel congregabit.*
3 * *Qui sanat contritos corde, & alligat plagas eorum.*
4 * *Qui numerat multitudinem stellarum, & omnes nomine vocat.*
5 * *Magnus Dominus noster, & multus fortitudine, & prudentiæ eius non est numerus.*
6 * *Suscipiens mansuetos Dominus; humilians impios vsque ad terram.*
7 * *Cantate Domino in confessione, canite Deo*
nostro in cithara.
8 * *Qui operit cælos nubibus, & præbet terræ pluuiam, & oriri facit in montibus germen.*
9 * *Qui dat iumentis panem suum, filiis corui clamantibus.*
10 * *Non est in fortitudine equi voluntas eius, neque in tibiis viri placetur ei.*
11 * *Placetur Domino in his qui timent eum, et expectant misericordiam eius.*
12 * *Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion.*
13 * *Quoniam confortauit vectes portarũ tuarum, benedixit filiis tuis in medio tui.*
14 * *Qui posuit terminum tuum pacem, adipe frumenti saturauit te.*
15 * *Qui emittit eloquium suum terræ: velociter currit verbum eius.*

Interp. ex Græc. lxx. PSAL. CXLVI.

5 *Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, 5
spes eius in Domino Deo ipsius. *Qui fe- 6
cit cælum & terram, mare & omnia quę in
eis*; qui custodit veritatem in seculum.
*Qui facit iudicium iniuriam patienti- 7
bus, qui dat escam esurientibus: Dominus
soluit compeditos. * Dominus illuminat 8
cæcos, Dominus erigit elisos, Dominus di
ligit iustos. * Dominus custodit aduenas. 9
pupillum & viduam suscipiet, & viam pec
catorum disperdet. * Regnabit Dominus, 10
in *seculum, Deus tuus Sion in generatio-
nem & generationem.
Alleluia. PSAL. CXLVI.
1 LAudate Dominũ quoniam bonus *psal- 1
mus: Deo nostro iocunda sit *laudatio.
* Ædificans Hierusalem Dominus, di- 2
spersiones Israel congregabit. * Qui sa- 3
nat contritos corde, & alligat contritiones
eorum. * Qui numerat *multitudines 4
stellarum, & omnibus eis nomina vocans.
* Magnus Dñs noster, & magna virtus 5
eius, & sapientiæ eius non est numerus.
* Suscipiens mansuetos Dominus, hu- 6
milians autẽ peccatores vsque ad terram.
* Præcinite Dño in confessione, psallite 7
Deo nostro in cithara. *Qui operit cælũ 8
in nubibus, *qui parat terræ pluuiam: qui
producit in montibus fœnum, & herbam
seruituti hominum. * Qui dat iumentis 9
escam ipsorum, & pullis coruorum inuo-
cantibus eum. * Non in fortitudine equi 10
voluntatem, habebit, neque in tibijs viri
beneplacitum *est ei. * Beneplacitum est 11
Domino super timentes eum, & in eis qui
sperant super misericordia eius. Alleluia.
Aggæi & Zachariæ.
PSAL. CXLVIII.
LAuda Hierusalem Dñm, lauda Deum 12
tuũ Sion. *Quoniã cõfortauit seras por- 13
tarum tuarum, benedixit filijs tuis in te.
* Qui posuit fines tuos pacem, & adipe 14
frumenti satiat te. * Qui emittit eloquiũ 15
suum terræ, velociter *curret sermo eius.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. μεθερμήνευσις τῶν ο. 535

5 * μακάριος ᾧ ὁ θεὸς ἰακὼβ βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς
6 αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. * τὸν ποιήσαντα τὸν οὐ-
ρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐ-
τοῖς· τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα·
7 * ποιοῦντα κρίμα τοῖς ἀδικουμένοις, διδόντα τροφὴν
τοῖς πεινῶσι· κύριος λύει πεπεδημένους.
8 * κύριος σοφοῖ τυφλούς, κύριος ἀνορθοῖ κατεραγ-
9 μένους, κύριος ἀγαπᾷ δικαίους. * κύριος φυλάσσει
τοὺς προσηλύτους· ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, καὶ
10 ὁδὸν ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. * βασιλεύσει κύριος εἰς
τὸν αἰῶνα, ὁ θεός σου σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
Ἀλληλούϊα. ρμς.
1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός· τῷ θεῷ ἡμῶν
2 ἡδυνθήτω αἶνος. * οἰκοδομῶν ἰερουσαλὴμ ὁ κύριος,
τὰς διασπορὰς τοῦ ἰσραὴλ ἐπισυνάξει.
3 * ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, καὶ
4 δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν. * ὁ ἀριθμῶν πλῆ-
θη ἄστρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν.
5 * μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ
τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
6 * ὑπολαμβάνων πραεῖς ὁ κύριος, ταπεινῶν δὲ ἁμαρ
7 τωλοὺς ἕως γῆς. * ἐξαρξάτε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολο-
γήσει, ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ.
8 * τῷ νεφελοκαλοῦντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, τῷ ἑτοιμά-
ζοντι τῇ γῇ ὑετόν· τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι χόρτον, καὶ
χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων.
9 * διδόντι τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς
τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.
10 * οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ ἵππου θελήσει, οὐδὲ ἐν τοῖς
11 κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ. * εὐδοκεῖ κύριος ἐν τοῖς φο-
βουμένοις αὐτόν, ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
ἀλληλούϊα. Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμζ.
12 * Ἐπαίνει ἰερουσαλὴμ τὸν κύριον, αἶνει τὸν θεόν σου σιών.
13 * ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, εὐλόγησε
τοὺς υἱούς σου ἐν σοί.
14 * ὁ θεὶς τὰ ὅρια σου εἰρηνεύω, καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπι-
πλῶν σε.
15 * ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγον αὐτοῦ τῇ γῇ, ἕως τάχους δρα-
μεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Beatus ille cui Deus Iaacob est auxilio; spes eius in Domino Deo eius. [6] Qui fecit cælos & terram, maria & omnia quæ in eis sunt: qui custodit veritatem in perpetuum. [7] Qui facit iudicium calumniam sustinentibus, dat cibum esurientibus: Dominus soluit vinctos. [8] Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit curuos, Dominus diligit iustos. [9] Dominus seruat aduenas; pupillum & viduam suscipiet; & vias impiorum disperdet. [10] Regnabit Dominus in æternum. Deus tuus Sion; in generationem & generationem. Laudate Deum.

PSAL. CXLVII.

LAudate Deum, quoniam bonum est psallere coram Deo nostro, quoniam delectabilis & pulchra laus est. [2] Ædificans Ierusalem Dominus, captiuitatem Israel congregabit. [3] Qui sanat contritos corde, & adducit sanitatem morbis eorum. [4] Imponit numerũ stellis, & omnes nominatim vocat. [5] Magnus dominator noster, & multus virtute: & prudentiæ eius non est numerus. [6] Suscipiens mansuetos Deus, humilians impios vsque ad terram. [7] Laudes dicite coram Domino in confessione: psallite coram Deo nostro in cithara. [8] Qui operit cælum nubibus, qui præparat terræ pluuiam; qui crescere facit in montibus herbam. [9] Dat iumentis cibum suum; pullis corui qui clamant. [10] Non in fortitudine equitantium equos beneplacet ei; neque in tibijs fortium currentium voluntas eius. [11] Beneuolentia complectitur Dominus timentes se, & eos qui expectant benignitatem ipsius. [12] Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion. [13] Quoniam roborauit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in medio tui. [14] Qui posuit terminos tuos pacem, oleo & bonitate frumentorum saturauit te. [15] Qui mittit verbum suum in terram: festinanter curret sermo eius.

תרגום

5 טוּבַיְהּ מָאן דַּאֱלָהָא דְיַעֲקֹב בְּסַעֲדֵהּ שְׁבָרֵהּ עַל יְיָ אֱלָהֵהּ ׃ 6 דְּעָבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא יַמָּא וְיָת כָּל דִּי בְהוֹן דְּנָטַר קְשׁוֹט לְעָלְמִין׃
7 דְּעָבַד דִּינָא לְמַסְלוּטִין יָהַב מְזוֹן לְכָפְנִין יְיָ דְּשָׁרֵי אֲסִירִין ׃ 8 יְיָ פָּקַח לְסַמְיָא יְיָ זָקֵף כְּפִיפִין יְיָ רָחֵם צַדִּיקִין ׃ 9 יְיָ נָטַר
יָת גִּיּוֹרַיָּא יָתוֹם וְאַרְמָלָא יְסוֹבַר וְאָרְחַת דְּרַשִׁיעֵי יְטַלְטֵל ׃ 10 יִמְלֹךְ יְיָ לְעָלַם אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן לְדַר וְדַר שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קמז

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא אֲרוּם טַב לְזַמָּרָא קֳדָם אֱלָהָנָא אֲרוּם תְּקִיף וְיָאֵי תְּשְׁבַּחְתָּא ׃ 2 דְּמַסֵּי לְתֵבְרֵי לִבָּא וּמַסֵּיק אַרְכָּא לְמַרְעִיהוֹן ׃ 3 מַנֵּי מִסְכוּם לְכוֹכְבַיָּא לְכוּלְהוֹן בְּשְׁמָהָן קָרֵי ׃ 4 רַב מָרָנָא וְסַגִּי חֵילָא וּלְסָכְלְתָנוּתֵהּ לֵית מְכוּם ׃ 5 מְסוֹבַר עֲנָוְתָנַיָּא יְיָ מְמָאךְ רְשִׁיעֵי עַד אַרְעָא׃
6 שַׁבְּחִי קֳדָם יְיָ בְּוֹדָיָא זַמְּרִי לֵית מְכוּם ׃ 7 דְּחָפֵי שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי דְּמַתְקֵן לְאַרְעָא מַטְרָא דְּמַרְבֵּי טוּרַיָּא עִסְבָּא ׃
8 יָהֵב לִבְעִירָא מְזוֹנֵהּ לְבְנֵי עִירְבָּא דְקָרְיָן ׃ 9 לָא בִגְבוּרְתָא דְרִכְבִין עַל סוּסְיָא יְצִבֵּי וְלָא בְּשָׁקֵי גַּבְרִין רַהֲטוּנִין יְתְרְעֵי׃
10 אַרוּם תַּקֵּף נַגְרֵי תַּרְעֵיךְ בָּרִיךְ בְּנָיִךְ בְּמֵצְעָךְ ׃ 11 דְּשַׁוֵּי תְּחוּמִיךְ שְׁלָם שְׂבַע וְטוּב חִטַּיָּא יַשְׂבְּעִינָךְ׃

16 * הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃
17 * מַשְׁלִיךְ קַרְחֹו כְּפִתִּים לִפְנֵי קָרָתֹו מִי יַעֲמֹד׃
18 * יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וימסם [וַיְמִסֵּם] יַשֵּׁב רוּחֹו יִזְלוּ־מָיִם׃
19 * מַגִּיד דְּבָרָו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃
20 * לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּ־יָהּ׃

קמה

1 * הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃
2 * הַלְלוּהוּ כָּל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו׃
3 * הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃
4 * הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃
5 * יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃
6 * וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃
7 * הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃
8 * אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃
9 * הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃
10 * הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃
11 * מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
12 * בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים׃
13 * יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃
14 * וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּ־יָהּ׃

16 * Qui dat niuem quaſi lanam, pruinas quaſi cinerem ſpargit.
17 * Proïcit glaciem ſuam quaſi buccellas: ante faciem frigoris eius quis ſtabit?
18 * Mittet verbum ſuum, & ſoluet illa: ſpirabit ſpiritu ſuo, & fluent aquæ.
19 * Qui annunciat verbum ſuum Iacob; præcepta ſua & iudicia ſua Iſrael.
20 * Non fecit ſimiliter omni genti, & iudicia ſua non cognoſcent. Aleluia.

1 * Aleluia. PSAL. CXLVIII.

LAudate Dominum de cælis, laudate eum in excelſis.
2 * Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes exercitus eius.
3 * Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ luminis.
4 * Laudate eum cæli cælorum, & aquæ quæ ſuper cælos ſunt,
5 * Laudent nomen Domini; quoniam ipſe mandauit, & creata ſunt.
6 * Et ſtatuit ea in æternum & in ſeculū; præceptum dedit, & non præteribit.
7 * Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyſſi.
8 * Ignis, grando, nix, glacies, ventus, turbo, quæ facitis ſermonem eius.
9 * Montes & omnes colles, lignum fructiferum & vniuerſæ cedri.
10 * Beſtiæ & omnia iumenta, reptilia & aues volantes.
11 * Reges terræ & omnes populi, principes & vniuerſi iudices terræ.
12 * Iuuenes & virgines; ſenes cum pueris,
13 * Laudent nomen Domini; quoniam ſublime nomen eius ſolius: gloria eius in cælo & in terra.
14 * Et exaltauit cornu populi ſui: laus omnibus ſanctis eius; filiis Iſrael, populo appropinquanti ſibi. Aleluia.

16 * Qui dat niuem ſuam ſicut lanam, nebulam ſicut cinerem ſpargit.
17 * Mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas: ante faciē frigoris eius quis ſuſtinebit?
18 * Emittet verbum ſuum, & liquefaciet ea: flabit ſpiritus eius, & fluent aquæ.
19 * Qui annunciat verbum ſuum Iacob, iuſtitias & iudicia ſua Iſrael.
20 * Non fecit taliter omni nationi, & iudicia ſua non manifeſtauit eis. Alleluia.

Aggæi & Zachariæ.

* PSAL. CXLVIII.

LAudate Dominum de cælis, laudate eū in excelſis.
2 * Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius.
3 * Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ & lumen.
4 * Laudate eum cæli cælorum, & * aqua quæ ſuper cælos*.
5 * Laudent nomen Domini; quia ipſe dixit, & facta ſunt; ipſe mandauit, & creata ſunt.
6 * Statuit ea in *ſeculum, & in ſeculum ſeculi: præceptum poſuit, & nō præteribit.
7 * Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyſſi.
8 * Ignis, grando, nix, glacies, ſpiritus procellarum, quæ faciunt verbum eius.
9 * Montes & omnes colles, ligna fructifera & omnes cedri.
10 * Beſtiæ & vniuerſa pecora, ſerpentes & volucres pennatæ.
11 * Reges terræ & omnes populi, principes & omnes iudices terræ.
12 * Iuuenes & virgines, ſenes cum iunioribus,
13 * Laudent nomen Domini, quia exaltatum eſt nomen eius ſolius: confeſſio eius ſuper terram & cælum.
14 * Et exaltabit cornu populi ſui: hymnus omnibus ſanctis eius, filijs Iſrael, populo appropinquanti ſibi.*

16 * διδόντος χιόνα αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον, ὁμίχλην ὡσεὶ σποδὸν πάσονται.
17 * βάλλοντος κρύσταλλον αὐτοῦ ὡσεὶ ψωμούς, κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται;
18 * ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ τήξει αὐτά· πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ῥυήσεται ὕδατα.
19 * ὁ ἀπαγγέλλων τὸν λόγον αὐτοῦ τῷ Ιακώβ, δικαιώματα καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ Ισραήλ.
20 * οὐκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς. ἀλληλούια.

Αγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμή.

1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις.
2 * αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.
3 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος καὶ σελήνη, αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.
4 * αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν,
5 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου· ὅτι αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν.
6 * ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· πρόσταγμα ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται.
7 * αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς, δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι.
8 * πῦρ, χάλαζα, χιών, κρύσταλλος, πνεῦμα καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ.
9 * τὰ ὄρη καὶ πάντες οἱ βουνοί, ξύλα καρποφόρα καὶ πᾶσαι κέδροι.
10 * τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη, ἑρπετὰ καὶ πετεινὰ πτερωτά.
11 * βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες λαοί, ἄρχοντες καὶ πάντες κριταὶ γῆς.
12 * νεανίσκοι καὶ παρθένοι, πρεσβύτεροι μετὰ νεωτέρων,
13 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου· ἐξομολόγησις αὐτοῦ ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ.
14 * καὶ ὑψώσει κέρας λαοῦ αὐτοῦ· ὕμνος πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ, λαῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ.

תרגום

15 וְיָהֵב הַלָּגָא חִוָּיר הֵידְ עַמְרָ גְלִיד הֵידְ קִטְמָ יְבַדַּר׃
16 יְשַׁדַּר קוֹמֹהִי חוּטְרָהּ וַיְסַחְסִנּוּן וַיַּהֲבַ רוּחֵיהּ וְזַלְחִין מַיָּא׃
17 לָא עֲבַד הֵיכְנָא לְכָל עַמְמַיָּא וְדִינִין לָא הוֹדְעִנּוּן שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קמח

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא שַׁבְּחוּ יְיָ מִן בְּרִיְתָא קְרִישׁוּהִי מְשַׁבְּחוּ יַתֵּהּ מַלְאֲכַיָּא שַׁבְּחוּ יַתֵּהּ כָּל מַלְאֲכַיָּא רְמָשׁוּהִי׃
2 שַׁבְּחוּ יַתֵּהּ שִׁמְשָׁא וְיַרְחָא שַׁבְּחוּ יַתֵּהּ כָּל כּוֹכְבֵי נְהוֹרָא׃
3 שַׁבְּחוּ יַתֵּהּ שְׁמֵי שְׁמַיָּא וּמַיָּא דְּעִלַּוֵי לִשְׁמַיָּא׃
4 יִשְׁבְּחוּן יַת שְׁמָא דַייָ אֲרוּם הוּא פַּקִּד וְאִתְבְּרִיוּ׃
5 וְקַיְּמִנּוּן לָעָלְמֵי עָלְמַיָּא גְּזַר וְלָא יִתְעֲבַר׃
6 שַׁבְּחוּ יַת יְיָ מִן אַרְעָא תַּנִּינַיָּא וְכָל תְּהוֹמַיָּא׃
7 אֶשְׁתָּא וּבַרְדָא שִׁלְגָא וְקִטְרָא רוּחַ עִלְעוּלָא עָבְדָא פִּתְגָמֵהּ׃
8 טוּרַיָּא וְכָל גַּלְמֵי אִילָנֵי בְּרִין וְכָל אַרְזִין׃
9 חֵיוָתָא וְכָל בְּעִירָא רַחֲשָׁא וְכָל צִפְּרָא דְפָרַח׃
10 מַלְכֵי אַרְעָא וְכָל אַמְמַיָּא רַבְרְבָנֵי וְכָל נְגִידֵי אַרְעָא׃
11 רְעָיָן וּלְחוּד בְּתוּלָתָא סָבַיָּא עִם טָלְיָא׃
12 יְשַׁבְּחוּן יַת שְׁמָא דַייָ אֲרוּם תְּקִיף שְׁמֵהּ לְבִלְחוֹדוֹי שִׁבְחֵהּ עַל אַרְעָא וּשְׁמַיָּא׃
13 וְקָף אִיקַר מַלְכוּתֵהּ לְעַמֵּהּ שַׁבְּחָה לְכָל חַסִידוֹהִי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַמָּא דְקָרִיבִין לֵהּ שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Qui dat niuem albam ſicut lanam; pruinam ſicut cinerem ſpargit. 17 Proijcit glaciem ſuam diuiſam tanquam buccellas: & ante faciem frigoris eius quis poterit ſubſiſtere? 18 Mittet rigorem caliditatis ſuæ & liquefaciet eos: faciet ſedere ſpiritum ſuum, & fluent aquæ. 19 Qui annunciat verba legis ſuæ Iacob, pacta ſua & iudicia ſua Iſrael.
20 Non fecit ſimiliter omni populo, & iudicia non docuit eos: laudate Deum.

PSAL. CXLVIII.

LAudate Deum, laudate Dominū creaturæ ſanctæ de cælis, laudate eum angeli excelſi. 2 Laudate eum omnes angeli eius qui miniſtratis coram eo, laudate eum omnes exercitus eius. 3 Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ luminoſæ.
4 Laudate eum cæli cælorum & aquæ, quæ pendent à verbo eius & ſupernis cælorum.
5 Laudabunt nomen Domini, quoniam ipſe mandauit & creata ſunt. 6 Et firmauit ea in ſecula ſeculorum: decretum edidit, & non præteribit. 7 Laudate Dominum de terra, ceti & omnes abyſſi.
8 Ignis, & grando, nix & vapor, ſpirituſque tempeſtatis exequens verbum eius. 9 Montes & omnes colles, arbor fructifera & vniuerſæ cedri. 10 Feræ & omnes beſtiæ, reptile & auis volatilis. 11 Reges terræ & omnes populi, principes & omnes iudices terræ. 12 Adoleſcentes incorrupti ſimul cum virginibus, ſenes cum iunioribus.
13 Laudabunt nomen Domini, quoniam forte nomen eius ſolius: laus eius ſuper terram & cælos.
14 Et extulit gloriam regni ſui populo ſuo: laus omnibus pijs eius, filijs Iſrael populo ſuo, qui appropinquant ei. laudate Deum.

קמט

1 * הַלְלוּיָהּ׃ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ
בִּקְהַל חֲסִידִים׃
2 * יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם׃
3 * יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ׃
4 * כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃
5 * יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃
6 * רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּפְיוֹת בְּיָדָם׃
7 * לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃
8 * לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי
בַרְזֶל׃
9 * לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־
חֲסִידָיו הַלְלוּ־יָהּ׃

קנ

1 * הַלְלוּ־יָהּ׃ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃
2 * הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃
3 * הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃
4 * הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃
5 * הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה׃
6 * כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ־יָהּ׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hieronymi.

1 * Aleluia. CXLIX.
CAntate Domino canticum nouum, laus eius in congregatione sanctorum.
1 * Lætetur Israel in factore suo, filij Sion exultent in rege suo.
3 * Laudent nomen eius in choro: in tympano & cithara cantent ei.
4 * Quia cõplacet sibi Dominus in populo suo: exaltabit mansuetos in salute.
5 * Exultabunt sancti in gloria, laudabunt in cubilibus suis.
6 * Exaltationes Dei in gutture eorum: & gladij ancipites in manibus eorum.
7 * Ad faciendam vindictam in gentibus, increpationes in populis.
8 * Vt alligent reges eorum in catenis, & inclytos eorum in compedibus ferreis.
9 * Vt faciant in eis iudicium scriptum: decor est omnibus sanctis eius. Aleluia.

1 * Aleluia. PSAL. CL.
LAudate Deum in sanctis eius, laudate eum in fortitudine potentiæ eius.
1 * Laudate eum in fortitudinibus eius, laudate eum iuxta multitudinem magnificentiæ eius.
3 * Laudate eum in clangore buccinæ: laudate eum in psalterio & cithara.
4 * Laudate eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo.
5 * Laudate eum in cymbalis sonantibus: laudate eum in cymbalis tinnientibus.
6 * Omne quod spirat laudet Dominum. Aleluia.

תרגום

קמט

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא שַׁבְּחוּ חַדְתָּא תֻּשְׁבְּחְתֵּהּ דְּיָרְדָה בְּקָהֲלָא דְחַסְיָדֵי׃ 2 יֶחְדֵּי יִשְׂרָאֵל בְּמֵאן דְּעַבְדֵהּ בְּנֵי צִיּוֹן יְרְהֲטוּן בְּמַלְכְּהוֹן׃
3 יְשַׁבְּחוּן שְׁמֵהּ בְּחֶנְגָּנִין בְּהוּפִין וּבְכִנָּרִין יְזַמְּרוּן לֵהּ׃ 4 אֲרוּם רְעוּתָא דַיְיָ בְּעַמֵּהּ יְשַׁבַּח עֲנָוָתָנַיָּא בְּפֻרְקָנָא׃
5 יִזְעְרוּן חַסְיָדַיָּא בְּאִיקָרָא יְרַנְּנוּן עַל דְּמַכְיְהוֹן׃ 6 תֻּשְׁבְּחָן דֵּאלָהָא בְּגָרְגְּמֵיהוֹן וְחֶרֶב דִּפְתִיכָן בִּידֵיהוֹן׃
7 לְמֶעְבַּד נְקָמְתָא בַּעַמְמַיָּא מַכְסָנוּתָא בְּאָמֵּיָא׃ 8 לְמֵיסַר מַלְכֵיהוֹן בְּשִׁירַיִן וְיַקִּירֵיהוֹן בְּכַבְלִין דְּפַרְזְלָא׃
9 לְמֶעְבַּד בְּהוֹן דִּין דִּכְתִיב בְּאוֹרַיְתָא שַׁבְּחוּרָא הוּא לְכָל חַסְיָדוֹי שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קנ

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא בְּבֵית מַקְדְּשֵׁהּ שַׁבְּחוּהִי בִּרְקִיעַ עָשְׁנֵהּ׃ 2 שַׁבְּחוּהִי עַל חֲיָלוֹהִי שַׁבְּחוּהִי כְּתֻקְפָּא דְרַבָּנוּתֵהּ׃
4 שַׁבְּחוּהִי בְּהֶקִישָׁא דְשׁוֹפָרָא שַׁבְּחוּהִי בְּנֵבְלִין וְכִנָּרִין׃ 4 שַׁבְּחוּהִי בְּתֻפִּין וּבְחֶנְגִּין שַׁבְּחוּהִי בְּהַרְדָּלִין וְאַבּוּבִין׃
5 שַׁבְּחוּהִי בְּצִלְצְלֵי דְשֻׁמְעָא לְבַלְחוֹדֵיהוֹן שַׁבְּחוּהִי בְּצִלְצְלֵי דְיֵבָבָא׃ 6 כֹּל נִשְׁמְתָא תְּשַׁבַּח אֱלָהָא שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

תם ספר תהלים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א מ

Alleluia. PSAL. CXLIX.

CAntate Domino canticũ nouum, laus 1
eius in ecclesia sanctorum. * Lętetur 2
Israel in eo qui fecit cũ, & filij Sion exultent in rege suo. * Laudent nomen eius 3
in choro, in tympano & psalterio psallant ei. * Quia beneplacitum est Domino 4
in populo suo, & exaltabit mansuetos in *salute. * Exultabunt sancti in gloria, & 5
lætabuntur in cubilibus suis. * Exultationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum. * Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis. * Ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. * Vt faciant in 9
eis iudicium conscriptum: gloria hæc*crit omnibus sanctis eius. *

Alleluia. PSAL. CL.

LAudate* Deum in sanctis eius, laudate 1
eum in firmaméto virtutis eius. * Lau- 2
date eum in virtutibus eius, laudate eum secundùm multitudinem magnitudinis eius. * Laudate eum in sono tubæ, lau- 3
date eum in psalterio & cithara. * Lau- 4
date eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo. * Laudate eum 5
in cymbalis bene sonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis.
* Omnis spiritus laudet Dominum. * 6

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. μθερμήνευσις τῶν ο. 539

Αλληλούϊα. ρμθ'.

1 * Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν ἐκ-
2 κλησίᾳ ὁσίων. * εὐφρανθήτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ ποιή-
σαντι αὐτὸν· καὶ υἱοὶ Σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ βασι-
λεῖ αὐτῶν.
3 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ, ἐν τυμπάνῳ,
& ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ.
4 * ὅτι εὐδοκεῖ κύριος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, & ὑψώσει πραεῖς
5 ἐν σωτηρίᾳ. * καυχησόνται ὅσιοι ἐν δόξῃ, & ἀγαλλιά-
σονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν.
6 * αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν, καὶ ῥομ-
φαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·
7 * τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγμοὺς ἐν
8 τοῖς λαοῖς. * τοῦ δῆσαι τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις,
& τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς.
9 * τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρῖμα ἔγγραπτον· δόξα αὕ-
τη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.

Αλληλούϊα. ρν'.

1 * Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.
2 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐ-
τὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ.
3 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
ψαλτηρίῳ & κιθάρᾳ.
4 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ & χορῷ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
5 χορδαῖς & ὀργάνῳ. * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλή-
τοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ.
6 * πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν κύριον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXLIX.

LAudate Deum, laudate coram Domino hymno nouo: laus eius in Ecclesia piorum. [2] Lætetur Israel in factore suo: filij Sion exultent in rege suo. [3] Laudent nomen eius in choris, in tympanis & citharis psallant ei. [4] Quoniam voluntas Domini in populo eius: glorificabit humiles in redemptione. [5] Exultabunt misericordes in gloria, iubilabunt in cubilibus suis. [6] Laudes Dei in gutture eorum; & tanquam gladij ancipites in manibus eorum. [7] Ad faciendam vindictam in nationes; correptionem in populos. [8] Ad alligandos reges eorum catenis, & nobiles eorum compedibus ferreis.
[9] Ad peragendum in eos iudicium quod scriptum est in Lege: gloria ipse est omnibus pijs eius. laudate Deum.

PSAL. CL.

LAudate Deum, laudate Deum in domo sanctuarij eius, laudate eum in firmamento fortitudinis ipsius. [2] Laudate eum in potentia ipsius, laudate eum secundùm multitudinem magnificentiæ eius. [3] Laudate eum clangore buccinæ: laudate eum psalterijs & citharis. [4] Laudate eum tympanis & choris: laudate eum in chordis & organis. [5] Laudate eum cymbalis tantummodo ipsum resonantibus: laudate eum cymbalis iubilationis. [6] Mens omnis laudet Dominum. laudate Deum.

FINIS LIBRI PSALMORVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus scripsit

EPISTOLA SANCTI HIERONYMI
PRESB. AD CHROMACIVM ET HELIODORVM
EPISCOPOS, DE LIBRIS SALOMONIS.

IVNGAT Epiſtola quos iungit ſacerdotium; immò charta non diuidat quos Chriſti nectit amor. Commentarios in Oſee, Amos, & Zachariam; Malachiam quoque poſcitis. Scripſiſſem ſi licuiſſet præ valetudine. Mittitis ſolatia ſumptuum, notarios noſtros & librarios ſuſtentatis, vt vobis potiſſimum noſtrum deſudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diuerſa poſcentium, quaſi aut æquum ſit me vobis eſurientibus & aliis laborare; aut in ratione dati & accepti, cuiquam præter vos obnoxius ſim. Itaque longa ægrotatione fractus, ne penitus hoc anno reticerem, & apud vos mutus eſſem, tridui opus nomini veſtro cõſecraui, interpretationẽ videlicet triũ Salomonis voluminũ; Maſlot, quod Hebręi Parabolas, vulgata autẽ editio Prouerbia vocat; Coheleth, quem Græcè Eccleſiaſtẽ: Latinè Concionatorẽ poſſumus dicere; Siraſirim quod in lingua noſtra vertitur Canticum canticorũ. Fertur & Panaretos Ieſu filij Sirach liber: & alius pſeudographus qui Sapientia Salomonis inſcribitur. Quorũ priorẽ Hebraicũ repperi, non Eccleſiaſticum, vt apud Latinos, ſed Parabolas prænotatum. Cui iuncti erant Eccleſiaſtes & Canticum canticorum: vt ſimilitudinem Salomonis non ſolùm numero librorum, ſed etiam materiarum genere coæquaret. Secundus apud Hebræos nuſquam eſt; quia & ipſe ſtylus Græcam eloquentiam redolet: & nonnulli ſcriptorum veterum hunc eſſe Iudæi Philonis affirmant. Sicut ergo Iudith & Tobiæ & Machabæorũ libros legit quidẽ eos Eccleſia; ſed inter canonicas ſcripturas non recipit: ſic & hæc duo volumina legat ad ædificationem plebis; non ad autoritatem Eccleſiaſticorum dogmatum confirmãdam. Si cui ſanè Septuaginta Interpretum magis editio placet: habet eam à nobis olim emendatam. Neque enim noua ſic cudimus, vt vetera deſtruamus. Et tamen cùm diligentiſſimè legerit: ſciat magis noſtra ſcripta intelligi, quę nõ in tertium vas transfuſa coacuerint; ſed ſtatim de prelo puriſſimæ commendata teſtæ, ſuum ſaporem ſeruauerint.

FINIS EPISTOLÆ.

PROLOGVS IN LIBROS
EOSDEM.

TRIBVS nominibus vocatum fuiſſe Salomonem, Scripturæ manifeſtiſsimè docent. Pacificum, id eſt, Salomonem: & Idida, hoc eſt, dilectum Domini: & quod nunc dicitur Coheleth, idem, eccleſiaſten. Eccleſiaſtes autẽ Græco ſermone eſt appellatus; quia cœtum, id eſt, eccleſiam congreget, quem nos nuncupare poſſumus concionatorẽ: eò quòd loquatur ad populũ; & ſermo eius non ſpecialiter ad vnũ, ſed ad vniuerſos dirigatur generaliter. Porrò Pacificus & Dilectus Domini, ab eo, quòd regno eius pax fuerit; & eũ Dominus dilexerit, appellatus eſt. Nam & Pſalm. XLIIII. & LXXI. Dilecti & Pacifici titulo prænotantur. Qui tamen etſi ad prophetiam Chriſti eccleſiæque pertinentes, felicitatem & vires Salomonis excedunt; tamen ſecundum hiſtoriam ſuper Salomonem ſcripti ſunt. Itaque iuxta numerum vocabulorum tria volumina edidit; Prouerbia, Eccleſiaſten, Canticum Canticorum. In Prouerbiis paruulum docens, & quaſi de officiis per ſententias erudiens. vnde & ad filium ſermo crebrò repetitur. In Eccleſiaſten verò maturæ virum ætatis inſtituens, ne quicquam in mundi rebus putet eſſe perpetuũ, ſed caduca & breuia vniuerſa quæ cernimus. Ad extremum iam cõſummatum virum, & calcato ſeculo præparatum, in Canticis canticorũ ſponſæ iungit amplexibus. Niſi enim priùs reliquerimus vitia, & pompis ſeculi renunciantes, expeditos nos ad aduentum prępararuerimus, non poſſumus cantare Canticum canticorum. Sed & hoc diligentius attendendũ, tres libros auctore diuerſo eſſe intitulatos. In Prouerbiis enim notantur Prouerbia Salomonis filij Dauid regis Iſrael. In Eccleſiaſten verò verba Eccleſiaſtes filij Dauid regis Hieruſalem. Superfluum quippe eſt Iſrael hîc: quod malè in Græcis & Latinis codicibus inuenitur. In Cantico autem Canticorum nec filius Dauid, nec rex Iſrael ſiue Hieruſalem præſcribitur, ſed tantùm Canticum canticorum Salomonis. Sicut enim prouerbia & rudis inſtitutio ad duodecim tribus & ad totũ pertinet Iſrael: & quomodo cõtẽptus mundi non niſi metropolitis conuenit, hoc eſt habitatoribus in Hieruſalẽ: ita Canticũ Canticorum ad eos propriè pertinet, qui tantùm ſuperna deſiderant. Ad incipientes & proficientes & paterna dignitas & regni proprij meritò vendicatur auctoritas. Ad perfectos verò, vbi non timore eruditur, ſed amore, propriũ nomen ſufficit: & æqualis magiſter eſt, & neſcit eſſe ſe regem. Quæ omnia referuntur ad Chriſtum.

ALIVS PROLOGVS.

HRES libros Salomonis, id eſt, Prouerbia, Eccleſiaſten, Canticum canticorum, veteri LXX Interpretum auctoritati reddidi, vel antepoſitis lineis ſuperflua quæque deſignans, vel ſtellis titulo prænotatis, ea quę minus habebantur interſerens, vt pleniùs, Paula & Euſtochiũ, cognoſcatis quid in libris noſtris minus ſit, quídve redundet. Nec non etiã illa quæ imperiti tranſlatores malè in linguam noſtram de Græco ſermone verterant, obliterans & antiquans, curioſiſſima veritate correxi. Et vbi præpoſtero ordine atque peruerſo ſententiarum fuerat lumen ereptum, ſuis locis reſtituens feci intelligi quod latebat. Porrò in eo libro, qui à pleriſque Sapientia Salomonis inſcribitur, & in Eccleſiaſtico, quem eſſe Ieſu filij Syrach nullus ignorat, calamum temperaui, tantummodo canonicas ſcripturas vobis emendare deſiderans, & ſtudium meũ certis magis quàm dubiis commendare. Ideò Græco & Hebræo præfatiuncula vtraque in libro præmiſſa eſt, quia nonnulla de Græco hoc ad illuminationem ſenſus & legentis ædificationem vel inſerta Hebraicæ tranſlàtioni, vel extrinſecus iuncta ſunt. Et idcirco qui legis, ſemper peregrina memento.

א

1 מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
2 לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין
אִמְרֵי בִינָה׃
3 לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵשָׁרִים׃
4 לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה׃
5 יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה׃
6 לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם׃
7 יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים
בָּזוּ׃ 8 שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת
אִמֶּךָ׃ 9 כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים
לְגַרְגְּרֹתֶךָ׃ 10 בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל־תֹּבֵא׃
11 אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה
לְנָקִי חִנָּם׃
12 נִבְלָעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר׃
13 כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל׃
14 גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ׃
15 בְּנִי אַל־תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם׃
16 כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפָּךְ־דָּם׃
17 כִּי־חִנָּם מְזֹרָה הָרָשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל כָּנָף׃
18 וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם׃
19 כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח׃
20 חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ׃
21 בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר
אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר׃
22 עַד־מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ
לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת׃
23 תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי
אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם׃

LIBER PROVERBIORVM.

CAPVT I.

1 PARABOLAE Salomonis
filij Dauid regis Israel.
2 * Ad scienda sapientia &
disciplinam; ad intelligeda
3 verba prudetiæ; * Et sus-
cipiendam eruditione do-
ctrinæ, iustitiam, & iudicium, & æquitate.
4 Vt detur paruulis astutia, & adolescenti
5 scientia & intellectus. * Audies sapiens sa-
pientior erit, & intelliges gubernacula pos-
6 sidebit. * Animaduertet parabolam & in-
terpretatione, verba sapietum & enigma-
7 ta eorum. * Timor Domini initiu sapien-
tiæ: sapientiam atque doctrinam stulti de-
8 spiciunt. * Audi fili mi disciplinam patris
9 tui, & ne dimittas legem matris tuæ. * Vt
addatur gratia capiti tuo, & torques collo
10 tuo. * Fili mi si te lactauerint peccatores,
11 ne acquiescas eis. * Si dixerint, Veni no-
biscum, insidiemur sanguini, abscodamus
tendiculas contra insontem frustra.
12 * Deglutiamus eum sicut infernus viuen
tem, & integrum quasi descedentem in la-
13 cum: * Omnem preciosam substantiam
reperiemus, implebimus domos nostras
14 spoliis. * Sortem mitte nobiscum, marsu
pium sit vnum omniu nostru.
15 * Fili mi ne ambules cum eis: prohibe pe-
16 dem tuum à semitis eorum. * Pedes enim
illorum ad malum currunt, & festinant vt
17 effundant sanguinem. * Frustra aute iaci-
tur rete ante oculos pennatorum.
18 * Ipsi quoque contra sanguine suum insi-
diantur, & moliutur fraudes cotra animas
19 suas. * Sic semitæ omnis auari, animas pos-
20 sidentium rapiunt. * Sapientia foris prædi-
21 cat, in plateis dat voce suam. * In capite tur
barum clamitat, in foribus portarum vrbis
22 profert verba sua, dicens: * Vsquequo par-
uuli diligitis infantiam: & stulti ea quæ sibi
sunt noxia cupient, & imprudentes odibut
23 scientiam? * Conuertimini ad correptione
meam. En proferam vobis spiritu meum,
ostendam vobis verba mea.

PARABOLAE SALOMONIS.

CAPVT I.

PArabolæ Salomonis filij Da- 1
uid, qui regnauit in Israel.
* *Ad sciendu sapientiam et* 2
disciplina, ad intelligendumq́; verba prudetiæ. * *Ad susci-* 3
piedasq́; inuolutiones sermo-
num & solutiones ænigmatu: ad intelligendaq́;
iustitiam veram, & iudicium dirigendum.
* *Vt det simplicibus astutiam: puero autem* 4
nouo sensumque & cogitationem. * *Hæc enim* 5
audiens sapiens sapientior erit. at intelligens gu-
bernationem possidebit. * *Animaduertetque* 6
parabolam & tenebrosum sermonem: verbaq́;
sapientu & ænigmata. * *Initium sapientiæ ti-* 7
mor Domini; intellectus aute bonus omnibus fa
cientibus eam. pietas aute in Deum initiu sen-
sus: sapientiam aute & disciplinam impij despi-
cient. * *Audi fili leges patris tui, & ne repel-* 8
las statuta matris tuæ. * *Corona enim gratiaru* 9
suscipies tuo vertici, & torquem aureum circa
tuu collu. * *Fili ne te deceperint viri impij, ne-* 10
que volueris. * *Si aduocauerint te, dicetes: Ve-* 11
ni nobiscum, communica sanguinis: abscodamus
autem in terram viru iustu frustra. * *Deglutia* 12
mus autem eum sicut infernus viuente, & tol-
lamus eius memoria de terra. * *Possessione eius* 13
preciosam recipiamus: impleamus autem domos
nostras spoliis. * *At tua sorte mitte in nobis, et* 14
marsupiu vnu sit nobis. * *Ne ambules vias cu* 15
eis: declina pede tuu à semitis eoru. * *Nam pedes* 16
illoru ad malitia curr ut, & festinantes sunt ad
effundendu sanguine. * *No enim frustra exten* 17
dutur retia pennatis. * *Ipsi enim mortis parti-* 18
cipantes thesauriz ant sibi ipsis mala. * *Istæ viæ* 19
sunt omniu perficientiu iniqua. na impietate sua
anima auferunt. * *Sapientia in egressibus lau-* 29
datur, in aute plateis audacia sermonis habet.
* *In summis aute muris prædicat, in aute por-* 21
tis ciuitatis cofides dicit. * *Quanto tepore inno-* 22
cetes inhærebut iustitiæ, no cofundetur. at stulti
iniuriæ existentes desideratores, impij facti odio
habuerut sensum. * *Et obnoxij facti sunt redar-* 23
gutionibus. Ecce præmittam vobis mei spiritus verbum: docebo autem vos meum sermonem.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

κεφ. α΄.

ΠΑροιμίαι Σολομῶντος υἱοῦ Δαυίδ, ὃς
2 ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ· * γνῶναι σο-
φίαν καὶ παιδείαν, νοῆσαί τε λόγους φρο-
3 νήσεως· * δέξασθαί τε στροφὰς λό-
γων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, νοῆσαί τε δι-
4 καιοσύνην ἀληθῆ, καὶ κρίμα κατευθύνειν. * ἵνα δῷ
ἀκάκοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν.
5 * τῶνδε γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται. ὁ δὲ νοήμων
κυβέρνησιν κτήσεται.
6 * νοήσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, ῥήσεις τε σο-
7 φῶν καὶ αἰνίγματα. * ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου,
σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. εὐσέβεια δὲ εἰς
θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως, σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς ἐξου-
8 θενήσουσιν. * ἄκουε υἱὲ νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ
9 θεσμοὺς μητρός σου. * στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σῇ
κορυφῇ, καὶ κλοιὸν χρύσεον περὶ σῷ τραχήλῳ.
10 * υἱὲ μή σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς, μηδὲ βουληθῇς.
11 * ἐὰν παρακαλέσωσί σε, λέγοντες, ἐλθὲ μεθ' ἡμῶν
κοινώνησον αἵματος, κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ἄνδρα δί-
12 καιον ἀδίκως· * καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὥσπερ ᾅδης ζῶν-
τα, καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκ γῆς·
13 * τὴν κτῆσιν αὐτοῦ τὴν πολυτελῆ καταλαβώμεθα,
πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡμετέρους σκύλων.
14 * τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν, καὶ μαρσίππιον ἓν
15 γενηθήτω ἡμῖν. * μὴ πορευθῇς ὁδοὺς μετ' αὐτῶν, ἔκκλινον
16 τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. * οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς
17 κακίαν τρέχουσι. καὶ ταχινοί εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα. * οὐ γὰρ ἀδί-
18 κως ἐκτείνονται δίκτυα πτερωτοῖς. * αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου μετέχον-
19 τες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά. * αὗται αἱ ὁδοί εἰσι πάν-
των τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα. τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴν ἑαυτῶν
20 ψυχὴν ἀφαιροῦνται. * σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ πλα-
21 τείαις παῤῥησίαν ἄγει. * ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσεται, ἐπὶ δὲ
22 πύλαις πόλεως θαρροῦσα λέγει. * ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι
ἔχωνται τῆς δικαιοσύνης οὐκ αἰσχυνθήσονται. οἱ δὲ ἄφρονες τῆς
ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴ-
23 σθησιν, * καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχοις. ἰδοὺ προήσομαι
ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον.

תרגום

א

1 מַתְלֵוי דִשְׁלֹמֹה בַר דָוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 2 לְמִדַע חָכְמְתָא וּמַרְדוּתָא לְאִתְבַּיָּנָא אֱמָרֵי בִיוּנְתָּא׃ 3 לְמְקַבָּלָא מַרְדוּתָא
דְשָׂכְלָא וְצִדְקְתָא וְדִינָא וְתְרִיצוּתָא׃ 4 לְמִתַּן לְשַׂבְרֵי עֲרִימוּתָא וְלְטַלְאֵי יְדִיעֲתָא וְתַרְעִיתָא׃ 5 יִשְׁמַע חַכִּימָא וְיוֹסִף מַדְעָא וְסֻכְלְתָנוּתָא
מַדְבְּרָנוּתָא יִקְנֵה׃ 6 לְמִתְבַּיָּנָא מַתְלָאת וּפִלְאֲתָא וּמִלֵּי דְחַכִּימֵי וְאַחֲוָתְהוֹן׃ 7 רֵישׁ חָכְמְתָא דַחַלְתָּא דַיְיָ וְחָכְמְתָא וּמַרְדוּתָא סִכְלֵי
שָׁטְיָין׃ 8 שְׁמַע בְּרִי מַרְדוּתָא דַאֲבוּךְ וְלָא תִטְעֵי בְּנִמוֹסָא דְאִמָּךְ׃ 9 מְטוּל דִיאוּתָא דְחִסְדָּא אִנּוּן לְרֵישָׁךְ וְהַמְנִיכָה לְצַוְּרָךְ׃
10 בְּרִי אִן נִשְׁדּוּ לָךְ חַטָּאֵי לָא תִטְפֵּס׃ 11 אִן יֵימְרוּן אֱתָא עִמָּנָא נִכְמַן לִדְמָא נִטְשֵׁי לְזַכַּי מַגָּן׃ 12 נִבְלְעִנּוּן כְּשִׁיוֹל לְחַיֵּי וְלִדְלָא
מוּם הֵיךְ נָחְתֵי גוּבָּא׃ 13 כָּל־עֻתְרָא וִיקָרָא נִשְׁכַּח וּנְמַלֵּא בָתָּנָא בִזְתָא׃ 14 כִּיסָךְ אַרְמֵה בֵינָתְנָן כִּיסָא חַד יְהֵוֵי לְכֻלָּן׃
15 בְּרִי לָא תֵיזִיל בְּאָרְחָא עִמְּהוֹן מְנַע רִגְלָךְ מִן שְׁבִילֵיהוֹן׃ 16 מְטוּל דְרִגְלֵיהוֹן לְבִישְׁתָּא רָהֲטָן וּמִסְתַּרְהֲבִין לְמִשְׁפַּךְ דְּמָא׃
17 מְטוּל דְמַגָּן פְּרִיסָא מְצוּדְתָא עַל פַּרְחָתָא דְגַפָּא׃ 18 וְהִנּוּן לִדְמָן כָּמְנִין יְמַשְׁשׁוּן נַפְשָׁתְהוֹן׃ 19 הָכְדֵין אִנּוּן אָרְחָתָא דְכָל—
דְעָבְדִין עַוְלָא נַפְשָׁתָא דְמָרֵיהוֹן נָסְבִין׃ 20 חָכְמְתָא בְשׁוּקָא מִשְׁתַּבְּחָא וּמִשְׁקָקֵי יָהֲבָא קָלָא׃ 21 בְּרֵישׁ בִּירָתָא מַכְרְזָא וּבְמַעֲלָנָא
וְתַרְעֵי בְּכַרְכֵּי מִלְּתָא אָמְרָה׃ 22 עַד אֵימַת שַׂבְרֵי רָחֲמִין שַׂבְרוּתָא וּמְמַקְנֵי מְמַקְנוּתָא רָגְגוּ לְהוֹן וְסִכְלֵי סָנַיִן יְדִיעֲתָא׃ 23 תִּתְפְּנוּן
לְמַכְסָנוּתִי אַבַּע לְכוֹן רוּחִי וְאוֹדְעִנְכוֹן מִלַּי׃

INTERPRETATIO LATINA TRANSLATIONIS CHALDAICAE IN LIB. PROVERB.

Ex Complutensi Bibliotheca, ad Hebraicam & Chaldaicam veritatem à B. Aria Montano correcta.

PARABOLAE Salomonis filij Dauid regis Israel. 2 Ad sciendam sapientiam & disciplinam, ad intelligenda verba intelligentiæ.
3 Ad suscipiendam disciplinam intellectus, & iustitiam, & iudicium, & æquitatem. 4 Ad dandam insipientibus astutiam, &
adolescentibus scientiam & consilium. 5 Audiet sapiens, & addet scientiam, & intelligens gubernaculu possidebit. 6 Vt in-
telligat parabolam, & interpretationem, & verba sapientum, & ænigmata eorum. 7 Initium sapientiæ timor Domini: sapientiam
autem & disciplinam stulti despiciunt. 8 Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne erres à lege matris tuæ. 9 Quoniam decor
gratiæ sunt capiti tuo; & torques collo tuo. 10 Fili mi si te seduxerint peccatores, ne acquiescas. 11 Si dixerint, Veni nobiscu, insidiemur
sanguini, abscondamur contra innocentem frustra. 12 Absorbeamus eos quasi infernus viuentes, & immaculatos sicut descendentes in
lacum. 13 Omnes diuitias & gloriam inueniemus, & implebimus domos nostras spoliis. 14 Sortem tuam mitte inter nos, marsupium
vnum erit omnibus nobis. 15 Fili mi ne ambules in via cum eis, prohibe pedem tuum à semitis eorum. 16 Quoniam pedes eorum ad
malum currunt, & festinant ad effundendum sanguinem. 17 Quoniam frustra expanditur rete ante volucrem pennatam. 18 Ipsi autem
contra sanguinem suum insidiantur, abscondent contra animas suas. 19 Sic sunt viæ omnium operantium iniquitatem: animas dominoru
suorum capiunt. 20 Sapientia vicatim cantat, ac de plateis dat vocem suam. 21 In capite arcium præconizat, & in introitu portarum per
vrbes verba sua dicit. 22 Vsquequo insipientes diligitis insipientiam, & derisores derisionem appetunt sibi, & stulti odiunt scientiam?
23 Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea.

24 יען קראתי ותמאנו נטיתי ידי ואין מקשיב :
25 ותפרעו כל עצתי ותוכחתי לא אביתם :
26 גם אני באידכם אשחק אלעג בבא פחדכם :
27 בבא כשואה פחדכם ואידכם כסופה יאתה
בבא עליכם צרה וצוקה :
28 אז יקראנני ולא אענה ישחרנני ולא ימצאנני :
29 תחת כי שנאו דעת ויראת יהוה לא בחרו :
30 לא אבו לעצתי נאצו כל תוכחתי :
31 ויאכלו מפרי דרכם וממעצתיהם ישבעו :
32 כי משובת פתים תהרגם ושלות כסילים
תאבדם :
33 ושמע לי ישכן בטח ושאנן מפחד רעה :

ב

1 בני אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך :
2 להקשיב לחכמה אזנך תטה לבך לתבונה :
3 כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך :
4 אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה :
5 אז תבין יראת יהוה ודעת אלהים תמצא :
6 כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת ותבונה :
7 וצפן לישרים תושיה מגן להלכי תם :
8 לנצר ארחות משפט ודרך חסידו ישמר :
9 אז תבין צדק ומשפט ומישרים כל מעגל
טוב :
10 כי תבוא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם :
11 מזמה תשמר עליך תבונה תנצרכה :
12 להצילך מדרך רע מאיש מדבר תהפכות :
13 העזבים ארחות ישר ללכת בדרכי חשך :
14 השמחים לעשות רע יגילו בתהפכות רע :
15 אשר ארחתיהם עקשים ונלוזים
במעגלותם :

24 * Quia vocaui, & renuistis; extendi manũ
25 meã, & non fuit qui aspiceret. * Despexi-
stis omne consiliũ meum, & increpationes
26 meas neglexistis. * Ego quoque in interitu
vestro ridebo, & subsannabo cùm vobis id
27 quod timebatis aduenerit. * Cùm irruerit
repentina calamitas, & interitus quasi tem
pestas ingruerit: quando venerit super vos
28 tribulatio & angustia. * Tunc inuocabũt
me, & non exaudiam: manè consurgent, &
29 non inuenient me. * Eo quòd exosam ha-
buerint disciplinam, & timorẽ Domini nõ
30 susceperint. * Nec acquieuerint consilio
meo, & detraxerint vniuersæ correptioni
31 meæ. * Comedent igitur fructus viæ suæ,
32 suisque consiliis saturabuntur. * Auersio
paruulorum interficiet eos, prosperitas stul
33 torum perdet eos. * Qui autem me audie-
rit, absque terrore requiescet, & abundan-
tia perfruetur timore malorum sublato.

CAP. II.

1 Filli mi si susceperis sermones meos, &
mandata mea absconderis penes te:
2 * Vt audiat sapientiã auris tua; inclina cor
tuum ad cognoscendam prudentiam.
3 * Si enim sapientiã inuocaueris, & incli-
4 naueris cor tuum prudẽtiæ. * Si quæsieris
eam quasi pecuniã, & sicut thesauros effo-
5 deris illam. * Tunc intelliges timorẽ Dñi,
6 & scientiã Dei inuenies. * Quia Dominus
dat sapientiam, & ex ore eius scientia &
7 prudentia. * Custodiet rectorum salutem,
& proteget gradientes simpliciter.
8 * Seruans semitas iustitiæ, & viam san-
9 ctorum custodiens. * Tunc intelliges iu-
stitiam & iudicium & æquitatem, & omnẽ
10 semitã bonam. * Si intrauerit sapientia cor
tuum, & scientia animæ tuæ placuerit:
11 * Consilium custodiet te, & prudentia
12 seruabit te. * Vt eruaris à via mala, & ab
homine qui peruersa loquitur.
13 * Qui relinquunt iter rectũ, & ambulant
14 per vias tenebrosas. * Qui lætantur cùm
malè fecerint, & exultãt in rebus pessimis.
15 * Quorum viæ peruersæ sunt, & infames
gressus eorum.

* *Quoniam vocabam, & non audistis; & 24*
extendebam sermones, & non attendebatis.
* *Sed irrita faciebatis mea cõsilia. at meis re- 25*
*dargutionibus non intendebatis. * Igitur & 26*
ego in vestro interitu irridebo: contra gaudebo
autem, quandocunq; superuenerit vobis perni-
*ties. * & quando aduenerit vobis subitò tu- 27*
multus, & subuersio tanquã tẽpestas affuerit:
aut quando venerit vobis tribulatio et obsessio.
* *Erit enim quando inuocabitis me, ego autẽ 28*
non exaudiam vos. quærent me mali, & nõ in-
*uenient. * Odio habuerunt enim sapientiam, 29*
*at timorem Domini non receperunt. * Neque 30*
voluerunt meis attendere consiliis; subsannaue-
*rũt autem meas redargutiones. * Igitur come- 31*
dent suæ viæ fructus, & suæ impietatis imple-
*buntur. * Quoniam enim iniuriam fecerunt 32*
paruulis, interficiẽtur, & inquisitio impios per-
*det. * At me audiens, habitabit in spe, & quies- 33*
cet absque terrore ab omni malo. CAP. II.
Fili si suscipiens sermonem mei præcepti abscon
*deris penes teipsum: * Audiet sapientiam 2*
auris tua, & adiicies cor tuũ in intellectũ; adii-
cies autem ipsum in admonitionem filio tuo.
* *Si enim sapientiã inuocaueris, et intellectui 3*
dederis vocem tuã, at sensum quæsieris magna
*voce. * Et si quæsieris eã quasi argentũ & sicut 4*
*thesauros scrutatus fueris illã. * Tunc intelliges 5*
timorem Domini, & scientiam Dei inuenies.
* *Quia Dominus dat sapientiam, & ex facie 6*
*eius cognitio et intellectus. * Et thesaurizat di- 7*
rigentibus salutem, proteget autẽ viam eorum:
* *Ad seruandũ viam iustificationum; & viã 8*
*eorũ qui reuerẽtur eũ custodiet. * Tunc intelliges 9*
iustitiã & iudicium, & diriges omnes semitas
*bonas. * Si enim venerit sapientia in tuã men- 10*
tem, at sensus tuæ animæ pulcher esse videbitur.
* *Cõsilium bonũ custodiet te, cogitatio autẽ san- 11*
*cta seruabit te. * Vt eruat te à via mala, & à 12*
*viro loquente nihil fidele. * Væ qui relinquunt 13*
*vias rectas, vt ambulẽt in viis tenebrarũ. * Væ 14*
qui lætantur in malis, & gaudẽt in subuersione
*mala. * Quorum semitæ peruersæ & curuæ, or- 15*
bitæ eorum.

24 * ἐπειδὴ ἐκάλουν, καὶ οὐχ ὑπηκούσατε. καὶ ἐξέτεινον λόγους, καὶ
25 οὐ προσείχετε. * ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλάς.
26 τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις οὐ προσείχετε. * τοιγαροῦν κἀγὼ
τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι. καταχαροῦμαι
27 δὲ ἡνίκα ἂν ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος. * καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται
ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, ἡ δὲ καταστροφὴ ὁμοίως καταιγίδι
παρῇ, ἢ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλίψις καὶ πολιορκία.
28 * ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσο-
μαι ὑμῶν· ζητήσουσί με κακοί, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν.
29 * ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ φόβον κυρίου οὐ προείλοντο.
30 * οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προσέχειν βουλαῖς. ἐμυκτήριζον δὲ
31 ἐμοὺς ἐλέγχους. * τοιγαροῦν ἔδονται τῆς ἑαυτῶν ὁδοῦ τοὺς
καρπούς, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται.
32 * ἀνθ᾽ ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, καὶ ἐξετα-
33 σμὸς ἀσεβεῖς ὀλεῖ. * ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ᾽
ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

β´

* Υἱὲ ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ
2 σεαυτῷ· * ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παραβαλεῖς
καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νου-
3 θέτησιν τῷ υἱῷ σου. * ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, καὶ
τῇ συνέσει δῷς φωνήν σου, τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγά-
4 λῃ τῇ φωνῇ. * καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον καὶ
ὡς θησαυροὺς ἐξερευνήσῃς αὐτήν.
5 * τότε συνήσεις φόβον κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ εὑρή-
6 σεις. * ὅτι κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
7 γνῶσις καὶ σύνεσις. * καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτη-
ρίαν. ὑπερασπιεῖ δὲ τὴν πορείαν αὐτῶν·
8 * τοῦ φυλάξαι ὁδὸν δικαιωμάτων, καὶ ὁδὸν εὐλαβουμένων
9 αὐτὸν διαφυλάξει. * τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρί-
μα, καὶ κατορθώσεις πάντας ἄξονας ἀγαθούς.
10 * ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς σὴν διάνοιαν, ἡ δὲ αἴσθησις τῇ
11 σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι δόξῃ· * βουλὴ καλὴ φυλάξει σε,
12 ἔννοια δὲ ὁσία τηρήσει σε. * ἵνα ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ
κακῆς καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μηδὲν πιστόν.
13 * ὢ οἱ ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁ-
14 δοῖς σκότους. * ὢ οἱ εὐφραινόμενοι ἐπὶ κακοῖς καὶ χαί-
15 ροντες ἐπὶ καταστροφῇ κακῇ. * ὧν αἱ τρίβοι σκολιαὶ καὶ
καμπύλαι, αἱ τροχιαὶ αὐτῶν·

תרגום

24 על דקרית ולא הימנתון ארימת אידי ולא אצתנון : 25 ושניתון כל תרעיתי ומכסנותי לא אביתון : 26 אף אנא בתברכון אגחך ואחוך כד ייתי דלוחיא עליכון : 27 כד ייתי כשליא דלוחיכון ותברכון כעלעולא יתא כד תיתא עליכון עקתא ושנוקא : 28 הידין נקרונני ולא אענה נקרין ולא תשכחונני : 29 על דסנו ידיעתא ודחלתה דאלהא לא אתרעו : 30 לא צבו בתרעיתי ואשליו כל מכסנותי : 31 ויאכלו מן פרי דארחתהון וממלכיהון יסבעון : 32 מטול דנהפכנותא דשברי תקטל אנון וטועי דסכלי תיובדנון : 33 מן דשמע לי נשרי בסברא ונשלה מן דלוחא דבישתא :

ב

1 ברי אן תקבל מלוי ופקדני תטשי גבך : 2 ותצלי אדנך לחכמתא ותפנה לבך לביונא : 3 ואמא לביונתא תתקרא ולביונא תתן קלך : 4 ותבעי היך סימא והיך סימתא תציציה : 5 הידין תתבין דחלתה דאלהא וידיעתה מן קדם אלהא תשכח : 6 מטול דאלהא יהב חכמתא מן פומה ידיעתא וביונא : 7 יטשי לתריצי סבהיי ומסיע לאלין דמהלכין בלא מום : 8 למנטר ארחתא דדינא וארחתא דצדיקין נטר : 9 הידין תתבין צדקתא ודינא ותריצותא דכל שבלי שפירי : 10 ארי תעול חכמתא ללבך וידיעתא לנפשך יבסם : 11 תרעיתא תנטר עלך ביונתא תנצרך : 12 די תתפצי מן ארחא בישא ומן גברא דממליא מפרכיתא : 13 דשבקין ארחתא תריצתא ואזלין בארחתא דחשוכא : 14 דחדין למעבד ביש ודיצין בהפכא דבישתא : 15 דארחתהון מעקמן ומפתלין שבליהון :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Quia vocaui & non credidistis, leuaui manus meas, & non auscultastis. 25 Et commutastis omne consilium meum, & correptionem meam noluistis. 26 Ego quoque in interitu vestro ridebo, & irridebo cùm venerit pauor super vos. 27 Cùm venerit tanquam repentina vastitas pauor vester, & interitus vester quasi tempestas venerit; cùm venerit super vos tribulatio & angustia. 28 Tunc inuocabunt me, & non respondebo; clamabunt, & non inuenient me. 29 Eo quòd oderint scientiam: & timorem Dei non elegerunt. 30 Noluerunt consilium meum, & detraxerunt vniuersæ correptioni meæ. 31 Et comedant de fructibus viarum suarum, & consiliis suis satientur. 32 Quoniam auersio insipientium interficiet eos, & terror stultorum perdet eos. 33 Qui audit me, habitabit in spe, & securus erit à timore mali.

CAPVT II.

Filli mi si susceperis verba mea, & mandata mea absconderis apud te: 2 Et inclinaueris aurem tuam ad sapientiam, & conuerteris cor tuum ad intelligentiam: 3 Atque matrem intelligentiam vocaueris, & ad prudentiam dederis vocem tuam. 4 Et quæsieris sicut argentum, & sicut thesauros effoderis illam. 5 Tunc intelliges timorem Dei, & scientiam à facie Dei inuenies. 6 Quoniam Deus dat sapientiam: ex ore eius scientia & intelligentia. 7 Abscondet rectis incolumitatem, & auxiliabitur eis qui ambulant absque macula. 8 Ad custodiendas vias iudicij, & vias iustorum custodiet. 9 Tunc intelliges iustitiam & iudicium, & æquitatem omniũ semitarum bonarũ. 10 Si ingressa fuerit sapientia in cor tuũ, & scientia animæ tuæ dulcis fuerit; 11 Consilium custodiet te, intelligentia seruabit te. 12 Vt eruaris à via mala, & à viro qui loquitur peruersa: 13 Qui relinquũt vias rectas, & ambulant in viis tenebrarũ. 14 Qui lætantur ad faciendũ malum, & exultant in peruersione malitiæ. 15 Quorũ viæ prauæ sunt, & peruersæ semitæ eorum.

16 * לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃
17 * הַעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה׃
18 * כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ׃
19 * כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃
20 * לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר׃
21 * כִּי יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ׃
22 * וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה׃

ג

1 * בְּנִי תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ׃
2 * כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃
3 * חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃
4 * וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃
5 * בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן׃
6 * בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃
7 * אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע׃
8 * רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃
9 * כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ׃
10 * וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרֹצוּ׃
11 * מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃
12 * כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה׃
13 * אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה׃
14 * כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃
15 * יְקָרָה הִיא מִפְּנִיִּים וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ־בָהּ׃

16 * Vt eruaris à muliere aliena, & ab extranea, quæ mollit sermones suos.
17 * Et relinquit ducē pubertatis suæ, & pa-
18 cti Dei sui oblita est. * Inclinata est enim ad mortē domus eius, & ad inferos semitæ
19 ipsius. * Omnes qui ingrediūtur ad eam, non reuertentur, nec apprehendēt semitas vitæ.
20 * Vt ambules in via bona, & calles iustorum custodias.
21 * Qui enim recti sunt, habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea.
22 * Impij verò de terra perdentur; & qui iniquè agunt, auferentur ex ea.

CAP. III.

1 Fili mi ne obliuiscaris legis meæ, & præcepta mea cor tuum custodiat.
2 * Longitudinem enim dierum & annos
3 vitæ & pacem apponent tibi. * Misericordia & veritas te nō deserant. Circunda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis
4 tui. * Et inuenies gratiam & disciplinam bonam coram Deo & hominibus.
5 * Habe fiduciā in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.
6 * In omnibus viis tuis cogita illū, & ipse diriget gressus tuos.
7 * Ne sis sapiens apud temetipsum: time Dominum, & recede à malo.
8 * Sanitas quippe erit vmbilico tuo, & irrigatio ossium tuorum.
9 * Honora Dominum de tua substātia, & de primitiis omnium frugum tuarum.
10 * Et implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia redundabunt.
11 * Disciplinā Domini fili mi ne abiicias, nec deficias cùm ab eo corriperis.
12 * Quem enim diligit Dominus corripit, & quasi pater in filio complacet sibi.
13 * Beatus homo qui inuenit sapientiam, & qui affluit prudentia.
14 * Melior acquisitio eius negotiatione argenti, & auro primo fructus eius.
15 * Preciosior est cunctis opibus sapientia; & omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari.

* *Ad longè te faciendum à via recta, et alienum iustæ sententiæ. Fili ne te comprehēdat malum consilium.* 16
* *Quæ reliquit doctrinā adolescentiæ, & testamentum diuinum oblita.* 17
* *Posuit enim apud mortē domum eius, & apud infernum cum terrigenis semitas eius.* 18
* *Omnes ambulantes in ea non reuertentur; neque apprehendent semitas rectas.* 19
* *Non enim comprehenduntur ab annis vitæ. Si enim ambulauissent semitas bonas, inuenissent vtique semitas iustitiæ leues.* 20
* *Vtiles erunt habitatores terræ; innocentes autē relinquentur in ea. quoniā recti habitabunt terrā, & sancti relinquētur in ea.* 21
* *Viæ autē impiorū è terra perdētur: at iniqui expellentur ab ea.* 22

CAP. III.

Fili meas leges ne obliuiscaris, at verba mea custodiat tuum cor. 1
* *Longitudinem enim vitæ, & annos vitæ & pacem apponent tibi.* 2
* *Misericordiæ et fides ne desint tibi; liga autē eas in tuo collo, scribe eas in tabula cordis tui.* 3
* *Et inuenies gratiam. & prouide bona coram Domino & hominibus.* 4
* *Esto confidens in toto corde in Deo; in autē tua sapientia ne extollaris.* 5
* *In omnibus viis tuis cognosce illam, vt dirigat vias tuas.* 6
* *Ne sis prudens apud temetipsum; time autem Deum, & declina ab omni malo.* 7
* *Tunc sanitas erit corpori tuo, & curatio ossibus tuis.* 8
* *Honora Dominum de tuis iustis laboribus, & primitias da ei de tuis fructibus iustitiæ.* 9
* *Vt impleantur horrea tua saturitate frumenti, vino autem torcularia tua redundent.* 10
* *Fili ne paruipendas disciplinam Domini, neque deficias ab ipso correptus.* 11
* *Quem enim diligit Dominus, corripit; verberat autem omnem filium quem suscipit.* 12
* *Beatus homo qui inuenit sapientiam, & mortalis qui nouit prudentiam.* 13
* *Melius enim eā mercari, quàm auri & argenti thesauros.* 14
* *Preciosior autem est lapidibus preciosis; omne autem preciosum non dignum illa est.* 15

16 * τοῦ μακρὰν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. υἱὲ μή σε καταλάβῃ κακὴ
17 βουλή. * ἡ ἀπολείπουσα διδασκαλίαν νεότητος, καὶ διαθήκην θείαν ἐπιλελησμένη.
18 * ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ παρὰ τῷ ᾅδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν τοὺς ἄξονας αὐτῆς.
19 * πάντες οἱ πορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, οὐδὲ μὴ καταλάβωσι τρίβους εὐθείας.
20 * οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς. εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθάς, εὕροσαν ἂν τρίβους δικαιο-
21 σύνης λείους. * χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν, καὶ
22 ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. * ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ᾽ αὐτῆς.

γ′

1 * Υἱὲ ἐμῶν νόμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου τηρείτω σὴ καρδία.
2 * μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς καὶ εἰρήνην προσθή-
3 σουσί σοι. * ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλειπέτωσάν σοι. ἄφαψαι δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, γράψον αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας σου.
4 * καὶ εὑρήσεις χάριν. καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον κυρίου
5 καὶ ἀνθρώπων. * ἴσθι πεποιθὼς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπὶ θεῷ, ἐπὶ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρου.
6 * ἐν πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν. ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς
7 ὁδούς σου. * μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, φοβοῦ δὲ τὸν θεόν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ.
8 * τότε ἴασις ἔσται τῷ σώματί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου.
9 * τίμα τὸν κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.
10 * ἵνα πιμπλῶνται τὰ ταμιεῖα σου πλησμονῆς σίτου. οἴνῳ δὲ
11 αἱ ληνοί σου ἐκβλύζωσιν. * Υἱὲ μὴ ὀλιγώρει παιδείας
12 κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. * ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέ-
13 χεται. * μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ θνητὸς
14 ὃς εἶδε φρόνησιν. * κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυ-
15 σίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς. * τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν. πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι.

תרגום

16 דְּתִתְפְּצֵי מִן אִתְּתָא חִלוֹנִיתָא מִנֻּכְרִיתָא דְּמִלְּהָא חַלִּין׃ 17 דְּשָׁבְקָה מְרַבְּיָתָא דְּטַלְיוּתָהּ וּקְיָמָא דֶּאֱלָהָא טְעָרַת׃ 18 דִּבְעֻמְקָא דְּמוֹתָא בֵּיתָהּ וּלְגַבְרַיָּא הִלְכָתָא דִּשְׁבִילְהָא׃ 19 כָּל־דְּעָיְלִין לָא חָזְרִין בִּשְׁלָם וְלָא צָיְרִין אָרְחָתָא דְּחַיֵּי׃ 20 בְּדִיל דְּתְהַלֵּךְ בְּאָרְחָתָא דְּטָבֵי וּשְׁבִילֵי דְּצַדִּיקֵי תִּנְטַר׃ 21 מְטוּל דְּתְרִיצֵי עָמְדִין בְּאַרְעָא וְאִלֵּין דְּלָא מוּם מִשְׁתּוֹתְרִין בַּהּ׃ 22 וְרַשִׁיעַיָּא מִן אַרְעָא נְסוּפִין וּבוֹזְזֵי נִתְעַקְּרִין מִנַּהּ׃

ג

1 בְּרִי נִמּוֹסִי לָא תִּנְשֵׁי וּפִקּוּדַי יִנְטַר לִבָּךְ׃ 2 מְטוּל דְּנִגְדָּא דְּיוֹמָתָא וּשְׁנַיָּא דְּחַיֵּי וּשְׁלָמָא נִיוֹסְפוּן לָךְ׃ 3 טֵיבוּתָא וְקֻשְׁטָא לָא נִשְׁבְּקוּנָךְ קְטַרְנוּן בְּצַוְּרָךְ וּכְתַב אִנּוּן עַל־לוּחַ דְּלִבָּךְ׃ 4 וְתַשְׁכַּח חִסְדָּא וְשָׂכְלָא וְטֵיבוּתָא קֳדָם אֱלָהָא וְקֳדָם בְּנֵי אֱנָשָׁא׃ 5 סְבַר בֶּאֱלָהָא מִן כֻּלֵּהּ לִבָּךְ וְעַל־בִּיוּנְתָא דְּלִבָּךְ לָא תִּסְתְּמֵךְ׃ 6 בְּכָל־אָרְחָתָךְ דְּעֵהּ וְהוּא תָּרֵיץ שְׁבִילָךְ׃ 7 לָא תֶּהֱוֵי חַכִּים בְּאַפָּךְ דְּחַל מִן אֱלָהָא וּסְטָא מִן בִּישְׁתָּא׃ 8 אַסְיוּתָא תֶּהֱוֵי לְבִשְׂרָךְ וְדַהֲנָא לְגַרְמָךְ׃ 9 יַקַּר לֶאֱלָהָךְ מִן מָמוֹנָךְ וּמֵרֵישׁ כָּל־עֲלַלְתָּךְ׃ 10 וּמִתְמַלְיָן אוֹצְרָךְ שָׂבְעָא וּמַעְצַרְתָּךְ חַמְרָא נִשְׁפְּעָן׃ 11 בְּרִי מַרְדוּתָא דֶּאֱלָהָא לָא תְּסַלֵּא וְלָא תְּמָרֵק בְּמַכְסְנוּתֵהּ׃ 12 מְטוּל דִּלְמַן דְּרָחֵם לֵהּ אֱלָהָא רָדֵה לֵהּ וְהֵיךְ אַבָּא דְּרָדֵי לִבְרֵהּ׃ 13 טוּבוֹהִי לְבַר נָשָׁא דְּאַשְׁכַּח חָכְמְתָא וּבַר נָשָׁא דְּמַפִּיק בִּיוּנְתָא׃ 14 מְטוּל דְּטָבָא תַּגְּרוּתָהּ מִן תַּגְּרוּתָא דְּסִימָא וּמִן דַּהֲבָא סְנִינָא עֲלַלְתָּהּ׃ 15 יַקִּירָא הִיא מִן כֵּיפֵי טָבָתָא וְכָל־מַרְעַם לָא פָּחֵם לַהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Vt eruaris à muliere aliena, ab extranea, cuius verba lenia sunt. 17 Quæ relinquit ducatum adolescentiæ suæ, & pactum Dei sui abiecit. 18 Quoniam in fouea mortis est domus eius, & ad gigantes itinera semitarum ipsius. 19 Omnes qui ingrediuntur, non reuertentur in pace, neque capient semitas vitæ. 20 Vt ambules in viis bonorum, & semitas iustorum custodias.
21 Quoniam iusti stabunt in terra, & immaculati remanebunt in ea.
22 Impij autem de terra consumentur, & direptores eradicabuntur ex ea.

CAPVT III.

Fili mi ne obliuiscaris legis meæ, & præcepta mea custodiat cor tuum. 2 Quoniam longitudinem dierum, & annos vitæ & pacem adiicient tibi. 3 Benignitas & veritas ne dimittant te: liga eas in collo tuo, & scribe eas in tabula cordis tui. 4 Et inuenies gratiam & intellectum, & benignitatem coram Deo, & coram filiis hominum. 5 Spera in Deo ex toto corde tuo, & prudentiæ cordis tui ne innitaris. 6 In omnibus viis tuis cognosce eum, & ipse diriget semitas tuas. 7 Ne sis sapiens apud temetipsum: time Deum, & recede à malo. 8 Medicina erit vmbilico tuo, & pinguedo ossibus tuis. 9 Honora Deum tuum de mammona tuo, & de primitiis omnium fructuum tuorum. 10 Et implebuntur cellaria tua saturitate, & torcularia tua vino redundabunt.
11 Disciplinam Dei fili mi ne execreris, & ne tædio afficiaris in correptione eius. 12 Quoniam quem diligit Deus, corripit; & sicut pater qui corripit filium suum. 13 Beatus filius hominis qui inuenit sapientiam, & filius viri qui profert intelligentiam.
14 Quoniam melior est negotiatio eius negotiatione argenti, & auro conflato fructus eius. 15 Preciosior est lapidibus preciosis, & nihil est quod ei comparetur.

16 * אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃
17 * דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃
18 * עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃
19 * יְהוָה בְּחָכְמָה־יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃
20 * בְּדַעְתּוֹ תְהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעָפוּ־טָל׃
21 * בְּנִי אַל־יַלְּזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תּוּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃
22 * וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃
23 * אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃
24 * אִם־תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃
25 * אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃
26 * כִּי־יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד׃
27 * אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת׃
28 * אַל־תֹּאמַר לְרֵעֲךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ׃
29 * אַל־תַּחֲרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ׃
30 * אַל־תָּרִיב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גָמַלְךָ רָעָה׃
31 * אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו׃
32 * כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוּז וְאֶת־יְשָׁרִים סודו׃
33 * מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃
34 * אִם־לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנִיִּים יִתֶּן־חֵן׃
35 * כָּבוֹד חֲכָמִים יְנַחֲלוּ וְכִסִּילִים מֵרִים קָלוֹן׃

ד

1 * שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃
2 * כִּי־לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃
3 * כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי׃
4 * וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וְחְיֵה׃

16 * Longitudo dierum in dextera eius, & in sinistra illius diuitiæ & gloria.
17 * Viæ eius viæ pulchræ, & omnes semitæ eius pacificæ.
18 * Lignum vitæ est his qui apprehenderint eam, & qui tenuerint eã, beati. * Dominus sapientia fundauit terram, stabiliuit cælos
20 prudentia. * Sapientia illius eruperunt abyssi, & nubes rore concrescunt.
21 * Fili mi ne effluant hæc ab oculis tuis. Custodi legem meam & consilium meum.
22 * Et erit vita animæ tuæ, & gratia fauci-
23 bus tuis. * Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impinget.
24 * Si dormieris non timebis, quiesces &
25 suauis erit somnus tuus. * Ne paueas repentino terrore, & irruentes tibi ruinas impio-
26 rum. * Dominus enim erit in latere tuo, & custodiet pedem tuum ne capiaris.
27 * Noli prohibere benefacere eum qui po-
28 test. si vales, & ipse bene fac. * Ne dicas amico tuo, Vade & reuertere, & cras dabo tibi, cùm statim possis dare.
29 * Ne moliaris amico tuo malum, cùm ille in te habeat fiduciam. * Non cõtendas
30 aduersus hominem frustra, cùm ipse tibi nihil mali fecerit. * Ne æmuleris hominẽ
31 iniustum, nec imiteris vias eius.
32 * Quia abominatio est Domini omnis il-
33 lusor, & cũ simplicibus sermocinatio eius. * Egestas à Domino in domo impij, habi-
34 tacula autem iustorum benedicentur. * Ipse deludet illusores, & mãsuetis dabit
35 gratiam. * Gloriam sapientes possidebunt, stultorum exaltatio ignominia.

CAP. IIII.

1 AVdite filij disciplinam patris, & attendite vt sciatis prudentiam.
2 * Donum bonum tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis.
3 * Nam & ego filius fui patris mei, tenellus & vnigenitus coram matre mea.
4 * Et docebat me atque dicebat: Suscipiat verba mea cor tuum, & custodi præcepta mea, & viues.

16 * Lõgitudo enim vitæ, & anni vitæ in dex-
tera eius, in autem sinistra illius diuitiæ & glo-
ria: ex ore eius procedit iustitia, legem autẽ &
misericordiam in lingua fert. * Viæ eius viæ 17
pulchræ, & omnes semitæ eius in pace.
* Lignum vitæ est omnibus apprehendenti- 18
bus eam, & firmatis in eam vt in dominũ se-
cura. * Deus sapientia fundauit terrã, parauit 19
autem cælos in prudentia. * In sensu eius abyssi 20
scissæ sunt, nubes autem distillarunt rores.
* Fili ne effluas, custodi autem meũ consiliũ 21
& sententiam. * Vt viuat anima tua, & 22
gratia sit circum tuum collum. erit autẽ sanitas
carnibus tuis, & cura tuis ossibus. * Ut am- 23
bules confisus in pace omnes vias tuas, at pes
tuus non offendat. * Si enim sederis, intrepidus 24
eris: & autem dormieris, suauiter somniabis.
* Et non paueſces terrorem superuenientem, 25
neque impetus impiorũ irruentes. * Nam Dñs 26
erit in omnibus viis tuis, & firmabit tuum pe-
dem vt non quatiaris. * Ne absti neas bene fa- 27
cere indigenti, quando vtique possit manus tua
auxiliari. * Ne dicas: Reuertens redi, & cras 28
dabo, potente te existente bene facere. non enim
nosti quid pariet dies sequẽs. * Ne moliaris in 29
tuum amicum mala, prope habitãtem & confi-
dentẽ in te. * Ne diligas inimicitias contra ho- 30
minem frustra, ne in te faciat malum. * Ne ac- 31
quiras malorũ virorum opprobria, neque æmu-
leris vias eorum. * Impurus enim corã Domi- 32
no omnis iniquus, in autem iustis non concilium
facit * Execratio Dei in domibus impiorũ, do-
mos autem iustorũ benedicuntur. * Dominus 34
superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.
* Gloriam sapientes hæreditabunt, at impij 35
exaltarunt ignominiam.

CAP. IIII.

1 AVdite filij disciplinã patris, & attendite ad
sciẽdũ cogitationẽ. * Donũ enim bonũ tribuã 2
vobis, meũ sermonẽ ne derelinquatis. * Fili enim 3
fui & ego patri obediens, & dilectus in facie
matris. * Qui dicebant & docebant me: Fir- 4
metur noster sermo in tuum cor. custodi præce-
pta, ne obliuiscaris.

16 * μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα, ἐκ γὰρ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη, νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσ-
17 σης φέρει. * αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί. καὶ πᾶσαι αἱ τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ.
18 ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ κύριον ἀσφαλής.
19 * ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, ἡτοίμασε δὲ
20 οὐρανοὺς ἐν φρονήσει. * ἐν αἰσθήσει αὐτοῦ ἄβυσσοι ἐρρά-
γησαν, νέφη δὲ ἐρεύξασαν δρόσους.
21 * υἱέ μὴ παραρρυῇς, τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ σύν-
22 νοιαν. * ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου, καὶ χάρις ἡ περὶ σοῦ τρα-
χήλῳ. ἔσται δὲ ἴασις τῇ σαρκί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς
23 σοῖς ὀστέοις. * ἵνα πορεύῃ πεποιθὼς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς
ὁδούς σου, ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκόψῃ.
24 * ἐὰν γὰρ κάθῃ, ἄφοβος ἔσῃ. ἐὰν δὲ καθεύδῃς ἡδέως
25 ἀνάπαυσις. * καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν, οὐδὲ
ὁρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας.
26 * ὁ γὰρ κύριός ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σόν
27 πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς. * μὴ ἀπόσχῃ δοῦ ποιεῖν εὐδεῖ,
28 ὑγίκα αὐ ἔχῃ ἡ χεὶρ σου βοηθεῖν. * μὴ εἴπῃς ἐπανελθὼν
ἐπανήκε, καὶ αὔριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος δοῦ ποιεῖν. οὐ
29 γὰρ οἶδας τί τέξει ἡ ἐπιοῦσα. * μὴ τέκταινε ἐπὶ σὸν φί-
λον κακά, παροικοῦντα καὶ πεποιθότα ἐπὶ σοί.
30 * μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μάτην, ἵνα μὴ εἰς
31 σὲ ἐργάσηται κακόν. * μὴ κτήσῃ κακῶν ἀνδρῶν ὀνείδη. μὴ
δὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. * ἀκάθαρτος γὰρ ἔναντι κυρίου
πᾶς πλημμελῶν. ἐν δὲ δικαίοις ἡ συνεδρία ζῇ
33 * κατάραι κυρίου ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύλεις δὲ δικαίων
34 εὐλογοῦνται. * κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
35 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. * δόξαν ἔφοδοι κληρονομήσου-
σιν. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὑψώσαν ἀπιμίαν.

δ΄

1 * Ακούσατε παῖδες παιδείαν πατρός, καὶ προσέχετε
2 γνῶναι σύνεσιν. * δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωρεῖται ὑμῖν, τὸν ἐμὸν
3 λόγον μὴ ἐγκαταλίπητε. * υἱὸς γὰρ ἐγενόμην κἀγὼ πατρὶ
4 ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐνώπιον μητρός. * οἱ ἔλε-
γον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρρώσθω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν
καρδίαν. φύλασσε ἐντολάς, καὶ ζήσῃ.

16 אֲרִיכוּת יוֹמַיָּא בִּימִינַהּ וּבִשְׂמָאלַהּ שְׁהָרָא וְיִקָרָא׃
17 אֲרְחָתְהָא אֲרְחָתָא דְּנְעִים וְכָל־שְׁבִילוֹהִי שְׁלָמָא׃
18 דְּחַיֵּי הִיא לְאִלֵּין דְּמִתְחַזְּקִין בַּהּ וְאִלֵּין דְּמִסְתַּמְּכִין בַּהּ טוּבַיְיהוֹן׃
19 אֱלָהָא בְּחָכְמְתָא שְׁיִתְאַסְּיָה אַרְעָא וְאַתְקֵן שְׁמַיָּא בְּבִיוּנְדָּ׃
20 בְּדַעֲתֵהּ תְּהוֹמֵי אִתְבְּזָעוּ וּשְׁמַיָּא עֲנָנֵי דְמַטְלָיָא׃
21 בְּרִי לָא נְגֵל מֵעֵינָךְ נְטַר מְדָעָא וְתַרְעִיתָא׃
22 וְיֶהֱווֹן חַיֵּי לְנַפְשָׁךְ וְחִסְדָּא לְצַוָּארָךְ׃
23 הֵידַיִן תֵּיהֵל בְּסִבְרָא בְּאָרְחָתָךְ וְרַגְלָךְ לָא תִתְקָל׃
24 אִם תִּשְׁכַּב לָא תִדְחַל וְתִשְׁכַּב וְתֶהֱמְשֻׁךְ שְׁנָתָךְ׃
25 לָא תִדְחַל מִן חַלָּא וְקִן שְׁלֵנָא וְקִן חֵיְיתָא דְּרָשְׁיָעֵי כַּד יֵיתֵי׃
26 אֲרֵי יְיָ יְהֵי בְּסִטְרָךְ וְיִנְטַר רַגְלָךְ וְלָא תְתָצִיד׃
27 לָא תְהֵכְלִי לְמֶעְבַּד שַׁפִּיר עִם בְּעָלָהּ בֵּידָךְ לְמֶעְבַּד׃
28 לָא תֵימַר לְחַבְרָךְ אֱזַל וְחוּב וְלָמָחָר אֶתֵּן וְאִית נְכָךְ׃
29 לָא תְקַצֵי עִם בַּר נָשָׁא סָנֵי אִם לָא עֲבַד לָךְ בִּישָׁא׃
30 לָא תִסְנֵי עִם בַּר נָשָׁא חִנָּם אִם לָא גְמָלָךְ בִּישְׁתָּא׃
31 לָא תְחַוֵּר לְגַבְרָא חַטּוֹפָא וְלָא תִצְבֵי בְּכָלְהוֹן אָרְחָתֵיהּ׃
32 אֲרֵי מְרוּדָא קֳדָם יְיָ עִם תְּרֵיצָא שׁוֹעֵיתָהּ׃
33 לְנַטְרָא דַּיְיָ בְּבֵיתֵי חַיָּבַיָּא וְדַרְשָׁנֵי וּפִרְקָנֵי דְּצַדִּיקַיָּא יְבָרֵךְ׃
34 וְלִמְקַרְנֵי נִכְתַּף וְלִעֲנָוֵי יְהַב חִסְדָּא׃
35 יְקָרָא דְחַכִּימֵי נְכַסִּין וְסַכְלֵי נְקַבְּלָה צַעֲרָא׃

ד

1 שְׁמָעוּ בְנַיָּא מַרְדּוּתָא דַּאֲב וְאַצִיתוּ לְמִדַּע בִּינָא׃
2 אֲרֵי אוֹרַיְתָא טַבְתָא יְהַבֵת לְכוֹן וְנָמוּסִי לָא תִשְׁבְּקוּן׃
3 אֲרֵי בַּר אֲנָא לְאַבָּא טַבְתָא יְחִידָא קֳדָם אִמִּי׃
4 וְאַלֶּפָן לִי וַאֲמַר לִי יֵי יְקַבֵּל טְלוֹי לְבַב נְטַר פִּקּוּדַי וֶחֱיֵה׃

5 * קנה חכמה קנה בינה אל־תשכח ואל־תט
מאמרי־פי׃
6 * אל־תעזבה ותשמרך אהבה ותצרך׃
7 * ראשית חכמה קנה חכמה ובכל־קנינך קנה
בינה׃
8 * סלסלה ותרוממך תכבדך כי תחבקנה׃
9 * תתן לראשך לוית־חן עטרת תפארת תמגנך׃
10 * שמע בני וקח אמרי וירבו לך שנות חיים׃
11 * בדרך חכמה הרתיך הדרכתיך במעגלי־ישר׃
12 * בלכתך לא־יצר צעדך ואם־תרוץ לא תכשל׃
13 * החזק במוסר אל־תרף נצרה כי־היא חייך׃
14 * בארח רשעים אל־תבא ואל־תאשר בדרך
רעים׃
15 * פרעהו אל־תעבר בו שטה מעליו ועבר׃
16 * כי לא ישנו אם־לא ירעו ונגזלה שנתם אם־
לא יכשולו׃
17 * כי לחמו לחם רשע ויין חמסים ישתו׃
18 * וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד־נכון
היום׃
19 * דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו׃
20 * בני לדברי הקשיבה לאמרי הט אזנך׃
21 * אל־יליזו מעיניך שמרם בתוך לבבך׃
22 * כי־חיים הם למצאיהם ולכל־בשרו מרפא׃
23 * מכל־משמר נצר לבך כי ממנו תוצאות
חיים׃
24 * הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק
ממך׃
25 * עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך׃
26 * פלס מעגל רגלך וכל־דרכיך יכנו׃
27 * אל־תט ימין ושמאול הסר רגלך מרע׃

5 * Posside sapientiam, posside prudentiã.
Ne obliuiscaris, neq; declines à verbis oris
6 mei. * Me dimittas eã, & custodiet te: dili-
7 ge eam, & conseruabit te. * Principium sa
pientiæ posside sapiẽtiam, & in omni pos-
8 sessione tua acquire prudentiã. * Arripe il-
lam & exaltabit te, & glorificaberis ab ea
9 cùm eam fueris amplexatus. * Dabit capiti
tuo augmenta gratiarum, & corona inclyta
proteget te.
10 * Audi fili mi, & suscipe verba mea, vt
multiplicentur tibi anni vitæ.
11 * Viam sapientiæ monstrabo tibi, & ducã
te per semitas æquitatis.
12 * Quas cùm ingressus fueris, non arcta-
buntur gressus tui, & currens non habebis
offendiculum.
13 * Tene disciplinam, ne dimittas eam. Cu-
14 stodi illam, quia illa est vita tua. * Ne de-
lecteris in viis impiorum, nec tibi placeat
15 malorum via. * Fuge ab ea, nec transeas
per illam: declina, & desere eam.
16 * Non enim dormiunt nisi cùm malefe-
cerint: & non capitur somnus ab eis nisi
17 supplantauerint. * Comedũt panẽ impie-
tatis, & vinum iniquitatis bibunt.
18 * Iustorum autem semita quasi lux splen
dens, procedit & crescit vsque ad perfectã
19 diem. * Via impiorum tenebrosa: nesciunt
vbi corruant.
20 * Fili mi ausculta sermones meos, & ad
eloquia mea inclina aurem tuam.
21 * Ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in
medio cordis tui.
22 * Vita enim sunt inueniẽtibus ea, & vni-
uersæ carni sanitas.
23 * Omni custodia serua cor tuum, quia ex
ipso vita procedit.
24 * Remoue à te os prauum, & detrahentia
labia sint procul à te.
25 * Oculi tui recta videãt, & palpebræ tuæ
præcedant gressus tuos.
26 * Dirige semitas pedibus tuis, & omnes
viæ tuæ stabilientur.
27 * Ne declines ad dexteram, neque ad si-
nistram. auerte pedem tuum à malo.

תרגום

5 קנה חכמתא קנה ביונא ולא תנשי ולא תסטי מן מאמריה דפמי׃ 6 לא תשבקיה ותנטריך רחמה דתשגבינך׃ 7 ריש חכמתא
קני חכמתא ובכל קנינך קנה ביונה׃ 8 חבביה די תרוממנך וחבקיה דתיקרך׃ 9 ותשים ברישך יאיותא דחסדא כלילא
דשבחורא עלך׃ 10 שמע ברי וקבל מני ונפגיון שניא דחייך׃ 11 ארחתא דחכמתא אלפתך והלכתך בשבילי תריצי׃
12 כד תיזל לא תעיק ארחך ואן תרהט לא תתקל׃ 13 תתחזק במרדותא ולא תרפא נטריה מטול דהיא חייך׃
14 בארחא דרשיעי לא תיזל ולא תטן בארחא דבישין׃ 15 ארש ולא תעבר עמהון סטי ועבר מנהון׃
16 לא דמכין עד מה דמבאשין ופריקא שנתהון עד מה דעבדין תקלא׃
17 ומיכלתהון מיכלתא דרשיעי וחמרא דחטופיא שתין׃ 18 וארחתא דצדיקי כנהורא דמזהר ואזל נהרה עד מה דתקין יומא׃
19 וארחתא דרשיעי חבירא ולא ידעין במנא מתתקלין׃
20 ברי למלי אצית ולמאמרי צלי אדנך׃ 21 לא ניזלן מעינך נטרנון בגויה דלבך׃ 22 מטול דחיי אנון למאן
דמשכח להון לכלא בשרה מאסי׃ 23 מכל זהורא נטר לבך מטול דמנה הוא מפקנא דחיי׃
24 אעבר מנך עקומא דפמא ועתא דשפותא ארחק מנך׃ 25 עינך בתריצותא נאורן ותמרך נתרצון לקבלך׃
26 אעבר רגלך משבילי בישי וכלהון ארחתך מתקנן׃ 27 לא תסטי לימינא ולשמאלא אעבר רגלך מן בישתא׃

* *Posside sapientiã, posside intellectũ, ne obli-* 5
uiscaris, neque contemnas eloquiũ mei oris, neq;
declines à verbis oris mei. * *Ne relinquas eam* 6
& inhærebit tibi; dilige eam & custodiet te.
* *Principium sapientiæ, posside sapientiã, &* 7
in omni possessione tua acquire intellectũ. * *Ag-* 8
geribus circunda illam, & exaltabit te: bonora
eam, vt te amplectatur. * *Vt det tuo capiti co-* 9
ronam gratiarũ, corona autẽ delitiarũ protegat
te. * *Audi fili & suscipe mea verba, & mul-* 10
tiplicabuntur tibi anni vitæ tuæ. vt tibi fiant
multæ viæ vitæ. * *Vias enim sapientiæ monstro* 11
tibi, induco autẽ te orbitis rectis. * *Si enim am-* 12
bulaueris, non arctabuntur tui gressus: si autem
cucurreris, nõ laborabis. * *Tene meam discipli-* 13
nam, ne dimittas; sed custodi eam tibiipsi in vi-
tam tuam. * *Vias impiorũ ne ingrediaris, neq;* 14
æmuleris vias iniquorum. * *In quocunque loco* 15
castrametati fuerint, ne ingrediaris illuc: decli-
na ab eis & recede. * *Neque enim dormient,* 16
si non malefecerint: tollitur somnus ab eis & nõ
dormiunt. * *Hi enim comedunt panes impie-* 17
tatis, vino autem iniquo inebriantur.
* *At viæ iustorum tanquam lux splendent:* 18
præcedunt & lucent, vsque dum dirigat dies.
* *At viæ impiorum tenebrosæ, non sciunt in* 19
quo offendunt. * *Fili meo verbo attende, at* 20
meis sermonibus adiice tuam aurem. * *Ne relin* 21
quant te fontes tui. custodi eos in tuo corde.
* *Vita enim est omnibus inuenientibus eos,* 22
& vniuersæ carni sanitas.
* *Omni custodia serua tuum cor, ex namque* 23
his exitus vitæ. * *Remoue à teipso peruer-* 24
sum os, & iniusta labia longè à te repelle.
* *Oculi tui recta videant, at palpebræ tuæ* 25
annuant iusta.
* *Rectas semitas fac tuis pedibus, & vias* 26
tuas dirige.
* *Ne declines ad dexteram neque ad sini-* 27
stram; auerte autem tuum pedem à via mala.
Vias enim quæ à dextris, nouit Deus: peruersæ
autem sunt quæ à sinistris. Ipse autem rectas
faciet semitas tuas, at itinera tua in pace pro-
ducet.

5 * κτῆσαι σοφίαν κτῆσαι σύνεσιν, μὴ ἐπιλάθῃ, μηδὲ
παρίδῃς ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος, μηδὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων
6 στόματός μου. * μηδὲ ἐγκαταλίπῃς αὐτήν, καὶ ἀνθέξεταί
7 σου. ἐράσθητι αὐτῆς καὶ τηρήσει σε. * ἀρχὴ σοφίας, κτῆσαι
σοφίαν, καὶ ἐν πάσῃ κτήσει σου κτῆσαι σύνεσιν.
8 * περιχαράκωσον αὐτήν, καὶ ὑψώσει σε. τίμησον αὐ-
9 τήν, ἵνα σε περιλάβῃ. * ἵνα δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον
χαρίτων, στεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερασπίσῃ σε.
10 * ἄκουε υἱὲ καὶ δέξαι ἐμοὺς λόγους, καὶ πληθυνθήσεταί
σοι ἔτη ζωῆς σου. ἵνα σοι γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου.
11 * ὁδοὺς γὰρ σοφίας διδάσκω σε, ἐμβιβάζω δέ σε τρο-
12 χιαῖς ὀρθαῖς. * ἐὰν γὰρ πορεύῃ, οὐ συγκλεισθήσεταί σου τὰ
διαβήματα· ἐὰν δὲ τρέχῃς, οὐ κοπιάσεις.
13 * ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφῇς, ἀλλὰ φύλα-
ξον αὐτὴν σεαυτῷ εἰς ζωήν σου.
14 * ὁδοὺς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθῃς, μηδὲ ζηλώσεις ὁδοὺς
15 παρανόμων. * ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ
ἐπέλθῃς ἐκεῖ. ἔκκλινον ἀπ' αὐτῶν καὶ παράλλαξον.
16 * οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ κακοποιήσωσιν, ἀφῄρηται
ὕπνος ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ κοιμῶνται.
17 * οἱ δὲ γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἴνῳ δὲ παρανόμῳ
18 μεθύσκονται. * αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμ-
πουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν, ἕως ἂν κατορθώσῃ ἡ
19 ἡμέρα. * αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναί. οὐκ οἴδασι
20 ἐν τίνι πῶς προσκόπτουσιν. * υἱὲ ἐμῇ ῥήσει πρόσεχε,
τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς.
21 * ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου. φύλασσε αὐ-
22 τὰς ἐν σῇ καρδίᾳ. * ζωὴ γάρ ἐστι πᾶσι τοῖς εὑρίσκουσιν
αὐτάς, καὶ πάσῃ σαρκὶ ἴασις.
23 * πάσῃ φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, ἐκ γὰρ τούτων ἔξο-
24 δοι ζωῆς. * περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα, καὶ ἄδικα
25 χείλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. * οἱ ὀφθαλμοί σου
ὀρθὰ βλεπέτωσαν, τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια.
26 * ὀρθὰς τροχιὰς ποίει τοῖς ποσί, καὶ τὰς ὁδούς σου κα-
27 τεύθυνε. * μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιά, μηδὲ εἰς τὰ ἀρι-
στερά· ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. ὁδοὺς
γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν οἶδεν ὁ θεός, διεστραμμέναι δέ εἰσιν αἱ
ἐξ ἀριστερῶν. αὐτὸς δὲ ὀρθὰς ποιήσει τὰς τροχιάς σου, τὰς
δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Posside sapientiam, posside prudentiam, & ne obliuiscaris, nec declines à sermonibus oris mei. 6 Neque dimittas eam, & custodiet te; dilige eam vt protegat te. 7 Initio sapientiæ posside sapientiam, & in omnibus possessionibus tuis posside intelligentiam. 8 Dilige eam vt exaltet te; & amplexare eam vt glorificet te.
9 Et ponet in capite tuo pulchritudinem gratiæ, corona splendoris erit super te. 10 Audi fili mi, & suscipe à me; & multiplicabuntur anni vitæ tuæ. 11 Vias sapientiæ docebo te, & deducam te in semitis rectis. 12 Cùm ambulaueris, non arctabitur via tua; & si cucurreris, non offendes. 13 Apprehende disciplinam, nec dimittas: custodi eam, quoniam ipsa est vita tua.
14 In via impiorum ne ambules, nec æmuleris viam malorum. 15 Recede, nec transeas cum eis: declina, & transi ab eis.
16 Quoniam non dormiunt, donec malefaciant, nec soluitur somnus eorum, donec ponant scandalum.
17 Quoniam cibus eorum, cibus est impiorum, & vinum raptorum bibunt. 18 Via autem iustorum quasi lux splendens, vaditque lux eius vsque ad perfectum diem.
19 Via autem impiorum tenebrosa: nesciuntque in quo offendunt. 20 Fili mi ausculta sermones meos, & ad verba meá inclina aurem tuam. 21 Ne recedant ab oculis tuis; custodi ea in medio cordis tui. 22 Quoniam vita sunt illi qui inuenit ea: omni carni eius sanitas. 23 Ab omni monitione custodi cor tuum, quoniam ab ipso exitus vitæ.
24 Transfer à te os prauum; detractionem labiorum longè fac à te. 25 Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ dirigantur contra te. 26 Transfer pedem tuum à semitis malis, & omnes viæ tuæ dirigentur.
27 Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram: transfer pedem tuum à malo.

ה

1 בני לחכמתי הקשיבה לתבונתי הט אזנך׃
2 לשמר מזמות ודעת שפתיך ינצרו׃
3 כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה׃
4 ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות׃
5 רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו׃
6 ארח חיים פן תפלס נעו מעגלתיה לא תדע׃
7 ועתה בנים שמעו לי ואל תסורו מאמרי פי׃
8 הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה׃
9 פן תתן לאחרים הודך ושנתיך לאכזרי׃
10 פן ישבעו זרים כחך ועצביך בבית נכרי׃
11 ונהמת באחריתך בכלות בשרך ושארך׃
12 ואמרת איך שנאתי מוסר ותוכחת נאץ לבי׃
13 ולא שמעתי בקול מורי ולמלמדי לא הטיתי אזני׃
14 כמעט הייתי בכל רע בתוך קהל ועדה׃
15 שתה מים מבורך ונזלים מתוך בארך׃
16 יפצו מעינתיך חוצה ברחבות פלגי מים׃
17 יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך׃
18 יהי מקורך ברוך ושמח מאשת נעורך׃
19 אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירוך בכל עת באהבתה תשגה תמיד׃
20 ולמה תשגה בני בזרה ותחבק חק נכריה׃
21 כי נכח עיני יהוה דרכי איש וכל מעגלתיו מפלס׃
22 עוונותיו ילכדנו את הרשע ובחבלי חטאתו יתמך׃
23 הוא ימות באין מוסר וברב אולתו ישגה׃

ו

1 בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך׃
2 נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי פיך׃

CAP. V.

1 Filli mi attende ad sapientiam meam, &
prudentiæ meæ inclina aurem tuam.
2 Vt custodias cogitationes, & disciplinã
3 labia tua conseruent. Fauus enim distil-
lans labia meretricis, & nitidius oleo gut-
4 tur eius. Nouissima autem illius amara
quasi absinthiũ, & lingua eius acuta quasi
5 gladius biceps. Pedes eius descẽdunt in
mortẽ, & ad inferos gressus eius penetrant.
6 Per semitam vitæ non ambulant: vagi
7 sunt gressus eius & inuestigabiles. Nunc
ergo fili mi audi me, & ne recedas à verbis
8 oris mei. Longè fac ab ea viam tuã, & ne
9 appropinques foribus dom⁹ eius. Ne des
alienis honorẽ tuũ, & annos tuos crudeli.
10 Ne fortè impleantur extranei viribus
tuis, & labores tui sint in domo aliena.
11 Et gemas in nouissimis, quando cõsum-
pseris carnes tuas & corpus tuum.
12 Et dicas: Cur detestatus sum disciplinã,
& increpationibus nõ acquieuit cor meũ?
13 Nec audiui vocem docentium me, &
magistris non inclinaui aurem meam.
14 Penè fui in omni malo, in medio ec-
15 clesiæ & synagogæ. Bibe aquã de cister-
16 na tua, & fluenta putei tui. Deriuentur
fontes tui foras, & in plateis aquas tuas di-
17 uide. Habeto eas solus, nec sint alieni
18 participes tui. Sit vena tua benedicta, &
lætare cum muliere adolescentiæ tuæ.
19 Cerua charissima & gratissimus hinnu-
lus. vbera eius inebrient te in omni tem-
pore, & in amore eius delectare iugiter.
20 Quare seduceris fili mi ab aliena, & fo-
21 ueris in sinu alterius? Respicit dominus
viam hominis, & omnes gressus eius consi-
22 derat. Iniquitates suæ capiunt impiũ, &
funibus peccatorũ suorum constringitur.
23 Ipse morietur, quia nõ habuit disciplinã,
& in multitudine stultitiæ suæ decipietur.

CAP. VI.

1 Filli mi si spopõderis pro amico tuo, defi-
2 xisti apud extraneũ manum tuã. Illa-
queatus es verbis oris tui, & captus pro-
priis sermonibus.

תרגום

ה

1 ברי לחכמתי צית לביוני צלי אדנך׃ 2 דתזדהר בהרעיתא ודעתא שפותך נטרן׃ 3 מטול דכבריתא מנטפן שפותא דנכריתא ושעיע מן משחא חכה׃ 4 ואחריתא מרירא היך גידי חריפא מן סיפא דתרין פמין׃ 5 רגלה נחתן למותא שיול הלכתה מסמכא׃ 6 בארחא דחיי לא דרכא מטלטלין שבילהא ולא ידעה׃ 7 והשתא בניא שמעון לי ולא תסטון מן מימרי דפמי׃ 8 ארחק מנה ארחך ולא תקרב לתרעא דביתא׃ 9 דלא תתן לאחרני חילך ושניך לנכראין׃ 10 דלא נשבעון נכראי חילך ולעותך תעל לביתא דאחרני׃ 11 ותנהם בסופך עד מה דיתגמר בשרך וגשמך׃ 12 ותימר היכנא סנית מרדותא ומכסנותא אשלי לבי׃ 13 ולא שמעת קלא דמרותי ולמלפני לא צלית אדני׃ 14 עד כליל הוית לי בישין בגו כנישתא ועדתא׃ 15 אשתה מיא מן גבך ורדיא מן בירך׃ 16 נשפעון מעינך לברא ובפתיי טופי דמיא׃ 17 יהון לך לחודך ונכראי לא נשתתפון עמך׃ 18 יהוי מבועך בריך וחדי מן אתתא טליותך׃ 19 איילתא דרחמותא ודיצתא דחסדא חוונא אלף בכל מומן וברחמותא תגרס תדירא׃ 20 ולמה תשרגג ברי בנכריתא אף לא תחבק עבה דאחריתא׃ 21 מטול דקדם עינוי דאלהא אנון ארחתה דגברא וכלהון שבילוי גלן קדמוי׃ 22 חובוי דרשיעא קמטין לה ובחבלי חטאוי נתפכר׃ 23 הוא ימות בלא מרדותא ובסגאי דשטיותה נטעי׃

ו

1 ברי אן ערבת לחברך אשלמתא לנכראה ידך׃ 2 אתצידתא במאמרא דפמך אתאחדתא במאמרא דפמך׃

CAP. V.

Filli meæ sapientiæ attende, meis autem sermo- 1
nibus adiice tuam aurem. Vt custodias cogi- 2
tationem bonam, sensum autem meorũ labiorũ
præcipio tibi. Ne attendas prauæ mulieri.
Mel enim distillat à labiis mulieris mere- 3
tricis, quæ ad tempus impinguat tuum guttur.
Postea tamen amarius felle inuenies, et acu- 4
tum plus quàm ensem ancipitem. Nã insipien- 5
tiæ pedes deducunt vtentes ea cum morte in
infernum. At plantæ eius non firmantur, peri- 6
culosæ autem semitæ eius, & non cognoscibiles.
Nunc igitur fili audi me, & ne irritos fa- 7
cias meos sermones. Longè fac ab ea tuã viã, ne 8
appropinques ad fores domorũ ei⁹. Ne proiiciat 9
aliis vitã tuã, & tuã vitã crudelibus. Ne im 10
pleantur extranei tuis viribus, at tui labores in
domos alienas ingrediãtur. Et pœniteas in no- 11
uissimis, quãdo conterantur carnes corporis tui.
Et dices: Quomodo odio habui disciplinam, 12
& increpationes declinauit cor meũ! Nõ au- 13
diui vocẽ corripientis me & docẽtis me, neque
adieci aurẽ meã. Pene fui in omni malo, in me- 14
dio ecclesiæ et synagogæ. Fili bibe aquas de tuis 15
vasis, & de tuis puteis fontis. Effundãtur ti- 16
bi aquæ ex tuo fonte; in autẽ tuas plateas tran-
seant tuæ aquæ. Sint tibi soli existentia, & nul 17
lus alienus particeps sit tbii. Fons tuus aquæ sit 18
tibi proprius, & conlætare cum muliere quæ ab
adolescẽtia tua. Cerua amicitiæ & pullus equi 19
tuus gratiarũ cõuersetur tecũ; at propria præeat
te, et simul sit tibi in omni tẽpore. In enim eius 20
amicitia circunductus multiplicabilis eris. Ne
multus sis in alienã, neq; contínearis vlnis non
propriæ. Corã enim sunt Dei oculis viæ homi- 21
nis, in autẽ omnes orbitas eius speculatur. Ini- 22
quitates virũ capiunt, catenis autẽ suorũ ipsius
peccatorũ vnusquisque constringitur. Iste mo- 23
ritur cũ imperitis, ex autẽ multitudine suæ vio-
lentiæ deiectus est, & periit propter insipientiã.

CAP. VI.

Filli si spoponderis pro tuo amico, trades tuam 1
manum inimico. Laqueus enim fortis viro 2
propria labia, & capitur verbis proprij oris.

ε'

1 Υἱὲ ἐμῇ σοφίᾳ πρόσεχε, ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε
2 σὸν οὖς. ἵνα φυλάξῃς ἔννοιαν ἀγαθήν, αἴσθησιν δὲ ἐμῶν
χειλέων ἐντέλλομαί σοι. μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικί.
3 μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ἣ
4 πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. ὕστερον μέντοι
πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαί-
5 ρας διστόμου. τῆς γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγουσι τοὺς
6 χρωμένους αὐτῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ᾅδην. τὰ δὲ ἴχνη
αὐτῆς οὐκ ἐρείδεται, σφαλεραὶ δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς καὶ οὐκ
7 εὔγνωστοι. νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου καὶ μὴ ἀκύρους ποιή-
8 σῃς ἐμοὺς λόγους. μακρὰν ποίησον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδόν,
9 μὴ ἐγγίσῃς πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς. ἵνα μὴ πρόῃ
10 ἄλλοις ζωήν σου, καὶ σὸν βίον ἀνελεήμοσι. ἵνα μὴ πλησθῶ-
σιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἴκους ἀλλοτρίων
11 εἰσέλθωσι. καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ' ἐσχάτων, ἡνίκα ἂν κα-
12 τατριβῶσι σάρκες σώματός σου. καὶ ἐρεῖς πῶς ἐμίσησα
παιδείαν, καὶ ἐλέγχους ἐξέκλινεν ἡ καρδία μου.
13 οὐκ ἤκουον φωνὴν παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός
14 με, οὐδὲ παρέβαλλον τὸ οὖς μου. παρ' ὀλίγον ἐγενόμην
ἐν παντὶ κακῷ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς.
15 Υἱὲ πῖνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, καὶ ἀπὸ σῶν φρεά-
16 των πηγῆς. ὑπερεκχείσθω σοι τὰ ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πη-
γῆς, εἰς δὲ σὰς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα.
17 ἔστω σοι μόνῳ ὑπάρχοντα, καὶ μηδεὶς ἀλλότριος με-
18 τασχέτω σοι. ἡ πηγή σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδία, καὶ
συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου.
19 ἔλαφος φιλίας καὶ πῶλος σου χαρίτων ὁμιλείτω
20 σοι, ἡ δὲ ἰδία ἡγείσθω σου καὶ συνέστω σοι ἐν παντὶ καιρῷ. ἐν
γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφερόμενος πολλοστὸς ἔσῃ.
μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν, μὴ δὲ συνέχου ἀγκά-
21 λαις τῆς μὴ ἰδίας. ἐνώπιον γάρ εἰσι τῶν τοῦ θεοῦ ὀφθαλ-
μῶν ὁδοὶ ἀνδρός, εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιὰς αὐτοῦ σκοπεύει.
22 παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσι, σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ
23 ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. οὗτος τελευτᾷ μετὰ ἀπαι-
δεύτων, ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερρίφη, καὶ ἀ-
πώλετο δι' ἀφροσύνην. ς' 1 Υἱὲ ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν
2 φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ
ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκεται ῥήμασιν ἰδίου στόματος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

1 Filli mi sapientiæ meæ attende, & ad intelligentiam meam inclina aurem tuam. 2 Vt admonitus sis in consilio, & scientiam labia tua conseruent. 3 Quoniam fauum distillant labia extraneæ, & lenius oleo est guttur eius. 4 Nouissimum autem illius amarum, sicut absinthium, acutius gladio ancipiti. 5 Pedes eius descendunt ad mortem: ad infernum gressus eius perueniunt. 6 In via vitæ non ambulat: instabiles sunt semitæ eius, & nescit. 7 Et nunc filij audite me, & ne declinetis à verbo oris mei. 8 Longè fac ab ea viam tuam, & ne appropinques portæ domus eius. 9 Vt non des aliis virtutem tuam, & annos tuos alienis. 10 Ne satientur extranei viribus tuis, & laborem tuum introducas in domum alienam. 11 Et gemas in nouissimo tuo, donec consumpta fuerit caro tua & corpus tuum. 12 Et dices: Quomodo odi disciplinam, & eruditionem execratum est cor meum! 13 Et non audiui vocem doctorum meorum, & magistris meis non inclinaui aurem meam. 14 Penitus habui mala, in medio ecclesiæ & congregationis. 15 Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta de puteo tuo. 16 Redundabunt fontes tui foris, & in plateis riui aquarum. 17 Erunt tibi soli, & extranei non participabunt tecum. 18 Erit fons tuus benedictus: & lætare cum vxore adolescentiæ tuæ. 19 Cerua amoris & exultatio gratiæ: rationem disce in omni tempore, & in dilectionẽ eius incũbe semper. 20 Et quare seduceris fili mi in aliena? neque etiam amplexaberis sinũ extraneæ. 21 Quoniam in conspectu Dei sunt viæ viri, & omnes semitæ eius manifestæ sunt coram eo. 22 Peccata sua comprehendunt impium, & in funibus peccatorũ suorũ constringitur. 23 Ipse morietur absque disciplina, & in multitudine stultitiæ suæ errabit.

CAP. VI.

1 Filli mi si spoponderis pro amico tuo, promisisti soluere extraneo manu tua; 2 Illaqueatus es verbis oris tui: captus es sermonibus oris tui.

3 *עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף־
רעך לך התרפס ורהב רעיך׃
4 *אל־תתן שנה לעיניך ותנומה לעפעפיך׃
5 *הנצל כצבי מיד וכצפור מיד יקוש׃
6 *לך־אל־נמלה עצל ראה דרכיה וחכם׃
7 *אשר אין־לה קצין שטר ומשל׃
8 *תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה׃
9 *עד־מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך׃
10 *מעט שנות מעט תנומות מעט חבק ידים
לשכב׃
11 *ובא־כמהלך ראשך ומחסרך כאיש מגן׃
12 *אדם בליעל איש און הולך עקשות פה׃
13 *קורץ בעיניו מולל ברגלו מרה באצבעתיו׃
14 *תהפכות בלבו חרש רע בכל־עת מדנים
ישלח׃
15 *על־כן פתאם יבוא אידו פתע ישבר ואין מרפא׃
16 *שש־הנה שנא יהוה ושבע תועבת נפשו׃
17 *עינים רמות לשון שקר וידים שפכות דם־
נקי׃
18 *לב חרש מחשבות און רגלים ממהרות לרוץ
לרעה׃
19 *יפיח כזבים עד שקר ומשלח מדנים בין אחים׃
20 *נצר בני מצות אביך ואל־תטש תורת אמך׃
21 *קשרם על־לבך תמיד ענדם על־גרגרתיך׃
22 *בהתהלכך תנחה אתך בשכבך תשמר עליך
והקיצות היא תשיחך׃
23 *כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות
מוסר׃
24 *לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה׃
25 *אל־תחמד יפיה בלבבך ואל־תקחך בעפעפיה׃

3 *Fac ergo quod dico fili mi, & temet-
ipſum libera; quia incidiſti in manũ pro-
ximi tui. Diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum
tuum.
4 *Ne dederis ſomnum oculis tuis, nec
dormitent palpebræ tuæ.
5 *Eruere quaſi damula de manu, & qua-
ſi auis de manu aucupis.
6 *Vade ad formicam ô piger, & con-
7 ſidera vias eius, & diſce ſapientiam. *Quæ
cùm non habeat ducẽ nec præceptorẽ nec
8 principem, *Parat in æſtate cibum ſibi,
9 & cõgregat in meſſe quod comedat. *Vſ-
quequo piger dormies? Quando conſur-
10 ges de ſomno tuo? *Paululum dormies,
paululum dormitabis, paululum conſeres
11 manus tuas vt dormias. *Et veniet tibi
quaſi viator egeſtas, & pauperies quaſi vir
12 armatus. *Homo apoſtata vir inutilis
13 graditur ore peruerſo. *Annuit oculis,
14 terit pede, digito loquitur. *Prauo cor-
de machinatur malum, & omni tempore
15 iurgia ſeminat. *Huic extemplò veniet
perditio ſua, & ſubitò conteretur, nec ha-
16 bebit vltrà medicinam. *Sex ſunt quæ
odit Dominus, & ſeptimũ deteſtatur ani-
17 ma eius. *Oculos ſublimes, linguam
mendacem, manus effundentes innoxium
18 ſanguinem. *Cor machinans cogitatio-
nes peſſimas, pedes veloces ad currendum
19 in malum. *Proferentem mendacia te-
ſtem fallacẽ, & eum qui ſeminat inter fra-
20 tres diſcordias. *Conſerua fili mi præ-
cepta patris tui, & ne dimittas legem ma-
21 tris tuæ. *Liga ea iugiter in corde tuo,
22 & circunda gutturi tuo. *Cùm ambu-
laueris, gradiantur tecum, cùm dormieris
cuſtodiant te, & euigilans loquere cũ eis.
23 *Quia mandatum lucerna eſt, & lex
lux, & via vitæ increpatio diſciplinæ.
24 *Vt cuſtodiant te à muliere mala, & à
blanda lingua extraneæ.
25 *Non concupiſcat pulchritudinem
eius cor tuum, ne capiaris nutibus illius.

תרגום

3 עבד היכנא ברי ואתפצא מטול דנפלת ביד חברך אזל גרג הביל חברך׃ 4 לא תתן שנתא לעינך ונימתא לגביניך׃
5 ותתפצי היך טביא מן נשבא והיך צפרא מן פוחא׃ 6 אתדמא לשמשמנא עטלא חמי ארחתהון ואתחכם׃
7 דלית לה חצדא היך אף לא סרכא ושליטא׃ 8 מתקנא בקיטא לחמה וגבשא בחצדא מיכלה׃
9 עד מה לאימת אנת דמך אנת עטלא ולאימת קימת מן שנתך׃ 10 קליל שנתא קליל נומיתא קליל תחבק ידך למדמכא׃
11 ותיתי ותדרכך מסכנותך וחסרנך היך גברא כשירא׃ 12 בר נש טלומא גברא עולא מהלך בעקימות פמה׃
13 רמז בעינוי ותכם ברגלוי ורמז באצבעתה׃ 14 ומתהפך בלבה וחשל בישתא בכל זמן תגרי רמי׃
15 מטול היכנא מן שליא ניתי תברה ומן שליא נתבר ולא תהוי לה אסיותא׃
16 שת אנון דסני אלהא ובשבע אסליית נפשה׃ 17 עיני רמתא ולשנא דשקרא ואידי דשופכן דמא זכי׃
18 לבא דחשל מחשבתא רעתא ורגלי דמסתרהבן למרהט לבישתא׃ 19 סהדא דשקרא דממלל כדבותא ומן דרמי תגרי בין אחי׃
20 טר ברי פקודא דאבוך ולא תטעי נמוסא דאמך׃ 21 קטרנון בלבך תדירא וכרך אנון בצורך׃ 22 כמהלכך תתדבר עמך
בדמכך תתנטר עלך ותתעיר היא תהוי רציך׃ 23 מטול שרגא הוא פקודא ונמוסא נהרא וארחא דחיי מכסנותא ומרדותא׃
24 דתנטריך מן אתתא בישתא ומן שעיעותא דלשנא נכריתא׃ 25 לא תרוג שפרה בלבבך ולא תשרגגך בגבינותה׃

*Fac fili quæ ego tibi præcipio, & liberare. 3
Venis enim in manus malorum propter tuum
amicum. Sis non deficiens, incita autem & ami
cum tuum pro quo ſpopondiſti. *Ne dederis 4
ſomnum tuis oculis, neque dormites tuis palpe-
bris. *Vt ſalueris tanquam damula ex la- 5
queis, & tanquam auis ex reti. *Vade ad 6
formicam ô piger, & imitare videns vias eius,
& ſis illa ſapientior. *Illa enim agricolatione 7
non exiſtente ipſi, neque cogẽtem habens, neque
ſub domino exiſtens, *Parat meſſe victum, 8
multamque in tempore meſſis facit congrega-
tionem. *Vſquequo piger iaces? quando au- 9
tem è ſomno excitaberis? *Paulum quidem 10
dormis, paulum autem ſedes; parum autem dor
mitas, paulum autem ſuffarcinas manibus pe-
ctora. *Poſtea adeſt tibi ſicut malus via- 11
tor paupertas, & egeſtas tanquã bonus curſor.
*Vir inſipiens & iniquus ambulabit vias 12
non bonas. *At ipſe annuit oculo, ſignificat 13
autem pede, docet autem nutibus digito.
*Peruerſum autẽ cor machinatur mala, in 14
omni tempore talis turbationes conſtituit ciui-
tati. *Propter hoc extemplò venit perditio 15
eius, inciſio & contritio immedicabilis.
*Quoniam gaudet omnibus quæ odio habet 16
Dominus; conteritur autẽ propter impuritatem
animæ. *Oculus contumelioſi lingua iniuſta, 17
manus effundentes ſanguinẽ iuſtũ. *Et cor ma 18
chinans cogitationes malas, & pedes feſtinãtes
malefacere. *Exurit mendacem teſtis iniu- 19
ſtus, & immittit iudicia per mediũ fratrum.
*Fili ſerua leges patris tui, & ne repellas 20
ſtatuta matris tuæ. *Liga autem ea in tua ani- 21
ma iugiter, & circunda circum tuum collum,
*Quando vtique deambulaueris, adduc 22
ipſam, & tecũ ſit; quando autẽ vtique dormie-
ris, cuſtodiat te, vt excitato colloquatur tibi.
*Quoniam lucerna mandatũ legis, & lux, 23
& via vitæ, & increpatio, & diſciplina. *Ad 24
cuſtodiendũ te à muliere nupta, & à calumnia-
tione linguæ extraneæ. *Fili ne te vicerit pul- 25
chritudinis deſideriũ, neq; capiaris tuis oculis,
neque rapiaris ab eius palpebris.

3 *ποίει υἱὲ ἃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι, καὶ σῴζου. ἥκεις γὰρ εἰς
χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον, ἴθι μὴ ἐκλυόμενος, παρό-
4 ξυνε δὲ καὶ τὸν φίλον σου ὃν ἐνεγυήσω. *μὴ δῷς ὕπνον
σοῖς ὄμμασι, μηδὲ ἐπινυστάξῃς σοῖς βλεφάροις·
5 *ἵνα σῴζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρ-
6 νεον ἐκ παγίδος. *ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ, καὶ
ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος.
7 *ἐκεῖνος γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος αὐτῷ, μηδὲ τὸν
ἀναγκάζοντα ἔχων, μηδὲ ὑπὸ δεσπότην ὤν,
8 *ἑτοιμάζεται θέρους τὴν τροφὴν πολλήν τε ἐν τῷ ἀμη-
9 τῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. *ἕως τίνος ὀκνηρὲ κατάκει-
10 σαι; πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ; *ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς,
ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυστάζεις, ὀλίγον δὲ ἐναγ-
11 καλίζῃ χερσὶ στήθη. *εἶτ᾽ ἐμπαραγίνεταί σοι ὥσπερ
κακὸς ὁδοιπόρος ἡ πενία, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς
12 δρομεύς. *ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύσεται ὁδοὺς
13 οὐκ ἀγαθάς. *ὁ δὲ αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει
δὲ ποδί, διδάσκει δὲ νεύμασι δακτύλων.
14 *διεστραμμένη δὲ καρδία τεκταίνεται κακά, ἐν παντὶ
15 καιρῷ ὁ τοιοῦτος ταραχὰς συνίστησι πόλει. *διὰ τοῦτο
ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, διακοπὴ καὶ συντριβὴ
16 ἀνίατος. *ὅτι χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ κύριος, συν-
17 τρίβεται δὲ δι᾽ ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. *ὀφθαλμὸς ὑβρι-
στοῦ γλῶσσα ἄδικος, χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα δίκαιον.
18 *καὶ καρδία τεκταινομένη λογισμοὺς κακοὺς καὶ πόδες
19 ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν. *ἐκκαίει ψευδῆ μάρτυς
ἄδικος, καὶ ἐπιπέμπει κρίσεις ἀναμέσον ἀδελφῶν.
20 *υἱὲ φύλασσε νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ θεσμοὺς
21 μητρός σου. *ἄφαψαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ σῇ ψυχῇ δια-
παντός, καὶ ἐγκλοίωσαι περὶ σῷ τραχήλῳ.
22 *ἡνίκα ἂν περιπατῇς ἐπάγου αὐτήν, καὶ μετὰ σοῦ ἔστω.
ὡς δ᾽ ἂν καθεύδῃς φυλασσέτω σε, ἵνα ἐγειρομένῳ συλλα-
23 λῇ σοι. *ὅτι λύχνος ἐντολὴ νόμου καὶ φῶς καὶ ὁδὸς
ζωῆς καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία·
24 *τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου καὶ ἀπὸ
διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας.
25 *υἱὲ μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία, μηδὲ ἀγρευ-
θῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῆς
βλεφάρων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Fac hoc fili mi, & liberare: quia incidiſti in manum proximi tui; vade ſuſcita velociter amicum tuum. 4 Ne des ſomnum oculis tuis, neque dormitationem palpebris tuis. 5 Vt euadas quaſi damula de pedica, & ſicut auis de laqueo. 6 Similis eſto formicæ, piger; vide vias eius, & ſapiens eſto. 7 Quæ non habet meſſem, ſicut nec ducẽ, neque dominatorem; 8 Præparat in æſtate cibum ſuum, & coaceruat in meſſe eſcam ſibi. 9 Vſquequo piger tu dormis, & quando conſurges de ſomno tuo? 10 Parum ſomni *erit tibi*, & parum dormitationis, paululum complicabis manus tuas ad dormiendum. 11 Et veniet & incedet egeſtas tua, & indigentia tua, ſicut vir rectus. 12 Homo calumniator, vir iniquus graditur peruerſo ore. 13 Annuit oculis ſuis, & terit pedibus ſuis, & indicat digitis ſuis. 14 Et peruerſus eſt in corde ſuo, & cogitat malum, in omni tempore iurgia ſpargit. 15 Propterea ſubitò veniet interitus eius, & ſubitò conteretur, & non erit ei medicina. 16 Sex ſunt quæ odit Deus, & ſeptimum deteſtatur anima eius. 17 Oculos ſublimes & linguam mendacem, & manus effundentes ſanguinem innocentem. 18 Cor quod cogitat cogitationes peſſimas, & pedes feſtinantes ad currendum in malum. 19 Teſtem falſum qui loquitur mendacium, & qui mittit iurgia inter fratres. 20 Cuſtodi fili mi præcepta patris tui, & ne aberres à lege matris tuæ. 21 Liga ea in corde tuo ſemper, & alliga ea collo tuo. 22 Cùm ambulaueris, deducet te; & cùm dormieris, cuſtodiet te; & ſi euigilaueris, ipſa erit meditatio tua. 23 Quia mandatum eſt lucerna, & lex lux, & via vitæ correptio & diſciplina. 24 Vt cuſtodiat te à muliere mala, & à lenitate linguæ extraneæ. 25 Non concupiſces pulchritudinem eius in corde tuo, ne ſeducat te palpebris ſuis.

26 כי בעד־אשה זונה עד־ככר לחם ואשת איש נפש יקרה תצוד:
27 היחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה:
28 אם־יהלך איש על־הגחלים ורגליו לא תכוינה:
29 כן הבא אל־אשת רעהו לא ינקה כל־הנגע בה:
30 לא־יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב:
31 ונמצא ישלם שבעתים את־כל־הון ביתו יתן:
32 נאף אשה חסר־לב משחית נפשו הוא יעשנה:
33 נגע־וקלון ימצא וחרפתו לא תמחה:
34 כי־קנאה חמת־גבר ולא־יחמול ביום נקם:
35 לא־ישא פני כל־כפר ולא־יאבה כי תרבה־שחד:

ז

1 בני שמר אמרי ומצותי תצפן אתך:
2 שמר מצותי וחיה ותורתי כאישון עיניך:
3 קשרם על־אצבעתיך כתבם על־לוח לבך:
4 אמר לחכמה אחתי את ומדע לבינה תקרא:
5 לשמרך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה:
6 כי בחלון ביתי בעד אשנבי נשקפתי:
7 וארא בפתאים אבינה בבנים נער חסר־לב:
8 עבר בשוק אצל פנה ודרך ביתה יצעד:
9 בנשף־בערב יום באישון לילה ואפלה:
10 והנה אשה לקראתו שית זונה ונצרת לב:
11 המיה היא וסררת בביתה לא־ישכנו רגליה:
12 פעם בחוץ פעם ברחבות ואצל כל־פנה תארב:
13 והחזיקה בו ונשקה לו העזה פניה ותאמר לו:

26 * Pretium enim ſcorti vix eſt vnius pa-
nis: mulier autem viri pretioſam animam
27 capit. * Nunquid poteſt homo abſcon-
dere ignem in ſinu ſuo, vt veſtiměta illius
28 non ardeant? * Aut ambulare ſuper pru-
nas, vt non plantæ comburantur eius?
29 * Sic qui ingreditur ad mulierem pro-
ximi ſui, nō erit mundus cùm tetigerit eā.
30 * Non grandis eſt culpa cùm quis fura-
tus fuerit; furatur enim vt eſurientem im-
31 pleat animam. * Deprehenſus quoque
reddet ſeptuplum, & omnem ſubſtantiam
32 domus ſuæ tradet. * Qui autem adulter
eſt propter inopiam cordis, perdet animā
33 ſuam. * Turpitudině & ignominiā con-
gregat ſibi, & opprobrium illius non de-
34 lebitur. * Quia zelus & furor viri nō par-
35 cet in die vindictæ. * Nec acquieſcet cu-
iuſquam precibus, nec ſuſcipiet pro redem
ptione dona plurima.

CAP. VII.

1 FIlli mi cuſtodi ſermones meos, & præce-
2 pta mea reconde tibi. * Serua man-
data mea, & viues, & legem meā quaſi pu
3 pillam oculi tui. * Liga eā in digitis tuis,
4 ſcribe illā in tabulis cordis tui. * Dic ſa-
pientiæ: Soror mea es tu, & prudentiā vo-
5 ca amicam tuam. * Vt cuſtodiat te à mu
liere extranea, & ab aliena quæ verba ſua
6 dulcia facit. * De feneſtra enim domus
7 meæ per cancellos proſpexi. * Et vide-
bo paruulos. Conſidero vecordē iuuenē,
8 * Qui tranſit per plateas iuxta angulū,
& prope viam domus illius graditur,
9 * In obſcuro adueſperaſcēte die, in no-
10 ctis tenebris & caligine. * Et ecce occur-
rit illi mulier ornatu meretricio, præparata
ad decipiendas animas.
11 * Garrula & vaga, quietis impatiēs, nec
valens in domo conſiſtere pedibus ſuis.
12 * Nunc foris, nunc in plateis, nunc iu-
xta angulos inſidians.
13 * Apprehenſumque deoſculatur iuue-
nem, & procaci vultu blanditur, dicens:

תרגום

26 מטול דדמיא מלתא זניתא היך גריצתא דלחמא ואתת גברא נפשא יקירתא צידא: 27 דלמא סים בר נשא נורא בעבה ולבושה לא יקד: 28 אי דלמא מהלך גברא עלוי גמרי ורגלוי לא מתכוין: 29 היכנא מה דאעל על אתת חבריה למגור עמה לא נזכה כל מן דקרב בה: 30 לא למתרמרו לגנבא דגנב דתשבע נפשה מטול דכפן: 31 ומן דמשתכח פרע חד בשבעא וכלה מולא דביתה יהב: 32 מן דגיר באתתא חסר דרעינא ומן דבעי די יחבל נפשה הוא עבד לה: 33 מכתשי וצערי יארע וחסודה לא מטעי: 34 מטול דטננא חמתא דגברא ולא חיס ביומא דפורענא: 35 ולא נסב באפה דכל דיהב לה מחיבה ולא מתפיס כד תסגא שחדא:

ז

1 ברי נטר מימרי ופקודי תטשי גבך: 2 נטר פקודי ותחיה ונמוסי היך בבתא דעינא: 3 קטר אנון על אצבעתך כתב אנון על לוח דלבך: 4 אמר לחכמתא דאחתי אנת ומנדעא קרי לביונתא: 5 דתנטרך מן אתתא חילוניתא ומן נכריתא דשעיען מלתא: 6 מטול דמן כותא וערתא דביתי אדקת ומן הורקין דירא: 7 וחזית בשברי ואסתכלה בטלאי ותמהית בחסיר רעיונא: 8 עבר בשוקא לקבל עינותא ובארחא דביתא מהלך: 9 ברמשא במערב יומא בחשוכא דליליא ובחבירא: 10 והא אתתא לארעה באצטלא דזניתא דמפרדא לבא דעלימי: 11 ומרדתא היא ופרידתא בביתא לא שכנן רגלהא: 12 בעדנא בשוקי בעדנא בשקקי ולקבל כל פנתא דיאיא כמנא: 13 ואחוקפת בה ונשקתה ואחצפה אפהא ואמרת לה:

26 * *Pretium enim ſcorti quantum & vnius panis; mulier autē virorū precioſas animas capit.*
27 * *Alligabit aliquis ignem in ſinu, at veſtimenta nō comburet?*
28 * *Nunquid deambulabit aliquis ſuper carbones ignis, at pedes nō comburet?*
29 * *Sic qui ingreditur ad mulierem nuptā, non innocens erit, neque omnis tangens eam.*
30 * *Non mirum ſi capiatur aliquis qui furatur; furatur enim vt impleat animam eſurientē.*
31 * *Si autem capiatur, ſoluet ſeptupla, et omnia quæ ſunt eius dans, liberabit ſe.*
32 * *At mœchus propter inopiā mentium perditionē animæ ſuæ acquirit.*
33 * *Doloreſque & ignominias ſuffert, at opprobrium illius non delebitur in ſeculum.*
34 * *Plenus enim zelo animus viri eius non parcet in die iudicij.*
35 * *Non commutabit vlla redemptione inimicitiam, neque diſſoluetur multis donis.*

CAP. VII.

1 *FIli cuſtodi meos ſermones, at mea præcepta recōde apud teipſum. Fili honora Dominum, & valebis, præter autē eum ne timeas alium.*
2 * *Serua mea mandata, & viues, at meos ſermones tanquam pupillas oculorum.*
3 * *Circumpone eos tuis digitis, inſcribe autem in latitudine cordis tui.*
4 * *Dic ſapientiam tuam ſororem eſſe, at prudentiam notam acquire tibi ipſi.*
5 * *Vt te cuſtodiat à muliere extranea & mala, ſi te ſermonibus qui ad gratiam inuaſerit.*
6 * *Ab enim ianua è domo eius in plateas inclinata.*
7 * *Quem vtique viderit ſtultorum filiorum iuuenem indigentem mente,*
8 * *Tranſeuntem in angulo in trāſitibus domorum eius & loquentem;*
9 * *In tenebris veſpertinis, quando vtique ſilentium nocturnum fuerit & caliginoſum.*
10 * *At mulier occurrit illi ſpeciem habens meretriciam, quæ facit iuuenum volare corda.*
11 * *Eleuata autē eſt & luxurioſa, in domo autē non quieſcunt pedes eius.*
12 * *Tempore enim quodam extra circumuertitur, tempore autem in plateis per omnem angulum inſidiatur.*
13 * *Poſtea apprehēdens oſculata eſt illum, procaci autem vultu alloquitur eum.*

26 * τιμὴ γὰρ πόρνης ὅση καὶ ἑνὸς ἄρτου· γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τι-
27 μίας ψυχὰς ἀγρεύει. * ἀποδήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ
28 δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύσει; * ἢ περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθρα-
29 κων πυρός, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει; * οὕτως ὁ εἰσελθὼν
πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον οὐκ ἀθωωθήσεται, οὐδὲ πᾶς ὁ ἁπτό-
30 μενος αὐτῆς. * οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἁλῷ τις κλέπτων, κλέ-
31 πτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ ψυχὴν πεινῶσαν. * ἐὰν δὲ ἁλῷ
ἀποτίσει ἑπταπλάσια, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοὺς
32 ῥύσεται ἑαυτόν. * ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπώλειαν
33 τῇ ψυχῇ αὐτοῦ περιποιεῖται. * ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας
ὑποφέρει, τὸ δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶ-
34 να. * μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς οὐ φείσεται ἐν
35 ἡμέρᾳ κρίσεως. * οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου τὴν
ἔχθραν, οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων.

ζ

1 * Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύψον παρὰ σεαυτῷ. υἱὲ τίμα τὸν κύριον, καὶ ἰσχύσεις, πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον.
2 * φύλαξον ἐμὰς ἐντολάς, καὶ βιώσεις· τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὥσπερ κόρας ὀμμάτων.
3 * περίθου αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου.
4 * εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελφὴν εἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ.
5 * ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονηρᾶς, ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάληται. * ἀπὸ
6 γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρα-
7 κύπτουσα. * ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν
8 ἐνδεῆ φρενῶν. * παραπορευόμενον ἐν γωνίᾳ ἐν διόδοις οἴκων αὐτῆς καὶ λαλοῦντα.
9 * ἐν σκότει ἑσπερινῷ, ἡνίκα ἂν ἡσυχία νυκτερινὴ ᾖ καὶ
10 γνοφώδης. * ἡ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῷ εἶδος ἔχουσα πορνικόν, ἣ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίας.
11 * ἀνεπτερωμένη δέ ἐστι καὶ ἄσωτος, ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς.
12 * χρόνον γάρ τινα ἔξω ῥέμβεται, χρόνον δὲ ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει.
13 * εἶτα ἐπιλαμβανομένη ἐφίλησεν αὐτόν, ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Quoniam ſimilis eſt oratio meretricis tortæ panis: & vxor viri precioſam animam venatur. 27 Nunquid poteſt homo ponere ignem in ſinu ſuo, & veſtimentum eius non ſuccendatur? 28 Aut poteſt ambulare aliquis ſuper prunas, & pedes eius non comburantur? 29 Sic eſt qui ingreditur ad vxorem proximi ſui, vt rem habeat cum ea, non erit innoxius omnis qui tetigerit eam. 30 Non vitio vertitur furi qui furatur vt ſatiet animam ſuam cùm eſurit. 31 Et qui inuentus fuerit reddet ſeptuplum, & omnem ſubſtantiam domus ſuæ dabit. 32 Qui adulteratur cum vxore, indiget intellectu; & qui quærit perdere animam ſuam, ipſe facit illud. 33 Plaga & ignominia accidat ei, & opprobrium eius non recedat. 34 Quoniam zelus eſt ira viri, nec parcet in die vindictæ. 35 Neque acciepit faciem eius qui dat ei donum, neque contentus erit quamuis multiplices munera.

CAP. VII.

FIlli mi cuſtodi verba mea, & præcepta mea abſconde apud te. 2 Cuſtodi præcepta mea, & viue; & leges meas ſicut pupillam oculi tui. 3 Liga ea ſuper digitos tuos; ſcribe ea ſuper tabula cordis tui. 4 Dic ſapientiæ: Soror mea es: & cognatam voca prudentiam. 5 Vt cuſtodiat te à muliere extranea, & ab aliena, cuius blandi ſunt ſermones. 6 Quoniam per feneſtras paruas domus meæ proſpexi, & per cancellos habitaculi. 7 Et vidi inſipientes, & conſideraui iuuenes, & admiratus ſum deficientem intellectu, 8 Tranſeuntem per plateam contra angulum, & via domus eius ambulantem; 9 Veſperi, in occaſu diei, in tenebris noctis, & in caligine. 10 Et ecce mulier in occurſum eius in ornatu meretricis, quæ aufert cor iuuenum. 11 Præuaricatrixque eſt & vaga: in domo ſua non morantur pedes eius. 12 Nunc foris, nunc in plateis, & contra omnem angulum opportunum inſidiatur. 13 Et apprehendit eum & oſculatur illum, & impudenti facie dicit ei:

14 * זבחי שלמים עלי היום שלמתי נדרי :
15 * על־כן יצאתי לקראתך לשחר פניך ואמצאך :
16 * מרבדים רבדתי ערשי חטבות אטון מצרים :
17 * נפתי משכבי מר אהלים וקנמון :
18 * לכה נרוה דדים עד־הבקר נתעלסה באהבים :
19 * כי אין האיש בביתו הלך בדרך מרחוק :
20 * צרור הכסף לקח בידו ליום הכסא יבא ביתו :
21 * הטתו ברב לקחה בחלק שפתיה תדיחנו :
22 * הולך אחריה פתאם כשור אל־טבח יבא
וכעכס אל־מוסר אויל :
23 * עד יפלח חץ כבדו כמהר צפור אל־פח ולא ידע
כי־בנפשו הוא :
24 * ועתה בנים שמעו־לי והקשיבו לאמרי־פי :
25 * אל־ישט אל־דרכיה לבך אל־תתע בנתיבתיה :
26 * כי־רבים חללים הפילה ועצמים כל־הרגיה :
27 * דרכי שאול ביתה ירדות אל־חדרי־מות :

ח

1 * הלא־חכמה תקרא ותבונה תתן קולה :
2 * בראש־מרמים עלי־דרך בית נתיבת נצבה :
3 * ליד־שערים לפי־קרת מבוא פתחים תרנה :
4 * אליכם אישים אקרא וקולי אל־בני אדם :
5 * הבינו פתאים ערמה וכסילים הבינו לב :
6 * שמעו כי־נגידים אדבר ומפתח שפתי מישרים :
7 * כי־אמת יהגה חכי ותועבת שפתי רשע :
8 * בצדק כל־אמרי־פי אין בהם נפתל ועקש :
9 * כלם נכחים למבין וישרים למצאי דעת :
10 * קחו־מוסרי ואל־כסף ודעת מחרוץ נבחר :
11 * כי־טובה חכמה מפנינים וכל־חפצים לא
ישוו־בה :

14 * Victimas pro salute deuoui, hodie red-
15 didi vota mea. * Idcirco egressa sum in
occursum tuũ, desiderans te videre, & rep-
16 peri. * Intexui funibus lectulum meum,
17 straui tapetibus pictis ex Ægypto. * Asper-
si cubile meum myrrha & aloë & cinna-
18 momo. * Veni inebriemur vberibus, &
fruamur cupitis amplexibus, donec illu-
19 cescat dies. * Non est enim vir in domo
20 sua, abiit via longissima. * Sacculum pe-
cuniæ secum tulit, in die plenæ lunæ reuer
21 surus est in domum suam. * Irretiuit eum
multis sermonibus, & blanditiis labiorum
22 protraxit illum. * Statim eam sequitur
quasi bos ductus ad victimam, & quasi
agnus lasciuiens, & nescit quòd ad vincu-
23 la stultus trahatur. * Donec transfigat sa-
gitta iecur eius, velut si auis festinet ad la-
queũ, & nescit quòd de periculo animæ il-
24 lius agitur. * Nunc ergo fili mi audi me, &
25 attẽde verbis oris mei. * Ne abstrahatur in
viis illius mens tua, nec decipiaris semitis
26 eius. * Multos enim vulneratos deiecit, &
fortissimi quique interfecti sunt ab ea.
27 * Viæ inferi domus eius, penetrantes in-
teriora mortis.

CAP. VIII.

1 NVnquid nõ sapientia clamitat, & pru
dentia dat vocẽ suam? * In summis ex-
2 celsisq́; verticibus supra viã in mediis se-
3 mitis stans; * Iuxta portas ciuitatis in ipsis
4 foribus loquitur, dicens: * O viri ad vos cla
5 mito, & vox mea ad filios hominũ. * Intel-
ligite paruuli astutiam, & insipientes ani-
6 maduertite. * Audite quoniã de rebus ma-
gnis locutura sum, & aperientur labia mea
7 vt recta prædicẽt. * Veritatẽ meditabitur
guttur meum, & labia mea detestabuntur
8 impiũ. * Iusti sunt omnes sermones mei, nõ
9 est in eis prauũ quid neq; puersum. * Recti
sunt intelligẽtib⁹, & æqui inueniẽtib⁹ sciẽ
10 tiã. * Accipite disciplinã meam, & nõ pecu-
niã, doctrinã magis quàm aurum accipite.
11 * Melior est enim sapientia cunctis pre-
tiosissimis, & omne desiderabile non po-
test ei comparari.

תרגום

14 דבחי דקורבני עלי יומנא שלמית נדרי : 15 מטול הכנא נפקת לארעך דמסכיא הוית לרגשא ואמרת אדברתך : 16 בתשויתא שוית ערסי ובקרמא מצראה קרמתא : 17 רסת על ערסי מורא ובורקמא וקנמא : 18 תא נתחבסם ברחמתא עד־צפרא ונעסק חד לחד ברגתא : 19 דגברא לית הוא בביתא אזל בארח רחיקא : 20 צררא דכספא נסב בידה וליומא דעדא אתי לביתה : 21 ואטעיתה בסגיא דמלתא ובשעיעותא דספותהא תפתה : 22 והוא אזל בתרהא שליה היך תורא דאזל לות טבחא והיך כלבא לאסורא : 23 ואיך איילא דמפריח גירא בכבדה ומסחרהב היך צפריא לות פחא ולא ידע דלמותא דנפשה אזל : 24 והשתא בניא שמעון לי ואציתו למימרי דפמי : 25 לא יסטי לבך לארחתהא ולא תטעי בשבילתהא : 26 מטול דסגיאי קטילייא אפלת ועשינין כלהון קטילהא : 27 ארחתא דשיול ביתה נחתן לקטוני דקבורא :

ח

1 מטול היכנא חכמתא תקרא וביונה תרמי קלה : 2 בריש רמתא על ארחא איתה ובינת שבילי קימא : 3 ועל תרעי בפמא קריא ובמעלנא דתרעי משתבחא ואמרה : 4 לכון גברי קרינא וקלי על בני נשא : 5 אתבינו שברי ערימותא ושטיי נסתכלון בלבהון : 6 שמעו מטול דשרירותא ממללא אנא וממלל פמי תריצותא : 7 מטול דקשטא דנא פמי ורחוקא שפותי רשעא : 8 ובצדקותא אנון כל־מימרי פמי וליהבהון פתולא ועקומא : 9 וכלהון גלין לאנש דמתבין ותריצין לאילין דצבין בידיעתא : 10 קבלו מרדותא ולא כספא וגבו לכון ידיעתא מן דהבא סנינא : 11 מטול דטבא חכמתא מן כיפי טבתא וכל־מדעם לא פחילה :

*Victima pacifica mihi est, hodie reddo vota 14
mea. * Causa huius egressa sum in occursum 15
tuum, desiderans tuã faciem, repperi te. * Fu- 16
nibus tetendi lectulum meum : tapetibus straui
Aegypti. * Aspersi cubile meum croco, at do- 17
mum meam cinnamomo. * Veni & fruamur 18
amicitia vsque ad aurorã: veni & inuoluamur
amore. * Non enim adest vir meus in domo; abiit 19
viam longam. * Sacculum argenti accipiens in 20
manibus eius, per dies multos reuertetur in do-
mũ eius. * Decepit autem eum multa confabula- 21
tione, laqueisque à labiis impegit illum. * Ipse 22
autem secutus est eã elatus. Tanquam autẽ bos
ad victimam ducitur, & tanquã canis ad vin-
cula. * Et tanquam ceruus sagittatione percus 23
sus in iecur, festinat autẽ velut auis ad laqueũ,
non sciens quòd pro anima currit. * Nunc igi- 24
tur fili audi me, & attende verbis oris mei.
* Ne declinet in vias illius cor tuum, & nõ 25
decipiaris in viis eius. * Multos enim vul- 26
nerans deiecit, & innumerabiles sunt quos in-
terfecit. * Viæ inferni domus eius, deducen- 27
tes in promptuaria mortis.

CAP. VIII.

TV sapientiam prædicabis, vt prudentia tibi 1
obediat. * In enim excelsis verticibus est, 2
in medio autem semitarum stetit.
* Iuxta enim portas potentum assidet, in au- 3
tem introitibus laudatur. * Vos ô homines 4
aduoco, & præmitto meam vocem filiis homi-
num. * Intelligite innocentes astutiam, at 5
insipientes apponite cor. * Exaudite me; gra- 6
uia enim dicam, & referam à labiis recta.
* Quoniam veritatem meditabitur guttur 7
meum, abominabilia autẽ coram me labia men-
dacia. * Cum iustitia omnia verba oris mei, 8
nihil in eis peruersum neque tortuosum.
* Omnia præsentia intelligentibus, & recta 9
inuenientibus scientiam.
* Accipite disciplinam & non argentũ, & 10
cognitionem super aurum approbatum. Eligite
potius autem sensus quàm aurum purum.
* Melior enim sapientia lapidibus pretiosis; 11
omne autem pretiosum non dignum ea est.

14 * θυσία εἰρηνική μοι ἐστί, σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐ-
15 χάς μου. * ἕνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν σου, πο-
16 θοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὕρηκά σε. * κειρίαις τέτακα τὴν
17 κλίνην μου, ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωκα τοῖς αἰγύπτου. * διέρ-
ραγκα τὴν κοίτην μου κρόκῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ.
18 * ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐγ-
19 κυλισθῶμεν ἔρωτι. * οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνήρ μου ἐν οἴκῳ, πε-
20 πόρευται ὁδὸν μακράν. * ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν
χερσὶν αὐτοῦ, δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
21 * ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς
22 ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν. * ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐ-
τῇ κεπφωθείς. ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ
23 ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς. * καὶ ὡς ἔλαφος τοξεύματι
πεπληγὼς εἰς τὸ ἧπαρ, σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς πα-
24 γίδα, οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. * νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ
25 μου, καὶ πρόσεχε ῥήμασι στόματός μου. * μὴ ἐκκλι-
νάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθῇς
26 ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς. * πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ
27 ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. * ὁδοὶ ᾅδου ὁ οἶκος αὐτῆς
κατάγουσαι εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου.

η'

1 * Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακού-
2 σῃ. * ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστίν, ἀναμέσον δὲ τῶν
3 τρίβων ἕστηκε. * παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν παρε-
δρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται.
4 * ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι παρακαλῶ, καὶ προΐεμαι ἐμὴν
5 φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. * νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν,
6 οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρδίαν. * εἰσακούσατέ μου,
σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ὀρθά.
7 * ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ λάρυγξ μου, ἐβδελυγμένα
δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ.
8 * μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου,
οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες.
9 * πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσι
10 γνῶσιν. * λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ
γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. ἀνθαιρεῖσθε δὲ
αἰσθήσεις χρυσίου καθαροῦ.
11 * κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον
οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Sacrificia oblationum *habeo* super me: hodie reddidi vota mea. 15 Propterea egressa sum in occursum tuum, quippe me vertens ad quærendam societatem; quòd dixeram me te adducturam. 16 In stratis posui lectulum meum, & in tapetibus pictis de Ægypto. 17 Aspersi cubile meum myrrha & aloë & cinnamomo. 18 Veni iucundemur amoribus vsque manè, & mutuò adhæreamus desideriis. 19 Non est enim vir in domo sua; abiit in via longinqua. 20 Sacculum argenti tulit in manu sua, & in die congregationis veniet ad domum suam. 21 Seduxit itaque eum in multitudine verborum suorum, & in blanditie labiorum suorum decepit eum. 22 Et ipse vadit post eam confestim sicut bos qui vadit ad macellum, & sicut canis ad vinculum. 23 Et sicut ceruus in cuius iecur volat sagitta, & festinat sicut passeres ad laqueum, & nescit quòd tendat ad mortem animæ suæ. 24 Et nunc filij audite me, & auscultate verba oris mei. 25 Ne deflectat cor tuum ad vias eius, nec decipiaris in semitis illius. 26 Quoniam multos interfectos deiecit, & fortes sunt omnes interfecti eius. 27 Viæ inferni est domus eius, descendentes ad cubicula sepulturæ.

CAP. VIII.

PRopterea sapientia clamat, & prudentia eleuat vocem suam. 2 In capite collium prope viam consistit, & in medio semitarum stat. 3 Et in foribus in introitu ciuitatis, & in ingressu portarum canit & dicit. 4 Ad vos ô viri clamito, & vox mea ad filios hominum. 5 Intelligite insipientes astutiam, & stulti intelligant in cordibus suis. 6 Audite quoniam principalia loquor, & eloquiũ oris mei rectum. 7 Quoniam veritatem meditatur os meum, & abominantur labia mea impietatem. 8 In iustitia enim sunt omnes sermones oris mei, neque est in eis prauum, nec peruersum. 9 Omnes verò sunt manifesti viro intelligenti, & recti his qui expetunt scientiam. 10 Suscipite disciplinam meam, & non argentum; & colligite vobis scientiam magis quàm aurum conflatum. 11 Quoniam melior est sapientia lapidibus pretiosis, & nihil est quod ei comparetur.

12 * אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא׃
13 * יִרְאַת יְהוָה שִׂנְאַת רַע גֵּאָה וָגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי׃
14 * לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה׃
15 * בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק׃
16 * בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
17 * אֲנִי אֹהֲבַי אֵהֵב וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי׃
18 * עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה׃
19 * טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף נִבְחָר׃
20 * בְּאֹרַח צְדָקָה אַהֲלֵךְ בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט׃
21 * לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא׃
22 * יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז׃
23 * מֵעוֹלָם נָסַכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ׃
24 * בְּאֵין תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבְּדֵי־מָיִם׃
25 * בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי׃
26 * עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃
27 * בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אֲנִי בְחָקּוֹ חוּג עַל־פְּנֵי תְהוֹם׃
28 * בְּאַמְצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזוּז עִינוֹת תְּהוֹם׃
29 * בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־פִיו בְּחוקוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
30 * וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת׃
31 * מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ וְשַׁעֲשָׁעַי אֶת־בְּנֵי אָדָם׃
32 * וְעַתָּה בָּנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַשְׁרֵי דְרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃
33 * שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ׃
34 * אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל־דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פְּתָחָי׃
35 * כִּי מֹצָאַי מָצָא חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃
36 * וְחֹטְאַי חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל־מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת׃

12 * Ego ſapientia habito in conſilio, &
13 eruditis interſum cogitationibus. *Timor
Dñi odit malũ, arrogantiam & ſuperbiã &
14 viam prauã, & os bilingue deteſtor. *Meũ
eſt conſilium & æquitas, mea eſt prudẽtia,
15 mea eſt fortitudo. *Per me reges regnant,
& legum conditores iuſta decernunt.
16 * Per me principes imperãt, & potentes
17 decernunt iuſtitiam. *Ego diligentes me
diligo, & qui manè vigilauerint ad me,
18 inuenient me. *Mecum ſunt diuitiæ & glo
19 ria, opes ſupernæ, & iuſtitia. *Melior eſt
fructus meus auro & lapide precioſo, & ge
20 nimina mea argento electo. *In viis iuſti-
tiæ ambulabo in medio ſemitarũ iudicij.
21 * Vt ditem diligentes me, & theſauros
22 eorũ repleam. *Dñs poſſedit me in initio
viarũ ſuarũ, antequã quicquam faceret à
23 principio. *Ab æterno ordinata ſum, & ex
24 antiquis antequam terra fieret. *Nondum
erant abyſſi, & ego iam concepta erã. Nec-
25 dum fontes aquarum eruperant. *Necdũ
montes graui mole conſtiterant, ante
26 omnes colles ego parturiebar. *Adhuc ter-
rã nõ fecerat, & flumina & cardines orbis
27 terræ. *Quando præparabat cælos, aderã,
quãdo certa lege & gyro vallabat abyſſos.
28 * Quando æthera firmabat ſurſum, &
29 librabat fontes aquarum. *Quando cir-
cundabat mari terminũ ſuũ, & legem po-
nebat aquis, ne tranſirẽt fines ſuos. Quan-
30 do appendebat fundamenta terræ; *Cum
eo eram cuncta componens. et delectabar
31 per ſingulos dies: *Ludens corã eo omni
tpe, & ludẽs in orbe terrarũ, & delicię meæ
32 eſſe cũ filiis hominũ. *Nũc ergo filij audite
33 me: Beati qui cuſtodiũt vias meas. *Audite
diſciplinã, & eſtote ſapiẽtes, & nolite abii-
34 cere eã. *Beatus homo qui audit me, & qui
vigilat ad fores meas quotidie, & obſeruat
35 ad poſtes oſtij mei. *Qui me inuenerit, in-
36 ueniet vitã, & hauriet ſalutẽ à Dño. *Qui
autẽ in me peccauerit, lædet animam ſuã;
omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

12 * Ego ſapientia habitaui conſilũ, & cogni-
tionem, & cogitationem ego inuocaui. *Timor
Domini odit iniuſtitiam, cõtumeliamque & ſu-
perbiam, & vias prauorũ. Odi autem ego per-
uerſas vias malorum. * Meum conſilium & ſe-
curitas, mea prudentia, mea autem fortitudo.
15 * Per me reges regnant, & potentes ſcri-
bunt iuſtitiam. * Per me magnates magnifican-
tur, & reges per me dominantur terræ.
17 * Ego me diligentes diligo, at me quærentes
inuenient gratiam. * Diuitiæ & gloria mihi eſt,
& poſſeſſio multorum & iuſtitia. * Melius me
reditus habere ſuper aurum & lapidem pretio-
ſum, at mea genimina melius argento electo.
20 * In viis iuſtitiæ ambulo, & in medio ſemi-
tarum iuſtitiæ verſor. * Vt diuidam me diligen-
tibus ſubſtantiam, & theſauros eorum repleam
bonis. Si annunciauero vobis quæ quotidie fiũt,
memor ero quæ ex ſeculo numerare. *Dominus
condidit me, initium viarum ſuarum in opera
ſua. * Ante ſeculum fundauit me, in initio an-
tequam terram faceret. * Et antequam abyſſos
faceret, antequam procederent fontes aquarum.
25 * Antequam montes facti eſſent, ante autem
omnes colles gignit me. * Dominus fecit regiones
& inhabitabilia, et ſummas quæ habitãtur eius
quæ ſub cælo. * Quando præparabat cælũ, ſimul
aderam ipſi, & quando ſecernebat ſuam ſedem
ſuper vẽtos. * Quando fortes faciebat quæ ſupra
nubes, & quando ſecuros ponebat fontes eius
quæ ſub cælo. * In ponendo mari terminũ eius,
et aquæ non tranſibũt os eius, et fortia faciebat
fundamenta terræ. * Erã apud eũ componens, ego
eram, cui adgaudebat. Per ſingulos dies autẽ de-
lectabar in facie eius in omni tempore. * Quãdo
lætabatur habitabilem poſtquã perfecit, & de-
lectabatur in filiis hominũ. * Nũc ergo fili audi
me, & beati vias meas cuſtodientes. * Audite ſa
pientiam & ſapientes eſtote, et ne obturamini.
35 * Beatus vir qui exaudiet me, & homo qui
meas vias ſeruabit, vigilãs ad meas fores quo-
tidie, ſeruans terminos meorũ ingreſſuũ. * Nam
exitus mei exitus vitæ, & paratur volũtas à
Domino. * At in me peccãtes impij ſunt in ſuas
animas, & qui oderunt me diligunt mortem.

12 * ἐγὼ ἡ Σοφία κατεσκήνωσα βουλὴν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν
13 ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. * φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὑ-
βριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδὸς πονηρὰ, μεμίσηκα δὲ
14 ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς καὶ κακάς. * ἐμὴ βουλὴ καὶ σοφία-
15 λεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. * δι' ἐμοῦ βασιλεῖς
βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην.
16 * δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ
17 κρατοῦσι γῆς. * ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, καὶ οἱ
18 ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσι χάριν. * πλοῦτος καὶ δόξα ἐμοὶ
ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη.
19 * βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τί-
μιον, τὰ δὲ ἐμὰ γεννήματα κρεῖσσον ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ.
20 * ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης πορεύομαι, καὶ μεσῶν τρίβων
21 δικαιοσύνης διαστρέφομαι. * ἵνα μεγάλωσι τοῖς ἐμὲ ἀγα-
πῶσιν ὑπάρξιν, καὶ θησαυροὺς αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγα-
θῶν. ἐὰν διαγγείλω ὑμῖν τὰ καθημέραν γινόμενα, μνη-
22 μονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι. * κύριος ἔκτισέ με ἀρ-
23 χὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ. * πρὸ δὲ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ
24 με, ἐν ἀρχῇ πρὸ δὲ τὴν γῆν ποιῆσαι. * καὶ πρὸ δὲ τὰς ἀ-
βύσσους ποιῆσαι, πρὸ δὲ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.
25 * πρὸ δὲ ὄρη ἑδραιωθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾶται με.
26 * κύριος ἐποίησε χώρας, καὶ οἰκουμένην καὶ
27 τὰ ὑπ' οὐρανόν. * ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην
28 αὐτῷ, ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. * ἡνίκα
ἰσχυροὺς ἐποίει τὰ ὑπὲρ νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς
29 τὰ ὑπ' οὐρανόν. * ὅτε τῇ πίσσῃ τὴν θαλάσσαν ἀκριβασμὸν
αὐτῇ, καὶ ὕδατα παρελθόντα) σύμασιν αὐτῇ, καὶ ἰσχυροὺς ἐ-
30 ποίει τὰ θεμέλια τῆς γῆς. * ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα
ἐγὼ ἤμην, ἣ προσέχαιρε. καθημέραν δὲ ἐφαινόμην ἐν
31 προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ. * ὅτε ἐνεφαινόμην τὴν οἰκου-
μένην συνελέσας, καὶ ἐνευφραινόμην ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων.
32 * νῦν οὖν υἱέ μου, ἀκούσατέ μου, καὶ μακάριοι οἱ ὁδούς μου φυλάσ-
33 σοντες. * ἀκούσατε σοφίαν καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφεύγητε.
34 * μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεταί μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς
ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει, ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθημέ-
35 ραν, πρὸν σαθμοὺς ἐμπλῆσαι εἰσόδων. * αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι
ζωῆς, καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου.
36 * οἱ δὲ εἰς ἐμὲ ἁμαρτήσονται ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν
ψυχάς, καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

תרגום

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 אֲנָא חַכְמְתָא בְּרִית עָרִימוּתָא וְיֵדִיעַתָא וְתַרְעִיתָא מַשְׁכְּחָא אֲנָא׃
13 דְּחִלַת יְיָ סָנְיָא בִּישְׁתָא גַּאוּתָא וְרוּמְתָא וְאָרְחָא בִּישְׁתָא
וּפֻמָּא חַפְיָכָא סְנָיָא אֲנָא׃
14 דִּילִי הִיא תַּרְעִיתָא וּמַלְכָנָא וּבִינָא וְגִבְרוּתָא׃
15 מְטוּל אֲנָא מַלְכֵי מַלְכִין יִשְׁלְטוּן וְתַקִּפִין דְּמַקְרְבִין קְשׁוֹט׃
16 מְטוּלִי רַבְרְבִין מִתְרַבְּרְבִין וְסָרְבֵי וְכָלְהוֹן דַּיָּנֵי בְּקָרְוִיתָא׃
17 אֲנָא רָחֲמָא רָחֲמֵי וְאַדְּלִין דְּמַקְדְּמִין לִי יִשְׁכְּחֻנְנִי׃
18 עִתְרָא וְיִקָרָא דִּילִי סַגִּיאוּתָא וְזִמְנֵי קְשׁוֹט׃
19 טָבִין פֵּרְקִי מִן דַּהֲבָא סְגִינָא וּמִן דַּהֲבָא אוֹכְרִיזִין וַעֲלָלְתִּי מִן סָגִינָא גְּבִיָא׃
20 בְּאֹרַח קְשׁוֹט אֲהַלֵּךְ בְּגוֹ שְׁבִילֵי דִּדְיָנָא׃
21 דְּאֵירַת לְרַחֲמוֹי שְׂנִיָא סַגִּיאָתָא וְסִיפְתְהוֹן אֲמַלֵּא׃
22 יְיָ קְדָם עָלְמָא אִתְקְנָנִי שְׁנִיָא סַגִּיאָתָא מִן קֳדָם דַּהֲוֵיתִי אַרְעָא׃
23 מִן קַדְמֵי דְּלָא אִתְבְּרִיאוּ מִן רֵישָׁה מִן קֳדָם דַּהֲוֵיתִי אַרְעָא׃
24 עַד־לָא נְהָווֹן תְּהוֹמֵי חוֹלָלְתִּי וְעַד דְּלָא נָהֲווֹן מַעְיָנֵי מַיָּא׃
25 קְדָם עַד־לָא נְשִׁבְעִין טוּרֵי וְקָדָם רַמָּא חוּגָא עַל־אַפֵּי תְהוֹמָא׃
26 עַד־לָא עָבַד אַרְעָא וְתֻבָּנֵי׃
27 כַּד אִתְקֵן שְׁמַיָּא תַּמָּן חֲוֵית וְכַד חָג חוּגָא עַל־אַפֵּי תְהוֹמָא׃
28 וְכַד אוֹגְרִים עֲנָנֵי מִלְּעֵיל וְכַד אַתְקִין עִינֵי מַבּוּעֵי תְהוֹמָא׃
29 וְכַד שָׂם לְיַמָּא תְּחוּמֵיהּ וּמַיָּא לָא עָבְרִין לֶהֱ שָׂם שִׁיתָ אַסָּיָא דְּאַרְעָא׃
30 וַהֲוֵית צַדּוֹי מְהֵימַנְתָּא וְכַד תָּוֵה כָּל־יוֹמָא וְיוֹמָא וְחָדֵיָא
אֲנָא קֳדָמוֹי בְּכָל־זִמְנָא׃
31 חָדֵיָא הֲוֵית בְּתֵבֵל אַרְעָא וְשִׁבְוָתִי בִּבְנֵי נָשָׁא׃
32 וְהַשְׁתָּא בְּנַיָּא שְׁמָעוּן לִי וְטוּבוֹי לְמַן דְּנָטַר אָרְחָתַי׃
33 שְׁמָעוּ מַדְרְשָׁא וְאִתְחַכָּמוּ וְלָא תְּשָׁמֵעַ לִי וְטוּבוֹי תְּטַר פַּגֵּי דְּתַרְעָי׃
34 מְשׁוּל מַן דְּמִשְׁכַּח לִי מַשְׁכַּח חַיֵּי וְהַתְקֵנִי לֶהֱ רְעוּתָא מִן קֳדָם אֱלָהָא׃
35 וּמַן דְּחָטֵי עֲלַי מְחַבֵּל נַפְשֵׁהּ כָּל־סָנְאַי אֲהֲבוּ מוֹתָא׃
36

ט

1 חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה׃
2 טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ׃
3 שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ תִקְרָא עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת׃
4 מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה חֲסַר־לֵב אָמְרָה לּוֹ׃
5 לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי׃
6 עִזְבוּ פְתָאיִם וִחְיוּ וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה׃
7 יֹסֵר לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ׃
8 אַל־תּוֹכַח לֵץ פֶּן־יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ׃
9 תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם־עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק וְיוֹסֶף לֶקַח׃
10 תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה׃
11 כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְּךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
12 אִם־חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָּךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִשָּׂא׃
13 אֵשֶׁת כְּסִילוּת הֹמִיָּה פְּתַיּוּת וּבַל־יָדְעָה מָּה׃
14 וְיָשְׁבָה לְפֶתַח בֵּיתָהּ עַל־כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃
15 לִקְרֹא לְעֹבְרֵי־דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אֹרְחוֹתָם׃
16 מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה וַחֲסַר־לֵב וְאָמְרָה לּוֹ׃
17 מַיִם־גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם׃
18 וְלֹא־יָדַע כִּי־רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ׃

יוד

1 מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃
2 לֹא־יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃
3 לֹא־יַרְעִיב יְהוָה נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים יֶהְדֹּף׃
4 רָאשׁ עֹשֶׂה כַף־רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃
5 אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל נִרְדָּם בַּקָּצִיר בֵּן מֵבִישׁ׃
6 בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
7 זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב׃

CAP IX.

1 SApientia ædificauit ſibi domũ, excidit
2 columnas ſeptẽ. *Immolauit victimas
A ſuas, miſcuit vinũ, propoſuit menſam ſuã.
3 *Miſit ancillas ſuas vt vocarẽt ad arcẽ
4 & ad mœnia ciuitatis: *Si quis eſt paruu-
lus, veniat ad me. Et inſipientibus locuta
5 eſt: Venite comedite panem meum, & bi-
6 bite vinũ quod miſcui vobis. *Relinquite
infantiam, & viuite, & ambulate per vias
7 prudentiæ. *Qui erudit deriſorẽ, ipſe in-
iuriam ſibi facit; & qui arguit impiũ, ſibi
8 maculam generat. *Noli arguere deriſorẽ,
ne oderit te; argue ſapientem, & diliget te.
9 *Da ſapienti occaſionẽ, & addetur ei ſa
pientia. Doce iuſtũ, & feſtinabit accipere.
10 *Principiũ ſapientiæ timor Dñi, & ſcien
11 tia ſanctorũ prudentia. *Per me enim mul
tiplicabũtur dies tui, & addẽtur tibi anni
12 vitæ. *Si ſapiens fueris, tibimetipſi eris; ſi
13 autẽ illuſor, ſolus portabis malũ. *Mulier
ſtulta & clamoſa, plenaq; illecebris, & ni-
14 hil omnino ſciens, *Sedet in foribus dom9
15 ſuæ ſuper ſellã in excelſo vrbis loco. *Vt
vocaret tranſeuntes per viã, & pergẽtes in
16 itinere ſuo. *Quis eſt paruulus, declinet ad
17 me. Et vecordi locuta eſt: *Aquæ furtiuæ
dulciores ſunt, & panis abſconditus ſua-
18 uior. *Et ignorauit quòd ibi ſint gigantes,
& in profundis inferni conuiuæ eius.

CAP. X.

1 PArabolæ Salomonis. Filius ſapiens læti-
A ficat patrẽ, filius verò ſtultus mæſtitia
2 eſt matris ſuæ. *Nil proderunt theſauri
impietatis, iuſtitia verò liberabit à morte.
3 *Non affliget Dñs fame animam iuſti,
4 & inſidias impiorũ ſubuertet. *Egeſtatem
operata eſt manus remiſſa, manus autẽ for
5 tium diuitias parat. *Qui congregat in
meſſe, filius ſapiens eſt; qui autem ſtertit
6 æſtate, filius cõfuſionis. *Benedictio ſuper
caput iuſti, os autem impiorũ operit ini-
7 quitatem. *Memoria iuſti cum laudibus,
& nomen impiorum putreſcet.

CAP. IX.

SApientia ædificauit ſibi domum, & ſubſtulit 1
columnas ſeptem. **Mactauit ſuas victi-* 2
mas, miſcuit in craterem ſuum vinũ, et parauit
ſuam menſam. **Miſit ſuos ſeruos, conuocans* 3
cum excelſa prædicatione. ad craterem dicens:
**Qui eſt inſipiens, declinet ad me, & indi-* 4
gentibus mente dixit: **Venite comedite ex* 5
meis panibus, & bibite vinũ quod miſcui vo-
bis. **Relinquite inſipientiam, & viuetis:* 6
& quærite prudentiam, vt viuatis, & corri-
gite in cognitione intellectum. **Qui erudit* 7
malos, accipiet ſibi iniuriam; redarguens autem
impium, vituperabit ſeipſum. **Ne arguas* 8
malos, ne oderint te; argue ſapientem, & dili-
get te. **Da ſapienti occaſionem, & ſapien-* 9
tior erit; notum fac iuſto, & addet ſuſcipere.
**Principiũ ſapientiæ timor Domini, & con-* 10
ſiliũ ſanctorũ intellectus. **Nã cognoſcere legẽ* 11
mentis eſt bonæ; hoc enim modo multũ viues tem
pus, & addentur tibi anni vitæ. **Fili ſi* 12
ſapiens fueris, tibi ipſi ſapiens eris; ſi autẽ malus
euaſeris, ſolus hauries mala. **Mulier ſtulta &* 13
audax indigens fruſto panis fit, quæ non ſcit ve-
recundiã. **Sedit in foribus ſuæ domus ſuper ſel* 14
lam manifeſtè in plateis: **Aduocãs tranſeuntes* 15
viam, & dirigentes in viis eorũ. **Qui eſt ve-* 16
ſtrũ inſipientiſſimus, declinet ad me, & indigẽ-
tes autẽ mente hortor, dicens: **Panes abſcondi-* 17
tos dulciter attingite, & aquam furti dulcẽ bi-
bite. **Ipſe autẽ nõ ſciuit quòd gigantes apud eã* 18
pereunt, & in profunditatẽ inferni occurrit.

CAP. X.

Filius ſapiẽs lætificat patrẽ, filius verò ſtultus 1
mæſtitia matri. **Non proderũt theſauri ini-* 2
quis; iuſtitia verò liberabit à morte. **Non fame* 3
necabit Dominus animã iuſtã, vitã autẽ impiorũ
ſubuertet. **Paupertas virũ humiliat, manus* 4
autẽ viriliũ ditãt. **Filius doctus ſapiens erit, at* 5
ſtulto miniſtro vtetur. Saluatus eſt à calore filius
intelligẽs, corruptus à ventis autem fit in tem-
pore meſſis filius iniquus. **Benedictio Domini* 6
ſuper caput iuſti; os autem impiorum operiet
planctum intempeſtiuum. **Memoria iuſti cum* 7
laude, nomen verò impij extinguitur.

θ'

1 *Ἡ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρεισε στύ-
2 λους ἑπτά. *ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρα-
τῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον, καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν.
3 *ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψη-
4 λοῦ κηρύγματος. ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα· *ὅς ἐστιν ἄφρων ἐκ-
κλινάτω πρός με, καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν·
5 *ἔλθετε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, καὶ πίετε οἶνον, ὃν ἐκέ-
6 ρασα ὑμῖν. *ἀπολείπετε ἀφροσύνην καὶ ζήσεσθε, καὶ
ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε· καὶ κατορθώσατε ἐν
7 γνώσει σύνεσιν. *ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτι-
8 μίαν. ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ, μωμήσεται ἑαυτόν. *μὴ ἔλεγ-
χε κακούς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε, ἔλεγχε σοφόν, καὶ ἀγαπήσει
9 σε. *δίδου σοφῷ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται, γνώριζε δι-
10 καίῳ καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι. *ἀρχὴ σοφίας φόβος
11 κυρίου, καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις. *τὸ γὰρ γνῶναι νόμον δια-
νοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν ζήσεις χρό-
12 νον, καὶ προστεθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς. *υἱὲ ἐὰν σοφὸς γένῃ σαυ-
τῷ σοφὸς ἔσῃ· ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς, μόνος ἀντλήσεις κακά.
13 *γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς ψωμοῦ γίνεται, ἣ οὐκ
14 ἐπίσταται αἰσχύνην. *ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς οἴκου
15 ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις, *προσκαλουμένη τοὺς
παριόντας ὁδόν, καὶ κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
16 *ὅς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω πρός με, καὶ
τοῖς ἐνδεέσι δὲ φρονήσεως παρακελεύομαι λέγουσα.
17 *ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς
18 γλυκεροῦ πίετε. *ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ᾽ αὐτῇ
ὄλλυνται, καὶ ἐπὶ πέταυρον ᾅδου συναντᾷ.

ι'

1 *Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη μη-
2 τρί. *οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύ-
3 σεται ἐκ θανάτου. *οὐ λιμοκτονήσει κύριος ψυχὴν δικαίαν,
4 ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀνατρέψει. *πενία ἄνδρα ταπεινοῖ, χεῖ-
5 ρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. *υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς
ἔσται, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. διεσώθη ἀπὸ καύ-
ματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῷ υἱὸς
6 παράνομος. *εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, στό-
7 μα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πένθος ἄωρον. *μνήμη δικαίου
μετ᾽ ἐγκωμίου, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται.

תרגום

ט 1 חכמתא תתבני ביתא ועתדת בה שבעא עמודין׃ 2 ונכסת נכסתה ומזגת חמרה וסדרת פתורתה׃
3 ושדרת טליתהא דנקרין על גיב רמתא עשינתא דנצירן׃ 4 מן דשבר נאתא לוהי וחסר רעינא אמרת לה׃ 5 תיו אכלו לחמי
ואשתו חמרא דמזגת׃ 6 שבקו מנכון שברי חסרות רעיונכון וחיו והלכו בארחא דביונא׃ 7 דירדי ממקנא ונסב לה צערא
ומכסנותא לרשיעא מומא הוא לה׃ 8 לא תכוס לממקנא דלא נסניך אכס לחכימא דנרחמיך׃ 9 אליף לחכימא ויתחכם תוב
אודע לצדיקא ויוסף מנדעא׃ 10 שרוי דחכמתא דחלתה דאלהא וידיעתא דקדישי ביונא׃ 11 מטול דבי נסגאין יומיך ויתוספין
לך שניא דחיי׃ 12 אן חכמת לנפשך חכמת ואם תהוי ממיק בלחודיך תטען׃ 13 אתתא סכלתא ופרדתא שברתא ולא ידעא טבתא׃
14 ויתבה על תרע ביתא על כרסיה רמא ועשינא׃ 15 וקריא לעברי ארחא דתריצי ארחתהון׃ 16 מטול דשבר נאתא לותה
וחסר רעינא ואמרה לה׃ 17 מיא גנוביא חלים ולחמא דטיטויא בסימא׃ 18 ולא ידע דגנברי אפילת ובעמקי דשיול כל דמזמנין לה׃
י 1 מתלוי דשלמה בר חכימא נחדי אבוי וברא סכלא מחמץ לאמה׃
2 לא מותרין אוצרין דרשיעא וצדקתא מפציא מן מותא בישא׃ 3 לא מכפן אלהא נפשה דצדיקא וקניניהון דרשיעי נתחף׃
4 מסכנותא ממככא לגברא רמיה וידא דכשרא מעתרא להון׃ 5 דפלח בקיטא ברא סכלתנא הוא ודדמך בחצדא ברא הוא מבהתנא׃
6 ברכתא תהון על רישי דצדיקיא ובפמהון דרשיעי נכסי חטופיא׃ 7 דכרנא דצדיקי ברכתא ושמא דרשיעי נדעך׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. IX.

SApientia ædificat domum ſuam, & ſtatuit in ea ſeptem columnas. 2 Et immolauit victimam ſuam, & miſcuit vinum ſuum, & ordinauit menſam ſuam. 3 Miſitque puellas ſuas vt vocarent in altitudine collium validorum munitorum. 4 Quis eſt inſipiens veniat ad me, & indigenti intellectu dicit: 5 Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui. 6 Dimittite à vobis inſipientes indigentiam intellectus veſtri, & viuite, & ambulate in via prudentiæ. 7 Qui erudit deriſorem, accipit ſibi ignominiam; & correptio impij, macula eſt ipſi. 8 Ne corripias deriſorem, ne oderit te; argue ſapientem vt diligat te. 9 Doce ſapientem, & ſapientior erit amplius; oſtende iuſto, & addet ſcientiam. 10 Initium ſapientiæ timor Dei, & ſcientia ſanctorum intelligentia. 11 Quoniam per me multi erunt dies tui, & addentur tibi anni vitæ. 12 Si ſapiens es, tibimet ſapiens es; & ſi deriſor fueris, ſolus portabis. 13 Mulier ſtulta & vaga, inſipiens, & neſcit bonũ. 14 Et habitat in porta domus ſuæ, ſuper ſellam eleuatam & firmam. 15 Et vocat tranſeuntes per viam, quorum viæ rectæ ſunt. 16 Vt inſipiens veniat ad eam, & indigenti intellectu dicit: 17 Aquæ furtiuæ dulces ſunt, & panis abſconditus ſuauis. 18 Et neſcit quoniam gigantes deiicit ibi, & in profundis inferni, omnes qui inuitati ſunt ab ea.

CAP. X.

PArabolæ Salomonis. Filius ſapiens lætificat patrem ſuum, & filius ſtultus mæſtitia eſt matri ſuæ. 2 Non proſunt theſauri impietatis, & iuſtitia liberat à morte mala. 3 Non facit eſurire Dominus animam iuſti, & ſubſtantiam impiorum expellet. 4 Paupertas attenuat virum doloſum, & manus recti diuitias parat ſibi. 5 Qui operatur in æſtate, filius prudens eſt; & qui dormit in meſſe, filius eſt confuſionis. 6 Benedictiones erunt ſuper capita iuſtorum, & in ore impiorum operitur rapina. 7 Memoria iuſtorum benedictio erit, & nomen impiorum extinguetur.

* חֲכַם־לֵב יִקַּח מִצְוֹת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
* הוֹלֵךְ בְּתֹם יֵלֵךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃
* קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עַצֶּבֶת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
* מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
* שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה׃
* בִּשְׂפָתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר־לֵב׃
* חֲכָמִים יִצְפְּנוּ־דָעַת וּפִי אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃
* הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים רִישָׁם׃
* פְּעֻלַּת־צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע לְחַטָּאת׃
* אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה׃
* מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־שֶׁקֶר וּמוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל׃
* בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע וְחוֹשֵׂךְ שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל׃
* כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט׃
* שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים וֱאִוִלִים בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ׃
* בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ׃
* כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה לְאִישׁ תְּבוּנָה׃
* מְגוֹרַת רָשָׁע הִיא תְּבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת צַדִּיקִים יִתֵּן׃
* כְּעָבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם׃
* כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכָעָשָׁן לָעֵינָיִם כֵּן הָעַצֵּל לְשֹׁלְחָיו׃
* יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃
* תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃
* מָעוֹז לְתֹם דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
* צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל־יִמּוֹט וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃
* פִּי צַדִּיק יָנוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת׃
* שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת׃

1 * Sapiens corde præcepta ſuſcipiet, ſtul-
9 tus cæditur labiis. * Qui ambulat ſimpli-
citer, ambulat cõfidenter: qui autẽ depra-
10 uat vias ſuas, manifeſtus erit. * Qui annuit
oculo, dabit dolorem: & ſtultus labiis ver-
11 berabitur. * Vena vitæ os iuſti, & os impio-
12 rum operit iniquitatem. * Odium ſuſcitat
rixas, & vniuerſa delicta operit charitas.
13 * In labiis ſapientis inuenitur ſapientia,
& virga in dorſo eius qui indiget corde.
14 * Sapientes abſcõdunt ſcientiam, & os
15 ſtulti confuſioni proximum eſt. * Subſtãtia
diuitis vrbs fortitudinis eius; pauor pau-
16 perum egeſtas eorum. * Opus iuſti ad vitã,
17 fructus autẽ impij ad peccatum. * Via vitæ
cuſtodienti diſciplinam; qui autem incre-
18 pationes relinquit, errat. * Abſcondunt
odium labia mendacia; qui profert contu
19 meliam inſipiens eſt. * In multiloquio nõ
deerit peccatum; qui autem moderatur la
20 bia ſua, prudentiſsimus eſt. * Argentũ elec-
tum lingua iuſti, cor autem impiorũ pro
21 nihilo. * Labia iuſti erudiunt plurimos: qui autem indocti ſunt, in cordis ege
22 ſtate morientur. * Benedictio Domini diuites facit, nec ſociabitur ei afflictio.
23 * Quaſi per riſum ſtultus operatur ſce-
lus; ſapientia autem eſt viro prudentia.
24 * Quod timet impius, veniet ſuper cũ;
25 deſiderium ſuum iuſtis dabitur. * Quaſi
tempeſtas tranſiens non erit impius, iuſtus
autem quaſi fundamẽtum ſempiternum.
26 * Sicut acetum dentibus & fumus ocu-
lis, ſic piger his qui miſerunt eum.
27 * Timor Domini apponet dies, & anni
28 impiorum breuiabuntur. * Expectatio iu-
ſtorũ lætitia; ſpes autẽ impiorum peribit.
29 * Fortitudo ſimplicis via Dñi, & pauor
30 his qui operãtur malum. * Iuſtus in ætern
nõ cõmouebitur; impij autẽ nõ habitabũt
31 ſuper terram. * Os iuſti parturiet ſapientiã;
lingua prauorum peribit.
32 * Labia iuſti conſiderant placita, & os
impiorum peruerſa.

8 * Σοφὸς καρδία δέξε͂ται ἐντολάς, ὁ δὲ ἄφρων χείλεσι συν-
9 λιάζων ταραχθήσε͂ται. * ὁ πορεύων ἁπλῶς πορεύσε͂ται
πεποιθώς, ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ γνωσθήσε͂ται.
10 * ὁ ἐννεύων ὀφθαλμῷ μετὰ δόλου συναλγεῖ ἀνθρώποις λύ-
πας, ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ.
11 * πηγὴ ζωῆς ὁ χειμαζόμενος δικαίως, στόμα δὲ ἀσεβοῦς καλύ-
12 ψει ἀπώλειαν. * μῖσος ἐγείρει νεῖκος, πάντας δὲ τοὺς
13 μὴ φιλονεικοῦντας καλύψει φιλία. * ὃς ἂν χειλέων
σοφίαν φέρει, ῥάβδῳ τύπτεται ἀνόητος ἀκαρδίου.
14 * σοφοὶ κρύψουσιν αὐτὴν, στόμα δὲ ἀσεβοῦς ἐγ-
15 γίζει συντριβῇ. * κτῆσις πλουσίων πόλις ὀχυρά, συν-
16 τριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία. * ἔργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ,
καρπὸς δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίαν. * ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει
παιδείαν, παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται.
18 * καλύπτουσιν ἔχθραν χείλη δίκαια, ὁ δὲ ἐκφέρουσιν
19 λοιδορίας ἀφρονέστατοί εἰσιν. * ἐν πολυλογίᾳ οὐκ
ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔσῃ.
20 * ἄργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ
ἀσεβοῦς ἐκλείψει.
21 * χείλη δικαίων βόσκουσι πολλά, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν
22 ἐνδείᾳ τελευτῶσιν. * εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν
δικαίου, αὐτὴ πλουτίζει, καὶ οὐκ ἐμπροσθεῖ αὐτῇ λύπη ἐν
23 καρδίᾳ. * ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά, ἡ δὲ σοφία
φρονίμοις τίκτει φρόνησιν.
24 * ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβὴς προσφέρεται, ἐπιθυμία δὲ δι-
25 καίων δεκτή. * ὡς παροδεύοντος καταιγίδος ἀφανί-
ζεται ὁ ἀσεβής, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα.
26 * ὥσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερὸν καὶ καπνὸς ὄμμα-
σιν, ἕτως προσκομμα τοῖς χρωμένοις αὐτῇ.
27 * φόβος κυρίου προσθήσει ἡμέρας, ἔτη δὲ ἀσεβῶν
ὀλιγωθήσεται.
28 * ἐγχρονίζει δικαίοις εὐφροσύνη, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν
29 ὀλεῖται. * ὀχύρωμα ὁσίᾳ φόβος κυρίου, συντριβὴ δὲ
τοῖς ἐργαζομένοις κακά.
30 * δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς δὲ οὐκ
31 οἰκήσουσι γῆν. * στόμα δικαίου βοτρύζει σοφίαν, γλῶσ-
σα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται.
32 * χείλη ἀνδρῶν δικαίων βοτρύζει χαρίτας, στόμα δὲ
ἀσεβῶν διαστρέφεται.

תרגום

ג וְחַיִּים לְהַב יְקַבֵּל פִּקְדָנָא וְסָכְלָא בִּשְׂפָוָתֵהּ מְתְאַחַד׃
ט דְּמִסְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתָא נַיְחַל בְּסַעֲדָא וְדַמְעַקֵּם אַרְחָתֵהּ נְתָיְדַע׃
י דְּרָמֵז בְּעֵינוֹהִי יְהַב כְּאֵבָא וְסָלִיף בְּשִׂפְוָתֵהּ מְתְאַחַד׃
יא מְבוּעָא דְחַיֵּי תְּהֵי פֻּמָּא דְצַדִּיקָא וְכִסּוֹיֵהּ דְּרִשְׁיעֵי נְכַתֵּם חֲטוֹפָיָא׃
יב סְנוּיָתָא תְּגָרֵי תִּגְרֵי וְעַל־כָּל־חוֹבִין סָרְחָנֵי מְכַסֵּיָא וְחַסְדָּא׃
יג בְּשִׂפְוָתֵהּ דְּסָכְלְתָנָא תִּשְׁתְּכַח חָכְמְתָא וְשִׁפְטָא לְפַגְרָא דְחַסַּר רַעְיָנָא׃
יד חַכִּימֵי נְטָשׁוּן יְרִיעָתָא וּפֻמָּא דְּרָשְׁנֵיהּ שָׁצְיָא קָרִיב׃
טו קִנְיָנָא דְעַתִּירָא קִרְיָא תְּקִיפְתֵּהּ וְחִישַׁנָא דְמִסְכֵּנָא צְרִיכוּתְהוֹן׃
טז עוֹבְדֵי דְצַדִּיקָא לְחַיֵּי מְרַוְּחִין וּתְבוּאַת רְשִׁיעָא לְחַטּוּתָא׃
יז אָרַח חַיֵּי נָטְרֵי מֵרְוִיחָא דְּרִשְׁיעָא לְחַטּוּתָא׃
יח מְכַסֵּי בְּעַל דַּבָּבָא סְפָוָתֵהּ דְּשַׁקְרָא וּמַפֵּק טָבָא הוּא סַכְלָא׃
יט סָגֵא לִשָּׁנָא דְּחַיָּל לָא פְּסַק חוֹבָא וּדְחָשֵׁךְ שְׂפָוָתֵהּ שְׁבָלְתָנָא׃
כ מָמֵא לִשָּׁנָא דְצַדִּיקָא וְלִבָּא דְרִשְׁיעֵי מַחְתָּא׃
כא שִׂפְוָתֵהּ דְצַדִּיקָא רָעְיָן סַגִּיאֵי וְיִשּׁוּבֵי בְּחֵיסוּרִין רַעְיָנָא נְכוּתִין׃
כב בִּרְכְתָא דַּאלָהָא הִיא מַעֲתְרָא וְלָא נָסִיף כִּיבָא עִמַּהּ׃
כג כְּרַנְחָךְ סַכְלָא עֲבַד עֲבִירְתָא וְחָכְמְתָא לְגַבְרָא דְמִתְכַּיֵּן׃
כד חֵילֵי דִּרְשִׁיעָא הִיא אֲתָיָא לֵהּ וּרְגָתָא דְצַדִּיקֵי תִּתְיְהֵב לְהוֹן׃
כה חֵילָן דְּעָבַר שַׁלְעוֹלָא הֵיכְנָא נָעֲבַר רְשִׁיעָא וְצַדִּיקָא שְׁתַּסְתֵּן בְּעָלְמָא׃
כו דְּחָלָתֵהּ דַּאלָהָא תִּיסַּף וּסְנֵי דִּרְשִׁיעֵי נִיזָּרֵן׃
כז סַבְרֵי יהוֹן דְצַדִּיקֵי חֶדְוְתָא וְסַבְרֵיָא דְרִשְׁיעֵי נִיאבַד׃
כח צַדִּיק לְעָלַם לָא נְזוּעַ וְרִשְׁיעֵי לָא יִקְעוֹרוּן בְּאַרְעָא׃
כט פֻּמָּא דְצַדִּיקֵי מוֹדָעִיה חָכְמְתָא וְלִשָׁנֵי מָפַיכוּ נִתְפְּסָק׃
ל שִׂפְוָתֵהּ דְצַדִּיקָא יְדַעְוָן צְבְיוֹנָא וּפֻמָּהוֹן דְּרִשְׁיעֵי נִפְחַךְ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Sapiens corde ſuſcipiet præcepta, & ſtultus labiis ſuis capietur. * Qui ambulat in perfectione, ambulat in ſpe, & qui peruer-
10 tit vias ſuas, notus erit. * Qui annuit oculis ſuis, dabit triſtitiam, & peruerſus labiis ſuis comprehendetur.
11 Fons vitæ, os iuſtorum, & os impiorum iniurias tegit. 12 Odium incitat rixas, at vniuerſa delicta operit charitas.
13 In labiis prudentis inuenitur ſapientia, & virga corpori eius qui indiget intellectu. 14 Sapientes abſcondunt ſcientiam, &
ori ſtultorum conſumptio proxima. 15 Subſtantia diuitis ciuitas eſt diuitiarum eius, & pauor pauperum neceſſitas eorum.
16 Opera iuſti ad vitam, fructus autem impij ad peccatum. 17 Via vitæ cuſtodit diſciplinam, & qui relinquit increpatio-
nem, errat. 18 Inſidiatur inimicus labiis mendacij, & qui profert detractionem, ſtultus eſt
19 In multitudine verborum non ceſſat peccatum; & qui prohibet labia ſua, prudens eſt. 20 Argentum conflatum lingua iuſti,
& cor impiorum contritio eſt. 21 Labia iuſtorum placant plurimos, & ſtulti in indigentia intellectus morientur.
22 Benedictio Dei diuites facit, & non addetur dolor cum ea. 23 Quando ridet ſtultus, operatur ſcelus; & ſapientia eſt viro
prudenti. 24 Quod timet impius, eueniet ei, & deſiderium iuſtorum dabitur eis. 25 Sicut tranſit turbo, ſic tranſibit impius;
iuſtus autem eſt fundamentũ in ſeculo. 26 Sicut acetum dentibus, & ſicut fumus oculis, ſic eſt nuntius piger his qui miſerunt eum.
27 Timor Dei adder dies, & anni impiorum breuiabuntur. 28 Spes iuſtorum lætitia, & ſpes impiorum peribit.
29 Fortitudo ſimplicibus via Dei, & conſumptio eſt his qui faciunt iniquitatem. 30 Iuſtus in æternum non commouebitur,
& impij non habitabunt in terra. 31 Os iuſtorum notam facit ſapientiam, & lingua peruerſa deficiet.
32 Labia iuſti cognoſcent beneplacitum, & os impiorum peruertit.

יא

1 מאזני מרמה תועבת יהוה ואבן שלמה רצונו׃
2 בא זדון ויבא קלון ואת צנועים חכמה׃
3 תמת ישרים תנחם וסלף בגדים ושדם׃
4 לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות׃
5 צדקת תמים תישר דרכו וברשעתו יפל רשע׃
6 צדקת ישרים תצילם ובהות בגדים ילכדו׃
7 במות אדם רשע תאבד תקוה ותוחלת אונים אבדה׃
8 צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו׃
9 בפה חנף ישחת רעהו ובדעת צדיקים יחלצו׃
10 בטוב צדיקים תעלץ קריה ובאבד רשעים רנה׃
11 בברכת ישרים תרום קרת ובפי רשעים תהרס׃
12 בז לרעהו חסר לב ואיש תבונות יחריש׃
13 הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר׃
14 באין תחבלות יפל עם ותשועה ברב יועץ׃
15 רע ירוע כי ערב זר ושנא תקעים בוטח׃
16 אשת חן תתמך כבוד ועריצים יתמכו עשר׃
17 גמל נפשו איש חסד ועכר שארו אכזרי׃
18 רשע עשה פעלת שקר וזרע צדקה שכר אמת׃
19 כן צדקה לחיים ומרדף רעה למותו׃
20 תועבת יהוה עקשי לב ורצונו תמימי דרך׃
21 יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים נמלט׃
22 נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם׃
23 תאות צדיקים אך טוב תקות רשעים עברה׃
24 יש מפזר ונוסף עוד וחשך מישר אך למחסור׃
25 נפש ברכה תדשן ומרוה גם הוא יורא׃

CAP. XI.

1 STatera dolosa abominatio est apud Do-
minum,& pondus æquũ voluntas eius.
2 *Vbi fuerit sụpbia,ibi erit & cõtumelia;
3 vbi autẽ est humilitas,ibi & sapiẽtia.*Sim-
plicitas iustorũ diriget eos, & supplãtatio
4 puersorũ vastabit illos. *Nõ ꝓderũt diui-
tiæ in die vltionis, iustitia autẽ liberabit à
5 morte. *Iustitia simplicis diriget viã eius,
6 & in impietate sua corruet impius. *Iusti-
tia rectorũ liberabit eos, & in insidiis suis
7 capientur iniqui. *Mortuo homine impio
nulla erit vltrà spes, & expectatio sollici-
8 torũ peribit. *Iustus de angustia liberatus
9 est,& tradetur impius pro eo. *Simulator
ore decipit amicũ suũ, iusti autẽ liberabũ-
10 tur scientia. *In bonis iustorũ exultabit ci-
uitas,& in ꝑditione impiorũ erit laudatio.
11 *Benedictione iustorũ exaltabitur ciui-
12 tas,& ore impiorũ subuertetur. *Qui de-
spicit amicũ suũ, indigens corde est;vir au
13 tem prudens tacebit.*Qui ambulat frau-
dulenter,reuelat arcana; qui autem fidelis
14 est,celat amici commissũ. *Vbi nõ est gu-
bernator,populus corruet;salus autem vbi
15 multa cõsilia. *Affligetur malo qui fidem
facit pro extraneo;qui autẽ cauet laqueos,
16 securus erit. *Mulier gratiosa inueniet glo
17 riã,& robusti habebũt diuitias.*Benefacit
animæ suę vir misericors: qui autẽ crudelis
18 est,etiam ꝓpinquos abiicit. *Impius facit
opus instabile, seminanti autem iustitiam
19 merces fidelis. *Clemẽtia præparat vitam,
20 & sectatio malorũ mortem.*Abominabile
Dño cor prauũ,& voluntas eius in his qui
21 simpliciter ambulãt. *Manus in manu nõ
erit innocẽs malus, semẽ autẽ iustorũ sal-
22 uabitur. *Circulus aureus in naribus suis,
23 mulier pulchra & fatua. *Desideriũ iusto-
rũ omne bonũ est, præstolatio impiorũ fu
24 ror.*Alij diuidunt ꝓpria,& ditiores fiunt;
alij rapiunt non sua, & semper in egestate
25 sunt. *Aĩa quæ benedicit, impinguabitur;
& qui inebriat, ipse quoque inebriabitur.

תרגום

יא 1 מסבא דנכלא מרחקתה דאלהא ובמתקלא תריצא צביונה׃ 2 היך דעלא זדונתא עלל צערא ולאלין דצניעין חכמתא׃ 3 תמימותא דתריצי תדבר אנון ונשלטלון בזוזי ונדבנון׃ 4 לא מהני שקרא ביומא דרגזא וצדקתא מפלטא מן מותא בישא׃ 5 צדקתהון דתמימי תתריץ ארחתה וברשעה נפל רשיעא׃ 6 צדקתא דתריצי תפצי אנון ובזוזי בשלומתהון מתאחדין׃ 7 כד מאית גברא רשיעא יובד סברה וסבורהון דאלין דעבדין עאתא ייבד׃ 8 צדיקא מן עקתא אשתיזב עלחלפוי ביש חוותהי׃ 9 נכלא בפמה מחבל חברה וצדיקי בידיעתהון משתזבין׃ 10 בטבתהון דצדיקי תדוץ קריתהון וביובדנא דרשיעי חדותא׃ 11 בברכתהון דצדיקי תתרורם מדינתא ובפמהון דרשיעי תתעקר׃ 12 דשט לחברה חסיר רעינא הוא וגברא דמתבין שתק׃ 13 אכל קרצא גלי רזא ודמהימן ברוחה מכסי מלתא׃ 14 באתרא דלית מדברא נפל עמא ופרקנא ייתי בסגעא דמלכתנותא׃ 15 בישא סבאש כד צדיקא מטול דהוא ערב חלוני וסני לאלין דסימין סברהון באלהא׃ 16 אתתא חסידתא פלגא איקרא ועשיני רהטין בתר עתרא׃ 17 פרע טבתא גברא חסירא ודמובד גשמה נכזרויא׃ 18 רשיעא עבד עובדא דשקרא ודזרע לצדקתא קשטה הוא אגרה׃ 19 היכנא מן דעבד צדקתא לחיי נטיר ודרדף בישתא נטיר למותא׃ 20 מרחק אלהא לעקימי לבא וצבי באלין דתמימין בארחתהון׃ 21 דמושט אידא על חברה לא מזדכי מן בישתא וזרעא דצדיקי מתפרק׃ 22 קדשה דדהבא בנחירא דחזירתא היכנא אתתא דשפירא וסרי טעמא׃ 23 רגתא דצדיקי בטבתא וסבורא דרשיעי ברגזא׃ 24 אית דמפרד ומוסף תוב וחשך מן תריצותא חסרנא לה׃ 25 נפשא בריכתא תדהן ומן דמאלף אף הוא יליף׃

CAP. XI.

STateræ dolosæ abominatio coram Domino,pon 1
*dus autẽ iustum acceptabile ei. *Vbicunque* 2
ingrediatur,contumelia ibi & ignominia; os au
*tẽ humiliũ meditatur sapientiã. *Perfectio re-* 3
ctorum deducet eos, & supplantatio contemnẽ-
*tiũ prædabitur eos. *Nõ proderit substantia in* 4
*die iræ, & iustitia liberabit à morte. *Moriens* 5
iustus reliquit pœnitentem; facilis autẽ fit & iu
*cunda impiorũ perditio.*Iustitia immaculati di* 6
rigit vias; impietas autẽ incidit in iniustitiam.
Iustitia virorũ rectorum liberabit eos; at teme-
*ritate capiuntur iniqui. *Mortuo viro iusto nõ* 7
*perit spes; at gloria impiorum perit. *Iustus ex* 8
captione liberatur, pro eo autẽ traditur impius.
**In ore impiorũ laqueus ciuibus; sensus au-* 9
*tem iustorum prosper. *In bonis iustorum recta* 10
fecit ciuitas, et in perditione impiorũ exultatio.
**In benedictione rectorũ exaltabitur ciui-* 11
*tas;ore autem impiorũ subuertetur.*Subsannat* 12
ciues indigens mente; vir autẽ prudens silentiũ
*agit. *Vir bilinguis reuelat consilia in concilio,* 13
*fidelis autẽ spiritu celat res. *Quibus non est gu* 14
bernatio,cadunt vt folia;salus autẽ est in multo
*consilio. *Malus malefaciet cùm mixtus fuerit* 15
*iusto,odio habet autẽ sonũ securitatis. *Mulier* 16
gratiosa suscitat viro gloriam,sedes autem igno-
miniæ mulier odio habens iusta. Diuitiarũ pigri
indigentes sunt,at robusti innituntur diuitiis.
**Animæ suæ bonũ facit vir misericors,per-* 17
*dit autẽ suũ corpus immisericors. *Impius facit* 18
opera iniusta;semen autẽ iustorũ merces verita-
*tis. *Filius iustus gignitur in vitã, persecutio* 19
*autẽ impij in mortẽ. *Abominatio Domino per-* 20
uersæ viæ, acceptabiles autẽ ei omnes irrepre-
*hensibiles in via.*Manui manus iniiciens iniu-* 21
stè,non impunis erit malorũ: at seminãs iustitiã
*accipiet mercedem fidelium.*Tanquã inauris au* 22
rea in nare suis, sic mulieri stultæ pulchritudo.
**Desiderium iustorum totum bonum, spes* 23
*autem impiorum peribit. *Sunt qui propria se-* 24
minantes plura faciunt,sunt autẽ et qui congre-
*gantes minuũtur.*Anima benedicta omnis sim-* 25
plex,vir autem iracundus non formosus.

ια´

1 *Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυρίου, στάθμιον δὲ
2 δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ. *οὗ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις ἐκεῖ καὶ ἀτι-
3 μία, στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν. *τελειότης εὐ-
θειῶν ὁδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων προ-
4 νομεύσει αὐτούς. *οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυ-
5 μοῦ, καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. *ἀποθανὼν δί-
καιος ἔλιπε μετάμελον, πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρ-
6 τος ἀσεβῶν ἀπώλεια. *δικαιοσύνη ἀμώμου ὀρθοτομεῖ ὁδούς,
ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ. δικαιοσύνη ἀνδρῶν ὀρθῶν
ῥύσεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀβουλίᾳ ἁλίσκονται παράνομοι.
7 *τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ
8 δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται. *δίκαιος ἐκ θήρας
ἐκδύνει, ἀντ᾽ αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής.
9 *ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δι-
10 καίων εὔοδος. *ἐν ἀγαθοῖς δικαίων κατώρθωσε πόλις, καὶ
11 ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα. *ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων
ὑψωθήσεται πόλις, στόμασι δὲ ἀσεβῶν κατεσκαφήσεται.
12 *μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος
13 ἡσυχίαν ἄγει. *ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλὰς ἐν
14 συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πράγματα. *οἷς μὴ ὑπάρ-
χει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα, σωτηρία δὲ ὑπάρχει
15 ἐν πολλῇ βουλῇ. *πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν συμμίξῃ δι-
16 καίῳ, μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. *γυνὴ εὐχάριστος
ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια.
πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται
17 πλούτῳ. *τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων,
18 ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων. *ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα
19 ἄδικα· σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας. *υἱὸς δί-
καιος γεννᾶται εἰς ζωήν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον.
20 *βδέλυγμα κυρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, προσδεκτοὶ
21 δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ἐν ὁδῷ. *χειρὶ χεῖρας ἐμβα-
λὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται κακῶν, ὁ δὲ σπείρων δι-
22 καιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν. *ὥσπερ ἐνώτιον χρυ-
23 σοῦν ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτω γυναικὶ κακόφρονι κάλλος. *ἐπι-
θυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή· ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται.
24 *εἰσὶν οἳ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ
25 οἱ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται. *ψυχὴ εὐλογημένη πᾶ-
σα ἁπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XI.

STatera dolosa abominatio est Dei,& in pondere recto voluntas eius. 2 Ingrediente superbia venit ignominia: at est humilibus sapientia. 3 Simplicitas rectorum diriget eos,& peruertent direptores,tunc conteret eos. 4 Non prodest mendacium in die iræ, & iustitia liberat à morte mala. 5 Iustitia simplicis rectam facit viã eius,& in impietate sua corruet impius. 6 Iustitia rectorum eruet eos, & direptores in retributione sua capientur. 7 Quando moritur vir impius,perit spes eius,& spes illorũ qui faciunt iniquitatem peribit. 8 Iustus de angustia liberatur,& ingreditur impius pro eo. 9 Ore dolosus nocet amico suo,& iusti in scientia sua liberantur. 10 In bonis iustorũ lætabitur ciuitas eorum,& in perditione impiorum lætitia erit. 11 Benedictione rectorum exaltabitur prouincia,& ore impiorum subuertetur. 12 Qui despicit amicum suum,indigens intellectu est,& vir prudens tacebit. 13 Qui accusator est reuelat secretum,& qui fidelis est in spiritu suo celat sermonem. 14 In loco vbi non est gubernator,corruit populus:salus autem continget in multitudine consilij. 15 Malus malè agit contra iustum,eò quòd fideiussor stetit pro extraneo,& odit eos qui collocant spẽ suam in Deo. 16 Mulier gratiosa diuidit gloriã,& robusti currunt post diuitias. 17 Retribuit bonum *animæ suæ* vir benignus:& qui perdit corpus suum,crudelis est. 18 Impius facit opera iniquitatis:& qui seminat in iustitia,veritas eius erit merces ipsius. 19 Sicut qui facit iustitiam seruatur ad vitã, sic qui sequitur malum, seruatur ad mortem. 20 Abominatur Deus prauos corde, & vult illos qui simplices sunt. 21 Qui extendit manum suam contra socium suum,non erit innoxius à malo,& semen iustorum saluum erit. 22 Sicut circulus aureus in naribus porci,sic est mulier pulchra & fœtido sensu. 23 Desiderium iustorum ad bonum est,& expectatio impiorum ad iram. 24 Est qui dispergit,& rursus additur ei, & indigentia erit ei qui recedit à rectitudine. 25 Anima benedicta impinguabitur;& qui docet, etiam ipse discet.

26 מנע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר:
27 שחר טוב יבקש רצון ודרש רעה תבואנו:
28 בוטח בעשרו הוא יפל וכעלה צדיקים יפרחו:
29 עכר ביתו ינחל רוח ועבד אויל לחכם לב:
30 פרי צדיק עץ חיים ולקח נפשות חכם:
31 הן צדיק בארץ ישלם אף כי רשע וחוטא:

יב

1 אהב מוסר אהב דעת ושונא תוכחת בער:
2 טוב יפיק רצון מיהוה ואיש מזמות ירשיע:
3 לא יכון אדם ברשע ושרש צדיקים בל ימוט:
4 אשת חיל עטרת בעלה וכרקב בעצמותיו מבישה:
5 מחשבות צדיקים משפט תחבלות רשעים
מרמה:
6 דברי רשעים ארב דם ופי ישרים יצילם:
7 הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמד:
8 לפי שכלו יהלל איש ונעוה לב יהיה לבוז:
9 טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם:
10 יודע צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים אכזרי:
11 עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקים חסר לב:
12 חמד רשע מצוד רעים ושרש צדיקים יתן:
13 בפשע שפתים מוקש רע ויצא מצרה צדיק:
14 מפרי פי איש ישבע טוב וגמול ידי אדם
ישיב לו:
15 דרך אויל ישר בעיניו ושמע לעצה חכם:
16 אויל ביום יודע כעסו וכסה קלון ערום:
17 יפיח אמונה יגיד צדק ועד שקרים מרמה:
18 יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא:
19 שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר:
20 מרמה בלב חרשי רע וליעצי שלום שמחה:

26 * Qui abscõdit frumẽta, maledicetur in
populis: benedictio autẽ super caput ven-
27 dentiũ. *Bene cõsurgit diluculo qui quęrit
bona: qui autẽ inuestigator malorũ est, op
28 primetur ab eis. * Qui confidit in diuitiis
suis, corruet: iusti autẽ quasi virẽs foliũ ger
29 minabũt. *Qui cõturbat domũ suam, pos-
sidebit ventos: & qui stultus est, seruiet sa-
30 pienti. *Fructus iusti lignũ vitæ, & qui sus-
31 cipit animas sapiens est. *Si iustus in terra
recipit, quanto magis impius & peccator?

CAP. XII.

1 QVi diligit disciplinã, diligit scientiã; qui
autẽ odit increpationes, insipiens est.
2 *Qui bonus est, hauriet sibi gratiã à Dño;
qui autẽ cõfidit in cogitationibus suis im-
3 piè agit. *Non roborabitur homo ex im-
pietate, & radix iustorũ nõ cõmouebitur.
4 *Mulier diligẽs corona est viro suo, & pu
tredo in ossibus eius, quę cõfusione res di-
5 gnas gerit. *Cogitationes iustorũ iudicia,
6 & cõsilia impiorũ fraudulẽta. *Verba im-
piorũ insidiãtur sanguini, os iustorũ libe-
7 rabit eos. *Verte impios, & nõ erũt; domus
8 autẽ iustorũ ꝑmanebit. *Doctrina sua no-
scitur vir; qui autẽ vanus & excors est, pa-
9 tebit cõtemptui. *Melior est pauꝑ & suffi-
ciens sibi, quàm gloriosus & indigẽs pane.
10 * Nouit iustus iumentorũ suorũ animas,
11 viscera autẽ impiorũ crudelia. *Qui opa-
tur terrã suã satiabitur panib⁹: qui autẽ se-
12 ctatur otiũ, stultissimus est. *Desideriũ im
pij monimentũ est impiorũ: radix autẽ iu
13 storũ ꝓficiet. *Propter peccata labiorum
ruina ꝓximat malo, effugiet autẽ iustus de
14 angustia. *De fructu oris sui vnusquisque
replebitur bonis, & iuxta opa manuũ sua-
15 rũ retribuetur ei. *Via stulti recta in oculis
16 eius: qui autẽ sapiens est, audit cõsilia. *Fa-
tuus statim indicat irã suã: qui autẽ dissi-
17 mulat iniuriã, callid⁹ est. *Qui quod nouit
loquitur, iudex iustitiæ est; qui autẽ mẽti-
18 tur, testis est fraudulẽtus. *Est qui ꝓmittit
& quasi gladio pũgitur cõscientiæ; lingua
autẽ sapientiũ sanitas. 19 *Labium veritatis firmũ erit in perpetuũ; qui autẽ testis est repẽtinus, concin-
nat linguã mẽdacij. 20 *Dolus in corde cogitãtiũ mala: qui autẽ pacis ineũt cõsilia, sequetur eos gaudiũ.

** Cõtinens triticũ relinquat ipsum gentibus,* 26
*benedictio autẽ in caput distribuentis. * Qui fa-* 27
bricat bona, quærit gratiã bonã: exquirentẽ autẽ
*mala comprehendent eũ. * Qui cõfidit in diuitiis* 28
suis hic corruet: at qui inhæret iustis, orietur.
** Qui nõ præsto est suæ domui, possidebit ven-* 29
*tos; seruiet autẽ stultus prudenti. * De fructu iu* 30
stitiæ nascitur arbor vitæ, auferũtur autẽ intem
*pestiuæ animæ iniquorũ. * Si quidem iustus vix* 31
saluatur, impius & peccator vbi apparebit?

CAP. XII.

DIligens disciplinã diligit sensum: at qui odit 1
*increpationes, insipiens. * Melius qui inuenit* 2
gratiã apud Dominũ, vir autẽ iniquus tacebi-
*tur. * Nõ dirigetur homo ex iniquo, at radices iu* 3
*storũ nõ auferẽtur. * Mulier virilis corona viro* 4
suo; quemadmodũ autẽ in ligno vermis, sic virũ
*perdit mulier mala. * Cogitationes iustorũ iudi-* 5
*cia, gubernãt autẽ impij dolos. * Sermones impio-* 6
rũ dolosi in sanguinẽ: os autem rectorũ liberabit
*eos. * Vbicunq; vertatur impius deletur; domus* 7
*autẽ iustorũ permanebũt. * Os prudentis lauda-* 8
*tur à viro, piger corde autẽ subsannatur. * Meli⁹* 9
vir in inhonoratione seruiẽs sibi, quàm honorẽ si-
*bi circũponẽs et indigẽs pane. * Miseratur iustus* 10
animas iumentorũ suorũ, at viscera impiorũ cru
*delia. * Qui operatur suã terrã implebitur pani-* 11
bus, at sectãtes vana indigentes mente. Qui est
suauis in vinorũ immorationibus, in suis muni-
*tionibus relinquet ignominiã. * Desideria impio-* 12
*rũ mala, at radices piorũ in munitionibus. * Pro-* 13
pter peccatũ labiorũ incidet in laqueos peccator,
*effugit autẽ ex eis iustus. * De fructibus oris vi-* 14
ri anima replebitur bonis; retributio autẽ labio-
*rũ suorũ tribuetur ei. * Viæ stultorũ rectæ corã* 15
*eis, exaudit autẽ cõsilia sapiens. * Fatuus ipso die* 16
indicat irã suam, celat autẽ suã ignominiam cal-
*lidus. * Demonstratam fidem annuntiat iustus,* 17
*at testis iniustorũ dolosus. * Sunt qui dicentes,* 18
vulnerant quasi ensis, linguæ autem sapientum
*sanant. * Labia vera dirigunt testimonium, te-* 19
stis autem repentinus linguam habet iniustam.
** Dolus in corde fabricantis mala, at vo-* 20
lentes pacem gaudebunt.

26 * ὁ συνέχων σῖτον ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, εὐλογία
27 δὲ εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. * τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζη-
τεῖ χάριν ἀγαθήν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐ-
28 τόν. * ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ ἑαυτοῦ οὗτος πεσεῖται, ὁ δὲ ἀντι-
29 λαμβανόμενος δικαίων ἀνατελεῖ. * ὁ μὴ συμπεριφερό-
μενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἀνέμους, δουλεύσει δὲ ἄ-
30 φρων φρονίμῳ. * ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον
31 ζωῆς, ἀφαιροῦνται δὲ ἄωροι ψυχαὶ παρανόμων. * εἰ ὁ μὲν δί-
καιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

ιβʹ

1 * Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν, ὁ δὲ μισῶν ἐ-
2 λέγχους ἄφρων. * κρεῖσσον ὁ εὑρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ, ἀνὴρ
3 δὲ παράνομος παρασιωπηθήσεται. * οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος
4 ἐξ ἀνόμου, αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. * γυνὴ
ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώ-
5 ληξ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός. * λογισμοὶ δι-
6 καίων κρίματα, κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους. * λόγοι ἀσε-
7 βῶν δόλιοι εἰς αἷμα, στόμα δὲ ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. * οὗ ἐὰν
στραφῇ ὁ ἀσεβὴς ἀφανίζεται, οἶκοι δὲ δικαίων παραμένουσι.
8 * στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός· νωθροκάρδιος δὲ
9 μυκτηρίζεται. * κρεῖσσον ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ
10 τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος ἄρτου. * οἰκτείρει δί-
καιος ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν
11 ἀνελεήμονα. * ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσεται
ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν. ὅς ἐστιν ἡ-
δὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι κατα-
12 λείψει ἀτιμίαν. * ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαί, αἱ δὲ ῥίζαι
13 τῶν εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι. * διὰ ἁμαρτίαν χειλέων ἐμ-
πίπτει εἰς παγίδας ἁμαρτωλός, ἐκφεύγει δὲ ἐξ αὐτῶν δί-
14 καιος. * ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνδρὸς ψυχὴ πλησθήσεται
ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ ἀποδοθήσεται αὐτῷ.
15 * ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν, εἰσακούει δὲ συμβου-
16 λίας σοφός. * ἄφρων αὐθήμερον ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ,
17 κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν πανοῦργος. * ἐπιδεικνυμένην
πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος.
18 * εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώσκουσιν ὡς μάχαιρα, γλῶσσαι
19 δὲ σοφῶν ἰῶνται. * χείλη ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν,
20 μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν ἔχει ἄδικον. * δόλος ἐν καρδίᾳ
τεκταινομένου κακά· οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφραν-
θήσονται.

תרגום

26 מן דכלא עבורא באלצנא נשבקין לבעלי דבבוי וברכתא תהוי לאנא דמזבן: 27 דמקדם טבתא בעי צבינא ותבע בישתא אתיא
עלוי: 28 דמסבר בעתרה הוא נפל ואיך טרפא צדיקי מפרחין: 29 עכר ביתה ירת פחתא וסכלא יהי עבדא לחכימא לבא: 30 פרוי
לצדיקא אילנא דחיי ומקבלנא נפשי חכמתא: 31 הן צדיקא בארעא מתחסן ורשיעי וחטאי סיפין מן ארעא: יב
1 מן דרחם מרדותא רחם ידיעתא וסני מכסנותא בורא הוא: 2 טב מן דקביל רעותה דאלהא וגברא רשיעא רועיעא תרעיתה:
3 לא נתקן בר נשא ברשעא ועקרהון דצדיקי לא נזוע: 4 אתתא בשרתא כלילא לבעלה ואנתתא בישתא היך מלטיתא בקיסא
היכנא מיברא גרמוי דגברה: 5 מחשבתהון דצדיקי דינא ברנותא דרשיעי רמיותא: 6 מלי דרשיעי כמנין לדמא ופומהון דתריצי
מפצי להון: 7 נתהפכון רשיעי ולא נשתכחון וביתיהון דצדיקי יקום: 8 גברא משתבח בפמא דסכלתנותה וחסיר רעינא יהוי לשטותא:
9 טב הוא זלילא ועבדי אית לה מן הוא דמתיקר וחסיר לחמא: 10 ידע צדיקא נפשא דבעירה ורחמיהון דרשיעי נכזריותא: 11 דפלח
בארעא יסבע לחמא ודרדף בתר סריקותא חסר רעינא הוא: 12 דאת רשיעא מצודתא בישתא ועקרהון דצדיקי נתקים: 13 בחובא
דשפותא מתקל בישא ופלט צדיקא מן עקתא: 14 גברא מן פרי פמה ישבע טבתא וכל בר נש היך טובן אידוי מתפרע: 15 ארחה
דסכלא תריצא באפוי ודשמע לעצתא חכימא הוא: 16 שטיא בר יומה מודע רגזה ועריס מכסי צערה: 17 מן דמסהד הימנותא
מחוי צדיקותא וסהדותא דשקרא רמאה הוא: 18 אית דאמרין ספסרא רגשא ולשנא דחכימי מאסיה: 19 שפתא דקשטא
תתקן לעלם וסהדא מסרהב בלשנא דשקרא: 20 רמיותא בלבהון דחשלין בישתא ולאלין דיעצין שלמא חדותא תהוי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Qui prohibet frumentum, in fame relinquet illud inimicis suis, & benedictio erit ij qui vendit. 27 Qui consurgit diluculo ad bonum, quærit beneplacitum: & qui quærit malum, veniet super eum. 28 Qui sperat in diuitiis suis, ipse corruet: & sicut foliũ iusti germinabunt. 29 Qui conturbat domum suam, possidebit ventum, & stultus erit seruus sapientis corde. 30 Fructus iusti arbor vitæ, & susceptrix animarum est sapientia. 31 Ecce iustus in terra roboratur: impij autem & peccatores de terra consumentur. CAP. XII.

QVi diligit disciplinam, diligit scientiam: & qui odit increpationem, insipiens est. 2 Bonus est qui suscipit voluntatem à Deo, & viri impij infringitur consilium. 3 Non dirigetur filius hominis in impietate, radix autem iustorum non commouebitur. 4 Mulier honesta corona est viri sui, & mulier mala sicut putredo in ligno, sic disperdit ossa viri sui. 5 Cogitationes iustorum, iudicium; & solertia impiorum fraus est. 6 Verba impiorum insidiantur sanguini, & os rectorum liberat eos. 7 Subuertuntur impij, & non inueniuntur; domus autem iustorum permanebit. 8 Vir laudatur iuxta intellectum eius, & indigens intelligentia erit in contemptum. 9 Melior est abiectus qui habet seruos, quàm ille qui gloriosus est & indiget pane. 10 Nouit iustus animam iumenti sui, & miserationes impiorum, crudelitas. 11 Qui operatur terram suam satiabitur pane: & qui sectatur vacua, indigens intellectu est. 12 Desiderat impius rete mali, radix autẽ iustorũ permanebit. 13 Propter peccatum labiorum corruit malus, & liberatur iustus de angustia. 14 Vir de fructibus oris sui satiabitur bono, & omni homini retribuetur iuxta bona manuũ suarũ. 15 Via stulti recta est in conspectu eius: & qui audit consiliũ, sapiens est. 16 Stultus importunè iram suã ostendit: callidus autẽ celat ignominiã suam. 17 Qui attestatur veritatẽ, narrat iustitiam, & testimoniũ falsum dolosum est. 18 Sunt qui dicant *quasi* gladios tumultuosos, & lingua sapientum sanat. 19 Labium veritatis dirigetur in seculũ, & festinus lingua testis falsitatis est. 20 Dolus est in corde eorum qui cogitant malum, & gaudium erit iis qui consilium pacis ineunt.

21 * לא־יאנה לצדיק כל־און ורשעים מלאו רע׃
22 * תועבת יהוה שפתי־שקר ועשי אמונה רצונו׃
23 * אדם ערום כסה דעת ולב כסילים יקרא אולת׃
24 * יד־חרוצים תמשול ורמיה תהיה למס׃
25 * דאגה בלב־איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה׃
26 * יתר מרעהו צדיק ודרך רשעים תתעם׃
27 * לא־יחרך רמיה צידו והון־אדם יקר חרוץ׃
28 * בארח־צדקה חיים ודרך נתיבה אל־מות׃

יג

1 * בן חכם מוסר אב ולץ לא־שמע גערה׃
2 * מפרי פי־איש יאכל טוב ונפש בגדים חמס׃
3 * נצר פיו שמר נפשו פשק שפתיו מחתה לו׃
4 * מתאוה ואין נפשו עצל ונפש חרצים תדשן׃
5 * דבר־שקר ישנא צדיק ורשע יבאיש ויחפיר׃
6 * צדקה תצר תם־דרך ורשעה תסלף חטאת׃
7 * יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב׃
8 * כפר נפש־איש עשרו ורש לא־שמע גערה׃
9 * אור־צדיקים ישמח ונר רשעים ידעך׃
10 * רק־בזדון יתן מצה ואת־נועצים חכמה׃
11 * הון מהבל ימעט וקבץ על־יד ירבה׃
12 * תוחלת ממשכה מחלה־לב ועץ חיים תאוה באה׃
13 * בז לדבר יחבל לו וירא מצוה הוא ישלם׃
14 * תורת חכם מקור חיים לסור ממקשי מות׃
15 * שכל־טוב יתן־חן ודרך בגדים איתן׃
16 * כל־ערום יעשה בדעת וכסיל יפרש אולת׃
17 * מלאך רשע יפל ברע וציר אמונים מרפא׃
18 * ריש וקלון פורע מוסר ושומר תוכחת יכבד׃
19 * תאוה נהיה תערב לנפש ותועבת כסילים
סור מרע׃

21 * Nõ contriſtabit iuſtũ quicquid ei ac-
22 ciderit, impij autẽ replebũtur malo. * Abo-
minatio eſt Dño labia mẽdacia: qui autem
23 fideliter agũt, placent ei. * Homo verſutus
celat ſcientiã, & cor inſipientium ꝓuocat
24 ſtultitiã. * Manus fortiũ dñabitur: quæ au-
25 tem remiſſa eſt, tributis ſeruiet. * Mæror in
corde viri humiliabit illũ, & ſermone bo-
26 no lætificabitur. * Qui negligit damnũ ꝓ-
pter amicũ, iuſtus eſt; iter autẽ impiorum
27 decipiet eos. * Nõ inueniet fraudulẽtus lu-
crũ, & ſubſtãtia hominis erit auri preciũ.
28 * In ſemita iuſtitiæ vita, iter autẽ deuiũ
ducit ad mortem. CAP. XIII.
1 Filius ſapiens doctrina patris; qui autẽ il-
2 luſor eſt, non audit cùm arguitur. * De
fructu oris ſui homo ſatiabitur bonis; ani-
3 ma autẽ impiorũ iniqua. * Qui cuſtodit os
ſuũ, cuſtodit animã ſuã; qui autẽ incõſide-
4 ratus eſt ad loquendũ, ſentiet mala. * Vult
& nõ vult piger, aĩa autẽ opantiũ impin-
5 guabitur. * Verbũ mendax iuſtus deteſta-
bitur, impiꝰ autẽ cõfundit & cõfundetur.
6 * Iuſtitia cuſtodit innocẽtis viã, impietas
7 autẽ peccatorẽ ſupplãtat. * Eſt quaſi diues
cùm nihil habeat, & eſt quaſi pauper cùm
8 in multis diuitiis ſit. * Redẽptio aĩæ viri di
uitiæ ſuæ; qui autẽ paup eſt, increpationẽ
9 nõ ſuſtinet. * Lux iuſtorũ lætificat, lucerna
10 autẽ impiorũ extinguetur. * Inter ſupbos
ſemp iurgia ſunt, qui autẽ agũt omnia cũ
11 cõſilio, regũtur ſapĩa. * Subſtãtia feſtinata
minuetur; quæ autem paulatim colligitur
12 manu, multiplicabitur. * Spes quæ differ-
tur affligit animã: lignũ vitę deſideriũ ve-
13 niẽs. * Qui detrahit alicui rei, ipſe ſe in fu-
turũ obligat: qui autẽ timet præceptũ, in
14 pace verſabitur. * Lex ſapiẽtis fons vitæ, vt
15 declinet à ruina mortis. * Doctrina bona
dabit gratiã, in itinere contemptorũ vora-
16 go. * Aſtutus oĩa agit cũ cõſilio: qui autẽ fa
17 tuus eſt, apit ſtultitiã. * Nũcius impij cadet
18 in malũ, legatus fidelis ſanitas. * Egeſtas &
ignominia ei qui deſerit diſciplinam; qui autem acquieſcit arguenti, glorificabitur. 19 * Deſiderium
ſi compleatur delectat animam, deteſtantur ſtulti eos qui fugiunt mala.

תרגום

21 לא שפיר לצדיקא כל־מדעם זעתא ורשיעי מלין בישתא׃ 22 מרחקתה דאלהא ספותה דשקרא ובאלין דעבדין הימנותא מתרעי׃
23 בר־נש ערימא מכסה ידיעתא ולבהון דסכלי סני ידיעתא׃ 24 אידא דתקיפי תשלט ורמאי יהון למסא׃ 25 מלתא דחילתא
בלבה דגברא מרחלא ומלא טבא מחדיא לה׃ 26 טב מן חבריה צדיקא וארחיהון דרשיעי מטעי להון׃ 27 לא נתקבל צידא לגברא
נכילא ומולה דבר אנש דהבא יקירא׃ 28 בארחא דצדיקא חיי וארח דאבהתנא למותא׃ יג
1 בר חכימא מקבל מרדותא דאבא וברא ממקנא לא מקבל בעתא׃ 2 גברא מן פרי פומה נסבע טבתא ונפשהון דבזוזי תתחייה׃
3 דנטר פומה מזדהר נפשה ופתח ספותה סגו שניא אית לה׃ 4 מתרגרגא נפשה דעטלא מדעם ולא מיתי לה ונפשהון דתקיפי תדהן׃
5 מלתא דשקרא סני צדיקא ורשיעא נבהת ונחפר׃ 6 צדקתא תנטר לאלין דתמימין בארחתהון ורשיעא מטלטל בחטוהי׃
7 אית דמעתר נפשה וליה כל־מדעם ומסכן נפשה ומולה סגיאה׃ 8 אית לה פרקנא דנפשה דגברא עתרה ומסכנא לא מקבל בעתא׃
9 נהרא דצדיקי נדוץ ושרגא דרשיעי נדעך׃ 10 לחוד בזדנותא אתיא מצותא ואלין דמתמלכין חכימי אנון׃ 11 מזלא מן עולא
דמרה יזער ודמכניש ויהב למסכנא יסגי ממונה׃ 12 טב מן דמשדי למעדרו מן דתלי בסברא ואילנא דחיי ריגתא מיתא׃
13 דבזי על מלתא נתחבל מנה ודדחל מפקדנא משתלם טבתא׃ 14 נמוסא דחכימא מבועי דחיי למסטי מן פחא דמותא׃
15 שכלא טבא יהב חסדא וארחא תקיפא דבזוזי תיבד׃ 16 כל־ערימא עבדה מדעתא וסכלא פרס לה לשטיותא׃
17 שליחא בישא יפל בבישתא ואזגדא מהימנא אסיא הוא׃ 18 מסכנא ומן לה צערא מרש מרדותא ודמזדהר במכסנותא מתיקר׃
19 ריגתא דיאיא תבסם נפשא ומתרחקא דסכלי פריקא מן בישתא׃

Nõ placebit iuſto quicquã iniuſtũ: at impij re- 21
*plebũtur malis. * Abominatio Domino labia mẽ-* 22
*dacia, at faciens fides acceptabilis apud eũ. * Vir* 23
prudẽs thronus ſenſus; cor autẽ inſipientiũ ob-
*uiabit execrationibus. * Manus electorũ domi-* 24
nabitur facilè: doloſi autẽ erunt in direptionem.
** Terribilis ſermo cor turbat viri; annũtiatio* 25
*autẽ bona lætificat illũ. * Sapiens iuſtus ſui ipſius* 26
*amicus erit, at via impiorũ decipiet eos. * Nõ fa* 27
bricabit doloſus captiones, poſſeſſio autẽ precioſa
*vir purus. * In viis iuſtitiæ vita; viæ autẽ eorũ,*
qui recordãtur iniuriarũ, in mortẽ. CAP. XIII.
Filius aſtutus obediens patri: filius autẽ inobe- 1
*biens in perditione. * De fructibus iuſtitiæ* 2
comedet bonus: animæ autẽ impiorũ peribũt in-
*tempeſtiuæ. * Qui cuſtodit ſuũ os, cuſtodit ſuam* 3
animã: at temerarius labiis metu afficiet ſeipſũ.
** In deſideriis eſt omnis piger, manus autẽ vi-* 4
*riliũ in diligẽtia. * Sermonẽ iniuſtũ deteſtatur iu* 5
ſtus: impius autẽ cõfunditur, & nõ habebit au-
*daciã loquendi. * Iuſtitia cuſtodit innocẽtes via,* 6
*at impios malos facit peccatum. * Sunt ditantes* 7
ſeipſos nihil habẽtes, & ſunt humiliãtes ſeipſos
*in multis diuitiis. * Redẽptio viri animæ propriæ* 8
*diuitiæ, mendicus autẽ nõ ſuſtinet minas. * Lux* 9
*iuſtis ſemper, lux impiorũ extinguitur. * Malus* 10
cũ iniuria facit mala, at ipſorum cognitores ſa-
*pientes. * Subſtãtia feſtinata cum iniquitate, mi-* 11
nor fit; at congregans ſibi cũ pietate, implebitur.
** Iuſtus miſeretur et cõmodat; arbor enim vi-* 12
*tæ deſideriũ bonũ. * Qui deſpicit rem, deſpicietur* 13
ex ea; at timens præceptũ, hic ſanus eſt. Filio do-
loſo nullũ erit bonũ, famulo autẽ ſapienti proſpe-
*ræ erũt operationes, & dirigetur via eius. * Lex* 14
ſapientis fons vitæ, at demens captus à laqueo
*morietur. * Intellectus bonus dat gratiã, at co-* 15
gnoſcere legem, cognitionis eſt bonæ; viæ autẽ de-
*ſpicientiũ in perditione. * Omnis aſtutus agit cũ* 16
*cognitione, at fatuus pandit ſuã malitiã. * Rex* 17
temerarius cadet in mala, legatus autem ſapiens
*liberabit eum. * Egeſtatem & ignominiã aufert* 18
diſciplina, at cuſtodiens redargutiones glorifica-
*bitur. * Deſideria impiorum delectant animam,* 19
opera autem impiorum longè à cognitione.

21 * Οὐκ ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθή-
22 σονται κακῶν. * βδέλυγμα κυρίῳ χείλη ψευδῆ, ὁ δὲ ποιῶν
23 πίστεις δεκτὸς παρ' αὐτῷ. * ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως,
24 καρδία δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς. * χεὶρ ἐκλεκτῶν κρα-
25 τήσει εὐχερῶς, δόλιοι δὲ ἔσονται εἰς προνομήν. * φοβερὸς λόγος
καρδίαν ταράσσει ἀνδρός· ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει
26 αὐτόν. * ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται· ἡ δὲ ὁδὸς τῶν
27 ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. * οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας,
28 κτῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. * ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης
ζωή· ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον. ιγ'
1 * Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρί· υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπω-
2 λείᾳ. * ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθός, ψυχαὶ δὲ
3 παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι. * ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τη-
ρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ προπετὴς χείλεσι πτοήσει ἑαυτόν.
4 * ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός, χεῖρες δὲ ἀνδρείων ἐν ἐ-
5 πιμελείᾳ. * λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβὴς δὲ αἰσχύνεται,
6 καὶ οὐχ ἕξει παρρησίαν. * δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῷ,
7 τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία. * εἰσὶν οἱ πλουτί-
ζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυ-
8 τοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ. * λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος
9 πλοῦτος, πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν. * φῶς δικαίοις
10 διαπαντός, φῶς ἀσεβῶν σβέννυται. * κακὸς μεθ' ὕβρεως
11 πράσσει κακά, οἱ δὲ αὐτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί. * ὕπαρ-
ξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται· ὁ
12 δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ' εὐσεβείας πληθυνθήσεται. * δίκαιος
οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ, δένδρον γὰρ ζωῆς ἐπιθυμία ἀγαθή.
13 * ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται ὑπ'
αὐτοῦ. ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολὴν οὗτος ὑγιαίνει. υἱῷ δολίῳ
οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν, οἰκέτῃ δὲ σοφῷ εὔοδοι ἔσονται πράξεις,
14 καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. * νόμος σοφοῦ πηγὴ
ζωῆς, ὁ δὲ ἄνους ἁλοὺς ὑπὸ παγίδος θανεῖται.
15 * σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, τὸ δὲ γνῶναι νόμον, δια-
νοίας ἐστὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ.
16 * πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐξε-
17 πέτασεν αὐτοῦ κακίαν. * βασιλεὺς θρασὺς πεσεῖται εἰς
18 κακά· ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. * πενίαν καὶ
ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία· ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους
19 δοξασθήσεται. * ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν ἡδύνουσι ψυχήν,
ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Non decet iuſtum aliquid iniquitatis, impij autem replentur malo. 22 Abominatio Dei eſt labium mendacij: & qui fideliter agunt placent ei. 23 Filius hominis aſtutus operit ſcientiam, & cor ſtultorum repetit ſcientiam. 24 Manus fortium dominabitur, & doloſi erunt in tributum. 25 Verbum timoris in corde viri terrorem gignit, & verba bona lætificant illum. 26 Melior eſt iuſtus ſocio ſuo, & via impiorũ decipit eos. 27 Non obuiam fiet venatio viro doloſo, & ſubſtantia hominis erit aurum precioſum. 28 In via iuſti vita eſt, & iter patrum noſtrorum in mortem.

CAP. XIII.

Filius ſapiens ſuſcipit doctrinam patris: ſed filius deriſor non ſuſcipit obiurgationẽ. 2 Vnuſquiſque de fructibus oris ſui ſatiabitur bono; anima autem prædonum deiectione. 3 Qui cuſtodit os ſuum, cauet animæ ſuæ: & qui aperit labia ſua, multus terror imminet ei. 4 Deſiderat anima pigri aliquid, & non obuenit ei: & anima fortium impinguabitur. 5 Verbum mẽdacij deteſtatur iuſtus, impius autẽ confundetur & erubeſcet. 6 Iuſtitia cuſtodiet eos qui ſimplices ſunt in via ſua; impius autem inſtabilis erit propter peccata ſua. 7 Eſt qui diuitem facit ſemetipſum, & nihil habet; & eſt qui pauperem facit animam ſuam, & habet ſubſtantiam multam. 8 Redemptio animæ cuiuſque ſunt diuitiæ ſuæ, pauper autem non recipit increpationem. 9 Lux iuſtorũ exultabit, & lucerna impiorum extinguetur. 10 Attamen in ſuperbia venit contentio: & hi qui conſilium ineunt, ſapientes ſunt. 11 Opulentia iniquitate poſſeſſoris acquiſita minuetur: & qui congregat & dat pauperi, multiplicabit pecuniam ſuam. 12 Melior eſt qui proiicit ſarculum ſuum illo qui pendit in ſpe: & arbor vitæ adducit deſiderium. 13 Qui contemnit verbum, detrimentum patietur ab eo; & qui timet præceptum, penſabitur bono. 14 Lex ſapientis fons vitæ, ad declinandum à laqueo mortis. 14 Intellectus bonus dat gratiam, & via fortis direptorum peribit. 16 Omnis callidi opus eſt ex ſcientia, & ſtultus ſibi expandit ſtultitiam ſuã. 17 Nuncius impius cadet in malum, & legatus fidelis medicina eſt. 18 Pauper & qui ignominioſus eſt deſerit diſciplinam: & qui cautus eſt in redargutione, honoratur. 19 Deſiderium honeſtum ſuaue eſt animæ, & abominatio ſtultorum eſt recedere à malo.

20 הולך את חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע׃
21 חטאים תרדף רעה ואת צדיקים ישלם טוב׃
22 טוב ינחיל בני בנים וצפון לצדיק חיל חוטא׃
23 רב אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט׃
24 חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר׃
25 צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר׃

יד

1 חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה
תהרסנו׃
2 הולך בישרו ירא יהוה ונלוז דרכיו בוזהו׃
3 בפי אויל חטר גאוה ושפתי חכמים תשמורם׃
4 באין אלפים אבוס בר ורב תבואות בכח שור׃
5 עד אמונים לא יכזב ויפיח כזבים עד שקר׃
6 בקש לץ חכמה ואין ודעת לנבון נקל׃
7 לך מנגד לאיש כסיל ובל ידעת שפתי דעת׃
8 חכמת ערום הבין דרכו ואולת כסילים מרמה׃
9 אולים יליץ אשם ובין ישרים רצון׃
10 לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר׃
11 בית רשעים ישמד ואהל ישרים יפריח׃
12 יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות׃
13 גם בשחק יכאב לב ואחריתה שמחה תוגה׃
14 מדרכיו ישבע סוג לב ומעליו איש טוב׃
15 פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשרו׃
16 חכם ירא וסר מרע וכסיל מתעבר ובוטח׃
17 קצר אפים יעשה אולת ואיש מזמות ישנא׃
18 נחלו פתאים אולת וערומים יכתרו דעת׃
19 שחו רעים לפני טובים ורשעים על שערי
צדיק׃
20 גם לרעהו ישנא רש ואהבי עשיר רבים׃

20 *Qui cũ ſapientibus graditur, ſapiẽs erit;
21 amicus ſtultorũ ſimilis efficietur. *Pecca-
tores pſequetur malũ, & iuſtis retribuẽtur
22 bona. *Bonus relinquit hæredes filios &
nepotes, & cuſtoditur iuſto ſubſtãtia pec-
23 catoris. *Multi cibi in noualibus patrum,
24 & aliis congregantur abſq; iudicio. *Qui
parcit virgæ, odit filiũ ſuũ; qui autẽ diligit
25 illũ, diligẽter erudit. *Iuſtus comedit & re-
plet animam ſuam; venter autẽ impiorum
inſaturabilis. CAP. XIIII.

1 SApiens mulier ædificat domũ ſuã, inſi-
piens extructã quoq; manib⁹ deſtruet.
2 *Ambulãs recto itinere & timens Dñm,
deſpicitur ab eo qui infami graditur via.
3 *In ore ſtulti virga ſupbiæ, labia autẽ ſa-
4 pientũ cuſtodiũt eos. *Vbi nõ ſunt boues,
præſepe vacuũ eſt: vbi autẽ apparẽt pluri-
mæ ſegetes, ibi manifeſta eſt fortitudo bo-
5 uis. *Teſtis fidelis nõ mentietur, profert au
6 tẽ mendaciũ doloſus teſtis. *Quærit deri-
ſor ſapientiã & non inuenit, doctrina pru-
7 dentiũ facilis. *Vade contra virũ ſtultũ, &
8 neſcit labia prudẽtiæ. *Sapientia callidi eſt
intelligere viã ſuã, & prudentia ſtultorum
9 errans. *Stultis illudet peccatũ, & inter iu
10 ſtos morabitur gratia. *Cor quod nouit a-
maritudinẽ animæ ſuæ, in gaudio eius nõ
11 miſcebitur extraneus. *Domus impiorum
delebitur, tabernacula iuſtorum germina-
12 bũt. *Eſt via quę videtur homini iuſta, no-
13 uiſsima autẽ eius deducũt ad mortẽ. *Ri-
ſus dolore miſcebitur, & extrema gaudij
14 luctus occupat. *Viis ſuis replebitur ſtul-
15 tus, & ſupeũ erit vir bonus. *Innocẽs cre-
dit omni verbo, aſtutus conſiderat greſſus
16 ſuos. *Sapiẽs timet & declinat à malo, ſtul
17 tus trãſilit & cõfidit. *Impatiens opabitur
18 ſtultitiã, & vir verſutus odioſus eſt. *Poſsi-
debũt paruuli ſtultitiã, & expectabunt a-
19 ſtuti ſcientiã. *Iacebũt mali ante bonos, &
impij ante portas iuſtorum.
20 *Etiã proximo ſuo pauper odioſus eſt,
amici verò diuitum multi.

*Qui circumfertur ſimul cum ſapientibus, 20
ſapiens erit; qui autẽ circumuertitur ſimul cum
ſtultis, agnoſcetur.
*Peccantes perſequentur mala; at iuſtos ap- 21
prehendent bona. *Bonus vir relinquet hæredes 22
filios filiorũ, theſauriz ãtur autem iuſtis diuitiæ
impiorum. *Iuſti facient in diuitiis annos mul- 23
tos, iniuſti verò peribunt breuiter. *Qui parcit 24
virgæ, odit filium ſuũ, at diligens inſtanter eru-
dit. *Iuſtus comedens replet animam ſuã, animæ 25
autem impiorum indigentes.

CAP. XIIII.

SApientes mulieres ædificarunt domos, at in- 1
ſipiens euertit manibus ſuis. *Ambulans re- 2
ctè timet Dominũ, at qui tortuoſè incedit viis
ſuis, inhonorabitur. *Ex ore ſtultorũ virga in- 3
iuriæ, labia autem ſapientum cuſtodiunt eos.
*Vbi nõ ſunt boues, præſepia munda: vbi au- 4
tem multa genimina, manifeſta bouis fortitudo.
*Teſtis fidelis non mentitur, accendit autem 5
mentientẽ teſtis iniuſtus. *Quæres ſapientiam 6
apud malos & nõ inuenies; ſenſus autem apud
prudentes facilis. *Omnia contraria viro ſtulto, 7
arma autẽ ſenſus labia ſapiẽtia. *Sapientia aſtu- 8
torũ cognoſcet vias eorũ: amentia autem ſtulto-
rũ in deceptione. *Domus iniquorũ debebũt pu 9
rificationem, domus autem iuſtorũ acceptabiles.
*Cor viri ſenſitiuũ mæſta anima eius: quando 10
autem lætetur, nõ miſcetur iniuria. *Domus im- 11
piorũ delebuntur, tabernacula autẽ rectorũ ſta-
bũt. *Eſt via quæ videtur recta eſſe apud homi- 12
nes, at nouiſsima eius vadũt ad fundũ inferni.
*In lætitiis nõ miſcetur mœror: extrema autẽ 13
gaudij in luctũ vadũt. *Suis viis replebitur qui 14
eſt audacis cordis; ab autem cogitationibus eius
vir bonus. *Innocens credit omni verbo, aſtu- 15
tus autẽ vadit in pœnitentiã. *Sapiens timens 16
declinauit à malo, at ſtultus ſibi confidens miſce
tur iniquo. *Impatiens operatur cum temeri- 17
tate, vir autẽ prudens multa ſuffert. *Diuident 18
ſtulti malitiam, at aſtuti dominabuntur ſenſus.
*Labentur mali ante bonos, & impij colent 19
portas iuſtorum. *Amici odibunt amicos men- 20
dicos: amici autem diuitum multi.

20 *ὁ συμπορευόμενος σοφοῖς σοφὸς ἔσται, ὁ δὲ συμπορευ-
21 όμενος ἄφροσι γνωσθήσεται. *ἁμαρτάνοντας καταδιώ-
ξεται κακά, τοὺς δὲ δικαίους καταλήψεται ἀγαθά.
22 *ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱοὺς υἱῶν, θησαυρίζεται
23 δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. *δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ
ἔτη πολλά. ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται συντόμως.
24 *ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγα-
25 πῶν ἐπιμελῶς παιδεύει. *δίκαιος ἔσθων ἐμπιπλᾶται
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς.

ιδ

1 *Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησαν οἴκους. ἡ δὲ ἄφρων κα-
2 τέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς. *ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖται
τὸν κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀτιμασθήσεται.
3 *ἐκ στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὕβρεως, χείλη δὲ σο-
4 φῶν φυλάσσει αὐτούς. *οὗ μὴ εἰσὶ βόες, φάτναι καθαραί, οὗ
5 δὲ πολλὰ γεννήματα φανερὰ βοὸς ἰσχύς. *μάρτυς πιστὸς
6 οὐ ψεύδεται. ἐκκαίει δὲ ψευδῆ μάρτυς ἄδικος. *ζητήσεις σο-
φίαν παρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὑρήσεις, αἴσθησις δὲ παρὰ φρονί-
7 μοις εὐχερής. *πάντα ἐναντία ἀνδρὶ ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰ-
8 σθήσεως χείλη σοφά. *σοφία πανούργων ἐπιγνώσεται
9 τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἄνοια δὲ ἀφρόνων ἐν πλάνῃ. *οἰκίαι πα-
ρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμόν, οἰκίαι δὲ δικαίων δε-
10 κταί. *καρδία ἀνδρὸς αἰσθητικὴ λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.
ὅταν δὲ εὐφραίνηται οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει.
11 *οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται, σκηναὶ δὲ κατορθούντων
12 στήσονται. *ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι παρὰ ἀνθρώποις·
τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ᾅδου.
13 *ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη, τελευταῖα
14 δὲ χαρᾶς εἰς πένθος ἔρχεται. *τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν πλησθή-
σεται θρασυκάρδιος, ἀπὸ δὲ τῶν διανοημάτων αὐτοῦ ἀνὴρ
15 ἀγαθός. *ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ, πανοῦργος δὲ
16 ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. *σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ
κακοῦ· ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ.
17 *ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος
18 πολλὰ ὑποφέρει. *μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, οἱ
δὲ πανοῦργοι κρατήσουσιν αἰσθήσεως.
19 *ὀλισθήσουσι κακοὶ ἔναντι ἀγαθῶν, καὶ ἀσεβεῖς θερα-
20 πεύσουσι θύρας δικαίων. *φίλοι μισήσουσι φίλους πτω-
χούς, φίλοι δὲ πλουσίων πολλοί.

תרגום

20 דמהלך עם חכימי נתחכם ודמחבר לסכלי נבאש לה׃ 21 לחטאי תרדף בישתא וצדיקי ישתלמון טבתא׃ 22 גברא טבא מורית לבני בנוהי ומתנטר לצדיקא עתרה דחטאיה׃ 23 רבא אכל ארע מסכנא ואית גברא מתנגד בלא דינא׃ 24 דחשך שבטה סני ברה ודרחם לה מקדם לה מרדותא׃ 25 צדיקא אכל ושבעא נפשה וכרסי דרשיעי תחסר׃

יד

1 חכימתא דנשיא בניא ביתא ושטיתא בידהא עקרא לה׃ 2 דמהלך בתריצותא דחל מן קדם אלהא ודעשיק בארחתה שאט לה׃ 3 בפומה דשטיא זקתא וצערא ושפותהון דחכימי נטרן אנון׃ 4 אתר דלית תורא דכין ארותא וסגעא דעללתא בחילה דתורא׃ 5 סהדא מהימנא לא מכזב ודממלל כדבותא סהדא רגלא הוא׃ 6 בעי ממקנא חכמתא ולית וידיעתא למן דמתבין זלילא׃ 7 אזל בארחא אחריתא מן קדם סכלא דלית בשפותה ידיעתא׃ 8 חכמתא דערימא ביונא דארחא ושטיותא דסכלי רמיותא׃ 9 כסילי מתלין בחטאה ובינת תריצי רעותא׃ 10 לבא ידע מרירותא נפשה ובחדותה לא מתערב נכראה׃ 11 ביתא דרשיעי ישתיצי ומשכנא דתריצי מפרח׃ 12 אית ארחא דסברין בני נשא תריצא היא וסופה ארחתא דמותא׃ 13 אף בגחכא נכאב לבא וסופא חדותא וחירותא׃ 14 מן ארחתה נסבע מן דמריח לבה וגברא טבא נסבע מן דחלתה׃ 15 שברא מהימן לכל מלי וערומא מתבין לשבחה׃ 16 חכימא דחל ומסטא מן בישתא וסכלא מתחלט בסכלותא ומסבר בה׃ 17 מן דכריא רוחה מתחשב שטיא וסניא לגברא דאריכא תרעיתה׃ 18 ירתון שברי שטיותא וכלילהון דערומי ידיעתא׃ 19 נפלו בישי קדם טבי ורשיעי נתין על תרעיא דצדיקא׃ 20 אף לחברה סני מסכנא ורחמי דעתירא סגיעין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Qui ambulat cum ſapientibus, ſapiens erit; & qui habet ſocietatem cum ſtultis, malum erit ei. 21 Peccatores perſequetur malum: iuſtis verò retribuentur bona. 22 Vir bonus hæreditare facit filios filiorũ ſuorũ, & ſeruãtur iuſto diuitiæ peccatoris. 23 Multus cibus euenit pauperi, & eſt qui præter ius mortem oppetit. 24 Qui prohibet virgam ſuam, odit filium ſuum; & qui diligit illum, manè quæret ei eruditionem. 25 Iuſtus comedit & ſatiatur anima eius, & venter impiorum indigebit. CAP. XIIII.

QVæ ſapiens eſt in mulieribus, ædificat domum ſuam; & ſtulta manibus ſuis deſtruit eam. 2 Qui ambulat in rectitudine, timet Deum; & qui calũniator eſt in via ſua, contemnit eum. 3 In ore ſtulti virga & tribulatio: & labia ſapientum cuſtodiunt eos. 4 Vbi non ſunt boues, præſepia munda ſunt, & multitudo frugum in fortitudine bouis. 5 Teſtis fidelis non mentitur; & qui loquitur mendacium, teſtis detractor eſt. 6 Quærit deriſor ſapientiam, & non adeſt; & ſcientia prudenti vileſcit. 7 Vade per viam aliam à facie ſtulti; quia in labiis eius non eſt ſcientia. 8 Sapientia callidi intelligentia eſt viæ ſuę: & ſtultitia ſtultorum fraudulenta. 9 Stulti ponunt comparationes in peccato, & inter rectos eſt beneplacitum. 10 Cor nouit amaritudinem animæ ſuæ, & in gaudio eius non miſcebitur extraneus.
11 Domus impiorum deſtruetur, & tabernaculum rectorum germinabit. 12 Eſt via quam putant filij hominis eſſe rectam; & finis eius eſt via mortis. 13 Etiam in riſu dolet cor, & finis lætitiæ mœror. 14 Viis ſuis ſatiabitur qui eſt euanidus corde ſuo, & vir bonus ſatiabitur timore ſuo. 15 Inſipiens credit omni verbo, & callidus attendit ad bonum ſuum. 16 Sapiens timet & declinat à malo: & ſtultus feruet in ſtultitia, & confidit in ea. 17 Qui præceps eſt in ſpiritu ſuo, reputatur ſtultus, & odio proſequitur differentem conſilium ſuũ.
18 Hæreditabunt inſipientes ſtultitiam, & corona aſtutorum eſt ſcientia. 19 Corruunt impij coram bonis, & impij obſtupeſcunt in portis iuſtorum. 20 Et ſocio ſuo odioſus eſt pauper, & amici diuitis multi ſunt.

21 * בז־לרעהו חוטא ומחונן ענוים אשריו׃
22 * הלוא יתעו חרשי רע וחסד ואמת חרשי טוב׃
23 * בכל־עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור׃
24 * עטרת חכמים עשרם אולת כסילים אולת׃
25 * מציל נפשות עד אמת ויפח כזבים מרמה׃
26 * ביראת יהוה מבטח־עז ולבניו יהיה מחסה׃
27 * יראת יהוה מקור חיים לסור ממקשי מות׃
28 * ברב־עם הדרת־מלך ובאפס לאם מחתת רזון׃
29 * ארך אפים רב־תבונה וקצר־רוח מרים אולת׃
30 * חיי בשרים לב מרפא ורקב עצמות קנאה׃
31 * עשק דל חרף עשהו ומכבדו חנן אביון׃
32 * ברעתו ידחה רשע וחסה במותו צדיק׃
33 * בלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע׃
34 * צדקה תרומם גוי וחסד לאמים חטאת׃
35 * רצון־מלך לעבד משכיל ועברתו תהיה מביש׃

טו

1 * מענה־רך ישיב חמה ודבר־עצב יעלה־אף׃
2 * לשון חכמים תיטיב דעת ופי כסילים יביע אולת׃
3 * בכל־מקום עיני יהוה צפות רעים וטובים׃
4 * מרפא לשון עץ חיים וסלף בה שבר ברוח׃
5 * אויל ינאץ מוסר אביו ושמר תוכחת יערם׃
6 * בית צדיק חסן רב ובתבואת רשע נעכרת׃
7 * שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא־כן׃
8 * זבח רשעים תועבת יהוה ותפלת ישרים רצונו׃
9 * תועבת יהוה דרך רשע ומרדף צדקה יאהב׃

21 *Qui despicit proximum suum, peccat; qui autem miseretur pauperis, beatus erit.
22 * Errant qui operantur malum, misericordia & veritas præparant bona.
23 *In omni opere erit abundantia: vbi autẽ sunt verba plurima, ibi frequenter ege-
24 stas. *Corona sapientum diuitiæ eorum,
25 fatuitas stultorũ imprudentia. * Liberat animas testis fidelis, & profert mendacia
26 versipellis. * In timore Domini fiducia fortitudinis, & filiis eius erit spes.
27 *Timor Dñi fons vitæ, vt declinet à rui-
28 na mortis. * In multitudine populi dignitas regis, & in paucitate plebis ignomi
29 nia principis. *Qui patiens est, multa gubernatur sapientia; qui autem impatiens
30 est, exaltat stultitiam. *Vita carniũ sanitas
31 cordis, putredo ossium inuidia. *Qui calumniatur egentẽ, exprobrat factori eius: honorat autẽ eum qui miseretur pauperis.
32 * In malitia sua repelletur impius, spe-
33 rat autem iustus in morte sua. * In corde prudentis requiescit sapiẽtia, & indoctos
34 quosque erudiet. * Iustitia eleuat gentẽ; miseros autem facit populos peccatum.
35 *Acceptus est regi minister intelligens; iracundiam eius inutilis sustinebit.

CAP. XV.

1 Responsio mollis frangit iram, sermo
2 durus suscitat furorem. *Lingua sapientum ornat scientiam, os stultorũ ebul
3 lit stultitiam. * In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos.
4 * Lingua placabilis lignum vitæ; quæ autem immoderata est, conteret spiritum.
5 * Stultus irridet disciplinam patris sui; qui autem custodit increpationes, astutior
6 fiet. *Domus iusti plurima fortitudo, & in
7 fructibus impij cõturbatio. *Labia sapientũ disseminabunt scientiam, cor stultorum
8 dissimile erit. * Victimæ impiorũ abominabiles Dño, vota iustorum placabilia.
9 * Abominatio est Dño via impij: qui sequitur iustitiam, diligitur ab eo.

*Qui inhonorat pauperes, peccat; qui miseratur autem mendicos, beatus. 21 *Errantes fabricant mala, misericordiam autem & veritatem operantur boni. Non sciunt misericordiam & fidem fabricatores malorum; eleemosynæ autem & fides apud fabricatores bonos. 22
*In omni sollicito inest abundantia, at dulcis & carens dolore in egestate erit. 23 *Corona sapientum diuitiæ eorum; at conuersatio stultorũ mala. 24 *Liberabit malorum animam testis fidelis, accendit autem mendacem dolosus. 25
*In timore Domini spes fortitudinis, at filiis eius relinquet firmamentum. 26 *Præceptũ Domini fons vitæ, facit autem declinare à laqueo mortis. 27 *In multa gente gloria regis: in autem defectu plebis contritio principis. 28
*Patiens vir multus in prudentia, at impatiẽs fortis stultus. 29 *Mansuetus vir cordis medicus, tinea autem ossium cor sensitiuum. 30
*Qui calumniatur egentẽ, irritat illum qui fecit eum; at honorans illum miseretur mendici. 31
*In malitia sua expelletur impius, confidens suæ sanctitati iustus. 32 *In corde bono viri requiescet sapientia, in autem corde stultorum non agnoscitur. 33 *Iustitia eleuat gentẽ, diminuunt autem tribus peccata. 34 *Acceptus regi minister intelligens; at sua agilitate tollit ignominiã, ira perdit & prudentes. 35

CAP. XV.

Responsio autem submissa auertit irã, sermo vero tristis suscitat iras. 1 *Lingua sapientũ bona scit, os autem stultorũ nunciat mala. 2 *In omni loco oculi Domini contemplantur malosq; & bonos. 3 *Sanitas linguæ arbor vitæ: at custodiens eam replebitur spiritu. 4 *Stultus deridet disciplinam patris: qui autem custodit præcepta, astutior. In abundanti iustitia fortitudo multa, at impij radicitus de terra peribũt. 5 *Domibus iustorum fortitudo multa, fructus autem impiorũ peribunt. 6 *Labia sapientũ ligata sunt sensu, corda autem stultorum non secura. 7 *Victimæ impiorum abominatio Domino, vota autẽ rectè agentiũ acceptabilia apud eũ. 8 *Abominatio Domino viæ impij: sequentes iustitiam diligit. 9

21 * ὁ ἀτιμάζων πένητας ἁμαρτάνει, ἐλεῶν δὲ πτωχοὺς
22 μακαριστός. * πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά, ἔλεον δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί. οὐκ ἐπίστανται ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν. ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πίστεις παρὰ τέκτο-
23 σιν ἀγαθοῖς. * ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι περισσόν, ὁ δὲ
24 ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται. * στέφανος σοφῶν
25 πλοῦτος αὐτῶν· ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακή. * ῥύσεται κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστός, ἐκκαίει δὲ ψευδῆ δόλιος·
26 * ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, τοῖς δὲ τέκνοις αὐτοῦ κα-
27 ταλείψει ἔρεισμα. * πρόσταγμα κυρίου πηγὴ ζωῆς, ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου.
28 * ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλείψει
29 λαοῦ συντριβὴ δυνάστου. * μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν φρονήσει, ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρῶς ἄφρων.
30 * πραΰθυμος ἀνὴρ καρδίας ἰατρός, σὴς δὲ ὀστέων καρ-
31 δία αἰσθητική. * ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτόν, ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν.
32 * ἐν κακίᾳ αὐτοῦ ἀπωσθήσεται ἀσεβής· ὁ πεποιθὼς τῇ
33 ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος. * ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς ἀναπαύσεται σοφία, ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώ-
34 σκεται. * δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος, ἐλασσονοῦσι δὲ φυλὰς ἁμαρτίαι.
35 * δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων, τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν, ὀργὴ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους.

ιε

1 * Ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν, λό-
2 γος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. * γλῶσσα σοφῶν καλὰ ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναγγελεῖ κακά.
3 * ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου, σκοπεύουσι κακούς
4 τε καὶ ἀγαθούς. * ἴασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὁ δὲ
5 συντηρῶν αὐτὴν πλησθήσεται πνεύματος. * ἄφρων μυκτηρίζει παιδείαν πατρός· ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολάς, πανουργότερος. ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή, οἱ δὲ
6 ἀσεβεῖς ὁλόρριζοι ἐκ γῆς ὀλοῦνται. * οἴκοις δικαίων ἰσχὺς
7 πολλή, καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. * χείλη σοφῶν δέδεται αἰσθήσει, καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς.
8 * θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, εὐχαὶ δὲ κα-
9 τευθυνόντων δεκταὶ παρ᾽ αὐτῷ. * βδέλυγμα κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβοῦς· διώκοντας δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.

תרגום

21 חטיא שאט לחבריה ומן דיהב למסכנא טובוהי׃ 22 עולי תעין דחשלין בישתא וחסדא וקשוט חשלין טבי׃ 23 בכל־מן דאצפא לך יהוי לך יתרנא וספותא יתירא לחסרנא׃ 24 כלילא דחכימי עתרהון ושבהורהון דסכלי שטיותהון׃ 25 מפצא נפשא סהדא דקשטא ודממלל כדבותא רמיא הוא׃ 26 דחלתה דאלהא סבריא דעשנא ולבנוי גהוי תכלן׃ 27 דחלתא דאלהא מבועא דחיי למסטי מן פחא דמותא׃ 28 בסגעא דעמא הדריה דמלכא והיך דבציר עמא מתתבר פרנסה׃ 29 מן דנגידא רוחה סגיעא סוכלתנותיה ומן דכריה רוחה מסגי שטיותא׃ 30 דמפלג חמתא דלבה אסיא הוא דבסרה והיך נטליתא בקיסא חסין קנאתא בגרמי׃ 31 עשק למסכנא חסודא עבד נפשה ודמרחם עלבא יקרה׃ 32 בבישותה מסתחף רשיעא ודתכל דמאת צדיקא הוא׃ 33 בלבא דמתבין תשרי חכמתא ובגוהון דסכלי שטיותא תתידע׃ 34 צדקתא תרורם אמת וחסודא דעמי חטהי׃ 35 רעותה דמלכא בעבדא סכלתנא ובמרחנה יבהתון׃

טו

1 מלתא רכיכתא מתהפכא חמתא ומלתא דעזיזא מסקא רגזא׃ 2 לשנא דחכימי משפר ידיעתא ופומהון דסכלי נביע שטיותא׃ 3 בכל־אתר עינוי דייי חמין בבישי ובטבי׃ 4 אסיותא דלשנא אילנא דחיי הוא ודאכל מן פרוהי נשבע׃ 5 שטיא מסלי מרדותא דאבוי ודמזדהר במכסנותא ערימא הוא׃ 6 בביתא דצדיקא סגי חילא ועללתהון דרשיעי תתעכר׃ 7 שפותה דחכימי מודעין מנדעא ולבהון דסכלי לא כן׃ 8 ודבחיהון דרשיעי מרחקתיה דאלהא ובצלותהון דתריצי מתרעי׃ 9 מרחק אלהא ארחה דרשיעא ודרדף צדקתא נרחם׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Contemnit socium suum peccator: & qui dat pauperi, beatus est. 22 Peruersi errant qui cogitant malum: misericordia autem & veritas erit his qui cogitant bona. 23 In omni quod sollicitum te facit, erit tibi commodum, & labia superflua in egestate erunt.
24 Corona sapientum diuitiæ eorum, & decus stultorum stultitia illorum. 25 Liberat animas testis veritatis, & qui loquitur mendacium, dolosus est. 26 Timor Dei est fiducia fortitudinis, & filiis eius erit protectio. 27 Timor Dei est fons vitæ, ad declinandũ à laqueo mortis. 28 In multitudine populi decor est regis: & quando minuitur populus, conteritur gubernator eius.
29 Qui longanimis est, multæ prudentiæ est; & qui præceps est in spiritu suo, multiplicat stultitiam. 30 Qui diuidit iram cordis sui, medicina est carni eius: & sicut putredo in ligno fortis est, sic & inuidia in ossibus. 31 Qui opprimit pauperem, opprobrium facit animæ suæ; & qui miseretur patientis iniuriam, ipsum honorat. 32 In malitia sua repellitur impius, & qui sperat quòd sit moriturus, iustus est. 33 In corde intelligentis moratur sapientia, & in medio stultorum cognoscitur stultitia. 34 Iustitia exaltat gentem, & opprobrium populi peccatum est. 35 Voluntas regis in seruo intelligenti est, & in offensa eius confundetur.

CAP. XV.

Sermo mollis auertit iram, & sermo durus suscitat furorem. 2 Lingua sapientum ornat scientiam, & os stultorũ eructat stultitiam. 3 In omni loco oculi Domini vident bonos & malos. 4 Medicina linguæ est lignũ vitæ; & qui comedit ex eo, de fructibus eius satiabitur.
5 Stultus reprobat disciplinã patris sui: & qui sibi cauet eius increpatione, callidus est. 6 In domo iusti virtus maxima est, & fructus impiorũ conturbabitur. 7 Labia sapientum notam faciunt scientiam, & cor stultorum non est ita. 8 Sacrificia stultorum abominatio est Dei, & in oratione rectorum placabitur. 9 Abominatur Deus viam impij; & qui sequitur iustitiam, diligetur.

10 * מוֹסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא תוֹכַחַת יָמוּת׃
11 * שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי־לִבּוֹת בְּנֵי־אָדָם׃
12 * לֹא־יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל־חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ׃
13 * לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים וּבְעַצְבַּת־לֵב רוּחַ נְכֵאָה׃
14 * לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּעַת וּפְנֵי כְסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת׃
15 * כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים וְטוּב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד׃
16 * טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר רָב וּמְהוּמָה בּוֹ׃
17 * טוֹב אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס וְשִׂנְאָה־בּוֹ׃
18 * אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב׃
19 * דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח יְשָׁרִים סְלֻלָה׃
20 * בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה אִמּוֹ׃
21 * אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר־לָכֶת׃
22 * הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם׃
23 * שִׂמְחָה לָאִישׁ בְּמַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה־טּוֹב׃
24 * אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה׃
25 * בֵּית גֵּאִים יְסַח יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה׃
26 * תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבֹת רָע וְטְהוֹרִים אִמְרֵי־נֹעַם׃
27 * עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה׃
28 * לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת׃
29 * רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע׃
30 * מְאוֹר־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם׃

10 *Doctrina mala deferentium viam: qui increpationes odit, morietur.
11 *Infernus & perditio coram Domino, quanto magis corda filiorum hominum.
12 *Non amat peſtilens eum qui ſe corripit, nec ad ſapientes graditur.
13 *Cor gaudẽs exhilarat faciem, in mœrore animi deiicitur ſpiritus.
14 *Cor ſapiens quærit doctrinam, & os ſtultorum paſcitur imperitia.
15 *Omnes dies pauperis mali, ſecura mens quaſi iuge conuiuium.
16 *Melius eſt parum cum timore Domini, quàm theſauri magni & inſatiabiles.
17 *Melius eſt vocari ad olera cũ charitate, quàm ad vitulum ſaginatũ cum odio.
18 *Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas.
19 *Iter pigrorum quaſi ſepes ſpinarũ, via iuſtorum abſque offendiculo.
20 *Filius ſapiens lætificat patrem, & ſtultus homo deſpicit matrem ſuam.
21 *Stultitia gaudium ſtulto, & vir prudens dirigit greſſus ſuos.
22 *Diſſipantur cogitationes abſque conſilio; vbi verò ſunt plures conſiliarij, confirmantur.
23 *Lætatur homo in ſententia oris ſui, & ſermo opportunus eſt optimus.
24 *Semita vitæ ſuper eruditum, vt declinet de inferno nouiſſimo.
25 *Domum ſuperborum demolietur Dominus, & firmos faciet terminos viduæ.
26 *Abominatio Domini cogitationes malæ, & purus ſermo pulcherrimus.
27 *Conturbat domum ſuam qui ſectatur auaritiam: qui autem odit munera, viuet.
28 *Mens iuſti meditabitur ſapientiá, os impiorum redundat malis.
29 *Longè eſt Dominus ab impiis, & orationes iuſtorum exaudiet.
30 *Lux oculorum lætificat animam, fama bona impinguat oſſa.

תרגום

10 מַרְעוּתָא דְבִישָׁא מַסְעֵיָא אָרְחָה וּמַן דְּסָנֵי מַכְסָנוּתָא יְמוּת׃
11 לָא רְחִים מְמַקְנָא מִן דְּמַכְסָם לַהּ וְלוּת חַבִּיבֵי לָא אֲזַל׃
12 לָבָא דְמִתְבַּיִן בָּעֵי יְדִיעָתָא וּפֻמָּהוֹן דְּסַכְלֵי שַׁטְיוּתָא׃
13 טַב קָלִיל בִּדְחַלְתָּהּ דַּאלָהָא מִן סַמָּתָא דְּוַרְבָּתָא וְעָנָתָא בְּהוֹן׃
14 נְבָרָא חֲמִתָּנָא מַגְרֵי חִנָּרָא וּנְגִיד רְוִיחָא מְרַעֲיָא׃
15 כָּל יוֹמֵי דְּמִסְכֵּנָא בִּישִׁין וּמִן דְּטַב לִבָּה מַשְׁקְיָא הֲדִירָא׃
16 טַב קְלִיל בִּדְחַלְתָּהּ דַּאלָהָא מִן סַמָּתָא דְּוַרְבָּתָא וְעָנָתָא בְּהוֹן׃
17 טָבָא שַׁרְיָתָא דְּיַרְקָא וְרַחֲמוּתָא תַּמָּן מִן תּוֹרֵי מְפַטְּמֵי כְּסָנְיָתָא׃
18 גַּבְרָא חֲמִתָּנָא מַגְרֵי חִנָּרָא וּנְגִיד רְוִיחָא מְרַעֲיָא׃
19 אָרְחָהּ דְּעַטְלֵי קָרְצוּבֵי וְכוּבֵי וְאָרְחָא תְּרִיצֵי שַׁפְיָא׃
20 שַׁפְיוּתָא חֲדֵיתָא הִיא לְחַסִּיר לִבָּא וְגִבְרָא דְּמִתְבַּיִן תְּרֵצוּת מְהַלָּךְ׃
21 בְּסוּלָא דְּמִסְכְּנוּתָא חֵידָ דְּלֵית רַגָּא וּגְבַר מִתְמַלְכִין עֲצָתָא תָּקוּם׃
22 חֲדָיָתָא לְגַבְרָא בְּמִלְּתָא דְּפֻמֵּהּ וּמְלָתָא בְּעִדָּנָהּ טַב מַגּוֹ טָבָא׃
23 בְּיָתָא דְּגֵיוָתָנָא נְסַפַּר אֱלָהָא וְיַצַּב תְּחוּמָא דְּאַרְמַלְתָּא׃
24 מְרַחֲקָתָה דַּאלָהָא מַחְשְׁבָתָא בִּישְׁתָא וְדַכְיָן מִלֵּי בִּסְיְמָתָא׃
25 לָבָא דְצַדִּיקָא יְאֵנֵי בְּחֵימְנוּתָא וּפֻמָּהוֹן דְּרִשִׁיעֵי מְפַגֵּין בִּישָׁתָא׃
26 רְחִיק הוּא אֱלָהָא דְּרִשִׁיעֵי הְצְלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי יִשְׁמַע׃

* Diſciplina innocẽtis cognoſcitur à trãſeuntibus; qui autem odiunt increpationes, moriuntur turpiter.
* Infernus & perditio manifeſta apud Dominũ, quomodo non & corda hominum?
* Non amabit indoctus corripientes ſe: cum autem ſapientibus non conuerſabitur.
* Corde gaudente facies viret, in autẽ mœroribus exiſtente, triſtis incedit.
* Cor rectũ quærit ſenſum, os autẽ ineruditorũ cognoſcet mala.
* Omni tempore oculi malorũ ſuſcipiunt malu, at boni quieſcunt ſemper.
* Melius parua pars cum timore Domini, quàm theſauri magni cum intrepiditate.
* Melior vocatio ad conuiuium olerũ ad amicitiam & gratiam, quàm appoſitio vitulorum cum inimicitia.
* Vir iracundus præparat rixas, patiens autem & futuram mitigat. Patiens vir extinguet iudicia, at impius ſuſcitat magis.
* Viæ pigrorum ſtratæ ſpinis, at virilium tritæ.
* Filius ſapiens lætificat patrem, filius autem ſtultus ſubſannat matrem ſuam.
* Amentis ſemitæ indigentes mente, vir autẽ prudens dirigens ambulat.
* Diſſerunt cogitationes nõ honorantes concilia, in autẽ cordibus conſiliantiũ manebit conſilium.
* Non obediet malus illi, neque dicet opportunum quid & bonum communi.
* Viæ vitæ cogitationes prudẽtis, vt cùm declinauerit ex inferno, ſaluus ſit.
* Domos iniurioſorum demolitur Dominus, firmauit autẽ terminũ viduæ.
* Abominatio Domino cogitatio iniuſta, caſtorum autem verba caſta.
* Perdit ſeipſum munerũ acceptor: at odio habẽs donorum captiones, ſaluatur. Elee moſynis & fide purgantur peccata, at timore Domini declinat omnis à malo.
* Corda iuſtorum meditantur fidem, os autem impiorum reſpondet mala. Acceptabiles apud Dominum viæ virorum iuſtorum, per autem eos & inimici amici fiunt.
* Longè abeſt Deus ab impiis, orationes autem iuſtorum audit. Melior pauca acceptio cũ iuſtitia quàm multa germina cum iniuſtitia. Cor viri cogitet iuſta, vt à Deo dirigantur greſſus eius.
* Contemplans oculus bona lætificat cor: fama autem bona impinguat oſſa.

10 * παιδεία ἀκάκῳ γνωρίζει τὸ τῶν παρόντων. ⟨4⟩ ὁ μισοῦντες ἐλέγχους τελευτήσουσιν αἰσχρῶς.
11 * ἅδης & ἀπώλεια φανερὰ ἐνώπιον τοῦ κυρίου· πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων;
12 * οὐκ ἀγαπήσει ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν, μὴ ὁ σοφὸν ἐν ὁμιλήσει.
13 * καρδίας εὐφραινομένης πρόσωπον θάλλει, ἐν ᾗ λύπαις ἐστὶν συνθρύπτει.
14 * καρδία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδευσίαν γινώσεται κακά.
15 * πάντα τὸν χρόνον ⟨4⟩ ὀφθαλμοὶ πάν κακῶν προσδέχονται κακά, ⟨4⟩ ὁ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός.
16 * κρεῖσσον μικρὸν μετὰ φόβου κυρίου, ἢ θησαυροὶ μεγάλοι μετ' ἀφροσύνας.
17 * κρεῖσσον ξενισμὸς λαχάνων ἐν φιλίαι καὶ χάριν, ἢ ἐδωδὴ μόσχων μετ' ἔχθρας.
18 * ἀνὴρ θυμώδης ἐξαναστασιάζει μάχας, μακρόθυμος ὁ καὶ τὴν μέλλουσαν καταπαύει.
19 * ὁδοὶ ἀργῶν ἐστρωμέναι ἀκανθῶν, αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων τετριμμέναι.
20 * υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα αὐτοῦ.
21 * ἀνόητα τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος καθυθυμίων ποιήσεται.
22 * ἐνστερίζονται λογισμοὶ ⟨4⟩ μὴ πυνθάνεσθαι, ἐν δὲ καρδίαις βεβουλευμένων μενεῖ βουλή.
23 * ἐὰν ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐδὲ μὴ εἴπῃ καιρόν τι καὶ καλὸν τῷ κοινῷ.
24 * ὁδοὶ ζωῆς διανοήματα συνετοῦ, ἵνα ἐκκλίνας ἐκ ᾅδου σωθῇ.
25 * οἴκους ὑβριστῶν καταστρέψει κύριος, ἐστήλωσε δὲ ὅρια χήρας.
26 * βδέλυγμα κυρίῳ λογισμοὶ ἀδίκων, ἁγνῶν δὲ ῥήσεις σεμναί.
27 * ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ ἀλογιστῶν, ὁ δὲ μισῶν δώρων λήψεις σώζεται. ἐλεημοσύναις & πίστεσιν ἐκκαθαίρεται ἁμαρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ.
28 * καρδίαι δικαίων μελετῶσι πίστεις, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἐκκενοῖ κακά. δεκταὶ τῷ θεῷ κυρίῳ ὁδοὶ ἀνδρῶν δικαίων, διὰ δὲ στόματος καὶ ⟨4⟩ ἐχθροὶ φίλοι γίνονται.
29 * μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν, εὐχαῖς δὲ δικαίων ὑπακούει. κρείσσων ὀλίγη λῆψις μετὰ δικαιοσύνης ἢ πολλὰ γενήματα μετ' ἀδικίας. καρδία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ὑπὸ τοῦ θεοῦ διορθωθῇ τὰ διαβήματα αὐτοῦ.
30 * θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐφραίνει καρδίαν, φήμη δὲ ἀγαθὴ παίνει ὀστᾶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Diſciplina mali hominis errare facit viam ſuam; & qui odit increpationem, morietur. 11 Infernus & perditio coram Deo, quanto magis corda filiorum hominis! 12 Non diligit deriſor eum qui ſe corripit, & ad ſapientes non graditur.
13 Cor gaudens exhilarat faciem, & in dolore cordis ſpiritus deiicitur.
14 Cor intelligentis quærit ſcientiam, & os ſtultorum ſtultitiam. 15 Omnes dies pauperis, mali ſunt; & cuius hilaris eſt animus, conuiuium eſt continuum. 16 Melius eſt parum in timore Dei, quàm theſauri multiplicationis, in quibus eſt turbatio. 17 Melius eſt prandium oleris vbi eſt charitas, quàm boues pingues cum odio.
18 Vir iracundiæ prouocat rixas: & qui longanimis eſt, extinguit litem.
19 Via pigrorum tribuli & ſpinæ; & via rectorum trita eſt. 20 Filius ſapiens lætificat patrem, & ſtultus homo contemnit matrem ſuam. 21 Stultitia gaudium eſt carenti corde, & vir prudens rectè graditur.
22 Diſſipantur cogitationes vbi non eſt ſecretum; & in multitudine conſiliariorum, conſilium confirmatur.
23 Gaudium eſt viro in verbo oris ſui, & verbum in tempore ſuo valde bonum eſt.
24 Semita vitæ eſt ſurſum intelligenti, vt declinet ab inferno inferiori. 25 Domum ſuperborum demolietur Deus, & ſtatuet terminum viduæ. 26 Abominatio eſt Dei cogitatio maligna, & puri ſermones ſuaues ſunt.
27 Perdit domum ſuam, qui congregat mammonam iniquitatis: & qui odit munus gratis, viuet.
28 Cor iuſti meditatur in fide, & os impiorum eructat malum. 29 Longè eſt Deus ab impiis, & orationem iuſtorum exaudiet.
30 Lux oculorum lætificat cor: fama bona impinguat oſſa.

31 אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין׃
32 פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֶה לֵּב׃
33 יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃

יו

1 לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃
2 כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃
3 גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
4 כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה׃
5 תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה׃
6 בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע׃
7 בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ׃
8 טוֹב־מְעַט בִּצְדָקָה מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃
9 לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ׃
10 קֶסֶם עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו׃
11 פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה מַעֲשֵׂהוּ כָּל־אַבְנֵי־כִיס׃
12 תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי בִצְדָקָה יִכּוֹן כִּסֵּא׃
13 רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים יֶאֱהָב׃
14 חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃
15 בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ׃
16 קְנֹה־חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ וּקְנוֹת בִּינָה נִבְחָר מִכָּסֶף׃
17 מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃
18 לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ׃
19 טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנִיִּים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־גֵּאִים׃
20 מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה אַשְׁרָיו׃
21 לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יֹסִיף לֶקַח׃

31 Auris quæ audit increpationes vitæ,
32 in medio ſapientũ commorabitur. Qui
abiicit diſciplinã, deſpicit animã ſuam: qui
autẽ acquieſcit increpationibus, poſſeſſor
33 eſt cordis. Timor Dñi diſciplina ſapien-
tiæ, & gloriam præcedit humilitas.

CAP. XVI.

1 HOminis eſt animũ præparare, & Dñi
2 gubernare linguam. Omnes viæ ho-
A minis patent oculis eius: ſpirituũ ponde-
3 rator eſt Dñs. Reuela Dño opera tua, &
4 dirigentur cogitationes tuæ. Vniuerſa
propter ſemetipſum operatus eſt Domi-
nus, impium quoque ad diem malum.
5 Abominatio Domini eſt omnis arro-
gans: etiam ſi manus ad manum fuerit, nõ
6 eſt innocens. Miſericordia & veritate
B redimitur iniquitas, & in timore Dñi de-
7 clinatur à malo. Cùm placuerint Dño
viæ hominis, inimicos quoque eius con-
8 uertet ad pacem. Melius eſt parum cum
iuſtitia, quàm multi fructus cũ iniquitate.
9 Cor hominis diſponit viam ſuam, ſed
10 Dñi eſt dirigere greſſus eius. Diuinatio
in labiis regis, in iudicio non errabit os
11 eius. Pondus & ſtatera iudicia Dñi ſunt,
C & opera eius omnes lapides ſacculi.
12 Abominabiles regi qui agunt impiè;
13 quoniã iuſtitia firmabitur ſolium. Vo-
luntas regũ labia iuſta: qui recta loquitur,
14 diligetur. Indignatio regis nuncij mor-
15 tis, & vir ſapiens placabit eũ. In hilaritate
vultus regis vita, & clemẽtia eius quaſi im
16 ber ſerotinus. Poſſide ſapientiã, quia auro
melior eſt: & acquire prudentiã, quia pre-
17 cioſior eſt argento. Semita iuſtorũ decli-
nat mala: cuſtos animæ ſuæ ſeruat viam
18 ſuã. Contritionẽ præcedit ſupbia, & ante
ruinã exaltabitur ſpiritus. Melius humi-
19 liari cũ mitibus, quàm diuidere ſpolia cũ
20 ſuperbis. Eruditus in verbo reperiet bo-
21 na: qui ſperat in Dño, beatus eſt. Qui ſa-
piens eſt corde, appellabitur prudens: &
qui dulcis eloquio, maiora reperiet.

Qui expellit diſciplinam, odit ſeipſum: at 32
ſeruans increpationes, diligit animam ſuam.
Timor Domini diſciplina & ſapientia, & 33
principium gloriæ reſpondebit ei; præcedit au-
tem humiles gloria.

CAP. XVI.

OMnia opera humilis manifeſta apud Deũ, 4
at impij in die mala peribunt.
Impurus apud Deum omnis excelſi cordis; 5
manui manus iniiciens iniuſtè, non erit innocẽs.
Initium viæ bonæ facere iuſta, acceptabi- 6
lia autem apud Deum potius quàm mactare vi-
ctimas.
Quærens Dominum inueniet cognitionem 7
cum iuſtitia: at rectè quærentes eum, inuenient
pacem.
Omnia opera Domini cum iuſtitia, ſerua- 8
tur autem impius in diem malum.
Diuinatio in labiis regis, in autem iudicio 10
non errabit os eius.
Momentum ſtateræ iuſtitia apud Deum, 11
at opera eius ſtateræ iuſtæ. 12
Abominatio regi faciens mala; cum enim
iuſtitia præparatur ſoliũ principatus. Acce- 13
ptabilia regi labia iuſta; ſermones autem rectos 14
diligit Dominus. Indignatio regis nuncius
mortis: vir autẽ ſapiens placabit eum. In lu- 15
ce vitæ filius regis, at accepti ei quaſi nubilum
ſerotinum. Nidi ſapientiæ eligibiliores au- 16
ro: nidi autem prudentiæ eligibiliores ſuper ar-
gentum. Semitæ vitæ declinant à malis,
longitudo autem vitæ viæ iuſtitiæ. Suſcipiens
diſciplinam, in bonis erit: at cuſtodiens incre-
pationes, ſapiens erit. Qui cuſtodit ſuas vias,
ſeruat ſuam animam; diligens autem vitam 17
ſuam, parcet ori ſuo.
Ante contritionem præcedit ſuperbia, an- 18
te autem ruinam immodeſtia.
Melior manſuetus corde cum humilitate, 19
quàm qui diuidit ſpolia cum iniuriantibus.
Prudens in rebus inuentor bonorum; con 20
fiſus autem in Domino, beatus.
Sapientes & prudentes malos appellant, 21
at dulces in ſermone plura audient.

32 ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν μισεῖ ἑαυτόν. ὁ δὲ τηρῶν ἐ-
λέγχους ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ.
33 φόβος κυρίου παιδεία καὶ σοφία, καὶ ἀρχὴ δόξης
ἀποκριθήσεται αὐτῇ, προπορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.

ιϛ

4 Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ θεῷ.
οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται.
5 ἀκάθαρτος παρὰ θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος· χειρὶ χεῖ-
ρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀθῳωθήσεται.
6 ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια, δεκτὰ δὲ
παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας.
7 ὁ ζητῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης· οἱ
δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὑρήσουσιν εἰρήνην.
8 πάντα τὰ ἔργα κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσε-
ται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακήν.
10 μαντεῖον ἐπὶ χείλεσι βασιλέως, ἐν δὲ κρίσει οὐ μὴ
11 πλανηθῇ τὸ στόμα αὐτοῦ. ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη
παρὰ θεῷ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ στάθμια δίκαια.
12 βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά, μετὰ γὰρ δικαιο-
σύνης ἑτοιμάζεται θρόνος ἀρχῆς.
13 δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια, λόγους δὲ ὀρθοὺς ἀγα-
14 πᾷ ὁ κύριος. θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτου,
15 ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς
βασιλέως, οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ ὥσπερ νέφος ὄψιμον.
16 νοσσιαὶ σοφίας αἱρετώτεραι χρυσίου, νοσσιαὶ δὲ φρο-
νήσεως αἱρετώτεραι ὑπὲρ ἀργύριον.
17 τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μῆκος δὲ βίου
ὁδοὶ δικαιοσύνης. ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς
ἔσται, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται. ὃς φυ-
λάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδούς, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· ἀγα-
πῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ φείσεται στόματος αὐτοῦ.
18 πρὸ συντριβῆς ἡγεῖται ὕβρις, πρὸ δὲ πτώματος
κακοφροσύνη.
19 κρείσσων πραΰθυμος μετὰ ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖ-
ται σκῦλα μετὰ ὑβριστῶν.
20 συνετὸς ἐν πράγμασιν εὑρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ
ἐπὶ κυρίῳ μακαριστός.
21 τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦσιν, οἱ δὲ
γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται.

תרגום

31 אודנא דשמעא מכסנותא דחיי בינת דחכימי תבות׃ 32 מרש מרדותא מסלי נפשה ודשמע מכסנותא דחיי קני חכמתא׃
33 דחלתה דיי מרדותא דחכמתא ומן דמתיקר יהוי ענין׃

יו

1 מן בר נש תרעיתא דלבא ומן יי ממללא דלשנא׃ 2 כלהון ארחתה דגברא דכין אנון בעינוי ואלהא מתקן ארחתה׃
3 גלי לאלהא עובדך ומתקנן מחשבתך׃ 4 כלהון עובדין דאלהא לאלין דמשתמעין לה ורשיעא ליומא בישא׃ 5 מרחקתה דאלהא כל דרם בלבה מן בישתא לא נדכי׃
6 בטיבותא וקשטא מתכפר סרחנא ודחלתה דאלהא מסטיא מן בישתא׃ 7 כד אתרעי אלהא בארחתה דגברא ואף לבעלי דבבוי נשלם לה׃
8 טב קליל בצדקתא מן סגיעא דעללתא דלא בדינא׃ 9 לבה דבר נשא מחשב ארחתה ואלהא מתקן הלכתה׃
10 קסמא על ספוותה דמלכא ובדינא לא נדגל פמה׃ 11 רגיא ומסאתא דתריצותא מן קדם אלהא ועבדוי כלהון מתקלי דקשטא׃
12 מרחקתה דמלכין דעבדין רשעא מטול דבצדקותא תקין כרסיא׃ 13 רעותה דמלכא ספוותא דצדקתא ומלתא דתריצי רחם׃
14 חמתה דמלכא מלאכי דמותא אנון וגברא חכימא נדעכה׃
15 בנהורא דפרצופה דמלכא חיי וצביונה היך עננא בביריאתא׃
16 דקני חכמתא טבא לה מן דהבא סנינא ודקני ביונא טב מן סגיא גביא׃ 17 שבילא דתריצי מסטיא מן בישתא ודמזהר בנפשה נטר ארחה׃
18 קדם תברא גיותנותא וקדם תקלא רמת רוחא׃ 19 טב הוא שפל רוח ועניונא מן הוא דמפלג עדיתא עם גיותני׃
20 דמסתכל במלתא ישכח טבתא ודמסבר באלהא טובוהי׃ 21 חכים לבא יתקרי סכלתנא ודחלין שפותה מוסף אלפנא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Auris quæ audit increpationem vitæ, in medio ſapientum cõmorabitur. 32 Qui deſerit diſciplinam, auerſatur animam ſuam: & qui audit increpationem vitæ, poſſidet ſapientiam. 33 Timor Domini diſciplina ſapientiæ: & qui glorioſus eſt, ſit humilis.

CAP. XVI.

AB homine eſt conſilium cordis, & à Domino ſermo linguæ. 2 Omnes viæ viri mundæ ſunt in oculis eius, & Deus dirigit vias eius. 3 Reuela Deo opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ. 4 Omnia opera Dei ſunt pro his qui obediunt ei, & impius ſeruatur in diem malum. 5 Abominatio Dei eſt omnis elatus corde; à malo non mundabitur. 6 In benignitate & veritate expiatur iniquitas: & timor Dei auertit à malo. 7 Quando vult Deus viam viri, inimicos quoque eius pacificos reddit ei. 8 Melius eſt parum in iuſtitia, quàm multi fructus abſque iudicio. 9 Cor filij hominis cogitat viam ſuam, & Deus dirigit greſſum eius. 10 Diuinatio in labiis regis, & in iudicio non mentitur os eius. 11 Pondus & ſtatera recta à facie Dei eſt, & opera eius omnia pondera veritatis. 12 Abominatio ſunt regibus ij qui operantur impietatem, quoniam in iuſtitia dirigitur ſolium. 13 Voluntas regis labia iuſtitiæ, & verbum rectorum diligit. 14 Indignatio regis angeli mortis ſunt, & vir ſapiens reſtinguet eam. 15 In luce vultus regis eſt vita, & voluntas eius quaſi nubes in ſerenitate. 16 Qui poſſidet ſapientiam, melior eſt ei auro conflato; & qui poſſidet prudentiam, melior eſt argento lecto. 17 Semita rectorum eſt declinare à malo; & qui cauet animæ ſuæ, ſeruat viam ſuam. 18 Ante interitum venit ſuperbia, & ante ruinam eleuatur ſpiritus. 19 Melior eſt humilis ſpiritu & manſuetus, quàm ille qui diuidit ſpolia cum ſuperbis. 20 Qui contẽplatur in verbo, inueniet bona; & qui ſperat in Deo, beatus eſt. 21 Sapiens corde vocatur intelligens; & qui dulcis eſt labiis ſuis, addit diſciplinam.

22 * מְקֹור חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו וּמוּסַר אִוִּלִים אִוֶּלֶת :
23 * לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יֹסִיף לֶקַח :
24 * צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם :
25 * יֶשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת :
26 * נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה־לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ :
27 * אִישׁ בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרֵבֶת :
28 * אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף :
29 * אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב :
30 * עֹצֶה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה־רָעָה :
31 * עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא :
32 * טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר :
33 * בַּחֵיק יוּטַל אֹרִים וּמֵיְהוָה כָּל־מִשְׁפָּטוֹ :

יז

1 * טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה בָהּ מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי־רִיב :
2 * עֶבֶד מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁול בְּבֵן מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים יַחֲלֹק נַחֲלָה :
3 * מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה :
4 * מֵרַע מַקְשִׁיב עַל־שֶׁפֶת אָוֶן שֶׁקֶר מַזִּין עַל־לְשׁוֹן הַוֹּת :
5 * לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה :
6 * עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם :
7 * לֹא־נָאוָה לָנָבָל שְׂפַת יֶתֶר אַף כִּי־לְנָדִיב שְׂפַת־שֶׁקֶר :
8 * אֶבֶן־חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל־כָּל־אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל :
9 * מְכַסֶּה פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְּדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף :

22 * Fons vitę eruditio poſſidentis, doctri-
23 na ſtultorum fatuitas. * Cor ſapientis eru
diet os eius, & labiis eius addet gratiam.
24 * Fauus mellis compoſita verba, dulcedo
25 animæ & ſanitas oſsium. * Eſt via quæ videtur homini recta, & nouiſsima eius ducunt ad mortem.
26 * Anima laborantis laborat ſibi, quia compulit eum os ſuum.
27 * Vir inſipiens fodit malum, & in labiis
28 eius ignis ardeſcit. * Homo peruerſus ſuſcitat lites, & verboſus ſeparat principes.
29 * Vir iniquus lactat amicum ſuum, & ducit eum per viam non bonam.
30 * Qui attonitis oculis cogitat praua, mordens labia ſua perficiet malum.
31 * Corona dignitatis ſenectus, quæ in
32 viis iuſtitiæ reperietur. * Melior eſt patiens viro forti; & qui dominatur animo ſuo, expugnatore vrbium.
33 * Sortes mittuntur in ſinu, ſed à Domino temperantur.

CAP. XVII.

1 MElior eſt buccella ſicca cum gaudio, quàm domus plena victimis cũ iur-
2 gio. * Seruus ſapiens dominabitur ſtultis filiis, & inter fratres hæreditatem diui-
3 det. * Sicut igne probatur argentum & aurum camino, ita corda probat Dñs.
4 * Malus obedit linguæ iniquæ, & fallax obtemperat labiis mendacibus.
5 * Qui deſpicit pauperem, exprobrat factori eius: & qui in ruina lætatur alterius, non erit impunitus.
6 * Corona ſenum filij filiorum, & gloria filiorum patres eorum.
7 * Non decent ſtultum verba compoſita, nec principem labium mentiens.
8 * Gemma gratiſsima expectatio præſtolantis; quocunque ſe vertit, prudenter intelligit.
9 * Qui celat delictum, quærit amicitias; qui altero ſermone repetit, ſeparat fœderatos.

22 * πηγὴ ζωῆς σύνοια τοῖς κεκτημένοις. παιδεία δὲ ἀφρόνων κακή. 23 * καρδία ϲφοδ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ϲώματος, ἐπὶ δὲ χείλεσι φορέσει ἐπαγωγιμοσύνην.
24 * κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύκασμα δὲ αὐτῶν ἴασις ψυχῆς. 25 * εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι ὀρθαὶ εἶναι ἀνθρώποις, τὰ μέρη δὲ τελευταῖα αὐτῶν ἐλεπτὰ εἰς πυθμένα ἅδου.
26 ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ καὶ ἐνδιαζεῖ αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν. ὁ μυκτὸς σκολιός, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ϲόματι φορεῖ τὴν ἀπώλειαν. 27 * ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακά, ἐπὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ χειλέων ἐπισωρεύϲει πῦρ. 28 * ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμπει κακά, ϲὺν λαμπήνῃ δόλου πυρϲεύϲει κακοῖς, καὶ
29 διαχωρίζει φίλους. * ἀνὴρ ϲυκοφάνης ἁποπλανᾷ φίλων,
30 ϲὺν ἀπαίδευτα αὐτὸς ὁδὸς οὐκ ἀγαθάς. * ϲημαίνων ὀφθαλμοὺς ἀνὴρ λοιδορεῖ διεϲτραμμένα, ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ
31 πανοῦργα τὰ κακά, ϲὺν καμινὸς ἐϲτι κακίας. * ϲέφανος καυχήϲεως γῆρας, ἐν ᾗ ὁδοῖς δικαιοϲύνης εὑρίϲκεται.
32 * κρείϲϲων ἀνὴρ μακρόθυμος ἰϲχυροῦ, ϲὺν ἀνὴρ φρόνιμος ἔχων γεωργίαν μεγάλην, ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείϲϲων καταλαμβανομένου πόλιν. 33 * εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς δικαίοις, ϲὺν δὲ κυρίου πάντα τὰ δίκαια.

ιζ

1 * Κρείϲϲων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πλήρης πολλῶν ἀγαθῶν ϲὺν ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης.
2 * οἰκέτης νοήμων κρατήϲει δεϲποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ ἀδελφοῖς διελεῖται μέρη.
3 * ὥϲπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυϲός,
4 οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι ϲὺν κυρίῳ. * κακὸς ὑπακούει γλώϲϲαις ϲὺν νόμων, ἄδικος δὲ ϲυνέχει χείλεσι ψεύδεϲιν. ϲὺν πιϲτοῦ ὅλου ὁ κόϲμος τῶν χρημάτων, ϲὺν δὲ
5 ἀπίϲτου ἀδέκολος. * ὁ καταγελῶν πλούτου παροξύνει τὸν ποιήϲαντα αὐτόν. ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμένῳ οὐκ ἀθῳωθήϲεται. ὁ δὲ ἐπαπειλῶν ἐκδικηθήϲεται.
6 * ϲέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ τέκνων πατέρες αὐτῶν.
7 * οὐχ ἁρμόϲει ἄφρονι χείλη πιϲά, ἀ δὲ δίκαιον χείλη * ψευδῆ. * μισθὸς χαρίτων ἡ παιδεία τοῖς χωμένοις, οὐδ' ὡϲ ἐπιϲτρέψῃ διοδωθήϲεται.
9 * ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ φιλίαν. ὃς δὲ μιϲεῖ κρύπτειν, ἴϲχυϲε φίλους καὶ οἰκείους.

תרגום

22 מַבְּוַי דְחַיֵּי סְכָלָא וּפְרוּדְוָא דְרִשְׁעֵי שְׁטוּתָא ׃ 23 לִבָּא דְחַכִּימָא מְסַתְבַּל פֻּמֵּהּ וּבְשִׂפְוָתוֹהִי מוֹסִיף אֶלְפָנָא ׃
24 כִּבְרִיתָא דְנָבְשָׁא מְאַמְרָא דְבִסְמָא חֲלִיוּתָא וְנָפְשָׁא וַאֲסוּתָא לְגַרְמֵי ׃ 25 אִית אֹרְחָא דְסַהֲדִוְיָא קֳבֵל בְּנֵי נָשָׁא וְדִתְרֵיצָא הִיא וְסוֹפַהּ
אֲחִיתָא דְמָוְתָא אֲנוּן ׃ 26 נְפֶשׁ דְלָעֲיָא לַעֲוָתָא תְּסוֹבַר דְּמָן פֻּמֵּהּ אֲתֵי לַהּ כִּיפְיָא ׃ 27 גַּבְרָא סַהְדָנָא נְצוּרָא מְסַלְּקָא אֲרוּרָא וְאַפּוֹהִי כְּאִישָׁתָא
זָלְקִי ׃ 28 גַּבְרָא חַיָּבָא יְגָרֵי תִּגְרֵי וְרָחֵיצָא מְפָרֵק רַחֲמָה ׃ 29 גַּבְרָא חֲשׁוּפָא כְּשַׁרְגֵּנָא חַבְרָה בְּאוֹרַח לָא טָבָא ׃
30 רָמֵז בְּעֵינוֹהִי וְחָשֵׁב הַפְּיכָתָא גָּוָה בְּשִׂפְוָתָא וְגָמַר בִּישְׁתָּא ׃ 31 כְּלִילָא דְשֵׂבְוָתָא הֵיא בְּאוֹרַח זְדָקָתָא מִשְׁתַּכְחָא ׃
32 טָב גְּבַר מַפֵּי רוּחָא מִן גִּבָּרָא וְדִסְכָבֵשׁ נַפְשֵׁהּ טָב מִן הוּא דְאָתַר קַרְיָתָא ׃ 33 בְּעֵבָה וְדַעֲתָא נָפְלָה פִּיתְגָמָא וּמִן יְקָא אֶלָהָא נָפֵק דִּינֵהּ ׃

יז

1 טָבָא הִיא לְחֵמָא שְׁרִירְתָא וְשַׁלְוָה בַּהּ מִן בֵּיתָא מְלֵי דְּבְחֵי דְרִינָא ׃ 2 עַבְדָא הִיא לְחָמָא שְׁרִירְתָא וְשַׁלְוָה בַּהּ מִן בֵּיתָא מְלֵי דְּבְחֵי דְרִינָא ׃
וְיַתְּתָא ׃ 3 צְרָפָא נְקִי לְמָאנָא וְכוּרָא לְדַהֲבָא וְאֶלָהָא בָּרִיק לִבַּיָּא ׃ 4 בְּגַבְרָא בִּישָׁא צָיֵת לְסִפְוָתָא דְעָאתָא שְׁקָרָא וְרָגֵלוֹתָא עַל לִשָּׁנָא
וְשָׁאתָא ׃ 5 דְּמַצְעֵי בְּמִסְכֵּנָא סָרִגֵז לְבָרָה יְרֵתֵי לְחַבְרָא דְחַבְרָה לָא מְזַדַּכֵּי ׃ 6 כְּלִילָא דְסָבֵי בְּנֵי בְנַיָּא וְשֻׁבָּחְהוֹן דִּבְנַיָּא אֲבָהֲתְהוֹן ׃
7 לָא יָאֵי לְסַפְּשָׁא שְׂפַוָתָא יְתִירְתָא אַף לָא לְשַׁוִּישָׁא שִׂפְוָתָא דְשִׁקְרָא ׃ 8 כֵּיפָא דְשֻׁחְדָּא הֲסִידָא הִיא בְּאַפֵּי מָרֵהּ דְשַׂכְלָל לַהּ לְכָל אֲתַר
דְּמִתְפְּנֵי שַׂכְלָא ׃ 9 דִּמְכַפֵּי חוֹבָה בָּעֵי רַחֲמוּתָא וְדָמְנֵי מִלְּתָא מְפָרֵק רַחֲמָא ׃

Chaldaicae paraphrasis translatio.

22 Fons vitæ intellectus *poſſidentis*, & diſciplina ſtultorum ſtultitia. 23 Cor ſapientis erudit os ipſius, & in labiis ſuis adiicit doctrinam. 24 Fauus mellis verbum ſuaue, dulcedo animæ & medicina oſſium. 25 Eſt via quæ videtur in oculis filiorum hominum recta: & finis eius ſunt viæ mortis. 26 Anima laborantis laborem ſuſtinebit; quia ex ore ſuo veniet ei humiliatio.
27 Vir calumniator fodit malum, & in labiis eius ignis dat ſcintillas.
28 Vir peruerſus concitat lites, & ſuſurro diuellit à ſe amicum ſuum. 29 Vir raptor lactat amicum ſuum, & ducit eum per viam non bonam. 30 Qui annuit oculis ſuis & cogitat peruerſa, annuens labiis ſuis perficit malum. 31 Corona pulchritudinis eſt ſenectus, in via iuſtitiæ inuenitur. 32 Melior eſt lentus ira animi quàm fortis: & qui dominatur ſibiipſi, magis quàm ille qui capit prouinciam. 33 In ſinum conſilij cadit ſors, & à Deo egreditur iudicium eius.

CAP. XVII.

Melior eſt panis ſiccus cum tranquillitate, quàm domus plena victimis iurgij. 2 Seruus prudens dominabitur filio impudenti, & inter fratres diuidet hæreditatem. 3 Conflatorium purum eſt ad argentum, & caminus ad aurum, & Deus ſcrutatur corda.
4 Vir malus auſcultat labia iniqua: falſitas & accuſatio in lingua peruerſa.
5 Qui deridet pauperem, prouocat iram creatoris ſui; & qui lætatur in interitu ſocij ſui, non erit innocens. 6 Corona ſenum filij filiorum, & pulchritudo filiorum patres eorum. 7 Non decet inſipientem labium exceſſiuum, neque principem labium mendacij.
8 Lapis muneris gratia eſt in oculis eius qui tollit eum: ad omnem locum quò ſe vertit, prudenter agit.
9 Qui celat delictum, quærit amicitiam; & qui repetit ſermonem, ſeparat amicum.

10 * תַּחַת גְּעָרָה בְמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה׃
11 * אַךְ מְרִי יְבַקֶּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח־בּוֹ׃
12 * פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ׃
13 * מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ׃
14 * פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרִיב נְטוֹשׁ׃
15 * מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
16 * לָמָּה־זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב־אָיִן׃
17 * בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד׃
18 * אָדָם חֲסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כָּף עֹרֵב עֲרֻבָּה לִפְנֵי רֵעֵהוּ׃
19 * אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֶּשׁ־שָׁבֶר׃
20 * עִקֶּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה׃
21 * יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ וְלֹא יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל׃
22 * לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ־גָּרֶם׃
23 * שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקָּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט׃
24 * אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אָרֶץ׃
25 * כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמֶמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ׃
26 * גַּם עֲנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־יֹשֶׁר׃
27 * חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת וְקַר־רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה׃
28 * גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן׃

יח

1 * לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׃
2 * לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ׃
3 * בְּבוֹא־רָשָׁע בָּא גַם־בּוּז וְעִם־קָלוֹן חֶרְפָּה׃
4 * מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי־אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה׃

10 * Plus proficit correctio apud pruden-
11 tē, quàm centū plagæ apud ſtultū. * Sem-
per iurgia quærit malus, angelus autē cru
12 delis mittetur cōtra eum. * Expedit magis
vrſæ occurrere raptis fœtibus, quàm fatuo
13 confidenti ſibi in ſtultitia ſua. * Qui reddit
mala pro bonis, nō recedet malum de do-
14 mo eius. * Qui dimittit aquā, caput eſt iur-
giorū; & antequā patiatur contumeliā, iu-
15 diciū deſerit. * Qui iuſtificat impiū, & qui
condemnat iuſtū, abominabilis eſt vterq;
16 apud Dn̄m. * Quid prodeſt ſtulto habere
diuitias, cùm ſapientiā emere non poſſit?
17 * Omni tempore diligit qui amicus eſt,
18 & frater in anguſtiis cōprobatur. * Stultus
homo plaudet manibus ſuis, cùm ſpopon-
19 derit ꝓ amico ſuo. * Qui meditatur diſcor
dias, diligit rixas: & qui exaltat oſtiū ſuū,
20 quærit ruinā. * Qui peruerſi cordis eſt, nō
inuenit bonū; & qui vertit linguā, incidet
21 in malū. * Natus eſt ſtultus in ignominiam
22 ſuā, ſed nec pater in fatuo lætabitur. * Ani-
mus gaudens ætatem floridā facit, ſpiritus
23 triſtis exſiccat oſſa. * Munera de ſinu im-
pius accipit, vt peruertat ſemitas iudicij.
24 * In facie prudētis lucet ſapientia: oculi
25 ſtultorū in finibus terræ. * Ira patris filius
26 ſtultus, & dolor matris quę genuit eū. * Nō
eſt bonum, damnū inferre iuſto; nec per-
cutere principem qui recta iudicat.
27 * Qui moderatur ſermones ſuos, do-
ctus & prudens eſt, & precioſi ſpiritus vir
28 eruditus. * Stultus quoque ſi tacuerit,
ſapiens reputabitur: & ſi compreſſerit la-
bia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

1 OCcaſiones quærit qui vult recedere ab
A amico, omni tp̄e erit exprobrabilis.
2 * Non recipit ſtultus verba prudētię, niſi
ea dixeris quæ verſantur in corde eius.
3 * Impius cùm in ꝓfundū venerit pecca-
torū, cōtemnit: ſed ſequetur eū ignominia
4 & opprobriū. * Aqua ꝓfunda verba ex ore
viri, & torrens redundans fons ſapientiæ.

Conterūt minæ cor prudētis, ſtultus autem 10
*verberatus nō ſentit. * Contradictiones ſuſcitat* 11
omnis malus, at Dominus angelū crudelē emit-
*tet ei. * Incidet cura viro intelligēti, at ſtulti ex-* 12
*cogitabūt mala. * Qui reddit mala pro bonis, nō* 13
*mouebūtur mala de domo eius. * Licentiā dat ſer* 14
monibus principiū iuſtitiæ, præcedit autē egeſta-
*tē cōtentio et pugna. * Qui iuſtū iudicat iniuſtū,* 15
iniuſtū autē iuſtū, immūdus & abominabilis a-
*pud Deū. * Ad quid ſunt pecuniæ ſtulto? poſſide-* 16
dere enim ſapientiā excors nō poterit. Qui altā
facit ſuā domū, quærit contritionem: at renuens
*diſcere, incidet in mala. * In omne tēpus amicus* 17
ſit tibi, fratres in neceſſitatibus vtiles ſint; hu-
*ius enim gratia naſcūtur. * Vir ſtultus applaudit* 18
& cōgaudet ſibi. Sicut & ſpondens ſponſorem
*dat ſuū amicum. * Amans peccata gaudet rixis.* 19
** At durus corde nō occurrit bonis: vir faci-* 20
liter mutabilis lingua incidet in mala: cor autē
ſtulti dolor poſſidēti illud: nō lætatur pater in fi-
*lio indiſciplinato. * Filius autē prudens lætificat* 21
*matrē ſuā. * Cor lætū bene habere facit; viri autē* 22
*triſtis exſiccantur oſſa. * Accipientis munera in* 23
ſinibus iniuſtè, non proſperātur viæ; impius au-
*tem declinat vias iuſtitiæ. * Facies prudens viri* 24
*ſapientis, at oculi ſtulti in ſumma terræ. * Ira* 25
patri filius ſtultus, & dolor matri eius.
** Damnum inferre viro iuſto non bonū, ne-* 26
que ſanctum inſidiari principibus iuſtis.
** Qui abſtinet verbum præmittere durum,* 27
prudens; patiens autem vir prudens.
** Amenti interroganti ſapientia imputabi-* 28
tur: mutum autem quiſpiam ſeipſum cùm fece-
rit, videbitur prudens eſſe.

CAP. XVIII.

OCcaſiones quærit vir volens recedere ab 1
amicis: in omni autem tempore exprobra-
bilis erit.
** Non neceſſitatem habet ſapientiæ indigens* 2
*mente, potius enim ducitur ſtultitia. * Cùm* 3
venerit impius in profundū malorū, contemnit;
ſuperuenit autem ei ignominia & opprobrium.
** Aqua profunda ſermo in corde viri, flu-* 4
uius autem ſcaturit & fons vitæ.

10 * συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μα-
11 στιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται. * ἀντιλογίας ἐπείρει πᾶς κακός, ὁ δὲ
12 κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ. * ἐμπε-
σεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλο-
13 γιοῦνται κακά. * ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινηθή-
14 σεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. * ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ
δικαιοσύνης, προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη.
15 * ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀ-
16 κάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. * ἵνα τί ὑπῆρξε χρήμα-
τα ἄφρονι, κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται; ὃς
ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ζητεῖ συντριβήν· ὁ δὲ σκο-
17 λιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά. * εἰς πάντα και-
ρὸν ὁ φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκαις χρήσι-
18 μοι ἔστωσαν. τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται. * ἀνὴρ ἄφρων
ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ. ὡς καὶ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύῃ
19 τὸν ἑαυτοῦ φίλον. * φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις.
20 * ὁ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς, ἀνὴρ εὐμε-
τάβολος γλώσσῃ ἐμπεσεῖται εἰς κακά. καρδία δὲ ἄφρο-
νος ὀδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτήν, οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ
21 ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. * υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέ-
22 ρα αὐτοῦ. * καρδία εὐφραινομένη εὐεκτεῖν ποιεῖ. ἀν-
23 δρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. * λαμβάνοντος
δῶρα ἐν κόλποις ἀδίκως οὐ κατευοδοῦνται αἱ ὁδοί, ἀσεβὴς
24 δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. * πρόσωπον συνετὸν ἀν-
δρὸς σοφοῦ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ' ἄκρα γῆς.
25 * ὀργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ ὀδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτοῦ.
26 * ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλόν, οὐδὲ ὅσιον ἐπιβου-
27 λεύειν δυνάσταις δικαίοις. * ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι
σκληρόν, ἐπιγνώμων, μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος.
28 * ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφία λογισθήσεται, ἐνεὸν δέ
τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι.

ιη

1 * Προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ
φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται.
2 * οὐ χρείαν ἔχει σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν, μᾶλλον γὰρ
3 ἄγεται ἀφροσύνῃ. * ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κα-
κῶν, καταφρονεῖ, ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος.
4 * ὕδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ποταμὸς δὲ
ἀναπηδύει καὶ πηγὴ ζωῆς.

תרגום

10 עָלָא בְעָתָא בְּמַן דְּמִתְבַּיַּן טָב מִן דִּלְמִמְחֵי לְסַכְלָא מְאָה חֻטְרִין׃ 11 בְּרַם גַּבְרָא מְרִירָא בָּעֵי בִישְׁתָּא וּמַלְאֲכָא
נְכוּרָיָא יִשְׁתַּדַּר עֲלֵהּ׃ 12 פָּגַע דֹּב וּרְתִיתָא בְּגַבְרָא חַכִּימָא לָא מִתְזִיעַ וְשַׂכְלָא בְּשַׁטְיוּתֵהּ נָפֵל׃ 13 דְּפָרַע בִּישְׁתָּא חֲלַף טַבְתָּא לָא תִפְסוֹק
בִּישְׁתָּא מִן בֵּיתֵהּ׃ 14 אָשֵׁד דְּמָא הֵיךְ מַיָּא מְגָרֵי תִגְרֵי וְקֳדָם קְרָיָא מִתְעֵי דִינָא׃ 15 דִּמְזַכֵּה לְרַשִּׁיעָא וּמְחַיֵּב לְצַדִּיקָא מְרַחֲקָתֵהּ דֶּאֱלָהָא
אַף תַּרְוֵיהוֹן׃ 16 לְמָה דֵּין אוּלָא לֵהּ תִּגְרוּתָא לְסַכְלָא דְּלַיְת לֵהּ לִבָּא וְחָכְמְתָא׃ 17 בְּכָל עִדָּן חַבְרָא רָחֵם הוּא וַאֲחָא לְעָקְתָא מִתְיְלֵד׃
18 בַּר נָשׁ חֲסִיר רַעְיָנָא מְשַׁלֵּם יְדֵהּ וְעָרֵב עֲרָבוּתָא עַל חַבְרֵהּ׃ 19 דְּרָחֵם חוֹבָא רָחֵם מַצּוּתָא וּמְרִים תַּרְעֵהּ בָּעֵי תַבְרָא׃
20 מַן דְּעָקִים לִבֵּהּ לָא מַשְׁכַּח טַבְתָּא וּדְמִתְהַפֵּךְ בְּלִשָּׁנֵהּ נָפֵל בְּבִישְׁתָּא׃ 21 דְּמוֹלֵד סַכְלָא תְּמוּצָא דִּילֵהּ וְלָא חָדֵי אֲבוּי דְּטַפְשָׁא׃
22 לִבָּא חָדְיָא מְשַׁפַּר גּוּפָא וְרוּחָא דְּכִיכְתָּא מְיַבְּשָׁא גַּרְמָא׃ 23 שׁוֹחֲדָא מִן עֻבָּא יְסַב רַשִּׁיעָא לְמַצְלֵי אָרְחָא דְּדִינָא׃
24 אַפּוֹי דְּסָכְלְתָנָא חָדְיָן בְּחָכְמְתָא וְעַיְנוֹי דְּסַכְלָא בְּעֻמְקָא דְּאַרְעָא׃ 25 בְּרָא סַכְלָא מַכְבֵּד אֲבוּי וּמְמַרְמַר לְאִמֵּהּ׃
26 לְמִתַּךְ לְצַדִּיקָא לָא שַׁפִּיר אַף לָא לְמִמְחֵי צַדִּיקַיָּא דְּאָמְרִין תְּרִיצוּתָא׃ 27 דְּחָשֵׂךְ מִלּוֹי יָדַע יְדִיעֲתָא וּדְמַכִּיכָא רוּחֵהּ גַּבְרָא דְּמִתְבַּיַּן׃
28 וְאַף שַׁטְיָא דְּשָׁתֵק חַכִּימָא הוּא מִתְחַשֵּׁב וּדְכָלֵי סִפְוָתֵהּ מִתְבַּיַּן׃

יח

1 רִיגְתָא בָּעֵי פָּתְיָא וּבְכָל מַלְכְּתָא מִצְטְרֵי׃ 2 לָא צָבֵי סַכְלָא בְּסָכְלְתָנָא אֶלָּא בְּשַׁטְיוּתָא פָּתֵי לִבֵּהּ׃
3 כַּד אָתֵי רַשִּׁיעָא בְּשַׁטְיוּתָא יָיתֵי וּבִצְעָרָא וּבְחִסּוּדָא׃ 4 מַיָּא עֲמִיקֵי פֻּמֵּהּ דְּגַבְרָא נַחְלָא דְנָבַע מַבּוּעַ דְּחָכְמְתָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Penetrat increpatio intelligentem magis quàm percutere ſtultum centies virgis. 11 Verùm vir amarus quærit malum, & angelus crudelis mittetur contra eum. 12 Occurrit vrſus & terror viro ſapienti, non commouetur: & ſtultus in ſtultitia ſua cadit. 13 Qui reddet malum pro bono, non recedet malum de domo eius. 14 Qui effundit ſanguinem ſicut aquam, concitat iurgia: & antequam exardeſcat lis, dimittenda eſt. 15 Qui iuſtificat impium, & qui condemnat iuſtum, vterque eſt abominandus Deo. 16 Ad quid prodeſt negotiatio ſtulto, qui non habet cor neque ſcientiam? 17 In omni tempore ſocius diligit, & frater ad tempus anguſtiæ natus eſt. 18 Filius hominis indigens intellectu pangit manum ſuam, & ſpondet fideiuſſionem pro amico ſuo. 19 Qui diligit peccatum, diligit rixam: & qui exaltat portam ſuam, quærit interitum. 20 Qui prauus eſt corde ſuo, non inueniet bonum: & qui peruerſus eſt in lingua ſua, corruet in malum. 21 Qui generat ſtultum, mæſtitia erit ei, & non lætabitur pater inſipientis. 22 Cor gaudens pulchrum facit corpus, & ſpiritus triſtis exſiccat oſſa. 23 Munus de ſinu capiet impius, vt declinet à via iudicij. 24 Vultus prudentis hilaris eſt in ſapientia, & oculi ſtultorum in profundis terræ. 25 Filius ſtultus exaſperat patrem ſuum, & exacerbat matrem ſuam. 26 Multare iuſtum non eſt bonum, neque percutere iuſtos qui dicunt recta. 27 Qui prohibet ſermones ſuos, ſcit ſcientiam: & qui humilis eſt ſpiritu ſuo, vir intelligens eſt.
28 Stultus quoque ſi tacuerit, ſapiens reputabitur: & qui compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

DEſiderium quærit ſeparatus, & omne conſilium deridet. 2 Non vult ſtultus intelligentiam, ſed in ſtultitia immoratur eius animus. 3 Quando venit impius in ſtultitia, venit & in ignominia & opprobrio. 4 Aquæ profundæ os viri, torrens redundans fons ſapientiæ.

* שאת פני רשע לא טוב להטות צדיק במשפט׃ 5
* שפתי כסיל יבאו בריב ופיו למהלמות יקרא׃ 6
* פי כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש נפשו׃ 7
* דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן׃ 8
* גם מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית׃ 9
* מגדל עז שם יהוה בו ירוץ צדיק ונשגב׃ 10
* הון עשיר קרית עזו וכחומה נשגבה במשכיתו׃ 11
* לפני שבר יגבה לב איש ולפני כבוד ענוה׃ 12
* משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלמה׃ 13
* רוח איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה מי ישאנה׃ 14
* לב נבון יקנה דעת ואזן חכמים תבקש דעת׃ 15
* מתן אדם ירחיב לו ולפני גדלים ינחנו׃ 16
* צדיק הראשון בריבו ובא רעהו וחקרו׃ 17
* מדינים ישבית הגורל ובין עצומים יפריד׃ 18
* אח נפשע מקרית עז ומדונים כבריח ארמון׃ 19
* מפרי פי איש תשבע בטנו תבואת שפתיו ישבע׃ 20
* מות וחיים ביד לשון ואהביה יאכל פריה׃ 21
* מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מיהוה׃ 22
* תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות׃ 23
* איש רעים להתרועע ויש אהב דבק מאח׃ 24

יט

* טוב רש הולך בתמו מעקש שפתיו והוא כסיל׃ 1
* גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא׃ 2
* אולת אדם תסלף דרכו ועל יהוה יזעף לבו׃ 3
* הון יסיף רעים רבים ודל מרעהו יפרד׃ 4
* עד שקרים לא ינקה ויפיח כזבים לא ימלט׃ 5
* רבים יחלו פני נדיב וכל הרע לאיש מתן׃ 6

5 * Accipere personā impij in iudicio, non
6 est bonū, vt declines à veritate iudicij. *La-
B bia stulti miscent se rixis, & os eius iurgia
7 puocat. * Os stulti contritio eius, & labia
8 ipsiꝰ ruina aīæ eius. *Verba bilinguis quasi
simplicia, & ipsa pueniunt vsq; ad interio
9 ra ventris. * Qui mollis & dissolutus est in
10 ope suo, frater est sua opa dissipātis. *Tur-
ris fortissima nomen Dñi, ad ipsam currit
11 iustꝰ, & exaltabitur. *Substātia diuitis vrbs
roboris eius, & quasi murus validus circū-
12 dans eū. *Antequā cōteratur exaltatur cor
C hominis, & antequā glorificetur humilia-
13 tur. * Qui priùs respōdet quàm audiat, stul
tū se esse demōstrat & cōfusione dignum.
14 * Spiritus viri sustētat imbecillitatē suā:
spiritū verò ad irascendū facilē quis pote-
15 rit sustinere? *Cor prudētis possidebit sciē
tiam, & auris sapientiū quærit doctrinam.
16 *Donū hominis dilatat viā eius, & ante
17 principes spacium ei facit. *Iustus prior est
D accusator sui, venit amicus eius, & inuesti-
18 gabit eū. *Cōtradictiones cōprimit sors, &
19 inter potētes quoq; diiudicat. *Frater qui
adiuuatur à fratre quasi ciuitas firma, & iu
20 dicia quasi vectes vrbium. *De fructu oris
viri replebitur vēter eius, & genimina la-
21 biorū ipsius saturabūt eū. *Mors & vita in
manibus linguæ: qui diligūt eā, comedent
22 fructus eius. *Qui inuenit mulierē, inue-
nit bonū, & hauriet iocunditatem à Dño.
23 * Cū obsecrationibus loquitur paup, &
24 diues effabitur rigidè. *Vir amicabilis ad
societatē, magis amicus erit quàm frater.

CAP. XIX.

1 MElior est paup qui ambulat in simpli
citate sua, quā torquēs labia sua, & in
2 sipiens. *Vbi nō est sciētia aīę nō est bonū;
3 & qui festinꝰ est pedibꝰ, offendet. *Stulti-
tia hominis supplātat gressus eius, & con-
4 tra Dñm feruet aīo suo. *Diuitiæ addūt a-
micos plurimos, à paupe autem & hi quos
5 habuit separātur. *Testis falsus nō erit im-
punitus, & qui mendacia loquitur, nō effu
giet. 6 *Multi colunt personam potentis, & amici sunt dona tribuentis.

*Admirari personā impij nō bonū, neq; san- 5
ctū declinare iustū in iudicio. *Labia stulti ducūt 6
eū in mala, at os eius temerariū mortē inuocat.
*Os stulti contritio ei, at labia eius laqueus 7
animæ eius. *Pigros deiicit timor, animæ autē ef 8
fœminatorū esurient. *Qui non medetur sibi in 9
operibus suis, frater est dissipantis seipsum. *Ex 10
magnificētia fortitudinis nomē Domini, ad ipsū
autē accurrentes iusti exaltātur. *Substātia di- 11
uitis viri vrbs munita, at gloria eius valde in-
umbrat. *Ante contritionē exaltatur cor homi- 12
nis, & ante gloriā humiliatur. *Qui respondet 13
verbū antequā audiat, stultitia ipsi est & oppro
briū. *Irā viri mitigat seruus prudēs: parui ani- 14
mi autē virū quis sustinebit? *Cor prudētis pos- 15
sidet sensum, aures autē sapientiū quærūt cogi-
tationē. *Domus hominis dilatat illū, & apud 16
principes sedere facit eū. *Iustus sui accusator in 17
principio sermonis; cùm autē adiecerit aduersa-
rius, redarguitur. *Cōtradictiones sedat tacitur- 18
nus, inter autē potentes determinat. *Frater à 19
fratre adiutus tanquam ciuitas munita & ex-
celsa; fortis est autē tanquā fundatū regnū. *De 20
fructibus oris vir replet ventrē suum, de autē
fructibus labiorū eius replebitur. *Mors et vi- 21
ta in manu linguæ: at qui dominātur eius, come-
dēt fructus eius. *Qui inuenit mulierē bonam, 22
inuenit gratias, accepit autē à Domino iucūdita-
tē. Qui expellit mulierē bonā, expellit bona; qui
autē cōtinet adulterā, stultus et impius. *Preces 23
loquitur pauper, at diues respondet dura. *Vir 24
amicorum ad amicitiā, & est amicus adhærens
super fratrem.

CAP. XIX.

MElior est mēdicus ambulās in simplicitate 1
sua quàm peruersus labiis suis, & ipse
stultus. *Et absque scientia anima non bona, 2
& festinans pedibus peccat. *Stultitia viri 3
vastat vias eius, at Deum accusat corde suo.
*Diuitiæ addunt amicos multos, at pauper 4
& ab existente amico relinquitur.
*Testis falsus non impunitus erit: qui au- 5
tem accusat iniustè, non effugiet.
*Multi colunt personas regis, omnis autem 6
malus fit opprobrium viro.

5 *θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλόν, οὐδὲ ὅσιον
6 ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρίσει. *χείλη ἄφρονος ἄγουσιν αὐ-
τὸν εἰς κακά· τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον ἐπι-
7 καλεῖται. *στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῷ, τὰ δὲ χείλη αὐ-
8 τοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. *ὀκνηροὺς καταβάλλει φόβος,
9 ψυχαὶ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. *ὁ μὴ ἰώμενος ἑαυτὸν
ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαινομένου ἑαυτόν.
10 *ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου, αὐτῷ δὲ προσ-
11 δραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. *ὕπαρξις πλουσίου ἀνδρὸς πό-
12 λις ὀχυρά· ἡ δὲ δόξα αὐτοῦ μέγα ἐπισκιάζει. *πρὸ συντρι-
13 βῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρός, καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦται. *ὃς ἀποκρί-
νεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος.
14 *θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει θεράπων φρόνιμος, ὀλιγόψυχον
15 δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει; *καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὦτα
16 δὲ σοφῶν ζητεῖ ἔννοιαν. *δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐ-
17 τόν, καὶ παρὰ δυνάσταις καθιζάνει αὐτόν. *δίκαιος ἑαυτοῦ κα-
τήγορος ἐν πρωτολογίᾳ· ὡς δ' ἂν ἐπιβάλῃ ὁ ἀντίδικος ἐ-
18 λέγχεται. *ἀντιλογίας παύει σιγηρός, ἐν δὲ δυνάσταις ὁρίζει.
19 *ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ
20 ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον. *ἀπὸ
καρπῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ
21 καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. *θάνατος καὶ ζωὴ ἐν
χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς καρποὺς
22 αὐτῆς. *ὃς εὗρε γυναῖκα ἀγαθήν, εὗρε χάριτας· ἔλαβε δὲ
παρὰ κυρίου ἱλαρότητα. ὃς ἐκβάλλει γυναῖκα ἀγαθήν,
ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· ὁ δὲ κατέχων μοιχαλίδα ἄφρων
23 καὶ ἀσεβής. *δεήσεις φθέγγεται πένης, ὁ δὲ πλούσιος ἀποκρί-
24 νεται σκληρά. *ἀνὴρ ἑταίρων πρὸς ἑταιρείαν, καὶ ἔστι φίλος
προσκολληθεὶς ὑπὲρ ἀδελφόν.

ιθ'

1 *Κρείσσων ἐστὶ πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἁπλότητι αὐτοῦ,
2 ἢ στρεβλὸς τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἀνόητος. *καίγε χω-
ρὶς ἐπιστήμης ψυχὴ οὐκ ἀγαθή, καὶ ὁ σπεύδων τοῖς πο-
3 σὶν ἁμαρτάνει. *ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδοὺς αὐ-
4 τοῦ, τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. *πλοῦτος προστίθησι
φίλους πολλούς· ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φίλου
5 λείπεται. *μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, ὁ δὲ ἐγκα-
6 λῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται. *πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσω-
πα βασιλέως, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ὄνειδος ἀνδρί.

תרגום

5 למסב אפי לרשיעא לא שפיר אף לא למצלי דינא לצדיקא׃ 6 שפותה דסכלא מיתן לה לדינא ופומה ממטי לה לחרתא׃ 7 פומה
דסכלא שניא הוא לה ושפותה פחא אנון לנפשה׃ 8 מלוי דשגושא מדאבנן לה ומחתן לה לעמק דשיול׃ 9 ואף דמתרפה בעבידתה
חברא הוא לגברא מחבלנא׃ 10 מגדלא דעשנא שמה דאלהא ובה נרהט צדיקא ונגרס בה׃ 11 ממלה דעתירא קריתא דעשנה
וכשורה יורם משרה׃ 12 קדם תברא יתרורם לבה דגברא וקדם יקרא ענותנותא׃ 13 מחזר פתגמא עד לא שמע שטיותא לה ובהתתא׃
14 רוחה דגברא תסבר כרהנה ורוחא מכיכתא מן נטענה׃ 15 לבא דמתבין נקנא ידיעתא ואדנא דחכימי תבעי מנדעא׃
16 מוהבתה דבר נשא מרוחא לה וקדם רברבי מקימא לה׃ 17 זכי הוה קדמאה בדינה ואתא חברה ונצח לה׃ 18 תגרי מבטלא
פיצתא וביני תקיפי פרשא׃ 19 אחא דמתעדי מן אחוי היך קריתא עשינתא ואחדא היך סוכרא דחסנא׃ 20 מן פרי פומה דגברא
תסבע כרסה ומן עללתא דשפותה נסבע׃ 21 מותא וחיי בידא דלשנא ודרחם לה ניכל מן פרוי׃ 22 דמשכח אתתא טבתא משכח
ומקבל רעותה מן אלהא׃ 23 תחנוני נמלל מסכנא ועתירא נמלל עשינתא׃ 24 אית חברי דמתחברין ואית רחמא דבקת מן אח׃
יט 1 טב מסכנא דמהלך בתמימותא מן הוו דמתעקמן ארחתה והוא סכל׃ 2 מן דלא ידע נפשה לא שפיר לה ודקליל
ברגלוי לבישתא חטיא הוא׃ 3 שטיותא דבר נשא מטלטלא ארחתה ועל אלהא מתרעם לבה׃ 4 ממלא מוסף חברי סגיעי ומסכנא פרש
חברה מנה׃ 5 סהדא דשקרא לא נזדכי ודמועי כדבותא לא נתמלט׃ 6 סגיעי דמשמשין קדם רבא ודלבישין יהב מוהבתא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Accipere faciem impij non est bonum, neque declinare à iudicio contra iustum. 6 Labia stulti adducunt eum in iudicium, & os eius perducit eū ad rixā. 7 Os stulti pauori est ei, & labia eius laquei sunt animæ eius. 8 Verba susurronis dolore afficient illū, & deducēt illū in profundum inferni. 9 Is quoque qui remissus est in opere suo, socius est viri dissipantis. 10 Turris fortitudinis nomen Dei; in ea autem curret iustus, & exaltabitur in ipsa. 11 Substantia diuitis vrbs fortitudinis eius, & quasi murus eleuatum est habitaculum eius.

12 Ante interitum exaltatur cor hominis, & ante gloriam est humilitas. 13 Qui respondet verbum anteaquam audiat, stultitia est ei & confusio. 14 Spiritus viri sustentat infirmitatem ipsius: & spiritū demissum quis poterit sustinere? 15 Cor intelligētis possidebit scientiam, & auris sapientum quæret notitiam. 16 Donum filij hominis dilatat eum, & ante principes sustentat illum. 17 Iustus est primus in iudicio suo, & venit socius eius & vincit eum. 18 Contentiones abrogat sors, & inter fortes dirimit. 19 Frater qui deficit à fratre suo, quasi ciuitas fortis, & clausa quasi repagulo forti. 20 De fructu oris viri satiabitur venter eius, & de genimine labiorum suorum satiabitur. 21 Mors & vita in manu linguæ: & qui diligit eam, comedet de fructibus eius. 22 Qui inuenit mulierem, inuenit bonum, & suscipit voluntatem suam à Deo. 23 Deprecationes loquetur pauper, & diues loquetur rigida. 24 Sunt socij qui associantur, & amicus adhærens magis quàm frater.

CAP. XIX.

MElior est pauper qui ambulat in simplicitate, quàm ille qui peruertit vias suas, & ipse est stultus. 2 Qui nescit animam suam, non est ei bonum: & qui velox est pedibus suis in malum, peccator est. 3 Stultitia filij hominis instabilem facit viam ipsius, & contra Deum murmurat cor eius. 4 Diuitiæ adducunt amicos plurimos: à paupere autem socius eius separatur. 5 Testis falsus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, non liberabitur. 6 Multi sunt qui ministrant coram principe, & malis dat munera.

7 כל־אחי־רש שנאהו אף כי מרעהו רחקו ממנו מרדף אמרים לא־המה׃
8 קנה־לב אהב נפשו שמר תבונה למצא־טוב׃
9 עד שקרים לא ינקה ויפיח כזבים יאבד׃
10 לא־נאוה לכסיל תענוג אף כי־לעבד משל בשרים׃
11 שכל אדם האריך אפו ותפארתו עבר על־פשע׃
12 נהם ככפיר זעף מלך וכטל על־עשב רצונו׃
13 הות לאביו בן כסיל ודלף טרד מדיני אשה׃
14 בית והון נחלת אבות ומיהוה אשה משכלת׃
15 עצלה תפיל תרדמה ונפש רמיה תרעב׃
16 שמר מצוה שמר נפשו בוזה דרכיו יומת׃
17 מלוה יהוה חונן דל וגמלו ישלם־לו׃
18 יסר בנך כי־יש תקוה ואל־המיתו אל־תשא נפשך׃
19 גרל־חמה נשא ענש כי אם־תציל ועוד תוסף׃
20 שמע עצה וקבל מוסר למען תחכם באחריתך׃
21 רבות מחשבות בלב איש ועצת יהוה היא תקום׃
22 תאות אדם חסדו וטוב רש מאיש כזב׃
23 יראת יהוה לחיים ושבע ילין בל־יפקד רע׃
24 טמן עצל ידו בצלחת גם־אל־פיהו לא ישיבנה׃
25 לץ תכה ופתי יערם והוכיח לנבון יבין דעת׃
26 משדד־אב יבריח אם בן מביש ומחפיר׃
27 חדל־בני לשמע מוסר לשגות מאמרי־דעת׃
28 עד בליעל יליץ משפט ופי רשעים יבלע־און׃
29 נכונו ללצים שפטים ומהלמות לגו כסילים׃

7 *Fratres hominis pauperis oderunt eũ, insuper & amici procul recesserunt ab eo.
B Qui tantùm verba sectatur, nihil habebit.
8 *Qui autem possessor est mentis, diligit animã suam, & custos prudentiæ inueniet
9 bona. *Falsus testis nõ erit impunitus; &
10 qui loquitur mendacia, peribit. *Nõ decent stultum delitiæ, nec seruũ dominari
11 principibus. *Doctrina viri per patientiã noscitur, & gloria eius est iniqua præ-
12 tergredi. *Sicut fremitus leonis, ita & regis ira: & sicut ros super herbã, ita & hila-
13 ritas eius. *Dolor patris filius stultus, &
C tecta iugiter perstillantia litigiosa mulier.
14 *Domus & diuitię dantur à parentibus; à Domino autem propriè vxor prudens.
15 *Pigredo immittit soporẽ, & anima dis-
16 soluta esuriet. *Qui custodit mãdatum, custodit animã suam: qui autem negligit
17 viam suam, mortificabitur. *Fœneratur Dño qui miseretur pauperis, & vicissitu-
18 dinẽ suam reddet ei. *Erudi filium tuũ, ne desperes: ad interfectionẽ autem eius
19 ne ponas animã tuam. *Qui enim impatiens est, sustinebit damnũ: & cùm rapue-
20 rit, aliud apponet. *Audi consiliũ & suscipe disciplinã, vt sis sapiens in nouissimis
21 tuis. *Multæ cogitationes in corde viri, voluntas autẽ Dñi in æternũ permanebit.
22 *Homo indigens misericors est: & me-
23 lior est pauper quàm vir mendax. *Timor
D Dñi ad vitam, & in plenitudine commo-
24 rabitur absq; visitatione pessimi. *Abscõ-dit piger manum suã sub ascella, nec ad os
25 suum applicat eam. *Pestilente flagellato stultus sapientior erit: si autẽ corripueris sa-
26 pientem, intelliget sapientiam. *Qui affligit patrẽ & fugit matrem, ignominiosus
27 erit & infelix. *Non cesses audire fili doctrinam, nec ignores sermones scientiæ.
28 *Testis iniquus deridet iudicium, & os
29 impiorum deuorat iniquitatem. *Parata sunt derisoribus iudicia, & mallei percutientes stultorum corporibus.

*Omnis qui fratrem mendicum odit, & ab 7
amicitia longè erit: cogitatio bona scientibus eã appropinquabit, vir autẽ prudens inueniet eã. Multa malefaciẽs perficit malitias: qui autẽ irritat sermonibus, nõ saluabitur. *Qui possidet 8
prudentiã, diligit se; qui autem custodit prudentiam, inueniet bona. *Testis falsus nõ impuni- 9
tus erit: qui autẽ incendet malitiam, peribit ab illa. *Non conferunt stulto delitiæ, et si seruus 10
inceperit cum superbia dominari. *Misericors 11
vir patiens est, at gloria eius instat iniustis.
*Regis minæ similes fremitui leonis: sicut au 12
tem ros super herbã, sic hilaritas eius. *Vere- 13
cundia patri filius stultus, & non casta vota de mercede meretricis. *Domum & substantiam 14
diuidunt patres filiis: ab autẽ Domino aptatur mulier viro. *Timiditas detinet effœminatũ, ani 15
ma autẽ pigri esuriet. *Qui custodit mandatũ, 16
custodit suam animam: qui autem negligit suas vias, peribit. *Fœneratur Deo qui miseretur 17
pauperis: secundũ autẽ donum eius retribuet ei.
*Erudi filiũ tuũ, sic enim erit bonæ spei: in 18
autẽ iniuriã ne extollaris anima. *Nequam vir 19
multis mulctabitur: si autẽ vastauerit, & animã suã addet. *Audi fili disciplinã patris tui, vt 20
sapiens sis in nouissimis tuis. *Multæ cogitatio- 21
nes in corde viri, at consiliũ Domini in seculum manebit. *Fructus viro misericordia: melior au 22
tem mendicus iustus quàm diues mendax.
*Timor Domini in vitam viro, at intrepi- 23
dus morabitur in locis vbi non consideratur cognitio. *Abscondens in sinum suum ma- 24
nus iniustæ, neque ori applicabit eas.
*Pestilente flagellato stultus astutior erit: si 25
autem corripueris virum prudentem, intelliget sensum.
*Qui inhonorat patrem & expellens matrẽ 26
suam, confundetur & exprobrabilis erit.
*Filius relinquens custodire disciplinam pa- 27
tris, meditabitur sermones malos.
*Spondens pro puero stulto, iniuria afficiet 29
iustitiam: os autem impiorum deuorabit iudicia.
*Parantur luxuriosis flagella, & supplicia 39
similiter stultis.

7 *πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ καὶ φιλίας μακρὰν ἔσται· ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγιεῖ· ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὑρήσει αὐτήν. ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιουργεῖ κα-
8 κίας, ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγοις οὐ σωθήσεται. *ὁ κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν· ὃς δὲ φυλάσσει φρόνησιν εὑρήσει
9 ἀγαθά. *μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται· ὃς δ' ἂν ἐκκαύσει κακίαν ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς.
10 *οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή, καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξηται μεθ'
11 ὕβρεως δυναστεύειν. *ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, τὸ
12 δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. *βασιλέως ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῷ λέοντος, ὥσπερ δὲ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ
13 οὕτως τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ. *αἰσχύνη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ
14 οὐχ ἁγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. *οἶκον καὶ ὕπαρξιν μερίζουσι πατέρες παισί, παρὰ δὲ κυρίου ἁρμό-
15 ζεται γυνὴ ἀνδρί. *δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, ψυ-
16 χὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει. *ὃς φυλάσσει ἐντολὴν τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ καταφρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν,
17 ἀπολεῖται. *δανείζει θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν, κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.
18 *παίδευε υἱόν σου, οὕτω γὰρ ἔσται εὔελπις, εἰς δὲ ὕβριν μὴ
19 ἐπαίρου τῇ ψυχῇ. *κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθήσεται· ἐὰν δὲ λοιμαίνηται καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει.
20 *ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου, ἵνα σοφὸς γένῃ ἐπ' ἐσχά-
21 των σου. *πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ.
22 *καρπὸς ἀνδρὶ ἐλεημοσύνη, κρείσσων δὲ πτωχὸς δί-
23 καιος ἢ πλούσιος ψεύστης. *φόβος κυρίου εἰς ζωὴν ἀνδρί· ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις, οὗ οὐκ ἐπι-
24 σκοπεῖται γνῶσις. *ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χεῖρας ἀδίκως, οὐδὲ τῷ στόματι οὐ μὴ προσαγάγῃ αὐτάς.
25 *λοιμοῦ μαστιγουμένου ἄφρων πανουργότερος ἔσται· ἐὰν δὲ ἐλέγχῃς ἄνδρα φρόνιμον νοήσει αἴσθησιν.
26 *ὁ ἀτιμάζων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ, καταισχυνθήσεται καὶ ἐπονείδιστος ἔσται.
27 *υἱὸς ἀπολειπόμενος φυλάξαι παιδείαν πατρός,
28 μελετήσει ῥήσεις κακάς. *ἐγγυώμενος παῖδα ἄφρονα καθυβρίσει δικαίωμα, στόμα δὲ ἀσεβῶν καταπίεται
29 κρίσεις. *ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστιγες, καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν.

תרגום

7 כלהון רחמוי דמסכנא סנין לה ואף חברוי רחקין מנה אבא דטרכן במלוי לא שריד׃ 8 קני לבא טבא רחם נפשה נטר ביונא משכיח טבתא׃ 9 סהדא דשקרא לא מזדכא ודמועי כדבותא נאבד׃ 10 לא יאי לסכלא פנוקא אף לא לעבדא דנשתלט ברברבנין׃
11 שכלוי דבר נשא נגידות ארחה ושבחורה דנעבר חובא׃ 12 נהם היך אריא זעפה דמלכא והיך טלא על עסבא רעותה׃
13 בר סכלא קשה הוא לאבוי היך קרסי והיך דלפא דדלף תגרי דאתתא׃
14 ביתא ומלא ירותותא הוא דאבהתא ומן אלהא מתמסרא אתתא לגברא׃ 15 עטלותא יהבא שנתא ונפשא רמיתא תכפן׃
16 דנטר פקודא נטר נפשה ודמשט ארחתה ימות׃ 17 מן דבעי נזף לאלהא מתרחם על מסכנא ופרענותא טבתא משתלם לה׃
18 רדי ברך מטול דאית סכותא ולמיתותה לא תרמי נפשך׃ 19 גברא חמתנא מקבל תכא וכמה דמעלי על טענה מוסף׃
20 שמע עצתא וקבל מרדותא מטול דתתחכם בסופך׃ 21 סגיען מחשבתא בלבי דגברין ועצתא דאלהא היא תקום׃
22 רגתה דבר נשא חסדה וטב מסכנא מן גברא כדבא׃ 23 דחלתה דאלהא לחיי ומן דשבע מנה נבות ולא נפקד בישתא׃
24 עטלא מטשי ידה בשחתה אף לא לפמה מקרב לה׃ 25 למחקנא מחית ושברא מתערם ואכס לסכלתן דנתבין ידיעתא׃
26 דמן לאבוי ומערק לאמה ברא הוא מבהתנא ומחפרנא׃ 27 פרש ברי ושמע מרדותא ולא תשגא מן ממרי דפמה׃
28 סהדא דגלאה ממיק בדינה ופמהון דרשיעי מפק עאתא׃ 29 מתקנין למחקני דיני והרתא לגשמיהון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Omnes amici pauperis oderunt eum, insuper socij eius recedunt ab eo: vbi sunt qui insectantur verbis suis, nihil erit eis residuum. 8 Qui possidet cor bonum, diligit animam suam: qui custodit prudentiam, inueniet bonum. 9 Testis falsus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, peribit. 10 Non decent stultum delitiæ, neque seruum dominari principibus. 11 Intellectus hominis est differre furorem suum, & pulchritudo eius prætergredi iniquitatem. 12 Fremit sicut leo ira regis, & sicut ros super herbam voluntas eius. 13 Filius stultus grauis est patri suo sicut acida: & sicut stillicidium quod distillat, litigia mulieris. 14 Domus & substantia sunt hæreditas à parentibus, & à Deo traditur mulier viro. 15 Pigredo mittit somnum, & anima dolosa esuriet. 16 Qui custodit mandatum, custodit animam suam: & qui spernit viam suam, morietur. 17 Qui quærit commodare Deo, miseretur pauperis, & retributio bona reddetur ei. 18 Erudi filium tuum, quoniam est spes: & ad mortem eius ne attollas animam tuam. 19 Vir iracundus suscipit pœnam; & quando exaltatur, super onus suum addit. 20 Audi consilium & suscipe disciplinam, vt sapiens sis in fine tuo. 21 Multæ cogitationes in corde virorum: consilium autem Dei ipsum permanebit. 22 Desiderium filij hominis misericordia eius, & melior est pauper quàm vir mendax. 23 Timor Dei est ad vitam; & qui satiatur ab eo, pernoctabit, nec visitabitur à malo. 24 Piger abscondit manum suam sub ascella sua, neque ad os suum applicat eam. 25 Percute derisorem, & insipiens astutior fiet: & corripe prudentem, vt intelligat scientiam. 26 Qui deridet patrem suum & fugat matrem suam, filius est ignominiosus & confusione dignus. 27 Cresce fili mi & audi disciplinam, & non erres à verbis oris eius. 28 Testis iniquus deridet iudicium, & os impiorum profert iniquitatem. 29 Parantur derisoribus iudicia; verbera corporibus eorum.

כ

1 * לץ היין המה שכר וכל־שגה בו לא יחכם :
2 * נהם ככפיר אימת מלך מתעברו חוטא נפשו :
3 * כבוד לאיש שבת מריב וכל־אויל יתגלע :
4 * מחרף עצל לא יחרש ישאל בקציר ואין :
5 * מים עמקים עצה בלב־איש ואיש תבונה ידלנה :
6 * רב־אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא :
7 * מתהלך בתמו צדיק אשרי בניו אחריו :
8 * מלך יושב על־כסא־דין מזרה בעיניו כל־רע :
9 * מי־יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי :
10 * אבן ואבן איפה ואיפה תועבת יהוה גם־שניהם :
11 * גם במעלליו יתנכר־נער אם־זך ואם־ישר פעלו :
12 * אזן שמעת ועין ראה יהוה עשה גם־שניהם :
13 * אל־תאהב שנה פן־תורש פקח עיניך שבע־לחם :
14 * רע רע יאמר הקונה ואזל לו אז יתהלל :
15 * יש זהב ורב־פנינים וכלי יקר שפתי־דעת :
16 * לקח־בגדו כי־ערב זר ובעד נכרים חבלהו :
17 * ערב לאיש לחם שקר ואחר ימלא־פיהו חצץ :
18 * מחשבות בעצה תכון ובתחבלות עשה מלחמה :
19 * גולה־סוד הולך רכיל ולפתה שפתיו לא תתערב :
20 * מקלל אביו ואמו ידעך נרו באישון חשך :
21 * נחלה מבחלת בראשונה ואחריתה לא תברך :
22 * אל־תאמר אשלמה־רע קוה ליהוה וישע לך :

CAP. XX.

1 LVxuriosa res vinũ,& tumultuosa ebrie-
A tas. Quicunque his delectatur, nõ erit
2 sapiens. * Sicut rugitus leonis,ita & ter-
ror regis,qui prouocat eum, peccat in ani
3 mam suam. * Honor est homini qui se-
parat se à cõtentionibus;omnes autẽ stulti
4 miscentur contumeliis. *Propter frigus
piger arare noluit,mendicabit ergo æstate
5 & non dabitur illi. * Sicut aqua profun-
da,sic consilium in corde viri; sed homo sa
6 piens exhauriet illud. * Multi homines
misericordes vocãtur: virum autem fide-
7 lem quis inueniet? * Iustus qui ambulat
B in simplicitate sua, beatos post se filios re-
8 linquit. * Rex qui sedet in solio iudicij,
9 dissipat omne malum intuitu suo. *Quis
potest dicere: Mundum est cor meum, pu- r.Ioan.1.d.
10 rus sum à peccato? * Pondus & pondus,
mensura & mensura, vtrunque abomina-
11 bile est apud Dominũ. * Ex studiis suis
intelligitur puer si mũda & recta sint ope-
12 ra eius. * Aurem audientem, & oculum
13 videntẽ, Dominus fecit vtrunque. *Noli
diligere somnum, ne te egestas opprimat.
Aperi oculos tuos, & saturare panibus.
14 * Malum est , malum est , dicit omnis
C emptor: & cùm recesserit , tunc gloriabi-
15 tur. * Est aurum & multitudo gemma-
rum,vas autem pretiosum labia scientiæ.
16 * Tolle vestimentum eius qui fideiussor Inf.27.A.
extitit alieni,& pro extraneis aufer pignus
17 ab eo. *Suauis est homini panis mẽdacij,
& postea implebitur os eius calculo.
18 * Cogitationes consilij roborãtur,& gu-
19 bernaculis tractanda sunt bella. * Ei qui
reuelat mysteria & ambulat fraudulenter,
& dilatat labia sua, ne commiscearis.
20 * Qui maledicit patri suo & matri, ex- Exod.21.b. Leuit.20.b. Rom.12.b.
D tinguetur lumen eius in mediis tenebris.
21 * Hereditas ad quam festinatur in prin
cipio, in nouissimo benedictione carebit.
22 * Ne dicas: Reddam malum pro malo;
expecta Dominum, & liberabit te.

CAP. XX.

LVxuriosa res vinum, & iniuriosa ebrietas; 1
omnis autem deuastans non erit sapiens.
* *Non differunt minæ regis ab ira leonis: qui 2*
autem prouocat eum & immiscens peccat in suã
*animam. * Gloria viro auerti à contumelia; 3*
omnis autem stultus his implicatur.
* *Exprobratus piger non erubescit, similiter 4*
& qui fæneratur triticum in tempore messis.
* *Aqua profunda consilium in corde viri; vir 5*
*autem prudens exhauriet illud. * Magnum 6*
homo & preciosum vir misericors; virũ autem
*fidelem opus inuenire. * Qui reuertitur irre- 7*
prehensibilis in iustitia, beatos filios suos relin-
*quet. * Cùm rex iustus sederit in solio , non 8*
*aduersatur in oculis eius omne malum. * Quis 9*
gloriabitur mundum habere cor? aut quis li-
*berè dicet purum esse à peccatis? * Statera 10*
magna & parua & mensuræ duplices, immun-
da coram Domino & vtraque, & qui facit ea.
* *In studiis suis impedietur adolescens cum 11*
*sancto, & recta via eius. * Auris audit & 12*
oculus videt, Domini opera & vtraque.
* *Ne diligas detrahere, ne pereas; aperi au- 13*
tem oculos tuos, & saturare panibus.
* *Malum malum dicit qui emit; & postquã 14*
*recesserit, tunc gloriabitur. * Est aurum 15*
& multitudo lapidum preciosorum, & vasa
preciosa labia intellectus.
* *Tolle vestimentum spondentis pro alieno, 16*
& pro aliena accipe pignus ab eo.
* *Dulcis homini panis mendacij, & postea 17*
implebitur os eius silicibus.
* *Cogitationes in consilio firmantur, guber- 18*
nationibus autem fit bellum.
* *Reuelans consilia in consessu vadit du- 19*
plex lingua, & cum extendente sua ne miscere
*labia. * Maledicentis patrem aut matrem 20*
extinguetur lucerna; at pupillæ oculorum eius
videbunt tenebras.
* *Pars festinata in primis, in vltimis non 21*
benedicetur.
* *Ne dicas, Vlciscar inimicum; sed expecta 22*
Dominum, vt tibi auxilietur.

κ΄

1 * Ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη. πᾶς δὲ ὁ λυμαι-
2 νόμενος οὐκ ἔσται σοφός. * οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασι-
λέως θυμοῦ λέοντος, ὁ δὲ παροξύνων αὐτὸν καὶ ἐπιμιγνύ-
3 μενος ἁμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. * δόξα ἀν-
δρὶ ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμ-
4 πλέκεται. * ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡ-
5 σαύτως καὶ ὁ δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. * ὕδωρ βα-
θὺ βουλὴ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει
6 αὐτήν. * μέγα ἄνθρωπος καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων,
7 ἄνδρα δὲ πιστὸν ἔργον εὑρεῖν. * ὃς ἀναστρέφεται ἄμω-
μος ἐν δικαιοσύνῃ μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ κατα-
8 λείψει. * ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου,
οὐκ ἐναντιοῦται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν.
9 * τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρ-
ρησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν;
10 * στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ μέτρα δισσὰ ἀκά-
θαρτα ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀμφότερα, καὶ ὁ ποιῶν αὐτά.
11 * ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμποδισθήσεται νεανί-
σκος μετὰ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.
12 * οὖς ἀκούει καὶ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ, κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότε-
13 ρα. * μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. διά-
νοιξον δὲ τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων.
14 * κακὸν κακὸν λέγει ὁ ἀγοράζων, καὶ ὡς ἀπέλθῃ τότε
15 καυχήσεται. * ἔστι χρυσὸς καὶ πλῆθος λίθων πολυτε-
16 λῶν, καὶ σκεῦος ἔντιμα χείλη συνέσεως. * ἀφελοῦ τὸ
ἱμάτιον τοῦ ἐγγυωμένου ἀντὶ ἀλλοτρίου, καὶ ἀντὶ ἀλλοτρίας
λάβε ἐνέχυρον παρ' αὐτοῦ.
17 * ἡδὺς ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ ἔπειτα ἐμπλη-
σθήσεται τὸ στόμα αὐτοῦ χαλίκων.
18 * διαλογισμοὶ ἐν βουλῇ στερεοῦνται, κυβερνήσει δὲ γίνεται
19 πόλεμος. * ὁ ἀνακαλύπτων βουλὰς ἐν συνεδρίῳ, πο-
ρεύεται δίγλωσσος, καὶ μετὰ πλατύνοντος τὰ ἑαυτοῦ μὴ μίχθητι
20 χείλη. * κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται
λαμπτήρ, αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος.
21 * μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευ-
ταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται.
22 * μὴ εἴπῃς, τίσομαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ ὑπόμεινον τὸν
κύριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ.

תרגום

כ

1 למסקנא הוא חמרא ורויתא שכרא וכל דשגי בה לא נתחכם : 2 נהם היך אריא אימתא דמלכא ומן דמחמת לה חטי על־נפשה :
3 יקרא הוא לגברא דיתב דלא דינא וכל־דשטי מצטדי : 4 מתחסר עטלא לא שתק ושאל בחצדא ולית :
5 מיא עמיקי עצתא בלבא דגברא וגברא דמתבין נדליה : 6 סגעא דבני נשא מתקרין גברא מרחמני וגברא מהימנא מנו משכח :
7 דמהלך בתמימותה צדיקא הוא וטוביהון לבנוהי בתרוהי : 8 מלכא דיתב על־כרסיא דדינא מפזר מן־קדמוהי כלהון בישתא :
9 מן דיימר זכי הוא לבי ואדכית מחובתי : 10 מתקלא ומתקלא כילא וכילא מרחקין אנון קדם אלהא אף תרויהון :
11 אף בעובדוהי מתידע טליא אן דכי ואן תריצן עובדוהי : 12 אדנא דשמעא ועינא דחזיא אלהא אברי תרויהון :
13 לא תרחם שנתא דלמא תתמסכן פתח עינך ושבע לחמא : 14 חברא לחבריה נאמר דקנית והידין נשתבח ונימר :
15 דאית דהבא וסגעא דכיפי טבתא ומני דיקרא שפותא דידיעתא : 16 נסב לבושה מטול דערב לחלוני ועל אפי נכריתא משכנה :
17 ערב לגברא לחמא דגלא ובתר הידין נתמלא פמה חצצא : 18 מחשבתא בעצתא תתקן ובמדברנותא מתעבד קרבא :
19 דגלי רזא אכל קרצא ולמן דמשרגג בשפותה לא תתחלט : 20 דליט לאבוי ולאמה נדעך שרגה איך אתונא דחשוכא :
21 ירתתא דמסרהביא בקדמיתה ובסופה לא תתברך : 22 לא תימר אשלם בישתא סכא לאלהא ויפרקנך :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XX.

DErisorem *facit* vinum, & inebriat sicera: & omnis qui errauerit in ea, non erit sapiens. [2] Rugit sicut leo terror regis: & qui prouocat eum, peccat in animam suam. [3] Gloria est viro qui supersedet à contentione; & omnis qui stultus est, deridet. [4] Penuriam sustinet piger, & non tacet: & petet in messe, & non habebit. [5] Aquæ profundæ consilium in corde viri, & vir intelligens exhauriet illud. [6] Multi filij vocantur viri misericordes: virum autem fidelem quis inueniet? [7] Qui ambulat in simplicitate sua, iustus est, & beati erunt filij eius post eum. [8] Rex qui sedet in solio iudicij, dissipat à facie sua omnes impios. [9] Quis dicet: Mundum est cor meum, & purus sum à peccato meo? [10] Pondus & pondus, mensura & mensura, abominabile est vtrunque coram Deo. [11] Etiam in operibus suis cognoscitur puer, an munda & recta sint opera eius. [12] Auris quæ audit, & oculus qui videt, Deus creauit vtrunque. [13] Ne diligas somnum, ne fortè pauper fias: aperi oculos tuos, & saturare pane. [14] Socius ad socium dicit quòd emit, & tunc gloriatur, & dicit. [15] Est aurum & multitudo gemmarum bonarum, & vasa preciosa labia scientiæ. [16] Tolle vestimentum eius qui fideiussor stetit pro alieno, & pro extranea pignora eum. [17] Suauis est homini panis mendax, & postea replebitur os eius calculo. [18] Cogitationes consilio diriguntur, & gubernaculo fit bellum. [19] Qui reuelat secretum, delator est: & ei qui allicit labiis suis ne commiscearis. [20] Qui maledicit patri suo & matri suæ, extinguetur lucerna eius sicut caligo tenebrarum. [21] Hæreditas ad quam festinatur in principio, in fine non benedicetur. [22] Ne dicas, Reddam malum, spera in Deo, & saluabit te.

23 * תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃
24 * מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃
25 * מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃
26 * מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃
27 * נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃
28 * חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְּרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
29 * תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃
30 * חַבְּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃

כא

1 * פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃
2 * כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
3 * עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃
4 * רוּם עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
5 * מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
6 * פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃
7 * שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
8 * הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
9 * טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וּבֵית חָבֶר׃
10 * נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃
11 * בַּעְנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח־דָּעַת׃
12 * מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃
13 * אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה׃
14 * מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃
15 * שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
16 * אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃

23 * Abominatio est apud Dñm pondus
& pondus: statera dolosa non est bona.
24 * A Dño dirigũtur gressus viri: quis autẽ
hominum intelligere potest viam suam?
25 * Ruina est homini deuorare sanctos, &
26 post vota retractare. *Dissipat impios rex
sapiens, & incuruat super eos fornicem.
27 *Lucerna Dñi spiraculum hominis, quę
28 inuestigat omnia secreta ventris. *Miseri- 1.Reg.14.c.
cordia & veritas custodiunt regẽ, & robo-
29 ratur clementia thronus eius. *Exultatio
iuuenũ fortitudo eorũ, & dignitas *senum
30 canicies. *Liuor vulneris absterget mala,
& plagæ in secretioribus ventris.

CAP. XXI.

1 SIcut diuisiones aquarum, ita cor regis
A in manu Dñi: quocunque voluerit in-
2 clinabit illud. * Omnis via viri recta sibi
3 videtur, appendit autẽ corda Dñs. *Fa-
cere iustitiam & iudicium, magis placet
4 Dño quàm victimæ. *Exaltatio oculorũ
& dilatatio cordis, lucerna impiorum pec-
5 catum. * Cogitationes robusti semper in
abundantia; omnis autẽ piger in egestate
6 est. *Qui cõgregat thesauros lingua men
dacij, vanus & excors est, & impingetur ad
7 laqueos mortis. * Rapinæ impiorum de-
B trahent eos, quia noluerunt facere iudi- Inf.15.a.
8 cium. *Peruersa via viri aliena est: qui au
9 tem mundus est, rectũ opus eius. *Melius
est sedere in angulo domatis, quàm cum
muliere litigiosa, & in domo communi.
10 * Anima impij desiderat malũ, non mise
11 rebitur proximo suo. *Mulctato pestilente
sapientior erit paruulus: & si sectetur sa-
12 pientem, sumet scientiam. *Excogitat iu-
stus de domo impij, vt detrahat impios à
13 malo. *Qui obturat aurẽ suam ad clamo-
C rẽ pauperis; & ipse clamabit, & non exau-
14 dietur. *Munus absconditũ extinguit iras,
& donũ in sinu indignationẽ maximam.
15 * Gaudium iusto est facere iudicium, &
16 pauor operantibus iniquitatem. *Vir qui
errauerit in via doctrinæ, in cœtu gigan-
tum commorabitur.

תרגום

23 מרחקין אנון קדם אלהא מתקלא ומתקלא ומשחתא דרמיותא לא שפיר קדמוי׃ 24 מן קדם יוי הלכתה דגברא ובר נשא לא
מתבין ארחתה׃ 25 פחא הוא לגברא דנדר לקודשא ובתר הכי תדיא לה נפשה׃ 26 מבדר לרשיעי מלכא חכימא ומהפך עליהון
גלגלא׃ 27 שרגא דאלהא נשמתה דבני נשא ובציא כלהון גויה דכרסה׃ 28 חסדא וקשטא ינטרו למלכא ומתקן כרסה בחסדא׃
29 שבחורא דעלימיא תקפהון ושבחא דסבי סיבתא׃ 30 שאני ופעתא פגעו בבישא ומחיותי בגוה דכרסה׃ כא
1 היך ספי דמיא לבה דמלכא באידוי דאלהא ולאתר דצבי נרכן לה׃ 2 כלהון ארחתה דגברא תריצן אנון באפוי ואלהא מתקן לבי׃
3 מן דעבד צדקתא ודינא מתרעי בה אלהא מן דבחא׃ 4 רמות עיני ובעי לבא ושרגא דרשיעי לחטתא׃
5 מחשבתא דגבין ליתרנא ורגלא דמסרהביא לחסרנא׃ 6 מעבדנותא דסימתא בלשנא דשקרא ויתחבלון ויתרון אלין דבעין
למותא׃ 7 ריבונא דרשיעי יעלנון ולא ענין דיעבדון דינא׃ 8 דהפך ארחה דגברא הוא נכראה ודדכי תריצן עובדוהי׃
9 טב למתב על קרנא דאגרא מן אתתא תגרניתא וביתא טרקא׃ 10 נפשה דרשיעא ריגא בישתא ולא מרחם בעינוי חברוי׃
11 בתכה דממקנא נחכם שברא ובסבלתנה דחכימא יסב ידיעתא׃ 12 מסתכל צדיקא בביתה דרשיעא ומטלטל רשיעא בבישתא׃
13 דמסכר אדנה דלא נשמע לצוחתה דמסכנא אף נקרא לאלהא ולא נענוי׃ 14 מוהבא בטישא מדעכא רגזא ושחדא בעבא חמתא
עשינתא׃ 15 חדותא דצדיקא למעבד דינא ושניא לאילין דעבדין עולתא׃ 16 בר נשא דתעי מן ארחא דסכולא עם בני ארעא נתתנח׃

* Abominatio Domino duplex statera, & iu 23
gum dolosum non bonũ coram eo. * A Domino 24
diriguntur gressus viro: mortalis autẽ quomodo
intelligere poterit vias suas? * Laqueus viro 25
celeriter quippiam propriorum sanctificare; post
enim votũ fecisse pœnitere cõtingit. * Dissipa- 26
tor impiorũ rex sapiens, & iniiciet super eos ro-
tam. * Lux Domini spiritus hominũ, aut lu- 27
cerna quæ scrutatur recessus ventris. * Mise- 28
ricordia & veritas custodia regi, & circunda-
bunt in iustitia thronum eius. * Ornatus iu- 29
uenibus sapientia, gloria autem senum cani.
* Liuores & contritiones occurrunt malis, 30
plagæ autem in promptuaria ventris.

CAP. XXI.

SIcut impetus aquæ, ita cor regis in manu 1
Dei; quocunque vtiq; volens annuerit, illuc
inclinauit illud. * Omnis vir videtur sibi iu- 2
stus; dirigit autẽ corda Dominus. * Facere iusta 3
& vera loqui, placita apud Deũ potius quàm
victimarũ sanguis. * Magnanimus in iniuria 4
audax; fax autem impiorum peccata.
* Cogitationes fortis in satietatem, & omnis 5
festinans in minore. * Qui operatur thesauros 6
lingua mendaci, vana sequitur, et vadit in rete
mortis. *Pernicies impiis hospitabilis erit; non 7
enim volunt facere iusta. * Ad peruersos peruer- 8
sas vias mittit Deus; munda enim et recta ope-
ra eius. * Melius habitare in angulo non tecto, 9
quàm pictis domibus cũ iniustitia, & in domo
communi. * Anima impij optat mala; nõ con- 10
sequetur misericordiam ab vllo hominum.
* Mulctato imtẽperãte astutior fit innocens; 11
intelligens autem sapiens suscipit cognitionem.
* Intelliget iustus corda impiorum, & vili- 12
pendit impios in malis. * Qui obturat aures 13
suas ne audiat infirmum, & ipse inuocabit, &
non erit qui exaudiat.
* Munus absconditum auertit iras: à donis 14
autẽ qui abstinet, indignationẽ suscitat fortem.
* Gaudium iustorum facere iudicia; sanctus 15
autem immundus apud maleficos.
* Vir qui errat à via iustitiæ, in cœtu gigan- 16
tum requiescet.

23 * βδέλυγμα κυρίῳ δίσσον στάθμιον, καὶ ζυγὸς δόλιος
24 οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. * παρὰ κυρίου εὐθύνεται τὰ δια-
βήματα ἀνδρί, θνητὸς δὲ πῶς ἂν νοήσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ;
25 * παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἁγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ
26 εὔξασθαι μετανοεῖν γίνεται. * λικμήτωρ ἀσεβῶν βα-
σιλεὺς σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν.
27 * φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ἣ λύχνος ὃς ἐρευνᾷ τα-
28 μιεῖα κοιλίας. * ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ
βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον
29 αὐτοῦ. * κόσμος νεανίαις σοφία, δόξα δὲ πρεσβυτέρων
30 πολιαί. * ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κα-
κοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας.

κα'

1 * Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ
2 θεοῦ, οὗ ἂν θέλων νεύσῃ ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν. * πᾶς ἀνὴρ
φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρδίας κύριος.
3 * ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ παρὰ θεῷ μᾶλ-
4 λον, ἢ θυσιῶν αἷμα. * μεγαλόφρων ἐφ' ὕβρει θρασυ-
5 κάρδιος, λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίαι. * διαλογισμοὶ
ἀνδρείου εἰς πλησμονήν, καὶ πᾶς ὁ σπεύδων ἐν ἐλάσσονι.
6 * ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευδεῖ, μάταια
διώκει καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδος θανάτου.
7 * ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται, οὐ γὰρ βούλονται
8 πράσσειν τὰ δίκαια. * πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς
ἀποστέλλει ὁ θεός· ἁγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
9 * κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου ἢ ἐν κεκονιαμέ-
νοις μετὰ ἀδικίας, καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.
10 * ψυχὴ ἀσεβοῦς ἐπιθυμεῖ κακῶν, οὐκ ἐλεηθήσεται
11 ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων. * ζημιουμένου ἀκολάστου πα-
νουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος, συνιὼν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶ-
12 σιν. * συνιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυ-
13 λίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς. * ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ
μὴ ἀκοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ
14 εἰσακούων. * δόσις λαθραῖος ἀνατρέπει ὀργάς, δώρων
δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν.
15 * εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίματα, ὅσιος δὲ ἀκά-
θαρτος παρὰ κακούργοις.
16 * ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συνα-
γωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Abominabile est coram Deo pondus & pondus: & mensura dolosa non placet coram eo. 24 A facie Domini gressus viri, & filius hominis non intelligit vias suas. 25 Laqueus est homini qui deuouit sanctuario, & postea tangit eum anima ipsius. 26 Dispergit impios rex sapiens, & voluit super eos rotam. 27 Lucerna Dei spiraculum filiorum hominis: & scrutatur omnia interiora ventris. 28 Misericordia & veritas custodient regem, & præparatur in clementia solium eius. 29 Decus iuuenum fortitudo eorum, & laus senum canicies. 30 Pauores & plagæ occurrunt malo, & puncturæ acus in interioribus ventris eius.

CAP. XXI.

SIcut riuuli aquarum, ita cor regis in manibus Dei; & quocunque vult inclinat illud. 2 Omnes viæ viri rectæ sunt in conspectu eius; dirigit autem corda Deus. 3 Qui facit iustitiam & iudicium, cõplacet sibi in illo Deus magis quàm in sacrificio. 4 Exaltatio oculorũ, & tumor cordis, & lucerna impiorum peccatum. 5 Cogitationes collectæ ad abundantiam, & pes festinus ad egestatem *tendit*. 6 Opera cellariorum in lingua mendacij, & dissipabuntur; & euellentur illi qui quærunt mortem. 7 Rapina impiorum tollet eos, quoniam non se submiserunt vt facerent iudicium. 8 Qui peruertit viam alicuius, extraneus est: & qui mundus est, recta sunt opera eius. 9 Melius est sedere in angulo tecti, quàm cum muliere litigiosa, & in domo cõmuni. 10 Anima impij desiderat malũ, & nõ misericordiã cõsequetur in oculis eius socius eius. 11 Per mulctã derisoris sapientior fiet insipiens, & in intellectu sapiẽtis assumet scientiam. 12 Contemplatur iustus domum impij, & transfert impios in malum. 13 Qui obturat aurem suam ne audiat clamorem pauperis, vocabit quoque Deum, & non exaudietur. 14 Munus in abscondito extinguit iram, & munus in sinu indignationem fortem. 15 Lætitia est iusto facere iudicium, & terror iis qui faciunt iniquitatem. 16 Filius hominis qui errat à via intellectus, cum filiis terræ commorabitur.

17 אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׁכֹּר וְיַיִן לְעָשִׁיר לֹא יֶעְשָׁיר׃
18 כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד׃
19 טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מְרוֹנִים וְכָעַס׃
20 אוֹצָר נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃
21 רֹדֵף צְדָקָה וָחֶסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃
22 עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה׃
23 שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃
24 זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃
25 תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאְנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃
26 כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוֶּה תַּאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃
27 זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃
28 עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שֹׁמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃
29 הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָבִין דַּרְכּוֹ׃
30 אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃
31 סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃

כב

1 נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃
2 עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃
3 עָרוּם רָאָה רָעָה וְיִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃
4 עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃
5 צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
6 חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃
7 עָשִׁיר בָּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
8 זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצֹר־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃
9 טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃

17 *Qui diligit epulas, in egeſtate erit; qui
18 amat vinũ & pinguia, non ditabitur. *Pro
iuſto dabitur impius, & pro recto iniqꝰ.
19 *Melius eſt habitare in terra deſerta,
quàm cum muliere rixoſa & iracunda.
20 *Theſaurus deſiderabilis & oleũ in habi
taculo iuſti, & imprudens homo diſſipabit
21 illud. *Qui ſequitur iuſtitiã & miſericor-
22 diã, inueniet vitã, iuſtitiã, & gloriã. *Ciui-
tatẽ fortiũ aſcendit ſapiens, detraxitq; ro-
23 bur fiduciæ eius. *Qui cuſtodit os ſuũ &
linguã ſuam, cuſtodit ab anguſtiis animã
24 ſuam. *Superbus & arrogans vocatur in-
25 doctus, qui in ira operatur ſuperbiã. *Deſi-
derium occidũt pigrũ; noluerunt enim quic-
26 quã manus eius operari. *Tota die cõcu-
piſcit & deſiderat; qui autem iuſtus eſt, tri-
27 buet & nõ ceſſabit. *Hoſtiæ impiorũ abo-
28 minabiles, quæ offerũtur ex ſcelere. *Teſtis
mẽdax peribit, vir obediens loquetur vi-
29 ctoriã. *Vir impius procaciter obfirmat vul-
tũ ſuũ; qui autẽ rectus eſt, corrigit viã ſuã.
30 *Nõ eſt ſapientia, nõ eſt prudẽtia, nõ eſt
31 conſiliũ contra Dñm. *Equus paratur ad
diem belli, Dñs autem ſalutem tribuit.

CAP. XXII.

1 *MElius eſt nomen bonũ quàm diuitiæ
multæ; ſuper argentũ enim & aurum
2 gratia bona. *Diues & pauper obuiauc-
runt ſibi, vtriuſq; operator eſt Dominus.
3 *Callidus videt malũ, & abſcondit ſe:
innocẽs pertranſiit, & afflictus eſt damno.
4 *Finis modeſtiæ timor Domini, diuitię
5 & gloria & vita. *Arma & gladij in via
ſuperbi; cuſtos autem animæ ſuæ longè
6 recedit ab eis. *Prouerbium eſt: Ado-
leſcens iuxta viam ſuam, etiam cùm ſenue
rit non recedet ab ea.
7 *Diues pauperibus imperat, & qui ac-
cipit mutuum, ſeruus eſt fœnerantis.
8 *Qui ſeminat iniquitatẽ, metet mala;
9 & virga iræ ſuę cõſummabitur. *Qui pro-
nus eſt ad miſericordiam, benedicetur; de
panibus enim ſuis dedit pauperi.

17 *Vir indigens diligit gaudiũ, amans vinũ et
oleum in diuitias. *Purgatio autẽ iuſti iniquus,
18 & pro rectis iniquus. *Melius habitare in ter-
19 ra deſerta, quàm cũ muliere rixoſa & linguace
& iracũda. *Theſaurus deſiderabilis requieſcet
20 in ore ſapientis, ſtulti autẽ viri deuorant illum.
*Via iuſtitiæ & miſericordiæ inueniet vitã
21 & gloriam. *Ciuitates munitas aſcẽdit ſapiens,
22 deſtruxit munitionem in qua confidẽrat impij.
*Qui cuſtodit os ſuũ & linguã, ſeruat à tri-
23 bulatione animã ſuã. *Temerarius & arrogans
24 & ſuperbus peſtis vocatur; qui autẽ reminiſci-
tur iniuriarũ, iniquus. *Deſideria pigrũ occidẽt;
25 nõ enim eligũt manus eius facere quicquã. *Im-
26 pius deſiderat tota die deſideria mala, at iuſtus
miſeretur & miſeratur inceſſanter. *Hoſtiæ im-
27 piorũ abominatio Domino, etenim iniquè offe-
rũt eas. *Teſtis mẽdax peribit, vir obediens ſer-
28 uaturus loquetur. *Impius vir procaciter obfir-
29 matur vultu, at rectus ipſe intelliget vias ſuas.
*Non eſt ſapiẽtia, nõ eſt fortitudo, nõ eſt conſi-
30 liũ contra impiũ. *Equus paratur ad diem belli,
31 ab autem Domino auxiliatio.

CAP. XXII.

1 ELigibilius nomẽ bonũ quàm diuitiæ multæ,
ſuper autem argentũ & aurũ gratia bona.
2 *Dines & pauper obuiauerunt ſibi; vtroſ-
que autem Dominus fecit. *Callidus videns
3 malum cruciatum, fortiter ipſe eruditur: at ſtul
ti pertranſeuntes affecti ſunt damno. *Gene-
4 ratio ſapientiæ timor Domini, & diuitiæ, &
gloria, & vita. *Tribuli & laquei in viis tor
5 tuoſis: at cuſtodiens ſuam animam abſtinebit ab
eis. *Dedica puerum iuxta viam eius, &
6 quamuis ſenuerit, non diſcedet ab ea.
7 *Diuites pauperibus imperabunt, & ſerui
propriis Dominis fœnerabuntur. *Qui ſemi-
8 nat mala, metet mala; plagam autem operis eius
conſummabit. Virum iucundũ & datorẽ diligit
Dominus, vanitatẽ autẽ operũ eius conſumma-
bit. *Qui miſeretur pauperis, ipſe nutrietur; nã
9 de ſuis panibus dedit pauperi. Victoriam &
honorem acquirit munera dans, tamen animam
auferet poſſidentium.

17 *ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον καὶ
18 ἔλαιον εἰς πλοῦτον. *περικάθαρμα δὲ δικαίῳ ἀνόμος καὶ
19 ἀντὶ δύο ἀνόμων δίκαιος. *κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν γῇ ἐρήμῳ, ἢ
μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου.
20 *θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσει (ἐπισόμαλος θ-
21 φῷ), ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν. *ὁδὸς δικαιο-
22 σύνης ἐλεημοσύνη ἀρήσει ζωὴν καὶ δόξαν. *πόλεις
ὀχυρὰς ἐπέβη σοφός, καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα ἐφ' ᾧ ἐπεποί-
23 θεισαν οἱ ἀσεβεῖς. *ὃς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν
γλῶσσαν, διατηρεῖ ἀπὸ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
24 *θρασὺς δὲ καὶ ἀϋθάδης ἀλαζὼν λοιμὸς καλεῖ(ται). ὃς δὲ
25 μνησικακεῖ ἀνόμως. *ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν·
26 ἃ γὰρ προαιροῦ(νται) οἱ χεῖρες αὐτῶν οὐ ποιεῖν π. *ἀσεβὴς ἐπιθυ-
μεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυμίας κακάς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεεῖ
27 καὶ οἰκτείρει ἀφθόνως. *θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ,
28 καὶ γὰρ ἀνόμως προσφέρουσιν αὐτάς. *μάρτυς ψευ-
δὴς ἀπολεῖται, ἀνὴρ ὑπήκοος φυλαξόμενος λαλήσει.
29 *ἀσεβὴς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσα(ται) προσώπῳ· ὁ δὲ εὐθὺς
30 αὐτὸς σωιεῖ τὰς ὁδὰς αὐτοῦ. *οὐκ ἔστι σοφία, οὐκ ἔστιν
31 ἀνδρία, οὐκ ἔστι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. *ἵππος ἑτοιμά-
ζε(ται) εἰς ἡμέραν πολέμου, παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια.

κϚ

1 *Αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς, ὑπὲρ δὲ
2 ἀργύριον καὶ χρυσίον χαρὶς ἀγαθή. *πλούσιος καὶ πτωχὸς
συνιώτησαν ἀλλήλοις, ἀμφοτέρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε.
3 *πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν πεπορευμένον κρύπτεται
παιδευθεὶς, καὶ δὲ ἄφρονες παρελθόντες ἐζημιώθησαν.
4 *γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου καὶ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ ζωή.
5 *τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς, ὁ δὲ φυλάσ-
6 σων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξε(ται) αὐτῶν. *ἐγκαίνιζον τὸ παι-
δίον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ γε ἐὰν γηράσῃ, οὐκ ἀποστήσε(ται)
7 ἀπ' αὐτῆς. *πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, καὶ οἰκέται ἰδίοις δε-
8 σπόταις δουλεύσουσιν. *ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά,
πληγὴν δ' ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. δώδρα ἱλαρὸν καὶ
δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός· μαζωνόπτα δ' ἔργων αὐτοῦ συντε-
9 λέσει. *ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται, τῶν γὰρ
ἑαυτοῦ ἄρτων ἔδωκε τῷ πτωχῷ. νίκην καὶ τιμὴν πε-
ριποιεῖται ὁ δῶρα δούς· τὴν μὴν ψυχὴν ἀφαιρεῖται
τῶν κεκτημένων.

תרגום

17 גַּבְרָא דִּי־חַסַּר לַהּ וְרָחֵם חַרְוָתָא וְחָסֵם וּבְסָמָא לָא בָּעֲתַר׃ 18 שַׁלְחוּפַהּ דְּצַדִּיקָא רִשְׁיעָא וְשָׁלְחִיפָא דִּתְרֵיצֵי בָּזוֹזֵי׃
19 טַב לְמִתַּב בְּאַרְעָא מְדַבְּרָא מִן אִתְּתָא תִּגְרָנִיתָא וּמַרְגָּנִיתָא׃ 20 סִיסְתָּא דְּגִיגְתָּא וּמִשְׁתָּא בִּרְזִירֵהּ דְּחַכִּימָא וְסַכְלָא דִּבְנֵי נָשָׁא נַכְלָעִנּוּן׃
21 דְּרָדֵף צְדָקְתָּא וְחִסְנָא יִשְׁכַּח חַיֵּי וְצִדְקָתָא וְיִקָּרָא׃ 22 לְמָרִינְתָּא דְּגִבָּרֵי תְּלָק חַכִּימָא וְאַחַר עָשְׁנָא דְּסַכְרָא׃
23 נָטַר פֻּמֵּהּ וְלִישָׁנֵהּ נָטַר מִן עַקְתָּא נַפְשֵׁהּ׃ 24 סָמָקָנָא סְרֵיחָא וְזָדְנָא שְׁמֵהּ עָבֵד חֲרִיבָא בְּזָדְנוּתֵהּ׃ 25 רִיגְתָּא דַּעֲצֵלְתָּא אֲמִיתָא לַהּ דְּלָא צָבְיָן אִידַיְהוֹן לְמֶעְבַּד׃
26 כָּל־יוֹמָא רָאֵג רִיגְתָּא וְצַדִּיקָא יָהֵב וְלָא מַחְשָׁךְ׃ 27 דִּבְחָא דִּרְשִׁיעֵי מְרַחֲק הוּא מִטּוּל דְּכַד־עַבְרִתָא מַיְתֵי לַהּ׃
28 סָהֲדָא דְּכִדְבָתָא יֵאבַד וּגְבַרָא שְׁמוּעָה שָׁרִירְאִית מְמַלֵּל׃ 29 מַחְצַף אַפּוֹי גַּבְרָא רִשְׁיעָא וּתְרִיצָא הוּא מְתַקַּן אָרְחָה׃
30 לֵית חָכְמָתָא וְלֵית בִּינְתָא וְלֵית עֵיצָתָא חֵידָ לַאלָהָא׃ 31 סוּסְיָא מְתַקַּן לְיוֹמָא דְקִרְבָא וְלֵאלָהָא הוּא פֻּרְקָנָא׃

כב

1 שְׁמָא טָבָא מִן עֻתְרָא סַגִּיעָא וּמִכַּסְפָּא וּמִן דַּהֲבָא שַׁפִּיר חַסְדָּא׃
2 עַתִּירָא וּמִסְכֵּנָא פָּגְעָן חַד בְּחַד וְהַרְוַיְהוֹן אֱלָהָא בָּרָא אִנּוּן׃ 3 עָרִימָא חֲזֵי בִּישְׁתָּא וּמִשְׁתֵּזֵי וְשָׁבְרֵי עֲבְרֵי וְאִתְהוֹכִי׃
4 עֵקְבָא דְּעַנְוְתָנוּתָא דְּחִלְתָּא דַּייָ עָתְרָא וְיִקָּרָא וְחַיֵּי׃ 5 נִשְׁבָּא וּפוּרְתֵי בִּישְׁתָּא וּמִשְׁתֵּזֵי וְשָׁבְרֵי עֲבְרֵי וְאִתְהוֹכִי׃
6 אַדְבֵּא לְטַלְיָא לְקַבֵּל אֹרַח דְּלָא כַד נְסִיבָא נְסֵי מִנֵּהּ׃ 7 עַתִּירָא בְּמִסְכְּנֵי נְשִׁתְלֵט וְשַׁבְדָּא יִזְוַף לְגַבְרָא מִזּוֹפְנָא׃
8 זָרֵע עַוְלָא נְחֵצַד עֲמָתָא וְשִׁבְטָא דְּחֵרְעֵהּ נִגְמָר׃ 9 מִן זְדוֹנָא הוּא עֵינֵהּ טָבָא נְהִיר כְּטוּל דְּיָהֵב מִן־לַחְמֵהּ לְמִסְכֵּנָא׃

20 * גַּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן :
21 * אֹהֵב טְהַר־לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ :
22 * עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד :
23 * אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ :
24 * שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם יְהוָה יִפּוֹל־שָׁם :
25 * אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֶב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה ממֶּנּוּ :
26 * עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר :
27 * הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי :
28 * כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו עַל־שְׂפָתֶיךָ :
29 * לְהִיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־אָתָּה :
20 * הֲלֹא כְתַבְתִּי לְךָ שָׁלִשִׁים בְּמֹעֲצוֹת וָדָעַת :
21 * לְהוֹדִיעֲךָ קְשֹׁט אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶיךָ :
22 * אַל־תִּגְזֹל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי בַשָּׁעַר :
23 * כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ :
24 * אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת לֹא תָבוֹא :
25 * פֶּן־תֶּאֱלַף אָרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ :
26 * אַל־תְּהִי בְתֹקְעֵי כָף בַּעֲרֵבִים מַשָּׁאוֹת :
27 * אִם־אֵין־לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה־יִּקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ :
28 * אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ :
29 * חָזִיתָ אִישׁ מָהִיר בְּמַלַאכְתּוֹ לִפְנֵי מְלָכִים יִתְיַצָּב בַּל־יִתְיַצֵּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים :

10 * Eiice deriſorem, & exibit cum eo iurgium, ceſſabuntque cauſæ & contumeliæ.
11 * Qui diligit cordis munditiã propter gratiam labiorum ſuorum, habebit amicũ
12 regem. * Oculi Domini cuſtodiunt ſcientiam, & ſuperplantantur verba iniqui.
13 * Dicit piger, Leo eſt foris, in medio platearum occidendus ſum.
14 * Fouea profunda os alienæ: cui iratus eſt Dominus, incidet in eam. Iud. 13.
15 * Stultitia colligata eſt in corde pueri, C & virga diſciplinæ fugabit eam.
16 * Qui calumniatur pauperem vt augeat diuitias ſuas, dabit ipſi ditiori, & egebit.
17 * Inclina aurem tuam, & audi verba ſapientium. Appone autem cor ad doctrinam meam:
18 * Quæ pulchra erit tibi cùm ſeruaueris eam in ventre tuo: et redundabit in labiis
19 tuis; * Vt ſit in Domino fiducia tua. Vnde & oſtendam eam tibi hodie.
20 * Ecce deſcripſi eam tibi tripliciter in cogitationibus & ſcientia.
21 * Vt oſtenderem tibi firmitatem & elo- D quia veritatis, reſpondere ex eis illis qui
22 miſerunt te. * Non facias violentiam pauperi, quia pauper eſt, neque conteras egenum in porta.
23 * Quia iudicabit Dñs cauſam eius, & configet eos qui confixerunt animã eius.
24 * Noli eſſe amicus homini iracundæ, neque ambules cum viro furioſo.
25 * Ne fortè diſcas ſemitas eius, & ſumas ſcandalum animæ tuæ.
26 * Noli eſſe cum his qui defigunt manus ſuas, & qui vades ſe offerunt pro debitis.
27 * Si enim nõ habes vnde reſtituas, quid cauſæ eſt vt tollat operimentum de cubili tuo?
28 * Ne tranſgrediaris terminos antiquos,
29 quos poſuerunt patres tui. * Vidiſti virũ velocem in opere ſuo, coram regibus ſta- Prou. 10. bit, nec erit ante ignobiles.

10 * Eiice de concilio peſtilentem, & exibit ſimul cum eo iurgium: cùm enim ſederit in concilio, omnes inhonorat.
11 * Diligit Dominus ſanctæ corda, accepti autem ei omnes irreprehenſibiles in viis ſuis. labiis paſcit rex: * At oculi Domini cuſtodiũt
12 ſenſum, vilipendit autem ſermones iniquus. excuſat,
13 * Et dicit piger, Leo in viis, in autem plateis
14 homicidæ.
* Fouea profunda os iniqui: at qui odio habetur à Domino, incidet in eam.
15 * Stultitia ſuſpenſa eſt in corde iuuenis, virga autem & diſciplina longè ab eo.
16 * Qui calumniatur pauperẽ, mulcta facit ſua mala, dat autem diuiti in minori.
17 * Sermonibus ſapientum appone aurem tuã, & audi meos ſermones. * At tuum cor firma
18 vt cognoſcas quòd boni ſunt. Et ſi immiſeris eos in cor tuum, lætificabunt te ſimul in tuis labiis.
19 * Et tua ſit in Dominum ſpes, & cognoſcere faciat tibi viam eius.
20 * Et tu autem exſcribe ea tibi ipſi triplici- ter, in conſilium & cogitationem.
21 * Doceo igitur te verum ſermonem, & cognitionem bonam audire, vt reſpondeas tu ſermones veritatis propoſitis tibi.
22 * Non facias violentiam pauperi; pauper enim eſt, & neque inhonores fragilem in portis.
23 * Nam Dominus iudicabit eius cauſam, & liberabit tuam innocentem animam.
24 * Ne ſis amicus homini iracundo, cum amico autem furioſo ne cohabites.
25 * Ne fortè diſcas vias eius, & ſumas laqueos tuæ animæ.
26 * Ne des teipſum in ſponſorem erubeſcens vultum.
27 * Si enim non habueris vnde ſoluas, accipient lectum qui ſub lateribus tuis.
28 * Ne tranſgrediaris terminos æternos, quos ſtatuerunt patres tui.
29 * Intelligentem virum & acutum in operibus ſuis regibus oportet aſſiſtere, & non aſſiſtere viris ſegnibus.

10 * ἔκβαλε ὀκ συνεδρίου λοιμόν, ὃ συνεξελεύσε) αὐτῷ νεῖκος· ὅτων γὰ καθίση ὀν συνεδρίῳ παντὰς ἀτιμάζει.
11 * ἀγαπᾶ κύριος ὁσίας καρδίας· δεκτοὶ δ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ὀν τοῖς ὁδοῖς αὐτῶν, χείλεσι ποιμαίνῳ βασιλεύς.
12 * ὁ δ ὀφθαλμοὶ κυρίε τηρῆσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δ λόγους ἀσεβόμου. ἀποφασίζεται·
13 * καὶ λέγει ὀκνηρὸς, λεὼν ὀν τοῖς ὁδοῖς, ὀν δ τοῖς πλατείαις φονευτής.
14 * βόθρ Βαθὺς στόμα ἀσεβόμε, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κυρίε ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν.
15 * αὐλια ἐξηπλωμ καρδίας νέε, ῥάβδ δὲ καὶ παιδείας μακρὰν ἀπ' αὐτ.
16 * ὁ συκοφαντῶν πενίᾳ πολλὰ ποιεῖ τῷ ἑαυτοῦ κακά, δίδωσι δ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι.
17 * λόγοις σοφῶν ἀσθάλε τὸ οὖς Ου, καὶ ἄκυε ἐμοῖς
18 λόγων. * τὸ δ σὸ καρδίαν ἐπίσχου ἵνα ἴνας ὅτι καλοί εἰσι. καὶ ἐὰν ἐμβάλης αὐτὰ εἰς τὸ καρδίαν Ου, σὺ φρανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ τοῖς χείλεσιν.
19 * ἵνα Ου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὸ ὁδὸν αὐτ.
20 * καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς, εἰς βέλτιο καὶ γνῶσιν.
21 * διδάσκω δὲ σε ἀληθῆ λόγον δ γνῶσιν ἀγαθὴν ὑπακόειν δ ἀποκείνεσθαί σε λόγες ἀληθείας τοῖς ἀποσταλ-
22 λομένοις σοι. * μὴ ἀποβιάζε πένητα, πτωχὸς γάρ ἐστι, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς ἀσθενῆ ὀν πύλαις.
23 * ὁ γὰ κύριος κρινεῖ αὐτὸ τὸ δίκιον, καὶ ῥύσῃ σὸ ἄσυλον ψυχόν.
24 * μὴ ἑτάιρ ἀνδρὶ θυμώδε, φίλῳ δ ὀργίλῳ
25 μὴ συναυλίζε. * μή ποτε μάθῃς τὰς ὁδὰς αὐτ, δ λάβῃς βρόχοις τῇ σῇ ψυχῇ.
26 * μὴ δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγυὸν αἰσχυνόμῳ ἀποσώπου.
27 * ἐὰν γὰ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς, λήψονταί σε σφάλματ ὑπὸ τῶν πλουσίων Ου.
28 * μὴ μετάιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες
29 Ου. * ὁρᾶπκὸν ἀνδρα καὶ ὀξὺν ὀν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι πονηροῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום

10 Eiice deriſorem, & expelle contentioſum, & ceſſabit iurgium & ignominia.
11 Diligit Deus mundum corde, & in gratia labiorum ſuorum ſocius erit regis.
12 Oculi Dei cuſtodiunt ſcientiam, & protudit verba prædonum.
13 Dicit piger in ſocordia ſua: Leo eſt foris, & in medio viarum occidar.
14 Fouea profunda os extranearum, & qui prouocat Deum, eò incidet.
15 Stultitia ligata eſt in corde pueri: virga diſciplinæ elongabit eam ab eo.
16 Qui calumniatur pauperem, multiplicat ſibi malum: & qui dat diuiti, egeſtas erit ei.
17 Fili mi inclina aurem tuam, & audi verba ſapientum, & cor tuum pone ad ſcientiam meam.
18 Quoniam dulcia ſunt, cuſtodi ea in ventre tuo, & dirigantur ſimul in labiis tuis.
19 Vt ſit in Deo fiducia tua, & oſtendam tibi hodie.
20 Et ecce ea ſcripſi tibi in tribus vicibus, in conſiliis & ſcientia.
21 Vt oſtendam tibi veritatem, & verba recta, vt referas verba veritatis illis qui mittunt te.
22 Ne deprædaris pauperem quia pauper eſt, neque conteras egenum in porta.
23 Quoniam Deus iudicat cauſam eorum, & vlciſcitur iniuriam animæ eorum illatam.
24 Ne commiſceris cum viro bilioſo, & cum viro iracundo ne ingrediaris.
25 Ne fortè diſcas ſemitas eius, & inuenias laqueum animæ tuæ.
26 Ne pepigeris manum tuam in fideiuſſione pro ſocio tuo,
27 Si non habueris vnde reſtituas, tolletur ſtratum tuum de ſub te.
28 Ne mures terminum qui à ſeculo eſt, quem fecerunt patres tui.
29 Si vidiſti virum qui velox eſt in opere ſuo, coram regibus ſtabit, non ſtabit coram pauperibus.

כג

1 ׃ כִּי־תֵשֵׁב לִלְחוֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין אֶת־אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ ׃
2 ׃ וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה ׃
3 ׃ אַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים ׃
4 ׃ אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל ׃
5 ׃ הֲתָעוּף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה־לּוֹ כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר יָעוּף הַשָּׁמָיִם ׃
6 ׃ אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמֹּתָיו ׃
7 ׃ כִּי כְּמוֹ־שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֶּן־הוּא אֱכֹל וּשְׁתֵה יֹאמַר לָךְ וְלִבּוֹ בַּל־עִמָּךְ ׃
8 ׃ פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תְקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ הַנְּעִימִים ׃
9 ׃ בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ ׃
10 ׃ אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבֹא ׃
11 ׃ כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא־יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ ׃
12 ׃ הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנֶךָ לְאִמְרֵי־דָעַת ׃
13 ׃ אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת ׃
14 ׃ אַתָּה בַּשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל ׃
15 ׃ בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַם־אָנִי ׃
16 ׃ וְתַעֲלֹזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים ׃
17 ׃ אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים כִּי אִם־בְּיִרְאַת יְהוָה כָּל־הַיּוֹם ׃
18 ׃ כִּי אִם־יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת ׃
19 ׃ שְׁמַע־אַתָּה בְנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ ׃
20 ׃ אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ ׃
21 ׃ כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה ׃
22 ׃ שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה אִמֶּךָ ׃

CAP. XXIII.

1 A QVando sederis vt comedas cum prin-
cipe, diligenter attende quæ sunt ap
2 posita ante faciem tuam. * Et statue cul-
trũ in gutture tuo, si tamen habes in po-
3 testate animã tuam. *Ne desideres de ci-
4 bis eius, in quo est panis mendacij. *Noli
laborare vt diteris, sed prudentiæ tuæ po-
5 ne modũ. *Ne erigas oculos tuos ad opes
quas non potes habere; quia facient sibi
pennas quasi aquilæ, & volabunt in cælũ.
6 * Ne comedas cum homine inuido, &
7 ne desideres cibos eius. *Quoniam in si-
B militudinem arioli & coniectoris æstimat
quod ignorat. Comede & bibe, dicet tibi,
8 & mens eius non est tecum. *Cibos quos
comederas, euomes, & perdes pulchros ser
9 mones tuos. *In auribus insipientium
ne loquaris, quia despicient doctrinã elo-
10 quij tui. * Ne attingas paruulorum ter-
minos, & agrum pupillorum ne introeas.
11 * Propinquus enim illorum fortis est, &
ipse iudicabit contra te causam illorum.
12 * Ingrediatur ad doctrinam cor tuum,
& aures tuæ ad verba scientiæ.
13 * Noli subtrahere à puero disciplinam;
si enim percusseris eũ virga, nõ morietur.
14 * Tu virga percuties eum, & animã eius
15 de inferno liberabis. * Fili mi si sapiens Sup. 13. a Eccli. 30
C fuerit animus tuus, gaudebit tecum cor
16 meum. * Et exultabunt renes mei, cùm
locuta fuerint recta labia tua.
17 * Non æmuletur cor tuum peccatores,
sed in timore Domini esto tota die.
18 * Quia habebis spem in nouissimo, &
præstolatio tua non auferetur.
19 * Audi fili mi, & esto sapiens, & dirige
20 in via animum tuum. *Noli esse in con-
uiuiis potatorum, nec in comessationibus
eorum, qui carnes ad vescendũ cõferunt.
21 * Quia vacantes potibus, & dantes sym
bola consumetur, & vestietur pannis dor-
22 mitatio. * Audi patrem tuũ qui genuit
te, & nõ contemnas cũ senuerit mater tua.

תרגום

כג

1 אִן יָתְבְתָּא לְמֵיכַל עִם שַׁלִּיטֵי אִתְבַּיַּן בְּמַן דְּשִׂים קֳדָמָךְ ׃
2 וְתִשִׂים סַכִּינָא בְּלוֹעָךְ אִן מָרֵא דְנַפְשָׁךְ אַתְּ ׃ 3 לָא תִתְרַגַּג לְבִשּׁוּלוֹי וְהִנּוּן מֵיכַלְתָּא דְכַדָּבוּתָא ׃
4 לָא תִקְרַב לְעַתִּירָא אֶלָּא בְּבִיוּנְתָּךְ פְּרַק מִנֵּהּ ׃ 5 אִן תְּצַר עֵינָךְ בֵּהּ לָא מִתְחֲזֵי לָךְ מְטוּל דְּמֶעְבַּד עָבֵד לֵהּ גַּפְּתָא הֵיךְ נִשְׁרָא דְטָיֵס בִּשְׁמַיָּא ׃
6 לָא תֵיכֻל עִם גַּבְרָא דְבִישָׁא עֵינֵהּ וְלָא תִתְרַגַּג לְבִשּׁוּלוֹי ׃ 7 מְטוּל דְּאֵיךְ תַּרְעָא רָמָא הָכֵן הוּא רָם בְּנַפְשֵׁהּ אֱכֻל וְאִשְׁתֵּי אָמַר לָךְ וְלִבֵּהּ נְכִל צְדָךְ ׃
8 וְלַחְמָא דַּאֲכַלְתְּ מְתִיבַתְּ לֵהּ וְחַבַּלְתְּ מִלָּךְ דְּבַסִּימָן ׃ 9 בְּאֻדְנֵי דְסַכְלָא לָא תְמַלֵּל מְטוּל דְּשָׁיֵט לְסַכְלוּתָא דְמִלָּךְ ׃
10 לָא תְשַׁנֵּי תְחוּמָא דְמִן עָלְמָא וּבְחַלְקָא דְיַתְמֵי לָא תֵעוֹל ׃ 11 מְטוּל דִּי פָרוּקְהוֹן תַּקִּיף וְהוּא נְדוּן יַת דִּינְהוֹן עִמָּךְ ׃
12 אַעֵיל לִבָּךְ לְמַרְדּוּתָא וְאֻדְנָךְ לְמֵימְרֵי דִידִיעֲתָא ׃ 13 לָא תִמְנַע מִן טַלְיָא מַרְדּוּתָא מְטוּל דְּאִן מְחֵית לֵהּ בְּשִׁבְטָא לָא מָאֵת ׃
14 אַנְתְּ בְּשִׁבְטָא מְחֵית לֵהּ וְנַפְשֵׁהּ מְפַלְטַתְּ מִן שְׁיוֹל ׃ 15 בְּרִי אִם חַכִּים לִבָּךְ אַף אֲנָא חָדֵי אֲנָא בְּלִבִּי ׃
16 וְנִרְוַזְ כֻּלְיָתִי כַּד יְמַלְּלוּן סִפְוָתָךְ תְּרִיצָתָא ׃ 17 לָא נְטַן לִבָּךְ בְּחַטָּאֵי אֶלָּא בִּדְחַלְתָּא דֶאֱלָהָא כָּל יוֹמָא ׃
18 מְטוּל דְּתֶהֱוֵי לָךְ אַחֲרִיתָא טָבְתָא וְסִכּוּיָךְ לָא נִגְמַר ׃ 19 שְׁמַע אַתְּ בְּרִי וְאִתְחַכַּם וְתָרֵץ לִבָּךְ לְאָרְחָא ׃
20 לָא תֶהֱוֵי בְּאִלֵּין דַּאֲסָטוֹן בְּבִשְׂרָא וּבְאִלֵּין דְּרָוַיִן חַמְרָא ׃ 21 מְטוּל דְּרָוֵי וְאַסִּיט מִתְמַסְכֵּן וּבִזְעָתָא נִלְבַּשׁ נִיוֹמָא ׃
22 קַבֵּל מִן אֲבוּךְ דֵּן יַלְדָךְ וְלָא תְשׁוּט מְטוּל דְּסִיבַת אִמָּךְ ׃

CAP. XXIII.

SI sederis vt cœnes in mensa principis, attentè 1
*considera apposita tibi. * Et iniice manum 2*
tuam, sciens quoniam talia te oportet parare. Si
*autem insatiabilior es; * Ne desideres cibos 3*
eius; illi enim inhærent vitæ mendacis.
** Ne contendas pauper existens cũ diuite, 4*
*at tua prudentia abstine. * Si apposueris tuũ 5*
oculum ad eum, nusquã apparebit; paratæ sunt
enim ei alæ tanquam aquilæ, & reuertitur in
domum præfecti sibi.
**Ne cœnes cum viro inuido, neque desideres 6*
*cibos eius. * Quemadmodum enim si quis ab- 7*
sorbeat pilum, sic comedit & bibit, neque ad
*te adducas eum. * Et comedas frustum pa 8*
nis tui cum eo. euomet enim illud, & disperdet
sermones tuos bonos.
** In aures insipiẽtis nihil dicas, ne fortè sub- 9*
sannet prudentes tuos sermones.
** Ne transmutes terminos æternos, in autẽ 10*
possessionem orphanorum ne ingrediaris.
** Nam redimens illos Dominus fortis est, 11*
& iudicabit iudicium illorum tecum.
** Da in disciplinam cor tuum, at aures tuas 12*
*para sermonibus sensus. * Ne abstineas par- 13*
uulum erudire; quoniam si percusseris eum vir-
*ga, non morietur. * Tu quidem enim percuties 14*
eum virga, at animam eius de morte liberabis.
** Fili si sapiens fuerit tuum cor; lætificabis 15*
*& meum cor.. * Et immorabun- 16*
tur sermonibus tua labia erga mea labia si re-
cta fuerint.
** Non æmuletur cor tuum peccatores, sed in 17*
timore Domini esto tota die.
** Si enim custodieris illa, erunt tibi nepotes, 18*
at spes tua non deficiet.
** Audi fili & sapiens esto, & dirige cogi- 19*
tationes tui cordis.
** Ne sis bibax vini, neque extendaris sym- 20*
*bolis, carniumque emptionibus. * Omnis enim 21*
ebrius & leno mendicabit, & vestietur ruptis
vestibus & laceris omnis somnolentus.
** Audi fili patrem qui genuit te, & ne con- 22*
temnas quoniam senuit tua mater.

κγ΄

1 * Ἐὰν καθίσῃς δειπνῆσαι ἐπὶ τραπέζης δυνάστου,
2 νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι. * καὶ ἐπίβαλλε τὴν
χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρασκευάσαι. εἰ δὲ
3 ἀπληστότερος εἶ, * μὴ ἐπιθύμει τῶν ἐδεσμάτων αὐ-
τοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.
4 * μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλουσίῳ, τῇ δὲ σῇ ἐννοίᾳ
5 ἀπόσχου. * ἐὰν ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὸν
οὐδαμοῦ φανεῖται, κατεσκεύασται γὰρ αὐτῷ πτέρυγες ὥσπερ
ἀετοῦ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ.
6 * μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ, μηδὲ ἐπιθύμει τῶν
7 βρωμάτων αὐτοῦ. * ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρί-
χα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει, μηδὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτόν.
8 * καὶ φάγῃς τὸν ψωμόν σου μετ᾽ αὐτοῦ· ἐξεμέσει γὰρ
αὐτὸν καὶ λυμανεῖται τοὺς λόγους σου τοὺς καλούς.
9 * εἰς ὦτα ἄφρονος μηδὲν λέγε, μήποτε μυκτηρίσῃ
τοὺς συνετούς σου λόγους.
10 * μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα ὀρφανῶν μὴ
11 εἰσέλθῃς. * ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύριος, κραταιός
ἐστι, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ.
12 * δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, τὰ δὲ ὦτά σου ἑ-
τοίμασον λόγοις αἰσθήσεως.
13 * μὴ ἀπόσχῃ νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν
ῥάβδῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ.
14 * σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβδῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐ-
15 τοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. * υἱὲ ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρ-
16 δία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν. * καὶ ἐνδιατρίψει
λόγοις τὰ σὰ χείλη πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη ἐὰν ὀρθὰ ὦσι.
17 * μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ ἐν φό-
18 βῳ κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. * ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐ-
τά, ἔσται σοι ἔκγονα. ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται.
19 * ἄκουε υἱὲ καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς
καρδίας.
20 * μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν
τε ἀγορασμοῖς.
21 * πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει, καὶ ἐνδύ-
σεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.
22 * ἄκουε υἱὲ πατρὸς τοῦ γεννήσαντός σε, καὶ μὴ κατα-
φρόνει ὅτι γεγήρακέ σου ἡ μήτηρ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIII.

SI assederis vt comedas cum principibus, attende ad ea quæ apponuntur coram te. [2] Et pones cultrum in gutture tuo, si animæ tuæ dominus fueris. [3] Ne desideres obsonia eius, quæ sunt cibaria mendacij. [4] Ne accedas ad diuitem, sed in intelligentia tua recede ab eo. [5] Si alligaueris oculos tuos in eum, non comparebit tibi; quoniam faciens faciet sibi alas sicut aquila quæ volat in cælum. [6] Ne comedas cum viro qui habet oculum nequam, neque desideres pulmenta eius.
[7] Quoniam sicut porta erigitur, sic eleuatur in anima sua. Comede & bibe, dicet tibi, & cor eius dolosum est apud te.
[8] Panem autem quem comedisti, euomes; & perdes sermones tuos suaues. [9] In auribus stulti ne loquaris; quoniam spernet intelligentiam verborum tuorum. [10] Ne mutes terminum qui à seculo est: & in agro pupillorum ne ingrediaris.
[11] Quoniam redemptor eorum fortis est, & ipse iudicabit causam eorum contra te.
[12] Introduc ad doctrinam cor tuum, & aurem tuam ad verba scientiæ. [13] Ne prohibeas à puero disciplinam; quoniam si percusseris eum virga, non morietur. [14] Tu percussisti eum virga, & animam eius ab inferno liberasti.
[15] Fili mi, si sapiens est cor tuum, lætabor ego in corde meo. [16] Et exultabunt renes mei, cùm labia tua loquuta fuerint recta.
[17] Ne æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore Dei tota die. [18] Vt sint nouissima tua bona, & spes tua non consumetur. [19] Audi tu fili mi, & esto sapiens, & dirige cor tuum in via. [20] Ne sis inter eos qui comessantur carnem, nec inter illos qui inebriantur vino. [21] Quoniam qui ebrius est & vorax, inopia afficietur, & pannis ruptis vestietur dormitatio.
[22] Acquiesce patri tuo qui genuit te: & ne contemnas cùm senuerit mater tua.

23 אמת קנה ואל־תמכר חכמה ומוסר ובינה :
24 גול יגול אבי צדיק יולד חכם וישמח בו :
25 ישמח־אביך ואמך ותגל יולדתך :
26 תנה־בני לבך לי ועיניך דרכי תרצנה :
27 כי־שוחה עמוקה זונה ובאר צרה נכריה :
28 אף־היא כחתף תארב ובוגדים באדם תוסיף :
29 למי אוי למי אבוי למי מדינים למי שיח למי
פצעים חנם למי חכללות עינים :
30 למאחרים על־היין לבאים לחקור ממסך :
31 אל־תרא יין כי יתאדם כי־יתן בכיס עינו יתהלך
במישרים :
32 אחריתו כנחש ישך וכצפעני יפרש :
33 עיניך יראו זרות ולבך ידבר תהפכות :
34 והיית כשכב בלב־ים וכשכב בראש חבל :
35 הכוני בל־חליתי הלמוני בל־ידעתי מתי אקיץ
אוסיף אבקשנו עוד :

כד

1 אל־תקנא באנשי רעה ואל־תתאו להיות
אתם :
2 כי־שד יהגה לבם ועמל שפתיהם תדברנה :
3 בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן :
4 ובדעת חדרים ימלאו כל־הון יקר ונעים :
5 גבר־חכם בעוז ואיש דעת מאמץ־כח :
6 כי בתחבלות תעשה־לך מלחמה ותשועה
ברב יועץ :
7 ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיהו :
8 מחשב להרע לו בעל־מזמות יקראו :
9 זמת אולת חטאת ותועבת לאדם לץ :
10 התרפית ביום צרה צר כחכה :

23 * Veritatē eme, & noli vendere sapien-
tiam & doctrinam & intelligentiam.
24 * Exultat gaudio pater iusti; qui sapien
25 tē genuit, lætabitur in eo. * Gaudeat pa-
ter tuus & mater tua, & exultet quæ ge-
26 nuit te. * Præbe fili mi cor tuum mihi, &
27 oculi tui vias meas custodiant. * Fouea (Sup.12.b)
D enim profunda est meretrix, & puteus an-
28 gustus aliena. * Insidiatur in via quasi la-
tro, & quos incautos inuenerit interficiet.
29 * Cui væ, cuius patri væ, cui rixę, cui fo-
ueæ, cui sine causa vulnera, cui suffosio
30 oculorum? * Nonne his qui commoran-
tur in vino, & studēt calicibus epotandis?
31 * Ne intuearis vinū quando flauescit:
cùm splenduerit in vitro color eius, ingre-
32 ditur blandè. * Et in nouissimo mordebit
vt coluber, & sicut regulus venena diffun
33 det. * Oculi tui videbūt extraneas, & cor
34 tuū loquetur peruersa. * Et eris sicut dor
miens in medio mari, & quasi sopitus gu-
35 bernator amisso clauo, & dices: * Verbe-
rauerunt me, sed non dolui; traxerunt me,
& ego non sensi. Quando euigilabo, &
rursus vina reperiam?

CAP. XXIIII.

1 NE æmuleris viros malos, nec desideres
2 esse cum eis. * Quia rapinas medi-
A tatur mens eorum, & fraudes labia eorum
3 loquuntur. * Sapientia ædificabitur do-
4 mus, & prudentia roborabitur. * In do-
ctrina replebūtur cellaria vniuersa, substā
5 tia preciosa & pulcherrima. * Vir sa-
piens fortis est, & vir doctus robustus &
6 validus. * Quia cum dispositione initur (Sup.11.b)
bellū, & erit salus vbi multa consilia sunt.
7 * Excelsa stulto sapientia, in porta non
aperiet os suum.
8 * Qui cogitat mala facere, stultus vo-
cabitur.
9 * Cogitatio stulti peccatum est, & abo-
minatio hominum detractor.
10 * Si desperaueris lapsus in die angustię,
imminuetur fortitudo tua.

*Veritatem acquire, & ne repellas sapien- 23
tiam & disciplinam & intellectum. *Rectè 24
educat pater iustus, in autem filio sapiente læta-
tur anima eius. * Lætetur pater & mater in 25
te, & gaudeat quæ peperit te. * Præbe mihi 26
fili tuum cor, at tui oculi meas vias custodiant.
*Dolium enim fractum est aliena domus, & 27
puteus angustus alienus. *Hic enim breui peri- 28
bit, & omnis iniquus consumetur. * Cui væ, 29
cui tumultus, cui iudicia, cui tristitiæ et ineptiæ,
cui contritiones superuacuæ, cuius nigri oculi?
* Non immorantium in vinis? non inuesti- 30
gantium vbi conuiuia fiunt? *Ne inebriemini 31
vino, sed conuersamini hominibus iustis, & con
uersamini in deambulationibus. Si enim in
phialas & vasa dederis oculos tuos, postea am-
bulabis nudior pistillo. *At nouissimè tanquā 32
à serpente vulneratus extenditur, & tanquā à
ceraste diffunditur eius venenū. *Oculi tui cùm 33
viderint alienā, os tuū tunc loquetur peruersa.
* Et iacebis sicut in corde maris, & sicut 34
gubernator in multa tempestate. * Dices au-
tem: Verberauerunt me, & non laboraui. & 35
illuserunt me: ego autem non videram. quando
diluculum erit, vt veniens quæram cum quibus
conueniam?

CAP. XXIIII.

Fili ne æmuleris malos viros, neque desideres 1
esse cum eis.
* Mendacia enim meditatur cor eorum, & 2
labores labia eorum loquuntur. * Cum sapien 3
tia ædificatur domus, & cum intellectu erigi-
tur. * Cum sensu replentur cellaria omnibus 4
diuitiis preciosis & pulchris. * Melior sapiens 5
forti, & vir prudentiā habens agricola magno.
* Cum gubernatione fit bellum, auxilium au 6
tem cum corde consilium habente.
*Sapientia et cogitatio bona in portis sapien- 7
tum, sapientes non declinant à lege Domini.
*Sed considerant in consiliis: indoctis occur- 8
rit mors. * Moritur autem stultus in pecca- 9
tis, immunditia viro pestilenti inquinabitur.
* In die mala & in die tribulationis quous- 10
que deficiat.

23 * ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ἀπώσῃ σοφίαν καὶ παιδείαν
24 καὶ σύνεσιν. * καλῶς ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ δὲ υἱῷ
25 σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. * εὐφραινέσθω ὁ πατὴρ
26 καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, καὶ χαιρέτω ἡ τεκοῦσά σε. * δός μοι υἱὲ
σὴν καρδίαν, οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλμοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρείτω-
27 σαν. * πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος, καὶ
28 φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. * οὗτος γὰρ συντόμως ἀπολεῖ-
29 ται, καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται. * τίνι οὐαί, τίνι
θόρυβος, τίνι κρίσεις, τίνι ἀηδίαι, καὶ λέσχαι, τίνι συν-
τρίμματα διακενῆς, τίνος πελιδνοὶ οἱ ὀφθαλμοί;
30 * οὐ τῶν ἐγχρονιζόντων ἐν οἴνοις; οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ
31 πότοι γίνονται; * μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε
ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις. ἐὰν γὰρ εἰς
τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῷς τοὺς ὀφθαλμούς σου, ὕστε-
ρον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου.
32 * τὸ δὲ ἔσχατον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται,
καὶ ὥσπερ ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτοῦ ὁ ἰός.
33 * οἱ ὀφθαλμοί σου ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν, τὸ στόμα σου
34 τότε λαλήσει σκολιά. * καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρ-
δίᾳ θαλάσσης, καὶ ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδω-
35 νι. * ἐρεῖς δέ, ἔτυπτόν με, καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέ-
παιζόν μοι· ἐγὼ δὲ οὐκ ᾔδειν πότε ὄρθρος ἔσται, ἵνα
ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συνελεύσομαι.

κδ΄

1 * Υἱὲ μὴ ζηλώσῃς κακοὺς ἄνδρας, μὴ δὲ ἐπιθυμήσῃς
2 εἶναι μετ' αὐτῶν. * ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐ-
τῶν, καὶ πόνους τὰ χείλη αὐτῶν λαλεῖ.
3 * μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶκος, καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορ-
4 θοῦται. * μετὰ αἰσθήσεως ἐμπίμπλαται τὰ ταμιεῖα
παντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ.
5 * κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωρ-
6 γίου μεγάλου. * μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος,
βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς.
7 * σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν, σοφοὶ οὐκ
8 ἐκκλίνουσιν ἐκ νόμου κυρίου. * ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνε-
δρίοις, ἀπαιδεύτοις συναντᾷ θάνατος.
9 * ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις, ἀκαθαρσία δὲ
10 ἀνδρὶ λοιμῷ ἐμμολυνθήσεται. * ἐν ἡμέρᾳ κακῇ καὶ ἐν
ἡμέρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλείπῃ.

תרגום

23 קשטא קני ולא־תזבן חכמתא ומרדותא וביונא : 24 גדוץ מדוץ אבוי דצדיקא ומן דמולד חכימא נחדי בה :
25 יחדי אבוך ואמך ונדוץ תולדתך : 26 הב לי ברי לבך ועינך תנטרן ארחתי :
27 מטול דגומצא עמיקא זניתא ובירא דעקא נכריתא : 28 והיך מטרף עינא כמנא וצאד אבנא שברי :
29 למני למן ריוא ולמן תגרי ולמן סוירא ולמן בועתא מגן ולמן יורם קוצן עינוי : 30 להלין דמוחרין על־חמרא ואזלין ומעקבא
בית מזגא : 31 לא־תחמי חמרא דסמוק ויהב בכסא עינה ומהלך תריצאית : 32 ואחריתא היך חויא נכה וכחרמנא דפרח :
33 ויחורן עינך בנכריתא ולבך ימלל תהפוכתא : 34 ותהוי היך דשכב בלבה דימא והיך מלחא דדמך באלפא :
35 ותימר מחונני ולא אברהת ובזוני ולא־ידעת לאימת אתעיר ואוסף ואבעינה עוד :
כד
1 לא־תקן במרי בישתא ולא־תתרגג למהוי עמהון : 2 מטול ריבונא דני לבהון ועולא שפותהון ממללן :
3 בחכמתא מתבני ביתא ובביונא תקין : 4 ובידיעתא קטוני מתמלין כל־מזלא ויקרא ובסימא :
5 טב גבר חכימא מן־עשונא וגברא דידיעתא מן־הו דזריז בחילה : 6 מטול במדברנותא תעבד לך קרבא ופרקנא בסגיעא דמלכנא :
7 מתרעם שטיא בחכמתא ובתרעי לא פתח פמה : 8 מן דחשב למבאש נקרון לה מרי תרעיתא בישתא :
9 תרעיתא דשטיא חטאה ומרחקתא דבר־נשא חכימא ממקנותא : 10 אן־תתרפי ביומא דעקתא מתתעיק חילך :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Posside veritatem, & ne vendas sapientiam, & disciplinam & intelligentiam. 24 Exultando exultabit pater iusti, & quī genuit sapientem, lætabitur in eo. 25 Lætabitur pater tuus & mater tua, & exultabit quæ peperit te. 26 Pone fili mi cor tuum ad me, & oculi tui custodiant vias meas. 27 Quoniam fouea profunda est meretrix, & puteus angustus extranea. 28 Et sicut *fera* rapiens oculis insidiatur, & venatur filios insipientes. 29 Cui væ? cui deformis aspectus? cui rixæ? cui malorum congeries? & cui vulnera sine causa? & cui extrema oculorum prominent? 30 His qui commorantur in vino, & iis qui vadunt, & inuestigant domum mixtionis. 31 Ne intuearis vinum cùm rubuerit, cùm posuerit in calice colorem suum, & ingreditur rectè. 32 Nouissimum autem eius sicut coluber mordet, & sicut aspis quæ volat. 33 Et videbunt oculi tui extranea, & cor tuum loquetur peruersa. 34 Et eris sicut dormiens in corde maris, & sicut nauta qui dormit in naui. 35 Et dices: Percusserunt me, & non dolui: & diripuerunt me, & nesciui. quando euigilabo, & rursus addam quærere illud?

CAP. XXIIII.

1 NE æmuleris viros malos, neque desideres esse cum eis. 2 Quoniam rapinam meditatur cor eorum, & iniquitatem labia eorū loquuntur. 3 In sapientia ædificatur domus, & in prudentia præparatur. 4 Et in scientia replebuntur cellaria omni substantia preciosa & suaui. 5 Melior est vir sapiens robusto, & vir scientiæ magis quàm ille qui accinctus est fortitudine sua. 6 Quoniam in gubernaculis facies tibi bellum, salus autem erit in multitudine consilij. 7 Murmurat stultus aduersus sapientiam, & in portis non aperit os suum. 8 Qui cogitat malefacere, vocabunt eum habentem astutiam pessimam. 9 Astutia stulti peccatum est, & abominatio viri sapientis derisor. 10 Si remissus fueris, in die tribulationis arctabitur fortitudo tua.

11 הצל לקחים למות ומטים להרג אם תחשוך:
12 כי תאמר הן לא ידענו זה הלא תכן לבות הוא יבין ונצר נפשך הוא ידע והשיב לאדם כפעלו:
13 אכל בני דבש כי טוב ונפת מתוק על חכך:
14 כן דעה חכמה לנפשך אם מצאת ויש אחרית ותקותך לא תכרת:
15 אל תארב רשע לנוה צדיק אל תשדד רבצו:
16 כי שבע יפול צדיק וקם ורשעים יכשלו ברעה:
17 בנפל אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך:
18 פן יראה יהוה ורע בעיניו והשיב מעליו אפו:
19 אל תתחר במרעים אל תקנא ברשעים:
20 כי לא תהיה אחרית לרע נר רשעים ידעך:
21 ירא את יהוה בני ומלך עם שונים אל תתערב:
22 כי פתאם יקום אידם ופיד שניהם מי יודע:
23 גם אלה לחכמים הכר פנים במשפט בל טוב:
24 אמר לרשע צדיק אתה יקבהו עמים יזעמוהו לאמים:
25 ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב:
26 שפתים ישק משיב דברים נכחים:
27 הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך:
28 אל תהי עד חנם ברעך והפתית בשפתיך:
29 אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו אשיב לאיש כפעלו:
30 על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב:

11 * Erue eos qui ducuntur ad mortem, & (Psal. 81. Ecc. 4.)
B qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses.
12 * Si dixeris: Vires non suppetunt, qui inspector est cordis, ipse intelligit & seruatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetq; homini iuxta opera sua.
13 * Comede fili mi mel, quia bonum est, & fauum dulcissimũ gutturi tuo.
14 * Sic & doctrina sapientiæ animæ tuæ; quam cùm inueneris, habebis in nouissimis spem, & spes tua non peribit.
15 * Ne insidieris & quæras impietatem in domo iusti, neque vastes requiem eius.
16 * Septies enim cadet iustus & resurget; impij autem corruent in malum.
17 * Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gau- (Sup. 17.a Iob. 31.)
C deas; & in ruina eius ne exultet cor tuum.
18 * Ne fortè videat Dominus & displiceat ei, & auferat ab eo iram suam.
19 * Ne contẽdas cum pessimis, nec æmuleris impios.
20 * Quoniam nõ habent futurorũ spem mali, & lucerna impiorum extinguetur.
21 * Time Dominum fili mi & regem, & cum detractoribus non commiscearis.
22 * Quoniam repente consurget perditio eorum: & ruinam vtriusque quis nouit?
23 * Hæc quoque sapientibus, cognoscere personam in iudicio non est bonum. (Sup. 12.d)
24 * Qui dicunt impio, Iustus es; maledi-
D cent eis populi, & detestabũtur eos tribus.
25 * Qui arguunt eum laudabuntur, & super eos veniet benedictio.
26 * Labia deosculabitur, qui recta verba respondet.
27 * Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, & postea ædifices domum tuam.
28 * Ne sis testis frustra contra proximum tuum, nec lactes quemquam labiis tuis.
29 * Ne dicas: Quomodo fecit mihi, sic faciam ei, & reddam vnicuique secundum opus suum.
30 * Per agrum pigri transiui, & per vineam viri stulti.

תרגום

11 פצא לאלין דמתנסבין למותא ומתדברין לקטלא חסוך: 12 ואן תימר דלא ידענא דתרעיתא דלבא אלהא בצי ודנטר נפשך הוא ידע ופרע לבר נשא היך עובדוי: 13 ברי אכל דבשא מטול דטב וכבריתא דחליא על חכך:
14 היכנא אתחכם בנפשך דאן משכחת קדמיתא אתיא אחריתא דטבא מנה וסכויך לא נגמר:
15 לא תכמן רשיעא לדירה דצדיקא ולא תרכן בית משרה: 16 מטול דשבעא זמנין נפל צדיקא וקאי ורשיעי מתתקלין בבישתא:
17 במפולתה דבעל דבבך לא תחדי וכד יתקל בבישתא לא ידוץ לבך:
18 דלא יבאש באפוי דאלהא כד יחזה ויהפך רגזה מנה: 19 לא תתחסם בבישיה ולא תטן ברשיעיה:
20 מטול דלא הויא אחריתא טבא לבישי ושרגהון דרשיעי נדעך: 21 דחל מן אלהא ברי ומן מלכא ועם שטיי לא תתחלט:
22 מטול דבשליא אתי תברהון וספותא דשניהון מן ידע: 23 הלין לחכימי אמרנא למסב אפי בדינא לא שפיר:
24 אף לא למימר לרשיעא דצדיק אנת וליטונה עממי ויברונה אמתא:
25 ולמכסני יבסם ועליהון תיתא ברכתא טבתא: 26 שפותה נשקון דאלין דמהפכין מלי תריצתא:
27 אתקן לברא עבידתך ועתדיה לך בחקלא ובתר כן בני ביתך: 28 לא תהוי סהדא רגלא בחברך ותשרגג בשפותך:
29 לא תימר היך דעבד לי כן אעבד לה ואהפך היך עובדוי: 30 על חקלה דגברא עטלא עברת ועל כרמה דבר נשא חסר רעינא:

11 * *Erue eos qui ducuntur ad mortem, & redime occisos, non parcas.*
12 * *Si autem dixeris: Non noui hunc; cognosce quòd Dominus corda omnium cognoscit, & qui formauit anhelitum omnibus, ipse nouit omnia: qui reddit vnicuique secundum opera sua.*
13 * *Comede mel fili, bonus enim fauus, vt dulcescat tuum guttur.*
14 * *Sic enim senties sapientiam tua anima. Si enim inueneris, erit bonus finis tuus, & spes te non deseret.*
15 * *Ne adducas impium pabulo iustorum, neque decipiaris pabulo ventris.*
16 * *Septies enim cadet iustus & resurget, at impij infirmabuntur in malis.*
17 * *Si ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas contra eum, in autem supplantatione eius ne extollaris.*
18 * *Quoniam videbit Dominus & non placebit ei, & auertet iram suam ab eo.*
19 * *Ne gaudeas in malefactoribus, neque æmuleris peccatores.*
20 * *Non enim erunt posteri malorum, lampas autem impiorũ extinguetur.*
21 * *Time Deum fili & regem, & nec alteri eorum inobediens sis.*
22 * *Repente enim vlciscentur impios: at supplicia vtriusque quis cognoscet?*
23 * *Hæc autem dico vobis sapientibus cognoscere, revereri faciem in iudicio, non bonum.*
24 * *Dicens impio, Iustus est, maledictus populis erit, & odiosus in gentes.*
25 * *At redarguentes meliores apparebunt, super eos autem veniet benedictio bona.*
26 * *Labia autem deosculabuntur respondentia sermones bonos.*
27 * *Para in exitum opera tua, & præparare in agrum, & vade post me, & reædificabis domum tuam.*
28 * *Ne sis falsus testis in tuum ciuem, neque dilateris tuis labiis.*
29 * *Ne dicas: Quemadmodum vsus est me, vtar eo; reddam autem ei ea in quibus mihi iniuriatus est.*
30 * *Sicut agricolatio, vir stultus, & tanquam vinea homo indigens mente.*

11 * ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον, καὶ ἐκπρίου κτεινομένους, μὴ φείσῃ.
12 * ἐὰν δὲ εἴπῃς· οὐκ οἶδα τοῦτον, γίνωσκε ὅτι κύριος καρδίας πάντων γινώσκει, καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
13 * φάγε μέλι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ.
14 * οὕτως γὰρ αἰσθηθήσῃ σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ· ἐὰν γὰρ εὕρῃς ἔσται καλὴ ἡ τελευτή σου, καὶ ἐλπίς σε οὐ καταλείψει.
15 * μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων, μὴ δὲ ἀπατηθῇς χορτασίᾳ κοιλίας.
16 * ἑπτάκις γὰρ πεσεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κακοῖς.
17 * ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, ἐν δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου.
18 * ὅτι ὄψεται κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.
19 * μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μὴ δὲ ζήλου ἁμαρτωλούς.
20 * οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῶν, λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται.
21 * φοβοῦ τὸν θεὸν υἱὲ καὶ βασιλέα, καὶ μὴ δὲ ἑτέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσῃς.
22 * ἐξαίφνης γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς, τὰς δὲ τιμωρίας ἀμφοτέρων τίς γνώσεται;
23 * ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σοφοῖς ἐπιγινώσκειν· αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλόν.
24 * ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ, δίκαιός ἐστιν, ἐπικατάρατος λαοῖς ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη.
25 * οἱ δὲ ἐλέγχοντες βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοὺς δὲ ἥξει εὐλογία ἀγαθή.
26 * χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθούς.
27 * ἑτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν, καὶ πορεύου κατόπισθέν μου καὶ ἀνοικοδομήσεις τὸν οἶκόν σου.
28 * μὴ ἴσθι ψευδὴς μάρτυς ἐπὶ σὸν πολίτην, μὴ δὲ πλατύνου σοῖς χείλεσι.
29 * μὴ εἴπῃς, ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν.
30 * ὥσπερ γεώργιον ἀνὴρ ἄφρων, καὶ ὥσπερ ἀμπελὼν ἄνθρωπος ἐνδεὴς φρενῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Redime eos qui capiuntur ad mortem, & illos qui ducuntur ad interfectionem prohibe.
12 Et si dixeris: Non nouimus; Deus qui cogitationes cordis scrutatur, & qui custodit animam tuam, ipse scit, & reddet filio hominis iuxta opera sua. 13 Comede fili mi mel, quoniam bonum est; & fauum, quoniam dulcis est gutturi tuo.
14 Sic sapiens esto in anima tua: quod si inuenisti, primis venient nouissima meliora, & spes tua non consumetur.
15 Ne insidieris impie habitaculo iusti, neque proiicias domum habitationis eius. 16 Quoniam septies cadet iustus & resurget, & impij corruent in malum.
17 Cùm ceciderit inimicus tuus, ne læteris; & cùm corruerit in malum, ne exultet cor tuum. 18 Ne fortè displiceat in conspectu Dei cùm viderit, & auertat ab eo iram suam.
19 Ne imiteris pessimos neque æmuleris impios. 20 Quoniam non erunt nouissima bona pessimis, & lucerna impiorum extinguetur. 21 Time Deum fili mi, & regem; & cum stultis ne commiscearis. 22 Quoniam repentè veniet interitus eorum: & calamitatem amborum quis scit? 23 Hæc quoque sapientibus dico: Accipere personam in iudicio, non est bonum.
24 Neque dicere impio, Iustus es tu; maledicent eum populi, & detestabuntur eum nationes. 25 Corripientibus autem suaue erit, & super eos veniet benedictio bona. 26 Osculabuntur labia eorum qui respondent verba recta.
27 Præpara foris opus tuum, & statue illud tibi in agro, & postea ædifica domum tuam. 28 Ne sis testis accusator aduersus socium tuum, neque decipias labiis tuis. 29 Nec dicas: Sicut fecit mihi, sic faciam ei, & reddam ei iuxta opera eius.
30 Per agrum viri pigri transiui, & per vineam filij hominis indigentis intelligentia.

31 * וְהִנֵּה־ עָלָה כֻלּוֹ קִמְשׁוֹנִים כָּסּוּ פָנָיו חָרֻלִּים
וְגֶדֶר אֲבָנָיו נֶהֱרָסָה־ :
32 * וָאֶחֱזֶה אֲנֹכִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי מוּסָר :
33 * מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹר מְעַט חִבֻּק יָדַיִם
לִשְׁכָּב :
34 * וּבָא־ מִתְהַלֶּכְךָ רִישֶׁךָ וּמַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן :

כה

1 * גַּם־ אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הָעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי
חִזְקִיָּה־ מֶלֶךְ־ יְהוּדָה־ :
2 * כְּבוֹד־ אֱלֹהִים הַסְתֶּר דָּבָר וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקֹר
דָּבָר :
3 * שָׁמַיִם לָרוֹם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר :
4 * חֲגֹו סִיגִים מִכֶּסֶף וְיֵצֵא־ לַצּוֹרֵף כֶּלִי :
5 * חֲגֹו רָשָׁע לִפְנֵי־ מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק כִּסְאוֹ :
6 * אַל־ תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־ מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־
תַּעֲמֹד :
7 * כִּי טוֹב אֲמֹר־ לְךָ עֲלֵה־ הֵנָּה־ מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי
נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ :
8 * אַל־ תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן־ מַה־ תַּעֲשֶׂה בְאַחֲרִיתָהּ
בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ :
9 * רִיבְךָ רִיב אֶת־ רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל־ תְּגַל :
10 * פֶּן־ יְחַסֶּרְךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב :
11 * תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת־ כֶּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל־
אָפְנָיו : 12 * נֶזֶם־ זָהָב וַחֲלִי־ כֶתֶם מוֹכִיחַ חָכָם
עַל־ אֹזֶן שֹׁמֶעֶת :
13 * כְּצִנַּת־ שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו
וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב :
14 * נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אַיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת־
שָׁקֶר :

31 * Et ecce totum repleuerant vrticæ, & operuerãt superficiem eius spinę, & macería lapidum destructa erat. 32 * Quod cùm vidissem, posui in corde meo, & exemplo didici disciplinam. 33 * Parum inquã dormies, modicum dormitabis, pauxillũ manus conseres vt quiescas. 34 * Et veniet tibi quasi cursor egestas tua, & mendicitas quasi vir armatus.

CAP. XXV.

1 HÆ quoque parabolæ Salomonis, quas A transtulerunt viri Ezechiæ regis Iuda.
2 * Gloria Dei est celare verbum, & gloria regum inuestigare sermonem.
3 * Cælũ sursum & terra deorsum, & cor regum inscrutabile.
4 * Auser rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum.
5 * Auser impietatem de vultu regis, & firmabitur iustitia thronus eius.
6 * Ne glorioſus appareas coram rege, & in loco magnorum ne steteris.
7 * Melius est enim vt dicatur tibi, Ascende huc, quàm vt humilieris coram principe. Quæ viderunt oculi tui; Luc. 14. b
8 * Ne proferas in iurgio citò, ne postea emendare non possis cùm dehonestaueris B amicum tuum.
9 * Causam tuam tracta cum amico tuo, & secretum extraneo ne reueles.
10 * Ne fortè insultet tibi cùm audierit, & exprobrare non cesset.
11 * Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo.
12 * Inauris aurea & margarita fulgens, quæ arguit sapientem & aurem obedientem.
13 * Sicut frigus niuis in die messis, ita legatus fidelis ei qui miserit eum, animam ipsius requiescere facit.
14 * Nubes & ventus & pluuiæ non sequentes, vir glorioſus & promissa nõ complens.

31 * Si dimiseris eum, horridus fiet et sylueſcet totus, & fit relictus, at maceriæ lapidum eius defodiuntur. 32 * Postea ego pœnitentiam egi, assexi ad eligendam disciplinam. 33 * Parum dormito, parum autem dormio, parum autem amplector manibus pectora. Si autem hoc feceris, 34 * Veniet præcedens paupertas tua, & egestas quasi bonus cursor.

CAP. XXV.

1 HÆ parabolæ Salomonis, indistinctæ quas exscripserunt amici Ezechiæ regis Iudææ.
2 * Gloria Dei celat sermonem, gloria autem regis honorat res.
3 * Cælum excelsum, terra autem profunda, cor verò regis inscrutabile.
4 * Percute improbatum argentum, & purificabitur purum omne.
5 * Interfice impios à facie regis, & dirigetur in iustitia thronus eius.
6 * Ne superbias coram rege, neque in locis principum steteris.
7 * Melius enim vt dicatur tibi, Ascende ad me, quàm humiliare te in facie principũ: quæ viderunt oculi tui dic.
8 * Ne incidas in iurgium citò, ne pœniteas in nouissimis. Quando vtique tibi exprobrauerit amicus,
9 * Recede retrò: ne despicias, ne tibi exprobret, quidem amicus. At iurgium tuum & inimicitia non aberit, sed erit tibi æqualis morti. Gratia & amicitia liberat, quas seruat tibi.
10 * Ne exprobabilis fias, sed custodi vias tuas liberaliter.
11 * Malum aureum monili sardij sic dicere sermonem.
12 * In inaurem auream sardium pretiosum ligatum est, sermo sapiens in obedientem aurem.
13 * Sicut exitus niuis in tempore messis æstui prodest, sic legatus fidelis mittentibus eum: animabus enim eo vtentium prodest.
14 * Sicut venti & nubes & pluuiæ clarissimæ, sic qui gloriãtur in dono mendaci.

31 * ἐὰν ἀφῆς αὐτὸν χερσωθήσε) & χορτομαθήσει ὅλος, & γίνε) ὀκλελειμμένος, ⸗ ὁ φραγμὸς τῶν λίθων αὐτ῀
32 καθαιρεθήσονται. * ὕστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέβλεψα
33 δὲ ὀκλέξασθαι παιδείαν. * ὀλίγον νυστάζω, ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, ὀλίγον δ᾽ ἀναπαλίζομαι χερσὶ σήμ. ἐὰν δὲ
34 δῶτε ποιῆς, * ἥξει περιορθυομένη ἡ πενία σου, καὶ ἡ ἀνδρεία ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

κέ

1 * Αὗται αἱ παροιμίαι Σολομῶντος, αἷ ἀπελάκριτοι ἐξεγράψαντο ⸗ φίλοι ἐζεκίου βασιλέως τ῀ ἰουδαίας.
2 * δόξα θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασιλέως τιμᾶ πρᾶγμα ζα.
3 * οὐρανὸς ὑψηλός, γῆ δὲ βαθεῖα, καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεικτος.
4 * τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον, καὶ καθαριῶτε) καθαρὸν ἄπαν.
5 * κλέπτε ἀσεβεῖς ἀπὸ προσώπου βασιλέως, καὶ κατορθώσει ὁ θρόνος ἀπ῀.
6 * μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως, μὴ δὲ ἐν τόποις
7 μεγάλων ἐφίσαζο. * κρεῖσσον γάρ σε ῥηθῆναι θι, ἀνάβαινε πρός με, ἢ ταπεινωθῆναί σε ἐν προσώπῳ ἡγεμόνος, ἃ εἶδον ⸗ ὀφθαλμοί σου λέγε.
8 * μὴ προσπίπτειν εἰς μάχην ταχέως, ἵνα μὴ μεταμεληθῆς ἐπ᾽ ἐσχάτων. ἰώκα δ᾽ αὖ σε ὀνειδίσῃ ὁ φίλο῀,
9 * ἀνάχωρει εἰς τὰ ὀπίσω. μὴ καταφρόνει, μή σε ὀνείδισῃ μὴ ὁ φίλος. ἢ ἵ μαχή σου ⸗ ἡ ἔχθρα ἐκ ἀπέσαι ἀλλ᾽ ἔσαι θάνατος. χάρις γὰ φιλία ἐλευθεροῖ, ἃς τήρησον σεαυτῷ.
10 * ἵνα μὴ ἐπονείδιστο῀ ᾖῃ, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδός σου δυσωπαλλάκτως.
11 * κρεῖσσον χρυσοῦν ὃν ὁρμίσκῳ Σαρδίῳ ὕτως εἰπεῖν λόγον.
12 * εἰς ἐνώπιον χρυσοῦν σαρδίον πολυτελὲς ὀδέσθαι· λόγο῀ σοφὸς εἰς οὖκοον ὦς.
13 * ὥσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμήτῳ κατάκαυμα ὠφελεῖ, ὕτως ἄγγελο῀ πρὸς σὺν ἀποστείλαντας αὐτόν, ψυχὰς γὰ τῶν αὐτῷ χρωμένων ὠφελεῖ.
14 * ὥσπερ ἄνεμοι καὶ νέφη καὶ ὑετοὶ πφανέσαται, ὕτως ⸗ καυχώμενοι πὶ δόσει ψευδεῖ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et ecce pullulauit tota sylua, & operuerunt superficiem eius spinæ, & macería lapidum eius destructa erat. 32 Et vidi ego & posui cor meum, & vidi & suscepi disciplinam. 33 Parum dormitabis, & parum dormies, parum applicabis manus tuas ad pectus tuum vt dormias. 34 Et veniet & procedet paupertas tua, & indigentia quasi vir scutatus.

CAP. XXV.

HÆ quoque sunt parabolæ Salomonis profundæ, quas scripserunt amici Ezechiæ regis Iuda. 2 Gloria Dei qui celat verbum, at gloria regum qui inuestigat sermonem. 3 Cæli sunt excelsi & terra profunda, & cor regum cor inuestigabile. 4 Colligite scoriam de argento, vt egrediatur vas à conflatorio. 5 Eiiciatur impius à facie regis, & præparabitur in iustitia solium eius. 6 Ne splendidus sis in conspectu regis, & in sede principum ne stes. 7 Quoniam melius est vt dicat tibi, Ascende huc; quàm vt deiiciat te coram dominatore, quem viderunt oculi tui. 8 Ne egrediaris ad iurgium citò, vt non contendas postea quando exasperauerit te amicus tuus. 9 Causam tuam iudica eum socio tuo in nouissimo, & secretum alterius ne reueles. 10 Vt non exprobret tibi qui audierit, & famam tuam non peruertat. 11 Mala aurea cum cælaturis argenteis, qui loquitur verbum oportunè. 12 Inauris aurea, & vasa smaragdina, correptio sapientis in aurem audientem. 13 Sicut frigus niuis in die messis, sic est legatus fidelis his qui miserunt eum, & animam domini sui reficit. 14 Diei nubium & venti in quo non est pluuia, similis est vir qui gloriatur in dono falsitatis.

תרגום

31 וְהָא כֻלֵּהּ כַּרְבֵּי וְכַסִּיו אַפּוֹי חָרְלֵי וְסִיגָא דְכֵיפּוֹי אִתְעֲקַר : 32 וַחֲזֵית אֲנָא וְשַׁמֶת לִבִּי וַחֲמֵית וְקַבֶּלֶת מַרְדוּתָא :
33 קַלִּיל תְּנוּם קַלִּיל תְּרִנְדָּךְ קַלִּיל תְּשִׁים יְדָיךְ עַל־ חַדְיָךְ וְתִרְמָךְ : 34 וְתֵיתֵי וְתִדְרָכֵךְ מִסְכֵּנוּתָךְ וְצָרִיכְתָּא דִיךְ גַּבְרָא שַׁבְלָרָא :

כה

1 אַף־ אִלֵּין מַתְלוֹי שְׁלֹמֹה עַמִּיקֵי דְּכָתְבוּ רַחֲמוֹי דְחִזְקִיָּה מַלְכָּא דִיהוּדָה :
2 יְקָרָא דֵאלָהָא מִכַּס דְּשִׁמְשֵׁי מִלְּתָא וְיִקְרָא דְמַלְכֵי מִכַּס דְּדַבְּצֵי מִלְּתָא : 3 שְׁמַיָּא רָמִין וְאַרְעָא עֲמִיקָא וְלִבָּא דְמַלְכֵי מִכַּס דְּדַבְּצֵי מִלְּתָא :
4 גְּבוֹ סְלָעָנָא מִן דְּסִימָא וְנִפְקָא מָנֵי מִן צְרָפָא : 5 נִתְטַרֵד רִשְׁיעָא מִן קֳדָם מַלְכָּא וְיִתְקַן כְּצִדְקָתָא כָּרְסְיֵהּ :
6 לָא־ תִשְׁתְּבַח קֳדָם מַלְכָּא וּבְדוּכְתָא דְרַבְרְבֵי לָא־ תֵקוּם : 7 מְטוּל דְּטָב אֲמַר־ לָךְ עֲלֵה־ הָכָא מִן דְּמַשְׁפִּלְךָ קֳדָם שַׁלִּישָׁא מִן דְּחָזְיָן עֵינָךְ :
8 לָא־ תִפֵּק בְּרֵיעָא מְסָרְהַבְאִיתָ דִּלְמָא תִדְחֵין בְּאַחֲרֵיתָהּ כַּד יְחַסֵּף חַבְרָךְ :
9 דִּינָךְ דִּין עִם חַבְרָךְ בְּאַחֲרִיתָא וְרָזָא אָחֳרָנָא לָא־ תְגַלֵּי : 10 וְלָא נְחַסְּרָךְ מִן דְּשָׁמַע וְטָבָךְ לָא תֶהֱפֵךְ :
11 חִוְרֵי דְרַהֲבָא בְּגַוְוֵי דְסָמָא מִלְּתָא דְקָלִיל פָּסְיָא : 12 קְדָשֵׁי דְדַהֲבָא וּפְנֵי דְזַמְרַגַּד מַכֲּחָנוּתָא חַכִּימָא עַל־ אָרְנָא דְשָׁמְעָא :
13 אֵיךְ קֳרִירוּתָא דְחַלְּגָא בְּיוֹמָא דְחַצְדָא הֵיכְנָא אַזְגַּדָא מְהֵימְנָא לְמִשְׁדְּרֵיהּ וְנַפְשֵׁהּ דְמָרֵהּ מְרַוַּח :
14 לֵיוֹמָא דַעֲנָנֵי וְרוּחָא דְמִטְרָא לָאִית מִדְּמֵי גַּבְרָא דְמִשְׁתַּבַּח בְּמַהֲנוּתָא דְשִׁקְרָא :

15 * בארך אפים יפתה קצין ולשון רכה תשבר גרם ׃
16 * דבש מצאת אכל דיך פן תשבענו והקאתו ׃
17 * הקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך ׃
18 * מפיץ וחרב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר ׃
19 * שן רעה ורגל מועדת מבטח בוגד ביום צרה ׃
20 * מעדה בגד ביום קרה חמץ על נתר ושר בשרים על לב רע ׃
21 * אם רעב שנאך האכלהו לחם ואם צמא השקהו מים ׃
22 * כי גחלים אתה חתה על ראשו ויהוה ישלם לך ׃
23 * רוח צפון תחולל גשם ופנים נזעמים לשון סתר ׃
24 * טוב שבת על פנת גג מאשת מדינים ובית חבר ׃
25 * מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק ׃
26 * מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע ׃
27 * אכל דבש הרבות לא טוב וחקר כבדם כבוד ׃
28 * עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעצר לרוחו ׃

כו

1 * כשלג בקיץ וכמטר בקציר כן לא נאוה לכסיל כבוד ׃
2 * כצפור לנוד כדרור לעוף כן קללת חנם לא תבא ׃
3 * שוט לסוס מתג לחמור ושבט לגו כסילים ׃
4 * אל תען כסיל כאולתו פן תשוה לו גם אתה ׃
5 * ענה כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו ׃

15 * Patientia lenietur princeps, & lingua mollis confringet duritiam. Sup.15.a
C
16 * Mel inuenisti, comede quod sufficit tibi, ne fortè satiatus euomas illud.
17 * Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui, nequando satiatus oderit te.
18 * Iaculum & gladius & sagitta acuta, homo qui loquitur contra proximũ suum falsum testimonium.
19 * Dens putridus & pes lassus, qui sperat super infideli in die angustiæ.
20 * Et amittit pallium in die frigoris, acetum in nitro, qui cantat carmina cordi pessimo.
21 * Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, da ei aquam bibere. Rom.12.b.
22 * Prunas enim congregabis super caput
D eius, & Dominus reddet tibi.
23 * Ventus Aquilo dissipat pluuias, & facies tristis linguam detrahentem.
24 * Melius est sedere in angulo domatis, quàm cum muliere litigiosa; & in domo communi. Sup.21.b
25 * Aqua frigida animæ sitienti, & nuncius bonus de terra longinqua. Eccl.3.c.
26 * Fons turbatus pede & vena corrupta,
27 iustus cadens coram impio. * Sicut qui
mel multũ comedit, nõ est ei bonũ; sic qui
scrutator est maiestatis, opprimetur à glo-
28 ria. * Sicut vrbs patens & absque murorum ambitu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.

CAP. XXVI.

1 Quomodo nix in æstate, & pluuiæ in
A messe, sic indecens est stulto gloria.
2 * Sicut auis ad alta transuolans, & passer quolibet vadens, sic maledictum frustra prolatum in quempiam superueniet.
3 * Flagellum equo & camus asino, & virga in dorso imprudentium.
4 * Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis.
5 * Responde stulto iuxta stultitiam suã, ne sibi sapiens esse videatur.

תרגום

15 בנגידות רוחא משתרגג ראשנא ומלתא רכיכתא תברא גרמא ׃ 16 דבשא משכחת אכל ספקנך דלא תשבעה ותיתיבה ׃
17 כלה רגלך מן ביתה דרחמך דלא נסבעך ומסנך ׃ 18 איך פריעא וסיפא וגירא שנינא גברא דמסהד על חבריה סהדותא דשקרא ׃
19 איך שנא בישתא ורגלא מועדא היכנא סבריה דבזוזא ביומא דעקתא ׃ 20 דשקל מרטוטא מן חבריה ביום קרחא היך הו דרמי חלא על נתרא ומצרף ללבא כיבא היך סמא למנא ואיך מלטיתא בקיסא היכנא בריותא מחרה לבה דגברא ׃ 21 אן כפן סנאך אוכלה לחמא ואן צחי אשקי מיא ׃ 22 מטול דגמרי דנורא חתי אנת על רישה ואלהא נשלמה לך ׃ 23 רוחא גרביתא בטנא מטרא היכנא אפי בניסתא ולשניא מטשיא ׃ 24 טב למתב על קרנא דאגרא מן דלמעמר עם אתתא חגרניתא וביתא טרקא ׃
25 מיא קרירי על נפשא משלהיתא היכנא שמועתא טבתא מן ארעא רחיקתא ׃ 26 היך דסכר אניש מעינא ומבועא מחבל צדיקא דנפל קדם רשיעא ׃ 27 למיכל דבשא סגי לא שפיר אף לא למבציא מלי מיקרתא ׃ 28 היך קרתא דתריעה ולא אית לה שוכא היכנא גברא דלא מעצר רוחה ׃

כו

1 איך תלגא בקיטא והיך מטרא בחצדא היכנא לא יאי לסכלא יקרא ׃ 2 היך צפרא דטאס והיך פרחתא דפרחא היכנא לוטתא דמגן לא תעל ׃ 3 שוטא לסוסא ומגלבא לחמרא ושבטא לגשמיהון דסכלי ׃ 4 לא תהל פתגמא לסכלא היך שטיותה דלא תדמי לה אף אנת ׃ 5 אלא מלל עם שטיא בחכימותך דלא נסבר בנפשה דחכימא הוא ׃

In patientia prosperitas regibus, lingua autem mollis confringit ossa. 15

Mel inueniens comede quod sufficit, ne fortè repletus euomas. 16

Rarò induc tuum pedem ad tuũ amicum, ne quando satiatus te oderit te. 17

Claua & gladius & sagittatio spiculata, sic & vir qui testificatur contra amicum suum testimonium falsum. 18

Dens mali & pes iniqui peribit in die mala. 19

Sicut acetũ trahit inutile, sic incidens passio in corpore cor contristat. Sicut tinea vestimento & vermis ligno, sic tristitia viri nocet cordi. 20

Si esurit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, da bibere ei. 21

Hoc enim faciens, carbones ignis accumulabis super caput eius: at Dominus retribuet ti- 22
bi bona. *Ventus Boreas suscitat nubes: facies autem inuerecunda linguam irritat.* 23

Melius habitare in angulo domus, quàm cum muliere con uitiosa in domo communi. 24

Sicut aqua frigida animæ sitienti blanda, sic nuncius bonus de terra longinqua. 25

Sicut siquis fontem obturet & aquæ exitum disperdat, sic indecens iustum cecidisse coram impio. 26

Comedere mel multum non bonum, in pretio habere autem oportet sermones gloriosos. 27

Sicut vrbs muros disiectos habens & immurata, sic vir qui non cum consilio aliquid facit. 28

CAP. XXVI.

Sicut ros in tempore messis, & sicut pluuia in vere, sic non est stulto gloria. 1

Sicut aues volant & passeres, sic maledictio inanis non superueniet vlli. 2

Sicut flagellum equo & stimulus asino, sic virga genti iniquæ. 3

Ne respondeas stulto iuxta eius stultitiam, ne similis fias ei. 4

Sed responde stulto ad eius stultitiam, ne videatur sapiens apud seipsum. 5

15 * ἐν μακροθυμίᾳ εὐοδία βασιλεῦσι, γλῶσσα δὲ μαλακὴ συντρίβει ὀστᾶ.
16 * μέλι εὑρὼν φάγε τὸ ἱκανόν, μήποτε πλησθεὶς ἐξεμέ-
17 σῃς. * σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς τὸν σεαυτοῦ φίλον, μήποτε πλησθείς σου μισήσῃ σε.
18 * ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδωτόν, οὕτως καὶ ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευδῆ.
19 * ὀδοὺς κακοῦ καὶ ποὺς παρανόμου ὀλεῖται ἐν ἡμέρᾳ κα-
20 κῇ. * ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον, οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. ὥσπερ σὴς ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν.
21 * ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, τρέφε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν.
22 * τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· ὁ δὲ κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά.
23 * ἄνεμος βορέας ἐξεγείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει.
24 * κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναικὸς λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ.
25 * ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνές, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν.
26 * ὥσπερ εἴ τις πηγὴν φράσσοι καὶ ὕδατος ἔξοδον λυμαίνοιτο, οὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέναι ἐνώπιον ἀσε-
27 βοῦς. * ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν, τιμᾷν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους.
28 * ὥσπερ πόλις τὰ τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος, οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει.

κϛʹ

1 * Ὥσπερ δρόσος ἐν ἀμητῷ καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν θέρει, οὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τιμή.
2 * ὥσπερ ὄρνεα πέταται καὶ στρουθοί, οὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύσεται οὐδενί.
3 * ὥσπερ μάστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ, οὕτως ῥάβδος
4 ἔθνει παρανόμῳ. * μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ αὐτῷ.
5 * ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 In patientia spiritus lactatur princeps, & verbum molle confringit os. 16 Mel inuenisti, comede quod tibi sufficit, ne satiatus euomas illud. 17 Prohibe pedem tuum à domo socij tui, ne satietur & oderit te. 18 Sicut malleus & gladius & sagitta acuta, sic est vir qui testificatur contra proximum suum testimonium falsum. 19 Sicut dens malus & pes lapsus, sic erit spes deprædatoris in die angustiæ. 20 Qui tollit pallium à socio suo in die frigoris, est sicut ille qui proiicit acetum super nitrum: & probat cor dolor, sicut argentum vas; & sicut tinea in ligno, sic stoliditas irritat cor hominis. 21 Si esurierit inimicus tuus, ciba illum pane: & si sitit, da ei bibendam aquam. 22 Quoniam prunas ignis tu congeris super caput eius, & Deus retribuet tibi.
23 Ventus Aquilo concipit pluuiam, sic facies irati & lingua abscondita. 24 Melius est sedere in angulo tecti, quàm stare cum muliere litigiosa, & in domo communi. 25 Sicut aquæ frigidæ animæ lassæ, sic est nuncium bonum de terra longinqua.
26 Sicut qui obturat fontem, & corrumpit venam; sic est iustus cadens coram impio.
27 Comedere multum mellis non est bonum, neque scrutari verba gloriosa.
28 Sicut ciuitas quæ est diruta & non habet murum, sic est vir qui non potest cohibere spiritum suum.

CAP. XXVI.

Sicut nix in æstate, & sicut pluuia in messe, sic indecens est stulto gloria. 2 Sicut passer qui volat, & sicut volucris quę volat, sic maledictio non frustra veniet. 3 Flagellum equo, & stimulus asino, & virga corporibus stultorum.
4 Ne respondeas verbum stulto iuxta stultitiam suam, ne sis ei similis etiam tu.
5 Sed loquere cum stulto in sapientia tua, ne existimet seipsum sapientem.

6 * מקצה רגלים חמס שתה שלח דברים ביד־
כסיל :
7 * דליו שקים מפסח ומשל בפי כסילים :
8 * כצרור אבן במרגמה כן־נותן לכסיל כבוד :
9 * חוח עלה ביד־שכור ומשל בפי כסילים :
10 * רב מחולל־כל ושכר כסיל ושכר עברים :
11 * ככלב שב על־קאו כסיל שונה באולתו :
12 * ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו :
13 * אמר עצל שחל בדרך ארי בין הרחבות :
14 * הדלת תסוב על־צירה ועצל על־מטתו :
15 * טמן עצל ידו בצלחת נלאה להשיבה אל־פיו :
16 * חכם עצל בעיניו משבעה משיבי טעם :
17 * מחזיק באזני־כלב עבר מתעבר על־ריב לא־
לו :
18 * כמתלהלה הירה זקים חצים ומות :
19 * כן־איש רמה את־רעהו ואמר הלא־משחק
אני :
20 * באפס עצים תכבה־אש ובאין נרגן ישתק
מדון :
21 * פחם לגחלים ועצים לאש ואיש מדינים
לחרחר־ריב :
22 * דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי־בטן :
23 * כסף סיגים מצפה על־חרש שפתים דלקים
ולב־רע :
24 * בשפתיו ינכר שונא ובקרבו ישית מרמה :
25 * כי־יחנן קולו אל־תאמן־בו כי שבע תועבות
בלבו :
26 * תכסה שנאה במשאון תגלה רעתו בקהל :
27 * כרה שחת בה יפול וגולל אבן אליו תשוב :
28 * לשון־שקר ישנא דכיו ופה חלק יעשה מדחה :

6 * Claudus pedibus & iniquitatem bi-
bens, qui mittit verba per nunciũ ſtultũ.
7 * Quomodo pulchras fruſtra habet clau
dus tibias, ſic indecens eſt in ore ſtultorũ
8 parabola. * Sicut qui mittit lapidem in
aceruum Mercurij, ita qui tribuit inſipien
9 ti honorẽ. * Quomodo ſi ſpina naſcatur
B in manu temulẽti, ſic parabola in ore ſtul-
10 torũ. * Iudicium determinat cauſas; & qui
11 impoſuit ſtulto ſilentiũ, iras mitigat. * Si- 2.Pet.2.c
cut canis qui reuertitur ad vomitũ ſuum,
ſic imprudens qui iterat ſtultitiam ſuam.
12 * Vidiſti hominẽ ſapientem ſibi videri,
13 magis illo ſpem habebit inſipiens. * Dicit
piger: Leo eſt in via, & leæna in itineribus.
14 * Sicut oſtium vertitur in cardine ſuo,
15 ita piger in lectulo ſuo. * Abſcondit piger
C manus ſub aſcella ſua, & laborat ſi ad os Sup.19.b
16 ſuum eas cõuerterit. * Sapientior ſibi ſtul-
tus videtur ſeptem viris loquentibus ſen-
17 tentias. * Sicut qui apprehendit auribus ca
nem, ſic qui tranſit, & impatiens commiſ-
18 cetur rixæ alterius. * Sicut noxius eſt qui
19 mittit ſagittas & lanceas in mortẽ; * Ita vir
qui fraudulenter nocet amico ſuo, & cùm
fuerit deprehenſus, dicet, Ludens feci.
20 * Cùm defecerint ligna, extinguetur
ignis: & ſuſurrone ſubtracto, iurgia con-
21 quieſcunt. * Sicut carbones ad prunas & li
gna ad ignẽ, ſic homo iracundus ſuſcitat
22 rixas. * Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia, &
23 ipſa perueniunt ad intima cordis. * Quo-
D modo ſi argẽto ſordido ornare velis vas fi-
ctile, ſic labia tumentia cũ peſſimo corde
24 ſociata. * Labiis ſuis intelligitur inimicus,
25 cùm in corde tractauerit dolos. * Quando
ſubmiſerit vocẽ ſuã, ne credideris ei; quo-
niam ſeptem nequitiæ ſunt in corde illius.
26 * Qui operit odium fraudulenter, re-
uelabitur malitia eius in concilio.
27 * Qui fodit foueã, incidet in eã: & qui Eccl.10.b. Eccl.27.d.
voluit lapidem, reuertetur ad eum.
28 * Lingua fallax non amat veritatem, &
os lubricum operatur ruinas.

* *Ex ſuis viis opprobrium facit, qui miſit per* 6
*nuncium ſtultum ſermonem. * Aufer facul-* 7
tatem crurum, & prouerbia ex ore ſtultorum.
* *Qui ligat lapidem in funda, ſimilis eſt tri-* 8
*buenti ſtulto gloriam. * Spinæ naſcuntur in* 9
manu temulenti, ſeruitus autẽ in manu ſtulto-
*rum. * Multum æſtuat omnis caro ſtultorum,* 10
*conteritur enim ſtupor eorum. * Sicut canis* 11
cùm reuertitur ad ſuum vomitũ, & abomina-
bilis fit, ſic ſtultus ſua malitia reuertens ad ſuũ
*peccatum. * Vidi virum qui videtur apud* 12
ſeipſum ſapiens eſſe, ſpem tamen habuit magis
*ſtultus quàm ipſe. * Dicit piger miſſus ad* 13
viam: Leo in viis, in autem plateis occiſores.
* *Sicut oſtium vertitur in cardine, ita piger* 14
in lectulo ſuo.
* *Abſcondens piger manum in ſinu ſuo, non* 15
*poteſt inferre ad os. * Sapientior piger ſibi* 16
videtur, eo qui in ſatietate affert nuncium.
* *Sicut qui tenet caudam canis, ſic qui præ-* 17
ſidet alieno iudicio.
* *Sicut qui curant proiiciunt ſermones in ho* 18
mines: at qui occurrit ſermoni primus, ſupplan-
*tabitur; * Sic omnes qui inſidiãtur ſuis ami-* 19
cis. Cùm autem deprehenſi fuerint, dicunt quòd
ludens feci.
* *In multis lignis germinat ignis: vbi autem* 20
non eſt furens, quieſcit iurgium.
* *Focus carbonibus & ligna igni, vir autem* 21
conuitiator ad turbationem rixæ.
* *Sermones aſtutorum molles, ipſi autem fe-* 22
riunt in penetralia viſcerum.
* *Argentum datum cum dolo, ſicut teſta re-* 23
putandum: labia leuia cor celant triſte.
* *Labiis omnia innuit plorans inimicus, in* 24
autem corde machinatur dolos.
* *Si te rogauerit inimicus magna voce, ne credi* 25
deris ei; ſeptẽ enim ſunt nequitiæ in corde illius.
* *Qui operit inimicitiam, componit dolũ; celat* 26
autem ſua peccata notabilis in concilio.
* *Qui fodit foueam proximo, incidet in eam:* 27
at qui voluit lapidem, ſuper ſe voluit.
* *Lingua mendax odit veritatem, os autem* 28
patens facit inconſtantiam.

6 * ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν ὄνειδος ποιεῖται, ὁ ἀποστείλας δι'
7 ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. * ἀφελοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ
8 παροιμίας ἐκ στόματος ἀφρόνων. * ὃς ἀποδεσμεύει λί-
θον ἐν σφενδόνῃ, ὅμοιός ἐστι τῷ διδόντι ἄφρονι δόξαν.
9 * ἄκανθαι φύονται ἐν χειρὶ τοῦ μεθύσου, δουλεία δὲ ἐν χει-
10 ρὶ τῶν ἀφρόνων. * πολλὰ χειμάζεται πᾶσα σὰρξ ἀ-
11 φρόνων, συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν. * ὥσπερ κύων
ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔμετον καὶ μισητὸς γένηται, οὕτως
ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁ-
12 μαρτίαν. * εἶδον ἄνδρα δόξαντα παρ' ἑαυτῷ σοφὸν εἶ-
ναι, ἐλπίδα μέντοι ἔσχεν μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ.
13 * λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελλόμενος εἰς ὁδόν· λέων ἐν
ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί.
14 * ὥσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος, οὕτως ὀκνη-
15 ρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. * κρύψας ὀκνηρὸς τὴν χεῖρα
ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὐ δυνήσεται ἐπενεγκεῖν εἰς τὸ στόμα.
16 * σοφώτερος ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίνεται, τοῦ ἐν πλησμονῇ
17 ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. * ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκου
18 κυνός, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως. * ὥσπερ
οἱ ἰώμενοι προβάλλουσι λόγους εἰς ἀνθρώπους· ὁ δὲ ἀπαν-
τήσας τῷ λόγῳ πρῶτος, ὑποσκελισθήσεται.
19 * οὕτως πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φίλους· ὅταν
δὲ φωραθῶσι, λέγουσιν ὅτι παίζων ἔπραξα.
20 * ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι δίθυ-
21 μος ἡσυχάζει μάχη. * ἐσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυ-
ρί, ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ταραχὴν μάχης.
22 * λόγοι κερκώπων μαλακοί, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς τα-
23 μιεῖα σπλάγχνων. * ἀργύριον διδόμενον μετὰ δόλου,
ὥσπερ ὄστρακον ἡγητέον, χείλη λεῖα καρδίαν καλύπτει
24 λυπηράν. * χείλεσι πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος
ἐχθρός, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους.
25 * ἐάν σου δέηται ὁ ἐχθρὸς μεγάλῃ τῇ φωνῇ μὴ πεισθῇς
αὐτῷ· ἑπτὰ γάρ εἰσι πονηρίαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
26 * ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς
ἑαυτοῦ ἁμαρτίας εὔγνωστος ἐν συνεδρίῳ.
27 * ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. ὁ
δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει.
28 * γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλήθειαν, στόμα δὲ ἄστεγον
ποιεῖ ἀκαταστασίαν.

תרגום

6 מן דרהטא דרגלוי שתי חטופא מן דמשדר מלי ביד סכלא : 7 אן תתל הלכתא לחגירא תקבל מלתא מן פומה דסכלא :
8 היך נקצא דטסא בקלעא היכנא מן דעבד יקרא לסכלא : 9 כובא סלק בידא דרויא ושיטותא בפומה דסכלא :
10–28 [illegible]

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Qui currit pedibus ſuis bibens iniquitatem, ſic eſt qui mittit verba per manũ ſtulti. 7 Si dederis ambulationem claudo, ſuſcipies verbum ab ore ſtulti. 8 Sicut fragmentum laminæ in funda, ſic eſt qui tribuit ſtulto honorem. 9 Spina aſcendit in manu ebrij, & ſtultitia in ore ſtulti. 10 Multum dolet caro ſtulti, & ebrius tranſit mare. 11 Sicut canis qui reuertitur ad vomitum ſuum, ſic eſt ſtultus qui iterat ſtultitiam ſuam. 12 Si vidiſti virum qui ſapiens eſt apud ſemetipſum, melior eſt illo ſtultus.
13 Dicit piger: Leæna eſt in via, leo eſt in plateis. 14 Sicut oſtium vertitur in cardine ſuo, ſic piger in lectulo ſuo.
15 Piger abſcondit manum ſuam ſub aſcella tua, & laborat vt ad os ſuum conuertat eam.
16 Piger ſapiens eſt in oculis ſuis magis quàm ſeptem reddentes rationem.
17 Sicut ille qui apprehendit aures canis, ſic eſt ille qui contendit & rixatur in cauſa quæ non eſt ſua.
18 Sicut ille qui deiiciens ſe, emittit ſagittas acutas mortis; 19 Sic eſt vir qui fraudulenter agit in ſocium ſuum, & dicit: Ludens ludebam. 20 Vbi non ſunt ligna, extinguitur ignis: & vbi non eſt ſuſurro, conquieſcet iurgium.
21 Carbones ad prunas, & ligna ad ignem, & vir litigioſus incendit rixam. 22 Verba ſuſurronis conterunt eum, & ipſa deſcendunt ad interiora ventris. 23 Sicut argentum fæculentum quo opertum eſt vas fictile; ſic labia incenſa, & cor peſſimum.
24 Labiis ſuis cognoſcitur inimicus, & in interioribus ſuis reponit fraudulentiam.
25 Si deprecatus fuerit voce ſua, non credes ei; quoniam ſeptem mala ſunt in corde eius. 26 Qui operit odium in contritione, reuelabitur malitia eius in concilio. 27 Qui fodit foueam, incidet in eam: & qui voluit lapidem, vertetur in eum.
28 Lingua fallax odit vias veritatis, & os bifidum operatur ruinam.

כז

* אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע מה ילד יום:
* יהללך זר ולא פיך נכרי ואל שפתיך:
* כבד אבן ונטל החול וכעס אויל כבד משניהם:
* אכזריות חמה ושטף אף ומי יעמד לפני קנאה:
* טובה תוכחת מגלה מאהבה מסתרת:
* נאמנים פצעי אוהב ונעתרות נשיקות שונא:
* נפש שבעה תבוס נפת ונפש רעבה כל מר מתוק:
8 * כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו:
9 * שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש:
10 * רעך ורעה אביך אל תעזב ובית אחיך אל תבוא ביום אידך טוב שכן קרוב מאח רחוק:
11 * חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר:
12 * ערום ראה רעה נסתר פתאים עברו נענשו:
13 * קח בגדו כי ערב זר ובעד נכריה חבלהו:
14 * מברך רעהו בקול גדול בבקר השכים קללה תחשב לו:
15 * דלף טורד ביום סגריר ואשת מדונים נשתוה:
16 * צפניה צפן רוח ושמן ימינו יקרא:
17 * ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו:
18 * נצר תאנה יאכל פריה ושמר אדניו יכבד:
19 * כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם:
20 * שאול ואבדה לא תשבענה ועיני האדם לא תשבענה:
21 * מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו:
22 * אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי לא תסור מעליו אולתו:

CAP. XXVII.

1 Ne glorieris in craſtinũ, ignorans quid
2 ſuperuentura pariat dies. *Laudet te
A alienus & nõ os tuũ, extraneus & nõ labia
3 tua. *Graue eſt ſaxum & oneroſa arena, ſed
4 ira ſtulti vtroque grauior. *Ira non habet
miſericordiã nec erumpens furor, & impe- Eccle.21.b.
tum concitati ſpiritus ferre quis poterit?
5 *Melior eſt manifeſta correctio quàm
6 amor abſconditus. *Meliora ſunt vulnera
diligentis quàm fraudulẽta oſcula odiẽtis.
7 *Anima ſaturata calcabit fauũ, & ani- Iob.6.b.
ma eſuriens etiam amarũ pro dulci ſumet.
8 *Sicut auis tranſmigrãs de nido ſuo, ſic
9 vir qui derelinquit locũ ſuũ. *Vnguento
B & variis odoribus delectatur cor, & bonis
10 amici cõſiliis anima dulcoratur. *Amicum
tuũ & amicũ patris tui ne dimiſeris, & domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuę. Melior eſt vicinus iuxtà, quàm
11 frater procul. *Stude ſapientiæ fili mi, &
lætifica cor meũ vt poſſis exprobranti re-
12 ſpondere ſermonẽ. *Aſtutus videns malũ
abſconditus eſt, paruuli tranſeuntes ſuſti- Sup.20.c.
13 nuerunt diſpendia. *Tolle veſtimentũ eius
C qui ſpopondit pro extraneo, & pro alienis
14 aufer ei pignus. *Qui benedicit proximo
ſuo voce grandi de nocte cõſurgens, ma- Sup.16.b.
15 ledicenti ſimilis erit. *Tecta perſtillãtia in
die frigoris, & litigioſa mulier cõparãtur.
16 *Qui retinet eã, quaſi qui ventũ teneat,
17 & oleũ dextræ ſuæ vocat. *Ferrũ ferro exacuitur, & homo exacuit faciem amici ſui.
18 *Qui ſeruat ficũ, comedet fructus eius; & qui cuſtos eſt Domini ſui, glorificabitur.
19 *Quomodo in aquis reſplendent vultus proſpicientiũ, ſic corda hominũ manifeſta
20 ſunt prudẽtibus. *Infernus & ꝑditio nun- Inf.30.b. Eccl.1.b.
quã implentur, ſimiliter & oculi hominũ
21 inſatiabiles. *Quomodo ꝓbatur in cõflatorio argentũ, & in fornace aurũ, ſic ꝓba-
22 tur homo ore laudãtis. *Si cõtuderis ſtul-
D tũ in pila quaſi ptiſanas, feriente deſuper pilo, non auferetur ab eo ſtultitia eius.

CAP. XXVII.

Ne glorieris ob futura in craſtinũ; non enim 1
*noſti quid pariet ſuperuẽtura dies. *Lau-* 2
*det te vicinus & non tuum os, extraneus & non tua labia. *Graue ſaxũ & oneroſa arena,* 3
*ira autẽ ſtulti grauior vtroque. *Immiſericors* 4
furor & acuta ira, ſed nihil ſuſtinet zelus.
**Meliores redargutiones manifeſtæ abſcon-* 5
*dita amicitia. *Fideliora vulnera amici, quàm* 6
*voluntaria oſcula inimici. *Anima in ſaturita-* 7
*te exiſtens fauis ludit: animæ autẽ eſurienti & amara dulcia videntur. *Sicut auis cùm de-* 8
uolauerit à proprio nido, ſic homo in ſeruitutem ducitur cùm exulauerit à propriis locis.
**Vnguentis & vinis & odoribus delecta-* 9
*tur cor, diſrumpitur autem ab accidẽtibus anima. *Amicũ tuum aut amicũ paternum ne* 10
*dimittas, in autem domum fratris tui ne ingrediaris in infortunio exiſtẽs. Melior amicus propè, quàm frater longè habitans. *Sapiens eſto* 11
*fili, vt lætetur meum cor, & auerte à te exprobrãtes ſermones. *Aſtutus malis ſuperuenien-* 12
*tibus abſconditus eſt: ſtulti autem aggredientes pœnam ſoluent. *Tolle veſtimẽtum eius; adue-* 13
nit enim iniuriator qui aliena diſperdit.
**Qui vtique benedicit amico manè, à ma-* 14
*ledicente nihil differre videbitur. *Guttæ eii-* 15
ciunt hominem in die hyemali de domo ſua, ſic & mulier conuitiatrix de propria domo.
**Boreas aſper ventus, nomine autẽ dexter* 16
*vocatur. *Ferrum ferrum acuit, vir autem* 17
*acuit faciem amici. *Qui plantat ficũ, come-* 18
det fructus eius: qui autem cuſtodit ſuum Dominum, honorificabitur.
**Sicut non ſimiles facies faciebus, ſic neque* 19
corda hominum ſimilia.
**Infernus & perditio non implentur, ſimi-* 20
liter & oculi hominum inſatiabiles.
**Abominatio Domino qui firmat oculum, et* 21
*indocti intemperantes lingua. Probatio argento & auro ignitio: vir autem probatur per os laudantium eum. *Si verberaueris ſtultum* 22
in medio concilio inhonorans, non tolles ſtultitiam eius.

κζ´

1 *Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται ἡ
2 ἐπιοῦσα. *ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν στό-
3 μα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χείλη. *Βαρὺ λίθος καὶ δυσβάστακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέ-
4 ρων. *ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, ἀλλ' οὐδὲν ὑφί-
5 σταται ζῆλος. *κρείσσους ἔλεγχοι ἀποκαλυπτόμενοι κρυ-
6 πτομένης φιλίας. *ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλου, ἢ
7 ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ. *ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὖσα κηρίοις ἐμπαίζει· ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα
8 φαίνεται. *ὥσπερ ὄρνεον ὅταν καταπετασθῇ ἐκ τῆς ἰδίας νοσσιᾶς, οὕτως ἄνθρωπος δουλοῦται ὅταν ἀποξενωθῇ ἐκ τῶν
9 ἰδίων τόπων. *μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται καρδία, καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυ-
10 χή. *φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῷον μὴ ἐγκαταλείπῃς, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν. κρείσσων φίλος ἐγγύς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν.
11 *σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα εὐφραίνηταί μου ἡ καρδία, καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους.
12 *πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη, ἄφρονες
13 δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. *ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, παρῆλθε γὰρ ὑβριστής, ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.
14 *ὃς ἂν εὐλογῇ φίλον τὸ πρωΐ, καταρωμένου οὐδὲν δια-
15 φέρειν δόξει. *σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡμέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυνὴ λοίδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου.
16 *βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος κα-
17 λεῖται. *σίδηρος σίδηρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει
18 πρόσωπον ἑταίρου. *ὃς φυτεύει συκῆν φάγεται τοὺς καρποὺς αὐτῆς, ὃς δὲ φυλάσσει ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται.
19 *ὥσπερ οὐχ ὅμοια πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων ὅμοιαι.
20 *ᾅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίμπλανται, ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι.
21 *βδέλυγμα κυρίῳ στηρίζων ὀφθαλμὸν καὶ οἱ ἀπαίδευτοι ἀκρατεῖς γλώσσῃ. δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ πύρωσις, ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκω-
22 μιαζόντων αὐτόν. *ἐὰν μαστιγοῖς τὸν ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίῳ ἀτιμάζων, οὐ μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ.

תרגום

כז

1 לא תשתבהר ביומא דלמחר דלא ידעת מנא יולד יומא: 2 נשבחנך חלוני ולא פומך נכראה ולא שפותך: 3 יקירא כיפא ותקיל חלא ורוגזיה דשטיא יקיר מן תרויהון: 4 כבזריותא היא חמתא וחפא היא רגזא ומנו קאם קדם קנאתא: 5 טבתא מכסנותא דגליא מן רחמותא דטמישא: 6 שפירן אנון פגעותיה דרחמא וביש נשקתא דסנאה: 7 נפשא דשבעא דיישא כבריתא ונפשא דכפנא אפילו מרירתא חליא לה: 8 היך צפרא דמשנא מן קנא היכנא הוא גברא דמשני דוכתיה: 9 משחא ובסמא דמחדין לבא היכנא בסימא לחבריה כמלכותא דנפשיה: 10 חברך וחבריה דאבוך לא תשבוק ובביתא דאחוך לא תעול ביומא דתברך טב שכנא קריב מן אחא רחיק: 11 אתחכם ברי וחדי לבי ואהדר מלתא לאילין דמחסדין לי: 12 ערימא חזא בישתא ומטשי ושברי עברין עליה ומתחסרין: 13 ... דערב לנכראה ועל אפי נכריא משכנה: 14 דמברך לחבריה בקלא רמא בצפרא כקוטא נתחשב ליה: 15 ... ביומא דסגירא היכנא אתתא תגרניתא דנציא: 16 רוחא גרביתא קשיא ובשמא דימינא מתקריא: 17 פרזלא בפרזלא לטיש וגברא לטיש אפי דחבריה: 18 דנטר תינתא אכל פריה ודזהר במריה נתיקר: 19 היך מיא ... דמין חד לחד: 20 שיול ואבדנא לא סבען ועיניהון דגברא לא סבען: 21 צרפא לכספא וכורא לדהבא וגברא מן פומא משבחנוי: 22 אן מחית ליה לשטיא במכתשי בגו סיעתא ובארדך לא מעבר מנה שטיותה:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXVII.

Ne glorieris in diẽ craſtinum, quia neſcis quid paritura ſit hodierna dies. 2 Laudet te extraneus & non os tuum; alienus, & non labia tua. 3 Grauis eſt lapis, & ponderoſa arena, & ira ſtulti grauior ambobus. 4 Crudelitas eſt ira, & inundatio eſt furor: & quis ſtabit coram zelo? 5 Melior eſt correptio manifeſta quàm amor abſconditus. 6 Pulchra ſunt vulnera diligentis, & mala oſcula odientis.
7 Anima ſaturata calcat fauum, & animæ eſurienti quicquid amatum eſt, dulce eſt. 8 Sicut paſſer qui mutatur de nido ſuo, ſic eſt vir qui mutat locum ſuum. 9 Sicut oleum & aromata lætificant cor, ſic vir ſuauis eſt amico ſuo in conſilio animæ ſuæ. 10 Socium tuum, & ſocium patris tui ne dimittas: & domum fratris tui ne ingrediaris in die interitus tui. Melior eſt vicinus propè, quàm frater procul.
11 Sapiens eſto fili mi, & lætifica cor meum, & reſpondebo verbum his qui exprobrant mihi. 12 Aſtutus vidit malum, & abſcondit ſe, & inſipientes tranſeunt iuxta illud, & penuriam ſuſtinent. 13 Tollatur pallium eius qui fideiuſſor ſtetit pro extraneo, & pro extranea aufer pignus eius. 14 Qui benedicit ſocio ſuo voce alta manè conſurgens, maledictio reputabitur illi.
15 Sicut ſtillicidium quod ſtillat in die pluuiæ, ſic litigioſa mulier quæ rixatur. 16 Sicut ventus Aquilonaris grauis eſt, & vnguentum dexteræ eius vocatur. 17 Ferrum ferro acuitur, & vir exacuit faciem ſocij ſui. 18 Qui cuſtodit ficulneam, comedet fructum eius: & qui obſeruat dominum ſuum, glorificabitur. 19 Sicut aquæ & ſicut vultus qui non ſunt ſimiles ad inuicem, ſic cor filiorum hominum non eſt inter ſe ſimile. 20 Infernus & perditio non ſatiantur, & oculi hominis non ſaturantur.
21 Conflatorium eſt argento & fornax auro, & vir ex ore laudantium eum.
22 Etiamſi percuſſeris ſtultum plagis inter cœtus idque piſtillo, non tranſibit ab eo ſtultitia eius.

23 יָדַע תַּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ לַעֲדָרִים׃
24 כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־נֵזֶר לְדֹר וָדֹר׃
25 נִגְלָה חָצִיר וְנִרְאָה דֶשֶׁא וְנֶאֶסְפוּ עִשְׂבוֹת
הָרִים׃
26 כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים׃
27 וְדֵי חֲלַב עִזִּים לַלַּחְמֶךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיִּים
לְנַעֲרוֹתָיִךְ׃

כח

1 נָס וְאֵין־רֹדֵף וְצַדִּיקִים כְּכְפִיר יִבְטָח׃
2 בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ
כֵּן יַאֲרִיךְ׃
3 גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר סֹחֵף וְאֵין לָחֶם׃
4 עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ
בָם׃
5 אַנְשֵׁי־רָע לֹא־יָבִינוּ מִשְׁפָּט וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ
כֹל׃
6 טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעֻקָּשׁ דְּרָכַיִם
וְהוּא עָשִׁיר׃
7 נוֹצֵר תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים יַכְלִים אָבִיו׃
8 מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לְחוֹנֵן דַּלִּים יִקְבָּצֶנּוּ׃
9 מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם־תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה׃
10 מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים בְּדֶרֶךְ רָע בְּשַׁחוּתוֹ הוּא־יִפֹּל
וּתְמִימִים יִנְחָלוּ־טוֹב׃
11 חָכָם בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדַל מֵבִין יַחְקְרֶנּוּ׃
12 בַּעֲלֹץ צַדִּיקִים רַבָּה תִּפְאָרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים
יֵחָפֵשׂ אָדָם׃
13 מְכַסֶּה פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם׃
14 אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפֹּל
בְּרָעָה׃
15 אֲרִי נֹהֵם וְדֹב שׁוֹקֵק מוֹשֵׁל רָשָׁע
עַל עַם־דָּל׃
16 נָגִיד חָסַר תְּבוּנוֹת וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת
שֹׂנֵא בֹּצַע יַאֲרִיךְ יָמִים׃

23 Diligenter agnoſce vultũ pecoris tui,
24 tuosque greges cõſidera. Non enim ha-
bebis iugiter poteſtatem, ſed corona tri-
buetur tibi in generatione & generationẽ.
25 Aperta ſunt prata, & apparuerũt her-
bæ virentes, & collecta ſunt fœna de mon
26 tibus. Agni ſunt ad veſtimẽtum tuum,
27 & hædi ad agri pretium. Sufficiat tibi
lac caprarũ in cibos tuos, & in neceſſaria
domus tuæ, & ad victum ancillis tuis.

CAP. XXVIII.

1 FVgit impius nemine perſequente, iuſtus
A autẽ quaſi leo confidens abſque terrore
2 erit. Propter peccata terræ multi prin-
cipes eius, & propter hominis ſapientiã &
horũ ſcientiam quæ dicuntur, vita ducis
3 longior erit. Vir pauper calũnians pau-
peres, ſimilis eſt imbri vehementi in quo
4 paratur fames. Qui derelinquunt legẽ,
laudant impiũ: qui cuſtodiunt, ſuccendun Sept.d.
5 tur contra eum. Viri mali non cogitant
iudiciũ: qui autem inquirunt Dñm, ani-
6 maduertũt omnia. Melior eſt pauꝑ am-
bulans in ſimplicitate ſua, quàm diues in
7 prauis itineribus. Qui cuſtodit legem, fi-
B lius ſapiens eſt: qui autem comeſſatores
8 paſcit, cõfundit patrẽ ſuũ. Qui coaceruat
diuitias vſuris & fœnore liberali, in pau-
9 peres congregat eas. Qui declinat aures
ſuas ne audiat legẽ, oratio eius erit execra-
10 bilis. Qui decipit iuſtos in via mala, in
interitu ſuo corruet, & ſimplices poſſide-
11 bunt bona. Sapiens ſibi videtur vir diues,
12 pauper autem prudens ſcrutabitur eũ. In
exultatione iuſtorum multa gloria eſt, re-
13 gnantibus impiis ruinæ hominum.
Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirige-
tur: qui autem confeſſus fuerit & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur.
14 Beat' homo qui ſemper eſt pauidus: qui
15 verò mẽtis eſt duræ, corruet in malũ. Leo
C rugiẽs & vrſus eſuriẽs princeps impi⁹ ſup
16 populũ pauperẽ. Dux indigẽs prudentia,
multos opprimet per calumniam: qui au-
tem odit auaritiam, longi fient dies eius.

תרגום

25 מַה דְּרָעֵי אַנְתְּ יַדַּע אַפֵּי עָנָךְ וְשִׁים לִבָּךְ עַל־קְנְטִין׃ 24 וְלָא לְעָלַם הִוא אֲחַדְנָא אַף שְׁלֵם־דָּרָא לְדָרָא׃ 25 שְׁוֵה עֲמִירָא
וְאִתְחֲזֵי דְּאִתְאָה וְאִתְכְּנֵשׁ עִשְׂבָּא דְטוּרֵי׃ 26 אִמְּרֵי לְלֵבּוּשָׁךְ וְגַדְיָא לְאֲחָזְרָךְ׃ 27 וְתִסְפְּקִנָּא לַחֲלָבָא דְּעִזֵי לְמֵיכוֹלְתָּךְ וּלְמֵיכוֹלְתָּא דְּבֵיתָךְ
וְחַיֵּי לְשַׁלְיָתָךְ׃

כח

1 עָרְקִין רְשִׁיעֵי בְּדִלֵּית דְּרָדֵף לְהוֹן וְצַדִּיקַי הֵיךְ אַרְיָא דְּמִסְתַּמְכִּי לְמֵיכוֹלְהּ מְסַבְּרִין לְהִתְכְּתָּמָא׃ 2 בְּחוֹבֵי אַרְעָא סַגִּיעִין רַבְרְבָנָהָא
וּבְגִבְרָא מְבִינָא דְּעַשְׁקָן לְמִסְתַּמְכֵי אֵיךְ מְטָרָא מַבְטָא דְּלֵית בֵּהּ יְתִירָן׃ 3 דְּשָׁבְקִין נְמוּסָא מְשַׁבְּחִין
בְּרִשְׁעָא וְאִלֵּין דְּנָטְרִין אוֹרַיְתָא מִתְגָּרְיָן בְּהוֹן דִּיחוּבִין׃ 4 בְּנֵי נָשָׁא בִּישֵׁי לָא מְהַבְּנֵי מִדְּעָתָא דִּדְבָבֵי מִן קֳדָם יְיָ מְהַבְּנֵי כָּלְהוֹן מְבַקְּשֵׁי
טָב מְסַבְּנָא דְּמֵהַדָּךְ בְּתַקְּסוּתָהּ מִן־הַהוּ דְּמִסְתַּמְכִּין בְּהוֹן וְהוּא עֲתִיר׃ 5 דְּנָטְרִין אוֹרַיְתָא בְּרָא הוּא דְּמִתְבַּיְּן דְּמִתְחַבְּרִין לְזַוְּלֵי
מְחַסְּרֵי אֲבוּ׃ 6 דְּמַסְגֵּיעַ מָמוֹנֵיהּ בְּנֶכְתֵּיהּ וּבְרִבְיָתָא לְמַן דְּרַחֵים עַל־מְסַכְּנֵי מַכְנְשׁוּי׃ 7 דְּמַסְכַּר אֻדְנֵיהּ דְּלָא נְשְׁמַע אוֹרָיְתָא אַף
צְלוֹתֵהּ מְרַחֲקָא הִיא׃ 8 דְּמַשְׁגֵּי תְּרֵיצֵי בְּאָרְחָא בִּישְׁתָא בְּגַרְמֵיהּ וּתְמִימֵי נַרְחוּן טָבְתָא׃ 9 גַּבְרָא עַתִּירָא חָכִים
הוּא בְּעֵינוֹי וּמְסַכְּנָא סָכְלְתָנָא כַּסַּר לֵהּ׃ 10 כַּד יָחְדוּן צַדִּיקַיָּא בְּאַרְחָא בִּישְׁתָא שַׁבְּהוּרָא וּבְקוּמָא דְּרַשִּׁיעֵי מִתְבְּצֵי בַּר־נָשָׁא׃ 11 וְדִמְכַסֵּה חוֹבוֹי
לָא נַצְלַח וְדִסְוֵי רַבְרְבִין נָשָׁא וְרַחֲלַח לְבָּהּ תְּהִירָא וּמַן־דְּמִקְשֵׁי לְבָּהּ נָפֵל בְּבִישְׁתָא׃ 12 אַרְיָא
נְהֵם וְזִיבָא מְצָרַח עַל־רְשִׁיעָא דְּמִשְׁתַּלְטָא עַל־עַמָּא מְסַכְּנָא׃ 13 שַׁלִּיטָא חַסַר הִוְיָנָא סַגִּיעִין עֲשָׁקִין וְאִנָּא דְּשָׂנֵי טָלְמֵיָא נִגְדוֹן יוֹמוֹי׃

23 Ἄπερ τὸ γνῶναι γνώσῃ πρόσωπα προβάτων σου, καὶ θὲς τὴν καρδίαν σου εἰς
24 πάσας τὰς ἀγέλας σου. Οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα αὐτοῖς κράτος καὶ ἰσχὺς, ἢ ἐν
25 γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Ἐφάνη τὰ ἐν τῷ πεδίῳ χλωρὰ, καὶ κεκρύφθω, καὶ συνάγεται χόρτα ὀρεινά.
26 Ἵνα ἔχῃς πρόβατα εἰς ἱματισμόν, τίμια πεδία, ἵνα ὦσί σοι ἀρνες.
27 Ἡ παρ' ἐμοῦ ἔχῃς ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὸν ζωόν σου, καὶ εἰς τὸν ζωὸν τῶν θεραπόντων.

κη

1 Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, δίκαιος δὲ ὡσεὶ
2 λέων πέποιθε. Διὰ ἁμαρτίας ἀσεβῶν βασιλεῖς ἐξίστανται, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος καταστήσεται αὐτάς.
3 Ἀνὴρ δεὸς ὢν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πλουτοῦντας, ὥσπερ ὑε-
4 τὸς λαίψηρος καὶ ἀνώφελής. Οὕτως οἱ ἐγκαταλιπόντες τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν· οἱ δὲ ἀγαπῶντες τὸν
νόμον περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος.
5 Ἄνδρες κακοὶ οὐ νοήσουσι κρίσιν, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύ-
6 ριον συνήσουσιν ὀν πάντα. Κρεῖσσον πλουτοῦντος πορευόμενον ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς.
7 Φυλάσσει νόμον υἱὸς συνετός· ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν ἀτιμάζει πατέρα αὐτοῦ.
8 Ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μὴ τέκνων καὶ πλεονασμῷ, τῷ ἐλεοῦντι πλουτοῦς συνάγει αὐτόν.
9 Ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι νόμου, καὶ αὐτὸς
τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδελύξατο.
10 Ὃς πλανᾷ δικαίους ἐν ὁδῷ κακῇ εἰς διαφθορὰν αὐτὸς ἐμ-
πεσεῖται, οἱ δὲ ἄμωμοι διελοῦσιν ἀγαθά, καὶ ὃν εἰσε-
11 λοῦσιν εἰς αὐτά. Φρὸς παρ' ἑαυτῷ δοκεῖ πλούσιος,
πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ.
12 Διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα, ἐν δὲ τό-
ποις ἀσεβῶν ἁλίσκονται ἄνθρωποι.
13 Ὁ ἀποκαλύπτων ἀσέβειαν αὐτοῦ οὐκ ἀωσθήσεται· ὁ
δὲ ἐξηγούμενος καὶ ἐλέγχων ἀγαπηθήσεται.
14 Μακάριος ἀνὴρ ὃς καταπήσει πάντα δι' ἀλάθειαν,
ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν ἐμπεσεῖται κακοῖς.
15 Λέων πεινῶν καὶ λύκος ἄρχων ὃς τυραννεῖ πλουτὸς
ὢν ἔθνους πενιχροῦ.
16 Βασιλεὺς ἐνδεὴς φρονήσεως μέγας συκοφάντης, ὁ
δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Earum quas paſcis cognoſce vultum ouium tuarum, & pone cor tuum ad greges. 24 Quoniam non in æternum poſſeſsio, neque pax erit à generatione in generationem. 25 Humiliatum eſt fœnum, & apparuit herba, & congregata eſt herba montium. 26 Agni ſunt ad veſtimentum tuum, & hædi ad negotiationem tuam. 27 Et ſufficientia lactis caprarum in cibum tuum, & in cibum domus tuæ, ſunt ad veſtimentum tuum, & hædi ad negotiationem tuam.

CAP. XXVIII.

FVgiunt impij nemine perſequente eos: iuſti autem ſicut leo qui intendit cibo ſuo, ſperant in ſapientiam. 2 In peccato terræ, multi ſunt principes eius, & filij hominum qui intelligunt ſcientiam, durabunt. 3 Vir pauper qui calumniatur pauperes, eſt ſicut pluuia vehemens, in qua non eſt vtilitas. 4 Qui relinquunt legem, gloriantur in impietate: & hi qui cuſtodiunt legem, contendent cum eis vt conuertantur. 5 Filij hominum impij non intelligunt iudicium; & qui requirunt corã Domino, intelligunt omnia bona. 6 Melior eſt pauper qui ambulat in ſimplicitate ſua, quàm ille qui peruerſus eſt in via ſua, & ipſe eſt diues. 7 Qui cuſtodit legem, filius intelligens eſt: & qui ſocius eſt comeſſatorum, exaſperat patrem ſuum. 8 Qui multiplicat ſubſtantiam ſuam in vſura & fœnore, ei qui miſeretur pauperum congregat eam. 9 Qui obturat aurem ſuam ne audiat legem, oratio eius erit abominabilis. 10 Qui errare facit rectos in via mala, in foueam cadet: perfecti autem & immaculati hæreditabunt bona. 11 Vir diues ſapiens ſibi videtur, & pauper prudens contemnit eum. 12 Quando lætantur iuſti, multa eſt pulchritudo: & cùm conſurgunt impij, inueſtigatur filius hominis. 13 Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur: & qui confeſſus fuerit peccata ſua, & reliquerit, miſerebitur eius Deus. 14 Beatus filius hominis, cuius cor eſt ſemper pauidum: & qui indurat cor ſuum, corruet in malum. 15 Leo rugit & vrſus clamat propter impium qui dominatur ſuper populum pauperem. 16 Dominatoris indigentis prudentia multæ ſunt oppreſſiones: & qui odit calumnias, prolongabuntur dies eius.

17 * אדם עשק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו:
18 * הולך תמים יושע ונעקש דרכים יפול באחת:
19 * עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקים ישבע ריש:
20 * איש אמונות רב ברכות ואץ להעשיר לא ינקה:
21 * הכר פנים לא טוב ועל פת לחם יפשע גבר:
22 * נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חסר יבאנו:
23 * מוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחליק לשון:
24 * גוזל אביו ואמו ואמר אין פשע חבר הוא לאיש משחית:
25 * רחב נפש יגרה מדון ובוטח על יהוה ידשן:
26 * בוטח בלבו הוא כסיל והולך בחכמה הוא ימלט:
27 * נותן לרש אין מחסור ומעלים עיניו רב מארות:
28 * בקום רשעים יסתר אדם ובאבדם ירבו צדיקים:

כט

1 * איש תוכחות מקשה ערף פתע ישבר ואין מרפא:
2 * ברבות צדיקים ישמח העם ובמשל רשע יאנח עם:
3 * איש אהב חכמה ישמח אביו ורעה זונות יאבד הון:
4 * מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה:
5 * גבר מחליק על רעהו רשת פורש על פעמיו:
6 * בפשע איש רע מוקש וצדיק ירון ושמח:
7 * ידע צדיק דין דלים רשע לא יבין דעת:
8 * אנשי לצון יפיחו קריה וחכמים ישיבו אף:

17 * Hominẽ qui calumniatur animæ ſan
guinem, ſi vſque ad lacum fugerit, nemo
18 ſuſtinet. * Qui ambulat ſimpliciter, ſal- Sup. 10. d & 11. b.
uus erit : qui peruerſis graditur viis, con-
19 cidet ſemel. * Qui operatur terrã ſuam,
ſatiabitur panibus : qui autem ſectatur
otium, replebitur egeſtate.
20 * Vir fidelis multum laudabitur: qui au
tem feſtinat ditari, non erit innocens.
21 * Qui cognoſcit in iudicio faciem, non
B bene facit : iſte pro buccella panis deſerit
22 veritatẽ. * Vir qui feſtinat ditari, & aliis
inuidet, ignorat quòd egeſtas ſuperueniet
23 ei. * Qui corripit hominem, gratiam
poſtea inueniet apud eũ, magis quàm ille
24 qui per linguæ blandimẽta decipit. * Qui
ſubtrahit aliquid à patre ſuo vel à matre,
& dicit hoc non eſſe peccatũ, particeps ho
25 micidæ eſt. * Qui ſe iactat & dilatat, iur-
gia concitat: qui verò ſperat in Dño, ſalua-
26 bitur. * Qui confidit in corde ſuo, ſtultus
eſt: qui autẽ graditur ſapienter, ipſe ſalua-
27 bitur. * Qui dat pauperi, non indigebit:
qui deſpicit deprecantem, ſuſtinebit pe-
28 nuriam. * Cùm ſurrexerint impij, ab-
ſcondentur homines : cùm illi perierint,
multiplicabuntur iuſti.

CAP. XXIX.

1 A VIro, qui corripientẽ dura ceruice con-
temnit, repentinus ei ſupueniet interi-
2 tus, & eũ ſanitas nõ ſequetur. * In multi-
plicatione iuſtorũ lætabitur vulgus: cùm
impij ſumpſerint principatum, gemet po-
3 pulus. * Vir qui amat ſapientiã, lætificat pa
trẽ ſuũ: qui autẽ nutrit ſcortũ, perdet ſub-
4 ſtantiã. * Rex iuſtus erigit terrã, vir auarus
5 deſtruet eã. * Homo qui blandis fictiſque
ſermonibꝰ loquitur amico ſuo, rete expan
6 dit greſſibus eius. * Peccantẽ virum iniquũ
B inuoluet laqueus, & iuſtus laudabitur at-
7 que gaudebit. * Nouit iuſtus cauſam pau
8 perum, impius ignorat ſcientiam. * Homi-
nes peſtilentes diſsipant ciuitatem, ſapien
tes verò auertunt furorem.

* *Pro viro qui in cauſa cædis ſpondens exul erit, & non in ſecuritate.* 17
* *Qui ambulat iuſtè, adiutus eſt: at peruerſis viis ambulans implicabitur.* 18
* *Qui operatur ſuam terram, replebitur panibus: qui autem ſectatur otium, replebitur egeſtate.* 19
* *Vir fidelis multum benedicetur, at malus non impunitus erit.* 20
* *Qui non reueretur facies iuſtorum, non bonus: talis buccella panis vendet virum.* 21
* *Feſtinat ditari vir inuidus, & non ſcit quòd miſericors dominabitur eius.* 22
* *Qui corripit hominis vias, gratias habebit magis quàm qui lingua blanditur.* 23
* *Qui violat patrem aut matrem, & videtur non peccare, hic particeps eſt viri impij.* 24
* *Inſatiabilis vir iudicabit temere: qui autem confidit in Domino, in cura erit.* 25
* *Qui confidit in audaci corde, talis ſtultus: qui autem ambulat in ſapientia, ſaluabitur.* 26
* *Qui dat mendico, ſine indigentia erit: qui autem auertit oculũ ſuum, in multa egeſtate erit.* 27
* *In locis impiorum gemunt iuſti; in autem illorum perditione multiplicabuntur iuſti.* 29

CAP. XXIX.

Melior vir corripiens viro duræ ceruicis: repentè enim combuſto eo non eſt ſanitas. 1
* *Cùm laudantur iuſti, lætabuntur populi: imperantibus autem impiis gemunt viri.* 2
* *Viri qui amat ſapientiam, lætatur pater: qui autem paſcit ſcorta, perdet diuitias.* 3
* *Rex iuſtus erigit regionem, vir autem iniquus defodit.* 4
* *Qui præparatur ad vultum ſui amici, rete circumiaciet ei ſuis pedibus.* 5
* *Peccanti viro magnus laqueus, iuſtus autem in gaudio & in lætitia erit.* 6
* *Nouit iuſtus iudicare pauperibus: at impius non intelliget iudicium, & pauperi non ineſt mens cognoſcens.* 7
* *Viri peſtilentes exuſſerunt ciuitatem, ſapientes autem auerterunt iram.* 8

17 * ἄνδρα τὸν ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος φυγὰς ἔσται καὶ
18 οὐκ ἐν ἀσφαλείᾳ. * ὁ πορευόμενος δικαίως βεβοήθη-
ται, ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται.
19 * ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρ-
των· ὁ δὲ διώκων σχολὴν πλησθήσεται πενίας.
20 * ἀνὴρ ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθήσεται. ὁ δὲ κακὸς
οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.
21 * ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός· ὁ
τοιοῦτος ψωμοῦ ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα.
22 * σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος, καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐ-
23 λεήμων κρατήσει αὐτοῦ. * ὁ ἐλέγχων ἀνθρώπου ὁδοὺς,
χάριτας ἕξει μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.
24 * ὃς ἀποβιάζεται πατέρα ἢ μητέρα καὶ δοκεῖ μὴ ἁ-
μαρτάνειν, οὗτος κοινωνός ἐστιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς.
25 * ἄπληστος ἀνὴρ κρινεῖ εἰκῇ· ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ κύ-
ριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται.
26 * ὃς πέποιθε θρασείᾳ καρδίᾳ ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ
πορεύεται σοφίᾳ σωθήσεται.
27 * ὁ διδοὺς πτωχῷ, ἀνενδεὴς ἔσται. ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφ-
θαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται.
28 * ἐν τόποις ἀσεβῶν στένουσι δίκαιοι, ἐν δὲ τῇ ἐκείνων ἀ-
πωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι.

κθ´

1 * Κρείσσων ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου,
ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἴασις.
2 * ἐγκωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοί, ἀρ-
χόντων δὲ ἀσεβῶν στένουσιν ἄνδρες.
3 * ἀνδρὸς φιλοῦντος σοφίαν εὐφραίνεται ὁ πατήρ· ὃς δὲ
ποιμαίνει πόρνας ἀπολεῖ πλοῦτον·
4 * βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν, ἀνὴρ δὲ παράνο-
μος κατασκάπτει.
5 * ὃς παρασκευάζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου,
δίκτυον περιβαλεῖ αὐτοῦ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν.
6 * ἁμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν
7 χαρᾷ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται. * ἐπίσταται δίκαιος κρί-
νειν πενιχροῖς· ὁ δὲ ἀσεβὴς οὐ συνήσει δίκην, καὶ πτωχῷ οὐχ
ὑπάρχει νοῦς ἐπιγνώμων.
8 * ἄνδρες λοιμοὶ ἐξέκαυσαν πόλιν, σοφοὶ δὲ ἀπέ-
στρεψαν ὀργήν.

תרגום

17 בר נשא דחשיש בדמא דנפשא עד גבא נערק לא נצורוניה: 18 דמהלך בתמימותא נתפרק ודמעקמן ארחתיה נפל בחדא:
19 דפלח בארעיה נסבע לחמא ודרדף סריקותא נסבע מסכנותא: 20 גברא מהימנא סגיען ברכתיה ודרהט בעולה דנעתר לא מזדכי:
21 מסב באפי לא טב ועל פתתא דלחמא נחוב גברא: 22 דמסתרהב למולא גברא דביש עיניה ולא ידע דחסרנא אתי עלוי:
23 דמכס לבר נשא קדמוי חסדא נשכח טב מן הו דמפלג בלשן: 24 דגזל לאבוי ולאמיה ואמר לית חובא חברא הוא לגברא מחבלנא:
25 גברא רחב מגרג תגרי ודמסבר באלהא נדהן: 26 דתכל על לביה סכלא הוא ודמהלך בחכימותא נתחמי מן ביש:
27 דיהב למסכנא לא נחסר ליה ודמחמי עיניה מן מסכנא סגיעין לוטתיה: 28 בקומא דרשיעי מתטשי בר נשא ובאבדיהון נסגון צדיקי:

כט

1 גברא דלא מקבל מכסנותא ומקשי קדליה בעגלא נתחבר ולא תהוי ליה אסו:
2 בסגעא דצדיקי חדי עמא ובשלטנא דרשיעי נתאנח עמא: 3 גברא דרחם חכמתא נחדי אבוי ודמתחבר בזניותא סובר ממוליה:
4 מלכא בדינא נוקים ארעא וגברא עולא עקר לה: 5 גברא דמתפלג על חבריה מצידתא פרים על הלכתיה:
6 גברא בישא בחוביה מתציד וצדיקא דייץ וחדי: 7 ידע צדיקא דינהון דמסכני ורשיעי לא מתבינין ידיעתא:
8 גברא ממקני ממללין כדבא וחכימי מהפכין רגזא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Filius hominis qui ſolicitus eſt de ſanguine animæ, ſi vſque ad lacum fugerit, non cõprehendent eum. 18 Qui ambulat in ſimplicitate, ſaluus erit: & cuius peruerſæ ſunt viæ, corruet ſemel. 19 Qui operatur ſuam terram, ſatiabitur pane: & qui ſectatur otium, ſatiabitur paupertate. 20 Viri fidelis multæ ſunt benedictiones; & qui cucurrerit in iniquitate vt ditetur, nõ erit innocens. 21 Accipere faciem non eſt bonum, & pro buccella panis peccabit vir. 22 Qui feſtinat ad *acquirendam* ſubſtantiam, vir eſt oculi nequam, & neſcit quòd egeſtas veniat ſuper eum. 23 Qui corripit filium hominis coram eo, gratiam bonam inueniet magis quàm ille qui bifidus eſt lingua. 24 Qui deprædatur patrem ſuum & matrem ſuam, & dicit quòd non eſt peccatum, ſocius eſt viri diſſipantis. 25 Vir arrogans concitat iurgia: & qui ſperat in Deo, impinguabitur. 26 Qui confidit in corde ſuo, ſtultus eſt; & qui ambulat in ſapientia, protegetur à malo. 27 Qui dat pauperi, non indigebit: & qui prohibet oculum ſuum à paupere, multæ erunt maledictiones eius. 28 Cùm conſurgunt impij, abſconditur homo: & cùm pereunt, multiplicantur iuſti.

CAP. XXIX.

VIr qui non recipit correptionem, & indurat ceruicem ſuam, citò conteretur, & non erit ei medicina. 2 In multitudine iuſtorum, lætatur populus; & in dominio impiorum gemet populus. 3 Vir qui amat ſapientiam, lætificabit patrem ſuum: & qui adhæret meretrici, perdet ſubſtantiam ſuam. 4 Rex in iudicio ſtabilit terram, & vir iniquus diſſipat eam. 5 Vir qui diuiditur à ſocio ſuo, rete expandit greſſibus eius. 6 Vir malus in peccato ſuo capitur, & iuſtus exultat & gaudet. 7 Nouit iuſtus iudicium pauperum, impij autem non intelligunt ſcientiam. 8 Viri deriſores loquuntur mendacium, & ſapientes auertunt furorem.

9 * אִישׁ־חָכָם נִשְׁפָּט אֶת־אִישׁ אֱוִיל וְרָגַז וְשָׂחַק וְאֵין נָחַת׃
10 * אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ־תָם וְיֹשְׁרִים יְבַקְשׁוּ נַפְשׁוֹ׃
11 * כָּל־רוּחוֹ יוֹצִיא כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשֹׁבְּחֶנָּה׃
12 * מֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל־דָּבָר כָּל־מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים׃
13 * רָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה׃
14 * מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים כִּסְאוֹ לָעַד יָכוֹן׃
15 * שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מֵבִישׁ אִמּוֹ׃
16 * בִּרְבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה־פָּשַׁע וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ׃
17 * יַסֵּר בִּנְךָ וְינִיחֲךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנֵּי לְנַפְשֶׁךָ׃
18 * בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה אַשְׁרֵהוּ׃
19 * בִּדְבָרִים לֹא־יִוָּסֵר עֶבֶד כִּי־יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃
20 * חָזִיתָ אִישׁ אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוַת־לְכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
21 * מְפַנֵּק מִנַּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה מָנוֹן׃
22 * אִישׁ־אַף יְגָרֶה מָדוֹן וּבַעַל חֵמָה רַב־פָּשַׁע׃
23 * גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל־רוּחַ יִתְמָךְ כָּבוֹד׃
24 * חוֹלֵק עִם־גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה־תִּשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד׃
25 * חֶרְדַּת אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה יְשֻׂגָּב׃
26 * רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי־מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט־אִישׁ׃
27 * תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת רָשָׁע יָשַׁר־דָּרֶךְ׃

9 * Vir sapiens si cum stulto contenderit, siue irascitur, siue rideat, non inueniet re-
10 quiē. * Viri sanguinū oderunt simplicē, iusti autem quærunt animam eius.
11 * Totum spiritum suum profert stultus; sapiens differt & reseruat in posterum.
12 * Princeps qui libenter audit verba mendacij, omnes ministros habet impios.
13 * Pauper & creditor obuiauerunt sibi: vtriusque illuminator est Dominus.
14 * Rex qui iudicat in veritate pauperes, Cthronus eius in æternum firmabitur.
15 * Virga atque correctio tribuit sapientiam: puer autem qui dimittitur voluntati suæ, confundit matrem suam.
16 * In multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera, & iusti ruinas eorū videbunt.
17 * Erudi filium tuum, & refrigerabit te, & dabit delitias animæ tuæ.
18 * Cùm prophetia defecerit, dissipabitur populus: qui verò custodit legē, beatus
19 est. * Seruus verbis nō potest erudiri; quia D quod dicis intelligit, & respondere contē-
20 nit. * Vidisti hominē velocē ad loquendum, stultitia magis speranda est quàm illius correctio.
21 * Qui delicatè à pueritia sua nutrit seruum suū, postea sentiet eum contumacē.
22 * Vir iracundus prouocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandū
23 procliuior. * Superbum sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria.
24 * Qui cum fure participat, odit animā Heb. suam: adiurantem audit & non indicat.
25 * Qui timet hominem, citò corruet: qui sperat in Domino, subleuabitur.
26 * Multi requirunt faciem principis, & iudicium à Domino egreditur singulorū.
27 * Abominantur iusti virū impiū, & abominantur impij eos qui in recta sunt via.

9 * Vir sapiens iudicat gentes, vir autem malus iratus deridetur, & non terret.
10 * Viri sanguinū participantes odio habebunt sanctum, at recti exquirent animam eius.
11 * Totum animum suum profert stultus, sapiens autem reseruat per partem.
12 * Rege audiente sermonem iniustum, omnes subditi iniqui.
13 * Fœneratore & debitore ad inuicē conuenientibus, inspectionem facit vtriusque Dominus.
14 * Regis in veritate iudicātis pauperes, thronus eius in testimonium constituetur.
15 * Plagæ & correptiones dant sapientiam: puer autem qui errat, confundit parentes suos.
16 * Multis existentibus impijs multa sunt peccata: at iusti illis cadentibus trepidi fiunt.
17 * Erudi filium tuum & requiem dabit tibi, & dabit ornatum animæ tuæ.
18 * Non erit enarrator genti iniquæ: at qui custodit legem, beatus.
19 * Sermonibus non erudietur seruus durus; licèt enim & intelligat, non obediet.
20 * Si videris virum velocem in sermonibus, cognosce quòd spem habet magis stultus eo.
21 * Qui delitiatur à puero, seruus erit; nouissimè autem dolebit super se.
22 * Vir furiosus effodit contentionem, vir autem iracundus effodit peccata.
23 * Iniuria virum humiliat, at humiles spiritu firmat gloria Dominus.
24 * Qui participat cum fure, odit suam animam: si autem iuramentum propositum audientes non renunciauerint, qui timent & qui reuerentur homines, supplantabuntur: at confidens in Domino lætabitur.
25 * Impietas viro dat errorem, at confidens in Domino saluabitur.
26 * Multi colunt facies ducum, ab autem Domino est iustitia viro.
27 * Abominatio iustus vir viro iniusto, abominatio autem iniquo dirigens via.

9 * ἀνὴρ σοφὸς κρίνει ἔθνη, ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελᾶται καὶ οὐ καταπήσει.
10 * φόνιοι αἱμάτων μέτοχοι μισήσουσιν ὅσιον, οἱ δὲ δικαίοις ἐκζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ.
11 * ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ὁ ἄφρων, σοφὸς δὲ ταμιεύεται κατὰ μέρος.
12 * βασιλέως ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν ἄνομοι.
13 * δανιστοῦ δὲ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συμπλεκόντων, ἐπισκοπὴν ποιεῖται ἀμφοτέρων ὁ κύριος.
14 * βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον καταστηθήσεται.
15 * πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι διδόασι σοφίαν, παῖς δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ.
16 * πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι, οἱ δὲ δίκαιοι ἐπείνων πιπόντων κατάφοροι γίνονται.
17 * παίδευε υἱόν σου καὶ διαπαύσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ σου.
18 * ἐὰν μὴ ὑπαρξει ἐξηγητὴς ἔθνει ἀδικῳ, ὁ δὲ φυλάσσων τὸν νόμον μακάριος.
19 * λόγοις οὐ παιδευθήσεται οἰκέτης σκληρός, ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ οὐχ ὑπακούσεται.
20 * ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ.
21 * ὃς καταπαλαίει παιδὸς οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ.
22 * ἀνὴρ θυμώδης ὀρύσσει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώρυξεν ἁμαρτίας.
23 * ὕβρεις ἀνδρὸς ταπεινοῖ, οὗ δὲ ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξη κύριος.
24 * ὃς μερίζεται κλέπτῃ μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· ἐὰν ὀμόσῃ ἀναγκασθέντες ἀκούσαντες μὴ διαγγείλωσι. φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἀνθρώπους ὑποσκελισθήσονται· ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον δοξασθήσεται.
25 * ἀσέβεια ἀνδρὶ διδόασι σφάλμα, ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῇ δεσπότῃ σωθήσεται.
26 * πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα ἡγεμόνων, παρὰ δὲ κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον ἀνδρί.
27 * βδέλυγμα δικαίῳ ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέλυγμα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός.

תרגום

9 גְּבַר חַכִּים עִם־גְּבַר שְׁטָיָא וְרָגֵז וְאִחוֹךְ וְלָא מִתְקַבַּר׃
10 גְּבָרִין דְּאַשְׁדִּין דְּמָא סָנְיָן תְּמִימֵיתָא וְקָרִיבֵי בְּעַיָן לַהּ׃
11 כֻּלָּא חֲמָתֵהּ מַפֵּק סָכְלָא וְחַכִּימָא בְּרַעֲוָתָא מְשַׁכֵּךְ׃
12 מְקַבְּלָא וְגַבְרָא מַצְעָיָא פְּגִיעוּ חַד בְּחַד וַאלָהָא מַנְהִיר עֵינוּי דְּתַרְוֵיהוֹן׃
13 שְׁבָטָא וּסְכָכְוָתָא יְהַבִּין חָכְמְתָא וְטָלְיָא דְּלָא מְקַבֵּל בְּעֲתָא מְבָהֵת אִמֵּהּ׃
14 דְּדִי בְּבָרְךָ וְיַנְיְחָךְ וְיִתֵּן תַּפְנוּקֵי לְנַפְשָׁךְ׃
15 בְּסִבְלָא לָא־מִתְחָרַע עַבְדָּא דְּיַדַּע נִיר וְלָא בְלָעַ׃
16 מְחַפְּנֵק מִן־טַלְיוּתֵהּ לְעַבְדָּא נְהֵוֵי וּבְאַחֲרִיתֵהּ יְהֵי מְנַטַּח׃
17 גְּבָרָא רְגָזָא מְגָרֵי תִּגְרֵי וְגַבְרָא חֲמָתָנָא סַגֵּיעִין חוֹבוֹי׃
18 רְמוּתָא דְּבַר־נָשָׁא תַּשְׁפִּלוּי וּמִן דְּמִכְיָא רוּחָה נְפַלֵּג יְקָרָא׃
19 שְׁלוּפָא דְּבַר־נָשָׁא עָבְרָא לָהּ תִּקּוֹלְתָא וְדִמְסַבַּר בְּאֱלָהָא נֶעְשֶׁן׃
20 סַגִּיעִין דְּבָעַיִן אַפֵּי רְשַׁלִּיטָא וּמִן קֳדָם אֱלָהָא דִּינָה דְּגַבְרָא׃
21 מְרַחֲקָתָא דְּצַדִּיקָא עַוְלָא וּמְרַחֲקָתָא דְּרָשִׁיעֵי גַּבְרָא דִּתְרִיצֵי אָרְחָתָה׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Vir sapiens contendens cum viro stulto, siue irascatur siue rideat, non conteritur.
10 Viri qui effundunt sanguinem, oderunt simplicitatem: recti autem quærunt eam.
11 Omnem furorem suum profert stultus, & sapiens in prudentia reprimit.
12 Princeps qui auscultat verba mendacij, omnes ministri eius sunt impij.
13 Pauper & mediocris fortunæ homo obuiauerunt sibi inuicem, & Deus illuminat oculos amborum.
14 Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum dirigetur.
15 Virga & correptio præbent sapientiam, & puer qui non recipit correptionem, confundit matrem suam.
16 In multitudine impiorum peccatum multiplicatur, & iusti videbunt ruinas eorum.
17 Erudi filium tuum, & requiescere te facier, & dabit delitias animæ tuæ.
18 In multitudine iniquorum dissipatur populus: & qui custodit legem, beatus est.
19 Verbis non eruditur seruus qui cognouit iugum, nec patitur.
20 Si vidisti virum velocem in verbis suis, melior est spes de stulto quàm de illo.
21 Qui deliciis indulget à pueritia sua, seruus euadet: & ad extremum euertetur.
22 Vir itacundus concitat rixam, & viri furiosi multa sunt peccata.
23 Elatio filij hominis humiliat eum: & qui sitmmissus est spiritu, diuidit gloriam.
24 Qui diuidit cum fure, odit animam suam: iusiurandum defertur ei, & non confitebitur.
25 Calumnia filij hominis accersit ei offendiculum: & qui sperat in Deo, roborabitur.
26 Multi sunt qui quærunt faciem principis, & à facie Dei iudicium viri.
27 Abominatio iustorum est vir iniquus, & abominatio impiorum est vir cuius viæ sunt rectæ.

ל

1 דברי אגור בן יקה המשא נאם הגבר לאיתיאל לאיתיאל ואכל׃
2 * כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי׃
3 * ולא למדתי חכמה ודעת קדשים אדע׃
4 * מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע׃
5 * כל אמרת אלוה צרופה מגן הוא לחסים בו׃
6 * אל תוסף על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת׃
7 * שתים שאלתי מאתך אל תמנע ממני בטרם אמות׃
8 * שוא ודבר כזב הרחק ממני ראש ועשר אל תתן לי הטריפני לחם חקי׃
9 * פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי יהוה ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלהי׃
10 * אל תלשן עבד אל אדנו פן יקללך ואשמת׃
11 * דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך׃
12 * דור טהור בעיניו ומצאתו לא רחץ׃
13 * דור מה רמו עיניו ועפעפיו ינשאו׃
14 * דור חרבות שניו ומאכלות מתלעתיו לאכל עניים מארץ ואביונים מאדם׃
15 * לעלוקה שתי בנות הב הב שלוש הנה לא תשבענה ארבע לא אמרו הון׃
16 * שאול ועצר רחם ארץ לא שבעה מים ואש לא אמרה הון׃
17 * עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם יקרוה ערבי נחל ויאכלוה בני נשר׃
18 * שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים׃
19 * דרך הנשר בשמים דרך נחש עלי צור דרך אניה בלב ים ודרך גבר בעלמה׃
20 * כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און׃
21 * תחת שלוש רגזה ארץ ותחת ארבע לא תוכל שאת׃

CAP. XXX.

1 VErba congregantis filij vomẽtis. Visio
A quã locutus est vir cũ quo est Deus, &
qui Deo secum morante confortatus ait:
2 * Stultissimus sum virorũ, & sapientia
3 hominũ non est mecũ. * Non didici sapien
4 tiam, & noui scientiam sanctorũ. * Quis
ascendit in cælũ atque descendit? quis con
tinuit spiritũ in manibus suis? quis colli-
gauit aquas quasi in vestimẽto? quis susci-
tauit omnes terminos terræ? quod nomen
est eius, & quod nomen filij eius, si nosti.
5 * Omnis sermo Dei ignitus, clypeus est Psal. 118 Apoc. 22 d.
6 omnibus sperãtibus in se. * Ne addas quic-
quã verbis illius, & arguaris inueniarisq;
7 mẽdax. * Duo rogaui te, ne deneges mihi
8 antequã moriar. * Vanitatẽ & verba men-
dacij longè fac à me. Mendicitatẽ & diui-
B tias ne dederis mihi. Tribue tantùm victui
9 meo necessaria. * Ne fortè satiatus illiciar
ad negandũ, & dicã: Quis est Dñs? aut ege
state compulsus furer, & periurem nomen
10 Dei mei. * Ne accuses seruũ ad dñm suũ, ne
11 fortè maledicat tibi, & corruas. * Genera-
tio quæ patri suo maledicit, & quæ matri
12 suæ nõ benedicit. * Generatio quę sibi mũ-
da videtur, & tamẽ nõ est lota à sordibus
13 suis. * Generatio cuius excelsi sunt oculi, &
14 palpebræ eius in alta surrectæ. * Generatio
quæ pro dentib⁹ gladios habet, & cõmandit
molarib⁹ suis vt comedat inopes de terra,
15 & paupes ex hominibus. * Sanguisugæ duę
sunt filiæ, dicẽtes, Affer, affer. Tria sunt in-
C saturabilia, & quartũ quod nunquã dicit,
16 Sufficit. * Infern⁹, & os vuluæ, & terra quæ
nõ satiatur aqua, ignis verò nunquã dicit,
17 Sufficit. * Oculũ qui subsãnat patrẽ, & qui Sup. 19
despicit partũ matris suæ, suffodiant eum
corui de torrẽtib⁹, & comedãt cũ filij aqui
18 læ. * Tria sunt difficilia mihi, & quartũ pe-
19 nitus ignoro. * Viã aquilæ in cælo, viã co-
lubri super petrã, viã nauis in medio mari,
20 & viam viri in adolescẽtia. * Talis est & via
mulieris adulteræ, quę comedẽs & tergens
os suum dicit: Non sum operata malum. 21 * Per tria mouetur terra, & quartum non potest sustinere.

CAP. XXX.

HAec dicit vir credentibus Deo, & quiesco. 1
* Stultissimus enim sum omnium hominũ: 2
& prudentia hominis non est in me. * Deus do- 3
cuit me sapientiam, & cognitionem sanctorum
cognoui. * Quis ascendit in cælum & descen- 4
dit? quis congregauit ventos in sinu? Quis con-
uertit aquam in veste? quis dominatus est om-
nium summitatum terræ? quod nomen ei? aut
quod nomen filiis eius? vt cognoscas. * Prote- 5
git autẽ ipse eos qui reuerentur eum. * Ne ad- 6
das sermonibus eius, ne redarguat te, & men-
dax fias. * Duo peto à te, ne tollas à me gratiam 7
antequam moriar ego. * Inanem sermonẽ & 8
mendacem longè à me fac: diuitias autẽ & pau
pertatẽ ne mihi dederis. Constitue autẽ mihi ne-
cessaria & sufficientia. * Ne repletus mendax 9
fiam, & dicam, Quis me videt? aut pauper fa-
ctus furer, & iurem nomẽ Dei. * Ne tradideris 10
seruum in manus Domini, ne fortè maledicat ti-
bi, & delearis. * Filius malus patri maledicit, 11
at matri non benedicit. * Filius malus iustum 12
se iudicat, at exitum eius non lauit. * Filius 13
malus excelsos oculos habet, at palpebris suis
extollitur. * Filius malus gladios dentes ha- 14
bet, & molares forcipes, vt consumat imbecil-
les à terra, & pauperes eorum ex hominibus.
* Sanguisugæ tres filiæ fuerunt dilectione di- 15
lectæ, & tres istæ non repleuerunt eã, & quar-
ta non contenta est dicere, Satis.
* Infernus & amor mulieris, & terra non 16
repleta aqua: & aqua & ignis nõ dicent, Suf-
ficit. * Oculum qui deridet patrem, & qui 17
inhonorat senectutem matris, eruant eum corui
de conuallibus, & comedant eum pulli aquila-
rum. * Tria autẽ sunt impossibilia mihi intel- 18
ligere, & quartum non cognosco.
* Vestigia aquilæ volantis, & vias colubri 19
super petram, & semitas nauis nauigantis, &
vias viri in adolescentia.
* Talis via mulieris adulteræ, quæ cùm fe- 20
cerit lota, nihil dicit fecisse absurdum.
* Per tria mouetur terra, at quartum non 21
potest ferre.

λ

1 * Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσι θεῷ καὶ παύομαι.
2 * ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάντων ἀνθρώπων· καὶ φρό-
3 νησις ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. * ὁ θεὸς δεδίδαχέ με σο-
4 φίαν καὶ γνῶσιν ἁγίων ἔγνωκα. * τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; τίς συνέστρεψεν
ὕδωρ ἐν ἱματίῳ; τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς;
τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; ἵνα γνῷς.
5 * ὑπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν.
6 * μὴ προσθῇς τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ
7 ψευδὴς γένῃ. * δύο αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀφέλῃς
8 μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. * μάταιον λόγον καὶ
ψευδῆ μακράν μου ποίησον, πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μή μοι
δῷς. σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη.
9 * ἵνα μὴ πλησθεὶς ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω· τίς με ὁ-
ρᾷ; ἢ πενωθεὶς κλέψω, καὶ ὀμόσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ.
10 * μὴ παραδῷς δοῦλον εἰς χεῖρας δεσπότου, μή ποτε
11 καταράσηταί σε καὶ ἀφανισθῇς. * ἔκγονον κακὸν πατέρα
12 καταρᾶται, τὴν δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ. * ἔκγονον κα-
κὸν δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν.
13 * ἔκγονον κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλε-
14 φάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται. * ἔκγονον κακὸν μαχαίρας ὀδόν-
τας ἔχει, καὶ τὰς μύλας τομίδας, ὥστε ἀναλίσκειν τοὺς ἀ-
σθενεῖς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πένητας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων.
15 * τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώ-
μεναι, αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν, καὶ ἡ
τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἱκανόν.
16 * ᾅδης, καὶ ἔρως γυναικός, καὶ γῆ οὐκ ἐμπιπλαμένη
ὕδατος, καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν ἀρκεῖ.
17 * ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πατρός, καὶ ἀτιμάζοντα
γῆρας μητρός, ἐκκόψαισαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φα-
ράγγων, καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν.
18 * τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι, καὶ τὸ τέταρτον
19 οὐκ ἐπιγινώσκω. * ἴχνη ἀετοῦ πετομένου, καὶ ὁδοὺς ὄ-
φεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νεὼς ποντοπορούσης· καὶ ὁδοὺς
20 ἀνδρὸς ἐν νεότητι. * τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλί-
δος, ἣ ὅταν πράξῃ ἀπονιψαμένη οὐδέν φησι πεπραχέ-
21 ναι ἄτοπον. * διὰ τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον οὐ
δύναται φέρειν.

תרגום

ל

1 מלוי דאגור בר יקה דקבל נביותא ואמר גברא לאיתיאל לאיתיאל ואוכל׃
2 מטול דבורא דבני נשא אנא ולא אית בי ביונא דבני נשא׃ 3 ולא ילפת חכמתא ולא ידעת ידיעתא דקדישי׃ 4 מן סלק לשמיא ונחת ומן אחד רוחא בחפנוי ומן צר מיא בשושיפא ומן אקים ברייתא דארעא מן שמה ומן שם ברה אן ידעת׃
5 כלהון מימרוי דאלהא צריפן ומסיע לאילין דמתרחצין בה׃ 6 לא תיוסף על מלוי דלמא יכסנך ותתכדב׃ 7 תרתין שאלת מנך לא תכלי מני עד לא אמות׃
8 רגלתא ומלתא כדבותא ארחק מני מסכנותא ועתרא לא תתן לי זוני לחמא מסתי׃
9 דלא אשבע ואכפר ואימר מנו אלהא ודלא אתמסכן ואגנב ואחלל שמה דאלהא׃ 10 לא תלשין עבדא למריה דלא נצעריך ותתחייב׃
11 דרא דאבוהי נצער ולאמה לא נברך׃ 12 דרא דדכי בעינוי ומצאתה לא אשתזג׃ 13 דרא דרמו עינוי וגביניה מנטלין׃
14 דרא דספסרי אנון שנוי וחרפי אנון ככוי למיכל מסכני מארעא ולעליבי מן בני נשא׃ 15 לעלוקא תרתין בנן מתבהבן תלת אנון דלא שבען וארבע דלא אמרן מסתא׃ 16 שיול ואחדת רחמא וארעא לא שבעא מיא ונורא לא אמרת מסתא׃ 17 עינא דמצדיא לאב ושיטא קשישותא דאמא נחצנה ערבא דנחלא׃ 18 תלת אנון דגניזן מני וארבע דלא ידעת אנון׃ 19 ארחא דנשרא בשמיא וארחא דחויא על שועא וארחא דאלפא בלבה דימא וארחא דגברא בעלמתא׃ 20 היכנא ארחא דאתתא גיורתא אכלה ומכפרה פומה ואמרה לא עבדת מדעם דעאתא׃ 21 תחות תלת רגזא ארעא ותחות ארבע לא יכל למסברא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXX.

VErba Agur filij Iachæ, qui suscepit prophetiam, & dixit vir ad Ithiel, Ithiel & Vchal. 2 Quoniam insipientissimus ego sum hominũ, & non est mihi intelligentia filiorum hominum. 3 Et non didici sapientiam, nec sciui scientiam sanctorum. 4 Quis ascendit in cælum & descendit? & quis tenuit ventum in pugillis suis? & quis ligauit aquas in pallio? & quis statuit terminos terræ? quod est nomen eius, aut quod est nomen filij eius, si nosti? 5 Omnes sermones Dei sunt conflati, & auxiliatur eis qui confidunt in eo. 6 Ne addas ad verba eius, vt non arguat te, & inueniaris mendax. 7 Duo petiui à te, ne prohibeas à me anteaquam moriar. 8 Detractionem & verbum mendacij longè fac à me, mendicitatem & diuitias ne des mihi, enutri me pane sufficienti mihi. 9 Ne cùm satiatus fuero, negẽ & dicam: Quis est Deus? & ne paupertate compulsus furer, & violem nomen Dei. 10 Ne accuses seruum apud dominum suum, ne fortè maledicat tibi, & reus peragaris. 11 Est generatio quæ patri suo maledicit, & matri suæ non benedicit. 12 Generatio quæ munda est in oculis suis, & à sordibus suis non est lota. 13 Generatio cuius excelsi sunt oculi, & palpebræ eleuatæ. 14 Generatio cuius dentes sunt *sicut* gladij, & molares *vt* cultri ad comedendum pauperes de terra, & afflictos ex filiis hominum. 15 Sanguisugæ duæ sunt filiæ datæ: tres sunt quæ non satiantur, & quatuor quæ nunquam dicunt, Sufficit. 16 Infernus, & constricta vulua, & terra non satiatur aquas & ignis nunquam dicit, Sufficit. 17 Oculus qui subsannat patrem, & despicit senectutem matris, diffident eum corui torrentis.
18 Tria sunt abscondita mihi, & quatuor quæ non scio. 19 Viam aquilæ in cælo, viam colubri super petra, & viam nauis in corde maris, & viam viri in virgine. 20 Sic est via mulieris adulteræ, quæ comedit & tergit os suum, & dicit: Non sum operata aliquid iniqui. 21 Per tria commouetur terra, & quartum non potest sustinere.

22 * תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע־לָחֶם :
23 * תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ
24 גְּבִרְתָּהּ : * אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אָרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים
25 מְחֻכָּמִים : * הַנְּמָלִים עַם לֹא־עָז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ
26 לַחְמָם : * שְׁפַנִּים עַם לֹא־עָצוּם וַיָּשִׂימוּ בַסֶּלַע
27 בֵּיתָם : * מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֹצֵץ כֻּלּוֹ :
28 * שְׂמָמִית בְּיָדַיִם תְּתַפֵּשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ :
29 * שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵיטִבֵי לָכֶת :
30 * לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל :
31 * זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תָיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ :
32 * אִם־נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה :
33 * כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה וּמִיץ־אַף יוֹצִיא דָם
וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב :

לא

1 * דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ :
2 * מַה־בְּרִי וּמַה־בַּר־בִּטְנִי וּמֶה בַּר־נְדָרָי :
3 * אַל־תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ וּדְרָכֶיךָ לַמְחוֹת מְלָכִין :
4 * אַל לַמְלָכִים לְמוֹאֵל אַל לַמְלָכִים שְׁתוֹ־יָיִן
וּלְרוֹזְנִים אֵו שֵׁכָר :
5 * פֶּן־יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק וִישַׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי :
6 * תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ :
7 * יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר־עוֹד :
8 * פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף :
9 * פְּתַח־פִּיךָ שְׁפָט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן :
10 * אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ :
11 * בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר :
12 גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ :
13 * דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ :
14 * הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ :

22 *Per seruũ cùm regnauerit, per stultũ cũ
23 saturatus fuerit cibo. *Et per odiosam mu-
D lierẽ, cùm matrimonio fuerit assumpta; &
per ancillam cùm fuerit hæres dñæ suæ.
24 *Quatuor sunt minima terrę, & ipsa sunt
25 sapientiora sapientibus. *Formicæ popul⁹
infirmus, qui pręparat in messe cibũ suum.
26 *Lepusculus plebs inualida, qui collocat
27 in petra cubile suũ. *Regẽ locusta non ha-
bet, & egreditur vniuersa per turmas suas.
28 *Stellio manibus nititur, & moratur in
29 ædibus regis. *Tria sunt quæ bene gradiũ-
30 tur, & quartũ quod incedit feliciter. *Leo
fortissimus bestiarũ ad nullius pauebit oc
31 cursum. *Gallus succinctus lũbos suos, &
32 aries, nec est rex qui resistat ei. *Et qui stul-
tus apparuerit postquã eleuat⁹ est in sub-
lime. Si enim intellexisset, ori suo impo-
32 suisset manũ. *Qui autẽ fortiter premit v-
bera ad eliciendũ lac, exprimit butyrũ; &
qui vehemẽter emũgit, elicit sanguinẽ: &
qui prouocat iras, producit discordias.

CAP. XXXI.

1 VErba Lamuelis regis. visio qua erudiuit
2 eum mater sua. *Quid dilecte mi, quid
A dilecte vteri mei, quid dilecte votorum
3 meorũ? *Ne dederis mulieribus substantiã
4 tuã, & vias tuas ad delẽdos reges. *Noli re-
gibus ô Lamuel, noli regibus dare vinum;
quia nullũ secretũ est vbi regnat ebrietas.
4 *Ne fortè bibãt & obliuiscãtur iudicio-
6 rũ, & mutẽt causam filiorũ paupis. *Date
siceram mærentibus, & vinũ his qui amaro
7 sunt animo. *Bibãt & obliuiscãtur egesta-
tis suæ, & doloris sui non recordẽtur am-
8 plius. *Aperi os tuũ muto, & causis omniũ
9 filiorũ qui ptrãseunt. *Api os tuũ, decerne
B quod iustũ est, & vindica inopẽ & paupẽ.
10 **Aleph.* Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pcul
11 & de vltimis finib⁹ pretiũ ei⁹. **Beth.* Cõfi-
dit in ea cor viri sui, & spoliis non indige-
12 bit. **Gimel.* Reddet ei bonũ & nõ malũ om
13 nib⁹ dieb⁹ vitæ suæ. **Daleth.* Quęsiuit lanã
& linũ, & opata est cõsilio manuum suarũ.
14 * *He.* Facta est quasi nauis institoris de longè portans panem suum.

** Si seruus regnauerit, & stultus repletus fue* 22
rit ciborũ, & serua si eiecerit suam dominã. * *Et* 23
odiosa mulier si sortita fuerit virũ bonũ. * *Qua-* 24
tuor autẽ sunt minima in terra, hæc autẽ sunt sa
pientiora sapientibus. * *Formicæ, quibus non est* 25
fortitudo, et præparãt vere cibũ. * *Et cherogrylli* 26
gẽs nõ valida, quæ fecerũt in petris suas domos.
* *Absq; rege est locusta, & egreditur tanquã* 27
acies ab vna iussione ordinatè. * *Et calamotes* 28
piscis manibus innitens, et captu facilis existẽs,
habitat in munitionibus regis. * *Tria autẽ sunt* 29
quæ prosperè gradiuntur, & quartũ quod bene
incedit. * *Catulus leonis fortior bestiis, qui non* 30
auertitur neq; horret bestiam. * *Et gallus cõscen* 31
dens fœminas clemẽter, & hircus præcedẽs gre
gẽ, & rex concionans in gente. * *Si immiseris te* 32
in lætitiã, & extenderis manũ tuã cũ pugna, in-
honoraberis. * *Mulge lac, & erit butyrũ: si autẽ* 33
expresseris nares, exibit sanguis. Si autẽ extra-
xeris sermones, exibunt iudicia & pugnæ.

CAP. XXXI.

MEi sermones dicti sunt à Deo rege respon- 1
sum, quod docuit mater eius. * *Quid fili* 2
custodies, quid? sermones Dei. Primogenite tibi
dico fili, quid fili mei vteri? quid fili meorũ vo-
torũ? * *Ne dederis mulieribus tuas diuitias, &* 3
tuã mentẽ, & vitam in pænitentiã. * *Cũ consilio* 4
omnia fac, cũ consilio bibe vinũ; principes iracũ-
di sunt. Vinũ ne bibant, ne cùm biberint obliui-
scantur sapientiæ, & recta iudicare, ne obruant
debiles. * *Date merum his qui sunt in mœrori-* 6
bus, & vinũ bibere his qui sunt in doloribus.
* *Vt obliuiscantur egestatis, & laborũ nõ re-* 7
cordentur amplius. * *Fili aperi tuũ os verbo Dei,* 8
& iudica omnes sanè. * *Aperi tuũ os, & iudica* 9
iustè, diiudica autem pauperem & imbecillem.
* Aleph. *Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pretio-* 10
sior autem est lapidibus pretiosis huiusmodi.
* Beth. *Confidit in ea cor viri sui, talis bonis* 11
spoliis nõ indigebit. * Gimel. *Operatur enim vi-* 12
ro bonũ & nõ malũ tota vita. * Daleth. *Filans* 13
lanas & linum fecit vtilia manibus suis.
* He. *Facta est quasi nauis mercaturã exer-* 14
cens: de longè congregat suas diuitias.

22 * ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων, καὶ οἰ-
23 κέτις ἐὰν ἐκβάλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν. * καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν
24 τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. * τέσσαρα δέ ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς,
25 ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν. * οἱ μύρμηκες οἷς μή
26 ἐστιν ἰσχύς, καὶ ἑτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν. * καὶ οἱ χοιρο-
γρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν, οἳ ἐποιήσαντο ἐν πέτραις τοὺς
27 ἑαυτῶν οἴκους. * ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρίς, καὶ ἐκστρατεύει
28 ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. * καὶ καλαμώτης χερσὶν
ἐρειδόμενος καὶ εὐάλωτος ὤν, κατοικεῖ ἐν ὀχυρώμασι βασι-
29 λέως. * τρία δέ ἐστιν ἃ εὐόδως πορεύεται, καὶ τὸ τέταρτον ὃ κα-
30 λῶς διαβαίνει. * σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν, ὃς οὐκ
31 ἀποστρέφεται, οὐδὲ καταπτήσσει κτῆνος. * καὶ ἀλέκτωρ ἐμπερι-
πατῶν θηλείαις εὐψύχως, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, καὶ
32 βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. * ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν εἰς εὐφρο-
σύνην, καὶ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης ἀτιμασθήσῃ.
33 * ἄμελγε γάλα καὶ ἔσται βούτυρον, ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆ-
ρας, ἐξελεύσεται αἷμα. ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται
κρίσεις καὶ μάχαι.

λα'

1 * Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρημα-
2 τισμός, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. * τί τέκνον τη-
ρήσεις τί; ῥήσεις θεοῦ, πρωτογενὲς σοὶ λέγω υἱὲ τί τέκνον ἐ-
μῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν;
3 * μὴ δῷς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον
4 εἰς ὑστεροβουλίαν. * μετὰ βουλῆς πάντα ποίει, μετὰ βου-
λῆς οἰνοπότει, οἱ δυνάσται θυμώδεις εἰσίν. οἶνον μὴ
5 πινέτωσαν. * ἵνα μὴ πιόντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας
καὶ ὀρθὰ κρῖναι, οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς.
6 * δότε μέθην τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύ-
7 ναις. * ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ
8 μνησθῶσιν ἔτι. * υἱὲ ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ, καὶ
9 κρῖνε πάντας ὑγιῶς. * ἄνοιγε σὸν στόμα, καὶ κρῖνε δι-
καίως, διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ.
10 * ἀλεφ. Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; τιμιωτέρα
11 δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. * βήθ. θαρσεῖ ἐπ' αὐ-
τῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ
12 ἀπορήσει. * γίμελ. ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὸν καὶ οὐ κα-
13 κὸν πάντα τὸν βίον. * δάλεθ. μηρυομένη ἔρια καὶ λίνον ἐ-
14 ποίησεν εὔχρηστα ταῖς χερσὶν αὐτῆς. * ἤ. ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς
ἐμπορευομένη, μακρόθεν συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον.

תרגום

22 תְּחוֹת עַבְדָּא כַּד נִמְלֹךְ וְטַפְשָׁא יִשְׂבַּע לַחְמָא ׃ 23 דִּתְחוֹת שְׂנוּאֲתָא דַּהֲוְיָא לְגַבְרָא וְאַמְתָא דִּי יָרְתָה לְרִבּוֹנְתָהּ ׃ 24 אַרְבְּעָא
אִנּוּן דִּזְעִירִין בְּאַרְעָא וְהִנּוּן חַכִּימִין וּמְחַכְּמִין ׃ 25 שׁוּמְשְׁמָנֵי לָא עֲשִׁין עַמְּהוֹן וּמַתְקְנִין בְּקַיְטָא מֵיכַלְהוֹן ׃ 26 וְחַגְסֵי דְּעַמְּהוֹן לָא
תַּקִּיף וְעָבְדִין לְהוֹן בֵּיתָא בְּקֵרָתֵי ׃ 27 וְקַמְצֵי דְּמַלְכָּא לֵית לְהוֹן וּמִתְכַּנְשִׁין כֻּלְּהוֹן כַּחֲדָא ׃ 28 וְאַקְמְתָא דִּמְסַכְּכָה בִּידָיהָ וְעָמְדָא בְּבֵיתָא
דְּמַלְכֵי ׃ 29 תְּלָתָא אִנּוּן דְּשַׁפִּירָן הִלְכָתְהוֹן וְאַרְבְּעָא דְּשַׁפִּיר מַהְלְכִין ׃ 30 אַרְיָא גְּבַר בִּבְעִירָא וְלָא הָפֵךְ מִן־כָּל־מִדַּעַם ׃
31 וְאַכְּכָא דִּמְזַרְזַל בֵּינַת תַּרְנְגוֹלֵי וְתַיְשָׁא דְּאָזֵל בֵּית גִּיּוֹרָא וּמַלְכָּא דְּקָאֵם וּמְמַלֵּל בֵּית עַמֵּהּ ׃ 32 לָא־תִתְרוֹרֵם דְּלָא תִטְפַּשׁ וְלָא־
תוֹשֵׁט אִידָךְ לְפֻמָּךְ ׃ 33 דְּמַן דִּמְעַצֵּא חֲלָבָא נָפְקָא חֶמְאָתָא וּמִן כְּבוּשָׁא דְּרֻגְזָא נָפֵק דְּמָא וּמִן חַרְיָנָא דְּאַפֵּי נָפֵק דִּינָא ׃

לא

1 מִלּוֹהִי דִּלְמוֹאֵל מַלְכָּא נְבִיּוּתָא וּמַרְדּוּתָא דִּרְדָתֵהּ אִמֵּהּ וַאֲמַרַת לֵהּ ׃ 2 מַה־בְּרִי וַי בַּר־כַּרְסִי וַי בַּר נִדְרַי ׃ 3 לָא־תִתֵּן לִנְשֵׁי חֵילָךְ וְאָרְחָתָךְ
לִבְנַת מַלְכִּין ׃ 4 אִזְדְּהַר מִן מַלְכֵּי לְמוֹאֵל מִן מַלְכֵּי דְּשָׁתַיִן חַמְרָא וּמִן־שַׁלִּיטוֹנֵי דְּשָׁתַיִן שִׁכְרָא ׃ 5 לָא־תִשְׁתֵּי וְתִטְעֵי הֲוָנָךְ וְתִשְׁנֵא דִּינְהוֹן דְּכֻלְּהוֹן
בְּנֵי עַנְיֵי ׃ 6 הַבוּן שִׁכְרָא לַאֲבִילֵי וְחַמְרָא לִמְרִירֵי נַפְשָׁא ׃ 7 וְנִשְׁתֵּה וְנִטְעוֹן מִסְכֵּנוּתְהוֹן וְשַׁחֲקֵיהוֹן לָא נִזְכְּרוּן תּוּב ׃ 8 פְּתַח פֻּמָּךְ
לְהוֹן דְּלָא מַפְסוֹ דִּין וְדוּן לְכֻלְּהוֹן בְּנֵי עוּלֵי ׃ 9 פְּתַח פֻּמָּךְ וְדוּן צִדְקְתָא וְדוּן לַעֲנְיֵי וְלַעֲלִיבֵי ׃ 10 אִתְּתָא כְּשֶׁרְתָּא מַנִּי יִשְׁכַּח יַקִּירָא הִיא
מִן כֵּיפֵי טַבְתָּא ׃ 11 דְּתַכֵּל עֲלַהּ לִבֵּהּ דְּבַעְלַהּ וְלָא מִתְבַּזַּא וְלָא חָסְרָא ׃ 12 פָּרְעָתֵהּ טַבְתָּא וְלָא־בִישְׁתָּא כָּל־יוֹמֵי חַיֶּיהָא ׃
13 תְּבַעַת עַמְרָא וְכִתָּנָא וְעָבְדַת הֵיךְ צְבִיָּנָא דְּאִידָהּ ׃ 14 וַהֲוָת הֵיךְ אִלְפָּא דְּתַגָּרָא דְּמִן־רַחִיק אַתְיָא מֵיכַלְתָּא ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Propter seruũ cùm regnauerit, & propter insipientẽ qui saturatur pane. 23 Propter odiosam quæ fuit viro, & ancillã quæ fuerit hæres dominæ suæ. 24 Quatuor sunt minima in terra, & sunt sapientia & erudita. 25 Formicæ quarũ populus nõ est fortis, & præparãt in æstate cibum suum. 26 Et cuniculi quorum populus non est fortis, & faciunt sibi domos in petris. 27 Et locustæ quæ non habent regem, & congregantur omnes in vnum. 28 Et aranea manibus tegumenta facit, & stat in domo regum. 29 Tria sunt quorum gressus pulchri sunt, & quatuor quæ pulchrè gradiuntur. 30 Leo fortissimus in animalibus, & non fugatur à quoquam. 31 Et gallus succinctus inter gallinas, & hircus syluestris qui vadit in domum peregrini, & rex qui stat & loquitur in domo populi sui. 32 Ne te extollas, ne sis insipiens, neque extendas manũ tuam ad os tuum. 33 Quia qui exprimit lac, elicit butyrum: & de expressione furoris exit sanguis, & de naribus vultus exit contentio.

CAP. XXXI.

VErba Lamuelis regis: Prophetia & eruditio, qua erudiuit eum mater sua, & dixit ei: 2 Quale væ fili mi, væ fili vteri mei, væ fili votorũ meorum. 3 Ne dederis mulieribus fortitudinẽ tuam, & vias tuas filiabus regum. 4 Obserua te à regibus Lamuel, à regibus qui bibunt vinum, & à potentibus qui bibunt siceram. 5 Ne fortè bibas & peruertas rationem tuam, & mutes iudicia omnium filiorum pauperum. 6 Date siceram lugentibus, & vinum his qui amaro sunt animo. 7 Vt bibant & obliuiscantur egestatis suæ, & detritarum vestium non recordentur amplius. 8 Aperi os tuum his qui non peruertunt iudiciũ, & iudica omnes filios peruersorũ. 9 Aperi os tuum, & iudica iustitiam, & ius redde pauperibus, & iniuriã patientibus. 10 *Aleph.* Mulierem bonam quis inueniet? pretiosior est lapidibus optimis. 11 *Beth.* Confidit in ea cor viri sui, & non spoliatur neque indiget. 12 *Gimel.* Reddet ei bonum & non malum omnibus diebus vitæ suæ. 13 *Daleth.* Quæsiuit lanam & linum, & operata est iuxta voluntatem manuum suarum.
14 *He.* Et facta est sicut nauis mercatoris, cuius è longinquo affertur cibus.

15 * וַתָּקָם ׀ בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ׃
16 * זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה כָּרֶם׃
17 * חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ׃
18 * טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ׃
19 * יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ׃
20 * כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן׃
21 * לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים׃
22 * מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ׃
23 * נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ׃
24 * סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי׃
25 * עֹז־וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן׃
26 * פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ׃
27 * צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃
28 * קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ׃
29 * רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל־כֻּלָּנָה׃
30 * שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל׃
31 * תְּנוּ־לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ׃

15 * *Vau.* De nocte surrexit, deditque prędā domesticis suis, & cibaria ancillis suis.
16 * *Zain.* Considerauit agrum & emit eū: C de fructu manuū suarū plantauit vineā.
17 * *Heth* Accinxit fortitudine lūbos suos, & roborauit brachium suum.
18 * *Teth.* Gustauit quoniam bona est negotiatio eius, non extinguetur in nocte lucerna eius.
19 * *Iod.* Manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fusum.
20 * *Caph.* Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem.
21 * *Lamed.* Non timebit domui suę à frigoribus niuis; omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus.
22 * *Mem.* Stragulatam vestem fecit sibi, byssus & purpura indumentum eius.
23 * *Nun.* Nobilis in portis vir eius, quan D do sederit cum senatoribus terræ.
24 * *Samech.* Sindonem fecit & vendidit, & cingulum tradidit Chananæo.
25 * *Ain.* Fortitudo & decor indumentū eius, & ridebit in die nouissimo.
26 * *Phe.* Os suum aperuit sapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius.
27 * *Sade.* Cōsiderauit semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit.
28 * *Coph.* Surrexerunt filij eius, & beatissimā prædicauerūt: vir eius laudauit eam.
29 * *Res.* Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.
30 * *Sin.* Fallax gratia & vana est pulchritudo: mulier timēs Dñm, ipsa laudabitur.
31 * *Thau.* Date ei de fructu manuū suarū, & laudent eam in portis opera eius.

תרגום

15 וְקַמַת כְּלֵילְיָא וְיַהֲבַת מְזוֹנָה לְבֵיתָהּ וּפִלְחָנָא לְטַלְיָתָהּ׃ 16 וְאִתְחַשְּׁבַת בְּחַרְעֵיתָא וְנָסְבַת חַקְלָא וְסָדֵי דְרַדְיָא נְצָבַת כַּרְמָא׃
17 וַאֲסָרַת בְּתָשְׁנָא חַרְצָהָא וְתַקִּיפַת דְּרָעֵיהָ׃ 18 וְטַעֲמַת מָטוּל דְּטָבְתָּהּ תִּגְרוּתָהּ וְלָא־דָעֵךְ בְּלֵילְיָא שְׁרָגָהּ׃
19 יְדָהָא פְּשָׁטָא בְּכִשָּׁרָא וִידָהָא לָבְכִין סָעֲדָא׃ 20 יְדָהּ פְּשָׁטָא לְעַנְיָא וְדְרָעֵיהָ אוֹשְׁטָא לַעֲלֵבֵי׃
21 לָא יְדַחֲלִין בְּנֵי בֵיתָהּ מִן־חַלְגָא טָטוּל דְּכָל־הוֹן בְּנֵי בֵיתָהּ לְבִישִׁין תְּוִי וְחוֹרִיתָא׃ 22 תִּשְׁוְיָתָא עֲבָדַת לָהּ בּוּצָא וְאַרְגְּוָנָא לִבּוּשָׁהּ׃
23 יְדִיעַ בְּתָרַע בִּינַת מְדִינְתָּא בַּעְלָהּ כַּד יָתֵב הוּא עִם־סָבֵי־אַרְעָא׃ 24 פָּתְגָא עֲבָדַת וְזַבְּנַת וְזוֹנְרָא יְהַבַת לְכְנַעֲנָאָה׃
25 עָשְׁנָא וְתֻקְפָּא לִבּוּשָׁהּ וְגָחֲכָא בְּיוֹמָא אָחֳרָיְתָא׃ 26 פֻּמָּהּ פְּתַחַת בְּחָכְמְתָא וְנָמוּסָא דְחִסְדָּא עַל־לִשָּׁנָהּ׃
27 וְגָלְיָן אָרְחָתָא דְבֵיתָהּ וְלַחְמָא חֲבִינְוָתָא לָא אָכְלָה׃ 28 קָמוּ בְנָהָא וְיַהֲבִין לָהּ טוּבָא בַּעְלָהּ וּמְשַׁבְּחָהּ׃
29 סַגִּיאָן בְּנָתָא דְקָנְיוּ וְאַתְּ עֲבַרְתְּ עַל־כֻּלְּהֶן׃ 30 מְטוּל דְּשִׁקְרָא הוּא חָנָא וּסְרִיךְ הוּא שְׁפִירָא אִתְּתָא דַּחֲלַת יְהָוָה הִיא תִשְׁתַּבַּחְתָּא׃
31 הַבוּ לָהּ מִן פֵּרֵי יְדָהָא וְיִשַּׁבְּחָנָהּ עוֹבָדֶיהָ בְּתַרְעֵי׃

נשלם ספר משלי

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א ם

15 * καὶ ἀνέστη ἔτι νυκτὸς καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ αὐτῆς καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίναις. 16 * ζάϊν. διεωρήσατο γεωργιον καὶ ἐπρίατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφύτευσε κλῆμα. 17 * ἡθ. ἀνεζωσατο μὴν ἰσχυρὰς τοὺς ὀσφῦς αὐτῆς, ἤρεισε δὲ βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον. 18 * τήθ. ἐγεύσατο ὅτι καλὸν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ ἀπὸ νυκτὸς οὐ σβέσει ὅλως τὸν λύχνον αὐτῆς. 19 * ἰὼθ. τοὺς πήχεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον. 20 * χάφ. χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πτωχῷ, καρπὸν δὲ ἐξέτεινε πτωχῷ. 21 * λάμεδ. οὐ φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ. πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰσί. 22 * μήμ. διστὰς χλαίνας ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐν δὲ βύσσῳ καὶ πορφύρᾳ ἑαυτὴν ἐνέδυμα τεν. 23 * νὼν. περίβλεπτος δὲ γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων τῆς γῆς. 24 * σάμεχ. σινδόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο, περιζώματα δὲ τοῖς χαναναίοις. 25 * ἄϊν. ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ εὐφροσύνῃ ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. 26 * φὴ. στόμα δὲ αὐτῆς ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομοθέτιμος, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. 27 * σαδὴ. σεσιώπηκε διατελοῦσα οἰκίαν αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγε. 28 * κὼφ. ἀνέστησαν τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτήν. 29 * ῥὼ. πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλαὶ ἐποίησαν δυνάμεις, ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας πάσας. 30 * σὶν. ψευδὴς ἀρέσκεια καὶ μάταιον κάλλος οὐκ ἔστιν ἐν γυναικὶ γὰρ συνετῇ εὐλογεῖται· φόβου δὲ κυρίου αὕτη αἰνείτω. 31 * θαῦ. δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς, καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 *Vau.* Et surrexit in nocte, & dedit escam domui suæ, & pensum ancillis suis. 16 *Zain.* Et cogitauit in consilio, & accepit agrum, & de fructibus manuum suarú plantauit vineam. 17 *Heth.* Et succingit fortitudine lumbos suos, & accingit brachia sua. 18 *Teth.* Et gustauit quoniam bona est negotiatio sua, & non extinguetur in nocte lucerna eius. 19 *Iod.* Manum suam extendit ad vertibulum, & manus eius tenuerunt fusum. 20 *Caph.* Manum suam extendit ad inopem, & brachia sua misit iniuriam patientibus. 21 *Lamed.* Non timebunt filij domus eius à niue, quoniam omnes domestici eius vestiti sunt coccineis. 22 *Mem.* Strata fecit sibi: byssus & purpura indumentum eius. 23 *Nun.* Notus est in prouinciis maritus eius, quando sederit cum senioribus terræ. 24 *Samech.* Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit mercatori. 25 *Ain.* Fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouissimo. 26 *Phe.* Os suum aperuit in sapientia, & lex gratiæ in lingua eius. 27 *Sadic.* Manifestæ sunt viæ domus eius, & panem pigredinis non comedit. 28 *Coph.* Surrexerunt filij eius, & beatitudinem illi dederunt: vir eius & laudauit eam. 29 *Res.* Multæ filiæ possederunt diuitias, sed tu superasti vniuersas. 30 *Sin.* Quoniam fallax est gratia, & vana pulchritudo: mulier timens Deum, ipsa laudatur. 31 *Thau.* Date ei de fructibus manuum suarum, & laudent eam opera sua in portis.

PROLOGVS BEATI HIERONYMI
IN LIBRVM ECCLESIASTEN.

MEMINI me ante hoc ferme quiquennium, cùm adhuc Romæ essem & Ecclesiasten sanctæ Blesillæ legerem, vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem, & omne quod in mundo cerneret, putaret esse pro nihilo, rogatū ab ea, vt in morem commētarioli, obscura quæq; dissererem, vt absque me posset intelligere quæ legebat. Itaque quoniam in procinctu nostri operis subita morte subtracta est, & vbi non meruimus, ô Paula & Eustochium, talem vitæ nostræ habere consortem, tantoque vulnere tunc percussus obmutui; nunc in Bethleem positus, angustiore videlicet ciuitate, & illius memoriæ & vobis reddo quod debeo: Hoc breuiter admonens, quòd nullius auctoritatem secutus sum, sed de Hebræo transferens, maximè septuaginta Interpretū consuetudini me coaptaui; in his duntaxat quæ non multum ab Hebraicis discrepant. Interdum Aquilæ quoq; & Symmachi & Theodotionis recordatus sum; vt nec nouitate nimia lectoris studium deterrerē, nec rursum contra conscientiam eamm, fonte veritatis omisso, opinionum riuulos consectarer.

א

1 דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלָםִ׃
2 הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל
הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל׃
3 מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃
4 דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת׃
5 וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף
זוֹרֵחַ הוּא שָׁם׃
6 הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב ׀ סֹבֵב
הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ׃
7 כָּל־הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל־הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא
אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת׃
8 כָּל־הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא־יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא־
תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא־תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ׃
9 מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה הוּא
שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל־חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
10 יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה־זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה
לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵנוּ׃
11 אֵין זִכְרוֹן לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ לֹא־
יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה׃
12 אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָםִ׃
13 וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה עַל כָּל־
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא ׀ עִנְיַן רָע נָתַן
אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃
14 רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

LIBER ECCLESIASTES.

CAP. I.

1 VErba Eccleſiaſtes filij Da-
A uid regis Hieruſalem.
2 * Vanitas vanitatũ, di- Infra.
xit Eccleſiaſtes: vanitas va
nitatũ & omnia vanitas.
3 * Quid habet amplius
homo de vniuerſo labore ſuo quo laborat
4 ſub ſole? * Generatio præterit, & genera-
tio aduenit, terra autem in æternum ſtat.
5 * Oritur ſol & occidit, & ad locum
6 ſuum reuertitur, ibiq; renaſcens, * Gyrat
per Meridiem, & flectitur ad Aquilonem.
Luſtrans vniuerſa in circuitu pergit ſpiri-
7 tus, & in circulos ſuos reuertitur. * Omnia
B flumina intrant in mare, & mare non re-
dundat. Ad locum vnde exeunt flumina,
8 reuertuntur, vt iterum fluant. * Cunctæ
res difficiles, nõ poteſt eas homo explicare
ſermone. Non ſaturatur oculus viſu, nec
9 auris auditu impletur. * Quid eſt quod Prou.
fuit? Ipſum quod futurum eſt. Quid eſt
quod factum eſt? Ipſum quod faciendum
eſt. Nihil ſub ſole nouum.
10 * Nec valet quiſquam dicere, Ecce hoc
recens eſt. Iam enim præceſſit in ſeculis
quæ fuerunt ante nos.
11 * Non eſt priorum memoria, ſed nec
C eorum quidẽ quæ poſtea futura ſunt, erit
recordatio apud eos qui futuri ſunt in no-
uiſsimo.
12 * Ego Eccleſiaſtes fui rex Iſrael in Hie-
13 ruſalem. * Et propoſui in animo meo
quærere & inueſtigare ſapienter de omni-
bus quæ fiunt ſub ſole. Hanc occupationẽ
peſsimam dedit Deus filiis hominum, vt
occuparentur in ea.
14 * Vidi quæ fiunt cuncta ſub ſole: & ecce
vniuerſa vanitas & afflictio ſpiritus.

ECCLESIASTES.

CAP. I.

VErba Eccleſiaſtæ filij Dauid 1
regis Iſrael in Hieruſalem.
** Vanitas vanitatũ, dixit* 2
Eccleſiaſtes: vanitas vanita-
*tum, omnia vanitas. * Quæ* 3
abundantia homini in omni
labore ſuo quo laborat ſub ſole?
** Generatio vadit & generatio venit, &* 4
terra in ſeculum ſtetit.
** Et oritur ſol, & occidit ſol, & in locum* 5
ſuum trahit, oriens ipſe illic,
** Vadit ad Notum, & circuit ad Boream:* 6
circuit circuens, vadit ſpiritus, & ad circulos
ſuos conuertitur ſpiritus.
** Omnes torrentes eunt ad mare, & mare* 7
non eſt repletum. Ad locum quò torrentes va-
dunt, illuc ipſi conuertuntur ad eundum.
** Omnes ſermones implicati, non poterit vir* 8
ad loquendum, & non replebitur oculus viſu,
& non replebitur auris ab auditu.
** Quid quod fuit? ipſum quod futurum eſt.* 9
& quid quod factum eſt? ipſum faciendum: &
non eſt omne recens ſub ſole.
** Qui loquetur & dicet: Ecce hoc nouum* 10
eſt, iam fuerunt in ſeculis quæ fuerunt ab ante
nos.
** Non eſt memoria primis, & ſaltem vl-* 11
timis factis non eſt eis memoria cum futuris in
nouiſſimo.
** Ego Eccleſiaſtes fui rex ſuper Iſrael in Hie-* 12
ruſalem.
** Et dedi cor meum ad exquirendum & ad* 13
conſiderandum in ſapientia de omnibus quæ
fiunt ſub cælo, quoniam occupationem malam
dedit Deus filiis hominum, vt occuparentur
in ea.
** Vidi omnia opera quæ facta ſunt ſub ſole,* 14
& ecce omnia vanitas & electio ſpiritus.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ.

κεφ. α'.

1 Ρήματα ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ βασι-
2 λέως ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ. * ματαιό-
της ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής,
ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα μα-
3 ταιότης. * τίς περίσσεια τῷ ἀνθρώπῳ ἐν
παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον;
4 * γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν
αἰῶνα ἕστηκε.
5 * καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος καὶ εἰς τὸν
6 τόπον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ * πορεύεται
πρὸς νότον καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλοῖ κυκλῶν πο-
ρεύεται πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦ-
7 μα. * πάντες οἱ χείμαρροι πορεύονται εἰς τὴν θά-
λασσαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη. εἰς τὸν
τόπον οὗ οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέ-
φουσι τοῦ πορευθῆναι.
8 * πάντες οἱ λόγοι ἔγκοποι, οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λα-
λεῖν, καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν· καὶ οὐ
πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροάσεως.
9 * τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον. καὶ τί τὸ πεποιη-
μένον; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον· καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφα-
10 τον ὑπὸ τὸν ἥλιον. * ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο και-
νόν ἐστιν, ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμ-
11 προσθεν ἡμῶν. * οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις καί γε
τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις οὐκ ἔστι αὐτοῖς μνήμη μετὰ τῶν γενη-
σομένων εἰς τὴν ἐσχάτην.
12 * ἐγὼ ἐκκλησιαστὴς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραὴλ
13 ἐν ἱερουσαλήμ. * καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκ-
ζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάν-
των τῶν γενομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ὅτι περισπασμὸν πο-
νηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶ-
14 σθαι ἐν αὐτῷ. * εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τὰ πε-
ποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ πάντα ματαιότης καὶ
προαίρεσις πνεύματος.

תרגום

א

פִּתְגָמֵי קֹהֶלֶת הוּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד מַלְכָּא דַּהֲוָה בִּירוּשְׁלֵם׃ 2 אֲמַר בְּמֵימְרֵהּ הֲבֵל הֲבָלִים עָלְמָא הָדֵין הֲבֵל הֲבָלִים כָּל־מַה־דְּטָרְחַת
כּוּלָּא הֲבָלוּ׃ 3 מַה־מּוֹתַר אִית לֶאֱנָשׁ בָּתַר דִּימוּת מִכָּל־טָרְחֵהּ דְּהוּא טָרַח תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין׃ 4 דָּרָא אָזֵל וְדָרָא
אָתֵי וְאַרְעָא לְעָלְמֵי עָלְמִין קַיְמָא׃ 5 וְיָדְנַח שִׁמְשָׁא בִּימָמָא מִן סְטַר מַדִּנְחָא וְעָאֵל שִׁמְשָׁא לִסְטַר מַעַרְבָא בְּלֵילְיָא וּלְאַתְרֵהּ שָׁאִף וְאָזֵל אֹרַח
תְּהוֹמָא וְדָנַח לְמָחַר מֵאֲתַר דְּהוּא דָנַח מִתַּמָּן מֵאֶתְמָלֵי׃ 6 אָזֵל כָּל־סְטַר דָּרוֹמָא וּמְחַזַּר לִסְטַר צִפּוּנָא אֹרַח תְּהוֹמָא מְחַזַּר מְחַזַּר וְאָזֵל רוּחָא וְעַל־
סַחְרָנוּהִי תָּאֵב רוּחָא׃ 7 כָּל־נַחְלַיָּא וּמַבּוּעֵי מַיָּא אָזְלִין וְנָגְדִין לְמֵי אוֹקְיָנוֹס דְּמַסְחַר לְעָלְמָא וְאוֹקְיָנוֹס לֵיתוֹהִי מִתְמְלֵי וּלְאַתְרָא דְּנַחְלַיָּא
אָזְלִין וְנָגְדִין תַּמָּן אִנּוּן תָּיְבִין לְמֵיזַל מִצִּנּוֹרֵי תְהוֹמָא׃ 8 כָּל־פִּתְגָמַיָּא דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא אִשְׁתַּלְהִיו בְּהוֹן נְבִיאַיָּא קַדְמָאִין וְלָא יְכִלוּ
לְמִשְׁכַּח סוֹפֵיהוֹן בְּרַם הָכִי לֵית לֵהּ רְשׁוּ לִגְבַר לְמַלָּלָא מַה דַּעֲתִיד לְמֵיתֵי בַּתְרוֹהִי וְלָא יְכִלָא עֵינָא לְמֶחֱזֵי כָּל מַה דַּעֲתִיד לְמֵיהֵי בְעָלְמָא וְלָא יְכִלָא
אֻדְנָא לְאִתְמְלָאָה מִלְּמִשְׁמַע פִּתְגָמֵי כָּל־דָּיְרֵי אַרְעָא׃ 9 מַה דַּהֲוָה מִן קַדְמַת דְּנָא הוּא דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בָּתַר כֵּן וּמַה דְּאִתְעֲבֵד מִן קַדְמַת דְּנָא
הוּא דַּעֲתִיד לְאִתְעוֹבָדָא עַד סוֹף כָּל־דָּרֵי עָלְמָא וְלֵית כְּלוּם פִּתְגָם חֲדַת בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא׃ 10 אִית פִּתְגָם דְּיֵימַר אֱנָשׁ חֲזֵי דֵּין פִּתְגָם
חֲדַת הוּא הָא כְּבַר הֲוָה לְעָלְמִין בְּיוֹמֵי דָּרַיָּא דִּי־הֲווֹ קַדְמָנָא׃ 11 לֵית דָּכְרָנָא לְדָרַיָּא וְאַף לְבַתְרַיָּא דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי לָא יְהֵי לְהוֹן דָּכְרָנָא
עִם דָּרַיָּא דִּיהוֹן בְּיוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא׃ 12 אֲנָא קֹהֶלֶת הֲוֵיתִי מַלְכָּא עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשְׁלֵם׃
13 וּמְסָרֵית יַת לִבִּי לְמִתְבַּע אֻלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ וּלְאַלָּלָא חָכְמְתָא עַל־כָּל־מַה דְּאִתְעֲבֵד תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין וְחָזֵית דְּכָל־עוֹבָדֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא
חִיבָא עִנְיָן בִּישׁ דִּיהַב יְיָ לִבְנֵי אֱנָשָׁא לְאִסְתַּגָּפָא בֵּהּ׃
14 חֲזֵיתִי יַת־כָּל־עוֹבָדֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא דִּי־אִתְעֲבִדוּ תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין וְהָא כּוּלָּא הֲבָלוּ וּתְבִירוּת רוּחָא׃

INTERPRETATIO LATINA PARAPHRASIS CHALDAICAE LIBRI ECCLESIASTES,

Interprete Benedicto Aria Montano Hiſpalenſi.

CAP. I.

VERBA Eccleſiaſtæ (ipſe eſt Selomoh) filij Dauid regis qui fuit in Ieruſalem. 2 Dixit in verbo ſuo: Vanitas vanitatum ſeculũ hoc: vanitas vanitatum omne quod laboraui, omnino vanitas. 3 Quid reliquum eſt homini poſtquam mortuus fuerit, de omni labore ſuo, quem ipſe laborauit ſub ſole in hoc ſeculo? 4 Generatio abit & generatio venit, & terra in ſecula ſeculorum ſtat. 5 Oritur ſol in die ex latere Orientis, & ingreditur ſol in latus Occidentis in nocte, & ad locum ſuũ anhelat, & ambulat per viã abyſſi, & oriturus eſt cras ex loco vnde ipſe ortus eſt heri. 6 Perambulat omne latus Meridiei, & redit ad latus Aquilonis via abyſſi: gyrat, circuit, & ambulat ſpiritus, & per circuitus ſuos reuertitur ſpiritus. 7 Omnia flumina & ſcaturigines aquarum vadunt & fluunt in mare Oceanum, quod circuit mundũ, & Oceanus non impletur: & ad eundem locũ quò flumina vadunt & fluunt, ipſa redeunt, vt vadant per meatus abyſſi. 8 In omnibus verbis quæ parata ſunt vt fiant in ſeculo, defatigati ſunt prophetæ antiqui, & nõ potuerunt inuenire fines eorum: verùm vtique non eſt facultas viro vt loquatur quod venturum eſt poſt ſe, & non poteſt oculus videre omne quod futurum eſt vt accidat in mundo, & non poteſt auris impleri audiendo verba omnium incolarum terræ. 9 Id quod fuit ab antiquo, ipſum eſt quod futurum eſt poſthac: & id quod factum eſt ab antiquo, ipſum eſt quod futurum eſt vt fiat vſque ad finem omnium generationum ſeculi: & non eſt vlla res noua in ſeculo hoc ſub ſole. 10 Eſt res de qua dicat homo, Vide, hæc res noua eſt, ecce antè fuit in ſeculo in diebus generationum, quæ fuerunt ante nos. 11 Non eſt memoria generationibus & etiã poſteris qui futuri ſunt, non erit illis memoria cum generationibus quæ erunt in diebus regis Chriſti. 12 Ego Eccleſiaſtes fui rex ſuper Iſrael in Ieruſalẽ. 13 Et tradidi cor meũ ad inueſtigandam doctrinam à Domino, & ad explorandam ſapientiam de omni quod factũ eſt ſub ſole in mundo hoc: & vidi quòd omnia facta filiorũ hominis obnoxia ſint negocio malo quod dedit Dominus filiis hominis, vt affligerentur in eo. 14 Vidi omnia facta filiorum hominis quæ fiunt ſub ſole in mundo hoc: & id omne vanitas & confractio ſpiritus.

15 * מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות׃
16 * דברתי אני עם לבי לאמר אני הנה הגדלתי
והוספתי חכמה על כל אשר היה לפני על
ירושלם ולבי ראה הרבה חכמה ודעת׃
17 * ואתנה לבי לדעת חכמה ודעת הללות
ושכלות ידעתי שגם זה הוא רעיון רוח׃
18 * כי ברב חכמה רב כעס ויוסיף דעת יוסיף
מכאוב׃

ב

1 * אמרתי אני בלבי לכה נא אנסכה בשמחה
וראה בטוב והנה גם הוא הבל׃
2 * לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עשה׃
3 * תרתי בלבי למשוך ביין את בשרי ולבי נהג
בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר אראה אי זה
טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמים מספר
ימי חייהם
4 * הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים׃
5 * עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ
כל פרי׃
6 * עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער
צומח עצים׃
7 * קניתי עבדים ושפחות ובני בית היה לי גם
מקנה בקר וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני
בירושלם׃
8 * כנסתי לי גם כסף וזהב וסגלת מלכים
והמדינות עשיתי לי שרים ושרות ותענגות בני
האדם שדה ושדות׃
9 * וגדלתי והוספתי מכל שהיה לפני בירושלם
אף חכמתי עמדה לי׃

15 * Peruersi difficilè corrigũtur, & stultorũ
16 infinitus est numerus. * Locutus sum in
D corde meo dicẽs: Ecce magnus effect⁹ sum & præcessi omnes sapientia qui fuerũt ante me in Hierusalẽ, & mens mea contemplata est multa sapienter, & didici.
17 * Dediq́ue cor meum vt scirem prudentiam atque doctrinam, erroresq́ue & stultitiam. Et agnoui quòd in his quoque esset labor & afflictio spiritus.
18 * Eò quòd in multa sapientia multa sit indignatio; & qui addit scientiam, addit & dolorem.

CAP. II.

1 Dixi ego in corde meo: Vadã & affluam
A delitiis, & fruar bonis. Et vidi quòd hoc quoque esset vanitas.
2 * Risum reputaui errorem, & gaudio dixi: Quid frustra deciperis?
3 * Cogitaui in corde meo abstrahere à vino carnem meam, vt animum meũ transferrem ad sapientiam, deuitaremq́ue stultitiam, donec viderem quid esset vtile filiis hominum, quo facto opus est sub sole numero dierum vitæ suæ.
4 * Magnificaui opera mea: ædificaui mihi domos, & plantaui vineas.
5 * Feci hortos & pomaria, & conseui ea cuncti generis arboribus.
6 * Et exstruxi mihi piscinas aquarum, vt irrigarem syluam lignorũ germinantium.
7 * Possedi seruos & ancillas, multamq́ue familiam habui. Armenta quoque & magnos ouium greges vltra omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem.
8 * Coaceruaui mihi argentum & au-
B rum, & substantias regum & prouinciarum. Feci mihi cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominum, scyphos & vrceolos in ministerio ad vina fundenda.
9 * Et supergressus sum opibus omnes qui ante me fuerunt in Hierusalem. Sapientia quoque perseuerauit mecum.

15 * *Peruersum non poterit vt ornatum sit, posteritas non poterit vt numerata sit. Locutus sum ego in corde meo vt dicam:*
16 * *Ego ecce magnus effectus sum, & addidi sapientiam super omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem. Et cor meum vidit multa, sapientiam & cognitionem, parabolas & scientiam.*
17 * *Noui quòd & hoc est electio spiritus.*
18 * *Eo quòd in multitudine sapientiæ multitudo cognitionis; & qui addit cognitionem, addet dolorem.*

CAP. II.

1 *Dixi ego in corde meo: Veni iam experiar te in lætitia, & ecce in bono; & ecce & hoc vanitas.*
2 * *Risui dixi circulationem, & gaudio Quid hoc facis?*
3 * *Et consideraui si cor meum trahet vt vinum carnem meam, & cor meum duxit me in sapientia, & vt dominarer in lætitia, donec viderem quod bonum filiis hominum, quod faciẽt sub Sole, numerum dierum vitæ eorum.*
4 * *Magnificaui opus meum, ædificaui mihi domos, plantaui mihi vineas:*
5 * *Feci mihi hortos, & paradisos, & plantaui in eis lignum omne fructus.*
6 * *Feci mihi piscinas aquarum, vt rigarem ab eis syluam producentem ligna.*
7 * *Possedi seruos & ancillas, & vernæ nati sunt mihi: & possessio armenti boum & gregis ouium multa fuit mihi super omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem.*
8 * *Congregaui mihi & argentum & aurum, & possessiones regum & prouinciarum. feci mihi cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominis, pincernam & ancillas pincernas.*
9 * *Magnificatus sum & addidi vltra omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem, & sapientia mea stetit mihi.*

15 * διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆναι, καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι. ἐλάλησα ἐγὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοῦ λέγειν,
16 * ἐγὼ ἰδοὺ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἳ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ καρδία μου εἶδε πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν, παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην·
17 * ἔγνων ὅτι καί γε τοῦτ᾽ ἔστι προαίρεσις πνεύματος.
18 * ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα.

β.

1 * Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, δεῦρο δὴ πειράσω σε ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἴδε ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καί γε τοῦτο ματαιότης.
2 * τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν, καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τί τοῦτο ποιεῖς;
3 * καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου ἑλκύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου, καὶ καρδία μου ὡδήγησέ με ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ᾽ εὐφροσύνῃ, ἕως οὗ ἴδω ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὃ ποιήσουσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν.
4 * ἐμεγάλυνα ποίημά μου, ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐφύτευσά μοι ἀμπελῶνας,
5 * ἐποίησά μοι κήπους, καὶ παραδείσους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον παντὸς καρποῦ.
6 * ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ᾽ αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα.
7 * ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι, καί γε κτῆσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ.
8 * συνήγαγόν μοι καί γε ἀργύριον καί γε χρυσίον, καὶ περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν. ἐποίησά μοι ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας, καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας.
9 * ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα παρὰ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ, καί γε σοφία μου ἐστάθη μοι.

תרגום

15 גבר די סריבן ארחתה בעלמא הדין ומית בהון ולא הדר בתיובתא לית לה רשו לאתקנא בתר מותה וגבר חסיר באוריתא ופקודיא בחיוהי בתר מותה לית לה רשו לאתמנאה עם צדיקיא בגנתא דעדן׃ 16 מללת אנא בהרהור לבי למימר אנא אסגיתי ואוספת חכמתא על כל חכימיא די הוו קדמי בירושלם ולבי חזא סגיאות חכמתא ומנדעא׃ 17 ויהבת לבבי למדע חכמתא וחלחלתא דמלכותא ומנדעא וסכלתנו בחנת למדע דאף דין הוא תבירות רוחא לגבר דמשתדל למשכח יתהון׃ 18 ארום גבר דמסגי חכמתא כד יחוב ולא יהוב בתיובתא מסגי רגז מן קדם יי ודמוסיף מנדעא וימות בטליותה מוסיף כאב לבא לקריבוי׃

ב

1 אמרת אנא בלבבי אזל כען הכא ואבחן בחדוא ואחזי בטוב עלמא הדין וכדו מטא עלי צערא וסגופא אמרת במימרי הא אף דין הוא הבלו׃ 2 לחוכא אמרת בעדן צערי ליצנותא הוא ולחדוא מה הנאה אית לגבר דיעבדנה׃ 3 אללית בלבבי לנגדא בבית חמרא ית בשרי ולבי דבר בחכמתא ולאחדא בשטות עולימיא עד די בחנת וחזית איזן מנהון טב לבני אנשא דיעבדון עד דאנון קימין בעלמא הדין תחות שמשא מנין יומי חייהון׃ 4 אסגיתי עובדין טבין בירושלם בניתי לי בתין אנצבת לי כרמין׃ 5 עבדת לי גנת שקין ופרדסין וזרעת תמן כל מיני עשבין וכל אילני פירין׃ 6 עבדת לי פרקטנין דמיא לאשקאה מנהון אפילו חורשא די מרבי קיסין לאסקא׃
7 קניתי עבדין ואמהן וגדברין די ממנן על מזונא דביתי הוו לי לפרנסא יתי וית אנש ביתי אף קנין תורין ועאן הוה לי יתיר מכל דריא די הוו קדמי בירושלם׃ 8 כנשת לי אף אוצרין דכסף ודהב וסמברי מלכין ופלכין אתיהבו לי לכרגא עבדת בבית מקדשא זיני זמרא לזמרא בהון זמריא וזמריתא ותפנוקי בני אנשא ומרזבין דשדין מיא פושרי ומרזבין דשדין מיא חמימי׃
9 ואסגיתי טובא ואוספת עתרא מכל דריא די הוו קדמי בירושלם ברם חכמתי קמה לי והיא סיעת יתי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Vir cuius vię rebelles sunt in hoc seculo, & moritur in eis, nec reuertitur ad pœnitentiam, non est illi facultas corrigendi se post mortem suam. & vir deficiens in Lege & præceptis in vita sua, post mortem suam non est illi facultas vt numeretur cum iustis in paradiso. 16 Locutus sum ego in cogitatione cordis mei, dicendo: Ego auxi & addidi sapientiam super omnes sapientes qui fuerunt ante me in Ierusalem, & cor meum vidit magnitudinem sapientię & scientiæ. 17 Et dedi cor meum vt cognoscerem sapientiam & agitationem regni. & scientiam & intelligentiam probaui ad sciendum: quin etiam hoc ipsum fractio spiritus viro qui solicitus est ad inueniendum ea. 18 Namque vir qui multiplicat sapientiam, quando peccat, & non conuertitur ad pœnitentiam, multiplicat indignationem à Domino: & qui addit scientiam & moritur in pueritia sua, addit dolorem cordis propinquis suis.

CAP. II.

Dixi ego in corde meo: Veni nunc huc & tentabo lętitiã, & videbo bona seculi huius: & cumprimum aduenit super me angustia & afflictio, dixi in dicto meo, Ecce etiã hoc vanitas. 2 De risu dixi in tempore angustię meæ, Derisio est ipse. & gaudio: Quid emolumẽti est viro qui fecerit illud? 3 Exploraui in corde meo ad protrahẽdũ in domo vini carnẽ meã, & cor meũ duxit *me* in sapiẽtia, vt apprehẽderẽ stultitiam iuuenum, quoad tentarem & viderem quale ex illis bonum esset filiis hominis vt faciant quandiu ipsi manent in hoc seculo, sub Sole, numero dierum vitę suæ. 4 Multiplicaui opera bona in Ierusalem, ædificaui mihi domos, & plantaui mihi vineas. 5 Feci mihi hortos irriguos & paradisos: & seminaui ibi omnia genera herbarũ, & omnes arbores fructiferas. 6 Feci mihi piscinas aquarũ ad irrigandũ ex eis etiã syluã quæ alit ligna ad incendendũ. 7 Emi seruos & ancillas, & dispẽsatores qui prępositi essent victui domus meę: fuerũt mihi ad alẽdũ me & homines domus meæ: etiam possessio boum & ouium fuit mihi, plusquàm omnibus habitatoribus qui fuerunt ante me in Ierusalem. 8 Congregaui mihi etiam thesauros argenti & auri, & thesauri regum & regionum dati sunt mihi in tributo: feci in domo sanctuarij instrumenta musices, vt canerent in illis cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominis, & siphones qui effunderent aquas tepidas, & siphones qui effunderent aquas calidas. 9 Et multiplicaui bonum, & auxi diuitias præ omnibus habitatoribus qui fuerunt ante me in Ierusalem: verùm sapientia mea manebat mihi, & ipsa auxiliabatur mihi.

10 * וְכֹל אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא אָצַלְתִּי מֵהֶם לֹא־מָנַעְתִּי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׂמְחָה כִּי־לִבִּי שָׂמֵחַ מִכָּל־עֲמָלִי וְזֶה־הָיָה חֶלְקִי מִכָּל־עֲמָלִי׃
11 * וּפָנִיתִי אֲנִי בְּכָל־מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
12 * וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת וְסִכְלוּת כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־כְּבָר עָשׂוּהוּ׃
13 * וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן־הַסִּכְלוּת כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ׃
14 * הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וְיָדַעְתִּי גַם־אָנִי שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃
15 * וְאָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם־אֲנִי יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי אָז יוֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃
16 * כִּי אֵין זִכְרוֹן לֶחָכָם עִם־הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם־הַכְּסִיל׃
17 * וְשָׂנֵאתִי אֶת־הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי־הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃
18 * וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ שֶׁאַנִּיחֶנּוּ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי׃
19 * וּמִי יוֹדֵעַ הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל־עֲמָלִי שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַּם־זֶה הָבֶל׃
20 * וְסַבּוֹתִי אֲנִי לְיַאֵשׁ אֶת־לִבִּי עַל כָּל־הֶעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
21 * כִּי־יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל־בּוֹ יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ גַּם־זֶה הֶבֶל וְרָעָה רַבָּה׃

10 * Et omnia quæ desiderauerunt oculi mei non negaui eis, nec prohibui cor meũ quin omni voluptate frueretur, & oblectaret se in his quæ præparaueram. Et hanc ratus sum partem meã, si vterer labore meo.
11 * Cumque me conuertissem ad vniuersa opera quæ fecerant manus meæ, & ad labores in quibus frustrà sudaueram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi, & nihil permanere sub Sole.
12 * Transiui ad contemplandam sapientiam, erroresque & stultitiam. Quid est inquam homo, vt sequi possit regem factorem suum?
C
13 * Et vidi quòd tantum præcederet sapientia stultitiam, quantum differt lux à tenebris.
14 * Sapientis oculi in capite eius, stultus in tenebris ambulat. Et didici quòd vnus vtriusque esset interitus.
15 * Et dixi in corde meo: Si vnus & stulti & meus occasus erit, quid mihi prodest quòd maiorem sapientiæ dedi operam? Locutusq́; cũ mente mea animaduerti quòd hoc quoque esset vanitas.
16 * Non enim erit memoria sapientis similiter vt stulti in perpetuũ; & futura tẽpora obliuione cuncta pariter operiẽt. Moritur doctus similiter vt indoctus:
17 * Et idcircò tæduit me vitæ meæ videntem mala vniuersa esse sub Sole, & cuncta vanitatem & afflictionem spiritus.
18 * Rursus detestatus sum omnem industriam meam qua sub Sole studiosissimè laboraui, habiturus hæredem post me,
19 * quem ignoro vtrum sapiens an stultus futurus sit, & dominabitur in laboribus meis quibus desudaui & sollicitus fui. & est quicquam tam vanum?
20 * Vndè cessaui, renunciauitque cor meũ vltrà laborare sub Sole.
D
21 * Nam cùm alius laboret in sapientia, & doctrina, & sollicitudine, homini ocioso quæsita dimittit. & hoc quoque vanitas & magnum malum.

* Et omne quod petierunt oculi mei non abstuli ab eis. non prohibui cor meum ab omni lætitia, quoniam cor meum lætatum est in omni labore meo, & hoc fuit pars mea ab omni labore meo. 10
* Et aspexi ego in omnibus operibus meis quæ fecerunt manus meæ, & in labore quem laboraui vt facerem. & ecce omnia vanitas & electio spiritus, et non est abundantia sub Sole. 11
* Et aspexi ego vt viderem sapientiam & circulationem & stultitiam: quoniam quis homo qui ibit post consilium? simul quæcunque fecerunt illud. 12
* Et vidi ego quòd est excessus sapientiæ super stultitiam, vt excessus lucis super tenebras. 13
* Sapientis oculi eius in capite eius, & stultus in tenebris ambulat: et cognoui et ego quòd occursus vnus occurret omnibus eis. 14
* Et dixi ego in corde meo, quòd occursus stulti etiam mihi occurret mihi: & ad quid sapiens factus sum ego? quod reliquum est locutus sum in corde meo, quoniam stultus ex abundantia loquitur: quod & hoc vanitas. 15
* Quoniam non est memoria sapientis cum stulto in seculum, quoniam iam diebus venientibus omnia obliuioni data sunt. & quomodo morietur sapiens cum stulto? 16
* Et odio habui simul vitam. quoniam malum in me opus quod factum est sub Sole, quia omnia vanitas & electio spiritus. 17
* Et detestatus sum ego omnem laborẽ meum quem ego laboro sub Sole, quoniam dimittam eum homini futuro post me. 18
* Et quis nouit si sapiens erit an stultus? et si licentiosus erit in omni labore meo, quem laboraui, & quo sapiens factus sum sub Sole? et hoc vanitas. 19
* Et conuersus sum ego renunciare corde meo in omni labore quem laboraui sub Sole: 20
* Quoniam est homo quoniam labor eius in sapientia, & in cognitione, & in fortitudine. & homo qui non laborauit in eo, dabit illi partem eius, & hoc vanitas. & malum magnum 21

10 * καὶ πᾶν ὃ ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐκ ὑφεῖλον ἀπ᾽ αὐτῶν. οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφροσύνης, ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παντὶ μόχθῳ μου, καὶ τοῦτο ἐγένετο μερίς μου ἀπὸ παντὸς μόχθου μου.
11 * καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶσι ποιήμασί μου οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος, καὶ οὐκ ἔστι περίσσεια ὑπὸ τὸν ἥλιον.
12 * καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ περιφορὰν καὶ ἀφροσύνην, ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐλεύσεται ὀπίσω τῆς βουλῆς; σὺν τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτήν.
13 * καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι ἔστι περίσσεια τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην ὡς περίσσεια τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος.
14 * τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ ἄφρων ἐν σκότει πορεύεται, καὶ ἔγνων καί γε ἐγὼ ὅτι συνάντημα ἓν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.
15 * καὶ εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, ὡς συνάντημα τοῦ ἄφρονος καί γε ἐμοὶ συναντήσεταί μοι, καὶ ἵνα τί ἐσοφισάμην ἐγώ; τὸ περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου, διότι ἄφρων ἐκ περισσεύματος λαλεῖ, ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης·
16 * ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρονος εἰς αἰῶνα, καθότι ἤδη ταῖς ἡμέραις ταῖς ἐρχομέναις τὰ πάντα ἐπελήσθη. καὶ πῶς ἀποθανεῖται ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ ἄφρονος.
17 * καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν. ὅτι πονηρὸν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.
18 * καὶ ἐμίσησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου ὃν ἐγὼ μοχθῶ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γινομένῳ μετ᾽ ἐμέ.
19 * καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; καὶ εἰ ἐξουσιάσεται ἐν παντὶ μόχθῳ μου, ᾧ ἐμόχθησα καὶ ᾧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν ἥλιον; καί γε τοῦτο ματαιότης.
20 * καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποτάξασθαι τῇ καρδίᾳ μου ἐπὶ παντὶ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον·
21 * ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος ὅτι μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀνδρείᾳ. καὶ ἄνθρωπος ᾧ οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης. καὶ πονηρία μεγάλη

תרגום

10 וכל דבעו מני רבני סנהדרין לא כליתי מנהון פשר מליא ולא מנעת ית לבבי מן כל חדות אוריתא ארום הוה לי פני דלבבי בדחת בחכמתא די אתיהבת לי מן קדם יי ומכל בני אנשא וחדית בה יתיר מכל טרחותי ודין הוא חלקי טב דאזדמן לי לקבלא עלוהי אגר שלים לעלמא דאתי מכל טרחותי: 11 ואסתכלית אנא בכל עובדי די עבדו ידי ובטרחא די טרחית למעבד והא כלא הבלו ותבירות רוחא ולית מותר בהון תחות שמשא בעלמא הדין: 12 ואסתכלית אנא למחזי חכמתא וחלחולתא דמלכותא וסכלתנו ארום מה הנאה אית לגבר לצלאה בתר גזרת מלכא ובתר פורענותא והא כבר אתגזרת עלוהי ואתעבידת ליה: 13 וחזית אנא ברוח נבואה דאית מותר לחכמתא יתיר מן שטותא כמותר נהור יומא מן חשוך ליליא: 14 חכימא מסתכל ברישא מה דעתיד למהוי בסופא ושטיא בחשוכא אזל וידעת אף אנא דארעון חד יארע ית כלהון: 15 ואמרית אנא בלבבי כארעון דשטיא אף אנא יארעינני ולמה דן חכימת אנא בכן יתיר מנה ומללית בלבבי דאף דן הבלו: 16 ארום לית דכרנא לחכימא עם שטיא לעלמא דאתי ובתר מיתת גברא מה דהוה כבר ביומוהי כד ייתון יומיא דעתידין למהוי בתרוהי כלא אשתכח ואיכדין יימרון בני אנשא דיהא סופא דצדיקא כסופא דחיבא: 17 ושניתי אנא ית חיין בישין ארום ביש עלי עובדא בישא על בני אנשא בעלמא הדין ארום כלא הבלו ותבירות רוחא: 18 וסניתי אנא ית כל טרחותי די טרחית תחות שמשא בעלמא הדין בדיל דאשבקניה לרחבעם ברי דייתי בתרי: 19 ומן ידע החכים יהא או טפש מלכא דעתיד למהוי בתרי וישלט בכל טרחותי די טרחית ובכל מה דאתקנית בחכמתי תחות שמשא בעלמא הדין ותהית בלבי ותבת למימר אף דן הבלו: 20 וחזרת אנא ליאשא ית לבי על כל טרחא דטרחית למקני ודחכמת לתקנא תחות שמשא בעלמא הדין: 21 ארום אית גבר דטרחותה בחכמתא ובסכלתנו ובצדקו וימות בלא ולד ולגבר דלא טרח בה יתננה למהוי חלקה אף דן הבלו ובישתא רבתא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et in omnibus quæ quęsierunt ex me magistri Zzanhedrin, non inhibui ab eis solutionem sermonũ, & nõ prohibui cor meum ab omni lætitia Legis, quoniam fuit mihi inclinatio cordis mei exultans in sapientia quæ data erat mihi à Dño, prę omnibus filiis hominis, & lętatus sum in ea ex omni labore meo: & hęc ipsa fuit pars mea bona quę statuta fuit mihi ad accipiendũ super eam præmium perfectum in seculo venturo ex omni labore meo. 11 Et contemplatus sum ego in omnibus operibus meis quę fecerant manus meę, & in labore quem laboraueram ad faciendum: & ecce omnia vanitas & confractio spiritus, & nihil est reliqui in eis sub Sole in seculo hoc. 12 Et animaduerti ego ad videndum sapientiam & commotionem regni, & intelligentiam: nam quę vtilitas est viro vt oret post decretum regis & post vltionem, cùm ecce iam statutum sit super eum & factum sit ei? 13 Et vidi ego in spiritu prophetiæ, quòd plus dignitatis sit sapientię, quàm stultitię; sicut excellentior est lux diei tenebris noctis. 14 Sapiens contemplatur in principio id quod futurum est in fine, & stultus in tenebris ambulat: & cognoui etiam ego quòd accidens vnũ accidet omnibus illis. 15 Et dixi ego in corde meo, Iuxta accidens stulti etiam mihi accidet, & ad quidnam sapiens fui ego sic magis quàm ille? & locutus sum in corde meo, quòd etiam hoc vanitas. 16 Nam non est memoria sapientis cum stulto in seculo venturo, & post mortem viri id quod fuit iam in diebus eius, cùm venerint dies qui futuri sunt post eum, omne inuenietur: & quomodo dicent filij hominis quòd futurus sit finis iusti sicut finis peccatoris? 17 Et odi vitam malam, quia malum contra me est, opus malũ cõtra filios hominis in seculo hoc, quia omnia vanitas & cõfractio spiritus. 18 Et odi ego omnem laborem meum quẽ laboraui sub Sole in seculo hoc, propterea quòd relinquã eũ Rehabghã filio meo qui veniet post me. 19 Et quis nouit an sapiẽs erit an stultus rex qui futurus est post me, & dominabitur in omni labore meo quẽ laboraui, & in omni eo quod acquisiui in sapiẽtia mea sub Sole in seculo hoc. & obstupui in corde meo. & rursus dixi: Etiam hoc vanitas. 20 Et reuersus sum ego vt facerem desperare cor meum super omnem laborẽ quẽ laboraui ad acquirendũ, & quòd sapiens fuerim ad præparandũ sub Sole in seculo hoc. 21 Quia est vir cuius labor sit in sapientia, & in intelligentia & in iustitia, & morietur absque liberis; & viro qui non laborauit in illo, dabit illud vt sit pars eius. Etiam hoc vanitas & malum magnum.

22 כי מה הוה לאדם בכל עמלו וברעיון לבו
שהוא עמל תחת השמש:
23 כי כל ימיו מכאבים וכעס ענינו גם בלילה
לא שכב לבו גם זה הבל הוא:
24 אין טוב באדם שיאכל ושתה והראה את נפשו
טוב בעמלו גם זה ראיתי אני כי מיד האלהים היא:
25 כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני:
26 כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת ושמחה
ולחוטא נתן ענין לאסף ולכנוס לתת לטוב לפני
האלהים גם זה הבל ורעות רוח:

ג

1 לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים:
2 עת ללדת ועת למות עת לטעת ועת לעקור נטוע:
3 עת להרוג ועת לרפוא
עת לפרוץ ועת לבנות:
4 עת לבכות ועת לשחוק:
עת ספוד ועת רקוד:
5 עת להשליך אבנים ועת כנוס אבנים
עת לחבוק ועת לרחק מחבק:
6 עת לבקש ועת לאבד
עת לשמור ועת להשליך:
7 עת לקרוע ועת לתפור
עת לחשות ועת לדבר:
8 עת לאהב ועת לשנא
עת מלחמה ועת שלום:
9 מה יתרון העושה באשר הוא עמל: ראיתי
10 את הענין אשר נתן אלהים לבני האדם לענות בו:
11 את הכל עשה יפה בעתו גם את העלם נתן
בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה
אשר עשה האלהים מראש ועד סוף:

22 * Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo, & afflictione spiritus qua sub Sole cruciatus est?
23 * Cuncti dies eius doloribus & ęrumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit. & hoc nonne vanitas est?
24 * Nonne melius est comedere & bibere, & ostendere animæ suæ bona de laboribus suis? & hoc de manu Dei est.
25 * Quis ita deuorabit & delitiis affluet, vt ego?
26 * Homini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam, & scientiam, & lętitiam, peccatori autem dedit afflictionem & curam superfluam, vt addat & congreget, & tradat ei qui placuit Deo. Sed & hoc vanitas est, & cassa sollicitudo mentis.

CAP. III.

1 Omnia tempus habent, & suis spaciis
A transeunt vniuersa sub cælo.
2 * Tempus nascendi, & tempus moriendi: tempus plantandi, & tempus euellẽdi quod plantatum est.
3 * Tempus occidendi, & tempus sanandi: tempus destruendi, & tẽpus ędificandi.
4 * Tempus flendi, & tempus ridendi: tẽpus plangendi, & tempus saltandi.
5 * Tempus spargendi lapides, & tempus colligendi. tempus amplexãdi, & tempus longè fieri ab amplexibus.
6 * Tempus acquirendi, & tempus perdendi. tempus custodiendi, & tempus abiiciendi.
7 * Tempus scindendi, & tempus consuendi. tempus tacendi, & tempus loquendi.
8 * Tempus dilectionis, & tempus odij:
B tempus belli, & tempus pacis.
9 * Quid habet amplius homo de labo-
10 re suo? * Vidi afflictionem quam dedit Deus filiis hominum, vt distendantur in ea.
11 * Cuncta fecit bona in tempore suo, & mundum tradidit disputationi eorum, vt non inueniat homo opus quod operatus est Deus ab initio vsque ad finem.

תרגום

22 ארום מה הנאה אית לגבר בכל טרחה ובתבירות לבבה דהוא טרח תחות שמשא בעלמא הדין: 23 ארום כל יומוהי כאיבין ורקוף תגוניה אף בליליא לא דמך מן הרהורי לבבה אף דין הבלו הוא: 24 לית דשפיר באנשא אלהין דייכל וישתי ויחזי ית נפשה טב קדם בני אנשא למעבד ית פקודיא דיי ולמהך בארחן דתקנן קדמוהי בגין דיוטיב לה מן טרחה אף דין חזית אנא דגבר דמצלח בעלמא הדין מן ידא דיי הוא: 25 ארום מן הוא דיעסוק בפתגמי אוריתא ומן הוא גברא דאית לה חששא מן יום דינא רבא דעתיד למיתי בר מני: 26 ארום לאנש דתקנן עובדוהי קדם יי יהב חכמתא ומנדעא בעלמא הדין וחדוא עם צדיקיא לעלמא דאתי ולגברא חיבא יהב ענין ביש למכנש ממון ולמצבר קנין סגי למהוי מתנסב מנה ולמהוי מתיהב לגבר דשפיר מנה קדם יי אף דין הבלו ותבירות רוחא:
ג 1 לכל גבר ייתי זמנא ועדנא לכל עסקא תחות שמיא: 2 עדן בחיר למילד בנין ועדן בחיר לקטלא בנין מסרבין ומרגזין עדן בחיר למנצב אילן ועדן בחיר לשרשא אילן נציב: 3 עדן בחיר לקטלא בחרבא ועדן בחיר לאסאה שכיב מרע עדן בחיר לסתרא בניינא ועדן בחיר למבני חרבנא: 4 עדן בחיר למבכי על שכיבא ועדן בחיר למחדי בחוכא עדן בחיר למספד על קטילא ועדן בחיר לטפחא בחולא: 5 עדן בחיר לפקחא דגור אבנין ועדן בחיר למצבר אבנין לבניינא עדן בחיר לגפפא אתתא ועדן בחיר לרחקא מנפפא: 6 עדן בחיר לתבוע ממונא ועדן בחיר למיבד נכסיא עדן בחיר למטר עתקא ועדן בחיר למישד עתקא בימא בעדן נחשולא רבא: 7 עדן בחיר למבזע ית לבושא ועדן בחיר לאחאה בזועא עדן בחיר למשתק ועדן בחיר למללא פתגמי מצותא: 8 עדן בחיר לרחומי חד לחבריה ועדן בחיר למסני לגבר חיבא עדן בחיר לאגחא קרבא ועדן בחיר למעבד שלמא: 9 מה מותר אית לגבר פלח דהוא טרח למעבד אוצרין ולמכנש ממון אלולי מסתייע מלעלא: 10 חזית ית ענין אסורין ופורענותא די יהב יי לבני אנשא די אנון רשיעין לסגפותהון בה: 11 ית כלא עבד יי שפיר בעדנה אף ית אנשי עלמא הדין מסר בלביהון בגין דלא יהודע לגבר מן רישא מה דעתיד למהוי בסופא:

22 * sit homini in omni labore eius & in electione cordis eius quo ipse laborat sub Sole.
23 * Quoniam cuncti dies eius dolorum & iræ occupatio eius, et in nocte non dormit cor eius: etiam hoc vanitas est.
24 * Non est bonum homini, nisi quòd comedit & quòd bibit, & quòd ostendet animæ suæ bonum in labore suo. etiam hoc vidi ego quòd à
25 manu Dei est. * Quoniam quis comedit, &
26 quis bibit præter illum? * Quoniam homini bono ante faciem eius dedit sapientiam, & cognitionem & lætitiam: & peccatori dedit occupationem vt addat & vt congreget. vt tradat bono ante faciem Dei. quoniam etiam hoc vanitas & electio spiritus.

CAP. III.

1 Omnibus tempus, & opportunitas omni rei
2 sub cælo. * Tempus pariendi, & tempus moriendi: tempus plantandi, & tempus euel-
3 lendi plantatum. * Tempus occidendi, & tempus sanandi: tempus diruendi, & tempus
4 ædificandi: * Tempus flendi, & tempus ridendi: tempus plangendi, & tempus saltandi.
5 * Tempus iaciendi lapides, & tempus colligendi lapides: tempus amplexandi, & tempus
6 longè fieri ab amplexu. * Tempus acquirendi, & tempus perdendi: tempus custodiendi, & tempus abijciendi.
7 * Tempus scindendi, & tempus consuendi: tempus tacendi, & tempus loquendi.
8 * Tempus diligendi, & tempus odiendi: tempus belli, & tempus pacis.
9 * Quæ abundantia facientis, in quibus ille laborat?
10 * Vidi simul occupationem quam dedit Deus filiis hominum vt occupentur in ea.
11 * Cuncta quæ fecit bona in tempore suo. & simul seculum dedit in corde eorum, vt non inueniat homo opus quod operatus est Deus ab initio vsque ad finem.

22 * γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ ἐν προαιρέσει καρδίας αὐτοῦ ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον.
23 * ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ περισπασμὸς αὐτοῦ, καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐτοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν.
24 * οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ὃ φάγεται καὶ ὃ πίεται καὶ ὃ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε τοῦτο εἶδον ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστιν.
25 * ὅτι τίς φάγεται καὶ τίς πίεται παρὲξ αὐτοῦ;
26 * ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ ἔδωκε σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ εὐφροσύνην, καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκε περισπασμὸν τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν. τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

γ'.

1 * Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγμα-
2 τι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. * καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν, καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι, καὶ καιρὸς τοῦ ἐκτίλαι
3 τὸ πεφυτευμένον. * καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι, καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκο-
4 δομῆσαι. * καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ γελάσαι, καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσασθαι.
5 * καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγαγεῖν λίθους, καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ καιρὸς τοῦ μακρυνθῆναι ἀπὸ περιλήμματος.
6 * καιρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, καιρὸς τοῦ φυλάξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν.
7 * καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ καιρὸς τοῦ ῥάψαι, καιρὸς τοῦ σιγᾶν,
8 καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν. * καιρὸς τοῦ φιλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ
9 μισῆσαι, καιρὸς πολέμου καὶ καιρὸς εἰρήνης. * τίς πε-
10 ρίσσεια τοῦ ποιοῦντος ἐν οἷς αὐτὸς μοχθεῖ; * εἶδον σὺν τὸν περισπασμὸν ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ
11 περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. * σύμπαντα ἃ ἐποίησε καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καί γε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Etenim quę vtilitas est viro in omni labore suo & in confractione cordis sui, quo ille laborat sub Sole in seculo hoc? 23 Etenim oẽs dies eius molesti, & fortitudo indignationis negotiũ eius: etiã noctu nõ dormit prę solicitudinib' cordis sui: etiã hoc vanitas est. 24 Nõ est quod pulchrũ appareat in hoĩe, nisi vt comedat & bibat, & videre faciat animã suam bona ante filios hominis, exequẽdo mandata Dñi, & ambulando in viis quę rectę sunt corã eo, vt benefiat ei ex labore suo: etiã hoc vidi ego ꝙ vir qui prosperatur in seculo hoc, de manu Domini sit.
25 Etenim quis est ille qui det operam verbis Legis, & quis ille vir cui sit sollicitudo de die iudicij magni qui venturus est, pręter me?
26 Etenim homini cuius opera recta sunt ante Dominum, dedit sapientiam & scientiam in seculo hoc, & lætitiã cum iustis in seculo venturo: & viro peccatori dedit negotia mala ad congregandam mammonam, & ad aceruandam possessionem multam, vt auferatur ab eo, & detur viro pulchriori ipso ante Dominum. etiam hoc vanitas & confractio spiritus.

CAP. III.

Omni viro veniet tempus, & opportunitas omni negotio sub cælo. 2 Tempus electum ad generandum filios, & tempus electum ad occidendum filios nequam & irritantes: tempus electum ad plantandum arborem, & tempus electũ ad euellendum arborẽ plantatam. 3 Tempus idoneũ ad occidendum gladio, & tẽpus idoneũ ad curandũ cubantẽ ægrotũ: tẽpus idoneũ ad diruendũ ędificiũ, & tẽpus idoneũ ad ędificandũ diruta. 4 Tẽpus idoneum ad lugendũ super iacentẽ, & tempus idoneũ ad lętandum in lusu: tẽpus idoneũ ad lamentandũ super occisum, & tempus idoneũ ad plaudendũ in lętitia. 5 Tẽpus idoneum ad disiiciendum cumulũ lapidum, & tempus idoneum ad congregandum lapides ad ędificium: tempus idoneum ad amplexandum vxorem, & tempus idoneum ad elongandum ab amplexu.
6 Tempus idoneum ad quęrendas diuitias, & tempus idoneum ad perdendas opes: tempus idoneum ad custodiendam rem, & tempus idoneum ad effundendam rem in mare in tempore tempestatis magnæ.
7 Tempus idoneum ad lacerandum vestimentum, & tẽpus idoneũ ad consuendam scissuram: tempus idoneum ad tacendum, & tempus idoneũ ad eloquẽda verba controuersiæ. 8 Tempus idoneũ vt vnus amet sociũ suũ, & tempus idoneũ vt odio habeat virum peccatorẽ: tempus idoneum ad ineundum bellum, & tempus idoneum ad faciendam pacem. 9 Quid reliqui est viro seruienti qui laborat ad faciendum thesauros, & ad congregandũ mammonã, nisi adiuuetur desuper? 10 Vidi negotium castigationum, & vindictam quã dedit Dominus filiis hominis qui sunt improbi vt affligantur in eo. 11 Vniuersum fecit Dominus pulchrum in tempore suo: etiam homines seculi huius tradidit in corda ipsorum; ne innotescat viro à principio quid futurum sit in fine.

12 * ידעתי כי אין טוב בם כי אם לשמוח ולעשות
טוב בחייו:
13 * וגם כל האדם שיאכל ושתה וראה טוב
בכל עמלו מתת אלהים היא:
14 * ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה
לעולם עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע
והאלהים עשה שיראו מלפניו:
15 * מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה
והאלהים יבקש את נרדף:
16 * ועוד ראיתי תחת השמש מקום המשפט שמה
הרשע ומקום הצדק שמה הרשע:
17 * אמרתי אני בלבי את הצדיק ואת הרשע
ישפט האלהים כי עת לכל חפץ ועל כל
המעשה שם:
18 * אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם
האלהים ולראות שהם בהמה המה להם:
19 * כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה
אחד להם כמות זה כן מות זה ורוח אחד לכל
ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל:
20 * הכל הולך אל מקום אחד הכל היה מן העפר
והכל שב אל העפר:
21 * מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה
ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ:
22 * וראיתי כי אין טוב מאשר ישמח האדם
במעשיו כי הוא חלקו כי מי יביאנו לראות במה
שיהיה אחריו:

ד

1 * ושבתי אני ואראה את כל העשקים אשר
נעשים תחת השמש והנה דמעת העשקים ואין
להם מנחם ומיד עשקיהם כח ואין להם מנחם:

12 * Et cognoui quòd non esset melius nisi lætari & facere bene in vita sua.

13 * Omnis enim homo qui comedit & bibit, & videt bonum de labore suo: hoc donum Dei est.

14 * Didici quòd omnia opera quæ fecit
C Deus, perseuerent in perpetuum. Non possumus eis quicquam addere nec auferre, quæ fecit Deus vt timeatur.

15 * Quod factum est ipsum permanet. quæ futura sunt iam fuerunt, & Deus instaurat quod abiit.

16 * Vidi sub Sole in loco iudicij impietatem, & in loco iustitiæ iniquitatem.

17 * Et dixi in corde meo: Iustum & impium iudicabit Deus, & tempus omnis rei tunc erit.

18 * Dixi in corde meo de filiis hominum
D vt probaret eos Deus, & ostenderet similes esse bestiis.

19 * Idcircò vnus interitus est hominis & iumentorum, & æqua vtriusque conditio. Sicut moritur homo, sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia, & nihil habet homo iumento amplius. Cuncta subiacent vanitati:

20 * Et omnia pergunt ad vnum locum. De terra facta sunt, & in terram pariter reuertuntur.

21 * Quis nouit si spiritus filiorum Adam ascēdat sursum, & si spiritus iumentorum descendat deorsum?

22 * Et deprehendi nihil esse melius quàm lætari hominem in opere suo, & hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet vt post se futura cognoscat?

CAP. IIII.

1 A VErti me ad alia, & vidi calumnias quæ sub Sole geruntur, & lachrymas innocentium, & neminem consolatorem, nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio destitutos.

** Cognoui quòd non est bonum in eis, nisi lætari & facere bonum in vita sua.* 12

** Et omnis homo qui comedit & bibit & videat bonum in omni labore suo; donū Dei est.* 13

** Cognoui quòd omnia quæcunque fecit Deus, ipsa erunt in seculum: super ea non est addere, & ab eis non est auferre: & Deus fecit vt timeant à facie eius.* 14

** Quod factum est iam est, & quæcunque vt fierent iam fuerunt, & Deus quæret qui persecutionem passus est.* 15

** Et adhuc vidi sub Sole locum iudicij, illic impius; & locum iustorum, illic impius.* 16

** Dixi ego in corde meo: Simul iustum & simul impium iudicabit Deus. quoniam tempus omni rei & in omni opere illic.* 17

** Dixi ego in corde meo, de loquela filiorum hominis. quoniam discernet eos Deus, & vt ostendat quòd ipsi bestiæ sunt.* 18

** Et eis occursus filiorum hominis, & occursus bestiæ, occursus vnus eis. sicut mors huius, sic mors istius: & spiritus vnus omnibus: & quid amplius habuit homo præter bestiam? nihil. quoniam cuncta vanitas.* 19

** Omnia pergunt ad locum vnum, omnia facta sunt ex puluere, & omnia conuertuntur in puluerem.* 20

** Et quis nouit spiritum filiorum hominis, si ascendit ipse sursum? & spiritum bestiæ si descendit ipse deorsum in terram?* 21

** Et vidi quòd non est bonum nisi quòd lætabitur homo in operibus suis, quoniā hoc pars eius. quoniam quis ducet eum vt videat in quo vtique fiat post eum?* 22

CAP. IIII.

ET versus sum ego & vidi cunctas calumnias quæ geruntur sub Sole. et ecce lachryma calumnias patientium, & non est eis consolator: et à manu calumniantium eos fortitudo, & non est eis consolator. 1

12 * ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς· εἰ μὴ τοῦ εὐφραν-
13 θῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ. * καί γε πᾶς
ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίεται καὶ ἴδῃ ἀγαθὸν ἐν παντὶ μό-
14 χθῳ αὐτοῦ, δόμα θεοῦ ἐστιν. * ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν ὁ θεὸς αὐτὰ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα, ἐπ' αὐτῶν οὐκ ἔστι
προσθεῖναι, καὶ ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν. καὶ ὁ θεὸς ἐ-
ποίησεν ἵνα φοβηθῶσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.
15 * τὸ γενόμενον ἤδη ἐστί, καὶ ὅσα τοῦ γίνεσθαι ἤδη γέγονε,
καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν διωκόμενον.
16 * καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον τόπον τῆς κρίσεως, ἐκεῖ ὁ ἀ-
σεβής, καὶ τόπον τῶν δικαίων, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής.
17 * εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου· σὺν τὸν δίκαιον καὶ σὺν τὸν
ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεός· ὅτι καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι καὶ ἐπὶ
18 παντὶ τῷ ποιήματι ἐκεῖ. * εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου,
περὶ λαλιᾶς τῶν υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς
ὁ θεός, καὶ τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί.
19 * καί γε αὐτοῖς συνάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συ-
νάντημα τοῦ κτήνους, συνάντημα ἓν αὐτοῖς. ὡς ὁ θάνα-
τος τούτου οὕτως ὁ θάνατος τούτου. καὶ πνεῦμα ἓν τοῖς πᾶ-
σι, καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆνος; οὐ-
20 δέν. ὅτι τὰ πάντα ματαιότης. * τὰ πάντα πορεύε-
ται εἰς τόπον ἕνα, τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ τοῦ χοός, καὶ τὰ πάν-
τα ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν.
21 * καὶ τίς οἶδε τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ ἀναβαίνει
αὐτὸ ἄνω; καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους εἰ καταβαίνει αὐτὸ
22 κάτω εἰς τὴν γῆν; * καὶ εἶδον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν
εἰ μὴ ὃ εὐφρανθήσεται ἄνθρωπος ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ,
ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ. ὅτι τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἂν γέ-
νηται μετ' αὐτόν;

δ'.

1 * Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον σύμπασας τὰς συκοφαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ὁ παρακαλῶν, καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων αὐτοὺς ἰσχύς, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν.

תרגום

12 ידעת ארום לית טב בהון בבני אנשא ארום אלהן למחדי בחדות אוריתא ולמעבד טב ביומי חיוהי: 13 ואף כל אנש דייכל וישתי
ויחזי טב ביומוי ויחסן לבנוי בעדן מותה כל טרחותה מתנה דאתיהבת לה מן קדם יי הוא: 14 ידעת ברוח נבואה ארום כל די יעבד יי
בעלמא בין טב ובין ביש הוא יהא לעלם עלוהי לית רשו לגבר לאוספא ומנה לית רשו לגבר לבצרא ובעדן די ייתי פורענותא בעלמא יי הוא
דעבד בגין די ידחלון בני אנשא מן קדמוהי: 15 מה דהוה מן קדמת דנא הוא כבר הוא דאתי ומה דעתיד למהוי בסוף יומיא הוא כבר הות
וליום דינא רבא עתיד יי למתבע חשוכא ומסכנא מן ידוהי דרשיעא דרדיף להו: 16 ועוד חזית תחות שמשא בעלמא הדין אתר בית דינא דדייני
שקרא תמן יחובון לזכאי למפק חיבא בדיניה ואתר דמשתכח תמן גבר זכי תמן משתכח גברא חיבא למשלט בה בגין חובי דרא בישא:
17 אמרית אנא בלבי ית זכאה וית חיבא ידין יי ביום דינא רבא ארום עדן מתעתד לכל עסקא ועל כל עובדא דעבדו בעלמא הדין
אתדנון תמן: 18 אמרית אנא בלבבי על עסק בני אנשא דייתי עליהון מכתשין ומרעין בישין בגין לנסואיהון ובגין למבחנהון עבד יי
למחזי אין תייבין בתיובתא ישתבק להון ויתסון ורשיעיא די אנון כבעירא לא תייבין בגין כן אנון מתוכחין לאבאשא להון: 19 ארום ארעון
אנשא וארעון בעירא ארעון חד לכלהון והיכמא דתמות בעירא כן ימות דין דלא תאב בתיובתא קדם מותה ונשמת רוח תרויהון כחדא אתדן
לכל גזן ושארות גברא מן בעירא לית מדעם בין תרויהון אלהן בית קבורתא ארום כלא הבלו: 20 כלא אזלין לאתר חד כל דיירי
עלמא אתבריו מן עפרא וכד ימותון כלהון עתידין למתוב לעפרא: 21 ומן הוא חכימא דידע אין רוח נשמתא דבני אנשא סלקא היא לעלא
לרקיעא ורוח נשמתא דבעירא הנחתא היא לרע לארעא: 22 וחזית ארום לית טב בעלמא הדין מדיחדי אנש בעובדוי טבין וייכל וישתי
וייטיב לבה ארום הוא חלקה טב בעלמא הדין למקני בה עלמא דאתי ארום מן הוא דיעלנה למחזי מה דעתיד למהוי בתרוהי: ד
1 ותבת אנא וחזית ית כל אניסין דאתעבדו לצדיקיא ודאדחיקו בעלמא הדין תחות שמשא מן יד דוחקיהון ולית דימלל להון תנחומין
ולית למפרקהון מן ידא דאונסיהון בתקוף ידא ובחילא ולית די ינחם להון:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Cognoui quòd non est bonum in illis, in filiis *inquam* hominis, nisi vt delectentur in delectatione Legis, & faciant bonum in diebus vitę suæ. 13 Et etiam omnis homo vt comedat & bibat & videat bonum in diebus suis, & hæreditate tradat filiis suis in tempore mortis suę omnem laborem suum: donum quod datū est ei, à facie Dñi est. 14 Cognoui in spiritu prophetiæ ꝙ omne quod faciet Dominus in seculo inter bonum & malum, id erit in seculum. super ipsum non est facultas cuiquam addere, & ex eo non est facultas alicui detrahere: & in tempore quo veniet vltio in seculo, Dominus ipse est qui fecit, vt timeant filii hominis à conspectu eius. 15 Id quod fuit ab initio, idipsum iam est quod venit; & id quod futurum est vt fiat in fine dierum, id iam fuit, & in die iudicij magni futurum est vt Dominus requirat obscurum & pauperem de manibus improbi qui persecutus fuerit eum.

16 Et adhuc vidi sub Sole in seculo hoc locum domus iudicij; in quo iudices mendacij condemnant innocentem, vt exeat reus in iudicio suo, & locum, in quo inuenitur vir innocens; ibidem inuenitur vir peccator, vt imperet ei propter peccata generationis malæ. 17 Dixi ego in corde meo; Innocentē & peccatorem iudicabit Dñs in die iudicij magni, quoniā tempus præfinitum est omni causę: & propter omne opus quod fecerint in seculo hoc iudicabuntur ibi. 18 Dixi ego in corde meo super causam filiorū hominis quòd venient super eos percussiones & morbi mali ad tentādum eos & ad probandū eos. *hæc* fecit Dominus vt videat: si reuertentur ad pœnitētiam, dimittetur illis & sanabuntur. Sed improbi qui vt iumentum non conuertuntur, propterea illi arguuntur nocendo eis. 19 Quoniam euentus hominis & euentus iumenti, euentus vnus omnibus illis. & ecce quemadmodum moritur iumentum, sic moritur is qui non conuertitur ad pœnitentiam ante mortem suam, & spiraculum spiritus vtriusque simul iudicabitur in omni negotio: & residuum viri præ iumento non est quicquam inter vtrumque, nisi domus sepulchri, quia omnia vanitas. 20 Omnia eunt ad locum vnum: omnes habitatores seculi creati sunt ex puluere: & quando mortui fuerint omnes illi futuri sunt vt conuertantur in puluerem.

21 Et quis sapiēs qui nouit an spiritus animæ filiorum hominis ascendat ipse supra firmamentum, & spiritus animæ iumenti descendat ipse subtus terram? 22 Et vidi quòd non est melius in seculo hoc, quàm vt gaudeat homo in operibus suis bonis, & comedat & bibat & benehabeat cor eius: namque hæc est pars eius bona in seculo hoc ad acquirendum in ea seculum venturum: nam quis est ille qui introducet eum ad videndum id quod futurum est vt fiat post eum?

CAP. IIII.

1 ET redij ego & vidi omnes calumnias quæ factæ sunt iustis qui opprimuntur in seculo hoc sub Sole à manu oppressorum ipsorum, & non est qui loquatur illis consolationes, & non est qui vindicet eos de manu molestantium eos in fortitudine manus & in virtute, & non est qui consoletur eos.

2 * ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה׃

3 * וטוב משניהם את אשר עדן לא היה אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש׃

4 * וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי היא קנאת איש מרעהו גם זה הבל ורעות רוח׃

5 * הכסיל חבק את ידיו ואכל את בשרו׃

6 * טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח׃

7 * ושבתי אני ואראה הבל תחת השמש׃

8 * יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו ואין קץ לכל עמלו גם עיניו לא תשבע עשר ולמי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה גם זה הבל וענין רע הוא׃

9 * טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם׃

10 * כי אם יפלו האחד יקים את חברו ואילו האחד שיפול ואין שני להקימו׃

11 * גם אם ישכבו שנים וחם להם ולאחד איך יחם׃

12 * ואם יתקפו האחד השנים יעמדו נגדו והחוט המשלש לא במהרה ינתק׃

13 * טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד׃

14 * כי מבית הסורים יצא למלך כי גם במלכותו נולד רש׃

15 * ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר יעמד תחתיו׃

2 * Et laudaui magis mortuos quàm viuentes, & feliciorem vtroque iudicaui,

3 * qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub Sole fiunt.

4 * Rursum contemplatus sum omnes labores hominum, & industrias animaduerti patere inuidiæ proximi. & in hoc ergo

B vanitas, & cura superflua est.

5 * Stultus complicat manus suas, & comedit carnes suas, dicens:

6 * Melius est pugillus cum requie, quàm plena vtraque manus cum labore & afflictione animi.

7 * Considerans repperi & aliam vanitatem sub Sole.

8 * Vnus est, & secundum non habet, nõ filium, non fratrem, & tamẽ laborare non cessat, nec satiantur oculi eius diuitiis, nec recogitat, dicens: Cui laboro, & fraudo a-

C nimam meam bonis? In hoc quoque vanitas est & afflictio pessima.

9 * Melius est ergo duos esse simul, quàm vnum: habent enim emolumentum societatis suæ.

10 * Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli, quia cùm ceciderit, nõ habet subleuantem se.

11 * Et si dormierint duo, fouebuntur mutuò. vnus quomodo calefiet?

12 * Et si quispiam præualuerit contra vnum, duo resistent ei. Funiculus triplex difficilè rumpitur.

13 * Melior est puer pauper & sapiens re-

D ge sene & stulto, qui nescit præuidere in posterum.

14 * Quòd de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum, & alius natus in regno inopia consumatur.

15 * Vidi cunctos viuentes qui ambulant sub Sole cũ adolescente secundo qui consurget pro eo.

2 * *Et laudaui ego simul mortuos qui iam mortui sunt super viuentes, quicunque ipsi viuunt vsque nunc.*

3 * *Et bonus super duos istos quicunque nondum natus est, qui non vidit simul opus malum quod factum est sub Sole.*

4 * *Et vidi ego omnem laborem, & omnem fortitudinem operis. quoniam hoc zelus viri ab amico suo. & hoc vanitas & electio spiritus.*

5 * *Stultus complicauit manus suas, & comedit carnes suas.*

6 * *Bonum repletio pugilli quietis super repletiones duorum pugillorum laboris & electionis spiritus.*

7 * *Et conuersus sum ego & vidi vanitatem sub Sole.*

8 * *Est vnus & non est secundus, & filius & frater non est ei. & non est finis omni labori suo. & oculus eius non repletur diuitiis. Et cui ego laboro, & fraudo animam meam à bonitate? & hoc vanitas & occupatio mala est.*

9 * *Boni duo super vnum, quibus est eis merces bona in labore eorum.*

10 * *Quoniam si ceciderint, vnus eriget participem suum. & væ ipsi vni cùm ceciderit, & non fuerit secundus vt erigat eum:*

11 * *& si dormierint duo, & calor eis, & vnus quomodo calefiet?*

12 * *Et si victus fuerit vnus, duo stabunt contra eum, & funiculus triplex non citò rumpetur.*

13 * *Et bonus puer pauper & sapiens super regem senem & stultum, qui non nouit præcauere vltrà.*

14 * *Quoniam de domo vinculorum exibit ad regnandum. quoniam & in regno suo natus est pauper.*

15 * *Vidi cunctos viuentes qui ambulant sub Sole, cum adolescente secundo, qui resurget pro eo.*

2 * καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τοὺς τεθνηκότας τοὺς ἤδη ἀποθανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας, ὅσοι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως τοῦ νῦν.

3 * καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τοὺς δύο τούτους ὅστις οὔπω ἐγένετο, ὃς οὐκ εἶδε σὺν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον.

4 * καὶ εἶδον ἐγὼ σύμπαντα τὸν μόχθον, καὶ σύμπασαν ἀνδρίαν τοῦ ποιήματος. ὅτι αὐτὸ ζῆλος ἀνδρὸς ἀπὸ τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

5 * ἄφρων περιέλαβεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἔφαγε τὰς σάρκας αὐτοῦ.

6 * ἀγαθὸν πλήρωμα δρακὸς ἀναπαύσεως ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος.

7 * καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον.

8 * ἔστιν εἷς καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος. καί γε υἱὸς καί γε ἀδελφὸς οὐκ ἔστιν αὐτῷ. καὶ οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπίμπλαται πλούτου. καὶ τίνι ἐγὼ μοχθῶ· καὶ στερίσκω τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀγαθωσύνης. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ περισπασμὸς πονηρός ἐστιν.

9 * ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα. οἷς ἐστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν.

10 * ὅτι ἐὰν πέσωσιν, ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ. καὶ οὐαὶ αὐτῷ τῷ ἑνὶ ὅταν πέσῃ καὶ μὴ ᾖ δεύτερος τοῦ ἐγεῖραι αὐτόν.

11 * καὶ ἐὰν κοιμηθῶσιν οἱ δύο καὶ θέρμη αὐτοῖς, καὶ ὁ εἷς πῶς θερμανθῇ;

12 * καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς, οἱ δύο στήσονται κατέναντι αὐτοῦ, καὶ σπαρτίον τὸ ἔντριτον οὐ ταχέως ἀπορραγήσεται.

13 * καὶ ἀγαθὸς παῖς πένης καὶ σοφὸς ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύτερον, καὶ ἄφρονα ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν ἔτι.

14 * ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται τοῦ βασιλεῦσαι. ὅτι καί γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγεννήθη πένης.

15 * εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέρου, ὃς ἀναστήσεται ἀντ᾽ αὐτοῦ.

תרגום

2 ושבחת אנא ית שכיביא דהא כבר מיתו ולא חזו פרענותא דאתי בעלמא בתר מותהון יתיר מן חייא די אנון קימין בעקא עד כען׃

3 ושפיר מן תרויהון ית דעד כען לא הוה ולא אתברי בעלמא די לא חזא ית כל עובדא בישא דאתעבד בעלמא הדין תחות שמשא׃

4 וחזית אנא ית כל טרחא וית כל אוטכסות עובדא דעבדו בני אנשא ארום היא קנאתא דקני גברא לחבריה למעבד כותיה ואף דין הבלו ותבירות רוחא׃

5 שטיא אזל ומגפף ית ידוי בקיטא ולא צבי למטרח ובסתוא ייכל ית כל מה דאית ליה ואפילו כסו דעל משך בשריה׃

6 טב לגבר מלי חפני מיכלא בהניות נפש ובלא גזלא וחטופין מן תרין חפנין מלין מיכלא בגזלא וחטופין׃

7 ותבת אנא וחזית הבלו דאתגזר למהוי בעלמא תחות שמשא׃

8 אית גבר יחידי ולית תנין בר מנה אף ברא ואף אחא לית לה למירת ית נכסוי ולית סוף לכל טרחיה ואף עינה לא תכל למשבע עתרא ולא יימר בלבביה למה דין אנא טרח ומחסר ית נפשי מטיבותא אף דין הבלו וענין ביש הוא׃

9 טבין תרין צדיקיא בדרא יתיר מן חדא די אית להון אגר טב לעלמא דאתי בטרחהון די טרחו לסוברא ית דריהון׃

10 ארום אלהן אן יפל חד מנהון על ערשא וישכב מרע חדא יקים ית חבריה בצלותיה ואלו חד דהוא זכי בלחודוהי בדריה בעדן די יפל על ערשיה וישכב מרע לית ליה בדריה חבר תנין לצלאה עלוהי אלהן בזכותיה יקום ממרעיה׃

11 ואף אם דמכן תרין גבר ואתתא ושחין להון בסתוא ולחד איכדין ישחן׃

12 ואם יקום גברא רשיעא ותקיפא בדרא ועובדוהי מתקלקלין ומתתקפין לאיתאה פרענותא בעלמא קימין תרין צדיקיא כל קבליה ומבטלין פרענותא בזכותהון וכמה יאון תלתא צדיקיא דאנון בדרא ושלם ביניהון כתיכא דמגדליא תלת תלת בימין דלא בבהילו אתנתק׃

13 טב הוא די הוא מסכן ואית ביה רוח חכמתא מן קדם יי יתיר מן מלכא סיב וטפש ובתר הכי לא הות מנדעא לאזדהרא עוד׃

14 ארום מן בית אסירי נפק ומלך על ארעא ארום אף ביומי מלכותיה אתעבד מסכנא בעלמא׃

15 חזית ית כל חייא דאזלין תחות שמשא עם רביא תנינא דיקום וימלך באתר אתחסנתה׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et laudaui ego iacentes qui ecce iam mortui fuerunt, qui non viderunt vltionem quæ venit in seculum post mortem suam magis
quàm viuos qui vixerunt in molestia vsque nunc.
3 Et prestantior vtrisque is est qui hactenus nondum fuit, nec creatus
est in mundo, quòd non viderit opera mala quæ facta sunt in mundo hoc sub Sole.
4 Et vidi ego omnem laborem & omnem
directionem operis quod fecerunt filij hominis, quòd sit æmulatio qua æmulatur vir sociũ suũ ad faciendum sicut ille: & etiam hoc vanitas est & confractio spiritus.
5 Stultus vadit & complicat manus suas in æstate & non vult laborare, & in hyeme comedet quicquid est ipsi, & etiam operimentum quod est super pellem carnis suæ.
6 Melius est viro implementum volę *vnius* cibi in quiete animæ
& sine direptione & rapinis, quàm duæ volę plenæ cibo in direptione & rapinis.
7 Et redij ego & vidi vanitatem quę decreta est vt
sit in seculo sub Sole.
8 Est vir vnicus, & non est secundus præter eum, neque etiam filium neque fratrem habet ad hæreditandum
facultates eius, & non est finis omnibus laboribus eius: etiam oculus eius nõ potest satiari diuitiis: nec dicit in corde suo: Ad quidnam ego
laboro & defraudo animam meam bonis? etiam hoc vanitas & negotium malum est.
9 Meliores sunt duo iusti in generatione,
quàm vnus, quia est illis merces bona in seculo venturo in laboribus suis, quos laborauerunt ad sustentandum generationem suam.
10 Nam si ceciderit vnus ex eis super lectum & cubauerit ægrotans, alter surgere faciet socium suum oratione sua. & si vnus innocens
solus fuerit in generatione sua, in tempore quo decidet super lectum & cubabit ægrotans, non erit illi in generatione sua socius secundus
ad orandum super eum: sed in puritate sua surget ex ægritudine sua.
11 Et etiam si dormierint duo, vir & vxor eius, & calor eis erit
in hyeme: sed vnus quomodo calefiet?
12 Et si surrexerit vir improbus & robustus in generatione, & opera eius corrupta, &
occasionem afferentia ad prouocandam vltionem in seculo; stantes duo iusti omnino aduersus eum, cessare facient vltionem merito suo:
& quanto congruentius tres iusti qui fuerint in generatione, & pax inter eos, sicut catena quæ contorta est ternis funibus, quæ non festinanter conuelletur.
13 Melior est qui est pauper, & inest in eo spiritus sapientiæ ab ante Dominum, quàm rex senex &
stultus: & vltra hæc non est cognitio vt admoneatur amplius.
14 Etenim de domo vinctorum exiuit & regnauit super
terram: quoniam in diebus regni sui factus est pauper in seculo.
15 Vidi omnes viuentes qui ambulant sub Sole cum puero
secundo qui surrexerit & regnarit in loco hæreditatis suæ.

16 אין־קץ לכל־העם לכל אשר־היה לפניהם גם
האחרונים לא ישמחו־בו כי־גם־זה הבל ורעיון
17 רוח: שמר רגליך כאשר תלך אל־בית האלהים
וקרוב לשמע מתת הכסילים זבח כי־אינם יודעים
לעשות רע:

ה

1 אל־תבהל על־פיך ולבך אל־ימהר להוציא
דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואתה על־
הארץ על־כן יהיו דבריך מעטים:
2 כי בא החלום ברב ענין וקול כסיל ברב דברים:
3 כאשר תדר נדר לאלהים אל־תאחר לשלמו
כי אין חפץ בכסילים את אשר־תדר שלם:
4 טוב אשר לא־תדר משתדור ולא תשלם:
5 אל־תתן את־פיך לחטיא את־בשרך ואל־
תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצף
האלהים על־קולך וחבל את־מעשה ידיך:
6 כי ברב חלמות והבלים ודברים הרבה כי את־
האלהים ירא:
7 אם־עשק רש וגזל משפט וצדק תראה במדינה
אל־תתמה על־החפץ כי גבה מעל גבה שמר
וגבהים עליהם:
8 ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד:
9 אהב כסף לא־ישבע כסף ומי־אהב בהמון לא
תבואה גם־זה הבל:
10 ברבות הטובה רבו אוכליה ומה־כשרון
לבעליה כי אם־ראית עיניו:
11 מתוקה שנת העבד אם־מעט ואם־הרבה יאכל
והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון:

16 *Infinitus numerus eſt populi omnium
qui fuerunt ante eum, & qui poſteà futuri
ſunt, non lætabuntur in eo. ſed & hoc va-
17 nitas & afflictio ſpiritus. *Cuſtodi pe-
dem tuum ingrediens domum Dei, & ap-
propinqua vt audias. Multo enim melior
eſt obedientia, quàm ſtultorum victimæ,
qui neſciunt quid faciunt mali.

CAP. V.

1 NE temerè quid loquaris, neque cor tuũ
A ſit velox ad proferendum ſermonem
coram Deo. Deus enim in cælo, & tu ſu-
per terrã: idcircò ſint pauci ſermones tui.
2 *Multas curas ſequuntur ſomnia, & in
multis ſermonibus inuenietur ſtultitia.
3 *Si quid vouiſti Deo, ne moreris red-
dere. Diſplicet enim Deo infidelis & ſtul-
B ta promiſſio. ſed quodcunq; voueris redde.
4 *Multoq́ue melius eſt nõ vouere, quàm
poſt votum promiſſa non reddere.
5 *Ne dederis os tuum vt peccare facias
carnem tuam, neque dicas coram angelo,
Non eſt prouidentia, ne fortè iratus Deus
contra ſermones tuos diſſipet cuncta ope
6 ra manuum tuarum. *Vbi multa ſunt
ſomnia, plurimæ ſunt vanitates & ſermo-
nes innumeri. Tu verò Deum time.
7 *Si videris calumnias egenorum & vio-
lenta iudicia, & ſubuerti iuſtitiam in pro-
uincia, nõ mireris ſuper hoc negotio, quia
excelſo excelſior eſt alius, & ſuper hos quo-
8 que eminentiores ſunt alij: *Et inſu-
per vniuerſæ terræ rex imperat ſeruienti.
9 *Auarus non implebitur pecunia; &
C qui amat diuitias, fructum non capiet ex
eis: & hoc ergo vanitas.
10 *Vbi multæ ſunt opes, multi qui come-
dunt eas. Et quid prodeſt poſſeſſori, niſi
quòd cernit diuitias oculis ſuis?
11 *Dulcis eſt ſomnus operanti ſiue parũ
ſiue multum comedat, ſaturitas autem di-
uitis non ſinit eum dormire.

*Non eſt finis omni populo omnibus quicun- 16
que fuerunt ante eos. & vltimi non lætabun-
tur in eo: quoniam & hoc vanitas & electio
ſpiritus. *Cuſtodi pedem tuum in quo vti- 17
que ambulaueris in domum Dei. & propè vt
audias ſuper donum ſtultorũ ſacrificium tuum:
quoniam non ſunt ſcientes facere bonum.

CAP. V.

NE feſtines in ore tuo: & cor tuum ne pro- 1
peret efferre ſermonem ante faciem Dei:
quoniam Deus in cælo ſurſum, & tu ſuper ter-
ram. idcircò ſint ſermones tui pauci.
*Quoniam aduenit inſomnium in multitu- 2
dine tentationis, & vox ſtulti in multitudi-
ne ſermonum. *Quandocumque voueris 3
votum Deo, ne moreris vt reddas illud: quoniã
non eſt voluntas in ſtultis. tu igitur quæcunque
voueris redde. *Bonum non vouere te, 4
quàm vouiſſe te & non reddere.
*Ne dederis os tuum vt peccare facias car- 5
nem tuam, et ne dixeris ante faciem Dei, Quòd
ignorantia eſt: ne iraſcatur Deus ſuper vocem
tuam, & diſſipet opera manuum tuarum.
*Quoniam in multitudine ſomniorum & 6
vanitatum & ſermonum multorum: quoniam
ſimul Deum time. *Si calumniam pau- 7
peris, & rapinam iudicij & iuſtitiæ videris in
regione, ne mireris ſuper re. quoniam excelſus
ſuper excelſum cuſtodiet, & excelſi ſuper ipſos.
*Et abundantia terræ in omni eſt rex agri labo- 8
rati. *Diligens argentum non implebitur ar- 9
gento. Et quis dilexit in multitudine eius ger-
men? & hoc vanitas. *In multitudine bonitatis 10
multiplicati ſunt comedentes eam. & quæ for-
titudo illi qui ab ea? Quoniam principium vi-
dendi oculi eius. *Dulcis ſomnus ſerui ſi parum, 11
et ſi multum comedet, & repleto ditari. non eſt
qui dimittat eum vt dormiat.

16 *οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ λαῷ τοῖς πᾶσιν ὅσοι ἐγέ-
νοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν. καί γε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθή-
σονται ἐν αὐτῷ· ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις
17 πνεύματος. *φύλαξαι τὸν πόδα σου ἐν ᾧ ἂν πορεύῃ
εἰς οἶκον θεοῦ. καὶ ἐγγὺς τοῦ ἀκούειν ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυ-
σία σου· ὅτι οὐκ εἰσὶν εἰδότες τοῦ ποιῆσαι κακόν.

έ.

1 *Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου, καὶ καρδία σου μὴ τα-
χυνέτω τοῦ ἐξενέγκαι λόγον πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.
ὅτι ὁ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω. καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τού-
τῳ ἔστωσαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι.
2 *ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐν πλήθει πειρασμοῦ, καὶ φω-
3 νὴ ἄφρονος ἐν πλήθει λόγων. *καθὼς ἂν εὔξῃ εὐ-
χὴν τῷ θεῷ, μὴ χρονίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστι
θέλημα ἐν ἄφροσι, σὺ οὖν ὅσα ἂν εὔξῃ ἀπόδος.
4 *ἀγαθὸν τὸ μὴ εὔξασθαί σε ἢ τὸ εὔξασθαί σε καὶ μὴ
5 ἀποδοῦναι. *μὴ δῷς τὸ στόμα σου τοῦ ἐξαμαρτεῖν
τὴν σάρκα σου, καὶ μὴ εἴπῃς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, ὅτι
ἄγνοιά ἐστιν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ θεὸς ἐπὶ φωνῇ σου, καὶ δια-
6 φθείρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου. *ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων
καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων πολλῶν, ὅτι σὺν τὸν θεὸν φοβοῦ.
7 *ἐὰν συκοφαντίαν πένητος καὶ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ
δικαιοσύνης ἴδῃς ἐν χώρᾳ, μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγμα-
τι. ὅτι ὑψηλὸς ἐπάνω ὑψηλοῦ φυλάξει καὶ ὑψηλοὶ ἐπ'
8 αὐτοῖς. *καὶ περίσσεια γῆς ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ
9 ἀγροῦ εἰργασμένου. *ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθή-
σεται ἀργυρίου. καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτοῦ γέννη-
10 μα; καί γε τοῦτο ματαιότης. *ἐν πλήθει τῆς ἀγαθωσύ-
νης ἐπληθύνθησαν οἱ ἔσθοντες αὐτήν. καὶ τίς ἀνδρεία τῷ
παρ' αὐτῆς; ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὁρᾶν ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.
11 *γλυκὺς ὕπνος τοῦ δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φά-
γεται, καὶ τῷ ἐμπλησθέντι τοῦ πλουτῆσαι οὐκ ἔστιν ἀφίων
αὐτὸν τοῦ ὑπνῶσαι.

תרגום

16 לית סוף לכל־עמא דהוה קדמיהון אף לבתראי לא יחדון בה ארי אוף דין הבלו ותבירות רוחא: 17 אנת בר נש טר רגלך בעדן דתיזיל
לבית מקדשא לצלאה דלא תהך תמן מלא חובין קדם יי עד לא תתוב ותהי מקרב ית אדנך לקבלא אולפן אוריתא מן כהניא וחכימיא ולא
תהא כטפשיא דמקרבין קרבנא על־חוביהון ולא תיבין מן עובדין בישין דאחידין בידיהון וליתוהי מתקבל ברעוא ארום ליתיהון ידעין
למעבד בהון בין טב ובין ביש: ה 1 לא תבהל על־מימרך לשבשא ית מלי פמך ולבך לא יוחי לאפקא ממלל בעדן דאת מצלי קדם
יי ארום יי שליט על כל עלמא ויתב על־כרסי יקרא בשמי מרומא ואנת יתב על־ארעא בגין כן יהון מלי פמך קלילין: 2 ארום היכמא דאתי
חלמא על הרהורי לבא בסגיאות גוונין אף כדין קל שטיא בסגיאות פתגמין בטלין: 3 בעדן דתדר נדרא קדם יי לא תעכב לשלמותה ארום
בגין כן לית רעוא מן קדם יי בטפשיא מן בגלל דמעכבין נדריהון ואנת ית די־תנדר שלם: 4 טב לך די־לא תנדר מדתנדר ולא תשלם:
5 לא תתן ית מימר פמך למגרם דין גהנם על־בשרך וביום דינא רבא לא תכל למימר קדם מלאכא אכזרא דרדי בך ארום שלותא היא
למה דין יתקף רגזא דיי על כל מלך דאתאמר בגנותא ויחבל ית־עובדי ידך: 6 ארום בסגיאות חלמין דנביאי שקרא והבלין דבעלי חרשין
ומלין סגיאין דרשיעיא לא תהימן ארום ית חכימיא תהי משמש ומנהון תתבע אולפנא ומן קדם יי תהי דחל: 7 אין אניסות מסכנא וגזלא ודין
וצדקתא תחמי בקרתא לא תתמה בלבך איכדין רעותא דיי על כל־אלין ארום אלהא אדיר על שמי מרומא נטר עובדי בני אנשא בין טב לביש
ומן קדמוי משתלחין גברין גיותנין ותקיפין למרדי ברשיעיא ולמהויהון מתמנן רברבין עליהון: 8 ומותר שבח פלחנות ארעא על־
כולא היא דבעדן דמרדין בני מלכותא ומלכא מתיהב בפציחין מן קדמיהון אן לית לה עבור למיכל ההוא מלכא לגבר פלח בחקלא מתעבד
עבד משתעבד: 9 גבר תגר די ירחם למכנש ממון לא ישבע למצבר כסף ומן די־ירחם למכנש ממון יתיר לית לה שבח לעלמא דאתי אן לא
יעבד מנה צדקתא בגין דלית לה אגר עלל למיכל אף־דין הבלו: 10 כד סגיא טיבותא בעלמא סגיאן אף בני אנשא דייכלונה ומה־
הנאה אית למרה דיצברנה אן לא יעבד מנה טיבותא בגין די־יחזי לעלמא דאתי יתבית אגרתא בעינוהי: 11 בסמת דמכת גברא די־
פלח למרי עלמא ואית לה ניחא על בית קבורתה אן זעירות שנין יחי אן סגיאות שנין בתר דפלח למרי עלמא בעלמא הדין לעלמא דאתי אגר
עובדי ידוי יחסן וחכמת אוריתא דיי לגבר עתיר בחכמתא היכמא דמעסק בה בעלמא הדין ואשתדל באולפנא כדין תנוח עלוהי בבית קבורתה
ולא תשבקנה בלחודוהי היכמא דלא שבקת אתתא לגברה בלחודוהי למדמכא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Non eſt finis omnis populi qui fuit ante illos: neque etiam poſteriores lætabuntur in eo: quia etiam hoc vanitas & cõfractio ſpiritus.
17 Tu fili hominis cuſtodi pedes tuos in tempore quo ieris in domũ ſanctuarij ad orandum, ne venias eò plenus peccatis ante Dominum quoad conuertaris: & eſto admouens aurem tuam ad excipiendam doctrinam Legis à Sacerdotibus & ſapientibus, & ne fueris vt ſtulti qui offerunt munus pro peccatis ſuis, & non conuertuntur ab operibus malis quæ apprehendunt manibus ſuis, & non eſt ipſum acceptum in beneplacito, quia ipſi neſciunt facere in eis inter bonum & malum.

CAP. V.

NOn accelerabis ſuper dictũ tuum vt confundas eloquia oris tui, & cor tuũ non feſtinabit proferre loquelam in tempore quo tu oras ante Dñm: nãq; Dñs imperat ſuper oẽm mundũ, & ſedet ſuper ſoliũ gloriæ in cęlis altiſſimis, & tu ſedes ſuper terrã: propterea erunt verba oris tui modica. 2 Ecce enim queadmodũ venit ſomniũ ſup cogitationes cordis in multitudine negotiorũ, ſic etiã vox ſtulti in multitudine verborũ otioſorũ. 3 In tẽpore quo voueris votũ ante Dñm, ne tardes exoluere illud: quoniam propterea non eſt beneplacitum ante Dñm in ſtultis ꝙ differãt vota ſua: & tu quod voueris exoluito. 4 Melius eſt tibi vt nõ voueas, quàm vt voueas & nõ exoluas. 5 Ne cõiicias dictũ oris tui vt cauſam adferas iudicij gehẽnę ſuper carnẽ tuã, & in die iudicij magni nõ poteris dicere ante angelum crudelẽ qui poteſtatem exercebit in te quòd ignorantia fuerat: ad quidnã roborabitur indignatio Dñi ſuper oẽ eloquiũ tuũ quod dictũ fuerit incõgruè, & corrumpet opera manus tuę? 6 Etenim in multitudine ſomniorũ Prophetarũ mẽdacii, & vanitatibus auctorũ incantationũ, & loquelis multis improborũ nõ credes: verùm ſapientibus miniſtrabis, & ex eis quęres doctrinã, & à cõſpectu Dñi timebis. 7 Si violentiã pauperis, & direptionem iudicij & iuſtitiæ videris in ciuitate, ne admireris in corde tuo; quomodo voluntas Domini ſit ſuper oĩa hęc: quia Deus potens ſuper cęlos altiſſimos obſeruat opera filiorũ hominis tã bona quàm mala: & à facie eius mittũtur viri magnifici & robuſti, vt poteſtatẽ exerceãt in improbos, & vt ſint ꝓpoſiti magiſtratus ſuper eos. 8 Et excellentia laudis culturę terrę ſuper oĩa eſt, quòd in tẽpore quo rebellãt filii regni, & rex datur in villas à facie eorũ, ſi nõ eſt ipſi frumẽtũ ad comedẽdũ, ipſe idẽ rex viro culturã in agro faciẽti ſeruiẽs ſeruus efficitur.
9 Vir negotiator qui amabit cõgregare diuitias, nõ ſaturabitur cumulãdo argentũ: & qui amauerit cõgregare diuitias copioſiores, nõ eſt ei laus in ſeculo venturo, niſi fecerit ex eis eleemoſynã: propterea ꝙ nõ eſt ei merces prouẽtus ad comedendum. etiam hoc vanitas. 10 Quãdo multiplicatur bonum in ſeculo, multiplicantur etiam filij hominum qui comedant illud: & quę vtilitas eſt dño eius qui congregabit illud, niſi fecerit ex eo bonum; vt videat in ſeculo venturo retributionem mercedis in oculis ſuis? 11 Suauis ſomnus viri qui colit Dñm mundi, & eſt ei quies in domo ſepulchri eius, ſiue paucos annos vixerit ſiue multos poſtquam ſeruiuit dño mũdi in ſeculo hoc, ad ſeculũ venturũ mercedẽ operũ manuũ ſuarũ hęreditabit: & ſapientia Legis Dñi erit viro diuiti in ſapientia. ecce quẽadmodũ ſtuduit in ea in ſeculo hoc, & ſollicitus fuit in doctrina, ſic requieſcet ſuper eum in domo ſepulchri eius, & non deſeret eum ſolum, quemadmodum non ſinit vxor virum ſuum vt dormiat ſolus.

12 יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עשר שמור לבעליו לרעתו ׃
13 ואבד העשר ההוא בענין רע והוליד בן ואין בידו מאומה ׃
14 כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב ללכת כשבא ומאומה לא ישא בעמלו שילך בידו ׃
15 וגם זה רעה חולה כל עמת שבא כן ילך ומה יתרון לו שיעמל לרוח ׃
16 גם כל ימיו בחשך יאכל וכעס הרבה וחליו וקצף ׃
17 הנה אשר ראיתי אני טוב אשר יפה לאכול ולשתות ולראות טובה בכל עמלו שיעמל תחת השמש מספר ימי חיו אשר נתן לו האלהים כי הוא חלקו ׃
18 גם כל האדם אשר נתן לו האלהים עשר ונכסים והשליטו לאכל ממנו ולשאת את חלקו ולשמח בעמלו זה מתת אלהים היא ׃
19 כי לא הרבה יזכר את ימי חייו כי האלהים מענה בשמחת לבו ׃

ו

1 יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם ׃
2 איש אשר יתן לו האלהים עשר ונכסים וכבוד ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו כי איש נכרי יאכלנו זה הבל וחלי רע הוא ׃
3 אם יוליד איש מאה ושנים רבות יחיה ורב שיהיו ימי שניו ונפשו לא תשבע מן הטובה וגם קבורה לא היתה לו אמרתי טוב ממנו הנפל ׃
4 כי בהבל בא ובחשך ילך ובחשך שמו יכסה ׃

12 * Est & alia infirmitas pessima quam vidi sub Sole, Diuitiæ conseruatæ in malum domini sui. Iob.20.d
13 * Pereunt enim in afflictione pessima. generauit filium qui in summa egestate erit.
14 * Sicut egressus est nudus de vtero matris suæ, sic reuertetur, & nihil auferet secum de labore suo. Iob.1.d
15 * Miserabilis prorsus infirmitas. Quomodo venit, sic reuertetur. Quid ergo prodest ei quod laborauit in ventum?
16 * Cunctis diebus vitæ suæ comedit in tenebris, & in curis multis, & in ærumna atque tristitia.
17 * Hoc itaque visum est mihi bonum, vt comedat quis & bibat, & fruatur lætitia ex labore suo quo laborauit ipse sub Sole numero dierum vitæ suæ quos dedit ei Deus: & hæc est pars illius. Sup.2.d.
18 * Et omni homini cui dedit Deus diuitias atque substantiam, potestatemque ei tribuit, vt comedat ex eis, & fruatur parte sua, & lętetur de labore suo: hoc est donum Dei.
19 * Non enim satis recordabitur dierum vitæ suæ, eo quòd Deus occupet delitiis cor eius.

CAP. VI.

1 Est & aliud malum quod vidi sub Sole, & quidem frequens apud homines.
2 * Vir cui dedit Deus diuitias & substantiam, & honorem, & nihil deest animę suę ex omnibus quæ desiderat, nec tribuit ei potestatem Deus vt comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud. hoc vanitas & magna miseria est.
3 * Si genuerit quispiam centum liberos, & vixerit multos annos & plures dies ętatis habuerit, & anima illius non vtatur bonis substantiæ suę, sepulturaque careat, de hoc ego pronuncio quòd melior illo sit abortiuus.
4 * Frustrà enim venit & pergit ad tenebras, & obliuione delebitur nomen eius.

Est infirmitas quam vidi sub Sole, diuitiæ seruatæ illi qui ab eis in malitiam eius, & peribunt diuitiæ eius: 12
Ille in occupatione mala, & generauit filium, & non est in manu eius quicquam. 13
Sicut egressus est de vtero matris suæ nudus reuertetur vt eat vt venit, & nihil accipiet in labore suo, vt eat in manu sua. 14
Et hoc mala infirmitas. sicut enim aduenit, sic & abibit. & quæ abundantia eius qua laborat in ventum? 15
Et cunctæ dies eius in tenebris, et in luctu & indignatione multa, et infirmitate et ira. 16
Ecce quod vidi ego bonum, quod est bonum comedere & bibere, & videre bonitatem in omni labore eius quo vtique laborauerit sub Sole numerum dierum vitæ suæ quos dedit ei Deus, quoniam hoc pars illius. 17
Et omnis homo cui dedit ipsi Deus, diuitias & substantiam, & potestatem dedit ei vt comedat ab eo, & vt accipiat partem suam, et vt lætetur in labore suo. hoc donum Dei est: 18
Quoniam non multum recordabitur dierum vitæ suæ, quoniam Deus occupat illum in lætitia cordis eius. 19

CAP. VI.

Est malitia quam vidi sub Sole, & multa est apud homines. 1
Vir cui dabit ei Deus diuitias & substantiam & gloriam, et non est priuans animam eius ab omnibus quæ desiderabit. et non tribuet potestatem ei Deus vt comedat ex eo: quoniã vir extraneus comedet illud: & hoc vanitas & infirmitas mala est. 2
Si genuerit vir centum, & annos plures viuet, & multitudo erunt dies annorum eius, & anima eius non replebitur à bonitate. & sepultura non fuit ei, dixi; Bonum super illum abortiuus. 3
Quoniam in vanitate venit, et in tenebris pergit, & in tenebris nomen eius operietur. 4

12 * ἔστιν ἀρρωστία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, πλοῦτος φυλασσόμενος τῷ παρ᾽ αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτοῦ· καὶ ἀπολεῖται ὁ πλοῦτος αὐτοῦ·
13 * ἐκεῖνος ἐν περισπασμῷ πονηρῷ, καὶ ἐγέννησεν υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν·
14 * καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς ἐπιστρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἥκει καὶ οὐδὲν λήψεται ἐν μόχθῳ αὐτοῦ, ἵνα πορευθῇ ἐν χειρὶ αὐτοῦ.
15 * καί γε τοῦτο πονηρὰ ἀρρωστία. ὥσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτως καὶ ἀπελεύσεται. καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ εἰς ἄνεμον;
16 * καί γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν σκότει, καὶ ἐν πένθει, καὶ θυμῷ πολλῷ, καὶ ἀρρωστίᾳ, καὶ χόλῳ.
17 * ἰδοὺ ὃ εἶδον ἐγὼ ἀγαθόν, ὅ ἐστι καλὸν τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθωσύνην ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ ἂν μοχθήσῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτοῦ ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ.
18 * καί γε πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον καὶ ὑπάρχοντα, καὶ ἐξουσίασεν αὐτῷ τοῦ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. τοῦτο δόμα θεοῦ ἐστίν·
19 * ὅτι οὐ πολλὰ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς περισπᾷ αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ καρδίας αὐτοῦ.

ϛ.

1 * Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ πολλή ἐστιν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις·
2 * ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον καὶ ὑπάρχοντα, καὶ δόξαν καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσει. καὶ οὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ. ὅτι ἀνὴρ ξένος φάγεται αὐτόν, καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ ἀρρωστία πονηρά ἐστιν.
3 * ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατόν, καὶ ἔτη πολλὰ ζήσεται, καὶ πλῆθος ὅτι ἔσονται ἡμέραι ἐτῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀπὸ ἀγαθωσύνης. καί γε ταφὴ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, εἶπα ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα.
4 * ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθε, καὶ ἐν σκότει πορεύεται, καὶ ἐν σκότει ὄνομα αὐτοῦ καλυφθήσεται·

תרגום

12 אית בישתא מרעיתא חמית בעלמא הדין תחות שמשא ולית בה אסו גבר דיכניש עתרא ולא יעבד מנה מדעם טב לסוף יומיא ההוא עתרא נטר ליה לאבאשא ליה לעלמא דאתי ׃ 13 והוא עתרא די ישבק לבריה בתר מותיה יהובד על דקנא ליה בגין ביש ולא יתקיים נכסוהי ביד בריה די יולד ולא אשתאר ליה בידוי מדעם ׃ 14 היכמה די נפק ממעי אמיה ערטלי בלא זכו ובלא מדעם טב כדין יהוב למיזל לבית קבורתיה חסר מן זכותא היכמה די אתא לעלמא הדין ומדעם אגר טב לא יקבל בטרחיה לסוברא עמיה לעלמא דהוא אזל ׃ 15 ואף דא בישתא מרעיתא ולית לה אסו דכל קבל דאתא לעלמא הדין כדין ייזל לעלמא דאתי ומה מותר הוי ליה די טרח לקבלת רוחא ׃ 16 אף כל יומוהי בחשוכא שרי בדיל דלחמוהי בלחודוהי טעם ובנסים סגי ובמרעין ורגיז הוו חיוהי ׃ 17 והא די חזית אנא טבא הוא לבני אנשא ודשפיר להון למעבד בעלמא הדין דייכלון וישתון מן טרחותהון בדיל דלא לאושטא ידא באנוסא ובחטוף ולמטר פתגמי אוריתא ולמחן עניי ואכסניא מן בגלל דיחזון טבתא בכל טרחותהון די טרחו בעלמא הדין תחות שמשא מנין יומי חיוהי דגבר די יהב ליה אלהא ארום הוא חולקיה ׃ 18 אף כל אנשא דיהב ליה יי עותר ונכסין ואשלטיה יי למיכל מנה בעלמא הדין ולמעבד מנה צדקתא ולקבלא ית אגר חולקיה שלים לעלמא דאתי ולמחדי בטרחיה עם צדיקיא הא דא מתנא דאתיהבת ליה מן קדם יי הוא ׃ 19 ארום לא יומין סגיאין חיי אנש די ידכר ית יומי חיוהי כמה מנהון עתידין למהוי טבין וכמה מנהון עתידין למהוי בישין מטול דלא אתמסר לבני אנשא ארום מן קדם יי אתגזר עלוהי כמה יומין יתענף וכמה יומין יחי בחדות לביה ׃ ו 1 אית בישתא דחזית בעלמא הדין תחות שמשא ורבה היא על בני אנשא ׃ 2 גבר דיהב ליה יי עתר ויקר ונכסין וליתוהי מחסר לנפשיה מכל די יתרעי ולא אשלטיה יי על חובתיה למטעם מניה אלהן ימות בלא ולד ולא חס על קריביה לאחסנותיה ליה ארום אנתתיה תהא מתמסרא לגבר חלוני ויחסנניה וייכלניה כל דין גרמו ליה חובוהי דלא עבד מניה מדעם טב ואתהפך ליה עתריה למהוי להבלו ולמרעא בישא ׃ 3 אין יולד גבר מאה בנין ושנין סגיאין יחי וב שלטנותא ורבנותא הי די יהוון יומי חיוהי ונפשיה לא שבעת מן טבותא דהוות ליה על דחס על עתריה ולא קנא מניה שמא טבא ואף בית קבורתא לא הוה מזומנא ליה אמרית דטב מניה שלילא דלא חזא עלמא הדין ׃ 4 ארום בהבלו אתא לעלמא הדין ובהבלו ייזיל לעלמא דאתי ובחשך שמיה מתחפי ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Est malus morbus *quem* vidi in seculo hoc sub Sole, & non est in eo sanitas: vir qui congregat diuitias, & non facit ex eis quicquã boni: in finem dierum ille sibi diuitias custodit vt contristent eum in seculum venturum. [13] Et illæ diuitiæ quas *relinquet* filio suo post morté suam peribunt, eo quòd comparauerit eas negotio malo: & nõ permanebunt post illũ in manu filii sui qué genuit, nec residuũ erit illi in manu eius quicquam. [14] Quemadmodum exiit de vtero matris suæ nudus absq; merito & absque omni bono, sic reuertetur ad eundũ in domũ sepulturę suę indigés merito, queádmodũ venit in seculũ hoc, nequicquã mercedis bonę excipiet in labore suo, vt tollat secum in seculũ ad quod ipse vadit. [15] Et etiã hic malus morbus cui nec sanitas est: quia omninò quemadmodum venit in seculũ hoc, sic ibit ad seculũ venturũ: & quid reliqui est ei quòd laborauerit vt reciperet vẽtum? [16] Etiã omnes dies suos in tenebris habitat vt pané suum solus degustet: & in furore multo & in ęgrotationibus & indignatione fuit vita eius. [17] Et ecce quod vidi ego bonũ esse filiis hominũ & pulchrũ illis vt faciant in seculo hoc: vt comedant & bibant ex labore suo, ita vt nõ extendãt manũ in violentiã & rapinã, sed custodiãt verba Legis, & vt misereantur pauperũ & hospitũ, vt propterea videant bonũ in omni labore suo quo laborauerint in seculo hoc sub Sole numero dierum vitæ hominis qué dederit ei Deus: etenim hæc pars eius est. [18] Etiam omnis homo cui dederit Dñs diuitias & facultates, & pręposuerit eũ Dñs, vt comedat ex eis in seculo hoc, & vt faciat ex eis eleemosynã, & vt accipiat mercedẽ partis suę perfectã in seculũ venturũ; & vt lętetur in labore suo cũ iustis: ecce hoc donũ quod datũ est illi, à Dño est. [19] Etenim non dies multi vitæ hominis sunt vt recordetur dierum vitæ suæ quotnam ex eis futuri sint boni, & quotnam ex eis futuri sint mali, propterea quòd non est traditũ filio hominis: quia à Domino decretum est super eum quot diebus affligetur, & quot diebus viuet in gaudio cordis sui.

CAP. VI.

Est malum quod vidi sub Sole in seculo hoc, & magnum illud est super filios hominis. [2] Vir cui dedit Dominus diuitias & gloriam facultatum, & nihil deficit animę eius ex omnibus quę voluit: sed nõ dedit potestatem ei Dominus ob peccatum suum vt gustaret ex eis: sed morietur absque liberis, & non misertus est proximi sui vt hæredem eum sibi cõstitueret: etenim vxor eius tradetur viro alieno, qui hæreditabit eas & comedet ipsas: omnis huius rei causa peccata sua illi fuerũt, quòd non fecerit ex illis quicquam boni, & conuersæ sunt ei diuitiæ eius vt essent in vanitatem & in ægritudinem malam. [3] Si genuerit vir centum filios, & annos multos vixerit, & in imperio & magistratu totidẽ fuerint dies vitę eius, & anima eius non satiata fuerit bono quod erat ei, eo quòd abstinuit à diuitiis suis, & non acquisiuit ex illis nomen bonum, etiamque domus sepulturæ non fuerit præparata illi; dixi quòd melior est eo abortiuus qui non vidit seculum hoc. [4] Etenim in vanitate venit in seculum hoc, & in vanitate ibit in seculum venturum, & in obscuritate nomen eius obuoluetur.

5 * גם־שמש לא־ראה ולא ידע נחת לזה מזה :
6 * ואלו חיה אלף שנים פעמים וטובה לא ראה
הלא אל־מקום אחד הכל הולך :
7 * כל־עמל האדם לפיהו וגם־הנפש לא תמלא :
8 * כי מה־יותר לחכם מן־הכסיל מה־לעני יודע
להלך נגד החיים :
9 * טוב מראה עינים מהלך־נפש גם־זה הבל
ורעות רוח :
10 * מה־שהיה כבר נקרא שמו ונודע אשר־הוא
אדם ולא־יוכל לדין עם שהתקיף ממנו :
11 * כי יש־דברים הרבה מרבים הבל
מה־יותר לאדם : ז
1 * כי מי־יודע מה־טוב לאדם בחיים מספר ימי־
חיי הבלו ויעשם כצל אשר מי־יגיד לאדם מה־
יהיה אחריו תחת השמש :
2 * טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו :
3 * טוב ללכת אל־בית־אבל מלכת אל־בית משתה
באשר הוא סוף כל־האדם והחי יתן אל־לבו :
4 * טוב כעס משחוק כי־ברע פנים ייטב לב :
5 * לב חכמים בבית אבל ולב כסילים בבית שמחה :
6 * טוב לשמע גערת חכם מאיש שמע שיר כסילים :
7 * כי כקול הסירים תחת הסיר כן שחק הכסיל גם־
8 זה הבל : * כי העשק יהולל חכם ויאבד את־לב
9 מתנה : * טוב אחרית דבר מראשיתו טוב ארך־
10 רוח מגבה רוח : * אל־תבהל ברוחך לכעוס כי כעס
בחיק כסילים ינוח :

5 * Non vidit Solem, neque cognouit di-
6 stantiam boni & mali: * Etiam si duobus
millibus annis vixerit, & non fuerit per-
fruitus bonis. Nõne ad vnum locum pro-
7 perant omnia? * Omnis labor hominis in
ore eius, sed anima eius non implebitur.
8 * Quid habet amplius sapiens à stulto,
D & quid pauper nisi vt pergat illuc vbi est
9 vita? * Melius est videre quod cupias, quàm
desiderare quod nescias. Sed & hoc vanitas
10 est, & præsumptio spiritus. * Qui futurus
est iam vocatum est nomen eius, & scitur
quòd homo sit, & non possit contra for-
tiorem se in iudicio contendere.
11 * Verba sunt plurima, multamque in
disputando habentia vanitatem.

CAP. VII.

1 QVid necesse est homini maiora se quę-
A rere, cùm ignorat quid conducat sibi
in vita sua numero dierum peregrinatio-
nis suæ, & tempore quod velut vmbra prę-
terit? aut quis ei poterit indicare quid post
2 eum futurum sub Sole sit? * Melius est no-
men bonum, quàm vnguenta preciosa; &
3 dies mortis, die natiuitatis. * Melius est ire
ad domum luctus, quàm ad domum con- Pro. 14.
uiuij. in illa enim finis cunctorum admo-
netur hominum, & viuens homo cogitat
4 quid futurum sit. * Melior est ira risu; quia
per tristitiam vultus corrigitur animus de-
5 linquẽtis. * Cor sapientium, vbi tristitia est;
6 & cor stultorum, vbi lætitia. * Melius est à
sapiente corripi, quàm stultorũ adulatione
7 decipi: * Quia sicut sonitus spinarũ arden-
tiũ sub olla, sic risus stulti. Sed & hoc vani-
8 tas. * Calumnia conturbat sapientem, &
9 perdet robur cordis eius. * Melior est finis
orationis, quàm principium. melior est pa
10 tiens arrogante. * Ne sis velox ad irascen-
dum, quia ira in sinu stulti requiescit.

*Et Solem non vidit, & non nouit requie- 5
tes huic super hunc. * & si vixit mille annis, 6
reditus & bonitatem non vidit. nonne in lo-
cum vnum omnia ibunt?
* Omnis labor hominis in os eius, & anima 7
non implebitur.
* Quoniam quæ abundantia sapienti super 8
stultum? quoniã pauper nouit ire contra vitam.
* Bona visio oculorum superambulans ani- 9
me. & hoc vanitas & electio spiritus.
* Si quid fuit iam vocatum est nomen eius. 10
& notum est quid est homo, & non poterit vt
iudicetur cum forti super ipsum.
* Quoniam sunt sermones multi implentes 11
vanitatem.*

CAP. VII.

*QVid abundans homini, quoniam quis nouit 1
quid bonum homini in vita eius, nume-
rum dierum vitæ vanitatis eorum? & fecit eas
in vmbra, quoniã quis nunciabit homini, quid
erit post eum sub Sole? * Bonum nomen su- 2
per oleum bonum, & dies mortis super diem
generationis eius. * Bonum ire in domum 3
luctus, quàm ire in domum conuiuij. quoniam
hic finis omnis hominis, & viuens dabit bonum
in cor eius. * Bonum ira super risum, quo- 4
niam in malitia vultus bonificabitur cor.
* Cor sapientum in domo luctus, & cor stul- 5
torum in domo lætitiæ. * Bonum audire cor- 6
reptionem sapientis super virũ audientem can-
tum stultorum. * Quoniam sicut sonitus spi- 7
narum sub lebete, sic risus stultorum: et hoc va-
nitas. * Quoniam calumnia circumfert sa- 8
pientem, & perdit cor generositatis eius.
* Bonus finis sermonum super principium e- 9
ius. bonum patiens super excelsum spiritu.
* Ne sis velox in spiritu tuo ad irascendum. 10
quia ira in sinu stultorum requiescet.*

5 * καί γε ἥλιον οὐκ εἶδε, καὶ οὐκ ἔγνω ἀναπαύσεις τού-
6 τῳ ὑπὲρ τοῦτον. * καὶ εἰ ἔζησε χιλίων ἐτῶν, καθόδοις
καὶ ἀγαθωσύνην οὐκ εἶδε. μὴ οὐκ εἰς τόπον ἕνα τὰ πάν-
7 τα πορεύεται; * πᾶς μόχθος ἀνθρώπου εἰς στόμα
αὐτοῦ, καί γε ἡ ψυχὴ οὐ πληρωθήσεται.
8 * ὅτι τίς περισσεία τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα; διότι ὁ
πένης οἶδε πορευθῆναι κατέναντι τῆς ζωῆς.
9 * ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυ-
χῇ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.
10 * εἴ τι ἐγένετο ἤδη κέκληται ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐγνώσθη τί
ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ οὐ δυνήσεται τοῦ κριθῆναι μετὰ τοῦ
ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν.
11 * ὅτι εἰσὶ λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα.

ζ´.

1 * Τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι τίς οἶδε τί ἀγαθὸν τῷ
ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς ματαιό-
τητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν αὐτὰς ἐν σκιᾷ, ὅτι τίς ἀγγελεῖ τῷ
ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον;
2 * ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν, καὶ ἡμέρα τοῦ
3 θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γενέσεως αὐτοῦ. * ἀγαθὸν πο-
ρευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πό-
του. καθότι τοῦτο τέλος παντὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ ζῶν δώ-
4 σει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ. * ἀγαθὸν θυμὸς ὑ-
πὲρ γέλωτα, ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθυνθήσεται
5 καρδία. * καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρδία
6 ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης. * ἀγαθὸν τὸ ἀκοῦσαι
ἐπιτίμησιν σοφοῦ ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾆσμα ἀφρόνων.
7 * ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕτως ὁ γέ-
λως ὁ τῶν ἀφρόνων, καί γε τοῦτο ματαιότης.
8 * ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφόν, καὶ ἀπολλύει τὴν
9 καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ. * ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ
ἀρχὴν αὐτοῦ. ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύ-
10 ματι. * μὴ σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι· ὅτι
θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται.

תרגום

6 ואף נהור אוריתא לא־חמא ולא ידע בין טב לביש ולמבחן בין עלמא הדין ובין עלם אחרן : 6 ואלולי הוו יומי חיוהי דגברא תרין
אלפין שנין ובאוריתא לא־עסק ודינא וצדקתא לא־עבד בשבועת מימרא דיי דביום מותה נפשה נחתא לגהנם לאתר חד דכל־חיביא אזלין
תמן : 7 כל־טרחא דגברא בדיל מזון פמה הוא טרח ועל־מימר פמא דיי מתזן ואף־נפשא דאנש לא תשבע מיכלא ומשתיא :
8 ארום מה־יותר לחכימיא בעלמא הדין יתיר מן שטיא ומה־אית להוא עניא אלהן למעסק באלפן אוריתא דיי בגין די־ינדע היכדין
עתיד למהך כל־קבל צדיקיא בגנתא דעדן : 9 טב לגברא למחדי על מה דאית ליה ולמעבד צדקתא ולמחמי אגר עובדוי ליום דינא רבא
מן די־ייזיל לעלמא ההוא בסגוף נפש ברם דין הבלו לגברא חיבא והבירות רוחא : 10 מה־דהוה בעלמא הא כבר אתקרי שמה ואשתמודע
לבני אנשא מן יומא דהוה אדם קדמאה וליתא רשו לגברא למיקם בדינא עם מרי עלמא דתקיף מנה : 11 ארום אית פתגמין סגיאין דמסגין
הבלו בעלמא ז מה־מותר אית לגבר דמתעסק בהון : 1 ארום מן הוא די־ינדע מה־יוטב לאנשא בעלמא הדין אלהן
למעסק באוריתא דאנון חיי עלמא וכל־מנין יומי חיי הבלו די־יהי בעדן מותה אנון חשיבין כטלא דמן הוא דיחוי לאנשא מה־דעתיד למהוי
בסופוהי בעלמא הדין תחות שמשא : 2 טב שמא טבא דיקנון צדיקיא בעלמא הדין יתיר מן משח רבותא דהוה מתרבי על רישי
מלכיא וכהניא ויומא דישכב גבר ויפטר לבית קבורתא בשם טב ובזכותא מן־יומא די־אתברי רשיעא בעלמא :
3 טב למיזל לבית אבלא לנחמותה מלמיזל לבית משתי חמרא דמתלעבין דבית אבלא תמן הוא סוף לב כל אנשא למיזל די־על־כלהון
אתגזרת גזרת מותא ומן בגלל דיהך לבית אבלא גברא צדיקא יתב ויתן ללבה מלי מותא ואן־אית בה מדעם ביש ישבקנה ויתוב בתיובתא :
4 טב רגיז דרגז מרי עלמא על־צדיקיא בעלמא הדין מן־חוכא די־הוא מחייך עם רשיעיא ארום באבאשות אפי שכינתא אתי בצרתא
ופרענותא בעלמא בגין לאוטבא לב צדיקיא ויצלון קדם מרי עלמא ואיהו מרחם עליהון : 5 לב חכימיא עצב ולב שטין בחדות
בית ליצנותהון אכלין ושתין ומתפנקין ולא יתיבון על־לבהון סגוף אחיהון : 6 טב למשמע נזוף גבר חכימא באוריתא מגבר דאזיל
למשמע קל נובלא דשטין : 7 ארום כקל קבלת כובין דמתוקדין תחות דודא כדין קל חוכא דשטיא אף דין הבלו :
8 ארום אניסא יתהל בחכימיא ומהובד במלוי בישיא ית־חכמת לב דאתיהבת ליה למתנה מן־שמיא : 9 טב סוף עסקא מן־שרויה
דבשרויה לא־אשתמודע לגבר מה־דעתיד למהוי בסופה וטב קדם יי גבר די־שלט ברוחה ומכבש ית יצרה מגברא דאזיל בגסות רוחא :
10 ובעדן דיתיתי עלך אוכחתא מן־שמיא לא־תבהל בנפשך למרתח ולמימר פתגמי סרבנותא כלפי שמיא ארום אן אנת סבל ישתבק לך
ואן את מסרב ומרתח דע ארום רתחא בעטף שטין ינוח עד־ דיהובד יתהון :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Etiam lucem Legis non vidit, & nõ cognouit inter bonũ & malũ, & ad diiudicandum inter seculum hoc & seculũ alterum. [6] Et tametsi fuerint dies vitæ viri duo millia annorum, & in Lege non studuerit, & iudiciũ & iustitiã non fecerit, in iuramento dicti Domini quod *fuerit* in die mortis eius, aĩa eius descẽdet ad gehennã ad locũ vnũ quò omnes peccatores eunt. [7] Omnẽ laborẽ vir propter cibũ oris sui ipse laborat, & in dicto oris Domini alitur, & etiam anima hominis non satiabitur cibo & potu. [8] Etenim quid amplius est sapientibus in seculo hoc quàm stultis? & quid est ipsi pauperi, nisi vt studeat in disciplina Legis Dñi, vt cognoscat quomodo futurũ sit vt eat omninò corã iustis in paradisum Ghedẽ? [9] Melius est viro vt lętetur super eo quod ipsi est, & vt faciat iustitiã, & vt videat mercedẽ operũ suorũ in die iudicii magni, quàm vt eat ad seculũ illud in afflictione aĩę: verùm hoc vanitas est viro peccatori, & cõfractio spiritus. [10] Id quod fuit in mũdo, ecce iam vocatũ fuit nomẽ eius & cognitũ filiis hoĩs à die quo fuit Adã antiquus, & nõ est facultas viro consistendi in iudicio cum Dño mundi, qui fortior est illo. [11] Etenim res multę sunt quæ multiplicant vanitatem in mundo. quę adiectio est viro qui studuerit in eis? CAP. VII.

QVis enim est qui nouerit quid proderit homini in seculo hoc, nisi vt studeat in Lege, quòd ipsa vita seculi & oĩs numerus dierum vitæ vanitatis eius quos vixerit, in tẽpore mortis suę illi reputẽtur vt vmbra: nã quis indicabit homini qd futurũ est vt fiat in fine eius in seculo hoc sub Sole? [2] Melius est nomẽ bonũ quod cõparabũt iusti in seculo hoc, quàm vnguẽtũ vnctionis quod fuerit inũctũ super capita regũ & Sacerdotũ. & dies quo iacebit vir & emittetur in domũ sepulchri cũ noĩe bono atq; iustitia, quã dies quo creat᷑ est improb᷒ in mũdo. [3] Melius est ire in domũ luctus ad cõsolãdã eã, quàm ire in domũ cõuiuij vini subsannatorũ: quòd in domo luctus sit finis oĩs hoĩs vt eat; siquidẽ super oẽs illos decreta est sententia mortis: propterea qui iuerit ad domum luctus, vir iustus sedebit & ponet in corde suo loquelas mortis: & si est in ipso quicquã mali, deponet illud, & cõuertetur in pœnitẽtiã. [4] Melior est indignatio qua indignabitur Dñs mũdi aduersus iustos in seculo hoc, quã risus quo ille deridet improbos: dũ enim cõtristatur vultus maiestatis, venit penuria & vindicta in seculũ ad beandũ cor iustorũ qui orabũt ante Dñm mũdi, & ipse miserebitur ipsorũ. [5] Cor sapientũ dolet, & cor stultorũ est in lętitia domus derisionis: comedũt & bibunt & delitiãtur, & nõ reuoluũt super cor suũ afflictionẽ fratrũ suorum. [6] Melius est audire increpationem viri sapiẽtis in Lege, quàm si quis eat ad audiendã vocem nabli stultorum. [7] Etenim sicut vox clamoris spinarũ quæ cõburuntur sub olla, sic vox risus stultorum. etiam hoc vanitas. [8] Etenim violentia decipiet sapientem, & perdet per eloquia mala sapientiam cordis quæ data fuerit ei dono cęlitus. [9] Melior est finis negotij quàm initium eius: quòd in principio eius non notum est viro quid futurum est vt fiat in fine eius: & melior est ante Dñm vir qui imperat spiritui suo & subigit concupiscentiam suam, quàm vir qui ambulat in tumore spiritus. [10] Et in tempore quo veniet super te correctio de cælis, ne festines in anima tua vt incalescas, & dicas verba contumaciæ contra cælum: etenim si tu sustinens fueris, remittetur tibi: & si tu exacerbaueris & incalueris, scito quòd furor in sinu stultorum quiescet, quoad perire faciat eos.

11 * אל־תאמר מה היה שהימים הראשנים היו
טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על־זה :
12 * טובה חכמה עם־נחלה ויתר לראי השמש :
13 * כי בצל החכמה בצל הכסף ויתרון דעת החכמה
תחיה בעליה :
14 * ראה את־מעשה האלהים כי מי יוכל לתקן את
אשר עותו :
15 * ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את־
זה לעמת־זה עשה האלהים על־דברת שלא ימצא
16 האדם אחריו מאומה : * את־הכל ראיתי בימי הבלי
יש צדיק אבד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו :
17 * אל־תהי צדיק הרבה ואל־תתחכם יותר למה
18 תשומם : * אל־תרשע הרבה ואל־תהי סכל למה
19 תמות בלא עתך : * טוב אשר תאחז בזה וגם־מזה
אל־תנח את־ידך כי־ירא אלהים יצא את־כלם :
20 * החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו
21 בעיר : * כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה־
טוב ולא יחטא :
22 * גם לכל־הדברים אשר ידברו אל־תתן לבך
אשר לא־תשמע את־עבדך מקללך :
23 * כי גם־פעמים רבות ידע לבך אשר גם־את
קללת אחרים :
24 * כל־זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא
רחוקה ממני :

11 * Ne dicas, Quid putas causæ est quòd priora tempora meliora fuere, quàm nunc sunt? Stulta enim est huiuscemodi interrogatio.

12 * Vtilior est sapientia cum diuitiis, & magis prodest videntibus Solem.

13 * Sicut enim protegit sapientia, sic
C protegit pecunia. Hoc autem plus habet eruditio & sapiētia, quòd vitam tribuunt possessori suo.

14 * Considera opera Dei, quòd nemo possit corrigere quem ille despexerit.

15 * In die bona fruere bonis, & malam diem præcaue. Sicut enim hāc, sic & illam fecit Deus, vt non inueniat homo contra eum iustas querimonias.

16 * Hęc quoque vidi in die vanitatis meę. Iustus perit in iustitia sua, & impius multo viuit tempore in malitia sua.

17 * Noli esse iustus multum, neque plus sapias quàm necesse est, ne obstupescas.

18 * Ne impiè agas multum, & noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo.

19 * Bonum est te sustentare iustum, sed ab illo ne subtrahas manum tuam; quia qui timet Deum, nihil negligit.

20 * Sapientia confortauit sapientem super decem principes ciuitatis.

21 * Non est enim homo iustus in terra qui faciat bonum, & non peccet. 1.Reg. c. 2.Par. 6.

22 * Sed & cunctis sermonibus qui dicuntur, ne accommodes cor tuum, ne fortè audias seruum tuum maledicentem tibi.

23 * Scit enim conscientia tua, quia & tu crebrò maledixisti aliis.

24 * Cuncta tentaui in sapientia. Dixi, Sapiens efficiar, & ipsa longius recessit à me,

* *Ne dicas, Quid fuit; quoniam dies priores fuerunt bonæ super has. quia non in sapientia interrogasti de hoc.* 11

* *Bona sapientia cum distributione et abundantia contemplantibus Solem.* 12

* *Quoniam in vmbra eius sapientia sicut vmbra pecuniæ: & abundantia cognitionis sapientiæ viuere faciet eum qui ab ea.* 13

* *Vide opera Dei: quoniam quis poterit vt ornet quem vtique Deus peruerterit eum?* 14

* *In die bonitatis viue in bono, & vide in die malitiæ. vide, & hoc consonans huic fecit Deus de locutione, ne inueniat homo post eum quicquam.* 15

* *Omnia vidi in diebus vanitatis meæ. Est iustus qui periit in iustitia sua, & est impius permanens in malitia sua.* 16

* *Ne sis iustus multum, & ne sapias superflua, ne quando obstupescas.* 17

* *Ne impiè agas multum, & ne sis durus: ne moriaris in non tempore tuo.* 18

* *Bonum inhærere te in hoc, & ab hoc ne contamines manum tuam: quoniam timentibus Deum exibunt omnia.* 19

* *Sapientia adiuuabit sapientem super decem potentes existentes in ciuitate.* 20

* *Quoniam homo non est iustus in terra, qui faciet bonum, & non peccabit.* 21

* *Et in omnes sermones quos loquentur, ne posueris cor tuum, vt non audias seruum tuum maledicentem tibi.* 22

* *Quoniam multoties malignatur in te, & modis multis malè afficiet cor tuum, quoniam vt & tu maledixisti aliis.* 23

* *Omnia hæc tentaui in sapientia. Dixi: Sapiens efficiar. & ipsa elongata est à me* 24

11 * μὴ εἴπῃς τί ἐγένετο. ὅτι ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀγαθαὶ ὑπὲρ ταύτας. ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ
12 τούτου. * ἀγαθὴ σοφία μετὰ κληροδοσίας, καὶ περισσεία τοῖς θεωροῦσι τὸν ἥλιον.

13 * ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ τοῦ ἀργυρίου. καὶ περισσεία γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει τὸν παρ' αὐτῆς.

14 * ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ· ὅτι τίς δυνήσεται τοῦ κοσμῆσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν.

15 * ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ κακίας. ἴδε καί γε σὺν τὸ σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν ὁ θεὸς περὶ λαλιᾶς· ἵνα μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ μηδέν.

16 * σύμπαντα εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός μου. ἔστι δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ, καὶ ἔστιν ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ.

17 * μὴ γίνου δίκαιος πολὺ καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῇς.

18 * μὴ ἀσεβήσῃς πολύ, καὶ μὴ γίνου σκληρός, ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν οὐ καιρῷ σου.

19 * ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ· καί γε ἀπὸ τούτου μὴ μιάνῃς τὴν χεῖρά σου, ὅτι φοβουμένοις τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ πάντα.

20 * ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ ὑπὲρ δέκα ἐξουσιάζοντας τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει.

21 * ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, ὃς ποιήσει ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται.

22 * καί γε εἰς πάντας λόγους οὓς λαλήσουσι, μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου, ὅπως μὴ ἀκούσῃς τοῦ δούλου σου καταρωμέ-
23 νου σε. * ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεταί σε καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίαν σου, ὅτι ὡς καί γε σὺ κατηράσω ἑτέρους.

24 * πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν τῇ σοφίᾳ. εἶπα, σοφισθήσομαι. καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ

תרגום

11 ובעדן עקתך לא־תימר מה הוה דיומין קדמאין הוו טבין ואנשי דרא ההוא הוו שפירי עובדא יתיר מן אלין בגין כן טבא הוה מטי
להון ואנת לא על־חכמתא שאלתא על־דנא : 12 טבתא חכמת אוריתא עם אחסנתא ויתיר למהוי גבר בענותנותא עם גברין
דירי ארעא דחזן טב וביש תחות שמשא בעלמא הדין : 13 ארום היכמא דמסתתר גברא בטלל חכמתא היכדין מסתתר בטלל כספא
בעדן דיעבד מנה צדקתא ומותר מנדעת חכמתא יקים ית מרהא : 14 הוי מסתכל ית־עובדא דייי וגבורתיה די־עבד ית־סמיא וחגירא
למהויהון פרישן בעלמא ארום מן־הוא דיכיל לתקנא ית־חד מנהון אלהן מרי עלמא די־עותה : 15 ביומא דיוטב לך ייי הוי אף־אנת
בטיבותא והוטיב לכל־עלמא בגין דלא ייתי עלך יומא בישא חזי ואסתכל ואף ית־דין לקבל דין עבד ייי בגין לאוכחא אנשי עלמא מן בגלל דלא
ישכח אנש בתרוהי מדעם ביש לעלמא ההוא : 16 ית־כלא חזית ביומי הבלותי דמן קדם ייי מתגזרין טב וביש למהוי בעלמא דאית
גבר זכי אבד בצדקותה בעלמא הדין וזכותה נטיר לה לעלמא דאתי ואית גבר חיב מארך יומין בחובוהי וחשבן עובדוהי בישיא נטירין
לה לעלמא דאתי לאתפרעא ליום דינא רבא : 17 לא־תהי זכי יתיר בעדן דאתחיב חיבא קטול בגין לחיסא עלוהי דלא
למקטלה ולא־תתחכם בכן יתיר כחכמת רשיעיא ולא־תאלף ארחתהון למה דין תצדי ית־ארחתך : 18 לא־תהך בתר הרהורי לבבך
לאתחיבא סגי ולא־תרחק ארחתך מבית אלפן אוריתא למהוי שטיא למה דין אנת גרם מותא לנפשך עד־דלא ימטי זמנך לממת : 19
טב דתאחד בעסקי עלמא הדין למגמל טיבו לנפשך בארח תגריא ואף מדן ספר אוריתא לא־תשבק חלקך ארום גבר דחל מן
קדם ייי נפק מן ידי חובת כלהון : 20 וחכמתא תסיע לחכימא דיכבש ית יצרא בישא מטול דלא למחטי יתיר מן עשרתי שליטין
דהוו בקרתא : 21 ארום לית גבר זכי בארעא די־יעבד טב קדם ייי כל־יומי חיוהי ולא יחוב :
22 ברם לכל־פתגמיא דימללון לך רשיעיא לא־תמסר לבבך לקבלותהון דלא ייתון יומין די־תשמע ית־עבדך דמלטט לך :
23 ארום חוי לך למצדק ית־דינא בזמן די־ילוט לך גבר דלית הוא דכותך דאף זמנין סגיאין ידיע בלבבך דאף אנת הויתא לטי גברין
אחרנין : 24 כל־דא אמרת בחנית בחכמתא אמרת במימרי אחכם ית כל־חכמת אוריתא והיא אתרחקת מני :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et in tempore molestiæ tuæ ne dicas, Quid fuit quòd dies antiqui fuerunt boni, & homines generationis illius fuerunt pulchriores opere quàm hi: ideò bonum contigit eis, & tu non ex sapientia quæsisti super hoc.
12 Bona est sapientia Legis cum hæreditate; sed longe melius est vt sit vir in mansuetudine cum viris habitatoribus terræ qui viderunt
bonum & malum sub Sole in seculo hoc. 13 Etenim quemadmodum custoditur vir in vmbra sapientiæ, sic custoditur in vmbra argenti in tempore quo facit ex eo eleemosynam: & augmentum cognitionis sapientiæ viuificabit dominum suum.
14 Contemplare opus Domini & fortitudinem eius, qui fecit cæcum & claudum, vt sint mirabilia in seculo: etenim quis est qui poterit dirigere vnum ex illis, nisi Dominus mundi qui curuauit eum?
15 In die quo benefecerit tibi Dominus, esto etiam tu in bonitate, & benefac toti mundo, vt non veniat super te dies malus: vide & contemplare, etiam hoc è regione huius fecit Dominus vt corripiat homines mundi: ideò vt non inueniat homo post se quicquam mali in
seculo hoc. 16 Omnia vidi in diebus vanitatis meæ, quòd à conspectu Domini decernuntur bonum & malum vt sint in mundo: quoniam innocens perit in innocentia sua in seculo hoc, & meritum eius custoditur illi in seculum venturum: & est vir peccator prolongans dies in peccatis suis, & computatio operum eius malorum custoditur ei ad seculum venturum, vt puniatur in die iudicij magni.
17 Ne sis iustus nimium in tempore quo reus est peccator mortis; vt clementer agas erga eum, non occidens eum; nec sapiens fias sic amplius iuxta sapientiam improborum, & ne discas vias eorum. ad quidnam peruertes viam tuam?
18 Ne eas post cogitationes cordis tui ad peccandum multum, & ne elonges viam tuam de domo doctrinæ Legis, vt sis stultus: ad quidnam tu causam affers mortis animę tuæ, cùm nondum peruenerit tempus tuum moriendi?
19 Bonum est te adiungi negotiis mundi huius vt retribuas beneficentiam animæ tuæ in via negotiatorum, & etiam ab hoc libro Legis ne dimittas partem tuam: etenim qui timet Dominum, exit de manibus omnium delictorum illorum.
20 Et sapientia auxiliabitur sapienti qui subegerit concupiscentiam malam, ideo vt non peccet magis quàm decem imperatores qui fuerint in ciuitate.
21 Quoniam non est vir innocens in terra qui faciat bonum ante Dominum omnibus diebus vitæ suę, & non peccet.
22 Verùm ad omnia verba quæ loquentur tibi impij ne tradas cor tuū, vt excipias ea, ne veniant dies vt audias seruum tuum maledicen
tem tibi. 23 Etenim animaduerte tibi vt iustifices iudicium in tempore quo maledixerit tibi vir qui non fuerit sicut tu; quia etiam persæpe notum est in corde tuo quòd maledixeris viris aliis.
24 Omne hoc quod dixi, probaui in sapientia. dixi in dicto meo, Sapiam omnem sapientiam Legis, & ipsa elongata est à me.

25 * רָחוֹק מַה־שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ׃
26 * סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה
וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃
27 * וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִיא
מְצוֹדִים וְחֶרְמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֵד בָּהּ׃
28 * רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת
לְמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃
29 * אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם אֶחָד
מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְּכָל־אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃
30 * לְבַד רְאֵה זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־
הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים׃
1 * מִי כְהֶחָכָם וּמִי יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר דָּבָר

ח

חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנָּא׃
2 * אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃
3 * אַל־תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל־תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי
כָל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃
4 * בַּאֲשֶׁר־דְּבַר־מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מַה־
תַּעֲשֶׂה׃
5 * שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת וּמִשְׁפָּט יֵדַע
לֵב חָכָם׃
6 * כִּי לְכָל־חֵפֶץ יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי־רָעַת הָאָדָם
רַבָּה עָלָיו׃
7 * כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־שֶּׁיִּהְיֶה כִּי כַאֲשֶׁר יִהְיֶה
מִי יַגִּיד לוֹ׃

25 * multo magis quàm erat. Et alta pro-
D funditas, quis inueniet eam?
26 * Lustraui vniuersa animo meo vt sci-
rem & considerarem, & quærerem sapien
tiam & rationem, & vt cognoscerem im-
pietatem stulti, & errorem imprudentium.
27 * Et inueni amariorem morte mulie-
rem, quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius. vincula sunt manus illius. Qui placet Deo, effugiet illam: qui autem pec-
cator est, capietur ab illa.
28 * Ecce hoc inueni, dixit Ecclesiastes, v-
num & alterum vt inuenirem rationem:
29 * Quam adhuc quærit anima mea, &
non inueni. Virum de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni.
30 * Solummodo hoc inueni quòd fecerit
Deus hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus.
1 * Quis talis vt sapiens est? & quis cognouit solutionem verbi?

CAP. VIII.

A Sapientia hominis lucet in vultu eius, Pro. 15. 4.
& potentissimus faciem illius commutabit.
2 * Ego os regis obserua, & præcepta iuramenti Dei:
3 * Ne festines recedere à facie eius, neque permaneas in opere malo, quia omne quod voluerit faciet.
4 * Et sermo illius potestate plenus est, Iob 9.
nec dicere ei quisquam potest, Quare ita facis?
5 * Qui custodit præceptum, non experietur quicquam mali. Tempus & responsionem cor sapientis intelligit.
6 * Omni negotio tempus est, & opportunitas, & multa hominis afflictio:
7 * Quia ignorat præterita, & futura nullo scire potest nuncio.

25 * μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, καὶ βαθὺ βάθος, τίς εὑρήσει αὐτό;
26 * ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ
κατασκέψασθαι καὶ τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆφον καὶ
τοῦ γνῶναι ἀσεβοῦς ἀφροσύνην καὶ ὀχλησίαν καὶ πε-
ιφορόν.
27 * καὶ διέσκεψα ἐγὼ αὐτὸν πικρότερον ὑπὲρ θάνα-
τον. ὃς τὸν γυναῖκα ἥτις ἐστὶ θηρεύματα, καὶ σαγηνὴν
καρδία αὐτῆς, δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς. ἀγαθὸς ἐνώ-
πιον τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἁμαρ-
τάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ.
28 * ἰδὲ τοῦτο εὗρον, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής· μιᾷ τῇ μιᾷ εὑ-
ρεῖν λογισμόν,
29 * ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου. καὶ οὐχ εὗρον, καὶ εὗ-
ρωπον οὐκ ἀπὸ χιλίων εὗρον. καὶ γυναῖκα ἐν πᾶσι τού-
τοις οὐχ εὗρον.
30 * πλὴν ἰδὲ τοῦτο εὗρον ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄν-
θρωπον εὐθῆ. καὶ αὐτοὶ ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς.
1 * τίς οἶδε σοφὸς καὶ τίς οἶδε λύσιν ῥήματος;

ἡ.

Σοφία ἀνθρώπου φωτεῖ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ δυνα-
δὴς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.
2 * στόμα βασιλέως φύλαξον, καὶ πρὸ λόγου ὅρκου
θεοῦ
3 * μὴ ταράσσου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσῃ, μὴ
στῇς ἐν λόγῳ πονηρῷ, ὅτι ὃ ἂν θελήσῃ ποιήσει.
4 * καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων, καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί
ποιεῖς;
5 * ὁ φυλάσσων ἐντολήν, οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρόν,
καὶ καιρὸν κρίσεως γνώσεται καρδία σοφοῦ.
6 * ὅτι παντὶ πράγματι ἔστι καιρὸς καὶ κρίσις, ὅτι γνῶσις
τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν.
7 * ὅτι οὐκ ἔστι γινώσκων τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι καθὼς ἔ-
σται τίς αὐτῷ ἀναγγελεῖ αὐτῷ.

תרגום

25 הָא כְּבַר אִתְרְחַק מִכְּבֵי אֱנָשָׁא לְמִדַּע כָּל־מַה־דַּהֲוָה מִן יוֹמֵי עָלְמָא וְרָז יוֹם מוֹתָא וְרָז יוֹם דְּיֵיתֵי פַּלְגָא מְשִׁיחָא מַן הוּא דִּי־יַשְׁכְּחִנֵּה
בְּחָכְמְתֵהּ׃ 26 וְתָזַרִת אֲנָא לְחַשָּׁבָא בְּלִבִּי וּלְמִדַּע וּלְאַבְּלָא וּלְמִבְעֵא חָכְמְתָא וְחִשְׁבָּנָא אֲגַר עוֹבְדֵי צַדִּיקַיָּא וּלְמִדַּע פִּרְעָנוּתָה חוֹבַת שִׁטְיָא
וְסָכְלְתָנוּ חֲלָהוּתָא דְּמַלְכוּתָא׃ 27 וְאַשְׁכַּחְתָּה אֲנָא פְּתָגָם דְּמָרִיר מִן מְרִירוּת יוֹם מוֹתָא יַת־אִתְּתָא דְּהִיא עֲבָדָא עָקִין סַגְיִאִין
לְבַעְלָהּ וּמְצַדְּנָן וְחַקְלָן אִיתּ בְּלִבָּהּ כְּפִפִין יְדָהָא חַקִּין קֳדָם יְיָ גְּבַר דִּי־יְפַטַּר יְהָהּ בְּגִשׁ פִּסּוּרִין וּמִשְׁתֵּזֵב מִנָּהּ וְחַיָּבָא
קֳדָם יְיָ גְּבַר דְּיִסְתְּבַן וְיִתְקַלְקַל בְּזָנוּהָ׃ 28 הָא דֵּן עוֹבְדָא דְּאַשְׁכַּחְתִּי אָמְרַת קֳהֶלֶת כְּחָדָא חֲדָא עִם־חֲדָרָה לְמִשְׁכַּח חֶשְׁבָּן בְּנֵי
אֱנָשָׁא׃ 29 וְאִית פִּתְגָם אָחֳרָן דְּעוֹד תְּבַעַת נַפְשִׁי וְלָא אַשְׁכַּחְתֵּהּ גְּבַר שְׁלִים וְזַכֵּי בְּלָא חֲבוֹלָא מִן יוֹמֵי אָדָם וְאִתְּתָא בְּכָל אִלֵּין
כַּשְׁרָה לָא אַשְׁכַּחְתָּה׃
30 לְחוֹד חֵזִי דֵּן אַשְׁכַּחְתֵּהּ דִּי־עֲבַד יְיָ יַת אָדָם קֵדָמְאָה תַּקִּין קֳדָמוֹי וְזַכֵּי וְאִנּוּן חֲבָרַיָּא חֶשְׁבַּנִין סַגִּיאִין׃ א מַן אִית חַכִּימָא
וְיֵכוֹל לְפָרָקָא קֻבְלָא חָכְמְתָא דַּיְיָנִי וּלְמִדַּע פִּשְׁרֵי מִלַּיָּא בְּנִבְוּאָה ח תָּקְפָּת דְּגַבְּר חַכִּים תְּנַהֵר זִיו אַפּוֹהִי בְּזִינֵי צַדִּיקַיָּא וְתַצִּיף
אִפֵּין סְתַהֲלָן אַרְחָתֵהּ מְשַׁבֵּר לְבִישׁ׃ 2 אֲנָא דְּחַוֵר יַת פֻּמָּךְ עַל גְּזֵרַת מַלְכָּא לְמִטַּר מָה דִּי פְּקִדְנָךְ וְעַל עָסָק מוֹמָתָא דַּיְיָ אֱזַדְהַר וְלָא תְּזִיעִי
בְּשׁוּם מִיטְרָא דַּיְיָ עַל־מַגָּן׃ 3 וּבְעַדְרָנָא דַּיְיָ לָא־תְּחַנְתִּי בְּדִיל דְּלָא לְאַלָּאוּה קֳדָמוֹהִי אִתְבְּהִיל מִן קֳדָמוֹי אֱזַל רְצִלִּי וְתִבְעֵי רַחֲמִין מִנֵּהּ בְּדִיל
דְּלָא תְקוּם כְּפִתְגָמָא בִּישָׁא צְרִיכָא דְּיֵימַר מֵימְרָא דִּי־יְרַעֵי׃ 4 בְּהַר דְּאִתְגְּזַר מֵימְרָא דְּמַלְכָּא דְּשַׁלִּט עַל־עָלְמָא מְתַעְבְּדָא
בְּבְהִילוּ וּמַן הוּא גַּבְרָא דְּיֵימַר לֵהּ מָה עַבְדְתָּ׃ 5 גְּבַר דִּי־נָטַר פִּקּוּדָא לֵית לֵהּ מָה עַבְדָתָא בִּישׁ לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְיַדַּע כְּדַעַם בִּישׁ לְעָלְמָא דְּאָתֵי עִדָּן צְלוֹתֵהּ וְדִינֵהּ
דְּקוּשׁוֹט אִשְׁתְּמוֹדַע בְּלִבָּא דְּחַכִּימָא׃ 6 אֲרוֹם לְכָל־עִסְקָא אִית עִדָּן טָב וּבִישׁ וְעַל דֵּין קְשׁוֹט אִתְּדַן כָּל־עָלְמָא וְכַד אִתְגְּזַר קֳדָם יְיָ
לְמֶהֱוֵי פְּרָקָנֵהּ לְעָלְמָא עַל הוֹבַת בִּישָׁא דְּחַכִּימָא עֲלוֹהִי׃
7 אֲרוֹם לֵיתוֹהִי חַכִּים דְּיִדַּע מָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵהּ עֲלוֹהִי אֲרוֹם בְּעִדָּן דִּי־יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְצַבָּאשָׁא לֵהּ מַן הוּא דִּיחַוֵי לֵהּ׃

25 Ecce iam pridem elongatum est à filiis hominis, vt sciant omne quod fuit à diebus seculi, & secretum diei mortis, & secretum diei quo veniet rex Christus. quis est ille qui inueniet illud in sapientia sua?
26 Reuersus sum ego ad cogitandum in corde meo, & ad cognoscendum & ad inuestigandum & ad inquirendum sapientiam, & æstimationem mercedis operum iustorum, & ad cognoscendam vltionem peccati stultorum, & intelligentiam immutationis regni.
27 Inueni autem ego rem quæ amara est super hominem magis quàm amaritudo diei mortis, vxorem quæ facit molestias multas viro suo: & retia & offendicula sunt in corde eius, ligatæque manus eius, sic vt non faciant opus: acceptus coram Domino erit vir qui dimiserit eam libello repudij seq; liberauerit ab ea: peccator verò est in conspectu Domini vir qui acceperit eam, & capietur in fornicatione eius.
28 Aspice hoc opus quod inueni, dixit Ecclesiastes, contuli sydera vnum cum altero, vt inuenirem computationem filiorũ hominum, & quid erit in extremis eorum.
29 Et est res alia quam adhuc quæsiuit anima mea, & non inueni virum perfectum & innocentem absque corruptione à diebus Adam, & mulierem in omnibus his rectam non inueni.
30 Tantummodo vide, hoc inueni, quòd fecit Dominus hominem primum, rectum ante se & innocentem, & ipsi quæsierunt vt inuenirent computationes multas.
1 Quis est sapiens qui possit consistere aduersus sapientiam Domini, & scire solutiones eloquiorum in prophetia?

CAP. VIII.

Sapientia viri sapientis illustrat splendorem faciei eius inter iustos: & impudens facie, immutantur viæ eius de bono in malum.
2 Custodi os tuum super sententiam regis, vt obserues quod iusserit tibi, & super negotium iuramenti Domini cautus esto, & ne iures in nomine dicti Domini in vanum. 3 Et in tempore indignationis Domini ne cesses orare ante eum: territus à facie eius, vade ora, & quære misericordias ab eo, vt non insistas in re mala: etenim Dominus totius mundi quod voluerit faciet. 4 Postquàm decretum est dictum regis qui imperat super mundum, fit in celeritate: & quis est vir qui percutiet manum eius, & dicet ei, Quid fecisti? 5 Vir qui custodit præcepta Domini, non cognoscet quicquam mali in seculo venturo, & tempus orationis & iudicium veritatis cognoscitur in corde sapientis. 6 Etenim omni negotio est tempus bonum & malum, & iuxta iudicium veritatis iudicatur vniuersus mundus, & quando decernitur ante Dominum vt fiat vltio in mundo ob peccatum hominum facientium malum quod multum est in eo.
7 Etenim non est sapiens qui sciat quidnam sit futurum vt fiat in extremo eius super ipsum: in tempore enim quo erit voluntas à conspectu Domini vt male sit ei, quis est qui nuntiabit ei?

8 אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ וְאֵין
שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־
יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת־בְּעָלָיו׃
9 אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם
בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃
10 וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם
קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָעִיר אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ גַּם־
זֶה הָבֶל׃
11 אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה מְהֵרָה
עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃
12 אֲשֶׁר חֹטֶא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַּם־
יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
יִירְאוּ מִלְּפָנָיו׃
13 וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃
14 יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ
רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי
שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃
15 וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין־טוֹב
לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם־לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ
הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
16 כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת
אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי גַם בַּיּוֹם
וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ רֹאֶה׃

8 * Non est in hominis potestate prohi-
B bere spiritum, nec habet potestatem in
die mortis, nec finitur quiescere ingruen-
te bello, neque saluabit impietas im-
pium.
9 * Omnia hæc consideraui, & dedi cor
meum in cunctis operibus quæ fiunt sub
Sole. Interdum dominatur homo homini
in malum suum.
10 * Vidi impios sepultos; qui etiam cùm
adhuc viuerent, in loco sancto erant, & lau-
dabantur in ciuitate quasi iustorum ope-
rum. Sed & hoc vanitas est.
11 * Etenim quia non profertur citò con-
tra malos sententia, absque timore vllo fi-
lij hominum perpetrant mala.
12 * Attamen peccator ex eo quòd cen-
C ties facit malum, & per patientiam su-
stentatur, ego cognoui quòd erit bo-
num timentibus Deum qui verentur fa-
ciem eius.
13 * Non sit bonum impio, nec prolon-
gentur dies eius, sed quasi vmbra transeat,
qui non timent faciem Dei.
14 * Et est alia vanitas quæ fit super ter-
ram: Sunt iusti quibus mala proueniunt,
quasi opera egerint impiorum, & sunt im-
pij qui ita securi sunt quasi iustorum fa-
cta habeant. Sed & hoc vanissimum iu-
dico.
15 * Laudaui igitur lætitiam, quòd non es-
set homini bonum sub Sole, nisi quòd co-
mederet & biberet, atque gauderet, &
D hoc solum secum auferret de labore suo
omnibus diebus vitæ suæ quos dedit ei
Deus sub Sole.
16 * Et apposui cor meum vt scirem sa-
pientiam, & intelligerem dissensionem
quæ versatur in terra. Est homo qui die-
bus & noctibus somnum non capit o-
culis.

8 * *Non est homo potestatem habens in spiri-
tu, vt prohibeat simul spiritum. & non est po-
testatem habens in die mortis, & non est missio
in die belli. & non saluabit impietas eum qui
est ab ea.*
9 * *Et omne hoc vidi, & dedi cor meum in
omne opus, quod factum est sub Sole. in quibus-
cumque potestatem habuit homo in homine ad
malefaciendum ei.*
10 * *Et tunc vidi impios in sepulchra introdu-
ctos, & ex sancto. & ierunt et laudati sunt
in ciuitate: quoniam sic fecerunt. & hoc va-
nitas.*
11 * *Quoniam non est facta contradictio, ab istis
malum velox: propter hoc fiduciam habuit cor
filiorum hominum in eis ad faciendum malum.*
12 * *Qui peccauit fecit malum ex tunc, & à
longitudine eorum. quoniam & cognosco ego,
quòd est bonum timentibus Deum, vt timeant
à facie eius.*
13 * *Et bonum non erit impio, & non prolon-
gabit dies in vmbra, qui non est timens à facie
Dei.*
14 * *Est vanitas quæ facta est super terram,
quoniam sunt iusti quòd præuenit ad eos, vt o-
pus impiorum, & sunt impij quòd præuenit ad
eos vt opus iustorum. Dixi quòd & hoc va-
nitas.*
15 * *Et laudaui ego simul lætitiam, quo-
niam non est bonum homini sub Sole: quoniam
nisi comedere & bibere & lætari. & hoc co-
mitabitur eum in labore suo diebus vitæ suæ,
quos dedit ei Deus sub Sole.*
16 * *In quibus dedi cor meum vt cognoscerem
sapientiam, & vt viderem occupationem quæ
facta est in terra: quoniam & in die & in no-
cte somnum in oculis suis non est videns.*

8 * οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι, τοῦ κω-
λῦσαι σὺν τὸ πνεῦμα. καὶ οὐκ ἔστιν ἐξουσιάζων ἐν ἡμέρᾳ
θανάτου, καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου· καὶ οὐ
διασώσει ἀσέβεια τὸν παρ᾽ αὐτῆς.
9 * καὶ σύμπαν τοῦτο εἶδον, καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου εἰς
πᾶν ποίημα. ὃ πεποίηται ὑπὸ τὸν ἥλιον· τὰ ὅσα ἐξουσιά-
σατο ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν.
10 * καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ
τοῦ ἁγίου. καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει·
ὅτι οὕτως ἐποίησαν. καί γε τοῦτο ματαιότης.
11 * ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις, ἀπὸ τῶν ποιούντων τὸ
πονηρὸν ταχύ, διὰ τοῦτο ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀν-
θρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν·
12 * ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μα-
κρότητος αὐτῶν. ὅτι καί γε γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἔστιν ἀγαθὸν
τοῖς φοβουμένοις τὸν θεόν· ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ.
13 * Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ. καὶ οὐ μακρυνεῖ
ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔστι φοβούμενος ἀπὸ προσώπου
τοῦ θεοῦ.
14 * ἔστι ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι
ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς, ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν, καὶ εἰσὶν ἀ-
σεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. εἶ-
πα ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.
15 * καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τὴν εὐφροσύνην, ὅτι οὐκ ἔ-
στιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον· ὅτι εἰ μὴ τοῦ φαγεῖν
καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι. καὶ αὐτὸ συμπροσέσται
αὐτῷ ἐν μόχθῳ αὐτοῦ ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, ἃς ἔδωκεν αὐ-
τῷ ὁ θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον.
16 * ἐν οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ γνῶναι τὴν σοφίαν,
καὶ τοῦ ἰδεῖν τὸν περισπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι
καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ
ἔστι βλέπων.

תרגום

8 לֵית אֱנָשׁ דְּיִשְׁלוֹט בְּרוּחַ נִשְׁמְתָא לְמִמְנַע יַת נִשְׁמְתָא דְחַיֵּי בְּגִין דְּלָא יִפּוֹק מִן גּוּפָא דֶאֱנָשָׁא וְלֵית שָׁלְטוֹנָא בְּיוֹם מוֹתָא לְשֵׁיזָבָא גְּבַר לְחַבְרֵיהּ וְלֵית מָנֵי זֵינָא מְסַיְּעָן בִּקְרָבָא וְלָא יְשֵׁיזֵב חוֹבָא יַת מָרוֹהִי בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא׃ 9 יַת כָּל דֵּין חֲזֵית דִּי הֲוָה בְּעָלְמָא וִיהָבֵית יַת לִבִּי לְמִנְדַּע יַת כָּל עוֹבָדָא דְּאִתְעֲבֵד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעִדָּן דִּי יִשְׁלוֹט אֱנָשׁ בֶּאֱנָשׁ לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ׃ 10 וּבְקוּשְׁטָא חֲזֵית חַיָּבַיָּא דְּאִתְקְבַרוּ וְאִשְׁתֵּיצִיוּ מִן עָלְמָא מֵאֲתַר קַדִּישׁ דְּצַדִּיקַיָּא שָׁרַיִן תַּמָּן וַאֲזַלוּ לְאִתּוֹקְדָא בְּגֵהִנָּם וְאִתְנְשִׁיוּ מִבֵּין יָתְבֵי קַרְתָּא וְהֵיכְמָא דַּעֲבַדוּ אִתְעֲבֵד לְהוֹן אַף דֵּין הֲבָלוּ׃
11 וּמִן בִּגְלַל דְּלֵית מִתְעֲבֵד פִּתְגָם פֻּרְעָנוּת רַשִׁיעַיָּא בִּפְרִיעַ עַל עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא בְּכֵן אִתְמְלִי לִבָּא דִּבְנֵי אֱנָשָׁא בְּהוֹן לְמֶעְבַּד בִּישׁ בְּעָלְמָא הָדֵין׃
12 וּבִזְמַן דְּחַיָּבָא יַעְבֵּד בִּישׁ מְאָה שְׁנִין וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְיְהִבַת לֵיהּ אַרְכָּא בְּגִין דִּיתוּב אֲרוּם אִתְגְּלִי לִי בְּרוּחַ קֻדְשָׁא וִידַעְנָא אֲנָא דִּיהֵי טַב לְעָלְמָא דְאָתֵי לְדַחֲלַיָּא דַּיְיָ דְּדָחֲלִין מִן קֳדָמוֹהִי וְעָבְדֵי רְעוּתֵיהּ׃ 13 וְטַב לָא יְהֵי לְרַשִׁיעָא וְלָא יְהֵי לֵיהּ אַרְכָּא לְעָלְמָא דְאָתֵי וּבְעָלְמָא הָדֵין יִתְקַטְּעוּן יוֹמֵי חַיּוֹהִי יַעַרְקוּן וְיִפְלְחוּן כְּטוּלָּא בְּגִין דְּלֵיתוֹהִי דָּחֵל מִן קֳדָם יְיָ׃
14 אִית הֲבָלוּ דְּאִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי מִתְעֲבֵד עַל אַפֵּי אַרְעָא דְּאִית צַדִּיקַיָּא דְּמָטֵי לְהוֹן בִּישׁ כְּאִלּוּ אִנּוּן עָבְדִין כְּעוֹבָדֵי חַיָּבַיָּא וְאִית חַיָּבִין דְּמָטֵי לְהוֹן טַב כְּאִלּוּ אִנּוּן עָבְדִין כְּעוֹבָדֵי צַדִּיקַיָּא וַחֲזֵית בְּרוּחַ קֻדְשָׁא דְּבִישָׁא דְּמָטֵי לְצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין לָא עַל חוֹבֵיהוֹן אֱלָהֵן לְמִגְבֵּי מִנְּהוֹן חוֹבָא קְלִילָא לְמֶהֱוֵי אַגְרְהוֹן שְׁלִים לְעָלְמָא דְאָתֵי וְטַב דְּמָטֵי לְחַיָּבַיָּא לָא זְכוּתְהוֹן אֱלָהֵן לְמִפְרַע לְהוֹן אַגְרָא עַל זְכוּתָא קְלִילָא דַּעֲבַדוּ לְמֶהֱוֵיהוֹן אָכְלִין אַגְרְהוֹן בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְהוֹבָדֵיהוֹן חֻלָקְהוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי אֲמָרֵית בְּמֵימְרִי דְּאַף דֵּין הֲבָלוּ׃
15 וְשַׁבְּחֵית אֲנָא יַת חֶדְוַת אוֹרַיְתָא אֲרוּם לֵית טָבָא לֶאֱנָשׁ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם אֱלָהֵן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְמֶחְדֵּי מִן טָרְחֵיהּ וּבְחוּלָקֵיהּ דְּאִתְיְהֵב לֵיהּ מִן שְׁמַיָּא וְלָא יוֹשֵׁט יְדֵיהּ בַּחֲטוּפִין וְאוֹנְסָא וְהוּא יַלְוְנֵיהּ לִשְׁלָם לְעָלְמָא דְאָתֵי וִיקַבֵּל אֲגַר שְׁלִים עַל טָרְחֵיהּ דִּי טְרַח בִּשְׁלֵמוּתָא כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי דִּיהַב לֵיהּ יְיָ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא׃ 16 כְּמָא דִּי יְהָבֵית יַת לִבִּי לְמִנְדַּע חָכְמַת אוֹרַיְתָא וּלְמֶחֱזֵי יַת עִנְיָן דְּאִתְעֲבֵד עַל אַרְעָא אֲרוּם הָא חַכִּימָא דְּיִצְבֵּי לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא וּלְאַשְׁכָּחָא חָכְמְתָא טָרְחָא הוּא לֵיהּ אֲרוּם אַף בִּימָמָא לָא נָיַח וּבְלֵילְיָא שִׁנְתָא בְּעֵינוֹהִי לָא חָזֵי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Non est vir qui imperet spiritui animæ, vt prohibeat animam vitalem ne exeat à corpore hominis, & non est imperator in die mortis, vt eripiat quisquam socium suum, neque vasa armorum auxiliantur in prœlio, neque eripiet impietas dominum suum in die iudicij magni.

9 Omne hoc vidi quod fuit in mundo, & dedi cor meum ad cognoscendum omne opus quod fit in mundo hoc sub Sole in tempore quo imperat homo homini ad malefaciendum ei.

10 Et in veritate vidi peccatores qui sepulti sunt & exterminati de mundo de loco sancto vbi iusti habitant, & abierunt vt comburantur in gehennam, & obliuioni traditi sunt inter habitatores vrbis: & ecce sicut fecerunt, factum est eis. etiam hoc vanitas.

11 Et ideo quòd non fit verbum vltionis improborum velocissimè super opera eorum mala, propterea plenum est cor filiorum hominis ad faciendum malum in mundo hoc.

12 Et in tempore quo peccator fecerit malum centum annis, & à Domino datur ei spacium vt conuertatur, etenim reuelatum est mihi in spiritu sancto, & scio ego quòd erit bonum in seculo futuro timentibus Dominum qui timent eum, & faciunt voluntatem eius.

13 Bene non erit improbo, neque erit ei longitudo in seculo venturo, & in seculo hoc præscindentur dies vitæ eius; fugient & succidentur velut vmbra, quia non ipse timet Dominum.

14 Est vanitas quæ constituta est vt fiat super faciem terræ: Sunt iusti quibus accidit malum; ac si illi facerent opera peccatorum; & sunt peccatores quibus contingit bonum, ac si illi facerent opera iustorum. & vidi in spiritu sancto quia malum quod accidit iustis in seculo hoc, non est propter peccata eorum, sed ad remouendum ex eis culpam leuem, vt sit merces eorum integra in seculo venturo: & bonum quod contingit peccatoribus non est meriti eorum, sed ad retribuendum eis mercedem meriti leuis quod fecerunt, vt comedant mercedem suam in seculo hoc, & vt perdant partem suam in seculo venturo. dixi in dicto meo quòd etiam hoc esset vanitas.

15 Et laudaui ego gaudium Legis, quia non est bonum homini in seculo hoc sub Sole, nisi tantùm comedere & bibere & gaudere de labore suo, & pro parte sua quæ data est ei ex cælo, atque non extendere manum suam in rapinas & violentiam, & hoc conducet illum in pacem ad seculum venturum, & accipiet mercedem perfectam pro labore suo quo laborauit in integritate omnibus diebus vitæ suæ quos dedit illi Dominus in seculo hoc sub Sole.

16 Quemadmodum dedi cor meum ad sciendum sapientiam Legis, & ad videndum negotium quod fit super terram, etenim sapiens qui vult studere in Lege, & inuenire sapientiam, labor est illi: nam etiam interdiu non quiescit, & noctu somnium oculis suis non videt.

17 וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל
הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ
וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא
יוּכַל לִמְצֹא׃
1 כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי וְלָבוּר אֶת־כָּל־זֶה

ט

אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד
הָאֱלֹהִים גַּם־אַהֲבָה גַם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם
הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃
2 הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע
לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר וְלַטָּמֵא וְלַזֹּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ
כַּטּוֹב כַּחֹטֶא הַנִּשְׁבָּע כַּאֲשֶׁר שְׁבוּעָה יָרֵא׃
3 זֶה רָע בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי־מִקְרֶה
אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת
בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרָיו אֶל־הַמֵּתִים׃
4 כִּי־מִי אֲשֶׁר יְבֻחַר אֶל־כָּל־הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי־
לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה הַמֵּת׃
5 כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמֻתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים
מְאוּמָה וְאֵין־עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם׃
6 גַּם אַהֲבָתָם גַּם־שִׂנְאָתָם גַּם־קִנְאָתָם כְּבָר אָבָדָה
וְחֵלֶק אֵין־לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃
7 לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב־טוֹב יֵינֶךָ
כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֶׂיךָ׃
8 בְּכָל־עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל־רֹאשְׁךָ
אַל־יֶחְסָר׃

17 Et intellexi quòd omnium operum Dei nullam possit homo inuenire rationẽ eorum quæ fiunt sub Sole, & quanto plus laborauerit ad quærendum, tanto minus inueniat. Etiam si dixerit sapiens se nosse, non poterit reperire.
1 Omnia hæc tractaui in corde meo vt curiosè intelligerem.

CAP. IX.

Svnt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei. & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit:
2 Sed omnia in futurum seruantur incerta, eo quòd vniuersa æquè eueniant iusto & impio, bono & malo, mundo & immundo, immolanti victimas & sacrificia contemnenti. sicut bonus, sic & peccator; vt periurus, ita qui verum deierat.
3 Hoc est pessimum inter omnia quæ sub Sole sunt, quia eadem cunctis eueniunt. Vndè & corda filiorum hominum implentur malitia & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos deducentur.
4 Nemo est qui semper viuat, & qui huius rei habeat fiduciam. Melior est canis viuus leone mortuo.
5 Viuentes enim sciunt se esse morituros, mortui verò nihil nouerunt amplius: nec habent vltrà mercedem, quia obliuioni tradita est memoria eorum.
6 Amor quoque & odium & inuidiæ simul perierunt, nec habent partem in hoc seculo, & in opere quod sub Sole geritur.
7 Vade ergo & comede in lætitia panem tuum, & bibe cum gaudio vinum tuum, quia Deo placent opera tua.
8 Omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat.

17 *Et vidi omnia opera Dei, quoniam non potens erit homo vt inueniat simul opus quod factum est sub Sole. quæcunque laborauerit homo vt quærat & non inueniet. & quæcunque vtique dixerit sapiens vt cognosceret, non poterit inuenire.*
1 *Quoniam omne hoc dedi in cor meum, & cor meum omne vidit hoc.*

CAP. IX.

Qvoniam iusti et sapientes, & opera eorum in manu Dei. & amorem & odium non est sciens homo:
2 *Omnia ante faciem eorum vanitas in omnibus. Occursus vnus iusto & vnus impio, bono & malo, & mundo & immundo, & immolanti & non immolanti. sicut bonus, sic qui peccat: sicut iurans, sic qui iuramentum timet.*
3 *Hoc malum in omni quod factum est sub Sole, quòd occursus vnus omnibus. & cor filiorum hominis impletum est malo. & circumferentia in corde eorum in vita eorum, & post eos ad mortuos.*
4 *Quoniam quis qui participat ad omnes viuentes? est spes, quoniam canis viuens ipse bonus super leonem mortuum.*
5 *Quoniã viuentes cognoscent quòd morientur, et mortui non sunt cognoscentes quicquam. & non est eis vltrà merces, quia obliuioni tradita est memoria eorum.*
6 *Et dilectio eorum & odium eorum, et zelus eorum iam periit. & pars non est eis amplius in seculum in omni quod factum est sub Sole.*
7 *Vade comede in lætitia panem tuum, et bibe in corde bono vinum tuum. quia iam approbauit Deus opera tua.*
8 *In omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum super caput tuum ne deficiat.*

17 καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὑρεῖν σὺν τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅσα ἂν μοχθήσῃ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ζητῆσαι καὶ οὐχ εὑρήσει. καί γε ὅσα ἂν εἴπῃ ὁ σοφὸς τοῦ γνῶναι οὐ δυνήσεται τοῦ εὑρεῖν.
1 ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ καρδία μου σύμπαν εἶδε τοῦτο.

θ'.

Ὅτι οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ θεοῦ· καί γε ἀγάπην καί γε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος.
2 τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσιν. συνάντημα ἓν τῷ δικαίῳ καὶ ἓν τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ, καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι. ὡς ὁ ἀγαθός, ὡς ὁ ἁμαρτάνων. ὡς ὁ ὀμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβούμενος.
3 τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι συνάντημα ἓν τοῖς πᾶσι. καί γε καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ. καὶ περιφέρεια ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς.
4 ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας; ἔστιν ἐλπὶς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν.
5 ὅτι οἱ ζῶντες γνώσονται ὅτι ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ νεκροὶ οὐκ εἰσὶ γινώσκοντες οὐδέν. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι μισθὸς ὅτι ἐπελήσθη ἡ μνήμη αὐτῶν.
6 καί γε ἀγάπη αὐτῶν, καί γε μῖσος αὐτῶν, καί γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη ἀπώλετο. καὶ μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον.
7 δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ τὸν ἄρτον σου, καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν σου· ὅτι ἤδη εὐδόκησεν ὁ θεὸς τὰ ποιήματά σου.
8 ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν ἱμάτιά σου λευκά, καὶ ἔλαιον ἐπὶ κεφαλῆς σου μὴ ὑστερησάτω.

תרגום

17 וחזית אנא ית כל עובד גבורתא דיי ארום דחילא היא ולית רשו לאנש לאשכחא ית כל עובד גבורתא דיי דאתעבד בעלמא הדין
תחות שמשא כד יטרח אנש למתבע מה דעתיד למהוי ולא ישכח ואף אם יימר גבר חכים במימריה למנדע מה דעתיד למהוי בסוף יומיא
לית לה למשכח׃ 1 ארום ית כל דין יהבית על לבבי ולמבלש ית כל דין ט די צדיקיא וחכימיא ותלמידיהון דמשתעבדין
להון מסירין בידא דיי ומניה אתגזר על כל מה דיהי ביומיהון אף רחימתא דירחמינון אף שנאתא דיסנינון גבר לית די ינדע מה דיהי
באנשא כלא במזלא אתגזר למהוי קדמיהון׃ 2 כלא במזלא תליא ומן שמיא אתגזר מה דעתיד למהוי לכלא ארעון חד לזכאה ולחייבא
דתקנן ארחתיה ולמדכי נפשיה ולמסאב ולמקרב נכסת קודשין ולדליתוהי מקרב נכסת קודשין כטבא כחייבא דלא דחיל מומתא כגבר
דמומתא דחיל׃ 3 דין ביש בכל עלמא בכל דאתגזר תחות שמשא ארום ארעון חד לכלא לכל דיירי ארעא ואף לבא דבני אנשא אתמלי ביש
על דא וחלחולתא בלבבהון כל יומי חייהון ובתר יומוהי דאנשא נטיר ליה לאתוכחא עם מתיא כדין חייביא׃ 4 ארום מן גברא די אתחבר
לכל פתגמי אוריתא ולמקני חיי עלמא דאתי אית ליה סבר ארום כלבא חייא הוא טב מן אריא די הוא מית׃ 5 ארום צדיקיא ידעין דאין יחובון
עתידין למהויהון חשיבין כמתיא לעלמא דאתי בגין דנטרו ארחתהון ולא חייבין ואן יחובון תייבין בתיובתא וחייביא ליתיהון ידעין מדעם
טב על דלא אוטיבו עובדיהון בחייהון ולית ידעין מדעם טב לעלמא דאתי ולית להון אגר טב בתר מותהון ארום אתנשי דכרנהון מביני
צדיקיא׃ 6 אף רחימותהון אף שנאותהון אף קנאתהון הא כבר הובדא מן עלמא וחולק טב לית להון עם צדיקיא לעלמא דאתי ולית להון
הניה מן כל מה דמתעבד בעלמא הדין תחות שמשא׃ 7 אמר שלמה ברוח נבואה מן קדם יי עתיד מרי עלמא למימר לכל צדיקא וצדיקא
באנפי נפשיה איזל טעם בחדוא לחמך דאתותב לך על לחמך די יהבתא לעניא ולחשוכא דהוי כפן ושתי בלב טב חמרך חלף חמרך דמזגתא
לעניא ולחשוכא דהוו צחין ארום הא כבר אתרעין קדם יי עובדך טביא׃ 8 בכל עדן יהוין כסותך חוורין מכל סואבות חובתא
ושמא טבא דמתיל למשח רבותא קני בגין די ימטון ברכן בתר ברכן על רישך וטיבותך לא יחסר׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et vidi ego omne opus fortitudinis Domini, quoniam terribilis est: & non est facultas homini inueniendi omne opus fortitudinis Domini quod factum est in mundo hoc sub Sole; quando laborauerit homo vt inquirat id quod futurum est vt fiat, non inueniet: & etiamsi dixerit vir sapiens in dicto suo vt sciat id quod futurum est vt fiat in fine dierum, non erit illi inuenire.
1 Etenim omnia hæc posui in corde meo, & vt scrutarer omnia hæc.

CAP. IX.

Qvòd iusti & sapientes, & discipuli eorum qui subditi sunt eis, traditi sunt in manum Domini: & ab eo decretum est omne quod erit in diebus eorum; etiam amor quo dilexerit eos aliquis, & etiam odium quo eos persecutus fuerit: non est qui sciat id quod erit homini: omne in prouidentia decretum est vt sit ante eos. 2 Omne ex prouidentia pendet atque ex cęlo decretum est quod futurum est vt fiat omnibus. euentus vnus innocenti & peccatori, ei cuius vię rectæ sunt, & purificanti animam suam, & polluenti; & offerenti oblationem sanctitatum, & ei qui non offert oblationem sanctitatum. sicut bonus, sic peccator; qui non timet iuramentum, sicut vir qui iuramentum timet. 3 Hoc malum est in toto mundo in omni quod constitutum est sub Sole, quòd euentus est omnibus vnus, omnibus *inquam* habitatoribus terræ, & etiam cor filiorum hominum repletum est malo propter hoc, & insania in corde eorum erit omnibus diebus vitæ eorum, & post dies hominis seruatur ei vt corripiatur cum mortuis iuxta iudicium peccatoris. 4 Etenim quis est vir qui associabitur omnibus verbis Legis? ad acquirendam vitam seculi venturi est illi spes: etenim canis viuus melior est, quàm leo qui mortuus est.
5 Quoniam iusti norunt quòd si peccauerint, futuri sunt vt reputentur vt mortui in seculo venturo: propterea custodiunt vias suas, & non peccant: quòd si peccant, conuertuntur in pœnitentia: & peccatores nesciunt quicquã boni, eò quòd non correxerunt opera sua in melius in vita sua; & nesciunt quicquam boni de seculo venturo, & non est eis merces bona post mortem eorum: etenim obliuioni data est memoria eorum inter iustos. 6 Etiam amor eorum, etiam odium eorum, inuidia quoque, ecce pridem periit ex mundo, & pars bona non est eis cum iustis in seculo venturo, nec est eis vtilitas ex omni quod fit in hoc mundo sub Sole.
7 Dixit Selomoh in spiritu prophetiæ à conspectu Domini: Futurum est vt Dominus mundi dicat singulis iustis in facie vniuscuiusque: Vade gusta in lætitia panem tuum, qui repositus est tibi propter panem tuum quem dedisti pauperi & humili qui erat esuriens, & bibe in corde iucundo vinum tuum pro vino tuo quod miscuisti pauperi & humili qui fuerunt sitientes: ecce enim iam beneplacita fuere ante Dominum opera tua bona. 8 In omni tempore sint vestes tuæ lotæ ab omni contaminatione peccati: & nomen bonum quod assimilatur vnguento vnctionis, tibi acquire, vt contingant benedictiones & benedictiones super caput tuum, & bonitas tua non deficiat.

9 * ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך אשר נתן לך תחת השמש כל ימי הבלך כי הוא חלקך בחיים ובעמלך אשר אתה עמל תחת השמש:

10 * כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה:

11 * שבתי וראה תחת השמש כי לא לקלים המרוץ ולא לגבורים המלחמה וגם לא לחכמים לחם וגם לא לנבנים עשר וגם לא לידעים חן כי עת ופגע יקרה את כלם:

12 * כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה וכצפרים האחזות בפח כהם יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפול עליהם פתאם:

13 * גם זה ראיתי חכמה תחת השמש וגדולה היא אלי:

14 * עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אתה ובנה עליה מצודים גדולים:

15 * ומצא בה איש מסכן חכם ומלט הוא את העיר בחכמתו ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא:

16 * ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים:

17 * דברי חכמים בנחת נשמעים מזעקת מושל בכסילים:

18 * טובה חכמה מכלי קרב וחוטא אחד יאבד טובה הרבה:

9 * Perfruere vita cum vxore quam diligis cunctis diebus vitæ instabilitatis tuæ qui dati sunt tibi sub Sole omni tempore vanitatis tuæ. Hæc est enim pars in vita & in labore tuo quo laboras sub Sole.

10 * Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, C nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas.

11 * Verti me ad aliud & vidi sub Sole, nec velocium esse cursum, nec fortiũ bellum, nec sapientium panem, nec doctorum diuitias, nec artificum gratiam, sed tempus casumque in omnibus.

12 * Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo, & aues laqueo cõprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo cùm eis extempló superuenerit.

13 * Hanc quoque sub Sole vidi sapientiã, & probaui maximam.

14 * Ciuitas parua & pauci in ea viri. venit D contra eam rex magnus & vallauit eam, extruxitq; munitiones per gyrum, & perfecta est obsidio.

15 * Inuentusque est in ea vir pauper & sapiens, & liberauit vrbem per sapientiam suam; & nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis.

16 * Et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est, & verba eius non sunt audita?

17 * Verba sapientum audiuntur in silentio, plus quàm clamor principis inter stultos.

18 * Melior est sapientia quàm arma bellica: & qui in vno peccauerit, multa bona perdet.

9 * *Et vide vitam cum muliere quam dilexisti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ, qui dati sunt tibi sub Sole omnibus diebus vanitatis tuæ: quoniam hoc pars tua in vita tua, & in labore tuo quo tu laboras sub Sole.*

10 * *Omnia quæcunque inuenerit manus tua vt faciat, secundùm potentiam tuam fac: quoniam non est opus, & ratio, & cognitio et sapientia in inferno, quò tu vadis illuc.*

11 * *Verti & vidi sub Sole quòd non velocibus cursus, & non potentibus bellum, & non sapientibus panis, & non intelligentibus diuitiæ, & non cognoscentibus gratia: quoniã tempus & occursus occurret omnibus his.*

12 * *Et non nouit homo tempus suum, sicut pisces capti in reti malo, & sicut aues captæ in laqueo. sicut ipsæ, illaqueantur filij hominis in tempus malum, cùm inciderit in eos extemplò.*

13 * *Et hoc vidi sapientiam sub Sole, & magna est ad me*

14 * *Ciuitas parua, et viri in ea pauci, & venerit ad eam rex magnus, & circundabit eam, & ædificabit in eam aggeres magnos:*

15 * *Et inuenerit in ea virum pauperem sapientem. & saluabit ipse ciuitatem in sapientia sua. & homo non recordatus est simul viri pauperis illius.*

16 * *Et dixi ego, Bona sapientia super potentiam. & sapientia pauperis contempta, & sermones eius non sunt auditi.*

17 * *Sermones sapientum in quiete audiuntur super clamorem potentium in stultitiis.*

18 * *Bona sapientia super vasa belli. & peccans vnus perdet bonitatem multam.*

9 * καὶ ἴδε ζωὴν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπησας πάσας ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δοθείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον πάσας τὰς ἡμέρας ματαιότητός σου, ὅτι αὐτὸ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ ἐν τῷ μόχθῳ σου ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον.

10 * πάντα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι· ὡς ἡ δύναμίς σου ποίησον, ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκεῖ.

11 * ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, καί γε οὐ τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος, καί γε οὐ τοῖς συνετοῖς ὁ πλοῦτος, καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις, ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.

12 * καί γε οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐτοῦ, ὡς οἱ ἰχθύες οἱ θηρευόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κακῷ, καὶ ὡς ὄρνεα τὰ θηρευόμενα ἐν παγίδι. ὡς αὐτὰ παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονηρόν, ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ἄφνω·

13 * καί γε τοῦτο εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ μεγάλη ἐστὶ πρός με

14 * πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, καὶ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὴν βασιλεὺς μέγας, καὶ κυκλώσει αὐτήν, καὶ οἰκοδομήσει ἐπ' αὐτὴν χάρακας μεγάλους·

15 * καὶ εὕρῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πένητα σοφόν· καὶ διασώσει αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἐμνήσθη σὺν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος ἐκείνου.

16 * καὶ εἶπα ἐγώ, ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δύναμιν. καὶ σοφία τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, καὶ λόγοι αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν ἀκουόμενοι.

17 * λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις.

18 * ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ σκεύη πολέμου. καὶ ἁμαρτάνων εἷς ἀπολέσει ἀγαθωσύνην πολλήν.

תרגום

9 חזי חיין טבין עם אתתא דרחמתא כל יומי חיי הבלותך די יהב ייי לך ארום היא חלקך בחייך ובטרחותך די אנת טרח בעלמא הדין תחות שמשא: 10 כל די מספקא ידך למעבד צדקתא עם מסכנא עבד ארום בתר מותא לית לגבר עובדא וחשבנא ומנדעא וחכמתא בבית קבורתא דאת אזל לתמן ולא יסיעון לך אלהן עובדין טבין וצדקתא בלחודיהון: 11 אסתכלית וחזית בעלמא הדין תחות שמשא ארום לא גברין דאנון קלילין כנשרין מסתייעין למרהט לאשתיזבא מן מותא בקרבא ולא גברין מסתייעין באגחותהון קרבא בגבורתהון ואף לא חכימין מסתייעין בחכמתהון למשבע לחמא בעדן כפנא ואף לא סכלתנין מסתייעין בסכלתנותהון למכנש עתרא ואף לא ידעי בינה מסתייעין במנדעותהון למשכח רחמין בעיני מלכא ארום עדן ועריעתא יערע ית כלהון:

12 ארום לא אשתמודע לגבר ית זמנה בין טב לביש מן מה דעתיד למהוי בעלמא ולמיתי עלוי כנוני ימא דמתאחדין בבריגתא וכצפרי שמיא דמתאחדין בקולא כוותהון מתקלן בני אנשא לזמן בישתא דאתעתדת למהוי נפלא עליהון רגעא חדא מן שמיא:

13 אף דין חזיתי דהיא חכמתא בעלמא הדין תחות שמשא ורבתא היא לותי: 14 גוף בר נש דמתיל לקרתא זעירתא וגברין גברי חילא זעיר בגווה היכמא דקלילין זכוותא בגו לבא דאנשא ויעול לורת גופא יצרא בישא דמתיל למלך רב ותקיף לאתכבשא ואסחר ית לבבא למטעי יתה ובנא עלוהי אתר למתב על די יצבי לאסטיותה מן ארחן דתקנן קדם ייי לאחדא יתה במצדתין רברבין דגהנם לאדלקותה על חובוהי:

15 ואשתכח בגו גופא יצרא טבא מסכן וחכים ואתגבר עלוהי וכבש יתה ושיזב יתה מן דינא דגהנם בתקפה ובחכמתה היכמא דגברא עבד קרבא משיזב ית יתבי קרתא בחכמת לבבה ואנש לא דכר בתר כן ליצרא טבא דשיזבה אלהן יימר בלבבה זכאה אנא היכמה דיתבי קרתא ההיא לא דכרו ית עניא ההוא דשיזב יתהון: 16 ואמרית אנא במימרי טבא חכמת צדיקא מכח גבורת רשיעא וחכמת צדיקא עניא מזדלזלא בעיני רשיעי דרה ובעדן דיוכח יתהון על עובדיהון בישיא פתגמי אוכחתה ליתיהון מתקבלין: 17 מלי צלותא דחכימיא בחשי מתקבלין קדם מרי עלמא יתיר מקבלת קל רשיעא דהוא שליט על שטין דפגין וליה מקבל: 18 טבא חכמת חכימיא בעדן עקתא מן מאני קרבא בעדן אגחות קרבא וגברא חייבא חד דאיתה בדרא גרם להובדא טבתא רבתא מן עלמא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Fruere vita bona cum vxore quam amasti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ quos dederit tibi Dominus, quia hæc est pars tua in vita tua & in labore tuo quo tu laboras in mundo hoc sub Sole.

10 Omne quod suppeditauerit manus tua ad faciendam eleemosynam pauperi, facito: etenim post mortem non est viro opus, aut cogitatio vel scientia, aut sapientia in domo sepulchri quò tu vadis, & non adiuuabunt te, nisi opera bona & iustitia tantummodo.

11 Contemplatus sum & vidi in seculo hoc sub Sole, quòd nec viri qui veloces fuerint sicut aquilæ adiuti sunt currendo vt eriperentur à morte in prœlio, neque robusti adiuuantur dum ineunt prœlium robore suo, nec sapientes adiuuantur sapientia sua vt satientur pane in tempore famis, neq; etiam intelligentes adiuuantur intelligentia sua ad congregandas diuitias, neque etiam scientes prudentiam iuuantur scientiis suis ad inueniendam gratiam in oculis regis: quoniam tempus & euentus accidet omnibus his.

12 Etenim non notum est viro tempus suum tam bonum quàm malum ex eo quod futurum est in seculo & venturum super eum: sicut pisces maris qui capiuntur reti, & sicut aues cælorum quæ comprehenduntur laqueo, sic illaqueantur filij hominis in tempore mali, quod ruiturum est super eos puncto vno cælitus.

13 Etiam hoc vidi quòd est sapientia in seculo hoc sub Sole, & magna quidem est ipsa mihi.

14 Corpus filij hominis quod simile est ciuitati paruæ, & viri pollentes exigua virtute in medio ipsius, ecce cùm leues fuerint iustitiæ in medio cordis hominis, intrabit in corpus concupiscentia mala, quæ assimilatur regi magno & robusto, ad opprimendum, & obsidet cor vt errare faciat illud: & ædificat in illo locum ad sedendum vbicunque voluerit, vt declinare faciat illud à viis quæ rectæ sunt ante Dominum, ad comprehendendum illud in retibus maximis gehennæ vt comburat eum propter peccata sua.

15 Inuentus est autem in medio corporis affectus bonus humilis & sapiens, & præualuit super illud, & subiecit illud sapientia sua, & eripuit illud à iudicio gehennæ robore suo & sapientia sua, sicut vir faciens prœlium liberat habitatores vrbis sapientia cordis sui, & homo non recordatur posteà affectus boni qui liberauit eum, sed dicit in corde suo, Innocens ego sum, sicut etiam habitatores vrbis illius non recordati sunt humilis illius qui liberauit eos.

16 Et dixi ego in dicto meo: Melior est sapientia iusti, quàm vis fortitudinis improbi, & sapientia iusti pauperis vilipenditur in oculis improborum generationis eius, & in tempore quo corripit illos propter opera eorum mala, verba correptionis illius non suscipiuntur.

17 Verba orationis sapientum in silentio suscipiuntur ante Dominum mundi, magis quàm clamor vocis improbi qui imperat stultis clamantibus, & non est qui attendat.

18 Melior est sapientia sapientum in tempore afflictionis, quàm vasa bellica in tempore ineundi prœlij: & vir peccator vnus qui est in generatione, occasionem affert vt perdatur bonum magnum ex mundo.

יוד

1 זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקְחַיִךְ מֵחָכְמָה
מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃
2 לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃
3 וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל
סָכָל הוּא׃
4 אִם־רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח
כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃
5 יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצֵא
מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃
6 נִתַּן הַסָּכָל בְּמְרוֹמִים רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל
יֵשֵׁבוּ׃
7 רָאִיתִי עֲבָדִים עַל־סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים
כָּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ׃
8 חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפֹּל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכְּנֶנּוּ נָחָשׁ׃
9 מַסִּיעַ אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים
יִסָּכֵן בָּם׃
10 אִם־קָהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל וְהַיִלִים
יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃
11 אִם־יִשֵּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלֹא לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל
הַלָּשׁוֹן׃
12 דִּבְרֵי פִי־חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ׃
13 תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית פִּיהוּ
הוֹלֵלוּת רָעָה׃
14 וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְּבָרִים לֹא־יֵדַע הָאָדָם מַה־
שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃

CAP. X.

1 A MVscæ morientes perdunt ſuauitatem
vnguenti. Preciosior est ſapientia, par-
uaque gloria ad tempus ſtultitia.
2 ‡ Cor ſapientis in dextera eius, & cor
ſtulti in ſiniſtra illius.
3 ‡ Sed & in via ſtultus ambulans cùm
ipſe inſipiens ſit, omnes ſtultos æſtimat.
4 ‡ Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcen-
derit ſuper te, locum tuum ne dimiſe-
ris, quia curatio faciet ceſſare peccata ma-
xima.
5 ‡ Eſt malum quod vidi ſub Sole, quaſi
B per errorem egrediens à facie principis:
6 ‡ Poſitum ſtultum in dignitate ſublimi,
& diuites ſedere deorſum.
7 ‡ Vidi ſeruos in equis, & principes am-
bulantes ſuper terram quaſi ſeruos.
8 ‡ Qui fodit foueam, incidet in eam. & Prou. 26. Eccleſiaſt. 4.
qui diſſipat ſepem, mordebit eum co-
luber.
9 ‡ Qui transfert lapides, affligetur in eis:
& qui ſcindit ligna, vulnerabitur ab eis.
10 ‡ Si retuſum fuerit ferrum, & hoc non
vt prius, ſed hebetatum fuerit, multo la-
C bore exacuetur, & poſt induſtriam ſeque-
tur ſapientia.
11 ‡ Si mordeat ſerpens in ſilentio, nihil eo
minus habet qui occultè detrahit.
12 ‡ Verba oris ſapiétis gratia, & labia in-
ſipientis præcipitabunt eum.
13 ‡ Initium verborum eius ſtultitia, & no
uiſſimum oris illius error peſſimus.
14 ‡ Stultus verba multiplicat. Ignorat ho
mo quid ante ſe fuerit: & quid poſt ſe fu-
turum ſit, quis ei poterit indicare?

CAP. X.

1 MVſcæ mortuæ corrumpunt condimentum
olei dulcedinis. precioſum paucum ſapien-
tiæ ſuper gloriam ſtultitiæ magnæ.
2 ‡ Cor ſapientis in dextrum eius, & cor ſtul-
ti in ſiniſtrum illius.
3 ‡ Et in via cùm ſtultus ambulauerit cor e-
ius poſterius erit. & quæ cogitabit omnia ſtul-
titia ſunt.
4 ‡ Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit
in te, locum tuum ne dimiſeris: quia curatio fa-
ciet ceſſare peccata magna.
5 ‡ Eſt malum quod vidi ſub Sole tanquam
inuitum, quod exiuit à facie poteſtatem ha-
bentis.
6 ‡ Datus eſt ſtultus in ſublimitatibus magnis
& diuites in humili ſedebunt.
7 ‡ Vidi ſeruos in equis, & principes ambu-
lantes vt ſeruos ſuper terram.
8 ‡ Qui fodit foueam, in eam incidet: & diſ-
ſipantem ſepem mordebit eum coluber:
9 ‡ Qui tollit lapides, labore torquebitur in
eis. qui ſcindit ligna, periclitabitur in eis.
10 ‡ Si eciderit ferrum, & ipſe faciem turba-
uit. & potentias confirmabit: & abundantia
viro cuius ſapientia.
11 ‡ Si momorderit coluber in non murmure,
& non eſt aliquid amplius incantanti.
12 ‡ Sermones oris ſapientis gratia, & labia
ſtulti præcipitabunt eum.
13 ‡ Initium oris eius ſtultitia, & nouiſſimæ
oris illius ambages malæ.
14 ‡ Et ſtultus multiplicabit verba. non nouit
homo quid quod factum eſt, & quid quod futu-
rum eſt: quoniam poſt eum quis nunciabit ei?

ί.

1 ‡ Μῦαι θανοῦσαι ζαπελοῦσι σπουδασίαν ἐλαίου ἡδύ-
σματος. τίμιον ὀλίγον σοφίας ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης
μεγάλης.
2 ‡ καρδία σοφοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, καὶ καρδία ἄφρονος
εἰς ἀριστερὸν αὐτοῦ.
3 ‡ καὶγε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται καρδία αὐτοῦ
ὑστερήσει. καὶ ἃ λογίζεται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν.
4 ‡ ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπί σέ, τό-
πον σου μὴ ἀφῇς, ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁμαρτίας με-
γάλας.
5 ‡ ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἀκούσιον ὃ ἐξῆλ-
θεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.
6 ‡ ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις, καὶ πλούσιοι ἐν
ταπεινῷ καθήσονται.
7 ‡ εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους καὶ ἄρχοντας πορευομένους
ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς.
8 ‡ ὁ ὀρύσσων βόθρον, ἐν αὐτῷ ἐμπεσεῖται, καὶ καθαι-
ρεθῇ φραγμὸν δήξεται αὐτὸν ὄφις.
9 ‡ ἐξαιρῶν λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς. σχίζων ξύ-
λα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς.
10 ‡ ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον, καὶ αὐτὸς προσώπου ἐτά-
ραξε. καὶ δυνάμεις δυναμώσει, καὶ περίσσεια τοῦ σώφρο-
νος σοφία.
11 ‡ ἐὰν δάκῃ ὁ ὄφις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι πε-
ρίσσεια τοῦ ἐπάδοντος.
12 ‡ λόγοι στόματος θεοῦ χάρις, καὶ χείλη ἄφρονος κα-
ταποντίσουσιν αὐτόν.
13 ‡ ἀρχὴ στόματος αὐτοῦ ἀφροσύνη, καὶ ἐσχάτη στόματος
αὐτοῦ πλάνη πονηρά.
14 ‡ καὶ ὁ ἄφρων πληθυνεῖ λόγους. οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρω-
πος τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσόμενον· ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ
τίς ἀπαγγελεῖ αὐτῷ;

תרגום

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. X.

1 וְיַצְרָא בִּישָׁא דְּשָׁרֵי עַל תַּרְעֵי לִבָּא וְיֵי כִּדְבָבָא דְּנָח מִזְּוָתָא בְּעָלְמָא עַל דְּמַסְרֵי חַכִּימָא בְּעִדָּן דְּחַשֵּׁי וּסְחִבֵל שְׁמָא טָבָא דְּהוּא דָּמֵי
מִן קֻדְשָׁתָּא דְּנָא לְמִשְׁח רְבוּתָא דְּמִבְּתַר כֵּן בְּחָכְמִין וְכִבְּדָה זְקִיר וְיָאֲה וַחֲזִיר מִן־חָכְמָתָא וְיַקִּיר וְקַלִּיל׃
2 לִבָּא דְחַכִּימָא לְמִקְנֵי אוֹרַיְתָא בְּיַד יְמִינֵהּ וְלִבָּא דְּשָׁטְיָא לְמִקְנֵי נִכְסִין דְּכֻסָּף וּדְהַב׃
3 וְאַף־בְּאָרְחָא קְרֵיכָא בְּעִדָּן דְּשָׁטְיָא אָזֵל לִבֵּהּ חָסֵר מִנֵּיהּ וְאָמַר לְאַתְעַבְּרָא וְכֻלָּא אֲמָרִין דְּשָׁטְיָא הוּא׃
4 אֵן־רוּחָא דְיִצְרָא בִּישָׁא מֵחֵל בָּךְ וּמִתְנַבַּר לְמִסַּק עֲלָךְ אַתְרָךְ טָב דִּי־חַוְיָתָא נָהֵג לְמִקַּם בֵּהּ לָא־תִשְׁבָּק אֲרוּם פְּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
אִתְּבְרִין אֲסוּ בְּעָלְמָא לְמִשְׁבַּק וּלְמִבְּשֵׁי מִן קֳדָם יֵי חוֹבִין רַבְרְבִין׃
5 אִיתּ בִּישְׁתָּא דַּחֲזִית בְּעָלְמָא חֲדִין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא כְּפִתְגָּמָא דְּשָׁלְחוֹתָא דְּנָפְקָא מֵהֲחָצְפָא עַל־גַּבְרָא מִן קֳדָם שַׁלִּטָּן׃
6 וְיָהַב יֵי רְשִׁיעָא וְשָׁטְיָא לְמֶהֱוֵי בְּמַלָּא וּמְשַׁמֵּשׁ בְּאַצְלְחוֹתָא מִן שְׁבֵי מְרוֹמָא וְחַיָּלְוָתוֹהִי גִּוְרָנִין וְסַגִּיאִין וְעַמָּא מִשְׁתַּעְבְּדִין
תְּחוֹתְוֹהִי וּמִן קַגִּיאוּת חוֹבֵיהוֹן עַתִּירֵי נִכְסִין דִּי בִּירוּהִין מִתְמַסְכְּנִין וּבְמַכִּיכוּתָא יְתֵבִין׃
7 חֲזֵית עַבְדַיָּא דַּהֲווֹ מִתְגַּפְּרִין עַל־סוּסְוָן וְרַכְרְבִין אַזְלִין הֵי כְעַבְדִּין עַל־אַרְעָא׃ 8 גְּבַר דְּחָפַר כּוּכְיָא בְּפָרְשַׁת אָרְחָא בְּת
אִתְּחֵיב לְמִפַּל וְתַקִּפוּ גַּדְרָא נְפַלוּ בֵּיהּ רְשִׁיעָא וְנָכֵל דְּהוֹזֵי לְהוֹן נְזִקָא׃ 9 דְּיִסְגֵּד לְצַלְמַיָּא דְּאַבְנִין יְצִטְעַר בְּהוֹן יְדִיסְגֵּד לְצַלְמַיָּא דְּקִיסִין
אִתּוֹקַד בְּהוֹן׃ 10 כַּד יְחוֹבוּן עַמָּא יְהָעֲדוּן מִקְּדָמֵי מְרָא מִסְתַּיְּפִין מְקַפְּרִין לָא מִלְּאַחֲתָא מִסְרָא וְהַהוּא נְדָרָא לָא צָרֵי קְדָם יֵי בְּגִינֵי בֵּן אִתְקַלְקַל כָּל־
עֲלָּא בְּכַפְנָא וּכְרוּ תַיְבִין וּסְהֲדִין אוֹכְלוֹסִין אוֹכְלוֹסִין וּמִתְכַּנְּשִׁין עַל־יְצֵרֵיהוֹן לְמִבְעֵי רַחֲמִין מִן אֱלָהּ שְׁמַיָּא אִיתּ רַעֲוָא עַל־מִזְהַר
אַכְשָׁרוּת חַכְמָתְהוֹן׃ 11 כַּד מִתְגַּזַּן חֲזֵן קְלַל לַחֲוָקָא בְּעָלְמָא בַּחֲשָׁא וְאַף לֵיתּ מִזְהַר לְבַר אֶכֶל קְרָצִין דְּמִשְׁתַּעֵי לְשַׁן הְלִיתִי בִּישׁ אֲרוּם
גְּיִפְתָּא וּבְגִין כֵּן קָרֵי עֲלָּא מְחַנְּפִין׃ 12 מִלֵּי פּוּם גְּבַר חַכִּים דְּאִשְׁתְּכַח בֵּהּ רַחֲמִין קָדָם יֵי וְסַפְיָהּ דְּגַבְרָא שַׁפְיָא מְלַיְן
סְרִיקִין וְלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ עַד דְּלָא יְנַדַּע אֱנָשׁ מָה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּיוֹמוֹהִי וּמָה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי מִן־סוֹפֵהּ מַן יְחַוֵּי לֵהּ׃ 13 שֵׁרוּי מִלֵּי פֻּמֵּהּ חוּלְהוֹלְהָא וְסוֹף מִילּוֹהִי בִּישׁוּתָא וּבִישָׁא׃ 14 וְשָׁטְיָא מַסְגֵּי פִּתְגָמִין

15 עמל הכסילים תיגענו אשר לא ידע ללכת
אל עיר:
16 אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו:
17 אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת
יאכלו בגבורה ולא בשתי:
18 בעצלתים ימך המקרה ובשפלות ידים ידלף
הבית: 19 לשחוק עשים לחם ויין ישמח חיים
והכסף יענה את הכל:
20 גם במדעך מלך אל תקלל ובחדרי משכבך
אל תקלל עשיר כי עוף השמים יוליך את הקול
ובעל הכנפים יגיד דבר:

יא

1 שלח לחמך על פני המים כי ברב הימים
תמצאנו:
2 תן חלק לשבעה וגם לשמונה כי לא תדע מה
יהיה רעה על הארץ:
3 אם ימלאו העבים גשם על הארץ יריקו ואם
יפול עץ בדרום ואם בצפון מקום שיפול העץ שם
יהוא:
4 שמר רוח לא יזרע וראה בעבים לא יקצור:
5 כאשר אינך יודע מה דרך הרוח כעצמים בבטן
המלאה ככה לא תדע את מעשה האלהים אשר
יעשה את הכל:
6 בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך כי
אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם
כאחד טובים:

15 * Labor ſtultorum affliget eos, qui neſciunt in vrbem pergere.

16 * Væ tibi terra cuius rex eſt puer, & cuius principes manè comedunt.

17 * Beata terra cuius rex nobilis eſt, & cuius principes veſcuntur in tempore ſuo ad reficiendum, & non ad luxuriam.

18 * In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perſtillabit domus.

19 * In riſu faciunt panem & vinum, vt epulentur bibentes. & pecuniæ obediunt omnia.

20 * In cogitatione tua regi non detrahas, & in ſecreto cubiculi tui non male dixeris diuiti; quia & aues cæli portabunt vocem tuam, & qui habent pennas, annunciabũt ſententiam.

CAP. XI.

1 A MItte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas, quia poſt tempora multa inuenies illum.

2 * Da partem ſeptem necnõ & octo, quia ignoras quid futurum ſit mali ſuper terram.

3 * Si repletæ fuerint nubes, imbrem ſuper terram effundent. Si ceciderit lignum ad Auſtrum aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.

4 * Qui obſeruat ventum, non ſeminat: & qui conſiderat nubes, nunquam metet.

5 * Quomodo ignoras quæ ſit via ſpiritus, & qua ratione compingantur oſſa in ventre prægnantis, ſic neſcis opera Dei qui fabricator eſt omnium.

6 * Manè ſemina ſemen tuum, & veſperè ne ceſſet manus tua; quia neſcis quid magis oriatur hoc aut illud, & ſi vtrumque ſimul melius erit.

תרגום

15 פורחות שטיא דטרח בשטותא איהו משלהי ליה על דלא אלף למיזל לקרתא דחכימא שרי בגוה למתבע מנה אלפנא: 16 ווי ליך
ארעא בעדן די ימלך עליך ירבעם חיבא ויבטל מניך תקרובתא דצפרא ורברבניך עד דלא יקרבון תדירא דצפרא לחמא ייכלון:
17 טב לך ארעא בעדן די ימלך עליך גבר תקיף באוריתא ורברבניך בתר דמקרבין תדירא אכלין לחמא מן עמלי ידיהון בגבורת
אוריתא ופקודיא ולא בחלשות ובסמיות עינא: 18 בחלשות עסק אוריתא ופקודיא מתמסכן גבר מבנין ובמכיכות תפקדתא
דאתפקדת אתתא למנטר מן רחוק סואבות דמא ולא נטרא מתעבדא דוותא בגו ביתא: 19 לחוכא עבדין צדיקיא לחמא לפרנסא
ענין כפנין וחמרא דמזגין לדצחין יהא להון לחדוא לעלמא דאתי וכסף פרקנהון יסהד עליהון זכותא לעלמא ההוא באנפי כלא:
20 אף במנדעך בחביוני לבבך מלכא לא תלוט ובאדרון בית משכבך לא תלוט עתירא ארום מלאכא אזל פרח באויר שמיא נשרא
מרי גפין ומחוי מלין דמתעבדין בטמירותא לכל דיירי ארעא:

יא

1 אושט פרנסותך לענניי דאזלין בספינן על אפי מיא ארום בתר עדן יומין סגיאין תשכח אגרה בעלמא הדין ובעלמא דאתי:
2 הב חולק טב מן זרעא לחקלך בתשרי ולא תתמנע מלמזרע אף בכסלו ארום לא תנדע מה יהא בישא עלוי ארעא:
3 אם אתמלין ענניא מטרא עלוי ארעא מערן ית מיהון ואין אתגזר מן שמיא למנפל מלכא ועטוהי מן שררותהון מן קדם
מימרא דיוי הוי ואף סבעא וכפנא בדרומא או בצפונא אתר דאתגזר למתקימא ההיא עטא תמן משתלחא למהוי:
4 גבר דנטר חרשין וקוסמין לא יעבד טב לעלם ומסתכל במזליא לא מגבי אגר ארום חרשין וקוסמין מתילין לרוחא דלא מתפס
בידוי דבר נש ומזליא מתילין לענני שמיא דאזלין ולא תיבין: 5 והיכמה דליתך ידע אכדין יהך רוח נשמתא דחיי בגוף עולמא
שלילא דשרי בסעינא דאמה מעברא והיכמה דלא תנדע אין דכר אין נקבא עד זמן דאתילד הכדין ליתך ידע ית עובדא דיוי דיעבד בחכמתא
ית כלא: 6 ביומי עלמותך תסב אתתא ותולד בנין ולעדן סיבותך לא תשבק אתת חולקך מלמילד בנין ארום לא אשתמודע
לך איזן מנהון אתבחר למהוי טב הדין או דין ואין תרויהון כחדא טבין:

*15 * Labor ſtultorum affliget eos, qui non nouit pergere in ciuitatem.*

*16 * Væ tibi ciuitas, cuius rex tuus iunior, & principes tui in hora matutina comedunt.*

*17 * Beata tu terra, cuius rex tuus filius liberi, & principes tui ad tempus veſcentur in potentia, & non confundentur.*

*18 * In pigritiis humiliabitur contignatio, & in ſegnitie manuum perſtillabit domus.*

*19 * In riſum faciunt panem, & vinum lætificat viuentes, & argento obedient ſimul omnia.*

*20 * Et tu in conſcientia tua regi non detrahas, & in receſſibus cubiculi tui ne maledixeris diuiti. quia volatile cæli portabit vocem tuã, & qui habet pennas, annunciabit ſermonem tuum.*

CAP. XI.

1 MItte panem tuum in faciem aquæ, quia in multitudine dierum inuenies eum.

*2 * Da partem ſeptem, & octo, quia non cognoſcis quid erit malum ſuper terram.*

*3 * Si repletæ fuerint nubes imbre, ſuper terram effundent. Et ſi ceciderit lignum in Auſtro, & ſi in Borea, in loco vbi cadet lignum, illic erit.*

*4 * Qui obſeruat ventum, non ſeminabit; & qui aſpicit in nubibus, non metet.*

*5 * In quibus non eſt cognoſcens quæ via ſpiritus. ſicut oſſa in ventre prægnantis, ſic non cognoſces opera Dei, quæcunque faciet cuncta.*

*6 * In hora matutina ſemina ſemen tuum, & in veſpertina ne ceſſet manus tua. quia non cognoſcis quod orietur an hoc an illud: & ſi duo ſimul, bona.*

15 * μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐτούς, ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν.

16 * οὐαί σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρχοντές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσι.

17 * μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βασιλεύς σου υἱὸς ἐλευθέρου, καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται.

18 * ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δόκωσις, καὶ ἐν ἀργίᾳ χειρῶν στάξει ἡ οἰκία.

19 * εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος εὐφραίνει ζῶντας, καὶ τοῦ ἀργυρίου ὑπακούσεται σὺν τὰ πάντα.

20 * καί γε σὺ ἐν συνειδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμιείοις κοιτῶνός σου μὴ καταράσῃ πλούσιον. ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει τὴν φωνήν σου, καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λόγον σου.

ια.

1 * Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος, ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν.

2 * δὸς μερίδα τοῖς ἑπτά, καί γε τοῖς ὀκτώ, ὅτι οὐ γινώσκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τὴν γῆν.

3 * ἐὰν πληρωθῶσι τὰ νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχέουσιν. καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν τῷ νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾷ, τόπῳ οὗ πεσεῖται τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται.

4 * τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει.

5 * ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ τῆς κυοφορούσης, οὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα.

6 * ἐν πρωΐᾳ σπεῖρον τὸ σπέρμα σου. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφιέτω ἡ χείρ σου. ὅτι οὐ γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, καὶ ἐὰν τὰ δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀγαθά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Fatigatio ſtulti qua defatigatur in ſtultitia, ipſa delaſſat eum, adeò vt non diſcat ire in ciuitatem intra quam ſapiens habitat ad quærendum ab eo diſciplinam.

16 Væ tibi terra in tempore quo regnabit ſuper te Iarabgham peccator, & ceſſare faciet ex te oblationem matutinam, & magnates tui antequàm offerant iuge matutinum ſacrificium, panem comedent.

17 Bene erit tibi terra quo tempore regnabit ſuper te vir valens in Lege, & magnates tui poſtquàm obtulerint iuge ſacrificium, comedent panem ex labore manuum ſuarum in fortitudine Legis & præceptorum, & non in debilitate & in cæcitate oculorum.

18 In debilitate ſtudij Legis & præceptorum depauperatur vir ab ædificio: & in negligentia præcepti quo mandatum eſt mulieri vt cuſtodiat ſe ab abominatione contaminationis ſanguinis, & non cuſtodit ſe, fit triſtitia intra domum.

19 Ad gaudium faciunt iuſti panem, ad alendum pauperes eſurientes, & vinum quod miſcent ſitientibus, erit eis in lætitiam in ſeculo venturo, & argentum redemptionis eorum teſtabitur pro eis meritum in ſeculo ipſo in conſpectu omnium.

20 Etiam in conſcientia tua in abſconditis cordis tui Regi ne maledicas, & in penetrali domus cubiculi tui ne maledicas diuiti: etenim angelus it volans in aëre cæli velut aquila alata, & nunciat ſermones qui fiunt in latibulo omnibus habitatoribus terræ.

CAP. XI.

POrrige alimentum tuum pauperibus qui ambulant in nauibus ſuper facies aquarum, quoniam poſt tempus dierum multorum inuenies mercedem eius in ſeculo hoc, & in ſeculo venturo.

2 Dato partem bonam ex ſemine agro tuo in Tiſri, & ne ceſſes ſeminare etiam in Kaſleu: etenim neſcies quid erit mali ſuper terram.

3 Si impletæ fuerint nubes pluuia ſuper terram, effundent aquas ſuas. & ſi decretum fuerit de cælo vt cadat rex & conſiliarij eius de principatu eorum, ex auctoritate dicti Domini fiet. & etiam ſaturitas aut fames in Meridiẽ aut Septentrionẽ vbicunque decretum fuerit vt firmetur illud conſilium, mittitur eò vt fiat.

4 Vir qui obſeruauerit incantatores & ariolos, non faciet bonum in ſeculo: & qui ſtudet in aſtris, non congregat mercedem: etenim incantatores & arioli aſſimilantur vento qui non apprehenditur manibus filij hominis, & aſtra aſſimilantur nubibus cæli, quę eunt, & non
reuertuntur. 5 Et quemadmodum non cognoſcis quonam modo ibit ſpiritus animæ vitæ in corpus infantis abortiui, qui manet in vtero matris ſuæ prægnantis; & quemadmodum non cognoſces an mas aut fœmina fuerit, quoad naſcatur: ſic tu non cognoſcis opus Domini
qui facit in ſapientia omnia. 6 In die iuuentutis tuæ accipies vxorem, & gignes filios: & in tempore ſenectutis tuæ ne dimittas vxorem quæ eſt pars tua quo minus generes filios: etenim non notum eſt tibi quiſnam ex illis electus ſit, vt ſit bonus hic an ille, an ambo boni pariter ſint futuri.

7 * ומתוק האור וטוב לעינים לראות את השמש:
8 * כי אם שנים הרבה יחיה האדם בכלם ישמח ויזכר את ימי החשך כי הרבה יהיו כל שבא הבל:
9 * שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט:

יב

1 * והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך כי הילדות והשחרות הבל:
2 * וזכר את בוראיך בימי בחרותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ:
3 * עד אשר לא תחשך השמש והאור והירח והכוכבים ושבו העבים אחר הגשם:
4 * ביום שיזעו שמרי הבית והתעותו אנשי החיל ובטלו הטחנות כי מעטו וחשכו הראות בארבות:
5 * וסגרו דלתים בשוק בשפל קול הטחנה ויקום לקול הצפור וישחו כל בנות השיר:
6 * גם מגבה יראו וחתחתים בדרך וינאץ השקד ויסתבל החגב ותפר האביונה כי הלך האדם אל בית עלמו וסבבו בשוק הספדים:
7 * עד אשר לא ירחק חבל הכסף ותרץ גלת הזהב ותשבר כד על המבוע ונרץ הגלגל אל הבור:
8 * וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה:

7 * Dulce lumen, & delectabile est oculis videre Solem.
8 * Si annis multis vixerit homo, & in his omnibus lętus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis & dierum multorum; qui cùm venerint, vanitatis arguentur pręterita.
9 * Lætare ergo iuuenis in adolescentia tua, & in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum: & scito quòd pro omnibus his adducet te Deus in iudicium.

CAP. XII.

1 AVfer iram à corde tuo, & amoue malitiam à carne tua. Adolescentia enim &
A voluptas vanæ sunt.
2 * Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequàm veniat tempus afflictionis tuæ, & appropinquent anni de quibus dicas, Non mihi placent.
3 * Antequàm tenebrescant Sol & lumé, & stellæ, & Luna; & reuertantur nubes post pluuiam.
4 * Quando commouebuntur custodes domus, & nutabunt viri fortissimi, & o-
B ciosę erunt molentes in minuto numero, & tenebrescent videntes per foramina:
5 * Et claudent ostia in platea in humilitate vocis molentis, & consurgent ad vocem volucris, & obsurdescent omnes filiæ carminis.
6 *Excelsa quoque timebunt & formidabunt in via, florebit amygdalus, impinguabitur locusta, & dissipabitur capparis. quoniam ibit homo in domũ æternitatis suæ, & circuibunt in platea plangentes.
7 * Antequàm rumpatur funiculus argenteus, & recurrat vitta aurea, & contera-
C tur hydria super fontem, & confringatur rota super cisternam:
8 * Et reuertatur puluis in terram suam vnde erat, & spiritus redeat ad Deum qui dedit illum.

7 *Et dulce lumen, & bonum oculis aspicere simul Solem.*
8 *Quia & si annos multos viuet homo, in omnibus illis lætus erit, & memor erit dierum tenebrarum, quoniam multi erunt: omne quod venit vanitas.*
9 *Lætare iuuenis in adolescentia tua, & benefaciat tibi cor tuum in diebus iuuẽtutis tuæ. & ambula in viis cordis tui irreprehensibilis, & in intuitu oculorum tuorum. & cognosce quòd in omnibus his ducet te Deus in iudicio.*

CAP. XII.

1 *ET aufer iram à corde tuo, & amoue malitiam à carne tua, quoniam adolescentia & amentia vanitas.*
2 *Et memento eius qui possedit te in diebus iuuentutis tuæ: vsquequo non veniant dies malitiæ. & præueniant anni, in quibus dices: Non est mihi in eis voluntas.*
3 *Vsquequo non tenebrescat Sol, & lumen, & Luna & stellæ: & conuertant nubes post pluuiam*
4 *In die qua vtique commouebuntur custodes domus, & peruertentur viri potentiæ, & ociosæ fuerunt molentes quoniam diminutæ fuerunt: & tenebrescent quæ vident in foraminibus,*
5 *Et claudent ostium in platea in infirmitate vocis molentis. & consurget ad vocem passeris, & humiliabuntur omnes filiæ cantus.*
6 *Et ab excelso videbunt, & pauores in via, & florebit amygdalus, & impinguetur locusta, & dissipetur capparis; quoniam iuit homo in domum seculi sui, & circuierunt in platea plangentes.*
7 *Vsquequo non euertatur funiculus argenti, & comprimatur aurum electum auri, & conteratur hydria super fontem; & coartetur rota super laccum.*
8 *Et reuertatur puluis in terram vt erat: et spiritus redeat ad Deum qui dedit illum.*

7 * καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀγαθὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ βλέπειν σὺν τὸν ἥλιον·
8 * ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλαὶ ἔσονται, πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης.
9 * εὐφραίνου νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου· καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρδίας σου ἄμωμος, καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου. καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει.

ιβ'.

1 * Καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου, καὶ παράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου, ὅτι ὁ νεότης καὶ ἡ ἄνοια ματαιότης.
2 * καὶ μνήσθητι τοῦ κτίσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου· ἕως οὗ μὴ ἔλθωσιν ἡμέραι τῆς κακίας. καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς, οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα.
3 * ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς, καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες. καὶ ἐπιστρέψωσι τὰ νέφη ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ
4 * ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν σαλευθῶσι φύλακες τῆς οἰκίας, καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, καὶ ἤργησαν ἀλήθουσαι ὅτι ὠλιγώθησαν· καὶ σκοτάσουσιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς,
5 * καὶ κλείσουσι θύρας ἐν ἀγορᾷ ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς τῆς ἀληθούσης. καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου, καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος.
6 * καί γε ἀπὸ ὕψους ὄψονται· καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρίς. καὶ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις, ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι.
7 * ἕως οὗ μὴ ἀνατραπῇ χοινίον τοῦ ἀργυρίου καὶ συνθλιβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσίου, καὶ συντριβῇ ἡ ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν. καὶ συντροχάσῃ ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον.
8 * καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν· καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν θεὸν ὃς ἔδωκεν αὐτό.

תרגום

7 ובסים נהור וטב לאנהרא עינין חשיכין למחזי יקר אפי שכינתא דיי דעתיד לאנהרא אפי צדיקיא מן זיו שכינתה ולמהוי שפרהון כשמשא:
8 ארום אן יומין סגיאין חיי אנשא בכלהון חזי ליה למחדי ולמעסק באוריתא דיי ויהא דכר ית יומי חשוכא דמותא ולא יחוב ארום סגיאין אנון יומיא דישכב שכיבא בבית קבורתא וחזי ליה לקבלא דינא מן שמיא כל זמן דייתי עלוהי פורענותא על הבלותא די עבד:
9 חדי עולימא ביומי עולימותך ויהי לבך טב עלך ביומי רביותך ואזיל בענותנותא עם ארחי לבך והוי זהיר בחיזו עינך דלא תסתכל בבישא ואשתמודע לך דעל כל אלין עתיד יי לאעלותך בדינא:

יב

1 והעדי רגז מלבך דלא תגרם בישא על בשרך ארום עלמות ויומי אוכמות שער הבלו:
2 ותהי דכר ית בריך ליקרותיה ביומי רביותך עד דלא ייתון לותך יומי בישתא וימטון עלך שנין דתימר לית לי בהון רעות:
3 עד דלא ישתני זיו יקר אפך דמתיל לשמשא ונהורא דעינך עד דלא יסתמון והדר לסתך עד דלא יתקדרון ובבי עינך דמתילין לכוכביא עד לא יתעמטון ריסי עינך יהון זלגן דמעין כעננין בתר מטרא:
4 ביומא די יזועין ארכובתך ויתנקשון אדרעך ויתבטלין ככי פמך עד לא יכלון למלעס מיכלא ויתעמטון עינך דמסתכלן בחרכי רישך:
5 ויהון רגלך כבילן מלמפק בשוקא ויעדי מנך רעות מיכלא ותהי מתער משנתך על עסק קל דעופא ויתרפסון ספותך מלמימר שירתא:
6 ואף מן עובדין דהוו מן קדמת דנא תהי דחיל למדכר יתהון וגלשושיתא קלילא מתילא באנפי נפשך לטור רם בעדן מהלכך בארחא ותציץ ריש שזרתך מן כחישותא כשגדא ויתנפחון אסתורי רגלך ותתמנע מן משכבא ארום אתפני אנשא למהך לבית קבורתיה ויסחרון מלאכיא תבעי דינך כספדיא ומסחרין בשוקא למכתב ית דין חשבנך:
7 עד דלא יתאלם לשנך ממללא ותהי רעיעא מוקדך ברישך ותתבר מרירתך על כבדך ויתהט גופך לגו קברך:
8 ויתוב בשרך דאתברי מן עפרא על ארעא היכמה דהוה מלקדמין ורוח נשמתך תהוב למקם בדינא קדם יי דיהבה לך:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dulcis est lux, & bona ad illuminandum oculos caligantes, vt videant gloriam faciei maiestatis Domini, quia futurum est vt illuminentur facies iustorum ex splendore maiestatis eius, & vt sit pulchritudo eorum vt Solis.
8 Etenim si dies multi vitæ hominis fuerint, in omnibus illis decet eum gaudere, & studere in lege Domini: & erit memor dierum tenebrarum mortis, & non peccabit, quia multi sunt dies quibus iacebit mortuus in domo sepulturæ, decetque eum suscipere iudicium à cælo omni tempore quo venerit super eum punitio, propter vanitatem quam fecit.
9 Lætare puer in diebus pueritiæ tuæ, & sit cor tuum bonum super te in diebus adolescentiæ tuæ, & ambulato in humilitate cum viis cordis tui, & esto cautus in visu oculorum tuorum, vt non contempleris malum, & notum sit tibi quòd propter omnia hæc futurum est vt Dominus introducat te in iudicium.

CAP. XII.

ET remouebis iracundiam à corde tuo, ne moliaris malum super carnem tuam; etenim adolescentia & dies nigredinis capillorum vanitas.
2 Et esto memor creatoris tui, vt glorifices eum in diebus adolescentiæ tuæ, antequam veniant tibi dies mali, & perueniant super te anni, quibus dicas, Non est mihi in illis complacentia.
3 Antequam mutetur splendor gloriæ faciei tuæ, qui assimilatur Soli, & lumen oculorum tuorum antequam obcæcetur, & decor maxillarum tuarum antequam obtenebretur, & pupillæ oculorum tuorum, qui assimilantur stellis, antequam extinguantur; palpebræ oculorum tuorum stillabunt lachrymas, vt nubes post pluuiam.
4 In die quo contremiscent coxæ tuæ & concutientur brachia tua & deficient dentes oris tui antequam possint masticare cibum, & caligabunt oculi tui qui vident per cancellos capitis tui.
5 Et erunt pedes tui ligati, vt non prodeant in plateam, & recedet à te appetitus cibi; & excitaberis à somno tuo, causa vocis auiculæ; & remittentur labia tua à dicendo cantico.
6 Et etiam facta quæ antea fuerunt, timebis, memor eorum; & tumulus leuis, similis erit in facie animæ tuæ monti excelso, tempore quo ieris in via, & germinabit caput spinæ tuę prę macie sicut amygdalus, & inflabuntur tali pedum tuorum, & prohibeberis à concubitu, etenim declinat homo ad eundum in domum sepulchri sui, & circundabunt angeli inquisitores iudicij tui, vt lamentantes qui circundant per plateam ad scribendum iudicium rationis tuæ.
7 Antequam obmutescat lingua tua à loquendo, & sit confractus vertex tuus in capite tuo, & rumpatur fel tuum super iecur tuum, & decurrat corpus tuum in medium sepulchri tui.
8 Et redibit caro tua quæ creata est ex puluere in terram, quemadmodum erat ab antiquo: & spiritus animæ tuæ redibit, vt stet in iudicio ante Dominum qui dedit illum tibi.

9 * הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל׃
10 * וְיֹתֵר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לְמַד־דַּעַת אֶת־
הָעָם וְאָזַן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה׃
11 * בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יָשָׁר
דִּבְרֵי אֱמֶת׃
12 * דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים
בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃
13 * וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין
קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃
14 * סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־
מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם׃
15 * כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְּמִשְׁפָּט עַל
כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע׃

9 * Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, & omnia vanitas.
10 *Cumque esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit populum, & enarrauit quæ fe-
D cerat, & inuestigans composuit parabolas multas.
11 * Quæsiuit verba vtilia, & conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos.
12 * Verba sapiẽtium sicut stimuli & quasi claui in altum defixi, quæ per magistrorũ consilium data sunt à pastore vno.
13 * His amplius fili mi ne requiras. Faciẽdi plures libros nullus est finis, frequensque meditatio, carnis afflictio est.
14 * Finem loquẽdi pariter oẽs audiamus. Deũ time, & mandata eius obserua. Hoc est omnis homo.
15 * Cuncta quæ fiunt adducet Deus in iudicium pro omni absconditо, siue bonum siue malum sit.

9 * ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής, τὰ πάντα ματαιότης.
10 * καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο ἐκκλησιαστὴς σοφός. καὶ ἐδίδαξε γνῶσιν τὸν λαόν. καὶ οὖς ἐξιχνίασε κόσμιον παραβολῶν. πολλὰ
11 * ἐζήτησεν ἐκκλησιαστὴς εὑρεῖν λόγους θελήματος, καὶ γεγραμμένον εὐθήτης λόγους ἀληθείας.
12 * λόγον σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα · καὶ ὡς ἦλοι πεφυτευμένοι, οἱ παρὰ τῶν συνθεμάτων ἐδόθησαν ὑπὸ ποιμένος ἑνὸς
13 * περισσὸν ἐξ αὐτῶν, υἱέ μου φυλάσσου τοῦ ποιῆσαι βιβλία πολλά. οὐκ ἔστι περασμὸς καὶ μελέτη πολλὴ κόπωσις σαρκός.
14 * τέλος λόγε, τὸ πᾶν ἄκουε, τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε. ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος.
15 * ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα ἄξει ὁ θεὸς ὑπὲρ κρίσεως ὑπὲρ παρεωραμένου ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν.

9 Quando contemplatus est Solomoh rex Israel vanitatem mundi huius, & vanitates quas faciunt filij hominum, dixit Ecclesiastes in verbo suo, Omnia vanitas.
10 Et plus quàm omnes filij hominum fuit Solomoh, qui vocatur Ecclesiastes, rex sapiens: & ipse docuit scientiam Israel, & attendit voci sapientum, & scrutatus est libros sapientiæ, & parabolas intelligentiæ multas valdè.
11 Quæsiuit Solomoh, qui vocatur Ecclesiastes, sapientia sua iudicare iudicia super cogitationes cordis hominis & sine testibus: propterea dictum fuit per spiritũ prophetiæ à facie Domini, Ecce iam scripta sunt in libro Legis rectissima verba & fidelia per verbum Domini, & in dicto testium stabit verbum.
12 Verba sapientum assimilantur stimulis & ligonibus, quæ impellunt ad docendum scientiam indigentes scientia, sicut qui docet bouem & magistri ductores viarum qui dati sunt per manum Moseh prophetæ, qui pauit solus populum domus Israel in deserto.
13 Et quod plus est præillis, fili mi monitus esto, vt facias libros sapientiæ plurimos, adeò vt non sit finis, & vt studeas verbis Legis multùm, conspiciasque defatigationem carnis.
14 Finis verbi quod factum est in seculo occultè, totum futurum est vt publicetur atque diuulgetur omnibus filiis hominum: propterea verbum Domini time, & præcepta eius custodito, vt non pecces in secreto: quod si peccaueris, circunspectus esto vt te conuertas: nam huiusmodi decet esse viam omnis hominis.
15 Etenim omne factum Dominus adducet in diem iudicij magni, & futurum est vt publicetur aduersus omnem rem quæ velata fuerit à filiis hominum, tam bonum quàm malum.

FINIS ECCLESIASTÆ.

9 כַּד אִסְתַּכַּל שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּהֶבְלוּ דְעָלְמָא הָדֵין וּבְהֶבְלִין דְּעָבְדִין בְּנֵי אֱנָשָׁא אֲמַר קָהֵלְתָּ בְּמֵימְרֵהּ כֹּלָּא הֶבְלוּ׃ 10 וְיַתִּיר מִן
כָּל־בְּנֵי אֱנָשָׁא הֲוָה שְׁלֹמֹה דְּיִשְׂרָאֵל מַלְכָּא חַכִּים וְהוּא הֲוָה מְאַלֵּף כַּנְדָּעָא יַת יִשְׂרָאֵל וַאֲצִיתַ לְקַל חַכִּימַיָּא וּבְלַשׁ בְּסִפְרֵי חָכְמְתָא
וּשְׁתִילִין דְּקָבְלְתָנִי סַגִּיאִין יַתְהֵּן׃ 11 בְּעָא שְׁלֹמֹה דְּסִתְקְרֵי קָהֵלְתָּ בְּסֵהֲדוּתָא לְמֵדַן דִּינִין עַל־תַּרְהוּרֵי לִבָּא דֶאֱנָשָׁא וּבְלָא סָהֲדִין
נְבִיאֲתָאכַּד מֵרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְאָמַר כְּבַר אִתְכְּתִיב בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא דְּנָפְקָא מִן קֳדָם יְיָ וְדִיּוֹי וּכְתִיבָא בְּמֵימְרָא דְיְיָ וְיָקוּם פִּתְגָמָא׃
12 פִּתְגָמֵי חַכִּימִין מְתִילִין לְזִקְתִין וּלְקוֹלְשׁוֹנִין דְּאִנְפָּא מַנְדְּעָא לְמָרְעֵי מַנְדְּעָא הֵיכְמָה דְּמִתְאַלַּף לְתוֹרְתָא וְרַבָּנֵי מָרֵי הִלְכָתִין
דְּאִתְיְהִבוּ עַל־יְדֵי דְּמֹשֶׁה נְבִיָּא דְּרָעֵא בְּלְחוֹדוֹי יַת־עַמָּא בֵּיתָא דְיִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא׃ 13 וְיַתִּיר מִנְּהוֹן בְּנִי אִזְדַּהַר לְמֶעְבַּד סִפְרֵי חָכְמְתָא סַגְּיִן
עָדְלָא סוֹף וּלְמֶעְסַק בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּלָאוּת סַגִּי לְאִסְתַּגָּעָא כְּעָנְעָא כֹּלָּא עָתִיד לְאִתְפַּרְסָמָא׃ 14 סוֹף פִּתְגָמָא דְאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא בְּצִנְעָא כֹּלָּא עָתִיד לְאִתְפַּרְסָמָא
לְאַשְׁתְּמָעָא לְכָל־בְּנֵי אֱנָשָׁא בְּגִין כֵּן יַת־מֵימְרָא דְיְיָ וְיַת־פִּקּוּדוֹי חֲיֵי נַטַּר וְלָא לְמַחַב בְּסִתְרָא וְאֵין תְּחוּב חֲיֵי זְהִיר לְמֶחֱב אֲרוּם
בְּגִין חֲזֵי לְמֶהֱוֵי אַרְחָ כָּל־אֱנָשׁ׃ 15 אֲרוּם יַת־כָּל־עוּבְדָּא יְיָ יַעֲל לְיוֹם דִּינָא רַבָּא וְעָתִיד לְפַרְסָמָא עַל־כָּל־פִּתְגָמָא דְאִתְכַּסְיָ מִן בְּנֵי אֱנָשָׁא אֵז־טָב וְאֵן־בִּישׁ׃

תם ספר קהלת

ונקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

נ א מ

Ex regis catholici mandato
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

D. Arias Montanus

א

1 שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃
2 * יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־
טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃
3 * לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן
תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃
4 * מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים
אֲהֵבוּךָ׃
5 * שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ כְּאָהֳלֵי קֵדָר
כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה׃
6 * אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ
בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים כַּרְמִי
שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃
7 * הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה
תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי
חֲבֵרֶיךָ׃
8 * אִם־לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי
הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים׃

1 CANTICVM CANTICORVM.

CAPVT. I.

2 A OSCVLETVR me ab osculis oris sui: quia meliora sunt vbera tua vino,
3 * Fragrantia vnguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum, ideò adolescentulæ dilexerunt te.
4 * Trahe me post te, curremus. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus & lętabimur in te, memores vberum tuorum super vinum. Recti diligunt te.
5 * Nigra sum, sed formosa, filiæ Ierusa-
B lem sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis.
6 * Nolite me considerare quòd fusca sim, quia decolorauit me Sol. Filii matris meæ pugnauerunt contra me, posuerunt me custodem in vineis. Vineam meam non custodiui.
7 * Indica mihi quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in Meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.
8 * Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum tuorum, & pasce hœdos tuos iuxta tabernacula pastorum.

תרגום

שירין ותשבחן די אמר שלמה נביא מלכא דישראל ברוח נבואה קדם רבון כל עלמא יי עסרתי שירתא אתאמרו בעלמא הדין
שירא דין משבח מן כלהון שירתא קמיתא אמר אדם בזמן דאשתביק לה חובתה ואתא יומא דשבתא ואגין עלוי פתח פומה
ואמר מזמור שיר ליומא דשבתא שירתא תניתא אמר משה עם בנוי דישראל בזמן די בזע להון מרי עלמא ית ימא דסוף פתחו כלהון פמהון
ואמרו כחדא שירתא דהכדין כתיב בכן שבח משה ובני ישראל שירתא תליתאה אמרו בנוי דישראל בזמן דאתיהיבת להון בארא דמיא
דהכדין כתיב בכן שבח ישראל שירתא רביעאה אמר משה נביא כד אתא זמניה למפטר מן עלמא ואוכח בה ית עמא בית ישראל דהכדין
כתיב אציתו שמיא ואמלל שירתא חמישאה אמר יהושע בר נון כד אגח קרבא בגבעון וקמו לה שמשא וסיהרא תלתין ושית שעין ופסקו
מלמימר שירתא פתח פומה איהו ואמר שירתא דהכדין כתיב בכן ישבח יהושע קדם יי שירתא שתיתאה אמרו ברק ודבורה ביומא דמסר
יי ית סיסרא וית משריתיה ביד בנוי דישראל דהכדין כתיב ושבחת דבורה וברק בר אבינועם שירתא שביעאה אמרה חנה בזמן דאתיהיב
לה בר מן קדם יי דהכדין כתיב וצליאת חנה בנבואה ואמרת שירתא תמיניתא אמר דוד מלכא דישראל על כל ניסיא דעבד לה יי פתח
פומה ואמר שירתא דהכדין כתיב ושבח דוד בנבואה קדם יי שירתא תשיעאה אמר שלמה מלכא דישראל ברוח קודשא קדם רבון כל
עלמא יי ושירתא עשיריתא עתידין למימר בני גלותא בעדן דיפקון מגלותא דהכדין כתיב ומפרש על ידוי די ישעיה נביא דהכדין כתיב
שירא הדין יהא לכון לחדוה כליל אתקדשות חגא דפסחא וחדות לבא כעמא דאזלין לאתחזאה קדם יי תלת זמנין בשתא במיני זמר וקל
טבלא למיעל לטורא דיי ולמפלח קדם יי תקיפא דישראל׃
2 אמר שלמה נביא בריך שמה דיי דיהב לן אוריתא
על ידוהי דמשה ספרא רבא כתיבא על תרין לוחי אבניא והוה מתמלל עמן אפין באפין כגבר דנשק לחבריה מן סגיאות חיבתא דחבב לן
יתיר משבעין עממיא׃
3 לקל ניסך וגבורתך דעבדת לעמא בית ישראל זעו כל עממיא די שמעו ית שמע
גבורתך ואתתך טבא ושמך קדישא אשתמע בכל ארעא דהוה בחיר ממשח רבותא דהוה מתרבי על רישי מלכין וכהנין ובגין כן רחימו
צדיקיא למהך בתר אורחא טובך בדיל דיחסנון עלמא הדין ועלמא דאתי׃
4 כד נפקו עמא דבית ישראל ממצרים הות מדברא
שכינת מרי עלמא קדמיהון בעמודא דעננא ביממא ובעמודא דאשתא בליליא אמרו צדיקי דרא ההוא רבון כל עלמא נגדנא בתרך ונהי
רהטין בתר אורח טובך וקרב יתן בשפולא דטורא דסיני והב לן ית אוריתך מן בית גנזך דרקיעא ונחדי ונבדח ונהי דכירין יתהון ונרחם
ית אלהותך ונהי מתרחקין מבתר טעות עממיא וכל צדיקיא דעבדין דתקין קדמך יהון דחלין מנך ורחמין ית פקודך׃
5 כד עבדו בית ישראל ית עגלא אתקדרו אפיהון כבנוי דכוש דשרין במשכני קדר וכד תבו בתיובתא ואשתבק להון סגא זיו יקר
אפיהון כמלאכיא על דעבדו יריעתא למשכנא ושרת ביניהון שכינתא דיי ומשה רבהון סלק לרקיעא ויהב שלם ביניהון ובין מלכהון׃
6 אמרת כנישתא דישראל כל קבל עממיא לא תבזון יתי על די אנא קדריתא מנכון על דעבדת כעובדיכון וסגדת לשמשא ולסהרא
דנביאי שקרא אנון גרמו לאסתקפא תקוף רגזא דיי עלי ואלפוני למפלח טעותכון ולהלכא בנמוסיכון ולמרי עלמא די הוא אלהי לא
פלחת ולא אזלת בנמוסיה ולא נטרת ית פיקודוי וית אוריתיה׃
7 כד מטא זמניה משה נביא למפטר מן עלמא אמר קדם
יי גלי קדמי דעמא הדין עתידין למחב ולמהלכא בגלותא כען חוי קדמי איכדין יתפרנסון וישרון ביני עממיא דקשין גזירתהון כחומתא
וכשרבי שמשא דטיהרא בתקופת תמוז ולמה דין יהון מטלטלין ביני עדרי בנוי דעשו וישמעאל די משתפין לך טעותהון לחבריא׃
8 אמר קודשא בריך הוא למשה נביא את בעיא להון למחי גלותא כנישתא דמתילא לריבא שפירתא ודנפשי רחם לה תהא
מהלכא באורחיהון דצדיקיא ותהא מסדרא צלותא על פום פרנסהא ומדברי דרהא ותהי מאלפא לבנהא דמתילין לגדיי עזין למהך לבית
כנישתא ולבית מדרשא ובההוא זכותא יהון מתפרנסין בגלותא עד זמן דאשלח מלכא משיחא ויהי מדבר יתהון בניח על משכניהון הוא
בית מקדשא דיבני להון דוד ושלמה רעיתי דישראל׃

CANTICVM CANTICORVM.

CAPVT I.

Canticum cãticorum, quod est Salomoni. 1
** Osculetur me ab osculis oris sui. quoniam bona vbera tua super vinum.* 2
** Et odor vnguentorum tuorum super omnia aromata, vnguentum euacuatum nomen tuum. propter hoc adolescentulæ dilexerũt te:* 3
** Traxerunt me. post te in odorem vnguentorum tuorum curremus. introduxit me Rex in cellarium suum. exultemus & lætemur in te. diligemus vbera tua super vinum. rectitudo dilexit te.* 4
** Nigra sum et formosa filiæ Hierusalẽ. sicut tabernacula Cedar: sicut pellis Salomonis.* 5
** Ne aspiciatis quòd ego sum nigrefacta, quoniam aspexit me Sol: filij matris meæ pugnauerunt in me. Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam nõ custodiui.* 6
** Renuncia mihi quem dilexit anima mea, vbi pascis, vbi cubas in Meridie. nequando fiam vt circunducta in gregibus sodalium tuorum.* 7
** Si non nosti te ipsam pulchra in mulieribus: egredere tu in vestigiis gregum, et pasce hædos tuos in tabernaculis pastorum.* 8

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

κεφαλ. ά.

1 Ἆσμα ᾀσμάτων, ὅ ἐστι τῷ Σαλωμών.
2 * φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἀγαθοὶ μασθοί σου ὑπὲρ
3 οἶνον. * καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά
4 σου· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε· * εἵλκυσάν με. ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν· εἰσήνεγκέ με ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ταμιεῖον αὐτοῦ. ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν σοί. ἀγαπήσωμεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον.
5 εὐθύτης ἠγάπησέ σε. * μέλαινα εἰμὶ καὶ καλὴ θυγατέρες Ἱερουσαλήμ· ὡς σκηνώματα Κηδάρ· ὡς δέῤῥεις Σα-
6 λωμών. * μὴ βλέψητε ὅτι ἐγώ εἰμι μεμελανωμένη, ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος, υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί. ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν, ἀμπελῶνα
7 ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα. * ἀπάγγειλόν μοι ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ποῦ ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ, μήποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ' ἀγέλαις ἑται-
8 ρων σου. * ἐὰν μὴ γνῷς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν. ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων, καὶ ποίμαινε τὰς ἐρίφους σου ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN CANTICA CANTICORVM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM *veritatem ex Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani.* CAP. I.

CANTICA & laudes quæ dixit Salomon propheta rex Israel per spiritum sanctum coram Domino dominatore totius seculi. Decem cantica dicta fuerunt in seculo isto, & hoc canticum laudabilius est omnibus illis. Primum canticum dixit Adam in tempore quo dimissum fuit illi peccatum suum: & venit dies Sabbati, & protexit eum: aperuit os suum, & dixit psalmum cantici diei Sabbati. Canticum secundum dixit Moses cum filiis Israel in tempore quo diuisit eis dominator seculi mare carectosum: aperuerunt omnes os suum, & dixerunt simul canticum. quoniam sic scriptum est: Tunc cecinit Moses & filij Israel. Canticum tertium dixerunt filij Israel in tempore quo datus fuit eis puteus aquæ. sic enim scriptum est: Tunc cecinit Israel. Canticum quartum dixit Moses propheta quando peruenit tempus eius vt dissolueretur ab hoc seculo: & increpauit in eo domum Israel. quoniam sic scriptum est: Audite cæli, & loquar. Canticum quintum dixit Iosue filius Nun quando iniit prœlium in Gabaon, & steterunt ei Sol & Luna triginta & sex horis, & cessauerunt dicere canticum. aperuit ille os suum, & dixit canticum. sic enim scriptum est: Tunc cecinit Iosue coram Domino. Canticum sextum dixerunt Barach & Debora, in die quo tradidit Dominus Sisaram & exercitum eius in manum filiorum Israel. quoniam sic scriptum est: Et cecinit Debora & Barach filius Abinoem. Canticum septimum dixit Anna in tempore quo datus fuit ei filius à facie Domini. sic enim scriptum est: Et orauit Anna in prophetia, & dixit. Canticum octauum dixit Dauid rex Israel pro omnibus miraculis quæ fecit ipsi Dominus: aperuit os suum & dixit canticum. quoniam sic scriptum est: Et cecinit Dauid in prophetia coram Domino. Canticum nonum dixit Salomon rex Israel in spiritu prophetico coram Domino dominatore totius seculi. Canticum decimum dicturi sunt filij captiuitatis, quando egressi fuerint de captiuitate sua. quoniam sic scriptum est & declaratum per manus Esaiæ prophetæ. sic enim scriptum est: Canticum istud erit vobis in gaudium, sicut in nocte qua sanctificata est solennitas Paschæ, & lætitia cordis sicut populi qui ambulant vt appareant coram Domino tribus vicibus in anno, in organis musicorum & voce tubæ corneæ, vt ingrediantur in montem Domini, & vt seruiant coram Deo fortissimo Israel. 2 Dixit Salomon Propheta: Benedictum nomen Domini, qui dedit nobis Legem per manum Mosis scribæ magni scriptam in duabus tabulis lapideis: & loquebatur nobiscum facie ad faciem, sicut vir qui osculatur socium suum, præ multitudine dilectionis suæ, qua dilexit nos magis quàm septuaginta nationes.

3 A voce miraculorum tuorum & potentiæ tuæ quæ fecisti populo tuo domui Israel, commoti sunt omnes populi qui audierunt famam potentiæ tuæ, & signorum tuorum bonorum, & nomen tuum sanctum auditum est in vniuersa terra, quod est electum magis quàm oleum vnctionis quo vnguntur capita Regum & Sacerdotum: & ideò dilexerunt iusti ambulare post viam bonitatis tuæ, vt possideant seculum hoc & seculum venturum. 4 Quando egressi fuerunt populus domus Israel de Ægypto, maiestas dominatoris seculi erat dux eorum in columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem. Dixerunt iusti illius generationis, Dominator totius seculi, trahe nos post te, & curremus post viam bonitatis tuæ, & applica nos ad radices montis Sinai, & da nobis Legem tuam de thesauro tuo quod est in firmamento: & delectabimur & exultabimus, & recordabimur eorum, & diligemus deitatem tuam, & recedemus ab idolis populorum; & omnes iusti qui faciunt quod rectum est coram te, timebunt te, & diligent præcepta tua.

5 Quando fecerunt domus Israel vitulum, denigratæ sunt facies eorum sicut filiorum Æthiopiæ qui morantur in tabernaculis Cedar. & quando egerunt pœnitentiam & dimissum fuit eis peccatum, multiplicatus fuit splendor gloriæ vultus eorum, sicut *vultus* angelorum, eo quòd fecerunt cortinas tabernaculi, & resedit in medio eorum maiestas Domini. Moses autem magister eorum ascendit ad æthera, & posuit pacem inter eos & regem eorum. 6 Dixit cœtus Israel coram populis: Nolite me despicere eo quòd nigrior vobis sum, & quia feci iuxta opera vestra, & adoraui Solem & Lunam, quia prophetę falsi fuerunt causa vt deuolueretur ira furoris Domini super me, & docuerunt me vt seruirem idolis vestris, & ambularem in institutis vestris: Domino autem seculi, qui est Deus meus, non seruiui, neque ambulaui in legibus eius, neque custodiui præcepta eius & Legem eius.

7 Quando peruenit tempus vt Moses propheta dissolueretur ab hoc seculo, dixit coram Domino: Manifestum est coram me quòd populus iste futurus est vt peccet, & vt vadat in captiuitatem. nunc autem indica mihi quomodo gubernabuntur, & quomodo habitabunt inter populos quorũ decreta sunt eis grauiora calore & æstu Solis in meridie in reuolutione Tammuz, & quare erunt transmigrantes inter greges filiorum Esau & Ismael, qui applicant tibi idola sua pro sociis.

8 Dixit sanctus & benedictus Mosi prophetæ: Tu postulas vt deleatur illis exilium: Synagoga quæ comparata est puellæ pulcherrimæ, & quam anima mea diligit, ambulet in viis iustorum, & ordinet orationem suam in ore præfectorum suorum, & deducat generationes suas, & doceat filios suos, qui comparantur hœdis caprarum, vt ambulent in domum Ecclesiæ & in domum doctrinæ; & propter illud meritum sustentabũtur in captiuitate, donec mittã eis regem Messiam, qui ducat eos in requiẽ ad tabernaculum ipsorum, quod est domus sanctuarij, quam ædificabunt eis Dauid & Salomon pastores Israel.

9 * לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃
10 * נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃
11 * תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃
12 * עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃
13 * צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃
14 * אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃
15 * הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃
16 * הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃
17 * קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַהִיטֵנוּ בְּרוֹתִים׃

ב

1 * אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃
2 * כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃
3 * כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ
חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃
4 * הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃
5 * סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת
אַהֲבָה אָנִי׃

9 * Equitatui meo in curribus Pharaonis
10 assimilaui te amica mea. * Pulchræ sunt
genæ tuæ sicut turturis, collum tuum sicut
11 monilia. * Murenulas aureas faciemus
tibi, vermiculatas argento.
12 * Dum esset rex in accubitu suo, nardus
mea dedit odorem suum.
13 * Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.
14 * Botrus cypri dilectus meus mihi, in
15 vineis Engaddi. * Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui colum
16 barum. * Ecce tu pulcher es dilecte mi
& decorus. Lectulus noster floridus:
17 * Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cupressina. CAP. II.
1 EGo flos campi & lilium conuallium.
2 * Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.
3 * Sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios. Sub vmbra illius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.
4 * Introduxit me in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem.
5 * Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.

תרגום

⁹ כד נפקו ישראל ממצרים רדפו פרעה ומשריתיה בתריהון ברתיכין ובפרשין והות אורח סגירא להון מארבע סטריהון מן ימינא
ומסמלא הוו מדבריא דמלין חיון קלן ומן בתריהון הוה פרעה רשיעא ומשריתיה ומן קדמיהון הוה ימא דסוף מה עבד קודשא בריך הוא
אתגלי בתקף גבורתיה על ימא דאשתנקו פרעה והילותהי רתיכותהי ופרשותהי וסוסותהי אלולי משה נביא דפרש ידוי בצלו קדם יי ואתיב
רוגזא דיי מנהון ופתח איהו וצדיקי דראיה פומהון ואמרו שירתא ועברו בגו ימא דסוף ביבשתא בגין זכותא דאברהם יצחק ויעקב
רחימא דיי׃ ¹⁰ כד נפקו למדברא אמר יי למשה כמה יאי עמא הדין לאתיהבא להון פתגמי אורייתא ויהון כזממין בליסתהון דלא
יעדון מן אורחא טבא היכמה דלא עדי סוסיא דזממא בליסתיה וכמה יאי קדלהון לסוברא ניר פקודי ויהי עליהון כנירא על קדל תורא
והוא חרש בחקלא ומפרנס יתיה וית מריה׃ ¹¹ בכן אתאמר למשה סק לרקיעא ואתן לך ית תרין לוחי אבנין חציבין מספיר כורסי
יקרי בהיקן כדהב טב מסדרן בשטין כתיבין באצבעי גלוף בהון עשרתי דבריא זקיקין יתיר מן כספא דמזקק שבע זמנין שבעה ואתנינון
על ידך לעמא בית ישראל׃ ¹² ועוד דהוה משה רבהון ברקיעא לקבלא ית תרין לוחי אבניא ואורייתא ותפקדתא קמו רשיעי דרא
ההוא ועבדו עגל דדהב וערברובין די ביניהון ואסריו עובדיהון ונפק להון שום ביש בעלמא דמקדמת דנא הוה נפק ריחהון נדף בעלמא
ובתר כן סריו כנרדא ריחה ביש לחדא׃ ¹³ בי היא זמנא אמר יי למשה אזל חות ארום חבלו עמך פסק מני ואשיצנון בכן תב
משה ובעא רחמין מן קדם יי ודכר יי להון עקידת יצחק דכפתה אבוי בטור מוריה על מדבחא ותב יי מן רוגזיה ואשרי שכינתיה ביניהון
כמלקדמין׃ ¹⁴ הא בכן נחת משה ותרין לוחי אבנין בידוי ובגין חובי ישראל אתיקרו ידוי ונפלו ואתברו בכן אזל משה ושף ית עגלא
ובדר ית עפריה לנחלא ואשקי ית בני ישראל וקטל ית כל מן דאתחיב קטול וסלק זמנא תניתא לרקיעא וצלי קדם יי וכפר על בני
ישראל בכן אתפקד למעבד משכנא וארונא בי היא זמנא אוחי משה ועבד ית משכנא וית כל מנוי וית ארונא ושוי בארונא ית תרין לוחין
אחרנין ומני ית בנוי דאהרן כהניא למקרב קרבנא על מדבחא ולנסכא ית חמרא על קרבנא ומנן הוה להון חמרא לנסכא הלא אנון
במדברא לא אתר כשר לבית דרע ואף לא תינין וגפנין ורמונין אלא הוו אזלין לכרמי עין גדי ונסבין מתמן אתכלין דענבין ועצרין מנהון
חמרא ומנסכין יתה על מדבחא רבעות הינא לאמרא חדא׃ ¹⁵ כד עבדו בני ישראל רעותא דמלכהון הוא במימריה משבחותהון
בפמליא במלאכיא קדישיא ואמר כמה יאין עובדך ברתי חביבתי כנישתא דישראל בזמן די את עבדא רעותי ועסקא בפתגמי אורייתי וכמא
תקינין עובדיך ועיניך כגוזלין בני יונתא דמתכשרין לאתקרבא על מדבחא׃ ¹⁶ אתיבת כנישתא דישראל קדם רבון עלמא וכן
אמרת כמה יאי שכינת קודשך בעדן די את שרי ביננא ומקבל ברעוא צלותנא ובעדן די את משרי בפורינא חביבתא ובננא סגין עלוי ארעא
ואנחנא פשין וסגין כאילן דנציב על עינא דמיא די עפייה שפיר ואנבה סגי׃ ¹⁷ אמר שלמה נביא כמה יאי בית מקדשא דיי
דאתבני על ידי מן קיסי גולמיש אבל יתיר יהי יאי בית מקדשא דעתיד לאתבנאה ביומי מלכא משיחא דבשורותי יהוין מן ארזין דגנתא
דעדן ושירותוהי יהוין מן בראתי ושאגי ושורבני׃ ב ¹ אמרת כנישתא דישראל בעדן משרי מרי עלמא
שכינתה ביני אנא מתילא לנרקים רטיב מגנתא דעדן ועובדי יאין כורדא דבמישור גנוניתא דעדן׃ ² ובעדן די אנא מטיא מן
אורחתא דתקנן קדמוי ואיהוא מסלק שכינת קודשוי מני אנא מתילא לורדא דמלבלבא ביני מליא דנעיצן עפיהא ובזיען הכדין אנא נעיצא
ובזיעא מגזירן בישין בגלותא ביני פלכי עממיא׃ ³ היכמה דיאי ומשבח אתרוגא ביני אילני סרק וכלה עלמא מודעין יתה כן
רבון עלמא ומשבח ביני מלאכיא בעדן דאתגלי על טורא דסיני בזמן דיהב אורייתא לעמיה בהיא שעתא בטלל שכינתיה רגגית למתב
ופתגמי דאורייתיה בסימן על מוריגי ושכר פקודוי נטרין לי לעלמא דאתי׃ ⁴ אמרת כנישתא דישראל אעיל יתי יי לבית מתיבת
מדרשא דישראל דסיני למילף אורייתא מפום משה ספרא רבא ותקס פקודוי קבלת עלי בחבתא ואמרת כל די פקד יי אעבד ואשמע׃
⁵ ובעדן די שמעת ית קלה די מתמלל מגו שלהובית אשתא זעת ורתעת בתראי מן רתיתא בכן קרבת לות משה ואהרן ואמרת להון
קבלו אתון קל פתגמי דיי מגו אשתא ואעילו לבית מדרשא וסעדו יתי בפתגמי אורייתא די עלויהון אתבסס עלמא והבו רדידין על
צוארי מפשר מליא קדישין דמתיקן על מוריגי כתפוחי גנתא דעדן ואהי עסקא בהון מאים אתסא בהון ארום מרעת חבתא אנא׃

* *Equo meo in curribus Pharaonis assimila-* 9
*ui te amica mea. * Quid pulchræ factæ sunt ge-* 10
næ tuæ vt turturis, collum tuum sicut monilia?
* *simulachra auri faciemus tibi, cum vermicu-* 11
*lationibus argenti, * donec rex in accubitu suo.* 12
*nardus mea dedit odorem suum. * Fasciculus* 13
stactes nepos meus mihi. in medio vberũ meo-
*rum morabitur. * Botrus cypri nepos meus mihi* 14
*in vineis Engaddi. * Ecce es pulchra amica mea,* 15
*ecce es pulchra. oculi tui columbæ. * Ecce es pul-* 16
cher nepos meus. & decorus ad lectulum no-
*strum vmbrosus: * Tigna domorum nostrarum* 17
cedri, laquearia nostra cupressi. CAP. II.

*EGo flos campi, lilium conuallium: * Sicut li-* 1
lium in medio spinarum, sic amica mea in 2
*medio filiarum. * Sicut malum in lignis syluæ, sic* 3
nepos meus in medio filiorum. in vmbra eius
desideraui, & sedi, & fructus eius dulcis in
*gutture meo. * Introducite me in domum vini,* 4
*ordinate in me dilectionem. * Firmate me in vn-* 5
guentis, constipate me in malis, quia vulnerata
amore ego.

9 * τῇ ἵππῳ μου ἐν ἅρμασι φαραὼ ὡμοίωσά σε ἡ πλη-
10 σίον μου. * τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνος. τρά-
11 χηλός σου ὡς ὁρμίσκοι· * ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν σοι
12 μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου, * ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλί-
13 σει αὐτοῦ. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ. * ἀπόδεσ-
μος τῆς στακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί. ἀναμέσον τῶν μα-
14 στῶν μου αὐλισθήσεται. * βότρυς τῆς κύπρου ἀδελφιδός
15 μου ἐμοί, ἐν ἀμπελῶσιν ἐν γαδδί. * ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλη-
σίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραί.
16 * ἰδοὺ εἶ καλὸς ἀδελφιδός μου. καί γε ὡραῖος· πρὸς
17 κλίνῃ ἡμῶν σύσκιος. * δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι,
φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι. β.
1 * Ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων· * ὡς κρίνον
2 ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, οὕτως ἡ πλησίον μου ἀναμέσον τῶν θυ-
3 γατέρων. * ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ οὕτως ἀ-
δελφιδός μου ἀναμέσον τῶν υἱῶν. ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύ-
μησα, καὶ ἐκάθισα, καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί
4 μου. * εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, τάξατε ἐπ' ἐμὲ
5 ἀγάπην. * στηρίσατέ με ἐν μύροις, στοιβάσατέ με ἐν
μήλοις, ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁹ Quãdo egressi sunt filij Israel de Ægypto, secuti sunt Pharao & exercitus eius post eos in curribus & in equitibus; & erat via clausa eis à quatuor partibus, à dextris & à sinistris erãt deserta plena serpẽtibus ignitis, & post tergũ eorũ erat Pharao impius & exercitus eius, & ante eos erat mare carectosum. Quid fecit ille sanctus & benedictus? reuelatus est in virtute potẽtiæ suę super mare, cùm suffocatus est Pharao & exercitus eius, & currus & equites & equi eius. *& similiter perijsset Israel* nisi Moses propheta extendisset manus suas in oratione coram Dño, & auertisset irã Dñi ab ipsis. & aperuerũt ipse & iusti generationis illius os suum, & dixerũt canticũ, & transierunt in medio maris carectosi per siccum, propter meritum Abrahæ & Isaac & Iaacob dilectorum Domini. ¹⁰ Quando egressi sunt ad desertum, dixit Dominus ad Mosen: Quàm pulcher est populus hic vt dentur eis verba Legis, & sint sicut inauris in maxillis eorum, vt non recedant à via bona, sicut non recedit equus in cuius maxilla est frenum: & quàm pulchra sunt dorsa eorum vt sustineant iugum præceptorum meorum, & sint super eos sicut iugum super ceruice bouis qui arat in agro, & sustentat se & dominum suum. ¹¹ Tunc dictum est Mosi: Ascende ad firmamentũ, & dabo tibi duas tabulas lapideas excisas ex saphyro throni gloriæ meæ, & splendidas sicut aurum optimum, ordinatas per lineas, scriptas digito meo, in quibus sculpta sunt decem verba quæ expurgata sunt magis quàm argentũ quod expurgatũ est septies septẽ vicibus: dabo autem ea per manũ tuam populo domus Israel. ¹² Dum esset Moses magister eorũ in firmamento vt susciperet duas tabulas lapideas, & Legẽ & præcepta: surrexerunt impij generationis illius, & fecerunt vitulum aureum vnà cum promiscuis qui erant inter eos, & fœtida fecerunt opera sua, & egressum est eis nomen pessimum in seculo, quoniam anteà odor eorũ exibat diffusus per orbẽ, & posteà fœtidi facti sunt vt absinthium cuius odor quàm pessimus est. ¹³ In tempore illo dixit Dominus ad Mosem: Vade & descẽde, quia corrupit se populus tuus: dimitte me vt cõsumã eos. Tũc reuersus est Moses & quæsiuit misericordiã à facie Domini: & recordatus est Dominus inclinationis Isaac, qui ligatus fuerat à patre suo in mõte Moriah super altare: & conuersus est Dominus ab ira sua, & habitare fecit maiestatẽ suã in medio eorum sicut anteà. ¹⁴ Tunc enim descendit Moses, & duas tabulas lapideas portabat in manibus suis, & propter peccata Israel aggrauatæ sunt manus eius, & ceciderunt *tabulæ*, & confractæ sunt: & tunc abiit Moses & comminuit vitulum, & dispersit puluerem eius in fluuium, & potum dedit filiis Israel; & occidit omnes qui erant rei mortis. & ascendit secundò ad firmamentum, & orauit coram Domino, & placauit pro filiis Israel. Tunc præceptum est ei vt faceret tabernaculum & arcam. In illo tempore festinauit Moses & fecit tabernaculum & omnia vasa eius, & arcam, & posuit in arca duas tabulas alias, & constituit filios Aaron sacerdotes vt offerrent oblationes super altare, & vt libarent vinum super oblationes. & vndè erat illis vinum ad libandum? nonne ipsi *morabantur* in deserto loco qui non est aptus ad seminandum, neque etiam erant ibi ficus, neque vites, neque malogranata? sed ibant ad vineas Engadi, & accipiebant indè botros vuarum, & exprimebant ex eis vinum, & libabant ex illo super altare quartam partẽ hin super singulos arietes. ¹⁵ Quando faciebant filij Israel voluntatem regis sui, ipse in verbo suo laudabat eos in consistorio angelorum sanctorum, & dicebat: Quàm pulchra sunt opera tua filia mea dilecta mea congregatio Israel, in tempore quo facis voluntatem meã, & laboras in verbis Legis meę! & quàm recta sunt opera tua & occupationes tuæ, sicut pullorum columbæ, qui mundi sunt vt offerantur super altari meo. ¹⁶ Respondit cœtus Israel coram dominatore seculi, & ita ait: Quàm pulchra est maiestas sanctitatis tuæ! quoniam in tempore quo tu habitas inter nos, & suscipis voluntariè orationes nostras; & in tẽpore quo tu habitas in lectulo nostro dilecto; filij nostri multi sunt super terrã, & crescimus & multiplicamur sicut arbor quæ plantata est iuxta fontem aquarum, cuius folium pulchrum est, & fructus eius multus. ¹⁷ Dixit Salomon propheta: Quàm pulchra est domus sanctuarij Domini quæ ædificata est per manus meas ex lignis cedrinis: sed pulchrior est domus sanctuarij quæ ædificãda est in diebus regis Messię, cuius trabes erunt ex cedris quę sunt in paradiso voluptatis; & tigna eius erunt ex abietibus & arceuthis & pinis.

CAP. II.

DIxit cœtus Israel: Tempore quo dominator seculi collocat maiestatẽ suam inter me, ego similis sum lilio viridi ex paradiso voluptatis, & opera mea pulchra sunt sicut rosa quæ est in campo horti voluptatis. ² In tempore autem quo ego declino à viis quæ rectę sunt coram eo, & ipse aufert maiestatem sanctitatis suæ à me; ego comparata sum rosæ quæ germinat inter spinas, à quibus perforantur & rumpuntur folia eius: sic ego sum compuncta & scissa propter pessimas impositiones in captiuitate inter prouincias populorum.
³ Ecce sicut pulchra est & laudabilis malus citrea inter arbores infructuosas, & totus mundus cognoscit illam; ita dominator seculi fuit laudabilis inter angelos in tempore quo reuelatus fuit in monte Sinai, quando dedit Legem populo suo: tunc temporis in vmbra maiestatis eius desideraui habitare: & verba Legis eius dulcia fuerunt gutturi meo, & præmia præceptorum eius seruantur mihi in seculo venturo. ⁴ Dixit cœtus Israel: Introduxit me Dominus in domum gymnasij doctrinæ Israel, in montem Sinai, vt discerem Legem ex ore Mosis scribę magni, & vexillum præceptorum eius suscepi super me in dilectione, & dixi, Omnia quę præcepit Dominus, faciam & audiã.
⁵ Et in tẽpore quo audiui vocẽ eius qui loquebatur de medio flãmæ ignis, cõmota sum & cõtremui retrorsum prę pauore. Tũc accessi ad Mosem & Aaron, & dixi ad eos: Suscipite vos vocẽ sermonũ Domini de medio ignis, & introducite me in domũ doctrinæ, & sustentate me in verbis Legis in quibus suaue fit seculum; & imponite velamina super ceruicem meam, interpretationem verborum sanctorum quę dulcia sunt gutturi meo, sicut poma paradisi voluptatis, & laborabo in eis si fortè sanabor ex eis, quia langueo amore.

6 * שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ׃
7 * השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או
באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את
האהבה עד שתחפץ ׃
8 * קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ
על הגבעות ׃
9 * דומה דודי לצבי או לעפר האילים הנה זה
עומד אחר כתלנו משגיח מן החלנות מציץ מן
החרכים ׃
10 * ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי
ולכי לך ׃
11 * כי הנה הסתו עבר הגשם חלף הלך לו ׃
12 * הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור
נשמע בארצנו ׃
13 * התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח
קומי לכי רעיתי יפתי ולכי לך ׃
14 * יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני
את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב
ומראיך נאוה ׃
15 * אחזו לנו שועלים שעלים קטנים מחבלים
כרמים וכרמינו סמדר ׃

6 * Læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.
7 * Adiuro vos filię Hieruſalē per capreas ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis neque euigilare faciatis dilectam quouſque
B ipſa velit.
8 * Vox dilecti mei, ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles.
9 * Similis eſt dilectus meus capreæ hinnuloque ceruorum. En ipſe ſtat poſt parietem noſtrum, reſpiciēs per feneſtras, proſpiciens per cancellos.
10 * En dilectus meus loquitur mihi: Surge & propera amica mea formoſa mea, & veni.
11 * Iam enim hyems tranſiit, imber abiit & receſſit.
12 * Flores apparuerunt in terra, tempus
C putationis aduenit. Vox turturis audita eſt in terra noſtra.
13 * Ficus protulit groſſos ſuos, vineæ florentes dederunt odorem. Surge propera amica mea ſpecioſa mea, & veni:
14 * Columba mea in foraminibus petræ in cauerna maceriæ. Oſtende mihi faciem
D tuam, ſonet vox tua in auribus meis. vox enim tua dulcis, & facies tua decora.
15 * Capite nobis vulpes paruulas quæ demoliuntur vineas. nam vinea noſtra floruit.

תרגום

6 כד הוו עמא בית ישראל אזלין במדברא הוו ענני יקרא מסחרן להון מארבע רוחי עלמא בגין דלא ישלט בהון שרבא ושמשא
ואף לא מטרא וברדא ׃ 7 בתר כן אתאמר למשה בנבואה מן קדם יי למשלח אזגדין לאללא ית ארעא וכדו תבו מראללא אפקו
שום ביש על ארעא דישראל ואתעכבו ארבעין שנין במדברא פתח משה בפומה וכן אמר אשבעית יתכון כנישתא דישראל ביי צבאות
ובתקפי ארעא דישראל דלא תזידון למסק לארעא דכנען עד דיהא רעוא מן קדם יי ויסופון כל דרא אנשי קרבא למסת מגו משריתא
היכמה דזדו אחוכון בני אפרים די נפקו תלתין שנין ממצרים עד לא מטא קצא ונפלו ביד פלשתאי דיתבין בגת וקטלו יתהון אלהן אוריכו
עד זמן ארבעין שנין ובתר כן יעלון בניכון ויחסנון יתה ׃ 8 אמר שלמה מלכא בעדן דהוו יתבין עמא בית ישראל במצרים סליקת
קבלתהון לשמי מרומא הא בכן אתגלי יקרא דיי למשה על טורא דחורב ושדר יתה במצרים למפרק יתהון ולמפק יתהון מגו דחוק מרות
מצרים ושפו על קצא בגין זכותא דאבהתהון דמתילין לטוריא ושור על זמן שעבודא מאה ותשעין שנין על צדקתא דאמהתהון דמתילן
לגלמתא ׃ 9 אמרת כנישתא דישראל בזמן דאתגלי יקרא דיי במצרים בליליא דפסחא וקטל כל בכרא רכב על חיזיא קלילא ורהט
כטביא וכאורזילא דאילא ואגין על בתיא די אנן תמן ואתעתד בתר אשותנא ואשגח מן כותא ואסתכל מן חרכיא וחזא דמא דנכסת דפסחא
ודמא דגזרת מהולתא דחקיק על תרענא וחש מן שמי מרומא וחמא לעמה דאכלין ית נכסת חגא טוי נורא על תמכה ועולשין ופטירין וחס
עלנא ולא יהב רשותא למלאך מחבל לחבלא בנא ׃ 10 ובעדן צפרא אתיב רחומי ואמר לי קומי לך כנישתא דישראל רחימתי די מלקדמין
ושפירת עובדין אזלי נפקי מן שעבוד מצראי ׃ 11 ארום הא זמן שעבודא דדמי לסתוא פסק ושניא דאמרה לאברהם ביני פלגיא
אתקטעו ומרות מצראי דמתיל למטרא טרידא חלף ואזל ולא תוספון למחזיהון עוד עד עלמא ׃ 12 ומשה ואהרן דמתילו ללולבי
דתמר אתחזו למעבד נסין בארעא דמצרים ועדן קטוף בכוריא מטא וקל רוחא דקודשא דפורקנא דאמרית לאבוכון כבר שמעתין מה
דאמרית לה ואף ית עמא די ישתעבדון בהון דאן אנא ובתר כן יפקון בקנינא סגיא וכען צביתי למעבד מה דקיימית לה במימרי ׃
13 כנישתא דישראל דמתילא לבכורי תאנים פתחת פומה ואמרת שירתא על ימא דסוף ואף עולימיא ויניקיא שבחו למרי עלמא
בלישנהון מן יד אמר להון מרי עלמא קומי לך כנישתא דישראל רחימתי ושפירתי אזלי מכא לארעא דקיימית לאבהתך ׃
14 וכד רדף פרעה רשיעא בתר עמא דישראל הות מתילא כנישתא דישראל ליונתא דסגירא בחגוי טנרא וחויא מעיק לה מגיו
ונצא מעיק לה מברא תכדין הות כנישתא דישראל סגירא מארבע סטרוי דעלמא דמן קדמיהון ימא ומן בתריהון רדף סנאה ומן תרין
סטריהון מדברין דמלין חיון קלן דנכתין וקטלין באדסהון ית בני נשא ומן יד פתחת פומה בצלו קדם יי ונפקת קלא מן שמי מרומא וכן
אמרת אנת כנישתא דישראל דמתילא ליונתא דכיתא ומטמרא בסגור חגוי טנרא ובחביוני דרגיתא אחזיני ית חזויך וית עובדיך דתקנן
אשמעני ית קליך ארום קליך עריב בצלותא בבית מקדש זעיר וחזויך שפיר בעובדין טבין ׃ 15 בתר דעברו ית ימא אתרעמו
על מיא ואתא עליהון עמלק רשיעא די נטר להון דבבו על עסק בכורתא וברכתא די שקל יעקב אבונא מן עשו ואתא לאגחא קרבא
בישראל על דבטלו פתגמי אוריתא והוה עמלק רשיעא גנב מתחות גדפי ענני יקרא נפשתא משבטא דדן ומקטל יתהון ביה היא שעתא
אתחיבו בית ישראל דמתילין לכרמא לאתחבלא אלולי צדיקי דרא ההוא דמתילין לבוסם טב ׃

Læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. 6
Adiuraui vos filiæ Hieruſalem in potentiis & in fortitudinibus agri, ſi ſuſcitaueritis & excitaueritis dilectionem quouſque voluerit. 7
Voce nepotis mei, ecce hic venit ſaliens in montes, tranſiliens ſuper colles. 8
Similis eſt nepos meus capreæ aut hinnulo ceruorum. ecce vbi ſtetit poſt parietem noſtrum, proſpiciens per feneſtras, reſpiciens per retia. 9
Reſpondet nepos meus, & dicit mihi: Surge veni amica mea, formoſa mea, columba mea: 10
Quia ecce hyems tranſiit, imber abijt, receſſit ſibi: 11
Flores apparuerunt in terra, tempus putationis præuenit: vox turturis audita eſt in terra noſtra. 12
Ficus protulit groſſos ſuos, vineæ germinantes dederūt odorem. Surge veni amica mea, formoſa mea columba mea. & veni tu 13
Columba mea in tegmine petræ inhærens antemurali. oſtende mihi aſpectum tuum, & audire fac me vocem tuam: quoniam vox tua dulcis, & facies tua decora. 14
Capite nobis vulpes paruas quæ demoliuntur vineas, & vineæ noſtræ germinant. 15

6 εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήψεταί με.
7 ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ.
8 φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου, ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη, διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς.
9 ὅμοιός ἐστιν ἀδελφιδός μου τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐλάφων. ἰδοὺ οὗ ἕστηκεν ὀπίσω τοῦ τοίχου ἡμῶν, παρακύπτων διὰ τῶν θυρίδων. ἐκκύπτων διὰ τῶν δικτύων.
10 ἀποκρίνεται ἀδελφιδός μου, καὶ λέγει μοι, ἀνάστα, ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, καλή μου, περιστερά μου·
11 ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν. ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν ἐπορεύθη ἑαυτῷ·
12 τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ, καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθακε, φωνὴ τοῦ τρυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
13 ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς. αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσαι ἔδωκαν ὀσμήν. ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλησίον μου καλή μου, περιστερά μου. καὶ ἐλθὲ σύ
14 περιστερά μου, ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας ἐχομένη τοῦ προτειχίσματος. δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου, καὶ ἀκούτισόν με τὴν φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡραία.
15 πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς ἀφανίζοντας ἀμπελῶνας. καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Quando populus domus Iſrael ambulabat per deſertum, erant nubes gloriæ circundantes eos per quatuor ventos mundi, vt non dominaretur in eos æſtus, neque Sol, neque pluuia, neque grando. 7 Poſt hæc dictum fuit Moſi in prophetia à facie Domini, vt mitteret nuncios ad explorandam terram: & quando reuerſi ſunt ab explorando, detraxerunt terræ Iſrael, & demorati ſunt quadraginta annis in deſerto. Aperuit Moſes os ſuū, & ſic ait: Adiuro te eccleſia Iſrael in Domino exercituū, & in fortitudinibus terræ Iſrael, ne ſuperbè contendatis aſcendere ad terram Chanaā, donec ſit voluntas à facie Domini: & conſumatur tota generatio virorum bellatorum vt moriantur de medio caſtrorum: ſicut ſuperbierunt fratres veſtri filij Ephraim, qui ex Ægypto egreſſi ſunt triginta annis antequàm perueniſſet finis: & ceciderunt in manum Philiſtinorum qui habitabant in Geth, & occiderunt eos. ſed expectate vſque ad tempus quadraginta annorū, & poſteà ingredientur filij veſtri & poſſidebunt eam. 8 Dixit Salomon rex: In tēpore quo habitabat populus domus Iſrael in Ægypto, aſcendit clamor eorum ad cælos excelſos: tunc reuelata eſt gloria Domini Moſi ſuper montem Horeb, & miſit eum in Ægyptum vt redimeret eos, & vt educeret eos de oppreſſione ſubiectionis Ægyptiorum, & abbreuiatū eſt tempus præfinitum propter merita patrum qui comparati ſunt montibus: & diminuit de tempore ſeruitutis centum nonaginta annos, propter iuſtitiam matrum quæ comparatæ ſunt collibus. 9 Dixit cœtus Iſrael: In tempore quo reuelata eſt gloria Domini in Ægypto in nocte Phaſe, & occidit omnem primogenitum; aſcendit ſuper fulgur velociſſimum, & cucurrit ſicut caprea & ſicut hinnulus ceruorum, & protexit domos in quibus eramus, & ſtetit poſt parietes noſtros, & proſpexit per feneſtras, & aſpexit per cancellos, & vidit ſanguinem victimæ Phaſe & ſanguinem circuncitionis qui impreſſus erat in portis noſtris, & contēplatus eſt de cælis excelſis, & vidit populum ſuum qui comedebat victimam ſolennitatis aſſam igni cum inteſtinis & lactucis agreſtibus & azymis; & pepercit nobis, & non dedit poteſtatem angelo diſſipatori vt diſperderet nos.
10 Et in tempore matutino reſpondit dilectus meus & dixit mihi: Surge tibi ſynagoga Iſrael, dilecta mea ab initio, & pulchra operibus, vade egredere de ſubiectione Ægyptiorum. 11 Quoniam ecce tempus ſubiectionis, quod ſimile eſt hyemi, ceſſauit, & anni quos dixi Abrahæ inter diuiſiones, abbreuiati ſunt; & dominium Ægyptiorum, quod comparatum eſt pluuiæ continuæ, tranſiuit & abiit, & non addetis vltrà videre eos vſque in ſeculum. 12 Moſes autem & Aaron qui comparati ſunt ramis palmarum, apparuerunt vt ederent miracula in terra Ægypti: & tempus putationis primogenitorum aduenit, & vox Spiritus ſancti & redemptionis quam dixi Abrahæ patri veſtro. iam enim audiſtis quid dixerim ei: Et etiam populum cui ſeruituri ſunt iudicabo ego, & poſteà egredientur cum ſubſtantia magna: & nunc volo facere quod iuraui ei in verbo meo. 13 Cœtus Iſrael qui comparatus eſt præcocibus ficubus, aperuit os ſuum, & dixit canticum ſuper mare carectoſum; & etiam pueri & infantes laudauerunt dominatorem ſeculi linguis ſuis. Illico dixit eis dominator ſeculi: Surge tibi congregatio Iſrael dilecta mea & formoſa mea, vade hinc ad terram quam iuraui patribus tuis. 14 Quando perſecutus eſt Pharao impius populum domus Iſrael, erat cœtus Iſrael ſimilis columbæ quæ clauſa eſt in foraminibus petræ, quam ſerpens coarctat intrinſecus, & accipiter coarctat eam extrinſecus: ſic erat cœtus Iſrael clauſus à quatuor partibus mundi, quoniā ante eos erat mare, & poſt eos perſequebatur hoſtis, & à duobus lateribus eorum erant deſerta plena ſerpentibus ignitis, qui mordebant & occidebant veneno ſuo filios hominum. illico autem aperuit os ſuum in oratione coram Domino, & deſcendit vox de cælis excelſis, & ſic ait: Tu cōgregatio Iſrael quę comparata es columbæ mundæ, & occultata es in clauſura foraminum petræ & in abſconditis graduum, oſtende mihi aſpectum tuum & opera tua recta. fac me audire vocem tuam, quoniam vox tua ſuauis eſt in oratione in domo ſanctuarij modici, & aſpectus tuus pulcher in operibus bonis. 15 Poſtquàm tranſierunt mare, murmurauerunt propter aquas; & venit contra eos Amalech impius, qui obſeruauit eis inimicitiam propter primogenituram & benedictionem quam tulerat Iaacob pater noſter ab Eſau, & venit vt pugnaret contra Iſrael, eo quòd irrita fecerant verba Legis: & Amalech impius furabatur de-ſub alis nubium gloriæ animas de tribu Dan, & occidebat eas. In illo tempore condemnatus eſt populus domus Iſrael, qui comparatus eſt vineæ, vt diſperderetur, niſi adfuiſſent iuſti generationis illius, qui comparati ſunt optimo aromati.

16 דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
17 עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל־הָרֵי בָתֶר׃ ג
1 עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
2 אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
3 מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה
4 נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד־
שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי׃
5 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם בִּצְבָאוֹת אוֹ
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃
6 מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת
מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃
7 הִנֵּה מִטָּתוֹ
שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃
8 כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־
יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃
9 אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃

16 * Dilectus meus mihi,& ego illi,qui pascitur inter lilia;
17 *donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. reuertere,similis esto dilecte mi capreæ hinnuloque ceruorum super montes Bethel. CAP. III.
1 IN lectulo meo per noctem quęsiui quem
A diligit anima mea. quæsiui illum,& non
2 inueni. * Surgam & circuibo ciuitatem; per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea. quæsiui illum,& non inueni.
3 * Inuenerunt me vigiles qui custodiunt
B ciuitatem: Num quem diligit anima mea
4 vidistis? * Paululum cùm pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea. Tenui eum,nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meæ,& in cubiculum genitricis meæ.
5 *Adiuro vos filiæ Hierusalem per capreas ceruosque camporum, ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectã, donec ipsa velit.
6 * Quæ est ista quæ ascendit per desertũ sicut virgula fumi ex aromatibus myr-
C rhæ & thuris,& vniuersi pulueris pigmentarij?
7 * En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel,
8 * Omnes tenentes gladios & ad bella doctissimi. Vniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos.
9 * Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani.

16 * Nepos meus mihi,& ego illi: qui pascit in
17 liliis: * Donec aspirauerit dies,& motæ fuerint vmbræ. Reuertere, similis esto tu nepos meus dorcadi vel hinnulo ceruorum super montes concauitatum.

CAP. III.

1 SUper lectulum meum in noctibus, quæsiui
quem dilexit anima mea. quæsiui illum,& non inueni illum: vocaui eum, & non audiuit
2 me. * Surgam iam & circuibo in ciuitate, in
foris & in plateis. & quæram quem dilexit anima mea: quæsiui illum, & non inueni illum.
3 * Inuenerunt me qui custodiunt, qui circueũt
in ciuitate. Num quem dilexit anima mea vidistis? * Vt parum cùm pertransiui ab eis, do-
4 nec inueni quem dilexit anima mea. tenui eum, & non dimisi eum, donec introduxi eum in domum matris meæ,& in cellam eius quæ concepit me. * Adiurauí vos filiæ Hierusalem in
5 potentiis & in fortitudinibus agri, ne suscitaueritis & excitaueritis dilectionem donec voluerit. * Quæ ista quæ ascendit à deserto, sicut
6 truncus fumi euaporans myrrham & thus ab omnibus pulueribus vnguentarij? * En lectulum Salomonis, sexaginta potentes in circuitu
7 eius ex potentibus Israel: * Omnes tenentes gladium docti bellum: vir ense eius super femur
8 suum à timore in noctibus. * Ferculum fecit sibi
9 rex Salomon de lignis Libani.

16 * ἀδελφιδός μου ἐμοί, καὶγὼ αὐτῷ. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς
17 κρίνοις, * ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ
σκιαί. ἀπόστρεψον, ὁμοιώθητι σὺ ἀδελφιδέ μου τῷ δόρκωνι ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. γ΄.
1 * Ἐπὶ κοίτῃ μου ἐν νυξίν, ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ
ψυχή μου. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκάλε-
2 σα αὐτόν, καὶ οὐκ ἐπηκούσέ μου. * διάειμαι δὴ καὶ
κυκλώσω ἐν τῇ πόλει. ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς πλα-
τείαις. καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐζήτησα
3 αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. * εὗρόσάν με ⟨ἡ⟩ περιῶντες,
⟨ἡ⟩ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή
4 μου ἴδετε; * ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ' αὐτῶν ἕως οὗ
εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐκράτησα αὐτὸν καὶ
οὐκ ἀφῆκα αὐτόν, ἕως ἃ εἰσήγαγον αὐτὸν. εἰς τὸν οἶκον μη-
5 τρός μου, καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. * ὥρκισα
ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς
ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν ἐγείρητε καὶ ὀξεγείρητε τὴν ἀγά-
6 πλν ἕως ἂν θελήσῃ. * τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ
τῆς ἐρήμου, ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη σμύρνῃ καὶ
7 λιβανῳ ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ. * ἰδοὺ ἡ κλίνη
τοῦ Σολομῶντος, ἑξήκοντα δυναταὶ κυκλῳ αὐτῆς ἀπὸ δυνα-
8 τῶν ἰσραήλ, * πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν δεδιδαγ-
μένοι πόλεμον. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηροῦ αὐτοῦ ἀ-
9 πὸ φάμβους ἐν νυξί. * φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασι-
λεὺς Σολομὼν ἀπὸ ξύλων τοῦ λιβάνου.

תרגום

16 בְּי חַזְיָא שַׁעְתָּא חֲדָרוּ בְתִיּוּבְתָּא בְּבֵן אִתְאַחַד מֹשֶׁה נְבִיָא וְצַדִּי קֳדָם יְיָ וִיהוֹשָׁעַ מְשַׁמְשָׁנֵיהּ אַזְדְּרֵי וּנְפַק מִתְּחוֹת גַּדְפֵי עֲנָנָא וְקָרֵא דַיְיָי
וְעָמַד בְּגִבְרִין צַדִּיקַיָא דְּעִדְנֵיהוֹן לְיַרְדָּנָא וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בַּעֲמָלֵק וְחַבְרוֹי יְהָב וְיַת עַמָּה בְּשָׁמָתָא דַיְיָ וְקַטְלָא וְתָבְרָא בְּפִתְגָמֵיהּ דְּחָרֵב׃
17 וּבְזִעֲרוּתָא וּמַיָא עֲבַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא דְּהֲבָא וְאִתְחֲלָקוּ עֶנְנֵי יְקָרָא וְיַת מְטַלְלֵיהוֹן עִדְּיוֹהוֹן וְאִשְׁתְּאַרוּ מְפַרְסְמָן וְאִתְרוֹקְנוּ יַת תִּקּוּן
זְנֵיהוֹן דְּחָקִיק בֵּהּ שְׁמָא רַבָּא מְפָרַשׁ בְּשִׁבְעִין שְׁמָהָן וּבְעָא יְיָ לְהוֹבָדָא יַתְהוֹן מִן עָלְמָא אִדְּלֵית דְּאִדְכַּר קֳדָמוֹי קֻדְשׁ דְּקוּדְשִׁין בְּמֵימְרֵהּ לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב דַּחֲזָה קְלִילִין בְּפִלְחָנֵהּ כְּסֵבָיָא וּבְאוּרְיָלָא דְּאִילָא וְחָקְרוּבְתָּא דִּי יְצִיחַ בְּרֵהּ כְּטוּר מוֹרִיָה וּמִן קַדְמַת דְּנָא
קָרֵב חַפִּין יַת קְרָבַיָּיא וּפְרַח יְהוֹנָתָן בְּשִׁגְיָה׃ ג 2 וְכַד חֲזוֹ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּאִסְתַּלַּק מִנְּהוֹן וְאִשְׁתְּאֲרוּ אִתְכַּיְיִן כְּלֵילְיָא וּבְעוֹ יַת כְּלֵילְיָא דְּקֻדְשָׁא דְּאִתְמְנַע מִנְּהוֹן וְלָא אַשְׁכְּחוּנוּהִי׃
אֲמָרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִלֵּין נְקוּם וְנֵיזִל וְנִסְחַר לְמַשְׁכַּן זִמְנָא דְּפָרְסָה מֹשֶׁה מִבָּרָא לְמִשְׁרְיָתָא וְנִתְפַּע אִלֵּפֵן מִן קֳדָם יְיָ וּשְׁכִינַת
קֻדְשָׁא דְּאִסְתַּלַּק מִנָּנָא וְחָזְרִין בְּקִרְוִין וּבְפַלְטִיָא וּבְפִתְגָמֵיהּ וְלָא אַשְׁכַּחוּ׃ 3 אֲמָרַת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אַשְׁכַּחוּ יְהֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְלֵוָאֵי
נְטָרֵי מַסָּרֵת סִפְרָא דְמַשְׁכַּן זִמְנָא דִּי מְסַחֲרָן יְהוֹה חֲזוֹר וּשְׁאֵלַת לְהוֹן עַל עִסְקָא שְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָי דְּאִסְתַּלַּק מִנָּנָא מִשֶׁה כַּפָּרָא רַבָּא
דְיִשְׂרָאֵל וְכֵן אֲמַר אֲסֵק לְשְׁמֵי מְרוֹמָא וְאֵצֵי קֳדָם יְיָ מֵאִים וְכַפַּר עַל חוֹבֵיכוֹן וְיִשְׁרֵי יַת שְׁכִינְתֵהּ בֵּינֵיכוֹן כְּמִלְקַדְמִין׃ 4 כְּעִיר צְבִיתַר
חָוָה וְחַב יְיָ מִתְקוֹף רְגָזֵהּ וּפְקַד לְמֹשֶׁה נְבִיָא לְמֶעְבַּד מַשְׁכַּן זִמְנָא וַאֲמַרְנָא לְהוֹן וְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵהּ בֵּנְוָתֵהּ וְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲמִיקִין בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וּפְקִידַת בֵּן אֲמַר מֹשֶׁה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְבוֹן כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
דְיֵיתֵי צְבָאוֹת וּבְתִקְפֵי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְלָא תְזִידוּן לְמִסַּק לְאַרְעָא כְּנַעֲנָאֵי עַד מִשְׁלַם אַרְבְּעִין שְׁנִין וְיֵהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִסַּר יַתְבֵי
אַרְעָא בִּידֵיכוֹן וְתַעֲבְרוּן יַת יַרְדְּנָא וְתֵחֲדֵי אַרְעָא כְּנַעֲנָאֵי עַד מִשְׁלַם אַרְבְּעִין שְׁנִין וְיֵהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִסַּר יַתְבֵי
אַרְעָא בִּידֵיכוֹן וְתַעֲבְרוּן יַת יַרְדְּנָא וְתֵחֲדֵי אַרְעָא כְּבִישָׁא קֳדָמֵיכוֹן׃ 6 כַּד סְלִקוּ יִשְׂרָאֵל מִן מַדְבְּרָא וַעֲבָרוּ יַת יַרְדְּנָא עִם יְהוֹשָׁעַ בַּר נוּן
אִסְתְּרוּ עַמֵּי אַרְעָא מָה הֲוָה אוּמָא בְּחִרְפָּא דְסַלְקָא מִן מַדְבְּרָא מִתְמְרָא מִן קְטוֹרָה בְּסִין וְסִעְיָיא בְּזִכְיהָה דְּאִבְרָהָם וְרִפְלַח צַדִּי קֳדָם
יְיָ בְּטוּר סִוּרְיָה וּסְקַדְּרָא מְשָׁה רְבִיתָא בְּצִדְקָתֵהּ וְיָתִיק דִּי אִתְיַתִּיק בְּיַצְחָק דְּסַדְּרָא בֵּירַת מַקְלֵי דְּתַקְרֵי טוּר דִּי לְבוֹנְתָא וּסְתַכְּלוּ לֵהּ נְסִין
בְּחֵסִידוּתֵהּ וְיַעֲקֹב דְּאִשְׁתַּדַּל עַמָּה עַד מְסַק קוּרְצָתָא וְאִתְכַּפַּת מִנֵּהּ וְאִשְׁתֵּיזֵב הוּא וְתַרְעֵי עֲסַר שִׁבְטוֹי׃
7 בַּד בְּנָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא וְיָתִיר מִסְקָנֵי קוּרְצָתָא וְאִתְכַּפַּת מִנֵּהּ וְאִשְׁתֵּיזֵב הוּא וְתַרְעֵי עֲסַר שִׁבְטוֹי׃
מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד וְכֵמָה יַאֲיָן בְּהֵיכְלָא דְּעִדְנָא דְּפָרְסִין יְהוֹנָתָן וְקָרְסִין עַל דּוּכְנָהוֹן וּכְהָנִין עַל דּוּכְנֵיהוֹן וּבְרִכְתָּא בֵּירַת יִשְׂרָאֵל וְהַוְיָא בְּרִכְתָּא מִסְתַּדְּרָא
לְהוֹן כְּשׁוּר לְהוֹן וּבָה מִתְגַּבְּרִין וּמַצְלְחִין כָּל גִּבָּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וְכָהֲנַיָּא וְלֵוָאֵי וְכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוֹן אַתְרִין
בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דִּמְהֵילִין לְחַרְבָּא דְשַׁקְלָן וְשָׁאֲרָן בְּהוֹן כְּגִבָּרִין מְאָלְפֵי קְרָבָא וְכָל חַד וְחַד מִנְּהוֹן מְהֵימַר מִילָה עַל בִּסְרֵהוֹן מְיוּכָּח אֲתָהֲתֵיהּ
בְּקִרְבְּהוֹן דִּמְתַגְּבְּרִין בָּהּ כְּגִבָּרִין כְּחֵד מִנְּהוֹן כֵּן לָא יְהֵלִין מִן מֵיזִיגָא וּטְלָנִין דְּאִזְלִין בְּלֵילְיָא׃ 9 הֵיכַל קֻדְשָׁא
בְּנָאֵלַּה שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מִן אֵילָנֵי זַגְּבִילָא וּשְׁאָנֵי וְשִׁוִּיר דְּאָתֵי מִן לְבָנוֹן וַחֲפָא יָתֵהּ דְּהַב דְּכִי׃

10 * עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן
תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃
11 * צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה
שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת
לִבּוֹ׃ ד
1 * הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד
לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃
2 * שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם
מַתְאִימוֹת וְשַׁכְלָה־אֵין בָּהֶם׃
3 * כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה כְּפֶלַח
הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃
4 * כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן
תָּלוּי עָלָיו כָּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים׃
5 * שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרֹעִים
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
6 * עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֵךְ לִי אֶל־הַר
הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃
7 * כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃
8 * אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי
מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת
מֵהָרְרֵי נְמֵרִים׃
9 * לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַּלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ
בְּאַחַד עָנָק מִצַּוְּארֹנָיִךְ׃

10 * Columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum media charitate constrauit, propter filias
11 Hierusalem. * Egredimini filiæ Sion, & videte regẽ Salomonem in diademate quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius.

CAP. IIII.

1 QVàm pulchra es amica mea, quàm pulA chra es! Oculi tui columbarum, absq; eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum quę ascenderunt de mô- Iud. 4.
2 te Galaad. * Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est inter
3 eas. * Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici, ita genæ tuę absque eo quod intrinsecus latet.
4 * Sicut turris Dauid collum tuum quæ ædificata est cum propugnaculis. Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura
B fortium.
5 * Duo vbera tua sicut duo hinnuli capreę
6 gemelli qui pascũtur in liliis, * donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. Vadam ad montem myrrhæ, & ad collem thuris.
7 * Tota pulchra es amica mea, & macu-
8 la non est in te. * Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir & Her-
C mon, de cubilibus leonum, de montibus
9 pardorum. * Vulnerasti cor meum soror mea sponsa; vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui.

10 * Columnas eius fecit argenti, & reclinatoriũ eius aureum. ascensus eius purpuram, interius eius lapidibus stratum dilectionem à filiabus Hierusalem. * Egredimini & vi- 11
dete filiæ Sion in rege Salomone in corona qua coronauit eum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius.

CAP. IIII.

1 ECce es pulchra amica mea, ecce es pulchra. oculi tui columbæ extra silentium, cæsaries tua sicut greges caprarum; quæ reuelatæ sunt à Galaad.
2 * Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro; omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis.
3 * Sicut funiculus coccineus labia tua, & eloquium tuum decorum sicut cortex mali punici, malum tuum extra silentium tuum.
4 * Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædificata est in Thalphioth. mille clypei pendent super eam, omnia iacula potentium. * Duo vbera tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ qui pas- 5
cuntur in liliis. * Donec aspiret dies, & mo- 6
tæ sint vmbræ. vadam mihi ad montem myrrhæ, & ad collem thuris.
7 * Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.
8 * Veni de Libano sponsa, veni à Libano. venies & transibis à principio fidei. de capite Sanir & Aermon de cubilibus leonum, de montibus pardorum.
9 * Stupefecisti nos soror mea, sponsa: stupefecisti nos vno ab oculis tuis; in vno torque colli tui.

10 * σύλους αὐτῆ ἐποίησεν ἀργυρέου, καὶ ἀνάκλιτον αὐτοῦ χρύσεον. ἀνάβασις αὐτῆ πορφύρεον· ἐντὸς αὐτῆ λιθόστρωτον ἀγάπλεω ὑπὸ θυγατέρων ἱερουσαλήμ.
11 * ἐξέλθετε καὶ ἴδετε θυγατέρες σιὼν ἐν τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτῆ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτῆ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτῆ.

δ'.

1 * Ἰδὲ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου ἰδὲ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραὶ ἐκτὸς τῆς σιωπήσεως. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν. αἳ ἀπεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ γαλαάδ.
2 * ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἳ ἀνέβησαν ὑπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι καὶ ἄτεκνος οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς.
3 * ὡς σπαρτίον κόκκινον χείλη σου, καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία· ὡς λέπυρον ῥοᾶς, μᾶλλον σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς
4 σου. * ὡς πύργος δαυὶδ τὸ τραχήλός σου, ὁ ᾠκοδομημένος ἐν θαλφιώθ. χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ' αὐτὸν πᾶ-
5 σαι βολίδες τῶν δυνατῶν. * δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος ἢ νεμόμενοι ἐν κρίνοις.
6 * ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. πορεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιβανου.
7 * ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.
8 * δεῦρο ἀπὸ λιβάνου νύμφη, δεῦρο ἀπὸ λιβάνου. ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπ' ἀρχῆς πίστεως. ἀπὸ κεφαλῆς σε νεὶφ καὶ ἀερμὼν ἀπὸ μανδρῶν λεόντων ἀπὸ ὀρέων παρ-
9 δαλέων. * ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀδελφή μου, νύμφη. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς σὺ ἀπὸ ὀφθαλμοῦ σου. ἐν μιᾷ ἐκ τρι-
χῶν τραχήλου σου.

תרגום

10 וְהָוָה דִּי שְׁלִם יְהָוָה שָׁוֵי בְּגַוֵּהּ יַת אֲרוֹנָא דִסְהָדוּתָא דְּהוּא עַמּוּדָא דְעָלְמָא וּבְגַוֵּהּ תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא דִּי אִתְּנַע תַּמָּן מֹשֶׁה בְּחוֹרֵב
דְּיִקִּירִן מִכֻּסְפָּא מְגָלָּק וְשַׁפִּירִין מִן דְּהַב טָב וּפָרַשׂ וְסַדַּל יַת פָּרוֹכְתָּא דְּהָוָה קֳדָם עִלָּיַי כִּפּוּרְתָּא וּבְגַוֵּהּ תְּרֵין שְׂרָפִין
שְׁכִינְתָּא דַיְיָ וְשַׁכַּן שְׁמֵהּ בִּירוּשְׁלֵם מִן כָּל כְּרַכֵּי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 11 כַּד אָתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יַת תַּנּוּפַת בֵּיתָא מִקְּדְשָׁא כְּרוֹזָא
נָפַק בְּחֵיל וְכַד אֲפַר פּוּקוֹ וְתֵיבוֹ יְחֵי פַּלְטֵיהּ אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְעַמָּא דְצִיוֹן בְּחֶדְוָא וּבְכֵילִילָא דְקַלָּא עַמָּא בֵּירַת יִשְׂרָאֵל יַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּיוֹם
תֻּבְשַׁת בֵּית מִקְדְּשָׁא וְחֵדֵי בְּחֶדְוַת חַנָּא דְמַטְלַלְתָּא דַעֲבַד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּעִדָּנָא הַהִיא אַרְבְּעָה עֲסַר יוֹמִין׃ ד
1 יְקַבֵּל יְהוָה מִנֵּהּ קֳרֵב מַלְכָּא שְׁלֹמֹה אֶלֶף עֲלָלִין עַל מַדְבְּחֵהּ וְאִתְקַבֵּל בִּרְעָיָא קֳרָבָנָא קֳדָם יְיָ נָפַק קָלָא מִן שְׁמַיָּא וְכֵן אֲמַרַת כַּמָּה
יָאָה אַנְתְּ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל וְכַמָּה יָאִין אִנּוּן רַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא וְחַכִּימַיָּא וְיָקְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּאִנּוּן מְנַהֲרִין לְעַלְמָא לְעַמָּא בֵּירַת יִשְׂרָאֵל וְדַיָּנִין
לַגְוָלֵיהֶן דְּבְנֵי יוֹנָקָא וַאֲפִילּוּ שְׁאַר בְּנֵי כְנִשְׁתָּךְ וְעַמָּא דְאַרְעָא אִנּוּן צַדִּיקִין כִּבְנוֹי דְיַעֲקֹב דִּי לָקְטוּ אִבְּנַיָּן וַעֲבָדוּ גַלְשׁוּשִׁיתָא כְּטוּרָא וְגִבְעָה׃
2 כַּמָּה יָאְיָן כַּהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי דְקָרְבִין יַת קֻרְבָּנָךְ וְאַיְתְרָשׁוּתָא וְדֵכְיָן מִכֹּל אוֹנָסָא וְתִיכְּמָא דַּהֲווֹ אוֹנְסָא וְגִוֵּילָא תֵּיכְּמָא דַּהֲווֹ
עָרְיָא עִנָּא דְיַעֲקֹב בְּעִדָּן דַּהֲווֹ גְזִירִין וְסַלְקִן מִן נַחֲלָא דְּיַרְדְּנָא לָא הֲוָת בְּהוֹן עֲנִיסוּתָא וְגִוֵּילָא וְכֻלְּהוֹן דַּמְיָן דָּא לְרָא וְיַלְדָן תְּיוּמִין כְּכָל עִדָּן
וְעָקְרָא וּמְתַקְּלָא לָא הֲוָת בְּהוֹן׃ 3 וְשִׂפְתֵי כַהֲנָא רַבָּא תְּנִין נָעֲיָן צְלוֹתָא בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי קֳדָם יְיָ וּמִלּוֹי הֲווֹ מְרַפְּקִין חוֹבֵי יִשְׂרָאֵל
דַּהֲווֹ לָהּ חוֹשׁ שָׁרִיתָא וּמְמָרְרִן יַתְהוֹן כַּעֲמַר נְקִי וּמַלְכָּא דִּי הוּא רֵישׁוֹהִי מְלִי פִּקּוּדַיָּא כְּרַמּוֹנָא כַּר מִן אַפַּרְכְלָיָא וְצִדְכוֹנִין דְּאִנּוּן קָרִיבִין לְמַלְכָּא
דְּיִתְיְנוּן לָהּ וְלֵית בְּהוֹן מַדְעָם בִּישׁ׃ 4 וְרִישׁ מַתִּיבְתָּא דִּי הוּא רַב דִּי לֵיךְ חַסִין בְּזִכְוּתֵהּ וְרַב בְּעוֹבְדִין טָבִין כְּדִיר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל
עַל מֵימַר פִּקּוּדָא חָדָא מֵהַבְנֵי עָלְמָא וּכְאִלֵּין דְּאוֹרַיְתָא חָדָא עָסֵק רְחִיצִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְכַנְּשִׁין בִּקְרָבָא כְּאִלּוּ אִתְחֲזֵי כְּיֵדִיהוֹן כָּל מִינֵי
זַיְינִין דְּגִבָּרִין׃ 5 תְּרֵין פָּרִיקֵי דְעָתִידִין לְמִפְרְקִיךְ דְּמִיכֵי לְמִשַׁח וְאַהֲרֹן בְּנֵי וּכְבָר דְּאִתְמְלִי לְחָרֵי אוּרְזִילִין תְּיוּמֵי סַגְיָא וְחִנּוֹן רַעְנָן לְעַמָּא
בֵּית יִשְׂרָאֵל דִּזְכוּתֵיהוֹן שְׁנֵין בְּמִדְבְּרָא כְּמָנָא וּכְעוֹפֵי פִּשְׁפִּין וּמִי דְּאַרְעָא דְמַרְוִין׃ 6 יְכָל זִמְנָא דְּהָווּ בֵּירַת יִשְׂרָאֵל אָזְדַּהֲרוּ
בֵּיתֵיהוֹן אוֹכְמָנוּת אֲבָהָתְהוֹן צַדִּיקַיָּא חָוֵי עֲרָקִין מְזִיקֵי וּשְׁלָנֵי וְצַפְרִירֵי וְשִׁלְנֵי מִבֵּינֵיהוֹן עַל דַּהֲוָה שְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ שָׁרְיָא בְּגַוֵּהּ קֻדְשָׁא וְהָוָה
מְתַקְּנֵי בְּטוּר מוֹרִיָּה וְכָל מַזִּיקַיָּא וּמְחַבְּלַיָּא חָוֵי עֲרָקִין מֵרִיחַ קְטוֹרֵת בָּתְמִין׃ 7 וּבְזִמְנָא דַעֲבַד בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין רְעוּתֵהּ דְּמֵימְרָא
הוּא מְקַדָּם מְהֵימְנֵי מְרוֹמֵא לְמִשְׁכַּן בֵּיתֵהּ וְיִתְנוּן מִשְׁכְּנָא בְּגִינֵיהוֹן וְיִשְׁרֵי שְׁכִינְתֵהּ בְּגַוֵּיהוֹן׃ 8 אַמַּר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל וּמַסֵּיתָא לַיִּת בָּךְ שִׁפְיָרְתָּא כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְיָא לְנִנְפֵּי דְּהִיא צְנִיעָא וְעִמְּךְ הֲלָיךְ מְקַדְּשָׁא וְיהוֹן מְקַדְּשִׁין לָךְ דּוֹרוֹן רֵאשֵׁי עַמָּא דְיִתְבֵי עַל נְהַר דַּאֲמַנָּה וְתֵירֵי
דְּיִתְבֵי בְּרֵישׁ טוּר תַּלְגָּא וְאַמְגֵּא דִּי בְּחֶרְמוֹן וְיהוֹן מַסְקִין יְחִבֵי כְּרְכִין חַסִּינִין דִּי אִנּוּן גַּבְרִין כְּאַרְיָוִן תְּקִרוּבְתָּא מִן קֻרְיֵי טוּרַיָּא
דַּחֲסִינִין מִן נְמֵרִין׃ 9 קְבִיעַ עַל לוּחַ לִבִּי רְחִימְתָּךְ אֲחָתִי כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְּחִילָא לְנִנְפֵּי דִּי הִיא צְנִיעָא קְבִיעַ עַל לוּחַ לִבִּי חַבְרַת
אִשְׁתָּךְ דְּהִיא כְּחַד מִן דַּבְנֵי סַנְהֶדְרִין אִתְּתָךְ דְּהִיא כְּבִירַת וְהוּדָה וְכָתַב מִן מַלְכַיָּא דְּבִירַת וְהוּדָה דַּהֲוָה יְהִיבָא בְּלִבָּהּ דְּמַלְכוּתָא עַל צַוָּארָהּ׃

10 * מַה־יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַלָּה מַה־טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן
וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל־בְּשָׂמִים׃
11 * נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת
לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃
12 * גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם׃
13 * שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים
עִם־נְרָדִים׃
14 * נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר
וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃
15 * מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן׃
16 * עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו

ה

יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו׃
1 * בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי
אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ
רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים׃
2 * אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי
אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל
קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃
3 * פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי
אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם׃
4 * דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחוֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃

10 * Quàm pulchrę sunt mammæ tuæ soror mea sponsa! pulchriora sunt vbera tua vino, & odor vnguentorum tuorum super
11 omnia aromata. * Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua, & odor
D vestimentorum tuorum sicut odor thuris.
12 * Hortus conclusus soror mea sponsa,
13 hortus conclusus fons signatus. * Emissiones tuę paradisus malorum punicorum cũ pomorum fructibus. Cypri cum nardo:
14 * Nardus & crocus, fistula & cinnamomũ cum vniuersis lignis Libani, myrrha & a-
15 loe cum omnibus primis vnguentis. * Fons hortorum puteus aquarum viuẽtium, quę
16 fluunt impetu de Libano. * Surge Aquilo, & veni Auster: perfla hortum meum, & fluent aromata illius.

CAP. V.

A VEniat dilectus meus in hortum suum, vt comedat fructum pomorum suorũ.
1 Veni in hortum meum soror mea sponsa: messui myrrham meam cum aromatibus meis. Comedi fauum cum melle meo, & bibi vinum meum cum lacte meo. Comedite amici & bibite, & inebriamini charis- (Ier. 25.c)
2 simi. * Ego dormio, & cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis. aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea, quia caput meum plenum est ro-
B re, & cincinni mei guttis noctium.
3 * Expoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo in-
4 quinabo illos? * Dilectus meus misit manum suam per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius.

תרגום

10 כמה שפירין עלי חבתיך אחתי כנשתא דישראל דמתילא לנפי דהיא צניעא כמה טבן עלי חבתיך יתיר משבעין אמיא ושום טב דצדיקיך נדף מכל בסמנין׃ 11 ובעדן דמצלין כהניא בעזרתא דקדשא זלחן ספותהי יערת דבשא ולשניך נפי צניעא במלותיך שירין ותשבחן מתיקין כחלב ודבש וריח לבושי כהנין כריח אלבנין׃ 12 ונשיך דמתנסבן לגברין צניען כנפי צניעא וכגנתא דעדן דלית רשו לגבר למעל לגוה אלהן צדיקיא דנפשיהון משתלחין לגוה על יד מלאכיא ובתולתיך טמירן וגניזן באנפלין וחתימן כבן כמבועי ומין חיין דנפק מתחות אילנא ומתפרש לארבעת רישי נהרין ואלמלי דיהוא חתים בשמא רבא וקדישא הוה נפק ומבע ושוטף כל עלמא׃ 13 ועלימיך מלין פקודיא כרמונין ורחמין לנשיהון ויולדן בנין כן צדיקין כותהון וריחיהון מתול הכי כבסמנין טבין דגנתא דעדן כפורין עם רשקין׃ 14 רשק ומוריקא וקנה בסמא וקנמון עם כל קיסי לבונתא מירא דכיא ואקסיל אלואין עם כל מיני בסמנין׃ 15 ומיא דשילוח מדברין בניח עם מותר מין דנגדין מן לבנון לאשקאה ית ארעא דישראל בגין דאנון עסקין בפתגמי אוריתא דמתילין לבירא מין חיין ובזכותא דנסוך מיא דנסכין על מדבחא בבית מקדשא דמתבני בירושלם דמתקרי לבנון׃ 16 ועל סטר צפונא הוה פתורא ועלוהי תרי עסר לחמין דאפין ועל סטר דרומא הות בוצינא לאנהרא ועל מדבחא הוו מקרבין כהניא קרבנא ומסקין עלוי קטורת בסמין׃

ה

כנישתא דישראל אמרת יעול אלהא רחימי לבית מקדשא ויקבל ברעוא קרבנהון דעמה׃
1 אמר קודשא בריך הוא לעמה בית ישראל עלת לבית מקדשי דבנית לי אחותי כנישתא דישראל דמתילא לנפי צניעא ואשריתי שכינתי בינך קבלת ית קטורת בסמיך דעבדת לשמי שלחת אשתא מן שמיא ואכל ית עלון וית נכסת קודשיא אתקבל ברעוא קדמי נסוך חמר סומק וחמר חור דנסכו כהניא על מדבחי כען אתו כהניא רחמי פקודי אכלו מה דמשתאר מן קרבניא ואתפנקו מן טובא דאתעתד לכון׃ 2 בתר כל פתגמיא האלין חבו עמא בית ישראל ומסר יתהון יי ביד נבוכדנצר מלכא דבבל ואוביל יתהון בגלותא והוו דמין בגלותא כגבר דמכא דלא יכל לאתערא משנתה וקל רוחא דקודשא מזהרא להון על יד נביאיא והוית עירא יתהון מדמוך לבהון ענה רבון כל עלמא וכן אמר הדרי בתיובתא פתחי פומיך ובועי ושבחי לי אחתי רחימתי כנישתא דישראל דמתילא ליונתא בשלימות עובדיך ארום שער רישי אתמלי מן דמעתיך כגבר דסער רישה מצטבע מטלא דשמיא וציצירת נזרי אתמלי מן טפי עיניך כגבר דציצירת נזרותי מלין מטפי מטרא דנחתין בליליא׃ 3 ענת כנישתא דישראל כל קבל נביאיא הא כבר אעדיתי מני ניר פקודוי ופלחת לטעוות עממיא והכדין יהוין לי אפין למהדר לותיה אתיב להון מרי עלמא על יד נביאיא ואף אנא הא כבר סלקית שכינתי מבינך והכדין אהדר ואת עבדת עובדין בישין ואנא קדשית ית רגלי מסובתך והכדין אטופנין בינך בעובדיך בישיא׃
4 כד אתגלי מן קדם יי דעמא בית ישראל לא צבן למהדר ולמתב לותה אושיט מחת גבורתה על שבטא דראובן וגד ופלגות שבטא דמנשה דמעברא לירדנא ומסר יתהון ביד סנחריב מלכא דאתור ואגלי יתהון בלחלח ובחבור נהרי גוזן וקרוי מדי ודבר מידהון עגלא מתכא דשוי ירבעם חיבא בלשם דן דמתקריא פמיאס ביומי פקח בר רמליהו וכד שמעת אנא רחמי אתגולגלו עליהון׃

* *Quid pulchra facta sunt vbera tua soror* 10
mea, sponsa? quid pulchra facta sunt vbera tua
à vino, & odor vestimentorum tuorum super
*omnia aromata? * Fauum distillant labia tua* 11
sponsa: mel & lac sub lingua tua. & odor ve-
stimentorum tuorum sicut odor thuris.
* *Hortus conclusus soror mea sponsa. hortus* 12
*conclusus; fons signatus: * emissiones tuæ para-* 13
disus malorum punicorum cũ fructu pomorum.
*cypri cum nardis. * Nardus & crocus,* 14
fistula & cinnamomum cum vniuersis lignis
Libani, myrrha aloth cum omnibus primis vn-
*guentis: * Fons hortorum, puteus aquæ* 15
viuentis & strepentis de Libano.
* *Surge Boreas, & veni Note, persla hor-* 16
tum meum. & fluant aromata mea.

CAP. V.

DEscendat nepos meus in hortum suum, & 1
comedat fructum pomorum suorum. ingres-
sus sum in hortum meum soror mea sponsa. vin
demiaui myrrham meam cum aromatibus meis.
comedi panem meum cum melle meo, bibi vinũ
meum cum lacte meo. comedite amici & bibite
*& inebriamini nepotes. * Ego dormio, et cor* 2
meum vigilat. vox nepotis mei pulsat ad portã:
Aperi mihi soror mea amica mea, columba mea
perfecta mea: quia caput meũ plenum est rore,
& cincinni mei guttis noctis.
* *Exui tunicam meam: quomodo induã eam?* 3
laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?
* *Nepos meus misit manum suam à forami-* 4
ne, & venter meus turbatus est super illum.

10 * τί ἐκαλλιώθησαν μασοί σου ἀδελφή μου, νύμφη. τί
ἐκαλλιώθησαν μασοί σου ἀπὸ οἴνου καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου
11 ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. * κηρίον ἀποστάζουσι χείλη σου
νύμφη. μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν σου. καὶ ὀσμὴ
12 ἱματίων σου ὡς ὀσμὴ λιβάνου. * κῆπος κεκλεισμένος ἀ-
δελφή μου, νύμφη. κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ ἐσφρα-
13 γισμένη, * ἀποστολαί σου παράδεισος ῥοιῶν μετὰ καρποῦ ἀ-
14 κροδρύων. κύπροι μετὰ νάρδων. * νάρδος καὶ κρόκος, κά-
λαμος καὶ κιννάμωμον μετὰ πάντων ξύλων τοῦ λιβάνου,
15 σμύρνα ἀλὼθ μετὰ πάντων τῶν πρώτων μύρων, * πηγὴ κή-
πων· φρέαρ ὕδατος ζῶντος καὶ ῥοιζοῦντος ἀπὸ τοῦ λιβάνου.
16 * ἐξεγέρθητι βορρᾶ, καὶ ἔρχου νότε, διάπνευσον κῆπόν
μου· καὶ ῥευσάτωσαν ἀρώματά μου.

ε.

1 * Καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κῆπον αὐτοῦ· καὶ φα-
γέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ. εἰσῆλθον εἰς κῆπόν μου ἀ-
δελφή μου νύμφη. ἐτρύγησα σμύρναν μου μετὰ ἀρωμά-
των μου. ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός μου· ἔπιον οἶ-
νόν μου μετὰ γάλακτός μου. φάγετε οἱ πλησίον, καὶ πίε-
2 τε καὶ μεθύσθητε ἀδελφιδοί· * ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ
καρδία μου ἀγρυπνεῖ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ
τὴν θύραν. ἄνοιξόν μοι ἀδελφή μου ἡ πλησίον μου, πε-
ριστερά μου τελεία μου. ὅτι ἡ κεφαλή μου ἐπλήσθη δρό-
σου, καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυκτός.
3 * ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου, πῶς ἐνδύσωμαι αὐτόν;
ἐνιψάμην τοὺς πόδας μου, πῶς μολυνῶ αὐτούς;
4 * ἀδελφιδός μου ἀπέστειλε χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀπῆς,
καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ' αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Quàm pulchræ sunt super me dilectiones tuæ soror mea, cœtus Israel, quæ comparata es sponsæ pudicæ! quàm bonæ sunt super me dilectiones tuæ magis quàm septuaginta nationum: & nomen bonum iustorum tuorum fragrantius est omnibus aromatibus. 11 Et in tempore quo orant Sacerdotes in atrio sanctuarij, labia eorum stillant fauum mellis: & lingua tua est instar sponsæ honestæ in sermone tuo; cantica & laudes dulces sicut lac & mel; & odor vestimentorum Sacerdotum sicut odor aromatum Libani. 12 Et mulieres tuæ quæ nuptæ sunt viris, honestæ sunt sicut sponsæ honestæ; & sicut hortus voluptatis ad quem nullus vir habet potestatem introeundi, nisi iusti, quorum animæ mittuntur illuc per manus angelorum. & virgines tuæ absconditæ sunt & reconditæ in penetralibus, & signatæ sunt sicut fons aquarum viuentium qui oritur sub arbore, & diuiditur in quatuor capita fluminum: & nisi esset signatus in nomine magno & sancto, egrederetur & flueret & inundaret vniuersum mundum. 13 Iuuenes autem tui pleni sunt præceptis sicut malogranata, & diligunt vxores suas, & generant filios iustos similes eis: & ideò odor eorum sicut aromata optima horti voluptatis, & sicut cypri cum nardo. 14 Nardus, & crocus, & calamus aromaticus, & cinnamomum cum omnibus lignis thuris, myrrha munda & ligna aloes cum omnibus speciebus laudabilium aromatum. 15 Et aquæ Siloe quæ ducuntur in quiete cum reliquis aquis quę defluunt de Libano vt irrigent terram Israel, eo quòd nauant operam verbis Legis quæ comparatur puteo aquarum viuentium; & in iustitia libationis aquarum quæ libantur super altare in domo sanctuarij quæ ædificata est in Ierusalem, quę vocatur Libanus. 16 Et in latere Aquilonari erat mensa, & super eam duodecim panes facierum, & in latere Australi erat candelabrum ad illuminandum, & super altari offerebant Sacerdotes oblationes, & adolebant super illo incensum aromatum.

CAP. V.

DIxit populus Israel: Ingrediatur Deus dilectus meus in domum sanctuarij, & suscipiat voluntariè oblationes populi sui. 1 Dixit ille sanctus & benedictus populo suo domui Israel: Ingressus sum domum sanctuarij mei quam ędificasti mihi soror mea congregatio Israel, quæ comparata es sponsæ honestę, & habitare feci maiestatem meam in medio tui; suscepi incensum aromatum tuorũ quod fecisti nomini meo: misi ignem de cælis, qui consumpsit holocausta & victimas sanctificatas; suscepta est voluntariè coram me libatio vini rubicundi, & vini albi quod libauerunt Sacerdotes super altare meum. Nunc autem venite Sacerdotes diligentes pręcepta mea, comedite quod relictum est de oblationibus, & delectamini bonis quę pręparata sunt vobis. 2 Post omnia verba hęc peccauerunt populus domus Israel, & tradidit eos Dominus in manus Nabuchodonosor regis Babylonis, & adduxit eos in captiuitatem: & erant similes in captiuitate viro dormienti, qui non potest expergisci de somno suo. & vox Spiritus sancti admonebat eos per manus Prophetarum, & excitabat eos de somno cordis eorum. Respondit dominator totius seculi, & sic ait: Conuertere ad pœnitentiam, aperi os tuum & exulta & lauda me soror mea dilecta mea synagoga Israel, quæ comparata es columbæ, in perfectione operum tuorum: quoniam capilli capitis mei pleni sunt lachrymis tuis, sicut vir cuius capilli capitis tinguntur de rore cæli, & cincinnus cæsariei meæ repletus est guttis oculorum tuorũ, sicut vir cuius cincinnus cæsariei suæ plenus est guttis pluuiæ quę descendunt in nocte. 3 Respondit cœtus Israel coram Prophetis: Ecce iam abstuli à me iugum præceptorũ eius, & seruiui idolis populorum: quomodo ergo erit mihi facies vt conuertar ad eum? Respondit eis dominator seculi per manum Prophetarum: Ego quoque abstuli maiestatem meam de medio tui, & quomodo conuertar? tu autem fecisti opera mala. ego sanctificaui pedes meos ab immunditiis tuis, sed quomodo coinquinabo eos inter te operibus tuis malis? 4 Quando manifestum fuit coram Domino quòd populus domus Israel nolebat pœnitentiam agere, & conuerti ad eum, extendit plagam fortitudinis suę contra tribum Ruben & Gad & dimidiam tribum Manasse quæ erat trans Iordanem, & tradidit eos in manus Sennacherib regis Assyriorum, qui transtulit eos in Lachlach & Chabor fluuios Gozan, & ciuitates Medorũ, & tulit è manu eorum vitulũ conflatilem quem posuerat Ieroboam impius in Lesem-dan, quæ vocata est Pameias, in diebus Phacee filij Romeliæ. & quando audiui ego, miserationes meę reuolutæ sunt super eos.

5 קַמְתִּי אֲנִי לְפִתֵּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל׃

6 פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃

7 מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְּצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃

8 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם אִם־תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ שְׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃

9 מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃

10 דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה׃

11 רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃

12 עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־אֲפִיקֵי מָיִם רְחֻצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת׃

13 לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃

14 יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃

15 שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃

16 חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃

5 ‡ Surrexi vt aperirem dilecto meo. Manus meæ ſtillauerunt myrrham, & digiti mei pleni myrrha probatiſſima. Peſſulum oſtij mei 6 ‡ Aperui dilecto meo, at ille declinauerat atque tranſierat. Anima mea liquefacta eſt vt dilectus locutus eſt. Quæſiui, & non inueni illum: vocaui, & non reſpondit mihi.

7 ‡ Inuenerunt me cuſtodes qui circuierunt ciuitatem. Percuſſerunt me & vulneC rauerunt me, tulerunt pallium meum cuſtodes murorum.

8 ‡ Adiuro vos filiæ Hieruſalem, ſi inueneritis dilectum meum vt nuncietis ei, quia amore langueo. Supra Inf. Le

9 ‡ Qualis eſt dilectus tuus ex dilecto, ô pulcherrima mulierum? Qualis eſt dilectus tuus ex dilecto, quia ſic adiurasti nos?

10 ‡ Dilectus meus candidus & rubicun-
11 dus, electus ex millibus. ‡ Caput eius auD rum optimum. come eius ſicut elatæ palmarum, nigræ quaſi coruus.
12 ‡ Oculi eius ſicut columbæ ſuper riuulos aquarum quę lacte ſunt lotę, & reſident iuxta fluēta pleniſſima.
13 ‡ Genæ illius ſicut areolæ aromatum conſitæ à pigmentariis. Labia eius lilia diſtillantia myrrham primam.

14 ‡ Manus illius tornatiles aureæ, plenæ hyacinthinis. Venter eius eburneus, diſtinctus ſapphiris.

15 ‡ Crura illius columnæ marmoreæ, quę fundatæ ſunt ſuper baſes aureas. Species eius vt Libani, electus vt cedri.

16 ‡ Guttur illius ſuauiſſimum, & totus deſiderabilis. Talis eſt dilectus meus, & ipſe eſt amicus meus filiæ Hieruſalem.

‡ *Surrexi ego vt aperirem nepoti meo. manus meæ ſtillauerunt myrrham, digiti meimyrrha pleni ſuper manus. Peſſulum*

‡ *aperui ego nepoti meo. Nepos meus tranſiit. anima mea exiuit in ſermone eius. quæſiui illum, & non inueni illum: vocaui eum, & non audiuit me.* 6

‡ *Inuenerunt me cuſtodes qui circueunt in ciuitate. percuſſerunt me, vulnerauerunt me. tulerunt theriſtrum à me cuſtodes murorum.* 7

‡ *Adiuraui vos filiæ Hieruſalem, in potentiis & in fortitudinibus agri. ſi inueneritis nepotem meum quid nunciaueritis ei? quòd vulnerata amore ſum ego.* 8

‡ *Quid nepos tuus à nepote, pulchra in mulieribus? quid nepos tuus à nepote, quòd ſic adiurasti nos?* 9

‡ *Nepos meus candidus & fuluus electus ex decem millibus.* 10

‡ *Caput eius aurum cephaz, comæ eius duEtiles nigræ ſicut coruus.* 11

‡ *Oculi eius ſicut columbæ ſuper plenitudines aquarum lotæ in lacte, ſedentes ſuper plenitudinem.* 12

‡ *Genæ illius ſicut phialæ aromatu producentes pigmentaria. labia eius lilia ſtillantia myrrham plenam.* 13

‡ *Manus eius tornatiles aureæ plenæ Tharſis. venter eius pyxidicula eburnea in lapide Sapphiro.* 14

‡ *Tibiæ eius columnæ marmoreæ fundatæ ſuper baſes aureas. Species eius vt Libanus electus vt cedri.* 15

‡ *Guttur illius ſuauitates & totus deſiderium. Hic nepos meus, & hic amicus meus, filiæ Hieruſalem.* 16

5 ‡ ἀνέῳξα ἐγὼ ἀνοῖξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου, χεῖρές μου ἔσαξαν σμύρναν. δάκτυλοί μου σμύρνης πλήρεις ἐπὶ χεῖ-
6 ρας. Τοῦ κλείθρου ‡ ἠνοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. ἀδελφιδός μου παρῆλθε. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν· ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐκ ὑπήκουέ μου.

7 ‡ εὗρόσάν με ⓓ φύλακες ⓓ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με. ἦραν τὸ θέριστρον
8 ἀπ' ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων.

‡ ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἰερουσαλήμ, ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελφιδόν μου τί ἀπαγγείλητε αὐτῷ· ὅτι τετρωμένη ἀγάπης
9 εἰμὶ ἐγώ. ‡ τί ἀδελφιδός σου ὑπὲρ ἀδελφιδοῦ ἢ καλὴ ἐν γυναιξί, τί ἀδελφιδός σου ὑπὲρ ἀδελφιδοῦ, ὅτι οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς;

10 ‡ ἀδελφιδός μου λευκὸς ⓒ πυρρὸς ἐκλελεγμένος ⓓ ὑπὲρ μυριάδων.

11 ‡ κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον κεφάζ, βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλαται μέλαιναι ὡς κόραξ.

12 ‡ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ⓓ ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καθήμεναι ⓓ ἐπὶ πλη-
13 ρώματι. ‡ σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος φύουσαι μυρεψικά. χείλη αὐτοῦ κρίνα σάζοντα σμύρ-
14 ναν πλήρη. ‡ χεῖρες αὐτοῦ τορνατὶ χρυσαῖ πεπληρωμέναι θαρσεῖς. κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάντινον ἐπὶ λί-
15 θῳ Σαπφείρῳ. ‡ κνῆμαι αὐτοῦ στύλοι μαρμαρίνοι τεθεμελιωμένοι ⓓ ἐπὶ βάσεις χρυσᾶς. εἶδος αὐτοῦ ὡς λίβα-
16 νου ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι. ‡ φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὅλον ⓓ ἐπιθυμία. οὗτος ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου θυγατέρες ἰερουσαλήμ.

תרגום

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 וּכְדוֹ תְקֵפַת עֲלַי מַחַת גְּבוּרְתָּא דַיְיָי תְּהֵיהּ עַל עוֹבָדַי וְכַהֲנַיָּא קְרִבוּ קְרָבָנָא וְאַסְקוּ קְטוֹרֶת בֻּסְמִין וְלָא אִתְקַבֵּל בְּרַעֲוָא אֲרוֹם מֵרֵי עָלְמָא אֲחַד רַשִׁי תְּיוּבְתָּא בְּאַנְפּוֹי׃ 6 אֲמַרַת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲבוּהָי לְמִתְבַּע מִנֵּהּ קֳדָם יְיָ וְאִיהוּ סְלִיק שְׁכִינְתֵּהּ מִבֵּינַי וְנַפְשִׁי תְּאִבַת לְקַל מֵלֵי חֶבְרַת שְׁכִינְתִּי יְקָרֵהּ וְלָא אַשְׁכַּחְתֵּהּ בַּעֲנָנֵי וְלָא קַבֵּל צְלוֹתִי׃ 7 אַדְבִּקוּ לִי בִּשְׁדָּאֵי דְּנָטְרִין אָרְחָתָא וְעִקְּרוּ חֵזוּר חֵזוּר עַל קָרְתָּא דִּירוּשְׁלֵם מִנֵּי קֳטָלוּ בְּחַרְבָּא וּמִנֵּי אוֹבְדוּ בְּשִׁבְיְתָא נְטָלוּ הָנָא וַחֲלָבוּתָא מֵעַל צַוָּארָהּ דְּצַדִּיקָיָא מַלְכָּא דִּיהוּדָה וְאוֹבִילוּ יָתֵהּ בְּרִגְלָא וְסַמְּמוּ יַת עֵינוֹהִי עַמָּא דְּבֵית דְּמַעְיָקִין עַל קָרְתָּא וְנָפְקִין זַת שׁוּרְיָא׃ 8 אֲמָרַת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְעַמְמַיָּא דְּעָלְמָא אִם תְּבַעוּן יָתֵהּ בְּעַמְמַיָּא מִן חֲבַת רַחֲמוֹהִי אֲנָא׃ 9 עָנוֹ נְבִיאַיָּא וַאֲמָרוּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל אֵיזִין אֱלָהָא אֲנָהּ בְּעָיָא לְמִפְלַח כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל שַׁפִּירְתָּא כַּפֵּל עַמְמַיָּא אֵיזִין אַנְתְּ צָבְיָא לְמִדְחַל וְדַהֲכֵרְתְּ קְיָמָךְ עֲלָנָא׃ 10 כְּכֵן שַׁרְיַת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁתָּעֵי בְּשִׁבְחָא לְמֵרֵי עָלְמָא אֱלָהָא וְעוֹהִי לְמִפְלַח כְּיוֹמָא בְּאִצְפְּלָא חִוָּרָא פִּתְגָמָא זְיָן וְקָרָא דַיְיָי דְּאַנְפּוֹהִי זָהֲרִין כִּנְהוֹרָא מִקְּנָאוּת מַחֲתָתָא וְסַהֲדָא וְהוּא מְחַוֵּיַת שְׁמוֹעָתָן מְחַדְּתִין בְּכָל יוֹמָא וְעָתִיד לְפָרְסָמוּתָן בְּיוֹמָא דְּנָא וּמְקַטְּרָא עַל רְבוֹא רְבָוָן מַלְאָכִין דְּשַׁכְּשִׁין קֳדָמוֹי׃ 11 אוֹרַיְתֵהּ דִּי הִיא רְגִיגָה מֵרַהֲב טַב וּפְרוּשׁ מַלְיָא דִּבְהוֹן דְּגוּרִין דְּגוּרִין סַעֲפִין וְפִקּוּדִין לְמִן דְּנָטְרִין לְהוֹן חַיֵּהּ כְּחֵלָא וּרְלָא נְטִרִין יָתְהוֹן מְאוּכָלִין כַּאֲנָפֵי עִזְקָתָא׃ 12 עֵינוֹהִי מִסְתַּכְּלִין תְּדִירָא עַל יְרוּשְׁלֵם לְאוֹטָבָא לָהּ וּלְבָרְכָא לָהּ מְרֵיהֶן וְעַד סוֹפָא דְּשַׁתָּא וְעַד סוֹפָא דְּיוֹנִין דְּקַיְמִין עַל מַפְּקְנוּתָא מָיָא בְּגִין דְּזַכְוָתָא יְתֵבִי סַנְהֶדְרִין דְּעַסְקִין בְּאוֹרַיְתָא וּמְנַהֲרִין זַת דִּינָא לְמֶהֱוֵי כִּנְהוֹרָא דְּחַמָּה וְכִירַחָא בְּבִירוּתָא מְרַדְיָא וְתִרְיָנִין בְּדִינָא כְּשׁוֹשִׁיעַ כְּחֵלָב וְיַתְבִין בְּעִדָּנָא דְּיִשְׂרָאֵל עָבְדִין פִּתְגָמָא דַיְיָי וְעָתִידִין לְמִפְרַק לְעָלְמִין׃ 13 תְּרֵין לְחוֹהִי כַּבְיָן דְּיַתְּבִין לְעֵמָּהּ כְּתִיבִין בְּעֶשֶׂר שִׁבְטִין דְּיַעֲקֹב דְּסַגְיָן בְּסָמָא מְרַבְּיָן דִּיקְרִיקִין וְסַעֲמִין הֵיכְמָא דְּגַנּוּנִיתָא מְרַבְּיָן בְּסִמִּין וְסַפְוָהִיהּ חֲכִימוּ דְעָלְמָא כְּאוֹרַיְתָא זְלִיחִין סַעֲמִין בְּכָל קְטַר וּמַאֲבַר פּוּהְרָן כְּמִירָא בְּחִירָא׃ 14 תְּרֵי עֲסַר שִׁבְטִין דְּיַעֲקֹב עֲבַדָה גְּלִילָן עַל צִיץ בְּלֵילָא דְּרַחֲבָא דְּקַדְשָׁא גְּלִיפִין עַל חֲדָא מִנְּהוֹן כְּמָא דִּכְתִיב עַל חֲקָקוֹת חוֹתָם אִישׁ עַל פִּי שְׁמוֹתָם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוֹן גְּלִיף עַל עֲסַר מַרְגַּלְוָתָא עִם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב רְאוּבֵן גְּלִיף עַל אַחְמַר שִׁבְטוֹן גְּלִיף עַל עֲקִיק לֵוִי גְּלִיף עַל בָּרְקָן וְעַפְרָן יְהוּדָה גְּלִיף עַל כַּחֲלִי יִשָּׂשכָר גְּלִיף עַל אֲזְמָרַד זְבוּלֻן גְּלִיף עַל גִּיהַר דָּן גְּלִיף עַל בֵּירִלָּא נַפְתָּלִי גְּלִיף עַל אֶסְפּוֹר גָּד גְּלִיף עַל סַבְּצָא אָשֵׁר גְּלִיף עַל פִּרְזֹנָז יוֹסֵף גְּלִיף עַל מְרִיבָא בִּנְיָמִין גְּלִיף עַל אֲפֻנְפּוֹר וְכֵן לְתֵרֵי עֲסַר מַלְאֲכֵי נְהִירִין כְּעוֹבָדֵיהוֹן כֵּשֶׁן רְפוּל וּכְהִיקְרִין כְּשֻׁבְחָן׃ 15 וְצַדִּיקָיָא אִנּוּן עַמּוּדֵי עָלְמָא כְּסִיכֵן עַל מַכְּנֵי דְּרַהֲט טַב אִנּוּן עַמּוּדֵי דְאוֹרַיְתָא דְּעַסְקִין בַּהּ וּמוֹכְחִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד רְעוּתָהּ וְאִיהוּ מְתַקֵּל רַחֲמִין עֲלַיְיהוּן כְּסָבָא וּמְחַיֵּר חוֹבֵיהוֹן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל כְּחֵילָא מִתְעַתַּר לְמֶעְבַּד נִצְחָן לְעַמֵּהּ דְּעָבְרִין עַל מֵימְרֵהּ כְּעוֹלֵם גַּבָּר וְתַקִּיף כְּגִבָּרָא לְמִסְחַר קְרָבָא וּלְמִנְצַח מִתְקְלֵי רַחֲמִין עַל מִתְקְלֵי חוֹבִין וְזַכְוָתָא יְתִיר מִן חוֹבָא וּמְחַיֵּר לְהוֹן׃ 16 מֵלֵי מְזִרְגוּי מְתִיקִין בְּרַם כֻּלְּהוֹן פִּקּוּדוֹי רְגִיגִין עַל תַּפּוּחֵי מְדַהֲב וּכְסַף דֵּין הוּא תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ דַּיְיָי יְהֵי מִימְרֵהּ כְּעוֹלֵם חֲסִינָה וְתַקִּיפָה וְחַבִּיבִי נְבִיאַיָּא וְסַהֲדַנָּא דִּירוּשְׁלֵם׃

17 * אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך:

ו

1 * דודי ירד לגנו לערוגות הבשם לרעות בגנים וללקט שושנים:

2 * אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים:

3 * יפה את רעיתי כתרצה נאוה כירושלם אימה כנדגלות:

4 * הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבני שערך כעדר העזים שגלשו מן־הגלעד:

5 * שניך כעדר הרחלים שעלו מן־הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם:

6 * כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך:

7 * ששים המה מלכות ושמנים פילגשים ועלמות אין מספר:

8 * אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה:

9 * מי־זאת הנשקפה כמו־שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות:

10 * אל־גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמנים:

11 * לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב:

17 * Quò abiit dilectus tuus, ô pulcherrima mulierũ? quò declinauit dilectus tuus, & quæremus eum tecum.

CAP. VI.

1 A DIlectus meus descendit in hortũ suum ad areolam aromatum, vt ibi pascatur in hortis, & lilia colligat.
2 *Ego dilecto meo, & dilectus meus mi-
3 hi qui pascitur inter lilia. *Pulchra es amica mea, suauis & decora sicut Hierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata.
4 * Auerte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum quę apparuerunt de Galaad.
5 * Dentes tui sicut greges ouium quę a-
B scenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus; & sterilis non est in eis.
6 *Sicut cortex mali punici, sic genæ tuæ,
7 absque occultis tuis. * Sexaginta sunt reginæ, & octoginta concubinę, & adolescé-
8 tularum non est numerus. * Vna est colũba mea perfecta mea, vna est matri suę,
C electa genitrici suæ. Viderunt eam filiæ, & beatissimam prædicauerunt: reginę & concubinæ laudauerunt eam.
9 * Quę est ista quæ progreditur quasi aurora, consurgens pulchra vt Luna ele-
D cta, vt Sol terribilis, vt castrorum acies ordinata? Infra
10 * Descendi in hortum nucum vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruisset vinea, & germinassent mala punica.
11 * Nesciui. Anima mea conturbauit me propter quadrigas Aminadab.

תרגום

[illegible]

17 * Quò abiit nepos tuus, pulchra in mulieribus? quò respexit nepos tuus? & quæremus eum tecum.

CAP. VI.

1 NEpos meus descendit in hortum suum ad phialas aromatis vt pascat in hortis, & vt colligat lilia.
2 * Ego nepoti meo, & nepos meus mihi, qui pascit in liliis.
3 * Pulchra es amica mea, vt beneplacitum. decora sicut Hierusalem: pauor vt ordinatæ acies.
4 * Auerte oculos tuos de contra me, quia ipsi auolare fecerunt me. cæsaries tua sicut greges caprarum quæ ascenderunt de Galaad.
5 * Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis. sicut funiculus coccineus labia tua, & eloquium tuum decorum.
6 * Sicut cortex mali punici genæ tuæ extra silentium tuum.
7 * Sexaginta sunt reginæ, & octoginta concubinæ, & adolescentulæ, quarum non est numerus.
8 * Vna est columba mea perfecta mea. vna est matri suæ, electa est genitrici suæ. viderunt eam filiæ, & beatam prædicabunt eam: reginæ & concubinæ laudabunt eam.
9 * Quæ ista quæ inclinat quasi aurora, pulchra vt Luna, electa vt Sol, pauor vt ordinatæ?
10 * In hortum nucis descendi vt viderem in genimine torrentis, vt viderem si floruit vinea, si floruerunt mala punica.
11 * Non nouit anima mea. posuit me currus Aminadab.

17 * ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου; καὶ ζητήσομεν αὐτὸν μετὰ σοῦ.

ϛʹ.

1 * Ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς κῆπον αὐτοῦ εἰς φιάλας τοῦ ἀρώματος ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλλέγειν κρίνα.
2 * ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδός μου ἐμοί, ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις.
3 * καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὡς εὐδοκία. ὡραία ὡς ἱερουσαλήμ· θάμβος ὡς τεταγμέναι.
4 * ἀπόστρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπεναντίον μου, ὅτι αὐτοὶ ἀνεπτέρωσάν με. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἳ ἀνεβάνησαν ἀπὸ τοῦ γαλαάδ.
5 * ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ. αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι, καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς· ὡς σπαρτίον κόκκινον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία.
6 * ὡς λέπυρον τῆς ῥοιᾶς μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς
7 σου. * ἑξήκοντά εἰσι βασίλισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
8 * μία ἐστὶ περιστερά μου τελεία μου· μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτή ἐστι τῇ τεκούσῃ αὐτήν. εἴδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν. βασίλισσαι καὶ παλλακαὶ αἰνέσουσιν αὐτήν.
9 * τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος. καλὴ ὡς σελήνη· ἐκλεκτὴ ὡς ἥλιος· θάμβος ὡς τεταγμέναι.
10 * εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γεννήματι τοῦ χειμάρρου, ἰδεῖν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος εἰ ἤνθησαν αἱ ῥοαί.
11 * οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου. ἔθετό με ἅρματα ἀμιναδάβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Responderunt Prophetæ cùm audirent laudes Domini ex ore cœtus Israel, & ita dixerunt, Propter quod peccatum sublata est de medio tui maiestas Domini, o tu quæ pulchra es in operibus tuis super omnes nationes? & ad quē locum declinauit dilectus tuus quando eleuatus est de sanctuario tuo? Dixit cœtus Israel: Propter peccata & rebelliones & proditionem quę inuentæ sunt in me. Dixeruntque Prophetæ: Nunc conuertere ad pœnitentiam, & surgamus tu & nos, & oremus coram eo, & quæramus misericordiam tecum.

CAP. VI.

DOminator autem seculi suscepit voluntariè orationem eorum, & descendit in Babylonem ad concilium sapientum, & dedit populo suo requiem; & eduxit eos de captiuitate ipsorum per manũ Cyri & Esdrę & Nehemię & Zorobabel filij Sealthiel, & seniorum Iudęorum; & ædificauerunt domum sanctuarij, & constituerunt sacerdotes super oblationes, & Leuitas super custodiam verbi sanctitatis, & misit ignem de cælis, & suscepit voluntariè oblationem, & incensum aromatum: & sicut vir qui nutrit filium suum dilectum in delitiis, ita delicatè nutriuit eos; & sicut vir qui colligit rosas de conuallibus, ita congregauit eos de Babylonia. 2 Et in illo die ego seruiui domino seculi dilecto meo, & dilectus meus habitare fecit maiestatem sanctam in medio mei, & nutriuit me delitiis. 3 Dixit Dominus in verbo suo: Quã pulchra es tu dilecta mea in tẽpore quo vis facere voluntatẽ meam! pulchra est domus sanctuarij, quã ædificasti mihi similem priori domui sanctuarij; quam ædificauit mihi Salomon rex Ierusalem; & terror tuus fuit super omnes populos in die quo ambulauerunt vexilla tua per desertum. 4 Fac accumbere magistros tuos sapientes, congregatio magna, in circuitu in conspectu meo; ipsi enim consulebant me in captiuitate, & constituebant gymnasium doctrinæ legis meæ. Reliqui autem magnates tui & populus terræ iustificauerunt me in verbo oris sui, sicut filij Iaacob qui collegerunt lapides, & fecerunt aceruum in monte Galaad. 5 Sacerdotes autem & Leuitæ qui comedunt oblationes tuas & decimas sanctificatas & primitias, mundi sunt ab omni violentia & rapina, quemadmodum mundi erant greges ouium Iaacob in tempore quo ascendebant de torrente Iaboc, in quibus non erat violentia nec rapina; & omnes similes erant ad inuicem, & pariebant gemellos fœtus in omni tempore: & orbata & sterilis non erat in eis. 6 Regnum autem domus Hasinenæorum omne plenum est præceptis sicut malogranatũ, præter Mathatiã sacerdotem magnũ & filios eius qui erant iustiores illis omnibus, & confirmabant præcepta & verba legis in puritate. 7 Tunc surrexerunt Græci & congregauerũt sexaginta reges de filiis Esau, indutos loricis, ascendẽtes super equos, & equites & octoginta duces de filiis Ismael, ascendentes super elephantos, præter reliquos populos & linguas quorũ non erat numerus; & constituerunt Alexandrum regem super eos in principem, & venerunt vt pugnarent contra Ierusalem. 8 Et in illo tempore erat cœtus Israel similis columbæ perfectæ, & seruiebat vnanimis domino suo, & apprehendebat legem, & laborabat in verbis legis in corde perfecto, & puræ erant iustitiæ eius sicut in die quo egressa est de Ægypto. Tunc egressi sunt filij Hasmonęorum & Mathatias & omnis populus Israel, & pugnauerunt contra eos, & tradidit eos Dominus in manus eorum: & cùm hoc vidissent habitatores prouinciarum, beatos eos dixerunt, & regna terræ & potentes, & laudauerunt eos. 9 Dixerunt nationes: Quàm splendida sunt opera populi huius sicut mane! Pulchri sunt iuuenes eius sicut luna, & pura sunt merita eius sicut sol: & terror eius erat super oẽs habitatores terrę, quando ambulabant vexilla eius per desertum. 10 Dixit dominator seculi: In domo sanctuarij secunda quæ ædificata est per manum Cyri, habitare feci maiestatem meam vt viderem opera bona populi mei; & vt viderem si crescant & multiplicentur sapientes qui comparantur viti, & si germina eorum plena sint operibus bonis sicut mala punica. 11 Cùm autem reuelatum fuit coram Domino quòd essent iusti, & quòd laborarent in lege, dixit Dominus in verbo suo: Non addam vltrà humiliare eos, neque faciam cum eis consumptionem, sed consilium inibo in anima mea vt benefaciam eis, & vt ponam eos excelsos in curribus regum propter merita iustorum generationis illius: qui similes sunt in operibus suis Abrahæ patri suo.

12 * שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ

ז

מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃

1 * מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ
כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃

2 * שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת
חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

3 * שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה׃

4 * צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־
שַׁעַר בַּת־רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי
דַמָּשֶׂק׃

5 * רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ
אָסוּר בָּרְהָטִים׃

6 * מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃

7 * זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃

8 * אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא
שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃

9 * וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב
שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃

10 * אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃

11 * לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃

12 * Reuertere reuertere Sunamitis, reuer-
tere reuertere vt intueamur te.

CAP. VII.

A QVid videbis in Sunamite, nisi choros
1 castrorum? * Quàm pulchri sunt
gressus tui in calciamentis filia principis!
Iuncturæ feminum tuorum sicut monilia
quæ fabricata sunt manu artificis.
2 * Vmbilicus tuus crater tornatilis, nun-
B quam indigens poculis. Venter tuus sicut
3 aceruus tritici vallatus liliis. * Duo vbera
tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ.
4 * Collum tuum sicut turris eburnea: o-
culi tui sicut piscinæ in Esebon quæ sunt
in porta filiæ multitudinis. Nasus tuus si-
cut turris Libani qui respicit contra Da-
5 mascum. * Caput tuum vt Carmelus,
C & comæ capitis tui sicut purpura regis iun
6 cta canalibus. * Quàm pulchra es, &
quàm decora charissima in delitiis!
7 * Statura tua assimilata est palmæ, &
vbera tua botris.
8 * Dixi: Ascendam in palmam, & appre-
hendam fructus eius. Et erunt vbera tua si-
cut botri vineæ, & odor oris tui sicut odor
malorum.
9 * Guttur tuum sicut vinum optimum,
D dignum dilecto meo ad potandum, labiis-
que & dentibus illius ad ruminandum.
10 * Ego dilecto meo, & ad me conuersio
11 eius. * Veni dilecte mi, egrediamur in
agrum, commoremur in villis.

תרגום

12 תובי לותי כנישתא דישראל תובי לירושלם תובי לבית אלפן אוריתא תובי לקבלא נבואה מן נביאיא די מתנבאין בשום מימרא
דיוי ז ומה טיבכון נביאי שקרא למטעי עמא דירושלם בנבואתכון די אתון ממללין סטיא על מימרא דיוי ולאחלא
משרית ישראל ויהודה : 1 אמר שלמה ברוח נבואה מן קדם יוי כמה שפירין רגליהון דישראל כד סלקין לאתחזאה קדם יוי
תלת זמנין בשתא בסנדלין דססגונא ומקרבין ית נדריהון וית נדבתהון ובניהון נפקי ירכיהון יאין כיוחרין דקביען על כלילא דקודשא
דעבד בצלאל אומנא לאהרן כהנא : 2 ורישׁ מתיבתך די בזכותה מתפרנסין על כל עלמא היכמה דעוברא מתפרנס מן פרתה במעינא
דאמה בהיק באוריתא כאוגנא דסהרא במיתה לדכאה ולסאבא לזכאה ולחיבא ולא חסרין פתגמי אוריתא תדירא מפומה היכמה דלא
חסרין מוי דנהרא רבא די נפק מעדן ושבעין חכימין מסחרין יתה כאדר סגלגל ואוצריהון מלין מן מעשר קודשא ונדרא ונדבתא דסיגו
להון עזרא כהנא וזרובבל וישוע ונחמיה ומרדכי בלשן אנשי כנישתא רבתא דמתילין לורדין בגין די יהי להון חילא למעסק באוריתא ימם
ולילא : 3 פריקיך דעתידין למפרקיך דמיין למשה ואהרן בני יוכבד דמתילין לתרין אורזילין תיומי טביא : 4 ואב בית
דינא דדאין דיניך חסין על עמא לכפתא יתהון ולמנגד מן די יתחיב בדינא לנגרא כשלמה מלכא דעבד מגדלא דשן דפיל וכבש ית עמא בית
ישראל ואהדר יתהון למרי עלמא ספריך מלין חכמתא כפרקטינין דמיא וידעין למימני חושבני עבורין ומעברין שנין וקבעין רישי ירחין
ורישי שנין בתרע בית סנהדרין רבא ורב בית אבא לבית יהודה דמי לדוד מלכא דבנא מצדתא דציון די מתקרי מגדלא דלבנן דכל מן דיקום
עלוהי יכל למימני כל מגדלין די בדמשק : 5 מלכא דאתמני עלך רישא צדיקא כאליהו נביא דקני קנאתא למרי שמיא וקטל ית נביאי
שקרא בטורא דכרמל ואתיב ית עמא בית ישראל לדחלתא דיוי אלהיא ודלת עמא די אזלין ברישא מכא על די אנון מסכנין עתידין למלבש
ארגונא היכמה די לבש דניאל בקרתא דבבל ומרדכי בשושן בגין זכותא דאברהם דאמליך מן קדמת דנא למרי עלמא ובצדקתא דיצחק
דכפתה אבוהי למקרבה ובחסדותא דיעקב דקלף על חטריא ברהטיא : 6 אמר מלכא שלמה כמה יאה אנת כנישתא דישראל
בזמן די תסבלי עליך ית ניר מלכותי בעדן דאנא מוכח יתיך ביסורין על חוביך ואנת מקבלא יתהון ברחים דמיין באנפיך כתפנוקין :
7 ובעדן די פרסין כהניך ידיהון בצלו ומברכין לאחיהון בית ישראל דמיין ארבעת ידיהון מתפרשין כלולבי דתמר וקומתהון כדקלא
וקהליך קיימין אפין באפין כל קבל כהניא ואפיהון כבישן לארעא כאתכלא דענבין : 8 אמר יוי במימרה אסק ואנסה לדניאל
ואחזי אי יכהיל למקם בנסיונא הדא היכמה דקם אברהם דדמי ללולבא בעסרא נסין ובחן אף אנא לחנניה מישאל ועזריה אי
יכלין למקם בנסיוניהון אפרק בדיל זכותהון לעמא בית ישראל דמתילין לאתכלין דענבין ושומהון דדניאל חנניא מישאל ועזריה
ישתמעו בכל ארעא וריחהון יהי נדף כריחא דתפוחין דגנתא דעדן : 9 אמר דניאל וחברוהי קבלא נקבל עלנא גזירת מימרא
דיוי היכמה די קבל עלוהי אברהם אבונא דמתיל לחמר עתיק ונהך באורחן דתקנן קדמוהי היכמה דאזלו אליהו ואלישע נביאיא די
בזכותהון קמו מיתיא דדמיין לגבר דדמך וכיחזקאל בר בוזי כהנא דמנבואת פומה אתערו דמכי מיתיא די בבקעת דורא : 10 אמרת
ירושלם כל זמן די אנא מהלכא באורחא דמרי עלמא משרי שכינתה ביני ועלי תיובתה ובעדן די אנא סטיא מן אורחתיה מסלק שכינתה
מביני ומטלטל יתי ביני עממיא ואנון שלטין בי כגבר דשלט באנתתה : 11 כד חבו עמא בית ישראל אגלי יוי יתהון בארעא דשעיר
חקלי אדום אמרת כנישתא דישראל בבעו מנך רבון כל עלמא קביל צלותי די אנא מצליא קדמך בקרוי גלותא ובפלכי עממיא :

* *Reuertere reuertere Sulamitis, reuertere* 12
reuertere & intuebimur in te.

CAP. VII.

QVid videbitis in Sulamitide quæ vadit
vt herba castrorum.
* *Quid pulchri facti sunt gressus tui in cal-* 1
ciamentis filia Nadab! aptitudines femorum
tuorum similes monilibus operum manuum ar-
tificis. * *Vmbilicus tuus crater tornatilis,* 2
non indigens mixtione. venter tuus cumulus
tritici vallatus in liliis. * *Duo vbera tua* 3
sicut duo hinnuli gemelli capreæ.
* *Collum tuum sicut turris eburnea. oculi tui* 4
vt piscinæ in Asebon, in portis filiæ multorum.
nasus tuus sicut turris Libani quæ respicit fa-
ciem Damasci. * *Caput tuum super te vt Car-* 5
meli, & cæsaries capitis tui sicut purpura. Rex
ligatus in transcursibus.
* *Quid pulchra facta es, & quid iucunda* 6
facta es dilectio! in delitiis tuis
* *hæc magnitudo tua. similis facta es palmæ,* 7
& vbera tua botris.
* *Dixi, Ascendam in palma, apprehendam ca-* 8
cumina eius. & erunt quidem vbera tua sicut
botri vineæ: & odor naris tuæ sicut mala.
* *Et guttur tuum sicut vinum bonum. Va-* 9
dens nepoti meo in rectitudinem sufficiens in la-
biis meis & dentibus.
* *Ego nepoti meo, & ad me conuersio eius.* 10
* *Veni nepos mi: egrediamur in agrum, com-* 11
moremur in villis.

12 * Ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε ἡ Σουλαμῖτις, ἐπίστρεφε ἐπί-
στρεφε, καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί. ζ'.
Τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουλαμίτιδι ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν
παρεμβολῶν.
1 * τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασι θύ-
γατερ ναδάβ. ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι ὁρμίσκοις ἔργων
χειρῶν τεχνίτου.
2 * ὀμφαλός σου κρατὴρ τορευτός, μὴ ὑστερούμενος κρά-
ματος. κοιλία σου θημωνία σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις.
3 * δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος.
4 * τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφάντινος. ὀφθαλ-
μοί σου ὡς λίμναι ἐν ἀσεβών, ἐν πύλαις θυγατρὸς πολ-
λῶν. μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ λιβάνου σκοπεύων πρό-
σωπον δαμασκοῦ.
5 * κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς καρμήλος, καὶ πλόκιον κεφαλῆς
σου ὡς πορφύρα. βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς.
6 * τί ὡραιώθης καὶ τί ἡδύνθης ἀγάπη; ἐν τρυφαῖς σου
7 * τοῦτο μέγεθός σου. ὡμοιώθης τῷ φοίνικι, καὶ οἱ μα-
στοί σου τοῖς βότρυσιν.
8 * εἶπα, ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι. κρατήσω τῶν ὑψέ-
ων αὐτοῦ. καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυες τῆς ἀμπέλου·
9 καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα. * καὶ λάρυγξ σου ὡς οἶνος
ἀγαθός. πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα
ἱκανούμενος ἐν χείλεσί μου καὶ ὀδοῦσιν.
10 * ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου· καὶ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ.
11 * ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν. αὐ-
λισθῶμεν ἐν κώμαις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Reuertere ad me cœtus Israel: reuertere ad Ierusalem; reuertere ad domum doctrinæ legis meæ, reuertere ad suscipiendam prophetiam à prophetis qui prophetant in nomine verbi Domini.

CAP. VII.

QVid prodest vobis ò prophetæ falsi, vt decipiatis populum qui est in Ierusalem in prophetia vestra; qua vos loquimini auersionem contra verbum Domini, vt profanetis castra Israel, & Iuda? 1 Dixit Salomon in spiritu prophetiæ à facie Domini: Quàm pulchri sunt pedes Israel, quãdo ascendunt vt appareãt corã Domino tribus vicibus in anno, cũ calceamentis taxeis, & offerunt vota sua & oblationes voluntarias suas! & filij eorũ qui egressi sunt de femore eorũ pulchri sunt sicut lapides pretiosi, qui fixi sunt in corona sancta, quã fecit Beseleel artifex Aaron sacerdoti. 2 Et princeps scholæ tuæ per cuius meritũ gubernãtur omnia secula, sicut fœtus enutritur per vmbilicũ in vtero matris suæ, splẽdidus est in lege sicut circulus Lunæ; quãdo venit ad mundandũ, & ad contaminandũ, & ad iustificandũ, & ad condemnandũ: & non deficiunt verba legis vnquã ab ore eius, sicut non deficiunt aquæ fluminis magni, quando egreditur de paradiso, & septuaginta sapientes circundant eum sicut aream rotundam, & cellaria eorum plena sunt decimis sanctificatis & votiuis & spontaneis, quas constituerũt eis Esdras sacerdos, & Zorobabel, & Iosue, & Nehemias, & Mardochæus & Bellan, viri ecclesiæ magnæ, qui comparantur rosis vt sit eis virtus vt laborent in lege die ac nocte. 3 Saluatores tui qui te redempturi sunt, similes sunt Mosi & Aaron filiis Iocabed qui comparantur duobus hinnulis gemellis capreæ. 4 Iudex quoque tuus qui iudicat iudicium tuum, fortis est super populum, vt alliget eos, & vt trahat eos, qui condemnantur in iudicio, ad carcerem, sicut Salomon rex, qui fecit turrim eburneam, & subiecit populum domus Israel; & conuertit eos ad dominatorem seculi. scribæ tui pleni sunt sapientia sicut piscinæ aquarum: & sciunt constituere rationes embolisinorũ, & annos intercalant, & signant principia annorum & mensium, in porta domus concilij magni: & princeps familiarum domus Iuda similis est Dauid regi, qui ædificauit arcem Sion, quæ vocatur Turris Libani; quoniam omnis qui steterit in ea, potest numerare omnes turres quæ sunt in Damasco. 5 Rex qui constitutus est super te in principem, iustus est sicut Helias propheta, qui zelo zelatus est pro Domino cęli, & occidit prophetas falsos in monte Carmelo, & conuertit populum domus Israel ad timorẽ Domini Dei: & pauperes populi qui ambulabant apud principem hinc & inde, eò quòd egeni sunt, futurum est vt induantur purpura, sicut indutus est Daniel in ciuitate Babylonis, & Mardochæus in Sussis, propter meritum Abrahæ, quẽ regem constituit ab initio in dominatorem seculi; & propter iustitiam Isaac, quem ligauit pater eius vt offerret eum *in holocaustum*; & propter benignitatem Iaacob, qui decorticauit virgas, *& posuit eas* in canalibus.
6 Dixit Salomon rex: Quàm pulcher es cœtus Israel in tempore quo tu portas super te iugum regni mei, in tempore quo ego corripio te infirmitatibus propter peccata tua, & tu suscipis eas in charitate, & videntur tibi quasi delitiæ! 7 Et in tempore quo Sacerdotes tui extendunt manus suas in oratione, & benedicunt fratribus suis domui Israel, similes sunt digiti manus eorum extensi ramis palmarum, & statura eorum est sicut palma, & ecclesia tua stat facie ad faciem contra Sacerdotes, & facies eorum inclinatæ sunt in terram sicut botri vuarum. 8 Dixit Dominus in verbo suo: Ascendam & tentabo Danielem, & videbo si potest stare in tentatione hac sicut stetit Abraham, qui similis fuit ramo *palmarum, quem probaui* decem tentationibus: & probabo ego quoque Ananiam, Mizael, & Azariam. & si possunt stare in tentationibus suis, redimam propter merita eorum populum domus Israel, qui comparatus est botris vuarum: & nomen Daniel, Ananiæ, & Mizael & Azariæ audietur in vniuersa terra, & odor eorum erit fragrans sicut odor pomorum paradisi voluptatis. 9 Dixit Daniel & socij eius: Suscipiendo suscipiemus super nos decretũ verbi Domini, sicut suscepit super se Abraham pater noster, qui comparatus est vino veteri; & ambulabimus in viis quæ rectæ sunt coram eo, sicut ambulauerunt Helias & Helisæus prophetæ, per quorum merita surrexerunt mortui, qui similes sunt viro dormienti: & sicut Ezechiel filius Buzi Sacerdos, quia in prophetia oris sui suscitati sunt dormientes mortui qui erant in campo Dura. 10 Dixit Ierusalem: In omni tempore quo ego ambulo in via dominatoris seculi, habitare facit maiestatem suam in medio mei, & ad me est desiderium eius. & in tempore quo ego declino à viis eius, aufert maiestatem suam à me, & transfert me inter populos, & ipsi dominantur in me sicut vir qui dominatur vxori suæ. 11 Quando peccauerunt populus domus Israel, transmigrare eos fecit Dominus in terram Seir regionis Idumeę. dixit cœtus Israel: Obsecro te dominator totius seculi suscipe orationem meam, qua ego oro coram te in vrbibus transmigrationis meę & prouinciis populorum.

12 * נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח
הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דדי לך:
13 * הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים
חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך: ח
1 * מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ
אשקך גם לא יבזו לי:
2 * אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני אשקך
מיין הרקח מעסיס רמני:
3 * שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני:
4 * השבעתי אתכם בנות ירושלם מה תעירו ומה
תעררו את האהבה עד שתחפץ:
5 * מי זאת עלה מן המדבר מתרפקת על דודה
תחת התפוח עוררתיך שמה חבלתך אמך שמה
חבלה ילדתך:
6 * שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי
עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה
רשפי אש שלהבתיה:
7 * מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה
ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש את כל הון
ביתו באהבה בוז יבוזו לו:
8 * אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה
לאחותנו ביום שידבר בה:

12 * Manè surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica. ibi dabo tibi v-
13 bera mea. * Mandragoræ dederunt odorem in portis nostris. Omnia poma noua & vetera dilecte mi seruaui tibi.

CAP. VIII.

1 A QVis mihi det te fratrem meum sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer, & iam me nemo de- Sup. a. b.
2 spiciat. * Apprehendam te & ducam in domum matris meæ. ibi me docebis, & dabo tibi poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum meorum.
3 * Læua eius sub capite meo, & dextera
4 illius amplexabitur me. * Adiuro vos filiæ Sup. 2. b. 3. b. c.
B Hierusalem, ne suscitetis neq; euigilare fa-
5 ciatis dilectam, donec ipsa velit. * Quæ est ista quæ ascendit de deserto, delitiis affluẽs innixa super dilectum suum? Sub arbore malo suscitaui te. ibi corrupta est mater
6 tua, ibi violata est genitrix tua. * Pone me vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum, quia fortis est vt mors dilectio, dura sicut infernus æmu-
C latio. Lampades eius vt lampades ignis at-
7 que flammarum. * Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruẽt illam. Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione,
8 quasi nihilum despicient eum. * Soror nostra parua, & vbera non habet. Quid faciemus sorori nostræ in die quando alloquenda est?

* *Manè surgamus ad vineas. videamus si* 12
floruit vinea, floruit germinatio, floruerunt mala punica. illic dabo vbera mea tibi.
* *Mandragoræ dederunt odorem. et in por-* 13
tis nostris omnia poma noua ad vetera nepos mi seruaui tibi.

CAP. VIII.

QVis det te fratrem meum sugentem vberà 1
*matris meæ? inueniens te extrà osculabor te, & non despicient me. * Apprehendam te,* 2
*introducam te in domum matris meæ, & in cellam eius quæ concepit me. Dabo potum tibi de vino pigmentato, de latice malorum punicorum meorum. * Læua eius sub capite meo, & dex-* 3
*tera illius amplexabitur me. * Adiuraui vos* 4
*filiæ Hierusalem in potentiis & in fortitudinibus agri: quid suscitaueritis & quid excitaueritis dilectionem, donec voluerit. * Quæ ista* 5
*quæ ascendit ab eremo, innixa super nepotem suum, sub arbore malo suscitaui te. illic cum dolore parturiuit te mater tua, illic cum dolore parturiuit te quæ peperit te. * Pone me vt signacu-* 6
*lum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum: quia fortis vt mors dilectio, dura sicut infernus æmulatio. Volatilia eius volatilia ignis flãmæ eius. * Aqua multa nõ poterit ex-* 7
tinguere dilectionem, & flumina non obruent illam. si dederit vir omnem vitam suam in dilectione, despectione despicient eum.
* *Soror nostra parua, & vbera non habet.* 8
quid faciemus sorori nostræ in die qua vtique verbum factum fuerit in ea?

12 * ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας· ἴδωμεν εἰ ἤνθησεν ὁ ἄμπελος. ἤνθησεν ὁ κυπρισμός. ἤνθησαν αἱ ῥοαί· ἐκεῖ
13 δώσω τοὺς μαστούς μου σοί. * οἱ μανδραγόραι ἔδωκαν ὀσμήν. καὶ ἐπὶ θύραις ἡμῶν πάντα τὰ ἀκρόδρυα νέα πρὸς παλαιὰ ἀδελφιδέ μου ἐτήρησά σοι.

η΄.

1 * Τίς δώῃ σε ἀδελφόν μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρός μου; εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε, καί γε οὐκ ἐξουδενώ-
2 σουσί με. * παραλήψομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μητρός μου καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. ποτιῶ σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου.
3 * εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ
4 αὐτοῦ περιλήψεταί με. * ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. τί ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως
5 ἂν θελήσῃ. * τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ ἐρήμου ἐπιστηριζομένη ἐπὶ τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς, ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε. ἐκεῖ ὤδινησέ σε ἡ μήτηρ σου. ἐκεῖ ὤδινησέ σε ἡ
6 τεκοῦσά σε. * θές με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὸν βραχίονά σου. ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη. σκληρὸς ὡς ἅδης ζῆλος· περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυρὸς φλόγες αὐτῆς.
7 * ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτήν. ἐὰν δῷ ἀνὴρ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν
8 αὐτόν. * ἀδελφὴ ἡμῶν μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. τί ποιήσωμεν τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν λαληθῇ ἐν αὐτῇ;

תרגום

12 אמרין בני ישראל אלין לאלין נקדים בצפרא ונהך לבית כנישתא ולבית מדרשא ונבקר בספרא דאוריתא ונחמי אי מטא זמן פורקנא דעמא בית ישראל דמתילין לגפנא לאתפרקא מגלותהון ונשאל לחכימיא אי אתגלי קדם יי זכותא צדיקיא דמלין פקודיא כרומנא אי מטא קצא למסק לירושלם למתן תמן שבח לאלהא שמיא ולמקרב עלון ונכסת קודשין:
13 וכד יהי רעוא מן קדם יי למפרק ית עמיה מן גלותא יאמר למלכא משיחא כבר שלים קץ גלותא וזכות צדיקיא אתבסם קדמי כריח בלסמון וחכימי דרא קביען על תרעי מדרשא עסקין בפתגמי ספריא ובפתגמי אוריתא כען קום קבל מלכותא די גניזת לך:

ח

1 ובההיא זמנא אתגלי מלכא משיחא לכנישתא דישראל ויימרון לה בני ישראל אתא תהא עמנא לאח ונסק לירושלם ונהי ינקין עמך טעמי אוריתא היכמה דיניק ינוקא בתדיא דאמה דבכל זמן דהויתי מטלטלא לברא מן ארעי כד הויתי דכרא ית שום אלהא רבא ומסרא נפשי על אלהותה אף עמי ארעא לא הוו מבזין לי:
2 אדברנך מלכא משיחא ואעילנך לבית מקדשי ותאלף יתי למדחל מן קדם יי ולמהך בארחתה ותמן נסעד סעודתא דלויתן ונשתי חמר עתיק דאצטנע בענבוהי מן יומא דאתברי עלמא ומרמוני פירי דאתעתדו לצדיקיא בגנתא דעדן:
3 אמרת כנישתא דישראל אנא בחירתא מכל עממיא די אנא קטרא תפילין ביד שמאלי ובראשי וקביעא מזוזתא בסטר ימינא דדשי תולתא לקביל חקי דליה רשו למזיקא לחבלא בי:
4 יאמר מלכא משיחא משביעא אנא עליכון עמי בית ישראל מה דין אתון מתגרין בעמי ארעא למפק מן גלותא ומה דין אתון מרדין בחילותה דגוג ומגוג אתעכבו פון זעיר עד דישיצון עממיא די עלו לאגחא קרבא לירושלם ובתר כן ידכר לכון מרי עלמא רחמי צדיקיא ויהי רעוא מן קדמוהי למפרקכון:
5 אמר שלמה נביא כד יחון מיתיא עתיד לאתבזעא טור משחא וכל מיתיא דישראל עתידין למפק מתחותוהי ואפילו צדיקיא דמיתו בגלותא עתידין למיתי אורח כוביא מלרע לארעא ונפקין מן תחות טור משחא ורשיעיא דמיתו ואתקברו בארעא דישראל עתידין למהויהון רמין היכמה דרמי גבר אבנא באבנא בארעא בכן יימרון כל דירי ארעא מה היה זכותא דעמא הדין דסלקא מן ארעא רבא רבבן כיומא דסלקת מן מדברא לארעא דישראל ומתפנקין על רחמי מרהא כיומא דאתחמרת תחות טורא דסיני לקבל ית אוריתא ובהיא שעתא עתידא ציון דהיא אמן דישראל למילד ית בנהא וירושלם לקבלא ית בני גלותא:
6 אמרין בני ישראל ביומא ההוא לרבונהון בבעו מנך שוי יתן כגלוף דעזקא על לבך כגלוף דעזקא על אדרעך דלא נוסיף עוד למהוי גלן ארום תקיפא כמותא אהבת אלהותך וחסינא כגהינם קנאתא דעממיא מקנאן לן ודבבו דנטרין לן דמיא לגומרין דאשא דגהינם דברא יתה יי לאוקדא בה פלחי פלחנא נכראה:
7 אמר מרי עלמא לעמה בית ישראל אלולי מתכנשין כל עממיא דמתילין למוי דימא דאנון סגיאין לא יכלין למטפי ית רחמי מנך ואי מתכנפין כל מלכי ארעא דמתילין למוי דנהרא דנגדא בתקוף לא יכלין למחי יתיך מעלמא ואלולי יהב גבר כל ממון ביתה למקני חכמתא בגלותא אנא מהדר לה כפיל לעלמא דאתי וכל בזתא דיבזון מן משריתה דגוג יהי דילה:
8 בעדנא ההיא יימרון מלאכי שמיא אלין לאלין אומא חדא אית לן בארעא וקלילן זכותהא ומלכין ושלטונין לית לה למפק לאגחא קרבא עם משריתיה דגוג מה נעבד לאחתנא ביומא דמללו אמיא למסק עלהא לקרבא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Dixerunt filij Israel ad inuicem: Surgamus manè, & eamus ad domum ecclesiæ & ad domum examinis, & inuestigemus in libro Legis, & videamus an peruenerit tempus redemptionis populi domus Israel, qui comparatus est viti, vt redimatur de captiuitate sua: & interrogemus sapientes an manifesta sit coram Domino iustitia iustorũ, qui pleni sũnt præceptis sicut malogranata, & an peruenerit finis vt ascendamus in Ierusalem, vt demus ibi laudem Deo cæli, & offeramus holocausta & victimas sanctificatas. 13 Et cùm fuerit voluntas à facie Domini vt redimat populum suum de captiuitate, dicetur regi Messiæ: Iam completus est finis captiuitatis, & meritum iustorum suaue est coram me sicut odor balsami: & sapientes generationum constituti in portis gymnasij, operam dant verbis Scribarum & verbis Legis: nunc surge suscipe regnum quod reposui tibi.

CAP. VIII.

ET in tempore illo reuelabitur rex Messias cœtui Israel, & dicent ei filij Israel: Veni, esto frater noster, & ascendamus in Ierusalem, & sugemus tecum sententias Legis, sicut sugit infans vbera matris suę: quia omni tempore quo eram extorris extra terram meam, cùm recordabar nominis Dei magni, & tradebam animam meam propter deitatem eius, etiam populi terrarum non despiciebant me.

2 Ducam te rex Messias & introducam te in domum sanctuarij mei, & docebis me timere à facie Domini, & ambulare in viis eius, & ibi prandebimus prandium, & bibemus vinum vetus quod reconditum est in vuis suis à die quo creatum est seculum, & de malis punicis quæ præparata sunt iustis in paradiso voluptatis. 3 Dixit cœtus Israel: Ego electa sum supra omnes populos, quia ego alligo frontalia manui sinistræ meæ, & capiti; chartulaque infixa est lateri dextero portæ meæ, cuius tertia pars respicit thalamum meum, vt non habeant licentiam dæmones ad nocendum mihi. 4 Dicet rex Messias: Adiuro vos popule mi domus Israel, quare contenditis contra populos terrarum vt egrediamini ex captiuitate? & quare vos vultis rebellare contra exercitum Gog & Magog? sustinete modicum donec consumantur populi qui ascenderunt ad belligerandum contra Ierusalem, & posteà recordabitur vobis dominator seculi miserationum iustorum, & erit voluntas à facie eius vt liberet vos. 5 Dixit Salomon propheta: Quando reuiuiscent mortui, futurum est vt scindatur mons oliuarũ: & oẽs mortui Israel egressuri sunt ex eo; & etiã iusti qui mortui sunt in captiuitate, venturi sunt per viã spinarũ sub terra, & egredientur ex monte oliuarũ. Futurum est autem vt impij qui mortui sunt & sepulti sunt in terra Israel, deiiciantur sicut lapis quem proiicit homo super terram. tunc dicent omnes habitatores terræ: Quod est meritum populi huius qui ascẽdit de terra in mille millibus, sicut in die quo ascendit de deserto in terram Israel, & delitiis affluunt propter miserationes Domini sui, sicut in die qua visus est sub monte Sinai vt susciperet Legem? & futurum est in illa hora vt Syon, quæ est mater Israel, pariat filios suos, & Ierusalem suscipiat filios captiuitatis. 6 Dicent filij Israel in die illa Domino suo: Obsecro te, pone nos sicut sculpturã anuli super cor tuũ & sicut sculpturã anuli super brachiũ tuũ, vt non addamus vltrà esse exules: quoniam fortis est sicut mors dilectio deitatis tuę, & robustus sicut gehenna zelus populorum qui zelant nos, & inimicitia quam reseruant nobis, similis est prunis ignis gehennæ, quem creauit Deus vt succendantur in eo cultores idololatriæ.

7 Dixit dominator seculi populo suo domui Israel: Quanuis congregentur omnes populi qui comparati sunt aquis maris, quæ sunt multę, non poterunt extinguere miserationes meas à te: & si congregati fuerint omnes reges terrę, qui comparati sunt aquis fluminis quod defluit cum impetu, non poterunt euellere te à seculo: & si dederit vir omnem pecuniam domus suæ vt possideat sapientiam in captiuitate, ego reddam ei duplum in seculo venturo; & omnis præda quam deprædabitur de castris Gog, ipsius erit.

8 In illo tempore dicent angeli cæli ad inuicem: Gens vna est nobis in terra, & merita eius leuia sunt, & reges & dominatores non habet vt egrediantur ad pugnandum contra exercitum Gog; quid faciemus sorori nostræ in die qua locutæ fuerint nationes, vt ascendant contra eam ad bellum?

9 אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם־דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז׃

10 אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאַת שָׁלוֹם׃

11 כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף׃

12 כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת־פִּרְיוֹ׃

13 הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי׃

14 בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃

9 Si murus eſt, ædificemus ſuper eum propugnacula argentea. ſi oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedrinis.

10 Ego murus, & vbera mea ſicut turris, ex quo facta ſum coram eo quaſi pacem reperiens.

11 Vinea fuit pacifico, in ea quæ habet populus. Tradidit eam cuſtodibus, vir affert pro fructu eius mille argenteos.

12 Vinea mea coram me eſt. Mille tui pacificæ, & ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius.

13 Quæ habitas in hortis, amici auſcultant, fac me audire vocem tuam.

14 Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ hinnuloque ceruorum ſuper montes aromatum.

תרגום

9 וַיֹּאמַר מִיכָאֵל רַבְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל אִם הִיא מִתְעַתְּדָא כְּוֹשְׁנָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְיֵהָבֵא כְּסָפָא לְמִקְנֵי יְחוּד שְׁמֵהּ דְּמָרֵי עָלְמָא נְהֵי אֲנָא וְאַחְוֹן עִם סָפָרַיָּא סַהֲרִין לֵהּ כְּנִדְכֵּיכִין דְּכִסְפָּא וְלֵית רְשׁוּ לְעַמְמַיָּא לְמִשְׁלַט בֵּהּ הֵיכְמָה דְּלֵית רְשׁוּ לְזַחֲלָא לְמִשְׁלַט בְּכִסְפָּא וַאֲפִילּוּ אִי מְכַכְּנָא הִיא מִן קֳדָם יְיָ נְבִיעַ רַחֲמִין עֲלֵהּ קֳדָם יְיָ וְיִתְרַחַם לָהּ זְכוּת אוֹרַיְתָא דְּעָסְקִין בֵּהּ יִנְקְנָא דְּכִתְיבָא עַל לוּחָא דִּלְבָּא וּמְתַעְתְּדָא לְקַבָּלָא אַפַּיָּא בְּאַרְעָא׃ 10 מְתַיְבָא כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל וְאָמְרָת אֲנָא תַּקִּיפָא בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא כְּשׁוּרְיָא וּבְנוֹי חֲסִינִין כְּמִגְדָּלָא וּבְהַהִיא זִמְנָא הֲוֵי בְּעֵינוֹהִי כְּמַבְעֵי רַחֲמִין בְּעֵינֵי מַרְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמָרַת אֲנָא תַּקִּיפָא בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא כְּשׁוּרְיָא וּבְנוֹי חֲסִינִין כְּמִגְדָּלָא וּבְהַהִיא זִמְנָא הֲוֵי כְּמַבְעֵי רַחֲמִין בְּעֵינֵי מַרְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וְאַשְׁכַּחְתְּ שְׁלָמָא בְּעֵינָךְ׃ 11 אוּמָא חֲדָא סְלֵקַת בְּעִדָּנֵי מַרְוָנָא וְיָהוֹן שְׁאָלִין בִּשְׁלָמָא כָּל דַּיָּרֵי אַרְעָא׃ 12 אוּמָא חֲדָא הֲוַת סְלֵקָא בְּעִדָּנֵי מַרְוָנָא וְיָהוֹן שְׁאָלִין בִּשְׁלָמָא כָּל דַּיָּרֵי אַרְעָא׃ וּשְׁלָמָא עִמֵּהּ וְהֵוֵי סְהִילָא לְכַרְמָא אוֹתִיב יְהוֹשֻׁעַ בִּירוּשְׁלֵם וּמַסַר יְהוֹשֻׁעַ בְּיַד דָּוִד דְּיִהוֹן נָטְרִין יְהוֹיָכִין דַּאֲרִיכָא נָסַר לְכַרְמָא דְּמָרֵיהּ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּאַרָא בִּירוּחְבְּעָם בְּרֵהּ אֲתָא יַרְבְּעָם בַּר נְבָט וּפָלֵג עַמֵּהּ מַלְכוּתָא וּדְבַר מִן יְדוֹי עֲסַר שִׁבְטִין עַל מֵימַר פּוּמֵהּ דַּאֲחִיָּה מִן שִׁילֹה דְּהוּא נְבִיָּא רַבָּא׃ 13 כַּד שְׁמַע שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל נְבוּאַתֵהּ דַּאֲחִיָּה מִן שִׁילֹה בְּעָא לְמִקְטְלֵהּ וְעָרַק מִן קֳדָם שְׁלֹמֹה וַאֲזַל לְמִצְרַיִם וּבְהַהִיא שַׁעְתָּא אֲתָא מֵימַר בְּנְבוּאָה לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמֶהֱוֵי אִיהוּ שָׁלֵט בַּעֲסַר שִׁבְטִין כָּל יוֹמוֹהִי וּבַר מִנֵּהּ יְהֵי שָׁלֵט בְּהוֹן יָרְבְּעָם בַּר נְבָט וְהַרְיָן שִׁבְטִין יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְהֵי שָׁלֵט בְּהוֹן רְחַבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה׃ 14 בְּהַהִיא שַׁעְתָּא יֵימְרוּן סַבֵּי כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל עֲרָק לָךְ רַחֲמֵי מָרֵי עָלְמָא מַאַרְעָא חָדָא יְהֵי מְסַאֲבָא וְהִשְׁרֵי שְׁכִינְתֵהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וּבְעֵדָן עָקְתָן דִּי אֲנַחְנָא מְצַוְּוִין לְמֶעְבַּד לָךְ דְּמֵי לְמֶעְבַּד לְצַבְיָא חֲדָא עֵינָא חֲדָא קְמֵץ וְעֵינָא חֲדָא יְהֵי פְּתִיחַ אוֹ כְּאַרְזִילָא דְּבְעֵדָן דְּעָרֵק מְסַחֲבָא לֵהּ בַּת צַיָּדָא הֲוָה מַשְׁגַּח בַּהּ וּמְסַחֲבָא לְבָצְעָנָא וּכְסַגּוּפָן מִשְׁמֵי מְרוֹמָא עַד זְמַן דִּי תִתְרְעֵי בַּן וְתִפְרֹק יְהַן וְתֵעִיל עַל טוּרָא דִּירוּשְׁלֵם וְתִפֵּן יַקִּירָן כַּהֲנָיָא קָדָמָךְ קְטוֹרֶת בָּסְמָנִין׃

תם ספר שיר השירים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

נ א מ

9 *Si murus eſt, ædificabimus ſuper eam propugnacula argentea. & ſi oſtium eſt, deſcribamus ſuper illud tabulam cedrinam.*

10 *Ego murus, & vbera mea ſicut turres. ego fui in oculis eius quaſi reperiens pacem.*

11 *Vinea fuit Salomoni in Beelamon. tradidit vineam ſuam cuſtodientibus. vir feret in fructu ſuo mille argenteos.*

12 *Vinea mea coram me, mille Salomoni, & ducenti his qui cuſtodiunt fructum eius.*

13 *Qui ſedet in hortis, amici attendentes voci tuæ audire fac me.*

14 *Fuge nepos mi, & aſſimilare capreæ aut hinnulo ceruorum ſuper montes aromatum.*

9 εἰ τεῖχός ἐστιν, οἰκοδομήσομεν ἐπ' αὐτὸ ἐπάλξεις ἀργυρᾶς. & εἰ θύρα ἐστί, διαγράψομεν ἐπ' αὐτὸ σανίδα κεδρίνην. 10 ἐγὼ τεῖχος καὶ μαστοί μου ὡς πύργοι. ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην.

11 ἀμπελὼν ἐγένετο τῷ Σολομῶντι ἐν Βεελαμών. ἔδωκε τὴν ἀμπελῶνα αὐτοῦ τοῖς φυλάσσουσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίους. 12 ἀμπελών μου ἐμοὶ ἐνώπιόν μου ὁ χίλιοι Σολομῶντι. καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς φυλάσσουσι τὸν καρπὸν αὐτοῦ. 13 ὁ καθήμενος ἐν κήποις, ἕταιροι προσέχοντες τῇ φωνῇ σου ἀκουτόσόν με.

14 φύγε ἀδελφιδέμου καὶ ὁμοιώθητι τῇ ὀρκάδι ἢ τῷ νεβρῷ τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη ἀρωμάτων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Dicet Michael princeps Iſrael: Si ipſa ſteterit ſicut fundamentum inter populos, & dederit argentum vt poſſideat vnitatem nominis dominatoris ſeculi, erimus ego & vos cum ſcribis eorú circundantes eã ſicut ordines argentei; & non habebunt poteſtatẽ populivt dominentur in eam, ſicut non eſt poteſtas vermi vt dominetur argento: & quamuis ſit egena præceptis, quæremus miſerationem propter eam coram Domino, & recordabitur eius propter meritum Legis in qua laborant pueri, quæ ſcripta eſt in tabulis cordis: & ſtat contra gentes ſicut cedrus. 10 Reſpondebit cœtus Iſrael & dicet: Ego fortis ſum in verbis Legis ſicut murus, & filij mei robuſti ſicut turres. & in illo tempore cœtus Iſrael inueniet miſericordiam in oculis Domini ſui, & ſalutabunt eam omnes habitatores terræ.

11 Gens vna aſcendit in ſortem dominatoris ſeculi, apud quem eſt pax, quæ comparata eſt vineę: collocauit eam in Ieruſalem, tradiditq; eam in manum regum domus Dauid, vt cuſtodirent eam, ſicut agricola cuſtodit vineam ſuam. Poſtquàm mortuus eſt Salomon rex Iſrael, remanſit in manu Roboam filij eius, & venit Ieroboam filius Nabat, & diuiſit cum eo regnum: & tulit de manu eius decem tribus, iuxta verbum oris Achiæ Sylonitæ, qui erat vir magnus.

12 Quando audiuit Salomon rex Iſrael prophetiam Achiæ Sylonitæ, quæ fiuit occidere eum: & fugit Achia à facie Salomonis, & abiit in Ægyptum. & in illo tempore dictum eſt in prophetia Salomoni regi, quòd dominaretur decem tribubus omnibus diebus ſuis, & poſt mortem ſuam dominaretur eis Ieroboam filius Nabat: & duabus tribubus, videlicet Iuda & Beniamin, dominaretur Roboam filius Salomonis. 13 Dixit Salomon in fine prophetiæ ſuæ: Dicturus eſt dominator ſeculi cœtui Iſrael in fine dierum: Tu congregatio Iſrael quæ comparata es horto minimo inter nationes, & habitas in domo doctrinæ cum ſociis concilij & reliquis populis qui auſcultant vocem principis ſcholæ, & diſcunt ab ore eius verba eius: audire fac Legem, vocem *ſcilicet* ſermonum tuorum in tempore quo tu ſedes ad iuſtificandum & ad condemnandum, & aſſentiar omnibus quæ feceris.

14 In illo tempore dicent ſenes cœtus Iſrael: Fuge tibi dilecte mi dominator ſeculi de terra hac immunda, & habitet maieſtas tua in cælis excelſis: & in tempore tribulationis quo nos orauerimus coram te, eris ſimilis capreæ, quę in tempore quo dormit, vnus oculus eius eſt clauſus, & alter oculus eſt apertus: aut ſicut hinnulus ceruorum, qui in tempore quo fugit reſpicit poſt ſe: ſic tu contemplaberis nos, & reſpicies tribulationem noſtram & afflictionem noſtram de cælis excelſis, vſque ad tempus quo beneplacitum erit tibi in nobis, & redimes nos & introduces nos in montem Ieruſalem, & ibi adolebunt Sacerdotes coram te incenſum aromatum.

FINIS CANTICORVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS IN LIBRVM SAPIENTIÆ.

LIBER Sapientiæ apud Hebræos nuſquam eſt. Vnde & ipſe ſtylus Græcam magis eloquentiam redolet. Hunc Iudæi Philonis eſſe affirmant. Qui proinde Sapientiæ nominatur, quia in eo Chriſti aduentus, qui eſt ſapientia Patris, & paſſio eius euidenter exprimitur.

LIBER SAPIENTIAE.

Tranſlat. B. Hierony.

CAP. I.

DIligite iuſtitiã, 1
q̃ iudicatis ter- A
ram. Sentite de
Dño in bonita-
te, & in ſimplicitate cordis
quęrite illũ. ‡ Quoniã in- 2
uenitur ab his qui nõ ten-
tãt illũ; apparet autẽ eis qui
fidẽ habent in illũ. ‡ Per- 3
uerſę enim cogitationes ſe-
parant à Deo: probata autẽ
virtus corripit inſipientes.
‡ Quoniã in maleuolã ani- 4
mam nõ introibit ſapiẽtia,
nec habitabit in corpore
ſubdito peccatis. ‡ Spiritus 5
enim ſanctus diſciplinæ ef-
fugiet fictũ, & auferet ſe à
cogitationib⁹ quę ſunt ſine
intellectu, & corripietur à
ſupueniẽte iniquitate. ‡ Be- 6
nignus eſt enim ſpiritus ſa- B
pientię, & nõ liberabit ma-
ledictũ à labiis ſuis, quoniã
renũ illius teſtis eſt Deus, &
cordis illi⁹ ſcrutator eſt ve-
rus, & linguę eius auditor.
‡ Quoniã ſpiritus Dñi re- 7
pleuit orbẽ terratũ, & hoc
quod cõtinet omnia, ſciẽtiã
habet vocis. ‡ Propter hoc q 8
loquitur iniqua, non poteſt
latere, nec prętereit illũ cor-
ripiens iudiciũ. ‡ In cogita- 9
tionibus enim impij inter- C
rogatio erit: ſermonũ autẽ
illi⁹ auditio ad Deũ veniet,
ad correptionẽ iniquitatũ
illi⁹. ‡ Quoniã auris zeli au- 10
dit omnia, & tumult⁹ mur-
murationũ nõ abſcõdetur.
‡ Cuſtodite ergo vos à mur- 11
muratione quę nihil ꝓdeſt:
& à detractione parcite lin-
guæ. Quoniam ſermo obſcurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur, occidit animam.

ΣΟΦΙΑ ΣΑΛΟΜΩΝΤΟΣ.

κεφ. α'.

ΑΓαπήσατε τὸν δικαιο- 1
σύνην οἱ κρίνοντες τὴν
γῆν· φρονήσατε περὶ
τοῦ κυρίου ἐν ἀγαθό-
τητι, καὶ ἐν ἁπλότητι καρ
δίας ζητήσατε αὐτόν.
‡ ὅτι εὑρίσκε- 2
ται τοῖς μὴ πειράζουσιν
αὐτόν, ἐμφανίζε-
ται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν
αὐτῷ. ‡ σκολιοὶ γὰρ λογισμοὶ χωρί- 3
ζουσιν ἀπὸ θεοῦ· δοκιμαζομένη δὲ ἡ δύ-
ναμις ἐλέγχει τοὺς ἀφρονας.
‡ ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ 4
εἰσελεύσεται σοφία, οὐδὲ κατοικήσει ἐν
σώματι κατασχέσεως ἁμαρτίας.
‡ ἅγιον γὰρ πνεῦμα παιδείας φεύξε- 5
ται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται ἀπὸ λο-
γισμῶν ἀσυνέτων, καὶ ἐλεγχθήσε-
ται ἐπελθούσης ἀνομίας.
‡ φιλάνθρωπον γὰρ πνεῦμα σο- 6
φία, καὶ οὐκ ἀθωώσει βλάσφημον ἀπὸ
χειλέων αὐτοῦ· ὅτι τῶν νεφρῶν αὐτοῦ
μάρτυς ὁ θεός, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπί-
σκοπος ἀληθής, καὶ τῆς γλώσσης ἀκούσ-
της. ‡ ὅτι πνεῦμα κυρίου πεπλήρωκε 7
τὴν οἰκουμένην, καὶ τὸ συνέχον τὰ
πάντα γνῶσιν ἔχει φωνῆς.
‡ διὰ τοῦτο φθεγγόμενον ἄδικα οὐ- 8
δεὶς μὴ λάθῃ, οὐδὲ μὴ παρελθούσης
αὐτὸν ἐλέγχουσα ἡ δίκη.
‡ ἐν γὰρ διαβουλίοις ἀσεβοῦς ἐξέτασις 9
ἔσται· λόγων δὲ αὐτοῦ ἀκοὴ εἰς κύριον
ἥξει εἰς ἔλεγχον ἀνομημάτων αὐτοῦ.
‡ ὅτι οὖς ζηλώσεως ἀκροᾶται τὰ 10
πάντα, καὶ θόρυβος γογγυσμῶν οὐκ ἀπο-
κρύπτεται. ‡ φυλάξασθε τοίνυν γογγυσ- 11
μὸν ἀνωφελῆ, καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φεί-
σασθε γλώσσης· ὅτι φθέγμα λα-
θραῖον κενὸν οὐ πορεύσεται· στόμα δὲ κα
τάψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν.

Interp. Græc.

CAP. I.

DIligite iuſtitiam qui iudicatis terram: ſentite de Domino in bonitate, & in ſimplicitate cordis quæ- 1
rite illũ. ‡ Quoniã inuenitur ab 2
his qui non tentant illũ, apparet autem non infidelibus illi.
‡ Peruerſæ enim cogitationes ſeparant à Deo, probata autem virtus corripit inſipientes. 3
‡ Quoniã in maleficam animã 4
non introibit ſapientia, neque habitabit in corpore ſubdito pec-
cato. ‡ Sãctus enim ſpiritus di- 5
ſciplinæ effugiet dolũ, & amouebitur à cogitationibus ſtultis, & corripietur ſuperueniẽte
iniquitate. ‡ Benignus enim ſpi- 6
ritus ſapientia, & nõ liberabit maledicum à labiis ſuis, quoniã renum eius teſtis Deus, & cordis eius ſpeculator verus, &
linguæ auditor. ‡ Quoniam ſpi- 7
ritus Domini repleuit orbẽ terrarum, & quod continet omnia ſcientiam habet vocis.
‡ Propter hoc qui loquitur 8
iniqua nullus latebit, neq; prætereibit illum corripiens iudiciũ.
‡ In enim cogitationibus im- 9
pij inquiſitio erit, ſermonũ autem illius auditio ad Dominum veniet ad correptionem iniqui-
tatum illius. ‡ Quoniam au- 10
ris zeli audit omnia, & rumor murmurationum nõ abſcondi-
tur. ‡ Cauete ergo murmura- 11
tionẽ inutilem, & à detractione parcite linguæ, quoniã ſermo obſcurus vacuus nõ ibit; os aũt quod mẽtitur, occidit animam.

*Ne zeletis mortem in errore vitæ vestræ, neque attrahatis perditionem in operibus manuum vestrarum.

*Quoniam Deus mortem non fecit, neque lætatur in perditione viuorum.

*Creauit enim vt essent omnia, & salutares nationes mundi, & non est in illis medicamentum perditionis, nec inferorum regnum in terra.

*Iustitia autem immortalis est.

*Impij verò manibus & verbis accersierunt eam, amicam æstimantes ipsam, tabuerunt, & sponsionem posuerunt ad eam, quoniam digni sunt illius partis esse.

CAP. II.

DIxerunt enim intra se cogitantes nõ rectè: Exigua & cum tædio est vita nostra, & non est remedium in fine hominis, & non agnitus est reuersus ex inferno.

*Quia per nos nati sumus, & post hoc erimus tanquam non fuerimus; quoniam fumus afflatus in naribus nostris, & sermo scintilla in motu cordis nostri.

*Qua extincta cinis euadet corpus, & spiritus noster diffundetur tanquam mollis aër.

*Et nomen nostrum obliuionem accipiet in tempore, & nemo memoriam habebit operum nostrorum, & transibit vita nostra tanquam vestigia nubis, & sicut nebula dissoluetur, quæ fugata est à radiis Solis, & à calore eius aggrauata.

*Vmbræ enim transitus tempus uostrum, & non est impedimentum finis nostri, quoniam consignatus est, & nemo reuertitur.

*Venite ergo & fruamur quæ sunt bonis, & vtamur possessione tanquam in iuuentute celeriter.

*Vino precioso & vnguẽtis impleamur, & ne prætereat nos flos aeris.

*μὴ ζηλοῦτε θανάτον ἐν πλάνῃ ζωῆς ὑμῶν, μηδὲ ἑλκύσατε ὄλεθρον ἐν ἔργοις χειρῶν ὑμῶν.

*ὅτι ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων.

*ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον ὀλέθρου, οὐδὲ ᾅδου βασίλειον ἐπὶ γῆς.

*δικαιοσύνη γὰρ ἀθανασίας ἐστίν.

*ἀσεβεῖς δὲ ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐτόν· φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν, ἐτάκησαν, καὶ συνθήκην ἔθεντο πρὸς αὐτόν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τοῦ ἐκείνου μέρους εἶναι.

β'.

*Εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς, ὀλίγος καὶ λυπηρός ἐστιν ὁ βίος ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ᾅδου.

*ὅτι αὐτοσχεδίως ἐγεννήθημεν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα ὡς οὐχ ὑπαρξαντες· ὅτι καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν ῥισὶν ἡμῶν, καὶ ὁ λόγος σπινθὴρ ἐν κινήσει καρδίας ἡμῶν.

*ἧς σβεσθείσης τέφρα γενήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν διαχυθήσεται ὡς χαῦνος α�ήρ.

*καὶ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ, καὶ οὐδεὶς μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν· καὶ παρελεύσεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης, καὶ ὡς ὁμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτοῦ βαρυνθεῖσα.

*σκιᾶς γὰρ πάροδος καιρὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τοῦ τελευτῆσαι ἡμᾶς, ὅτι κατεσφραγίσθη, καὶ οὐδεὶς ἀναστρέφει.

*δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρησώμεθα τῇ κτίσει ὡς ἐν νεότητι σπουδαίως.

*οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ παροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἀέρος.

*Coronemus nos rosis antequã marcescant, nullũ pratũ sit quod nõ pertranseat luxuria nostra. *Nemo vestrũ exors sit luxuriæ nostræ. Vbiq; relinquamus signa lætitiæ, quñ hęc est pars nostra, & hęc est sors nostra.

*Opprimamus pauperẽ iustũ, & nõ parcamus viduæ, nec veterano, nec reuereamur canos multi temporis.

*Sit aũt fortitudo nostra lex iniustitię. qđ enim infirmũ est, inutile inuenitur. *Circũueniam⁹ ergo iustũ, qñ inutilis est nobis, & cõtrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ.

*Promittit se scientiã Dei habere, & filiũ Dei se nominat. *Factꝰ est nobis in traductionẽ cogitationũ nostrarũ. *Grauis est nobis etiã ad videndũ, quoniã dissimilis est aliis vita illius, & immutatæ sunt viæ eius. *Tãquam nugaces æstimati sumus ab illo, & abstinet se à viis nostris tanquã ab immundiciis, & præfert nouissima iustorum, & gloriatur patrem se habere Deũ. *Videamus ergo, si sermones D illius veri sint, & tentemus quæ vẽtura sunt illi, & sciemus quæ erũt nouissima illius. *Si enim est verus filius Mat. 27. c Dei, suscipiet illũ, & liberabit illũ de manibus contrariorũ. *Contumelia & tormento interrogemus eũ, vt sciamus reuerẽtiam eius, & probemus patientiã illius. *Morte turpissima cõdemnemus eũ; erit enim ei respectus ex sermonibus illius. *Hæc cogitauerũt & erauerũt; excæcauit enim illos malitia eorũ. *Et nescierũt sacramẽta Dei, neq; mercedem sperauerũt iustitię, nec iudicauerũt honorem animarum sanctarum.

*στεψώμεθα ῥόδων κάλυξι πρὶν ἢ μαρανθῆναι.

*μηδεὶς ἡμῶν ἄμοιρος ἔστω τῆς ἡμετέρας ἀγερωχίας· πανταχῇ καταλείψωμεν σύμβολα τῆς εὐφροσύνης, ὅτι αὕτη ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ ὁ κλῆρος οὗτος.

*καταδυναστεύσωμεν πένητα δίκαιον, μὴ φεισώμεθα χήρας, μὴ δὲ πρεσβύτου ἐντραπῶμεν πολιὰς πολυχρονίους.

*ἔστω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δικαιοσύνης, τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἄχρηστον ἐλέγχεται.

*ἐνεδρεύσωμεν δὲ τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος καὶ ἡμῖν ἐστι, καὶ ἀνταυλοῦσι τοῖς ἔργοις ἡμῶν, καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα νόμου, καὶ ἐπιφημίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα παιδείας ἡμῶν.

*ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ καὶ παῖδα κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει.

*ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν.

*βαρύς ἐστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμενον, ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ, καὶ ἐξηλλαγμέναι αἱ τρίβοι αὐτοῦ.

*εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν· μακαρίζει ἔσχατα δικαίων, καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα θεόν.

*ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ.

*εἰ γάρ ἐστιν ὁ δίκαιος υἱὸς θεοῦ, ἀντιλήψεται αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἀνθεστηκότων.

*ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐξετάσωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ. *θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν αὐτόν, ἔσται γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ.

*ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθησαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν.

*καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ, οὐδὲ μισθὸν ἤλπισαν ὁσιότητος, οὐδὲ ἔκριναν γέρας ψυχῶν ἀμώμων.

*Coronemur rosarum caliculis antequam marcescant.

*Nemo nostrum expers sit nostræ strenuitatis. vbique relinquamus signa lætitiæ, quoniam hæc pars nostra & sors talis.

*Opprimamus pauperem iustum, non parcamus viduæ, nec senis reuereamur canos multi temporis.

*Sit autem nostra fortitudo lex iustitiæ, nam infirmũ inutile arguitur.

*Circumueniamus autem iustum, quoniam inutilis nobis est, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & celebrat nobis peccata disciplinæ nostræ.

*Promittit scientiam habere Dei, & filium Domini se nominat.

*Factus est nobis in redargutionem cogitationum nostrarum.

*Grauis est nobis etiam visus, quoniam dissimilis alijs vita illius, & immutatæ viæ eius.

*In spurium æstimati sumus ei, & abstinet à vijs nostris tanquam ab immundicijs: beata dicit nouissima iustorum, & iactat patrem Deum.

*Videamus si sermones illius veri, & tentemus quæ in exitu eius.

*Si enim est iustus filius Dei, suscipiet eum, & liberabit eum de manu contrariorum.

*Contumelia & tormento interrogemus eum, vt sciamus mansuetudinem eius, & probemus patientiam illius.

*Morte turpi condemnemus eum, erit enim eius obseruatio ex sermonibus ipsius.

*Hæc cogitauerunt, & erauerunt; excæcauit enim illos malitia eorum.

*Et non cognouerunt mysteria Dei, neque mercedem sperauerunt iustitiæ, neque iudicauerũt honorem animarum immaculatarum.

* *Quoniam Deus creauit ho* 23
minem in integritate, & imaginem propriæ similitudinis fecit eum.

* *Inuidia autẽ diaboli mors* 24
introiuit in mundum; tentant autem eum qui illius partis sunt.

CAP. III.

IVstorum autem animæ in ma 1
nu Dei, & non tanget illos tormentum.

* *Visi sunt in oculis insipien-* 2
tium mori, & æstimata est afflictio exitus illorum.

* *Et quod à nobis iter con-* 3
tritio: illi autem sunt in pace.

* *Etenim in conspectu ho-* 4
minum si tormenta passi sint, spes corũ immortalitate plena.

* *Et in paucis vexati, in* 5
multis bono afficientur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se.

* *Tanquam aurum in for-* 6
nace probauit illos, & quasi holocaustum hostiæ accepit illos, et in tempore visitationis ipsorum

* *Refulgebunt, & tanquam* 7
scintillæ in stipula discurrent.

* *Iudicabunt gentes & da-* 8
minabuntur populis, & regnabit eorum Dominus in secula.

* *Qui confiderunt in illo, in-* 9
telligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi: quoniam gratia & misericordia in sanctis eius, & visitatio in electis eius.

* *At impij sicut cogitauerunt* 10
habebunt correptionem, qui neglexerunt iustum & à Domino recesserunt.

* *Sapientiam enim & disci-* 11
plinam qui abijcit, infelix; & vacua spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum.

* *Mulieres eorum stultæ, &* 12
nequam filij eorum.

* *Maledicta generatio eorum,* 13
quoniam felix sterilis incoinquinata, quæ nõ nouit thorum in delicto: habebit fructum in visitatione animarum.

* ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ εἰκόνα τῆς ἰδίας ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν. 23

* φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον· πειράζουσι δὲ αὐτὸν οἱ τῆς ἐκείνου μερίδος ὄντες. 24

γ.

* Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος. 1

* ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν. 2

* καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσὶν ἐν εἰρήνῃ. 3

* καὶ γὰρ ἐὰν ὄψει ἀνθρώπων ἐνώπιον κολασθῶσιν, ἡ ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. 4

* καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ. 5

* ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκαρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς· καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν 6

* διαλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται. 7

* κρινοῦσιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. 8

* οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ. 9

* οἱ δὲ ἀσεβεῖς καθὰ ἐλογίσαντο ἔξουσιν ἐπιλημίαν, οἱ ἀμελήσαντες τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κυρίου ἀποστάντες. 10

* σοφίαν γὰρ καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαίπωρος, καὶ κενὴ ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, καὶ οἱ κόποι ἀνώνητοι καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτῶν. 11

* αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄφρονες καὶ πονηραὶ τὰ τέκνα αὐτῶν. 12

* ἐπικατάρατος ἡ γλῶσσα αὐτῶν· ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι, ἔξει καρπὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν. 13

* Quoniam Deus creauit hominẽ inexterminabilem, & ad imaginẽ similitudinis suæ fecit illũ: *Inuidia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarũ. imitãtur autem illũ qui sunt ex parte illius. Gen. 1.26 2.3 Eccl. 17.1.2

CAP. III.

1 IVstorũ autem animæ in manu Dei sunt, & nõ tãget illos tormentũ mortis.

2 * Visi sunt oculis insipientium mori, & æstimata est

3 afflictio illorũ. * Et ab itinere iusto abierũt in exterminiũ, & quod à nobis est iter exterminij, illi aũt sunt

4 in pace. *Et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. *In paucis vexati, in multis bene disponentur, quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se. *Tanquã aurum in

6 fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiã accepit illos, & in tẽpore erit

7 respectus illorum. *Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent. *Iudicabunt nationes, & dominabuntur populis, & regnabit Dñs illorum in perpetuum. *Qui

9 cõfidunt in illo, intelligent veritatẽ, & fideles in dilectione acquiescẽt illi; quoniã donum & pax est electis

10 eius. * Impij aũt secundum quę cogitauerũt, correptionem habebunt, qui neglexerunt iustum, & à Dño recesserunt. * Sapientiã enim

11 & disciplinã qui abiicit, infelix est, & vacua est spes illorũ, & labores sine fructu,

12 & inutilia opera eorũ. *Mulieres eorũ insensatę sunt, &

13 nequissimi filij illorũ. *Maledicta creatura eorũ, quoniam felix est sterilis, & incoinquinata, quæ nesciuit thorum in delicto: habebit fructum in respectione animarum sanctarum.

* Et spado qui non operatus est manus suas iniquitatẽ, nec cogitauit aduersus Deum nequissima. dabitur enim illi fidei donum electũ, & fors in tẽplo Dei acceptissima. * Bonorum enim laborũ gloriosus est fructus, & quę non concidit radix sapientiæ. * Filij autẽ adulterorũ in cõsummatione erũt, & ab iniquo thoro semen exterminabitur. * Et si quidẽ longæ vitę erũt, in nihilũ cõputabuntur, & sine honore erit nouissima senectus illorũ. *Et si celeriùs defuncti fuerint, non habebunt spem, nec in die agnitionis allocutionẽ. *Nationes enim iniquæ, dirę sunt consummationis.

CAP. IIII.

1 OQuàm pulchra est casta generatio cũ claritate; immortalis est enim memoria illius: quoniã & apud Deũ nota est, & apud homines. *Cùm præsens est, 2 imitãtur illam; & desiderãt eam cùm se eduxerit, & in perpetuũ coronata triumphat incoinquinatorũ certaminũ præmiũ vincẽs. *Mul- 3 tigena autẽ impiorum multitudo nõ erit vtilis, & spuria vitulamina non dabunt radices altas, nec stabile firmamẽtum collocabunt. *Et 4 si in ramis in tẽpore germinauerint, infirmiter posit à vẽto cõmouebuntur, & nimietate ventorũ eradicbuntur. *Confringentur 5 enim rami incõsummati, & fructus illorũ inutiles, & acerbi ad manducandũ, & ad nihilũ apti. * Ex iniquis enim oẽs filij q̃ nascũtur, testes sunt nequitiæ aduersus parẽtes in interrogatiõe sua. *Iust⁹ aũt si morte p̃occupatus fuerit, in refrigerio erit. Hr.11.5 *Senectus enim venerabilis est nõ diuturna, neque annorum numero computata.

* καὶ δίνοδος ὁ μὴ ἐργασάμενος ἐν χερσὶν αὐτοῦ ἄνομα, μηδὲ ἐνθυμηθεὶς κατὰ κυρίου πονηρά· δοθήσεται γὰρ αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτή, καὶ κλῆρος ἐν ναῷ κυρίου εὐπρεσδέκτως. 14

* ἀγαθῶν γὰρ πόνων καρπὸς δόκλεὴς, καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φρονήσεως. 15

* τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, καὶ ἀπὸ παρανόμου κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται. 16

* ἐὰν γὰρ μακρόβιοι γένωνται, εἰς οὐδὲν λογισθήσονται, καὶ ἄτιμον ἐπ' ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν. 17

* ἐὰν τε ὀξέως τελευτήσωσιν, οὐκ ἔξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως παραμύθιον. 18

* γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη. 19

δ'.

* Κρείσσων ἀτεκνία μετ' ἀρετῆς, ἀθανασία γάρ ἐστιν ἡ μνήμη αὐτῆς· ὅτι καὶ θεῷ γνώστη καὶ ἀνθρώποις. 1

* παρόντα μιμοῦνται αὐτήν, καὶ ποθοῦσιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στεφανηφοροῦσα πομπεύει τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων ἀγῶνα νικήσασα. 2

* πολύγονον δὲ ἀσεβῶν πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχευμάτων οὐ δώσει ῥίζαν εἰς βάθος, οὐδὲ ἀσφαλῆ βάσιν ἑδράσει. 3

* καὶ γὰρ ἐὰν κλάδους εἰς καιρὸν 4
ἀναβλαστήσῃ, ἀσφαλῶς βεβηκότα ὑπὸ ἀνέμου σαλευθήσεται, καὶ ὑπὸ βίας ἀνέμων ἐκριζωθήσεται.

* πεκλασθήσονται κλῶνες ἀτέλεσ- 5
τοι, καὶ ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄχρηστος, ἄωρος εἰς βρῶσιν καὶ εἰς οὐδὲν ἁρτήδειος.

* ἐκ γὰρ ἀνόμων ὕπνων τέκνα γε- 6
νόμενα μαρτύρια εἰσὶ πονηρίας κατὰ γονέων ἐν ἐξετασμῷ αὐτῶν.

* δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ τελευτῆ- 7
σαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται.

* γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυ- 8
χρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ ἐτῶν μεμέτρηται.

* Et spado qui non operatus est in manu iniquitatem, nec cogitauit aduersus Dominum mala: dabitur enim illi fidei gratia electa, & fors in templo Domini acceptior. 14

* Bonorum enim laborũ fructus gloriosus, & quæ non concidit radix sapientiæ. 15

* Filij autem adulterorum non initiati erunt, et ab iniquo thoro semen exterminabitur. 16

* Si enim longæ vitæ fuerint, in nihilum computabuntur, & sine honore in nouissimis senectus illorum. 17

* Et si celeriter defuncti fuerint, non habebunt spem, nec in die agnitionis solatium. 18

* Nationis enim iniquæ diræ consummationes. 19

CAP. IIII.

1 MElior sterilitas filiorum cum virtute, immortalitas enim est in memoria illius, quoniam & apud Deum nota est & apud homines.

2 * Præsentémque imitantur eam, & desiderant recedẽtem, & in seculum coronata triumphat incoinquinatorũ præmiorum certamen vincens.

3 * Multigena autẽm impiorum multitudo non erit vtilis, & ex spurijs stolonibus nõ dabit radicẽ in profunditatẽ, neque stabile firmamentum collo-

4 cabit. *Et si enim in ramis ad tempus germinauerit, infirmiter ascendentia à vento commouebuntur, & à violentia ventorum eradicabuntur.

5 * Confringentur rami inconsummati, & fructus illorum inutilis, immaturus ad manducationem & ad nihilum aptus.

6 * Ex enim iniquis somnijs filij qui nascuntur, testes sunt nequitiæ aduersus parentes in quæstione sua.

7 * Iustus autem si præoccupatus fuerit morte, in refrigerio erit.

8 * Senectus enim venerabilis non diuturna, neque numero annorum computatur.

‡ *Canicies autem est sapientia hominibus, & ætas senectutis vita immaculata.*

‡ *Placēs Deo factus dilectus est, & viuens inter peccatores translatus est.*

‡ *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut dolus deciperet animam illius.*

‡ *Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit mētem sine malitia.*

‡ *Consummatus in breui expleuit tempora longa.*

‡ *Placita enim erat Domino anima ipsius; propter hoc properauit de medio iniquitatis.*

‡ *At populi videntes & non intelligentes, nec ponentes in intellectu tale, quoniam gratia & misericordia in sanctis eius, & obseruatio in electis eius.*

‡ *Condemnat iustus mortuus viuentes impios, & iuuentus cōsummata celerius longæuam senectutem iniusti.*

‡ *Videbunt enim finem sapientis, & nō intelligent quid decreuerit de ipso, & ad quid muniuit se Dominus.*

‡ *Videbunt & contemnent illos autem Dominus irridebit.*

‡ *Et erunt post hoc in ruinam sine horrore, & in contumeliā inter mortuos per seculū, quoniam disrumpet illos sine voce pronos, & commouebit illos à fundamentis, & vsque ad supremū desolabuntur, & erunt in dolore, & memoria eorum peribit.*

‡ *Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi, & arguent illos ex aduerso iniquitates ipsorum.*

CAP. V.

Vnc stabit in confidentia multa iustus contra faciem eorum, qui angustiauerunt eū, & irritantium labores eius.

‡ *Videntes turbabuntur timore vehemēti, & stupebūt in insperata salute. & dicent intra se pœnitentiam agentes,*

9 ‡ πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλίδωτος.

10 ‡ ἀρέσκος τῷ θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη.

11 ‡ ἡρπάγη μὴ ἡ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ.

12 ‡ βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον.

13 ‡ τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς.

14 ‡ ἀρεστὴ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας.

15 ‡ οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

16 ‡ κατακρίνει δίκαιος θανὼν σὺν ζῶντας ἀσεβεῖς, καὶ νεότης τελεσθεῖσα ταχέως πολυετῆς γῆρας ἀδίκου.

17 ‡ ὄψονται γὰρ τελευτὴν σοφοῦ, καὶ οὐ νοήσουσιν τί ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τί ἠσφαλίσατο ἑαυτὸν ὁ κύριος.

18 ‡ ὄψονται καὶ ἐξουθενήσουσιν· αὐτοὺς δὲ ὁ κύριος γελάσεται.

19 ‡ καὶ ἔσονται μετὰ τοῦτο εἰς πτῶμα ἄτιμον, καὶ εἰς ὕβριν ἐν νεκροῖς διαιώνος, ὅτι ῥήξει αὐτοὺς ἀφώνους πτηνεῖς, καὶ σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμελίων, καὶ ἕως ἐσχάτου χερσωθήσονται, καὶ ἔσονται ἐν ὀδύνῃ, καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν ἀπολεῖται.

20 ‡ ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἁμαρτημάτων αὐτῶν δειλοί, καὶ ἐλέγξει αὐτοὺς ἐξεναντίας τὰ ἀνομήματα αὐτῶν.

ε'.

1 ‡ Τότε στήσεται ἐν παρρησίᾳ πολλῇ ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτὸν καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ.

2 ‡ ἰδόντες ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας· καὶ ἐρροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες.

9 ‡ Cani autē sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata. 10 ‡ Placens Deo factus dilectus, & viuens inter peccatores trāslatus est. 11 ‡ Raptus est, ne Heb. 11. 5
C malitia mutaret intellectū eius, aut ne fictio deciperet 12 animam illius. ‡ Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum sine malitia. 13 ‡ Consummatus in breui expleuit tēpora multa. 14 ‡ Placita enim erāt Deo anima illius; propter hoc properauit educere illū de medio iniquitatū. 15 ‡ Populi autem videntes, & nō intelligentes, nec ponentes in præcordiis talia: quoniā gratia Dei & misericordia est in sanctos eius, & respectus super electos 16 illius. ‡ Condemnat autē
D iustus mortuus viuos impios; & iuuētus celerius cōsummata, longam vitā in- 17 iusti. ‡ Videbūt enim finē sapientis, & non intelliget quid cogitauerit de illo De', & quare minuerit illū Dñs. 18 ‡ Videbunt enim, & contemnent eum; illos autem 19 Deus irridebit. ‡ Et erunt post hæc decidētes sine honore, & in contumelia inter mortuos in perpetuū: quoniam disrumpet illos infla-tos sine voce, & cōmouebit illos à fundamentis, & vsq; ad supremum desolabūtur. & erunt gementes, & memoria illorū periet. 20 ‡ Venient in cogitatione peccatorū suorū timidi, & traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsorum. CAP. V.

1 TVnc stabunt iusti in magna constantia aduersus
A eos qui se angustiauerūt, & q abstulerūt labores eorū. 2 ‡ Videntes turbabūtur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis.

‡ Gementes præ angustia; spiritus, dicētes intra se, pœnitentiā agentes, & præ angustia spiritus gemētes: Hi sunt quos habuim' aliquādo in derisum, & in similitudinē improperij. ‡ Nos insensati vitā illorū æstimabamus insaniā, & finē illorū sine honore. ‡ Ecce quomodo cōputati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorū est! ‡ Ergo erauimus à via veritatis, & iustitiæ lumē nō luxit nobis, & Sol intelligentiæ non est ortus nobis. ‡ Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauim' vias difficiles, viam autem Dñi ignorauimus. ‡ Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarū iactātia quid contulit nobis? ‡ Trāsierunt omnia illa tanquā vmbra, & tanquā nuncius præcurrēs. ‡ Et tanquā nauis quæ pertrāsit fluctuantē aquā; cuius cùm præterierit, non est vestigiū inuenire, neq; semitā carinę illius in fluctib'. ‡ Aut auis quæ transuolat in aëre, cui' nullū inuenitur argumētū itineris illius, sed tātum sonitus alarū verberās leuem ventū, & scindens per vim itineris aërē, commotis alis trāsuolauit. & post hoc nullum signū inuenitur itineris illius. ‡ Aut tanquā sagitta emissa in locum destinatum, diuisus aër cōtinuò in se reclusus est, vt ignoretur transitus illius. ‡ Sic & nos nati, continuò desiuimus esse. ‡ Et virtutis quidem nullū signū valuimus ostēdere; in malignitate aūt nostra consumpti sumus. ‡ Talia dixerunt in inferno hi, q peccauerunt, quoniam spes impij tanquā lanugo est, quę à vento tollitur, & tanquā spuma gracilis quæ à procella dispergitur, & tanquam fumus qui à vento diffusus est, & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis.

‡ καὶ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος στενάξονται ἐρροῦσιν, οὗτοι οἳ ποτὲ ἦμεν εἰς γέλωτα καὶ εἰς παραβολὴν ὀνειδισμοῦ.

‡ ἡμεῖς ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ ἐλογισάμεθα μανίαν, καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ ἄτιμον.

‡ πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς θεοῦ, καὶ ἐν ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν;

‡ ἄρα ἐπλανήθημεν ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν.

‡ ἀνομίας ἐνεπλήσθημεν τελέοις καὶ ἀπωλείας, καὶ διωδεύσαμεν ἐρήμους ἀβάτους, τὴν δὲ ὁδὸν κυρίου οὐκ ἐγνωμεν.

‡ τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερηφανία; καὶ τί πλοῦτος μετ' ἀλαζονίας συμβέβληται ἡμῖν;

‡ παρῆλθον ἐκεῖνα πάντα ὡσεὶ σκιὰ καὶ ὡς ἀγγελία παροδεύουσα.

‡ ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον ὕδωρ, ἧς διαβάσης οὐκ ἔστιν ἴχνος δρόμου, οὐδὲ ἀτεράπον πορείας αὐτῆς ἐν κύμασιν.

‡ ἢ ὡς ὄρνεα διαπετόμενα ἀέρα οὐδεὶς διίσταται τεκμήριον πορείας. πληγὴ δὲ ταρσῶν μαστιζόμενον πνεῦμα κοῦφον καὶ ἀριζόμενον βίᾳ ῥοίζῳ, κινηθέντων πτερύγων διωδεύθη· καὶ μετὰ τοῦτο οὐχ εὑρέθη σημεῖον ἐπιβάσεως ἐν αὐτῷ.

‡ ἢ ὡς βέλος βληθέντος ἐπὶ σκοπόν, τμηθεὶς ὁ ἀὴρ διΐστεται εἰς ἑαυτὸν συνελθεῖν, ὡς ἀγνοῆσαι τὴν δίοδον αὐτοῦ.

‡ οὕτως καὶ ἡμεῖς γενηθέντες οὐκ ἐλείπομεν.

‡ καὶ ἀρετῆς μὲν σημεῖον εἰπεῖν οὐκ εἴχομεν δεῖξαι· ἐν δὲ τῇ κακίᾳ ἡμῶν κατεδαπανήθημεν.

‡ ὅτι ἐλπὶς ἀσεβοῦς ὡς φερόμενος χνοῦς ὑπὸ δρίμυος, καὶ ὡς πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή, καὶ ὡς καπνὸς ὑπὸ δρίμυος διελύθη, ἢ καὶ ὡς μνεία καταλύτου μονοημέρου παρώδευσε.

3 ‡ *Et præ angustia spiritus gemēt & dicent, Hic erat quem habuimus aliquando in derisum & in similitudinem improperij.*

4 ‡ *Stulti vitam illius æstimauimus insaniam; & finem illius sine honore.*

5 ‡ *Quomodo computatus est in filiis Dei, & in sanctis sors illius est!*

6 ‡ *Ergo errauimus à via veritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis, & Sol iustitiæ non ortus est nobis.*

7 ‡ *Iniquitatis impleti sumus vijs & perditionis, & perambulauimus deserta inaccessibilia; at viam Domini non nouimus.*

8 ‡ *Quid profuit nobis superbia? & quid diuitiæ cum iactantia contulerunt nobis?*

9 ‡ *Transierunt illa omnia tanquam vmbra, & tanquam nuntius percurrens.*

10 ‡ *Tanquam nauis quæ pertransit fluctuantem aquam; cuius cùm præterierit, non est vestigiū inuenire, neque semitā itineris illius in fluctibus.*

11 ‡ *Aut veluti auis transuolantis aerem nullum inuenitur argumentum itineris: ictus autem alarum verberatum ventum leuem & scissum vi stridoris, commotis alis pertransijt: & post hoc non inuentum est signum processus in eo.*

12 ‡ *Aut tanquam sagitta missa in scopū, diuisus aer continuo in se resolutus est, vt ignoretur transitus illius.*

13 ‡ *Sic & nos nati desiuimus.*

14 ‡ *Et virtutis quidem signum nullum valuimus ostendere: in autem malignitate nostra consumpti sumus.*

15 ‡ *Quoniam spes impij tanquam quæ tollitur lānugo à vento, et tanquā spuma à procella impulsa gracilis, & tanquam fumus à vento diffusus est, aut & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereūt.*

‡ *Iusti autem in seculum viuunt, & in Domino merces eorum, et cogitatio ipsorũ apud Altissimum.*

‡ *Idcircò accipient regnum decoris & diadema speciei de manu Domini, quoniam dextera sua proteget eos, & brachio defendet illos.*

‡ *Accipiet armaturam zelum illius, & armabit creaturam ad vltionem inimicorum.*

‡ *Induet thoracem iustitiam, & circumponet galeam iudicium simplex.*

‡ *Sumet scutum inexpugnabile æquitatem.*

‡ *Acuet autem duram iram in gladium; pugnabit verò cum illo mundus contra stultos.*

‡ *Ibunt directæ emissiones fulgurũ, & tanquam à bene curuato arcu nubium ad scopum insilient.*

‡ *Et à petras iaciente ira plenæ mittentur grandines. excandescet in illos aqua maris; flumina verò inundabunt duriter.*

‡ *Stabit contra illos spiritus virtutis, & tanquam turbo venti ventilabit illos, & desolabit omnem terram iniquitas, & malignitas euertet sedes potentium.*

CAP. VI.

*

ΑΚούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ συνέτε, μάθετε δικασαὶ περάτων γῆς.

‡ ἐνωτίσασθε ⓐ κρατοῦντες πλήθεσι καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν.

‡ ὅτι ἐδόθη ἀπὸ κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία ἀπὸ ὑψίστου, ὃς ἐξετάσει τὰ ἔργα ὑμῶν καὶ τὰς βουλὰς διερευνήσει.

‡ ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ βασιλείας οὐκ ἐφυλάξατε νόμον, ἢ ὠφείλετε ὀρθῶς, οὐδὲ ἐφυλάξατε τὸ τοῦ θεοῦ ἐπορεύθητε.

‡ φρικτῶς καὶ ταχέως ἐπιστήσεται ὑμῖν, ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται.

‡ ὁ γὰρ ἐλάχιστος συγγνωστὸς ἐστι ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται.

‡ οὐ γὰρ ὑποστελεῖται πρόσωπον ὁ πάντων δεσπότης, οὐδὲ ἐντραπήσεται μέγεθος· ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίησεν, ὁμοίως τὴν πρόνοιαν ἔχει περὶ πάντων.

‡ τοῖς δὲ κρατίστοις ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα.

‡ πρὸς ὑμᾶς οὖν ὦ τύραννοι ⓐ λόγοι μου, ἵνα μάθητε σοφίαν καὶ μὴ παραπέσητε.

‡ ⓐ γὰρ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια ὁσιωθήσονται, καὶ ⓐ διδαχθέντες αὐτὰ ἀπολογίαν εὑρήσουσιν.

‡ ἐπιθυμήσατε οὖν τῶν λόγων μου, ποθήσατε καὶ παιδευθήσεσθε.

‡ λαμπρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ σοφία, καὶ ἀχρόνως θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγαπώντων αὐτήν, καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ τῶν ζητούντων αὐτήν.

‡ φθάνει δὲ ἐπιθυμοῦντας προγνωσθῆναι.

‡ ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτὴν οὐ κοπιάσει, παρεδρεύοντα γὰρ εὑρήσει τῶν πυλῶν αὐτοῦ.

‡ τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ αὐτῆς φρονήσεως τελείας· καὶ ὁ ἀγρυπνήσας διὰ αὐτὴν ταχέως ἀμέριμνος ἔσται.

‡ ὅτι ἀξίους αὐτῆς αὐτὴ περιέρχεται ζητοῦσα, καὶ ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται αὐτοῖς ἱλαρῶς, καὶ ἐν πάσῃ προνοίᾳ ἀπαντᾷ αὐτοῖς.

‡ ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἡ ἀληθεστάτη παιδείας ἐπιθυμία.

‡ φροντὶς δὲ παιδείας ἀγάπη, ἀγάπη δὲ τήρησις νόμων αὐτῆς· προσοχὴ δὲ νόμων βεβαίωσις ἀφθαρσίας.

‡ ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ θεοῦ.

‡ ἐπιθυμία γὰρ ἀρᾷ σοφίας διάγει ἐπὶ βασιλείων.

‡ *Iusti aũt in perpetuum viuẽt, & apud Dominũ est merces eorũ, & cogitatio illorũ apud Altissimũ.* ‡ *Ideò accipient regnũ decoris & diadema speciei de manu Dñi, quoniam dextera sua teget eos, & in brachio sancto suo defendet illos.* ‡ *Et accipiet armaturã zelus illius, & armabit creaturã ad vltionẽ inimicorum.* ‡ *Induet pro thorace iustitiam, & accipiet pro galea iudiciũ certum.* ‡ *Sumet scutum inexpugnabile æquitatem:* ‡ *Acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos.* ‡ *Ibunt directè emissiones fulgurũ, & tanquam à bene curuato arcu nubiũ exterminabuntur, & ad certum locũ insilient.* ‡ *Et à petrosa ira plenæ mittentur grãdines, excandescet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter.* ‡ *Cõtra illos stabit spiritus virtutis, & tanquã turbo venti diuidet illos, & ad eremũ perducet omnẽ terram iniquitatis illorum, & malignitas euertet sedes potentium.* Eccles.

CAP. VI.

1 *MElior est sapiẽtia quàm vires, & vir prudens quàm fortis.* Iacob.

2 ‡ *Audite ergo reges & intelligite: discite iudices finium terræ.* ‡ *Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum.*

5 ‡ *Quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur.*

5 ‡ *Quoniam cùm essetis ministri regni illius, non rectè iudicastis, nec custoditis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis.*

6 ‡ *Horrendè & citò apparebit vobis, quoniam iudicium durissimũ in his qui præsunt, fiet.* ‡ *Exiguo enim 7 cõceditur misericordia, potentes autẽ potẽter tormẽta patientur.* ‡ *Non enim subtrahet 8 personã cuiusquam B Deus, qui est omnium dominator, nec verebitur magnitudiné cuiusquã, quoniam pusillũ & magnũ ipse fecit, & æqualiter est illi cura de omnib⁹.* ‡ *Fortioribus 9 aũt fortior instat cruciatio.*

‡ *Ad vos ergo reges sunt 19 hi sermones mei, vt discatis sapientiam, & ne excidatis.* ‡ *Qui enim custodierint iu- 11 stitiam, iustè iudicabuntur; & qui didicerint iusta, inuenient quid respondeant.*

‡ *Cõcupiscite ergo sermo- 12 nes meos, & habebitis disciplinã.* ‡ *Clara 13 est, & quæ nunquam marcescit, sapientia, & facilè videtur ab his, qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui C quærunt illam.* ‡ *Præoccu- 14 pat qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat.* ‡ *Qui 15 de luce vigilauerit ad illã, non laborabit: assidentem enim illam foribus suis inueniet.*

‡ *Cogitare ergo de illa, sen- 16 sus est consummatus: & qui vigilauerit propter illã, citò erit securus.* ‡ *Quoniam di- 17 gnos se circuit ipsa quærẽs, & in viis suis ostendet se illis hilariter, & in omni prouidẽtia occurret illis.* ‡ *Initium enim illius veri- 18 simа est disciplinę concupiscẽtia.* ‡ *Cura ergo disciplinæ di- 19 lectio est, & dilectio custo- D dia legum illius est. Custoditio autẽ legum, consummatio incorruptionis est.* ‡ *Incorruptio autem fa- 20 cit esse proximum Deo.* ‡ *Concupiscentia itaque 21 sapientiæ deducit ad regnũ perpetuum.*

6 ‡ *Horrendè & citò instabit vobis, quoniam iudicium durum in his qui præsunt, fit.*

7 ‡ *Nam minimus dignus est misericordia; potentes autem potenter tormenta patientur.*

8 ‡ *Non enim subtrahet personam omnium dominator, nec verebitur magnitudinem, quoniam paruum & magnum ipse fecit, æqualitérque curam gerit de omnibus.*

9 ‡ *At fortibus fortis instat scrutatio.*

10 ‡ *Ad vos ergo reges sermones mei, vt discatis sapientiam, & ne excidatis.*

11 ‡ *Qui enim custodierint iustè iusta, iustè iudicabuntur; & qui edocti fuerint ea, inuenient responsionem.*

12 ‡ *Concupiscite ergo sermones meos, optate & erudiemini.*

13 ‡ *Clara & quæ nunquam marcescit, est sapientia, & facilè videtur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam.*

14 ‡ *Præoccupat cupientes vt prænoscatur.*

15 ‡ *Qui manè surrexit ad illam, non laborabit; assidentem enim inueniet foribus suis.*

16 ‡ *Nam cogitare de illa scientiæ consummatio; & qui vigilauerit propter eam, citò securus erit.*

17 ‡ *Quoniã dignos se ipsa circuit quærens, & in vijs apparet illis hilariter, & in omni excogitatione occurrit illis.*

18 ‡ *Initium enim illius verissima disciplinæ concupiscentia.*

19 ‡ *Cura autem disciplinæ, dilectio; dilectio autem custodia legumillius: attentio autem legum cõfirmatio incorruptionis.*

20 ‡ *Incorruptio autem propè esse facit Deum.*

21 ‡ *Concupiscentia enim igitur sapientiæ deducit ad regnum.*

‡ *Si ergo delectamini in se-* 22
dibus & sceptris reges popu-
lorum, honorate sapientiam, vt
in seculum regnetis. ** 23

‡ *Quid autem est sapientia* 24
& quemadmodum facta sit,
referam, & non abscondam
vobis mysteria; sed ab initio na-
tiuitatis inuestigabo, & ponam
in perspicuum scientiam eius,
& non præteribo veritatem.

‡ *Neque quidem cum inui-* 25
dia tabescẽte iter habebo, quo-
niam iste non erit particeps sa-
pientiæ. ‡ *Multitudo aũt sapien-* 26
tum salus mundi, & rex sa-
piens stabilimentum populi.

‡ *Quamobrem accipite di-* 27
sciplinam verbis meis, & vti-
litatem habebitis.

CAP. VII.

SVm quidem & ego mortalis 1
homo æqualis omnibus, &
terrigenæ à genere primo facti:

‡ *Et in ventre matris figu-* 2
ratus sum caro decem mensium
tempore, coagulatus in sangui-
ne de semine viri & delecta-
mento somno conueniente.

‡ *Et ego autem natus traxi* 3
communem nobis aërem, & in
similiter passam decidi terram.
primam vocem similem omni-
bus emisi plorans.

‡ *In inuolumentis nutritus* 4
sum & curis.

‡ *Nullus enim rex aliud ha-* 5
buit natiuitatis initium.

‡ *Vnus autem omnium in-* 6
troitus ad vitã, exitúsq; æqua-
lis. ‡ *Propter hoc optaui,* & 7
scientia data est mihi; inuocaui
et venit mihi spiritus sapiẽtiæ.

‡ *Præposui illam sceptris &* 8
thronis, & diuitias nihil æsti-
maui in comparatione illius.

‡ *Neque comparaui illi lapi-* 9
dem pretiosum, quoniam omne
aurum in conspectu ipsius are-
na exigua, & tanquam lutum
æstimabitur argentum in con-
spectu illius.

‡ *Super salutem & speciem* 10
dilexi illam, & proposui illam
pro luce habere, quoniã inquie-
tum quod ex hac lumen.

‡ εἰ οὖν ἥδεσθε θρόνοις καὶ σκήπτροις τύραννοι λαῶν, τιμήσατε σοφίαν, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε. ** 22

‡ τί δέ ἐστι σοφία καὶ πῶς ἐγένετο, ἀπαγγελῶ, καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυστήρια, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως ἐξιχνιάσω, καὶ θήσω εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν γνῶσιν αὐτῆς· καὶ ἃ μὴ παρεδράμω τὴν ἀλήθειαν. 23

‡ οὔτε μὴν φθόνῳ τηκόμενος συνοδεύσω, ὅτι οὐδεὶς οἰκονομήσει σοφίᾳ 24

‡ πλῆθος δὲ σοφῶν σωτηρία κόσμου, καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐσταθεία δήμου. ‡ ὥστε παιδεύεσθε τοῖς ῥήμασί μου, καὶ ὠφεληθήσεσθε. 25 26 27

ζ.

‡ Εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος ἴσος ἅπασι, καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος πρωτοπλάστου. 1

‡ καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλύφην σαρξ δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ, παγεὶς ἐν αἵματι ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ ἡδονῆς ὕπνου συνελθούσης. 2

‡ καὶ ἐγὼ ὁ γρύμενος ἔσπασα τὸν κοινὸν ἡμῖν ἀέρα, καὶ πρὸς τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσα γλῶ πρώτιμον φωνὴν τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἦκα κλαίων. 3

‡ ἐν παργάνοις ἀνετράφην καὶ ἐν φροντίσιν. 4

‡ ὑδεὶς γὰρ βασιλεὺς ἑτέραν ἔσχε γενέσεως ἀρχήν. ‡ μία τοῖς πᾶσιν εἴσοδος εἰς τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση. 5 6

‡ διὰ τοῦτο ἠυξάμην, καὶ φρόνησις ἐδόθη μοι, ἐπεκαλεσάμην καὶ ἦλθέ μοι πνεῦμα σοφίας. 7

‡ προέκρινα αὐτὴν σκήπτρων καὶ θρόνων, καὶ πλοῦτον οὐδὲν ἡγησάμην ἐν συγκρίσει αὐτῆς. 8

‡ οὐδὲ ὡμοίωσα αὐτῇ λίθον τίμιον, ὅτι ὁ πᾶς χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ψάμμος ὀλίγη, καὶ ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον αὐτῆς. 9

‡ ὑπὲρ ὑγίειαν καὶ εὐμορφίαν ἠγάπησα αὐτὴν, καὶ προειλάμην αὐτὴν ἀντὶ φωτὸς ἔχειν, ὅτι ἀκοίμητον τὸ φῶς τούτης φέγγος. 10

22 ‡ Si ergo delectamini se-
D dibus & sceptris, ô reges po-
puli, diligite sapientiam, vt
23 in perpetuũ regnetis. ‡ Di-
ligite lumẽ sapientię omnes
24 qui præsidetis populis. ‡ Quid
est aũt sapiẽtia, & quemad-
modũ facta sit, referam, &
non abscondã vobis sacra-
méta Dei; sed ab initio na-
tiuitatis inuestigabo, & po-
nã in lucé scientiã illius, &
25 nõ præteribo veritatẽ. ‡ Ne-
que cum inuidia tabescẽte
iter habebo, quoniam talis
homo nõ erit particeps sa-
26 pientiæ. ‡ Multitudo aũt sa-
piẽtiũ, sanitas est orbis terra-
rũ: & rex sapiens, populi
27 stabilimentũ est. ‡ Ergo ac-
cipite disciplinã per sermo-
nes meos, et proderit vobis.

CAP. VII.

1 A SVm quidem & ego mor-
talis homo, similis omni-
bus, & ex genere terreno il-
2 lius qui prior factus est. ‡ Et
in ventre matris figuratus
sum caro; decẽ mensiũ tem-
pore coagulatus sum in san
guine, ex semine hominis,
& delectaméto somnicóue-
3 niẽte. ‡ Et ego natus accepi
cõmunẽ aerẽ, & in similiter
factã decidi terrã, & primã
vocẽ similẽ omnibus emisi
4 plorãs. ‡ In inuolumẽtis nu-
tritus sum, & magnis curis;
5 ‡ Nemo enim ex regibus
aliud habuit natiuitatis ini
6 tium. ‡ Vnus ergo introitus
est omnib⁹ ad vitã, & similis
7 exitus. ‡ Propter hoc opta-
ui, & datus est mihi sensus;
& inuocaui, & venit in me
8 spiritus sapientiæ. ‡ Et præ-
posui illã regnis & sedibus,
& diuitias nihil esse dixi in
9 cõparatione illius. ‡ Nec cõ-
paraui illi lapidem precio-
sum, quoniã omne aurũ in
cõparatione illius, arena est
B exigua, & tanquã lutũ æsti-
10 Super salutem & speciem
D capiat omnes spiritus intel-
ligibiles, mundus, subtilis.

mabitur argentũ in conspectu illius. dilexi illam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius.

‡ Venerunt aũt mihi om- 11
nia bona pariter cum illa, &
innumerabilis honestas per
manus illius. ‡ Et lętat⁹ sum 12
in omnibus, quoniã antece
debat me ista sapientia, &
ignorabã, quoniã bonorũ
omnium mater est. ‡ Quam 13
sine fictione didici, & sine
inuidia cõmunico, & hone-
statem illius nõ abscondo.

‡ Infinitus enim thesaurus 14
est hominibus; quo qui vsi
sunt, participes facti sunt a-
micitiæ Dei, propter disci-
plinæ dona commendati.

‡ Mihi aũt dedit Deus di- 15
cere ex sentẽtia, & præsume-
re digna horũ quę mihi dã-
tur, quoniã ipse sapientiæ
dux est, & sapientũ emẽda-
tor. ‡ In manu enim illius 16
& nos & sermones nostri, &
omnis sapientia, & operum
scientiæ disciplina. ‡ Ipse e- 17
nim dedit mihi horũ quæ C
sunt, scientiã verã, vt sciam
dispositionẽ orbis terrarũ,
& virtutes elemẽtorũ. ‡ Initi- 18
tiũ & cósummationẽ & me-
dietatẽ temporũ, vicissitu-
dinũ permutationes, & cõ-
summationes temporum;

‡ Et morum mutationes, 19
diuisiones tẽporũ, anni cur-
sus & stellarũ dispositiones;

‡ Naturas animaliũ, & iras 20
bestiarum, vim vẽtorum, &
cogitationes hominum, dif
ferentias virgultorũ, & vir-
tutes radicũ. ‡ Et quęcunq; 21
sunt abscõsa & improuisa,
didici. omniũ enim artifex
docuit me sapientia. ‡ Est 22
enim in illa spiritus intelli-
gẽtia sanctus, vnicus, mul-
tiplex, subtilis, disert⁹, mo-
bilis, incoinquinatus, cer-
tus, suauis, amans bonum,
acutus, qui nihil vetat bene
facere; ‡ Humanus, beni- 23
gnus, stabilis, certus, secu-
rus, omnẽ habens virtutẽ,
omnia prospiciens, & qui

‡ ἦλθέ δέ μοι τὰ ἀγαθὰ ὁμοῦ πάντα σὺν αὐτῇ, καὶ ἀναρίθμητος πλοῦτος δι' αὐτῆς, καὶ πάντων αὐτῆς. 11

‡ εὐφράνθην δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι ἀὐτῶν ἡγεῖται σοφία· ἠγνόουν δὲ αὐτὴν μητέρα εἶναι τούτων. 12

‡ ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε μεταδίδωμι, τὸν πλοῦτον αὐτῆς οὐκ ἀποκρύπτομαι. 13

‡ ἀνέκλειπτός θησαυρός ἐστιν ἀνθρώποις, οἱ οἱ χρησάμενοι πρὸς θεὸν ἐστείλαντο φιλίαν διὰ τὰς ἐκ παιδείας δωρεὰς συσταθέντες. 14

‡ ἐμοὶ δὲ δέδωκεν ὁ θεὸς εἰπεῖν κατὰ γνώμην, καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν δεδομένων, ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς σοφίας ὁδηγός ἐστι καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. 15

‡ ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν πᾶσά τε φρόνησις καὶ ἐργαλεῖων ἐπιστήμη. 16

‡ αὐτὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων γνῶσιν ἀψευδῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν στοιχείων· 17

‡ ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων· 18

‡ τρόπων ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς καιρῶν, ἐνιαυτοῦ κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις. 19

‡ φύσεις ζώων καὶ θυμὰς θηρίων, πνευμάτων βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν. 20

‡ ὅσα τε ἔστι κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνων· ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις ἐδίδαξέ με σοφία. 21

‡ ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα νοερόν, ἅγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτόν, εὐκίνητον, τρανόν, ἀμόλυντον, σαφές, ἀπήμαντον, φιλάγαθον, ὀξύ, ἀκώλυτον, εὐεργετικόν· 22

‡ φιλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλές, ἀμέριμνον, παντοδύναμον, πανεπίσκοπον, καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν καθαρῶν λεπτοτάτων. 23

‡ πάσης γὰρ κινήσεως κινητικώτερον σοφία· διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. 24

11 ‡ *Venerunt autem mihi bo-*
na pariter omnia cum illa, &
innumerabiles diuitiæ in mani-
12 *bus eius.* ‡ *Lætatus sum autẽ in*
omnibus, quoniã eorum dux est
sapientia; ignorabam autem
ipsam matrem esse horum.
13 ‡ *Sine dolo quę didici, sine*
inuidiáque communico: diuitias
eius non abscondo.
14 ‡ *Indeficiens thesaurus est*
hominibus; quo qui vsi sunt, ad
Deum seposuerunt amicitiam,
propter quæ ex disciplina dona
commendati.
15 ‡ *Mihi autem dedit Deus*
dicere ex sententia, & cogitare
dignè de datis, quoniam ipse &
sapientiæ dux est & sapientum
16 *emendator.* ‡ *In enim manu illius &*
nos & sermones nostri omnisque
17 *sapiẽtia & opificiorũ scien-*
tia. ‡ *Ipse enim mihi dedit eo-*
rum quæ sunt scientiã veram,
vt scirem compositionem orbis
terrarum & operationem ele-
18 *mentorũ:* ‡ *Principium & con-*
summationem & medietatem
19 *temporum:* ‡ *Morũ mutatio-*
nes et permutationes tẽporum,
anni circulos & stellarũ dispo-
20 *sitiones.* ‡ *Naturas animaliũ et*
iras bestiarum, ventorum vi-
res & cogitationes hominum,
differentias plantarum et vir-
tutes radicum.
21 ‡ *Et quæcunque sunt ab-*
sconsa & perspicua, noui. nam
omnium artifex docuit me sa-
pientia.
22 ‡ *Est enim in ea spiritus in-*
telligens, sanctus, vnigenitus,
multiplex, subtilis, mobilis, in-
teger, incoinquinatus, manife-
stus, illesus, amans bonum, acu-
tus, expeditus, beneficus;
23 ‡ *Humanus, stabilis, firmus,*
securus, omnem habens virtu-
tem, omnia prospiciens, & ad
omnes capax spiritus intelligen
tes mundos subtilissimos.
24 ‡ *Omni enim motu mobilior*
sapientia: attingit autem &
capax est per omnia propter
munditiam.

24 Omnibus enim mobilibus mobilior est sapientia. Attingit autem vbiq; propter suam munditiam.

* *Vapor enim est Dei virtutis, & emanatio omnipotentis gloriæ sincera, ob hoc nihil inquinatum in eam incurrit.*
* *Splendor enim est lucis æternæ & speculum sine macula Dei operationis, & imago bonitatis eius.*
* *Vna autem existens omnia potest, & permanens in se omnia innouat, et per nationes in animas sanctas descendens, amicos Dei & prophetas constituit.*
* *Nihil enim diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia habitat.*
* *Est enim hæc speciosior Sole, & super omnem stellarum dispositionem, luci comparata inuenitur prior.*
* *Huic quidē succedit nox; sapientiam autem non vincet malitia.*

CAP. VIII.

ATtingit autem à fine in finem fortiter, & disponit omnia vtiliter.
* *Hanc amaui & exquisiui à iuuentute mea, & quæsiui sponsam ducere mihi, & amator factus sum pulchritudinis illius.*
* *Generositatem glorificat, contubernium Dei habens, & omnium Dominus dilexit illam.*
* *Doctrix enim est Dei disciplinæ & electrix operum illius.*
* *Si autem diuitiæ sunt appetibilis possessio in vita, quid sapientia locupletius omnia operante?*
* *Si autem prudentia operatur, quis eorum quæ sunt quàm illa magis est artifex?*
* *Et si iustitiam diligit quis, labores huius sunt virtutes. sobrietatem enim & prudentiam edocet, iustitiam & fortitudinem; quibus vtilius nihil est in vita hominibus.*

25 * ἀτμὶς γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ ἀπόρροια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής· διὰ τοῦτο οὐδὲν μεμιασμένον εἰς αὐτὴν παρεμπίπτει.
26 * ἀπαύγασμα γάρ ἐστιν φωτὸς ἀϊδίου, καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ.
27 * μία δὲ οὖσα πάντα δύναται, καὶ μένουσα ἐν ἑαυτῇ τὰ πάντα καινίζει, καὶ κατὰ γενεὰς εἰς ψυχὰς ὁσίας μεταβαίνουσα, φίλους θεοῦ καὶ προφήτας καταστρώνυσι.
28 * οὐδὲν γὰρ ἀγαπᾷ ὁ θεός, εἰμὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα.
29 * ἔστι γὰρ αὕτη εὐπρεπεστέρα ἡλίου, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀστέρων θέσιν φωτὶ συγκρινομένη, εὑρίσκεται προτέρα.
30 * τούτῳ μὲν γὰρ διαδέχεται νύξ· σοφίας δὲ κακία οὐ κατισχύσει κακίας.

η'.

1 * Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας εὐρώστως, καὶ διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς.
2 * ταύτην ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότητός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ, καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτῆς.
3 * εὐγένειαν δοξάζει, συμβίωσιν θεοῦ ἔχουσα, καὶ ὁ πάντων δεσπότης ἠγάπησεν αὐτήν.
4 * μύστις γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης, καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ.
5 * εἰ δὲ πλοῦτός ἐστιν ἐπιθυμητὸν κτῆμα ἐν βίῳ, τί σοφίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα ἐργαζομένης;
6 * εἰ δὲ φρόνησις ἐργάζεται, τίς τῶν ὄντων αὐτῆς μᾶλλον ἐστι τεχνίτης;
7 * καὶ εἰ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι ταύτης εἰσὶν ἀρεταί· σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν ἐκδιδάσκει, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ ἀνθρώποις.

15 * Vapor est enim virtutis Dei, & emanatio quædā est claritatis omnipotentis Dei sincera, & ideo nihil inquinatū in eam incurrit.
16 * Candor est enim lucis æternæ, & speculū sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius. * Et
17 cùm sit vna, omnia potest; & in se permanens, omnia innouat, & per nationes in animas sanctas se transfert. amicos Dei & prophetas
18 constituit. * Neminem enim diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia inhabitat. * Est enim hæc speciosior Sole, & super omnē dispositionē stellarum, luci comparata inuenitur prior.
30 * Illi succedit nox: sapiētiam autem non vincit malitia.

CAP. VIII.

1 ATtingit ergo à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter.
2 * Hanc amaui & exquisiui à iuuētute mea, & quęsiui in sponsam mihi eam assumere, & amator factus
3 sum formæ illius. * Generositatem illius glorificat contubernium habēs Dei, sed & omnium Dominus dilexit illam.
4 * Doctrix enim est disciplinæ Dei, & electrix operum illius.
5 * Et si diuitiæ appetuntur in vita, quid sapientia locupletius, quæ operatur omnia?
6 * Si autem sensus operatur; quis horum, quæ sunt magis quàm illa, est artifex?
7 * Et si iustitiam quis diligit, labores huius magnas habent virtutes: sobrietatem enim & prudentiam docet, & iustitiam, & virtutem, quibus vtilius nihil est in vita hominibus.

* *Et si multitudine scientiæ desiderat quis, scit præterita, & de futuris æstimat. scit versutias sermonum & dissolutiones argumētorū, signa & monstra scit antequam fiant, & euentus temporum & seculorū.* * *Proposui ergo hanc adducere mihi ad conuiuandum, sciens quoniam mecū communicabit de bonis, & erit allocutio cogitationis & tędij mei.* * *Habebo propter hanc claritatē ad turbas, & honorē apud seniores.* * *Iuuenis & acutus inueniar in iudicio, & in conspectu potentium admirabilis ero, & facies principū mirabuntur me.* * *Tacentē me sustinebūt, loquentē me respiciēt, & sermocinante me plura, manus ori suo imponent.*
* *Præterea habebo per hanc immortalitatē, & memoriam æternā his qui post me futuri sunt, relinquam.*
* *Disponam populos, & nationes mihi erūt subditę.*
* *Timebūt me audientes reges horrēdi, et in multitudine videbor bonus, & in bello fortis. Intrans in domū meam, conquiescā cum illa.* *Nō enim habet amaritudinē conuersatio illius, nec tædiū conuictus illius, sed lætitiā & gaudiū.* *Hęc cogitans apud me, & commemorans in corde meo, quoniā immortalis est in cognitatione sapientia.* * *Et in amicitia illi⁹ delectatio bona, & in operibus manuum illius, honestas sine defectione, & in certamine loquelæ illius sapiētia, & prę claritas in cōmunicatione sermonū ipsius, circuibam quærens vt mihi illam assumerē.* Puer autē eram ingeniosus, & sortitus sum animā bonam. Et cùm essem magis bonus, veni ad corpus incoinquinatū. Et vt sciui quoniam aliter nō possem esse cōtinens, nisi Deus det, & hoc ipsum erat summa sapientia, scire cuius esset hoc donū; adij Dominum, & deprecatus sum illū, & dixi ex totis præcordijs meis.

* εἰ δὲ καὶ πολυπειρίαν ποθεῖ τις, οἶδε τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει, πάσαται τροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, σημεῖα καὶ τέρατα προγνώσεται, καὶ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων.
* ἔκρινα τοίνυν ταύτην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ συμβίωσιν, εἰδὼς ὅτι ἔσομαί σύμβουλος ἀγαθῶν, καὶ παραίνεσις φροντίδων καὶ λύπης.
* ἕξω δὲ αὐτὴν δόξαν ἐν ὄχλοις, καὶ τιμὴν παρὰ πρεσβυτέροις ὁ νέος.
* ὀξὺς εὑρεθήσομαι ἐν κρίσει, καὶ ἐν ὄψει δυνατῶν θαυμασθήσομαι.
* σιωπῶντά με περιμενοῦσι, καὶ φθεγξομένῳ προσέξουσι, καὶ λαλοῦντος πλείω, χεῖρα ποθήσουσι τὴν στόμα αὐτῶν.
* ἕξω δὲ αὐτὴν ἀθανασίαν, καὶ μνήμην αἰώνιον τοῖς μετ' ἐμὲ καταλείψω.
* διοικήσω λαούς, καὶ ἔθνη ὑποταγήσονταί μοι.
* φοβηθήσονταί με ἀκούσαντες τύραννοι φεικτοί, ἐν πλήθει φανοῦμαι ἀγαθὸς καὶ ἐν πολέμῳ ἀνδρεῖος· εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν μου προσαναπαύσομαι αὐτῇ.
* ὁμολογήσει γάρ μοι περὶ αὐτῆς ἡ συμβίωσις αὐτῆς, καὶ ἐν ὁμιλίαις αὐτῆς εὐφροσύνη καὶ χαρά.
* ταῦτα λογισάμενος ἐν ἐμαυτῷ, καὶ φρονίσας ἐν καρδίᾳ μου, ὅτι ἀθανασία ἐστὶν ἐν συγγενείᾳ σοφίας.
* καὶ ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγαθή, καὶ ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος ἀνεκλιπής, καὶ ἐν συγγυμνασίᾳ ὁμιλίας αὐτοῦ φρόνησις, καὶ εὐκλεια ἐν κοινωνίᾳ λόγων αὐτῆς, περιηγεῖν ζητῶν ἄνθρωπον λάβω αὐτὴν πρὸς ἐμαυτόν.
* παῖς δὲ ἤμην εὐφυής, ψυχῆς τε ἔλαχον ἀγαθῆς.
* μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς ὢν ἦλθον εἰς σῶμα ἀμίαντον.
* γνοὺς δὲ ὅτι οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής, ἐὰν μὴ ὁ θεὸς δῷ, καὶ τοῦτο δὲ τὸ φρονήσεως τὸ εἰδέναι τίνος ἦν χάρις, ὑπέτυχον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ, καὶ εἶπον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου.

8 * Si autem & experientiā desiderat quis, scit antiqua, & futura imaginatur, scit versutias sermonum & dissolutiones ænigmatum, signa & prodigia prægnoscit, & euentus opportunitatum & temporū.
9 * Proposui ergo hanc adducere mihi ad contubernium, sciens quoniam erit mihi consiliatrix bonorum, & admonitio cogitationum & tedij.
10 * Habebo propter eam gloriam in turbis, & honorem apud seniores iuuenis.
11 * Acutus inueniar in iudicio, et in cōspectu potētiū admirabilis ero.
12 * Tacentem me sustinebunt, & loquenti attendent, & loquente multum, manum imponent in os suum.
13 * Habebo per hanc immortalitatem; & memoriam æternam his qui post me, relinquā.
14 * Disponam populos, & nationes subditæ erunt mihi.
15 * Timebunt me audientes ty ranni horrendi, in multitudine videbor bonus & in bello fortis: intrans in domum meam
16 conquiescam cum illa. * Non enim habet amaritudinē conuersatio illius, nec tædiū conuictus illius, sed lætitiā & gaudium.
17 * Hæc cogitās apud me, & cōmemorans in corde meo, quoniam immortalitas est in cognatione sapientiæ.
18 * Et in amicitia illius delectatio bona, & in laboribus manuum illius diuitiæ sine defectione, & in certamine colloquij illius prudētia, & præclaritas in cōmunicatione sermonum ipsius, circuibam quærens vt sumerem illam ad me.
19 * Puer autē eram ingeniosus, animámque sortitus sum
20 bonam. * Magis aūt bonus existens veni ad corpus incoinquinatū.
21 * Cùm cognouissē aūt quoniā non aliter ero continēs, nisi Deus det, & hoc aūt erat prudentiæ scire cuius gratia, adij Dūm et deprecatus sum illū, & dixi ex toto corde meo.

CAP. IX.

DEus patrũ & Domine misericordiæ, qui fecisti omnia in verbo tuo, ‡ *Et sapientia tua constituisti hominem, vt dominaretur à te factarum creaturarum:*

‡ *Et disponat mundum in æquitate & iustitia, et in directione animæ iudicium iudicet:* ‡ *Da mihi tuarum sedium assistricem sapientiam; & ne me reprobaueris à pueris tuis.*

‡ *Quia ego seruus tuus, et filius ancillæ tuæ, homo infirmus & exigui temporis, & minor in intellectu iudicij & legũ.* ‡ *Etsi enim quis fuerit consummatus inter filios hominum, ea quæ est à te sapientia absente, in nihilum computabitur.*

‡ *Tu me elegisti regem populi tui, & iudicem filiorum tuorum & filiarum.*

‡ *Dixisti, ædificare templum in monte sancto tuo, et in ciuitate habitationis tuæ altare, similitudinem tabernaculi sancti, quod præparasti ab initio.*

‡ *Et tecum sapientia, quæ nouit opera tua, & quæ affuit, quando fecisti mundum; & quæ scit, quid placitũ in oculis tuis, & quid directũ in præceptis tuis.*

‡ *Emitte illam de sanctis cælis, & à sede gloriæ tuæ mitte illam, vt præsens mihi laboret, & sciam quid acceptum est apud te.* ‡ *Scit enim illa omnia, & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in gloria sua.* ‡ *Et erunt accepta opera mea, & disponam populũ tuum iustè, & ero dignus sedium patris mei.* ‡ *Quis enim hominũ cognoscet cõsiliũ Dei, aut quis cogitabit quid vult Deus?*

‡ *Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ prouidentiæ nostræ.*

ϑ΄.

1 ‡ Θεὲ πατέρων & κύριε τοῦ ἐλέους
ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου·
2 ‡ καὶ τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας
τὸν ἄνθρωπον, ἵνα δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ
σοῦ γενομένων κτισμάτων·
3 ‡ καὶ διέπῃ τὸν κόσμον ἐν ὁσιότητι
καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν εὐθύτητι ψυ-
χῆς κρίσιν κρίνῃ·
4 ‡ δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρε-
δρον σοφίαν, & μή με ἀποδοκιμάσῃς
ἐκ παίδων σου.
5 ‡ ὅτι ἐγὼ δοῦλός σος & υἱὸς τῆς
παιδίσκης σου, ἄνθρωπος ἀσθενὴς
καὶ ὀλιγοχρόνιος, & ἐλάσσων ἐν συ-
νέσει κρίσεως καὶ νόμων.
6 ‡ κἂν γάρ τις ᾖ τέλειος ἐν υἱοῖς
ἀνθρώπων, τῆς ἀπὸ σοῦ σοφίας ἀπού-
σης εἰς οὐδὲν λογισθήσεται.
7 ‡ σύ με προεῖλω βασιλέα λαοῦ
σου, καὶ δικαστὴν υἱῶν σου καὶ θυγα-
τέρων.
8 ‡ εἶπας, οἰκοδομῆσαι ναὸν ἐν ὄρει
ἁγίῳ σου, καὶ ἐν πόλει κατασκηνώ-
σεώς σου θυσιαστήριον, μίμημα σκη-
νῆς ἁγίας ἣν προητοίμασας ἀπ'
ἀρχῆς.
9 ‡ καὶ μετ' σοῦ ἡ σοφία ἡ εἰδυῖα τὰ
ἔργα σου, & παροῦσα ὅτε ἐποίησας
τὸν κόσμον, & συνεπιφθύσα, τί ἀρεστὸν
ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ τί εὐθὲς ἐν
ἐντολαῖς σου.
10 ‡ ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων
οὐρανῶν, & ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμ-
ψον αὐτήν, ἵνα συμπαρουσά μοι
κοπιάσῃ & γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι πα-
ρά σοι.
11 ‡ οἶδε γὰρ ἐκείνη τὰ πάντα, καὶ
συνιεῖ, καὶ ὁδηγήσει με ἐν τοῖς
πράξεσί μου σωφρόνως, καὶ φυλάξει με ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς.
12 ‡ & ἔσονται προσδεκτὰ τὰ ἔργα μου,
καὶ διακενῶ τὸν λαὸν σου δικαίως, &
ἔσομαι ἄξιος θρόνων πατρός μου.
13 ‡ τίς γὰρ ἀνθρώπων γνώσεται βου-
λὴν θεοῦ; ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέ-
λει ὁ θεός;
14 ‡ λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί,
καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν.

CAP. IX.

1 A DEus patrum meorum, & Domine misericordiæ, qui
2 fecisti omnia verbo tuo: ‡ Et sapientia tua constituisti hominem vt dominaretur creatu-
3 ræ, quæ à te facta est; ‡ Vt disponat orbem terrarum in æquitate, & iustitia, & in directione cordis iudiciũ iudicet:
4 ‡ Da mihi sedium tuarũ assistricem sapientiã, & noli me reprobare à pueris tuis.
5 ‡ Quoniam seruus tuus sum ego, & filius ancillę tuę, homo infirmus & exigui temporis, & minor ad intellectum iudi-
6 cij & legum. ‡ Et si quis erit consummatus inter filios hominum, si abfuerit ab illo sa-
B pientia tua, in nihilum computabitur.
7 ‡ Tu autem elegisti me regem populo tuo, & iudicem filiorum tuorum & filiarum.
8 ‡ Et dixisti me ædificare templũ in monte sancto tuo, & in ciuitate habitationis tuæ altare, similitudinẽ tabernaculi sancti tui, quod præpara-
9 sti ab initio. ‡ Et tecum sapientia tua, quæ nouit opera tua, qnæ & affuit tunc, cùm orbem terrarũ faceres; & sciebat quid esset placitum oculis tuis, & quid directum in
10 præceptis tuis. ‡ Mitte illam de cælis sanctis tuis, & à sede
C magnitudinis tuæ, vt mecum sit, & mecum laboret, vt sciam quid acceptum sit apud te.
11 ‡ Scit enim illa omnia & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in sua potentia.
12 ‡ Et erunt accepta opera mea, & disponam populum tuum iustè, & ero dignus sedium patris mei.
13 ‡ Quis enim hominũ poterit scire consilium Dei? aut quis poterit cogitare quid velit Deus?
14 ‡ Cogitationes enim mortalium timidę, & iucertæ prouidentiæ nostræ.

15 ‡ φθαρτὸν γὰρ σῶμα βαρύνει
ψυχὴν, καὶ βαθεῖ τὸ γεῶδες σκῆ-
νος νοῦν πολυφρόντιδα.
16 ‡ καὶ μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ
γῆς, & τὰ ἐν χερσὶν εὑρίσκομεν μετὰ
πόνου· τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς ἐξιχνίασε;
17 ‡ βουλὴν δέ σου τίς ἔγνω; εἰ μὴ
σὺ ἔδωκας σοφίαν, καὶ ἔπεμψας τὸ
ἅγιόν σου πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων,
18 ‡ καὶ ἔτως διωρθώθησαν αἱ τρί-
βοι τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἀρεστά σοι
ἐδιδάχθησαν ἄνθρωποι.
19 ‡ καὶ τῇ σοφίᾳ ἐσώθησαν.

ι΄.

1 ‡ Αὕτη πρωτόπλαστον πατέρα
κόσμου μόνον κτισθέντα διεφύλαξε.
2 ‡ καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ παρα-
πτώματος ἰδίου, ἔδωκέ τε αὐτῷ ἰσχὺν
κρατῆσαι ἁπάντων.
3 ‡ ἀποστὰς δὲ ἀπ' αὐτῆς ἄδικος
ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνοις στυ-
γνότητι θυμοῖς· 4 ‡ δι' ὃν κατακλυζο-
μένην γῆν πάλιν ἔσωσε σοφία, διὰ ξύ-
λου τὸν δίκαιον κυβερνήσασα.
‡ αὕτη & ἐν ὁμονοίᾳ πονηρίας
5 ἐθνῶν συγχυθέντων ἔγνω τὸν δίκαιον,
καὶ ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ θεῷ,
& ἐπὶ τέκνῳ σπλάγχνοις ἰσχυρὸν ἐ-
φύλαξεν. 6 ‡ αὕτη δίκαιον ἐξαπολ-
λυμένων ἀσεβῶν ἐρρύσατο φυγόντα
καταβάσιον πῦρ πενταπόλεως.
7 ‡ ἧς ἔτι μαρτύριον ἡ πονηρία
καπνιζομένη καθέστηκε χέρσος, καὶ
ἀτελέσιν ὥραις καρποφοροῦντα φυ-
τά, ἀπιστούσης ψυχῆς μνημεῖον ἑστη-
κυῖα στήλη ἁλός.
8 ‡ σοφίαν γὰρ παροδεύσαντες οὐ
μόνον ἐβλάβησαν τοῦ μὴ γνῶναι τὰ
καλά, ἀλλὰ & τῆς ἑαυτῶν ἀφεσύ-
νης ἀπέλειπον τῷ βίῳ μνημόσυνον,
ἵνα ἐν οἷς ἐσφάλησαν μὴ δυνηθῶσι
λαθεῖν.
9 ‡ σοφία δὲ σῴζει θεραπεύουσα
πάθους ἐν πόνῳ ἐρρύσατο.
10 ‡ αὕτη φυγάδα ὀργῆς ἀδελφοῦ
δίκαιον ὡδήγησεν ἐν τρίβοις ἀθείοις,
ἔδειξεν αὐτῷ βασιλείαν θεοῦ, & ἔδωκεν αὐτὸν ἐν μόχθοις & ἐπλήθυνε
σοῦ πόνους αὐτοῦ.

15 ‡ *Corruptibile enim corpus aggrauat animam, & onerat terrena habitatio mentẽ mul-*
16 *ta cogitantẽ.* ‡ *Et vix imaginamur quæ in terra, et quæ in manibus inuenimus cũ labore: quæ autẽ in cælis, quis*
17 *inuestigauit?* ‡ *Consilium autem tuum quis nouit? nisi tu dederis sapiẽtiam, & miseris sanctum tuum spiritum*
18 *de altissimis?* ‡ *Et sic correctæ sunt semitæ eorum qui in terra, & placita tibi docti*
19 *fuerũt homines.* ‡ *Et sapiẽtia saluati sunt.* CAP. X.

1 *HÆc primo formatũ patrem mundi, cùm solus esset creatus, custodiuit.*
2 ‡ *Et eduxit illum à delicto suo, dedítque illi fortitudinẽ*
3 *continendi omnia.* ‡ *Vt recessit aũt ab ea iniustus in ira sua, fratricidialibus deperijt*
4 *furoribus;* ‡ *Propter quem inundatã terrã iterũ saluauit sapientia, per contemptibile*
5 *lignũ iustũ gubernans.* ‡ *Hæc & in consensu nequitiæ gentium confusarũ nouit iustum, et cõseruauit ipsum sine querela Deo, & in filij viscerи-*
6 *bus fortem custodiuit.* ‡ *Hæc iustum pereuntibus impijs liberauit fugientem descendẽ-*
7 *tem ignẽ pentapolis.* ‡ *Cuius adhuc testimoniũ nequitiæ fumigabũda cõstitit deserta terra, & imperfectis tẽporibus fructus ferẽtes plantæ, incredulæ animæ memoria stãs colũ-*
8 *na salis.* ‡ *Sapientiã enim prætereuntes, nõ tantũ læsi sunt, quòd nõ cognouerũt bona, sed & suæ insipientiæ reliquerũt in vita memoriã, vt in quibus errauerunt neque latere*
9 *potuissent.* ‡ *Sapientia autem venerãtes illã, à doloribus li-*
10 *berauit.* ‡ *Hæc profugum iræ fratris iustũ deduxit in semitis rectis, ostendit illi regnum Dei, et dedit illi scientiã sanctorũ, locupletauit illum in laboribus, & multiplicauit labores illius.*

Translat. B. Hieron. CAP. X.

15 D ‡ Corpus enim quod corrũpitur, aggrauat animã, & terrena inhabitatio deprimit sen
16 sum multa cogitantem. ‡ Et difficile æstimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, inuenimus cum labore. quæ in cælis sunt aũt, quis inuestigabit? ‡ Sensum aũt tuũ
17 quis sciet, nisi tu dederis sapiẽtiam, & miseris spiritũ sanctũ tuũ de altissimis? ‡ Et si correctæ sint semitæ corũ qui sunt
18 in terris, & quæ tibi placẽt didicerint homines. ‡ Nam per
19 sapientiam sanati sunt, quicunque placuerũt tibi à principio. CAP. X.

1 HÆc, illũ qui primus formatus est à Deo pater or-
A bis terrarum, cùm solus esset creatus, custodiuit, & eduxit illũ à delicto suo. ‡ Et eduxit
2 illũ de limo terræ, & dedit illi virtutẽ continẽdi omnia. ‡ Ab
3 hac vt recesit iniustus in ira sua, per iram homicidij fraternitas deperijt. ‡ Propter quod
4 cũ aqua deleret terrã, sanauit iterũ sapiẽtia, per contẽptibile lignũ iustum gubernãs. ‡ Hæc
5 & in cõsensu superbię, cùm se nationes extulissent, sciuit iustum, & conseruauit sine querela Deo, & in filijs misericordiam fortẽ custodiuit. ‡ Hæc
6 B iustũ à pereuntibus impijs liberauit fugientẽ descendentẽ ignem in pentapolim. ‡ Quibus in testimonium nequitiæ
7 fumigabunda constat deserta terra, & incerto tẽpore fructus habẽtes arbores, & incredibilis animę memoria stãs figmẽtũ salis. ‡ Sapientiã enim præ-
8 tereũtes nõ tantũ in hoc lapsi sunt, vt ignorarẽt bona, sed & insipientiæ suę reliquerũt hominibus memoriã, vt in his q̃ peccauerunt, nec latere potuis-
9 sent. ‡ Sapientia aũt hos qui se obseruant, à doloribus liberabit. ‡ Hæc aũt profugum iræ
10 fratris iustũ deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi sciẽtiam sanctorum: honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius.

In superioritate inualescẽtiam in eum affuit, et ditauit illum. *Custodiuit illum ab inimicis, & ab insidiatoribus tutata est; et certamẽ forte vincere dedit illi, vt sciret, quoniam omniũ potentior est religio. *Hæc venditum iustum non dereliquit, sed à peccãto liberauit illum; descẽdit cum illo in lacum. *Et in vinculis non dimisit illũ, donec attulit illi sceptra regni, & potentiam imperantium ei: mendaces aũt ostendit eos qui vituperauerunt illum, et dedit illi gloriam æternam.

*Hæc populum iustum & semen sine defectu liberauit à natione prementium. *Intrauit in animam serui Dñi, & stetit cõtra reges horrendos in portentis & signis. *Reddidit iustis mercedem pietatis laborum suorum. deduxit eos in via mirabili, & fuit illis in velamentum die, & in flammã stellarũ nocte. *Transtulit illos per mare rubrum, & transuexit illos per aquam nimiam. *At inimicos illorum demersit, & à profunditate abyssi eduxit illos. *Ideo iusti expoliauerũt impios, & decãtauerunt Domine nomen sanctum tuum, & victricẽ tuam manũ laudauerũt pariter. *Quoniam sapiẽtia aperuit os mutorum; & linguas infantium posuit disertas.

CAP. XI.

*Direxit opera eorum in manu prophetæ sancti.

*Iter fecerunt per desertũ quod non habitatur, et in inaccessibilibus fixerunt tabernacula.

*Steterunt contra hostes, & inimicos vlti sunt.

*Sitierunt & inuocauerũt te, & data est illis de petra abrupta aqua, & sanitas sitis de lapide duro. *Per quæ enim cruciati sunt inimici illorum,

* ἐν πλεονεξίᾳ καταχυσίλων αὐτὸν παρέξη, καὶ ἐπλέπισεν αὐτόν.

* διεφύλαξεν αὐτὸν ἀπὸ ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ ἐνεδρευόντων ἠσφάλισε· καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβράβευσεν αὐτῷ, ἵνα γνῷ, ὅτι παντὸς δυνατώτερόν ἐστιν ἡ εὐσέβεια.

* αὕτη περαθεῖσα δίκαιον οὐκ ἐγκατέλειπεν, ἀλλ' ἐξ ἁμαρτίας ἐρρύσατο αὐτόν· συνκατέβη αὐτῷ εἰς λάκκον. * καὶ ἐν δεσμοῖς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἕως ἤνεγκεν αὐτῷ σκῆπτρα βασιλείας καὶ ἐξουσίαν τυραννούντων αὐτοῦ· ψευδεῖς δὲ ἔδειξε τοὺς μωμησαμένους αὐτόν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόξαν αἰώνιον.

* αὕτη λαὸν ὅσιον καὶ σπέρμα ἄμεμπτον ἐρρύσατο ἐξ ἔθνους θλιβόντων. * εἰσῆλθεν εἰς ψυχὴν θεράποντος κυρίου, καὶ ἀντέστη βασιλεῦσι φοβεροῖς ἐν τέρασι καὶ σημείοις.

* ἀπέδωκεν ὁσίοις μισθὸν ὁσιότητος κόπων αὐτῶν· ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ὁδῷ θαυμαστῇ, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σκέπην ἡμέρας, καὶ εἰς φλόγα ἀστέρων τὴν νύκτα. * διεβίβασεν αὐτοὺς θάλασσαν ἐρυθρὰν, καὶ διήγαγεν αὐτοὺς διὰ ὕδατος πολλοῦ.

* τοὺς δὲ ἐχθροὺς αὐτῶν κατέκλυσε, καὶ ἐκ βάθους ἀβύσσου ἀνέβρασεν αὐτούς.

* διὰ τοῦτο δίκαιοι ἐσκύλευσαν ἀσεβεῖς, καὶ ὕμνησαν κύριε τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου, τὴν ὑπέρμαχόν σου χεῖρα ἤνεσαν ὁμοθυμαδόν·

* ὅτι ἡ σοφία ἤνοιξε στόμα κωφῶν, καὶ γλώσσας νηπίων ἔθηκε τρανάς.

ια'.

* Εὐώδωσε τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν χειρὶ προφήτου ἁγίου.

* διώδευσαν ἔρημον ἀοίκητον, καὶ ἐν ἀβάτοις ἔπηξαν σκηνάς.

* ἀντέστησαν πολεμίοις, καὶ ἐχθροὺς ἠμύναντο.

* ἐδίψησαν καὶ ἐπεκαλέσαντό σε, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ, καὶ ἴαμα δίψης ἐκ λίθου σκληροῦ. * δι' ὧν γὰρ ἐκολάσθησαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν,

* In fraude circumuenientiũ illum affuit illi, & honestum fecit illum. *Custodiuit illũ ab inimicis, & à seductoribus tutauit illũ, & certamen forte dedit illi vt vinceret, & sciret quoniã omniũ potẽtior est sapientia. *Hæc venditũ iustũ nõ dereliquit, sed à peccatoribus liberauit eũ, descenditque cũ illo in foueam. *Et in vinculis nõ dereliquit illũ, donec afferret illi sceptrum regni, & potentiã aduersus eos, qui eũ deprimebãt, & mẽdaces ostẽdit qui maculaueruut illũ, & dedit illi claritatem æternam.

*Hæc populũ iustũ, & semẽ sine querela, liberauit à nationibus, quæ illũ deprimebant. *Intrauit in animã serui Dei, & stetit cõtra reges horrendos in portẽtis & signis. *Et reddidit iustis mercedẽ laborum suorum, & deduxit illos in via mirabili, & fuit illis in velamẽto diei, & in luce stellarum per noctẽ. *Et transtulit illos per mare rubrũ, & transuexit illos per aquã nimiã. *Inimicos aũt illorũ demersit in mare, & ab altitudine inferorum eduxit illos. *Ideò iusti tulerũt spolia impiorũ, & decantauerunt, Dñe, nomen sanctũ tuũ, & victricẽ manũ tuã laudauerunt pariter. *Quoniã sapientia aperuit os mutorũ, & linguas infantium fecit disertas.

CAP. XI.

*Direxit opera eorũ in manibus prophetæ sancti.

*Iter fecerũt per desertã, quę non habitantur, & in locis desertis fecerunt casas.

*Steterunt contra hostes, & de inimicis se vindicauerunt.

*Sitierunt & inuocauerunt te, & data est illis aqua de petra altissima, & requies sitis de lapide duro.

*Per quæ enim pœnas passi sunt inimici illorum à defectione potus sui, in eis cùm abundarent filij Israel, lætati sunt:

*Per hæc cùm illis deessent, bene cum illis actum est.

*Nam pro fonte quidem sempiterni fluminis, humanum sanguinem dedisti iniustis. *Qui cùm minuerentur in traductione infantium occisorum, dedisti illis abundantem aquam inspperatè; *Ostendens per sitim quæ tunc fuit, quemadmodũ tuos exaltares, & aduersarios illorũ necares. *Cùm enim tentati sunt, & aduersarios cum misericordia disciplinã accipiẽtes, scierunt, quemadmodũ cũ ira iudicati impij tormenta paterentur. *Hos quidé tanquam pater monens, probasti; illos aũt tanquã durus rex interrogans, cõdemnasti. *Absentes enim & pśentes similiter torquebãtur. *Duplex enim illos acceperat tædiũ & gemitus cũ memoria præteritorũ. *Cùm enim audirẽt per sua torméta bene secum agi, cómemorati sunt Dñm, admirantes in fine exitus. *Quem enim in expositione praua, piectum deriserũt, in finẽ euẽtus mirati sunt: nõ similiter iustis faciens. *Pro cogitationibus autẽ insensatis, iniquitates illorum. Quòd quidã errãtes colebant mutos serpentes, & bestias superuacuas, immisisti illis multitudinẽ mutorũ animalium in vindictam; *Vt scirent, quia per quæ peccat qs, per hæc & torquetur. *Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua, quæ creauit orbẽ terrarũ ex materia inuisa, immittere illis multitudinẽ vrsorum, aut audaces leones;

*Aut noui generis ira plenas & ignotas bestias, aut vaporem igneum spirantes, aut fumi odorem proferentes, aut horrendas ab oculis scintillas emittentes.

*Quarum non solùm læsura poterat illos exterminare, sed & aspectus per timorẽ occidere.

SAPIENTIA.

* διὰ τούτων αὐτοὶ ἀπροσδοκήτως εὐεργετήθησαν.

* ἀντὶ μὲν πηγῆς ἀενάου ποταμοῦ αἵματι λυθρῷ δεῖ ταραχθέντες εἰς ἔλεγχον νηπιοκτόνου διατάγματος, ἔδωκας αὐτοῖς δαψιλὲς ὕδωρ ἀνέλπιστον.

* δείξας διὰ τοῦ τότε δίψας πῶς σοῦ τοὺς ἐναντίους ἐκόλασας.

* ὅτε γὰρ ἐπειράσθησαν, καίπερ ἐν ἐλέει παιδευόμενοι, ἔγνωσαν πῶς ἐν ὀργῇ κρινόμενοι ἀσεβεῖς ἐβασανίζοντο.

* τοὺς μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νουθετῶν ἐδοκίμασας, ἐκείνους δ' ὡς ἀπότομος καὶ βασιλεὺς καταδικάζων ἐξήτασας.

* καὶ ἀπόντες δὲ καὶ παρόντες ὁμοίως ἐτύγχανον.

* διπλῆ γὰρ αὐτοὺς ἔλαβε λύπη, καὶ στεναγμὸς μνημοσύνων τῶν παρελθόντων.

* ὅτε γὰρ ἤκουσαν διὰ τῶν ἰδίων κολάσεων εὐεργετούμενοι αὐτούς, ἤσθοντο δὲ κυρίου.

* ὃν γὰρ ἐν ἐκθέσει πάλαι ῥιφθέντα ἀπέπιον χλευάζοντες, ἐπὶ τέλει τῶν ἐκβάσεων ἐθαύμασαν, οὐχ ὁμοία δικαίοις διηγήσαντες.

* διὰ τὸ λογισμοὺς ἀσυνέτων ἀδίκους αὐτῶν, ἐν οἷς πλανηθέντες ἐθρήσκευον ἄλογα ἑρπετὰ, καὶ κνώδαλα εὐτελῆ· ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆθος ἀλόγων ζώων εἰς ἐκδίκησιν,

* ἵνα γνῶσιν, ὅτι δι' ὧν τις ἁμαρτάνει, διὰ τούτων κολάζεται.

* οὐ γὰρ ἠπόρει ἡ παντοδύναμός σου χεὶρ, ἣ κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ ἀμόρφου ὕλης, ἐπιπέμψαι αὐτοῖς πλῆθος ἄρκτων, ἢ θαρσεῖς λέοντας,

* ἢ νεοκτίστους θυμοῦ πλήρεις θῆρας ἀγνώστους, ἢ τινα πυρπνόον φυσῶντας αἶθμα, ἢ βρόμου λιμοῦ μύδρους καπνοῦ, ἢ δεινὰς ἀπ' ὀμμάτων ἀστραπὰς ἀφιέντας.

* ὧν οὐ μόνον ἡ βλάβη ἠδύνατο σωματελύσαι αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἡ ὄψις ἐκφοβήσασα διωλέσαι.

6 *Per hæc ipsi indigentes
7 beneficium acceperunt. *Pro quidem fonte sempiterni fluminis sanguine cruẽto turbati in correptionem infantium occisoris præcepti, dedisti illis abundantem aquam inspera-
9 tè: *Ostendens per quæ tunc fuit sitim, quẽadmodum ad-
10 uersarios punisti. *Cùm enim tentati sunt quamuis in misericordia disciplinam accipientes, scierunt quemadmodum in ira iudicati impij tor-
11 mẽta patiebantur. *Hos quidem tanquã pater monẽs probasti, illos aũt tanquã durus rex condemnans examinasti.
12 *Et absentes autem & præsentes similiter torque-
13 bantur. *Duplex enim illos acceperat tædiũ & gemitus memoriarum præteritorum.
14 *Cùm enim audierũt per propria tormẽta beneficio affectos se, senserunt Dominũ.
15 *Quem enim in expositione quõdam proiectum abnegauerunt subsannantes, in finẽ euentorum mirati sunt, non similia iustis sitientes.
16 *Pro autem cogitationibus sine intellectu iniquitates illorum: in quibus errantes colebant irrationalia reptilia, et bestias viles, immisisti illis multitudinem irrationalium animalium in vin-
17 dictam: *Vt scirent, quòd per quæ quis peccat, per hæc
18 torquetur. *Non enim impotens erat omnipotens tua manus, & quæ creauit mundum ex informi materia, immittere illis multitudinem vrsorum aut audaces leones,
19 *Aut nouiter creatæ iræ plenas bestias ignotas, aut igniuomum spirãtes halitum, aut sonitum ventilati fumi, aut horrendas ab oculis scintillas more fulgurum emittentes.
20 *Quarum non solùm læsura poterat exterminare illos, sed & aspectus timorem incutiens perdere.

* *Et sine autem his, vno spiritu cadere poterant à pœna persecutionem passi, & dispersi ab spiritu virtutis tuæ. sed omnia mensura, & numero, & pondere dispossuisti.* * *Nam multũ valere tibi adest semper, & robori brachij tui quis resistet?*
* *Quoniam tanquã momẽtum ex stateris totus mũdus ante te, & tanquã gutta roris matutina, quæ descendit in terram.* * *Misereris autẽ omniũ, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominũ ad pœnitentiam.* * *Diligis enim quæ sunt omnia, & nihil abominaris eorum quæ fecisti, neq; enim odiens aliquid cõstituisti.* * *Quomodo autem permansisset aliquid, nisi tu voluisses? aut non vocatum à te conseruaretur?*
* *Parcis autem omnibus, quoniam tua sunt, Domine, animarum amator.*

CAP. XII.

NAm incorruptibilis tuus spiritus est in omnibus.
* *Ideo eos qui aberrant, paulatim corripis, & in quibus peccauerint, in memoriã ducens admones, vt liberati à malitia, credãt in te Domine.*
* *Etenim antiquos habitatores sanctæ tuæ terræ odio habens:* * *Eò quòd odibilia facerent opera medicamentorum, & sacrificia nõ sancta,*
* *Filiorumq; necatores immisericordes, & viscerũ comestores humanarũ carnium:*
* *Et deuoratorem sanguinis de medio sacramenti diuini tui, & principes parẽtes animarũ inauxiliatarũ, voluisti perdere per manus patrũ nostrorũ.* * *Vt dignã peregrinationẽ reciperet Dei puerorum quæ apud te omniũ charissima terra.* * *Sed & his tanquã hominibus pepercisti, misistique antecursores exercitus tui vespas, vt eos paulatim exterminarent.*

* Ἐὰν χωρὶς ᾖ τούτων, οὐ πνεύματι πεσεῖν ἠδυήσαντο ὑπὸ σ δίκης διωχθέντες, ἐ λικμηθέντες ὑπὸ πνεύματος δυνάμεώς σου· ἀλλὰ πάντα μέτρῳ ἐ ἀριθμῷ ἐ σταθμῷ διέταξας.
* τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχύειν σε πάρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχίονός σου τίς ἀντιστήσεται;
* ὅτι ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον σου, ἐ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ κατελθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν.
* ἐλεεῖς δὲ πάντας ὅτι πάντα δύνασαι, ἐ παρορᾷς ἁμαρτήματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν.
* ἀγαπᾷς γὰρ τὰ ὄντα πάντα, καὶ οὐδὲν βδελύσσῃ ὧν ἐποίησας, οὐδὲ γὰρ ἂν μισῶν τι κατεσκεύασας.
* πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ διετηρήθη;
* φείδῃ δὲ πάντων, ὅτι σά ἐστι δέσποτα φιλόψυχε.

ιβ.

* Τὸ γὰρ ἄφθαρτόν σου πνεῦμά ἐστιν ἐν πᾶσι.
* διὸ σὺ ὀλιγοπίπτοντας κατ' ὀλίγον ἐλέγχεις, ἐ ἐν οἷς ἥμαρτάνουσιν ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς, ἵνα ἀπαλλαγέντες τῆς κακίας πιστεύσωσιν ἐπὶ σὲ κύριε.
* καὶ γὰρ σὺ παλαιὰς οἰκήτορας τῆς ἁγίας σου γῆς μισήσας,
* ἐπὶ τοῖς ἔχθιστα πράσσειν ἔργα φαρμακειῶν, καὶ τελετὰς ἀνοσίους·
* τέκνων τε φονέας ἀμειλήμονας, καὶ σπλαγχνοφάγους ἀνθρωπίνων σαρκῶν.
* καὶ θοίνας αἵματος ἐκ μέσου μύστας θείας σου, ἐ αὐτοὺς τοὺς γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων, ἐβουλήθης ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέρων ἡμῶν.
* ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ παίδων ἡ χώρα ἡ σοὶ πασῶν τιμιωτάτη γῆ.
* ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων ἐφείσω, ἀπέστειλας τε προδρόμους σφηκῶν σου τὸ στρατόπεδον, ἵνα αὐτοὺς κατὰ βραχὺ ἐξολοθρεύσωσιν.

* Nam & sine his vno spiritu poterant occidi, persecutionẽ passi ab ipsis factis suis, & dispersi per spiritũ virtutis tuæ, sed omnia in mensura & numero & pondere dispossuisti.
* Multum enim valere tibi soli superat semper, & virtuti brachij tui quis resistet?
* Quoniã tanquã momentũ stateræ, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani, q descẽdit in terram.
* Et misereris omnium, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam.
* Diligis enim omnia quæ sunt, & nihil eorũ odisti quæ fecisti, nec enim odiens aliquid constituisti, aut
fecisti.
* Quomodo autẽ posset aliquid permanere, nisi tu voluisses? aut quod à te vocatum non esset, conuersaretur?
* Parcis aũt omnibus, quoniam tua sunt, Domine, qui amas animas.

CAP. XII.

OQuàm bonus & suauis est, Dñe, spiritus tuus in
omnibus!
* Ideoq́ue hos qui exerrãt partibus, corripis, & de quibus peccãt, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Dñe:
* Illos enim antiquos inhabitatores terræ sanctæ tuæ, quos exhorrmisti.
* Quoniam odibilia opera tibi faciebant per medicamina & sacrificia iniusta.
* Et filiorum suorũ necatores sine misericordia, & comestores
viscerum hominum.
* Et deuoratores sanguinis, & auctores parentes animarum inauxiliatarum, perdere voluisti à medio sacramento tuo per manus parentum nostrorum:
* Vt dignam perciperent
peregrinationẽ puerorũ Dei, quæ tibi omnium charior est
terra.
* Sed & his tanquam hominibus pepercisti, & misisti antecessores exercitus tui vespas, vt illos paulatim exterminarent.

* Non quia impotens eras in bello, subiicere impios iustis, aut bestiis seuis, aut verbo duro simul exterminare;
* Sed partibus iudicans, dabas locũ pœnitẽtiæ, non ignorãs, quoniam nequam est natio eorũ, & naturalis malitia ipsorum, & quoniã non poterat mutari cogitatio eorũ in perpetuum.
* Semen enim erat maledictum ab initio, nec timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum.
* Quis enim dicet tibi, Quid fecisti? aut quis stabit cõtra iudicium tuum? aut quis in conspectu tuo veniet
vindex iniquorum hominũ? aut quis tibi imputabit, si perierint nationes quas fecisti?
* Non est enim alius Deus quàm tu, cui cura est de omnibus, vt ostendas quoniam nõ iniustè iudicas iudicium.
* Neque rex, neque tyrannus in conspectu tuo inquirẽt de his quos perdidisti.
* Cùm ergo sis iust⁹, iustè omnia disponis, ipsum quoque qui nõ debet puniri, condemnas, & exterum æstimas à tua virtute.
* Virtus enim tua iustitiæ initiũ est, & ob hoc quòd omnium Dominus es, omnibus te parcere facis.
* Virtutem enim ostendis tu, qui non crederis esse in virtute confirmatus, & hos qui te nesciunt, in audacia traducis.
* Tu autem dominator virtutis, cum tranquillitate iudicas, & cum magna reuerẽtia disponis nos. subest enim tibi cùm volueris, posse.
* Docuisti enim populum tuum per talia opera, quoniã oportet iustum esse & humanum. & bonæ spei fecisti filios tuos, quoniam iudicans das locum in peccatis pœnitentiæ.
* Si enim inimicos seruorũ tuorum, & debitos morti cum tanta cruciasti attentione, & liberasti, dans tempus & locum per quæ possent mutari à malitia:

* οὐκ ἀδυνατῶν ἐν παρατάξει ἀσεβεῖς δικαίοις ὑποχειρίους δοῦναι, ἢ θηρίοις δεινοῖς, ἢ λόγῳ σκληρῷ ὑφ' ἓν ἐκτρίψαι.
* κείνων δὲ καθεσμαχὺ ἐδίδους τόπον μετανοίας, σὐκ ἀγνοῶν, ὅτι πονηρὰ ἡ γένεσις αὐτῶν ἐ ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν, ἐ ὅτι οὐ μὴ ἀλλαγῇ ὁ λογισμὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
* σπέρμα γὰρ ἦν κατηραμένον ἀπ' ἀρχῆς· οὐ δι' ἐ φοβούμενος τινα ἐφ' οἷς ἥμαρτανον, ἄδειαν ἐδίδους.
* τίς γὰρ ἐρεῖ, τί ἐποίησας; ἢ τίς ἀντιστήσεται τῷ κρίματί σου; τίς δὲ ἐγκαλέσει σοι κατ' ἐθνῶν ἀπολωλότων, ἃ σὺ ἐποίησας; ἢ τίς εἰς κατάστασίν σοι ἐλεύσεται ἔκδικος κατ' ἀδίκων ἀνθρώπων;
* ὅτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν σοῦ, ᾧ μέλει περὶ πάντων, ἵνα δείξῃς ὅτι οὐκ ἀδίκως ἔκρινας.
* ὅτε βασιλεὺς ἢ τύραννος ἀντοφθαλμῆσαι δυνήσεταί σοι περὶ ὧν ἐκόλασας.
* δίκαιος δὲ ὢν δικαίως τὰ σὰ διέπεις, αὐτὸν τὸν μὴ ὀφείλοντα κολασθῆναι καταδικάσαι ἀλλότριον ἡγούμενος τῆς σῆς δυνάμεως.
* ἡ γὰρ ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρχή, καὶ τὸ πάντων σε δεσπόζειν πάντων φείδεσθαί σε ποιεῖ.
* ἰσχὺν γὰρ ἐνδείκνυσαι ἀπιστουμένου ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι, καὶ ἐν τοῖς εἰδόσι τὸ θαρσος ἐξελέγχεις.
* σὺ δὲ δεσπόζων ἰσχύος ἐν ἐπιεικείᾳ κρίνεις, καὶ μετὰ πολλῆς φειδοῦς διοικεῖς ἡμᾶς.
* πάρεστι γάρ σοι ὅταν θέλῃς τὸ δύνασθαι· ἐδίδαξας δέ σου τὸν λαὸν διὰ τῶν τοιούτων ἔργων, ὅτι δεῖ τὸν δίκαιον εἶναι φιλάνθρωπον· καὶ εὐέλπιδας ἐποίησας σοῦ υἱούς, ὅτι διδοὺς ἐπὶ ἁμαρτήμασι μετάνοιαν.
* εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων σου ἐ ὀφειλομένους θανάτῳ μετὰ τοσαύτης ἐτιμωρήσω προσοχῆς, δι' ὧν χρόνον καὶ τρόπον δι' ὧν ἀπαλλαγῶσι τῆς κακίας·

* *Non quia impotens in acie impios iustis subditos dare, aut bestijs seuus, aut verbo duro simul exterminare.*
* *Iudicans autẽ paulatim dabas locum pœnitẽtiæ, non ignorans, quòd nequam generatio illorum & natiua malitia eorum, & quòd non mutaretur cogitatio illorum in*
perpetuũ. * *Semen enim erat maledictum ab initio: neque veritus aliquẽ in quibus peccauerũt, veniã dabas.* * *Quis enim dicet, Quid fecisti? aut quis resistet iudicio tuo? quis autem accusabit te de nationibus quæ perierunt, quas tu fecisti? aut quis in conspectũ tuum veniet vindex contra*
iniquos homines? * *Neque enim Deus est præter te, cui cura est de omnibus, vt ostendas quoniam non iniustè iudicasti.* * *Neque rex aut tyrannus resistere poterit tibi de*
quibus torsisti. * *Iustus autẽ existens iustè omnia disponis, ipsum qui non debet puniri condemnare exterum extimans à tua virtute.*
* *Nam vis tua iustitiæ initium, & omnium te dominari omnibus parcere te facit.*
* *Robur enim ostendis qui non crederis in virtutis consummatione, et in scientibus audaciam arguis.*
* *Tu autẽ dominator virtutis in æquitate iudicas, & cum multa parcitate gubernas nos.* * *Adest enim tibi cùm volueris posse; docuisti autem tuum populum per talia opera, quoniam oportet iustum esse humanum, & bonæ spei fecisti filios tuos, quoniam das in peccatis pœnitentiam.*
* *Si enim inimicos seruorum tuorum & debitos mortici cum tanta cruciasti attentione, dans tempus & modum per quæ mutarentur à malitia:*

* *Cum quanta diligentia iudicasti filios tuos, quorum parentibus iuramẽta & conuentiones dedisti bonarum promissionum.* * *Nos ergo instruens, inimicos nostros in multitudine flagellas, vt tuã bonitatem curemus iudicantes; iudicati autem speremus misericordiam.* * *Vnde & eos qui in stultitia vitæ vixerunt iniustè, per proprias cruciasti abominationes.*

* *Etenim erroris vijs longius errauerũt, deos æstimantes quæ & in animalibus inimicorum vilia, infantium more stultorum decepti.*

* *Propter hoc tanquam pueris sine ratione iudicium in ludibrium misisti.*

* *Illi autem ludibrijs increpationis non correcti, dignum Dei iudicium experientur.*

* *In quibus enim ipsi patientes indignabantur, in his quos putabant deos, in ipsis puniti videntes quem olim negabant nosse, Deum agnouerũt verum: propterea & finis condemnationis in illos superuenit.*

CAP. XIII.

VAni quidem omnes homines natura, quibus adest Dei ignorantia, de his quæ videntur bona, non potuerunt intelligere eum qui est, neque operibus attendentes agnouerunt artificem.

* *Sed aut ignem, aut spiritum, aut celerem aërem, aut gyrum stellarum, aut violentam aquam, aut luminaria cæli, rectores mundi deos putauerunt.*

* *Quorum si quidem specie delectati, hæc deos putauerunt, sciant quanto his Dñs est melior; nam speciei præcipuus generator creauit hæc.* * *Si autem virtute & operatione mirati, intelligant ab illis quanto qui constituit ipsa, potentior est.*

21 * μὴ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας τοὺς υἱούς σου, ὧν τοῖς πατρώοις ὅρκοις καὶ συνθήκας ἔδωκας ἀγαθῶν ὑποσχέσεων·

22 * ἡμᾶς οὖν παιδεύων, σοῦ ἐχθροὺς ἡμῶν ἐν μυριότητι μαστιγοῖς, ἵνα σου τὴν ἀγαθότητα μεριμνῶμεν κρίνοντες, κεκμήκοντες ὑπὸ τοῦ ἐλέου.

23 * ὅθεν καὶ σοῦ ἐν ἀφροσύνῃ ζωῆς βιώσαντας ἀδίκως, διὰ τῶν ἰδίων ἐβασάνισας ἐδελυγμάτων.

24 * καὶ γὰρ τῶν πλάνης ὁδῶν μακρότερον ἐπλανήθησαν, θεοὺς ὑπολαμβάνοντες τὰ καὶ ἐν ζώοις τῶν ἐχθρῶν ἄτιμα, νηπίων δίκην ἀφρόνων ψευστούς.

25 * διὰ τοῦτο ὡς παισὶν ἀλογίστοις τὴν κρίσιν εἰς ἐμπαιγμὸν ἐπέμψας.

26 * ὧ οὐ παιγνίοις ἐπιτιμήσεως μὴ νηφθέντες, ἀξίων θεοῦ κρίσιν πείσεσθε.

27 * ἐφ' οἷς γὰρ αὐτοὶ πάσχοντες ἠγανάκτουν, ἐπὶ τούτοις ὃς ἐδόκουν θεούς, ἐν αὐτοῖς κολαζόμενοι ἰδόντες οὐ πάλαι ἠρνοῦντο εἰδέναι, θεὸν ἐπέγνωσαν ἀληθῆ· διὸ καὶ τὸ τέρμα τῆς καταδίκης ἐπ' αὐτοὺς ἐπῆλθε.

ιγ'.

1 * Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρωποι φύσει, οἷς παρῆν θεοῦ ἀγνωσία, καὶ ἐκ τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν, οὐκ ἴσχυσαν εἰδέναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔργοις προσέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην.

2 * ἀλλ' ἢ πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχινὸν α�έρα, ἢ κύκλον ἄστρων, ἢ βίαιον ὕδωρ, ἢ φωστῆρας οὐρανοῦ, πρυτάνεις κόσμου θεοὺς ὑνόμισαν.

3 * ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ τερπόμενοι, τοῦτα θεοὺς ὑπελάμβανον, γνώτωσαν πόσῳ τούτων ὁ δεσπότης ἐστὶ βελτίων, ὁ γὰρ τῆς κάλλους γενεσιάρχης ἔκτισεν αὐτά.

4 * εἰ δὲ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐκπλαγῆτε, νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν πόσῳ ὁ κατασκευάσας αὐτὰ δυνατώτερός ἐστιν.

21 * Cum quanta diligentia iudicasti filios tuos, quorum parentibus iuramenta & cõuentiones dedisti bonarũ promissionũ. * Cùm ergo das nobis disciplinam, inimicos nostros multipliciter flagellas, vt bonitatẽ tuam cogitemus iudicantes; & cùm de bonis iudicatur, speremus misericordiam tuã. * Vnde & illis qui in vita sua insensatè & iniustè vixerũt, per hæc q̃ coluerũt deditisti summa tormẽta. * Etenim in erroris via diutius errauerunt, deos æstimantes hæc quę in animabus sunt superuacua, infantium insensatorũ more viuẽtes. * Propter hoc tanquã pueris insensatis iudicium in derisum dedisti. * Qui aũt ludibrijs & increpationibus nõ sunt correcti, dignũ Dei iudiciũ experti sunt. * In his enim quæ patiebãtur, molestè ferebãt, in quibus impatientes indignabantur. per hæc quos putabãt deos in ipsis, cùm exterminarentur vidẽtes illum, quem olim negabãt se nosse, verũ Deũ agnouerũt. propter quod & finis condemnationis eorum veniet super illos.

CAP. XIII.

1 VAni sunt aũt omnes homines, in quib⁹ nõ subest scientia Dei; & de his quæ nõ videntur bona, non potuerũt intelligere eum qui est; neque operibus attendẽtes agnouerunt, quis esset artifex. * Sed aut ignem, aut spiritum, aut citatum aërem, aut gyrũ stellarũ, aut nimiam aquam, aut Solem & Lunam rectores orbis terrarum, deos putauerũt.

3 * Quorum & si specie delectati deos putauerũt, sciant quanto his dominator eorum speciosior est. speciei enim generator hæc omnia constituit.

4 * Aut si virtutem & opera eorum mirati sunt, intelligant ab illis; quoniam qui hæc fecit, fortior est illis.

5 * A magnitudine enim speciei & creaturæ cognoscibiliter poterit creator horũ videri. 6 * Sed tamen adhuc in his minor est querela. & hi enim forsitan errant, Deum quærẽtes & volentes inuenire. 7 * Etenim cũ in operibus illius conuersentur, inquirunt & persuasum habent, quoniam bona sunt quæ videntur. 8 * Iterum autẽ nec his debet ignosci. 9 * Si enim tantum potuissent scire, vt possent æstimare seculum, quomodo huius dominũ non facilius inuenerunt? 10 * Infelices autẽ sunt, & inter mortuos spes illorum est, qui appellauerũt deos opera manuũ hominum, aurum & argentũ, artis inuentionẽ, & similitudines animalium, aut lapidem inutilẽ opus manus antiquæ.

11 * Aut si quis artifex faber de fylua lignum rectum secuerit, & huius doctè eradat omnem corticem, & arte sua vsus, diligenter fabricet vas inutile in conuersationem vitæ;

12 * Reliquiis autem eius operis ad præparationem escæ abutatur; 13 * Et reliquum horum quod ad nullos vsus facit, lignum curuum & verticibus plenum sculpat diligenter per vacuitatem suam, & per scientiam suam artis figuret illud, & assimilet illud imagini hominis.

14 * Aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica, & rubicundum faciens fuco colorem illius, & omnem maculam quæ in illo est, perliniens.

15 * Et faciat ei dignam habitationem, & in pariete ponens illud, & confirmans ferro;

16 * Ne fortè cadat prospiciens illi, sciens quoniam non potest adiuuare se. imago enim est, & opus est illi adiutorium.

17 * Et de substantia sua & de filiis suis, & de nuptiis votum faciens, inquirit.

5 * ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς καὶ κτισμάτων, ἀναλόγως ὁ γενεσιάρχης αὐτῶν θεωρεῖται.

6 * ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τούτοις μέμψις ἐστὶν ὀλίγη· καὶ γὰρ αὐτοὶ τάχα πλανῶνται θεὸν ζητοῦντες καὶ θέλοντες εὑρεῖν.

7 * ἐν γὰρ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ διατρίβοντες ἐρευνῶσι, καὶ πείθονται τῇ ὄψει, ὅτι καλὰ τὰ βλεπόμενα.

8 * πάλιν δὲ οὐδ' αὐτοῖς συγνωστέον.

9 * εἰ γὰρ τοσοῦτον ἴσχυσαν εἰδέναι, ὥστε δυνῆσθαι στοχάσασθαι τὸν αἰῶνα, τὸν τούτων δεσπότην πῶς τάχιον οὐχ εὗρον;

10 * Ταλαίπωροι δὲ καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες αὐτῶν, οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, χρυσὸν καὶ ἄργυρον τέχνης ἐμμελέτημα καὶ ἀπεικάσματα ζώων, ἢ λίθον ἄχρηστον χειρὸς ἔργον ἀρχαίας.

11 * εἰ δέ καί τις ὑλοτόμος τέκτων εὐήκτου φυὴν ἐπιτρέψας, περιέξεσεν δύμαθος πᾶσαν τὸν φλοιὸν αὐτοῦ, καὶ τεχνησάμενος εὐπρεπῶς κατεσκεύασε χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς.

12 * τὰ δὲ ἀποβλήματα τῆς ἐργασίας εἰς ἑτοιμασίαν τροφῆς ἀνάλωσας ἐνεπλήσθη.

13 * τὸ δὲ ἐξ ὧτων ἀποβλημα εἰς ὠθὸν εὔχρηστον ξύλον σκολιόν, καὶ ὄζοις συμπτωτικόν, λαβὼν ἔγλυψεν ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ, καὶ ἐμπειρίᾳ σοφίσεως ἐτύπωσεν αὐτό, ἀπείκασεν αὐτὸ εἰκόνι ἀνθρώπου.

14 * ἢ ζῴῳ τινὶ ἀτελεῖ ὁμοίωσεν αὐτό, καταχρίσας μίλτῳ καὶ φύκει ἐρυθρίωσας χροιὰν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν κηλίδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας.

15 * καὶ ποιήσας αὐτῷ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα, ἐν τοίχῳ ἔθηκεν αὐτὸ ἀσφαλισάμενος σιδήρῳ·

16 * ἵνα μὴ ἓν μὴ καταπέσῃ προνόησεν αὐτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἀδυνατεῖ ἑαυτῷ βοηθῆσαι· καὶ γάρ ἐστιν εἰκὼν καὶ χρείαν ἔχει βοηθείας.

17 * περὶ δὲ κτημάτων καὶ γάμων αὐτοῦ καὶ τέκνων προσδυχόμενος,

5 * *Ab enim magnitudine et specie, & creaturis, per analogiam generator illorum conspicitur.* * *Sed tamen in his querela est parua: & enim illi fortè errant Deum quærentes & volentes inuenire.* 7 * *In enim operibus illius conuersantes scrutantur, & persuasum habent aspectu, quoniam bona quæ videtur:* 8 * *Iterum autem neque illi venia digni.* 9 * *Si enim tantum potuerunt scire, vt possent æstimare seculum, horũ dominum quomodo citius nõ* 10 *inuenerunt?* * *Infelices autẽ & inter mortuos spes eorũ, qui appellauerunt deos opera manuum hominũ, aurum & argentum, artis meditationes & similitudines animalium, aut lapidẽ inutilem* 11 *manus opus antiquæ.* * *Si autem & aliquis lignator faber rectam arborem cùm secuerit, circumrasit doctè omnem corticem eius, & arte vsus decore præparauit vtile vas in ministerium vitæ:*

12 * *At reliquias operis in præparationẽ escæ expendens* 13 *satiatus est.* * *Quod autem ex illis abijcitur ad nihil vtile lignum curuum, & ramis natura plenũ, accipiens sculpsit in diligentia ocij sui, & experientia intellectus figurauit illud, assimilauit illud* 14 *imagini hominis.* * *Aut animali cuipiam vili similem fecit illud, deliniens rubrica et fuco rubricum faciens colorẽ illius, & omnem maculã quæ* 15 *in eo, perliniens.* * *Et cùm fecerit ei ipso dignam habitationem, in pariete posuit illud confirmans ferro.*

16 * *Vt quidem non decideret prouidit illi, sciens quòd non potest se adiuuare: & enim est imago, & necessitatem habet adiutorij.*

17 * *Pro autem possessionibus & nuptijs suis, & filiorum orans;*

* *Non erubescit inanimatum alloqui, & pro quidem sanitate infirmum inuocat, pro autem vita mortuum rogat, pro aüt auxilio inexpertissimo supplicat.* * *Pro aüt itinere, neque gressu vti potenti, pro autem acquisitione & operatione & manuum euentu, ab ignauissimo manibus bonum euentum petit.*

CAP. XIIII.

AD nauigandū quispiam iterum paratus, & feros pertrāsiturus fluctus, ferente se naue putridius lignū inuocat.

* *Illud quidem enim cupiditas lucrorum excogitauit, artifex autē sapientia fabricauit.*

* *At tua pater gubernat prouidentia, quoniam dedisti & in mari viam & in fluctibus semitam securam.*

* *Ostendens quòd potes ex omni saluare, vt et si sine arte aliquis ascendat.* * *Vis autem non otiosa esse sapientiæ tuæ opera, propter hoc & minimo ligno credunt homines animas, & qui transierunt tempestatē rate liberati sunt.*

* *Et in initio enim cū perirent superbi gigantes, spes mundi ad ratem confugiens, reliquit seculo semen natiuitatis tua gubernata manu.*

* *Benedictum est enim lignum per quod fit iustitia.*

* *At manu factum maledictū illud & qui fecit illud: quia hic quidem operatus est, illud autē corruptibile Deus nominatum est.* * *Similiter odiosa Deo & impius & impietas eius.* * *Etenim quod factū est cum eo qui fecit tormenta patietur.*

* *Propter hoc & in idolis nationum visitatio erit, quoniam in creatura Dei in abominationem facti sunt, & in scandala animabus hominum, & in laqueum pedibus insipientium.*

* ἀλλ' αἰχμὴν τῷ ἀψύχῳ προσκαλεῖται· καὶ περὶ μὲν ὑγιείας τὰ ἀσθενῆ ἐπικαλεῖται· περὶ δὲ ζωῆς τὸ νεκρὸν αἰτεῖ, περὶ δὲ ἐπιτηρίας τὰ ἀπειρότατον ἱκετεύει.

* περὶ δὲ ὁδοιπορείας, τὸ μὴ δυάμενον βαδίζειν ἀναπεμπόμενον, περὶ δὲ πορισμοῦ καὶ ἐργασίας καὶ χειρῶν ἐπιτυχίας, τὸν ἀδρανέστατον τοῖς χερσὶν αἰτεῖται.

ιδ'.

* Πλοῦν τις πάλιν στελλόμενος, καὶ ἄγρια μέλλων διοδεύειν κύματα, τοῦ φέροντος αὐτὴν πλοίου σαθρότερον ξύλον ἐπιβοᾶται.

* ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὄρεξις πορισμοῦ ἐπενόησε, τεχνίτις δὲ σοφία κατεσκεύασεν.

* σὴ δὲ πάτερ διακυβερνᾷ πρόνοια, ὅτι ἔδωκας καὶ ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν καὶ ἐν κύμασι τρίβον ἀσφαλῆ·

* δεικνὺς ὅτι δυνάσαι ἐκ πάντων σώζειν, ἵνα κἂν ἄνευ τέχνης τις ἐπιβῇ.

* θέλεις δὲ μὴ ἔργα εἶναι τὰ τῆς σοφίας σου ἔργα· διὰ τοῦτο καὶ ἐλαχίστῳ ξύλῳ πιστεύσαντι ἀνθρώποι ψυχάς, καὶ διελθόντες κλύδωνα σχεδίᾳ διεσώθησαν.

* καὶ ἐξ ἀρχῆς γὰρ ἀπολλυμένων ὑπερηφάνων γιγάντων, ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα, ἀπέλιπεν αἰῶνι σπέρμα γενέσεως τῇ σῇ κυβερνηθεῖσα χειρί.

* δύλῳ μὲν γὰρ ξύλον δίκῃ δὲ γενεᾷ δικαιοσύνη.

* τὸ δὲ χειροποίητον ἐπικατάρατον αὐτὸ καὶ ὁ ποιήσας αὐτό· ὅτι ὁ μὲν εἰργάζετο, τὸ δὲ φθαρτὸν θεὸς ὠνομάσθη.

* ἐν ἴσῳ μισητὰ θεῷ καὶ ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ.

* καὶ γὰρ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθήσεται.

* διὰ τοῦτο καὶ ἐν εἰδώλοις ἐθνῶν ἐπισκοπὴ ἔσται, ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ εἰς βδέλυγμα ἐγενήθησαν καὶ εἰς σκάνδαλα ψυχαῖς ἀνθρώπων καὶ εἰς παγίδα ποσὶν ἀφρόνων.

* Non erubescit loqui cum illo, qui sine anima est, & pro sanitate quidem infirmum deprecatur, & pro vita rogat mortuū, & in adiutoriū inutilē inuocat. * Et pro itinere petit ab eo, qui ambulare non potest, & de acquirendo & de operando, & de omnium rerū euentu petit ab eo, qui in omnibus est inutilis.

CAP. XIIII.

ITerum alius nauigare cogitans, & per feros fluctus iter facere incipiens ligno portāte se, fragilius lignum inuocat. * Illud enim cupiditas acquirendi excogitauit, & artifex sapientia fabricauit sua.

* Tua autem pater prouidentia ab initio cuncta gubernat, quoniam dedisti in mari viam, & inter fluctus semitam firmissimā: * Ostendens, quoniam potens es ex omnibus sanare, etiam si sine rate aliquis adeat mare.

* Sed vt non esset vacua sapiētiæ tuæ opera, propter hoc etiam & exiguo ligno credunt homines animas suas, & transeuntes mare per ratem liberati sunt.

* Sed & ab initio cùm perirent superbi gigantes, spes orbis terrarum ad ratem confugiens, remisit seculo semen natiuitatis, quæ manu tua erat gubernata.

* Benedictum est enim lignum, per quod fit iustitia.

* Per manus autem quod fit idōlum, maledictum est & ipsum, & qui fecit illud, quia ille quidē operatus est, illud autē cùm esset fragile, Deus cognominatus est. * Similiter autem odio sunt Deo impius & impietas eius. * Etenim quod factū est cū illo, qui fecit tormēta, patietur. * Propter hoc & in idólis nationū non erit respectus, quoniam creaturę Dei in odiū factę sunt, & in tentationē animæ hominū, & in muscipulam pedibus insipientiū.

* Initiū enim fornicationis est exquisitio idolorū, & adinuentio illorum corruptio vitæ est.

* Neq; enim erant ab initio, neq; erunt in perpetuū. * Superuacuitas enim hominum nec adinuenit in orbē terrarū; & ideò breuis illorum finis est inuētus. * Acerbo enim luctu dolens pater rapti citò sibi filij, fecit imaginē; & illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquā Deum colere cœpit, & cōstituit inter seruos suos sacra & sacrificia. * Deinde interueniente tēpore, conualescente antiqua consuetudine, hic error tanquā lex custodit' est, & tyrānorū imperio colebātur figmēta. * Et hos quos in palam homines honorare nō poterāt, propter hoc q̄ longè essent, à lōginquo figura eorum allata euidentē imaginē regis, quem honorare volebāt, fecerūt, vt illū, qui aberat, tanquā præsentē colerent sua solicitudine. * Prouexit autem ad horū cultura, & hos qui ignorabāt, artificis eximia diligentia. * Ille enim volens plus placere illi, qui se assumpsit, elaborauit arte sua, vt similitudinem in melius figuraret. * Multitudo autem hominum abducta per speciem operis, eum qui ante tēpus tāquam homo honoratus fuerat, nunc Deum æstimauerūt. * Et hæc fuit vitę humanę deceptio, quoniā aut affectui aut regibus deseruiētes homines, incōmunicabile nomē lapidibus & lignis imposuerūt. * Et non sufficerat errasse eos circa Dei sciētiā, sed & in magno viuētes insciētię bello, tot & tā magna mala pacem appellant.

* Aut enim filios suos sacrificantes, aut obscura sacrificia facientes, aut insaniæ plenas vigilias habentes, * Neque vitam, neque nuptias mundas iam custodiunt, sed & alius alium per inuidiam occidit, aut adulterans contristat.

* ἀρχὴ γὰρ πορνείας ἐπίνοια εἰδώλων, εὕρεσις δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς.

* οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς οὔτε εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται.

* κενοδοξίᾳ γὰρ ἀνθρώπων εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο σύντομον αὐτοῦ τὸ τέλος ἐπενοήθη.

* ἀώρῳ γὰρ πένθει τυχόμενος πατὴρ ἁρπαγέντος τέκνου, εἰκόνα ποιήσας τὸν τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νεῶς ὡς θεὸν ἐτίμησε, καὶ παρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις μυστήρια καὶ τελετάς.

* εἶτ' ἐν χρόνῳ κρατηθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη, καὶ τυράννων ἐπικελεύσει ἐθρησκεύετο τὰ γλυπτά.

* ὃς ἐν ὄψει μὴ δυαμένοις πόρρωθεν ὄψιν ἀπαρτύσασθαι ἐμφανῆ εἰκόνα τοῦ βασιλέως ἐποίησαν, ἵνα τὸν ἀπόντα ὡς παρόντα κολακεύσωσι διὰ τῆς ἀσπίδος. * εἰς ἅπασαν δὲ θρησκείας καὶ οὐκ ἀγνοουμένους τὸ τῆς τεχνίτου προεχώρησε φιλοτιμία.

* ὁ μὲν γὰρ τάχα τῷ κεκτωμένῳ βουλόμενος ἀρέσαι, ἐξεβιάσατο τῇ τέχνῃ τὴν ὁμοιότητα ἐπὶ τὸ κάλλιον.

* τὸ δὲ πλῆθος ἑλκόμενον διὰ τὸ θέλγεσθαι τὴν ἡδονὴν τῷ μὴ εἰδότι ἐν οὐδενὶ λογισθῆναι.

* καὶ τοῦτο ἐγένετο τῷ βίῳ εἰς ἔνεδρον· ὅτι ἢ συμφορὰ ἢ τυραννίδι δουλεύσαντες ἀνθρωποι τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθηκαν.

* εἶτ' οὐκ ἤρκεσε τὴν πλάνην περὶ τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγάλῃ ζώντες ἀγνοίας πολέμῳ, τὰ τοσαῦτα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσιν.

* ἢ γὰρ τεκνοφόνους τελετὰς, ἢ κρύφια μυστήρια, ἢ ἐμμανεῖς ἐξ ἀλλοτρίων θεσμῶν κώμους ἄγοντες·

* οὔτε βίοις οὔτε γάμοις ἔτι καθαροῖς φυλάσσουσιν, ἕτερος δὲ ἕτερον ἢ λοχᾷ δύναται, ἢ νοθεύων ὀδυνᾷ.

* Initium enim fornicationis excogitatio idolorum, inuentio autem illorum corruptio vitæ. * Neque enim erant ab initio, neque in perpetuum erunt. * Vana gloria enim hominū ingressa est in mundum, & ideo breuis illorum finis excogitatus est.

* Intempestiuo enim luctu vexatus pater citò rapti filij imaginē faciens tunc mortuum hominē, nunc vt Deum coluit, & tradidit subditis mysteria & sacrificia.

* Deinde in tempore quæ inualuerat impia consuetudo tanquam lex custodita est, et tyrannorum imperijs colebantur sculpta.

* Quos in conspectu non potentes honorare homines eò quòd longè habitarent, à longè conspectum figurantes manifestam imaginem honorati regis fecerunt, vt absenti tanquam præsenti assentarentur per solicitudinem.

* In extensionem autem cultus & ignorantes artificis adhortata est ambitio.

* Ille enim fortè dominanti volens placere, elaborauit arte similitudinem in melius.

* At multitudo attracta per speciem operis eum qui paulò antè honoratus fuerat homo, nunc numen æstimauerunt. * Et hoc fuit vitæ in insidias, quoniam aut calamitati aut tyrānidi seruientes homines incommunicabile nomen lapidibus & lignis imposuerunt. * Posteaquàm sufficerat errasse circa Dei scientiā, sed et in magno viuentes insciticæ bello, tanta mala pacem appellant. * Aut enim filiorum occisiua sacrificia, aut occulta mysteria, aut insanas ex alijs legibus comessationes agentes: * Neq; vitas neque nuptias amplius mundas custodiunt, alter autē alterum aut insidians occidit, aut adulterans contristat.

*Omnia autem mixtè habet sanguis et cædes, furtum & dolus, corruptio, infidelitas, turbatio, periurium, tumultus bonorum.

*Gratiæ immemoratio, animarum inquinatio, natiuitatis mutatio, nuptiarum inordinatio, mœchia & impudicitia.

*Nam innominatorum idolorum cultura omnis initium mali & causa & finis est.

*Aut enim dum lætantur, insaniunt, aut vaticinantur falsa, aut viuunt iniustè, aut peierant citò.

*Inanimatis enim confidentes idolis malè iurantes, læsi non expectant.

*Vtraque autem eos complectentur iusta, quoniã malè senserunt de Deo attendentes idolis, & iniustè iurauerunt in dolo contemnentes iustitiam.

*Non enim iurantiũ virtus, sed peccãtium pœna perambulat semper iniustorum transgressionem.

CAP. XV.

TV autẽ Deus noster vtilis & verus, patiens & in misericordia disponens omnia.

*Etenim si peccauerimus, tui sumus sciẽtes tuam potentiam; non peccabimus aũt, scientes, quoniam apud te computati sumus. *Nam scire te, consummata iustitia; & nosse tuam virtutem, radix immortalitatis. *Neque enim decepit nos hominũ malæ artis excogitatio, neq; vmbra picturarum, labor sine fructu, species maculata coloribus varijs. *Quorum aspectus stultis in concupiscentiam venit, desiderátque mortuæ imaginis formã sine anima. *Malorum amatores digníque talium expectationum, & facientes et desiderantes & colentes.

25 *παντα δὲ ϑπιμιξ ἔχει αἷμα καὶ φόνϕ, κλοπὴ καὶ δόλϕ, φθορά, ἀπιςία, ταραχϕ, ϑπορκία, ϑόρυβϕ ἀγαθῶν·

26 *χαρίτος ἀμνησία, ψυχῶν μιασμός, γενέσεως ἀναλλαγή, γάμων ἀταξία, μοιχεία & ἀσέλγεια.

27 *ἡ γὰρ τῶν ἀνωνύμων εἰδώλων ϑρησκεία πασῶν ἀρχὴ κακοῦ & αἰτία & πέρας ἐστίν.

28 *ἢ γὰρ εὐφραινόμενοι μεμιήνασιν, ἢ προφητεύσασι ψευδῆ, ἢ ζῶσιν ἀδίκως, ἢ ἐπιορκοῦσι ταχέως.

29 *ἀψύχοις γὰρ πεποιθότες εἰδώλοις κακῶς ὀμόσαντες, ἀδικηθεῖαι οὐ προσδέχονται.

30 *ἀμφοτέρα γὰρ αὐτὰς μετελεύσεται τὰ δίκαια· ὅτι κακῶς ἐφρόνησαν περὶ ϑεοῦ προσέχοντες εἰδώλοις, & ἀδίκως ὤμοσαν ἐν δόλῳ καταφρονήσαντες ὁσιότητος.

31 *οὐ γὰρ ἡ τῶν ὀμνυομένων δυνάμις, ἀλλ' ἡ τῶν ἁμαρτανόντων δίκη ἐπεξέρχεται ἀεὶ τοῦ τῶν ἀδίκων παραβάσιν.

ιε'.

1 *Σὺ δὲ ὁ ϑεὸς ἡμῶν χρηστὸς καὶ ἀληϑής, μακρόθυμος καὶ ἐν ἐλέει διοικῶν τὰ πάντα.

2 *καὶ γὰρ ἐὰν ἁμαρτωμεν, σοί ἐσμεν εἰδότες σου τὸ κράτος· οὐκ ἁμαρτησόμεθα δέ, εἰδότες ὅτι σοι λελογίσμεθα.

3 *τὸ γὰρ ϑπίστασθαί σε ὁλόκληρος δικαιοσύνη, καὶ εἰδέναι σου τὸ κράτος ῥίζα ἀθανασίας.

4 *οὔτε γὰρ ἐπλάνησεν ἡμᾶς ἀνϑρώπων κακότεχνος ϑπόνοια, οὔτε σκιὰ γραφῆς, πόνος ἄκαρπος, εἰδωλοποιὸν χρώμασι διπλασιασμένοις.

5 *ὧν ὄψις ἄφρονι εἰς ὄρεξιν ἔρχεται, ποθεῖ τε νεκροῦ εἰκόνα εἰδωλον ἄπνουν.

6 *κακῶν ἐρασαὶ ἄξιοί τε τοιούτων ἐλπίδων, καὶ οἱ ποιοῦντες καὶ οἱ ϑαυμάζοντες καὶ οἱ σεβόμενοι.

25 *Et omnia commista sunt, sanguis, homicidium, furtũ, & fictio, corruptio & infidelitas, turbatio & periurium, tumultus bonorum,

26 *Dei immemoratio, animarum inquinatio, natiuitatis immutatio, nuptiarum inconstãtia, inordinatio mœchiæ & impudicitiæ.

27 *Infandorum enim idolorum cultura, omnis mali causa est, & initium & finis.

28 *Aut enim dum lætantur, insaniunt, aut certè vaticinãtur falsa, aut viuunt iniustè, aut periurant citò.

29 *Dum enim confidunt in idólis, quæ sunt sine anima, malè iurantes noceri se non sperant.

30 *Vtraque ergo illis euenient dignè, quoniam malè senserunt de Deo, attendentes idólis, & iurauerunt iniustè in dolo contemnẽtes iustitiã.

31 *Non enim iurantium est virtus, sed peccantium pœna perambulat semper iniustorũ prævaricationem.

CAP. XV.

1 TV autem Deus noster, suauis & verus es, patiens, & in misericordia disponens o-
2 mnia. *Etenim si peccauerimus, tui sumus, scientes magnitudinem tuam: & si nó peccauerimus, scimus quoniam apud te sumus com-
3 putati. *Nosse enim te, consummata iustitia est; & scire iustitiam & virtutem tuam, radix est immortalitatis. *Non enim in er-
4 rorem induxit nos hominum malæ artis excogitatio, nec vmbra picturę, labor sine fructu, effigies sculpta per varios
5 colores: *Cuius aspectus dat insensato concupiscentiã, & diligit mortuæ imaginis effigiem sine anima.
6 *Malorum amatores, digni sunt morte, qui spem habẽt in talibus, & qui faciunt illos, & qui diligunt, & qui colunt.

*Sed & figulus mollem terram premens, laborioſè fingit ad vſus noſtros vnumquodq; vas, & de eodem luto fingit
Ecclus. 33. quæ munda ſunt in vſum vaſa, & ſimiliter quæ his ſunt contraria. horum autem vaſorum quis ſit vſus, iudex eſt figulus.

*Et cum labore vano Deũ fingit de eodem luto, ille qui paulò antè de terra factus fuerat, & poſt puſillum reducit ſe vnde acceptus eſt, repetitus animæ debitum quem habebat.

*Sed cura eſt illi, non quia laboraturus eſt, nec quoniam breuis illi vita eſt; ſed concertatur aurificibus & argentariis, ſed & ærarios imitatur, & gloriam præfert, quoniam res ſuperuacuas fingit.

*Cinis eſt enim cor eius, & terra ſuperuacua ſpes illius, & luto vilior vita eius.

*Quoniam ignorauit qui ſe finxit, & q̃ inſpirauit illi animam, quæ operatur, & qui inſufflauit ei ſpiritum vitalẽ.

*Sed & æſtimauerunt luſum eſſe vitam noſtram, & cõuerſationem vitę compoſitam ad lucrum, & oportere vndecunque etiam ex malo acquirere.

*Hic enim ſcit ſe ſuper omnes delinquere, qui ex terrę materia fragilia vaſa & ſculptilia fingit.

*Omnes enim inſipientes & infelices ſupra modum animæ ſuæ ſuperbi ſunt inimici populi tui, & imperantes illi.

Pſal. 113 & 134. *Quoniam omnia idôla nationum deos ęſtimauerunt, quibus neque oculorum viſus eſt ad videndum, neque nares ad percipiendum ſpiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, ſed & pedes eorum pigri ad ambulandum.

7 *καὶ γὰρ κεραμεὺς ἁπαλὸν γῆν ἡλίβων ϑπομοχϑον πλάσσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἕκαστον, ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ διαπλάσσει τάτε τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη, τάτε ἐναντία πάντα ὁμοίως· τούτων δὲ ἑκατέρου τίς ἑκάστου ἐστὶν ἡ χρῆσις, κριτὴς ὁ πλαστης.

8 *& κακόμοχϑον ϑεὸν μάταιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσει πηλοῦ, ὃς προσῆλϑε μικρὸν ἐκ γῆς γλυπϑεὶς μετ' ὀλίγον πορεύσεται ὅϑεν ἦλϑεν, τὴν ψυχὴν ἀπαιτηϑεὶς χρέος.

9 *ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ φροντὶς ἐκ ὅτι μέλλει κάμνειν, οὐδ' ὅτι βραχυτέλη βίον ἔχει, ἀλλ' ἀντερείδεται μὲν χρυσουργοῖς καὶ ἀργυροχόοις, χαλκοπλάστας τε μιμεῖται, καὶ δόξαν ἡγεῖται ὅτι κίβδηλα πλάσει.

10 *ποσὸς ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ γῆς αὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, πηλοῦ τε ἀτιμώτερος & ὁ βίος αὐτοῦ.

11 *ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐτὸν, καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦσαν, καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν·

12 *ἀλλ' ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πανηγυρισμὸν ϑπικερδῆ· δεῖν γὰρ φασὶν ὅϑεν δὴ καὶ ὁπωσοῦν κακοῦ ποιέζειν.

13 *οἶδεν γὰρ παρὰ πάντας οἶδεν ὅτι ἁμαρτάνει, ὕλης γεώδους σκεύη διαφαυσα σκεύη καὶ γλυπτὰ δημιουργῶν.

14 *πάντες δὲ ἀφρονέστατοι & τάλανες ὑπὲρ ψυχὰς νηπίων, & ἐχθροὶ & λαοῦ σου καταδυναστεύοντες αὐτόν.

15 *ὅτι πάντα τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἐλογίσαντο ϑεούς, οἷς οὔτε ὀμμάτων χρῆσις εἰς ὄρασιν, οὔτε ῥῖνες εἰς σωλῆνα ἀέρος, οὔτε ὦτα ἀκούειν, οὔτε δάκτυλοι χειρῶν εἰς ψηλάφησιν, & οἱ πόδες αὐτῶν ἀργοὶ πρὸς ϑάβασιν.

7 *Et enim figulus mollem terram premẽs laborioſe fingit ad miniſterium noſtrum vnumquodque, ſed de eodem luto finxit & mundis operibus ſeruientia vaſa, & contraria omnia ſimiliter: horum autem vtriuſque quis cuiuſque eſt vſus, iudex figulus.

8 *Et malè laborans deum vanum ex eodem fingit luto, qui paulò antè de terra genitus paulò pòſt abibit ex qua ſumptus eſt, animæ repetitus debitum.

9 *Sed eſt ei cura non quia laboraturus eſt, nec quia breuem vitam habet, ſed certat quidem cum aurificibus & argentarijs, ærariosque imitatur, & gloriam reputat quoniã adulterina fingit.

10 *Cinis cor eius & terra vilior ſpes illorum, lutoque vilior vita eius.

11 *Quoniam ignorauit qui finxit ſe, & qui inſpirauit illi animam quæ operatur, qui inſufflauit ſpiritum vitalem.

12 *Sed æſtimauerunt luſum eſſe vitam noſtram, & vitæ modum conuerſationem vitæ quæſtuoſam: oportere enim dicũt vndecũque etiam ex malo acquirere.

13 *Hic enim præter omnes nouit quòd peccat, materiæ terreæ fragilia vaſa & ſculptilia fabricans.

14 *Omnes autem inſipientiſſimi & infelices ſuper animas infantium, inimici populi tui imperantes illi.

15 *Quoniam omnia idola gentium æſtimauerunt deos, quibus neque oculorum vſus ad viſionem, neque nares ad attractionem aëris, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad contrectationem, & pedes eorum pigri ad ingreſſum.

‡ *Homo enim fecit illos, & spiritu mutuatus finxit eos. nullus enim illorum similem homo virtute fingere poterit Deum.*

‡ *Mortalis autẽ existens, mortuum operatur manibus iniquis. melior enim est culturis suis, quorum ipse quidẽ vixit, illa autem nunquam.*

‡ *Et animalia autem misserrima colunt. dementia enim comparata aliis sunt deteriora.*

‡ *Neque quantum desiderare, quòd in animalium conspectu bona sunt. effugerunt autem & Dei laudem, & benedictionem eius.*

CAP. XVI.

PRopter hoc per similia puniti sunt dignè, & per multitudiem bestiarum cruciati sunt.

‡ *Pro quo tormento beneficio affecisti populum tuum, quibus in concupiscentiam appetitus nouum gustum, escam præparasti ortygometrã.*

‡ *Vt illi quidem concupiscentes escam, propter ostẽsum immissorum, & necessarium appetitũ, auerterentur, hi autem in breui inopes facti, & nouum participent gustum.*

‡ *Oportebat enim illis quidem inexcusabilem inopiam superuenire exercentibus tyrannidem, his autem solùm ostendi, quemadmodum inimici illorum cruciabantur.*

‡ *Et enim cum illis sæua superuenit bestiarũ ira morsibusque peruersorum corrũpebantur colubrorum.*

‡ *Non vsque in finem permansit ira tua. in hortationẽ autẽ ad breue turbati sunt, signum habentes salutis, ad commemorationem mandati legis tuæ.*

‡ *Nam qui conuersus est non per id quod videbatur, saluabatur; sed per te omniũ saluatorem.*

‡ ἀνθρωπ@ γὰρ ἐποίησεν αὐτούς, & τὸ πνεῦμα δεδανεισμένος ἔπλασεν αὐτός· ἐδεὶς γὰρ αὐτῶν ὅμοιον ἀνθρωπ@ ἰσχύι πλάσαι θεόν.

‡ ἦν τε ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμουμένοις τροφῆς, διὰ τοῦτο δεινὰ εἶσαν τὰν ἐπαπεσταλμένων & τῶν ἀναγκαίων ὄρεξιν, ἀποστρέφωνται, οὗτοι δὲ ἐπ' ὀλίγῳ ἐνδεεῖς γευόμενοι καὶ ξένης μετάσχωσι γεύσεως.

‡ ἔδει γὰρ ἐκείνοις μὲν ἀπαραίτητον ἔνδειαν ἐπελθεῖν τυραννοῦσι, τούτοις δὲ μόνον δειχθῆναι πῶς & ἐχθροὶ αὐτῶν ἐβασανίζοντο.

‡ καὶ γὰρ ὅτε αὐτοῖς δεινὸς ἐπῆλθε θηρίων θυμὸς δήγμασί τε σκολιῶν διεφθείροντο ὄφεων.

‡ ἀμέχρι τέλους ἔμεινεν ἡ ὀργὴ σου· εἰς νουθεσίαν δὲ ὡσεὶς ὀλίγον ἐταράχθησαν, σύμβολον ἔχοντες σωτηρίας, εἰς ἀνάμνησιν ἐντολῆς νόμου σου.

‡ ὁ γὰρ ἐπιστραφεὶς οὐδιὰ τὸ θεωρούμενον ἐσώζετο, ἀλλὰ διὰ σὲ τὸν παντῶν σωτῆρα.

‡ Homo enim fecit illos, & qui spiritum mutuatus est, is finxit illos; nemo enim sibi similem homo poterit Deum fingere.

‡ Cùm enim sit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. melior enim est ipse his quos colit; quia ipse quidem vixit cùm esset mortalis, illi autem nunquam.

‡ Sed & animalia misserrima colunt. insensata enim comparata his, illis sunt deteriora.

‡ Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. effugerunt autem Dei laudem, & benedictionem eius.

CAP. XVI.

1 PRopter hæc & his similia passi sunt dignè tormenta, & per multitudinem bestiarũ exterminati sunt.

2 ‡ Pro quibus tormentis bene disposuisti populũ tuum, quibus dedisti concupiscentiã delectamenti sui nouum saporem, escam parans eis ortygometram.

3 ‡ Vt illi quidem concupiscentes escam propter ea quæ illis ostẽsa & missa sunt, etiam à necessaria concupiscentia auerterentur. hi autem in breui inopes facti, nouam gustauerunt escam.

4 ‡ Oportebat enim illis sine excusatione quidem superuenire interitũ exercentibus tyrannidem: his autem tantum ostendere, quemadmodum inimici eorum exterminantur. 5 ‡ Etenim cum illis superuenit sæua bestiarũ ira, morsibus peruersorum colubrorum exterminabantur.

6 ‡ Sed nõ in perpetuum tua ira permãsit, sed ad correptionem in breui turbati sunt, signum habentes salutis ad cõmemorationem mandati legis tuæ. 7 ‡ Qui enim cõuersus est, non per hoc, quod videbat, sanabatur, sed per te omnium saluatorem.

Gen. 1. ‡ In hoc autem ostendisti inimicis tuis, quia tu es qui liberas ab omni malo.

‡ Illos enim locustarum & muscarum occiderunt morsus; & non est inuenta sanitas animæ illorum, quia digni erãt ab huiusmodi exterminari. ‡ Filios autem tuos nec draconum, nec venenatorum vicerunt dentes: misericordia enim tua aduenies, sanabat illos.

‡ In memoria enim sermonum tuorum exterminabantur, & velociter sanabantur, ne in altam incidentes obliuionem, non possent tuo vti adiutorio.

‡ Et enim neque herba, neque malagma sanauit eos, sed tuus, Domine, sermo, qui sanat omnia.

‡ Tu es, Domine, qui vitæ & mortis habes potestatem, & deducis vsque ad portas mortis, & reducis.

‡ Homo autẽ occidit quidem per malitiã animã suam, & cùm exierit spiritus, nõ reuertetur, nec reuocabit animã quæ recepta est.

‡ Sed tuam manum effugere impossibile est.

Sap. 9. d. ‡ Negantes enim nosse te impij, per fortitudinem brachij tui flagellati sunt, nouis aquis & grandinibus & pluuiis persecutionem passi, & per ignem consummati.

‡ Quod enim mirabile erat, in aqua quę omnia extinguit, plus ignis valebat. vindex est enim orbis iustorum.

‡ Quodam enim tempore mansuetabatur ignis, ne combureretur quæ ad impios missa erant animalia; sed vt ipsi videntes scirent, quoniam Dei iudicio patiuntur persecutionem.

‡ Et quodam tempore in aqua supra virtutem ignis exardescebat vndique, vt iniquam terræ nationem exterminaret.

SAPIENTIA.

‡ καὶ ἐν τούτῳ ᾗ ἔπεισας σοῦ ἐχθροὺς ἡμῶν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος & ἐν παντὶ κακοῦ.

‡ οὓς μὲν γὰρ ἀκρίδων & μυιῶν ἀπέκτεινε δήγματα, & οὐχ εὑρέθη ἴαμα τῇ ψυχῇ αὐτῶν· ὅτι ἄξιοι ἦσαν ὑπὸ τοιούτων κολασθῆναι.

‡ σοῦ δὲ ὑὸς οὐδὲ ἰοβόλων δρακόντων ἐνίκησαν ὀδόντες· τὸ ἔλεός γάρ σου αὐτιπαρῆλθε καὶ ἰάσατο αὐτούς.

‡ εἰς γὰρ ὑπόμνησιν τῶν λογίων σου ἐνεκεντρίζοντο, καὶ ὀξέως διεσώζοντο· ἵνα μὴ εἰς βαθεῖαν ἐμπεσόντες λήθην, ἀπερείσασοι γλίωνται τῆς σῆς ἀνεργεσίας.

‡ καὶ γὰρ ὅτε βοτάνη ὅτε μάλαγμα ἐθεράπευσεν αὐτούς, ἀλλ' ὁ σὸς κύριε λόγ@ ὁ πάντα ἰώμεν@.

‡ σὺ γὰρ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν ἔχεις, καὶ κατάγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνάγεις.

‡ ἄνθρωπ@ δὲ ἀποκτείνει μὲν τῇ κακίᾳ αὐτοῦ, ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα οὐκ ἀναστρέψει, οὐδὲ ἀναλύει ψυχὴν παραληφθεῖσαν.

‡ τὴν δὲ σὴν χεῖρα φυγεῖν ἀδυνατόν ἐστιν.

‡ ἀγνώμονοι γάρ σε εἰδόσιν ἀσεβεῖς, ἐν ἰσχύι βραχίονός σου ἐμαστιγώθησαν, ξένοις ὑετοῖς καὶ χαλάζαις & ὄμβροις διωκόμενοι ἀπαραιτήτως· καὶ πυρὶ καταναλισκόμενοι.

‡ τὸ γὰρ παραδοξότατον ἐν τῷ ὕδατι πάντα σβεννυμένῳ πλεῖον ἐνήργει τὸ πῦρ, ὑπερμαχ@ γὰρ ὁ κόσμ@ ἐστὶ δικαίων.

‡ ποτὲ μὲν γὰρ ἡμερώθη φλόξ, ἵνα μὴ καταφλέξῃ τὰ ἐπ' ἀσεβέσιν ἀπεσταλμένα ζῶα, ἀλλ' αὐτοὶ & βλέποντες ἴδωσιν, ὅτι κρίσει θεοῦ ἐλαύνονται.

‡ ποτὲ δὲ καὶ μεταξὺ ὕδατ@ ὑπὲρ τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν φλέγει, ἵνα ἀδίκου γῆς γενήματα διαφθείρῃ.

‡ *In hoc autem ostendisti inimicis nostris, quòd tu es qui liberas ab omni malo.*

‡ *Quos enim locustarum & muscarũ occiderunt morsus, & non inuenta est sanitas animæ illorum, quia digni erant ab huiusmodi cruciari.*

‡ *At filios tuos neque venenatorum draconum vicerunt dentes: misericordia enim tua venit in auxilium, & sanauit illos.*

‡ *In enim memoriam sermonum tuorum inserebantur, & velociter saluabantur, vt non in altam incidentes obliuionem, immobiles fierent tui beneficij.*

‡ *Et enim neque herba neque malagma sanauit eos, sed tuus Domine sermo omnia sanans.*

‡ *Tu enim vitæ & mortis potestatem habes, & deducis ad portas inferni, et reducis.*

‡ *Homo autẽ occidit quidem malitia sua; cùm exierit autem spiritus, non reuertetur, nec resoluit animam assumptam.*

‡ *At tuam manum effugere impossibile est.*

‡ *Negantes enim te nosse impij, in fortitudine brachij tui flagellati sunt, nouis pluuijs, & grandinibus, & imbribus persecutionem passi inexcusabiliter, & igne consumpti.* ‡ *Nam res mirabilißima in omnia extinguenti aqua plus operabatur ignis, vindex enim mundus est iustorum.* ‡ *Aliquando quidem enim mansuetabatur flamma, vt non combureret ad impios missa animalia, sed ipsi videntes sciant, quoniam iudicio Dei persecutionẽ patiuntur.* ‡ *Aliquando autem & inter aquam super ignis virtutẽ ardet, vt niquæ terræ genimina corrumperet.*

* *Pro quibus angelorum esca cibasti populum tuum, et paratũ panẽ à cælo misisti illis sine labore, ad omnem voluptatem valentem, & ad omnem congruam gustum.*

* *Et enim hypostasis tua tuam in filios ostẽdebat dulcedinem. at oblati desiderio subseruiens ad quod quisque volebat, conuertebatur.*

* *Nix autem & glacies sustinebant ignem, & non tabescebant, vt scirent, quoniam inimicorũ fructus corrupit ignis ardens in grandine, & in pluuiis coruscans.*

* *Hoc autem iterum vt nutrirentur iusti, & propriè oblitus est virtutis.*

* *Nam creatura tibi qui fecisti omnia deseruiens, intenditur in tormentum contra iniustos, & remittitur in beneficium, pro his qui in te confidunt.*

* *Propter hoc & tunc in omnia transformata omnia nutrienti tuo dono deseruit, ad egentium voluntatem.*

* *Vt discant filij tui, quos dilexisti Domine, quoniam non natiuitates fructuum pascunt hominem, sed verbum tuum tibi credentes cõseruat.*

* *Nam ab igne non corruptum simpliciter à breui radio Solis calefactum tabescebat;*

* *Vt notum esset, quoniam oportet præuenire Solem in gratia tua, & ad ortum lucis occurrere tibi.*

* *Ingrati enim spes tanquam hyemalis glacies tabescet, & fluet tanquam aqua inutilis.*

20 *ἀλλ' ὧν ἀγγέλων τροφὴν ἐψώμισας τὸν λαόν σου, καὶ ἕτοιμον ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἔπεμψας αὐτοῖς ἀκοπάτως, πᾶσαν ἡδονὴν ἰσχύοντα καὶ πᾶσαν ἀρμόνιον γεῦσιν.

21 *ἡ μὲν γὰρ ὑπόστασίς σου τοῖς σοῖς πᾶσι τέκνα ἐνεφαίνιζε γλυκύτητα· τῇ δὲ τοῦ προστρεφομένου ἐπιθυμίᾳ ὑπηρετῶν πρὸς ὃ τις ἐβούλετο μετεκτίζετο.

22 *χιὼν δὲ καὶ κρύσταλλος ὑπέμενε πῦρ καὶ οὐκ ἐτήκετο, ἵνα γνῶσιν, ὅτι σὺν τῶν ἐχθρῶν καρπὸς κατέφθειρε πῦρ φλεγόμενον ἐν τῇ χαλάζῃ, καὶ ἐν τοῖς ὑετοῖς διασῴζον.

23 *τοῦτο δὲ πάλιν ἵνα τραφῶσι δίκαιοι, καὶ τὸ ἰδίας ἐπιλέλησται δυνάμεως.

24 *ἡ γὰρ κτίσις σοὶ τῷ ποιήσαντι τὸ πρὸς τὰ ὑπηρετοῦσα, ἐπιτείνεται εἰς κόλασιν κατὰ τῶν ἀδίκων, καὶ μαλάσσεται εἰς ἀγαθοποιΐαν, ὑπὲρ τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων.

25 *διὰ τοῦτο καὶ τότε εἰς πάντα μεταλλοιουμένη τῇ παντροφῷ σου δωρεᾷ ὑπηρετεῖ, πρὸς τὸ τῶν δεομένων θέλησιν·

26 *ἵνα μάθωσιν σου υἱοί σου, οὓς ἠγάπησας κύριε, ὅτι οὐχ αἱ γενέσεις τῶν καρπῶν τρέφουσιν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ῥῆμά σου τοὺς σοὶ πιστεύοντας διατηρεῖ.

27 *τὸ γὰρ ὑπὸ πυρὸς μὴ φθειρόμενον ἁπλῶς ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου θερμαινόμενον ἐτήκετο·

28 *ὅπως γνωσθῇ, ὅτι δεῖ φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ' ἀνατολήν σου, καὶ πρὸς σὲ εὐχαριστίαν σου ἑωθινὸν φῶς ἐντυγχάνειν σοι.

29 *ἀναισίου γὰρ ἐλπὶς ὡς χειμέριος πάχνη ταχήσεται, καὶ ῥυήσεται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον.

20 *Pro quibus angelorũ esca nutriuisti populum tuum, & paratum panem de cælo præstitisti illis sine labore, omne delectamentũ in se habẽtem, & omnis saporis suauitatem.

21 *Substantiam enim tuam & dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebas, & deseruiens vniuscuiusque volũtati. ad quod quisque volebat, conuertebatur.

22 *Nix autem & glacies sustinebant vim ignis, & nõ tabescebant, vt scirẽt quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens, in grandine & pluuia coruscans.

23 *Hoc autem iterum vt nutrirentur iusti, ignis etiã suæ virtutis oblitus est.

24 *Creatura enim tibi factori deseruiens, exardescit in tormentum aduersus iniustos, & lenior fit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt.

25 *Propter hoc & tunc omnia transfigurata, omnium nutrici gratiæ tuæ deseruiebant, ad voluntatem eorum qui à te desiderati sunt.

26 *Vt scirent filij tui quos dilexisti Domine, quoniam nõ natiuitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos, qui in te crediderint, conseruat.

27 *Quod enim ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio Solis calefactum tabescebat.

28 *Vt notum omnibus esset, quoniam oportet præuenire Solem ad benedictionẽ tuam, & ad ortum lucis te adorare.

29 *Ingrati enim spes tanquã hybernalis glacies tabescet, & disperiet tanquam aqua superuacua.

CAP. XVII.

1 MAgna sunt enim iudicia tua Domine, & inenarrabilia verba tua. propter hoc indisciplinatæ animæ errauerunt.

2 *Dum enim persuasum habent iniqui posse dominari nationi sanctæ, vinculis tenebrarum & longę noctis cõpediti, inclusi sub tectis fugitiui, perpetuæ prouidentiæ iacuerunt. 3 *Et dum putant se latere in obscuris peccatis, tenebroso obliuionis velamẽto dispersi sunt, pauentes horrẽdè, & cum admiratione nimia perturbati. 4 *Neq; enim quę continebat illos spelunca, sine timore custodiebat; quoniam sonitus descendens perturbabat illos, & personæ tristes illis apparentes, pauorem illis præstabant. 5 *Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen præbere, nec syderum lympidæ flammæ illuminare poterant illam noctem horrendam. 6 *Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus, & timore percussi illius, quæ nõ videbatur faciei, æstimabant deteriora esse quę videbantur. 7 *Et magicæ artis appositi erant derisus; & sapientiæ gloria, correptio cũ contumelia. 8 *Illi enim qui promittebant timores & perturbationes, expellere se ab anima languente, hi cum derisu, pleni timore languebant. 9 *Nam & si nihil eos ex mõstris perturbabat, transitu animalium & serpentium sibilatione commoti, tremebundi peribant, & aërem quem nulla ratione quis effugere posset, negantes se videre. 10 *Frequenter enim præoccupant pessima, redarguente conscientia. 11 *Cùm sit enim timida nequitia, data est in omnium condemnationem; semper enim præsumit sæua perturbata conscientia.

ιζ'.

1 *Μεγάλαι γάρ σου αἱ κρίσεις καὶ δυσδιήγητοι· διὰ τοῦτο ἀπαίδευτοι ψυχαὶ ἐπλανήθησαν.

2 *ὑπειληφότες γὰρ καθ' ὧν ἐσθένουν ἔθνη σὸν ἄγιον δούλοι, δέσμιοι σκότους καὶ μακρᾶς πεδηθέντες νυκτὸς κατακλεισθέντες ὀρόφοις, φυγάδες τῆς αἰωνίου προνοίας ἔκειντο.

3 *λανθάνειν γὰρ νομίζοντες ἁμαρτήμασιν κρυφαίοις ἀμαρτήμασιν, ἀφεγγεῖ λήθης παρακαλύμματι ἐσκορπίσθησαν, θαμβέμβροι δεινὸς καὶ ἐνδάλμασιν ἐκπλαγέντες.

4 *οὐδὲ γὰρ ὁ κατέχων αὐτοὺς μυχὸς ἀφόβοις διεφύλασσεν· ἦχοι δὲ καταβάντες αὐτοὺς πτερυκόμποις, καὶ φάσματα ἀμειδήτοις κατηφῆ προσώποις ἐνεφανίζετο.

5 *καὶ πυρὸς μὲν ἀδρεία βία κατίσχυεν φωτίζειν, οὔτε ἄστρων ἐκλαμπροὶ φλόγες κατηυγάζεν ὑπέμεινον τὴν συγκλυσ ἐκείνην νύκτα.

6 *διεφαίνετο δ' αὐτοῖς μόνον αὐτόματον πυρὶ φόβου πλήρης· ἐκδεδιηκότες δὲ τῆς μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως, ἡγοῦντο χείρω τὰ βλεπόμενα.

7 *μαγικῆς δὲ κατέκειντο ἐμπαίγματα τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ φρονήσει ἀλαζονίας ἔλεγχος ἐφύβριστο.

8 *οἱ γὰρ ὑπισχνούμενοι δείματα καὶ ταραχὰς ἀπελαύνειν ψυχῆς νοσούσης, ἔτοι καταγέλαστον δι' ἀλαβείαν ἐνόσουν.

9 *καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταράσσοι θῆρες ἑρπετῶν συρισμοῖς ἐκστῶντες, διώλλυντο ἔντρομοι, καὶ τὸν μὴ δαμόθεν φεύκτον αἔρα προσιδεῖν ἀρνούμενοι.

10 *δειλὸν γὰρ ἰδίᾳ πονηρία μαρτυρεῖ, κατακριθεῖσα τὰ χαλεπὰ συνεχομένη τῇ συνειδήσει.

CAP. XVII.

1 MAgna enim tua iudicia & inenarrabilia: propter hoc indisciplinatæ animæ errauerunt.

2 *Opinantes enim dominari nationi sanctæ iniqui, vincti tenebrarum & longè compediti noctis inclusi tectis, fugitiui perpetuæ prouidentiæ iacuerunt.

3 *Latere enim putantes occultis peccatis, tenebroso obliuionis velamento dispersi sunt, pauentes horrendè & simulachris perturbati.

4 *Neque enim quæ continebat illos spelunca intrepidos custodiebat: sonitus autem perturbantes eos circunstrepebant, & visiones tristibus mœstæ vultibus apparebant.

5 *Et ignis quidem nulla vis poterat lucere, neque stellarum nitidæ flammæ illuminare sustinebant tristem illam noctem.

6 *Apparebat autẽ illis solum sponta nea pyra timore plena; territi autem à nõ visa illa visione, æstimabant deteriora quæ videbantur.

7 *Magicæ autem appositæ erant ludibria artis, & in prudentia iactantiæ correptio contumeliosa.

8 *Nam promittẽtes timores & turbationes expellere ab anima languente, hi ridiculo timore languebant.

9 *Et enim si nihil eos turbulentum terrebat, bestiarum transitibus & serpentium sibilis commoti, peribant tremebundi, & nullam ex parte fugiendum aërem aspicere negantes.

10 *Timida res enim proprio malitia teste cõdemnata. semper autem præoccupauit sæua contenta conscientia.

* *Nihil enim est timor, nisi* 12
perditio eorum qui à cogitatione auxiliorum.

* *Ab intro autem existens* 13
minor expectatio maiorem putat ignorantiam præbente tormentum causa.

* *At impotentem verè no* 14
etem & ex impotentis inferni spelunciis superuenientem, eodem somno dormientes,

* *Aliquãdo quidem mon-* 15
stris agitabantur phantasmatum, aliquãdo autem animæ dissoluebantur traditione: subitaneus enim illis & insperatus timor superuenit.

* *Deinde sic; quicunque* 16
igitur erat illic decidens, custodiebatur in inferratũ carcerem inclusus. * *Siue enim agricola erat quis, aut* 17
pastor, aut eorũ qui in deserto, operarius laborum, præoccupatus ineuitabilem sustinebat necessitatem.

* *Vna enim catena tene-* 18
brarum omnes ligati erant.

* *Siue spiritus sibilans,* 19
aut circum densos ramos auium sonitus suauis, aut concentus aquæ euntis ui, aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut lasciuientium animalium cursus inuisus, aut vlulantium sæuarum bestiarum vox, aut repercussa de cõcauitate montium echo, dissoluebant illos deterrentia.

* *Totus enim mundus ni-* 20
tido illuminabatur lumine, & non impeditis continebatur operibus.

* *Solis autem illis super-* 21
posita erat grauis nox, imago, quæ debebant eis succedere, tenebrarum; sibi autem erãt grauiores tenebris.

CAP. XVIII.

AT *sanctis tuis maxima* 1
erat lux: quorum vocem quidem audientes, figuram autem non videntes.

* ὅδε γὰρ ἐστι φόβος, εἰ μὴ 12
προσδοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοηθημάτων.

* ἔνδοθεν δὲ ἧσσα ἥπλων ἡ προσδο 13
κία πλείονα λογίζε τὴν ἄγνοιαν τῆς παρεχούσης τὸ βάσανον αἰτίας.

* ⸀ δὲ τὸν ἀδυνάτον ὄντως νύκ- 14
τα ⸀ ἐξ ἀδυνάτου ἄδυ μυχῶν ἐπελθόντων, τὸν αὐτὸν ὕπνον κοιμώμενοι,

* τὰ μὲν τέρασιν ἠλαύνοντο φαν 15
τασμάτων, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς παρελύοντο προδοσία· αἰφνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπροσδόκητος φόβος ἐπῆλθον.

* εἴτ' οὖν, ὃς δ' ἥποτ' οὖν ἐκεῖ 16
κατεπίπτων, ἐφρουρεῖτο εἰς τὸν ἀσίδηρον εἱρκτὸν κατακλεισθείς.

* εἴτε γὰρ γεωργὸς ἢν τις ἢ ποι- 17
μήν, ἢ τῶν κατ' ἐρημίαν ἐργάτης μόχθων, προληφθεὶς τὸν δυσάλυκτον ἔμενεν ἀνάγκην.

* μιᾷ γὰρ ἁλύσει σιδηρᾶς πάντες 18
ἐδεδέσθησαν.

* εἴτε πνεῦμα συρίζον, ἢ περὶ 19
ἀμφιλαφεῖς κλάδους ὀρνέων ἦχος ἡδυμελής, ἢ ῥυθμὸς ὕδατος πορευομένου βίᾳ, ἢ κτύπος ἀπλήστως καταρρηγνυμένων πετρῶν, ἢ σκιρτώντων ζώων δρόμος ἀθεώρητος, ἢ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρίων φωνή, ἢ ἀποδιακλωμένη ἐν κοιλότητι ὀρέων ἠχώ, παρέλυεν αὐτοὺς ἐκφοβοῦντα.

* ὅλος γὰρ ὁ κόσμος λαμπρῷ κα 20
τελάμπετο φωτί, καὶ ἀνεμποδίστοις ἐνείχετο ἔργοις.

* μόνοις δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπετείτο 21
βαρεῖα νύξ, εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχεσθαι σκότους· ἑαυτοῖς δὲ ἦσαν βαρύτεροι σκότος.

ιη'.

* Τοῖς γὰρ ὁσίοις σου μέγιστον ἦν 1
φῶς· ὧν φωνὴν μὲν ἀκούοντες, μορφὴν δ' οὐχ ὁρῶντες.

* Nihil enim est timor, nisi 12
præsumptionis adiutorium, proditio cogitationis auxiliorum.

* Et dum ab intro minor est 13
expectatio, maiorem putat potentiam eius causa, de qua tormentum præstat.

* Illi autem qui in potentē 14
venēre noctem, & ab infimis, & ab altissimis superuenientem eundem somnum dormientes;

* Aliquando monstrorum 15
exagitabantur timore, aliquãdo animæ deficiebant traductione. subitaneus enim illis & insperatus timor superuenerat.

* Deinde si quisquam ex il- 16
lis decidisset, custodiebatur in carcere sine ferro reclusus.

* Si enim rusticus quis erat, 17
aut pastor, aut agri laborum operarius præoccupatus esset, ineffugibilem sustinebat necessitatem.

* Vna enim catena tenebra- 18
rum omnes erant colligati.

* Siue spiritus sibilans, aut 19
inter spissos arborum ramos auium sonus suauis, aut vis aquæ decurrentis nimium, aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut ludentium animalium cursus inuisus, aut mugientium valida bestiarum vox, aut resonans de altissimis montibus echo, deficientes faciebat illos præ timore.

* Omnis enim orbis terra- 20
rum lympido illuminabatur lumine, & non impeditis operibus continebatur.

* Solis autem illis super- 21
posita erat grauis imago tenebrarum, quæ superuentura illis erat. ipsi ergo sibi erant grauiores tenebræ.

CAP. XVIII.

1 A SAnctis autem tuis maxima erat lux, & horum quidem vocem inimici audiebant, sed figuram non videbant.

* Et quia non & ipsi eadem 2
passi erant, magnificabant te; & qui antè læsi erant, quia nõ lædebantur, gratias agebant tibi, & vt esset differentia, te Deum petebant.

* Propter quod ignis ardē- 3
Exo.13.f tem columnã ducem habuerunt ignotę viæ, & Solem sine læsura boni hospitij præstitisti.

* Digni quidem illi carere 4
luce, & pati carcerem tenebrarum, qui inclusos custodiebant filios tuos, per quos incipiebat incorruptum legis lumen seculo dari.

Exo.12.c 12.29.f * Cùm cogitarent iustorũ 5
occidere infantes, & vno exposito filio, sed liberato in traductionem illorum multitudinem filiorum abstulisti, & pariter illos perdidisti in aqua B valida.

* Illa enim nox antè cognita 6
est à patribus nostris, vt verè scientes quibus iuramẽt is credidерũt, animæquiores essent.

* Suscepta est autem à po- 7
pulo tuo sanitas quidem iustorum, iniustorum autem exterminatio.

* Sicut enim læsisti aduer- 8
sarios nostros, sic & nos prouocans magnificasti.

* Absconsè enim sacrifica- 9
bant iusti pueri bonorum, & iustitiæ legem in concordiam disposuerunt, similiter bona & mala percepturos iustos, patri omnium decantantes laudes.

Exo.12.d * Resonabat autem incon- 10
ueniens inimicorum vox, & flebilis audiebatur planctus ploratorum infantium.

* Simili autem pœna seruus 11
cum domino afflictus est, & popularis homo Regi similia passus. * Similiter ergo om- 12
nes vno nomine mortis mortuos habebãt innumerabiles. nec enim ad sepeliendum vi sufficiebant: quoniam vno momento quæ erat præclarior natio illorũ, exterminata est.

* ὅτι μὲν καὶ αὐτοὶ ἐπεπόνθεσαν, ἐμακάριζον, ὅτι δὲ βλάπτουσι προδικημένοι, ἠνυχαίτουν, καὶ τοῦ διενεχθῆναι χάριν ἐδέοντο. 2

* ᾧ γὰρ πυρὶ φλεγῆ σύλον, ὁδηγὸν μὲν ἀγνώστου ὁδοιπορίας, ἥλιον δὲ ἀβλαβῆ φιλοτιμίᾳ ξενιτείας παρέσχες. 3

* ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερηθῆναι 4
φωτὸς καὶ φυλακιδίῳ ἐν σκότει, ⸀ κατακλείσαντες υἱοὺς θυ, δι' ὧν ἤμελλε τὸ ἄφθαρτον νόμιμον φῶς τῷ αἰῶνι διδόσθαι.

* βουλευσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ 5
τῶν ὁσίων ἀποκτεῖναι νήπια, καὶ ἑνὸς ἐκτεθέντος τέκνου ⸀σωθέντος, εἰς ἔλεγχον τὸ ὠμὸν ἀφεῖλε πλῆθος τέκνων, ⸀ ὁμοθυμαδὸν ἀπώλεσας ἐν ὕδατι σφοδρῷ.

* ἐκείνη ἡ νὺξ προεγνώσθη πα- 6
τράσιν ἡμῶν, ἵνα ἀσφαλῶς εἰδότες οἷς πεπίστευσαν ὅρκοις, ἐπευθυμήσωσι.

* προσεδέχθη δὲ ὑπὸ λαοῦ θυ 7
σωτηρία μὲν δικαίων, ἐχθρῶν δὲ ἀπώλεια.

* ᾧ γὰρ ἐτιμωρήσω θυ ὑπεναντίους, τούτῳ ἡμᾶς προσκαλεσάμενος ἐδόξασας. 8

* κρυφῇ γὰρ ἐθυσίαζον ὅσιοι παῖδες ἀγαθῶν, καὶ τὴν τῶν θείοτήτος νόμον ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο, τῶν αὐτῶν ὁμοίως καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων μεταλήψεσθαι σὺν ἁγίοις, πατέρων ἤδη προαναμέλποντες αἴνους. 9

* αὐτήχει δὲ ἀσύμφωνος ἐχθρῶν 10
βοή, ⸀ οἰκτρᾷ διεφέρετο φωνῇ θρηνουμένων παίδων.

* ὁμοίᾳ δὲ δίκῃ δοῦλος ἅμα δε- 11
σπότῃ κολασθείς, ⸀ δημότης βασιλεῖ τὰ αὐτὰ πάσχων.

* ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐν ἑνὶ 12
ὀνόματι θανάτου νεκροὺς εἶχον ἀναριθμήτους· οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ θάψαι οἱ ζῶντες ἦσαν ἱκανοί. ἐπεὶ πρὸς μίαν ῥοπὴν ἡ ἐνδοξοτέρα γένεσις αὐτῶν διεφθάρη.

* *Quoniam quidem non* 2
& ipsi passi erant, beatam prædicabãt, quoniam autem non nocent ante iniuria affecti, gratias agebant, & differendi gratia orabant.

* *Propter quæ ignis ardẽ-* 3
tis columnam, ducem quidem ignoti itineris, Solem autem non lædentem honorifici hospitij præstitisti.

* *Digni quidem enim illi* 4
priuari luce & custodiri in tenebris, qui inclusos custodiebant filios tuos, per quos debebat incorruptum legis lumen seculo dari.

* *Cogitantes autem ipsos* 5
iustorum occidere infantes, & vno exposito filio & liberato, in correptionem illorum abstulisti multitudinem filiorum, & pariter perdidisti in aqua vehementi.

* *Illa nox præcognita est* 6
patribus nostris, vt securè scientes quibus crediderunt iuramentis, lætarentur.

* *Suscepta est autem à po-* 7
pulo tuo salus quidem iustorum, inimicorum autem perditio. * *Quomodo enim cru-* 8
ciasti aduersarios, hoc nos prouocans magnificasti.

* *Absconsè enim sacrifi-* 9
cabãt sancti pueri bonorum, & diuinitatis legem in concordia disposuerunt, ipsorum similiter & bonorum & periculorum participaturos iustos, patrum iam præcinentes 10
laudes. * *Resonabat autẽ in-*
consonans inimicorũ clamor, & miserabilis ferebatur vox ploratorum infantium.

* *Simili autem pœna ser-* 11
uus simul cum domino punitus, & popularis cum rege 12
eadem patiens. * *Pariter au-*
tem omnes in vno nomine mortis mortuos habebãt innumerabiles; neque enim ad sepeliendum viui erant sufficientes: quoniam ad vnum momentum honorabilior generatio illorum corrupta est.

* *Omnia enim non credentes propter veneficia in primogenitorum interitu, confessi sunt Dei filium populum esse.*
* *Tacito enim silentio continente omnia & nocte in propria velocitate dimidiata.*
* *Omnipotens tuus sermo à cælis de thronis regalibus durus bellator in medium pernicioſæ proſiliuit terræ.*
* *Gladium acutum non simulatum imperiũ tuum ferens, & ſtans repleuit omnia morte; & cælum quidem attingebat, deſcenderat autem in terram.*
* *Tunc continuò viſiones quidem ſomniorum grauium turbauerunt illos, timores autem inſtiterunt inſperati.*
* *Et alius aliò proiectus* [18] *ſemimortuus, propter quam moriebatur, cauſam oſtendebat.*
* *Nam ſomnia quæ turbauerunt eos, hoc præſignabant, ne ignorantes cur male patiuntur, perirent.*
* *Tetigit autem tandem* [20] *& iuſtos tentatio mortis, & fractio in eremo facta eſt multitudinis, ſed nõ diu permanſit ira.*
* *Properans enim vir ſine querela propugnauit, proprij miniſterij arma, orationem & incenſi placationem ferens, reſtitit iræ, & finem impoſuit calamitati, oſtendens quoniam tuus eſt famulus.*
* *Vicit autem deuaſtantem non robore corporis, non armorum operatione, ſed verbo torquentem ſubiecit, iuramenta patrum & teſtamenta commemorans.*
* *Aceruatim enim iam iacentibus ſuper alterutrum mortuis, interſtans amputauit iram, & diuiſit quæ ad viuos, viam.*

13 * πάντα γὰρ ἀπιστοῦντες διὰ τὰς φαρμακείας ἐπὶ τῶν πρωτοτόκων ὁλέθρῳ, ὡμολόγησαν θεοῦ λαὸν εἶναι.

14 * ἡσύχῃ γὰρ σιγῆς περιεχούσης τὰ πάντα καὶ νυκτὸς ἐν ἰδίῳ τάχει μεσαζούσης·

15 * ὁ παντοδυνάμος σου λόγος ἀπ' ἐραναν ἐκ θρόνων βασιλείων ἀπότομος πολεμιστὴς εἰς μέσον τῆς ὀλεθρίας ἤλατο γῆς.

16 * ξίφος ὀξὺ τὸ ἀνυπόκριτον ἐπιταγὴν σου φέρων· ἔστας ἐπλήρωσε τὰ πάντα θανάτου, καὶ οὐρανοῦ μὲν ἥπτετο, βεβήκει δὲ ἐπὶ γῆς.

17 * τότε παραχρῆμα φαντασίαι μὲν ὀνείρων δεινῶν ἐξετάραξαν αὐτὲς, φόβοι δὲ ἐπέσησαν ἀδόκητοι.

18 * καὶ ἄλλος ἀλλαχῆ ῥιφεὶς ἡμίθνητος, δι' ὃν ἔθνησκεν αἰτίαν ἐνεφάνιζεν.

19 * οἱ γὰρ ὄνειροι θορυβήσαντες αὐτὲς τοῦτο προεμήνυσαν, ἵνα μὴ ἀγνοοῦντες διὸ κακῶς πάσχουσιν, ἀπόλωνται.

20 * ἥψατο δέποτε καὶ δικαίων πεῖρα θανάτου, ἔστι θραῦσις ἐν ἐρήμῳ ἐγένετο πλήθους· ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολὺ ἔμεινεν ἡ ὀργή.

21 * προθύμως γὰρ ἀνὴρ ἀμέμπτος προεμάχησε, τὸ τῆς ἰδίας λειτουργίας ὅπλον, προστυχὲς καὶ θυμίαμα ἱλασμὸν κομίσας, ἀντέστη τῷ θυμῷ, καὶ πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ, δεικνὺς ὅτι σός ἐστι θεράπων.

22 * ἐνίκησε δὲ τὸν ὀλεθρεύοντα οὐκ ἰσχύι τοῦ σώματος, οὐκ ὅπλων ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ λόγῳ τὸν κολάζοντα ὑπέταξεν, ὅρκους πατέρων καὶ διαθήκας ὑπομνήσας.

23 * σωρηδὸν γὰρ ἤδη πεπτωκότων ἐπ' ἀλλήλων νεκρῶν, μεταξὺ στὰς ἀπέκοψε τὸν ὀργὴν, καὶ διέκρισε πρὸς ὁδὸν ζώντας ὁδόν.

13 * De omnibus enim non credentes propter beneficia, tunc cùm primùm fuit exterminium primogenitorũ, ſponderunt populum Dei ſe
14 eſſe. * Cùm enim quietum ſilentium contineret omnia, & nox in ſuo curſu medium iter haberet;
15 * Omnipotens ſermo tuus Domine, exiliens de cælo à regalibus ſedibus, durus debellator in mediã exterminij terram proſiliuit.
16 * Gladius acutus inſimulatum imperium tuum portans, & ſtans repleuit omnia morte, & vſque ad cælum attingebat ſtans in terra.
17 * Tunc continuò viſus ſomniorum malorum turbauerũt illos, & timores ſuperuenerũt inſperati.
18 * Et alius alibi proiectus, ſemiuiuus, propter quam moriebatur, cauſam demonſtrabat mortis.
19 * Viſiones enim quæ illos turbauerunt, hæc præmonebant, ne inſcij, quare malè patiebantur, perirent.
20 * Tetigit autem tunc & iuſtos tentatio mortis, & cõmotio in cremo facta eſt multitudinis, ſed non diu permanſit ira tua.
21 * Properans enim homo ſine querela deprecari pro populis, proferens ſeruitutis ſuę ſcutum orationem, & per incenſum deprecationem allegans, reſtitit iræ, & finem impoſuit neceſsitati, oſtendens quoniam tuus eſt famulus.
22 * Vicit autem turbas, non in virtute corporis, nec armatura potentiæ, ſed verbo illũ qui ſe vexabat, ſubiecit, iuramenta parentum, & teſtamentum commemorans.
23 * Cùm enim iam aceruatim cecidiſſent ſuper alterutrũ mortui, interſtitit & amputauit impetum, & diuiſit illam, quæ ad viuos ducebat, viam.

* *In veſte enim poderis, quã habebat, totus erat orbis terrarum, & parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum erant ſculpta, & magnificentia tua in diademate capitis illius ſcripta erat.*
* *His autem ceſsit qui exterminabat, & hæc extimuit. erat enim ſola tentatio iręſufficiens.*

CAP. XIX.

IMpiis autem vſque in nouiſſimum ſine miſericordia ira ſuperuenit.
* Præſciebat enim & futura illorum; quoniam cùm ipſi permiſiſſent, vt ſe educerent, & cum magna ſolicitudine præmiſiſſent illos, conſequebantur illos pœnitẽtiæ actus.
* Adhuc enim inter manus habentes luctum, & deplorãtes ad monumenta mortuorum, aliam ſibi aſſumpſerunt cogitationem inſcientiæ; & quos rogantes proiecerant, hos tanquam fugitiuos perſequebantur.
* Ducebat enim illos ad hunc finem digna neceſsitas, & horum quæ acciderant cõmemorationem amittebãt, vt quæ deerant, tormentis repleret punitio:
* Et populus quidem tuus mirabiliter tranſiret, illi autẽ nouam mortem inuenirent.
* Omnis enim creatura ad ſuum genus ab initio refigurabatur, deſeruiens tuis præceptis, vt pueri tui cuſtodirẽtur illeſi.
* Nam nubes caſtra eorum obumbrabat, & ex aqua quę antè erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via ſine impedimento, & campus germinans de profundo nimio.
* Per quem omnis natio tranſiuit, quæ tegebatur tua manu, videntes tua mirabilia & monſtra.

* ἐν γὰρ ποδήρει ἐνδύματι ὅλος ὁ κόσμος, καὶ πατέρων δόξαι ἐπὶ τεσσαρσίχοις λίθων γλυφῆς, καὶ μεγαλωσύνη σου ἐπὶ διαδήματι κεφαλῆς αὐτοῦ.

* τούτοις εἶξεν ὁ ὀλοθρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθη· ἱκανὸς γὰρ μόνη ἡ πεῖρα τῆς ὀργῆς ἦν.

ιθ'.

* Τοῖς δὲ ἀσεβέσι μέχρι τέλους ἀνελεήμων θυμὸς ἐπέσχε.

* προῆδει γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα· ὅτι αὐτοὶ ἐπιτρέψαντες τοῦ ἀπιέναι, καὶ μετὰ σπουδῆς προπέμψαντες αὐτὲς, διώξεσι μεταμεληθέντες.

* ἔτι γὰρ ἐν χερσὶν ἔχοντες τὰ πένθη, καὶ προθρηνέμενοι τάφοις νεκρῶν, ἕτερον ἐπεστάσαντο λογισμὸν ἀνοίας, καὶ ὃς ἱκετεύοντες ἐξέβαλον, τούτοις ὡς φυγάδας ἐδίωκον.

* εἶλκε γὰρ αὐτὲς ἡ ἀξία ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας ἀνάγκη, καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμνησίαν ἐνέβαλον, ἵνα τὸ λείπουσαν τοῖς βασάνοις προσαναπληρώσωσι κόλασιν.

* καὶ ὁ μὲν λαὸς σου θαυμαστὴν ὁδοιπορίαν περάσῃ, ἐκεῖνοι δὲ ξένον θάνατον ὄψονται θνήτου.

* ὅλη γὰρ ἡ κτίσις ἐν ἰδίῳ γένει πάλιν ἀνεπλάσσετο, ὑπηρετοῦσα τοῖς ἰδίοις ἐπιταγαῖς· ἵνα οἱ παῖδες φυλαχθῶσιν ἀβλαβεῖς.

* ἡ τὸ παρεμβολὴν σκιάζουσα νεφέλη· ἐκ δὲ προυφεστῶτος ὕδατος ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς ἐθεωρήθη, καὶ ἐξ ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸς ἀνεμπόδιστος, καὶ χλοηφόρον πεδίον ἐκ κλύδωνος βιαίου.

* δι' ἔθνους ἔθνος διῆλθον· καὶ τῇ σκεπαζόμενοι χειρί, θεωρήσαντες θαυμασία τέρατα.

* *In enim talari tunica veſtimenti erat totus mundus, & patrum gloriæ in quatuor ordinum lapidũ ſculptura, & magnitudo tua in diademate capitis illius.*
* *His ceſsit deſtruens, hæc autem timuit: erat enim ſola tentatio iræ ſufficiens.*

CAP. XIX.

1 AT impijs vſque in finẽ immiſericors ira inſtitit:
2 * *Præſciebat enim illorum & futura: quoniam ipſi cùm permiſiſſent abire, & cum diligentia præmiſiſſent illos, perſequentur pœnitentiã agentes.*
3 * *Adhuc enim in manibus habentes luctus, & deplorantes ad monumenta mortuorum, alteram euulſerunt cogitationem ſtultitiæ; & quos ſupplicantes proiecerunt, hos tanquam fugitiuos perſequebantur.*
4 * *Ducebat enim illos digna ad hunc finem neceſſitas, & eorum quæ acciderãt obliuionem iniecit, vt deficientem tormentis replerent punitionem:*
5 * *Et quidem populus tuus mirabile iter tranſiret, illi autem nouam inuenirent mortem.*
6 * *Omnis enim creatura in proprio genere rurſus ab initio refigurabatur, deſeruiens proprijs præceptis: vt tui pueri cuſtodirentur illeſi;*
7 * *Caſtra inumbrans nubes, ex autem antè exiſtente aqua, ſicca ortus terra viſus eſt; & ex rubro mari via ſine impedimento, & viridem herbã ferens campus de tempeſtate violenta.*
8 * *Per quem omnis gens tranſierunt, qui tua protegebantur manu, videntes mirabilia monſtra.*

‡ *Tanquam enim equi pa-* 9
sti sunt, & tanquam agni exultauerunt laudantes te, Domine, liberantem eos.

‡ *Memores erant enim* 10
adhuc eorum quæ in peregrinatione illorum, quemadmodum pro quidem generatione animalium eduxit terra muscam, pro autem aquatilibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.

‡ *In nouissimo autem vi-* 11
derunt & generationẽ nouã auiũ, cùm concupiscentia adducti, postulauerũt escas deliciarum.

‡ *In enim consolationem* 12
ascendit eis de mari ortygometra. & supplicia peccatoribus superuenerunt.

‡ *Non sine antè factis ar-* 13
gumentis vi fulminum. iustè enim patiebãtur propriis eorum nequitiis. & enim grauiorem inhospitalitatẽ exercuerunt. illi enim ignorantes non recipiebant præsentes. hi autẽ benefactores hospites in seruitutem redigebant.

‡ *Et non solùm, sed quæ-* 14
dam visitatio erit illorum, quoniam odiosè recipiebant alienos.

‡ *Qui autem cum festiui-* 15
tatibus receperunt eos, qui iam ipsorum participauerunt iustorum, grauibus afflixerunt laboribus.

‡ *Percussi sunt autem &* 16
cæcitate, sicut illi in iusti foribus: quoniam vastis cooperti tenebris, vnusquisque suarum portarum transitum quærebat.

‡ *Per se enim elementa* 17
aptè conuersa, sicut in psalterio soni concentus nomen permutant, semper manentia in sono, quod est æstimare ex factorum visu diligenter.

‡ *Terrea enim in aquatica* 18
transmutabantur, & natatilia transibant in terram.

9 ‡ ὡς γὰρ ἵπποι ἐνεμήθησαν, καὶ
ὡς ἀμνοὶ διεσκίρτησαν αἰνοῦντές σε
κύριε τὸν ῥυόμενον αὐτούς.

10 ‡ ἐμέμνηντο γὰρ ἔτι τῶν ἐν τῇ πα-
ροικίᾳ αὐτῶν, πῶς οὐ τὴ μὲν γῆ γέ-
νεσις ζώων ἐξήνεγκεν ἡ γῆ σκνῖπα,
οὐτὶ δὲ ἐνύδρων ἐξηρεύξατο ὁ πο-
ταμὸς πλῆθος βατράχων.

11 ‡ ἐφ' ὑστέρῳ δὲ εἶδον καὶ γλίσιν
νέαν ὀρνέων, ὅτε ἐπιθυμία προ-
αχθέντες ἠτήσαντο ἐδέσματα τρυ-
φῆς.

12 ‡ εἰς γὰρ παραμυθίαν ἀνέβη
αὐτοῖς ἐκ θαλάσσης ὀρτυγομήτρα· καὶ αἱ πτῶσεις τοῖς ἁμαρτω-
λοῖς ἐπῆλθον·

13 ‡ οὐκ ἄνευ τῶν προγεγονότων
τεκμηρίων τῇ βίᾳ τῶν κεραυνῶν· δικαίως γὰρ ἔπασχον τοῖς ἰδίοις αὐ-
τῶν πονηρίαις· καὶ γὰρ χαλεπωτέ-
ραν μισοξενίαν ἐπετήδευσαν· ἕ
μὲν γὰρ οὐκ ἀγνοοῦντας οὐκ ἐδέ-
χοντο παρόντας· ἕτοι δὲ ἀνεργέ-
τας ξένους ἐδούλουντο.

14 ‡ καὶ ἑ μόνον ἀλλ' ἥτις ἐπισκο-
πὴ ἔσαι αὐτῶν, ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσ-
εδέχοντο οὓς ἀλλοτρίους.

15 ‡ ἕ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰσ-
δεξάμενοι οὓς ἤδη τῶν αὐτῶν με-
τεχηκότας δικαίων, δεινοῖς ἐκάκω-
σαν πόνοις.

16 ‡ ἐπλήγησαν δὲ καὶ ἀορασίᾳ,
ὥσπερ ἐκεῖνοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου
θύραις· ὅτι ἀχανεῖ περιβληθέντες
σκότει, ἕκας ἕ τῶν ἑαυτοῦ θυρῶν
τὸν δίοδον ἐζήτει.

17 ‡ δι' ἑαυτῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα με-
θαρμοζόμενα, ὥσπερ ἐν ψαλ-
τηρίῳ φθόγγοι τοῦ ῥυθμοῦ τὸ ὄνο-
μα διαλλάσσει, πάντοτε μέ-
νοντα ἦχω, ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι
ἐκ τῆς τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκ-
ριβῶς.

18 ‡ χερσαῖα γὰρ εἰς ἔνυδρα με-
τεβάλλετο, καὶ νηκτὰ μετέβαινον
διὰ γῆς.

9 ‡ Tanquam enim equi depauerunt escam, & tanquam agni exultauerunt magnificãtes te Domine, qui liberasti illos.

10 ‡ Memores enim erant adhuc eorum, quæ in incolatu illorum facta fuerant, quemadmodũ pro natione animalium eduxit terra muscas, & pro piscibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.

11 ‡ Nouissimè autem viderũt
C nouam creaturã auium, cùm abducti concupiscentia postu lauerunt escas epulationis.

12 ‡ In allocutione enim desiderij ascendit illis de mari ortygometra, & vexationes peccatoribus superuenerunt:

13 ‡ Non sine illis quæ antè facta erant argumẽtis per vim fluminũ. iustè enim patiebantur secundum suas nequitias. Etenim detestabiliorem inhospitalitatem instituerunt. alij quidem ignoros non recipiebant aduenas. alij autem bonos hospites in seruitutem redigebant.

14 ‡ Et non solùm hæc, sed & alius quidem respectus illorũ erat, quoniam inuiti recipiebant extrancos.

15 ‡ Qui autem cum lætitia receperunt hos, qui eisdem vsi erant institutis, fœuissimis afflixerunt doloribus.

16 ‡ Percussi sunt autem cæci- cæcitate
tate, sicut illi in foribus iusti, cùm subitaneis cooperti essent tenebris. vnusquisq; trãsitum ostij sui quærebat.

17 ‡ In se enim elementa dum
D conuertuntur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum sonũ custodiũt. vnde æstimari ex ipso visu certo potest.

18 ‡ Agrestia enim in aquatica conuertebantur, & quæcunque erãt natantia, in terra transibant.

‡ Ignis in aqua valebat su- 19
pra suam virtutem, & aqua extinguentis naturæ obliuiscebatur.

‡ Flammæ econtrario cor- 20
ruptibilium animalium non vexauerunt carnes coambulantium, nec dissoluebant illam, quæ facile dissoluebatur, sicut glacies bonã escam.

‡ In omnibus enim magni- 21
ficasti populum tuum Domine, & honorasti, & non despexisti in omni tempore, & in omni loco assistens eis.

19 ‡ πῦρ ἴσχυεν ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας 19
δυνάμεως ὑπερπληρῶν· καὶ ὕ-
δωρ τῆς σβεστικῆς φύσεως ἐπελαν-
θάνετο.

20 ‡ φλόγες δὲ πάλιν διέφθειρον 20
ζώων, οὐκ ἐμάραναν σάρκας ἐμ-
περιπατούντων, οὐδὲ τηκτὸν κρυ-
σταλλοειδὲς δύτικον γένος ἀμβρο-
σίας τροφῆς.

‡ κύριε πάντα γὰρ κύριε ἐμεγάλυ- 21
νας τὸν λαόν σου καὶ ἐδόξασας, καὶ
οὐκ ὑπερεῖδες ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τό-
πῳ παρεστάμενος.

19 ‡ Ignis valebat in aqua propriæ virtutis oblitus, & aqua extinctiuæ naturæ obli-
20 uiscebatur. ‡ Flãmæ econtrario facilè corruptibilium animaliũ, non marcescere fecerunt carnes inambulantium, neque liquefactiuum glacialis generis liquefactibile genus ambrosianæ escæ.

21 ‡ In omnibus enim Domine magnificasti populũ tuum & honorasti, & non despexisti in omni tempore & loco assistens.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ.

FINIS LIBRI SAPIENTIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus scripsit

SAPIENTIA IESV FILII SYRACH.

IEsvs hic Sirach quidem fuit filius, nepos autem Ieſu eiuſdem nominis ſibi: hic igitur in temporibus inferioribus fuit poſt captiuitatem & reuocationem, & poſt prophetas ferè omnes. ergo auus eius Ieſus, ſicut & ipſe teſtatur, laborisque amator fuit vir inter Hebræos & prudentiſſimus, qui non ſolum aliorum qui ante eum prudentum virorum ſapienter dicta collegit, ſed & ipſe propria quædam dictauit, multæ intellectionis & ſapientiæ plena. poſtquam igitur librum hunc primus Ieſus ferè collectum relinquens ex hominibus abijt, Sirach hic poſt illum rurſus accipiens domeſtico filio reliquit Ieſu: qui quidem cum amplectens, in vnam omnem concinnam conſtructionem collegit, ſapientiam in qua ſuo & patris, atque & aui nomine vocans, ex ipſo ſapientiæ nomine amanter magis vt haberet auditorem ad ipſius libri meditationem attrahens. Sermones igitur prudentiæ ænigmata quæ & parabolas continet & particulares quaſdam antiquas diuinas hiſtorias, deque viris qui bene placuerunt Deo, & orationem & hymnum eius: adhuc autem quibus Deus beneficijs dignatus eſt populum ſuũ, & quibus repleuit malis inimicos eorum, ſectator Salomonis hic Ieſus fuit, nihilo minus illo circa ſapientiam & diſciplinam approbatus, multæ diſciplinæ verè & exiſtens & vocatus.

ΣΟΦΙΑ ΙΗΣΟΥ υἱοῦ Σιραχ.

ΗΓΟΥΣ ἔδωκε σοφίαν μόνῳ υἱῷ, ἔγνω δὲ ἐν θεῷ ὁμωνύμου αὐτῷ· ἔδωκε σοὶ ἐν χρόνοις κατωγέρω νε μὴ τλῶ αἰχμαλωσίαν καὶ ἀνάκλησιν, καὶ μὴ σὺν πρεσφήτας χρεὸν ἅπαντας· ὁμοῦ πάππῳ αὐτὸ ἰησοῦς, καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ, φιλόπονός τε γέγονον ἀνὴρ ἐν ἐβραίοις ⁊ φρονιμώτατος, ὃς ἃ μόνον τὰ ἑτέρων τῶν πρὸ αὐτὸ σωζλῶν ἀνδρῶν ἀποφθέγματα σωήγαγε, ἀλλὰ ⁊ αὐτὸς ἰδιά τινα ἀπεφθέγξατο πολλῆς σωέσεως καὶ σοφίας γέμοντα· ἐπεὶ σοὶ τλῶ εἵλον τοῦτο ὀπίσω ἰησοῦς χρεὸν τι σωειλεγμένον καταλιπὼν ἐξ ἀνθρώπων ὤχετο· σοφία ἔδωκε μετ αὐτὸν πάλιν λαβὼν τῷ οἰκείῳ παιδὶ κατέλιπεν ἰησοῦ· ὃς δὴ ταύτης λαβόμενος, εἰς σὺν ἅπασαν ἐναρμόνιον σωταγμα σωήγαγε, σοφίαν ἐπί τε αὐτῷ καὶ τῷ τοῦ πατρός, ἀλλαμὲν καὶ τῷ πάππου ὀνόματι κεκλημένῳ, ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητὸς μᾶλλον ἔχειν τὸν ἀκρεατὲν πρὸς τὴν αὐτῆς τῆς βίβλου μελέτλν ἵππομεν. λόγοις σοὶ φρονήσεως αἰνίγματά τε ⁊ παραβολὰς περιέχει καὶ μερικὰς πνὰς παλαιὰς θεοφιλεῖς ἱστορίας, περί τε ἀνδρῶν ἀρεσησάντων τῷ θεῷ, ⁊ ὕμνον αὐτοῦ· ἔτι δὲ ὧν ὁ θεὸς ἀνέργεσιν ἠξίωσε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ὧν ἔπλησε κακῶν σοὺς ἐχθρὸς αὐτῶν, ὁπαδὸς τοῦ ζλομῶντος ἔδωκε ὁ ἰησοῦς γέγονον, ὁδὸν ἴτλον ἐπείνου περὶ τλῶ σοφίαν καὶ παιδείαν ἀδοκιμήσας, πολυμαθὴς ἀληθῶς καὶ ὢν καὶ καλέμενος.

PROLOGVS LIBRI IESV FILII SIRACH; *Qui Eccleſiaſticus appellatur.*

MVltorũ nobis & magnorũ per Legem & Prophetas, aliosque qui ſecuti ſunt illos, ſapientia demonſtrata eſt, in quibus oportet laudare Iſrael, doctrinæ & ſapientię cauſa: quia non ſolùm ipſos loquentes neceſſe eſt eſſe peritos, ſed etiam extraneos poſſe & diſcentes & ſcribẽtes doctiſſimos fieri. Auus meus Ieſus, poſtquã ſe amplius dedit ad diligentiam lectionis legis & prophetarũ, & aliorum librorũ, qui nobis à parentibus noſtris traditi ſunt, voluit & ipſe ſcribere aliquid horũ, quæ ad doctrinam & ſapientiam pertinent, vt deſiderantes diſcere, & illorũ periti fieri, magis magiſq; attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum beneuolentia, & attẽtiori ſtudio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur ſequentes imaginem ſapientiæ, & deficere in verborum compoſitione. Nam deficient verba Hebraica, quando fuerint translata ad alteram linguam. Non autẽ ſolũ hæc, ſed & ipſa Lex & Prophetæ, cæteraq; aliorũ librorum non paruam habent differentiã quãdo inter ſe dicũtur. Nam in octauo & triceſimo anno tẽporibus Ptolemæi Euergetis regis, poſtquã peruenì in Ægyptũ, & cũ multũ tẽporis ibi fuiſſem, inueni ibi libros relictos nõ paruę neq; cõtemnẽdę doctrinæ. Itaq; bonũ & neceſſariũ putaui; & ipſe aliquã addere diligentiã & laborẽ interpretandi librũ iſtum; & multa vigilia attuli doctrinã in ſpacio tẽporis ad illa, quæ ad finẽ ducunt, librũ iſtum dare, & illis qui volũt animũ intendere, & diſcere quemadmodũ oporteat inſtituere mores q̃ ſecundũ legẽ Dñi ꝓpoſuerint vitã agere.

LIBER ECCLESIASTICVS.

CAPVT I.

OMnis ſapiẽtia à Dño Deo eſt, & cũ illo fuit ſemper, & eſt ante æuum. *Arenã maris & pluuiæ guttas, & dies ſeculi, quis dinumerauit? *Altitudinem cęli, & latitudinem terræ, & profundũ abyſsi, quis dimenſus eſt? Sapientiam Dei præcedentẽ omnia, quis inueſtigauit? *Prior omniũ creata eſt ſapientia, & intellectus prudẽtiæ ab æuo. *Fons ſapientię verbũ Dei in excelſis, & ingreſſus illius mãdata æterna. *Radix ſapiẽtiæ cui reuelata eſt, & aſtutias illius quis cognouit? *Diſciplina ſapientiæ cui reuelata eſt & manifeſtata, & multiplicationẽ ingreſſus illi⁹ qs intellexit? *Vnus eſt altiſſimus creator omniũ, omnipotẽs & rex potẽs, & metuendus nimis, ſedens ſuper thronũ illius, & dominans Deus. *Ipſe creauit illã in Spiritu ſancto, & vidit, & dinumerauit, & menſus eſt. *Et effudit illã ſuper omnia opera ſua, & ſuper omnẽ carnẽ, ſecũdũ datũ ſuũ, & prębet illã diligẽtibus ſe. *Timor Dñi gloria, & gloriatio, & lętitia, & corona exultationis. *Timor Dñi delectabit cor, & dabit lætitiam & gaudiũ in longitudinẽ dierũ. *Timenti Dñm bene erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ benedicetur. *Dilectio Dei honorabilis ſapientia: *quibus aũt apparuerit ĩ viſu, diligũt eã in viſione & in agnitiõe magnaliũ ſuorũ. *Initiũ ſapiẽtiæ timor Dñi, & cũ fidelib⁹ in vulua concreatus eſt, & cũ electis fœminis graditur, & cũ iuſtis & fidelibus agnoſcitur. *Timor Dñi ſcientiæ religioſitas. *Religioſitas cuſtodiet & iuſtificabit cor, iocunditatẽ atq; gaudiũ dabit. *Timẽti Deũ bñ erit, & in dieb⁹ cõſolationis illius benedicetur.

Pſ. 110. Prou. 1. a. 9. b.

κεφ. α΄.

Πᾶσα σοφία παρὰ κυρίου, ⁊ μετ' αὐτοῦ ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα. *ἄμμον θαλασσῶν καὶ σαγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶνος τίς ἐξαριθμήσεται; *ὕψος οὐρανοῦ καὶ πλάτος γῆς καὶ ἄβυσσον ⁊ σοφίαν τίς ἐξιχνιάσει; *πρότερος πάντων ἔκτισται σοφία, καὶ συνέσεως φρονήσεως ἐξ αἰῶνος. *πηγὴ σοφίας λόγος θεοῦ ἐν ὑψίστοις, ⁊ αἱ πορεῖαι αὐτῆς ἐντολαὶ αἰώνιοι. *ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφθη; καὶ τὰ πανουργεύματα αὐτῆς τίς ἔγνω; *εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς σφόδρα καθήμενος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ. *κύριος αὐτὸς ἔκτισεν αὐτὴν καὶ εἶδε ⁊ ἐξηρίθμησεν αὐτήν. *καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ· μετὰ πάσης σαρκὸς κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησεν αὐτὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. *φόβος κυρίου δόξα ⁊ καύχημα καὶ εὐφροσύνη ⁊ στέφανος ἀγαλλιάματος. *φόβος κυρίου τέρψει καρδίαν καὶ δώσει εὐφροσύνην ⁊ χαρὰν καὶ μακροημέρευσιν. *τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐλογηθήσεται. *ἀρχὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, ⁊ μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συνεκτίσθη αὐτοῖς. *μετὰ ἀνθρώπων θεμέλιον αἰῶνος ἐνοσσεύσε, ⁊ μετὰ τῶν σπερμάτων αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται. *πλησμονὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῆς. *πᾶσαν τὴν οἰκίαν αὐτῶν ἐμπλήσει ἐπιθυμημάτων αὐτῆς, καὶ τὰ ἀποθήκας ἀπὸ τῶν γενημάτων αὐτῆς.

CAP. I.

1 *Mnis ſapientia à Domino, & cum illo eſt in ſeculum.*

2 ** Arenam maris & guttas pluuiæ, et dies ſeculi quis enumerabit?*

3 ** Altitudinem cæli & latitudinem terræ, & abyſſum, & ſapientiam quis inueſtigabit?*

4 ** Prior omnibus creata eſt ſapientia, & intellectus prudentiæ ab æuo.*

5 ** Fons ſapientiæ verbum Dei in excelſis, & viæ eius mandata æterna.*

6 ** Radix ſapientiæ cui reuelata eſt? & aſtutias illius quis cognouit?*

8 ** Vnus eſt ſapiens terribilis valdè, ſedens ſuper thro*

9 *num ſuum. * Dominus ipſe creauit illã, & vidit & dinumerauit illam.*

10 ** Et effudit illam ſuper omnia opera ſua. Cum omni carne ſecũdum datum ſuum, & præbuit illam diligenti-*

11 *bus ſe. * Timor Domini gloria & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis.*

12 ** Timor Domini delectabit cor & dabit lætitiam, & gaudium, & longitudinem*

13 *dierũ. * Timenti Dominũ bene erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ benedice-*

16 *tur. * Initium ſapientiæ timere Dominum, & cum fidelibus in vulua concreatum*

17 *eſt eis. * Cum hominibus fundamentum ſeculi nidificauit, & cum ſemine eorum fidem*

20 *habebit. * Plenitudo ſapientiæ timere Dominũ, & inebriat eos à fructibus illius.*

21 ** Omnem domum eorum impleuit deſiderijs eius, & receptacula de generationibus illius.*

20 Plenitudo ſapiẽtię timere Deũ, & plenitudo à fructib⁹ illius. 21 Omnem domum illius implebit à generationibus, & receptacula à theſauris illius.

Vtraque autem sunt dona Dei ad pacem. *Corona sapientiæ timere Dominũ, germinans pacem, & sanitatem salutis. dilatat autẽ gloriatio diligentibus eum.*

Scientiam & cognitionẽ intellectus distillauit sapientia, & gloriam possidentium eam exaltauit. *Radix sapientiæ timere Dominum, et rami illius longitudo dierum.*

Timor Domini expellit peccata, perseuerans autem auertit iram.

Non poterit iracundus vir iustificari; nam declinatio iræ eius casus ei.

Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea ei pullulabit lætitia.

Vsque in tempus abscõdet verba illius, et labia multorum enarrabunt sensum illius.

In thesauris sapientiæ parabolæ scientiæ; abominatio autem peccatori cultus Dei.

Concupiscens sapientiã, serua mandata, & Dominus præbebit tibi illã. *Sapientia enim & disciplina timor Domini, & beneplacitum eius fides & mansuetudo.*

Non sis incredulus timori Domini indigẽs existẽs, & ne accesseris ad eum in corde duplici.

Ne sis hypocrita in ore hominum, et in labijs tuis ne attendas.

Ne extollas te, vt non cadas, et inducas animæ tuæ ignominiam.

Et reuelabit Dominus absconsa tua omnia, & in medio synagogæ deijciet te.

Quoniam nõ accessisti in veritate ad timorẽ Domini, & cor tuum plenum dolo.

CAP. II.

FIli, *si accesseris ad seruiẽdum Domino, præpara animam tuam ad tentationem.*

ἀμφότερα δέ ἐστι δῶρα θεοῦ εἰς εἰρήνην.

στέφανος σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, ἀνθάλλων εἰρήνην καὶ ὑγίειαν ἰάσεως· πλατύνει ἡ καύχησις τοὺς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν συνέσεως ἐξάμβευσεν ἡ σοφία, καὶ δόξαν κρατούντων αὐτὴν ἀνύψωσε.

ῥίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ κλάδοι αὐτῆς μακρημέρευσις.

φόβος κυρίου ἀπωθεῖται ἁμαρτήματα, παραμένων δὲ ἀποστρέφει ὀργήν.

ὁ δυσθύμως ἀνὴρ δικαιωθήσεται, ἡ γὰρ ὀρθὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πλάσις αὐτῷ.

ἕως καιροῦ μακροθυμεῖ, καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀνταποδώσει.

ἕως καιροῦ κρύψει τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ χείλη πολλῶν ἐκδιηγήσεται σύνεσιν αὐτοῦ.

ἐν θησαυροῖς σοφίας παραβολαὶ ἐπιστήμης, βδέλυγμα δὲ ἁμαρτωλῷ θεοσέβεια.

ἐπιθυμήσας σοφίαν διατήρησον ἐντολάς, καὶ κύριος χορηγήσει σοι αὐτήν. σοφία γὰρ καὶ παιδεία φόβος κυρίου, καὶ εὐδοκία αὐτοῦ πίστις καὶ πραότης.

μὴ ἀπειθήσῃς φόβῳ κυρίου ἐν δειλίᾳ ὤν, καὶ μὴ προσέλθῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ διπλῇ.

μὴ ὑποκείθῃς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων καὶ ἐν τοῖς χείλεσί σου μὴ προσέχε.

μὴ ἑαυτὸν ὑψώσῃς, ἵνα μὴ πέσῃς καὶ ἐπαγάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτιμίαν. καὶ ἀποκαλύψει κύριος τὰ κρυπτά σου πάντα, καὶ ἐν μέσῳ συναγωγῆς καθαιρεῖ σε.

ὅτι οὐ προσῆλθες ἐν ἀληθείᾳ τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ καρδία σου πλήρης δόλου.

β.

Τέκνον εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς πειρασμόν.

Corona sapientiæ timor Domini, replens pacem & salutis fructum. & vidit & dinumerauit eam.

Vtraque autem sunt dona Dei. Scientiam & intellectum prudẽtiæ sapiẽtia compartietur, & gloriam tenentiũ se exaltat. Radix sapientię est timere Deum, & rami illius longæui. In thesauris sapientiæ intellectus & scientiæ religiositas; execratio autem peccatoribus sapientia.

Timor Domini expellit peccatum. Nam qui sine timore est, non poterit iustificari. iracundia enim animositatis illius, subuersio illius est. Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea redditio iocunditatis.

Bonus sensus vsque in tẽpus abscondet verba illius, & labia multorum enarrabunt sensum illius.

In thesauris sapientiæ significatio disciplinę, execratio autem peccatori cultura Dei.

Fili, concupiscens sapientiam, conserua iustitiam, & Deus præbebit illã tibi. Sapientia enim & disciplina timor Dñi, & quod beneplacitũ est illi, fides & mansuetudo, & adimplebit thesauros illius.

Contumax non sis, & incredibilis timori Dei, & ne accesseris ad illũ duplici corde.

Ne fueris hypocrita in cõspectu hominũ, & non scandalizeris in labiis tuis.

Attẽde in illis, ne fortè cadas & adducas animæ tuæ inhonorationem.

Et reuelet Deus absconsa tua, & in medio synagogæ elidat te.

Quoniam accessisti malignè ad Dominũ, & cor tuum plenum est dolo & fallacia.

CAP. II.

FIli, accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & in timore, & præpara animã tuam ad tentationem.

Deprime cor tuum, & sustine, & inclina aurem tuam, & suscipe verba intellectus, & ne festines in tẽpus obductionis. Sustine sustentationes Dei, coniungere Deo, & sustine, vt crescat in nouissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe:

Quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Crede Deo, & recuperabit te, & dirige viam tuam, & spera in illum. serua timorem illius, & in illo veterasce. Metuentes Dominũ sustinete misericordiam eius, & non deflectatis ab illo, ne cadatis.

Qui timetis Dominum, credite illi, & non euacuabitur merces vestra. Qui timetis Dominum, sperate in illum, & in oblectationem veniet vobis misericordia.

Qui timetis Dominum, diligite illum, & illuminabũtur corda vestra. Respicite filij nationes hominum, & scitote quia nullus sperauit in Domino, & confusus est.

Quis enim permansit in mãdatis eius, & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illũ? Quoniam pius & misericors est Deus, & remittit in die tribulationis peccata, & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.

Væ duplici corde, & labiis scelestis & manibꝰ malè faciẽtibus, & peccatori terrã ingrediẽti duabus viis. Væ dissolutis corde, q̃ nõ credũt Deo, & ideo nõ ꝓtegẽtur ab eo. Væ his qui perdiderũt sustinentiã, & q̃ dereliquerũt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas.

Et quid faciẽt cũ inspicere cœperit Dñs? Qui timẽt Dominum, nõ erunt incredibiles verbo illius; & qui diligũt illum, conseruabũt verbũ illius.

δῴθυνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρησον, καὶ μὴ σπεύσῃς ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς.

κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ ἀποστῇς, ἵνα αὐξηθῇς ἐπ' ἐσχάτων σου.

πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι, δέξαι ἀσμένως, καὶ ἐν ἀλλαγμοῖς ταπεινώσεώς σου μακροθύμησον.

ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάζεται χρυσός, καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως.

πίστευσον αὐτῷ καὶ ἀντιλήψεταί σου, καὶ εὔθυνον τὰς ὁδούς σου καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτόν.

φοβούμενοι τὸν κύριον πίστωσαι αὐτῷ, καὶ ἐν μὴ πλανήσῃ μισθὸς ὑμῶν.

φοβούμενοι τὸν κύριον, ἐλπίσατε εἰς ἀγαθὰ καὶ εἰς εὐφροσύνην αἰώνιον καὶ ἔλεος.

φοβούμενοι τὸν κύριον, ἀνάμενατε τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνητε ἵνα μὴ πέσητε.

ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ ἴδετε· τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ καὶ κατῃσχύνθη;

ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτὸν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν;

ὅτι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἀφίησιν ἁμαρτίας καὶ σῴζει ἐν καιρῷ θλίψεως.

καὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερσὶ παρειμέναις, καὶ ἁμαρτωλῷ πεζαίνοντι δύο τρίβοις.

καὶ καρδία παρειμένη, ὅτι οὐ πιστεύει, διὰ τοῦτο οὐ σκεπασθήσεται.

καὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσι τὴν ὑπομονήν.

καὶ τί ποιήσετε ὅτε ἐπισκέπτεται κύριος;

φοβούμενοι κύριον οὐκ ἀπειθήσουσι ῥήμασιν αὐτοῦ, καὶ ἀγαπῶντες αὐτὸν σωτηρίαν ὁδοὺς αὐτοῦ.

Dirige cor tuum & sustine, & ne festines in tempore inductionis.

Conglutinare ei, & ne discesseris, vt augearis in extremis tuis.

Omne quodcunque adductum fuerit tibi, accipe libenter, & in mutatione humilitatis tuæ patiẽtiam habe.

Quoniam in igne probatur aurum, & homines receptibiles in camino humilitatis.

Crede ei, & recuperabit te, & dirige vias tuas, & spera in illum.

Qui timetis Dominum, credite illi, & non cadet merces vestra.

Qui timetis Dominum, sperate in bona, & in lætitiã seculi & misericordiæ.

Qui timetis Dominum, expectate misericordiã eius, & ne declinetis, vt non cadatis.

Inspicite in antiquas nationes, & scitote. quis fiduciam habuit Domino, confusus est?

Aut quis permansit in timore illius, & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illum?

Quoniam pius & misericors Dominus, patiens & multum misericors, & remittit peccata, & liberat in tempore tribulationis.

Væ cordibus timidis, & manibus dissolutis, & peccatori ingredienti duas semitas.

Væ cordi dissoluto, quoniam non credit, propter hoc non protegetur.

Væ vobis qui perdidistis patientiam.

Et quid facietis cùm inspexerit Dominus?

Qui timent Dominum, non erunt increduli verbis eius, & qui diligunt illum, conseruabunt vias eius.

* *Qui timent Dominum, inquirent complacentiam ab eo.*
* *Et qui diligunt eum, replebuntur lege.*
* *Qui timent Dominum, præparabunt corda sua, & in conspectu illius humiliabunt animas suas.*
* *Incidemus in manus Dei & non in manus hominum.*
* *Sicut enim magnitudo illius, sic & misericordia illius.*

CAP. III.

ME patrem audite filij, & sic facite, vt salui sitis.
* *Nam Dominus honorauit patrem in filiis, & iudicium matris firmauit in filios.*
* *Qui honorat patrẽ, veniam impetrat peccatorum.*
* *Et sicut thesaurizans qui honorat matrem suam.*
* *Qui honorat patrem, lætabitur in filiis, et in die orationis suæ exaudietur.*
* *Qui honorat patrem, longam vitam viuet: & qui obedit Domino, quietem dabit matri suæ.*
* *Qui timet Dominum, honorabit patrem, & quasi dominis seruiet his qui genuerunt se.*
* *In opere & sermone honora patrem tuum & matrem, vt superueniat tibi benedictio ab hominibus.*
* *Benedictio enim patris firmat domos filiorum; maledictio autem matris eradicat fundamenta.*
* *Ne glorieris in contumelia patris tui, non enim est tibi gloria patris ignominia.*
* *Nam gloria hominis ex honore patris sui, & dedecus filijs mater in ignominia.*
* *Fili, adiuua in senecta patrem tuum, & ne contristes eum in vita tua.*

19 * Ὁ φοβούμενοι κύριον ζητήσουσιν εὐδοκίαν παρ' αὐτοῦ.
20 * καὶ ὁ ἀγαπῶντες αὐτὸν πλησθήσονται νόμου.
21 * Ὁ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμάσουσι καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν
22 * ἐμπεσούμεθα εἰς χεῖρας θεοῦ καὶ οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.
23 * ὡς γὰρ ἡ μεγαλωσύνη αὐτοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

γ.

2 * Ἐμοῦ τοῦ πατρὸς ἀκούσατε τέκνα, καὶ οὕτως ποιήσατε, ἵνα σωθῆτε.
3 * ὁ γὰρ κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ τέκνοις, καὶ κρίσιν μητρὸς ἐστερέωσεν ἐφ' υἱούς.
4 * ὁ τιμῶν πατέρα ἱλασκεται ἁμαρτίας.
5 * καὶ ὡς θησαυρίζων ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ.
6 * ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ἐν τέκνοις, καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται.
7 * ὁ δοξάζων πατέρα μακρημερεύσει, καὶ ὁ εἰσακούων κυρίου ἀναπαύσει μητέρα αὐτοῦ.
8 * ὁ φοβούμενος κύριον τιμήσει πατέρα, καὶ ὡς δεσπόταις δουλεύσει τοῖς γεννήσασιν αὐτόν.
9 * Ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ' αὐτοῦ.
10 * εὐλογία γὰρ πατρὸς στερεοῖ οἴκους τέκνων, κατάρα δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια.
11 * μὴ δοξάζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου, οὐ γὰρ ἔστι σοι δόξα πατρὸς ἀτιμία.
12 * ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνειδος τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ.
13 * τέκνον ἀντιλαβοῦ τοῦ γήρως πατρός σου, καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτὸν ἐν ζωῇ σου.

19 * Qui timent Dominum, inquirent quæ beneplacita sunt ei, & qui diligunt eum, replebuntur lege ipsius.
20 * Qui timẽt Dominũ, præparabũt corda sua, & in conspectu illius sanctificabũt animas suas. * Qui timent Dominum, custodiunt mandata eius, & patientiam habebunt vsque ad inspectionem
22 illius, dicentes: * Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini, &
23 non in manus hominũ. * Secundum enim magnitudinẽ illius, sic & misericordia illius cum ipso est.

CAP. III.

1 FIlij sapientiæ ecclesia iustorũ; & natio illorũ obedien-
2 tia & dilectio. * Iudicium patris audite filij, & sic facite
3 vt salui sitis. * Deus enim honorauit patrẽ in filijs, & iudiciũ matris exqrens, firmauit
4 in filios. * Qui diligit Deũ, exorabit pro peccatis, & cõtinebit se ab illis, & in oratione
5 dierũ exaudietur. * Et sicut q thesaurizat, ita & qui honori-
6 ficat matrẽ suã. * Qui honorat patrẽ suũ, iucũdabitur in filijs; & in die orationis suæ exau-
7 dietur. * Qui honorat patrem suũ, vita viuet longiore; & qui obedit patri, refrigera-
8 bit matrẽ. * Qui timet Dñm, honorat parẽtes, & quasi dñs seruiet his, qui se genuerunt
9 * In opere & sermone, & om
10 ni patientia. * Honora patrẽ tuũ, vt superueniat tibi benedictio à Deo: & benedictio illius in nouissimo manet. * Be-
11 nedictio patris firmat domos filiorũ, maledictio aũt matris
12 eradicat fundamẽta. * Ne glorieris in contumelia patris tui; nõ enim est tibi gloria, sed cõ-
13 fusio. * Gloria enim hominis ex honore patris sui, & dedecus filij pater sine honore.
14 * Fili, susci pe senectam patris tui, & non contristes eum in vita illius.

* Et si defecerit sensu, veniã da, & ne spernas eum in tua virtute.
* Eleemosyna enim patris non erit in obliuione. C
* Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum, & in iustitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis commemorabitur tui, & sicut in sereno glacies, soluentur peccata tua.
* Quàm malæ famę est qui derelinquit patrem, & est maledictus à Deo, qui exasperat matrem!
* Fili, in mansuetudine opera tua perfice, & super hominum gloriam diligẽris.
* Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam.
* Quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur.
* Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris; sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus.
* Non est enim tibi necessarium ea quæ abscondita sunt, videre oculis tuis.
* In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter, & in pluribus operibus eius nõ eris curiosus.
* Plurima enim super sensum hominũ ostensa sunt tibi.
* Multos enim supplantauit suspitio illorum, & in vanita- D te detinuit sensus illorum.
* Cor durũ habebit malẽ in nouissimo; & qui amat periculum, in illo peribit.
* Cor ingrediens duas vias, nõ habebit successus; & prauũ cor in illis scandalizabitur.
* Cor nequam grauabitur in doloribus, & peccator adijciet ad peccandum.
* Synagogæ superborum nõ erit sanitas, frutex enim peccati eradicabitur in illis, & non intelligetur.

15 * Ἐὰν ὑπολείπῃ σύνεσιν συγγνώμην ἔχε, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς αὐτὸν ἐν πάσῃ ἰσχύι σου.
16 * ἐλεημοσύνη γὰρ πατρός σε οὐκ ἐπιλησθήσεται.
17 * καὶ ἀντὶ ἁμαρτιῶν τεθρασυνθήσεται σοι κοδομηθήσεταί σοι· ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως μνησθήσεταί σε, ὡς ἐπὶ πάγετῳ, ὕτως ἀναλυθήσονται σου αἱ ἁμαρτίαι.
18 * ὡς βλάσφημος ὁ ἐγκαταλείπων πατέρα αὐτοῦ, καὶ κεκατηραμένος ὑπὸ κυρίου, ὁ παροργίζων μητέρα αὐτοῦ.
19 * τέκνον τὰ ἔργα σου ἐν πραότητι διεξάγαγε, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου δεκτὸς ἀγαπηθήσῃ.
20 * ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν, καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν. * πολλοὶ εἰσιν ὑψηλοὶ καὶ ἐπίδοξοι, ἀλλὰ πραέσιν ἀποκαλύπτεται μυστήρια· ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία κυρίου, καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζεται.
22 * χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει ἀναιδῶς, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε ἀφροσύνῃ. ἃ προσετάγη σοι τοῦτα διανοοῦ ὁσίως.
23 * ἃ γὰρ ἐστί σοι χρεία τῶν κρυπτῶν ἐν βλέπειν ὀφθαλμοῖς.
24 * ἐν τοῖς περιττοῖς τῶν λόγων σου μὴ περιεργάζου.
25 * πλείονα γὰρ συνέσεως ἀνθρώπων ὑπεδείχθη σοι.
26 * πολλοὺς ἐπλάνησεν ἡ ὑπόληψις αὐτῶν ἡ ματαία, καὶ ὑπόνοια πονηρὰ ὠλίσθησε διάνοιαν αὐτῶν· κόρος μὴ ἔχων ἀπορήσεις φωτός, γνώσεως γὰρ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγάλλου.
27 * καρδία σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ ἀπολεῖται.
29 * καρδία σκληρὰ βαρυνθήσεται πόνοις, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίας.
30 * ἐν ἐπαγωγῇ ὑπερηφάνου, οὐκ ἔστιν ἴασις. ὁδοιπορίαι, αὐτοῦ ἐκριζωθήσονται· φυτὸν γὰρ πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν αὐτῷ.

15 * Et si defecerit sensu, veniam habe, & ne inhonores eum in tota virtute tua.
16 * Eleemosyna enim patris tui non dabitur obliuioni.
17 * Et pro peccatis reædificabitur tibi. In die tribulationis recordabitur tui, sicut serenitas in glacie, sic soluentur tua peccata.
18 * Quàm malæ famæ qui relinquit patrem suum, & maledictus à Domino, qui exasperat matrem suam!
19 * Fili, opera tua in mansuetudine perfice, & ab homine acceptabili diligẽris.
20 * Quantum magnus es, tantum humilia teipsum, & coram Domino inuenies gratiam.
21 * Multi sunt excelsi & glorioſi, sed mansuetis reuelantur mysteria: quoniam magna potentia Domini, & ab humilibus honoratur.
22 * Difficiliora te ne quæras sine sensu, & fortiora te ne exquiras cum stultitia.
23 * Quæ præcepta sunt tibi hæc cogita sanctè: non enim est tibi opus occulta videre oculis.
24 * In superuacuis sermonum tuorum ne sis curiosus.
25 * Plura enim intellectu hominum ostensa sunt tibi.
26 * Multos supplantauit suspitio illorum vana, & cogitatio praua labefecit sententiam eorum. Pupillas non habens indigebis luce; cognitione autem carens ne profitearis.
27 * Cor durum male habebit in nouissimis, & qui amat periculũ, in illo peribit.
29 * Cor durum grauabitur laboribus, & peccator adijciet peccata super peccata.
30 * In inductione superbi, non est sanitas, itinera eius eradicabuntur, planta enim nequitiæ radices misit in eo.

* *Cor sapientis cogitabit 32*
parabolam, & auris auditoris desiderium sapientis.
* *Ignem ardentem ex- 33*
tinguet aqua, & in eleemosynis veniam impetrabit peccati.
* *Et Dominus qui retri- 34*
buit gratias meminit in posterum, & in tempore casus sui inueniet firmamentum.

CAP. IIII.

Fili vitam pauperis ne de- 1
fraudes, & ne protrahas oculos indigentes.
* *Animam esurientem ne 2*
tristifices, & ne protrahas virum in inopia sua.
* *Cor irritatum ne con- 3*
turbes, & ne protrahas datum indigentis.
* *Supplicem in tribula- 4*
tione positum ne abijcias, & ne auertas faciem tuam ab egeno.
* *Ab inope ne auertas 5*
oculum, & ne dederis locum homini maledicendi tibi.
* *Maledicentis enim tibi 6*
in amaritudine animæ suæ, deprecationem eius exaudiet qui fecit eum.
* *Amicabilem te fac con- 7*
gregationi; & magnati humilia caput tuum.
* *Inclina aurem tuam pau- 8*
peri sine tristitia, & responde illi pacifica in mansuetudine.
* *Libera eum qui iniu- 9*
riam patitur de manu iniuriantis, & ne sis impatiens cùm iudices tu.
* *Esto pupillo vt pater, & 10*
pro viro matri eorum.
* *Et eris vt filius altissi- 11*
mi, & diliget te magis quàm mater tua.
* *Sapientia filios suos ex- 12*
altauit, & suscipit inquirentes se.

31 * καρδία σίωεθ διανοηθήσεται παροξυσμόν, καὶ ἕς ἀκροατὴς ἐπιθυμία φρόνησις.
33 * πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ ἐλεημοσύναις ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.
34 * καὶ κύριος ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριτας μέμνηται εἰς τὰ μεταῤῥυτα, καὶ ἐν καιρῷ πτώσεως ἀναῤῥήσει στήριγμα.

δ'.

1 * Τέκνον τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφθαλμοὺς ἐπιθείας.
2 * ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ.
3 * καρδίαν παροργισμῷ μὴ προσθλίψῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσδεομένου.
4 * ἱκέτην θλιβόμενον μὴ ἀπαναίνου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ πτωχοῦ.
5 * ἀπὸ ὑστερουμένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμόν, καὶ μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταρᾶσασθαί σε.
6 * καταρωμένου γάρ σε ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεήσεως αὐτοῦ εἰσακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.
7 * πρόσφιλῆ σεαυτὸν ποίει συναγωγῇ, καὶ μεγιστᾶνι ταπείνει τὴν κεφαλήν σου.
8 * κλῖνον τὸ ὠτίον σου πτωχῷ ἀλύπως, καὶ ἀπόκρινόν αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραότητι.
9 * ἐξελοῦ ἀδικούμενον ὑπὸ χειρὸς ἀδικοῦντος, καὶ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε.
10 * γίνου ὀρφανῷ ὡς πατήρ, καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ μητρὶ αὐτῶν.
11 * καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου, καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ σου.
12 * ἡ σοφία υἱοὺς ἑαυτῆς ἀνύψωσε, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούντων αὐτήν.

31 * Cor sapientis intelligetur in sapientia, & auris bona audiet cum omni concupiscētia sapientiam.
32 * Sapiens cor & intelligibile abstinebit se à peccatis, & in operibus iustitię successus habebit.
33 * Ignem ardentē extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis.
34 * Et Deus prospector est eius qui reddit gratiam. meminit in posterū, & in tempore casus sui inueniet firmamentū.

CAP. IIII.

1 *Filli, eleemosynam pauperis*
A *ne defraudes, & oculos*
tuos ne transuertas à paupere.
2 * Animam esurientem ne
desperis, & non exasperes
pauperem in inopia sua.
3 * Cor inopis ne afflixeris, &
non protrahas datum angu-
4 *stianti.* * Rogationē cōtribulati ne abiicias, & non auertas faciem tuam ab egeno.
5 * Ab inope ne auertas oculos tuos propter iram, & non relinquas quęrentibus tibi retrò maledicere.
6 * Maledicētis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius; exaudiet autem eum qui fecit illum.
7 * Congregationi pauperum
B *affabilem te facito, & presbytero humilia animā tuam, &*
magnato humilia caput tuū.
8 * Declina pauperi sine tristitia aurē tuam, & redde debitum tuum, & respondē illi pacificè in mansuetudine.
9 * Libera eum, qui iniuriam patitur, de manu superbi, & non acidè feras in anima tua.
10 * In iudicando esto pupillis misericors vt pater, & pro viro matri illorum.
11 * Et eris tu, velut filius Altissimi, obediens, & miserebitur tui magis quàm mater.
12 * Sapientia filiis suis vitam inspirat, & suscipit inquirentes se, & præibit in via iustitię.

* Et qui illam diligit, diligit 13
vitam: & qui vigilauerint ad illā, cōplectentur placoré eius.
* Qui tenuerint illam, vitā 14
hæreditabunt; & quò introibit, benedicet Deus.
* Qui seruiunt ei, obsequē- 15
tes erūt Sancto: & eos qui di- C
ligunt illam, diligit Deus.
* Qui audit illam, iudicabit 16
gentes, & qui intuetur illam, permanebit confidens.
* Si crediderit ei, hæredita- 17
bit illam, & erūt in confirmatione creaturæ illorum.
* Quoniam in tentatione 18
ambulat cum eo, & in primis eligit eum.
* Timorē & metum & pro- 19
bationem inducet super illū, & cruciabit illum in tribulatione doctrinę suę, donec tentet eū in cogitationibus suis, & credat animæ illius.
* Et firmabit illum, & iter 20
adducet directum ad illum, & lætificabit illum.
* Et denudabit absconsa sua 21
illi, & thesaurizabit super illū scientiā & intellectū iustitiæ.
* Si autē oberrauerit, dere- 22
linquet eum, & tradet eum in manus inimici sui.
* Fili, conserua tēpus, & de- 23
uita à malo. * Pro anima tua 24
ne confundaris dicere verum.
* Est enim confusio adduc- 25
cens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam.
* Ne accipias faciem aduer- 26
sus faciem tuam, nec aduersus D
animam tuam mendacium.
* Ne reuereris proximum 27
tuum in casu suo:
* Nec retineas verbum in 28
tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore suo. * In lingua enim sa- 29
pientia dignoscitur: & sensus, & scientia, & doctrina in verbo sensati, & firmamentum in operibus iustitiæ.
* Non contradicas verbo 30
veritatis vllo modo, & de mēdacio ineruditionis tuæ confundere.

13 * ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγαπᾷ ζωήν, καὶ οἱ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης.
14 * ὁ κρατῶν αὐτῆς κληρονομήσει δόξαν, καὶ οὗ εἰς πορεύεται εὐλογεῖ κύριος.
15 * οἱ λατρεύοντες αὐτῇ λειτουργήσουσιν ἁγίῳ, καὶ οὓς ἀγαπῶντας αὐτὴν ἀγαπᾷ κύριος.
16 * ὁ ἐπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη, καὶ ὁ προσέχων αὐτῇ κατασκηνώσει πεποιθώς.
17 * ἐὰν ἐμπιστεύσῃ κατακληρονομήσει αὐτήν, καὶ οἱ γενεαὶ αὐτοῦ.
18 * ὅτι ἀνεπαισθήτως πορεύσεται μετ' αὐτοῦ ἐν πρώτοις.
19 * φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ' αὐτόν, καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παιδείᾳ αὐτῆς, ἕως οὗ ἐμπιστεύσῃ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ πειράσῃ αὐτὸν ἐν τοῖς δικαιώμασιν αὐτῆς.
20 * καὶ πάλιν ἐπαναξει κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὸν, καὶ εὐφρανεῖ αὐτόν.
21 * καὶ ἀποκαλύψει αὐτοῦ τὰ κρυπτὰ αὐτῆς.
22 * ἐὰν ἀποπλανηθῇ, ἐγκαταλείψει αὐτόν, καὶ παραδώσει αὐτὸν εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ.
23 * σωλήνιον καιρὸν καὶ φύλαξαι ἀπὸ πονηροῦ.
24 * καὶ μὴ αἰσχυνθῇς περὶ τῆς ψυχῆς σου.
25 * ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις.
26 * μὴ λάβοις πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου, καὶ μὴ ἐντραπῇς εἰς πτῶσίν σου.
27 * μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν καιρῷ σωτηρίας.
28 * καὶ μὴ κρύψῃς τὴν σοφίαν σου εἰς καλλονήν.
29 * ἐν γὰρ λόγῳ γνωσθήσεται σοφία, καὶ παιδεία ἐν ῥήμασι γλώσσης.
30 * μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ κατὰ μηδὲ ἕν, καὶ περὶ ψεύσματος σου τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐντράπηθι.

13 * *Qui diligit illam, diligit vitam; & vigilantes manè ad illam, replebuntur lætitia.*
14 * *Qui tenuerit eam, hæreditabit gloriam: & quò ingressus est, benedicit Dominus.*
15 * *Qui colunt eam, ministrabunt Sancto: & diligentes eam, diligit Dominus.*
16 * *Qui audit eam, iudicabit gentes; & qui attendit ei, habitabit confidens.*
17 * *Si crediderit, hæreditabit illam, & in possessione erunt generationes illorum.*
18 * *Quoniam peruersè ambulabit cum eo in primis.*
19 * *Timorem & metum inducet super eum, & cruciabit illū in disciplina sua, quousque credat animæ eius, & tentet eum in iustificationibus suis.*
20 * *Et rursus redibit rectà ad eum, & lætificabit illum.*
21 * *Et denudabit illi absconsa sua.*
22 * *Si oberrauerit, derelinquet eum, & tradet eum in manus casus sui.*
23 * *Conserua tempus, & caue à malo.*
24 * *Et ne confundaris pro anima tua.*
25 * *Est enim confusio adducens peccatum, & est confusio gloria & gratia.*
26 * *Ne accipias faciem aduersus animam tuam, & ne confundaris in casum tuum.*
27 * *Ne prohibeas sermonē in tempore salutis:*
28 * *Et ne abscondas sapientiam tuam in decore.*
29 * *In enim sermone cognoscetur sapientia, & disciplina in verbis linguæ.*
30 * *Ne contradicas veritati secundum aliquid, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere.*

* *Ne confundaris confiteri in peccatis tuis, & ne vim inferas cursui fluminis.* 31
* *Ne subijcias homini fatuo teipsum, & ne accipias personam potentis.* 32
* *Vsque ad mortem certa pro veritate, & Dominus Deus pugnabit pro te.* 33
* *Ne sis temerarius in lingua tua, & piger & remissus in operibus tuis.* 34
* *Ne sis sicut leo in domo tua, & phantasia percutiens in seruis tuis.* 35
* *Ne sit manus tua porrecta ad accipiendum, & in dando collecta.* 36

CAP. V.

NE attendas in operibus tuis, et ne dixeris, Sufficiens mihi est ad vitam. 1
* *Ne sequaris animam tuam, & fortitudinẽ tuam, vt ambules in viis cordis tui.* 2
* *Ne dixeris, Quis me subijciet propter opera mea? nam Dominus vindicans vindicabit tuam iniuriam.* 3
* *Ne dixeris, Peccaui, et quid mihi factum est triste? nam Dominus est patiens, non te dimittet.* 4
* *De propitiatione ne sine timore sis in abundantia, ad addendum peccata super peccata.* 5
* *Et ne dicas, Miseratio eius multa, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.* 6
* *Misericordia enim & ira apud ipsum properabit, & in peccatores requiescet ira illius.* 7
* *Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.* 8
* *Subitò enim egredietur ira Domini, & cum negligens fueris deterêris, & in tempore vindictæ disperdêris.* 9

31 * μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίαις σου, καὶ μὴ βιάζε ῥοὺν ποταμοῦ.
32 * μὴ ὑποστρώσῃς ἀνθρώπῳ μωρῷ σεαυτόν, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον δυνάστου.
33 * ἕως θανάτου ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ κύριος ὁ θεός πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.
34 * μὴ γίνου θρασύς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, καὶ νωθρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις σου.
35 * μὴ ἴδιος ὡς λέων ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου.
36 * μὴ ἔσω ἡ χείρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, καὶ ἐν τῇ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

ε'.

1 * Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασί σου, καὶ μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοί ἐστιν εἰς ζωήν.
2 * μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύι σου, πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς καρδίας σου.
3 * μὴ εἴπῃς, τίς με δυναστεύσει διὰ τὰ ἔργα μου; ὁ γὰρ κύριος ἐκδικῶν ἐκδικήσει σου τὸ ὕβρειν.
4 * μὴ εἴπῃς, ἥμαρτον, καὶ τί μοι ἐγένετο λυπηρόν; ὁ γὰρ κύριός ἐστι μακρόθυμος, ἐὰν μή σε δύῃ.
5 * περὶ ἐξιλασμοῦ μὴ ἄφοβος γίνου ἐπὶ πλεονασμῷ, προσθεῖναι ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις.
6 * καὶ μὴ εἴπῃς, ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται.
7 * ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' αὐτῷ ταχυεῖ, καὶ ἐπὶ σοὶ ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
8 * μὴ ὀκνήσῃς ἐπιστρέψαι ἐπὶ κύριον, καὶ μὴ ὑπερβάλῃς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.
9 * ἐξαπίνης γὰρ ἐξελεύσεται ὀργὴ κυρίου, καὶ ὡς ἀμελήσεις ἐκτελεσθήσῃ, καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξολῇ.

31 * Nõ confundaris confiteri peccata tua, & ne subiicias te omni homini pro peccato.
32 * Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris cõtra ictum fulminis.
33 * Pro iustitia agonizare pro anima tua, & vsque ad mortem certa pro iustitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.
34 * Noli citatus esse in lingua tua, & inutilis & remissus in operibus tuis.
35 * Noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi.
36 * Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dãdum collecta.

CAP. V.

1 NOli attẽdere ad possessiones iniquas; & ne dixeris, Est mihi sufficiens vita. nihil enim proderit in tẽpore vindictæ & obductionis.
2 * Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui.
3 * Et ne dixeris, Quomodo potui, aut quis me subiiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit.
4 * Ne dixeris, Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor.
5 * De propiciato peccato noli esse sine metu, neque adijcias peccatum super peccatum.
6 * Et ne dicas, Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.
7 * Misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius.
8 * Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.
9 * Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.

Prou. 20. a. & 11. d.
* Noli anxius esse in diuitiis iniustis; non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. 10
* Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam. sic enim omnis peccator probatur in duplici lingua. 11
* Esto firmus in via Domini, & in veritate sensus tui & scientia. & prosequatur te verbum pacis & iustitiæ. 12
* Esto mansuetus ad audiẽdum verbum Dei, vt intelligas & cum sapientia proferas responsum verum. 13
* Si est tibi intellectus, responde proximo; sin autem, D sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato, & confundaris. 14
* Honor & gloria in sermone sensati, lingua verò imprudentis subuersio est ipsius. 15
* Non appelleris susurro in vita tua, & in lingua tua ne capiaris & confundaris. 16
* Super furem enim est confusio & pœnitentia, & denotatio pessima super bilinguẽ. susurratori autẽ odium & inimicitia & contumelia. 17
* Iustifica pusillum, & magnum similiter. 18

CAP. VI.

NOli fieri pro amico inimicus proximo. impropeA rium enim & contumeliâ malus hęreditabit, & omnis peccator inuidus & bilinguis. 1
* Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut taurus, ne fortè elidatur virtus tua per stultitiam. * Et folia tua comedat, & fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in eremo. 2 3
* Anima enim nequã dispердet qui se habet, & in gaudiũ inimicis dat illum, & deducet in sortem impiorum. 4
* Verbũ dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos, & lingua eucharis in bono homine abundabit. * Multi pacifici sint tibi, & consiliarius sit tibi vnus de mille. 5 6

10 * μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρήμασιν ἀδίκοις, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς.
11 * μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ, καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ· οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ διγλώσσος.
12 * ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν συνέσει σου ἀσφαλεῖ, καὶ εἷς ἔστω ὁ λόγος σου.
13 * γίνου ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου, καὶ ἐν μακροθυμίᾳ φθέγγου ἀπόκρισιν ὀρθήν.
14 * εἰ ἔστι σοι σύνεσις, ἀποκρίνου τῷ πλησίον, εἰ δὲ μή, ἡ χεὶρ σου ἔστω ἐπὶ τῷ στόματί σου.
15 * δόξα καὶ ἀτιμία ἐν λαλιᾷ, καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις αὐτοῦ.
16 * μὴ κληθῇς ψίθυρος, καὶ τῇ γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε.
17 * ἐπὶ γὰρ κλέπτῃ ἔστιν αἰσχύνη μοχθηρά, καὶ κατάγνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσῳ.
18 * ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει μηδὲ σύ.

ς'.

1 * Καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχθρός. ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην καὶ ὄνειδος κληρονομήσει· οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ διγλώσσος ἀτιμίαν ἕξει.
2 * μὴ ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου, ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ψυχή σου.
3 * τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι, καὶ τὸν καρπόν σου ἀπολέσεις· καὶ ἀφήσεις σεαυτὸν, ὡς ξηρὸν ξύλον.
4 * ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμενον αὐτὴν, καὶ ἐπιχαρμα ἐχθρῶν ποιήσει αὐτήν.
5 * λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους ἀσεβῶν, καὶ γλῶσσα εὐλαλος πληθυνεῖ εὐαρεστήσεις.
6 * οἱ εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί· οἱ δὲ σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ χιλίων.

10 * Ne attendas in diuitiis iniustis, nihil enim proderunt in die inductionis.
11 * Ne ventiles in omni vento, & ne eas in omni semita: sic peccator qui est bilinguis.
12 * Esto firmus in intellectu tuo tuto, & vnus sit sermo tuus.
13 * Esto velox in auditione tua bona, & sit in veritate vitæ tuæ: & in patientia loquere responsum rectum.
14 * Si est tibi intellectus, responde proximo: si autem non, manus tua sit super os tuum.
15 * Gloria & ignominia in loquela, & lingua hominis casus ipsi.
16 * Ne appelleris susurrator, & linguæ tuæ ne insidieris.
17 * Super enim furem est confusio nequam, & damnatio mala super bilinguem.
18 * In magno & in paruo ne ignores aliquid.

CAP. VI.

1 ET pro amico non fias inimicus. Nomen enim malum pudorem & improperium hæreditabit. Sic peccator bilinguis ignominiam habebit.
2 * Ne extollas te in consilio animæ tuæ, ne diripiatur vt taurus anima tua.
3 * Folia tua comedes, & fructus tuos perdes; & dimittes te, velut siccum lignum.
4 * Anima nequam disperdet possidentem se, & derisum inimicorum faciet se.
5 * Guttur dulce multiplicabit amicos suos, & lingua beneloquens multiplicat bonas loquelas.
6 * Qui pacem afferant tibi sint multi; at consiliarij tui vnus de mille.

* *Si possides amicum, in tentatione posside eum, & ne facilè credas ei teipsum.*

* *Est enim amicus in tempore suo, & non permanebit in die tribulationis tuæ.*

* *Et est amicus qui conuertitur in inimicitiam, & rixam conuitij tui reuelabit.*

* *Et est amicus particeps mensarum, & non permanebit in die tribulationis tuæ.*

* *Et in bonis tuis erit vt tu, & in domesticos tuos fiducialiter aget.*

* *Si humiliatus fueris, erit contra te, & à facie tua abscondetur.*

* *Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende.*

* *Amicus fidelis protectio fortis; at qui inuenit illum, inuenit thesaurum.*

* *Amici fidelis non est commutatio, & non est pondus pulchritudinis eius.*

* *Amicus fidelis medicamentum vitæ, & qui metuunt Dominum, inuenient illum.*

* *Qui timet Dominum, diriget amicitiam eius, quoniam secundùm illum sic & proximi eius.*

* *Fili à iuuentute tua elige doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam.*

* *Et sustine bonos fructus illius.*

* *In enim opere ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.*

* *Quàm aspera est nimiũ indoctis, & non permanebit in ea excors.*

* *Quasi lapis probationis fortis erit in eo, & non morabitur proijcere illam.*

* *Sapientia enim secundùm nomen eius est, & non multis est manifesta.*

7 * εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ κτῆσαι αὐτόν, & μὴ ταχὺ ἐμπίστευσης ἀυτῷ σεαυτόν.

8 * ἔστι γὰρ φίλος ὁ κατὰ καιρῷ αὐτοῦ, & οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου.

9 * καὶ ἔστι φίλος μεταστρεφόμενος εἰς ἔχθραν, καὶ μάχλου ὀνειδισμοῦ σου ἀποκαλύψει.

10 * καὶ ἔστι φίλος κοινωνὸς τραπέζης, καὶ ὲ μὴ διαμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου.

11 * καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς σου ἔσται ὡς σύ, & ἐπὶ τοῦ οἰκέτας σου παρρησιάζεται.

12 * ἐὰν ταπεινωθῇς ἔσῃ κατὰ σοῦ, καὶ ἀπὸ προσώπου σου κρυβήσεται.

13 * ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι, καὶ ἀπὸ τῶν φίλων σου προσεχε.

14 * φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά· ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρε θησαυρόν.

15 * φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα, καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς τῆς καλλονῆς αὐτοῦ.

16 * φίλος πιστὸς φάρμακον ζωῆς, καὶ ὁ φοβούμενος κύριον εὑρήσουσιν αὐτόν.

17 * ὁ φοβούμενος κύριον, εὐθυνεῖ φιλίαν αὐτοῦ, ὅτι κατ' αὐτὸν ἔτως καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ.

18 * τέκνον ἐκ νεότητός σου παίδευε παιδείαν, καὶ ἕως πολιῶν εὑρήσεις σοφίαν.

19 * καὶ ὡς ἀροτριῶν καὶ σπείρων πρόσελθε αὐτῇ, καὶ ὑπόμεινε τὴν ἀγαθὴν καρπὸν αὐτῆς.

20 * ἐν γὰρ τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις, καὶ ταχὺ φάγεσαι ἀπὸ τῶν γενημάτων αὐτῆς.

21 * ὡς τραχεῖά ἐστι σφόδρα τοῖς ἀπαιδεύτοις, & οὐκ ἐμμενεῖ ἐν αὐτῇ ἀκάρδιος.

22 * ὡς λίθος δοκιμασίας ἰσχυρὸς ἔσται ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐ χρονιεῖ ἀπορρίψαι αὐτόν.

23 * σοφία γὰρ κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστι, καὶ οὐ πολλοῖς ἐστι φανερά.

7 * Si possides amicũ, in tentatione posside eum, & ne facilè credas ei te ipsum. 8 * Est enim amicus secundum tempus suum, & non permanebit 9 in die tribulationis. * Et est
B amicus qui cõuertitur ad inimicitiam; & est amicus qui odium & rixam & cõuitia denudabit.

10 * Est autem amicus socius mensæ, & non permanebit in die necessitatis.

11 * Amicus si permanserit fixus, erit tibi quasi coæqualis, & in domesticis tuis fiduciali-
12 ter ager. * Si humiliaueritse contra te, & à facie tua absc̃oderit se, vnanimem habebis a-
13 micitiam bonam. * Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende.

14 * Amicus fidelis protectio fortis; qui autem inuenit illũ, inuenit thesaurum.

15 * Amico fideli nulla est cõparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra
16 bonitatẽ fidei illius. * Amicus fidelis medicamentum vitę & immortalitatis; & qui metuũt Dominum, inuenient illum.

17 * Qui timet Deum, æquè habebit amicitiã bonã, quoniam secundum illũ erit amicus illius.

18 * Fili, à iuuentute tua excipe doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam.

19 * Quasi is qui arat & qui se-
D minat, accede ad eam, & sustine bonos fructus illius.

20 * In opere enim ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.

21 * Quàm aspera est nimium sapientia indoctis hominibus, & non permanebit in illa excors.

22 * Quasi lapidis virtus probatio erit in illis, & non demorabuntur proiicere illam.

23 * Sapientia enim doctrinæ secundum nomen est eius, & non est multis manifesta.

* Quibus autem cognita 24
est, permanet vsque ad cõspectum Dei.

* Audi fili, & accipe consi- 25
lium intellectus, & ne abiicias consilium meũ. inijce pedem tuũ in compedes illius, & in torques illius collum tuum.

* Subiice humerum tuum, 26
& porta illam, & ne acidieris vinculis eius.

* In omni animo tuo acce- 27
de ad illam, & in omni virtute tua conserua vias eius.

1.Reg.1 * Inuestiga illam, & mani- 28
festabitur tibi; & continẽs factus, ne derelinquas eam.

* In nouissimis enim inue- 29
nies requiem in ea, & con-
D uertetur tibi in oblectationem.

* Et erunt tibi compedes 30
eius in protectionem fortitudinis & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriæ.

* Decor enim vitæ est in 31
illa, & vincula illius alligatura salutis.

* Stola gloriæ indues eam, 32
& coronam gratulationis impones tibi.

* Fili, si attenderis mihi, di- 33
sces eam; & si accommodaueris animum tuum, sapiens eris.

* Si inclinaueris aurem 34
tuam; excipies doctrinam; & si dilexeris audire, sapiens eris.

* In multitudine presbyte- 35
rorum prudentium sta, & sapientiæ illorum ex corde coniungere, vt omnem narrationem Dei possis audire, & prouerbia laudis non effugiant à te.

* Et si videris sensatum, cui- 36
gila ad eum, & gradus ostiorum illius exterat pes tuus.

* Cogitatum tuum habe 37
in præceptis Dei, & in mandatis illius maximè assiduus esto; & ipse dabit tibi cor, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.

24 * ἄκουσον τέκνον & ἔκλεξαι γνώ- 25
μην μου, καὶ μὴ ἀπώσαι σου τὴν σύμβουλίαν μου. καὶ εἰσένεγκον σὸν πόδας σου εἰς τὰς πέδας αὐτῆς, καὶ εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχηλόν σου.

* ὑπόδες τὸν ὦμόν σου, καὶ βάσαζον αὐτὴν, & μὴ προσοχθίσῃς τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς.

* ἐν πάσῃ ψυχῇ σου προσέλθε 27
αὐτῇ, & ἐν ὅλῃ δυνάμει σου σωτήρησον τὰς ὁδὸς αὐτῆς.

* ἐξίχνευσον καὶ ζήτησον, & γνω- 28
σθήσεται σοι, καὶ ἐγκρατὴς γενόμενον & μὴ ἀφῇς αὐτήν.

* ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀ- 28
νάπαυσιν αὐτῆς, καὶ τραφήσεταί σοι εἰς δι᾽ φροσύνην.

* καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέδαι αὐτῆς 30
εἰς σκέπην ἰσχύος, καὶ ὁ κλοιὸς αὐτῆς εἰς στολὴν δόξης.

* κόσμος γὰρ χρύσεός ἐστιν ἐπ' 31
αὐτῆς, καὶ ὁ δεσμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον.

* στολὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτήν, & 32
στέφανον ἀγαλλιάματος περιθήσεις σεαυτῷ.

* ἐὰν θέλῃς τέκνον, παιδευθήσῃ, 33
& ἐὰν δῷς τὴν ψυχήν σου, παυσυργος ἔσῃ.

* ἐὰν ἀγαπήσῃς ἀκοῦσαι, ἐνδέ- 34
ξῃ σύνεσιν· & ἐὰν κλίνῃς τὸ ὦς σου, σοφὸς ἔσῃ.

* ἐν πλήθει πρεσβυτέρων σὴθι· 35
καὶ τίς σοφός, αὐτῷ προσκολλήθητι. πᾶσαν δήγησιν θείαν θέλε ἀκροᾶσθαι, καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ ἐκφυγέτωσάν σε.

* ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετόν, ὄρθρι- 36
ζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμὸς θυρῶν αὐτοῦ σκυλευέτω ὁ πούς σου.

* διανοοῦ ἐν τοῖς προστάγμασι 37
κυρίου τελείως, καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα διαπαντός· αὐτὸς στερεῖ τὴν καρδίαν σου, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας δοθήσεταί σοι.

1:5 * *Audi fili, & collige sententiam meam; & ne abijciae consilium meum; & injce pedes tuos in compedes illius, & in torquem eius collum tuum.*

1:6 * *Subijce humerum tuum, & porta illam, et ne sis inimicus vinculis eius.*

1:7 * *In tota anima tua accede illi, & in tota virtute tua conserua vias eius.*

1:8 * *Inuestiga & quære, & cognoscetur à te, & continens factus ne relinquas eam.*

1:29 * *In nouissimis enim inuenies requiem eius; & conuertetur tibi in oblectationem.*

1:30 * *Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & torques illius in stolam gloriæ.*

1:31 * *Decor enim aureus est in ea, & vincula illius nexus hyacinthinus.*

1:32 * *Stolam gloriæ indues eam, & coronam exultationis circumpones tibi.*

1:33 * *Si volueris fili, doctus eris, et si tradideris animam tuam, callidus eris.*

1:34 * *Si dilexeris audire, recipies intellectum, & si inclinaueris aurem tuam, sapiens eris.*

1:35 * *In multitudine presbyterorum sta, & qui sapiens ipsi coniungere. Omnem narrationem diuinam cupe audire, & prouerbia intellectus non effugiant te.*

1:36 * *Si videris virum prudentem, manè surge ad eum, & gradus ostiorum illius deterat pes tuus.*

1:37 * *Cogita in præceptis Domini consummatè, et in mandatis illius meditare semper: ipse firmabit cor tuum, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.*

CAP. VII.

NE facias mala, & non te comprehendent mala.
* Discede ab iniquo, & declinabit à te peccatum.
* Fili ne semines in sulcis iniustitiæ, & non metes ea septupla.
* Ne quæras à Domino ducatũ, neque à rege cathedram gloriæ.
* Ne te iustifices coram Domino, & apud regem ne videaris sapiens.
* Ne quæras fieri iudex, & non valebis tollere iniustitias. Ne quando pertimescas à facie potentis, & ponas scandalum in rectitudine tua.
* Ne pecces in multitudine ciuitatis, & ne immittas te in turba.
* Ne alliges bis peccatum. In enim vno non innocens eris.
* Ne dicas, Multitudinem munerum meorum inspiciet, & cùm obtulero ego Deo altissimo, suscipiet. Ne sis pusillanimis in oratione tua, & eleemosynam facere ne neglexeris.
* Ne derideas hominem existentem in amaritudine animæ suæ, est enim qui humiliat & exaltat.
* Ne ares mendacium in fratre tuo, neque amico simile facias.
* Ne velis mentiri omne mendacium, nam assiduitas eius non in bonum.
* Ne sis verbosus in multitudine presbyterorum, & ne iteres verbum in oratione tua. * Ne oderis laboriosum opus & rusticationẽ ab altissimo creatam. * Ne computes te ipsum in multitudine peccatorum.
* Memento quoniam ira non tardabit.
* Humilia valdè animam tuam, quoniam vindicta impij ignis & vermis.

ζ.

1 * Μὴ ποίει κακά, καὶ οὐ μή σε κατα-
λάβῃ κακά.
2 * Ἀπόστηθι ἀπὸ ἀδίκου, καὶ ἐκκλι-
νεῖ ἀπὸ σοῦ ἁμαρτία.
3 * υἱὲ μὴ σπείρῃς ἐπ' αὐλακας ἀδι-
κίας, καὶ οὐ μὴ θερίσεις αὐτὰ ἑπτα-
πλάσια.
4 * μὴ ζήτει παρὰ κυρίου ἡγεμο-
νίαν, μηδὲ παρὰ βασιλέως καθέ-
δραν δόξης.
5 * μὴ δικαιοῦ ἐναντι κυρίου, καὶ ἐνώ-
πιον βασιλεῖ μὴ φρόνιμος.
6 * μὴ ζήτει γενέσθαι κριτής, καὶ
ὃν ἰσχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας· μή
ποτε βύλαβηθῇς ἀπὸ προσώπου δυ-
νάστου, καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν δι-
καιότητί σου.
7 * μὴ ἁμάρτανε εἰς πλῆθος πό-
λεως, καὶ ἐμὴ καταβάλῃς σεαυτὸν
ἐν ὄχλῳ.
8 * μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρ-
τίαν, ἐν γὰρ μιᾷ οὐκ ἀθῳωθήσῃ.
11 * μὴ εἴπῃς, τῷ πλήθει τῶν δώρων
μου ἐπόψεται, καὶ ἐν τῷ προσενέγ-
και με θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται. μὴ
ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ
σου, καὶ ἐλεημοσύνῃ ποιῆσαι μὴ
παρίδῃς.
12 * μὴ καταγέλα ἀνθρώπου ὄντα
ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, ἔστι γὰρ ὁ τα-
πεινῶν καὶ ὑψῶν.
13 * μὴ λόγοτεία ψεύδους ἐπ' ἀδελ
φῷ σου, μηδὲ φίλῳ τὸ ὅμοιον ποίει.
14 * μὴ θέλε ψεύδεσθαι πᾶν ψεῦ-
δος, ὁ γὰρ ἐνδιελεγμὸς αὐτοῦ οὐκ
εἰς ἀγαθόν.
15 * μὴ ἀδολέσχει ἐν πλήθει πρεσ-
βυτέρων, καὶ μὴ δευτερώσῃς λόγον
ἐν προσευχῇ σου.
16 * μὴ μισήσῃς ἔργον πονηρὸν ἐργα-
σίαν καὶ γεωργίαν ὑπὸ ὑψίστου ἐκ-
τισμένην.
17 * μὴ προσλογίζου σεαυτὸν ἐν
πλήθει ἁμαρτωλῶν.
18 * μνήσθητι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ.
19 * Ταπείνου σφόδρα τὴν ψυ-
χήν σου, ὅτι ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ
καὶ σκώληξ.

CP. VII.

1 NOli facere mala, & non te
2 apprehendent. * Discede A de ab iniquo, & deficient mala
3 abs te. * Fili, non semines mala insulsis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum.
4 * Noli quærere ab homine ducatum, neque à rege cathedram honoris.
5 * Nó te iustifices ante Deũ, quoniam agnitor cordis ipse est, & penes regem noli velle videri sapiens.
6 * Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne fortè extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua.
7 * Non pecces in multitudine ciuitatis, nec te immittas in populum.
8 * Neq; alliges duplicia peccata. nec enim in vno eris im-
9 munis. * Noli esse pusillanimis in animo tuo.
10 * Exorare & facere eleemosynam ne despicias.
11 * Ne dicas, In multitudine munerum meorum respiciet Deus, & offerente me Deo altissimo munera mea suscipiet.
12 * Non irrideas hominem in amaritudine animæ; est enim qui humiliat & exaltat circũspector Deus.
13 * Noli amare mendacium B aduersus fratrem tuum, neque in amicum similiter facias.
14 * Noli velle mentiri omne mendacium; assiduitas enim illius non est bona.
15 * Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum, & non iteres verbum in oratione tua.
16 * Non oderis laboriosa opera, & rusticationem creatam ab Altissimo.
17 * Non te reputes in multitudine indisciplinatorum.
18 * Memento iræ, quoniam non tardabit.
19 * Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij ignis & vermis.

* Noli prævaricari in amicum pecuniã differentẽ, neq; fratrẽ charissimũ auro spreueris. * Noli discedere à muliere sensata & bona, quã fortitus es in timore Dñi; gratia enim verecundiæ illius super aurũ. * Non lędas seruum in veritate operantẽ, neque mercenariũ dantẽ animam suam. Inf.33.d * Seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua, nõ defraudes illum libertate, neque inopẽ derelinquas illũ. * Pecora tibi sunt, attende illis; & si sunt vtilia, perseuerẽt apud te. * Filij tibi sunt, erudi illos, Inf.30.b & curua illos à pueritia corũ. * Filię tibi sunt, serua corpus illarũ, & nõ ostendas hilarem faciem tuam ad illas. * Trade filiam, & grande opus feceris, & homini sensato da illam. * Mulier si est tibi secũdum animam tuam, non proiicias illam, & odibili non credas te in toto corde tuo. * Honora patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiscaris. * Memẽto quoniam nisi per illos natus nõ fuisses, & retribue illis, quomodo & illi tibi. * In tota anima tua time Dñm, & sacerdotes illius sanctifica. in omni virtute dilige D Ecc.7.30. eum qui te fecit, & ministros eius ne derelinquas. * Honora Deũ ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes, & propurga te cum brachiis. * Da illis partem sicut mandatum est tibi * Primitiarum & purgationis, & de negligentia tua purga te cũ paucis. * Datum brachiorũ tuorum, & sacrificium sanctificationis offeres Domino, & initia sanctorum: * Et pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur propitiatio & benedictio tua. * Gratia datus in conspectu omnis viuentis, & mortuo nõ prohibeas gratiam. * Non desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula.

* μὴ ἀλλαξῇς φίλον ἀλλαφόρῳ
κρ μὴ ὃ ἔν, μηδὲ ἀδελφὸν γνήσιον
ὀν χρυσίῳ Οφείρ.
* μὴ ἀστόχει γυναικὸς σοφῆς καὶ
ἀγαθῆς, ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ
τὸ χρυσίον.
* μὴ κακώσῃς οἰκέτην ἐργαζό-
μενον ἐν ἀληθείᾳ, μηδὲ μίσθιον δι-
δόντα τὸ ψυχὴν αὐτοῦ.
* οἰκέτην σωζέτω ἀγαπάτω Ου
ἡ ψυχή, μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευθε-
ρίας. * κτήνη Οι ἐσίν, ἐπισκέπου
αὐτά, καὶ εἰ ἔστι Οι χρήσιμα, ἐμμε-
νέτω Οι. * τέκνα Οι ἐσί, παίδευ-
Ου αὐτά, καὶ κάμψον ἐκ νεότητος τὸν
τράχηλον αὐτῶν.
* θυγατέρες Οι εἰσί, πρόσεχε
τῷ σώματι αὐτῶν, καὶ μὴ ἱλαρώσῃς
πρὸς αὐτὰς τὸ πρόσωπόν Ου.
* ἔκδυ θυγατέρα, καὶ ἔσῃ τετε-
λεκὼς ἔργον μέγα, καὶ ἀνδρὶ συνετῷ
δώρησαι αὐτήν.
* γυνή Οι ἐσὶ κρ ψυχῇ, μὴ ἐκ-
βάλῃς αὐτὴν μισουμένην ὃ μὴ ἐκ-
δὸς σεαυτόν.
* ἐν ὅλῃ καρδίᾳ δόξασον τὸν πα-
τέρα Ου, καὶ μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπι-
λάθῃ.
* μνήσθητι ὅτι δι αὐτῶν ἐγένη-
θης, καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς, κα-
θὼς αὐτοί σοι.
* ἐν ὅλῃ ψυχῇ Ου φύλαξον τὸν
κύριον, καὶ σὺν ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε.
ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιή-
σαντά σε, καὶ σὺν λειτουργὸς αὐτοῦ
μὴ ἐγκαταλίπῃς.
* φόβου τὸν κύριον, καὶ δόξαζον
ἱερέα. * καὶ δός τὴν μερίδα αὐτῷ
καθὼς ἐντέταλταί Οι, * ἀπαρχὴν
καὶ περὶ πλημμελείας,
* καὶ δόσιν βραχιόνων, καὶ θυσίαν
ἁγιασμοῦ καὶ ἀπαρχὴν ἁγίων.
* καὶ πλωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά
Ου, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία Ου.
* χάρις δόματος ἐναντι παντὸς
ζῶντος, καὶ τῷ νεκρῷ μὴ ἀποκωλύ-
σῃς χάριν.
* μὴ ὑστέρει μετὰ κλαιόντων, καὶ μετὰ
πενθούντων πορεύου.

ECCLESIASTIC.

* Ne commutes amicum indifferenter secundùm aliquid, neque fratrem legitimum in auro Suphir.
* Ne discedas à muliere sapiente & bona; nam gratia eius super aurum.
* Ne ledas seruum operantem in veritate, neque mercenarium dantem animam suam.
* Seruum prudentem diligat tua anima, ne defraudes illum libertate.
* Pecora tibi sunt, attende illis: & si sunt tibi vtilia, permaneant apud te.
* Filij tibi sunt, erudi illos, & curua à iuuentute collum eorum.
* Filiæ tibi sunt, attende corpori earum, & ne hilarem ostendas ad illas faciem tuam.
* Trade filiam, & perfeceris opus magnum, & homini prudenti da illam.
* Vxor tibi est secundùm animã, ne abijcias eam; odibili autẽ ne tradas teipsum.
* In toto corde honora patrem tuum, & matris dolorum partus ne obliuiscaris.
* Memento quòd propter eos natus es, & quid retribues eis, sicut ipsi tibi.
* In tota anima tua cole Dominum, & sacerdotes eius mirare. In tota virtute dilige eum qui fecit te, & ministros eius ne derelinquas.
* Time Dominum, & honora sacerdotem,
* Et da partẽ ei sicut mãdatum est tibi. * Primitias & de delicto,
* Et donum brachiorum, & sacrificium sanctificationis & primitias sanctorum;
* Et pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur benedictio tua. * Gratia doni in conspectu omnis viuentis, & in mortuo ne prohibueris gratiam. * Ne desis plorantibus, & cũ lugentibus luge.

* *Ne te pigeat visitare infirmum; ex enim talibus diligeris.* * *In omnibus sermonibus tuis memorare nouissima tua, & in seculum non peccabis.*

CAP. VIII.

NE litiges cũ homine potente, ne fortè incidas in manus illius.

* *Ne contendas cum homine locuplete, ne fortè contra trahat tuum pondus.*

* *Multos enim perdidit aurum, & corda regum inclinauit.* * *Ne litiges cum homine loquace, & ne struas super ignem illius ligna.*

* *Ne ludas cum indocto, ne inhonorentur maiores tui.*

* *Ne improperes homini auertenti se à peccato: memẽto quòd omnes sumus in increpationibus.*

* *Ne inhonores hominem in senectute sua, & enim ex nobis senescunt.*

* *Ne gaudeas in mortuo inimicissimo tuo, memento quòd omnes morimur.*

* *Ne despicias narrationẽ sapientum, & in prouerbiis eorum conuersare.*

* *Quoniam ab ipsis disces disciplinam, & seruire magnatibus faciliter.*

* *Ne discedas à narratione seniorum, & enim ipsi didicerunt à patribus suis.*

* *Quoniam ab illis disces intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum.*

* *Ne accendas carbones peccatoris, ne incendaris in igne flammæ illius.*

* *Ne exurgas à facie cõtumelioſi, ne insideat sicut insidiæ ori tuo.* * *Ne fœnereris homini fortiori te, et si fœnaueris, quasi qui perdidit, esto.* * *Ne spõdeas super virtutem tuã; & si spoponderis, quasi soluturus cogita.*

* *Ne iudices contra iudicem, secũdum enim opinionẽ eius iudicabunt eum.*

* μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἀῤῥωστον, ὅτι γὰρ τῶν τοιούτων ἀγαπηθήσῃ.
* ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνήσκου τὰ ἔσχατά σου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἁμαρτήσεις.

η'.

* Μὴ διαμάχου μὲ ἀνθρώπου δυνάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.
* μὴ ἔριζε μὲ ἀνθρώπου πλουσίου, μήποτε αὐτίσηται σου τὸν ὁλκόν.
* πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε τὸ χρυσίον καὶ καρδίας βασιλέων ἐξέκλινε.
* μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου γλωσσώδους, καὶ μὴ ἐπισωρεύσῃς ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα.
* μὴ καταγελάσῃς ἀπαιδεύτου, ἵνα μὴ ἀτιμάζωσι) οἱ πρόγονοί σου.
* μὴ ὀνείδιζε ἀνθρώπῳ ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας, μνήσθητι ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτιμίοις.
* μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γήρᾳ αὐτοῦ, καὶ γὰρ οἱ ἡμῖν γηράσκουσι.
* μὴ ἐπιχαίρε ἐπὶ νεκρῷ τῷ ἐχθροτάτῳ σου, μνήσθητι ὅτι πάντες τελευτῶμεν.
* μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν, καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν διατρέφου.
* ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ παιδείαν, καὶ λειτουργῆσαι μεγιστᾶσιν ἐυμαρῶς.
* μὴ ἀφόγγου διηγήματος γερόντων, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν.
* ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ σύνεσιν, καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι ἀπόκρισιν.
* μὴ ἐκκαυσῃς ἁμαρτωλοῦ, μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ.
* μὴ ἐξαναστῇς ἀπὸ προσώπου ὑβριστοῦ, ἵνα μὴ ἐγκαθίσῃ ὡς ἔνεδρον τῷ στόματί σου.
* μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυροτέρῳ σου, ἐὰν δὲ δανείσῃς, ὡς ἀπολωλεκὼς γίνου.
* μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δύναμίν σου, καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ, ὡς ἀποτίσων φρόντιζον.
* μὴ δικάζου κατὰ κριτοῦ, ὅτι γὰρ τὸν δόξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτόν.

Non te pigeat visitare infirmum, ex his enim in dilectione firmaberis. * In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua: & in æternum non peccabis.

CAP. VIII.

ANon litiges cũ homine potente, ne fortè incidas in manus illius. * Nõ contẽdas cum viro locuplete, ne fortè cõtra te constituat litem tibi. * Multos enim perdidit aurum & argentũ, & vsq; ad cor regũ extẽdit & cõuertit. * Nõ litiges cum homine linguato, & nõ strues in ignẽ illi⁹ ligna. * Nõ cõmunices homini indocto, ne malè de pgenie tua loquatur. * Ne despicias hominẽ auertentem se à peccato, neq; improperes ei. memento quoniã omnes in corruptione sumus. * Ne sperñas hominẽ in sua senectute, etenim ex nobis senescũt. * Noli de mortuo inimico tuo gaudere, sciẽs quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus venire. * Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium, & in prouerbiis eorum conuersare. * Ab ipsis enim disces sapientiam & doctrinam intellectus, & seruire magnatis sine querela. * Non te prætereat narratio seniorũ. ipsi enim didicerunt à patribus suis. * Quoniam ab ipsis disces intellectum, & in tempore necessitatis dabis responsum. * Non incendas carbones peccatorum arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. * Ne contra faciem stes contumelioſi, ne sedeat quasi insidiator ori tuo. * Noli fœnerari homini fortiori te: quòd si fœnerauerit, quasi perditum habe. * Non spondeas super virtutem tuam, quòd si spoponderis, quasi restituens cogita. * Non iudices cõtra iudicem, quoniam secundum quod iustum est, iudicat.

* Cum audace nõ eas in via, ne fortè grauet mala sua in te. ipse enim secundũ voluntatẽ suã vadit, & simul cũ stultitia ipsius peries. * Cũ iracũdo nõ facias rixã, & cũ audace nõ eas in desertũ, quoniã quasi nihil est ante illũ sanguis, & vbi nõ est adiutoriũ, elidet te. * Cum fatuis consiliũ nõ habeas, non enim poterũt diligere, nisi quę eis placẽt. * Corã extraneo ne facias consiliũ, nescis enim q̃d pariet. * Nõ omni homini cor tuũ manifestes, ne fortè inferat tibi gratiã falsam, & conuitietur tibi.

CAP. IX.

NOn zeles mulierem sinus tui, ne ostẽdat super te ma litiam doctrinæ nequã. * Nõ des mulieri potestatem animę tuæ, ne ingrediatur in virtute tua, & cõfundaris. * Ne respicias mulierẽ multiuolam, ne fortè incidas in laqueos illius. * Cũ saltatrice ne assiduus sis, nec audias illã, ne fortè pereas in efficacia illius. * Virginẽ ne cõspicias, ne fortè scandalizeris in decore illius. * Ne des fornicariis animã tuã in villo, ne perdas te & hæreditatem tuã. * Noli circũspicere in vicis ciuitatis, nec oberraueris in plateis illius. * Auerte faciem tuam à muliere compta, & ne circunspicias speciem alienã.

* Propter speciem mulieris multi perierunt, & ex hoc cõcupiscentia quasi ignis exardescit. * Omnis mulier quæ est fornicaria, quasi stercus in via ab omnibus prætereuntibus cõculcabitur. * Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt; colloquium enim illius quasi ignis exardescit. * Cum aliena muliere non sedeas omnino, nec accumbas cum ea super cubitum. * Et non alterceris cum illa in vino, ne fortè declinet cor tuum in illam, & sanguine tuo labaris in perditionem.

ECCLESIASTIC.

* μὴ τλιμήρευε μὴ πορεύου ἐν ὁδῷ, ἵνα μὴ βαρυνθῇ σου τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆσαι, ἐν τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ σωματολῇ.
* μὴ θυμώδους μὴ ποιήσῃς μάχλω, ἐν μὴ πορεύου μετ' αὐτοῦ τλὴν ἔρημον. ὅτως οὐδὲν ὑπὲρ ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα, ἐν ὅπου οὐκ ἔστι βοήθεια καταβαλεῖ σε ὑπό.
* μὴ μωρου μὴ συμβουλεύου, οὐ γὰρ δυνήσῃ) λόγον σέξαι.
* ἐνώπιον ἀλλοτρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν, οὐ γὰρ γνώσεις τί τέξῃ).
* παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔκφαινε τλὴν καρδίαν σου, ἐν μὴ δώσι φερέτω σε χάριν ψεύδη.

ϑ'.

* Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου σου, μὴ δὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυτὸν παιδείαν πονηρόν.
* μὴ δῷς γυναικὶ τλὴν ψυχήν σου, ἐπιβλῶσι αὐτλὼ ἐπὶ τλὴν ψυχήν σου.
* μὴ ἀπ' ἀνύτα γυναικὶ ἑταιριζομένῃ, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς.
* μὴ ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχιζε, μήποτε ἁλῶς ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῆς.
* παρθένου μὴ καταμενθάνε, μήποτε σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιλημίοις αὐτῆς.
* μὴ δῷς πόρναις τλὴν ψυχήν σου, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τλὴν κληρονομίαν σου.
* μὴ περιβλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως, καὶ ἐν τοῖς ἐρήμοις αὐτῆς μὴ πλανῶ.
* ἀπόστρεψον ὀφθαλμὸν ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου, ἐ μὴ καταμανθάνε κάλλους ἀλλότριον.
* οἱ γὰρ κάλλει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, ἐ ἐκ τούτου φιλία ὡς πῦρ φλογίζει), καὶ μὴ καταλιθῇς ἐπ' ἀγκαλῶν μετ' αὐτῆς.
* μὴ ὑποφύδου γυναικὸς μὴ κάθου τοπίωλον.
* καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς μετ' αὐτῆς οἰνῳ. μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ ψυχή σου ἐπ' αὐτλῷ, ἐ τῷ πνεύματί σου ὀλισθῆς εἰς ἀπώλειαν.

* *Cum audace ne eas in via, ne grauetur contra te, ipse enim secundùm voluntatem suam faciet, & cum stultitia ipsius simul peribis.*
* *Cum iracundo ne feceris rixam, & ne eas cum eo in desertum. Sic nihil in oculis eius sanguis, & vbi non est adiutorium, deijciet te illic.*
* *Cum fatuo non habeas consilium, non enim poterit verbum cælare.*
* *Coram extraneo ne facias occultum, non enim cognoscis quid pariet.*
* *Omni homini ne manifestes cor tuum, & ne referat tibi gratiam falsam.*

CAP. IX.

* *NE zeles mulierem sinus tui, neque ostẽdas in te disciplinam malam.*
* *Ne dederis mulieri animam tuam, vt ascendat ipsa super animam tuam.*
* *Ne occurras mulieri meretrici, ne fortè incidas in laqueos illius.*
* *Cum cantatrice ne assiduus sis, ne fortè capiaris in exercitijs eius.*
* *Virginem ne consideres, ne fortè scandalizeris in pœnis eius.*
* *Ne dederis scortis animam tuam, ne perdas hæreditatem tuam.*
* *Ne circunspicias in vicis ciuitatis, & in desertis illius ne erres.*
* *Auerte oculum à muliere formosa, & ne consideres speciem alienam.*
* *In enim specie mulieris multi errauerunt, & ex hoc amicitia vt ignis accenditur, & ne accubueris in vinis cum ea.*
* *Cum coniugata muliere ne sedeas omnino.*
* *Et ne conuerseris cum ea in vino: ne fortè declinet anima tua in illam, & spiritu tuo labaris in perditionẽ.*

* *Ne derelinquas amicum antiquum. nam nouus nõ est æqualis illi.*
* *Vinum nouum, amicus nouus; si inueteratum fuerit, cum lætitia bibes illud.*
* *Ne imiteris gloriam peccatoris, non enim nosti quæ est subuersio eius.*
* *Ne placeas tibi approbationibus impiorũ. memento quòd vsque ad inferos non iustificabuntur.*
* *Longè abesto ab homine qui potestatem habet occidẽdi, & non suspicaberis timorem mortis.*
* *Et si accesseris, ne erres, ne auferat vitam tuam continuò.*
* *Scito quòd in medio laqueorum pertransis, & super pinnacula ciuitatis deambulas.*
* *Secundũ virtutem tuam coniecta de proximo, & cum sapientibus consilium fac, cũ prudentibus sit disputatio tua, & omnis narratio tua in lege Altissimi.*
* *Viri iusti sint conuiuæ tui, & in timore Domini sit gloriatio tua.*
* *In manu artificum opus laudabitur, & princeps populi sapiens in sermone suo.*
* *Terribilis in ciuitate sua homo linguosus: & petulans in verbo suo, odio erit.*

CAP. X.

IVdex sapiens docet populũ suum, & principatus prudentis protensus erit.
* *Secundum iudicem populi, sic & ministri eius; & secundum gubernatorem ciuitatis, omnes inhabitantes eam.*
* *Rex insipiens perdet populũ suũ, & ciuitas habitabitur in intellectu potentũ.*
* *In manu Domini potestas terræ, & vtilem suscitabit ad tempus super eam.*
* *In manu Domini felicitas hominis, & faciei scribæ imponet gloriam suam.*

14 * μὴ ἐγκαταλίπῃς φίλον ἀρχαῖον· ὁ γὰρ καινὸς οὐκ ἔσται ὅμοιος αὐτῷ. * οἶνος νέος, φίλος νέος· ἐὰν παλαιωθῇ μετ' εὐφροσύνης πίεσαι αὐτόν.
16 * μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρτωλοῦ, οὐ γὰρ οἶδας τίς ἐστιν ἡ κατάστροφὴ αὐτοῦ.
17 * μὴ εὐδοκήσῃς εὐδοκίαις ἀσεβῶν· μνήσθητι ὅτι ἕως ἅδου οὐ μὴ δικαιωθῶσι.
18 * μακρὰν ἄπεχε ἀπὸ ἀνθρώπου ὃς ἐξουσίαν ἔχει τοῦ φονεύειν, καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θανάτου.
19 * καὶ ἐὰν προσέλθῃς, μὴ πλημμελήσῃς, ἵνα μὴ ἀφέλῃ τὴν ζωήν σου παραχρῆμα.
20 * Γίνωσκε ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις, καὶ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως περιπατεῖς.
21 * κατὰ τὸν ἐγγύς σου σόφισαι τοῦ πλησίον, καὶ μετὰ φρονίμων βουλεύου, μετὰ σωφρόνων ἔστω ὁ διαλογισμός σου, καὶ πᾶσα διήγησις σου ἐν νόμῳ ὑψίστου.
22 * ἄνδρες δίκαιοι ἔστωσαν συνδειπνοί σου, καὶ ἐν φόβῳ κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου.
24 * ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ ὁ ἡγούμενος λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ.
25 * φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσσώδης, καὶ ὁ προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

ι.

1 * Κριτὴς σοφὸς παιδεύσει τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τεταμμένη ἔσται.
2 * κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ· καὶ κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως, πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.
3 * βασιλεὺς ἀπαίδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πόλις οἰκισθήσεται ἐν συνέσει δυνατῶν. * ἐν χειρὶ κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς, καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.
5 * ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρὸς καὶ προσώπῳ γραμματέως ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ.

14 * Ne derelinquas amicũ antiquum, nouus enim non erit
15 similis illi. * Vinũ nouũ, amicus nouus, veteraſcat, & cum
16 ſuauitate bibas illud. * Non zeles gloriam & opes peccatoris; non enim ſcis quæ futura
17 ſit illius ſubuerſio. * Nõ placeat tibi iniuria iniuſtorum, ſciens quoniam vſq; ad inferos non placebit impius.
18 * Longè abeſto ab homine, poteſtatẽ habente occidendi, & non ſuſpicaberis timorem
19 mortis. * Et ſi acceſſeris ad illum, noli aliquid committere, ne fortè auferat vitam tuam.
20 * Communionẽ mortis ſcito, quoniã in medio laqueorũ ingredieris, & ſuper dolentiũ
21 arma ambulabis. * Secundũ virtutem tuam caue tè à proximo tuo, & cum ſapientibus & prudentibus tracta.
22 * Viri iuſti ſint tibi conuiuæ, & in timore Dei ſit tibi
23 gloriatio. * Et in ſenſu ſit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in præceptis Al-
24 tiſſimi. * In manu artificum opera laudabuntur, & principes populi in ſapientia ſermonis ſui: in ſenſu verò ſenio-
25 rum, verbum. * Terribilis eſt in ciuitate ſua homo linguoſus: & temerarius in verbo ſuo odibilis erit.

CAP. X.

1 AIVdex ſapiens iudicabit populum ſuum, & principatus ſenſati ſtabilis erit.
2 * Secundum iudicem populi, ſic & miniſtri eius; & qualis rector eſt ciuitatis, tales &
3 inhabitantes in ea. * Rex inſipiens perdet populũ ſuum, & ciuitates inhabitabũtur per ſenſum prudentium.
4 * In manu Dei poteſtas terræ, & execrabilis omnis iniquitas gentium, & vtilem rectorem ſuſcitabit in tempus ſuper illam.
5 * In manu Dei poteſtas hominis, & ſuper facié ſcribę imponet honorem ſuum.

* Omnis iniuriæ proximi ne memineris, & nihil agas in operibus iniuriæ.
Leu. 19. * Odibilis coram Deo eſt & hominibus ſuperbia, & execrabilis omnis iniquitas gentiũ. * Regnũ à gente in gentẽ trãsfertur propter iniuſtitias, & iniurias, & contumelias, ac diuerſos dolos. * Auaro autẽ nihil eſt ſceleſtius. * Quid ſuperbis terra & cinis? nihil eſt iniquiꝰ quàm amare pecuniã. hic enim & animã ſuam venalem habet, quoniã in vita ſua proiecit intima ſua. * Omnis potẽtatus breuis vita, languor plixior grauat medicũ. * Breuem languorẽ præſcidit medicus, ſicut & rex hodie eſt, & cras morietur.
* Cùm enim morietur homo, hæreditabit ſerpentes, & beſtias, & vermes.
* Initium ſuperbiæ hominis apoſtatare à Deo, quoniam ab eo, qui fecit illum, receſſit cor eius: * Quoniã initiũ omnis peccati eſt ſuperbia. qui tenuerit illã, adimplebitur maledictis, & ſubuertet eũ in finem.
* Propterea exhonorauit Dñs conuẽtus malorũ, & deſtruxit eos vſque in finem.
* Sedes ducum ſuperborũ deſtruxit Deus; & ſedere fecit mites pro eis.
* Radices gentiũ ſuperbarũ arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipſis gentibus. * Terras gẽtium euertit Dominus, & perdidit eas vſque in fundamentum. * Arefecit Deus ex ipſis, & diſperdidit eos, & ceſſare fecit memoriam eorum à terra. * Memoriam ſuperborum perdidit Deus, & reliquit memoriam humiliũ ſenſu. * Non eſt creata hominibus ſuperbia, neque iracũdia nationi mulierum. * Semen hominum honorabitur hoc quod timet Deum; ſemen autem hoc exhonorabitur, quod præterit mandata Domini.

* Πρὸ παντὸς ἀδικήματος, μὴ μνησθῇς τοῦ πλησίον, καὶ μὴ πράξῃς μηδὲν ἐν ἔργοις ὕβρεως.
* μνησικὴ ἔνδειξις κυρίου καὶ ὑβρισμῶν ὑπερηφανία, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων πλημμέλεια ἀδικίας.
* βασιλεία ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος μεταγεῖται· διὰ ἀδικίας καὶ ὕβρεις καὶ χρήματα δόλια, τί ὑπερηφανεύεται γῆ καὶ σποδός; * φιλαργύρου ψυχῆς οὐδὲν ἀθλιώτερον.
* ἔστιν γὰρ καὶ τοῦτο ἑαυτοῦ ψυχολυμαίνεσθαι ἐπιτήδειον· ὅτι ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἔρριψεν τὰ ἐντόσθια αὐτοῦ.
* μακρὸν ἀῤῥώστημα κόπτει ἰατρόν, καὶ βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὔριον τελευτήσει.
* ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον, κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία, καὶ σκώληκας.
* ἀρχὴ ὑπερηφανίας, ἀνθρώπου ἀφίσταται ἀπὸ κυρίου, καὶ ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ καρδία αὐτοῦ. * ὅτι ἀρχὴ ἁμαρτίας ὑπερηφανία, καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξυβρίσει εἰς ἔλυγμα, καὶ καταστροφὴν εἰς τέλος. * διὰ τοῦτο παρεδόξασε κύριος τὰς ἐπαγωγὰς καὶ κατέστρεψεν εἰς τέλος αὐτούς.
* θρόνους ἀρχόντων καθεῖλεν ὁ κύριος, καὶ ἐκάθισε πραεῖς ἀντ' αὐτῶν ἔνδοθεν. * ῥίζας ἐθνῶν ὑπερηφάνων ἐξεῖλε κύριος, καὶ ἐφύτευσεν ἀντ' αὐτῶν ἐν δόξῃ ταπεινούς. * χώρας ἐθνῶν κατέστρεψε κύριος, καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰς ἕως θεμελίων γῆς.
* ἐξῆρεν ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπώλεσεν αὐτούς. * καὶ κατέπαυσεν ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.
* οὐκ ἔκλισαν ἀνθρώποις ὑπερηφανίαι, ἀλλ' ἢ ὀργὴ θυμοῦ γυναικῶν.
* σπέρμα ἀσφαλείας φοβούμενοι κύριον, ἔντιμον φύτευμα ἀγαπῶντες αὐτόν. σπέρμα ἀτιμίας οἱ μὴ προσέχοντες τῷ νόμῳ, σπέρμα πλανήσεως οἱ παραβαίνοντες ἐντολάς.

6 * In omni iniuria, ne iraſcaris proximo, & ne facias quippiam in operibus iniu-
7 riæ. * Odibilis coràm Domino & hominibus ſuperbia, & ex ambobus error iniu-
8 ſtitiæ. * Regnũ de gente in gentem transfertur propter iniuſtitias, & iniurias, & opes doloſas; quid ſuperbit
9 terra & cinis? * Auaro quidem enim nihil iniquius.
10 * Hic enim & ſuam animam venalem facit: quoniam in vita ſua proiecerunt intima ſua.
12 * Longum morbum incidit medicus, & rex hodie, & cras morietur.
13 * Cùm enim moriatur homo, hæreditabit ſerpentes & beſtias, & vermes.
14 * Initium ſuperbiæ, hominis recedentis à Domino, & ab eo qui fecit illum receſſit cor eius.
15 * Quoniam initium peccati ſuperbia, & qui tenuerit illã, iniuriabit abominationem, & ſubuertetur in fi-
16 nem. * Propter hoc exhonorauit Dominus inductiones, & ſubuertit in finem illos.
17 * Sedes imperantium deſtruxit Dominus, & ſedere fecit mites pro eis intus.
18 * Radices gentium ſuperbarum abſtulit Dominus, & plantauit pro illis in gloria humiles.
19 * Regiones gentium ſubuertit Dominus, & perdidit eas vſque ad fundamen-
20 ta terræ. * Abſtulit ex eis & perdidit eos.
21 * Et ceſſare fecit à terra memoriam eorum.
22 * Non creata eſt hominibus ſuperbia, neque ira furoris generationibus mulierũ.
23 * Semen ſecuritatis qui timent Dominum, & pretioſa planta qui diligũt illum. Semen ignominiæ qui non attendunt legi; ſemen erroris qui tranſgrediuntur mandata.

* *In medio fratrum rector* 24
illorum honoratus, & qui timet Dominũ in oculis illius.
* *Ante finem initium timor Domini; abiectio autem* 25
principatus obduratio et superbia: diues & honoratus & pauper gloriatio eorum timor Domini.
* *Nõ iustũ inhonorare pauperẽ intelligentẽ, & nõ de-* 26
cet honorare virũ peccatorẽ.
* *Magnates & iudices et* 27
potentes honorabuntur, & non est aliquis eorum maior timente Dominum.
* *Seruo prudẽti liberi ser-* 28
uient, & vir sapiens non murmurabit correptus.
* *Ne velis videri sapiens* 29
in faciendo opus tuum, & ne extollas te in tempore angustiæ tuæ:
* *Melius enim qui operatur* 30
& abũdat in omnibus quàm qui gloriatur & eget pane.
* *Fili in mãsuetudine tua* 31
honora animam tuam, & da illi honorem secundum dignitatem eius. * *Peccantem in* 32
animam suam quis iustificabit? et quis honorabit inhonorantem vitam suam?
* *Pauper honoratur propter* 33
scientiam suam, et diues honoratur propter diuitias suas.
* *Qui est honoratus in* 34
paupertate, & in diuitijs quanto magis?

CAP. XI.

SApientia humilis exaltabit 1
caput illius, & in medio magnatum collocabit eum.
* *Ne laudes virum in spe-* 2
cie sua, & ne abomineris hominem in visu suo.
* *Breuis in volatilibus apis,* 3
& principatus dulcorũ fructus eius. * *In indumento* 4
vestimẽtorũ ne glorieris, et in die gloriæ ne extollaris, quoniã mirabilia opera Dñi sunt; & occulta opera eius hominibus. * *Multi tyranni sede-* 5
runt super pauimenta, at insuspicatus tulit diadema.

24 * ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ὁ ἡγάμενος
αὐτῶν ἔντιμος, & ④ φοβούμενοι κύ-
ριον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
25 * ἀρχὴ λήξεως ἀρχὴ φόβος κυρίε,
ἐνβολὴ δὲ ἀρχῆς συλλυσμὸς καὶ
ὑπερηφανία· πλοῦτος & ἔνδοξος & πτω-
χὸς τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος
26 κυρίε. * δίκαιον ἀτιμάσαι πτω-
χὸν συνετόν, πῶς δὲ καθῆκει δοξάσαι
ἄνδρα ἁμαρτωλόν.
27 * μεγιστᾶνες & κριταὶ & δυνάσαι
δοξασθήσονται, καὶ οὐκ ἔστι τίς αὐτῶν
μείζων τοῦ φοβουμένου τὸν κύριον.
28 * οἰκέτῃ συνετῷ ἐλεύθερος λει-
τουργήσει· καὶ ἀνὴρ ἐπιστήμων ὁ
γογγύσει παιδευόμενος.
29 * μὴ σοφίζε ποιῆσαι τὸ ἔργον
σου, & μὴ δοξάζε ἐν καιρῷ στενοχω-
ρίας σου.
30 * κρεῖσσον ὁ ἐργαζόμενος καὶ
περισσεύων ἐν πᾶσιν, ἢ ὁ δοξαζόμε-
31 νος καὶ ὑστερῶν ἄρτου. * τέκνον ἐν
πραΰτητί σου δόξασον τὴν ψυχήν
σου, καὶ δὸς αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀ-
32 ξίαν αὐτῆς. * ὃν ἁμαρτάνουσα εἰς
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίς δικαιώσει; & τὸν
τίς δοξάσει τὸν ἀτιμάζοντα τὴν
33 ζωὴν αὐτοῦ; * πτωχὸς δοξάζεται δι'
ἐπιστήμην αὐτοῦ, & πλούσιος δοξά-
ζεται διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ.
34 * ὁ δεδοξασμένος ἐν πτωχείᾳ,
πῶς ἐν πλούτῳ πῶσα χώς;

ια'.

2 * Σοφία ταπεινοῦ ἀνυψώσει κε-
φαλὴν αὐτοῦ, & ἐν μέσῳ μεγιστά-
νων καθίσει αὐτόν.
2 * μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει
αὐτοῦ, καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν
ὁράσει αὐτοῦ.
3 * μικρὸς ἐν πετεινοῖς ἡ μέλισσα,
καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρπὸς
αὐτῆς.
4 * ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυ-
χήσῃ· καὶ ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαί-
ρεσο, ὅτι θαυμαστὰ τὰ ἔργα κυρίου
ἐστί, καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνθρώ-
5 ποις. * πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπ' ἐδάφους, ὁ δὲ ἀνυπόνοητος
ἐφόρεσε διάδημα.

24 * In medio fratrum rector
illorũ in honore, & qui timẽt Dominũ, erũt in oculis illius.
25 * Gloria diuitũ honoratorũ, & pauperum timor Dei est.
26 * Non despicere hominem iustũ pauperẽ, & non magnificare virum peccatorẽ diuitẽ.
27 * Magnus est iudex, & po- Prou.17.2 & 21.18. & Ind.19.8
D tens est in honore, & non est maior illo qui timet Deum.
28 * Seruo sensato liberi seruient, & vir prudens & disciplinatus nõ murmurabit correptus, & inscius non honora-
29 bitur. * Noli extollere te in faciendo opere tuo, & noli cunctari in tempore angustię.
30 * Melior est qui operatur, & abundat in omnibus, quàm qui gloriatur, & eget pane.
31 * Fili, in mansuetudine seruа animã tuam, & da illi honorem secundũ meritũ suum.
32 * Peccantẽ in ànimã suam, quis iustificabit? & quis honorificabit exhonorantẽ ani-
33 mam suam? * Pauper gloriatur per disciplinam & timorem suum, & est homo qui ho
34 norificatur propter substantiã suam. * Qui autem gloriatur in paupertate, quantò magis in substantia! & qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.

CAP. XI.

1 ASapientia humiliati exaltabit caput illius, & in medio magnatorum consedere illum faciet.
2 * Non laudes virum in specie suа, neque spernas hominem in visu suo.
3 * Breuis in volatilibus apis, & initium dulcoris habet fructus illius.
4 * In vestitu ne glorieris vnquam, nec in die honoris tui extollaris. quoniam mirabilia opera Altissimi solius, & gloriosa, & absconsa, & inuisa opera illius.
5 * Multi tyranni sederunt in throno, & insuspicabilis portauit diadema.

* *Multi potentes oppressi* 6
sunt valde, & glorioſi traditi sunt in manus alterorum.
Prou.18.c * *Priusquam interroges, ne* 7
vituperes quenquam, & cùm interrogaueris, corripe iustè.
* *Priusquam audias, ne re-* 8
spondeas verbum, & in medio seniorum ne adiicias loqui.
* *De ea re quæ te non mo-* 9
lestat, ne certeris: & in iudicio peccantium ne consistas.
* *Fili, ne in multis sint actus* 10
tui, & si diues fueris, non eris immunis à delicto. si enim secutus fueris, nõ apprehendes, & non effugies si præcurreris.
* *Est homo laborans & fe-* 11
stinans & dolens impius, & B tantò magis non abundabit.
* *Est homo marcidus egens* 12
recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate, & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius. * *Et exal-* 13
tauit caput eius, & mirati sunt in illo multi, & honorauerũt Deum. * *Bona & mala, vita* 14
& mors; paupertas & honestas à Deo sunt. * *Sapientia,* 15
disciplina & scientia legis apud Dominũ, dilectio & viæ bonorum apud ipsum. * *Error* 16
& tenebræ peccatoribus concreata sunt: qui autem exultãt in malis, consenescũt in malo.
* *Datio Dei permanet iu-* 17
stis, & profectus illius successus habebit in æternum.
* *Est qui locupletatur par-* 18
cè agendo, & hęc est pars mercedis illius, in eo quod dicit:
* *Inueni requiem mihi, &* 19
nunc manducabo de bonis meis solus, & nescit quòd tẽpus prætereat illum, & mors C appropinquet & relinquet omnia aliis, & moriatur.
* *Sta in testamento tuo, &* 20
in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterasce.
* *Ne manseris in operibus* 21
peccatorum. confide autem in Deo, & mane in loco tuo.

* πολλοὶ δυνάσαι ἠμελάθησαν 6
σφόδρα, καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν
εἰς χεῖρας ἑτέρων.
* πρὶν ἢ ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ, 7
νόησον πρῶτον καὶ τότε ἐπιτίμα.
* πρὶν ἢ ἀκούσαι, μὴ ἀποκρίνου, & 8
ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρέμβαλλε
ῥῆμα. * περὶ πράγματος & ἐὰν κ 9
ἔστι σοι, μὴ ἔριζε, καὶ ἐν κρίσει ἁμαρ
τωλῶν μὴ συνέδρευε.
* τέκνον μὴ περὶ πολλὰ ἔσῃ πολυ- 10
πράγμων· ἐὰν γὰρ πληθύνῃς οὐκ
ἀθῳωθήσῃ· & ἐὰν διώκῃς οὐ μὴ κατα-
λάβῃς, & οὐ μὴ ἐκφύγῃς διαδράς.
* ἔστι κοπιῶν & πονῶν & σπεύδων, 11
καὶ ὑστερῶν μᾶλλον ὑστερῆται.
* ἔστι νωθρὸς δεόμενος βο- 12
πλήψεως, ὑστερῶν ἰσχύι καὶ περισ-
σεύων πτωχείᾳ, καὶ ὀφθαλμὸς κυρίου
ἐπέβλεψεν αὐτῷ εἰς ἀγαθά, & ἀνώρ-
θωσεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ.
* καὶ ἀνύψωσε κεφαλὴν αὐτοῦ 13
ἀπὸ σωτηρίας, & ἐθαύμασαν ἐπ'
αὐτῷ πολλοὶ θεωρήσαντες.
* ἀγαθὰ καὶ κακά, ζωὴ & θά- 14
νατος, πτωχεία & πλοῦτος ἀπὸ
κυρίου ἐστί.
* σοφία καὶ ἐπιστήμη & γνῶσις νό 15
μου παρὰ κυρίου· ἀγάπησις καὶ ὁδοὶ
καλῶν ἔργων παρ' αὐτοῦ εἰσι.
* πλάνη καὶ σκότος ἁμαρτω- 16
λοῖς συνέκλεισαν, τοῖς δὲ ἀγαλλιῶσιν
ἐπὶ κακὰ συγκατεγήρασε κακία.
* δόσις κυρίου παραμένει εὐσε- 17
βέσι, καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ εὐοδοῖ εἰς
τὸν αἰῶνα.
* ἔστι πλουτῶν ἀπὸ σωφροσύ- 18
νης καὶ φιλαργίας αὐτοῦ· & αὕτη ἡ μερὶς αὐτοῦ
ἀπὸ δ' μισθοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ εἰπεῖν αὐ-
τόν· * εὗρον ἀνάπαυσιν, καὶ νῦν 19
φάγωμαι ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν μου ἀ-
διαλείπτως. καὶ οὐκ οἶδε τίς καιρὸς
παρελεύ(σε)ται αὐτόν, & καταλείψει
αὐτὰ ἑτέροις & ἀποθανεῖται.
* στῆθι ἐν διαθήκῃ σου & ὁμίλει 20
ἐν αὐτῇ, & ἐν τῷ ἔργῳ σου παλαιώ-
θηθι. * μὴ θαύμαζε ἐν ἔργοις ἁ- 21
μαρτωλοῦ, πίσθυε δὲ κυρίῳ καὶ ἔμ-
μενε τῷ πόνῳ σου.

6 * *Multi potentes inhonorati sunt valdè, & glorioſi traditi sunt in manus aliorũ.*
7 * *Priusquam exquiras, ne accuſes: intellige primùm, & tunc reprehende.*
8 * *Priusquam audias ne respondeas, & in medio sermonum ne interijcias verbũ.*
9 * *De re de qua non est ad te, ne certes, & in iudicio peccatorum ne præsideas.*
10 * *Fili non erga multa sint actus tui; si enim repletus fueris, non erit innocens, & si secutus fueris, non apprehendes, & non effugies au-*
11 *fugiens.* * *Est laborans & operans, & festinans, & tan-*
12 *to magis eget.* * *Est piger egens auxilio, deficiens virtute & abundans paupertate: & oculus Domini respexit illum in bona, & erexit eum de humilitate ipsius.*
13 * *Et exaltauit caput eius à contritione, & mirati sunt in illo multi qui viderunt.*
14 * *Bona & mala, vita & mors, paupertas & diuitiæ, à Domino sunt.*
15 * *Sapientia & scientia et cognitio legis à Domino: dilectio & viæ bonorum ope-*
16 *rum ab ipso sunt.* * *Error et tenebræ peccatoribus cõcreata sunt, at exultantibus in malis conseneſcit malitia.*
17 * *Datio Domini permanet religiosis, & beneplacitum eius prosperatur in ſeculum.*
18 * *Est qui locupletatur ab attẽtione & parsimonia sua, & hæc pars eius à mercede*
19 *illius, in eo quod dicit ipse,* * *Inueni requiẽ, et nũc manducabo à bonis meis assiduè. Et non nouit quòd tempus præteribit ipsum, & relinquet illa aliis & morietur.*
20 * *Sta in testamento tuo et colloquere in illo, & in opere*
21 *tuo veterasce.* * *Ne mireris in operibus peccatoris, confide autem in Domino, & permane in labore tuo.*

* *Quoniam leue in oculis Domini velociter repentè ditare pauperem.*
* *Benedictio Domini in mercede pij, & in hora veloci germinat benedictionem eius.*
* *Ne dixeris, Quæ est mihi necessitas complacentiæ, & à quo ex nũc erunt mihi bona?*
* *Ne dicas, Sufficientia mihi sunt, & multa mihi quæ habeo, & quid ex nunc mali habebo in vita?*
* *In die bonorum obliuio malorum, & in die malorum non recordabitur bonorum.*
* *Quoniã leue coram Domino in die obitus reddere homini secundùm opera eius.*
* *Malitia horæ obliuionem facit delitiarum, & consummationẽ hominis reuelatio operum illius.*
* *Ante mortem ne dicas beatum aliquem, & in filijs suis cognoscetur vir.*
* *Non omnẽ hominem inducas in domum tuam, multæ enim insidiæ diaboli.*
* *Perdix capta in cauea, sic cor superbi, & vt prospector ascendens ad casum.*
* *Nam bona in mala conuertens insidiatur, & in electis imponet maculam.*
* *Ab scintilla parua augetur pruna, & homo peccator ad sanguinem insidiatur.*
* *Attende à malefactore, praua enim fabricat, ne fortè det tibi maculam in seculum.*
* *Inhabitare fac peregrinum, & peruertet te in turbatione, & abalienabit te à proprijs tuis.*

CAP. XII.

SI beneferis, scito cui facis, & erit gratia bonis tuis.
* *Benefac pio, & inuenies retributionem, & si non ab ipso, at ab Altissimo.*

* ὅτι κοῦφον ὀφθαλμοῖς κυρίου διὰ τάχους ἐξάπινα πλουτίσαι πένητα.
* εὐλογία κυρίου ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς, καὶ ἐν ὥρᾳ ταχυνῇ ἀνατάλλει εὐλογίαν αὐτοῦ.
* μὴ εἴπῃς, τίς ἐστί μου χρεία ἀρεσκείας, καὶ τίνι ἔσται ἐκ τοῦ νῦν ἔσαι μοι τὰ ἀγαθά;
* μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοι ἐστί, καὶ πολλά μοι ἃ ἔχω, καὶ τί ἐκ τοῦ νῦν κακωθήσομαι ἐν ζωῇ;
* ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν ἀμνησία κακῶν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν ἡ μνησθήσεται ἀγαθῶν.
* ὅτι κοῦφον ἔναντι κυρίου ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
* κάκωσις ὥρας ἐπιλησμονὴν ποιεῖ πενίας, καὶ συντέλειαν ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ.
* πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα, καὶ ἐν τέκνοις αὐτοῦ γνωσθήσεται ἀνήρ.
* μὴ πάντα ἀνθρωπον εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου, πολλὰ γὰρ τὰ ἐνέδρα τοῦ διαβόλου.
* πέρδιξ ἐπηρμένη ἐν καρταλλῳ, ἕτως καρδία ὑπερηφάνου, καὶ ὡς κατάσκοπος ἐπὶ πτώσει.
* τὰ γὰρ ἀγαθὰ εἰς κακὰ μεταστρέφων ἐνεδρεύει, καὶ ἐν τοῖς αἱρετικοῖς ἐπιθήσει μῶμον.
* ἀπὸ σπινθῆρος μικροῦ πληθυνεῖ ἀνθρακιὰ, καὶ αἵματος ἁμαρτωλὸς εἰς αἷμα ἐνεδρεύσει.
* φυλάσσεχε ἀπὸ κακόργου, πονηρὰ γὰρ τεκταίνει, μήποτε δῷ σοι μῶμον εἰς τὸν αἰῶνα.
* ἐνοίκιζε ἀλλότριον καὶ διασρέψει σε ἐν ταραχῇ, καὶ ἀπαλλοτριώσει σε ἀπὸ τῶν ἰδίων σου.

ιβ.

* Ἐὰν ἀγαθὸν ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς, καὶ ἔσαι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου.
* ἀγάθυνον εὐσεβῆ, καὶ εὑρήσεις ἀνταπόδομα, καὶ εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ γοῦν παρὰ τοῦ ὑψίσου.

* Facile est enim in oculis Dei subitò honestare pauperem.
* Benedictio Dei in mercedem iusti festinat, & in honore veloci processus illius fructificat.
* Ne dicas: Quid est mihi opus, & quæ erunt mihi ex hoc bona?
* Ne dicas, Sufficiens mihi sum, & qd ex hoc pessimabor?
* In die bonorum ne immemor sis malorum: & in die malorum ne immemor sis bonorum.
* Quoniam facile est coram Deo in die obitus retribuere vnicuique secundũ vias suas.
* Malitia horę obliuionem facit luxuriæ magnæ, & in fine hominis denudatio operum illius.
* Ante mortem ne laudes hominẽ quenquam, quoniam in filiis suis agnoscitur vir.
* Non omnem hominẽ inducas in domum tuam; multæ enim sunt insidiæ dolosi.
* Sicut enim eructant præcordia fœtẽtium, & sicut perdix inducitur in cauẽam, & vt caprea in laqueum; sic & cor superborũ, & sicut prospector videns casum proximi sui.
* Bona enim in mala conuertens, insidiatur; & in electis imponet maculam.
* A scintilla enim vna augetur ignis, & ab vno doloso augetur sanguis; homo verò peccator sanguini insidiatur.
* Attende tibi à pestifero, fabricat enim mala, ne fortè inducat super te subsannationẽ in perpetuum.
* Admitte ad te alienigenã, & subuertet te in turbine, & abalienabit te à viis propriis.

CAPVT XII.

SI beneferis, scito cui feceris, & erit gratia tuis multa.
* *Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam; & si non ab ipso, certè à Domino.*

* Non est enim ei bene, qui assiduus est in malis, & eleemosynas non danti, quoniam & Altissimus odio habet peccatores, & misertus est pœnitentibus.
* Da misericordiam, & ne suscipias peccatorem, & impiis & peccatorib' reddet vindictã, custodiens eos in diem vindictæ.
* Da bono, & non recepe-ris peccatorem: benefac humili, & non dederis impio: B prohibe panes illi dare, ne in ipsis potentior te sit. nam duplicia mala inuenies in omnibus bonis quæcunque fecerit illi.
* Quoniam & Altissimus odio habet peccatores, & impiis reddet vindictam.
* Non agnoscetur in bonis amicus, & nõ abscondetur in malis inimicus.
* In bonis viri inimici illius, in tristitia & in malitia illius amicus agnitus est.
* Non credas inimico tuo in æternum.
* Sicut enim æramentum, æruginat nequitia illius.
* Et si humiliatus vadat curuus, abijce animum tuum, C & custodi te ab illo.
* Non statues illum penes te, nec sedeat ad dexterã tuam, ne conuersus stet in loco tuo; ne fortè conuersus in locum tuum, inquirat cathedram tuam, & in nouissimo cognoscas verba mea, & in sermonibus meis stimuleris.
* Quis miserebitur incantatori à serpente percusso, & omnibus qui appropiant bestiis? sic & qui comitatur cum viro iniquo, & obuolutus est in peccatis eius.
* Vna hora tecum permanebit: si autem declinaueris, non supportabit.
* In labiis suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, vt subuertat te in foueam.

* οὐκ ἔσαι ἀγαθὰ τῷ ἐνδελεχίζοντι εἰς κακά, καὶ τῷ ἐλεημοσύνης μὴ χωριζομένῳ· δόσ τῷ εὐσεβεῖ, καὶ μὴ ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ.
* εὖ ποίησον ταπεινῷ καὶ μὴ δῷς ἀσεβεῖ· ἐμποδίζον σὺ ἄρτοις σου καὶ μὴ δῷς αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν αὐτοῖς σε δυναστεύσῃ, διπλάσια γὰρ κακὰ εὑρήσει σοι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς οἷς ἂν ποιῇς αὐτῷ.
* ὅτι καὶ ὁ ὕψισος ἐμίσησεν ἁμαρτωλοὺς, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἀποδώσει ἐκδίκησιν. φυλάσσει ὁ αὐτὸς εἰς ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως αὐτῶν κρατακύ. δόσ τῷ ἀγαθῷ, καὶ μὴ ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ.
* οὐκ ἐκλεηθήσεται ἐν ἀγαθοῖς ὁ φίλος, καὶ ὁ κρυβήσεται ἐν κακοῖς ὁ ἐχθρός.
* ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐν λύπῃ, καὶ ἐν τοῖς κακοῖς αὐτοῦ καὶ ὁ φίλος διαχωρισθήσεται.
* μὴ πίσευσῃς τῷ ἐχθρῷ σου εἰς τὸν αἰῶνα.
* ὡς γὰρ ὁ χαλκὸς ἰοῦται, ἕτως ἡ πονηρία αὐτοῦ.
* καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ πορεύσῃ συγκεκυφώς, πίσησον τῷ ψυχῷ σου καὶ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔσῃ αὐτῷ ὡς ἐμεμαχὼς ἔσπερον, καὶ γνώσῃ ὅτι οὐκ εἰς τέλος κατίωσε.
* μὴ στήσῃς αὐτὸν ὧδέ σεαυτῷ, μήποτε καταστρέψας σε στῇ ἐπὶ τὸν τόπον σου· μὴ καθίσῃς αὐτὸν ἐκ δεξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὸν καθέδραν σου λαβεῖν, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τοῖς ῥημάτων μου καταγνώσῃ.
* τίς ἐλεήσει ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον, καὶ πάντας τοὺς προσαγομένους θηρίοις, ὅτως τὸν προσομοιούμενον τοῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.
* ὥραν μετ' οὐ διαμενεῖ σοι ἐὰν δικαίᾳ, καὶ ἐὰν ἐκκλίνῃς, οὐ μὴ καρτερήσῃ.
* καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ γλυκανεῖ ὁ ἐχθρός, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βουλεύσεται διαστρέψαι σε εἰς βόθρον.

* *Non erunt bona ei qui assuetus est ad mala, & eleemosynam non separanti, da pio; & ne suscipias peccatorem.*
* *Benefac humili & ne dederis impio, prohibe panes tuos & ne dederis ei. Ne in illis te supprimat; duplicia enim mala inuenies tibi in omnibus bonis quæcunque feceris illi.*
* *Quoniã et altissimus odio habuit peccatores, & pijs reddet vindictã. Seruat autem eos in diem vindictæ eorum fortem. Da bono, & ne suscipias peccatorem.*
* *Non eijcietur in bonis amicus, & non absondetur in malis inimicus:*
* *In bonis viri inimici illius in tristitia, & in malis illius, et amicus separabitur.*
* *Ne credas inimico tuo in seculum.*
* *Sicut enim æs æruginat, sic nequitia illius.*
* *Et si humiliatus fuerit & vadat incuruatus, superpone animam tuam & caue ab illo, & eris ei vt qui absterfit speculum, & cognosces quòd non in finem terfit æruginem.*
* *Ne statuas eum penes te, ne fortè cùm subuerterit te, stet super locum tuum. Ne colloces eum à dextris tuis, ne fortè quærat cathedram tuam accipere, & in nouissimis cognoscas verba mea, et in sermonibus meis stimuleris.*
* *Quis miserebitur incantatoris à serpente morsi, & omnium accedentium bestijs; sic eius qui accedit viro peccatori, et qui commiscetur in peccatis eius.* * *Per horam tecum permanebit in statione iusta: & si declinaueris, non tolerabit.* * *Et in labijs suis indulcabit inimicus, & in corde suo deliberabit subuertere te in foueam.*

‡ *In oculis suis lachrymatur; & si inuenerit tempus, nõ satiabitur à sanguine. Mala si occurrerint tibi, inuenies illum priorem te illic, & quasi homo adiuuans suffodiet calcaneum tuum.*

‡ *Caput suum mouebit & plaudet manibus, & multa susurrabit, & commutabit vultum suum.*

CAP. XIII.

QVi tetigerit picem, inquinabitur in ea; & cõmunicans superbo similis erit illi.

‡ *Pondus super te ne tollas in vita tua; & fortiori te, & ditiori te ne communices.*

‡ *Quid communicabit olla ad cacabum? ipsa impinget, & ipsa conteretur.*

‡ *Diues iniuriam fecit, et ipsum rogabunt; pauper iniuriam fecit, & ipse minas patietur.*

‡ *Si vtilis fueris, operatur in te; & si egueris, affliget te.*

‡ *Et si habueris, conuiuet tecum, & exinaniet te, & ipse non dolebit.*

‡ *Opus habuit tui, & decipiet te, & arridebit tibi, & dabit tibi spem: loquetur tibi bona, & dicet, Quæ necessitas tua?*

‡ *Et confundet te cibis suis, donec exinaniat te bis aut ter, & in nouissimis deridebit te. Et post hæc videbit te, & relinquet te, & caput suum mouebit super te.*

‡ *Attende ne decipiaris mente.*

‡ *Et ne humilieris in lætitia cordis tui.*

‡ *Cùm aduocauerit te potens, discedens esto, & tanto magis te aduocabit repetens.*

‡ *Ne incidas, vt non expellaris sine iudicio, & ne longè distes ne obliuioni tradaris.*

16 ‡ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει, καὶ ἐὰν εὕρῃ καιρὸν, οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ' αἵματος. κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι, εὑρήσεις αὐτὸν πρότερόν σου ἐκεῖ, καὶ ὡς ἀνὴρ βοηθῶν ὑποχάσει πέρναν σου.

17 ‡ τῷ κεφαλῷ αὐτοῦ κινήσει ἐν ἐπιχροτήσει ταῖς χερσί, καὶ πολλὰ διαψιθυριεῖ καὶ ἀλλοιώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

ιγ'.

1 ‡ Ὁ ἁπτόμενος πίσσης, μολυνθήσεται ἐν αὐτῇ· καὶ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθήσεται αὐτῷ.

2 βάρος ὑπέρ σὲ μὴ αἴρῃς ἐν ζωῇ σου, καὶ ἰσχυροτέρῳ σου καὶ πλουσιωτέρῳ σου μὴ κοινώνει.

3 ‡ τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα; αὐτὴ προσπρασθήσεται, καὶ αὐτὴ συντριβήσεται.

4 ‡ πλούσιος ἠδίκησε, καὶ αὐτῷ προσδεηθήσεται· πτωχὸς ἠδικήσε, καὶ αὐτὸς προσαπεκλήθη.

5 ‡ ἐὰν χρησιμεύσῃς, ἐργάται ἐν σοί· καὶ ἐὰν ὑστερήσῃς, καταλείψει σε.

6 ‡ καὶ ἐάν σοι ἔχῃς, συμβιώσεταί σοι, καὶ ἀποκενώσει σε, καὶ οὐκ ὀνήσει.

7 ‡ χρείαν ἔχηκέ σου, καὶ ἀποπλανήσει σε, καὶ προσελάσεταί σοι, καὶ δώσει σοι ἐλπίδα· λαλήσει σοι καλά, καὶ ἐρεῖ, τίς ἡ χρεία σου;

8 ‡ καὶ αἰσχυνεῖ σε ἐν βρώμασιν αὐτοῦ, ἕως δὲ ἀποκενώσει σε δὶς ἢ τρίς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων καταμωκήσεταί σου. καὶ μὴ ταῦτά σε ὄψεται, καὶ καταλείψει σε, καὶ τῷ κεφαλῷ αὐτοῦ κινήσει ἐπὶ σοί.

10 ‡ πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς τῇ διανοίᾳ.

11 ‡ καὶ μὴ ταπεινωθῇς ἐν ἀφροσύνῃ καρδίας σου.

12 ‡ προσκαλεσαμένου σε δυνάστου, ὑποχωρῶν γίνου, καὶ σοῦτο μᾶλλόν σε προσκαλέσεται πλεονάζων.

13 ‡ μὴ ἔμπιπτε, ἵνα μὴ ἀπωσθῇς ἀκρίτως, καὶ μὴ μακρὰν ἀφισθῇς ἵνα μὴ ἐπιλησθῇς.

16 ‡ In oculis suis lachrymatur inimicus, & si inuenerit tempus, non satiabitur sanguine; & si incurrerint tibi mala, inuenies eum illic priorẽ, & quasi adiuuans suffodiet plantas tuas.

17 ‡ Caput suum mouebit & plaudebit manu, & multa susurrans commutabit vultum suum.

CAP. XIII.

1 QVi tetigerit picem, inquinabitur ab ea: & qui communicauerit superbo, induet superbiam.

2 ‡ Pondus super se tollit, qui honestiori se communicat. & ditiori te ne socius fueris.

3 ‡ Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur.

4 ‡ Diues iniustè egit & fremebit, pauper autem læsus tacebit.

5 ‡ Si largitus fueris, assumet te; & si non habueris, derelinquet te.

6 ‡ Si habes, conuiuet tecum & euacuabit te, & ipse nõ dolebit super te.

7 ‡ Si necessarius illi fueris, supplantabit te, & subtridens spem dabit, narrans tibi omnia bona, & dicet: Quid opus est tibi?

8 ‡ Et confundet te in cibis suis donec te exinaniat bis & ter, & in nouissimo deridebit te. Postea videns derelinquet te, & caput suum mouebit ad te. ‡ Humiliare Deo, & expecta manus eius.

10 ‡ Attende, ne seductus in stultitia humilieris.

11 ‡ Noli esse humilis in sapientia tua, ne humiliatus in stultitiam seducaris.

12 ‡ Aduocatus à potentiore, discede; ex hoc enim magis te aduocabit.

13 ‡ Ne improbus sis, ne impingaris; & ne longè sis ab eo, ne eas in obliuionem.

‡ *Ne retineas ex æquo loqui cum illo, nec credas multis verbis illius. ex multa enim loquela tentabit te, & subridens interrogabit te de absconditis tuis.* ‡ *Immitis animus illius conseruabit verba tua, & non parcet de malitia & de vinculis.* ‡ *Caue tibi, & attende diligenter auditui tuo, quoniam cũ subuersione tua ambulas.* ‡ *Audiens verò verba illa, quasi in somnis vide, & vigilabis.* C

Leuit. 19.18. ‡ *Omni vita tua dilige Deũ, & inuoca illum in salute tua.*

‡ *Omne animal diligit simile sibi, sic & omnis homo proximum sibi.*

‡ *Omnis caro ad similẽ sibi coniungetur, & omnis homo simili sui sociabitur.*

‡ *Sicut communicabit lupus agno aliquando, sic peccator iusto.*

1. Cor. 9. c. ‡ *Quæ communicatio sancto homini ad canem, aut quę pars bona diuiti ad pauperẽ?*

‡ *Venatio leonis onager in eremo: sic & pascua diuitum sunt pauperes.*

‡ *Et sicut abominatio est superbo humilitas, sic & execratio diuitis pauper.*

‡ *Diues commotus confirmatur ab amicis suis: humilis autem cùm ceciderit, expelletur & à notis.*

‡ *Diuiti decepto multi recuperatores. locutus est superba, & iustificauerunt illum.*

‡ *Humilis deceptus est, insuper & arguitur. locutus est D sensatè, & nõ est datus ei locꝰ.*

‡ *Diues locutus est, & omnes tacuerunt; & verbum illius vsque ad nubes perducẽt.*

Iud. 22. a. & 31. a. ‡ *Pauper locutus est, & dicunt: Quis est hic? & si offenderit, subuertent illum.*

‡ *Bona est substantia, cui nõ est peccatum in cõscientia: & nequissima paupertas in ore impij.* ‡ *Cor hominis immutat faciem illius, siue in bona, siue in mala.*

14 ‡ μὴ ἔπεχε εἰσηγορεῖσθαι μετ' αὐτοῦ, καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῖς πλείοσι λόγοις αὐτοῦ. ἐκ πολλῆς γὰρ λαλιᾶς πειράσει σε, καὶ ὡς πρόσγελῶν ἐξετάσει τὰ κρυπτά σου.

15 ‡ ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λόγους, καὶ ἐμὴ φείσεται περὶ κακώσεώς σου καὶ δεσμῶν.

16 ‡ σωτήρην σου καὶ πρόσεχες σφοδρῶς σοῦ ἀκούειν, ὅτι μετὰ τῆς πτώσεώς σου περιπατεῖς.

17 ‡ ἀκούων ταῦτα ἐν ὕπνῳ σου, γρηγόρησον·

18 ‡ πάσῃ ζωῇ ἀγάπα τὸν κύριον, καὶ ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.

19 ‡ πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον αὐτοῦ. 20 ‡ πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συναγεται, καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολληθήσεται ἀνήρ.

‡ τί κοινωνήσει λύκῳ πρὸς ἀμνόν, οὕτως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ.

‡ τίς εἰρήνη ὑαίνῃ πρὸς κύνα, καὶ τίς εἰρήνη πλουσίῳ πρὸς πένητα;

‡ κυνήγια λεόντων ὄναγροι ἐν ἐρήμῳ, οὕτως νομαὶ πλουσίων πτωχοί.

‡ βδέλυγμα ὑπερηφάνων ταπεινότης, οὕτως βδέλυγμα πλουσίῳ πτωχός. ‡ πλοῦτος σαλευόμενος ὑπὸ φίλων, πτωχὸς ὑπὸ φίλων ὠθεῖται.

‡ πλουσίου σφαλέντος, πολλοὶ ἀντιλήπτορες, ἐλάλησεν ἀπόρρητα καὶ ἐδικαίωσαν αὐτόν.

‡ ταπεινὸς ἔσφαλε καὶ προσεπετίμησαν αὐτῷ· ἐφθέγξατο σὺν ἐσι, καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτῷ τόπος.

‡ πλούσιος ἐλάλησεν, καὶ πάντες ἐσίγησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψωσαν ἕως τῶν νεφελῶν.

‡ πτωχὸς ἐλάλησε, καὶ εἶπαν, τίς οὗτος; καὶ ἐὰν προσκόψῃ προσπαντρέψουσιν αὐτόν.

‡ ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος ᾧ μὴ πρόσεσιν ἁμαρτία, καὶ πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐν στόματι ἀσεβοῦς. ‡ καρδία ἀνθρώπου ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐὰν μὲ εἰς ἀγαθὰ ἐὰν μὲ εἰς κακά· καὶ ἀγαθοῖ πρόσωπον ἐν τέρψει καρδία ἀνθρώπου.

14 ‡ *Ne contineas alloqui cũ eo, & ne credas pluribus verbis illius. Ex multa enim loquela tẽtabit te & tanquam arridẽs exquiret occulta tua.*

15 ‡ *Immisericors qui non conseruat sermones, & non parcet de malitia tua & vinculis.*

16 ‡ *Caue & attende vehementer ad audiendum, quoniam cum casu tuo deambulas.*

17 ‡ *Audiens hæc in somno tuo, vigila.*

18 ‡ *Tota vita dilige Dominum, & inuoca illum in salutem tuam.*

19 ‡ *Omne animal diligit simile sibi, & omnis homo diligit proximum suum.*

20 ‡ *Omnis caro secundùm genus coniungitur, & similis sui copulabitur vir.*

21 ‡ *Quid communicabit lupus agno? sic peccator ad pium.*

22 ‡ *Quæ pax hyenæ ad canem, & quæ pax diuiti ad pauperẽ?* ‡ *Venationes leonum onagri in deserto, sic pascua diuitum pauperes.*

24 ‡ *Abominatio superborum humilitas, sic execratio diuiti pauper.*

25 ‡ *Diues commotus firmatur ab amicis, pauper autem cùm ceciderit expellitur ab*

26 *amicis.* ‡ *Cùm diues offenderit, multi adiutores; locutus est arcana & iustificauerunt*

27 *eum.* ‡ *Humilis errauit & increpauerunt eum: locutus est intellectum, & non datus*

28 *est ei locus.* ‡ *Diues locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius exaltauerunt*

29 *vsque ad nubes.* ‡ *Pauper locutus est, et dixerũt, Quis hic? & si offenderit, subuertent illum.* ‡ *Bonæ diuitiæ cui non adest peccatum, et mala paupertas in ore impij.*

31 ‡ *Cor hominis mutat faciem illius, siue in bona siue in mala, & bonam reddit faciẽ in delectatione cor virens.*

* Vestigium cordis in bonis, vultus virens, & inuentio parabolarũ cogitatio cum labore.

CAP. XIIII.

BEatus vir qui non lapsus est in ore suo, & non stimulatus est in multitudine peccatorum.

* Beatus quem non condemnauit anima sua, & qui non cecidit à spe sua quæ in Domino.

* Viro parco non bonæ diuitiæ; & viro liuido ad quid pecuniæ?

* Qui congregat ex anima sua, congregat aliis, & in bonis eius luxuriabuntur alij.

* Nequam sibi, cui erit bonus? & non lætabitur in opibus suis.

* Inuidente sibi, non est peior. & hæc redditio malitiæ illius.

* Et si bene fecerit, non volens facit, & in nouissimis manifestabit malitiam suam.

* Nequã inuidens videre oculo, auertens faciem, & despiciens animas. * Auari oculus non repletur parte, & iniustitia mali arefacit animam suam.

* Oculus malus inuidus in pane, & indigens in mensa sua.

* Fili, quomodocunque habueris, bene fac tibi; & oblationes Domino dignè offer. * Memor esto, quoniam mors non tardabit, & testamentũ inferni non ostensum est tibi.

* Antequam tu moriaris, bene fac amico, & secundum potestatem tuam porrige, & da ei.

* Ne defraudes à bona die, & pars desiderij boni ne te prætereat.

* Nónne alteri relinques dolores tuos, & labores tuos in diuisione sortis?

* Da & accipe, & sanctifica animam tuam.

* Ἴχνος καρδίας ἐν ἀγαθοῖς, καὶ πρόσωπον θάλλον, καὶ εὕρεσις παραβολῶν διαλογισμὸς μετὰ κόπου.

ιδ'.

* Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ οὐ κατενύγη ἐν πλήθει ἁμαρτιῶν.

* μακάριος ὃς οὐ κατέγνω ἑαυτοῦ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ἐπὶ κύριον.

* φιλοχρήματος ἀνὴρ ὃς οὐ πλουτήσει, καὶ φιλοῦντος ἀργύριον τί ποιήσει;

* ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι.

* ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ, τίνι ἔσται ἀγαθός; καὶ οὐκ εὐφρανθήσεται ἐν τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ.

* Τοῦ βασκαίνοντος ἑαυτὸν, οὐκ ἔστι πονηρότερος· καὶ τοῦτο ἀνταπόδομα τῆς κακίας αὐτοῦ.

* Καὶ ἐὰν δὲ ποιήσῃ, ἐκὼν ποιεῖ, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκφανεῖ τὸν κακίαν αὐτοῦ.

* πονηρὸς ὁ βασκαίνων ἰδεῖν ὀφθαλμῷ, ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ ὑπερόπτων ψυχάς.

* πλεονέκτου ὀφθαλμὸς ἐπίμπλαται μερίδος, καὶ ἀδικία πονηροῦ ἀναξηραίνει ψυχὴν αὐτοῦ.

* ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ.

* τέκνον καθὼς ἐδύνω ἔχῃς δῶ ποίει σεαυτῷ, καὶ προσφορὰς κυρίῳ ἀξίως προσάγε.

* μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρονιεῖ, καὶ διαθήκην ᾅδου οὐκ ὑποδείχθη σοι.

* πρίν σε τελευτῆσαι, ὦ ποίει φίλῳ, καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου ἔκτεινον, καὶ δός αὐτῷ.

* μὴ ἀφυστερήσῃς ἀπὸ ἀγαθῆς ἡμέρας, καὶ μερὶς ἐπιθυμίας ἀγαθῆς μή σε παρελθέτω.

* οὐχὶ ἑτέρῳ καταλείψεις σοῦ πόνους σου, καὶ σοῦ κόπους σου εἰς διαιρέσεις κλήρου; * δός καὶ λάβε, καὶ ἁγίασον τὴν ψυχήν σου.

* Vestigium cordis boni, & faciem bonam difficile inuenies, & cum labore.

CAP. XIIII.

BEatus vir qui nõ est lapsus verbo ex ore suo, & nõ est stimulatus in tristitia delicti.

* Felix qui non habuit animi sui tristitiam, & non excidit à spe sua.

* Viro cupido & tenaci sine ratione est substãtia, & homini liuido ad quid aurum?

* Qui aceruat ex animo suo iniustè, aliis congregat: & in bonis illi⁹ alius luxuriabitur.

* Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iocundabitur in bonis suis.

* Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius, & hæc redditio est malitiæ illius.

* Et si bene fecerit, ignoranter & non volens facit, & in nouissimo manifestat malitiam suam.

* Nequam est oculus liuidi, & auertens faciem suam, & despiciens animam suam.

* Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis non satiabitur, donec consumat arefaciens animam suam.

* Oculus malus ad mala, & non satiabitur pane indigens. & in tristitia erit super mensam suam.

* Fili, si habes, benefac tecum, & Deo dignas oblationes offer.

* Memor esto, quoniã mors non tardat, & testamentũ inferorum quia demonstratũ est tibi. testamentum enim huius mundi morte morietur.

* Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens da pauperi.

* Non defrauderis à die bono, & particula bonę diei non te prætereat.

* Nónne aliis relinques dolores & labores tuos? in diuisione sortis

* Da & accipe, & iustifica animam tuam.

* Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos inuenire cibũ. * Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut foliũ fructificans in arbore viridi.

* Alia generantur, & alia deijciuntur: sic generatio carnis & sanguinis, alia finitur, & alia nascitur. * Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur, ibit cũ illo. * Et omne opus electũ iustificabitur: & qui operatur illud, honorabitur in illo.

* Beatus vir qui in sapiẽtia morabitur, & qui in iustitia sua meditabitur, & in sensu suo cogitabit circumspectio- nem Dei. * Qui cogitat vias illius in corde suo, & in abscõsis suis intelligẽs, vadens post illam quasi inuestigator, & in viis illius consistens.

* Qui respicit per fenestras illius, & in ianuis illius audiens. * Qui requiescit iuxta domũ illius, & in parietibus illius figens palum. statuet casulam suam ad manus illius.

* Et requiescent in casula illius bona per æuum. statuet filios suos sub tegmine illius, & sub ramis eius morabitur.

* Protegetur sub tegmine illius à feruore, & in gloria ei⁹ requiescet.

CAP. XV.

QVi timet Deũ, faciet bona; & qui continens est A iustitiæ, apprehendet illam.

* Et obuiabit illi quasi mater honorificata, & quasi mulier à virginitate suscipiet illũ.

* Cibabit illum pane vitæ & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potabit illum.

* Et firmabitur in illo & nõ flectetur; & continebit illum, & non confundetur.

* Et exaltabit illum apud proximos suos. & in medio Ecclesiæ aperiet os eius. & adimplebit eum spiritu sapientiæ & intellectus, & stola gloriæ vestiet illum.

ECCLESIASTIC.

* ὅπως ποιήσῃς ἐν ἀδου ζητῆσαι τροφήν.

* πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαιοῦται, ἡ γὰρ διαθήκη ἀπ' αἰῶνος θανάτῳ ἀποθανῇ. ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δένδρου δασέος.

* τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ φύει, οὕτως καὶ γένεσις σαρκὸς καὶ αἵματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ γινώσκεται.

* πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλείπει, καὶ ὁ ἐργαζόμενον αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἀπελεύσεται.

* μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν σοφίᾳ μελετήσει καλά, καὶ ὃς ἐν σωσέσει αὐτοῦ διαλεχθήσεται ἁγία.

* ὁ διανοούμενος τὰς ὁδὸς αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτῆς ἐννοηθήσεται. ἔξελθε ὀπίσω αὐτῆς ὡς ἰχνευτής, καὶ ἐν τοῖς ὁδοῖς αὐτῆς ἐνέδρευε.

* ὁ παραβλέπων διὰ τῶν θυρίδων αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῶν θυρωμάτων αὐτῆς ἀκροάσεται.

* ὁ καταλύων σύσκηνος τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς πήξει πάσσαλον· στήσει τὸν σκηνὸν αὐτοῦ κατέναντι χρηστῶν αὐτῆς.

* καὶ καταλύσει ἐν καταλύματι ἀγαθῶν. θήσει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τοῦτον κλάδους αὐτῆς αὐλισθήσεται. * σκεπασθήσεται ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ καύματος, καὶ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς καταλύσει.

ιε'.

* Ὁ φοβούμενος τὸν κύριον ποιήσει αὐτά, καὶ ὁ ἐγκρατὴς γνώσεως νόμον εὑρήσει αὐτόν.

* καὶ ὡς μήτηρ ὑπαντήσει αὐτῷ, καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσδέξεται αὐτόν.

* ψωμιεῖ αὐτὸν ἄρτον συνέσεως, καὶ ὕδωρ σοφίας ποτιεῖ αὐτόν.

* στηριχθήσεται ἐπ' αὐτῷ καὶ οὐ μὴ κλιθῇ, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐφέξει, καὶ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.

* καὶ ὑψώσει αὐτὸν παρὰ τοὺς πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ.

* Quoniam non est in inferno quærere cibum.

* Omnis caro vt vestis veterascit; nam testamentum quod à sæculo, morte morietur. Sicut folium germinans in arbore densa.

* Alia quidem deijcit, alia aũt producit; sic & generatio carnis & sanguinis, alia quidẽ finitur, alia autẽ gignitur.

* Omne opus putridũ deficit, & qui operatur illud, cum illo ibit.

* Beatus vir qui in sapientia meditabitur bona, & qui in intellectu suo disseret sancta.

* Qui cogitat vias illius in corde suo, & in abscõsis illius cogitabitur. Egredere post illam vt inuestigator, & in vijs eius insidiare.

* Qui prospicit per fenestras eius, & in ianuis illius audiet. * Qui hospitatur prope domum illius, & in parietibus illius figet palum: statuet casam suam secũdùm manum illius.

* Et hospitabitur in hospitio bonorum. Ponet filios suos in tegmine illius, & sub ramis eius morabitur.

* Protegetur ab ea à feruore, & in gloria eius hospitabitur.

CAP. XV.

* Qui timet Dominum, faciet illa, & continens cognitionis legis inueniet eã.

* Et tanquã mater obuiabit illi, & quasi mulier virginitatis suscipiet illum.

* Cibabit illum pane intellectus, & aqua sapientiæ potabit eum.

* Firmabitur super illam, & non inclinabitur, & super eam continebit, & non confundetur.

* Et exaltabit illum apud proximos suos, & in medio Ecclesiæ aperiet os eius.

ǂ *Iocunditatem & coronam exultationis inueniet, et nomen seculi hæreditabit illum.* ǂ *Et non apprehendēt illum homines stulti:*

ǂ *Et viri peccatores non videbunt eam. longè est à superbia, & viri mendaces non erunt memores illius.*

ǂ *Non speciosa laus in ore peccatoris:* ǂ *Quoniam non à Domino missa est ei. in enim sapientia dicetur laus, & Dominus prosperabit illum.*

ǂ *Ne dicas, Quoniam propter Dominum absum: quæ enim odio habuit, non facies.*

ǂ *Ne dicas, Ipse me formauit; nō enim opus habet viri peccatoris.*

ǂ *Omnem abominationem odio habuit Dominus, et non est amabilis timentibus eum.*

ǂ *Ipse ab initio fecit hominem, & reliquit illū in manu consilij sui.*

ǂ *Si volueris, conseruabis mandata, & fidem facere beneplaciti.* ǂ *Apposuit tibi ignem & aquā. ad quodcunque volueris, extēde manum tuam.* ǂ *Ante homines vita & mors.* ǂ *Et quodcūque placuerit, dabitur illi.*

ǂ *Quoniam multa sapiētia Domini, & fortis in potētia, & vidēs omnia.* ǂ *Et oculi eius super timentes eum, & ipse cognoscet omnem operam hominis.* ǂ *Non mandauit impiè agere cuipiam, & non dedit licētiam alicui peccādi.*

CAP. XVI.

NE desideres filiorū multitudinem inutilem, neque læteris in filiis impiis. si multiplicati fuerint, ne oblecteris in illis: si non est timor Domini cum eis.

ǂ *Ne credas vitæ illorū, & ne insistas in multitudine eorum.*

ǂ *Melius enim vnus iustus, quàm mille:*

ǂ *Et mori sine filiis, quàm habere filios impios.*

6 ǂ ἀὐφροσιώλεω καὶ σέφανον ἀγαλλιάματος ἀὐρήσει, καὶ ὄνομα αἰῶνος καταληρονομήσει αὐτόν.

7 ǂ καὶ ἐμὴ καταλήψονται αὐτὸν ἀὐθρωποι ἀστώεζοι.

8 ǂ καὶ ἀὐδρες ἁμαρτωλοὶ ὐ μὴ ἴδωσιν αὐτόν. μακραὶ ἐσιν ἀπὸ ὑπερηφανίας, & ἀὐδρες ψευδαι ὐ μὴ μνησθήσ) αὐτῆς.

9 ǂ ἐχ ὡραῖος αἶνος ἐν σόματι ἁμαρτωλοῦ.

10 ǂ ὅτι ὐ πρὸς κυρίε ἀπεσάλη αὐτό. ἐν γὰ σοφία ῥηθήσ) αἶνος, καὶ ὁ κύριος ὐ δώσει αὐτόν. ǂ μὴ εἴπῃς ὅτι διὰ κύριον ἀπέχην, ἃ γὰ ἐμίσησεν, ὐ ποιήσεις. ǂ μὴ εἴπῃς, αὐτός με ἔπλασεν, ὐ γὰ χρείαν ἔχει αὐθρὸς ἁμαρτωλοῦ. ǂ πᾶ βδέλυγμα ἐμίσησεν ὁ κύριος, καὶ ἐκ ἔσιν ἀγαπητὸν τοῖς φοβεμένοις αὐτόν.

14 ǂ αὐτὸς ἀπ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίε αὐτᾶ.

16 ǂ ἐὰ θέλῃς, συντηρήσεις ἐντολάς, & πίσιν ποιῆσαι εὐδοκίας.

17 ǂ παρέθηκέ σοι πῦρ & ὕδωρ· ἐ ἐὰ θέλῃς, ἔκτεινον τὴ χέρά σου.

18 ǂ ἐνώπιον ἀὐθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος. ǂ καὶ ὃ ἐὰ δόκήσῃ δοθήσ) αὐτῷ.

20 ǂ ὅτι πολλὴ ἡ σοφία τε κυρίε, καὶ ἰσχυρὸς ἐν δυνασεία & βλέπων τὰ πάντα.

22 ǂ & ὁ ὀφθαλμοὶ αὐτᾶ ἐπὶ τοὺς φοβεμένους αὐτόν, καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσ) πᾶν ἔργον ἀὐθρώπε.

ǂ οὐκ ἐνετείλατο ἀσεβεῖν ἀνδενί, & οὐκ ἔδωκεν ἀὐσιν ἀδυνὶ ἁμαρτάνειν.

ιε'.

1 ǂ Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἄχρηστον, μηδὲ ἀὐφραίνε ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέσιν· ἐὰ πληθύνωσι, μὴ ἀὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς· εἰ μὴ ἔσι φόβος κυρίου μετ' αὐτῶν.

2 ǂ μὴ ἐμπιστεύσης τῇ ζωῇ αὐτῶν, & μὴ ἐπέχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν.

3 ǂ κρεῖσσον γὰ εἷς δίκαιος, ἢ χίλιοι.

4 ǂ καὶ ἀποθανεῖν ἄτεκνον, ἢ ἔχειν τέκνα ἀσεβῆ.

6 ǂ Iocunditatē & exultationē B thesaurizabit super illū, & nomine æterno hereditabit illū.

7 ǂ Homines stulti non apprehendēt illā, & homines sensati
8 obuiabūt illi. ǂ Homines stulti non videbunt eam; longè enim abest à superbia & dolo. viri mendaces non erūt illius memores, & viri veraces inuenientur in illa, & successum habebūt vsque ad inspectionē
9 Dei. ǂ Non est speciosa laus C in ore peccatoris, quia nō est à
10 Dño missus: ǂ Quoniā à Deo profecta est sapiētia. sapientiæ enim Dei astabit laus, & in ore fideli abūdabit, & dominator
11 dabit eam illi. ǂ Non dixeris, Per Deū abest; quæ enim odit
12 ne feceris. ǂ Non dicas, Ille me implanauit; non enim necessarij sunt ei homines impij.
13 ǂ Omne execramentū erroris odit Dñs, & non erit amabile
14 timentibus eum. ǂ Deus ab initio constituit hominem, & D
15 reliquit illū in manu consilij sui. ǂ Adiecit mandata & pre-
16 cepta sua. ǂ Si volueris mandata conseruare, conseruabūt
17 te, & in perpetuū fidē placitā seruare. ǂ Apposuit tibi aquā & ignē; ad quod volueris, porrige manū tuam. ǂ Ante hominem vita & mors, bonū &
19 malū. ǂ Quod placuerit ei,
20 dabitur illi: ǂ Quoniam multa sapiētia Dei, & fortis in potētia vidēs omnes sine intermissione. ǂ Oculi Dñi ad timētes
22 eum, & ipse agnoscit omnem operā hominis. ǂ Nemini imādauit impiè agere, & nemini dedit spaciū peccādi. nō enim cōcupiscit multitudinē filiorū infideliū & inutiliū. CA. XVI.

1 NE iocūderis in filiis impiis A si multiplicētur, nec oblecteris super ipsos, si non est ti-
2 mor Dei in illis. ǂ Non credas vitæ illorū, & ne respexeris in
3 labores eorū. ǂ Melior est enim vnus timēs Deum, q̄ mille filij
4 impij. ǂ Et vtile est mori sine filiis, q̄ relinquere filios impios,

ǂ Ab vno sensato inhabitabitur patria, & à tribus impiis deseretur.

ǂ Multa talia vidit oculus 6
meus, & fortiora horum audiuit auris mea.

ǂ In synagoga peccantium 7
exardebit ignis, & in gente incredibili exardescit ira.

ǂ Non exorauerūt pro pec- 8
catis suis antiqui gigantes, qui destructi sunt confidentes suę virtuti.

ǂ Et non pepercit peregri- 9
nationi illorum, sed percussit eos, & execratus est eos præ superbia verbi illorum. B

ǂ Non misertus est illis gē- 10
tem totam perdens, & extollentem se in peccatis suis.

ǂ Et sicut sexcenta millia 11
peditum, qui congregati sunt in duritia cordis sui, & si vnus fuisset ceruicatus, mirū si fuisset immunis.

Sup. 5. b ǂ Misericordia enim & ira 12
est cum illo.

ǂ Potens exoratio & effun- 13
dens iram secundum misericordiam suam, sic & correctio illius, hominem secundū opera sua iudicat.

ǂ Non effugiet in rapina 14
peccator, & non retardabit sufferentia misericordiam facientis.

ǂ Omnis misericordia fa- 15
ciet locum vnicuique secundum meritum operum suorū, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. C

ǂ Nō dicas, A Deo abscon- 16
dar, & ex summo quis mei memorabitur?

ǂ In populo magno non 17
agnoscar. quæ est enim anima mea in tam immensa creatura?

ǂ Ecce cælum & cæli cæ- 18
lorum, abyssus & vniuersa terra, & quæ in eis sunt, in conspectu illius commouebuntur.

ǂ ἀπὸ γὰ ἑνὸς σωσθ σωσθήσ) πόλις, φυλὴ ὃ ἀσεβῶν ἐρημωθήσ) ἐν τάχει. ǂ πολλὰ τοιαῦτα ἑώρακεν ὁ ὀφθαλμός μου, & ἰσχυρότερα τούτων ἀκήκοε τὸ ὦς μου.

ǂ ἐν συναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσ) πῦρ, καὶ ἐν ἔθνει ἀπειθεῖ ὠργὴ ἐξεκαύθη ὀργή.

ǂ οὐκ ἱλάσαντο περὶ τῶν ἀρχαίων γιγάντων, οἱ ἀπέσησαν ἐν τῇ ἰσχύϊ & ἀφεδρωῦσης αὐτῶν.

ǂ οὐκ ἐφείσατο περὶ & παροικίας λώτ· ὃς ἐβδελύξατο διὰ τὸ ὑπερηφανίαν αὐτῶν. ǂ οὐκ ἠλέησεν ἔθνος ἀπωλείας, οὓ ἐξηρχομύρους ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν ἀς ἐποίουν.

ǂ & ὕτως ἑξακοσίας χιλιάδας πεζῶν οὓ ἐπισυναχθέντας ἐν σκληροκαρδίᾳ αὐτῶν, μαστιγῶν, ἐλεῶν, τύπτων, ἰώμενος, κύριος ἐν οἰκτιρμῷ & παιδεία διεφύλαξε. & ἑνὶ ἐξ εἰς σκληροτράχηλος ἐν λαῷ θαυμαστὸν τοῦτο εἰ ἀθωωθήσ). ǂ ἔλεος & ὀργὴ παρ' αὐτῷ· ǂ διατάσσει & δυνάστης ἐξιλασμὸς & ἐκχέων ὀργήν· ᾗ & πολὺ ἔλεος αὐτός, ὕτως καὶ τὸν ἔλεγχον αὐτός, ἀνδρὶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ κρινεῖ.

ǂ οὐκ ἀνθέξει ἐν ἁρπάγματι ἁμαρτωλός, καὶ ὑπομονὴ εὐσεβοῦς. ǂ πάσῃ ἐλεημοσύνῃ ποιήσει τόπον, ἕκας ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ κρίσει· κύριος ἐσκλήρυνε φαραὼ μὴ εἰδέναι αὐτόν, ὅπως δὲ γνωσθῇ ἐνεργήματα αὐτοῦ τῇ ὑπ' οὐρανόν. πάσῃ τῇ κτίσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ φανερόν, & τὸ φῶς αὐτοῦ & τὸ σκότος ἐμέρισε τῷ ἀδάμαντι.

ǂ μὴ εἴπῃς, ἀπὸ κυρίε κρυβήσομαι, καὶ ἐξ ὕψους τίς μου μνησθήσεται; ǂ ἐν λαῷ πλείονι ὐ μὴ μνησθῶ, τίς γὰ ἡ ψυχή μου ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει; ǂ ἰδὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἄβυσσος καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ σαλευθήσεται. ἅπας ὁ κόσμος γεγονὼς καὶ γινόμενος, ἐν θελήματι αὐτοῦ.

ECCLESIASTIC.

5 ǂ *Ab enim vno prudente cohabitabitur ciuitas, tribus aūt impiorū desolabitur velo*
6 *citer.* ǂ *Multa talia vidit oculus meus, & fortiora his au-*
7 *diuit auris mea.* ǂ *In synagoga peccatorū incēdetur ignis, & in gente infideli incēsa est*
8 *ira.* ǂ *Nō placatus est pro antiquis omnibus gigantibus, qui absciderunt in fortitu-*
9 *dine stultitiæ eorū.* ǂ *Nō pepercit de peregrinatione Lot, quos execratus est propter*
10 *superbiā eorum.* ǂ *Non misertus est gentis perditionis, qui egrediebantur in peccatis suis quæ faciebant.*
11 ǂ *Et sic sexcenta millia peditum, qui congregati sunt in duritia cordis sui, verberans, miserans, percutiens, sanans, Dominus in miseratione & disciplina custodiuit; & si fuerit vnus duræ ceruicis in*
12 *populo, mirum hoc si innocens erit.* ǂ *Misericordia enim & ira apud illum.*
13 ǂ *Velociter potens placationum, & effundens iram, secundum multam misericordiam eius; sic & correptio illius, virum secundum opera*
14 *ra eius iudicabit.* ǂ *Non effugiet in rapina peccator, & nō tardabit expectatio impij.*
15 ǂ *Omni eleemosynæ fac locum, vnusquisq; enim secundùm opera sua inueniet. Dominus obdurauit Pharaonē ne nosceret eū, vt vtique cognoscerentur operationes eius in ea quæ sub cælo. Omni creaturæ misericordia eius manifesta, & lumen eius, & te-*
16 *nebras diuisit adamāte.* ǂ *Ne dicas, A Domino abscondar, et ex altitudine quis mei me-*
17 *morabitur?* ǂ *In populo multo nō memorabor: quæ enim anima mea in immēsa creatura?*
18 ǂ *Ecce cælum & cælū cæli, abyssus & terra, & quæ in eis, in visitatione eius cōmouebūtur. Totus mūdus factus & qui fit, in voluntate eius.*

* *Simul montes & fundamenta terræ, cùm conspexit ad illa Dominus concutiuntur tremore.*
* *Et dignè non cogitabit in illis cor,*
* *Et vias illius quis æstimabit? procella quam non videbit homo, at plura operum eius sunt in absconditis.*
* *Opera iustitiæ eius quis annunciabit, aut quis sustinebit? longè enim testamentum, & interrogatio omniũ in consummatione.*
* *Quĩ minuitur cogitat hæc, & vir stultus cogitat errans fatua.*
* *Audi me fili & disce scientiam, & in verbis meis attende in corde tuo.*
* *Ostendam in pondere disciplinam, & in diligentia annunciabo scientiam eius.*
* *Et in iudicio Domini opera eius ab initio, & à factione eorum distinxit partes illorum.*
* *Ornauit in seculum opera eius, et in manu eius principatus illius in generationes generationum: nec esurierunt nec laborauerunt in operibus eius, & non destiterunt ab operibus eius.*
* *Vnusquisque proximum suum non angustiauit.*
* *Et vsque in seculum non erunt increduli verbo illius.*
* *Et post hæc in terram prospexit Dominus, & repleuit eam bonis suis.*
* *Animam omnis animalis abscondit vultus eius, & in illam reuersio illorum.*

CAP. XVII.

DOminus creauit de terra hominem. *Et rursus conuertit illum in eam.*
* *Dies numeri & tempus dedit eis, & dedit eis potestatem eorũ quæ in ea. Vestiuit autem eos secundum seipsos fortitudine, et ad imaginem suam fecit illos.*

19 * ἅμα τὰ ὄρη & τὰ θεμέλια τ γῆς, ὲν τῷ ἐπιβλέψαι ἐπ' αὐτὰ κύριον συσείονται τρόμῳ.
20 * καὶ ἀξίως ἐδιανοηθήσεται ἐπ' αὐτοῖς καρδία.
21 * & τὰς ὁδὸς αὐτοῦ τίς ὲνθυμηθήσε; καταιγὶς μὲ οὐκ ὄψεται ἄνθρωπος, τὰ δὲ πλείονα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐστὶν ὲν ἀποκρύφοις.
22 * ἔργα δικαιοσύνης αὐτοῦ τίς ἀναγγελεῖ, ἢ τίς ὑπομενεῖ; μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη, & ἐξέτασις ἁπάντων ὲν τελευτῇ. * ἐλαττώμενος διανοεῖται ταῦτα, καὶ ἀνὴρ ἄφρων διανοεῖται πλανώμενος μωρά.
24 * ἄκουσόν μου τέκνον καὶ μάθε ἐπιστήμην, & ἐπὶ τοὺς λόγους μου πρόσεχε τῇ καρδίᾳ σου.
25 * ὲκφανῶ ὲν σταθμῷ παιδείαν, καὶ ὲν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστήμην αὐτοῦ.
27 * καὶ ὲν κείσει κυρίως τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ὑπὸ ποιήσεως αὐτῶν διέστειλε μερίδας αὐτῶν.
28 * ἐκόσμησεν εἰς αἰῶνα τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ οἱ χειρὲς αὐτοῦ αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν· ὅτε ἐπείνασαν, ὅτε ἀκοπίασαν ὲν ποιήμασιν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέλειπον ὑπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ.
29 * ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐκ ἐξέθλιψε.
30 * & ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπειθήσουσι τὸν λόγον αὐτοῦ.
31 * καὶ μετὰ ταῦτα εἰς γῆν ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, καὶ ἐνέπλησεν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.
32 * ψυχὴν πάντες ζῶου ὐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἰς αὐτὴν ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν.

ιζ'.

1 * Κύριος ἔκτισεν ὲκ γῆς ἄνθρωπον. * καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτήν.
4 * ἡμέρας ἀριθμοῦ & καιρὸν ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ' αὐτῆς. ὲνέδυσε ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸς ἰσχύν, καὶ κατ' εἰκόνα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτός.

19 * Montes simul & colles & fundamenta terræ, & cùm cõspexerit illa Deus, tremore
20 cõcutientur. * Et in omnibus his insensatũ est cor, & omne
21 cor intelligitur ab illo. * Et vias illius quis intelligit? & procella quam nec oculus vi-
22 dit hominis. * Nam plurima illius opera sunt in absconsis, sed opera iustitiæ eius quis enunciabit, aut quis sustinebit? longè enim est testamentum à quibusdã, & interrogatio hominũ in consummatione est.
23 * Qui minoratur corde, coD gitat inania, & vir imprudens
24 & errans cogitat stulta. * Audi me fili, & disce disciplinã sensus, & in verbis meis attẽde in
25 corde tuo: * Et dicã in æquitate disciplinam, & scrutabor enarrare sapientiam, & in verbis meis attende in corde tuo.
26 * Et dico in æquitate spiritus, virtutes quas posuit Deus in opera sua ab initio, & in veritate enuncio scientiam eius.
27 * In iudicio Dei opera ipsius ab initio, & ab institutione hominum impiorũ distinxit partes illorum, & initia eo-
28 rũ in gentibus suis. * Ornauit in æternum opera illorũ, nec esurierunt nec laborauerũt, &
29 non destiterunt ab operibus suis. * Vnusquisque proximũ sibi non angustiabit vsque in
30 æternum. * Non sis incredi-
31 bilis verbo illius. * Post hæc Deus in terrã respexit, & impleuit illam bonis suis. * Anima autem omnis vitalis denunciauit ante faciem ipsius, & in ipsa iterum reuersio illorum.

CAP. XVII.

1 A DEus creauit de terra hominem, & secũdum ima-
2 ginem suam fecit illum. * Et iterum conuertit illum in ipGen. 3. 19. c sam, & secundum se vestiuit
3 illum virtute. * Numerum dierum, & tempus dedit illi, & dedit illi potestatem eorum quæ sunt super terram.

4 * Posuit timorem illius super omnem carnẽ, & dominiatus est bestiarum & volatilium.
5 * Creauit ex ipso adiutorium simile sibi, consilium & linguam & oculos & aures & cor dedit illis excogitandi, & disciplina intellectus repleuit illos.
6 * Creauit illis scientiam spiritus sensu impleuit cor illorum, & mala & bona ostendit illis.
7 * Posuit oculos ipsorum super corda illorum, ostendere illis magnalia operum suorum.
8 * Vt nomen sanctificationis collaudent, & gloriari in mirabilibus illius, vt magnalia enarrent opeB rum eius.
9 * Addidit illis disciplinam, & legem vitæ hæreditauit illos.
10 * Testamentum æternũ cõstituit cum illis, & iustitiam & iudicia sua ostendit illis.
11 * Et magnalia honoris eius vidit oculus illorũ, & honorem vocis audierunt aures illorum; & dixit illis:
12 * Attendite ab omni iniquo. & mandauit illis vnicuique de proximo suo.
13 * Viæ illorum coram illo sunt semper, non sunt absconsæ ab oculis ipsius.
14 * In vnamquamque gentem præposuit rectorem, & pars Dei Israel facta est manifesta.
15 * Et omnia opera illorum velut Sol in conspectu Dei, & oculi eius sine intermissione inspicientes in viis eorum.
16 Deut. 19. c * Non sunt absconsa testamenta propter iniquitatem illorum, & omnes iniquitates eorum in conspectu Dei.

ECCLESIASTIC.

4 * ἔθηκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης σαρκός, καὶ κατακυριεύειν θηρίων & πετεινῶν ὲν ὁμοιώματι.
5 * ἔκτον ὃ νοῦν αὐτοῖς ἐδωρήσατο μεριζων, καὶ τὸν ἕβδομον λόγον ἑρμηνεία τῶν ὲνεργημάτων αὐτοῦ.
6 * διαβούλιον & γλῶσσαν & ὀφθαλμούς, ὦτα καὶ καρδίαν ἔδωκε διανοεῖσθαι αὐτοῖς· ἐπιστήμην συνέσεως ὲνέπλησεν αὐτούς, & ἀγαθὰ καὶ κακὰ ὑπέδειξεν αὐτοῖς.
7 * ἔθηκε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν· ἔδωκε δὲ αὐτοῖς καυχᾶσθαι ἐπὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἵνα διηγῶνται τὰ ἔργα αὐτοῦ συνετῶς.
8 * & ὄνομα ἁγιασμοῦ αὐτοῦ αἰνέσουσιν ὁκλεκτοί.
9 * προσέθηκεν αὐτοῖς ἐπιστήμην, καὶ νόμον ζωῆς ὁκληροδότησεν αὐτοῖς, εἰς τὸ νοῆσαι ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν ὑπάρχουσι πνεῦ.
10 * διαθήκην αἰῶνος ἔστησε μετ' αὐτῶν, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ ὑπέδειξεν αὐτοῖς.
11 * μεγαλεῖον δόξης εἶδον ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ δόξαν φωνῆς ἀκοῇ ἤκουσε τὸ οὖς αὐτῶν, & εἶπεν αὐτοῖς.
12 * προσέχετε ἀπὸ παντὸς ἀδίκου καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς ἑκάστῳ περὶ τοῦ πλησίον.
13 * ἐκρυβήσονται ἀπὸ τῶν ὁφθαλμῶν αὐτοῦ αἱ ὁδοὶ αὐτῶν, ἐναντίον αὐτοῦ διαπαντός. πᾶς ὁ ἄνθρωπος ὲν νεότητι & ἐπὶ τὰ πονηρά· καὶ οὐκ ἰσχυσθήσονται τὰς καρδίας αὐτῶν ἀπὸ λιθίνων ποιῆσαι σαρκίνας.
14 * ὲν γὰρ μερισμῷ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς πάσης, ἑκάστῳ ἔθνει καθέστηκεν ἡγούμενον, & προσελάβετο τὸν ἰσραὴλ ἑαυτῷ μερίδα. ὃν πρωτότοκον ὄντα ὑπανεῖ παιδείᾳ, & μερίζων φῶς ἀγαπήσεως, οὐκ ἀφῆσεν αὐτόν.
15 * διὸ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον αὐτοῦ ἐστί, & οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐνδελεχῶς ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν.
16 * οὐκ ἐκρύβησαν αἱ ἀδικίαι αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ, & πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἔναντι κυρίου. κύριος δὲ ἐλεήσας ὢν καὶ εἰδὼς τὸ πλάσμα αὐτοῦ, ὅτε ἀνῆκεν αὐτούς, ὅτε ἐγκατέλιπε φεισάμενος αὐτῶν.

4 * Posuit timorem illius in omni carne, & dominari bestiarum & volatilium in similitudine.
5 * Sextam autem mentem illis donauit diuidens, & septimum sermonem interpretatio operationum eius.
6 * Consilium & linguam, & oculos, aures & cor dedit ad cogitandum illis: scientia intellectus repleuit illos, & bona et mala ostẽdit illis.
7 * Posuit oculum suum super corda illorum. Dedit per secula gloriari in mirabilibus suis, vt enarrent opera eius sapienter.
8 * Et nomen sanctificationis eius laudabunt electi.
9 * Addidit eis scientiam, & legem vitæ per hæreditatem dedit illis, vt intelligant quòd mortales existẽtes exiPsalm. 89. 10 stunt nunc. * Testamentum seculi statuit cum illis, & iudicia sua ostendit illis.
11 * Magnitudinem gloriæ viderunt oculi eorũ, & gloriam vocis eorum audiuit auris eorum, & dixit illis:
12 * Attendite ab omni iniquo. & mandauit illis vnicuique de proximo.
13 * Non absconduntur ab oculis eius viæ eorũ, coram ipso semper. Omnis autem homo à iuuentute ad mala, & non valuerunt corda sua prò lapideis facere carnea.
14 * In enim diuisione gentiũ terræ totius, vnicuique genti constituit ducẽ, & accepit Israel sibi partem. Quem primogenitum existentem nutrit disciplina, & diuidens lumen dilectionis, nõ
15 remittit illum. Ideo omnia opera eorum vt Sol coràm ipso sunt, & oculi eius assiduè super vias eorum.
16 * Non sunt absconsæ iniustitiæ illorum ab eo, & omnia peccata eorum coram Domino. Dñs aũt vtilis existens & sciens fictionẽ suã, neque dimisit eos, neque reliquit parcens eis.

17 * Eleemosyna enim viri sicut sigillum cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. Distribuens filiis suis & filiabus pœnitẽtiam, post hæc exurget & retribuet eis. & retributionem eorum in caput ipsorum retribuet. 18 * Verùm pœnitentibus dedit reditum, et aduocauit deficientes expectatione. 19 * Conuertere igitur ad Dominum, & relinque peccata: precare ante faciem, & minue offendiculum.

20 * Reuertere ad Altissimũ, auertere ab iniustitia; ipse enim ducet de tenebris in lucem salutis.

21 * Et valde odio habe abominationem. 22 * Altissimum quis laudabit in inferno? pro viuentibus & dantibus confessionem. 25 * A mortuo tanquam non existente, perit cõfessio.

26 * Viuens & sanus corde laudabit Dominum.

27 * Quàm magna misericordia Domini Dei nostri, & propitiatio conuertentibus ad se sanctè!

28 * Non enim possunt omnia esse in hominibus, quoniã non immortalis filius hominis. 29 * Quid lucidius Sole? & hoc deficit, & vir qui cogitabit carnem & sanguinẽ.

31 * Virtutẽ altitudinis cæli ipse considerat, & homines omnes terra & cinis.

CAP. XVIII.

1 QVi viuit in seculum, creauit omnia communiter.

2 * Dominus solus iustus, & nõ est alius præter illum: gubernans mundum in palmo manus eus, & omnia obediunt voluntati eius. ipse enim rex omnium in fortitudine sua, distinguens in eis sancta à prophanis.

17 * ἐλεημοσύνη γὰρ ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς μετ' αὐτοῦ, καὶ χάριν ἀνθρώπου ὡς κόρην σωτηρήσει. μεθ' ὑιοῖς αὐτοῦ καὶ θυγατράσι μετάνοιαν, μετὰ ταῦτα ἐξαναστήσεται καὶ ἀνταποδώσει αὐτοῖς. καὶ τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν ἀνταποδώσει.

18 * πλὴν μετανοοῦσιν ἔδωκεν ἐπάνοδον, καὶ παρεκάλεσεν ἐνλείποντας ὑπομονήν.

19 * ἐπίστρεφε σοὶ πρὸς κύριον, καὶ ἀπόλειπε ἁμαρτίας, δεήθητι κατὰ πρόσωπον, καὶ σκάνδαλα μίσησον.

20 * ἐπανάγαγε ἐπὶ ὕψιστον καὶ ἀποστρέφε ἀδικίας. αὐτὸς γὰρ ὁδηγήσει σε σκότους εἰς φωτισμὸν ὑγείας.

21 * καὶ σφόδρα μίσησον βδέλυγμα.

22 * ὑψίστῳ τίς αἰνέσει ἐν ἄδου; ἀντὶ ζώντων καὶ διδόντων ἐξομολόγησιν.

25 * ἀπὸ νεκροῦ ὡς μὴ ὄντος, ἀπόλλυται ἐξομολόγησις.

26 * ζῶν καὶ ὑγιὴς τῇ καρδίᾳ αἰνέσει τὸν κύριον.

27 * ὡς μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ κυρίου θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐξιλασμὸς τοῖς ἐπιστρέφουσιν ἐπ' αὐτὸν ὁσίως.

28 * οὐ γὰρ δυνατὸν πάντα εἶναι ἐν ἀνθρώποις, ὅτι οὐκ ἀθάνατος υἱὸς ἀνθρώπου.

29 * τί φωτεινότερον ἡλίου; καὶ τοῦτο ἐκλείπει, καὶ ἀνὴρ σὰρξ καὶ αἷμα ἐνθυμηθήσεται.

31 * δυνάμιν ὑψους οὐρανοῦ αὐτὸς ἐπισκέπτεται, οἱ δὲ ἄνθρωποι πάντες γῆ καὶ σποδός.

ιη'.

1 * Ο ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ πάντα κοινῇ.

2 * κύριος μόνος δίκαιος, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. οἰκίζων τὸν κόσμον ἐν ἀσιθμήσει χειρὸς αὐτοῦ, καὶ πάντα ὑπακούει τῷ θελήματι αὐτοῦ. αὐτὸς γὰρ βασιλεὺς πάντων ἐν κράτει αὐτοῦ, διασέλλων ἐν αὐτοῖς ἅγια ἀπὸ βεβήλων.

17 * Eleemosyna viri quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. & postea resurget & retribuet illis retributionẽ vnicuique in caput ipsorum, & conuertet in inferiores partes
18 terræ. * Pœnitentibus autem dedit viam iustitiæ, & confirmauit deficientes sustinere, & destinauit illis fortẽ veritatis.

19 * Conuertere ad Dominum & relinque peccata tua, precare ante faciem Domini; & minue offendicula.

20 * Reuertere ad Dominum, & auertere ab iniustitia tua.

21 * Et nimis odito execrationem, & cognosce iustitias & iudicia Dei.

22 * Et sta in sorte propositionis & orationis altissimi Dei.

23 * In partes vade seculi sancti cum viuis & dantibus confessionem Deo.

24 * Non demoreris in errore
D impiorum, ante mortem confitere.

25 * A mortuo quasi nihil perit confessio.

16 * Confiteberis viuẽs, viuus & sanus confiteberis & laudabis Deum, & gloriaberis in miserationibus eius.

27 * Quàm magna misericordia Domini, & propitiatio illius conuertentibus ad se!

28 * Nec enim omnia possunt esse in hominibus, quoniam non est immortalis filius hominis, & in vanitate malitiæ placuerunt.

29 * Quid lucidius Sole? & hic deficiet.

30 * Aut quid nequius, quàm quod excogitauit caro & sanguis? & hoc arguetur.

31 * Virtutem altitudinis cæli ipse conspicit. & omnes homines terra & cinis.

CAP. XVIII.

1 A QVi viuit in æternum, creauit omnia simul.

2 * Deus solus iustificabitur, & manet inuictus rex in æternum.

3 * Quis sufficiet enarrare opera illius? quis enim inuestigabit magnalia eius?

4 * Virtutem autem magnitudinis eius quis enunciabit? aut quis adiiciet enarrare misericordiam eius? 5 * Non est minuere neque adijcere, nec est inuenire magnalia Dei.

6 * Cùm consummauerit homo, tũc incipiet; & cùm quieuerit, operabitur.

Gen. 6.a Pial. 89. 7 * Quid est homo, & quę est gratia illius; & quid est bonum, aut quid nequam illius?

8 * Numerus dierũ hominũ vt multum centũ anni, quasi guttæ aquæ maris deputati B sunt. & sicut calculus arenæ, sic exigui anni in die æui.

9 * Propter hoc patiens est Deus in illis, & effundit super eos misericordiam suam.

10 * Vidit præsumptionẽ cordis eorum, quoniam mala est; & cognouit subuersionem illorum, quoniam nequam est.

11 * Ideo impleuit propitiationẽ suam in illis, & ostendit eis viam æquitatis.

12 * Miseratio hominis circa proximum suum.

13 * Misericordia autem Dei super omnem carnem.

14 * Qui misericordiam habet, docet & erudit quasi pastor gregẽ suum. 15 * Miserator excipiens doctrinam miserationis, & qui festinat in iudiciis eius.

16 * Fili, in bonis nõ des querelam, & in omni dato nõ des tristitiã verbi mali. 17 * Nónne ardorem refrigerabit ros? sic & verbũ melius quàm datũ. C

18 * Nónne ecce verbũ super datum bonum? sed vtraq; cũ homine iustificato. 19 * Stultus acriter improperabit, & datus indisciplinati, tabescere facit oculos. 20 * Ante iudiciũ para iustitiam tibi, & antequã loquaris, disce. 21 * Ante languorem adhibe medicinam, & ante iudicium interroga te ipsum, & in conspectu Dei inuenies propitiationem.

3 * τίνι ἐξεποίησεν ἐξαγγεῖλαι τὰ ἔργα αὐτοῦ; καὶ τίς ἐξιχνίασε τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ; 4 * κρίσιν δὲ μεγαλωσύνης αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται; καὶ τίς ἀναθήσει ἐκδιηγήσασθαι τὰ ἐλέη αὐτοῦ; 5 * οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι οὐδὲ προσθεῖναι, καὶ οὐκ ἔστιν ἐξιχνιάσαι τὰ θαυμάσια τοῦ κυρίου.

6 * ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος, τότε ἄρξεται, καὶ ὅταν παύσηται, τότε ἀπορηθήσεται.

7 * τί ἄνθρωπος, καὶ τίς ἡ χρῆσις αὐτοῦ; τί τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ, καὶ τί τὸ κακὸν αὐτοῦ;

8 * ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀνθρώπου πολλὰ ἔτη ἑκατόν. ἀλογίσῳ δὲ ἑκάστῳ πᾶσιν ἡ κοίμησις. ὡς σταγὼν ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὡς ψῆφος ἄμμου, ἔτως χίλια ἔτη ἐν ἡμέραις αἰῶνος.

9 * διὰτοῦτο μακροθυμεῖ κύριος ἐπ' αὐτοῖς, καὶ διαχέσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς.

10 * εἶδε καὶ ἐπέγνω τὴν κατάσρο-φὴν αὐτῶν ὅτι πονηρά.

11 * διατοῦτο ἐπλήθυνε τὸν ἐξιλασμὸν αὐτοῦ. 12 * ἔλεος ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ. 13 * ἔλεος δὲ κυρίου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα.

14 * ἐλέγχων καὶ παιδεύων καὶ διδάσκων καὶ ἐπιστρέφων ὡς ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ.

15 * τοὺς ὑποδεχομένους παιδείαν ἐλεεῖ, καὶ τοὺς καταπονδύοντας ἐπὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ.

16 * τέκνον ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶμον, μὴ δὲ ἐν πάσῃ δόσει λύπην λόγου πονηροῦ.

17 * οὐχὶ καύσωνα ἀναπαύσει δρόσος, ἔτως κρεῖσσον λόγος ἢ δόσις.

18 * οὐκ ἰδοὺ λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν; καὶ ἀμφότερα πρὸς ἀνθρώπῳ κεχαριτωμένα.

19 * μωρὸς ἀχαρίστως ὀνειδιεῖ, καὶ δόσις βασκανοῦς ἐκτήκει ὀφθαλμούς.

20 * πρὶν λαλῆσαι, μάνθανε.

21 * καὶ πρὸ ἀρρωστίας θεράπευε πρὸ κρίσεως ἑτοίμαζε σεαυτὸν καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς εὑρήσεις ἐξιλασμόν.

3 * Cui copiam fecit enunciandi opera sua? & quis inuestigauit magnalia eius?

4 * Vim magnificentiæ eius quis enumerabit? et quis adijciet enarrare misericordias
5 eius? * Non est minuere neque adijcere, & non est inuestigare mirabilia Domini.

6 * Cùm consummauerit homo, tunc incipit; & cùm ces-
7 sauerit, tunc indigebit. * Et quid homo, & quæ vtilitas illius? quid bonum eius, &
8 quid malum illius? * Numerus dierum hominis multi anni centum, irrationabili autem cuiusque omnibus dormitio: Sicut gutta aquæ à mari, & sicut calculus arenæ, sic mille anni in diebus
9 seculi. * Propter hoc patiẽs est Dominus in illis, & effundet misericordiam suam
10 super eos. * Vidit & cognouit subuersionem eorum,
11 quoniam mala. * Ideo adimpleuit propitiationẽ suam.
12 * Misericordia hominis in proximum suum.
13 * Misericordia autem Domini in omnem carnem.
14 Corripiens, & erudiens, & docens, & conuertens, vt pastor gregem suum.
15 * Excipientium disciplinam miseretur, & festinantiũ ad iudicia eius. * Fili, in
16 bonis non des reprehensionẽ, neque in omni inopia tristitiam verbi mali.
17 * Nónne ardorem sedabit ros? sic melius verbũ quàm
18 donum. * Nónne ecce verbum super datum bonũ? & vtraque apud hominem gra-
19 tiosa. * Fatuus acerbè improperabit, & donum liuidi tabescere facit oculos.
20 * Antequam loquaris, disce:
21 * Et ante languorem cura-re: Ante iudicium para teipsum ad benefaciendum, & in hora visitationis inuenies propitiationem.

‡ *Antequam ægrotes tu, humiliare continentia, & in tempore peccatorum ostende aduertentiam.*

‡ *Ne prohibeas reddere votum oportunè, & ne expectes vsque ad mortem iustificari.*

‡ *Antequam ores præpara teipsum, & ne sis quasi homo tentans Dominum.*

‡ *Memento iræ in diebus consummationis, & tempus vindictæ in auersione vultus.*

‡ *Memento temporis famis in tempore abundantiæ, paupertatis & egestatis in die diuitiarum.*

‡ *A manè vsq; ad vesperam mutatur tempus, & omnia hæc sunt citata coram Domino. Et in diebus delectorum attendet ab errore, & stultus non conseruabit occasionem.*

‡ *Omnis sapiens nouit sapientiam & disciplinam.*

‡ *Et ei qui inuenit eam, dabit confessionem.*

‡ *Sapientes in sermonibus & ipsi sapienter egerunt, et stillauerunt prouerbia diligentia ad vitam. Melior fiducia in Domino solo, siquidem mortuum cor mortuo adhæret.*

‡ *Post cõcupiscentias tuas ne eas, & ab appetitibus tuis auertere.* ‡ *Si præbueris animæ tuæ concupiscentiam beneplaciti eius, facies derisionem inimicorum tuorum, qui inuidebunt tibi.*

‡ *Ne læteris in multis delitijs tuis, neque indigeas consilio eius.* ‡ *Ne fias pauper participans ex fœnore, et nihil tibi est in marsupio; eris enim insidiator propriæ vitæ dignus dictu.*

CAP. XIX.

OPerarius ebriosus non locupletabitur; & qui spernit modica, paulatim decidet. ‡ *Vinum & mulieres apostatare facient sapientes.*

‡ πρὸ ἀῤῥωστήσαί σε, ταπείνωσον σεαυτὸν ἐγκρατείᾳ, & ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων δεῖξον μετάνοιαν.

‡ μὴ ἐμποδίσῃς τοῦ προσεύξασθαι ἐν καιρῷ, καὶ μὴ μείνῃς ἕως θανάτου δικαιωθῆναι.

‡ πρὸν εὔξασθαι ἑτοίμασον σεαυτόν, καὶ μὴ γίνου ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν κύριον.

‡ μνήσθητι θυμοῦ ἐν ἡμέραις τελευτῆς, καὶ καιρὸν ἐκδικήσεως ἐν ἀποστροφῇ προσώπου.

‡ μνήσθητι καιρὸν λιμοῦ ἐν καιρῷ πλησμονῆς, πτωχείαν & ἔνδειαν ἐν ἡμέρᾳ πλούτου.

‡ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας μεταβάλλει καιρός, καὶ πάντα ταχὺ ἔστι ἐναντίον κυρίου. καὶ ἐν ἡμέραις ἀμαρτιῶν προσέξει ἀπὸ πλημμελείας, καὶ ἄφρων ὃ σωτηρίσει καιρόν.

‡ πᾶς σωτὴρ ἔγνω σοφίαν καὶ παιδείαν.

‡ καὶ τῷ εὑρόντι αὐτὸν δώσει ἐξομολόγησιν.

‡ σωτοὶ ἐν λόγοις & αὐτοὶ ἐξέφισαν, & ἀνώμβρισαν παροιμίας ἀκριβεῖς εἰς ζωήν. κρείσσων παῤῥησία ἐν δεσπότῃ μόνῳ, εἴπερ νεκρὰ καρδία νεκρᾷ συνέχεται.

‡ ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν σου μὴ πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κώλυε. ‡ ἐὰν χορηγήσῃς τῇ ψυχῇ σου ἐπιθυμίαν εὐδοκίας αὐτῆς, ποιήσεις εἰς χαρμα τῶν ἐχθρῶν σου, οἱ βασκανοῦσί σε.

‡ μὴ εὐφραίνου ἐπὶ πολλῇ τρυφῇ σου, μὴ ᾖ προσδεηθῇς συμβουλῆς αὐτῆς.

‡ μὴ γίνου πλωχὸς συμβολοκοπῶν ἐπὶ δανεισμοῦ, καὶ ἐὰν ἔῃ σοι ἐν μαρσυπίῳ· ἔσῃ γὰρ ἐπίβουλος τῆς ἰδίας ζωῆς ψαλτής.

ιθ'.

‡ Ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθήσεται· & ὁ ἐξουδενῶν τὰ ὀλίγα, καταμικρὸν πεσεῖται.

‡ οἶνος καὶ γυναῖκες ἀποστήσουσι σωετούς.

‡ Ante languorem humilia te, & in tempore infirmitatis ostende conuersationem tuam.

‡ Non impediaris orare semper, & ne veteris vsq; ad mortem iustificari, quoniam merces Dei manet in æternum. Luc. 18. Thes. 5.

‡ Ante orationem præpara animã tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum.

‡ Memento iræ in die consummationis, & tempus retributionis in conuersatione facies.

‡ Memento paupertatis in tempore abundantiæ, & necessitatem paupertatis in die diuitiarum. ‡ A manè vsque ad vesperã immutabitur tempus; & hæc omnia citata in oculis Dei. ‡ Homo sapiens in omnibus metuit, & in diebus delictorum attendet ab inertia.

‡ Omnis astutus agnoscit sapientiam, & inuenienti eam dabit confessionem.

‡ Sensati in verbis & ipsi sapienter egerũt, & intellexerunt veritatem & iustitiam, & implorauerunt prouerbia & iudicia.

‡ Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere.

‡ Si præstes animæ tuæ cõcupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.

‡ Ne oblecteris in turbis, nec in modicis. assidua enim est commissio illorum.

‡ Ne fueris mediocris in contentione ex fœnore, & nõ est tibi nihil in seculo. eris enim inuidus animæ tuæ.

CAP. XIX.

1 A OPerarius ebriosus non locupletabitur; & qui spernit modica, paulatim decidit.

2 ‡ Vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes, & arguunt sensatos.

‡ Et qui se iungit fornicariis, erit nequam. putredo & vermes hæreditabunt illũ, & extolletur in exemplũ maius, & tolletur de numero anima eius. ‡ Qui credit citò, leuis corde est, & minorabitur, & qui delinquit in animã suam, insuper habebit.

‡ Qui gaudet iniquitate, denotabitur; & qui odit correptionem, minuetur vita. Sup. 20 d

‡ Et qui odit loquacitatem, extinguit malitiam. qui peccat in animam suam, pœnitebit: & qui iocundatur in malitia, denotabitur.

‡ Ne iteres verbum nequam & durum, & nõ minoraberis.

‡ Amico & inimico noli narrare sensum tuum: & si est tibi delictum, noli denudare.

‡ Audiet enim te, & custodiet te, & quasi defendẽs peccatum odiet te, & sic aderit tibi semper.

‡ Audisti verbum aduersus proximum tuum, commoriatur in te fidens, quoniam non te dirumpet.

‡ A facie verbi parturit fatuus, tanquam gemitus partus C infantis. ‡ Sagitta infixa femori carnis, sic verbum in corde stulti.

‡ Corripe amicum, ne fortè non intellexerit, & dicat, Non feci; aut si fecerit, ne iterum addat facere.

‡ Corripe proximum, ne fortè non dixerit: & si dixerit, ne fortè iteret.

‡ Corripe amicũ, sæpe enim fit commissio.

‡ Et non omni verbo credas. est qui labitur lingua sua, sed non ex animo: quis est enim qui non deliquerit in lingua sua?

‡ Corripe proximum antequam commineris, & da locũ timori Altissimi,

‡ Quia omnis sapientia timor Dei, & in illa timere Deum, & in omni sapientia dispositio legis.

‡ καὶ ὁ κολλώμενος & πόρναις γλ- 3 μηρὸς ἔσται· σῆτες & σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτόν, καὶ ὑψηλισθήσεται ἐν παραδείγματι μεῖζον.

‡ ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων, κοῦφος καρ- 4 δίᾳ· & ὁ ἁμαρτάνων εἰς ψυχὴν αὐτοῦ πλημμελήσει. ‡ ὁ εὐφραινόμενος ἐπὶ κακοεξίᾳ καταγνωσθήσεται· ὁ δὲ μισῶν λαλιὰν ἐλαττωθήσεται κακίᾳ. ‡ μηδέποτε ἀδιερώτητος λόγον, & ἕως ἔσῃ ἐν ἐλαττώσει. 5 6 7

‡ ἐν φίλῳ & ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ βίας ἀλλοτρίας, καὶ εἰ μή σοι ἔστιν ἁμαρτία, μὴ ἀποκάλυπτε. 8

‡ ἀκήκοε γάρ σου & ἐφυλάξατό σε, & ἐν καιρῷ μισεῖ σε. ‡ ἀκήκοας λόγον, στεναποθανέτω σοι, & θάρσει· οὐ μὴ σε ῥήξῃ. 9 10

‡ ἀπὸ προσώπου λόγου ἀνειδίσει μωρός, ὡς ἀπὸ προσώπου βρέφους ἠκτίσασα. ‡ βέλος πεπηγὸς ἐν μηρῷ σαρκός· οὕτως λόγος ἐν καρδίᾳ μωροῦ. ‡ ἔλεγξον φίλον, μήποτε οὐκ ἐποίησε, καὶ εἰ ἐποίησε μήποτε προσθῇ. ‡ ἔλεγξον τὸν πλησίον, μήποτε οὐκ εἶπε, καὶ εἰ εἶπεν, ἵνα μὴ δευτερώσῃ. 11 12 13 14

‡ ἔλεγξον φίλον, πολλάκις γὰρ διαβολή ματαία. ‡ καὶ μὴ πάντι λόγῳ πίστευέτω ἡ καρδία σου. ἔστιν ὀλισθαίνων λόγῳ καὶ οὐκ ἀπὸ ψυχῆς, & τίς ἐστιν ὃς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ; ‡ ἔλεγξον τὸν πλησίον πρὶν ἀπειλῆσαι, & δὸς τόπον νόμῳ ὑψίστου γινόμενος ἀμελὴς. φόβος κυρίου ἀρχὴ προσλήψεως, σοφία & πρὸ αὐτοῦ ἀγάπησιν περιποιεῖ. γνῶσις & ἐντολῶν κυρίου, παιδεία ζωῆς· οἱ δὲ ποιοῦντες τὰ θελητὰ αὐτῷ ἀθανασίας δενδρου καρπούς. 15 16 17

‡ πᾶσα σοφία φόβος & πᾶσα κυρίου, & ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου, & γνῶσις & παντοκρατορίας αὐτοῦ· οἰκέτης λέγων τῷ δεσπότῃ, ὡς ἀρέσκει ὁ ποιήσω, ἐὰν μὴ ταῦτα ποιήσῃ, παροργίζει τὴν τροφὸν αὐτοῦ. 18

3 ‡ *Et qui coniungitur meretricibus, audax erit; putredo & vermes hæreditabunt illum, & arefiet in infamia*
4 *maiore.* ‡ *Citò credens, leuis corde, et qui delinquit in animam suam errabit.*
5 ‡ *Qui letatur in male agendo cõdemnabitur, at resistens voluptatibus coronat vitam suam; continens lingua diffi-*
6 *cili conuiuet.* ‡ *Et qui odit loquacitatẽ imminuitur malitia.* ‡ *Nunquã iteraueris verbum, & nihil tibi erit in di-*
8 *minutione.* ‡ *In amico & inimico ne narres vitas alienas; & si non tibi est delictum, non reueles.* ‡ *Audiuit*
9 *enim te & obseruauit te, & in tempore odio habet te.*
10 ‡ *Audisti verbum, commoriatur tibi, et confidens esto:*
11 *nõ enim te diruꝑet.* ‡ *A facie verbi improperabit fatuus, sicut à facie infantis quæ pe-*
12 *perit.* ‡ *Sagitta fixa in femore carnis: sic verbũ in ven-*
13 *tre fatui.* ‡ *Corripe amicũ, ne fortè nõ fecit; & si fecit, ne*
14 *fortè addat.* ‡ *Corripe proximum, ne fortè non dixit, & si dixit, Ne reiteret.*
15 ‡ *Corripe amicum, sæpe enim fit calumnia vana.*
16 ‡ *Et non omni sermoni credat cor tuum. Est qui labitur verbo & non ab anima, & quis est qui non lapsus est in*
17 *lingua sua?* ‡ *Corripe proximum antequã mineris, & da locum legi Altissimi factus sine ira. Timor Domini initiũ assumptionis, sapientia autem ab eo dilectionẽ acquirit: cognitio mandatorum Domini, disciplina vitæ; at facientes quæ placita sunt ei, immortalitatis arborem decerpunt.*
18 ‡ *Omnis sapiẽtia timor à Domino, & in omni sapientia factio legis, & cognitio omnipotentiæ eius. Seruus dicens Dño, sicut placet non faciam; si postea hæc fecerit, irritat nutrientem se.*

* Non est sapientia nequitiæ scientia, & non est vbi consilium peccatorum prudentia. * Est nequitia & ipsa abominatio, & est stultus qui minuitur sapientia. * Melior stupidus in intellectu cum timore, abundante in prudentia, & trãsgrediente legem Altissimi.

* Est astutia diligens & ipsa iniqua, & est peruertẽs gratiam, vt ostendat iudicium, & est iustificans iudicio sapiens.

* Est prauè agens incuruatus nigredine, & interioribus eius plenus dolo ignito.

* Incuruans vultum & surdum se simulans, vbicunque cognitus fuerit, præueniet te vt malefaciat.

* Et si ab imbecillitate virium vetetur peccare, si inuenerit tempus malefaciet.

* Ex visu cognoscetur vir, & ab occursu faciei cognoscetur prudens.

* Amictus viri & risus dentium, & gressus hominis annunciabit quæ de eo. * Est correptio quæ nõ est pulchra, & est tacẽs, & ipse prudens.

CAP. XX.

QVàm bonum est redarguere potius quàm irasci occultè; & qui confitetur, prohibebitur à diminutione.

* Concupiscentia spadonis vitiare puellam, sic qui facit in vita iudicia.

* Est tacens qui inuenitur sapiens, & est odibilis à multa loquacitate sua. * Est tacens, non enim habet respõsum, & est tacens sciens tempus. * Homo sapiens tacebit vsque ad tempus, at lasciuus & imprudẽs transgredietur tempus. * Qui abutitur sermone, abominabitur; & potestatem sibi assumens, odio habebitur. quàm bonum correptum manifestare pœnitentiam; sic enim fugies voluntarium peccatum.

* οὐκ ἔστι σοφία πονηρίας ἐπιστήμη, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου βουλὴ ἁμαρτωλῶν φρόνησις. * ἔστι πονηρία καὶ αὐτὴ βδέλυγμα, καὶ ἔστιν ἄφρων ἐλαττούμενος σοφίαν. * κρείσσων πλούσιος καὶ ὢν συνέσει ἐμφοβος, ὑπερισταμένου καὶ ὢν φρονήσει μὴ παραβαίνοντος νόμιμα ὑψίστου.

* ἔστι πανουργία ἀκριβὴς καὶ αὐτὴ ἄδικος, καὶ ἔστι διαστρέφων χάριν ἐκφώνημα κρίματος, καὶ ἔστι δικαίων κρίσει σοφός. * ἔστι πονηρευόμενος συγκεκυφὼς μελανίᾳ, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ πλήρης δόλου πυρώδους.

* συγκύφων τὸ πρόσωπον καὶ ἐθελοκωφῶν, ἐὰν ὑπογνωσθῇ, τοῦ φθάσει σε κακοποιῆσαι.

* καὶ ἐὰν ὑπὸ ἐλαττώματος ἰσχύσῃ κωλυθῆναι ἁμαρτεῖν, ἐὰν εὕρῃ καιρὸν κακοποιήσει.

* ἀπὸ ὁράσεως ἐπιγνωσθήσεται ἀνήρ, καὶ ἀπὸ ἀπαντήσεως προσώπου ἐπιγνωσθήσεται νοήμων.

* σολισμὸς ἀνδρὸς καὶ γέλως ὀδόντων, καὶ βῆμα ἀνθρώπου ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ.

* ἔστιν ἔλεγχος ὃς οὐκ ἔστιν ὡραῖος, καὶ ἔστι σιωπῶν, καὶ αὐτὸς φρόνιμος.

κ'.

* Ὡς καλὸν ἐστιν ἐλέγξαι τὴν θυμοῦσθαι κρυπτῶς, καὶ ὁ ἀνθομολογούμενος κωλυθήσεται ἀπὸ ἐλαττώματος.

* ἐπιθυμία δυνάστου ἀποπαρθενῶσαι νεανίδα, ἕτως ὁ ποιῶν ἐν βίᾳ κρίματα.

* ἔστι σιωπῶν ἀριθμούμενος σοφός, καὶ ἔστι μισητὸς ἀπὸ πολλῆς λαλιᾶς αὐτοῦ.

* ἔστι σιωπῶν, ἀγνοῶν ἔχει ἀποκρίσεων, καὶ ἔστι σιωπῶν εἰδὼς καιρόν.

* ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει ἕως καιροῦ· ὁ δὲ λαπιστὴς καὶ ἄφρων ὑπερβήσεται καιρόν.

* ὁ πλεοναζων λόγῳ βδελυχθήσεται, καὶ ὁ ἀνεξισταζόμενος μισηθήσεται· ὡς καλὸν ἐλεγχθέντα φανερῶσαι μετάνοιαν, ἕτως γὰρ φεύξῃ ἑκούσιον ἁμάρτημα.

* Et nõ est sapientia nequitiæ disciplina, & non est cogitat' bonus peccatorũ prudẽtia. * Est prudentiæ nequitia & in ipsa execratio; & est insipiens qui minuitur sapientia.

* Melior est homo q̃ minuidat sapientia, & deficiẽs sensu in timore Dei, quàm qui abũdat sensu, & trãsgreditur legẽ Altissimi. * Est solertia certa, & ipsa iniqua: & est qui emittit verbũ certũ enarrans veritatẽ. * Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo. * Et est iustus qui se nimiũ sũbmittit à multa humilitate. * Et est iustus qui inclinat faciem suã, & fingit nõ videre se quod ignoratum est. & si ab imbecillitate viriũ vetetur peccare, si inuenerit tempus malefaciendi, malefaciet.

* Ex visu cognoscitur vir, & ab occursu faciei cognoscitur sensatus. * Amictus corporis & risus dentium & ingressus hominis enunciant de illo. * Est correptio mendax in ira contumelioſi, & est iudiciũ quod nõ probatur esse bonũ: & est tacens, & ipse est prudens.

CAP. XX.

AQVàm bonum est arguere quàm irasci, & confitentem in oratione non prohibere. * Concupiscentia spadonis deuirginauit iuuenculam; sic qui facit per vim iudicium iniquum. * Quàm bonũ est correptũ manifestare pœnitentiã, sic enim effugies voluntarium peccatum.

* Est quæ sũmit sibi ex iniuste, odietur.

* Est processio in malis viro indisciplinato, & est inuentio in detrimentum.

* Est datum quod non est vtile, & est datum cuius retributio duplex.

* Est propter gloriam minoratio, & est qui ab humilitate leuabit caput.

* Est qui multa redimat modico precio, & restituens ea in septuplum.

* Sapiens in verbis seipsum amabilem facit, gratiæ autem fatuorum effundentur.

* Datus insipientis nõ erit vtilis tibi, oculi enim illius septemplices sunt.

* Exigua dabit, & multa improperabit, & apertio oris illius inflammatio est.

* Hodie fœneratur quis, & cras expetit, & odibilis est homo huiusmodi.

* Fatuo non erit amicus, & non erit gratia in bonis illius.

* Qui enim edunt panem illius, falsæ linguæ sunt.

* Quotiens & quanti irridebunt eũ. neque enim quod habendum erat, directo sensu distribuit, similiter & quod non erat habendum.

* Lapsus falsælinguę quasi qui in pauimento cadens; sic cãsus malorũ festinãter veniẽt.

* Homo acharis quasi fabula vana, & in ore indisciplinatorum assidua erit.

* Ex ore fatui reprobabitur parabola; non enim dicit illã in tempore suo.

* Est qui vetatur peccare præ inopia, & in requie sua stimulabitur.

* Est qui perdet animam suam præ confusione, & ab imprudẽti persona perdet eã; personæ autẽ acceptione perdet se.

* Est qui præ confusione promittit amico, & lucratus est eum inimicum gratis.

* Opprobrium nequam in homine mendacium, & in ore indisciplinatorũ assiduè erit.

* ἔστιν πρόσκλισις ἐν κακοῖς δικαίᾳ, καὶ ἔστιν εὕρημα εἰς ἐλάττωσιν. * ἔστι δόσις ἣ ἀνταποδόσεως ἕνεκεν, καὶ ἔστι δόσις, ἧς τὸ ἀνταπόδομα διπλοῦν. * ἔστιν ἐλάττωσις ἕνεκεν δόξης, καὶ ἔστιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως ἦρε κεφαλήν.

* ἔστιν ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, καὶ ἀποδυνύων αὐτὰ ἑπταπλασίονα.

* ὁ σοφὸς ἐν λόγοις ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει, χάριτες δὲ μωρῶν ἀνχυθήσονται. * δόσις ἄφρονος οὐ λυσιτελήσει σοι, λαβόντι, ὁμοίως δὲ καὶ βασκανία διὰ δώρων αὐτοῦ· ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ πολὺ μέρος εἰς τὸ λαβεῖν πολλοί.

* ὀλίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδίσει, καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς κήρυξ. * σήμερον δανείσει, καὶ αὔριον ἀπαιτήσει· μισητὸς κύριος ἀνθρώποις ὁ τοιοῦτος. * μωρὸς ἐρεῖ, οὐχ ὑπάρχει μοι φίλος, οὐκ ἔστι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς μου.

* οἱ ἐσθίοντες τὸν ἄρτον μου ἀδίκως λοιδοροῦσί με. * πόσοις καὶ πόσοι καταγελάσονται αὐτοῦ, ὅτι ἐγὼ τὸ ἔχειν ἐν ὀρθῇ αἰδοῦσει εἴληφα· καὶ τὸ μὴ ἔχειν ὁμοίως ἀδιάφορον αὐτῷ.

* ὀλίσθημα ἀπὸ ἐδάφους μᾶλλον ἢ ἀπὸ γλώσσης, ἕτως πτῶσις κακῶν ταχὺ ἀποδώσει ἧξει.

* ἄνθρωπος ἄχαρις, μυθὸς ἄκαιρος, ἐν στόματι ἀπαιδεύτων ἐκδεκτὸς ἔσται. * ἀπὸ στόματος ἀποδοκιμασθήσεται παροιμία πρὸ καιροῦ· οὐ γὰρ μὴ εἴπῃ αὐτὸν ἐν καιρῷ αὐτῆς.

* ἔστι κωλυόμενος ἁμαρτάνειν ἀπὸ ὑστερήσεως, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ εὑρεθήσεται ἀκαταγώνιστος. * ἔστιν ἀπολλύων τινὰ ψυχὴν αὐτοῦ διὰ αἰσχύνην, καὶ ἀπὸ πρόσωπον ἀπολέσει αὐτήν. * ἔστι χάριν αἰσχύνης ἐπαγγελλόμενος φίλῳ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν ἐχθρὸν δωρεάν. * μῶμος πονηρὸς ψεῦδος ἐν ἀνθρώπῳ, ἐν δὲ στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται.

* Est beneplacitum in malis viro peccatori, & est inuentio in diminutionem.

* Est datio quæ non proderit tibi; & est datio, cuius retributio duplex.

* Est diminutio causa gloriæ, & est qui ab humilitate leuauit caput.

* Est emens multa paruo, & soluens illa septula.

* Sapiens in verbis seipsum amabilem faciet, gratiæ autem fatuorum effundẽtur.

* Datio insipientis nõ erit vtilis tibi accipienti, similiter autem & liuidi propter necessitatem eius: nam oculi eius pro vno ad accipiendum multi.

* Exigua dabit & multa improperabit, & aperiet os suum tanquam præco.

* Hodie fœnerabitur, & cras repetet; odibilis Domino & hominibus talis.

* Fatuus dicet, Nõ est mihi amicus, non est gratia bonis meis. * Edentes panem meum vitiosi lingua.

* Quotiens & quot irridebunt eum; neq; enim ipsum habere in recto sensu accepit: & ipsum non habere similiter indifferens illi.

* Lapsus à pauimento potius quàm à lingua, sic casus malorum festinanter veniet.

* Homo sine gratia, fabula intempestiua, in ore indisciplinatorum assiduus erit.

* Ab ore fatui reprobabitur parabola, non enim dicet illam in tempore suo.

* Est qui vetatur peccare præ inopia, & in requie sua non stimulabitur.

* Est qui perdit animam suam propter verecundiam, et ab acceptione personæ perdet eam. * Est gratia verecundiæ promittens amico, & acquisiuit eum inimicũ gratis.

* Opprobrium nequã mendacium in homine, in aũt ore indisciplinatorũ assiduè erit.

‡ *Eligibilius fur, quàm* 26
qui aßuescit mendacio; ambo
autem perditionem hæredi-
tabunt.

‡ *Mos hominis mendacis* 27
ignominia, & confusio eius
cum eo sine intermissione.

‡ *Sapiens in verbis mani-* 28
festabit seipsum, & homo
prudens placebit magnati-
bus. ‡ *Qui operatur terram* 29
suam, altum faciet aceruum
suum; & placens magnati-
bus placabit iniustitiã suam.

‡ *Xenia et dona excæcant* 30
oculos sapientum, & quasi
frænum in ore auertunt cor-
reptiones.

‡ *Sapientia absconsa &* 31
thesaurus inuisus, quæ vti-
litas in vtrisque?

‡ *Melior homo celans fa-* 32
tuitatem suam, quàm homo
celans sapientiam suam. Me-
lior expectatio ineuitabilis in
inquisitione Domini, quàm
carens domino auriga pro-
prię vitæ.

CAP. XXI.

Fili peccasti, non adijcias 1
amplius, & de prioribus
deprecare.

‡ *Quasi à facie colubri,* 2
fuge à peccato: si enim acce-
sseris ad illud, suscipiet te.

‡ *Dentes leonis, dentes ei* 3
interficientes animas homi-
num. ‡ *Quasi romphæa an-* 4
ceps omnis iniquitas, plagæ
illius nõ est sanitas. ‡ *Obiur-* 5
gatio & iniuria desolabunt
diuitias; sic domus superborũ
desolabitur. ‡ *Deprecatio* 6
pauperis ex ore vsque ad au-
res eius, & iudicium illius
festinanter venit.

‡ *Qui odit correptionem,* 7
in vestigio peccatoris; & qui
timet Dominum, cõuertetur
in corde suo. ‡ *Notus à longe* 8
potens in lingua, at sapiens
scit cùm labitur ipse. ‡ *Qui* 9
ædificat domũ suam in pecu-
nijs alienis, quasi qui congre
gat sibi lapides ad tumulum
sepulchri sui.

26 ‡ αἱρετὸν κλέπτης, ἢ ὁ ἀνδελεχί-
ζων ψεύδεα, ἀμφότεροι δὲ ἀπω-
λειαν κληρονομήσουσιν.

27 ‡ ἦθος ἀνθρώπου ψευδὴς ἀπι-
μία, καὶ ἡ αἰσχύνη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
ἀνδελεχῶς.

28 ‡ ὁ σοφὸς ἐν λόγοις προάξει ἑαυ-
τόν, καὶ ἀνὴρ φρόνιμος ἀρέσει
μεγισᾶσιν.

29 ‡ ὁ ἐργαζόμενος γῆν αὐτοῦ, αὐ-
ψώσει θημωνιὰν αὐτοῦ· καὶ ὁ ἀρέσ-
κων μεγισᾶσιν ἐξιλάσεται ἀδικίαν
30 αὐτοῦ. ‡ ξένια καὶ δῶρα ὑποτυφλοῖ
ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ ὡς φιμὸς ἐν
31 στόματι ἀποτρέπει ἐλέγχους. ‡ σοφία
κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανὴς,
τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις;

32 ‡ κρείσσων ἀνὴρ ὑποκρυπτων
τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἀνὴρ ὑπο-
κρυπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ. κρείσσων
ὑπομονὴ ἀπαραίτητος ἐν ζητή-
σει κυρίου, ἢ αἰδέσιμος τεχνιλά-
της τὴν ἰδίας ζωῆς.

κα'.

1 ‡ Τέκνον ἥμαρτες, μὴ προσθῇς
ἔτι καὶ περὶ τῶν προτέρων δεήθη-
τι.

2 ‡ ὡς ἀπὸ προσώπου ὄφεως, φεῦ-
γε ἀπὸ ἁμαρτίας, ἐὰν γὰρ προσέλ-
θῃς αὐτῇ, δέξεταί σε.

3 ‡ ὀδόντες λέοντος, ὀδόντες αὐτῆς
ἀναιροῦντες ψυχὰς ἀνθρώπων.

4 ‡ ὡς ῥομφαία δίστομος πᾶσα ἀνο-
μία, τῇ πληγῇ αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἴα-
5 σις. ‡ καταπλημμὸς καὶ ὕβρεις ἐρη-
μώσουσι πλοῦτον, ἕτως οἶκος ὑπερ-
ηφάνων ἐρημωθήσεται.

6 ‡ δέησις πτωχοῦ ἐν στόματι ἕως
ὠτίων αὐτοῦ, καὶ τὸ κρίμα αὐτοῦ κατὰ
τάχος αὐτῷ ἔρχεται.

7 ‡ μισῶν ἔλεγχον, ἐν ἴχνει ἁμαρ
τωλοῦ, καὶ ὁ φοβούμενος κύριον ἐπι-
στρέψει ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.

8 ‡ γνωστὸς μακρόθεν ὁ δυνα-
τὸς ἐν γλώσσῃ, ὁ δὲ νοήμων οἶδεν ἐν
τῷ ὀλισθαίνειν αὐτόν.

9 ‡ ὁ οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις, ὡς ὁ συ-
νάγων ἑαυτῷ λίθους εἰς χῶμα τα-
φῆς αὐτοῦ.

16 ‡ Potior fur, quàm assidui-
C tas viri mendacis: perditioné
autem ambo hæreditabunt.

27 ‡ Mores hominum menda-
cium sine honore, & confusio
illorum cum ipsis sine inter-
missione.

28 ‡ Sapiens in verbis produ-
cet seipsum, & homo prudens
placebit magnatis.

29 ‡ Qui operatur terrã suam, Pro.12.b
inaltabit aceruum frugum: & 28.12.c
qui operatur iustitiam, ipse Prou.10.d
exaltabitur; qui verò placet Iacob.4.b
magnatis, effugiet iniquitatẽ.

30 ‡ Xenia & dona excæcant
D oculos iudicum, & quasi mu-
tus in ore auertit correptiones
corum.

31 ‡ Sapientia absconsa, & the-
saurus inuisus, quæ vtilitas in
vtrisque?

32 ‡ Melior est qui celat insi-
pientiam suam, quàm homo
qui abscondit sapientiã suam.

CAP. XXI.

1 FIli peccasti, nõ adiicias ite- Ecclo.
A rum, sed & de pristinis de- 38.21.b
precare, vt tibi dimittantur.

2 ‡ Quasi à facie colubri fuge
peccata, & si accesseris ad illa,
susciPient te.

3 ‡ Dentes leonis dẽtes eius,
interficiẽtes animas hominũ.

4 ‡ Quasi romphæa bis acu-
ta hominis iniquitas, plagæ
illius non est sanitas.

5 ‡ Obiurgatio & iniurię an-
nullabunt substantiam; & do-
mus quæ nimis locuples est,
annullabitur superbia: sic sub-
stantia superbi eradicabitur.

6 ‡ Deprecatio pauperis ex
ore vsque ad aures perueniet,
& iudicium festinatò adue-
niet illi.

7 ‡ Qui odit correptionem,
vestigiũ est peccatoris: & qui
timet Deum, conuertetur ad
cor suum.

8 ‡ Notus à longè potens lin
gua audaci, & sensatus scit la-
bi se ab ipso.

9 ‡ Qui ædificat domũ suã im-
pendiis alienis, quasi qui col-
ligit lapides suos in hyeme.

‡ *Stuppa collecta synagoga* 10
peccantium, & consummatio
illorum flamma ignis.

‡ *Via peccantium comple-* 11
nata lapidibus, & in finẽ illo-
rũ inferi & tenebræ & pœnæ.

‡ *Qui custodierit iustitiam,* 12
continebit sensum eius.

‡ *Consummatio timoris Dei* 13
sapientia & sensus. ‡ *Nõ eru-* 14
dietur, qui non est sapiens in
bono. ‡ *Est autẽ insipientia* 15
quæ abundat in malo, & non
est sensus vbi est amaritudo.
C

‡ *Scientia sapientis tanquã* 16
inundatio abundabit, & cõsi-
lium illius sicut fons vitę per-
Iacob.3.d *manet.* ‡ *Cor fatui quasi vas* 17
cõfractum, & omnem sapien-
tiam non tenebit.

‡ *Verbũ sapiens quodcun-* 18
que audierit, scius laudabit &
ad se adiiciet; audiuit luxu-
riosus, & displicebit illi, &
pijciet illud post dorsum suũ.

‡ *Narratio fatui quasi sar-* 19
cina in via. nam in labiis sen-
sati inuenietur gratia.

‡ *Os prudentis quæritur in* 20
Ecclesia, & verba illius cogita-
bũr in cordibus suis. ‡ *Tan-* 21
quam domus exterminata, sic
fatuo sapientia; & scientia in-
sensati inenarrabilia verba.

‡ *Compedes in pedibus, do-* 22
ctrina stulto, & quasi vincula
manuum super manũ dexte-
ram. ‡ *Fatuus in risu exaltat* 23
vocem suam; vir autẽ sapiens
vix tacitè ridebit.
D

‡ *Ornamentũ aureum pru-* 24
denti doctrina, & quasi bra-
chiale in brachio dextero.

‡ *Pes fatui facilis in domum* 25
proximi, & homo peritus cõ-
fundetur à persona potentis.

‡ *Stultus à fenestra respiciet* 26
in domum, vir autẽ eruditus
foris stabit.

‡ *Stultitia hominis auscul-* 27
tare per ostiũ, & prudens gra-
uabitur contumelia.

‡ *Labia imprudentium stul-* 28
ta narrabunt, verba autem
prudentium statéra ponde-
rabuntur.

10 ‡ συναγωγὴ συναγωγμὸν, συναγω 10
γὴ δώμων, καὶ ἡ συντέλεια αὐτῶν
φλὸξ πυρὸς εἰς ἀπώλειαν.

11 ‡ ὁδὸς ἁμαρτωλῶν ὡμαλισμένη 11
ὑπὸ λίθων, καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ αὐτῆς βό-
θρος ἅδου.

12 ‡ ὁ φυλάσσων νόμον κυρίου κατ- 12
τεῖ ἔννοημα αὐτοῦ. 13 ‡ συντέ- 13
λεια δὲ φόβου κυρίου σοφία καὶ παι-
δεία. ‡ ἀπαιδευθήσεται ὃς οὐκ ἔστι 14
πανοῦργος. ‡ ἔστι γὰρ πανουργία 15
πληθύουσα πικρίαν.

16 ‡ γνῶσις σοφοῦ, ὡς κατακλυσμὸς
πληθυνθήσεται, καὶ ἡ βουλὴ αὐτοῦ, ὡς
πηγὴ ἀγνὴ ζωῆς. 17 ‡ ἔγκατα μωροῦ 17
ὡς ἀγγεῖον συντετριμμένον, πᾶσαν
γνῶσιν οὐ κρατήσει ἐν ζωῇ αὐτοῦ.

18 ‡ λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἄν- 18
σήμων, αἰνέσει αὐτὸν, καὶ ἐπ' αὐτὸν
προσθήσει. ἤκουσεν αὐτὸν ἀσυνέτως,
καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ, καὶ ἀπέστρεψεν αὐ-
τὸν ὀπίσω δι' νώτου αὐτοῦ.

19 ‡ ἐξήγησις μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορ- 19
τίον, ἐπὶ δὲ χείλεσι συνετοῦ εὑρεθή-
σεται χάρις. 20 ‡ στόμα φρονίμου ζητη- 20
θήσεται ἐν ἐκκλησίᾳ.

21 ‡ ὡς οἶκος ἠφανισμένος, ἕτως 21
μωρῷ σοφία, καὶ σὺν λόγοις αὐτοῦ
διανοηθήσονται ἐν καρδίᾳ, καὶ γνῶσις
ἀσυνέτου ἀδιεξέταστοι λόγοι.

22 ‡ πέδαι ἐν ποσὶν ἀνοήτοις παι- 22
δεία, καὶ ὡς χειροπέδαι ἐπὶ χειρὸς
δεξιᾶς. 23 ‡ μωρὸς ἐν γέλωτι φωνεῖ 23
φωνὴν αὐτοῦ, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος, μό-
λις ἡσυχῇ μειδιάσει. 24 ‡ ὡς κόσμος 24
χρυσοῦς φρονίμῳ παιδεία, καὶ ὡς χλι
δὼν ἐπὶ βραχίονι δεξιοῦ.

25 ‡ πρὸς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκίαν, 25
ἀνὴρ δὲ πολύπειρος, αἰσχυν-
θήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

26 ‡ ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύ- 26
ψει εἰς οἰκίαν, ἀνὴρ δὲ πεπαιδευ-
μένος ἔξω στήσεται.

27 ‡ ἀπαιδευσία ἀνθρώπου ἀκρο- 27
ᾶσθαι πρὸς θύρας, ὁ δὲ φρόνιμος
βαρυνθήσεται ἀτιμίαν.

28 ‡ χείλη πολυλάλων, τὰ οὐκ αὐ- 28
τῶν διηγήσεται· λόγοι δὲ φρονίμων
ἐν ζυγῷ σταθήσονται.

10 ‡ *Stuppa collecta, synago-*
ga impiorum, & consumma-
tio illorum flamma ignis in
11 *perditionem.* ‡ *Via pec-*
catorum complanata à lapi-
dibus, & in vltimo eius fo-
12 *uea inferni.* ‡ *Qui custodit*
legem Dñi, dominatur cogi-
tationis suæ.

13 ‡ *Consummatio autem ti-*
moris Domini sapientiæ as-
14 *sumptio.* ‡ *Non erudietur*
15 *qui non est astutus;* ‡ *Est*
enim astutia multiplicans a-
16 *maritudinem.* ‡ *Cognitio*
sapientis tanquam inundatio
abundabit, & consilium il-
lius sicut fons purus vitæ.

17 ‡ *Interiora fatui quasi vas*
confractum, omnem cogni-
tionem non tenebit in vita
18 *sua.* ‡ *Verbum sapiens si*
audierit sciẽs, laudabit illud,
& ad illud adijciet. Audi-
uit illũ imprudens, & displi-
19 *cuit illi, & auertit illum post*
dorsum suum. ‡ *Narratio*
fatui quasi in via sarcina; in
autem labio prudentis inue-
20 *nietur gratia.* ‡ *Os pruden-*
tis quæretur in Ecclesia.
21 ‡ *Tanquam domus destru-*
cta, sic fatuo sapiẽtia; & ser-
mones eius cogitabunt in cor-
de, & cognitio imprudentis
inuestigabilia verba.

22 ‡ *Compedes in pedibus stul-*
ti disciplina, & quasi vincu-
la manuum in manu dextra.

23 ‡ *Fatuus in risu exaltat*
vocem suam, vir autem astu-
tus vix tacitè subridebit.

24 ‡ *Vt ornamentum aureum*
prudenti disciplina, & quasi
brachiale in brachio dextro.

25 ‡ *Pes fatui velox ad domũ,*
homo autẽ multum expertus
26 *cõfundetur ab eo.* ‡ *Stultus à*
ianua prospiciet in domũ, vir
autem eruditus foris stabit.

27 ‡ *Ineruditio hominis auscul*
tare ad ianuas, at prudẽs gra-
28 *uabitur ignominia.* ‡ *Labia*
loquacium, quæ non sua nar-
rabunt, verba autem prudẽ-
tum in statera ponderabũtur.

* *In ore fatuorum cor ipsorum: in autem corde sapientum, os eorum.* * *Dum maledicit impius satanã, ipse maledicit suam animã.* * *Inquinat suam animã susurro, & vbicunq; peregrinatus fuerit, odietur.*

CAP. XXII.

Lapidi polluto comparatus est piger, & omnis sibilabit in ignominia illius.

* *Stercori boum de sterquiliniis comparatus est piger. omnis tollens cum excutiet manum.*

* *Confusio patris in generatione indisciplinati: filia autem in diminutione fit.*

* *Filia prudens hæres erit viri sui; & quæ cõfundit, in tristitiam genitoris.* * *Patrem & virũ confundit quæ est audax, & ab vtrisq; inhonorabitur.* * *Musica in luctu, importuna narratio; flagella autẽ & disciplina in tempore sapientiæ. Filij in bona vita escam habẽtes, propiorum parentum celabunt ignobilitatem.* * *Conglutinans testam qui docet fatuum, & excitat dormiẽtes de profundo somno.* * *Narrat dormitanti qui narrat fatuo, & in fine dicet, Quid est?*

* *Super mortuũ plora, defecit enim lux, & super fatuũ plora, defecit enim intellectus.*

* *Dulcius plora super mortuum, quoniam requieuit.*

* *Nam fatui super mortem vita.* * *Luctus mortui septem dies, fatui autẽ & impij omnes dies vitæ illius.*

* *Cum stulto ne multiplices sermonem, & ad insipientem ne accedas, non sentiens enim spernet tua omnia.*

* *Caue ab illo, ne laborẽ habeas, & non coinquinaberis in concussione illius.*

29 * ἐν στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν, ἐν δὲ καρδίᾳ φρόνιμων τὸ στόμα αὐ-
30 τῶν. * ἐν τῇ καταρᾶσθαι ἀσεβῆ τὸν σατανᾶν, αὐτὸς καταρᾶται τὴν ἑ-
31 αυτοῦ ψυχήν. * μολυνεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ ψίθυρος, καὶ ἐὰν παροικήσῃ μισηθήσεται.

κβ.

1 * Λίθῳ ἠρδαλωμένῳ συνεβλήθη ὀκνηρὸς, καὶ πᾶς ὀκνυριεῖ ἐπὶ ἀπ-
2 μίᾳ αὐτοῦ. * βολβίτῳ κοπρίων συνεβλήθη ὀκνηρός· πᾶς ὁ ἀναιρούμενος αὐτὸν σκινάξει χεῖρα.

3 * αἰσχύνη πατρὸς ἐν γυνῇ ἀπαιδεύτου, συγάτηρ δ' ἐπ' ἐλαττώσει
4 γίνεται. * συγάτης φρόνιμος κληρονομήσει ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ ἡ καταισχύνουσα, εἰς λύπην γεννήσαν-
5 τος. * πατέρα καὶ ἄνδρα καταισχύνει ἡ θρασεῖα καὶ ἀμφοτέρων ἀτιμασθήσεται.

6 * μουσικὰ ἐν πένθει, ἄκαιρος διήγησις, μάστιγες δὲ καὶ παιδεία ἐν καιρῷ σοφίας. τέκνα ἐναγαθῇ ζωῇ τὴν τροφὴν ἔχοντα, τῶν ἰδίων γεννητόρων κρύψει δυσγένειαν. τέκνα ἐν καλαφρονήσει καὶ ἀπαιδευσία γεγαυρωμένα, συγγνείας ἑαυτῶν μολύνει τὴν εὐγένειαν.

7 * συγκολλῶν ὄστρακον ὁ διδάσκων μωρόν, καὶ ἐξεγείρει καθεύδοντας ἐν βαθεῖ ὕπνῳ.

8 * διηγεῖται νυστάζοντι ὁ διηγούμενος μωρῷ, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ ἐρεῖ,
9 τί ἐστιν. * ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ φῶς, καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον,
10 ἐξέλιπε γὰρ σύνεσις. * ἥδιον κλαῦσον ἐπὶ νεκρῷ ὅτι ἀνέπαυσε·
11 * χαλεπὸς γὰρ μωροῦ ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωή.

12 * πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέραι, μωροῦ δὲ καὶ ἀσεβοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι
13 τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

14 * μὴ ἄφρονι μὴ πληθύνῃς λόγον, καὶ πρὸς ἀσύνετον μὴ πορεύου, φύλαττε ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ κόπον ἔχῃς, καὶ οὐ μὴ μολυνθῇς ἐν τῷ ἐντιάσμῳ αὐτοῦ.

19 * In ore fatuorum cor illorum, & in corde sapientium os illorum. * Dum maledicit impius diabolum, maledicit ipse animam suam. * Susurro coinquinabit animam suam, & in omnibus odietur; & qui permanserit, odiosus erit: tacitus & sensatus honorabitur.

CAP. XXII.

1 * IN lapide luteo lapidatus est piger, & omnes loquentur super aspernationem illius.

2 * De stercore boum lapidatus est piger: & omnis qui tetigerit eum, excutiet manus.

3 * Confusio patris est de filio indisciplinato: filia autẽ fatua in deminoratione fiet.

4 * Filia prudens hæreditas viro suo; nam quę confundit, in contumeliam fit genitoris.

5 * Patrem & virum confundit audax, & ab impiis nõ minorabitur; ab vtrisque autem inhonorabitur.

6 * Musica in luctu importuna narratio: flagella & doctrina in omni tempore sapientia.

7 * Qui docet fatuum, quasi qui conglutinat testam.

8 * Qui narrat verbum non
B audienti, quasi qui excitat dormientem de graui somno.

9 * Cum dormiente loquitur, Supra. Infra. qui enarrat stulto sapientiam; & in fine narrationis dicit;
10 Quis est hic? * Supra mortuum plora; deficit enim lux eius: & supra fatuum plora; deficit enim sensu.

11 * Modicũ plora super mortuum, quoniam requieuit.

12 * Nequissimi enim nequissima vita super mortem fatui.

13 * Luctus mortui septẽ dies; fatui autem & impij omnes dies vitæ illorum.

14 * Cum stulto ne multum Supra loquaris, & cum insensato ne abieris.

15 * Serua te ab illo, vt non molestiam habeas, & non coinquinaberis in peccato illius.

* Deflecte ab illo, & inueni- 16
es requiem, & nõ acidiaberis in stultitia illius. * Super 17
plumbũ quid grauabitur? & quod illi aliud nomen quàm fatuus? * Arenam & salem & 18
Pro.27.3 massam ferri facilius est ferre, quàm hominẽ imprudentem, & fatuum & impium. * Sicut 19
loramentũ ligneum colligatũ C fundamẽto ædificij nõ dissoluetur, sic & cor confirmatũ in cogitatione cõsilij. * Cogita- 20
tus sensati in omni tempore, vel metu non deprauabitur.

* Sicut ornatus arenosus in 21
pariete limpido, & sicut paleæ in excelsis, & cementa sine impensa posita, contra faciem venti non permanebũt: * Sic 22
& cor timidũ in cogitatione stulti contra impetum timoris non resistet: sic & cor trepidũ in cogitatione fatui omni tẽpore non metuet, sed & qui in præceptis Dei permanet semper. * Pungens oculũ dedu- 23
cit lachrymas: & qui pungit cor, profert sensum. * Mittẽs 24
lapidem in volatilia, deijciet illa: sic & qui cõuiciatur amico, dissoluit amicitiam. * Ad 25
amicũ etsi produxeris gladiũ, non desperes; est enim regressus ad amicum. * Si aperueris 26
os triste, non timeas. est enim D concordatio, excepto conuicio & improperio & superbia & mysterij reuelatione & plaga dolosa. in his omnibus effugiet amicus.

* Fidem posside cum amico 27
in paupertate illius, vt & in bonis illius lætetis.

* In tempore tribulationis 28
illius permane illi fidelis, vt in hæreditate illius cohæres sis.

* Ante ignem camini vapor 29
& fumus ignis inaltatur, sic & ante sanguinem maledicta & contumeliæ & minæ.

* Amicũ salutare non con- 30
fundaris. à facie illius non me abscondam: & si mala mihi euenerint, per illum sustinebo.

ECCLESIASTIC.

ἔκκλινον ἀπ' αὐτοῦ καὶ εὑρήσεις 16
ἀνάπαυσιν, καὶ οὐ μὴ ἀκηδιάσῃς ἐν τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ. * ὑπὲρ μόλυ- 17
βδον τί βαρυθήσῃ, καὶ τί ὄνομα, ἀλλ' ἢ μόλυβδος.

* ἄμμου καὶ ἅλας καὶ βόλος 18
σιδήρου εὐκοπώτερον ὑποσηκῶσαι, ἢ ἄνθρωπον ἀσύνετον.

* ξύλινος σύνδεσμος εἰς οἰκοδομὴν 19
ἐν συστάσει οὐ διαλυθήσεται, οὕτως καρδία ἐστηριγμένη ἐπὶ διανοήματος ἐννοίας, ἐν παντὶ καιρῷ φόβου οὐ διαλυθήσῃ. * καρδία ἡ- 20
δρασμένη ἐπὶ διανοίᾳ σώφρονος, ὡς κόσμος ψαμμωτὸς ἐπὶ τοίχῳ ξυσῷ.

* χάραξ ἐπὶ μετεώρου κείμε- 21
νοι κατέναντι πνεύματος, οὐ μὴ μείνωσιν.

* ὅτως καρδία δειλὴ ἐπὶ διανοίᾳ 22
μιᾷ πορευθεῖσα κατέναντι παντὸς φόβου οὐ μὴ ὑπομείνῃ. * ὁ νύσσων ὀφ- 23
θαλμὸν κατάξει δάκρυα, καὶ ὁ νύσσων καρδίαν, ἐκφαίνει αἴσθησιν.

* βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά, ἀ- 24
ποδιώξει αὐτά, καὶ ὀνειδίζων φίλον, διαλύσει φιλίαν.

* ἐπὶ φίλον ἐὰν σπάσῃς ῥομφαίαν, 25
μὴ ἀπελπίσῃς, ἔστι γὰρ ἐπάνοδος.

* ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀνοίξῃς στόμα, 26
μὴ δειλανθῇς, ἔστι γὰρ διαλλαγὴ πλὴν ὀνειδισμοῦ καὶ ὑπερηφανίας καὶ μυστηρίου ἀποκαλύψεως καὶ πληγῆς δολίας, ἐν τούτοις γὰρ ἀποφεύξεται πᾶς φίλος.

* πίστιν κτῆσαι ἐν πτωχείᾳ μετ' 27
αὐτοῦ πλησίον, ἵνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ εὐφρανθῇς.

* ἐν καιρῷ θλίψεως διάμενε αὐ- 28
τῷ, ἵνα τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς. ὑ καταφρονητέον γὰρ ἀεὶ τῆς περιεργαφῆς, ὁ δὲ θαυμαστὸς πλούσιῳ νεῦμα οὐκ ἔχων.

* πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου καὶ 29
καπνός, οὕτως πρὸ αἱμάτων λοιδορίαι.

* φίλον σκεπάσας οὐκ αἰσχυ- 30
νθήσομαι, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οὐ μὴ κρυβῶ, καὶ εἰ κακά μοι συμβήσεται δι' αὐτόν.

16 * *Declina ab illo, & inuenies requiem, & non acidiaberis in ociositate illius.*

17 * *Super plumbum quod grauabitur, & quod illi nomen, nisi plumbum?*

18 * *Arenam & salem, & massam ferri facilius ferre, quàm hominẽ imprudentem.*

19 * *Connexio lignea ligata in ædificium, in concussione non dissoluetur: sic cor firmatum in cogitatione consilij, in omni tempore timore non timebit.*

20 * *Cor firmum in mente intellectus, sicut ornatus arenosus in pariete raso.*

21 * *Sustentacula in alto posita contra ventum, non permanebunt.*

22 * *Sic cor timidum in cogitatione fatui. Contra omnẽ timorem non sustinebit.*

23 * *Pungens oculum educet lachrymas, & pungens cor*
24 *profert sensum.* * *Mittens lapidem in volatilia, arcebit illa, & qui conuiciatur amico, dissoluet amicitiam.*

25 * *In amicum si strinxeris gladium, ne desperes; est enim*
26 *regressus in amicum.* * *Si aperueris os, ne timeas, est enim permutatio, præter conuicium & superbiã, & secreti reuelationẽ, & plagam dolosam, in his enim effugiet omnis amicus.*

27 * *Fidem posside in paupertate cum proximo, vt in bonis illius lætetis.*

28 * *In tempore tribulationis permane illi, vt in hæreditate eius cohæres sis. Non despicienda est enim semper circumscriptio, neque mirabilis diues mentem non habens.*

29 * *Ante ignem vapor camini & fumus, sic ante sanguines conuicia.*

30 * *Amicum protegere non erubescam, & à facie illius nõ abscondar, etsi mala mihi euenient per illum.*

* *Omnis qui audierit, caue* 31
bit ab illo.
* *Quis dabit mihi super* 32
os meum custodiam, & super
labia mea signaculum astutũ,
ne cadam subitò ab illa, &
lingua mea non perdat me?

CAP. XXIII.

DOmine pater & domina 1
tor vitæ omnis, ne dere-
linquas me in consilio eorũ:
& ne sinas me cadere in illis.
* *Quis imponet in cogita-* 2
tione mea flagella, & in cor-
de meo disciplinam sapiẽtiæ:
ne in ignorationibus meis nõ
parcas tu Domini: at iniurias
eorum qui in professione pec-
catorum non præterceas.
* *Vt non multiplicentur* 3
ignorantiæ meæ, & peccata
mea abundabunt in contri-
tionem, & cadam in conspe-
ctu aduersariorũ, & gaude-
bit super me inimicus meus,
à quibus longè est spes mise-
ricordiæ tuæ.
* *Domine pater & Deus* 5
vitæ meæ, extollentiam ocu-
lorũ ne mihi dederis, & gi-
ganteam animam amoue sem
per à seruis tuis.
* *Spes inanes & concupi* 6
scentias auerte à me, et tene-
bris volẽtem tibi seruire sem-
per. Ventris appetitus &
concubitus ne comprehendãt
me, & animæ irreuerenti ne
tradas me seruum tuum.
* *Audite filij disciplinam* 7
oris veri: & qui custodierit,
non capietur in labiis suis.
* *In stultitia sua comprehẽde-* 8
tur peccator, & conuiciator
& superbus scandalizabun-
tur in illis.
* *Iurationi non assuefa-* 9
cias os tuum, & nominationi
sancti non assuescas.
* *Sicut enim seruus qui* 11
scrutatur assiduè à vibice nõ
minuetur; sic iurans & no-
minans semper non purga-
bitur à peccato.

31 * πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξει ἀπ'
αὐτοῦ.
32 * τίς δώσει μοι ἐπὶ στόματός μου
φυλακὴν, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου
σφραγῖδα πανοῦργον, ἵνα μὴ πέ-
σω αἰφνιδίως ἀπ' αὐτῆς, & ἡ γλῶσ-
σά μου μὴ ἀπολέσῃ με.

κγ'.

1 * Κύριε πάτερ καὶ δέσποτα
ζωῆς ἁπάσης, μὴ ἐγκαταλίπῃς
με ἐν βουλῇ αὐτῶν, & μὴ ἀφῇς με
πεσεῖν ἐν αὐτοῖς.
2 * τίς ἐπιτήσει ἐπὶ ἐμοὶ διανοήμα-
σί μου μάστιγας, καὶ ἐπὶ τῆς καρ-
δίας μου παιδείαν σοφίας, ἵνα μὴ
ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου μὴ φείσῃ σὺ
κύριε· τὰς δ' ὕστερον τῶν ἐν ἐπαγγε-
λίαις ἁμαρτωλῶν μὴ παρῇς·
3 * ὅπως μὴ πληθυνθῶσιν αἱ ἄγνοιαί μου, καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου
πλεονάσουσιν εἰς συντριβήν, & πε-
σοῦμαι ἔναντι τῶν ὑπεναντίων, καὶ
ἐπιχαρεῖται μοι ὁ ἐχθρός μου, ὧν
μακρὰν ἐστιν ἡ ἐλπὶς & ἔλεός σου.
5 * κύριε πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου,
μετεωρισμὸν ὀφθαλμῶν μή μοι
δῷς, & γιγαντώδη ψυχὴν ἀπόστησον
διαπαντὸς ἀπ' ἐμοῦ.
6 * ἐλπίδας κενὰς καὶ ἐπιθυμίας
ἀπόστρεψον ἀπ' ἐμοῦ, & κρατήσεις
τὸν θέλοντά σοι δουλεύειν διαπαντός·
κοιλίας ὄρεξις καὶ συνουσιασμὸς μὴ
καταλαβέτωσάν με, καὶ ψυχὴ ἀ-
ναιδεῖ μὴ παραδῷς με τὸν οἰκέτην
σου.
7 * ἀκούσατε τέκνα παιδείαν στό-
ματος ἀληθινοῦ, & ὁ φυλάσσων ἐν μὴ
ἁλῷ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.
8 * ἐν τῇ ἀφρασύνῃ αὐτοῦ καταλειφθήσεται ὁ ἁμαρτωλός, & λοίδο-
ρος καὶ ὑπερήφανος σκανδαλισθήσονται ἐν αὐτοῖς.
9 * ὄρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, καὶ
ὀνομασίᾳ & ἁγίου μὴ συνεθισθῇς.
11 * ὥσπερ γὰρ οἰκέτης ἐξεταζόμε-
νος ἐνδελεχῶς ἀπὸ μώλωπος οὐκ
ἐλαττωθήσεται, οὕτως ὁ ὀμνύων καὶ
ὀνομάζων διαπαντὸς ἐ μὴ καθα-
ρισθῇ ἀπὸ ἁμαρτίας.

31 * Omnis qui audiet, caue- Prou. 13
32 bit se ab eo. * Quis dabit
ori meo custodiam, & super
labia mea signaculum certũ,
vt non cadam in ipsis, & lin-
gua mea perdat me!

CAP. XXIII.

1 DOmine pater & dominator vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu & consilio eorum, nec sinas me cadere in illa exprobratione.
2 * Quis supponit in cogitatu meo flagella, & in corde meo doctrinam sapientiæ, vt ignorationibus eorũ non parcant mihi, & non appareant delicta eorum?
3 * Et ne adincrescant ignorantiæ meæ, & multiplicentur delicta mea, & peccata mea abundent, & incidam in conspectum aduersariorum meorum, & gaudeat inimicus meus.
4 * Domine pater & Deus vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu illorum.
5 * Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi, & omne desiderium auerte à me.
6 * Aufer à me ventris concupiscentias, & concupitus concupiscentiæ ne apprehendant me, & animæ irreuerẽti, & infrunitæ ne tradas me.
7 * Doctrinam oris audite filij, & qui custodierit illam, nõ periet labiis suis, nec scandalizabitur in operibus nequissimis.
8 * In vanitate sua apprehen-
B ditur peccator, & superbus & maledictus scandalizabitur in illis.
9 * Iurationi non assuescat os tuũ; multi enim casus in illa.
10 * Nominatio verò Dei non sit assidua in ore tuo, & nominibus Sanctorum non admiscearis; quoniam non eris immunis ab eis.
12 * Sicut enim seruus interrogatus assiduè à liuore non minuitur: sic omnis iurãs & nominans in toto à peccato non purgabitur.

* Vir multũ iurans, imple- 12
bitur iniquitate, & non disce-
det à domo illius plaga. * Et si 13
Iesu. 27.b frustrauerit fratrẽ, delictũ il-
lius super ipsum erit; & si dis-
simulauerit, delinquet dupli-
citer. * Et si in vacuum iura- 14
uerit, non iustificabitur; reple-
bitur enim retributione domꝰ
illius. * Est & alia loquela cõ- 15
traria morti: non inueniatur
in hæreditate Iacob. * Etenim 16
à misericordibus omnia hæc
auferentur, & in delictis non
voluptabunt. * Indisciplino- 17
sæ loquelæ non assuescat os
tuum; est enim in illa verbum
peccati. * Memento patris 18
& matris tuæ; in medio enim
magnatorum consistis. * Ne 19
fortè obliuiscatur te Deus in
conspectu illorum, & assidui-
tate tua infatuatus impro-
perium patiaris, & maluisses nõ
nasci, & diem natiuitatis tuæ
maledicas. * Homo assuetus 20
2.Reg. 16.b in verbis improperij, in om- C
nibus diebus suis non eru-
dietur. * Duo genera abun- 21
dant in peccatis, & tertiũ ad-
ducit iram & perditionem.
Eccl. 29.c * Anima calida quasi ignis 22
ardens nõ extinguetur, donec
aliquid glutiat. * Et homo 23
nequam in ore carnis suæ non
desinet, donec incendat ignẽ.
* Homini fornicario omnis 24
panis dulcis: non fatigabitur
transgrediens vsque ad finem.
* Omnis homo qui trãsgre- 25
ditur lectũ suum, contemnens
in animã suam, & dicẽs, Quis
me videt? * Tenebræ cir- 26
cundant me, & parietes coo-
periunt me, & nemo circũspi-
cit me: quem vereor? delicto-
rum meorum nõ memorabi-
tur Altissimus: * Et non in- 27
tellexit, quoniam omnia vi-
det oculus illius, quoniam ex-
pellit à se timorem Dei huius-
modi hominis timor, & oculi
hominum timentes illum, &
non cognouit, quoniam oculi
Domini multò plus lucidio-
res sunt super Solem.

ἀνὴρ πολύορκος & πλησθήσεται 12
ἀνομίας, & οὐκ ἀποστήσεται ἀπὸ τοῦ
οἴκου αὐτοῦ μάστιξ.
* ἐὰν πλημμελήσῃ ἁμαρτία 13
αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, καὶ ὑπερεῖδῃ ἡμάρτε
διασῷς.
* & εἰ διακενῆς ὤμοσεν ὁ δικαιω- 14
θήσεται, πλησθήσεται γὰρ ἐπαγωγῆς
ὁ οἶκος & αὐτοῦ.
* ἔστι λέξις συμπεπερισσευμένη 15
θανάτῳ, μὴ ὀφεθήτω ἐν κληρονο-
μίᾳ ἰακώβ.
* ἀπὸ γὰρ ἐλεημόνων ταῦτα πάντα 16
ἀποστήσεται, & ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγ-
κυλισθήσονται.
* ἀπαιδευσία ὄρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ 17
στόμα σου, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ λόγος & ἁ-
μαρτίας.
* μνήσθητι πατρὸς & μητρός σου, 18
ὅταν μέσον γὰρ μεγιστάνων συνεδρεύ-
σεις.
* μήποτε ἐπιλάθῃ ἐνώπιον αὐ- 19
τῶν, & τῇ ἐθισμῷ σου μαραθῇς, καὶ
θελήσεις εἰ μὴ ἐγεννήθης, καὶ τὴν
ἡμέραν τοῦ τόκου σου καταράσῃ.
* ἀνὴρ πολλὰ ὀνειδισμοῦ, ἐν πάσαις τοῖς 20
ἡμέραις αὐτοῦ ἐ μὴ παιδευθῇ.
* δύο εἴδη πληθύνουσιν ἁμαρτίας, 21
& τὸ τρίτον ἐπάξει ὀργήν.
* ψυχὴ θερμὴ ὡς πῦρ καιόμε- 22
νον, ἐ μὴ σβεσθῇ·
* ἕως ἂν καταποθῇ ἄνθρωπος 23
πόρνος ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ, ἐ
μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ.
* ἀνθρώπῳ πόρνῳ πᾶς ἄρτος 24
ἡδύς, οὐ μὴ κοπάσῃ ἕως ἂν τελευ-
τήσῃ.
* ἀνθρωπος παραβαίνων ἀπὸ 25
τῆς κλίνης αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ ψυ-
χῇ αὐτοῦ, τίς με ὁρᾷ;
* σκότος κύκλῳ μου, καὶ οἱ τοῖχοι 26
με καλύπτουσι, & οὐθείς με ὁρᾷ, τί
φυλαβοῦμαι; τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐ
μὴ μνησθήσεται ὁ ὕψιστος, καὶ ὀφ-
θαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος αὐτοῦ.
* καὶ οὐκ ἔγνω ὅτι ὀφθαλμοὶ κυ 27
ρίου τοῦ ὑψίστου μυριοπλασίως ἡ-
λίου φωτεινότεροί εἰσιν.

ECCLESIASTIC.

28 * Inspicientes omnes vias hominum, & cogitantes in absconditas partes.
29 * Antequam crearentur omnia, agnita sunt ei omnia: sic & post consummationem respicit omnia.
30 * Hic in plateis ciuitatis vindicabitur; & vbi non suspicatus est, apprehẽdetur.
32 * Similiter & mulier relinquens virum suum, & acquirens hæreditatem ex alio.
33 * Primum quidem enim in lege Altissimi nõ credidit, & secundò in virum suum deliquit, & tertiò in fornicatione adulterauit, & ex alio viro filios acquisiuit.
34 * Hæc in Ecclesia educetur, & in filios eius visitatio erit.
35 * Non mittent filij eorum radicem, & rami illius non ferent fructum.
36 * Deficiet in maledictionẽ memoria eius, & in propereuntia illius non delebitur.
37 * Et cognoscent qui relicti sunt, quoniã nihil est melius timore Domini: & nihil dulcius attendente mandatis Dei.
38 * Gloria magna sequi Deũ, longitudo autem dierum assumi te ab ipso.

CAP. XXIIII.

1 * Sapientia laudabit animã suam, & in medio populi sui gloriabitur.
2 * In Ecclesia Altissimi os suum aperiet, & coram potentia illius gloriabitur.
5 * Ego ex ore Altissimi prodij, & sicut nebula cooperui terram.
7 * Ego in excelsis habitaui, & thronus meus in columna nubis.
8 * Gyrum cæli circuiui sola, & in profundo abyssi deambulaui.

28 * Ὁ Περιλέποντες πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων & καταυοοιῶτες εἰς ἀποκρυφα μέρη.
29 * πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὰ πάντα, ἔγνωσαι αὐτῷ τὰ πάντα, ἕτως καὶ μετὰ τὸ συντελεσθῆναι καθορᾷ τὰ πάντα.
30 * ἐν πλατείαις πόλεως ἐκδικηθήσεται, & ἃ οὐκ ὑπενόησε παθήσεται.
32 * ὁμοίως & γυνὴ καταλείπουσα τὸν ἄνδρα αὐτῆς, & περιποιῶσα κληρονομίαν ἐξ ἄλλου.
33 * πρῶτον μὲν γὰρ ἐν νόμῳ ὑψίστου ἠπειθησε, & δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐτῆς ἐπλημμέλησε, καὶ τὸ τέλος ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύσε, καὶ ἐξ ἄλλου ἀνδρὸς τέκνα παρέσηκεν.
34 * αὕτη ἐν ἐκκλησίᾳ ἐξαχθήσεται, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἔσται ἡ ἐπισκοπή.
35 * οὐ διαδώσουσιν υἱοὶ αὐτῆς ῥίζαν, καὶ αἱ κλάδοι αὐτῆς οὐκ οἴσουσι καρπόν. * καταλείψει εἰς κατάραν τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ τὸ ὄνειδος αὐτῆς οὐκ ἐξαλειφθήσεται.
37 * & γνώσονται αἱ καταλειφθέντες, ὅτι οὐδὲν ἐστι κρεῖττον φόβου κυρίου· & οὐδὲν γλυκύτερον τοῦ προσέχοντος ἐντολαῖς θεοῦ.
38 * δόξα μεγάλη ἀκολουθεῖ θεῷ, μακρότης δὲ ἡμερῶν τὸ προσληφθῆναί σε ὑπ' αὐτοῦ.

κδ'.

1 * Ἡ σοφία αἰνέσει ψυχὴν αὐτῆς. καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ αὐτῆς καυχήσεται.
2 * ἐν ἐκκλησίᾳ ὑψίστου τὸ στόμα αὐτῆς ἀνοίξει, καὶ ἔναντι δυνάμεως αὐτοῦ καυχήσεται.
5 * ἐγὼ διὰ στόματος ὑψίστου ἐξῆλθον, καὶ ὡς ὁμίχλη κατεκάλυψα γῆν.
7 * ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνωσα, καὶ ὁ θρόνος μου ἐν στύλῳ νεφέλης.
8 * γύρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη, καὶ ἐν βάθει ἀβύσσων περιεπάτησα.

28 * Circúspicientes omnes vias D hominũ, & pfundũ abyssi, & hominũ corda intuẽtes in absconditas partes. * Dño enim Deo antequã crearẽtur omnia sunt agnita, sic & post perfectũ respicit omnia. * Hic in plateis ciuitatis vindicabitur, & quasi pullus equinus fugabitur, & vbi nõ sperauit, apprehendetur. * Et erit dedecus omnibus, cò p nõ intellexerit timorem Dñi. * Sic & mulier omnis relinquens virũ suũ, & statuens hæreditatẽ ex alieno matrimonio. * Primò enim in lege Altissimi incredibilis fuit, & secundò virũ suũ deliquit, tertiò in adulterio fornicata est, & ex alio viro filios statuit sibi. * Hæc in Ecclesiam adducetur, & in filios eius respicietur. * Non tradent filij eius radices, & rami eius nõ dabũt fructũ. * Derelinquẽt in maledictũ memoriã eius, & dedec' illius nõ delebitur. * Et agnoscẽt qui derelicti sunt, quoniã nihil melius est q timor Dei, & nihil dulci' quàm respicere in mandatis Dñi. * Gloria magna est sequi Dñm; longitudo enim dierũ assumetur ab eo.

CAP. XXIIII.

1 SApientia laudabit animam A suã, & in Deo honorabitur, & in medio populi sui gloriabitur: * Et in ecclesiis Altissimi aperiet os suum, & in conspectu virtutis illius gloriabitur; * Et in medio populi sui exaltabitur, & in plenitudine sancta admirabitur. * Et in multitudine electorum habebit laudẽ, & inter benedictos benedicetur, dicẽs: * Ego ex ore Altissimi prodiui, primogenita ante omnẽ creaturam. * Ego feci in cęlis, vt oriretur lumẽ indeficiẽs, & sicut nebula texi omnẽ terrã. * Ego in altissimis habitaui, & thronus meus in colũna nubis. * Gyrũ cęli circuiui sola, & pfundũ abyssi penetraui, & in fluctibus maris ambulaui, & in omni

terra steti. * Et in omni populo 9
& in omni gente primatũ habui: * & omniũ excellẽtiũ & humiliũ corda virtute calcaui. 10
* Et in his omnibus requiem 11
quæsiui, & in hæreditate Dñi morabor. * Tũc præcepit & dixit mihi creator omniũ, & qui B creauit me, requieuit in tabernaculo meo, & dixit mihi: * In 13
Iacob inhabita, & in Israel hęreditare, & ĩ electis meis mitte radices. * Ab initio & ante 14
secula creata sum, & vsq; ad futurũ seculũ nõ desinã, & in habitatione sancta corã ipso ministraui. * Et sic in Sion firmata 15
sum, & in ciuitate sanctificata similiter requieui, & in Hierusalẽ potestas mea. * Et radicaui 16
in populo honorificato, & in partes Dei mei hęreditas illi', & in plenitudine Sanctorum detentio mea. * Quasi cedrus 17
exaltata sũ in Libano, & quasi cypressus in mõte Sion. * Quasi 18
palma exaltata sum in Cades, & quasi plantatio rosę in Hiericho. * Quasi oliua speciosa in 19
cãpis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquã in plateis.
* Sicut cinamomũ & balsamũ 20
aromatizans odorẽ dedi. quasi C myrrha electa dedi suauitatẽ odoris, & quasi storax & galbanus & vngula & gutta.
* Quasi Libanus non incisus 21
vaporaui habitationẽ meã, & quasi balsamũ nõ mixtũ odor meus. * Ego quasi terebinthus 22
extendi ramos meos, & rami mei honoris & gratiæ. * Ego 23
quasi vitis fructificaui suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris & honestatis.
* Ego mater pulchræ dilec- 24
tionis, & timoris, & agnitionis, & sanctæ spei. * In me 25
gratia omnis vitæ & veritatis; in me omnis spes vitæ & virtutis. * Transite ad me omnes 26
qui concupiscitis me, & à generationibus meis adimplemini. * Spiritus enim meus 27
super mel dulcis, & hæreditas mea super mel & fauum.

9 * ἐν κύμασι θαλάσσης καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ ἐν παντὶ λαῷ καὶ ἔθνει ἐκτησάμην.
11 * καὶ μετὰ τούτων πάντων ἀνάπαυσιν ἐζήτησα, & ἐν κληρονομίᾳ τινὸς αὐλισθήσομαι.
12 * τότε ἐνετείλατό μοι ὁ κτίσης ἁπάντων, & ὁ κτίσας με κατέπαυσε τὴν σκηνήν μου, & εἶπεν,
13 * ἐν Ιακὼβ κατασκήνωσον καὶ ἐν Ἰσραὴλ κληρονομήθητι.
14 * πρὸ τοῦ αἰῶνος & ἀπαρχῆς ἔκτισέ με, & ἕως αἰώνων οὐ μὴ ἐκλείπω, ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλειτούργησα.
15 * καὶ ἕτως ἐν Σιὼν ἐστηρίχθην· ἐν πόλει ἡγιασμένῃ ὁμοίως με κατέπαυσε, & ἐν Ἰερουσαλὴμ ἡ ἐξουσία μου.
16 * καὶ ἐρριζώσα ἐν λαῷ δεδοξασμένῳ ἐν μερίδι κυρίου κληρονομίας αὐτοῦ.
17 * Ὡς κέδρος & ὑψώθην ἐν τῷ Λιβάνῳ, καὶ ὡς κυπάρισσος & ἐν ὄρεσιν ἀερμών.
18 * ὡς φοίνιξ ἀνυψώθην ἐν Γαδδί, & ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν Ἰερειχώ.
19 * ὡς ἐλαία ὡραία ἐν πεδίῳ ὡραίῳ, καὶ ὡς πλάτανος ἀνυψώθην ἀφ' ὕδατος.
20 * ὡς κιννάμωμον & ὡς πάλαθος ἀρωμάτων, καὶ ὡς σμύρνα ἐκλεκτὴ ἔδωκα ὀδωδίαν.
21 * ὡς χαλβάνη & ὄνυξ & σακτή, & ὡς λιβάνου ἀτμὸς ἐν σκηνῇ.
22 * ἐγὼ ὡς τερέβινθος ἐξέτεινα κλάδους μου, & τὰ κλάδοι μου δόξης & χάριτος.
23 * ἐγὼ ὡς ἄμπελος ἐβλάστησα ὀδωδίαν, καὶ τὰ ἄνθη μου καρπὸς δόξης καὶ πλούτου.
24 * ἐγὼ μήτηρ τῆς ἀγαπήσεως & καλῆς & φόβου & γνώσεως καὶ τῆς ὁσίας ἐλπίδος.
25 * δίδωμι ἐγὼ πᾶσι τοῖς τέκνοις μου τοῖς ὑπ' αὐτοῦ.
26 * προσέλθετε πρός με οἱ ἐπιθυμοῦντές μου, καὶ ἀπὸ τῶν γενημάτων μου ἐμπλήσθητε.

9 * In vnda maris & in omni terra & in omni populo & gente possedi:
11 * Et cum his omnibus requiem quæsiui: & in hæreditate alicuius morabor.
12 * Tunc præcepit mihi creator omnium, & qui creauit me quiescere fecit tabernaculum meum: & dixit,
13 * In Iacob inhabita & in Hierusalem hæreditare.
14 * Ante seculum ab initio creauit me, & vsque ad secula non deficiam: in habitaculo sancto coram ipso ministraui.
15 * Et sic in Sion firmata sum. In ciuitate sanctificata similiter me quiescere fecit: & in Hierusalem potestas mea.
16 * Et radicaui in populo honorificato in parte Domini hæreditatis illius.
17 * Quasi cedrus exaltata sum in Libano: & quasi cypressus in montibus Aermon.
18 * Quasi palma exaltata sum in Gaddi: & quasi plantę rosæ in Hiericho.
19 * Quasi oliua speciosa in campo pulchro: & quasi platanus exaltata sum ab aqua.
20 * Sicut cinamomum & sicut massa aromatum, & quasi myrrha electa dedi suauem odorem.
21 * Quasi galbanum et onyx & staćte, & quasi thuris vapor in tabernaculo.
22 * Ego quasi terebinthus extendi ramos meos, & rami mei gloriæ & gratiæ.
23 * Ego quasi vitis germinaui suauem odorem: & flores mei fructus gloriæ & diuitiarum.
24 * Ego mater dilectionis pulchræ & timoris & cognitionis et sanctæ spei.
25 * Do autem cum omnibus filijs meis sempiternos dictis ab illo.
26 * Accedite ad me qui concupiscitis me: & à generationibus meis adimplemini.

‡ *Nam memoria mea super mel dulcis, & hæreditas mea super mellis fauum.*

‡ *Qui edunt me, adhuc esurient; & qui bibunt me, adhuc sitient.* ‡ *Qui obedit mihi non confundetur semper; & qui operantur in me, non peccabunt.*

‡ *Hæc omnia liber testamenti Dei altissimi.*

‡ *Lex quam mandauit nobis Moyses, hæreditatem in congregationibus Iacob. Ne defeciatis vires habere in Domino, vt confortet vos ipse. Coniungimini ad illum, Dñs omnipotens Deus solus est, & non est amplius præter eum saluator.*

‡ *Qui implet quasi Phison omnia sapientia sua, & sicut Tigris in diebus nouorum.*

‡ *Qui adimplet quasi Euphrates intellectum, & quasi Iordanis in diebus messis.*

‡ *Qui ostendit tanquam lucem disciplinam cognitionis, & quasi Geon in diebus vindemiæ.* ‡ *Non perfecit primus scire illam, & sic vltimus non inuestigauit eam.*

‡ *Ab enim mari multiplicatæ sunt cogitationes illius, & consilium illius ab abyssо magna.*

‡ *Ego sapientia sicut fossa à flumine.* ‡ *Et quasi aquæ ductus egressa sum in paradisum.* ‡ *Dixi, Potum dabo meo horto optimo, & inebriabo meam viriditatem iustam.* ‡ *Et ecce facta est mihi fossa in fluuium, & fluuius meus factus est in mare.*

‡ *Quoniam disciplinam quasi anteluсanum illuminabo, & ostendam eam vsque ad longinquum.*

‡ *Quoniam doctrinã quasi prophetiam effundam, & relinquam eam in generationes seculorum.*

‡ *Videte quoniam nõ mihi soli laboraui, sed omnibus exquirentibus illam.*

‡ τὸ γὰρ μνημόσυνόν μου ὑπὲρ μέλι γλυκύ, καὶ ἡ κληρονομία μου ὑπὲρ μέλιτος κηρίου. ‡ οἱ ἐσθίοντές με ἔτι πεινάσουσι, καὶ οἱ πίνοντές με ἔτι διψήσουσιν.

‡ ὁ ὑπακούων μου οὐκ αἰσχυνθήσεται· καὶ οἱ ἐργαζόμενοι ἐν ἐμοί, οὐχ ἁμαρτήσουσι.

‡ ταῦτα πάντα βίβλος διαθήκης θεοῦ ὑψίστου.

‡ νόμον ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν μωσῆς, κληρονομίαν ἐν συναγωγαῖς ἰακώβ· μὴ ἐκλύεσθε ἰσχύειν ἐν κυρίῳ, ἵνα κραταιώσῃ ὑμᾶς αὐτός. κολλᾶσθε πρὸς αὐτόν, κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς μόνος ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ σωτήρ.

‡ ἐμπιπλῶν ὡς φεισὼν πάντα τὴν σοφίας αὐτοῦ, καὶ ὡς τίγρις ἐν ἡμέραις νέων.

‡ ὁ αὐαπλήρων ὡς εὐφράτης σύνεσιν, καὶ ὡς ἰορδάνης ἐν ἡμέραις θερισμοῦ. ‡ ὁ ἐκφαίνων ὡς φῶς παιδείαν γνώσεως, καὶ ὡς γηὼν ἐν ἡμέραις τρυγητοῦ.

‡ οὐ συνετέλεσεν ὁ πρῶτος γνῶναι αὐτήν, καὶ ἕως ὁ ἔσχατος οὐκ ἐξιχνίασεν αὐτήν.

‡ ἀπὸ γὰρ θαλάσσης ἐπληθύνθη τὰ διανοήματα αὐτῆς, καὶ ἡ βουλὴ αὐτῆς ἀπὸ ἀβύσσου μεγάλης.

‡ ἐγὼ ἡ σοφία ὡς διώρυξ ἀπὸ ποταμοῦ.

‡ καὶ ὡς ὑδραγωγὸς ἐξῆλθον εἰς παράδεισον.

‡ εἶπον, ποτίσω μου τὸν κῆπον τῶν ἀρίσων, καὶ μεθύσω μου τὴν πρασιὰν τὴν δικαίαν.

‡ καὶ ἰδοὺ ἐγένετό μοι ἡ διώρυξ εἰς ποταμόν, καὶ ὁ ποταμός μου ἐγένετο εἰς θάλασσαν.

‡ ὅτι παιδείαν ὡς ὄρθρον φωτιῶ, καὶ ἐκφανῶ αὐτὴν ἕως εἰς μακρύνω.

‡ ὅτι διδασκαλίαν ὡς προφητείαν ἐκχεῶ, καὶ καταλείψω αὐτὴν εἰς γενεὰς τῶν αἰώνων.

‡ ἴδετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐποίησα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτήν.

‡ Memoria mea in generatione seculorum. ‡ Qui edũt me, adhuc esurient: & qui bibunt me, adhuc sitient. ‡ Qui audit me, nõ confundetur; & qui operantur in me, non peccabunt. ‡ Qui elucidãt me, vitã æternã habebunt. ‡ Hæc omnia liber vitæ, & testamentum Altissimi, & agnitio veritatis. ‡ Legẽ mandauit Moyses in præceptis iustitiarum, & hæreditatem domui Iacob, & Israel promissiones. ‡ Posuit Dauid puero suo excitare regem ex ipso fortissimum, & in throno honoris sedentem in sempiternum. ‡ Qui implet quasi Phison sapientiam, & sicut Tygris in diebus nouorũ.

‡ Qui adimplet quasi Euphrates sensum. qui multiplicat quasi Iordanis in tempore messis. ‡ Qui mittit disciplinam sicut lucem, & assistẽs quasi Geon in die vindemiæ.

‡ Qui perficit primus scire illam, & infirmior non inuesti gabit eam. ‡ A mari enim abũdabit cogitatio eius, & cõsilium illius in abyssо magna.

‡ Ego sapientia effudi flumina. ‡ Ego quasi trames aquæ immensę de fluuio. ego quasi fluuius Dorix, & sicut aquæductꝰ exiui de paradiso. ‡ Dixi: Rigabo hortum plãtationum, & inebriabo partus mei fructum. ‡ Et factus est mihi trames abundans, & fluuius meus appropinquauit ad mare. ‡ Quoniã doctrina quasi anteluсanum illumino omnibus, & enarrabo illum vsque in longinquum. ‡ Penetrabo inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Dño. ‡ Adhuc doctrinã quasi prophetiam effundã, & relinquam illam quærentibus sapientiam, & non desinam in progenies illorũ vsq; in æuum sanctum. ‡ Videte quoniam nõ soli mihi laboraui, sed omnibus exquirẽtibus veritatem.

CAP. XXV.

IN tribus placitum est spiritui meo, quæ sunt probata A coram Deo & hominibus.

‡ Concordia fratrum, & amor proximorũ, & vir & mulier sibi bene consentientes.

‡ Tres species odiuit anima mea, & aggrauor valde animę illorum. ‡ Pauperem superbum, & diuitem mẽdacem, & senem fatuum & insensatum.

‡ Quæ in iuuentute tua nõ congregasti, quomodo in senectute tua inuenies?

‡ Quàm speciosum caniciei iudicium, & presbyteris cognoscere consilium! ‡ Quàm speciosa veteranis sapientia, & gloriosus intellectus & consilium! ‡ Corona senum multa peritia, & gloria illorum timor Dei. ‡ Nouem insusꝑicabilia cordis magnificaui, & decimum dicam in lingua hominibus.

‡ Homo qui iocundatur in filiis, viuens & videns subuersionem inimicorum suorum.

‡ Beatus qui habitat cum muliere sensata, & qui lingua sua non est lapsus, & qui non seruiuit indignis se. ‡ Beatus qui inuenit amicum verũ, & qui enarrat iustitiam auri audienti. ‡ Quàm magnus qui inuenit sapientiam & scientiam, sed non est super timentem Dominũ! ‡ Timor Dei super omnia se superposuit.

‡ Beatus homo cui donatũ est habere timorẽ Dei. qui tenet illum, cui assimilabitur?

‡ Timor Dei initiũ dilectionis eius; fidei aũt initium agglutinandum est ei. ‡ Omnis plaga tristitia cordis est, & omnis malitia nequitia mulieris.

‡ Et omnem plagam & non plagam videbit cordis: ‡ Et omnem nequitiam, & nõ nequitiam mulieris:

‡ Et omnem obductum & non obductum odientium: & omnem vindictam & nõ vindictam inimicorum.

ΚΕ

‡ Ἐν τρισὶν ὡραΐσθη καὶ στήσει ὡραία ἔναντι κυρίου· ἔνδυτι κυρίου καὶ ἀνθρώπων

‡ ὁμόνοιαν ἀδελφῶν καὶ φιλίαν πλησίον, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἑαυτοῖς συμπεριφερόμενοι.

‡ τρία δὲ εἴδη ἐμίσησεν ἡ ψυχή μου καὶ πρόσωχθισα σφόδρα τῇ ζωῇ αὐτῶν.

‡ πτωχὸν ὑπερήφανον καὶ πλούσιον ψεύστην, καὶ γέροντα μοιχὸν ἐλαττέρμονον σώφρονα.

‡ ἐν νεότητί σου ἐσώρηγας, καὶ πῶς δὲ εὕρῃς ἐν τῷ γήρᾳ σου.

‡ ὡς ὡραῖον πολιαῖς κρίσις, καὶ πρεσβυτέροις γνῶναι βουλήν.

‡ ὡς ὡραῖα γερόντων σοφία, καὶ δεδοξασμένοις διανόημα καὶ βουλή.

‡ στέφανος γερόντων πολυπειρία, καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος κυρίου.

‡ ἐννέα ἐπονοήματα ἐμακάρισα ἐν καρδίᾳ μου, καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ ἐν τῇ γλώσσῃ μου.

‡ ἀνθρωπος ἐπὶ τέκνοις εὐφραινόμενος ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτώσει ἐχθρῶν.

‡ μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ συνετῇ, καὶ ὃς ἐν γλώσσῃ οὐκ ὠλίσθησε, καὶ ὃς οὐκ ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ.

‡ μακάριος ὃς εὗρε φρόνησιν, καὶ ὁ διηγούμενος εἰς ὦτα ἀκουόντων.

‡ ὡς μέγας ὁ εὑρὼν σοφίαν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμενον τὸν κύριον

‡ ἀγάπησις δὲ κυρίου ὑπὲρ πάντα ὑπερέβαλεν εἰς φωτισμόν.

‡ ὁ κρατῶν αὐτὸν τίνι ὁμοιωθήσεται;

‡ φόβος κυρίου ἀρχὴ ἀγαπήσεως αὐτοῦ πίστις δὲ ἀρχὴ κολλήσεως αὐτοῦ.

‡ πᾶσαν πληγὴν ἢ μὴ πληγὴν καρδίας, καὶ πᾶσαν πονηρίαν καὶ μὴ πονηρίαν γυναικός.

‡ πᾶσαν ἐπαγωγὴν καὶ μὴ ἐπαγωγὴν μισούντων, καὶ πᾶσαν ἐκδίκησιν καὶ μὴ ἐκδίκησιν ἐχθρῶν.

CAP. XXV.

1 IN tribus pulchra facta sũ, & surrexi pulchra cõram Domino. Coram Domino & hominibus

2 ‡ Concordiam fratrum & amicitiam proximi, & vir et mulier sibi consentientes.

3 ‡ Tres autem species odiuit anima mea, et grauis fui valde vitæ illorum.

4 ‡ Pauperem superbum & diuitem mẽdacem, & senem adulterum diminutum intellectu.

5 ‡ In iuuentute tua non congregasti, & quomodo poteris inuenire in senectute tua.

6 ‡ Quàm speciosum canis iudicium, & presbyteris cognoscere consilium!

7 ‡ Quàm speciosa senum sapientia, & gloriosis cogitatio & consilium!

8 ‡ Corona senum multa experientia, & gloriatio illorum timor Domini.

9 ‡ Nouem suspiciones beatas dixi in corde meo, & decimam dicam in lingua mea.

10 ‡ Homo in filijs qui iocundatur viuens & videns in casu inimicorum.

11 ‡ Beatus qui habitat cum muliere prudenti, & qui in lingua non lapsus est, & qui non seruiuit indigno se.

12 ‡ Beatus qui inuenit prudentiam, & qui enarrat in aures audientium.

13 ‡ Quàm magnus qui inuenit sapientiam, sed non est super timentem Dominum.

14 ‡ Dilectio autem Domini super omnia supergressa est in
15 claritatem. ‡ Qui tenet illam, cui assimilabitur?

16 ‡ Timor Domini initium dilectionis eius. Fides autem initium agglutinationis eius.

17 ‡ Omnem plagam & non plagam cordis, et omnẽ nequitiã & non nequitiã mulieris.

20 ‡ Omnem inductionem et non inductionem odientium, & omnem vindictam & nõ vindictam inimicorum.

* *Non est caput super caput colubri, & non est ira super iram inimici.*
* *Cohabitare cum leone et draconе apꝛbo, magis quàm cohabitare cũ muliere malꝛ.*
* *Nequitia mulieris alienat faciem eius, & obscurat vultũ suum tanquam vrsus.*
* *In medio proximorum suorũ decidet vir illius, & inuitè suspirabit propter eã.*
* *Parua omnis malitia ad malitiam mulieris, sors peccatoris cadat super illam.*
* *Sicut ascensus arenosus in pedibus senis, sic mulier linguata viro taciturno.*
* *Ne incidas in speciem mulieris, & mulierẽ ne concupiscas ad delitias.*
* *Ira & inuerecundia et cõfusio magna mulier, si præbeat viro suo.*
* *Cor humile & facies mœsta, & plaga cordis mulier nequam.*
* *Manus debiles & genua dissoluta, quæ non consolabitur virũ suum in gemitu.*
* *A muliere initium peccati, & propter illam morimur omnes.*
* *Ne des transitum aquæ, neque mulieri malæ libertatem exitus.*
* *Si non ambulat secundum manum tuam,*
* *A carnibus tuis abscinde illam, da & absolue.*

CAP. XXVI.

MVlieris bona beatus vir, & numerus dierum illius duplex.
* *Mulier fortis oblectat virum suum, & annos vitæ suæ implebit in pace.*
* *Mulier bona pars bona, in parte timentium Dominum dabitur.*
* *Diuitis autem & pauperis cor boni erga Dominũ, in omni tẽpore vultum habentes hilarem, exultabunt.*
* *A tribus cauit meũ cor, & in quarto facie timui.*

21 * οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλῆς ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι θυμὸς ὑπὲρ θυμοῦ ἐχθροῦ. 22 * συνοικῆσαι λέοντι καὶ δράκοντι βέλτιον, ἢ συνοικῆσαι γυναικὶ πονηρᾷ. 23 * πονηρία γυναικὸς ἀλλοτριοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ σκοτοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἄρκυς. 24 * ἀναμέσον τῶν πλησίον ἀπὸ ἀναπεσεῖται ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἀκούσιος ἀναστενάξει διὰ αὐτήν. 25 * μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυναικός, κλῆρος ἁμαρτωλοῦ ἐπιπεσεῖται αὐτῇ. 26 * ὡς ἀνάβασις ἀμμώδης ἐπὶ προσὶ πρεσβύτῃ, οὕτως γυνὴ γλωσσώδης ἀνδρὶ ἡσύχῳ. 27 * μὴ προσπέσῃς εἰς κάλλος γυναικός, καὶ γυναῖκα μὴ ἐπιποθήσῃς εἰς τρυφήν. 28 * ὀργὴ καὶ ἀναίδεια καὶ αἰσχύνη μεγάλη γυνὴ ἐσὺ ἐπιχορηγῇ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. 30 * καρδία ταπεινὴ καὶ πρόσωπον συνφρῶπον καὶ πληγὴ καρδίας γυνὴ πονηρά. 31 * χεῖρες παρειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα, ἥτις οὐ παρακαλέσει τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐν ἡσυχίᾳ. 32 * ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας, καὶ δι' αὐτὴν ἀποθνήσκομεν πάντες. 33 * μὴ δῷς διέξοδον ὕδατι, μὴ οὖν γυναικὶ πονηρᾷ παρρησίαν ἔξοδον. 34 * εἰ μὴ πορεύεται κατὰ χεῖρά σου· 35 * ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτήν, καὶ ἀπόλυσον.

κς'.

1 * Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνὴρ, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλάσιος. 2 * γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ πληρώσει ἐν εἰρήνῃ. 3 * γυνὴ ἀγαθή, μερὶς ἀγαθή, ἐν μερίδι φοβουμένων τὸν κύριον δοθήσεται. * πλοῦτος ἢ καὶ ἰσχὺς καρδία ἀγαθὴ πρὸς κύριον, ἐν παντὶ καιρῷ πρόσωπον ἔχοντες ἱλαρὸν γευσάσθωσαν. 5 * ἀπὸ τριῶν ἐφοβήθη μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τετάρτῳ προσώπῳ ἐφοβήθην.

21 * Non est caput nequius super caput colubri, non est ira 22 super iram mulieris. * Commorari leoni & draconi placebit, quàm habitare cum mu- 23 liere nequam. * Nequitia mulieris immutat faciem eius, & obcæcabit vultũ suum tanquam vrsus, & quasi saccum ostendit in medio proximorũ. 24 * Ingemuit vir eius, & audiens suspirauit modicum. 25 * Breuis omnis malitia super malitiã mulieris, sors peccatorum cadat super illam. 26 * Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani, sic mulier linguata homini quieto. 27 * Ne respicias in mulieris speciem, & non concupiscas 28 mulierẽ in specie. * Mulieris ira irreuerẽtia & confusio ma- 29 gna. * Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo. 30 * Cor humile & facies tristis & plaga mortis, mulier nequã. Gen. 4. Sup. 31 * Manus debiles & genua 32 dissoluta, mulier quæ nõ beatificat virum suum. * A muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur. 33 * Non des aquæ tuæ exitũ nec modicũ, nec mulieri nequam veniam prodeundi. 34 * Si nõ ambulauerit ad manum tuam, confundet te in conspectu inimicorum. 35 * A carnibus tuis abscide illam, ne semper te abutatur.

CAP. XXVI.

1 AMVlieris bonæ beatus vir, numerus enim annorum illorum duplex.
2 * Mulier fortis oblectat virum suum, & annos vitæ illius in pace implebit.
3 * Pars bona mulier bona, in parte bona timentiũ Deum dabitur viro pro factis bonis.
4 * Diuitis autem & pauperis cor bonũ, in omni opere vultus illorum hilaris.
5 * A tribus timuit cor meũ, & in quarto facies mea metuit.

* Delaturã ciuitatis, & collectionem populi,
* Et calumniam mẽdacem, 7 super mortem omnia grauia.
* Dolor cordis & luctus, 8 mulier zelotypa.
* In muliere zelotypa flagellum linguæ, omnibus communicans.
* Sicut boum iugum quod 10 mouetur, ita & mulier nequã. qui tenet illam, quasi qui apprehendit scorpionem.
* Mulier ebriosa ira magna, 11 & contumelia, & turpitudo illius non tegetur.
* Fornicatio mulieris in ex- 12 cellentia oculorum, & in palC pebris illius agnoscetur.
Inf. 42. b * In filia auertente se firma 13 custodiam, ne inuenta occasione abutatur se.
* Ab omni irreuerẽtia oculorum eius caue, & ne mireris si te neglexerit. 14
* Sicut viator sitiens ad fon- 15 tem os aperiet, & ab omni aqua proxima bibet, & contra omnem palum sedebit, & contra omnem sagittam aperiet pharetram, donec deficiat.
* Gratia mulieris sedulę de- 16 lectabit virum suum, & ossa illius impinguabit.
* Disciplina illius datum 17 Dei est. * Mulier sensata & 18 tacita, non est immutatio eruditæ animæ.
* Gratia super gratiam mu- 19 lier sancta & pudorata.
* Omnis autem ponderatio 20 non est digna continẽtis animæ. * Sicut Sol oriens mundo in altissimis Dei: sic mulieris bonæ species in ornamentum domus eius. lucerna splendens super candelabrum sanctum:
* Et species faciei super æta- 22 tem stabilem.
* Columnæ aureæ super bases argenteas, & pedes firmi super plantas stabilis mulieris. 23
* Fundamenta æterna supra 24 petram solidam: sic mandata Dei in corde mulieris sanctæ.

* διαβολὴν πόλεως, καὶ ἐκκλησίαν ὄχλου, 6
* καὶ καταψεῦσμον ὑπὲρ θάνατον, πάντα μοχθηρά. 7
* ἄχθος καρδίας καὶ πένθος γυνὴ ἀντίζηλος γυναικί, καὶ μάστιξ γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα: 8
* βοὸς ζύγιον σαλευόμενον, γυνὴ πονηρά, ὁ κρατῶν αὐτῆς ὡς δρασσόμενος σκορπίου. 10
* ὀργὴ μεγάλη, γυνὴ μέθυσος, καὶ ῥεμβὰς· καὶ τιμὴ ἀκαλυψωσύνη αὐτῆς ἐσυγκαλύψει. 11
* πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλμῶν, καὶ ἐν βλεφάροις αὐτῆς γνωσθήσεται. 12
* ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιαντρεπεῖ, φύλασσε φρέαρ σου, ἵνα μὴ ἀπροφάσιστος ἀνεσιν ἑαυτῇ χρήσηται. 13
* ὀπίσω ἀναιδοῦς ὀφθαλμοῦ φύλαξαι, καὶ μὴ θαυμάσῃς ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ. 14
* ὡς διψῶν ὁδοιπόρος στόμα ἀνοίξει καὶ ἀπὸ παντὸς ὕδατος τοῦ σωθέντος πίεται· κατέναντι παντὸς παστάδος καθήσεται, καὶ ἐναντίον βέλους ἀνοίξει φαρέτραν. 15
* χάρις γυναικὸς τέρψει ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ πιανεῖ ἡ ἐπιστήμη αὐτῆς. 16
* δόσις κυρίου γυνὴ σιγηρὰ καὶ σύνεσις, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνταλλαγμα πεπαιδευμένης ψυχῆς. 17
* χάρις ἐπὶ χάριτι γυνὴ αἰσχυντηρὰ καὶ πιστή· καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς πᾶς ἄξιος ἐγκρατοῦς ψυχῆς αὐτῆς. 19 20
* ἥλιος ἀνατέλλων ἐν ὑψίστοις κυρίου, καὶ κάλλος γυναικὸς ἀγαθῆς ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς, λύχνος ἐπιλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας, 21
* καὶ καλλος προσώπου ἐπὶ ἡλικίας στασίμης. 22
* σύλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεσιν ἀργυραῖς, καὶ πόδες ὡραῖοι ἐπὶ σέρνοις βεβαθέσι. 23
* τέκνον ἀκμὴν ἡλικίας σου συντήρησον ὑγιῆ, καὶ μὴ δῷς ἀλλοτρίοις τὸν ἰσχύν σου. 24

6 * *Calumniã ciuitatis, & collectionem turbæ,*
7 * *Et falsum testimonium super mortem: omnia praua.*
8 * *Dolor cordis & luctus* 9 *mulier zelotypa contra mulierem, & flagellum linguæ omnibus communicans.*
10 * *Boum iugum cõcussiem, mulier nequam: qui dominatur illius quasi qui apprehendit scorpionem.*
11 * *Ira magna, mulier ebriosa & mente aliena, & turpitudinem suam non celabit.*
12 * *Fornicatio mulieris in extollentiis oculorum, & in palpebris suis cognoscetur.*
13 * *Super filiam inuertibilem, firma custodiam; ne inueniens solutionem se ipsa vtatur.*
14 * *Post inuerecundum oculum caue, & ne mireris si in te errauerit.*
15 * *Sicut sitiens viator os aperiet cùm inuenerit fontẽ, & ab omni aqua proxima bibet, contra omnem palum sedebit, & contra sagittam aperiet pharetram.*
16 * *Gratia mulieris delectabit virum eius; & ossa illius impinguabit scientia illius.*
17 * *Datum domini mulier tacita prudens, & non est commutatio eruditæ animæ.*
19 * *Gratia super gratiam, mulier pudorata & fidelis:*
20 * *Et non est pondus omne dignum continentis animæ*
21 *suæ.* * *Sol oriens in altissimis domini, & pulchritudo mulieris bonæ in ornamento domus eius: lucerna splendẽs super candelabrum sanctum,*
22 * *Et species faciei in ætate stabili.*
23 * *Columnæ aureæ super bases argenteas, & pedes formosi super pauimenta stabilia.*
24 * *Fili, florem ætatis tuæ conserua sanam, & ne des alienis robur tuum.*

‡ *Cùm requisieris omnis campi fertilem sortẽ, semina propria sẽmina, confidens in nobilitate tua.*

‡ *Sic generationes tuæ superstites, & audaciã nobilitatis habentes, magnæ erunt.* ‡ *Mulier mercenaria æqualis porco reputabitur, conjugata autẽ turris mortis vtẽtibus reputabitur.*

‡ *Mulier impia iniquo pars dabitur, religiosa autem datur timenti Dominum.*

‡ *Mulier turpis ignominiam cõmutabit; filia autem honesta & virũ reuerebitur.* ‡ *Mulier inuerecundis sicut canis reputabitur, at habens verecundiam, Dominũ timebit.* ‡ *Mulier virũ proprium honorans, sapiens omnibus apparebit; inhonorans autem impia in superbia omnibus cognoscetur.*

‡ *Mulieris bonæ beatus vir. nam numerus annorũ eius, duplex erit.*

‡ *Mulier vociferãs & linguosa in inimicorum fugationem contemplabitur;* ‡ *Hominis autem cuiusque anima similis his, belli seditionibus animam transiget.* ‡ *In duobus contristatũ est meum cor, & in tertio ira mihi aduenit.*

‡ *Vir bellator deficiens per inopiam. & viri prudentes si cõtemnantur.* ‡ *Rediens à iustitia ad peccatum, Dominus parabit eum ad romphæam: difficile eruitur negotiator à deceptione, & non iustificabitur caupo à peccato.*

CAP. XXVII.

Gratia indifferentis multi peccauerunt, & qui quærit multiplicare auertet oculum suum.

‡ *In medio compaginum lapidearum figetur palus, & in medio venditionis & emptionis comprimetur peccatum.* ‡ *Si non in timore Domini tenuerit cum diligentia, citò subuertetur eius domus.* ‡ *In cõcussione cribri permanent stercora, sic spolia hominis in cogitatione illius.*

‡ *Vasa figuli probat fornax, & tentatio hominis in cogitatione illius.*

‡ *Culturam ligni ostendit fructus illius, sic locutio cogitationis in corde hominis.*

25 ‡ διώξῃτησας παντὸς πεδίου δύγεων κλῆρον, πεῖρε τὰ ἴδια σπέρματα πεποιθὼς τῇ δυγρείᾳ Θυ.
26 ‡ ἔτως τὰ γονήματα Θυ πεζόντα καὶ παῤῥησίαν δυγρείας ἔχοντα μεγαλωσθσι.
27 ‡ γυνὴ μοιδία ἴση σάλῳ λογισθήσε), ὕπανδρος ὁ πύργ Θ ζωὰ τὸς χεωμένοις λογισθήσε).
28 ‡ γυνὴ ἀσεβὴς δώσῳ μερὶς δοθήσε), ἀσεβὴς δὲ δίδοται τῷ φοβερμένῳ τὸν κύριον.
29 ‡ γυνὴ ἀδικήμων ἀτιμίαν καταγείνει, δυγάτηρ ὁ δικήμων Θ τὸν δόδεα ἐντραπήσεται.
30 ‡ γυνὴ ἀλιάτρεπ Θ ὡς κύων λογισθήσεται· ἡ δὲ ἔχυσα αἰσχύνω, τὸν κύριον φοβηθή(ε).
30 ‡ γυνὴ δόδεα ἴδιον πωσα, Θφὴ πᾶσι φανήσε), ἀπαιδεύσα ὁ ἀσεβὴς ἐν ὑπερηφανίᾳ πᾶσι γνωθήσε).
32 ‡ γυναικὸς ἀγαθὸς μακάριος Θ ὁ ἀνὴρ· ὁ γὰ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν αὐτ, διπλάσι Θ ἔσαι.
33 ‡ γυνὴ μεγαλόφωνος Θ γλωσσώδης εἰς πολεμίων τεχνὶω θεωρηθήσε). ‡ ἀνθρώπε δὲ παντὸς ψυχὴ ὁμοιότροπ Θ τύτοις, πολέμε ἀκαταστασίας τὶω ψυχὶω διατηθήσεται. ‡ Ἐπὶ δυσὶ λελύπηται μο ἡ καρδία, Θ ἐπὶ τρισὶ τὸ θυμός μοι ἐπῆλθεν. ‡ ἀνὴρ πολεμιστὴς ὑστερῶν δι' ἔνδειαν· καὶ ἄνδρες σωτῆρι ἐὰν σκυβαλισθῶσιν.
37 ‡ ἐπσυάγων ἀπὸ δικαιοσύνης εἰς ἁμαρτίαν, ὁ κύριΘ ἑτοιμάσει αὐτὸν εἰς ῥομφαίαν· μόλις ἐξαιρεῖται ἔμπορος ἀπὸ πλημμελείας, καὶ ὁ δικαιωθήσε) κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας.

35 ‡ In duobus contristatum est cor meum, & in tertio iracundia mihi aduenit.

‡ Vir bellator deficiens per inopiam, & vir sensatus contemptus, & qui transgreditur à iustitia ad peccatum. Deus parauit eum ad romphæam.

37 ‡ Duæ species difficiles & periculosæ mihi apparuerunt: Difficile exuitur negocians à negligentia, & non iustificabitur caupo à peccatis labiorum.

CAP. XXVII.

1 PRopter inopiam multi deliquerunt; & qui quærit locupletari, auertit oculum suum.

2 ‡ Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur, sic & inter medium venditionis & emptionis angustiabitur peccatis.

3 ‡ Conteretur cum delinquente delictum.

4 ‡ Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua.

5 ‡ Sicut in percussura cribri remanebit puluis, sic aporia hominis in cogitatu illius.

6 ‡ Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tẽtatio tribulationis.

7 ‡ Sicut rusticatio de ligno ostẽdit fructũ illius, sic verbũ ex cogitatu cordis hominis.

κζ'.

1 ‡ Χαρὶν διὰ φόρευ πολλοὶ ἥμαρτον, Θ ὁ ζητῶν πληθύναι ἀπὸ
2 στρέψει ὀφθαλμὸν αὐτ. ‡ ἀνὰ μέσ Θ ἁρμὸ λιθίνων παγήσεται
3 πάσαλ Θ, Θ ἀνὰ μέσ Θ πράσεως καὶ ἀγορασμ σωτελεσθήσε)
4 ἁμαρτία. ‡ ἐὰν μὴ ἐν φόβῳ κυρίυ κρατήσῃς κ) ταχέως διαμείνει καταστρεφήσε) αὐτ ὁ οἶκ Θ. ‡ ἐν σείσμαθι κοσκίνυ διαμένει κόπρια, ὕτως σκύλα ἀνθρώπυ ἐν λογισμῷ αὐτ. ‡ σκεύη κεραμέως δοκιμάζει κάμιν Θ, καὶ πειρασμὸς ἀνθρώπυ ἐν διαλογισμῷ αὐτ. ‡ γεώργιον ξύλυ ἐκφαίνει ὁ καρπὸς αὐτ, ὕτως
7 λογισμὸς ἐνθυμήματ Θ ἐν καρδίᾳ ἀνθρώπυ.

8 ‡ Ante sermonem non laudes virum: hæc enim tentatio B est hominum. ‡ Si sequaris 9 iustitiam, apprehendes illam: & indues quasi poderem honoris, & inhabitabis cum ea, & proteget te in sempiternũ, & in die agnitionis inuenies firmamentum. ‡ Volatilia ad 10 sibi similia conueniunt; & veritas ad eos qui operantur illã, reuertetur. ‡ Leo venationi 11 insidiatur semper: sic peccata operantibus iniquitatem.

‡ Homo sensatus in sapientia manet sicut Sol; nam stultus sicut Luna mutatur. ‡ In 13 medio insensatorũ serua verbum tempori: in medio autẽ cogitantium assiduus esto.

Su.23.b. ‡ Narratio peccantiũ odiosa, & risus illorum in delictis peccati. ‡ Loquela multum 15 iurans, horripilationem capiti statuet; & irreuerentia ipsius obturatio aurium. ‡ Effusio 16 sanguinis in rixa superborum; & maledictio illorum auditus grauis. ‡ Qui denudat ar- 17 cana, amici fidem perdit, & nõ inueniet amicum ad animum suum. ‡ Dilige proximum, 18 & coniungere fidem cum illo: ‡ Quòd si denudaueris ab- 19 sconsa illius, non persequeris post eum. ‡ Homo qui per- 20 dit amicum suum, sic & qui perdit amicitiam proximi sui. ‡ Et sicut qui dimittit auem 21 de manu sua: sic qui reliquisti proximum tuum, & non eum capies. ‡ Non illum sequa- 22 ris; quoniam longè abest: effugit enim quasi caprea de laqueo, quoniam vulnerata est anima eius. ‡ Vltrà eum nõ 23 poteris colligare, & maledicti est concordatio. ‡ Denuda- 24 re autem amici mysteria, desperatio est animæ infelicis.

‡ Annuens oculo, fabricat 25 iniqua, & nemo eum abiiciet. In conspectu oculorum tuorum conculcabit os suum, & super sermones tuos admirabitur.

8 ‡ Ante sermonem ne laudaueris virum, hæc enim tentatio hominum.

9 ‡ Si sequaris iustitiã, apprehendes ipsam, & indues eam vt talarem tunicam glo
10 riæ. ‡ Volatilia ad similia sibi duertent, & veritas ad operantes reuertetur.

11 ‡ Leo venationi insidiatur, sic peccatum operãtibus iniquitatem.

12 ‡ Narratio pij semper in sapientia, at stultus sicut Luna alteratur.

13 ‡ In medium imprudentium conserua tempus, in medium autem cogitantium assiduus esto.

14 ‡ Narratio fatuorum onerositas, & risus eorum in cibo peccati.

15 ‡ Loquela multum iurantis eriget capillos, & rixa eorum obturatio aurium.

16 ‡ Effusio sanguinis rixa superborum, & conuiciatio illorum auditio praua.

17 ‡ Reuelans arcana perdidit fidem, & non inueniet amicum ad animam suam.

18 ‡ Dilige amicum, & fidelis esto cum eo.

19 ‡ Si autem reuelaueris arcana illius, non persequaris post eum.

20 ‡ Sicut enim perdidit homo inimicum suum, sic perdidit proximum suum.

21 ‡ Et sicut auem de manu tua dimittens, sic dimisisti proximũ, & non capies eum.

22 ‡ Ne eum sequaris, quoniam longè abest, & effugit tanquam dorcas de laqueo.

23 ‡ Quoniam vulnus possibile est alligare, & cõuitij est conciliatio.

24 ‡ At qui reuelauit arcana,
25 perdidit fidem. ‡ Annuens oculo fabricat mala; & qui cognouerit eum, recedet ab eo. In conspectu oculorum tuorum indulcabit os suum, & in sermonibus tuis admirabitur.

* *Postea autem peruertet os suum, & in sermonibus suis dabit scandala.*
* *Multa odio habui, & non assimilaui ei, & Dominus odiet.*
* *Qui mittit lapidem in altum super caput suum mittit; & plaga dolosa diuidit vulnus.*
* *Qui fodit foueam, incidet in eam:*
* *Et statuens laqueũ, capietur in eo.*
* *Facienti mala, super ipsum morabuntur, & non cognoscet vnde veniunt illi.*
* *Illusio & improperium superborum, & vindicta sicut leo insidiabitur illis.*
* *Laqueo capientur qui lætantur in casu piorum, & dolor consumet illos ante mortẽ eorũ. ira & furor, & hæc sunt abominationes, & vir peccator continens erit illorũ.*

CAP. XXVIII.

1 * *VIndicans à Domino, inueniet vindictam, & peccata illius obseruans obseruabit.*
2 * *Dimitte iniuriam proximo, & tunc deprecante te, peccata tua soluentur.*
3 * *Homo homini conseruat iram, & à Domino quærit medelam.*
4 * *Et in hominem similem sibi nõ habet misericordiam, & pro peccatis suis deprecatur.*
5 * *Ipse caro existens conseruat iram, & quis propitiabit peccata illius?*
6 * *Memento nouissimorum, & desine inimicari:*
7 * *Et non mineris proximo interitum & mortem, & acquiesce præceptis.*
8 * *Memento mandatorum, & non irascaris proximo:*
9 * *Et testamenti Altissimi, & despice ignorantiam.*
10 * *Abstine à lite, & deminues peccata, homo enim iracundus incendet litem.*

26 * ὕστερον δὲ διασχέψει τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς λόγοις ϑυ δώσει σκάνδαλα.
27 * πολλὰ ἐμίσησα καὶ οὐχ ὡμοίωσα αὐτῷ, καὶ ὁ κύριος μισήσει.
28 * ὁ βάλλων λίθον εἰς ὕψος ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ βάλλει, καὶ πληγὴ δολία διαιρεῖ τραῦμα.
29 * ὁ ὀρύσσων βόθρον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν.
30 * καὶ ὁ ἱστῶν παγίδα ἁλώσεται ἐν αὐτῇ. * ποιοῦσι πονηρὰ ἐπ' αὐτὸν αὐλισθήσεται, καὶ ϑ μὴ ἐπιγνῶ πόθεν ἥκει αὐτῷ.
32 * ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνειδισμὸς ὑπερηφάνων καὶ ἡ ἐκδίκησις ὡς λέων ἐνεδρεύσει αὐτούς.
33 * παγίδι ἁλώσονται οἱ ἀφραινόμενοι ἐν πλώσει ἀσεβῶν, καὶ ὀδυνὴ καταναλώσει αὐτοὺς πρὸ ϑ ἀποϑανεῖν αὐτῶν· μείωσις καὶ ὀργὴ καὶ ταῦτα ἐστὶ βδελύγματα, καὶ ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν.

κη'.

1 * Ὁ ἐκδικῶν παρὰ κυρίου εὑρήσει ἐκδίκησιν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ διατηρῶν διατηρήσει.
2 * ἄφες τὸ ἀδίκημα τῷ πλησίον, καὶ τότε δεηθέντος ϑυ αἱ ἁμαρτίαι ϑυ λυθήσονται.
3 * ἄνϑρωπος ἀνϑρώπῳ συντηρεῖ ὀργήν, καὶ παρὰ κυρίου ζητεῖ ἴασιν.
4 * καὶ ἐπ' ἄνϑρωπον ὅμοιον αὐτῷ οὐκ ἔχει ἔλεον, καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεῖται.
5 * αὐτὸς σὰρξ ὢν διατηρεῖ μῆνιν, καὶ τίς ἐξιλάσεται τὰς ἁμαρτίας
6 αὐτοῦ; * μνήσϑητι τὰ ἔσχατα καὶ παῦσαι ἐχθραίνων.
7 * καὶ μὴ μείωσις τῷ πλησίον καταφθορὰν καὶ ϑάνατον, καὶ ἔμμενε ἐντολαῖς.
8 * μνήσϑητι ἐντολῶν καὶ μὴ μη-
9 νίσῃς τῷ πλησίον, * καὶ διαθήκης ὑψίστου, καὶ πάρεσις ἀγνοιαν.
10 * ἀπόσχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλαττώσεις ἁμαρτίας, ἀνὴρ ϑυμώδης ἐκκαύσει μάχην.

26 * Nouissimè autem peruer- Pro.10.b Eccl.10.b
D tet os suum, & in verbis tuis dabit scandalum.
27 * Multa audiui, & non coæquaui ei, & Dominus odiet illum.
28 * Qui in altum mittit lapi- Pro.26d
dem, super caput eius cadet: & plaga dolosa dolosi diuidet
29 vulnera.
* Et qui foueam fodit, incidet in eam: & qui statuit lapidẽ proximo suo, offendet in eo.
30 * Et qui laqueum alij ponit, peribit in illo.
31 * Facienti nequissimũ consilium, super ipsum deuoluetur, & nõ agnoscet, vnde eueniet illi.
32 * Illusio & improperiũ superborum, & vindicta sicut leo insidiabitur illi.
33 * Laqueo peribunt, qui oblectantur casu iustorũ: dolor autem consumet illos antequam moriantur: ira & furor vtraque execrabilia sunt, & vir peccator continens erit illorum.

CAP. XXVIII.

1 QVi vindicari vult à Dño, Deute. 32. 35. inueniet vindictã, & peccata illius seruans seruabit.
2 * Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur.
3 * Homo homini reseruat iram, & à Deo quærit medelã.
4 * In hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur.
5 * Ipse dum caro sit reseruat iram, & propitiationem petit à Deo: quis exorabit pro delictis illius?
6 * Memento nouissimorum, & desine inimicari.
7 * Tabitudo enim & mors imminent in mandatis eius.
8 * Memorare timorem Dei, & non irascaris proximo.
9 * Memorare testamentum Altissimi, & despice ignorantiam proximi.
10 * Abstine te à lite, & minues peccata.

* Homo enim iracundus incendit litem, & vir peccator B turbabit amicos, & in medio pacem habentiũ immittit inimicitiam.
* Secundum enim ligna syluæ, sic ignis exardescit; & secũdum virtutem hominis, sic iracundia illius erit; & secundum substantiam suam exal-
Pro.26.c tabit iram suam. * Certamen festinatum incendit ignem, & lis festinans effundit sanguinem, & lingua testificans adducet mortem. * Si sufflaueris quasi ignis exardebit; & si expueris super illam, extinguetur. vtraque ex ore proficiscuntur. * Susurro & bilinguis maledictus; multos enim turbauit pacem habentes.
* Lingua tertia multos cõmouit, & dispersit illos de gente in gentem.
* Ciuitates muratas diuitũ destruxit, & domos magnatorum effodit.
* Virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit. * Lingua tertia mulieres viratas eiecit, & priuauit illas laboribus suis.
* Qui respicit illam, non habebit requiem, nec habebit amicum in quo requiescat.
* Flagelli plaga liuorem facit: plaga autem linguæ comminuet ossa.
* Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierũt per linguam suam.
* Beatus qui tectus est à lingua nequam, qui in iracundia illius non transiuit, & qui non attraxit iugum, & in vinculis eius non est ligatus.
* Iugum enim illius iugum ferreum est, & vinculum illius vinculum æreum est.
* Mors illius mors nequissima, & vtilis potius inferus D quàm illa.
* Perseuerantia illius non permanebit, sed obtinebit vias iniustorũ. In flamma sua non comburet iustos.

ECCLESIASTIC.

* ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ταράξει φίλους, καὶ ἀνὰ μέσον εἰρηνευόντων ἐμβαλεῖ διαβολήν.
* κατὰ τὴν ὕλην ϑ πυρὸς ὕτως ἐκκαυθήσεται, κατὰ τὴν στερέωσιν τῆς μάχης τὸ πῦρ αὐξηθήσεται, κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνϑρώπου ὁ ϑυμὸς αὐτοῦ ἔσται, καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον τοῦ ἀνϑρώπου ἀνύψωσεν ὀργὴν αὐτοῦ.
* ἔρις καταπεπυδομένη ἐκκαίει πῦρ, ϑ μάχη καταπεπύδουσα ἐκχέει αἷμα.
* ἐὰν φυσήσῃς εἰς σπινθῆρα καήσεται, καὶ ἐὰν πτύσῃς ἐπ' αὐτὸ ἀποσβεσθήσεται· ϑ ἀμφότερα ἐκ τοῦ στόματός ϑυ ἐκπορεύεται.
* ψίϑυρον ϑ δίγλωσσον καταράσασϑε· πολλοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσαν.
* γλῶσσα δευτὴ πολλοὺς ἐσάλευσε, ϑ διέσπασεν αὐτοὺς ἀπὸ ἐθνους εἰς ἔθνος.
* καὶ πόλεις ὀχυρὰς καθεῖλε, ϑ οἰκίας μεγιστάνων κατέσκαψε.
* γλῶσσα διέστη γυναῖκας ἀνδρείας ἐξέβαλε, καὶ ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν.
* ὁ προσέχων αὐτῇ ϑ μὴ ἥσῃ ἀνάπαυσιν, ϑ οὐ καθησυχάσει μετὰ ἡσυχίας.
* πληγὴ μάστιγος ποιήσει μώλωπα, πληγὴ δὲ γλώσσης συνθλάσει ὀστέα.
* πολλοὶ ἔπεσον ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ οὐχ ὡς ϑ πεπληγότες διὰ γλῶσσαν.
* μακάριος ὁ σκεπασθεὶς ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, ὃς ϑ διῆλθεν ἐν τῷ ϑυμῷ αὐτῆς.
* ὃς ϑ οὐκ εἵλκυσε τὸν ζυγὸν αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς οὐκ ἐδέδετο. ὁ γὰρ ζυγὸς αὐτῆς ζυγὸς σιδηροῦς, καὶ ϑ δεσμοὶ αὐτῆς δεσμοὶ χαλκοῖ.
* ϑάνατος πονηρὸς ὁ ϑάνατος αὐτῆς, καὶ λυσιτελὴς μᾶλλον ὁ ᾅδης αὐτῆς.
* ϑ μὴ κρατήσῃ δυσεβῶν, καὶ ἐν τῇ φλογὶ αὐτῆς ϑ μὴ καήσονται.

* *Vir peccator turbabit amicos, & in medium pacem habentium immittet calumniam.*
* *Secundum materiã ignis sic incendetur, secundum firmamentum rixæ ignis augebitur, secundum robur hominis ira eius erit, & secundũ diuitias hominis exaltat irã suam.*
* *Certamen festinatum incendit ignem, & lis festinans effundit sanguinem.*
* *Si insufflaueris in scintillã, accendetur; & si expueris super illam, extinguetur. & vtraque ex ore tuo proficiscuntur.*
* *Susurronem & bilinguem maledicite; multos enim pacem habentes perdiderunt.*
* *Lingua duplex multos commouit, & diuisit illos de gente in gentem.*
* *Et ciuitates munitas destruxit, & domos magnatum euertit.*
* *Lingua duplex mulieres fortes eiecit, & priuauit eas laboribus suis.*
* *Qui attendit illi, non inueniet requiem, neque habitabit cum silentio.*
* *Plaga flagelli faciet liuorem; plaga autem linguæ cõminuet ossa.*
* *Multi ceciderunt in ore gladij, & non vt qui ceciderunt propter linguam.*
* *Beatus qui protectus est à facie eius, qui non transiuit in iracundia illius.*
* *Qui non traxit iugum illius, & in vinculis eius non est ligatus. nam iugum illius iugum ferreum, & vincula illius vinculaærea.*
* *Mors nequam mors illius, & vtilis potius infernus quàm illa.*
* *Non dominabitur piorum, & in flamma eius non comburentur.*

* Qui derelinquunt Dominum, incident in illam, & in illis exardescet, & nō extinguetur. Immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus vastabit illos.

* Ecce circumualla possessionem tuā spinis, & ori tuo fac ianuas & seras.

* Argentum tuum & aurum tuum confla, & sermonis tui fac stateram, & ori tuo fac portam & seram.

* Et attende ne fortè labaris in illis. Nec cadas in conspectu insidiantis.

CAP. XXIX.

QVi facit misericordiam, fœnerabitur proximo; & qui prævalet manu sua, servat mandata.

* Fœnerare proximo in tempore necessitatis illius, et iterum redde proximo ad tempus.

* Confirma verbum tuū, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies necessitatem tuam.

* Multi quasi inuentionem æstimauerunt fœnus, et præstiterunt laborem his qui adiuuerunt se.

* Donec accipiat deosculatur manus eius, & in pecuniis proximi humiliabit vocem.

* Et in tempore redditionis protrahet tempus, & reddet verbum pigritiæ, & tempus causabitur.

* Si autem potuerit dare, vix afferet dimidium, & computabit illud quasi inuentionem. * Si autem non, priuauit illum pecunijs suis, & acquisiuit illum gratis inimicum. * Maledicta & conuitia reddet illi, pro gloria reddet illi ignominiam.

* Multi igitur causa malitiæ auerterunt hominem, defraudari autem timuerunt.

* Veruntamen in humilitate magno animo esto, & in eleemosyna ne trahas illum.

27 * ⟨Ὁ⟩ καταλείποντες τὸν κύριον ἐμπεσοῦνται εἰς αὐτόν, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐ μὴ σβεσθῇ. ἐπαποστελεῖ αὐτοῖς ὡς λέων, καὶ ὡς παρδαλις λυμανεῖται αὐτούς.

28 * ἴδε περίφραξον τὸ κτῆμά σου ἀκριβῶς, καὶ τῷ στόματί σου ποίησον θυρώματα & μοχλούς.

29 * τὸ ἀργύριόν σου καὶ χρυσίον στάθμησον, καὶ τοῦ λόγου σου ποίησον ζυγόσταθμον, καὶ τῷ στόματι σου ποίησον θύραν καὶ μοχλόν.

30 * καὶ πρόσεχε μήπως ὀλισθήσῃς ἐν αὐτοῖς. μὴ πέσῃς κατέναντι ἐνεδρεύοντος.

κθ'.

1 * Ὁ ποιῶν ἔλεος δανειεῖ τῷ πλησίον, καὶ ὁ ἰσχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ τηρεῖ ἐντολάς.

2 * δάνισον τῷ πλησίον ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἀπόδος τῷ πλησίον εἰς τὸν καιρόν.

3 * στερέωσον λόγον σου, & πίστωσον μετ' αὐτοῦ, & ἐν παντὶ καιρῷ εὑρήσεις τὸ χρεία σου.

4 * πολλοὶ ὡς εὕρημα ἐνόμισαν τὸ δανεῖον, καὶ παρέσχον κόπον τοῖς βοηθήσασιν αὐτοῖς.

5 * ἕως ἔλαβε καταφιλεῖ χεῖρας αὐτοῦ, & ἐπὶ τῶν χρημάτων ἑτέρου πλησίον ταπεινώσει φωνὴν αὐτοῦ.

6 * & ἐν καιρῷ ἀποδόσεως ἀντιλήμψεται χρόνου, & ἀποδώσει λόγον ἀκριβῆ & τὸν καιρὸν αἰτιάσεται.

7 * ἐὰν δὲ ἰσχύσῃ ὀλίγα, μόλις κομιεῖται τὸ ἥμισυ, καὶ λογιεῖται αὐτὸ ὡς εὕρεμα.

8 * εἰ δὲ μή, ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν χρημάτων αὐτοῦ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν δωρεὰν ἐχθρόν.

9 * καταράς & λοιδορίας ἀποδώσει αὐτῷ, ἀντὶ δόξης ἀποδώσει αὐτῷ ἀτιμίαν.

10 * πολλοὶ οὐ διὰ χρείαν πονηρίας ἀπέστρεψαν τὸν ἄνθρωπον, ἀποστερηθῆναι δὲ διελογίσαντο.

11 * πλὴν ἐπὶ ταπεινώσει μακροθύμησον, καὶ ἐπὶ ἐλεημοσύνῃ μὴ παρελκύσῃς αὐτόν.

27 * Qui derelinquunt Dominum, incidet in illam, & exardebit in illis, & non extinguetur, & immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus lædet illos.

28 * Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras 29 auribus tuis. * Aurum tuum & argentum tuum confla, & verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos.

30 * Et attende, ne fortè labaris in lingua, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis, in mortem.

CAP. XXIX.

1 QVi facit misericordiam, fœ-
A neratur proximo suo; & qui prævalet manu, mandata 2 seruat. * Fœnerare proximo tuo in tempore necessitatis illius, & iterum redde proximo in tempore suo.

3 * Confirma verbum, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies quod tibi necessarium est.

4 * Multi quasi inuentionem æstimauerunt fœnus, & præstiterunt molestiam his, qui se adiuuerunt.

5 * Donec accipiant, osculantur manus dātis; & in promissionibus humiliant vocē suā.

6 * Et in tempore redditionis postulabit tempus, & loquetur verba tædij & murmurationum, & tempus causabitur.

7 * Si autem potuerit reddere, aduersabitur: solidi vix red-
B det dimidium, & computabit illud quasi inuentionem.

8 * Sin autem fraudabit illum pecunia sua, & posidebit illū inimicum gratis.

9 * Et conuitia & maledicta reddet illi; & pro honore & beneficio reddet illi cōtume-
10 liam. * Multi non causa nequitiæ non fœnerati sunt, sed fraudari gratis timuerunt.

11 * Veruntamen super humilem animo fortior esto, & pro eleemosyna non trahas illum.

* Propter mādatum assume 11 pauperem, & propter inopiam eius ne dimittas eum vacuum.

* Perde pecuniā propter fratrē & amicū, & nō abscōdas illam sub lapide in perditionē. 13

* Pone thesaurū tuū in præ- 14
ceptis Altissimi, & proderit tibi magis quàm aurū. * Con- 15
Sup. 17. c clude eleemosynam in corde C pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo. * Eleemo- 16
syna viri quasi saccul' cū ipso, & gratiā hominis quasi pupillā cōseruabit: * & postea resur- 17
get & retribuet illis retributionē vnicuiq; in caput illorū.

* Super scutū potētis, & super 18
lanceā aduersus inimicū tuum pugnabit. * Vir bonus fidem 19
facit proximo suo; & qui pdiderit cōfusionē, derelinquet sibi.

*Gratiā fideiussoris ne obliui- 20
scaris; dedit enim pro te animā suā. * Repromissorē fugit pec- 21
cator & immūdus. * Bona re- 22
promissoris sibi ascribit peccator; & ingratus sensu derelinquit liberantē se. * Vir repro- 23
mittit de proximo suo; & cùm perdiderit reuerentiā, derelinquetur ab eo. * Repromissio 24
nequissima multos perdidit diligentes; & commouit illos quasi fluctus maris. * Viros 25
potētes gyrans migrare fecit, & vagati sunt in gētibus alienis. * Peccator trāsgrediēs mā- 26
datū Dñi, incidit in promissio- D
nē nequā: & q conatur multa agere, incidet in iudiciū. * Re- 27
cupera proximū secundū virtutē tuā, & attēde tibi ne incidas. * Initiū vitę hominis aqua 28
Nūt. p.d. & panis, & vestimentū, & domus protegens turpitudinem.

* Melior est victus pauperis 29
sub tegmine asserū, quàm epulæ splēdidę in peregrè sine domicilio. * Minimū pro magno 30
placeat tibi, & improperium peregrinationis non audies.

* Vita nequam hospitandi de 31
domo in domum: & vbi disputabitur, non fiducialiter aget, nec aperiet os.

ECCLESIASTIC.

* χάρειν ἐντολῆς διὰπλακοῦ πένητος, καὶ κατὰ τὴν ἔνδειαν αὐτοῦ μὴ ἀποστρέψῃς αὐτόν. 11

* ἀπόλεσον ἀργύριον διὰ φίλον & ἀδελφόν, & μὴ κατάκρυβε αὐτὸ ὑπὸ τὸν λίθον εἰς ἀπώλειαν. 13

* θὲς τὸν θησαυρόν σου κατ' ἐντολὰς ὑψίστου, καὶ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον. 14

* σύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν 15
τῷ ταμείοις σου, & αὐτὴ ἐξελεῖται σε ἐκ πάσης κακώσεως.

* ὑπὲρ ἀσπίδα κρείττως & ὑπὲρ 18
δόρυ ἀλκῆς κατέναντι ἐχθροῦ πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.

* ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγγυᾶται τὸν πλη 23
σίον, & ὁ ἀπολωλεκὼς αἰσχυνθήσεται, ἐγκαταλείψει αὐτόν.

* χάριτας ἐγγυοῦ μὴ ἐπλάθη, 20
ἔδωκε γὰρ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ σοῦ.

* ἀγαθὸν ἐγγύην ἀναστρέψει ἁ- 21
μαρτωλός.

* ἐγγυᾶ φοβίζεται ἁμαρτωλὸς 22
κ' ἄχρηστος, ἐν διανοίᾳ καταλείψει τὸν ῥυσάμενον αὐτόν.

* ἐγγύη πολλοὺς ἀπώλεσε καθω- 24
θευόντας, καὶ ἐσάλευσεν αὐτοὺς ὡς κῦμα θαλάσσης.

* ἀνδρας δυναστοὺς ἀπῴκισε, 25
καὶ ἐπλανήθησαν ἐν ἔθνεσιν ἀλλοτρίοις.

* ἁμαρτωλὸς παραβαίνων ἐντο- 26
λὰς κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς ἐγγύην, καὶ διώκων ἐργολαβίας ἐμπεσεῖται εἰς κρίσεις. * διπλαβοῦ τοῦ 27
πλησίον κατὰ δυνάμιν σου, & πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐμπέσῃς.

* ἀρχὴ ζωῆς ἀνθρώπου ὕδωρ 28
& ἄρτος & ἱμάτιον, & οἶκος καλύπτων αἰσχημοσύνην.

* κρεῖσσον βίος πτωχοῦ ὑπὸ 29
σκέπην δοκῶν, ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρίοις.

* ἐπὶ μικρὰ & μεγάλα ἀνδρικὸν 30
ἔχε, & ὀνειδισμὸν οἰκίας σου μὴ ἀκούσῃς.

* ζωὴ πονηρὰ ἐξ οἰκίας εἰς οἰ- 31
κίαν, καὶ & παροικήσεις, οὐκ ἀνοίξεις στόμα.

12 * Gratia mandati adiuua pauperē, & in egestate eius ne auertas eum.

13 * Perde argentum propter amicum & fratrem, et ne abscondas illud sub lapide in perditionem.

14 * Pone thesaurum tuum secundùm præcepta Altissimi, & proderit tibi magis quàm aurum.

15 * Conclude eleemosynam in penetralibus tuis, & ipsa eruet te de omni malo.

18 * Super scutum fortitudinis, & super lanceam potentiæ contra inimicum pugnabit pro te.

23 * Vir bonus spondebit pro proximo, & qui perdidit verecundiam, relinquet illum.

20 * Gratias fideiussoris ne obliuiscaris, dedit enim animam suam pro te.

21 * Bonam fideiussionē euertet peccator.

22 * Fideiussiones fugiet peccator & inutilis, in cogitatione relinquet illum qui liberauit se.

24 * Fideiussio multos perdidit diuites, & commouit illos quasi fluctus maris.

25 * Viros potentes migrare fecit, & vagati sunt in gentibus alienis.

26 * Peccator transgrediens mandata Domini incidet in sponsionem, & qui persequitur mercedes, incidet in iudicia.

27 * Recupera proximum secundùm potentiam tuam, et attende tibi ipsi ne cadas.

28 * Initium vitæ hominis aqua & panis, & vestimentum, & domus tegens turpitudinem.

29 * Melior victus pauperis sub tegmine trabium, quàm epulæ splendidæ inter
30 alienos. * Super parua & magna complacentiam habe, & improperium domus tuæ
31 non audias. * Vita mala de domo in domum, & vbi peregrinus eris, non aperies os.

* *Hospitio suscipies & potum dabis in ingrata, & super hæc amara audies.*

* *Transi, peregrine orna mensam, & si quid in manu tua ciba me.*

* *Exi peregrine à facie gloriæ, opus est domo, hospitio susceptus est à me frater.*

* *Grauia hæc habenti prudentiam, increpatio domus & improperiū fœneratoris.*

CAP. XXX.

QVi diligit filium suum, assiduabit flagella illi, vt lætetur in nouissimis suis.

* *Qui docet filium suum, lætabitur in illo, & in medio notorum in illo gloriabitur.*

* *Qui docet filium in zelum mittet inimicum, & coram amicis exultabit in illo.*

* *Mortuus est eius pater & quasi non est mortuus; similem enim sibi reliquit post se.*

* *In vita sua vidit & lætatus est in illo, & in obitu suo non est contristatus.*

* *Contra inimicos reliquit defensorem, & amicis reddentem gratiam.*

* *Abstergens filiū colligabit vulnera eius, & in omni clamore turbabuntur viscera sua.*

* *Equus nō domitus euadit durus, & filius dissolutus euadit præceps.*

* *Lacta filium, & pauere faciet te: collude cum eo, & contristabit te.*

* *Ne corrideas illi, ne doleas, & in nouissimis quatias dentes.*

* *Ne des illi licentiam in iuuentute, & ne despicias ignorantias illius.*

* *Curua collum eius in iuuētute, & frange latera eius dum est paruus. ne fortè induratus non obediat tibi, & erit tibi dolor animæ.*

λ'.

* Ξενισῆς καὶ πολιτείας εἰς ἀχάριστα, καὶ ὠφθήσεται ἐπ' αὐτοῖς πικρὰ ἀκούσεις.

* παρελθέ, πάροικε νόσημον τεράπευζον, καὶ ἔτι ἐν τῇ χειρί σου ψώμισόν με.

* ἔξελθε πάροικε ἀπὸ προσώπου δόξης, χρεία τῆς οἰκίας, ἐπεξένωται μοι ὁ ἀδελφός.

* βαρέα ταῦτα ἔχοντι φρόνησιν, ἐπιτίμησις οἰκίας καὶ ὀνειδισμὸς δανειστοῦ.

λ'.

* Ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐνδελεχίσει μάστιγας αὐτῷ, ἵνα ἐν ὑστάτοις αὐτοῦ εὐφρανθῇ ἐπ' ἐσχάτων αὐτοῦ.

* ὁ παιδεύων υἱὸν αὐτοῦ ὠφεληθήσεται ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐν ἀνδράσιν γνωσίμοις ἐπ' αὐτῷ καυχήσεται.

* ὁ διδάσκων τὸν υἱὸν παροργιεῖ τὸν ἐχθρόν, καὶ ἐναντίον φίλων ἀγαλλιάσεται ἐπ' αὐτῷ.

* ἐτελεύτησεν αὐτοῦ ὁ πατήρ, καὶ ὡς οὐκ ἀπέθανεν, ὅμοιον γὰρ αὐτῷ κατέλιπε μετ' αὐτόν.

* ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εἶδε καὶ ὠφρώνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ οὐκ ἐλυπήθη.

* ἐναντίον ἐχθρῶν κατέλιπεν ἔκδικον, καὶ τοῖς φίλοις ἀνταποδιδόντα χάριν.

* παρεψύχων γὰρ καταδεσμεύσει τραύματα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πάσῃ βοῇ ταραχθήσεται σπλάγχνα αὐτοῦ.

* ἵππος ἀδάμας καὶ ἐκβαίνει σκληρός, καὶ υἱὸς ἀνειμένος ἐκβαίνει ἀσταλής.

* τιθήνησον τέκνον καὶ ἐκθαμβήσει σε, σύμπαιξον αὐτῷ καὶ λυπήσει σε.

* μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ, ἵνα μὴ ὀδυνηθῇς καὶ ἐπ' ἐσχάτων γομφιάσῃ σου τοὺς ὀδόντας.

* μὴ δῷς αὐτῷ ἐξουσίαν ἐν νεότητι, καὶ μὴ παρίδῃς τὰς ἀγνοίας αὐτοῦ.

* κάμψον τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐν νεότητι, καὶ θλάσον τὰς πλευρὰς αὐτοῦ ὡς ἔτι νήπιον· μήποτε σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι, καὶ ἔσται σοι ὀδυνηρὰ ψυχῆς.

* Hospitabitur, & pascet, & potabit ingratos, & adhuc amara audiet.

* Transi hospes, & orna mēsam: & quæ in manu habes, ciba cæteros.

* Exi à facie honoris amicorum meorum, necessitudine domus meæ, hospitio mihi factus es frater.

* Grauia hæc homini habēti sensum: correptio domus & improperium fœneratoris.

CAP. XXX.

A QVi diligit filium suum, assiduat illi flagella, vt lætetur in nouissimo suo, & non palpet proximorum ostia. Pro. 13. 24. Ibid. 23. b

* Qui docet filiū suum, laudabitur in illo; & in medio domesticorum in illo gloriabitur.

* Qui docet filiū suū, in zelū mittit inimicū, & in medio amicorum gloriabitur in illo.

* Mortuus est pater eius, & quasi nō est mortuus; similem enim reliquit sibi post se.

* In vita sua vidit, & lætatus est in illo: in obitu suo non est contristatus, nec confusus est coram inimicis.

* Reliquit enim defensorem domus cōtra inimicos, & amicis reddentem gratiam.

* Pro animabus filiorum colligabit vulnera sua, & super omnem vocem turbabuntur viscera eius.

* Equus indomitus euadet B durus, & filius remissus euadet præceps.

* Lacta filium tuum, & pauentem te faciet: lude cum eo, & contristabit te.

* Non corrideas illi, ne cōdoleas, & in nouissimo obstupescent dentes tui.

* Non des illi potestatem in iuuentute, & ne despicias cogitatus illius.

* Curua ceruicem eius in Supra iuuentute, & tunde latera eius dum infans est, ne fortè induret & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ.

* Doce filium tuū, & operare in illo, ne in turpitudinē illius offendas.

* Melior est pauper sanus & fortis viribus, quàm diues imbecillis & flagellatus malitia.

* Salus animæ in sanctitate iustitiæ, & melior est C omni auro & argento; & corpus validū, quàm census immensus.

* Non est census super censum salutis corporis, & non est oblectamentum super cordis gaudium.

Sup. 20. d

* Melior est mors quàm vita amara; & requies æterna, quàm languor perseuerans.

* Bona abscondita in ore clauso quasi appositiones epularum circumpositæ sepulchro.

Dan. 14. b

* Quid prodest libatio idolo? nec enim mādducabit, nec odorabitur: sic qui effugatur à Dño, & portās mercedes iniquitatis.

* Videns oculis & ingemiscēs; sicut spado complectens virginem, & suspirans.

* Tristitiam non des animæ tuæ, & non affligas D temetipsum in consilio tuo.

* Iocunditas cordis, hæc est vita hominis, & thesaurus sine defectione sanctitatis: & exultatio viri est longæuitas.

* Miserere animæ tuæ placens Deo & contine, & congrega cor tuum in sanctitate eius, & tristitiam longè expelle à te.

* Multos enim occidit tristitia, & non est vtilitas in illa.

* Zelus & iracūdia minuunt dies, & ante tempus senectam adducet cogitatus.

* Splendidum cor bonum in epulis est, epulæ enim illius diligenter fiunt.

CAP. XXXI.

VIgilia honestatis tabefaciet carnes, & cogitatus illius A auferet somnum.

* Cogitatus præscientiæ auertit sensum; & infirmitas grauis sobriam facit animam.

* Laborabit diues in congregatione substantiæ, & in requie sua replebitur bonis suis.

* παίδευσον τὸν υἱόν σου, καὶ ἔργασαι αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀσημοσύνῃ αὐτοῦ προσκόψῃς.

* κρείσσων πτωχὸς ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει, ἢ πλούσιος μεμασιγωμένος εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ.

* ὑγεία καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυσίου, καὶ σῶμα ἔρρωσον ὑπὲρ ὅλβον ἀμέτρητον.

* οὐκ ἔστι πλοῦτος ἐλατίων ὑγείας σώματος, καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ χαρὰν καρδίας.

* κρείσσων θάνατος ὑπὲρ ζωὴν πικρὰν ἢ κατάπαυσις αἰώνιος ὑπὲρ νόσον ἐπίμονον.

* ἀγαθὰ κεκλεισμένα ἐπὶ στόματι κεκλεισμένῳ, θέματα βρωμάτων ἐπὶ ἀποκειμένοις ταφῷ.

* τί συμφέρει καρπώσις εἰδώλῳ, ἔτε γὰρ ἔδεται, οὕτε μὴ ὀσφρανθῇ· οὕτως ὁ ἐνδιωκόμενος ὑπὸ κυρίου.

* ὁ βλέπων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς στενάζων, ὥσπερ εὐνοῦχος περιλαμβάνων παρθένον καὶ στενάζων.

* μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν ψυχήν σου, καὶ μὴ θλίψῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ σου.

* εὐφροσύνη καρδίας αὐτὴ ζωὴ ἀνθρώπου, καὶ ἀγαλλίαμα ἀνδρὸς μακρημέρευσις.

* ἀγάπα τὴν ψυχήν σου, καὶ παρακάλει τὴν καρδίαν σου· ἀπὸ λύπην μακρὰν ἀπόστηθι ἀπὸ θεοῦ.

* πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε καὶ ἀπέκτεινεν ἡ λύπη.

* ζῆλος καὶ θυμὸς ἐλαττοῦσιν ἡμέρας, καὶ ὁ καιρὸς γήρως ἄγει μέσημνα.

* λαμπρὰ καρδία καὶ ἀγαθὴ ἐπὶ ἐδέσμασι τῶν βρωμάτων αὐτῆς ἐπιμελήσεται.

λα'.

* Ἀγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρκας, καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφίστα ὕπνου.

* μέριμνα ἀγρυπνίας ἀπαυτήσει νυσταγμόν, καὶ ἀρρώστημα βαρὺ ἐκνήψει ὕπνον.

* ὁμοπάσῃ πλούσιος ἐν σώμασιν ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐμπίπλαται τρυφημάτων αὐτοῦ.

* παίδευσον τὸν υἱόν σου, καὶ ἔργασαι αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀσημοσύνῃ αὐτοῦ προσκόψῃς.

* *Doce filium tuum, & operare in illo, ne in turpitudine illius offendas.*

* *Melior pauper sanus & fortis habitudine, quàm diues flagellatus in corpus suū.*

* *Sanitas & bona habitudo melius omni auro; & corpus validum, quàm opes immensæ.*

* *Non sunt diuitiæ meliores sanitate corporis, & non est lætitia super gaudium cordis.*

* *Melior mors super vitam amaram, aut languorem perseuerantem.*

* *Bona clausa in ore clauso, positiones epularum adiacentes sepulchro.*

* *Quid prodest libatio idolo? neque enim edet, neq; odorabitur. sic qui persecutionē patitur à Domino.*

* *Videns in oculis, & gemiscens, sicut spado complectens virginem & suspirans.*

* *Ne des in tristitiam animam tuam, & ne affligas teipsum in consilio tuo.*

* *Lætitia cordis ipsa vita hominis, & exultatio viri, longitudo dierum.*

* *Dilige animam tuam, & consolare cor tuum: & tristitiam longè remoue à te.*

* *Multos enim perdidit & occidit tristitia.*

* *Zelus & iracundia minuunt dies, & ante tempus senectam ducit cura.*

* *Splendidum cor & bonum in epulationibus ciborū eius curam geret.*

CAP. XXXI.

* *VIgilia diuitiarū tabefacit carnes, & cura earum auertit à somno.*

* *Cura vigiliæ repetet dormitationem, & infirmitatem grauē moderatam faciet somnus.*

* *Laborauit diues in congregatione diuitiarum, & in requie repletur delitiis suis.*

* Laborauit pauper in diminutione uitæ, & in fine suo indigens fit. * Qui diligit aurum, nõ iustificabitur; & qui sequitur corruptionẽ, hic replebitur. * Multi ligati sunt gratia auri, & facta est perditio eorum contra faciem ipsorum. * Lignum offensionis est sacrificantibus ei, & omnis insipiens capietur in illo. * Beatus dines qui inuentus est sine macula, et qui post aurum non abijt.

* Quis est hic & beatum dicemus eum? fecit enim mirabilia in populo suo.

* Quis probatus est in illo & perfectus est, & erit in gloriationem? Quis potuit transgredi, et non transgressus est, & facere malitiam, & non fecit?

* Ideo firmabuntur bona illius, & eleemosynas illius enarrabit ecclesia.

* In mensa magna cùm sederis, ne aperias guttur tuũ super illam.

* Et non dicas, multa quidem quæ sunt super ipsam.

* Memento quoniam malum oculus nequam.

* Nequius oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie lachrymatur.

* Quocunque inspexeris, ne extendas manum tuam.

* Et ne cõiunctus sis cum eo in catino.

* Intellige quæ sunt proximi ex te ipso, et in omni verbo cogita. Comede vt homo apposita tibi, & non nimis deuores, ne odio habearis.

* Desine prius gratia disciplinæ, et ne sis insatiabilis, fortè offendas.

* Et si in medio multorum sedisti, prior illis ne extendas manũ tuã. * Quàm sufficiens homini erudito exiguum, & in cubiculo suo non anhelat! Somnus sanitatis in intestino moderato surrexit manè, & anima eius cum eo.

* ὀλοπίασε πλωχὸς ὢν ἐλαττώσει βίου, καὶ ἐν τῇ ἀϋπαυσίᾳ αὐτοῦ ἔπιδεὴς γίνε(ε).

* ὁ ἀγαπῶν χρυσίον οὐ δικαιωθήσε(ε), καὶ ὁ διώκων διαφθορὰν, ἔσται πλησθή(ε).

* πολλοὶ ἐδέθησαν χάριν χρυσίου, καὶ ἐγρύπνη ἡ ἀπώλεια αὐτῶν κατ' ἀσόφρονα αὐτῶν.

* ξύλον προσκόμματός ἐστι τοῖς θυσιάζουσιν αὐτῷ, & πᾶς ἄφρων ἁλώσε(ε) ἐν αὐτῷ.

* μακάριος πλούσιος ὃς εὑρέθη ἄμωμος, & ὃς ὀπίσω χρυσίου οὐκ ἐπορεύθη.

* τίς ἐστιν οὗτος καὶ μακαριοῦμεν αὐτόν; ἐποίησε γὰρ θαυμάσια ἐν λαῷ αὐτοῦ.

* τίς ἐδοκιμάθη ἐν αὐτῷ & ἐτελειώθη, καὶ ἔσαι εἰς καύχημα. τίς ἐδυνάσθη παραβῆναι, & ὑ παρέβη, & ποιῆσαι κακίαν, & οὐκ ἐποίησε.

* διὰ τοῦτο στερεωθή(ε) τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐλεημοσύνας αὐτοῦ ἐκδιηγή(ε) ἐκκλησία.

* Ἐπὶ τραπέζης μεγάλης καθίσας, μὴ ἀνοίξῃς φάρυγά σου ἐπ' αὐτῆς. * καὶ μὴ εἴπῃς, πολλά γε τὰ ἐπ' αὐτῆς.

* μνήσθητι ὅτι κακὸν ὀφθαλμὸς πονηρός. * πονηρότερον ὀφθαλμοῦ τί ἔκτισται; διὰ τοῦτο ἀπὸ παντὸς προσώπου δακρύει.

* ἔδεξαι ἐπιβλέψῃ, μὴ ἐκτείνῃς χεῖρά σου. * καὶ μὴ συνθλίβου ἐπὶ τρυβλίῳ. * νόει τὰ τοῦ πλησίον ἐκ σεαυτοῦ, & ἐπὶ παντὶ ῥήματι διανοοῦ. φάγε ὡς ἄνθρωπα τὰ παρακείμενά σοι, & μὴ διαμασῶ, μὴ μισηθῇς. * παῦσαι πρῶτον χάριν παιδείας, & μὴ ἀπλησθῇς, μήποτε προσκόψῃς.

* & εἰ ἀνακείσῃ πλειόνων ἐπάρας, πρότερον αὐτῶν μὴ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου. * ὡς ἱκανὸν ἀνθρώπῳ πεπαιδευμένῳ τὸ ὀλίγον, & ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ οὐκ ἀναμένει. ὕπνος ὑγείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ ἀνέσει πρωΐ, & ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.

* Laborauit pauper in diminutione victus, & in fine inopis fit. * Qui aurum diligit, non iustificabitur: & qui insequitur consumptionem, replebitur ex ea. * Multi dati sunt in auri casus, & facta est in specie ipsius perditio illorũ. Sup. 8.8.

* Lignum offensionis est aurum sacrificantium; væ illis qui sectantur illud: & omnis imprudens deperiet in illo.

* Beatus dies qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris. Sup. 31.4 & 32.21.

* Quis est hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua.

* Qui probatus est in illo, & perfectus inuentus est, & erit illi gloria æterna: qui potuit transgredi, & non est trãsgressus; & facere mala, & non fecit. * Ideo stabilita sunt bona illius in Domino, & eleemosynas illius enarrabit omnis ecclesia Sanctorum.

* Supra mensam magnam sedisti, non aperias super illam faucem tuam prior.

* Non dicas si multa sunt, quæ super illam sunt. * Memento quoniã malus est oculus nequã. * Nequius oculo quid creatũ est? ideò ab omni facie sua lachrymabitur, cùm viderit. * Ne extendas manum tuam prior, & inuidia contaminatus erubescas. Mozzi

* Ne comprimaris in cõuiuio vino. * Intellige quæ sunt proximi tui ex teipso. vtere quasi homo frugi his quæ tibi apponuntur; vt non cùm manducas multum, odio habearis. * Cessa prior causa disciplinæ; & noli nimius esse ne fortè offendas. * Et si in medio multorum sedisti, prior illis ne extendas manũ tuam, nec prior poscas bibere.

* Quàm sufficiens est homini erudito vinum exiguum, & in dormiendo non laborabis ab illo, & non senties dolorem.

* Vigilia & cholera, & tortura viro infrunito, somnus sanitatis in homine parco. * Dormiet vsq; mane, & anima illius cum ipso delectabitur. * Et si coact⁹ fueris in edẽdo multũ, surge è medio & vome, & refrigerabit te; & nõ adduces corpori tuo infirmitatẽ. * Audi me fili, & nõ spernas me, & in nouissimo inuenies verba mea.

* In omnibus operibus tuis esto velox, & omnis infirmitas nõ occurret tibi. * Splendidũ in panibus benedicent labia multorum, & testimonium veritatis illius fidele.

* In nequissimo pane murmurabit ciuitas, & testimoniũ nequitiæ illius verũ est. * Diligẽtes in vino noli puocare; multos enim exterminauit vinũ. * Ignis probat ferrũ durũ, sic vinũ corda supborũ arguet in ebrietate potatũ. * Æqua vita hominib⁹ vinũ in sobrietate; si bibas illud moderatè, eris sobri⁹. * Quæ est vita quę minuitur vino? * Quid defraudat vitã? * mors. * Vinũ in iocũ ditatẽ creatũ est, & nõ in ebrietatẽ ab initio. * Exultatio animæ & corporis vinũ moderatè potatum. * Sanitas est animæ & corpori, sobrius potus. * Vinum multũ potatũ, irritationẽ & iram & ruinas multas facit.

* Amaritudo animæ, vinum multũ potatũ. * Ebrietatis animositas imprudentis offensio, minorans virtutem, & faciens vulnera. * In conuiuio vini nõ arguas proximũ: & nõ despicias eum in iocunditate illius. * Verba improperij nõ dicas illi, & non premas illum in repetendo. CAP. XXXII.

REctorem te posuerunt, noli extolli: esto in illis quasi Avnus ex ipsis. * Curam illorum habe, & sic considera:

* Et omni cura tua explicita recumbe, vt læteris propter illos, & ornamentũ gratiæ accipias coronam, & dignationem consequaris corrogationis.

* πόνος & ἀγρυπνίας & χολέρα & τρόχος μετὰ ἀνδρὸς ἀπλήστου. * καὶ εἰ ἐβιάσθης ἐν ἐδέσμασιν, ἀνάστα μεσηφορῶν, ἔμεσον καὶ ἀναπαύσῃ. * ἄκουσόν μου τέκνον, & μὴ ἐξουδένωσής με, καὶ ἐπ' ἐσχάτων εὑρήσεις τοὺς λόγους μου. * ἐν πάσι τοῖς ἔργοις σου γίνου ἐντεχνός, & πρὸ παντὸς ῥήματος ἀμὴ σε ἀπαντήσῃ. * λαμπρυνθήσεται ἐπ' ἄρτοις δόλογήσαι χείλη, μαρτυρία τῆς καλλονῆς αὐτοῦ πιστή. * πονηρῷ ἐπ' ἄρτῳ διαγογγύσει πόλις, καὶ ἡ μαρτυρία τῆς πονηρίας αὐτοῦ ἀκριβής. * ἐν οἴνῳ μὴ ἀνάδειξαι, πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν οἶνος. * κάμινος δοκιμάζει σόμωμα ἐν βαφῇ· οὕτως οἶνος & καρδία ὑπερηφάνων ἐν μέθῃ. * Ζωὴ ζωῆς οἶνος & ἀνθρώποις, ἐὰν πίνῃς αὐτὸν ἐν μέτρῳ αὐτοῦ. * τίς ζωὴ ἐλαττωμένη οἴνῳ, καὶ αὐτὸς ἔκλυσις εἰς ἀφροσύνην ἀνθρώποις; * ἀγαλλίαμα καρδίας καὶ ἀνθρωσύνη ψυχῆς οἶνος & πότος & ἐν καιρῷ αὐτάρκης. * πικρία ψυχῆς οἶνος πολύπους, ἐν ἐρεθισμῷ & ἀνθρωπάλη. * πληθυὼς θυμὸν μέθη ἄφρονος εἰς πρόσκομμα, ἐλαττοῖ ἰσχὺν καὶ πρόσκοπον τραύματα. * ἐν συμποσίῳ οἴνου, μὴ ἐλέγξῃς τὸν πλησίον, & μὴ ἐξουδενώσῃς αὐτὸν ἐν ἀνθρωσύνῃ αὐτοῦ. * λόγον ὀνειδισμοῦ, μὴ εἴπῃς αὐτῷ, καὶ μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαντήσει αὐτοῦ.

λβ'.

* Ἡγούμενόν σε κατέστησαν, μὴ ἐπαίρου· γίνου αὐτοῖς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν. * φρόντισον αὐτῶν & οὕτως κάθου. * καὶ πᾶσαν τὴν χρείαν σου ποίησον, καὶ ἀνδοκιμάσας ἀνάπαυσαι· ἵνα ἀνθρεφθῇς διὰ αὐτοὺς & ἀνοσμίας χάριν, λάβῃς στέφανον.

* Labor vigiliæ & cholera & dolor intestinorum cum homine insatiabili.

* Et si coactus fueris in epulis, surge per mediũ transiens, vome & quiesces.

* Audi me fili, & non spernas me, & in nouissimis inuenies verba mea.

* In omnibus operibus tuis esto velox, & omnis infirmitas non tibi occurret.

* Splendidum in panibus benedicere labia, testimoniũ pulchritudinis illius fidele.

* Malo in pane murmurabit ciuitas, et testimonium nequitiæ illius diligens.

* In vino ne viriliter agas, multos enim perdidit vinũ. * Fornax probat ferrumination em in tinctura. sic vinum in corde superborum in ebrietate.

* Additamentum vitæ vinum hominibus, si biberis illud in mensura sua.

* Quæ vita ei qui diminuitur vino, & illud creatum est in lætitiã hominibus?

* Exultatio cordis & lætitia animæ vinum epotum in tempore sufficiens.

* Amaritudo animæ vinum potatum multum, in irritatione & ruina.

* Multiplicat iram ebrietas stulti in offensionem, diminuens virtutem & acquirens vulnera.

* In conuiuio vini, ne redarguas proximum, & non despicias eum in lætitia illius.

* Verbum improperij non dicas illi, & ne illum premas in occursu eius.

CAP. XXXII.

REctorem te cõstituerũt, ne extollaris; esto illis quasi vnus ex ipsis.

* Curam habe illorum, & sic sede. * Et omnẽ vsum tuũ fac, & approbatus quiesce. Vt læteris propter illos et ornamenti gratia, accipias coronam.

‡ *Loquere seniori, decet enim te.*
‡ *In diligentia autẽ scientiæ & impedies musica.*
‡ *Vbi auscultatio, non effundas loquelam, & importunè ne velis videri sapiens.*
‡ *Signaculum carbunculi in ornamento aureo, concentus musicorũ in cõuiuio vini.*
‡ *In fabricatione aurea signaculum smaragdi, melodia musicorum super dulce vinum.*
‡ *Loquere adolescens si necessitas tui.*
‡ *Vix bis si interrogatus fueris, in summam redige sermonem.*
‡ *In paucis multa, esto quasi sciens & simul tacens.*
‡ *In medio magnatum ne te facias æqualem, & vbi senes, ne multa garruleris.*
‡ *Ante tonitrum festinat coruscatio, & ante verecundum præcedet gratia.*
‡ *In hora excitare, & non sis vltimus: accurre in domum & ne desideas.*
‡ *Illic lude & fac cogitationes tuas, & non in peccatis, & sermone superbo.*
‡ *Et super hæc benedicito eum qui fecit te, et inebriantem te de bonis suis.*
‡ *Qui timet Dominũ, accipiet doctrinam eius, & qui diluculauerint, inuenient cõplacentiam.* ‡ *Qui quærit legem, replebitur ea; & simulator scandalizabitur in ea.*
‡ *Qui timent Dominum inuenient iudicium, & iustificationes quasi lumen incẽdent.* ‡ *Homo peccator declinat correptionem, & secundum voluntatem suam inuenit consonantiam.* ‡ *Vir consilij non despiciet intelligentiam; alienus autẽ & superbus non pertimescet timorem.* ‡ *Et postquam fecit scum sine consilio.* ‡ *Sine consilio nihil facias, et in faciendo ne te pœniteat.*

4 ‡ λάλησον πρεσβυτέρῳ, πρέπει
5 γάρ σοι. ‡ ἐν ἀκριβείᾳ ᾖ ἐπιστήμης σὲ ἐμποδίσεις μουσικά.
6 ‡ ὅπου ἀκρόαμα, μὴ ἐκχέῃς λαλιάν, καὶ ἀκαίρως μὴ σφίζου.
7 ‡ σφραγὶς διὰ σμάραγδος ἐπὶ κόσμῳ χρυσῷ, σύγκριμα μουσικῶν ἐν συμποσίῳ οἴνου.
8 ‡ ἐν κατασκευάσματι χρυσῷ σφραγὶς σμαράγδου, μέλος μουσικῶν ἐφ' ἡδεῖ οἴνῳ.
10 ‡ λάλησον νεανίσκε εἰ χρεία σου·
11 ‡ μόλις δίς ἐάν σε ἐπερωτηθῇς· κεφαλαίωσον λόγον.
12 ‡ ἐν ὀλίγοις πολλά, γίνε ὡς γνώσκων καὶ ἅμα σιωπῶν.
13 ‡ ἐν μέσῳ μεγιστάνων μὴ ἐξισάζου, καὶ ὅπου γέροντες μὴ πολλὰ ἀδολέσχει.
14 ‡ πρὸ βροντῆς καταστράπτει ἀστραπή, καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ πρόσωπον χάρις. ‡ ἐν ὥρᾳ ἔξεγείρου, καὶ μὴ οὐρίσῃς, ἀπότρεχε εἰς οἶκον καὶ μὴ ῥαθύμει.
16 ‡ ἐκεῖ παίζε καὶ ποίει τὰ ἐνθυμήματά σου, καὶ μὴ ἐν ἁμαρτίαις καὶ λόγῳ ὑπερηφάνῳ.
17 ‡ καὶ ἐπὶ τούτοις εὐλόγησον τὸν ποιήσαντά σε, καὶ μεθύσκοντά σε ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.
18 ‡ ὁ φοβούμενος κύριον ἐνδέξεται τὴν παιδείαν αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀρθρίζοντες εὑρήσουσιν εὐδοκίαν.
19 ‡† ὁ ζητῶν νόμον ἐμπλησθήσεται αὐτοῦ, καὶ ὁ ὑποκρινόμενος σκανδαλισθήσεται ἐν αὐτῷ.
20 ‡ οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσουσι κρίμα, καὶ δικαιώματα ὡς φῶς ἐξάψουσιν.
21 ‡ ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ἐγκλίνει ἔλεγχον, καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐξευρίσκει σύγκριμα.
22 ‡ ἀνὴρ βουλῆς ἐὰν παρῇ διανόημα, ἀλλότριος δὲ καὶ ὑπερήφανος ἐκταπεινώσει φόβον.
23 ‡ καὶ μὴ τὸ ποιῆσαι μεθ' ἑαυτοῦ
24 ἄνευ βουλῆς. ‡ ἄνευ βουλῆς μὴ ἐνθυμοῦ ποίησης, καὶ ἐν τῷ ποιῆσαι μὴ μεταμελοῦ.

4 ‡ Loquere maior natu, decet
5 enim te. ‡ Primũ verbũ diligenti scientiam, & non im-
6 pedias musicam. ‡ Vbi auditus non est, nõ effundas sermonẽ, & importunè noli extolli in sapientia tua. ‡ Gemmula carbunculi in ornamento auri; & cõparatio musicorũ
8 in conuiuio vini. ‡ Sicut in fabricatione auri signum est smaragdi; sic numer⁹ musicorum in iocundo & moderato
9 vino. ‡ Audi tacẽs, & pro re-
B uerẽtia accedet tibi bona gra-
10 tia. ‡ Adolescens loquere in tua causa vix cùm necesse fue-
11 rit. ‡ Si bis interrogatus fueris, habeat caput responsum
12 tuũ. ‡ In multis esto quasi inscius, & audi tacens simul &
13 quærens. ‡ In medio magnatorũ loqui nõ presumas, & vbi sunt senes, nõ multũ loquaris.
14 ‡ Ante grandinẽ præibit coruscatio, & ante verecundiam præibit gratia, & pro reuerẽtia
15 accedet tibi bona gratia. ‡ Et hora surgẽdi nõ te frices; præcurre autẽ prior in domũ tuã.
16 ‡ Et illic aduocare, & illic
C lude, & age cõceptiones tuas, & non in delictis & verbo su-
17 perbo. ‡ Super his omnibus benedicito Dñm, qui fecit te, & inebriantem te ab omnibus
18 bonis suis. ‡ Qui timet Deũ, accipiet doctrinam eius; & qui vigilauerint ad illã, inuenient
19 benedictionem. ‡ Qui quærit legem, implebitur ea; & qui insidiosè agit, scandaliza-
20 bitur ea. ‡ Qui timẽt Deũ, inuenient iudicium iustũ; & iustitias quasi lumẽ accẽdent.
21 ‡ Peccator homo vitabit correptionem, & secundũ voluntatẽ suam inueniet cõparatio-
22 nẽ. ‡ Vir consilij nõ disperdet
D intelligentiam: alienus & superbus non pertimescet timo-
23 rem. ‡ Etiam postquam fecit cum eo sine cõsilio, & suis in-
24 sectationibus arguetur. ‡ Fili, sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis.

‡ In via ruinæ non eas, & non offendas in lapides, nec credas te viæ laboriosæ, ne ponas animæ tuæ scandalũ. ‡ Et à filiis tuis caue, & à domesticis tuis attende. ‡ In omni opere tuo crede ex fide animæ tuæ: hoc est enim conseruatio mandatorum. ‡ Qui credit Deo, attẽdit mandatis: & qui confidit in illo, non minoratus erit.

CAP. XXXIII.

TImenti Deum, non occurrent mala, sed in tentatio-
A ne Deus illum conseruabit, & liberabit à malis. ‡ Sapiens
2 non odit mandata & iustitias, & non illidetur quasi in procella nauis. ‡ Homo sensa-
3 tus credit legi Dei, & lex illi fidelis. ‡ Qui interrogationem
4 manifestat, parabit verbũ; & sic deprecatus exaudietur, & conseruabit disciplinã, & tunc
Sup. 21. b respõdebit. ‡ Præcordia fatui
5 quasi rota carri, & quasi axis versatilis cogitatus illius.
‡ Equus emissarius, sic & ami-
6 cus subsannator, sub omni supra sedente hinnit. ‡ Quare
7 dies diem superat, & iterũ lux lucem, & annus annũ a Sole?
‡ A Dñi sciẽtia separati sunt,
8 facto Sole & præceptũ custodiente, per Dei sapientiam diuiduntur. ‡ Et immutauit tẽ-
, pora & dies festos ipsorum, & B in illis dies festos celebrauerunt ad horam. ‡ Ex ipsis
10 exaltauit & magnificauit De⁹, & ex ipsis posuit in numerum dierum. ‡ Et omnes homi-
11 nes de solo & ex terra, vnde creatus est Adam. ‡ In mul-
12 titudine disciplinæ Domini separauit eos, & immutauit vias eorum. ‡ Et ex ipsis be-
13 nedixit & exaltauit, & ex ipsis sanctificauit, & ad se applicauit, & ex ipsis maledixit & humiliauit, & conuertit illos à
14 separatione ipsorum.
‡ Quasi lutum figuli in manu ipsius, plasmare illud & disponere.

‡ ἐν ὁδῷ σκωτισθήσῃ μὴ πρόσκοψεις ἐν λιθώδεσι· μὴ πεποίθησις ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπῳ.
‡ καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου φύλαξαι.
‡ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ πίστευε τῇ ψυχῇ σου, καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ τήρησις ἐντολῶν.
‡ ὁ πεποιθὼς ἐπ' ἀνθρώπῳ κολλᾶται ἐν τῇ, ὁ πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ σὺν ἐλαττωθήσεται.

λγ'.

‡ Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον οὐκ ἀπαντήσει κακόν· ἀλλ' ἐν πειρασμῷ πάλιν ἐξαιρεῖται αὐτόν.
‡ σοφὸς φοβεῖται νόμον, ὁ δὲ ὑποκείμενος ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν καταιγίδι πολλῇ.
‡ ἄνθρωπος συνετὸς ἐμπιστεύσει νόμῳ, καὶ ὁ νόμος αὐτῷ πιστός.
‡ ὡς ἐρώτημα δῆλον· ἑτοίμασον λόγον, καὶ οὕτως ἀκουσθήσῃ, σώσθητι παιδείαν, καὶ τότε ἀποκριθήσῃ.
‡ τροχὸς ἁμάξης σφάγχνα μωροῦ, καὶ ὡς ἄξων στρεφόμενος ὁ διαλογισμὸς αὐτοῦ.
‡ ἵππος εἰς ὀχείαν ὡς φίλος μωκός, ὑποκάτω παντὸς ὑπερασπιστοῦ χεμετᾷ.
‡ διαλλὴ ἡμέρας ὑπερέχει ἡμέρας, καὶ πᾶν φῶς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ ἀφ' ἡλίου. ‡ ἐν γνώσει κυρίου διεχωρίσθησαν.
‡ καὶ ἡλιοῦ ἐποίησε καιροὺς καὶ ἑορτάς.
‡ καὶ ἀπ' αὐτῶν ὑψώσε καὶ ἡγίασε καὶ ἐξ αὐτῶν ἔθηκεν εἰς χριθμὸν ἡμερῶν.
‡ καὶ πάντες ἄνθρωποι ἀπὸ ἐδάφους, καὶ ἐκ γῆς ἐκτίσθη ἀδάμ.
‡ ἐν πλήθει ἐπιστήμης κυρίου διεχώρισεν αὐτούς, καὶ ἠλλοίωσε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν.
‡ ἐξ αὐτῶν εὐλόγησε καὶ ὑψώσε καὶ ἐξ αὐτῶν ἡγίασε, καὶ πρὸς αὐτὸν ἤγγισεν, ἀπ' αὐτῶν κατηρίθμησε, καὶ ἐταπείνωσε, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτοὺς ἀπὸ στάσεων αὐτῶν.
‡ ὡς πηλὸς κεκαμένος ἐν χειρὶ
αὐτοῦ.

25 ‡ In via ruinæ non eas, & non offendes in lapidosis, ne confidas in via sine offen-
diculo.
26 ‡ Et à filijs tuis caue.
27 ‡ In omni opere bono crede animæ tuæ, etenim hoc est custodia mandatorum.
28 ‡ Qui credit Domino, attendit mandato, & qui confidit in illo, non diminuetur.

CAP. XXXIII.

1 TImenti Dominum, non occurret malum, sed in tentatione & iterum eruet eum.
2 ‡ Vir sapiens non odiet legem; at qui simulat in ea, quasi in procella multorum.
3 ‡ Homo prudens credet legi, & lex illi fidelis.
4 ‡ Quasi interrogatio manifesta: præpara verbum, et sic audieris: indue disciplinam, & tunc respõde.
5 ‡ Rota currus præcordia fatui, & quasi axis versatilis cogitatio illius.
6 ‡ Equus ad admissuram sicut amicus subsannator, sub omni sessore hinniet.
7 ‡ Quare dies est supra diem, & omnis lux diei anni à Sole?
8 ‡ In cognitione Domini separati sunt.
9 ‡ Et immutauit tempora & festiuitates.
10 ‡ Et ab illis exaltauit, & sanctificauit, & ex ipsis posuit in numerum dierum.
11 ‡ Et homines omnes à solo et ex terra creatus est Adam.
12 ‡ In multitudine scientiæ Dominus separauit eos, & immutauit vias eorum.
13 ‡ Ex ipsis benedixit & exaltauit, & ex ipsis sanctificauit, & ad se approximauit, ab ipsis maledixit, & humiliauit, & euertit illos à sedibus ipsorum.
14 ‡ Quasi lutum figuli in manu ipsius.

* *Omnes viæ eius secundum beneplacitum ipsius, sic homo in manu eius qui fecit eum, ad reddendũ eis secundùm iudicium suum.*

* *Contra malum bonum, & contra mortem vita. Sic contra peccatorem pius, & sic contra virum religiosum peccator. Et sic aspice in omnia opera Altissimi, duo duo, vnum contra vnum.*

* *Et ego vltimus vigilaui: sicut qui colligit calamos post vindemiatores, in benedictione Domini præueni, & quasi qui vindemiat repleui torcular.*

* *Animaduertite quoniam non mihi soli laboraui, sed omnibus quærentibus disciplinam.*

* *Audite magnates, et rectores ecclesiæ auribus percipite.*

* *Filio & mulieri, fratri & amico, ne dederis potestatem super te in vita tua. & ne dederis alteri diuitias tuas, ne pœnitentia ductus preceris pro eis.*

* *Dum adhuc viuis & est spiritus in te, ne alienes teipsum omni carni.*

* *Melius enim est filios indigere tui, quàm te aspicere ad manus filiorũ tuorum.*

* *In omnibus operibus tuis esto præcellens, & ne des maculam in gloria tua.*

* *In die cõsummationis dierum vitæ tuæ, & in tempore mortis distribue hæreditatem.* * *Pabula fœni & virga & onera asino, panis & disciplina, & opera seruo.*

* *Operare in disciplina, & quæret requiem; laxa manus illi, & quæret libertatẽ.*

* *Iugum & lorum curuant collum, & seruo maleficio torturæ & tormenta.*

* *Immitte illum in operationem ne vacet, multam enim malitiam docuit ociositas.*

15 * πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν δόκιμον αὐτοῦ· ὕτως ἄνθρωπος ἐν χειρὶ ποιήσαντος αὐτόν, ἀποδοναι αὐτῷ κατὰ τὸ κρίμα αὐτοῦ.

16 * ἀπέναντι τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀπέναντι τοῦ θανάτου ἡ ζωή. ὕτως ἀπέναντι παντὸς ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἡ ἁμαρτωλός· καὶ ὕτως ἔμβλεψον εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ὑψίστου, δύο δύο, ἓν κατέναντι ἑνός.

17 * κἀγὼ ἔσχατος ἠγρύπνησα. ὡς καλαμῶνα ὀπίσω τρυγητῶν, ἐν εὐλογίᾳ κυρίου ἔφθασα, καὶ ὡς τρυγὼν ἔπλησα ληνόν.

18 * καταμάθετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ζητοῦσι παιδείαν.

19 * ἀκούσατε μεγιστᾶνες, καὶ ὑμεῖς ἡγούμενοι ἐκκλησίας ἐνωτίσασθε.

20 * υἱῷ καὶ γυναικί, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, μὴ δῶς ἐξουσίαν ἐπὶ σεαυτῷ ἐν ζωῇ σου, καὶ μὴ δῶς ἑτέρῳ τὰ χρήματά σου, ἵνα μὴ μεταμεληθεὶς δέῃ περὶ αὐτῶν.

21 * ἕως ἔτι ζῇς καὶ ἔστι πνοὴ ἐν σοί, μὴ ἀλλαξῃς σεαυτὸν πάσῃ σαρκί.

22 * κρεῖσσον γάρ ἐστι τὰ τέκνα σου ἐνδεῆ σαυτοῦ, ἢ σὲ ἐμβλέπειν εἰς χεῖρας υἱῶν σου.

23 * ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου γίνου ὑπεράνω, καὶ μὴ δῶς μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου.

24 * ἐν ἡμέρᾳ συντελείας ἡμερῶν ζωῆς σου καὶ ἐν καιρῷ τελευτῆς διάδου κληρονομίαν.

25 * χορτάσματα καὶ ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ, ἄρτος καὶ παιδεία καὶ ἔργα οἰκέτῃ.

26 * ἔργασαι ἐν παιδείᾳ καὶ ζητήσει ἀνάπαυσιν, δοῦλε χεῖρας ὤπου, καὶ ζητήσει ἐλευθερίαν.

27 * ζυγὸς καὶ ἱμὰς κάμπτουσι τράχηλον, καὶ οἰκέτῃ κακέργῳ τρέβλαι καὶ βάσανοι.

28 * ἔμβαλε αὐτὸν εἰς ἐργασίαν ἵνα μὴ ἀργῇ· πολλὴ γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία.

15 * Omnes viæ eius secũdum dispositionem eius, sic homo in manu illius qui se fecit, & reddet illi secũdum iudicium suum.

16 * Contra malum bonum est, & contra vitam mors: sic & contra virum iustum peccator: & sic intuere in omnia opera Altissimi: duo contra duo, & vnum contra vnum.

17 * Et ego nouissimus euigilaui, & quasi qui colligit racemos post vindemiatores. In benedictione Dei & ipse speraui, & quasi qui vindemiat, repleui torcular.

18 * Respicite, quoniam non mihi soli laboraui, sed & omnibus exquirentibus disciplinam. Sup.44b

19 * Audite me magnati & omnes populi, & rectores Ecclesię auribus percipite.

20 * Filio & mulieri, fratri & amico non des potestatem super te in vita tua, & non dederis alij possessionem tuam, ne forte pœniteat te, & deprecẽris pro illis.

21 * Dum adhuc superes & aspiras, nõ immutabit te omnis caro.

22 * Melius est enim vt filij te rogent, quàm te respicere in manus filiorum tuorum.

23 * In omnibus operibus tuis præcellẽs esto: ne dederis maculam in gloriam tuam.

24 * In die consummationis dierum vitæ tuæ, & in tempore exitus tui distribue hæreditatem tuam. *Cibaria & virga & onus asino panis, & disciplina & opus seruo.

26 * Operatur in disciplina, & quærit requiescere: laxa manus illi, & quærit libertatem.

27 * Iugum & lorum curuant collum durum, & seruum inclinant operationes assiduæ.

28 * Seruo maleuolo tortura & compedes: mitte illum in operationem, ne vacet: multam enim malitiam docuit ociositas.

* In opera constitue eum; sic enim condecet illum.

* Quia si non obaudierit, curua illum compedibus, & non amplifices super omnem carnem: verùm sine iudicio nihil facias graue. * Si est tibi seru' fidelis, sit tibi quasi anima tua: quasi fratrẽ sic eũ tracta, quoniam in sanguine animæ comparasti illũ. * Si læseris eum iniustè, in fugam conuertetur; & si extollẽs discesserit, quem queras, & in qua via quæres illum, nescis.

CAP. XXXIIII.

VAna spes & mendacium viro insensato, & somnia A extollunt imprudentes.

* Quasi qui apprehendit vmbram, & persequitur ventum; sic & qui attendit ad visa mẽdacia. * Secundũ hoc visio somniorum: ante faciem hominis similitudo alterius hominis. * Ab immundo quid mundabitur, & à mẽdace quid verum dicetur? * Diuinatio erroris & auguria, mendacia & somnia malefacientium vanitas est. * Et sicut parturientis cor tuum phantasias patitur, nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio: ne dederis in illis cor tuum. * Multos enim errare fecerunt somnia, & exciderunt sperantes in illis.

* Sine mendacio cõsummabitur verbum legis, & sapientia in ore fidelis complanabitur. B * Qui non est tentatus, quid scit? vir in multis expertus, cogitabit multa: & qui multa dicit, enarrabit intellectum. * Qui nõ est expertus, pauca recognoscit; qui autem in multis factus est, multiplicat malitiam. * Qui tentatus non est, qualia scit: qui implanatus est, abũdabit nequitia. * Multa vidi enarrando, & plurimas verborum consuetudines.

* Aliquoties vsque ad mortem periclitatus sum horum causa, & liberatus sum gratia Dei. 14 Spiritus timentium Deum quæritur, & in respectu illius benedicetur.

29 * εἰς ἔργα καταίσχυνον καθὼς πρέπει αὐτῷ.

30 * καὶ ἐὰν μὴ πειθαρχῇ, βάρυνον τὰς πέδας αὐτοῦ. καὶ μὴ περισσεύσῃς πάσῃ σαρκί, καὶ ἄνευ κρίσεως μὴ ποιήσῃς μηδέν.

31 * εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἔστω σοι ὡς ἡ ψυχή σου ὅτι ἐν αἵματι ἐκτήσω αὐτόν. εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἄγε αὐτὸν ὡς ἀδελφόν, ὅτι ὡς ἡ ψυχή σου ἐπιθυμήσεις αὐτοῦ.

32 * ἐὰν κακώσῃς αὐτὸν ἀδίκως καὶ ἀπαρᾶς ἀποδράσῃ, ἐν ποίᾳ ὁδῷ ζητήσεις αὐτόν;

λδ'.

* Κενοὶ αἱ ἐλπίδες καὶ ψευδεῖς ἀσυνέτῳ ἀνδρὶ, καὶ ἐνύπνια ἀναπλέουσιν ἄφρονας.

* ὡς ὁ δρασσόμενος σκιᾶς καὶ διώκων ἀνέμους, ὕτως ὁ ἐπέχων ἐνυπνίοις. * τοῦτο κατὰ τοῦτο ὅρασις ἐνυπνίων, κατέναντι προσώπου ὁμοίωμα προσώπου. * ἀπὸ ἀκαθάρτου τί καθαρευθήσεται; καὶ ἀπὸ ψευδοῦς τί ἀληθεύσει;

* μαντεία καὶ οἰωνισμοὶ καὶ ἐνύπνια, μάταιά ἐστι.

* καὶ ὡς ὠδινούσης φαντάζεταί σου ἡ καρδία. ἐὰν μὴ ἀπὸ ὑψίστου ἀποσταλῇ ἐν ἐπισκοπῇ σου, μὴ δῶς εἰς αὐτὰ τὴν καρδίαν σου.

* πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησε τὰ ἐνύπνια, καὶ ἐξέπεσον ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτοῖς.

* δίχα ψεύδους συντελεσθήσεται νόμος, καὶ σοφία στόματι πιστῷ τελείωσις.

* ἀνὴρ πεπλανημένος ἔγνω πολλά, καὶ ὁ πολύπειρος διηγήσεται σύνεσιν. * ὃς οὐκ ἐπειράσθη οἴδεν ὀλίγα.

* ὁ δὲ πεπλανημένος πλεονεκτεῖ πανουργίαν.

* πολλὰ εἶδον καὶ ἐν τῇ πλάνῃ μου· καὶ τεκμήρια λόγων μου, σωτηρίας μου.

* πλεονάκις ἔως θανάτου ἐκινδύνευσα· καὶ διεσώθην, τούτων χάριν. * πνεῦμα φοβερμῶν τὸν κύριον ζήσεται.

29 * In opera cõstitue quemadmodum decet eum.

30 * Et si non obedierit, aggraua compedes eius. Et non abundes omni carni, & sine iudicio non facias aliquid.

31 * Si est tibi seruus, sit tibi sicut anima tua, quoniam in sanguine acquisiuisti illum. Si est tibi seruus, tracta eum vt fratrem, quoniam tanquam anima tua indigebis eo.

32 * Si malefeceris ei iniustè & tollens aufugerit, in qua via quæres eum?

CAP. XXXIIII.

1 *Vanæ spes & mendaces imprudenti viro, et insomnia eleuant stultos.*

2 * *Quasi qui apprehendit vmbrã & persequitur ventos, sic qui intendit insomnijs.*

3 * *Hoc secundùm hoc visio insomniorum, ante faciem similitudo faciei.*

4 * *Ab immũdo quid mundabitur? & à mendace quid*

5 *verum erit?* * *Vaticinium & auguria & insomnia, vana sunt.* * *Et sicut parturientis phantasias patitur tuum*

6 *cor. Nisi ab Altissimo missa sint in visitatione tua, ne dederis in illa cor tuum.*

7 * *Multos enim deceperunt insomnia, & exciderunt spe-*

8 *rantes in illis.* * *Sine mendacio cõsummabitur lex, & sapiẽtia ori fideli cõsummatio.*

9 * *Vir qui vagatus est nouit multa; et multum expertus enarrabit intellectum.*

10 * *Qui non expertus est, nouit pauca.*

11 * *Et qui deceptus est, multiplicat astutiam.*

12 * *Multa vidi in deceptione mea, & fictiones verborum meorum, intellectus meus.*

13 * *Pluries vsque ad mortem periclitatus sum, & liberatus sum, horum gratia.*

14 * *Spiritus timentium Dominum viuet.*

* Nam spes illorum in sal- 15
uantem illos.
* Qui timet Dominum, ni- 16
hil timebit, & nõ trepidabit,
quoniam ipse spes eius.
* Timentis Domini, bea- 17
ta anima.
* Cui intendit, & quod 18
eius firmamentum.
* Oculi Domini super amã- 19
tes eum, protectio potentiæ
& firmamentum fortitudi-
nis. Tegmen ab ardore, & tegmen à meridie, custodia ab offensione, & adiutorium casus.
Exaltans animam, & 20
illuminans oculos, sanitatem dans vitam & benedictionẽ.
* Sacrificans ex iniusto, 21
oblatio ridicula, & non in beneplacitũ donaria iniquorum.
* Nõ complacet Altissimus 23
oblationibus impiorum, neq; in multitudine sacrificiorum propitiatur pro peccato.
* Sacrificans filium coram 24
patre eius, qui adducit sacrificium ex substãtia pauperũ.
* Panis indigentium, vita 25
pauperum; qui defraudat illum, homo sanguinum.
* Occidens proximum, au- 26
ferens conuictum: * Et ef- 27
fundens sanguinem, defraudans mercedem mercenarij.
* Vnus ædificãs, & vnus 28
destruens, quid lucrãtur plus quàm labores?
* Vnus orans, & vnus 29
maledicens, cuius vocẽ exaudiet Dominus?
* Qui intingitur à mortuo, 30
& iterum tangit eum, quæ utilitas in lauacro illius?
* Sic homo qui ieiunat in 31
peccatis suis, & iterum vadens & hæc faciens. orationem illius quis exaudiet: & quid profecit in humiliãdo se?

CAP. XXXV.

QVi conseruat legem, mul 1
tiplicat oblationes:
* Sacrificator salutaris, qui 2
attendit mandatis.

15 * ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἐπὶ τὸν σώ-
ζοντα αὐτούς.
16 * ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, οὐδὲν
ὀλιγωθήσεται, καὶ οὐ μὴ δειλιάσῃ ὅτι
17 αὐτὸς ἐλπὶς αὐτοῦ. * φοβούμενος τὸν
18 κύριον, μακαρία ἡ ψυχή. * τίνι
ἐπέχει, καὶ τίς αὐτοῦ ἐρείσμα;
19 * ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς
ἀγαπῶντας αὐτόν, ὑπερασπισμὸς
δυναστείας καὶ στήριγμα ἰσχύος. σκέπη
ἀπὸ καύσωνος, καὶ σκέπη ἀπὸ με-
σημβρίας, φυλακὴ ἀπὸ προσκόμ-
ματος καὶ βοήθεια πτώσεως. * ἀνυ-
ψοῖ ψυχὴν καὶ φωτίζει ὀφθαλ-
μούς, ἴασιν δίδωσι ζωὴν καὶ εὐλογίαν.
21 * θυσιάζων ἐξ ἀδίκου, προσφορὰ
μεμωκημένη, καὶ οὐκ εἰς εὐδο-
κίαν δωρήματα ἀνόμων.
23 * οὐκ εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος ἐν προσ-
φοραῖς ἀσεβῶν, οὐδὲ ἐν πλήθει θυ-
σιῶν ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.
24 * θύων ὑὸν ἐνώπιον τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χει-
μάτων πενήτων.
25 * ἄρτος τῶν ἐνδεομένων ζωὴ πτω-
χῶν, ὁ ἀποστερῶν αὐτὸν ἀνὴρ αἱ-
μάτων.
26 * φονεύων τὸν πλησίον ὁ ἀφαι-
ρούμενος συμβίωσιν.
27 * καὶ ἐκχέων αἷμα ὁ ἀποστερῶν
μισθὸν μισθωτοῦ.
28 * εἷς οἰκοδομῶν καὶ εἷς καθαιρῶν,
τί ὠφελοῦσι πλεῖον ἢ κόπους;
29 * εἷς δεόμενος καὶ εἷς καταρώ-
μενος, τίνος φωνῆς εἰσακούσεται ὁ
δεσπότης;
30 * βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ καὶ
πάλιν ἁπτόμενος αὐτοῦ, τί ὄφελος
ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ;
31 * οὕτως ἄνθρωπος νηστεύων ἐπὶ
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ καὶ πάλιν πο-
ρευόμενος καὶ ταῦτα ποιῶν, τὴν προ-
σευχὴν αὐτοῦ τίς εἰσακούσεται, καὶ τί
ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινῶσαι αὐτόν;

λέ.

1 * Ὁ φυλάσσων νόμον πλεονάζει
προσφορᾶς.
2 * θυσιάζων σωτήρια ὁ προσέ-
χων ἐντολαῖς.

15 * Spes enim illorum in sal-
C uantem illos, & oculi Dei in
16 diligẽtes se. * Qui timet Dñm,
nihil trepidabit, & non pauebit: quoniam ipse est spes eius.
17 * Timẽtis Dñm, beata est ani-
18 ma eius: * Ad quem respicit, &
19 qui est fortitudo eius. * Oculi
Dñi super timẽtes eum, protector potentiæ, firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & vmbraculũ meridiani, deprecatio offensionis, & adiutoriũ
20 casus: * Exaltans animam, & illuminans oculos, dans sanitatẽ, & vitam, & benedictionẽ.
21 * Immolantis ex iniquo, oblatio est maculata: & non sunt
22 beneplacitæ subsannationes iniustorũ. * Dñs solus sustinentibus se in via veritatis &
23 iustitiæ. * Dona iniquorũ nõ Prou.3
D probat Altissimus, nec respicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine sacrificiorum, eorum propitiabitur peccatis.
24 * Qui offert sacrificiũ ex substantia pauperũ, quasi qui victimat filiũ in cõspectu patris
25 sui. * Panis egentiũ vita pauperis est: qui defraudat illum, homo sanguinis est. * Qui au-
26 fert in sudore panẽ, quasi qui
27 occidit proximũ suum. * Qui effundit sanguinem, & qui fraudem facit mercenario, fratres sunt, * Vnus ædificans,
28 & vnus destruẽs: quid prodest
29 illis nisi labor? * Vnus orans, & vnus maledicens; cuius vocem exaudiet Deus? * Qui ba-
30 ptizatur à mortuo, & iterum tangit mortuum, quid proficit
31 lauatio illius? * Sic homo qui ieiunat in peccatis suis, & iterũ eadẽ faciens, q̃d ꝓficit humiliando se? orationẽ illius quis exaudiet? CAP. XXXV.

1 QVi conseruat legem, multiplicat orationem. * Sa-
2 A crificium salutare est attẽdere mandatis, & discedere ab omni iniquitate: * Et propitiationem litare sacrificiis super iniustitias, & deprecatio pro peccatis recedere ab iniustitia.

* Retribuet gratiam, qui of- 4
fert similaginem; & qui facit misericordiã, offert sacrificiũ.
* Beneplacitũ est Dño recede- 5
re ab iniquitate; & deprecatio pro peccatis, recedere ab iniu- B
Prou.15 b & 21.d. stitia. * Nõ apparebis ante cõ- 6
spectũ Dñi vacuꝰ: * Hæc enim 7
omnia ꝓpter mãdata Dei fiũt.
Deu.16a * Oblatio iusti impinguat al- 8
tare: & odor suauitatis est in cõspectu Altissimi. * Sacrificiũ 9
iusti acceptũ est, & memoriam eiꝰ nõ obliuiscetur Dñs. * Bono 10
2.Corin. 9.b. animo gloriã redde Deo, & nõ minuas primitias manuũ tuarũ. * In omni dato hilarẽ fac 11
vultũ tuum, & in exultatione
Tob.4.b. sanctifica decimas tuas. * Da 12
Altissimo secundũ donatũ eiꝰ, & in bono oculo adinuẽtionẽ facito manuũ tuarũ: * Quoniã 13
Dñs retribuẽs est, & septies tã- C
tum retribuet tibi. * Noli of- 14
Rom.2. Act.10.f. ferre munera praua; non enim suscipiet illa. * Et noli inspicere 15
sacrificiũ iniustũ, quoniã Dñs
vindex est, & nõ est apud illũ gloria personæ. * Nõ accipiet 16
Dñs personã in pauperẽ, & deprecationẽ læsi exaudiet. * Nõ 17
despiciet preces populi; nec viduã, si effundat loquelã gemitus. * Nónne lachrymæ vi- 18
duæ ad maxillã descẽdunt, & exclamatio eius super deducentẽ eas? * A maxilla enim a- 19
scendunt vsq; ad cælũ, & Dñs exauditor nõ delectabitur in illis. * Qui adorat Deũ, in ob- 20
lectatione suscipietur, & deprecatio illius vsq; ad nubes propinquabit. * Oratio humiliã- 21
tis se, nubes penetrabit; & donec propinquet non cõsolabi- D
tur: & nõ discedet, donec Altissimus aspiciat. * Et Dñs nõ 22
elõgabit, sed iudicabit iustos, & faciet iudicium, & fortissimus non habebit in illis patientiam, vt contribulet dorsum ipsorum. * Et gentibus 23
reddet vindictam, donec tollat plenitudinem superborum, & sceptra iniquorum contribulet.

ECCLESIASTIC.

* ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριν ὡς προσ- 4
φέρων σεμιδάλιν· καὶ ὁ ποιῶν ἐλεη-
μοσύνην, θυσιάζων αἴνεσιν.
* ἀπόκλισις κυρίου ἀποστῆναι ἀπὸ 5
πονηρίας, καὶ ἐξιλασμὸς ἀποστῆναι
ἀπὸ ἀδικίας. * μὴ ὀφθῇς ἐνώπιον 6
κυρίου κενός. * πάντα γὰρ ταῦτα 7
χάριν ἐντολῆς. * προσφορὰ δι- 8
καίου λιπαίνει θυσιαστήριον, καὶ ἡ εὐω-
δία αὐτῆς ἔναντι ὑψίστου.
* θυσία ἀνδρὸς δικαίου δεκτή, καὶ 9
τὸ μνημόσυνον αὐτῆς οὐκ ἐκλεί-
πει. * ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ 10
δόξασον τὸν κύριον, καὶ μὴ σμικρύνῃς
ἀπαρχὰς χειρῶν σου.
* ἐν πάσῃ δόσει ἱλάρωσον τὸ πρό- 11
σωπόν σου, καὶ ἐν ἁγιασμῷ σου ἁγία-
σον δεκάτην.
* δὸς ὑψίστῳ κατὰ τὸ δόσιν αὐτοῦ, 12
καὶ ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ καθάρεμα χειρῶν.
* ὅτι κύριος ἀνταποδιδοὺς ἐστι, καὶ 13
ἀνταποδώσει ἑπταπλασίαν· μὴ δω-
ροκόπει. * ἃ γὰρ προσδέξῃ, καὶ 14
μὴ ἔπεχε θυσίαν ἀδίκου.
* ὅτι κριτὴς κύριος ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι 15
πρὸς αὐτοῦ δόξα προσώπου.
* ὁ λήψεται κύριος πρόσωπον 16
ἐπὶ πτωχῷ, καὶ δέησιν ἠδικημένου εἰ-
σακούσεται. * ὁ μὴ παρεόρᾳ ἱκετείαν 17
ὀρφανοῦ καὶ χήρας ἐν τῷ ἐκχέαι λα-
λιάν. * οὐχὶ δάκρυον χήρας ἐπὶ 18
σιαγόνα καταβαίνει; καὶ ἡ καταβόη-
σις αὐτῆς ἐπὶ τὴν καταγωγὴν αὐτῆς.
* προσδεχόμενον ἐν εὐδοκίᾳ δεχθή- 20
σεται, καὶ ἡ δέησις αὐτοῦ ἕως τῶν νεφε-
λῶν συνάψει.
* προσευχὴ ταπεινοῦ νεφέλας 21
διελεύσεται, καὶ ἕως συνεγγίσῃ, οὐ μὴ πα-
ρακληθῇ· καὶ οὐ μὴ ἀποστῇ ἕως οὗ
ἐπισκέψηται ὁ ὕψιστος, καὶ κρινεῖ δι-
καίως, καὶ ποιήσει κρίσιν.
* καὶ ὁ κύριος οὐ μὴ βραδύνῃ, 22
οὐδὲ μὴ μακροθυμήσῃ ἐπ' αὐτοῖς ὁ
κραταιός. ἕως συντρίψῃ ὀσφὺς ἀ-
νελεημόνων.
* καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀνταποδώσει ἐκ- 23
δίκησιν· ἕως ἐξάρῃ πλῆθος ὑβριστῶν
καὶ σκῆπτρα ἀδίκων συντρίψῃ.

4 * Et retribuens gratiam vt
qui offert siligmem; & qui facit eleemosynam, sacrificator
5 laudis. * Beneplacitum Domini recedere ab iniquitate, & propitiatio recedere ab
6 iniustitia. * Ne appareas
7 ante Dñm vacuus. * Omnia enim hæc gratia mandati.
8 * Oblatio iusti impinguat altare; et suauis odor eius in cõ-
9 spectu Altissimi. * Sacrificium viri iusti acceptabile, & memoria eius non tradetur ob-
10 liuioni. * In bono oculo glorifica Dñm, & ne diminuas
11 primitias manuũ tuarũ: * In omni dato hilarifica vultum tuũ, & in lætitia sanctifica
12 decimas. * Da Altissimo secũdùm donum eius, & in bono oculo adinuentionem manus.
13 * Quoniam Dominus retribuens est, & retribuet septupla: ne diminuas ex do-
14 no. * Non enim suscipiet: & non intendas sacrificio
15 iniusto. * Quoniã iudex Dominus est, & non est apud illum opinio personæ.
16 * Non accipiet Dominus personam super paupere, & deprecationem iniuria affecti
17 exaudiet. * Non despiciet supplicationem pupilli & viduam si effundat loquelam.
18 * Nónne lachryma viduæ ad maxillam descendit? & exclamatio eius super eum qui
20 deducit eam. * Qui colit in beneplacito suscipietur, & deprecatio illius vsq; ad nu-
21 bes attinget. * Oratio humilis nubes penetrauit, & donec appropinquet, non consolabitur, & non discedet donec respexerit Altissimus. Iudicabit iustos, & faciet iudi-
22 cium. * Et Dñs non tardabit neq; patientiã habebit in illis fortis. Quousq; conterat
23 lumbos crudelium. * Et gentibus retribuet vindictam, donec tollat multitudinem contumeliosorum & sceptra iniustorum conterat.

* *Donec reddat homini se-* 24
cundùm actus eius, & opera
hominum secundùm cogita-
tiones eius. * *Donec iudicet* 25
iudicium populi sui, & læti-
ficabit eos in misericordia
sua. * *Quàm pulchra mise-* 26
ricordia in tempore tribula-
tionis, quasi nubes pluuiæ in
tempore siccitatis.

CAP. XXXVI.

MIserere nostri Domine 1
Deus omniũ, & respice.
* *Et immitte timorem tui* 2
super omnes gentes non ex-
quirentes te.
* *Leua manum tuam su-* 3
per gentes alienas, videant
potentiam tuam.
* *Sicut in conspectu eorũ* 4
sanctificatus es in nobis, sic
in conspectu nostro magnifi-
ceris in eis. * *Et cognoscant* 5
te sicut et nos te cognouimus,
quia non est Deus præter te
Domine. * *Innoua signa &* 6
immuta mirabilia.
* *Glorifica manũ & bra-* 7
chium dextrum, vt enarrẽt
mirabilia tua.
* *Excita furorem & ef-* 8
funde iram. * *Tolle aduer-* 8
sarium & contere inimicum.
* *Accelera tempus & me-* 10
mento iræ, & enarrent tibi
mirabilia tua.
* *In ira ignis deuoretur* 11
qui saluatur, & malefacien-
tes populo tuo inueniant per-
ditionem.
* *Contere capita principũ* 12
gentium dicentium, Non est
præter nos. * *Congrega omnes* 13
tribus Iacob, & hæreditaui
eos sicut ab initio. * *Miserere* 14
populi Domine vocati in no-
mine tuo, & Israel quem pri-
mogenitum nominasti.
* *Miserere ciuitatis san-* 15
ctificationis tuæ Hierusalem
loci quietis tuæ. * *Reple Sion* 16
extollere oracula tua, & à
gloria tua populum tuum.
* *Da testimonium in initio* 17
creaturis tuis, et suscita pro-
phetas in nomine tuo.

* ἕως ἀνταποδώσῃ ἀνθρώπῳ κ τὰς πράξεις αὐτ, & τὰ ἔργα ἀν-
θρώπων κ τὰ ἐνθυμήματα αὐτ.
* ἕως ἀν κείνῃ τιὼ κείνῳ & λαοῦ
αὐτ, καὶ ἀνθρωνεῖ αὐτὸς ἐν τῷ ἐ-
λέει αὐτ.
* ὡς ὡραῖον ἔλε ἐν καιρῷ θλί-
ψεως, ὡς νεφέλαι ὑετ ἐν καιρῷ
ἀβροχίας.

λς.

* Ελέησον ἡμᾶς δέσποτα ὁ θεὸς
πάντων, & ἐπίβλεψον.
* & ἐμβαλὲ τὸν φόβον σου ἐπὶ
πάντα τὰ ἔθνη τὰ μὴ ἐκζητοῦντά
σε. * ἔπαρον τιὼ χεῖρα σου ἐπὶ
ἔθνη ἀλλότρια, ἰδέτωσαν τιὼ δυ-
ναστείαν σου. * ὥσπερ ἐνώπιον αὐτῶν
ἡγιάσθης ἐν ἡμῖν, ἔτως ἐναντίον ἡ-
μῶν μεγαλυνθείης ἐν αὐτοῖς.
* καὶ ἐπιγνώτωσάν σε καθάπερ
& ἡμεῖς σε ἐγνωμεν. ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς
πλὴν σοῦ κύριε.
* ἐγκαίνισον σημεῖα & ἀλλοίω-
σον θαυμάσια. * δόξασον χεῖρα
καὶ βραχίονα δεξιόν, ὅπως διηγῶν-
ται τὰ θαυμάσιά σου.
* ἔγειρον θυμὸν & ἔκχεε ὀργήν.
* ἔπαρον σύντιμον & ἔκτειψον
ἐχθρόν. * σπεῦσον καιρὸν & μνή-
σθητι ὀργῆς, καὶ ἐκδιηγησάσθωσάν
σοι τὰ θαυμάσιά σου.
* ἐν ὀργῇ πυρὸς καταφθαρήτω ὁ
σωζόμενος, καὶ οἱ κακοῦντες τὸν
λαόν σου εὑροισάν σε ἀπώλειαν.
* σύντριψον κεφαλὰς ἀρχόν-
των ἐθνῶν λεγόντων, οὐκ ἔστι πλὴν
ἡμῶν. * σύναγαγε πάσας φυ-
λὰς ἰακώβ· & κατακληρονόμησα
αὐτὸς καθὼς ἀπαρχῆς.
* ἐλέησον λαὸν κυρίε κεκλημένον
ἐπ' ὀνόματί σου, & ἰσραὴλ ὃν πρω-
τόγονον ὠνόμασας. * οἶκτειρον πό-
λιν ἁγιάσματός σου ἱερουσαλὴμ τό-
πον καταπαύσεώς σου. * πλῆσον
σιὼν ἆραι τὰ λόγιά σου, καὶ ἀπὸ τῆς
δόξης σου τὸν λαόν σου.
* δὸς μαρτύριον τοῖς ἀπ' ἀρχῆς
κτίσμασί σου, & ἔγειρον προφήτας
ἐπ' ὀνόματί σου.

* Donec reddat hominibus
secundũ actus suos, & secundũ
opera Adæ, & secũdũ præsum-
ptionẽ illius: * Donec iudi-
cet iudiciũ plebis suæ, & oble-
ctabit iustos misericordia sua.
* Speciosa misericordia Dei
in tẽpore tribulationis, quasi
nubes pluuiæ in tempore sic-
citatis. CAP. XXXVI.

MIserere nostri Deus om- Inf. cod. Tob. g.d.
nium, & respice nos: & o-
stende nobis lucem miseratio-
num tuarum. * Et immitte
timorẽ tuũ super gẽtes quę nõ
exquisierũt, vt cognoscãt quia
nõ est Deus nisi tu, vt enarrẽt
magnalia tua. * Alleua manũ
tuã super gentes alienas, vt vi-
deant potentiam tuã. * Sicut
enim in cõspectu corũ sanctí-
ficatus es in nobis: sic in con-
spectu nostro magnificaberis
in eis. * Vt cognoscãt te, sicut
& nos cognouimus, quia non
est Deus præter te Dñe. * In-
noua signa, & immuta mirabi-
lia. * Glorifica manũ & bra-
chiũ dextrũ. * Excita furoré,
& effunde iram. * Extolle ad-
uersarium, & afflige inimicũ.
* Festina tempus, & meméto
finis, vt enarrẽt mirabilia tua.
* In ira flammæ deuoretur q̃
saluatur, & qui pessimãt plebẽ
tuã, inueniãt perditionẽ. * Cõ-
tere caput principum, & ini-
micorũ, dicentiũ, Nõ est alius Sup. ab
præter nos. * Cõgrega omnes
tribus Iacob, & cognoscãt qa
non est Deus nisi tu, vt enarr-
ent magnalia tua, & hæredi-
tabis eos sicut ab initio. * Mi-
serere plebi tuæ, super quam
C inuocatum est nomẽ tuum; &
Israel, quem coęquasti primo-
genito tuo. * Miserere ciui-
tatis sanctificationis tuæ Hie-
rusalem, ciuitatis requiei tuæ.
* Reple Sion inenarrabilibus
virtutibus tuis, & gloria tua
populũ tuũ. * Da testimoniũ,
quia ab initio creaturæ tuæ
sunt: & suscita precationes
quas locuti sunt in nomine
tuo prophetæ priores.

* Da mercedẽ sustinẽtibus 18
te, vt prophetæ tui fideles inu-
eniantur, & exaudi orationes
seruorũ tuorũ. * Secundum 19
Num.6.d benedictionem Aaron da po-
pulo tuo, & dirige nos in viã
iustitiæ, vt sciant omnes qui
habitant terram, quia tu es
Deus conspector seculorum.
* Omnem escam manduca- 20
bit venter, & est cibus cibo
melior. * Fauces contingunt 21
cibum, & cor insensatũ verba
mendacia. * Cor prauum da- 22
bit tristitiam, & homo peritus
resistet illi. * Omnẽ masculũ 23
excipiet mulier, & est filia me- D
lior filia. * Species mulieris 24
exhilarat faciem viri sui, & su-
per omnem concupiscentiam
hominis superducet desideriũ.
* Si est lingua curationis, est & 25
mitigationis & misericordiæ:
nõ est vir illius secundũ filios
hominũ. * Qui possidet mu- 26
lierẽ bonã, inchoat possessio-
nẽ: adiutoriũ secundũ illum
est, & colũna vt requies. * Vbi 27
nõ est sepes, diripietur posses-
sio: & vbi non est mulier, in-
gemiscet egens. * Cui credit, 28
qui non habet nidũ: & defle-
ctens vbicũque obscurauerit,
quasi succinctus latro exiliens
de ciuitate in ciuitatem.

CAP. XXXVII.

OMnis amicus dicet; Et 1
ego amicitiam copulaui: A
sed est amicus solo nomine a-
micus. * Nónne tristitia inest 2
vsque ad mortẽ? sodalis autẽ
& amicus ad inimicitiam con
uertẽtur. * O præsumptio ne- 3
quissima, vnde creata es coo-
perire aridã malitia & dolosi-
tate illi? * Sodalis amico cõiu- 4
cũdabitur in oblectationibus;
& in tẽpore tribulationis ad-
uersari⁹ erit. * Sodalis amico cõ 5
dolet causa vẽtris, & cõtra hos-
tẽ accipiet scutũ. * Nõ obliui- 6
scaris amici tui in animo tuo,
& non immemor sis illius in o-
peribus tuis. * Noli cõsiliari 7
cum socero tuo; & à zelanti-
bus te absconde consilium.

ECCLESIASTIC.

* δὸς μισθὸν τοῖς ὑπομένουσί σε, 18
& οἱ προφῆταί σου ἐμπιστωθήτω-
σαν. εἰσάκουσον κύριε δεήσεως τῶν
οἰκετῶν σου, * κ τιὼ εὐλογίαν ἀα- 19
ρὼν περὶ & λαοῦ σου, & γνώσον πάν-
τες οἱ ἐπὶ γῆς, ὅτι σὺ κύριος τῶν
αἰώνων. * πᾶν βρῶμα φάγε κοι- 20
λία, ἔστι δὲ βρῶμα βρώματος κάλ-
λιον. * φάρυγξ γεύεται βρώ- 21
ματα θήρας, ἕτως καρδία συνετὴ
λόγους ψευδεῖς. * καρδία στρεβλὴ 22
δώσει λύπην, & ἀνθρωπος πολύ-
πειρος ἀνταποδώσει αὐτῷ.
* πᾶν ἄρρεν ἐπιθέξε γυνή, 23
ἔστι γὰρ θυγάτηρ θυγατέρος κρείσσων.
* κάλλος γυναικὸς ἱλαρύνει 24
πρόσωπον, & ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιθυ-
μίαν ἀνθρώπε ὑπερέχει.
* εἰ ἔστιν ἐπὶ γλώσσης ἔλε καὶ 25
πραΰτης καὶ ἴασις. οὐκ ἔστιν ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς κατ' υἱὸς ἀνθρώπων.
* ὁ κτώμενος γυναῖκα ἀναρχὴν 26
κτήσεως, βοηθὸν κατ' αὐτὸν & στύλον
ἀναπαύσεως. * ὃ οὐκ ἔστι φραγμὸς, 27
διαρραγήσε κτῆμα· καὶ ὃ οὐκ ἔστι
γυνὴ, στενάξει πλανώμενον.
* τίς γὰρ πιστεύσει ἀζώνῳ λῃστῇ 28
σφαλλομένῳ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν·
ἕτως ἀνθρώπῳ μὴ ἔχοντι νοσσιὰν
καὶ καταλύσει ἃ ἐὰν ὑπνώσῃ.

λζ.

* Πᾶς φίλος ἐρεῖ, ἐφιλίασα κἀ- 1
γώ, ἀλλ' ἔστι φίλος ὀνόματι μόνον
φίλος. * οὐχὶ λύπη μένει ἕως θανά- 2
του; ἑταῖρος & φίλος πρεπόμενος εἰς
ἔχθραν. * ὦ πονηρὸν ἐνθύμημα, 3
πόθεν ἐκυλίσθης καλύψαι τιὼ ξη-
ρὸν ἐν δολιότητι.
* ἑταῖρος φίλῳ συνδιαιτᾶ ἐν 4
ἀφροσύνῃ, καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως
ἔσται ἀπέναντι. * ἑταῖρος & φίλῳ 5
συμπονεῖ χάριν γαστρός, & ἐναντι
πολεμίε λήψε ἀσπίδα.
* μὴ ἐπιλάθε φίλου ἐν τῇ ψυ- 6
χῇ σου, & μὴ μνημονεύσῃς αὐτοῦ ἐν
χρήμασί σου. * μὴ βουλεύε μετὰ τοῦ 7
ἀσυμβλεπομένε σε, & ἀπὸ τῶν ζη-
λούντων σε κρύβου βουλήν.

* Da mercedem sustinen- 18
tibus te, & prophetæ tui fi-
dem habeant. Exaudi Domi-
ne deprecationem seruorum
tuorum. * Secundùm bene- 19
dictionem Aaron de populo
tuo, & cognoscent omnes qui
super terram, quoniam tu
Dominus seculorum. * Omnẽ 20
escam comedet venter, est
autem cibus cibo melior.
* Guttur gustat cibos ve- 21
nationis, sic cor prudens ver-
ba mendacia. * Cor distortũ 22
dabit tristitiã & homo mul-
tum expertus retribuet ei.
* Omne masculum susci- 23
piet mulier, est enim filia
quàm filia melior.
* Species mulieris exhila- 24
rat faciem, & super omnem
concupiscentiam hominis su-
perinducit. * Si est in lin- 25
gua misericordia & manſuetu-
do & sanitas; non est vir
illius secũdùm filios hominũ.
* Qui possidet mulierem 26
inchoat possessionem, adiuto-
rium secundùm ipsum & co-
lumnam quietis. * Vbi non 27
est septum, diripietur posses-
sio: & vbi non est mulier,
ingemiscet peregrinãs. * Quis 28
enim confidet expedito latro-
ni erranti de ciuitate in ciui-
tatem, sic homini nõ habenti
nidum & hospitanti vbi-
cunque aduesperauerit.

CAP. XXXVII.

OMnis amicus dicet, Ami- 1
cus sum & ego: sed est
amicus nomine solũ amicus.
Nonne tristitia manet vsq; 2
ad mortem? sodalis & ami-
cus versus in inimicitiam.
O praua cogitatio, vnde 3
inuoluta es cooperire aridam
in dolositate! * Sodalis amico 4
conuiuit in lætitia, & in tẽ-
pore tribulationis erit con-
trarius. * Sodalis cum amico 5
simul laborat causa ventris,
& cõtra hostem accipiet scu-
tum. * Non obliuiscaris amici 6
in anima tua, & non memor sis illius in diuitiis tuis. 7 * Ne consilie-
ris cum eo qui reuereatur te, & à zelantibus te absconde consilium.

‡ *Omnis consiliarius aufert consilium, sed est qui consiliatur in seipsum.* ‡ *A consiliario serua animã tuam, & scito prius quæ eius necessitas. Et enim ipse sibi consulit, ne fortè iaciat in te sortẽ.*

‡ *Et dicat tibi, Bona via tua; & stabit è contrario ad videndum quod euenturũ est tibi.* ‡ *Ne consilieris cum eo qui reuereatur te, & æmulantibus te absconde consilium. Cum muliere de pellice eius, & cum timido de bello:*

‡ *Cum mercatore de commutatione, & cum emẽte de venditione. Cum inuido de gratitudine, & cum immisericordi de beneficentia.*

‡ *Cum pigro de omni opere, & cum mercenario annuali de consummatione. Seruo pigro de multa operatione.*

‡ *Ne attendas super his de omni consultatione.*

‡ *Sed cũ viro pio assiduus esto. quem cognoueris conseruantem mandata Domini.*

‡ *Qui in anima sua secundùm animam tuam, & si offenderis, condolebit tibi.*

‡ *Et consilium cordis statue, non enim est tibi fidelior eo.* ‡ *Anima enim viri nunciare aliquãdo consueuit, magis quàm septem speculatores sedẽtes in excelso speculæ.*

‡ *Et in omnibus his deprecare Altissimũ, vt dirigat veritas viam tuam.*

‡ *Initium omnis operis, verbũ, & ante omnẽ actum consilium.* ‡ *Vestigium mutationis gaudij vultus. Quatuor partes oriũtur, bonum, malũ, vita, mors, et dominatrix illorũ assiduè lingua est.*

‡ *Est vir astutus multorũ eruditor, & propriæ animæ inutilis est.* ‡ *Est sophisticans in sermonibus odibilis, hic omni sapiẽtia defraudabitur.*

‡ *Non enim data est illi à Domino gratia, quoniã omni sapientia priuatus est.*

8 ‡ πᾶς σύμβουλος ἐξαιρεῖ βουλήν,
ἀλλ' ἔστι συμβουλιῶν εἰς ἑαυτόν.
9 ‡ ἀπὸ συμβούλου φύλαξαι ψυ-
χήν σου, καὶ γνῶθι πρότερον τίς αὐτῷ
χρεία. καὶ γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ συμβουλεύσει, μήποτε βάλῃ σε ἐπὶ κλῆρον.
10 ‡ καὶ εἴπῃ σοι, καλὴ ὁδός σου, καὶ
στήσεται ἐξεναντίας ἰδεῖν τὸ συμβησόμενόν σοι.
11 ‡ μὴ συμβουλεύου μετὰ τοῦ ἐπιβλέποντός σε, καὶ ἀπὸ τῶν ζηλούντων σε κρύψον βουλήν. μετὰ γυναικὸς περὶ ἀντιζήλου αὐτῆς, καὶ μετὰ δειλοῦ περὶ πολέμου.
12 ‡ μετὰ ἐμπόρου περὶ μεταβολίας,
καὶ μετὰ ἀγοραζόντου περὶ πράσεως.
μετὰ βασκάνου περὶ εὐχαριστίας, καὶ
μετὰ ἀνελεήμονος περὶ χρηστοθείας.
13 ‡ μετὰ ὀκνηροῦ περὶ παντὸς ἔργου,
καὶ μετὰ μισθίου ἐπετείου περὶ συντελείας. οἰκέτῃ ἀργῷ περὶ πολλῆς ἐρ-
14 γασίας. ‡ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τούτοις
περὶ πάσης συμβουλίας.
15 ‡ ἀλλ' ἢ μετὰ ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἐν-
δελέχιζε· οὗ δὺ ἐπίγνῳς συντροφεύεσθαι ἐν ὁδοῖς κυρίου.
16 ‡ ὃς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ μετὰ τοῦ
ψυχοῦ σου, καὶ ἐὰν πλανῆσῃς, συναλγήσει σοι.
17 ‡ καὶ βάλλω καρδίας ἐπί σου, ἀγαθὸν
18 ἐστι σοι πιστότερον αὐτῆς. ‡ ψυχὴ
γὰρ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλει ἐνίοτε εἰωθεν,
ἢ ἑπτὰ σκοποὶ καθήμενοι ἐπὶ με-
19 τεώρου ἐπισκοπῆς. ‡ καὶ ἐπὶ πᾶσι
τούτοις δεήθητι ὑψίστου, ἵνα εὐθύνῃ
ἡ ἀλήθεια τοῦ ὁδόν σου.
20 ‡ ἀρχὴ παντὸς ἔργου, λόγου, καὶ
πρὸ πάσης πράξεως βουλή.
21 ‡ ἴχνος ἀλλοιώσεως χαρᾶς πρόσωπον. τέσσαρα μέρη ἀνατέλλει,
ἀγαθόν, κακόν, ζωή, θάνατος, καὶ ἡ
κυριεύουσα αὐτῶν ἐνδελεχῶς γλῶσ-
22 σά ἐστιν. ‡ ἔστιν ἀνὴρ πανοῦργος πολ-
λῶν παιδευτής, καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ
23 ἄχρηστός ἐστιν. ‡ ἔστιν ὁ σοφιζόμενος
ἐν λόγοις μισητός, καὶ πάσης τρο-
24 φῆς καθυστερήσει. ‡ ᾧ γὰρ ἐδόθη
αὐτῷ παρὰ κυρίου χάρις, ὅτι πάσης
σοφίας ἐστερήθη.

8 ‡ Omnis consiliarius prodit consilium, sed est consiliarius
9 in semetipso. ‡ A consiliario serua animã tuam: prius scito quę sit illius necessitas, & quid ipse in animo suo cogitabit; ne fortè mittat sudem in terram.
10 ‡ Et dicat tibi: Bona est via
B tua, & stet econtrario videre
11 quid tibi eueniat. ‡ Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, & cum iniusto de iustitia, & cum muliere de his quæ æmulatur: cũ timido de bello,
12 ‡ Cum negociatore de traiectione, cum emptore de venditione, cũ viro liuido de gratiis agendis, cũ impiis de pietate, cum inhonesto de honestate, ‡ cũ operario agrario de
13 omni opere, cum operario annuali de cõsummatione anni, cũ seruo pigro de multa ope-
14 ratione. ‡ Nõ attendas his in
15 omni consilio. ‡ Sed cum viro sancto assiduus esto, quemcunque cognoueris obseruãtem timorem Dei: ‡ Cuius
16 anima est secundum animam tuam: quicunque titubauerit in tenebris, nõ cõdolebit tibi.
17 ‡ Et cor boni consilij statue tecum; non est enim tibi aliud
18 plus illo. ‡ Anima viri sancti
C enunciat aliquãdo vera, quàm septem circunspectores sedẽtes
19 in excelso ad speculandũ. ‡ Et in his omnibus deprecare Altissimũ, vt dirigat in veritate
20 viam tuã. ‡ Ante omnia opera verbũ verax præcedat te, & ante omnem actum consilium
21 stabile. ‡ Verbum nequam immutabit cor: ex quo partes quatuor oriuntur, bonum & malum, vita & mors, & dun-
taxat illorum est assidua lin-
22 gua. ‡ Vir peritus multos erudiuit, & animæ suæ suauis est.
23 ‡ Qui sophisticè loquitur, odibilis est; in omni re defraudabitur.
24 ‡ Non est enim illi data à Domino gratia; omni enim sapientia defraudatus est.

‡ *Est sapiens animæ suæ sapiens, & fructus sensus illius laudabilis.* ‡ *Vir sapiens plebem suã erudit, & fructus sensus illius fideles sunt.*

‡ *Vir sapiens implebitur benedictionibus, & videntes illum laudabunt.*

‡ *Vita viri in numero dierum; dies autem Israel innumerabiles sunt.*

‡ *Sapiens in populo hæreditabit honorem, & nomen illius erit viuens in æternum.*

‡ *Fili, in vita tua tenta animam tuam: & si fuerit nequã, non des illi potestatem.*

‡ *Non enim omnia omnibus expediunt: & non omni animæ omne genus placet.*

‡ *Noli auidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam.*

‡ *In multis enim escis erit infirmitas: & auiditas appropinquabit vsq; ad choleram.*

‡ *Propter crapulam multi obierunt; qui autem abstinẽs est, adiiciet vitam.*

CAP. XXXVIII.

Honora medicum propter necessitatem; etenim illũ creauit Altissimus.

‡ *A Deo est enim omnis medela, & à rege accipiet donationem.*

‡ *Disciplina medici exaltabit caput illius, & in cõspectu magnatorum collaudabitur.*

‡ *Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam.*

‡ *Nónne à ligno indulcata est aqua amara?*

‡ *Ad agnitionem hominũ virtus illorum, & dedit hominibus scientiã Altissimus, honorari in mirabilibus suis.*

‡ *In his curans, mitigabit dolorem:*

‡ *Et vnguentarius faciet pigmẽta suauitatis, & vnctiones conficiet sanitatis, & non consummabuntur opera eius, pax enim Dei super faciem terræ.*

25 ‡ ἔστι σοφὸς τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ, καὶ ἐν καρποῖς τῆς συνέσεως αὐτοῦ ἐπαινεθήσεται σώμασιν. 26 ‡ ἀνὴρ σοφὸς τὸν ἑαυτοῦ λαὸν παιδεύσει, καὶ ἐν καρποῖς τῆς συνέσεως αὐτοῦ πιστοί. 27 ‡ ἀνὴρ σοφὸς πλησθήσεται εὐλογίας, καὶ μακαριοῦσιν αὐτὸν πάντες ἐν ὀφθαλμοῖς.
28 ‡ ζωὴ ἀνδρὸς ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν, καὶ αἱ ἡμέραι τοῦ ἰσραὴλ ἀναρίθμητοι.
29 ‡ σοφὸς ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ κληρονομήσει δόξαν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα.
30 ‡ τέκνον ἐν ζωῇ σου πείραζον τὴν ψυχήν σου, καὶ ἴδε τί ποιητὸν αὐτῇ, καὶ μὴ δῷς αὐτῇ.
31 ‡ οὐ γὰρ πάντα πᾶσι συμφέρει, καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ ἀνδοκιμεῖ. 32 ‡ μὴ ἀπλήστευε ἐν παντὶ τρυφῇ, καὶ μὴ ἐκχυθῇς ἐπὶ ἐδεσμάτων.
33 ‡ ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσται νόσος, καὶ ἡ ἀπληστία ἐγγιεῖ ἕως χολέρας. 34 ‡ δι' ἀπληστίαν πολλοὶ ἐτελεύτησαν, ὁ δὲ προσέχων προθήσει ζωήν.

λή'.

‡ Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας σου· καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ κύριος.
2 ‡ ἀπὸ γὰρ ὑψίστου ἐστὶν ἴασις, καὶ
3 παρὰ βασιλέως λήψεται δόξαν.
‡ ἐπιστήμη ἰατροῦ ὑψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐναντίον μεγιστάνων θαυμασθήσεται.
4 ‡ κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα, καὶ ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθίσει αὐτοῖς.
5 ‡ οὐχὶ ἀπὸ ξύλου ἐγλυκάνθη ὕδωρ· ‡ εἰς γνωσθῆναι τὴν ἰσχὺν
6 αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου; καὶ ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ.
7 ‡ ἐν αὐτοῖς ἐθεράπευσε καὶ ἦρε πόνον αὐτοῦ.
8 ‡ μυρεψὸς ἐν ἰάτροις ποιήσει μίγμα, καὶ οὐ μὴ συντελεσθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰρήνη παρ' αὐτοῦ ἐστιν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.

25 ‡ *Est sapiens propriæ animæ; & fructus intellectus eius in ore laudabiles.*
26 ‡ *Vir sapiens suam plebẽ erudit, et fructus intellectus*
27 *illius fideles.* ‡ *Vir sapiens implebitur benedictione, & beatũ dicent eum omnes vi-*
28 *dentes.* ‡ *Vita viri in numero dierum, & dies Israel innumerabiles.*
29 ‡ *Sapiens in populo suo hæreditabit gloriam, & nomen illius erit in seculum.*
30 ‡ *Fili, in vita tua tenta animam tuam, & vide quid malum illi, & non des ei.*
31 ‡ *Non enim omnia omnibus conferunt, & non omnis anima in omni complacet.*
32 ‡ *Non sis insatiabilis in omnibus delitijs, & ne effundaris super epulas.*
33 ‡ *In multis enim escis erit infirmitas, & insatiabilitas appropinquabit vsque ad choleram.*
34 ‡ *Propter insatiabilitatem multi obierunt, at attendens adjiciet vitam.*

CAP. XXXVIII.

1 *Honora medicum ad necessitatẽs honoribus eius. etenim illũ creauit Dominus.*
2 ‡ *Ab enim Altissimo est medela, & à rege accipiet*
3 *gloriam.* ‡ *Scientia medici exaltabit caput illius, & corã magnatibus in admiratione erit.*
4 ‡ *Dominus creauit de terra medicinalia, & vir prudens non grauabitur illis.*
5 ‡ *Nónne à ligno indulca-*
6 *ta est aqua,* ‡ *ad cognoscendum virtutem eius ab homine? & ipse dedit hominibus scientiam, vt glorificetur in mirabilibus suis.*
7 *In illis curauit, & abstulit dolorem eius.*
8 ‡ *Vnguentarius in his faciet mixtionem, & non consummabuntur opera eius; & pax ab illo est super faciem terræ.*

* *Fili in infirmitate tua ne despicias, sed ora Dominũ, & ipse sanabit te.* * *Auerte ab errore & dirige manum, & ab omni peccato munda cor.* * *Da suauem odorem & memoriam similaginis, et impingua oblationem, quasi non existens. & medico da locum.* * *Et enim illum Dominus creauit, & non discedat à te, & enim illius necessitas.* * *Est quando tempus, & in manibus eorum suauis odor.* * *Etenim ipsi Dominum deprecabuntur, vt det illis requiem & sanitatem gratia conuersationis.*

* *Qui peccat in conspectu eius qui fecit eum, incidat in manus medici.*

* *Fili super mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus incipe luctus; secundùm autem iudicium illius, contege corpus illius, & non despicias sepulturam illius.*

* *Acerbum fac fletum, & accende planctum.*

* *Et fac luctum secundùm dignitatem eius. Diem vnum & duo gratia detractionis, & consolare te tristitiæ causa.* * *A tristitia enim procedit mors, & tristitia cordis flectet vires.* * *In inductione permanet & tristitia, & vita pauperis maledictio cordis.*

* *Ne des in tristitiam cor tuum, repelle eam memor nouissimorum.*

* *Ne obliuiscaris, nõ enim est reditus, & huic non proderis, & tibi ipsi malefacies.*

* *Memento iudicij mei, quoniam sic & tuum, mihi heri, & tibi hodie.* * *In requie mortui requiescere fac memoriam eius, & consolare te in illo in exitu spiritus sui.*

* *Sapientia scribæ in opportunitate ocij, & diminutus opere suo non erit sapiens.*

* τέκνον ἐν ἀρρωστήματί σου μὴ ὀλιγώρει, ἀλλ' ἐύξαι κυρίῳ, καὶ αὐτὸς ἰάσεταί σε.

* ἀπόσχου πλημμελείας καὶ ὄρθωσον χεῖρας, καὶ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καθάρισον καρδίαν.

* ὀσμὴν εὐωδίας καὶ μνημόσυνον σεμιδάλεως, καὶ λίπανον προσφορὰν, ὡς μὴ ὑπάρχων· καὶ ἰατρῷ δὸς τόπον. * καὶ γὰρ αὐτὸν ὁ κύριος ἔκτισε, καὶ μὴ ἀποστήτω σου, ἐν γὰρ αὐτοῦ χρεία.

* ἔστιν ὅτε καιρὸς, ἐν χερσὶν αὐτῶν εὐωδία.

* ἐν γὰρ αὐτοῖς κυρίως δεηθήσονται, ἵνα εὐθυδρομήσῃ αὐτοῖς εὐάπαυσις καὶ ἴασιν χάριν ἐμβιώσεως.

* ὁ ἁμαρτάνων ἐναντίον τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν, ἐμπέσοι εἰς χεῖρας ἰατροῦ.

* τέκνον ἐπὶ νεκρῷ κατάγαγε δάκρυα, ἐν ὡς δεινὰ πάσχων ἐναρξαι θρήνων· καὶ ὡς τὸ κρῖμα αὐτοῦ, πρόσεισον τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν ταφὴν αὐτοῦ.

* πίκρασον κλαυθμόν, καὶ θέρμανον κοπετόν. * ἐν ποίησον τὸ πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. ἡμέραν μίαν ἐν δύο χάριν διαβολῆς, ἐν παράκλησον ἀπὸ λύπης ἕνεκα.

* ἀπὸ λύπης γὰρ ἐκβαίνει θάνατος, ἐν λύπη καρδίας κάμπτει ἰσχύν.

* ἐν ἐπαγωγῇ πικρίας ἐν λύπη, ἐν βίος πτωχοῦ κατάρα καρδίας. * μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν καρδίαν σου, ἀπόσχου αὐτὴν μνησθεὶς τὰ ἔσχατα.

* μὴ ἐπιλάθῃ, ἀγαρ ἔστιν ἐπάνοδος σοι, ἐν οὐκ ὠφελήσεις, καὶ σεαυτὸν κακώσεις.

* μνήσθητί μου κρίμα μου, ὅτι οὕτως ἐν τὸ σὸν ἐμοὶ χθές, ἐν σοὶ σήμερον.

* ἐν ἀναπαύσει νεκροῦ κατάπαυσον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ παρακλήθητι ἐπ' αὐτῷ ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ.

* σοφία γραμματέως ἐν ἀκαιρίᾳ σχολῆς, ἐν ὁ ἐλαττούμενος πράξει αὐτοῦ ἀφρονήσει.

* *Fili in tua infirmitate nõ despicias teipsum, sed ora Dominum, & ipse curabit te.*

* *Auerte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto munda cor tuũ.* * *Da suauitatem & memoriam similaginis, & impingua oblationem, & da locum medico.*

* *Etenim illum Dominus creauit, & non discedat à te; quia opera eius sunt necessaria.*

* *Est enim tempus, quando in manibus illorum incurras.*

* *Ipsi verò Dominum deprecabuntur, vt dirigat requié eorum in sanitatem, propter conuersationem illorum.*

* *Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum, incidet in manus medici.*

* *Fili, in mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus, incipe plorare, & secundũ iudicium contege corpus illius, & non despicias sepulturam illius.*

* *Propter delaturam autem amarè fer luctũ illius vno die:*

* *Et consolare propter tristitiam, & fac luctum secundũ meritũ eius vno die, vel duobus propter detractionem.*

* *A tristitia enim festinat mors, & cooperuit virtutem; & tristitia cordis flectit ceruicem.* * *In abductione permanet tristitia, & substantia inopis secundum cor eius.*

* *Non dederis in tristitia cor tuum, sed repelle eam à te, & memento nouissimorum.*

* *Noli obliuisci, neq; enim est cõuersio: & huic nihil proderis, & teipsum pessimabis.*

* *Memor esto iudicij mei; sic enim erit & tuum: mihi heri, & tibi hodie.*

* *In requie mortui requiescere fac memoriam eius, & consolare illum in exitu spiritus sui.*

* *Sapientiam scribe in tempore vacuitatis: & qui minoratur actu, sapientiã percipiet, quia sapientia replebitur.*

* *Qui tenet aratrum, & qui gloriatur in iaculo, stimulo boues agitat, & conuersatur in operibus eorum, & narratio eius in filiis taurorum.*

* *Cor suum dabit ad versandos sulcos, & vigilia eius in sagina vaccarum.*

* *Sic omnis faber & architectus, qui noctem tanquam diem transigit, qui sculpit signacula sculptilia, & assiduitas eius variat picturam: cor suum dabit in similitudinem picturæ, & vigilia sua perficit opus.*

* *Sic faber ferrarius, sedens iuxta incudem, & considerans opus ferri: vapor ignis vret carnes eius, & in calore fornacis concertatur.*

* *Vox mallei innouat aurem eius, & contra similitudinem vasis oculus eius.*

* *Cor suum dabit in consummationem operum, & vigilia sua ornabit imperfectionem.*

* *Sic figulus sedens ad opus suum, conuertens pedibus suis rotam, qui in solicitudine positus est semper propter opus suum, & innumera est omnis operatio eius.*

* *In brachio suo formabit lutum, & ante pedes suos curuabit virtutem suam.*

* *Cor suum dabit vt consummet linitionem, & vigilia suam mundabit fornacem.*

* *Omnes hi in manibus suis sperauerũt, & vnusquisque in arte sua sapiens est.*

* *Sine his omnibus non ædificatur ciuitas: & non inhabitabunt nec inambulabunt, & in Ecclesiam non transilient.*

* *Super sellam iudicis non sedebunt, & testamentum iudicij non intelligent, neque palàm facient iudicium & disciplinam.*

* *Et in parabolis non inuenientur, sed creaturam æui confirmabunt.*

* τί θέλει ὁ κρατῶν ὀρόγας, καυχώμενος ἐν δόξῃ κεντρου. βόας ἐλαύνων ἐν ἀναστρεφόμενος ἐν ἔργοις αὐτῶν· ἐν ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων.

* καρδίαν αὐτοῦ δώσει ἐκδοῦναι αὔλακας, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων.

* ἔτως πᾶς τέκτων ἐν ἀρχιτέκτων, ὅστις νύκτωρ ὡς ἡμέραν διάγει. ἐ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων, ἐν ποικιλῶν αὐτοῦ ἀλλοιώσει ποικιλίαν. καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς τὸ ὁμοιῶσαι ζωγραφίαν, ἐν ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ συντελέσαι ἔργον.

* ἔτως χαλκεὺς καθήμενος ἐγγὺς ἄκμονος, ἐν καταμανθάνων ἐν ἔργῳ σιδήρου. ἀτμὶς πυρὸς τήκει σάρκας αὐτοῦ, ἐν ἐν θέρμῃ καμίνου διαμαχεῖται.

* φωνὴ σφύρας ἐν ἄκμονος καὶ νεῖ τὸ ὦς αὐτοῦ, καὶ κατέναντι ὁμοιώματος σκεύους ἐ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.

* καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς συντέλειαν ἔργων, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ κοσμῆσαι τὰ συντελείας.

* ἔτως κεραμεὺς καθήμενος ἐν ἔργῳ αὐτοῦ, ἐν συρέφων ἐν ποσὶν αὐτοῦ τροχόν. ὃς ἐν μεμέλυνται διαπαντὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἐν ἀριθμὸς ἐν πᾶσα ἡ ἐργασία αὐτοῦ.

* ἐν βραχίονι αὐτοῦ τυπώσει πηλόν, καὶ ἐμπρὸ ποδῶν κάμψει ἰσχὺν αὐτοῦ. * καρδίαν ἐπιδώσει εἰς τὸ συντελέσαι τὸ χρίσμα, ἐν ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ, καθαρίσαι κάμινον.

* πάντες οὗτοι εἰς χεῖρας ἑαυτῶν πίστευσαν, καὶ ἕκας ἐν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ σοφίζεται. * αὐδὲ αὐτῶν οὐκ οἰκισθήσεται πόλις, ἐ παροικήσουσιν ἐ ὃ περιπατήσουσιν. ἐν ἐκλῃ λαοῦ ἐ ζητηθήσονται, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ οὐκ ὑψωθήσονται.

* ἐπὶ δίφρον δικαστῶν ἐ καθίσονται, ἐν διαθήκην κείμενοι ἐ διανοηθήσονται. ἐ ὃ μὴ ἐκφώνησι παιδείαν ἐν κρίμα. * καὶ ἐν παραβολαῖς οὐκ ἐυρεθήσονται, ἀλλὰ κτῆμα αἰῶνι ἐ σπερμὰ αὐτοῦ.

* *In quo erit sapiens qui tenet aratrum, qui gloriatur in fuste stimuli: boues agitãs & nutritus in operibus eorum: & narratio eius in filiis taurorum.* * *Cor suũ dabit ad versandos sulcos, & vigilia eius in pabula fœmilia vaccarum.*

* *Sic omnis faber & architectus, qui nocte tanquàm diem transigit. Qui sculpunt sculpturas signaculorum, & instantia eius immutare varietatem. Cor suum dabit ad assimilandam picturam; & vigilia eius perficere opus.*

* *Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem, & considerans in opere ferri. Vapor ignis liquefaciet carnes eius, & in calore fornacis pugnabit.* * *Vox mallei & incudis innouabit aurem eius, et cõtra similitudinem vasis oculi eius.* * *Cor suũ dabit in consummationem operum, & vigilia eius ornare in perfectione.*

* *Sic figulus sedens in opere suo, & conuertens in pedibus suis rotam. Qui in sollicitudine positus est semper in opus suum, & numerata omnis operatio eius.*

* *In brachio suo figurabit lutum, & ante pedes flectet vires suas.*

* *Cor dabit ad consummãdum linitionem; & vigilia eius, mundare fornacem.*

* *Omnes hi in manus suas confiderunt, & vnusquisq; in opere suo sapiens est.*

* *Sine eis nõ habitabitur ciuitas, & non inhabitabunt neque deambulabunt. In consilio populi non requirentur, & in congregatione non trãsilient.* * *Super sedẽ iudicum non sedebunt, & testamentũ iudicij non intelligent. Neq; manifestabunt disciplinã & iudiciũ.* * *Et in parabolis non inuenientur, sed possessionem seculi firmabunt.*

* *Et deprecatio illorum in operatione artis: præter dantem animam suam, & cogitantem in lege Altissimi.*

CAP. XXXIX.

S*Apientiam omnium antiquorum exquiret, & in prophetiis vacabit.*

* *Narrationem virorum nominatorum conseruabit, et in versutiis parabolarum simul introibit.*

* *Occulta prouerbiorũ exquiret, & in ænigmatis parabolarum conuersabitur.*

* *In medio magnatũ ministrabit, & coram ducibus conspicietur.*

* *In terra alienarum gentium pertransibit: bona enim & mala in hominibus tẽtauit.* * *Cor suum tradet ad Dominum, vt vigilet diluculo ad eum qui fecit illum, & in conspectu Altissimi deprecabitur.* * *Et aperiet os suum in oratione, & pro peccatis suis deprecabitur.*

* *Si Dominus magnus voluerit, spiritu intellectus replebitur.* * *Ipse distillabit verba sapientiæ suæ, & in oratione confitebitur Dño.*

* *Ipse dirigit cõsilium eius, & scientiam, & in absconditis suis cogitabit.* * *Ipse manifestabit disciplinam doctrinæ suæ, & in lege testamenti Domini gloriabitur.*

* *Laudabũt intellectũ eius multi, & vsque in seculum non delebitur.* * *Recedet memoria eius, & nomen eius viuet in generationes generationum.* * *Sapientiã eius enarrabunt gentes, & laudẽ eius enunciabit ecclesia.*

* *Si permanserit nomẽ, relinquet plusquàm mille; & si requieuerit, inducit illi.*

* *Adhuc cogitãs enarrabo, quoniã sicut Luna semiplena, repletus sum.* * *Exaudite me sancti, et germinate quasi rosa plantata super fluxum humidum.*

λθ'.

1 * Σοφίαν πάντων ἀρχαίων ἐκζητήσει, καὶ ἐν προφητείαις ἀσχοληθήσεται. 2 * διήγησιν ἀνδρῶν ὀνομαστῶν συνετηρήσει, καὶ ἐν τροφαῖς παραβολῶν συνεισελεύσεται. 3 * ἀπόκρυφα παροιμιῶν ἐκζητήσει, καὶ ἐν αἰνίγμασι παραβολῶν ἀναστραφήσεται. 4 * μεσάμενον μεγιστάνων ὑπηρετήσει, καὶ ἔναντι ἡγεμόνων ὀφθήσεται. 5 * ἐν γῇ ἀλλοτρίων ἐθνῶν διελεύσεται, ἀγαθὰ γὰρ καὶ κακὰ ἐν ἀνθρώποις ἐπείρασε. 6 * τὴν καρδίαν αὐτοῦ δώσει πρὸς κύριον, ὁρθρίσας πρὸς τὸν ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ἐναντίον ὑψίστου δεηθήσεται. 7 * καὶ στόμα αὐτοῦ ἀνοίξει προσευχῇ, καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεηθήσεται. 8 * ἐὰν ὁ κύριος ὁ μέγας θέλῃ, πνεύματι συνέσεως ἐμπλησθήσεται. 9 * αὐτὸς ἀνομβρήσει ῥήματα σοφίας αὐτοῦ, καὶ ἐν προσευχῇ ἐξομολογήσεται τῷ κυρίῳ. 10 * αὐτὸς κατευθυνεῖ βουλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιστήμην, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτοῦ διανοηθήσεται. 11 * αὐτὸς ἐκφανεῖ παιδείαν διδασκαλίας αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ διαθήκης κυρίου καυχήσεται. 12 * αἰνέσουσι τὴν σύνεσιν αὐτοῦ πολλοί, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐξαλειφθήσεται. 13 * ἀπὸ σταθήσεται τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν. 14 * τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγήσεται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία. 15 * ἐὰν ἐμμείνῃ ὄνομα καταλείψει ἢ χίλιοι, καὶ ἐὰν ἀναπαύσηται ἐμποιεῖ αὐτῷ. 16 * ἔτι διανοηθεὶς ἐκδιηγήσομαι, ὅτι ὡς ὑπερκομίσθη ἐπλήρωθην. 17 * εἰσακούσατέ μου ὅσιοι, καὶ βλαστήσατε ὡς ῥόδον φυόμενον ἐπὶ ῥεύματος ὑγροῦ.

19 * Et deprecatio illorum in operationem artis, accommodantes animas suas, & cõquirentes in lege Altissimi.

CAP. XXXIX.

1 SApientiam omniũ antiquorum exquiret sapiens, & in 2 Prophetis vacabit. * Narrationem virorum nominatorũ cõseruabit, & in versutias parabolarum simul introibit.

3 * Occulta prouerbiorũ exquiret, & in absconditis parabolarum conuersabitur. 4 * In medio magnatorũ ministrabit, & in conspectu præsidis apparebit. * In terrã alienigenarũ gentiũ pertransiet: bona enim & mala in omnibus tentabit. 6 * Cor suum tradet ad vigilãdum diluculo ad Dñm, qui fecit illum, & in conspectu Altissimi deprecabitur.

7 * Aperiet os suum in oratione, & pro delictis suis deprecabitur. 8 * Si enim Dñs magnus voluerit, spiritu intelligentiæ replebit illũ. 9 * Et ipse tãquã imbres emittet eloquia sapientiæ suæ, & in oratione cõfitebitur Dño. 10 * Et ipse diriget consiliũ eius & disciplinam, & in absconditis suis cõsiliabitur. 11 * Ipse palam faciet disciplinam doctrinæ suæ, & in lege testamenti Dñi gloriabitur. 12 * Collaudabũt multi B sapientiam eius, & vsque in seculum non delebitur.

13 * Nõ recedet memoria eius, & nomen eius requiretur à generatione in generationem. Infr. 14 * Sapientiam eius enarrabunt gentes, & laudem eius 15 enunciabit Ecclesia. * Si permanserit nomen eius, derelinquet plus quàm mille, & si requieuerit, proderit illi.

16 * Adhuc cõsiliabor vt enarrem, vt furore enim repletus 17 sum. * Et in voce dicit: Obaudite me diuini fructus, & quasi rosa plantata super riuos aquarum, fructificate.

18 * Quasi Libanus, odorem suauitatis habete.

19 * Florete flores quasi liliũ, & date odorem, & frondete in gratiam, & collaudate canticũ, & benedicite Dñm in operibus suis. 20 * Date nomini eius magnificentiam, & cõfitemini C illi in voce labiorum vestrorũ, & in canticis labiorum & citharis: & sic dicetis in confessione. 21 * Opera Domini vniuersa bona valde. 22 * In verbo enim eius stetit aqua sicut congeries, & in sermone oris illius sicut exceptoria aquarũ:

23 * Quoniam in præcepto ipsius placor fit, & nõ est minoratio in salute ipsius. 24 * Opera omnis carnis coram illo, & nõ est quicquam absconditum ab oculis eius. 25 * A seculo vsque in seculum respicit, & nihil est mirabile in conspectu eius.

26 * Non est dicere: Quid est hoc, aut quid est istud? omnia enim in tempore suo quærentur. 27 * Benedictio illius quasi fluuius inundabit: & quomodo cataclysmus aridã inebriabit; sic ira ipsius gentes quæ non exquisierunt eum, hæreditabit. 28 * Quomodo cõuertit aquas in siccitatem.

29 * Et siccata est terra, & viæ illius viis illorum directę sunt; sic peccatoribus offensiones in ira eius. 30 * Bona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis D bona & mala.

31 * Initium necessariæ rei vitæ hominum, aqua, ignis, & ferrum, sal, lac, & panis similagineus, & mel, & botrus vuæ, & oleum, & vestimentum.

32 * Hæc omnia sanctis in bona; sic & impiis & peccatoribus in mala conuertentur.

33 * Sunt spiritus, qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmauerunt tormenta sua: & in tempore consummationis effundent virtutem, & furorem eius qui fecit illos confundent.

34 * Ignis, grando, fames, & mors: omnia hæc ad vindictam creata sunt.

19 * καὶ ἀνθήσατε ἄνθος ὡς κρίνον, δότε ὀσμὴν καὶ ἐκβλαστήσατε ἔκφυσιν. 20 * ὑμνήσατε τὸν κύριον ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἐν ὠδαῖς χειλέων καὶ ἐν κινύραις· καὶ οὕτως ἐρεῖτε ἐν ἐξομολογήσει. 21 * τὰ ἔργα κυρίου πάντα καλὰ σφόδρα· καὶ πᾶν πρόσταγμα ἐν καιρῷ αὐτοῦ ἔσται· οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τί τοῦτο ἐστι, πάντα γὰρ τοῦτα ἐν καιρῷ αὐτῶν ζητηθήσεται. 22 * ἐν λόγῳ αὐτοῦ ἔστη ὡς σημεῖα ὕδωρ, καὶ ἐν ῥήματι στόματος αὐτοῦ ἀποδοχεῖα ὑδάτων. 23 * ἐν προστάγματι αὐτοῦ πᾶσα ἡ εὐδοκία, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐλαττώσει τὸ σωτήριον αὐτοῦ. 24 * ἔργα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι κρυβῆναι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. 25 * ἀπὸ τοῦ αἰῶνος εἰς τὸν αἰῶνα ἐπέβλεψε, καὶ οὐδέν ἐστι θαυμάσιον ἐναντίον αὐτοῦ. 26 * οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τί τοῦτο ἐστι; παντὰ γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔκτισται. 27 * ἡ εὐλογία αὐτοῦ ὡς ποταμὸς ἐπεκάλυψε, καὶ ὡς καταικλυσμὸς ἔνδρυσεν ἐμέθυσον· ὕστως ὀργὴν αὐτοῦ 28 ἔθνη κληρονομήσει· * ὡς μετέστρεψεν ὕδατα εἰς ἅλμην. 29 * αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι τοῖς ὁσίοις, ὕστως τοῖς εὐθύμοις πρόσκομμα. 30 * ἀπαθὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἔκτισται ἀπ' ἀρχῆς· ὕστως τοῖς ἁμαρτωλοῖς κακά. 31 * ἀρχὴ πάσης χρείας εἰς ζωὴν ἀνθρώπου, ὕδωρ καὶ πῦρ, καὶ σίδηρος, καὶ ἅλας· καὶ σεμίδαλις πυροῦ, καὶ γάλα, καὶ μέλι, αἷμα σταφυλῆς καὶ ἔλαιον, καὶ ἱμάτιον. 32 * πάντα ταῦτα τοῖς εὐσεβέσιν ἀγαθά· ὕστως τοῖς ἁμαρτωλοῖς τραπήσεται εἰς κακά. 33 * ἔστι πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισαι, καὶ ἐν θυμῷ αὐτῶν ἐστερέωσε μάστιγας αὐτῶν. ἐν καιρῷ συντελείας ἰσχὺν ἐκχέουσι, καὶ τὸν θυμὸν τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν κοπάσουσι. 34 * πῦρ καὶ θάλασσα καὶ λιμὸς καὶ θανατος, πάντα ταῦτα εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισαι.

19 * *Et producite florẽ quasi lilium, mittite odorem &* 20 *laudate canticum.* * *Benedicite Dominũ in omnibus operibus eius, in canticis labiorum & in citharis. Et sic dicetis in confessione.* * *Opera Domini omnia bona valdè. Et omne præceptum in tempore suo erit. non est dicere, quid hoc est, omnia enim hæc in tempore suo quærentur.*

22 * *In verbo eius stetit, quasi cumulus aqua, & in sermone oris illius receptacula aqua-*
23 *rum.* * *In præcepto eius omnis complacentia, & nõ est qui minuat saluationẽ eius.*

24 * *Opera omnis carnis coram illo, & non est abscondi ab oculis eius.*

25 * *A seculo in seculum respexit, & nihil est mirabile in conspectu eius.*

26 * *Non est dicere, Quid hoc est; omnia enim ad vsum eorum creata sunt.*

27 * *Benedictio eius quasi fluuius cooperuit, & sicut diluuium aridam inebriauit, sic iram eius gẽtes hæreditabũt;*

28 * *Sicut conuertit aquas in salsuginem.*

29 * *Viæ eius rectæ sanctis, sic iniquis offensiones.*

30 * *Bona bonis creata sunt ab initio; sic peccatoribus mala.*

31 * *Initium omnis necessitatis ad vitam hominis, aqua & ignis, & ferrum, & sal, & siligo tritici, & lac, & mel, sanguis vuæ & oleum, & vestimentum.*

32 * *Omnia hæc pijs bona; sic peccatoribus conuertentur in*
33 *mala.* * *Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt, et in furore suo confirmauerunt flagella sua. In tempore consummationis virtutẽ effundunt, & furorem eius qui fecit illum sistent.*

34 * *Ignis & mare, & fames, & mors, omnia hæc ad vindictam creata sunt.*

* Bestiarum dentes & scorpij, & vipere, & romphea vindicans in perniciem impios.
* In ortu eius lætabũtur.
* Et super terram ad manus præparabuntur, & in temporibus suis non præteribunt verbum.
* Propterea ab initio firmatus sum, & cogitaui & in scriptura dimisi.
* Opera Domini omnia bona, & omnẽ vsum in tempore suo præbebit.
* Et non est dicere hoc isto peius. omnia enim in tempore comprobabuntur.
* Et nunc in omni corde & ore laudate & benedicite nomen Domini.

CAP. XL.

OCcupatio magna creata est omni homini, & iugum graue super filios Adam. A die exitus de ventre matris eorum, vsque ad reuersionis diem ad matrem omnium.
* Cogitationes eorum & timorẽ cordis, adinuentio expectationis, dies finitionis.
* A sedente super sedem gloriæ & vsque ad humiliatum, in terra & cinere.
* A ferente vestem hyacinthinam & coronam, & vsque ad eum qui induitur lino crudo.
* Furor & zelus, turbatio & fluctuatio, & timor mortis, & imitatio, & contentio, & in tempore quietis in cubili somnus noctis immutat cognitionem eius.
* Modicum tanquã nihil in requie, & ab illo in somnis quasi in diebus speculæ.
* Conturbatus in visione cordis sui, tanquam qui euasit à facie belli. In tempore salutis suæ exsurrexit & admirans in nullum timorem;
* Cum omni carne ab homine vsque ad pecus, & super peccatores septupla ad hæc.

* Θηρίων ὀδόντες & σκορπίοι καὶ ἔχεις καὶ ῥομφαία ἐκδικοῦσα εἰς ὄλεθρον ἀσεβεῖς.
* ἐν τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ ἐξαναστήσονται.
* καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς χεῖρας εὐθυμανθήσονται, καὶ ἐν καιροῖς αὐτῶν ἐκβλαστήσουσι λόγον.
* διὰ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἐστηρίχθην, & διενοήθην & ἐν γραφῇ ἀφῆκα.
* τὰ ἔργα κυρίου πάντα τὰ ἀγαθά, & πᾶσαν χρείαν ἐν καιρῷ αὐτῆς χορηγήσει.
* καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοῦτο τούτου πονηρότερον. πάντα γὰρ ἐν καιρῷ ἐδοκιμάσθη.
* καὶ νῦν ἐν πάσῃ καρδίᾳ & στόματι ὑμνήσατε καὶ εὐλογήσατε τὸ ὄνομα κυρίου.

μ΄.

* Ασχολία μεγάλη ἔκτισται παντὶ ἀνθρώπῳ, καὶ ζυγὸς βαρὺς ἐπὶ υἱοὺς Ἀδάμ. ἀφ' ἡμέρας ἐξόδου ἐκ γαστρὸς μητρὸς αὐτῶν, ἕως ἐπιστροφῆς ἡμέρας εἰς μητέρα πάντων.
* διὰ λογισμοὺς ὠδῖνος καρδίας, ἐπίνοια προσδοκίας, ἡμέρα τελευτῆς.
* ἀπὸ καθημένου ἐπὶ θρόνου δόξης καὶ ἕως ταπεινουμένου, ἐν γῇ & σποδῷ.
* ἀπὸ φορεύοντος πορφύραν καὶ στέφανον, καὶ ἕως περιβαλλομένου ὠμόλινον.
* θυμὸς & ζῆλος & ταραχὴ καὶ σάλος & φόβος & θάνατος & μίμημα, & ἔρις, & ἐν καιρῷ ἀναπαύσεως ἐπὶ κοίτης ὕπνος νυκτὸς ἀλλοιοῖ γνῶσιν αὐτοῦ.
* ὀλίγον ὡς οὐδὲν ἐν ἀναπαύσει, καὶ ἀπ' ἐκείνου ἐν ὕπνοις ὡς ἐν ἡμέρᾳ σκοπιᾶς.
* τεθορυβημένου ἐν ὁράσει καρδίας αὐτοῦ, ὡς ἐκφυγὼν ἀπὸ προσώπου πολέμου. ἐν καιρῷ σωτηρίας αὐτοῦ ἐξηγέρθη καὶ ἐθαυμάζων εἰς οὐδὲν φόβον.
* μὴ πάσης σαρκὸς ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλῶν ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα.

35 Bestiarum dentes & scorpij & serpentes, romphæa vindicans in exterminium impios.
36 * In mandatis eius epulabuntur.
37 * Et super terram in necessitate præparabũtur, & in temporibus suis non præterient verbum.
38 * Propterea ab initio confirmatus sum, & cõsiliatus sum, & cogitaui, & scripta dimisi.
39 * Omnia opera Domini bona, & omne opus hora sua subministrabit.
40 * Non est dicere: Hoc illo nequius est; omnia enim in tempore suo comprobabuntur.
41 * Et nunc in omni corde & ore collaudate & benedicite nomen Domini.

CAP. XL.

1 OCcupatio magna creata est omnibus hominibus, & iugum graue super filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vsque in diem sepulturæ in matrẽ omnium.
2 * Cogitationes eorum & timores cordis adinuentiones expectationis, & dies finitionis.
3 * A præsidente super sedem gloriosam, vsque ad humilitatum in terram & cinerem,
4 * Ab eo qui vtitur hyacintho, & portat coronã vsque ad eum qui operitur lino crudo.
5 * Furor, zelus, tumultus, fluctuatio, & timor mortis, iracundia perseuerans & contentio, & in tempore refectionis in cubili somnus noctis immutat scientiam eius.
6 * Modicum autem tanquam nihil in requie, & ab eo in somnis quasi in die respectus.
7 * Conturbatus est in visu B cordis sui, tanquam qui euaserit in die belli. in tempore salutis suæ exurrexit, & admirans ad nullum timorem;
8 * Cum omni carne ab homine vsque ad pecus, & super peccatores septuplum.

* Ad hæc mors, sanguis, cõtentio & romphæa, oppressiones, fames, & contritio & flagella: super iniquos creata sunt hæc omnia; & propter illos factus est cataclysmus.
Gen. 7. Inf. 44. b. * Omnia enim quæ de terra sunt, in terram conuertentur, & aquę omnes in mare cõuertentur. * Omne munus & iniquitas delebitur. * Et fides in seculũ stabit. * Substantiæ iniustorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruũ magnũ in pluuia personabunt. * In aperiendo manus suas lætabitur, sic præuaricatores in consummatione tabescent. * Nepotes impiorum non multiplicabunt C ramos, & radices immundę super cacumen petræ sonant.
* Super omnem aquam viriditas, & ad oram fluminis ante omne fœnum euelletur.
* Gratia sicut paradisus in benedictionibus, & misericordia in seculo permanet.
* Vita sibi sufficientis operarij conculcabitur, & in ea inuenies thesaurũ. * Fili, ædificatio ciuitatis confirmabit nomen, & super hanc mulier immaculata computabitur.
* Vinũ & musica lætificant cor, & super vtraque dilectio sapientiæ.
* Tibiæ & psalterium suauem faciunt melodiam, & super vtraque lingua suauis.
* Gratiam & speciem desiderabit oculus tuus, & super hoc virides sationes.
* Amicus & sodalis in tempore conuenientes, & super vtrosque mulier cum viro.
* Fratres in adiutorium in tempore tribulationis, & D super eos misericordia liberabit. * Aurum & argentum, & constitutio pedum, & super vtrunque consilium beneplacitum.
* Facultates & virtutes exaltant cor, & super hæc timor Domini.

* θάνατος & αἷμα, & ῥομφαία & αἷμα, ἐπαναγωγὴ λιμοῦ & στενοχωρίαι & μάστιγες. ἐπὶ τοὺς ἀδίκους ἐκτίσθη ταῦτα πάντα, καὶ δι' αὐτοὺς ἐγένετο ὁ κατακλυσμός.
* πάντα ὅσα ἀπὸ γῆς, εἰς γῆν ἀναστρέφει, & ὅσα ἀπὸ ὑδάτων εἰς θάλασσαν ἀνακάμπτει.
* πᾶν δῶρον καὶ ἀδικία ἐξαλειφθήσεται.
* & πίστις εἰς τὸν αἰῶνα στήσεται.
* χρήματα ἀδίκων ὡς ποταμὸς ξηρανθήσεται, καὶ ὡς βροντὴ μεγάλη ἐν ὑετῷ ἐξηχήσει.
* ἐν τῷ ἀνοῖξαι αὐτὸν χεῖρας ἀναστραφήσεται, ἕτως οἱ παρανομοῦντες εἰς συντέλειαν ἐκλείψουσιν.
* ἔγκονα ἀσεβῶν οὐ πληθυνεῖ κλάδους, & ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ' ἀκρογιαλίας πέτρας.
* ἄχη ἐπὶ παντὸς ὕδατος καὶ χείλους ποταμοῦ καὶ πάντες χόρτου ἐκλιμνάσουσιν.
* χάρις ὡς παράδεισος εὐλογίας καὶ ἐλεημοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα διαμενεῖ.
* ζωὴ αὐτάρκους ἐργάτου γλυκανθήσεται, & ὑπὲρ ἀμφότερα ὁ εὑρίσκων θησαυρός. * τέκνα & οἰκοδομὴ πόλεως στηριζουσιν ὄνομα.
* οἶνος καὶ μουσικὴ εὐφραίνουσι καρδίαν, ἡ δὲ ὑπὲρ ἀμφότερα ἀγάπησις σοφίας.
* αὐλὸς καὶ ψαλτήριον ἡδύνουσι μέλη, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γλῶσσα ἡδεῖα.
* χάριν & κάλλος ἐπιθυμήσει ὀφθαλμός, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα χλόην σπόρου.
* φίλος καὶ ἑταῖρος εἰς καιρὸν ἀπαντῶντες, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γυνὴ μετ' ἀνδρός.
* ἀδελφοὶ & βοήθεια εἰς καιρὸν θλίψεως, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται. * χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐστηριγμένους πόδας, & ὑπὲρ ἀμφότερα βελτίω ἀνδοκιμεῖται.
* χρήματα & ἰσχὺς αὐξήσουσι καρδίαν, & ὑπὲρ ἀμφότερα φόβος κυρίου.

9 * Mors & contentio & romphæa, & sanguis, inductiones famis, & contritionis, & flagelli. In iniquos creata sunt hæc omnia, & propter illos factum est diluuium.
10 * Omnia quæcunque de terra, in terram reuertũtur, & ab aquis in mare defle-
11 ctunt. * Omne munus & in-
12 iustitia delebitur. * Et fides in seculum stabit.
13 * Opes iniustorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruum magnũ in pluuiis personabunt.
14 * In aperiendo ipsum manus letabitur, sic prænaricatores in consummationẽ de-
15 ficient. * Posteri impiorum non multiplicabunt ramos, et radices immundæ super præcipitem petram.
16 * Viriditas super omnem aquam & labij fluminis ante omne fœnum euelletur.
17 * Gratia sicut paradisus cum benedictionibus, & misericordia in seculum perma-
18 net. * Vita sibi sufficientis operarij dulcis erit, & super vtraque qui inuenit thesau-
19 rum. * Filij & ædificatio ciuitatis firmant nomen.
20 * Vinum & musica letificant cor; & super vtraq; dilectio sapientiæ.
21 * Tibia & psalterij suauem faciunt melodiam, & super vtraque lingua suauis.
22 * Gratiam & pulchritudinem desiderabit oculus, & super vtraque viriditatem
23 seminis. * Amicus & sodalis ad tempus occurrentes, & super vtraq; mulier cũ viro.
24 * Fratres & auxilium ad tempus tribulationis, & super vtraque eleemosyna libe-
25 rabit. * Aurum & argentum statuent pedẽ, & super vtraque consilium approbatur.
26 * Diuitiæ & vires exaltabunt cor, & super vtraque timor Domini.

*Non est in timore Domini minoratio, & non est quærere sibi auxilium. *Timor Domini sicut paradisus benedictionis, & super omnem gloriam operuit illum. *Fili vitam mẽdicitatis ne viuas, melius mori quàm mẽdicare. *Vir respiciens ad alienã mensam non habet vitam in ratione vitæ, inquinabit animam suam in cibis alienis. *Vir autem sapiens & eruditus custodiet. *In ore impudentis indulcabitur mendicitas, & in ventre eius ignis ardebit.

CAP. XLI.

O Mors quàm amara tui memoria homini pacificè viuenti in his quæ sunt eius. *Viro quieto & prospero in omnibus, & adhuc valenti accipere cibum. *O mors bonum tuum iudiciũ est homini indigenti, et diminuto viribus. *In vltima senectã constituto & occupato de omnibus, & non credenti, & ei qui perdidit expectationem. *Ne timeas iudiciũ mortis: memento priorum te & vltimorum, hoc enim iudicium tuæ carni à Domino. *Et quid recusas in beneplacito Altissimi? siue decẽ, siue centum, siue mille anni. *Non est in inferno redargutio vitæ. *Filij abominabiles sunt, filij peccatorum, & qui conuersantur in vicinijs impiorũ. *Filiorum peccatorũ peribit hæreditas, & cum semine eorum continuè manet improperiũ. *Patrem impium accusabĩt filij, quoniã propter illum erũt in opprobrio. *Væ vobis viri impij, qui dereliquistis legem Altissimi. Si enim multiplicati fueritis in perditionem: *Et si nati fueritis, in maledictionem nati eritis: & si mortui fueritis, in maledictionem diuisi eritis.

27 *οὐκ ἔστιν ἐν φόβῳ κυρίου ἐλάττωσις, καὶ οὐκ ἔστι ζητῆσαι ἑαυτῷ βοήθειαν. *φόβος κυρίου ὡς παράδεισος εὐλογίας, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν 29 ἐκάλυψεν αὐτόν. *τέκνον ζωὴν ἐπαιτήσεως μὴ βιώσῃς, κρεῖσσον ἀποθανεῖν ἢ ἐπαιτεῖν. 30 *ἀνὴρ βλέπων εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν οὐκ ἔχει βίον ἐν λογισμῷ ζωῆς, ἀλισγήσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ἐδέσμασιν ἀλλοτρίοις. 31 *ἀνὴρ δὲ πεπαιδευμένος καὶ πεπαιδευμένος φυλάξει ἑαυτόν. *ἐν στόματι ἀναιδοῦς γλυκανθήσεται ἐπαίτησις, καὶ ἐν κοιλίᾳ αὐτοῦ πῦρ καήσεται.

μά.

1 *Ω θάνατε ὡς πικρὸν σου τὸ μνημόσυνον ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ. 2 *ἀνδρὶ ἀπερισπάτῳ καὶ ἀνδυναμοῦντι ἐν πᾶσι καὶ ἔτι ἰσχύοντι πρὸς ἔδεσθαι τροφήν. 3 *ὦ θάνατε καλὸν σου τὸ κρίμα ἐστὶν ἀνθρώπῳ ἐπιδεουμένῳ καὶ ἐλασσουμένῳ ἰσχύι. 4 *ἐγκατάλιπε λυπηρῷ καὶ περισσωμένῳ περὶ πάντων, καὶ ἀπρόσδεκτε καὶ ἀνόλωλεκότι τῷ ὑπομονεῖ. *μὴ φύλασσου κρίμα θανάτου· μνήσθητι τῶν πρότερον σου καὶ τῶν ἐσχάτων, τοῦτο γὰρ τὸ κρίμα σὴ σαρκὶ παρὰ κυρίου. 6 *καὶ τί ἀπαναίνῃ ἐν ἀδοκίᾳ ὑψίστου; εἴτε ὀλίγα, εἴτε ἑκατόν, εἴτε χίλια ἔτη. 7 *οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ἐλεγμὸς ζωῆς. 8 *τέκνα βδελυρᾶ γίνεται, τέκνα ἁμαρτωλῶν, καὶ συνφραγμὸς παροικίας ἀσεβῶν. 9 *τέκνων ἁμαρτωλῶν ἀπολεῖται κληρονομία, καὶ μετὰ σπέρματος αὐτῶν ἐνδελεχίζει ὄνειδος. 10 *πατρὶ ἀσεβεῖ μέμψεται τέκνα, ὅτι δι' αὐτὸν ὠνειδίσθη. 11 *ἀλλὰ ὑμῖν ἀνδράσιν ἀσεβέσι, οἵτινες ἐγκατελίπετε νόμον ὑψίστου. ἐὰν γὰρ πληθυνθῆτε εἰς ἀπώλειαν. 12 *καὶ ἐὰν γεννηθῆτε, εἰς κατάραν γεννηθήσεσθε· καὶ ἐὰν ἀποθάνητε, εἰς κατάραν μεριεῖσθε.

17 *Non est in timore Domini minoratio, & non est in eo 28 inquirere adiutoriũ. *Timor Domini sicut benedictio paradisus, & super omnem gloriam operuerunt illum. *Fili, 29 in tempore vitæ tuæ ne indigeas, melius est enim mori, quàm indigere. *Vir respiciens in mensam alienam, non est vita eius in cogitatione victus: alit enim animam suam 31 cibis alienis. *Vir auten disciplinatus & eruditus custodiet se. *In ore imprudentis 32 condulcabitur inopia, & in ventre eius ignis ardebit.

CAP. XLI.

A 1 O Mors, quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substãtiis suis! 2 *Viro quieto, & cuius viæ directæ sunt in omnibus, & adhuc valẽti accipere cibum. 3 *O mors, bonum est iudicium tuum homini indigẽti, & qui minoratur viribus, de- 4 fecto ætate, *Et cui de omnibus cura est, & incredibili, qui perdit sapientiam. 5 *Noli metuere iudicium mortis: memento quæ ante te fuerunt, & quæ superuentura sunt tibi. hoc iudicium à Domino omni carni. 6 *Et quæ superuenient tibi in beneplacito Altissimi, siue decem, siue centum, siue mille 7 anni: *Non est enim in inferno accusatio vitæ. 8 *Filij abominationũ fiunt B filij peccatorum, & qui conuersantur secus domos impio- 9 rum. *Filiorum peccatorum periet hæreditas, & cum semine illorum assiduitas opprobrij. 10 *De patre impio querũtur filij: quoniam propter illum sunt in opprobrio. 11 *Væ vobis viri impij, qui dereliquistis legẽ Domini altissimi. *Et si nati fueritis, in 12 maledictione nascemini: si mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra.

Sup. 40 b *Omnia quæ de terra sunt, 13 in terram conuertentur: sic C impij à maledicto in perditionem. *Luctus hominum in corpore ipsorum, nomen autem 14 impiorum delebitur. *Curam habe de bono nomine; hoc enim magis per- 15 manebit tibi quàm mille thesauri pretiosi & magni. *Bonæ vitæ numerus die- 16 rum: boni autem nomen permanebit in æuum. *Disciplinam in pace con- 17 seruate filij. *Sapientia enim abscondita, & thesaurus inuisus, quæ 18 vtilitas in vtrisque? Sup. 20 a *Melior est homo qui ab- 19 scondit stultitiam suam, quàm homo qui abscondit sapientiam suam. *Veruntamen in his quæ 20 procedunt de ore meo: non est enim bonum omnem irreuerentiam obseruare, & non omnia omnibus beneplacent in fide. *Erubescite à patre, & à ma- 21 D tre de fornicatione, & à præsidente & à potente de mendacio. *A principe & à iudice de 22 delicto, à synagoga, à plebe de iniquitate. *A socio & amico de iniu- 23 stitia, & de loco in quo habitas, *De furto: de veritate 24 Dei & testamento, de discubitu in panibus, & offuscatione Luc. 14. dati & accepti. *A salutantibus de silen- 25 tio, à respectu mulieris fornicariæ, & ab auersione vultus cognati. *Ne auertas faciem à proximo tuo, & ab auferẽdo par- 26 tem & non restituendo. *Ne respicias mulierẽ alieni viri, & ne scruteris ancillam eius, neque steteris ad lectum eius. *Caue ab amicis de sermo- 28 nibus improperij: & cùm dederis, ne improperes.

ECCLESIASTIC.

13 *πάντα ὅσα ἐκ γῆς, εἰς γῆν ἀναστραφήσεται, οὕτως ἀσεβεῖς εἰς ἀπώλειαν. 14 *πόνος ἀνθρώπων ἐν σώμασιν αὐτῶν, ὄνομα δὲ ἀνθρώπων ὁσίων οὐκ ἐξαλειφθήσεται. 15 *φρόντισον περὶ ὀνόματος σου, αὐτὸ γάρ σοι διαμενεῖ, ἢ χίλιοι θησαυροὶ μεγάλοι χρυσίου. 16 *ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνας διαμενεῖ. 17 *παιδείαν ἐν εἰρήνῃ συντηρήσατε τέκνα. 18 *σοφία κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις; 19 *κρείσσων ἄνθρωπος ὁ κρύπτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ὁ κρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ. 20 *τοιγαροῦν ἐντραπήσεται ἐπὶ τῷ ῥήματί μου· ἐν γὰρ ἐστι πᾶσαν αἰσχύνην διαφυλάξαι καλόν, καὶ οὐ πᾶσα τοῖς πᾶσιν ἐν πίστει εὐδοκιμεῖται. 21 *αἰσχύνεσθε ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς περὶ πορνείας, καὶ ἀπὸ ἡγουμένου καὶ δυνάστου περὶ ψεύδους. 22 *καὶ ἀπὸ κριτοῦ καὶ ἄρχοντος περὶ πλημμελείας, ἀπὸ συναγωγῆς καὶ λαοῦ περὶ ἀνομίας. 23 *ἀπὸ κοινωνοῦ καὶ φίλου περὶ ἀδικίας, καὶ ἀπὸ τόπου οὗ παροικεῖς, 24 *περὶ κλοπῆς· ἀπὸ ἀληθείας θεοῦ καὶ διαθήκης καὶ ἀπὸ πήξεως ἀγκώνων ἐπ' ἄρτοις. ἀπὸ σκοφασμοῦ λήψεως καὶ δόσεως, 25 *καὶ ἀπὸ ἀσπαζομένου περὶ σιωπῆς· ἀπὸ ὁράσεως γυναικὸς ἑταίρας καὶ ἀπὸ ἀποστροφῆς προσώπου ἀνθρώπου ἀνόμου. 26 *ἀπὸ ἀφαιρέσεως μερίδος καὶ δόσεως καὶ ἀπὸ καταινοήσεως γυναικὸς ὑπανδρου, 27 *ἀπὸ περιεργίας παιδίσκης, καὶ μὴ ἐπιστήσῃς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτῆς. 28 *ἀπὸ φίλων περὶ λόγων ὀνειδισμοῦ, καὶ μὴ τὸ δόναι, μὴ ὀνείδιζε.

13 *Omnia quæcunque ex terra, in terram reuertentur, sic impij in perditionem. 14 *Luctus hominum in corporibus ipsorum; nomen autẽ hominum non bonum delebitur. 15 *Curam habe de nomine, illud enim tibi permanet, plus quàm mille thesauri magni auri. 16 *Bonæ vitæ numerus dierum, & bonum nomen in sæcula permanet. 17 *Disciplinam in pace cõseruate filij. 18 *Sapientia abscondita & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque? 19 *Melior homo qui abscondit stultitiam suam, quàm homo qui abscondit sapientiam suam. 20 *Igitur verebitur in verbo meo. non enim est omnem verecundiam seruare bonũ, & nõ omnia omnibus in fide approbantur. 21 *Erubescite à patre & matre de fornicatione: & à duce & potente de mendacio. 22 *Et à iudice & principe de delicto, à synagoga & plebe de iniquitate. 23 *A socio & amico de iniustitia; & à loco vbi habitas 24 *De furto. de veritate Dei & testamento, & à fictione cubiti in panibus. à contemptu acceptionis & dationis. 25 *Et à salutante de silentio. ab inspectione mulieris meretricis, & ab auersione vultus hominis nobilis. 26 *Ab ablatione partis & dationis, & ab animaduersione mulieris coniugatæ. 27 *A curiositate & ancilla, & ne steteris ad cubiculum eius. 28 *Ab amico de sermonibus improperij, & postquam dederis, ne improperes.

CAP. XLII.

ET *ab iteratione & ser-* 1
mone auditus, & reue-
latione de sermonibus absconditis. Et eris verecundus verè, & inueniens gratiam in conspectu omnis hominis.

* *Ne de his erubescas, &* 2
ne accipias personam vt pecces. * *De lege Altissimi &* 3
testamento, & de iudicio iustificare impium.

* *De verbo socij &* 4
viatorum & de datione hæreditatis amicorum: * *Et dili-* 5
gentia stateræ & ponderum. De acquisitione multorum et paucorum. * *De differente* 6
venditione mercatorum, & de disciplina filiorum multa: & seruo prauo latus sanguinare. * *Super mulierem* 7
nequam bonum signaculum.

* *Et vbi manus multæ* 8
claude. Si tradideris, in numero & pondere, & datio & acceptio omnia in scriptura. * *De disciplina amẽtis* 9
& fatui, et decrepiti litigantis cum iuuenibus: & eris eruditus verax, & approbatus coram omni viuente.

* *Filia patri abscondita* 10
vigilia, & sollicitudo eius aufert somnum, & in iuuentute eius, ne fortè abutatur flore ætatis, & cùm cohabitauerit, ne fortè odio habeatur. * *In virginitate ne-* 11
quando polluatur, & in paternis suis grauida fiat: & cum viro existens ne fortè transgrediatur, & cùm cohabitauerit, ne fortè sterilis sit.

* *Super filiam inuertibi-* 12
lem firma custodiã, nequando faciat te ludibrium inimicis, loquelã in ciuitate & appellationẽ populi, & confundat te in multitudine multorum. * *Omni homini ne* 13
aspicias in pulchritudine, & in medio mulierum ne commoreris. * *De enim vestimen-* 14
tis procedit tinea, & à muliere iniquitas mulieris.

μβ'.

1 *Καὶ ἀπὸ διστερώσεως λόγου
ἀκοῆς, & ἀποκαλύψεως περὶ λόγων
κρυφίων· & ἔση αἰσχυντηὸς ἀληθι-
νῶς, καὶ εὑρίσκων χάριν ἐναντι παν-
τὸς ἀνθρώπου.

2 *μὴ περὶ τούτων αἰσχυνθῆς, & μὴ
λάβῃς προσωπον ἐπ' ἁμαρτάνειν.

3 *περὶ νόμου ὑψίστου & διαθήκης, &
περὶ κρίματος δικαιῶσαι τὸν ἀσεβῆ.

4 *περὶ λόγου κοινωνοῦ & ὁδοιπόρων
& περὶ δόσεως κληρονομίας ἑτέ-
ρων· 5 *καὶ ἀκριβείας ζυγοῦ καὶ
σταθμῶν· περὶ κτήσεως πολλῶν καὶ
ὀλίγων.

6 *περὶ διαφόρου πράσεως ἐμπό-
ρων, & περὶ παιδείας τέκνων πολλῆς·
& οἰκέτῃ πονηρῷ πλευρὰν αἱμάξαι.

7 *ὅπου γυναικὶ πονηρᾷ καλὸν
σφραγίς·

8 *& ὅπου χεῖρες πολλαὶ κλεῖσον.
ἐὰν παραδιδῷς, ἐν ἀριθμῷ καὶ
σταθμῷ, & δόσις καὶ λῆψις πάντα
ἐν γραφῇ.

9 *περὶ παιδείας ἀνοήτου & μωρῶν
καὶ ἐκτεταγμένα πρεσβυτέρου πρὸς
νέους· καὶ ἔσῃ πεπαιδευμένος & ἀλη-
θινός, καὶ δεδοκιμασμένος ἐναντι
πάντος ζῶντος.

10 *θυγάτηρ πατρὶ ἀπόκρυφος ἀ-
γρυπνία, & ἡ μέριμνα αὐτῆς ἀφυ-
σᾷ ὕπνον, & ἐν νεότητι αὐτῆς μήπο-
τε παραμάσῃ & συνοικηθῇ μήπο-
τε μισηθῇ.

11 *ἐν παρθενίᾳ μήποτε βεβηλω-
θῇ, & ἐν τοῖς πατρικοῖς αὐτῆς ἔγ-
κυος γένηται· καὶ μὴ ἀνδρὸς ὄντα
μήποτε παραβῇ & συνοικηθῇ μή-
ποτε χηρωθῇ.

12 *θύγατρι διατρέπου στερέω-
σον φυλακήν, μήποτε ποιήσῃ σε ἐπί-
χαρμα τοῖς ἐχθροῖς, λαλιὰν ἐν
πόλει & ἔκκλητον λαοῦ, καὶ καται-
σχύνῃ σε ἐν πλήθει πολλῶν.

13 *παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἐμβλεπε
ἐν κάλλει, & ἐν μέσῳ γυναικῶν μὴ
14 συνέδρευε. *ἀπὸ γὰρ ἱματίων
ἐκπορεύεται σής, & ἀπὸ γυναικὸς πο-
νηρία γυναικός.

CAP. XLII.

1 NOn duplices sermonẽ au-
ditus, de reuelatione ser-
monis absconditi, & eris verè
sine confusione, & inuenies
gratiam in cõspectu omnium
2 hominũ. *Ne pro his om-
nibus confundaris, & ne accipias personam vt delinquas.

3 *De lege Altissimi & testamento, & de iudicio iustifica-
4 re impium. *De verbo sociorum & viatorum, & de datione hæreditatis amicorum.

5 *De æqualitate stateræ & ponderum, de acquisitione multorum & paucorum,

6 *Et de corruptione emptionis & negociatorũ, & de multa disciplina filiorum, & seruo pessimo latus sanguinare.

7 *Super mulierem nequam
8 bonum est signum: *Vbi manus multæ sunt, claude. &
B quodcunque trades, numera & appende, datum verò & acceptum omne describe.

9 *De disciplina insensati & fatui, & de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus, & cris eruditus in omnibus, & probabilis in conspectum omnium virorum.

10 *Filia patris abscondita est: vigilia & solicitudo eius aufert somnum, ne fortè in adolescentia sua adultera efficiatur, & cum viro commorata odi-
11 bilis fiat: *Ne quando polluatur in virginitate sua, & in paternis suis grauida inueniatur, ne fortè cum viro cõmorata transgrediatur, aut certè sterilis efficiatur.

12 *Super filiam luxuriosam confirma custodiam, ne quando faciat te in opprobriũ venire inimicis, à detractione in ciuitate, & obiectione plebis,
C & confundat te in multitudi-
13 ne populi. *Omni homini noli attendere in specie, & in medio mulierũ noli commorari. *De vestimentis enim
14 procedit tinea, & à muliere iniquitas viri.

*Melior est enim iniquitas 15
viri, quàm benefaciens mulier, & mulier confundens in opprobrium. *Memor ero 16
igitur operũ Domini, & quæ vidi annunciabo in sermonibus Domini opera eius. *Sol 17
illuminans per omnia respexit, & gloria Domini plenum est opus eius. *Nónne Do- 18
minus fecit Sanctos enarrare omnia mirabilia sua, quę confirmauit Dominus omnipotens stabilis in gloria sua?

*Abyssum & cor hominum 19
inuestigauit, & in astutia eorum excogitauit. *Cognouit 20
enim Dñs omnẽ scientiam, D
& inspexit in signum eius, annuncians quæ præterierunt, & quæ superuentura sunt, reuelans vestigia occultorum.

*Non præterit illum om- 21
nis cogitatus, & non absconditur se ab eo vllus sermo.

*Magnalia sapientiæ suæ 22
decorauit, quæ est ante seculũ & vsque in seculum: *Neq; 23
adiectũ est, neque minuetur, & non eget alicuius consilio.

*Quàm desiderabilia om- 24
nia opera eius, & tanquã scintilla quæ est considerate.

*Omnia hæc viuunt & ma- 25
nent in seculũ, & in omni necessitate omnia obaudiunt ei.

*Omnia duplicia, vnum cõ- 26
tra vnum, & non fecit quicquam deesse. *Vniuscuiusq; 27
conseruabit bona: & quis satiabitur videns gloriam eius?

CAP. XLIII.

ALtitudinis firmamentũ, 1
pulchritudo eius, species A
cæli in visione gloriæ.

*Sol in aspectu annuncians 2
in exitu, vas admirabile opus Excelsi. *In meridiano exu- 3
rit terram, & in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere? fornacẽ custodiens in operibus ardoris.

*Tripliciter Sol exurens, 4
montes radios igneos exufflans: & refulgens radiis suis obcœcat oculos.

ECCLESIASTIC.

*κρείσσων πονηρία ἀνδρὸς ἢ ἀ- 15
γαθοποιὸς γυνή. γυνὴ καταισχύνσα εἰς ὀνειδισμόν.

*μνησθήσομαι δὴ τὰ ἔργα κυ- 16
ρίου, καὶ ἃ ἑώρακα ἐκδιηγήσομαι. ἐν
λόγοις κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ.

*καὶ ἥλιος φωτίζων πᾶν πόλις 17
ἐπέβλεψε, & τοῦ δόξης κυρίου πλήρες
τὸ ἔργον αὐτοῦ. *οὐκ ἐνεπόησε 18
τοῖς ἁγίοις κυρίου ἐκδιηγήσασθαι
πόλυτα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ· ἐστε-
ρέωσε κύριος παντοκράτωρ, σπε-
ρεχθῆναι ἐν δόξῃ αὐτοῦ τὸ πᾶν.

*ἄβυσσον καὶ καρδίαν ἐξίχνια- 19
σε, & ἐν παντοδρόμοις αὐτῶν διε-
νοήθη. *ἔγνω γὰρ ὁ ὕψιστος πᾶσαν εἴ- 20
δησιν, καὶ ἐνέβλεψεν εἰς σημεῖα αἰῶ-
νος· ἀπαγγέλων τὰ παρεληλυθό-
τα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ ἀποκαλύ-
πτων ἴχνη ἀποκρύφων.

*οὐ παρῆλθεν αὐτὸν πᾶν διανόη- 21
μα· οὐκ ἐκρύβη ἀπ' αὐτοῦ ὁ λὲ εἷς
λόγος. *τὰ μεγαλεῖα διὰ τῆς σο- 22
φίας αὐτοῦ ἐκόσμησεν· ὃς ἐστι πρὸ
τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

*ὅτε προστεθῇ ὅτε ἠλαττώθη- 23
& ὁ προσεδεήθη ὁδηγοῦ συμβάλλ.

*ὡς πόλυτα τὰ ἔρια αὐτοῦ πάντυ- 24
μηδά, & ἕως σπυθῆς ἐστι θεωρῆσαι.

*πόλυτα ταῦτα ζῇ καὶ μένει εἰς 25
τὸν αἰῶνα ἐν πάσαις χρείαις, καὶ
πάντα ὑπακούει.

*πόλυτα διττὰ κατέναντι τοῦ 26
ἑνός, & οὐκ ἐποίησεν οὐδὲν ἐλλιπῶν.

*ἐν τοῦ ἑνὸς ἐστερέωσε τὰ ἀγαθά, 27
& τίς πλησθήσεται ὁρῶν δόξαν θεοῦ;

μγ'.

*Γαυρίαμα ὕψους στερέωμα 1
καθαριότητος, εἶδος οὐρανοῦ ἐν ὁ-
ράματι δόξης. *ἥλιος ἐν ἐκφάσει 2
διαγγέλων ἐν ὑψώσει, σκεῦος θαυ-
μαστὸν ἔργον ὑψίστου. *ἐν μεσημ- 3
βρίᾳ αὐτοῦ διαξηραίνει χώραν, &
ἐναντίον καύματος αὐτοῦ τίς ὑπο-
στήσεται; κάμινον φυσῶν ἐν ἔργοις
καύματος. *τριπλάσιον ἥλιος 4
ἐκκαίων ὄρη. ἀτμίδας πυρώδεις ἐκ-
φυσῶν, καὶ ἐκλάμπων ἀκτῖνας ἀ-
μαυροῖ ὀφθαλμούς.

15 *Melior iniquitas viri, quàm benefaciens mulier. mulier confundens in oppro-
16 brium. *Memor ero igitur operum Domini, & quæ vidi, enarrabo. in sermonibus
17 Domini opera eius. *Et Sol illuminans in omnibus inspexit, & gloria Domini plenũ
18 opus eius. *Non induxit sanctos Domini, vt enarrarẽt omnia mirabilia sua. firmauit Dominus omnipotens, vt firmaretur in gloria sua vniuersum. *Abyssum & cor
19 inuestigauit, & in astutiis
20 eorũ excogitauit. *Cognouit enim Altissimus omnem cognitionem, & inspexit in signa seculi. Annũcians præterita & futura, & reuelans vestigia occultorum.

21 *Non præterijt illum omnis cogitatus. non absconsus est ab illo, neque vllus ser-
22 mo. *Magnalia per sapientiam suam decorauit. qui est ante seculum & in seculum:
23 *Neque additus est, neque diminutus est. & non indiguit alicuius consiliarij:
24 *Quia omnia opera eius desiderabilia, & vsque ad scintillam est contemplari.
25 *Omnia hæc viuunt & manent in seculũ in omnibus necessitatibus, & omnia obe-
26 diunt. *Omnia duplicia vnum contra vnum, & non fecit quicquam defectuosum.
27 *Vnum vnius firmauit bona, & quis satiabitur vidẽs gloriã Dei? CAP. XLIII.

1 *SVperbia altitudinis firmamentum munditiæ: species
2 cæli in visione gloriæ. *Sol in aspectu annuncians in glorioso, vas admirabile opus Altis-
3 simi. *In meridie eius arefacit regionem, & in conspectu ardoris eius quis sustinebit? fornacẽ insufflans in operibus
4 ardoris. *Tripliciter Sol exurens montes: vapores igneos exufflans, & refulgẽs radiis, obfuscat oculos.

* *Magnus Dominus qui fecit illum, & in sermonibus eius ceſſare fecit iter.* * *Et Lunam fecit in ſtatũ ad tempus ſuum. demonſtrationem temporum, & ſignum ſeculi.* * *Et à Luna ſignum feſtitutis: luminare quod minuitur in conſummatione.* * *Menſis ſecundùm nomẽ eius eſt: creſcens mirificauit mutatione.* * *Vas caſtrorum in altitudine, in firmamento cæli reſplendens.* * *Species cæli gloria ſtellarum, ornatus illuminans in Altiſſimis Domini.* * *In ſermonibus ſancti ſiſtent condemnationem, & non accendentur in cuſtodia ſua.* * *Vide arcũ & benedic eum qui fecit illũ, valde ſpecioſum in ſplẽdore ſuo.* * *Gyrauit cælũ in circuitione gloriæ: manus Altiſſimi extẽderunt illũ.* * *Imperio ſuo ceſſare fecit niuem, & accelerat coruſcationes iudicij ſui.* * *Propterea aperti ſunt theſauri, & euolauerũt nubes ſicut volatilia.* * *In magnitudine ſua fortificauit nubes, & confracti ſunt lapides grandinis.* * *Vox tonitrui eius dolere fecit terram, & in aſpectu eius commouebuntur montes. In voluntate eius flabit Notus, & tempeſtas Boreæ & conuerſio ſpiritus.* * *Sicut aues volantes diſpergit niuem, & ſicut locuſta deſtruens deſcenſus eius.* * *Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus, & ſuper imbrem eius expaueſcet cor.* * *Et glaciem ſicut ſalem ſuper terram effundit, & congelata fiunt ſudium cacumina.* * *Frigidus ventus Aquilo flabit, & gelabitur gelu ab aqua, ſuper omnem congregationem aquæ quieſcet, & tanquã loricam induet aquã.*

* μέγας κύριος ὁ ποιήσας αὐτόν, καὶ ἐν λόγοις αὐτοῦ κατέπαυσε πορείαν. * ὡς σελήνη ἐποίησεν εἰς σάσιν εἰς καιρὸν αὐτῆς· ἀπὸ ἀρχῆς ἡμερῶν, ὡς σημεῖον αἰῶνος. * καὶ ἀπὸ σελήνης σημεῖον ἑορτῆς· φῶς ἐν μειώσει αὐτῆς. * μὴν κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστιν. αὐξανόμενος ἐθαυμάσθη ἀλλοιώσει. * σκεῦος παρεμβολῶν ἐν ὕψει, ἐν στερεώματι οὐρανοῦ ἐκλάμπων. * κάλλος οὐρανοῦ δόξα ἄστρων, κόσμος φωτίζων ἐν ὑψίστοις κυρίου. * ἐν λόγοις ἁγίων στήσονται κατὰ κέλευμα, καὶ οὐκ ἐκκαυθήσονται ἐν φυλακῇ αὐτῶν. * ἴδε τόξον, καὶ εὐλόγησον τὸν ποιήσαντα αὐτό, σφόδρα ὡραῖον ἐν τῇ αὐγάσματι αὐτοῦ. * ἐκύρωσεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει δόξης· χεῖρες ὑψίστου ἐξεπέτασαν αὐτόν. * προστάσσεται αὐτοῦ κατέπαυσε χιόνα, καὶ ταχυῖαι ἀστραπαὶ κέλευσις αὐτοῦ. * διὰ τοῦτο ἠνεῴχθησαν θησαυροί, καὶ ἐξέπτησαν νεφέλαι ὡς πετεινά. * ἐν μεγαλείῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν νεφέλας, καὶ διεθρύβησαν λίθοι χαλάζης. * φωνὴ βροντῆς αὐτοῦ ὠδίνησε γῆν, καὶ ἐν ὀπτασίᾳ αὐτοῦ σαλεύσεται ὄρη. ἐν θελήματι αὐτοῦ πνεύσει νότος, καὶ καταιγὶς βορέου καὶ συστροφὴ πνεύματος. * ὡς πετηνὰ καταπάσσει χιόνα, καὶ ὡς ἀκρὶς καθεζομένη ἡ κατάβασις αὐτῆς. * κάλλος λευκότητος αὐτῆς ἐκθαυμάσει ὀφθαλμός, καὶ ἐπὶ ὄμβρῳ αὐτοῦ ἐκστήσεται καρδία. * καὶ πάχνην ὡς ἅλας ἐπιχεῖ, καὶ παγεῖσα γίνεται σκόλοπες ἀκρεα. * ψυχρὸς δρόσος βορέας πνεύσει, καὶ παγήσεται κρύσταλλος ἀφ' ὕδατος, ἐπὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος καθεύσει, καὶ ὡς θώρακα ἐνδύσεται τὸ ὕδωρ.

5 * Magnus Dominus qui fecit illũ, & in ſermonibus eius feſtinauit iter.
6 * Et Luna in omnibus in tempore ſuo, oſtenſio temporis, & ſignum æui.
7 * A Luna ſignum diei feſti, luminare quod minuitur in conſummatione.
8 * Menſis ſecundum nomen eius eſt creſcens mirabiliter in conſummationem.
9 * Vas caſtrorum in excelſis, B in firmamento cæli reſpondẽs gloriosè.
10 * Species cæli, gloria ſtellarum, mundum illuminas in excelſis Dominus.
11 * In verbis ſancti ſtabunt ad iudicium, & non deficient in vigiliis ſuis.
12 * Vide arcum, & benedic eum qui fecit illũ: valde ſpecioſus eſt in ſplendore ſuo.
13 * Gyrauit cælum in circuitu gloriæ ſuæ, manus Excelſi aperuerunt illum.
14 * Imperio ſuo accelerauit niuẽ, & accelerat coruſcationes emittere iudicij ſui.
15 * Propterea aperti ſunt theſauri, & euolauerunt nebulæ
16 ſicut aues. * In magnitudine ſua poſuit nubes, & confracti ſunt lapides grandinis.
17 * In cõſpectu eius commouebuntur montes, & in volũtate eius aſpirauit Notus.
18 * Vox tonitrui eius verberauit terram, tempeſtas Aquilonis, & congregatio ſpiritus.
19 * Et ſicut auis deponens ad ſedendum aſpergit niuem, & ſicut locuſta demergens deC ſcenſus eius.
20 * Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus, & ſuper imbrẽ eius expaueſcit cor.
21 * Gelu ſicut ſalem effundet ſuper terrã, & dũ gelauerit, fiet tanquam cacumina tribuli.
22 * Frigidus ventus Aquilo flauit, & gelauit cryſtallus ab aqua: ſuper omnem congregationẽ aquarũ requieſcet, & ſicut lorica induet ſe aquis.

* *Et deuorabit mõtes, & exuret deſertũ, & extinguet viride ſicut ignem.* * *Medicina omniũ in feſtinatione nebulæ, & ros obuians ab ardore veniẽti, humilẽ efficiet eũ.* * *In ſermone eius ſiluit vẽtus, & cogitatione ſua placauit abyſſum, & plantauit illum Dñs Ieſus.* * *Qui nauigat mare, enarrat pericula eius: & audientes auribus noſtris, admirabimur.* * *Illic præclara opera & mirabilia, varia beſtiarũ genera, & omniũ pecorũ, & creatura beluarũ.* * *Propter ipſum cõfirmatus eſt itineris finis, & in ſermone eius compoſita ſunt omnia.* * *Multa dicimus, & deficimus verbis; conſummatio aũt ſermonũ ipſe eſt.* * *In omnibus gloriãtes, ad quid valebimus? ipſe enim omnipotens ſuper omnia opera ſua.* * *Terribilis Dñs & magnus vehemẽter, & mirabilis potẽtia ipſius.* * *Glorificãtes Dñm quantũcũq; potueritis, ſupualebit adhuc, & admirabilis magnificẽtia ei.* * *Benedicẽtes Dñm, exaltate illũ quãtũ poteſtis, maior enim eſt omni laude.* * *Exaltãtes eũ, replemini virtute.* * *Ne laboretis, nõ enim cõprehẽdetis: quis videbit eũ, & enarrabit? & q̃s magnificabit eũ ſicut eſt ab initio?* * *Multa abſcõdita ſunt maiora his: pauca enim vidim⁹ operũ ei⁹.* * *Omnia aũt Dñs fecit, & piè agentibus dedit ſapientiam.* CAP. XLIIII.

Pſal. 95.

* καταφάγεται ὄρη καὶ ἔρημον ἐκκαύσει, καὶ ἀποσβέσει χλόην ὡς πῦρ. * ἴασις πάντων κατανάλωσις, ὁμίχλη δρόσος ἀναπαύσασα ἀπὸ καύσωνος καὶ ἱλαρώσει. * λογισμῷ αὐτοῦ ἐκόπασεν ἄβυσσος, καὶ ἐφύτευσεν ἐν αὐτῇ νήσους. * οἱ πλέοντες τὴν θάλασσαν διηγοῦνται τὸν κίνδυνον αὐτῆς, καὶ ἀκοαῖς ὠτίων ἡμῶν θαυμάζομεν. * καὶ ἐκεῖ τὰ ᾠδαδόξα καὶ θαυμάσια ἔργα· ποικιλία πάντων ζώων, κῆτος κητῶν. * καὶ δι' αὐτὸν εὐοδοῖ ὁ ἄγγελος καὶ αὐτῷ, καὶ ἐν λόγῳ αὐτοῦ σύγκεινται τὰ πάντα. * πολλὰ ἐροῦμεν καὶ οὐκ ἐφικόμεθα καὶ σωτέλειαν λόγων αὐτός ἐστι τὸ πᾶν. * δοξάζοντες ποῦ ἰσχύσωμεν· αὐτὸς γὰρ μέγας ᾠδαπάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. * φοβερὸς κύριος καὶ μέγας σφόδρα καὶ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ. * δοξάζοντες κύριον ὑψώσατε, καθόσον δυνάσθε, ὑπερέξει γὰρ καὶ ἔτι. * καὶ ὑψοῦντες αὐτὸν πληθύνατε ἐν ἰσχύι. * μὴ κοπιᾶτε, οὐ γὰρ μὴ ἐφίκησθε. τίς ἑώρακεν αὐτὸν, καὶ ἐκδιηγήσεται; καὶ τίς μεγαλυνεῖ αὐτὸν καθὼς ἐστι; * πολλὰ ἀπόκρυφά ἐστι μείζονα τούτων, ὀλίγα ἑωράκαμεν τῶν ἔργων αὐτοῦ. * πάντα γὰρ ἐποίησεν ὁ κύριος, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.

μνῆ.

* Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδόξους καὶ πατέρας ἡμῶν ἐν γενέσει. * πολλὴν δόξαν ἔκτισεν ὁ κύριος ἀπ' αἰῶνος. * κυριεύοντες ἐν ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, καὶ ἄνδρες ὀνομαστοὶ ἐν δυνάμει· βουλεύοντες ἐν συνέσει αὐτῶν ἀπαγγελλόντες ἐν προφητείαις. * ἡγούμενοι λαοῦ ἐν διανοίαις λαοῦ. * σοφοὶ λόγοι ἐν παιδείᾳ αὐτῶν ἐκζητοῦντες μέλη μουσικῶν καὶ διηγούμενοι ἔπη ἐγγράφων.

23 * *Deuorabit montes & deſertum incendet, & extinguet viriditatem ſicut*
24 *ignem.* * *Medicina omnium in feſtinatione, nebulæ ros occurrens ab ardore lætificabit.*
25 * *In ſermone eius quieuit abyſſus, & plantauit in*
26 *ea inſulas.* * *Qui nauigant mare, enarrãt periculũ eius, & auditionibus aurium no-*
27 *ſtrarum admiramur.* * *Et illic inopinata & mirabilia opera, varietas omnis animalis, diſcretio belluarum.*
28 * *Et propter ipſum proſperatur angelus eius, & in ſermone eius cõpoſita ſunt om-*
29 *nia.* * *Multa dicemus & non aſſequemur & conſummationem ſermonum ipſe eſt*
30 *in omnibus.* * *Gloriantes vbi valebimus: ipſe enim magnus vltra omnia opera ſua.*
31 * *Terribilis Dominus & magnus vehementer, & mirabilis potentia ipſius.*
32 * *Glorificantes Dominum exaltate, quantum poteſtis, excedet enim & amplius.*
33 * *Et exaltantes eum mul-*
35 *tiplicate in viribus.* * *Ne laboretis, non enim aſſequemini. quis vidit illũ, et enarrabit? & quis magnificabit*
36 *eum ſicut eſt?* * *Multa abſcõdita ſunt maiora his, pauca vidimus operum eius.*
37 * *Omnia enim fecit Dñs, & pijs dedit ſapientiam.*

CAP. XLIIII.

1 *Laudemus iam viros glorioſos, & patres noſtros*
2 *generatione.* * *Multã gloriã creauit Dñs in eis magnifi-*
3 *centia ſua à ſeculo.* * *Dominantes in regnis ſuis, & viri nominandi in potentia conſiliantes in intellectu ſuo, qui annũciauerunt in prophetijs.*
4 * *Duces populi in conſilijs, & in intellectu literaturæ*
4 *populi.* * *Sapientes ſermones in diſciplina eorum requirẽtes melodias muſicorum, & enarrantes carmina ſcripta.*

** Viri diuites submini- 6*
strati in fortitudine, pacificè
agẽtes in habitationibus suis.
** Omnes hi in generatio- 7*
nibus gloriam adepti sunt, et
in diebus suis glorationem.
** Sunt eorũ qui reliquе- 8*
runt nomen vt enarraren-
*tur laudes. * Et sunt, quo- 9*
rum non est memoria, & pe-
rierunt quasi qui non fue-
runt, & nati sunt quasi non
nati, & filij eorum post eos.
** Sed hi viri misericordiæ, 10*
quorũ iustitiæ eorũ non sunt
*obliuioni traditæ. * Cũ semine 11*
eorũ permanet bona hæredi-
tas nepotes eorũ in testamẽ-
*tis. * In testamẽtis est semen 12*
eorum, & filij eorũ post eos.
** Vsque in seculum manet 13*
semen eorum, & gloria eorũ
*non delebitur. * Corpora 14*
eorum in pace sepulta sunt,
& nomen eorum viuit in ge
nerationem & generationẽ.
** Sapientiam ipsorum nar- 15*
rabunt populi, & laudem eo-
rum enunciat ecclesia.
** Enoch bene placuit Do- 16*
mino Deo, & translatus est
exemplum pœnitentiæ gene-
*rationibus. * Noe inuentus 17*
est perfectus, iustus, in tem-
pore iræ factus est reconci-
*liatio. * Ideo factum est di- 18*
*luuium; * Et testamenta se- 19*
culi statuta sunt apud illum:
ne deleretur diluuio omnis
*caro. * Abraã magnus pa- 20*
ter multitudinis gentium, et
non est inuẽtus similis in glo-
ria eius, qui conseruauit le-
gem Altissimi, & fuit in te-
*stamento cum illo. * In carne 21*
eius statuit testamentum, &
in tentatione inuentus est fi-
*delis. * Ideo in iuramẽto sta- 22*
tuit illi, benedicere gentes in
*semine eius. * Multiplicare il- 23*
lum quasi puluerẽ terræ, &
hæreditare illos à mari vsq;
ad mare, & à flumine vsque
ad extremum terræ.
** Et in Isaac statuit sic pro- 24*
pter Abraam patrẽ eius.

6 * ἄνδρες πλούσιοι κεχορηγημέ-
νοι ἐν ἰσχύϊ, εἰρηνεύοντες ἐν κατοι-
7 κίαις αὐτῶν. * πάντες οὗτοι ἐν γε
νεαῖς ἐδοξάσθησαν, καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις αὐτῶν καύχημα.
8 * εἰσὶν αὐτῶν οἳ κατέλιπον ὄνο-
μα τοῦ ἐκδιηγήσασθαι ἐπαίνους.
9 * καὶ εἰσὶν, ὧν οὐκ ἔστι μνημόσυ-
νον καὶ ἀπώλοντο ὡς οὐχ ὑπάρχοντες,
καὶ ἐγένοντο ὡς οὐ γεγονότες, καὶ τὰ
10 τέκνα αὐτῶν μετ᾽ αὐτούς. * ἀλλ᾽ ἢ
οὗτοι ἄνδρες ἐλέους, ὧν αἱ δικαιοσύ-
ναι αὐτῶν οὐκ ἐπελήσθησαν.
11 * μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν δια-
μένει ἀγαθὴ κληρονομία ἔκγονα
αὐτῶν ἐν ταῖς διαθήκαις.
12 * ἐν διαθήκαις ἔστι τὸ σπέρμα αὐ-
τῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετ᾽ αὐτούς.
13 * ἕως αἰῶνος μενεῖ σπέρμα αὐτῶν,
καὶ ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσε-
14 ται. * τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ
ἐτάφη, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γε-
15 νεὰν καὶ γενεάν. * σοφίαν αὐτῶν
διηγήσονται λαοί, καὶ τὸν ἔπαινον αὐ-
τῶν ἐξαγγέλλει ἐκκλησία.
16 * ἐνὼχ εὐηρέστησε κυρίῳ θεῷ, καὶ
μετετέθη ὑπόδειγμα μετανοίας
17 ταῖς γενεαῖς. * νῶε εὑρέθη τέλειος,
δίκαιος, ἐν καιρῷ ὀργῆς ἐγένετο ἀν-
τάλλαγμα.
18 * διὰ τοῦτο ἐγένετο ὁ κατακλυσμός.
19 * καὶ διαθῆκαι αἰῶνος ἐτέθησαν
πρὸς αὐτὸν ἵνα μὴ ἐξαλειφθῇ κα-
τακλυσμῷ πᾶσα σάρξ.
20 * ἀβραὰμ μέγας πατὴρ πλή-
θους ἐθνῶν, καὶ οὐχ εὑρέθη ὅμοιος ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ, ὃς συνετήρησε νόμον ὑ-
ψίστου καὶ ἐγένετο ἐν διαθήκῃ μετ᾽
αὐτοῦ.
21 * ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησε διαθή-
κην, καὶ ἐν πειρασμῷ εὑρέθη πιστός.
22 * διὰ τοῦτο ἐν ὅρκῳ ἔστησεν αὐτῷ,
ἐνευλογεῖν ἔθνη ἐν σπέρματι αὐτοῦ.
23 * πληθῦναι αὐτὸν ὡς χοῦν τῆς
γῆς, καὶ κατακληρονομῆσαι αὐτοὺς
ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ
ἀπὸ ποταμοῦ ἕως ἄκρου τῆς γῆς.
24 * καὶ ἐν τῷ ἰσαὰκ ἔστησεν οὕτως
διὰ ἀβραὰμ τὸν πατέρα αὐτοῦ.

6 * Homines diuites in virtu-
te pulchritudinis studium ha-
bẽtes pacificantes in domibus
7 suis. * Omnes isti in genera-
B tionib⁹ gẽtis suæ gloriã adepti
sunt, & in diebus suis habẽtur
8 in laudibus. * Qui de illis nati
sunt, reliquerunt nomẽ narrã-
9 di laudes eorũ. * Et sunt quo-
rum non est memoria: perie-
runt quasi qui non fuerint, &
nati sunt quasi nõ nati, & filij
10 eorũ cum ipsis. * Sed illi viri
misericordiæ sunt, quorũ pie-
11 tates nõ defuerunt. * Cum se-
mine eorum permanẽt bona,
hereditas sancta nepotes eorũ.
12 * Et in testamẽtis stetit semẽ
eorũ, & filij eorũ propter illos
vsque in æternum manent.
13 * Semen eorum & gloria eo-
C rum non derelinquetur.
14 * Corpora eorum in pace se- Sup. 39. Gen. 5. Heb. 11.
pulta sunt, & nomen eorũ vi-
uet in generationẽ & genera-
15 tionem. * Sapientiam ipsorũ
narrent populi, & laudẽ ipso-
16 rum nunciet Ecclesia. * Enoch Gen. 5. Heb. 11.
placuit Deo, & translatus est
in Paradisum, vt det gentibus
17 sapientiam. * Noë inuentus Gen. 6.
est perfectus iustus, & in tẽpo-
re iracundiæ factus est recon-
18 ciliatio. * Ideo dimissum est
reliquum terræ, cùm factũ est
19 diluuium. * Testamenta secu-
D li posita sunt apud illũ; ne de-
leri possit diluuio omnis caro.
20 * Abraam magn⁹ pater mul- Gen. 12. Heb. 11.
titudinis gentium, & non est
inuentus similis illi in gloria.
qui cõseruauit legem Excelsi,
& fuit in testamento cum illo.
21 * In carne eius stare fecit te-
stamentum, & in tentatione
22 inuentus est fidelis. * Ideo
iureiurando dedit illi gloriam
in gente sua, crescere illum
quasi terræ cumulum.
23 * Et vt stellas exaltare se-
men eius, & hæreditare illos
à mari vsque ad mare, & à
flumine vsque ad terminos
24 terræ. * Et Isaac eodem mo-
do fecit propter Abraam pa-
trem eius.

* Benedictionem omnium 25
gentiũ dedit illi Dominus, &
testamentum suum confirma-
uit super caput Iacob.
* Agnouit eum in benedi- 26
ctionibus suis, & dedit illi hę-
reditatem, & diuisit illi partẽ
in tribubus duodecim.]
* Et conseruauit illi homi- 27
nes misericordiæ, inuenientes
gratiã in oculis omnis carnis.

CAP. XLV.

Exo. 11. a **D**Ilectus Deo & homini- 1
bus Moyses, cuius memo- A
ria in benedictione est.
* Similem illum fecit in 2
gloria Sanctorum, & magni-
ficauit eum in timore inimi-
corum, & in verbis suis mon-
stra placauit.
* Glorificauit illum in con- 3
spectu regum, & iussit illi co-
ram populo suo, & ostendit
illi gloriam suam.
* In fide & lenitate ipsius 4
sanctum fecit illum, & elegit
eum ex omni carne.
* Audiuit enim eum & vo- 5
cem ipsius, & induxit illum in
nubem.
* Et dedit illi cor ad præce- 6
pta, & legem vitæ & discipli-
næ docere Iacob testamentum
suum, & iudicia sua Israel.
* Excelsum fecit Aaron fra- 7
trem suum, & similem sibi de
tribu Leui.
* Statuit ei testamentum 8
æternum, & dedit illi sacerdo-
tium gentis, & beatificauit il-
lum in gloria. * Et circum- 9
cinxit eum zona iustitiæ, & in- B
duit eum stola gloriæ, & co-
ronauit eum in vasis virtutis.
* Circum pedes & femora- 10
lia, & humerale posuit ei.
Exo. 28. f * Et cinxit illum tintinabu- 11
lis aureis plurimis in gyro, da-
re sonitum in incessu suo, au-
ditum facere sonitum in tem-
plo in memoriam filiis gen-
tis suæ.
* Stolam sanctam auro & 12
hyacintho, & purpura, opus
textile, viri sapientis iudicio
& veritate præditi.

* εὐλογίαν πάντων ἀνθρώπων 25
καὶ διαθήκην, καὶ κατέπαυσεν ἐπὶ
κεφαλὴν ἰακώβ.
* ἐπέγνω αὐτὸν ἐν εὐλογίαις αὐ- 26
τοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν, καὶ
διέστειλε μερίδας αὐτοῦ ἐν φυλαῖς
αἷς ἐμέρισε δώδεκα.
* καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ ἄνδρα 27
ἐλέους εὑρίσκοντα χάριν ἐν ὀφθαλ-
μοῖς πάσης σαρκός.

με΄.

* Ἠγαπημένον ὑπὸ θεοῦ καὶ ἀν- 1
θρώπων μωσῆν, οὗ τὸ μνημόσυνον
ἐν εὐλογίαις.
* ὡμοίωσεν αὐτὸν δόξῃ ἁγίων 2
καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐν φόβοις
ἐχθρῶν, ἐν λόγοις αὐτοῦ σημεῖα κα-
τέπαυσε.
* καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν κατὰ πρόσω- 3
πον βασιλέων. ἐνετείλατο αὐτῷ
πρὸς λαὸν αὐτοῦ καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τῆς
δόξης αὐτοῦ·
* ἐν πίστει καὶ πρᾳότητι αὐτοῦ ἡγία- 4
σεν αὐτόν. ἐξελέξατο αὐτὸν ἐκ πά-
σης σαρκός· * ἠκούτισεν αὐτὸν τῆς 5
φωνῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς
τὸν γνόφον.
* καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ πρόσω- 6
πον ἐντολάς, νόμον ζωῆς καὶ ἐπιστή-
μης. ἐδίδαξε τὸν ἰακὼβ διαθήκην,
καὶ κρίματα αὐτοῦ τὸν ἰσραήλ.
* ἀαρὼν ἀνύψωσεν ἅγιον ὅμοιον 7
αὐτῷ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ φυλῆς λευί.
* ἔστησεν αὐτῷ διαθήκην αἰῶνος, 8
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ·
ἐμακάρισεν αὐτὸν ἐν εὐκοσμίᾳ.
* καὶ περιέζωσεν αὐτὸν περισο- 9
λὴν δόξης· ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέ-
λειαν καυχήματος, καὶ ἐστερέωσεν
αὐτὸν ἐν σκεύεσιν ἰσχύος.
* περισκελῆ καὶ ποδήρη καὶ ἐπωμί- 10
δα· * καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὸν ῥοΐσ- 11
κοις· χρυσοῖς κώδωσι πλείστοις κυκλό-
θεν, ἠχῆσαι φωνὴν ἐν βήμασιν
αὐτοῦ· ἀκουστὸν ποιῆσαι ἦχον ἐν ναῷ,
καὶ εἰς μνημόσυνον υἱοῖς λαοῦ αὐτοῦ·
* στολῇ ἁγίᾳ χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ 12
καὶ πορφύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ· λο-
γίῳ κρίσεως δήλοις ἀληθείας,

25 ** Benedictionem omnium*
hominum & testamentum;
et quieuit super caput Iacob.
26 ** Agnouit eum in benedi-*
ctionibus suis, & dedit illi
hæreditatem, & diuisit par-
tem eius in tribubus, quas
27 *diuisit duodecim. * Et edu-*
xit ex eo virum misericordiæ
inuenientem gratiam in ocu-
lis omnis carnis.

CAP. XLV.

1 ***D**ilectum à Deo & ho-*
minibus Moysem, cuius
memoria in benedictionibus.
2 ** Similem fecit eum gloriæ*
sanctorum, & magnificauit
eum in timoribus inimicorũ,
in verbis suis signa cessare
3 *fecit. * Et glorificauit illũ*
in conspectu regum: iussit illi
ad populum suum, & osten-
dit illi gloriam suam.
4 ** In fide & mansuetudi-*
ne eius sanctificauit eum. ele-
git eum ex omni carne.
5 ** Audire fecit eum vocem*
suam, & induxit illũ in ca-
6 *liginem. * Et dedit illi in*
conspectu præcepta, legem vi-
tæ & scientiæ: docuit Iacob
testamentum, & iudicia sua
7 *Israel. * Aaron exaltauit*
Sanctum similem illi fratrem
8 *eius de tribu Leui. * Sta-*
tuit ei testamentum seculi, et
dedit illi sacerdotium populi.
beatificauit illum in hone-
9 *state. * Et circumcinxit*
eum vestimento gloriæ. in-
duit eum consummatione glo
riationis, & firmauit eum in
vasis virtutis;
10 ** Femoralia & vestem*
talarem & humerale.
11 ** Et circundauit eũ sphæ-*
rulis: aureis tintinabulis plu-
rimis in circuitu, ad sonan-
dum vocem in gradibus suis:
audibilem facere sonum in
templo, & in memoriam fi-
liis populi sui.
12 ** Stola sancta auro & hya-*
cintho & purpura opere po-
lymitarij: rationalis iudicij
signis veritatis,

* *Retorto cocco opere artificis : lapidibus pretiosis sculpturis signaculi, in ligatura auri opere lapidarij. in memoriam scriptam sculpta secundum numerum filiorum Israel.*

* *Coronam auream super mitram, sculpturam signaculi sanctitatis, gloriationem honoris opera virtutis. concupiscentias oculorum ornata pulchra.*

* *Ante eum non fuerunt talia, & usque in seculum.*

* *Non indutus est alienigena, præter filios eius solum, & nepotes eius semper.*

* *Sacrificia illorum tota offerentur quotidie assiduè bis.* * *Repleuit Moyses manus eius, & unxit illũ oleo sancto.*

* *Factum est illi in testamentũ seculi, & semini eius in die cæli: ad ministrandum ei simul, & sacerdotio fungendum, & benedicendum populo in nomine suo.*

* *Elegit eum ab omni viuente, ad offerendam libationem Domino: incensum & bonum odorem in memoriam ad placandum pro populo.*

* *Dedit illi mandata eius potestatem in testamentis iudiciorum: ad docendũ Jacob testimonia, & in lege sua ad illuminandum Israel.*

* *Conspirarunt in eum alieni, & zelauerunt eum in deserto: viri qui circa Dathan & Abiron, & congregatio Core in furore & ira.*

* *Vidit Dominus, & non probauit, & consummati sunt in furore iræ.*

* *Fecit in illis monstra ad consumendum in igne flammæ eos.* * *Et addidit Aaron gloriam, & dedit illi hæreditatẽ: primitias primogenitorũ diuisit illi.* * *Panẽ in primis parauit in satietate, et enim sacrificia Domini edent, quæ dedit illi & semini eius.*

13 * κεκλωσμένῳ κόκκῳ ἔργῳ τεχνίτου· λίθοις πολυτελέσι γλύμμασι σφραγίδος, ὃν δέσει χρυσίου ἔργῳ λιθουργοῦ· εἰς μνημόσυνον ἐγγραφῆ κεκολαμμένη κατ' ἀριθμὸν υἱῶν Ισραήλ.

14 * στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τιάρᾳ κιδάρεως, ἐκτύπωμα σφραγίδος ἁγιάσματος· καύχημα τιμῆς ἔργα ἰσχύος· ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν κεκοσμημένα ὡραῖα.

15 * ἀπὸ αὐτοῦ ὁ γέγονε τοιαῦτα, 16 ἕως αἰῶνος, * οὐκ ἐδύσατο ἀλλογενὴς· πλὴν τῶν υἱῶν αὐτοῦ μόνον, καὶ τὰ ἔγγονα αὐτοῦ διαπαντός.

17 * θυσίαι αὐτῶν ὁλοκαρπωθήσονται καθημέρᾳ ἐνδελεχῶς δίς.

18 * ἐπλήρωσε μωσῆς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἐλαίῳ ἁγίῳ.

19 * ἐγένηθη αὐτῷ εἰς διαθήκην αἰῶνος, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἐν ἡμέραις οὐρανοῦ. λειτουργεῖν αὐτῷ ἅμα καὶ ἱερατεύειν, καὶ εὐλογεῖν τὸν λαὸν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

20 * ἐξελέξατο αὐτὸν ἀπὸ παντὸς ζῶντος προσαγαγεῖν κάρπωσιν κυρίῳ. θυμίαμα καὶ εὐωδίαν εἰς μνημόσυνον ἐξιλάσασθαι περὶ τοῦ λαοῦ.

21 * ἔδωκεν αὐτῷ ἐν ταῖς αὐτοῦ ἐξουσίαν ἐν διαθήκαις κεμμάτων. διδάξαι τὸν ἰακὼβ τὰ μαρτύρια, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φωτίσαι τὸν ἰσραήλ.

22 * ἐπισυνέστησαν αὐτῷ ἀλλότριοι, καὶ ἐζήλωσαν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἄνδρες οἱ περὶ δαθὰν καὶ ἀβειρών, καὶ ἡ συναγωγὴ κορὲ ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ.

23 * εἶδε κύριος καὶ οὐκ ἠδόκησε, καὶ συνετελέσθησαν ἐν θυμῷ ὀργῆς.

24 * ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς τέρατα καὶ ἀναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτούς.

25 * καὶ προσέθηκεν ἀαρὼν δόξαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν. ἀπαρχὴ πρωτογενημάτων ἐμέρισεν αὐτῷ.

26 * ἄρτον ἐν πρώτοις ἡτοίμασεν ἐν πλησμονῇ, καὶ γὰρ θυσίας κυρίου φάγων, ἃς ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ.

13 * Torto cocco opus artificis, gemmis preciosis figuratis in ligatura auri, & opere lapidarij sculptis in memoriam, secundum numerum tribuum Israel.

14 * Corona aurea super mitram eius, expressa signo sanctitatis, gloria honoris, & opus virtutis, desiderio oculorum ornata. * Sic pulchra ante ipsum non fuerunt talia, vsq; ad originem.

16 * Non est indutus illa alienigena aliquis, sed tantùm filij ipsius soli, & nepotes eius per omne tempus.

17 * Sacrificia ipsius consummata sunt igni quotidie.

18 * Compleuit Moyses manus Leu.8.8. eius, & vnxit illum oleo sancto. * Factum est illi in testamentum æternum, & semini eius sicut dies cæli: fungi sacerdotio & habere laudem, & glorificare populum suum in nomine suo.

20 * Ipsum elegit ab omni viuente, offerre sacrificium Deo incensum, & bonum odorem in memoriam placare pro populo suo. * Et dedit illi in præceptis suis potestatem, in testamentis iudiciorum, docere Iacob testimonia, & in lege Num.16.c. sua lucem dare Israel.

22 * Quia contra illum steterũt alieni, & propter inuidiam circundederunt illum homines in deserto, qui erant cum Dathan & Abiron, & congregatio Chore in iracundia.

23 * Vidit Dominus Deus, & non placuit illi, & consumpti sunt in impetu iracundiæ.

24 * Fecit illis monstra, & D consumpsit illos in flamma ignis.

25 * Et addidit Aaron gloriam, & dedit illi hæreditatem, & primitias frugum terræ dimisit illi.

26 * Panem ipsius in primis parauit in satietatem; nam & sacrificia Domini edent, quæ dedit illi & semini eius.

* Cæterùm inter gentes non hæreditabit, & pars non est illi in gente: ipse est enim pars eius & hæreditas.

* Phinees filius Eleazari, tertius in gloria imitando eum in timore Domini,

* Et stare in reuerentia gentis, in bonitate & alacritate animæ suæ placuit Deo Israel.

* Ideò statuit illi testamentum pacis, & principem Sanctorum & gentis suæ, vt sit illi & semini eius sacerdotij dignitas in æternum.

* Et testamentũ Dauid regi filio Iesse de tribu Iuda, hæreditas ipsi & semini eius; vt daret sapientiam in cor nostrum iudicare gentem suam in iustitia, ne abolerentur bona ipsorum, & gloriam ipsorum in gentem eorum æternam fecit.

CAP. XLVI.

FOrtis in bello Iesus Naue successor Moysi in Prophetis:

* Qui fuit magnus secundum nomen tuum, maximus in salutem electorum Dei, expugnare insurgentes hostes: vt consequeretur hereditatem Israel.

* Quam gloriam adeptus est in tollendo manus suas, & Ios.10.c. iactando cõtra ciuitates romphæas.

* Quis ante illum sic restitit? nam hostes ipse Dominus percussit.

* Aut non in iracundia eius impeditus est Sol, & vna dies facta est quasi duo.

* Inuocauit Altissimum potentem in oppugnando inimicos vndique, & audiuit illum magnus & sanctus Deus in saxis grandinis virtutis valde fortis.

* Impetum fecit contra gẽtem hostilem, & in descensu B perdidit contrarios:

27 * πλὴν ἐν γῇ λαοῦ ἡ κληρονομήσει, καὶ μερὶς σὺν ἔστιν αὐτῷ ἐν λαῷ. αὐτὸς γὰρ μερὶς αὐτοῦ κληρονομίας.

28 * καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ τέταρτος εἰς δόξαν· ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν ἐν φόβῳ κυρίου·

29 * καὶ στῆναι αὐτὸν ἐν τροπῇ λαοῦ. ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσατο περὶ Ισραήλ. * διαθέσθαι ἔχει αὐτῷ διαθήκην εἰρήνης προεστάτην ἁγίων καὶ λαοῦ αὐτοῦ. ἵνα αὐτῷ ᾖ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἱερωσύνης μεγαλεῖον εἰς τὸν αἰῶνα.

31 * καὶ διαθήκην τῷ δαυὶδ υἱῷ ἰεσσαὶ φυλῆς ἰούδα· κληρονομία βασιλέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μόνῳ, κληρονομία ἀαρὼν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. δῴη ὑμῖν σοφίαν ἐν καρδίαις ὑμῶν κρίνειν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς γενεὰς αὐτῶν.

μς'.

1 * Καταιὸς ἐν πολέμῳ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ καὶ διάδοχος μωσῆ ἐν προφητείαις.

2 * ὃς ἐγένετο κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μέγας ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐκλεκτῶν αὐτοῦ. ἐκδικῆσαι ἐπεγειρομένους ἐχθρούς, ὅπως καταπληρονομήσῃ τὸν ἰσραήλ.

3 * ὡς ἐδοξάσθη ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἐκτεῖναι ῥομφαίαν ἐπὶ πόλεις.

4 * τίς πρότερος αὐτοῦ ἔστως ἔσῃ, σὺ γὰρ πολέμους κυρίως αὐτὸς ἐπήγαγες;

5 * ἢ χὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥλιος καὶ μία ἡμέρα ἐγενήθη ὡσὶ δύο;

6 * ἐπεκαλέσατο τὸν ὕψιστον δυνάστην, ἐν τῷ θλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς κυκλόθεν. καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ μέγας κύριος ἐν λίθοις χαλάζης δυνάμεως κραταιᾶς.

7 * κατέρρηξεν ἐπὶ ἔθνη πόλεμον, καὶ ἐν καταβάσει ἀπώλεσεν δύθεσηκότας.

27 * Cæterùm in terra populi non hæreditabit, & pars nõ est illi in populo. Ipse enim pars eius hæreditatis.

28 * Et Phinees filius Eleazar tertius in gloriam, ipse imitando eum in timore Domini;

29 * Et statuendo eũ in conuersione populi. In bonitate promptitudinis animæ suæ, & placuit pro Israel.

30 * Ideo statuit illi testamentum pacis præsidem sanctorũ & populo suo: vt illi sit & semini eius sacerdotij magnificentia in seculum.

31 * Et testamentum Dauid filio de tribu Juda hæreditas regis filij de filio solo, hæreditas Aaron & semini eius. Det vobis sapientiam in corde vestro ad iudicandum populum suum in iustitia: ne aboleantur bona ipsorum, et gloriam eius in generationes eorum.

CAP. XLVI.

1 FOrtis in bello Jesus filius Naue, & successor Moysi in prophetijs:

2 * Qui fuit secundum nomen suum magnus in saluatione electorum eius: ad vindicandum insurgentes hostes, vt hæreditaret Israel.

3 * Quàm glorificatus est in extollendo manus suas, & in extendendo romphæam in ciuitates.

4 * Quis prior eo sic stetit, nam bella Domini ipse adduxit.

5 * Nonne in manu eius regressus est Sol, & vna dies facta est quasi duæ?

6 * Inuocauit Altissimum potentem, in premendo ipse inimicos in circuitu. & audiuit eũ magnus Dominus in lapidibus grandinis virtutis fortis.

7 * Disrupit in gentes bellum, & in descensu perdidit contrarios.

‡ *Vt cognoscant gentes arma-* 8
turam eorum, quia contra
Dominum bellum eius. Et
enim insecutus est à tergo po-
tentis.

‡ *Et in die Moysi fecit mi* 9
sericordiam; ipse & Chaleb
filius Hiephone ad resistendũ
contra congregationem: ad
prohibendum populum à pec-
cato, & cessare faciendum
murmur malitiæ.

‡ *Et ipsi duo existentes li-* 10
berati sunt à sexcentis milli-
bus peditum: ad inducẽdum
illos in hæreditatem, in ter-
ram manantẽ lacte & melle.

‡ *Et dedit Dominus Cha-* 11
leb fortitudinem, & vsque
in senectutem permansit ei,
& vt ascenderet ipse in al-
titudinem terræ, & semen
ipsius obtinuit hæreditatem.

‡ *Vt viderent omnes filij* 12
Israel, quia bonum ambulare
post Dominum.

‡ *Et iudices singuli suo no-* 13
mine.

‡ *Quorum non fornicatũ* 14
est cor, & quicunque non a-
uersi sunt à Domino. & me-
moria eorum in benedictio-
nibus.

‡ *Ossa eorum pullulent in* 15
loco suo, & nomen eorũ com-
mutatum in filiis glorificato-
rum eorum.

‡ *Dilectus à Domino suo* 16
Samuel, propheta Domini cõ-
stituit regna, & vnxit prin-
cipes in populum suum.

‡ *In lege Domini iudica-* 17
uit congregationem, & visi-
tauit Dominus Iacob. In fi-
de sua examinatus est pro-
pheta.

‡ *Et cognitus est in ver-* 18
bo suo.

‡ *Et inuocauit Dominum* 19
potentem, in premendo ipse
hostes suos vndique, in ob-
latione viri lacte nutriti.

‡ *Et tonuit de cælo Domi-* 20
nus. Et in sono magno toni-
trui auditam fecit vocem
suam.

8 ‡ ἵνα γνῶσιν ἔθνη πανοπλίαν αὐ-
τῶν, ὅτι ἐναντίον κυρίου ὁ πόλεμος
αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐπηκολούθησεν ὀπίσω
δυνάστου.

9 ‡ καὶ ἐν ἡμέρᾳ μωσέως ἐποίησεν
ἔλεος· αὐτὸς καὶ χαλὲβ υἱὸς ἰεφονῆ
ἀντέστησαν ἐναντίον ἐκκλησίας. κω-
λῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας, καὶ κα-
τάσβεσαι γογγυσμὸν πονηρίας.

10 ‡ καὶ αὐτοὶ δύο ὄντες διεσώθη-
σαν ἀπὸ ἑξακοσίων χιλιάδων πε-
ζῶν. εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς κληρο-
νομίαν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ
μέλι.

11 ‡ καὶ ἔδωκεν ὁ κύριος τῷ χά-
λεβ ἰσχύν, καὶ ἕως γήρους διέμεινεν
αὐτῷ, καὶ ἐπιβῆναι αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕψος
τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κατέ-
σχε κληρονομίαν.

12 ‡ ὅπως ἴδωσι πάντες οἱ υἱοὶ ἰσ-
ραήλ, ὅτι καλὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω
τοῦ κυρίου.

13 ‡ καὶ οἱ κριταὶ ἕκας τῷ αὐτοῦ
ὀνόματι,

14 ‡ ὅσων οὐκ ἐξεπόρθυσεν ἡ καρ-
δία, καὶ οἵτινες οὐκ ἀπέστρεψαν ἀπὸ
κυρίου, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν εἰς
εὐλογίας.

15 ‡ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν βλαστάνοι ἐπὶ
τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐ-
τῶν μὴ καταλλασσόμενον ἐν υἱοῖς
δεδοξασμένων αὐτῶν.

16 ‡ ἠγαπημένος κυρίου αὐτοῦ
σαμουήλ, προφήτης κυρίου κατέ-
στησε βασιλείας, καὶ ἔχρισεν ἄρχον-
τας ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

17 ‡ ἐν νόμῳ κυρίου ἔκρινε συναγω-
γήν, καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὸν ἰα-
κώβ. ἐν πίστει αὐτοῦ ἠληθεύθη
προφήτης.

18 ‡ καὶ ἐγνώσθη ἐν ῥήμασι αὐτοῦ.

19 ‡ καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν κύριον δυ
νάσην, ἐν τῷ θλίψαι αὐτὸν ἐχ-
θροὺς αὐτοῦ κυκλόθεν, ἐν προσφο-
ρᾷ ἀμνοῦ γαλαθηνοῦ.

20 ‡ καὶ ἐβρόντησεν ἀπ' οὐρανοῦ
ὁ κύριος. καὶ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ
βρονῆς ἀκουστὴν ἐποίησε τὴν φω-
νὴν αὐτοῦ.

8 ‡ Vt cognoscant gentes potentiam eius, quia cõtra Deũ pugnare non est facile, & secutus est à tergo potentes.

9 ‡ Et in diebus Moysi misericordiam fecit ipse, & Caleb filius Iephone, stare contra hostem, & prohibere gentem à peccatis, & perfringere murmur malitiæ. Num.14.

10 ‡ Et ipsi duo constituti à periculo liberati sunt, à numero sexcentorum millium peditũ, inducere illos in hæreditatem in terram quæ manat lac & mel.

11 ‡ Et dedit Dominus ipsi Caleb fortitudinem, & vsque in senectutem permansit illi virtus, vt ascenderet in excelsum terræ locum, & semen ipsius obtinuit hæreditatem. Ios.14.

12 ‡ Et viderunt omnes filij Israel, quia bonum est obsequi sancto Deo.

13 ‡ Et iudices singuli suo nomine:

14 ‡ Quorum non est corruptum cor, qui non auersi sunt à Domino, vt sit memoria illorum in benedictione.

15 ‡ Et ossa eorum pullulant de loco suo, & nomen eorum permanet in æternum, permanente ad filios illorũ sanctorum virorum gloria.

16 ‡ Dilectus à Domino Deo suo Samuel propheta Domini, renouauit imperium, & vnxit principes in gente sua.

17 ‡ In lege Domini congregationem iudicauit, & vidit Deũ Iacob, & in fide sua probatus est propheta.

18 ‡ Et cognitus est in verbis suis fidelis, quia vidit Deum lucis.

19 ‡ Et inuocauit Dominum omnipotentem in oppugnando hostes, circunstantes vndique in oblationem viri inuiolati.

20 ‡ Et intonuit de cælo Dominus, & in sonitu magno auditam fecit vocem suam. 1.Reg.7.

21 ‡ Et contriuit principes Tyrorum, & omnes duces Philisthiim. 1.Reg. 21.22.

22 ‡ Et ante tempus finis vitæ & seculi testimoniũ præbuit in conspectu Domini & Christi: pecunias & vsque ad calciamenta ab omni carne non accepit: & non accusauit illum homo.

23 ‡ Et post hæc dormiuit, & votum fecit regi, & ostendit illi finem vitæ suę, & exaltauit vocẽ eius de terra in prophetia delere impietatem gentis.

CAP. XLVII.

1 POst hæc surrexit Nathan propheta in diebus Dauid. A

2 ‡ Et quasi adeps separatus à carne, sic Dauid à filiis Israel.

3 ‡ Cum leonibus lusit quasi qui cum agnis: & in vrsis similiter fecit, sicut in agnis ouium.

4 ‡ In iuuentute sua nunquid non occidit gigantem, & abstulit opprobrium de gente?

5 ‡ In tollendo manum in saxo fundæ deiecit exultationem Goliæ. 1.Reg. 17.51.

6 ‡ Vbi non inuocauit Deum omnipotentem: & dedit in dextera eius tollere hominem forte in bello, & exaltare cornu gentis suæ.

7 ‡ Sic in decẽ millibus glorificauit eum, & laudauit eum in benedictionibus Domini, in offerẽdo illi coronam gloriæ. 1.Reg. 18.6.

8 ‡ Contriuit enim inimicos vndique, & extirpauit Philisthiim contrarios, vsque in hodiernum diem: contriuit cornu ipsorum vsque in æternũ. B

9 ‡ In omni opere dedit confessionem Sancto, & Excelso in verbo gloriæ.

10 ‡ De omni corde suo laudauit Dominum, & dilexit eum qui fecit illum, & dedit illi contra inimicos potẽtiam.

11 ‡ Et stare fecit cantores cõtra altare, & in sono eorum dulces fecit modos.

21 ‡ καὶ ἐξέτριψεν ἡγεμόνας τυρίων, 21
καὶ πάντας ἄρχοντας φυλιστιείμ.

22 ‡ καὶ πρὸ καιροῦ κοιμήσεως 22
αὐτοῦ ἐπεμαρτύρατο ἐναντίον κυρίου
καὶ χριστοῦ αὐτοῦ. χρήματα καὶ ἕως
ὑποδημάτων ἀπὸ πάσης σαρκὸς
οὐκ εἴληφε. καὶ οὐκ ἐνεκάλεσεν
αὐτῷ ἄνθρωπος.

23 ‡ καὶ μετὰ τὸ ὑπνῶσαι αὐτὸν προσε- 23
φήτευσε, καὶ ὑπέδειξε βασιλεῖ τὸ
τέλος τοῦ βίου αὐτοῦ, καὶ ἀνύψωσεν ἐκ
γῆς τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἐν προφη-
τείᾳ ἐξαλεῖψαι ἀνομίαν λαοῦ.

μζ'.

1 ‡ Καὶ μετὰ τοῦτο ἀνέστη νάθαν ὁ 1
προφήτης ἐν ἡμέραις δαυίδ,

2 ‡ ὥσπερ στέαρ ἀφωρισμένον ἀπὸ 2
σωτηρίας, ἔτως δαυὶδ ἀπὸ υἱῶν ἰσ-
ραήλ.

3 ‡ οὐ λέουσιν ἐπεξῆλθεν ὡς οὖν 3
ἐρίφοις καὶ οὐ ἀρκοις, ὡς οὐ ἀρνάσι
προβάτων.

4 ‡ οὐ νεότητι αὐτοῦ ἀπέκτεινε γί- 4
γαντα, καὶ ἦρεν ὀνειδισμὸν ἐκ
λαοῦ.

5 ‡ καὶ οὐ τῷ ἐπάραι χεῖρα οὐ λί- 5
θῳ σφενδόνης καθαλεῖν γαυσία-
μα τοῦ γολιάθ.

6 ‡ ἐπεκαλέσατο γὰρ κύριον ὕψιστον, 6
καὶ ἔδωκεν οὐ τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ κρατ-
αιὸν ἄνδρα δυνατὸν οὐ πο-
λέμῳ, αὐτυψώσαι κέρας λαοῦ αὐτοῦ.

7 ‡ ὅτως οὐ μυριάσιν ἐδόξασεν 7
αὐτὸν καὶ ἤνεσεν αὐτὸν οὐ ὁλοκλήρους
κυρίῳ· οὐ τῷ φορέσαι αὐτῷ διάδη-
μα δόξης.

8 ‡ ἐξέτριψεν ἐχθροὺς κυκλόθεν, 8
καὶ ἐξεδένωσε φυλιστιείμ οὓς ὑπε-
ναντίους. ἕως σήμερον συνέτριψεν
αὐτῶν κέρας,

9 ‡ οὐ πάντι ἔργῳ αὐτοῦ ἔδωκεν 9
ἐξομολόγησιν. ἁγίῳ ὑψίστῳ ῥή-
ματι δόξης,

10 ‡ οὐ πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ ὕμνησε, 10
καὶ ἠγάπησε τὸν ποιήσαντα αὐτόν.

11 ‡ καὶ ἔστησε ψαλμῳδοὺς κατέ- 11
ναντι θυσιαστηρίου, καὶ ἐξ ἤχους αὐ-
τοῦ γλυκαίνειν μέλη, καὶ καθ' ἡμέ-
ραν αἰνέσουσιν ἐν ᾠδαῖς αὐτῶν.

21 ‡ Et contriuit duces Tyriorum & omnes principes Philistiim.

22 ‡ Et ante tempus dormitionis seculi testimoniũ perhibuit in conspectu Domini & Christi sui: Pecunias & vsque ad calciamenta ab omni carne non accepi. et non accusauit illum homo.

23 ‡ Et postquam dormiuit ipse prophetauit, & ostendit regi finem eius, & exaltauit de terra vocem suam, in prophetia ad delendum iniquitatem populi.

CAP. XLVII.

1 ET post hoc surrexit Nathan propheta in diebus
2 Dauid, ‡ Sicut adeps separatus à salutari, sic Dauid à fi-
3 lijs Israel. ‡ In leonibus familiariter egit quasi in hœdis & in vrsis, sicut in agnis ouium.

4 ‡ In iuuentute sua occidit gigantem, & abstulit opprobrium de populo.

5 ‡ Et in tollendo manum in lapide fundæ, vt deijceret superbiam Goliath.

6 ‡ Inuocauit enim Dominũ altissimum, & dedit in dextera eius robur ad occidendum hominem potentem in bello, vt exaltet cornu populi sui.

7 ‡ Sic in decẽ millibus glorificauit eum, & laudauit illum in benedictionibus Domini: in afferendo illi diade-
8 ma gloriæ. ‡ Contriuit inimicos in circuitu, & destruxit Philistijm aduersarios: vsque hodie contriuit eorum cornu,

9 ‡ In omni opere suo dedit confessionem, Sancto excelso verbo gloriæ,

10 ‡ In omni corde suo laudauit, et dilexit eum qui fecit illum.

11 ‡ Et constituit cantores contra altare, & ex sono eius dulces facere modos, et quotidie laudabunt in canticis suis.

* *Dedit in festimitatibus* 12
decentiam, & ornauit tempora vsque ad consummationem: in laudando ipsos sanctum eius nomen, & à mane sonando sanctitatem eius.
* *Dominus abstulit pec-* 13
cata ipsius, & exaltauit in secula cornu eius. Et dedit illi testamentũ regni & sedem gloriæ in Israel.
* *Post hunc surrexit filius* 14
sapiens, & propter illum habitauit in latitudine.
* *Salomon regnauit in die-* 15
bus pacis, & glorificatus est, quoniã Deus pacauit in circuitu suo. Vt statueret domum in nomine eius, & pararet sanctitatem in seculũ. quia sapiens fuit in iuuentute sua. * *Et impletus est quasi* 16
flumen intellectu. terram texit anima tua omnem.
* *Et repleuit parabolis* 17
ænigmatum. * *In insulas* 18
longe abijt nomen tuum, & dilexit in pace tua.
* *In canticis & prouer-* 19
bijs & parabolis, & interpretationibus admiratæ sunt regiones. * *In nomine Do-* 20
mini Dei omnis terræ qui cognominatus est tuus Deus Israel. * *Congregasti quasi* 21
stannum aurum & vt plumbum multiplicasti argentum. Inclinasti viscera tua mulieribus.
* *Et potestatem habuisti in* 22
corpore tuo.
* *Dedisti maculam in glo-* 23
ria tua, & prophanasti semẽ tuum, vt induceres iram in filios tuos, & compungereris in stultitia tua. Vt sieres sine imperio, & ex Ephraim imperares imperium inobediens.
* *At Dominus non dere-* 24
linquet misericordiam suam, & non corrumpetur ab operibus suis.
* *Neque delebit electi sui* 25
nepotes, & semen eius qui dilexit se, non tollet.

12 * ἔδωκεν ἐν ταῖς ἑορταῖς διαπρέπειαν, καὶ ἐκόσμησε καιρὸς μέχρι συντελείας· ἐν τῷ αἰνεῖν αὐτὸς τὸ ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα, καὶ ὑπὸ πρωΐας ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
13 * κύριος ἀφεῖλε τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ὑψωσεν εἰς αἰῶνας τὸ κέρας αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην βασιλείας καὶ θρόνον δόξης ἐν τῷ Ισραήλ.
14 * μετ' ἐκεῖνον ἀνέστη υἱὸς σοφὸς, καὶ διὰ αὐτὸν κατέλυσεν ἐν πλατυσμῷ. * Σολομὼν ἐβασίλευσεν ἐν
15 ἡμέραις εἰρήνης, καὶ ἐδοξάσθη, ὡς ὁ θεὸς κατέπαυσε κυκλόθεν αὐτοῦ. ἵνα οἰκοδομήσῃ οἶκον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἑτοιμάσῃ ἁγίασμα εἰς τὸν αἰῶνα· ὡς ἐσοφίσθη ἐν νεότητι αὐτοῦ.
16 * καὶ ἐνεπλήσθη ὡς ποταμὸς συνέσεως. γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ ψυχή σου πᾶσαν.
17 * καὶ ἐνέπλησε παραβολαῖς αἰ-
18 νιγμάτων. * εἰς νήσους πόρρω ἀφίκετο τὸ ὄνομά σου, καὶ ἠγάπησεν ἐν τῇ εἰρήνῃ σου.
19 * ἐν ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς καὶ ἑρμηνείαις ἐπεθαύμασαν αἱ χῶραι.
20 * ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ παντὸς τοῦ γῆς θεοῦ Ισραὴλ ἐπεκλεσαμήν σου θεὸς Ισραήλ.
21 * συνήγαγες ὡς κασσίτερον τὸ χρυσίον καὶ ὡς μόλυβδον ἐπλήθυνας τὸ ἀργύριον. παρενέκλινας τὰ
3. Reg. 11. d. ἁπλάγχνα σου γυναιξί.
22 * καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν τῷ σώματί σου.
23 * ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ καταγνωσθῆναι ἐπὶ τῇ ἀφροσύνῃ σου. ἠμέθυσας δίχα συνέσεως, καὶ ἐξ ἐφεσὶμ ἀρξας βασιλεύων ἀπειθῆ.
24 * ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ καταλίπῃ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, οὐδὲ μὴ διαφθαρῇ ὑπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ.
25 * οὐδὲ μὴ ἐξαλείψῃ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ ἔγγονα, καὶ σπέρμα τοῦ ἀγαπήσαντα αὐτὸν οὐ μὴ ἐξάρῃ.

12 * Et dedit in celebrationibus decus, & ornauit tempora vsque in consummationem vitæ, vt laudarent nomen sanctum Domini, & amplificarent manè Dei sanctitatem. 13 * Christus purgauit peccata ipsius, & exaltauit in æternum cornu eius: & dedit illi testamentum regni, & sedem gloriæ in Israel. 2. Reg. 12. d.
14 * Post hunc surrexit filius sensatus, & propter illũ deiecit omnẽ potentiam inimicorum. * Salomon imperauit in
15 diebus pacis, cui subiecit Deus omnes hostes, vt conderet domũ in suo nomine, & pararet sanctitatem in sempiternum, quemadmodum eruditus est in iuuentute sua.
16 * Et impletus est quasi flumen sapientia, & terram retexit anima sua.
17 * Et replesti in comparationibus ænigmata.
18 * Ad insulas longè diuulgatum est nomen tuum, & dilectus es in pace tua.
19 * In cantilenis & prouerbiis & comparationibus, & interpretationibus miratę sunt terræ. 20 * Et in nomine Domini Dei, cui est cognomen Deus Israel.
21 * Collegisti quasi aurichalcum aurum, & vt plumbum complesti argentum, & inclinasti femora tua mulieribus. 3. Reg. 11. d.
22 * Potestatem habuisti in corpore tuo.
23 * Dedisti maculam in glo-
D ria tua, & prophanasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos, & in cęteris stultitiã tuam, vt faceres imperiũ bipartitũ, & ex Ephraim imperare imperium durum.
24 * Deus autem non derelinquet misericordiam suam, & nõ corrũpet, nec delebit opera sua:
25 * Neque perdet à stirpe nepotes electi sui, & semen eius qui diligit Dominum, non corrumpet.

* Dedit autem reliquum Ia- 26
3. Reg. 12. c. cob & Dauid de ipsa stirpe.
* Et finem habuit Salomon 27
cum patribus suis.
* Et dereliquit post se de se- 28
mine suo gentis stultitiam, & imminutum à prudentia Roboam, qui auertit gentem cõsilio suo. * Et Hieroboam fi- 29
lium Nabat, qui peccare fecit Israel, & dedit viam peccandi Ephraim, & plurima redundauerunt peccata ipsorum.
* Valde enim auerterunt il- 30
los à terra sua. * Et quæsiuit 31
omnes nequitias, vsque dum peruenirent ad illos defensio, & ab omnibus peccatis liberauit eos.

CAP. XLVIII.

ET surrexit Helias propheta 1
quasi ignis, & verbum ip- A
sius quasi facula ardebat.
* Qui induxit in illos fa- 2
3. Reg. 17. b. mem, & imitantes illum inuidia sua, pauci facti sunt: non enim poterant sustinere præcepta Domini.
* Verbo Domini continuit 3
cælum, & deiecit à se ignem terræ: sic amplificatus est Helias in mirabilibus suis.
* Et quis potest Israel glo- 4
riari tibi? * Qui sustulisti mor 5
tuum ab inferis de sorte mortis in verbo Domini Dei.
* Qui deiecisti reges ad per- 6
niciem, & confregisti facilem potentiam ipsorum, & gloriosos de lecto suo.
* Qui audis in Sina iudiciũ, 7
3. Reg. 19. c. & in Oreb iudicia defensionis.
* Qui vngis reges ad pœni- 8
4. Reg. 2. b tentiam, & prophetas facis successores post te. * Qui re- 9
ceptus es in turbine ignis, in B
curru equorũ igneorũ: * Qui 10
inscriptus es in iudiciis tempo rum lenire iracundiam Dñi, cõciliare cor patris ad filium, & restituere tribus Iacob.
* Beati sunt qui te viderũt, & 11
in amicitia tua decorati sunt.
* Nam nos vita viuimus tã- 12
tum; post mortem autẽ non erit tale nomen nostrum.

ECCLESIASTIC.

* καὶ τῷ ἰακὼβ ἔδωκε καὶ ἀλλείμ- 26
μα, καὶ τῷ δαυὶδ ἐξ αὐτοῦ ῥίζαν.
* καὶ ἀνεπαύσατο σολομὼν μετὰ 27
τῶν πατέρων.
* καὶ κατέλιπε μετ' αὐτὸν ὑπὸ 28
τοῦ σπέρματος αὐτοῦ· λαοῦ ἀφρο-
σύνην καὶ ἐλαττέρωμον συνέσει, ῥοβοὰμ ὃς ἀπέστησε λαὸν ἐκ βουλῆς αὐτοῦ.
* καὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβάτ, ὃς ἐξή- 29
μαρτε τὸν ἰσραήλ. καὶ ἔδωκε τῷ ἐφραὶμ ὁδὸν ἁμαρτίας, καὶ ἐπληθύνθησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν σφόδρα.
* ὑπεστήσαν αὐτοὺς ὑπὸ γῆς· 30
* ἕως ὀργὴ καὶ ἐκδίκησις ἦλθη ἐπ' 31
αὐτούς.

μή.

* Καὶ ἀνέστη ἠλίας προφήτης ὡς 1
πῦρ, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο.
* ὃς ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς λιμὸν 2
καὶ ἐν ζήλῳ αὐτοῦ ὠλιγοποίησεν αὐτούς.
* ἐν λόγῳ κυρίου ἀπέκλεισεν οὐρανόν, 3
καὶ κατήγαγε τρὶς πῦρ ἐξ οὐρανοῦ· ὡς ἐδοξάσθης ἠλία ἐν τοῖς θαυμασίοις σου.
* καὶ τίς ὁμοιός σοι καυχᾶσθαι; 4
* ὁ ἐγείρας νεκρὸν ἐκ θανάτου, καὶ 5
ἐξ ᾅδου ψυχάς ἐν λόγῳ ὑψίστου.
* καταγαγὼν βασιλεῖς εἰς ἀπώ- 6
λειαν, καὶ δεδοξασμένους ὑπὸ κλίνης αὐτῶν.
* ὁ ἀκούων ἐν σινᾶ ἔλεγμὸν κυ- 7
ρίου, καὶ ἐν χωρὴβ κρίματα ἐκδικήσεως.
* ὁ χρίων βασιλεῖς εἰς ἀνταπό- 8
δομα, καὶ προφήτας διαδόχους μετ' αὐτόν.
* ὁ ἀναλημφθεὶς ἐν λαίλαπι πυ- 9
ρὸς ἐν ἅρμασιν ἵππων πυρίνων.
* ὁ καταγεγραμμένος ἐλεγμοῖς εἰς 10
καιρούς, κοπάσαι ὀργὴν κρίσεως κυρίου πρὸ θυμοῦ· ἐπιστρέψαι καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καταστῆσαι φυλὰς ἰακώβ.
* μακάριοι οἱ ἰδόντες σε, καὶ οἱ 11
ἐν ἀγαπήσει κεκοιμημένοι.
* καὶ ἡμεῖς ζωῇ ζησόμεθα. 12

26 * Et ipsi Iacob dedit reliquum, & Dauid ex ipso
27 radicem. * Et requieuit Salomon cum patribus,
29 * Et reliquit post se de semine suo. populi stultitiam & diminutũ intellectu, Roboam, qui auertit populum de consilio suo.
29 * Et Hieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Israel: & dedit Ephraim viam peccati, et multiplicata sunt peccata eorum valde:
30 * Vt auerteret eos à terra:
31 * Dum ira & vindicta veniat super eos.

CAP. XLVIII.

1 ET surrexit Elias propheta quasi ignis, & verbũ ipsius quasi fax vrebat.
2 * Qui induxit in illos famem fortem, & zelo suo diminuit eos.
3 * In verbo Domini sustinuit cælum, & deduxit ter ignem de cælo. quàm glorificatus fuisti Elia in mirabili-
4 bus tuis. * Et quis similis tibi vt glorietur?
5 * Qui suscitasti mortuum à morte, & ab inferis animam in verbo Altissimi.
6 * Qui deduxisti reges ad perditionem, & gloriosos de lecto suo.
7 * Qui audis in Sina correptionem Domini, & in Choreb iudicia vindictæ.
8 * Qui vngis reges ad retributionem, & prophetas successores post eum.
9 * Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneorum.
10 * Qui scriptus es correptiones in tẽpora, ad leniendam iram iudicij Domini ad furorem, ad conuertendũ cor patris ad filium, & constituendum tribus Iacob.
11 * Beati qui viderunt te, & qui in dilectione dormierunt.
12 * Etenim nos vita viuemus.

* *Elias qui tectus est in turbine: & Elisśee repletus est spiritu sancto, & in diebus suis non commotus est à principibus, & non subiecit illum aliquis.*
* *Omne verbum non sustulit eum, & in dormitione prophetauit corpus eius.*
* *Et in vita sua fecit monstra, & in morte sua mirabilia opera sua.*
* *In omnibus his non pœnituit populus, & non recesserunt à peccatis suis. vsquequo captiuati sunt de terra sua, & dispersi sunt in omni terra.*
* *Et relictus est populus perpaucus, & princeps in domo Dauid.*
* *Quidam enim fecerunt ipsorum placitũ, quidam autem multiplicarunt peccata.*
* *Ezechias muniuit ciuitatem suam, & induxit in mediũ eius aquã: fodit in ferro rupem, & ædificauit fontes ad aquas.* * *In diebus ipsius ascendit Sennacherim, & misit Rabsacen de Lachis, & sustulit manũ suam in Sion, & iactans factus est in superbia sua.* * *Tunc commota sunt corda & manus eorum, & doluerunt quasi parientes.* * *Et inuocauerũt Dominum misericordem, expandentes manus suas ad eum.*
* *Et Sanctus de cælo exaudiuit eos, & redemit eos in manu Esaiæ.*
* *Pessumdedit castra Assyriorum, & contriuit illos angelus eius.*
* *Fecit enim Ezechias placitum Domino, & fortis fuit in viis Dauid patris sui, sicut mandauit Esaias propheta magnus, & venerandus in conspectu eius.*
* *In diebus eius regressus est Sol, & addidit vitam regi.*

13 * ἠλίας ὃς ἐσκεπάσθη ἐν λαίλαπι. καὶ ἐλισσαιὲ ἐνεπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ οὐκ ἐσαλεύθη ὑπὸ ἀρχόντων, καὶ οὐ κατεδυνάστευσεν αὐτὸν οὐδείς.
14 * πᾶς λόγος οὐκ ὑπερῆρεν αὐτόν, καὶ ἐν κοιμήσει προεφήτευσε τὸ σῶμα αὐτοῦ.
15 * καὶ ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἐποίησε τέρατα, καὶ τῇ τελευτῇ αὐτοῦ θαυμάσια τὰ ἔργα αὐτοῦ.
16 * ἐν πᾶσι τούτοις οὐ μετενόησεν ὁ λαός, καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ἕως προεχενομεύθησαν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ διεσπορπίσθησαν ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
17 * καὶ ἐγκαλελείφθη ὁ λαὸς ὀλιγοστὸς καὶ ἄρχων ἐν τῷ οἴκῳ Δαυίδ.
18 * τινὲς μὲν ἐποίησαν αὐτῶν τὸ ἀρεστὸν, τινὲς δὲ ἐπλήθυναν ἁμαρτίας. * ἐζεκίας ὠχύρωσε τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγεν εἰς μέσον αὐτῆς ὕδωρ. ὤρυξεν ἐν σιδήρῳ ἀκρότομον, καὶ ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα.
20 * ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη σενναχηρείμ, καὶ ἀπέστειλε τὸν ραψάκην καὶ λάχεις· καὶ ἄπειρε χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ σιών, καὶ ἐμεγαλαύχησεν ἐν ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ.
21 * τότε ἐσαλεύθησαν καρδίαι καὶ χεῖρες αὐτῶν, καὶ ὠδίνησαν ὡς αἱ τίκτουσαι.
22 * καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν κύριον τὸν ἐλεήμονα ἐκπετάσαντες χεῖρας αὐτῶν πρὸς αὐτόν.
23 * καὶ ὁ ἅγιος ἐξ οὐρανοῦ ἐπήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐν χειρὶ Ἡσαΐου.
24 * ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀσυρίων, καὶ ἐξέτειψεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος αὐτοῦ.
25 * ἐποίησε γὰρ ἐζεκίας τὸ ἀρεστὸν κυρίου, καὶ ἐνίσχυσεν ὁδοῖς Δαυὶδ τοῦ πάλαι αὐτοῦ, ὡς ἐνετείλατο Ἡσαΐας ὁ προφήτης ὁ μέγας καὶ σεπτὸς ἐν ὁράσει αὐτοῦ.
26 * ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀπεστράφη ὁ ἥλιος, καὶ προσέθηκε ζωὴν βασιλεῖ.
13 * Helias qui in turbine tectus est, & in Heliseo completus est spiritus eius: in diebus suis nõ pertimuit principem, & potentia nemo vicit illum.
14 * Nec superauit illum verbum aliquod, & mortuum prophetauit corpus eius.
15 * In vita sua fecit monstra, C & in morte mirabilia opera- 4.Reg. 13.14.
16 tus est. * In omnibus istis non pœnituit populus, & non recesserunt à peccatis suis, vsque dum abiecti sunt de terra sua, & dispersi sunt in omnem
17 terram. * Et relicta est gens perpauca, & princeps in do-
18 mo Dauid. * Quidam ipsorum fecerunt quod placeret Deo; alij autem multa commiserunt peccata.
19 * Ezechias muniuit ciuitatem suam, & induxit in medium eius aquam, & fodit ferro rupem, & ædificauit ad aquam puteum.
20 * In diebus ipsius ascendit 4.Reg. 18.17. Sennacherib, & misit Rabsacem, & sustulit manum suam contra illos, & extulit manum suam in Sion, & superbus factus est potentia sua.
21 * Tunc mota sunt corda & manus ipsorum, & doluerunt quasi parturientes mulieres.
22 * Et inuocauerunt Dominũ D misericordem, & expandentes manus suas extulerunt ad cælum, & sanctus Dominus Deus audiuit citò vocem ipsorum. * Non est commoratus peccatorũ ipsorum, neq; dedit illos inimicis suis, sed purgauit illos in manu Esaiæ sancti prophetæ.
24 * Deiecit castra Assyriorum, & contriuit illos angelus Domini.
25 * Nam fecit Ezechias quod 4.Reg. 19.9. placuit Deo, & fortiter iuit in via Dauid patris sui, quam mandauit illi Esaias propheta magnus & fidelis in conspectu Dei.
26 * In diebus ipsius retrò rediit Sol, & addidit regi vitam.

* Spiritu magno vidit vltima, & consolatus est lugentes in Sion vsq; in sempiternum. 4.Reg. 20.3.
* Ostendit futura & abscondita antequam euenirent.

CAP. XLIX.

MEmoria Iosię in compo- 1
sitione odoris facta opus A
pigmentarij. * In omni ore 2
quasi mel indulcabitur eius
memoria, & vt musica in conuiuio vini. * Ipse est directus 3
diuinitus in pœnitentia gentis, & tulit abominationes impietatis. * Et gubernauit ad 4
Dñm cor ipsius, & in diebus peccatorum corroborauit pietatem. * Præter Dauid & Eze 5
chiam & Iosiam omnes reges peccatũ commiserunt; * Nam 6
reliquerũt legem Altissimi reges Iuda, & contempserunt timorẽ Dei. * Dederunt enim 7
regnum suum aliis, & gloriam suam alienigenæ genti. * In- 8
cenderunt electam sanctitatis ciuitatẽ, & desertas fecerũt vias ipsius in manu Hieremiæ:
* Nam malè tractauerunt il- 9
lum, qui à ventre matris consecratus est propheta, euertere & eruere, & perdere, & iterum ædificare & renouare. * Eze- 10
chiel qui vidit conspectũ gloC
riæ, quam ostẽdit illi in curru Cherubin. * Nam comme- 11
moratus est inimicorũ in imbre, benefacere illis rectas vias. * Et duodecim prophe- 12
tarum ossa pullulant de loco suo; nam corroborauerunt Iacob, & redemerunt se in fide virtutis suę. * Quomodo am- 13
plificemus Zorobabel? nam & ipse quasi signũ in dextera manu Israel. * Et Iesum filium 14
Iosedech? qui in diebus suis ædificauerũt domum, & exaltauerunt templum sanctũ Domino, paratũ in gloriam sempiternam. * Et Neemias in 15
memoria multi temporis, qui D erexit nobis muros euersos, & stare fecit portas & seras, qui erexit domos nostras.

ECCLESIASTIC.

* πνεύματι μεγάλῳ εἶδε τὰ 27
ἔσχατα, καὶ παρεκάλεσε τοὺς πενθοῦντας ἐν σιών.
* ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξε τὰ 28
ἐσόμενα, καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρὶν ἢ γενηθῆναι αὐτά.

μθ'.

* Μνημόσυνον ἰωσίου εἰς σύνθε- 1
σιν θυμιάματος· ἐσκευασμένῳ ἔργῳ μυρεψοῦ, * ἐν παντὶ στόματι ὡς 2
μέλι γλυκανθήσεται, καὶ ὡς μουσικὰ ἐν συμποσίῳ οἴνου.
* αὐτὸς κατεύθυνεν ἐν ἐπιστρο- 3
φῇ λαοῦ, καὶ ἐξῆρε βδελύγματα ἀδικίας. * κατεύθυνε τὴν 4
καρδίαν αὐτοῦ, ἐν ἡμέραις ἀνόμων κατίσχυσε τὴν ἀσέβειαν.
* παρεξ δαυὶδ & ἐζεκίου καὶ ζω- 5
σίου, πλοῦτος πλημμέλειαν ἐπλημμέλησαν.
* κατέλιπον γὰρ τὸν νόμον τοῦ ὑψί- 6
στου, ⟨τ⟩ βασιλεῖς ἰούδα ἐξέλιπον.
* ἔδωκε τὸ κέρας αὐτῶν ἑτέροις, 7
& τὴν δόξαν αὐτῶν ἔθνει ἀλλοτρίῳ.
* ἐνέπρησαν ἐκλεκτὴν πόλιν 8
ἁγιάσματος, & ἠρήμωσε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἐν χειρὶ ἱερεμίου.
* ἐκάκωσε γὰρ αὐτόν. καὶ αὐτὸς 9
ἐν μήτρᾳ ἡγιάσθη προφῆτις ἐκλεζοῦν καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν, ὡσαύτως οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν. * ἰεζεκιὴλ ὃς εἶδεν ὅρασιν 10
δόξης, ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐφ' ἅρματος χερουβείμ. * & γὰρ ἐμνήσθη τῶν ἐχθρῶν ἐν ὄμβρῳ & καλῶς ἐποίησε τοῖς εὐθυνομένοις ὁδούς.
* καὶ τῶν δώδεκα προφητῶν εἴη 12
τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις. * πῶς 13
μεγαλυνῶμεν τὸν ζοροβάβελ, καὶ αὐτὸς ὡς σφραγὶς ἐπὶ δεξιᾶς χειρός. * ἕτως ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδὲκ, οἱ ἐν 14
ἡμέραις αὐτῶν ᾠκοδόμησαν οἶκον, & ἀνύψωσαν ναὸν ἅγιον κυρίῳ ἡτοιμασμένον εἰς δόξαν αἰῶνος. * & ἐν 15
ἐκλεκτοῖς ἦν νεεμίας & ἐπολὺ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, ὃ ἐγείραντος ἡμῖν τείχη πεπτωκότα, & στήσαντος πύλας & μοχλούς, & ἀνεγείραντος τὰ οἰκοπέδα ἡμῶν.

* Spiritu magno vidit nouissima, & consolatus est lugentes in Sion.
* Vsque in seculum ostendit futura, & abscondita antequam euenirent illa.

CAP. XLIX.

1 MEmoria Iosiæ in compositionem incensi: fabricato opere vnguentarij,
2 * In omni ore quasi mel indulcabitur, & vt musica in conuiuio vini.
3 * Ipse fuit directus in cõuersione populi, & abstulit abominationes iniquitatis.
4 * Direxit ad Dominũ cor suum, in diebus iniquorum corroborauit pietatem.
5 * Præter Dauid & Ezechiam, & Zosiam, omnes errore errauerunt.
6 * Reliquerunt enim legem Altissimi, reges Iuda defece-
7 runt. * Dedit cornu illorum alijs, & gloriam eorum genti alienæ. * Combusserũt electam ciuitatẽ sanctitatis, & desertas fecit vias eius in
9 manu Hieremiæ. * Malè tractauit enim illum. Et ipse in matrice sanctificatus est propheta ad eradicandũ & malefaciẽdum, & perdendum, similiter ædificandũ et plan-
10 tandum. * Iezeciel qui vidit conspectũ gloriæ, quam ostendit ei in curru Cherubim.
11 * Et enim memor fuit inimicorum in imbre, & dire-
12 xit dirigentes vias. * Et duodecim prophetarũ sit memoria in benedictionibus.
13 * Quomodo magnificamus Zorobabel, & ipse quasi signaculum in dextera manu.
14 * Sic Jesus filius Josedec, qui in diebus suis ædificauerunt domũ, & exaltauerunt templum sanctũ Dño paratum in
15 gloriam seculi. * Et in electis fuit Neemias, cuius diuturna memoria eius, qui erexit nobis muros euersos, & statuit portas & vectes, et erexit sola dom rum nostrarum.

* *Nemo creatus est talis in terra qualis Enoch, & enim receptus est à terra.*
* *Neque sicut Ioseph factus est vir princeps fratrũ,*
* *Firmamentum populi,* 18
& ossa illius visitata sunt à Domino. * *Sem & Seth in* 20
hominibus gloriã adepti sunt & super omne in creatione Adam.

CAP. L.

Simon filius Oniæ sacerdos 1
magnus, qui in vita sua suffulsit domũ, & in diebus suis firmauit populum.
* *Et in ipso fundata est al-* 2
titudo duplex reparatio, excelsus circuitus templi.
* *In diebus suis diminuta* 3
sunt receptacula aquæ, ex tãquam maris supramodum.
* *Curans populum suum* 4
à casu: * *Et fortificans ci-* 5
uitatem & obsidens, glorificatus es in conuersatione populi in exitu domus velamẽti.
* *Quasi stella matutina in* 6
medio nubium, tanquã Luna plena in diebus suis.
* *Et quasi arcus illumi-* 8
nans nubes gloriæ.
* *Quasi Sol resulgens su-* 7
per templum Altissimi: quasi flos rosarum in diebus nouorũ. Quasi lilia in exitu aquæ. quasi germen Libani in diebus veris.
* *Quasi ignis & Libanus* 9
in foco.
* *Quasi vas auri solidũ* 10
ornatum omni lapide precioso.
* *Quasi oliua decora ger-* 11
minans fructus, & quasi cypressus exaltata in nubibus: in recipiendo ipsum stolam gloriæ, & vestiendo illum consummationẽ gloriationis.
* *In ascensu altaris san-* 12
cti glorificauit circuitum sanctitatis.
* *In autem accipiendo* 13
membra de manu sacerdotum & ipse stans iuxta focum aræ.

16 * οὐδεὶς ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς γῆς, οἷος Ἐνὼχ, καὶ γὰρ ἀφῃρέθη ἀπὸ τῆς γῆς.
17 * ὁ δὲ ὡς Ἰωσὴφ ἐγρήγορεν ἀνὴρ ἡγούμενος καὶ ἀδελφῶν·
18 * σήκωμα λαοῦ, ἐπεσκέπτη γὰρ κυρίῳ. * Σὴμ καὶ Σὴθ ἐν ἀνθρώποις ἐδοξάσθησαν καὶ ὑπὲρ πᾶν ἐν τῇ κτίσει Ἀδάμ.

ν'.

1 * Σίμων ὁ τοῦ Ὀνίου ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ὑπέρεψεν οἶκον, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε λαόν·
2 * καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐθεμελιώθη ὕψος διπλοῦν ἀνάλημμα, ὑψηλὸν περίβολον ἱεροῦ.
3 * ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἠλατομήθη δοχεῖα ὕδατος χαλκὸς ὡσεὶ θαλάσσης τὸ τέμενος.
4 * ὁ φροντίζων ἔθνους λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ
5 πλώσεως. * καὶ ἐνίσχυσας πόλιν καὶ πολιορκήσας, ἐδοξάσθης ἐν μέσῳ φυλῆς λαοῦ ἐν ἐξόδῳ οἴκου καταπετάσματος.
6 * ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς ἐν μέσῳ νεφελῶν, ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέραις
8 αὐτῆς. * καὶ ὡς ἥλιος ἐκλάμπων οὕτως ἔλαμψας ἐν ναῷ ὑψίστου· ὡς ὅπλον ῥόδων ἐν ἡμέραις νέων· ὡσεὶ κρίνα ἐπ' ἐξόδῳ ὕδατος, ὡς βλαστὸς λιβάνου ἐν ἡμέραις θέρους.
9 * ὡς πῦρ καὶ λίβανος ἐπὶ πυ-
10 ρείου. * ὡς σκεῦος χρυσίου ὁλοσφύρητον κεκοσμημένον παντὶ λίθῳ πολυτελεῖ. * ὡς ἐλαία βλαστάνουσα καρπούς, καὶ ὡς κυπάρισσος ὑψιφυὴς νεφέλας· ἐν τῷ ἀναλαμβάνειν αὐτὸν στολὴν δόξης, καὶ ἐνδύσκεσθαι αὐτὸν στολὴν τελείαν καυχήματος.
12 * ἐν ἀναβάσει ἁγίου ἐδόξασε περίβολον ἁγιάσματος.
13 * ἐν δὲ τῷ δέχεσθαι μέλη ἐκ χειρὸς ἱερέων καὶ αὐτὸς ἐστὼς πλησίον ἐσχάρας θυμοῦ.
16 * Nemo natus est in terra qualis Enoch; nam & ipse re-
17 ceptus est à terra. * Et Ioseph qui natus est homo princeps
18 fratrum: * Firmamentum gentis, rector fratrum, stabilimentũ populi, & ossa ipsius
19 visitata sunt: * Et post mortem prophetauerunt. * Seth
20 & Sem apud homines gloriã adepti sunt, & super omnem animam in origine Adam.

CAP. L.

1 SImeon Oniæ filius sacerdos
A magnus, qui in vita sua diffulsit domũ, & in diebus suis corroborauit templum.
2 * Templi etiam altitudo ab ipso fundata est duplex ædificatio, & excelsi parietes tẽpli.
3 * In diebus ipsius emanauerunt putei aquarum, & quasi mare adimpleti sunt supra mo-
4 dum. * Qui curauit gentem suam, & liberauit eam à per-
5 ditione. * Qui prævaluit amplificare ciuitatem, qui adeptus est gloriam in cõuersatione gentis, & ingressum domus & atrii amplificauit.
6 * Quasi stella matutina in medio nebulæ: & quasi luna plena in diebus suis lucet.
7 * Et quasi Sol refulgens, sic ille effulsit in templo Dei.
8 * Quasi arcus refulgens inter nebulas glorię, & quasi flos rosarum in diebus vernis; &
B quasi lilia, quæ sunt in transitu aquæ; & quasi thus redolẽs in diebus æstatis.
9 * Quasi ignis effulgens, & thus ardens in igne.
10 * Quasi vas auri solidum, ornatũ omni lapide pretioso.
11 * Quasi oliua pullulans, & cypressus in altitudine se extollens: in accipiendo ipsum stolam gloriæ, & vestiri eum in consummatione virtutis.
12 * In ascensu altaris sancti gloriam dedit sanctitatis amictum.
13 * In accipiendo autem partes de manu sacerdotum, & ipse stans iuxta aram.

* Circa illũ corona fratrũ, & 14
quasi plantatio cedri in mõte Libano: sic circa illũ steterunt quasi rami palmæ, & omnes filij Aaron in gloria sua.
* Oblatio autem Domini in 15
manibus ipsorum coram omni synagoga Israel, & consummatione fungens in aram, amplificare oblationẽ excelsi regis. * Porrexit manũ suam 16
in libatione, & libauit de sanguine vuæ. * Et effudit in 17
fundamento altaris odorem diuinum excelso principi.
* Tunc exclamauerunt filij 18
Aaron, in tubis ductilibus so-C nuerunt, & auditam fecerunt vocem magnã in memoriam coram Domino.
* Tunc omnis populus si- 19
mul properauerunt, & ceciderunt in faciem super terram, adorare Dominũ Deum suũ, & dare preces omnipotenti Deo excelso.
* Et amplificauerunt psal- 20
lentes in vocibus suis, & in magna domo factus est sonus suauitatis plenus. * Et roga- 21
uit populus Dñm excelsum prece, vsque dum perfectus est honor Domini, & munus suũ perfecerunt. * Tunc descen- 22
dens manus suas, extulit in omnem congregationem filiorum Israel: dare gloriam Deo à labiis suis, & in nomine ipsius gloriari. * Et iterauit 23
orationẽ suam, volens ostendere virtutem Dei.
* Et pòst rursum plus ora- 24
uit Deum omnium: qui ma-D gna fecit in omni terra, qui auxit dies nostros à ventre matris nostræ, & fecit nobiscũ secundum suam misericordiam.
* Det nobis iocunditatẽ cor- 25
dis, & fieri pacẽ in diebus nostris in Israel per dies sempiternos. * Credere Israel no- 26
biscũ esse Dei misericordiam, vt liberet nos in diebus suis.
* Duas gentes odit anima 27
mea, tertia autem non est gens quam oderim.

14 * κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελ-
φῶν, ὡς βλάστημα κέδρων ἐν τῷ Λιβάνῳ, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν ὡς σελήνη φοινίκων· καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν ἐν δόξῃ αὐτῶν.
15 * καὶ προσφορὰ κυρίου ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔναντι πάσης ἐκκλησίας Ἰσραήλ, καὶ συντέλειαν λειτουργῶν ἐπὶ βωμοῦ, κοσμῆσαι προσφορὰν ὑψίστου παντοκράτορος.
16 * ἐξέτεινεν ἐπὶ σπονδείῳ χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἔσπεισεν ἐξ αἵματος σταφυλῆς. * ἐξέχεεν ἐπὶ θεμέ-
17 λια βασιλείου ὀσμὴν ὑψίστῳ βασιλεῖ.
18 * τότε ἐβόησαν οἱ υἱοὶ Ἀαρών, ἐν σάλπιγξιν ἐλατάαις ἤχησαν. ἀκοῇ ἐποίησαν φωνὴν μεγάλην εἰς μνημόσυνον ἔναντι ὑψίστου. * τότε
19 πᾶς ὁ λαὸς κοινῇ κατέσπευσε, καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ αὐτῶν παντοκράτορι θεῷ ὑψίστῳ.
20 * ἤνεσαν οἱ ψαλμῳδοὶ φωνῇς αὐτῶν, ἐν πλείστῳ ἤχῳ ἐγλυκάνθη μέλος.
21 * καὶ ἐδεήθη ὁ λαὸς κυρίου ὑψίστου ἐν προσευχῇ κατέναντι τοῦ ἐλεήμονος, ἕως συνετελέσθη ὁ κόσμος κυρίου καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ἐτελείωσαν.
22 * τότε καταβὰς ἐπῆρε χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἐκκλησίαν υἱῶν Ἰσραήλ, δοῦναι εὐλογίαν κυρίου ἐν χειλέων αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀνόματι
23 αὐτοῦ καυχήσασθαι. * καὶ ἐδεύτερον ἐν προσκυνήσει ἐπιδέξασθαι τὴν εὐλογίαν παρὰ ὑψίστου.
24 * ἐν νῦν εὐλογήσατε τὸν θεὸν πάντων τὸν μεγάλα ποιοῦντα μόνον πάντη· τὸν ὑψοῦντα ἡμέρας ἡμῶν ἐκ μήτρας, καὶ ποιοῦντα μεθ' ἡμῶν κατὰ τὸ ἔλεος
25 αὐτοῦ. * καὶ χρέσται εἰρηνεύειν ἐν ἡμέραις ἡμῶν ἐν Ἰσραὴλ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος· ἐμπιστεῦσαι μεθ' ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν λυτρώσασθαι ἡμᾶς.
27 * ἐν δυσὶν ἔθνεσι προσώχθισεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ τρίτον οὐκ ἔστιν ἔθνος·
14 * In circuitu eius corona fratrum, quasi plantatio cedrorum in Libano, & circũdederunt eum quasi rami palmarum: & omnes filij Aarõ
15 in gloria sua. * Et oblatio Dñi in manibus ipsorum coram omni ecclesia Israel, & cõsummationẽ ministrans super aram, vt ornaret oblationẽ Altissimi omnipotentis.
16 * Porrexit in libatione manus suas, & libauit de sanguine vuæ.
17 * Effudit super fundamenta altaris odorem suauitatis excelso omnium regi.
18 * Tunc exclamauerunt filij Aaron, in tubis ductilibus sonuerunt. Auditam fecerũt vocem magnam in memoriam coram Altissimo.
19 * Tunc omnis populus communiter properauit, & ceciderunt in faciem super terram: adorare Dominũ suum omnipotentem Deum altissi-
20 mum. * Et laudauerunt psallentes vocibus suis: in plurimo sono dulce factum est
21 melos. * Et rogauit populus Dñm excelsum in oratione contra misericordem, vsque quo perfectus est ornatus Domini, & ministerium suũ
22 perfecerũt. * Tũc descendẽs extulit manus suas in omnẽ cõgregationem filiorũ Israel, vt daret benedictionem Domini de labiis suis, & in no-
23 mine ipsius gloriaretur. * Et iterauerunt in adoratione vt acciperent benedictionem
24 ab Altissimo. * Et nunc benedicite Deum omnium magna facientem solum vbique: qui exaltat dies nostros de matrice, & qui facit nobiscũ
25 secũdum misericordiã suam. * Et vt sit pax in diebus nostris in Israel per dies seculi, vt cũ fide faciat nobiscum misericordiã eius, & in diebus
27 nostris liberet nos. * In duabus gẽtibus onerosa fuit anima mea, et tertia nõ est gens,

‡ *Qui ſedent in monte Samariæ, & viri qui habitant Philiſthiim, & populus fatuus qui habitat in Sicimis.*

‡ *Diſciplinam intellectus & ſcientiæ ſcripſit in libro iſto Ieſus filius Sirach Hieroſolymita, qui diſtillauit ſapiẽtiam à corde.* ‡ *Beatus qui in his verſabitur: & qui poſuerit ea ſuper cor ſuum, ſapiens erit.*

‡ *Si enim fecerit hæc, ad omnia valebit, quia lux Domini veſtigium eius, & pijs dedit ſapientiam. Benedictus Dominus in ſeculum: fiat, fiat.*

Oratio Ieſu filij Sirach.

CAP. LI.

Confitebor tibi Domine rex, & laudabo te Deũ ſaluatorem meum.

‡ *Confiteor nomini tuo, quoniam protector & adiutor factus es mihi, & redemiſti corpus meum à perditione,* ‡ *Et à laqueo calumniæ linguæ, à labiis operantium mendacium: & contra aduerſarios meos, factus es adiutor.*

‡ *Et redemiſti me ſecundum multitudinem miſericordiæ nominis tui, à rugitibus paratis ad eſcam: de manu quærentium animam meam,*

‡ *De multis tribulationibus quas habui,*

‡ *A ſuffocatione flammæ in circuitu: de medio ignis non ſum æſtuatus:*

‡ *Et de profunditate ventris, & à lingua immunda, et à verbo mendacij regi calumnia, à lingua iniuſta.*

‡ *Appropinquauit vſq; ad mortẽ anima mea;* ‡ *& vita mea erat prope infernũ infimum.* ‡ *Circundederunt me vndique, & non erat adiutor: inſpiciebam ad ſubſidium hominum, & nõ erat.*

‡ *Et memoratus ſum miſericordiæ tuæ, Domine, & operationis huius à ſeculo.*

‡ Ⓓ καθήμενοι ἐν ὄρει σαμαρείας, καὶ ἀλλόφυλοι Ⓓ κατοικοῦντες φυλιστιείμ, Ⓒ λαὸς μωρὸς ὁ κατοικῶν ἐν σικίμοις.

‡ παιδείαν συνέσεως καὶ ἐπιστήμης ἐχαράξε ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἰησοῦς ὁ υἱὸς σιρὰχ ὁ ἱεροσολυμίτης, ὃς ἀπέμβλυσε σοφίαν ἀπὸ καρδίας.

‡ μακάριος Ⓒ ὃς ἐν τούτοις διατριφήσεται), Ⓒ ὁ θεὶς αὐτὰ ἐπὶ καρδίαν ἑαυτοῦ σοφισθήσεται.

‡ ἐὰν γὰρ ποιήσῃ αὐτά, πρὸς πάντα ἰσχύσει, ὅτι φῶς κυρίου τὸ ἴχνος αὐτοῦ, Ⓒ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν. εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, γένοιτο, γένοιτο.

Προσευχὴ ἰησοῦ υἱοῦ σιρὰχ.

ιε΄.

‡ Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε βασιλεῦ, Ⓒ αἰνέσω σε θεὸν τὸν σωτῆρά μου.

‡ ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου, ὅτι σκεπαστὴς καὶ βοηθὸς ἐγένου μοι· καὶ ἐλυτρώσω τὸ σῶμά μου ἐξ ἀπωλείας·

‡ καὶ ἐκ παγίδος διαβολῆς γλώσσης· ἀπὸ χειλέων ἐργαζομένων ψευδος, καὶ ἐναντίον τῶν ἀντιδικούντων μοι, ἐγένου βοηθός.

‡ καὶ ἐλυτρώσω με κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου Ⓒ ὀνόματός σου, ἐκ βρυγμοῦ ἑτοίμων εἰς βρῶμα· ἐκ χειρὸς ζητούντων τὴν ψυχήν μου.

‡ ἐκ πλειόνων θλίψεων ὧν ἔσχον.

‡ ἀπὸ πνιγμοῦ πυρὸς κυκλόθεν. ἐκ μέσου πυρὸς οὐκ ἐξεκαύσα.

‡ καὶ ἐκ βάθους κοιλίας καὶ ἀπὸ γλώσσης ἀκαθάρτου καὶ ἐκ λόγου ψευδοῦς βασιλεῖ διαβολὴ ἐκ γλώσσης ἀδίκου.

‡ ἤγγισεν ἕως θανάτου ἡ ψυχή μου.

‡ καὶ ἡ ζωή μου ᾅδου ἐγένετο κατωτάτου.

‡ περιέσχον με πανταχόθεν, Ⓒ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν, ἐνέβλεπον εἰς ἀνθρώπινον Ⓒ οὐκ ἦν. ‡ καὶ ἐμνήσθην τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀπ' αἰῶνος Ⓒ.

‡ Qui ſedent in monte Seir, & Philiſthiim & ſtultus populus qui habitat in Sichimis.

‡ Doctrinã ſapiẽtiæ & diſciplinę ſcripſit in codice iſto Ieſus filiꝰ Sirach Hieroſolymita, qui renouauit ſapientiam de corde ſuo. ‡ Beatus qui in iſtis verſatur bonis: qui ponit illa in corde ſuo, ſapiens erit ſemper. ‡ Si enim hæc fecerit, ad omnia valebit; quia lux Dei veſtigium eius eſt.

Oratio Ieſu filij Sirach.

CAP. LI.

Confitebor tibi Domine rex, & collaudabo te Deũ ſaluatorem meum.

‡ Confitebor nomini tuo, quoniam adiutor & protector factus es mihi, & liberaſti corpus meum à perditione.

‡ A laqueo linguæ iniquæ, & à labiis operãtium mendacium, & in cõſpectu aſtãtium factus es mihi adiutor.

‡ Et liberaſti me ſecundum multitudinẽ miſericordiæ nominis tui, à rugientibus præparatis ad eſcam de manibus quærentium animam meam:

‡ Et de portis tribulationũ quæ circundederunt me:

‡ A preſſura flammæ, quæ circundedit me, & in medio ignis non ſum æſtuatus.

‡ De altitudine ventris inferi, & à lingua coinquinata, & à verbo mendacij, à rege iniquo, & à lingua iniuſta.

‡ Laudabit vſque ad mortem anima mea Dominum.

‡ Et vita mea appropinquãs erat in inferno deorſum.

‡ Circundederunt me vndique, & non erat qui adiuuaret: reſpiciens eram ad adiutorium hominum, & non erat.

‡ Memoratus ſum miſericordiæ tuæ, Domine, & cooperationis tuæ, quæ à ſeculo ſunt.

‡ Quoniam eruis ſuſtinentes te, Domine, & liberas eos de manibus gentium.

‡ Exaltaſti ſuper terram habitationẽ meam, & pro morte defluente deprecatus ſum.

‡ Inuocaui Dominum patrẽ Domini mei, vt non derelinquat me in die tribulationis meæ, & in tempore ſuperborum ſine adiutorio.

‡ Laudabo nomen tuum aſſiduè, & collaudabo illud in confeſſione, & exaudita eſt oratio mea. ‡ Et liberaſti me de perditione, & eruiſti me de tempore iniquo.

‡ Propterea confitebor & laudem dicam tibi, & benedicam nomini Domini.

‡ Cùm adhuc iunior ſum priuſquam oberrarem, queſiui ſapientiam palàm in oratione mea. ‡ Ante tempus poſtulabam pro illa, & vſque in nouiſſimis inquiram eam, & florebit tanquam præcox vua.

‡ Lætatum eſt cor meum in ea, ambulauit pes meus iter rectum, in iuuentute mea inueſtigabam eam.

‡ Inclinaui modicè aurem meam, & excepi illam. ‡ Multam inueni in meipſo ſapientiam, & multum profeci in ea.

‡ Danti mihi ſapientiã, dabo gloriam. ‡ Conſiliatus ſum enim vt facerem illam: zelatus ſum bonum, & nõ confundar.

‡ Colluctata eſt anima mea in illa, & in faciendo eam confirmatus ſum. ‡ Manus meas extendi in altũ, & in ſapientia eius luxit anima mea, & ignorantias meas illuminauit.

‡ Animam meam direxi ad illam, & in agnitione inueni eam. ‡ Poſſedi cum ipſa cor ab initio, propter hoc nõ derelinquar. ‡ Venter meus conturbatus eſt quærendo illam, propterea bonam poſſidebo poſſeſſionem.

‡ Dedit enim mihi Dominus linguam mercedẽ meam, & in ipſa laudabo eum.

‡ ὅτι ἐξαιρῇ σὺ ὑπομένοντας Ⓒ σώζεις αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν.

‡ καὶ ὑψώσα ἀπὸ ὀργῆς ἱκετείαν μου, καὶ ὑπὲρ θανάτου ῥύσεως ἐδεήθην. ‡ Ⓒ ἐπεκαλεσάμην κύριον πατέρα κυρίου μου μὴ ἐγκαταλιπεῖν με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐν καιρῷ ὑπερηφάνων ἀβοηθησίας.

‡ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου ἀνταλείπτως, Ⓒ ὑμνήσω σε ἐν ἐξομολογήσει, καὶ εἰσηκούσθη ἡ δέησίς μου.

‡ ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐξ ἀπωλείας, Ⓒ ἐξείλω με ἐκ καιροῦ πονηροῦ.

‡ διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί καὶ αἰνέσω σε, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομα κυρίου.

‡ ἔτι ὢν νεώτερος Ⓒ πρὶν πλανηθῆναί με, ἐζήτησα σοφίαν φανερῶς ἐν προσευχῇ μου.

‡ ἔναντι ναοῦ ἠξίουν περὶ αὐτῆς, καὶ ἕως ἐσχάτου ἐκζητήσω αὐτὴν· ἐξ ἀνθους ὡς πρωϊβλάστης σταφυλῆς.

‡ εὐφράνθη ἡ καρδία μου ἐν αὐτῇ· ἐπέβη ὁ πούς μου ἐν εὐθύτητι, ἐκ νεότητός μου ἴχνευον αὐτήν.

‡ ἔκλινα τὸ ὦς μου ὀλίγον, Ⓒ ἐδεξάμην.

‡ Ⓒ πολλὴν εὗρον ἐμαυτῷ παιδείαν· προέκοπτον ἐν αὐτῇ. ‡ τῷ διδόντί μοι σοφίαν, δώσω δοξάν μου.

‡ διενοήθην γὰρ τοῦ ποιῆσαι αὐτὴν Ⓒ ζηλώσας τἀγαθόν, Ⓒ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ. ‡ διαμεμάχηται ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν ποιήσει μου διακριβώσομαι.

‡ τὰς χεῖράς μου ἐξεπέτασα πρὸς ὕψος, Ⓒ τὰ ἀγνοήματα αὐτῆς ἐπενόησα.

‡ τὴν ψυχήν μου κατηύθυνα εἰς αὐτήν, Ⓒ ἐν καθαρισμῷ εὗρον αὐτήν. ‡ καρδίαν ἐκτησάμην μετ' αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ἐγκαταλειφθῶ.

‡ καὶ ἡ καρδία μου ἐζεμάχθη ζητήσαι αὐτήν. διὰ τοῦτο ἐκτησάμην ἀγαθὸν κτῆμα. ‡ ἔδωκε κύριος γλῶσσαν μισθόν μου, καὶ ἐν αὐτῇ αἰνέσω αὐτόν.

‡ *Quoniam eruis ſuſtinentes, & liberas eos de manu inimicorum.* ‡ *Et exaltaui ab ira ſupplicationem meam, & pro morte liberationẽ rogaui.* ‡ *Et inuocaui Dominum patrem Domini mei vt non derelinquat me in die tribulationis, in tempore ſuperborum deſtitutionis.*

‡ *Laudabo nomen tuum aſſiduè, & collaudabo te in confeſſione, & exaudita eſt oratio mea.*

‡ *Liberaſti enim nos de perditione, & eruiſti me de tempore iniquo.*

‡ *Propterea confitebor & laudabo te, & benedicam nomini tuo Domine.* ‡ *Adhuc exiſtens iunior antequam errarem ipſe, quæſiui ſapientiã palàm in oratione mea.*

‡ *Ante templum orabam pro illa, & vſque in nouiſſimum exquiram eam: ex flore tanquam matureſcentis vuæ.*

‡ *Lætatum eſt cor meum in ea: ambulauit pes meus in rectitudine, à iuuentute mea inueſtigabam eam.*

‡ *Inclinaui aurem meam modicè, & excepi;*

‡ *Et multam inueni mihi ſapientiam. Profectus factus eſt mihi in ea.* ‡ *Danti mihi ſapientiam, dabo potentiam.*

‡ *Cogitaui enim vt facerẽ illam; & æmularer bonum, & non confundar.*

‡ *Colluctata eſt anima mea in illa, & in factione famis diligentiam adhibui.*

‡ *Manus meas extendi ad altitudinem, & ignorantias eius intellexi.* ‡ *Animam meam direxi ad illam, & in purgatione inueni eam.*

‡ *Cor poſſedi cum ipſa ab initio, propterea non derelinquar.* ‡ *Et cor meum conturbatum eſt quærendo illã. Propterea poſſedi bonam poſſeſſionem.* ‡ *Dedit Dominus linguam mercedem meam, et in ipſa laudabo eum.*

* *Appropinquate ad me indocti, & habitate in domo disciplinæ.*
* *Cur tardatis aut quid dicitis in his, & animæ vestræ sitiunt vehementer?*
* *Aperui os meum, & locutus sum: comparate vobis sine pecunia.* * *Collum vestrum supponite sub iugo, & suscipiat anima vestra disciplinam, in proximo est inuenire eam.*
* *Videte in oculis vestris quia laboraui, & inueni mihi multam requiem.*
* *Participate disciplinam in multo numero argenti, & multũ aurum possidete in ea.*
* *Lætetur anima vestra in misericordia eius, & ne erubescatis in laude eius.*
* *Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit mercedem vestram in tempore suo.*

31 * ἐγγίσατέ μοι ἀπαίδευτοι, καὶ αὐλίσθητε ἐν οἴκῳ παιδείας.
32 * διὰτι ὑστερεῖτε ἢ τί λέγετε ἐν τούτοις, καὶ αἱ ψυχαὶ ὑμῶν διψῶσι σφόδρα.
33 * ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα, κτήσασθε ἑαυτοῖς ἀσσὸν ἀργυρίου.
34 * τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπόθετε ὑπὸ ζυγόν, καὶ ἐπιδεξάσθω ἡ ψυχὴ ὑμῶν παιδείαν, ἐγγύς ἐστιν εὑρεῖν αὐτήν.
35 * ἴδετε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ὅτι ἐκοπίασα, καὶ ὀλίγον ἐμαυτῷ πολλὰ ἀνάπαυσιν.
36 * μετάσχετε παιδείας ἐν πολλῷ ἀριθμῷ ἀργυρίου, καὶ πολλὰ χρυσὸν κτήσασθε ἐν αὐτῇ.
37 * ἀφρανθείη ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἐπὶ τῷ ἐλέει αὐτοῦ, καὶ μὴ αἰσχυνθείητε ἐν αἰνέσει αὐτοῦ.
38 * ἐργάσασθε τὸ ἔργον ὑμῶν πρὸ καιροῦ, καὶ δώσει τὸν μισθὸν ὑμῶν ἐν καιρῷ αὐτοῦ.

31 * Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domum disciplinæ.
32 * Quid adhuc retardatis, & quid dicitis in his? animæ vestræ sitiunt vehementer.
33 * Aperui os meum, & locutus sum: comparate vobis sine argento sapientiam.
34 * Et collum vestrum subijcite iugo eius, & suscipiat anima vestra disciplinam: in proximo est enim inuenire eam.
35 * Videte oculis vestris, quia modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem. Supra.
36 * Assumite disciplinam in multo numero argenti, & copiosum aurum possidete in ea.
37 * Lætetur anima vestra in misericordia eius, & non confundemini in laude eius.
38 * Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΣΙΡΑΧ.

FINIS LIBRI ECCLESIASTICI.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA